

2/14 98

HIEROGLYPHICA

SIVE DE SACRIS AEGYPTIORVM, ALIARVMQVE GENTIVM

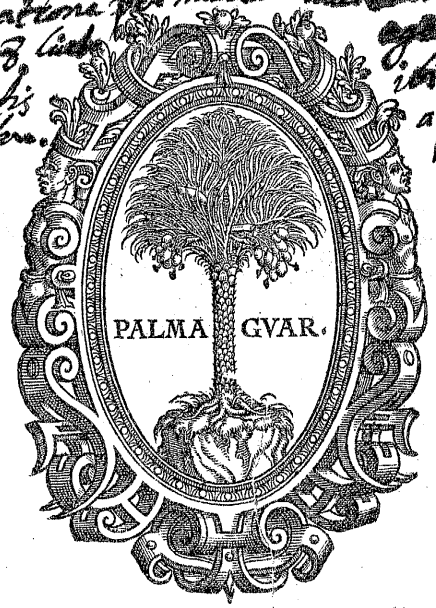
literis Commentarij IOANNIS PIERII Valeriani Bolzanij Bellunensis,

A CÆLIO AVGVSTINO Curione duobus Libris aucti, & multis imaginibus illustrati.

LECTORI.

Habes in hisce Commentarijs non solum variarum historiã, numismatum, veterumq; inscriptionum explicationem, verumetiam præter Aegyptiaca & alia pleraq; mystica, tum locorum communium ingentem magna cum oblectatione solam: tum sacrarum literarum, in quibus haud raro & Christum ipsum, & Apostolos Prophetasq; huiusmodi locutionibus usus visse videmus, exquisitam interpretationem: ut sanè non temerè Pythagoram, Platonem, aliõsq; summos viros ad Aegyptios doctrinae gratia profectos intelligas: quippe cum hieroglyphicè loqui nihil aliud sit, quàm diuinarum humanarumq; rerum naturam aperire. Vale, & hoc pericundo iam per Pierium oblato beneficio feliciter frue.

*Agrippa huiusmodi fuisse Notia hanc sua Joerni dampna. Legante
I cum esse purgatione per mittitur. allebania hieroglyphis, ut in expus
notatis. Ibi ad inuentionem. I hoc per missione
quibz. Calera. a pilij an. ibi. Camillo
Eychumae. 10.*

BASILEAE,
PER THOMAM GVARINVM, M. D. LXXV.

ILLVSTRISSIMO COSMO
 MEDICI FLORENTINORVM DVCI, HE-
 TRVRIÆ QVE PRINCIPI, HEROI INCOMPARABILI,
 IOANNES PIERIVS VALERIANVS
 S. P. D.

Vim mecum reputo, COSME Princeps Illustrif-
 sime, reputo autem sæpissime, quanta fuerit &
 genij & ingenij tui felicitas in laudatissimæ vitæ
 tuæ negotiorumq; electionibus, cum omnes te
 vnanimi totius patriæ tuæ consensu, in tam te-
 nera ætate, ditioni amplissimæ præoneret, &
 in hanc celsam honoris sedem extollerent, tum
 certè quoniam modo tantam rerum molem in hac temporū per-
 turbatione ferre ac sustinere posses, sanè quàm, pro eo ac debui, soli-
 citus esse cœpi. Verùm cum actionis administrationisq; tuæ pro-
 gressum, & quam vitæ rationem complexus es, considero, gaudio
 planè maximo ita perfundor ac exulto, vt etiam planè videā te For-
 tunæ locum illum, singulari omnium beneuolentia & summa vir-
 tutis existimatione non solùm tueri potuisse, sed etiam eam virtu-
 tis opinionem de te concitauisse, vt vel maximis regnis gubernan-
 dis te dignum præbueris. Nam qui fructus à bono veroq; principe
 soleat expectari vel maximus, huiusce iam non adumbratam ima-
 ginem, sed luculentam expressamq; formam nobis exhibuisti: atq;
 vt insigne cōmodum subditis tuis adferre posses, in primis operam
 dedisti, vt tanquā agrum melioribus ferendis segetibus destinatū,
 lolio zizaniæve, sic Rempub. tuā labe vitijq; contagiosis perpurga-
 res, dum corruptores coërces, externas diuini nominis cōtumelias,
 blasphemias, periuria, & id genus extrema scelera pro virili, iureq;
 tuo prohibes, emēdas, tollis, ac punis: nihilq; magis è tua dignitate,
 nec rē Deo (huius enim minister & est & dicitur bonus quivis Prin-
 ceps) gratiorem, nec ciuibus tuis salubriore existimasti, quàm si ad
 huiusmodi honestatis ac pietatis scopū & metā in curriculo tuo
 gnauiter & strenuè contendas: pro quo etiam labore & indefesso
 studio certò nouisti tibi diuinitus immortale præmium esse propo-
 sitū, cum tā gloriosi cōnatus & cursus dux & magister CHRISTVS
 prolixè polliceatur illis rerum omniū felicissimos successus, qui reli-
 gionem puriorem ardentè amant, & ornare sedulò contendunt.
 Quamobrem Cosme Princeps ornatissime, fas mihi sit quæso, meo
 quodam more, & singulari quadam erga te gentemq; vestram pie-
 tate, liberius quædā vsurpare & adferre, quæ ex officio prætermittit-

Ad Illustris. Cosmum Medicem

tere non possum: teq; exhortari, & admonere, vel iam currentem, vt dici solet, incitare potius, vt quem haecenus animū ad publica iuanda cōmoda attulisti, eum nō deponas, sed tibi etiam atq; etiam vigilandum, ac pro Repub. consilio & labore excubandū existimes: studiaq; omnia, cogitationēs & curas in iis rebus pōnendas, quibus clauum tanti dominij in maximis fluctibus tenere, et amplas ditio- nes tuas, in summis rerum difficultatibus tueri ac gubernare possis. Hoc ipsum facile totum assequēris, si Deum verum in **C H R I S T O** verè, vt facis, agnosces, summa fide & obseruantia colas, ames, vene- reris, & gloriæ sanctissimi nominis eius, doctrinæ cœlesti, Ecclesiæ tranquillitati amplificandæ conseruandæq; dies noctesq; studeas: in dominio ad quod es adhibitus, publicam, vt haecenus fecisti, salu- tem quæras, subditorum incolumitatē cures & tuearis, honestam disciplinam instituas, vel iam institutam conserues, florentem ditio- nem legibus, iustitia, concordia stabilire pergas. Magnum, in quies, est hoc et arduum munus, molestiarumq; plenum, & quod non ni- si ab iis præstari potest, quibus diuinitus peculiare donū concessum est: mihi autem homini satis alto perfruenti otio hæc præscribere longè facilius, quàm inuenire quenquam qui ad hunc scopum prop- ius collimet. Rectè sanè, sed quorsum hæc? Vt te ipsum, Clarissime Princeps, respicias, teq; eum esse firmè credas, in quem Deus Opt. Max. immensa sua benignitate, tam ampla cōferre voluit beneficia, vnumq; constituere Ducem, ac veluti pastore, magnis & latè dissi- tis populis, vt eos cōmodè prudenterq; regendo pascendoq;, in hoc tuo principatu idea quædam sanctæ Reipub. eluceres: ideoq; duos præclaros tibi comites addere voluit, Iustitiam et Religionem: qua- rum altera fortunas, vitam & dignitatē ciuium & populorū confer- uas & contines: altera ad veram salutem veramq; felicitatē omnes cōuocas, & proprio laudabiliq; exemplo tantū non adducis. Respi- ce igitur **C O S M E** Princeps munus tibi assignatū à Deo, talentumq; tam liberaliter tibi impertitū, ac cœleste tuum illud nomen non si- ne diuino numine ideo tibi obvenisse, vt (quod olim de Sparta pro- uerbiū iactatum est) quam nactus es Hetruriam, eam excolas, & omni virtutū genere exornes. In primis autē, vt decet veræ virtutis amatorem, artes quibus doctrinæ liberales continentur, studio, li- beralitate, & officiis tuis cōplectaris: insunt enim in artibus illis fon- tes & causæ sapientiæ, virtutum, legum, & honestæ disciplinæ, quæ omnia quàm principatui & prouinciis tuis necessaria sint, vnus om- nium Principum optimè nouisti, qui nullis sumptibus, laboribus nullis pepercisti, vt præstantiores ingenuarum artium doctores gy- mnasiis

Epistola nuncupatoria.

mnasiis præficerentur, iuuentutemq; liberaliter instituerent. Et si quis tandem inueniatur qui ab egregia aliqua virtute commenda- tionem ducit, hunc tua beneuolentiā dignum iudicas, ac benignè complecteris, autoritate defendis, foues, & dignis præmiis ornas: vt iam nemo mirari debeat, probos homines & doctissimos quosq; certatim ingenij sui partus libenter illi cōmendare, cuius vel nomi- nis splendore, gratiam & ornamentū scriptis conciliant suis. Quā- quidem ob rem nec mihi, qui annos permultos in vestra sum clien- tela, cōmittendum putauī, vt, cum multi eam voluptatem, quā in- credibilem ex ista magna dignitate animis suis perciperent, scriptis declararent, vellētq; te hunc summū honorē ex tuo merito splen- dore diutissimè administrare, ego vnus in tanta omnium lætitia ta- cerē, nec scripto testificarer cōmunē omniū nostrū gaudium ex eo potissimum natū esse, quod te vnum in hac durioris temporis propagatione diuinitus delectum videmus, qui literas literatōsq; vi- ros singulari benignitate foues atq; illustras, ac aduersus intoleran- dam incitiam & immanem barbariem defendis. Vt igitur huiusce perceptæ meæ lætitiæ aliquam significationem darem, cōmenta- rios satis multos diuersorū amicorū, quibus id denegare nec potui nec debui, rogatu, de sacris Aegyptiorū literis hoc tempore in v- num veluti corpus cōstrictos in tuo nomine apparere volui: in qui- bus vel describendis vel tractandis magnā operam & sedulum stu- dium nos posuisse, boni omnes qui nostra legere dignabuntur, faci- le intelligent. Quam verò feliciter id à nobis tentatū sit, aliorum iu- diciū erit: labores certè incredibiles sustinuimus, dum earum re- rum explicationem adferre studuimus, quæ naturæ obscuritate va- rietatēq; involutæ, multisq; obstructæ difficultatibus, plurimorū vel insigniter eruditorū hominū ingenia exercere detinerēq; potue- rint: vt etiā æquiorē mihi fore Lectorē sperem, vbi viderit me pri- mum in tanta rerum varietate, magnitudine ac difficultate, maxi- mo studio maximāq; animi contentione in hoc argumento elabo- rare voluisse, & honesto exēplo multorū studia excitare. Quāquā hoc loco extiterunt, qui in ipso operis vestibulo à tam laborioso me deterrere ita studuerunt incepto, vt etiā vel arrogantia vel impru- dentiē nota & crimine me verberarint, quod vnus ē multis existima- re aliquā absolutā explicationem me nunc tandē huic tam obscuro argumento adferre, & tam immensam rerū abditarū seriem ex Aeg- yptiorū sacerdotū arcanis eruere posse considerem. Quin potius rei difficultate ob oculos versata, inexhausti operis laborem declinā- dū censuerūt, præsertim cum in huiusmodi enodandis nō pauci ex

Ad Illustris. Cosmum Medicem

Grecis & Latinis Barbarisq; scriptorib. omne studiū & operā sine fruge cōsumperint, quōd opus talē rerum atq; artium omniū prope modum rationem naturamq; comprehendat. Præterea vetustis earum literarum monumētis partim temporum, partim hominū incūria deperditis, ea dicebant scriptorū inopia laborandū esse, vt si etas, si ingeniū, si alia pleraq; adessent, vix tamen ad exitū perducere concederetur tantę molis argumentum, quod idem adeo sit ex hominum memoria sublatum, vel potius abolitum, vt nulli vnquam vsui sit hæc elucubratio futura, cum præsertim hoc ipso tēpore nullus quātūlibet profunda eruditione sit, qui vel obeliscos qui Romę aut alibi adhuc visuntur, vel admirandam illam Bembi mensam intelligat, aut interpretari possit: vanūmq; esse, ingenium in eo pertinacius intendere, quod te nunquā omnino speres assecuturum. His ego responsum volo, me non esse nescium plurima ex his vnā cum Aegyptiorū regno, doctrina, institutione, ac ferē omni eorum nomine ita esse abolita, vt si vel ipse reuiuiscat Heraiscus, qui fertur olim omnia sacerdotū eorum monumenta literasq; mysticas vno statim obtutu intellexisse, rerūmq; simul interpretationē cōfecisse, iā nunc laboret incassum, si quid tale aggrediatur. Sed esto non posse me, non posse alium quempiam totum hoc sacrū perlustrare, idcircone præclaro & laborioso incepto desistēdū, quōd vni omnia præstare negatū sit? Idcircone veterū numismata & statuas artificiosius elaboratas, quas tanto studio perquirimus, tanta diligentia effodimus, tanto sumptu refarcire curamus, quæcunq; fuerint vel nare, vel manu, vel pede, vel alio quopiam membro mutilæ, in fornacalem ignem ad vsum calcis coniciemus? quomodo enim nobis vel voluptati vel admirationi esse poterunt, si non vndecunq; perfectæ fuerint, quando nihil isti dignum putant, preciosum nihil, nisi quod est absolutissimū? Agē igitur COSME, si horū sententiā probas, monumenta aliquot tum vetera tum recentia ex amœnissimis tuis edibus abiice: statuas illas mira Michaëlis Angeli Bonaroti industria fabrefactas, è Diui Laurentij tēplo eliminandas cura: nam & illis aliquid deest, & hęc extremā artificis desiderant manum: vt de his tantū loquamur quos in nostræ cōmentationis serie duces libenter suscipimus. Pliniū habere domi nemo velit: professus enim se naturalis aut mundi historię libros editurum, non omnia nouit, non omnia perquisiuit, in orbis descriptione multa prætermisit, montes aliquot non recensuit, flumina pleraque non commemorauit, vrbes tunc celebres non agnouit omnes, quadrupedum, piscium, auium, stirpium, ac aliarum quarundam vim ac proprietatē parum accu-

Epistola nuncupatoria.

accuratē proposuit? Quid Plutarchū, quid Aelianū, quid Athenæū, quid Paulaniā memorem, cum horū nemo omnia, quæ in suscepto argumēto dici potuissent, dixerit? Quid Paulum Iouium, cuius tanta in scribenda historia laus est, vt eandem plerisq; veterū eripuerit, & cum vel primis parē habeat? Huius ne incomparabilis viri scripta reijciemus, quōd in ea temporū serie aliquot annorū historia concisior sit? Id existimo nemo, nisi prorsus humanarū rerū imperitus, approbauerit. Tu certē Cosme Princeps domestico idipsum improbas exēplo, qui quanto potes studio, quicquid reparari potest, instauras, & quorū virtutes vel imitaris, vel etiam excellis, eorū etiam imagines vel opera studiose perquiris. Sed ne in hoc multus sim, harum cōmentationū labor nulli rei magis mihi videtur asimilandus, quā illi de quo dixi statuarū effodiendarum & instaurandarū studio: vt enim illæ vtcūq; mutilæ, gratę esse solent, sic nostra hæc (nisi me instituti Operis fallat amor) etsi nō omnia cōplectētur, habitura tamen spero aliquid, quo sese humana ingenia oblectare possint. Nihil igitur mihi cum illis sit, qui quōd desperēt inuicti mēbra Glyconis, Nodosa corpus nolint prohibere chiragra. Nouimus humanarum viriū terminos circūscriptos, & aliquid esse prodire tenus, si nō datur vltra. Quamobrē quis tandem iniquiore in eum erit animo qui mortaliū ingenia, industria & laborib. suis quocunq; modo vel delectare, vel iuuare conetur? Nam de præsentis argumenti vel oblectatione vel vtilitate, quam earum rerum explicatiō & cognitio affert, si velim pro dignitate dicere, nullus vnquam exitus reperietur. Quōd si vnicuiq; rei nō exigua nobilitas ex antiquitatē comparatur, scriptorū opinio est, literas has quibus inde vsi sunt Aegyptij, tunc primū excogitatas, cum veteres illi ante diluuium viri, qui rerum cœlestium rationem primi mortalium indagasse tradūtur, duas diuersa materia columnas constituerunt, lateritiā vnā, alterā lapideam, in quibus totū de consummatione mundi arcanū exscriberent: sunt enim qui descriptionē huiusmodi, animalū ceterarūq; rerum figuris constituisse astruerent, in quibus tamē philosophi, poetæ, historici, diuinarum etiam disciplinarum sententias delitescere viderunt. Constantissima enim fama celebratum fuit, sacerdotes illos Aegyptios omnem naturæ obscuritatem adeo manifestē sibi cognitam professos, vt eandem quasi per manus traditā, disciplinā hereditariā possiderent. Hac ipsa præclara fama cōmotus admirandus ille Pythagoras, Aegyptū sibi adeundā lustrādāq; putauit, ac ab iisdē ibi sacerdotibus talia cepit arcanarū rerum documēta, vt non ab re de illo passim dictum sit, mente Deos adiit, & quæ natura negauit

Ad Illustris. Cosmum Medicem

visibus humanis, oculis ea pectoris hausit. Tātāq; huius viri fuit admiratio, vt Crotoniatæ & Metapontini (apud quos etiā de vita decessisse fertur) ex eius domo templum facerēt, ac veluti numen colerēt. Quid Plato, vt ingenij doctrinæq; princeps, & philosophorū Deus & haberetur & vocaretur, nōne id Aegyptiacę peregrinationi debet referre acceptum? Nōne Moses ipse, quem Pharaonis filia adoptauit, regiōq; modo peritis Aegyptiorū adhibitis præceptoribus educavit ac erudiuit, magni sapientisq; nomine honoratus est? Sed ne in cōquirendis multis laborare videar, cum hac hieroglyphica instituendi ratione similitudinem habere comperio diuinis nostrorum literas, ita omnia mystico quodam sensu scripta quæcunq; Moses, quæ Dauid, quæ Prophetæ reliqui cœlesti spiritu afflati protulerunt. In noua verò lege nouoq; instrumento cum Assertor noster ait, Aperiā in parabolis os meum, & in ænigmate antiqua loquar, quid aliud sibi voluit, quā hieroglyphicę sermonem faciam, & allegoricę vetusta rerum proferam monumenta? Et illud, **LEVS** in Parabolis loquebatur ad turbas, nōne sermones suos arcano quasi velamine quodam contegebat? Pari modo videmus Apostolos ab vsitato loquendi more recessisse, vt sacra de Deo dicta à cæteris scriptis, sicut merita dignitate, ita & forma quadam discernentur, ne cœlestium mysteriorū maiestas passim & indiscretę patesceret, sanctumq; canibus, & margarita porcis exponerentur. Demetrius certē Phalereus apud Philadelphum Alexandrię regem, plerisq; audientibus affirmavit, nō licuisse Gręcis Hebraicā historiā attingere: quin illustriū scriptorū quosdā eam rē tractare ausos, aduersa mētis valetudine & languore corporis tandiu conflictatos, donec ab incepto destitissent, tanquā id arcanum profanis esset gentibus manifesta ira numinis interdictum. Ad quod ipsum si nunc multi respicerēt, modestius aliquando se gererēt. Vides enim quæ de humana diuināq; disciplina vetustas illa sub rerum verborumq; quorundam involucribus occultauerat, & quod peritissimi quicq; inter se hoc veluti ænigmatum genere vti consueuerūt. Mihi igitur vitio verti non debet, si omnem operā & studiū ad harū rerum explicationē contulerim, quas tanto in precio à præstantissimis quibusq; semper habitas nouimus. Angelo Politiano, Petro Crinito, Philippo Beroaldo summæ laudi datum, quod primi vnum vel alterum ex his locum interpretati sint. Mihi igitur vt idem attentem cur negetur? Et si is non sum, qui cum illis ausim eruditione contendere, (fuerunt enim ex iis quos æquus amauit Iupiter) si quid tamen non intermissus labor, & in evoluendis remotioribus libris perseuerantia va-

lent

Epistola nuncupatoria.

lent, nōn vnum iam aut alterum locum, sed ad multa volumina de arcanis huiusmodi, aliqua posteritatis gratulatione me cōscripsisse grati, ni fallor, profitebuntur, ac oblectationē & vtilitatē ab harum rerū tractatione nō disiunxisse. Maximas certē cōmoditates & vtilitates consequemur, si ex multis expertibusq; rationis animantibus exempla sumere voluerimus, & virtutū quas sequamur, & vitiōrū quæ fugiamus. Nec deerit occasio rectē sentientibus, qui accōmodatē ad religionē nostrā hęc retulerint & exposuerint. Nec etiam arborum & herbarum cōsideratio nobis ociosa est, cum B. Paulus, & ante eum Dauid ex rerū creatarū cognitione, Dei magnitudinē & dignitatē intelligi tradānt. Quæ cum ita sint, quis nostrū tam torpescenti, ac terrenis fœcibusq; immerso erit animo, qui se nō innumeris obstrictū à Deo beneficiis fateatur, cum se hominē creatū videat, & omnia quę cœlo, aëre, aqua terraq; continentur, hominis causa generata esse, seq; non solum rerum cœlestium contemplatorem esse, verum etiam eorum omniū quæ vniuersum cōplexu suo continet, dominum esse conditum? Hęc si ita suis viribus et animo expenderentur, atq; oculis quotidie cernūtur, mirabilē excitarent in nobis erga Deum amorē. Verum iam tempus, vt quæ, cōiunctissimis efflagitantibus amicis, cōmentariis singulis cōprehenſa sint, vno veluti obtutu spectanda exhibeā: quos quidem cōmentarios, optime Princeps, ad te mitto, vt quibus possim officii meā in te fidem, perpetuamq; obseruantia declarare, vehemēter etiam atq; etiam rogans, vt hos ipsos ad te venientes, id est, munusculū Pierij tui, quo se præstantē virtutē tuam memoria sempiterna colere velle declarat, ne aspernere, librosq; ipsos vnā cum autore tuendos conseruandosq; suscipias. A Leone animantiū omniū præstantissimo fortissimoq; auspiciandum putauit, in quem cum oculos attentius cōiecissem, statim ardentissimus ille animi tui vigor affulsit: quare nemini cōuenientius quā vni tibi eum etiam peculiariter dedicari posse iudicavi: meq; ad id faciendum in primis incitauit, quod in tua ciuitate, quæ semper fuit leonum altrix, magna spes afferebatur, vt Leo meus nuper ab lactatus, educationis incrementa opiparē esset apud te consecuturus. Multo enim indiget cibo: nec quenquam hodiē noui, qui liberalius ac libentius vno te sit impensam hanc, quæ tua est humanitas, factururus, cum præsertim largissima tibi sit earum rerum copia, quibus Leo meus pascendus est: mox verò ubi vires indeptus idoneas fuerit, tuorum literatorum ope curaq; saginatus, nulla nostra verecundia theatris exhibitus, spectaculo quouis publico felicissimis tui nominis auspiciis emittatur. Vale.

ORERVM QVAE SEXAGINTA HIS
COMMENTARIIS CONTINENTVR,
CATALOGVS.

Primo Commentario, ad Cosmum Medicum Florentino, rimum Ducem, describitur Leo, cuius, ut reliquorum omnium, symbola suo loco in Indice copiose notantur fol. 1
Secundo, ad Guidonem Afcantiu Sfortiam Card. Elephantus & Rhinoceros 17
Tertio, ad Laliu Taurellum Iureconsultum, Taurus, & Bubulum genus 22
Quarto, ad Petrum Victorium, Equus 31
Quinto, ad Floriu Marcium Bellunensem, Canis 39
Sexto, ad Caelium Calcagninum, Cynocephalus, Simia 45
Septimo, ad Achillem Bochium Bononiensem, Ceruus, Cornua. 51
Octauo, ad Romulum Amasium, Formica, Scarabeus, Echinus terrestris 57
Nono, ad Fabium Vigilem Spoletanu, Porcus sive sacra Sus 63
Decimo ad Lactantium Ptolemaum, gregalia quaedam, nempe Capra, Hircus, Oryx, Ouis, Aries 71
Undecimo, ad Prosperum Sanctacrucium Romanum, Lupus, Hyena, Lynx, Ursus, Panthera, Tigris, Ursus 79
Duodecimo, ad Petrum Cursum Romanu, Asinus, Mulus, Camelus 87
Decimotertio, ad Ioannem Antoniu Egregium, Lepus, Uulpes, Fiber, Talpa, Mustela, Mus, Felis vel Aelurus 95
Decimoquarto, ad Bernardinu Massium Cardinalem Serpens in genere, Basiliscus, Vipera 102
Decimoquinto, ad Achillem Massium Romanum, Serpens in signis militaribus, Caduceus 111
Decimosexto, ad Marcium Massium Romanum, Aesculapius, Gorgona, Scorpius, Salamandra, Dipsas, Aledusa, Hydra 117

Decimoseptimo, ad Aegidium Viterbiensem Card. Ciconia, Merops, Cucupha, Ibis, Dagnis, Grus, Niluius 124
Decimooctauo, ad Cornelium Musium Episcopum Bipontinum, Vultur 130
Decimonono, ad Paulum Iustinianum Abbatem, Aquila 137
Vicesimo, ad Actium Syncerum, Phoenix, Pelecanus, Vulpanser, Noctua, Cormix, Passer 144
Vicesimoprimum, ad Iacobum Sadoletum, Accipiter 151
Vicesimosecundo, ad Victoriam Dauolam, Piscaria Domina, Columba, Turtur, Hirundo 157
Vicesimotertio, ad Angelum Colorium Bassum, Olor, Luscinia, Psittacus, Pica, Larus, Cephus, Gryphus, Coruus 164
Vicesimoquarto, ad Nicolaum Cordatu, Pavo, Gallus, Gallina, Gallinago, Anser, Perdix, Coturnix 170
Vicesimoquinto, ad Thomam Malliarium Bellunensem, Struthio camelus, Vespertilio, Otis, Alcedo, Curuca, Cuculus, Capriiceps, Upupa, Florus, Salus, Ardea, Cinnamus, Uelia, Asio, Lynx, Caprimulgus, Turdus, Erythacus, Cinclus 178
Vicesimosexto, ad Petrum Melinum Romanum, Apis, Culex, Cossi, Ficus, Vespas, Aescusa, Ephemerus, Cicada, Araneus, Tippula 185
Vicesimoseptimo, ad Ioannem Grimanu patriarcham Aquilegiensem, Delphinus, Polyplus, Chamaleo, Taranda 194
Vicesimooctauo, ad Liuiu Podocatharu Cypri Archiepiscopu, Testudo, Cancer, Pinnacina, Ostrea, Locusta, Cochlea, Sepia, Purpura, Echinus marinus, Conchylu 200
Vicesimonono, ad Martiaum Macingum, Crocodilus, Flumialis equus, Phocas, Murena, Anguilla, Rana 206
Trigesimo, ad Paulum Iouium Episcopum Nucerinorum, Pisces, Torpedo, Remora, Anibia, Cephalus, Scarius, Mollus, Sargus, Pastinaca, Nebrias, Fuca, Raia, Scelopendra, Pholis, Squatina, Clupea, Appua, Hirundo, Lepus marinus, Spongia, Glanis, Silurus, Thunnus 111
Trigesimoprimum, ad Cosmam Gerium, ea quae per Piscem in vniuersum 117
Trigesimosecundo, ad Ioannem Iacobum Fuggerum, Caput, Bicipitium, Tricipitium, Quadrifrons, Coma, Semicrinium caput, Canities, Barba, Ceruix, Dorsum, Humeri 225
Trigesimotertio, ad Urbanum Bolzanum, Oculi, Aures, Nasus, Os & dentes, Lingua, Gustus 233
Trigesimoquarto, ad Sebastianum Corradum, Cor, Cibanus, Sartago, Graticula, Spina dorsi, Pudenda, Umbilicus, Venter, Pellis 241
Trigesimoquinto, ad Ioannem Manardum, Manus, Pedes, Calcaneum, Genua 250
Trigesimosexto, ad Franciscum Robortellum, Digni & Mensura 259
Trigesimoseptimo, ad Bernardinum Tomitanum, Digni & Numeri 267
Trigesimooctauo, ad Herculem Conzagam Card. Litera & Disciplina 276
Trigesimonono, ad Martium Antonium Passerem Patauinum, Isis, Circulus, Rota, Quadratum, Meta, Trinum 285
Quadragesimo, ad Ianum Vitalem Panormitanum, Vestimenta, Pileus, Indumentum atrata, Pera 293
Quadragesimoprimum, ad Ioannem Corneliu Fantini F. Venetum, Bulla, Anulus, Diadema, Titulus, Sceptum, Torques & Phalera, Adamas, Sapphirus, Smaragdus, Iaspis, Uniones, Amethystus, Pecten, Speculum 301
Quadragesimosecundo, ad Nicolaum Rodinulum Olicae ducem, Arma, Arcus, Sagitta, Hasta, Framea, Scutum, Gladius, Securis, Falx, Serra, Galea, Thorax, Pu-

Index Librorum.

gio, Castra 308
Quadragesimotertio, ad Nicolaum Scombergum Card. Sedes seu Sella, Currus, Fulmen 319
Quadragesimoquarto, ad Ioannem Baptistam Montanum, Sol, Luna, Stella 326
Quadragesimoquinto, ad Thomam Campesium Episcopum Feltrensem, Nauis & partes, nempe Anchora, Temo, Retia, Hamus, Tridens 334
Quadragesimosexto, ad Benedictum Agnellum, Urna Nili, Lucerna, Facces, Turbulu, Phiala, Ignis, Fumus 338
Quadragesimoseptimo, ad Marcum Mantoum Iureconsultum, Lyra, Fistula, Tubula, Tibia, Tympanum, Tintinnabulum, Vocales septem, Liber 346
Quadragesimooctauo, ad Arnoldum Arbenium, Incus, Malleus, Tridens, Arratrum, Flagellum, Frenum, Colus & fusus, Laqueus, Catena, Iugum, Clauus, Cuneus, Uncus, Plumbum, Uellus, Clauis 353
Quadragesimonono, ad Aloisium Corneliu, Lapis, Acola, Ara, Aedes, Iani, Columna, Obelisci, Nutuli, Perpendiculum, Cardo 361
Quinquagesimo, ad Hieronymum Fracastorium, Palma, Laurus, Cedrus, Myrtus 368
Quinquagesimoprimum, ad Hieronymum Roboreum, Quercus, Hedera, Smilax, Amygdala, Nux iuglans, Capparis 375
Quinquagesimosecundo, ad Laurentium Granam, Funestae arbores, nempe Cupressus, Pinus, Populus, Apium, Myrtus, Salix, Acorus, Caprificus, Lotos. folio 379
Quinquagesimotertio, ad Reginaldum Polum Card. Olea, Uitis, Ficus 385
Quinquagesimoquarto, ad Aloisium Priulium, Pomum Italicum, Persicum, Punicum 394
Quinquagesimoquinto, ad Iulium Aledicem, Rosa, Uepres, Cardui scolymus,

Index Librorum.

<i>Amaranthus, Ferula</i>	399	<i>Capillum Veneris, Apiastrum, Bras-</i>	
<i>Quinquagesimo sexto, ad Ioannem Antoniu</i>		<i>sica</i>	416
<i>Pollionem, Spica, Lolium, Nilium, Mo-</i>		<i>Quinquagesimonono, ad Basilium Amer-</i>	
<i>dus siue Calathus, Cornu copiae</i>	404	<i>bachium, varia Deorum & hominum si-</i>	
<i>Quinquagesimo septimo, ad Ludouicum Bec-</i>		<i>mulacra</i>	427
<i>cadellum, Archiepiscopum Ragusinū, Pa-</i>		<i>Sexagesimo, ad Theodorum Zuinggerum,</i>	
<i>pyrus, Faba, Cicer, Arundo, Sinapi</i>	410	<i>Serpens, Cerberus, Felis, Vitulus, Ca-</i>	
<i>Quinquagesimo octavo, ad Franciscum Fan-</i>		<i>pricornus, Cancer, Aquila, Crater, Ly-</i>	
<i>tonū, Hortensia, Cape, Allium, Rapum,</i>		<i>ra, Arcus, Nodus, Catena, Quinarius</i>	
<i>Fungus, Cucurbita, Papauer, Uerbena,</i>		<i>numerus, Pentagonum, Pyramis, Cubus,</i>	
<i>Filix, Absinthium, Hyssopus, Aspa-</i>		<i>Octaedrum, Icosaedrum, Papauer, Iris,</i>	
<i>ragus, Capparis, Mandragora, Bulbi,</i>		<i>Hyacinthus, Narcissus, Hyssopus, Myr-</i>	
<i>Cicuta, Ruta, Coniza, Heliotropium,</i>		<i>tus, Salix, Cedrus, Palma, & quatuor</i>	
<i>Lupinum, Nycterium, Blitum, Beta,</i>		<i>anni temporum hieroglyphica.</i>	438

AVTORES, QVORVM TESTIMONIIS IN HIS COMMENTARIIS VSVS EST PIERIVS.

A bsinis Rhe- tor	Aristophanis interp.	Cleomedes
Abfyrus	Aristides Adrianus	Columella
Acron	Aristoteles	Cornelius Celsus
Aelianus	Arrianus	Cornelius Fronto
Aegyptij sacerdotes	Artemidorus	Cornelius Tacitus
Aeneas Platonicus	Athanasius	Demetrius Triclinius
Aeschylus	Athenæus	Demetrius Phalereus
Africanus in Georg.	D. Augustinus	Demosthenes
Agriculturæ libri Con-	Auerroës	Didymus
stant. Imp. inscripti	Aufonius Burdegalensis	Diodorus Siculus
Albertus Magnus	Basilius Magnus	Dionysius Halicar.
Alcinous Platonicus	Bedas Venerabilis	Diogenianus
Alexander Aphrod.	D. Bernardus	Dion Cocceius histori-
D. Ambrosius	Biblia sacra	cus
Ammianus Marcell.	Boëtius Seuerinus	Dion Prusensis Chryso-
Anacreon Teius	Callimachus	stomus
Apollodorus	Cassiodorus	Dioscorides
Apollonius Rhodius	Catullus	Ennius
Apollonij Rhodij inter-	Cebes Thebanus	Erasmus Roterod.
pres	Censorinus	Eucherius
Appianus Alexandrinus	Charisius Sospater	Euripides
Apuleius	D. Chrysofomus	Eusebius
Aratus	Cicero	Eustathius
Arati interpres	Claudianus	Eutropius
Aristophanes	Clemens Alexand.	Festus Pompeius
	Clemens Pontifex	Flavius Vopiscus

Flo

AVTORVM NOMINA.

Florentinus de re Rust.	Julius Capitolinus	Plautus
Fortunatus	Julius Firmicus	Plinius in Naturalibus
Franciscus Petrarca	Julius Frontinus	historijs
Fulgentius	Julius Pollux	Plinius iunior
Galenus	Julius Nypfus	Plotinus
A. Gellius	Iustinus historicus	Plutarchus
Gregorius Nazianze-	Iuuenalis	Pontius Paulinus
nus	Lactantius Firmianus	Porphyrius philoso-
Gregorius Pont.	Lactantius Statij inter-	phus
Hali Amberagel	pres	Porphyrius Gramma-
Haliabbes Arabs	Lucas Minoritanus	ticus
Harpocraton	Lucianus	Priscianus Grammati-
Heliodorus	Lucretius	cus
Heraclides Ponticus	Lycophron	Probus Valerius
Hermes Astronomus	Macrobius	Probus Æmilius
Hermes Trismegistus	Manethon	Proclus Lycius
Hermolaus Byzantius	Martialis	Procopius
Herodotus	Martianus Capella	Propertius
Herodianus	Maximus Tyrius	Prudentius
Hesiodus	Michael Byzantius	Psellus
Hesiodi interpres	Mufonius	Ptolémæus Alexandri-
Hesychius Hierosoly-	Nicander	nus
mitanus	Nicandri interpres	Quintilianus
Hesychius Grammati-	Nicephorus	Quintus Curtius
cus	Nonius Marcellus	Quintus Calaber
Hierocles	Numenius	Ruffinus Aquilegieri-
D. Hieronymus	Oppianus	sis
Hippocrates	Origenes Adamanti-	Salomon Trecentis
Homerus	us	Seneca
Homeri interpres	Orpheus	Seruius Honoratus
Horatius	Ouidius	Sextius Medicus
Horus Apollo	Pandectæ Iuris	Sextus Aurelius histo-
Iacobus Zieglerus	Papinius Stadius	riographus
Iamblichus	Paulus Diaconus	Sibyllini libri
Ioannes Picus Mirandu-	Paulus Iurisconsultus	Sidonius Apollina-
lanus	Paulus Orosius	ris
Ioannes Reuchlin Phor-	Pausanias	Silius Italicus
centis	Petronius Arbiter	Solinus
Ioannes Scholasticus	Petrus Aponensis	Sophocles
Ioannes Stobæus	Philo Iudæus	Spartianus
Ioannes Scotus	Philostatus	Speusippus
Ioannes Grammaticus	Phocylides	Stephanus de Genti-
Zezes	Phurnutus	bus
Iosephus	Pindarus	Strabo
Irenæus	Pindari interpres	Suetonius
Isaacius Zezes	Plato	Simeon Antiochenus

g

AVTORVM NOMINA.

Synceus	Diuus Thomas Aquinas	Vegetius
Tertullianus	Thucydides	Veterum varia numifmata
Themistius	Tiberius Donatus	Victorinus Rhetor
Theocritus	Tibullus	Virgilius Maro
Theocriti interpres	Titus Liuius	Vitruuius
Theodorus Gaza	Trogus Pompeius	Vlpianus Iureconfultus
Theon Arati interpres	Tryphon Grammaticus	Xenophon
Theophilus Iurisconsultus	Valerius Flaccus	Zenodotus
Theophylactus	Varro	Zeus
Theophrastus	Vectius Bassus	Zoroastres

AVTORVM, QVORVM TESTIMONIIS IN
Hieroglyphicis Pierius vsus est, finis.

LOCO.

LOCORVM QVORVNDAM SACRAE
SCRIPTVRAE, QVAE HIC PAS-
sim exponuntur, Index.

GENESIS.

- Cap. III. *Insidiaberis calcaneo eius* 434.
a.b
Cap. III. *Homo ipse tuum observabit caput, & tu illius calcaneum* 258.c
6 *Non permanebit spiritus meus in hominibus istis, sunt quia caro* 414.a
9 *Anima illius in sanguine est* 154.d
23 *Habitabat autem Ephron in medio filiorum Hethios* 111.a
35 *Reges de lumbis tuis egredientur* 245.a
36 *Tauri decor eius* 31.a

EXODI.

- Cap. XXVIII. *Et fecerunt vestimentum poderem sub umbone, &c.* 295.f
33 *Posteriora mea videbis, faciem, & cat.* 160.e

LEVITICI.

- Cap. II. *Quicquid obtuleris sacrificij, sale condies, &c.* 220.b
2 *Cum autem obtuleris sacrificium coctum in clibano de simila* 243.e
6 *Quaecumque illa attigerit, sanctificabitur* 253.a
8 *Sacrificium pro sacerdotum consecratione, pollices manuum & dexterorum pedum, hostia sanguine oblinuntur* 257.d
8 *Azymorum calathus ab Aarone & filiis eius offerendus* 277.c
11 *Et quicumque morticina eorum tetigerit, &c.* 283.b
11 *Ut adoretis talpas & vespertiliones* 179.f
15 *Vertantur in lapides, donec pertranseat populus tuus Domine* 363.a
17 *Ubi monemur sanguinem non esse comedendum* 154.c
19 *Manus eius offerant hostiam Domino.* 250.f
21 *Non radent caput, neq; barbam* 232.a
22 *Si fractum, si cicatricem habens* 58.b.c

- Si non poterat manus eius inuenire.* 255.d
23 *Septem diebus comedetis azyma* 262.f
23 *Animam quae peccauerit, offerre donum similam cum oleo* 385.f
23 *Panes duo primitiarum dicti ex duabus decimis simila fermentata* 277.c
23 *Salices de torrente sumi praeipiuntur.* 383.c
27 *Omnis aestimatio scilo, &c.* 145.e
27 *De consecratione, praesertim Aaronis.* 238.a
28 *Ad imas tunica fimbrias aurea cur tinnabula, malaq; Punica* 349.e
Pontifex humeros primum praeungi iubetur, mox logium assumere 279.b

DEUTERONOMII.

- Cap. VIII. *De Dipsade, ubi terrificam illam describit similitudinem* 121.d
12 *Ubi sanguinem hostiarum pro anima esset, monet Moses* 154.b
17 *Quicumq; rex fuerit constitutus, non multiplicabit sibi equos* 34.f
21 *Si mulierem quis ex hostico viderit, ut uxorem ducere concupiscat* 231.b
23 *Locum habebis extra castra, &c. gerens paxillum in baltheo* 101.f
25 *Pro mensura peccati erit & plagaru modus, &c.* 274.b
32 *Comedit Iacob, & impletus est, & recalcitrauit* 31.a
32 *Funiculus hereditatis suae Israel* 266.d
32 *Sanguinem vna biberunt* 390.c
33 *Qui appropinquant pedibus eius, de doctrina eius, &c.* 256.f
53 *Et sanguinem vna biberet mercissimum* 390.c

IUDICVM.

- Cap. VI. *Si ros in solo vellere fuerit, & rogo ut solum vellus siccum sit* 281.f. 282.a
7 *Curvatis genibus biberunt* 46.d

Locorum Scripturæ Index.

REGVM.		21 Ego sum vermis, & non homo	60.e
1 Reg. 5.	Arca Domini iuxta locata, postu fractum disiliisse, manéque dorsum, &c.	21 Circundederunt me canes multi	45.b
	232.f	22 Circundederunt me vituli multi, tauri pingues, &c.	30.f
1 Reg. 24.	Canem mortuum persequeris.	26 Ne repellas me	169.b
	43.b	26 Delinquentis hominis brachium conte- ritur	255.e
1 Reg. 28.	Mulierem quæ Pythonem habe- at, sibi sisti cupit Saul.	28 Dominus diluuiū inhabitare fa.	284. d
	109.c	29 Vox Domini quæ ceruus perficit.	55f
2 Reg. 9.	Ecquis ego sum seruus tuus, &c.	& 56.a	
	43.b	31 Nolite fieri sicut equus & mulus	36.c
2 Reg. 22.	Ascendit fumus de naribus eius.	& 92.c	
	237.d	31 Conuersus sum in arumna mea dum con- figitur spina	400.e
3 Reg. 12.	Minimus digitus meus compa- rior est lumbis patris mei	35 Homines & iumenta saluabis Domine	74.f
	245.a	38 Tabescere fecisti quasi araneam animam meam	193.b
3 Reg. 1.	Ponite filium meum Salomonem in mulam	39 Ecce commensurabiles posuisti dies meos	264.a
	92.e	29 Seruasti me ne deciderem in lacum	284.f
4 Reg. 4.	Mors in olla est	40 In Idumæam extendam calceamentum meum	300.c
4 Reg. 6.	Elisæus vidit auxiliares equites in monte	41 Abyssus abyssum inuocat	284.e
	33.c	44 Eructauit cor meum verbum bonum.	242.b
I O B.		44 Cum nobis aderat inimicos nostros cor- nu petebamus	30.f
Cap. III.	Si non ex ventre matris meæ dux illis fui	49 Peccatori autem dixit Deus, Quare tu enarras iustitias meas, &c.	240.a
	249.b	50 Asperges me Deus hyssopo, & munda- bor	440.e
19	Mānus Domini tetigit me	57 Furor eorum par est anguium furori.	106.c.d
38	De cuius vtero egressa est glacies?	27 Alienati sunt peccatores ab vtero, ira eis secundum similitudinem	107.b
39	Quis dimittet asinum liberum	58 Conuertentur ad vesperam, & fame con- ficientur vt canes	43.b
39	Num derelinquet oua sua in terra, vt quæ puluis, &c. de Herodio	59 Noab lebes spei meæ	408.c
	126.e	63 Tenuisti manum dexteram tuā	254.b
	Nunquid in sapientia tua plumescit accipi- ter. Ibid.	63 Super oves pascua tuæ	277.e
	179.a	64 Quoniam calix in manu Domini.	409.b
	Struthio in terra relinquit oua sua, &c.	65 Igne nos examinasti, &c.	344.e
	179.a		66. Im.
PSALMORVM.			
Psal. 1.	Tanquam lignum quod plantatū est secus decursus aquarum, &c.		
	365.f		
1	Hic arbori similis est ad aquæ riuum sat.e.		
	441.a		
7	Caligo sub pedibus eius		
	282.e		
8	Videbo cælos tuos, opera digitorum tuo- rum		
	259.e		
10	Palpebræ eius interrogant filios homi- num		
	235.b		
17	Deus posuit tenebras latibulum suum.		
	206.f		
18	Pes meus stetit in via recta		
	257.c		
20	Quoniam pone eos dorsum		
	232.f		

Locorum Scripturæ Index.

66	Imposuisti homines super capita nostra	102	Renouabitur vt aquila iuuentus tua
	257.c		141.b
67	Et virtus eius in nubibus	103	Qui facit angelos suos spiritus, & mini- stros suos flammam vrentem
	282.f		433.e
67	Congregatio taurorum in vaccis populo- rum	103	Inter montes transibunt aquæ, potabūt eas omnes bestia agri
	31.a		283.b
67	Extimula feras ex arundinetis	103	Herodij domus dux eorū
	415.b		126.d. 130.a
68	Lingua canum tuorum hostium, &c.	106	Deserta reddidit flumina, & aquarū fluxus in sitim transmūtavit
	40.a		283.e
69	Fiat mensa eorum in laqueum	109	Ex vtero ante luciferū genui te
	277.f		249.e
70	Quasi prodigium factus sum multis.	110	Dixit Dominus Domino meo, sede à de- xtris meis
	145.a		252.d
70	Donec annuncie brachium tuum gene- rationi omni quæ ventura est	113	Jordanis conuersus retrorsum
	251.a		220.c
72	Pene effusi sunt gressus mei	115	Calicem salutaris accipiam
	406.f		409.b
73	Miei pene moti sunt pedes	115	Preciosa in conspectu Domini mors san- ctorum eius
	256.e		427.e
73	Tu confringes caput draconis in aquis.	117	Labores manū tuarū comedes
	113.c		255.b
77	Ego confirmaui columnas eius	123	Erepta anima nostra sicut passer de la- queo, &c.
	367.c		150.f
77	Calix in manu Domini vini meri ple- nus mixto	125	Sicut torrens in austro
	390.e		283.f
77	Exacerbauerūt Altissimum in inquo- so	126	Sicut sagitta in manu potentis
	281.b		309.f
77	Et sorte diuisit eis terram in funiculo di- stributionis	130	Impiorum concisa ceruices
	266.d		232.d
78	Deum exquisiui manibus meis nocte co- ram eo	134	Educit nubes ab extrema terra, fulgur ra vertit in pluuiam
	250.f		325.d
79	Exterminauit eum aper de sylua	136	In salicibus, in medio eius suspendimus organa nostra
	67.e		383.c.d
80	Educto de petra melle saturauit eos.	138	Semitam meam & funiculum meum inuestigasti
	283.c		266.e
80	Uastauit vineam tuam, Domine, sus syl- uestris	146	Et pullis cornuorum inuocantibus eum alimenta subministrat Deus
	65.d		168.d
80	Mānus eius ad cophinum seruiuerunt.	PROVERBIORVM.	
	408.c	Cap. I.	Fili mi, audi doctrinam patris, &c.
81	Et erit tempus eorum in seculum		135.d
	104.d	5	Non respicies ad mulierem meretricem: fa- uus enim destillans, &c.
83	Inuenit turtur nidum, vbi poneret pullos suos		187.c
	161.c	6	Vade ad formicam o piger, &c.
83	Inuenit sibi passer domum		57.e
	150.f		58.c
83	Deus meus pone eos vt rotam	7	Donec transigat sagitta iecur
	289.b.f		244.f
90	Anni nostri quasi aranea reputantur	7	Quasi bos ductus ad victimam
	193.b		28.c
91	Sicut cedrus Libani multiplicabitur. Et, Confringet Deus cedros Libani	30	Lepusculus plebs inualida
	373.e		95.d
92	Senectus mea in oleo pingui	30	Effodiant eum corui de torrente
	387.e		169.b
101	Factus sum sicut nycticorax in domici- lio	30	Lepusculus sapientibus sapientior
	148.e		96.e
		30	Ceruus amicitia, & gratiarum pullus fa- bulentur tecum
			56.b

Locorum Scripturæ Index.

- ECCLESIASTES.**
 Cap. IX. Melior est canis viuus leone mortuo 42.e
 21. Florebit amygdalum, & pinguescet locusta, &c. 379.a
 21. Et dissipetur capparitis 379.c
CANTICORVM.
 Cap. I. & III. Oculi tui columbarum. 160.e
 Cap. 1. Osculetur me osculo oris sui 430.c
 2. Vox turturis audita est in terra nostra. 161.f
 2. Capite nobis vulpes paruas, quæ demoluntur vineas 97.f
 5. Fratruelis meus albus & rubicundus. 296.f
 5. Similis es tu fratruelis meus damula, aut hinnulo ceruorum 56.b
 5. Comæ tuæ iunctæ canalibus 435.b
 7. Statura tua similis facta est palmæ 371.a
SAPIENTIÆ.
 Cap. XII. Accipisti antecessores exercitus tui vespas 189.f
 12. Melior est iniquitas viri, quam mulier benefaciens 246.c
ECCLESIASTICI.
 Cap. VI. Cauendum ne animos, veluti taurus, extollamus 30.f
 10. Si momorderit serpens in silentio 109.b
ESAIEÆ.
 Cap. I. Caupones tui miscent vinum aqua 282.c
 1. Quomodo facta est meretrix ciuitas fidelis 95.d
 2. Projiciet idola, &c. vt adoraret talpas & vespertiliones 99.c
 5. Mandabo nubibus meis ne pluant super eam imbrem 282.e
 5. Mandatum est nubibus, ne pluerent imbrem super vineam Soreth ibid.b
 6. De Seraphim duabus, qui senis singuli alis præditi, &c. 225.b
 34. Erit cubile draconum, et pascua struthionum 179.a
 38. Sicut pullus hirundinis, sic clamabo. 162.d

40. Quis mensus est pugillo aquas 264.e
 55. Venite, emite absq; argento & absq; commutatione vinum & lac 188.b
HIEREMIAE.
 Cap. III. Ventrem meum ventrem meum doleo 242.c. 249.e
 5. Vos igitur non timebitis me, qui posui arenam terminum maris 251.e.f
 8. Turtur & hirundo & ciconia custodierunt tempus aduentus sui 161.d. 176.a
 17. Clamauit perdix, congregauit quæ non peperit 176.e
 46. Fugite ab occurso gladij, quem columba vibrabit 158.f
EZECHIELIS.
 Cap. XIII. Vx iis qui assuunt ceruicalia sub omni cubito manuum 265.a.b
 16. Et catena circa collum tuum 301.d
 Et imposui tibi armillas circa manus tuas 305.f
 17. Aquila grandis magnarum alarum 142.e
 32. Et extraham te in hamo meo, & extendam te super terram, campos implebis, &c. 338.d
 34. Et cum purissimam aquam biberetis, reliqua pedibus vestris turbabatis 177.b
 37. Aperiam sepulchras vestras, & educam vos de Babylone 284.f
 47. Ioseph duplicem funiculum habet 266.d
OSEÆ.
 Cap. VII. Corda eorum sicut clibanus incaluerunt 243.d
MICHEÆ.
 Cap. VII. Tu peccata nostra in profundum mare demerges 218.c
ABACVC.
 Cap. III. Quia ascendes super equos tuos 32.c. 33.c
 3. Ubi dicit, in aquas salsas armatum à Deo induendum 281.c
 3. Fluminum terra scindetur 283.e
 3. Venter meus turbatus est in me 249.e
 3. Pro iniquitate vidi tentoria Aethiopia, turbabuntur pelles terræ Aethiopiae 250..a
 Boves

Locorum Scripturæ Index.

3. Boves non assistunt ad præsepia SOPHONIAE. 277.e
 Cap. I. Extendam manum meam super Iudam, & super habitantes Israel 253.b
ZACHARIAE.
 Cap. IX. Ecce rex tuus veniet tibi 88.b
MATTHÆI.
 Cap. VI. Cum facis elemosynam, noli tuba canere ante te 434.e
 6. Nesciat sinistra tua, quid faciat dextra. 434.e
 10. De calceamentis pedibus non induendis interpretatur 413.a
 10. Qui non habuerit odio animam suam, perdet eam 435.a
 13. Simile est regnum cælorum reti misso in mare 222.d
 15. Non decet panem filiorum dare canibus. 35.b
 15. Quare vos transgredimini præceptum Dei propter traditionem vestram 282.c
 17. De iuvene lunatico, qui nonnunquam in ignem, nonnunquam in aquam, &c. 329.d
 17. Si quis habeat fidem quantum est granum sinapis 415.e
 19. Facilius est camelum per foramen acus intrare 93.f
 23. Camelum deglutunt, & culicem liquant. 93.d
 24. Ubi fuerit cadaver, illic & aquila congregabuntur 141.c
 24. Orate ne fuga vestra fiat hyeme vel sabato 282.f
 26. Tristis est anima mea usq; ad mortem 434.f
MARCI.
 Cap. X. Calix quem ego bibo 409.b
LVCÆ.
 Cap. XXIII. Pisces assos comest 222.d
- IOANNIS.**
 Cap. VIII. Nisi laueris te, non habebis partem mecum 434.a
 12. Nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solum manet: si autem mortuum fuerit, multum fructum adfert 427.e
ACT. APOST.
 Cap. II. Disperit a lingua tanquam ignis. 240.a
 5. Illi autem ibant à conspectu concilij, quod digni habiti essent qui pro, &c. 274.a
D. PAULI AD ROM.
 Cap. II. Qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis 242.a
AD CORINTH.
 1. Cor. 15. Omnes quidem resurgemus, sed non omnes immutabimur 403.c
AD COLOSS.
 2. Coloss. 3. Mortui estis, & vita vestra abscondita est cum Christo in Deo 427.e
AD EPHES.
 Cap. III. Sol non occidat super iram vestram. 408.b
AD PHILIP.
 Cap. I. Cupio dissolui, & esse cum Christo. 430.c
 3. Cauete canes, cauete malos operarios 39.f
 4. State in Domino 46.c
AD HEBRÆOS.
 Cap. VII. Adhuc enim in lumbis patris erat, quando obuius ei factus est Melchisedech 245.a
 11. Circumierunt in melotis. 395.f
APOCAL.
 Cap. XVI. Et vidi de ore draconis spiritus tres immundos in ranarum similitudinem 211.b
 17. Aqua quas vidisti, super quas meretrix illa sedet 283.d

INDICIS LOCORVM SACRÆ SCRIPTURÆ FINIS.

in potestate mortaliū, & imitatur eum, qui Leo de tribu Iuda nuncupatur: atq; D hic demū ille ille homo est impavidus, qualem dari sibi Democritus postulabat ad summi boni specimen, qui scilicet animum à terrore liberaffet.

A Junt verò, Admetū leonem & aprum iū- xisse, ex quo illū animi corporisq; virtutes copulasse intelligendū. Per leonem enim animi vim: per aprum, vt suo loco dictum, robur corporis interpretantur. Addūt, eum eodem argumento Apollini atq; Herculi acceptissimū fuisse, quos media sapientia & ingenitæ cuiusdam virtutis indole sibi cōciliaffet. Quinetiam Poëtae feroces in bello viros *δυναστεύοντες* vocare consueuerunt.

ANIMI CORPORISQVE VIRES.

R O B U R.

E St & illud hieroglyphicum, per anteriora leonis robur significare, propterea quòd in eo animali membra illa robustiora sunt: ab excellenti enim vi quadā vniuscuiusq; rei significata sua Ægyptij desumebant. Expressit robur hoc Lucret. Carus cum ita scripsit:

Principio genus acre leonum senaq; secla Tutata est virtus.

Necq; alia de causa leonem cælo adscriptum multi prodidere, nisi q; sol eo tempore quo signū id permeat, maximè sit validus atq; robustus, moxq; degeneret in posteriora declinās. Quia verò, vt Pausanias ait, de cet bellatorē hominem in cōflictu aduersus hostem, omni posthabita māfuetudine atq; clementia, sæuire, Lacedæmonij Martem *δυναστεύον* appellauere: eòq; spectare Homericum illud ait de Achille dictum, *λεων δ' ὄσ' ἀγροῖσ' οἰδοι*. Cuiusmodi signum in Simandij Ægyptiorū regis nominatissimi sepulchro spectari solitū auctores tradūt, quem leonis specie figuratū hostes in fugam vertere vidiffes, vt ex eo & animum & robur & vigilantia regis perspicere liceret. Videre verò est in

Traiani numisma.

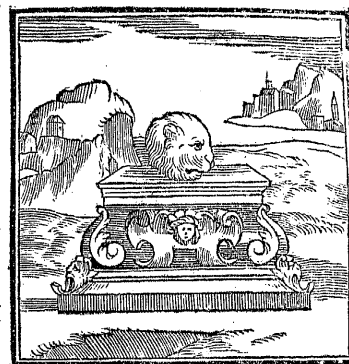
Neruae Traiani nummo fortitudinē hanc ita figuratā, vt claua leonino insideat capiti, per clauam fortitudinē significari dictum in Roboris cōmentario: per caput verò leoninū animi generositatē interpretamur: vtroq; enim opus est, qui Ducis inuicti nomē affectet sibi vëdicare. Quod verò pertinet ad leonis robur, tradunt auctores Hyllum Herculis filium, eò quòd viribus prestaret, Leonē Citheroniū cognominatū: quem cum Echemus Arcas interfecisset, Rex à Megarenfibus salutatus est, apud quos oraculū erat, eum sibi adsciscendum, qui leonē interfecisset. Quod simile fuit Diocletiani facto, qui tunc ad se rerum summam peruenturā acceperat ab oraculis, cū primū aprū interemisset: ob idq; cum plurimos cōfecisset apros, queri per iocū solebat, se quotidie apros interficere, nūquā autē Imperatorē declarari, donec virū nomine Aprum iugulasset. In nūmo

C. Publicij Q.F. numisma.

quodam pulcherrimo C. P O B L I C I I Q. F. cernere est fortitudinis simulacrū, quòd leonē suffocat claua à pedib. strata, pharetra cū sagittis anteposita. Hippothoon Poëta robur hoc leoninū pulcherrimo descripsit senariolo, quā apud Io. Stobæū inuenimus: *γῆρας λέωντ' κρείσσον ἀμυγίων νεβρῶν*: cuiusmodi verba senex ille dicit apud Aristophanē, *Vespis, ἐγὼ τ' ἐμὸν νομίζω γῆρας εἶναι κρείττον ἢ πολλὰν κοκκίνας ναιάων*. Leonis senectā maximè florētē hinnulorū iuuetute meliorē esse scribit Hippothoon: & senex ille Aristophanicus senectutē suā pubescenti multorū iuuenum virtutē

A virtuti gloriabundus anteposit. Cicero verò in Officiis, vim nō aliter leoni peculiarem esse dicit, quā vulpeculæ fraudem.

VIGILANTIA CVSTODIAQ.

V Erumenim verò per leonis caput Ægyptij sacerdotes vigilantia atq; custodiam ostendebant. Causam addebant, quòd solum hoc ex animalibus recuruos vngues habentibus, simulatq; natum est, cernit. atq; hinc Plutarchus solare animal leonē haberi putat. Sanè illi nomen *πρὸς τὸ λέων τὸ διορῶ* inditū aiunt etymologiarum indagatores. Somni præterea parcissimi est, oculosq; habet inter dormiendum splendescentes, ac quodammodo patefactos, quod in custodiæ signum recepere: & sanè multi crediderunt leones omnino insonnes esse, quod Manethon Ægyptius in iis

B quæ scripsit ad Herodotum tradit. Huiusce rei argumentū nonnulli obseruauerunt, quòd caudam assidue inter quiescendum motat. Cæterum incredibile est, vt putat Aristoteles, animal vllum perpetua vti vigilia: sed inde persuasi sunt quitalia se obseruasse profitetur, quòd leo magnos habet oculos palpebrasq; perexiguas, vt non oculum possit penitus obtegere, intuentiq; splendor ille sese offert, qui plurimum emicat ab eius pupilla: quare semper somni expers esse videatur. Quapropter significanter admodum, non tantum Mycenarum portis, sed etiam reliquorum ædificiorum, præcipuè verò sanorū valuis, ædiūq; sacrarum vestibulis leones, tanquam diuinorum custodes, vt est passim cernere, statuebantur. Quicq; iis insonniam attribuunt, inde eos Soli dedicatos autumāt, eandem cum leone conditionem habenti, quippe qui patenti igneoq; oculo terram conspectu perpetuo atq; infatigabili tueatur. Cum verò cōstet, Alexandrū Magnum præter alia quæ in homine præclara fuerunt, vigilantissimū etiam fuisse, quod in exemplo à grue sumpto alibi diximus, non miror, etsi aliæ etiam huius rei causæ esse possunt, eum in nummis quibusdā leonino spolio caput indutum spectari, ab cuius altera facie simulacrū Iouis est sedēs, læua baculo innixus, dextera Aquilam pretendens, literæ *ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ*, nēpe quòd ab Hercule per Caranum primū Macedoniæ regem duceret genus: nam Hercules Nemei Leonis spolio vbiq; insignis, vel quòd eximie magnitudinis leonē spectate Spartanorū legato strauit. Quanquā non sum nescius, Philippum regem post Olympiæ nuptias per quietem sibi visum coniugis aluo insignem infixisse bullam, cuius sculptura leonis imaginem haberet: quod & vxorem grauidā esse, & animosum filium pariturā, coniectores periti respondere. Hinc Alexander in matris honorem leonis spolio maximè gauisus, & eadem de causa cum somnio monitus Alexandriam in Ægypto ædificasset, eam Leontopolim appellauit: quāuis eius successores Alexandriā à cōditore ipso maluerint vocitari. Quod verò pertinet ad leonis somnū, Physiologos ait Adamantius hæc de catulo leonis scribere, eum quippe simulac natus est, tribus diebus et tribus noctibus dormire, tum deinde patris rugitu tanquā tremefacto concussoq; cubilis loco catulum dormientem expergeri, eòq; trahit dictū illud à Iacobo in sacra lectione: Catulus leonis Iuda ad prædam fili mi ascendisti, requiescēs accubuisti vt leo, & quasi lææna, quis suscitabit eum? Atq; etiam illud ex secundo Balaamis responso: Recumbens vt

Portis valisq; sanorū: cur leonina capita affigantur.

Alexander Magnus in numismate.

Leontopolis.

Leo requiescet, & quasi leæna, quã suscitare quis audebit: quod dubio procul ad Christi sepulturã pertinet. Sedenim intelligere etiam possumus dormisse eum sicut leo, ob splendentibus inter dormiendum oculos, vt scilicet diuinitatem ipsam cum eo nihil quicquã sopitam intelligamus. Quod autem de oculis inter dormiendum splendentibus à nobis additum est, ea de causa factum, vt aurem iis velleremus, qui viri alioqui doctrina magni atque p̃ij, in eo tamen lapsi sunt, quod animam Christi putarunt per tēpus illud, quo cadauer eius sepulchro conditum fuit, apud inferos passam: quod humana ipsa natura priorum hominum audire reformidat, Animaduerte autem Origenis traductionem Latinam loco hoc, vt ferè passim, valde corruptam esse.

TERRIFICVS.

ATque eo quidem signo quo robur & vigilantia indicabant, eodem & terrificum hominē, qui reliquos aspectu solo consternaret, significabant: cuiusmodi simulachrum in Agamēnonis clypeo fuisse, Pausanias testis est, ad formidinem aliis incutiendam. quod quidem scutum in Olympiæ templo per aliquot tempora pependerit, inscriptione etiam adiecta: E

Agamemnonis clypeus.

ὄντος μὲν φέρεται ἐν τῷ ἱερῷ, ὃ δ' ἐχορ ἀγαμέμνων.

Quod ita reddere possumus:

Terror hic est hominum, quia hunc genuit est Agamemnon.

Est autem Leo eius naturæ, vt etiam si ferum nihil molitur, intuentes tamen terreat; ea est in oculis eius vis, ea maiestas. Vnde tam Græci quam Latini Poëtæ terrorem descripturi, comparisonem ab huiusmodi animalis ferocia libentissimè desumpserunt. Merito itaque Chabrias Atheniensium dux, vt alij, Philippus Macedo, dicere solebat, formidabiliorē esse ceruorum exercitum duce leone, quam leonum duce ceruo. Atque tanta porro vis tantusque vigor animali alioqui robustissimo ita in oculis consistere tota videtur, vt eorum vel minima offensione supraquam credibile sit debilitari videatur, leuissimisque obiectu amictus pecude ignauior fiat: quod & in theatris sæpius Roma spectauit, & Lysimachi exemplo comprobatum est, quem Alex. Magnus in idem claustrum cum ferociente leone incluse-

Lysimachi præclarum factum munifmate testatur.

ravit: ille verò hanc ingressus viam, domita strangulataque belua, & Regi admirationi fuit, & vite consuluit suæ, meruitque vt huiusmodi factum æterna numismatum memoria prorogaretur. Quin non in oculis tantum eius terror, verum etiam in rugitu constat: itaque Pindarus eum ἐπιβρομιῶν Olympiis, hoc est, latè rugientē vocat, Agefidamo, vt in Vulpe diximus. Id verò sit tanta ferarum omnium trepidatione, vt, quod Ambrosius cum Basilio testantur, animantium multa quæ vel eius impetum per celeritatem euaserint, horrenda tamen eius indignantis audita voce, veluti vi quadam percussa atque attonita consternentur, & plerumque ita deficient præ metu perditæ, vt nullo negotio capiatur. Quinetiam qui per somnium imaginatus fuerit habere se leoninum caput, Onirocritæ voluit eum in aduersarios terribile fore significari, nonnunquam verò & principatus & dominationes assecuturum. Ab huiusmodi verò rugitus magnitudine Marcus è quatuor Euangelistis vnus, leonis imagine, vt est à Daniele preuisus, ita in hodiernum usque diem hieroglyphicè figuratur, quod ipso statim operis initio vocem in deserto clamantē ingenti ore tonat. Ita Eucherius.

Marci Euangeliste imagine hieroglyphica.

DOMINATOR.

SAnè Basilius leonem pro dominatore animalium rationis expertum ponit: obseruatumque est in ostentis, vt si forte mulier aliqua leonem pariat, fore vt ab exteris gentibus vinceretur ea respublica in qua id contigisset: quod non in humano tantum

A tantum genere, sed etiam in quocunque alio diuersæ formæ animanti pollere tantundem comperias apud aruspices. Obseruatum est in Cō insula, cum ovis de grege Nicippi cuiusdam priuati hominis leonem peperisset, non fuisse huiusce rei euentum irritum, arrepta inde ab eo dominatione. Hinc illa societas leonina, quæ longè plura sibi assumit quam relinquat, de qua Aristo. Iur. Conf. Cassium respondisse refert, societatem talem coiri non posse, vt alter lucrum tantum, alter damnum sentiret: & hanc societatem leoninam solitum appellare L. ff. x v i i. T. pro Socio. l. x i x. & Dion Chrysostomus sermone περὶ βασιλείας. Homerum ait sapienter boui æquiparasse Agamemnonem eo versu,

ἦντε ἔσς ἀγέλας μὲν ἕροχς ἕπλετο παύσσιν.

Minimè verò vel leoni, vel aquilæ similem dixit, propterea quod dominationis ea sunt exempla.

SVMMA CALLIDITAS INGENII.

Nihil verò grauabor antiquam in argumentum huiusmodi fabulam subiungere, Fabula cle- quæ mortalibus vtili admodum documento futura sit. Diuulgata per orbem 2415.

Berat fama oraculi quod ab Ioue Ammone prodierat, Alexandrum Macedonem breui ad se venturum, quem filium esse confitebatur suum: sollicitari hinc ad obsequium terre Reges Principemque vt sibi conciliarent inter se certare muneribus: præcipueque Ptolemæus Ægypti Rex dei sui filium veneraturus magnam pecuniæ vim parat, quantum scilicet vectigalis vno die ex Nili ostiis & Memphiticæ vrbs portoriis collegisset. Erant verò cuiusque generis pecuniæ ex rebus omnibus hinc inde collectæ ad aliquot talentorum millia, id totum sine delectu xenij nomine ad Alexandrum deferri curat. Obtulerunt sponte veterinam operam, mulus, equus, asinus, & camelus, qui pecuniam cum fide conuectandam suscipere. Hi vix biduum à Memphi progressi facti sunt obuiam leoni, qui & ipse intellecto Herculis cultu, quem Macedo susceperat, dum rebus studet suis, Regem salutaturus iter in Macedoniam tenebat. Data itaque & accepta hinc inde salute, cum destinatum, vt sit, omnes iter enarrassent, adsciscit comes leo quasi custos atque præsidium aduersus latrocinantem affuturus. Hic de pecuniis certior factus, habere dixit se quoque certam drachmarum summam quas pro comæatu ferret: sed esse illas sibi plurimum in commo-

Cdas, quod oneribus gestandis nequaquam assuetus esset: rogat itaque oneris additamentum leue singulis futurum inter se dispartitum suscipiant, magni hoc beneficii loco habiturus: obsequuntur illi officiosissime, ac paucas admodum illas leonis drachmas inter se diuisas in sacculos quosque suos admiscet, iterque mox continuat suum. Venerunt in pingues Asiæ campos, cum leo armentorum multitudine conspecta dies aliquot ibi commorari e re sua fore designauit, simulataque lassitudine aliquot dierum quiete sibi opus necesse dixit, quasque deposuerat pecunias reposcit: illi adaperitis confestim sacculis, ipsum, quæ sua essent, sibi desumere licere inquit. Leo cum plerisque alias magno numero drachmas eadem nota signatas in vno quoque sacculo conspexisset, læto magnoque rugitu edito: Drachmæ, inquit, meæ multas admodum drachmas singule peperere, atque mox quotquot erant suis similes abstulit pro suis. Quid quod Hannonem Carthaginensem præclarum virum, cuius meminit Plinius, in exilium actum ferunt, quia leonem ferundis oneribus assuefecerat, argumento inde capto, vt Plutarchus ait ἐπιβαλεῖς τῶν ἀργυρίων ad Traianum, quod qui leonem cicurare potuisset, ad longè maiora etiam aspiraret.

HOMO QUI VEL SVAM VEL ALIENAM

ferocitatem edomuerit.

Eodem ostento mortalium triumphis leones iunctos à M. Antonio, atque id qui

dem ciuili bello generosos spiritus iugum subituros portendere. id quod Cicero Philippicis illi obiicit, dum currū eius leonibus iunctum, imperiosi hominis inuidiā ostentare memorat. Et Epistolis ad Atticū, qui auguriū id formidabat, ait: Tu Antonij leones pertimescas, caue, nihil est illo homine iucundius; & quę sequuntur reliqua. Sanē hominem qui arte, ingenio vel autoritate longē potentiorē se addicat sibi atq; subiiciat, per leonē ab homine domitū intelligimus, quippe quod ferā alioqui ferocissimā validissimāq; impetum ferocitatemq; sopire mollireq; potuerit. Hac utitur cōparatione Nazianzenus, vbi Basilium ait non modō sibi conciliaffe prius Eusebium, sed in suam ita sententiam attraxisse, vt eius consilii & monitis in omnibus parēre videretur. Notum ex historiis quid Megarenfibus acciderit, apud quos Casius leones, quos adilibus ludis pręparauerat, reliquisset. Cū verō ciuitas per Calenum caperetur, Megarenfes ferarū carceres effregerūt, earum vinculis relaxatis, vt irruentibus hostibus obiectā, negotiū eis tantisper facefferent, dum sibi per morā aliquam consulere possent: sed enim longē aliter euenit, quia leones in ciues ipsos truculenti fœuitia cōuersi, tantā inermium stragem edidere, dum obuios quosq; adoriant, sternunt, atq; dilacerāt, vt spectaculum id fuerit vel ipsis hostibus perquā miserabile. Atq; vt huiusmodi multa prętereamus, iam verō Pythagoricum pręceptum est, animalia curuunguā (ita mihi liceat γαμφώνυχα interpretari) nutrienda non esse, quippe rapacitatem ē ciuitate summouendā. Idem sentit Æschylus, cū leonis catulum in Republica non alendum esse dicit his verbis:

οὐ χθὴ λείοντ' σκύμνον εἰ πόλει γέρεται,
 μή μιν αἰετὸν μὲν λείοντα μὲν πόλει γέρεται.
 ἢ ὃ ἐκτραφῆς πρὸς τοῖς νόμοις ὑπὸ τῆς πόλεως.
*Catulum leonis alere in vrbe non inuat,
 Magis cauendum ne leonem nutrias,
 Quem qui educarit, eius & mores ferat.*

Euripides verō nullo eos pacto censet admittendos, Pythagorę pręceptū secutus, in quo sapienter quidem Æschylus hæc super Alcibiade, impotentiores id genus homines non accipiendos: ceterū si accepti fuerint æquo animo ferendos. At Euripides, vt Aristophanicus clamat Dionysius Ranis, ingenuē magis locutus, si quidem vt apud Homerum habetur,

οὐκ ἔστι λέεσσι καὶ ἀφροάσι ὄρκια πιστά.

Immenſum itaq; furorem, quo quis impotentius exardescat, significare si collibuisse, leonem effingebāt catulos suos discerpentē, imō exossantem, vt Gręcum vocabulum ἰζωσίζοντα interpretemur, non autē ἐκτολίζοντα (vt in vulgatis Hori exemplaribus eodē Capite bis positum nihil significat) quo quidem furore correptum olim Herculem, autores tradunt, eoq; insanie prouectum, vt non hospitis tantum filios enecarit, verū & in suos ipsius filios vsque adeo fœuire solitū, vt eos interfecit: quod nō absimile est à pīctura leonis proprios catulos discerpentis. Sanē Theocritus in Megara Herculis fœmina, de furore quem is in liberos exercuerit hæc dicit:

Ἐχίτηλ' ἔς τῶναισι αἰεὶ τῶν αὐτῶν ἀπολλομῶν

FUROR INDOMITVS.

ἔσ' ἡν

A
 Ἡ ἐπιπύκνωσις, ἢ ἐπιπύκνωσις ἀναβλήματα
 Παιδῶν ἐξ ἑστέρας καὶ τῆς πατρὸς, καὶ ἐκ τοῦ ἀλλοτρίου θυμῶν,
 Μαινώμενοι δ' ἔσ' οἷον δὲ ἐκ τῆς ἐπιπύκνωσις φόνου.
 τὸς μὲν ἐπὶ δὲ τῶν ἐπιπύκνωσις ἰδὸν ἀφ' ἑαυτοῦ βαλλομένης ὑπὸ πᾶσι.
*Infelix qui misilibus de munere Phæbi
 Siue ea Parcarum, vel Erinnyos impia tela,
 Gnatis ipse suis furis agitated ademit
 Charam animam, vt domus ipsa cruore aspersa nataret.
 Hos ego confossos manibus cecidisse paternis
 Iussa oculis spectare meis, miserable visu.*

Poētæ quoq; nostri leonem iracundū notant, vnde illud apud Horatiū: Pro-methea infani leonis vim stomacho apposuisse nostro, cū de excandescētia loqueretur. Elegātissimē quoq; neq; nō eruditissimē Lucretius causam furoris istius perquirat, cuius carmina nō iniucunda quæ repetantur ponere nō pigeat:

B
*Sed calidi plus est illis quibus acra corda
 Iracundāq; mens facile effervescent in ira,
 Quo genere in primis vis est violenta leonum,
 Pectora qui fremitu rumpant plerumq; gementes,
 Nec capere irarum fluctus in pectore possunt.*

Superius verō dixerat cū de varietate animi loqueretur:

*Est etiam calor ille animo quem sumit in ira,
 Cūm feruescit, & ex oculis micat acrius ardor.*

Eius verō indicium excandescētiæ est, cū caudæ verberibus sese excitare visus fuerit, quod ita Hesiodus tangit in Herculis scuto:

Ἐλθὼν τε ἢ ἄλλως
 Οὐδ' ἔστι μὲν ἄλλου ποσὶ γέρεται, ἔδ' ἔστι αὐτῶν
 Ἐπὶ δ' ἔστι αὐτῶν ἰδὸν ἀφ' ἑαυτοῦ ἐκ τῆς μάχης.

Quem Catullus secutus Galliambico super Atti dixit:

*Agē cade terga cauda, tua verbera pateant
 Face cuncta mugienti fremitu loca retonent.*

C Et quæ ad furoris incitamentū & indicium sequuntur: nam & corrugare frontem pugnaturus cernitur, quod οκύζων Græci dixerunt: & superciliorū contractiōnem ὑποκλιβίον vocāt. Index autem pręcipuus est leonini animi cauda, perinde ac equorum aures, eaq; propriē in leone dicitur alcea, quod pręcipuum in ea robur constet: vel quod incitamentum quoddā sit ad assumendas vires animūq; commouendum: initio irarum terra flagellatur, in crescente verō excandescētia terga etiā sua verberant; id ea de causa fieri putat Alexāder Aphrodiseus, quod eorum anima vehementius moueatur, sitq; vltionis admodum appetēs: cauda verō vtatur veluti homines manu, qua illi se plerūq; in excandescētia complodere solent: ita animalia hæc ira cōmota, cū id quod sese lædit vlcisci nequeūt, eo sibi modo solatium solent excogitare. Est itaq; furor leoni familiaris, vnde apud Maronem, Iræq; leonum, legitur. & Ouidius: Iram vultus habet, de eisdem ait. quare Poētæ leonem peculiariter feram dicunt. ita Callimachus:

Ἡρὸς ἀφ' ἑαυτοῦ τῶν δέμα κατὰ μολδαίον,

Quod verō catulos ab eo exossari pingerent, causa est, quod medulla leonī vel nulla, vel perexigua est, vt omnium animalium solidis omnino ossibus constare videantur, quasi inde accrescat furor, quod labor his confringēdis sit merces.

de minor cum minimū id sit quod succui possit inferuire. Sunt præterea ossa illa dura adeo, vt ex collis ignis veluti ex silice excutiat. Hinc animal est maxime febrī obnoxium. Febrē verò nihil aliud esse, quàm superantē totius corporis calorem, medicorū omnium cōsensu manifestum est. Febrī denique nomē ab igne Græcum *πυρεθς*, à feruore Latinū est: quo morbo leones toto vitæ tempore cruciari feruntur: eaq̃ de causa Lucretius triste leonum seminium appellauit. Sanè prouerbium hinc emanauit, *εγὼ λαοὺν ὁ λέων*, quotiens rarū aliquod hilaritatis exemplum intueamur. Thucydidis id dictū in Cylonio scelere subnotando, cum scilicet indoluisset demū Atheniensis populus Cylonem per factiosissimas factiones quietum Reipub. statum inturbare, & quasi post diurnam mcestitiam ad hilaritatem demum respexisset, vt impetu in hominem facto, eum vel in inuolabilis Deæ templum aufugientem persecuti sint pleriq̃, distractumq̃ inde magno totius ciuitatis gaudio trucidarint.

Prouerbiū.

Et itaq̃ incommodo vexantur leones: tametsi vnus Albertus negat esse eos febriculosos: cui in Germania nato, alito atq̃ educato, vbi totum ferè vitæ spatium consumpsit, vtrum de leone loquenti potior sit adhibenda fides, quàm Aegyptiis inter leones quodāmodo genitis, cumq̃ ipsis totum vitæ tempus versatis, alij viderint. Ego sanè disciplinas eorum in huiusmodi re secutus, compertum esse inquam, leonem febrī correptum vel si ad furorē vsque exæstuet, vnus passione simiæ liberari. Quapropter Aegyptij sacerdotes si febricitantem hominem, & sibimet auxilia comparantem significare vellent, leonis simiam v-

REMEDIVM IN FEBREM NACTVS.

scantis hieroglyphicum ponere soliti sunt: tanta enim indignatione simiam fert leo, vt nullum animal auidius perdere desideret. Causa est animalis petulantia, leonem indignissimis modis exagitantis. Nam simulac vel ex arbore aliqua vel ex alio tuto latentisq̃ loco nacta fuerit occasionem in leonem insiliendi, pro magno habet negotio caudæ sese eius applicare, natibusq̃ affigere, atque ita quibuscunq̃ potest ludibriis Regi suo illudere: quod cum impatienter ferat leo, impotenter admodum in huiusmodi animal efferascit: quæ plenius in Cyncephali commentario discussimus. Sed vt mirari desinamus animal adeo ignobile generosissimo omnium infestum esse, scimus etiam culices in leonum greges petulanter adeo ferocire, vt eos magna interdum clade ad internecionem adigant. Inter enim arundineta Mesopotamiæ leones innumeri iuxta fluminū ripas et fruteta vagantur, eo tempore quo hyemis clementia ibi mollissima est, semper innocui: verum vbi per æstatem cœlum exarserit, regionibus iis æstu candefactis ambustisq̃ propemodum, ipsi tam vapore sideris quàm multitudine culicum agitantur, quorum densissimis examinibus per eas terras omnia referata sunt, qui quidem ad splendorem oculorum tanquam ad humidiora membra conuolantes eos appetunt, palpebrarū libramentis mordicus insidentes. Hinc leones cruciati diutius, aut fluminibus, ad quæ remedij causa confugiunt, absorbentur, aut amissis oculis immanius efferascunt, quod ni fieret, omnis ea quæ ad Orientē latè diffunditur plaga, huiusmodi bestiis oppleretur. Id sibi cōpertum esse

E

A esse testatur Ammianus Marcellinus Rerum gestarum libro decimo octauo. SVPER IGNE SOLICITVS.

Atque hoc quidem animal, quod ignem ingenitum, & in ipsis ossibus abstrusum gestat, ignem tamen præcipuè formidat, adeo vt nihil e què vereatur atq̃ prætentas faces, quibus ad ferociam eius domitandam nihil efficacius: quod & Homerus testatur eo carmine:

καίρωμαι τι δέπαι ποίς τερσὶ ἐσθμυδός πορ.

Ardentesq̃ faces, quas quamuis sciat, horret.

Et Pindarus Nemeis: *τὴν δὲ πανορατὶο δρασυμαχίῃ τε λέοντῆν ὄνυχισθ' ἔφυτ' ἄμαί τε δεινοτάτην οὐχόουσι δὲ θνητῶν.* In cuius trepidationis admirationem adducti Aegyptij sacerdotes, hominem super igne formidolose sollicitum, & quasi vesanientem, ostendere si vellent, leonis simulachrū, & faculam pingebant. Id nos vix autoribus credebamus, antequam & Florentiæ, & demū Romæ leones hac potissimū ratione domari cōspiceremus. Simulachrū hoc in marmore cæsum Romæ vidi via Leoniana, quæ ad Popularem ædem ducit, erutum frustum ex Augustorū mauso-

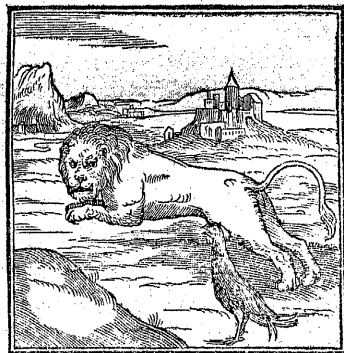
leo. Leo erat humi fessitans capite sublato, & in tergus verso: in trāuersum adsculpta erat fax pinea cum nuce in summo capulo, teniaq̃ à face in leonis tergus porrigebatur. Quāuis verò apud autores scriptū repperim, nihil aliud ex hieroglyphico huiusmodi significari, quàm, vti dicebamus, eum qui super igne pauidus esset: si tamen liceat mihi sententiā his meā admiscere, rei istius interpretationem esse dixerim, edomitū furorē. Causam cur ita ignē expauescat leo, Peripatetici eam afferunt, quod eius animalis vis præcipua in oculis cōsistat: quicq̃ oculos sicciore ealidioresq̃ habent, ij maximè omnium ignem auersant. In idem verò significatū adduci possit ilicis folium leonino pedi subiectū: si quidem Magi ferunt leonem iligneo folio calcato torpescere: eandemq̃ vim esse folio scillæ traditum à Zoroastre, non illo inquam antiquo, sed qui post Plutarchum fuit.

Et ne lōgius à leonina formidine digrediamur, gallū is identidē, et præcipuè albū, vt Ambros. ait, à quo etiā Pythagoras abstinendum iubet, mirū in modū perhorrescit: quod pro simbolo colendę diuinitatis accipi quidā prodidere. Siquidē gallus, de quo Lucretius,

RELIGIOSA FORMIDO.

*Quem nequeunt rabidi contra constare leones
Inq̃ tueri, ita continuo meminere fugas.*

diuinū quiddam præ se fert, vti latius in Commentario de volucre ea per scripto differuimus. Diuinitatē verò omnis terrena potestas reformidat, ac reuertē. Leones porro cum Deū matri sint dedicati Terræ, ipsi addicti intelli-

guntur: et superius bonā leonis partem, quippe quod à iubis est reliquū, terram præ se ferre dicebamus. Sedenim aliā huius formidinis causam adducit Proclus libello de Magia: ait enim, gallū & leonē præcipuè solaris esse animalia: sed cur gallū leones vereant, nō posse nos à materia, sensūue rationē assignare, sed à superni tantū ordinis cōtemplatione, quia scilicet præsentia visue solaris virtutis magis gallo infusa sit, quàm leoni cōcessa. quod ex eo cōiectare videt, quod exploratū omnibus est, applaudere illum hymnis surgenti Soli, quasiq̃ iubar eius aduocare, eo præsertim tēpore, quo ex medio Antipodū cœlo digressus ad nos

defecti. Affirmat etiā solares quosdā angelos in galli effigie nōnunquam appa-
 ruisse, qui cū in se sine forma sint, nobis tamen, qui sumus in certā effigie infor-
 mati, forma se p̄ditos ea videndos exhibuere. Contrā verō Demones nōnun-
 quā leonina fronte visos, qui obiecto gallo repente in auras euauerint: quare
 solent etiā nū diebus his, superstitionis eius studiosi, gallinacū pullū in pelli-
 ciendis eis conciliij causa p̄mac̄tare. Ad hęc tradunt Gręcorum nonnulli, qui
 doctrinā Ægyptiorū sequuntur, animā Cecropis, quē in leonem trāsmutatam
 credebant, immolatis gallis gallinaceis, characteribus quibusdam subscriptis e-
 uocari, sc̄q; illam eis ostendere: quod tamen esse ludibrium Æneius Euxitheus
 affirmat, Demonesq; ita nos p̄stigijs fallere contendit. Quōd verō Dæmo-
 nes, qui leonina fronte apparuerint, obiecto euanescent gallo, inde procedere
 dicit Proclus, quōd in eodem ordine constituta, quę inferiora sunt, superiora
 semper vereri coguntur. Quemadmodū modesti pleriq; viri, dum virorū diui-
 norū imagines intuentur, hoc ipso aspectu vereri solent turpe aliquid perpetra-
 re. Lucretius verō ex sectę suę p̄ceptis ait esse gallorum in corpore quędam

*Semina, quę cū sunt oculis immissa leonum
 Pupillas interfodiunt, ac rēq; dolorem
 Præbent, vt nequeant contrā durare feroces.*

Mirum verō, quōd veteres obseruauerunt leonem etiā herbā ita nuncupatā, quę
 furculis sese circumplicando plurimū nocet, gallū ita abhorrere, vt si puella ad-
 huc intacta, menstrua tamē, nuda p̄sis crinibus leguminū segetem circumeat,
 gallum in manibus habēs, exarescat gramen id, prorūscq; deficiat. Id qualescūq;
 est, a Democrito tamē traditū est, vt asserit Sotion. Sed qui alieniores a supersti-
 tione sunt, arcanāq; naturę vim quandā contēplant, semina aiūt galli sanguine
 contingi debere, hęcq; ita fata ab Leone herba nulla postmodum iniuria affici.

I N V N D A T I O.

I Ncrementū verō Nili, quē NVM Ægyptiaca lingua nuncupant, quod apud
 nos significat nouum atq; recens, ostendere cū vellent, leonis identidē hiero-
 glyphicum faciebāt: quippe cū Sol Herculei terga leonis adit, Nili diluuiū
 excitat, duplumq; recentis aquę Sole in eo signo commorāte sapius exundat:
 quę vis aquę per spatiosam Ægypti planitiem latē diffusa, solū ea fertilitate gra-
 uidum reddit, quā non ipsi tantū indigenę sibi alimenta colligunt, sed magnā
 orbis partem fame leuant. Propter eam verō aquarū redundantia, quę Leonis
 beneficio consequi se quotannis experiuntur, institutum est, & apud gentes
 omnes vno iam consensu receptum, vt canales, tubi q; & siphones, qui aquam
 eructāt, per terebrata foramina in leonina capita ad id locis opportunis adscul-
 pi solita aquam immittant, quę inde ex leoninis rictibus euomi videatur. Qua
 ratione autem capita ea leonum in simis p̄cipue constituenda sint, quoq; or-
 dine disponenda, atq; vt ea tantū quę contra columnas fuerint perterebrari de-
 beant ad canalem vsq;, qui celestem aquam ex tegulis excipit, reliquis inter hęc
 solidis, vt quę cadit vis aquę per tegulas in canalem ne deiciatur per interco-
 lumnia, neue transeuntes perfundat, sed ea tantū quę sunt contra columnas,
 ex ore ructus aquarū emittere debeāt, Vitruuius latē docet. Obseruauerat siquid-
 em is, aquarum redundantiam per leonem apud Ægyptios significari, atque
 hoc in omnibus antiquorum ædificijs fieri p̄sim viderat. Et vt semel dicam,
 fontes & aquarum tubi, qui ab aqueductibus quibuscūq; prominebant, leo-
 ninis figuris ornabantur: vt qui fons admirabili opere Viterbij antiquam hanc
 disci-

*Leonina ca-
 pita aquę e-
 ructantia.*

A disciplinam ostentat. Et vt alia dissimulem, Romę in Area Lateranensi leones
 duo sunt nigri lapidis ante æneam M. Aurelij statuam positi, qui dubio procul
 fontibus inferuebant. Indicio sunt ora perterebrata in adaperto rictu, & infer-
 nē foramina in guttur vsq; immissa, & inter pedes pro pectore canaliculus exci-
 piundę aquę, dimittundęq; intercauatus. Tale aliquid obseruauit in agro Bri-
 xiano extra portam Orientalem ad secundum lapidem, ubi iuxta viam, quę to-
 ta magnis aquarum riuus atque diuortiis instructa est, leo marmoreus antiquis-
 simi operis, vtris instar inflatus, rictum eodem modo ad aquarum effluuium pa-
 refaciebat. Sed neq; in iis tantū quę ad aquam euomendam pertinent, leo-
 num effigies apponi consueuerunt, verū etiā propterea quōd leo, celestis ille
 inquam, aperire clauderēq; videtur aquarum cataractas. Atq; in hęc vsq; tem-
 pora nunquam antiquata est veterum consuetudo, vt ostiorum clausurę, cla-
 ues, annulicq; foribus affixi leoninis rictibus ornentur, quod apud Ægyptios fa-
 ctitari solitum ait Theon in Arati commentarijs: quamuis quod ad ostia perti-
 net, ad eam, quę de superius dictum est, custodiam potius respicere, quā ad
 B aquarum fluctus, crediderim. Illud non omittam quod Horus Apollo tradit, in
 supplicationibus pluuias exposcentibus pleriq; in locis leonum ora vino pro-
 luit fuisse morem. Sed aduertendum est vulgatos Hori codices hoc loco deprau-
 uatos esse.

S E M E L T A N T V M E N I X A.

C Vm verō persuasum haberent Ægyptij, leonas semel tantū in vita p̄re-
 re, id quod cū Herodoto pleriq; alij prodidere: mulierē itidem quę vnus
 tantū filij mater fuisset, per leanam sculptā significare consueuerunt. Est in hanc
 sententiā Æsopi fabella veteribus scriptoribus approbata. Cū vulpes lea-
 nę fecunditatem suam obiceret in generositatis cōmendationem: illam verō
 incefferet, quōd & semel in vita, & vnū tantū p̄reret: leanam respondisse, se
 quidem semel & vnum p̄rere, sed eum leonem. Huius raritatis causam pleriq;
 reddere commenti sunt, eamq; potissimū adinuenere, quōd catuli in vtero iam
 vnguibus abortis matricem discindant, edicq; partum, ea vnguuium acie in eni-
 xu lacerata: vel quōd vnā cum primo partu locos amittat, quam deliram esse fa-
 bulam Aristoteles asseuerat, easq; vel quinq; vita p̄rere, quod explorauerit
 in terra Syria, demonstrat. Primū enim quinq;, ac per annos singulos vno sub-
 inde pauciores, donec ad vnicū, & mox ad sterilitatem declinauerint, in qua
 reliquum vitę spatium degant. Alias magna ex parte geminos, quod per lon-
 gam annorum seriem Florentię experimento compertū est: sed cū plurimum
 sex, nonnunquam etiam vnum. Philostratus affirmari ait a rerum peritis, ter eas
 tota vita p̄rere: primò quidem treis, mox duos, inde vnū: visam tamen aliquan-
 do leanam quę octo vtero gestarit. Sedenim quam Philosophi rationem rari-
 tatis huiusce in pariundo conati sunt inuenire, Basiliius Magnus ad. providen-
 tiam Dei refert, cuius imperio factū sit, vt animalium ea quę facile capi possent,
 longē essent ceteris fecundiora: quocirca tam lepores, quā damę, quā etiam
 oues, ferē sapius & geminos pluresq; pariunt fetus, ne genus deficiat feris iis,
 quę sanguine gaudent, carniuoręq; sunt. At ea quibus pro cibatu cætera sunt,
 certum est longē minus fecunda esse: quapropter ait, Leonis vix vnus Leana
 mater euadit, quę quidem raritas pariundi, cū non alij animalium generi cer-
 tius contingat, meritò Ægyptij; quod in pluribus accidit obseruantes, semeli-
 param per Leanę hieroglyphicum ostendebant.

*Æsopi fa-
 bella.*

C L E M E N T I A .

PRæter hæc alia quoque, leone super, hieroglyphica inueniuntur, quæ quoniam apud eos non reperi qui literas hieroglyphicas interpretati sunt, sed potius obseruatione inuenta mihi videntur, breuiter attingā. Ex iis clementia est, quæ per leonem & substratū hominem, ita tamen vt leo sit incolumis, significetur, propterea quod infestissimè sollicitatus ab homine leo, dummodo sit intactus, non vnguibus eum lacerat, nec vlla iniuria afficit, sed quatit solum, atq; vbi ita perterruerit, dimittit: quod ita Ouid. scribit:

Corpora magnanimo satis est prostrasse leoni.

Seueri Pij
Aug. nummo
mili.

Ad huiusmodi significatum non frustra vidimus in Seueri Pij Aug. nummo simulacrū mulieris quod leoni exporrecto insidet, manu quidem vna hastam terræ affixam tenens, altera fulmen quasi abiiciens, non autem in iaculandi gestu, cū inscriptione huiusmodi, INDVLGENTIA AVG. IN CAR. neq; quicquam aliud legi potest.

C A S T I G A T I O .

PRæter clementiam inesse Leoni castigationis etiam iudicium, ex eo didicimus, quod traditū ab Eudomo citat Aelianus, leonem, vrsam, & canem eodem cōtubernio à magistro quodam alitos & educatos, sine vlla iniuria aliquādiu pacatissimè conuixisse, ac si domestica & eiusdem generis animalia fuissent: verum cum vrsa quodam impetu percita cōtubernalem canem dilacerasset, cōmotum leonem violati hospitij scelere in vrsam proruiffe, eaq; pariter dilacerata meritas pro cane poenas exegisse.

V I N D I C T A .

Longè verò diuersum à superiori significato est, quod viciscendi studiū per leonē telo confossum pleriq; pingere instituerūt. Vulneratus enim leo obseruatione mira percussorem nouit, & in quantalibet multitudine vnū appetit, & si detur copia, scēdissimè lacerat & discerpit. Ferunt Iubæ Maurorū regi prestantis animi iuuenem fuisse comitem, dum per deserta Africę rerū suarum componendarū studio rex cū exercitu proficisceret, ex itinere verò leonem obuiā factum à iuvene illo ipso sagitta percussum in syluā recessisse: anno verò post cum Iuba rebus ex voto cōpositis eadem copias traduceret, eundē illum leonem obseruato iuvene à quo vulnus acceperat, vnū illum è tam magno militū numero violentissimo cursu hostiliter aggressum nulla vi cohiberi potuisse, quin correptum iuuenē miserabiliter dilaceraret, nemineq; aliorū lesio vltione ea contentū decessisse. Pythagorici porrò animā Cambysæ regis Aegypti in leone se deprehendisse aiebāt, vnde illi animus imperij cupidissimus fuerit, & maxima quæq; semper appetierit. Cæterum hæc quoq; potest assignari causa, q̄ illis temporibus, quibus claruit, neminē in vltionē eo magis propensum fuisse notū est, qui nunquā Aegyptios perseq; odiis armisq; & omni vexationis incōmodo affligere destitit, eis semper infensus, donec in omni Aegypto rerū potitus, sacris omnibus profanatis, populos totius regionis malè tractādo, defessus potius quàm satiatus est. Facit ad hoc illud, q̄ visi leonis ostentū, belli principiū cōiectores atq; augures tradūt indicare, quod quidē eleganti trimetro apud Græcos exprimit.

Λιοντες ιδειν δυναμειαν διδοι μολχας.

Visa leonum imagines motu indicant occidionem ab hostibus.

R E G I V M A V G V R I V M .

ALioqui regibus augurium dare leones soliti sunt, vt is qui Iuliano Imperatori

Atori Gordiani tumultum cum exercitu prætergresso sese obtulit immanissimo corpore eius aciem inuasurus, à qua multiplici telorum ictu confosus est. Obitus enim regis ex hoc portendebatur, inquit Ammianus. Verum antea Maximino Cæsari cum Narseo Persarum rege iam cōgressuro, itidem leo & aperingentes trucidati simul oblatis sunt: tamen euenit vt is ea fera admodum gente superata, incolumis & sine damno discesserit. Et Sandrocottus Indus obscuro genere, cum Alexandri furorem pedum pernitate declinasset, fessusq; somnū in sylua captaret, à lambente leone sudorem sibi sensit abstergi: quoq; pacto inde, præfectis Alexandri oppressis, Indiæ regnum inuasit, à Trogo traditur.

A N N V S M E N S E S Q V E .

ET quoniam incidimus in auguria, non ab re fuerit id commemorare, quod leæna, quæ catulos octo vtero gestabat, à venatoribus in Mesopotamia cæsa exenterataq; quo tempore Apollonius Tyaneus eā iter faciebat, indicauit eo interpretante annum vnum, & menses octo illum apud Barfanem Babyloniam moraturum. Interrogantibusq; comitibus, cur non potius annos IX interpretaretur, cum ex passere & pullis octo à serpente deuoratis apud Homērum annos identidem nouem Calchas intellexisset: Editi iam illi fuerant, respondit Apollonius, hi verò adhuc in vtero nondum sceturam compleuerant, quare mensibus potius quàm annis assimilantur.

C R A P V L A .

SVt etiam qui hominem ad satietatem vsq; crapulatū, per leonem frustra carniū depascentem indicari velint. Animal siquidem hoc cibo incōtinenter admodū vitur, multaq; deuorat solida sine vilo dissecū quæcunq; potest: mox à saturitate nihil biduo aut triduo edit. quam scilicet voracitatem Iuuenalis tangit, vbi multa pascendum carne leonem dixit: atq; inde fit vt grauis illi ob crudelitatem exhalet anima, quæ terribili semper odoris est: quocirca nonnulli graue animam significantes, leonis os hians facere consueuerunt. Huius scetoris ergo Martialis videtur muliebrem pudendum leonem appellasse eo versu:

*Quare si pudor est Ligella, noli
Barbam vellere mortuo leoni.*

CTaxat enim eam, quæ cum vetula esset, pilos vellere pertentaret, & alij lupanarolidum dixere. Quanquam non desint, qui loci huius interpretationē longius accersitam ad Cenchenas, quas leones Nicanter appellauit, referant: huiusmodi enim serpentes morfu sanguinem exorbent, & genitale semen ex preciosissima sanguinis decoctione fieri Medici consentiunt, vnde dixit Iuuenalis:

Accipiat sanè mercedem sanguinis.

Sanè meretrices per leæne nomen intelligi, multis veterum sententiis & monumentis constat. Tale aliquid habes apud Aristoph. Lysistrate in iuramento sceminarum: Non stabo leæna in Tyrocnesti. Huiusmodi petulantia causa Ezechiel Hierosolymam leænam vocat, & Heliachim catulum eius, qui ductus est in Aegyptum. Alium rursus catulum Ioachim, quem in cauea, vt LXX ediderunt, Nabuchodonosor Babylona traduxit, Michaël Byzan-

M E R E T R I X .

b

tius meretrices quasdam ex Megara Sphinges appellatas ait, quod humano capite mansuetudinem præ se ferrent, cæterum corpore reliquo leonino rapacitatem, & imperium quod in amatores exercent, indicaret. Et Megaricæ Sphinges in opprobrium dici solitum de meretricibus, ob impuros scilicet mores Megarensum, quos veterum scriptores omnes damnant. Facit ad hanc rem veteris Poëtæ senariolus admodum venustus:

Ἰὼν λέωνος καὶ γυναῖκος ἀμότις.

Par est leonæ & femina crudelitas.

Sed & ante urbem Corinthum Veneris erat templum, iuxtaq; Laidis tumulus, cui leonæ simulacrum appositum videbatur, ariete inter priores pedes apprehenso: quod nimirum petulantiam eam indicabat, qua præcipue lasciuunt arietes, de quibus loco suo diximus.

TACITURNITAS.

LEONÆ verò elinguis simulacrū ex ære quod Athenienses statuere Iphicratidis opus, ex effigie quidē leonæ, meretricis nomen, ex linguæ verò defectu taciturnitatē eius indicabant. Cū enim Armodius & Aristogiton de liberanda à tyrannis patria cōsiliū iniissent, coniuratioq; delata esset, comprehensam illi leonam scortum eorum vtriq; admodum familiare, ad mortem vsq; tormentis variis excruciarunt: ea tamen constantissimè omnia pertulit, nec quenquam prodidit, supra foemineam imbecillitatem fortitudinis admirandę memorandū exemplū: quam Athenienses vt honoribus honestarent, ne scortum tamen celebrare viderentur, eiusdem nominis animal ob taciturnitatem elingue, erigendū decreuere. Constantissimū meretricis huius exemplum citat Tertullianus, quod nostri animosiores fierent, cū leui adeò de causa repertæ sint vel mulieres quę tam forti animo pro amicorū salute non solum tormenta paruifecerint intolerabilia, sed sponte suum ipse cruciatū auxerint. Nam hæc eadem, vt ille ait, carnifice iam fatigato, postremò linguā suam comestam in faciem tyrāni sauiantis expuit, vt expueret & vocem, ne cōiuratos cōfiteri possit, si etiā victa voluisset.

CYZICENI.

Cyzicenorū pecunia.

SI quis verò incidat in monetam, quæ leonis imaginem ex vna parte habeat, ex altera verò Cybelem deorū matrem, sciat eam esse Cyzicenorū pecuniā, quæ celebris admodum est ob id, quod pulcherrimè scalpti erant. Et quia pro XXVIII drachmis Atticis imputabatur, quæ summa ducales aureos duos rededit, & aliquantulum plus: vna enim argenti drachma Marcelli Veneti pondus æquat. Atq; hi sunt Cyziceni stateres, qui rem egregiè factam indicabant.

Magorum porrò superstitio, cōsiderata leonis alacritate perniciosiorq; cursu, multelæ dentem leonino corio adalligatū, ad pedum tumorem atq; adeò imbecillitatem adhibere cōmentum est, id quod apud Lucianū Tychiades ridet, orta inter Cleodemū & Dinomachū medicos contentione, vno eorum leoninū, altero ceruinū corium præferente, vt per incantamenta Eucrati laboranti amuletum aliquod apponerent. Controuersia verò omnis inter eos est, dum ille foementū aliquod miserabiliter implorat, vtrum ceruus an leo magis pedibus valeat, atq; eorum vter alacriori feratur cursu. Meritò igitur Virgilianus Æneas, tergum Getuli immane leonis dat Salio, velocitatis præmium, qui primam in stadio coronam meruerat, nisi dolo Nisi fuisset interturbatus.

HERCVLANVS LEO QUID.

Quid verò sibi velit Herculanus leo, magis diuulgatum est, quam vlllo sit opus

A opus cōmento latius declarare. Illud tamen nō omiserim, Herculem illum Ægyptium, qui cum Osiride, vt Antiquitatum scriptores tradunt, Italiam ab amarissimo Gigantum iugo liberavit, per leonem intelligi, neq; quenquam alium. Plures enim Hercules fuisse, & Arrianus & Diodorus historici prodidere: hunc autem omnium primum leonis insignia gestasse, tradunt. Cæterū Heraclitus Ponticus superatū ab Hercule leonem ideo fingi dicit, quia Argiuis ille, de quo Greci plurima scripserunt, Hercules, furorem illum, quo ex atrabili plurimum laborauit, tandem edomuerit. Satis enim exploratum est ex iis quæ antea dicta sunt, animal id per semetipsum immoderatis animis excitari. Sunt tamē qui per Herculem mysticè Solis lumen intelligant: leo verò cū Soli dicatus sit, manifestū est quid sibi velit Hercules, & leo. Nam & hinc Iubari stellæ nomen, qui Phosphorus est, quod splendor eius in modum leoninæ iubæ diffunditur.

VIRTUS.

VT cūq; verò leoninum spoliū virtutis hieroglyphicum est, eaq; de causa Herculi dicatur, quem pro virtute veteres posuere: ideoq; Diogenes conspiciatus quendam eo ornatu sibi gloriose placentem, exclamauit: Ecquid virtutis indumentum vituperas? Sedenim non leonis tantum, verum alterius etiam animantis gestare pellem, heroicum fuisse morem, didicimus ex Apollonij commentariis, vbi Poëta scribit:

Δόρυ δ' ὄψιν πωλεῖο τοδλωρὸς ἀμφ' ἔχετ' ἄμω.

Et apud Virgilium Euandrus:

Demissa ab leona Panthera terga retorquet.

IN Antiochi numo videas leonem quendam propemodum humi procumbentem, & superuolantem noctuam, quod nonnulli vespertinum crepusculum indicare arbitrati sunt: quippe cadente Sole, noctem, quam per auem eam intelligi volunt, exurgere. Ego verò per huiusmodi hieroglyphici signum significare crediderim, vires cedere sapientiæ.

Nam per leonem robur, per noctuam Mineruam intelligi, suis locis cōmentaria hæc ostendē. Eiusdem argumenti esse puto leonem in numo, cuius inscriptio est, ΜΙΑΗΤΩΝ, qui anterioribus pedibus inclinat ad humum, superne verò caduceus exporrigitur, vt scilicet id ostendat, vires quantumlibet feroces sapientum eloquentiæ cedere. Numum vidi apud Maffeos Romæ. Quod verò signum Iunonis Argis spectabatur palmite redimitum, subiecto pedibus eius corio leonino, id habebat hieroglyphici, quod nouercam vtriusque priuigni exuuiis insultantem ostenderet. Callimachi id inuentum tradunt, qui Iunoni vitem induxit. Rem huiusmodi tangit Tertullianus.

VIRES CEDERE SAPIENTIÆ.

VIRES CEDERE ELOQUENTIÆ.

LEones autem domitos, & Magnæ Deæ
Currui succedentes, Lucretius aliter inter-
pretatur, qui velit figmentum id significare,
liberos quantumlibet feroces obsequētes esse
debere parentibus: ait enim,

*Adiungere feras, quod quamuis effera proles
Officiis debet molliri victa parentum.*

AGRICVLTVRA.

Varro tamen in Cybeleio curru duo con-
siderasse videtur, leonem vtiq; terrę sym-
bolū, vti paulo antē dicebamus: mox quia ge-
nus id animalium in longinquis, & à nobis re-
motissimis regionibus inuenitur, nullā ait esse
terræ partem tam remotā quam coli subigitiq;
nō oporteat: ita omnes, quę vel hieroglyphica sunt, vel quoquo modo mystica,
in suam quisq; artem, vel disciplinā quam profitetur, trahūt. Diodorus autem, E
vti suus est mos, historias sibi confingit ex cōmodo suo, leonesq; ideo Cybeles
currum trahere confictū ait, quod ab his ea educata fuerit. Vtrū verò curru ve-
hatur Dea, an sella sedeat, quantum ad significatū pertinet, parui refert: nam in
Faustinae numo Cybelem Turritam leoninæ sellæ insidentem videas, quæ or-
bem intra manum & genu tenet: inscriptio, MATRI MAGNÆ.

MIXTA QVID.

Quod verò pluribus in antiquorū monumentis, præcipueq; sepulchralib.
cernere est, leones aliquod animal apprehēdisse, quippe vel ouem, vel tau-
rum, vel anguē, vel huiusmodi quippiā, ex eo conicere potes, sepulti animū aut
naturam talem fuisse, cuiusmodi est illud, quod apprehensum fuerit: quippe si
ouem, vel agnū, vti in sepulchro quodā Romæ sub Æsculapij pronao habetur,
intelligas hominē ferocitate demolita mansuetudinem amplexatum: si taurum,
temperantiam: si anguem, prudentiā, vel quid huiusmodi, prout animalis quod
detētum fuerit significatū exiget, interpretaberis. Si verò hostiliter captum vel
discerptum, eius naturæ hostem malè habitum. Nam in numo quodam argen- F
teo Augusti Cæsaris validissimæ formæ leonē videas, qui ceruū superat denti-
bus in armos affixis: quod fortè referri potest ad Actiacam victoriam, quam is

FEROCITATE POSITA
assumpta mansuetudo.

ACTIACA VICTORIA.

Apollinis

NATORVM OBSEQVIVM
erga parentes.

A Apollinis fauore consecutus est, in qua, vt apud Maronem,
Omnis Arabs, omnes verterunt terga Sabæi.

Pauorem enim ex ceruo loco suo significare diximus.

AMORIS PETVLANTIA.

Quæserit hinc aliquis, quid sibi velint leonis anteriora, quæ in Chimæra fu-
isse traduntur, cuius figuram Homerus ita descripsit:

πρότε λέων, ὅτι δέν δε σπάνια, καὶ δὲ χίμαιρα.

Eam autem amoris petulantiam, quæ fuerit à Bellerophonte coërcita, significa-
re clari pleriq; autores volūt. Huiusmodi enim sunt amoris initia, qui primo sta-
tim insultu leonina feritate nos aggredi videtur: dictumq; Epicharmi Comici:

Amoris mollitiem, leonis robore domitandam.

δομητὸς ἔως λεωντῆα δυναμει θαλδρός.

Eoq; respexisse videtur Horatius, cum de iuvene perduto amore capto ait:

*Vix illigatum te triformi
Pegasus expediet chimæra.*

B Capra procacitatem atq; lasciuam, cui animosus idem Heros fortiter obstitit.
Draco, insultusq; pugnam ad eò periculosam, quæ omnia ex peculiaribus com-
mentariis toto hoc Opere suis quæq; locis explicantur.

TRES ORATORIÆ PARTES.

Nazianzenus verò, neq; nō interpret Hesiōdi, per chimæra treis Rhetori-
cæ partes intelligūt: ludicralem quippe per leonē, ob terrorē quē reis in cu-
tit: Demonstratiuā per capram, quod in eo genere dictio plurimū solet lasciu-
re: Deliberatiuam demum per draconem, ob varietatem argumentorū, longio-
resq; circumductus, & spiras quibus in persuadendo opus est: vnde etiam mon-
strimater fingitur ab Hesiōdo, Echidna nomine, per quam *πίλον νῦν καὶ γλυκερὸν*
intelligi contendunt, quippe mentem multis & variis præditam disciplinis.

SACRORVM INITIA.

Neq; prætereunda est leonis facies illa, quæ omnium prima visa est Ezechie-
li, per quam eius disciplinæ periti aiunt initiā dorum sacrorum admonitio-
nem nobis oblatam. Eam verò in primis visam, quod à principū vita solet to-
tius populi consensus legem sibi cōstituere. Ad valuas igitur templorum, susti-
nendis modò postibus, modò hyperthyris, modò pronais locorū vbiq; leones
subiiciuntur, vt cum Maronis dicto, vel præcipuo potius summi Dei præcepto,
Deos primū venerari meminerimus. Et nullam esse gentem tam efferam, neq;
animum tam indomitū, qui non possit religionis cicuratione, beneficioq; mol-
liri, atq; ita mitemcere, vt nullum inde sit onus detrectaturus.

LEONES TARVISINI QVID.

LEones duo pro foribus, vt ferè passim insigniora templa habent, Taruisij
sunt, qui in pronao cathedralis à dextera draconem alatum vnguibus impa-
ctis cōprimunt, draco retorto collo leonis pectus admordet: praua quidem cogi-
tatio cor incelsit, fortis verò animus eam acturū elidit: à læua leo leunculū ap-
prehensum pectori subiicit suo: generosus quippe animus seipsum vincit.

SPHINGES QVID.

Quas verò sphingas humanicipites, reliquo corpore leonino pro templis
proffare locorū vbiq; cernere est, sunt qui figmentū omnino hieroglyphi-
cum interpretentur ea intelligentia, vt humanam naturam præstare cæteris ani-
mantibus admoneamur. Nam alibi principatū ex capite intelligi differuimus.

Leonem autem brutorum omnium principem esse, manifestum, qui humano D subiectus imperio reliqua secum trahit. In diuinis verò literis imperium in bruta omnia homini datum legimus. Sphinga sanè monstrum ex parte dimidia virginis formam præ se tulisse, figmento Græcorum tradit Adamantius. Alij interpretantur, totius terræ dominū religioni cedere, cui ferocia quantumlibet animalia sese subiiciant, imperiumq; suscipiant.

LIBRI PRIMI FINIS.

AD CLARISSIMUM ET REVERENDISSIMUM GVIDONEM ASCANIVM SFORTIAM, CARDINALEM S. FLORAE, DE IIS QVÆ PER Elephantum & Rhinoceronta significatur ex sacris Ægyptiorum literis.

ERRESTRIUM Animalium hieroglyphica publico spectaculo emis-
surus, Leonemq; in primis, quippe eorum dominum, auspiciis inclitissimi Cosmi Medicei Florentinorum Ducis exire procuravi, & quod studium clarissimæ eius civitatis semper fuit Leones publicè alere, & quodam Ægyptiorum more honorificè tueri, & quod generosa eorum magnanimitas in ipso Duce laudabilibus tot effulget exemplis, ut non alij cuiquam argumentum huiusmodi dedicari deberetur. Sequebatur Elephas, animal quippe quo neq; vastius, neq; portentosius natura rerum tulit: sed deformitatem bestia tot dotibus, ipsiq; tam præclaris insigniuit, ut in omni vitæ tenore humanum genus (quod sanctius animal Poëta canunt) ab eo bruto si non superatum, certè lacepsitum esse videatur, aut pari conditione decertare. In eo autè excellit Elephas, quod à se natura fugerente & morum, & virtutum documenta præbeat: quod homines nisi doceantur, vix assequi posse fateantur: sed multa sunt quæ ab eo tanquam à morum idea homines desumere & imitari coacti fuerint. Est enim Elephas ingenua munificentia nobilis, temperantia insignis, æquitate summa conspicuus, præcipuus declinator insanæ, vaniloquentiæ hostis, pietatis cultor, & ea celebris mansuetudine, ut alienam etiam crudelitatem abhorreat, contra minus validas feræ pugnare dedignetur, in iram autem nunquam efferatur, nisi acerbitate iniqua, enormiq; aliqua iniuria concitatus: deniq; regalem & ipse animum, ne omnia hic accumularem, in omnibus referre videatur. Quæ quidem Reverendissime Domine tibi, non ut te doceam, non enim sus Ætineruam, aiunt, sed ut in memoriam redigantur, hoc Commentario enarrabuntur, exemplisq; citatis comprobabuntur. Nec ad quenquã ex vestro ordine hic Commentarius mitti potuit vel aptius, vel convenientius, quam ad eum qui humanitate, fide, pietate, & multarum virtutum, quæ supra atatem in te conspiciuntur, commendatione longè clarissimus & esset, & haberetur. Vale.

SVIS VIRIBVS POLLENS.

A

VTigitur ab iis ordiamur quæ super Elephantis Ægyptij tradiderunt: hominem, in primis opulentum, suis quippe viribus pollentem, aliorū nihil indigum, qui dicere tuto possit, in me est omnis spes mihi, qui sibi conducentia olfactu quasi quodam enanciscatur, per animal hoc, imò per vnam tantum eius promuscidem, hieroglyphicè significabant, in eam scilicet admirationem adducti, quod talem, tantamq; habeat, ut ea vna officiis ferè omnibus illi oppido sufficiat: ea vice manus vtatur, vnde etiam nomē: ea bibat, ea cibum ad os admoueat, eam rectori, cuius omnibus imperiis se præbet obsequentissimū, erigat, offeratq; siue is in ceruicē animalis summā sustollī voluerit, siue ad terrā descendere: quin arbores eadem prosternit, in acie tela de manibus dimicantiū detrahit, equites ab equo deripit, pedites correptos quoquò liberit proiicit, & quotiens immerfus per aquas ingreditur, ea ipsa ædita in sublime refat atq; respirat. Proprio itaq; & eleganti vocabulo Lucretius hac de causa elephantos anguimanos, dixit, quod promuscidem ipsam instar anguis quoquo versum flectat, reflectat, contrahat, porrigat, lubricet & incuruet. Sunt qui visos ætate nostra affirmarint gladiū longitudine duorum cubitū ad promuscidem alligatū gestantes, atrocissimas in bello cædes edidisse. Sanè quantū ad vires pertinet, nunquã se Cato apud Ciceronē ait cum adolescens esset, vires tauri aut elephantis desiderasse: quod dubio procul indicat, inter bruta tauros & elephantos viribus alia omnia antecedere.

R E X.

AD hæc Ægyptij regem hominem per elephantis simulachrū intelligebant, nō ea tantum de causa, quod cum gregatim semper ingrediantur, is qui maximus est natu gregem ducit, quod in regibus eligendis multarū nationum & gentium mos fuit, ut id muneris senioribus demandaretur: hinc apud Hebræos Seniores, apud Athenienses Palæologi, apud Romanos Senatores rerum habenas moderare soliti: verum propterea quod d habet hoc animi regij peculiare, ut genua non flectat adeò notabiliter ut animalia reliqua, calcaneū verò leuiter incuruet. Nam genua non flectere, dubio procul ostendit supplicandum nō esse: flectere verò calcaneum, humanitatem, qua maxime præditus est, indicat. Nam apud Philosophos morū institutores, pes indicium est affectus illius qui humilioribus applicatur. Penes verò quem sit rerū potestas, decet quidem cum humanum esse, humanisq; rebus commoueri: genua verò flectere non oportere, manifestum est. Habitus & in ostentis elephantus regie sublimitatis signum, qui Aureliano, multo ante eius imperium donatus est, solusq; tunc omnium priuatus elephantis dominus fuit, ut legere est apud Fl. Vopiscū. Nam & Scandro cotto Indo homini humili genere nato, quæ Alexander Magnus ob linguæ proacacitatē interfici iusserat, pernici fuga elapso, cum mox latronib. contractis aduersus Alexandri Præfectos bellum moliretur, Indiam ab eorū dominatione liberaturus, visendæ magnitudinis elephantis ferus vltro se obtulit, & velut donita mansuetudine eum in tergū sustulit: quod eum regē futurū portento fuit, nec fefellit euentus. Si quidem oppressis Alexandri præfectis, Indiæ sibi regnum asseruit, eaq; autoritate polluit, ut Seleucus Alexandri successor in Perside cum Indiam affectaret, regno illi relicto res cum eo cōponere satis habuerit. Præterea scriptores rerum, aspiduum cum serpentibus certamen gerere tradunt elephantos, serpētes inter alia significata loco suo disposita, terrarū orbem, prouincias,

& regiones pro vario picturæ gestu significare ostendimus: eas verò qui domitari voluerit, viribus in primis esse præditum oportet, abundare opibus, vt quæ bello necessaria sunt facile comparet, & cum ipsis prouinciis arma semper exercere. Quapropter, vt mihi videtur, Natura ipsa rerum humanarum cognitionem hoc exemplo descripsit, quippe quæ elephantum suis viribus optimè premunierit, & quæ regem addeceant adiecit ornamenta, moresq; & virtutes etiam regias vni illi ante omnia bruta, vt paulo infra docebimus, elargita sit. Quod verò pertinet ad prouinciarū subiugationem, videre est in C.

C A E S A R.

C. Caesaris numus.

Cæsar numo elephatum promuscide surrecta, aduersus quem serpens quasi concertatus insurgit: in altero videas serpentem ipsius elephanti pedibus obtritu, in quo inscriptio est, C A E S A R. Potes ex illo, lacesitu bello, & hoc, confectum intelligere. Neq; verò me fugit, elephantum Maurorum lingua Cæsam appellari solitum, quod Spartianus in Alio Vero tradit, primumq; Cæsar cognomine nuncupatum, qui elephantum occiderat. Sed inepta hæc inscriptionis causa mihi videtur: crediderim autem potius ad munificentiam spectare, qua Cæsar elephantos exhibuerit.

A F R I C A.

Q. C. Mari numus.

Qvem verò elephantum in Q. C. MARI numo compereris, ibidibus adiectis hieroglyphicum id Africam prouinciã ab eo domitam, ditionemq; Imperij in Agyptum vlcq; propagatã, significare crediderim. Elephantum porro Pompeij Magni curram subiere Africæ triumpho: & in numo argenteo admodum pulchro Scipionis Imp. inscriptio, cuius galea elephantini capitis speciem habet, infernè aratrum, antè spica posita est: quæ omnia ad Africæ triumphum, & annonam inde largiter aduectam spectant. Inscripção, Q. METELLVS.

Scipionis argenteus numus.

V. L E G I O.

In militaribus verò signis, elephantum legionis quintæ vexillis adpingebantur, propterea quòd C. Cæsar aduersus Lucium Scipionem ciuili bello decertante, ea legio negotium sibi contra elephantos dari postulauit, rēq; strenuè gesta reliquæ victoriæ occasionem præbuit.

O R I E N S.

Sed Augusto curram ex quatuor elephantis S. P. Q. Romanus in numis decreuit, quòd, vt puto, spoliis Orientis onustus Imperatorum inde triumphum duxerit. Id honoris Tib. Cæsar post adeptum imperium patri deferendum curauit, quod ipsa testatur inscripção, quæ sic habet: TIB. CÆSAR DIVI AVGVSTI. P. M. TR. PO. XXII. DIVO AVGVSTI S. P. Q. R. Eundem honorē Claudius Auiæ Liviæ Circensi pompa, curram quippe elephantorum Augusteo similè decernēdum curauit. Sed & DIVO AVGVSTO Vespasiano curram ex

D. Vespasiani numus.

Arus ex quatuor elephantis in numo est, cuius latus alterum inscriptionem habet ad reliquos honores tertij consulatus: nam qui sua virtute ad Imperatorij fastigij culmen euectus erat, re in Oriente bene gesta, paribus cum Augusto honoribus honestandus fuit: ita Elephas iunctus, prouinciam patriam subiugatam hieroglyphicè significabit. Est & Philippi Imperatoris numus, in quo elephans gradus sub magistro cum inscriptione, ÆTERNITAS AVGVSTI.

Philippi Imperatoris numus.

M V N I F I C E N T I A.

Est autem inter virtutes regias illa, quæ solet ante alias populorum beneuolentiam conciliare, munificentia: hac ostentanda magni principes elephantum plurimum vsi sunt. Hinc videas in Antonini Pij numo elephantem promuscide in semicirculū sursum versus lunata: inscripção est, M V N I F I C E N T I A AVGVSTI. Atq; itidem in numo L. Septimij Seueri Pertinacis Aug. Imp. VIII, elephas est promuscide in eundem modum curuata, cum eadem ipsa inscriptione, M V N I F I C E N T I A AVGVSTI. S. C. Namq; hoc eos spectaculis exhibitos ostendit, atq; hinc eorum Imperatorum intelligenda munificentia, qui eos modò in certamen commiserunt, modò in saltationem, modò vt funes scanderent & inambularent, ediderunt. Quod si ad eorum quoq; animalium liberalitatem trahere volueris, sanè munificos hos & liberales inuenias, siue ij curatoribus suis, siue etiam puellis, quarum amore se captos ostendere, munera elargiri soliti sunt: quandam enim admirandam eorum in homines beneuolentiam, gratumq; in educatores animi scribit Aelianus, exemplo illius qui pro domino multum diuq; pugnavit, eumq; sagittis interfectum, promuscide sublatum ad præsepe suum asportauit.

Antonini Pij numus, et Seueri Pertinacis.

T E M P E R A N T I A.

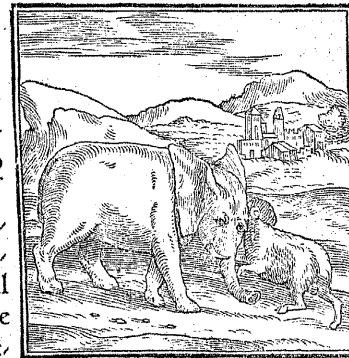
Sed quid illud, quod etiam in temperantiæ significatum, aut eius qui seruare modum in rebus norit, per elephantum qui cibum caperet exprimebant? Assuetus enim certæ pabuli mensuræ, si quid largius opulentiùsq; apposueris, tantum assumit quantum quotidiana consuetudine pascere sit institutus. In Syria cum domi quidam educaretur, magister accepta hordei mensura dimidium singulis diebus interuertebat: cumq; aliquando præsentem domino totam illi mensuram apposuisse, simulatq; animaduertit elephantus duplicatam esse pabuli portionem, hordeum id in partes duas promuscide disgregauit, tam æquas, ac si vel modico quis demensus esset, vnaq; magistro portione derelicta, consuetam sibi partem absumpsit: cuius facti meminit Plutarchus.

Æ Q V I T A S.

DECLINATOR INSANIAE.

Neq; quidem exemplum aliud prætereundum, ex quo æquitatis etiã idem hoc animal seruantissimum esse fateamur. Quidam mensuræ quæ magistro impendebatur, & lapillos, & puluerem immiscebat, quod de pondere aliquid fraudaret: animaduertit elephas apud illum carnes elixari, accedensq; cinerem è foco in ollam paria facturus iniecit.

Est illud verè regium, insanos & dementes homines euitare. Quapropter Aegyptij hominem tali prudentia præditum, vt nihil sibi cum stultis & fatuis esse vellet, ostendere cum studerent, elephantum & caprum hic

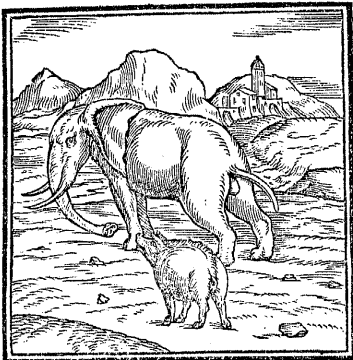

roglyphicè ponere soliti sunt: ac de Capro quidem suo cōmentario quæ vsui ve-
nerunt, per scripta sunt. Causam picturæ huius esse dicunt, quod elephantus in-
specto capro quamprimū fugit, tantum est inter eos naturæ morumq; dissi-
dium, vt virtus vitium nullo possit pacto tolerare. Facit ad hoc etiam antiquissimum
Mosaicæ legis institutum, quo principes vbi deliquerint, sacra facere admonen-
tur ex hirco, cum alioqui priuati homines capram vel agnum immolarent.

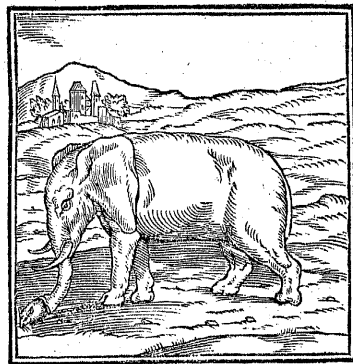
Cum verò vaniloquum genus hominum
regi cuiusdam respectui habitum, ac sedu-
lò euitatum ostendere curassent, elephantum
& porcum adpingebant: Elephas enim porci
audito grunntu, in fugam se proripit euesti-
giod, nò secus ac generosiores equi præsertim
Scythici, asinorū rudium impotenter admo-
dum exhorrescunt, quod exemplo Darij explo-
ratū est. Nihil porrò quicquā tam cōueniens
Regi, quàm dicacitatē vaniloquentiamq; ab
ædibus suis procul summouere, eamq; inimi-
cam sibi constituere, vt adagio receptum sit,
Fidem regiam asseuerando in iis quæ omnino
credi volumus attestari. De porcis autē, quos
pice oblitos, & mox igne flammatos Megarēses in Antipatri elephantos immi-
serint, eosq; ita fugarint, in Porci ipsius commentario historia recitata.

VANILOQUENTIA
euitata.

Quia verò cornua animalium nulli maio-
ra, neq; speciosiora quàm elephanto, hac
ipsa etiam de causa regem ostendit: cornua en-
nim, vt in Cerui cōmentario declaratum est,
dignitatis & sublimium honorum significa-
tum habent. Hominē igitur Ægyptij amplio-
ri aliqua dignitate titulocq; honestatū, qui ta-
men nulla vel nraicstatis vel decori ratione ha-
bita vilissima quæq; sectaretur, sordesq; om-
nes perferretur, significare si vellēt, hiero-
glyphicū elephantū qui mures venaretur pro-
ponebant, indignus quidem tam vasta mole
labor. Eademq; nota inurendum facinus, quo
Domitianum iam Imperatorem stylo mulcas
perfodientem derisum accepimus: vel patrem eius Vespasianum de lotio vesti-
gal exigentem, quanquam eius lucelli odor ei bonus videretur. Verū super
hac re notum adagium, Mures negligit elephantus. Ac ne quis cauilletur, ele-
phantū dentes insignes esse, non cornua, Pausanias omnino esse cornua conten-
dit, tum aliquorū animalium exemplo, quibus aut in supercilio, aut in naribus
cornua nascantur, tum quod per aliquot annorum periodos corrupta decidāt,
& noua suppullulēt, igneq; molliantur, quod in dentibus haudquaquam sit, &
quod in cranio oriantur.

REX VILIVM ASSE-
ctator.

Mures negli-
git Elephan-
tus, Adagiu.

METICVLOSVS.

Est & illud regum ferè omnium proprium, vt ipsi ad suam (quod aiunt) ym-
bram expauescant, ita potentiaē comes additus vniuscuiusq; rei metus. Ele-
phan-

Aphantum autem consternationis hieroglyphicū esse manifestum, si præsertim ij
ad stagna limpidaæ aque, vnde sese tanquam in speculo contemplari queant, de-
ducti pingantur: quam speciem supra modum reformidant, aut cerè abhor-
rent, & auersantur, ea q; de causa turbidam omnino bibunt. Atq; hinc Indorum
populi, apud quos magnus earum belluarū prouentus est, si quos fluuios cum
his tranare parent, illunes nubilascq; noctes obseruare consueverunt.

LONGO TEMPORE QUID EFFECTVM.

Sunt qui pullum elephantū pingāt, quippe cui nondum dentes enasci ccepe-
rint, si longo quid temporis interuallo factum significare voluerint: hunc e-
nim vtero gestari Theophrastus decennium scribit: quanquam Aristoteles, Æ-
lianus, & alij annos longè pauciores ponant: vtcunq; vulgatum inde dicitur,
Citius elephantos parere, quotiens tarditatem negotij alicuius incessere volue-
rimus. De iis verò quæ minimè fieri posse speremus, Ennius dixit, prius locusta
pepererit Lucam bouem. Ita enim prius Romani vocauerunt elephantos, quod
à nostris in Lucania primum visi.

VICTVS PROVISIO.

Est & illud apud Horum celebre hieroglyphicum super elephanto, vt si ho-
minem frugi, & de victus ratione sollicitum indicare vellent, elephantū pin-
gerent dentes suos terra condentem. Eum siquidem aiunt simulac caducos den-
tes suos intellexerit, spontè auellere, & terra infodere. Verū ego crediderim po-
tius vitæ suæ prospicientem, quàm victui legendum, Philippumq; ipsum dece-
ptum aliqua forsitan Ægyptij vocabuli æquiocatione. Manifestū enim est ex
receptorum autorum probatione, elephātos dentes suos nonnunquā in ven-
tu allisos arboribus excutere, scientes se eorum causa peti, vt ita præda derelicta
vitæ ipsi suæ prospiciant. Et ne indicio sint venatoribus, quotiens præ senecta
deciderint, eos etiam tum humo condunt, vnicuiq; tamen sit integrum quam
maluerit sentiam sequi.

CONCORDIÆ DISCORDIÆ Q. EFFECTVS.

Hic verò significato subiiciemus illud, quo nonnulli Sallustij sententiam,
quæ est, Concordia parua res crescunt, discordia maximæ dilabuntur, no-
uo cōmento pingere, non tamen infeliciter excogitarūt. In illo Formica in Ele-
phantū crescit appposito caduceo, in hoc Elephantus in Formicā desinit, aqua &
igni pro rebus maximè contrariis adiectis. Verū ex huiusmodi figmento si ca-
duceum et aquā et ignē summo ueas, perfectus etiā intellectus significari potest,
quippe qui minimorū æque ac maximorū cognitionem sit optimè consecutus,
omniumq; vnam quasi scientiā coniunxerit. Sed enim interpretamentū hoc pe-
rinde ac illud arbitrariū esse, nò inficior. Sed dicit aliquis, Quorsum Elephātus
ad Formicā? Plutarchus porrò de formica multa magnificè locutus, quod ani-
mal est omnium minimum, ita de maximo non dissimilia se diciturū profitetur.

STVPOR.

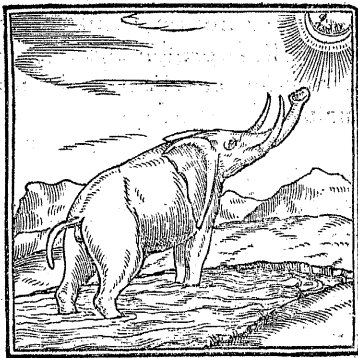
Atq; hic qui mentis tot exhibuit experimenta, quo vel Cicerone id asseren-
te libro de natura Deorum primo, belluarum nulla prudentior, stuporis
tamen nota propter vnā vastitatē nonnullis habitus, vt legere est apud Dioge-
nianum, cui Philostratus etiam subscribere videtur, dum neq; elephanto, neq;
dentibus eius quicquam esse cum lyra dixit, neq; quidem cum peritis viris, cu-
ius hæc Amphione verba sunt, quæ quidem ideo Græcè ponere libuit, quia
in impressis exemplaribus corrupta leguntur: ἑλέφαντος ἐδάμει τῆς λύρας ἔπειτα οἱ αἰθροῦται

ἐπιτρεπεῖς αὐτῶν τοῦ θεοῦ, ἐπὶ τῶν τοῦ νοῦ ἀποδείξεσθαι αὐτῶν χροῖον. quod perinde esset, atque illud D quod de asino ferti, Nihil illi cū lyra. Quin & Plautus in hāc sententiā: Meus herus elephantī corio rectus non suo est, neq; plus habet sapientiæ, quā lapis. In quā sententiā Greci dicunt ἐλεφαντῶν φωνῆς ἴδιον. Et Tertullianus eū bestiam vocat insulsiſsimā, et si quam in diuinis literis præ se ferat imaginem. Eucherius hominem eū signo huius dicit indicari, qui magna & enormia scelera perpetrarit, citato ad hoc Solomonis loco: Et adducebant ad Solomonē simias & elephantos. Et tamen Indici, cū omnium sint ferocissimī, ad eū vt difficulter cicurari possint, ad instrumēti musici pulsationem cantilenarumq; modulationes animum intendunt, auresq; ad audiendum arrigunt, atq; hinc ita demulcentur, vt nullo alio cōmento efficacius comprimant ferocitatem. Sanè tria elephantorum genera autores ponunt, palustres, montanos, & campeſtres. Palustres omnino clementes leuesq; esse, montanos prauos & insidiosos, campeſtres mansueſcieri facilius, & longè dociliores esse: quos nequaquā stupidos existimāt illi qui eos in theatris figurarum notas & mutationes varietatesq; callere, multorū testimonio comperitū asserunt. Romē illud accidisse proditū est, cū eorū grex & saltationes, & orbium lubricationes edoceretur, indociliorē fuisse vnū: qui cū a magistris increpatus & castigatus esset, noctu visus est ad vmbra Lunæ institutionis documēta illa per semetipsum attentare, meditari, & exercere. Verū hæc nō ita fortè videantur admiranda, quæ fame magistra discere cogantur: illa potius admiremur, quæ faciūt feri nullis vnquā legibus instituti, probitate, prudentia, & equitate, nullis ferè animatibus inferiores.

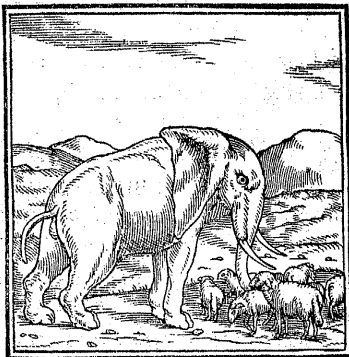
Quid q̄ sponte sua naturæ quadam sublimitate præditi, pietatem colunt, & religionem obseruāt. Noua enim apparente Luna, sponte, vbi iure suo degunt, viuo se flumine purificant: si morbis infestantur, Deorum auxilium implorant, herbas cælum versus iaciunt, earum internuncio eō preces allegantes: qui quidem gestus excipiendus est ab iis, qui pietatē ex elephanto picto exprimere voluerint. Idem humanis proximi sensibus, sermonem patriū intelligūt, gloriam & honores ambiunt, ignominia notati mortē infamæ vitæ præferunt, quā interdū, alia sibi consciscendæ mortis occasione negata inedia finierunt. Quoties verò in theatris oppressi, amissa fugæ spe vulgi misericordiā supplicarūt, et quadam sese lamentatione complorantes, totū caueæ confessum in lachrymas concitarunt.

Cum tamen tanta ipsi sint æquitate mansuetudinēq; vt crudelitatis alienæ ministerio fungi minimè cogi possint, quod irrito olim Bocchi conatu apparuit, cōtra minus validas feras pugnare prorsus negant, cūq; maioribus non nisi laceſsiti: & in grege pecudum ambulantes, occurrentia manu dimo-

PIETAS.

MANSVETUDO.

uent,

Auent, ne quid obterant imprudentes, tantaq; illi imbecillioris huius gregis reuerentia, vt vel feri ex arietis cōspectu mirificè cicurentur, lenesq; atq; tractabiles fiant. autor Plutarchus Symposiacā XII. Quid quod aberrantem hominem in solitudine factum obuiam non modò nō trucidant, aut alia afficiunt iniuria, sed clementer & placidè sese duces præbent, & viam illi commonstrant. Quod verò de sermone dicebamus, quem patrium intelligant, ac etiam certū eos inter se habere tradit Oppianus, verum nō nisi à magistris suis intellectum. Iam illud ætati nostræ claro innotuit experimento, eos magistri sui dicto audientes esse, siue progrediendum, siue regrediendū sit: quem feriāt, quibus abstineant, quos inuadant, vbi temperandum iræ, ex ipsius magistri sermone cognoscere: vt non immeritò confirmata sit opinio, huiusmodi esse quandā illi belluæ cum genere humano societate, vt M. Tullij dictum ea re super identidem vsurpemus. Cum igitur elephas iusti & moderati imperij species quodāmodo esse videatur, meritò Regis nomē, tum ob virtutes, quas superius in eo recensuimus, tū ob hanc ipsam mansuetudinem atq; clementiā adeptus est. M. Antonius cognomento **B** Philosophus, nihil quicquam esse dicebat quod Imperatorem Romanū magis commendaret gentibus, quā clementia, eaq; de causa, neq; quidem in rebelles suos sæuitum voluit. Hæc Cæsarem Deorū adscripsit numero, hæc Augustum consecrauit, hæc Pio cognomentum dedit, hæc eadem de causa Senatus Romanus timore eo liberatus, quem ex Maximini Imp. immanitate cōtraxerat, clementissimis Imp. Maximo Balbino et Gordiano statuas cū elephantis decreuit. Quamuis alia de causa Gordiano tertio quadrigæ elephantorum decretæ sunt, quippe vt qui Persas vicisset triumpho Persico triumpharet. Sed qualis ea in animali bruto māsuetudo fuit, quam recitat Plutarchus! Romæ cū pueri quidam per lasciuia elephantī promuscidem stylis pupugissent, iratus ille vnus ex illis arripuit, eū in sublime iaculaturus, sublatoq; ad hoc præmetu puerorum ingenti clamore, socij morituri vicem deplorantium, tanto omnium more elephas intellecto, arreptum puerum humi molliter deposuit, satis habens metu illo puerilem audaciam castigasse.

Quamuis verò ita natura mansueti sint, in iras tamen acriter incitatur, per turbatiq; irritatione aliqua acerbiorè immaniter efferaſcūt (Iustus enim, vt in Diuinis habet literis, cū irascitur, peior est) eo casu tã hostibus quā ductoribus suis perniciosi. Quā in eo animali naturā cū non ignoraret Annibal, eam in vsum suum conuertit: quippe cū in prelati fluminis transitū elephantos compellere non posset, neq; materiæ qua naues cōficeret copiā haberet, ferocissimū elephantem sub aure vulnerari iussit, percussoremq; transnatao statim flumine procurrere: elephas exasperatus ad persequendum sui doloris autorem, transiit amnem, & ita reliquis idem audendi exemplum fecit, vt Stratagematōn libro primo apud Iulium Frontinum habetur: idq; in traiciendo Rhodano factum Lilius tradit: quamuis variatam actæ rei memoriā esse confiteatur. Sanè Mauri affirmant cor duplex elephanto esse, altero quidem irasci, altero ad lenitatem induci: atq; hoc illud est quod horum vtrunq; munus supra modum

IRA LACESSITA.

c ij

exequitur. Sanè elephas ad hæc vsq; tempora longa seculorum serie in Italia fa-
bulosus habitus, neq; hominū quisquam adduci poterat tam deformem imma-
nemq; belluam, qualem quantamq; in picturis aspiciēbāt, iis dotibus excellere,
quibus apud rerum scriptores insignis habebatur. Nam quamuis trecentesimo
abhinc anno Fridericus II. Imp. elephantum ad nos ex Idumæa transexerit, &
superiori ætate alter in Italia visus fuerit, nihil tamen præter corporis vastita-
tem, quod celebratione dignū censeretur, super illis memoriæ proditū extabat.
Cæterum omnē historiæ antiquæ fidem adimpleuit Hanno elephas, quē initio
diximus ab Emanuele Lusitanæ rege, Indiæq; triumphatore, Leoni x. Pont.
Maximo dono missum, ac Romæ vidimus, Reuerendissime Domine: tanta in-
genij, intelligētiæ atq; docilitatis exempla præstitit ea ætatula: quadrimus enim
huc aduectus erat, vt nō modò quæ à scriptoribus tradita fuerant credamus, ve-
rūm autores ipsos in hoc animantiū genus quasi inuidos, eleuasse plurima, quæ
longè magnificētius illustranda fuerant, suspicio sit. Hinc factū, vt ad eius signi-
ficata, & eorū causas recensendas effusior accesserim, qui priusquā animal inspi-
cerem, ne pro anilibus fabulis eorū bona pars acciperetur, veritus fuisset. Illud
autem profiteri possumus, de reliquis animantibus quæcūq; fidem excedere
videantur, scriptorum autoritati nos acquiescere: super elephāto verò quæcūq;
admirāda traduntur, nos in Hannone, vel paria, vel veteribus illis longè maio-
ra, oculata fide deprehendisse, cuius rei Romā ipsam frequentissimū totius or-
bis theatrū testem appellamus. Sed minimè loco hoc dissimulandum, quod su-
per eiusdem Hannonis ingenio Michaël Syluius, regis sui ad summū Pontificē
orator, summæ, vt nosti, vir integritatis, fideiq; sanctissimæ, atq; alij narrauēre,
remq; multorum testimonio comprobauēre. Cū destinasset Emanuel Rex
eum Romam Pontifici Maximo donū ire, nauī quam inscenderet iam instructa
paratq; ad profectiōem, nullo vnquam pacto per aliquot dies fieri potuisse,
vt Hanno vel duci se ad nauim, vel si quo modo adductus fuisset, eam vellet in-
scendere, vsque adeò auerfabundus profectiōem huiusmodi reformidabat.
Cumq; rex ea re super sollicitus admodum esset, magnisq; pollicitationibus v-
numquencq; inuitaret, qui deducendi a sportandiq; Hannonis negotium susce-
pissent, neq; quisquam nomen profiteretur suum, insufurratū demum est regiis
auribus, eius belluæ magistri dolo hæc fieri, quippe qui puellæ cuiusdā amore
perditus ægrè ferret se in tam longinquas regiones ablegari, proindeq; Hāno-
ni persuasisset ne se abduci pateretur abuehendum: quippe eum in loca sterilia,
inamœna & barbara, vbi ludibrio contumeliisq; omnibus tanquā hosticæ ter-
ræ animal afficeretur, neq; victui neq; ornatui eius vel necessaria, vel commoda
suffectura: longum ad hæc iter & incōmodum, & vastum maris æquor arandū,
vt satius esset in qua tunc erat terra quamprimū contrucidari, quàm per tot via-
rum difficultates ad ærumnosissimā deniq; vitā peruenire. Rex hac re cognitā,
magistrū Hannonis ad se quamprimū accersiri iubet, seq; dolos eius cōperisse
dicit, ageret itaq; vt intra tridū Hanno in nauim imponeretur, idq; ni prope-
rè fieret, interminatus est actutum se hominem extremo supplicio affecturū, vt
aliis exemplo esset, qui mandatīs regiis fucum facere ausi essent. Hac regis aspe-
ritate territus elephantī magister, cū nullā in cunctatione salutē intueretur, di-
scipulā belluam aggreditur, docet se maleuolorū quorūdam fraude subornatū,
qui & felicitati vtriusq; inuiderent, & regi optimo malè obtemperantes essent:
longè autem secus rem habere, quàm illi mentiti essent. Siquidem nō ad imma-
nia

De elephan-
to, historia
iucunda.

Ania & effera loca profecturi erant, sed ad vrbem orbis terrarum dominā, amce-
no loco sitam, vbi rerum deliciarumq; omnium quotquot vel auidissimi cuiusq;
cupiditate expeti possint, copia fertilissima redundaret. Ibi esse Principem, cui
totus penè terrarū orbis assurgeret: apud quem is in deliciis habendus esset, &
tanquam Luscinæ pullus, lautitiarum blanditiarumq; affluentia nutricandus:
proinde bono animo esset, secumq; primo quoq; tempore lætus & alacer nauē
inscenderet, affuturos nauigationi Deos, & cursum omnem incredibili felicitate
prosecuturos. Ita Hannonem ab eodem magistro in aliam sententiam dedu-
ctum, vbi signa data sunt, vtrò nauem conscendisse, neq; vlla vnquam imperia
toto itinere detrectasse.

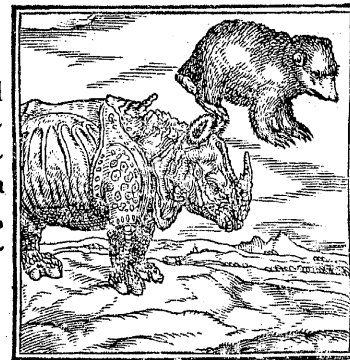
DE RHINOCERONTE.

Qui Rhinoceronta in Domitiani numis inspexerit, quid id signū si-
bi velit, quæritare solent. Ego factū id ad Principis adulationem di-
xerim, qui animalia huiusmodi spectaculis obtulerit, cuiusmodi mu-
nus illud fuit, quod à Valerio Martiale celebratur:

Rhinoceros
in Domitia-
ni numis.

B Præstitit exhibitus tota tibi Cæsar arena,
Quæ non promisit prælia Rhinoceros.
O quam terribiles exarsit pronus in iras,
Quantus erat cornu, cui pila Taurus erat.

IRACUNDIA EX TAR-
ditate ferocior.

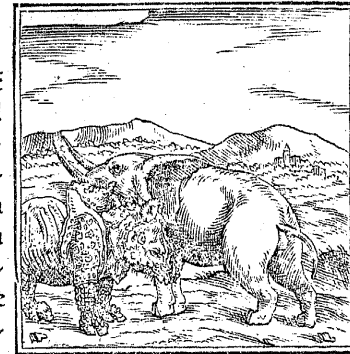

Sunt enim qui lentitudinē irascendi, ac nul-
lum mox adhibitū modum excandescen-
tiæ, per huius animalis hieroglyphicū intelli-
gant. Nam in eo conueniunt autores, magna
id indigere irritatione: sed vbi irasci cœperit,
esse ferocissimū, quod & altero Martialis ex-
presit epigrammate:

Sollicitant pauidi dum Rhinoceronta magistri,
Seq; diu magnæ colligit ira fera.
Desperabantur promissi prælia Marti,
Sed tamen is rediit cognitus ante furor.

REX POTENS IMBECIL-
lioris artificio petitus.

C Nanq; grauem gemino cornu sic extulit vrsus,
Lactat vt impostas taurus in astra pilas.

Sunt qui volentes potentē aliquem regē
imbecillioris alicuius artibus vexatū intel-
ligere, elephantū pingunt in certamen à Rhi-
nocerōte lacepsitū. Nascitur hic siquidem na-
tura hostis elephanto, longitudine ei penè pa-
ri, sed cruribus multò breuioribus, colore bu-
xeo, vt Plinius. Cornu is ad saxa limato se pu-
gnæ preparat: in dimicatione aluum maximè
petit, quam esse molliorem intelligit, eaq; per-
fossa actutum superat elephantum.

ROBVSTVS.

Sanè fortem atq; robustū Diuinæ literæ, vt Eucherius tradit, per Rhinoce-
rontis imaginem accipiunt, illudq; lobis ex Hebræo fertur: Nunquid vult
rhinoceros seruire tibi? Terribilis, ait is, fera rhinoceros, cui gemina in naribus
cornua: atq; ita in Domitiani numis obseruauimus, in quibus Rhinoceros spe-

ctatur nares gemino cornu insignis, qualem celebrat Martialis. Præterea qui D nuper allatus est ex India inferiori ad Lusitaniæ regem, cuius imaginē ad Leonem X. P. M. transmissam vidimus, vnum quidem in nare cornu habet, alterū supernè prorumpit, non adeò magnum, sed præualidum esse Lusitani omnes, qui animal viderunt, attestantur. At longè curiosius hoc videndū: in Diuinis siquidem literis *μονοκέρως*, & *εινοκέρως*, Vnicornē scilicet & Naricornē plerisque locis confusim acceptum fuisse, nimirū à nouis & veteribus Theologis, qui cum historiā ignorarent, duo hæc vnum eundemque esse crediderūt, ita vbiq; ab aliis vnicornē, ab aliis naricornem vno eodemque loco positū inuenias. Id quod accidisse puto, quod, vti diximus, plerique horū idem esse animal arbitrati sunt Rhinoceros & Monoceros, cum alioqui longè diuersa sint, separatimque à Plinio vtrunque positum, qui libro octauo. capite post vigesimum primo, Monocerotem asperrimam ait ferā, reliquo corpore equo similem, capite ceruino, pedibus elephanto similis, cauda apro, mugitu graui, vno cornu nigro media fronte cubitorum duūm eminente. Quæ quidem descriptio eum signat, quem vulgus Halicornū vocat, quem aiunt pudicitia ita amantem esse, vt nō nisi puellæ virginis ope capi possit, quā venatores ibi statuerint sedentem quod animal id potum pabulatū me se conferre animaduertent. Accurrere enim vnicornem ad puellam huiuscemodi, inclinatumque caput in eius gremiū collocare, altissimoque mox occupari somno: signoque venatoribus à puella dato appropere eos, & feram nullo negotio capere, atque hoc vnus tantū cornu premio, quod contra venena pollere prædicant:ramenta quippe eius efficacissimè sanare, & toris stratis partem eius impositam, si quid veneno vitiatum apponatur, sudorem emittere. Rhinoceros vero eodē libro Plinius capite XX. ponit, qui cornu nō in fronte habeat, sed in naribus: alterum eum à Dracone hostē genitum elephanto, & quæ superius allata sunt de vtriusque pugna. Sanè alibi in Diuinis literis Rhinoceros hieroglyphicū esse fortis & robusti viri, vti superius dictum notat Eucherius citato ex Iob loco: Nūquid volet Rhinoceros seruire tibi? Et apud Balaam scriptum inuenias, Cuius fortitudo quasi Rhinocerotis, vt Latine plerique omnes habent interpretationes, quamuis Sanctes vnicornis reddiderit. Igitur si quid ariolandum, cum Psalmo hoc vigesimo primo comparatio referatur ad animalia robustissima & indomita, diuinumque auxilium contra eorū impetum atque vim implorēt, quippe vt Chaldæi & Arabes exposuerūt, Salua me à feroci fortissimo sicut leone, & à rege potēte, cuius potētia sit sicut Naricornis, eaque plerique lectionē probent, non dubitarim asserere loco hoc Rhinocerotis legere. Vbi verò Psalmo XXVIII mentio fit amabilioris animalis, dicatur quippe Sarion apud Hebræos, quod Græci reddidē *ἰλακίον* & *ἰλε* *μονοκέρως*, Latini verbum verbo reddētes, dilectus quemadmodū filius Vnicornium: vetus etiā traductio Vnicornium habeat, nulli dubiū esse crediderim, quin castior istius loci lectio sit *μονοκέρως*. Atque hæc, mi Domine, sunt que super Elephanto, qui Rhinoceros secum traxit, colligere per occupationes licuit. Tu qui ætatē omnē, horasque omnes assiduæ lectioni soles impendere, longè illustriora reconditoraque forsitan inuenis, quæ si ad manus meas peruenire nō potuerūt indulgentum est mihi: non enim ignarus es quantum mihi Principū obsequia, negotiorumque turbationes de studiis literarum subtrahant, crebrisque me interpellationibus auocent. Quare tu atque alij, qui vitæ meæ rationem inspicitis, mihi estote æquiores, cum præsertim admoneat Maro, neminem esse qui possit omnia.

AD

AD ERVDITISSIMVM LAELIVM TAVRELV
M ILLVSTRIS. COSMI DVVIS FLORENTI,
norum iuri Præfectum, de iis quæ per taurum & bubulum omne genus significantur ex sacris
Ægyptiorum literis.

N publica peccare commoda videar, doctissime Taurelle, si Tauri mei mugitus nescio quos Serenissimo Duci Cosmo meo, imò tuo, imò proborum omnium patrono, dedicare non erubuerim. Nam quamuis non sim nescius eum studiosorum commodus applaudere, maiorum suorum exemplo, qui omnes summā & eam æternam laudem cōparauere, dum scilicet literas & virtutes, & bonos omnes mores in Italia, atque adeò in ipsa clarissima ciuitate Florentia florere, & in honore esse, omni studio, conatuque omni curauerunt: negotia tamen, quibus iuuenis ornatissimus nunc in tanto rerum Italicarū motu & perturbatione detinetur, non permittunt, vt importunus accedam, tamen si sapientissime & magna cum ciuium suorum commendatione omnia temperet & moderetur, ita vt omnes, curam studiumque senile in ætate tam viridi admirentur. Quare Taurelle potius amico benignissimo eum alendum curandumque dedi, cui cibus is, quo Taurus noster pascitur, sufficit abunde, vt cum opportunū fuerit, resque ipsa monuerit, suo tempore & loco Taurellus de Tauro, quæ in eo sunt laudabilia, atque magna etiā admirationis, proferat, & ratiocinetur, Principemque ingenio præstantem, quibus dotibus animal polleat, & si dicere licet, quibus virtutibus insignis habeatur, interdum commonefaciat. Nam quæ homines recte laudabiliterque faciunt, cum illi ad hæc agenda nati sint, & vnusquisque ab animo suo, qui ratione pollet, possit exempla desumere, quia tamen doctes hæc ab humana natura demanant, non vsque adeò sunt in nobis admiranda: sed quæ fera faciunt animalia, quibus singuli ferè singulis motus sunt impertiti, si vltra naturæ suæ fines prouehantur, eo preciosiora iudicantur, quo magis interdum humanum genus in certamen prouocare comperuntur: cuiusmodi multa admiranda super Elephanto proximo Commentario ad Reuerendissimum Sfortiam commemorauimus, quibus non inferiora forsitan de tauro vel bouillo omni genere dicturi sumus.

c iij

Dmirabilem quandam in Tauro continentiam cum animaduertissent Aegyptij Sacerdotes, temperantia praeditum hominem, ab humanarum quippe rerum affectu non alienum, caeterum modestiae seruantissimum, significare si vellent, Taurum naturae admodum robustae ac validae faciebant: cuiusmodi speciem Philostratus Paspisphae descripsisse mihi videtur, cum ductorem illum gregis pugna-
cem, superbum, exultantem, speciosum cornibus, colore niueo, lato gutture, ceruice crassa, palearibus late longaeq; pendentibus, armis ad aspectum inhorrescentibus effingit: qualem quippe faciem habemus in numo quodam argenteo, cuius inscriptio est, M. L. T H O R I V S. Causam huius hieroglyphici eam Philosophi tradunt, quod animal hoc sit calidissimum, atque inguine praecipue potens, ita ut vno tantum in situ citra motum impleat efficacissime. quod si contingat ut ab naturali aberrarit loco, vaccam ea in quam occurserit parte, qua praeditus est inguinis firmitate, vulnerat, non secus ac si telo eam acuto impetisset. Usque adeo vero semen illi promptuarium est, ut excutum taurum imple-
E plesse tradat Aristoteles: atque hinc plerique veteres scriptores, viri pudenda Taurum appellauere, ut muliebria *Βουβελιον*. Animal tamen hoc in libidinem usque adeo concitatum & furens non sapius quam bis die incendit, a conceptu vero ipsius vaccae modestus castusq; nihil ulterius tentat. Huius rei causam in vacca multi ponunt, quae taurum propter rigorem genitalis nimiamq; tentiginem, veluti ceruae etiam, neque non testudines faciunt, raro patitur. Vnde dixerit Horatius de fugitiua puella:

Nondum subacta ferre iugum valet

Ceruice, nondum munia comparis

Aequare, nec tauri uentis

In venerem tolerare pondus.

Sedenim spectandum hoc exemplum continentiae habere causam in tauro, manifestum est ex eo, quod sponte taurus a conceptu diuortio quasi facto secubat, ac ut in Epiro maxime videre est, trium plerumque mensium spatio non apparet, sed errabundus, ut apud Virgilium est, Latus niueum molli fultus hyacintho, Illice sub nigra pallentes ruminat herbas: & quod ait Aristoteles, *ἀπμα γλα*, quod non infeliciter quidam abarmentatur dixere, hoc est, seorsum a vaccarum confortio, grege conuictusq; pascitur. Quod dictum volui, ut vnusquisq; sciret quo gestu taurus pingendus sit in continentiae significatum. Vt vero ad verbum *ἀπμα γλα*, & ex historia proverbium reuertamur, haec eod spectant, ut impositum petulantiae modum, & probatissimam ex ea pictura continentiam intelligamus: atq; ita forte accipiendum illud apud Theocritum, *ἐβα καὶ παύσθ' ἐν ὕλῳ*, in syluam abscessit taurus, sed haec tamen, quae copiose & feliciter sunt ab eruditissimis plerisque viris, praesertim Erasmo Roterodamo, tractata, nos non ulterius prosequemur. Neque vero me latet in Epiro Pyrrhicas boues fuisse mirae magnitudinis, quae quia Veneris expertes essent, & omnino intactae custodirent, *ἀπωροι* dicebantur: sed hoc illis hominum cura, non natura dabat. Eadem neque iungebantur, ideoque iniuges dicte, quod intaminatae pudicitiae symbolum praeseferrent. Mineruae in primis mactabantur, virginitatis, quae iugum nesciat, indicium. Ex iis autem satis manifestum est, nos in libidinis temperantia dubio procul ab eo genere vinci, quod alioqui procacissimum, & in riuales pugnacissimum esse constat. Quare haudquaquam leui de causa caelestis ille Taurus Veneri dedicatus: neque Venus temere a sapientissimis Poetis aurea vocitata, quae quidem synceram, castam & puram generandi cupiditatem

A ditatem caelitus inspirat, non lasciuas petulantiores, adulteria turpia, & impudicam humani generis contumeliam, quam voluptatibus dediti mortales, dum appetentius aequo per summam incontinentiam consecretantur, cogi se visiderum affirmare audent, quod suae velum impudentiae pretendant, cum tamen a caelo nihil non vndeuncq; sanctissimum emanare verissime dicat Plato. Sedenim si non ex ciuilibus vitae moribus, si non ex disciplinis, & sapientum praecipis, si non denique legum minis ad honestatem institui potuimus, age age iam a brutis rectam viuendi rationem indipiscamur, & ingenium eorum secuti, nostrae opem feramus imbecillitati. Tali autem continentia fuisse praeditum Drusum, fama canit, qui se uxori, quandiu in expeditione Germanica fuit, conseruauit. Et quod de Tauri secubitu dicebamus, Pescenium quoque Nigrum ferunt ignarum rei venerae fuisse, nisi quantum procreandis liberis impenderetur. Inuenies huiusmodi exempla in historiis etiam recentioribus, ut de Pemone Bellunensi, quem Vtinen-
B ses ob integritatem, iustitiam, summamq; prudentiam, Principem sibi delegerunt. Neque sua in hoc fraudandum laude foemineum genus, cum Zenobia illa Aureliani Imp. etiam hostis epistola commendetur, quae Gallieno remp. negligenter administrante, imperium sibi comparauit. Eam ferunt cum semel concubisset expectatis menstruis se continere solitam, si praegnans esset: sin minus, potestatem quaerendis liberis viro concessisse. Vulgo tamen apud Seras nefas est a conceptu foeminam adiri. Eius continentiae atq; modestiae causa, qua boues ita, uti ostensum est, commendantur, Mycerinus Aegypti rex Cleopis filius, filiam quae se suspenderat, quod stupratam sese a patre ferret indignissime, lignea boue auro solido superinducto condiderat. Et antiquissimis Hebraeorum sacris offerre vitulum, est carnis impotentiam peruicisse, ut Origenes Leuitico interpretatur. Exemplum vero huiusmodi ea de causa nonnunquam interferimus, quia totus hic noster labor ad eorum usum susceptus est, qui pictura delectantur, ut praesertim Hieroglyphicorum usus. Aegyptiaca, & alia pleraque mystica, historiam etiam habeant, quam ad id quod elegerint argumentum accommodare possint.

Nec alia de causa crediderim ego mulieres Elienses, cum Baccho, quem colebant, preces funderent, orare solitas, ut *βοεία ποδι*, taurino quippe pede ad se veniret, nisi ut suam ita modestiam ostentarent: nihil enim minus foeminam decet quam praecipitantia, vel ardor audaciae. Quare Dido Virgiliana cum modesta inducitur, breuiter, & vultum demissa profatur. Figurabant vero Graeci Dionysium tauri specie, quod eundem, & Osirim intelligebant: de cuius probitate atq; iustitia, summisque in humanum genus beneficiis, multa multis in locis hoc commendandi genere dicenda sunt. Porro Dionysius apud Argiuos *Βουβων*, quasi bouigenam aut ex bouillo genere dicere vellent, cognominabatur. Quod vero superius dictum est, caelestem Taurum pios & honestos atq; legitimos amores afflare, non sum nescius, Iulium Maternum iis impudicitiam minari, qui Taurum habuerint in horoscopo: maluissimum eum prolificum, aut fecundum dicere, ne notam eam caelo inuississet immerito. Huius sane fertilitatis, & praesentaneae seminis facultatis ergo, institutum aiunt boni omnis causa, ut in condendis oppidis sulco illo primigenio imprimendo, bos mas non castratus, & vacca iungerentur, & cum sacrificabant circum mœnia, quinto quoque anno integra animalia mactabant. Sanè Orpheus mensē *μνοικόντα μόρον* appellat, vnicornem quippe vitulum. Et Eustathius *ἰνιδ. α.* mensē ait bouem dici, utpote qui sit generationis effector,

AD hæc Niliaci illi sacrorum custodes, cum hominē à priori petulantia sibi modestius consulentem significare vellent, non simplici forma taurū, sed caprifico caput, colla, armosq; redimitum pro istiusmodi virtutis hieroglyphico proponebant. Caprifico enim ea vis est, vt lasciuiuentium taurorum, & quantumuis ferocientium naturam vsque ad eò cōpescat eorū collo circumdata, vt immobiles propemodū eos reddat: cuiusmodi taurum ab Hercule compressum domitumq; mystico fabulamēto Græcia cōfinxit, perinde ac reliqua etiam monstra superata, celsisse virtuti vitium hieroglyphicè significat: tametsi non sum ignarus, quæ de tauro Herculeo traduntur, referri à plerisque ad Acheloum amnem, cuius fabula quia omnibus est scholis tritissima, mihi nunc fuerit dissimulanda. Origenes Adamantius taurorum immolationem, quæ in diuini numinis tabernaculo fieri iussa est per Hebræorum legem, significare dicit apud nos superbiæ tumorem & insolentiam esse macandam. De vitulo vero in holocaustum offerendo copiosissimè scribitur ab eodem, Leuitico homilia secunda.

Taurus ab Hercule suo peratus.

PETVLANTIAE
frænum.

NEq; tamen illud omitti debet, obtutum amatorium, qui modestia seruata fiat, ad Tauri oculos referri solitū à peritissimis. Vnde illud, *βλέπειν ταυροὺς*, quod tum in Platonis, tum in Xenophontis Cōuiuuiis, & Phædone, & alibi, eadem ferè sententia positum animaduertas: tamen nonnulli rem ad indignationis significatum retraxere, toruumq; tueri interpretantur: quo significato apud Aristophanem super Æschylo dictum, *ὄβριση γέν ταυροὺς ἐγὼ μάλιστα κατὰ*. Aspexit igitur tauricè ad humum lumina deiectus. Hac enim facie iratus Æschylus inducitur ab Aristophane. Neq; sum nescius toruitatem à taurorū ferocia dictam, vt etymologiarum autores tradunt, qui toruitatem tauri acerbiter interpretantur. Huic longè dissimile est *βοδῶπις*, quo quidem oculorū pulchritudo atq; gratia significatur. In iis tamen quos superius citauimus, nimirum de amatorio obtutu intelligitur, in quo modestia primas obtinet, isq; plurimum fieri solet in obliquum, & id toruum est.

Alia porrò picturæ specie, hominem ea modestia præditum, vt facile eum queas à perperam factis auertere, indicare si vellent, taurum genu dextero illigatum pingebant: hunc enim si dextero alligaueris genu, manfuetū & vincula consequentē inuenies. Hoc cū Romæ Clementis VII, principatu Græculus quidā effecisset, ducto sæpius ferocissimo tauro per vniuersam urbem, quæ tenui admodum funiculo ita religarat à genu, peritissimi Magi nomen apud imperitos affectus est. Edomitæ aut ferocię hieroglyphicū apud

BONORVM OBSEQVIVM.

apud Georg. Anselmū vidi, impressum numo taurū, cauda surrecta, capite ceruino, anteriore crure læuo genuflexū, sub querno stipite, à quo laurea pēdebat: ab altero latere caput leonino spolio armatum. Inscriptio, MILOCROTON.

PROLES MASCULA, PROLES FOEMINEA.

Ægyptij iidem sacerdotes, vbi masculā prolem mysticè describere vellent, taurum ab infensione in dextram se partem demittentem figurabant: si vero scemineum scetum exprimere voluissent, eundem in læuam auertentē se pingebant. Compertum siquidem est, taurum à conceptu discedentem si deflexerit in dextram, marem esse genitum: si ab læua abscefferit, scemineum esse scetū. Ad hæc Parmenides, scetū tunc esse patri similem asserit, cum à dextra locorū parte editur: matri verò, cum ab læua. Hippocrates tradit sinistro teste obligato marem generari, dextro verò sceminam: tantiq; esse dextrarū sinistrarūq; partium in maribus sceminisq; cognoscendis obseruationem, vt si mammarū prægnantis mulieris dextra flaccescat, macraue repentē fiat, si gemellos paritura fuerat, marem abortū fieri dicant: si verò sinistra macrescat, sceminam deperdi. Quin & Onirocritæ hæc eadem intelligunt, cum imaginari dextra parte dentes amissos, marium consanguineorum obitū ariolantur, ex sinistra verò sceminarū. In dextra autem parte vteri materni sæpius moueri mares, in læua verò sceminas cōstat. Albertus sibi compertū ait, mulierem quādam sceminas tantū parere solitam ea de causa, quòd à conceptu semper in læuū latus decuberet: admonitam verò ccepisse in dextrā conuiescere, ac solos deinde mares genuisse. Neq; verò dissimulandum quod ad Ægyptiorū commentū facit, Septentrioni vim masculam inesse, quod neq; quidem Aristoteles dissimulauit: docet enim is, si masculos plures creari volumus, admissuræ tempore dies siccos, & halitū Septētrionis eligendū, & cōtra eum ventū greges pascendum: sin verò sceminas generari velimus, Austri captandos flatus, & in eum pascua dirigenda, quòd vis in eo vento muliebris insit. Africanus quoque rem hanc tangit in Georg. Ait enim: Si marem velis, Aquilone spirante admissurā faciendā: si sceminā, Austro. Sed, enim de leuis dexterisq; mundi partibus magnū est inter autores dissidiū. Vnā enim cum Ægyptiis dexteris mundi partes solstitiales, sinistras brumales intelligit Empedocles: de quo ita Galenus, *ἐπισημασθῆναι δὲ δεξιὰ εἶναι τὰ κατὰ τὴν δεξιὰν τροπικῶν, ἀριστερὰ δὲ τὴν χειμερινῶν*. Neq; defunt qui primas olim sceminas ad ortū & meridiē terra genitas, mares verò ad Septentrionē & occasum fabulentur. Plato tamen Aristotelesq; alia ratione orbem diuidentes, Orientales esse dexteris, à quibus initiū motus: læuas autē occidentales tradidere, vt idē Galenus recitat, *πυθαγόρου καὶ παλάτῆν ἢ ἀριστοτέλους δεξιὰ τῶν ἡσυχίων ἐστὶν τὰ ἐὼς, ἀφ' ὧν ἀρχὴ ἐστὶν τῆς κινήσεως, ἀριστερὰ τὰ ἐσπείρια*. Contra Varro Latine linguæ lib. v i. cælum ait dictū templū: eius cæli partes: quatuor constitui, sinistram ab Oriente, dexterā ab occasu, anticam ad meridiē, posticam ad septentrionē. Cui Plinius subscribit dicens, errantia sidera contrarium mundo cursum agere, quippe læuū semper illo in dexterā præcipiti. quāuis Festus anticam eam cæli partem, quæ ad meridiem solē illustratur, dexterā vocat, ita enim anticā interpretatur: posticam verò ad septentrionē, sinistrā. Alcinous in Græcorū monumentis adnotatum ait morem sacrificadi seruātū diu, vt circumcurrerent aras, cursum auspiciati ab læuo dextrorsum, Zodiāci quādā imagine, cuius motus sit mundo diuersus ad exortum vergens: mox verò ab dexteris læuorsum procurrerent, quo motu cælum rotari manifestum. Contra Ægyptiorū positionē T. Lilius libro ab Vrbe cōdita primò, dexteris ad meri-

diem partes Augurū instituto, ad septentrionem sinistras statutas ait. Ad hanc D
sententiam facit quod Psalmo apud Hebr. 89 legitur, Aquilonem & dextrum
tu creasti: quod nonnulli Austrum interpretantur, alij mare. Cum Hebræis ve-
rò consentiunt & Chaldæi, qui Austrum ponunt. Sedenim & Auster pro mari
nō ineptè accipitur, si sphaera recta statuatur polis ad finitorem inclinatis. Nam
Ægyptij, quos Cleomedes, non postremi nominis autor, secutus est, ipsam mū-
di totius figurā aliter describere, utpote qui Aurorā esse caput, Borealia dexte-
ra, Australia sinistra constituere: maritimisq; piscibus tum ob alias causas, quas
loco suo recensuimus, tum ob id præcipuè abstinebāt, quòd Nilum à sinistra or-
tum, quippe sceminea fecundaq; parte, in dexteram quippe virilem sterilemq;
(ita enim erant eorum cōmenta) illapsum, quippe vbi mare sit, corrumpi dice-
rent. Nam de maris ipsius sterilitate suo loco diximus: atq; ita dexteram oram,
hoc est, maritimam, cōsiderato Ægypti situ, perditionis symbolum statuebant.
Neq; hūc dissimulandum, quòd apud Eucherium, vbi de Aquilone loquitur,
qui pro Dæmone accipitur, inuenies eum vocari dextrum, & ita ipsum quo-
que sibi dexteri nomen adsciscere. Nam & Hieronymus quartis Hebræorum E
castris Aquilonem dextrum appellari tradit, sed falsum ait nomē cum de Dæ-
mone eius venti domino intelligatur, qui vnde cūq; sinister, sinistra omnia mor-
talibus oggerat appetenda. Causam tamen Eucherius super dexteri nomine a-
liam ab hac arbitratur, quippe quòd perperam agere volenti dexter adsit obse-
cundando, suadendo, procliuiter attrahendo. Nam illud palam est, ait, in Sacris
litéris diabolus gestare Aquilonis nomē, eaq; locutione quicquid bonis cona-
tibus aduersatur accipitis enim bonorum operum ardorem extinguit, atq; om-
nia frigefacit: & ob id & infideles & impij, contumaces sceleratq; homines, eo
notant hieroglyphico. Vnde illud: Ab Aquilone pandet omne malum. Et quia
status vehemens quòd frigidior, eò magis ignem in quem incidit exsuscitat, di-
ctum, Ab Aquilone exardescēt mala super terrā. Tetigere et Poëtæ nostri dex-
teras læuasq; cœli partes. Sedenim Maro & Naso, nullius addicti iurare in ver-
ba magistri, cas non distinxere. Lucanus Ægyptiorum adhæsit factioni, & sen-
tentiam ipse suam declarauit eo loco:

*Ignorant vobis Arabes venistis in orbem,
Umbras mirati nemorum non ire sinistras.*

hoc est, in Australes partes non porrigi. In hoc autem id interest, vbi quis vni-
uersi statuatur caput: quo super argumento plu-
ra dicere nostri nō est instituti, quare ad ipsas
rerum significationes reuertamur.

Auditu enim duo ex quadrupedum ge-
nere maxime pollent, Ceruus & Bos:
quamvis, ut in Asino dictum, Aristophanis
interpret Murem & Alinum præferat: quod
alij viderint. Sedenim Ceruus quamvis acer-
rimi sit auditus, tantisper tamen eo excellit,
quandiu arrectas auriculas tenet, quas vbi
demiserit, non solum non præstat auditu, ve-
rumetiā laborat surditate. In Tauro aures ad
audiendum promptæ semper, atq; eo præfer-
tum tempore, quo scemina pruritu exagitata mugierit, quo non amplius quàm
per ho-

AVDITVS PROMPTVS.

A per horas ad summum treis afficitur, eo tempusculi spatio nisi taurus accesserit,
naturam colligit, neq; antea quàm vigesimo post die mas à scemina repetitur,
quod rarò tamē accidit, quia taurus quantumlibet longè abfuerit, accepta voce
statim occurrit. Eaq; de causa Ægyptij sacerdotes per auriculā tauri pictam, &
auditum & obsequij sedulitatem indicabant. Pari modo iuuenca quoq; tauro
se morigerā præbet. Sanè Vaccam Ægyptij Veneri dedicarūt, quam cœlestem
vocant: & Isidis suæ frontem cornibus insignitam ostentabant, quippe ob obse-
quium quo ipsa quoq; tauro paret, simulac incitari eius ad venerem mugitū au-
dierit. Licet verò singulis animantibus voces propriæ ad initum sint, ut iuibus,
& capris, & ouibus, nulli tamē grauior quàm bubus sceminis. In reliquis porrò
animaliū generibus mares grauius sonant quàm scemina: in bubus econtrariò
est, ait Aristoteles: nam boum scemina grauiorem quàm mas vocem habet.

N E P T V N V S.

A T cum mugitus pelagi taurino sit nō absimilis, & ipsi Neptuno tauros im-
molabant, & eum ab eodem mugitu *μυγυται* appellabant: quia idem Deus
B à sacerdotibus nonnunquā *τρωει* nuncupatus est. Quos verò tauros Neptu-
no sacros esse volebant, vndecunq; nigros deligi iusserūt, ut ita pelagi colorem
exhiberent. Atram enim, nigram obscuramue maris aquā dicere mos vbiq; est:
vnde etiam Aquilam ab aquæ colore, quippe fusco, dictam volunt, deumq; ip-
sum cærulicomū, & cæruleo indumento vestitū passim inuenimus. Ad hæc pe-
ctus illi præualidum, armiq; taurorum in morē carnosiores attribuuntur. Hinc
in pulcherrimo Syracusanorum numo latum conspicias portū, in cuius medio
ea membrorū habitudine taurus procumbit, delphinis circum colludentibus. *Syracusano-
rum numus.*
Qui verò ludi Taurij nuncupati fuerant apud Romanos, haudquaquā Neptu-
no, sed inferis diis instituti erant ad sedandam pestilentiam quæ Tarquinio Su-
perbo Rege in mulieres grauidas sæuiebat: inde scilicet ortam, quòd caro tau-
rina populo diuendita fuerat. De Neptuno verò qui *τρωει*, ut apud Hesiodum
Scuto Hercules, vocaretur, alij dicunt propter vndarum sonum, quæ, ut diceba-
mus, boum instar mugiat: alij, quia Neptunus taurina induebat galea: vel quia
ita eū Bocotij vocitabant à tauri sacrificio quod illi erat institutū, de quo Maro:

Taurum Neptuno, taurum tibi pulcher Apollo.

F L V V I I.

C QVin & fluuios ipsos cornigeros vel *ταυροειδεις*, hoc est, tauricipetes, & tau-
rituos, ut luculentam apud Græcos locutionem interpretemur, passim
effingunt. Hinc Tybris Maroni,

*Corniger Hesperidum fluuius regnator aquarum,
Et gemina auratus taurino cornua vultu
Eridanus* Ut apud Ouidiū in Metam. Granico nata bicorni, nō ut vulga-

ta habet exemplaria, Gracili cognata Granico. Sic tauriformis Aufidus Hora-
tio. Nam & taurū à Perilao Phalaridi dono datum, Gelonis fluuij fuisse imagi-
nem, apud Pindarū Pythiis legas. Et Timæus taurū eum quamuis ita dicatum,
ab Agrigentinis in mare proiectum asserit, ne qua tam sæui tyranni memoria su-
peresset. Cōpluribusq; demū in locis flumina taurina specie fingi solita cōperi-
mus, ut Eurotas aquæ Lacedæmonios, Cephissus apud Argiuos, Afopūs apud
Sicyonios et Phliasios fuere: quem tamen Athenienses humana facie figurabāt,
cornibus tantū à fronte prominentibus: siue propter mugitū, quem, ut dictū,
ciere flumina taurorum instar videntur, & taurorum instar atrocia sunt, ut Fe-

stus ait: siue quod cornua fluminibus ab flexuosis eorū lapsibus attribuuntur. D

TONITRVS.

QVod verò pertinet ad mugitum, mythologi philosophi abactas Geryonis boues impulsu Herculis, tonitrus hieroglyphico significato intelligi debere autumant: quæ quidem sententia eorum est, qui Hesiodi philosophiam interpretantur, ea scilicet de causa, quod Poëtæ plerunq; tonitrus auditos mugire dixerint. Abigi verò ab Hercule dicuntur, quia Solem per Herculem intelligebāt. Solis igitur calor in nubes illapsus, earumq; rigore coarctatus, simulac fractis nubibus erumpit, mugitus eos ciere consuevit.

LÆTITIA.

Latè verò diffusum est hieroglyphicum illud, vt per vituli signum lætitiæ significetur: vnde etiam Vitulari verbum, hoc est, lætitiæ signum prebere, & exultando, gestire, apud veteres vitulantes, gaudentes, lætabundosq; dici comperias: vt nō temerè apud coniectores Hebræos legas, lasciuientē currentemq; taurum per somnium imaginari, futuræ lætitiæ signum esse: addi verò lucri aduentantis significatum, si per huiusmodi quietem pascentes visi fuerint. Eius verò lasciuæ causa Psalmographus clamat circumdatum se à vitulis multis, & à pinguibus tauris obsessum.

ANNONÆ FELICITAS ET PENVRIA.

QVoniam verò & in somnia, & in id bouis significatum incidimus, quo læta nobis omnia proponuntur: qua ratione quouè modo bouillum pecus annonæ ferocitatem, atq; itidem penuriã significet, ex diuinis nostrorū literis historiam repetere minimè fuerit importunum. Satis enim constat, quemadmodum Iosippus ille somniator Iacobis filius, ob inuidiã fuerit à fratribus venundatus, atq; in Ægyptū adductus, vbi longam seruierit seruitutem, vtcq; postmodum primas apud regem obtinuerit, posteaquã nocturnam eam imaginē, quæ sese Pharaoni altius dormienti obtulerat, interpretatus est. Imaginatus enim erat ille septem boues, pulchro, hilari & pingui aspectu ab ripa Nili ad paludem aberrantes, quas septē alię deformi macie palustri eo loco emergentes exceptas conficerent: mox verò existimabat septenas se spicas cernere multa fruge cōspicuas, & quæ iam secari poterant: eas totidem numero spicæ sterilitate insigni ex proximo occupare videbantur (hoc verò visum secundo loco, quod ex Hetrusca disciplina in ostentis expetitur, primo additum, attestatum facit, vt etiam in Gedconis vellere diximus.) Hic iuuenis rerum prudentissimus, eximiam quandam septem annorum feracitatem ex eo portendi pollicitus est, quam optime illæ boues cum frugiferis spicis inspectæ denunciarent: quippe quod sit animal agrorum cultui præcipue idoneū, telluris felicitatem per eas interpretari oportere: cuius lætitiæ causa futura esset Nili inundatio, vnde visæ essent illæ boues emergere: idq; per spicas, quæ hilari essent aspectu manifestius significari, annorum quippe septem lætissimū prouentum: cætera quæ his auerla apparuissent, totidem annorū famem demonstrare, quæ vbertatem illam euestigio subsequutura esset. Est nimirū palus sterilitatis indicium, sterilisq; passim tū à poëtis, tum ab oratoribus appellatur. Cum autem interpretationē huiusmodi euentus approbasset, Rex Iosippi consilio fretus nō modò famem ab Ægypto depulit, sed finitimos etiam populos abunde saturauit. Aiunt itaq; Ægyptij, eius beneficij memores, homini gratiã ita relatã voluisse, vt siriacrū Serapidis cū modio in capite, huius rei monumētū esse decreuerint. Sec. enim alibi de Serapi. Mirū autem

Atem memoratu est, quantū honoris vetustas iis attribuerit, qui humano victui vel industria, vel cura, vel ope priuata consuluissent. Liuius autor est, auratam bouem extra portam Trigeminam Minutio Auguri positam à populo collata stipe, quod farris precii intimis nundinis ad assem redegisset. Farre enim victi, tasse populū Rom. per CCC. annos ab Vrbe cōdita, Verrius Flaccus pdidit.

TERRA FRUGIFERA.

Apud Persas barbara cerimonia bos fronte in Leoninā faciem conformata, ex antro cornibus arreptus educebatur ad sacrificium: de quo Papinius:

Indignata sequi torquentem cornua mitram.

quippe cum taurus plurimum terrenum animal sit, terræ & inferis potestatibus damnatum, Soli tamen ab ea gente dedicatus, vim eam ostendere videbatur, quā Sol in vniuersam terrā exercet. Quod autem extraheretur

B ex antro, delitescere vim eius in terræ visceribus indicabat, quam vt euocarent, & frugum feracitati consulerent, sacrificij genus id instituerunt. de quo etiam in Leone. Neq; quidem alia de causa bouem quãdam ab Argo tot luminibus prædito custoditam fabulantur, nisi vt terram ipsam ostenderent noctu ab ipso ccelo tot stellarum luminibus insignito non indiligenter obseruari, donec à Mercurio, quippe à Sole cōficiatur, cuius oriente iurare stellarum lumina passim extingui videantur. Quid autem aliud portendere visus est bos ille arator, qui decusso iugo tridinium, in quo cenabat Vespasianus, irrupit, ac fugatis ministris quasi repente defessus procidit ad ipsos accumbentis pedes, ceruicemq; summisit, nisi terrarū orbē amarissimo Vitellianæ dominationis iugo pressum, opem à gente Flauia deprecari, quæ iam rerum esset potitura: Terram itaq; bos eo ostento præ se tulit.

O P I S I M P L O R A T I O.

CHÆc autem opis imploratio per bouem facta, adducit in memoriã alteram Scytharū more bouillo interueniente corio factam: apud eos enim opis & auxilij imploratio fieri solebat mactato boue, in corio cuius, qui opē sibi afferri ab amicis posceret, reiectis in tergum manibus fessitabat: qui verò auxilium pollicerentur, dextero pede corium calcabant. profati quantū prestare possent: quem morem latè scribit Lucianus dialogo de amicitia, cui titulus Toxaris. Et quod ad hoc fertur de Homolottorum sacrificio, qui scedera sancientes bouem in munitissimas partes dissecabant, etiamnum durat apud eosdem Scythas, qui oram inter Tanaim & Phasim accolunt, nunc Cercasios appellatos: eos nōnulli Ziccos esse volunt: hi autem si grauem aliquam iniuriam acceperint, imploraturi amicorum auxilium bouem mactant, pelleq; detracta, & humi distenta, in eaq; sedentes, carnibus bouis in minutissima frustra diuisis, partē vnicuiq; aduenienti porrigunt: quiq; accipiunt, ita se eo scedere devinctos intelligūt, vt se, fortunasq; suas omnes parati sint exponere pro amici, qui viscerationem hanc fecerit, iniuria vindicanda.

FRVGVM OPVLENTIA.

QVid verò boues iuncti in numo Vespasiani iam Imperatoris & Cos. v. habentur, atq; alij similiter iugati in C. Marij C. T. numo, nimirum aratio

Bos in Vespasiani & C. Marij C. T. numo.

nis partes procuratas, & rei frumentariæ cōmoda declarant: nam & apud con- D
iectores, vti superius dictum, arantes boues imaginari, lætissimam prænunciāt
frugem, & opulentam rerum felicitatem. Quin & nomen boui à nutriendo fa-
ctum, *Bos* quippe nutritio: labore enim suo in exercenda terra continuò nos pa-
fcit. Hinc Græci *Βεφαροφ* felicem agriculturam vocant, quibus *φάρφ* agricultura
est, & bouis etiam epitheton.

I V S T I T I A.

Q V oniam verò ipsa frugū opulentia sæpe sub iustitię vocabulum cadit, eaq̃
de causa Gentes Legiferam Cererem appellarunt: longè cōuenientius Di-
uinæ literæ per bouē eos intelligunt, qui iustitiæ iugum trahunt, bonisq̃ & fru-
galibus operibus laborē suum intendunt. De quibus Paulus citat illud ex Mo-
se: Non alligabis os boui trituranti, quod mox ita declarat: Nunquid de bubus
cura est Deo? an propter nos vtiq̃ dixit: quia debet in spe qui arat arare, & qui
triturat in spe fructus percipiendi. Et Hierosolymitanus Hesychius plerisq̃ di-
uinarū literarū locis bouem poni pro homine ait, qui iustitiæ sit operibus inten-
tus: idq̃ est bouē offerre in sacris: vt ouem, à malis abstinere. Alibi verò Aaron E
vitulum pro se & pro domo sua tanquam iustus, hircum verò pro peccato iube
tur immolare. Sed quod obseruat Hesychius memoria repetendum, Leuitico,
Pontificem, hoc est, doctores prohiberi ad Arcam testimonij quocūq̃ tempo-
re ingredi, ne vtiq̃ curiosius inquirant, quemadmodum verbum caro factum
est: quomodo qui forma Dei erat, in forma Dei factus est: quomodo exinanī-
uit semetipsum, & in cœlis mansit. Horum enim fides salutem affert, periculum
inquisitio. Sed nunc demū indulget vt ingrediatur, cum pro peccato arietem in
holocaustū obtulerit, tunicam linteā induerit, femoralibus linteis pudenda ceta-
rit, zona lintea succinctus fuerit, linteā cydarim imposuerit capiti: hoc est, quan-
do Deo conciliatus erit, perpurgatus mentem corpusq̃ nitidus, castus, iustus,
& intellectum diuini muneris gratia, decorēq̃, hoc est, sapientia redimitus.

P E C V N I A.

*Bouis effi-
gies in nu-
mismate A-
theniensiu.*
A Thenienses autem quò frugali adedò labori gratiam referrent, Bouis effi-
giem numismatis honestarunt: id autem didrachmū erat, vt nono libro Pol-
lux: vnde prouerbiū, *Βῆσ ὡδὶ θλάσση βεβήτω*, Per linguam bos inambulat: de iis qui
accepta ab aduersariis pecunia, mox prauaricati susceptas causas deseruere, vti F
fecisse Demosthenes fertur, qui etiam id sibi gloriæ vertit, quòd vt taceret plus
accepisset, quàm qui diu orauerat. Hinc apud Homerum & alios tot numero
bouum precium rebus præstitū inuenias, vt illud Iliad. *β. ἐκ τῶν μὲν οὖν ἐν γῆσιν*, quorum
singuli scilicet flocci centum aureis numis æstimabantur. Id enim honoris boui
veteres habuerunt, ob multas, quas ex eo consequimur vtilitates, vt in aureorū
numum parte vna bouis effigies, in altera principis facies cuderet. Nam quòd
pecunia aliquando fuerit ex corio bubulo, eorū spectare Didūs mercaturam,
asseuerare non ausim: tamen Tib. Donato commentū placet, & Græcorū non-
nulli ante Numam scorteas & ostracinas pecunias in vsu fuisse dicunt: quòd &
*Scorte in nu-
mi.* Trāquillus literis mandauit, & illud fama tenet, asses ligneos & scorteos ab eo-
dem Numa, qui postea ferrum admixto aere signarit, in cōgiatio populo datos,
Apud rerum scriptores inuenias sæpe Imperatores exercituum rei pecuniariæ
inopia, scorteas persoluisse stipendia, mox illatis pecuniis iustū vnicuiq̃ precium
restitutū. Præclara Venetiis est Michaëlium familia, quæ aureos insculptos cly-
peis gestat, quòd illi honori, vt aiūt, datum: quia bello quòd contra Saracenos
pro

A pro Hierosolymis Balduino Rege susceptū fuerat, duce classis & Venetiarum
Dominico Michaële, deficiente stipendiorū com meatu, qui remigibus et sociis
naualibus exolueretur, excogitauerit is coriū signare minoribus fructis, idq̃
pro stipendio, aliis pro argenteorū, aliis pro aureorum precio numeratis, impe-
rauit promulgatione solenni, vt pro certi precij denariis à lixis & cauponibus,
& cuiuscq̃ mercis institoribus acciperentur, multa indicta recusantibus: ita oc-
cursum exercitus necessitati: cumq̃ domum reuersus esset, publicam fidem per-
soluturus, conuocatis omnibus qui pecunias scorteas eas haberent, totidem ar-
genteas iis, aliis aureas repræsentauit. Sed numus hic scorteus, qui à Numa di-
tributus, tessera potius vicem gessit, quàm pecuniæ: temporarius enim fuit.
Numum tamen scorteum D. etiam Hieronymus agnoscit. Nam quòd de boue
precij nomine pronunciato dicebamus, apud Homerum Hecatomben *ἑκατόμβην*
institutam legimus, quòd interpretes nonnulli nouem bouum precio compara-
tam intelligunt. Erat in Draconis legibus irrogata multa quædam *δρακόντιον*. In
spectaculis, quæ Deli celebrabantur, præco pronunciare solitus erat tot boues
B datum iri: vnde putarunt quidam, bouem Deliorum potius fuisse numū, quàm
Atheniensium. Cæterū Plutarchus bouis figuram in numis cudere institutum
à Theseo tradit, vel ob Taurum Marathonium, quem ipse edomuerit: vel ob
Minois ducem, quem singulari certamine deuicit: vel vt hoc honore hobus
præstito ciues ad agriculturam alliceret. Sanè vt idem Plutarchus Publicolæ
vita, bouis precium centum obolis imputabatur, quamuis Pollux, vt superius
dictum, didrachmum tradat: pecudis verò decem. Prius enim quàm numerorum
vsus esset, pecudibus atq̃ iumentis plecebantur fontes. Quare bouis, pecudis,
suisq̃ etiam signa plerumq̃ in numis incisa sunt.

V O C A L I S P R I M A.

S E d vt ad rem nostrā reuertamur, à Phœnicibus etiā est honos habitus bo-
ui, qui literarū, vt fama est, inuentores, primæ vocalis nomine bouē appelli-
tabant, cum animal sit humano vsui maximè necessarium. Quòd verò necessa-
rium est, vti dicit Hesiodus, neq̃ secundum, neq̃ tertium esse debet, sed primum
ilicò: prima verò litera est A, quæ suapte natura ex imo barathri, nullius veluti
reliquæ instrumenti indiga, vtputa linguæ, dentium aut labiorū, libera pronun-
ciatur, primaq̃ in infantibus articulata dignoscit. At & terra, cuius symbolum
C est bos, prima omnium humanæ consuluit infirmitati, prima alimenta submini-
strauit, prima rerum omnium vsus, vtilitatem, ab ea poscentibus elargita est.

I T A L I A.

R Omani porro tantum honoris boui tribuerunt, vt Italiam ipsam ab olim
Italiam nuncupatis Bobus appellatam prædicent: quamuis Græcorum si-
gmento Eratosthenisq̃ in primis confictū sit, Italiam ab Italo rege dictam, qui
Emorgeti successerit. Non temere tamen Varro boues cæteris pecudibus ho-
nore præstare præsertim in Italia, & propter vtilitatem, & propter cognomen
existimauit. Neq̃ dedignati sunt Romani, quòd memorat Plutarchus, Bubul-
ci nomen in familias admittere, perinde ac etiam & Porcios, et Caprarios dici se
alij non erubuerunt.

V lsebatur olim in Argiuorum foro taurus à lupo superatus: hieroglyphi-
cum id pugnam indicabat, quæ inter Danaum & Gelanorem de regno
fuit. Horum siquidem animalium portento, dum comitia procrastinantur, obla-
to, victoreq̃ lupo, omnium suffragia ad Danaum declinarunt, quem vtpote
d iij

externum lupum esse dicebant, cum Gelanor inter eos versatus ciuilia eorum negotia tractasset, ideoque ciuis, uti bos humanæ consuetudinis confortia non reformidat, haberetur. Argiui itaque figuram eam rei monumentum esse voluerunt, quod in Lupi commentario latius explicauimus. Antiquissimam porro legem fuisse, memoriæ proditum est, eum qui bouem occidisset, non aliter capite damnari, quam si ciuem interfecisset. Vnde apud Athenienses Erechtheo imperante, cum sacro quodam Bouem mactare necesse esset, ut sacrum rite perageretur, neque legi fraus fieret, institutum ut Popa, quem illi *Βυφόνον* appellabant, simul ac bouem percussisset, relicta ad aram securi, arrepta statim fuga solum verteret, & ex Attica prorsus aufugeret: quod facinus ne impunitum relinqueretur, decretum sit securim ipsam in iudicio ream constituere: ex quo illa iudicandi quotannis consuetudo postmodum inoleuit. Apud Priscos etiam Romanos inuenias capitale fuisse, si quis bouem interemisset.

CIVIS OPPRESSVS
à peregrino.

DE opere demum & labore hieroglyphica passim vulgata sunt, descripta quidem cornua, caputue bouis, maris opus: feminae vero, laborem anxietatemque significare: quamuis in impressis Hori codicibus *Βοδ*, dictio utroque lem-
Hori locus emendatus. mate desideratur: scribendum enim est ex vetustis codicibus manuscriptis, *Βοδς ἀγρῶν ὁ νόστος*: & inferius, *Βοδς δὲ ἀλλοτρίων νόστος*. Distinguuntur vero à cornuum specie mas & femina: quippe quod marium & maiora & tortuosiora sint, feminarum vero & minora, & vno flexu conspicua, cuiusmodi ferè sunt nouæ Lunæ cornua: sed in hoc significato nonnulli sarcula, ligones, & si Deo placet, rastra etiam ad cornua religarunt. Sunt qui nulla maris feminaeque differentia, bouillum caput extertum pelle, purgatumque carne, pro labore & tolerantia proponant.

OPVS ET LABOR.

DE opere demum & labore hieroglyphica passim vulgata sunt, descripta quidem cornua, caputue bouis, maris opus: feminae vero, laborem anxietatemque significare: quamuis in impressis Hori codicibus *Βοδ*, dictio utroque lem-
Hori locus emendatus. mate desideratur: scribendum enim est ex vetustis codicibus manuscriptis, *Βοδς ἀγρῶν ὁ νόστος*: & inferius, *Βοδς δὲ ἀλλοτρίων νόστος*. Distinguuntur vero à cornuum specie mas & femina: quippe quod marium & maiora & tortuosiora sint, feminarum vero & minora, & vno flexu conspicua, cuiusmodi ferè sunt nouæ Lunæ cornua: sed in hoc significato nonnulli sarcula, ligones, & si Deo placet, rastra etiam ad cornua religarunt. Sunt qui nulla maris feminaeque differentia, bouillum caput extertum pelle, purgatumque carne, pro labore & tolerantia proponant.

FRUCTVS EX LABORIBVS.

ET si fructum ex laboribus perceptum indicare velint, caput huiusmodi floribus & corollis redimitum faciunt, corymbosque & ferta hinc inde à cornibus suspendunt: cuiusmodi fascia molem Aelia ambibat, ut frustra quaedam que adhuc integra operis parte permanserunt, ostendunt: siue id sacrificiorum videlicet Tauroboli aut quid huiusmodi sit indicium, cum iuxta vicissim & patina adsculpi soleat, quod precipue in templorum parietibus, inter triglyphos ubique spectamus, eaque de causa capita illa coronata plurimum habentur: siue larga laborum premia interpretari malimus, ut Romæ in eadem Adriani mole patina, munificentiam, bouillo capite labores, siue res fortiter gestas ostentantibus. Nam post vitæ præclare actus cursus laboresque superatos, apotheosis ipsa premium Imperatoris familiis decernebatur: aut ea excitabantur mausolea, vel pyramides, vel columnæ, que ibi conditos supra mortales euectos gloria commostrarant. Apud Petrum Melinum Romæ vidimus ahenum bouis caput antiquissimi operis scite factum & venustè, quod olim fuit ad trabis alicuius simam, aut mutilum, aut coronam, pro futura accommodatum, eo omnino gestu factum, ut laborioso nixu sustentasse aliquid videatur: est enim caput gutturi appressum, crispantibusque pallearibus conatus speciem ostendit.

A ostentat, quod dubio procul ad tolerantiam laborisque significatum referendum est. Memorabile sane veterum Germanorum institutum fuit, vxori ducendæ boues iunctos, frænatum equum, & scutum cum framea gladioque mittere dotis nomine, ut vxor (ait Tacitus) venire se laborum periculorumque sociam his incipientis matrimonij auspiciis admoneretur: idem in pace, idem in præliis se passuram, aufuramque. Laborem enim iuncti boues, bellum paratus equus, & data arma denunciabant. Apud autores Græcos inuenias bouem, quod terræ laboribus exercendis sit destinatus, *γῆον* appellari. Apud Mathematicos Tauro ascendente genitos, laboriosos atque perpetuè deditos seruituti, propterea quod animal ad iugum precipue natum est. Qua de causa Tyrii Carthaginem ædificare aggressis, intermissum opus est bouillo capite adinuento, alioque vrbs moenia translata: videbatur enim ostentum id nil nisi laborem & anxietatem minitari, donec equi mox adinuento capite, læti alacresque belli signum excepere. Horum alterum Virgilius dissimulauit, qui fabulam scribebat, non historiam, rem tamen agnouisse visus, quod bello genus intractabile futurum dixit, sed facilem victu per secula gentem, quippe quæ vel iugum acceptura esset, vel fræno coercenda: quamuis non postremi nominis interpretes facilem victu interpretari malint ad victum comparandum: qua in sententia Seruius est,

A B S V S D A R E S.

Atque ne à boue & equo longius discedamus, est illud ex horum alterutro hieroglyphicum, ut cum absurdè & imperitè factum quid ostendere voluerimus, bouem cum clitella, vel equum aratro adiunctum figuremus: quam quidem rem & absurdam sanè, & ab cuiuslibet ingenio vel viribus alienam provinciam innuere volumus: quod luculenter vno versu complexus est Horatius:

Optat ephippia bos piger, optat arare caballus.

Quod etiam Quintil. ex Epistolis ad Atticum tangit, ubi libro quinto inquit: Non nostrum onus, bos clitellas. Dixerat enim Cicero quinto ad Atticum libro: Clitellæ boui sunt impostæ, illane, non est nostrum onus, sed feramus. Sed ad nostra redeamus.

I V D E I.

C IN Diuinis literis Iudæi, ut sæpe dictum, hieroglyphicè per bouem intelliguntur. Nam Hierosolymitanus Hesy chius bouem eum accipit qui madata tantum legis simpliciter obseruat, utpote quod bos sit laboris signum. Eucherius significationem ad omnes trahit, qui vitam laboribus exercent: & Mosaicum illud, Non alligabis os boui trituranti, interpretatur, ut neminem mercede sua fraudandum intelligat.

A P O S T O L I.

A Postolos quoque per boues accipit, qui suscepto Christi iugo vniuersum terrarum orbem Euangelico vomere perarauerunt. Illud verò, Quasi bos ductus ad victimam, quod pro vecordia nonnulli dictum accipiunt, de Domino omnino intelligit, qui pro salute nostra eam quasi stultitiâ suscepit. Ante fores templi ad abluendas ingredientium manus lauacrum aheneum boues XII. sustinebant, qui quidem frontibus tantum extabant, terga & posteriora occultabant. Per boues eo gestu hieroglyphicè factos, Gregorius Pastores Ecclesiarum intelligit, quorum aperta & in propatulo proposita opera cernimus, sed que ipsi clam faciant sentiantue, Dei iudicium, non nostrum esse debet: id enim ait sibi velle, quod eorum lateant posteriora.

Quod verò pertinet ad vaccā, per hieroglyphicū eius Diuinā literā, vt idē tradit Eucherius, hominem vitii, quæ corporis sunt, plenū indicant, citato loco ex Psalmo, Inter vaccas populorū. Sed illud de vaccis scetis quas Palæstini ad trahendam arcam Domini sine rectore iunxerūt, vitulis earū intra caulas domi detentis, ita interpretatur: fideles quidem intelligi, qui tamen foris humanis affectibus torqueant, illi alligati à recto tamē itinere non declinant, quia arcam Domini portāt, mandata quippe eius menti firmiter insidentia. Et idem alibi ad Valerianū: Tūc verē Bethsamis tēdimus, cum viā rectitudinis gradientes, ad vicina erroris latera, etiāsi affectus pignorū auocēt, minimē declinamus.

PODAGROSVS.

Sed quid illud, quo ex bouillo pede podagrosū hominē significabāt? Bos enim præcipuē vngulis cū dolore articulorum laborat, quo quāuis non intereat, vngulas tamen interdū amittit, & pedes vehementer intumescūt: vnde fictum ab Ægyptiis, Tauri cœlestis pedem extra regionē suā in Æthiopas exportari, quorū & pedes, & articulos esse tumori egregiē obnoxios, exploratū est: & in Italiā transgressos, paucissimos inuenias qui nō articulorū vitio laborent.

ALABORIBVS QVIES.

Solutus porro bos, & præsepi redditus, partā à laboribus quietem ostendit: quod antiquissimum Ægyptiorum hieroglyphicum Græci adagio profecuti sunt, βῶς ἰδί φλυγ dicentes, cum exautoratū hominem, & donatum iam rude, ocioq; & tranquilliori vitæ restitutum significare voluerint, quia scilicet moris est ab laboribus boues ad præsepe sistere, atq; illis pabulū sumministrare, quam sunt qui prouerbium ad mollioris vitæ significatum detorqueant, & ingeniū à labore procliuē ad libidinem ex hoc intelligi contendunt. Sanē quidem Hebræi coniectores, cessationis & ignauitæ signū esse dicunt, cum quis dormientes tauros videre se per somnium visus fuerit. Vt cunctq; autem, XII. illi maiores qui regnum à Sabaco Ægyptiorū rege relictum spontē moderandū suscepere, vt oneri magis quā honoris tantam regni curā sibi fuisse testarentur, in celebri illa pyramide, quam cōmune collegarū omnium sepulchrū construxere, cōtignationē tecti, quæ vno constabat lapide, præsepibus adsculptis insigniuere, ad que scilicet tot laboribus exantlati, tot curis abiecti & ablegati, requieturi demū essent. Huic contrariū est, Bos sub iugo, de iis qui perpetuo labore fatigantur. Quod verò nos ab Iesu asserti in libertatē censemus, id ita intelligendū, Iudæis impositum fuisse legis iugum tanquam seruis, vt quasi per vinculum ad præceptorum obedientiam traherentur, atq; ita Deo seruire discerent, & assueficerent: præcipit enim lex, Non mee habebis, nō occides. An verò nos, quia sumus liberi, mee habendi licentia abutemur, & sicariā sine metu faciemus? nequaquā: imò nobis neq; quidē concupiscere, neq; vel irasci præceptū est. Arciōra igitur sunt iugi nostri vincula: at non ita, si rem rectē perpendamus. Nam lex imperatorie mandat, ne quid perperam agamus. Assertor noster præcidendas monet vitiorum causas, vt neq; quidem facere quicquam præter ius & fas in animū inducamus. Hæc enim est vera libertas, cum nosmetipsi sponte abiicimus vitiorū iugum, cum libidinum ergastula confringimus, & è malarum cogitationū voraginibus emergentes, vinculis omnibus expediti, in synceritatis liberos campos euadimus, abstinemusq; nō tanquā serui à flagitiis metu flagri, sed tanquā ingenui, piē sancteq; educati, sponte probi modestiq; filij, & quia patrem diligimus,

omni

A omni studio, meditatione conatuq; monitis eius ita obtemperare contēdimus, vt ne cogitare quidem vllum velimus scelus. Boni enim qui sunt, nisi spontē boni sint, nullum ex bonitate sua præmiū assequuntur. Nam & Abraam & Enoch, Noë, & patrum pleriq; alij, sine legis seruitute Deo placuerunt. Lex verò tunc data est, cum seruii contumacia non modò Mosi non audire, sed ipsius etiam Dei, qui videntes eos atq; sentientes in libertatem ex Ægyptiorum oppressione asseruerat, mandata detrectare pertinacissimē cœperunt: & quæ plurima in hanc sententiā disputat Irenæus. Sed iam ad diuersorum deorum, quos sub bouilla imagine superstitione antiqua coluit, conuertemur.

BUCEPHALI.

Pretereundum autem non est, etiam si *ἵππος ἀφ' ἄρουρας*, bouilli capitis notam equis iniustam, illis ex signo dedisse nomen apud Thessalos, quippe vt Bucephali appellarentur: ita enim Gens eos vocabat equos ea nota insignitos, cuiusmodi fuit nominatissimus ille Bucephalus qui Alexādro Macedoni tam charus fuit. Falluntur autem qui putant equū eum à bouillo capite, vel à cornibus quibus animal id præditum fuisse dicitur, ita nuncupatum. Nam quod equi nonnulli apud Thessalos Bucephali vocent, ostendit Aristophanes *ἀναγύρα*. Quantæ verò commendationis essent equi Thessalici, vel Delphico probatur oraculo:

Thessalicus præstat sonipes, mulierq; Lacana.

& quæ profecquitur Strabo.

IUPITER.

Necq; verò Græci tantum mutatum in bouem Iouē confinxerunt, verum etiam Ægyptij Iouem illum suū, qui & Osiris, & Pater, & Iustus, & Dux, & Rex, & Consultor in sacris eorū literis appellatur, per bouē indicabant, eūq; Apim cognominauerunt. Quem quidem tanto profecuti sunt cultu, vt ingentia super eo volumina scripta fuerint à plerisq; eorūq; vanitatis progressum, vt eum boue alio qui sterili genitum prædicarent. Bouem namq; fulgure afflatam fieri grauidam, eorūq; conceptu Apim nasci, persuasum habuere: de quo quidem cum nulla sit magis decantata fabula, consulto ego illam præteribo, si modò signa tantum, quibus Apis insignitus esset, indicauero. Toto is corpore niger erat, in fronte candorem quadræ præ se ferebat, in tergo effigiem aquilæ, cantharū in palato, duplices in cauda pilos: qui verò multis locis sculptus visitur, Lunæ etiam speciem in latere gestat, vt in palatio quodam Romæ apud D. Marcelli ædem. Atque hic ille est Apis quem Hebræi, Moysē in monte morā trahente, sibi Deum conflauere, eam secuti consuetudinem, quā in Ægypto esse conspexerant.

DIANA.

Inuenies etiam Dianam, quam Tauri Scythica gens colunt, Taurionem appellari: Tauris enim eam opitulari putant. Eadem etiam *ταυροπόλη* dicitur, vt apud Apollodorū: & à cornuū figura *ταυροπόδος*: *ταυρό* verò apud Taurios. Cur verò *ταυροπόλη* vocaret, varia est opinio: dicunt enim alij, *ὅτι ὁρ' ταύρ' ἡ πόλις καί τε*: alij, quia Taurū à Neptuno in Hippolytum immissum cestro affixo per vniuersam terram exagitauerit. Alij dicunt Iphigenia cum è Scythia in Africā aufugisset, Deaq; simulachrū dicasset, *ταυροπόλην* Dianam appellatam, propterea quod è Tauris populis eò allata esset. Alij nomen ex historia ea desumptum putant, quod Nicander ait taurum à Diana suppositum loco Iphigeniæ, cum eā in Aulide Græci essent immolaturi: quamuis Phanodemus vrsam eam fuisse dicat, pleriq; verò ceruam. tanta fuit in ea superstitione varietas, & inconstātia.

P A L L A S.

Quin & Pallas *πυροπόλα* dicta, & apud Andrios *πυροπόλα*. Nam cum Anthropius Taurum Agamemnoni & Menelao dedisset, iussit ut ubi taurus è naui profuisset, ibi Mineruæ simulachrum erigerent: ita enim numen conciliari posse, prosperamq; illis nauigationem futurâ. Accidit autem ut taurus is in Andrum insulam exiliret: memores ergo præcepti reges, statuam erigendam curauere, quæ postea id cognomenti Mineruæ dederit.

B A C C H V S.

ET Bacchus, ut superius dictum, in tauri nuncupatione venit, quem veteres appellauere, propterea quod, ut Sophocles autor est, qui Dithyrambum vicisset, bouem assequeretur præmium, veluti Tragicis olim hircus debebatur. Aristophanes tamè nomè id in Cratini contumeliam detorquet, quasi ebrium infimulare. Apud Athenæum legerè est, Bacchum tauro & pardali esse similem, ob ebrioforum violentiam: vinosam enim esse pardalim, loco suo positum. Lycophron eum omnino taurum vocat, Poëtæ Draconem Tauri patrem canunt, per illum Iouem, per hunc Bacchum intelligentes. Sed ut ad Apim reuertamur, is in ciuitate Memphi Solis instar excipiebatur, & apud Heliopolim taurus Soli sacer erat, quem Neriton appellabant. Illud verò fabulosum iudico, quod Hermi oppido tradunt fuisse taurum, qui maculas per singulas diei horas permutaret: de quo Macrobius. Verum hoc nihil ad hieroglyphica.

B I T H O N I S R O B V R.

Qui verò taurus humanis humeris gestatus Argis visebatur, Bithonis factum indicabat, qui suo fretus robore, dum Argiui Ioui sacrificarent taurum in humeros sustulisse fertur: summum enim virium experimentum apud veteres erat tauris robore præstare. Hinc Milo apud Theocritum celebratus, qui taurum pede arreptum ad amicam traxerit. Hinc Busiridis nomen, quod duos solus boues quaquà vellet traheret. Fuit verò is Ægypti rex, quem Poëtæ crudelitatis in humanum genus atrocissimæ notauerunt. In Seleuci autem numis & taurus & alibi tantum cornua spectant, quippe quod is Alexandro sacrificaturo, syluestrem taurum è vinculis elapsum ambabus tenuit. In eius statuis vi-deas nonnunquam cornua superaddita.

P I E T A S.

In antiquis operibus iuuenes duo subiecti iugo, currum trahere conspiciuntur, erant hi Bithon & Cleobes fratres. Hieroglyphicum id eorum indicabat pietatem, qui matrem currui impositam ad Iunonis templum vexerint. Historiam & Pausanias & alij tradidère.

V E L O C I T A S N E G O T I O R V M.

Dvo verò tauri inter se pugnare per nocturnam imaginem visi, negotiorum velocitatem prælagire dicuntur, ut Hebraicæ quædam somniorum interpretationes prodiderunt. Astronomi eum furiis agitandum dicunt, cui decimus octauus tauri gradus nascenti affulserit: eaq; de causa locum eum tauris duobus sese cornu potentibus signatum veteres voluere.

D I S E R T A P R O L E S.

Hebraei verò iuniores cornupetam taurum per somnium imaginari, indicium esse dicunt disertissimæ prolis suscipiendæ: quò fortè spectat Virgilianum illud, taurum Pollioni pascendum:

Iam cornu perat, & pedibus qui spargat arenam,

A propterea quod noua ille carmina faciat, qui quidem sunt ingeniorum fetus, & hoc addam (quamuis non sum nescius, quid Grammatici super locutione quæ noua est, disputent) dici tamen posse Virgilium ad Pindaricum illud respexisse, quod Olympiis habetur Epharmosto:

αἶνε δὲ παλαιὸν μὲν οἶνον, αἶδε δ' ὕμνων κατόρθων.

Vinum quippe à vetustate commendare congruum esse: à nouitate autem poemata. Flores enim pro recenti re positum aiunt interpretes.

O C C V L T V M C O N S I L I V M.

A pud Romanos signa militaria, alia vocalia, alia muta dicebantur. Vocalia quæ Imperator tribunis, tribuni mox ordinibus dabant, ut scilicet aut noctu, aut in peragendis vigiliis, aut explorationibus obeundis, ac in ipsa quoque interdum acie, cum tumultu omnia confusa essent, ipsi se vicissim noscitarèt. Muta variis animalium figuris elaborata præferebantur, sed suum quæque significatum habebant, quippe ut vnum exempli causa ponam, Minotauri effigies tunc extollebatur, cum secretò & tacite rem gerendam admonerentur: ostendebat enim hieroglyphicum id, consilia ducum non minus occulta esse debere, quam fuerit Minotauri sedes, quippe Labyrinthus. Hinc ille sapiens videlicet eorum Imperator Q. Cecilius Metellus Macedonicus, percontantibus tribunis quoniam exercitum huc illuc agitare: Si putarem, respondit, tunicam meam meorum esse consiliorum consciam, eam actutum absinderem, combureremq;. Tutissimum enim (ait Vegetius) in expeditionibus creditur, facienda nesciri.

V I C T O R I A.

Mactatus autem bos, quales vbiq; locorum conspiciuntur, victoriæ plurimum, partiq; triumphis signum erat, præsertim apud Romanos, vnde Iuuenalis huiusmodi significato,

Duc in Capitolia magnum, cretatumq; bouem.

Id verò obseruatione dignum est, quod Spartiata in hoc sacrificij genere diuersam à Romanis rationem secuti sunt. Nam cum Romani, victoria per hostium cædes parta, bouem sacrificare consueissent: cum verò sine pugna & sanguine rerum potiti essent, ouem immolare: hi contra in victoria pacata taurum sacrificabant: si verò pugnando vicissent, gallum: quando quidem ampliora, magisque homine digna, quæ ratione atq; prudentia, quam quæ vi atq; corporis tantum fortitudine confecta essent, iudicabant.

L V C A S E V A N G E L I S T A.

ET quoniam multa sunt quæ de pietatis nostræ institutis ad hanc faciunt doctrinam, quæ Christianorum cõuentus sanctionibus suis per imagines exprimenda concessere, ea nequaquam dissimulanda sunt: cuiusmodi ea est quæ per alatum bouem Lucæ Euangelij scriptorè ostendit: siue propter eam ipsam tauri continentiam atq; temperantiã, qua de facta est superius mentio, cum Lucas ipse castissimus ab ineunte ætate, ut fertur, fuerit, omnèq; vitæ egerit incorruptus, immaculatus, sine vxore, sine liberis, in cœlibatu perseuerãs, nullum vnquam veneris usum nouerit: siue propterea, q; per vituli mysticum vultum, Christum nobis prædicat immolatū, quem Dauid super altare prædicat imponendū: atq; mansuetudinem, quã præ se tulit Deus homo factus, testimonio suo literarum monumentis illustratam posteritati commendauit: siue quod à sacrificiis, vel à sacerdotio sumat, ut ait Eucherius, operis exordiū, ita enim scribit: Fuit in diebus Herodis sacerdos nomine Zacharias: quam interpretationem admittit etiam Irenæus

Quantum verò pertinet ad animalis istius mansuetudinem, Lucretius poeta
ita causas eius reddidit:

*At natura bouum placido magis aëre viuit,
Nec nimis iræ facit vnquam subdita percit,
Fumida suffundens cæcæ caliginis umbras,
Nec gelidi torpet telis perfixa pauoris,
Inter utrosq; sita est, ceruos, seu q; leones.*

Paulò verò antè, cùm de varietate animi loqueretur, mansuetudinem hanc in
aëreis corporibus esse contenderat: & quia causas reddiderat, cur leo indigna-
bundus esset, cur ceruus timidus, non immemor naturam humanam rerum o-
mnium species amplexari, sic subdit:

*Sic hominum genus est, quamuis doctrina politos
Constituatur pariter quosdam, tamen illa relinquit
Naturæ cuiusq; animi vestigia prima,
Nec radicibus euelli mala posse putandum est,
Qua procliuius hic iras decurrat in acres,
Ille metu citius paulò tentetur, at ille
Tertius accipiat quadam clementius æquo:
Inq; aliis rebus multum differre necesse est
Naturas hominum varias, morèsq; sequaces.*

Prout verò variis affectibus mouetur homo, ad eius animalis bruti naturam
comparatur cui per eam fit alsimilis: nam in brutis simplices plurimùm sunt na-
tura, vt initio diximus.

F E R O C I T A S E V I T A N D A.

Quam diuersum autem illud est, quòd mansuetudinem ex boue picto signifi-
cantes, ferocitatē itidem & furibundam petulantia per taurum indicabant,
vbi sceni fasciculum cornibus alligassent: recepta sunt hæc iam apud omnes,
vnde dixerit Horatius:

Fænum habet in cornu, longè fuge.

Psalmographus noster eodem vitur dicitur, dum Psalmo 44. dicit: Cùm no-
bis aderas inimicos nostros cornupetebamus: *κορυποῦμεν* enim habet Græcus co-
dex, proq; valida & victrici pugna Theologi commentant. Et v. 1. Ecclesiastici
capite legas: Cauendum ne animos, veluti taurus, extollamus. Quod verò atti-
net ad scenū, id ideo factitari solitū, ait Plutarchus, vt ferocitatē lasciuiaq; ex ni-
mia pabuli vbertate resultare admoneremur. Dicitur verò celebritatem acce-
pisse à Sicinio quodam, prodit, qui cùm effulsissima dicacitate omnes carperet,
vni M. Craffo parcere compertus est, curq; vni illi parceret, interrogatus, scenū
eum in cornu gestare respondit. Sanè Romanis mos fuit cornupetarū bouū cor-
nua sceno circumligare, quò obuiam prodeuntes admonerent ab illo cauendū.
Eo figmēto Hesiodus populiuros (liceat ita mihi *δημοφύγος* Græcū vocabulum
Latinū facere) nūcupauit, qui quidem diuitiarū opulentia lasciuientes reliquos
impeterent, ac proculcarent. Est & tale aliquid apud Sophoclem, & Solonis ad
hoc dictum haudquaquā aspernandum. Sed illud potius afferamus, quod Psal-
mo XXXII. scriptum, Circunderunt me vituli multi, tauri, pingues obsederūt
me: vbi interpretes per vitulos plebeia Iudæorū multitudinem intelligūt, lasciu-
ientem quippe, solutamq; iuuentutem omni prorsus regula carentē: per tau-
ros

Aros verò Pontifices, Scribas, & Seniores, propter ætatem nimirum, & præroga-
tiuam, qua cæteris antestabant, pingues appellati: quia multis Dei donis ante
alios omnes fruebantur. Nam & alibi Moyles in hanc sententiam futura longè
præuidens: Comedit, inquit, Iacob, & impletus est, & recalcitrauit dilectus: pin-
guedine & carne distētus est & obductus, & dereliquit Deum factorem suum.
Eodem modo accipiunt Theologi dictum Psalmo LXVIII. Taurorum con-
gregationem, Pontifices & Scribas, & reliquos Iudæorum Principes intelligen-
do, qui & temerarij, & cornupetæ essent, Christumq; & Apostolos ferociter in-
cessuri forent. Minimè verò loco hoc prætereundum est, quòd Theologi nostri
Iacobis prædiuinationem de Iosippo, Tauri decor eius, transferunt ad Christū:
Taurus quidem ob vtrancq; dispositionem, alius ferus vt iudex, alius mansuetus
vt assertor, qui generi humano salutē dedit, cuius cornua essent crucis extrema.
Nam & de parte nauis antenna, dictum inuenimus,

Cornua velatarum obuertimus antennarum.

Hac autem virtute crucis, & hoc more cornutus, ait Tertullianus, vniuersas gen-
tes etiam nū ventilat, per fidem auferens à terra in cælum, & tunc ventilabit per
iudicium, deiciens de cælo in terrā. Vbi etiam de Simone & Leui loquitur: In
concupiscentia sua subneruauerunt taurum, de Christo identidem intelligi vo-
lunt, cuius neruos sacerdotes præcipuè, clavis suffigendos curauerunt.

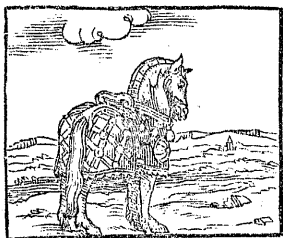
PIERIVS VALERIANVS AD PETRVM VI-
CTORIVM, DE IIS QVÆ PER EQVVM SIGNI-
FICANTVR EX SACRIS AEGYPTIO-
rum literis.

CUPERES Petre Victori, vt ex amicis nonnullis intellexi, qua ratione mo-
doq; hieroglyphica Leonis, Elephantis, & id genus animalium plurimorum expli-
cuisse me accepisti, quæ fuerint Equi quoq; significata apud eosdem Aegyptios ti-
bi describi. Verum scias pauca ea esse quæ super equo Sacerdotes illi tradiderint:
quippe qui animal id vti profanum aspernabantur: neq; enim Sacerdoti licebat equo vehi. Sed
enim Græci Latiniq; neq; non Hebræi, multa super eo scitu dignissima memoria prodiderunt,
quæ hoc explicabimus Commentario. Præter enim id quod obsequi tibi incundissimum existi-
mabam, inuitauit me ad huiusmodi lucubrationem animalis ipsius dignitas, vigor, & natura
eius spectatissima quadam excellentia. Non enim ex eo genere est, quòd parui facere debeamus,
cùm tot ex equo humano generi commoditates obuenant, siue domesticis, siue publicis sit vsibus
adhibendus. Sed frustra hinc equum laudare aggreddior, cùm super eo tam multa, tam præ-
clara toto passim Commentario reperiantur: quæ qualianam sint, hinc
iam, vt instituiimus, dicere incipiamus.

PRIMUM verò omnium equi hieroglyphicum est, belli signū esse, clarissimo Virgilij testimonio, dicentis,
Bello armantur equi, bellum hac armata mimantur.

BELLVM.

Et duelliam equorum prolem Lucretius appellat. Idem hoc intellexisse Aegyptios didicimus ex Plutarcho, quod & in Leone tetigimus: Horū quippe post obitum apparuisse Osiridi, quem multarum rerum vsum edocuerit, præcipueq; quod animal bello vtilius esset sciscitanti, equum ei negotio maximè commodum, responderit. Cumq; Osiris Leonem præstare arbitraretur, respondisse Horum: Possè quidem eum auxilio esse, verum vbi semel fugam arripuisset, irrevocabilem abire, cum alioqui bellatori necesse esset nonnunquam cedere, nonnunquam ex inclinata iam acie rursus hostes aggredi, proq; loco & tempore Fortunæ sese imperiis accommodare: idcircoq; equum omnibus his officiis omnino magis officiosum esse. vnde Xenophon tertio de Græcorum reditu: Vna, ait, equites re præstāt, quòd in fuga certius est illis subsidium. Aristoteles Ethicis, virtutem in equo eam præcipue laudat, qua sit ad currendum portandumq; hominem idoneus, & ad inuadendū expectandūq; hostem minimè formidolosus. Galenus de Partibus, prævalidum ait animal & generosum, cum ἰσχυρόν dicit, καὶ τι ἀδύνατον. Hinc illud apud Maronem,

Generosus pullus in aruis.

PUGNACITAS.

NEcq; temerè Vespas ἰσχυροῦς ex equino cadauere significari tradiderunt Aegyptij: imò non temerè esse dixerunt, quòd ex corrupto eius cadauere vespæ progeneretur. Hoc enim tantum apud Horum super equo reperias, & peruulgatus apud omnes versus fertur:

ἰσχυροὶ μὲν σφρυγῶν γένοιτο: τὰς οἰ δὲ μελισσῶν.

Nam culices ab equi, sed apes ab origine tauri.

Diligentes enim rerum naturalium obseruatores ex bouillo occipitis cerebro apes gigni tradidere: ex asini cerebro crabrones, vti ex equo vespas, atq; ex humano cadauere serpentem. Non tamen hic simpliciter vespæ intelligendum, sed quòd per vespam identidem soliti essent significare: per cuius hieroglyphicum pugnacitatem & infestum aduersus hostes ingenium ostendebant, de qua inter insecta loco suo differuimus.

VESPÆ.

CELERITAS.

AD hæc celeritatis indicium est equus: quodq; apud Lucretium Fortis equi vis legit, Marcellus celeris exponit: eoq; spectare volunt Virgilianū illud,
Quidnam egregium si fœmina forti Fidis equo?
vbi Arruns Camillam equi pernitate fretam, non virtute sua strenuā incusat. Multa verò inuenias apud rerum scriptores super equorum pernitate, sed id ego tantum memorabo, quòd Alanis à Probo Imper. deuictis, equus in præda repertus est, qui, vt captiui attestabantur, centum ad diem passuū millia decurreret, perq; octo vel decē dies vigore minimè fracto perduraret. Sedenim eam

in mi-

Ain militaribus equis fugacitatem imperator ipse contempsit, repudiatumq; fugitiuo militi potius quàm forti conuenire iudicauit. τὸ πρῶτον Νύμφη apud Hesiodum inuenias, quòd nomen ob velocitatem effictum autumant interpretes: vim quippe aquarum eam intelligentes, qua nauigia cursu celerrimo rapiuntur. Quicq; Neptuno adpinguntur equi, pernitis eiusdem cursus indices habentur, qui maritima sit nauigatione. Naues enim equorum curruumq; vsum affatim fuggerunt: vnde & equos & currum Neptuno videmus attributos: nam is apud Maronem,

Flectit equos curruq; volans dat lora secundo.

Iam & prouerbium à Cicerone vsurpatū super celeritate, tum equis tum velis, ad Quint. Frat. Sic ego te sæpe excitante cursu, corrigam tarditatē tuam tum equis tum velis. De omni verò conatu adhibito, Officiis: Cum his velis equisq; decertandum est. Astronomi vndecimo Virginis gradu equum admouent ad hominis velocitatē indicādā, qui cum eo sit gradui lucem auspicatus. Adpingebatur verò Neptuno equus anteriore parte figura sua, posteriore verò effigie piscis, qui caudā in spiram replicaret: quòd & veteres sculpturæ passim & pleriq; Galieni numi palam faciūt, in quibus inscriptio est, NEPTVNO CONS. AVG. Nota præterea est fabula, in Deorum concilio pro imponendo Athenis nomine, percussa à Neptuno petra exillisse ferum. Nam & interpres Pindari rem tangit huiusmodi. Passim verò apud veteres Neptunus Equestris dicitur. Ait insuper, primo illi equo quem Neptunus protulit Scyphio nomen fuisse: ad eò si bi concurs in nugis tota Græcia semper fuit, vt nulla sit tam absurda fabula, que aliquo assertionis testimonio careat. Quodq; fictum à Poëtis est, Saturnum in equum versum, quem tunc etiam pernitate insignem canunt, vt Maro,

Pernix Saturnus & altum Pelion hinnitu fugiens impleuit equino.

quidam ex Astronomis ad astri velocitatem figmentum referunt, cum amplissima cœli spatia diurno motu velocissimè transcurrat, si quanto distet intervallo, quamq; magno circuitu supra planetas reliquos feratur considerauerimus: quamuis altero motu, quem hi naturalem dicunt, tardissimus planetarum omnium videatur. Ab huiusmodi pernitate Abacuntis prophætæ dicitur, Quia Ascendes super equos tuos, Theologi de Apostolis prædictum volunt, vnde repentina salus esset omnibus piis prouentura. Et vnus sanè celeritatis ergò Virgilianus Aneas præmia prima proponit, equum insignem phaleris, ei qui pedū cursu primus metam attigerit. Et in numismatis, nunc equus currens, nunc ipse Pegasus alis adiectis cufus, summa rem alacritate gestam ostendit.

SOL.

Alias verò alatus equus Soli etiam attribuitur. Nam in Galieni numis alatus equus est cum inscriptione, SOLI CONS. AVG. In numo verò Quis in quo Pegasus, quasi nō satis ex eo expressa esset celeritas, qua in obeundis Reipub. negotiis vsus fuerat, barbato eius capiti ex altero latere cuso addite alæ, cuiusmodi specie Mercurius aliquot in veterū monumentis cōspicitur insignitus. Non desunt verò qui Pegasus in monetis etiā Corinthiorum fuisse tradāt, quē Eubolus, Anchise, τὸ πάλαιον πῶλον appellarit. Porro Pindarus Bellerophonem eo inuectum Pegaso, franū aureum dono à Pallade per somniū accepisse commemorat, vnde postea infræmandorum equorum vsus ad posteros emanarit: eoq; monumento voluerint Corinthij rei memoriam testatam. Maro autem noster fræna Lapitharum inuentum tradit eo Georgicon loco,

e ij

*Frana Pelethronij Lapithæ, gyrosq; dedere
Imposui dorso, atq; equitem docuere sub armis
Insultare solo, & gressus glomerare superbos.*

Sunt & qui Centauros in hoc eodem accipiant si-
gnificato: quodq; illi pubetenus humana forma,
reliquū equina fingantur, vitę nostrę terminū perni-
ci cursu occupari significare putent, propterea quod
mira lapsi lubricitate incauti semper arripimur. Nul-
lus enim tam senex, qui se annum adhuc non speret
superaturū. Sedenim Centauro alibi erit locus suus.

Non sum verò nescius, autores esse, qui Pega-
sum, qualem quippe passim in Hadriani & L.
Pap. Curforis, & aliorum quorundam numis aspici-
mus, famę potius quàm celeritatis indicium esse con-
tendant. Nascitur is ex Medusę cæde: siquidem vir-
tus cum terrorem amputauerit, famam generat. Ter-
roris & admirationis hieroglyphicum esse Medusę
caput, ostendimus in Serpente, cum de Domitiani
gestamine loqueremur. Fama autem vbi primū ge-
nita per hominum ora incipit volitare, Musarum ex-
citat fontem in Parnasso, quippe quod illustrium vi-
rorum præclara facinora vatibus scribendi suggerūt
argumentum. Quod verò in Papirio à re ipsa etiam cognomento Curforis ho-
nestato, ex Pegaso alacritatem & festinantiam hominis significari dixeramus,
capreę insuper fugacis spoliū & fulmen & sagitta, quę in eodem spectantur
numo, ad nostrum faciunt intellectum.

PROFUGVS.

Sed quoniam esse video qui Persea quoq; Pegaso inuectū putent, examinan-
dus est apud Hesiodū locus, Scuto Herculis, vbi *ἰαπότα ἀπόβουε*, à poeta dictū:
quo loco Commentatores aiunt, animaduertendum *ἰαπότα* profugū significa-
re: eamq; esse glossographorum interpretationem. Auus enim Acrisius Persea ex
domo expulit, quem minimè moris est vsquam equitem inducere, sed talaribus
à Mercurio acceptis præditum aëra perfulcare: de quo sic Ouidius:

*Pennis ligat ille resumptis
Parte ab vtraq; pedes, telosq; accingitur vno,
Et liquidum motis talaribus aëra findit.*

Vnde etiam Catullo pinnipes appellatur. Eodem modo apud Homerum inue-
nies Hippotā Nestorem, pro profugo, vt vetustiores grammatici interpretan-
tur eo *ἰαπότα* loco:

τοῖς δὲ καὶ περὶ τῶν γυρίων ἰαπότα Νέστορ.

Hic inde Gerenius exul Nestor ait. Talemq; recitant fabulam: Herculem Pylo-
bellum intulisse, propterea quod Neleus eum à cæde Iphiti purgare recusasset.
Tum etiam propter filiorū eius insolentiam, qui cum XII. essent, eo freti nume-
ro præclara omnia sibi pollicebantur. Diu verò bellum protractū, neq; quan-
diu Periclymenus, vnus ex ipsius Nelei filiis vixit, vrbs vnquā capi potuit: po-
stea verò quàm is mutatus in Apem Herculeano curru explorator infedit, sum-
monente prodētēq; Pallade extinctus est ab Hercule: capta itidem euersaq; Py-
los

HUMANAE VITAE
lubricitas.

FAMA.

Alos est, vndecimq; Nestoris fratres interempti. Sedenim Nestor prius emissus
fuerat ad Gerenios vbi educaretur, qui solus superstes in patriā inde restitutus
est, & ab educationis loco Gerenius: ab effugio verò, quo saluatus est, Hippota.

FRANATA FEROCITAS.

Vigatissimum illud est argumentum, hominem feroci inuictōq; animo, im-
perio tamen & rationi obsequentem, hieroglyphicè per frænatum equum
significari. Hinc Panætius apud Cic. Africanum solitum ait dicere, vt equos
propter crebras contentiones præliorū ferocitate exultantes domitoribus tra-
dere soleant, vt his facilioribus vti possint: sic homines secundis rebus effræna-
tos sibiq; præfidentes, tanquam in gyrum rationis & doctrinæ duci oportere.
Animal nimirum ferox atq; magnanimū, quod leges tamen subiit, nec frænū
depulit ore, vt ait Horatius, de equo qui hominis opem implorauit, scq; fræna-
ri sit passus. Et Maro:

*Sed tamen iidem olim curru succedere fueri
Quadrupes, & frana iugo concordia ferre.*

B In huiusmodi sententiam est Scipionis dictum non incelebre. Quum Romani
contra Antiochum iam in Asiam traiecissent, isq; legatos demum de pace misit-
set ad Scipionem, respondit is: Id prius factum oportuit, non postquam & fræ-
num & sessorem accepisset. Sed illud quoq; animaduertendum est, de Carthagi-
nis portento, quod murorum fundamenta fodientibus oblatum est: quippe vt
apud Maronem, caput acris equi, hinc gentem fore bello egregiā præmonstra-
tum. Quod verò subiungit, Facilem victu, nō de bouillo capite, vt Seruius, sed
de ipso eodem equino intelligendū, cuius ostenti ea sit interpretatio, vt facilem
victu per secula gentem, facilem quę tandem vinceretur, exponamus: hoc enim
magis ad Virgilianā accedit sententiam, quamuis in Tauri cōmentario Serui-
num intellectum illustrare conati sumus. Coniectores verò, vt eò redeam, eos
qui se caput equinum, vel caninum, vel asinum habere somniarunt, in seruitu-
tem vel id genus ærumnas dedendos esse suspicantur. Sunt enim tria hæc ani-
malia seruituti mirum in modum obnoxia. Addam & illud eorundem Oniro-
critarum interpretamentum, quo visum aiunt in somnis equum qui se portet,
C polliceri, vt amica amantis imperio facile sit subiicienda, morigeraq; in posterū
futura. Nam de pullo indomito pro puella adhuc intacta, Anacreontis carmina
paulò inferius loco suo recitabuntur. In Diuinis literis, vbi Elisæus montem au-
xiliaribus equitibus plenum per adaperitos pueri oculos cōspexit, quosq; vates
Abachus Domini equos, & equitatus nominat, animas intelligit Adamantius,
quæ frænū disciplinæ sanctioris accipiunt, iugumq; suauitatis, quæ ab ipso Do-
mino proficiscitur, portat, eiusq; spiritu regi patiuntur. Beatasq; illas appellat,
quæ dorsum curuauere suum, vt dorso verbū Dei sessorem accipiant: cuius fræ-
na patiantur. & quo quouersum ille impulerit iter arripiant: eius deniq; habenis
moderati, nō ex libidine sua, sed tanti sessoris arbitrio flectantur, cursum ineant,
& consistant. Euchrius sanè inueniri ait in Diuinis literis equum pro viro san-
ctitate prædito poni: eoq; spectare Abachuntis illud alibi dictum, Qui ascēdes
super equos tuos. Sanè Græci Palladi nomen ab equo domito inditū tradunt:
& vti suprā diximus, apud Pindarū legas frænū Corinthi ab ea inuentum, &
Pelopi dono datum: & in Ilij captura instar montis equum Græci Palladi dedi-
carunt. Hoc verò significat, ferocitatem omnem doctrina molliri atq; cicurari,
quod ita luculenter Horatius expressit:

*Nemo adeo ferus est, ut non mitescere possit:
Si modo cultura patientem commodat aurem.*

I M P E R I V M.

IN augurali verò disciplina, equos imperij significatum sæpe fuisse, comperimus, ut qui apud C. Iulium Cæsarem natus est, humanis propè pedibus, virgulis scilicet in digitorum modum subsicis. Ei enim orbis terræ imperium portendi, Aruspices respondere, apud quem equus huiusmodi esset editus. Eum itaque Cæsar magna aluit cura, nec patientem fessoris alterius primus ascendit. Cuius etiam instar pro æde Veneris genetricis dedicauit: quamuis prodigia reliqua ita despectui semper habuerit, ut ab incepto nunquã villo, prodigiis quantumlibet aduersis absterritus aut retardatus sit. Sedenim eadem animalis species quæ imperium illi præfaguërat, eadem inquam & mortem præmonstrauit. Siquidem equorum greges, quos in traiciendo Rubicone consecrauerat, ac va-gos sine custode dimiserat, paulò antea quam occisus esset comperit pertinacissimè pabulo abstinere, vbertimq; flere. Eo porro affectu equi pleriq; in domo derio fundant. Vnde non incite de Pallante Virgilius:

*Post bellator equus positus insignibus Aethon
It lachrymans, guttusq; humectat grandibus ora.*

Ad huius imitationem non minori forsitan affectu alterius equi amorem in dominum Sillius Italicus ita decantat:

*Agnouit sonipes, arrectisq; auribus acrem
Hinnitum effundens sternit tellure Vagesum,
Quem tunc captiuo portabat in agmina dorso:
Hinc rapidum glomerans cursum per lubrica pinguis
Stante cruore soli, & mutilata cadauera cade
Euolat, ac domini consistit in ora iacentis:
Inde inclinatus collum summissus & armos,
De more inflexis præbebat scandere terga
Cruuribus, ac proprio quodam trepidabat amore.*

Sed ut ad portenta reuertamur, illud memoriæ proditum est, quemadmodum Nero asturconè, quo maximè delectabatur, posteriore corporis parte in simiæ speciem abiisse per quietem videre visus, ac tantum capite integro hinnitus edere canoros, ostento fuit quod illa equi ferocitas in simiæ ludibrium esset abitura. Dedit & Aelio Pertinacii feroci viro, qui post sublatum Commodum imperium arripuit, inuadendi regni signum equus. Nam ea qua natus est hora, equus pullus in tegulas ascendit, atq; ibi breui temporis spacio comoratus, simul & decidit & expirauit. Quod quidem huic in Villa Martis genito, & ad bellica negotia nato, futuræ sublimitatis, quamuis breui duraturæ, augurium fuit.

A L A B O R I B V S Q V I E S.

Equi in Nerue numis.

Quid verò soluti, pascentesq; in Neruæ numis equi sibi velint, causæ ibidem literæ declarant, in hunc scilicet modum: VEHICVLATIONE ITAL. REMISSA. quod nonnulli referunt ad argumentum illud quod in Boue ad præsepe tractauimus. Sed accipiendum potius de tributo quod Italia omnis in vehiculationes exolebat, ut & Magistratum sarcinæ, & exercituum, & alia huiusmodi publica transportarentur: quod tributi genus Neruæ uti onerosum nimis Italiæ remiserit vniuersæ: qua de sententia plura dicerem, nisi doctissimus

A mus planè vir Fab. Vigil Spoletanus rem exactissimè pertractasset.

I T A L I A.

SVnt qui putent equos in hoc numo Italiam significare, eoq; adducuntur argumentum, quod in argenteo numo & aliquot æreis obseruatur caput equi frænati cum inscriptione R O M A. Ab eius occipitio sceptrum, in cuius summa parte caput itidè equi videatur: ab altera parte, Roma ipsa galeata, uti mos est. Alij numi sunt cum equinis capitibus ab vtraq; parte singulis, cum inscriptione R O M A. Sedenim cum equum ipsum multifariam in Latinorum & Græcorum numis obseruauerim, neq; Italiam neque aliam quampiam prouinciam, regionem ve, aut ciuitatem significare contenderim, sed aut bellum, aut itinerationem, aut decursionem, ut in Neronianis pleriq; aut velocitatem, ut in Papirianis: & alia prout locis suis explicantur.

M A V R E T A N I A.

Nisi qui (si videant in Hadriani numo equum à pedite rectum cum inscriptione M A V R E T A N I A, ita enim scriptum per B secunda syllaba) intelligere velint prouinciam eam in deditioem acceptam, vel quid huiusmodi. Sanè aliquot ex huiusmodi numis vna in parte caput habent Hadriani, ab altera equum, quem mulier duobus armata iaculis ducit: quod nimirum indicat genus id bellandi, quo plurimum vitur ea prouincia.

M A V R I F E R O C E S.

Quin posterioribus etiam seculis militares quidam ordines, qui sub equitum magistro militabant, dimidios rutili coloris equos duos in alba parma sese quodammodo laceffentes, orbe viridi, cuius luteus erat umbilicus, interposito, præferebant, itq; M A V R I F E R O C E S appellabantur. Quod verò aliqui ex numis Italiam per equum significari crediderint, forte suspicati sunt ex eo numo qui equum exultantem habet, flore quodam supernè sito: ab cuius altero latere inscriptio est, R O M A N O R.

E Q. V I C T O R I A.

CVr verò potius nõ putemus numum hunc in rei gestæ monumentum esse cuscum: quia bello Punico, quod cum Hannibale gestum est, cæperint aliquando Romani etiam equis superiores esse, cum prius robur eorum omne in legionibus consisteret: flos enim ille supernè additus, principium atq; spem bonæ frugis indicat. Sanè Virgilius rem tantam haudquaquam reliquit indicatam, cum de Marcelli laudibus ita cecinit:

*Hic rem Romanam magno trepidante tumultu
Sistet, equis sternet Pænos.*

At in Cephaleniorum etiam numis equus signari solitus, cuius rei mentio apud Plutarchum. Apud Smyrnæos Fortunæ simulachrum fuit à Bupalò quodam probo sanè viro factum, in cuius capite pullus equinus insidebat, & Amaltheæ cornu manum implebat, de quo apud Pausaniam Messenicis.

S Y R A C V S A N I.

VTebantur & Syracusani equi nota. Nam Atheniensibus illis qui apud Syracusas capti Niciana clade pro seruis veniëre sub hasta, frons equi charactere iniusta est. In aliquot eorum numis equus & fessor habetur cum inscriptione ΙΕΡΩΝΟΣ, quod nimirum eius in equestri militia, sed præcipuam in certaminibus gloriam ostendit, quem ea de causa tot laudibus Pindarus poeta immortalitati consecrauit. Aliæ quoque Respub. atque alij plerique Principes

pes equi signo vsi sunt, vt nihil deniq; priuatum videam, quod ad Italiã spectet. D

T A R E N T I N I.

QVinetiam in numo, cuius inscriptio ΤΑΡΑΣ, eques etiam iaculator inspi-
citur, ob equestrem scilicet militiam, quam egregiè Tarentini sunt exerce-
re soliti: vnde apud Græcos, Tarentinos ordines inuenias ex equitibus huius
modi constitutos: & ταραντιζον verbum, eo se militiæ genere exercere.

SAGITTARIII SENIORES ORIENTALES.

Equi verò duo dimidiati coloris lutei, in cæruleo clypeo, quem ruber circu-
lus ambibat, auersi profilientes à centro, quod luteum in medio rubræ pel-
tæ, pro umbilico appositum erat, ita vt ab ipsa pelta trames coloris eiusdem ad ru-
brum vsq; ambitum protenderetur, eius ordinis erat insigne, qui SAGITTA-
RII SENIORES ORIENTALES appellabantur. Militabant ij sub magi-
stro militum Præsentiali nuncupato.

SECUNDI THEODOSIANI.

Luteus etiam equus erat in imo parmæ ferruginæ colorationis, cutus um-
bilicus albus rubro continebatur circulo, quem alter coloris lutei circuibat. E
SECUNDORVM THEODOSIANORVM hic erat clypeus, qui sub eo-
dem militum magistro stipendia faciebant. Hi nimirum Theodosij principatu
in militiam adlecti.

C O N S T A N T I A.

ERat & alia legio, quæ rutilum equum in cærulea parma gestabat: in medio
viridis orbis constitutus, cui quadrupes toto inniti pectore videbatur: ea
C O N S T A N T I A nuncupabatur, quæ sub magistro peditum merebat, Con-
stantio quippe Principe instituta.

I M M O D E R A T V S I M P E T V S.

Res ipsa adhortari videtur, vt & historiæ sacræ mysterium, quantum ad equum
pertinet, reuelè. Nam pro immoderato & rationis experte impetu equum po-
ni apud legislatorè Mosem, ex eo manifestum est, quod non designari principem
equorum educatorè dicit: quod ita capiendum est ex Philonis sententiã, vt ineptum
eum ad principatū existimemus, qui voluptatibus cupiditatibusq; & nequitia
deditus stare loco nesciat, & fræna ferox spumantia mandat. Lex ipsa est Deut. F
cap. 17. Quicq; rex fuerit constitutus, non multiplicabit sibi equos, nec reducet po-
pulum in Ægyptum, equitatus numero subleuatus, præsertim cum Dominus præ-
ceperit vobis, vt nequaquam amplius per eandem viã reuertamini. Nam qui talia
mente concipit, effræno illi & feroci equo similis est, de quo vulgatum adagiū, Se-
cede equinis à pedibus procul, ab equo inquam illo, qui semper Ægyptum, hoc
est, voluptatum & illecebrarum planitiem appetit insultare, quo circa frænis ca-
tenisq; compescendus, nisi velimus in perniciem rapi, & nosmetipsos vna cum
fortunis dare præcipites. Nã vt optimè ait Euripides, ἀχελίων σωματῆν ἀνόμω τ' ἀφρο-
σύνο τ' ἄλ' δ' ὀνυχία. Infrænis oris exlegisq; dementia finis infortunium. Sæpe au-
tem in Diuinis literis equus aberratè & vagum hominem indicat, qui sine ra-
tione vlla feratur: vt, Fallax equus ad salutem. &, Nolite fieri sicut equus & mu-
lus, quibus non est intellectus. Callidum verò Antisthenis dicitur, cum Pla-
to vehementer laudaret equum in pompa quadam equestri, hinnitu crebro fero-
ciaq; excelsos spiritus præ se ferentem, is qui hominis iactantiam libenter incesse-
bat. Et tu, inquit, videris bonus equus euasurus. At Themistocles, cum muta-
tos eius mores ex procacissimo in maximè temperantem pleriq; admirarentur,
An

An non, inquit ille, videtis asperos & indomitos pullos in optimos equos eua-
dere: Non imprudenter itaq; Prudentius elationem animi describens ait:

*Fortè per effusus inflat a superbia turbas
Infræni volitabat equo.*

NEQVITIA IN TEMPERANTIAM VERSA.

Quod verò super Ægypti delitijs dictum, D. Ambrosius ex Apostoli dicta-
tis eo tempore ait Pascha celebrari, quo Israëliti Ægyptum reliquere, so-
lennitatemq; eam, animarum transitum interpretari, à vitis ad virtutem, à cor-
poris affectibus ad animi constantiam atq; sobrietatem, à malitiæ nequitiaq; fer-
mento, ad veritatem & stabilem synceri propositi firmitatem. Mollitiem quip-
pe in Ægyptiis & alia multa carpit Hadrianus, maximèq; optare videtur, vt
melius esset morata ciuitas, Alexandriam notans. Legitur in libris Sibyllinis,
MILES ROMANE ÆGYPTVM CAVE. Quod licet de Pompeio Ma-
gno dictum interpretati sint multi, sollicitiq; aliquando Romani fuerint, ne Pto-
lemæum armis in regnum restituerent, hac religione deterriti: alia tamen, eaq;
longè verior, eius oraculi videtur interpretatio, præceptum scilicet esse illis hoc
velamento, vt quibus datum esset imperio populos regere, Ægyptum caueret:
quippe delitias & mollitiem, eaq; omnia quæ mox fortissimum id genus homi-
num, vt primum lasciuire cœpit, turpiter ad eò effeminauit, vt pessum penitus
ierit, imperio in eos translato, quos vt omnium despiciatissimos expuebant, &
omni contumeliarum genere insectabantur. Sed quanto erat ominosior Ægy-
ptus Pop. Romano, successum tanto prosperiorem Ægyptiis ex Romanorum
aduentu in regionem eam oracula pollicebantur. Apud Memphim enim in au-
rea columna liceris Ægyptiis scriptum erat, tum demum Ægyptum liberam fo-
re, cum in eam venissent Romani fasces, eorumq; prætexta: quod apud Proclum
grammaticum se legisse testatur Pollio, nimirum qui virtutem & rerum discipli-
nam admittit, vitis liberatur. Sedenim Romani pace iam terra maricq; parua,
molles Ægyptiorum delitias suscipere: illi, delitiis amotis, pristinam Romano-
rum virtutem industriamq; sibi mox vendicauere. Sed alio loco de fascibus di-
cendum erit. Quod verò facit ad rem, Adamantius ad dictum illud de Iosippo,
Et totius Ægypti principatum obtinet, ita philosophatur: Libidinem quippe
calcauit, nequitiam euitauit, omnesq; corporis voluptates edomuit atq; fræna-
uit. Hoc enim est totum Ægypti principatum gerere. Vide verò Chrylostomum
oratione quam habuit in vigilia Epiphaniæ, de Ægypto multa in hanc senten-
tiam differentem.

RATIO ET CVPIDITAS.

Est tale aliquid apud Platonem, Phædro, qui rationem atq; cupiditatem per
dexterum & sinistrum bigarum equos intelligendum proponit, improbiq;
ac impuri ora lupatis frangenda ad cruoris vsq; illisum præcipit:

Donec humi somipes temeraria crura superbus

Imprimat, & tellus clunibus ista tremat,

Non facili des lor a manu, pariterq; feratur

Obsequio parens manibus uterq; tuo.

SUPERBIA. PERTINACIA.

CESPITATIO. INSOLENTIA.

Nam & in Mosaico illo quadrupede vitia quatuor deprehendit Philo, quæ
vna cum sessore in mare proicienda deperdendaq; sint. Elatum in primis

pedem illum, quem superbiam illi vocauerunt: quam pes alter comitatur, qui secū D trahit velocem ad vitæ perniciem procliuatatem, in quam frequēter admodum celsitat, cernuusq; canterij more in fossam lapfabundus corruit. Ex posticis pes alter malæ perseverantiæ subsequenter pertinaciam ostendit, alter perperam factorum exultationem: quæ omnia effrænum & exultantem Platonis equum mira similitudine describunt. Iocose verò Teius Anacreon cum muliebrem factum, arrogantemq; animum incesseret, puellam quandam equino comparavit pullo, in quem nemo adhuc incenderet, atq; ita assultim nullo cohibita fræno temerè vagaretur; cuius sententiæ versus hi superfuere:

Πῶλε θρηϊκὴν τὴν δὴ με
Λοφὸν ὀμμασι βλάπτουσι
Νηλέως φάλαγγας; ὀκείαι δὲ
Μηδῶν ἐδούλιαι Ἐφθόν. ἰδθ-ι
Τοῖ καλῶς μὲν αἰ τοῖ ἄν χαλινῶν
Ἐμβάλοισι, ὠτίω δ' ἔχουσι
Στρεφόμε' ἀμολι τὸρμα τοῖ δούμῃ.
Νιῶ δὲ λειμῶνας τε βόσκουσι,
Ἐσφα τε σικρετῶσι ποιῆεις.
Δειδὸν γὰρ ἰσσοπέριον
Ὀνχ' ἔεις ἐπιμῆσιν.

Quos quidem utcunq; potui, candore haudquaquam pari Latinos feci:

Pulle Thracia ecquid, o, me
Torue lumimibus petutum
Impie fugis? videris
Nil quidem sapere: at perita
Pulchre eris tibi si lupatos
Illigauero, maxq; habenas
Sumpsero, atq; circumuertero
Dicit a in ambitum, atq; finem.
At tu amena prata pascis,
Nolle sed lasciuienti
Non erit magister vsquam
Sessor, insultare qui te
In modum probe instruat.

Ad hoc facit lepidissima Ode illa Horatiana de indomita vitula:

Nondum subacta ferre iugum valet
Cernice, nondum munia comparis
Aequare, nec tauri ruentis
In uenerem tolerare pondus:
Circa virentes est animus tuae
Campos iuuenca, nunc flumini grauem
Solantis astitum, nunc in vdo
Ludere cum vitulis salictō
Prægestientis. Et altera, vbi hæc sunt super equa:
Quæ velut latis equa trima campis
Ludit exultim, metuitq; tangi
Nuptiarum expers & adhuc proteruo Cruda marito.

Quod verò Anacreon mulierem equini pulli cognomine vocitarit, facit idem Nicander, metaphoram eandem scite profecutus, vbi de iis agit, quæ contra venenum vtilia sunt; puellare quippe lac adhiberi commodum. Is enim lac pulli, pro lac puellare, Anacreontio vocabulo posuit, eo versu:

Θηλυτῆρος πάλσιο χλαῖν ὀπὸν ἀλλο τε νύμφους.

quod castigatus in manuscriptis codicibus νύμφους legitur. Fœminei quippe pulli lac, & si fieri possit, virginis, viridissimo scilicet ætatis flore vigentis, balsamo (vt vulgata obiter corrigantur exemplaria, in quibus βλαστούμοιο scriptum est) instillandum monuit. Hic interpretes nō de equini pulli lacte dictum volunt, sed de muliebri; quod Erasistrati autoritate confirmant, dicentis ὡς τῶν πῶδι δαναήμων, vtile esse lac muliebri.

Mere

MERETRICIA PROCACITAS.

A D Iomedis verò filia (illius inquam Thracij Regis insanissimi) libidinis furore famosissima, equis, quæ aduentantes deuorarent, cōparantur à Poëtis. Vnde ortum prouerbium tradunt autores Græci, *διονυμεία ἀνελθῆναι*. Atq; ita interpretis Aristophanis *ἐκκλησιαζέσθαι* interpretatur: quanquā Eustathius hospites à patre solitos interimi, & equis in pabulum apponi tradit, fabulam scilicet secutus, quam à Poëtis vno omnium consensu repererat. Quod verò hæc eo accipi intellectu debere, quæ ex clarissimis autoribus excerptimus, vniciuq; magis constet, à peritis vsurpatū inuenias hippobinon appellari hominem, qui sit libidini venereisq; negotiis intemperanter deditus: quod nomen ab equi natura deductum, ignorat nemo. Adde quod hippopornon ad extremam dicimus cōtumeliam, cum supremam cuiuspiam nequitiam, & immoderatam lasciuiam exprobramus. In Diuinis quoq; literis dictum in hanc sententiam, insipientes quosdam factos in fœminas, quod vnusquisq; super vxorem proximi sui hinniebat. Equinam vates ille dedit homini vocem, vt equinam in eo petulantiam argueret. Non enim est omnis homo, homo, diceret Adamantius, sed ea quis nequitia præditus homo equus est: vt homo in honore positus, nulla tam præditus sapientia, homo iumentū est: iumentis enim insipientibus is perquam similis habetur. Et generatio viperarum, de qua Dominus, hominiperæ appellari potest. Neq; aliud quippiā hieroglyphicè per duplicē centauri formā intelligi vult Maximus Tyrius, quam voluptatis vinculum. Quotiescunq; enim accidit, vt ferinæ partes tyrannidem in nobis occupent, ardorq; cupiditatis nobilitatem animi corripat, opprimat, feruitioq; addicat suo, propter turpitudinum obsequia homo in belluam vertitur. Ridiculè vero faceretq; admodum Aristophanes, Xenophantis, rusticorū morum hominem, & furibundum à Nebulis sub Centauri specie repræsentari dicit. Ipsumq; Chironis nomen ex ea significatione, quod & deteriorē significat, ioco ansam dedit, cum Centauros duos inter se pugnantes in tabula pelsimè pictos Diogenes conspexisset: interrogauit enim, vter eorum Chiron esset, visus de nomine quærere, cum sensu vter peior esset intelligeret. Et quoniā in Diuinis literis, qui turpibus & immundis officiis detinentur, ciumenta sunt, pecoræq; prona & ventri obediētia, fornicatores Hierosolymitanus Helychius admittarios equos vocat hieroglyphico admodū proprio. Idem Psal. xxxi. Nolite fieri sicut equus & mulus: quod ita exponunt interpretes, Nolite amore mulierū furere, sicut infrænes equi. Notum enim est, eos suam ad voluptates intemperatiam hinnitu subinde prodere, vipote qui omnino quid bonum, quid malum, quid honestum, quid turpe sit prorsus ignorāt. Sed enim meretriciam hanc petulantiam à tam multis per equinæ imaginis hieroglyphicum indicatam, nemo Virgilio melius & plenius expressit, vbi Georg. ita canit:

Scilicet ante omnes furor est insignis equarum,
Et mentem Venus ipsa dedit, quo tempore Glauci
Potniades malis membra absumpsere quadrigæ:
Illas ducit amor trans Gargara, trāsq; sonantem
Ascanium, superant montes, & flumina tranant,
Continuòq; auidis vbi subdita flamma medullis,
Vere magis, quia Vere calor redit ossibus, illa
Ore omnes versa in zephyrum stant rupibus altis,
Exceptantq; leues auræ, & saepe sine vllis

Coniugis vento gravidæ, mirabile dictu,
Saxa per & scopulos, & depressas conualles
Diffugiunt, non Eure tuos, non solis ad ortus
In Boream, Corumq, aut vnde nigerrimus Auster
Nascitur, & pluvio contristat fidere cælum.
Hic demum hippomanes, vero quod nomine dicunt
Pastores, lentum destillat ab inguine virus
Hippomanes, quod saepe mala legere nouerca,
Discueruntq, herbas, & non innoxia verba.

Sed neq minor est equorum furor, qui zelotypia etiam ita laborant, vt riuales acerrime castigent. Visum enim aiunt in Syria, vbi syluestriū equarum armenta vulgò pascuntur, præire ducem, qui, si iunior aliquis libidinis causa equam inscenderit eam initurus, ita indignetur, vt eū nulla interiecta mora persequatur, donec comprehensum verendis mordicis priuet. In hoc autem animalium genere fceminæ maribus cōtinentiores sunt. Absyrus enim ait equam vbi se concepisse nouit, marem vltimus nō admittere. Neq verò loco hoc prætereundū, quod & ad hippomanis vim, & ad immodicam equorū impotentia, & subitam in venerē concitationē pertinet, venenū illud, quod saepe malæ, vt dicebamus, legere nouercæ, à furore, in quem agit equos, appellatū, tanti esse roboris & effiaciæ, vt cum Phormis quidam Mænalius equos duos à Dionysio Argiuo fabricatos in Olympia dicasset, abdito in eorum altero, vt Elei arbitrabantur, eo viru, vt alij, in liquatum metallum immixto, cōstiterit allectos ita esse equos ad initum sui, vt non nisi flagellis amoueri potuerint. Historiam ponit Pausanias. Varia autem est antiquorū super hippomane viru sententia. Nam Theocritus Hesiodum secutus, plantam esse videtur existimasse, qui φαρμακοντεία dicat:

*Ἰππομανθεῖ φυτόν ἐστι τὸ ἀρκεστόν. Ἐὖ δ' ἐπὶ πείραι
καὶ πάλαι μάλιστα δι' ἄρνας, καὶ δούλι ἵππων.*

idq periti, diligentesq agnoscunt viri. Alij Theocrito pertinaciter aduersantur, neq plantam esse hippomanes, neq tale aliquid in Arcadia nasci asseuerantes: idq vnum verissimū autumant, quod de caruncula fici instar in pulli fronte recens editi inhærente traditum est à Theophrasto. Agnoscit tamē & Crateuas plantam, eamq fructum habere fici syluestris instar, folium verò fuscum docet, quemadmodū papauer: quin & spinosum esse, idq veneficiis amatoris immixtum mirificè pollere: hinc nonnulli φυτόν illud Theocritianum pro φύμα, hoc est, tuberculum, fronti quippe huiusmodi pulli adnatum, interpretantur. Nam & Archilochus φυτόν pro φύμα posuit, atq ita facile de caruncula posse intelligi. Sedenim quod Theocritus ait id apud Arcadas inueniri, nimirum ad plantam referri debet: non enim dicendū, pullos in Arcadia tantum editos, hippomanes in fronte gestare, quod omnibus ferè accidit vbiuncq locorū genitis. De plantis verò verissimum est, alias alio loco nasci, vel pollere magis hoc quàm illo loco prouenientes: sed ambiguitas hæc omnis ex locutionis huius quæ est hippomanes, æquiuoco orta est, cum tria sint vocis huius significata: vnum virus illud, quod equa in libidinem concitata emittere soleat è natura: de quo Maro,

*Lentum destillat ab inguine virus. idq tantus autor, in re seria vero dici nomine hippomanes autumat. Dixerat & Tibullus:
Et quod, vbi indormitis gregibus Venus afflat amores,
Hippomanes cupida stillat ab inguine equæ.*

Mani-

A Manifestum enim est ex horum descriptione, hippomanes hinc neq pro planta, neq pro caruncula poni. In Arcadia autem esse plantam, etiam furoribus amatoris damnatam, cur inficiari possit quispiam, non video, antiquis tot autoribus rem ipsam agnoscentibus. Inueniri demum carunculam, instar caricæ, in fronte pulli applicitam, quam mater nisi mordicus decerpserit deuoraueritq, ab amore curaq educandi filij abalienetur, Theophrasto, Plinio, & aliis id tradentibus. Qua de re idem Maro:

*Quæritur & nascentis equi de fronte reuulsus
Et matri præceptus amor,*

Causam nullam video cur quispiam aduersetur. Neque audiendi sunt qui nihil aliud hippomanes apud Maronem & Theocritum, addam & Tibullum, significare contendunt scholiis in Dioscoridem, nisi furorē grandem, vt eorum verbis vtar, & vbiq adiectiuū nominis modo poni, cum iam vocem eā triū esse rerum, quæ quidem & cerni, & manibus atrectari possunt, vocabulū substantiuumq verum indicauerimus. Neq tamen negamus, ἵππων locutionem pleriq nomini, hippomarathrū, et multa huiusmodi, quæ superfluum est enumerare: sed hæc non sunt tanti, vt negare possint hippomanes veram esse in Arcadia plantam, cuius figuram neq non vim amatoris veneficiis peculiarē, Crateuas apud Theocritum descripsit: neq carunculam auferant, quæ sit omnibus manifesta: neq destillationem amoueant, quæ Tibulli, Virgilij, Probi, Aristotelis deniq ipsius autoritate continetur: in eandem enim furoris efficaciam conueniunt virus illud, planta Arcadica, & ficulneus ille tuber à maleficis propinata. Hæc fortè nos morosius profecuti sumus, quàm suscepti operis ratio postulasset: sed grauissimo viro, ætate nostra præstanti, qui tria hæc de rerum natura tollere conatur, respondendum fuit, si Veneti Poætæ nostri, si Romani, si Siculi dignitatem in suo cuiusq genere summorum tueri concedatur.

P R O F A N V S.

S Anè quidem Ægyptij sacerdotes animal hoc alioqui tam generosum, tam utile, tam domesticum, repudiauere, ac per hieroglyphicum eius profanum intelligi decreuere: cuius rei causam eam fuisse suspicor, quæ maiores etiam nostros in Italia ab eo abstinerere tam religiose iusserit, vt à sacrorum flamine minime tangeretur, propterea quod damnatum inter venena fel habere proditū est. Alij rem simplicius interpretantes, dicunt inde factū, ne si longius digrederentur, fraus interdum ex negligentia fieret sacris. Ea enim de causa sacerdotum etiam nostrorū familiis data ocia, ne profanis occupationibus, aut curis distraherentur, sed in precibus tantum Deo allegandis occupati essent, & laudes illi septies in die dicerent. Perseuerarit autem in nostra vsq tempora, vt primores Antistites equo per urbem vehi, solennibus præsertim diebus, contra morem & decorum haberetur, præterquam vno maximè omnium festo die, quo nouus Pontifex Maximus ad Lateranum deducitur: tunc enim in albis equis omnes Præsules conuehi moris est.

A V T O R I T A S.

C Vm q apud Romanos veteres Dictatoria dignitas admodū sacrosancta esset, vetusta quadam lege nefas Dictatori erat equitare. Causas alias atq alias memorat Plutarchus, vita Fabij: siue quod maiores vires pedestribus inesse copiis arbitrarent, proptereaq oportere Imperatorē in phalange perma-

nere, neque locum deferere: siue quod eius principatus autoritas & magna esset, et quodammodo tyrannica in reliquarum omnium rerum administratione, voluerint tamen in hoc Dictatorem inferiorem populo videri. Fabio tamen Maximo Dictatori designato, post cladem ad Thrasymenum acceptam, primum equus concessus in tanto rerum discrimine, quod principatus magnitudo ac moles ostenderetur, maiorisq; apud omnes autoritatis haberetur. Est enim equus animal omnino superbum, & equitare magnificum habetur. Vnde Aristippus apud Horatium, cum Diogenis vilitatem argueret, splendidius multo esse dicit, equus ut me portet, alat Rex. Id vero Diogenes, ac plerique alij, philosopho minus dignum arbitrabantur. Quare Plato cum in equum aliquando conscendisset, statim desiliit ad terram, se vereri dicens *μη ιπποτυχιαν λιφθη*, ne equino quopiam saltu contaminaretur.

FABII CONTATORIS VIRTUTES.

Sed ut ad imagines nostras reuertamur: in lapillo Onyce argumentum multiplex vidi artificiose admodum sculptum. Equino enim capite est, humana facie in pectus barbata, gruinis pedibus, cauda gallinacei: literae sunt, FAB. Ex quo quidem figmento virtutes eas facile coniectes, quibus Fabius Contator insignis fuit. Nam principatum in bello ex equino capite, prudentiam ex humano pectore barbato, providentiam & contationem, atque etiam speculationem ex pedibus gruinis, victoriam ex pulli gallinacei cauda interpretamur: quorum omnium causae in suis quaeque Commentariis sunt explicatae.

ANIMI DESPONSIO.

Neque forte ingratum fuerit hieroglyphicum, quo desperatio, aut rei quae quispiam aggressus fuerit, inauspicatus ingressus significetur, ubi quis equum cespitantem, aut prioribus prolapsum pedibus adpingeret, cum ipsa praesertim res & proverbio & auguriis veterum confirmetur. Nam quod ad proverbium attinet, quod fertur: Rideo, inquit Galba, canterie, Sifinnius Capito ita interpretatur, qui principio rei alicuius inchoatae deficiunt animo. Nam cum Sulpitius Galba in provinciam exiens, ad portam ipsam canterium suum animaduertisset cecidisse: Rideo, inquit, canterie te iam lapsum esse, cum tam longum iter iturus, vix id sis ingressus. Ex ostentis vero vnum sufficit commemorasse, quod Flaminio Consuli feroci viro Arretij fertur obtigisse, cum is indignè serens per mediam iam Italiam vagari Pcenum, atque obsistente nullo caedibus & incendiis omnia vastantem, ad ipsam Romanam mœnia oppugnanda proficisci, signa ocyus conuelli iussisset, cum primum in equum insiliit, equus repente corruit, Consulemque lapsum super caput effudit: inauspicati nimirum incepti signum, quo paulo post ipse cum exercitu concidit, caedissima ad Thrasymenum clade superatus.

DIFFICULTAS.

Neque indecenter inter picturas huiusmodi referetur, equus in fossam prolapsus, aut in voragine aliquam demersus, ubi luti tenacitate pertinacissime detineatur, neque sese valeat expedire, si negotij alicuius difficultatem, aut incommodum exprimere voluerimus: quippe quod plurimum ita est canteriorum natura, quos oneribus comportandis addicimus, ut si aliqua in voraginem deciderint, tam ob onus quo grauantur, quam ob liuidam paludis cenam, in quo recumbant, supra modum implicentur, vnde aegre attolli queant. Hinc illud apud Liuium a lubellio Taurea Campano obiectum, Minime sis canterius in fossa, cum longo certamine cum Claudio Asellio Ro. delassatus se subducere meditaretur: cuius

A cuius rei non apparente ratione, ad dolos conuersus hosti suavit, ut equo dimisso in cauam viam descenderet, ubi secum pedes congressurus esset. Quod cum Romanus intrepidè, nulla interposita cunctatione, fecisset, Taurea eo iactato dicitur, admissio statim equo profugit: quasi dicere voluerit, nolle se eodem demittere, vnde difficillima futura esset emerfio.

CERES.

Sed ut nihil quod ad equi imaginem faciat, quantum industria consequi possumus, omittamus: fuisse legimus apud Phigalenses simulachrum Cereris in antro consecratum, habitu sedentis in petra, equinis capite comaque, cetera muliebri simile, adnexis draconum & ferarum plurium imaginibus, quae circa caput illudebant, palla nigra ad talos demissa, in cuius manu vna delphinus, in altera columba sustineretur. Sedenim quamuis huiusmodi simulachrum Cereris nonnulli fuisse dicant, ego tamen Veneris potius crediderim: nisi dicamus pabulum & opulentiam, quae per Cererem significatur, incitamentum esse ad illecebras & petulantiam. Equinum enim caput non esse ab lasciuia alienum, ex iis quae paulo ante diximus, manifestum est. Draconum spiras amatorios nodos, voluptariasque implicationes significare, Serpente super indicat commentarium. Delphinum amoris simulachrum esse, tam ex historia, quam ex tot Veneris signis, quibus id genus piscis admouetur, alibi comprobauimus. Columbam denique referre Venerem, suo capite disputatum est. Acquiescendum tamen Pausaniae, Cererem eam esse dicenti. Sedenim, ut in Sue differuimus, eandem esse Cererem & Venerem Ptolemaei Assertoris tempore declaratum est. Ceterum potest huiusmodi picturae species ipsius etiam rerum naturae hieroglyphicum esse: Equinum quippe caput ob insitam animali pernicitatem innuere velocissimos caelestium orbium motus: Columbam tractus aërios, ut suo loco dictum: Mare Delphinum, ut in numis passim: Anguim inuolucra sinuosos omnium toto terrarum orbe lapsus, de quibus apud Platonem Socrates, ut in Serpente testatum fecimus. Ferarum reliquae vitas animantium omnes ostendere videntur, Saxum terrae firmam & stabilem sedem sua se soliditate continentem. Antrum denique ac nigram pallam ea plurima, quae de rerum causis & originibus minus adhuc comperta delitescent, ut in simulachris Idis caput pedesque ex nigro lapide, de qua dictum alibi.

QUIBUS DIIS EQVI SACRI.

Quod vero Marti primum omnium sacer equus esset, ex eo constat, quod Decembr. Idibus, illi equus, qui a dextra victor fuisset, immolabatur. Dexteram enim masculinam censeris diximus in Tauro: & mares animos Marti passim videmus attributos: de quo latius in pudendi virilis interpretatione, neque non in Scarabeo. Sacrificij vero huius causam nonnulli putant, ut Martem hostiam, quae illi plurimum esset accepta conciliarent. Nam & Pausanias ait, Tyndarum raptae filiae iniurias viturum, cum Menelao marito procis alius in locum vnum conuocatis, immolato prius equo, ut bellum aduersus Troianos susciperent, iuramento adegisse. Neque desunt qui sacrum quod Decembr. Idibus fieri solitum dicebamus, Octobri mense factum autem, eaque de causa equum eum Octobrem itidem appellatum: fuisseque non leuem Romae de capite eius contentione inter Suburranenses & Sacrauienses, ut id scilicet in Regiae pariete, illi ad Turrim Maniliam affigerent. Vtuncque vero, equus panibus caput redimitum habens, Octobribus Idibus pro frugibus in campo Martio mactabatur.

Ideo verò equum potius quàm bouem immolabant, quia equus animal bello D
dicatum, ad frugum potius perniciem, quàm auctum, spectare videbatur. Bos
verò ad frugum prouentum & commoditatem natus. Quin etiam autores
sunt, equos à Romanis non ideo maectari solitos, vt Martem sibi conciliarent,
sed vt supplicium ex eo fumerent, per quem constat Troiam fuisse captam, vn-
de se oriundos illi profitebantur. Sedenim perfrigida & ieiuna admodum ca-
lumnia hæc mihi videtur in Romanum nomen, vt populus tot virtutibus in fi-
gnis, immeritum animal quotannis ita multarent: quicq; grauissimas iniurias ho-
stibus saepe condonare soliti essent, vni huic immortalis in equos odio tam per-
tinaciter inhærent. Lacedæmonij verò, vt Festus asserit, equū ventis in mon-
te Taygeto soliti sunt immolare, eundemq; ibidem adolere, vt cinis ventorum
flatu per fines quamlatissimè dispargeretur. Cæterum Pausanias Soli equum
in eo monte tradit à Lacedæmonijs maectari solitum Perfarum more. Hinc Cu-
rioni Xenophon equum donat, quem Soli sacrificet, cum eam apud Perfas esse
Solis victimam non ignoraret. Idem autor est apud Sauromatas equos ad fa-
cra, & ad cibos ali: vnde apud Epigrammatarium nostrum.

Venit ab epoto Sarmata pastus equo.

Sarmatas enim Romani dicunt, quos Græci Sauromatas, vt Plinius quarto.
Apud Stephanum diuersi populi, quâvis vtraque gens Scythica. Apud Salen-
tinos Ioui dicatus equus viuus in ignem conuiciebatur: perinde ac Rhodij quo-
tannis quadrigas Soli consecratis in mare iaciebant, quòd vulgatū est eum tali
vehiculo circumuehi mundum. Vti etiam in Illyrico, ea de causâ quòd Triden-
tis ictu terra equū excierit, quatuor equos nono quoque anno marinis flucti-
bus habendos iaciebant. Apud Philostratū, Heroicis, legas pullum equinū co-
loris albi, & freni fessorisq; adhuc ignarum, Soli sacrificandum pro victoria as-
sequenda, idq; suafu Palamedis perterrefactis aliquando Græcis, quòd Solis
deliquium dum circūsidit Troiam inspexissent. Has quasdam veluti phaleras
equo libuit addere, quas sumptu nostro comparatas si quis approbaret, iis vte-
retur: qui verò ornatum alium expetiuerit, vel ex aliis quærat, vel impensa si-
bi comparet sua.

PIERIVS VALERIANVS AD FLORIVM
MARESIVM BELLVNENSEM, DE IIS
quæ per canem significantur ex sacris
Ægyptiorum literis.

*U*erò potius Canem meum sacris quidem Ægyptiorum adytis educatum,
sed mea huc aduectum diligentia, dono dare debueram, quàm tibi, mi Flori
iucundissime? Quotiescumque enim ea considerabam, quæ sapientissimi illi
viri per Canis hieroglyphica significari tradiderunt, dum diuina mentis in-
terpretem, dum sacerdotem, dum tutelares Deos eo posito subinnuebant, dum
grati animi signum, dum memoria & amicitia simulachrum, dum vatem, dum philoso-
phum, ac ipsum literarum autorem Mercurium, fidem, obsequium, & pleraque alia per
idem animal intelligebant, toties mihi tui, qui alumnus meus es, species offerebatur: cuius stu-
dium in disciplinis, integerrimos mores, insignem pietatem, liberrimi beneuolentissimiq; ani-
mi can-

*A*micandorem & sinceritatem, tam longa multorum amorum experientia perspexissem. Sed
parum existimabant hac me cogitationis hilaritate perfusum, nisi rem ipsam scriptis etiam
mandare studuissem, atque ita longè affluentiori voluptate commemorando perfunderer. Hunc
igitur ex omnium animantium grege delectum tibi dedicavi, non vt quæ Canis fuerint signi-
ficata, docere te mihi consilium esset: sed vt sapius inter scribendum relegendumq; obueni-
ret, vnde ego bonitatis tuæ frequentius memor, hac ipsa diuturnius iucunditate perfruerer.
Reliquum est, vt ex beneuolentissimo eius ingenio meam erga te beneuolentiam contemplere,
perinde ac commendabiles ego mores tuos præclaris, quæ Cani attribuantur, dotibus æquipa-
rare soleo: quippe qui existimem, speremq; velut ille ad Heroum, deorumq; simulachra con-
templanda natura ipsa promptissimus inuenitur, tu quoq; quod non ignauiter facis, Canem
vitæ quoddam exemplar tibi sis propositurus. Verum agè iam ex ipso commentario Canis ipsius
ingenium exploremus.

B N PRIMIS autem rerum diuina-
rum professorem per canis effigiem
interpretabant, propterea quòd eum,
qui sacras literas professurus sit, id o-
mnium plurimum meditari oportet,
vt canis instar assidue latret: hominum vitia nunquã
incessere desistat, animum ferum gerat, nullius pro-
fani gratiam ineat, quod et canes faciunt in eos, quos
herilis non esse familiæ, vel visu, vel olfactu depre-
henderint. Tales apud Hebræos habentur Elias, Hie-
remias, Ezechiel, Osee, ac plerique alij. Talis apud Græcos cum primis Dio-
genes, cui nomen à cane vulgò etiam dictatum, & ab eo Cynica familia per-
petua vitæ austeritate celebris. Cui quidem haud multum absimilis altera
per omnem penè orbem in nostram vsque diem propagata: quanquam ea san-
ctioribus apud nos institutis, & verioris disciplinæ professione, laudabiliorè-
que profanæ cuiusque rei contemptu, sub eodem duplici panno, & perpetua
pedum nuditate conspicua. Non defuerunt enim vnoquoq; tempore, qui lu-
xum & delicias asperrarentur, paruocq; & minimo contenti, cum vitam ipsi à
vitiis liberam profiterentur impuros omnes reprehensionibus arguerent, casti-
garentq;. Atq; huc deniq; progredi debet sacerdos optimus, vt dum nullum fla-
gitiosum hominem verbis incautatum præterit, vel ipsam impudentiæ no-
tam minimè pertimescat.

SACRARVM LITERA-
rum professor.

PROPHETA.

*S*anè propter increpandi libertatem Prophetam ad similiauimus cani, eiq; la-
tranti. Huius significati ratio alia apud Horum est, quia scilicet præter reli-
quorū animalium morem simulachris Deorum custodiendis canes apponun-
tur, eaq; ipsi identidem intueno videntur admirari, nō secus ac propheta me-
ditationi deditus, omnem cogitationis suæ conatum dirigit in Deum. Sanè sa-
norum antistites, sacrorumq; & oraculorum interpretes, Liuius Adastro, Pro-
phetas vocat, de quibus ita:

*Cum capita viridi lauro velari imperant
Propheta, sancta ita castè qui purant sacra.*

Animaduertendum est autem, omnem canis vsus aut à latratu, aut à dentibus

expeti. Ac de mordacitate quidem satis. Quod verò ad latratum facit. nō igno-
remus esse os interpretum eorum, quæ mens in penetralibus meditatur: sanè Pro-
pheta vates itidē est, perq̄ os ipsa mēs ex imis arcanisq̄ adytis oracula sua pro-
mulgat: frater enim mentis est os, mens verò verborum fons: atq̄ ita per os ex-
cogitata omnia veluti fluenta de fonte profluūt. Sedenim quia parum esset alio-
rum vitia damnare, deterrere, dilacerare, nisi ad rectā viuendi rationem omnia
conuerterentur, ad ipsius inquam diuinitatis contemplationem dirigerentur,
cūm Ægyptij sacerdotes animaduertissent canem, vti ex fragmentis Hori dice-
bamus, præter aliorum animantium morem, ad simulachra Deorum aspectare,
firmoq̄ ea lumine contueri, quasi Propheta idem factitare soleat meditationi
tantum deditus, vnde per arcana Dei penetralia referentur, atq̄ is hinc futuro-
rum scientiam aucupetur, hieroglyphicum huiusmodi congruenter admodum
excogitarunt, qui artē hanc diuinandi, teste Tullio, putātur longinquitate tem-
porum innumerabilibus penē seculis cōsecuti: & ab his acceptum crediderim,
quod Thraſybulo cuidam inter Iamidas, ita ab Iamo, cuius meminit Pindarus,
appellatos, celeberrimo, statua est in Olympiā posita, per cuius humerum de-
xtrum mustela obreperet, & dissectus canis exerto iecinore iuxta iaceret. Quod
vaticiniū signum interpretor, cūm nonnulli tradant Thraſybulum à cane vaticini-
um excogitasse. Nam & mustelæ cor linguæ ieiunæ suppositum, fatidicam
mentem excitare ferunt Magi. Pausanias tamen incomptum sibi esse profite-
tur, quis primus è cane vaticinia desumpserit, tamen Thraſybulum scripsit so-
lum hoc aruspiciæ genere vsum, eiusq̄ rei coniecturam ex statua, quam in O-
lympiā illi positam cōmemorauimus, desumit. Vt verò ad Prophetam reuertamur,
Gregorius Pont. cūm professores legū sacerdotes appellari dicat, eosdem
ait & prophetas nonnunquam appellari consuetum esse, quod talem animum
gerere debeant, qualem superius in Cane descripsimus: id quod à plerisque mi-
nimè præstari idem his verbis lamentatur: Sæpe nanc̄ rectores improvidi hu-
manam amittere gratiam formidantes, loqui liberè recta pertimescunt, & iux-
ta veritatis vocem, nequaquam gregis custodiæ pastorum studio, sed merce-
nariorum vice deseruiunt, quia lupo veniente fugiunt, dum se sub silentio ab-
scondunt. Hos itaque per Prophetam Dominus increpat Esaiam, canes mutos
eos appellans, qui latrare nequeant. Ne verò quis in vates & sacerdotes calum-
niæ ansam ex eo capiat, quod D. Paulus ait, Cauete canes, cauete malos opera-
rios, Ambrosius de marinis eo loco intelligendum ait, quorum omnino mu-
nus tantum est, vt reliquum animantium genus deprædentur. Sed quàm hor-
renda sunt quæ ad Esaiæ increpationem addidit Ezechiel? Fili hominis specu-
latorem dedi te domui Israël, & audies de ore meo verbum, & annuncabis eis
ex me: Si dicente me ad impium, morte morieris, non annunciaueris ei, neq̄ lo-
cūtus fueris, vt auertatur à via sua impia, & viuat, ipse in impietate sua morietur,
sanguinem autem eius de manu tua requiram. Quod quidem eo periculo-
sus est, ait Hesychius, quod ignauia hæc pluribus est nocumēto: sacerdos enim
negligens, aut ipse peccans, aut non vindicans in peccatoribus, illicit eos qui ru-
des sunt, ad similia: ideoq̄ legislator, Leuitico, peccatum ipsius sacerdotis, pec-
catum populi appellauit.

C V S T O D I A.

Id quod etiam ex Ambrosij sententia ad excubias pro salute dominorū refer-
tur: debereq̄ nos, ait is, promptuarium tenere verbum, ne quasi mutæ canes
commissam

A commissam nobis fidei custodiam, quodam præuaricationis silentio deseruisse
videamur. Hoc eodem significato theologi accipiūt illud ex L. X. VII. Psalmo:
Lingua canum tuorum hostium intinguetur sanguine: vbi per canes, Christi
ædium sacrarū antistites interpretantur: hi siquidē parandi sunt in aduersarios,
qui gregibus insidias meditantur, vt oues ab omni hostium iniuria tutæ custo-
diantur. Quam propemodum sententiam secutus Plato libro de Repub. II, v-
bi militem ciuitatis custodem informat: Naturam, ait, generosi adolefcētis qui
ad disciplinā huiusmodi educetur, nihil differre à generosi canis ingenio: vtrūq̄
ipsorum sagacem esse oportere, mansuetum erga suos, aduersus autem hostes
immitem. Nam ea est generosi canis natura, vt erga familiares & notos sit mi-
tissimus, aduersus verò alienos & ignotos ferocissimus, quos simulac viderit,
ægrè ferre se indicat, etiam si nihil quicquam mali sit ab eis perpeffus: sufficereq̄
ad inimicitias satis habet, si qui recens venerit, non fuerit è domesticis. Non ab
re igitur, qui D. Bernardi viri de pietate Christiana optimè meriti vitā scribūt,
matrem eius aiunt prægnantem imaginatam in fomniis esse, catulum se candi-
dum, futuram eam optimi catuli matrem, qui diuinarum ædium custodiam sus-
ciperet, latratumq̄ assiduū contra profanos & impios exerceret. Hinc etiam
canis comes, & viator angelum comitatur, quem Raphel in libro Prophetico
non ociosè sibi & Tobia filio adiungendum putauit.

E Ad ratione canes apud ethnicos Laribus præ-
sides fuisse dicunt, Deosq̄ ipsos Romani ideo ca-
ninis pellibus induerāt, quod sicuti canes mites man-
suetiq̄ sunt in domesticos, in alienos verò feri, for-
midolosiq̄: ita & Lares, quibus totius familiæ cura
credita esset, haberentur. Proditū sanè memoriæ est,
Iliados Mineruæ templum in Daulia fuisse, in quo
canes alerentur, qui Græcis tantum aduentantibus
se mites, mansuetos ac ludibundos offerrent: in bar-
baros verò feri, atroces ac indignabundi semper irruerent. Neque desunt ho-
die barbarorum nationes aliquot, quæ canes hostium cadaveribus quo quo
modo conquisitis alant, eosq̄ in prælia mox ducant, quibus in hostem immis-
sis, scedissimæ interdum stragis spectaculo perfruantur. Æsculapij simulachro,
quod Epidauri fuit, à Thrasimede Pario Arignoti filio elaboratum, canis ad-
sculptus assistebat, cūm Deus in throno sedens dextera baculum teneret, læ-
uam supra draconis caput porrigeret: cuius meminit Pausanias. Eius argumen-
ti eam ait historiam fuisse, quod Æsculapius in solitudine Titthei montis expo-
situs ab auo Phlegya, cuius filiam Apollo clam compresserat, à capella alitus, &
à cane custoditus fuerit.

A R B I T E R G E N I V S V E.

Sed aliam Chrysippus rationem cur Lares caninis tergoribus velarentur at-
tulisse dicitur: quippe quod ipsi genios præferūt, qui custodię nostrę ideo
tanquā arbitri sint delegati, vt improbè factorum dictorumq̄ pœnam à nobis
exigant, sceleratq̄ & impietate omnem viciscantur, quotiens humanitate post-
habita in brutorū vitam declinauerimus, quam ipsi genij, nō secus ac sagacissi-
mi canes, insequantur, & ad merita supplicia pertrahāt. Hoc ipsum Censorinus,
multis aliorum opinionibus allatis demum affirmat, esseq̄ genios ita assiduos

nobis obseruatores appositos, vt ne puncto quidē temporis longius abscedāt. D Atq; hi sunt qui nos nōnunquam impellunt, sæpe reuocant, prout nunc saluaria, nūc pernicioſa appetierimus. Sed noſtræ pietatis autor, ne ab aliis hæc quæramus, Genios custodiae noſtræ appositos, & affirmauit, & Dei patris faciem eos quotidie contueri commonuit. Meritō itaq; Laribus (quando iudem & Genij sunt, nos Angelos dicere maluimus) canis vtpote tutelare animal hieroglyphicè dedicabatur. Sed nō sine piaculo videor mihi præterire posse quod apud veteres scriptores legi, Vulcani templum apud Ætnam Siciliae montem fuisse, cuius lucum incolerent canes, qui castè pieq; adeuntibus adblandirentur, impuros verò pollutosq; rem quali diuinitus præſagientes miserabiliter lacerarēt.

V E S P I L L O.

EX his itaq; factum vt Ægyptij vespillonem, sacrorumq; tutelarem, æditumq; libitinarium per canis effigiem indicarent, obseruato firmo illo immobiliq; obtutu, quo animal id ipsa Deorū hominumq; simulachra custodiae suæ credita contemplat. Nam cum apud Ægyptios cadauera vitro condita, non adipe suillo, vt nonnulli sunt interpretando decepti, in longum tempus afferuarentur, erantq; & libitinarij quibus cura erat ea custodire, eò spectare crediderim canē apud Maffæos Romæ, in pulcherrimi operis cippo POTIS, humi iacentem, surrecto verò capite inscriptionem, quæ huiusmodi est, intuentem.

C. IVLIO VRBANO
ET IVLIAE OPTA
TAE CONTVERNA
LI, ET C. IVLIO VR
BANO PECVLARI
FILIO

G R A T V S A N I M V S.

NEq; tamen ignoro esse aliquos, qui huiusmodi hieroglyphicum, quo scilicet canis vel simulachrum aliquod vel conditum cadauer intueretur, hominem beneficij accepti memorem significare contendant. Canis porro illos qui de se benemeriti fuerint nunquam obliuioni tradit, cuius rei paulo post mirifica quædam exempla subiiciemus.

M E M O R I A.

Vnde & memoriae simulachrum Canis est, quæ scilicet circa præterita versatur: & in prudentiæ tricuspitio, id sibi vult caninum caput, cum Leoninū, intelligentiam, & presentium considerationem: lupi verò caput prouidentiam, ac perinde futura indicet, quod alibi diffusius explicauimus. Socrates quoque tunc per canem iurat in Phædro, cum illam Lysiae orationem memoriae tradidisse firmiter arbitratur.

F I D E S.

IN Phædone verò per canem iurat, cum putat fidem & obsequium præstandum iis, qui rerum habenas in ciuitatibus moderantur. Sanè C. Mamilij numus est, qui limitibus metandis S. C. præfectus aliquandiu fuit, in quo canis ei videtur allatrare: eo quippe significato, vt fidem præstandam in primis admo-
neatur is, qui negotio eiusmodi præficatur.

A M I C I T I A.

Eius verò fidei ratione habita, hieroglyphicū pro amicitia plerumq; canis ponitur, in qua quidem primū fides expetit ex Ciceronis & omnium sententia: mox animus, si vsu veniat, ad promerendum promptissimus. Mirifice verò spectatur in canibus illa officiosa adeo dominorū adulatio. At hinc mihi temperare

ne

A nequeo, quin amoris & fidei exēpla quædā cōmemorem, quæ in ipsis canibus elucescere plerumq; cōperiuntur. Nā Leutricas puellas treis à Spartanis iuuenibus quibusdā constupratis, mox occisas, & in puteū deiectas indicio canis Scedaso patri peregrè aduenienti, & latratu & cursitatione ad puteum fuisse proditas nunc dissimulabo, alia quædā maioris forsan admirationis repetiturus. Cōfosso enim intestinis bellis ciue Romano, aiunt nō potuisse quempiā caput eius abscindere, vsquequo canē qui dominū custodiebat, proq; eo ferociter pugnat, ab instantibus interemptū summotūq; vidissent. Ambrosius refert, occiso Antiochiæ milite canem cadaueri comitē adstitisse, qui dum eiulatu mcesto rapti domini desiderium diu testaretur, ingentem hominū coronā ad fidelitatis spectaculum contraxerit, donec eo inspecto qui eadem patrauerat, in eū insilierit, tamq; diu prehensum cōtinuerit, donec re patefacta percussor sit in supplicium raptus. Illud verò præcipua est admiratione dignū, quod ab Æliano traditū est, Colophoniu quendam vnā cum seruo & cane, mercatum in Ioniam concessisse ad urbem Theon: cumq; seruus, qui pecunias ferebat, naturæ satisfactorus aliquantulū à via deflexisset, loculo humi deposito immemorē abiisse: canē ad eius custodiam perstitisse, donec illi re infecta, quod pecuniæ nō aderant, rediissent, canemq; in eodem loco apud marsupium offendissent, qui quod absq; potu, ciboq; diu perseuerauerat, ita reddito deposito expirauerit. Sed quid illud quod apud Plutarchū de Pyrrho fertur: eum aliquando factum obuiam canis, qui cadauer herile custodiebat, vbi triduū absq; cibo permāserat: quod cum Pyrrhus sepelire iussisset, canem sibi diligenter curandum imperauit: euenit vt haud ita multo post Pyrrhus exercitum lustraret, alsidebat regi canis, tacitusq; quiescebat, cum interim interfectores heri nomina daturi præstō fuerunt: exiit statim canis vbi eos adesse vidit, magnoq; hostes latratu incessens ad Pyrrhum identidē respectabat, vt non illi solum, verum omnibus qui aderant facti suspicionē concitarit ingentem. Correpti igitur illi, minimisq; quibusdā indiciis conquisiti, scelus confessi sunt, atq; ita pœnas iussi pēdere. Fuit & alter Pyrrhus ab rege illo, qui tantæ fidelitatis canem habuit, vt cum mortuus, & in rogo positus esset, subsecutus itidē canis in pyram sese coniecerit, & concremari pertinacissimè voluerit. Fuit & Polo histrioni apud Grecos celeberrimo canis, qui post impositū rogo dominum in easdem sponte se coniecerit flammis, & alius eodem quo saluator Theodorus sepulchro cōditus fuerat, catellus includi voluit. Iamq; et Eupolidis Poëtæ comici canis Augeas nomine celebratur, qui mortuo sepultoq; domino præmerore & ipse cōtabuit, erepti domini desiderio tandē extinctus.

P H I L O S O P H I A C O M M V N I C A T A.

Hieroglyphicum & Cerberus argumentum habet: Gregorum enim nonnulli non incongruè forsan existimarūt, abstractum Herculis opera ex obscuris Erebi penetralibus tricuspitem Cerberum, patefactā ab Heroë philosophiā, quæ prius in arcanis delitescerat, indicare. Ea verò vna ceruice contenta, tribus distinguit capitibus, quorū vnum Rationi, Naturæ alterum, tertium Moribus inferuit. Vnde præter edomita tot mōstra, Herculem ipsum ferūt sagittas in lunonem iaculatū, & Plutonē etiā telo, vt Homerus inquit, trifulco sauciaste. Philosophus enim vir, dum solerti indagine sublimia queq; peruestigat, nactus aliquid captu dignum, mente veluti pennato quodam vitur telo, quo quicquid illud fuerit assequatur. Neque quidem locus vllus est, neq; abscessus tam remotus, tā abditus, tam inaccessus, quò non peruenerit philosophia: terræ siquidem

hec penetralia perscrutatur, quod est Plutonem ipsum telo impetere, atq; etiam D
ferire: hoc inquam est rerum naturā enancisci: tot in orbe terrarum monstra do-
mitat, ferinos quippe mores componit, & ciuilibus, honestis et uilibus legibus
addicit. Mox ut de Poëta Flaccus etiam,

*Pectus preceptis format amicis,
Aperitatis & inuidia corrector & ira.*

Ccelum demum incendit, & inde quicquid rationi obnoxium esse potest aucu-
patur, cunctaq; prospectat, & ad amussim omnia nū recta sint explorat. Hercu-
lis ad hec clauam, qua heros is fuerit in domitandis monstris vsus, philosophiā,
monstra uero animi vitia significare interpretatur Floridis Apuleius. Atq; ut
ad Cerberum reuertar, sunt qui rem simpliciter accipiant, caninis eū capitibus
effictum à Poëtis, propterea quod Tartareus is custos habeatur. Historiam ta-
men Hecatæus Milesius super eo tradit, serpentem in Tanaro fuisse, quem ea
de causa canem appellarint, quod morsu esset admodum lethifero, hominesq;
quos icisset, statim interficeret, eumq; ab Hercule deductum ad Eurysthea. Sed
hæc scriptorum semper fuit licentia, ut ex commodo quisq; suo fabulas confin- E
geret. Mihi autem magis arridet figmentum prius positum, qui tam præclaros
viros, tam eruditè rem ipsam interpretari uideam.

A N V B I S.

Ad demum & Anubin Deum per canis effigiem ab eisdem Ægyptiis figura-
tum, de quo ueteres quidam historici prodidère, vnā eum cum Osiride gi-
gantes ex Italia pepulisse. Canino uero capite fuisse eum, ex eo commentum,
quod Isis & Osiridis corpora custodierit, quod uti dictum superius, canibus
est admodum peculiare, eaq; de causa canem galeis insculpi morem esse, quod
in ueterum numis complusculis obseruauit.

O R I Z O N.

Sedenim super Anubi Plutarchus longè eruditius rē perscrutatus, remotio-
ra disciplinarū penetralia recludit, ac terminatorem in sphaerā circulum per
Anubin in fabulis, per canem inscriptione sacra & hieroglyphica significari tra-

D I A N A.

dit: quippe qui Nephthyn apud Ægyptios infe-
rius hemisphaerium esse contendit. Isin uero supe-
rius: lucidum hoc & diurnū, obscurum illud &
nocturnum: utriusq; uero participem Anubin,
qui & interdiu & noctu visu pariter fruatur. Ean-
dem enim vim apud Ægyptios Anubis habet,
quā apud Græcos Hecate, cui supra & inferna
dedicantur. Nam cum triceps effingeretur He-
cate, vnū omnino caput caninum, equinum alte-
rum, humana uero tertium adsculpebatur,
quod tamen hispida & rusticana facie simula-
bant: cuius picturæ hieroglyphicæ causam in Equo latius enarrauimus.

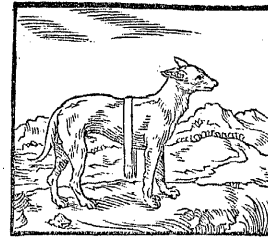
S A T V R N V S.

Sunt qui per Anubin Saturnū interpretent, quod omnia ex sese pariat, atq;
ita sit & luminis, & tenebrarū particeps: quia materia obscura est, forma ue-
ro conspicua. Qui fabulas de iis, quæ rerū initio facta fuerint ab Oromaze me-
morant, cælo inquirunt & astris fabricatis custodemi eum adhibitum, atq; hinc
canis figmentum excogitatum.

Princeps

P R I N C E P S.

A PRæter ea quæ iam posita sunt de cane significa-
ta, sacerdotes iudem Ægyptij si principem aut le-
gillatorem significare uellent, canis hieroglyphicum
cum diademate, siue fascia, uel amiculo faciebant, re-
liqua corporis facie nuda, propterea quod ueluti le-
uisomna canum, ut cum Lucretio iocer, fido cū pe-
ctore corda in Deorum simulachris diligenter obser-
uandis detinentur. Sic etiā princeps qui iura sit datu-
rus, Regem qui antea cto tempore claruerit nudum contemplari debet, quidq;
sibi uelit ea fasciola, examinare: id quod omnium maximè Periclem Athenien-
sem facitare solitum perhibent. Quotiescunq; enim is magistratū aliquem ini-
bat, ipsa honoris delati insignia, & unumquodq; gestamen pro concione allo-
quebatur, quid ea sibi uellent, qualem uirum poscerent percontabatur, seque
mox ad personam quam induebat, strenuè decenterq; gerendā adhortabatur,

B tanta omnium admiratione, ut non immeritò eum & tonitrus, & fulgura ciere
prædicarent, apesq; mel in os eius infantis congestisse faterentur. Quod uero
fascia regium sit insigne, ostendimus cōmentario de Gestaminibus reliquis. At-
qui Proëmphanes populi ex Africæ parte Canis non effigiem, pro principe co-
luerunt, sed uiuum ipsum pro rege sibi delegere, cuius motum obseruabant, ac
ex eo quid faciendum, ubi standum, quò progrediendum, religiosissima qua-
dam auguratione intelligebant.

M I L E S.

A Bscq; fascia uero canis, copula tamen religatus, non incongruū est sacramen-
to addicti militis hieroglyphicum: copula scilicet obedientiæ iuramentum
præ se fert: canis uero ipse militis officium, quod præcipuū est, intentum esse du-
cis imperio, siue iter arripiendum, siue pugna ineunda sit, siue ubi receptui cani
ceptū ad signa redire: quæ quidem obsequia à canibus obseruari quotidie ui-
demus. Quid uero illud, quod si inter se canes rixentur, offeraturq; fera æquē il-
lis inuisa, facta statim inter se pace unanimitè in ferā conuertuntur: cuiusmodi
deceat milites esse, qui tamen si inter se aliquando dissideant, aduersus tamē com-
munes hostes unanimitè præliantur: cuiusmodi exemplum in L. Syllæ legioni-
bus habemus, quæ cum perniciosa seditione furerent, efferatis Imperator annū-
ciari iussit hostem adesse, & ad arma uocantium clamorē tolli, atq; ita discussa
seditione est, uniuersis aduersus hostes animū intendentibus. Et Scorilus, uel ut
alij, Cocis, ut alij, Cotio Dacarū Dux, cum dissociatū bellis ciuilibus pop. Ro.
intellexisset, neq; tamen fortunā tentandam arbitraretur, metu ne externo bel-
lo pax inter ciues conciliaretur: hortantibus suis, & acriter deprecantibus occa-
sionem arripiendam, duos ille canes in conspectu populariū cōmisit, iisq; acer-
rimè inter se pugnantibus, mox lupū emisit, quē protinus canes ommissa inter se
ira vno statim animo aggressi sunt: eoq; exemplo Dux ipse continuit barbaros
ne pugna incæptarent, temerario impetu Romanis profuturo. At ea quoq; ge-
nerositas animi requiritur in strenuo milite, ne is, ut super Ænea Virgil. neque
auerlos dignè sternere morte, nec imbecilles prouocare bellatores, aut arma-
tus inermes, aut uir fœminas, puerosue. Cōperta est hæc eadē in canibus animi
magnitudo: uelut in eis, quos Albanix rex Alexandro Macedoni dono misit: nā
cum ex duobus quos habebat vnū huic dedisset, exploraturus Alexander ani-

F

malis vigorē, iussit vrsos, mox apros, & deinde damas emitti: ille verò contem-
ptu immobilis iacebat. Sedenim Alexander segnitie tanti corporis offensus, eū
interim iussit: quod vbi Regi nunciatum, alterum misit, addito, ne in paruas
belluas experiri vellet. Imperator itaq; leonem primò, moxq; elephantum in-
duxit, quos canis statim strauit: cuius insignem pugnam Plinius accuratissime
descripsit x L. octauī libri capite.

M E N A P I I.

MInimè mirum igitur quòd in canone prouinciarum & militum, qui à Con-
stantino vsq; ad Theodosium, Honorium & inferiores plerosq; alios sub
Imperatore Romano militabant, clypeus habebatur, in quo luteus canis in al-
ba parma, cuius mediū pelta rubra occupabat: hic verò canis infernè positus
sub ipsa pelta pedibus sursum versis: erat is eius ordinis insigne, qui M E N A-
P I I dicti sub magistro militum per Thracas stipendia faciebant.

T E R T I O D E C I M A N I.

CAnem eodem gestu inuersum in altero clypeo vidi, sed qui cærulei coloris
esset, parma identidem alba, cuius vmbilicus aureus, quem ruber circulus
ambibat, ab altero densioris luti cæruleo ipse quoq; circumscriptus: insigne hoc
erat T E R T I O D E C I M A N O R V M, qui eiusdem militiq; ordo fuit sub eodem
magistro militum.

Rar & illud hieroglyphicum, quòd Ægyptij sa-
cerdotes obsequium, et ad domini iussa nutum-
ue regressum significare si vellent, canem conuerso
in dorsum capite pingebant. Nullum porro animal
cane magis est dicto parens, quem abeuntem facilli-
mo vociferatu reuoces, etiam si sit iam iam capturus
prædam, increpitus intermittat, iussus insequi pro-
uolet, eum denique quotiens erit libitum vtrò ci-
troq; verteris. Theologi nostri veteres dictum illud
ex Ecclesiaste, Melior est canis viuus leone mortuo, ita interpretantur, vt obse-
quij istiusmodi rationem habuisse videantur: nã per leonem mortuū, ait Euche-
rius, cacodæmonē intelligunt, de cuius salute nihil vltius sperandum est: non
enim potest ad pœnitentiã redire: per canem autem viuum, aberrantē quidem, F

& interdum contumacem hominem accipiunt, qui tamen nonnunquã præua-
ricator fuerit & ceruicosus, ad obsequium tamen & meliora reduci potest. Et vt
ad canis morigerū admodum ingenium reuertamur, libet ex Plutarcho memo-
rabile obsequij facillimãq; docilitatis exemplū in animali huiusmodi recitare,
idēq; in theatro Marcelli spectatore Vespasiano editū. Mimus eò quidã canem
introduxit omnibus ferè saltationibus eruditū, qui cūm ægritudinem postmo-
dum simularet, panem mimus porrigebat, eo detracto pharmacū propinauit,
mox is trementi similis cruciari, distorqueri, capitisq; grauedine laborare visus,
demū quasi mortuus concidere seq; exporrigere, permittereq; vt quoquouer-
sum traheretur, huc & illuc abiiceretur, vti fabulæ commentū exigebat. Oppor-
tunè autē cūm res posceret sensim mouisse se tanquã è profundo aliquo somno
concitatum, prosiuisse demū, & signa quædam veluti lætitiæ & exhilaratio-
nis edidisse, atq; alia pleraq; magna omnium admiratione colluisse. Hæc autor
ille testatur, qui nihil vnquã ineptè moliri deprehensus est. Sed quod pertinet
ad obsequium erga dominum, habet hoc canis cōmune cum subus, de quibus
comper-

A compertum ait Plinius, furto abactos, agnita voce suarū, merso nauigio inclina-
tione lateris vnus, ad dominum remeasse.

A D V L A T O R E T S C V R R A.

SVnt qui adulatorem, blandiloquum, & mordacem simul scurram, per canis
hieroglyphicum ostendāt, quorum alter in obsequium plus æquo pronus,
& alter quelibet in quemuis opprobria fingere sæuus. Diogenica hæc est inter-
pretatio, ipsius de se testimonio. Nã is interrogatus ab Alexādro, ob quæ facta
Canis nomen vulgò sortitus esset: Quia, inquit, dantibus blandior, non danti-
bus oblatro, malos etiam mordeo. Quin & coniectores, vt apud Hebræos legi,
eum qui per nocturnam quietem imaginatus sit canem videre, obrectatoribus
obiectum fore præfagiunt. Alexander idem dum sibi lusum quærit, sportulam
Diogeni olsium plenam dono misit. Accepit eam Cynicus, & superaddidit: Ca-
ninus hic quidem cibus, sed donum haudquaquam regium.

F A M E S.

B CAninam quandam famem memorāt, quam Græci Βελιμίαν appellauere, nos
esuritionem dicere possumus: vtcunq; Dauides hanc eruditissimè tetigit
Psalmo LVIII, vbi canit: Conuertentē ad vesperā, & fame conficient vt canes,
ciuitates hac illa peruagantes, cūm futuram Iudæorū mendicitatem præfagiret:
nam et ipsum famis vocabulum frequenter pro mendicitate vsurpatū inuenias.

D E S P I C A T V S.

I N Sacris literis plurimū inuenias canem pro re humili, abiecta et cōtempti-
bili positum. Quem sermonem ne quis Neapolitanorū tantū esse putet, de
Mephiboseta Ionathæ filio legimus, cūm insperatis à Dauide beneficiis affe-
ctus esset, & cōtinuò mensæ Regiæ fodalitio dignatus, dixisse eum, humilitatem
professus suam: Equis ego sum seruus tuus, vt respiceres super canem mor-
tuum, cui ego sum similis: Et Dauid ipse cūm Regem suum Saulem se hostiliter
infestantem in manibus solum habuisset, chlamydis regiæ oram præcidisse con-
tentus, subsecutus eum clamauit: Quem persequeris Rex Israël? quem perse-
queris? canem mortuum persequeris.

F V G A.

C QVòd si fugā notare voluerimus, canem identidem, sed subiecta inter cru-
ra cauda figurabimus. Hieroglyphici causam nemo eorū quos in hoc ar-
gumento sequimur, explicauit. Figmentū ego à re ipsa dubio procul sumptum
crediderim, vulgato in hæc tempora prouerbio, vt eum qui animum despon-
deat, vel ab incepto propter ignauiam percussus meticulosè desistat, subiicere
eum, inter crura caudam obiiciamus. Quotiens enim canes fugam arripiūt, præ-
metu abacti caudam inter crura subiiciunt. Quod cūm insigniter etiam in lupo
obseruatum sit, Maro elegantissimè rem ipsam descripsit, vt suo loco dictum.

C L A D I S P R Æ S A G I V M.

I N Aruspicina memoriæ proditum est, huiusmodi gestum caudæ vtero subie-
ctæ, in victimis quæ adolerentur futuræ cladis præfagiū dedisse, obtorta verò
si foret cauda, bellorum difficultatem portendere, vt apud Didymū legere est.

V I C T O R I Æ P R Æ S A G I V M.

A Liter autem cursu perciti seu prædam insequantur, seu temerè lasciuant,
surrectam, aut exporrectam caudam habere solent, cuiusmodi effigies est
in numo. C. Posthumī, in quo cernere est currentem canem, cauda ita vti dice-

C. Posthumī
numus.

bamus, sursum versus incuruata: quod quidem in hostiis crematis obseruatum, D
ex aruspicum disciplina futuræ victoriæ portentum erat. Sedenim in numo eo
currentem canē, celeritatem significare conticimus ex iaculo, quod est infernè
solum: vnde rem properanter confectam, victoriæ citò partam, si sequamur
Aruspices, id indicabit.

I M P V R V S A M A T O R .

S Vnt etiā qui fati impuros amatores exprimant per simulachrū canis, non
ea tantum de causa, quod *κύων*, vt Eustathius interpretatur, *κύων* & *κύων*, quod a
mare est, deducatur, sed quod lepores auidiori quodam affectu confecti: quo-
rum significatum inter nequitias improbiores reposuimus. Neq; quidem Oui-
dius signatè magis Apollinis affectum incomparabilem exprimere potuisset,
quàm luculentissima ea quam ponit comparatione, his versibus decantata:

*Ut canis in vacuo leporem cum Gallicus aruo
Vidit, & hic præadam pedibus petit, ille salutem:
Alter in hæfuro similis iamiamq; tenere
Sperat, & extenso stringit vestigia rostro:
Alter in ambiguo est, an sit comprehensus, & ipsis
Norsibus eripitur, tangentiâq; ora relinquit.
Sic deus & virgo est, hic spe celer, illa timore:
Qui tamen insequitur pennis adiutus Amoris
Ocyor est, requiemq; negat.*

L I E N I S V I T I A .

H Ominem qui aliquo splenis vitio affectus ægrè habeat, quæq; in vniuer-
sum ad lienem attinent, Aegyptij sacerdotes per canis hieroglyphicum si-
gnificabant. Gracillimum enim ac tenuissimum lienem canis habet: quod si vel
mors, vel rabies eum inuaserit, à splene est: quin etiam illi ipsi qui correptum ra-
bie canem medicare voluerint, morbum contrahunt, ac splenetica plurimum ea
labe affecti pereunt: & qui canem eo morbo laborantem disseuerit, ea afflatus
exhalatione: contagionis vim efficacissimā experitur. Urina quoq; rabiosi
canis quomodo cunque calcata nocet, maximè vlcus aliquod habentibus, Quin F
huius lotio, etiā non rabidi; tam perniciofa vis est, vt si quis in id suum congef-
serit, ad generationē pigrior torpore lumborum fieri dicatur. Proinde rabido
cani contagiosum adeo virus inest, vt omnia rabiant quæ momorderit: exce-
pto homine. Nā quæ illi accidit ex huiusmodi contagie lues, mania est, vt eru-
ditissimi hac ætate viri disputant: nā & Festo rabies propriè morbus caninus
est. Quod verò scribit Aristoteles, canes ipsos interire morbo hoc, & quæ mor-
sa sunt *καὶ αὐτῶν*, nonnulli clari quidem viri *καὶ* legunt, vt celerius quàm ho-
mo intereant, exponant. Sedenim vt ea missa faciam, quæ hominibus à rabioso
cane morsu accidisse longo post tempore Albertus & Auicenna prodidère, le-
gi apud Plutarchum, rabiem in homine non fuisse cognitā discretamue ab aliis
morbis Aristotelis tempestate, neq; inde vsq; ad Asclepiadem cuipiā innotuif-
se. Cæterum hæc ipsi viderint clarissimi viri, qui rem enucleandam suscepère. Il-
lud ego super hoc addam, vniuscuiusq; canis morsum tam perniciosum esse, vt
ferant, eum qui semel fuerit à cane læsus, pestilenti contagione gallinarum incu-
bitus, pecorum scetus, & abortus interuentu suo vitiare, eiusq; introitu alterius
vulnera aggrauari.

Olfactus

O L F A C T V S .

A S Ed vt ad Canis significata redeamus, olfactū Aegyptij sacerdotes per id ani-
mal inter alia significabant: nempe eum qui, quod prius latuisset, indagine
sua deprehendere, ex huiusmodi hieroglyphico intelligebant. Satis enim con-
stat olfactum esse cani præcipuum, de cuius sagacitate (eam enim præcipuè ca-
nibus attribuit Cicero, & à sagire, quod acutè sentire est, deductum asserit) plu-
rima passim videntur exempla. Dominum enim qui vel diutissimè abfuerit a-
gnoscent olfactu solo, & ignotū quoq; si repentè veniat. Scrutantur in venatu
vestigia atq; persequuntur, contantem ad feram inquisitorem loro retrahentes,
etiam si aquam ea transilierit, & abditissimo quouis loco sese occultauerit. Illud
sanè quotidianum in canibus præcipuè Gallicis, vt quem prius numum alicui
eorum ostenderis, abducitq; mox è conspectu canē iusseris, ac sub aliquo tape-
te vel stragulo numum eū abdideris, introductus mox canis ac numum inqui-
rere iussus, olfactu solo fretus rem tibi quamprimum deprehendat, latebra que
vbi numus erat absconditus, & latratu & exultatione significet.

R I S V S .

B V ia verò canis circa lienem ea quæ supra memorauimus patitur, totaq; ani-
malis vita inde pendere videtur, factū est vt Aegyptij sacerdotes quæ su-
per risu considerarent, per canem identidem explicarent. Rarissimum enim vel
difficillimum esse risum iis qui splene laborant, medici tradunt: & ea est canis
prærogatiua, vt is à venatoribus maximè expetatur, qui faciem magis, vt vul-
gò aiunt, melancholicā præ se ferat: signum enim id esse bonitatis aiunt, pern-
ciososq; & in cursu perseuerantiores, qui tales sunt, esse prædicant. Apud Au-
cennam legas lienem ea ad se recipere & attrahere, quæ sanguinem benignum,
clarum, copiosum & lucidum reddant, quem inde risus & hilaritatis causam au-
tores esse putant, quippe quod ex ita affecto sanguine spirituum excitetur mul-
tudo, claritasq; animam exhilaret. Sed enim hoc vtcunq; habeat, coniectores
etiam, vt apud Artemidorum legere est, ex splene in somnis viso & risum, & vo-
luptates auguratur: canibus verò cum lien & tenuis, & vitio maximè obnoxius
sit, necesse itidem est eos hoc hilaritatis affectu aut nihil, aut parum moueri. Ab
iis verò quæ vel absunt aut supra modum adsunt animali cuipiam Aegyptij si-
gnificationes suas comminiscabantur. Accidere verò facile potest, vt alicuius
C hominis memoriis natura huiusmodi sit indicanda, vt in M. Crasso, qui ob id
Agelastos vocitatus: vt in C. Lælio, & in Socrate, quos eodem semper vultu
eademq; fronte fuisse, proditum est.

L E V I T A S I N M O R I B V S .

V Erum habet suum & risus ipse significatum. Interpres enim Apollonij ri-
sum leuitatis signum esse dicit: vnde sapienter Ilocrates importunū risum
minimè amandum esse monuerit.

C V L T V S C A N I S .

S Anè aliæ quoq; nationes, quanti animal id facerent, multis exemplis testatū
reliquerit. Et Cyrum prædicant, Cyrum illum, inquam, omni laude maiorē,
à cane nutritū suorum omnium asseueratione, siue studiosè conficta fabula fue-
rit, quò venerabilior haberetur. Quippe apud Romanos etiā in magno fuere
eultu, licet à Capitolij prodicione eos in crucem rapere sit cceptum. Annuo e-
nim supplicio inter ædem Iuuentutis & Summani, viui in furcas arbore sambu-
cea figebantur, quod eorum negligentia iactura ea facta videretur. Alio qui ge-

g ij

nito mane catulo res diuina hostiarū vice fieri solita, adeo puros eos ad cibum D existimabant, adeoq; numinibus placandis idoneos, fuisseq; olim celebriores epulas catulina apposita, nostrorum scriptorum testimonio satis exploratum, & apud Plautum etiam factam huius rei mentionem inuenias Saturione.

QVIBVS DIIS CANES SACRI.

QVibus vero Numinibus canes donarentur, dicere non pigeat. Siquidem Romani eos Genetiæ, Græci Proserpinæ maçtabant: vulgò vero Luper calibus, quæ Romani in Panos Lycei venerationem celebrabant, canē immo labant, quoniam natura ipsa lupis canes aduersarentur. Alij cceptam hoc in Romuli gratiam factitari tradunt, vti constans fama est eum à lupa nutritum. Sacra tamen hæc primū ab Euandro instituta nonnulli asserunt, Maroniano præcipuè versu freti, quo

*Euander gelida monstrat sub rupe Luper cal
Parrhasio dictum Panos de more Lycei.*

Cæterum apud Argiuos Cyoniæ deæ propter partus facilitatē sacri erant. Sed animaduertendum est, plerisq; locis Cyoniæ vocabulum corruptum esse scri ptorum negligentia, qui Lyoniā fecere, vel quod arbitrati sunt à soluendi par tum facilitate vocabulum conformatum. Apud Lacedæmonios Marti canis propter audaciam et inuadendi promptitudinē offerebatur: eorum enim ephē bi inter se certaturi, priusquam certamen inirent, canis catulum illi Deo, vtpote fortissimo, victimam ex cicuribus validissimā offerre se arbitrabantur. Ex aliis Græcis nemo, vt Pausanias ait, præter Colophonios, talibus sunt operati: hi enim catellam nigram Triuiæ sacrificabant. Et Caribus mos fuit canem immo lare, vnde *νεκρῶσι δῖος*. Erant & Canaria apud Romanos auspicia, quibus apud Catulariam portam rutilæ canes non procul scilicet à rubro colore sacrificaban tur, vti ait Atteius Capito, cum pro frugibus contra vredines atq; sæuitiam Ca niculæ sideris faciebant. De sacrificio huiusmodi Ouid. Fastorum quarto:

*Pro Cane sidereo canis hic imponitur aris,
Et quare fiat nil nisi nomen habet.*

Plerique tamen ideo factum dicunt, vt flauescētes fruges ad maturitatem per ducerentur. Sidus enim Caniculæ frugibus est admodum inimicū. Non igno ramus autē & Thracas cum alibi, tum præcipuè in Zerintho Samothraciæ an tro nihil ferè libentius immolare, & epulari solitos, quàm canem, memorabili Euripidis nece, qui propter maçtatum ab eo canem, vt nonnulli aiunt, ab Ar chelai canibus interceptus, miserrimè laceratus est. Quamuis alijs dicunt Arri dei Macedonis, & Crateræ Theffali inuidorum opera, quod gratia plurimūm polleret apud Regem, canes eas immiffas fuisse, corrupto pe cunia Lysimacho, earum curatore.

NAM id quoq; canis est significatum, eaq; de causa apud Homerum Helena se canem accusat, quod abominanda tot malorum causa atque autor fuerit, ita Hectorem allocu ta: *ὄχις ἐμοῖο κινῶς κακῶν καὶ ἄλλων ἀποστάσις*. Apud eundem Agamem non quoq; accusatus ab Achille *κινῶς ἀμάρτησεν*. Nam vt apud Pollucem legimus, canis oculum habere dicitur is, qui nimio plus impudens est, cui si etiam importunitatem adieceris, Ho meri eiusdem *κινῶν γὰρ* feceris pro impudentissimo, muscæ scilicet & canis ingenio copulato. Cynomyiam Euthymius syl

IMPVDENTIA.

uestris

A vestris muscæ genus agnoscit, quod inter cætera muscarum genera est impu dentissimum, de qua Psal. LXXVII. quanquam super hac alibi. Hanc Catul lus impudentiam expressit, vbi Acmen codicillos reddere pernegatē canem cenfet appellandam. Et Mathematici impudentem litigatorem ostensuri, duo bus zodiaci locis canino capite hominem statuunt, secundo quippe Arietis gra du, & Capricorni XVII. Sed nos hîc de ea loquimur impudentia, qua quis fre tus, pro iustitia vel pietate audeat vnumquenq; vel ex potentioribus hominem erroris admonere, vel impuritatis arguere, dummodo spes profectus affulgeat, nec importuna temeritas in vitium prolatur.

PETVLANTES IVNIORES.

NON præteribo hic militarem ordinem eorum, qui PETVLANTES IV NIORES appellabantur sub magistro militum per Illyricum: ij enim, vt assumptum nomen hieroglyphica pictura testarentur, canem luteum in rubra parma præferēbant, in cuius medio orbis erat coloris lutei, canis supernè pedi bus, quoad fieri poterat, exporrectis. Sanè quidem, vt veterum quorundam est interpretatio, in diuinis literis Romani milites, qui Pilato præsidî adstebant, canes vocitantur, vti Psal. XXI. Circudederunt me canes multi: quippe qui secundum legem immundi cenferentur, atq; admodum etiā impudentes essent conspuendo sacrosanctam Domini faciem, caput eius arundine percutiendo, coronam spineam affigendo, & omni opprobrij genere cæli Regem deluden do, vti eius ministerij mortales penè omnes. Eoq; Theologi tradunt Domini dictum in Euangelio, Non decere sumptum de filiorum manibus panem dare canibus. Quæ quidem notæ si à canino genere elui possent, nihil ferè inter ani malia rationis expertia cane venerabilius haberetur, vt qui non ciuitates modò sibi honori positas habuerint, quod ab Alexandro Magno factum amissa cane Perthæ nomine Theopompus ait, verum etiam longè maiora præconia monu mentaq; secundum Ægyptios ritus omnino meruisse videantur.

PIERIVS VALERIANVS AD CAELIVM

CALCAGNINVM DE IIS QVÆ PER

Cynocephalum simiam, & id genus reliqua,

significantur ex sacris Ægy

ptiorum literis.

Tuncidissimum illud hospitium, quod mihi apud te per duas continuas hebdo madas Ferrariæ fuit, effecit vt ea omnia incommoda, quæ perpeffus eram, ia etur aq; omnes, quas in tanta rerum conuersione feceram, inciperem obliuisci. Nam cum tu me Romana clade perterrefactum, neque non Florentinæ vrbis, atque adèo totius Italiae turbationes & motus fugientem, ocij tandem cupidum in patriam mēte recipere festinantem, iungere iter iussisses, & apud te dies aliquot commorari, inuitatis quotidie viris literaturæ præstantibus, magnam mærori meo consolationem adhibuisti, suauissimisque illorum sermonibus agritudinis totius acerbitatem delimiisti, præcipuè verò eruditissimo Xcanardo illo tuo sapius vocato. Ea demum fuit vtriusq; humanitas, vt nunquam apud quempiam aliàs hilarius acceptum me meminerm, ita vterque vestris me lucu

brationibus certatim oblectare contendebatis: tu, dum remotissima quaeque profundissima eru-
ditionis arcana, apud autores veteres delitescunt, è tenebris eruebas: ille, dum medicina philo-
sophiaq; loca pleraq; abstrusosq; sensus, & longa annorū serie ad hunc vsq; diem ignorata, multis
egritudinibus remedia luci dare adnitebatur. Hinc factū, vt ego à vobis tali refectus cibo, cum
primum ad Aegyptiaca mea Commentaria datus est reditus, vestrae memor liberalitatis, qui
me nullo laborum vestrorum fructu fraudare voluistis, statim cogitarem amicitiam tam hone-
sta de causa olim vobiscum imitam, aliquo testimonio comprobare. Atq; ita Cynocephali Aegy-
ptiaci Commentariū (id enim ob varietatem ipsam praecipue placuit) nomini tuo nuncupavi.
Argumentum quidem, nisi me studiorum meorum ratio fallit, forte non indignum quod tu
tantae vir eruditionis euoluas, quo in legendo, tamen si nihil tibi lectionum omnium helluoni no-
uum occurrerit, saltem vt mea erga te benevolentia signum sit atq; monumentum, opto.

NAM Cynocephali, quem Latinè Canicipitem interpretabimur,
hieroglyphica, tum multa sunt, tum eo nullum apud Aegyptios
sanctius animal, neque sacratius fuit. Eadem penè forma est, qua
caudata Simia, & propter eam similitudinem ipse quoque Cér-
copithecus appellatur. Sedenim noster is corporatura maior,
validior, efferatiorq; est, facie caninae similior, vnde & nomen apud Græcos
accepit: quamuis multa in hoc genere sunt, quæ humanam potius faciem quàm
caninam referunt, facileq; apud nos mira mansuescunt cicuratione. Cynocephalorū,
de quibus hic agimus, lacte & Numidæ & Menisimni viuunt, armen-
tis ex eo genere comparatis, maribus præter sobolis causam interemptis: quod
ideo dictum volui, ne quis Cynocephalum hunc, de quo dicturi sumus, ac-
cipiat, vt multi perperam, pro genere illo hominum, quod & Megasthenes,
& plerique alij prodidère, capitibus esse caninis, pro voce latratum edere, fe-
rarum pellibus velari, anguibus venatu & aucupio vesci. Nam, vt optimè no-
sti, agrestes homines huiusmodi Pausanias ab Euphemo quodam ex Caria
oriundo visos tradit in insulis Oceani, quo tempestate delatus fuerit, quum in
Italiam nauigaret.

Cum primis autè Cynocephalus Lunæ erat
hieroglyphicum, propterea quòd animal
id pari quodam afficitur consensu cum Lunæ
coitu. Nam ipsa eadem hora qua Luna, nullo il-
luminata candore Soli cōiuncta transit, nobisq;
videtur penitus euanuisse, Cynocephalus mas
ipse quoq; visu deficere comperitur, neque in-
terim cibum capit, sed humi procumbens ægrè
habet, quasi Lunæ raptum ingemiscat. Fœmina
verò præter id quod ea quoque luminibus ca-
pitur, & cum mari pari afficitur ægritudine, san-
guinem insuper egerit è natura. Quapropter alebantur in templis Cynocephali,
ob id potissimum, vt Solis & Lunæ coitus exploratissimè deprehenderetur.

Hinc Cornelius tradit Simias tristes Luna caua: nam affectus idem
omnino in id genus omne diffunditur, quanquam in
Cynocephalis & maior & ex-
ploratior est.

Lunæ

L V N E O R T V S.

ADORATIO.

A Pud eosdè Aegyptios sacerdotes Cynocephalus stans Lunæ ortum significabat: ad eam speciem addebant, vt manus in cælū sub-
lata haberet, & diadema regium capite gestaret, propterea quòd, vt dicebamus, Cynocephalus valde sollicitus est super ortu Lunæ, qua caua an-
gore afficiatur prorsusq; cæcutiat. Simulac igitur ea cæperit illucescere, et ipse visus particeps fieri, quasi Deo agat eo gestu gratias, & sacerdotij ornatu quodā instructus indeptam vtriq;
lucem gratuletur, eo quo diximus hieroglyphico figuratur. Ideo verò stantem pingi voluere, quòd stare conueniat adoranti:
quem morem fuisse etiam apud Romanos, indicat Val. Martialis Epigrāmat.

Cultis dum precibus Ionem salutat

Stans summos resupinus vsque in vngues Aethon.

B Porro adorandæ nouæ Lunæ morem, & manus in prece sustollendī, Horatius attigit, ode illa:

*Cælo supinas si tuleris manus,
Nascente Luna rustica Philyre,
Si thure placaris & horna
Fruge Lares auidaq; porca.*

Quinetiā Virgil. statū & sublata in cælū manus esse adorationis indicium ostendit, vbi Anchisen inducit obseruato augurali portento illo, quo flamma caput Aescanij corripuerat, mollesq; comas tactu innoxia lambere visa fuerat: is nancq;

*Oculos ad sidera lætus
Extulit, & cælo palmas cum voce tetendit.*

Et cum mox in attestationem intonuisset, & delapsa cælo stella per umbras facem ducens multa cum luce cucurrisset, signaretq; vias, tum longo limite sulcus lucem daret, & latè circum loca

*Sulphure fumarent, genitor se tollit in auras,
Affaturq; Deos, & sanctum sidus adorat.*

C Status porro Philoni inconuertibilis mentis indicium est, ac sese Deo applicatis, qui nulla præditus vacillitate, stabilis firmusq; permanēs, vt cuncta moueantur autor est. Videre est in argenteo quodam numo, quē bene literatus adolescens Prosper Publicola Sancrutius mihi Romæ videndū dedit, huius argumenti simulachrum cum inscriptione V O T, P V B. quæ suscepta sunt in gratiam I M P. C A E S. T R A I A N I H A D R I A N I A V G. Proditū autē est, stantes Ioui sacrificasse, vota q; & preces allegasse. Sed cum Opi rem sacram faciebant, illiq; supplicabant, votaue concipiebant, sedentes id facere solitos, eò scilicet signo eam esse Terram matrem indicātes. Sedenim Pythagoras proprio dogmate adoratos sedere iubet: quamuis Plutarchus vsurpatum à Numa dicit: vt hinc colligamus, vota rata firmaq; esse debere. Quod verò ad statū pertinet, magister noster Paulus Apostolus totiens standū admonet, dum dicit: State ergo, neq; velitis iterū summittere vos iugo seruitutis, & illi semper inhærere. Atq; alibi: State conuersi ad Dominū, & alibi: Quoniā tunc viuimus, si statis ad Dominū cōuersi. Et in Gedeonis militia exautoratur illi qui ad aquā ducti flexere genua, & in

terram procidere: qui vero stantes accepta in manum aqua eam lambere obseruati sunt, ad pugnam delecti rem fortiter gesserunt. Quinetiam in Niceno Concilio statutum legas, vt die Dominica, & diebus Pentecostes, stantes ad orationem Domino vota reddamus: alia verò ratione ab ipso resurrectionis Dominicæ die vsq; ad certos dies, de quibus dicere nostri non est instituti: nam toto anno plures essent colligendi, idq; importunum videretur. De sustollendis vero manibus loco suo, in Manuum Commentario plura.

ÆQUINOCTIA.

AEquinoctium vtrunque Ægyptij sacerdotes ἰσολλυοκμῶς scribere si vellent, Cynocephalum sedentem effingebant, causam eam secuti, quod animal id vtriusq; æquinoctij tempore duodecies, per horas quippe diei singulas, ac duabus itidem noctibus eiusmodi, potus excrementa profundit: vnde non absurde factū, vt sedentem cynocephalum in fontium apicibus statuunt, quasi iugem & perennem aquam ex eo sibi conciliari arbitrentur. Ad hæc, in his ipsis temporum cardinibus cynocephalus duodecies, horis quippe singulis quanto potest argutiore vlulatu vociferatur. Etenim horarum obseruandarum ratio clepsydri prius excogitata est, quarū præcipuus vsus in vrbe Achanta trans Nilum fuit, vbi inter alia vas admodum ingens erat, in quod singulis diebus sacerdotes singuli numero trecenti & sexaginta, ad anni scilicet rationē qui apud eos habebatur, subductis intercalaribus quinq; de quibus in Vulture fati dictum, aquam ex Nilo deferebant, quæ suo emissæ cauo per eius generis horologium horas indicaret: inuentum est postea tum vocis, tum sonori tympani significatione, more cynocephali eas discernere. Mos autem, vti dictum, erat apud Ægyptios, vt in horologiis aqueis cynocephalum adsculperēt, ex pene cuius fistulato aqua destillaret, ea adhibita diligentia, vt quantū satis esset immitteretur, neue cauum nimis arctum, neq; nimis patens esset: hoc nimis celerem effusionem, illo strangulationē sapius efficiente. Ex iis verò quæ supra posita sunt datur intelligi, quodnam sit animantium id genus, quod nullo expresso nomine Victorinus Rhetor memorat eo loco, vbi M. Tullius Rhetoricis tēporis finitionem quærit. Ait enim is, Trimegistum, quum in Ægypto esset, sacrum quoddam animal Serapidi dicatum duodecies toto die vrinam facere obseruasse, idq; pari semper interposito tempore, vnde ipse diem per duodecim horas dimensum esse coniecerit, exindeq; hunc horarum numerum constitutum: quanquam sunt qui velint ex cœli dimensione, quæ secundum musicam rationem in duodecim partes diuisa fertur, horas itidem duodecim adinuentas. Astronomi enim diem & noctem, quotquot alteruter horarū nostrarum fuerit, in horas ipsi suas XII. singulos partiuntur. Aquam porro maiores nostri, quantum per totum diem sufficeret, exceperunt tenuissimo cauo diffluentem, eaq; in duodecim partes diuisa, ex partibus horarum numerum statuerunt.

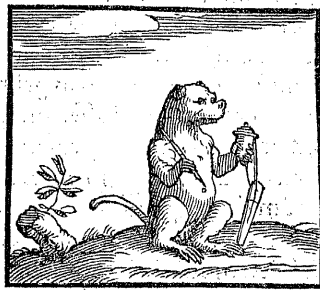
QVIES.

Quantum verò pertinet ad sessum, sessus, vt Iamblichus ad Porphyriū scribit, quietis indicium esse videtur, de quo plura inter arbores differuimus, vbi deum in loto sedentem ab antiquis, idq; ex Nasamonum instituto, pingi solitum, & qua causa, declarauimus. In æquinoctiis verò illa vtriusque temporis æquæ dimensæ paritas, quietis cuiusdam indicium haberi potest, cum nihil subsultet, quod alterutram partem inquietet, vtraq; verò firma stabilisq; in æquilíbrio conquiescat.

Lite

LITERÆ.

Literas quoq; per cynocephali simulachrū intelligebant Ægyptij: quia quoddam eorum genus eas callere existimabant, scq; illis ob literarum cognitionē cognatos esse: simulac enim cynocephalus in templum inductus erat, eorū ritu educandus colendusq;, sacerdos illi albiolum, calamum & sepiam apponebat, exploraturus an ex eo genere esset, quod in cultum recipi deberet, quippe si quid scribendo cognitionem suam approbasset: ea de causa Mercurio sacer erat, qui literarum omnium autor habebatur. Ex quo iam credere possumus, simiam olim latrunculis ludere didicisse, & elephantum literarum Græcarum ductus in puluere scriptitasse: murem q; quod pro-

comperto Albertus ponit, in conuiujs candela discumbentibus prætenta, duci ministeriū præstitisse. Mira hæc fortasse videantur iis qui sententiā Anaxagoræ probant, animalia omnia ab homine rationē habere dūtaxat actiuam: passiuam autem, vt ita dicam, & tanquam mentē, quamq; mentis interpretem dicunt, nunquā habere. Sedenim & Pythagoras & Plato asserere videntur rationis participes animas esse, vel eorū animantiū quæ vulgò rationis expertia vocentur, tamen si ratione non vtantur, tum propter incongruā ineptamq; corporū compaginem, tū verò quod differendi facultate careant, vt in simijs & id genus alijs humani cuiuscunq; ferè operis imitatricibus est cernere. Quinimò Diogenes his etiā intelligentiæ aërisq; participatū impertit, quæ vt magis minusue sint humanæ figuræ similia, ita magis minusue intelligant. Econuerso autem, vt apud Aristotelem & Physiognomos alios habetur, ita mores in humana perpendimus natura, prout effigies, ipsaq; corporis species ad brutorū aliquid refertur, vtpote asinina labia, crassa quippe prominentiaq;, tarditatem & stuporem ingenij; caninas maxillas iracundiam simul & fidelitatem; hispidam angustamq; frontem, quippe suillam, impuritatem, morum, indocilitatemq; hominis indicare: atq; ita ferè singulis in articulis ingenium nostrum ad brutorum similitudinem explorari. Pari igitur ratione cynocephali, simiarumq; genus omnne, quorum bona pars mira quadam similitudine faciem humanam, pedes autem & manus omnino referunt, humano itidem sensui & operationi, artibusq; propinquiora sunt, & propemodum intelligere nobiscum pariter iudicantur. Non præteribo hîc, quod ad hanc pertinet similitudinem, quod Galenus in agressionibus Anatomicis ait, se multas simias & Cynocephalos disseccasse, si humani corporis copia non affuisset, miramq; in iis similitudinem cum humano corpore deprehendisse, quare Ennius recte admodum scribit,

Simia quàm similis brutissima bestia nobis.

Sed esto similitudo hæc ingenij causa. Quid hi super elephanto dicturi sunt, quo quid brutum magis, & ab humana figura diuersius? Ei tamen beluæ esse quandam cum genere humano societatem, M. Tullius Epistolis ex confirmata hominum opinione non negat.

VNDE BRVTORVM CVLTVS

apud Ægyptios.

Ali verò coliq; animalia, quæ rationis expertia dictamus, sunt qui ab Iside tradant institutum, quæ honorem hunc coniugi, eidemq; fratri Osiridi præstant.

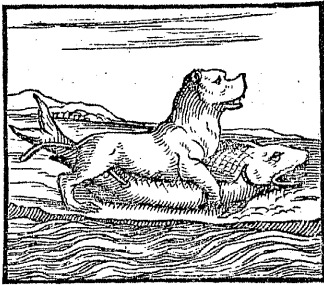
præstandum induxerit, magna agrorum parte sacrificulis adiudicata, morēq; D
fuisse in initio, ut quæ quisq; vellet animalia in hunc usum aleret, quibus vita fun-
ctis, tanquā Osiris occubisset, luctū instaurabant. Cæterum postea delectum
habitū, & cynocephalo in primis honorē attributū propter excellentem quan-
dam, ut rerum periti asserunt, animalis istius naturā humano propemodum ge-
neri proximā: ut verò profani putant, quippe qui rerum historias ex vulgo mu-
tuantur, factū aiunt, propterea quod Osiris huiusmodi satyrorū genere sit plu-
rimū delectatus. uti nostro etiā tempore vanissimi pleriq; faciunt. At Roma-
nis etiā id nequitiae genus in usu fuit. Quare nebulonem Vedium luxuriæ car-
pit Cicero, quod sibi obuiam factus cum duobus effedis & rheda equis iuncta,
& lectica, quodq; in effedo haberet cynocephalum, neq; deessent etiam onagri:
quare nunquā hominem nequiores autumat se vidisse. Quin verò & Satyros
eos appellatos constat. Magna horum vis in Subsolanis Indorū mōtibus, quæ
Carradulorū dicitur regio, humana propemodum effigie, tamq; quadrupedes,
quā rectè currentes, tantæ pernicitatis in cursu, ut propter velocitatē non nisi
senes aut ægri capiantur. Atq; hinc ridiculū illud Alexandri Magni militibus E
obuenit, qui loco quodam per Indiam facientes iter, Cercopithecōs adē mul-
tos insigniq; magnitudine conspicati, qui ad exercitus similitudinē quem infer-
nē sub signis progredi obseruabāt, ordines & ipsi seruare videbantur, in eos ve-
lut in hostes montium iuga insidentes impetum fecerunt, suiq; erroris admoni-
ti à locorum peritis, non sine rubore arma inhibuerunt.

Sed ut ad hieroglyphica redeamus, sacerdo- SACERDOS.
stem etiam hieroglyphicè per cynocephalum
Ægyptij significabant, propterea quod aiunt a-
nimal id neq; pisce, neq; pane ex piscibus conse-
cto vesci, quali Oritæ plurimū vtuntur: Indorū
eā gens, qui nullum alium cibum nouere, quā
piscium, quos vnguibus dissectos sole torrent,
atq; inde panē ex his faciunt, ut Clitarchus me-
morix prodidit. Veluti tres apud Babylonios
familix olim fuere, quæ nullo alio cibo victita-
bant, quā piscibus arefactis & pistillo tufis, ac
demū in offas coactis, veluti pane: cuiusmodi religio in Christianæ quoq; pie-
tatis collegia quedam emanauit, quæ perpetuā carniū abstinentiā sibi consti-
tuerunt, quod tamē apud eos honestiori de causa & longē maioribus argumen-
tis institutū: externi tamē sacerdotes & pisce, & huiusmodi etiā pane vescen-
tur, quo Ægyptij tantū abstinebant, piscemq; hi demū omnē, ut Cōmentario
suo dictum, religiosè admodum abhorrebant: eaq; potissimū de causa, tanto cy-
nocephalum cultu prosequerentur, in quo suæ religionis timorē obseruarent.

CIRCUNCISIO.

Cumq; circuncisionis ritum Ægyptij suscepissent, animaduertissentq; can-
cipites hos circuncisos nasci, rati, nō temerē, sed diuinitis ei animantiū ge-
neri id obtigisse, maiori eos habere venerationi, vnam eādemq; cognationem
cum illis omnino profitentes. Circuncidere verò antiquissimum fuisse Ægy-
ptiorum institutum, ab eisq; ritum sumpsisse Iudæos, Diodorus fabulat: quem
secuti scriptores quidam alij, proprium hoc, & vetus Ægyptiorum arbitrati
sunt, quem morem Colchi, utpote Ægyptiorum coloni, neq; non Hebræi apud
eos

Circuncisio
nis Ægyptio-
rū antiquus
mos.

F

A eos educati postea tenuerint. Sed eorum hæc est fabula, qui diuinarum litera-
rum historiam tam longa annorum serie apud populos nationesq; omnes rece-
ptam obscurare conati sunt: cui tamen & Strabo & Cornelius Tacitus subscri-
bunt, qui circuncidere genitalia Iudæorum institutum asseuerēt. Sedenim qui
vetesum monumenta studiosius perscrutantur, Abrahamum norunt signum
populo suo dedisse circuncisionem, qua sui ab Ægyptiis distinguerentur. Non
igitur diceret Irenæus, ad similitudinē cynocephali circuncidebant Ægyptij,
sed ab Hebræis ritum hunc Ægyptiorum natio magna ex parte suscepit, quæ
virum illum per annos multos in Ægypto degentem, & de diuinis assidue disse-
rentem admirata est, pluribus & veteribus & nouis scriptoribus id asserenti-
bus. Sed fac nihil horum inueniri, validius id mihi argumentum est, quod ex
historia desumitur, mutilandorum genitaliū legem antiquis temporibus po-
pularē apud Ægyptios non fuisse: cuius rei Pharaonis filiam testem appello
locupletissimam, quæ cum in ripa profluentis fluuij Mosem comperisset, eue-
stigio circuncisum agnouit, & foetum gentis Hebræicæ nuncupauit. Quod si
B circuncidendi mos Ægyptiorum itidem fuisset, quānam ex hoc signo in cog-
nitionem eam deuenire potuerit: Ex quo illud etiam suspicari licet, non omnium
Ægyptiorum institutum fuisse mutilationem huiusmodi, sed sacerdotum tan-
tū, ut à prophanis secernerentur: quod apud Hebræos semper populariter
obseruatum est. Notum illud est, Iudæos olim contra Hadrianum mouisse bel-
lum, qui ne mutilarentur genitalia vetare voluerit.

CORDIS APERTA SIMPLICITAS.

DE mysterij autē ratione variā traduntur ab autoribus penē omnibus: sed
præcipuè quidē nihil præter obscenorū munditiam ea re quæsitū existi-
mant. Alij figurā eam fuisse aiunt, sed quā ne ipsi quidem Hebræi satis intellere-
runt. Nō desunt qui id insigne ob eā causam genti inditū putent, quo numerosa
illa progenies cœlitus Abrahamo promissa, à ceteris esset gētibus discreta. An-
tiqui omnes Theologi, ex hoc, circuncidendi cordis figurā & typum asserunt,
quod ea pars quæ circunciditur, similitudinē quandā habeat cordis: iussisse ve-
rò Deū ut ea nudaretur, quod ostenderet, aperto & simplici corde oportere nos
C viuere, utpote quæ in ea corporis parte quæ omnīū ferē gentiū ritu pudoreq;
velari solet, instituta sit: quia secretioris illius circuncisionis quæ in corde fieri
debet, indicium fuit. Circuncisi enim sumus, inquit Apostolus, circuncisione non
manu facta. Nam & propheta identidē clamat: Circuncidite duritiā cordis ve-
stri. Declamant super hoc Lactantius, Eucherius, Irenæus, Græci Latiniq; om-
nes. Nā illa, inquiunt, carnis mutilatio in Iudæis, nisi significaret cordis circun-
cisionē, careret utiq; ratione: quia si Deus id vellent tantū, à principio sic homi-
nem formasset, ut præputiū non haberet. Quæ verò super hac re multa admo-
dum magister noster Paulus senserit, cum sint quotidie in priorū manibus, & pu-
blicè recitentur, superuacaneū ea repetere iudicauit: idq; sat fuerit monuisse, Ori-
genē Adamantiū super hoc legendū epistola ad Romanos cap. 2, lib. 2, & alibi
palsim, ita tamē, ne Chryostomū, Basilium, & ex nostris neminē prætereamus.

IRACUNDIA.

AD hæc Ægyptij sacerdotes iracundiā per Cynocephalum indicabant. Est
enim Cynocephalus ante omnia animalia iracundus, indignabundusq; de
quo id dici potest quod de Pane Theocritus,
καὶ οἱ ἀπὸ θυμῶν χολὰ ποτὶ ἐνὶ κρηάτου. quasi dicamus,

Semper acerba illi pro naribus aſidet ira.

Nam omnino & Panes & Satyros & Sphingas & Simias et Cynocephalos idē propemodū genus, diuerſis tamen inter ſe diſtinctū ſpeciebus, autores ponūt. *Sphinx.* Nācunt verō Sphinges apud Troglodytas Æthiopes, forma haud ei diſſimili qua pinguntur, fulco pilo, mammis in pectore geminis, monſtro ſimiles; ſunt etiam paulō pinguioreſ: naturam habent in cicurationem admodū procliuē, pluribus exercitiis diſciplinisq; aptam. Albertus quoq; inter ſimiarum genera ſphingem agnoſcit, inſignem duabus in maxilla maculis nigrificantibus, cauda coloris itidem ſubnigri & oblonga. Harū ego vnam Veronæ cū eſſem, vidi, mammis illis & glabris & candidis à pectore propendentibus: circumducebat eam circulator quidam Gallus, ex ignotis antea inſulis recens aduectā. *Cuniculi ex ignotis inſulis.* Oſtentabat idem cuniculos noſtris quadruplo maiores, mira quippe corporis obſitate diſtētos, & quod, niſi quis viderit, credere vix queat, præditos quaternis ſingulos genitalibus, humanorū digitorum inſtar & ſimilitudine cohærentibus. Ipſa verō Sphinx toto erat pectore glabello, facie & auribus humanis propioribus, dorſo hiſpido ſupra modum, fulco & oblongo admodū pilo, eoq; denſiſſimo. Reſtor ſeuum brachium quo catenam, cui erat alligata, regebat, ferrea manica obarmatum habebat, dextra baculum gerebat, quem in faciem animalis identidem prætendens, bipedem ſecum ambulare, & loco etiam ſaltare interdum & obgannire faciebat, multamq; hinc à ſpectatoribus ſtipem aucupabaſ.

ARCANA TEGENDA.

Porro Sphinges in Ægyptiorum templis hieroglyphicè admonent myſtica dogmata, præceptaq; & inſtitutiones ſacras, per enigmatum nodos à profana procul multitudinē inuiolata cuſtodiri debere, & in arcanis tantum tractari: cuius ergo taciturnitatis effigie huius tabellas & literas ſignare diu delectatus eſt Octavianus Auguſtus, quā poſtea repudiavit, vſus inde, feliciſis ominis cauſa, Alexandri imagine.

INGENII ACVMEN.

Ea verō haſtæ Palladiæ cuspidi ſubiecta, vt in ea Mineruæ ſtatua, quā Athenis olim erectam ait Plinius, oſtendit nihil tam abditum & reconditum eſſe, quod ingenij acumine exeri & palam proferri non poſſit: ita quidem Sphinges. At qui Cynocephali vocantur, corpore ſunt deformi, ſerum omnino, vti diſſimulus initio, atq; indomitum animal, quod nulla ratione modoq; ſæuit: ſuperſilio aspectuq; ſunt horrido & truci, vt genuinam, qua de ſuprà dicebamus, bilem ex facie poſſis agnoſcere.

Ad dentur & Sileni Cynocephalo, ſunt enim & hi, vt Pauſanias atteſtatur, ex Satyrorum grege, quos cū ætatis iam prouectioris eſſe cceperint, Silenos appellare conſuerunt: quorum hieroglyphicū erat, diuinitatem in re quapiam deliteſcere. Erāt enim Sileni, vt ex Platonici Alcibiadis diſto colligimus, imagunculæ quædam ſectiles, ita concinnate, vt diduci & explicari poſſent: quæ vbi clauſæ erant, nihil aliud quam ridiculam & monſtroſam quandam tibicinis ſpeciem oſtentabant: vbi verō aperiebantur, venerabile numen aliquod exerebant. Hinc Alcibiades Sympoſio, Socratem

DIVINA IN OCCVLTO.

Acratem Sileni ſimilē eſſe dicit, quod is longè alius eſſet interius intuenti, quā ſummo habitu videretur. Vnde etiam *Σιλωνοὶ ἀλιεῖσθε* dici ſolet, de re quæ prima fronte vilis ac ridicula videatur, interius tamen ac propius contemplanti ſit admirabilis.

VRINATOR.

Edenim ne reliqua Cynocephali ſignificata prætereamus, per ſimulachrum eius vrinatorem etiam intelligebant: quandoquidem animalia reliqua inter natandum obhorreſcere, rugisq; ſtrigofa fieri perhibentur: vnus Cynocephalus, vt apud Horum eſt, in quencunq; locum tranare perrexerit, nullo vel ſqualoris vel horroſis indicio fertur enatare: cuius quidem natationis facilitas vnā cum literarum peritia, quæ potiſſimum in Cynocephalo diſcernuntur, eam animalī cōciliant laudem, quæ doctis & experientibus viris tribuebatur, vt ſcilicet & literas & natate didiciſſent: contrā verō in ignauos & nulli negotio idoneos, nulliusq; diſciplinæ aut exercitiij participes, Athenienſes dicere ſolebant, *μὴτε νῆπι, μὴτε γερμιαται*, neq; quidem natate, neq; literas. cuius prouerbij mentionem facit B in Legibus Plato, atq; etiā Ariſtides in Apologia quadam. Quod verō hæc liberalia eſſent ſtudia, apud Tranquillum legimus, Octavianum Auguſtum nepotes ſuos & literas & natate, aliāq; rudimenta per ſe plerunq; docuiſſe. Iam & de Caligula ad eius ignominia dictum, quod admodū docilis ad cætera, natate neſcirit. Porro vrinator non eſt ſimpliciter poſitū, ſed eum ſignificat qui profunda quæq; perueſtigit: vnde locos apud ſcriptores perdifficiles, Delio natatore indigere dicimus: egregiè enim Delij natandi peritia celebrantur.

ORBIS TERRARVM.

Per idem animal orbem terrarū *ἰσολλυθικὸς* Ægyptij ſignificabant. Nam cū duas & ſexaginta primarias terræ habitabilis regiones ponerēt, quas & Hali Amberagel in tractatu vltimo Aſtrogologiæ memorat, obſeruarunt magna in id genus animalū cura adhibita, partes totidem in Cynocephalo moriente quæ quotidie ſingulæ perirēt, mox à ſecundo & ſexageſimo die quod reliquū eſſet corporis interiret. Erat verō apud eos ſacerdotes ſumma religio, vt quicunq; ſingulis diebus intermortuus eſſet articulus præſecaretur, ritēq; vnguentis more ſuo obunctus ſepeliretur. Quod verō mos fuerit Ægyptiorū vnguento plurimo cadauera inungendi, durauit etiam apud Chriſtianos: diutiſſimè mos hic: quod ex Tertulliano coniectari poſſumus, ita dicente: Si Arabiæ queruntur, ſciant Sabæi pluris & carioris ſuas merces Chriſtianiſis ſepeliēdis proſtigari, quā Diiſ ſumigandis. Sed vt ad orbis partitionem reuertamur, Deus excellſus, diceret Clemens, penes quem rerum omnium poteſtas eſt, in ſeptuaginta & duas partes diuiſit totius terræ nationes, eiſq; principes Angelos præſecit: mox Chriſtus Apoſtolos totidem, antequam pateretur, per omnem terrarum orbem di-miſit, qui Euangelium prædicarent. Aſtrogologi ſuam quandam ſecuti commoditatem, ſexagenis tantū partibus orbem diuiſere: de quibus ita Proclus in Sphæra: Sed nec interualla circulorum in toto orbe à ſe inuicem ſtata ſunt, verū pro ſphærarū deſcriptione ad hūc modū diſpenſari ſolent. Diuiſo in LX partes meridiano quouis circulo, ſeptentrionalis circulus à polo ſexageſimarum partium quiſq; interuallo notatur, Æquator ab vtroq; tropico ſexageſimis quaternis diſtat. Reliqua ex Iacobo Zieglero, huius doctrinæ peritiſſimo, cognoſcere poteris, cuius tu eruditionem admiratus, cū principem is neminē virum in Italia, atque adeo in ipſa vrbe Roma reperiffet, à quo ſuſciperetur, tu ipſe mi Cœli ho-

Ægyptiorū mos vngendi cadauera.

minem & probum & literatum, vti Anacharsin Solon, complexus, in contuber D
nium tuum admisisti, & vt doctrinam suam posteritati cōmunicare posset, per
ea quæ illi præstas commoda effecisti.

DE SIMIA.

AM verò quædam super Simia
conquiramus: qua super id tradi-
tur, quòd iidem sacerdotes, vbi
hæreditatem in inuisos collatam
significare voluissent, hierogly-
phicum Simiæ, quæ paruulam ponè Simiolam
duceret, facere consueuerunt: cuius argumenti
causam eam apud Horum legas, quòd duas ipsa
simiolas vno partu perfert. Sedenim earum al-
teram magis diligit, alteram ita negligit, vt eam
etiam odio prosequi videatur. Quam verò cu-
randam suscipit, morosè aded complectitur, & ante se comprehensam gestat,
ostendat omnibus, tractariq; gaudet, gratulationem intelligens, vt magna ex
parte factum ipsa suum, cui tanto affectu fauere videbatur, atrectando enecet:
mox alterum quem negligere cœperat, educare cogatur, in eum omni mox
conuersa cura,

HAERES INVISVS.

E

HOMO NIHILI AC NEQVAM.

Vulgatissimum verò illud est, & omnium scriptorum ætatumq; testimonio
receptum, Simiam pro despiciatissimo & maximè nequam homine haberi,
vt pro Ctesiphonte Demosthenes, Æschinem tragicam esse simiam dicit, quòd
personatus quodammodo verborū grauitate videretur, cum alioqui pessimus
atq; nequissimus ciuis esset. Et Dion historicus de obtrectatoribus, quos ego,
ait, non pluris facio, quàm, vt dicit solet, simias. Apud Cic. epistolis, Simium in-
uenias pro nihili homine positū. Quodq; historiis Græcis memoriæ mandatū
est, Simiæ, quam rex Molossorum in delitiis habebat, improbitas minimè præ-
tereunda. Illa enim, cum Spartiatæ oraculum ab Ioue Dodonæo petiuissent de
victoria sciscitantes, legatq; vas illud in quo inerant sortes collocauissent, vnā
euertit, sortesq; dissipauit. Negant verò historici, vt Cicero de Diuinatione re-
fert, Lacedæmoniis vllum vnquam ostentū hoc tristius accidisse: nam quæ præ-
posita erat oraculo sacerdos, dixisse fertur, De salute Lacedæmoniis esse, non de
victoria cogitandum. Neq; verò Plautus ineptè Simiam bestiam, nunc nihili
vocat, nunc nequissimam, Milite, ac Pseudolo: & Rudente, pro lenone in som-
norum coniectatione ponit, quando lenonibus nihil est scelestius neq; perdi-
tius, ingrato dubio procul & inuiso mortalibus genere, quodq; est, vt ipse dicit,
Deorum odium atq; hominum.

VITIORVM DISSIMVLATOR.

AD hæc, hominem sua dissimulantē vitia, turpitudinemq; domesticā occul-
tantem, notare si vellent Ægyptij, Simiam micurientē faciebant: ipsa enim
est ea verecundia prædita, vt quotiescunq; lotiū fecerit, excrementū illud, quod
etiam in facie reliqua feles faciunt, effossa obruat terra, aut alia quapiam re super
ingesta omnino occulat. Sed quoniā impressi codices in damno sunt, quantum
ad

A ad Simiæ nomen, quæ sit castior lectio, in Fele, hoc est, in Æluro disputatur.

IMPVDENTIA.

PETVLANTIA.

Mihi quidem longè significantius per Simiā
impudentia videtur ostendi posse, quàm
huiusmodi verecundia. Ea siquidem partibus
iis, quas verecundia occultari iubet, assidua sel-
sione depilatis, natibusq; ita turpiter denuda-
tis, improbum exhibet spectaculum: & eius ge-
neris mares, præcipueq; Cercopitheci, natura
procaciter excitata, frequenti quantumlibet spe-
ctatorum theatro, satis cum impudentia puden-
di tractatione lasciuiunt, eorum instar fatuorum
quos nunc Ægyptij, vt omnibus ad Nilum lo-
cis palam est, Mauriq; & Turcæ omnes simulac talia perpetrare conspexerint,
magnopere venerantur, summaq; & innocentia & simplicitate præditos arbi-
trantur, remq; putant admodū piam se facere, si cumulatam in hos stipem cōtu-
lerint. Sed vtcunq; illa, Pithecusæ insulæ, quod ad hanc facit morū prauitatem,
notæ sunt in Tyrrheno mari, quibus nomen inditum à simiis, in quas Candulus
& Atlantis, vt apud Harpocratiōem ex Æschylis Sardiani iambis legit, fratres,
omniū ea ætate profligatissimi impostores à loue transformati sunt, cum aduer-
sus eum quocq; fallaciarū machinas admouissent. De quibus ita Ouid. Fabulis:

Inarimem, Prochytamq; legit, viridiq; locatas
Colle Pithecusas, habitantium nomine distas,
Quippe Deum genitor fraudem & periuria quondam
Cercopum exosus, gentiq; admissa dolosa,
In deformem viros animal mutauit, vt idem
Dissimiles homini possent simileq; videri.

Sanè quidem petulantiam quis hoc scriptionis genere significaturus, nullo cō-
modius animali vtetur, quàm simia: cuius improbitate considerata Plato in Ci-
uitate sua Therstem ait, illum omnium qui ad illum venere turpissimum, tan-
teq; impudentiæ monstrum, vt Achillem Agamemnoni exprobrare nihil verit-
tus fuerit, scq; heroibus ingerere temerarius affuerit, in simiam cōmutatum es-
se, imitariq; adhuc hominum facta, nō re, sed specie ipsa mutata: quod etiam Q.
Calaber Paralipomenis tangit. Nam si cum inter homines ageret, tam perditæ
fuit insolentiæ, vt ne regibus quidem imperatoribusq; ipsis quicquam parceret,
minimè mirum, si, postquam in bruta transiuit, eundem animi tenorem seruat,
importunitatemq; omnem aduersus leonem ipsum ferarum omniū regem exer-
cet. Sanè Lycophron Therstem ipsum τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως appellat: & vulgò genus ho-
minum huiusmodi simiis solemus æquiparare. Ac in eam improbitatem ita nos
aliquando lusimus sermone ad Leonem X. P. M.

Demiq; sic petulans generoso infensa Leoni
Simia, quæ natibus, caudæq; & clunibus huius,
Tantum animi est paruis, affixa procacibus ausis,
Hoc tam magnum animal vexatq; agit atq; nec vllam
Esse moram patitur, musca importunior, apta
Illa feris vitare unguis & dentis acumen,

Lubrica dum fidit saltu, leuibusq; lacertis,
Deq; suo quarit sibi tot ludibria Rege.

FEBRIS MEDELA.

Reliquum hic erat, vt ex eorundem sacerdotum dictatis remedium febris ex Leone simia vefcente significari subiiceremus, sed super hoc satis in Leone.

SVI ADMIRATOR.

Generosum
Pindari di-
ctum.

Quo sit in prolem suam affectu simia, paulo ante diximus. Hinc autē aliud oritur hieroglyphicum. Fuerunt enim qui Suffenos Catullianos per foetā simiam apte significari posse contenderent, qui scilicet sine riuali dicta facta ve sua vnice amant & venerantur. generosum Pindari dictum, qui genus hoc hominum philautia, hoc est, ceco amore sui perditum irridens, adultores non aliter viros probos & amicos videri ait insipientibus, quam simiæ pulchræ pueris iudicantur. Ait enim Pithiis, *ὡς ἄν τοι πίδου τῆς ποιοῖ*: bella quidem simiola est pueris. Nam & Horatius adulatorem in obsequium plus æquo prouum, ita ad diuitis nutum mutari scribit, vt credas mimum partes agitare secundas. Simia vero mimum exscribit, quod vna omnium maximè atq; efficacissimè quæcunque fieri viderit imitatur. De philautia Synesius vir literatissimus, cum epistolas accuratius à se scriptas aliquando colligeret, vereri se dixit, ne quod simiis accidit, eueniat sibi: illæ enim, ait, cum natos animalium omnium turpissimos pariant, putant ipsæ tamen eos esse omnium formosissimos. Atq; vtinam, mi Cæli, non idem & ego fallar, qui tantum vigiliarum hieroglyphicis his indagandis impen derim, tantum laborum conscribendis exhauserim, vt quod nunc hominum est ingenium, posteaquam me studiosorū animos oblectare existimauero, ludibrio sim. Quid enim, inquit, ad nos literarum Ægyptiarum fabulæ, cum nunquā satis temporis per ætatem etiam longissimam superfit, vt vel Latina vel Græca discere quis possit? quanto satius fuerat quatuor hos & viginti annos, qui con- texendis sex circiter & quinquaginta huius argumenti cōmentariis periēre, vel eloquentiæ, vel traducendis autoribus Græcorum optimis impendisse: aut si frigidus obstabat circum præcordia sanguis, mihi potius latenter instituisse vi- uere, ne per continuam genij defraudationem corpus affligerem, vnde diutur- nas grauissimasq; tot ægritudines cōtraherem, neq; tamen hinc vllam apud po- tentiorum quenquam gratiam mihi compararem. Vera hæc, nō inficior, dictu- ri sunt. Sed quid agerem? Suus cuique attributus est error. Si quid tamen fuerit quod vel tibi, vel tribus amicis aliis non vsquequaq; displicuerit, satis me conse- cutū arbitratus, habeant sibi sua regna reges, respondebo, meamq; iudicio triū circiter amicorum industriā approbari vsque ad eod æstimabo, vt pro laboribus tantis ingentem mihi mercedem cumulatifsimè persolutam rationibus

meis sim nulla contatione relaturus. Vale, meq; Manardo,

more tamen illo tuo, plurimum com-
menda.

PIERIVS

APIERIVS VALERIANVS AD MAGNIFICVM
ACHILLEM BOCCHIVM BONONIENSEM, DE IIS
QVÆ PER CERVVM SIGNIFICANTVR EX
sacris Ægyptiorum literis.

Singularis illa mentis integritas, summāq; eruditio tua, Achilles Bocchi nobi-
lissime, nostrāq; amicitia firmitas, perpetuāq; constantia iubent, vt quantum in
me est, tui memoriam nullo vnquam tempore apud me desurrā assidue cele-
brem: siue nos coniuixerit olim studiorum similitudo, siue fortuna quædam pa-
ritas, quod eodem tempore pari militia tibi Bononia, mihi Roma easdem disci-
plinās profiteri contigerit, eorundemq; amicorū, quos diu coluimus, patrocinio protegi. Nulla ta-
men te amandi causa maiores extiterunt, quam congressus illi periuicundi, perutiles, & in pri-
mis mihi salutiferi, cum tristissimo illo meo, Italiaq; totius tempore recens Florentia cum Æce-
diceis meis eiectus, Bononia te superiori æstate conueni: in tanta enim rerum mearum omnium
iactura facta neminem habui, qui sapientioribus sermonibus mœrorem, miserias calamitatesq;
meas molliret, alleuaretq; magis, quam amicissimæ officiosissimæq; consolationes tuæ: ita te pru-
denter per totius vetustatis exempla, perq; ea quæ etate nostra conspexeramus, de humanarum
rerum vicissitudinibus differentem audire plurimum iuuabat. Accedebat huc tua illa verborū
bonitas, mira vultus hilaritas, et festiua semper oratio, qua me ita deliniri sentiebā, vt ad ærum-
nas meas mitigandas nihil accidere posset vtilius, nihil accommodatius. Tecum itaq; totos illos dies
esse, tecum ambulare, tecum sedere nunquam desiti, donec maximā eius, quæ me tum oppresse-
rat, anxietatis partem à ceruicibus meis excussisse mihi visus es, ægritudinēq; illius feritatem nō
parum mitigasse. Postea vero quā acerbitas illa temporum in mitiorem versa est fortunam,
elapsus è custodia Pontifex, patriæ Æcedice, Romæ nos restituti, mihiq; res satis belle succedere, fa-
ctum est vt me tot iam laborum difficultatūq; nihil omnino pœniteret. Hippolyti enim mei li-
beralitate sum egere vetitus, liberiusq; mihi otium indultum est. Unde datus est ad literarū stu-
dia reditus, & deserta diu Æcusa repetita. In his autem ea prima fuit cura, vt quæ tractasse me
olim nostri hieroglyphica, diutius in situ esse minime permitterem. Accinxi me itaq; ad poliendū
eo tunc consilio, vt si niueus doctorū amicorū calculus accessisset, modo hoc, modo illud Commen-
tarium emittere. Quod vt comodius fieri posset, eruditissimis viris amicis meis libellos singulos sin-
gulis inscripsi, vt ipsi nō magis mea, quam sua causa, quod corrigendū existimassent, accuratius
emendare quodammodo cogerentur. Ex his Ceruus tibi dedicandus fuit, propterea quod sermo-
nes illi, quos calamitose meo illo tempore tecum fuisse repetebā, argumentū id præcipue habuisse
memini, vt tot inuectas multis ab hinc annis in plerisq; Principes calamitates, quales & quan-
tas Europa ferè tota vidimus, eorū delirio deriuatas inde procedere querebamur, quod id homi-
num genus amicos sincerores veridicosq; propemodū fastidiret, plurimūq; adultores subdo-
losq; parasitos vnice adamarēt. Præcipuum vero Cerui esse hieroglyphicū apud Ægyptios, vt si
hanc iudicij captiuitatē indicare vellent, Ceruū fistula illectū pingerent: vt si quæ huiusmodi ten-
dicula pararentur, haberet scitus homo quod sibi proponeret præcipue fugiendum.

AB ADVLATORIBVS PESSVNDATVS.

AEGYPTII hominem dolo ab adulatoribus circumuentum
ea pictura significabant. Quod verò Ceruo insitum natura
sit pastorali fistula, vel suauī aliquo modulantium concentu
demulceri, tantaq; hinc affici voluptate, vt immemor sui nul-
lo prorsus negotio capiatur, vel iniecto alicunde telo, quod
propter animi abalienationem adesse tunc minime suspicatur.

h iij

euestigiò transfodiatur, atque ita fiat adblan-
dientium præda, lætū aliquod ludibrio suo
cōiuium exhilaraturus: quemadmodū cum
pernicie sua ridiculi fiunt, qui lenociniis istius
modi sese offerunt capiendos: vt rectè mihi
Antisthenes philosophus dixisse videatur,
longè satius esse in coruos, quàm in adula-
tores incidere. Hæc iam tunc in cōgressu illo Bo-
noniensi dicta puto meministi, cum tu, vt sem-
per soles doctè aliquid declamare, subiecisti:
Sapientissimè quidem Antisthenes, qui vt iu-
uentutē suam (nam ea potissimū atas huic
obnoxia est incommodo) ab Archilochæ vulpis calliditate liberaret, vtili o-
mnibus documento futurus, coruos aiebat non tam hominibus obesse, quàm
adulatores. Corui siquidem corporis tantū oculos effodiūt, quos ne vtilis E
idem non postremi nominis philosophi existimauerūt: alij, vt contemplationis
impedimentū nescio quod spontè effoslos abiecerūt. Adulatores verò, mentis,
quæ nostrī diuina pars est, oculos eruant, intellectum scilicet atq; iudiciū, qui-
bus tantū reliquis præstamus animantibus, obtenebrant: quibus ita perditis,
euenire necesse est, vt nihil fiat humanitati reliquū. Idem etiam dictabat, Mere-
trices bona omnia amatoribus suis compræcari, præter vnam mentem atq; pru-
dentiam: ita adulatores iis quos affectantur, omnia felicia ominari, præterquam
sapere, ac seipsos noscere. Addidisti etiā illud, quod Crispus Palsienus dicere so-
lebat, nō esse claudendum hostium adulationi, sed aperiendum, veluti solet ami-
cæ, quæ si fores impulit, grata est: si effregit, gratior: prodesse enim in hoc arbitra-
batur, vt homo inde qualis esse debeat, admoneret. Respondi ego: Argutè qui-
dem Palsienus opinabatur, sed paucissimi quos ardentissima virtus vndecūq;
munierit, hoc assequi potuerunt: reliquis plerisq; omnibus, ob humanæ nature
imbecillitatem periculum imminet, ne si ad hæc aures patefecerint, tanquam vi-
tuli inter lupos circumueniantur, vt Cratetis Cynici sententia declarauit. Con-
trà verò sapienter illi vitam instituerunt, qui non ad ostentationem viuunt, non F
populares aures captant, sed sibi rerum suarū conscij, rationem ipsam, veram vi-
uendi ducem, sibi proposuerūt. Quare cum veritas semetipsum noscere doceat,
impediat adulatio: illa virtutis viam, hæc vitiorū semitam collaudet: illa bonis,
hæc malis parère cōpellat, reiiciatur à nobis penitus adulator more philosophi
Timonis, qui Demeam assentatorem ligone percussit. Nullū enim animantium
genus assentatoribus, ait Plutarchus, perniciosum magis: nullum quod citius iu-
uentutem in præcipitium agat: nullum quod facilius fortunas, honores, vitam
deniq; ipsam radicitus euertat. Ideoq; Diogenes interrogatus, quæ bestia mor-
sum haberet nocentissimū: Si de feris, inquit, interrogas, obreçtator: si de cicuri-
bus, adulator. Nam veluti aucupes blandulo quodā stridore & mellita vocula
simplices auiculas aut in viscum implicat, aut in pedicas iniiciūt: ita pellicit ho-
mines adulatio, & mox in omne scelus impellit, eoq; impulsus & inuolutus,
in vitam demum calamitosam trahit, perq; caput & pedes in profundissimam
ærumnarū voraginē demergit. Rectè itaq; dicere solebat Aristonymus: Ligna
dum ignem nutriunt ab ipso consumi: diuitias, dum adulatores alunt, ab eis la-
befactant. Excepisti tu: Rectè quidem mi Pieri: nam in memoriam illud mihi re-
uocasti,

Auocasti, quòd & Phaurinus philosophus Actæonis fabulam à suis canibus,
quos aiebat, deuorati, ad adulatorum trahit euentum, quorum finis & intentio
est totum absumere, si possint, dominū. Quod cum ita sit, Antisthenes siue Dio-
genes Cynicus cum ligone suo summo opere commendandi, qui quod in vita
perniciosissimum esset animaduertentes, vrbaniſſimo dicitio alter, castigatio-
ne alter, homines ad morum integritatem & prudentiam natos admonere vo-
luerint, ne pessima parasitorum contage labefactati, per imprudentiam in tam
procliuia vitæ discrimina pessum raperentur, omniumq; ignominia, contume-
liis atq; ludibriis expositi, eorum quibus se suaq; omnia crediderant, proditio-
ne perderentur. Subsecutus ego sum: At ne Ceruum tantū musica capi leno-
cinio persuasum habeamus, equos etiam, ferocia alioqui animalia, eadem affici
suauitate. Persica ex historia compertum, magno eorum detrimento, qui bella-
tores eos effeminatis cantilenis & modulis assuefecissent. Murænas quoq; &
thrissas piscium genera euocari concentu & tintinnabulis, exploratum vulgò:
quamuis murænas genituræ tantum tempore, vtpote quæ serpentium sequi si-
B bila feruntur, quibus eas admisceri tradunt. Iam & Otus, cui nomen inter aues
ab auribus est, tanquam cantaminibus circumuentus modulamine afficitur, hu-
merosq; iactare, saltitare, & nutare vertice quasi modulos teneat aspicitur: sed
nulli horum musica est exitio veluti ceruis, quapropter hinc potius Ægyptij hie-
roglyphicum suum desumere voluerūt. Sanè quo minus mirum sit ceruum mu-
sicæ modulos intelligere, apud Ælianum legitur eum Indicæ vocis callere so-
num, sermonemq; percipere, neq; alium quempiam ita facile: quamuis Ptole-
mæo Philadelpho ceruus fuerit, qui Græcum idioma prorsus intellexerit. At
iam satis super Cerui musica euagati, reliqua nunc eius animalis significata sub-
iungamus.

PRÆCIPITANTIA.

Percito quempiam ingenio, temereq; ac nulla ratione sese mouentem (vt ple-
runque furores sunt qui Panici vocantur: quippe cum nulla vrgente causa
quis in fugā se proripiat, negotium ve, quod præ manibus erat, statim abiiciat,
inceptumq; deserat) Ægyptij per ceruum & viperam adpicam intelligebant.
C Pugna enim huic cum serpente, cuius etiam cauernas inuestigat, nariumq; spiri-
tu extrahit renitentem, vt luculenter his versibus Lucretius:

Naribus alipedes vt cerui sæpe putantur

Ducere de latebris serpentina secla ferarum.

Ideo singulare abigendis serpentibus remediū, ceruini cornu suffitus, vt apud
Nicandrum legitur. Idem ipse tamen tam acer anguim hostis, qui tanto eos co-
natu perquirat, simulac ex improviso viperam conspexerit, in pedes se repente
proripit, ac fugit, ingenita scilicet naturæ discordia concitus, quæ illi accidit, vt
idem Poëta refert,

Propter dissimilem naturam dissimilesq;

Texturas inter sese, primasq; figuras,

Multa meant inimica per aures, multa per ipsas

Insinuant nares infesta atq; aspera tactu.

Sanè coniectores etiam tradunt, eum qui per nocturnam quietem imaginatus
fuerit videre se ceruum quempiam instantem tergo, longeq; sequentem, futurū
vt qui tale somniū viderit, ea sit formidaturus, ex quibus nulla sit offensio subse-
cutura, ac perinde frustra timeat.

Siquid verò ad vetera significata addere cōcedatur, cum vipera sit profligatissimis tota vita sceleribus inquinatissima, alia mariti, alia matris parricidio polluta, venenum que eius atrocissimū, quod omnem, vt aiunt, exuperat medicinam, apte mihi fecisse videbitur, si quis vel regem vel magistrum vel iudicem quempiam in scelera vindicem sese acerrimū exhibentem, per ceruum & extractam ē cauernis viperam, quam mordicū apprehenderit, figurarit. Eodē etiā hieroglyphico virū intelligemus, q̄ morū impuritātē corrigat, scelera eluat, prauitatē emēdet, & quod idē ait Poēta:

PRAVITAS EDMITA. D

*Veridicis hominum perpurget peccora dictis,
Et finem statuat cupidinis atq; timoris,
Exponatq; bonum summum, quò tendimus omnes,
Quale sit, atq; viam commoneat tramite paruo,
Qua possimus ad id recto contendere cursu,
Quidve mali imminet rebus mortalibus olim.*

Hoc enim est maleficū serpentem, qui clām in insidiis excubat, ē latebris extrahere, extractum interficere, interfectum deniq; deuorare.

F V G A C I T A S.

Fugitiū dubio procul hieroglyphicè notare qui vellent, currentem ceruum describerēt. Est verò fugacitas ceruo natura insita. Hinc Lucret. Et fuga ceruis A' patribus datur, & patrius pavor incitat artus. Quā verò pedum alacritatem in Achille fuisse autores tradunt, vt *ποδάρκην, η̄ πόδασ ἀκνς* passim ab Homero vocitetur, sunt qui autument inde partum, quod eius infantia sub Chirone fuerit ceruorum medullis plurimū enutrita. Porro illum assecutum esse ceruos absq; canibus, & retium insidiis, Pindarus Nemeis canit:

κτάνον τ' ἐλαφρας αἰθι κνωῶν, φλιῶν δ' ὄρκου.

Nam de agilitate cerui superfluum est verba facere, cum scriptis omnium in primis celebretur, præcipue verò *ἡσυχῶ* quandam, Laconū chorus, Aristophanica Lyfistrate, dicat, saltandum pedibus est tanquam ceruus aliquis. Sed quod de Achillis nutrimento & nomine positum est Nazianzenus Achillem dictum ait, quod sine cibo fuerit educatus: *χλδς* enim cibus & succus est; ille verò crudis tantum ferarum artubus pasci fuerit assuetus. Sed & quod de Chironis institutione circumfertur, mirum ab Homero nusquam huius rei mētionem fieri, cum tamen Apollonius, & qui post Homerum fuerunt Poētę pleriq; omnes, educatum Achillem à Chirone tradant. Addam huc Telephum Herculis & Auges filium, quem Alæus Auges pater in Panthium montem exposuerat, à cerua educatum esse, vt apud Lycophronis interpretem habetur, quod & nomen ipsum ostendere videtur: cerui quippe nutricatum significat.

I N T E R Q V I E S C E N S.

Quamuis autem cursum perniciosissimum Ægyptij ex cerui currentis specie intelligi monuissent, quia tamen is requiem inter currendum aliquam facit consistensq; manet, dum qui sequitur appropinquet, tum fugam item arripit, factum est vt hominem aliquam laboribus suis requiem interponentem signifi-

A significare si vellent, currentē quidem ceruū pingerent, sed retrò spectantē, cum in solius tantum fugacitatis significato caput surrectū statuerent, vt cornua per dorsum demissa residerent. Ideo verò ceruus dum fugit, interquiescere cogitur, quod tenui imbecilloq; est intestino, quod leuiter etiā percussum rumpi possit, cute adhuc integra permanente. Deniq; imbecillum adeò animal est ceruus, vt tactus ab aspalatho, ea est spinæ species, emoriatur. Verum hoc & alia de causa, & alio etiā potest modo pingi, quippe si tres plures ve ceruos natātes feceris, capitibus alterius clunibus impositis, atq; eorum primum auertentem se quasi ad postremū se locū recepturū: quo quidem officio mutuo se adiuuant, cum ex Sicilia transfretant in Calabriam per æstatem, pabuli gratia, idq; plurimū iuxta urbem Rhegium, qui propterea quod onus capitis super aquas extantis haud facile sustinet, inter natandum singuli super anterioris lumbos caput imponūt: dux verò cum defessus est ad vltimum trāsit locum, atq; ita mox alius atq; alius labore ita cum quiete communicato incolumes transeunt. Si cui tamen quod superius positum est hieroglyphicum magis placuerit, res in medio posita est.

F O R M I D O.

Stuporem præter hæc, formidinēq; per ceruum & puniceas pennas prætentas significari, omnibus innotuit, tam ex iis qui Animalium historias conscribere, quam ex Virgiliano carmine, qui Turnū attonito quodā pauore percussum ceruo æquiparat puniceæ septo formidine pennæ. Libet verò loco hoc de pennis ad ceruorū formidinem excogitatis historiam enarrare, quæ non tantum Virgilij carmen explicabit, verum etiā hieroglyphico huic argumento plurimum afferet claritatis. Narrabat mihi Io. Antonius Pollio Geloum Princeps, Pontificij contubernij mihi socius, stare adhuc in Sicilia hanc venationis antiquæ rationē, quæ sic fieri solet. Nobiles vbi renunciatū fuerit ceruorū greges vsquā oberrare, alter alterū inuitantes properè conueniunt, afferuntq; secū scorpionem aut arcum singuli, & fasciculum virgarum, quæ omnes ferrea cuspidē præpilatæ sint, quarum caput alterum in summo perforatum est, funiculo perpetuo per virgas singulas ea transmissio, longitudo earum ad pedes quatuor vel circa. Cum ad locū peruenere vbi ceruos congregatos norunt, latè diffusi equites peditesq; modum agri, quanto satis est ambitu circumstunt, stationemq; vnusquisq; suam per interualla certa suscipiunt. Hic fascem quisq; suum explicat, primaq; virga ad finitimi vltimam alligata, reliquas per decempedæ circiter interuallum singulas terræ affigit: idem alter, idem alij faciūt, donec ceruos vndeunque concludere. Virgis ita dispositis pennarum punicearum, quas in hunc usum magno numero fucatas habent, fasciculos licio suspensos ad traductum per virgas funiculū hic & illic alligant, qui aura vel leuissima impulsu varia iactatione motentur. Stationarij mox in proxima sese quisq; abdunt virgulta, sagittisq; intentis expectant taciti. Liciorum hoc septum ingreditur eques tantum vnus cum odorisequis canibus, iisq; non admodum magnis. Hunc venationis magistrum vocant. Is vbi gregem nactus est, sensim accedit, latratuq; catulorum tantum fretus, agmen incipit agitare: illi conferti omnes vnà fugam capessunt: at cum ad licia pennasq; illas pensiles peruenere, subito pauesfacti vltius progredi non audent, sed illarum motum & fulgorem declinantes ad læuā non procul flectunt, & rutilantes fasciculos illos prospectantes tanquā muro inclusi circumaguntur: subsequitur magister, nomine quencq; vocans ex stationariis, prout vnicuiq; sit proximus, atque huic primum vel secundum, illi tertium aut

venationis
antiquæ ratio.

quintum aut septimum ex libidine sua telo excipiendum destinat, futurum sa- D
gittario dedecori & ignominia, nisi oblatum à magistro fauciarit, vel si alium
quempiam quam nuncupatum appetierit. Magister ita agmen tandiu circum
agit quasi per pomœria progressus, donec ita præda omnis per omniū vices cō
cidat exanimata. Hæ sunt itaq; pennæ illæ, quarum formidine attoniti stupi-
di ve facti cerui, ab alienato prorsus animo cōsternantur. Has enim nō aliter pa-
uent, quàm elephantum colorem album: tauri phœniceum ac rubicundum: tigres
tympanorū sonitum: vrsi leones ve mappam, amiculum ve in caput iniectum:
de quo locis suis. Sed quod ad ceruum pertinet, dant hoc nonnulli animalis sto-
liditati, ingenitoq; cuidam stupori, qui ei de re qualibet oriatur. Natura omni-
no sunt hinc meticulosi, quia frigidiusculi: philosophi enim animalia eo omnia for-
midine magis laborare tradunt, quo frigidiora sunt: idq; quotidiano compro-
batur experimento. Ceruos verò esse frigidos, lachryma dulcis argumento est,
quæ saluginosa est apris, qui magna pollent caliditate. Hinc fit vt ille fugiat, hic
hostem adoriatur, proq; viribus iniuriam vlscisci pertentet. Sed cur non Lucre-
tij Latini philosophi, eaq; de causa mihi sapius citandi, luculenta super hoc car. B
mina recitemus?

*At ventosa magis ceruorum frigida mens est,
Et gelidas citius per viscera concitat aur as,
Qua tremulum faciunt membris existere motum.*

Atq; idem superius dixerat:

*Est & frigida multa comes formidinis aura,
Qua ciet horrorem membris & concitat artus.*

Huius rei doctrinam secutus Horatius ait:

*Quem tu ceruus vti vallis in altera
Visum parte lupum, graminis immemor
Sublimi fugies mollis anhelitu.*

Et Græci ἐλαφον αἰόφορον omnino dixerunt pro maximè formidoloso. Et Cleonymū
taxat Aristophanes timidissimum hominem, quem Nebulæ per figuram cerui
referebant. Sedenim quod de animalis frigi-
ditate philosophi differunt, longè aliter apud
Euthymium inueni, vt in subiecto habetur
hieroglyphico.

Vehementissimi enim desiderij signum es-
se ceruum ad aquæ fontem adspectantē,
Diuinæ indicat literæ, dum ita canit: Quem
admodum sitibunda cerua inhiat ad aquarū
riuos, ita anhelat anima mea ad te Deus. Cer-
ua enim suapte natura ita calida est, aiunt sacri
interpretes, vt frigidissimis reptiliū carnibus
mirificè releuetur, ideoq; eas auidius appetit,
quibus absumptis naturali illo calore
magis ac magis concitato, studiosis-
simè gelida fontium fluentia perquirat.

FORMIDO SVBLATA.

QVod autem Herculem ceruum enecantem multa artificum opera propo-
nunt, sumptum ex Poëtarum fabulis argumentū, in quo tamen hierogly-
phicus

VEHEMENS APPE-
tentia.

Aphicus delitescit intellectus, pauorem è mortalium vita sublatum ex eo signifi-
cari tradit Heraclitus, qui pleracq; fabularum figmenta in hieroglyphicum hunc
modum interpretatus est. Sed quantum ad timiditatem pertinet, cum affectus
huiusmodi in seruis præcipuè deprehendatur, vtpote qui seorsum ab ingenua
liberalitate sint vel educati vel instituti, mos apud Comicos in primis inoleuit,
vt fugitiui, quod omnino timidorum est, cerui appellarentur. Eius timoris ergò
Achilles apud Homerum ignauiam obiicit Agamemnoni, dum ceruino eum
corde præditum obiurgat. Pomp. Festus seruos fugitiuos vnus tantum literæ
mutatione ceruos nuncupari solitos tradit. Sedenim vt eo vocitarentur nomi-
ne, non ipsa tantum fugacitas in causa fuit, verum etiã historia. Aiunt enim Ser-
uium Tullum ædem in Auentino Dianæ sacrasse, diemq; instituisse Idibus Au-
gusti, quo die ipse cerua natus esset: mos verò erat vt Dæ ara ex cornib. fieret,
cæforumq; ceruorum capita valuis & parietibus affigerentur, ipsumq; Dianæ
simulacrū, vt in plerisq; numis habetur, cum ceruo effingeretur, quod anima-
lia ea in eius esse tutela dicerentur. Ab vtriusq; igitur rei similitudine, & scurrili
propemodum in regem ioco, serui fugitiui cerui cœpti sunt appellari. Addam
id, animalia ea ceruos quasi geruos dictos, quod cornua gestat vsque ad eò gran-
dia. Nam & Ceres quasi Geres à gerendis frugibus dicta, vt Etymologici pu-
tant. Illud verò seruile identidem est, quod onus tam magnum cerui gerunt ca-
pite, quoniam ponderum gestatio sit seruorum propria.

AVDITVS ET SVRDITAS.

Svrectas auriculas cerui, auditus acris significatum esse, ostēdit illud, quod
ἄοιν ἰσῶσι proverbium fertur, quod arrectis auribus Maro, & arrigere aures
Terentius interpretatur. Contrà verò pro surditate eadem demissas pingere
moris est, quia tunc cerui acutissimè audiunt, cum svrectas aures protendēre:
cum verò eas demisere, vix proximum excipiunt sonum. Nam cum auditus, vt
placet Empedocli, fiat illi spiritus in clauiculatam aurium partem introrsus
adnexā, quā tintinnabuli vicem præbere dicit, vtpote cello loco sitam, pulsuiq;
obuiam, accidit vt negato per huiusmodi aurium depressionem ingressu, surdi-
tas obueniat necessario. Alia quædam Medici comminiscuntur, sed quæ nihil
ad rem nostram attinent: hoc siquidem significatum ex gestu desumitur auris,
quæ cum svrrigitur, patefit: cum verò demittitur, auditum obturat. Nam & Ari-
stoteles ceruos ait, cum aures demiserint, facillè capi, quod insidias nō senserint:
cum verò eas intenderint, facillè insidiarum admoneri.

MVLIEROSVS.

SI qui verò mulierosum hominem, & multarum concubitum appetentem
Notare vellent, ceruum exporrecto genitali pingebant. Is siquidem cum tur-
gente iam venere coitum appetit, non in vna tantum immoratur, sed mutat, bre-
uicq; interposito tempore aliam atq; aliam superegreditur. Aiunt verò ceruorū
coitum non esse statarium vt reliquorū animalium, sed ceruam simulac marem
accepit, identidem currere, applicitumq; ceruum & rem nihilo secius peragen-
tem dorso vectare, illum duobus tantum pedibus terræ innixum pertinaciter
subsequi, nec nisi re peracta desilire.

LASCIVIAE POENITENTIA.

ILLud spectandæ probitatis exemplum est, quod volentes hominem propter
propriam petulantiam, qua lapsus fuerit, pudore affectum ingenuo significa-
re, ceruum in scrobe delitescentem ostentabāt. Is enim cum sceminam implevit,

separatur per se ipse, & propter libidinis graueolētiam solitarius scrobes fodit: D
fcetent vt hirci: facies quoq; eorum nigrescit aspergine vt hircorum. Degunt igitur
hac destinatione quousq; imber accidat, ablutiq; inde pascuā repetunt.

Aliā itidem de causā latitare ceruum cum
candidatus turpem esset repulsam passus, vel
partam dignitatē amisisset, Vatiniana aliqua
affectus ignominia, & propterea tanto per-
fusum pudore, vt in frequentiora loca prodi-
re nō audeat, ostendere si vellent, ceruum ma-
rem sine cornibus inter virgulta frutices ve-
abditum pingere soliti sunt. Cornua enim ma-
res tantum habēt, quibus amissis tandiu prae-
pudore latent, quoad altera renasci cōeperint.
Alij dicunt, non prae pudore fieri hoc à ceruo,
sed natura duce, quod se latebrarum praesidio
tutari velit, qui se armis priuatum cernat: ve-
luti sepia atramento fuso suae consulit incolumitati, ne capiatur: & polypus co-
loris mutatione venatores fallit. Quod verò pleriq; historiae animalium scripto-
res scēminas ē ceruis sine cornibus esse tradunt, longē diuersum est ab eo quod
Olympiis ponit Pindarus, ode quae Theroni scribitur *ἐς θεοφώνα*. Ita enim ibi: *χο-
σώκερον ἔλαφρον δὲ λείαν ἄξοντι* αὐτὸν τὸν ταύργετα αὐτῶν δὲ θεοφώνων ἡγεμονίᾳ ἰσχυρῶν
introducitur ait à Poētis cornutam ceruam, cuiusmodi ea fuit quae Telephum
lactauit. Positum hoc idem ab Anacreonte, sed à Zenodoto correctum, ob vul-
gatam historiam, quod in eo genere scēminae cornua non habeant: nam quod scri-
pserat Anacreon, *ἀγχι δὲ σὶάτε νεβρῶν νοθίλῃα γαλαθωδὴ δὲ τ' εἰ ἴλαις κροτάσῃς ἔσπολαφθῆς ἰσὸς
μνηστὴρ ἐπὶ οὐδὲν*: pro locutione κροτάσῃς, qd̄ cornigeræ significat, Zenodotus is emun-
ctæ naris censor *κροτάσῃς* reposuit, hoc est, desideratæ vel amabilis. Subiungit in-
terpres, inuentas tamen aliquando, nec incongruū esse aliquas habere cornua,
quemadmodum in elephantis, de quibus tradunt Æthiopicis & Libyicos tam
mares quàm scēminas habere dentes, cum tamen in India, vt obseruauit Amy-
titanus, huius generis scēminae sine dentibus esse conspiciantur.

ARMORVM APPARATVS SINE CORDE IRRITVS.

Ex cogitarunt etiam iuniores hieroglyphica quaedam argumenta, quae passim
referre, vt ut deposcere locus videbatur, haud quaquam puduit: cuiusmodi
hoc est, quo apparatus bellicum frustratorium & inanem esse, nisi praesens ar-
densq; adsit animus, per ceruum magnis insurgentē cornibus significari posue-
runt. Naturam enim inquirunt ceruo animali admodū degeneri cornua magni-
tudinis ad eō spectandae ac asperitatis horridicæ contribuisse, quod argumentum
esset, eos qui audacia & fiducia ipsi praediti non essent, frustra vllum armorum
apparatum, & instrumenta bellica comparare. Dicere solebat Antisthenes, bo-
na omnia à Dis hostibus optanda, praeter vnā fortitudinem: illa enim quotquot
essent, non esse possidentium, sed eorum qui armis praestarent, & viribus polle-
rent. Nam nisi ad opes & potentiam praesens acerq; animus adiciatur, facile vel
ipsa infringitur fortitudo. Hinc egregium illud Chabriae Atheniensium ducis
dictum, quod & Philippus vsurpare solitus: formidabiliorem esse ceruorū exer-
citem Leone duce, quàm Leonum duce ceruo. Tantum is animorum vigori,
quo

DE REPVLSA
pudor.

E

A quo Dux ipse polleret, tribuebat: idq; multis stratagematum exemplis apud re-
rum scriptores passim verum esse comperitur. In hanc sententiam Demades
Philippo, qui contra Athenienses superior euaserat, adulatorus, *ἔγνων αὐτῶν, ὃ βα-
σιλεὺς, πῶς τὸ πῶλος δώσωμεν, ἢ ἀθλιωτῶν μὲν Φίλιππος, μακροδύναμι δὲ χαρῆς ἰστραπύγῃ*. Nosses, in-
quit, o Rex, ciuitatis robur, si Atheniensium Philippus, Macedonum verò Cha-
res exercitui praefuisset. Chares enim Dux fuerat Atheniensium. Non omitten-
dum hic, quod Tertullianus nosse ait se Christiani gregis pastores aliquos in
pace leones, in praelio ceruos: quod quidem vir ad martyrii cruciatus impa-
uidus & paratissimus, ad ineptias tollendas feruentissimus, neq; animos pusil-
los, neq; ignauiam quorundam ferre poterat.

A C T A E O N.

Friuola verò mihi videtur Anaximenis interpretatio super Actæonis fabu-
la, de qua superius mentionē fecimus, qui cōuersus ideo dicatur in ceruum,
& à canibus suis dilaceratus, quod periculis quae venādo subierat demum con-
sideratis, ætate iam ingrauescente timidior factus, in ceruū transformari sit vi-
sus, cumq; canes nihilo secius aleret, patrimonium consumpsisse, idq; à canibus
laceratum esse significare, cum potius historia, non fabulae cuiusquā figmentū,
inuento huic dederit argumentū. Actæonē enim & Cippū cornutos editos, Pli-
nius autor est. Quin apud Max. Tyriū legas, apud Corinthios, Bacchiadarū fa-
cinus in Actæone Dorico adolescente discerpente admissum, Bceotio illi assi-
milatū, in quo Actæon à veris est canibus laceratus. Quod verò Homerus ait,
Dianā per iuga montium errantem gaudere telis, & capreis ac fugacibus ceruis
delectari, sunt qui ad Actæonis fabulam conuertāt: sunt qui vetustam philoso-
phiam secuti, sagittas eas quae ceruum assequunt hieroglyphicè solares radios
indicare velint, quorū scilicet repercussu, cornua ipsa pro loci, vbi Luna est, con-
ditione, & appareant & obducant. Nam & Lucretius tela hæc ita interpretat;
Non radij Solis, neq; lucida tela diei.

Dianam autem capreis & ceruis tantum gaudere, Homerus dicit, leonibus au-
tem minimè: nempe quia circa Taygeta aut Brymanthum eam venari dicit, vbi
leones non habentur. Elei sanè Dianā *ἰλαουσίαν* vocant, vt apud Pausaniam est,
quamuis aliter alij nomen interpretatur. Videas tamen passim Dianæ simula-
chro ceruum vt plurimum in venatum obiecti, qualem præcipue speciem in Ha-
driani numo cernere est, cum inscriptione *ΑΡΤΕΜΙΣ ΕΦΕΣΙΑ*. In aliis quoque
eiusdem Hadriani Dianæ itidem Ephesie simulachrū geminis duum ceruorum
inter se auerforum clunibus insidere conspicias, atq; aliter in aliis. Et cerua est in
multis Gallieni numis cum inscriptione, *DIANÆ CONS. AVG.* Ea enim
ambitione fuit, ingenio vir alioquin impurissimo, vt Deos omnes ad sui custo-
diam & conseruationem occupatos esse iactaret. Hinc feras ferè omnes quot-
quot numinibus dicauit antiquitas, numis suis eadem inscriptione cudēdas cu-
rauit, quorum vis magna paucis antè annis in agro Bellunensi reperta est. Neq;
tamen Dianæ tantum, verum etiam Milanioni, & Atalantæ heroibus ceruus
dedicabatur, quorum simulachra cum hinnulo in Olympia fuisse Pausanias te-
statur. Quod verò aiunt Iphigeniam cum iam iam ad aras patris iussu mactan-
da constitisset in ceruam demutatam, ac ipsius Dianæ numine in Tauricam re-
gionem asportatam, Nicander in taurum ait, Phæodimus in vrsam: atque ita
omnia variant in Græcorū fabulis, à quibus longè diuersa leguntur apud Ly-
cophronem & eius interpretes.

Hadriani nu-
mus.

Gallieni nu-
mi.

Viuacitatem ex picto ceruo significari, quod Ægyptiorum commentum est, magis exploratum arbitror, quam vlla sit opus commentatione perquirere. Datum enim illi est à natura, vt quamdiutissimè viuat. Verùm cum id sacerdotes ostēdere volebant, cornua maximè ramosa faciebāt, siquidem vnoquoq; anno ramus horū cornibus adiicitur, sed vt nonnulli obseruarunt, non vltra sex annos, ab eo tempore similia reuiuiscere, neq; ætatem inde discerni posse, sed ex dentibus, quos tūc cum grandæuus est, aut paucos, aut nullos habeat. Sedenim experimento comperitū est, cornua senescentiū asperiora quotannis fieri enormioraq; pluribusq; tuberculis & mucronibus horrida, quo magis in seniū vergant. Animaduertendū autem in manu scriptis Hori codicibus antiquis, πολλὰ χρονία σημαίνει scriptum, non πολλὰ χρόνια, vt in impressis habetur, quod Multa tēpora interpretandum esset. Sed parui hoc momenti. Agathoclea Syracusanorū tyrannum ferunt ceruum venando interfecisse, circa cuius collum torquis erat ahenus, superinducta iam pelle tectus, in quo huiusmodi legebatur inscriptio, ΔΙΟΜΗΔΗΣ ΑΡΤΕΜΙΔΙ. quē Princeps ipse magna veneratione susceptū Dianæ statim cōsecrauit, diutissimèq; apud Peucetios Italiæ populos in percelebri Dianæ templo, cuius meminit Aristoteles, torquis ille conspicuus fuit. Superare verò eos trecentos annos multi prodidēre, pleriq; plures, pleriq; pauciores: quod quidem vtcunq; habeat, receptissimum est eos esse viuacissimos, & viuacitatis elogio passim à Latinis Græcisq; scriptoribus appellatos,

Sed iam tempus est vt ruminacionis significatum exequamur, si prius tamen locum apud Plinium expenderimus, vbi de cerui ruminacione loquitur, quem syluestriū tunc ruminare, cum à nobis aluntur, dicere videtur, quasi cicuratio sit ruminacionis causa. Sedenim, vti reor, vel aliquid deest, vel, q; adduci non possum, Aristotelem non expresit, qui eo probat argumento ceruos ruminare, quia idem faciunt alti à nobis. Ait enim, ex feris ea tantum ruminare nouimus, quæ aliquando cum hominibus degunt, vt ceruus, hunc enim ruminare, manifestum est. Huius verò rei significatum ex Diuinis literis interpretandum, ex quibus animalia quæ ruminant, & vngulas bifidas habent, profana non esse didicimus: quod quidem eo velamento subinnuit, eum qui sacris sit initiaturus, pietatis meditatione, neq; nō doctrina iudicioq; præstare oportere. Bifida siquidem vngula discernēdi doctrinam, & singulorum indicat examinationem, quam per ipsas rerum distinctiones assequimur, vt rectum ab indirecto, lepram à non lepra discernere possimus: ruminatio verò, vt sepe dictū, pietatem & diuinarum rerū meditationem ostendit: horum qui altero careat, tanquam ineptus reiiciendus. Alterius siquidem altera poscit opem res & cōiurat amicè, diceret Horatius, de quo tamen significato in Porco latius ex Philone. Eoq; forsitan spectat dictū iliud ex xxxix. Psalmo, vt apud Græcos est, φωνὴ κυρίου καὶ τὰ ἐλάφου ἐλάφου, Vox Domini quæ ceruos perficit, vt aliq; Præparat. Significat verò κατὰ τὴν φύσιν, instruere aliquem ad negotiū, quod exequendū suscepit.

Vox

VIR VNDECVNQVE perfectus.

F

A Vox igitur Domini, quæ ceruos, hoc est, viros non indignos qui admittantur ad sacra, instruit, & ad certam vitæ rationem inducit, ea est, quæ per Prophetarum vaticinia, per Euangelicam institutionem, per Apostolorum prædicationes, per Doctorum optimorum interpretationes nobis innotuit. Adamantius, cuius sententiam Euthymius mihi sequi videtur, eò rem trahit, vt eos viros Dominus ad profectum sapientiæ ducat, qui serpentes sint assidue persecuturi (qui sermo merè est hieroglyphicus) hoc est, bellum cum hæreticis, & falsorum dogmatum autoribus gesturi, diaboliciq; tentamenta conatusq; eius omnes exuperaturi: quo debellato certamine, triumphabundi mox cantare valeant ex altero supra quadragesimum Psalmo: Quemadmodū anhelat ceruus ad fontes aquarum, ita sitibundus sit animus meus ad te Deus: sitiuit, inquam, animus meus Deum eum qui fortis est, qui viuat. His verò ceruis montes excelsi peruij, sublimitas quippe cœlestis illucescit, supremæq; doctrinæ fastigium, quod nubes omnes exuperat, quò, simulac mortalium insidiis appetuntur, aut canum latratibus exagitantur, tutò confugiant, & sine perturbatione sospitentur. Vbi verò **B** in Diuinis ipsis literis, Proverb. quippe Solomonis legitur, Ceruus amicitie, & gratiarū pullus fabulentur tecū, hieroglyphicè quidem, ait Eucherius, ita interpretantur, vt ceruū amicitie accipiendū putent Christum totius dilectionis & charitatis magistrum: nam & alibi, & præcipue Cantico, Christus ex cerui imagine describitur: vt eo loco, Similis es tu fratruelis meus damulæ, aut hinnulo ceruorum. Gratiarum verò pullum quem accipiamus, nisi columbinū, ac perinde sanctum Spiritum, qui sit omnium gratiarum, quippe vt veteres vocabulum vsurpant, χαρισμάτιον distributor: Admonemur ergo per Solomonis præceptionem, vt semper Christi, vel Spiritus sancti solatia requiramus. Sed antequam cornuum ceruinorum genera prætereamus, id obseruandū, è ceruorum genere qui cornibus latis sunt, Tragelaphos, vt tradit Eucherius, Diuinis literis nūcupari. Animaduerti interdum è summis fraxini arboris ramis nasci quid ad huiusmodi cornuum similitudinem, surculo quippe aliquo detruncato, mox gummi de cortice exudante, qui in eam mox speciem Virgiliani visci more crescat, & vario flexu modò in spiram, modò instar acanthi, flexibus anguineis incuruetur: id quicquid sit lignum omnino est, atq; admodum solidum, sed formala striisq; multiplicibus loricata.

F E R O C I T A S I N T I M I D I T A T E M
V E R S A.

Sed quoniam in Tragelaphum incidimus (qui nomē id adeptus est à cornibus, quæ propter latitudinem & strias huiusmodi hircinis admodum similia sunt, ramosa tamen, sed non in acutum tendentia) quid de Hippoceruo dicemus, quem nostra vidit ætas, anteriore parte equum, posteriore ceruum, sessoris & ephippij patientem, ingressu tamen incommodo, vtpote qui modò assultu, infesta modò succussatione sessorem conquassaret? Misit hunc dono Fridericus primus Mantuæ Dux Francisco Galliarum Regi, salutis nostræ anno xxxiiii. supra M. D. Quod si quid huiusmodi pingere voluerimus, non incongruum erit animalis huius hieroglyphicum, ferocem impetu primo hominem significare, qui mox in pauidum euestigio degeneret, & in fugacitatem elabatur.

i ij

QVonia verò Cereus ad Lunæ similitudinem cornua nunc amittit, nunc reparat (nam & sideri cornua & decidere & succrescere videntur) hieroglyphicū nonnulli ponunt cerui cornua, si quempiam ab ignobilitate modò ad honores euectum, modò ab honoribus ad ignobilitatem redactum alsiduo fortunæ rotatu, variòq; euentu, significare voluerint. Solis enim animalium cornua decidua reciduaq; annis omnibus Aristoteles Achaicis Cereis hoc ait accidere, eosq; vt supra dictū, præ pudore tandiū latitare, & loca difficilia accessu petere, donec alia renascantur: quamuis castratis aiunt, neque decidere, neque si prius deciderint, renasci. Toto verò opere cornua dignitatis, potentia, fortitudinis, auctoritatis & imperij indicia esse commonstrantur.

SACROSANCTA DIGNITAS.

Hinc aliud nascitur hieroglyphicum, vt sacrosancta dignitas ex vnoquoq; cornu significet, quod antiquissima omnis veterū indicat disciplina. Honoris enim, vt dicebamus, & potentia signum tam apud Gentiles, quam apud Christianæ pietatis cultores, quicq; eos præcesserūt Hebræos habita cornua. In Diuinis siquidem libris cornu passim pro Regia positū reperimus, complexaq; similitudine quadam inter se, cornu, radiū, & coronā. Inde Moses cornibus insignis effingitur, cuius facies diuini Solis lumine correpta, radiis quibusdam igneis promicare videbatur, adeo vt Israëliticus populus cum splendore eū ferre non posset, oculis ad obtutū cæcutientibus, ab eo, vt velata facie verba faceret studiosissime cōtenderūt. Eadē porrò dictio apud Hebræos, & cornu & coronā denotat. Vnde sapius apud Latinos in Diuinis literis cornu pro corona positum: passimq; ex institutō veteri coronæ regiae radiorū referunt similitudinem: vt nō temerè olim institutū sit eas in Apollineo capite XII. preciosis lapillis cōfici, qui splendore suo promicantes caput vniuersum radiis illustrarēt. Totidē autem radiis coronas regias constare, tum ex numis veterum, monumentisq; aliis vel ære fusis vel marmore incis, tum ex Virgiliano carmine videmus, vbi Latinus fcedera certaminis inter Æneam & Turnum sancturus,

Quadrijugo vehitur curru, cui tempora circum

Aurati bis sex radij fulgentia cingunt

Solis aui specimen.

Significarūt & in portentis cornua dignitatē, vt purpurea illa, cum quibus bos albus olim natus, Albino Clodio tū primum in lucem edito: imperatoriā enim illi dignitatē portendisse, persuasum est. Quæ quidē ille iam grādis cum Tribunus effectus esset, in tēplo Apollinis Cumani suspēdit, sortesq; illis has eduxit:

Hic rem Romanam magno trepidante tumultu

Sistet, equis sternet Pænos, Gallūmq; rebellem.

Sed hæc verbosius fortē quam par erat explicuimus, nulla tuarum occupationum ratione habita, mi Bocchi. Sed nosti cerui cornua esse insigniter ramosa, quæq; ἡ πρῶτα ἰσχυρὰ pro cenaculis ad parietes affingantur, in quorū scilicet ramos hospites domesticq; omnes, annulos, sudaria, pileos, & id genus multa soleant appendere, cum se vel cenaturi, vel accubaturi, volūt expeditos: Hinc tot ea fuerunt quæ ceruini cornibus applicata reperisti. Quæ quidem si tuæ non respon-

A respondent expectationi, quid ego veniam à te deprecer, qui maximè omnium vnus nosti occupationes meas: Pro summa verò eruditione tua dabis operam, vt Cereus meus & torquibus aureis, & insignioribus aliis monilibus adorneatur, vnde aliquod in eo sanctissimæ amicitia nostræ monumentum posteritati relinquetur.

PIERIVS VALERIANVS AD ROMVLVM

AMASÆVM, DE IIS QVÆ PER FORMICAM & Scarabeum & Echinum significantur ex sacris Ægyptiorum literis.

QVod maximè omnium animalium duo te, Formica scilicet & Scarabeus (quorum vita alterum negociosa, eius alterum quæ in natura Deorumq; contemplatione versetur, hieroglyphica sunt) in admirationem traxerint minime mirum est, eruditissime Romule, cum & veteres Philosophos omnes in certamen commiserint, virum brutum, humanum, an diuinum etiam eorum esset ingenium altercantes: & an ea vera sint, quæ lib. de Nat. Deo. apud Ciceronem legimus, in formica non modo sensum, verum etiam mentem, rationemq; atque memoriam esse. Pythagorici enim, vt optimè nosti, animam omnem quæ sensibus & memoria sit prædita, rationis identidem atq; etiam orationis esse participem assuerunt, neque interioris tantum, verum etiam exterioris, quæ vniuscuiusque generis animalia, quantum necesse habeant, inter se mutuo loquantur. Minime verò mirum esse, eorum quæ bruta vocamus, verba non discerni à nobis, Italis videlicet aut Græcis, cum barbarorum etiam multorum verba minime discernamus, qui virum loquantur an vociferentur, distincte satis non sanè possumus intelligere. Quanquam proditum est, fuisse etiam apud antiquos, qui sermonem animalium omnium intelligerent, inter quos Melampum & Tiresiam præcipue memorant, & multorum scriptis celebratum Apollonium Tyaneum, quem referunt in amicorum cætu & audisse & intellexisse hirundinem alijs nunciare, asinū prope urbem onustum tritico cecidisse, triticumq; humi diffusum, Philostratus vbi historiam istiusmodi narrat, passerem fuisse scribit, quem ita loquentem Apollonius intellexit. Tuncq; verò, calluisse eum & auium & brutorum id genus linguas, vno omnes consensu tradunt. Sedenim parū hoc mihi videtur, quod, vt alia missa faciamus, Formica Scarabeus inter se loquantur, cum alia in his spectemus, quæ prudentiam, quæ pietatē, quæ legum obseruantiam, quæ agendarum intelligendarumq; rerum, quæ vel Philosophis interdum negocium facessere consuerint, notitiam præ se ferant, quod in multis humanæ vitæ commoditatibus illa ipsa quotacumq; animalia nobis documento fuerint, & viuendi propemodum rationem indicarint. Sed nā ego ineptus, qui super his ad Romulum Amasæum eruditissimum eloquentissimūq; virum disseram. Sedenim dabis hoc amicitia nostræ, vt etiam liceat ineptire, deq; is sermonem facere, quæ tu decies in anno longè disertius & eruditius è suggestu publico docere soleas. Nostram verò hanc diligentiam non est vt obscuram quispiam existimet, quod in tam tenui moremur insecto, cum in eo tam magna naturæ miracula delitescant: quæ Ægyptij sacerdotes diligenter contemplati essent, hæc per Formicam suis hieroglyphicis adscriptam significari voluerunt.

Diligentissimam in primis inuestigationem, solertiamq; in iis comparandis, quæ ad vsum vitæ facerent, per huius animalis hieroglyphicum ostendebant. Formica siquidem ea quoque apprehendit, quæ quisquam accuratissimè occultauerit, pari cum Sole diligentia, qui quotidie omnia terrarū opera visitatione sua colustrat: quapropter in Isthmo Soli formica immolari solita.

P R O V I D E N T I A .

Mox & prouidentiam, quia memor hyemis cibaria comparat & recōdit, & cellas promptuarias facit, semina interim ne nascantur morsu secat, abrosq; condit, ne rursus in fruges exeant è terra, atq; inutilia inde sibi ad vsum alimenti fiant. Quin etiā si ea imbre madefacta senserit, profert atq; exiccat, idq; eo tantum tempore, cum tranquillum atq; serenum cœlum præsenferit. Quamobrem nunquam ex nubibus imbrem effluxisse conspexeris, cum à formicis expositum est frumentum, quod supra humanæ intelligentiæ captum esse negarit nemo, nisi paucissimos cōmemorare velimus ea insignes prælagitura, uti Democritum fuisse memorant, quem tradunt iussisse fratri cœlo admodum sereno, ut quamrapidissimè posset messem omnem sub tecta inferret: atq; effulsissimū paulo post diluuium subsecutum. Ad hæc, hanc prudentiam, siue cœlestium cognitionem Formicæ adscribit Ælianus, ut cum nonum à Lunæ coitu diem inauspicatum norit, nunquam eo die de latebris exeat. Sed ut ad asseruādæ frugis prouidentiam reuertamur, ea si homini largius, aut pari saltem cum formicis portione concessa esset, Phalaris Agrigentinarum tyrannus loca quædam in Sicilia munitissima, tam paruo negotio minimè cepisset. Is enim simulato cū oppidanis fœdere, frumenta quæ residuo habere se dicebat, apud eos deposuit: deinde data opera, ut cameræ tectorum, in quibus ea condebantur, rescissæ pluuiam reciperent, frumentaq; ita computrescerent, illos fiducia additi commeatus proprio tritico abufos, primo æstatis initio aggressus, in inopia compulit ad deditioem. Quod ut exemplo nobis sit, sacra etiā literæ adhortantur, quæ pigros desidesq; admonent, ut ad Formicā se conferāt, atq; illa prudentiores fieri contendat. Salomon formicam minimum terræ animal, sapientiorem sapientibus asseuerat, propterea quod sibi præparat in messe cibum. Deus verò, ut arbitratur Adamantius, industriam hanc, vel quasi prouidentię similitudinem Formicis dedit, ut aliis ratione vrentibus perspicuum esset exemplar, ut formicarum opera contemplantes, ad res gerendas ipsi quoq; aggredierentur, vsui necessaria compararent, & parta discerent asseruare.

L A B O R I N D E F E S S V S .

Ad hæc laboris perseuerantiam ex Formica picta significabant: nam ea non interdiu solum, verum etiam noctibus laborem exercet. Quanta verò diligentia eandem semper itat viam, neq; vnquā aberrat à loco, in quo quicquā reposuerit: quanto nixu semina, quæ præ pōdere gestare nō possit, pedibus protrudit: quam officiosè aliæ fœsis succedunt, opemq; afferunt: ut meritò sit exemplum nobis magni Formica laboris, quæ argutam longè argutius cicadam eluserit, cum illi, ut in fabulis est, respondit, Æstate quæ cantaueris hyeme salta. Æneas Platonius, Theophrasto, vbi differit Euxitheus, eorum opinionem refellit, qui defunctorum animas aiunt id genus animalium sectari, cuius vitā, dum in hu-

Sapient. 6.
Prouerb. 6.

A in humanis essent, imitabantur, ad diligentissimam hanc inuestigationem, sollicitosq; labores formicam accomodat: quam, si ita esset, Vlysses post obitū assectari cogeretur, qui nobis ab Homero exemplar datus est, in quo quid virtus & quid patientia posset intueremur, idemq; laboriosus omnium Poëtarum celebratione decantatur. Plato autem Phædone tradit, eorum animas qui popularem ciuilemq; virtutem absq; philosophia, consuetudine exercitationeq; freti exercuerint, in formicas abire post obitum. Nam & ea quæ de Myrmidonibus narratur fabula, Theogenes eo quod super Ægina scribit opere, quem scriptorem Pindaricus interpres citat, Æginetas ait olim in subterraneis speluncis habitasse, quamq; excauabant terram in cultum arborum egerere solitos, mox fructus congestos introferre, vnde à formicarum similitudine nomen illis Myrmidonum accesserit. Sedenim de Myrmidonibus prisorum fabula est, ne Græci vnquam nugari desinant, Iouem in formicam mutatum Eurymedusam Archelai compressisse, vnde Myrmidon genitus eius gentis caput.

P I E T A S .

Rectè autem & pietatem, quæq; mutuo mortales mortalibus officia debent, per formicam expresseris, si commear e eas in formicarium spectes formicæ alterius cadauer inferentes, prodire ex cauo aliquas, factasq; obuam quasi consternatas retrocedere, bis idem terq; factitare: alias demum vermiculos ab inferiori loco, utpote redemptionis præmia, quibus cadauer redimant, cōuectare: alias verò tētare, si quæ dissectæ fuerint, ut partes cōmittant, & cohærere faciāt, impellere etiam, ut quæ nihil intermittant, quod explorent, an per se demum redire queāt. Quod si quis, ut Æliano teste Cleanthes inquit, animalia hæc rationis expertia contenderet, sola huius rei contemplatio admiratione errorē emendare potest. Quantū verò pertinet ad victus conuectationē. Petrarca noster maluisset hæc de ape potius quàm de formica dici, ne furacitati adeò fauere videremur. Nā & in fabulis est, formicæ quæ nunc sunt, homines aliquando fuisse agrestes, eodem fermè ingenio, quo reliqui ferè omnes rustici dānantur furaces scilicet & raptores: qui licet in id genus animalia fuerint transmutati, pristinum tamen conuectandi prædas, & rapto viuendi morem obtinuerūt. Animaduertendus verò locus est Leuitico cap. XXI, Si fractum, si cicatricē habēs: vbi C Septuaginta pro Si fractū, Si formiculolum reposuere: per quem loquendi modum hieroglyphicū scilicet, interpretes eum intelligi volunt, qui cogitationem omnem in terrena & secularia negotia conferat, neque pensi habeat quicquam nisi ut cibo potuq; saturetur: quando quidem hæc est formicarum vita, ut quæ ventri apta sint & commoda, vnde cunq; contrahant congregētq;, ut notat Hesychius: illudq; Solomonis quo de superius, Vade ad formicam o piger, & vias eius considera: ita intelligit, nempe quia pigrum ignauumq; ad negotia prouocabat, nō ut qualia formica facit, rapto scilicet viuendo, faceret, sed ut laborem, diligentiam, prouidentiamq; eius in rectis operibus æmularetur.

I N Æ Q V A L I T A S .

Sunt qui collegas impares, aut inæqualitatem in moribus, in dignitatibus, in censu, & in omni deniq; vitæ colore significantes, camelum & formicam pingant, laboriosum vtrunq; animal, sed facie, magnitudine, reliquoq; ingenio magnopere inter se dissident, ut nullis comparationis terminis circumscribi valeant. Apud Ægyptios fateor hieroglyphicum hoc non haberi, sed vtitatissimi prouerbij citatio, *μύρμηξ ἢ νομμήξ*, ne prætereatur monet.

Illud exploratum satis, opulentiam per formicas significari non tam apud Ægyptios, quam etiam apud Aruspices, siue de nostratibus, siue de Indicis intelligamus: quarum hæc quidem victui necessaria oppidò congerunt, Indicæ aurum, & preciosam supellectilem accumulunt: vt non immeritò formicaria bona de affluenti diuitiarum copia dicantur, quam augures iis portendi asseuerant, apud quos illæ rem congerant: veluti Midæ illi Phrygi, cum puer esset, dormienti formicæ in os tritici grana congersere, ex quo ditissimum hunc fore ita prædictum est, vt euenit.

M V L T I T V D O I N F E S T A.

Alio qui formicæ infestæ multitudinis signū apud Aruspices fuere, vt quæ Neroni mortis appropinquantis prælagium attulerunt, qui sibi visus est per somnum pennatarum formicarum multitudine oppleri. Nam & paulò post concitata in eum multitudo, mortem accelerare compulit. Ferales etiam fuere Tiberio, quæ serpentem ab eo in delitiis habitum adhuc viuentem corrosere: nam aruspices cauendum sibi esse à multitudine responderunt. Sunt qui Einauspicas esse putent ob colorem, qui omnino feralis est: quanquam in Pehno insula Laconiæ formicæ candicant.

I N T E R I T V S.

In vniuersum autem coniectores ideo formicas indicium esse mortis asseuerant, quod terræ filix sint, & in subterraneis cauis habitent, quò identidem mortuorum cadauera inferuntur.

A V D I T O R V M F R E Q V E N T I A.

At solis literarum professoribus lætum est ex Onirocritarum disciplina formicas in aures obambulantem imaginari: siquidem aiunt puerorum multitudinem hinc significari, quæ ad audiendum cumulato numero sit aduentura: vnde Martialis in optatissima Grammatici commoda iocatus ait:

Sic te frequentes audiant capillati.

I N A N I S G L O R I A.

Probatissimi sapientissimique morum scriptores quidam *κακοδοξία* per formicæ hieroglyphicum expressere. Inanem nostri gloriam dicunt, qua nos ipsos supra modum & meritum æstimamus, taciteque nobis applaudimus. Latet enim plurimum hoc vitium in abditis animi recessibus, cogitationisque delitiis nascitur & educatur. Formica verò in cauernis sese libenter continet, nec nisi necessitatis causa prodit in propatulum, cum scilicet aut speculatum, aut prædatum properat, vel congestas opes curat: de quarum sollicitudine superius satis dictum. Habet verò hoc formica cum cenodoxia simillimum, quò laboribus & fructibus insidiatur perinde ac insidiosa pestis: hæc quicquid præclare egerimus, & quascunque adoreas acquisiuerimus, labefactare furim aggreditur: illa in opes iam paratas, hæc in virtutes, & partem iam existimationem populabunda. Fecimus quid in bello fortiter, fors & corona donati sumus, surrepit hæc clanculum, & folia decerpit singula, dum nostra nos facinora narramus, & gloriosum militem, vt in comcediarum fabulis est, imitamur. Prudenter aliquid cauimus, id quicquid est cenodoxia vitiat, & gloriando mutat in imprudentiam. Beneficio aliquem affecimus, destruit illud gloriatio, efficitque vt de quo benemeriti fuerimus, maleficio se à nobis affectum putet, operamque ita & oleum perdamus. Plurimum tempo-

A temporis in ieiuniis, in vigiliis, in orationibus, in continentia, in animi corporisque moderatione, sine vlla mentis auersione consumpsimus, aduenit cenodoxia, quæ fructum omnem, quem per labores tot collegeramus, rapidissime depopuletur. Ingeniose, doctè & accurate aliquid conscripsimus, sed dum nos ipsi illud efferimus, & aut nostros non apparere labores ingemiscimus, aut eorum venditatione molesta gloriam affectamus, cenodoxia illa, illa inquam statim obscurat quæ alioquin futura erant illustria, proque ingenio stoliditatem, pro doctrina imperitiam, pro studio negligentiam obiecit. Danda itaque est opera, vt laudabilia quidem faciamus, ex quibus gloria sponte nascatur: sed cum eam visum fuerimus acquisiuisse, negligamus potius quam efflagitemus: ita enim cumulatior, & corollariis etiam aucta vltro percita subsequitur. Siquidem virtus ipsa sibi precium est, nihil indigna laudis, diceret Claudianus: eam tamen vel inuitam honor & commendatio comitatur.

D E P O P V L A T I O.

Sed vt ad Ægyptios reuertamur, agrorum vastationem & infrequentia facta loca, quæ populosa prius fuerant, per formicam & origani fasciculum sacerdotibus illi significabant: per formicam, vt superius declaratum est, hieroglyphicum populi, quod passim iam habetur: per organum, solitudinem eius intelligentes. Ea siquidem herba loco apposita quæ formicæ meant, modico vel salis, vel sulfuris puluisculo simul inspergo, efficit vt iter deserant, suisque relictis cauernis alio migrant. Nam & Sotionis in agricultura præceptum est, organum sylvestre frumentum aceruis circumspergere, ne formicæ grana depopulentur. Sed si actutum eas tollere quis velit, experimento compertum est, facilius summoueri posse, si captas aliquot combusseris, & cinerem in cauum inieceris: in agro verò si canefactum ferrum in cespitem vbi nidificant impegeris. Est verò organum herba vulgo etiam nota Romæ, & aliis Italiæ locis, Latine cunila bubula appellatur, quam vtpote præcipue suam Ligures littorales Cornabuliam vocant putri, vt pro uerbo fertur, aptissimam salsamento. Cæterum cum permultæ eius species ab autoribus referantur, eademque variis cognomentis appelletur, satis fuerit attestari cunilam bubulam esse, quæ organon Græcè dicitur, quam à testudine, cum ea viperam ederit, ad incolumitatem carpi dicit Aristoteles, & ab eo Plutarchus. Apud Plinium legas, contra serpentes priuatim quæ cunilam bubula appellatur: apud Aristotelem, ciconiæ cum vulnus acceperint (eas enim cum serpentibus assidue dimicare cognitum) organum plagæ imponunt. Theodorus Gaza vir accuratissimus, vbicumque sit Organum interpretandum, Cunilam reddit, quorum testimonia fuerunt adducenda, quia nonnulli cunilam bubulam eandem & organum esse, pertinaciter negant. Addam illud, cum inter tres præcipuas organum species onites connumeretur, doctissimos ætate nostra viros de hac non parum dubitare, eamque sibi incognitam ingenuè profiteri. Nostri Bellunenses speciem quandam organum, caule, foliis, & floribus gradioribus vulgo apud nos proueniens, Puleium asininum vocant, vnde putarim onitis vocabulum, vtpote quod *απὸ τῆς ὄνις*, qui asinus est, commodissime deduci potest, apud nos ita Latine interpretatum: ea verò herba nimirum cunila est. Ne verò cuiuspiam mirum adeo videatur inesse vim eiusmodi gramini tam vulgari, vt formicas fuget, Ambrosius herbam quandam memorat Gillam appellatam, cuius folia turtur nidis suis excluso scetu superiacere soleat, eoque pacto pullos ab luporum incursum depredationeque tutari. Lupus enim folium huiusmodi usque ad fugam abhorret. Leopardus verò allium

ita sibi sentit abominabile atq; contrarium, vt si quis eo locum vbi ille moretur, D
cōfricuerit, exilire cogatur & aufugere. *Ælianus* primo de naturis Animalium
scribit, Noctuas à Ciconiis suo nido procul summoueri, platani eò foliis im-
portatis, quorū contactū noctuæ ferre nequeant, ex eo in torporem illabentes:
ciconiasq; ita pullorū suorum incolumitati prospicere, quibus assidue noctuæ
inimicabiliter insidiantur: de quarum alitum inimicitiiis suo loco dictum. Neq;
verò ciconiæ tantum, turturæ aut testudines medelā sibi nanciscuntur natu-
rę ductu, verumetiam & canes & sues, & ex animalibus pleraq; alia. Canes qui-
dem cum fellis vitio laborant, gramen illud suū decerpunt. Sues, si cephalalgia
crucient, fluuiales cancos inuestigāt. Mustelæ rutam, si quando colubrū come-
derint, carpunt. Angues marathro lippientes oculos depurgant. Huiusce rei
quænam sit causa, non ociosè quæritur à quibusdam: quippe cum animalia hæc
talia neq; didicerint ab aliis, neq; quidē doceri potuerint, cur ita norint quę suis
sint ægritudinibus vtilia: quæ nos aliis disputanda in medio relinquemus, iis
iam contenti quæ ad veterum picturas declarandas facere videbuntur.

INCOLUMITAS.

Feliciter mihi quidam videntur excogitasse, vt si hominem grauiore aliquo
morbo confectū, minimæ tamen rei cuiuspiam ope incolumitate redditum
significare vellent, vrsam lingua in formicas exporrecta hieroglyphicè pingere-
rent: vrsam enim ferūt formicarum esu, quas lingua illexerit, ac mox potu adhi-
bito deglutierit, morbi opem sibi comparare: quod eo præcipuè tempore facit,
cum primū è specu prodit, vbi ieiuna hyemari. Nam *Aron* in primis agreste
pascitur (eam dracontij speciem Medici ponunt) cuius acerbitas intestinū in-
edia concretum laxat: quod si nullam attulerit opem, formicis eo modo deuora-
tis, incolumitati pristinæ restituitur.

LATEBRÆ.

DE latebris verò in quibus aliquis se contineat, per vespertilionis alam, &
formicam indicatis, inter reliqua vespertilionis significata diximus.

DESCARABEO.

A de Formica quidē hæc dicta sufficiant. Quod verò pertinet ad F
Scarabeū, *Appion* ille Grammaticus, quem cymbalum mūdi *Ti-*
berius est appellitare solitus, rideri à plerisque visus, quòd curiosa
nimiū interpretatione Solis operū similitudinem vermiculo tam
exiguo, tā bruto inesse collegerit, ad excusandos gentis suę ritus,
quæ pilularem scarabeū magna ex *Ægypti* parte inter numina coluerit, quę re-
liqui etiā in fabulis tanta veneratione prosecuti sunt, vt scribere nō dubitarint,
quemadmodū scarabeus inexorabilē se vel ad *Iouis* preces opposuerit, qui mul-
tis ab eo verbis contendebat, vt cū aquila rediret in gratiā, coactūq; *Iouē* ipsum
alia ratione tantæ ire obuiam inimicitia. Cæterū si quæ de scarabeo traduntur
vera sunt: vera autē vt credamus esse, nō ipsius *Appionis* tantum autoritas, ve-
rum & *Aristotelis* & *Plutarchi*, & aliorū scriptorū excellentium consensus effi-
cit. Imò vt nihil hi scripserint, quæ passim nosmetipsi fieri possumus oculata fi-
de perspicere, non verū asseuerare, peruicacis esset ingenij. Tam igit̄ super ope-
ribus eius admiranda cum sint, tantum abest vt vel *Appion*, vel *Ægyptij* aliij sa-
cerdotes, qui signatè adeò rem interpretati sunt, ridendi videant̄, vt merita po-

Atius, hoc est, magna & ingenti laude fraudandum minimè sit eorum inuentum.

M V N D V S.

CVr enim quis *Ægyptios* sacerdotes irrideat, quòd mundi speciē, motusq;
ipsos per scarabeum significare tradiderint, si pilulas illas, in quibus semi-
nium ex sese primū habuerint, ac in vermiculos primū, mox in certam effu-
giem conformati fuerint, ad mundi ipsius imaginem & rationem fieri comper-
tum est: Scarabeus enim certo anni tēpore bubulum excrementum nactus, ma-
teriam eam sibi suscipit elaborandā, quod primo statim Pacis suæ versu mor-
det *Aristophanes*, αἰετὸν μάλ' αὖτ' ὅς τοι γαστρίῳ κεν δέσσει. Quo loco *mazā* Poëta pro excre-
mento posuit, vtcunq; primū ex ea pilulas cōficit, vt iam mundi ipsius formā
initio interitur, mox eas ab exortu occasum versus posticis impellens pedibus,
non intermissa rotatione protrudit, ipse interim auersus ortum spectat, quasi de
industria id det operā, vt cœli ipsius exemplar intuenso, imaginē eius exprime-
re conetur. Quid verò illud, quòd inter trudendū à *Subsolano* in *Africū* fertur,
quasi astrorū cursui fieri obuiam contendat, qui quidē proprio motu ab *Africo*
B ad *Subsolanū* est: Neq; me præterit, esse qui non bouillum, sed asininum excre-
mentū ad hoc opus deligi autumant, & ab eo inter volutandum genitale semen
fimo superfundi cōmunicantur, vnde materies ipsa concipiat. Addunt etiā, vt
historia sit verisimilior, nomen ipsum conuenire, quòd canthon asinus sit, vnde
cantharus insectū id denominetur. Sed hæc varietas ad nos nihil, cum de pila ser-
mo sit, quā ex fimo scarabeus informet, atq; mox in aquas volutādo protrudat.

GENERATIO.

Proximum huic significatū est, rerum procreationē atq; principium, ex eius-
dem animalis imagine significare. Siquidē ex aquis in lucem prodeunt sca-
rabei, veluti rerū omnium generationem ab aquis esse *Philosophi* nō postremę
autoritatis autumant: *Homerū* quippe secuti, qui totiens Oceanū rerum paren-
tem omnīū appellat. Nam ea quis quotidie non tueat, scandere aquas in cœlū,
diceret *Plinius*, easdemq; cadentes omnīū terra nascentiū esse causam, fruges in-
de gigni, arbores frutesq; viuere, vitalem etiā herbis animam elargiri, omnes
deniq; terræ vires aquarum esse beneficia: Quod verò scarabeos diximus ex
aquis primū lucem auspicari, ex historia cognoscere est, quòd scilicet simul ac
C pilæ illæ ex fimo fabricatæ sunt, scarabeus terrā infodit, vbi eas per dies octo &
viginti sepultas occulat, quot idē diebus Luna duodecim *Zodiaci* signa per-
ambularit: atq; hæc hyeme potissimū rigente fiunt. Dumq; ita pilæ terra coo-
pertę confouentur, animantur primū in vermiculos, inde paulatim in id genus
informantur, fimo tamen vti folliculo quodam inclusi: nono autē & vigesimo
die pater è nido prodit, pilulas egerit, & singulas, vt dicebamus, protrudendo
in aquam prouoluit, vtpote qui diem eum Solis & Lunæ coitū conciliare non
ignorat, ac perinde mundi ipsius generationem quandam asimilare, orbe inde
Lunæ nouæ oriri incipiente. Pilæ autē in aquis mollitæ primū, atq; haud ita
multo post adaperatæ cū fuerint, informati iam excluduntur scarabei, & nigrum
it campis agmen. Quòd si formica tanto hominum consensu prouidæ titulum
consecuta est, quòd in conuectandis asseruandisque prædis admodū sedula esse
videatur, quos honores habendos scarabeo excogitabunt mortales, qui nō hu-
manarū tantum rerū peritos eos, verum & cœlestium, & diuinarū propemo-
dum non ignaros intueant: Certè non immeritò *νευ δειπρ σφάτορ* prouerbium
celebratur, ab iis qui singularem in eo vermiculo sapientiam animaduenterunt.

QUOD verò apud Ægyptios legitur, vnigenitū hieroglyphicè per scarabei figurā significari, non eo tantum modo accipiendum, quo quempia vnicum filium vnigenitum appellare consueuimus: sed ea etiam de causa, quòd ab vno tantum genus agnoscat, imò quòd solus ipse sibi seminiū fuerit: singuli enim ex pilulis singulis procreati, nequaquam habent ad quod genus referant suum, sed absq; vlla propagine, nulla maris genitura, nullo foeminae conceptu, vermium spontè nascentium instar in eam speciem prodierunt.

DEVS IN HVMANO CORPORE.

EXigere videtur locus is, vt quòd equiores Ægyptiis simus, Deum optimum maximū humano corpore assumpto scarabei similitudinem subiisse, Theologorum dictis ostendamus: neque verò quisquam indignum facinus clamitet, Deum ipsum omni admiratione maiorem, insecto omniū vilissimo, teterrimo putidissimoq; assimilari, qui legerit apud D. Augustinum Soliloquiis, de admiranda Christi humanitate dictum: Bonus ille scarabeus meus non ea tantum de causa, quòd vnigenitus, quòd ipsemet sui autor, mortaliū speciem induerit, sed quòd in hac face nostra sese volutarit, & ex ipsa nasci homo voluerit. Neq; veritus est probus ille Theologus, pietatis & integritatis columē, dum in nitidissimo Dei fulgore cōtemplando, hominisq; ex opposita parte cloacalem quendam putorem expendendo, sub turpiculam locutionis quodammodo stomachosae nauseam, delicatiori cuiusdam habitam iri derisui, qui satis exploratum haberet, Deū se vermem etiā per Prophetam appellasse: proindeq; eos qui tanti mysterij cognitionē assequerentur, ac perinde stercorariā scarabei procreationem ex historia callerent, dictū vtroq; pollice probaturos. Quod verò ad Psalmographi dictū pertinet, Ego sum vermis, & non homo, fuere nonnulli qui pro Vermis, Sum scarabeus, traduxere: quasi diceret, Contemptissima res ego sum. Euthymius ita ex Christi persona humiliare sese Dauidem ait, qui alioqui & Propheta erat & Rex, alibiq; se canē mortuū appellare, vt libro Regū legitur: Qui verò putant dictū hoc propter humanā Christi generationem, quæ absq; vlla viri coniunctione fuit, id nobis indicare videntur, quòd quemadmodū vermis è pluuia nascitur desuper in terrā veniente, ita & Christus superno sancti Spiritus in virginem aduentu generatus est, quā ob causam Christus vermis dicitur. F reliqua videris apud Adamantiū Concione in Lucam quartadecima, quam de Domini circuncisione conscripsit. Porro Augustini ductum eò quoq; deduci potest, quòd Assertor noster ait, Ego sum vermis, & non homo: quia scilicet ex mare & foemina homo nasci solet, ego verò non ex masculino & foemina secundū ritum humanū, atq; naturam, sed in exemplum vermīs natus sum, cuius non est aliunde semen, sed in ipsis in quibus coalescit corporibus sua est origo. Clementis Recognitionum opus circumfertur quaecumq; non vocabulis tantum vitiatum, verum sententiis etiam deprauatū, in quo quidem multa à malignis ingeniis in institutionis nostræ ludibriū inculcata sunt. Sed hæc corrigere alterius fuerit censura, illud hoc loco tantum attingā, quòd circa Sexti finem scriptū est, Nos vt canthari libenter volueremur in stercore: vbi is qui glossemata quædam adscripsit, non vt Canthari, sed vt Cantherij legendum putat: ratus nimirum Campanum prouerbium ad hoc facere, Cantherius in fossa. In epistolis verò bonus ille vir quisquis censor fuerit, sed nō satis eruditus, audacter Cantherij fecit, cum Cāthari dubio procul sit legitima lectio, ex hac ipsa quā retulimus historia

A historia naturali desumpta. Sed ne quid quod ad vermem facere succurrat, prætereamus, is prauæ nonnunquā cogitationis inquietudinem hieroglyphicè significat: quod Eucherius ad Esaiæ dictum trahit, Vermis eorū non morietur.

VIR PATERVE.

CVM verò ita nascatur scarabeus, vt nullo foeminae beneficio progignatur, solacq; patris cura, labore & diligentia vitā auspicetur (nō enim foemineum est inter eos genus) hinc fit vt Ægyptij sacerdotes PATREM significaturi, scarabei prætulere imaginem: & vbiq; maris officium, masculamq; vim exprimi voluerint, non alio magis vterentur hieroglyphico: nā veluti pro matris & foemine sexus symbolo vulturem pingebant, quòd illa absq; patris ope procrearetur, vti commentario suo disputatum est: ita virum ob similem, quam atulimus, causam, per insectum huiusmodi intelligi voluerunt.

STRENVVS BELLATOR.

ET quoniam bellatorum animi ea maximè ratione commendatur, si viriles fuerint, virorumq; sit bella gerere, Maronis Homeriq; præcipue autoritate, illi ipsi sacerdotes masculam virtutem atq; ferociam per scarabeum expressere, cuius imaginem anulis insculptam milites gestasse, tradit Ælianus: de quo plura apud Plutarchum libro de Iside & Osiride. Erat & signum Romanorum militū scarabeus, quo virilem animum præstare se debere admonerentur, neq; muliebriter quicquam meditari faceret: eaq; de causa dictum ab Horatio,

Tyrtaeusq; mares animos in Martia bella

Veribus exacuit.

Contra verò & Phrygas & ægyptios, in effeminationis opprobriū Virgilius & Homerus, vterq; suos appellauit, quòd nihil saperent masculum, sed muliebri torpore ignauiaq; cessarent.

S O L.

CVM verò plures sint scarabeorum species, trium Ægyptij meminere, quarum vna αλφειουσφσ appellatur, quæ scilicet felis faciem mira refert similitudine, estq; radiis quibusdam insignita: eaq; de causa solis hieroglyphicum formam hanc esse voluerunt. Aiunt verò Æluron, qui apud Latinos nunc cati nūc felis nomine receptus est, oculorum pupillarumq; vsum cū Solis cursu ἀππιδεία quodam commutare, quippe quæ et noctu, & ingruente matutino tempore vegetiores fiunt, & acutius cernunt, ad ortum vsque iubaris, inde sensim incipiūt hebetari meridiem versus, atq; ita quo magis ad occasum declinat Sol, eo minus obscuriores fieri. Ad hæc scarabeo digituli sunt vnicuiq; triginta, totidēq; sunt mensis dies quibus Sol ortu continuo gradatim per singula signa cursum peragit suum.

L V N A.

ALtera species bicornis est, ideoq; τωροειδής appellata, tauri quippe insignis facie. Hæc Lunæ subiicit, propterea quòd cœlestem taurū Ægyptij Lunæ exaltationem cōmentati sunt. Gigni hos ex vermibus, Aristoteles, qui lignis aridis innascunt, asserit. Primū enim vermes ipsi immobiles fiunt, mox disrupto putamine id scarabeorū genus exit. Cæterū Plinius genus hoc, cui tauri cognomen cornicula dedere, terrestre putat: eos idcirco alij terræ pediculos vocāt. Luncanos appellat Nigidius, quibus cornua prælonga bifidula dentata forcipibus in cacumine cū libuit ad morsum coeuntibus, quales infantū remediis ex ceruice suspendunt: eos in Veneta regione Gramphos, quasi Ceramphos, hoc est

bicornes appellamus. Cornicula ea non tantum collo suspensa ad quartanas, D quibus id remedij applicat Plinius, verum etiam in frigidiuscula lauatione vri- natoribus ad neruorum stuporem, qui plerumque sit in aquis, amuletum credi- tur: nam & id incommodi vulgo gramphum vocitamus.

M E R C V R I V S.

ERat & sua hieroglyphico Mercurij species dedicata, quippe vnicornis, & ab reliquis forma admodum dissimilis. Neque sum nescius, quendam etiam esse paruum admodum scarabeum frumenta erodentem, qui cantharis appellatur: oritur is ex erucis fici, piri, & pini: sunt enim ex his omnibus vermes, caeterum hęc postmodum more muscarum coeunt. Ridiculam Metrodorus Scepsius obserua- tionem ponit, nostro etiam tempore haudquaquam abolita, in frumentis ole- ribusque ab earum iniuria sospitandis, quod in Cappadocia inuentum prodit, ob multitudinem cantharidum: menstruas quippe mulieres ire per media arua, hor- tosue, relectis (sit verbo venia) supra clunes vestibus, erucasque ita, ac vermicu- los scarabeosque, ac noxia alia decidere. Alibi seruatur ut nudis pedibus eant, capillo cinctusque dissoluto, versu eo pronunciato, φάγει κανθαρίδων, λύκει δ' ἄγεθ' ἔμεις θάνατον: Facessite cantharides, lupus agrestis vos insequitur. Cauendum vero ne id oriente Sole faciant, sementem enim tunc arescere proditum.

L E T H A L I S A' S O L E F E B R I S.

AD hęc Aegyptij hominem lethali febre extinctum, quam sub dio solares ra- dios perpetiando contraxerit, significare si vellent, scarabeum caecum effin- gebant, oculos quippe vel acu, vel alia leui cuspide transfossum, ita ut exocula- tus omnino videretur. Aiunt enim solares radios scarabeo inimicos esse, qui- bus si vehementius impetatur, accidere ut statim obcaecetur: simulac vero cae- cus effectus fuerit, breui etiam commori.

V I R T V S E N E R V A T A D E L I C I I S.

ATque hic tam egregius bellatorum ductor, tam alienus a mollitia est, ut cum primum venereas rosas olfecerit, emoriatur: quasi virtutem quantumuis ma- sculam illecebris eneruari documento sit: quod quidem vel ab Aristotele tradi- tum, ansam dat hieroglyphico non infuslo: si, puta quis velit Hannibalem durum Caput desiderantem, effeminatum pingere, scutum illi cum scarabei signo tribuat, F oras vero dypei rosarum fertis ambiat, aut quid huiusmodi. Sunt etiam in ho- minum genere permulti qui rosarum halitum ferre non possunt, atque in iis pre- cij quantumuis viri. Nam cum Romae essem, vidi Oliuerium Caraffam magnae ce- lebritatis Cardinalem, qui rosarum tempore quotannis secedere cogebatur, seque intra suos, quos in Quirinali habebat, hortos claudere, custodiis ad ostia dispo- sitis, ne quis aut salutantum, aut amicorum officij gratia ingredientium rosam in- ferret. Et in Romana nobilitate insignis vir Petrus Melinus, ingenio, eruditio- ne, & loco nobilis, rosarum odore plurimum offendebar. Atque hęc de scara- beo, quae memoria complecti potui succurrerunt: plura omnino scripturus, nisi Commentarium, quod eo super olim paraueram Vulturi adiunctum, ex cla- rissimi viri Alberti Pij Carporum Comitum scrinio surreptum, & a ne- scio quo bibliotapho, vel fuco potius, in Germaniam asportatum, adhuc desiderarem.

De

D E E C H I N O T E R R E S T R I.

A Chinum Aegyptij, quod haecenus legerim, literis suis non inferuere: multa tamen super eo significata Graeci Latinique excogitarunt, quae admiratione ingenij propemodum cum iis quae Formica super & Scarabeo diximus, conferri possint: atque ea quidem ad hu- manae vitae commoda, vtili exemplo futura: cuiusmodi illud est, quod in primis commemoratu dignum existimaui.

Hominem quippe temporum omnium con- ditioni sese accommodantem per id animal significari, et quod ait Phocylides, καὶ εἰς λατρίων π. Nouit siquidem Echinus (de terrestri nunc loquor, nam de marino inter pisces alibi age- tur) cubilia sua Aquilonum & Austrorum mu- tatione commutare. Duas enim cubilibus fen- stras facit, alteram Notum versus, Boream ver- sus alteram: quaeque parte ventum futurum praecognoscit, fenestram obturat, alteram recludit: si intra tectum alatur, ad parietem discedit.

O P P O R T V N I T A T I S
captator.

Quod Cyzici quidam cum obseruasset, conse- cutus opinionem est apud omnes, ut ventos qui spiraturi essent ex se ipse praecalleret: id quod alij Byzantij euenisse tradunt, forte quod tunc rerum summa apud Byzantinos esset. Sed ubicumque illud acciderit, satis nobis est id ab Echino fieri, quod documento nobis est, praecauere fieri possit, ne imminens nos occu- pet calamitas: ea si vicerit, ne aduersus praecualentis fortunae impetum relucta- bundi frustra fatigari velimus: flectendam vero viam velis, cum obniti contra non detur, quoque trahit fortuna, iter intendendum. Non enim est, ut idem in- quit Phocylides, in ventum reslandum. Quin potius tales sumus, ut quo nos cum- que rapit tempestas, aequo animo deferamur, atque ut optime Virgilius monet, si quo Italiam contingere caelo nequeamus, quia scilicet

*Scutati transversa fremunt, & vespere ab atro
Consurgunt venti, atque in nubem cogitur aer,
Nec nos obniti contra, nec tendere tantum
Sufficimus, superat quoniam fortuna, sequamur,
Quaque vocat vertamus iter.*

C

Atque hoc illud esse crediderim, quod in Echino tanti facere videtur Archilo- chus, dum super animalis huius prudentia ita scribit:

πολλὸν οἶδ' ἐλάττει, ἀλλ' ἐχίνου σὶ μέγα.

Multa quidem Vulpes, magnum unum nouit Echinus. Vel ut numero nu- merum reddamus.

Scit multa Vulpes, unum Echinus, at magnum.

Sanè Solomon Erinacium inter animalia terrae minima, quae sapientibus sapien- tiora sunt, nominat, ut Septuaginta edidit. Nam leporem vulgata ponunt.

C O N T R A P E R I C V L A M V N I T V S.

Illud quoque super Echino significatum ponunt, ut per hieroglyphicum eius hominem ab insidiis & periculis, ac cuiuscumque fortunae casibus, tutum osten- tent. Si quidem is simulatque ferarum se impetentium odorem latratumue senle-

k ij

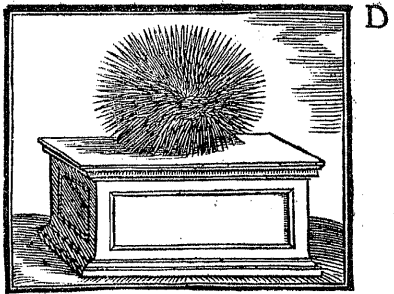
rit, in orbem sese colligit, rostro pedibusq; intrinsecus testudinis more contractis, tergo omni pilæ instar conglobato, spinisq; quibus vndecunq; munitus est, ad incolumitatem erectis otatur, contactum suum omnibus formidabilem reddens. Ad hæc autem respexisse videtur Horatius poëta, cum se ita contra fortunæ impetum præparatum scribit, vt sua inuolutus virtute, tutus ab eius iniuria fiat. Ita enim inquit:

*Fortuna sæno lata negotio, &
Ludum insolentem ludere perimax,
Transmutat incertos honores,
Nunc mihi nunc alij benigna:
Laudo manentem: si celeres quatit
Pinna, resigno qua dedit, & mea
Virtute me inuoluo, probamq;
Pauperiem sine dote quero.*

ATque hoc tam prudēs alioqui animal in opportunitate captāda, & periculis euitandis ingenio, & natura præmunitus, damni tamen alicuius, ob procrastinationem ingruentis, hieroglyphicum est, si illi fœtus adijciatur suus. Id enim malum ex contatione maius effectum ostendit, propterea quod alio stimulatam quandiu potest partū differt, quo fit vt fœtus magis inolefcens, maiorem postmodum in pariundo dolorem afferat. Duo eius genera omnino sunt, maritimum & terrestre, vtrique nomen apud Græcos Echino.

Terrestre de quo iam diximus, omnibus innotuit sub Erinacij nomine. Huius quoq; species duæ sunt, Suilla, & Canina, quæ quidē rictu & pedibus aut suillis aut caninis similibus distinguuntur. De Suillis Bucherius: Erinacij chcerogrilli nuncupantur magnitudine propè mediocrium cuniculorū, qui de cauernis petrarum procedentes, gregatimq; in eremo, quæ est contra Mare mortuum, pabulantur, qui & Echini dicuntur, ita spinoso defenduntur tegmine, vt nec contingi quidem possint. Par huic cum formica solertia comparando victu, qui poma aculeis affixa congerat in cauernam: infamis tantum est inuidiæ nota: quod cum optimè norit se propter cutem præcipuè peti, cuius vsus poliendis vellere-

bus inseruit, simulac in periculum se adactum videt, vrina sua emissa tergus omne conspergit, sibi conscius id inde putrescere, aculeosq; spontè mox decidere.

D

PROCRASTINATIONIS DAMNA.

E

PIE

A PIERIVS VALERIANVS AD FABIVM
VIGILEM, SPOLET. DE IIS QVÆ
per sacram suam significantur ex sacris
Ægyptiorum literis.

Palæmonem olim aiunt magni nominis Grammaticum, incomparabilem M. Varronis eruditionem admiratum, literarum eum porcum appellasse, tanta sibi interea earum prerogativa adrogata, vt Virgilium diceret iam tum de se præ sagisse, cum cecimur:

Audiat hæc tantum vel qui venit ecce Palæmon.

num se quippe futurum, qui de scriptoribus iudicaturus esset, cuius ferula atq; censura omnes veterum & iuniorum lucubrations subiici deberent: natas secum literas, secum interituras summa vanitate iactaret. Hic est Rhemmius Palæmon patria Vicetinus, cuius monumentum hodie in Sumano monte agro Vicetino imminente cum epitaphio ostenditur, vbi rus ei fuisse verisimile est, cum aliis etiam agricolationis & vineti studiosissimū fuisse, & C. Plinius ostendat: sed ea fuerit ductus gloria. Certè dictum illud hominis de Varrone non à grammatico, qui literarum tyrocinia doceret, non ab insano aut inepto viro quopiam effusum, sed vt diuinitus potius editum accipimus: nam & olitor sæpe nō contemnda protulit. Nos quippe Varronem non ea de causa literarum porcum vel à Palæmone vel ab aliis appellatum asserimus, quod scripta eius sint vlla in parte luculenta, vel ex hara producta, sed quia nihil sit Varrone ipso neq; lautius, neque copiosius, neq; magnificentius, qui tam multa, tam varia, tam præclara conscripserit, magna studiosis omnibus vtilitati futura, nisi acerbissima temporum clades thesauros eos posteris inuidisset: quare is omnium consensione vir doctissimus, ac omnium disciplinarū parens, totius prædicatione vetustatis habitus. Quod verò doctrina eius porco æquiparata sit, ea est causa, quod nullum animal à sue, pluribus magisq; variis condimentis aptum, quod nihil eâ carne parabilius, & omnium epularum vsui magis expositum, quinquaginta propè saporibus ex eo, vt veteres obseruarunt, excogitatis, vt non alio ex animali copiosior, neq; lautior humano victui materia supereditetur: perinde ac multa et varia Varronis scripta argumentum nullum intactum reliquere, splendidissimòq; rerum omnium apparatu vniuscuiusq; animi famem explevere. Hæc igitur cum super Varrone ipso meditarer, forte accidit vt scripta quadam mea recognoscerem, quæ scilicet olim ad ἱερογλυφικῶν interpretationem elucubraveram, eaq; inter amicos diuiderem, mei erga se vel amoris vel obseruantia testimonium: prorupit ex his ecce porcus Ægyptius, quem aufugere tentantem cum postico arreptum pede comprehendissem, cui dono conuenienter hunc mitterem cæpi circumspicere: Varronem quippe aliquem deposcebam: hic mihi tu Fabi Virgil occurristi mortaliū eruditissime, cui merito hanc condimentorum lautitiem ἡσὶ σικελικῶν ἄφροπονικῶν quam de porco memorant, vt Varroni congruam, ita tua perquam similem opulentia dedicarem. Nam tu quoq; nullum dicendi genus, argumentum nullum, nullam arcana quantumlibet doctrina partem intactā reliquisti, quæ de diuinis humanisq; studiis, de rerum natura, de moribus, de ratione dicendi, de quacunq; demum re vel dici, vel excogitari possunt, tuo illo magno ingenio, felicissimāq; memoria complexus es, vt vix alterum ætate nostra conspiciam, quem Varroni illi literatissimo conferre possim. Quare porcum hunc meum tibi debere merito iudicavi, cuius immolatione sanctissimum amicitia fœdus tam pie semper inter nos cultum & obseruatum, quæ tua est animi Sinceritas, spero me perpetuò confirmasse.

k iij

D

EGYPTII sacerdotes vt odium, quo fuisse genus omne perse- quebantur, literis suis testatum relinquerent, perniciosum homi- nem Suis hieroglyphico significari instituerunt. Est enim natura animal admodum vitiosa, pruritu impotens, Luna maximè defi- ciente: constatq; pariter eorum corpora vitari, qui lac eius bibe- rint, lepraq; & putida scabie contaminari. Quinetiam frequens fuisse carnis esti- tatio aciem obtundit ingenij. Vnde iocum Diogenes excepit in athletas, de quibus interrogabat quidam, cur icti non sentirent: Quia, respondit ille, fuisse ac bubulis carnibus educati sunt: ad animum scilicet vertens quod alter de cor- pore quaesierat. Huiusmodi enim cibi quamuis corpus obdurent, mentis ta- men acumen hebetant. Ad hæc, maleficum est etiam monstrum, quia satis cla- dem non exiguam infert, damnosamq; facit pauperiem, dum teneriorem sege- tem non depascit modò, sed & fœdè proculcat, & rostro eruit. Vnde primum hoc animal Cereri sacrificatum Poëtæ testantur: & fabulæ exortæ sunt de Cro- myonia sue Apri Calydonij matre, vno ex Thesei laboribus. Itaq; Salaminij le- ge statuerunt, vt eorū suum dentes attererentur, qui segetibus cladem aliquam intulissent, de quo publicè statutum est apud Bellunenles meos.

S E N S V S M A X I M E B R V T V S .

PRæcipua verò fuit apud Ægyptios de sue significatio, vt per eius simula- chrum intellectu mystico sensum materiæ penitus affixum, atq; illi præci- puè coalitum indicarent: quod licet in animantiū omnium, nedum in omni bru- torum genere conspiciatur: nescio quo pacto tamen longè magis brutū, in sue plurimum apparere: vnicuiq; manifestū est. Hic verò sensus rationi plerumq; se- se constituit aduersariū, non aliter quàm materiæ ratione habita, corpus animæ tã multis in negotiis reluctat: de quo præclara Platonis, Phedonis, sententia, τῷ μὲν δέῳ, ἢ ἀθανάτῳ, ἢ νοητῷ, καὶ μονοειδῆ, ἢ ἀδαλίτῳ, ἢ ἀειδοῦτάῳ, ὅτι τὸ αὐτὸ ἐχρονί ἐσὶν τῷ δημοσίῳ ἐν εἴδη, ἢ ἀθανάτῳ, ἢ νοητῷ, ἢ ἀδαλίτῳ, ἢ ἀειδοῦτάῳ, καὶ πολλοειδῆ, ἢ ἡγελίτῳ, καὶ μηδὲ ποτε τὸ αὐτὸ ἐχρονί ἐσὶν τῷ δημοσίῳ ἐν αἴδη. Animam quidem perquam simillimā esse parti ei quæ diuina est, & immortalis, intelligibilis, vniformis, & insolubilis, & eodem semper mo- do circa eadem habeat: corpus verò identidem simillimū humanæ, & mortali, & incognito, & multiformi, atq; dissolubili, & quod nunquam circa eadem, eo- dem habeat modo. Ex argumentis autem huiusmodi, quicquid apud Philoso- phos altercationis est in explorandis naturæ secretis, emanauit, aliis rationē re- rum, aliis sensum præferentibus, eam illis incorruptibilem perinde ac animam esse afferentibus, his hunc cogitationi, veluti & ipsos corporis affectus, propin- quiores esse concertantibus. Quare minimè mirum est Ægyptios, & qui disci- plinam eorum secuti sunt, in contemplandis iis potissimum quæ à corporibus dissepata viderentur, occupatos, porcum quippe animal sensui tantum dedi- tum aspernatos esse: quippe qui corpus identidem suummet, vt in Papyro com- monstrauius, minimi faciebant, eiusq; atendi, curandiq; negocium perexi- guum suscipiebant: sensui, quem falli in vnoquoq; animantium facillimè posse suspicabantur, parcissimè fidem adhibebāt: contra verò Aristoteles, quiq; eum sequuti sunt, sensum ita sunt admirati, vt eum cogitationibus omnibus præru- lisse videantur. Sed nostra nos significata prosequamur.

V A N I L O Q V E N T I A .

Ægyptij autem sacerdotes, vt apud Horum est, si vaniloquentiā hierogly- phicè

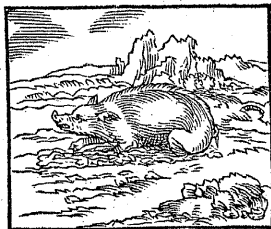
A phicè significare vellent, & suem & auersum Elephantum sculpere consue- runt, idq; perinde erat, ac si rationem à brutali sensu auersam ostendere voluissent. Nam cum Elephanti significata Cōmentario suo conscriberemus, eum in om- ni ferè virtutis numero, si de brutis hoc dicere liceat, rationis propemodū par- ticipem inueniebamus. Huic sus opponitur, qui antipathia ipsius cogente vi, vsq; adeò est elephanto inuisus, vt ab eo nullo possit concilio tolerari: sed cum primū auditus fuerit eius grunnitus, fugam elephas arripere cogatur. Nota hi- storia est, quemadmodum Megarenses ab Antipatro afflicti, cum ad manife- stum exitum premerentur, vtereturq; ille elephantorū robore, excogitarint porcos pice oblitos, & iniecto mox igne flammatos in elephantorū gregem immittere: quo factò validissimum Regis conatum negotio minimo irritū red- didere, victoria per ingenium sibi comparata.

V I S A N I M I L A B E F A C T A T A .

A Nimosum alioqui hominem, qui tamen improuisa aliqua specie sit exterritus, per porcum & fugientem leonem exprimere quorundam inuentum B fuit. Aiunt enim Leonem Suis congressum declinare: vilumq; aliquando cum suem aggrediretur, vt fetis horrentem aspexit, aufugisse. Sedenim hoc leoni haudquaquam accidit ob naturæ disidentiam vt elephanto, sed ob horrificam Suis indignati speciem, quam cogatur exhorrescere.

S O P H I S T A E .

E T vt, quod initio dicere cœperamus, prosequa- mur, sacerdotes illi cum nihil equè abhorrent quam inanes sophistarū nugas, & cauillosas verbo- rum argutias argumentorumq; decipulas in naturæ viribus indagandis, eiusmodi notæ hominē per suis hieroglyphicū significabant. Eodem intellectu apud Hebræos suillā abstinere præceptū ait Philo, admo- nitosq; nos ea diuina lege vt sophistas euitaremus, per euitabilem huiusmodi animalis impuritatem: il- li enim acutissimis tantum accuratissimisq; rerum distinctionibus, quod per bifidam animalis vngulam interpretatur, quasi luto inhæsitantes, ita illis adhæ- rescunt, vt inde nunquam auelli possint, sed ad extremam vsq; senectutem ibi- dem computrescunt: nam & porci nihil illustre, nihil purum, nihil limpidum amant, sed turbida tantum, spissa & sordida & fæculenta sectantur: incq; his præ- cipuam statuunt voluptatem.

P ER porcum itaq; inhæsitantem luto, vel, vt Crate- tis intellectum sequar, rosas conculcantē disper- gentemq; à bonis honestisq; moribus alienum ho- minē indicabant. Nam cum Diuinæ passim literę ro- sas & odorata omnia ponant pro vitæ morumq; syn- ceritate, susq; ita rosas aspernetur, vt de iis qui sini- stro, prauo maleficisq; sunt ingenio dicatur, aptissi- mum excogitatū est hieroglyphicum, ἡ σὺς ἄσπετον, quo prouerbio Cratetē vsus ait opusculo quod γέροντας vocauit. Quin viuere in Arabia suillum genus vllo genere posse negant: quippe cum ea regio sit odoramentorum alitrix, à boni cu- iusq; odoris hoste meritò declinatur, & vt luculentissimè Lucretius,

A B O N I S M O R I - bus alienus.

Deniq; amar acinum fugiat sus, & timet omne...

*Unguentum: nam fetigeris subus acre venenum est,
Quod nos interdum tanquam recreare videtur.
At contra nobis cœnum teterrima cùm sit
Spucities, eadem subus hæc tam munda videtur,
Insatiabiliter toti vt voluantur ibidem.*

Eòdem spectat quod Afferor noster, Nolite, inquit, margarita vestra ante porcos proicere: eos qui scelerum tantum fetoribus illuicq; delectantur, porcos intelligens, putorem quippe omnem tanquam odorem suauissimum expetentes. Nam quod ad lutum pertinet Ciceronis scomma est, actione in Verrem VI. Nam nos quidem quid facimus in Verre, quem in luto volutatum totius corporis vestigiis inuenimus?

D I S T I N C T I O.

AD hæc sciendū, vngulam bifidam in Sacris literis electionis & distinctionis symbolum esse: quod apertius dicunt, cum oportere sacerdotem moneant, vt lepram à non lepra sciat internoscere: scelerum quippe differentias, iustum ab iniusto, & à curuo rectum, Horatius poeta diceret.

C O G I T A T I O.

RVminatio autem, vt in Ceruo dictum, memoriam & cogitationem indicat. Vtrocq; aut horum opus est, si recto & sapienti iudicio esse volumus: præstandum quippe discernendi acumine: vnde aureum illud Pythagoræ præceptum, DE REBUS DIVINIS ABSQVE LVMINE NE LOQVARE. hoc est, dandam esse operam disciplinis, quæ veritatis lumen subministrant, si sacra tractare volueris. Sed parū id profuerit, nisi & memoria, & iudicium, bonæq; mentis accesserit examinatio. Hinc exploditur sus, qui licet vngula sit fissa, minimè tamen ruminat. Tales ij sunt, quanto hodie numero dij boni, qui licet recti prauicq; cognitionem optimè callere videantur, cœno tamen volutati cum doctrinam ipsi suam ad rectam viuendi rationem minimè dirigant, optimè, vt Menander ait, periti praua sectantur. Diuinarum enim literarum doctrina, vt cum Origene loquamur, non solum sacramentorum debet scientiam continere, verum etiam mores gestaq; informare discensium. Plericq; alij quocq; dixerunt, ruminare esse deuouere se ad legis meditationem: fissam verò vngulam habere inter mundum & immundum distinguere: hoc quidem literarum & præceptionum peritiam habere, illud verò meditationem esse, & diuinæ prouidentiae, qua rectè omnia dispensat, in omnibus cogitationem, quam veteres Prophetæ eructationem, vt nostri reddunt, appellauere: vt, Eructauit cor meum verbum bonum: quancunq; enim virtutem à vitio selegerimus imitandam, eam continua repetitione mandere, & in habitum assuefacere debemus. Seligere verò est diuidere literam à spiritu, & quædam secundum historiam solam edocere, quædam secundum contemplationem, quædam verò secundum vtruncq; intelligere. Nam qui præstare hoc idoneus est, ille mundus: qui verò vnus tantum partis est particeps, immundus. Hæc Hesychius. Neq; dissimulanda est Irenæi meditatio super hoc loco, qui cum proximè fuerit ad Apostolorum tempora, multa diuinæ illius sinceritatis interpretamenta percepit: cuiusmodi hoc posito ex lege: Quæcunq; ex animalibus duplicem vngulam habent & ruminant, munda esse: quæcunq; autem aut neutrum, aut alterum tantum horum habent, vt immunda segregari. Per mundos is eos intelligit, qui ea quæ de Patre & Filio tradita sunt ab ecclesia, firmiter credunt, & in vtroq; requiescunt, vtpote quæ sit eorum firmitas quæ duplici sunt vngula,

Agula, & insuper Dei traditiones die noctuq; meditantur, cogitationes suas bonis operibus accommodantes, quæ quidem præcipua est ruminantium virtus. Immunda autem, quæ neq; in Deum fidem habent, neq; traditiones eius meditantur, cuiusmodi sunt qui vocantur Ethnici, idololatriæ abominationibusq; dediti, nil syncerum, nil laudabile sapientes. Ex eorum autem numero, qui quidem ruminant, vngulam verò duplicem non habent, Iudæi sunt in primis, quibus quidem mandata Dei plurimum in ore sunt, sed neq; Patrem & Filium agnoscunt, neque sensum à litera distinguere sunt idonei. Alij demum duplicem vngulam habent, non tamen ruminant: quo in numero sunt hæretici, qui sacras semper literas euoluunt, argutasq; rerum finitiones peruestigant, & quicquid vel ineptè vel impiè sentiunt, aliquo semper diuinarum Scripturarum dicto corroborare contendunt, ea tamen nesciunt, aut nolunt ad veri sensus examinationem conuertere, ad iustitiam, ad bonos mores dirigere quæ legerunt. Nam bona eorum pars & Patrem & Filium agnoscere, colere, & toto mentis affectu venerari profitentur, quid tamen aut Pater aut Filius statuerit, ne minimum quidem meminisse volunt. Et ne longè exempla repetamus, cui nam hominum generi magis in ore est IESVS CHRISTVS, quam iis qui hodie concordiam vnam nimitatemq; totius Christianismi, quam vnam sibi Iesus Christus Dei filius à nobis omnibus deposcit, auersantur, & admittere cane peius & angue vitant? Hinc tot piorum cædes, templorum profanationes, incestus, adulteria promiscua, sacrorum censuum direptiones, conciliandi se Deo contumacia, promissæ diuinitus expiationis abnegatio, sacrorum ferè omnium irrisio, & omnium quæcunq; dictu factuq; abominanda sunt, profligatissima expeditio. Quod non nostri modo Prophetæ præuidere, sed Maro ipse, non nostri generis vates, diuinasse videtur, cum hæc scribit oracula:

Hinc mouet Euphrates, illinc Germania bellum,

Vicina ruptis incertis legibus vrbes

Arma ferunt, scuit toto Mars impius orbe:

Vt cum carceribus sese effudere quadrigæ,

Addunt se in spatia, & frustra retinacula tendens

Fertur equis auriga, nec audit curvus habenas.

P R O F A N V S.

Merito igitur per porci simulachrum Ægyptij profanum intelligebant, Susq; tantæ apud Ægyptios abominationis erat, vt si quis eum vel incuria tetigisset, cum ipsis statim vestibibus ad fluuium lotum abiret, subulcicq; nullum omnino templum ingrederentur, connubiocq; aliorum prohiberentur. Scythæ quoque suos adeo contemnebant, vt ne alere quidem eos in regione sua vellent. Apud Romanos Flamen Dialis porcum tangere sine piaculo non poterat. Quid, quod religioni, pietatis etiam nostræ fuit pontificibus, ne de sue cognomentum profiterentur? atque ob eam causam institutum vt Romanus Pontifex, quamprimum designatus est, honestum aliquod sibi nomen assumat, more hoc à Sergio cepto, cui cum nomen à rictu porci esset incuria parentis inditum, ne vox ea cederet in religionis ludibrium, Sergium se vocari iussit. Neq; verò sum nescius, ex Ægyptiorum cognatione solos Panfelenos suilla in cibum vsos, propterea quod aiunt Typhona cum suem infectaretur, ligneum sepulchrum apud Panfelenon offendisse, in quo Osiridis cadaver vitro conditum, vti gentis mos eius erat, asseruabatur, atq; eo prouectum odio, quod illi aduer-

Peruetustum autem fuit apud hieroglyphicos Ægypti sacerdotes, delitias, victus luxum, & lasciuam, ex porci simulachro significare. Argumento est columna in æde Thebis Ægyptiis olim erecta, in qua plurimæ in Menin regē execrationes descriptæ erant, qui primus omnium Ægyptios à parsimonia ad luxuriam, à modestia ad intemperantiã, à virtute ad effeminationem illexit: quapropter simulachrum eius Porcum esse voluerunt. Merito itaq; Rhadamanthus apud Claudianum huiusmodi genus hominum petulans, ingluuiosum, & vorax, in sues condendos damnat eo loco:

At qui desidia semper vinctus grauat, Indulgens veneri, voluit torpescere luxu, Hunc suis immundæ pingues detrudit in artus.

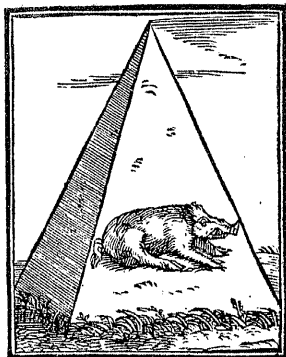
At Xenophon Socratē ait in conuiujs, ad quæ non nisi coactus accedebat, temperatè semper atq; parcissimè cibum cepisse, iocòq; dicere solitum, Circen multis huiusmodi appositis homines in sues conuertisse: Vlyssēm verò mutari minime potuisse, quòd Mercurij memor esset, qui consilium ei dederat, tum suam met parsimonia & abstinentia vteretur. Tale aliquid apud Musonium libro de Victu legas. Plotinus quoq; cum animal hoc maximè voluptariū agnosceret, vbi dissertat de Palingenesia, in id eos reuerti dicit qui vitam omnem in libidinibus & voluptatibus egerint. Epicurus, qui felicitatem in huiusmodi vita posuit, scitè notatur ab Horatio, qui sectatores eius cognomento Porcorum nominauit, Epistolis:

Ne pinguem & nitidum bene curata cute vises, Cum videre voles Epicuri de grege porcum.

G A N E A.

Sanè quantum ad eius animalis carnem pertinet, delicatam cœnam apud Arcadas Hecateus, vt apud Athenæum legere est, ex maza & suilla carne describit. Verrius ait à Suilla vesci carnibus cœptum, quòd animal id nullius esset utilitatis. Nam vt Varro animam illi pro sale datam asserbat ne putresceret: ait Chrysippus, nihil porro sus habet præter escam, nullumq; animal pluribus & diuersioribus condimentis idoneum, vt non temerè T. Quintius Romanorū Imperator (sunt qui T. Flaminium ponant) dum apud Chalcidensem hospitem diuertisset, variaq; sibi apposita fercula obseruasset, admiratus fuerit vnde ei solstitiali tempore tam varia & tam multa venatio contigisset; Atqui, inquit hospes, omnes istiusmodi dapes ex sue domestico fuerunt. Tum (quod addidisse non pigeat) promptè Quintius, & acutè: Talis est, inquit, ædepol Antiochi exercitus, cataphracti alij, alij velites, alij hastati aut legionarij phalange compositi, verum omnes Syri sunt. Porro nihil, vti supra dicebamus, ea carne parabilius, & omnium epularum vsui magis expositum: nam quinquaginta propè sapes ex eo, teste Plinio, excogitatos supra memorauimus, neq; alio ex animali numerosiorẽ ganæa materiã suppeditari. Hinc apud Comicos, lurcones, parasiti, ganeo- nesq; serui, suillam semper sibi deposcunt, pernam, glandem, fumen, callum, penitam offulam, & similia. Et seruus ille Plautinus cum se solum domi ac sine arbitro relictum iri speraret: Quanta, inquit, pernis pestis erit, quanta lumbis. Galenus

L V X V R I O S A E
delitias. D

Alenus porro suillam carnem cæteris laudabiliorem facit. Auerroës quoq; porcinam carnem, ex Auicennæ placitis, cæteris præferendam asseuerat, veluti hominibus natura cognatiorem: et humanum suillumq; sanguinem in omnibus exactam habere similitudinem, perinde ac etiam carnis eandem esse rationem, optimi quicq; medici scriptis prodidère.

CIBORVM VARIETATE SATVR.

Apuð aliquos inuenio, hominem ciborum varietati deditum per pascentem suam significari: facile enim is vnicuiq; assuescit cibo, neq; suis parcat scitibus, neque ab humanæ carnis esu refugit: os enim porci vulgus prouerbio appellat quasi rotundum, & quod nullo escæ genere abstineat, omnia voret, omnia auiditate deglutat, nihil quantumuis putre atq; impurum horrescat: ita deniq; animalia hæc gaudet pabuli mutatione, & copia, implenturq; carne, & obesoires facti mirificè opimantur ipsa cibi varietate, cuiusmodi mensam Plato Syracusanã vocat, καὶ σικελικὴν τριουλίαν ἔφη, epistola quadã ad Dionis amicos nominauit. Vnde etiã Horatius inter delitias eas quas Ode prima libri tertij recenset, Siculas etiam dapes ponit, cuiusmodi distentum ingluuie Dionysium minorẽ Aristoteles refert Politia, quem nonnunquam ad nonagesimum vsq; diem ebrium perseuerasse tradunt. Neq; ab similem huic Heliogabalum Lampridius incesit, qui nunquam minoris quàm centum festiuis cœnarit. Vnde centenarias cœnas Septimius Florens, Apologetico, vituperat, cum alioqui centenariæ cœnæ à centum assibus ex ære dictæ sint, vt Grammatici veteres interpretantur. Sed de festiuis alibi.

SALACITAS ET ÆSTAS.

Est & salacitatis signum ipsa Sus, qua pecude, ait Cicero, nihil genuit natura fecundius: neq; aliam eius improbitatis causam afferunt, quàm & multiplicem & assiduã voracitatem, cum longè aliter euenire in agrestibus videamus, quippe qui semel, & eodem serè omnes die, vt Plutarchus ait, æstate scilicet incipiente, scetum edant: vnde vulgatum est dicterium, non expectandum vterius pluuiam cum sus pepererit. Itaq; nonnulli suam hanc pro gestate ponunt, de quo quidem versus vulgatus à Plutarcho recitatur:

Ἰνικὰ πινυκὸς δὲ μὴ ἴκω τὴν ἀγροτοῖα σὺς.

CDomesticæ verò & sapius, & quocunq; tempore pariunt, propter eam quam diximus pabulorum vbertatẽ, quæ geniturę redundantiam plantis etiã, nedum animalibus affatim subministrat. Eandem in homine salacitatis causam tradit Empedocles. Hinc ait etiam Euripides, ὡς ἀπομιμνήσκει τὴν κύνειον, ὡς ἀπὸ τῆς δ' ἔ, vult crapulatum Cypris, haud famelicum: quod ab Achæo sumptum, qui multò antè dixerat, πεινώσει γὰρ ἡ κύνειον πικρὰ, amara Cypris est esurientibus. Nostri dixerunt, Sine Cere & Baccho friget Venus. Sanè quidem Ægyptij mortuorum ventres eximere, & in sole discindere soliti sunt, vt qui scelerum omnium causa essent, atq; ita vel expiarent, vel vti de impulsore pœnas sumere viderentur. Huic verò salacitati congruere videtur illud quod χαιροπολίαν verbum à porco finxere, quod corpus prostituere, quæ stulticę exponere significaret. Apud Aristophanem χαιρόν, id est, porcum, pro muliebri natura positum inuenies: ac nostri identidem porcum virginæum inguen blando & iocoso vocabulo appellauere. Idem subare dicunt nequitia verbum, quo Epodis vititur Horatius ad rem impudicam translaturum, quod est perditè impudenterq; & brutorum more commiseri.

ANNORVM CERTVS NUMERVS.

IN portentis verò porcellos supra mammaram numerum editos, tot annorum

esse significantes volunt, quot numero nati sunt: ideoque porcam eam quæ La D uini triginta capitum foetum peperit, portendisse voluit, XXX annos illos exigendos fuisse priusquam Lauinienfes oppidum Albam cõderent: parere enim oportet porcas quot mammas habent, vt obseruat Varro: si minus pariant, fructuariam idoneã non esse: si plures, portentũ. Eius autem Suis quæ fuerit Æneæ portento, ac porcorũ vestigia, suis adhuc temporibus apparuisse, affirmat Varro. Idem, quod eorũ simulachra athena in publico loco statuta erant, & corpus matris à sacerdotibus quasi in fossura fuerit ostentabat. Ita nullo vnquã tempore defuerũt, qui sub diuini cultus velamento, huiusmodi aliquo inuento rudes insipientiũ mentes per superstitionẽ modò hanc, modò illã deludere cogitarint.

L A T R O.

Necquidẽ prætereunda Sus est tot antiquis scriptoribus celebrata, quæ Cromyoniã nuncupatam, vt prædictũ est, Theseus dicitur sustulisse: cuius rei meminit Plutarchus & Strabo. Sunt qui fabulose, vt eiusmodi plerique, certamen id à Græcis confictum putent: fuisse verò hanc mulierem quæ latrociniiis regionem omnem infestaret, nonnulli prodidẽre. Sunt qui Aprum Psalmo 79. Exterminauit eum aper de sylua, pro cacodæmone intelligant. Sunt qui Vespasianum præmonstratum velint, qui Iudæos bello afflixit. quodque sequitur, Singularis ferus depastus est eam, Titum hunc esse aiunt eius filium, qui assumpto ad imperium patre, profectoque Romam solus remansit, Hierosolymamque oppugnatione consumpsit, & ita Eucherius accipiendum censet.

I M P E T V S.

Quid verò illud, quod omnium poetarũ consensu, impetus & bellica ferocitas per suam, verum eum agrestem, indicatur? Ferocem enim bellatorẽ si velint insigniori aliquo vocabulo honestare, Apro eum similem dicunt. Apud Aristophanẽ Lyfistrate, mulierũ chorus, si per Deas, inquit, hodie me commoueris, soluã ego suam meum. Et eadem comcedia Laconũ chorus minatur se cum Leonida tanquã apros irruturũ. Nam pugnacitas usque adeo illi propria est, vt prouocatus à venatore minimè fugiat, sed vltro pugnã capessat, & in ostentata tela nihil veritus irruat: vnde in prouerbiũ celsit, cum de audacibus aut nimium promptis loquimur, ad nos venire per hastã vt syluestre suam. Romani nostri, vt sæpius animaduerti, venatores eos ignominia notant, qui feruente iam venatione Apro conspecto, illum non illicò prouocauerit: atque hinc de eo qui sibi rixas contentiones ve quæritat, *ũ debet* dicitur. Harum rerum causa extrema Germanorũ gentes Æstyi appellatæ, pro armis formas aprorum olim gestare solitæ, vnã cum Matris deorũ insigni, qua superstitione etiã inter hostes sese tutos arbitrabantur. Apri porro vim, & fulmineũ illud robur admirat Oppianus: quandoquidẽ in venatione oppressus, tandẽ cum occubuerit dentes usque adeo ignitos præ se ferat, vt setæ de collo adhuc trepidantibus, auulsæ, dentibusque admotæ, quasi prunis ardentibus applicitæ concrispentur, sicque propius adhærescant concrementur. Sanè canes si tunc temporis eius dentes attigerint, tacti cutem perpetuis stigmatibus inuruntur. Tantam hanc tamen belluæ istius ferocitatem & impetũ (vt *ἡ μέγιστος* hoc dicã) facile declinari posse docet Democritus, qui eos ab Apris impeti negat qui cãcri ungulas ac pedes alligatos gestarint. Quod verò aprum hunc vnitestem Homerus dixit, haudquaquam huiusmodi coitus raritatem, vt aliqui putant, indicat, sed historiam ipsam, quam verissimã esse dicit Aristoteles: plerumque enim inter pascendum eo quo defertur impetu truncis & stipitibus

Apitibus acutis testes atterere, vt vix vnus interdum relinquatur incolumis.

Æ S T A S E T H Y E M S.

Aestatem per scetam suam significari tam ex historia, quàm ex vulgato dicto Ario docuimus. Nunc cur Aper hyemale tempus hieroglyphica imagine significaret, referendum. Hyemis utique facies hispida est, aspera & horrida: hispidus, asper & horridus est Aper. Humida, lutosa, pruinosaque hyems est: humidis, lutosis pruinosisque locis Aper delectatur, quibus dum fruitur, oblaesciure sibi maximè omnium videtur. Adde quod hyemali fructu, quippe glande, pascitur. Adonin ab Apro confectum, mythologi prodidẽre, quem Venus luget insolabiliter: id quid sibi velit, operæ precium fuerit explicare. Adonin mysteriorum interpretes solem esse autumant, Hemisphæria duò statuunt Astronomi, lucis vnũ, tenebrarum alterum. Fines describunt in Zodiaco hemisphærij superioris ab Arietis puncto primo ad Virginem usque permeatã, inferioris à Libra ad extremos usque Pisces. In superioribus autem his signis maior lucis participatio, in inferioribus longiores tenebræ. Incolit elegans Venus superius hemisphærium, B lutulenta sus inferius. Cum igitur sol nobis excipi videtur à tenebris, Adonis ipse conficitur: hinc reliquum est vt Venus luctu & mœrore contabescat, quæ luce quam amabat priuata, lugubre quodãmodo pallã induere cogatur. Hinc idẽ apud Ægyptios longè quæsitus Osiris, & Cereris tandẽ inuentus diligentiã,

V E N V S.

Diu verò apud Ptolemæũ cognomento Assertorem disputatũ ferunt à peritissimis viris de Plutone, declaratumque demũ est eundem esse & Osirim & Plutonẽ. Cererem autem eandem ac Venerem haberi: cui cum nitor & munditia sit cordi, meritò sibi proponit suam semper abominabilem, animal vt manifestum est, spurcissimũ, quod in Adonis elegantia usque adeo sauire gestat. Sanè apud Sicyonios, cum victimarum omnium femora Veneri adoleri solita essent, vnus tantum Suis ob huius facti memoriã femora nõ adurebantur. Quoniã verò Venerẽ hic eam ponimus quæ Ccelitẽ appellat Plato, quæ pura, nitida, lucis ac splendoris studiosa est, non humilem vulgaremque, quæ suæ sibi conscia turpitudinis in antro secubat, fornicibus & arborum vmbri septa, minimè absurdũ est quod ex veteribus, nonnulli tradidẽre, suillũ genus aded inuisum Veneri, quod immundissimi sunt sues ex omni mansueto pecore, vti superius ostensum.

A D O N I S.

Quæ demum effigie ostentaretur Adonis iste in hyemalis temporis hieroglyphicum, recitare non pigeat. Simulachrum enim eius in Libano monte olim tali habitu visebatur, obnupto scilicet capite, specie tristi, faciem manulæua, dextra amictum sustinente, in quem lachrymæ confluere videbantur: quæ omnia speciem hyemis describunt.

C H A O S.

Et quoniã ita sunt mortaliũ ingenia, vt quod ab vno aliquo scriptore sit excogitatum, aut memoriæ mandatũ, nunquã alij desint qui priorũ industriã labefactare contentur, sunt qui tradant Ægyptios non ea de causa suillo generi pepercisse quod impurum id esse decreuissent, sed venerationis ergò, quod animal id tenebrarum symbolum haberetur: cumque illi tenebras longè antiquiores luce prædicarẽt, cuiusmodi quippe erat illud quod dixere Chaos, inanis, bruta, & stupens materia, formæ expers, ac tenebrarũ omnium conceptaculum, eaque de causa porcum tenebrarũ & cæcitatũ simulachrũ esse profiteretur, quod oculos

ita supernè obumbratos supercilij prominentia fortitus est, vt cœlum tot lumi- D nibus insigne, tot lampadibus illustre, nunquã intueatur, cernuus verò semper humum despiciat, terram inquam ipsam, & noctis & totius obscuritatis paren- tem vnice contempletur: congrua admodum visa est similitudo, & vera sympa- thia, vt qui tanto cultu tenebras prosequerentur, animal auersum à luce identi- dem admirarètur: nam ea quoq; de causa Crocodilum, vt loco suo dictum, pro Deo coluerunt. Porro Alexander Aphrodisieus suem ait pronum adedò ciboq; deditũ, vt si fortè sursum aspiciere cogatur, protinus stupore percussus sileat ob insolentiam. Addunt hepar eius imminui caua Luna, atque consensum cum ea quendam habere. Lunæ verò sunt pulla omnia dedicata.

PORCI CVLTVS.

QVimò adiciunt, non Ægyptios tantum id honoris porco habitum vo- luiffe, verum alias etiam gentes porcum inter numina collocasse. In Creta enim sacra erat sus, quod creditum sit animal hoc nascenti Ioui mammam sum- misisse, pueriq; vagitum, ne audiretur à quopiam, grunnitu peruicisse: licet hoc Amaltheæ capræ assignent plurimi, vsque ad eò nullum apud vetustatem illam E totius imperitam veritatis, tam impudens mendacium erat, quod vanitas eorũ temporum non admitteret, & religiosissimè approbaret.

MILITARIS ORDO.

PORcum sanè Romani inter signa militaria nō sunt admittere dedignati, quę quintum obtinebant locum, & instructæ aciei rationem figuram ve quan- dam, porcinam frontem appellabant.

IOVII.

INgestaminibus verò militariibus Romanorum quæsierit fortè aliquis, quid sibi velit sus coloris rufi, habitu quodam sedentis, positus quippe clunibus, ac reliquo corpore surrecto, quæ spectatur in cæruleo clypeo, cuius marginem ruber ambit circulus. Insigne hoc erat eorum ordinum qui IOVII appellaban- tur, Diocletiani principatu, & sub illustri viro Magistro peditum nuncupato militabant.

HONORIANI.

IN eadem igitur Romana militia præferebatur & albus clypeus, cuius aureus F erat umbilicus à luteo circulo circumscriptus. Circulo innitebantur dimidia- ti porci duo coloris prasini, alter alterũ inspectantes. Insigne hoc erat eorum mi- litum qui Honoriani vocati sunt ab Honorio principe instituti, hiq; sub Magi- stro equitum stipendia faciebant.

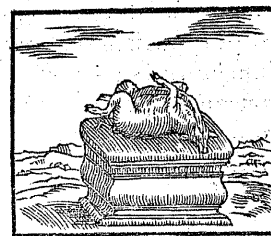
AGRICOLA.

Sed vt ad Ægyptios redeamus, sunt qui aliam etiam affirmēt causam cur ani- mal hoc Ægyptij voluerint inuiolabile: nempe quòd apud eos porci agrico- lationis vsum præstarent, frumentariamq; rem alicubi solis eorum operis adiu- uarent. Nam qui, vt Exodus ait, propinquiorem Nilo regionem accolunt, quæ satis mollis & irrigua est, nullo aratri, rastri ve aut sarculi vsu freti, suilibus tan- tum vestigiis terram subigunt, exundante scilicet Nilo remollefcit terra, cumq; redierit in alueum sementem faciunt, inde porcos abigentes oculant & terræ mandant, dum illi & rictu terram subuertunt, & sparsa per agrum semina pedi- bus oculcant. Sanè Latini vtilissimum satis sulcum porcum appellauerunt, ra- rum eum scilicet, qui deducitur aquæ deriuandæ gratia, quippe vt aquam fru- mentis nocere prohibeat. Inde veteres porcare pro prohibere vsurpauerunt, quamuis

A quamuis Varro elatam terrã inter duos sulcos ideo porcam vocari dicit, quòd ea leges frumentum porricit. Sic cum diis exta dabant, porricere dicebãt. Quo- niam autem mirificè inter se congruunt hieroglyphica cum sacrificiorum riti- bus, quòd vtraq; iisdem causis plurimum inniti videantur (nam vt paulo ante positum est hieroglyphicum vaniloquentiæ per porcum, quem elephantus auerfetur: in sacrificiis identidem immolatur porcus ab laborantibus delirio verborum, atq; etiam insania, & quod terrenis præcipuè sensibus addictus ap- plicitusq; est, sponteq; & voluptuose admodum inhæsit luto lasciuia, turpi- tudinumq; simulachrum habetur. Idem in sacrificiis Maia, & dis terrenis offer- tur: & ita demum in plerisq; aliis hieroglyphicis, idem consensus est) non in- congruam rem me facturum existimaui, si de porcorum immolatione plenius quædam apposuissem: ab eo autem quod delirio super nuper attigeramus, incipiam.

IMmolari siquidem porcum ab laborantibus insa- DELIRII PIACVLVM.
B Menæchmis: nia verborumq; delirio, multiscius Plautus indicat

*Nunc ipsi natur a Deo mihi respondeas
Adolescens, quibus hic precijs Porci veneunt,
Sacres, synceri: nummum vnum en à me accipe,
Iube te piari de mea pecunia:
Nam ego quidem insanum esse te certò scio.*

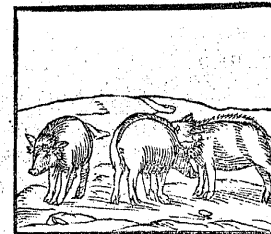
In eandem sententiam Horatius Sermonibus:

Immolet ecquis hic porcum Laribus.

quòd is insania minimè laborare videretur qui diues, neq; periurus neq; fordi- dus haberetur.

Sed tam multis porro mysteriis Porcus sacrificari solitus, vt animalũ soli sues *ἑνὸν ἐξ ἑνὸν*, quod immolare est, meruerint appellari: Latine sacres, te- neri adhuc, & in veteri comœdia sues mystherici nun- cupantur, eaq; laudatissima erat hostia, si quis inuen- tus esset porcus, qui solidas vngulas non diuisas ha- beret. Quod ne cui mirum videatur, sciendum est ex Aristotele, in Macedonia Æmatheolicas sues vn- guibus esse solidis.

SACRIFICIUM.

SACRAMENTVM.

PER porcum sanè iurare Agamemnonem apud Homerũ legimus. Et pugiles certamè inuituros iuxta Horcij Iouis statuam in Elide maçtato porco iurare solitos, sine fraude sese comparasse, tradit Pausanias. Quin etiam iudices præfe- ctosq; certaminũ eodem sacro, & apud eandem statuã iurasse tradit. Nulli verò porcum illum per quem illi iurassent edere licuisse: quare Talthibius Homeri- cus porcũ quem Agamemnon pro iuramento statuerat, arreptũ in mare præci- pitem dedit. Addemus & illud, censores Romanos cõpleto quinquennio iustra- ri solitos, sacrificia de sue, oue, tauro facientes, quæ vnica dictione SOLITAV- RILIA vocabantur, vt obiter apud Pædianũ in Diuinationem corrigas, quod duabus locutionibus dissitum legitur in vulgatis codicibus, Soli taurilia. Ce- reri autem porcus, vt dictum, in primis maçtabatur, siue quòd pastu segetũ & dissipatione, magnas aruis inferat clades, vt apud Ouidium,

Prima putatur
1 iij

gratulabunda occurreret prima, qua conspecta scisis sibi vestimentis infelici. D
tatem suam & luctuosam filie calamitatem miserabiliter deplorauit; neq; tamen
impio abstinuit sacrificio, cum generosa virgo viriliter instaret, ne pater voti
reus fraudaret Deum, dum tantum mensium implorata mora, qua in monti-
bus virginitatem suam defleret: quo elapso tempore ad patrem magno animo
rediit, seq; obtulit sacrificadam. Sed id impiè Iulianus & Appion, quod Iudæos
omnes in vnum eundemq; ordinem redigunt, atque adeo Christianorum quo-
que instituta, detortis præposterè horum exemplis, malignè admodum infectan-
tur, contumacium & à diuino præcepto præuaricantium moribus innixi, quos
neq; nos vnquam imitati fumus, nec ab vilo vnquam pio suscepti: idq; dissi-
lant illi quod à regio Psalmographo tam acriter improbat, vbi Psalmò sexto
supra centesimum clamat, præuaricatores quosdam à vera pietate abalienatos
eò dementiæ prolapsos, vt & filios & filias suas cacodæmonibus maxare non
exhorruerint: & vt rem magis exacerbaret, indignationemq; suam exaggera-
ret, eiusdem statim rei repetitione facta, innoxium ait filiorum suorum sangui-
nem ab eis effusum, & Cananæorum simulachris oblatum, terra scædissimè pol-
luta, quæ scelus tantum, & vsque adeo impium, execrari videretur. Quin &
Chrysofomus, oratione cõtra Iudæos tertia obiicit eis, quod filios & filias suas
dæmonibus immolarint. Negat hoc Adamantius contra Iulianum, sed de sacrifi-
cio piorum, & Deo ritè facientium loquitur, non esse eos Iudæos intelligens,
qui à legitimis Iudæorum sacris recesserunt. Chrysofomus præuaricatores ta-
xat, quia dæmonibus ea faciebant. Et tamen hodie sunt inter Iudæos qui cum nõ
posint Christianæ seueritatis metu homines immolare, qua ratione tamen hu-
mano sanguine sacra faciant excogitarunt, eo quippe à thermis, à cucurbitula-
riis quouis precio promercati: ita eo in vitreum aliquod vas infuso, & ad arden-
tes carbones admoto exciendis dæmonibus abutuntur, quos appellarint, quo-
ad sanguis ille deferbuerit, ad mandata adsistentibus, & ad omnia quæ iis scisci-
tati fuerint respondentibus. Sed vt hæc non à Iudæis Domini, sed à malis & re-
bellibus factitata prætereamus, Porcumq; nostrum iam rûde donaturi honesta
etiam misione pro meritis ornemus, quid ab eo beneficij consecuti fuerimus
confitendum. Siquidem Diophantes Lacedæmonius, qui de sacris Deorum
opus admodum curiosum elucubrauit, porcum ait loco hominis immolari cœ-
ptum ab Atheniensibus: nam prius, vt dictum, qui centum homines cecidisset,
Marti hominem faciebat. Magna igitur fuillo pecori gratia debetur, cuius im-
molatione vita sit humano generi condonata.

Iudæos etiã
hodie huma-
no sanguine
sacra facere.

PIERIVS VALERIANVS AD LACTAN-
TIVM PTOLEMÆVM NOB. SENEN. DE IIS
QVÆ PER GREGALIA QVÆDAM SIGNI-
ficantur ex sacris Ægyptiorum
litteris.

Regalium nonnullorum significationes ex Ægyptiorum adytis erutas, super qui-
bus multa, literatissime Lactanti, apud egregie probum virum Hieronymum Man-
dolum Picolomineum cœnantes in amœnissimis eius hortis, locuti fueramus, vt
in commentarium redigerem suassisti, quod argumenti raritas lectionem hanc
faceret non inuicundam, & vt addebas, etiam optabilem: quod super his Græci pauca admodum
dixissent,

A dixissent, Latini verò pene omnes huiusmodi scientiam propemodum ignorassent, minime qui-
dem hi atq; illi taciturni, vel rem adeo doctam in tenebris & situ computrescere permissuri, hæsi
disciplina tunc cognita fuissent. Quota enim ea portio est, quam vel Tacitus, vel Ammianus,
vel Macrobius, & si qui alij talia curarunt, vix primis libatam labiis attigerunt? Suasu igitur
incitatus tuo, quacumq; & hic & illic comperissem, & ex veterum præcipue numis potius
quàm ex libris didicissem, in vsum tantum asseruabam meum, quod Principes, quos colimus,
huiusmodi antiquitatum cognitione delectari plurimum animaduerteam, vt scilicet pro re
quæ nasci posset, interdum haberem quod super his non ineptè neq; imperitè dici videretur:
quædam enim omnino huius generis esse mihi persuadebam. Postea verò quàm & tu & Bar-
tholomæus Carolus Picolomineus, neq; non Marius Bandinus, sodales tui, tam enunclata naris
viri, quiq; vna cœnabāt, egregie ipsi quoq; literati, industriam studiumq; hoc quaecumq; meum
commendare cœpisti, tuq; præclarat tot, quæ scitu iucunda in veterum numis obseruatas, expli-
casses, essentq; omnes eo in argumento facti attentiores, facile impetrasti, imò, vt verius loquar,
perpulististi, ne istiusmodi rei curam, quæ omnium literatorum ingenia videretur oblectatura, de-
sererem. Aiebas enim Latinos hac scilicet in re Græcis inferiores esse, quòd præter Marcum il-
lum Varronem, & nostrum Plinium, vixq; alterum ab eo, neglexisse quodammodo visis fuerint
eruditionem, quam Græci tam veteres quam iuniores tanto studio amplexi sint, vt ne leuissima
quidem contempserint, & ita res tam publicas quàm priuatas minutissimè perquisierint, easq;
memoria commendare nequaquam erubuerint, vt nihil in protritit, curisq; etiam scrupulis præ-
terierint, cuius aliquam non habuerint rationem: hinc magnam antiquitatis tam in verbis
quàm rebus cognitionem, ad nostram vsq; ætatem peruensse. Fuisse nostros seueriores, & subli-
mum tantum materiarum amatores: acciderèq; hinc, vt eorum multa quæ ad ritus, ad mores,
ad rem domesticam, ad negotij quotidiani vsum faciunt, per nostrorum incuriam in cognita no-
bis sint: per Græcorum verò diligentiam, qui tam Latinorum quam suorum res perquirentes no-
stra obuiam ierint negligentia, plurima nouerimus, quorum neminem eorum qui nunc erudi-
ti habentur, pœnitere possit: & quæ plurima in hanc sententiam disseruisti. In hoc igitur studiũ
cum, quantum per occupationes meas licebat, auidius incubuissem, multa conscripsi commen-
taria, quæ tamen emendare non potui, quòd principum virorum, quibus addictus eram, nego-
tia quæ tractabam, inceptum opus sapius interrumpere cogitationesq; meas alio omnes auertere.
C Et quia te in primis impulsore factum hoc est, necesse quoq; tibi fuerit horum partem recogno-
scere, polire, castigareq; ne vel ego tibi frustra paruerim, vel tu vir admodum grauis rem nihili
consultuisse videaris. Quæ tibi obuenerunt ea sunt, de quibus sermo tunc noster fuit, cum vir ra-
rissimus Franciscus Bandinus Archiepiscopus vester numismata in agro suo nuper inuenta ma-
gno numero in mensam nostram iussisset effundi, in quoru bona parte, hirci, oues, arietes signati
erant: traxere hæc reliquum gregem, vt vna viderentur caula posse commode coërceri.

id est ab illis

DE CAPRA.

STO igitur prima de Capra consideratio, quoniam ea vago la-
sciuoq; admodum ingenio prædita, & vorandi auiditate hac illac
cursitans, locoq; stare nescia, è grege prima omnium prodit.

AVDIENDI PROMPTITVDO.

HOminem auditu præpollentem Ægyptij hieroglyphi,
Hcè significare si vellent, Capram ponere soliti sunt, quam
per aures perinde atque per nares spiritum & emittere, & vicissim recipere vnã
cum Ægyptiis tam Archelaus quàm Alcmaeon autores grauisissimi prodidere:

quamuis opinionem hanc maximè reprobatur Aristoteles, humanamq; diligentiam id nulla adhuc dissectione deprehendisse, aut sensu aliquo euidentiore conicere potuisse, firmiter asseuerat. Aegyptiis tamen commentum placet.

Sunt qui multitudinem vniuscuiusq; casu cōsternatā obstupescantq; indicare volentes, capram villo à mento dependente comprehensam pingant. Accidit enim vt si earum vnā ex grege arunco eo apprehenderis, ceteræ stent veluti stupidæ, suos in illam vnā oculos conicientes. Sunt verò qui loco hoc modò eryngium, modò moly, vel origanum etiā quærant, quem caulem si ouis capella ve pascendo auulserit, & in sublimi conspicuum erexerit, grex reliquus abiecta pabuli cura attonitus reddatur, neque prius pabuli memor fiat, quàm caulis ille à pastoribus ab ore pecudis abstractus abiiciatur. Cuius fabulæ autores etiam citant Aristotelem & Plutarchum. Nos hieroglyphicum de apprehensa capræ barba, quam Opilius Aurelius spirillum vocari dicit, aruncum Plinius, ex Naturali historia desumpsimus.

CONSTERNATIO
multitudinis.

PRO VITIBVS SACRVM.

Quid autem sibi vellet hieroglyphicū aheneæ capræ inauratæ, quam Phliantanto cultu prosequerantur, vt illi etiā preces allegarent, Pausanias declarat. Quippe cum manifestum sit, sydus, quā Capram appellant, exortu suo vitibus nocere, id honoris ei habitum voluere, quòd, ne id accideret, ea potissimū ratione caueri posse iudicauerunt. Animal porro id cum sit ex domesticis omnibus damnosissimum, lege in Acropolin Athenis adire prohibitū, morsu noxio vniuersa germina abrodens, & vt more Iurisconsultorū, ac prætorij edicti loquar, pauperiem faciens. Alij Baccho Caprum ob hoc mactare maluerunt, vt bestia quæ morsu pestilenti vitibus maximè nocet, immolata, Deum vitibus conciliaret. Nam & Ascolia sacra, de quibus Virgilius: Vinctos salière per vtres, ea de causa Baccho sunt instituta, quia vtres ex hircinis caprinisq; pellibus fieri consueverunt. Quoniam verò caper vitem abrodens eam veluti veneficio vitiat: excogitatum est in Bacchi gratiam id in vtres ludibrium, vt scilicet eos flatu tumefactos per humum disponderent, superq; eos saltationibus lasciuirent, vnde lubricitate pellis suo pte pingui delibutæ pingues identidem fallerentur, præcipitesq; saltatores, sine villo tamen incommodo, conciderent, effusumq; omnium risum excitarent. Eadem antipathia causa dictum à Virgilio autumant:

Et in veribus torrebimus exta columnis.

Corylos enim vitibus vicinitate sua nocere, experimēto compertum est: quamuis Festus columna hastilia ex corno arbore facta potius, quàm ex Corylo velit. Contrà verò inuentum est ex tam pestilente in vites animali maximam capere vtilitatem, eiusq; beneficio augeri vindemiam: siquidem apud Africanū legas cornua caprarum numero tria circum arborem cui vitis maritata sit, in terram affigi, acumine deorsum immisso, ore cornuum supra terram paululum extante, vt pluuia velut in vas influere possit, id factum vberimæ fertilitatis in vitibus auxilium esse. Nihilò secius, vt idem Africanus autor, non morsus tantum vitem lædit, verum pulmo etiam eius contra vini vim arma capit, si assetur, & ebrioso cuiquam in cibum detur: efficit enim vt vapor ille qui temulentiam inducit, retundatur, inaniterq; diffletur & euanescat. Quin etiā hircinus adeps, quo

falx

A falx putatoria obuncta fuerit, ne pediculi in vite generentur, prohibet, ab eodem proditum Africano.

Hieroglyphicum erat & Panis signum, ex quo tota mundi machina intelligebatur: capripes enim erat, humana reliquum effigie. Inferior ea pars terræ hirta & hispidam ostendebat: humana verò læuitas atq; mollities, tranquillum & defæcatum æthera, mundi ipsius ducem. Huic insuper illa in Nymphas procacitas attributa, & nunquam satiata libido: mundus siquidem assidue rerum species progenerat, & humore plurimū vitur, materia quippe generationi in primis & apta & commoda. Quare simulachrum Panos tam syluis & agris, quàm hortis & fontibus & puteis vt tutelaris apponebatur. Commentitiū verò est, quòd Pana nonnulli ita dictū arbitrantur, quia Penelopes & totius turbe procorū filius fuerit, qua in sententia Theocritiana est *Ἰδοὶ τὴν αὐτὴν ἰδωμένην*. quem quidem Epimenides ex Ioue & Callistone genitum asserit, poematibus: gemellos enim fuisse Pana & Arcada. Sed Aristippus, Arcadico, Iouis & Nymphæ Aneidos prolem agnoscit. Sed qui veterum fabulas speciem quandam esse philosophiæ autumant, delitescentem in illis doctrinam ita solent explicare, vt Pana ideo dici velint, quòd, vti monueramus, simulachrū eius vniuersi naturam exprimat: forma enim eius rebus quascunq; tuemur accomodata est. Cornua siquidem & Solis & Lunæ similitudinem esse perhibent. Nam alibi cum de Mose loqueremur, radiatā eius faciem pro cornua à nonnullis acceptam ea de causa docuimus, quòd apud Hebræos radius & cornu sint æquiuoca. Pantheræ pellem, stellarum, vt Probus arbitrat, vt quidam alij, simulachrū esse terræ, quæ mira sit varietate conspicua: inferioris partis villos omnium terra nascentiū imaginem haberi. Fistulam spirantium in orbe toto ventorū imitationem. Caprinam faciem repentinas procellarū turbationes, quæq; toto aëre sunt mutationes, indicare. Iam per femora hirta, syluosa loca: per crurum exilitatem, montiū abrupta figurari. Sunt qui falcem etiā manu prætentā illi attribuunt, quòd dubio procul labores, quos operibus mortales impendunt, indicaret. De hirco autem qui Alexandri Macedonis apud Danielem indicium fuerit, alio loco dictum. Hic illud potius ponam quòd Eucherius tradit, ex Capræ simbolo iustos intelligi ex Gentibus præcipue venientes, eoq; spectare Solomonis dictū, Capillatura tua sicut grex caprarum quæ reuelatæ sunt ex Galea: sumpta scilicet inde similitudine, quòd capræ de sublimi cibum petunt, veluti p̄j quæ supernè sunt ad animi cibū inuestigant.

LIBIDO.

Caprinum ad hæc genus in Chimera: capra enim & Chimera idem: quippe in nequitia Bellerophontis virtute domita, mediū tenet: quòd libidinis affectū notat, ea videlicet de causa, quòd huius generis animal in libidine & procacitatem sit immodicū, hædosq; petulcos eadem ratione dictos à Virgilio legitimus. Decq; Satyris identidem capripedibus eadem omnium consensu feruntur, non posse quidem eos libidine satiari. Minimè verò fabulosum esse de Satyris cōmentum, ostēdit Plinius, qui illos in Subsolanis Indorum montibus inueniri tradit, humana effigie animal perniciosissimū, vt propter velocitatem nisi senes aut ægri capi nequeant. Sed & Pausanias hæc de illis audisse se proficitur, Euphe

VNIVERSA MVNDI
machina.

num quendam probatę fidei virum aliquando sibi narrasse, cum in Hispaniam D nauigaret, aduersa tempestate se in exteriorem Oceanum esse delatum, postę multorum dierum nauigationem, ad insulas quasdam desertas peruenisse, quas homines ferino trucię aspectu syluestres inhabitabant, corporibus hirtis, pilorum colore subrufo, caudis equina penę maioribus præditi: qui posteaquam nautas illuc aduectos inspexissent, ocyus omnes ad extremū littus accurere, vocem quidem nullam, sed stridorem quendam informem & inarticulatū emittentes: in sceminas autem quę nauī illa casu veſtabantur, eos adeo furiosos inuasisse, vt ægrę ab iniuria etiā cęsi flagris abigi, summouerię potuerint. Veritos verò nautas ne quid indignum paterentur, inhibita nauī procul in anchoris stetitisse: barbaram verò quendam mulierem, quam secum habebāt, in littus exposuisse: in quam omnes postea petulantissimę debacchantes per omnia corporis caua libidinem exercuerint: easę Satyrorum insulas à nauigantibus appellari, Euphemus idem asserbat.

F E B R I S.

SVnt qui febrem ex Caprę simulachro significēt, propterea quod animal id eo semper in cōmodo labore: hinc anima illi semper ardentior, ita vt attacta pastu exurere videatur. Vehementem verò in quocunę animali calorē, febrem esse, tum Aristoteles, tum alij prodidere. Ea autē de causa in eius venditione dominus sanitatem præstare minimę cogitur: tantū verò sufficere, si eam eo die bibisse comedissę profiteatur, Florentinus autor admodum celebris, qui inter multa quę reliquit literarum monumenta, etiam de re rustica nō incuriosę conscripsit, ita semper febricitare capras ait, vt si quando deficiat febris, intereat.

A V G V S T I G E N E S I S.

IN numis quibusdam argenteis Capricorni cęlestis signum hieroglyphicę cęsum aspicias: indicat id, vt ex Tranquillo didici, Augusti genisim. Nam cum Theogenes mathematicus ad quem in secessu Apollonię vnā cum Agrippa comite accesserat, genituram eius inspexisset, exiliissetę & adorasset eum, tantam mox fiduciam fati Augustus habuit, vt schema suum vulgauerit, numumę illū argenteum nota sideris Capricorni, quo natus est, percusserit. Numum hunc ^{Augusti numus.} attrectaui, in quo Capricorni signum est in piscem desinens, quod spheram intra priores pedes positam euoluere videtur: ab altera parte Augusti caput.

M E R E T R I X.

VT verò redeamus ad Capram, ea cum pestilenti morsu præcipuę noceat, ingenij meretricij, conuenienti admodū hieroglyphico, symbolum habetur, ab ore quippe cuius damna tot mortalibus inferuntur: nam veluti germina præcipuę Capra peruestigat, quę depascitur auidissimę: ita meretrix cupida est in primis adolescentioris ætatis, vtpote quę ob imperitiam magis idonea sit vt facillimę decipiatur. Vnde non illepidē Nicō Attica meretrix ^{αἴξ}, id est, Capra cognominata est, quoniam mercatorem adolescentem Thallum, qui in Atticam caricas & mel Hymettium empturus aduenerat, abligurisset. ^{θαλλός} autem ^{γενή} men est, quem lusum haud iniucundę Machon ita explicat:

ἔπειτα λήτο δ' αἴξ, ὅτι τὸν μέγαν

καπράγ' ὄρασε τὸτε θαλλόν.

quod nos ita reddidimus:

Nicō olim meretrix fuerat, mox Capra vocata

Est, quod amatorem eximium cognomine Thallum

Fortiter absumpsit.

Necę aliam ob causam caprę lumbi sacrificiis offerri

A offerri apud Hebręos prohibebatur: nisi quia necesse erat lumbum esse immaculatum, vel, vt alij, integrū, vt alij, perfectum. Capra verò cum pro delinquente ponatur, immaculatos lumbos habere non potest.

N E Q V I T I Æ F A C I N O R O S I T A S.

Meritò itaque viri libidinosi probra & impudica facinora notare si vellent **Æ**gyptij sacerdotes, hircum potius quàm taurum pro hieroglyphico fingere instituerunt. Taurus enim licet inguine sit præcipuę validus, & in re venera perpetranda promptissimus, non tamen incendit quoad anniculus fiat: neque quidem iuuenca recentior quàm annicula venerę patitur, nisi ostento: hircus verò septima posteaquàm natus est die, vt apud **Æ**lianum, alij septima dixerunt hebdomada, rem veneram aggreditur, improle tamen & infecundum semen eiiciens, veluti tauri quocę vsę ad bimatur, licet alioqui non nisi quadrimos eos generationem implere nonnulli contendant. Sedenim hircus celerius porrò quàm quoduis aliud animal incendit, rectę ab Horatio libidinosus appellatur: cuius scēditatis gratia inter Deos insipienti seculo annumeratus aliquando est, perinde ac Panes ac Satyri. Is quippe apud **Æ**gyptios Mendefio ciuitate multarum & formosarum puellarū collegio curabatur, sacro inclusus fano, cui selectiores capras non indiligenter educabant, autor Plutarchus. Et Veneris simulachrum, quę hircō insideret, Pausanias obseruauit, non alia de causa puto, quàm ob huiusmodi petulantia. Et Mathematici mulierem nudam, quę hircum humero gestet, vigesimosecundo gradui Virginis adscribere, ex eo impudicitiam eius significaturi, qui gradu eo oriente natus esset. Huic generi brutorum similis fuit Heliogabalus, qui mulieres nunquā iterauit præter vxorem: ille, vt Alexander Seuerus ait, non solum bipedum, sed etiam quadrupedū spurcissimus. Iam verò Sacrę literę dum hircos hęcodosę immolandos monent, nequitia omnemę libidinem iugulandam indicant, vt interpretatur Adamantius: cuiusmodi etiā interpretamentum habes apud Cyrillum, perinde ac etiam reliqua Leuitico contenta, vt facillē iis accedā, qui opus id adscribunt Adamantio. Hęcō autem ferę passim in Diuinis literis hieroglyphicę pro perditis & nequam hominibus, libidinis & aliorū scelerum facinoribus inquinatis designantur: idę manifestissimę cognoscitur ex eo, quod Dominus noster consummationem seculi, vt ait Hesychius, narraturus, ouibus à dextera statutis pollicitus est eis iustorum benedictionem: in hos autem à sinistra segregatos, dira illa omnia, quę in profligatissimū quencę decernuntur, comminatus est. Ita verò pro sceleribus hircus ponitur, vt in Diuinis literis statuatur ante aras hircus viuens, sacerdosę vtracę manu super caput eius imposita confiteatur vniuersas populi iniquitates, delicta, admittacę prauę & impotenter, omniacę in eius caput increpans oggerat: mox per hominem certum in inuiam desertamę solitudinem emissum deportari iubeat. Illud etiam addunt ad causam, quod asperum gerit pilorum indumentum: asperum interpretantur peccato refertum: atę ita mortale genus omne mysticę per hircum accipitur, quia nihil est peccato asperius, diceret Hesychius. Sedenim quod de capro emissario tetigimus, sunt qui eum signum esse velint profugarum legionum quę à Deo defecerunt, quęcę in scēditatem & horrorem damnatę in omne sæculum, ceciderunt.

D I A B O L V S.

ADamantius itacę hircum ait diaboli symbolum esse, vbi ita interpretantur: **C**um verò ad martyrium duceris hircum obtulisti, quia scilicet autorem

peccati diabolum iugulasti. Hinc vulgò receptū vt malo dæmoni cornua pas-
sim attribuantur. Nequitiam porrò per dæmonem intelligi, in humanicipite
serpente loco suo declaratū est. Iam hirsutos apud Esaiam inuenias genera dæ-
monum: hos nonnulli etiam doctissimorum Incubones vel Satyros, aut quos-
dam syluestres homines putauerunt. Maximus Tyrius, vbi Midæ fabulam scri-
bit, qui Satyrum per insidias ceperit, à quo omnia fieri aurea impetrasset, Saty-
rum, inquit, ebriosum dæmonem, insulo in frontem mero captum.

PETVLANTIA DOMITA.

GRæci autem poëtæ caprum ab Hercule domitum ea de causa finxerunt,
quòd is cum procaci lasciuia homines ipsos antecelleret, domitus à virtu-
te, impositū petulantiae modum, extinctosq; libidinis æstus, suppressosq; pro-
cacitatis impetus demonstraret. Nam eius nequitia vir fuit, vt triginta vna no-
cte mulieres aliquando feratur iniisse: & vt apud Athenæum, idem septem die-
bus quinquaginta filiabus Thestij virginitatē imminuit. Illud de Proculo, qui
Probi tempore tyrannidem inuasit, vel ex epistola sua manifestū est, qua se no-
cte vna captiuas decem ex Sarmatia constupraste gloriatur, scq; inter fortes an-
numerari affectat, dum mollietiam suam maximè commemorando manifestat. **E**
Quòd vero Iunoni capras immolare primus Hercules instituerit, id ea de causa
factum, quòd alterius hostiæ sibi facta copia non fuerit, cum ei Deæ sacrificare
vellet, propterea quòd sibi aduersus Hippocoonta pugnantem aduersata non es-
set: quæ res tangitur à Pausania libro tertio. At Lacedæmonij Dianæ cogno-
mento Corythaliæ sacrum in agris facientes, non nisi caprarum carnes in obso-
nium adhibebant, neq; aliud animal præter id in huiusmodi sacris immolari fas
erat. Apud Xenophontem legas, Athenienses, quo tempore Persæ cum ingen-
tibus copiis Athenas deleturi in eorum fines inuasent, Dianæ votum fecisse,
tot illi se Capras immolaturos, quot hostes occidissent.

ADVLTERÆ CONIUGIS MARITVS.

NEQ; illud inuentū adeò nouum est, vt nullam sapiat antiquitatē, quòd ho-
die vulgò caprum eum appellamus, qui coniugem habeat adulteram: erat
enim & hoc apud veteres hieroglyphicū: atq; illud insuper adagium ferebatur **F**
in spurios, si de patre quispiã quæriraret, vt *ἡ μὴ τὸς πατὸς ἀδελφὸς ἀλλ' ἀδελφὸς τῆς μητρός*, responderent, Maris
quippe, vti capra itidem, vt pote qui de patre incertū ferret, propterea quòd ca-
pellis nullum ducem pastores constituunt, vt ait Aristoteles, vel vti suos oui-
bus arietes, suos bubus tauros, & ita plerisq; aliis. Caprarū siquidem natura in-
stabilis, lubrica, atq; mobilis admodum est: quare hœdus in caprilibus à matre
tantum dignosci potest. Meritò itaq; vir, de cuius liberis vxor tantum possit
interno scire, hircus appellatur, & *ἡρκαλὸς* per hircum figurabatur. Nam &
Catullus in hanc sententiam, Putare cæteros hircos, dixit. Quòd verò sunt non
illiterati viri, qui diciturum inde sumptū putant, quòd hirci suas scemellas iniri
facile patiuntur, etiã si coram spectauerint, vt quem notat Iuuenalis cum dixit,

Doctus est ad calices vigilanti stertere naso;

aliter traditum ab Eliano legimus, qui sentire hircos riuilitatis affectum testa-
tur exemplo Grathis pastoris Calabri, cuius dormiētis cerebrū caper cornibus
in eum incitatis eliserit, propterea quòd deprehensus esset ab eo cum capella
quam amabat venerea copula misceri, de quo Probus Georgicōn primo: sed
vri dictum, copiosius Elianus. Rusticum enim & imperitum id genu shomi-
num, hac plurimū nequitia famosum inuenias: vnde iocus apud Theocritum,

ὁ πάλῳ

A

*ὁ πάλῳ ὅτι ἐσθλὴ τὰς μικρὰς οἶα βατθύνται,
τοῖς τε δὲ φθάλμῳ, ὅτι ἐ γράψῳ αὐτὸς ἔχοντο.
Æpolus inscendi videat siquando capellas,
Liquitur obtutu, quòd non caper ipse creatus.*

Quòd verò vulgò Becchum eiusmodi notæ hominem appellant, quippe cui
coniunxit adultera, atque etiamnum animal hoc ita vocitent, antiquissimam
esse dictionem, in Græcorum habetur commentariis. Apud historicos enim le-
gere est, Psammetichum Ægypti Regem Phrygiorum antiquitatem de qua ma-
gna inter Phrygas & Ægyptios contentio fuerat, in Ægyptiacis pueris huma-
no omni consortio inhibito educatis, eo argumento deprehendisse, quòd ex
suapte natura Bech pronunciarent, quæ vox propriè caprarum & hircorū est,
eòq; vocabulo Phryges panem appellarent. Rostrum verò auium plerisq; nūc
Italiæ locis, olim verò tota Gallia becchum nuncupabatur: & Beccare passim
pro mordere decerperēue dicitur. Quasi verò fuerint primitus homines à Ca-
pris enutriti, naturaq; ipsa vocem enunciare docuerit, quæ ad alimoniam ma-
Bgis necessaria videretur, id honoris Phrygibus adiudicatum, vt antiquissimi o-
mniū haberentur. Quæq; ratione balantes oues, & latrantes canes appellamus,
eadem illi becchos hircos vocauerunt.

DE ORYGE.

Onter minores Ægyptij greges Oryx est, quem nonnulli Caprarum
adscribunt generi. Hunc ex omnibus animalibus solum auerso pilo
esse, autores tradunt.

MATHEMATICVS.

PER hoc animal pictum aut sculptum, mathematicum hominem hierogly-
phicè intelligebant: siquidem Ægyptij, cum Sothen astrum illud suū, quam
nos Caniculam appellamus, magno cultu prosequerentur, decq; die, quo præci-
puè oriretur, solliciti admodum essent, animaduenterunt Orygem sideris eius
ortum sentire, atq; etiam clamore edito significare, quasi vel ortum nunciet, vel
saluere iubeat. Sedenim eo tempore quo astrum illud oritur, aiunt capras om-
Cnes, quotquot Ægyptus habet, conuersas ad ortum prospectare, peractamq;
ita reuolutionem cum fide fieri exploratam: consentireq; in id Mathematico-
rum supputationes. Quinetiam, vt nonnulli alij tradunt, oryx stat contrà, con-
tueturq; stellam, ac veluti numen adesse sentiat, pro cumbit adorabundus: qua-
re primas illi partes in huiusmodi significato tribuere, cum *συμπέθει* tam insignis
cum eo sidere animal moueret, & ea viderent ab eo deprehensa, quæ longa mor-
talium studia non nisi multarum ætatum successu & obseruationibus per ma-
nus traditis, consequi potuere, cœli motu præsertim assidue variante, quadãq;
veluti trepidatione vacillante.

SOBRIETAS.

HABET & id temperaturæ cum Sirio, quòd velut ille sitim semper affert mor-
talibus (vt Maro dixit) agris, hic assiduam, imò perpetuam sitim perfert,
& ex natura loci potu omnino caret. Quare virum perpetuò sitientem, imò di-
xerim ego maximè sobrium, per huius animalis effigiem significabant: quin &
remedia sitientibus ex eo comparabant, liquore quodam in eius corpore hau-
stus saluberrimi reperto.

VIS nunc persequar significata, verum ea non tam ab Ægyptiis quam ab Hebræis & Græcis autoribus desumpta: quibus nonnulla etiam addemus à Romanis accepta: trahet verò secum hæc dictio agnum simul & arietem.

IN primis autem significatum illud super oue comperi, vt ex eius simulachro stultitia significaretur: nam vsurpatione vulgi, ouis cognomento insipientes appellantur, in quos adagium etiam fertur, *περὶ τῆς βίου οὐδῆ*. De fœcordia verò stoliditateq; animalis illud in ore omnium, *περὶ τῆς βίου οὐδῆ*, instar ouis Latini dicunt, quod more ouium Græci. Et Aristophanes, Vespis, ad huiusmodi stoliditatem respiciens, confidere ait ouillum pecus in concilio. Quare Accius in somniis ponit ouilem fœtum in Tarquinium concitatum, tanto verò impetu arietantem, vt Regem solo prosterнат: quod Brutum indicabat, quem Tarquinius hebetem æquè ac pecus esse putabat, nomine etiam ex re quæ simulabatur indito, cum tamen is pectus egregiè sapientia munitum gereret. Sed & Fabius Maximus, quod ab ineunte ætate aliquanto hebetior videretur, quietemq; & taciturnitatem adamaret, neque ad capeffendas disciplinas promptitudine aut docilitate vlla præditus esse iudicaretur, magnamq; de se torporis & insipientiæ suspicionem apud domesticos concitasset, Ouiculæ cognomento appellatus est. Porro autem in sacris cum ouem offerre Deo admonentur, expertes rationis motus insipientesq; cogitationes, & quæcunq; per imprudentiam peccauimus, corrigere iubemur, vt admonet Cyrillus, sed longè plenius Origenes. Hinc *ἁποσιμῶν* appellauit Diogenes virum quendam indoctum, sed splendide vestitum. Nam & prouerbium illud, vti superius, Ouiles mores, de iis qui minimum ingenio valent, dictum inuenias. Diuinæ etiam literæ plerisq; locis homines diuinæ institutionis expertes indocilesq; nunc oues, nunc pecora nuncupant, quod in contemplationis sublimitatem suspicere nequeunt: sed cum soli sint voluptati dediti, ea imitantur animalia, quæ, vt Græci est nominis etymologia, natura prona atque ventri obedientia finxit. De huiusmodi genere hominum quod rectè olim instituendum esset, dictum aiunt, Homines & pecora saluabis Domine. Nam quod Dominus præcipit, eum qui voluntaria dona offert, de bubus vel de ouibus offerre, ex vtroque iumento similem designans hominem, qui nihil acuminis neque ad virtutem, necq; ad malitiam haberet, sed traheretur ab alio, vt i & boues & oues, quæ animalia sunt insigniter mansueta, eos qui manu trahunt facillè sequentia: ideoq; non omnium hæc munera, sed ludæorum tantum esse videbantur, propterea quod illis, tametsi virtutis nihil operarentur, sufficiebat tamen nihil iniquè agere. Atq; huc Dauidicum illud citat Hesychius, Homines & iumenta saluos facies Domine. Nec sum nescius, pastores ouium apud Ægyptios ignominia cuiusdam nota & penè profanos habitos, quo nomine Appion, vt apud Iosephū est, Israëliticos populos appellabat, nec ipsi hoc in historia sacra dissimulant. Sed vt simplicitatem illam viuendi, quæ colligitur

STULTITIA.

E

Atur tam ex nostra, quam ex antiqua gentium penè omnium memoria, præterea mus (certatim enim scriptores omnes primum hoc humanæ vitæ institutū laudibus omnibus ad cœlum ferunt) est & mystica interpretatio, qua Ægyptij posteriores ij, qui à priscis illis longè descuerant, non pastores ipsos, sed pastorum significatū odio profecuti deprehenduntur. Nam qui corporis incitationibus, eiusq; voluptatibus indulgere sibi permiserit, dubio procul hos, qui recta moneant, quadā veluti execratione declinabit. Atq; id deniq; erat in causa, vt abolitiam iam antiquioribus illis priscorum sacerdotū institutionibus, qui papyro vitabant, qui castimoniam & synceram animi puritatem amplectebantur, recentiores mox ex otio & opulentia ad delicias & illecebras prolapsi, in quas cursu effusissimo ferebantur, cœperint pastores huiusmodi pariter aspernari & abominationi etiam habere, vt pote qui, vt ait Horatius, nil vellent ab iis audire, nil discere quod agros leuare posset, fidis offenderentur medicis, amicis irascerentur, si quando eos à funesta veteri suffocatione arcere properarent. Sic & Cainus pastorem fratrem, hominem quippe pietati addictum, ferre non potuit, cum ipse terrenis tantum affectibus emancipatus esset. Sic passim etiam nunc probi modestiq; viri à potentioribus ignominiosè accipiuntur: scelesti, impostores, parafiti, & ambubaiarum collegia in honore sunt, & quæcunq; appetierint commoda consequuntur, atq; ita demum

Pozores, bibuli, media de nocte Falerni

Oderunt porrecta negantem pocula, quamuis

Nocturnos iures te formidare vapores.

DOCTOR VIRTUTIS.

VT verò ad pastores nostros reuertamur, pastorem ouium Ambrosius interpretari videtur disceptatorem rationis, doctoremq; virtutis, Et vbi scriptum, filios arietum Domino afferendos, principes ecclesiarum exponit Eucherius: & oues intelligit eos, qui simplici, vera, puraq; fide pietatem hanc nostram amplectuntur: de quibus Christus, Oues meæ vocè meam audiunt, & ad Petrum: Pasce agnos meos. Quo super exclamat Salomon: Pasce animas pecorum tuorum, de quibus scriptum est, Arietes duos in primitiarum sacrificio ad septem agnos immaculatos anniculos, & vitulum vnum de armento adici debere. Præclara quippe mandata, diceret Hesychius, & virtutes quas sequi, alias velut oues oportet, ad primam illam oblationem applicandas. Quod verò Aaron pontificalibus iam ornamentis instructus arietem obtulit in holocaustum, per arietem Theologi, vt idem Hesychius, Christum intelligunt immolatū: ille enim ducatum præbere ouibus euntibus in pascua, & ad egressum ingressumq; à caulis & in caulas solet: sicut & Christus dux perfectæ cōuersationis est, à quo videlicet ea sumpsit exordium, atq; ideo intrare per se & exire ouibus præcipiebat.

INNOCENTIA.

ANte alia autè tam ouis quam agnus hieroglyphicum est innocentia. Hinc illud apud Cyprianum sapientissimè scriptum libro de Liuore: Meminisse debemus quo vocabulo Christus plebem suam appellet, quo titulo gregem suum nuncupet. Oues nominat, vt innocentia Christiana ouibus æquetur. Agnos vocat, vt agnorum naturam simplicem, simplicitas mentis imitetur.

MANSVETUDO.

ET imbellem, purum, simplicem, ac egregiè mansuetum hominem, eundemq; immaculatum, ac pectore candidissimo præditum hieroglyphicè significam

vbi asinā oue mutādā in sacrificiis instituta Dei iubent. Asina quidem animal laboriosum, ouis verò frugi, & nō parui prouentus. Fructu igitur mutandū esse laborē, dicit Dominus, id sub hoc verborū velamēto subinnuens, quòd vniuscuiusq; laboriosi operis finis ad fructū respicere debeat. Neq; tamen ignoro esse qui simpliciter intelligi velint præceptū hoc, ea de causa, quòd asina sit immūda, ideoq; in ouem, quæ munda est commutandā. Sunt qui hoc verborū inuolucro dicant, laborē & industriam omnē affectu simplici commendandam, per ouem simplicitatē tantū, vt etiam superius dictum est, accipientes. Qui verò profundius rem exquirere sibi videntur, liberandam aiunt animā ab iis quæ fructum non habēt, cuiusmodi ea sunt quæ solo sensu percipiunt, cū fructus per ouē omnino exprimat, per asinā verò sensus ipsi materiæ simpliciter appliciti.

MVLIEBRE OFFICIVM.

Quòd verò nouā nuptam veteres in pelle lanata considerare iubebant, vetustum referre morem videtur, quòd id vestimēti olim vsui fuerit. Sed illud magis verisimile, quòd hoc gestu adductas se ad præstandam lanificij operam marito polliceri videntur. Nam ad hæc vsq; tempora pleriq; Italiae locis, postero quàm noua nupta mariti domum ingressa est die, illi è geniali thalamo mane prodeunti obuiam propinqui fiunt, colum, fufum & lanam, acum & forficem, rutabulum, peniculum, quodq; cuiq; in promptu fuerit instrumentum, omnēq; vas domesticū offerentes, quòd ea muliebris haud ignara officij, se non ad delicias & voluptates, sed ad faciendā lanam, & alia quæ frugi sint curanda venisse reminiscatur.

FOECVNDITAS.

Sanè quidem Iunoni regnorū & opulentia præsidij, partuumq; sospitrici, oues ambiguae, hoc est, vt Bebius Macer ait, cum duobus agnis altrinsecus alligatis sacrificabantur à matronis quæ gemellos peperissent. At Sicyonij graues oues dis beneuolis & fortunatis, quas ipsi *διδυμίδες*, Athenienses *αμύγες* vocabant, felicitandę rei domesticę causā immolare consueuerunt. Herculi quoque diuitiarū & prouētus Deo, ouis ramis quatuor imposita pro boue, qui se facris furripuerat, litasse perhibetur: vnde ipse Melon, & Melius appellatus, quod Latine diceretur Ouilius. In Pomi verò cōmentario plura super hoc narrabūtur.

PECVNIA.

Ad hæc, licet Ouidius & alij non imperitè dixerint pecuniā à pecudibus appellatā, quòd peculiū, vt superius ostensum, olim omne à gregū numero censebat, eaq; de causa Maronius Corydon diuitias ostētaturus suas dixerit.

Nulle mea Siculis errant in montibus agnæ:

illud tamen satis constat, æs prius nota pecudum signatum à Seruio Romanorum rege: vnde Varro etiam, vt apud Marcellum est, vnum ouem multam dictam ait, cū citatus neq; respondit, neq; excitatus est. Vnum verò virili genere dixit, siue quòd numum intelligeret, siue ad imitationē Homeri. Ab hoc Marcelli loco fragmentum est etiam in antiquissimo, quem Romæ vidi, codice. In commentariis tamen sacrorum Pontificalium crebrò lectum aiunt, hic ouis, & hæc agnus, ac porcus: quæ, inquit Festus, non vt vitia, sed vt antiquam consuetudinem testantia debemus accipere. Ex quibus omnibus liquidò apparet, non ineptè pecudem pro diuitiarum hieroglyphico accipiendam.

PHTIRIASIS.

Sunt qui hominē pediculositate confectum significare si velint, ouillam illi pellem

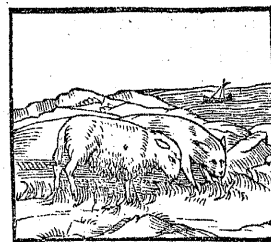
A pellem inducāt, quam lupi caput impactis dentibus dilaceret: si quidem ouium quas lupus occiderit pelles ac vellera, & facta ex his vestis, longè quàm cætera aptiora sunt ad pediculos procreandos. Quod cū sit, tum ab Aristotele, tum ab aliis receptum, quæsiere multi causam, illudq; cupedinariorum experimento deprehenderunt, carnes huiusmodi quæ lupinis dentibus laceratæ fuerint, dulciores esse: quod tactum ab Horatio volunt, vbi inter ea quæ iucundiora delitiis regis enumerat, hæc etiam ereptum lupo recenset: quod ego tamen ad frugalitatem potius retulerim, vtpote qui eo loco parsimoniam in primis laudet, hisq; tantū carnibus fruatur, quæ aut inemptæ sint, aut, nisi absument, periture. Vel ex eo magis iucundum, quia qui semel amissus erat, sit receptus. Sed vt cūq; illi, sanè dulcedinis huius causam esse dicunt calliditatē, & igneā propè vim, quæ sit in anima lupi, vtpote quæ ossa vel durissima in vtero liquefaciat, ariditate permollita: euenireq; inde vt carnes facilius atque celerius putrescant, si morsu fuerint huiusmodi vitiatæ: lanasq; identidem contaminatas, contagionē illam etiam in vestibus pertinaciter perferuare. Ceterū sunt qui iudicent hoc non à colore vel putredine provenire, sed ab asperitate potius, & vt Medicorū vtar vocabulo, vellicatiua quadam vi, quæ carnē scabritie interterat, pruritūq; suscitet, vnde postmodū humanæ cutis humore corrupto, pediculi suboriantur: absurdumq; esse dicūt afferere vim illam à lupi spiritu morsuue vsque ad eò in vellera diffundi, quæ totiens abluant, solentur, depurgentur, inungant, defæcentur, ac propemodū excoquantur. Referūt verò venatores, & caupones, animalia quæ ictu vno procubuerint, vno, vt ita dicā, spiritu suffocata, solidiora, minusq; putrefactioni obnoxia reddi. Quare Homerus rerū omniū doctrina insignis, siue coria, siue lora cōmendat, bouis ea dicit esse *ἰκνυτο μύλοιο*, ictu quippe valido mactati. Itaq; eorum quæ neq; morbo, neq; senectæ pereunt, sed iugulatione, coria validiora sunt, neruosioreq;. At quæ pluribus conficiantur plagis, difficulterq; aut contanter exagitata delassatq; perimantur, præsertimq; si ferro saucientur, facile putrescere, neq; in alterum diem asseruari posse. Eorum autem quæ tam lenta exanimentur morte, contaminatam vim & in pelles, & in vellera, quin & in vngues penetrare, præcipue autem si mordentur à feris: vngues etiam ipsos obnigrescere, sanguine, humore, & medullis etiam ipsis præ timore & cruciatu contaminatis, indiciumq; id tabis esse. Quare minimè mirū si contagio huiusmodi etiam in vellera diffluat, coriaq; tentet, & omnia denique computrescere compellat. Atq; hinc pediculositatis significatum.

Discordiam verò & mores maximè dissimiles Ægyptij Poëtę omnes significare cū volūt hieroglyphicè, lupum & agnum, aut ouem ponunt. Vnde apud Horat. legas,

*Lupis & agnis quanta sortitio obrigit,
Tecum mihi discordia est.*

Et de maximè inter se discrepantibus Ouidius ait,
Nat lupus inter oues. Aiunt verò eam esse antipathia vim, vt plerunq; agni recenter nati, neq; vilius animalis extra caulas effigiem intuiti, audito repente luponū vlulatu exanimascent, subitarioq; eo percussi metu mortui concidant. Quinetiā periti rerum prædicant horum animalium inanima etiam in eadem nature dissensione perseuerare. Ouillas enim fides si aliis ex lupino intestino factis fidibus affociantur,

DISCORDIA.

& absonas & præ metu mutas permanere. Idem de tympanis & ouilla pelle & D lupina factis accidere tradit Oppianus: simulac enim pulsantur, ouillum mutum esse, lupinum solum exaudiri.

DE ARIETE.

Ed quantum in agno mansuetudinis superius agnoscebamus, tantum in ariete ferocitatis experimur: simul enim ac cornua accreuerunt, pugnacissimi fiunt, neque se tantum in suo genere laceffunt, incurfantesque inuicem arietant, verum & homines impetunt, in bellumque prouocant. Unde etiam dicterium celebratur, *κεως ἀσελγονόρας*, qua forte de causa Marti coelestis Aries dedicatus: & si qua Planetis in humano corpore vis, sel à Marte regi dicit: in eo verò sedes iracundiæ, & bilis. Et Adamantius immolatos apud Hebræos Arietes, apud nos iracundiã iugulari debere, putat intelligendũ.

FEROCITAS.

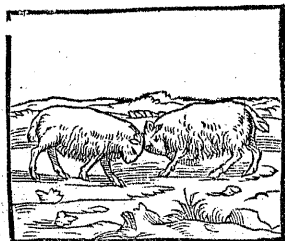

E

BELLVM.

Sive igitur pugnacitas hæc in causa fuerit, siue sanctius instituti homines, cum aliqua affecti essent iniuria, vltionis procuracionem non à se, utpote qui ex mansuetudo & innocuo essent genere procreati, proficisci, sed ab hostium improbitate atque iniustitia, indicare testatumque facere vellent, indicturi cuiuspiam bellum, arietem per scœcialem præmittebant, quem in hostium fines immitteret, vel honestam ita causam suam ostensuri, quod non nisi prouocati bellum gerere cogentur, vel, quod alij malunt, ut hostilem agrum suæ iam prædæ expositum indicarent. Vt cunque, Aries, ut ait Hesychius, vexilli nostri, hoc est, Crucis hieroglyphicum est, Crux verò redemptionis: Aries ille, inquam, qui pro Isaache in holocaustum oblatus est, in virgulto Sabech, ut Septuaginta ediderunt, à cornibus religatus. Sabech verò remissio interpretatur, quia crucem, quæ remissionis virgultum fuit, præmonstrabat.

RIVALITAS.

F

Sunt qui rivalitatem hieroglyphicè per arietes duos cornibus se inuicè laceffentes significari dicant: quandoquidem in eiusmodi certationem amoris causa ferri eos perhibent: quippe qui offensionem intelligant sibi fieri, si quas amant oues, ab alijs saliri conspexerint: quod hirci plurimum negligentes, fuscque decque ferre solent.

VENVS.

eicq

In huiusmodi verò veneri affectus hieroglyphicum, aries multis est veterum monumentis impositus. Nam qui ante Corinthi urbem intra priores pedes læænæ, quæ Laidis tumulo imposita erat, visebatur, libidinem nimirum eius meretricis indicabat. Erat & apud Eleos in templo Veneris simulachrum eius insidens arieti, Scopæ, ut Pausanias ait, opus,

A eicq cognomen erat *πρωδημιον*, quod arietinæ procacitati videtur conuenire.

VETVLIPETA PROCVS.

Nam quantum ad arietis libidinem attinet, per eum ita in nequitiam concitatum, hominem qui veterarum concubitum affectaretur, nonnulli notandum censuere, quod is primùm vetustiores scœminas inire consuerit, quarum facta copia nouellas minimè persequatur.

SALVBRITAS.

Mercurium autem aiunt apud Tanagræos cum Ariete humeris insidente solitum effingi, eumque *κελοφδρον* Pausanias ait appellatum. Erat id partæ salubritatis hieroglyphicum: quandoquidem Mercurius expiatione arietis, quem circum urbem gestauerit, pestilentiam quæ Tanagras inuaserat, sustulisse dicitur: in cuius facti memoriam, die eius festo pulcherrimus quispiam ex Tanagræa iuuentute delectus, arietem humeris impositum frequētissima totius ciuitatis pompa circum incenia gestare consueuerat.

CVSTODIA.

Apud Corinthios verò æneum Mercurij simulachrum visebatur, cui aries assisitebat. Causam fuisse Pausanias dicit, quod Mercurium maximè omnium deorum custodire greges, prouentusque ex eis augere persuasum sit. Sed enim cum ita Mercurio sacundiæ Deo præsidi aries apponatur, maximè humanæ vitæ præsidium sit oratio, ut Comici Græci dicterium est, minimè mirum, si Isocratis Rhetoris sepulchro aries triginta cubitorum adsculptus fuit, in quo Siren cubitorum septem insideret: nam ea quoque orationis suauitatem indicabat. Et ferunt astrologi, Mercurium in Ariete collocatum, orationis promptitudinem, & ex tempore dicendi facultatem dare. Sed ne ab Isocratis sepulchro discedamus, propè etiam mensa apposita, quæ Poetas haberet ac eiusdem præceptores, in quibus & Gorgias astronomicam spheram inspectabat, & Isocrates ipse omnifaræ doctrinæ hauriendæ cupidus adsisitebat.

HAMMON.

IN Saloninæ numo aries est cum inscriptione, HAMMONI CONS. AVG. Animal enim hoc in veterum sculptruris frequentissimum habetur, præcipueque Hammonem Deum, specie illa sua reciprocicorni, ut Laberij dictum vsurpem, significabat. Hunc vulgus Iouem, Ægyptij Solem esse contendebant cornuque radios ostentare: de quibus alibi locupletius. Spectare tamen est in Gallieni numo arietem inscriptione addita, IOVI CON. AVG. Hammonem verò veterum salutis Deum, ut Latini Iouem à iuuando dictum interpretabantur, ex quo arietino capite eundem Deum qui omnium saluti prospiceret, *ισοπλοουεος* intelligebat. Hecateus Abderita Ægyptios ait Hammonis voce vsos, cum se inuicem salutè præposita compellarent, allocutoriamque esse vocem, qua boni ominis causa Deum in primis ita venerarentur. Isque mos in plerisque nostræ pietatis collegiis obseruatur, ut quicumque pultauerit, non prius ad colloquium admittatur, quam ad Virginis Deiparæ salutationem responderit. Cumque veterum mos esset, in mortuorum conditoriis bene defunctis ominari, eos dis manibus comendabant: alij columnas quæ sepulchris erigebantur, inscriptionis huiusmodi loco, arietinis capitibus hinc inde adsculptis insignibant, corymbis intermedio propendentibus, qui foliorum & fructuum varietate lasciuirent. Sed quod ad Flam-

Gallieni numus.

monem attinet, scriptores rerū paruula quēdam cornua in vtroq; tempore eum habuisse ferunt. Qui verò penitiorē doctrinā perscrutati sunt, propriū id lo- uis nomen apud Ægyptios fuisse tradunt. Alij dicunt arietinū caput ideo Ham- monis esse signum, quod is Ægypti rex, præclaris admodum rebus à se gestis, in galea vsus sit arietini capitis insigni. Aiunt & cum Herculi illi vetustissimo ad eum visendi studio profecto se olim ostentaret, arietino capite, quem mactauerat, vertici suo imposito, & pelle ea villosa circumdatum, alia pelle amictum heroē admisisse. Et Saporis Regis gestamen celebrat Ammianus aureo capitis arietini figmento elaboratum. Quod & insigne militiæ, & quasi sodalitatē cuiusdam sui, recentissima memoria Carolus fortissimus Burgundionū Dux, Ca- roli V. Imperatoris auus adsciuit, aureum Arietis caput singulis pro gestamine imponendo, & Arietini capitis cognomento sodalitatē vocando: eā Tortionis aurci vulgò appellarunt, q̄ ea locutio caput arietinū lingua patria designaret.

DECUSSATIO.

Sed vt hæc, quamuis ad vetustatis imaginem vsūq; facta, missa faciamus, appellat nos Aries ille toto cælo conspicuus, qui rerum temporumq; diui- sionem, æquasq; vtrorūq; portiones ostentat, vniformem toto anno diei no- ctisq; partitionem, auctum & decrementum equilibrium semper appensum. Cur verò Aries huic sit dispensationi præfectus, ea affertur causa, quod proprium il- li esse aiunt ab æquinoctio verno super dexterū latus incubare, veluti Sol quo- que ad Septentrionales, quippe dexteras, vt Ægyptij statuunt, mundi regio- nes deflectit: ab autumnali verò æquinoctio sinistro incubat lateri, veluti etiam Sol in læuam declinare, & australia signa occupare conspicitur. Pari propemodum ratione malorum semina ipsis fructibus inclusa, brumali die spontino mo- tu conuerti in contrarias partes obseruatum, quippe quæ peractio iam omni maturitatis numero, natura opifrice, quæ rerum omnium alitrix est, retrò cede- re, & ad radicem, ad propaginem, ad specierum earundem progenerationem tendere videantur.

PRINCIPIVM ANNI.

Apud Astronomos Aries pro anni principio capit, & eo notatur hierogly- phico: variaq; est ingeniorum sedulitas istius rei rationem afferre conan- tium, Hebræis præsertim nonnullis Libram potius caput asserentibus, quod par fuerit omnia perfecta, & seminibus sceta, summo ab opifrice creati, eò vero tem- pore fruges omnes maximè maturuisse. Quod verò Aries inde locum occupa- uerit, ex lege factum ad illius temporis solennitatem celebrandam, quo liberati sunt ex Ægypto. Sed quod aiunt tunc temporis nonnulli, quo mundus est geni- tus, Arietem cæli mediū tenuisse, in mundi quippe vertice co-stituisse, quisnam id potuerit coniectare non video, cum in spherica cæli figura neq; vertex, neq; imum, neq; ortus, neq; occasus, qui eodem temporis articulo sint, iidem, eodem momento gentibus omnibus dari potuerit. Nā nisi omnibus ea ratio gentibus inseruiat, admittenda nō est. Solem verò qui dicat in hoc vel illo signo fuisse, ne- mo nō intelligat. Astronomi quidē in Ariete volunt, & Virgilij doctrina non paruum his autoritatē adiungit, dum ita super verni temporis amcenitate canit:

*Non alios prima crescentis origine mundi
Illuxisse dies, aliumue habuisse tenorem:
Crediderim: ver illud erat, ver magnus habebat
Orbis, & hybernis parcebant flatibus Euri,*

Cum

A

*Cum primum lucem pecudes hausere, virumq;
Terrea progenies duris caput extulit aruis,
Immissaq; fera syluis, & sidera cælo,
Nec res hunc tenera possent perferre laborem,
Si non tanta quies iret, frigusq; calorēq;
Inter, & exciperet cæli indulgentia terras.*

Quod verò Commentarij huius finem Virgiliani carminis amcenitate condire quæsierim, optime Lactanti, non ineptè me fecisse arbitror, qui te fortè grega- lium rusticitate, styloq; modoq; pastoralis, virum tam elegantem, offensum & delassatum suspicabar. Tu quicquid id fuerit, vt omnia amicorum soles, boni consule, & Pierium virtuti doctrinæq; tuæ deditissimum, vt facis, ama.

PIERIVS VALERIANVS AD PROSPE-
RVM SANCTACRVTIVM NOBILEM ROMA-
num, de iis quæ per Lupum, Hyenam, Lynxem, Vrsū,
Pantheram, Tigridem, & Vrum significantur ex
sacris Ægyptiorum literis.

B

Nescio quo tuo fato acciderit, optime lepidissimēq; Prosper, vt qui mortalium es incundissimus, in truculentissimas omniū feras incideris. Tibi enim ludis meis Ægyptiacis, quos propediem istic Patavi sum commissurus, ducti sorte obtri- gere, Lupus, Hyana, Linx, Vrsus, Panthera, Tigris, & demum, Vrus, cū qui- bus tibi sit, quantum animis viribusq; valeas, congregiendū. Has omnes vel ca- ptiuas facias vel cures, vel conscias, vel fortè etiam deuores necesse est, lege ita sodalitia, Cosmo- gerij comitiis decernente mandantēq; exceptione, quacumq; possit excogitari, sumnota penitus. Scio, adhuc, firmissimi licet animi iuuenis, totus es commotus, qui à bestiarum venatione pastūq; semper abhorrueris. Nolim tamen putes edictum in te factum, acerbi quicquam, aut æquum in- stitutum minus continere: quod ea potius de causa decretum est, quia noua indomitæq; fera cicu- randa cum essent, neminem habuimus quem in huiusmodi negotio tibi præferendum existima- remus. Tanta enim est vultus animiq; alacritas tui, vt facile speremus, simulac in theatrum de- scenderis, illaq; furorem, feritatem, rabiem, aut sauitiam quæq; suam in te concitarint, futurum vt tu sola Gelasini tui hilaritate omnes actutum mansuefacias, & simulac semel arriiseris, ad- blanditusque fueris, ad pedes tibi omnes euestigio procubiturus. Vidimus enim sapius homines quauis bellua ferociore, quos tu, vt tuus est mos, dicto aliquo falso, aut liberiore aliqua admoni- tione tactos castigatōq; contra te irritatas, simulac furore perciti & impotentes irruerent in te minabundi, ad solam vultus tui incunditatem, veluti aliqua incantatione percussos substituisse, consternatōq; animi omnem statim indignationem amisisse, spontēq; tibi sese dedere, & quibus- cumq; rebus gratificari possent obsequium polliceri. Quare cum velut Orpheus lura modulisque, tu sola illa comitate fretus tua, ferocitatem omnium mitiges, furoremq; delinias, agē nulla iam contatione exhibitas à me feras aggrederi, victoriā ex illis omnino reportaturus: quia in Ægy- ptiorum sanis alitæ atq; educatæ, literas mihi videntur didicisse. Proinde facile erit iuueni literatissimo eas quoquò volueris trahere, & ad omne ob- sequium paratissimas efficere: id quod iam in Lupo, qui produit primus, experiri potes.

n

BERINIQUE' mihi facere videntur, qui Ægyptios solos de bru-
torum cultu derisui habēt, atq; conuitiis & cauillationibus etiam
persequuntur, cū nationes ferē omnes eadem fuerint supersti-
tione aliquando contaminatæ, præsertimq; terra Græcia, quæ ma-
ximè omnium sapientiā ipsam aluisse prædicatur: Romanaq; res-
publica, apud quam cæremoniæ primas semper partes obtinuerunt. Græci enim
lupum in honorem Apollinis venerabant, in Martis, atque adeo Romuli Re-
micq; venerationem Romani. Alias etiam belluas afferre possem, quæ apud hos
& alios, diuinos sibi honores asciuerunt. Sed quoniā de lupo dicere propositum
est, quod ad eum attinet præcipuè prosequemur.

A P O L L O.

Fuit autem, ut dictum, fera hæc pleriq; locis Apollinis memoriæ dedicata:
eiusq; simulachri ea asseritur causa, quod oculorū acie potens adeo sit, ut no-
ctis tenebras euincat, acutissimo quippe polleat visu, in tempestaq; nocte, etiam
si Luna sileat, clarissimè tamē intueatur, & in prædis inuadendis post nocturnā
famem antelucanū tempus obseruet, à Sole aut totum est lucis beneficiū. Vtra-
que verò de causa, & quod potens lumine esset, & quod ante lucē prodiret ad
prædam, Lycopolitana Thebaidos in Ægypto ciuitas hieroglyphicū lupi for-
ma Apollini dedicauit, eiq; in lupi specie sacra faciebāt, tantoq; apud eos ciues
cultu habitus est, ut cū lupum tanquam Deū venerarentur, soli ex Ægyptiis
ouibus vescerent. Hinc ipsum Solem Homerus *λυκωλυέτιος* vocat, non ea quidem
causa, quod in Lycia genitus credatur: nam fabula hæc, ut Heraclides Ponticus
asseuerat, recens admodum est, neq; temporibus Homeri adhuc cuiquam inno-
tuerat: sed veluti diem *λεπτερον*, propterea quod *λεπ*, hoc est, diluculum generet: ita
Solem *λυκωλυέτιος* dixit, quod matutini splendoris autor ipse sit, vel potius quod Ly-
cabanta progeneret, hoc est, annum, cui nomen, ut nonnullis placet, à luporum
similitudine quadam inditum: illi siqui-
dem auctos imbribus fluuios tranatu-
ri, caudas mordicis inuicem apprehen-
dunt, longoq; ordine seriatim aquis im-
merguntur, tutoq; transmeant, id quod
Sol ipse in animalibus Signiferi præte-
reundis facere videtur, dum continuata
quadam serie finem vnus, alterius princi-
pium facit. Sanè aliquot in signis Apolli-
nis lupos adsculptos videas, de quo dixi-
mus in Ancilibus. Colebatur & apud
Athenienses in Apollinis gratiam lupus,
quicq; fortè animal id interfecisset, lege da-
mationis promulgata parare iuebatur,
quæ ei funerando forent necessaria, ut ita magistratus quod sui iuris esset officium
executi viderentur, & religione respub. solueretur. Eam huiusce cultus nonnul-
li causam memorant, quod Latona prægnans per duodecim dies in lupū trans-
mutata, Delum se contulerit, vbi illi facultas pariundi fuit: quapropter lupæ cer-
ta anni dimensione omnes intra dierum XII. spatium pariunt, quod Philoste-
phanus tradidit Commentariis, de quo inferius latius.

Mars

M A R S.

A Marti idem dedicatus, siue, ut est in fabulis, propter Romuli Remicq; edu-
catum, quod deridet Festus, qui velit non à ruma, sed à virtutū magnitu-
dine vtriq; fratrum inditum nomen, quod *ῥώμη*, notum apud Græcos vocabu-
lum, fortitudinem significet, ut inde scilicet *ῥή* nomē adepti sint, veluti *ἄρῃ ἢ ἄλλῃς*
Alcides: siue propter ipsam voracitatem, quæ in bello crudiura est: inde in Sa-
cris etiā literis legas, Gladius meus deuorabit carnes. Hinc & Mauorti nomen,
ut nonnulli arbitrati sunt, quasi mares vorantē dicere voluissent: bellatores enim
mares esse debere, & mares dici, alibi ostēsum. Martios porrò lupos Virgilius,
Martiales Horatius vocāt. Et apud Plautū eos in tutela Martis cognoscit Stra-
bax adolescens, ita profatus: Fuit epeol Mars meo iratus patri: nam oues illius
haud procul absunt à lupis. Græci sanè Poætæ *λυκίφονος* vocant strenuos bellato-
res: validi enim omnino sunt lupi, & in fallendis hostibus astutissimi. Robur ve-
rò eorum plurimum in armis est, ut apud eundem Plautum.

Quasi lupus ab armis valeo, clunes infractos fero.

B Ob astutiam verò Pindarus aduersus inimicos comparare se vnumquencq; mo-
net *λυκίο θύων*, more lupi, ad id scilicet respiciens, quod lupus tortuosis ambagi-
bus vestigia perplexa ponit, modò hac, modò illac procurrrens, ut non facile qua-
te parte sit inualurus, aspicias.

R A P T O R.

Bellicosus verò viris pleriq; omnibus natura mos insitus ut cōuectare iuuet
prædas, & viuere rapto, id quod etiā inter præcipua virtutū suarū præconia,
magnificè atq; gloriosa admodū recensere solēt. Virde furacē & raptorē homi-
nem per lupū ostendī, multi aptū & congruēs existimarūt hieroglyphicū: quod
quidem minimè alienū est à veterū disciplina, eorum maxime Philosophorum
consensu, qui palingenesiā posuere, ut remotiorē doctrinā illam, quam ab Ægy-
ptiis acceperāt, nouo cōmento huiusmodi fabularū inuolucris occultarent. Illi
enim hominē qui semper promptus & paratus fuisset ad rapinas, post obitum
in lupū abire tradiderūt, ut in Phædone Socrates: quæ tamē dictata Porphyrius
& Iamblichus non sunt passi diutius in tenebris latitare: sed quid ea sibi vellēt, la-
tissimè omnia pandere curæ precium habuere. Hos secutus Poëta Claudianus,
prædones ait ab Rhadamantho lupis obuii solitos: ridiculèq; ut assolet, Aristo-
phanes Simonē bonorum publicorū depeculatorē exprimi per lupum à Nebu-
lis iocat. Et lupi nomē in Diuinis literis, ut obseruarunt Theologi, non secus ac
vulpeculæ, semper in mali cuiuspiā significatū accipiūt. At cacodæmon est inter-
dum lupus, plerunq; tamen raptor, Euāgelio: Intrinsicus aut sunt lupi rapaces.
Quod verò Iacob ait, Benjamin lupus rapax, mane capiet prædam, vespere au-
tem reddet: de Pauli conuersione dictum, & Eucherius & alij pleriq; putant.

ET qui meretriciam improbitatē per lupæ simula-
chrum significari contendunt, hieroglyphicū ni-
mirum id à rapacitate desumptum autumāt. Notum
enim, meretrices lupas appellari, & inde Lupanaria
dici. Ea de causa Messalina flagitiosum imperatoriæ
maiestatis dedecus, Lyciscæ nomen mentiri delecta-
batur, de qua Satyricus Poëta:

*Tunc nuda papillis
Constituit auratis nomen mentita Lycisca.*

n ij

Cicero Miloniana, Clodius semper secum scorta, semper lupas ducebat. D

Atque hoc tam bellicosum, tam noctiuagum animal, minima quadam re, lapidis quippe alicuius audito tantum strepitu, terreri solet. Vnde sacerdotes Aegyptij, si quem vanis rumoribus, & inanis rei formidine consternatum indicare vellent, hieroglyphicum ex lupo & saxi telo aliquo propè absito facere consueverunt: ita enim est eorum ingenium, ut qui neque ferrum euitent, neque fustem tremiscant, lapidem tantum impendit perhorrescant, cuius ictum adeo perniciosum sentiunt, ut qua parte tacti fuerint, computrescant, vermibus quam ocysimè redditis. Quinetiam reperti sunt qui vel duorum concussu lapidum strepitum cientes, ferocissimos à se lupos abegerint. Nobis pueris narrare solebat Laurentius pater, homo minimè vanus aut fabulofus, cum is ex Noricis Alpibus in Bellunensem agrum descenderet via plurimum scrupulosa, sibi nocte praevento ad quintum ab urbe lapidem repente tres lupos visendae magnitudinis apparuisse, quos cum qua ratione summoueret, secum agitare, id sibi diuinitus incidisse menti, ut deiecto in terram retinaculo, quo per noctem equus ad praesepe religabatur, altero capite manu comprehenso, id ceperit ponere trahere: quod quidem annulis fibulisque aliquot ferreis praeditum cum ingentem per viam strepitum cieret, saxeosque scrupulos quotquot incurfando offendisset excitaret, perterrefacti repente lupi, quasi vis magna canum incubuisset, praeproperè fugam arripuerunt. Non praetermittam super hac lupi trepidatione, hominè à lupo prauium subito consternari, & vocem, amittere, quod non ex Virgilio tantum, sed & ex Platone Politis habetur: atque ita vice versa, si homo prius lupum viderit, eum eadem pati.

FORMIDATOR INANIMUM.

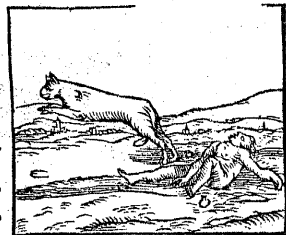
INDEMNIS FVGA.

Hominem in hostes illapsum, qui parua admodum iactura facta euasisset, ostendere si constituissent, lupum extrema cauda glabrum facere consueverant: is enim agitated à venatoribus, quasi conscius sibi amatorium virus exiguo eius inesse villo, ne captus humane omnino satisfaciat voluntati, eum abicit: aiunt enim non idem pollere, nisi viuenti direptum.

Eum verò qui vel praedatum, vel in aciem progressus, maiore incumbente vi quam sustinere se posse confideret, se nulla accepta clade in tutum recepisset, indicare si vellent, currentem lupum, cauda praecipue sub uterum immissa reductaque proponebant. Summa enim lupo calliditas in periculis declinandis, primumque illi studium fuga sibi consulere, seque sospite syluis reddere: vnde λυκοπεδον βοιοσθηδον, habetur in adagiis. Reducere verò caudam sub uterum, praecipuum est signum pauitantis. Quod cum Maro noster non ignoraret, ingenium eius descripsit his versibus, quos recitare non pigeat:

*Ac velut ille, priusquam tela inimica sequantur,
Continuo in montes sese auis abdidit altos
Occiso pastore lupus, magnaque inuenco,*

TVTVS RECEPTVS.

Consciens

A Consciens audacis facti, caudamque remulcens
Subiecit pauitantiem utero, siluasque petiuit.

ABORTVS.

Sacerdotes iidem Aegyptij si mulierem abortientem indicare vellent, picturam eam instituerant, qua Lupus ab equa calcibus impeteretur, vel aliquo modo calcaretur, propterea quod persuasum habebatur, ita ea inter se natura dissidere animalia, ut praegnans equa si Lupum tetigisset, statim abortum faceret: neque hoc effici de tactu solum, verum etiam si vestigium tantum illius pressisset, tantam inesse Lupo veneficij vim, ut omnino abortiret.

ABINFORTVNIIS POTENTIOR.

Longè verò diuersum illud, quod hominem ex infortuniis calamitatibusque beatiore potentioris factum significare si vellent, equum in cuius clunes Lupus morsum infixisset, effingere consueverunt: ferunt enim equos quibus dimicatio cum Lupis fuerit, praestantiores reddi. Eos Graeci λυκοπεδον, nos vulsilupos dicere possumus, non ea quidem de causa quam nonnulli comenti sunt, ita eos à frenatis lupis utpote animosis & ferocibus appellatos, sed quia multorum experimento compertum est, pullos qui cum Lupo certarint, euaserintque, in bonos & velocipedes mox euadere: huiusmodi enim euentus equos & animosiores & perniciores reddit: imò quia & animosi & agiles fuerint effugerunt: factoque ita in feris periculo solemus eos approbare, idque omnium consensu receptum. Qui tamen ab iniuria ita ferox euadit, longè ignauior sit naturae secreto quodam, si, ut Pamphilus lib. Rerum naturalium tradit, Lupi vestigium calcarit: tunc enim ait eum cruribus obtorpescere. Quinetiam tanta est illi cum equo naturae dissensio, ut eum quantumlibet ferocem & generosum, vel mortuus & terra conditus absterreat: inuentique sunt hodie qui omniuolam principum quorundam impotentiam elusuri, cum equum haberent insigniore, quem loci dominus sibi deposcebat, admoniti sunt lupinum intestinum in via, qua producendus erat equus, clanculum sepelire, eaque mox equus in principis conspectu eductus, simulac intestini odorem sensit, nulla unquam agitatione, nullisque stimulis impelli potuit ut ea transiret, atque ita vel sternacis, vel indomiti, vel renitentis accepta nota, repudiatus à principe, priori domino suo relictus est. Addam & hoc naturae miraculum: equis torminum doloribus cruciatis nullum praesentius esse remedium, quam intestini lupini cinctus, quem Romae in usum huiusmodi asseruari apud plerosque comperi. Quod verò de consternatione dicebamus, non sunt noua haec comenta, ut terriculamenta infodi soleant, quae vel hoc vel illud animal insigniter abhorreat. Nam apud veteres quoque viguit haec superstitio, ut eo loco, qua iter acturi sunt equi, infossa aliqua his terrorem incutiant, & ab incepto cursu aliorum auertant, vel consternati ulterius progredi recusent. Porro Amphionem Thebanum memorant Pelopi quaedam tradidisse, ut obiter sepelirentur, quibus non Oenomai modo equi perterrefacti sint, verum omnes quotquot illac in posterum cursum arripuerunt: extitisseque loco nomen Taraxippo, de re inditum.

IMPATIENS FAMIS.

Idem hominè famis impatientem exprimere si curassent, Lupum vel hiantem ore, vel terram mordicis apprehendentem hieroglyphicè figurabant. Lupus enim cum praedae inhiat, rictu late diducto currit: alioqui si praedae copia non fuerit, peculiare habet esuriens terram deuorare. Sunt tamen qui non hoc ad saturitatem à Lupo fieri contendunt, sed ut iumentum aliquod inuasurus grauior & ponderosior fa-

n ij

Quæ prædam citius defatiget, cui statim, qui mos est illi, se dentibus appendere, D
quæ quidem est Alberti opinio. Sed quoniam ita in Luporū ingenium incidi-
mus, non iniucundum relatu fuerit quod apud eundem autorem de lupi cuius-
dam industria pro comperto ponitur: hunc scilicet cum animaduertisset sylue-
stem quandam suam cum numeroso foetu ad locum auena satum itare pabuli
gratia, offendissetq; prostratum arboris truncū ramis etiamnum prostantibus,
arrepto in os ligno librarum circiter x L, super truncum efferrī saltu assueuisse,
ac in ramos repere, mox adueniente cū prole porca vnum cursu rapido de por-
cellis arripit, in arborem festinanter scandit, ibiq; tutò consistens rapto potitur,
& in matris conspectu frustra adgrunnientis & sauiantis filium depascitur.

PROPERANTIA.

Celerius quid maturatum per lupi catulum significari semel tantum reperit
Lupam enim intra XII. parere dies fabulantur Ægyptij. Sedenim Philo-
stephani super hoc verba, vt locum superius tactum ampliemus, quantum mi-
hi videtur, non recte accepta sunt, qui libro, cui Commentaria nomen fecit, di-
cere videtur, XII. esse certos anni dies, quibus lupo omnes pariant. Aristoteles E
sanè, quod foetum XII. tantum gestent dies, esse inexploratum sibi profitetur,
perinde ac illud etiam quod aiunt eas semel tantum in vita parere.

Vigatum autem & adagiis & hieroglyphicis il- ANCEPS CONSILII.
lud est, hominem qui Lupum auribus teneat,
significare quempiam in eo statu, quo negotium ali-
quod neq; relinquere, neq; exequi tutò possit. Nam
res prouerbio confirmata, & fertur in primis, Tibe-
riiq; præcipue vsurpatione dictum repetitum. Et
Phormione Terentius, Antiphonem dicere confin-
git, auribus se tenere Lupum, neque quo modo di-
mitteret eum à se inuenire posse, neq; qua ratione re-
tineret scire. Et causa eius ambiguitatis spontè satis manifesta est, quam hic re-
petere mihi minimè necessarium videtur.

VENEFICIORVM AMULETVM.

Illud potius referam, hominem tutum à veneficiis per lupi rostrum significa-
ri, quod persuasum est id si portis præfixum fuerit, veneficia ei non obesse fa- F
miliæ, quæ ædes illas inhabitet. Hæc verò veneficiorum commemoratio addu-
cit in memoriam mihi homines in Lupos trāsformari minimè olim fabulosum
habitū. De Demarcho enim Olympionica, qui demutatus in Lupum, decimo
post anno rursus faciem receperit humanam, apud Pausaniā legere est, et apud
Plinium: peculiareq; id Arcadibus fuisse, vt trans paludem quandam prouecti,
in lupos abirent, & si per nouennium humanas carnes abstinuissent, decimo
post anno eodē reuerti, vnde transuecti fuerant, ac in homines redire, decem
annorum addito senio. D. etiam Augustinus, Ciuitate Dei, Varronem ait hæc
de Arcadibus memoriæ tradidisse.

PEREGRINVS.

Luē ex boue, animali quippe domestico, nobiscū alito atq; educato, signifi-
cari loco suo diximus. Ex lupo aut peregrinū intelligi, historia eadē osten-
dit. Danaus enim cū in Argiuos mouisset peteretq; Gelanorē expelli, qui tunc
Argis imperabat, lupū & taurū pugnātes cōspicatus, se lupi vice statuēs, qui nā
foret pugnae exitus operiebat. Lupo verò victoria potito, ædē Apollini Lycio
vouit

A vouit, atq; ita rerum potitus est, cum facile ciuibus persuasum esset deos victo-
rem Danaum per portentum eiusmodi designare, quod Gelanor inter eos edu-
catus esset, hic verò peregrinus foris aduenisset: itaq; in imperium ascitus expul-
so Gelanore: eaq; de causā in Argiuo foro Lupi & Tauri inuicem pugnantium
effigies ex ære quamdiutissimè permanferunt, quas Pyrrhus Epirotarum rex
inspectas exhorruit, domestici admonitus oraculi, tūc instare sibi fatalem diem,
cum Lupum & Taurum pugnantes aspexisset. Quantum verò pertinet ad por-
tentum, eadem sentiunt Pausanias & Plutarchus, Gelanorem per bouem, Da-
naum per Lupum acceptos: sed in re gesta referenda id diuersi abeunt, quod
Plutarchus Danao portentum oblatum scribit, Pausanias ciuibus animadu-
sum, ciuiliq; contentione de imperio certatum, dilatisq; in alterum diem comi-
tiis, manè monstrum id accidisse, populiq; iudiciū fuisse vt Danaus in regnum
admitteretur, Gelanor profugus solum verteret.

MACEEDO.

Macedonem Herculis comitem, qui sub Osiride militauit, ea de causa per
B Lupum sculptum intelligi, Diodorus asserit, quod is lupi gestamine dele-
ctaretur. Iam & Romani veteres lupum inter militaria signa statuere.

SALII.

IN recentiorum verò Imp. Theodosij, Honorij, & quorundam aliorum do-
mestico canone, quo legiones ordinesq; totius eorum militiæ recensentur,
Saliorum quoq; habitant in signe, qui eo appellati nomine sub militum Præsen-
tiali nuncupato militabant: parma quippe cuius aureus erat umbilicus, quem
ruber ambit circulus, hunc alius latior violacei coloris admodum diluti, in
summo cuius rosa erat: à medio lupi hinc inde dimidij duo, qui ad florem su-
perne positum spectabant, mox parma rubro margine claudebatur. Minimè
verò mirum, si qui Saliorum sibi nomen adsumperant, Martis etiam animalia
in gestaminibus habere voluerunt.

AVGVRIVM MORTIS.

IN aruspicina sanè inuenias Lupum mortis auspicia fecisse: Maximino enim
Imperatori, viro & Thraci & bellicosissimo, exitium portenderunt lupi cir-
citer quingenti simul ingressi urbem in quam ipse se receperat, cum in Italiam
C aduersus Maximum & Balbinum profectus est. Et coloniā quam C. Gracchus
instaurata Carthagine, quā lunoniam appellauerat, deduxisse fertur, infelicem
futuram aruspices dixere, propterea quod lupi bis metas ibi positas subito in-
cursu subuerterant, infaustum huiusmodi ostentum esse asseuerantes. Et ea Iu-
dæorum clade quam sub Hadriano passi sunt, lupi & hyænæ per vrbes passim
irruentes vlulabant.

PESTILENTIA.

APud Philostratum lupus future pestilentia
signū est, vbi Palamedes, propterea quod
lupi ex Ida frequentes in pueros qui castris mini-
strabant impetum fecerant, suadet Apollini Ly-
cio sacrificandum, qui feras eas suis met sagittis
interficeret, ac simul imminētis pestilentia ca-
lamitas summoueretur. Apud Sicyonios tem-
plum erat olim Apollini Lycio dicatum ea de
causa, quod ferunt aliquando lupos ita eorū gre-
gibus infestos, vt nullum possent ex re pecuaria

fructum percipere: quare consulto Deo responsum acceperunt, ex ligno quodam arido, quod humi iacebat, corticem detrahendum, eumque admixtum carnibus feris exponendum: quas cum illi gustassent, internecione periire. Sed & apud Trezenios Dianæ Lyceæ templum fuit ab Hippolyto dicatum, inde, ut Paulanias putat, expulsis lupis.

PROSPERITAS.

Feliciores verò auspiciis lupa geminos Marte satos educat. Trogo enim commentum placet, ea de causa Romulum & Remum Martis filios dictos, quod nutricem lupam habuerint, propterea quod lupa in Martis tutela esset, hinc antiqua Romæ tot extant monumenta, in quibus Romulus & Remus parvi atque lactentes lupinis vberibus inhiant. Eadem in somnis vberibus suis Seuerum alit in imperij futuri præfagium. Neque prætereundum quod Geloni Syracusano adhuc puero, & in scholis erudimenta prima discenti, lupus auxilio fuerit, ut imminente vitæ periculo subduceretur. Nam cum & præceptor eius & frequentes discipuli in ludo literario essent, visendæ magnitudinis lupus irrupit, Gelonisque tabulis morfu arreptis ire foras properabat. Gelon haudquam territus, ne tabellis priuaretur, eas manu non segniter tenens lupum sequebatur: postea verò quàm foras processere, gymnasium repente corruit, magistrumque & condiscipulos oppressit, Gelo incolumis euasit.

HYÆNA.

RAM penè Hyænam præteriturus, autorum offensus perplexitate, tam diuersa super ea tradentiū, ut parum cognita esse animalia suspicarer: sed quoniam non ei legi addictus sum, ut animalium historiam perscribam, sed que tantum ad Ægyptiorum cōmenta faciāt perquirā, cuiusmodi ea sint, ex iis quæ collegimus, intelliges.

VICTVS HOSTIS.

Hieroglyphicum Hyænae præcipuum erat contentione, ut apud Ægyptios sacerdotes reperi, significare. Quod si victum hostem intelligi voluissent, eum à dextro latere statuebant, quod aiunt, si ad dexteram conuersa cum venatore pugnam inierit, eam semper esse potiore. Nam cum flexi nisi circumactu totius corporis nequeat, spina continua per collum & dorsum totum porrecta, prægressi hominis vestigia occupare conatur: quod si successerit, quasi magica quadam vi, quæ in eius tantum dextera corporis parte pollet, alienari mente circumuentum hominem, & si equo insideat, decidere, atque ita omnino victum interfici.

VICTOR HOSTIS.

Sin victorem hostem significare vellent, animal idem cum venatore ab læua congressum effingebant, quod diuulgatum est Hyænā si non ab læua hostem occuparit, nihil ea magica vi pollere, ipsam verò quasi attonitā deficere, ac nullo penè negotio capi. Sedenim quæsierit aliquis, si pingenda sit Hyæna animal orbi nostro incognitum, qua figura sit: Tradunt eam magnitudine & colore lupi præditam, hirsutiorem tamen, acie in vtraque oris parte perpetua, oculo vario, & colores mutante, nullis gingiuis, dente continuo, equina iuba per collum & dorsum totum setis durioribus inhorrescenti, neque imaginarium esse animal, ut plerique suspicantur, de quo grauisissimi tot autores permulta quàm diligentissime differuerint, quæ nisi ex visu iis cognita fuissent, haudquaquam puto eos in re vana atque mendaci usque adeo laboraturos.

Mo.

MORVM INSTABILITAS.

AInstabilem verò quempiam, nihil quippe in eodem vitæ tenore ac modo, quem sibi proposuisset, perseuerantem, sed alias quidem probum, fortem, audacemque tam animi quàm corporis sui domitorem, alias verò improbum, inualidum, miserumque, & ad cupiditates omnes impotentem, significare si vellent, Hyænam itidem hieroglyphicè proponere consueverunt: huic siquidem animali vtraque inesse naturam, & alternis annis esse marem, alternis sceminam fieri, Ægyptij præcipue prodiderunt, & Ægyptios secuti plerique alij. Cæterum Aristoteles cōmentitium hoc esse profiteretur, vulgoque persuasum eas annua vice sexum permutare: quia captæ aliquot (per quæ raro autem capiunt, præsertim sceminæ) tenelle adhuc sine genitalibus fuerint. Mares enim impendio timent libidinis æmulos, & ideo grauidas custodiunt, morsuque prolem masculam vbi detur occasio castrant. Licet non sum nescius traditum à grauisissimis autoribus, habere quid Hyenam sub cauda positum figura simile genitalis sceminæ, sed sine vilo meatu, sub quo meatus excrementorum sit: virile verò similiter atque in lupis & canibus habetur.

BScemina etiam præter suum illud, simile ut mas habet sub cauda sine vilo meatu, à quo excrementorum meatus est: sub eo genitale verum habet. Id ita esse contendit Aristoteles, qui difficulter vnicuique Naturæ miraculo videtur assentiri. Sed miror in hoc tam veteres quàm recentiores autores diuersos ab Aristotele tam constanter ire, quod ab iis temerè fieri haudquaquam adduci possum, cum præsertim Ælianus Historiæ huiusmodi scriptor diligentissimus tradat, πῶς οὐκ ἔστιν ἡ τε μὲν ἀρρενοὶ ἐκ δὲ ἀσσοῦ, πῶς αὖ πῶς ἐκ νεώτατο δὲ δὲ θύλλω, ἐκ δὲ θύλλω νῦν, μὲν πῶς οὐκ ἔστιν ἀρρενοὶ κοινονέσι ἢ ἀφροδίτης ἐκ τῶν ἄλλων, καὶ γὰρ μὲν τε, καὶ γὰρ μὲν τε, εἰ δὲ ἐκ τῶν ἀμειβῶσαι τὸ γένος. Hyenam si quando quis marem inspexerit, eandem mox sceminam videbit: sin modò sceminam, postea marem aspiciet. Promiscue verò coitu alterutra coniungunt, ineuntque & ineuntur, per annum vnum sexus vicissitudinem alternantes. Qui quidem autor cum Aristotele longè posterior fuerit, id scriptis credere minimè ausus esset, nisi aut compertum ipse, aut fide dignorum testimonio certum habuisset. Accedit & Tertulliani scriptoris & doctissimi & diligentissimi autoritas, qui ita scribit: Hyenam si obserues, sexus annalis est, marem & sceminam alternat.

ADVERSÆ FORTVNÆ DOMITOR.

CAduersas verò calamitates & infortunia toto vitæ cursu intrepidè superantem hominem insignire si vellent, Hyænae corium indutum eum pingere solebant: quippe quod ex Magorum superstitionibus persuasum est, qui corium id induerit, aut aliquid ex eo secum habuerit, quaqua eum vel per medios hostes penetraturum, neque futurum quenquam qui illi iniuriā inferre ausit, usque adeo hinc eius incolumitati cautum esse, ut iam credi possit, eos qui linguam Hyænae sub pede habeant, quod idem Magi perhibent, à canibus minimè tanquam Scipiones alteros latrari.

LARVARVM LACESSITOR.

Hæc ab Ægyptiis sacerdotibus super Hyæna tradita sunt. Vnum addidèrem ita dicam, incessentem, neque defunctorum manes quiescere permittentem, maledicta quippe & accusationes in mortuos ingerentem comminiscentemque, notare vellent, Hyænā in sepulchretis monumentum aliquod effodientem faciāt, cum satis exploratum sit ab vno hoc animali sepulchra erui inquisitione cadaverum, quod sit humanæ carnis audivissima. Iulius Capitolinus eas Belbos appellatas ait in vita

Gordiani tertij, decemq; tunc temporis fuisse in vrbe Roma profitetur. Vifa ve-
rò tunc est illa dentis vnus perpetua series, qua prædita est Hyæna: id quod ne
mirum aded sit, in quibusdam etiam hominibus aliquando spectatum. Nam
Prusæ regis filius vnum tantum os habuit dentium loco, obq; id Monodos ap-
pellatus. Ita & Pyrrhus rex Epirotarum, Porphyrus eo commentario quod de
abstinendo ab vsu carniū conscripsit, ab Indis ait Hyænam hanc Crocutam
vocitari: sed Crocutam autores diuersam ab Hyæna ponunt. Reliquum est de
antipathia quæ intercedit Hyænae cum Panthera, dicere, qualeq; inde factum
sit hieroglyphicum: quo circa & hoc & alia eius significata memorabimus.

DE PANTHERA.

SPECIOSIOR ATQVE VALIDIOR A
DETERIORE SUPERATVS.

Quam tetrum animal Hyæna sit, quamq; aspectu foedum, ex iis quæ
superius allata sunt, cõstare vniciq; potest. Longè verò diuersa est
Panthera, qua nulla penè fera est villorum varietate speciosior, vehe-
mentior nulla, nulla impetuosior: vis tamen occulta quædam Hyæ-
nae Panthera exuperat. Quare cum sacerdotes Ægyptij superatum ab inferioribus
vel à deterioribus hominem intelligi vellent, duo tergora, Panthera v-
num, Hyænae alterum committebant, assuebantq;: si quidem compertum est tan-
ta inter se repugnantia ea dissentire, vt si simul assuantur, vel etiam contraria sus-
pendantur, Panthera pili decidant, Hyænae verò nullo detrimento afficiatur:
quæ quidem tanto esse Pantheris metu dicitur, vt occupata ab ea, tanta animi
consternatione despondeant, vt ne resistere quidem conent. Hinc autem com-
mentum putarim, pilos cuiuscunq; generis & inutiles, maximè palpebras, au-
ferri medicamento quodam ex Hyænae corde in cinerem concremato, & cere-
bro eius illito. Præstant hoc etiam, quod Hyænae tergus in Panthera pilos effi-
cit, Aquilarum pennæ, quæ admixtas reliquarum alituum pennas deuorant.

IMPROBITAS.

Insatiabilem autem hominem, & omnium appetitorem, per Panthera signi-
ficari ea de causa fertur, quod nullum nō animal ea venatur, vnde illi nomen:
nam Panthera Græcum omnino vocabulum agnoscit Varro, quod ab omnifa-
ria feritate, adde etiam venatione, deducitur: siue quod omnium penè ferarū co-
loribus variegata spectetur: nam & hæ atq; tigres maximè omnium animalium
varietate insignes perhibentur. Sanè inter pantheras, pardalinæ fœminæ, pardum
marem plerique agnoscunt. Aristophanes huius non immemor improbitatis,
pardali notam inurit impudentiæ, cum neq; ignem neq; pardalinæ æquæ impu-
dentes ait atq; fœmina est, quippe quæ omnia corripit atq; consumat.

DISSIMULATOR INGENII.

Pætere a hominē Ægyptij suorum vitiorū dissimulatorem, quicq; prauum,
quo præditus esset, ingenium ita occultaret, ne vel à domesticis deprehendi
posset, pantheræ simulachro notabāt. Ferūt enim eius odore mirè sollicitari qua-
drupes, sed capitis toruitate terreri: quod ipsa docente natura satis intelli-
gens, occultato eo, ac odoris tantum facta copia inuitas corripit: atq; hæc est
eius in venando solertia, quamuis Plinius animalium nullum odoratum putat,
nisi credamus, ait, de pantheris quicquid dictum est. Sentiunt tamen cū Ægy-
ptiis

Aptiis Aristoteles & Plutarchus, qui plurima dicunt animalia magno studio pan-
theram sectari odore eius delectata: quod, nisi Plinius odorem pro suaueolen-
tia capit, non nihil admirationis afferre potest, cum ferarum & omnium dubio
procul animantiū odor quotidiana mortalium experientia canibus innotescat.
Quin equi odore tantum Cameli percepto, in fugam auerti perhibentur. Reci-
tata est loco suo historia, quemadmodum Cyrus aduersus numerosissimū Cree-
si equitatum dimicaturus, Camelos contrā instruxerit, quorum odore conster-
nati equi, fugam ruptis ordinibus corripuerint, Creesi conatum ita frustrati.

EBRIOSITAS.

Quod autē odore vsque aded intenso Panthera polleat, eam Philosophi cau-
sam arbitrantur, quod maxima prædita sit caliditate, indeq; odorem illum
excitari: cumq; ita cum vino consensum quendam habere videatur, Baccho ea
olim fertur dedicata. Sed quoniam sunt qui per eam ebriositatem intelligant,
hieroglyphicū à re ipsa desumptū ego crediderim: sunt enim Pantheræ vini ad-
modum auidæ, & à venatoribus ebriae plerunq; capiuntur, fontibus quo pota-
tum eunt, suauissimo, perueteri potentiq; vino medicatis, tanta copia, vt fon-
ticuli aquula longè superetur: exiliores enim ad hoc fontes dedita opera perue-
stigant. Interdum ne rem perditum eāt, & simul operam eludant, si latebrarum
commoditatem iuxta fontem nacli fuerint, perforatas arundines intra terram
modicum defossas in fontem vno immittunt capite, altero in locum vbi delite-
scunt, adducto, obseruatoq; animalis aduentu, per vtram ad hoc paratū statim
tubo vinum infundunt, quod vina veluti vena de fonte profiliens, meracitate
sua magis illecat, remq; celerius maturat, illis plerunq; anteaquam sitim exple-
uerint, pro cidentibus. Vidimus sanè numum antiquissimum ex gre quod apud
Massæos habetur, in quo Liberi caput iuuenile hedera redimitū, ab altera ve-
rò facie Panthera & Thyrsus pulcherrimo opere cusi sunt. Et in Gallieni pleris-
que Panthera nota est cū inscriptione LIBERO P. CONS. AVG. Sunt
qui Tigrin esse contendant, de qua paulò infra dicemus.

MORVM VARIETAS.

Quoniam verò Panthera variis est maculis colorata, pleriq; morū varieta-
tem per eius pellem ostendere instituerunt. Nam & earum genus variè ab
C autoribus appellatum, proq; Pantheris Variarum nomen apud Latinos rece-
ptum. Quare animaduertendus est apud Pædianū locus vbi Vercias pro Va-
rias hætenus ferè passim lectum est: de Pantheris enim illic loquitur. Eadem
& Africanæ simpliciter vocabantur, quod in Africa frequens admodum est ea-
rum genus: fuitq; vetus senatusconsultum, ne liceret Africanas in Italiam adue-
here, Gn. Aufidij tribuni plebis rogatione mox derogatum. Sanè Claudius Ce-
sar in spectaculis, vt apud Tranquillum est, exhibuit Africanas, conficiente tur-
ma equitum Prætorianorum. Quantum verò pertinet ad colorum varietatem,
iocose dictum apud Plautum, Epidico, vbi Thesprio variè se valuisse dicit: cui
respondet Epidicus, Caprigenum & Pantherinum genus sibi non placere, in
quo quidem non coloris tantum varietate sensus est, vt interpretum bona pars
opinatur, sed ab ipsius Capræ natura sumptū, quæ ferè semper febricitat. Quod
verò spectat ad Pantheram, varietas morū non ex vario eius colore tantum in-
telligitur, sed quod & vehemens est, & ad impetum propensa, & pernix, corpo-
reque ad agitationē perquam idoneo. Vnde per eam in Diuinis literis varij ani-
morum motus indicantur, de qua Hieremias: Nunquid Æthiops pellem suam

immutauit, & suam Pardus varietatem: quod non solum, inquit Ambrosius, D de figura, sed etiam de mobilitate furoris accipitur, eo quod Indorum populus, & atri homines Æthiopum genus, ad fidei pietatisque candorem inuitati, tenebrosis terræ cauernis insueti, inquietisque ac mobilibus mentis atque animi mutationibus decolorati, boni propositi gratiam tenere non possint, neque ad emendationem correctionemue villam remeare, qui ferinam semel induerit immanitatem. Eucherius pro dæmone accipit, qui subdolos & varius sit in humano genere peruertendo.

DE TIGRIDE.

A pud Ægyptios tigridem non inueni, apud Græcos & Latinos frequentissimè: de qua significata illa præcipuè celebrantur, quæ ad immanitatem, ad sæuitiam, ad vltionem, ad pernicitatem, ad amorem erga filios pertinent: quinetiam apud aliquot gentes diuini cultus particeps iudicata.

S O L.

Solis enim simulachrum esse perhibebatur. Sed Sol & Bacchus idem numen habitum, vt vetus Græcorum habet theologia, eaque apud Indos in honorem Solis culta. Indi siquidem clunes eius tantum mensis inferebant, cæteris partibus ob Solis reuerentiã abstinebant. Idque ea de causa, quod hoc animal simulacortum est priores pedes attollere fertur versus exorientem Solem: quem Solis adorandi morem Maro videtur expressisse, cum XII. Æneidos scripsit:

Illi ad surgentem conuersi lumina Solem

Dant fruges manibus salsas.

Ita in veteribus habetur exemplaribus. Quod verò pertinet ad ferociã, per animalis istiusmodi effigiem descriptam, indomitos & efferratos animos indicamus. Et Poëtæ cum hominis cuiuspiam immanitatẽ egregiè notare volunt, Hyrcanas illas tigrides his vbera prædicant admouisse. Et quæ Bacchi curru iunguntur, vt plerique autores sunt, indicant moderatum vini vsum ferocientis animi sæuitiã demulcere. Ita Polyphemus apud Homerum, omnem exuperans crudelitatem, Maroneo delinitus vino, Vlysi mollius adblandit. Et heroës illi Troiani apud Homerũ eundem, qui laudibus arguitur vini vinosus, ferocitatem sæpe, æstuantisque bile cordis acerbiter vino deliniere: hominiquè valde irato apud Plautum propinandum edicitur, vt ille vino bilem diluat. Naturæ enim consentaneum, cibo potuque rigato corpore, ab eo discuti tristitiam. Quare Zeno Cittieus interrogatus, cur, cum Philosophus esset, & natura seuerus, in conuiuio tamen hilarior videretur: Atqui, inquit ille, Lupinum suapte est natura amarum, dulcescit tamen aqua maceratum. Atque hoc illud est, quod Armenias curru subiungere tigres, Bacchi Orgiis institutum.

FEROCIA
emollita.

Vltionem significare qui volunt, tigridem & equum ab ea dilaceratum pingunt. Nota est historia, quemadmodum eius venator, fœtus recens editos obseruat: ad quos, cum mater pabulatũ abierit, auferendos perniciosissimo fertur equo, surreptisque catulis, qui sunt semper numerosi, in cursum fertur quãto potest

V L T I O.

test

VLTIO.

A test citatissimum: reuersa Tigris vbi nidum vacuum reperit, velocissimo cursu totam circūlustrat regionem, donec fugientem venatorem deprehenderit, in quem omnem conuertit impetũ: ille statim vnum è catulis proicit, suscipit hunc tigris mordicis, & retrouersa in nidum refert: alacri mox cursu eadem vestigia repetit, exiguoque temporis interuallo venatorem aggreditur: ille rursus catulum alterũ abiicit, cursuque nunquam intermisso nauem versus prouolat. Suscipitur hic quoque, & rapidissima velocitate reportatur: idque & tertio & interdum quarto fit, donec venator conscensa naui vix duobus & nonnunquam vno tantum catulo ablato aufugiat, equo relicto: in quem illa posteaquam frustra toto littore frendens defœuit, omnem conuertit vltionis sæuitiam, totumque discerpit, et miserabiles socij furti pœnas pendere compellit. Apud Iobem, vt in Hebræo esse dicit Eucherius, tigris perit, eo quod non fuerit prædam affecuta, B de feminea arrogantia dictum volunt.

PERNICITAS.

Iam pernicitatis significatum ex iis quæ supra dicta sunt desumitur, cum citatissimum equum ter & pluries assequatur, cursu retrorsum repetito.

AMOR IN FILIOS.

Ita etiam charitas pietasque, & affectus in filios summus, ex eadem historia consideratur: mox & vltionis studium, cum in relicto equum tanta ferocitate sæuiat.

Sunt qui Musis auersum ingeniũ, omnemque Musicæ lepiditatem odio prosequentem, per tigrim & tympanum pingant. Aiunt enim eam ita tympani sonũ exhorrescere, vt eo audito mirabiliter insaniat, eoque furoris prouehatur, vt semetipsam dentibus impetat, visceraque ipsa sua scedè dilaceret atque discerpit.

MUSICAE HOSTIS.

DE LYNCE.

Lyncem in luporum genere plerique recensuerunt, eique Ceruario cognomentum indidère. Sunt qui Lynces esse quas Græci *σκῆνος* vocant, arbitrentur. Sed enim *σκῆνος* ex hyena & lupo mixto genere nascuntur. Vt cunque verò autores variant, Lyncem Plinius animal esse peregrinum & in Æthiopia frequens ait: Ceruarios autem lupos septentrionalibus regionibus frequentissimos esse constat. Sed parum me mouerit eandem speciem pluribus orbis locis inueniri: nam quæ videmus in Ceruario lupo, ea in Lynce identidem reperiuntur, acutissimus quippe obtutus, macularum in pelle varietas: vnde apud Maronem, Maculosa tegmine Lynceis: & quod omnium manifestissimum est signum, Lyncurius lapis ex concreta eius animalis vrina.

ACUTISSIMVS OBTVTVS.

Nonnulli igitur cum lyncem omnium quadrupedum clarissime cernere considerassent, hominem qui visu maxime polleret significaturi, animal id hie

roglyphicum posuere. Sanè multi eas affirmant conuexa etiam montium visu penetrare, nec defuere philosophi, qui fieri posse hoc cōmentati sunt ex imagine quæ certo ab terra spatio summo in aëre pendeat, quam Lynx, utpote quæ sit oculo admodum defæcato, intueatur. Cuius rei exemplum experimur deiecto in cauū aliquod vas numo, quem, tametsi longè recesserimus, simulac vas aqua expletum fuerit, intuemur, fundo etiam ipsius vasis in aquæ superficie se ostentante: quippe rerum earum radiis in aquæ summum sese exporrigentibus ea ibi species redditur, quæ aqua inde subducta, vasculi curuitate intercipitur, ac ne videri possit præpeditur. Ab hac Lynce, Lynceos oculos appellatos, quibus cernendi vis acutissima sit, pleriq; putant. Vnde magnæ vir eruditionis Fran. Petrarcha, petos illos oculos quos lyricis totiès laudibus extollit, ceruarios appellauit: ad id scilicet alludens, quod lyncem ætas nostra lupum ceruarium arbitratur. Alij oculos lynceos à Lynceo Idæ fratre Argonauta dictos autumant, qui ea quoq; quæ sub terra condita essent spectare ferebatur. Poëtæ sanè pleriq; penetrabilem huius aciem celebrarunt, maximè verò Pindarus, qui Castora in queru abditū, penetrante per lignum acie ab eo inspectum, atq; ita cōiecto in arborem pilo confossum interfectumq; scribit. Fuit & alter Lynceus, qui Carthaginensium classē à Lilybæo Siciliae promontorio portu Carthaginis exeuntem prospectare, & numerū cum fide recensere solitus, scriptorū testimonio fertur. De quo Horatius: Non possis oculo quantum contendere Lynceus.

D E V R S O.

Sed iam nos appellat vrsus, non iniucunda fortasse, nisi oculi iam defessi sunt, spectacula præbiturus.

P R O F E C T V S C V M Æ T A T E.

Hominem originis principio deformem, mox formosum effectum, siue cuius vita ineunte ætate dissolutior fuerit, nullaq; ratione moderata, cum ætate tamen modus & disciplina sanctior accreuerit, Ægyptij sacerdotes intelligere cum vellēt, vrsam scetam pro hieroglyphico ponere consueverunt. Compertum siquidem est, vrsam scetam edere sine oculis, sine pilis, cruribusq; propemodum & membris aliis indiscretum, informem deniq; carnem tatto minorem, maiore mure, de qua vngues tantum promineant, cætera sanguis concretus esse videatur, quem postea pectori femoribus apprimendo fouet eodem incubitu quo volucres oua, paulatimq; ita cōformat, & lingua subinde lambendo perfectum reddit. Vtitur hoc exemplo Ambrosius ad nos cohortandos, ne prolem nostram, quantum ad animi rationem pertinet, instar vrsini partus initio editam, ita informem coalescere patiamur, sed disciplinarū linguis lambendo curemus, ut ad humanam, quippe rationis participem effigiem cōformetur. Nam de lingua quæ significet eloquentiam, alio disseruimus Commentario.

E X I N E D I A M A C I E S.
M O R E S O C C V L T I.

Addunt hominē inedia cōfectū intelligi per vrsam in specu latitantē, & ore apedes lambentem: cuius quidem pigerrima est natura, solitaria, latebrosa, cōmercij societatisq; cuiuslibet euitatrix: quod esse mores eos significat, qui soleant in imo mentis recessu delitescere: atq; itidem corpus simile sortita est, graue,

Aue, compactum, indistinctum, prægelidæ feræ, quæ spelæis in primis gaudet, ac commodatū: vnde *φολάδου αφύβου* dicuntur à Theocrito. Nam, ut Theophrastus & Sostratus aiunt, vrsi primum antra habitationibus commoda ostenderunt: hi siquidem tempore dierum circiter XL, licet longè plures alij ponant, quibus in recessu aliquo delitescunt, priorum pedum suctu viuere, ac nihil edere perhibentur: cui rei documentum habetur captum per id tempus intestino inani esse, atq; ita id conuiuere, ut adductum propè cohæreat. Id verò libenter ab eo fieri tradit Ælianus, cum se præpinguem senserit, ac pleniore corpore grauati, quo pinguedine cōcocta fiat agilior. Apud Eustathium legas Athenienses aliquando famis vltione multatos indignata Diana, quod vrsam, quæ in Munychio eius sacello nata esset, interfecissent, ut ita per inediam affligerentur, qui animal inedia patientissimum sustulissent.

V I R A G O.

Mulierem præstātem animis, non molli, sed virili vigore præditam, pleriq; significare dum volunt, vrsam pingunt, Pantherā alij: sunt enim hæ ex omnibus animalibus maribus ferociores animosioresq; cum in cæteris sceminae sint omnino molliores. Plutarchus tamen non vrsam, sed Leænam ponit in hoc albo cum Panthera, vbi rationem inesse brutis disputat. Cæterum in eodem genere sceminas omnes æqua cum maribus fortitudine pollere contendit. Quare Menæchmus etiam apud Plautum, vxorem quam timet Leænam vocat, dum leoninum cauum intelligit ædes, in quibus illa habitabat. Vrsorum autem scuitia nobilitatæ sunt regiones, Lucania, Umbria, Britannia. Nam ex Britannia velut ex altero terrarum orbe, longa & periculosa nauigatione, ut tunc videbatur temporis, aduecti vrsi ad populi Ro. spectacula, maximæ fuerunt admirationi.

P V E L L A R I S Æ T A S.

Quia verò suapte natura vrsæ cohibēt se intra frutices vel spelæa, nisi quantum pabulationis gratia prodire coguntur, isq; mos plurimū in recte institutis ciuitatibus obseruat, ut innupte puellæ domi clausæ custodiant, non absurde nonnulli cōmenti sunt puellas vrsæ simulachro referre: nā & hoc quoq; sapit antiquitatē. Siquidem apud Euripidem Hypsipilæ, & apud Aristoph. Lemniis, ac Clystrate, puellas apud Athenienses olim vrsas vocari solitas legimus: & apud Pollucē *αφύβου* verbū inuenias, quod latine sonat in vrsas abire. Id verò erat cū puellæ, anteaq; nuptiarū tēpus appeteret, pudicitia causa Dianæ consecrant.

P R O V I D E N T I A.

Neq; illud dissimulandum, licet ab Ægyptiis minimè traditum, quod per recedentem in cauum vrsam, nonnulli prouidentiam significari volunt. Vrsa enim, ut apud Ælianus legas, ita prouida est, ut salutis suæ consultura, cum se in cauum recipit ad peculiarem inediā, ne per vestigia deprehendi possit, tantū illi natura calliditatis indulget, auersis vestigiis irrepit retro, eo scilicet modo quo traxit Auētinas Cacus in antra boues, atq; ea specie venatores fallat, cum egressa inde videatur, non autem ingressa.

I R A.

Neq; defuere qui per vrsi simulachrū iram immanē intelligi voluerint, quod id animal immodicis soleat animis excitari, & in omnem truculentiam efferrī: vnde apud Claudianum legas, Rhadamanthum solere vrsis ingerere truculentos. Sanè Mathematici iracundum eum futurum dicentes qui sub primo & vigesimo Tauri gradu nascitur, vrsam ibi statuunt retro spectantem, hoc est,

ad ea quæ facta sunt indignantem. Hinc Martialis lib. VI.

D

Rabido nec perditus ore,

Fumantem nasum vini tentaueris vrsi,

Sit placidus licet, & lambat digitosq; manusq;. Ira enim, vt Theocritus non eivl usq; *Intra.* Quin ab irritatione nomen olim vrsi impositum: Vr enim Hebraica lingua incitationem ad iram significat: & Vr Madianitarum Rex ab Israelitis occisione caesus, significat, vt Adamantius interpretatur, affectum huiusmodi ab iis qui Deum sequuntur debere protinus abscindi. Alij nequaquam abscindendum censent, sed veluti subsidio paratum diligenter asseruandū, vt cum res postularit, aduersus nosmetipsos, pro iis quæ inutiliter turpiter ve gesserimus, irascamur. quæ solam animi perturbationem etiam Epictetus sapienti cedit. Hæc enim iusta & necessaria iracundia est, vt nostri censent, qua vnusquisq; in iis quibus errauit, aut peperam gessit, indignatur, & semetipsum inculcat. Ex qua quidem indignatione ignis quidam in nobis accenditur, qui velut in agrum sterilem immixtus, consumptis excoctisq; voluptatis pessimæ radicibus, bono diuinarum institutionum semini glebam præparat fecundiorē. Atq; hic ille ignis est, quæ se assertor noster proficitur in terra immixturum, atq; vt succendatur, non indiligentem operam daturum. Alibi verò indignatio ferociaq; vrsina in Diuinis literis indicium fuit Hierosolymitani excidij, vt Eucherius interpretatur 4. Reg. Nam cum Elisæus ascenderet in Bethel, scandenti semitam obuiam facti sunt pueri paruuli de ciuitate egressi, qui illudebant ei dicentes, Ascende Calue, ascende Calue. Quos Elisæus indignitate rei commotus, in Dei nomine deuouit, continuoq; vrsi duo de saltu proximo prodierunt, qui ex eis duos & quadraginta pueros lacerauerunt. Id sub figura tunc gestum, Imperatores duos præmōstrabat Vespasianum & Titum Romanorum Principes, qui post duos & quadraginta annos ab ascensu Domini, captis Hierosolymis, tantam Iudæorum desolationem fecere, vt deletum penitus sit eorum regnum.

IMBECILLVS PRINCEPS.

Ciuitatem imbecillo rectam principe significare qui volunt, vrsi caput pingunt: inualidissimum enim est vrsi caput, quod contra leoni fortissimum. Aiuntq; vrsos alucaria non mellis pabuli ve vilius gratia incessere, apesq; irritare, sed salutis ergo, vt scilicet apum aculeis ora vulnerati, sanguineq; ita emisso, grauedini qua plurimum laborant, remedium cōparent. Venatores nostri aiunt, si maior aliqua vis, quam superare desperet, vrso incubuerit, eum sibi conscium imbecillitatis, qua caput eius laborat, si fugiens ad præruptam aliquam rupem peruenit, manus supra caput tollere, iisque pectinatim firmiter cōplicatis, reliquo conglobato corpore præcipitem se dare, atq; ita capturam euadere.

DE VRO.

Non innotuit Aegyptiis Vrus bos Germanica, sed ante feras alias egregie syluestris.

CAPTIVITATIS IMPATIENS.

Per quem, eum qui sibi mortem consciscat, ne in manus hostium concidat, nonnulli congruenter hieroglyphicum proposuerunt. Est enim vrus eiusmodi, qui propter ferocitatem vel nunquam, vel difficulter capi potest. quod si eum inciderit unde desperet posse euadere, semetipsum præ ira suffocat, vsque adeo se genitum ad libertatem putat, qua denique nihil vnicuique animantium generi optabilius esse videatur.

PIE/

A PIERIVS VALERIANVS AD PETRVM

CVRSIVM ROM. CIVEM, DE HIS QUÆ

PER ASINVM, MVLVM ET CAMELV

significatur ex sacris Aegyptio-

rum literis.

Ne forte cōmentitia ea putes, Petre cursi lepidissime, quæ multa ad eum nudius tertius Cytorio in iugo tuo, vbi bona pars Academia cœnabamus, a veteribus tam Aegyptiis, quam Græcis, atq; etiã Latinis, super Asini significationibus tradita cōmemoraueram, cur a precium fore duxi, quantum sollicitudine præstare potui, primo quoq; tempore pleniori obsequio tibi satisfacere. Videbaris enim illa, quod facile animaduerti, attentioribus admodum auribus haurire, & audiuisculis, vt ita dicam, deglutire, sed vix adduci poterat scriptores illos veteres in Asino perscrutando fuisse adeo curiosos: & quoniam umbra etiam eius in vanissimi negotij proverbium cesserat, reliquum etiam corpus parvipendendum existimabas. Collegi igitur tam ea, quæ tum memoriter disseueras, quàm quæ alias sparsim à me fuerant ea re super adnotata, eorum citatis testimoniis, qui talia memoria prodidere, vbi tantum res deposcere videbatur: nam minus omnia tunc ex tempore dicere aggresso succurrerant. Quare tunc non pauca prætermissa sunt, quæ recitata longè maiori tibi admirationi futura fuerant: quæ quidem nunc, qualitercumq; à me conscripta sunt, benignè accipias velim. Et si minus tibi lucubratio ipsa satisfecerit, vt quæ nimium properata non ita omnia complecti potuerit, voluntatem tamen animumq; meum existimes, quantum in me fuit, tibi amico tam veteri, tam probo, satis plurimum facere studuisse: non enim recens mea erga doctrinam & ingenium tuum beneuolentia, firmaq; atq; constans amicitia, quæ ab ipso primum die, quo Romam diu patria cariturus applicui, cepta, mirifici in dies accepit incrementum: accessit & tam vnanimè concorsq; contubernium, conuictusq; per annos aliquot iucundissimus. Ita ego pluribus atq; iis non leuibus de causis tibi semper coniunctissimus, scripta cogitationesq; meas communicare tecum maximè conueniens existimaui: quod optimi integerrimiq; amici, qualis es tu, vt meliores euadamus in causa sunt, si quid admoneant: vel, vt alacriores ad lucubrandum accedamus efficiunt, si probent. Sedenim quid oneris gerat Asinus inspiciamus.

C

IGNARVS HOMINVM QVE LOCO,

RVM QVE.

Umprius autem rerum omnium ignarum per asellicipitem hominem ab Aegyptijs sacerdotibus significari, & Horus & plerique alij prodidere: eamq; imperitiam in eo præcipue notari volebant, quæ plurimum ex solitaria accidit educatione, quippe cum quis tanquam Aglaus alter, intra priuatos parietes semper altus & educatus, pedem e domo, vel e patria nunquam tulisset foras, oportere scilicet hunc parum experientem esse, & officiorum hospitalium inscium. Israël itaque diu apud Aegyptios educatus & hieroglyphicam optime peritus, cum Isacharem filium suum agnum appellat.

Gen. 49.

fet, intra terminos eum occubiturū dixit. Non enim longius peregrinari solent D
asini, vt equi, & muli, sed intra prouinciam, in qua nati sunt, plurimum cōtineri.
Addidere etiam prouerbiū in imperitos, Asinus ad Iyram: quod nō admodum
abstīmile est ab Horatiano illo, vt qui narraret asello fabellam surdo, hoc est, ob-
stupefacto, quicq; nullum ex ea re sensum perciperet. Ideoq; Cicero in Pisonem:
Quid nunc te asine literas doceam? nō opus est verbis, sed fustibus. Ad eō enim
subiecti addictiq; fustibus sunt asini, vt vulgus passim verbera plagasq; flagris
inflictas, Asiniatas vo citet. Hanc sanē mentis tarditatē Scipio apud Numantiā
ita C. Metello exprobrauit, vt diceret, si quintū pareret mater eius, asinum fuisse
parituram. Quin & Iunius Bassus homo dicacissimus, vulgō asinus appellatus
ob stuporē ridiculosq; mores. Ob huiusmodi ludibriū, & ignauitē cōtemptum,
qui pilā ludo victus esset asinus appellabatur: qui verō vicisset, rex, quē morem
tangit Plato, Thæteto, & lib. 9. Pollux. Ad hoc respexit etiam Horatius, cū
epistola ad Meccenatem scribit: At pueri ludentes, Rex eris aiunt, si rectē facies.
Contrā verō quod ad peregrinationē attinet, Vlyxem, quem Homerus ea præ-
cipuē de causa sapientem effectum putat, quod is

quicq; vt ait Horatius, Quid virtus & quid sapientia possit, vtile nobis propo-
situm est exemplar: nomen ipsum inquam Vlyxem etymologicē quidam haud-
quaquā ignobiles scriptores interpretantur ἄλυσεν, omniū quippe hospitem:
nam Aëoles, quod alij verterūt ὀδυσσεύς, λ littera quam amant incolumem retine-
runt, eosq; Latini secuti sunt, Vlyxem enunciantes. Neque tamen sum nescius,
Icarium eius patrem aliam nominis asferre causam, Odyssea, quæ nihil quicq; est
nunc ad cōmemorandum necessaria. Asinus porro in fabulis pro imperitissima
persona ponitur, & in argumento fatuitatis atq; dementiae semper habetur: in
quem demum, vti Plotinus innuere videtur, ille redit, qui sensus experts, bruta-
lem & stolidam vitam vixerit. Quocirca Vlyxes apud Gryllum Plutarcheum,
cūm bruta reliqua ratione aliqua vti fateatur, Asinū tantū ac pecudem ab omni
rationis vsu semotos reperit. Neque quidem inficiatur Gryllus, sed plures inter
homines eiusmodi ingenio præditos confidenter asseuerat. Huius non imme-
mor stoliditatis Ouidius, Midam, quod sententia sua rusticam Panos cantilenā p
diuinæ Apollinis modulationi præferendam iudicauerit, ea pœna multatum à
Deo finxit, vt quæ iudicio peccauerant humanæ aures, in asini auriculas demu-
tarentur. Interpres tamē Aristophanis, Pluto, vt hæc quoq; repetamus, tres me-
morat causas cur Midas asininis auribus fuisse prædicetur: siue quod acutissimi
esset auditus, cuiusmodi sunt Asini, quos præter mures, cæteris animantibus au-
ditu præstare tradunt: ita enim interpres ille, quisquis is est, scribit: ἂν ἐπεί οὐ μάλ-
λον τῆν ἄλλων ζώων ἀκούει πάλω μύθῳ. Hinc Apuleianus asinus de se ait: Recreabar quod
auribus grandissimis præditus cuncta longulē etiam disita sentiebā: siue quod
Phrygiæ pagum incoleret, cui nomen οὐρα δῆτω, Auriculæ asininæ: siue quod explo-
ratoribus accuratissime sit vsus, delatoribusq; plurimum delectaretur: vnde il-
lud de principibus fertur, Regum aures innumeræ.

PETVLANTIA.

Immodicam verō petulantium luxuriam per animal hoc in diuinis literis no-
tari indicio est quod celebris ille Propheta ait: Quorum carnes sunt, vt carnes
asinorum. Et Plato dum antiquorum figmenta sequitur, ne sacratoris illius do-
ctrinæ, quam apud Aegyptios perceperat, arcana propalaret, hæc non incuriose
tracta-

A tractauit, ac de alijs quidem animalibus passim multa, de asino verō hoc præci-
puē dixit disputante apud Phædonem Socrate: Homines qui fcedis cōcupiscen-
tius manus dedissent, ventricq; dediti per inertiam atq; lasciuam ingloriam inuti-
lemq; egissent vitam, neque quicquam pensi pudoris ve habuissent, in asinos
post obitum deijci.

IMPUDENTIA.

Sunt enim qui per Asinum impudentiam ea de causa significari velint, quod
Asinus sua tantum commoda destinatisimo quodam animo prosequatur, &
modò suę morem gerat voluntati, nihil pensi habeat, castigationes contemnat,
verbera etiam nihili faciat. Id in asino vitium ita notat Xenophon, vt de se v. de
Græcorum reditu dicat: Eo inquam tempore, si quem iniuriæ vilo genere lace-
siui, non possum non confiteri, vel asinis me, qui esse dicuntur omnium quadru-
pedum inuerecundissimi, inuerecundiosem fuisse. Quod verō Iosippus cor asi-
ni & canis impudentiam obijcit Appioni, hac eadem sententia in vno stolidita-
tem & imperitiam, in altero maledicentiam incessit.

POPVLVS IVDÆICVS.

ET populus Iudaicus, vt pote qui sublimioris doctrinæ, quæ in diuinis eorū
literis delitescit, intellectu minimè percipiū, simplicitatemq; scriptorū tan-
tum prosequuntur, ob huiusmodi stuporē & imperitiam asinæ asimilatur, quā
Christus posthabuerit inscēso eius pullo, qui factus est ea doctrina dignus, quā
ille nos docuit. Asina enim illa, vt Græci theologo deprehendēre, populi prioris
symbolum fuit, quæ scripti onus pertulerit: est enim animal ad onera tantum &
labores genitū, vt Eucherius dicit: super quam Apostoli vestimenta sua iniece-
re, hoc est, veterem hominem exuere. Pullus verō, de quo Zacharias, Ecce Rex ^{cap. 9.}
tuus veniet tibi iustus, & saluator ipse pauper, sedens super pullū asinæ, propter
pristinā imperitiā, iuniorē indicabat populū, asinæ quidem filium, vt Euange-
listæ cum plerisq; alijs reddiderit: nōnulli filiū subiugalis posuere, animalis quip-
pe quod operibus & officijs seruilibus omnibus subijcitur: pleriq; Gentiliū na-
tionem appellarunt, quæ Christum insidentem tulit, promissamq; à prophetis
& lege salutē minimè despexit: Agnouit enim Asinus præsepe Domini sui. Hoc
porro citato loco Eucherius, per asellū, ait, quem insedit Dominus, simplicitas
fidelium exprimitur, plebs scilicet quæ Dei notitiā non habebat, quam Chri-
stus regēdo & præsidendo, ad Hierusalem, hoc est, ad pacis conspectū adducit.

Asinum porro Aegyptij ad eō impurū exi-
stimabant, vt animal etiam dæmoniacū
arbitrarentur, propter quandam cum eo simi-
litudinem. Quod verō ostenderent eum admo-
ueri sacris minimè debere, hominem cum se-
cespita positus in terram genibus effingebant,
cum ense ad mactationem parato, sed mani-
bus post terga religatum: inde asinum appo-
nebant, euentum rei nimirum fore irritum
indicantes. Oderant autē id animal Aegyptij,
non propter imperitiā & ineptias tantum,
& contumeliosam eius naturam, verum pro-
pter colorem etiam ex albo nigroq; confu-
catum, quem à Deorum sacrificijs alienum abo-

A DEO ET SACRIS
alienus.

Asinus Aegyptius.

minabantur. Erat vero apud eos mos, ut asinum ludibrijs omnibus incesseret, D luto cespitibusque passim impetitur, contis etiam stimulantur, quaeque se locus offerret opportunus, praecipitem agerent. Vnde proverbium in contemptibiles despiciatissimosque homines emanavit, Asinus Aegyptius. Apud Hyberboreos tamen instituta dicit Pindarus κλατὰς ἄνων ἐν ἑσπέρῳ, illi enim Apollini asinos mactabant. Nam ut apud Callimachum legere est,

τὸν πρῶτον λυπαρὰν φοῖβον ὄνοσφραγίαι, Exhilarant pingues Phoebum epulae ex asino.

Citat Apollodorū etiam Clemens Stromatis, de huiusmodi sacrificio. Gaudere vero Apollinem vitæ arbitrum eorū iugulatione dicunt, propter assultus, quos indicio vivacitatis in cæde faciunt, difficulterque occidi soleat magnis quantumlibet ictibus percussis. Quantum vero pertinet ad impuritatem, apud alios vni Priapo sacer habebatur, ob verendi scilicet enormitatem, qua supra modū præditi sunt asini, atque inde sunt ad generandū admodum segnes: cōpertumque est omnes alios ea genitalis productione cōspicuos, ad generationē ineptos esse, quod in emissionem per eam longitudinem semē transmeans & hebetetur, & frigidius fiat. Neque vero nostro tantū tempore viri huiusmodi asinorum instar habentur, sed olim etiam, ut gratissimus ille Imperatori Commodō, qui de pene ultra animalium modū prominente Onos appellatus est, eaque de causa ditatus, & Herculis sacerdotio præpositus. Tacebo Heliogabali emissarios, in huiusmodi genus monstrorum acquisitionē: tacebo nostrorum etiam temporū opprobria.

EGREGIVM PRINCIPIVM CITO DESTITVTVM.

NEQUE absurdum est significatum illud, quod ex vulgi proverbio desumptū est, cum præclare venustèque aliquid inchoatum citō deseritur, currentem asinum pingere. In ore enim omnium est, asini succussationem parum admodū procedere. Sanè legas apud Ælianum, asinos eos præcipuè qui sunt in Mauritania citatissimo gradu cursum inchoare, paruoque confecto itinere citō deficere, vnde necesse sit eos ad equos alligatos resti attrahere. Hinc Trigæus Aristophanicus suum illum scarabeum asinum appellat: monens scilicet ne cursu nimium perniciam viam auspicetur, sed paulatim & sensim volet, ut labori sufficere possit, quod longè secius accidit in Indicis, qui quidem, ut idem Ælianus autor est, cum iter arripiunt, tardius incedunt, paulatimque progrediendo feruntur incitatus, rapidissimèque gradiuntur.

STOLIDITATIS LVDIBRIVM.

TOT autem ea sunt quæ de asinorum stoliditate traduntur, ut subinde sit ad eam redeundum: quam si apertius Ægyptij describere voluissent, animal omnium maximè docile deligebat, simiarum quippe gregem, inter quas asinum vel saltare, vel tibij canere, vel etiam disceptare sangebant, rem quidem tam dictu quam spectatu ridiculam, sed quæ in secessu pondus habeat.

INDOCILITAS.

ALITER frænatum asinum in huiusmodi significatum proponebant, quippe quod animal sit minus idoneum ad discendum. Vnde etiam Mathematici eum qui ortu suo sextumdecimum Leonis gradum sortitus sit, indocilem futurum præfagientes, frænatum asinum tunc oriri singunt: irritam eo modo institutionem futuram indicantes. Est apud Platonem Legum III, iuxta finem proverbium, Ab asino excuti, de ijs qui graua & magna vel difficilia professi, ab incepto tur-

Aperto turpiter desistunt. Sedenim miror vnde Grammaticus quidam adductus sit, ut Platonis proverbium hoc ita sit interpretatus, ut de iis dictum voluerit, qui relictis voluptatibus & inquinamentis quibuslibet voluptificis & belluinis (hæc enim eius verba sunt) ad meliorem mentem regrediuntur. cui quid aliud respondeam, quam ut ipsius Platonis verba subiiciam: τίς δὲ καὶ πῶς ἡμῶν αὐτῶν χάριν ἐλάττει, δὲν φαίνεται, ἐμοί γε, οἷόν ποτ' ἴππον γὰρ λόγον ἐνέσπειτε ἀλλὰ λαμβάνειν, καὶ μὴ καὶ δούπιδ' ἀχάλλιον κεντήμιον τὸ σῆμα, βίλα ἴππῳ τῷ λόγῳ φερόμενον ἔτι πλεῖν ἡρώμεται, ἀπὸ τῆς ἄνεως ἀσπείν. Cuius verò rei gratia hæc dixerimus, mihi ostendendum est, oratioque ipsa tanquam equus hinc atque inde coercenda, ne effrænum veluti os nacta, ipsorum dicendi impetu prouecta, uti proverbium est, ab asino quopiam excidat. Sed cum is & hic & alibi sæpe cadat ab asino, in luto hominem hæsitare permittamus, neque tollere rursus fractum crure planum procuremus. Id verò eo magis indignè ferendum, quod testimonium sibi accersit ex Evangelica lectione quæ supra citauimus, ubi Seruator noster asinæ pullum obequitat: neque intelligit longè aliud esse, inuectari asello in urbem Hierosolymā, aliud ab asino excuti, vel mente alienari: nam & iocus ex locutionis enuntiatae ambiguo resultat, cum ἀπ' ἄνεως, etiam ἀπὸ τῆς ἄνεως sonare videatur.

IRRISIO.

UT verò reliqua prosequamur, est & irrisio in iudicium asinus, propterea quod rictu labijsque late diductis, dentibusque deformiter denudatis irridere videatur. Quin & qui aliquem deludunt, appressa ad aures manu asininas auriculas imitantur: vnde Persianum illud in huiusmodi derisionem, Auriculas asini quis non habet? Sanè Diogenes cum ei quidam diceret, Multi te derident: Et illos, inquit, fortassis asini. Altero subijciente, Sed illi non curant asinos: At neque ego illos, inquit.

SOPHISTARVM NVGÆ.

Silentio præterire non possum, Sophistas nostros, cum asino illo suo tam foedo, tam spurco, tam abominabili, quem ita in delicijs habet, ut sine asino nihil meditentur, nihil moliantur, nihil aggrediantur. Nulla vnquam tam grauis, neque tam seria res in consultatione ponitur, ut non ipsi asino super agendum censeant: sed enim iis optime res cum asino, qui τὸ δὲ ἄνεως οὐκ ἔστι, disciplinā omnem suam ostentant, ac omnium ignari, quodque peius est, indociles, de re nihili semper altercantur. Ad horum porro similitudinem Democritus ludæos ponit, qui in ordinarijs, ut inscriptio est, historijs, eos tradit aureum asini caput adorare consueisse, singulisque septennij spatij alienigenam semper hominem insidijs exceptum in cōuentibus suis membratim discerpisse: quod & Plutarchus Cheronæus Symposiacis questionibus, & Cornelius Tacitus historijs memoriæ prodidit: quæ uti manifestissimam calumniam, ab Appione olim excogitata, & Iosephus constantissimè refellit, & Adamantius contra Celsum acriter redarguit. Nostra tamen tempora Symeonē puerulū Tridenti videre, quem blanditijs illectū, & in synagogam perductū, ludæi socialiter eo sacrificij genere trucidarunt, stylis per vniuersum corpus infixis, vnde sanguinis quiscunque guttam viuus artubus exhaurirent. Testis ara facti, quæ quotannis ibidem a prijs inuisitur.

ADVLATORVM ILLECEBRÆ.

ERAT verò illud ad bonos mores excogitatum hieroglyphicum, quod veluti maiores nostri seruos ebrios, lingua pedibusque titubantes in liberorū cōspe-

Etum ad vitij ludibriū, producebant, quò ipsi diligentius cauerent, ne in huiusmodi turpitudinē inciderent: ita sacerdotes Ægyptij asinum inter flores & vnguenta statuebant, quorum nihil ad sensum eius pertineret, ex hoc scilicet perniciem, quæ potentioribus præcipuè assentatorum machinis insidiatur, indicantes, cum in derisui & ludibriis omnium exponantur, qui enormes adulatorum assentationes aucupantur. Pleriq; enim magni alio qui viri à Musis & Gratiis alienissimi, omniq; turpitudinis genere spurcissimi, coram tamen & dignitatis, & eruditionis, & temperantiæ non solum commendari patiuntur, verum etiam, nisi facias, indignantur.

I G N A V I A.

A pud multos asini significatum est ignauia, quæ quidem cum sit omnibus nota, superfluum est eam latius explicare. Ex hac tamen nota Palæstini asini excipiendi sunt, qui equos ipsos pernitate prouocare dicuntur, traditum ab Adamantio. Et apud Euphratem Xenophon primo de Cyri minoris exped. inuentos ait asinos, qui equos cursu facile superarent. Nam cum ad eos equites proximè accessissent, cursum illi arripiebant: cumq; longius profecti essent iterum restitabant, atq; ita sæpius iterata fuga equites fallebant. Et Saracoras legi asinos non ad onera comportanda, sed ad gerendum bellum adornare. Apud Pollucem sanè legas per *ἄσιν* inter alia significata inferiorem dici molam, ita à tarditate cessatione ve quæ asino propria est, appellatam. Et populos quosdā memorat Xenophon, qui nō alia victitāt industria vel arte, quàm fodiendis *ὄρεσιν*, hoc est, lapidibus iis, qui ad onos fabricandos idonei sunt. Et in sacris nostrorū literis, vbi vulgata interpretatio habet, opus esse vt mola asinaria suspendatur, *ἄσιν* tantum apud Græcos legitur. Deniq; ne rem tam apertā multis inferciamus ambagibus, Catullus id ipsum intelligit cum super Æmylio quodam impurissimo dicit, Et non pistrino traditur, atq; asino? Ne legamus, atq; asinus, hoc est, perinde ac asinus, vt erudituli quidam putant: ne ve interpretemur lectionem, Atq; asino, ad concitandum scilicet circa molam asinum, vt nonnulli ex cōmentatoribus exponūt. Sed vt ad asiniam ignauiam reuertamur, hanc intelligebat Antisthenes, cum Atheniensium iudiciū in creandis magistratibus notaturus, suadebat eis, vt asinos ad agriculturam deligerent: quos cum illi negarent idoneos ad arationem: At qui, inquit ille, non satis vobis est Magistratum elegisse, siue aptus, siue ineptus vir ille sit ad gerendum?

E R E M I T A.

Sed quoniam de onagro facta est superius mentio, minimè prætereundū est quod Diuinæ literæ per onagram eremitas intelligunt, qui à popularibus turbis secedentes, in solitudinariis & ab hominum vestigio semotis locis vitam degunt, vni Deo tantū dediti, quod tradit Eucherius: de quibus dixerit Iobes, Quis dimittet onagram liberum? sed quia sequitur, Et vincula eius quis soluit? de Iudæis quidam dictum volunt, quorum præcepta vinculis comparantur.

MVLIER MALE MORIGERA.

Sunt qui mulierem conceptum euitantem, aut virum admittere nolentem, per asinā, & fustem inhærentem tergo, designent: ea enim semen à coitu reuicit, nisi interpelletur, quamobrem statim post coitum necesse est eam verberari agitariq; & ignauiam qua prædita est solitudine castigari. Quinetiam mares ipsos fustibus salire cogūt: vnde vulgò mos est viros minimè officiosos, Asinos appel-

Appellare. Quid verò illud, quod huiusmodi pertinacia demortui etiam spoliis inherescit? vngulæ siquidem asininae viuentem partum enecant, mirificèq; maturant: quare Medici abortibus euocandis, nec aliter eas in suffitū adhibere consuerunt.

PRÆGNANTIÆ DISSIMVLATRIX.

Mulierem ad hæc prægnantiā occultantem notare cum volunt, parientem asinam pingunt. Obseruatum enim est, id eam impendio cauere, ne vel in conspectu hominum, vel in luce pariat: quare ducenda est in tenebras, cum excludendi tempus aduenerit.

SOLSTITIVM VEL TEMPVS ANNVVM.

Pvilus verò Asinæ nunc solstitium, nunc tempus annum indicat, quod eo tempore plurimum & pariant, & admittantur, vt eorum seminis frigiditas cœli calore adiuuetur, & frigoris impatiens animal eo nascatur tempore, quod eius imbecillitati sit idoneum: annum enim integrum omnino gestant.

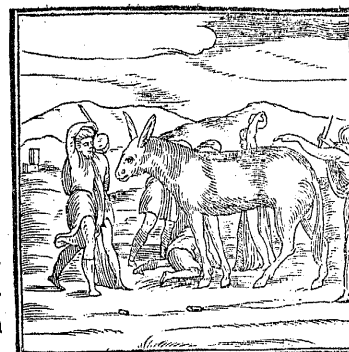
Minimè prætereundum est illud, quod insignium pictorum & sculptorum etiam opere nobilitatum est, vt cum virum in re cumulanda sollicitum, neq; assiduos quantumlibet labores declinantem, vxorem verò prodigam, & ad omnia perdenda dissipandaq; intentam hieroglyphicè significare vellent, hominem sparti funiculū torquētem, illam verò Aselli effigie assidētem à tergo, & opus quantumcunq; fieret abrodentē effingebant. Sunt qui Polygnoti opus id fuisse dicant: meminere verò & Pausanias & Plinius, ac mox Rome tum in Capitolio, tum in Vaticanis hortis insculptum marmore obseruatū. Hinc quid sibi velit Propertianus versus, admonemur:

*Dignior obliquo funem qui torqueat oeno,
Aeternūq; tuam pascat aselle famem.*

Illud *πρόσπον* addam quod Pausanias ponit asellam, nō asellum marem in pictura spectatam, quæ funem abroderet. Plutarchus commentariis *πρόσπον* & *ἀσέλλια*, apud inferos argumentum pictum ait, sed Asinum non nominat.

PATERFAM. PARCVS: FAMILIA PRODIGA.

Diodorus asinorum imaginem istiusmodi apud Ægyptios ostentari tradit, asinū quippe vnum longioris funis nodos cōplicare, ac alios à tergo clanculum dissoluere, vnō porro eodemq; argumento cum superiori, quod nonnulli Ionicum figmentum putant, ceterum pictorum & sculptorum ingenio variatum. Alterū tamen hoc patremfamilias frugi, familiam verò prodigam & perditam ostendit: nimirum enim nodum plicare, significat congerere, accumulare, rē facere: dissoluere verò, destruere, disperdere, atq; pdigere. Sanè apud Pliniū,

VIR FRVGI, VXOR prodiga.

ubi opera Aristolai Pausiae filij recensentur, inter alia est piger qui appellatur D Ocnos, spartum torquens, quod asellus abrodit: quanquam hoc eo significato accipi potest, vt ignauorum opera excipi à perniciè intelligamus.

B O N V M O M E N.

Q Vòd verò simulachrum & asini & asinarij æneum est ab Augusto dicatū, vtriusq; nomen in causa fuit, quòd ab his ipse victoriae prælagium cepit, cum apud Actium ei in aciem descendenti facti obuiam essent, agaloniq; nomē Eutycho esse, bestiae verò Niconi intellexisset: quid enim non bene ominaretur victoriae nomen bonæ fortunæ iunctum? Sed habuit augurium hoc aliquid quod mouere posset, cum tam speciosa essent nomina: quid autem in illo fuerit, mirum est, quòd C. Mario apud Fanniam Minturnis custodiae credito, asinus qui ruditu quodam ingenti vociferatus fuerat, in domum eius à fonte cursu rapido profectus, sperandæ salutis maritimo itinere augurium dedit. Iam & in augurali si quis ægrotet, vidisse asinum qui à lapsu se sustulerit, indicat eum conuulsum, in omnibus dicente quopiam, Viden' vt asinus sese erexerit: decumbentem indicat surrecturum.

V I N I T O R.

N E tamen animalis istius stuporem, segnitiam & ruditatem vsquequaq; deludamus, grati animi opus fecerimus, si qua nos parte iuuerit, exposuerimus, & illi pro merito gratias habuerimus. Si quidem vineas colere nō alio nos doctore didicisse nonnulli tradunt, quàm asino, quando his putandarū vitium & autor & præmonstrator fuerit. Nam abroso ab eo vitis palmite, vindemiam inde feraciorem prouenisse obseruatum est: idq; summa secuti diligentia mortales, lætiores sibi quotannis prouentum compararunt. Eius rei monumentum Neapoliæ spectabatur, vbi lapideus asinus grata posteritatis memoria dedicatus fuerat. Huc illud addam, quòd is neq; mortuus quidem officium facere desistit: siquidem Vadimonius compertum ait, caluariam eius in hortorum medio depositam, ad loci fertilitatem facere.

O C H V S R E X.

O Chum autem Persarum regem ἰσοθλυσος per asini simulachrum in primis Aegyptij notauere, qui cum maxima intercedebant odia, vt fieri solet inter eos qui de imperio, deq; libertate dimicant. Hic est Ochus ille auaritia in primis famosus, aded vt urbem eandem intrare nunq; voluerit, ne aureos, qui singulis mulieribus ex lege Cyri debebantur, erogaret. Vnum miror, apud Tertullianū Cyrum eundem & Ochum dici: hunc inquam Aegyptij sceleratū pollutumq; asinum cognomento vocitabant: in quos ille, vt Dinon scripsit, hæc est retorquere solitus, Asinus profectò vestrū deuouebit bouē, Apinq; ita postmodum mactauit, asiniq; eos imaginem auream cōpulit adorare, quo nihil illi vnquam ignominiosius accepere. Falsum verò illud est, & ab omni veritate alienū, quod Cornelius Tacitus tradit de asinino capite, quo de superius, à ludæis loco numinis habito, in quo impudentissimè mētitur, & ea de causa mendaciorū loquacissimus à Tertulliano appellatur: ac perinde vanus est in Iudæorū origine repetenda, dum eos modò Creta, modò Libya oriundos scribit, modò Aethiopum prolem comminiscitur: & in omnibus quæ de Mose loquitur, deliria mera ponit. Aegyptiorū autē exemplo, Clisthenes cum infestissimo Sicyonios odio prosequeretur, eorum tribus in ridicula cognomenta cōmutauit, eas tum ἰσθλυσος, tum ἰσθλυσος, tum ἰσθλυσος appellando, Suarios quippe, Asinos, & Porcarios.

Labor

A L A B O R I N D E F E S S V S A T Q V E S E R V I L I S.

R Eceptum & illud est, seruillem laborem per asinum clitella instratum significare: cuius rei causa magis vulgo nota est, quàm verbis explicari necesse sit, quippe quòd animal indefessi sit laboris, vniq; & perpetuè onerum vectationi, vexationibusq; aliis damnatū esse videat. Porro legas Ecclesiastico: Cibus, virga & onus asino, vt panis & disciplina & opus seruo. Asini etiā cutis post obitum, ne quid eius vnquā requiescat, foraminibus dilacerata, assiduæ cribrorum inferuiat agitationi. Quod porro laboris significatū etiā ad somnia progreditur: si q; enim, vt alibi diximus, asini se aures habere imaginatus fuerit per quietem, ingruere homini seruitutē & ærumnas, coniectores autumant. Ita etiam si quis asinum se caput habere somniauerit. Sed quod ad hanc sententiam facit, nequeo illud dissimulare, quod iocose factū est à Ptolemæo, qui Heraclidis Lycij de laboris laudibus lucubrationem festiuiter illufit. Nam cum is librū cui titulum fecerat ὄντος ἐγκώμιον, Regi sibi obuiam facto, quidq; præ manibus haberet interroganti, obtulisset, Rex accepto libro, & primum tituli elementū statim abrasit, atq; ita pro laboris laudatione, asini commendationē legendum ostendit, quippe ὄντος ἐγκώμιον, labores scilicet illos, quot tot ille laudibus in cœlum extulerat, ad asinum potius quàm ad hominem spectare. Ita enim deliciosum ac molle potentiorum genus ingenuis etiā laboribus, industriæq; generosæ, laudabilibusq; vigiliis illudunt, cum fruges consumere nati, tantillum hoc etiam gloriæ, quod per genij fraudationē querimus, iniquissimè inuident. Sed illud in Ptolemæi comma faceret Lucianus Menippo, decretū recitat apud inferos ex Caluarij dicto, vt diuitum animæ quæ rursus in vitā remittendæ essent, in asinos demigrarent, donec in tali rerum statu, ad multa annorū millia asini ex huiusmodi asinis renati onera ferrent, atq; insuper à pauperibus agitarentur. Meministi autē, doctissime Cursi, argumentū hoc sermoni nostro ansam præbuisse, cum in medio conuiuio in magnorū quorundam hominum insolentiam acriter excandesces, qui ocio & lasciuia diffuentes, & omni nequitiae genere contaminati, literatos viros omnem laborū causa asinos appellauerāt: fuerint, aiebas, qui stupidos, qui profanos, qui ridiculos, qui animalia maximè omnium bruta asinos existimarint: iōgè diuersum illud est, quòd apud Hebræos, præcipuè Cabalisticos, asinus est sapientiæ symbolū, cuius quippe ideam constituunt SAPHIROTH, eam afferentes rationem, quòd eū qui sapientiæ sit operam daturus, victu admodum tenui, & eo plurimum plebeio contentū esse oporteat, cuiusmodi parsimonia præditum esse asinū ignorat nemo: ad hæc, penuriam, laborem, plagas, & famem patientissimè tolerare, neq; ad vllam excandescere contumeliā, vnde cūq; illata fuerit: animo esse paruum, inopem atq; simplicem, vt qui nullum inter carduos & lactucā discrimē habeat: corde sit minime vasto, minimè cupiditatibus contaminato: bile ita careat, vt cum omni animantium genere pacem sibi perpetuam constituerit: nec vllum sit onus quod detrectet, quod nō obsequiose suscipiat, & si sit opus, pro boue terrā proscindat, plaustrum trahat, præcipuè verò machinæ maximè omnium necessariae pistino æternū seruiat, ligna, poma, olera, frugū genus omne comportet, sit deniq; totius humanæ comoditatis assiduus & infatigabilis minister, vt etiā, quod aiunt, mysteria portare compellatur. Merito itaq; Ammonius Alexandrinus magno Origene & Porphyrio discipulis, clarus, asinū his condiscipulum fertur adhibuisse. Neq; verecūdatus Cleanthes appellatione huiusmodi, confidentissimè respondit, Asinus quidem sum, sed

P

qui portare possum sarcinam Zenonis. Valebit igitur Aristoteles, qui opere de Moribus non quęcuncq; fortę esse existimat, qui quamcuncq; toleret vel ignominiam vel calamitatę vel incommodum, virtutęq; vllam negat in patientia sitam esse, homo mollis & delicatus, qui tamen liquidō perspiciebat, si fortitudo partem haberet in patientia, futurum dubio procul vt Asinus animaliu fortissimus haberetur. Hęc atq; alia multa in Asini commendationem declamasti. Atq; ego acerbiorē tuā iram illam hoc sermone cōmitigauerā, qui labores quidē agnosceremus, omnē verō ignauā ad eos haud grauatē relegaremus, qui cautū lege veteri sciremus, vtilitatis quę ex frugi adeō animalī percipitur ratione habita, vt honore cum hominibus pari dignaretur. Nam cum primogenita sacrificari pręceptum sit, homo tantū atq; asinus excepti, vt ille scilicet certo precio redimat, hoc oue, animalī iumentorū omniū preciosissimo innocentissimōq; cōmutari possit. Sed ne vllū officiosissime seruitutis genus huic brutorū generi desit, nostris etiā morbis nos leuare, ac eos ad se recipere perferre, naturę ipsius vī quadam occulta, minimē detrectarūt. Nam vt Apuleius libro de re Rustica ait, si quis à scorpīo ictus super asinum affecerit ad caudam conuersus, transibit in asinam dolor, & is pro percusso torquebitur. Addit & Democritus fabellam suam, qui ait, percussus à scorpīo si statim ad asinum quempiam accedens in aurem eius dixerit, Scorpīus me percussit, non doliturū amplius, dolore scilicet in asinum transeunte, qui mox pedendo emoritur, vt Zoroastres addit. Facetiores quidam, morbos suos phratoribus, quos ex itinere casu obuiam habuerint, commendare solent, siq; illi addixerint, transire ad eos incommodum, donatorē liberari. Sed pręstat id potius, quamuis *πέρθερον*, referre, quod hic morborum transitus in rebus etiā inanimis inuenitur. Nam apud Quintiliū pręceptis de re rustica legimus, si lactens adhuc infans febre vexetur, cucumeres paris longitudinis duos dormienti, hinc vnum, inde alterum admouendos, vt cutē contingāt, feruorem omnem in cucumeres transire, infantem incolumem fieri. Sed iam tempus est vt Asinorum succussatione delassati, in mulum inscendamus.

DE MVLO.

Noniam verō progenerat asinus mulum, par est vt mulum asino subiiciamus, mox à laborū societate camelū mulo subiungamus.

NOTHS.

Ab eo verō incipiā significato quod vulgo magis protritū est. Spurium enim hominē cognomento muli nemo non appellat: atq; olim ea de causa mulos Lunę vehiculo adhibuerunt: quia veluti mulus non suo genere, sed alieno creatur, sic ea Solis, nō sua fulgore lucet. quod & Catullus noster agnoscit, vbi, Siue notho es lumine Lunę, dicit. Nam quod alij factum hoc ob sterilitatis similitudinem dicunt, quod scilicet Luna perinde sterilis sit atq; mulus, dicere nō ausim, qui acceperim à Cabalisticis, Planetarū, stellarum, atque adeō cęli totius vires, rerum omnium formas in vnum lunare corpus, tanquā in matricem infundere, eamq; postmodū parturientiu in morem vī sua species nouatusq; omnes cōformare, factasq; et adultas omnīū oculis ostentare. Quod si res ita se habeat, ea sit ne sterilis appellāda, viderint alij. Nothū verō, qui sine patre sit, hominē nuncupare, non tam seculi nostri mos est, quam remotioris etiā ætatis, ob adulterinū, qui nulli non innotuit, conceptū. Cyrus tamen legitimo quāuis matrimonio generatus, mulus est dictus, propterea quod gene-

Agenerosiore matre natus esset, Astyagis quippe Regis filia, cum pater Medorū imperio subiectus esset: de quo versus feruntur huiusmodi ab oraculo editi, quibus fuga Lydis indicitur simulac mulus Medorum inuaserit regnum:

*ἄλλ' ἴταν ἡμίονο βασιλίδος μηδίοσι γένηται,
καὶ τότε λυδὲ πελαγοῦ κολυμβήσας ἴσθρῳ
φθύγει μηδὲ μέγαν, μηδ' αἰδ' ἔδοται κενός ἔτιναι.*

Quamuis alij per mulum bellicas tempestates intelligunt, propterea quod plurimus sit belli tempore mulorum vsus. Ferunt verō Medum asinum primum equę vim intulisse, eaq; inde grauida facta, mortales id semini parare didicisse.

ALIENVS AB AMORE.

Sunt præterea qui hominē alienū ab amore, mulę simulachro notari velint, propterea quod ea sit tantę contra amorē efficacię, vt puluerē in quo se mula volutauerit, corpori inspersum, mitigare amoris ardorem tradant Magi. Sed quanti bone Deus est *ἡ συμπάθεια ἢ ἀπάθεια τῶ φύσεως*, concordia scilicet repugnantiaq; rerum, in hoc quoq; animalium genere superstitiosa magorum sedulitate deprehensa! Nam quę ipsa adeō sterilia sunt, diuersissimi tamen generis scœcunditati conferunt: siquidem fetas aiunt ex cauda mulę, si iunctis euellantur, inter se colligatas in coitu, mulieres cogere vt etiam inuitę concipiant.

STERILITAS.

Sed præcipuum apud Ægyptios est mulę significatum, sterilitatem indicare: cuius partum prodigiosum esse ad expiationem vsq;, veteres credidēre. Eas verō ad progenerandum ineptas ob id autores tradūt, quod animalia quęcunque tertij sunt generis, diuersis quippe generibus prognata, non gignant. Quas verō Theophrastus in Cappadocia & Syria vulgō parere existimauit, Aristoteles diuersum ponit genus, quos hinnos appellat: fert hos præcipuē terra Syria supra Phœnicę, qui similitudine quadam nomen mularum acceperunt, cum genus omnino diuersum sit. Coeūt hæc animalia, & mutua inter se ratione progenerant. Alcmaeon in mularum genere mares ideo steriles esse dicit, quod tenuem admodum genituram habeant, ac perinde frigidiusculam: scēminas verō propter locos minimē adapertiles, quod & Horus noster et Empedocles tradidere: breues enim illi sunt, pumilesq; & restricti, veneriq; auerse coaliti, vt neque genitura recta in illos labi, neq; si illabatur percipi possit, id quod in dissectionibus Diocles optimē se obseruasse confirmat. Eandem porro sterilitatem per mulum exprimunt & Diuinę literę. Nā Psalmo xxxi. mulo fieri similes prohibemur, propterea quod animal id intellectu careat, perinde ac equus etiā. Hoc insuper sterile est animal, quippe nulla virtutis semina concipit, nec fructū vllum producit, atq; hoc partim malę affectę naturę causa, qua præditum est, partim propter inertia, qua sit ad aliquid agiliter agendum ignauissimum. Non prætermittam loco hoc, Eleum agrū ita equorū generositati consecratū esse, vt mulorū genus non ferat: intra regionem etiam si admittatur asinus & rem peragat, equam non concipere. quod plurimum admiratur Pausanias. Vtcuncq; verō hæc habeant, nemo ignorat sterilitatem, quę mularum propria est, fuisse causam cur partus huiusmodi in annalibus aliquando obseruati, habitū sint ostenti loco: bonū verō an malum portenderent, in ambiguo esse facit euentorū varietas. Siquidē C. Valerio, & M. Herennio Cofs. cum mula in Apulia peperisset, totū annū domi forisq; tranquillū fuisse cōperimus, sinistra tamē quędā obnunciata. Sed quod omnīū perniciosissimum Rom. Reip. fuit, inter Cæsarē & Pom-

peium exorta bella mulæ partu edito, L. Paulo, M. Marcello Cofs. multi prodi derunt. Cumq; alia Romæ ad XII. portas peperisset M. Lepido, Munatio Plan co Cofs. subsequitæ sunt nonnullæ sociorum direptiones, dum bella per Bru tum & Cassium in prouinciis gererentur. At nihil quicquã tale euenit L. Sci pione, C. Lælio Cofs. cum identidem mula Reate peperisset.

MATRONARVM IMPVDICITIA.

INuenio & apud quosdam matronarum notam in partibus, ex mulæ parien tis prodigio significari, quod earum pilenta mulis iunctis trahi solita sint, vt numis aliquot spectare licet.

INEXPECTATI EVENTVS.

ALtis magna rerum molimina mularum partus ostendere, in iis præsertim A rebus, quæ præter spem & expectationem omnium accidere: vt Dario Ba bylonem elusa totiens opera oppugnanti, quam tunc demũ cepit, vt vulgatissi ma est historia, cum ex peruulgato per hostes ipsos omine, mula Zopyri, cuius consilio, opera, ingenio & fide vsus est in eo negotio peragendo, scetum edidit. Simile & illud fuit, quod Galbam ad res nouas animosius tentandas confir mauit, apud quem mula pepererat. Nã Zopyrus inde animũ sumserat, quod Babylonios conuiciabũdos è propugnaculis audierat inclamare, Darium non antè vrbe potiturum quàm mula peperisset, euentumq; rei apud se cõpererat. Galba aui sui omen exceperat, qui aruspibus rerum summã puero promitten tibus responderat, cum mula pepererit. Habet enim mula regiũ nescio quid etiã in Diuinis literis: vt Regũ 111. Dauid, Ponite filium meum Solomonẽ in mu lam meam: dicens meam, ostendit quod & ipse in mulam sedebat. Nobis verò, mi Petre, quid sperandum, quid uel timendum est, qui mulæ scetum domi nuper inspeximus? Anno enim hoc salutis nostræ duodeuigesimo supra millesimũ & quingentesimum, Leonis X. sexto, quarto Non. Aprilis, qui dies de Assertoris nostri nece publico luctu nefastus fuit, apud amplissimũ dominum meũ Iulium Card. Medicen, hora lucis tertia, mulæ, uti nosti, partus editus. Quod si quis, vt Galb, portendi huic aliquando summam rerum amplitudinem dixerit, vt eue niat non erit hoc præter expectationem & spem hominum, qui vulgò illi talia omĩnantur, qui de hominis prudentia, de morum integritate, rerumq; peritia, omnia sibi pollicentur. Id vnũ precibus à Deo deprecandum, ne, quod factum F est Pauli & Marcelli consulatu, Iulij Pompei q; discordiæ, in magnã vrbis per niciem suscitentur: ne, quod Lepidi Planci q; consulatu accidit, intestina bella miserabiles sociorum direptiones inuehant; ne præter expectatum, magnum aliquod & inexcogitabile malum oboriatur, maximarumq; in Italia vrbium ca pturas, populationes, incendia, vastitatem inducat, cum præsertim tam dira ea sint, quæ sidera, quæ fatidici vates, vetusta etiam de nostris temporibus oracu la, nocturnæ diurnæq; sæpius exauditæ voces, breui futura minitantur: quibus consentire videtur præsaga mali tacita quædam in mortalium omnium cordi bus trepidatio. Sedenim nos interim Deo freti, quicquid euenturum est forti animo tolerandum nobis proponamus, inceptumq; laborum ingenuorũ iter, dum licet, alacriter peragamus. Sed illud non omiserim, mulas non sui generis tantum animalia parere aliquando visas, verum etiam equos, vt anno circiter MCCCCLXII, in Arenate Brutiorum agro mula equum peperit pilo flavo, crinibus rutilis, oculis rufis: quem post Loisius Arenas apud Brutios longè princeps, ad Ferdinandum Neapolitanorum regem misit.

VOLV

VOLVPTARIA VENVS.

ASterilitatis demum, quam superius posuimus, ergò, qui lasciuum hominem, S uenere quippe non ad prolem, sed ad voluptatem tantum atque spurcitiem vtentem significassent, vel mulum qui equam saliret, vel mulam surrecta cauda prurientem pingere consuerunt. Huic enim generi, quamuis ad prognerandum inepto, genitalia tamen ad voluptatem natura concessit. Quod illis dictum ve lim, qui animalia rationis expertia, nullo neq; voluptatis, neq; irascentiæ, neque cupiditatis sensu affici contendunt, moueriq; ad huiusmodi incitationes natu ræ quodam impulsu, vt vel se sospitent, vel species propagentur. Neq; quidem dicendum asserunt, leonem audentem animosumq; esse, neq; quidem ceruum pavidum, sed quodammodo pavidũ, illumq; quodammodo animosum: perin de ac si dicerent, animalia hæc neq; cernere, neq; audire, sed quodammodo cer nere, audireq; quodammodo: neq; vociferari, sed quodammodo vociferari: atq; vt semel dicam, ea non omnino viuere, sed quodammodo viuere.

MVTVA OFFICIA.

BEo verò modo quo prouerbis argumentum datum, hieroglyphica sæpius E excogitata, & huiusmodi picturationum species adinuentæ, vt, si quis mu los duos mutuo se scabentes pinxerit, mutuam operam significari coniciemus, ex eo quod huiusmodi vtitur adagio, id ipsum inuenientes, cum scilicet dici mus, Mutuo muli scabunt. Quamuis sunt qui prouerbium hoc non nisi ad im probos & imperitos sese inuicem efferentes spectare putent. Scripsit verò M. Varro librũ eo titulo, cuius testimonium citat Nonius. Rectè verò accommo dari poterit pictura hæc ad id quod Horatius ridet Epistolis:

Frater erat Roma Consuli Rhetor, vt alter

Alterius sermone meros audiret honores,

Gracchus vt hic illi foret, hic vt Mutuus illi.

Et de Poëtis paulò post:

Discedo Alceus puncto illius, ille meo quis?

Quis, nisi Callimachus? si plus deprecere visus,

Fu Nimmermus, & optiuo cognomine crescit,

C DE CAMELO.

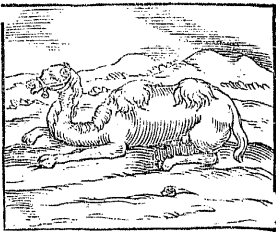
Ipsa quidem munerum laborumq; vt dicebamus, societas, quæ Ca melo cum asinis & mulis coniuncta est, exigere videt, vt ad eundem gregem reuocentur. Quoniã verò cum Porci significata recensere mus, incidimus in Camelum, quem profanum perinde ac suem de prenderamus, inde videtur exordiendũ, vt qua de causa veteres id existima rint, explicemus. Porcũ enim ideo profanum ostenderamus, quia non rumina ret, vngula tamen esset bifida: alterum hoc longè diuersum animal, profanum & ipsum tamen, propterea quod vngula sit solida, tamen ruminat.

IMPERITVS DISCEPTATOR.

Vnde fit vt per Camelum mystico sensu illi notentur, qui distinguendi seli gendiq; ratione minimè præditi sunt, qui scilicet sacra profanis, humana diuinis nullo discrimine cõmiserunt, ruminantes vtique veluti & Cameli faciunt, argumentorũ scilicet formas aliquot concipientes, sententiã modò hæc, modò illam animo agitant. Sedenim solipedes qui sunt, hoc est, imperiti, neq; rerum

p iij

neque verborum discrimina discernentes, ita omnia confundunt, ut curuum a directo nequeant internoscere. Quocirca non immerito apud Christiane pietatis proceres lege admodum seuera cautum est, ne quis literarum imperitus, acutissimo quamuis ingenio polleat, de diuinis quicquam differere confidentius audeat. Neque porro ad Theologicam speculationem dabatur accessus, nisi de disceptatoriis & naturalibus disciplinis exactissima fuisset quaestio praetentata. Verum omnia iamiam

In peius ruere, ac retrò sublapsa referri.

vsque adeo quae friuola sunt, nulliusque momenti, studiosius cōsectamur: quae vero pondus habent, quae locupletem verae disciplinae redundantiam ex toto, ut aiunt, calathò elargiri possunt, vix attingimus. Iure igitur eos reprehendit Assertor noster, qui culicem liquant, Camelum vero tanquam portabilem deglutiunt. Culicem enim liquant, hoc est, minutissimè mandunt illi, qui minima tantum in lege peruestigant, quibus studiosius insistant, ubi omnes ingenij vires intendant: Camelum vero, hoc est, peruerforum actuum tortuositatē, aut quae alioqui magni sunt momenti, deglutiunt, hoc est, paruipendunt, nullo quippe mansu, ruminationeue deuorat: quasi nihil ad rem pertineat, sacra habere ludibrio, & sceleratissimis quibusque facinoribus inquinari. Caeterum cum plurima sint in per Camelo adnotata digna, miror Aegyptios tam parca eius vsos hieroglyphico, cum praefertim animal esset illis admodum familiare. Sedenim illi dubio procul, ut etiam in equo fecerunt, a sacris alienum animal sedulo auerfabantur.

CRVRA FEMORA QVE CONCIDVA.

NAm vix illud ab eis proditum constat, ut hominem cui inter gradiendum femora incuruari videretur, eaque de causa segnus ingrederetur, per Cameli simulachrum exprimerent, propterea quod, ut ipsi asserunt, solus ex animalibus femora etiam incuruet, vnde illi cameli cognomentum, aspera in lenem litera commutata, quasi Camerus antea diceretur, καμηλο, quod incuruo significat, & καμηλο, femur. Camelus enim, ut praeter Aegyptios autor est Herodotus, quatuor in posterioribus cruribus femora gerit, & genua totidem, id quod omnino negat Aristoteles, genua singula in singulis cruribus esse contendens, totidemque artuum flexus: ut verò plures esse videantur, euenire propter alui interuallum, latamque femorum diuarcationem. Vt cunctis verò Philosophi de re disputent, Aegyptij per huiusmodi picturam, hominem qui sub pondere deficere quodammodo videretur, gressuque admodum vacillanti progredere, innuebant. Huiusmodi mihi fuisse videtur Claudius Caesar, quem ingrediētem destituebant poplites minus firmi.

FORTIS.

Est tamen in Camelo mirus dorsi vigor, & onerum gerendorum robur indefessum, ut fame etiam ac siti pertinacissimè tolerata, in plures sub onere perseuerent dies. Vnde Mathematici figuram eius XVII. Leonis, Librae XVI. Scorpionis XX. gradibus intulerint, fortem & validum virum eum pollicentes, qui vno horum gradu supra Finitorem emergente, natus esset.

OPULENTVS.

Quoniam verò sunt qui Assertoris nostri sententiam in opulentos dictam, facilius scilicet Camelum per acus foramen intrare, quam diuitē in Regnum Dei,

A Dei, ita accipiant, ut non de Camelo animali sit intelligendum, sed de grandiori quodam restium genere: sciendum ex Origenis sententia, de animali potius accipiendum: eaque de causa diuitem Camelo comparatum, quod Camelus omnium animantium, si formam spectes, tortuosissimum sit, ut (veluti superius dictum) ea de causa plura femora, pluraque genua habere videatur: ita plura diuitum negotia, pluresque atque variae sunt auocationes, cupiditatesque, quibus implicari eos, distrahi rapique necesse est. Angustius verò acus foramen, arctiorem arguit viam quae ducit ad vitam, ut idem ait Adamantius. Denique Camelus ruminat quidem, sed solida est vngula: veluti plerique diuitum cogitant quidem agnoscuntque quid agendum, sed propter peccandi facilitatem occasionemque sepius oblatam, cum cruribus sint infirmioribus, iisque perplexis, longè procliuus in libidines & reliqua vitia dilabunt. Nam, ut prima ad Timoth. epistola Paulus ait, radix est omnium malorum cupiditas, raroque diuitiae nisi cum iniustitia congerunt: tali, inquit Eucherius, administratione res ista capiunt, tali custode seruantur, adeo quaedam societas est penè etiam nominis duabus his rebus, vitiis et diuitiis: vnde olim nos ita lusimus:

B *De vitijs quod diuitiae cumulentur apertum est,
Nomen idem vitijs diuitijsque datum.*

Operae precium verò mihi videtur hoc loco, quod superius dissimulauimus, interpretationem Eucherij piam admodum subtexere dicti illius, Liquantes culicem, Camelum autem deglutientes. Culex, inquit ille, susurrando vulnerat, Camelus autem sponte se ad suscipienda onera inclinat. Liquauerunt ergo Iudaei culicem, cum vna omnium succlamatione seditiosum latronem dimitti petierunt: Camelum cutem glutierunt, cum eum qui ad suscipienda nostrae mortalitatis onera sponte descenderat, ut extingueretur clamando peruicerunt.

ZELOTYPIA.

Sunt qui per Camelum zelotypiam significet, propterea quod animalia reliqua tempore quo rei venerae cupidine, vel rabie potius incitata gestiunt, in suum tantum genus ferociunt ac saeuunt: camelus autem in hominem etiam, atque in vnum quodque aliud animal efferaescit, et vsque adeo sibi timet ab omnibus, ut solitudines petat, & id temporis ab omnium cōsortio dissepatus, solam sceminam affectetur.

REVERENTIA IN MATRES.

Illud etiam tam ad eruditionem, quam ad bonos mores plurimum facit, quod nonnulli per Camelum reuerentiam in matres significari tradunt: is enim nunquam matrem superuenit suam: quin etiam si quis cogat, ipse non patitur. Iam cum aliquando admissarius non haberetur, curator pullum matri operae admittit, qui dum coiret delapso operimento agnouit matrem, & quamuis coitum absoluerit, memor tamen commissi sceleris, paulò post ubi data est occasio, camelarium morfu defixo interemit, quae quidem piensissima modestia cum sit camelis admodum familiaris, inde factum facile crediderim, quod olim nupturae camelis virginibus supplicabant. Quae verò de Cameli erga matrem reuerentia diximus, ex Aristotele sumpta sunt, quae Auicennae etiam assensu confirmantur. Simile quoddam aduersus matrem accidit equo cuidam regis Scytharum, qui ut facinus expiaret, semetipsum praecipitem ex editissimo loco dedit, atque ita animam efflauit. Caeterum non ita faciunt equi omnes. Quin Aristoteles tunc perfectum esse armentum dicit, cum parentes suam ineunt prolem, quod par crimen est cum eo, qui matrem tentat: ad quod Ouidiana Myrrha respexisse videtur, cum dixit, Fit equo sua filia coniux.

Est & illud inter hieroglyphica reponendū, quod per Camelum à puerulo rectum, māfuetudinem maximè tractabilem aptè significarunt. Siquidē manfueti ad eō sunt Cameli, atq; bilis tam expertes, vt vāta illa moles minimi cuiusq; pueruli arbitrio gubernetur. Contrā verò equus, cūm generoso sit animo ac p̄feroci, magna aduersus Camelum afficitur antipathia, neq; aspectum odorēue eius ferre potest. Notum est, quod superius attigimus, quid egerit Cyrus aduersus validum Lydorum equitatum, cui suas copias impares suspicabatur: ingentem enim is camelorum gregem ante pedites in acie prima statuit, factōq; Lydorum equitum impetu, simulac equi camelorū odorem hausere, subito consternati non solum insidentes p̄cipitauerūt, sed peditum quoq; ordines protriuerunt: atq; ita pars illa, cui Cræsus plurimum fidebat, elusa.

TRACTABILITAS.

CIBI POTVS QVE
abstinentia.

Longa autem ieiunia, & diuturnæ sitis tolerantiā per idem animal significari, ex eo manifestū est, quod nullum animal tanta insignē magnitudine, tam exigua cibi paucitate nutritur, neq; dies plures sitim tolerat, cūm satis cōstet in duodecimum vsq; diem camelos sine potu perdurare, vnde à Poëtis estitentes appellantur. Habes iā Petre Cur, Asini, Mulii, atq; Cameli laborioforum animalium significata, quātum memoria complecti potui; reliqua tu, si argumentum placuerit, & doctrina & iudicio tuo supplere poteris.

PIERIVS VALERIANVS AD IOAN. ANTONIVM EGREGIVM NEPOTEM, DE IIS
quæ per Leporem, Vulpem, & alia minoris generis
quædam animalia significantur ex sacris
Ægyptiorum literis.

Lucundissimus frater tuus Venderandus, quem præter cognationē, ob summum ingenium & bonarum literarū studium vnicè diligo, proximis hysce diebus, vt nosti, Roma in patriam se contulerat, paucissimōsq; dies hic moratus, de digressu cœpit illicō cogitare: conatus sum iuuenem dies aliquot detinere, ille tamen cūm omnino Venetias sibi quamprimum redeundum repeteret, non hic temporis conditione, non loci amœnitate, & tranquilla anni temperie remoraturus, vt in officio esset illustrissimo Cardinali Mediceo Mediceo nostro, qui eum satis agrè dimississet, eius fidiſsimo & æquè gratissimo seruitio tantisper cariturus, exolui properantem, ac ne eum vltius morari pergerem, suasi etiam vt magis properaret, qui patroni ingenium à teneris nouerim, quem aluerim, quem formauerim, quem, si licet, ornauerim, mox coluerim, & colam semper vitā hos dum veget artus, ob summā animi præstantiā, & optimam vtriusq; linguæ cognitionem, bonarūmq; artium

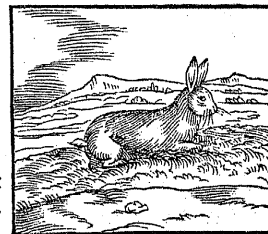
Artium & disciplinarum omnium studium, vt verè oculus summi Antistitiū ordinis censeatur, tum ob singularia & assidua propensiore animo in me meosq; officia, & amplissimam eius munificentia largitionem, quibus iugiter suos fouet, amplexatur. Quoniam verò paucis abhinc diebus caueam nonnullarum auium, tum cicurum, tum syluestrium & externorum, Nicolao Cordato Iurisconsulto nostro dono dederam, æquum visum fuit per fratrem, qui te ex itinere conuenturus fuerat, aliquid & ad te mittere: opportunèq; Lepusculum alueram, educaueramq; ab lactatum à paruulo: neque non vulpeculam, & ipsam cicurem: nec nostri generis selem, sed Ægyptiacam, diuersimq; à nostris murem, eum autem ob nouitatem Ponticis forè ipsis minime posthabendum: fibrum etiam ex Pannonia, mustelamq; & talpam ex Italia: quos in vnam omnes inclusos caueam ad te perferendos eidem Venderando commendavi. Quæ dona si quam tibi voluptatem attulerint, gaudebo; sin verò tu tam seuerus es, vt nullis neq; nugis, neq; delitiis moueare, de constantia & supercilio tuo tibi gratulatus, letabor tamen idēdem meæ erga te benēuolentiæ signum, qualecunq; sit, pro loco & tempore aliquod exhibuisse.

DE LEPORE.

Recipua sunt leporis significata, vigilantia, auditus, effceminatio, pauor, venustas, fecunditas, solitudo, conatusq; summus: quorum causæ quantum per otium licebit, nostra hac commentatione commemorabuntur.

Agyptij sanè sacerdotes per Leporis hieroglyphicum vigilantiam in primis intelligebant. Causam ponit Horus, quod lepus oculos inter dormiendum patefactos ostendet, vnde etiam in adagium cesserit, Leporinus somnus, quotiens vigilantiam eius qui dormire videatur, intelligendam proponimus, cūm tamen perspicacissimis oculis omnia quæ vsu veniant, in agendis rebus perlustrare non cesset. Xenophon ad hæc scribit, leporem palpebris clausis vigilare, ad apertis dormire: vt non temerè forsitan nonnulli leporem & ἰὸν λέων, quod aspiciere est, dictum existimant.

VIGILANTIA.

AVDITVS.

Plutarchus verò totius antiquitatis indagator curiosissimus, disciplinarūq; omnium quantūuis abditarum explorator accuratissimus, à quo longè plura quàm ab alio quopiam ad materiam hanc facientia decerpi possunt, ex leporino simulachro auditū hieroglyphicōs intelligi apud Ægyptios affirmat. Lepus enim aures proportionē reliqui corporis maximas omnium animalium habet, auritq; ideo ob excellentiam vocantur à Poëtis. Quin & ipsa locutio λέπος, vt nonnulli ex Græcis interpretant, ab aurium magnitudine cōformata est: si quidem λέπος, vt scis, auris apud Dores: quæ tamē locutio iam apud omnes recepta est: & λέ particula ampliatiōnis est, augetq; significatū, vt per auritus Latine sonet.

EFFCEMINATIO.

Est præterea lepus eneruatæ cuiusdam effceminatiōnis signum, huiusmodi hieroglyphico iam passim inuulgato: idq; tum propter pilorum mollitiem, quam Heliogabalus in lasciuioribus delitiis vna cum perdicum plumulis subalaribus habuit, quāq; lepidissimus adnotat Catullus in cœdæ mollitudinis scor

Proverb. 30.

to: tum etiam propter pulpamenti vim, de quo Livi Andronici dicitur per. D uulgatū, quod Terentius, ut Flavius Vopiscus attestatur, ab eo mutuatus est, Tute lepus es, & pulpamentum quæris: à Græcis verò Livius acceperat, ita dicentibus, δισπασσὺν ἰδίαν ἰδίαν. Addūt ad causas eximiam etiam timiditatem, qua maximè laborāt, quod aut mollium hominum, aut muliercularū proprium est. Lepus itaq; in Diuinis literis impurus est, qui quidē licet ruminet, vngulam tamen bifidam non habet, sed pedes diuarcationibus pluribus, iisdemq; admodum infirmis disitos. Quoniā verò delicatæ admodū est imbecillitatis, Iudæum significat populū, ait Hesychnus, de quo Solomon, Lepusculus plebs inuulida, posuit in petra cubile sibi. Timidus etiā est lepus, qui cubile habet in corde formidolosi Iudæi, quod ita notat vox Diuina, Væ cordibus trepidis, & manibus remissis. Lasciuia in lepore plūs quàm delicata, quem gentes, ut suo loco dictum, Veneri dedicarunt. Eadem in Iudæis improbitas, Esaiæ testimonio, dicitur: Quomodo facta est meretrix ciuitas fidelis plena iudicij: Sed de lasciuia gentis huius atq; procacitate, multa passim testimonia suis loco & tēpore dicentur.

TREPIDATIO.

QVod verò formidinis & trepidi pauoris hieroglyphicū lepus habeatur, facit id supremè timidum eius ingenium, cui pauor supra vnum quodq; aliud animal peculiaris, à quo, ut Pollux ait, etiam τῆλεσ appellatur: τῆλεσ enim formidare est. Vnde Demosthenes in Æschinem inuectus, ait, λέγει βίον ἐξ ἡμετέρας καὶ τρέμων, καὶ αὐτὸς ἀπὸ τῆς φύσεως τῆς φύσεως: Lepori similem viuis vitæ, pauitans & tremens, impendentia semper flagra prospectans. Hinc Cornificij poetæ dictum memoratur ciuili bello, qui milites suos sepe fugientes, galeatos lepores in opprobrium appellabat. Apud Hebræos Saphan occultationem, ut ita dicam, significat: & locutio ea per scripta lepusculum significat, quod insitam huic animali pauitacionem, si dicere concedatur, notet, qui scilicet in cubilibus libentissimè delitescat. Atq; hinc factum ut leporis occursum augures ominosum, improsperrum & inauspicatum dixerint, quod quidem nō nostri tantum temporis vulgus credit, sed veteribus etiam persuasum fuisse, testatur senariolus,

φαιεὶς δ' ἀεὶ τῆς δυσυχίης τῶν ἐπιτελεῖς.

Inauspicatum dat iter oblatus lepus.

Archidamus autem Zeuxidami Spartiata, quamuis alij Lysandrū ponunt, Corinthiorum urbem aggressus cum leporem ex loco muris vicino excitatum animaduertisset, omine in hostes conuerso, futurū ait ad milites ut hostes facile caperentur: eius quippe casu vsus ad incendendos eorum animos, & taxandā hostium ignauiam, quod vrbs ea minimè bellicosa videretur, quā tuti adeo lepores inhabitarent. Pari propemodum euentu Arnulpho rege, qui Berengario auxilium tulerat, Romam oppugnante, excitus è latebris clamore tumultuq; militum, lepus urbē versus cursum arripuit: hunc milites toto temerè agmine concito insequi cum cœpissent, cursuq; & clamoribus acrius deterrerēt, Romani qui pro propugnaculis stabāt, urbē eo impetu peti veriti, cui se longè impares propter defendentium inopiam arbitrabantur, pari consensu desertis mœnibus ad terram se summiserunt. Barbari occasione freti, sellis equorū & veterinorū ad mœnia in cumulum aggestis, per eas nullo reluctantante in mœnia euasere, leonināq; urbem (primaria nunc Romanæ vrbs est regio hæc) nullo negotio ceperunt.

VENUSTAS.

Est & venustatis symbolum lepus, Veneriq; fecunditatis ergo charissimus omnium

A omnium existimatur, cui non sine religione sacer est, & inter eius delicias adnumeratur. Operaprecium verò est apud Philostratū in picturis videre leporem hunc sub arbore malo inter Amores otiantem, quæ decidentia terra poma depascentem, multaq; semesa prætereuntem, & modò hæc, modò illa comordenrem vbi illi deprehenderūt, ibi tū alius complosis manibus, clamore alius, alius chlamyde ventilata iactataq; perterrefaciunt: superuolitant alij feram vociferatione illam excitantes, & modò huc modò illuc cursu percitam agitant: pedestres alij vestigia consecretantur, alius tanquā aliquid iaculaturus impetū in eam facit, alioq; auertit: alius lepusculi cruribus insidias molit: ille vbi in vinas iamā apprehensus est, mollissima pilorum lubricitate fretus, minimo se negotio expedit, sublimiq; sublatus saltu capturam euadit. Rifu itaq; Amores diffuunt, collabentesq; præ lasciuia, et nimia cachinnorū agitatione, alius in latus, alius supinus, resupinus alius, per herbas passim strati prouoluuntur. Sagittam verò nemo vnus intorquet, sed viuum capere contendunt, gratissimam Veneri matri victimam oblaturi. Atq; ita lepus præcipuè Veneri debetur. Accedit huc & Valerij Martialis testimonium, qui persuasum mortalibus ait, ex leporine carnis esu formosiores venustioresq; fieri homines, falso & mordaci eius Epigramatis ioco:

Si quando leporem mittis mihi Gellia, mandas

Formosus septem Marce diebus eris:

Si non derides, si verum Gellia mandas,

Edisti nunquam Gellia tu leporem.

Et quod super Alexandro Seuero dicitur, quem & formosum & humanum & cultum & venustum & affabilem ex assidua lepusculorum esitatione factum asserbant. Vnde versus illi circumferebantur ex Epigrammate:

Venatus facit & lepus comesus,

De quo continuum capit leporem.

Tum Plinius vbi ex Catonis sententia scribit, leporis assumpto cibo fieri somniosos, vel fieri, ut nonnulli legunt somnos, aut quod magis placet, formosos: statim enim subiungit, tum vulgò etiam persuasum conciliari ex eo corpori gratiā. Sed quod ad somniosos pertinet, Medici dicunt leporinam carnem melancholiam alere, & sensus spiritales obtupefacere, quia crassum generat sanguinē, ut libello de Victus ratione Pfellus ait: nam caro ea subfrigida omnino est, & humoris plurimum habet, quæq; eiusmodi sunt esca, somnos nimirum ciere compariuntur. Prætereo de industria quod impuri faciunt amatores, ope leporis amorem sibi conciliantes, quod etiam libenter est à Philostrato dissimulatum, quando spurcissimum id genus hominum perniciosum est, neq; dignum ut à quopiam redametur, cum in amore conciliando candor synceritasq; mētis, non magicæ violentiæ conquirendæ sint.

FOECUNDITAS.

Nimirum verò fecunditatis hieroglyphicū est lepus, animal ut poteri venereæ deditissimū. Nam scemina dum interim quæ peperit lactat, identidem superfcetat, neq; vllū vnquā parturiendi facit interuallū. Mas verò præter id quod more marium progenerat, fecit ipse quoq; concipit & excludit, pariq; cum scemina modo educat. De quo scribit Archelaus, benignā fuisse naturam, quæ innocua & esculentis tantum nata animalia, foecunda fecerit, quibus etiam vtrāq; vim tradiderit, ac masculo sceminas esse omnes, ac sine mare equè gignere voluerit. Aristoteles tamen hoc omnino pernegat, maremq; in iis & sceminā

separatim agnoscit: quia verò scemina sepenumero marem superueniat, factum D
vt rerum ignari mutuo eos impleri coitu crediderint. Ceterum Archelao Philo
stratus, Plutarchus, & plerique alij subscribere, qui cum longo post Aristotelem
tempore fuerint, neque quid ille tradidisset ignorauerint, haudquaquam credibile
est eos rem de qua tam perspecta esset apud omnes obseruatio, temere ausos as
seuerare. Nam Philostratus ferre quidem omnes in vtero partū ait, sceminas ta
men nō nisi ad conceptum idoneas agnoscit. Democritus huiusmodi sexus mu
tationem per varias vices fieri dubio procul affirmat, quod alij viderint.

S O L I T V D I N A R I V S.

Non imperitē nonnulli hominem solitudinarium & reliquorum contuber
nia declinantem, per leporem in cauum se proripientē describere: nunquā
enim duos pluresue in eodem cubili versari comperias, sed qui maximē vicini
sunt, vnus vel circa iuguris interuallo secubant, cumque se recipiunt cubitum, ne
deprehendi possint, multū prius hac & illac discurrunt, vestigiaque variis amba
gibus obturbant, postremò magno sublato saltu in cauum quieturi prosiliunt,
autor Plutarchus. Sanè Salomon Parabolis, lepuseulum sapientibus sapientio
rem dicit, qui cum optimē suam inrelligat imbecillitatē, ad cauernas lapidum
latebras confugiat, infirmitatemque ita suam tueatur.

Prolyphicas literas videtur, quo veteres Aegyptij
contentionis illius studium, quā emulationē appella
mus, ab Hesiodo maximo opere commendatā, cum
iurgiosam & inuidam illam alterā vituperet, per exa
nimatum leporem & canem sese cohibentē effinge
bant: cuius picture causam Plutarchus idem pulcher
rimè delincauit, canes dicens qui lepores insequantur,
si cōtigerit vt eos vi necēt, discerpere & sanguine sese
proluere inquinareque mirificè gaudēt: quod si animū
lepus desponderit, neque vllum iam effugio locū superesse viderit, quod plerūque
accidit, quantumcunque spiritum habet in intentissimo consumit cursu, vt ita de
ficiat exanimeturque: tunc compertū est canes simulac ita exanimē conspexerint,
omnino nō attingere, sed consistere sibique temperare, motare caudas, argumen
tumque manifestū omnino prebere, se non carniū, sed victorię tantū gratia de
certasse: atque hoc sapissimè & passim euenire vnā venatorū omnium asseueratio
ne confirmatur. Quod verò de leporis cursu dicebamus, id in memoriam addu
cit quod reprehenditur à Quintiliano M. Varro, qui dixerit se à præceptore au
diuisse leporē quasi leuipedem dici. Sedenim apud Varronē legas leporē Græ
cum esse vocabulū, Siculosque quondam è Græcis λέπιδευ dicere, cum tamen non
neget facile euenire potuisse, vt cum à Roma Siculi sint orti, quod in veteribus
annalibus habebatur, hinc vocabulū illuc tulerint, eodem apud nos relicto no
mine. Quoniam verò controuersia nunc magna est, vtum dasypus & lepus v
num idemque sit animal, an diuersa, loco Plutarchi superius citato manifestè scri
ptum, Canes qui dasypodas insequantur. Mox de eodem animali: Quod si λέπιδευ
animū desponderit. Vterque autem omnino hirtipes: id sibi vult δεισύνες. Iam &
antiquum dictum ostendimus, δεισύνες λέπιδευ, quē Liuius Andronicus Lepus ver
tit. Plinius tamen dasypū distinguit à lepore, vt eo loco: Pili acutē exeūt dasypo
di in buccis intus, & in pedibus, quæ vtraque Trogus & in lepore deprehēdit. Et
alibi:

C O N T E N T I O
laudis.

Alibi: Coagulum inutile leporis, hœdī laudatum, præcipuum tamen dasypodis.
Alibi: Lepus omnium prædæ nascēs, solus præter dasypodem superferat. Alibi:
Superferat & dasypus & lepus tantum. Alibi: Dasypodes omni mense pariunt
& superferant, veluti lepores: qui quidem loci, vt cōgruant, Delio indigent na
tatore, ita confusa omnia. Sedenim quæ Plinius de pilis loco primo posuit, me
ra sunt Aristotelis verba. Sunt autem ex peritis qui dasypodem Plinio positum
pro cuniculo arbitrātur, quem nusquam nominat Aristoteles. Sanè Varro tria
ponit leporum genera: vnum Italicum, primis pedibus humilibus, posteriori
bus altis, superiore partē pulla, ventre albo, auribus longis. Secundum genus
Gallicum, idque plurimum candidum, quales passim Alpes etiam Noricæ progi
gnunt. tertium quos Hispania producit, similes nostratibus ex parte quadam:
hos cuniculos vocant. Si quis autem vnum atque idem animal esse contenderit
ex Plutarcho aut aliis, idque liquidò docuerit, gratiæ illi meritò debebuntur.

H I S P A N I A.

Vltimū autem genus hoc, omnino Hispaniæ est hieroglyphicū, vt cernere
est in quibusdam Hadriani numis. Et Catullus ab hoc animalium genere
Hispaniam insigniuit, vbi dixit epigramatibus: Cuniculosa Celtiberiæ fili. Le
porem verò et currum Rheginorū fuisse monetam, apud Pollucem legas. Nam
Anaxilas Rheginus cum Olympia vicisset, Rheginorum numis & leporem &
currū impressit, de quo etiā Aristoteles lib. Rhetoricorū tertio. Aiunt verò le
pores in Sicilia olim non fuisse, importatos verò per hunc Anaxilā, hanc illi me
moriam cōparasse: aduectionē enim ex curru significari, nisi quis victoriā malit.

T E R I V N G I M I L I T E S.

Obserues autem alicubi lepores duos dimidios coloris lutei in punicea par
ma, cuius mediū rubra occupat columella, supra quam pila lutea, facie in
signis humana, coloris identidē lutei sustinet. Gestamen id erat ordinis T E R I
V N G O R V M sub magistro militum præsentiali merentium.

V A L E N T I A N E N S E S.

Ineadē veteri militia lutea erat parma viridi circulo circūscripta, in cuius me
dio columella punicea ab imo margine ad centrū vsque porrigebat: inde duæ
lunulæ coloris eiusdem sese in aduersum incuruabant, inferiori parte columelle
applicitæ, superiore aliquantulū dissiidetes: à medio verò columnę lepores duo
dimidij, colore & ipsi puniceo, sed densiore, in diuersa prosiliebant. Insigne hoc
erat, vt vetusta indicat monumēta, V A L E N T I A N E N S I V M, à Valente Prin
cipe delectorū, qui sub illustri viro magistro militum per Thracas militabant.

D E V V L P E.

Vipem lepori subiungere non incongruū videtur: quare eius quo
que significata suscipiam explicanda, quanquam apud Aegyptios su
per ea nihil aut minimum quid traditum reperias. Tota verò vulpes
Græcorum & Latinorum est.

C A L L I D I T A S D O L O S A.

Per eam utique vstrum, callidum astutumque hominem, ac dolis omnibus in
struatum significari tradunt, de qua Horatius:

Nunquam te fallant animi sub vulpe latentes.

Huic dolos à natura datos Lucretius attestat. Et apud Varronē insignis adeo
est animalis huius calliditas, vt vulpnari inde verbū confictū fuerit, quod ελω
q

οὐκίαν dixere Græci, cum astute doloseque fieri aliquid, exprimere significantius D
voluerint: atque etiam pro decipere ἀλσος σημαίνει; hanc αἰθουα Pindarus Olympiis
Agefidamo nuncupat, idque διέπνευον, quippe promptitudinem, & sagacitatem mo-
rum significare ait Demetrius Triclinius eius interpres. Verba Pindari sunt:
ὁ γὰρ ἐμφοῦς ἐστ' αἰθουα ἀλσότης, ἐστ' ἐλεβρωμοὶ λέοντες ἐλελλέξαιον ἰθὺς. hoc est, Neque callida vul-
pes, neque late rugientes leones quem à natura acceperint morem immutarint.
Vulpem sanè Siculi ob versutiam facillimamque in deludendis canibus motatio-
nem, dolique promptitudinem, Cinædum appellauere. Denique hæc, vbi quid va-
frè scitè dictum factumue fuerit, in Æsopijs fabulis principatum obtinet, ve-
luti Dauus in Comædijs: atque apud Philostratum fabularum choream circa
Æsopum lasciuientem ductat: & vulpibus apud Claudianum Rhadamanthi sen-
tentia fallacium hominum animæ immittuntur. Assertor noster super Herode
loquens, Dicite, ait, huic vulpi: subdolum nimirum & vafra eius astutiam no-
tans: de qua Plutarchus Moralibus ait, Pardum vulpem olim contemnere soli-
tum, quod ipse tot colorum lepore pellem variegatam haberet: cui vulpes re-
spondit, in animo sibi esse eam colorum varietatem, quam ille haberet in ter- B
gore. Ideo autem vulpem senem laqueo capi non posse dicitur. Et vt semel di-
cam, vel à Prophetis, vt ait Adamantius, nec vulpis nec lupi nomen vnquam
fuit ad bonum aliquod vsurpatum. Quod verò in Diuinis literis legitur, Par-
tes vulpium erunt, tradentur, indicat, in manus dolosorum & fallacium versu-
torumque hominum, diceret Euthymius, cuiusmodi feruntur esse Palæstini, à qui-
bus Saul vnà cum exercitu in insidias tractus, occisione occisus est. Quamuis
Adamantius dici de iis interpretatur, qui extremo iudicio dæmonibus malis
addicentur. Sunt enim hæc vulpes illæ que vineas Domini corrumpunt, vt apud
Theocritum puerulo scæcundam vitem custodiendi vulpes duæ insidiant, qua-
rum vna maturescentes vuas populatur, altera panarium proferat exhaurire.
Et quod ad Theocritianum hoc facit, Aristophanes Equitibus, milites vulpi-
bus assimilauit, quod racemos esitent per agros, dissipatisque vitibus non exi-
guam, quaqua incubuerint pauperiem faciant.

M A L A C O G I T A T I O.

ILLæ verò (vt ad sacra redeamus) quæ Canticorum cantico sponsi iussu capi F
iubentur, quia noua teneraque vitium germina corro dunt, prauæ cogitationes
sunt, & intelligentia peruersa, quæ à genio malo suggeritur. Nouellas porro vul-
pes occupari iubet, prius scilicet quam adolefcent & altius infideant, fiantque ad-
uersus rectè viuendi rationem pugnaciores. Dum enim malâ cogitatio in ini-
tiis est, de corde facile potest exturbari: quæ si frequenter iteretur, diutiusque in-
suescat permanere, quodam quasi vsucapionis iure, animam facillimè ad consen-
sum adducit: confirmato autem intra cor consensu, procliuus inde est ad peccan-
dum effectus. Hinc illa Nasonis admonitio:

*Opprime dum noua sunt subiti mala semina morbi,
Et tuus incipiens ire resistat equus.
Nam mora dat vires, teneras mora percoquit vuas,
Et validas segetes, qua fuit herba, facit.
Quæ præbet latas arbor spatiantibus umbras,
Quo posita est primum tempore, virga fuit.
Tunc poterat manibus summa tellure reuelli,*

Nunc

A *Nunc stat in immensum viribus aucta suis. Itaque
Principis obsta, serò medicina paratur,
Cum mala per longas conualuere moras.*

M A G N V S C O N A T V S C V M D O L O.

SI quid autem omni conatu, omnique arte doloque factum, hieroglyphicè veteres
ostendere voluissent, Leoninæ pelli vulpinam assuebant, quarum altera vi-
res, altera fraudes indicaret, id quod, vt inquit Plutarchus, adagij loco sæpe v-
surpatum est à Lyfandro. Dicere namque solebat is, Leonis spolio vulpeculæ pel-
lem assuendam: quippe vbi per vires sufficere non posses, & astum & dolos adiu-
ciendos. Omnem enim is ingenij vim ad hostes dolo fraudemque decipiendos con-
uerterat. Quam sententiam secutus Maro, Dolus an virtus quis in hostere-
quirat: ait. Dixerat verò longè prius Pindarus in hæc sententiam, ὅλμα γὰρ ἐπιφύ-
σμιον ἐλεβρωμοὶ ἀπὸ λέοντος οὐ παύσονται δ' ἀλσότης. Leonibus vastum rugientibus au-
dacia animum ministrat ad inuadendum, consilium verò vulpes.

R A T I O C I N A T I O.

B *A*D hæc nonnulli adiungunt, hominè discursu mentis & ratio cinatione vten-
tem, per vulpem significari, quæ aurem ad terram apprimat: ea enim palu-
dosam aliquam regionem peragratura, si de soli firmitate dubitauerit, aure ad-
mota terræ contatur, an strepitum sentiat exploratura: quem vbi percepit, non
esse soli firmitudinem coniectat, sed infirmum et voraginosum locum, ideoque non
progreditur: nullo verò audito sonitu, omni semota contatione ire pergit auda-
cter. Videtur autem inde vti ratio cinatione, vt obseruat Plutarchus, perinde ac
si quod strepit moueri cognoscat, quod mouetur infirmum esse, quod verò in-
firmum inaccesibile. Tradit idem autor, Thracas in paludibus explorandis hu-
iusmodi vulpium indagine plurimum vti, quas in obsequium assuetas alunt, &
ad huiusmodi negotia præmittunt.

M V N I M E N T V M.

QVOD si munimentum ab insidijs alibi per platani folium à ciconia gestatum,
nidoque illatum suo, & per rutæ ramusculum ad alam gallinæ summissum si-
gnificari diximus, non erit incongruum idem hoc hieroglyphicum per vulpem
quæ scillam gestet exprimere: illa enim scillâ latebris apponit suis, vt à luporum
C iniuria tuta sit. Nam lupum conuelli aiunt scillæ contactu.

D E F I B R O.

Fibri significata diciturus, id primum ambigi video, nunquid is ca-
stor sit, quo de apud Horum mentionem factam inuenimus. Nam
qui castoris ingenium, mores & faciem describunt, eadem ipsa pin-
gunt, quæ veteres nostri de fibro retulere: eundemque & fibrum &
lytram Varro ponit, fibrosque eos appellari quasi simbrios dicas,
ab extremis fluminum oris in quibus maximè versantur. Succidunt enim arbo-
rum radices per fluuiorum margines, vbi cubilia sibi parant. Vnde Plautus: Sic
me subes quotidie quasi fiber salicem. Sunt qui extremas fluminum oras lytras
olim dictas autument, & antiquos fibrum pro extremo posuisse. Vnde in sagu-
lis simbrinæ, & in iecinore extremum fibra, hinc Fiber dictus. Sunt tamen qui ly-
tram diuersam à fibro velint, & fibrum à castore, castoremque à lytra aliud esse
animal contendat. Sedenim treis eiusdem generis species obseruarunt Scythæ,

q ij

rusticum, nobilem, & regem, quos à villorum mollitie & colore, neque non magnitudine, distinxere, delicatissimum omnino lutram appellant. Accolere vero omnes fluuiorum ripas, foramina diuersa facere, mutare domicilia pridie quam flumen crescat, in conuectandis in cauum pomis, miræ esse solertia. Horum porrò testes castorea nuncupari, vimque maximam esse iis qui nascuntur in Ponto, in aliis regionibus non æquè pollere.

PETVLANTIÆ SVPLICIVM.

Per animal hoc Ægyptij sacerdotes eum qui poena sit affectus ob nequitiam, qua fuerit in muliere aliqua petulans, significabant. Proditum enim est, fibrum in venatione deprehensum suos sibi testes abscindere, atque eos proicere, gnarum se eorum præcipuè affequentorum causa peti. Nam & adulteri eadem affici poena solent, ut deprehensi præfectis testibus dimittantur. Omnibus vero animalibus natura duce ostensum, ut & commoda sua norint, & nocentia contrariisque sciant declinare. Hinc illud epistola Saporis regis ad Constantium Imperatorem, cui suadere conabatur, ut bona Asiatici regni dimissa parte, quieti et incolumitati suæ consulere, hoc bestias factitare dicens, quæ cum aduertat cur maximo opere capiantur, illud propria sponte amittant, ut viuere deinde possint impauidae. Amputari tamen hos ab eo animali cum capitur, negat Sestius diligentissimus medicus, quinimò paruos esse substrictosque & adhaerentes spinæ, nec adimi sine vita animalis posse; adulterari autem renibus eiusdem, qui sunt grandes, cum veri testes exigui admodum reperiantur, ammoniaci coloris circumdati liquore, veluti mellis cerosi, odoris grauis, gustu amaro & acri, ut sterutamenta olfactu moueant. Vt cunque verò, siue sponte siue vi testes auferantur, cum satis constet eos ea præcipuè de causa conquiri, non inepte datus hieroglyphico locus, ut per id animal, id supplicij genus ostenderet, quo mæchorum lasciuia puniri consuevit, atque ita male tractari.

ATRI FESTI'QVE DIES.

Sunt qui atros festosque dies per fibros ita distinguant, ut cum festum significari velint, anteriora eius pingant, propterea quod populi plerique qui nostræ pietatis ritu viuunt, à Ponto & à Septentrione in Pannoniam usque porrecti, anterioribus membris pro carne vescuntur, posterioribus piscis loco; caudam vero eius animalis, quæ præpinguis prægrandisque est, salitam plurimum conditamque pro tarico pisculento habent, eaque ieiuniorum tempore, quo nobis ex constitutione Pontificia carnibus interdictum est, mensis inferunt: eiusmodi enim dies plerumque nationes atros vocant, quibus carne vesci ex lege nostra non licet. Ea vero illi ratione se tuentur, quod posteriores fibri partes aquis semper innatantes, piscem dicant, & esse arbitrentur, quia scilicet animal id tam aquaticum est quam terrestre, cum in extremo riparum semper degat: partem quæ caput versus tendit, terræ dedicant, & carnem esse voluerunt.

DE TALPA.

Quoniam verò Talpa non nihil habet similitudinis cum fibro, quod ipsa quoque in terræ cauis habitat, ut de ea post fibrum dicamus, admonemur.

CÆCI-

CÆCITAS.

A vulgatissimum est talpam pro cæcitate poni, vulgatiusque proverbium, *τυφλὸς ὡς τὸ λαλῶν*, propterea quod animal perpetuæ cæcitatibus tenebris damnatum est, lucemque ita habeat aduersariam, ut simulac ad diurnam claritatemeducta fuerit, emoriatur. Atque hoc illud est quod Academicis quaestionibus ait Cicero, Quid talpam? num desiderare lumen putas? Nihil ea profus videt, neque quidem oculos habet, ut veteres tradiderunt: ut verò obseruarunt alij, habet utique partes easdem omnes quibus oculi integri constant, nigricantem quippe illum orbiculum & quod intra eum continetur, quam pupillam vocant, atque etiam portio albidæ ambitionem, sed non tam liquidò quam oculi conspecti & eminentes. Nec in partem exteriorem apparere hæc possunt, propter cutis, quæ crassiuscula circum obducta est, corpulentiam, ut potè cum natura intergenerandum lædatur, atque ita opus inchoatum relinquatur. Vt cunque, apud Helychium talpa huiuscemodi cæcitatibus ergò hieroglyphicum est & ignorantia, cum oculus sua pollens vi, cognitionis & intelligentiæ signum habeatur. Euche-
Brius hæreticos per talpam in diuinis literis accipit, utpote qui, licet aliquid cernere videantur, ipsum liquidæ veritatis lumen minimè discernunt.

AVDITVS E' LONGINQVO.

Neque verò defunt qui auditum ex quantumuis remoto loco per talpam significari tradant: liquidius siquidem audiunt talpæ obrutæ terra, tam denso atque furdo naturæ elemento. Quinetiam exploratoribus mos est caput in scrobem aliquam summittere, cum procul aduentantes turmas, vel equitatum præsentire voluerint.

PRÆSAGIVM.

Ferunt & qui per hoc animal præfagium intelligi affeuerent. Explorantur siquidem Magi, ut Proclus tradit, cor talpæ ad præfagium mirifice conferre. Nam, ut Porphyrius etiam attestatur, veteres illi diuinatores simulac talparum corda deglutissent, accipiebant subinde præsentem animam Dei ritu vaticinantem, quod similitudinem quandam habet cum auditu illo promptissimo: siquidem quæ præfagimus minimè cernentes, sentire videmur tamen. Fuisse verò talpam in cultu apud imperitam rerum vetustatem, didicimus ex Esaia, ubi dicit: Simulachra quæ fecerat sibi, ut adoraret talpam & vespertiones.

DE MVSTELA.

Mustela verò vaticinium Mustelam huc accersit, quod persuasum sit quandam eius disciplinæ vim in ea consistere.

Aruspicem enim, vel eum qui quoquo modo futura prædiceret, per eius imaginem significari dixerunt: eaque ob id ipsum Thrahybuli simulachro, quod in Olympia dicatum erat, adsculpta fuit, ut meminit Paulanias: illi enim præter dissectum canem, qui iecinoribus patefactis adiacebat, mustela quoque dexterum humerum obrepebat, singula diuinationis hieroglyphica.

ARVSPEX.

INFORTVNIVM.

Per eandem pictam, infortuniū etiam intelligebant: animal enim inauspicatū infauitumque esse perhibetur iis, quorum habitat do-

mos: insidiatur siquidem domesticis animalibus, præsertimque auibus tam altibus quam nidum sub tecto facientibus, easque ad internecionem usque persequitur. Occursus eius plerisque religiosus habetur. Alij etiam in negotiis obeundis vel nomen ipsum horrescunt, utpote contrarium efficaciam.

VIRAGO.

Horus Ægyptiacus autor ait, per animal hoc mulierem virilia facinora per tentantem ostendi, propterea quod offeso sit genitali prædita. Impedior autem verecundia, ne significatum hoc apertius explicem, quamque inter sese mulieres turpitudinem, absque viris exercere nonnunquam deprehensæ sint. Id potius ponam, singulare stranguriæ remedium esse genitale id, si rasum tritumque detur, ut Aristoteles de hist. Animalium testatur. Nam & Strophilus scribit, mustelæ genitale esse solidum instar ossis, cuius ramenta si in potu dentur, singulare remedium sit urinæ stillicidio. Eam à Thebanis coli scribit Ælianus, quod Ælcmenæ Herculi pariundo laboranti opem tulerit haud contemnendam.

DE MURE.

Murem associari sibi deposcit mustelæ nomen, cum præsertim in omni familiari supellectile corrumpenda, non minorem mus iniuriam & detrimentum afferre soleat quam mustela.

DETRIMENTUM.

Præcipuum enim eius est significatum, ut hieroglyphicum detrimenti sit atque perditionis: is siquidem, ut apud Ciceronem est, dies ac noctes aliquid semper rodit, ac omnia que rodit inquinat & inutilia reddit. Quare in ostentis quoque, si mures aliquid corrosissent, perniciose portendi aiebant iis, quorum instrumentum aut opus esset, quod ita corruptum erat: veluti ante Maricum bellum, quod clypeos Lanuuij abrosi essent, maximum id portentum aruspices dixerunt, & eorum quæ subsecuta sunt incommodorum indicium. Iam & Carboni imperatori mures exitium abrosis fasciis, quibus in calceatu utebatur, portendere. Sed falsè risit hæc Cato, cum eum quidam consuleret, quid ostenti esset, quod forices noctu caligas abrosissent: respondit enim is, non esse ostentum si forices caligas abrodant, sed si caligæ forices ipsos abrosissent. Sedenim Cicero quauis id & ipse ridere videatur, cum iam respub. titubare ccepisset, Platonis politiam corrosam turpiter à muribus apud se deprehendit. Et si parua licet conferre cum magnis, nos quoque portenta hæc tetigere. Nam quamprimum Romam applicui, sedemque ibi fixi, ne miserimas incensæ, deuastatæ, ac penè dirutæ patriæ calamitates sceleratissimasque clades ante oculos in dies mihi atrociores spectando fieri sentirem, mihi accidit, ut pulcherrimum Horatij opusculum, quod in delitiis habebam, mures à liciis, quibus conglutinatus erat, protinus abroderet, omnibusque paginis ita discisis inutilem codicem efficerent: mox & Pindarum aggressi, eum quoque ab eadem parte qua plicatus conglutinatusque erat, inquinarunt: quod ostentilo loco fuisse, euentus postea comprobauit, non esse Romæ locum Musis, & amoenioribus his disciplinis, Iulio II. thesauros omnes ad mutuas Christianorum ferè omnium cædes effundente: idque magna & studiorum meorum & diuturni temporis iactura compertum habui, donec vicesimo post anno, ex quo huc migraveram, Hippolyti Medicei discipuli mei liberalitate atque beneficentia sui tandem subleuatus, vsu rerum ad vitæ necessitatem, quod satis esse duxi, suffecturo.

OPTIO.

OPTIO.

A Eodem utebantur hieroglyphico sacerdotes Ægyptij, si optionem atque iudicium significare voluissent. Mus quippe plures diuersosque panes aut poma nactus, purissimum optimumque ex omnibus quo vescatur deligit. Quapropter in panificiis emundis, optionem ex huiusmodi murium indicio facere solitum est multis. Idem in fructibus aliis, præsertimque melopeponibus, summa nepotum curiositate obseruari videmus, cum eos meliores esse constet, quos mures ceperint abrodere. Plinius ubi de Ponticis muribus loquitur, mirari videtur quoniam modo autores intellexerint eorum palatum in gustu sagacissimum esse.

IMBECILLITAS.

Sunt qui per murem exanimatum, imbecillitatem intelligi posse tradant: is siquidem minimo quoque incommodo exanimascit, plerumque verò sponte moritur effluentibus intestinis: hinc *ἡ μὲν δὲ δειδρον* dici solet, qua similitudine Menander vsus est, ut citat Ælianus lib. 2, cap. 10, cum valetudinarius quispiam ipsa fuerit naturæ imbecillitate consumptus. Muribus enim in vniuersum vita breuissima: unde musculus apud Horatium alteri ait, Viue memor quam sis æui breuis. Sunt qui putent foricem ea de causa dictum, quia *ἡ γῆ* apud Græcos putridum significet, quod huius qua de loquimur imbecillitati congrueret. Sedenim multo magis placet eorum sententia, qui quemadmodum suam *ἐν τῷ* à nobis factum constat, ita *ἐν τῷ* foricem deductum asseuerant. Nicander sanè *ἡ γῆ* mures appellauit Ætoliam lingua, apud quos *ἡ*, hoc est, sus, *ἡ γῆ* dicitur. Murem verò, quod rostrum habeat suilli perquam simile, Suis etiam cognomento dicunt, quod interpretes Nicandri obseruauit. Sus verò forexque tanta concordia naturæ consentiunt, ut quod Magi tradunt, si quis muris iecur in ficu porco vorandum dederit, animal id eum qui dederit, nullo edito grunitu vltro deinceps adfectetur quoquod ierit: quod ego Patavij factum meminisse nonnullorum iuuenum astu, qui ganæ potius quam disciplinis dediti erant, non sine totius viciniam querellis, quæ sibi porcos incertis autoribus abduci lamentabatur.

AMATORIE DELICIE.

Longè verò diuersum illud, quod illecebras amatorias petulcioresque lasciuas per album murem significare, non Ægyptiorum modò commentum, verum & Græcorum fuit. Nam de muris salacitate multa sunt à plerisque prodita: sed præcipuè mihi videtur Plautus rem expressisse, ubi Phronesium Dinarcho suadere conatur, ut multiuolus sit in re venerea: sic enim ait: Sed tamen cogitato mus pusillus quam sit sapiens bestia, ætatem qui vni cubili nunquam committit suam, qua si vnum obsideatur, aliunde profugium querit. Moris verò fuisse muris nomine amatoribus adblandiri, ex Epigrammatarij versu noscitur:

Nam cum me murem, cum me tua lumina dicas.

Ob notissimam verò muris salacitatem, mulierem quandam portentosæ libidinis, qualem nostri Messalinam fuisse memorant, ab Epicrate Myoniam, quasi nos murinam dicamus, appellatam ait Ælianus.

INTAMINATA MUNDITIA.

Quem verò intelligat Ælianus & Philemon per album murem, nemo ex nostris, quod hactenus legerim, explicauit: si tamen ad Plinium & alios probatissimos autores aspexeris, eum esse conicies, quem Armenium vocamus, villi pelliumque mollitie delicatum, Francisci Petrarche versibus pro castitatis hieroglyphico nobilitatum, utpote qui delicatioris cuiusdam munditiæ exemplar haud-

quaquam ignobile esset, cui scilicet spurcitia tantæ sit abominationi, ut limo ante ostium caui illito, capi potius à venatoribus, quam eo fœdari patiatur: quod cum sanctioris sit amoris proprium, intemeratæ castitatis symbolum, quæ diuina tantum flamma succendatur, à peritissimis rerum ponitur.

A R G V I.

Inuenitur & in numis muris signum: eam verò Argiuorum præcipue montam fuisse, Plutarchus ait, apud quos fuisse moris, ut numum imagine muris insignitum cuderent.

D E F E L E.

SI pro Æluro felem reddidero, satis scio paratos emissarios esse qui me dētibus inuadāt. Sedenim quæ Plinius de fele refert, dum querit quo silentio, quamque leuibus vestigijs auibus obrepant feles, quamque occulto speculatu in musculos insiliāt, tum ea quæ ab Aniano poeta memorant apud Gellium, quæ ab Ægyptijs eo super sunt memoriæ prodita, cuius oculi ad vices Lunæ, aut ampliores fiunt, aut minoribus domestico huic animali, quod Albertus modò cattū, modò murilegū appellat, cōgruere manifestū est. Sunt & qui musionē vocēt. Felē autē alij, quæ vulgò felina, alij qui Martes appellat, esse volūt, eoque & Varronis & Columellæ autoritatē trahūt. Nam quæ illi vnā cum Nicandro de venatu auium clandestino nocturnoque tradunt, martē id facere satis exploratū est. Sed quoniā de harum nomine plerique certant, ne temerè vni magis quam alteri faueamus, æluri vocabulum interim vsurpabimus, de quo in antiquo Festi Pompeij codice hæc adinueniunt: Est ælurus animal leoni cum procreat per simile, olim syluestre: maximè muribus aduersatur, salax, oculi cuius acie flammea, ad imitationem lunæ crescunt & decrescunt. Nam veluti Luna pro solaris luminis participatione faciē quotidie variat, ita ælurus pari cum luna conditione afficitur, nunc aucta, nunc imminuta pupilla, prout Lunæ orbis nunc se plenū, nunc dimidiatū, nunc cauū, nunc tuberosum ostentat. Licinius Umbrei in Nerea: Murū strages ælurorum oculi ut minuti Lunam ariolantur. Quibus quidem verbis nescio an explicatius catulus noster domesticus à quopiā describi possit. Sed quoniā de æluro satis constat, de Latina locutione nondū per hos liquet, quamuis totiens Cicero felē & canē inter Ægypti numina socialiter enumeret, dubio procul cattū intelligens. Æluri ipsius, si cattū nomen ita abhorrent, significata referamus.

I M P L O R A T I O.

Veteres cum hominem in manus hostiū illapsum, qui miserabiliter auxilium impleret, indicare vellent, foricem pingebāt ab æluro comprehensum: exauditur enim statim miserabilis eiulatus, & vox veluti auxilium implorantis, ubi mus in dentes incidit eiusmodi: vnde prouerbiū, Sorex Hecaten. Causam Siminius Capito sic interpretatur, quod is qui in manus hostium incidit, illorum duces implorat. Est verò æluros, ut Verrius ait, sub tutela Hecates. Apud mythologos inuenias Iouem ludico certamine Apollinem cum Hecate tenella adhuc ætate commisisse, argumento proposito, ut ipsi quoque certatim animalia conforment atque producerent, terreque theatrum implere procurarent: tum Apollinē statim hominē protulisse, aduersus quem Hecate Simiam opposuerit à se factā: exceptam risu rem Apollo leone terribili producto inturbauit. At Hecate ludo etiam indignata vinci, ælurum genuit. Maiore hinc Apollo effusus risu, mur-

rem

A rem in Hecates ludibrium protulit: illa magis indignata cum vi non posset vincere, ad artes cōuersa, simiam in leonem, ælurum in murem acriter incitauit. Leo diu à simia natibus eius affixa, tota est arena ad furorem usque exagitatus: mus au fugiens ad Apollinis pedes procubuit, atque ita seruatus. Viturus autem leonis iniuriam Deus, vim medicam in simiæ sanguinem immisit, qua leo febre correptus sanaret, atque ita factum ut leo semper simiæ pastum appetierit: æluri autem genitale semen ita reddidit igneum, ut eius generis fœmina, de re omni animalium generi voluptuosa, et angere & cruciari ad miserabilem usque vociferationem compellatur. Alij rem tametsi manifestè fabulosam, ita gestam memorant: Solem & Lunam initio rerum in certamen deuenisse, ut terram animalibus replerent, cura eiusmodi illis à summo opifice demandata: statimque leonē ea, qua insignis est, specie à Sole conformatum: Lunam verò æmulatione concitam cum Deo omnes in nouæ bellæ admiratione detentos animaduertisset, neque opus id æquaturā se consideret, æluron protulisse, animal quippe leoni perquam simile, sed & animis & specie tanto inferioribus, quanto luna ipsa Sole deterior est.

B Oborto interim inter Deos risu, indignatum Solem eam fuisse Lunæ temeritatem, ut secum ausa esset contendere, murem euestigio procreasse, ut æluri contentionē eluderet: tum Lunam maioribus ingenii viribus conuocatis, quantacumque potuit arte conatūque, quantoque maximè studio proficere potuit, simiam progenuisse: id quoque animal cum ridiculum adeo apparuisset, elususque omnium cachinnatione Lunæ conatus fuisset, adeo id indignè Luna tulit, ut sempiternas inter simiam & leonem, neque non inter æluron & murem, cōmiserit inimicitias.

L V N A.

A pud Ægyptios sanè æluri præcipuum hieroglyphicum erat, ut ex eius imagine Luna intelligeretur, in cuius cultum magna æluron veneratione prosequerentur. Satisque constat eum qui animal eiusmodi vel incuria occidisset, populari tumultu variis suppliciis malè tractari, & enecari solitum: cuiusmodi superstitionis exempla in Romanum ciuem edita sunt Ptolemæi illius tempore, qui à Romanis in societatem & amicitiam receptus est. Porro nullum apud Ægyptios Iside numen maius, neque venerabilius fuit. Isis verò quauis & Astrocyona è celestibus signis addictum habeat, in primis tamen accipitur pro Luna. Quicquid verò cum Luna consensum aliquem haberet, id apud eos honori habebatur. Ex quo verò Soli Luna maximè dicitur aduersa, æluros lunare animal sympathiæ vi animalia Soli notabiliter subiecta genuino quodam odio prosequitur, ut puta foricem, qui totus est Solis, adeo ut etiam, uti dictum superius, illi Smynthei cognomentum indiderit.

O R T V S E T O B I T V S R E R V M.

Quid verò sibi vellet æluros ille in summo Sistræ apice, sub quo forma illa orbicularis, cui quatuor veluti tintinnabula mobilia æquis inter se interuallis applicata erant, ex Plutarcho declaratum est: significabat enim hæc species, omnia quæ generationi corruptionique obnoxia sunt, lunari globo subiecti, infra quæ omnia mouentur & alternant, quippe quæ sint ex quatuor illis principiis, quæ elementa placuit appellari, cōflata, igne quippe, terra, aqua, & aère. Cur verò animal hoc Lunæ simulachrū excogitassent, ea affertur causa, quod tum variū est colore & actu, tum noctu magis quam interdum exercitio deditum. Est præterea fœcundæ admodum salacitatis temperaturæque, cum Luna perquam simile. Nam vnū primò parere fertur, inde duos, inde tris, inde quatuor, atque ita vicissim ad

septimum vsq; peruenire, ibiq; sistere, ita vt toto vitæ cursu octo & viginti na-
 tos edat, quot itidem luces in Luna dinumerantur in Zodiaci transcurfu pera-
 gendo. Ad hæc eius facies à septimo quoq; die, in aliam speciem abit. Verùm que
 de animalì traduntur, fabulosa forsàn aliquando deprehendi possunt, illud mi-
 nimè confictum quod de pupillis eius fertur, quæ non tantum ad Solis cursum
 quotidie cõmutentur, verumetiam ab incremento decrementoq; iunaris globi
 quotidie variant, quod tum in aliis, tum in iis quos Syrianos vocamus liquidò
 apparet. Nam qui æluron describunt, & variis eum maculis insignem memo-
 rant, eam sibi speciem videntur proposuisse.

MVLIEBRIS SALACITAS.

QVod verò salacissimam sceminam per æluri sceminæ simulachrum nonnul-
 li significari dixerint, non ea tantum causa fuit, quod plurimum Lunæ sce-
 cunditatem, quæ humoris ab ea manantis beneficio tota terra maricq; luxuriat,
 admirarentur, quàm etiam quod ipsius animalis ingenium ita affectu animad-
 uerterant: sceminæ enim in eo genere natura admodum libidinosæ sunt & sala-
 ces, tametsi initium vix pati possunt, in quo propter ignitam genituræ vim plu-
 rimum, vt dictum est, cruciantur: mares tamen ad coitum ipsæ frequenter alli-
 ciunt, inuitant, cogunt, puniunt etiam, nisi pareant. Vnde vulgò nunc homines
 qui operam nequitiae dant incontinètius, & pudore prostituto lasciunt, Cat-
 torum commercia frequentare dicimus.

DISSIMULATOR TURPITVDINIS.

Vltiorum dissimulatorem per micturientem simiam suo loco significari dixi-
 mus, quoniam ita in Hori codicibus impressis inueneramus: postea verò
 quàm & manu scriptos codices & antiquos nacti sumus, non *in simio* eo loco, sed
in simio inuenimus, quod quidè vero propius visum est, cum eo omnes ingenio
 catti sint, vt quanto possunt studio ventris excrementa, vel attracto, si copia sit,
 puluere sepeliant, vel alia re quapiam omnino occultant. Ægyptij sanè cum in
 propatulo ac viis ipsis cibum caperent, cattorum tamen exemplo ventrem do-
 mi exonerare, atq; id quidem clanculum, assuerant. Munditiam hanc Hebraei
 quoque iubentur obseruare, vt Deut. 23. Locum habebis extra castra ad quem
 egrediaris ad requisita naturæ gerens paxillum in Baltheo, cumq; sederis fodias
 per circuitum, & gesta humo cooperies quo releuatus es. Qui mos & apud Per-
 fas tantæ fuit religionis, vt qui alio quopiam inspiciente non modò quicquam
 non euomerent, sed ne lotium quidem emitterent: quicq; palam id facere aggressus
 esset, facinorosa notabatur ignominia. Quid verò quòd ad hanc vsq; diem
 aiunt Alexandriae vrbe Ægypti, totius orbis emporio frequentissimo celebra-
 ta, indigenas expuentem quempiam non aliter abhorre, quàm apud nos lu-
 dibrio & reprehensionis sit obnoxius, qui palam ventris crepitum emisit:

A V G V S T E I.

ET quoniam nostra omnis dictio ad sculpturas picturasq; & gestamina con-
 tendit, minimè dissimulanda sunt legionum atq; ordinum insignia, quæ se
 pro re obtulerint: nam pleriq; hominum cum in huiusmodi signa picturæ sue
 incidunt, quid ea sibi velint, anxie admodum percontari solent. Ab Ægyptiis
 enim ea primordia sumpserunt, vel haudquaquã dissimilia sunt ab eorū inuen-
 tis. Cattus igitur in huiusmodi gestaminibus insigne fuit, vt vetustæ indicat in-
 scriptiones, eius ordinis qui A V G V S T E I vocabantur: hi sub magistro peditum
 stipendia faciebant. Erat verò cattus is prasini coloris in alba parma, quam ruber
 circu-

A circulus ambibat, latè marginem circumplexus: gestus eius vt currentis, reflexo
 in dorsum capite.

FELICES SENIORES.

ALibi dimidiatus cattus rubri coloris in parma punicea dilutiore spectabat,
 qui à margine rubro surrectus, pedibus ad lufum compositis, adbladiri vi-
 debatur. Insigne hoc erat, quātū ex vetustis ipsius reliquiis colligere potuimus,
 FELICIVM SENIORVM, qui sub eodem magistro peditum militabant.

ALPINI.

SVb eodem Duce signū etiam militare fuit, in quo cattus coloris punicea di-
 luti recta facie progrediens habebatur in parma viridi, cuius marginem al-
 bus circulus ambibat. Gestamen hoc erat militum qui ALPINI vocabantur.

Sed iam Io. Antoni charissime, nolim otium tuum curiositate aliqua mea in-
 terturbare, dum morosa & leui forsàn dictione studiorum tuorum cursum in-
 tercipio. Hæc igitur pro qualicunq; munusculo ita ex improviso comparato sa-
 tis fuerint: de reliquis, si argumentum minimè displicuerit, aliàs plura coram
 B conferemus.

PIERIVS VALERIANVS AD CLARISS.

CARD. BERNARDINVM MAFFEVM, DE IIS

quæ per Serpentem in genere significantur ex sacris

Ægyptiorum literis.

VCundissima illa amicitia suauitas tua, meiq; erga te cultus, & peruetus ad-
 modum obseruantia, quæ Romæ primum, vel à primis laudatissima adolescen-
 tia tua annis instituta, mox Patavij, quò ad ingenij cultum capeendum con-
 cesseras, clarissimarum virtutum tuarum, ingenijq; sanctissimi cognitione au-
 ctæ est, & tuo in omnibus rebus meis patrocinio confirmata, efficiunt vt nullo
 vnquam tempore, neque longissimo quantumuis loco remotus, immemor tui esse possim. Quare
 licet aliquot abhinc annis te non viderim, nuncq; maxime longe absis, & in Cardinalatus splen-
 dorem assumptus, necesse est te magnis omnino negotiis & occupationibus detineri, tam mihi ta-
 C men oculis inhaerescis, ac si te coram continuo conspicerem. Hinc factum est, vt cum domi aliquan-
 tulum otij nactus lucubraciones illas, quas tantopere videre concupiscis, recognoscerem, easque in
 libellos vnquamquã suos dirigerem, earum partem ad te mittere cogitarim: id opportunè nec
 ne fecerim non sat scio: at certe amanter & ex officio à me factum hoc certo scio, vt scilicet habe-
 res istic, in ista qua fulges amplitudine, si tibi tantulum horæ vel à publicis curis, vel à tuis san-
 ctioribus studiis vacuum relinqueretur, quod cū Pierio tuo loquerere, qui te semper vnice san-
 ctèq; coluit ac obseruauit. Neq; tamen tanquam summæ eruditionis tua nescius, arbitratus sum
 noui ræ quicquam allaturum tibi: verum quia nullum vnquam abs te sermonem vberiore, dum
 vnâ sumus, haurire me solitum meminerim, quàm de literis & disciplinis, id dedi ope-
 ram, vt de literis & disciplinis noster hic per libellum, quem ad te misi, congressus esset. Erit verò
 sermo de his quæ per serpentis imaginem apud veteres significabantur, quibus & Ægyptij sa-
 cerdotes, & pleriq; alij, pro literis vsi sunt: quæ quamuis fortè haud incognita sint tibi, decies ta-
 men repetita placere semper poterunt, quæ de doctrina semel placere: quare te ad
 rem recognoscendam, vbi primum per otium licuerit, spero
 non inuito animo accessurum.

NGVIS atque adeò reptilium aliquot significata dicitur, cum pro varia eorum pictura, diuersisq; speciebus varia identidem significata sint, curę precium esse existimauit genus eiusmodi prius tractare, cuius effigies excogitata est auspiciosa augustiorq; magno apud veteres in cultu habita: cęrulea quippe facie, colore nitido, squamis pellucidibus, capite minimè formidoloso, à quo nostrę erit dictionis initium. Cum his Basiliscum enumerant, tametsi eius animalis violentiam mortales reliqui longè aliter interpretantur. Post Basiliscum aspis est, ac mox vipera, à quibus Ægyptij multa hieroglyphicón argumenta desumpserunt, & diuinę nostrorum literę horum sæpe mentionem faciunt, sed Dana illum religiosè præferunt, qui opem omnibus præsentaneam polliceatur: quare quænam sint ea quæ hinc significantur, dicere iam incipiamus.

MUNDI MACHINA.

Mundum vniuersum Ægyptij sacerdotes scribere volentes, anguē qui eadem propriam depasceretur, eumq; variis insignem maculis pingebant: de quo Claudianus:

*Perpetuūq; virens squamis, caudamq; reducto
Ore vorans tacito relegens exordia lapsu.*

Quod dubio procul significat omnia, quæ diuina prouidentia in mundo generantur, ab eodem cum solui cœperint, siue paulatim imminui atq; deficere, in se se recipi, fieriq; illud propemodum, quod apud quosdã Æthiopię populos asiduo est in vsu, qui cum nullo alio nutriantur cibo quàm piscium, humana deinceps cadauera piscibus obiectant, victū quem ab eis acceperāt ex seipsis rependentes. Hęc verò cauda ab suo animali corrosa, receptę autoritatis assumptum illud significat, quod vno omnium consensu fertur, decrementum vniuscuiuspiam rei alterius incrementū esse. Aiunt verò Phœnicū hoc fuisse hieroglyphicum, per draconem in orbem redactū, caudamq; suam deuorantē, id exprimere, vt appareat mundum ex seipso ali, & in se reuolui. Nam cum æterna sint elementa, neq; corruptione neq; variatione per se vlla immutentur, corruptioni tamen ac variationi subiecta videntur, ea parte qua specierum informationi admiscuntur, vi tamen ipsa incolumi permanente: quippe veluti ex literis nihil separatim significantibus apud Chalcographos siue impressores librariorum dicere malimus, nomina componuntur quæ aliquid copulata significant: mox vtilitate ipsa, impresso notatoq; libro, quātum vsui venerit recepta, nomina ipsa dictionesq; omnes corrumpunt, solutę literę incolumitati pristinę generiq; suo restituant, & in alterius formę vsum asseruantur: ita corpora quæ Græci συμμετρία, iuniores Philosophi confusa, hoc est, in vnum conflata dicunt, cum aduenerit exitus, diminiq; cœperint, sigillatim in eadem ipsa resoluuntur elementa, aliarum itidem specierum compositioni obnoxia, ac semper exposita: quod ex nostris optimè Pacuuius intellexit, ad hoc luculentissimis his versibus alludens:

*Quicquid est hoc, omnia animat, format, alit,
Augēt, creat, sepelit, recipitq; in sese omnia,
Omniūq; idem est pater, indidēq; eadem.
Quæ erunt de integro, atque eodem occidunt.*

Eodem respexit Lucretius cum dixit:

*Deniq; iam ruere hoc circum superatq; quod omne
Continet amplexu terrarū procreat ex se*

Omnia

A *Omnia, quod quidam memorant, recipitq; perempta,
Totum nauium mortali corpore constat:
Nam quodcumq; alius ex se res auget alitq;
Diminui debet, recreari cum recipit res.*

Sed ne multa adeò cōgererent Ægyptij sacerdotes, neve longis discere volētes ambagibus implicarēt, cum omnem illi naturę obscuritatē manifestē adeò sibi cognitam profiterentur, & quasi per manus proditam hæreditariã disciplinam possiderent, vno contenti hieroglyphico, mundi conditionē omnem expressam esse voluerunt. Serpens igitur caudam depascitur suam, vt generū immortalitatem, qua rerum naturã Deus insigniuit, ostēdet: vt principium ad finem directū esse, finemq; ad principium reflecti doceat. Nam vt hoc apertius explicetur, ex plantis fructus, velut ex principio finis: ex fructibus verò semen, in quo planta ipsa delitescit, atq; ita principium ex fine. Sic nihil deniq; viuū intra mundum perit, sed eorum quæ nobis interire videntur, solæ mutantur species: de quibus Virgilius, nec morti esse locum dixit. Idem per atomos suos Democritus intellexit, quamuis vocabulum nonnulli contendunt impropiè esse dictum: indiuidua tamen corpora ea esse voluit, quæ disiuncta cum fuerint, neq; legantur, neq; interneant soliditatem. Hoc illud idem figmentū est, quod Saturnū, quem pro tempore figurāt, aiunt filios deuorare solitū, Iouem verò interceptū, lapide supposito, quem Saturnus deglutierit. Terrestria porò huic varietati cōmutationisq; rerū plurimū obnoxia esse, per huiusmodi figmentū indicabāt: animã verò, quæ per Iouē, vt Plotinus interpretat, fingitur, immortalem esse. Sane Hesiodus posteaq; prolē à Saturno & Rhea susceptã enumerauit, illud statim adiecit:

*Καὶ τὸν μὲν ἔπειτα τὸν Ἰουὸς ἐν γαστρὶ φέροντα, ὅστις ἐν γαστρὶ
ἔσθιεν· ὃς ἰσθμὸς μὲν τὸς πῆδος γένετ' Ἰουῖο.*

*Atq; hos deglutit Saturnus, vt ille vel ille
Diuino ex vtero genua ad maternã veniret.*

Quod ita accipiunt interpretes: Nascuntur è terra rerum species, & in terrã mox recidunt: nam Rhea defluxus est, & corruptio mundi. Quęcumq; igitur tempus protulit, eadem tempus absumit: vnde sacris quibusdam apud nos dicitur, puluerem esse hominem, & mox in puluerem reuersurum.

Non omittenda verò sunt quę de figura anguis, Mundū ipsum mira similitudine referētis, veteres Philosophi quasi ludētes cōscribere, ipsam rerū speciē vniuersam nō temerè oculis omnium subiicientes. Siquidē p corpore quod habet, grauisimū est animal, perinde ac terra, quæ ponderib; librata suis ob grauitatē insitã in centrū vnde cunq; cecidit. Præterea verò toto distentus humi corpore, per terrã repit, vnde etiã genus id nomē accipit, modò serpens, modò reptile nuncupatū. Sed quoniã huiusmodi terrę hieroglyphicū loco suo copiosius tractabitur, ne nunc stylo vniuersi speciē percurrenti morã aliquã interponã, omittetur. Est præterea lubricissimū, quemadmodū aqua, atq; inter serpedū pandos ac repados vndarū flexus imitat: & apud fabularū scriptores draco euripus erat, qui Hesperidū hortis in insula positus tutelaris effingebat: & amnes quosdã spiras circū terrarū orbē replicare instar anguiū Socrates ait, Phædone. Quinetiã Hesiodus Echidnã ait dimidia sui parte Nymphã, dimidio altero immanē anguē: pro qua interpretes vapores accipiūt exhalantes à mari, neq; nō omnē humoris vim. Nymphã verò est ob id, quod subministrat nutrimentū. Serpens propterea,

r

quod flumina tortuosis ambagibus ferunt, perinde ac serpentium, uti dicebamus, D corpora sinuosis plurimum flexibus obrepunt. Sed quod facit ad Nympham, que loci omnino genius est, occulta quippe vis illa que graminiibus & plantis vitam fouet, auctumque subministrat, ignarus non sum quosdam alios draconem hortorum cultorem pro radicibus arborum accepisse, quod tortuosum sint uti serpentes, & in terram adactam, perinde ac anguium genus in terram visceribus plurimum delitescit: ita vero draconis speciem hanc pomis operam prestare ut asserunt: radicibus enim aut caulis, aut exiccatis, poma etiam auferri necesse est. Aerium vero spiritum, de quo latius in Basilisci significationibus dicetur inferius, per sibila, que vel ad auditum horrorem nonnulli eorum excitare solent, intelligimus. Squamam vero, stellarum mundum ambientium varietatem, quibus ignes in supremo micant orbe hieroglyphice significant: nam et hinulee pellis varietatem, quam Pan gestare fert, stellas ex maculis imitari ait Probus. Eandem Libero patri attributam, idem significare tradit Eusebius lib. de prepar. Euarig. primo, ubi Osirim, Siriam, Liberum, Solem, & Phaneta, ex Homeri, Eumolpi et Orphei versibus eundem esse differit: de quo loco suo plura erunt inferius repetenda. Est & alia super hoc consideratio, quod anguis hyberno situ membrana corpori, precipue autem oculis, obducta obcæcatur, verno vero tempore sceniculum pectus, id Græcè *μασχαθρον* est, eiusque succo oculos inungens, impedimentum illud exuit, & acutissimo quo pollet visu restituit, senectutemque ita singulis deponit annis, nudusque propemodum vernat, & glabro corpore iuuenis, ut Maro ait,

Lubrica sublato conuoluit pectore terga.

Leberida vero, membranam scilicet quam deponit, ita exuit, ut a capite orsus ad caudam replicet, interiore parte in exteriorem, exteriori in interiorem versa, cute intus altera subnascente. At mundus quoque (de inferiori hoc mundo loquimur) hyemali tempore pruinoso, quodam non modo obcæcatus, sed vnde cunctis obductus situ, annuo peracto spatio, Zephyris flare incipientibus, squalorem abijcit, quæque rerum semina intus fuerant superioris defectu caloris obstrusa occultataque, extra aperiuntur excludunturque, ac senectute deposita per vices iterum iuuenescunt. Quin etiam quæcunque de anguis renouatione traduntur, cum hac ipsa mundi nostri renouatione consensum habent: ferunt enim colubrum cum exuere incipit, ab oculis primum detrahi, ita ut obcæcari videatur, tum caput exuitur, glabrumque hoc omnino ante quam reliquum corpus, apparet. Arbores quoque oculos primum exerunt, gemmas alij vocant, germen alij: sed inoculatio inde, insitionis genus: mox exstant flores, paulatimque fructuum fetus aperiunt. Neque vere tantum exuit anguis, verum etiam autumno, & pro locorum temporumque conditione: æstate etiam, Aristotele hoc asserente, licet id abneget Plinius. Atqui mundum etiam non vere tantum hæc facere, sed æstate autumnoque omni, tot species, tantosque ortus, variosque nouatus aperire, pro regionum situ ac rerum natura, conspiciamus.

I V V E N T V T I R E D D I T V S.

Sunt vero qui per anguem & leberida hieroglyphicis hominem ostendat iuuentuti redditum, si vel de morbo, aut alia aliqua lue aut calamitate, squallorem atque maciem deposuerit, sitque demum habitior atque validior factus. Libet vero fabellam super huiusmodi renouatione, ex Nicandro & eius interpretibus recitare. Mortales enim aiunt impetrasse olim a dijs multis precibus, ut perpetuo iuuentutis munere donarentur, atque ita nunquam in posterum senio contabescerent, sed quandiu vnicuique viuere permittitur esset, integris viribus & florenti semper ætate vegeti perseveraret. Hanc igitur simulac benignitate Iouis accepisset, imperitos adeo

A adeo rerum fuisse, ut eam asino vectandam commendarent: hunc vero siti confectum ad fontem quandam peruenisse, in quo serpens loci custos statiuam habebat custodiam, cumque inde bibere tentasset, a serpente prohibetur, neque alia conditione bibendi facultatem illi factam, quam ut id omne quod vehabat onus angui mercedis nomine concessisset: ex eo inde tempore omnes angues senectute singulis annis abiecta iuuenescere, homines vero senio confectos emarcescere, ac stoliditatis poenas luere, quod iuuentutem tanto expeditam studio negligenter custodissent. Hinc illa Tibulli querimonia:

*Anguibus excutitur tenui cum pelle vetustas,
Cur nos angusta conditione sumus?*

Sed quoniam in fabularum figmentis varij admodum Græci sunt, easque vnusquisque suo ex commodo, & ut adlibuerit comminiscitur, ferunt alij Prometheam cum cœlestem ignem furatus esset, eumque mortalibus communicasset, nullam illos accepti muneris gratiam Prometheo retulisse: quod cum Iupiter approbasset, pharmacum hominibus quo senectutem amoliretur, elargitus est, quod donum asino vectandum illi destinarent, atque illa mox subsequuta, de asini imprudentia, de serpentis astutia, de commutatione, que superius enarrata sunt. Meminit huius fabule Sophocles, *ωσφοίς*. Quoniam vero asinus ille & sitim ed contulerat, factum est ut ex pacto serpens eam quoque sibi vendicaret, hinc supra modum illos siticulositate plerique eorum pertentare solent, quos momorderint: de quo tamen plura loco suo dicuntur, ubi Dipfadis significata recensemus.

T E M P V S.

Erat autem aliud hieroglyphicum serpentis, caudam suam sub guttur attractam occultantis, easque species in Saturni dextera manu statuebatur, quem pro annuo circuitu, pro tempore, pro ætate, pro immortalitate poni ex multorum scriptis accepimus. De anno apertissime Maro:

Atque in se sua per vestigia voluitur annus.

Quod vero serpens temporis signum esset, causam Cyrillus hanc subiicit, quod in longitudinem porrigit, et multis complicatur spiribus, que sunt multe dierum annorumque series, taciteque proserpit, nullo edito strepitu: vnde Poeta non incelebris dixit,

C *Labitur occulte fallitque volubilis ætas.*

Verum ea quoque causa esse potest suppressæ caudæ, quod tempus aut a præterito, aut a præsentem, aut a futuro consideratur, que omnia incerta nobis omnino sunt: præteritum siquidem intueri minimè possumus, & cum principio careat, neque mente quidem concipitur: futurum longè minus, quia nondum est, & finis eius prorsus incognita, qua de Horatius tertio Carminum:

Prudens futuri temporis exitum

Caliginosa nocte premit Deus.

Præsens vero cum sit instabile, velocissimeque transcurrat, vix percipi potest: veluti si digitum in defluentem aquam intingamus, discernere non possumus utrum in præterita, an in futura, an in præsentem: quia præterita iam elapsa, futura nondum adhæsit, præsens puncto ipso statim elabit: que cum omnia cognitioni nostre subducant, Ægyptij forsitan pro hieroglyphico huiusmodi caudam ita reduci occultarique voluerunt.

C A L A M I T A S.

Habet & vocabulum ipsum, Temporis, hieroglyphicam omnino significationem, ut hoc obiter attingamus, & a perniciofa Saturni vi non admodum alienam. Nam Poetæ tempus edax rerum esse dicunt. Neque Latini tantum, verum etiam

Syri & Hebræi dictionē Tempus, pro calamitoso rerū statu ponere cōsueuerūt, D Nā, Et erit tempus eorū in seculū, primo & octogesimo psalmo legas, & huiusmodi passim multa. Quod verò hic in seculū legit, interpretes de calamitatibus dictū volunt, quæ post neglectū Christum perpetuò erant Iudæos oppressure.

MUNDI MOLES.

Sunt qui aliam etiam picturam simulachrum ve mundi fuisse dicant, vt scilicet intra circulum æreum serpentis effigiem accipitrino capite insignem circunducerent ad propemodum literæ similitudinem: ære quippe ignem referente, circulo magnitudinem & formam orbis indicante, serpente bonū demonem, cuius merito ac beneficio omnia alantur, vigeant, ac perennent. Sed nō elementalem hunc orbem tantū ex hieroglyphico huiusmodi colligimus, verum etiam & cœlum ipsum, quod sub Iani figmento fabularū inuolucris occultatur: Ianum enim ab eundo dictum, peritiores asserunt. Mundus itaq; inuitū ex se faciens, cum in se reuertat, figurę ipsius, quæ posita est, rationē ostendere videtur.

ANNVS.

Æterum quia Ianus ubiq; anni dominus decantatur, quē à circuitu vocatū dicebamus, eundemq; ac Apollinē intelligūt, veluti Dianā Ianam olim appellatā affirmant, quos vtriusq; anni arbitros esse testat antiquitas, præcipue verò Vergil. cum dicit, Vos ò clarissima mundi Lumina, labentē cœlo quæ ducitis annū, Liberę alma Ceres. Nam & Lucretius serpere solem dixit vt annum struat:

Annua Sol in quo contundit tempora serpens. Quod verò Maro Liberum & Cererem huc inculcarit, doctissimè factum, vtpote qui apud Orpheum legerat,

Ἰλιον ὄρ δρόνουσιν ἐπικλῆσιν καλέσαν.

& apud Euripidem & Aristotelē eundē Solem & Bacchū esse, de quo nos apertius alibi. Dionysū eundē & Bacchū & Liberū & Solē, aut igneā solis vim, non ex Orpheo tantū, sed & Euripide, Aristotele & Eusebio Macrobiōq; citatis indicauimus, vbi apud eundem Virgiliū ex antiquis codicibus legendū ostendimus, Qui ducitis annū, scilicet Liber & alma Ceres: licet, quæ lumina, idem sit.

ÆOLVS.

Ipsa autem macularū varietas, & anni significatū in serpente detectū, id in memoriā adducit, quod Æolum eiusdē varietatis gratia vetustas tempestatibus præpositū effinxit, per quem annū ipsum intelligebant, eaq; de causa Hippotæ filium dixere, quod celeri cursu tempus elabatur. Equis enim hoc à natura tributum, vt nascantur ad cursum, quod loco suo disputatū est. Habere verò Æolū filios XII ait Homerus, mares sex, sceminas totidē. Mēses ij sunt, ait Phurnutus, quorū qui scēcūdi fruges omnīū vsui reponūt, sceminæ dicant: qui verò steriles sunt, mares habeant. Apud alios lōgē secus inuenio, ex religione quippe veterū mēses singulos ita dis singulis adscriptos, vt Ianuario Iuno præficiat, Februario Neptunus, Martio Minerua, Aprilī Venus, Maio Apollo, Iunio Mercurius, Iulio Iupiter, Augusto Ceres, Septembri Vulcanus, Octobri Mars, Nouembri Diana, Vesta Decembri. Apud celeberrimū Cardinalem Hippolytū Medicem cippum Romæ vidi marmoreū obrotundū, in quo duodecim hæc numina pulcherrimo opere circūsculpta sunt: qui quidē cippus indicans Augusti Octauiani mēsam illam, qua de Suetonius mentionē facit, cōsueffe eum & sodales amiciores ad duodenariū vsq; numerū deorū habitu cenitare, & duodecim deorū cōiuiuiū celebrare, ad eius certē rei argumentū mirificè conformatus est: nā & figura quę pro Apolline sculpta est, Augusti ipsius faciem totā refert & exscribit, quod & in ple-

in plerisq; alijs eius Dei statuis factum obseruauimus. Sed nos ad anguē nostrū reuertamur, quo super animaduerti, plerosq; figurā eius in orbem circumducti, & caudā nunc occultantis, nūc admordentis, nunc depascētis, cōfundere: quod ita distinguendū est. Quæcunq; de mundi anniq; varietate reciprocatōneq; dicta sunt, ea per caudæ morsum intelligunt. Sedenim cum æternitatē, siue vt nōnulli malunt, æuū seculum ve significabant, serpente pingebāt cauda tantū sub corpus, ita vt delitesceret, reducta: sic enim circuitus ille perpetuus intelligebat.

BASILISCVS.

Anguis aut huius species ea erat, quem VRAEON Ægyptij, Basiliscū Græci vocāt. Animal id duodecim nō amplius digitorū magnitudine, vt autores nostri prodidere, candida in capite macula, & quodam diademate, vnde regiū illi nomē, insigni: siue Basiliscus ea de causa dictus fuerit, quod eius aspectū reliqua serpentū genera vereantur. Hic sanē flexu haudquaq; multiplici corpus impellit, quod reliquæ faciūt serpentes, sed celsus & erectus à medio incedit, quę omnia cū Nicædri versibus his optimè quadrāt:

Τεκμοίρε δ' ἄλθρον μὲν, ἀταρ προφάσειατον ἄλλον
Ἐρπυστῶν βασιλῆα, τὸ μὲν δέμασ δέμησεν ἔρωθ',
ἔσαν δὲσ ἰδί τελεσ δόρα φάσιν μῆσσε τε, καὶ ἰθὺσ
Ὀὐν ἀπὶ δὴ κέσσεσ σπαρεσθεσ κνάσθελα γαίης
ἰν γλῶ μμῆσσεσ δ' ἰσ νομῶν ἡε καὶ ἴλλω.

Surrectum verò pectus in animali huiusmodi, in obeliscis & alijs Ægyptiorum monumētis animaduertas, præcipue verò in numo quodam qui Fabatio cufus est, in cuius altera facie caput est cum spolio capreæ, ab occipitio vasculum in modij formulam, quale etiam in Antonini Aug. & aliorum quorundam numis cernere est, nusquā verò frequentius, quā in Ægyptica Bembi tabula ex ære, vbi Basilisci huius forma sæpe conspicitur, capite aliās accipitrino, aliās humano, aliās vt hic figurauimus. Quod verò Albertus de ouo galli gallinacei fimo obruto tradit, quodq; inde Basiliscus enascatur, sitq; figura eius omnino gallo similis, cauda tamen serpentina, fabulosum iudicant peritiores.

ÆTERNITAS.

Sedenim cur Ægyptij per hoc potius colubri genus, quā per aliud quodquam seculū æternitatēve significarent, causa erat, quod inter serpentū genera hoc vnū interfici vi non potest, si Horo Niliaco hieroglyphicōn nōnullorum auctori fides adhibenda est: quinimò tanta huic vni vis est, vt animalia reliqua solo sibilo fuget, quo audito ferūt omnes auium cantus coerceri, fruticesq; & herbas nō vllō morsu, sed olfactu aspectūve solo enecari. Archelaus tradit, vt apud Ælianū habetur, veterinum olim iumentū in Africæ solitudine quadam defecisse, ad cuius cadauer serpentes plurimę ventitarint vt eius viscera depascerentur, interim Basilisci audito sibilo omnes profugisse, aut in sabulū sese abdidi: progressum verò Basiliscū, per otū sine cuiusquā tumultu quantū appetierat esitasse, cumq; satur iam abiret, iterū edidisse sibilū, quod indicū fecerat serpentibus alijs ad escam tutū patere reditū, atq; ita eas oblatā prædam repetisse.

CALVMNIIS AFFLICTVS.

Hæcigitur Basilisci vis quæ sine morsu perniciofa sit, argumentū hieroglyph-

phici dedit Ægyptijs sacerdotibus, vt si hominem à calumniatoribus malè accedatum, & mortiferis delationibus afflictatum significare vellent, Basiliscum apponerent: nō enim alia ratione calumniatores homines conficiunt, quàm faciat Basiliscus: clam siquidem illi principum auribus infufurrāt, nullo palām morfu infixo, quò diluendi anfa præripiatur: atq; ita pleriq; falso delati, extrema quæq; pertulere. Sed ne talem ac tantam Basilisco vim inesse quispiam admiretur, Thebiorum natio pestifera adeò fuit, vt vel solus oris eorū halitus exceptus, interimendi vim habuerit, illorumq; præsentia nō animalibus tantum, verum etiam fati noxiam fuisse: de quibus hæc & alia secundo Symposiorum Didymus.

OCVLI DIVVM.

IN ea tamen religione Basiliscus habitus apud Ægyptios, vt ex auro dedicaretur. Caput autem illi accipitrinum faciebāt, oculosq; eo artificio concinnabant, vt & claudī & aperiri possent. Hunc simulatq; oculis adaperitis præferebāt, vniuersa Ægyptus iactantia atq; hilaritate perfundebatur, perinde ac si deorum oculi eos aspicerent, opemq; presentem omnibus polliceretur: in luce igitur & in propatulo omnes esse, & risui & iocis atq; conuiujs dare operam. Quòd si clausis eum oculis extulissent, ibi tum omnia mœrore luctuq; confundi, auersos & iratos esse deos existimari, abdere se omnes in tenebras, & obscura penetralia, miserabilisq; deploratiōe pro se quæq; niti, vt deorum indignationem quacuncq; possent ratione mitigarent. Non fuit horū ignarus Philon: & Epies quidam diuinorum interpres apud Ægyptios nominatissimus, rem memoriæ prodidit. Figura autem hæc ita habetur in Bembæa tabula. Vt verò hæc magis innotescant, Iouem Ægyptij, autore Plutarcho, spiritum esse dicunt: spiritus nulli animalium vehementior quàm Basilisco, ideoq; nulli magis diuinitatis symbolum quadrat.

SPIRITVS.

Porro anguis apud eos hieroglyphicum est spiritus illius qui per vniuersam mundi molem diffatur. Anaxagoras quoq; quatuor elementis constitutis, quæ per anguem significari statim in initio diximus, rectorē adiungit, siue spiritū, siue Deum, siue mentē, vt Probus interpretatur, per quem hæc quatuor regantur: quod Virgilius etiam nullius ignarus disciplinæ affirmat dicens:

*Principio cælum ac terras camposq; liquentes,
Lucentemq; globum Luna, Titaniaq; astra
Spiritus intus alit, totamq; infusa per artus
Mens agit at molem, & magno se corpore miscet.*

Quem enim Anaxagoras *vēr*, is spiritum & mentem dixit. M. Tullius Platonis sententiā, quæ in libro de Anima est, secutus, principio terram ait sitā in media mundi parte, circumfusam esse hac animabili spirabilisq; natura, cui nomen aēr.

ÆOLIPILÆ.

Non imperitè igitur qui Æolipilas cauant, solent illis in cōuexo draconē su perinducere, ex cuius ore circa mediū sito spiritalis illa fistula promineat, quæ ventū proflet. Sunt verò pilæ huiusmodi æræ, cauæq; in quas per angustissimum

Astissimum punctum humore instillato, vbi ad ignem admotæ concalescere cœperint & efferuescere, spiritum vehementem admodum efflāt: humor siquidem caloris vi rarefactus, magnam aëris copiam generat, cuius cum minimè capax sit ea concavitas, vehementi eo impetu cogitur erumpere: cui si tantillum argenti viui infundatur, ex discordia quam materia hæc habet cum calore, inquietata magis aqua vehementius expirabit.

SUCCESSVS VOTI.

Tantum verò affinitatis cū Dis existimationē Basiliscus affecutus est, vt aulim sint mortales sanguinem eius difficillimè conquisitum curiosius asseruare, Saturni eum sanguinē appellantes: quem si penes se haberent, existimabāt & successus petitionū à Potestatibus, & à Dijs etiam precū, morborū remedia, beneficiorumq; munera largius impetrari. Astrologi quoq; Basilisco tantū tribuunt, vt stellam in corde Leonis sitam, Basiliscū appellent, quam Chaldæi rēru cœlestium reginam & dominam existimarunt, quod in Arati commentarijs tradit Theon, vbi de leone agitur, neq; dissimulat Nicephorus in Astrolabij structura. Quanquā in vniuersum inesse anguib; vim magicam ad gratiā sibi comparandam, Magi tradidēre, quibus persuasum est primum vniuscuiusq; Draconis spondylum mulcere aditus Potestatem, principumq; gratiam conciliare.

SACERDOTIVM SACROSANCTVM.

Qui verò serpens sacerdotum in signe oblongo obuolutus pileo gestabat, monumēto erat, vt si quis cōtra Reges (penes enim sacerdotes Ægyptiorum erat imperiū) auderet insurgere, sciret se in venenatos moriū incurturum.

ORIS VISI.

Hac autem de causa oris vim describere si voluissent, colubri signum protulissent: nā coluber nullis alijs corporis partibus validior quàm ore ipso. Celeberratum est illud ad horrorem incutiendum, *siyua do mid*, cum virulentum & immedicabile vulnus aliquod intelligi volumus. Aspidū ictui vel nullū, vel rarum admodum remedium inueniri, tradit Ælianus: compertumq; est plerumq; ictu læsos huiusmodi, vix horis quatuor superuisse. Et Moses cantico venenū aspidum ait insanabile. Eustathius, eam morfu lethiferū somnū superinducere: Plinius, ea percussos torpore & somno necari tradit: eaq; de causa somniculosa dicitur à Sifenna. Color aspidis plurimū niger, quibusdā & cineritius: quādoq; etiā aspis fulua deprehēsa est, quā ego in agro Bellunēsi vidisse olim reminiscor.

FVRORE IMPLACABILIS.

Implacabilem furorem Diuinæ literę per serpentem voluminib; implicatū, & qui linguis micet ore trifulcis (ita enim describitur irritatus) expressere. Psal. LVIII legas: Furor eorū serpentini furoris instar, & sicut aspis, & quæ sequuntur. In comparabilis porro est in angue furor, qui simulac se lesum sensit, ita vesane furit, vt nunquam absistat donec venenum intulerit, aut præ rabie exanimetur, vt ait Euthymius. Et quoniā feritate, vt dictum, reliquas colubras aspides antecedit, posito genere ad istius accedit speciem quæ maximè sit intractabilis,

CONTVMACIA.

Inde aliud desumitur hieroglyphicum: sunt enim qui cōtumacem hominem, nulli quippe legum imperio, vel magistratum edicto, potentiorū ve iussis parere destinatum, per aspidem aurem obturantem aptè significari tradant: ea siquidem vbi se excantationibus accersiri senserit, statim vna in terram aure defossa, alterā caudā obturat, ne carminū vocem exaudiat, atq; ita Magorū conatū

eludit. Verā autem esse serpentium excantationē, manifestissimē cōstat Psalmo D L VII, vbi Dauid ita canit: Furor eorū par est anguiū furori, sicut Aspidis surge, & obturantis aures suas, quæ vocē ritē quantūlibet excantantiū non exaudiat.

DE VIPERA.

VXOR INIMICA MARITO.

Hæc vipera suo quodam ingenio prædita, extra ordinem sua habet hieroglyphica, quorum illud præcipuum, quod mulierem quæ virum oderit suum, cui mortē etiam intentet, neq; nisi coitus tantum gratia blandiatur, per pictam viperam sacerdotes illi intelligebant; ea siquidē, vt apud Horum est, cum mari copulatur, caput eius ori insertat suo, atq; in concubitus cōflictu nimia voluptatis vi superata, capite maris mordicis amputato, maritum extinguit. Id cum Plinius, Nicander, Galenus, tum pleriq; alij autores grauisimi tradunt, miror Albertum vnum ē nostris conatū eos redarguere, qui dicant viperam in coitu mariti caput amputare. Sed missa faciam quæ Galenus & alij scripsere in hanc sententiā, Nicandri verò carmina tam pulchra minime prætermittenda fuerint:

Μη σὺν οὐ τεόδοισι τύχοις, ὅτι θήρμα πεφύλας
εὐφρόνης ἔχεις, ὅπου τὰ πλὴν ἰολεθούτ' ἐχιδνῆς,
Ἡνίκα δ' ὀρνυμένῃς ἐχιδνῆς δολοφῶ κνωδόντι
Θυράς ἀμυξέμεν ἔμφουσι κελύω ἀπὸ κελύω ὀρνυμένῃς,
Οὐδὲ πατρὸς λυγέλω, μετεκίανθον αὐτῆς. τυτ. δολ,
Τενορῆνοι ἐχιδνῆς ἰδί. Ἄβ. μητρὸς ἀρῶν,
Γαστῆρ' ἀποβράσαντ' ὅς ἀμῆτορὸς Ἰερελινοντο.
Οἷν γὰρ βαρῆθα ἑσπυμῶπι τοῖδε καὶ ἄλλω
ἑσπυμῶπι ὄρῶν λεπυρῶν. Ἰάλλπεσι γυνέθῶν.

Quæ sic Latine traduci possent.

*Dij meliora velint, ne tunc incautus aperis
In trivitis, cum forte acres mas luridus atra
Coniugij evasit dentes, & fulminis ictum,
Viperæo occurras generi, namq; illa in apertas
Excipiens semen fauces, caput inde mariti
Complexu in dulci abscondit: mox damna parentis
Extincti fera progenies ulciscitur, aluo
Materna avosa, & catuli sine matre oriuntur:
Sola etenim hæc animam fetum, reliqua oua colubræ
Per sylvam excluduntq; fouentq; in cortice prolem.*

Nec me præterit, esse qui alia quædam serpentium genera animal parere tradant, qua super historia multum diuicq; annis proximè elapsis decertatum est inter literatos viros, lite adhuc sub iudice destituta, cum etiam fuerint ætate nostra, qui has quas putamus vipersas vtriusq; sexus electas viuarijs includere, easq; aliorum instar animalium coniungi, concipere, parere, educareq; fetus suos experimento compererint, nullo parentum desiderio. Quod si quis in hoc negotio plura deposcat, ab editis iam eorum libris desumendum fuerit. Sanè alia etiam est viperæ generatio: siquidem Aristoteles, vt apud interpretem Theocriti legitur, la certam exiecatam ait in viperam mutari.

FILII CONSPIRANTES IN MATREM.

VT verò reliqua prosequamur, filios aduersus matrem conspirantes, Egyptij sacerdotes per eiusdem viperæ hieroglyphicū notabāt. Quod si quis hominum

A minum tantū sceleris admisisset, articulatum eum acutis calamis cæsum iubebāt ^{Parricida supplicium.}

viuum super spinarum acervos comburi, meritò maximū omnium scelus iudicantes ei mortem inferre, à quo vitam quis accepisset. Hac verò de causa dicunt vipersas in parricidæ culeum includi solitas: nam Simia, quam Iuuenalis innoxia appellauit, filios, vt in Cynocephalo diximus, suos necare ipsa solet. Canis verò & Gallus non alia de causa creditur cum his idem subire supplicium, nisi quia & ipsi impiè facere videntur, quod & sorores & matres ipsas saliant. Sed quod ad parricidium attinet, non id tantum animantium genus eo scelere cōtaminatur, verumetiā phalangia, vt & polypos & fluuiales equos taceam, eadem profus impietate notata sunt: hæc enim foetu numerofo, quippe supra triginta interdū, edita, matrem quamprimū orta fuerint interimunt, nonnunquā & patrem, eo viperis immaniora, quo illæ nascendi necessitate, hæc iam nata, nulla cogente causa, nullo inuitante commodo, sponte se parricidio polluant. Non præteribo quod Theophrastus negat viperarum vterum à catulis suis exedi: namq; autor ille summæ inter Græcos diligentia, aliam in his maternæ mortis causam comminiscitur, dirumpi quidem spontè vterū, vtpote qui angustus adeo sit, vt tam numerosæ prolis multitudinem & incrementum capere non possit. Idem marinis acubus euenire, quas admodum tenues prolis multitudo dirumpi cogat. Quod verò Dominus Phariseos viperarum sobolem vocat, ad Dauidicum illud spectare dicit Irenæus, Alienati sunt peccatores ab vtero, ira eis secundum similitudinem serpentis, siue quia venenum semper sub lingua promptissimum habebāt, siue quia erga patrem ingrati abdicatiq; sunt, nullam hæreditatis partem affecuti, siue ob perplexas vias, quas à recto itinere declinantes occupabāt, per ambages & deuia progredientes.

A B O R T V S.

PRæter hæc sunt è iunioribus, qui abortiuum incommodū per viperam mulieris pedi suppositam significare commenti sint, quod apud veteres nusquā meminī me legere. Figmenti tamen huius causam minus explodendam apud Plinium olfecisse videor: siquidem is traditum ait à veteribus, mulierem prægnantem si viperā siue studio, siue incuria transcenderit, abortum facere, vique ad eodē viperæ venenum vel afflatu solo in humani generis perniciem grassatur, fitq; ita serpens ea humanorum partuum fascinatrix, quod illi ritè parere non liceat: vt minus iam miremur venenum illud quo Scythæ sagittas suas inficere cōfuerunt irremediabili scelere, non alijs libentius rebus confici solitum quam viperina sanie, & humano admixto sanguine.

VVLNVS AMATORIVM.

QVæ verò de morfu viperæ ponuntur à Platone Symposio, eius scilicet ictu tractos aperire nolle quid patiantur nisi ijs qui similiter ægrotant, mysticè, vti suus est mos, posita sunt. Sed cur Platoni veritatis discipulo innitatur, cum liceat homini Christiano Platonis ipsius præceptores, Prophetas quippe & sapientes alios legere, qui de mundo, & ijs quæ supra mundum sunt, accuratissime differuere, cælestisq; numinis afflatu cognita, mortalium ingenijs cognoscenda pposuere, perq; eos ad eam, quæ vera & sola est, sapientiā peruenire? In hoc autem serpente, sacrationibus interim interpretationibus omisis, nostræ nobis imbecillitatis conscij, humaniora quædam prosequemur, quæ si non ad diuinorum intelligentiā, ad mores certè, & vitæ nostræ conditionē facere videbuntur, eamq; ingrediemur viam, quam admirandus Philon primus omnium videtur

aperuisse. Dicemus igitur viperinum hunc morsum spectare nimirum ad illud amatoriam mollitudinis hieroglyphicum, quod apud nos in Diuinis literis per serpentem qui Adamum decept, probatissimorum autorum opinione designatur: in illo enim, ut hi tradiderunt, voluptatis, nequitiae, mollitiæque fomes delitescit. Picturata siquidem cutis, ut cum ipso Philone & alijs super hoc latius philosophemur, varias delicatasque rerum omnium illecebras prae se ferre videtur. Et mortale genus nulla re magis afficitur, quam rerum varietate, cuius rei experimentum est in pictura, in fictili fabrilique arte qualibet, aliqua ratione digesta. Quin & natura ipsa varietate ad lasciuam usque delectari videtur. Plantarum enim diuersicolores flores, varia germina, speciosi fructus, & alia atque alia forma, hisque atque illis coloribus intincti, ac multiformes animalium facies, visum oblectant, quibus si supra modum delectemur, in eorum admirationem nimium illecti, inhaerere videmur luto, pronique in faciem procubere, totoque ventre serpere: terreno enim vescimur cibo, posthabito caelesti; nam ut optime ait Horatius,

*In sani sapiens nomen, ferat equus iniqui,
Ultra quam satis est, virtutem si petat ipsam.*

Illo prius apte proposito subsequitur:

*Quid censes munera terrae,
Quo spectanda modo, quo sensu credis esse ore?*

Ad haec comestiones & ebrietates, gulae ministræ, non minus quam mordax serpens miseros artus animae depascuntur. Reptatus autem nihil aliud significat, quam animum qui attolli nequeat in sublime, semperque deiectus ad sola terrae commoda prorepat. Spiræ coglobataque volumina mille, quibus assidue decipimur, laqueos intento veluti digito demonstrant. Latebris gaudet coluber, latebris & voluptas impura, quæ veluti in scrobibus & hiatibus, in humanis quippe sensibus occultatur. Hinc apud Græcos Mychæ Veneris sacra, quæ in specubus & abditissimis penetralibus celebrantur: *μυχῶν* enim secessus est. Et scite Lyfites Plautinus adolescens Trinummo, amorem lasciuum latebricolarum hominum corruptorem vocat: super hoc Tertullianus ita declamat: Abscondat itaque se serpens quantum potest, totamque prudentiam in latebrarum ambagibus torqueat, altè habitet, in cæca detrudatur, per anfractus seriem suam euoluat, tortuose procedat, nec semel totus lucifuga bestia: hæc ille. Venenosa verò sibi la veluti surrepentis ipsius mali blandimenta quædã sunt: nam boni specie decipimur. Ad hæc futurum dicit Deus, ut homo serpentis caput obseruet, ille hominis calcem aggrediatur: malorum illud affectuum principium contagionemque mentis ex multiplici voluptatis usu indicat, cum eius præcipua vis nostræ insidiat cogitationi. Per calcem verò anime pedem intelligimus, quæ illa est portio despiciatissima, qua materiae uti solo innitimur, alitrix inquam, & cibaria potestas, libidinis irritamentum, & voluptariae totius lasciuiae magistra. Est hæc, inquam, Philonis sententia, cui D. Ambrosius è nostris libenter accedit, & ex serpentis specie figuram delectationis intelligi asseuerat Hexaëmero, & ad Sabinum epistola. Nam & Origenes reptile venenatum in nobis esse dicit, cum mulierem aspeximus ad concupiscendum eam, atque ut in ea penetralia & sacra adyta subeamus, unde sublimiora quædã ad puriorè aërem patefactis hiulcæ terræ foribus proferamus. Nonne idè Origenes de immaculato Virginis utero, & ortus vitæque eius integritate perpetua loquens, eam ait neque serpentis persuasionem deceptam, neque venenosis eius flatibus infectam? Cyprianus de serpente eodem contra No

uatianum

Auatianum: Plus metuendus est, inquit, & cauendus inimicus cum latenter obrepit, cum per pacis imaginem fallens occultis accessibus serpit, unde & nomen serpentis accepit: ea eius est semper astutia, ea est circumueniendi hominis cæca & latebrosa fallacia: sic à principio statim mundi fefellit, & verbis mendacibus blandiens rudes animas incauta credulitate deceptit.

DE SYRTIBVS ANGVIPEDIBVS.

Fabulam Libycam ponit Dion Chrysostomus oratione quinta, ab istiuscemodi commento non admodum alienam. Esse quidem in Libya ferarum genus ex promiscuo bestiarum plurimum, & diuersorum generum coitu progenitum: id autem immane admodum saeuumque & ferocissimum circa Syrtes plurimum versari: cibi gratia tum feras reliquas venatu, tum humanum partum conquirere quam auerissimè. Eius verò monstri naturam faciemque forma esse huiusmodi conspicuam: corpus quidem muliebri: idque admodum formosum, lasciuè tumentes papillæ, totumque pectus ac ceruix pulcherrima, colore cutis nitidissimo: mira ab eius oculis prosiliebat hilaritas, quæ intuètem quemlibet in amorem proditiuerit alliceret: reliquum autem corporis horridum, & squamarum scabritie asperum & intractabile: infernè demum in longum anguem desinebat, cuius caput in extrema parte positum acre admodum esset & mordacissimum: alis non esse præditum, sed sphynxis instar factum, neque tamen eloqui, ut illæ faciunt, sed draconum in morem sibilum tantum ædere acutissimum. Feras has tota Libya plurimas, atque omnium quæ quot & qualibuscumque pedibus ingrediantur velocissimas, ut nemo esset tam alacer, qui earum insultus effugisse gloriari posset. Animalia itaque reliqua quotquot nactæ fuerint, pernitate sua fretæ ac robore, per vim assequuntur & opprimunt, sed vnum hominem dolo tantum blanditiisque adoriuntur, & superant, utpote quæ pectoribus tam amabilibus ostentatis, spectatores uti prestigij implicat, fallacissimosque amoris laqueos intentat conciliandis congressibus admodum idoneæ: in hos quippe cum inciderint, nullum cient tumultum, nihil hostile minantur, immotæ verò manent oculis interim ad terram magna cum modestia deiectis, instar speciosæ lepidæque feminae ad colloquij congressum inuitant, lenociniisque omnibus alliciunt: simulac verò quis, ut voluptuosorum hominum imprudentia est, cominus accesserit, exemplo eum arripunt, iniectis quas aduncis unguibus præditas habent manibus, tandiu prius occultatis, quoad prædæ capiundæ oblata sit occasio: insurgit exemplo serpens à tergo aggressus, apprehensumque lethali morfu transfigit, venenoque immisso necat euestigio, mox cadauer miserabile serpens & feræ ipsæ latentés vnà socialiter depascuntur. Ad hæc addit, Herculem Libycum iter eam facientem in eas incidisse, quas vbi primum è longinquo prospexisset, cursum arripuerit perniciosissimum: illæ autem cum diu nec ignauiter subsecutæ, prædam tamen eam nancisci minimè potuissent, indignatione succensæ omnem in se crudelitatem conuertere, ora pectoraque vnaqueque sua scedissimè dilacerata discerpentes. Ita monitos esse nos debere, ut more Herculis, improbitatem atque lasciuam tantummodo fugiendo superemus. Quod quidem figmentum ex aurea illa Ecclesiastici sententia mihi desumptum videtur, Peccatum tanquam colubrum fugiendum: paratum id enim esse vnumquemque ad se accedentem haud grauatè suscipere.

FAVNVS ANGVIS.

Hic perquam simile est quod apud antiquiores Græcos super Hecate pro-

ditum, eam alij Semelem vocāt, quæ tandiu Fauni patris nequitia restitit & ob-
 ducta est, etiam virga myrtea verberata, & vino oppressa, donec ille in anguē
 transformatus, filiam spiris vndiq; colligatam improbitati suæ parere compule-
 rit. Cuius fabulæ apud veteres indicia fuerint, ab Hecates templo lōgè summo-
 ta myrtus: vitis supra caput signi eius extensa: vinumq; quod proprio nuncupa-
 re nomine non licebat, sub lactis vocabulo inferri solitum, quicq; ibidem passim
 obrepunt innoxij serpentes: quæ quidem fabula facile ostendit eandem diuina-
 rum humanarumq; rerum disciplinam vniuerso mortalium generi diuinitus in-
 vsu habitam, sed ab alijs nullo verborum aut rerum inuolucro, ab alijs sensu my-
 stico, ab alijs per symbola, ab alijs per similitudines, per fabulas ab alijs memo-
 riæ scriptorum diligentia commendatam, aut à patribus acceptam, posteris per
 manus proditam: lacessit enim assidue humanum genus, quod & Apostolus
 Paulus apud Deum queritur, Faunus pater naturæ stimulis importunus, id est,
 originis ipsius compages coagmentatioq; & modò myrto, hoc est, imaginatio-
 ne Veneris, modò vino, hoc est, lætitia & hilaritate, modò spiris ingētibus, hoc
 est, multiplici voluptatis ipsius varietate suggesta, nos oppugnat, perq; eam de-
 mum exuperat. Atq; hæc illa patris domus, cuius obliuisci nos debere, admonet
 Propheta.

SENSVS A' VOLVPTATE, MENS A'
 SENSU DECEPTA.

Mulieris porrò figura apud Diuinarum literarum interpretes pro sensu ac-
 cipitur, viri verò pro mēte: vnde quidam Adam terrenam mentem inter-
 pretati sunt. Hic igitur siue Faunus, siue, vt nostri rectius, serpens, accingit se pri-
 mum ad expugnandam mentem, subuertendumq; intellectum. Hic sua virtute
 opibusq; fretus, hostem repellit acerrimè, vt Adamū decet. Quid ille vafer &
 malignus? Eam adoritur, sensus ipsius obiectat commoda, delicias proponit o-
 mnes, voluptatū explicat illecebras, quarū gustu vel minimo expugnatur Eua
 imbecillitas: illa incautum opprimit Adamum, mendaciumq; cōmenta, lenoci-
 nio suo atq; blanditijs eum cogit aberrare. Athanasius sanè cum puritatem ani-
 mi, quæ in Adamo primitus fuit, in spiritualium rerum cōtemplatione tantum
 occupato, metaphoricè Paradisum à Mose nominatū ostendisset, ibidem adie-
 cit quo pacto sensus mentem à spiritualium rerum meditatione serpentis consilio
 ad corporis voluptates auerterit abstraxeritq;. Diuus Augustinus in 48 Psal-
 mū, Singulis, inquit, nostram inest mulier hæc: quippe caro nostra, Eua est, quæ
 seducit virū, id est, rationem: per quam carnem labitur homo, quem lapsum cal-
 canci nomine quod à serpente fuerit impetum, Prophetæ appellauerunt. Hinc
 Menander Samarita occasionem sumpsit scelesti perniciosiq; dogmatis, qui nu-
 ptias & generandi studium à viperinæ naturæ fatana mentiebatur emanasse.

SENSVS QVINQVE.

IN Evangelica lectione virgines quinq; fatuæ totidemq; prudentes cum lam-
 padibus producuntur, quæ, vt Ambrosius putat, sensus quinq; in sapiētibus
 suo lumine lucidos, eosdemq; in insipientibus erroris tenebris obfuscatos indi-
 carent. Quare videndum an Fulgentius rectè ex Apollophanis Epico, vt ipse
 dicit, carmine commentus sit Saturnum fatum *v̄v* appellari, quod *v̄s*. Græcè sen-
 sus dicatur, quem pro mente & intellectu poni passim inuenimus: nisi ea de cau-
 sa vocabulum vsurpemus, quod per sensum, vt Aristotelici, ad rerum cognitio-
 nem deuenimus: à *voia* enim *v̄s*. Quod tamen alicubi *v̄s* significatum vsurparit
 pro

A pro sensu, id in Aonibus Valentinianis habetur: nam is Aristotelem secutus,
λόγος à *νῆ* emissum prædicabat, rationem quippe à sensu proficisci, de quo Ire-
 næus lib. ii, cap. 39, & 40, nam hæc nūc nostri non sunt negotij. Duo verò sunt,
 si credimus Aristoteli, quæ nostri ad vnamquancq; rem morus causa sunt: vel
 ipsa scilicet cogitatio, si nunc intellectum vereamur appellare, vel sensus, rerum
 enim aut vtilium, aut commodarum, aut quas quoquo modo bonas existima-
 mus, imaginatio, vel ab ipsa cogitatione procedit, quia tales fore existimamus,
 vel ab eo quod sensu experti sumus. Ipsa igitur vel cogitatio vel sensus, imagina-
 tionem creat, imaginatio statim excitat appetitionem, appetitio affectum, affe-
 ctus motum, vt ad assecutionem perueniatur. Nostri igitur primi parētes duo,
 intellectus & sensus. Intellectum verò hic accipio cogitationem quæ certo sit
 cursu peracta. Sensus vbi intellectui parer, perpetua vtitur tranquillitate, ipsoq;
 deliciarum paradiso perfruitur: vbi verò intellectus sese sensui manciparit, tota
 aberrat via, & à priore illa amcenitate quieteq; ad labores, & inuisas rerum om-
 nium turbas eiicitur.

MALVS DÆMON.

Quod verò malum dæmonem per viperinam figuram indicamus, multo-
 rum consensus accedit. Nam & apud D. Hieronymum draco inter diaboli
 cognomenta numeratur: & diabolus locutione Mali sæpe ponitur, vt in prece
 quotidiana diceret Cyprianus, Sed libera nos à malo: quod tamen ipse, libera
 nos à maligno, protulit. Sed præcipuè Ecclesiastici x. eo loco, Si momorderit
 serpens in silentio: si quem, ait is, serpens diabolus occultè momorderit, & nul-
 lo conscio, eum peccati veneno infecerit, & quæ super pœnitentia sequuntur.
 Et causam addidere nonnulli linguæ motationem, quæ tam multiplex appa-
 reat, ex quo multiplicia eius incitamenta interpretantur. Nam qui eius minister
 est, aliud porrò lingua loquitur, aliud corde meditatur: his Dominus ait, Ge-
 neratio viperarum, quomodo potestis bona loqui, cum sitis mali? Et in diuinis
 literis alibi factum silentium in cælo legas, dum committeret bellum draco cum
 Michaële archangelo: alibi contritū ab Assertore nostro caput draconis in Ior-
 dane fluuio, atq; ita nos ab eius dominatione liberatos: & huiusmodi pleraque
 alia. Nam & Pythones genus dæmonum est, & Pytho serpens apud gentiles
 effingitur, quem Apollo sagittis confecerit: quod quid sibi velit, alibi diximus.
C De Pythonibus habemus in gestis Pauli, qui vnum ex his exire iusserit è mu-
 liere, quam is occupauerat, propterea quod clamitabat illa, & Paulū & eius co-
 mites esse seruos summi Dei, qui viam salutis annunciarēt. Id verò dolebat Pau-
 lus, inquit Origenes, quod indignum iudicaret sermoni suo à Pythonis spiritu
 testimonium exhiberi. Et Regum primo Saul mulierem, quæ Pythonem ha-
 beat, sibi sisti mandat, vt per incantationes, Samuelis animam euocaret. Sūt qui
 dicant (vt hoc *πύθων* admonemus) Samuelis non animam, sed imaginem
 Pythonissæ oggestam: sunt qui Dei permisso veram animam asserant, vt ex ca-
 lamitatis, quæ Sauli totiens prædicta fuerat, asseueratione, acrius cruciaretur: a-
 lioquin vt Deut. xviij, maxime eū abominatur Deus qui Pythones consulat.

DELECTATIO.

Qantum verò pertinet ad delectationem, audimus Deum Opt. Max. ita
 illum execrantem deuouentemq;, vt super pectus suum, & vtero incum-
 bens suo, sit semper incessurus serpens: quod, vt diximus, Philoni, Ambrosio,
 s

Athanasio & aliis subscribentibus, de terrenis delectationibus intelligitur: quare in id quoque deuouit serpentem Deus, ut terra perpetuo uesceretur. Ac ne Menippeam fabulam ab aliis recitatam seriis his admisceam, adagiū illud ex ea tantum attingam, quod de Lamia fertur, quæ libidinis appetitu percita, Menippi admodum iuuenis sanguinem deglutire cupiebat, ab Apollonio Tyaneo, ut memorat Philostratus, dictum, *ὅτι δάλλπες, καὶ αὐτὸς ἀγῶνας*, anguem concupiscis, teque anguis: quod is scilicet mulieres appeteret, & ab eisdem identidem expeteretur. Quid Plato? nonne Mosaicam secutus historiam ait Phædro, dæmonem aliquem in ipso statim principio rebus humanis voluptatem immiscuisse, veluti oblectamentum aliquod non inconcinnum, adulatori grauissimæ bestię maximæque calamitati, natura inseruerit?

LIBIDINIS ANTIDOTVM.

A Nimaduertendum verò est naturam ostendisse nobis, ieiuni hominis spiritu serpentem necari posse: ex quo tacite submonuit, Venereas voluptates libidinisque ardorem, ieiunio identidem extinguunt: nam hæc sine Cerere & Baccho, ut ait ille, omnino frigent. Et Matth. 9. adolescens ab impuro oppressus dæmone, non nisi oratione & ieiunio curari potest, ut Assertor noster admonuit. Et quoniam sunt quibus commentitiū hoc videtur, asserit id Galenus *πῶς κρείσσονος* tertio, asserunt idem Alexander Aphrodisæus, autor minimè contemptibilis, & Plinius, & plerique alij rerum naturalium scriptores, qui rem ita tradunt: Si salua ieiuni hominis in os vel vulnus Scorpionis, vel serpentis, vel alterius venenati animalis inciderit, & ad interiora penetrauerit, exitialem eis esse. quod & Lucretius his versibus tangit:

*Est itaque, ut serpens, hominis quæ tacta saluis
Disperit, ac sese mandendo conficit ipsa.*

Causam Philosophi perscrutant, aiuntque fieri hoc ob magnam inter utrumque animal contrarietatem: serpens siquidem frigida & sicca est corporatura, homo autem calida & humida: hinc alterum alterius visu tactuque exhorrescere, humanoque spiritu tactum anguem æquè fugere, ac si feruentem in aquam incidisset, id si penetrarit in fauces, etiam extingui. Quod verò aiunt pollere ad hoc ieiunioris hominis saluam, sciendum & ab ieiuno quoque morsum esse pestilentem.

PETVLANTIÆ FINIS.

Neq; absimile est à sacris inuentis, quod de Chimæra dicitur, cuius extrema pars in draconem deserit. Amorem enim lasciuum per figmentum illud significari tradunt autores optimi: cuius finis quinam alius esse potest, nisi voluptuosa procacitas? quæ tamē ut ex voto facta transactaque omnia sint, venenum demum interneciua animi exulceratione relinquit, quæ latius in Leone, ubi de Chimæra agitur, sunt explicata, ubi & quid super hoc Hesiodi interpretes asserunt, addidimus. Talis dubio procul serpens incautam Eurydicen afflixisse fingitur à Poëtis.

VOLVPTAS MATVRE EXTINCTA.

Herculem verò, quem vetustas illa pro virtutum omnium tam animi quam corporis idea proposuit, angues etiamnum in cunabulis elisisse canunt: quippe eum innuentes, qui ad magna præclaraque negotia sit natus, debere vel à teneris vnguiculis extinguere voluptates. Merito igitur insigne facinus hoc vtili omnibus exemplo futurum, tot in marmoribus sculptum videas, atque in

numis

A numis etiam: cuiusmodi ille est, cuius altera facies inscriptionem habet ΚΡΟΘΩΝΙ. Literæ verò reliquæ in numo, quem attrectauimus, detrita sunt. Quod si qui figuram huiusmodi autumant institutam, ut fortitudinem, incolumitatem, ac membrorum robur, quo Crotoniata vulgò præditi ferebantur, Herculi commendarent, non laboro: quippe qui non ignorem bonæ valetudinis laudem scriptorum omnium consensu Crotoniatis attributam, ad eum ut in vno certamine Olympico septem viri, qui reliquos virtute præcesserant, pariter Crotoniata omnes sint reperti: quod latius apud Strabonem libro Geographiæ sexto. Vnde etiam dictum illud emanarit, *κρότωνος ὑγιεινότης*. Deque optima valetudine Plautus ait, pugilicè, atque athleticè: nam membra fortia vegetaque magis omnino ea sunt, quæ minus sese voluptatibus & nequitia dederunt. Sed ut ad anguem reuertamur, ne adeo mirum sit eum voluptatis & libidinis habere significatum, legimus apud Plutarchum eos puellarum amasios aliquando deprehensos esse, omniaque amoris & nequitia signa præbuisse: veluti is qui Aetoliæ cuiusdam amore captus, noctu eam adire suetus, puellæ corpori circumfusus, hac atque illac illabens, illam nunquam neque vltro neque inuitus lædebat, oportuneque sub diluculum recedebat: quod cum ij quibus puella curæ fuerat intellexissent, eam aliò migrare compulerunt: serpens per triduum et quadriduum non adesse, sed diligenter accuratèque circuire, illam quæritans: quam ubi mox inuenit, casu illi obuiam factus, non uti solitus erat mitis & blandus, sed asper & horridus in eam insiliit, manibusque primùm spira ad corpus adstrictis, caudæ residuo femora flagellabat, leuem quidem iram præ se ferens, quæ licet indulgentia aliqua permixta esset, castigationem tamen aperte demonstraret.

ARAXA.

Neq; quidem dissimulandum, quod Scythæ huius salacitatis ergo, quæ per serpentem symbolicè fingitur, Araxam famosæ libidinis sceminam, cuius Diodorus tertio meminit, semiuiperam figurabant: humana quippe forma umbilico tenus, reliqua viperina. Ferunt hanc cum Hercule copulatam filios treis genuisse, Agathyrsum, Gelonum, & Scytham iuniorem, qui totidem gentium mox autores fuisse perhibentur.

CONTINENTIA.

In sacris Hebræorum literis Dana serpentem æreum Moseos admonitu factum legas, qui aduersantem voluptatibus virtutem præ se ferebat, hominèque à pestifero quoque veneno sospitem reddebat: ea est continetia, atque constantia, atque ideo ex ære, hoc est, fortiori perenniorique materia conformatur: æs enim valde solidum est, neque vlli obnoxium rubigini: quare nexas ære trabes apud Virgilium legas ad perennitatem catenarum: & monumentum ære perennius apud Horatium eodem sensu. Idem & viuentiū salubritati aduersus putrescentia efficacissimo est remedio. Acuti quoque mucrones ærei cadaueribus infixi, ea ne putrescant, vel ut diutissimè saltem asseruentur, efficiunt.

CALLIDITAS.

Sed neque calliditas prætereunda est, quæ per serpentis imaginem indicatur. Et Moses prudentissimum inter bruta serpentem dixit. Animal præterea motu varium est, atque ad subsidium defensionemque præcipuè paratum, quodque hostem vlcisci probe possit & norit. Draconi verò similis est virtus indagatrix, quæ diligenter omnia perscrutetur, rimeturque studiosissimè: ideoque ab acuto visu nomen illi factum. Et quoniam in primis voluptatem ex eo significari dixi

s ij

mus, vt quod instat agamus, ea demum vera voluptas est, quæ ex intellectu de-
purgato, & sano sensu perfectissima redditur, vnde absolutum oritur iudicium,
quo freti possumus nosmetipsos prudenter tueri, atque sapienter conseruare.
Quod igitur vitæ periculum amatoriarum morsuuncularum, & voluptatum vulnera,
intortuque deliciarum laquei intentare videbuntur, id omne temperantia depel-
lat, longeque summoueat: illa enim vna incontinentiæ opponitur aduersaria:
equum hæc, vt pote ferocientis improbitatis & vitiose cupidinis simulachrum,
mordeat, atque ita vitio prostrato, sefforem in virtutis æqua planitie sanum inco-
lumemque sistat.

PIERIVS VALERIANVS AD ACHILLEM

MAFFÆVM PATRITIVM ROM. DE SER-
pente in aliquot signis militaribus, deque caduceo ad-
rem ipsam, ex sacris Ægyptio-
rum literis.

Ul verò opusculum hoc alterum de quibusdam serpentis significationibus, in
signis præcipue militaribus, deque caduceo, nuncupem potius, quam tibi, Clariss.
Achilles? qui præter absolutam Legum peritiam, totius etiam es antiquita-
tis non incuriosus affectator: cuius hæc domi nascuntur tam patris tui viri ele-
gantissimi cura, quam accuratissima aui illius tui clarissimi diligentia, qui
cum à secretis Pauli Veneti II. P. M. esset, quantumcumque otij publicis à negotiis surripere
poterat, totum id rerum harum cognitioni studioque tradebat: meque fateor à vobis mutuo acce-
pisse plurima in toto hoc negotio meo, qua tibi reddere, post rem arbitrio meo digestam, instum
æquumque existimaui. Accipies igitur à me redhibitionis, sed libera & ingenua nomine, mul-
tarum rerum expressa significata, quarum figuræ imaginisque, apud vos laudabili cura custodiun-
tur: illudque præcipue familiaribus nobilium domorum insignibus argumentum, contra iniurio-
rum quorundam eruditorum opinionem scriptum ostendisti, quod ex ipsa vetustate desum-
ptum, & apertissime comprobatum perlegisti. Subieci, me quoque sentire tecum, & in hoc
comprobando non parum allaborasse Imperatorum veterum atque adeo militum insignia, &
in parmulis & in signis more nostro picta fuisse multa enumeravi, præsertim eorum qui serpen-
tem protulissent: nam circa caduceum sollicitus plurimum esse videbaris: & qua de principatus
hieroglyphicis multa disserui. Insuper mox vt ea omnia conscriberem, quod per otium ea recogno-
scere constitui. Quamprimum igitur mihi quoque per otium licuit, quod optare te tantopere
contenderas, efficere procuravi, idque quamlibetissime, qui quantum in lucris ponerem non igno-
rabam: simulque mihi stimulus addebatur ad studia hæc veluti postliminio reuiscenda, qua in mul-
tarum occupationum quasi concursu, diutius fuerant intermissa. Tunc præterea humanitatis
opera, multa in melius refarciri posse videbam, vt ita minime forte peritura esse lucubrati-
o mea, qua talem tantumque sibi argumenti huius non lectorem modo, verum etiam
adiutorem comparasset: censuram enim doctrinamque tuam
spero mihi plurimum profuturam.

IMPE.

IMPERATOR.

A **R**IMVM igitur hieroglyphicum in hoc genere illud erit, quod
ad rerum summam pertinet. Sacerdotes enim Ægyptij si vellent
Imperatorem, aut potentissimum quempiam Regem per institu-
tas ab eis imagines indicare, anguem, vt apud Nilicum Horum
est, in spiram collectum faciebant, palatii cuiusdam specie in volu-
minum medio statura: siquidem domus regia in imperij totius centro sita esse
debet, vt omnium equè commodis consulatur. Nam Plato Legum quinto, Reip.
sua urbem iubet in medio regionis, quoad fieri potest, poni. Et Genesios 23,
cum dicendum esset, Erat autem Ephron longè princeps Hetheorum: scriptum
inuenias ad huius instar hieroglyphici, Habitabat autem Ephron in medio si-
liorum Hethios. Hinc rerum scriptores memoriæ non temere prodiderunt, An-
toninum Pium in vrbe semper sedisse, vt ita medius nuncios vndique citius acci-
pere posset: ideoque ne longius abesset, nullas vnquam expeditiones obiuit, præ-
dia sua tantum in Campania nonnunquam visere contentus: quauis esse scio qui
B factum hoc ab eo dicant, quod grauem esse prouincialibus comitatum Princi-
pis etiam nimis parci existimaret. Diodorus autem licet alia quoque serpentis si-
gnificata commemoret, quin tamen & imperium ex eiusdem animantis pictura
intelligi possit, nequaquam inficiatur. Quidam hominem regni potitum hiero-
glyphicè ita describunt, vt cum manu serpentem comprimere indicet, cuiusmo-
di simulachrum est in numo Aurelij Cæs. Aug. Pij filij, in quo sigillum est, ser-
pentem à medio manu tenens, admouentem caput dexteræ cibum porrigenti.

Numus Au-
relij Cæsaris.

O S C V S.

MAnethon Ægyptius autor, quisquis ille fuit, ait Oscum, qui Tyrrenis im-
perauit, insigne serpentis habuisse: Oscosque, ait Seruius, populos dici vbi
plurimum serpentes abundant, in Campania quippe: nam Osum hunc aiunt co-
loniam eò transmisisse, Hetruscis tunc Italiæ ferè totius rerum potentibus: urbemque
in ea regione longè principem, ab accipitris augurio, quæ Hetrusca lingua Ca-
pim appellabant, nominasse, vt scriptores quidam vetustiores memoriæ prodi-
derunt: licet tempore succedente creditum sit, eam ita à campestribus locis nuncu-
patam. Poëtæ verò Hecataem secuti, eosdemque Hecatæus, Capyn Troianum vi-
Crum urbis auctorem fuisse tradunt: & ab eo nomen. Sed hæc vt cunctis fidem faciant
(in nulla enim re magis autores diuersi abeunt, quam in urbium originibus re-
petendis, dum Græci sibi omnia adscribunt, Latini sua possidere contendunt, na-
tiones plerumque aliarum non ignobiles esse volunt) satis constat Osum, Ægyptiorum
principum more, serpentis insigne gestasse, & Oscos eius colonos inde nuncu-
patos. Osum dubio procul Hetruscum nomen est, & apud eos ad hæc vsque tem-
pora viperæ Ostorzones appellant, si modo vipera serpens ille sit, qui tota Vene-
tia vulgò Marassus dicitur. Et sacræ apud nos literæ serpente principis elogio nomi-
narunt, dum ait Assessor noster, fore vt huiusmodi princeps foras eiciatur, cum de
diabolo loqueret, qui per serpentem multis in locis vtriusque institutionis nostre
figuratur. Hanc interpretationem D. Ambrosius è nostris nequaquam aspernat.

I V N O D O M I N A.

ET indicandi dominij causa, in Iunonis quoque dextera serpente caput statue-
batur, in Iguæ verò lapideum sceptrum, cum Iuno ipsa dominij præses apud
gentes haberetur, incederetque, vt ipsa de se apud Virgilium dicit, Diuum regina,
Iouisque & soror & coniunx.

Julie Mameæ numus.

NAm in Iuliae Mameæ Aug. numo simulachrum est, sinus fluentes collecti, laeva hastæ adnixa, dextera anguem in spiras conuolutum porrigente: ubi anguis omnino imperium, hasta defensionem indicat: quod ut coniciam facit inscriptio, quæ in hunc modum legitur, IVNO CONSERVATRIX.

ORBIS DOMINIVM.

Serpentes quoque leonibus, qui Opis deæ simulachro apponebantur, adiuncti, terrarum orbem vel orbis ipsius dominium significabant. Argutum vero dictum apud Græcos contra potentiores civili quadam libertate iactari solitum, δρις, ἐμὴ φάγῃ δριον, φράσειον ἐ γλυκίσταται: Anguis, nisi anguem comedat, non fiet draco. Nam inter serpentum genera, Dracones ij vocantur qui corpore sunt immaniore, vastioreque magnitudine, tamen pro quocunque angui plerumque nomen autores usurpant. Quem igitur Imperatorem statuas, eo adagio aiebant illi, ei necesse esse Reges & Principes multos deglutire, ut ita Rex regum fieret, & dominantium dominus.

I M P P. D V O.

IN Græcorum etiam numis dominium per serpentium effigiem significari observauimus: nam in numo quodam videas serpentes duos ad semicirculi curuaturam inuicem spectantes, caudis introrsum incuruatis, cuius inscriptio dominium penes duos esse demonstrabat: ita enim habebat, ΔΥΝΑΡΧ. ΕΞ ΥΡΑΤ. Β. Quod ita apertius exprimitur, δυναρχία ἐξ ὑπὸ τῶν δύο.

PROVINCIAE PRINCEPS.

Quod si regem Aegyptij provinciae tantum alicui iura legesque dantem pingere voluissent, dimidiatum, ut apud Horum est, anguem figurabant, per animal quidem Regem, per segmentum vero, quod non uniuerso imperaret orbi, subindicantes: omnipotentem siquidem ex integro dracone intelligi, superius ostensum est. Sanè anguis ille qui Farquinij Superbi animum perculit, anxium reddidit, cum à columna lignea repente elapsus omnes vertisset in fugam, tota rei miraculo curia consternata, nimirum significabat nouum & inexpectatum principem, eundemque iuuenem L. Brutum, de columna lignea, hoc est, de stupore, quem diu simulauerat, proditurum. Lapis enim & caudex, pro stupido & alienatae mentis homine, apud Comicos ponitur.

REX OPTIMVS.

SI vero Regem optimum significare procurassent (ἡγεμονίῃ enim, non autem ἡγεμονίῃ, in emendatis Flori codicibus habetur) anguem utique in orbem collectum effingebant, cauda mordicis apprehensa, sed regis nomen in spiræ medio describebant. Quin etiam certam anguis speciem μασὶ cognominatam, huic significato adhibebant. Cur vero anguem fingerent sibi caudam admordentem, auctores quos sequimur nusquam tradunt: sed si ariolari licet, indicabat, omnia usque ad minima vltimamque curæ esse regi, qui bonitatis nomen sit adepturus, cum ea præcipue de causa Sardanapalus & plerique alij infames habiti sint, quod simulacrum ad principatum peruenere, omni abiecta cura sibi met tantum vacare, seque vnos curare instituerunt.

REX TVTELARIS.

Quod si Regem Aegyptij suum vel alium quempiam in obeliscis aut monumentis aliis curam populi sui gessisse regiam attestarentur, eumque tutelarem

rem fuisse commonerent, anguem vigilem, vertice quippe surrecto, elatoque pectore sculpebant, cuiusmodi species adhuc plerisque locis inspicitur: hic vero pro regio nomine CVSTOS inscribebatur, utpote quod æque vigilandum esse deceat Regem, cui gentium regnique tutela sit curæ credita. quare apud Homerum Somnus Nestoris personam indutus, his verbis compellat Agamemnonem:

ὃ καὶ παννύχιον δίδειν βαλκιδόρον εὐφρονα,
ὃ λαοὶ τ' ὠδὴ τε γέρεται, καὶ πόσος μίμνλη.

Quam sententiam ita reddamus:

Non decet ignauium tota producere somnum
Nocte virum, sub consilio, sub numine cuius
Tot populi degunt, cui rerum cura fidesque
Credita summorum.

Quod P. Scipio, vir alioqui rebus tot præclare gestis omni laude maior, cum minimè præstaret, somnolenti taxatione malè apud Romanum populum audiebat. auctor Plutarchus libro ad Traianum Imper. de civili institutione. Sanè verò dracones à visu, quem acutissimum habent, nomen apud Græcos habuere. Palladi autem eadem de causa dedicatur, quia nomen id ἦν τὸ πάντοι ἀδρεῖν, καὶ βλέπειν, καὶ ἡεὶ παύσῃ νοεῖν, factum nonnulli tradunt: prudentiamque hinc interpretantur, quæ omnia perspiciat, & ante omnes intelligat. Carpit Horatius quendam, qui in amicorum vitis tam acutè cerneret quam aquila, aut serpens Epidaurius, puto prouerbium secutus, ὄφρας ὄμμα. Nec temere Aristophanes finxit angues duos Pluti oculos in Aesculapij lambere, cuius rei beneficio ille ex cæco cernere cœpisset.

HEROS.

Quod autem Heroibus in uniuersum draco facer habeatur, ea de causa Plutarchus, Agide, factum putat, quod ex medulla hominis serpens gigni soleat: quod non ignorauit Virgilius cum ad Anchisæ tumulum hæc accidisse memorauit:

Adytis cum lubricus anguis ab imis,
Septem ingens gyros septena volumina traxit
Amplexus placide tumultum, lapsusque per aras:
Cerulea cui terga nota, maculosus et auro
Squamam incendebat fulgor, ceu nubibus arcus
Nulle trahit varios aduerso sole colores.
Obstupuit visu Aeneas, ille agrine longo
Tandem inter pateras et leuia pocula serpens,
Libavitque dapas, rursusque immixtus imo
Successit tumulo, et depasta altaria liquit.

Quod quidem non temere fictum à Poëta, sed ex historia desumptum. Atheniensibus enim contra Medos apud Salamina naualem pugnam inituris, serpens draco in nauì dicitur apparuisse, secundissimo rerum, quæ prosperè subsecutæ sunt, prodigio: cuius rei monumentum in Salamine templum fuit Cychreo, ut apud Pausaniam est, dicatum, quod Apollo responderit serpentem illum Cychreum heroem fuisse, qui auxilium allaturus aduenisset.

EPAMINONDAS.

Epaminondas autem Imp. ille clarissimus, qui ad Mantineam tam fortiter occubuit, draconis gestamine insignis fuit. Eo vero loco ubi prelium commissum est, columnam erexit antiquitas cum clypeo draconem in eius memoriam sculptum

ostentante. Quod Pausanias ideo factum arbitratur, quod is ex Spartatarū cognatione, quæ Thebis erat antiquissima, progenitus diceretur, quorum id gentile esset insigne, quippe quod à feminio anguineorum dentium, quos Cadmus feuerit, oriundi essent: Spartanosq; ipsos in Laconia inde originē daxisse nonnulli credere, quos olim ^{de quod dicitur} nuncupatos alia de causa historici tradiderunt: cum enim annonæ caritate laborarent, compulsi sunt serpentes, quorum vis magna in Laconia multiplicauerat, in humani cibi vsum conuertere. Sed quoniam de clypeis & gestaminibus militum atq; cohortium multa dicturi sumus, quia id præcipue contendebas, vt aduersus eruditorū quorundam sententiam veterum exempla tibi suggererentur, quod non esse nouum institutum familias variis gestaminibus tum colorum, tum dissectionum, atq; etiam insculptarum in illis animantium, figurarum, plantarum, instrumentiue alicuius adiectione discerni, comprobare posses: priusquam ad horū explicationem aggrediar, alia quædam ad principatum & nominis claritatem per anguem commonstrata dicere necessarium est. Sed prius aliqua de ostentis.

AMPLITUDO NOMINIS.

In ostentis enim summam nominis amplitudinem portendere anguis fertur, non iis tantum quæ ad imperium aut alium quemcunq; principatum attinet, sed ad ea quoq; quæ vel ingenio vel arte celebritatem sibi aliquam comparauerunt: vt in histrione Roscio, artis suæ gloriam præmonstrauit: cum enim puerum anguis dormientem noctu complicasset, pater ad aruspices detulit, qui responderunt, nihil illo puero clarius, nihil nobilius fore.

DOMINIUM.

Avreliano verò, quamuis modicis parentibus ortus esset, summum tamen imperium anguis portendisse fertur, cum eius pueri peluim plerunq; cinxisset, necq; vnquam occidi potuisset: postremo matrem eius, quæ templi Solis sacerdos erat, & aruspiciæ non ignara cum hoc vidisset, serpentem quasi familiarem occidere noluisse. Pari præfagio Seueri imperium præmonstratum est, cui dormienti, vt Spartianus ait, in stabulo, serpens caput cinxit, & sine noxa, expergefatis ac acclamantibus familiaribus, abiit. Quin & Maximini iunioris, quem pater secum Imperatorem appellauit, caput dormientis serpens circumdedit, futuræ dignitatis argumento. Quid autem somnia? nonne ipsa quoque vel in conceptu vel in partu quotiens draconem obtulissent, eiusdem amplitudinis prænuncia fuerunt: Mamæa Alexandri Seueri mater, pridie quam puerum eum pareret, somniauit se dracunculum enixam edidisse. Nam & Alexandro Macedoni draco dominij claritatem præfagiuit, qui matri Olympiæ congressus in somnis. Hoc idem de Pomponia Africani Scipionis matre traditum est, & ipsi draco circumfusus nihil attulit nocumēti. Dedit & Augusto Imperij præfagiū ostento simili. Nam cum Actia mater eius ad solenne Apollinis sacrum mediâ nocte venisset, positâq; in templo lectica, dum cæteræ quoq; matronæ dormirent, obdormisset, visus est draco repente ad eam irrepere, pauloq; post digressus: illa verò expergefata quasi à concubitu mariti se purificauit, & statim in corpore eius extitit macula veluti picti draconis, quæ nunquam eximi potuit, adeo vt publicis inde balneis perpetuò abstinerit. Sedenim facile fuit ostenta quæ principibus viris aut nobilitate aut opibus claris accidissent, ad futuram eorum amplitudinem accommodare, quid de seruis dicemus infima fortuna genitis? Spartacus venalis cum Romam delatus esset, deprehensus est

A est dum quiesceret, habere sub capite draconē in spirā complicatū: quem Thracia itidem mulier conspicata vaticinandi peritissima, signum esse dixit magnæ cuiusdam & formidabilis potentia, quæ tamen insaufstum esset exitum habitura. Idem serpens vbi defectus casu aliquo fuerit, imperij adesse finem identidem ostēdit. Nam Tiberius Cæsar serpentē draconem in deliciis habere solitus, eiq; manu sua cibū ministrare: quem cum is corrosus à formicis reperisset, monitus est cauendam sibi esse vim multitudinis: formicas enim populi significatum habere, nō fabula tantum Pelei Thessaliæ Regis, verum et portenta & prodigiosa somnia declarant. Nam & Nero paulò antè quàm extingueretur, visus est sibi per somnium pennatarum formicarum multitudine oppleri. Sedenim de formica loco suo plura. Quod ad serpentem pertinet, idem Nero qui serpentis spoliū à matre pro amuleto commendatum, brachio alligatum aliquādiu gestauerat, inde memoriæ maternæ tædio abiecerat, tūc id perquisiuit in cassum, cum omnia contra se fremere comperisset, maternæ erga se pietatis serò memor.

ASIA.

Antea verò quàm militaria signa promoueam, scrupulus ille mihi videtur eximendus, quod nonnulli per serpentes tris, Asiam prouinciam significari putant, non secus ac ibes Ægyptum, elephantum Africam, cuniculum Hispaniā, equum Italiam, quæ sigillatim suo quoq; Commentario declarata sunt. Id ea de causa suspicari videntur, quod numi pleriq; argentei conspiciuntur, quorum inscriptio est, CÆSAR IMP. VII. ab altero latere angues tris, quorum duo pectoribus hinc inde sinuose surrectis attolluntur, tertius iacens capite caudam vnus, cauda verò caudam itidem alterius implicat. Hos inter Victoria surrigitur calathisco insistentis, quippe ad ipsius terræ Asiaticæ feracissimam vberitatem significandam. Inscripção verò est, ASIA RECEPTA. Sedenim ego angues eos tris indicare crediderim, Imperium Romanum tris iam orbis partes occupasse: Europā enim diu possederant, Africam paulò antè subiugarant, nūc Asia recepta, & ad reliquas applicata, tertiam quoq; partē adepti videbantur.

PRÆFECTVS MILITVM.

Quod verò pertinet ad insignia militum, numus est Cæsaris Dict. III. in quo Victoria caput est, alatum quippe, & capillis in nodum collectis, ab altera cuius facie Roma gradens, stola ad pedes demissa, capite, vti mos, galeato, ancile sinistra gestans, læua trophæum, quod humero inhæret, sustentans: à latere verò serpens. Draco prorepat capite surrecto, magnis voluminibus terga trahens, cuius inscripção est, C. CLO. VI. PRÆF. M. Caius Clodius VI. præfectus militum. In sacris literis legas, draconum capita in aquis à Deo contrita, quod Psalmo quarto supra LXX. habetur: quod milites, centuriones & duces eos significat, qui fuerant à Pharaone immisi, vt Israëliticum populum persequerentur: ij aquarum mox inundatione suffocati sunt, atq; ita contriti, quodq; mox sequitur phrasi longè insigniori, Tu confregisti caput Draconis, Pharaonem ipsum intelligit, Qui mysticum sequitur sensum, hæc ad Christum referunt, qui dæmonis vim omnem sustulerit.

COHORTES.

Quin & cohortiū erant insignia, perq; singulas earum, vt Flavius Vegetius scribit, ferebant ad præliū à Draconariis, quo nomine ^{et} signiferos omnes appellabant. Quo verò pacto gestarentur, videre est apud Animanū Marcellinū, vbi pompam describit quam Constantius Imp. urbem ingrediens

duxit: erant enim, vt is inquit, & dracones hastarum aureis gemmatisq; summi-
tatibus illigati, hiatu vasto perflabiles, et ideo velut ira perciti sibilantes, cauda-
rumq; volumina relinquentes in ventum. De iis Claudianus.

Manfuecunt varij vento cessante dracones.

Erat verò signum draconis purpureum, vt idem Ammianus attestatur. Atqui
non in signis tantum serpentes militibus vsu fuere, sed viui etiã pugnatorib. so-
ciis auxiliũ non contemptibile præstitere. Legimus enim Annibalem mōstraf-
se Antiocho nauali prælio pugnaturò, vt in hostiũ classẽ vascula iacularentur
viperis plena, quarum metu perterriti hostes à dimicatione & nauticis ministe-
riis impediterentur. Idem cum Prusias iam cedente classe sua fecisset, victor euasit.
Antiqua verò illius militiæ vestigia quædam habentur apud vos Massægos Ro-
mæ in Canone quodã circa Theodosij tẽpora et aliquanto etiã prius cōfecto, in
quo militũ omnes ordines recensent, gestaminaq; ipsa suis etiã coloribus picta
conspiciuntur, quæ quisq; manipulus turmacq; ex quadrupedib. vel alitibus, vel
ex colorũ varietate signa sibi desumpserunt: ex quib. quæ facerent ad anguẽ, quo
niam id operis ordo sibi deprecere videbat, subiicere nõ importunũ iudicauit.

SENIORES. MENAPES.

EX his enim seniores Menapes dicti, anguem luteum pro insigni habebant
in parma viridi, cuius marginem rubor limbus ambibat. Umbilicus argen-
teus erat, circa quem luteus circumducebatur circulus. Hic autem serpens terga
infernè habebat, caput & caudam sursum versus inflectebat.

CORTONACENSES.

QUI verò coloris albi draconem præferabant in rubra parma, cuius umbili-
cus erat argenteus, in margine verò circuli duo, quorum interior prasinus,
albus exterior, ij Cortonacenses appellabantur, & cum superioribus vtriq; sub
Magistro peditum stipendia faciebant.

THAIPALI.

NAM qui sub equitum Magistro militabant Thaipali, nisi codex in damno
est, & Thessali fortè castior lectio sit, nuncupati, cæruleũ gestabant anguẽ,
terga læuam versus porrigentem, in dexteram verò caput & caudam incuruan-
tem: qui gestus in Cortonacensibus diuersus erat. Horum verò parma alba, um-
bilicus identidem argenteus, circum quem ruber ducebatur circulus. Inter ca-
put & caudam colubri, violaceus erat orbiculus.

PRÆCEPTI FABRICÆ.

INTER gestamina verò Fabricæ præfectorum, quæ sex numero erant, dimidia-
tus serpens luteus in horum vno conspiciebatur, parma cærulea, aureus um-
bilicus, margo ruber, intra quem à læua parte onyx paruus cum Æthiopis sigil-
lo. Sequebantur ij virum illustrem, Magistrum officiorum appellatum.

SAGUNNENSES.

SED angues duo in huiusmodi militũ gestaminibus colore rubro, siue, vti ex
Ammiano diximus, purpureo, ad similitudinem X. Græcæ literæ in trãuer-
sum siti, in cærulea parma, cuius marginem ruber limbus circumdaret, eorum
erat insigne qui sub Magistro peditum merentes, Sagunnenses appellabantur.

BIANENSES.

HVMANICIPITIS autem serpentis effigies in cærulea parma ipse quoq; vnico-
lor, spiris duabus circa umbilicum aureum datis, capite eo humano super-
arrecto, & in auersum respiciente, cauda aliquantulũ infernè summissa propen-
den-

A denteq; gestabatur à militibus qui sub Magistro militum per Illyricum mere-
bant, Bianenses nuncupati.

HONORIANI IUNIORES.

ERAT inter hos quoq; mutilati serpentis insigne, cuiusmodi eorum habeba-
tur qui Honoriani iuniores vocabantur. Serpentis id frustum luteũ, totam
ferè parmam circumplexum. Inter caput & segmentum quadra erat & ipsa lu-
tea, angulis in os & in cefuram versis, in qua tessella conspiciebatur purpurei co-
loris. Intra anguem parma omnis rubra, extra tergũ circulus albus ducebatur,
umbilicus erat argenteus. Erant ij sub illustri viro equitum Magistro.

MARCOMANI.

SVB eodem præfecto merebant & Marcomani, qui dimidium ipsi quoq; ser-
pentem præferabant coloris identidẽ lutei in alba parma, cuius aureus erat
umbilicus. Inter segmentum & caput lutea etiam lunula cernebatur adpicta.

CVRATII IUNIORES.

B CONTRA verò in nigra parma luteus erat serpens eodem circumductus mo-
do, & ipse curtus, orbiculo quodam cæruleo inter caput & incisionem col-
locato: umbilicus ad angulos rectos decussatus, partes duas aduersis angulis
oppositas albas, duas cæruleas habebat. Gestabãt hoc Curatii iuniores sub eo-
dem Magistro equitum militantes.

MAVRIALITES.

AT dimidij duo seq; inuicem inspectantes albi coloris in parma viridi, quã
margo ruber ambibat, eorũ erat gestamen qui sub eodem Magistro equi-
tum Maurialites appellabãtur. Huius quoq; parmae umbilicus decussatus erat
tranuersis lineis, cuius duæ oppositæ partes albæ, aduersæ cæruleæ.

FABRICÆ.

PRÆTER sex illa insignia, quorum superius mentionem fecimus, præfectus Fa-
bricæ septem alios ordines ducebat totidem gestaminibus insignes, in quo-
rum vno serpens luteus dimidia sui parte conspicuus, capite trunciq; parte cæ-
sa in læuam versis: parma cærulea. Inter serpentis caput atq; segmentum orbicu-
lus erat luteus: umbilicus quoq; in obliquum decussatus, partim aureus, par-
tim argenteus erat.

DEFENSORES.

C DVOS verò angues in caducei speciem implicatos, capitibus ad osculũ coe-
untibus, in parma cærulea, quam ruber ambitus latè circuibat iuxta mar-
ginem, illi gestare soliti sunt qui Defensores vocabãtur. Horum præfectus erat
illustris vir militum Præsentialis nuncupatus.

SEXTA PARTHICA.

INTEGER etiam caduceus, hoc est, totis expressis anguibus, iisq; vnã cũ bacu-
lo, luteis, in parma cærulea, cuius marginem purpureus circulus ambibat, in-
signe erat legionis eius quæ Sexta Parthica vocabatur. Militabat sub Magistro
militum per Orientem.

ANGLEVARI.

SVB militum autem Præsentiali Angleuarij erant, quorum insigne fuit cadu-
ceus ruber, in baculi cuius summitate pila erat, vnde angues prorumpẽbãt,
& ad osculum iuxta parmae medium adflectebantur. Parma erat sapphiri coloris,
at dilutioris, quam purpureus ambitus circuibat.

AT sub Magistro militū præsentiali (alia hæc erat præfectura) Cornuti me-
rebant, quorum gestamen erat parma tota lutea, sed nigro circulo aliquan-
tulum interiùs circūducto, in mediò cuius angues rubri duo, non è baculo, sed
velut è cippo quodam identidem rubro emissi ad osculum incuruabantur. In
cippi mediò ancile paruum erat colore perpictum luteo, duabus in mediò ni-
gris lineis à dextera ad læuam in parallelum dissecantibus, in superiore cuius
parte T. centurionis signum notatum erat: de quo alibi diximus.

FALCONARI.

IN eadem Magistri militum Præsentialis militia gestamen erat in parma tota
purpurea angues duo cærulei, colore tamen dilutiore, binæ vtriq; aures acu-
tæ, longèq; surrectæ. Hi non baculo, sed lato cuidam pedamento committeban-
tur (liceat ita columellam appellare, quæ sustinebat angues) vnde mox in su-
periolem caducei partem curuabantur. fulcrum illud lato spatij binas hinc in-
de plicas acutis angulis porrigebat. medium huius spatij vmbilicus aureus oc-
cupabat: qui id præferebant, milites Falconarij nuncupabantur.

VINDICES.

Is proximi erant & ordine & præfectura vocati Vindices, qui cæruleas Mori
instar colubras in caducei morè flexas pro insigni habebant in parma tota lu-
tea, vbi angues pedamēto cōmittebāt appliciti coalitq;. aureus erat vmbilicus.

SAGITTARI NERVI.

DVcebat & Magister peditum ordines aliquot caduceis insignes, ex qui-
bus præcipuè erant sagittarij Nerui, qui dimidio vtebantur caduceo, quo-
rum scilicet parma coloris erat prasini, rubro circūducto limbo. Parmæ me-
dium occupabat orbis luteus, in quo angues purpureæ rubro coalitæ fulcimen-
to, ad osculum in circuli se formam incuruabant.

BATAVI.

Horum socij erant qui cæruleos gestabant angues in caducei morè flexos,
in parma tota rubra: anguuium verò pedamentum album erat veluti squa-
mis acutis quatuor altera super alteram scandentibus, quarum apices infernè
summittebantur. Bataui autem erat eorum nomen.

MARCOMANI IUNIORES.

Is additi erant Marcomani iuniores, & qui ipsi caducei formam præferebant:
albas quippe angues in clypeo rubro, cuius margo albo circūplectebatur
circulo, qui fundamentum ad angues vsq; coloris eiusdem proferebat.

MARCOMANI SENIORES.

Neq; quidem hinc aberāt seniores Marcomani, qui hunc eundē secuti præfe-
ctū, prasinas habebāt caducei colubras in alba parma, quā luteus ambibat
circulus: rubra verò erat sedes pro fulcro supposita, cui applicitæ erāt colubræ.

ATECOTTI IUNIORES.

ORdinibus his adnumerabantur illi quoq;, quorū gestamen erant angues
ex caduceo lutei, cum rubro pedamēto in cærulea parma dilutiore, quam
margo ruber ambibat: intra ambitum anguuium figura cordis erat coloris pur-
purei. Hi verò Atecotti iuniores appellabantur.

EXCULTATORES.

VNus etiamnum ordo caduceatus eundem Magistrū peditum sequebatur,
quibus nomen erat excultatoribus. Gestabant n̄ caduceū ex luteis angui-
bus

Abus auritis, quorum terga crispis acutioribus inhorrescebant. Alba erat parma,
quam margo ruber amplectebatur.

BRACHIATI.

QVi verò sub Magistro equitū caducei gestamen vsurpabant, albas præfere-
bant colubras cum pedamento identidem albo in parma prasina, quam ru-
ber ambibat limbus, hiq; Brachiati vocabantur. Reliqua verò insignia, quæ in-
numera penè sunt, per commentaria cæterorū animalium, vt loco quæq; con-
gruebant singula disposita sunt, partim in arma & signa reliqua militaria conge-
sta. Nunc quia res nobis cum angue est, & in caduceū incidimus, satis habituri
sumus si reliqua caducei significata Commentario hoc explicuerimus.

DE CADUCEO.

Aducei species tota prorsus Ægyptiaca est, quā Mercurio præcipuè
veteres consecraverunt, draconibus duobus, mare scilicet & scemina,
parte mediā voluminis sui inuicem in nodum, quem Hercules vo-
cant, obligatis, quorum primæ partes reflexæ in circulum pressis

Bosculis ambitum circuli iungunt, caudæ verò ad Caducei capulum reuocantur,
ornanturq; alis ex eadem capuli parte nascentibus.

GENESIS.

ARgumentū huius hieroglyphici cōmenti ad geniturā hominis, quæ gene-
sis appellat, Ægyptij protendunt, deos præsidēs homini nascenti quatuor
esse memorantes, *δύμωρα, τίχλω, ἔσσητα, ἢ αἰάχλω*. Ac priores duos Solem & Lunam
intelligūt, quòd Sol autor spiritus, calor & luminis, humanæ vitæ genitor &
custos est, ideòq; nascētis demon credit. Luna τίχλω, quia corporū præles est, quæ
fortuitorū varietate iactantur. Amor osculo significat, Necessitas nodo: pinnæ
mentis velocitatē indicant, qua perniciosū nihil. Inuolucrū verò draconū, iter v-
triusq; flexuosum ostendit. quæ omnia & pleraq; alia Macrobius diligēter exa-
minauit, à quo, quæ diffusus quis exponi quæsierit, petendū. Occultam sanè re-
rum originē per serpentis effigiem Valentiniani cōmonstrabāt, positionē inte-
stinorum nostrorū per quæ esca infertur, in exemplū adducentes, quæ serpenti-
næ spiræ instar in vtero delitescens, occultatæ in nobis genitricis substantiæ spe-
cimen habeat.

MINE PAX QVE.

CSunt autores haudquaquā aspernādi, qui serpentes illos mutuis nexibus im-
plicatos, minas & pacē simul ostentare putēt, cuiusmodi simulacrū Gephy-
rei armato exercitū pretulisse ferunt, cū Eumolpus Athenienses profligauit: il-
li enim Caduceū pretendētes, & pacē quietis, & minas insultantib. offerre vult.

TERRA.

Interpretationē eam quæ Caduceū ad geneseos significatū trahit, Ægypticā
esse nō negarim, sed alia quadā ratione à Macrobiano cōmento sciore. Siqui-
dem Ægyptij, cum maximè omnium humanū genus ex ceno genitū profiteren-
tur, colubros terræ filios esse nō ignari, prout etiā in ostentis aliquot accipiunt,
singentes colubros ita mutuo cōplexu ad osculū tendere, omnē indicant huma-
nitatem, si salua esse velit, oportere in eiusmodi cōcordiā cōuenire. Caduceato-
res itaq; serpentes eo complexu coniunctos præferūt, vt eos qui aliis iniuriā fa-
cere moliantur, humanitatis admoneant. Quòd verò terræ signum sit anguis,
plerisq; historiarū locis, sed eo præcipuè reperias, vbi Creesus aduersus Cyrum
bellū suscepit: eo enim tempore vis colubrorū ingens in suburbanis Sardiūm
locis repente coorta est, quos equi in pascua dimissi passim deuorauerunt: respon-

derunt diuinationum periti, futurum vt externæ gentes indigenas consumerent; D
indigenam enim esse colubrum, terræq; filium: equum verò & aduenam & bel-
licosum hostem, de quo suo satis dictum Commentario.

CONCORDIA.

V Erum si quid in longa huiusmodi rerum indagine ariolari licet, putarim ego
picturationem hanc in pacis & concordie significatum inde sumptam, quæ serpen-
tis effigies plerisque locis pro bello & odio, funestaque alia quauis clade poni solita
est: osculum autem, & pacis & concordie signum esse, negarit nemo. Quin & sacre pie-
tatis nostre literæ pacis osculum identidem attestant. Virga, vt loco suo latius osten-
ditur, tum disciplinam, tum eloquentiæ vim indicat. Si quis igitur pietate grauis, &
eloquentia potens, altercantes aggressus, nullam bello salutem esse docuerit, dubium
bellorum omnium euentum dixerit, funesta perniciosaque demum esse bella demonstra-
rit, & quæcumque alia ad huiusmodi rem pro loco, tempore, personisque facientia excogi-
tare et eloqui poterit, per facile is discordes animos in concordiam trahet, duosque
anguis, hoc est, odia mutua doctrine sue virga in vnum obligabit, quibus ad oscu-
lum conuentibus, conuenire animos & ad concordiam conuersos esse, meridiana lu-
ce clarius apparebit. Neque me fugit, esse ouorum genus in magna Galliarum fama,
quod anguinum appellat Druidæ, quæ ex numero suorum ouorum faciant angues,
conuolentes ea, & saluissimum faucium corporumque spumis conglomerantes, vt tandem
fiat ex multis vnum, siue angues ea sint oua spiritus ita conglobati, artificisque comple-
xu adstricti: saluarumque profluentium humore concreto crusta superinducatur. Vt
cunque, id sane constat, ouum hoc quodcumque sit, ad victorias litium, ac ad concilian-
dos sibi Regem aditus mire laudari, perinde ac etiam pinguem anguis in pelle dor-
cadum (ne draconum, vt in corruptis Plinij codicibus habetur, dicamus) neruis
ceruinis alligatum in lacerto, conferre ad iudiciorum victoriam perhibetur, cuiusmo-
di rebus magica superstitio mortalium plurimos eludit. Quod si hoc credibile vi-
deatur, Philostrato etiam, præter innumeras quas confinxit fabulas, fides adhiben-
da est, qui Gygis anulum habuisse lapidem scribit, qui montanis Indiæ locis
cristatorum quorundam draconum capitibus insit. De quo quidem annulo mul-
ta Plato libro de Iusto, & ab eo Tullius Officiis, quod is qui eum gestaret, palam
in volam conuersa, à nemine spectaretur quandiu pars illa palam attingeret.

PAX.

P Lericque sane locis videre est anguium huiusmodi globos in vna quasi massam
adstrictos, de iugorum verticibus ad ima peruolui. Et in Æthiopia aiunt tan-
tam anguium vim conuenire, conuoluntque in gyrum inuicem, vt motus specie procul
aspicientibus reddat: cuiusmodi quidem complexus anguium, & frugifera eorum con-
cordia, causa, vt Plinius inquit, videtur esse, quare extere gentes caduceum in pacis
argumentum circumdata effigie anguium fecerint: neque enim cristatos esse in cadu-
ceo mos est. Ad hæc numismata tot caduceis insignita, pacis inscriptionem præfe-
runt, vt in numo Cæs. Vesp. Aug. P. M. TR. P. COS. VIII. sigillum est cum ca-
duceo, et ramo oliuæ, inscriptione adiecta, PAX AVGVST. Vidimus et numum
aureum Bononiæ apud Achillinum, in quo simulachrum alatum est cum caduceo & ser-
pente quodam à pedibus abeunte, cuius inscriptio est, PACI AVGVSTÆ. Illius
sane serpentis abitus ablegatum aliud bellum ostendit. Aliæ in hoc numo literæ sunt,
TI. CLAVD. CÆS. AVG. P. M. TR. P. Nã in altero ex ære eiusdem Ti.
Claudij numo alatum sigillum est, dextera vestimentum à pectore ad faciem tollens, leua
caduceum exporrigit, pedibus serpentem sinuosum calcatur, quod bello oppresso pa-
cem condonatum omnino significat.

FELI-

FELICITAS.

A C Aduceo verò si cornu copiam adiciatur, felicitatis indicium est, quod in ciui-
dem Vespasiani & aliorum numis obseruauimus. Nam & Hadriani nu-
mus est eodem significato atque inscriptione, quæ in Traiani habetur, quippe FELICITAS AVGVST. Vidimus etiam in Antonini Pij numo caduceum, & oli-
uæ ramum fructibus & foliis onustum, cuius est inscriptio, FELICITAS AVGVSTI. In Seueri verò Macrini Augusti numo, non oliuæ, sed hasta in laua est manu:
caduceus dextera præterdit: inscriptio, FELICITAS TEMPORVM. S. C. In Julia Mameæ numo dea læuo cubito columel-
læ assurgens capitulo innititur, dextera caduceum tenet: inscriptio, FELICITAS PVB-
BLICA. S. C. Columna enim habet nescio quid in significato quod ad pu-
blicum pertineat, de qua loco suo plura. Ex his dubio procul constat, quid sibi velit
caduceus ille, qui situs est in medio cornuum duorum in numo Drusi: quidque
solus ille in numo cuius inscriptio est, M. PLETORI CEST. EX S. C.

ELOQUENTIA.

B S Ed qui serpentem pro astu poni docti sumus ex Aristotele dicente, animalia
que dam esse astuta per se, sicuti sunt serpentes: magis verò ex lectione sacra,
quæ prudentiam huic in primis animali tribuit: ea etiam de causa angues cadu-
ceo complicari putamus, quod ostendere voluerint, & calliditatem & pruden-
tiam necessarias eloquentiæ, quæ per virgam significatur, quippe quæ regat di-
ctis animos. Neque desunt qui virgam auream in Mercurij manibus, à qua Deus
ipse *ἑρμῆος ῥάβδος* appellatur, dignitatis & excellentiæ, quæ illum ornant qui & sci-
te & opportunè norit orationem contexere, signum esse contendunt.

Virga verò Palladi totius sapientiæ
deæ, ab Homero passim accommoda-
tur. Vlyssis quoque socij vno virgæ capi-
te, falsa quippe persuasione ac insipientia,
in brutorum species transformantur: alte-
ro virgæ capite, vera quippe disciplina
ac rerum peritia, in humanam restituuntur
effigie. Reliqua verò taceo, quæ Mo-
ses ubique virgæ fretus munere scribitur
effecisse: nam alibi super hoc suus erit lo-
cus. Quam verò nunc tractamus, ea est
diuina virgula, de qua M. Tullius in cal-
ce primi libri Officiorum ait: Quod si om-
nia nobis, quæ ad victum cultumque perti-
nent, quasi virgula diuina, vt aiunt, sup-
peditentur. Atque hanc dicendi formam apud alios etiam autores inuenies,
qui ex hoc effulsissimam eam Dei Opt. Max. munificentiam intelligunt, quæ om-
nia secundat, fortunat atque felicitat.

SAPIENTIA.

VERA DISCIPLINA.

E Vndem hunc scipionem nostri sic figurant, vt ad omnium ferè templo-
rum facies iuxta limina, colossæ magnitudinis figuram humanam pingant,
quæ Christum puerulum in humeros sustulerit: quod, vt mea fert opinio, nam
historia omnino apocrypha est, ea de causa fit, vt si Christum gestare humeris,
r ij

hoc est, veram sapientiam enancisci volumus, dandam esse operam impensissimam disciplinæ admoneamur, robori cuius innixi, rapidos quorumcunque amnium cursus profunditatemque ac torrentium impetus facile superemus. Et quod Iacob ait, In virga nostra Iordanem pertrāeamus: sanè Iordanis vel quoduis aliud flumē, fluxos animi motus, & voluptariæ mollitudinis affectus indicat: virga disciplinā, sine qua non esse progrediendū Græco monemur adagio, qua qui firmiter innituntur, nullis perturbationum occursibus deturbantur, nullis vndarum quantumlibet inturgentium fluctibus immerguntur: pedibus verò per ima vel ipsius pelagi demeritis vix crure genue tenus alluimur: capita autem, ut ait ille, cōdimus intra sidera, Deumque ipsum sustinere humeris videmur, ac veridemum euadimus *ὑπερβύτου*, in quos ubi sagittæ fuerint immisissæ, eadem in iaculatores suos spontè retorquentur, ut in vulgata habetur historia. Quid enim in vniuersa literarum peritiā facilius, quàm eorum calumnias repellere, ac suismet, vnumquodque faculis conficere, qui sanctissima nostræ pietatis instituta vel incescere vel conuellere aggrediat, quæ certo Dei sit præsidio firmata, ac magni verique numinis munimento quàm validissimo roborata?

PIERIVS VALERIANVS AD MAGNIFICVM MARIVM MAFFÆVM ROM. PATRITIVM,
de his quæ per Æsculapium, Gorgonas, Hydras, & id genus alia significantur, ex sacris Ægyptiorum literis.

IBI verò, elegantissime Mari, tertium de serpentium significationibus commentarium dedicandum iudicavi, ut vniuersa hæc materia quæ à vobis honoratissimis fratribus magna sui parte profecta est, ad vos identidem rediret, laudasti que ad Reuerendiss. Cardinalem, quæque ad Achillem fratres tuos miseram, significasti libellos illos pro humanitate tua libenter à te lectos, in illis tamen desiderasse quædam alia, ut opus absolutum videretur, præter Æsculapium, fabulosa scilicet illa, Gorgonas, Hydras, & id genus alia: tum quædam venenatorum genera, Dipadē, Scorpionum, Salamandram, quod in illis quoque inesse debere hieroglyphica auguraris: proinde curasti ut hæc mihi nomine tuo per Florū nostrū significarentur, ne contētus is esse vellem, quæ duobus illis Commentariis collegissem. Respondi, dilectissime Mari, agere me gratias incomparabili humanitati tuæ, quod ita me admonueris: mearumque nugarū qualescumque essent curam suscipere dignareris: sed quod in prioribus illis non omnia sim complexus, minime per negligentiam esse factum scias: imò quia veritus sum vos fratres viros tam præstantes, magnis & innumeris Christianæ Reipub. negotiis oppressos, dictione mea tam leui diutius occupare, summumque fuisse breuitatis studium, ne in publica peccarem comoda, si tempora eorum longo morari sermone voluissem. Quoniā verò ita te cupere declarasti, ut illa ad argumentum hoc adderentur, dedi operam ut ea quoque colligerem: quæ cum longè plura essent quàm pro corollario subiici possent, eadem impeditus verocundia, ne nimia nugarum congerie importunus fierem, longè tolerabilius esse iudicavi, si residua hæc in vnu, idque iustum adstruerem commentariū, ac veluti serpens linguis micat ore trifidus, tribus itidem libellis loqueretur. Nam si alitum plerumque, quadrupedum multa, humani tantum corporis aliquot, multa de plantis, de piscibus & aliis rebus non admodum pauca, cur non & tria de tanta serpentium varietate conscribi possent? Sedenim hoc tertium nulli conuenientius dedicari debuit quàm tibi, qui autor impulsorque fueris ut ea conquirerentur, egoque importunum notam perhelle declinauero, cum tu ipse crabrones in te sponte tua concitaris. Vale.

ÆSCV

ÆSCVLAPIVS.

ANGVIS significatum apud Romanos, perinde ac apud Græcos & Ægyptios, sanctum semper fuit, per quem nimirum ipsum salubritatis Deum Æsculapium intelligebant, quod numismata, quod marmora, quod Græcæ Latinæque omnes historiæ testantur, plurimamque passim statua, per quarum crura & genua serpens flexuosis voluminibus implicatur, locorum ubique Romæ, ac in toto terrarum orbe conspiciuntur. Inesse quidem angui remedia multa, experimento conperitum est, neque vllum esse aiunt apud Medicos volumen, quod anguim in ægritudinibus beneficia non latissimè demonstret: ut minis miremur serpentis effugiem ex ære in contum surrectam à Mose, in quam populus oculos intendens, ab incommodis, quæ se in itinere tam longo oggerere potuissent, diuino aspirante præsidio liberarentur: de quo loco suo plura diximus. Quinetiam, ut ad remedia reuertamur, inuentum est ab Antonio Musa Augusti medico, in vlcere ribus insanabilibus viperas edendas dare, miramque ita celeritate persanare. Et quamuis perniciosam multa sint ex anguibus exempla, non ita tamen alienum à ratione est eorum genus, si modò quæ bruta honestè atque prudenter facere videntur, ratione ea fieri concedamus, ut non aliquando magna & amicitia & fidei documenta præstiterint, & eam iustitiæ partem exercuerint, quæ in homine raro admodum inuenta perhibetur.

HOSPITALITATIS IVRA.

Scribit Plutarchus, aspidem ab Ægyptiaco viro quodam patriæ religionis superstitione tam familiariter alitam, ut ad mensam assidue ventitaret: quæ cum catulos enixa esset, quorum vnus hospitis filiū enecauit, regressa parēs, intellecto facinore, filiū & ipsa suū morte multauit, ac voluntariū exiliū sibi in perpetuum delegit. Apud Philostratū legere est, Aiaci Locrensi draconē mansuetum in deliciis fuisse, cui cibū de mensa cōmuni ministrabat, quemque perinde ac canē secum comitem adducebat: addit, eum quinq; cubitorū magnitudinē expleffe. Neque illud prætermittendum, quantum ad salutis significatū pertinet, publicatum esse, Neronē à percussoribus, quos in eū Mesalina immiserat, serpentis ope seruatum, cum è puluino, ubi ipse quiescebat, se proferens, eos absterruisset, siue ea fabula fuerit, siue serpentis exuuiæ, quas ex voluntate matris dextero brachio adalligatas aliquandiu gestauit, ac rædio tandē maternæ memoriæ abiecit, rursusque vti alio Cōmentario diximus, extremis suis rebus frustra requisit, quippe qui speraret aduersus infortunia, quæ vndique iam pertimescebat, amulesum id sibi profuturum.

SERVATOR.

Quinetiam ferunt Heleos aduersus Arcadas dimicatuos, serpentis ope victoriam consecutos, oblato sibi puero, dum in aciem descenderent, quem nudum ante omnes ordines statuerunt, Arcadibusque irruentibus puer is in draconem mutari visus, cuius horrenda specie perturbati Arcades, disruptis ordinibus fugam turpiter arripuerunt: in cuius rei monumentū Helei sacello ibi erecto ubi condi serpens visus fuerat, Sospolin inde Deum religiosissimè coluerunt.

SALVS.

Merito verò salutis significatū serpens sibi vindicasse videtur, à quo, ut initio dicebamus, multa in humanum genus remedia procedunt. Apud Lactantium legas ictui viperino præfens admodum esse remediū viperam ipsam exustā & in cinerem redactam. Citat hanc artis medicæ peritiā Adamantius,

t. iiij.

vbi homilia XVII. super Numeros, sacrificiorum dæmoniorum, virus per sacrificia, quæ olim Deo offerebantur, depelli dicit, veluti serpentium venena medicamentis nihilominus ex serpentibus confectis depelluntur, vt perhibent. Apud Cebetem obserues, viperæ dēte semel tactum quempīā, nulla deinceps venena formidare. Tradunt alij, qui viperæ iecur conditum semel hauserit, nullius inde serpentis ictum pertimescere debere. Quid verò illud quod à Dioscoride traditum est, homines qui viperis conditis in cibum vti cōsuerint, longiora vitæ spatia producere, & ad summā senectutem incolumes peruenire? Iginus Cirnos memorat Indorum genus, qui centenīs quadragenīs annis viuant, quia viperinīs carnibus alantur: ad hæc, neq; capiti neq; vestibus eorum, noxia corpori inesse animalia, camq; causam videtur Tertullianus afferre, cur tanta sit æruo viuacitas, quippe quod ipse ætatis suæ arbiter serpente pastus, veneno augetur in iuuentutem: vel, veneno languido exit in iuuentutem, vt vulgata habent exemplaria. Et Nazianzenus, vbi Basilij rudimenta cōmendans, philosophiam & politiores alias literas à Christiano homine minimè contemnēdas esse differit, viperam in exemplum adducit, ex carne cuius singulare remediū grauioribus inorbis excogitatu est: id ad hæc vsq; diem à maximè fera perniciosaq; bestia igitur Theriacum vocamus. Sunt qui tradant vipersas in Arabia, vbi balsamū colligitur, innoxias ictu, quod venenū balsami leniatur succo, quo illæ dicuntur ali. Addam & illud, tametsi ἰσχυρὸν, quod apud Theophrastū legas, viperarū moribus tibicinem qui moduletur adhibitu, efficacitatē habere medicinæ. Quæ quidem cōmemorare libuit, vt non immeritò numismata tot cula existimemus, quæ serpentem habent cū inscriptione salutis: veluti ille est in spiram collectus cuius inscriptio, SALVS ANTONINI AVG. In alio eiusdem numo serpens est tractu sinuoso, tortilisq; obrepens virgæ, quæ signum ibidem adiectū dextera humi applicat. Atq; in alio Dea ipsa læua virgam gerit, dextera poculū angui porrigit: inscriptio, SALVS AVG. COS. III. In aliis ipse sella sedens paterā porrigit, angui suo de loculo exeunti, caputq; pateræ admouenti: inscriptio, SALVS AVG. In numo verò M. Aurelij Seueri Alex. sedenti simulachro paterāq; porrigenti assurgit anguis, cum inscriptione, SALVS PVBLICA. Sed ne singula cōmemorem, quæ quidem sunt innumera, Cōmodi, Crispinæ, & aliorū, per angues deniq; omnes salutem intellexere. Quod autem ferunt Aesculapium sub anguis specie Romani legari nauem spontè ingressum, cum ipsi Epidaurū aduersus pestilentiam opem imploraturi ad nauigassent, scribunt Græci tale aliquid sibi etiam obtigisse, cum ipse idem Deus draconis effigie à Nicagora Echetimi vxore ad Sicyonios mulorum bigis inuectus est. Neq; defunt qui super Aesculapio cōminiscantur historiam: educatū quippe draconem ab eo, in Pelei montis loco, qui Pelethronius à florū vbertate nuncupatur: Throna enim flores vocant lingua Thessala: Addunt anguem eū fuisse nigrum, vtero subuiridi, figura pulchra, triplici dentium ordine, fronte & supercilio admodum pingui, cui præ pinguedine toruli veluti quidam sub mentum reducti, barbæ speciem reddebant, quæ lurido fellis colore intincta videretur. Ictus eius innocuus, illi quem forices insigunt perquam similis, etiam cum vehementer lædere conabatur. Genus hoc serpentum assidue cum aquila bellum gerere aiunt, sæpeq; in eius nidum prorepere, ouaq; depasci, ac illi semper insidias struere, cum præsertim ad prædam abuolarit, quasi Iouem vlcisci velit, qui dominum suum fulmine sustulisset. Horū autem conflictum opere precium est apud Nican-

Numismata
plurima cō
serpenti liba
quare cula.

A Nicandrū legere. Sed vt apud Pausaniā est, dracones qui Aesculapio adpingebantur, colore erant subflauo, quales in Epidauria tellure tantum inueniri tradit. Cum verò Aesculapius Apollinis, hoc est, salubritatis filius fingatur, ideo nonnulli dixerunt, serpentis eum insignia gestare, quod homines cum in ægritudinibus, vt Homerus inquit, neq; non Hesiodus, citò senescant, salubritate adueniente iterum iuuenescere videantur. Spectatur hoc idem in sole, dum ab hyemali senecta ad vernam sese proripit iuuentutem.

PRUDENTIA.

QVod si medicinæ rationē habeamus, serpens hic prudentiā indicare videtur: nam & Assertoris nostri dictū est, nos esse debere prudentes, admonentis, sicuti sunt serpentes. Ideo ex Valentinianis quidam sopheriam illam suam serpentem factam dicunt, quapropter & contrariam extitisse factori Adg, & rerum cognitionem hominibus infudisse, eaq; de causa serpentem omnium sapientiore habitum: de quo latius apud Irenæum. Nam cum prudentia non presentia tantum examinet, verum & lapsa & futura meditetur, & tanquam è specula prospiciat, medicum exscribere videtur, quem oportet, inquit Hippocrates, pensitare diligenter,

ὄστ' ἄδῃ πῶτ' ἔσονται, πῶτ' ἐσόμεθα, πῶτ' ἔσονται.

Quæ sunt, quæ fuerint, quæ mox ventura trahantur.

quod quidem hieroglyphicè per tricapitium in Apollinis etiā simulachro factū inuenies, cuius pedibus ingentis vastitatis serpens triceps subiiciebatur. Capita ea, canis vnum, lupi alterum, tertium leonis: de quo alibi differuimus, & prudentiæ signum id esse demonstraui.

PERNICIES.

Videretur autē in Delphis apud oraculum serpens, qui singulari certamine videretur Apollinem prouocare. obseruatum à Plutarcho. pernicies enim saluti semper aduersatur. Inter agalmata Pontificia, quæ Romæ in Pulchræ speculæ recessu, ob veterum quippe artificū admirationem, visuntur, Iulius II. admirandæ illud vetustæ artis & ingenij signum restituit, Apollinem ἐκατικέλευτο, vbi vipera serpit ab imo laurini trunci, cui dextero innititur femore. Non temerè illa facta, sed tum hæc quæ modò retulimus, tum Pythonis, hoc est, ægritudinarij veneni eadem indicat, quem Apollo, vt Ouidius,

Nulli quidem sodit telis & pluribus hydrum.

Statuæ verò huius facies osq; ipsius Octauiani Augusti videtur esse, eiusq; iunioris lineamenta quæ spectantur in numis, representat. Sunt autem Pythones & dæmonum genus, cui, vt scribit Adamantius, dracones aliiq; serpentes ministrare perhibentur. Sed de iis alio commentario plura differuimus.

GIGANTES.

Diodorus quoq; per serpentem voluminibus implicatum, malum interpretatur, præcipueq; Gigantum genus qui terrarum orbem olim oppressere. Et Cōmodus Imperator, vti legere est apud Lampridiū, homines obtortis pedibus, vt pote draconteis, Gigantas appellare solitus, eosq; sagittis ex libidine configere. Et statuas giganteas penè omnes obtortis cruribus videas, vt anguipedes illos Terræ filios ostentent: nam & Naso anguineos habuisse pedes ait Gigantes, qui centum quisq; brachiis cælum capere conati sunt, eo versu:

Cum centum quisq; parabat

Inicere anguipedum captiuo brachia cælo. Et Aetna Maro:

His natura sua est aluo tenuis, ima per orbes
Squammeus intortos sinuat vestigia serpens.

H O R R I F I C V M.

QUas verò colubras Eumenidū crinibus obuolutas aiunt, ab Æschylō poe-
ta tragico primū excogitatū Pausanias attestatur, cum antea nihil neq; in
his, neq; in aliō quopiam ex infernis deis quicquā esse horrificū existimaretur.
Manifestissimū est enim totum hoc terroris argumento confictū, loca tamē ea
terribilia esse ex Assertore nostro totiens audimus, vbi sit fletus & stridor den-
tium, & quæ passim sacræ literæ de gehenna ponūt. Vt verò ad anguium terri-
ficum hieroglyphicū reuertamur, nō temere Tib. Gracchus timuisse videt, cum
in spatiosa galea, qua in bellis vti consueuerat, angues offendit oua peperisse, fœ-
tusq; iam formatos, paulò antequā multitudine Quiritū oppressus interficeret.

V A S T I T A S.

IAm draconem, quem mali significatum habere dicūt, Crocodili nōnulli spe-
ciem esse putant, fortasse quia vastiore pingeretur corpore: nam alicubi miri-
ficè crescūt. Maximus enim Tyrius tradit, apud Indos Alexandri tēpore draco
nem fuisse quinq; iugerum magnitudine, cui boues & oues in cibum Indi mi-
nistrarent. Alij omne serpentum genus indifferenter accipiunt, cuiusmodi mon-
strum Annibal à tergo subsequi prospexisse fertur, belluam quippe vastā & im-
manem circumplicatam serpentibus, quæ quacunq; incederet, omnia arbuta,
virgulta & tecta peruertebat, quod vastitatem Italię portendere diuinitus intel-
lexit. Neq; temere Faustina visa sibi in somnis serpentes parere, sed ex his vnum
ferociorē, cum Antoninum & Commodū in vtero gestaret: quod vita deinde
Comodi voluptuosa simul ac perniciofa, re ipsa comprobauit, non hominē, sed
immanem hydram ad humani generis internecionem emissum. Argiphontem
Pausanias dictum ait Mercurium, quia *ἀργύρον* fuerit, serpentem quippe sustu-
lerit, quem nonnulli *ἀργύρω* vocāt, vel quasi *ἀργύριος*, *ἀργύριος* φονδέν, quod cede abstinere:
pacis enim Deus est Mercurius, quāuis Leutychedas Lacedæmonius Aristone
patre nobilis, neq; sua obscurus virtute, portenta hæc atq; alia eludere consue-
rit: nam cum propinquois portæ clauis Draco circumuolutus esset, monstrūq;
id esse vates denunciaret: Minimè mihi quidem videtur, inquit, sed si clauis dra-
coni circumuoluta esset, monstrum esse asseuerarem.

V O L V M E N.

ALibi cur dracones Cereri vectandæ adhiberent, explicuimus: sed quoniā
nihil pretereundum existimaui, quod in significationū argumentum apud
scriptores veteres comperissem, addendum quoq; fuit, scripta lucubrationesq;
in anguium nomen deuenire: siquidē Zezes Heliōdi interpres, dracones qui-
bus vecta Ceres Proserpinam queritabat, significare ait volumina quę Tripto-
lemus de agricultura conscripsit, eoq; loco *δημητῶν*, Terram matrem interpreta-
tur: consueisse enim Doros *γ* in *δ* vertere, ita quæ *γὰ μῆτις, δημητῶν* mox dicta.

T R O P H O N I V S.

SImulachra quædā iuxta Ercynam fluuium in specu quodam fuisse memorat
Pausanias, quæ dicata erant cum sceptris, circa quę dracones obuoluti com-
plicabantur, quæ nonnulli antiquarū rerum ignari, Æsculapij & Hygiæ simu-
lachra existimabāt, cum tamē & Ercynę & Trophonij essent hieroglyphica, qui-
bus etiam antiquitas dracones consecrauit, siue ob oraculorum prudentiam, si-
ue ob rei quę in promptu erat similitudinē, quod oracula Trophoniana subter-
raneo

ARaneo in specu reddi solita, in specu aut & subterraneis cauernis angues libētissi-
mè latitare, ignorat nemo. De Trophonio pleni sūt doctorū etatis nostræ libri.

B O R E A S,

BOream quoq; ventum aiunt hieroglyphicè viperinis caudis, pedum loco,
preditū figurari: qua quidem specie insignis cum Orithyia raptu in Olym-
pia vilebatur in donario à Cypselidis dicato.

D E S C O R P I O.

INTER serpentina Scorpium non habet locū, sed quia venenosum est
animal, hīc minimè prætereundus fuit: super eo tamen partem eam
tractare prius instituius, quæ cum crocodilo negotium habet.

H O S T I V M C A E D E S M V T V A.

HOstes enim duos pari conditione inter se dimicantes, vicissimq; in damna
mutua concurrētes, ostendere si vellent Ægyptij sacerdotes, Scorpium &
Crocodilum pingebant: nam ij genuino quodam inter se odio flagrantēs, simul
atq; alter alterum inspexerit, in mutua funera spontē rapiuntur; amboq; eadem
dimicatione perimuntur. Quia verò & terrestris & marinus Scorpium inueni-
tur, de marino hīc dubio procul intelligendū. Quod si rem euestigio peractū
indicare voluissent, crocodilum scorpium subiectū pingere mos erat: icctus enim
scorpj quamprimū interimit crocodilum: sin distractam diutius pugnā, diffi-
culterq; in necem deuentum ostenderent, superatum à crocodilo scorpium fa-
ciebant: is enim motu segnis longè diutius laborat antequam hostem assequa-
tur, & interficere possit.

D O L I F A L L A C I E Q V E.

TErrestris verò scorpium doli atq; fallacię signū habetur in primis: estq; apud
Sophoclem, Captiuus, prouerbiū in hanc sententiam, *ὡς τὰν ἄγαρην οὐραπίου*
φρῆσαι λίθου, quippe sub omni lapide scorpium insidiari. Sic & Theriacis Nicander:
οὐραπίου ἀπειθείς δλίγω ὑπὸ λίθῳ λήθιστος.
Scorpium insidias parua sub caute tetendit.

APuleius acerbitatem morum per scorpium notat, vbi illa: Nosti quendā bar-
barum nostræ ciuitatis Decurionem, quem Scorpionem præ morū acritudine
vulgus appellat. De insidiis verò quæ post aliquam felicitatē subsecutę fuerint,
Sidonius de fortuna loquens ait: Quæ virum, vt scorpium, vltima sui parte per-
cussit. Quin & mathematici, vel Ambrosio teste, percussorē, & ad inuadendum
ex insidiis promptum eum futurum dicunt, quem Scorpium nascentē exceperit.

I N N O C V A P R A V I T A S.

IS in aquā merlus si figuretur, innocuam significat prauitatē: quandoquidem
& ipse & serpentes alij qui præualent in sicco, si præcipitentur in aquā, vt Cy-
prius ait, præualere nō possunt, innoxiiq; efficiuntur. Diuinæ verò literæ per
scorpium indicāt & diabolum & eius sectatores, de quibus Euang. Dedi vobis
potestatem calcandi super serpentes et scorpiones. De serpente autem, quod ad
hanc rem facit, satis superq; superius dictum est.

L I B I D O.

AD hæc libidinē & nequitia scorpium pictus ostendit, eiq; ex humani corpo-
ris partibus pudenda sunt dedicata. Ei signo Mars dominat, adulteriorum
semper infamia notatus. Et milites omnes mulierosos ait Aristot. Et supra fini-

torē prodeunte Scorpio ortos, Mathematici lasciuos esse dicunt, quare huc for-
tē spectat illud diui Hieronymi dictum de virgine ad Auitum: Cauendū, ne ar-
cuato vulnere scorpionis vulneretur. Cœlestem verò Scorpionem, ob aculē, qui est
instar teli, sunt qui velint humani generis perditionē significari, cum Libra Ve-
neri dicata, inter Scorpionis chelas posita, matrimonij concordiam ostendat.

TERRA.

AB eisdem Mathematicis desumptum crediderim id Scorpionis significatum,
vt pro terra nonnunquam figuretur: aiunt siquidem illi necem à terrestri-
bus animalibus iis obuenturam, quibus Mars in Scorpio certo quodam loco
reperitus fuerit. Ad hæc numus quidam est, in quo quadrigę sunt cum Victoria
& his literis, Q. EL. IVLI BVRGIO. ab cuius altera facie caput est cum lau-
rea & alis, ab occipitio cuius fuscina est & Scorpionus, quod victoriam terra ma-
riq; partam significare videatur.

AFRICA.

VTrum verò doli fallacięq; Pecorum, quę tot bellis vniuerso terrarum or-
bi per tot annos innotuere, an corporum color fuscus, an quid aliud argu-
mentum dederit, vt Scorpionus Africę terrę symbolum habere, diu multi quę-
siuere. Id sanè constat, in Hadriani quibusdam numis Scorpionem non aliter Afri-
cam significare, quàm cuniculus Hispaniam, equus Italiam ostendat. In quã sen-
tentiam vt adducar, facit ingens atq; adeò perniciofa Scorpionum multitudo,
quam ea regio gignit, aduersus quos Strabo ait remedia ab indigenis excogita-
ta, cum dormitum eunt pedes alio, atq; etiam lectos ipsos illinere. Animaduert-
endū verò, si Scorpionis pingere cōtingat, ne quis Nicandri versu decipiatur, vbi
autor ille dicit, à cuspide nouę compagibus spondylos contineri: τοιαύτῃ δὲ ἔστι καὶ ἡ
σφόνδαλι ἐν ἑαδέσμοις ὑπὲρ τείρας σκιδρίης. Ἐν ἑαδέσμοις non est tibi simpliciter pro-

nouem nodis positum, vt Antigonus & Demetrius arbitrati sunt, sed pro mul-
tis, ait interpres: septē enim tantū cōpages habere caudā scorpionis, manifestū est:
sæpe verò nouem pro multitudinis numero ponitur. Quin etiā Nicander idem
ὀνείκοιτος dixit, de eo qui duos tantū aculeos haberet: quę quidem opinio est
Apollodori. Et de nobis numero septē, vnicuiq; cernere volenti faciliē cōstabit.

DE SALAMANDRA.

Salamandra quoq; inter malefica venenosaq; animalia recensetur:
quare illam quoque quanta poterimus dexteritate tractabimus.
Est hæc crocodilo terrestri facie perquam similis, licet non sit stel-
lione maior, maioris quippe lacertę magnitudine, quales ego in
Bellunensis agri saltibus Castalioneo secessu meo magnis imbri-
bus excitatas aspexi: & in fontis mei cuiusdam aquę ductu, quem macerie atq;
cespitibus struxeram septimo post anno cum eū reficerem, multas inueni ipsum
fluentis aquę marginem accolentes, paruo inter se distantes interuallo, ea ipsa
figura coloribusq; præditas, qua pingitur ab autoribus.

AB IGNE CIRCUMFVSÖ NON OFFENSVS.

Hominem vndiq; ignibus impetitur, siue cladibus iis quę per ignem signi-
ficatur, obiectū, minimè tamen vlla ex iis parte læsum significare si vellent.
Ægyptij sacerdotes, Salamandram pingere consueverunt: ea siquidem per arden-
tes carbonēs inambulans, nullo ab his afficitur nocimento: tantus enim illi ri-
gor

Agor, vt ignem tactu extinguat, non alio modo, quàm glacies.

CONSTANTIA.

NAzianzenus pro constantia Salamandram ponit, dum animal id in igni
medio, qui omnia domat, non solum lætari dicit ac viuere, sed eum omni-
no etiam extingueri. Ita se cum Basilio, Athenis in igne perfidię Deum verum
colendo incolumes versatos gloriatur, quinetiā eum professione sua atq; con-
stantia suppressisse.

AMATOR.

Sunt qui per huiusmodi speciem, per Salamandram quippe in igne positam,
amatorem ostentent, quod amorē ex igne significari apud omnes vulgari
sit, vt in Facibus latius à nobis dictum, & ardere se amantes omnes profitan-
tur: cumq; ita vitam in estu trahant, eruditè se fecisse putant, si figuram huiusmo-
di ardoris sui simulachrū prætulerint. Sedenim hoc haudquaquam mihi pro-
batur: quia si Salamandra ignem rigore extinguit suo, ea vtiq; non estuat, quod
in primis amator sentire se clamat, vtpote qui vel intimis medullis exuratur, vel
B lentis penitus ignibus maceretur: hunc vrat amor, hunc vrat proteruitas, cum
feruidus sit puer Veneris, Cupidoq; semper ardētes acuat sagittas, Ardeat Atri-
des medio in triumpho virgine rapta, & quę plurima in hunc modum Poëtę
scribere consueverunt: vti etiam apud Maronem, Cæco carpitur igni Dido, a-
gnoscitq; eadem veteris vestigia flammę: vritur infelix, ardet amans, traxitq;
per ossa furorem, ac totam incensa per urbem debacchatur. Mitto quod fabu-
lantur alij, Salamandram igne pasci, atq; ideo amatē referre, quod ille sit huic
veluti cibus, quo se oblectet assiduè.

AMORIS NVTRIMENTVM.

Significatius enim hoc exprimi potuisset, si bestiola illa posita esset paulò mu-
sca grandi maior, quę in medio nata igne, per ignem salit atq; in ambulat, id
quod in Cypro insula videri autores tradunt erariis fornacibus, vbi chalcites la-
pis ingestus diebus cōpluribus crematur: de qua quidem illud spectādum ma-
ximè, quod quamprimum longiore paulò volatu à flammis abscesserit, emori-
tur. Hanc alij Pyralin, alij Pyraustam vocāt. Zenodorus in eius cognomine vi-
detur hallucinari, cui de lapade id attribuit, quod minutulo cuidā papilionum
C generi inesse videmus, æstiuis tēporibus, vespertino crepusculo statim incipien-
te, quā Apuleius nouo, vti suus est mos, vocabulo Flammidem appellat, multi
Nitedulam, certè Græci Lampyridem vocitarunt. Verum hæc qua de loqui-
mur Cypria, longè alia est. Quod verò dictum est Salamandram in ambulatio-
ne sua ignem extingueri, autores grauissimi sunt qui cōtrā vnā cum Sextio sen-
tiunt, ignemq; ab ea lædi omnino negant, idq; Plinianis adhuc temporibus Ro-
mæ incompertum erat, neq; adhuc aliquis se vidisse testabatur: nos verò eā non
modò ardentes prunas non extingueri, verum etiam euestigio emori experi-
mento comperimus, animali eo à Bernardino Pollano nobili Taruisino, hospite
tunc meo, ab eodem fonte meo allato in domum. Alij verò qui rem vt explo-
ratam & ipsi scribunt, causam etiā inuestigarunt cur id efficiat Salamandra: ani-
mal enim sine squamis & cute esse, corpus habere frigidum, & maximè humi-
dum, quo singula quęcunq; contigerit humectet multò magis, quàm limaces
faciant: humoremq; illum à corpore tam longè diffluentem, vim eam habere, vt
ignem extinguat quem attigerit: λικωρ ἔμωρ ea de causa Nicander eam appellat, si-
ue quod cute careat, quę εἰνός dicit, siue quod à cute humor ille largius emanet.

*Nec mora, nec requies, pocula mille parat.
Frammarians ad hæc, hanc ò mihi quarite amici,
Figat ut illa meos officiosa pedes.*

Sapienter itaq; vt reliqua, Moses Deuteronomio inter maximè perniciofa animalium genera Dipfadem posuit, vbi terrificà illam describit solitudinè, in qua erat serpens flatu adurens, quippe Basiliscus, & scorpio animal insidiosissimum omnium: mox adiecit, & Dipfas: quod vt atrocius redderet, subiecit, & nullè omnino aquæ, quæ scilicet opem essent aliquam allaturæ. Eadem de causa Apollonius poëta terram aridam Dipfadem vocat. Admiratur autem Aphrodisieus, cur illi quos animal hoc momorderit, sitim illam intolerabilem Theriaca epota sedent, cum genus id medicaminis ex siccis & calidis rebus conficiatur: neq; adduci potest id alia ratione fieri, nisi mutuo consensu quodam, viperarum, quæ admiscetur, carnes antipathiam habere aduersus quodvis animal venenosum.

A P P E T E N T I A.

Neq; verò sitis ipsa simpliciter passim intelligenda, sed nonnunquam profraenata rei cuiuspiam appetentia capitur: nam & sitibundum pro maximè cupidum autores ponunt: & sitim Onirocritæ nihil aliud præ se ferre autumant, quam avidissimam cupiditatem. Ipsa porro sitis hieroglyphicè sæpe ponitur in Diuinis literis, vt Ambrosius super hydropico in domo Pharisæi curato disse- rit: nam sitire impium dicit, dum huius mundi bona concupiscit. Iam & sitire aurum, in huiusmodi significationem passim inuenias, non aliter quam & auri sacra fames, Poëta dixit. Delitescit autem, vt ad Dipfadem reuertamur, anguis id genus in insidijs inter Struthiorum oua, quæ Garamantes non ad cibum tantum perquirunt, verum etiam ad vasculorum & poculorum usum, quippe qui propter solum arenidum & exustum argilla carent, qua nos vasa nostra fictilia conformamus. Quin etiam eiusmodi ouis, quæ aliquanto grandiora fuerint, dissectis, elegantissimos sibi pileos faciunt, ex ouis singulis binos, quibus capita obtegant, eoque gestamine plurimum delectantur.

D E M E D V S A.

Edusa quoq; figmentum licet fabulosum, aliqua subministravit hieroglyphica.

T E R R O R.

Illa enim horrificis anguuum hiatibus tremenda, terroris significatum habuit. Præfectum verò caput id à Perseo, terrorè summotum ab eo patria procul indicat virtute duce, quæ per falcatum ensẽ & interpositum speculum effingitur.

P R V D E N T I A.

In historijs Theogneti antiquitatum scriptoris (nam alium poetam Comicum memorat Athenæus) Medusa legitur ex tribus Phorci filijs magis astu polens, quæ regnum à patre derelictum in magnam auxerit opulentiam, atq; eius prudentiæ causa serpentinum caput illi confectum à poetis. Cæterum Apollonius Rhodius *ὅτι τὸ ἀλεξουσίαισι κίσει*, omnia quæ morfu lædunt genita dicit ex guttis eius sanguinis qui ab obtruncato Gorgonis capite destillauit, quamuis Acusilaus nata hæc ex Typhonis sanguine asseueret. At Nicander Hesiodi testimonio *πρὸς ἄλλοις*, quippe Titanum à sanguine nata hæc mauult, quod tamen apud Hesiodum, in ijs quæ extant operibus, non inuenitur, quare nonnulli scribunt Hesiodum à Nicandro falso citatum, qui poetarum morem & licentiam non examinant, cum etiã Oratoribus, in declamandi genere tam nomina quam historias pro comodo suo commu-

A commutare, atq; etiam præter fas quædam in usum suum extorquere concedatur.

S T V P O R E T A D M I R A T I O.

Quam verò Medusam Domitianus Imperator pro pectore est gestare solitus, vt in pulcherrimo eius sigillo spectauimus, omnino stuporem quem de se omnibus in negocijs quæcumq; tractaret concitatum volebat, significasse tradunt: quamuis nonnulli non alia causa factum putant, nisi vt patris gestam usurparet: nam in pulcherrimo Vespasiani signo apud Melinos Romæ, Gorgonem huic pro pectore adpositam aspexi. Alij factum à Domitiano in honorem Mineruæ volunt, quod numi id sibi colendum præcipue susceperat: nam clypeus huiusmodi serpentum horrore præmunitus, in primis Palladi dedicatus erat. Eam Eustathius ideo Glaucopin appellatam cæferi scribit, quod ex Poëtis nonnulli dracones Glaucopas vocitarint, quamuis & à formidoloso aspectu dici posse non inficiatur, quod leones illi qui præcipue Regij nuncupantur, quosq; loco suo inter alia significata symbolum terroris esse ostendimus, glauci à colore prominentur.

P R V D E N T I A.

Neq; tamen defunt qui Gorgonis caput pro Mineruæ pectore statutum, prudentiæ, vt id superius, signum esse contendant, quæ locum habeat in pectore, qua qui præditi sunt, facile alios confundere, vel imperitiæ redarguere, faeosq; quodammodo reddere, vbi adlibuerit, possint. Apud Poëtas tamen Pallas Medusæ caput ad incitandum, vel ad terrorem incutiendum præterdit, vt tradit Ouidius loquente Perseo:

*Nunc quoq; vt attonitos formidine terreat hostes,
Pectore in aduerso, quos fecit, sustinet angues.*

Idq; præcipue cernere est in scuto Herculis apud Hesiodum: quamuis non sumnescius, esse multos qui opus id Hesiodi illius celeberrimi, quippe vt Naso, Seruantis pecudes vallibus Ascræ tuis, esse negent, alios qui ad C C L tantum carmina Hesiodi, reliqua subiuncta ab Aristophane grammatico contendat. Sanè Megacles Atheniensis legitimum agnoscit opus, sed Hesiodo succenset, quod Vulcanum finxerit matris inimicis arma fabricasse. Apollonius Rhodius & Ste-

Clichorus Hesiodi omnino esse volunt: ait igitur,

*ὅτι γὰρ ὁ ἄλλοις ἴκε δὲ Πλουκὸς τὸ ἀδύνη
αὐτὸ ἀνασείουσα. Quem Statius ita secutus est:
Secta præterdens colla Medusa
Ceu stimulis accendit equum.*

D E H Y D R A.

Ram me iam de his anguuum voluminibus explicaturus, cum maiori me obuolutum negotio conspexi: supererat enim Hydra, quæ me ultimo loco aggressa moraretur: quare ope Herculis implorata, ipsam quoq; ita confecimus.

S O P H I S T A E.

HYdræ significatum, cuius vno præciso anguineo capite, alia atq; alia euesti- giorè repullularent, multi alijs atq; alijs modis interpretati sunt: nos ea contenti esse possumus expositione quæ Plato, Euthydemo, posuit, vbi per eam perinde ac per cancrum sophisticas ait nugas significari. Hydram Pausanias vno tantum capite præditam scribit: sed enim Pisander Camireus multa illi capita

tribuit. Alcæus ὀφθαλμὸς eam vocat, ποσειδωνοειδὸς Simonides, quem Maro D noſter ſequitur, vbi dicit:

Quinquaginta atris immanis hiatibus hydra.

Sedenim hi numero vſi ſunt multitudinē ſignificante, more poëtico; numerus enim nouenarius, necq; non quinquagenarius, ex ijs ſunt qui multa ſignificant; vt illud apud eundem Maronem, Quinquaginta intus famula; pro plurimę. Ita ὀφθαλμὸς ποσειδωνοειδὸς in Arati carmine, pro multæ viuacitatis, quod ſuperius in cauda Scorpij tetigimus, & in Digni cōmentario, vbi de numeris agitur, latius expli- cuimus: vbi paſſim numeri illi recenſentur, qui tam apud Græcos quàm apud Latinos pro multitudine vſurpantur.

I N V I D I A.

Nonnulli ex peritoribus inuidiam per Hydræ ſpeciem ſignificari tradunt, ideoq; in nullo alio monſtro domitædo Herculem magis laboraſſe, quam, vt Horatius ait, ſupremo tandem fine domari comperit. Ea verò paluſtris ſingi- tur, & è fordido cœno pullulare, quod non niſi in abiectio vilisq; animo reperia- tur: qua de cauſa Ouidius inuidiam in imis vallibus latitare cōſinxit: ita reliqua B quæ ſuper ea conſcribit, ad hydræ ſignificatū omnia quadrare comperies. Nam & Erichthoniū, quem alij pedes anguineos habuiſſe, alij ſerpentem illi ad cuſto- diam datum ſcribunt, inuidiam ſignificare nonnulli arbitrati ſunt: ea enim poſt res præclare geſtas ſuboriri ſolet, & in cordis penetralibus occultari, virulento ad cuſtodiam adiecto ſpiritu. Atq; hoc illud odium eſt, quod Diodorus ex ſer- pente picto ſignificari tradit.

E D O M I T V M A V I R T V T E V I T I V M.

Habet & pietas noſtra heroas ſuos, quorū è numero fortiſimū illum cœlo intulit, qui fatalem draconem ex vrbi ſubiecto lacu quotidie proſilientem, nunc longo voluminum tractu ſpatioſa per arua latè proſerpentem, nunc ſpiris implicatū collectumq; in inſidijs per frutices & florulenta gramina latitantem, horrenda interdum letiferaq; die noctuq; ſibila diſpergentē, immani veneno- ſarum fauciu hiatu letum omnibus intentantē, nullōq; non die mortaliū aliqūe deuorare ſolitū, interfeceat. Nō temerè hæc literarū monumētis tradita, tameti- rem vti geſtam Concilia maiorū noſtrorū actis inferendam vetererūt. Videtur F enim hæc picturæ ſpecies vnūquęq; admonere virtutis, cuius telo fretus illece- bras amatorias, quę dubio procul per ſerpentē exprimi cōſuerūt, ſcedasq; volu- ptates ex lacu, hoc eſt, ex infirma fluxaq; mollitie mētis emergentes, ſinuofis vo- luminibus, hoc eſt, varijs delectamētōrum laqueis manusq; pedesq; hominū im- plicantes, artiſſimisq; vinculorū nexibus obſtringentes, nullo timore percul- ſus ſum mouere contendat, ſimulq; odiū & æſtuātia indignati cordis incitamen- ta, vnde rixæ, cōtumeliæ, calūniæ, peſſimæq; perſuaſiones ortæ, magna ſemper rerū humanarū pernicio, vti ſibila teterēq; halitus per cogitatus auresq; noſtras il- labētes extinguerē aggrediat: malos deniq; affectus, prauosq; mores omnes, q; graſſatoris veluti quodam inſultu animū incautū adoriunt, cuius puritatē, quæ per virgunculā intelligit, virulenta cōtagione turpiter labefactā: letaliq; morſu in pedes affixo, vniuerſum corpus cōtactu vitiāt, proſerpētēq; in dies magis pe- ſtilenti morbo ſcediſſimè interficiūt, firmo cōſtantiq; ppoſito perdomitet, ani- mumq; incolumitati nitentiq; ſuo aſſertū reſtituat patri. Operę precii eſt videre, quæ admodū virgunculā puellā expoſitā ad apertis faucib; rictuq; latè diducto, in parentū ac totius vrbis conſpectu iamā inuadere tētaret ingluuiſoſus draco, vtiq;

A vitq; tam præſtans animi iuuenis intrepidè eum aggreſſus, vibrato pilo, ferroq; per os medium adacto, pertranſitaq; ceruice terga illa immania transfoderit, at- tollentemq; interim iras & cærule colla tumefactum, harena moribundum ſtra- uerit, fruſtraq; volumina illa terrifica quatientem replicantemq;, pluribus tan- dem iſtibus ad ſaxum allifo capite cōfecerit, atq; ita verè fortitudinis coronam, & deorum illatus numero conſecrationem etiam fuerit aſſecutus.

PIERIVS VALERIANVS AEGIDIO VI-
TERBIENSI, CARD. S. P. D.

AP I E me facturum exiſtimo, niſi ſtudioſi meorum, qualiacūq; eſſe poſ- ſunt, rationem omnem ad te deferam, quem humaniſſimum ſemper corundem moderatorem habui. Nam durisſimis etiā temporibus, cum ea omnia deſſent quæ vniuſcuſq; ingeniu ad labores inuitare ſolent, rebusq; ſapius deſperatis nō Romam tantum, verum etiam ipſa literarum ſtudia deferere ſolicitarer, cum B præſertim eſſem non ſemel in officij ſocietatem à Bannisſio, qui de Maximiliano ſuo tam multa, tam honorificè prædicabat, imitatus, vna tamen autoritas tua in cauſa fuit, cur non ſque adeo animū deſponderē: tu enim nunc hortando, nunc monendo, nunc opem auxiliūq; tuum polli- cendo, bono me ſemper animo eſſe inſiſti. Neq; per te ſtetit, dummodo æquiora fuiſſent tempora, quin aliquod ſtudijs meis otium aliquando compararetur: quo vno ego orauitatis & beneuolen- tiæ tuæ præſidio ſuſtentatus, anguſta illa omnia ea conſtantia pertuli, quam in tot annos firmiſ- ſimam perdurare, amici dubio procul omnes admirabantur. Quem verò non confirmaſſent fre- quentiſſimæ illæ adhortationes tuæ, cum tanta me charitate cōplecterere? cum me non priuacim modo, ſed publicè etiam commendares? Poterò ne ego vnquam dememiſſe præclariſſimæ illius concionis tuæ, quam frequentiſſimo totius ne Urbis, an orbis dicam, conſeſſu, tanta vir autorita- tis habuiſti, vbi cum e re nata quadam ætatis noſtræ lumina laudibus in cælum extuliſſes, quæ tua de me quoq; ſpecula, quæ prædicatio fuerit, Roma (ſcimus quanta huic nomini vis) tunc nouit vniuerſa: in quo licet illa pietati erga te mea permiſeris, non quod merita poſtularent mea, id tamen de me iudicium testimoniūq; tuum multarum inde vigiliarum incitamentum C fuit. Hinc factum vt lucubrationes aliquot alias, tum in primis Aegyptiaca illa commenta- ria de rerum ſignificationibus, tot annorum vigilias, tot dierum atque noctium ſudores, tot in recondiſſimis rebus eruendis luciū, dandis conatus, in eam demum ſpeciem informarim, vt conſpici nullo iam meo, quamuis maximè verecundi, rubore poſſe conſidam. Quod verò in hu- iusmodi negotio abſoluendo reliquum eſt, cum vniuerſum opus inſignire nunc ſpecioſis literato- rum hominū nominibus conſtituerim, argumentaq; ipſa partiri, ne vno continenter libro com- plexa, odioſum ob rerum multitudinem volumen efficiant, amicos mihi quosdam deſignauī, quorum hortatu modo hoc, modo illud à me conſcriptum eſſet (noſti hoc πλεταρχιδου:) id enim maximè commodum viſum eſt quod ambitioni prætexerem, amicorum ſcilicet impulſu me tam multa elaboraſſe: quando hodie id plurimum vitio verti video, quod laborioſa quis aut dif- ficilia ag gredi auſus ſit, quod honeſtam induſtriam turpi otio præculerit. Inter hos autem eo- rum in primis rationem mihi habendam propoſui, qui mihi talia meditati ſuffragati ſunt: cumq; tu omnium maxime non modo album adieceris calculum, ſed autor penè fueris ne in- choatum hoc opus olim abiiceretur, mihi præcipuè delectus es, cuius nomini lucubrationum hu- iusmodi partem nuncuparem. Quod ſi meum hoc inſtitutum non aſpernatus fueris, fac ex te ſciam, quod præcipuè animal tibi velis inſcribi. Putes verò inuitatum te ad Coritianas cœnas, in quibus diſcumbent tecum Bembus, Sadoletus, Sanazarus, & plerique alij, quos à te ſummo u ij

opere diligi, & à quibus te plurimi fieri non ignoro: ubi tamen id tantum honoris extra ordinem tibi habendum sit, ut eius animalis, quod tibi apponi iusseris, ferculum accipias. Obsecro vero te pro summo meo erga te cultu & incomparabili obseruantia, ne aliter huc descendere dedigneris, quam vocatus olim ad Elegiacam Amorum meorum canam conferre te non erubueris, & meam hanc qualemcumq; grati animi declarationem eo vultu suscipias, quo me ad exhibendum huiusmodi munus totiens accendere consuesti.

AEGIDIUS CARDINALIS PIERIO VALERIANO SVO.
S. P. D.

Quantum me comouerint litera tua, suauissime mortaliu Pieri, ut sine incredibile voluptate cogitare, ita verbis satis assequi nunquam possem. Nam tamen si antiqua illa amicitia nostra, omnia quae ab amicissimo expectari possunt, ab humanissimo isto ingenio tuo mihi expectanda esse pollicebatur, non erat tamen ut unquam aut praecipue hoc tempore, diuinis illis tuis lucubratiombus, tot huius aetatis luminibus, posse me hominem admodum tenuem & obscurum inseri, sperare auderem. Sed ut nihil infelicius quam in mala ingenia incidere, ita nihil felicius, quam in bona. Mentis enim istius bonitas fecit, ut nec huius temporis absentia diuturna obsuerit, nec mea superiorum temporum negligentia, ne culpam forte aptius dixerim & peccatum. Dicis enim, cum labores rebus parum secundis, minus arridente fortuna, persape te à me fuisse in bona spem erectum, & ad melius sperandum confirmatum. Disperere am si quid unquam occurrit mihi in vniuersa vita, unde plus angar, erubescam, doleam, quam quod solus verbis isto tunc officio functus sum, cuius ego rei cum recordor (recordor aut frequentissime) non modo facti, aut infecti potius me poenitet, verum etiam mei supra quam cogitare quis posset, & piget & pudet. Quod verè & boni consulueris, & bene merentissimis istis clarissimisque viris annumerari me statueris, facis, ut cum iure illi quidem haec à te recipiant, vnus ego, cui nullo ista iure tribuantur, grauissimo obstringar aere alieno, quo quidem non sum in contrahendo promptior, quam futurus sim, si unquam dabitur, in soluendo. Animal mihi peculiare est caenis ineptum Ciconia, ubi quod non obscurum exemplum pietatis: non ab Aristotele & sensilium studiosis modo memoriae proditum, verum à Theologia arcana Hebraeorum tum culta, tum diuinis honoribus venerata. In arcanis enim cum habet locum ea auis, ut nihil possit aut reperiri sacratius, aut diuinius excogitari. Poteris, si videbitur, auem ut in hominibus pascendis ineptam, ita in alendis parentibus laudatam commendare. Quod si id minus ad rem quam tibi proposuisti, facit, dici posset, quando Ciconiam ad dapes ferre non est, columbam similem afferrì licere. Sed iam sus non ulterius accinerem. Ego non ad Corythianas caenas, ubi quandoque quasi digladiatum pugna plusquam Centaurea, sed velut in arcanum Corythium specum, qui, ut Pomponij verbis utar, mirificus & pulcher, ac paulo post totus augustus & verè sacer, habitari à Dijs & dignus et creditus. Nam si datores è caelis Dijs, quis neget antrum Aethiopiae à dijs inhabitari, qui eodem tempore Aegypti gloriam instauras, quo Turca euertit? simulque illa sensit inde malum demonem militiam delentem, tyrannide prementem, signa, statuas, marmora, & quicquid antiqui splendoris erat, diripientem. Hinc te Dijs comitibus non camenta, non saxa, non vanas pyramides, sed sapientiae veteris, sed diuinae eruditionis, sed arcanarum sacrarumque literarum sepulta monumenta reponere, ignota mortalibus arcana instaurare, luce canae doctrinae, quam à Graecis abesse audiuit Solon, post tot secula ab inferis reuocare. O felicem Aegyptum: longe quidem illa felicitior à te facta est cum cecidit, quam cum staret: illa enim humi sita à Selym Turcarum principe occupari potuit, haec ut sapiens Ciconia altum in caelo nidum struens, in aeuum tuta viuet sempiternum. Vale. Roma, X. D. XXV. VII. Id. Aprilis.

PIERIUS

PIERIVS VALERIANVS BELLVNENSIS AD AEGIDIVM VITERBIEN. CARD. DE IIS QVAE PER CICONIAM, MEROPEM, CVCVPHAM, IBIN ET GRVEM significantur, ex sacris Aegyptiorum literis.

BCC E tibi, Praestantissime vir, Ciconia illa tua pietaticultrix, Sacerdoti omnium pietatissimo dedicata, quam tu scilicet non reliquis tantum volucris, verum & vniuerso animantium generi solitus es antepone: quippe quod adeo peculiaris & ingenua sit illi pietas, ut & ipsum humanum genus, in huiusmodi capienda adorea, longo post se interuallo reliquisse videatur. Hinc non in Aegyptiacis tantum hieroglyphicis sculpta, verum etiam in Romanorum principum numis summo cultu cusa reperitur.

PIETAS.

Vldere enim est eam passim in Hadriani numis, inscriptione etiam adiecta, PIETAS AVGVSTA. Significabat haec hominem erga parentes pium, & verè charitatis officijs insignem, quippe quae parentes nunquam deserat, senectutem eorum curans, non modò senescentium, sed quotiescunq; opus est ut alantur opera liberorum. Alites enim haec nec patrem neq; matrem errare huc illuc cibi causa patiuntur, sed operam dant ut in cubili maneant, & eorum labore pascantur, quos ipsi genuerunt, educaruntq;. Vnde pietatissimum illud ἀειπαιλαργῆν, usurpatum in adagijs. Et antiquesima lex Pelargica, honore nominis his auibus habito, de parentibus, ut ita dicamus, renutricandis. Sed quas nos, rogo, mortaliu aut naturae ipsius leges curiosius vestigemus, cum in sacris literis, post tria illa de diuino cultu praecipua in Decalogo contenta, primum rerum humanarum decretum à summo Deo sit, Parentes venerari: quae doctrina apud Hebraeos primum popularibus literis mandata est, ut omnibus esset in promptu fugiendorum expetendorumq; notitia. Identidem verò nos admonent diuinæ literae, ut si diuturniore vita frui cupimus, & patrem, & matrem cum primis honore prosequamur. Vnde senariolus ille dictitatus in scholis,

C *Ἰναυδὸς βρώσεις ἡροβοῦκῶν ἐδὲ γονεῖς,
Diu viues, senectam si parentum nutrias.*
Quam sententiam Homerus ita sibi surripuit: *ἐδὲ γονεῖς
Ἰπερθεῖ Ὀδυσσεὺς ἀπειθεῖα μιν ἠὲ δὲ οἱ αἰών.
Et quoniam charis nunquam genitoribus aequum
Reddidit officium, immatura est morte peremptus.*

Cæterum Athenienses eos tantum filios huic legi addictos voluerunt, qui vel disciplinis, vel honestis artibus fuissent à parentibus instituti: qui verò negligenter educati essent, nihil eos parentibus debere. In hanc sententiam Boëtius historiam recitat minimè contemnendam, libro de Institutione scholastica, de eo qui malè à patre institutus, cum post multa & enormia scelera per patris indulgentiam perpetrata traheretur ad crucem, accessit ad se patre, quasi pietatis officio, veniam actæ per flagitia vitae petiturus, dum osculum se ferre simulat, ei nasum dentibus amputauit, memorabili nimirum omnibus exemplo futurus, educationem esse, quae vniuscuiusq; vitam instituat, & siue boni, siue mali euaserimus, vni illi acceptum ferre nos debere. Neq; obijciat quis, ingenium vnicuiq; suum in ytero matris ipsius attributum, cum vel in brutis animalibus Lycurgus, con-

u iij

cione super liberorum institutione, rationeque legum ferendarum habita, ostenderit ex duobus catulis, quos ab eiusdem matris vberibus subductos, in syluis alterum, in culina alterum educandos curauerat, vbi aliquantulum adoleuissent, in media concione simul emissos, ad patinam hunc in medio positam, ad lepore illum, qui statim emissus erat, insequendum accurrisse. Atque hoc illud est quod apud Horatium legimus:

Venaticus ex quo
Tempore ceruinam pellem latrauit in aula,
Nilitat in syluis catulus.

At quanto magis honorandum est ingenium Ciconiae, eo magis damnandum est humanum genus, cum satis olim celebres ciuitates eò impietatis ferantur irrupisse, vt senes quicumque sexagesimum aetatis annum excelsissent, de ponte in subiectum profluentem deicerentur: aut si fabula est, tam perditio fuisse quam ingenio, qui rem vsque adeo abominandam commentari sit ausus. Vt cumque, fabula inde ansam cepit, quod aliquando senes eius aetatis Romae in Senatum ad ferenda suffragia non admitterentur. In Comitibus vero per pontem, qui colluculos duos iungeret, transitus erat: qui vero prohiberentur eò accedere, Deponant appellabantur. Sed vt manifestas fabulas, bona Festi & Erasmi venia omitamus, alij lege longè iniquiore sanxerunt, ea aetate senes mortis inter se certamen inire, vt inutilis, quod illi censebant, aetas facerent, victusque necessaria & iuuenibus & adultis viris largius suppeterent: quod moris in Iulide Co insula vrbe Menander fuisse notat, vt apud Stephanum legitur. Menandri vero verus qui superant, ita legi debent:

καλὸν τὸ κίον νομίδιον εἶναι φανία,
& διαδάξασθαι τὴν νεότητος, & τὴν νεότητος.
Lex pulchra Cœa ciuitatis Phania,
Cui lata non est vita, ne tristis fiet,
Ferro iubentur praefecare incommoda.

Vltimum hoc, quae legis sanctio est, apud Stephanum non habetur, sed ex historia omnino subiungendum.

IN piscium Commentario cum Hippopotami significata recenseremus, memorabile illud Aegyptiorum documentum recitauimus, quo illi sceptri regia in summa parte Ciconiae capitibus insignita faciebant, fluuiialis equi vngulis in anum appensis: ex eo innuere volentes, amplexandam, colendam, suspicendamque esse pietatem, gratumque animum ingrato praefarendum: impietatem vero, cuius hieroglyphicum est Hippopotamus, pessundandam. Amphibium enim animal hoc patrem solet de matris coitu, quem affectat, malè multare. Id sceptri in ahenea Bēbi tabula ita habetur.

IMPIETATI PRAELATA pietas.

DE MEROPE.

Vnt qui Meropem etiam in hoc statuent significato, cui pietate eandem in parentes Aristoteles attribuerit. Eam Aelianus omnino in Ciconiarum genere posuit, esseque in parentes ea nutricandi pietate, vt eorum senium haudquaquam opperiat, quibus pietissimam educandi cu-

Adi curam impendat, sed quamprimum volare ceperit, sponte animum ad necessaria parentibus subministranda conuertat: quapropter eam auium iustissimam appellauit. Figuram eius apud Simeonem quendam Antiochenum, qui multa de animalium vi medica descripsit, ita traditam inueni. Meropi animali volatili pectus esse accipitrinum, ventrem albicare, tergum & apicem auro similem, genas candidas, rostrum magnum, indeque nomen consecutam, quod procliuis admodum sit ad contrahendam cum humano genere amicitiam. Homines enim *μειροπια* appellare praecipue Homericum est. Sunt qui gangrenam eam vocent. Id vero insigne est in eius ingenio, vt paritura huc & illuc transmigrat identidem, vt ita fallat, neque facile partus eius deprehendi possit. Verum enimvero diuersum hoc Merops habet a Ciconia, quod cunabula in terra facit, corporis grauitate sublimi petere prohibita: in specu itaque nidificat, sex pedum defossa altitudine, quod & de Calsita fabulose perhibetur. At Ciconia nidum in altissimarum abietum verticibus ponere comperitur, quamuis quoniam loco veniret, quove se referrent Plinianis adhuc temporibus incertum erat. Sed quantum ad regium illud sceptrum pertinet, Plutarchus hoc de grue sentire videtur, opusculo cui titulus, Quae nam sint prudentiora animalia, terrestria an aquatica. Grucem enim facit fluuiiali equo oppositam, ea qua de superius causa dictum est.

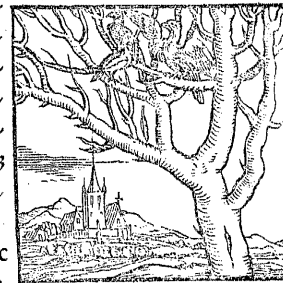
DE CVCVPHA.

Hilippus ille, qui fragmenta quaedam ex hieroglyphico literarum Aegyptiarum interprete, cui Horapollinem nomen faciunt, satis curiosè collegit, & Graeco sermone scripta posteritati commendauit, Cucupham quandam nominat in huiusmodi pietatis significatum. Nomen mihi, vt ingenuè fatear, nondum cognitum vocabuli nouitate, siue potius ea Cicum sit, quae & ipsa parentum curam suscipit, & a Latinis inter Ciconiarum genera recensetur. Sedenim in his facile sum is, qui certiora compererint, acquieturus.

GRATVS ANIMVS.

Sed utcumque, gratum animum is per eius alitis hieroglyphicum significari dicit apud Aegyptios, propterea quod vnum hoc animal (ita enim illic habetur) ante alia omnia genitoribus senio confectis eodem modo gratiam rependit, quo ales ipsa fuerit educata: in eodem enim loco vbi fuerit a parentibus nutrita, eis nidum parat, pennas vellicat inutiles, eoque cibum importat (*κρόφω* enim in manu scriptis codicibus antiquis, non *κρόφω*, legitur) idque quoad resumptis pennis ipsi sibi sufficere queant. Atque haec est, quam ait in sacris sceptris prerogatiuam habere. Apud Suidam in Reciconiadi proverbio, vt nouo vocabulo verbi Graeci proprietatem explicemus, nimirum legere est, in eiusmodi sceptris *κρόφω* adsculpi, quae dubio procul Ciconia est. Atque ego animaduerti quibusdam in numis huiusmodi sceptri speciem Ciconiae capite insignem esse.

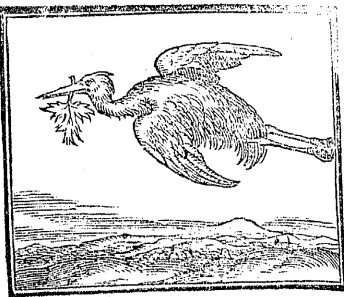

VERNVM TEMPVS.

Habetur & tepidi temporis hieroglyphicum Ciconia, quippe quae adueniente hyeme in tepidiores regiones transmigrat, verno vero tempore nos inuisit: quare Petronius eam felici compositione exulyemen vocauit. Hinc in aetatis pictura Ciconiam nonnulli addidere, quando constat eam ex erraticis aibus aetatis adueniam esse.

Inuenio & munimētum ab insidijs atq; ve-
nificijs per Ciconiā platani folium gestan-
tem significari: ea siquidē huiusmodi folio ni-
dis imposito, editis ouis ea ab noctuarū iniu-
ria defendit. Compertū enim est, si noctua ea
contigerit, fascinari: incubationem quippe o-
mnem, ac si oua essent subuentanea, irritā fie-
ri, quod obseruauit *Ælianus*. Nouit verò Ci-
conia amuletum id, vt eò nō accedat noctua,
vbi platani folium fuerit. Quid enim cōmune
esse potest aliti letali cum arbore geniali? Vel
eam inesse folio vim dicemus, vt ab eiusmodi
fascinatione valeat oua liberare.

MVNIMENTVM AN
insidijs.

M E D I C I N A.

Quod si Ciconiam ore tenentem origani ramusculum quis figurarit, hiero-
glyphico eo medicinam sibi comparatam indicabit: nam eius herbæ pa-
rtitione Ciconiæ stomachi fastidium leuant.

VIGILIE SPECVLATIONES'QVE.

In augurali disciplina Ciconiæ vigiliarum custodumq; vrbium signa perhi-
bentur, propterea quod ædiū fastigia & acroteria plurimum inhabitāt. Hinc
augurium *Attilæ* dederunt, futurū vt *Aquileiam*, quam per triennium obse-
derat, multisq; oppugnationibus attriuerat, expugnaturus esset: visq; siquidem Ci-
conia vno impetu ex vrbe migrare, scetusq; suos sublato rostris per rura foras
asportare. vnde ille vrbem euestigio perituram præfagiuuit, ostensocq; militibus
augurio, expugnatione perquam properē parata, voti compos euasit. Et, si par-
ua ponere cum magnis licet, *Patauij* sub *Ezelini* dura dominatione, cum iniecta
esset *Iordano Bonzio* viro strenuo tyrannicidij concepti calumnia, ob quam is
damnatus est, domusq; eius dissecta, & à fundamentis euerfa, obseruatum est
paucis antè diebus Ciconiam, quæ in summa illarū ædium turri nidum struxe-
rat, paulatim nidum ipsum auellere ccepisse, moxq; eum in *Manfredi Cuticelli*
turrin transulisse, ibiq; oua posuisse: quod casu factum credere difficillimū est.

MILITARIS DISCIPLINA.

Et & militiæ hieroglyphicū Ciconia,
in ea siquidem frequenter illud agita-
tur, qua quis ratione locum ponendis ca-
stris præcipiat: vel si maior ingruat vis,
quo pacto motis castris hostē fallat. Com-
pertum verò est huius generis alites ma-
gno numero certo cōgregari loco, ex om-
niq; prouincia omnes in vnū cogi, vt nul-
la sui generis relinquatur cui liberū sequi
fuerit, idq; prædicta veluti die: & siue di-
scedant, siue adueniant, etiam obseruātes
fallunt, quod nocturnis vtruncq; tempori-
bus aggrediuntur. Quid quod & conci-
lia inter se in cōcionis morem agitare eas
obseruatum est: vt in *Comē* *Pithonis* pa-
tentibus *Asiæ* campis congregatæ inter se cōmurmurant, tamq; seuerè discipli-
nam

A nam hanc exercent, vt eam quæ nouissimè aduenerit, lacrent, atque ita cæteris
negligentiæ castigatę admonitis, castra subito volatu mouent, & vnanimi pro-
fectione commeant.

H O S T I S P R O F L I G A T V S.

Primū verò illud optimi est imperatoris munus, vt hostes longè à patrijs
sedibus summoueat. Serpentem loco suo belli & ingruentis calamitatis esse
signum, multis ostendimus argumentis: atqui nullum animal contra serpentes
acrius, neq; assiduè magis dimicat, quàm Ciconia: quare honos illi serpentium
exitio habitus, capitalēq; fuit plerisq; gentibus, si quis Ciconiam occidisset, pœ-
na eadem legibus statuta, quæ homicidis: quod *Theffalos* religiosè admodum
obseruasse, tradit *Plinius*, & pleriq; alij. Et apud *Stephanum* de vrbibus legas,
θεσσαλία οὐ πώτῃ ἐκέστῃ τελαργὸς κτείνειν, εὖ γὰρ τῆς χάριτος ὀφείσεται αἰνεῖσθαι. Id quod notatum vo-
lui, ne quis *τελαργὸς* legeret, vt in vulgatis habetur exemplaribus. Vnde fortè fa-
ctum, vt dum illi vtili hac de causa parcitur, prohibitum sit eam mensis inferre,
non aliter quàm bouem olim occidere atq; ciuem, eidem subijciebatur suppli-
cio. Sed veluti neq; boui perpetua fuit immunitas, ita Ciconiæ in culinā & ipsæ
raptæ: in quo tamen hoc illi accessit honoris, vt cum delicati alij cibi plurimum
ab hoc vel illo ganeone priuatim conquisiti laudatq; fuerint, vna Ciconia edi-
cto *Prætorio* epulis inferri meruerit: de quo *Flaccus* in *Gallonij* gulam, qui aci-
penserem tantum approbabat, ita scripsit:

*Quid tum Rhombos minus aquora alebant,
Tutus erat Rhombus, tutiq; Ciconia nido,
Donec vos autor docuit Prætorius.*

Nam *Ruffus* quidam vir *Prætorius*, vt apud *Porphyriōnem* legimus, quidam
Asellum dicunt, instituit vt Ciconiarum pulli manderentur: isq; mox repulsam
in *Prætura* passus, huiusmodi scazonte proficissus est:

*Ciconiarum Ruffus iste conditor, Hic & duobus elegantior Plancis,
Suffragiorum puncta non tulit septem:
Ciconiarum populus vltus est mortem.*

Cornelius *Nepos*, qui principatu *Augusti* obiit, cum scriberet de saginādis ali-
tibus, turdosq; paulò antè cceptos saginari monuisset, addidit, Ciconias magis
placere quàm *Grues*, quamuis longè secus humanum mox palatum iudicauit:
nam *grues* inter primas, *Iouij* etiam nostri iudicio, commendantur.

I R R I S I O.

Prætereundus nō est *Persianus* locus, per quem Ciconiam illusionis & sug-
gillationis signum haberi dicimus, vbi dicit:

O Iane, à tergo quem nulla Ciconia pinxit.

Ad id scilicet respiciēs, quod petulciores homines cum quempiam ludibrijs in-
cessere aggrediuntur, soleāt digitis in vnum adstrictis exporrectisq; quasi cico-
niani rostri speciem reddentes, identidem pinfando abeuntes eludere, qui mos
in principum aulis frequentissimus.

D E V S.

Addemus & illud, posse etiam hieroglyphico *Dei* Ciconiam ea ratione figu-
rari, quod his alitibus non inesse linguam obseruatū, ideoq; earum vocem
murmurationi potius esse similem quàm clangori. Nam & *Crocodilum* ea de
causa *Dei* simulachrum *Ægyptij* statuebāt, de quo suo dictum *Commentario*:

elinguis enim omnino est crocodilus: id est tam significat Deum tacito omnia si-
lento perficere, quam non debere nos super eo loqui, quem nulla queat huma-
ni vis ingenij satis admirari.

ANIMVS DIVINIS INTENTVS.

Nec verò minori obseruatione dignum illud, quod purum animum, supra
terrenas fæces elatum, & diuinarum tantum rerum meditationi deditum,
per Ciconiã hieroglyphicè significat sacrę etiã nostrorũ literę. Fastigia enim api-
ces rerum semper quæritat Ciconia: quicquid Hebraicã sequuntur lectionẽ apud
Psalmographum, quod vulgò legitur, Herodij domus dux est eorũ, ij reddunt,
Ciconiã domiciliũ abies præbeat; vel, Ciconia nidum suum ponit in abiete, ar-
bore scilicet supra reliquas verticem attollente. Quod quidem ex Hebræorum
disciplinis memini te, Pater amplissime, pro concionibus declamitare, nidus sci-
licet eius alitis in excelsissimis abietibus positos ostendentem, multa super ea ex
vndecimo Leuitici capite, octauo apud Hieremiã, quinto apud Zachariã, & ter-
tio supra centesimum Psalmo memorantem, præcipue verò XXXIX Iobis lo-
cum declarantem, qui non intellectus longè alienum habeat sensum, quam ple-
rius interpretes opinati sunt. Quædam enim ibi enumerantur animantes, præci-
pue autem aues, in quibus multa, in primis quæ manifesta atque clarissima appare-
t prouidentia, inter quas Hæsidia ista tua est, quam nostram esse Ciconiam (ide-
nim rectè memini) contendebas, de qua dictum ab Iob: Num illa relinquit hu-
mi oua sua, vt quæ puluis excafaciat, pes opprimat, fera calcet? Quem locũ in-
terpres tuus enarrans, ait nequaquã ita esse, sed Hæsidam auem vt clementissi-
mam, ita & prudentissimã, eminentissimis in speculis arboribusque, montiumve
aut ædificiorum apicibus nidificare, humo humilibusve locis minimè credere
animalium accessum, omnesque fortunę casus inaccessæ altitudinis altissimo con-
filio cauere: quamuis Latinus interpret, oua eam humi relinquere tradiderit.
Velle verò theologos, quos enumerabas, multa inesse Ciconiæ diuina lumina,
omnium supremum, quo maximè dando clemens appareat Deus. Nasci præ-
terea plerasque, imò innumerabiles animas tantæ lucis fastigio ineptas, raras ad-
modum aptas, propterea quod corpore mortali obiectæ sunt, cuius si quando
obliuiscantur, gradum illum eminentissimũ, vt astrum proprium, semper ante
oculos habituræ sunt, ita vt nidum illum antiquum agnoscant, quæque inferiora
illo sunt, contemnant & aspènantur.

Habet & hoc Ciconia commune cum su-
peris, quod, vti dicebamus, bellum illi as-
siduè cum serpentibus est: quod quidem ani-
mantium genus ita prorsus terrestre est, vt hu-
mi repat, humi semper vel adhærescat, vel in
abditissimas se terræ latebras occultet. Ita ani-
mus qui mortalium delicias auersetur, terre-
nosque affectus humi propemodum obuolu-
tos longè summoueat, & penitus amoliatur,
per hieroglyphicum huius alitis, quæ serpen-
tem dilaceret, aptè significabitur. Serpentem
verò inter alia significata petulcorum voluptatũ, molliumque illecebrarum sym-
bolum esse, plerisque locis toto hoc Opere declaratum est, suo
verò Commentario plenissimè.

VOLVPTATVM ET MALO-
rum affectuum dissipatio.

ANI

ANIMVS AD HUMILIA DEIECTVS.

Ad hunc itaque modum Ciconiæ nidulantur: sed si super ea vnquam mentio
fit, quod humi oua deponat, alterius significati gratia confictum, quasi rem
ab ingenio suo alienissimam aggrediatur: eritque Ciconiæ humi oua deponentis
hieroglyphicũ, animus ad humilia deiectus. Aliqua est omnino anima talis, atque
vtnam non innumerabiles huiusmodi reperirentur, quæ, licet totæ in res diui-
nas vergant, totæ assurgant, totæ humanas res cõtemnant, totæ diuinis aspirēt,
quadam tamen vulgariũ animarum labe contagioneque fit, vt cum aliis morta-
libus versentur, eorumque curas inanissimas in necessariis parandis, in periculis
vitandis, in familia, domo, agris, honoribus, aliisque id genus seccētis procuran-
dis imitent. Atque ita auis cœli gratia nata, dum ad humana serpit, humi oua col-
locare dicta sit, & à sanctissimis naturæ suæ institutis aberrare. Memini verò
et illud disputasse te, Latinorum aliquot per Hæsidam Calsitam interpretatos,
fabuloseque Gelliũ fabulam cõmentum de nidificatione in agris & in segetibus:
sed eum apologũ, non historiam scripsisse: dicebasque Latinos nostros, vnã cum
B Grecis, quippe qui sint ad diuinos sonos soli barbari, cum sacris literis careant,
aspirationem grauem in c literã mutare solito, et pro filio Noa, Ham, scriptita-
re Cham: pro Ahab, Achab: pro Ohozia, Ochozia. Et Blondũ in asportãdo di-
ui Marci corpore suum tergis operto, exclamatum scribere, Cancir Cancir, ab
iis qui Alexandria custodes erant, cum Hæzir Arabum lingua enunciaissent,
quæ vox suam sonat: esse verò Arabum linguam Hebræorum linguæ non absi-
mitem, & hos & illos æquè suillam abominari, manifestum est. Qui quidem er-
ror à quodam nostri temporis nouo interprete, omnibus diuinarũ institutio-
num ex historia tam veteris quàm nouæ libris, supraquã dici possit auctus est.
Sed hæc alij viderint. Nos quæ ad alitis significata spectare videbant, quæque ad
rem ipsam attinerent, ita vt vides, qua potuimus cura collegimus,

*Ne tua dicta vagis nequicquam credita ventis,
Effluxisse meo forte putes animo.*

Hæc demum est illa Ciconia quam per literas apponi tibi iusseras, Pater sapien-
tissime, insipida illa quidem futura, nisi aromatibus ex Arabia illa tua petitis, lar-
geque superfusis, commendationem aliquam acquisierit. Sed iam reliqua huius
C generis aggrediamur.

DE IBI.

Ibi nunc dicere consentaneum est, quæ quidem omnino est Cico-
niæ species, excelsa ea quidem, rigidis cruribus, procero rostro, mul-
to tamen alia quàm nostra. Atque eadem in Ægypto duplici genere
distinguunt: sunt enim aliæ candidæ, aliæ nigre. Candidæ apud Pe-
lusiũ tantum non sunt, cum in reliqua tota Ægypto habeant: ideo verò candidæ
appellatæ, quia capite sunt & collo penè candido, reliquo tamen corpore nigri-
cante. Nigræ contra apud Pelusium tantum, in cætera Ægypto nullæ. Sunt ve-
rò hæ nigræ totæ cruribus gruinis, rostro maxima ex parte adunco. Sed quæ
candidæ dicuntur, pedibus sunt humanis propè similibus, & graciliori capite.

ÆGYPTVS.

Quæ quidem geminæ species in Ægypto tantum repertæ, argumentum de-
dere, vt Ibes geminæ pro Ægypto ipsa figurarentur, vt pote quæ ei tantum

x

regioni familiares & proprię essent. Eas in huiusmodi significatū passim in obeliscis videas. In numis verò Q. C. Mari, obseruauimus Ibes Elephanto adhibito, earū quippe regionū hieroglyphica, quas ipsi ditioni Romanę subiecissent, aut in quibus æternę memorię aliquid dignū effecissent. Sunt verò aues hæc ita Ægypti proprię, vt extra eam regionē viuere nō possint, asportatęq; ocysimē moriantur. Est & alia ratio cur Ægyptū hieroglyphicē significarent Ibes: nempe cū ea regio Delton, à Δ Gręcā literę figura nuncuparetur, eam cum Ibibus similitudinem habet, quod alites hæc literam eam incessu pedum, interstitio ad æquales trianguli lineas diducto, figurare videantur: idemq; rostrū patefactum signat: πειρήνη τῆς τῆς ἀποδείξαι πῶς ἀλλήλας, καὶ πῶς τὸ εἶναι τὸ ἀποδείξαι τῆς ἀποδείξαι.

C O R.

Q Voniã verò Ibis Mercurio in primis dedicata erat, qui totius cordis & sermocinationis dominus habebatur, ales ea cordis hieroglyphicū proponebatur: nam et alibi cor in thuribulo positū, Ægypti habere significatum ostēdimus. Verūm alia ibi ratio. Quod verò ad Ibin pertinet, auis ea simulac nata est, si perpendatur, duas æquę drachmas ponderat, Plutarcho referente, quod vti, que pōdus est par cordi nuper nati pueruli: πῶς γὰρ ἴβις φασὶν ἐκκαλαφθῆσαι διὰ τὸς ἑλεγε δύο δραχμάς, ἵσον ἄρτι παιδὶν γεγενῶτος καρδίας. Medici verò causam aliam adducunt, quia scilicet suapte natura Ibes cordi mirificē conferant, de quo apud eos locupletius. Sed enim super hoc in Accipitre plura.

E Adem, quia medicamenti genus quod in maximo ad salubritatem vsu est, cōmonstrauit, rostri aduncitate per eam partē se proluens, qua reddi ciborum onera maximē salubre, & in primis necessarium est: ito illa gestu figurata, salubritatis apud Ægyptios hieroglyphicū fuit. Eo autem præsentaneo remedio cū vulgō vterentur Ægyptij, euenit, vt postquam eius vtilitas vniuerso terrarum orbi comunicata est, dictitatum sit, in Ægypto omnes esse Medicos: quod ab Homero sumptum multi postea vsurparunt. Accessit huc ciborū abstinentia, succorum herbarumq; non incuriosa cognitio, de quibus licet alij multa, plurima tamen Ægyptij deprehendēre: institutumq; apud eos, vt singulorū morborum singuli essent Medici, vnde Medicorum illic coaluerit multitudo. Alij eam afferunt causam, cur Ibes salutis simulachrum essent, quod ex Arabia in Ægyptum volent alata serpentes, quibuscum Ibes certamen in eunt, Ægyptiosq; ab earū iniuria defendunt. Earum verò serpentium alæ minimē pennate perhibentur, sed vespertilionū alis perquam similes, glabra subtiliq; membrana quadā insignes. Nota est historia, quemadmodū Moses florente iam ætate, vt Iosephus memoriã prodidit, Ægyptiorū copiis aduersus Æthiops hostes infestissimos profecturis, dux à Pharaone, ita oraculo præmonente, electus: quia is per loca magna vi serpentū occupata ducturus erat, vim Ibi dum ingentem papyraceis instrumentis in arcarum speciem contextis incluse-

SALVBRITAS.

rit,

A rit, incolumemq; ita exercitū earum alitum ope præsidioq; ad hostes traduxerit.

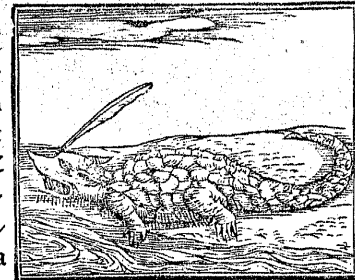
Perniciem aliquam ex institutis optimis sanosq; consilio subsecutam Ægyptij significare si voluissent, Ibin & Basiliscum facere consueuerunt: siquidem ex Ibidis ouo Basiliscum nasci, pleriq; veterum tradiderunt. Causamq; insuper eam philosophi afferunt, quod auis ea multiuora sit, & serpentum venenatorumq; genus omne abliguriat, quorū virulenta putredine oua ipsa prædita, animal id perniciosum efficiant. Ægyptij sanē cū Ibin alioquin egregiē colant, oua tamen eius, ne quid tale progeneretur, inuenta frangunt,

MALVM EX BONIS INIITIIS subsecutum.

INEFFICACIA voti.

Desidem ac adeo, eneruatam hominē, vt nulla in re sibi sufficere possit, frustraq; B omnia tentet & aggrediatur, neque vllius rei compos per summam ignauiam euadat, hieroglyphicē significare si vellent, Crocodilum Ibidis pennam in capite gestantē effingebāt: compertum enim est animal id ad rapinam & impetum alioqui promptissimū, si penna Ibidis demulceatur, ita obtorpescere ac debilitari, vt immobilis reddatur, omnem pristinæ rapacitatis violentiam obliuiscatur, tanquam aliqua fascinatione sit repente demutatus. Quinetiam serpentum genus omne reddi immobile penna huiusmodi ipsis iniecta, ex Democrito tradit Florentinus libro de re rustica.

VOCALIS PRIM A.

E Rat & Ibis auis primæ literæ symbolum: siquidem Plutarchus ait Mercurium, qui primus literas Ægyptiis cōmunicauit, Ibin primam esse literam voluisse. Sedenim ipsa quoq; literarum elementa non apud Ægyptios tantum, sed etiam apud Græcos Romanosq; hieroglyphicū aliquid habuere: vt, A indicium erat absolutionis, C condemnationis, N verò & L, comperendinationis, per quam non liquere significabāt. Vniuersi enim iudices, vt Pedianus ait, in istam tabellas simul coniciebant suas, singularibus literis signatas. Interdum etiam sententiã suã cur quis damnaret, aut cur absolueret, perscribere consueerāt.

DE D A G N I D E.

I Nter Ægypti aues celebris est Dagnis, ab infesta mordacitate ita nuncupata: δάκνω enim mordeo est.

E B R I E T A S.

P Er eam supra coronam aliquã statutã, ebrietas significabatur: eas enim volucres Ægyptij in symposiis, quibus redimiti essent coronis aduincire soliti sunt, vt assiduē morfiunculis vellicando cantandoq; potantes dormire non permetterent.

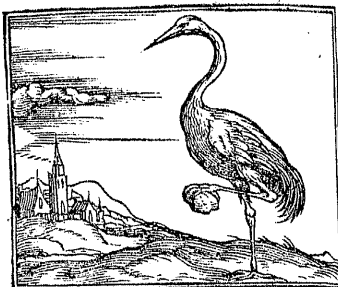

Ruum significata in postremis minimè habēda sunt, quibus multa cum humana diligentia, rectēq; regendæ familiæ ratione, communia sunt.

Sed illud in primis referam, quo exercitus ducem ab hostium insidiis se custodientem significabant. Proponebant quippe Gruem vigilem, hoc est, lapillum pede sustinentem: ille enim excubias ordine suo tota nocte disponunt, lapillumq; ideo prensant, ut lassatis somno decidens indiligentiam coarguat. Cæteræ dormiunt capite subter alam condito, alternis pedibus insistentes. Philippus ille, qui breuissima Horii Apollinis lemmata in Græcam linguam traduxit, loco hoc *ὑπὸ ποδὸς ἕσθ' ἕδνους* Romano vocabulo tunc à Græcia cum imperio recepto, vsus est. Harum alitum vigilantiam imitatus Alexander Macedo, si quando peruigilandum esset, ne somni violentia opprimeretur, vas aheneum propè thorum adsistebat, supra quod brachiū exporrigebat, pilam, ut Ammianus Marcellinus ait, argenteam manu complexus, quæ si quando ipse somno vinceretur, elapsa, sonoro strepitu somnum abrumperet. Sedenim idem autor Iulianū Cæsarem absq; pila, vel instrumento alio, quotiens & quantum voluisset, euigilasse profitetur.

CUSTODIA.

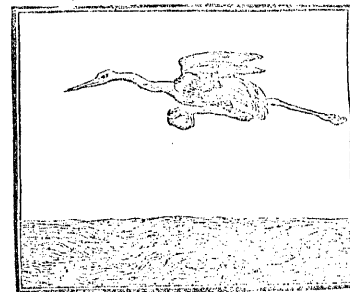
Ex eo verò collegio quod Grues celebrant inter se nonnulli dicunt democraticam hieroglyphicè significari: cum pluribus enim cōsultandū, si quid rectè fecisse voluerimus, & felicè rebus nostris successum optauerimus. Æsymnio Megarenensi honestissimo loco nato, dum super hoc consulta posceret, respondisse Apollinem Delphicum ait Pausanias, referret ad multos, si gerere quid feliciter vellet: plurimorum enim sententiis auditis, facile est quod optimum sit discernere. Eadem causa Megarenenses, ne vllam interpretandi oraculi occasionem amitterent, vel quidpiam quod intelligi potuerit præterirent, comitia ad heroum sepulchra habere deinceps decreuere: nam plures esse mortuos manifestum. Sanè quidem apud nostros consensus vniocq; partium in eandem sententiam aut rem, Latino vocabulo formā ab ipsis Gruibus videtur accepisse, ut inde CONGRUERE, pro conuenire dicamus.

DEMOCRATIA.

Si autē volantem Gruem cum lapillo pinxissent, hieroglyphicū id prudentiam significare dicebat. Ex probatissimis enim autoribus didicimus, Grues, dū in sublime volant, lapillū ideo gestare, ut lapsu illius explorēt, supra terrā ne an mare

A mare volitent, quod intelligunt ex sono, ac proinde cōsidendū ne, an vterius procedendum sit. Maximus Tyrius causam aliam memorat lapilli assumendi. Nam quoniā in volatu fluitare videntē instar nauis, quam agitēt impellantq; vndē, suæ sibi consciæ imbecillitatis, anteaquā volatui se credant, lapillum rostro suscipere, quo vnaquæq; earum veluti firmamento vacillaturi volatus vtatur, eamq; habeat salutis suæ custodiam. Atque hoc est quod apud Solinū legas, Grues harenam deuorare sublatisq; lapillis ad moderatam grauitatem faburrari. Quarum prudentiam cum Deucalion nō ignoraret, cum à diluuij clade seruatum aiunt Gruum beneficio: hunc enim Pausanias ait ad superuolantium Gruum clangorem enataste, atq; ideo montem, in quem demum euasisset, Geranium, in harum alitum honorem, appellasse.

B Quod si absq; lapillo volantem Gruem figurassent, hominem sublimiū indagatorem, & eorum quæ terra procul, & à materia remota sunt studiosum, significari volebant. Ipsa enim præpes altissimè volat, ut longè lateq; speculet. Quod si sublidere nubes infra despexerit, nunquā ad terram se demittit, vsque adeo tempestates & ventorū procellarumq; motus summo studio declinat, ut pote quæ sit quietis amantissima. Si verò acciderit ut in tempestate aliqua deprensā sit, confestim ad terrā se cōfert, atq; humi potius quiescit. Quod si quam in alitem Plotinus hominē transmutari dixerit, qui absq; sapientia sublimia tractauerit improbius, cum nullam ille speciē ponat sublimis huius volatus, nempe Gruem ipsam ex Plotini sententia commodè pinxerimus.

SUBLIMIUM RERVM INDAGATOR.

Perseuerantissimi mores. Vicherrimum & illud est, quod alij excogitarunt, hominem qui cum ætate mores minimè cōmutauerit, sed eodem semper ingenio perseuerauerit, per Gruis pennas indicare. Reliquarum enim auium pennæ per ætates ferè omnes mutantur, nigrescerēq; in senectā perspiciuntur, sed Gruum eodem semper colore perseuerant.

PERSEVERANTISSIMI MORES.

Quinetiam in moribus eadem propositi constantia cōsideratur, cum Grues in volatu ordinem pertinacissimè seruent. Quare Palamedes apud Philostratū Vlysi obiiicienti literas, non ab eo, sed à Gruibus inuentas: respondetis, Grues quidem, quod ad literas attineat, nihil adinuenisse, verum ad ordinem, quem nunquam Vlysses seruare didicisset, earum curam referri. Vlysses enim aiunt quotiens in bello aut Hæctori, aut Sarpedoni, aut Æneæ obuiam fieret, ordinem deserere solitum, & ad imbecilliora declinasse.

ORDINIS OBSERVATOR.

Indefatigatum verò laboribus hominem significātes, alas vel pedes Gruum in manibus eius statuebant: ferunt siquidem non lassescere vllō labore, qui nervos ex alis aut cruribus Gruis habeat.

LABORIS TOLERANTIA.

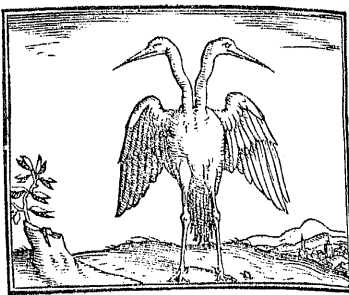
Inostentis Grus biceps feracitatis indicium est. Appion enim tradit, Oenæo in Menide rerū domino bicipitem Gruem apparuisse, vberimāq; eo anno au-

nonam in Ægypto fuisse. Ad hæc, auem sub alio Rege inspectâ quatuor capitibus insignem, lætissimumq; frugum omnium prouentum subsequutum.

VER ET HYEMS.

SVnt qui per venientem Gruem, tempus vernum, per abeuntem, hyemem significari tradant: quando quidem ea ales omnino est veris & hyemis nuncius, modò veniens, modò recedens, propterea quòd calorem & frigus peregre præsentiat. Itaq; cum frigus ingruit, alè sublata vastum quid in clamat: cum verò clementius est nacta cælum, per interualla vocem emittit, & taciturna propè modum allabitur. atq; ita vel ex accessu, vel recessu, & ex earum voce, nunc veris, nunc hyemis admonemur.

DE MILVIO.

NE verò picturæ desint, ex quibus temporum qualitates indicentur, cum æstatem cicada, autumnalem vindemiam epops, brumale tempus alcyone, ver cuculus, lusciniæ, & aliquot aliæ, aduolat huc Miluius, in huiusmodi ipse quoq; hieroglyphicorū cauē includendus.

VERNVM TEMPVS.

ERat enim Miluius ipse quoq; verni tēporis hieroglyphicū, propterea quòd ales ea verno primū tempore incipit apparere, certissimumq; sit eius nuncium. Vnde etiam proverbiū emanarit, Miluiis procumbere: quia scilicet pauperum sit mos, hyeme iam defæuiente, qua malè semper afficiuntur, aduentantibus Miluiis procumbere eo genuum cultu, quo Reges coli solent, vt apud Suidam legas. Aristophanes ait, eo apparente contrariū autumnō tempus ingruere, adesseq; tondendi opportunitatem. Nomen autem illi *ικτινος* apud Græcos ab aduentu, quòd tanto scilicet desiderio expectatus accedat. Hanc autem loci temporisq; cognitionem sacræ etiam nostræ literæ per Miluium ostendunt, in quibus habetur: Miluius in cælo non ignorat tempus suum: Turdus & hirundo & ciconia, tempus ipsè quoq; aduentus sui obseruauere, populus autē meus iudicium Domini non cognouit.

LOCVPLES.

SVnt qui locupletem hominem, latisq; agrorum possessionibus ditissimum, per Miluij volantis hieroglyphicū significari tradant: siquidem is dum prædam enanciscitur, spatiofissima aeris interualla vno oberrat impetu, quasi latifundia descripturus. In huiusmodi significatum Iuuenalis Satyra nona:

Tot Miluis intra tua pascua lassis.

Et Persius prius dixerat:

Dives arat Curibus quantum non Miluis oberret.

RAPACITAS.

SEd enim Philosophi antiquiores illi q doctrinā ab Ægyptiis magna ex parte mutuati sunt, deq; hominum moribus per palingenesiæ figmenta differuere, cuiusmodi est Plato, quiq; eum secuti sunt Plotinus & Harpocratiō, Boethus & Numenius, rapacitatem per alitem huiusmodi intelligi tradidere, hominesq;

Anesq; eos qui auaritiæ studuissent, promptiq; semper ac parati ad imbecilliorū expilationes, & rapinas, & violentas tyrannides fuissent, in Miluios ac lupos conuerti, vt Socrates, Phædone, disputat, abireq; omnia in ea genera opinati sunt, quorum in vita moribus similes fuissent. In diuinis quoq; literis Miluius pro grassatore prædonèue ponitur, Psalmo, vbi secundum Hebræos haberi ait Eucherius, Milui abies domus est. Aristophanes ad hæc alludens rapacitatem, *ικτινα* dixit *παισι δαλμων αρπαζα γρεφον*, aliturus omnium ac rapacem Milui. Admiratur Plinius rapacissimam & famelicam semper auem, nihil rapere vnquam ex funerum ferculis, quæ veteres erant ad sepulchra afferre soliti: persuasi scilicet defunctorum animas eundem tenere sensum, & iisdem affici voluptatibus, quæ vniciq; dum viueret, placuissent. Addunt & aram Olympiæ, quam alites huiusmodi nunquā infestant. Idem sacri sunt apud Britannos, non enim Miluium iis occidere licebat.

NAVIGATIO.

SVnt qui navigationem, sunt qui gubernandi rationē ex Miluij volantis hieroglyphico significari tradant, propterea quòd multorum sit opinio, ait Plinius, didicisse homines ex Miluiis temonem nauibus immittere, quippe cum obseruassent Miluium cauda modò hac, modò illac flexa, vice clauis volatus sui cursum dirigere, natura scilicet in liquido cælo monstrāte, quòd opus factum esset in humido profundo.

AD CORNELIVM MVSÆVM PRAESVLEM, BITONTINVM, DE IIS QVÆ per Vulturem significantur, ex sacris Ægyptiorum literis.

Nterrogasti me, Praesul honoratissime, quā illa sit Vultur mea, quam libris editis Germani quidam ex Horo Niliaco a me Latinam factam diuulgauerunt. Sed enim scias me olim Roma dedisse eam videndā clarissimo Alberto Pio Carporum principi eruditissimo, verum ex eius sermone, vna cum aliquot aliis huius notæ scriptis à nescio quo laborum alienorum suppressore ablatam & in Germaniam asportatam. Cuius facti indicium est, quòd docti quidam viri, cum opusculum id legissent, Hori esse arbitrati, scriptis prodidere, Horum Apollinem de sacris Ægyptiorum literis à Io. Petro Valeriano Latinum factum. Ioannis autem Petri mihi est peculiare nomen (cur enim id inficiar?) priusquam *Nt. Ant. Sabellius* praeceptor meus id Venetiis in Pierium immutasset. Sed Horus Apollo à me non est conuersus, frequenter verò in scriptis huiusmodi citatus: argumenti enim huius alios etiam autores eosq; multos habui. Ut unq; ea deperdit a lucubratione, alteram reparavi: ablati enim illius reliquis archetypi toto pluteo dissipatis, hanc priori illi non absimilem informavi, quam tibi dono darem, qui aliquid ex hoc meo argumento lecturum te libenter significasti, quòd quidem summa tua erga me humanitati potius, quam vlli studiorum meorum merito attribuerim, & tamen in iis aliquid est, vnde huiusce generis lucubrationes tibi forte minime displicentur mihi confingam: siquidem ego libentissime, hinc occasione qualibet arrepta, vt hac parte videre poteris, ad nostræ pietatis doctrinam, diuinarumq; literarum interpretes me conferre soleo. Ex iis verò tam multa excerpseri, vt profiteri valeam, autorem alium neminem meo huic argumento, quòd multis iam commentariis auctum est, plura suppeditasse. Neq; enim ego vnquam impurum nonnullorum ingenium approbavi, qui dum politiiores haberi volunt, sacras

nostrorum literas, utpote squallorem, quod vnum obiiciunt, quendam præseferentes, attingere
 pertimescunt: sed enim in ea semper sententia sui, nullam esse lectionē quæ plus afferre possit cru-
 ditionis, quam sanctorum hominum, qui diuina tractant, institutiones. Nam si artium serē om-
 nium liberalium finis deniq; est, ut veram edocti rationem, bene honesteq; vivere adlaboremus,
 fateor me, quantumcumq; hoc studiorum genere assequi licuit, non plura, neq; admirabiliora
 ex quibusuis disciplinarum quarumcumq; magistris exhaussisse, quam ex mysteriorum, quæ ad
 pietatem nostram faciunt, interpretibus, siue rerum naturam, siue morum sinceritatem, siue
 quæ ad veritatem, & Dei Opt. Max. cognitionem pertinent, inspexerimus. Sed ego imprudens,
 qui hac tibi commemorem, qui tandiu, tam diligenter, tam assidue in omnium doctrinarum le-
 ctione versatus es, quiq; alios hac per doctissimas conciones tuas, tam doctē, tam eleganter, tam co-
 piose doceas potius, quam à quoquam doceri possis. Idcirco his omisissis, ad rem ipsam, quam, qua-
 liscumq; sit, recognoscere cupis, accedamus.

DE VULTURE.

VOLUCRVM genere nullam omnino Vulture magis admiran-
 dam inuenias, siue peculiare in eius vita, & ab omni vulgo se-
 motos mores, siue conceptum, partum, educationemq; alius, si-
 ue excellentes quaedam ingenij dotes, siue significata varia per
 cam in picturis, in portentis, in disteriis posita consideres. Neq;
 illa quidem plebi obuia & vnicuiq; exposita, sed magnis regibus atque diis ac-
 commodata, ipsis etiam philosophis, ac peritissimis theologis explorata: per
 huius namq; simulachrum hieroglyphicumue, annum, matrē, siue, ut apud Am-
 mianum est, naturæ vocabulum, mundum, intuitum aut speculationem, termi-
 num, hæredi petam, stragem, præflagitram, miserationem, iustitiam, liuorem,
 Pallada, lunonem, & quædam alia, veteres significabant.

ANNVS.

Quoniam verò ex ea præcipuum erat anni significatum, qua ratione sit id
 receptum, operæ præcipuum fuerit explicare. Vultur, ut apud Aegyptios ha-
 betur, trecentos eos quinq; & sexaginta dies, quibus annuū conficitur tempus,
 ordine mirifico dipartitur. Nam cum annum Aegyptij per tris tantum qualita-
 tes metirentur, ver quippe, æstatem, & hyemem, quæ singula tempora centum
 viginti diebus constare voluerūt, ac vti Theopompus ait, hyemē Saturnū, æsta-
 tem Venerē, ver verò Proserpinā appellabant: quinq; insuper dies addiderant,
 quos intercalares vocitabant: Vultur verò ad eiusmodi partitionē anni accom-
 modata, cum primū concitata fuerit ad conceptū, qui sit à vento, quinq; con-
 tinuos dies sine cibo & potu consumit in eiusmodi initu, natura in ventum ada-
 perta: mox centum & viginti dies prægnans manet, totidemq; diebus pullos
 educat: reliquos CXX dies immunis est, suarumq; tantum rerum satagit, neq;
 prægnationi, neque educationi intenta. Summotis itaq; intercalaribus, ad anti-
 quiorē illam rationem trahere possumus supputationem illam Xenophontis
 libro qui *περὶ πικραδων* inscribitur, vbi sex mancipiorum millia, si singuli singulis
 diebus obolū lucrificiāt, vno quoq; anno hos sexaginta talenta vectigalis alla-
 turos: sic enim CCLX dies in vnus anni tempus videtur enumerasse. Sed ne
 quid, quod vel vtile vel delectabile esse possit, prætereamus, super horū quinq;
 dierum, qui anno superant, argumento fabella fertur, quemadmodū Rheæ cum
 Saturno clanculum rem habuerit, idq; vbi Sol explorasset, imprecationibus de-
 uouerit

Auouerit, neue mense, neue anno pareret. Mercurium verò de amore captū hoc
 inisse consilium, ut opem laboranti ferret: Lucinam quippe deam talorum lu-
 do illectam detinuisse, atq; ita ab sexagesimo quoq; die lucem vnam interuertisse,
 donec dies sibi quinq; cōparasset, quos anno vertente certis illis temporibus
 elapsis, immunes, liberos, exemptosq; cum nusquā nomina dedissent, ad anni
 supplementum accommodaret: factumq; ita est, ut per huiusmodi dies Rheæ fa-
 cultas pariūdi fuerit. Hos intercalares Aegyptij habent, Deorūq; suorum ad-
 scribunt genethliaco. Ferunt verò die primo Osirim, rerum dominū futurum,
 editum: secundo Aruerin, quem Apollona, & seniore Horum nonnulli vo-
 cant: tertio Typhona, verū hunc intempestiue, neque proprio meatu egres-
 sum, sed ex disrupto latere: quarto Isim: quinto Nephthen, quam nonnulli finem,
 vel potius interitū, alij Venerem, alij Victoriā appellarūt. Satis hæc ad interca-
 lares dies quinq;. Quid verò sibi de diis quinq; commentum velit apud Plutar-
 chum quærere licebit. Neq; verò hic numerū illum CCLXV. ccelorū, cuius
 principem Abraxan Basilidis deliramenta constituerunt, curiosius prosequar,
 ne rem tam seriam inanibus & ridiculis fabulis infarciā. Illud addam, quantum ad
 anni rationē pertinet, quod Vmbriicio teste Plinius scribit, Vulture ova XIII.
 parere: quod ad instar totidē Lunæ coitionū accipio, quæ per vniuersum annū
 potissimum obseruantur. Porro annus etiam apud Persas in dies CCLXV.
 describatur: eaq; de causa igni illi suo, quem sacrū & eternū vocabant, totidē
 sacerdotes iuuenes instituerāt, qui canentes, ignem quaqua gestaret, sequerent.

ANNORVM CENTENA.

ANum itaq; per Vulturem apud Aegyptios significari non leui de causa,
 manifestum est. Ab hoc aliud sequitur hieroglyphicum, ut per eandem ali-
 tem vel senio confectam, vel demortuam, centū annos intelligamus: eam enim
 augures magna semper religione sunt obseruare soliti, ac per singulas vultures
 annorū centena totidem portendi tradiderūt: duodecimq; illas quas Romulus
 obseruauit, imperiū Romanū ad MCC. annos duraturū ostēdisse: quod obser-
 uatū à Vectio tradit Varro: exceptum mox à Censorino, qui circiter millesimo
 ab vrbe cōdita anno claruit: quod ita postmodū euenisse, sceda ac miserabili to-
 tius Italię clade, quodq; acerbius est, totius literaturæ interitu, satis cōstat. Nam
 C quo tēpore capta est vrbs Roma, et in ciues omnes occidione aut misera capti-
 uitate sauitū à Genserico, qui dolose seruis impositis eā occupauit, anni circiter
 MCCVII, ab ea cōdita numerant, ut Paulus Diaconus in iis quæ addidit Eu-
 tropio, neq; non Orosius recensent, penēq; tunc perit Romanū nomen, quare
 Vectij quadrat interpretatio, tamen hanc Romani imperij ruinā nonnulli pro-
 peratius annis aliquot accipiunt. Sub Athalarico tamē (ita in numis nomē eius
 inscribit, non Halaricus) qui Vrbe quatuor & XL. annis antea inuaserat, Impe-
 ratore Romano incolumi, non extinctū, sed valde attritū Imperiū est. Neq; sum-
 nescius, Imperij speciē quæ ab Augusto inceperat, in Augustulo finitā, qui me-
 tu Odoacis, qui totā Italiam sibi armorū vi subdiderat, perterrefactus, purpu-
 ram Imperatoriam sponte abiecit, maiestatemq; illam deposuit, barbaro tyran-
 no tota rerū concessa potestate, quod fuit anno ab Vrbe condita circiter MCC
 XXXIX, à C. Cæsare DXVII, à salute nostra CCLXXV. Sanè dignitas
 hæc apud nostros, occidentales scilicet, ad CCCCXX annos non resumpsit
 purpuram, quam omnium primus Carolus Magnus ab interitu propemodum
 vëdicauit. Eò verò tunc miseræ redacta est Rom. maiestas, ut Odoacer ipse de

Roma Odoacria vocanda cogitarit, quò nominis etiã Romani memoria abo-
 leretur: factumq; omnino fuisset, nisi qui melius aut piè magis sentiebãt, persuas-
 sissent Regi, maiorem illi apud omnes gloriã futuram, Romam domitã, quã
 Odoacriam instauratam. Neq; verò praterendum est, in nostrarũ etiam mi-
 seriarum memoriã, quod rerum scriptores prodidere, Octauiano etiam primo
 Consulatu augurium captanti duodecim se Vultures, vt Romulo, ostendisse;
 atq; iam ex eo tempore, anno quippe vitæ XX, ad monarchiam aspirabat, quæ
 longa annorum serie ad nos vsq; permanuit, si non imperij viribus, saltem titu-
 lo tenus, & licet aliquando interrupta, in eundem tamen titulum postmodũ re-
 stituta, prout temporum vicissitudines permisere. Quorum quidẽ temporum
 historias si perpenderit, ad annos circiter M C C. ab Augusto, inueniemus
 Pontificũ totiusq; Senatus decretis magnũ id Imperij nomen abolitum, perq;
 annos multos adulterinã fuisse Imperatoris nuncupationem. Quãquã ne tam
 venerabili titulo defraudaremur, aliquot post annis, sanctissimo Gregorij V.
 Pont. Max. decreto, noua quadam ratione anfa præbita est, vt ea maiestas per
 Electores certos conseruaretur, cuiusmodi suffragiorũ ratione post Othonem,
 Othonis secundi filium, primus omnium Henricus Imperator declaratus. Quo-
 rum electio ita aliquando despiciatui habita, vt Othocarus Bohemiæ Rex voca-
 tus ab iis ad Imperium capessendum, vltro contempserit, qui pluris Bohemiæ
 Regem esse existimaret, quã Romę Imperatorem; atq; illi tandem ad Rodol-
 phum Habsburgi Comitem, qui Magister curiæ Othocari erat, deuenere. Sed
 ne longius ab instituto nostro recedamus, qualiacunq; hæc fuerint, illud inter
 hæc obseruatione dignum mihi videtur, ter iam hanc annorum M C C. suppu-
 rationem, tribus in maximis imperiis, æquo propemodum temporis sui curri-
 culo, insignes admodum rerum mutationes adduxisse. Primam à Romulo ad
 Genericum, siue quis ad Odoacrem maluerit, secundam ab Octauiano Augu-
 sto ad Fridericos, tertiam Constantinopolitanã à Fl. Constantino ad Constan-
 tinum eum, qui oppressus ab Othomano Turcarũ duce, vitam & imperium si-
 niuit, qui etiam eiusdem nominis matrem habuit cum imperij conditore. Nam
 inter duos hos Byzantijs principes anni mille centum supra vnum & nonaginta
 decurrerãt. Neq; obstat quod à Valente mathematico inspecto vrbis horosco-
 po prædictum sit, imperiũ id ad annos DCXCVI. duraturũ, quia post eam an-
 norum summam qualescunq; fuerint Principes siue viri siue scemine, à Maximi
 tamẽ Constantini institutis pendere videbãtur. Sub Turca verò longè alia im-
 perij forma, longè altæ leges, longè alij ritus superinducti. Itaq; cur annorũ cen-
 tena per singulas Vultures significarentur, inde sumptũ, quod eas ad centũ vsq;
 annos viuere cõpertũ est apud antiquiores, quibus astipulatur Ambrosius. Nũc reliqua
 huius imaginis hieroglyphica aggrediamur.

Cum ergo in genere Vulturum mas nuf-
 quam inueniatur, omnes autem scemine
 sint, vtpote quæ ex vëto concipiãt, manifestũ
 est cur Ægyptij sacerdotes per eam alitẽ vro-
 pygio surrecto, atq; ad Aquilonem verso, ma-
 trem aut naturam ipsam intelligerent; mater
 siquidem scemineũ est animal. Vultur enim,
 vti dictũ, tempore cõceptus appetente, quod

per

A per quinq; dies illos quos suprã memorauimus, producit, natura in Aquilo-
 nem, vt Ægyptij tradunt, in Eurũ, vt Plutarchus, exporrecta adapertaq; ab eo-
 dem initur, non secus ac plantæ Zephyris genialibus iniri traduntur. Sedenim
 hic dissimulare non possum nonnullorum imprudentiam, qui Horum Apolli-
 nem citant nouo verbo *δερύζω*, conficte, vltimoq; Hori capite appellato verba
 etiam infarciunt, *δταν δερύζω πρὸς σύλληψιν ἢ γύψ*, cum in codicibus manu scriptis, iisq;
 plerisq; quos euolui, non *δερύζω*, sed *δερύζω* scriptum reperiat; vti etiam aliquan-
 to post de ceuente vacca, cap. *πὸς διελύ, ἐπεί δ' ἀγρὸν ἢ θήλαα δερύζω πρὸς σύλληψιν ἢ δερύζω ἢ*
πλήθον ἢ ἐφ' ὄρωσ ἢ ἢς. Quæ porrò de Vulture apud Horum habentur, vndecimo in
 impresis capite sunt, non vltimo: Perdurat verò Vultur quinq; eos dies perti-
 nacissimo ieiunio macerata, tale est eius in concipienda prole studium atq; cupi-
 ditas. Neq; quidem negarim alia etiam esse volucrum genera (*δερύζω* enim, non
γυψίς, in castigatis Hori codicibus legitur) quæ vel inter se, si mas non adsit, fce-
 minæ, æquẽ saliant, & mutua libidinis imaginatione cõcipiant, vel vt nonnulli
 arbitrati sunt, ipso puluere in naturam vi pruritus attracto, cuiusmodi sunt co-
B lumbæ, gallinæ, perdices, anseres, & vulpanferes, quarum tamen oua irrita, mi-
 nimeq; prolifica sunt, ad cibi tantum vsum faciëntia, minora reliquis, ac minus
 iucundi saporis, cæterum magis humida. Tertullianus: Et gallina, ait, sortita est
 de suo parere, sed Vultures sceminas tantum parere aiunt. Oua huiusmodi,
 quia vt pleriq; omnes asserunt, ex vento generantur, & zephyria, & hypenemia,
 quasi subuentanea dicere velint, appellantur. Eos verò nõ audiendos dicit Ari-
 stoteles, qui dicunt, vere tantum hæc fieri, incubatione derelicta, cum & iuuen-
 cæ expertes adhuc coitus ea pariant. Cæterum idem autor, qui subuentanea o-
 mnia infecunda esse vult, in quodam auisũ genere existere simile piscibus, spon-
 tina oua ad fecunditatem progenerantibus, nõ inficiatur, quod nimirũ de Vul-
 turibus in primis fertur. Has porrò autor is quoq; volare versus Austrũ, atq; ita
 ab Aquilone iniri prægnantesq; fieri tradit, perq; tres annos parere: quod etiã
 apud agricultores Constantini legimus. Apud Hesiodũ *οἰωνοὶ* interpretes aiunt:
 Vultures, quarũ oua subuentanea sunt, absq; maris copula, neq; alia earum ge-
 neratio reperitur. Neq; defunt interpretes etymologici, qui dicant *οἰωνοὶ* quasi
οἰωνοὶ, quod *οἰωνοὶ* sibi sit, quippe qui sine maris auxilio ex vento concipiat. In cu-
C ius quidem fecunditatis commendationẽ illud addere nõ incongruũ est, quod
 non intra suum tantum genus ea felicitas cõtinetur, sed proficua quadam vi ad
 aliorum etiam beneficium celebratur. Penna siquidem vulturina subiecta pedi-
 bus, adiuuat parturientes. Id verò quod de Vulturum huiusmodi conceptu fer-
 tur, ne quis fabulosum putet, inter quadrupes etiam equas aliquot ex vento
 cõcipere, Probus ex comperto refert, quod & D. Augustinus, diuinarũ huma-
 narumq; rerũ peritissimus, affirmat: & velocissimos ex eo genere iugales apud
 Homerum comperies haudquaquã fabulosẽ dictum. Basilius Magnus ex hoc
 omnibus animaduersum cupit, vt cum nostrum arcanum nonnullos homines
 irridere conspexerimus, quasi fines nature cancellosq; egrediat, quod fieri nõ
 posse contendant, vt virgo pariat, virginitate ipsius integra, illæsa atq; inteme-
 rata persistente: cõtemplari debere nos, Deum exempla pleraq; iam inde ab ini-
 tio præmississe, ex ipsaq; natura rerum semina quedam conspersisse, vnde posset
 vnusquisq; vbi quod alta iam mente conceperat, effecisset, talibus mirabilibus
 fidem adhibere, atq; ita iis occurrere voluisse, quorũ stuporine dicã, an peruer-
 sitati, nihil quicquã aliud persuadere queas, quã quod vel manibus attingũt,

vel oculis assequuntur. Hinc ait Ambrosius, neminē subuicant eo Vulturis au-
dito conceptu, rerum naturalium scriptoribus refragari: cum verò virginem di-
uino afflatam numine peperisse audierint, risum inceptare. Tangit hoc idem A-
damantius, vbi Celfo respondet, duplex Almę significatum ex Hebręorū inter-
pretatione obiectanti. Sedenim de intacta virgine, non autem de adolescentula
(quod Theodotion Ephesius & Aquila Ponticus intelligendū frustra conant
persuadere) prophetatū est priusquam in Babylona fieret populi trāsmigratio,
hoc est, antequā Medi & Persę principatū inuaderent. Reddita autē sunt hęc
in sermonē Gręcū ab ipsis Iudęis multum ante tempora aduentus Domini no-
stri, vt nulla relinquat suspicio, inquit Irengus, ne fortē morē nobis gerentes Iu-
dęi, hęc ita sint interpretati, qui quidem si cognouissent nos futuros, & his testi-
moniis vsuros quę sunt ex eorū scriptis, nunquā & hęc & monumēta prophetarū
reliqua comburere dubitassent. Venerunt igitur in Latinorū manus Gręco ser-
mone translati Hebręorū libri multo antequā Romani Iudęos in potestatem
redegissent, Macedonibus quippe adhuc Asiā possidentibus. Ptolemęus enim
Lagi cupiens bibliothecā, quā Alexandrię struxerat, illustrib. scriptorū omnium
monumentis implere, ab Hierosolymitanis petiit fieri sibi copiā vt eorū libri in
Gręcū sermonē transferrentur. Illi, qui tūc Macedonibus pręstantibus, ad Ptole-
męū miserunt: qui veritus ne, si inuicē cōsultarent, veritatē absconderēt, eos om-
nes in singula contubernia separauit, iussitq; vt vnusquisq; pro se librū eundem
transferret, eorū in libris singulis ordine seruato, operēq; perfecto, omnib. mox
conuocatis, & per libros singulos interpretationem suam vnoquoq; eorū pro-
ferente, ita omnium sententiā eandē esse constitit, ac si ab vno tantū traductioes
omnes emanassent. Neq; tamē ignoro esse qui rem aliter gestā narrent, & Pen-
tateuchū tantū à L X X. traductū contendunt, & nō separatos, sed vnanimi con-
cordia sententiā vnoquoq; suā proferēte. Sed ego & Irengo, & antiquis aliis po-
tiorē adhibeo fidem. Quare nō est vt calumniatores, Almam, iam excogitent
loco virginis legitimi nominis, & à tot eruditis agniti, substituere contendant.
Plurimum verò (vt ad Vulturem redeamus) indignatur Adamantius, plerosq;
adhibere fidem historicis philosophisq; hęc de Vulture & aliis aliquot animan-
tibus, quę sine maris coniūctione concipiunt, indubitato tradentibus, & Deū
negāt qui hęc in aliquot aliis animalibus facit, posse etiam in hominibus idem,
vbi adhibuerit, facere. Et Gręcorum pleriq; credunt homines primū ex limo
preatos: nos nō credemus ex dimidia humanę substātię parte, iussu Dei, imò
eo de se ita statuēte, fieri potuisse, vt I E S V S ex eo filius nasceret. Esto igit Vul-
tur documēto nobis, ne mysteriū illud sacrosanctū, vnde vera salus, veraq; felici-
tas nobis obtigit, fabulosum fuisse vel minimū
quidē suspicari vnquā in animū inducamus.

Ad hęc Ægyptij sacerdotes miserationem
aper Vulturem femora sua rostro proscin-
dentē exprimebāt; illa enim centum & viginti
diebus, quib. in filiorū educatione detinetur,
nunquā ad prędā longius prouolat, vni illi cu-
rę intenta, ne pullos deserat, deq; propinquo
tantum quę fuerint in promptu conuenatur.
Quod nisi aliud quicquam suggeratur occur-

ratur

A ratur, quod filiis in alimentū paret, ipsa suis femoribus rostro vellicatis sangui-
nem ciet, quem filiis exugendū prebeat: tanta curat charitate, ne illi victus ege-
state deficiāt. Sanē verò factum hinc crediderim, vt maiores nostri, cum incom-
parabilem profus Assertoris nostri miserationē, qui pro salute nostra sangui-
nem suum profundere non dubitauit, alitem hanc, non autem Pelecanem, in sa-
cro sancta crucis apicem, ea femorum vellicatione spectandam popularium o-
mnium oculis erexerint. Nā quamuis omnino per Pelecanem incredibilis erga
filios amor hieroglyphico longē alio significetur, nusquā tamē apud antiquissi-
mos rerum scriptores, qui saxū hoc euoluerunt, legimus auem aliā, quā Vul-
turem, femorū suorū vellicatu pullos suos pascere consueisse. Phœnicem tamen
& ipsum vellicare femora, sed, vt suo loco disputatur, non vt eo filios alat, quos
nullos habet, sed vt ex eo fuso vermiculus ille oriatur, qui mox exeat in Phœni-
cem. Alia verò ratione mortem oppetere Pelecanē, vt filios sospitet suos, Ægy-
ptij tradiderunt: de quo quid illi tradiderint, tuo differuimus Commentario.

I V S T I T I A.

B Herodotus Vulturē ab Hercule pro iustitię simbolo habitam tradit, quod
ea iustissima omnium auium, quę volatilibus vescantur, iudicetur: eaq; de
causa semper apud eum magnę æstimationis fuisse, lætariq; solitum cum inter-
res agendas Vulturem aspexisset. Vultur enim nihil quod viuūt attingit, nec a-
nimatum quicquā interficit, quod accipiter & aquilę faciunt: cadaueribus verò
contenta, nullius vnquā auis passione pollui visa est, vt Ægyptij obseruauēre.
Eadē fructus nunquā lædit, nec vlla in re animali cuiquā manuetio nocet. Qua-
re mirū videtur quod traditū est à Dionysio, aquilarū pullos, quorū nidus erat
in Palma quę Tarquinij Superbi regię incūbebat, dum parentes absunt incur-
su subito à Vulturibus disceptos. Sed id videtur ea præcipuē de causa diri pro-
digij loco habitū, quod cedes ea ab animātis genere profecta sit, quę in anima-
tum animal sæuire minimē cōsuerit. Vt cunq; nō immerito innocentes Vultu-
res ait Hermodorus Ponticus apud Plutarchū: nam & ab iis quę maximē no-
cere soleant animantibus, mortale genus liberāt: ex volucris enim in auxilio
contra serpentes primam aiunt esse Vulturem: corq; eius alitis habentē, tutum
esse non solum à serpentum impetu, sed etiam à ferarū & latronū periculis: & vt
C aliquid omnino dicant, à regum etiam indignationibus incolumem euadere.

D E S I G N A T I O.

A lia quędam ex Vulture hieroglyphica cōmenti sunt Ægyptij sacerdotes,
ex iis quę ab ea plurimum fieri obseruarūt. Nam scopum, siue locum quō
quis tendere designarit, per eam alitem altē volantē expressere, propterea quod
Vulturem supra reliqua omnia animātia acutissimo visu præditam asserebant:
atque oriente Sole occasum versus aspicientem, decedente verò ad orientem
spatiosissimis quantumlibet interuallis esculentum, quod vsui suo competit,
prospectum enancisci, vnoq; ad id volatu quasi sagittam ad scopum ferri. Quin
etiam, vt D. Hieronymus attestatur, trāsmarina cadauera sentiunt. Sunt autem
qui visui, sunt qui odorati, quo sagacissimē pollent, rem adscribant: sed vtun-
que hoc ab ingeniis hominum disputetur, illud satis constat, Ægyptios intui-
tum ea loci designatione, in remotissimas quantumlibet partes, per Vulturis
hieroglyphicum significasse.

T E R M I N V S.

Q Vinetiam circumscriptū terminū per eiusdem alitis picturā intelligi vole-
y

bant, propterea quòd, si conflictus vsquam futurus est, locum ipsa præscribit, D
vbi acies concurruræ sunt, & pugnam initura, quo
septem antè diebus, vt Ægyptij tradunt, vt alij, tri-
duo tantùm præuolant. Hinc illud apud Plautum,
Truculento, de cœnipeta Dynarchus ait: lam quasi
Vulturij triduo prius prædiuinat quo die efuri sint.

PRÆSAGITVRA.

AB hac verò præfagiendi vi, quòd tot ante dies
vbi strages futura sit præsentit, iidem sacerdo-
tes Ægyptij præfagituram ex Vulturis simulachro
significabãt: idèq; asserunt, consueffe priscos Reges
belli tempore exploratores dimittere, qui obseruaret in quãnam exercitus par-
tem Vultures imminerent, inde cõmonefacti stragem ibi futuram, vbi earũ ali-
tum grex frequentior incubisset. Quæ quidem huiusmodi alitis prouidentia
redigit in memoriã mihi, quòd Hermes astronomus eum qui Vulturis cœle-
stis afflatũ ab horoscopo sortitus fuerit, sapientẽ & prouidũ in negotiis obeun-
dis futurũ asserit, imperiumq; suum, nam & Regem fore pollicetur, valido mu-
nimine, animoq; consilio & prouidentia optime valiturũ. Quòd si priuatẽ vitẽ
fuerit, pecuniosum omnino futurũ, multos eius auspiciis beneres gesturos, ma-
gnasq; diuitias comparaturos. Præter hæc etiam asserunt, futurũ eum militum
ductorẽ, cui Vultur volans in horoscopo feliciter affulserit, eundemq; magnis
semper negotiis deditum, honoratissima quæq; modò in hæc orbis partem, mo-
dò in illam appetiturũ, quò nomẽ in longinquas regiones extēdat, populosq;
ciuitates & regna extera ditioni suæ subiiciat, cui libenter omnes, tanquam Indi
Augusto, inscriuiant, & studiis omnibus obsequantur.

HÆREDIPETA.

Iuniores hereditetã, mortuorũ quippe bo-
na captantem, per Vulturem significari tra-
dunt: vnde mordax apud Senecã dictum: Si
Vultur es, cadauer expecta. Huc etiam alludit
Martialis epigrammatarius:

Cuius Vulturis hoc erit cadauer?

In primis verò diuinæ literæ neq; aquilã, neq;
Vulturem mensis inferri volunt. Hic Ada-
mantius illos in iis nominari putat, qui alie-
nis mortibus incumbũt, qui arte fraudẽue te-
stamenta subiiciunt, velut mortuorũ cadaue-
ribus inhiantes, propterea quòd his auibus semper mortuorũ, ait, corporum ci-
bus est, & ex cadaueribus nutriuntur & viuunt. Ea verò de causa profanæ sunt
in diuinis literis, vt ait Hierosolymitanus Hefychius, quòd per eas homines in-
telliguntur, qui rixis & bellis gaudent, vt cadaueribus, visceribus quippe mise-
rorum & atro sanguine depascantur, cum minimè oporteat hominem contem-
plationi deditum, aliorum casibus pasci & enutriri.

FVNVS.

Sunt, qui Marti Vulturẽ dedicatã asserãt, quòd diuerso ab aliis ingenio præ-
dita omnem viuentiũ consuetudinẽ abhorreat, studiũq; omne suũ circa hu-
iusmodi cædes intēdat, atq; demũ funesta omnia hieroglyphicè significet. Sanè
cum natura omnia in sese recipiat, sitq; decidentiũ omniũ receptaculũ, Vulturq;
vti

A vti sepe dictum, naturam excribat, non mirum si quæ spontè cadauera nancisca-
tur, tam pro naturæ quàm funeris signo accepta est, à veteribus. Olim autem
apud Iberos Vultures erant pro sepulchro, sicut apud Hyrcanos Canes, ob id
dicti sepulchrales. De Iberis ita Silius XIII.

Tellure, vt perhibent, is mos antiquus Ibera,

Exanima obscænis consumit corpora Vultur.

De his Virgilius dixit: Alitibus linquere feris. De his Homerus, *ὄλοισι τε πλοισι.*
De his Octauianus Philippensi prælio cuidam suppliciter sepulturam precan-
ti respondit, lam istam in volucrum potestate fore.

PEREGRINVS.

Sunt qui peregrinũ hominem & ignotũ omnibus, hieroglyphicè per Vul-
turem aptè significari dicant, propterea quòd multæ Vultures exercitum
sequentes repente apparere soleant, volatu semper ob raritatem prodigioso, &
tamẽ vnde, cõstet nemini: quapropter eos ex diuerso orbe nobis incognito ad-
uolare pleriq; putant, argumento, quòd nemo, vt Herodotus Brysonis rheto-
Bris pater asserbat, nidum Vulturis vidisset. Illæ sanè in excelsissimis & inaccessi-
sis rupibus nidificãt: & quanquã difficulter nidum aut pullos eius alitis vide-
ris, aliquando tamen visos tradit Aristoteles.

CONCVPISCENTIA.

Quòd verò Poëtæ fingunt eam Tityi iecur abrodentem,

Per tota nouem cui iugera corpus, vt apud Maronem legere est,

Porrigitur, rostroq; immanis Vultur obunco

Immortale iecur tundens, fecundãq; panis

Viscera, rimaturq; epulis, habitãq; sub alto

Pectore, nec fibris requies datur vlla renatis.

ab Ægyptiacis cõmentis haudquaquã dissimile est. Anima enim, vt Philosophi
Poëtãq; veteres cõmentantur, in portionẽ rationis participem vnã, & ratio-
nis expertem alterã dispertitur. Sedenim quæ rationi adglutinata est portio, su-
pra sensum & sensibilia sublata, quanto potest luctamine, tanquã Vulcani con-
gressum effugiat Pallas, semetipsam sibi asserere meditat, quæ verò aliena est
C à ratione brutis proxima, temerè omnia vel appetit, vel concitat. Appetentis au-
tem vim totam in hepate Philosophi pleriq; constituunt. Quare quòd concubi-
tus illegitimos Tityus appetierit, iecur ab alite rodi fingitur, siue ea Vultur, si-
ue, vt alij quidã, aquila sit, quæ illud abrodat. Vt cuncq; noctu ait Hesiodus tan-
tum accrescere, quantum die fuerat absumptũ, propterea quòd mentis agitatio
noctu præcipuè vigescit, cogitationesq; & consilia noctu vndiq; suggeruntur,
Sedenim quia dictũ est superius, Vulturẽ odoratu sagacissimo ad putredinem
deserri, cogitationis inquitunt nonnulli principiũ, motusq; omnis à corde profi-
ciscit, qui quidẽ est voluntatis fons: vt ex Homero & Poëtis aliis tam Græcis q;
Latinis accepimus. A corde igit est quòd malè habet iecur: itaq; Tityus ratione
hac à Vulture laceratur. Sedenim Triclinius apud Pindarum viscera Tityi à ser-
pentibus discerpi depasciq; dicit, quæ quidẽ est Poetarũ licẽtia nõ in his fabu-
lis tantũ, verũ etiã in historiis, ex cõmodo suo quæ cuncq; voluerint variare.

LIVOR.

Nonnulli liuorem ex hieroglyphico hoc interpretantur, eoq; spectare Ti-
tyanam Vulturem in appendicibus Virgilij,

Quæ semper lacerat, comestq; mentem,

*Vinit pectore sub dolente vulnus,
Quod Chironia nec manus leuarit,
Nec Phæbus, sobolesque clara Phæbi.*

In quam sententiam alitis huius figmentum Petronius Arbitrator, Nicagoras, & Aristoxenes acceperunt.

DIVINA PROVIDENTIA.

Quod denique Vulturem nonnulli Promothei etiam cordi abrodendo applicant, Ægyptiacæ eruditioni longè accommodatius est: Vultur enim in mundi modum considerant. Cui picturæ illa etiam applicatur causa, quod mundus celeri quadam volubilitate versetur, & cadaverum nascentium occidentiumque perennitate pascatur: cumque in corde sapientiæ sedem veterum plerique posuerint, alitis huius cor depascens hieroglyphicum, ali sustentarique mundum diuinæ sapientiæ providentiæ, quæ nec ipsa finire nouit, nec mundus cessare ab eius alimentis vel tantillum queat, manifestissimo significat argumento.

CONSUMMATIO.

Nec illud parui momenti mysterium est, quod cum perfectum quid in rerum natura Ægyptij sacerdotes indicare vellent, Vulturem & scarabeum ponere consueverunt, utpote qui ex duobus his simulachris Palladem & Vulcanum, ut ipsi aiebant, intelligerent. Comprehendebant autem picturam hanc vno tantum argumento, ex quo masculino femineum, ut ita dicam, sexum significari profitebantur. Ita tamen imagines disponebant, ut si Vulcanum significare vellent, scarabeum primo inceptarent, mox in Vulturem desinerent: si Mineruam intelligi vellent, à Vulture principium sumentes, in scarabeum desinebant. Ceterum quia primo statim obtutu noua hæc fortè videbuntur, ea latius explicabimus pro eorum institutione, qui nondum rerum naturalium sacris initiati sunt.

PALLAS ET IVNO.

Illud autem in primis non ignorari velim, cælo in superius & inferius hemisphærium diuiso, Ægyptios quod supra finitorum est Palladi consecrassent, quod verò infra ab oculis semper nostris summotum, Iunoni dedicassent. Et quoniam cælum ipsum muliebri genere Uraniam, non *Ἐρανίαν*, quod præcipuè etiam apud Arabes erat, vocitabant, utpote quæ Solis, Lunæ, stellarumque omnium mater haberetur & Vulturem, ut sæpe dictum, omnino feminam intelligerent, utrunque itidem hemisphærium, quo cælum constat vniuersum, per Vulturis hieroglyphicum exprimebant, atque ita tam Pallada quam Iunonem, simulachro Vulturis significabant. Quinetiam vnicuique muliebri signo alitem hæc pro gestamine addiderunt, atque ita demum vnam quamque Deam vnius figuratiōne Vulturis intelligebant. Ut verò ad Vulcanum & Pallada reuertamur, mundum in vniuersum Ægyptij ex mare atque femina constare profitebantur, solos verò deorum Vulcanum & Pallada masculino feminas asseriebant, cum tamen, uti castigatiōnes Horii codices habent, supra Vulcani caput scarabeum, supra verò Minerug, Vulturem statuere soliti essent. Atqui mundum ex scarabeo, qui tantum mas est, ab eisdem intelligi, suo ostendimus commetario: ex Vulture autem Pallada significari, quæ super premium est hemisphærium, ac muliebri sexu perhibetur, ut paulò antè dicebamus: atque ita fieri ut Palladis & Vulcani opera, quicquid in rerum natura cernere est, formam consequatur, & ad absolutam speciem redigat. Nam Pallas ingenio capacissimo freta, nihil non concipit, nihil non parturit: Vulcanus verò eo quo pollet artificio optimè peritus, ignis sui accedente beneficio, omnia quæ fuerint dissoluen-

da li

A daliquat, contra verò alia cogit in duritiem, firmoque concretu peruincit. Atque hoc illud est quod Maximus Tyrius principium artis Vulcanum ab Homero dictum autumat: nam & quem ignem Prometheus furatus dicitur, Hesiodiani interpretes vitam variis artibus implicatam exponunt. Neque secius in iis quæ ad sapientiam spectant, de quo post latius dicemus, operatur.

ARS ET INGENIUM.

EA verò de causa comenti sunt Ægyptij Vulturem adiungere Scarabeo, quæ itidem fabulæ Pallada Vulcano matrimonio collocatam fingunt. Vsurpatum autem à veteribus maxime, quod in Orphicis etiam hymnis obseruatur, duas has vires in eadem substantia meditari, quarum altera contemplatur, quod munus est Palladis: altera præest corpori, quod ad Vulcanum spectat, easque cognominibus maris & femine nuncupare. Sedenim alij omnium hanc cælestium animorum prærogatiuam esse dicunt, ut utrunque obeant munus, concipiendi quidem per contemplationem, quæ à superiori potestate eorum infunditur intelligentiæ: simulque agendi in inferiorum corporum cura, quæ sibi credita regant, instruuntque qua ratione per afflatum datur, atque etiã è periculis eximant, & sospite valetudine tueantur. Vnde etiam Empedocles cum se Deum iam effectum asseueraret, puerum & puellam esse se dicitabat, cuius hæc circumferuntur carmina, quæ rem attestantur:

*Χαίρετ' ἔγώ δ' ἕμιν θεός ἀνδρογόνος, ἐν δὲ τῷ θυμῷ
Ἡδὴ γὰρ γὰρ τὸ ἐγὼ γυνώσκω καὶ γὰρ τὸ ἄνδρ' ἔσθ' ἐστίν.*

Immortalis ego, haudquaquam mortalis habendus,

Sumque, valete omnes, puer ecce, puellaque factus:

Atqui etiam si rem ulterius scrutari voluerimus, hominem, de quo apud Philosophos consideratio, utriusque sexus esse comperimus: vnde quantum pertinet ad intellectum, nullum discrimen Socrates inter marem & feminam discernebat, eandemque virtutem atque docilitatem in utroque deprehendebat: cælestemque illum nos etiam tale agnoscimus, cuius appellatione & angeli ipsi, & sæpe mali demones intelliguntur: cui nuncupationi nostræ etiã Sacræ literæ adstipulantur, frequentissimisque hoc apud Prophetas de bonis angelis, ac de malo etiã demone, qui nihil natura differt ab illis. In Euangelio scriptum est: Inimicus homo hæc fecit. Denique apud antiquos, quamuis duos hos tantum Ægyptij masculino feminas ducerent, in deos omnes utriusque sexus testimonia reperias. Quinetiam minimè comentitium est, utriusque naturæ homines inueniri, qui partem inter se utrunque peragant, cuiusmodi sunt populi supra Nasamonas, confinesque illis Maclias, Calliphanis testimonio satis cognitum, ac in reliqua etiã Europa deprehensi, ne apud solos Lunæ hermafroditum existimet annalium comentator Feneftella: seueraque admodum lege cautum, ut quem mauelint sexum eligant, altero si abutant, capitali supplicio puniendi. Qui verò hermafroditum ex marmore facti passim reperiunt, facie quippe muliebri, mamsisque notabiliter tumētibus, aluo coxendicibusque grandioribus, virilisque natura procacius excitata, ad superiorē intellectum referri debent. Huius imaginis simulachrum pulcherrimum Romæ apud Petrum melinum vidi. Sed ut ad deos, de quibus agebamus, reuertamur, Ægyptij tum alia plerisque, tum præcipuè liberorum procreationem, sententia à Græcorum fabulis aliena, inuentum esse aiunt Palladis & Vulcani. Atqui Scarabeus natus ex materia putida conformat, humisque fouendam condit. Vultur ex halitu superioris aeris prolem suscipit: iuncta hæc hominem efficiunt, in cuius dispositam materiam animus immittitur cælestis, dum scilicet embryon in matris utero coalescit. Porro quod Vultur et matris &

y iij

Palladis symbolum est apud Aegyptios, id in memoriā adducit, quod in diuinis D literis mater sepe hieroglyphicē pro sapientia ponitur, vt apud Solomonē Pro- uerbiis: Fili mi audi doctrinam patris, id est, Dei, & non discedas à lege matris tuæ, id est, sapientiae. Quòd verò natā ex Iouis capite Pallada cōfinxere, sciendū eam pro intellectu Iouis accipi, in eiusq; prouidentia consistere: quapropter in Mineruæ gratiam antiqua superstitione Sapientiae templa, eaq; potissimum in arcibus, dedicabantur. De capite autem veteres præcipuū animæ regimē emanare iudicauit, quod & alij postea multis experimētis cognitū prodidit. Præterea veluti caput superior pars humani corporis est, ita æther, in quo regimen rerum, & totius prouidentiae causa, vertexq; deorum, vt apud Euripidem est:

Lucidus hic terra qui circumfunditur æther.

Nullò præterea matris beneficio genita Minerua, quo magis cum scarabeo sine compare genito, cōmerciū inire possit. Virtutis siquidē generatio diuersa est ab eiusmodi rebus, quæ parium cōcubitu fiunt. Hinc Iouem nonnulli aiunt cōsiliū (ita enim βεβλω exponendū) deglutisse, & mox Palladem edidisse: quippe qui consultor & sapiens sit habendus, nō alia quàm cōsiliū via ad prudentiā deuenire potest. Alij fabulam aliter cōtexuere, dum Iouis caput à Vulcano cōminutum aiunt, sitq; ita de patrio vertice nata dea. Ignis siquidē quo in operibus ad demonstrandā naturæ puritatē vtimur, humanæ est instrumentū industriæ. Ignis occulta omnia dat lucem: quod verò quis exquirat, si fuerit inuentum, id is & parere, & tanquā foetum edere videtur. Sanè vetustas (id enim sepe repetendū) Mineruā omnium operum inuentricem sapientissimā ponit: & omnia apud nos per Filiū facta sunt. Orta illa ex Iouis capite conflagit. Vera Minerua, sine qua factū est nihil, noster quippe Ehieh, hoc est, artifex, quod nomen secundo loco literæ sacræ ponunt, nutu consilioq; intimo summi Dei, nō inferiorum operum more, sed ex Dei capite emanauit. De hoc, Prouerbiis: Et Ehieh secundum se artifex, & Ehieh deliciae quotidianæ. Nostris: Cum eo eram cuncta componens, et delectabar per singulos dies. Ita semper diuina dubio procul dispensatione apud nationes omnes aliquis semper veritatis fulgor illuxit. Nam ignis quē Hebraei, vt Reuchlin obseruauit, Esth vocant, vnum est ex primoribus Dei nominibus. Ab eo nomine Græci ἔστωρ, Romani Vestam fecere, de qua Ouidius:

Nec tu aliud Vestam quàm puram intellige flammam.

Quare triplex illa diuinorum nominum obseruatio, quæ ad omnium ferè gentium, quæ disciplinis vsæ sunt, vsus faciunt, diligēter animaduertēda, ita enim habet:

Hebraei	Hu	Ehieh	Esth.
Græci	Ζῆς	ἔστωρ	ἄστρος.
Latini	Iupiter	Minerua	Venus.
Theologi	Idem	Enis	Ignis.
Antiqui	Nox	Cœlum	Æther.

Deniq; Deus, inquit Apostolus, qui dixit in tenebris lucem splendescere, ipse illuxit in cordibus nostris, ad illuminationem notitiæ claritatis Dei, in persona IESV Christi. IGNIS DVPLEX.

Cum itaq; Pallas translucidus & purus ignis intelligatur, ne Græcorum signimenta huiusmodi prætereamus, merito Vulcani nuptias auerſat, vt in virginis puritate persistat: neq; quidē ea coniugem aspernat, sed ab eo cōtūgi cōtaminariūe minimè patitur: siquidem is, quo vtimur, ignis, qui materię adhærescit, aere tamen cōmixtus, Vulcanus est. Affectat is nuptias Palladis, quan-

toq;

A totq; conatu potest sursum versus erigit, ac nisi perpetuis materiæ vinculis præpeditus quodammodo in ergastulis detineretur, nimirū sponſæ thalamū ascenderet. Iouis hic & Lunonis filius effingitur, Homero id asserente: quorundam vero commento, Lunonis tantum, vt apud Hesiodum:

ἠὲνδ' ἠφειστο, κλυδὶ & ὀλισθητὶ μαχιστὶ τείνατο.

Illustrē luno nulli coniuncta marito

Vulcanum genuit, proptererea quòd den-

stori applicitus materiæ, atq; vt pauimēto adglutinat, ne ad sublimia sustollī possit, coërceat. Inferiora aut hæc Lunoni adiudicata esse tunc ostendimus, cum infernū hemisphæriū eam sortitam esse cōmemorauimus. Quare Varro dicere solebat, Vulcanū intelligi de vehementiore, vtpote fabrilī fornacaliq; igne, Vestam verò de domesticò. Vt cūq; autem, flamma nihil aliud est quàm aer crassiusculus incēsus: inferior verò aer hic lunis, sic ea Vulcanū generat. Claudus idem perhibetur, siue quòd ob densum materiæ meatū, consensum habet cum iis quæ vmbra reddunt: vmbrae verò plerq; omnes obliquæ sunt, neq; sine solido corpore esse queūt, inde etiam cōficta claudicitate, quòd progredi nequeat absq; aliquo quasi ligneo baculo: siue quia superioris mucronis motum diuersum & inæqualem ab inferiori, vbi depalcitur, efficit, qui cum sit omnino tardior, claudicare Deum ideo dixerat. Verū apud Homerum vtroq; pede claudicat, quia scilicet nunc in dextrā, nunc in læuā agitatur, dum aërem perumpere contendit, cuius densitas, ne ascendat ad Palladem, obistere videatur: inde cum sit corpori adalligatus, dum se vinculis liberare nititur, modò hunc, modò illū pedem tentat è cōpedibus extrahere, vnde motari quoquoersum, & vndequaq; distorqueri cogitur, atq; ita speciē hominis vtroq; pede claudicantis exhibet. Profectus ab Ioue de cœlo in terram fertur Vulcanus idem, nempe quia, vt nonnulli tradunt, qui primi ignis vsus adinuenere, in ardentem materiā aliquā fulmine tactam incidere, atq; ita mox vtilitate cognita, ad ignaria deuentū: quam inter varias opinionones, vnde ignis datus mortalibus, primā ita Lucretius ponit:

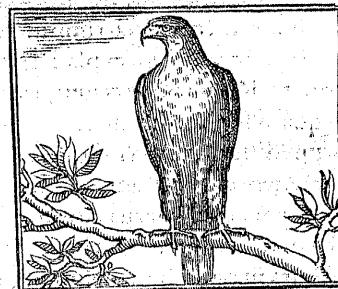
Illud in his rebus, tacitus ne forte requiras,

Fulmen detulit in terras mortalibus ignem

Primitus, inde omnia flammaram deditur ardor.

His igitur notis Aegyptij tam in mysteriis suis edocendis, quàm in naturæ secretis aperientis, & ciuiliū morum præceptis proponendis vtēbatur. Sed & in reliquis disciplinis ab eodē descriptionis genere non recedebat: vt si de mathematicis rebus locuturi, in numeris drachmas duas ostendere voluissent, Vulturē, ait Horus, ponebāt. Causam nonnulli cōmenti sunt, quia vnitas apud Aegyptios duarum drachmarū instar æstimatur. Vnitas verò vnā cum binario, totius est numeri generatio. Meritò itaq; si drachmas duas indicare vellent, Vulturem pingebant, quandoquidem & matris & generationis prerogatiua polleat, perinde ac vnitas ipsa vnā cū binario, numeros omnes generat. Quare cum ita mater esse videat, optimè Vulturi cōpetit. Vt cūq; curta sunt hæc in exēplaribus Horii, quod alij viderint, si castigatiora in exēplaria inciderint. Ceterum si ariolandū sit in re vsque adeo perplexa, putarim ego cor hinc significari, qui legerim apud eosdē sacer-

D R A C H M A E D V A E, siue cor.

dotes, vel qui doctrinam eorum interpretati sunt, infantium anniculorum cor duabus drachmis ponderari, augeri autē per annos singulos drachmis itidem duabus ad annos vsq; quinquaginta: inde per annos alios eodē decrefcere. Aequi libro, quo ad id vsq; tempus auctū fuerit, hominēq; tūc deficere cum ad drachmas iam duas cor ipsum redactū fuerit: ita vitā humanā centum annis plurimū circumscribi, nisi aut negligenter, aut intemperanter acta, ipsa sibimet, vti turde la, incōmoda cōpararit, scq; parte aliqua fraudauerit: nam cor affectū iniuria, & trāquillitate sua defraudatū, pro molestiarū portione properantius efflaccescit & deficit. Quæ quidē cum admodū insignia sint apud Aegyptios, nō vno erunt loco repetenda. Id autem annorū spatium cum vulturinæ cōgruat vitæ, sitq; vitæ omnis vis in corde sita, facile vnicuiq; cōstare puto, cur drachmę duę ex Vulturis simulachro significantur. Sanē verō siue numus hīc fuerit duabus drachmis imputatus, qui vulturis imagine signaretur, siue alia fuerit eius nota, illud manifestū est, didrachmam apud veteres numi pondus fuisse, quem suo nomine Siculum Hebræi vocabant, qui quidē xx. obolis imputabatur: frequentissimūscq; est huius locutionis vsus in diuinis literis, vt alij siculum, alij didrachmam ponant. Nam Leuitici cap. vii, supra vigesimū, vbi legislator precium ponit quo se redimere possit, qui honorem animę suę Deo vouerit, legas, à quinto anno ad vigesimum qui se Deo vouerit, siclis viginti posse redimi, Septuaginta interpretes, viginti didrachmis reddidere. Ita illud precīū masculi à vigesimo anno vsq; ad sexagesimū, quinquaginta sicli argenti ad mensum sanctuarij, idem Septuaginta transtulerūt, quinquaginta didrachmæ. & multa passim huiusmodi. Adeo verō illis aridebat didrachmę vocabulū, vt si drachma vna esset enunciantū, didrachmæ dimidiū potius, quā drachmā vnā, aut sicli dimidiū ponerent: cuius facti rationem, & cur hoc pondus sanctum appellaretur, legas apud Hierosolymitanum Helychium, libro eius septimo in Leuiticum cap. xxvii. Atq; vt huius monetæ pondus ad temporis nostri vsus deducamus, sciendum obolum eius precij esse qui Romæ nūc literis aliquot immutatis Balioeus, quasi obolicus dicere velint, appellatur. Drachma verō pondus est eius numi, qui Romæ Iulius hodie vocatur. Venetiis Marcellus argenteus eiusdem ferē ponderis est: vti etiā Ferrariæ atq; Mantuæ vulgō Buxoloti nomine. Aureus quoque numus drachmæ ferē pondus æquat: atq; ita siclus argenti vel didrachma, vno Mocenico Veneto imputatur, qui proximē accedit ad Iulios duos: non enim hæc ad vnguem explanari possunt, propter locorum varietatem: quia Iulij monetæ Romanæ precium, extra Romanæ Pontificiæ uel ditionis loca, minoris quā Romanæ æstimatur: contra Mocenicus moneta Veneta, extra Venetorum ditionem preciosior est quā apud ipsos, vel eorum socios. Aurei quoque tam precio variant, quā varij sunt qui eos cudunt domini. Sed ponderis in eodem genere parua admodum differentia. Atq; hæc sunt, eruditissime Præsul, quæ doctrinam Aegyptiorum secutus super Vulture conscripseram: nescio an plura in eo archetypo fuerint, quem surreptum initio conquestus sum, puto tamen hæc ad huiusmodi mysterij cognitionem factura satis. Multa verō de industria præterij, veritus ne nimia prolixitas delicatioribus fastidio esset: & otij, quod mihi exiguum concedebatur, habenda ratio fuit, cum multa alia, ac penē innumera sint in huius generis commentaria, si per otium licuerit, redigenda, vt amicis argumentū hoc, vix vlli hætenus attentatum, deponcentibus, quantum pro tenuitate mea præstare potero, satisfaciam.

A D

A AD CLARISS. ABB. D. PAVLVM IVSTINIANVM PIERIVS VALERIANVS,
de iis quæ per Aquilam significantur ex facris
Aegyptiorum literis.

Summum ingenij tui acumen, suauissimi mores, incōparabilis benignitas & eximia in amicos omnes liberalitas effecerunt, Paule Iustimiane vir rarissime, vt Aquilam tibi ex auarario meo Aegyptiaco dedicare cogitauerim, quippe quod tu alitis huius plerāq; vt ita dicam, virtutes, aut excellentis naturæ dotes, præ te ferre mihi compertus es. Sed potior nimirū causa fuit, quod Iustiniana familia gestamen est Aquila aurea, quia scilicet progeniem hanc ex Iustiniani Imp. sanguine deduci omnibus est exploratissimum, celeberrimi illius in quā Imperatoris, qui Byzanti præcipuē claruit, & vniuerso præfuit Orienti: illi siquidem Aquilam in signis auream præferebant, qui Orienti præerant: qui verō Occidentem, quod in hanc vsq; diem cōtinuatur, suscipit autem vtrāq; sed vno tantū corpore conspicuam: quod hieroglyphicum erat, administrationem atq; potentiam in duos diuisis, vnius tamen esse consilij atq; voluntatis. Ex ea vos progenie progressi, in Venetiamq; nobilitatem cooptati, regias virtutes inesse vobis per atates singulas testatissimū effecistis, Fabiorumq; Romanorum exemplo bello Hierosolymitano pro Christiana pietate cōtra barbaros fortiter dimicantes, in acie ad vnum cæsi, mox vno tantum, qui Venetis supererat, vitamq; cælibem Deo vouerat, rogatione Senatus ad maritalem copulam compulso, reparata familia, ex qua breui post tempore tot illustrium Senatorum effulsere lumina, Marcus Iustinianus, summa vir probitatis: Beatus ille Laurentius, sacra literaturæ scriptisq; nobilis, sanctitate vitæ insignis, & primus Venetiarum Patriarcha: Leonardus Diui Marci procurator, Græcis Latinisq; literis ornatus: adde Bernardos, Ursatos, procuratores ipsos quoq; & honoratissimis legationibus functos, vltimum hunc insuper vigilantissimū classis Venetæ imperatorem: atate vero nostræ Sebastianum & Antonium literis & disciplinis eximios, qui legationibus ipsi etiam ad summos quosq; principes felicissimē administratis, patriæ charissimī, gentis huius splendorem offuscari minime permiserunt. Tuam autem hereditariam illam à maioribus tuis acceptam probitatem, & à te studiosissimē cultam appellarem, quam Venetiæ prædicant, admirata est Pataniū, Gallia nouit vniuersa, & vbiubi literarum studia florent, omnes gestiunt celebrare: sed de re omnibus manifesta, ne actum agam, neue modestiam offendam tuam, qui maioris probus esse, quā videri, longior non ero. De te verō quid sentiam, quid reliqui summis laudibus efferant, non tibi, sed seculis spero me aliquando in propatulo positurum. Nunc ad Aquilam aggrediamur.

DE AQUILA.

AQUILA, vt hinc exordiar, non temerē cognomento Romana meruit appellari, cum nulla ferē fuerit in vniuerso terrarum orbe pars, quā daretur accessus, quam auspiciatissimo ductu Romanæ non subiecerit autoritati. Quamuis non sum nescius, Persas multo ante Romanos auream Aquilam pennas extendenti similem sacrasse. Huic autem vni aliti, ætatum & aruspicum omnium consensu, id honoris datum, vt magnarum rerum prosperi semper euentus significatione, auspicia faceret, Buteonem, Sanqualin, Immusculum ac Vulturium longē anteiret, reliquarum verō volucrum ostenta, quæcunque oblata essent interuētū suo aboleret, neq; per aërios tractus omnes, vlli cederet, quā fulmī-

ni. Cum verò auspicia portētaq; omnia ferē similes quasdam habeant significa-
tiones cum Ægyptiorum hieroglyphicis, & manifesta inter se germanitate con-
sentiant, non ab re fuerit in aquila primū auguria, mox hieroglyphica percur-
rere, vt hoc honoris ei tribuatur cuius est in auguriis prærogatiua.

R E R V M P R O S P E R I T A S.

PRæcipuum itaq; eius significatum est, vt oblatam diuinitus prosperitatem
ostendat: quod iam inde initium sumpsit, quod Anacreon autor antiquissi-
mus scribit, Iouem aduersus Titanas profecturū, sacrificium Cœlo fecisse, Aquilæq; volatū prospero ei auspicio victoriā portendisse: quæ cum subsecuta esset,
insigne bellicum auream inde Aquilam gestasse. In huiusmodi autem auguriis
id veteres obseruabant, vt quo gestu Aquilā spectassent, magni dicerent inter-
esse. Nam si volantem conspexissent, faustissimum & citra puluerem augurium
putabant, vti Arexion Parrhasius indicauit Xenophonti expeditionem in Bi-
thynos agitantī. Sin verò sedentem animaduertissent, magnum omnino esse au-
gurium, præclaræq; rei alicuius indicium, in qua tamen peragenda laboris plu-
rimū esset aduendum, propterea quod sedentē Aquilam aues reliquæ infestare
consueffent: cuiusmodi augurium eidem Xenophonti tunc oblatum est, cum
Epheso ad Cyrum iter arripere: dexterę enim Aquilæ, quæ sedebat, obuiam fa-
ctus, futuræ celebritatis, magno tamen labore comparandę, vt postmodū pro-
bavit euentus, omen accepit. Nimirum autem illud in Aquila præcipua admi-
ratione dignum est, quod vna omnium animantium idem apud gentes natio-
nesq; omnes semper indicarit, cum pleræq; alia ita vel populorum vel gentium
certarum propria fuerint, vt quanto huic vel illi feliciora portenderent, in fausta
aliis & ærumnosa magis minitarentur, quę locis quęq; suis toto opere cōmon-
strantur. Verū Aquila cui non semper prospera felixq; fuit? Quæ bella vn-
quam hominum memoria depugnata sunt, in quibus illa fuerit otiosa, siue quis
Assyriorum, siue Medorum, siue Persarum historias percurrat, siue Græcorum,
atque adeo Macedonum monumenta, resq; præclare gestas memorauerit, siue
Romanorum, qui mox omnium excepere gloriam, famam celebritatemq; &
sublimem felicitatis apicem, admiretur? Apud hos autem quid vnquā Aquila
frequentius? quid honoratius? quid vnquam sacratius fuit? Sed vt ab externis
ordiamur, quanta illud admiratione dignum, quod Aquila currus Gordij pau-
peris alioqui viri iugo per totum diem infedit, vnde Phrygiæ regnū Midæ eius
filio præmonstratum. Vel illud potius, quod cum apud Argiuos Heraclidarum
familia defecisset, ex qua Regē eligere mos illis antiquitus fuerat, quis Rex
creari deberet per oraculum sciscitantes, responsum acceperūt, Aquilā id osten-
suram: paucisq; admodum post diebus, Aquila sup-
perne delapsa super Ægonis domo cōsedit, atq; ita
omnium consensu Ægon Rex creatus. Hieroni
quoq; Siculo admodum adolescenti, priuatae fortunæ
hominī, Aquila, quæ primo bello quod iniit, in
eius clypeo resedit, Regemq; eum aliquando futu-
rum indicauit. Vulgatissima ea sunt quę de Tarqui-
nio Prisco memorantur, cui Romam migranti A-
quila pileum ex itinere abstulit, futuri, vt Tanaquil
vxor interpretata est, principatus augurio. Quin
& Diadumeno Macrini filio in agro ambulati, aq-
ui

la pi-

A la pileū abstulit, quē in capite cuiusdā regiæ statuę deposuit, id honoris aruspici-
bus adolescenti pollicentibus. Et quoniā in nostra deuenimus, C. Marius cum
nidū Aquilæ cum septē pullis puer adhuc in agro reperisset, eūq; gremio susce-
ptum ad patrē detulisset, is admiratione motus, consultis aruspiciibus, septies pe-
nes filiū rei summā futuram accepit, quod in tot, quos gessit, consulatibus appa-
ruit, quos eo numero primus omnium assecutus est. Quāuis Plutarchus, Roma-
narum quodāmodo hostis historiarū, rem ideo fabulosam existimat, quod au-
tores tradant Aquilā nō vltra duos parere, tamen Musæus dixerit ab ea tris ex-
cludi, vnum ali, duos abdicari. Cui respondere potest, id ostēto fecisse fidē, quod
& patri admirationē incusserat, præter morē septem genitos: illi enim portēto si
partus Varroni nostro sunt, qui longē morē excedunt, vti porca quę triginta ca-
pitum factus enixa, Æneæ auguriū dedit. Ceterū, quod ad numerū facit huius-
modi, Albino etiā septima postquā natus est hora, cōuiuio quod eius celebra-
ti deputabatur, cum ei fierēt nomina, septē Aquilę paruulæ de nidis allatę sunt,
& quasi ad locū circa cunas pueri cōstitutę: quod omē pater eo procliuus ad-
misit, q; rarissimū est in illis regionibus vbi Hadrumētū, huius natale solum,
in Africa, videre Aquilas. In huiusmodi ostentū accepit Octavianus, quod si-
bi ad quartū lapidem Campanæ viæ in nemore prandenti, Aquila ex improui-
so panē de manu rapuerit, cumq; altissimē volasset, rursus ex improuiso leniter
delapsa reddiderit. Eadē nunquā antea Rhodi cōspecta, ante paucos dies q; Ti-
berius inde reuocaretur, felici admodū auspicio in culmine domus eius asse-
derat. Et Claudij, qui diu inter ludibria aulae fuerat, sub Caio demum fratris filio
consultatū adepti, quāprimum cum fascibus ingressus est forū, præteruolās aq-
ui la dexteriore cōsedit humero, indicio futuri apud eum Imperij manifesto. Acie
autē Bebrycensi, priusquā cōcursum esset à militibus, Aquilæ duæ in conspectu
omniū conflixere, victa q; altera tertia subuenit à solis ortu, quæ victricē abegit.
Ita duob. inter se decertantibus Imperatoribus, Vespasianus, qui Orienti præ-
erat, rerū potitus est. Quin & maximo, qui turbulentissimis Reip. temporibus
Imperator electus est à Senatu, vt Maximini obuiā iret crudelitati, quamuis hu-
millimo genere nato, patre quippe plebeio homine, arte ferrario, vt alij dicunt
carpentario, auspiciū imperij dederat Aquila, cum eo nato carnē bubulā & qui
dem multā in eius cellā proiecisset, quæ angusto patebat impluuiō: eam deniq;
cum iaceret, nec quisquā auderet attingere religionis timore, iterū sustulit, & in
proximū sacellum, quod erat Iouis Præstitis, detulit. Eadem ostento huiusmo-
di infantē adhuc Aurelianū vincitum fasciola sine vlla noxa de cunis sustulit, &
in aram quæ iuxta sacellum fortē sine ignibus erat, deposuit. Verū hæc teme-
re fortē accidere potuerunt, cum nulla non die ignobilissimis etiā viris Aquilæ
sefe ostentent, & his etiā admirabiliora nonnunquam faciant, quorum tamen
nemo vllam assequitur celebritatem. Ostenta in illis obseruata, quod eorum
qui ad aliquā rerum amplitudinem euehuntur, dicta factaq; omnia quantum-
libet leuia repetuntur, & oraculorum instar in acta referuntur. Sed demus hoc
contentiosus. Illud puto non negabunt, alicuius esse momenti, quod Aquila ge-
rendis rebus tam sæpe se duces exhibuerint, & quasi diuinitus missæ, vel quid
agendum ostenderint, vel quod res euasuræ essent præmonuerint. Cum natus
esset Alexander Macedo, Aquilæ duæ tota ea die præpetes supra culmē domus
insederunt, omen duplicis Imperij, Europæ Asiæq; præ se ferentes. Ea autē quę
à classe in continentem progressa, ibiq; firmata, augurio fuit, Persas terrā, non

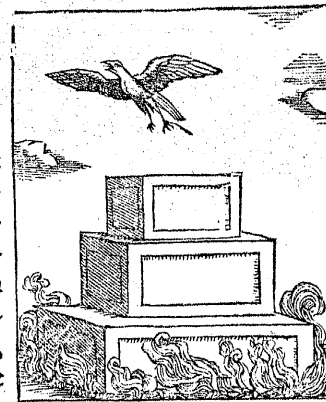
mari debellandos esse, Alexandri ipsius interpretatione, secus quam Parmeno D sentiret. Et difficillimo eo praelio, quod cum Darianis apud Arbellā cōmissum est, quo nullum vnquā acrius inter eos fuit, Aquila paululum supra caput Alexandri placidē volitare visa, nec armorum sonitu, nec gemitu clamorēue villo morientū territa, diūq; circa equum ipsius regis pendenti magis quam volanti similis apparuit, præfagio, vel indicatione potius, quod res euasura esset, manifestissima. Augurium huiusmodi legas apud Tacitum Fabio Valenti oblatum. Cū is exercitum in bellum ageret, ipso profectiois die Aquilam leni meatu, prout agmen incedebat, veluti ducem viæ prouolasse, longumq; per spatiū, nullo gaudentium militum clamore, augurium accipientū, & alitem saluere iubentium, terrefactā, ita iter continuasse, vt haud dubiē magnē & prosperē rei omen acciperetur. Eiusmodi auspiciū lætitia Vitellio fuit, copias aduersus Othonem præmittenti: siquidem à parte dextera repente Aquila aduolauit, iustratisq; signis, ingressos viam sensim antecessit. Et memorabili ea pugna, qua Locrorum XV. millia tantum, ducenta & viginti millia Crotonensium profligarūt, qua pugnantē parte Locri, Aquila ab acie nunquā recessisse fertur, eosq; rādiu quoad vincerent circumuolasse. Quid, quæ Deiotaro Regi auguriū dedit, ex itinere diuertendum: cui ille obsecutus cum esset, conclauē mox illud, vbi Rex mansurus erat, si ire perrexisset, proxima nocte corruit. Eadem Mario reditum cum summa gloria triumphabūdum pollicita est, cū anguem arreptum vnguibus dilacerasset, et in aquas abiecisset, & occasum inde versus abuolasset: quæ Cicero luculentissimis carminibus in Mario decantauit.

IMPERATORIA MAIESTAS.

OMnibus igitur nationibus et gentibus Aquilam in ostētis Imperij magnitudinem portendisse multis exemplis apparuit. Cæterum cū multæ sint Aquilarum species, eam Ægyptij sacerdotes in regio hoc significato deligebāt, quæ à nigricanti colore fulua potest appellari: huic enim Rex deorum Iupiter, regnū, vt Horatius ait, permisit in aues vagas: in ea regiæ virtutes omnes elucescunt, quippe quæ viribus omnium præstantissima, vna fetus suos alit atq; educat, vna pernix, concinna, polita, apta, intrepida, strenua, liberalis, minimè inuida, minimè petulans, verum quadam etiā modestia prædita: ea non clangit, non lippit, nō murmurat, sed regios deniq; mores, regiam prorsus maiestatem in omnibus imitatur. Quinetiā inuenias homines eo naso præditos, cuiusmodi Aquilæ rostrū est, pro regiis estimari solitos, quod Plato tradit, & Plutarchus receptū asseruit: Perseq; hominū id genus mirum in modū cōmendabant: eiusmodiq; fuisse Cyrum, historiarum autores tradunt, atq; ea se specie factū gloriari solitum. Sed quoniam rostri ἰσχυρῶς, illud est quod isti regium existimant, animaduertendū duplex esse ἰσχυρῶς genus: vnum, cui à fronte statim nasus insurgit, id impudentis animi signum ponit Aristoteles, similitudinēq; eam ad coruum propius accedere: alterum, cui nasi curuatura separatur à fronte, circaq; medium intumescit, & in vnci speciem exit. Hoc esse magnanimitatis indicium, & ad Aquilam referri, Philosophus idem tradit. Meritō itaq; Pyrrhus quoq; multis à se rebus magnificè præclareq; gestis, Aquilæ cognomento plurimū gaudebat: quanquā ea erat modestia, vt non omnem sibi rerum gestarum gloriā vsurparet, sed bonam eius partem in milites transferret. Nam cū aliquando rebus bene gestis domū rediisset, illumq; milites Aquilam appellarent: Per vos, inquit, Aquila sum, qui vestris armis veluti pennis subleuor. Vidimus eius numm,

A num, in quo Aquila cū fulmine sub pedibus iacente, & ramis duobus quernis in coronā flexis, cum inscriptione Dorica, ΑΡΕΙΡΩΤΑΝ. ab altera parte caput est, quod alij Iouis, alij Pyrrhi ipsius esse dicunt: nam inscriptio Epirotarum videtur ad Regem spectare. Querna verò corona, quæ apud Romanos hieroglyphicum eius est qui ciuem seruarit, in hoc numo glandes Chaonias & oracula Iouis Dodonæi significare potest. Apud Pindarum legas Aquilam ita volucrum reginam ab Ioue declaratam, veluti Delphinū piscium, vtriusq; pernicitate genus omne suum exuperante. Hinc idem ait, Aquilā in sceptro Iouis præfigi solitam. Neq; verò mirum, Pindarum vbiq; honoris tantum Aquilæ tribuisse, cū Aquilæ apud Thebanos nō aliter inter numina colerentur, quàm Cynocephali, Crocodili, & alia quædam bruta apud Ægyptios in cultu fucere, & vt fumus passim totis his Commentarijs ostensuri, pro dijs habita.

Cum igitur Imperatorem atq; regem Aquila describeret, eorū etiā iustis dedicabatur, qui filijs superstitibus decedebant: eos enim inter diuos referre mos erat: cuiusmodi morē Herodianus in Seuerianis iustis latissimè prosequitur, ex quibus Aquila, simulac ignis pyræ subiectus esset, ex intimo suggestus tabernaculo emittebatur, quæ Principis animam in cælum referre videret. eamq; in numismatis videre est, nonnunquam cum spolijs, nonnunquam cum fastigio: sic enim suggestum illum, in quo cadauera principum cremabantur, Cicero videtur appellasse, cuius formam apud Herodianum legimus, & in plerisq; numis conspicimus. Vsq; adeo verò sunt Imperatoribus Aquilæ dedicata, vt ne in

extremo quidem vitæ eos deseruerint, decq; cælo, quibuscunq; modis possent signa dederint, si qua posset ad salutem via præmuniri. Nam eidem Imperatori Seuero signa mortis attulerunt Aquilæ quatuor, à quibus sibi visus est per nocturnam imaginem in cælum rapi. Et Octavianum Augustum, cū iustrum in Campo Martio magna populi frequentia conderet, Aquila sæpius circumuolauit, transgressaq; in vicinam ædem, super nomen Agrippæ ad primam literā sedit: vnde aruspices interpretati sunt, cū paulo post moriturum: quod haud ita multo post euentus cōprobauit. Videre autem est in numo, cuius inscriptio est DIVI AVGVSTI PATRIS, Aquilā igni subiecto, quod ego ad iusta eius retulerim, quamuis nonnulli sacrū esse putant, propterea quod Imperatoria, quæ Græci Hecatomben appellant, ex centū leonibus & centū Aquilis celebrata fuerint ab aliquot Imperatoribus, & à Græcis etiā, quod tradit Iulius Capitolinus in vita Maximi & Balbini. Sed nihil hoc ad Augustum, de quo nihil tale memoriarum prodit. In numo cuius inscriptio est, DIVVS PERT. PIVS PATER, Aquila est pilæ insidens, quasi eum supra cæli cōuexa sublatū esse vellet innueret: nā altera inscriptio est, CONSECRATIO. Atq; hæc in diui M. Antonini Pij numis multipliciter habetur, nonnunquā cum fulmine, nonnunquā etiā Antoninum ipsum inter alas gestans, nonnunquā verò cubicularem lectulū in cælū tollens, cum inscriptione, CONSECRATIO. Qui Bellunens in agro reperiunt argentei, ex vno latere pulcherrimū ipsius Antonini caput habent cū inscriptione,

ne, DIVVS ANTONINVS, ex altero Aquilam aræ rotundi ambitus insiden-
 tem: Inscriptio, CONSECRATIO. Verum etiã in Vespasiani numo Aquila
 est quæ pilam gestat, atq; in eiusdem alis tabernaculum corymbis & fertis redi-
 mitum. In Hadriani numis aliquot, Imperator ipse sceptrum ab Aquila recipere
 videtur, quasi illi ab Ioue delatũ esset Imperium, quod & inscriptio declarat,
 PROVIDENTIA DEORVM. In numo diuæ Sabinæ Augustæ Aquila est
 cũ fulmine, & inscriptione, CONSECRATIO. quamuis in fœminarum iustis
 Pauo, non Aquila, est adhiberi solita, de quo in Pauonis commentario.

REX PIVS * ET MISERICORS.

Sed iam nos appellant Aquilæ virtutes, illaq; in primis, quod pium & miser-
 cordem Regem, qui scilicet victum & necessaria inopibus eroget, ostende-
 re qui volunt, Aquilam eam proferunt, quam à vigore, quo egregie prædita est,
 Osisfragã appellant: ea enim pullos, quos sub aquila, vel montana ciconia, inui-
 da illa inquam & famelica, quã Græci *γυπιον*, nostri aliquot vulturinam Aquila-
 lam nuncupant, nido eijcit, parentis adhuc operam desiderantes, cum volandi
 facultatem nondum adepti fuerint, ad se recipit, atq; educat, benigneq; tuetur, E-
 dum quantum satis sit adoleuerint.

BENIGNITAS.

Quæ quidẽ mansuetudo fecit, vt iuniores (nã apud Ægyptios cõmentũ hu-
 iusmodi nõ inueni) si benignitatẽ cõmodissimo hieroglyphico explicare
 vellẽt, Aquilã cum alia quauis alite ex eadẽ olla cibũ capientẽ fingerent. Sed qm̃
 in Aquilæ benignitatẽ incidimus, missum illud facere nõ possum, quod admira-
 tione dignũ apud Plutarchũ legi, vt si cui argumentũ placuerit, totius historię
 scenã sibi pingendam curet. Cũ pestis olim Lacedæmona exhauriret, oracula
 monuerũt mali vim cessaturã, si quotannis nobilẽ aliquã virginẽ immolassent.
 Obsecuti Lacedæmonij, oraculi fidẽ approbauerũt. Fortẽ verò euenit vt Hele-
 nã fors obrigerit, quæ cũ mactanda duceretur, Aquila deuolãs sacrificuli gla-
 dium abripuit, & ad armenta delatum super iuuençã demisit: cuius prodigij ar-
 gumento *ἄβρονβοία*, id genus sacrificij sublatũ est, quod memoriæ prodidit Ari-
 stodemus. Idẽ olim euenisse Romæ in Valeria Luperca, & eadẽ de causa, tradit
 Aristides Italicarũ rerum volumine decimonono, quem idem Plutarchus citat.

RELATA GRATIA.

Crates verò Pergamenus, quod &
 Stesichorus Poëta poëmate profe-
 cutus est, historię ab eiusmodi beneficen-
 tia nõ absimilẽ recitat. Nam cũ decẽ &
 sex messorum quendã socijs aquatũ mi-
 sissent, reperit is apud fontẽ serpentẽ, qui
 cõplexus Aquilam arctissimis eam spiris
 implicitã suffocabat. Ille vt falce messor-
 ria armatus erat, audacter progressus, fer-
 ro serpentem dissecuit, Aquilã liberã abi-
 re permisit: cumq; hausta in vnam aqua
 redijisset, socijs singulis poculũ ministra-
 uit: mox cũ & ipse quoq; bibere vellet,
 præstò adfuit Aquila, quæ poculum ab
 ore dispulit eiectũ procul: dumq; messor factum miratur, & Aquilã, quam pro-
 bẽ nouerat, increpat, eamq; apud socios ingrati animi ream agere meditatatur, vi-
 det

Adet eos & hic & illic concidentes vitam exhalare, vnde simul & aquam, quã illi
 biberant, veneno infectam, & se periculo subductum intellexit, beneficiumq; in
 volucrem optimẽ collocatum, manifestissimẽ cognouit.

CONVICIORVM CONTEMPTOR.

Quantum verò illud est, & verè regium, quòd Aquila est cõuiciorum con-
 temptrix: Vnde nõnulli cõmenti sunt Aquilã figurare statu immobili cõ-
 sidentem, nulla pennarũ asperitate terribilem, neq; hiatu rostri minacem: iuxta
 hanc cornicem summittere, eo gestu, vt & laceffere, & conuicia facere videatur,
 si conuiciorum contemptorem hieroglyphicẽ referre voluerint. Cornicẽ enim
 aiunt solere Aquilã laceffere, & in certamẽ quodammodo prouocare: illã verò
 non plus cornicis conuicia & importunitatem facere, quàm elephas culicem.

PATERNA DIFFICULTAS.

Sed enim ab his diuersa ponere videntur Ægyptij sacerdotes, qui morosum
 patrem, & difficilem admodũ in filios, per eius generis Aquilã cui Pygargo
 nomen ab albicanti cauda est, significari voluerint, siue hæc *γυπιον* sit, de qua su-
 perius: ea enim maximẽ omnium animalium pullos fastidit suos: vt non imme-
 ritò Plotinus eos qui sine ratione modoq; ciuitates atq; imperia gubernãda re-
 gendaq; susceperint, post obitũ per *πελιγορισίαν* Aquilas fieri dixerit. Damnat &
 Basilus in hoc ingenium Aquilę, & in educãda prole sua iniquissimã appellat.

SOLITVDO REGNI.

Quòd verò per Aquilam regni solitudinẽ intelligimus, sunt qui factũ ea ra-
 tione defendant, quòd regium esse dicant, vnum è filijs heredem institue-
 re, vni rerum habenas commendare, quando quidem, vt ait Ouidius,

Non bene cum socijs regna Venusq; manent.

Et apud rerum scriptores quotidie legimus, potentissimas vrbes euersas, claris-
 sima deleta regna, illustres familias extinctas, & in populos omnia malorũ gene-
 ra debacchari ccepta, simulac potestas regia pluribus fuerit cõmunicata. Quin-
 etiam Isocrates, quamuis de regimine multa quoquo versum disputet, & nunc
 huic, nunc illi rationi fauere, pro loco quem tractandum sumpserit, videatur, æ-
 quabiliorem tamẽ ciuibus monarchiam ostendit, propterea quòd illa ambitio-
 nes, omnium popularium dissensionum semen, extinguat: quòd cũ Aristote-
 les quoq; mirum in modum approbaret, Homeri sententiã secutus, quòd dispu-
 tationibus suis pondus adderet & autoritatem, versum eius citauit:

ἔν ἀγαθῶν ἡλιθιωτέρων, ἢς ἰστέον ἔστι, Ἐἰς βασιλίδος.

Nultos esse duces haudquaquam proderit: esto

Rex vnus, princeps vnus, qui publica tractet.

Non indecenter igitur Aquila, vt vulgato per Aristotelem Musæi versũ fertur,

Tris parit, atq; duos nido eijcit, educat vnum.

Sed, vt superioribus ostendimus, specierũ diuersitas in eo genere efficit, vt contra-
 ria super alitis natura autores scribere videantur. Vt cuncq; verò, educationis hu-
 iusmodi ratione habitã, per Aquilæ pullum solitudinem interpretabantur.

PERNICIOSA POTENTIA.

Quinetiã idem sacerdotes Ægyptij potentia cuiuspiã, quæ socijs & amicis
 omnibus perniciosa esset, per Aquilæ pennas significabãt. Huiusmodi si-
 quidẽ ea vis est, vt aliarũ auisũ plumas, si cõmiscuantur, interterere, & quodãmo-
 do deuorare videant: quòd & in tergoribus pantherę atq; hyænę identidẽ fieri
 cõpertũ est. Pantherinũ quippe tergus hyænæ cedere suo loco diximus. Eandẽ

inter iuglandē & quercū antipathia esse, scribit Plinius, tanto quidē nature dissi-
dio, vt si quercus iuxta nucē iuglandē fata sit, prorfus emoriat. Est & illud huic
miraculo per se simile, quod de cardamo fert. Oulus id apud Persas vltatissimū,
cuius natura est humorē omnē terrē ad se ita attrahere, vt reliquæ circūpullulan-
tes herbę cogant exarescere: de quo prouerbū est apud Aristophanē. Id alio vo-
cabulo Scaphon vocāt, Iberis est Dioscoridi, Ægyptijs Semeth, Nasturtiū Ro-
manis. Causam verò super Aquilæ pennis Philolophi cōmentatur, q̄ cum auis
ipsa sit omnib. alijs infensa, deriuat vis ipsa animalis in res quoq̄ eius inanimas,
per sympathiæ contagionem. Alij pestiferā maleolentiæ vim quandā inesse aliti
deprehendēre, propter quā tacta ab ea facilē cōputrescāt: indicio esse reliquias
eius hesternas neq̄ ab ea ipsa, neq̄ ab alio quopiā animalū repeti. Permeare ve-
rò cōtagionē eam etiā in pennas, quę alienas iuxta se positas adurere propēmo-
dum pro cōperto tradunt. Ita eius qui rerū summa potiat maiestas, fulgore suo
reliquos obscurat, & veluti micatissimum Solis iubar, vbi exortū fuerit, lucē o-
mnibus stellis intercipit. Obijciunt ali j hoc in multorū principū tyrannidē & ra-
pacitatē, quibus nō sine rerū tuarū iactura possis adherescere. Quomodo cunq̄
aut quispiā acceperit, natura hoc cōparatū, vt debiliora à validiorib. absumant.

ERVDITVS IMPVRVS.

IN Diuinis literis, quę rem hanc austerius tractāt, Aquila, gryphus, halictus &
miluius rapacitatē significāt, & à sacris vt immunda reijciunt: per quas alites,
vt signat Hesychius, intelligimus eos, qui sublimia quidē perscrutari videantur,
cceli quippe motus & rationē, stellarū situm atq̄ naturā, quæq̄ superioribus in
elementis igne & aere fiunt varietates, cōtemplationi vigilijsq̄ non sua tantum
causa, sed aliorū etiā institutionibus dediti, vita tamē & impuri sint & malefici,
dum vel insidias alijs intendūt, vel sordida quæq̄ cōuenantur, suarū ita rerū sa-
tagentes, vt ad cōmoditates suas omnia cōtrahāt, inexplēbiliq̄ auaritia æstuan-
tes, nō suis tantū fruuntur, sed imbecilliorū quoq̄ bona diripiāt, qualē Hierony-
mus notat lib. de Viuendi forma ad Rusticū monachum, super eremita quodā,
qui publicas priuatasq̄ elemosynas in suum & suorū tantū vsum verterat. Ita
enim scribit: Vidimus & planximus Crcei opes vnus morte deprehensas, vt
bisq̄ stipes quasi in vsum pauperum congregatas, stirpi & posteris derelictas. F

MALVS DEMON.

NON imperitē igit Aquila diuo Gregorio malignus est spiritus animarū ra-
ptor. Vt verò ea quæ de perniciofa dominatione dicta sunt, quę omnia ad
mūdi huius principē accōmodari possunt, iam prætereamus, habet & hoc pro-
prium Aquila quod pisces ab alto aere cōspicata, eos præcipiti cursu delapsa ra-
pīt. Pisces verò animarum hieroglyphicum esse, dictum Commentario suo.

PRINCEPS SIBI TANTVM STVDENS.

ADIungunt ad hæc Ægyptij sacerdotes, Regem rerū tantū suarū satagentē,
Aneq̄ aliorum incōmoda calamitates ve miserantem, per quā proposuissent
Aquilā ostendi, eam quippe in astruendo nido sollicitā: illa siquidē in solis excel-
sis, arduis & præcipitibus locis nidulatur, & omnino longē sublimius volat, q̄
volatilia reliqua. Hinc fit vt ab aliarū auū consortio atq̄ consuetudine sese ab-
ducere videatur, qui quidē pleriq̄ Regibus mos est, qualem in Hadriano sexto
Pont. Max. viro Batauo vidimus, qui humanā omnem consuetudinē ita auerfa-
batur, vt nō nisi propria vel vtilitate vel necessitate cogente, sui vidēdi copiam
faceret. Quod si, quod rarò admodū vidisses, spatiatum in subiectos Pontificio
palatio

A palatio campos obequitaret, nullis accitis comitib. nullo, vt Pontificū mos est,
æris tinnuli signo dato, iter arripiebat: simulac principes, antistitesq̄ & cohors
reliqua ex officio affecuti essēt, equū ipse, nullius salutationē moratus, citatiore
gressu perurgebat, conspectumq̄ omnem hominū, tanq̄ nihil ad se eorum inge-
niū pertinere, effugere properabat, seq̄ in intimas palatij latebras occultabat.

PRÆ FAME MORIENS.

QVod si hominē eo mortis genere periturū, quod Homero Platoniq̄ om-
nium est miserrimū, ijdem significare voluissent, hieroglyphicū habebant
Aquilæ, cuius rostrū esset enormiter incuruatū: senescentibus enim Aquilis ro-
strum supernū accrescit adeo, incuruatq̄ subinde magis ac magis, vt nulla de-
mum aperiendi data copia, inedia plerunq̄ deficiat & extinguat. Hinc illa in bi-
baces, Aquilę senectus, exprobratio: quippe quæ amissa edēdi facultate, humo-
rem assidue forbillare cogitur, vitamq̄ aliquandiu pertenui ea ope protrahere.
Ac, ne vsquam desint Gręcorum fabulæ, commenti illi sunt fuisse olim hominē,
qui hospitem affecisset iniuria, proindeq̄ deorum ira in Aquilam cōmutatum,
B incq̄ sceleris pœnam eo affectum malo, vt fame consumeretur.

IUVENTVS RENOVATA.

ADdunt alia quædā iuniores, vt illud ex Psalmo interpretentur, Renouabi-
tur vt Aquilæ iuuentus tua: quod nescio cur nōnulli legunt, Reuocabitur,
cū Græcè sit ἀναγεννηθήσεται. Diuus Hieronymus Aquilā ait, vbi cōsenuerit, pen-
nis supra modū grauari, ideoq̄ fontem ab ea quæri, cuius aspergine pennas ege-
rat, quibus leuata calorē intra se colligit, sanariq̄ tum primū oculos, mox ab
immerfatione in iuuentam redire. Eucherius Aquilas ait vi nimix senectæ im-
plumes fieri, & nido relatas à pullis suis vicissim ministratibus pasci, donec de-
terso senij veterno, cū pennis volandi etiā vsum recipiāt. D. Augustinus Aquilam
ait senio grauata rostri immodicē crescentis aduncitate eò redigi, quod pau-
lo antè dicebamus, vt nec os aperire, nec cibum vllō pacto capere possit: impul-
sam itaq̄ nature vi collidere rostrum ad petrā, cuius attritu excussa ea parte quę
redundabat, ad cibū redire, atq̄ ita ex eo senio reparari, vt omnino iuuenescere
videatur. Nostri petrā loco hoc Christum intelligūt: proq̄ rostro obuncō, pra-
cuitatis peruersitatisq̄ opera, q̄ Phytognomici eius figuræ nasum, vt superius
dictum, iracundię & rapacitatis indicium esse volunt: huiusmodiq̄ homines au-
ros plurimū alieni appetētes, & vltionis studiosos inueniri. Vitia verò hæc nō
alia excuti ratione, quàm per Christi disciplinā queūt, atq̄ ita pro iuuentutis re-
nouatione animi depurationē intelligunt. Corpus enim nostrū ab adolescentia
pergit in seniū, verū anima sapientis, p̄j probatq̄ viri, à senectā in adolescentia
trāsmittit, atq̄ ita homo hic exterior flaccescit, & deficit indies, interior verò eo
magis vigescit ac renouatur, quo diutius in iusti honestiq̄ meditatione exerci-
tioq̄ vitā degit. Tale aliquid apud Platonē inuenias, dicente Socrate: Tunc sa-
næ mentis oculus acutē cernere incipit, cū corporis oculus incipit hebescere.

APOSTOLI.

QVod verò legitur Euangelio Matthæi, Vbi fuerit cadauer, illic & Aquilę
cōgregabunt: per cadauer Adamantius Dominicę passionis mysteriū in-
terpretatur, per Aquilas Apostolos, de quibus etiā dixerit Elaias: Assumēt pen-
nas sicut Aquilę, & current, & nō lassabunt, & ibunt, & nō esurient: siue vt alibi
legitur, Currēt & nō laborabūt, iter faciēt, & non lassabunt. Huic interpretatio-
ni adstipulatur etiā Eucherius, qui loco hoc Euāgelico pro Aquilis sanctas ani-

mas accipi tradit:& Salomonicū illud, Via Aquilæ in cœlum, de Christi ascen. D
fu intelligi debere cōtendit. Quod si ad eruditionem hanc profana etiam adiu
gere liceat, Antipatri memorabile fertur epigramma, siue illud Speusippi fuerit,
in Platonis sepulchrum, quem vt diuinū antiquitas vnīuerſa venerata est, cuius
ille animam ad sepulchrum è cœlo allapsam in Aquilæ speciem agnoscit:

Αἰετὶ, τὴν πρὸς βίβαντος ὑπὸ τοῦ φορῶν, ἢ πινός, εἰπέ
Ἄσδρόντα θεῶν οἶκον ἀφροσύνης;
Ἦν ἄρα εἰμὶ Πλάτωνος, ἀφ' ἡμετέρας δὲ δλυτοῦτος
Εἰκὼν, σῶμα δ' ἄνθρωπος ἐστὶν ἐξ ἐμοῦ.

*Cur Aquila ad tumultum hunc volitas dic: nunc quid ab astris
Hic habitare Deum forte aliquem intuita es?
Imò anima extincti sum diua Platonis, Olympum
Quæ colo, sed corpus terrigenum Attica habet.*

INGENIVM VELOX.

PIndarus & alijs plerisque locis, tum præcipuè Nemeis, ingenij promptitudinē
& velocitatem per Aquilam ostendit, sumpta ab eo cōparatione, q̄ prædam
etiam valde procul distantem mira pernitate nanciscatur, visuq̄ ita polleat, vt
profundissima quæq̄ prospectet: quæ omnia ingeniorum acumini sunt accom
modata. Idem cum Bacchilidis & æmulorū suorū gloriā eleuat, coruos illos, se
vnū Aquilam iactat, q̄ promptissimo ingenio nihil non concipiat quantumli
bet arduū, & à terra maritq̄ remotū, mox & styli velocitate quæcunq̄ cōceperit
assequatur. Ad huiusmodi rerum amplitudinem alludere mihi videtur Aristo
phanes, Auibus, cum Atheniensibus aut adulatoribus, aut eorum spes inanes elu
surus ait, αἰετὸς οὐ νεφέλῃσι γενήσεται. Nimirum enim oraculum acceperant Atheniēses,
fore vt tāto vrbes reliquas post se interuallō relinquerēt, quāto Aquila reliquas
aues volatu superat. Et Sosithei dictum illud celebre super vi eius impetuosa:

Ἐξ ἑμῆς οὐραυτοῦ θεοῦ ἀετὸς ὄρεται.
Una Aquila innumerās exagitabit aues.

N I L V S.

ATque Aquila hac quidem de causa Nili fluminis hieroglyphicum in sacris
Ægyptiorum literis habita: quoniā enim Nilum perniter currere, tantaq̄
profunditate insurgere obseruatum est primūm Promethei tempore, eam enim
fuisse Aquilam nonnulli tradunt, quæ Promethei cor discerperet, quippe cum
causas incrementi peruestigare non posset, ab Hercule demūm Aquilam cohi
bitam, qui fluminis impetum partim aggeribus, partim fossarum deriuio cōer
cuerit, Prometheaq̄ omnes exundationis causas edocuerit. Inter autem vetusta
Nili cognomenta A Q V I L Æ nomen inuenias, quod nomen à colore nonnulli
dictum putant, vt pote qui, vt Maro ait, viridem Ægyptum nigra sæcundat ha
rena: & æquora ab eo colorari Catullus inquit, nomēq̄ illi à limo, quem trahit,
factum aiunt Etymologici, nam mare in longa inficit spacia, eaq̄ de causa Melas
olim, & mox Melon appellatus Ennio, Aufonio, & alijs: idq̄ etymon in nomi
ne à nigrore Festus & Seruius agnouere.

ALTA COGITATIO.

Non defuere tamen qui Aquilam huiusmodi Promethei cor adrodentē, ad
mores trahere conarentur, ac profundæ cogitationis principem significa
re contenderent. Sed ne diutius in Prometheo hæsitemus, quæ nostri super A
quila senserint, potius aperiamus.

DIVVS

DIVVS IOANNES.

ASanè homines cum solam auium omnium Aquilam esse diuinam autument, &
Santiquitas eam Ioui tela gestare crediderit, inde persuasi sunt, quod eam om
nium maximè oculo valere conspexerant, longissimoq̄ interuallo minutissima
quæq̄ discernere, Homeri ad hoc accedente testimonio, ita dicentis:

Ἄλλοι δ' αἰετὸς οὐράτε φασι
ὄξυταῖσιν δὲ βικῶσαι ὑπερακρίων περιωδίας.

*Ut Iouis ales,
Cuius acutam aciem perhibent prestare volucres
Ante alias, quot quot cœlo spatiantur aperto.*

Et hymno Mercurij, vbi Apollo de Mercurij occultatione loquitur, qui ita lati
taret, ait, vt neq̄ ipsum vel Aquila, quæ tam acutè videt, inspexisset. Hinc Theo
logi nostri D. Ioannem Euangelij scriptorem per Aquilæ hieroglyphicū à diui
nis illis vatibus præmonstratū deprehendēre. Sanè Aquilam (vt nomen etiam
interpretetur) ab acutè videndo dictam nonnulli ex veteribus asserunt, vt po
te qui Aquilam quasi aculam ab acumine dictam velint: quamuis, vt paulo antè
dicebamus, alijs ab aquilo colore vocem ducant: est enim aquilus color fuscus &
subniger, ab aqua denominatus. Vt cunq̄ autē, acutissimi visus Aquila est Ioan
nes, qui oculi acie in altissimæ diuinitatis recessum directā, præ omnibus maxi
mè superioris naturæ secreta reuelauit: cuius facies Ezechieli visā supremum ex
quatuor locum obtinere: qui ad abolendam Abionitarum hæresim, quæ Chri
stum hominem tantūm, non Deum etiā asseuerabat, ad altissima remotissimaq̄
rerum principia præpetibus euolauit pennis, decq̄ penitissimo diuinitatis nido
nitidissimas ac maximè pellucas illas gemmas surripuit, quæ postmodum in
tuentium oculis quantumlibet conuientibus hallucinantibusq̄ micantissimi
luminis claritatem attulere. Illic enim erat lux vera, quæ sola lumen mortalibus
elargitur. Hic ille deprehendit humanarum diuinarumq̄ rerum omnium λόγος
initio fuisse, atq̄ penes Deum, ipsum deniq̄ Deum, ipsam esse rationem, quæ a
pud nos sub Verbi nomine recepta est: vt reliqua missa faciam, tam multis diui
næ sapientiæ luminibus illustrata. Hæc est deniq̄ illa Aquilæ volitantis effigies,
C diceret Irenæus, quam sacri præuidere vates, quæ Ioannis nostri beneficio, spi
ritus in Ecclesia aduolitantis gratiam manifestat. Nam hic altè exorsus princi
pium, quod à patre est, effigiem Verbi, quæ refertur in filio, & præclarā eius ge
nerationem enarrat, tanta cum fiducia rem tam arduā aggressus, vt Aquilæ sym
bolo meritò figuretur: Ioannes inquam ille altiloquus, q̄ Aquilæ referatur hie
roglyphico, ipsa susceptæ lucubrationis materia sublimis, ait Eucherius, & ab i
pso rerum principio repetita, in causa fuit. Proinde cum volatu sublimi in ipsam
Dei omnipotentis aulam elatus sit, & oculorum aciem visu præpollens in admi
randæ diuinitatis faciem infixit, doctrinam nullo antea mortaliū ingenio con
ceptam ab alto detulit, cuius initium, In principio erat Verbum.

STATVTA FIRMITER SEDES.

Hoc quoq̄ sacerdotū Ægyptiorum hieroglyphicum fuit, per Aquilam, quæ
Iaxum gestaret, hominem significare, qui firmam stabilemq̄ in ciuitate, lo
cove aliquo, sedem sibi posuisset: illa enim simulacridum sibi comparauit, quò
possit firma & inconcussa rem suam procurare, lapidem quempiam exquirat,
quem in nido pro libramento collocet: neq̄ aliā huius rei causam sacerdotes il
li tradidere, satis habentes constructi nidi firmitatem per huiusmodi argumen
z iij

tum indicasse. Nam & firmandis nauibus, priusquam anchoræ vfus repertus est, id opis saxa contulere, id quod Apollonius Argonautas fecisse scribit: vt minime mirum sit, saxum, etiam in Aquilæ nido positum, inferuire stabilitati. Ceterum lapidem hunc cum esse credere possumus, qui *æritus* appellatur, Aquilinū Latini dicunt, ad multa remedia vtilem: adq̄ id præcipue, quod partum contra omnes abortuum insidias custodit. Idem muliebribus feminibus adalligatus, quotidiano experimento mirifice prodesse, pariundiq̄ facilitatem inducere cōperitur. Eo incenso morbum Herculanū, hoc est, furorem qui plerunq̄ ex atrabili accidit, qua potissimū Herculem laborasse tradunt, explorari putant. In adificari nido asserunt auctores nostri, nihil igne deperdere, prægnantem esse, alio velut in vtero sonante. Sed vim illam medicam non nisi in nido direptis polle, re, magorum tradit superstitione: neq̄ tamen in omnium generum nidis inueniri, sed in Melnaëti tantum, Pygargi, Morphni, siue vt Homerus, Percni, atq̄ Gnesij. Duas verò Aëtis species agnoscit Zoroastres: vnum densum & solidum, alterum rarum & inanem: in esseq̄ solido vim illam perficiendi foetum, & vsque ad partus debita tempora continendi. Occurrebant hinc multa super lapide significata, quando quidem ex eo ab Aquila in nidum collocato, rerū stabilimentum Ægyptij significare commenti fuerant: eaq̄ firmitas ad Capitolij immobile saxum referenda videbatur: quæq̄ veteres passim de cultu lapidis sanxissent: vtq̄ vel nomen ipsum magni instar numinis aliquando habitum: quæq̄ hinc pietas nostra de petra sentiret: sed quoniam nobis cum Aquila res erat, quæ lapidis essent, in commentario quod est super ædificiorum partibus, transferre, ibiq̄ commodius de argumento huiusmodi differere cōstituiimus, cum multa adhuc ad Aquilam pertinentia superessent.

TERRARVM DOMINATIO.

ET vt longo circumuecti circuitu rursus ad imperij significatū reuertamur, nostræ etiam sacræ literæ per Aquilam terrarū dominationem intellexerit, vbi apud Ezechielem legimus, Aquilam visendæ magnitudinis, quæ late passis alis, immaniq̄ membrorū ductu, oppleta plumis, varietate insignis, vnguibus ferox & minabunda, præpeti volatu ad Libanum applicuerit, Cedriq̄ inde medullam, tenellosq̄ surculos euulserit, tota altiorū frondium summitate decerpta, adhæc succis etiamnū vitium seminibus, quæ omnia Babylona translata sunt, ibiq̄ sata. Neq̄ huic absimilem alteram adiecere, quæ vitium earū palmites de prædaretur. Per priorem illam nostri aiunt Nabuchodonosora Babyloniæ Regem interpretari: per alteram hanc Ægypti tyrannum, quorum prior Hierosolymam cepit, & populū cum Rege ipso Sedechia principibusq̄ alijs in captiuitatem abduxit: alter verò, cum bellum aduersus Assyrios mouisset, Israëliticū populum seruitutis affectum tædio ad se traduxit. In vtroq̄ Rege Aquilæ hieroglyphicum proponitur, sed longè latior interpretatio est in ea quæ Nabuchodonosora describit. Alæ siquidem diffusæ, numerosos indicant exercitus, quos ille secum traxerat. Membrorum exporrecta longitudo, regni eius diuturnitatem. Plumæ nihil aliud sibi volunt quàm diuitias, quibus locupletissimus esset. Varietas plumarū, rerum ab eo gestarum gloriam indicat. Armorū horrorem, vngues. Libanus Iudææ claritatem atq̄ celsitudinem longa annorum serie conspicuam, vnde ille medullam Cedri auulserit, quippe nobilitatem extirparit, & summas quasq̄ frondes decerperit, hoc est, ne tenerrimæ quidem Regum proli, ætati scilicet infirmæ, pepercerit. Sedenim totam oraculi ænigmatici seriem inter-

A interpretatur Adamantius in eundem Ezechielem homilia vndecima.

AQUILARVM INSIGNIA QUÆDAM.

QVOD verò initio dicebamus Iustinianam familiam aurea insignem Aquila, alios huc trahit ex antiquis, quorum claritas gestaminibus huiusmodi innotuerit. Sed illud prius dicam, quod dissimulandum in huiusmodi narratione minime videatur.

TERRARVM VMBILICVS.

APud Delphos scilicet duas fuisse Aquilas ex auro, quod monumentū erat terrarum vmbilicū apud eos esse, quem Iupiter ea ratione explorauerit, vt Aquilas duas, vnam ab Oriente, alteram ab Occidēte dimiserit, quæ pernici volatu in aduersum allapsæ, supra Pythona factæ obuiæ sunt: quo loco designato, declaratū est ibi terræ habitabilis medium esse, isq̄ honos geminis Aquilis habitus, vt in templo ibidem excitato, aureæ constituerentur. Atq̄ hinc illud innotescit, quod in Maronianis appendicibus legitur:

Pallas Cecropias tuerur arces,

Delphos Pythius orbis vmbilicum.

B Ab Apolline autem ad Respub. & milites transire ipso narrationis ordine inuitatur: ad eorum igitur insignia quædam ostendenda calamum conuertemus: gentilem enim scutorum vsum, variasq̄ in eis imagines, aut picturas, quæ familiarum indicant stemmata, cognationesq̄, tametsi viri haudquaquam contemnendi, esse hæc recentioris ætatis inuenta existimant, nos antiquissimi moris esse, & hinc & alibi toto Opere differuimus.

LACEDÆMONII.

NANCq̄ Aquila, quæ draconem arreptum gestet, Lacedæmoniorum reipublicam ostendit: huiusmodi enim signo literas illi publicè obsignabant. Tradit hoc Iosephus, vbi literas Lacedæmoniorum recitat Arij eorum Regis ad Hebræos Onia Pontifice datas, quarum sententiā ea erat, vt profiterentur Lacedæmonij se per Abrahamum Iudæorum esse cōsanguineos, proinde gentem ipsam hortabantur, vt quæ Lacedæmoniorum essent pro veteri necessitudine communia ducerent. Epistolam eam Iosephus ait complicatam figura quadrangula fuisse, eoque obsignatam argumento, quod supra posuimus. Quod verò designarit epistolam fuisse quadrangulam, alios atq̄ alios indicat complicandarū epistolarū modos apud hos vel illos extitisse: alij enim paginis, alij tabellis, voluminibus alij in vmbilicos complicatis scribere consueverunt.

CLEARCHVS.

CLEARCHO autem Heraclensium Tyranno, qui Iouis se filium dixit, in publicum prodeunti aurea Aquila velut argumentum generis præferebatur.

HERCVLIANI IUNIORES.

EIUSMODI coloris Aquila, quippe lutea, trunco insidens in parma luti sapphierei, cuius marginē eodem colore, sed admodū dilutiore, circulus ambibat, Herculanorū iuniorū erat, qui sub Magistro militū Præsentiali militabāt, quod in antiquis quibusdam eius militiæ cōmentarijs inueni apud Massæos Romæ.

HERCVLIANI SENIORES.

SENIORES verò Herculiani cæruleā Aquilam alis vtrinq̄ passis habuere in rubra parma, cuius latus ambitus in margine lutei coloris erat, quæ nigra linea circumducta in partes duas æquidistantes disseccabat. Erant verò Iouiniani, siue, vt apud Vegetium est, Iouiani, atq̄ Herculiani, Illyricæ legiones duæ, quæ sena

millia militū habebant, quos Diocletianus, qui se Iouē Latinē vocitabat, & Maximianus, qui pro Hercule se gerebat, cum ad Imperium peruenissent, pro merito virtutis ita nominibus à se inditis, appellandos censuere, eosq; cunctis legionibus prætulērunt. Tela verò illis erant plumbatæ, quos Manobarbulos vocabāt, eosq; portabāt scutis insertos, ijsq; opportunè iactis, hostes equosq; prius, quam nō modo ad manū, sed ad ictum missiliū peruenirent, graui admodū percussione cōsauciabant, Imperatoresq; illi horū opera bella plurima cōfecerunt.

IOVINIANI IUNIORES ET SENIORES.

Iouinianorum autem qui Iuniores vocabātur, insigne erat Aquilæ apothecis, redimiculo supra caput imposito. Ales ipsa natiui coloris in parma lutea, quæ rubro primū circulo claudebatur, inde altero sapphirci coloris toto margine complectebatur. E pectore autem Aquilæ aureus extabat vmbilicus. Seniores verò purpuream gestabant Aquilam in parma cærulea, duocq; erant pro margine circuli, ruber interior, exterior luteus.

QUARTODECIMANI.

Cærulei coloris aliquanto diluti Aquilam gestabant Quartodecimani, qui sub Magistro militum per Thracas militabant. Ea verò ales in alba parma insidebat orbi cæruleo densioris luti, intra quem circulus ruber erat, à cuius medio aureus extabat vmbilicus. Verū hæc satis fuerit attigisse, ne opusculum vniuersum insignibus & gestaminibus farciamus. Hæc atq; alia pleraq; huiusmodi scriptores rerum memoriæ prodiderunt, quæ si prosequi velim, nullus vnquam futurus sit modus: quare manum de tabula, sitq; iam super Aquila satis superq; declamatum.

PIERIVS VALERIANVS BOLZANIVS BELVNEN. AD CLARIS. ACTIVM SYNCERVVM, DE IIS QUÆ PER PHOENICEM, PELECANVM, ET QVASDAM alias aues significantur ex sacris Ægyptiorum literis.

HIBI verò SYNCERE ACTI carissime, Phœnicem & Pelecanū, qui in ipsam historiæ seriem quibusdā veluti laqueis detenti sese inuicem implicauerunt, sociatq; in hunc locum aptissimè conuenerunt, Noctuam, Cornicem & Passerem, dedicare cōsiliū fuit. Ac Phœnicem quidem ea de causa, quod veluti ille admirabili quadā insignis pulchritudine, visu rarissimus post longissima temporis interualla conspicitur, ita Latine lingua mitior, & eloquentia cultus ornatissq; per tria fermè Phœnicis secula desiderati, atate demum nostra, beneficio, opera, & labore plurimū tuo suscitati, spectados sese theatris iam omnibus exhibuere. Pelecanum ob eā, quæ præcipuè commendaris, in amicos omnes charitatem atq; beneficentiā, vt nemo vnus hodie magis amico amicus, quam Syncerus Actius esse prædicetur. Noctuā, quæ tuarum indicium sit lucubrationū, quas Æmerua haudquaquā inuita elegantissimas elaborasti. Cornicem ob diuturnitatem, quæ scriptis debetur tuis, non modo vno plus seculo, sed perpetuo summa omnium commedatione viturū. Passerem ob orationis tuæ Veneris Cupidinesq; quæ nihil suauius neq; incundius excogitari potest. Sedenim quæ multa atq; præclara de ingenij tui sublimitate dici possent, ea cōsulito prætereo, quia tu longe maior es quam mea te capere possit commendatio: quis enim Soli lumē afferre, nisi fatuus quispiā, ag grediatur? Igitur cum tuo ipse sis splendore clarus, principatū hūc in literaturæ

Aratura candore tuum suo se præsidio tuentem missum faciemus, quodq; nostrum est institutum, ad animalium quæ interpretanda suscepimus, significationes conuertemur: quæ quidem quales & cuiusmodi sint, quamuis tu eas tum ex Grecis Latinisq; scriptoribus non ignoras, tum ex admirabili illa venerabilis antiquitatis tabula aenea, quam simul apud Bembum inspeximus, potes edoceri, quæ omnem Ægyptiorū historiā antiquiorē, argento atq; auro delineatam ostentat. Quid tamen & nos super his compererimus, ex ipso Phœnicæ indicare iam incipiemus.

INSTAVRATIO.

ÆGYPTII sanè sacerdotes, cum longa quid annorum serie intermissum, & iam antiquatum esset, quippe ludi, sacra, ceremoniæ, supplicationes, mores, ritūsve aliqui, triumphorum splendorēs, vel quid huiusmodi, euenissetq; postmodū vt eadem instaurari contigisset, Phœnicem in huius rei significatum sculperē consuerunt. Vnicum eum plerique omnes autores tradunt orientales habitare solitudines, ab omni hominum commercio visūq; separatū. Nomen illi Plinius inditum ait à phœnicæ arbore, quæ palma Romanis est, ob id, quod ex Syagrorum genere vna quæ in Chora est intermoritur, ac ex seipsa renascitur. Phœnix quoq; noster vbi moriendi tempus ipsemet aduentare præfensit, post annos, quos viuere perhibetur, circiter quingentos, in Ægyptum fertur, vbi ad humum demissus (ita enim Ægyptij rem memoriæ prodiderunt) rostro semetipsum vellicat, acceptoq; ex eo velliatu vulnere cruorem emittit, ex quo primū ceu vermiculus nascitur, mox pullus fit alter, forma priori similis, qui quamprimum pennas indeptus est, confert se vnā cum patre in Heliopolin, quæ in Ægypto est, vbi primum Phœnicem ortum ait Athenæus, quod simulac venerit, oriente mox Sole moritur, nouo pullo in regna sua transmigrante. Vnde minimè mirum est, duos aliquando Phœnices simul visos proditum ab historijs. Alij scribunt defunctum parentem à Phœnicæ pullo in eandem Soli dicatam urbem gestari Smyrneæ sphaera reconditum, quod nō inficiatur Adamantius: sed enim cuius textoris manu obrutunda illa cistula contexitur, maximè velim edoceri. Ouidius hoc prius dixerat xv. Metamorph. vnā esse alitem quæ sese ipsa reparet atq; reserminet: nam vbi vitæ suæ secula compleuit, structo in palmæ alicuius vertice, ex casia, nardo, cinamo & myrrha nido, se superimponit, finitq; in odoribus æuum: inde Phœnicem alterū renasci de patris corpore, qui cum satis virium per ætatem indeptus fuerit, vt oneri ferundo sufficiat, nidum è ramis auellat, suatq; incunabula & sepulchrum patris in Heliopolin deferat, atq; vt ipse dicit, reponat ante ipsius Solis fores: res quippe ingeniosissimo quouis Poëta digna. Horus nihil amplius ait, quam ab Ægyptijs sacerdotibus alterum defunctum illum summo cultu suscipi, cui mystæ iusta ea ritè redderent, quæcunque in reliquis alijs sacris animalibus facere mos erat. Quæ verò de nido eius Manilius senator togatorum, vt aiunt, diligentissimus, tradidit, quæc; inde nouis adiectis ad fabulam commentis posterij licentiosius ampliarunt, cum maximis ille nobilis doctrinis, doctore, quod asserit Plinius, nullo fuerit, hi verò nullo veterum autorum

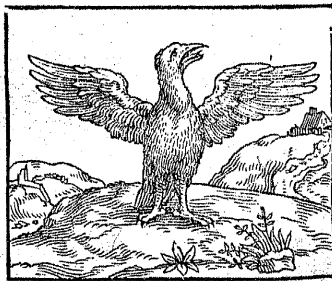
testimonio fabulentur, quæ sit adhibenda fides, aliorum fuerit iudicium. **C**on-
ciet aliquis Lactantium, summū, non inficior, virum: sed is, vt etiā Ouidius, pœ-
ma scribit, non historiam. Ego sanè super Phcenice atq; Pelecane, de quo paulo
pōst, superq; nōnullis alijs, maiorem his adhibeo fidem, qui eadē in regione lo-
cisq; vbi animalia hæc reperiuntur, & geniti & educati sunt, ac ea perinde cōspi-
cere aliquando potuerunt, quàm ijs qui auditu tantum eorū naturas exceperunt.

Quamuis verò de moriēdi modo, deq; funerandi ratione super Phcenice scri-
ptores diuersi abeant, in eam tamen omnes concordiam deueniunt atq; consen-
sum, vt Phcenicē nouū ex præmortui corpore fieri nequaquā inficientur: esseq;
hoc plenissimū atq; firmissimum futuræ resurrectionis specimen, Tertullianus
asseuerat, quippe qui de Phcenice loquens ait: Ille semetipsum libenter funeras
renouat, natali sine decedens, atq; succedens iterum Phcenix: vbi iam nemo, ite-
rum ipse, qui nō iam alius idem. Quid expressius in hanc scilicet resurrectionis
causam? aut cui alij rei tale documētum? (de resurrectione quippe loquit.) Ad-
dit & hæc etiā scriptis suis: Et florebit, inquit Deus, velut Phcenix: id est, de mor-
te, de funere, vti credas de ignibus quoq; substantiā corporis exigi posse. Prose-
quitur mox rationes suas. Multis passeribus antestare nos Dominus pronun-
ciauit: si nō & Phcenicibus, nihil magnū. Inde subiicit ironiam: Sed homines se-
mel interibunt, auib; Arabiq; de resurrectione securis. Ita ille passim acerrimus
Christiani nominis propugnator, labentem hanc aciem restituere cōtendit, cui
veluti sacræ innixus anchoræ, vxorē quoq; vna eius cōmemoratione ad vidua-
lis pudicitia obseruationem adhortatur. Probè enim vxor, inquit, quæ maritū
in pace præmisit, pro anima eius orat, & refrigeriū interim postulat ei, & in pri-
ma resurrectione consortium, offeritq; annuis diebus dormitionis eius: & quæ
plurima omnium lectione digna prosequitur.

ABSENTIA DIUTURNA.

VT cuncq; autem de morte Phcenicis traditū sit, Ægyptij sacerdotes tam diu
turnæ migrationis ergo, eum qui peregrè profectus diutissimè domo pro-
cul abfuisset, per hanc alitem significabant: propter viuacitatem autem, animam
hæc diuturno tempore versatā. Nam animi patriam nō esse corpus, sed nos hęc,
quandiu viuimus, peregrinari, non Ægyptij tantum, sed Græcorum Latino-
rumq; auctores præstantissimi, nostraq; in primis pietas, passim admonere.

Cum verò Phcenix vnicus omnino esse
perhibeatur, & pulchritudine volatiliū
genus omne longo post se relinquat interual-
lo, quippe qui sit aureo circa colla fulgore rubi-
cundus, cætero corpore purpureo cæruleam
caudam roseis pennis distinguentibus, cristis
faciē caputq; plumeo apice, vt Plinius diceret,
honestatus, simulachrū Solis ab Ægyptijs fere-
batur, cui, quod solus sit, à raritate nomen: quo
quidē nihil admirabile magis intuemur, dum
lumen ille suum longè lateq; per ima etiam pe-
netralia exiguo quouis aditu veluti suprema quadā inundatione diffundit, eaq;
de causa Polys cognominabatur: id enim est apud Philippū Ægyptij vocabuli
significatū voce Græcanica inductum, à multarū scilicet dotum opulentia ma-
gnitudineve, quia omnia sibi collata latissimè superat & excellit.

PRÆ

PRÆSTARE.

A Ægyptij deniq; cum Sole magis quàm reliqui homines gaudeant, eiusq; be-
neficio perfruantur, quo maximè feruet tempore, prouincijs reliquis quan-
tumlibet remotis & in Septentrionē declinantibus grauis, Ægyptijs solis est cō-
modus, Nilo tunc scilicet exundantē. Cum verò per Phcenicē Solem intelligen-
rent, per eundem exundationem identidem significabant. Neq; tamen simplex
erat apud eos exundationis vocabulū, sed id PRÆSTARE ET EXCEL-
LERE etiam indicabat: atq; vti cuiusquam esset in aliqua vel ingenij, vel corpo-
ris, vel opum dote claritas, ita eum exundare dicebāt. Nos quoq; rarissimos do-
ctrina virtuteq; viros, qui longè reliquos antecellūt, Phcenices appellare cōsue-
uimus. Oppōsito verò modo multitudo, pro vilitate ponitur: vt, vnus è multis,
apud Pliniū Epistolis, ex vulgaribus quippe & ignobilibus hominib;. Et apud
Ciceronem, multi sepe eodē sensu. In sacris literis Psal. LXX. Quasi prodigium
factus sum multis, hoc est, imprudentibus, insipientibus & ignobilibus.

DE PELECANO.

Ex eadem solitudine Pelecanus occurrit, quā Latini Plateam, vt pu-
tat Gaza, vocauerunt. Nam sunt qui Plateam eam apud Pliniū vo-
candam existiment, voce hac ex Ciceronis de Natura Deorū lib. se-
cundo desumpta. Idem nomen apud Hebræos Quat, à nonnullis Pe-
lecas, ab alijs onocrotalus interpretatur. Pelecanū sanè autem paruam esse, quæ
solitudine delectetur, Eucherius scribit. Esse tamē aliud Pelecanorum genus in
Nilo, non inficiatur, passimq; in stagnis & lacustribus locis habitare, penè cy-
gnis simile, nisi quod paulo maiores sunt. Atq; hi forsā onocrotali, quos Vene-
ti syllabis aliquot ademptis crotos vocant. Deuorāt hi cōchas audissimè, mul-
titudinemq; laxo admodum ingestā gutturi euomūt, atq; ita mox quod aptum
cibo quasi coctum absumunt, crustas negligūt. Deq; genere hoc dubio procul
quæ dicturi sumus hieroglyphica desumuntur.

Insipientem hominē, quippe qui nullam rerū
rationē examinet, per Pelecani hieroglyphi-
cum significari tradunt Ægyptij, propterea
quod auis ea cum possit in editioribus locis ni-
dificare, veluti prudentiora faciunt volatilia,
quæ ita se à multorum iniuria subducunt, ea sa-
tis cum imprudentia spatiosas areas perquirat,
in quibus terra defossa oua ibi edita deponat:
quod simulac animaduersum est à pastoribus,
vel ab ijs qui id genus alites aucupātur, vbi pri-
mum pulli exclusi sunt, eò properant, & vel ari-
dis boum excrementis, vel alio quopiam fomite locum sepiūt, mox ignem intij-
ciunt: (ἐπιβάλλουσι enim in manu scriptis codicibus, non καταβάλλουσι) Pelecanus autē
quamprimum conspexit fumum, ocyus aduolat, & longè maiore impruden-
tia quàm nidificauerat, ignem alarum quassatione quærit extinguere, cæterum
ignis ventilatione agitated, vehementius incenditur: perstat illa nihilo secius
flamas alis verberare, rata se opem ita filijs allaturam: sed enim contra accidit
quàm sperarat, quia pennis omnibus ita exustis, euolandi facultate priuatur, at-

INSIPIENTIA.

A

que ita minimo negotio capitur. Animaduerte verò in antiquis Hori codicibus esse, ἡ φ' ε' η' ζ' τοις ἰεροῖς τὰ ἐκ τῆς ἡσπέρης, non vt in vulgatis, ἡσπέρης. Hinc Aegyptij reliqui, qui sacris initiati non erant, alite hac nulla religione vescabantur: pietatem autem in filios huiusmodi, vitio dabant insipientiæ. Dicebant enim Pelecanum non consulto, vt Vulpanferes faciunt, ad id certamen ferri, sed per imprudentiam, & mentis alienationem quandam (αἰνοῦσιν enim, nō δὲ νοῦσιν, in manu scriptis Hori codicibus habetur) quare tanquam auem inauspicatò genitam ac male feriatam contemnebant, nullo eam honore prosequentes. Hebræi nomen id huius alitis, quo de superius mentio facta est, punctis ἡς præsignant, quæ profanam eam, & à mensis reiectam indicant. Sanè Leuitico Pelecanū, quem Septuaginta interpretes cum ibide, porphyrione, cygno, herodio, & charadrio nominant, ideo cum his omnibus profanū decreuere, quòd longigutture sunt, si nouum licet proferre vocabulum: quæ autem alites sunt huiusmodi, cibum nō ex aère, aut ex arboribus aucupantur, sed vel à terra, vel ex mari, fluminibus ve aut stagnis: vt ibis serpentes venatur, porphyrius vermes, pelecanus & cygnus pisces: ex earum figura hominem scilicet intelligentes, qui cibo posthabito cœlesti, terreno pascatur, aut marino, hoc est, mentem ad inferiora deiiciat, diuinoq; neglecto cultu, humana quæq; atq; ea & sordida & parum vtilia perquirat. Sordidi enim vermes, sordida reptilia. Pisces verò parum conferunt ad nutrimentum, de quibus loco suo disputabimus.

PIETAS ET AMOR IN FILIOS.

Sacerdotes tamen Aegyptij alitem hanc cum primis sacrâ venerabantur, etq; parcendum existimabāt, & honoris causa nullo pacto vt mensis inferretur, æquum arbitrabātur, cum factum id, quòd pro filiorum salute neci se tam auctori dederet, non imperitiæ stupori ve aut imprudentiæ imputarent, sed incomparabili paterni affectus charitati, supremæq; miserationi, qua erga filios maxime omnium afficiatur. Fallere enim venatores, eosq; transuersos seducere, non sine spe fugæ, quòd vulpanfer agit, parui omnino momenti est. Femora etiam, quòd vultur facere perhibetur, vellicare, vt excusso sanguine filij pascantur aliquandiu, non magni admodum est cruciatus. Sedenim in adeò penetrabiles ferentis ignis ardores insicere se, eaq; perseuerantia tam cruciabili tormento toreri, supra quàm excogitari possit admirandum. Quòd nam enim animal tam fatuum, tam stupefacto sensu inueniemus, quòd ad vnus prunæ tactum non euestigio resiliat: quòd adeò robustum atq; impaudum, vt accensam non expauescat flammam? Animosi atq; imperterriti ante omnia animantia leones: illi tamen tam feroces, tam indomiti, tanto animi corporisq; vigore præditi, consternantur statim ad vnus prætentæ faculæ conspectum, præq; timore propemodum exanimascunt. Videt Pelecanus ignem, cuius non ignorat vehemenciam, audacter accedit, ardorem in membra singula intolerabili cruciati penetrat sentit, neq; loco dimouetur: exuritur penè tota, neq; tantillum quidem consternatur, patientissimæq; constantia vigens, saluti filiorum intenta potius, quàm suæ mortis genere omnium atrocissimo conficitur: tanta in eo charitas, tantus amor, tanta vis pietatis elucescit: & quispiam audebit eam stuporis insimulare, & male feriatam auem appellare? Subit ad hanc sententiam Arfinoes recordatio, quæ à Ptolemæo fratre insidijs & fraude decepta, cum percussores in duos filios impuberes immisos à fratre cōspicata esset, complexa eos ad se fugientes, ea parte qua vulnera filijs intendebantur diu corpus suum cædendum opposuit,

multisq;

multisq; ita vulneribus saucia, eorum tamen saluti consulere non potuit, illi enim in matris gremio inter oscula ipsa truculentissimè trucidati sunt. Quòd si Pelecanum simili casu sese morti obijcientem, insipientem appellauerimus, longè quidem insipientiorem Arfinoem dicemus, quæ ita pro filijs trucidari pateretur, cum præfertim ipsa non ad mortem, non ad vincula, sed ad nuptias & regni successiōem à Ptolemæo deposceretur. Sed tantum abest vt vel Arfinoe, vel Pelecanus sint imprudentiæ damnandi, vt omnium cōsensu merita, hoc est, ingenti laude, ob incomparabilem, quam omnes admirentur, charitatem, minime fraudandi esse iudicentur.

Sedenim nostri quocq; cum Aegyptijs sacerdotibus in hoc pingendi genere consentientes, Pelecanū pro miseratione ponunt, & Afferoris nostri hieroglyphicū in summa cruce statuūt, qui nos sospitaturus, atrocissima torqueri morte voluerit. Agnoscit & Eucherius Pelecanum pro Christi simbolo. quamuis Hieronymus tradit eam pullos suos rostri percussu interficere, pœnitentem mox factum, nido in ipso per triduum lugere, postremò seipsam grauius vulnerare, & sanguinē suū super filios effundere, quo illi perfusi reuiuiscant: quòd alij viderint. Sed quòd eam alitem, vt etiam alijs plerisq; persuasum est, rostro pectus dissecantē pingunt, vt ita fuso sanguine filios alas suos, ab Aegyptiorum historia valde alienū est: illi enim vulturem tantum, vt suo diximus Commentario, id facere tradiderunt, neq; non, vt paulo antè dicebamus, Phœnicem: sed hunc non pietate adductum, vt vultur, sed fato ita coactum suæ consulere posteritati. Sunt & mutua filiorum officia, qui parentibus vicem reddunt, & escâ famescentibus subministrant, verum ἡς quæ à parentibus in eos proficiuntur, haudquaquã paria. Quòd verò Celsus persuasum facere nititur, eos humanū genus superare pietate, Adamantius hæc ab ἡς geri natura tantum duce profitetur.

SOLITUDO.

NOstræ autem sacræ literæ per hieroglyphicum Pelecani, solitudinem interpretantur, cuius factum se esse similem Dauides canit, quia scilicet errabundus tunc per solitaria diffugiebat loca, qui Saulis Regis indignationē euitaret: quòd vt apertius explicaret, nyctioracis etiã similitudinem adiecit, qui quidē non luce, sed tenebris in comparandis vitæ suæ necessarijs plurimum fruitur.

DE VULPANFERE.

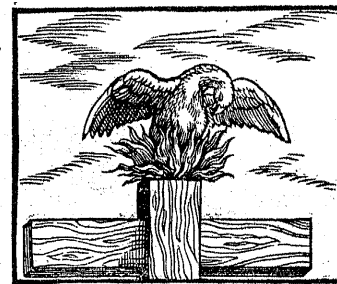
Ed ne longius ab hac in filios charitate discedamus, insigne illud quod que exemplū incōparabilis amoris est, quòd à Vulpanfere præstat.

FILIVS.

Illium, vt inquit Horus, vt alij, affectum in filios, scribere si vellent Aegyptij sacerdotes, Vulpanferis hieroglyphicum faciebant. Ales hæc ex anserum genere, qua lautiores epulas non norat olim Britannia, tanto filios amore prosequitur, vt si vnquam accidat, vt cum filijs in venatores incidat, simulatq; conspecti sunt illi, pater & mater spontè accurrunt, scq; ipsos venatoribus dedunt,

A ij

MISERATIO.

vt ita eos à filijs aliorum auertant: *ἰσχυροὶ* enim, non *ὄλιγοι*, in antiquis manu scri- ptis codicibus habetur. Cuius pietatis ergo visum est Ægyptijs animal huius- modi magna prosequi veneratione. In iisdem enim manu scriptis exemplarib, est, *αὐτοῦ τοῦ ὄλιγοῦ σκελετοῦ τὸ ζῷον*, non autem *συνεχόμενος*, vt habetur in impressis. Por- rò Britanni, qui, vt dicebamus, Vulpanferem in delicijs habebāt, nostrum an- screm religiosum opinabantur, eoq; abstinebant. Nam cūm de moribus eorum Cæsar loqueretur, eos dixit anserum cibo non vesci, perinde ac etiam neq; gal- lina, neq; lepore. Verūm istud, olim:

DE NOCTVA.

Reliquum est vt & Noctua, & aliarum auium quas promisi significata prosequamur, quæ cūm nostrates sint, Latinis & Græcis plurimūm in- notuere, quare de his longè certiora sumus allaturi.

Primarium Noctua significatum est, vt Mi- nerua per hieroglyphicū eius intelligatur, de qua ipsa Glaucopidis etiam cognomentum sumpsit, siue propter cæsum oculi colorem, quo qui præditi sunt, præstantioris & acutio- ris ingenij feruntur esse, siue propter lucubran- di contemplandiq; munus, quod animi vis no- cturni potissimūm temporis silentio vegeta- tur. Qua de causa dracones etiam, Gorgoneum quippe caput, ægidi adsculpebantur. Acutissi- mum enim esse draconi visum, ex eo potissimūm apparet, quod ab intuendo illi nomen, vt in Serpentis commentario copiosius. Addunt alij tertiam quandam causam, quia nusquam Noctuarum vis maior quàm Athenis, vbi dea ipsa præcipuè colebatur, vnde prouerbiūm illud ema- narit, *Ἀθήνας ἰσοῦσιν* Athenas ferre, siue id ob Noctuarum copiam, siue ob numerum multitudinem, qui Noctua signum habebant. Acerbè verò Demosthenes in huiusmodi Noctua cultum lusit, cūm è carcere populi Atheniensis elapsus fu- geret: nam ad Palladis arcem subinde respectans, sublatis manibus: O Pallas, inquit, vrbium domina, cur tribus infauitissimis bestijs delectaris, Noctua, dra- cone, & populo? ex vna fortè cæcitatem, ex dracone liuorem animorum, ex po- pulo instabilitatem & inconstantiam intelligens.

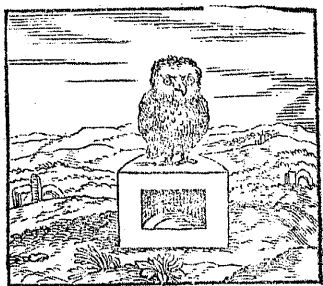
SAPIENTIA.

Sane verò cūm Minerua consilij prudētiaq; Dea diceretur, aliquot in osten- tis Noctua sapientiæ signum fuit: vt quæ in Hieronis priuati adhuc hominis hasta consedissee conspecta est primo bello quod inijt: nam aruspices hinc eum cautum in consilio futurum prædixere, id quod sapientissimum totius eius vitæ regimen comprobauit.

VANÆ SAPIENTIÆ STUDIUM.

Sed quantum pertinet ad doctrinæ studium lucubrationesq; ipsas, interpre- tationem eiusmodi non respuit Basilius, sed eos intelligi vult, qui vanæ sa- pientiæ studijs incumbūt. Nam vt illius aspectus noctu quidem valet, Sole au- tem illucescente nō mediocriter obfuscat, ita istorum hominū mens acutissi- ma quidem ad inanium rerum cognitionem esse videtur, hebetissima verò ca- ligineq;

MINERVA.

Aligineq; oppleta ad veram lucem hallucinatur, neq; liquidò quicquā intueri po- test. In hanc ferè sententiam Hierosolymitanus Helychius Noctua comedi pro- hibitum ait, quia lucis beneficio nocte polleat, interdiu cæcutiat, ex quo illi de- beant intelligi, qui legis contemplatione & scientia plurimūm gloriantur, Euan- gelicam autem claritatem ferre non possunt.

NOCTVARVM NUMISMATA QVÆDAM.

In numis aliquot videas Palladis ipsius simulachrum cum ingenti vmbone, Idextera ad oram vmbonis adiecta, virga à pectore ad solum applicata, cui vi- detur inniti: nam virga, vt in caduceo disputatum, disciplinā ostendit. Sub vm- bone noctua est: inscriptio, ΒΡΕΤΤΙΩΝ. Ab altero latere caput galeatum, cum Pegaso in plano galeæ. Sunt verò Brettij, quos nos Bruttios vocamus, vt Her- molao Byzantio, qui Stephanum deslorauit, placet, à Bretto Tyrrenorū ciui- tate, quam Brettus Herculis filius condidisse fertur: quin & regio ipsa Brettia nuncupata, neq; non & Lingua. Aristophanes, *μὲλαινα δὲνὴ Ἀλωσσι Βρεττῆα πορλίω*. An- tiochus autem Italiam vocatam olim Bruttiam dicit, mox Oenotriam. Alibi ve- rò videre est in numis caput Palladis galeatum, ab cuius altera parte noctua est prostrato innitens carchesio, iuxtaq; quadrigæ cum Victoria, laurea circumdu- cta cum baccis. Huiusmodi autem numos argenteos magno numero cōperies. Literæ in nonnullis quæ legi possint, ΑΘΕ, à tergo caput ipsius Palladis galea- tā. varijq; admodum sunt hi Noctuarum numi.

VICTORIA.

Porrò Noctua Atheniensibus indicium victoriæ fuit, cuius etiam volatus in adagium celsit, *Γλαυκὴ νύκτωρ*, cūm profligatos hostes, & subsecutam victo- riam innuerēt. Id verò sibi proponebant, propterea quod auis hæc, vt dictum, Mineruæ sacra crederetur, quæ quidem dicta est etiam malè consulta Athenien- sium fortunare. Atq; hac de causa Demosthenes oratione *πρὸ παραπροσέχου*, So- lonis versus citat:

*ἡμετέραν δὲ πόλιν κ' ἂν μὴ διὸς εἰ ποτ' ἀλάτοι,
αἰῶσαν καὶ μακρόχρονον φάσασ' ἀθανάτην.
Τοῖν γὰρ μεγάλῳ ἐπινοῶσ' ὀδύμοπατρην
πολλὰς ἀδελυαῖν, χεῖρας ὑπὸ θεῶν ἔχει.*

C Nostra quidem ciuitas nunquam fato Iouis neq; Deorum immortalium arbi- trio peritura est. Talis illi contigit custos, magnanima scilicet potentissimo pa- tre genita Pallas Atheneæ, quæ manus supra caput eius habet. In adagijs autem, rebz quibuscunq; feliciter & ex animi sententia succedentibus, dici consuevit vñtatissimum apud eos illud, Noctua volat.

PECUNIÆ.

Apuđ eosdem Noctua cesserunt in pecuniarum nomen: hinc apud Plutar- chum in vita Lylandri à Gylippi seruo dictū, multas sub domini sui tegulis Noctuas cubitare. Gylippus enim cūm ex ingenti pecunia, quam Lacedæmo- nem asportare iussus erat, partem interuertisset, eam sub ædium suarum tegulis occultauerat: cumq; seruorum testimonia contra dominos non admitterentur ex lege, & irritum facerent iudicium, callidè admodum ille commentus est rem aperire sub eo verborum inuolucro, vt indicio pecuniarum facto, neq; ille accu- sasse dominum videretur, neq; ius vñlum violasse, Atheniensis tamen reipub. commodo consuluisse. Alibi Noctuas Laurioticas pro pecunijs appellatas in- uenias, non, vt nōnulli putant, à circumducta in numis laurea, quæ admodū con-

spicua est, sed à Laurio Atticæ regione auriuenera. Obserues tamen in huiusmodi numis non modò laureas circa Noctuas, sed eas laureo etiam ramo insidentes cudi, eius dubio procul hieroglyphico victoriæ, qua de superius meminimus. In aliquot procumbentem leonem superuolat, cum inscriptione, ΑΝΤΙΟΧΟΥ, quod nimirum hostis ferocitatem Atheniensium prudentiæ succubuisse significat. Sunt aliquot numi in quibus Noctua cum Iouis facie cusa est, eos diobolares fuisse tradunt: quibus verò Noctuæ duæ impressæ sunt, quatuor obolis expendebantur.

M O R S.

A pud Ægyptios verò Noctua mortis erat hieroglyphicū, vulgatissimo iam etiam apud nos & Oratorum & Poëtarum testimonio, Noctuam letale aliquid, aut inauspicatissimum infortunium asserre. Causam huiusmodi significationis duplicem inuenio: vnam, quòd cum cornix vitæ longioris symbolum habeatur, compertum est Noctuam quadam naturæ discordia, eius nidis magis quàm aliarum auium insidiari, repere eam clanculum, noctis tenebris fretam, & vel pullos, vel oua cornicis inuadere atq; deperdere. Nam & in manu scriptis E Hori codicibus legas, *ἡ νύκτις τῆς κορνικῆς τῆς νύκτις τῆς κορνικῆς*, quæ vltima locutio in impressis exemplaribus desideratur. Altera consideratio est, quòd mors furtim irrepit, & nox pro morte ponitur, vt illud:

In æternam clauduntur lumina noctem.

& alibi:

Sed nox atra caput tristi circumuolat umbra.

& similia passim. Eucherius lumē in Diuinis literis pro die, iusticia, fide, prosperisq; cunctis poni autumat: contrà tenebras pro nocte, iniquitate, infidelitate, aduersisq; omnibus, ac perinde pro errore, & ignorationis cæcitate, atq; etiam mortis acerbitate. Deniq; diuinæ literæ mortem sæpe pro vniuersa calamitatū strue ponunt: sicuti etiam viuificare, pro liberare à periculis & ærumnis: ita enim interpretes exponunt illud Psal. LXXI, Et conuersus viuificasti me. Demum Noctua noctis domina perhibetur, vnde illi apud Latinos nomen. Quòd verò nocturno cantu suo infortunium semper aliquod minuetur, Pyrrhi tantum Epirotarum Regis exemplum ponam, qui cum Argos expugnatū duceret, infelicissimæ atq; ignominiosissimæ mortis signū accepisse fertur à Noctua, quæ hastæ illius ex itinere insedisset. Nam cum is detracto insigni à galea, ne internosceret, in Argiuos oppidanos cædem inceptasset, aniculæ cuiusdā filius eum hasta leuiter vulnerauit. At cum Pyrrhus impetum in percussorem fecisset, Argiui mater, quæ supernè spectabat, periculum intuita, tegulam ambabus manibus arreptam super regis galeam effudit: quo ictu cum exanimatus concidisset, Zopyrus quidam, qui sub Antigono militabat, Rege cognito accurrit, detractaq; galea ferrū gutturi admouit, sed toruis Pyrrhi oculis attonitus, os & mentum eius pro iugulo recidit. Hoc igitur mortis signum illud esse crediderim, quod ab lictore ferebatur ad damnatū publico iudicio, præsertim apud Æthiopes, à quibus Ægyptios aiunt multa rituum id genus mutuatos: nam pios eos ante omnes extitisse, familiaritates eorum cōmerciq; cum dijs, & inuicem agitata conuiuia, de quibus & Homerus & alij scripserunt, facile indicant ita fuisse tunc hominibus persuasum. Eo verò signo viso reus spontè sibi mortem consciscabat, magno & sibi & patriæ dedecori futurus, nisi fecisset: adeò illi Regem suum vt numeri venerabantur, vulgòq; adorabant. Atqui ferunt quendam per hæc morti destinatum, cum de fuga cœpisset agitare, priusquam periculo se

abstra-

Abstraheret, zona à matre strangulatum: adeò persuasum fuit genti, non licere mortem magistratum pronuntiatione decretam, exilio vel subterfugio quopiam alio cōmutare: vt iam seuera Lacænarum exempla in desertores filios edita mirari desinamus. Quamuis verò Regem illi suum tanto cultu & obedientia prosequerentur, supra Regem tamen, qui Meroem incolebant, Memphitici sacerdotes erant, quibus memoriæ proditum ius olim fuisse mortis Regi per internuntium imperandæ, alteriusq; in demortui locum, cum libitum esset, constituendi. Sed nos ad hieroglyphica, quæ tractanda suscepimus, reuertamur.

MUTVA HOSTIVM DETRIMENTA.

Si verò hostes duos capitali odio detrimenta & insidias alteri alteri sempiternis indignationibus molientes, manusq; mutuarum cædium sanguine commaculantes, notare vellent Ægyptij sacerdotes, Noctuam & cornicem proponere consuerunt, quarum vsque adeò immortales sunt inimicitia, vt & hæc & illa in mutua semper damna odium exerceant: cornix enim interdum oua Noctue rapit, absumitq; sibi conscia Noctuam interdum cecutire. At Noctua contrà, vt dicebamus, noctu in oua cornicis inuadit, quæ subfuretur ac edat: sicq; altera interdum, altera noctu potentior. Quinetiam, quòd ad earum inter se temperaturā nullo modo congruentem, facit, sunt qui exploratū se habere dicant, confusum vtriusq; sanguinem coire non posse.

A B S T E M I V S.

Longè salubrius est significatum illud, quo hominem sibi ab ebrietate cauendum significare volentes, Noctuam oua sua defugentem effingebant: quando memorant oua Noctuæ ea vi pollere, vt si per triduum ebriosus in vino detur, tædium eius adducāt, & abstemios homines reddāt: quòd etiam apud Philostratum assertum comperi, qui abstemium scribit ita reddi puerum, vt donec vixerit vini odio teneatur, si priusquam vllum vini gustum nouerit, Noctuinā oua leuiter cocta, illi sorbillanda propinentur: vini enim odium inde suboriri, quia temperatior hic fiat naturalis calor.

PATROCINIVM FRVSTRA IMPLORATVM.

Addit his Horus, vt si hominem ad alicuius misericordiam, patrociniū vel salutis causa euentu irritò confugientem significare vellent, passerem & Noctuam soliti essent figurare: siquidem ille, vel alia quæpiam auicula, vbi aucupis infestas artes declinare studuerit, ad Noctuam confugiat, cuius patrociniū speret se periculum euitare posse: sed enim ibidem interceptiuntur, vbi sibi perfugium adesse proposuerant.

TYRANNVS.

Huius quodammodo generis est Nycticorax, quæ tyrannidem significat, ob occultationem scilicet consiliorū, quæ dissimulare potentiores pro magno habent negotio. Huic significato Callimachus ansam dedit, qui tyrannos loqui veluti οὐκ ὄρας ait: οὐκ ὄρας verò αὐτὸν λέγουσιν dictæ, quasi οὐκ ὄρας, quòd scilicet eorum sermones nocturni plurimi sint, & in arcanis habeantur, vt Nycticoracis noctu plurimū obstrepunt. Et quoniam ales hæc mihi inter lucubranda obstrepuit, minime prætereunda fuit, vt omen eius eluderemus.

A iij

EAm diuinæ literæ inferri mensis non permittunt, quoddam hominum genus hieroglyphicè innuentes, qui palàm strepitum nullum, tumultum nullum, insidias nullas mouent, sed hypocritæ tristes, omnem mansuetudinis, modestiæ, benignitatisq; colorem præ se ferunt, clam verò fornicationes, immunditias, crapulas, ebrietates, & multa humani generis opprobria consecretantur: latet enim interdum Nycticorax, noctu verò prodit ad infausta negotia, deq; culminibus ædium letalia quæq; meditatur, & inuisum quiescentibus tumultum excitat inauspicatissima.

CHRISTI HUMILITAS.

EAdem verò causa, qua Christi humilitatem agnoscimus in humana forma suscipienda, quem scilicet modò vermem, modò scarabeum, modò quidhuiusmodi aliud in diuinis literis appellatum comperimus, Nycticoracem quoq; nuncupatū Theologi veteres obseruauerunt, & ipsum inquam, & vnumquenq; ex ijs qui eum tempore hallucinationis sectabatur, nempe quòd tam Christus, quàm Christiani, despectui ludibriocq; fuerint apud Gentes. vnde Paulus: Nos Christum predicamus crucifixum, Gentibus quidem stultitiam, Iudæis scandalum. Eoq; spectare aiunt Psalmi dictum: Factus sum sicut Nycticorax in domicilio: de quo apud Eucherium. Sunt qui Noctuam & Nycticoracem eandem alitem putent, & qui hanc bubonem esse contendunt: neque tamen defunt, qui Orientalem esse auem autem, nostris parum cognitam, apud quos nominis tantum interpretatio manifesta sit, nocturnus quippe coruus.

DE CORNICE.

Cornicem ea potissimū de causa noctuæ subiunximus, vt qui summā ex vtracq; discordiā intelligi ostenderamus, ex altera tantum, quippe Cornice, concordia significari comprobemus, si tamen cur Martem & Venerem per Cornices duas Ægyptij significarent, ostendi prius curauerimus. Ex alitis huius foetu duo tantum oua oriri compertū est, inde autem & marem & foeminā pariter excludi. Quòd si, quod raro accidit, geminos vel mares, vel vtrancq; foeminā gigni contigerit, coelibem vtruncq; vitam agere: conjugatorū verò si alterum moriatur, marem cum nulla vnquam alia Cornice copulari: neq; etiam semel viduata foemina, marem vnquam amplius querit vsquedum viuit, sed, vt apud Maronē est, sola in sicca secum spatatur arena. Vnde fit ex Ægyptiorum disciplina, vt in Cornicem vnā tantum incidentes, inauspicatum esse mortales putent: quod Ælianus etiam tradit, viduato scilicet animali obuiam facti, ac perinde coelibem solitariamq; hoc est, tristem, ac necessarijs destitutam adminiculis, vitam degendam esse. Hinc etiam Zezes apud Hesiodum, vbi poëta vxorem auspiciatō ducendam monet, si, ait interpretis, Cornices duas obseruaueris. Sunt qui auem hanc inauspicatæ omnino putent garrulitatis, à quibusdam autem impendit laudatur.

MARITALIS COPULA.

ET eodem quidem argumento, hsdemq; Cornicibus geminis, congressum maritalis copulæ legitimū indicabant, quòd aiunt eas ita inuicem copulari, quemadmodū homines naturali more coniunguntur. Hinc illud, quòd ore eas coire vulgus arbitratur. Præterea omnia quæ coruinam speciem habent, raro coire solent, identidemq; sacrū matrimonij foedus nulla labefactari petulantia, vel

Aut improbiors lasciuia nequitia debet, vt multos legimus non nisi liberorum querendorum causa coniungi solitos, à conceptu sibi temperasse: qui quidem modus & tenor sobriè ac honestè seruatus in causa fuit, vt per Cornices duas nuptiarum fieret hieroglyphicum.

CONCORDIA.

Cæterum quia in nullo vnquam vitæ colore ac statu concordia magis expectitur quàm in maritali commercio, Cornix hinc ipsa concordia symbolū habetur: ideocq; vulgò Græci, vt Hori interpret Philippus obseruauit, nuptialibus festis ἐκκαθηκιστῶν clamitare cōsuerant, cum tamen ignorarent, ex instituto veteri Cornicem in nuptijs omine auspiciatissimo nominari solitū. Animaduertendum autem in Græcanica illa succlamatione aliquid desiderari, videndumq; apud Æschylum, Danaidibus, ita scribi, *ὦ κόρη, καὶ κόρη, καὶ ὦ βίῃ ἐκκαθηκῆ, προκοίτη κόρη.* Nonnulli verò dicunt hortandi modo enunciandum, *ἐκκαθηκῆ κόρη κόρη.* quod nescio quid esse volebant, quod cantillatum verecundiā ijs, qui liberis operam dabant, auferret: quæ si quis vberius sibi declarari cupiat, ad cōmentaria Pindari se conferat, Pythijs, ode tertia. Sed vt ad cōcordia hieroglyphicum reuertamur, alitis huius simulachrum sæpe vidimus in Faustine Augustæ numis, cum inscriptione, **C O N C O R D I A.** Eoq; nimirum Iuuenalis respexit, cum veterem concordiam dixit nido increpitare, quamuis superiore ætate fuerunt, qui ciconiam ad hoc signari arbitrati sunt: sed enim quam in numis cōspeximus, nihil habet quod ad ciconiæ effigiem referri possit.

CORONA VRBS.

Cornix verò in manu Palladis, cuius simulachrum aheneum sub dio Coronæ visebatur, ciuitatis ipsius & nomen, & nominis causam significabat. ait enim Pausanias, Coronem ciuitatem ideo eo nomine nuncupatam fuisse, quòd in fundamentis, dum vrbs ea in Peloponneso cōderetur, ahenea Cornix inuenta fuerit: ea verò κόρη Græcè nimirum est.

GARRULITAS.

Sed esto, fuerit Cornicis simulachrum in manu Palladis in clara admodū Peloponnesi ciuitate, longè secus Athenis, vbi Cornices ad arcem Palladis nō Caduolabant, de quo Lucretij sunt carmina in hunc modum:

*Est & Athenais in montibus, arcis in ipso
Vertice, Palladis ad templum Tritonidis almæ,
Quò nunquam pennis appellant corpora rauca
Cornices, non cum sumant altaria donis.
Vsq; adeò fugitant, non iras Palladis acres
Pernigili causa Graium vt cecinere poëta,
Sed natura loci hoc opus efficit ipsa suapte.*

Ex Græcorum igitur ipsorum sententia, abiecta repulsaq; Cornix à Pallade est, utpote quæ meditationum peruiigilio infesta sit, & mentis agitationem interpellat obturbetq; garrulitate sua, cuius est hieroglyphicum. Inde autem & Cornicari verbum, quo vtitur Persius:

Nescio, quid tecum graue cornicaris inepte.

Id Græcè κρηκασ, de garrientibus.

TABELLARII FIDES.

Sedenim ea quæ ad Crocodilorum urbem supra sepulchrū quoddam Cornix in columna sublata erat, fidelem operam in tabellario munere præstitā indi-

cabat: huiusmodi enim honos & sepulchri & columnæ habitus est olim Corni D
ci à Marthe Ægyptiorum rege, quod munus id diligenter obiisset, quod volan-
dum, aut vbi sistendum, summa docilitate perdocta. Sepulchrum id visebatur ad
paludem Myridis appellatum.

PROSPERITAS VITÆ.

Iustum vitæ spatium ab homine feliciter decursum Ægyptij sacerdotes hiero-
glyphicè tunc intelligendum proponebāt, cum Cornicem vita functum figu-
rassent. Viuere enim Cornices multos dicuntur in annos: & Lucretius Corni-
cum secla vetusta dixit. Compertum verò est ex alitis huius viuacitate, carnes e-
tiam eius in cibum sumptas, nō tantum ad diuturniorē vitam conferre, verum,
etiam in longissimis morbis, & carnes esse, & nidum contritum illinere vtilissi-
mum. Quod autem tradiderunt Ægyptij centū eas annos superare, animaduer-
tendum est, annos de quibus sacerdotes illi mentionem faciūt, quadriennes esse
singulos, ratione à Sotheos ortu supputata, quatenus scilicet superātibus vno
quoque anno solari horis sex, integer demū dies vnus, qui apud nos intercalaris
habetur, apud illos integrum & perfectū annum absoluit. Quare qui annos eas B
ferè quingentos viuere dixerunt, haud ita multum diuersi abeunt ab Ægyptijs.
Nec me præterit, Aristotelem arbitratū, nullum animal homine diutius viuere
præter Elephātum: quod si ad huius ætatis spatia referamus, breuissima admo-
dum erit viuaciorū animalium vita. Cæterum Ægyptiorum traditioni subscri-
bunt plerique autores minimè contemnendū: acceptissimumque illud apud omnes
dictum, Cornice viuacior: vt non temerè mihi videatur Hesiodus scripsisse,

ὄνεια τοὶ ζῶε γυναικὲς λακέρυζα κερῶν
αἰθροῶν ἰβώντακς.

Et reliqua de animalium ætatibus ex grauisimis autoribus
exploratissima. Quem secutus Plutarchus eo opusculo, quo bruta etiā ratione
vti differit, ὃν ἐκείνης φησὶ αὐτὴ ἀφροσύνη ἀγγέλλει, ἐν δλίγον χρόνον, ἀλλὰ ὄνεια χηρόσει γυναικὲς αἰθροῶντακς:
quarum vniuscuiusque vir si occubuerit, nō breue temporis spatium, sed nouem
hominum ætates vidua permaneat. Theon tamē in Arati carmine οἰνεάζηραι κερῶν,
non pro nouem ætatibus, sed pro multis accipiendum censet, esseque tantundem
ac si πολλήμηρα κερῶν dixisset: eam enim esse nouenarij numeri vim, vt pro multitu-
dine accipiatur: de quo etiam in caudam scorpionj disputatū à nobis est super Ni-
candri versu. Quinque itidem ætates hominū Cornicem viuere legas apud Ari-
stophanem. Psalmographus autem intra octoginta annos plurimū ætatem ho-
minis conclusit, quæ summa in Cornice esset quadringentorū annorum. Atqui
receptū est apud nostros ex diuinis Hebræorū literis, aliquos noningentos cir-
citer annos peruixisse, qui vt etiā ad veterē Ægyptiorū rationem supputentur,
quadrimestribus annis ad calculum reductis, vt nōnulli accipiunt, erunt omni-
no anni rationis nostræ multo plures, quàm nunc viuunt. Sed vt sacra missa fa-
ciamus, quorum fides à Theologis absque cōtrouersia est accipiēda, nōne Seras
adhuc populos supra CCC annos viuere prædicant? Quare si fides rerum scri-
ptoribus adhibeatur, nihil hīc diuersum ab alijs allatū ab Aristotele fatendum
erit, si modò is nullū animal homine diutius viuere professus est. Sed fuerit va-
ria annorum ratio pro locorum & gentium institutis, dummodò vno autorum
omnium consensu Cornix viuacissima reperiatur.

IVVENILIS SAGACITAS SENILI EXPE-
RIENTIAE PRÆPOSITA.

Illud ad hanc materiam facit, quod huius viuacitatis ergo prouerbiū factum
aiunt,

Aiunt, Cornici oculos configere, quo Cicero, Macrobius, & D. etiam Hierony-
mus vsi sunt, volentes antiquitati vel sublatam, vel diminutam auctoritatem no-
uo iuniorum inuento commonstrare. Porro Ciceronianum illud pro L. Mure-
na, Inuentus est scriba quidam Gn. Flavius, qui Cornicum oculos confixerit, eò
spectat, vt aduenisse eum rationem ostendat, qua legum sacrorumque interpreti-
bus auctoritatem & existimationem imminueret, cum eo præcipuè nomine co-
lerentur à rudi populo, quod facti diebus penè singulis ab eis petendi essent, vt
ex eius arcani peritia cognitioneque crescerent, suamque illam scientiam magis ac
magis populo venditarentis verò cum singulis diebus ediscendos factos popu-
lo publicasset, re iam diuulgata peruicit, vt in minori deinceps precio sacrorum
interpretes haberentur, atque ita consilia eorum de tuenda existimatione prorsus
euertit, Cornicumque demum oculos confixit, fama per magnam inuidiam sibi
comparata. Quod verò ad mentis prauitatem pertinet, ibi Propertius tangit,
vbi de lenæ cuiusdam ingenio & sagacitate differit, pluribusque eius vafra men-
tis & imposturis enarratis, vt vno omnia verbo claudat, ait:

B *Possit & attentos astu cecare maritos,
Cornicum immeritas eruit vngue genas.*

Sumptum ex historia, quod Arcopagita pue-
rum damnauerunt, propterea quod is Corni-
cum oculos studiosius erueret, perniciosissimæ
mentis id signū esse iudicantes, quæ multis ma-
lo futura esset, si adoleuisset.

INQUIETUDO.

Horus hominem in assiduo motu mentisque
agitatione ita versatū, vt neque dum cibum
capit interquiescat, per Cornicis pullos signifi-
cari tradit. At rectius per Cornicem & duos il-
los pullos suos dixerimus: hæc enim volans, volātes identidem pullos aliquan-
diu pascit. Nihil verò magis negotiosum hominem indicat, quàm & rerum fata
gere, & nihilo secius interim aliquid esitare.

H Y E M S.

C **A**puđ Hesiodum Cornix est hyemis symbolum, vt eius interpret eo ver-
su tradit:

μήτοι ἐφεζομένη κερῶν λακέρυζα κερῶν. quod ita Maro transtulit:
Tum Cornix plena pluuiam vocat improba voce,
Et sola in sicca secum spatiatur arena.

Apertius Euphorion: ἰβρομαίης ἐτε κερῶν.

DE PASSERE.

Pongè diuersum à cornice Passeris est ingenium, ac perinde vitæ bre-
uitas angustissima; Passerū enim mares anno diutius durare nō pos-
se, cōperū est: cuius rei causa salacitas in cōtinentissima, quæ tot ho-
minū etiam ante diem effetos exhaustosque viribus tradit senectuti.

ANNVVM VITÆ TEMPVS.

Sedenim & Ægyptij, & aliæ quoque nationes, tempus annuū per Passeris hie-
roglyphicū intellexere. Nam & Calchas in artificioso augurandi genere ce-

Ieberrimus, ex Passerū numero, quot serpens deuorasset, belli Troiani tempus D
auguratus est, qui pro Passeribus annos, pro angue tēpus intelligeret, vt in Ser
pente Saturnum significari ex huius animalis gestamine demonstratum. Solum
enim Tempus edax rerū, tuq; inuidiosa vetustas Omnia destruitis. Quare iam
taceat Epicurus, neq; amplius portenta derideat, neq; vltorius asseueret Passe
rem nihil simile habere cum annis, cum & Græcorum disciplinæ, & hæc Ægy
ptiorum oracula testatissimum relinquunt, tempus annum ex figura Passeris
non temerè ab Homero & alijs positum.

PROLIFICA SALACITAS.

Idem Ægyptij sacerdotes si prolificum hominem & petulantiaē intemperan
tius deditum significare vellent, Passerem pingebāt *μερτω*, fuluū quippe &
æris instar rubicundum, nō autem pyrgetem, quod nonnulli turricolam inter
pretati sunt, cum exemplaria Hori manu scripta *μερτω* legendum indicent. Pas
ser enim titillatione immodica & feminis vbertate concitatus, vel septies vna
hora sceminam salit, nunquam egens genitura. Eiusmodi porrò salacitatis ob
seruatio effecit, vt ad languescentem venerem excitandam Passeres in cibo, vel
eorum oua Medici propinarent: ideoq; eos Veneris currum trahere mytholo
gi confinxerunt. Iam & Thericles ait Passerem esitationem rem veneream plu
rimū adiuuare.

SIRENES.

QVin & Sirenas quæ suauitate cantus & mollibus quibusdam illecebris il
lectos homines apud se ad mortem vsq; feruntur detinuisse, Passeris effi
giem à pectore suprâ, scemineam verò infrâ habuisse tradunt quædam Græco
rum fabulæ, vt in Suidæ Collectaneis habetur: quamuis alij, aues eas sceminea
tantum facie fuisse prodiderint. Has verò Veneris illicium significare vsitatissi
mo hieroglyphico, negat nemo.

PETVLANTIA PERNICIOSA.

Adunt & perniciem, quæ subsequitur ex nequitia, per Sirenis imaginē si
gnificari: eoq; trahunt nautas illos apud Homerū cantilenis illectos, exitij
sibi causam comparasse. Sapientissimumq; ideo Vlysem fingunt, quod fociorū
auribus cera oblitis, pereundi periculū sustulerit, sibiq; cauerit, ne illi quicquā,
quod imperaret, aut nutu significaret, facerēt, ad mālum se vinculis alligari pas
sus, neq; prius dissolui, quā in tuta superato periculo euassent.

ELOQUENTIA.

Sapientiores tamen, Sirenas pro hieroglyphico eloquētiq; felicissimaq; per
suadendi vi posuerunt: vnde dictum illud de Catone Grammatico:
Cato Grammaticus Latina Siren.

Et Apollonius Tyaneus apud Philostratum, in Apollinis templo suspensas eti
am aureas Sirenum illecebras memorat, in huiusmodi significatum. Atq; vt ad
Passerem reuertamur, diuinæ etiam literæ alitis huius hieroglyphicū nonnun
quam pro anima ponūt, quæ voluptatibus & sensui dedita facile seducatur, ne
quitiaq; laqueis identidem irretiat. Vnde Psalmographus ille fatidicus pluri
mū exultat, animam suam ereptam esse, veluti Passer, de venantiū laqueis. Et
Psal. s. Inuenit sibi Passer domum: qui scilicet prius erat erraticus & vagabun
dus, modò his, modò illis illecebris auocatus. At vbi sacras ccepit ædes
frequentare incolereq; domum est sibi visus
inuenisse.

IOAN.

A IO. PIERIVS VALERIANVS AD IACO
BVM SADOLETVM VIRVM PRÆSTANTISS.
de iis quæ per Accipitrem significantur ex sacris
Ægyptiorum literis.

Commentaria de sacris Ægyptiorū literis, quæ aliquot abhinc annis inter va
rias occupationes, quæ studiorum meorum cursum sæpius interrupere, conscri
pseram, prout ab amicis, modo hoc, modo illo poscebantur, ita sua singulis distri
buere consueui: tota enim hæc lucubratio ad eorum fuit obsequium accommo
data. Inter hæc tamen cum Accipitrem pleriq; à me extorquere contende
rent, impetrare minime potuerunt, quod eum, honoratissime Pater, præcipuum mei erga te
cultus & obseruantia argumentum esse constitueram. Memor enim tuorum erga me merito
rum, neque non humanitatis ac beneficentiæ, qua me totiens duro meo tempore liberalissime
prosecutus es, id semper in animum induxi meum, vt quando nullam tot beneficijs gratiam
referre possem, quantum saltem tibi deberem, apud omnes ingenue profiterer. Accipiri
itaque meo id præcipue mandauit, vt quaqua iter arripere, quaq; expatiaretur, si modo pro
bante Deo volatum auspiciatus esset, Sadoleti merita locorum vbiq; meo nomine prædica
ret: neque tamen magni se effecisse aliquid arbitraretur, si doctrinam hominis in vnoquoque
disciplinarum genere absolutissimam, si summum ingenium, si beatissimam eiusdem eloquen
tiam attestaretur (non enim nostra hæc indigent prædicatione, quæ sua se vi per vniuersum
iam terrarum orbem immortalī cum laude diuulgant, nomēq; nullo vnquam tempore in
termoriturum sibi ipsa peperere) sed ijs quadam admirabiliora patefaceret, nulli quippe pa
rem in eruditione tanta humanitatem, nulli in tam varijs aula nostræ consuetibus castio
res mores, nulli manus ad promerendum promptiores, nulli ad amicorum quorumcunq; res
inuandas officia presentiora. Natos è literatis hominibus plerosque sibi, natos alios patriæ, do
mesticisve suis, alios ita huic vel illi, vt per factiones etiam reliquos infectentur: Sadoletum
vnum ad totius humani generis commoditatem huic seculo ab immortalī Deo datum. Hæc
secum allaturus est Accipiter noster, quem pro testimonio opera ipsa tua omnibus cogniti
sima subsequenter, neq; non omnium, quotquot ætate nostra viri probi sunt, susclamatio con
sensu mirifico repetita. Sedenim tu, qui vt literatissimus es, ita etiam humanissimus, cum hæc
leges, putat te Pygmæorum agmē inueneri, quod dormienti Herculi negocium faceffere conetur,
armaq; eius omnia sibi asserere meditetur, qui tametsi nihil proficere videantur, de ridiculo ta
men conatu delectabile possunt spectaculum exhibere. Interim quid Accipiter ex Ægypto
attulerit, explicare incipiam.

DE ACCIPITRE.

ACCIPITRIS quidem significata multa & admodū varia sunt,
cum ex eo victoria, celeritas, aer, sacerdotium, Sol, Deus, Ani
mus, Mars & Venus, & pleraque alia hieroglyphico schemate
ostendantur, quorum causas sigillatim explicare nostri fuerit
instituti.

S O L.

Præstantissima autem omnium apud Ægyptios consideratio super Acci
pitre fuit, vt Soli eum æquipararent, solarisq; vigoris solum hierogly
phicumq; inter volucres omnes cōstituerent, propterea quod animal esset geni
B

turæ, vt compererant, fecundissimæ, eaq; de causa in eo genere *περίχλω* recense. D
bant, quæ Latini Butionem appellarunt, siue quod re ipsa tris habeat testes, siue
quod duos tantæ salacitati sufficere nō posse crediderint. Ea nūcupatione Aga
thodem Sicilia tyrannum à Timæo historiarū scriptore notatū obseruauimus,
quem tota pueritia *καὶ τὸν πρῶτον* fuisse tradit, nec minus petulanter reliquum ætatis
tempus in nequitia peregrisse. Cæterū Accipiter præter id quod egregiè est pro
lifica vi præditus, id etiam commune habet cum Sole, quod & viuacissimus esse
perhibetur, & iubaris ipsius radios firmiter intuetur. Vnde etiam fit vt Medici
ad oculorū morbos Accipitrinæ herbæ vtantur beneficio. Qui quidem rerum
consensus etiam transit ad metalla: siquidem ferūt ossa ex eius tibiis admota au
ro, ita id attrahere, quemadmodū Magnes ferrum sibi cogit adhærescere: nimi
rum enim Chymici aurum solare metallum ponunt. Porro autem Accipitrem
Apollinis nuncium dici, legas apud Adamantiū. Plutarchus, qui eundem Osi
rim & Solem interpretatur, omnino propter eximiā videndi facultatē hoc asser
tum putat. Habet & aliam cum Sole similitudinē Accipiter, quod, vt perhibēt,
tricesimo quoq; die soleat sceminæ consortium appetere, vti Sol eo circiter tem
poris interuallo superato, Lunæ coniungitur. Ea verò fuit mortaliū religio, Me
dicinæ inuentum Apollini adscribentiū, vt in desperatis à clinica medicina mor
bis, cuiusmodi quartanæ sunt, in quibus parum illa, aut nihil pollet, persuasum
sit, vel puluerē, in quo se volutauerit Accipiter, lino rutilo in lineteolo adalligari
decumbentis collo, remedio, vt aiunt, efficacissimo.

Sed cur ego dissimulē quod ab Eusebio re
fertur super alitis huius præstantia, vt in
quit ille, à Zoroastre traditū, Deū accipitris ha
bere caput: quippe qui inter omnia ea quæ la
bem nullā aut corruptionē sentiant, primus in
genitus, neq; interiturus vnquam, partium ex
pers, sibiq; ipse simillimus, bonorum omnium
auriga atq; autor, rerum pater omniū optimus
ac prudentissimus, sacrum iustitiæ lumen, abso
lutissima naturæ perfectio, eiusq; inuentor, &
sapientia: quas dotes cum Soli plerique attri
buant, quanto magis eius auctori summo conueniunt, qui tabernaculum suum
in eo, vt apud scriptores diuinos legitur, collocauit.

SUBLIMITAS.

Motum ad hæc philosophantis cuiuspiā, qui rectā feratur in sublime, nul
la prauæ rationis fallacia perplexitatē & labefactatus, sed quicquid hic cō
spexerit, statim surrigat ad Deum, iidem ipsi sacerdotes ostendere si vellent, Ac
cipitrem sursum versus aëra captantem pingere consueverunt. Cætera enim vola
tilia si cursum arripuerint in sublime, obliquo ferri tractu, curuatisq; spatijs agi
coguntur, neq; rectā cursum possunt intendere. Solus autem Accipiter subli
mipeta recto meatu volat.

HVMILITAS.

Contra verò si à sublimium consideratione sese ad hæc inferiora demiserit,
quasq; ibi ideas cōspexerat in cætro hoc recognoscat, neq; ab recto quicq;
aberrarit itinere, volētes indicare, Accipitrē idētidē sese ad terrā dimittentē facie
bāt; nam volucres reliquæ veluti sursum versus volaturæ, per circuitus ascēdūt:
ita

A ita cum descendunt, transuerso tortuosoq; volatu id facere cogunt. Verum Ac
cipiter vt sursum versus efferendus rectā fertur: ita si supernè delapsus ad ter
ram humipeta fiat, recto ad nos tramite defertur.

ANIMVS.

CVmitaq; potiores volandi partes Accipitri datæ sint, animusq; sit Platoni
Calatus, sint volatilia etiam in Paradisum deliciarum, quippe in animā ad ho
minem adducta, quod varios ipsius cogitatus ostendit, nō immeritò Accipiter
tam ob hoc, quàm etiam ob ea quæ superius dicta sunt, animi simulachrū habe
tur Apud Ægyptios: hiq; duo quos ponunt motus, totidem in animo affectus
indicant, qui tunc Accipiter sublimipeta est, cum cogitationem in Deum & in
coelestia surrigit: humipeta verò, cum se ad ea quæ terræ beneficia sunt, exami
nanda applicauerit. Accipitrem igitur sursum versus tendentem si quis pingat,
animum qui ad diuina sustollatur intelligemus, quem si ad inferna delabentem
effinxerit, philosophum præcipuè Peripateticū, cuius scilicet omnis contempla
tio circa materiam versatur, delineatum intuebimur. In vniuersum autē, vt He
B sychius ait, volatilia in sacris literis homines ostendunt qui contemplationi va
cant, terrenis se negociis haudquaquā immiscentes: quod si necesse fuerit ab ea
se deicere, statim reuolant in sublime. Nam et Eucherius sanctum virum hiero
glyphicè poni tradit per Accipitrem in Diuinis literis, siue ea de causa quam su
perius attigimus, siue quia volucris hæc præcipuè, mutata veteri penna, insi
gniter renouatur. Ita vir qui se Deo dedicat, inueterata prioris vitæ studia proii
ciens, simplicem bene viuendi regulam assumit, ad quam omnem vitæ suæ ra
tionem dirigat; eoq; spectare Iobis dictum, Nunquid in sapientia tua plumescit
Accipiter?

MARS ET VENVS.

ERat & illud apud sacerdotes Ægyptios memorabile commentum, quod
Martem & Venerem per duos vtriusq; sexus Accipitres intelligebāt, quo
rum marem Marti, sceminam Veneri dedicabant. Causam figmenti eam memo
rant, quod reliqua sceminei sexus animalia maribus concubitum assiduū de
poscentibus minimè morigera sint, quod vna præstat Accipiter: trigesies enim
vno die requisita, quantumlibet secesserit, appellata à mare iterum atq; iterū ob
C sequitur. Sceminas verò maribus morigeras, siue, vt in aliquot Hori codicibus
habetur, in Venerem procliuiter pronas, elogio Veneris Ægyptij honestabāt:
difficiles autem rusticas & morosas, ab huiusmodi cognomento repellabant.
Alia itē causa est cur Martis vocabulo Accipiter accipiatur, quia scilicet ex tra
ditione quadam astronomica sanguinem à Marte regi nouerant, cuius Accipi
ter est egregiè sitibundus, est autem animal omnino violentum, imperiosum, ce
dis cruorisq; avidum, hinc apud Platonem, Phædone, legas eorum animas qui
dominationem per violentiam & iniuriam & rapinas exercuerint, post obitum
in Accipitres & miluios abire.

RAPINA.

HVnc quoq; sacre literæ, Leuitico, mensis inferri prohibēt, propterea quod
H rapax alioquin animal, ad impietatis quidem disciplinam, vt diceret Hesy
chius, cicuratur, & imperata facere assuescit: vsus tamen eius ad simplicium a
uium exitium expetitur. Hi sunt, qui sacerdotalem huius vel illius familiæ vi
tam professi, meliora secuti videbantur, vt nihil iam his ad hominis verè Chri
stiani tranquillitatem abesse videretur, principum tamen aulas affectantes, ad
B ij

rapacitatem, ad pristinos reuerſi mores, & ſuis & aliorum libidinibus inferuen-
tes, diuina profanaq; omnia commiſcent: hinc hæreſum fauor, atq; fomentum:
hinc bellorum adhortationes, impuſionesq;: hinc bonorum preſſuræ vexatio-
nesq;, populorum cædes, vrbium incendia, regnorum euerſiones, terrarumq;
deſolationes oboriunt. Sic olim Baſilius, ſic Athanaſius, ſic Chryſoſtomus, ſic
magno numero alij malè habitū: ſic nunc armorum ſonitum totus ferè Chriſtia-
nus orbis exciuit, quæ tragœdia quæ ſit habitura catastrophen, nemo cōſectare
poſteſt, calamitatē tamen in Chriſtianū nomen facilè omnes præſagire poſſunt.

FILIORVM ABDICATIO.

Simile quid aquilæ in Accipitre accidere tradūt Ægyptij, cum ſcilicet tria pa-
riat, vnum tantum ouum ſeligere, fouere, ac alere, reliqua verò duo confrin-
gere. Quapropter iidem ipſi ſacerdotes, ſi quem filios domo exactos ablegantē
exprimere voluiſſent, Accipitrem ſcetam vel incubantem pingere ſoliti erant;
ita tamen rem accipiebant, vt qui abdicaret, vel à ſe reiiceret, propter egeſtatem
& inopiam id facere cogeret. Nani eadem in Accipitre cauſa fertur, cum in a-
quila non indigentia, ſed ſaſtidium in cauſa ſit, vt vnum tantum alat. Ferunt au-
tem incubationis tempore vngues Accipitri decidere, quorum adminiculo de-
ſtituta, ſit vt vix ad alimenta, quæ vni ſufficiant conquirenda, idonea ſit: quare,
ne qui reliquus eſt vnus pereat, omne in eum ſtudium & diligentiam impendi.

VITA VITALIS.

Sed illud interim obliuiſci nolim, alitem hanc indicium eſſe vitalis vitæ, ſiue
id propter ſanguinem, cuius eſt auidiſſimus, ſiue propter Solis imaginē, quæ
excribit, ſiue, quod receptum erat apud Ægyptios, circa centeſimum ætatis an-
num, vt ſupra dictum eſt Vulturis Commentario, hominem ex defectu cordis
deficere, vt Plinius etiam atteſtatur: nam, vt Varro tradit, hominis anniculi cor,
quod ſæpe in his Commentariis repetendum erit, duarum eſt drachmarū, atq;
ita ſingulis annis vſq; ad quinquageſimum, accedunt binæ, conſtatq; hominis
quinquagenarij cor centum drachmis: ab eo tempore, annis ſingulis totidem
imminuitur drachmis, quot excreuerat: creditūq; inde, ex defectu humani cor-
dis non vltra centeſimum annum poſſe homines viuere: cuiuſmodi vitæ termi-
num in homine ſtatuiſſe videtur etiā Dioſcorides (Aſtologū illum Dioſcori-
dem intelligo, ex cuius dictatis ea excerptiſt Varro) ille enim hac ipſa ratione cō-
pertum ſe habere ſcripſit Alexandrij inter libitinarjos, quorū ibi cura mortuos
exenteratos & aromatibus delibutos diutiſſimè conſeruare hominem plus cen-
tum annis viuere nō poſſe: eaq; de cauſa Empedocles, quem in hoc Ariſtoteles
ſecutus eſt, ante omnia cor iudicauit increſcere, quod hominis vitā maximè con-
tineat. Quāuis Hippon, Democritus, Anaxagoras, Diogenes, atq; alij nōnulli
aliter, quorū bona pars cerebro principatum formationis attribuit. Quod ta-
men pertinet ad annorum centena, Mathematici & diuinæ noſtrorum literæ vi-
ginti in ſuper addūt, neq; amplius cuiquā eſſe conſeſſum aſſerūt, atq; hoc terra-
rum orbe iam mortalibus expleto, & vitæ noſtræ decreto quaſi quodam diuini-
tūs promulgato. Illud etiam adiciunt, Moſem ſolum, Dei (vt Iudæorū libri lo-
quuntur) familiarē, centū viginti quinque annos vixiſſe, qui cum quererēt quod
iuuenis interierit, reſponſum ei ferunt à numine, neminem plus eſſe victurū. hæc
Pollio. Plurimum verò octoginta & vnū à natura & à ſyderibus cōceſſum aiūt,
quod vitæ ſpacium his potiſſimū cōdonatur, qui & corpore & animo valeant,
vt Platoni, Dionyſio, Heraclæotæ, Diogeni Cynico, Eratoſtheni & Xenocrati
Pla-

A Platonico liberaliter conſeſſum. Qui verò centeſimum attigerint, Carneades, à
quo tertiā Academia eſt, quæ dicitur Noua, neq; non Cleanthes & Xenophanes
Colophonius, Democritus Abderita, Iſocrates rhetor, & Gorgias Leontinus,
cum alijs pleriq; memorantur.

ÆGRITVDINE CONFLICTATVS.

QVod autem dictum eſt imminui cor in ſeniū vergentibus, ſunt qui cor den-
tibus ambesum pro homine ponāt qui ægritudinibus afflicteretur. Nam Ho-
merus frequenter admodum iis & exedi & conſumi cor ait, qui vehemētiori ali-
qua animi ægritudine conflictātur, quod ipſe vnā cum Heſiodo facilè homines
in anxietatibus & ærumnis in ſeniū ire peſſum aſſeuerat, fatalemq; neq; non na-
turalem ætatem ita vitio vel imprudentia noſtra comminui. Pythagoras quoq;
volens nos admonere, vnicuiq; vitæ ſuæ curā minimè negligendam eſſe, erudi-
tè ſimul ac ſapienter imperauit, μή το σθεν πλὴ καρδίας, hoc eſt, adhibendā eſſe diligen-
tiam, ne noſmetipſos ægritudinibus ſubiicere contendamus: quæ potiſſimum
in cauſa pleriq; ſunt, vt dono diuū conſeſſus vitæ curſus interrumpatur.

ANIMA.

B Voniā verò Latini ſermonis autores, animum quo ſapimus, animā qua
viuimus eſſe dicunt, nos eorū ſecuti diſtinctionē, cum ſuperius de iis que ad
animū pertinent ex proſoſito argumento diſſeruerimus, nunc que ad animā fa-
ciant exequemur: quanquā differentiā eam nō vſquequaq; receptā video, vnde
neceſſe ſit interdum, vel in eodem vtrunq; ſignificato ponere, vel alterutrū vſur-
pare. Animam igitur quæ noſtræ ſit vitæ fundamentū & ſedes, Ægyptij ſacer-
dotes per Accipitrē intelligi voluere, quandoquidē B A I E T H apud eos iſ eſt,
qui apud Græcos ἰεραὶ, apud nos Accipiter: Ægyptiaca verò elemēta illa ſi per ſyl-
labas diuidantur, B A I per ſe animam, E T H verò cor ſignificat. Vtebant enim
illi libenter ex huiuſmodi compoſitione vocibus, ex quibus ipſa rei natura, vel
originatio, vel aliqua vis appareret: quod & apud Hebræos frequentiſſimum
eſt, vt vnā cum locutione ipſa, res etiam qualis, cuiuſmodi ſit, intelligatur: vt
quo vocabulo cælum nominant, conſtare id ex aqua & aère doceant: cum Adā
dicunt, & craſſam qua compacti ſumus terræ materiam, & inſitā ſimul mentem
C oſtendunt: mentem enim terræ applicitam, id nominis ſignificare tradit Philo.
Sed iam quid cōmercij anima cum ipſo corde habeat, videamus. Ægyptiorum
opinio fuit, cor eſſe animæ receptaculum: quaſi igitur nominis coagmentatio ſi-
gnificetur, & in eſſe animam cordi conſtet, per Accipitris ipſius dicturā animæ
reminiſcebantur. Neq; quidem Ægyptij tantum, verum & Stoici animā in cor-
de potiſſimū ſtatuerunt: ſentiendū enim vires omnes ad ſenſum, quem ex re ipſa
cōmunem vocamus, vt flumina ad mare, confluunt: hic autē, ſi Ariſtotelē ſequi-
mur, in corde eſt. Neq; abſurdè dixerimus, ab eo mari quinque corporis ſenſus,
viſum, auditū, guſtatum, odoratū, tactū, quaſi quinque maria mediterranea, diffu-
ſos intrare corporis continentē, quæ manifeſta Platonis in Theæteto ſententia
fuit. Quod verò ſuper animo paulo antè dicebamus eum Accipitri comparatū,
imò alitē ipſam pictam congruū huius eſſe ſymbolum, redigit in memoriā mihi
Zoroaſtris dictum: alatū quippe eſſe animū, quod apud Platonē latiſſimè diſſe-
ritur, deciditibusq; alis præcipitē eum in corpus ferri, illisq; mox ſucceſcenti-
bus ad ſuperos reuolare. Sed percontantib; eum diſcipulis, quo pacto alis bene
plumantib; animos volucres fortiri poſſent: Irrigetis, inquit, alas aquis vitæ. Ite-
rum ſciſcitantibus, vnde has aquas peterent, ſic per parabolā, qui erat hominis
B iij

mos, respondit: Quatuor annibus Paradisus Dei alluitur & irrigatur, indidē vobis salutare aquas hauriatis. Quæsierit verò aliquis, qui nam hi fluij sint, ut si Accipitrē mersare suū ibi velit, eos nanciscatur. D. Ambrosius flumina Zoroastris quatuor, virtutes totidē, in quas diuidit sapiētia, prudentiā quippe, temperantiā, fortitudinē, & iustitiā intelligit: fontemq; esse sapientiam, ex quo flumina hæc quantacūq; sunt deriuent: nam in Diuinis literis fons passim accipitur pro sapientia, ad quē accedere sitiētes admonemur, de quo plura in Cælo aquis irriguo. Vbi verò Plato in alarum, quas animę tribuit, mentionem incidit, per alas naturalem eā intelligentiā capit, que, ut inquit Alcinous, est intellectio quedam in anima quæ corpori sit applicata, non ea quæ animo à corpore soluto cōuenit: ea igitur, cum labem à corpore contraxit, nunquā sese tollere humo poterit, nisi fluminibus, quæ posita sunt, infectum eluerit scelus. Quoniā verò sunt qui duram metaphorā contendunt, Gangem, Nilum, Tigrin, & Euphratē, ea enim iis annibus nomina faciunt, pro quatuor illis virtutibus poni, quæ omnē in hominum vita principatū obtinēt, minimē fuerit importunū hæc latius interpretari.

P R V D E N T I A.

EX annibus his Gangem primum enumerant, qui pro prudentia ponatur. Trahit hic ramenta auri, carbunculum, prasīnū lapillū, quem alio nomine Smaragdum vocamus. Aurum pro inuentis prudentiū sapius accipimus: unde diuinū numen per Prophetam ait, Odi illius aurū et argentū: de quo quidem alio loco cōmodius. Deuoluit & splendidū carbunculum, in quo scilicet animę nostræ viuit igniculus, qui si tempore suscitetur, neq; apta fomenta deficiāt, micantissimū ignis fulgorē totis sit cōditibus exhibiturus, ut in anima corpori insita, pennarū radices actæ altius inhærescāt, quæ si prorūpere semel cœperint, breui sint omnē corporis molem per sublimē aëra libraturæ. Per Smaragdū verò virorem intelligas: porro autē quæ virent, viuacitatē præ se ferunt. Ostendit præterea viror, præteritū seminis vitam. Aurū fulgore suo presentū rerū precia proponit. Carbunculus excitato lumine, quid futurum sit, quidūe aduentet, aperit, quæ tria sunt prudentiæ munera. Ganges ad hæc Phison est Hebræis vocabulum significare tradunt oris mutationē, siue dicere velimus, sermonis varietatē: non enim Ganges vnam tantū gentem circuit, sed, ut aiūt, omnem terrarū orbem ambit, & ut nonnulli opinati sunt, vel mysticē rem intelligentes consinxere, in Libyam vsq; prolabit: manifestē enim accipiendū, mythologū nō ad historiā, sed ad mysticū aquarū sensum animū adieciisse. Atqui prudentiæ munus est prodesse quā plurimis, neq; vllam tam remotā, tam efferā gentē prætermittere, quā beneficio non demereat: ideoq; in omnem terrā exiuit sonus eorū qui nos pie sancteq; instituerunt.

T E M P E R A N T I A.

Gangi mox Nilum adiungunt, per quē temperantiā intelligi volunt. Alluit Nilus planitiem Ægypti: Ægyptus in Diuinis literis voluptatem & deliciarū illecebras significat, ut de ferociente equo, suo dictum Cōmentario, quila tos Ægypti campos gaudet insultare. Lex igitur Israeliticis data est, in Ægypti captiuitate detentis, hoc est, nequitie ac effeminationibus impurissimē deditis, ut ex Ægypto quamocyssimē recederent, succinctiq; lumbos agnum ederent, quod est temperantię signū: castos enim oportet, & viuo ablutos flumine, sacra Deo ferre, supremiq; numinis Pascha celebrare. Gæon hic annis Hebræis est, à quo terram etiam Æthiopicam perlui dicunt, nempe ut despiciatissimum corpus abluat, & libidinis ardorem extinguat. Æthiopia enim, ut nonnulli diuinarum

Arum literarum interpretes exponūt, abiecta, vilis, & despiciata sonat, cuiusmodi nostrum est corpus Æthiopiæ perquam simile, quod scelerum infectæ maculæ deturpant, & aduscq; nigri coloris ferrugine inficiunt.

F O R T I T V D O.

Tertius annis Tigris est, qui fluuiorum omnium velocissimus perhibetur, no-
menq; illi tam animali omnium rapacissimo, quam fluuiio velocissimo, à sagitta est, Armeniorū lingua: qua enim parte ex Armenia in Mesopotamiā labitur, ibi propter rapidissimā velocitatem Tigres sagitta dicitur. Per hunc fortitudinem interpretantur, quod fortitudo cursu quodam pernici concita, obstantia quæquæ demoliri atq; prosternere videatur, nullisq; obicibus oppositisq; molibus aut obstaculis impediri, quin quod ferri destinarit, eò victrix prorumpat.

I V S T I T I A.

Quartus est Euphrates, per quem fecunditatem & fructuum exuberantiam intelligi volunt, ac perinde iustitię symbolum esse. Ex nulla siquidem virtute opimiores letioresq; fructus colligi feruntur, quam ex equitate. Hinc Ceres, quod sepe diximus, legifera Poëtis, eademq; Astrea. Hinc tellus ipsa iustissima, ac ipsius iustitiæ simulachrū perhibet. Putat verò pleriq; Euphratē *αὐτὴν τὴν δικαιοσύνην* appellatū, quod nulla res magis quam æquitas ac iustitia, humanū genus lætitia perfundat, & hilaritate repleat affluentius. Ex his igitur manifestum est, quibus aquis implumis Accipiter noster lustrari possit, atque identidem ita plumescere easq; alas emittere, ut non supra nubes tantum, quod faciūt grues, sese attollere, verum super omnes cælorum orbis efferri valeat, pariq; cum Aquila honore acceptus, in ipsius louis gremium audeat volitare.

S A N G V I S.

Habet præterea similitudinem Accipiter cum anima, ut aquā omnino non bibat, sed solo sanguinis suctu sitim leuet, quo vno & anima ipsa nutrirī quodammodo videtur. Ideo veteri illo instituto, libaminibus quæ pro anima parabantur, sanguis apponebatur. Et Deut. xii, sanguinē hostiarū pro anima esse monet Moses, idcircoq; non debere nos animam comedere cum carnibus. Passim verò Leuitico monemur, sanguinem nō esse comedendum, quia vniuscuiusq; carnis anima sit in sanguine. Sed præcipue cap. xvi, interminat Deus exitium cuiuslibet, tam ex domo progenieq; Israelis, quam etiam hospitibus & peregrinis, qui apud eos diuertissent habitarentue, si sanguine velci ausi fuerint, quem ea de causa datum eis asseuerat, ut super altari per eum animas suas expiant, essetq; ita sanguis animæ litatio, dum funderetur per altaris circuitum, & quod residuum esset, terra operiretur. Quod verò dictum, vniuscuiusq; animā in sanguine eius esse, nequaquā intelligendum est, substantiā animæ esse sanguinem, ait Hesychius, sed quod societatem cum carne per sanguinem habeat. Unde quidam sanguinem animæ vehiculum appellarunt: emissus enim vbi frigere cœperit, à carne dissoluitur, auolatq; anima. Easq; de causa Ægyptij, si sanguinē significare voluissent, Accipitris imaginem faciebāt. Multorū sanē opinio fuit, animam esse sanguinem, siue, ut Empedocles arbitrabatur, in sanguine. Hinc illud apud poëtas: Purpureā vomit ille animā. Et: Vitam cum sanguine sudat. & alia huiusmodi. Et apud Ouidiū, Pythagorico monitu exturbare quorumcūq; animalium cognatas nobis animas nefanda cæde ideo prohibemur, ne sanguine sanguis alatur. & in hanc sententiam tum apud Græcos, tum apud Latinos plurima. Quamuis alio significato accipi purpuream animam, alio de Piscibus cō-

mentario docuimus, vbi agitur de purpura vno ictu collidenda, si sanguinē ad tinctum comparare voluerimus. Sed quantū ad eos pertinet qui sanguinē animę cōmīscunt, ego non ita fuerim impius vt non profitear, de brutorum animis hoc tantū intelligi, de quibus cap. 1 X Geneseos scriptum est, Anima illius in sanguine est, cum in homine tantū ex animalibus, anima per se vitalis sit, suaq; se contineat immortalitate. Et quamuis Salomon pro concione tertia, vnū eundemq; interitū hominis & iumentorū, & æquā vtrorūq; conditionem, ex impiorum opinione posuerit, ex sua tamen sententiā, puluerem ad terram reuertit, spiritum ad eum qui dederat, asseuerat. Basiliius ad hęc, vbi concione octaua die quinto locum exponit, Educat terra animā viuentem, brutorū tantū animam esse sanguinem disputat. Alit verò sanguinem coactum in carnem suapte natura verti; carnem autem corruptā in terrā redire, vnicuiq; manifestū: itaq; iumentorū animā terrēā quandam esse naturā. Eos verò valere iubet, quos nihil quicquam pudet animas suas, & equorū, & canum, in eadem specie collocare: quicq; seipso etiam, & mulieres, & frutices, & æquoreos pisces olim fuisse reminiscantur, idēq; asserere nō erubescant: quos quidem pisces fuisse nemo sanæ mentis dixerit: quo verò tempore isthæc literarū monumentis mandauerit, expertes magis rationis quā pisces fuisse, quisquis mente iudicioq; polleat, dubio procul asseuerarit. Illud verò cōmercij cordi est cum sanguine, vt ex Philosophorum obseruatione compertū sit, cor iis omnibus esse, quibus & sanguis: id quod etiā de iecinore proditur. Neq; tamen infirma est eorum opinio, qui nō nihil sanguinis ab iecinore procedere iudicant. Sedenim potior eorū, qui sanguinis principatum cordi dedicant, à quo, tanquam à fonte perenni, in venarū cōceptacula diffundatur: nusquā enim nisi in corde sanguinem concrefcere, ex Medicorum & Aristotelis traditione didicimus, in quo quidem primū oritur, etiam antequam totum corpus informetur, quæ idem latius libro de Animalibus tertio pertractat. Ac ne interim nos plura de anima, de corde, de sanguine differamus, ea consulto præteribimus quæ dici possent, si quid cordi, quid iecinori, quid arteriis, quid venis inseruiat, & vnde triplex animæ potestas originem & fundamentum cōsequatur, repetere voluissemus: sed enim hæc ita breuiter tacta sufficere visa sunt pro redditione causę, cur talia sacerdotes Ægyptij pingere cōmentati essent. Illud addam, sanguinem religiosissimo Hebrgorū ritu in summo cultu semper habitū, quem ex alite qualibet effusum simulac ostēderint, insperfo puluere sepelire pro magno negotio habēt, quod persuasum illis ex Prophetarū dictatis, sanguinem ad contractæ labis abolitionem, & animorū depurationē facere: sed nō intelligūt, mysteriū id ad preciosissimū CHRISTI sanguinē spectare, cuius aspergine maculæ omnes nostræ, cum expiari voluerimus, abluuntur.

VICTORIA GLORIA VE.

Deniq; propter eas dotes, quas huic aliti natura supra volatiliū aliorum conditionem elargita est, factū vt in vniuersum Accipiter esset excellentię hieroglyphicum, præcipueq; victoriā significaret: nam reliquas omnino volucres volatu antecellit. Neq; frustra Theoclymenus apud Homerū, obseruato Accipitris auspicio, Telemachū bene sperare iubet, eiusq; genus in Ithaca supra reliquorū omniū gloriā potens, celebre & illustre futurū pollicetur. Ea sanè Accipitris prerogatiua est, vt agilitatis in volando principatū obtineat, ab eoq; desumantur præclara illa alarum insignia, quæcunq; in huiusmodi deueniant glorię significatum. Hinc Victorię hieroglyphicum passim in numis & monumentis aliis

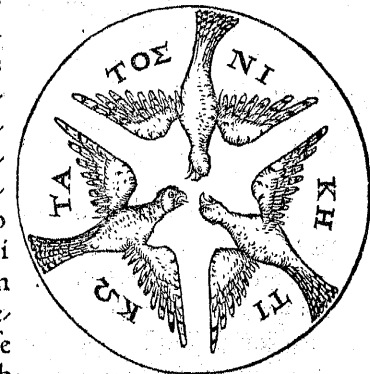
Aliis alatum, quia victorię partæ fama sese statim humo tollit, amplexaq; gloriā per summū æthera latè volat, perq; immensos terrarū tractus expatiatur, offensiones impedimentaq; omnia agilitate sua declinans. Hinc ipsi numi Victoriati dicti, quibus Drusus in Tribunatu plebis octauam partem æris argento miscuit. Hinc Musis coronæ ex pennis quas ex Sirenum alis euulsere, postquā eas in certamen impulsu Iunonis cōgressas facillè superauerāt, vt Eustathius & Pausanias meminere: quamuis alij Sirenas indignatas spontè alas deposuisse dicant, rei q; monumentum esse Apteram ciuitatem, ea de causa cognominatā. Vt cunq; verò, ad id Homerū alluisse ait Eustathius, cum *ἔπειτα πηρόοντα* protulit: quem Horatius noster secutus, volare verba dixit. Et nostri per pennas columbæ de argentatas in Psalmo, sermones Dei interpretantur, vt ait Adamātius, quod merū est hieroglyphicū. Philosophi ad dissectionem aëris, quæ verborum tanquā alarum illapsum fiunt, id referendū autumāt. Sedenim de Musis alibi locus erit suus.

VICTORIA PERPETVA.

Quamuis autem & in Olympia, & vulgò esset alatum Victorię simulacrū, apud Athenienses tamen exarmatum alis cernebatur, vt & Pausanias & Heliodorus Periergeta meminere: Mineruæq; id fuisse signū dedicatū, in cuius dextera manu malum Punicum esset, in læua galea, de quo ita Harpocratio: *λινεργον οὐ τὸ πηλὶ ἰσθμῶσ, ὅτι νίκης ἀθλων ἐξαιτίας ἀπὸ τοῦ, ἔχον οὐ μὲν τῆ δεξιᾶς ἔχει, οὐ τε τῆ διανύμας κρᾶτ' ἐπιμαῖε.* Id ea de causa factū Pausanias tradit, ne Victoriā discederet Athenis, ac aliò quopiam abuolaret. Ita numen apud se perpetuò detineri posse arbitrati sunt Athenienses, dum alarum omen, veluti quoddam instabilitatis signū, reformidabant. Nam quæ Amori alæ attribuuntur, ad frequentissimas in eo rerū vicissitudines referuntur, vt Propertius de eo qui figuram eius pinxerat libro II.

*Idem non frustra ventosas addidit alas,
Fecit & humano corde volare deum:
Scilicet alterna quoniam iactamur in vnda,
Nostrāq; non vllis permanet aura locis.*

Alæ autem à Cyro visæ, quę Darij humeris inherentes, vna Asiam, altera Europam inumbrabant, nimirum victorię signum portendēre. Solitus verò est Darius, qui sibi totius orbis victorias proponebat, pallam gestare auro distinctā, quā aurei Accipitres tres, velut rostris inter se concurrerent, adornabāt, literis ΝΙΚΗ ΤΙ-ΚΟΤΑ ΤΟΣ, inter alas & singulorum caudas dispositis. Et Antiochus magnarū sibi conscius expeditionum, quia multa strenuè fecerat, gentes plurimas debellauerat, vrbes innumeras subegerat, longa victoriarū continuatione illustris, Accipitris cognomine vocari gestiebat. Septem autem Accipitres qui Vulturē insectabantur, victorię eius signum hieroglyphicè constituti fuere, quam viri septem in Smerdis Magi exitium cōiurati, assecuti sunt, votiq; compotes facti, patriam ab illegitimo Rege liberauerunt. Ille siquidem regnum sibi nullis natalibus comparauerat, veluti vultur non ex legitimo conceptu, sed sine patre generatur ex

vento. Est & illud victoriæ significatum hieroglyphicum, quod in antiqua D columna Viterbij spectatur, duos scilicet Accipitres ex diuerso aduolantes, per quos, vt nonnulli tradunt, Herculis ab Alpibus, et Osiridis à Brundusio motus in Gigantes, necq; non victoria describitur. Necq; verò ea solum de causa, quod Accipiter volatu præstet, quodq; alæ victoriæ attribuuntur, ales ea victoriæ solum est, verum ob id etiã quod eius pugna tam artificiosa est, eoq; astu patrat, vt necesse sit hostem qui cum congressus fuerit, omnino vinci. Nam si cum fortiori res agatur, tum sese in aëre resupinat, vngues sursum versus intendens dimicat, alas verò caudamq; inferius expandit, quibus vice soli fungatur. Vnde fit vt cum aduersarius voti cõpos fieri minimè possit, vel re infecta abire cogatur, vel omnino superetur. Quæ quidem solers dimicatio cum sit etiam noctuarum propria, quæ maiore circumdante multitudine resupinæ pedibus repugnant, collectæq; in altum rostro & vnguibus totq; teguntur, Accipiter simulac pugnam animaduertit, aduolat noctuis opem allaturus, atq; ita quodam naturæ consensu eis auxiliatur. Nam & noctua apud Athenienses victoriæ hieroglyphicum fuit, de qua suo loco, quæ ad rem spectant, diximus.

Sed minimè *ἰεροφάνης* puto ponere quod in quodam Canone Imperialium militiarum apud Massæos Romæ vidi, militarẽ ordinem fuisse qui Accipitrem luteum in parma identidem lutea gestabant. Erant hi, qui Sagittarij Venatores nuncupabantur, qui sub Magistro peditum stipendia faciebant. Sed & alius ordo LAVNI nuncupati, insigne idem Accipitris lutei in parma identidem lutea gestabant, & sub eodem Magistro peditum merebant, eo tamen discrimine, quod sagittariorum Accipiter caput in alam læuam vertebat, Launorum in dexteram. Iam de DIVITENSIBVS, Gallicana legione, quorum insigne erat cæruleus Accipiter, colore tamen dilutiore, vnã cum tauro, in ipsius Tauri commentario dictum.

CELERITAS.

Diodorus per Accipitrem volantem, per quem alij victoriam interpretantur, celeritatẽ ipse significari tradit, propterea quod in volatu sit omnium volucrum velocissima: vultq; significatum ad res domesticas transferri, quæ citò fiant. Leges & pterophoros apud Plutarchum, Othonis vita, qua locutione tabellarios intelligendum, quorum insignia forent surrectæ pennæ, ad celeritatem indicandam. Inde Iuuenalis:

Anxia præcipiti venisset epistola penna.

A E R.

Accipiter ad hæc passis alis figuratus, elementum aëris indicat apud Aegyptios sacerdotes. Atque adeo alæ pennatorũ singulæ aërem significant, vt pote solum aibus propriũ, perinde ac aqua piscibus, terra aliis atq; aliis solum est. Animaduertẽdum verò, locum de pennis alis ue corruptũ esse in impressis Hori codicibus, legiq; debere vt in manu scriptis exemplaribus antiquis, *ἰεροφάνης*. Inde quẽdã desiderari, quæ ad aliud pertinent significatũ. Sunt qui ventos ex ea specie significari tradant. Ventus autem nihil aliud est, quàm incitatus & fluẽs aër. Triclinius apud Pindarũ Pelopis *ἰεροφάνης*, velocissimos exponit. Sunt qui celestium corporũ ortum hinc interpretentur. Nam quæ sidera super horizontem attolluntur, volucrum in morem surgere, & per immensum inane ferri videntur. Pennata verò apud Mercuriũ talaria, nimirũ Homericũ illud innuunt, quod verba ipse volucra nuncupauit. Eadem ratione Irin et aëripedem & pro-

A & procellipodem vocant, quæ deorũ sit internuncia, vt apud Maronẽ legimus: *Irin de cælo misit Saturnia Iuno.*

A N I M V S.

Sedenim cum etiam animi signũ sit Accipiter, facile identidem celeritatis indicium esse potest, cum animi celeritas omnem exuperet velocitatẽ. Sedenim siue victoriã, siue hanc quam alij ponunt alacritatem, ex Accipitre significari dixerimus, tantundem esse videtur.

S A C E R D O T I V M.

Necq; quidem tabellarij tantum alas gestare iussi, verum etiam sacerdotes Aegyptij capita habuerunt alis insignia; quod quidem gestamen ideo susceperunt, quod Accipitri ex eo honorem habitum voluerunt, quem dicitabant librum olim puniceis literis perscriptum, Thebas ad sacerdotes detulisse, in quo quidem libro, qui cultus, quicq; honos diis deberetur, quacq; ratione sacra plurima procuranda essent, notatum erat. Hinc eos sacerdotes à Poëtis nostris Crisatos appellari comperias, vt apud Martialem:

*Limigeri fugiunt calui cristatq; turba,
Inter adorantes cum stetit Hermogenes.*

Habes honoratissime vir Accipitris hieroglyphica, lectionẽ non quidem tuo sublimi ingenio dignam, necq; multiplici eruditioni tuæ necessariam, sed cultus & obseruantia in te meæ pignus. Necq; enim is ego sum qui putem te ex dedicatione hac mea vel minimum crescere, sed si illi locus apud te in angulo aliquo concedatur, sciam me laudis plurimum comparaturum. Vale.

PIERIVS VALERIANVS BOLZANIVS
BELLVNENSIS AD ILLUSTRIS. HEROI-
nam Victoriam Daualam Piscariæ principem, de ijs quæ
per Columbam, Turturem, & Hirundinem signi-
ficantur ex sacris Aegyptiorum literis.

Magni omnino ponderis est Pindari Lyricorum principis dictum illud, alio quam vis numero, in hanc certè sententiam: *Carmine res viuunt, carmina rebus egent.* Nam scriptor quantumlibet elegans & eximius, si vana & inania mandare literis aggrediatur, puta purpura sumiam vestiatur, nihil aliud assequatur, nisi vt omnibus sit derisui atq; ludibrio. Si vero facta inchoata præclarãq; ab inepto imperitioque scriptore celebrentur, neglecta statim turpiter exolescent. Hac dum mecum reputo, honoratissima VICTORIALI A, tuãque erga desideratissimum coniugem pietatem considero, illiusque res præclare gestas. Nilusarum tuarum elegantia decorari conspicio, fortunatissimum Principem appello, qui cum tot ante annos è vita migrarit, per te quotidie reuiuiscat, clariorq; & illustrior euadat. Te autem non minus beatam, quæ materiam susceperis tam insignem, tam celebrari dignam, quæ immortalẽ gloriam tam illi sit quàm tibi sine dubio paritura: ideoque vestra plurimum gratulor felicitati. An non ille egregie felix, qui virtutibus omnibus heroicis ornatus, rebus tot tantisq; sapientissimè procuratis, gloriosissimèq; confectis, post optima illa spolia tam præclara ad Ticinum parata, quasi splendidius nihil in posterum expectare posset, è vita migrans, uxorem te reliquerit tam piã, tam pudicã, tam doctã, tali præstantem ingenio, eãq; facundia & arte scribendi præditã? vt quantum ille rerum gestarum splen-

dore illustris est, tantum tu scribendo, & vnum illum celebrando, clarissima passim habeatis: D
 in ambiguoq; posueris, vtrum ille res illas prudentius feliciusve fecerit, an tu ea doctius & elegan-
 tius victuræ memoriæ commendaris. Magnificentiis dicat forte aliquis Artemisiam fecisse, quæ
 marito celebrationis tantæ sepulchrum struxerit, vt inter septem orbis miracula nomen habere
 meruerit. At tu quotidie tuo Mausolea facis, quotidie nouas statuas ponis, quotidie columnas
 erigis, non quas temporis iniuria demoliat aut perdat, sed quæ in animis hominum sita, nul-
 la vquam fortunæ temeritate labefactari possint, nulla vetustatis edacitate consumi. Quem
 referent Mausæ viuet, merito Poëtæ clamant, & è classe tua vnus, isq; summus, fabricas has elu-
 dens, exegisse se monumentum ære perennius, regaliq; situ pyramidum altius, gloriatur. Vincis
 igitur Victoria Artemisiam, quæ marito nullo non die monumentum aliquod excitas non ex
 marmoribus aut cæmentis, quæ aliquando fatiscere putrescereq; necesse sit, sed ex politissimis
 poëmatibus, quæ donec erit hominum memoria, summa cum vtriusque laude perdurabunt.
 Eu adnem opponet alius, in qua vulgus maiorem quendam affectû charitatēq; decantat, quod
 flammis inuenta mariti arserit. Imo superstitio maior ea fuit, ac perinde execrabilior, vt pote quæ
 viriq; acciderit perniciofa: sibi, quod se ausu temerario tam atrociter dono vitæ priuauerit, usq;
 affligi pœnis voluerit, quas superi mortem sibi consciscitibus statuere: marito autem, quod ma-
 nes eius non ea tantum morte tam miserabili mœstos reddiderit, sed vt de supplicis etiam eius-
 dem, si quis apud manes sensus, æternum cruciaretur, effecerit. Altera huic non absimilis, P.
 Cornelia Annia, clara satis femina, quæ ne in desolata orbitate superuiveter, viuam se vltro
 in arcam cum viro defuncto damnauit. Sedenim furor hic, profecto furor, non amor fuit: cuius
 recordiæ testimonium vt transiret ad posteros, testamento etiam cauit, vt sacrificio super arcam
 Plutoni & Proserpinæ peracto, ea ros is exornaretur. Sed facessant exempla hæc à pietate insti-
 tutisq; nostris alienissima. Longè gloriosius proferet se forsitan Alceste Admeti Regis coniux
 laudatissima, quæ mori ipsa pro mariti vita, quem fata sub hac conditione damnauerant, ele-
 git: cuius mutue inter coniuges charitatis exempla, apud Romanos pleraq; sunt memoriæ com-
 mendata. Tu non minori in coniugem tuum affectu succensa, mortem ideo non affectasti, quod
 viuendo, viuum nobis maritum ingenij tui clarissimi opera representas, & quod admirabilius
 est, immortalem facis. Quin etiam dum viuis, eum, quamuis apud superos incomparabili frua-
 tur beatitudine, tuæ tamen pietatis officij, sensu nescio quo, rerumq; nostrarum, quæcumq; illum
 tangit, cura, iucundiorē hilariorēq; efficis, ac beatiorem. Cum itaq; insignioribus viduis, quæ
 ante acta ætate claruerunt, anteferenda sis, cogitavi ego ex hieroglyphicis lucubrationibus miti
 Columbam & Turturē tibi dedicare, vt commentariū hoc sanctissimæ viduitatis exemplar,
 non tibi, quæ testimonij his non eges, sed mihi iucunditatis illius, quam ex virtutum tuarū con-
 templatione percipio, monumentū sit, atq; conseruatiō. Tu quid fuscus coloris Columba apud Aeg-
 yptios, quid Turtur sacris eorum literis significaret, & quæ veluti in comitatu accedunt, si adli-
 buerit, leges. Ego me satis animo fecisse videor, si quam antiquissimi sacerdotes illi vi-
 duitatem quibusdam rerum imaginibus occultabant, nostro tem-
 pore per te prodire in lucem, & omnibus in-
 notescere contigerit.

DE CO

DE COLUMBA.

PERSEVERANTIS CONTINENTIÆ
VIDVA.

VAMVIS multa essent apud Ægyptios & nationes alias Co-
 lumbæ significata, illud tamen in primis continentissimis illis sa-
 cerdotibus admiratione dignum habebatur, quod cum animal
 alioqui procacissimæ salacitatis esset, lasciuiaq; notam apud om-
 nes ferè gentes contraxisset, incomparabile tamē exemplum con-
 tinentiæ, summamq; pudicitiam in ea deprehendebant, quod marito fidem ser-
 uaret inuiolatam. Quare mulierem quæ vidua perstaret significare illi cum in-
 stituissent, Columbam nigram pingere commenti sunt. Pudicitia siquidem Co-
 lumbis prima, & neutri nota adulteria: coniugij fidem non violant, commu-
 nemq; seruant domum, quam nisi ccelebs aut vidua non relinquit, & quandiu
 marito priori viduata est, alij non copulatur. Si verò iussa sit à domino transire
 ad secundas nuptias, fidem eandem seruat secundo, qua se priori obstrinxe-
 rat, vt Propertius:

Exemplo iuncta tibi sint in amore Columba,

Masculus & totum femina coniugium.

Idcirco Tertullianus in sua illa Monogamia hanc in exemplum trahit, nos ad
 simplicitatem eius prouocatos ea de causa differens, quod ea auis non innocua
 tantum sit, verum etiā pudica, quam vnā vnus masculus nouit. Nigram autem
 illam Ægyptij faciebant, id scilicet indicantes, quod ad secundas nuptias non
 transisset, sed atrata viri prioris desiderium præ se ferret: in iustu enim pullo vti
 colore, multarum gentium mos est: quamuis apud Romanos in Imperatorū fu-
 neribus vestibus albis, vt Plutarchus & Herodianus asserūt, utebantur. Vene-
 tos autē Padanosq; omnes atratis vti vestibus, quod Phaëthontis casum adhuc
 lugent, fabulosus idem Plutarchus ait: siue, quia niger color firmitatis & perse-
 uerantiæ signum. Colores enim alij ex vno in alium transeunt, obscuriorisq;
 corporis admittione densiores fiunt: sed vbi ad nigrorem peruentū est, ibi con-
 sistitur. Aiunt verò nonnulli, non omnium hanc Columbarum naturam esse,
 vt pudicitiam ita custodiant suam, at earum tantum quas Greci *phalacas* vocant,
 paruis gallinaceis haud multo minores, quas ferunt trigessimū sæpius & qua-
 dragesimum etiam vitæ annum excedere. Cœlibatum verò quem alterutro eo-
 rum extincto coniux aliter fideliter seruat, & coruis & cornicibus & gratulis cō-
 munem esse perhibent. Columbarum autem oblationem in sacris Theologi ita
 accipiunt, vt coniugij tam firmi ratione habita, nos quoq; mentem stabili firmi-
 tate perseueraturam Deo, vti vero coniugi, sociemus.

CORRECTIO.

Sed & ille Columbarum pullos, aut par turturū obtulisse dicitur apud Ada-
 mantium, qui aliquem absterruerit à vitiis & sceleribus, hortandoq; monen-
 doq; ad animæ simplicitatem traduxerit. Tangit hoc etiā Cyprianus, qui emis-
 sam ab Noë Columbam lapsorum imaginem præ se ferre commentatur. Sed
 his iam aliquantulum insistamus, cum nequaquam diuinæ literæ sint ab hoc
 argumento dissimiles, in quibus Columbam multipliciter figurari comperi-
 mus, ac perinde significata etiā variari. Sed hic series exigat vt prius de fusca lo-
 quamur, de aurea atq; argentea suo mox loco dicturi. Nam quæ ad Noam oleæ
 C

virentis ramum ore gestat, fusca ponitur à Prophetis, effeque indicium perhibetur mentis, quæ à perperam factis iam abstineat, seque quieti dedat, hoc est, tranquillitati, quæ non nisi inde purgato à vitiis animo locum habet. Sub vesperam hæc reuertitur, deficiente quippe luce, quod tantundem est, ac si momentanea, aut breui temporis curriculo duraturæ felicitatis diceremus. Sub vesperam, in quâ, aduolat, ne occupetur à nocte, quippe ne intercipiatur à morte, priusquam infectum eluerit scelus, atque ita perpetui carceris supplicio afficiatur. Promissam enim esse veniam ei, qui paratus sit in posterum bene, pie & honestè viuere, & à quibus emerferit vitiis & voraginibus abhorre, alio loco indicat vropygium auri fulgore illitum: de quo tamen apertius disputatur inferius. De olea quoque, quæ sit misericordiæ signum, suo loco dictum.

ILLECEBRÆ AMATORIÆ.

Quod verò sacerdotes Ægyptij per volucris huius simulachrum illecebras amatorias significarent, duabus vtriusque sexus Columbis sese inuicè exosculantibus adpictis, ea de causa factum, quod illæ non prius ad Veneris copulam, quam ad osculationem deueniunt. Hinc legas apud Senecam Mecenatis dictum illud, Columbatim labra inferens labris. Extant & Gallieni Imp. carmina satis luculenta, quibus lasciuiam huiusmodi per amatorium etiam murmur ab eis exprimi declarat eo in epithalamio quod ipse lusit, cum fratrum suorum filios iungeret:

Ite, ait, o pueri, pariter sudate medullis

Omnibus inter vos, non murmura vestra Columbae, Brachia non hederæ, non vincant oscula concha. Ea autem de causa, quod osculorum blanditias Columbae norunt, dedicatas eas Veneri, Græcorum plerique tradidere. Cæterum Athenæus ob id factum putat, quod in Cypro Columbae primùm repertæ indeque ad gentes alias transmissæ. Veneri enim sacræ esse Cyprum, omnes norunt. Propter verò salacitatem eam quæ notissimæ est in Columbis, Albertus non ineptè nomen iis inditum ideo putat, quod lumbos colat: in venerem quippe se vltro incitent, ingenita nequitia stimulatæ, cuius sedem in lumbis esse, alibi differuimus. Apollodorus quoque in iis que de Dis conscripsit, columbam Veneri sacram lasciuia ergo dicit, nomenque illi Græcè *κόλυμβος*, *κόλυμβος ἰσχυρὸς*, quod supra modum amori det operam, arbitratur. Sanè Siculi olim persuasum habuere Venerem ab Erycis monte digressam, per dies nouem stato singulis annis tempore secessum colere, interimque nullas toto eo tractu Columbas apparere, abire enim illas Deæ suæ comites, nonam verò post diem aduentare vnam reditus prænunciam, quæ Veneris templum ingrediebatur, reliquas mox vno turmatim agmine reuerti, atque hinc gaudio exultantes Venerem adesse profitebantur, diemque eum hilarem, cantibus & iocis festiuum atque iucundum celebrabant.

CHARITAS.

Sanè quod mutuis sese osculis Columbae suauient, ansam dedit vt charitatè, amoris quippe pñ virtutem, hieroglyphicè per Columbam nonnulli interpretentur. Et Apostolum citat Origenes, qui de charitate locutus Columbam protulerit. Eruditissimus etiã Cyprianus tã vitæ sanctitate quam facundia clarus, in iis quæ aduersus Nouatianum pro vnitæ concordiaque priorum omnium scripsit. Idcirco, ait, & in Columba venit spiritus sanctus: simplex animal & lectum, non felle amarum, non moribus sæuum, non vnguium laceratione violentum, cuius inge-

A ingenium est hospitium humana diligere, vnius domus confortium nosse, cum generantur simul filios educare (ita enim legendum est, non edere) cum commean volatibus inuicem coherere, communi conuersatione vitam suam degere, oris osculo concordiam pacis agnoscere, circa omnia demum humanitatis omnem implere legem. Noti sunt humanissimi Gallorum omnium mores, qui passim oscula tanto studio colunt, vt honori sibi ducant, quod adueniens hospes uxorem, sorores, filias etiamnum virgines osculo adhibito salutauerit, & in amplexum acceperit, & in gremium sibi absidere iusserit. Nam & apud Romanos olim licebat obuias qualisque mulieres excipere osculo: quod ideo Cato institutum tradit, vt explorarent an mulieres temetum olerent: capitale enim erat Romanis sceminis gustare vinum: ideoque ferunt sceminam quæ sub Romulo vinum biberat, à marito impunè occisam. Apud Lacedæmonios oscula non concessa modò, sed etiã instituti Ludi, propositaque præmia iis, qui seniores lepidius suauarent. Nisæorum id inuentum, & à Megarensibus etiam in honorem Dioclis obseruatum. Nam & illæ Romanorum exosculationes, vt scemineo generi honos haberetur, B sanctitæ sunt, vt apud Plutarchum legitur libro de claris Mulieribus: nempe quod Aboriginibus in Tyberim inuectis, Roma quædam nomine inter mulieres quas secum adduxerant nobilis, autor fuit vt classis absumeretur incendio, vnde coacti sint ibi sedem figere: quod cum illis feliciter successisset, eius generis præmia mulieribus detulerunt, quæ auspiciatissimi facti memoriam prorogarent. Ad hæc Nomadum asperissima rusticitas incessitur, quorum tanta fuit seueritas, vt ne filios quidem suos oscularentur. In Diuinis nostræ pietatis monumentis ipsum Assertorem nostrum legimus charitatem, vt ita dicam, frigidam in Simone hospite, quod osculo non fuerit ab eo exceptus, exprobrasse. Et sacris Pontificiis Romæ ritu solenni per mutuas exosculationes pacis augurium celebratur:

Ipse etenim casta dum operatur mente sacerdos,

Oscula dat, quæ dent ille vel ille alijs.

AER.

Credidere nonnulli Columbam ab Assyriis coli in Semiramidis gratiam: sed C autores Græci, in Rheæ potius memoriam, vtpote qui asserant, aerem & aquam potiores esse partes, in quibus ostendet se natura rerum, parique ratione abstineret eos à piscibus. Cum verò volatile vnumquodque animal sit aeris indicium, Columbam præcipuè nuncupatione hac hieroglyphicè veteres honestarunt, quod domesticis alitibus nulla neque longius domo neque diutius abuolet, tecti tamen lariumque memor summa fide reuertatur, & mansuetissima nobiscum consuetudine diuerfetur. Obiectabunt hirundinem alij, quæ trans mare etiam migret, ad sibi domesticam tamen sedem redeat: sed illæ nunquam cicurantur, neque vlla nobiscum consuetudine sociantur: siue ea potius fuerit huius honoris causa, quod illi tanta sit cum aere familiaritas, vt ibi tutius quam humi versari videatur, tantaque sit eius volatus facilitas, vt Maro dicat,

Radit iter liquidum, celeres neque commouet alas.

pernicissimus enim est eius volatus. Vnde Hesychius Columbam neque non turturam hieroglyphicè ponit hominis qui mente sublimia quæque facillimè penetret, & contemplationi sit egregiè deditus. Merito itaque Syri qui aerem vsque adeo colunt, tanta religione Columbae pepercere, quod ita tangit Tibullus:

Quid referam vt volitet crebras intacta per vrbes

Alba Palaestina sancta Columba Syros?

In numo fanè Cibratico Columba cusa, hanc loci religionem mihi videtur indicare. De vrbe hac Horatius:

Ne Cibratica, ne Bithinna negotia perdas.

In Cilicia ea est, quãuis & alia sit minoris Phrygiæ. In numo autem inscriptio est ΚΥΒΙΠΑ. Signũ, Columba volans. Fuit & puella Phthia nomine, quam Iupiter fertur adamasse, eiusq; formã in Columbæ speciem cõmutasse, traditũ ab Eliano. Sed hoc nihil facit ad Ægyptiaca. Quod verò de Semiramĩ dicebamus, addemus & illud ab ea deriuatũ, vt Persæ matrum filiarumq; suarũ coniugia non abhorreant, vtpote quæ filium ad stupri vsq; consuetudinem adamasse fertur.

I M P I V S I N G R A T V S Q V E.

QVin hæc inusta est Columbarum generi nota, quòd eorum mas iam validior factus, patrẽ rostro impetit, & à matris consortio tentat abigere, eiusq; cõiugij locum occupare. Quapropter Ægyptij sacerdotes impium ingratorumq; hominẽ, ac in eos qui de se bene meriti fuerint, perduellem significare si vellent, Columbũ, inquit Horus, aut pullũ eius qui matrẽ sollicitaret, facere consueverunt.

C A S T I T A S.

Sed esto lasciuũ animal columbinũ genus, contra palumbes parcissimi coitus sunt, ideoq; quòd parcant lumbis, Albertus existimat appellatos. Nam & qui frequentiori vsu eos in cibum sumptitare consueverint, in venerem hebetiores redduntur: quare non infcitẽ illud de alitibus huiusmodi dictum:

*Inguina Torquati tardant, hebetantq; palumbes:**Non edat hanc volucrem qui cupit esse salax.*

S E M I R A M I A P R O C A C I T A S.

QVoniam verò, vti dictum, fama est Semiramĩ sub effigie Colũbæ ab Ægyptijs coli, Gnidius scribit eam à Columbĩs enutritam: & in Columbã inde conuersã, qua specie colebatur apud Ægyptios: id quod de petulca eius improbitate intelligendum est, tametsi quos Diodorus citat, eam & modestã, & nota admodum integritate præditã fuisse prædicant: neq; eam ignobiliter natã inficiantur, vtpote quæ circa stagnum quoddã in parte Syriæ in crepidinem aquis prominentem proiecta, aliquãdiu fuerit ab aquatilibus volucibus, quæ apricatũ eò se recipiebant, miro propemodum studio educata, quĩpe quæ non solum alimenta congererẽt iacenti, sed perinde eam fouẽdo, ac implumes pullos ab omni aëris iniuria protegerẽt, quoad pastores creberrimo volucrum cõcursu, insolitaq; trepidatione moti, ex proximis insulis eò conuenientes iacentem extulerunt, alitamq; apud se diligenter Menoni, Regis Nini familiari, in vxorem cõcessere. Sedenim de famosa eius scemine procacitate Scaurobates Indorum Rex apud historicos ita in eam inuehitur, vt pastorale scortũ, vt Ægyptij Regis concubinã fuisse proclamet, vt nullum egerit diem in castris sine adulterio, raroq; vllus ad eam adulter bis admissus fuerit. Satis verò cõstat tam immoderatẽ libidinis fuisse, vt equum abominabili probro turpitudinẽq; adamauerit, autore Iuba. Eam fanè ob libidinis feruorẽ Euphorion *ἠμπελω*, hoc est, ardentem appellauit, epitheto admodum proprio, perinde ac Callimachus Venerem eo versu *ἠμπελω* *ἠμπελω*, id est, ardentem Cypridis harmoniam. Hanc Hieremias quoq; Columbæ notauit elogio, cum Babylonios Hebræorum excidio venturos vaticinaretur: Fugite, inquit, ab occurso gladij, quem Columba vibrabit: per Columbã Babylonis cõditricem & eius populĩ autorem

A rem innuens. Quòd autem vates hic fatidicus eam gladio insignẽ inducit, de feroci & impigro eius ingenio multa rerum scriptores tradidere: sed illud præcipuè facinus memorandum, quòd Nino Bactrianos obsidente, Menon hanc, vxorem quippe suam, accersuit: quæ vbi primũ in castra venit, mulier acri ingenio Bactrianæ arcis situm contemplata, confestim viro rationem ostendit loci modico negotio occupandi. Erat arx ab vna parte præceps, atq; in profundam vallem insigniter abrupta, quã hostes velut inaccessã, nullo præsidio custodiebant. Huc audax mulier cum paucis, quos sibi ad id facinus delegerat, per loca ab hostium oculis maxime auersa, atq; eadem aspera & confragosa, præter spem omnium obrepit: vnde cum sese veluti cœlo delapsa hostibus (quorum oculos Ægyptius, dum negotium conficeretur, subita oppugnatione ab omni sensu eorum quæ fierent longè auerterat) ex improviso obtulisset, Bactriani omni spe retinendæ vltius vrbs abiecta, alij aliò præcipiti fuga dilapsi, vrbe in regis arbitrio reliquere.

R E G I V M A V S P I C I V M.

B A Dnumerantur verò Columbæ inter eas alites, quæ Regibus auspicia faciunt. Hinc Maroniano Ænæ, Columbæ geminæ à matre in auspiciũ missæ. Et Cæsari originem inde trahenti prospero fuerunt ostento, cum palmani eam nidis frequentare cœpissent, quam ipse castris locum capiens, inter sylvas quas cædebat repertã, conseruari vt omen victoriæ iusserat: ea enim de causã mirum & inusitatum videbatur, quòd id auium genus durã & asperã frondem studiose soleat euitare. Et eadem die qua natus est Diadumenus Macrini filius, Aquila ei palumbum regium paruulum attulit, & in cunis posuit dormienti, recessitq; sine noxa: quòd dubio procul eũ ab ineunte ætate Imperatorem futurum indicauit. Quinetiam aruspices dixerunt Alexandrum Seuerum futurum Imperatorem, consulti quid haberet auspicij, quòd anicula quædam, quo die natus est, matrĩ eius huius generis aues obtulerit. Apud Hebræos legas, prædiuitum ac potentiorum hominum morem fuisse, Columbarum alas gypso illitas in summæ felicitatis signũ summis tectis affigere. Hoc Euthymius.

A' S E M I N I M E' I R A C V N D V S.

C QVod verò de bilis defectu in Columba paulò antè dicebamus, Ægyptij sacerdotes hominẽ natura ipsa nequaquã iracundũ, qui tamen aliorum peruersitate commoueri posset, ostendere cum volebant, Columbã pingebãt vropygio surrecto, propterea quòd eam, vti dictũ, vel non habere bilẽ, vel si habeat, in vropygio esse tradunt autores veteres. Vnde Græci cum mansuetudinẽ exprimere vellent, *ἠμπελω*, hoc est, quieta Columba dicere consueverant: & *πελοπλο* *πελοπλο*, eodem signifiçato. Quæ cum porro sit gregaliũ omnium mansuetissima, iudicata est à Mose purissima, vt inquit Philo, veluti ex solitarijs sola turtur delecta, quæ in eò auium genere, tali omnes antecellit ingenio. Neque temerè Dauides ab uolandi desiderio succensus, vt sese periculis eximeret, pennas sibi dari cupit, vt instar Columbæ volare possit. Psalmo LV Columbã ponit, non Aquilã, non Accipitrem, longè fortiores impetuosioresq; alites, nempe quia eadem prædita est mansuetudine, tractabilitateq; & simplicitate, qua Rex ipse insigniter pollebat. Puritatis huius meminere etiam autores Græci: quin & osulorum, propter quæ sit Veneri dedicata: & quòd ea de causã Dis adoleretur, quòd fel in interioribus haudquaquam habeat.

TREPIDATIO.

Illud autem vulgatissimū est hieroglyphicum, Columbam pro trepidatione ponere: nam & nomen illi apud Græcos τρεῖς hoc idem significat: à τρεῖς enim deducitur, quod trepidare est. Et poetæ tam Græci quàm Latini passim in pauidis hanc vsurpant comparationem: vt Homerus,

*αι δὲ βιάδω τρεῖς ποσειδάωνος ἰσχυρὸν ὄπισθε.
Ha pauidis gressu similes abiere columbis.*

Quam similitudinem Maro ita transtulit:

Præcipites atra cum tempestate columbae.

Etymologici enim τρεῖς paronymon, non epitheton Columbae ponunt.

SALVBRTAS.

Cæterum quāuis aliqua det impietatis exempla, nihilo fecius inter animalia maximè pura recensetur, propterea quod persuasum est eā carere bile, vt dictum: morbosāq; & pestilenti quantumlibet tempestate saeuiente, qui non alia quàm earum carne vescatur, contagio eiusmodi non contaminari. Quare si pestis vnquam debacchari cœpisset, nihil aliud in obsonium Regibus comparabatur, quàm ex Columba: quamuis Diodorus vitulum alioqui & anserē simplicem tantum, eorū regum cibū fuisse contendit. Sanè Florentinus lib. de re Rustica pullos columbarum necessarios esse dicit ijs, qui vires à morbo recolligūt.

MEDICINA PETITA A DIS.

Cum verò aliquē, medicina ab aliquo Deorū premonstrata, à morbo cōualluisse ostendere voluissent, Columbā, vel vt scribūt alij, Palumbem (nam hæc etiam in auguriis aliquando confundūtur) lauri ramusculum rostro gestantem exprimebāt. Ales enim ea quotiens ægrotare cœperit, lauri folio decerpro sibi ipsa medetur. Neq; verò palumbes tantum, sed & graculæ merulæq; & perdicæ lauri folio annuū fastidiū purgāt. Coruus quoq; occiso chamæleonte, qui etiā victori nocet, lauro infectum virus extinguit. Vnde dicitur in frequentissimum est apud Græcos, scipionem laureum gestare, de ijs qui in aliquas insidias lapsi, vitæ periculum feliciter euaserint. Medicinā autem multifariam ab oculis petere antiquorum mos fuit, & suis quoq; temporibus petita memorat Plinius: ille enim quotiens grauiori aliquo morbo correpti essent, soliti erāt in trinitijs aut sacris locis deponi, operientes vel oracula, vel somnia, quibus quid ad fanitatem faceret, edocerentur. Præterea non contemnenda fuit veterū opinio, quam Homerus sequitur, morbos ad deorum immortalium iram referri, meritoq; ab eisdem opem poscere necessariū esse. Philon medicus pharmaca quædam summæ efficaciam, quæ ipsemet cōcinnare solitus erat, & αἰὼν ἰσχυρὸς appellabat, quod nō aliter ad salubritatem conferrēt, quàm si ipsi manus suas ad curationē apposuissent. Et Astrologi quosdam homines à genēsio fato nasci prædicant, vt votorum potius ope, quàm medicinis, ab ægritudinibus & morbis liberentur. Notum est Alexandri Macedonis exemplum, cuius milites pleriq; & cum his Ptolemæus, cui postea Ægypti regnum obtigit, sagittis veneno intinctis ad Sami regnum, vel, vt alij scribunt, in Musicanis, cui vulnerati essent, neque remedium vllum ad salutem inueniretur, draconem in somniis, qui herbā quandam ore gestaret, oblatum Regi, qui remedium sibi ex illa imagine monstratum ratus, exquisita inuentaq; herba ea vulneribus adhibita, vel, vt nōnulli tradūt, potionibus instillata, cunctos sanauerit. Solitum enim esse Deum Opt. Max. hac etiam ratione mortalium rebus ferre opem, & vt à demonibus quoq; ferretur

D

tur permittere, vt nostra nunc missa faciamus, ex multis veterum memoriis & poetarum testimoniis confirmatur. Nam quod pertinet ad Æsculapium, quem ægritudinum causa consulebant, in agro Bellunenfi Labactiorum vico memoria est huiusmodi:

A	S	C	L	E	P
I	O.	P.	X	E	
L	I	V	S	P	O
L	I	O	M	O	
N	I	T	V	S	P
S	V	I	T		

Et Pannoniam è Norico à Bellunenfi territorio proficiscētibus, Albæ Iuliæ monumentum offertur in hunc modum:

I.	O.	M.	S	T	A	T.			
C.	V	A	L	E	R	I	V	S	
V	A	L	E	R	I	A	N	V	S
E	X	V	I	S	V	P.			

Multaq; huiusmodi passim reperiuntur. Quod verò traditū est à Poëtis, Homerus, qui somniū ab Ioue esse ait, Agamemnonem excitari facit ad præliandū, somno ab Ioue misso: Nausicaam à Pallade, vt in agrū progrediat, quod susciperet Vlyssēm. & multa passim eodē modo. Virgilius quoq; hanc ipsam rē latissimè & hic & illic prosecutus, nusquam tamen plenius, quàm vbi de Latino loquitur:

B

*At rex sollicitus monstribus oracula Fauni
Fatidici genitoris adit, lucosq; sub alta
Consulit Albunea, nemorum quæ maxima sacro
Fonte sonat, seuamq; exhalat opaca Æcephtim.
Hinc Itala gentes, omnisq; Oenotria tellus
In dubijs responsa ferunt, huc dona sacerdos
Contulit, & casarum ouium sub nocte silenti
Pellibus incubuit stratis, somnosq; petiuit.
Nulta modis simulachra vider volitantia miris,
Et varias audit voces, fruiturq; deorum
Colloquio, atq; imis Acheronta affatur auernis.
Hic & tum pater ipse petens responsa Latinus,
Centum lanigeras macerabat rice bidentes,
Atq; harum effultus tergo, stratisq; iacebat
Velleribus, subita ex alto vox reddita luco est.*

ANIMORVM FVTVRA FELICITAS.

Sed quoniam incidimus in oracula, nusquā ego plura notis hieroglyphicis similia comperio, quàm in diuinis nostrorū literis: ita omnia sensu mystico conscripta quæcunq; Moses, quæ Dauid, quæ Prophetæ reliqui diuino afflati spiritu protulere. Talis est argentea Columba illa, cui aurum in dorso, posteriorem partem versus inductum. Significat quidem hoc, vt Theologi nostri interpretantur, instare à tergo aurum perpetuæ felicitatis. Nam quam quis quietem in humanis assequatur quæ præ manibus sit, & ante oculos sita, eā per argentū, quo anteriores Columbae istius partes bracteatae sunt, accipiunt. Longè autem preciosiorem illam, quæ subsequutura est post obitum, per aurum à tergo illitum, intelligunt, si modò, vt superius monuimus, ante noctis tempus ad arcam cum oleæ furculo reuertamur. Nam & apud aruspices profanos, feliciora tempora subsequutura indicatū est, ex aureo gibbo, quæ sibi accessisse in tergus Domitianus Imp. paulò antè quàm interficeretur, per nocturnā imaginē visus erat se videre. Eucherius Columbā illam argento illitā, cuius posteriora in specie splen-

C iij

dentis auri radiabant, significasse ait, prima quæq; in diuinis literis argento fulgere, occultiore verò sensum longè preciosiorè veluti aurum rutilare: longaq; admodum disceptatione rectè procuratum ostēdit, vt illa sermonum, qui de diuinis haberentur, castitas intemeranda à promiscuis cunctorū oculis, in abdito sepulta, suo quasi quodam velamine pudicitiaē cōtegeretur cœlestibus obumbrata mysterijs, sicut secreto ipsa suo diuinitas operiebatur. Nam quid aliud si bi vult, Aperiā in parabolis os meū, & in ænigmate antiqua loquar, quàm hieroglyphicè sermonem faciam, & allegoricè vetusta rerum proferam monumenta: Et illud: Iesus in parabolis loquebatur ad turbas: nisi, sermones suos mystico sensu conuelabat: Ita Prophetæ, ita Apostoli ab vsitato loquendi more recesserunt, facilia in promptu habētes, magna in recessu cōtinentes. Quod ea de causa congruum fuit, vt sacra de Deo dicta à cæteris scriptis, sicut merito, ita & specie discernentur, ne illa cœlestium arcanorū dignitas passim & indiscretè patefceret, sanctumq; canibus, & margarita porcis exponerentur. Ita cōsecrata vasa templi, inuoluta promiscuis populis ferret, nec tamē conspicerentur. Addam & illud, quod ab eodem Eucherio traditum in ijs quæ de formula spiritualis intelligentiæ scripsit, Posteriora in diuinis incarnationē (admisere enim vocabulum Theologi) filij Dei, quæ subsecutura esset, indicare: eorūq; spectare quæ per angelum Moyli dicta sunt, Posteriora mea videbis, faciem autem meam videre non poteris, quia scilicet Patrem nouit nemo nisi filius, et cui voluerit filius reuelare. Atq; hæc quidem de Columbæ hieroglyphicis Theologi veteres tradidere: & argentæ eam, purissimo scilicet candore spectabilem fuisse dicunt, quæ supra caput astiterit Assertori nostro, dum sanctissimæ illi aspergini in Iordano tinctus initiaretur. Columbæ autem oculos habere, vt Canticorū cantico, ea intelligitur anima, vt tradit Adamantius, quæ diuinis literas non in superficie primoribusq; vt aiunt, labris, sed ad intimū vsq; sensum exquirat. Duabus hæc dum sedet, alis regitur: ipsa nixa fertur in sublime. Volamus, cum philosophica quadam morte separati à corpore, rapimur ad diuina: sedemus, cum in amicorū cōuentu atq; cōfortio, de sobrietate, de temperantia, de modestia sermones varios cōmiscemus: cuiusmodi illi sunt qui nos quotidie monēt, vt cum Columba pro cantu gemitum edamus, cum scilicet quæ perperam à nobis facta sunt expendimus: id procuremus, vt veluti Columba felle careamus, hoc est, iracundiæ amaritudinem à nobis amoueamus, vt Columba osculis inhiemus, quippe pacem ipsam vnde cūq; perquiramus: vt columbæ gregatim volitemus, priorū scilicet cōuentus candida simplicitate præditos frequētemus: vt Columba ex rapto viuere abhorreamus, nempe nulli esse iniuriæ, nulli detrahare, neminem offendere caueamus: vt Columba, cum cibum sumimus, meliora grana secernamus, dicta quidem præceptaq; ad institutionē & bonos mores faciētia, à turpibus seligentes, ea gustare properemus: vt Columba cadaueribus vesci abominemur, affectus scilicet qui corpori sunt insiti, qui sensibus ad blandiunt, auersemur: vt Columba in petra foraminibus nidulemur, Petram Christū diuinæ lectionis Magistri interpretantur, in cuius vulneribus & plagis nidum nostrū imponere debeamus, vt Columbæ iuxta riuos & fluentia resideamus, vt vmbra accipitris inspecta, si fortè impetū in nos fecerit, possimus eū commodius & expeditius declinare. Fluenta, riuos, aquam cœlitus stillantē pro disciplina poni, alibi dictum: hinc igitur lectionibus incumbendū admonemur, vt à mali demonis fraudibus ita nos facilius subducamus. Vt Columba geminos pullos enutrianmus. Columbam

A lumbam amorem superius significare dictum. Geminos igitur amores educemus, vnum quo Deum pie colamus, alterū quo mortales alios ardenti quadam charitate prosequamur: quæ quidem si præstiterimus, nihil nobis ad bene beatèq; viuendum est in posterum defuturum.

DE TVRTVRE.

Turum Ægyptijs cognita Turtur fuit, nisi plura super ea tradiderunt, quàm legatur apud Horum. Sedenim minimè verisimile est, sacerdotes eos in vniuersa rerum natura toto vitæ tempore versatos, non longè plura ac penè innumera intellexisse, quàm ea paucissima, quæ, vt Plautus diceret, frustillatim hinc & illic conspiciuntur. Sed quoniam doctrina hæc prorsus extincta est, satis nobis fuerit, si quando corpus ipsum ab inferis reuocare non possumus, aliquam tamen rei vmbra ob oculos exhibere, siue ab Ægyptijs, siue ab Hebræis, siue à Græcis aut Latinis ea tradita reperiantur.

CONTINENTISSIMA VIDUITAS.

Plerique igitur continentissimam viduitatem exprimere cum volunt, Turturum in aliquo ramo insidentem pingunt: ea enim coniuge vita functo, ita se ab aliarum volucrum consortio separat, tantiq; mœroris exempla exhibet, vt nunquam inde societatem inire cum alio quopiam patiat, sed quod reliquum est vitæ, absque coniuge in perpetuo cœlibatu degat, sola volet, neq; in frondescenti ramo vnquam insideat, eaq; omnia faciat, quæ ad luctum spectare, & ad viduitatis ac solitudinis mœrorem exprimendum aptissima vel in homine videantur. Eiusdem est etiam mas continentia, qui nulli amplius sceminae copulatur, sed in eodem comparis desiderio perseverat. quinetiam dum viuunt, mas nullam aliam adit, quàm eam vnam, qua cum semel coniunctus fuerit, & identidem scemina suum ipsa marem vnum tantum agnoscit. Quod quidem ex eo maiorem affert admirationem, quod nullus adhuc hominum, neque quidem ipse Paulus, ausus est legem viduitatis præscribere: & tamen vna inueniatur auicula, quæ nos spontè in continentia moribus antecellat. Audiant, inquit **C** Basilius, mulieres ipsæ, vt animalia rationis expertia viduitatis honestatem indecoro iterati connubij anteponan, si hæc auicula, recordatione consortis, coniugium alterius abnuat, sua contenta solitudine.

PUDICITIA.

A pud Hebræos ipsos omnino reperias Turturū par pudicitiam significare: siquidem, vt apud eundem Basiliū habetur, in circuncisione par Turturum aut duos pullos columbarū offerre mos erat, quod indicium esset pudicitia, ac vitæ cōtinentis exemplū. Origenes porro, siue ea Cyrilli fuerint, quæ in eadem prorsus sententiam plerisq; locis & huic & illi inscripta reperiantur, tunc offerre nos Deo muneri par Turturum inquit, cum mentem nostram Dei verbo velut vero coniugi sociauerimus, sicut hoc genus auium vnū atq; illud idem castum seruare coniugiū dicitur. Addit alibi, Apostolos, cum de castitate sermonem habent, eam per Turturum, quam memorauerint, intelligi. Diuinæ siquidē literæ per Turturum vnamquæq; animam castitate præditam intelligunt, de qua Psalmo LXXXII dictum volunt, Inuenisse eam nidum, vbi poneret pullos suos, hoc est, Ecclesiam, piorum scilicet cœtum, vbi virtutum genus omne appareret.

Turturis enim pulli pro virtutibus accipiuntur. Alibi diximus pudicitiam à Romanis velata facie pingi sculpticè solitam, & apud alios testudini æquiparatam, quòd pudicarum est sese domi continere, & frequentia loca omnia declinare. Atqui Turtur in secretioribus & remotis à multitudine locis vitam transigit, aut deserta montium deligens, aut secreta sylvarum à frequentiore auium aliarum cœtu sequestrata.

P R O V I D E N T I A.

Oblatio verò Turturis & columbæ in sacris literis significat, vt Hesy chius exponit, hominem contemplationi deditum, qui munus offerat suum in scientia & mansuetudine spiritali: hinc enim opus est prudentia, vt nò excedat legis consideratio circa res vanas occupata. Turturem quidem ponit, quia cognitionem atque prudentiam habet rerum, quas sibi necessarias fore viderit, ita vt eius exemplo exprobraretur populus Iudæorum, Hieremia dicente: Turtur & hirundo & ciconia custodierunt tempus aduentus sui, populus autè meus non cognouit iudicium Domini. Columba autem munda est & simplex, præsentia sancti spiritus index, quales esse oportet eos, qui diuinarum literarum contemplationi sese dedicarunt: quam quidem simplicitatè IESVS Assertor noster Apostolis ita cõmendauit, vt eos simplices esse debere sicut columba identidè admoneret, & beatos mûdo corde plurimùm affirmaret. Ideoq; Ezechias cum neq; altū sapere vellet, neq; maiora se quærere paratus esset, Meditabor, inquit, vt columba.

S A L T A T I O.

A pud Philippum illum qui sacerdotum Ægyptiorum lemmata quædam Græcè scripta posteritati tradidit, saltatorè hominem & tibiis deditum, per Turturem significari comperio, neq; quicquam aliud: nam eã omnino tibiis mirum in modum affici compertum est, quarum etiam audita modulatione, dare eã motus in compositos, & saltationem imitari dicunt: quinetiam eo cantu in insidias allici atq; capi. Ad huiusmodi saltationem addemus, quòd Theocritus Idyllio cui *Συγανιστοῦ* titulus est, loquaciores quasdam sceminas Turtures vocat: illæ enim non ore tantum garrulitatem ostentant, verum etiam caudæ motu, qua propè modum obstrepere videntur.

I N T E L L E C T V S Æ T H E R E V S.

At in diuinis literis Turtur intelligentiam, quæ à diuino spiritu est, significat, sicut ait Eucherius, eo Cantici Canticorū loco: Vox Turturis audita est in terra nostra: neq; inficiatur idem de columba dici. Sed spiritum sanctum ex columba tunc intelligi vult, quando, quæ de sacris literis disputatio commentatioq; profertur, ea manifesta est & ad aperta: tunc verò ex Turture, cum res altis obscurisq; mysteriis agitatur.

D E H I R V N D I N E.

Hirundo, quam Hieremias dicit turturæ comitem itineris additam, in manus incidit, eaq; non minus garrula quam turtur notetur à Theocrito, naturæ puritatem quandam secuti, significata eius superioribus duobus, priusquam abuolet, excipimus, quæ sunt huiusmodi.

Æ Q V A L I T A S.

Agyptij per Hirundinè in primis, quæ filijs suis cibum ministraret, hominem intelligebant qui liberis equas hereditatis portiones distribueret. Neq;

A Neq; nò principem, qui se ciuibus æquaret suis, neq; villo vellet ornatu vel apparatu magis quam reliqui, sumptuosiore accipi. Hirundo siquidem mira filios alit equitate, singulis cibum parem impartiens, ea adhibita diligentia, ne qui semel acceperit, bis accipiat, atq; ita, vt par sit omnium sportula, procuret. Æqualitatis istiusmodi adeò studiosus fuit Hadrianus Imp. vt in victu familiari Hieronymus illud obseruari voluerit, ne quis *δουλοῦ ἐξωνοῦ* indigeret: quocq; obsonatoribus nullum relinqueret peccandi locum, sepe fercula de mensis aliorum etiam infimorum apponi sibi iubebat. Nihil enim ad conciliandos sibi populorū animos æquè principibus prodest, quàm æqualitatis ostentatio. Nam cum potentia suapte natura odiosa sit, per moderationem maximè omnium euadit amabilis.

I N S T I T V T I O.

Sunt qui calathum cum pullis hirundineis in aliquot veterum monumentis obseruatum, hieroglyphicum institutionis esse contendunt, argumentumq; eiusmodi ad Osiridis & Cereris beneficia in mortales collata, referant, quòd scilicet ab iis & viuendi leges, & agri colendi præcepta receperimus, & equo cum reliquis iure vitam degere didicerimus. Legifera enim Ceres est Poëtis, de qua plura alibi. Et apud Dioscorum in sacris Ægyptiorum literis, Osiris Iupiter, iustus, pater, dux, & consultor omnium habetur: quæ siue ad institutionem, siue ad æquitatem accommodes, omnia quadrabunt.

A R C H I T E C T V R A.

Studiosum ædificationis hominè, quicq; ampla ædificia, vel etiã oppida condiderit, per Hirundinem, quæ nidum astruat, intelligi nonnulli volunt: ab Hirundinibus enim aggeres fluminibus opponere, muros construere, domos cæmentitiæ ædificare didicisse nos, qui de architectura scripserunt autores optimi tradidere. Operæ precium verò est spectare alitis artem & ingenium: Cum nidum luto construit, stramento roborat ad lutariæ paleationis normam: ac si quando euenerit vt luti copia non suppeditetur, ipsa se totam aqua madefacit, mox volutat in puluere omnibus pennis, lutum ita contrahens, ne omnino illi materia desit ad fabricandum. Manifestum autè industriæ huius argumentum in Heracleotico Ægypti ostio præstant vsque adeò tenellæ auiculæ, molem continuatione nidorum ita vaganti Nilo inexpugnabilem opponentes stadij vnus spatio, vt id humano opere perfici vix posse credatur: vnde mortalium primis, qui casulas ædificare cœperunt, exemplar non tantum ad ædes, verum etiam ad aggeres & munitiones construendas acceperunt.

P A T R I M O N I V M.

Hæreditarium patrimoniū ex asse filijs relictum, per nidum hirundineum apud sacerdotes Ægyptios significare tradit Horus, hieroglyphico inde desumpto, quòd ab auium nulla nidus tanto labore, tanto studio, tam diuturnus, & posteris quoq; vsui futurus ædificetur: nam si parentes intereant, eam adeunt hæreditatem filij, vel eam artem à parentibus edocti, vnde sibi necessaria comparare possint, norunt. Agnoscit hoc Basilius, vbi ait: Nemo paupertatè deploret suam, neq; is de sua vita desperet, actumq; iam esse de ipsa putet, cui nihil est de patrimonio relictum: non enim desunt artes & industriæ, quibus si nos exercere voluerimus, neq; Hirundinibus deteriores esse, vitam cõmodè agere valeamus. Huius verò hieroglyphici argumentū ex eo desumptū scribit Horus, quòd, vti superius dictum, Hirundo vsque adeò filiorum cõmodis studet, vt vel peritura, dum aqua perfusa, & puluere volutata capturæ periculum adit euidentissimū,

nihilò fecius sedem filiis paratura opus perficere conatur.

IMPLORATIO AVXILII.

Inuenias apud Xenophontem (quisquis ille fuerit) eo libello qui titulo de equiuocis circumfertur, per aues has in nido ore patente pictas, populos auxilium implorantes hieroglyphicè significari: nidus enim patriam, os verò ad apertum clamorem & implorationem ostendit. Hinc illud Ezechiae cantico: Sicut pullus hirundinis, sic clamabo. Vnde admodum eruditè Plautus Hirundines obiicit in somniū Demonæ, quas Simia sollicitabat, qui sit filium statim penes lares suos in phano Veneris opem implorantē inuenturus: illa enim Hirundinum more quodammodo transfretauerat, & ad consuetas sibi sedes, domum quidem paternam, delata erat.

AMICVS INUTILIS.

Apud aliquos Hirundinem pro amico poni tum inutili, tum ingrato & perdifficili, comperias, quippe qui moribus nostris, & familiaris vitæ rationi difficulter assuescat. Hirundo siquidē nostro magis quàm vlla alia volucris contubernio freta, diu nobiscū versata, nostra omnium maximè familiaris atq; domestica, nullā tamen nobis vtilitatē affert, nunquā mansuescit cicuratur' ve. Proinde verno, hoc est, tranquillo aduentante tempore, nos inuisit, & quasi in officio futura præstò est: hyeme verò, hoc est, turbido cœlo instante, aduersa q; fortuna ingruente profugit: qua similitudine vtitur ad infidam amicitia notandam, auctor Rhetoricorum ad Herennium. Ea q; de causa Pythagoras eas a tectis ablegauit, id scilicet innuere volens, huiusmodi notæ homines euitandos, ac nullo pacto consuetudinem & amicitia cum illis ineundam esse. Id quod & Plutarchus Symposiacón octaua decade latius explicauit, quæ ne tam multa congeramus, breuitatis causa præterimus.

VERNVM TEMPVS.

Illud verò nulli nō innotuit, Hirundines plures cōuolantes à mari verni temporis indicium esse, cum vulgatum sit adagium, Vnam tantū Hirundinem vernò facere. Accedit huc Ciceronianū scōmma in C. Verrē, vbi dicit: Satisne vobis magnam pecuniā Venerius homo, qui è chelidonis sinu in prouinciā profectus est, Veneris nomine quæsisse videtur? Alludit, inquit Asconius, ad nomē, quod Hirundo, quam chelidona Græci vocant, Veris, id est, temporis verni sit amica: illa enim adulto semper vere præstò est, totamq; apud nos æstatem agit. Atq; hoc illud est quod Horatius ait, Cum Zephyris & hirundine prima. Et apud Aristophanē, Equitibus, πάλδ' οὐτ' ἔχ' ὄρεθ' ἄρα, νεία χελιδόνας. apud Athenæum legas Rhodiis præcipuum fuisse morem sub tempus vernū Hirundinē inuitare, idq; χελιδόνις dicebant. Apud Aristophanem Hirūdo chlænā vendere, thestrum emere suadet: præteriisse quippe hyemem admonuit, adesse verò æstatē.

GARRVLITAS.

Cæterum D. Hieronymus et Cyrillus cum Aristotele cōsentientes, per præceptum illud Pythagoricum, ἀγοραφίως χελιδόνας μὴ ἔχειν, abstinentum à cōmercio garrulorum & susurrionum intelligunt: quam quidem sententiam corroborat Alexandri historia, quem cum quiescentem Hirundo quædam magno garritu supra Regis caput importunè volitans inturbaret, Aristander Thelmeus pro domesticis accipiendum, qui Alexādro insidias pararet, interpretatus est, quas tamē facile deprehenderet, idq; garritum indicare: quod euentus postmodum comprobauit, Alexandri Aeropi, quem ex amicorū numero Thessalis equitibus

Aequitibus præfecerat, consilio patefacto. Sanè κωπίμην ἢ χελιδόνην Hesiodo, propter garrulitatem, vnde poeta is ἠελίου formauit: κωπίμην enim garrire est: eoq; cognomento ales hæc apud Anacreontem & Simonidem appellatur. Et Aristophanes, Ranis, musæa hirundinū vocat nugationem nihili, & quæ folijs leuior sit. Sunt qui super hoc D. Hieronymum impugnent, sed ij fabulose potius, rhetoriceq; lasciuunt, quàm quicquā sani afferant, præter ea quæ desumunt ex Plutarcho. Nos ex Nicostrato garrulitatem hanc notatam his iambis afferemus:

Εἰ τὸ ζυγχαῖς καὶ πολλὰ καὶ ταχέως λαλεῖν,
ὡς τὸ φονεῖν πρὸς οὐκ ἔστιν, αἱ χελιδόνες
ἐλέγονται ἡμῶν σαφονέσθαι πολλῶν.

Loqui si indefinenter, multa q; & velociter,
Prudentiam indicaret, vtiq; hirundines
Fortasse quàm nos sapere dicantur magis.

LVCTVS ET QVERIMONIA.

Alj Pythagoricum idem symbolum interpretantes referunt ad tragediam, quasi triste omen, lugubreq; argumentum secum afferat Hirundo, quæ, vt apud Ioannē Gramaticū in Hesiodi Cōmentarijs legimus, cum prius Philomela Pandionis esset, nūc Hirundo auis πρὸς φησί, μὲ ἐλάττω: Tereus, inquit, mihi vim intulit. Nam quod nonnulli tradiderunt Philomelā in lusciniā abijisse, idem auctor Procne, nō Philomelæ id obtigisse dicit: καὶ πρὸς κλη ἀπὸ τῶν γυναικῶν ἰτυὸν ὀδύρεται. Et Procne in lusciniam commutata Ilyn deplorat. Idem apud Ouidium habemus:

Sola virum non vltā prius maestissima mater,
Concinit Ismarium Dauias ales Ilyn.

Ita & Horatius Flaccus de Procne loquens, quamuis nō expresso nomine, lusciniæ tamen similem dicit:

Nidum ponit, Ilyn stebilitèr gemens,
Infelix auis & Cecropiæ domus
Aeternum opprobrium, quòd male barbaras
Regum est vltā libidines. Et Catullus eodem modo:
Qualia sub densis ramorum concinit ymbri
Dauias absumpti fata gemens Iyli.

Sentit idem doctissimus Probus in Bucolicis. Sed hinc alia oboritur quæstio, quoniam super eadem hirundine dixerit Hesiodus,

Τόνδε μετ' ὄρθροζόν πρὸς οὐκ ἔστιν χελιδόν:

Quem manè gemens Pandionis exciit hirundo.

ὄρθροζόν exponunt interpretes, clamosa, non autem diluculò flens, cum Hirundo tota calamitet die, non autem manè tantum aut vesperi, veluti facit lusciniā. Sed hęc quoq; quantum pertinet ad cantus querimoniā & fletum, quæstionem mouet Proclus, Platonis nixus testimonio, nullā alitem dicens dolore affectā canere: quare quod Hesiodus de Hirundine ὄρθροζόν scripsit, is ὄρθροζόν legendum censet, quæ scilicet matutinò clamet. Atqui nullo etiam teste scimus auem nullam afflictam canere. Sedenim haudquaquā leuiter, sed ex arte Poëta dixit Hirundinis loquacitatē lamentationē esse, fabulæ ratione habita, quæ de Pandionis filia fertur, cuius lamentationē paulo antè ex Io. Grammatico retulimus. Sed quonam modo Proclus lugere negat Hirundinē, cum eam Pādionis filia agnoscat: quòve modo ὄρθροζόν scribendū contendit, cum nō matutinò tantum, sed toto vocife-

retur die, diluculo verò haudquaquam magis. Sed vt ad Platonis sententiam D conuertamur, ille nimirum de auibus, quatenus aues sunt, afflictas eas nō canere dixit: qui verò flebili quid Pandionis filijs attribuūt, ad eam, quæ de ijs fabula vulgata est, respiciunt. Verum opera precium est fabulam, quemadmodum apud Sophoclem digesta est, poëmate de Tereo, subtexere. Pandiona quidem, ait is, Atheniensem filias habuisse Procnen & Philomelam, quarum Procnen Tereo Thraci in matrimonium collocarit, qui Ityn ex ea filium suscepit. Aliquo verò post tempore accidit vt Tereus Athenas repetierit, Philomelā ad Procnen vxorem deducturus in Thraciā, quam in Aulide Bœotie deflorauit, linguamq; eius abscidit, ne quid ad sororem deferre posset. Cum verò hæc in Thraciam ap pulisset, historiā vt acta fuerat, acu pingit, remq; ita omnem manifestat. Procne re cognita Ityn filium discerpit, patriq; Tereo epulādum apponit. Hic verò vbi se filium absumpisse cognouit, eas erat districto iam gladio interfecturus, quas Dei miserti, vt aiunt, in aues transmutarūt, & Procne quidem luscinia facta, Ityn absumptum lamentatur, Philomela Hirundo, Tereus mihi vim intulit, assidue clamat. Ille verò in epopem mutatus, gemens dicere videtur. Hæc cum filiū meum discerpissent, cum mihi in epulas apposuerunt. Quare Proclus veniam antiquissimo poëte dare potest, qui sorores infelicissimas, etiam aues factas, sortem quanq; suam, quasi permanente præteritæ calamitatis memoria, ita lamentari confinxit.

PEREGRINATIO.

IN coniecturis alio qui, habere se Hirundinis caput imaginari, peregrinationē significat: id enim earum auium præcipue proprium, vt pote quæ necq; quidē apud parentes degere soleāt. Hinc Hirundo quæ in Pyrrhi tabernaculo nidum posuit, rerū quæ peregrè instituerat, irritum euentū ostendit. Indicauit id ipsum Cyro, quæ in tectis eius nidificauit. Quamuis Dionysio priori arcem relinquenti, cum ibi nidularentur, reditum portendēre.

RESIPISCENTIA.

Sunt qui resipiscantiam per Hirundinem acu transfossam oculos indicent: ita si quidem si vulneratis oculis obcæcata fuerit, oculos tamen & lucem recuperare fertur. Cuius rei causam commentantur, imperfectionem quandā qua prædita sit, natura quippe nondum vires omnes subministrante: in pullis enim tantum hoc euenire, quare si punctu læsi eorum oculi fuerint, superesse vigore ad huc luminis, quem natura ipsa subministrat. Lumen autem pro sapientia & cognitione poni, perinde ac pro imperitia & insipientia tenebras, vnicuiq; manifestum crediderim. Tertullianus addit, vti eam ad hoc chelidoniae suæ beneficio, cuius scilicet herbæ succo pullorum oculos oblinat, atq; ita visum restituat. Ne tamen nullus sit nobis ex Hirundine vsus, Cecinnam Volaterranum equestribus ordinis virum, legimus comprehensas Hirundines in vrbe, secum in expeditionibus afferre solitum, quas postmodum victoriæ nuncias amicis mittebat in eundem nidum remeantes illito victoriæ colore. Vt minus iam illud admiremur, quod à Fab. Pictore traditum aiunt, cum obsideretur præsidium Romanū à Iugurthinis, Hirundinem ablatam à pullis ad se mox cum epistola redijisse, vt lino ad pedes eius alligato, nobis significaret quoto die adueniente auxilio, eruptio fieri deberet.

PIE

PIERIVS VALERIANVS AD ANGELVM
A COLOTIVM BASSVM, DE IIS QVÆ PER OLOREM,
LVSCINIAM, PSITTACVM, ET ALIAS ALIQVOT
aves significantur ex facris Ægyptio-
rum literis.

Primè quidem, doctissime Coloti, vt totius es antiquitatis studiosissimus, bonarumq; disciplinarū egregie peritus, mecū saepe de nō cōtemnendis veterū scriptorum inuentis, quocunq; scripta fuerint argumēto, differuisti, etiam si nō vsquequaq; eorum enitescat eloquentia: quæq; ex diuturna & variatam Græcorum quam Latinorū lectione, & eorū etiā qui remotiora quadā literis mandauerunt, de prodigijs, de somnijs, de sacrificijs, deq; multis antiquorū ritibus & institutis collegeras, mecum communicasti, quæ licet ex vsu iam recesserint, deletat tamen, & veterum scripta reddunt ad intelligendum facilia. Præcipue verò ea mihi placuere, quæ de ponderibus & mensuris comperisti, quæ paucissimi hætenus perspexere, licet idem saxum voluere pleriq; atate nostra conati sint. Hæc, inquam, mecum ingenue conferre, meaq; vicissim qualiacunq; esse auscultare dignatus es. Quia verò videbas cogitationes meas ad materiam hodie, dicere possumus, intactam, vel parcissime à nonnullis traditam, intentas esse, ad Ægyptiorum scilicet hieroglyphica studiosius anhelare, longamq; istiusmodi rei seriem iam instructam, non tamen absolutam, quam tamen quantā poteram festinatione urgebam, vt quod angustia temporis inuidebat, industria & vigilantia suppleret, subinuere visus es mihi, cupere te quamplurimum, quæ super Olore cōscripsissem inspicere: nimirum enim quod senio tuo tam incundo, tam facili, tam vrbero atq; festiuo conueniebat, poposcisti. Quare ego tuo huiusmodi studio delectationeq; perspecta, nihil contatus Olorem ad te misi: poëticam quippe alitem optimo Poëta cantatricem in senectute sua, suauissimā seni lepidissimo, qui atatem iam gradiorē pari cum Cygnis harmonia traducit, Sophocleamq; secutus diligentiam, Ælusis cursu nunquam intermissō prosequi perseuerat. Subsecuta autem sunt Olorem alia quoq; eiusdem ingenij volucres, Luscinia, Psittacus: quinetiam nonnullæ earū emule, sed præ raucitate sua mimæ illarum potius quam cantatrices, Pica, Larus, Ætilius, Gryphus, & Coruus demum. His omnibus necesse est caueam pares vnicuiq; suam, quia tua indigent saginatione: quæ quidem tibi haudquaquam grauis futura est, viro eorum, quibus alites meæ pasci queāt, opulentissimo. Sed vt iocari desinamus, tu vale, & quantumcumq; id est quod exhibere potuimus, boni, vti solitus es, consulto. quod enim ab amicissimo profectum est, id & ames, & charum habeas necesse est.

SENEX MVSICVS.

ÆGYPTII sacerdotes senem Musicæ studiosum per hieroglyphicam Cygni effigiem significare consueuerunt, quippe quem omnes eo suauius modulari ferunt, quo magis in senium vergit. Musicæ verò illi symbolo (vt hoc obiter interpretemur) compositissimos mores intelligebant, veluti in senibus mores ipsos compositiores, & sibi maximè consonos esse par est: de ijs loquor, qui Colotio similes, sanctius instituti, vitam integerrimam, & à turpitudinibus alienam peregerunt. Socrates porrò apud Platonem, Cygnos tum magis dulciusq; canere affirmat, cum se breui præsentiant morituros, quasi lætantes Deo gratias agere videantur, quod ad eum, cuius ministri sunt, migrationem parent. Addit, homines quosdam, cum ipsi mortem expauescant, Cygnos quoque falso criminari, cantusq; huiusmodi dicere doloris argumentum esse, quem ex aduentan-

D ij

te morte conceperint: sed enim haudquaquam animaduertunt, in omni volatili genere nullam esse avem, quæ vel in esuritione, vel in rigore, aut alio quopiam incommodo, quo se affectam sentiat, emoduletur, cantillet ve, non luscianiam quidem ipsam, non hirundinem, nõ epopem; quarum cantum, & luctum & querimoniam esse fabulantur. Sibi verò videri neque quidem aues has, neque Cygnos præ dolore canere, sed quia Phcebo sacræ sunt, eaque lætitia concitata, forsitan & diuinatione præditæ, alterius vitæ bona præfagiunt. Hinc M. Tullius Tusculanis quæstionibus Cygnos ait non sine causa Apollini dedicatos esse, sed quod ab eo diuinationem habere videantur, quia præuidentes quid in morte boni sit, cum cantu & voluptate moriantur. Omnino autem quod de morte narratur, falsis aliquot experimentis compertum est: tametsi Lucretius poëta peruulgatam tangit opinionem, cum eos nece detortos, ac anxie cruciatos, liquidam lugubri voce querelam attollere ait ex vallibus Heliconis. In quo illud etiam animaduertendum, ad hoc & Horatium & alios respexisse, cum poëtas Cygni simbolo nuncuparunt.

P O E T A .

NAm veluti Cygni senio confecti argutioribus, ob gutturis exilitatem, organis effectis suauiore simul & vocaliorem emittit vocem, ita etiam boni poëta, quo per ætatem magis profecerunt, scribere itidem solent & elegantius & sapientius. Sic Oedipus Coloneus ea conscriptus ætate, qua propter senium autor desipere videbatur, à filio etiamnum rei familiaris male curatæ actus insanix reus, omnium quæ antea conscripserat operum cultissimum iudicatum est. Et Isocrates (vt Oratores etiam huc admittamus, nam & id dicendi genus musicum est, & certis constat numeris) Panathenaicam orationem, omnium quas antea scripsisset luculentissimam, post octogesimū vitæ annum elucubrauit. Sic Pontanus & Vraniam & Meteorica, Syncerus Actius poemata pleraque, Aurelius Augurellus Chrysopeiam, & alij plerique ætate nostra bene literati viri eo suauius cygneum hoc melos emodulati sunt, quo magis visi consensescere. Sic tu Musas affectaris, quæ salis & lepōris plurimum præ se ferunt; denique omnia quæ ad eruditionem spectant, non ignauiter peruestigas. An verò Platonem dissimulare poterimus, quem annum circiter octogesimum agentem scribendo vita functum aiunt? Vt fabulosum minimè videatur, quod Socratem perhibent per quietem existimasse nouellum se Cygni pullum inter genua tenere, qui plumis repente sumptis euolauerit in sublime, ætheraque omnem suauissimo clangore cōpleuerit: postridieque Platonem ab Aristone patre ei commendatum in institutionem: visoque statim puero dixisse Socratem ferunt, eam esse auiculam, cuius imago nocte proxima sibi per somnum fuerat obuersata.

Sed, vt etiam attingamus poëtarum fabulas, Cygnum aiunt hominem municipibus suis iniuriam hieroglyphicè significare. Siquidem Olores in volucrum genere id habent peculiare, vt alter alterum depascatur, atque inter se morsus conuertant, vnde illum crediderim Pindaro inhospitalem appellatum: id quod nescio qua æmulatione præstatiæ, in poëtis præcipue,

MUNICIPIBVS IN-
iurius suis.

A & nunc esse, & fuisse semper, exploratissimum est. Nam vt ipsi aiunt, *Qui velit ingenio cedere, rarus erit.*

Adde quod Melistus Euboicus auem hanc ita conuicijs plenam esse dicit, vt ea clamante, reliquæ aues quæ præstò sunt conticescere cogantur.

Sed fuerint hæc improborum exempla, cum ego bene literatos viros eo benigniores candidioresque semper expertus sim, quo magis & ingenio & eruditione pollerent. Pontanum aiunt omnium ingenia fouisse, de nullo vnquam etiam cum familiarissimis obloqui solitum. M. Antonium Sabellicum, quem ego per quinque annos audiui, tanto candore præditum agnouit, vt quia nulli vnquam detraheret, neminem carperet, neque manifestos quidem hostes inceserret, quos professionis initio, molestissimos

ANIMI CANDOR.

B inuidia homini comparauerat, & quod omnes alba, quod aiunt, linea notaret, non emuncti satis iudicij plerumque retulerit notam. Talem fuisse Romæ Pomponium Lætum aiunt, qui licet à multis iniuria laceraretur, nunquam tamen ipse maledicendo calumnias propulsare curauerit. Talis apud nos Nicolaus Leonicus, talis tu, talis Iacobus Sadoletus, cuius nomen ætate nostra in Modestia appellatione abiit. Sunt itaque Cygni, qui verè literati sunt, qui benigni, qui nulla syncerum animum macula labefactarunt. Nimirum enim candoris est indicium Cygnus, quem omnes insignem memorant albedinis epitheto, ne *λευκότης* albiditatem, vt Plautus, dicam. Ita apud Ouidium:

Ad vada Mæandri concinit albus Olor.

Et, candidior Cygnis, apud Virgilium. Theocritus ea de causa *ἄλλω κύκνον* dixit, quod scæmineus color plurimum à cādore cōmendari soleat. Albos autem esse à natiuitate Cygnos, ait Hællanicus.

GLORIE CALCAR.

C Idem verò poëta hoc commune cum Cygnis habent, quod gloriæ studio trahuntur, fauorisque & laudationis omnino sunt auidiusculi,

Nec petitur sacris nisi tantum fama poëtis.

Cygni quoque tunc suauius canunt, cum Fauonius eos ad cantum visus fuerit inuitare: *ἔφευγον γὰρ χρύθονται πρὸς τὴν ἠδὴν ἐλαφρῶ ὁμοδίω*, ait Philostratus, Phaëthonte. Sed longè venustius & plenius id recenset, vbi palustria & aquatica loca verbis pingere conatur. Ælianus quoque non canere eos ait, nisi flante Zephyro.

Quod quidem ideo repetendum duxi, quia si quis Musicam ipsam aptissime describere voluerit, nõ aliam libentius speciem imitabitur quam quæ in hunc modum ab eo autore oculis subijcit. Ex Oloribus verò qui vocaliores sunt, in ripæ margine, circulo quodam facto, sidunt, vbi argutum nescio quid certandi studio videntur emodulari. Cantilenæ verò signum videas puerulum alatum, qui ventus Zephyrus est, is enim cantum Oloribus inspirat, & elargitur. Pingitur verò is delicatus, mollis, cuiusmodi est au-

MVSICA.

ra eius, quam libenter ad eò captamus. Olorum verò plumæ identidem afflatu Deo surriguntur, quippe quæ repercussu venti commouentur.

APOLLO FIDICEN.

Apud Card. Hippolytum Medicen alumnus meum, signum ex marmore pulcherrimè ductum habemus, qui nimirum Apollo Fidicen est: lætam enim manum admouet ad lyræ iugum: ea Cygni dorso sustinetur: Cygnus ipse collo suauiter reflexo, rostroq; ad chordas verso, parè cum lyrâ videtur harmoniam emodulari. Dextera dei dextro innititur genu, eaq; plectrû continet: adiacet ibidem humi pharetra, vtpotè signum, deum ipsum non semper arcum tendere, sed aliquando tacentem Musam cithara suscitare. Et hæc quoq; faciunt ad Musicæ significatum.

ORPHEVS.

Sane Plato Ægyptiacæ doctrinæ nunquam immemor, cum felicem illam ciuitatem conderet, illic ferè ait Orpheum Calliopes filium, cum à mulieribus sceddè discriptus excessisset è vita, homine, quod erat, derelicto, in Cygnum emigrasse mutata specie, vt qui insignis Musicus fuerat, Musicam itidem perseveratius exerceret. Hinc locum mutuatus est Horatius noster, cum in Cygnum abire se scribit ad Mecænatem:

*Iamiam residunt cruribus aspera
Pelles, & album mutor in alitem
Supernè, nascunturq; leues
Per digitos humerosq; plumæ.*

Et cum piscium silentio vocalissimam opponeret harmoniam, ita de lyrâ canit:

*O mutis quoq; piscibus
Donatura Cygni, si libeat, sonum.*

Platoni ea super Orpheo scribenti adfentitur Æneas philosophus, qui quidem vbi ex Chaldæorum, Ægyptiorum & Græcorum opinione defunctorum animas euocari posse docet, Orpheæ Cygni specie euocandû ait. Quod si quis Homerum euocare voluerit, oportere eum Luscinia formam indutum apparere: F de qua paulo post.

NAVIGATIO SECVNDA.

Cum verò Cygni & aquis & Fauonio plurimum gaudeant, in *δρυδορονία* solis nautis, veluti aquila tempestati, columbæ Regibus dedicantur. Hinc illud apud Virgilium:

*Ni frustra angurium vani docuere parentes,
Aspice bisenos letantes agmine Cygnos,
Aetherea quos lapsa plaga Iouis ales aperto
Turbabat cælo, nunc terras ordine longo
Aut capere, aut captas iam despectare videntur.
Ut reduces illi ludunt stridentibus alis,
Et cætu cinxere polum, cantusq; dedere:
Haud aliter puppèq; tuæ, pubesq; tuorum,
Aut portum tenet, aut pleno subit ostia velo.*

DE

DE LVSCINIA.

Aluti post Orpheæ, ex antiquorû traditione, meritò succedit Homerus, ita post cygnû Luscinia locum tenet, quando, vt paulo antè dicebamus, Cygnus Orpheæ, Luscinia Homeri simulachrum est.

MVSICA.

Non immeritò autem Musicam, atq; omnibus eam numeris absolutam, per alitis huius hieroglyphicum significari tradiderunt, siue multiplicem vocis varietatem, siue delectabilem suauitatem, siue pertinacem in ea cõtinuationem admiremur, vt vna deniq; perfecta Musicæ scientia sonum moduletur, quem nunc continuo spiritu in longû trahat, nunc inflexo variet, nunc conciso distinguat, intorto cõpulet, promittat, reuocet, & ex inopinato infuset. Quid cum secum ipsa murmurat, quàm plena, quàm grauis, quàm acuta, quàm crebra, quàm extenta modulatio: atq; vbi visum est, vt sonus ipse vibrans, vt summus, vt mediûs, vt imus exauditur: omniaq; tam paruulis in faucibus, quæ tot exquisitis tibiârû tormentis ars hominum excogitauit, quibus Musicæ leporibus enarbrandis cum Luscinia Plinius ipse contendere videtur. Vt iam Luscinias taceamus Græco & Latino sermone dociles Druso & Britânico Claudij filijs fuisse. Huic autem aui tam genuina, tam voluptaria est modulatio, vt, si Aristoteli credendû est, obseruatû sit eam pullos erudire, quod si procul à matribus alantur, non ita suauiter, neq; ita peritè canant, id quod tamen nõ mercedis neq; gloriæ spe faciunt, quæ duo mortalibus ad augendam industriam calcaria potissimum adhibentur, sed vnus delectationis gratia qua sese oblectat. Quod si qua vnquã auis fuit, ex cuius cantilenis homines Musicam excogitauerint, vt Chamæleon Ponticus arbitratur, nimirû Luscinia est, quam habuisse magistrâ neminem pudere debeat, dummodo vim in hac re alitis non ignauiter assequatur.

GERMINATIO.

Germinationis tempus nonnulli per Lusciniam indicant, propterea quod grauis ea cum primûm sylua frondibus incipit opacare, diebus ac noctibus quindecim assiduè canat, lætitiâ testata, quam ex verni temporis aduêtû perferent. ab eo verò tempore canit quidem, sed non assiduè.

LVCVBRATIONES.

Quare factû, vt qui eam vernis mensibus per totâ ferè noctem dulci eo modo nasq; lucubrationes significari dixerint. Nam nisi literarû studijs summa inesset delectatio, mirificusq; cõcentus, pro vnus cuiusq; ingenij captu, haud facile reperias qui laboriosis vigilijs temerè velit insensescere, atq; assidua mentis agitatione consumi. Cui quidem sententiæ fauet, quod Hesiodus ea similitudine quâ de Luscinia ab accipitre in altum rapta, miserabiliterq; cõquerente, posuit. Per Lusciniam, vt interpretes addunt, Poëtam causa modulationis intelligit, semetipsum scilicet, qui fuerat à iudicibus vexatus: per accipitrem verò iudices, ob rapacitatem, qui Persæ fratris largitionibus corrupti iniquè iudicauerant.

DE PSITTACO.

Psittacum apud Ægyptios, de quibus aliquid habuerim, nõ inueni: sed autores, nationesq; reliquæ, auem in humani sermonis imitatione omnium maximè admirabilem, indictam minimè reliquere.

D iij

Per eius enim effigiem eloquentem hominem, qualem se negat Tullius reperisse, significabant, cum nullum ex animalibus rationis expertibus articulatius humanas explicet voces: id quod ideo præstat, quod linguam habeat latiore carnosioreque, & humanæ propemodum similem: nam quæ angustam habent, literas præferre non possunt. Atque hanc verisimile est inter eas, quas Psaphon Libycus enutriuit & instituit, principatū obtinuisse: ille enim cum alioquin vir esset perditissimus, & omni scelerum obscenitate contaminatus, viam excogitavit, qua non modo se purgaret infamia, sed diuinos etiam honores post mortem assequeretur. Aues enim magno numero in seductū penetrare clausit, quas cicuratas, nemine conscio, docuit canere, *μῦθος θεός ψάφω*, magnus deus Psaphon: mandauitque moriens, ut penetrare illud nulla interposita mora disiectis fenestris patefieret, atque ita prouolantibus per urbem totam, totumque agrum aurbus, & magnus deus Psaphon, ubique Græcè concinentibus, factum ut sit creditus deus, & templa sacræque illi fuerint instituta.

DE PICA.

St & Pica docilitas ad humana verba, sed quoniā non ita liquidè nec concinnè loquitur ut psittacus, et quadam omnino raucitate sermonem obscurat, præfractoque sono syllabas enunciat, estque memoria nimè tenaci, ut nisi quæ didicit frequentius replicari audierit, facile obliuiscatur, ideo non meruit, ut Psittacus, eloquentiæ titulum sibi vendicare.

GARRULITAS.

Sed pro garrulæ potius loquacitatis hieroglyphico posita est, quod & in rudis plebeculæ ore quotidie versatur, garrulos Pica cognomento vocitat: ea enim & loquacitate plurima, & assidua vocum mutatione insignis est, utpote quæ diebus ferè singulis diuersam emittit vocem. Cuius quidem garrulitatis ergo Baccho dedicatur, ut Plutarchus affirmat: dicacitate enim plurimum ebrj valent, & arcanum demens detegit ebrietas, atque ut apud Horatium est,

Fecundi calices quem non fecere disertum?

Sedenim super hoc plurima apud Platonem in Legibus, ubi nullum tormentū, ad veritatem eliciendam, vino efficacius adhiberi posse differit. Mira sunt quæ de Pica Plutarchus refert, quæ alioquin loquacissima, auditis Romæ buccinatoribus obstupescit siluerit euestigiò, tantoque ita silentio dies aliquot meditata, repente quasi expergescit omnem eum buccinarū sonum, harmoniā & numeros summa omnium admiratione reddiderit. In portentis quoque Pica sermonis significationem habet, ut ea quæ Ezelino in Feltrinos mouenti facta obuia, & in eius humeros delapsa, indicium fuit, populum cui plurimum in loquendo studium, ad eius autoritatem se nullo negotio collaturum: pauloque post, antequam incenibus appropinquaret, affuerunt ab ea vrbe legati, qui se duci dederent, pacataque ad eius arbitrium omnia nunciarent. Nonnulli verò scribunt huiusmodi Picam militari signo insedisse, quam manu captam, & in augurij omen acceptam, Tyrannus ipse expeditionibus omnibus seriò circumtulit.

SIMVLATIO.

Est & mendacij siue simulationis hieroglyphicū Pica, utpote quæ anterior

Are parte candida sit, posteriore autem nigricet, amicum scilicet purum atque sincerum assatu primo simulet, mox vel decipiat, vel eludat. De his Pythagoræ dictum aiunt, *τὴν μελαίνερον μὴ γίνεσθαι*, minimè gustandum ex ijs, quibus est nigra cauda: non admittendos in amicitiam homines simulatores & dissimulatores hypocritas. Quod verò facit ad mendacium, Tryphon Grammaticus ait, *ὅτι τὸ ἴδιον οἱ βίσις ἐξ αὐτοῖς μελαίνεται*, mendacium quippe in extrema parte nigrescere.

DE LARO.

Quoniam à Musicis elegantibusque volucris in clamoras incidimus & importunas, Larum quoque nescio quid obstrepentem audiamus.

EXPECTATIONEM FRVSTRATVS.

Hominem, de quo magna aliqua fuerit expectatio, quam tamen ignauiter arguto admodum cum parturit vociferatur, partusque edit plumosos utique ac apprimè pennatos, cæterum carne admodum exigua. Sunt qui hanc auem eandem cum Cephpho esse putent, prouerbio decepti quod circumfertur, *λαφθὺς κίπφθ*. Sedenim diuersam esse Larum alitem à ceppho, inde mihi suspicio est, quod Larum longè aliud est ingenium quam ceppho sit: cepphus enim ad cibum tenuia quæque sectatur, ut etiam marina sit spuma contentus: Larum verò inter voracissimas numeratur, omniumque animalium esse fertur, unde sit à veteribus Herculi dicatus, quem helluonem maximum fuisse prædicant. Neque temerè Aristophanes, Ranis, Cleonem rempub. omnem deuorantem, Larum vocarit. Præterea Helychius Hierosolymitanus, Larum ait esse auem quæ tam in mari quam in terra versetur, & vtriusque partis cibo, quem plurimum & vndecumque perquisitū deuoret, nutriatur: perque eam piorum mensis Leuitico prohibitā, eos à Theologis accipi, qui circumcisionem simul venerabantur, & baptismū minus aspernabantur, de quo Paulus, ipso diuinarum institutionum primordio, restitit in faciem Petro, licet ipse Timotheum, utpote vno ex parentibus Iudæo genitum, circumcidisset. Eos demum homines alitis huius hieroglyphico indicari posse manifestum, qui vitam suæ libidinis arbitrio degendā instituere, modò Iudæorum rigorem in diuinis literis aestimantes, modò in ijs tantum quæ ad voluptatem suam faciunt, excusso legis iugo, omnia sibi licentius permittentes, Christianumque dogma in eo tantum sectantes, quod de summi Dei clemētia, plus quam audere debeant, sibi pollicentur, mox perfractis vtriusque agonis carceribus, effusissimo cursu in Mahumetiam, aut si quid hoc perditius, libertatem, & vitiorum omnium campum effunduntur. Quod verò ad Lari vocabulum pertinet, cum adolescens adhuc essem, Luciani opusculum De ijs qui mercede conducti aliena quadra degunt, ut ea ferebat etas, Latinum feci. In eo locus est, *ὡς δὲ χεῖρ ἢ ἄλλοι ἐπὶ δέλεοι, καὶ δάπτει ὁ λαφθὺς ὄλον περιχενῶν τὸ δέλεον*, Illud, *καὶ δάπτει ὁ λαφθὺς*, veluti gauriam feceram, secutus Gazam, qui Larum gauriam reddit ex Eucherio, qui vbi de Larum mentio est in Pentateucho, eam gauriam esse dicit. Et ita reliqui, vulgatis Luciani codicibus in quibus *λαφθὺς* habetur, decepti, modò gauriam, modò mergum traduxere. Ita & ego, cum alia non extaret lectio, quam præ manibus habebam, profitebar: sed postea quàm Romæ in vetustum Palatinæ bibliothecæ codicem incidi, reperi loco hoc, *καὶ δάπτει λιβίς*, lectione longè castiore scriptum esse. Piscis hic est edacissimus, quem lupum Latini vocant, De pisce autem & hami esca eo

Pierii Val. Cepphus, Gryphs.

Luciani loco agitur, non de alitibus. Sed vt ad Larum nostrū reuertamur, ver. D
sus Homeri est. *ἄλκιος δὲ πῖς ὀδυσσεύς,*

Σὸς δὲ πῖς ὀδυσσεύς ἄλκιος δὲ πῖς ὀδυσσεύς.
vbi Mercurij ornatus omnis scribitur: quem locū Maro Æneid. quarto totum
sibi desumpfit. Vbi verò de mutatione in hanc alitem agendū est, ita eloquitur:

*Hinc toto præcepit se corpore in undas
ἄλκιος, cui similis quæ circum littora, circum
Piscos scopulos humilis volat, æquora iuxta.*

Hic Seruius: Incongruum, inquit, heroo credidit carmini, si mergum diceret, vt
alibi ciconiam per periphrasin posuit:

Candida venit auis longis iniussa colubris.

DE CEPHO.

Ed quoniam & Cepphus ipse suam habet significationem, quem is in
hieroglyphicis locum teneat, videamus.

F A T V V S.

Cepphus vbiq; hieroglyphicū est fatuitatis & stuporis, quo animal id egre-
giè laborat. Ferunt siquidē eum spuma marina victitare, cuius rei nō ignari
piscatores, spumas è littore collectas eminus proiectant, ita volucres ad escam
allectantes, mox cominus, inde etiam manu porrigentes, facillimo eas negotio
capiunt. Theodorus hanc Fulicam interpretari videtur, ea, vt arbitror, ratione
adductus, quòd Arati carmina quædam Virgilius ad verbum ferè Georgicis
expresserit, atq; vbi ille *κέπφος*, hic fulicam posuerit. Arati carmina ita habent:

*Καὶ ποτε καὶ κέπφος δὲ ποτε δίδου ποτίωνται,
ἄντια μιλόντων αἰέτων ἄλκιος φέρονται,
πολλὰ μὲν δ' ἀργυρῶν ὄψιν ἔχουσι, ἢ ἐν ἄλκι δίδου
αἰέτων χροσίου πινάωνται πέρβησις.*

Virgilius ita reddidit:

*Cum medio celeres volitant ex aquore mergi,
Clamoremq; ferunt ad littora, cumq; marina
In sicco ludunt fulicæ.*

Quòd verò vnà iungatur *κέπφος* in adagijs, geminatum esse opprobrium
dixerim, vt lapis caudex apud Terentium, & quòd ad mergum & fulicam no-
stros facit, scortatores nebulones, & alia huiusmodi apud Horatium.

DE GRYPHE.

Xigere videtur rerum series, vt qui ab olore Phœbea alite exorsi su-
mus, Gryphes identidem Apollineos subiungamus, tamen si quid hi
sibi vellēt, nunquā compererim apud Ægyptiorū hieroglyphicorū
interpretes. Ægyptiū tamen esse cōmentum Bembæa ostendit tabu-
la, in qua Gryphes multis varijsq; formis cælati, & ea etiam quam fabulantur ef-
figie conspiciuntur, passimq; in terra Græcia, & Italia vniuersa, quæq; Romanū
olim imperium extendebatur, in mysticæ huius philosophiæ vsum figurati.

A P O L L O.

Hisquidem auritū animalis genus, qui capita habent aquilæ, cætera leonis,
vt pleriq; tradidere, & vt in ahenea Bembæa mensa cernitur, cum alis inge-
ntis admodum magnitudinis, Apollinem indicabant, veteresq; eos Apollineo
curru succedere sinxerunt, Gryphen eumq; Phœbum hac de causa vocitatum à
nonnul-

A nonnullis manifestum est, quod ita tangit Claudianus:

*At si Phæbus adest, & franis Grypha iugalem
Riphaeo tripodas repetens detorsit ab axe.*

Et in Gallieni numis Gryphes cufos inspicias, cum inscriptione, A P O L L I
N I C O N S. A V G. Duo verò animalia in suo quæq; genere reliquis imperan-
tia complectuntur, veluti Sol reliquis in cælo micantibus ignibus imperitare,
& luminis sui magnitudine vbertatèq; reliquos omnes alere & illustrare vide-
tur: merito itaq; sacris profanisq; rebus omnibus, aris, sepulchris, vrnis, tēplis,
publicis priuatisq; ædibus custodes passim adhibiti. Sunt tamen qui Gryphis
figuram non, vt vulgò creditur, leonina in inferioribus specie esse dicant, sed
equis haud ab similem, verum quæ capita cum incuruis rostris aquilarū more,
sed ea aurita habeant: ita enim ab Aristæo Proconesio memoriæ super his pro-
ditum tradit Pausanias.

N A S O N E S.

Inuenies aliquando Nasones, id enim nomen à nasi magnitudine est, Gry-
phos nuncupatos, quo quidem cognomento Syriæ Rex Gryphus Cleopatré
filius appellatus est: fuit enim is visenda nasi magnitudine præditus. Sed quid
ego vterius de Gryphis commentari pergam, cum rerum scriptores dubitent,
an huius imaginis animal inueniatur? Capite enim nono supra quadragesimū
libri decimi Plinius sententiam attestatus suam ait: Pegalos equino capite volu-
cres, & Gryphas auritos aduncitate rostri, illos in Scythia, hos in Æthiopia, fa-
bulosos reor. Idem tamē quarto libri XXXIII cap. apud Scythas ait aurū à for-
micis aut Gryphibus erutum. Sed hoc ait ex vulgatæ historiæ opinione. Nam
illud Virgilianū, Iungentur iam Gryphes equis, nihil aliud sibi vult, quàm euen-
turum vt ea quæ minimè fieri possunt, protinus fiant: aëria quippe animalia cum
terrestribus eidem iugo summittantur, quod natura minimè patitur. Sed, bone
Deus, quorsum Hydra multiceps? quorsum triceps Geryon? quorsum tribus
compacta feris Chimæra? quorsum Sphinges, & monstra alia? nisi vt partium
complexum ostendant, veluti ex verbo & diuersis nominibus oratio constitui-
tur. Quare qui simplicium significationes rectè perceperit, facile ad mixtorum
interpretationem accedet, quæ cum tibi, mi Coloti, cognitissima esse non igno-
rem, superuacuum duxi plura super his inculcare.

DE CORVO.

Inem eram his nugis facturus, qui mihi videbar plus nimio tibi ob-
strepuisse, cumq; coronidem ducere pararem, visus mihi sum croci-
tantem audire Coruum, quasi se quoq; Phœbeam alitem veditaret,
& in harum consortium admitti se quoq; postularet. Non ineptum
iudicauit, qui orsus essem à candidissima, desinerem in nigerrimā, à vocalissima
in rauicissimam, quòd sciebā antipathiam istiusmodi in naturæ rebus cōsideran-
dis suā habere voluptatē. Tu igitur necesse est summittas auriculas, & quicquid
crocitauerit, & quicquid contra aliarum aurium morem fecerit, boni consulas.

F I L I O R V M E X H Æ R E D A T O R.

Corui autem figura hieroglyphicū erat hominis qui liberos suos exhæreda-
ret, abdicaret ve, aut domo quoquo eijceret modo: aiunt enim eum pullos
suos, simulac volādī potestatem affecti fuerint, nido expellere, mox & regione

rota interdicere, quod vsque ad eò sit amans solitudinis. Faciunt hoc & subaquilæ, quarum greges vsquã difficulter inuenias. Autores nostri, qui rerum naturalium historiam conquirunt, magna ex parte scribunt, Coruum pullos quidem parere, sed eos non alere, mœstitia scilicet affectu, quod eos, simulac exclusi sunt, pennis candicantibus præditos aspiciat, ac perinde vix à se genitos arbitretur. Vt cuncq; pro maximè laborantibus inopia, Psalmographus ait: Et pullos Coruorum inuocantibus eum alimenta subministrat Deus. Cum enim ita fuerint tanquam adulterini, à parentibus destituti, vel rore cœlitus destillante, vel minutissimis quibusdam animalibus, quæ nidos eos circumuolant, nutriuntur, in supremæ benignitatis summæq; prouidentie diuini numinis argumentu. Eucherius hinc filios fideles doctrina cœlesti imbutos, ex infidelibus tamen parentibus genitos, indicari ex veterum Theologorum traditione commonuit.

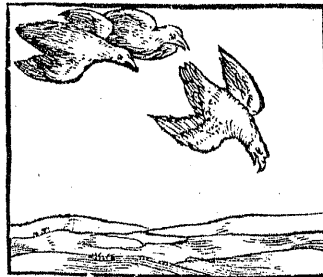
I M B R E S.

Inaugurijs Coruus, perinde ac cornix, de qua dictum alibi, imbrium significationem habet. quare Nicander ita de Coruo: κροαξ τ' ἀμβροσια κροαξ, ubi ait in terpres, ὅτι κροαξ δαλδῶσι οἱ κροαξοὶ φῦλα κροαξῶν ἰδαντ' ἀρχομῶνιο διὸς παλ' ὄνι' ἐγνέτο. Quæ Virgilius secutus, de pluuiæ portentis ait:

*Et è pastu decedens agmine magno
Coruorum increpuit densis exercitus alijs.*

Longè autem diuerso à cornice significato Coruus accipitur, quippe cum ea, vt suo loco dictum, sit concordie signu, vt pleracq; poetarum elogia indicio sunt. Corui contra futuram quandoq; inter collegas discordiam ostenderunt, aquilam, quæ Augusti tentorio supersederat, duo numero insectantes, à qua & afflicti, & ad terram deiecti sunt, cum is ad Bononiã Triumphatorum copias traduxisset, Philippo rerum exitum, qualis inde subsequutus est, præfagiēte. Fuerunt & Alexandro Babylona iter intendenti, infauti ominis signum, Corui sublimes volatu se mutuò incessentes, quorum afflicti quidam, ac penè discerpti, in illius conspectu ad terram decidere.

DISCORDIA MILITARIS.

E M A N S O R.

Et quoniam in milites incidimus, est cur apud eos aliquantulum immoremur. Emanforem ex Coruo figurato significari, tam diuinæ quàm profanæ literæ docuerunt: quippe eum qui officiu suum deferat, veluti miles ignauus, qui ad constitutu diem adesse iussus domi defecerit. Secundo Fastorum habemus, Phœbum, cum Ioui sacrum facere instituisset, Coruum qui aquam de viuo fonte afferret, præmisisset: qui cum infedisset fico quæ acerbos adhuc fructus habebat, tandiu moratus est, quoad maturi fierent: inde pastus anguem corripit, quæ ad Apollinem defert, eum aduersariu causatus morã iniecit, ne aquam haurire potuerit: quem Phœbus cum mœdaci redarguisset, Coruum inde damnauit, vt quandiu ficus lacteus esset, aquam de nullo fonte biberet. Atqui multis ante seculis

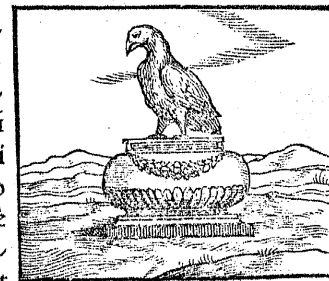
A seculis Coruus in Diuinis literis contumaciæ huiusmodi nota iniustus est: præmissus ille siquidē ab Noë ipsa ex arca, vt pacatæ ne res essent exploraret, circa sordes desinentis diluuii defecit: quod quidē, vt Hierosolymitanus Helychius philosophatur, signu fuit futuros homines, qui admissi ad sacra, sublimisq; scientiæ mysterijs initiati, animo postmodu inconstanti, qui sub fuscæ pennarum veste delitescere, præclara incepta ignauiter frustraturi essent, institutionis probæ sanctæq; cōsortia derelinquētes: vt inter Domini discipulos Iscariotis filius Iudas tā turpiter quàm flagitiose defecit à Dño. Sanè Cyprianus ad Nouatianu, Coruum hūc emissum à Noë, neq; reuersum, q; ad cadaueru pastum se cōuerterit, hæreticos indicare ait, qui secedentes ab Ecclesia, ad meliora, ad membra quippe sua redire minimè curant, sed cum immundo grege perpetuis sordibus volutant. Has volucres Abraham frumenta depascētes abegisse dicitur, vnde nomen meruit Abactoris, nimis indicaturus futuru, vt is Assertoris libertatorisq; nomen assequeretur, qui prauorum hominum collegia summoueret, qui impios tolleret, qui de sacris literis, quæ animorum pastus sunt, malè sentientes opprimeret. Ita Samson, vt Hieron. quintis supra vigesimis castris Hebræorum ait, à fructibus suis aues abegit, vulpes quæ vineas exterminabant in vincula cōpegit, interfectoq; leone illo rugiente, in eius mox cadaueris ore fauum mellis inuenit.

IGNOMINIOSA REPVLSA.

Per hominem Coruis obiectu destinatum ve, aut quid aliud ita expositu, id hieroglyphico manifesto intelligimus, quod ignominiose repulsum fuerit, è conspectuq; summo. Et quoniã dæmone malo nihil magis abominabile, nihil contēptius neq; abiectius, Eucherius monet eum ipsum in diuinis literis per Coruu intelligi, eo apud Solomonē loco: Effodiant eum Corui de torrete. atq; hinc prouerbiu apud Græcos Comicos vsitatissimu, ὄν κροαξ. Sed eruditè atq; copiose alij de prouerbio. In ipsd diuinis literis Psal. x x v i. legitur apud Græcos, ἄεροκροακίως με, quod nonnulli ad huiusmodi prouerbiu trahunt, verbumq; ἀεροκροακίως με, Suidæ agnitum dicunt, eo ipso Dauidico citato versu: & ignominiosæ repulsæ mentione facta, Latini simpliciter, ne repellas me, reddidere. Sed enim Euthymius innuit posse id verbi ex metaphora scoriæ desumi: nam scoria C spurcicia illa est, in omni metallo, quæ tanquam fax, nulli vtilis operi, projicitur: indeq; fieri ἀεροκροακίως με, contemnere: & nomen ἀεροκροακίως με, contemptus.

Sumuntur etiã hieroglyphica de celebris alicuius viri nomine, veluti à Corace rhetore, qui post Hieronis obitu primus Rhetoricã Syraculis docuit: propter cuius celebritatē Metellus Diodoru rhetorem, quo magistro vsus fuerat, iam defunctu honoraturus, Coruu lapideu eius sepulchro imposuit, quasi antiquissimo illi Coraci simile indicare vellet. Cæterum Cicero rem false detorsit cauillatus in Metellum, rectè eum fecisse, propterea quod discipulum non dicere, sed volare docuisset, inconstantiam scilicet Metelli, qua malè audiebat, eo scommate perstringens.

R H E T O R.

A P O L L O.

Quod verò Coruus hieroglyphicu Apollinis haberetur, nonnulli ea de causa factu existimant, qua caper Baccho, Sileno asinus datur, & eadē ratione

In antipharum alijs alia. Inauspicatissimū, aiunt, animal, auspicatissimo oraculorum aurori meruit immolari. Sedenim aliud est, hostia hac vel illa deo cuiuspiam facere, aliud specie sua deum ipsum explicare: nam hoc modo dicimus animalium figuras esse huius vel illius hieroglyphica, quorum figura posita deus statim suus intelligatur. Igitur alij dicunt, propterea quod medijs aestiui temporis feruoribus, Solis beneficio fretus, pullos excludat suos, quod præter aliorum animalium naturam Coruo datum, peculiare aliquid sibi cum Sole intercedere significat. Inde legere est apud Petronium:

Si contra rerum naturæ muneris nota,

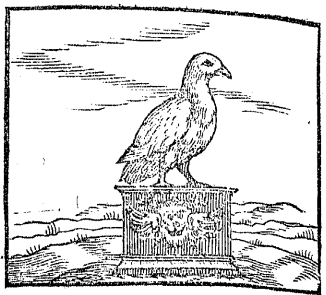
Coruus maturus frugibus onera refert.

Sedenim cum Porphyrius dicat libro De abstinentia carniū, colorem nigrum Soli dedicatū, quod eius calore humana etiā corpora fusciora nigrioraq; reddantur, sitq; Coruus inter aues maximè niger, manifesta est causa cur is Apollini sacer habeatur. Porro Brachmanq; colorem atrum in primis venerantur, propter Solem omnia denigrantem. Iam & Salomon rem egregiè nigram ostensurus Cantorum cantico, Crines, ait, eius vt abietes, nigri sicut Corui. Auem autem eam Apollini prius familiarem fuisse, neq; non insigni candore præditam, Apollinis mox indignatione, quod ad se dilectæ Coronidis crimen detulisset, in eam nigritiam demutatam fabularū scriptores Hesiodum secuti meminere. Sed Artemo Pindarum cōmendat, qui, Pythijs, dissimulata quæ de Coruo fertur historia, Apollinem ipsum scripserit per se Ischios & Coronidis furtum deprehendisse. Anaximader in Horoscopicis libris Apollini sacrum ideo Coruum facit, quod solus inter omnes aues vocum significationes, quas accuratè admodū augures obseruarint, habeat. Addam & illud, nigrorem ita Coruo ingenitum esse, vt ad intingendū capillum, nihil eius ouo dicatur efficacius: & nisi inter tingendum ore oleū cōtineatur, dentes quoq; ita nigros effici, vt mox vix possint elui.

Coruum superius siti damnatū ab Apolline dicebamus, ideoq; hieroglyphicū esse incommodi eiusmodi, eaq; de causa Nicandru scripsisse, frequentiores eius alitis crocatus ventura pluuiæ indicium esse. Sedenim Corui natura ipsa siticulosi sunt per sexagenos præcipuè æstatis dies, quibus ventris profluuiū laborant, vltroq; potu abstinent, vt incommodo illi obuiam eant, aluumq; sistant. Quare si cōsiliū eius animalis pensitemus, sobrietatem conuenientius quam sitim hanc vocabimus.

I M P O S T V R A.

Non possum loco hoc dissimulare, quā aptè quispiā impostorē p Coruū ore saxū tenentē, & urnā appositā, significarit. In Libya siquidem siticulosa admodū regione, viri aquā, quā de remotis admodū fontibus aut fluuijs attulerint, in fictilia vasa ad hoc cōparata distribuūt, quæ alioquin ventre sunt admodum capaci, ore tantū patēt quantū satis est ad gallinacū ouū recipiendū, eaq; minus

A minus obturata, ad captandum nocturni aëris beneficium, per summa domorū tecta disponunt. Corui rem intelligentes, non data alterius aquæ copia eō conuolant, immisissiq; in urnas capitibus humorem sorbillant, qui simulac deficere cceperit, lapillos conquirunt (quod Plutarchus se vidisse affirmat) quos afferentes in aquam subinde deſciunt, atq; ita surgente in dies humore, siti confulant suæ. Idem scribit de cane, qui lapillos in amphoram oleariam conſciebat, donec oleo redundante lambere arbitrio posset suo. Dicit aliquis, philosophū hinc aut geometram significari potius, quā sycophantam: quia rerum plenitudinem, mutuaq; corporum inter se repugnantiam atq; celsionem cognoscit, natura ipsa docente, & coruus & canis, & qui maiora etiam de intellectu suo miracula profitetur: in hoc autem probè norunt necesse futurum, vt in corporum conflictu alterum alteri cedat, eam quippe intelligant rationem, qua coronæ illius sacoma deprehenderit Archimedes, quam Hieron Syracusanorum rex faciendam locauerat, de quo latè apud Vitruuium. Ego verò ipsa edoctus re, impostorem potius ostendi ex huiusmodi hieroglyphico dixerim. Fuit siquidem mihi Romæ famulus natione Gallus, patria, vt ipse aiebat, Virdunensis, Rolandinus ille, quem probè noueras Coloti facetulum, & morionem non sanè illepidum, & cum primis officij memorem sui, cuius opera vtebar plurimum in scribendo. Allatus ad me Venetijs fuerat vini Cretici cadus generosi admodū atq; suauissimius, vt mos est Italia non credere famulis, diligentius asseruari, amicis aduenientibus potius quā mihi vsui futurum: interdum tamen vnciatim minimum quid hauriebatur: intermonebat subinde famulus, nectar (sic enim ipse vinum id appellabat) facile, si parcere ita pergerem, in massam obdurari posse, atq; etiam lapidescere. Putabā ego de firmitate dici, quā vinum in dies veterascens acquirebat, atq; Bene sanè, respondebā. Quid autem? venit æstas, visumq; est cadum, ne conciperet æstum, loco dimouere: cumq; in commodiorum cuppam transferre vellem, vix duobus inde sextarijs effulsis, nihil amplius effluebat, ipso tamen pondere permanente. Quid sit miror, operculum supernè tollo, introspectio, rem immisso intrò digito peruestigo: atq; ecce ibi vim glaræ ingentem quanta nux iuglandis est magnitudine, ad summum vsq; cadum aggestam, quam non in cuppam, sed in vimineam corbem transfundere necesse fuit. Ita astutus ille veterator quotidie aliquid subducebat, & ne tubulus, qui paulò infra cadū medium immisus erat, aliquando rem proderet, ad exhausti vini modum lapillos eos, amoto supernè operculo, quā liquor infundi solet, imitebat, oppletiq; ita calculis cado, vt nullum amplius infarcire posset, satis iam colluctatus, non expectato vt res propalā fieret, domo emigrauerat. Atq; hæc certò mihi videtur, quæ verissimè dici possit impostura, tot per tris continuos menses lapillis subducti liquoris loco fraudulenter impositis. Sed agnosco, mi Coloti, Parioniam loqua citatem, quā tamē ita auribus tuis familiarem scio, vt post tot auium clangores eam imitari non erubuerim, tua quippe fretus beneuolentia, quæ dictionem meam longius protraxit, quā tuæ postularent occupationes: itaq; omnia boni consules, & vt tuus est mos, næuo etiam in amici articulo delectaberis.

PIERIVS VALERIANVS BELLVNENSIS D
AD NICOLAVM CORDATVM NEPOTEM IVRISCONS.
DE IIS QVAE PER PAVONEM, GALLVM, GALLINAM QVE,
Gallinaginem, anserem, perdicem & coturnicem significan-
tur ex sacris Aegyptiorum literis.

R Erquirēti mihi, cui magis cogitationes meas, quas de Pauone, Gallo, Gallinaq;
Gallinagine, Anserē non nostri generis Perdice & Coturnice ex sacris Aegy-
ptiorū literis in hacce nostras misissem, dono darem, Cordatissime Nepos, ex meis
te potissimum delegi, cui hac familiarior a gustu ex clientū nostratiū, & praci-
pue externorum muneribus, qui his vel quotidie ades tuas frequentat, & veluti
superponda ad te deferunt pro tuis responsis in personarum & fortunarū suarum tutelā, ut gra-
uoribus illis veræ (ni fallor) philosophia studijs delassatus, te ad harū lectiōē quandoq; tran-
feras, moxq; tibi & amicis tuis lautiores mensas pares, exhibeas, qui his opime saturati, ex earū
indicijs seu significationibus te referente secunda veluti cœna animū pariter pascant & oblectēt,
conferantq; quantum hæc his salsamentis sapidiores epula, & quotiens ad huiusmodi discubue-
rint, & palato & animo simul faciāt satis; quas etiā Petrulo nostro propinabis, quem iam vide-
re videor discumbentem, & supra atatem maiora satis audentem, cui Dij tutelam fortunent,
Reliquum est, ut & tu de tuarum reliquijs mihi comunices: sin minus (quando plures non si-
gitem quam præstare possis) præscriptis verbis tecum experiar. Vale.

I V N O.

I VNONI Pauo præcipue dedicatus
erat, deamq; ipsani nonnulli solo Pa-
uonis hieroglyphico intelligebant. In
Iuliae Piae Felicis numo signum Iuno-
nis est cum hasta, & patera Pauone iu-
xta appposito, cum inscriptione, I VNONEM, casu
quarto, quod lecturarum est. In Faustinae verò nu-
mis idolum identidem est cum lancea & patera, à cu-
ius pedibus Pauo inscriptio est, I VNONI LVCI-
NÆ. Iunonis autem auctem esse hanc, eiusq; curru
succedere nonnulli ideo cōfingunt, quod Iuno dubio procul opulentiam signi-
ficat: ea verò cum exponitur spectanda, omnium in se oculos contrahit. Verum
ideo Pauones Iunoni consecratos putat Athenæus, quod huiusmodi aues in
Samo insula prius repertæ fuerint, indeq; ad gētes alias delata: sacra enim apud
veteres fuit Iunoni Samos, & in Samiorum pecunia impressus Pauo, ut idem
Athenæus autor est. Spectabatur & Mycenis Pauo pulchritudinis admirandæ,
in æde Iunonis, quam Hadrianus dedicauerat.

DIVITIARVM TURPITVDO.

CÆterum plerunq; diuitiarum finis in turpitudine consistit, talesq; sunt Pa-
uonis pedes: quare Theophrastus super hoc sapienter dixit, ἡ μάλα ποδὶ νόδι,
cum admonere vellet, in speciosa rerum ostentatione etiam alia circumspiciēda
perscrutandāq; esse, quasi multa turpia & fœda visu dictūq; sub tam formosa
specie delitescant. quod Theophrasti dictum ita Horatius expressit:

*Sed videt hunc omnis domus & vicinia tota
Introrsum turpem, speciosum pelle decorā.*

Huius

A Huiusmodi sunt apud Lucianum tragicædiarum libri, cocco, purpura, auro, ar-
gento ve foris amplificè decorati, in trō verò simulacris inspexeris, nihil lætabile,
nihil deliciosum deprehendas, sed adulteria infanda, incestus, sacrilegia, turpissi-
mas cædes, & omne scelerum & impietatis genus: ἡ δὲ μάλα ποδὶ νόδι enim, ut antiquus Pho-
cylides ait, ὁ πόλις μάλα ποδὶ νόδι & ἡ βίβλος ἀέθρα: Diuitiæ elatū faciunt, scelera impia adau-
gent. Argumentum autem huiusmodi ἰσοδύναμος exprimere qui voluerit, aptè
Pauonem cauda passa, vnōq; elato pede ostentatoq; figurabit.

DIVITIAE VICISSITVDINARIAE.

A St hominem qui modò diuitijs afflueret, modò rerum inopia premeretur,
varioq; euentu fortunæ volubilitatem iacturis & donis experiretur, signi-
ficare qui vellent, pro hieroglyphico Pauonis tantum caudam facere consueue-
runt: caudam is siquidem singulis annis cum primis arborum frondibus amit-
tit, cumq; earundem germine recipit. Ab elaboratarum autem diuitiarū simili-
tudine factum crediderim, ut Homerū Platonici dixerint in Pauonem abiisse,
qui tantam rerum varietatem poëtici coloribus ornatam explicuerit.

N O X.

N OXTEM verò significantes, Pauonem surrecta in orbem cauda figurabant.
Nam cum Pauonem Argum interpretarentur, tot luminibus insignitum,
neq; aliud quidpiā per Argū quàm cœlū nocturno tempore, si detur dicere, oculo
latissimum intelligerent, atq; illi nomen à splendore atq; velocitate inditū profi-
terentur, vtrunq; enim ἀργός significat, neq; alio tempore micantissimi stellarū
radij coruscarēt splendescerētq; quàm nocturno, datus est fictioni locus, ut per
oculatā eius alitis caudā nox ipsa sensu mystico hieroglyphicoq; significaretur.

D I E S.

Q VOD si diem innuere voluissent, eandem ipsam volucrem demissa cauda
pinxissent, quasi tunc nox stellas occulere videatur, cum dies ipse cœperit
aduentare, tamq; diu latitent stellæ, quandiu Sol supra terram est.

G L O R I O S V S.

VERUM eadem species quæ noctem significabat, hominem etiam gloriæ ple-
num exprimebat. Pauo enim preciosam eam caudæ supellectilem tum plu-
rimum ostentat, cum plurimos ad se spectandum aduenisse conspexerit: quod si
nullum admirari, adesse ve cognouerit, eam recondit veluti indignatus. Hinc
Ouidius, Laudata Pauone superbior, de valde sibi placente dixit. Quoniā verò
sceminarū est proprium, qualibet in re sibi applausum querere, gloriosasq; esse,
inter Pauonem & sceminam mirus quidam naturæ consensus est: ut minimè mi-
rum sit virginem in Leucadia vsque ad eadē adamatam à Pauone, quem ipsa alue-
rat, ut ea defuncta ipsa etiam commori voluerit.

P R O D I G V S.

N ON ineptè autem nonnulli, perditō luxu prodigos, Pauonis imagine descri-
bunt, in quibus quidem cauda miræ conspicitur pulchritudinis: verum ea
neq; ad volatum, neq; ad motum utilis, cum plerisq; alijs omnibus volatilibus
cauda vel ad volatum dirigendum loco temonis cuiusdam attributa sit, aut etiā
ut motum iuuet, vicemq; remorū subministret, Pauoni verò ea tam ampla, tam
sui prodiga, ad solam colorum ostentationem data.

C O N C O R D I A.

I N numo DOMITIAE AVGVSTÆ IMP. DOMIT. altera facie Pauonis
effigies cū inscriptione, CONCORDIA AVGVST. Hæc ea Domitia est,
E iij

quam Domitianus Augustam salutauit, posteaquā ex ea filium susceperat, mox D
eam repudiavit, repudiata ob instabilitatem ingenij coepit iterum deperire, ite-
rumq; eam duxit, quasi populi precibus coactus. atq; huc spectare crediderim
Concordia, quae scilicet maximē omnium in connubijs expetitur, inscriptionem.
Pronuba enim Iuno, cuius Pauo, vel ex Pauone imperium, cui fuerat restituta:
siue quod cum se Domitianus Iouem appellitari pateretur, vxorem etiam Iuno-
nis honore voluerit decorari.

Sed enim in Faustinae numo, quem argenteum vi-
di, Pauo habetur cum inscriptione, **CONSE-
CRATIO**. In numo etiam cuius inscriptio haec, **DI-
VA PAVLINA**, caput grandioris natu mulieris ab
occipitio velata, a tergo Pauo, qui eandem effigiem
insidentem dorso inter alas sustollit, eadem quae in su-
periori est inscriptio, quippe **CONSECRATIO**.
obseruatum enim est in sceminarum consecrationibus,
Pauonem, auem quippe Iunoniam, e fastigio emitti,
prout in marium apotheosi aquila Iouis ales emitte-
batur: quamuis in Divae Sabinae Ajustae numo
aquila non Pauo sit. Videmus etiamnum Faustinae Piaae numum, in quo aquila
imagunculā cum radio gestat, cuius inscriptio est eadem, **CONSECRATIO**.
Sed minimē mirum Faustinae aquilam ritu virorum datam, quae viro ipsa dede-
rit imperium, quod etiā iure suo plerisque in rebus administrabat, non sine Mar-
ci Antonini coniugis viri vndeunque probatissimi nota, cui cum amici suade-
rent, principis sui ignominia offensi, repudiandam esse Faustinae, si nollet eam
occidere, quae ut fama erat Commodum ex adulterio cocepisset, & apud Caietam
conditiones sibi & nauticas & gladiatorias elegisset: Atqui, respondit ille, fieri
hoc minimē potest, nisi dotem etiam reddiderimus: dos autem erat Imperium,
quod ille a socero, volente Hadriano, adoptatus acceperat. In numo tamen cu-
ius inscriptio est, **DIVAE MAXIMINAE**, cum muliebri capite, quod Lunae in-
sident cornibus sursum versis, ab altera facie solus Pauo est, cauda in rotā passat
inscriptio, **CONSECRATIO**. Horum numorum vis magna, dum haec scribe-
bam, eruta est in agro Bellunensi, vico Plauterio, cum ingenti Gallienorum co-
pia. Ad huius similitudinem factus & numus ille quem Romae apud Colotium,
alterumq; apud Georgium Anselmum Parmae vidi, in quo scilicet Pauo est cau-
da in rotam effusa, a cuius pedibus hinc inde s. c. notae singulae conspiciuntur:
circumcirca, **CONSECRATIO**. ab altera facie muliebri caput occipitio ve-
lato: literae, **DIVAE MARINIANAE**. Inferiorum ea Augustorum aut mater, aut
coniux, quod ex operis ruditate conijcimus; nam quo tempore, non reperi.

DE GALLINA.

Gallinae significata, quae Pauoni subtexere visum est, in hunc modum habet.
TRIBAS.
Mulierem tribadem, vel quae maris officium aggredi non erubescat,
vel etiam quae viro dominari affectet, per Gallinā quae cristam erexerit, caudamq;
sustulerit, cuiq; etiam parua quaedam calcaria promineant, intelligi veteres tradi-
derunt: ea siquidem ubi mare, quod nonnullae faciunt, pugnaudo vicerit, cucurire in-
cipit, & exemplo marium tentat coitu superuenire, Gallinasq; reliquas perinde ac
si

FOEMINARVM CON-
secratio.

E

A si rem peragere possit, sollicitat, & saliendo defatigat, cristā caudamq; erigit, atq;
ea incedit specie, ut non facile inde sit, utrum mas an femina sit, internoscere.

DIVINARVM FLAGELLATOR.

Vtrum verò qui opulentissimas diuitias prodegerit, & ut apud Horatium est,
res maternas atq; paternas fortiter absumperit, significare qui voluit, Galli-
nam aureos numos depascentem pingunt: de qua miraculum id proditur, ut si
auro liquefcenti Gallinarum membra miscantur, illud in carnes eas consumi de-
prehendatur: atq; ita fit ut Gallina sit auri venenum. Tradit hoc Aristoteles, atque
eum secutus Plinius. Coniectores tamen autumant eum, qui per somnium Gal-
linarum gregem ad se venientem, & domum ingredientem inspexerit, & diuitijs
& honoribus auctum iri. quinetiam addunt, si Gallinae ita per quietem visae, pu-
sillae admodum apparuerint, lucelli identidem tenuitatem praesagiri.

Qui fabulas delectabili philosophandi genere co-
menti sunt, Sirenas confinxere, quae blanditijs
amatorijs & voluptuosa nequitia homines ad se tra-
herent, illecebrisq; irretiret, apud quas mollitudinis
omnifariae luto inhaeritantes coede computrescerent.
Harum pedes Gallinaceos fuisse tradunt, intellectu a su-
periore non dissimili. Scribunt enim huiusmodi fabu-
larum interpretes, significari ex hoc hominem libidini-
bus deditum, fortunas suas perseueranti studio disper-
gere, inutiliterq; prodigere, cuiusmodi esse Gallina-
rum morem, cum pleno acervo pascitur, aspiciamus.

PERDITIO RERVVM.

FOECVNDITAS.

Sunt qui ratione habita quotidiani foetus, & geminorum aliquando pullorum,
qui ovo ex unico excluduntur: ouorum etiam, quae nonnullae gemina singulis
diebus edunt, cuius generis Gallinas Patavij vidimus, tertio etiam nonnunquam
addito, verum eo abortiuo, sola quippe cartilagine conspicuo, fecunditatem per
Gallinā & ouum significari velint. Sanè de Gallinarum foecunditate Albertus mul-
ta. Illud mihi satis fuerit adnotasse, quod apud Macedones Gallinā repertam aiunt,
C quae oua duodeviginti semel ediderit, & in cubitu binos pullos ex ouis singulis
excluserit. Sed à mirifica omnino alitis fecunditate factum, ut Theologi veteres
Gallinā pro piorum coeuentu poni tradiderint, ideoq; dictum in Evangelio ait
Helychius: Sicut Gallina congregat pullos suos sub alis,

SALVBREITAS.

Quae verò Gallina apud veteres Aesculapio est immolari solita, salubritatis
indicium erat, propterea quod id sacrificij genus ideo ferunt institutum, quod earum caro
leuissimae sit digestionis, ac perinde languentibus comoda. Huius rei locupletissi-
mum testimonium apud Angelum Colotium deprehendimus: magnam quippe pedum Gal-
linaceorum copiam proximis diebus, defossa iuxta cippum, in quo Romae Aesculapij sta-
tua erecta erat, loco qui hodie Viuarii appellatur: quis enim tanto numero pedes
eiusmodi eodem congeisset, nisi sacrificiorum reliquias ibidem relinquere mos fuisset?

SECVRITAS.

At qui veluti per lauri surculum in ore columbae, & per platani folium in ci-
coniae nido securitatem significari prodidimus, cur non etiam per Gallinā,
ad alam cuius rutae ramusculus applicitus sit, securitatem eodem modo pingi, hic
roglyphicūq; sapere fateamur? Siquidem Africanus in ijs, quae de re agraria Con-
E iij

stantinus Cæsar colligi mandauit, ait Gallinas à seletas fore, si rutæ syluestris ramusculus sub eius alam applicetur. Quin Democritus etiam tradit, eo præstidio munitas, neq; à vulpibus, neq; ab infesto quopiam alio animali contingi.

DE GALLO.

Allinacei Galli significata quædã dissimulare nostræ fuerit verecundia, utpote quæ vix saluo verborum pudore scribi queant. Id tantum dicamus, Gallum alitem, eiusdem nominis gentem interpretari. Scimus Gallinaceum aliquando gentem ipsam Gallicam prodigio Vitellij demonstrasse, cui Viennæ pro tribunali iura reddenti, Gallinaceus supra humerum ac deinde capiti superastitit, quod ipsum venturum in alicuius Gallicani hominis potestatem portendit, ut Tranquillus etiam interpretatur. Is mox ab Antonio, primo aduersariarum partium duce, oppressus est, cui Tolose nato cognomen in pueritia Beccho fuit; ea vero voce Gallinacei rostrum & olim appellabatur, & nunc vniuscuiusque alitis nuncupant: quam locutionem à Scythis omnium antiquissimis emanasse alibi diximus, quod illi cibum Becchi dicunt vocabulo genuino. Et Borto Galliarum aduersus Neronem tumultu, Romæ passim columnis adscriptum est, GALLI TE CANTANDO EXCITARUNT, apte scilicet ad eiusdem nominis gentem nuncupatione deflexa.

Quantum vero ad alitis petulantiam pertinet, crediderim ego pullum illum Gallinaceum, qui exclusus est in manu Liviæ, Tiberium adhuc in utero gestantis, cum ipsa exploratura, an esset marem paritura, ouum incubanti gallinæ subduxisset, idque nunc sua, nunc ministrarum manu adeo usque fouisset, ut pulus excluderetur, non tantum sexum in Tiberio portendisse, quam salacitatem et procacitatem eam, qua ille mox famosissimus fuit.

TI. IMP. NEQVITIA.

PVRITAS ANIMI.

Sed quanto sanctius fuerit hieroglyphica illa referre, per quæ animi diuinitatem ex Galli simulachro apud veteres intelligi solitam comprobemus? Pythagoræ præceptum est, Gallum nutrire: quod nihil aliud sibi vult, nisi ut diuinam animi nostri partem, diuinarum rerum cognitione, quasi cibo solido, & celesti propemodum ambrosia pascamus. Quare Socrates moriens cum animi sui diuinitatem, maioris mundi diuinitati speraret se copulaturum, Gallum Æsculapio, id est, animorum Medico, iam extra omne morbi discrimen positus, debere se dixit: cum enim de corpore migrandum intelligeret, conualuisse prorsus arbitrabatur. Ut vero interpretatur alij, ea de causa dictum hoc à Socrate, quod letali eo sumpto pharmaco, sanitatis beneficium iam sentiret, cum exiret à corpore, à quo omnes animi morbi scaturire pullulareque sentiuntur. Lactantius Firmianus Septimius Florens Apologetico, neque non illi omnes qui cum Aristotele Platonis verba, non sensa, cauillis incessunt, hoc dissimularunt, in quo summæ sapientiæ veritas delitescerebat. Sed ut animi Medicum cum his dissimulemus, non desunt Platonis interpretes, qui Galli huiusmodi sacrificium eod trahunt, ut animas in cælum migrantes Phœbo pœana canere comminiscantur.

A P O L L O.

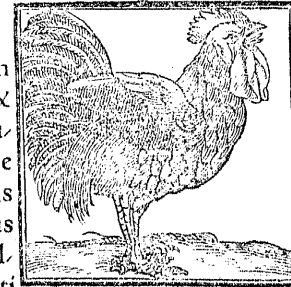
A P O L L O.

Inter ea quæ Apollini dicata sunt, quippe arietem, crocodilum, scarabeum, accipitrem, leonem, Gallus etiam à Chæremone Stoico & à Porphyrio recensetur. Inustum autem est Gallis, inquit Proclus, numen Apollinis aduocare, & veluti proprijs canticis assurgenti applaudere: & ut lib. de Diuinatione ait Cicero, animal hoc admodum canorum est sponte sua, nos vero sacris hymnis canimus gallicinio Luciferum venturæ lucis prænunciū excitari, obductum caligine cœlum aperiri, dari copiam ut patefacta iam via, errores ambagesque omnes declinamus, canente Gallo valetudinarijs aliquam salutis, aut saltem alleuationis spem affulgere, meticulosos trepidatione liberari, & multa quæ per insidias parabantur dissipari: quæ omnia aduenientis lucis beneficia sunt. Neque vero Soli tantum, verum etiam Lunæ dicatum eum esse Pythagoras aiebat. Pausanias ubi statuas eorum qui cum Hectore singulari certamine congregati, cœcæ in vnam fortibus, minimè recuissent, ab eo puocati, ab Achillis in Olympia dicatas ait. Idomeni clypeum Gallo gallinaceo insignitum fuisse tradit, propterea quod is à Minos & Pasiphaë duceret originem, quæ Solis filia fuerit, cui Gallum dedicari constat, quia ortum eius præsentiat, & cantu indicet mortalibus.

Quia vero Gallus à prima medij noctis inclinata hora exlaudantibus, ut Lucretius ait, alis

E X C V B I A E.

Auroram clara consuetus voce vocare, matutino crepusculo, matutinis astris Deum itidem laudantibus quotidie cōmodulatur, excubiarum & vigiliarum signum apud antiquos fuit, eaque de causa Mercurio dicatus ferebatur. Ac ut nostra quoque attingamus, eo multo ante lucem canente aberrans respicit Petrus, & ut Ambrosius ait, expergefactus facti culpam in celsis sui, amaroque fletu crimen rebellionis expurgat, ne mirum adeo sit quod datam aliti huic intelligentiam apud Iobem legimus.

PROPHETÆ DOCTORES VE.

Sunt qui super hoc Iobis dicto intelligi velint Prophetas, & sacræ disciplinæ doctores hieroglyphicè per Gallum accipi, propterea quod illi inter vitæ presentis tenebras venturam lucem quasi cantando prænunciarunt: unde illud in eorum ore frequentius, Nox præcessit, dies autem appropinquat. Est & illud congruum doctoris munus, ut quibus, quid, quando, & quomodo sit quidpiam indicandum, inserendumque animis, debeat veluti diuinitus cognouisse: non enim, inquit Eucherius, vna eademque cunctis exhortatio cōuenit, quia nec cunctos parum qualitas deuincit atque cōstringit. Itaque Gallus certa per interualla modo hos, modo illos excitat, & antelucanum tempus discrimine veluti quodam dipartit.

P V G N A C I T A S.

In Eleorū arce Pallados simulachrum ex auro & ebore, Phidias opus, erat cum Gallo in galea surrecto, quod pugnacitatis hieroglyphicum esse Pausanias arbitrat, cum tamen non inficietur Gallum Mineræ cognomento Operatrici sacrum esse. Sanè Sybarite, gens ad omnes mollitudinis numeros nata, Gallum in vrbe esse prohibuerunt, ne nocturni somni quietem interpellaret: ideoque & fabriles omnes artes ablegauerunt, ut memoriæ prodidit Athenæus, ne quid esset, quod voluptates suas inturbaret. Quod autem pertinet ad pugnacitatem, Nicander

Alexipharmacis, αὐχμηροὶσι νοεσσοῖσι inquit, pugnacib. quippe pullis Gallinaceis ex-
 ponit interpretes, qui vt inter se dimicēt asidue nati videantur, cum presertim pu-
 gnam semel ceptā identidem repetant, nescij cedere: vnde Græcū illud adagiū,
 ἀλεξίφωσ ἔδιμιδῶ, insultat Gallus, de redintegrandis, certamen: & Martis pullum
 eum vocat Aristophanes Auibus. Non est illud dissimulandum, q̄ licet sint ani-
 malia ad pugnam nata, inuentū tamen est incitari eos ad pugnacitatem alio in
 cibum dato, quod Græci οὐροσφῆλας dicunt. Quod verò ait Salomon, Gallus am-
 bulans inter gallinas lætus, Eucherius imperij esse dicit significationem. Quod
 si in numum incideris Gallinaceorū conflictu signatum, scias eum fuisse Darda-
 norum pecuniā, Polluce teste: nam illi magnum pugnacitatis decus sibi antiqui-
 tūs vsurpauere. Hinc honoratum semper apud Maronem Dardaniæ nomen,
 cum secus Phryges ferè semper velut imbelles notarentur. Iam & Chrysippus
 Gallorum æmulatione nobis adijci stimulos ad fortitudinē, atq̄ inde quodam-
 modo calcaria subiici scribit, libro de iustitia. Themistocles quoq̄ Gallorū exē-
 plo, in quos acriter pugnantes inciderat, exercitū confirmauit, cum ostenderet
 eos nō pro patria, neq̄ pro penatibus, neq̄ pro maiorū sepulchris, vxoribus' ve
 aut liberis id incōmodi aggressos, sed ea tantū de causa, ne vincerentur, nolle
 alterū alteri cedere. Omnium verò pugnacissimos Gallos habuisse fertur Rho-
 dos insula, neq̄ quidem adhuc ibi degenerauit ea volucru huiusmodi ferocitas,
 & visenda proceritas, vt in quibusdā, inde Romam allatis, ipsi conspeximus. A
 Galli verò pugnacitate factum vt gemma Aleatoria, quā in Galli ventriculo in-
 ueniri tradunt, victoriā dicatur eam gestantibus cōparare, qua Milo Crotonia-
 tes vsus, inuictus in certaminibus fuerit; de quo Plinius lib. XXVII. cap. X.

PERSÆ MILITES.

Perfarum porro milites Galli nuncupabantur à Caribus, ob conos, quibus
 galeas ornatas habebant: eaq̄ de causa Artoxerxes hominē è Caria, qui Cy-
 rum iaculo vulnerasse creditus est, eo honestauit præmio, vt Gallum aureum in
 lancea præfixū ante aciem ferret, autor Plutarchus. Sedenim Athenæus Gallos
 in Perside primū ortos ait, vnde fortasse cognomentū id Persæ potuerint ha-
 buisse. Aristophanes, vt suus est mos omnibus illudere, Gallum ait olim Persis
 imperasse, vnde adhuc cristatos in casidibus. Quæ verò simulachra tria totidē
 Gallis adblandientia spectantur in Antonini Pij Augusti numo, crediderim ego
 ad mansuetissimum eius ingenium spectare, vt qui pugnacitatem committigare
 procuraret, qui omnem belli ferociam quāto potuit studio emolliuerit, vtpote
 qui mallet vnū ciuem seruare, quā mille hostes occidere, solusq̄ omniū Prin-
 cipum sine ciuili sanguine, & hostili etiam, quantum ad se pertineret, vixerit.

SVESANI.

Suesanorum pecunia. VNus autē Gallus toto surrectus corpore, cum phosphoro à tergo stella ad-
 dita, vt inscriptio indicat, Suesanorum pecunia fuit.

VICTORIA.

INAUGURALI verò disciplina Gallus est victoriæ signū, propterea quod auis illa
 victa silere soleat, canere si vicisset. Hinc Lacedæmonij, vt apud Plutarchū est,
 cum hostem viribus profligassent, Gallum immolabant: qui bouem tunc sacri-
 ficare soliti essent, cum sine cæde victoriā obtigisset. Ferūt Socratē Iphicrati du-
 ci animos adieciſſe, cum Gallinaceos corā Callia pennis & rostro dimicantes ei
 præmōstrasset: quod & Themistocles, vti diximus, ad suos animandos fecerat.
 Quod verò de cantu dicebamus, refert Tullius historiā ex Callisthene Leuctri-
 cæ

Acæ calamitatis tempore, quæ Lacedæmonios propemodū oppressit, cum apud
 Thebaidem Trophonio res diuina fieret, Gallos gallinaceos in eo loco sic as-
 idue canere ceppisse, vt nihil intermitterent: tum augures dixisse, Thebanorum
 esse victoriam. Pergami omnibus annis spectaculum Gallorum edi solitum scri-
 bit Plinius: idq̄ Athenis etiā institutū à Themistocle superatis Persis, ait Alia-
 nus: quanquam ea & ludicro fieri apud Lucianum & Herodianum legas.

MEthona ciuitas est in Træzeniorum agro, cuius incolæ Gallum pro vinearum incolumita-
 te mactare soliti sunt, vt Africi venti, qui eas pluri-
 mum infestat, incurſionem vel auerterēt, vel saltem
 emollirent: cum enim flare institerunt, vitium o-
 culos exurunt, spemq̄ vindemiæ fallunt. Moniti igitur
 ab aruspibus, sacri genus hoc instituere, vt viri
 duo Gallum vnum, & eum album, manu vterq̄ sua
 apprehenderēt, & in diuersa abeuntes trahēdo dis-
 cerperent, partemq̄ vterq̄ suam manu præferentes
 vinea loci omnia perlustrarent, donec ita omnibus
 expiatis in eundem cōuenirent locum vbi Gallum
 dissecuiſſent, ibiq̄ partibus vtriusq̄ humi defossis, nullum eius anni incommo-
 dum se passuros persuasum habebant: iuuicq̄ fors, vt quādiu sacrum id cele-
 brauere, res illis ex voto succederet. Quid verò sit in causa, cur tanta vigeat in
 Gallo vis,

Ut nequeant rabidi contra constare Leones,

Inq̄ tueri, ita continuo meminere fugai:

nampe cum vtrunque animal solare sit, ex magorum obseruatione inesse maio-
 rem solaris virtutis vim Gallo quā Leoni, idcirco Leonem potentiori cedere,
 satis superq̄ in Leonis commentario disputatum à nobis, Procliq̄ super hoc
 opinio recitata.

IMPIETAS.

NEq̄ prætereundū est illud, quod ex imagine Gallinacci impietas ipsa hiero-
 glyphicè figuratur: is enim matrē salit, vt hippopotamus, & patrem etiā im-
 maniter incesit: eaq̄ de causa sapientissimi legumlatores Gallū vnā cum vipe-
 ra & cane in parricidæ culeum includendum censuerunt, vt qui eiusdem crimi-
 nis rei sunt, eodem supplicio simul afficerentur, & pœnas pares luerent. Notum
 illud apud Aristophanem, quod Philippides, qui patrem verberauerat, exem-
 plo Galli factum tuetur suum: patrem enim ille malè multat.

DE GALLINAGINE.

Atrahit ad se nominis similitudo, vt Gallinaginem huic adnumeremus
 gregi, quamuis super ea nihil Ægyptij.

BENEVOLVS.

Sunt qui beneuolum hominem per Ascolopaca, quam Gallinaginem Lati-
 ni vocant, pictam intelligāt, quod auium nullam maiore erga hominem stu-
 dio affici compertum sit. Magnitudo volucris quanta Gallinæ
 est, rostrum longum, attage-
 næ color.

DE

VINEARVM INCO-
 lumitas.

Sed ut ad chortales redeamus, de Anserē dicendum, de qua tamen nulla apud Horum mentio: quāvis libellus ille qui superest, valde curtus sit.

CUSTODIA.

Sunt qui per anserem pictum, custodiam interpretentur, idēq; ex Romana potius historia desumptum, quā ab Ægyptijs traditum. Neq; tamen ab huiusmodi significato physica abest ratio, quippe qui naturæ admodum pauidē cum sit, peruigili cura, ut acutissimus est ad ea sentienda quæ latent, facile excitatur, & minimo quoq; strepitu expergiscitur, ut ita olim Urbem ipsam, sedem ac domicilium Imperij, defenderit ac conseruarit, vnde illi honores apud Romanos instituti: quanquam Heliogabalus totius humani ordinis inuersor, omniumq; bonorum morum illufor, eos ita sit vltus, ut canes iecinoribus anserum pascendos instituerit. Illud verò iuniorum commentum est, per anserem alligatum ad anchoram, firmam custodiam intelligere. Anchora porro firmitudinis indicium est, ut loco suo dictum.

Neq; hoc ab Ægyptijs obseruatum, ut silentium in tempore seruatum, per Anserem qui lapillum rostro apprehenderit, significetur. Avis enim hæc quæ clamore grauiter obstrepenti ferè semper clangit, ut etiā inter pascendum silere nequeat, exemplo est humano generi taciturnitatis etiā, vbi res exigit, obseruandæ, quippe quæ salutem suā alto interdum silentio tueri soleat. Illæ siquidem, ut Ammianus auctor est, ab orientali calore inualefcente, in occiduam plagam transmeare consueuerunt, cumq; Taurum montem aquilis abundantem penetrare cœperint, fortissimarum volucrum vim pertimescentes, rostra sua lapillis occludūt, ne vlla vel extrema necessitate clangor elici possit: ipsæq; collibus agilior volatu transcurfis, tutum iam iter nactæ, calculos projiciunt. Neq; me præterit, eruditissimum virum de disciplinis omnibus & politicioribus etiā literis optimè meritū, hæc quæ Ammianus de Anseribus scribit, gruum esse asseuerare, quod alij viderint. Res hæc mihi suggerit in memoriam non imprudens Aristotelis cōsiliū, quod Callistheni sectatori & propinquo suo dedit, cum eum ad Regem Alexandrum mitteret: admonuit enim hominem, ut quam rarissimè, & id iucundè, apud eum loqueretur, qui vitæ potestatem & necis in acie linguæ gestaret.

SILENTIVM OP. portunum.

Alioquin Anser in vaticinijs, & rerum aliarum elogijs, improbitatem quandam præ se ferre videtur. Hinc Homerus in somnij præfagitione, procos per anseres innuit: eiusq; inauspicata garrulitas & à Virgilio, & à Propertio quibusdam vitio data est. Auerfum enim aded est à poëticis studijs Anseris ingenium, ut Phœbeam arborem laurum, quam sibi exitialem, si eius folia vescatur, intelligit, pertinacissimè fugiat. Nam cum natura sit admodum calidus, liquidis & frigidis delectatur cibus, lauationesq; amat, & ea declinat quæ perniciem afferre possint. Laurum verò igneam

IMPROBITAS.

igneam

A igneam esse suo loco diximus. Non dissimulabo, quod ad procos attinet, inuenta aliquando in Anseribus amoris erga homines exempla, ut proditum de eo qui puerum Amphilocho Olenium genere deperierit, quod & Clearchus & Theophrastus testatū reliquere. Et Glaucen Ptolemæi Regis citharistriam memorat Plinius, quam Anser, & eodem tempore Aries etiam adamarint. Alius Lacydi Philosopho comes perpetuò dicitur adhæsisse, ut nusquam ab eo, nō in publico, non in balneis, non noctu, non interdū digrederetur.

DETRIMENTVM.

Est & detrimenti hieroglyphicum Anser pascens, propterea quod quacunq; ille oletum suum sparserit, adurere omnia soleat: neq; quicquam magis vel satis vel pratis officere, quā si eò pabulatum Anseres immittatur. Quinetiam eorū sterus, si muria dissoluatur, & oleribus inspergatur, omnia vitiabit. Tum Anser ille poetarum perditissimus, qui inter olores satis cum impudentia strepere notatur à Marone, à Cicerone quoq; carpitur, quod illi Falernum fundum Antonius dono dedisset: quod nisi & improbus & perditorum morum fuisset, cōiectura est Antonium id minimè facturum. eorū spectat Ciceronianum illud in Antonium, Anseres de Falerno depellendi sunt.

ACCVSATOR INANIS.

Et ne longius ab eo digrediamur, apud eundem oratione pro Sex. Roscio, Anserem inuenias pro eo accusatore positum, qui obstrepat tantum, noceat tamen nihil, cum canis non tantum allatret, sed etiam mordeat. Eius verba sunt non importunè repetenda. Anseribus cibaria publicè locantur, & canes aluntur in Capitolio, ut significant, si fures venerint: at fures internofcere non possunt, significant tamen si qui noctu in Capitolium venerint: & quia id est suspiciosum, tamen si bestia sunt, in eam partē potius peccant, quæ est cautior. Quod si luce quoq; canes latent cum Deos salutatum aliqui venerint, opinor his crura suffringantur, quod acres sint etiam tum, cum suspicio nulla sit. Simillima est accusatorum ratio: alij vestrū Anseres sunt, qui tantummodo clamant, & nocere non possunt: alij canes, qui & latrant & nocere possunt.

SVOS TANTVM CVRANS.

Neq; illud dissimulabimus, quod hominem qui suæ tantum familiæ curam suscipiat, aut rerum tantum suarum satagat, quid rei gerant alij securus, ac minimè curiosus, per Anserem ouis incubantem apto admodum hieroglyphico indicare possumus. Anserē siquidem, ut Quintilij, qui de agricultura quam diligentissimè scripserunt, tradidere, aliena oua in suo etiā genere fouere nequam solent: quare curatores eorū, dum oua pariūt, certis characteribus vniuscuiusq; foetum signare debent, atq; ita vnicuiq; sua ad nouem supponere.

DE PERDICE.

Dissimulanda fuerat & Perdix, ne pudendum super ea significatum propalam proponeremus: sed quoniam suscepti operis ordo nos compellat, nihil est supprimendum quod inter hieroglyphica à veteribus adnumeratum inuenerim. Habere verò potest Perdix cum chortalibus locum, quod ea quoq; domi alitur, faginatur, & cicuratur. Sedenim vitia ideo ponuntur, ut reprehendi possint, quodq; abominabile videatur, mortales audientes ipsi absterreantur.

F

Impudicissimum hominem, tamq̃ efferata nequitia perditum, vt in cōfanguineis quoq̃ nullo pudore sit petulans, significare si vellēt Ægyptij sacerdotes, Perdices duas pingere sunt soliti: ipsæ enim coniuge viduatæ, sese inuicem abutuntur. Mares quippe, vt cernere est ex ijs qui domi aluntur, inter se tumultuāt, clamitant, pugnamq̃ de coitu cōserunt, quos ccelibes vocant: qui autem victus in pugna fuerit, sequitur victoris venerem, neq̃ aliud pugnæ præmium, nisi victum à victore pollui. Verùm hoc nō fieri semper, sed certo anni tēpore, obseruatum ait Aristoteles. Illud ferè semper, vt cum primùm pullus exire cœperit, à mare subigatur. ne tibi mirū ad eò videatur, quòd Marcellus Perdicē ex auibus virili genere appellandū dicat, Varronis autoritate nisus. Romani sanè pro huiusmodi notæ puero, pullum dicere soliti sunt: vnde Q. Fabiū, cui Eburno propter candorem cognomen fuit, pullum Iouis appellarūt, quòd natis eius fulmine ic̃ta fuerit, quasi eam Iupiter appetisset, cum potius interpretari debuerint, et eum, & eius amatores omnes igne perdendos esse. Apud Aufoniū quoq̃ Marcum quendā impudicissimū fellem pullariā dictum reperias. In fabulis fertur à quibusdam, Perdicē venatorem matris amore deslagrasse: vt eadē improbitas sit filiorum in matres, quæ in eo alitum genere parentis est in filios. Sunt qui fragmento historiam, sunt qui philosophicum sensum applicent, sed ipsa volucris impudica procacitas, argumentū fabulæ proculdubio suppeditaui. Quare mihi non deliciarum tantum causa videtur Heliogabulus Perdicum plumulis instratis, in puluinaribus, ac etiam accubitis passim vsus, quantum naturæ similitudine, cum portentosus ille, vir'ne dicam an brutū potius, nullum nequitia genis intactum reliquerit, pudore prorsus omni perditō atq̃ profligato.

IMMODERATA NEQVITIA.

Sed vt semel dicam, nihil ad eneruatissimam libidinem & impotentissimam salacitatem exprimendam Perdice commodius, quæ plerunq̃ de coitu tanta efferatur rabie, tantaq̃ æstuat libidinis inrempertantia, vt mas oua interdum frangat, ne cubando detineantur sceminæ, quocirca illæ, vt fetus sospitēt suos, oua modò huc, modò illuc, quòd mares fallant, transferre coguntur.

Potest & celer profectus ex Perdici pullo, verùm eo oui adhuc corticis parte aliqua vestito, significari. Perdix siquidem moræ velut impatiens, minimè expectat vt ouum incubatione ad tempus aperiatur, sed occupatis spatijs spontè erumpit, pertusq̃ ouo vbi primùm caput exeruit, pedesq̃ protulit, reliquo adhuc adhærescente cortice, procurrat, sibiq̃ cibum enanciscitur.

PRÆCOX PROPECTVS.

REDITVS IN VIAM.

Aberrantem hominē aliquandiu, falsaq̃ ductum opinione, sed viæ demum redditum & recta sentientē ostendere qui volunt, Perdices duas grandiores faciūt, pullis aliquot inter vtrinq̃ pictis. Si enim eueniat vt Perdix oua sua fracta compereat, tanto incubationis studio afficitur, vt aliena surripiat, nidoq̃ infoueat suo: verū illud euenit quod D. D. Hieronymus & Ambrosius ex Hieremia tradunt, vt cum pullos eduxerit, illos amittat: hi siquidem audita illius voce quæ oua pepere

A pepererat, naturæ vegetatione percussis, hac veluti nutrice deserta, ad eā se conferunt, quæ oua illa vnde exclusi essent, ediderat. Clamasse, inquit vates, Perdices, pullosq̃ quos minimè pepererat, congregasse, familiamq̃ ita suam imprudenter auxisse, interimq̃ pullis ad matris vocem procurrentibus, derelictā hanc insipientiæ suæ demum admoneri. Nostri tamen Theologi historiam hanc aliter interpretati sunt: alij enim per Perdices malum dæmonē accipiunt, qui Dei fetus in prauitatis nido adulterina educatione sibi sperat enutrire. Per oua spem, quam de subigendis eis, & sub imperio suo detinendis concipit: per eam verò auem quæ vera mater est, quæ oua illa ediderit, piorum conuentum interpretantur, ad quem, vti legitimam & naturalem matrem, simulac vocem eius audierimus, deserta falsa, procurrimus. Adamantius per Perdices aliena oua conuientem, intelligit hæreticos, genus quippe hominum Perdices instar malignū, fraudulentum, callidum, quodq̃ decipiendis venatoribus multū infumit operæ: vbi tamē veræ matris, sanctioris quippe institutionis, vox audita fuerit, eos deserit, atq̃ ita pœnas suæ insipientiæ luere.

REI FAMILIARIS CONCORDIA.

Necq̃ tamen aues hæc ita semper in libidinem efferascunt, vt nō interdum ardor ille deferueat, & vnanimi concordia mas & scemina rem familiarē curent, quippe bina ouorum faciant receptacula, in quorum altero mas, in altero scemina incubet, oua inter sese partiti, excludatq̃ vterq̃ sua, atque educet. quòd quidem ansam dedit, vt rei familiaris concordiam in cōsortibus, per duas Perdices incubantes exprimere pleriq̃ voluerint. cui rei aduersari viderur, quòd superius de perdita earum incontinentia dictum, vbi marem oua frangere indicatum libidinis impatientia, ne sceminæ incubatione detineantur. Sed id nō semper, sed interdum accidere positum.

ASTVTIA IN EVITANDIS PERICVLIS VAFERRIMA.

Quinetiam vaferrimum in periculis euitandis hominem, astutiq̃ maximè polentem significantes, Perdices & venatorem pingūt: quæ quo pacto sectantem eludat, & Aristoteles, & ab eo Plutarchus, accuratissima narratione perscripserunt, quæ scilicet pullos adhuc inuolucres supinos prosterni, scq̃ stramentis & paleis obtegi, aduentante venatore, ad sibi significationem assuefaciat: ipsa verò ante aucupis pedes prouolās, sui spem capiūdi faciat, mox abuolet, ac subinde redeat, donec ita illudēs abducat eum à pullis procul, repetitoq̃ mox sibi lo, vt Aristophanis interpres ait, abuolet iam admoneat. Eoq̃ spectare crediderim prouerbiū, περὶ δὲ οὐκίαν, & περὶ τῆς οὐκίαν. Interpretes claudum quendam Perdices nomine apud Aristophanē inueniunt, & ab eo adagiū in claudicantium aliorum ludibrium emanasse. Sed esto aliquid in significato claudicationis, natura tamen Perdices efficit, vt ad dolo & vafritiē spectare prouerbiū opinemur, cum scilicet subdolo quempiam ingenio hac progressurum speras, ille tamen euestigiō illac se proripit, atq̃ ita vacillatione spectantiū spem eludit, vt iter eius, aut rerum progressus euentumq̃ nunquam certa possis coniectura deprehendere. Nam qui versus apud Athenæum citatur, ἐγχαίμων μὴ τὸ περὶ δὲ οὐκίαν, ad huiusmodi pedum inconstantia, titubationemq̃ eam quæ oritur ex nimio potu, facere videtur: pedes enim tentat vinū luctator dolosus, vt apud Comicum est. Nullū autē inter aues animal Perdices dolosus, neq̃ astutius: vnde illud Aristophanicū, ἐκ περὶ δὲ οὐκίαν, quippe Perdices more pericula euadere: ait enim

eius interpres, αὐτὸν λαμβάνοντες κερφεὶ βίῃς ποσὶ ὑψηλῆς ἐκαστὸς ἐπίστησεν, καὶ ἄνω ἐδίηθη. λυγρῶσιν καὶ ἐκκλίνοσι. Stramenta enim pedibus contrahentes, supinas se prosternunt, atque ita occultantur, & periculum declinant. Atq; hæc latius apud Plutarchum, libro quo disputat, vtra prudentiora sint animalia, terrestriane an marina.

CONTUMELIOSVS.

Adunt & contumeliosum hominem per alitem hæc significari, quod in suo genere maximè hæc tumultuari, dissidere, & altercari vicissim assidue consueverint. Sunt verò Perdices aliæ nobiles, aliæ rusticæ. Nobiles longè grãdiores sunt, syluasq; & saltus plurimùm incolunt: rusticæ arua et segetes peruagantur. Grandiores illæ sunt etiam picturatores, & plerisq; Italiae locis nomen retinent incolume. Romæ tamen Starnas vocant, de quibus fortè Plinius dixerit: Misit Hispania externas aues. Rusticæ longè minores, fusciore pluma, & quodammodo cineritia. Idem vtriusq; ingenium, sed dolosiores, pugnacioresq; rusticæ, quas nunc Italia à sono vocis Qualeas ferè vbiq; vocat.

ASTVTIA PRAVA.

Hieroglyphicum etiam sapit Græcorum mythologorum fabula, qua fingunt Dædali nepotem ob inuenta artis suæ arma quædam admodum vtilia, per inuidiam ab Athenarum arce summa præcipitem datum, qui terra vix tacta mutatus sit in Perdicem. Cuius figmenti talis fertur interpretatio: Impuri homines cum à sapientiæ arce deciderint, à rectis honestisq; studijs alieni facti, tamen astutia freti aliqua suis in rebus excellere videantur, hisq; tractandis super alios attolli, sordidis tamen & improbis negotiationibus impliciti, sublime nihil sapiunt, sed humi volitantes, dolisq; & fraudibus omnibus freti, rem quocunq; modo facere tantùm student, libidinum & cupiditatum suarum laqueis & retibus impliciti obuolutiq; eo Perdice deteriores, quod illis vaferrima est ars ad elabendum, capturamq; declinandum, quod Græci dicunt ἐκπεδνίζω: hinc que capti fugam moluntur, neq; si euadere possint, studium adhibent vllum, vt salui fiant. Astutiæ huiusmodi causa factum puto, vt Eucherius cacodæmonem ex Perdicis imagine significari dixerit, eo loco: Clamauit Perdix, congregauit quæ non peperit.

DE COTURNICE.

IN Coturnice multa sunt quæ cum perdice conueniunt: pugnacitas quippe eadem, quo in ludo illa præcipuè celebratur, quam omnium vistricem mirata est Alexandria, vrbe quippe tota in alitis huius præconijs occupata. Hæc Erotes Ægypti procurator morositate nescio quæ impotens, in ludibriũ emit, atq; assam deuorauit, quo facto iussus est ab Octauiano Augusto malo nauis affigi. Est & par improbitas naturæ, neq; odiosa minus, eo verò magis detestanda, quod ad hæc impietas insuper accedit & deorum contemptus, religionisq; odium, & quantum illa ferocire potest execratio.

IMPVRITAS.

Per eius enim hieroglyphicum sacerdotes Ægyptij impuritatem indicabãt, vbi vulgati codicis Græci mēdũ animaduertas, in quo oryx quadrupes animal pro Coturnice positũ, et ita traductũ: neq; enim hic quicquã de oryge apud Horum, apud quem in vetustis codicibus manu scriptis ὄρυγα, non ὄρυγα, legas. Et eodem cap. vulgati etiam codices habent τὸ μόνον ἢ πλωῶν, quod satis manifestum facit, de aue, non de quadrupede hæc dici. Ea verò de causa impura Coturnix

turnix habebatur, quod quotiescũq; Luna oritur, inauspicatos clangores excitat aduersus eã, non quæ Deum saluere iubeat, aut laudatione prosequatur, vt Solem gallinacei, sed manifestissima det indignationis aduersus eã signa, quod apud ipsos magne dabatur impietati, cum summo Lunam cultu prosequerentur. Ante omnia autem terram fodicat (ita intelligẽdum, βίῃς γὰρ ἐμπεδοῖσις ἀπὸ τῆς σικώλεπαι ἀπορύτου πλω γλω) pupillasq; sibi

identidem conscribillat, vtpote quæ indignè ferat Lunam apparere, quam neq; quidẽ intueri patitur, atq; eadem facit in ipsius Solis tam diuini astri exortu: qui mos nonnullis Æthiopum nationibus in Solis ortu, quem velut hostem maximè reformidant, & ne spectent, in loca palustria fugientes, vbi non alia fruticum aut sylvarum copia fuerit, ibi delitescunt, Deum omni execratione prosequentes. Antiqui verò reges (namq; non nisi sapientes eligi solitos tum temporis, satis constat) cognita Coturnicis natura, quæ verũ horoscopi signaret emersum, animalis istius opera tanquã gnomone quodam vtebantur: nõ ociose in id intenti, certũ exortus ipsius punctum deprehendebant. Quapropter sacerdotes solum hoc animal ex volatilibus quæ ciborum vsum præbent, nullo tamen mactationis honore illi habito, comedebant, vtpote quod contentionem quandam (desideratur enim ἀντιδρῶν vulgatis in codicibus) præ se ferre videretur aduersus præcipuum Deum suum.

PERDITISSIMA MALIGNITAS.

Eadem auis in solis, vbi libenter habitat, locis, si quem limpidualæ aquæ fontem adinuenerit, simulac biberit, aquam reliquã rostro pedibusq; corrumpere, luto sanq; reddere, puluere etiã in eam ingesto, nititur, ne cuipiã alteri animal ad potũ appetatur: quæ quidem maligna, improba inuidaq; Coturnicis natura Ægyptijs argumentum dedit, vt malignum hominem per eius hieroglyphicum notarent. Eiusmodi verò morum impuritatem eodem modo damnat Ezechiel quarto supra trigessimũ capite, dicens: Et cum purissimã aquam biberetis, reliquam pedibus vestris turbabatis. Sedenim Ægyptios non tam maligni in alios mouere mores, quos in turbãda Coturnix aqua profiteatur, quã ipsa aduersus Lunam impietas, et ingrati animi significatio, cum tot à Luna sint animãtibus omnibus beneficia, de qua generatio, & alimenta rerum, quotquot & hominum & brutorum vsui necessaria sunt. Nam quantum ad turbationem aquæ pertinet, animalia quædam sunt, quæ turbulentam & crassam suauius bibunt, vt Cameli, qui ne ex fluuio quidem prius hauriũt, quã pede protrita terra aquã spissiore effecerint. Neq; aliter potu gaudent Elephanti quoque, sed in ne imaginis suæ toruitate terreãtur, turbidam bibunt. Verè autem Coturnix Alcibiadis magistra fuit, qui dato Pericli consilio de ratione potius non reddenda, tràquillam ciuium suorum quietem perturbaturus esset. Nam cum iam primas in republica partes occupasset admodum adolescens, forteq; sententiã in Senatu de re seria diceret, ex eius sinu Coturnix euolauit: quæ tamen totius Senatus cursitatione capta, Alcibiadi, non sine venatoris ambitione, fortè etiam præmiõ, reddita est. Quantum verò pertinet ad alitis huius estitationem (vt hoc pro corollario subiiciamus) non defuere Medici qui eas à mensis summoerẽt, tum quia veneni semen illis gratissimus cibus, cum propter comitalem mor-

bum, quem, vt Plinius tradit, folę animalium sentiunt præter hominem, eaq; de D
causa veratrum appetere feruntur. Aristoteles tamen hominem tantum comi-
tiali morbo tentari ex omnium animantium genere asseuerat, Problematis. Sed
enim Plutarchus capellas quoq; comitalem sentire profitetur. Quod verò de
veratro dicebamus, ita apud Lucretium legas:

Præterea nobis veratrum est acre venenum,

At capris adipēs, & coturnicibus auget,

Et Ouidius ad venenum spectans:

Eccē coturnices inter sua prandia viuunt,

Forſitan & fiunt inde frequenter anus.

Nam vt in Serpente dictum, excogitatum est in morbis desperatissimis viperas
edendas dare, vnde nō modò salus, sed vitæ etiam subsecuta sit longitudo. Cur
verò Phœnices Coturnicē Herculi sacrificarent, causa est, quòd in fabulis eū ab
hac alite feruatum aiunt: hunc enim Iouis & Astreæ filium in Libyam profectū,
à Typhone occisum esse autumāt, Iolaumq; Coturnicem eius naribus admouisse,
cuius odore fuerit in vitam restitutus: & ne mendacio locuples abesset testis, B
vulgatum est etiam dicitur, ἡγορῆς ἑσπασεν ἡγαυλῆν ὄνι καρπιδόν, Fortem Coturnix sospi-
tauit Herculem. Alij eum dicūt eius alitis esu à comitiali morbo, quo insigniter
laborauit, liberatū esse; quo si tentantur & Coturnices, facillè fieri potuit vt sym-
pathiæ vi aliqua, tacitave atq; incognita naturæ potentia, vel nidore viuæ, vt
nonnulli ponunt, alitis vstulata, uel esu potius, morbi genus id fugaretur, atq;
ita Hercules vitæ redditus fuisse videretur, quod est vero similius. Sed ne, Vir
clarissime, te magnis & assiduis Reipublicæ negocijs detentum vltèrius demo-
rer, mira hæc minimè videntur esse, quia variis medicina modis prodest, noxia
modò per similitudinē cognationemq; naturæ deducendo, modò per dissensio-
nem cōtrariamq; vim expellendo, modò sensim abrodendo, modò per dissolu-
tionem mitigando, alijs atq; alijs inuentis, quæ salutaria quis nouit, adhibendo,
vt tam contraria quàm cōsentanea pro morbi qualitate prodesse comperiātur.

PIERIVS VALERIANVS AD THOMAM

MILIARIVM BELLVNEN. DE IIS QVÆ PER F

Struthiocamelum & minutiores aliquot aues signifi-
cantur ex sacris Ægyptiorum literis.

*O*ntenderam superioribus diebus ab Leonardo patre tuo, ne te assiduitate
tam pertinaci, tandiu literarum studijs insensescere permetteret: id enim è
re tua fore, & ad salutem tuam facere plurimum arbitrabar, si feruor il-
le adolescentiæ tuæ aliqua ocj interpositione cohiberetur: proinde aliquid
comminisceretur, quo tu Venetijs apud nos per geniales hos dies, quibus vin-
demia celebratur, aliquam laboribus tuis quietem interponere cogeres, vt aliquando nobis
cum amœniori cuiuspiam rete concederes hilaritati, paulo post ad lucubrationes tuas alacrior re-
diturus. Non enim animus sine fultura corporis sustineri potest. Neque mihi satis placet, quòd
Platonem illum tuum aiunt spontè atque ex animi sententia Academiæ locum minimè salu-
brem delegisse, vbi philosophantium apud se corpora macerarentur, debilioraq; fierent: siue mea
hæc semper fuit imbecillitas, & ad hanc vsque ætatem natura spontè valetudinaria: siue per-
suasum habeam incommoda corporis studiorum profectui plurimum officere. *Quantam
enim*

A enim ego hinc iacturam fecerim, sum mihi met ipse conscius. Et quantum cæli huius patrij beni-
gnitas mihi contulerit, ipsa iam minus cadauerosæ facies, quam attuleram Roma, facile poterit
indicare: è tristi quippe quodam senio in prospera, vitidam firmamq; virilitatem transmutata.
Sanè hinc ad vigiliarum perseuerantiam, & legendi scribendiq; labores tolerandos longè ala-
criorem factum me sentio. Tu quod magis probes, quidq; tibi magis conferre soleat, ipse videris,
dummodo valetudinis atq; firmitatis ratio in primis habeatur. Fecit autem ille, vt omnibus in
rebus festiuissimus est, quod depoposceram: tu verò respondiſti, venturum te libenter, si modo per
dies hos, quos in patria consumpturus esses, vellem ego tecum quotidie vel venatione, vel aucupio
exerceri. Accepi conditionem, quantum ad aucupia pertinet: ac ne me imparatum deprehen-
deres, ne ve vlla nos tempestas, aut casus, ne minus res cum auibus esse posset, inturbaret, auia-
rium varijs alituum generibus instructum comparavi, idq; totum tibi, ludòq; tuo destinaui. Tis
cum veneris, quid factururus sis vide, simulac conuiuium ex eis instruere constitueris, vtrum sim-
plices has carnes, sine vlla peregrina iucunditatis aspergine, sine Apitiano vllò artificio sis appo-
siturus: an, quia nonnulla forsitan satua, & sine succo videbuntur, hæc condimenta illa aroma-
taria Venetijs allata sis adhibiturus, ea verò quam suauia, quam odorata, quam preciosa. Pro-
pera igitur, vt quando per Ægyptum aucupia nostra sumus exercituri, apud Cleopatram sa-
cias nos cœnitare. Ego enim macellum depeculabor, & patinarum struces apparabo, tu corolla-
ria & secundas mensas addere collatitio illo, vt consueueramus, more non graueris.

DE STRUTHIOCAMELO.

*F*ACILE quidem meminisse potes, optime Thoma, quo die Ca-
rolus v. Imp. à Clemente VII. P. M. Bononiæ coronam accepit,
sacrificij genus quoddam à Germano milite media platea procu-
raturum: interfuisti enim rei gestæ, cum bouem maçtauerunt, cuius
vterum exenteratum, varijs alituum generibus, aliorumq; esculen-
torum farciminitibus compleuere, lætum hilaremq; diem ex his omnibus vnà
toſtis celebraturi. Ita nos nunc facturi videmur, qui Struthiocamelum, visendæ
magnitudinis alitem, minutioribus plerisq; auiculis in eius aluum ingestis con-
farcuimus. In collatijs verò nostris cœnis illis, quas post relictam Romam pa-
triæ redditus, tæcè sodali iucundissimo reperto proposueramus, singula tantum
C singulis ciborum genera per sortem educebantur. Noſti multa eius multiplici-
tatis esculenta à conuiuis excogitata, vt legi fraus fieret sumptuariæ, quæ inter
nos sancita fuerat: res enim varig sub vno vel farinaceo integumento, vel oma-
si cuticula deliteſcebant, sed non id ganeæ, verum hilaritatis causa. Quare cum
hæc fieri soleant in ludum, nos quoque ludum boni ominis causa profecuti, in-
genti illi minores alias aues ingessimus. Maxima ea omnino auium, si modò
auis appellanda est, cui plumæ tantum sunt, non tamen volatus: cui crura pe-
desq; atq; vngulæ non forma tantum, verum etiã magnitudine propemodum
bubuli. Sed hæc alijs disputabunt, nos plumatum alatumq; animal in volucrum
ordinem interim admittemus.

I V S T I T I A.

*H*uius sanè pennæ, quoniam præter aliarum auium morem æquales omnes
inter se sunt, iustitiam & æqualitatem erga omnes significant, vt apud Ho-
rum habetur. Plurimus verò earum vsus ad conos bellicos, & galeas adornan-
das, tam apud veteres, quàm apud nostros: cuiusmodi illæ sunt quæ in eo numo
habentur cuius inscriptio, TI. CÆSAR DIVI AVG. F. AVG. P. M.
F iij

TR. POT. XVIII. Ibi enim pinnae huiusmodi in quodam sero sitae sunt supra frontem sigilli, cui subiecta est in inscriptio, IVSTITIA. Num̄ Bononiae vidi apud Io. Achillinum. Ibidem apud Alexandrum Calcinium solum Iustitiae caput in numo est, cum eodem pinnarum aequalium gestamine, iisdem litteris, quippe, IVSTITIA. Sedenim vt ad alitem reuertamur, quoniam Struthiocameli stolidi adeo sunt, vt cum colla fruticibus occultauerint, latere sese existiment, succurrit Carneadis disceptatio, qui Iustitiam nihil aliud esse quam meram insaniam profitebatur.

PINNÆ IN MOENIBVS.

AD eiusdem speciei similitudinem murorum summa fabricari solita, causam dedere vt pinnae vocarentur, ab ijs, vt Varro ait, quas insigniti milites habere in galeis solent, & in gladiatoribus Samnites. Hinc intelliges de armatura Samnitium, quae alibi apud Varronem & Plinium legeris.

ANē si quis Aegyptiorū more elementorum concordiam indicare voluerit, nō imperitē picturam eam proponet, quam ipse rerum opifex per animalia id praeseferentia, cōsiderandā proposuit, lutram scilicet, vel eius loco marinū vitulum, Struthiocamelum, & hominem, vno vinculo religatos. Lutra siquidē, & vitulus marinus, media sunt animalia inter terrestria & aquatica, vinculumq; illud ostendunt, quo terrae applicitae sunt aquae, suisq; coercentur finibus: quia diuina prouidentia cum arenā terminum maris posuisset, leges etiā imposuit aquis, ne fines transgredierentur suos. Struthiocamelus autem ambiguus est inter terrestria & aëria: verē enim volucris non est, quae nequaquam à terra, vt volucris, attolli potest: pennae autem alaeq; illi ob id tantum à natura datae, vt cursum adiuuent. Crura verò, vt dictū, bouilla propemodum, vngulaeque bifurcas habet. Deniq; inter elementa omnia, & cœlū ipsum, homo intermedius est constitutus. Ita per huiusmodi picturam tota ipsa rerum machina describitur.

ELEMENTORVM concordia.

MVLTI VOLVS.

Diuinae litterae Struthiocamelum pro multiuolo homine, & certi nihil sibi adsciscite ponunt, videlicet qui sacre adscriptus militiae, profanis tamen negotiis implicetur, ijsq; tantum tractandis occupetur. Nam quod alatum est, contemplationem refert & excubitat: sed propter vasti corporis magnitudinem tollere se humo nequit, alis tamē, vt dicebamus, ad cursum vitur. Quod pedes bouillos habet, terraeq; semper adhærescit, quae terrae sunt significata suscipit: ita enim videtur Hesychius interpretari. Quod verò ad animalis huius ingressum attinet, tametsi volare nequit, perniciosimē tamen currit. Struthiocamelos, ait Xenophon, quos apud Euphratem Cyri milites offenderunt, à nemine capi potuisse: tam longē enim modò pedum pernitate, modò alarū quasi velificatione procurrebant, vt statim equites desperata praeda insequi desisterent.

HÆRETICVS.

QVod verò superius diximus ex Hesychio, Eucherius quoq; per animal huiusmodi haereticum hominem significari tradit, qui habere quasi videtur sapientiae pennas, volare tamen non potest.

HYPOT.

HYPOCRITA.

AEVcherius idem ait de hypocritis dictum ab Esaia: Erit cubile draconum, & pascua Struthionū. Parit siquidem oua Struthio, verum, vt alibi diximus, neq; illa incubatu fouet, neque pullos nutrit. Ita hypocrita, quamuis recte alios admoneat, & recte faciendi viam addoceat, nullos tamen filios per vllum bene actae victae exemplum generat. Hinc lobes clamat: Struthio in terra relinquit oua sua, & obliuiscitur quod pes ea sit conculcaturus.

INSIPIENTIA.

ADhaec, vt paulò antè dicebamus, genuina illa animalis stoliditas effecit, vt imago Struthionis caput intra frutices abscondentis, insipientie hieroglyphicum haberetur, vt pote qui cum auium sit grandissima, ita vt altitudinem equitis equo insidentis excedat, si tamen colla tantum frutice occultauerit, latere se totam existimet, cum reliqua magna admodum corporis moles in aperto relinquatur. Ita dum in capite secuta est, diceret Tertullianus, nuda, qua maior est, tota cum capite capitur. Diodorus tamen id à Struthiocamelo non exstipore fieri contendit, sed quia sit sibi conscius habere se caput admodum debile, occultare id quamprimum studeat.

DE VESPERTILIONE.

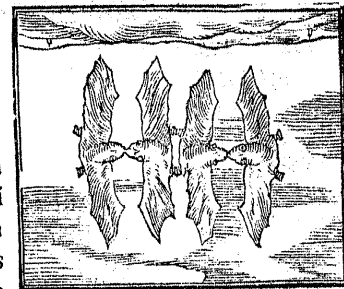
Onstrosa quoq; est Vespertilionis effigies, multaq; in se mystica continet hieroglyphica.

AB EXILI FORTVNA IN ALTVM ERECTVS.

PRæcipuūq; illud apud Aegyptios fuit, vt per animal huiusmodi significaret hominem qui debilibus & exiguis viribus siue nobilitatis, siue fortunae, siue etiā ingenij præditus, ita tamen repente emerferit, vt non se tantum humo sustulisse, sed subito volatu elatus in sublime ferri videatur: cuiusmodi exemplorum plena Roma semper fuit. Vespertilio siquidem licet pennas non habeat, sola tamen membranula fretus volat, ita vt difficulter distinguas, si ne auis, an mus. Quare apud mythologos argute vafreque duas eludit mustelas, dum se alteri auem, alteri se murem venditat, atq; ita capitis periculum euadit.

MLrum verò illud inter hoc tam brutum genus, quod tanta se humanitate completuntur, vt nulla conuenientius specie figurave officia mutua describas quam per Vespertiliones alterum ab altero catenatim dependentes. Habet enim id genus mutuā inter se quandam benevolentiam, saepeq; veluti catena quadam contexta, si qua vlli vis inferatur, mutuò sibi coherent, imbecillitati suae opem sibi inuicem afferentes, visaq; sunt alia ab alia alarum hamis vnus ad alterum porrectis pendentes, longum veluti funem produxisse.

OFFICIA MUTVA.

NUTRICATIONIS FACVLTA S.

Mulierem iisdem sacerdotes lactis vbertate fecundam & bene nutricatem significare si vellent, eandem ipsam alitem pingebant, quippe quae sola volucrum & dentes & mamillas humanis similes habet, lacteq; nutrit pullos, v-

beribus mulierum in modum admotis. Nam Aegyptij ab ijs quæ in vnoquoque genere reliquorum naturam aut mores excederent, significationum suarum argumenta desumebant. Quod verò ad mammas pertinet, Græci hanc alendi felicitatem indicaturi Dianæ simulachrum mamosum effingebant, cuiusmodi illud fuit quod Ephesi tandiu tanto concursu visitatum, eamque Latini ea de causa multimammiam appellarunt, cuius exempli multa hodie Romæ vetusta signa conspiciuntur. Minime verò pretereundum est, hoc loco in impressis exemplaribus Hori perperam legi, Γωρλίον. Ἡλιάζωον καὶ κρητὸς ἀναγρέφουσι βολόουλοι ζωρλοφίον, περὶ γοῖα ζωρλοφίον, cum ex manu scriptis codicibus antiquis & historia ipsa legendum sit, βολόουλοι ζωρλοφίον, vnde περὶ ἀπὸ λίου ἔχουσαν ὀδόντας καὶ μαστὸς ζωρλοφίον; hoc est, Volentes pingere, Vespertilionem identidem dentibus & mammis predictam pingunt. Inde sequitur pro red ditione causæ, αὐτὰ γὰρ μόνη τῶν ἄλλων ἠλωαὶ ὀδόντας καὶ μαστὸς ἔχει, siquidem sola ea ex omni volucrum genere, & dentes simul & mammas habet. Quorsum enim dentes & mammae ad turturem alitem minime monstrosam?

L V C I F V G A.

Quod si hominem latebris & occulto secessu gaudentem, vel qui rei cuius piam metu percussus in apertum minime prodire audeat, significare vellet, formicam & Vespertilionis alam adpingere consuevit. Aiunt siquidem eam esse inter Vespertilionem & formicas naturæ discordiam, ut si ala tantum Vespertilionis formicarum cauo admota fuerit, nulla earum foras progrediatur.

M O R A.

Quinetiam sunt qui tradant credi solitum, formicam eò nunquam exire quò Vespertilio vel semel accesserit: atque ideo formicam sub Vespertilionis ala positam, & moræ & tarditatis aut impedimenti significatum habere. Transit & ad columbas huiusmodi sympathia, quia ut Florentinus libro de re Rustica ait, colubæ stationem minime deserunt, si Vespertilionis caput supra turrim posueris.

I N S C I T I A.

Cognitionem alibi per lumen significari diximus, unde etiam dare luci, pro declarare & edocere, sæpe legimus: contra verò inscitiam per tenebras intelligimus, unde hallucinari pro decipi per ignorantiam. Quoniam verò Vespertilionis ea natura est ut tenebris gaudeat, neque lucem ferre possit, diuinæ literæ dum Vespertilionem à sacris summovent, ἰσολλυομαδς eum intelligunt virum, in quo nullum disciplinarum, aut veræ institutionis lumen effulgeat, explodi debere. Alioqui apud Eucherium Vespertiones in diuinis literis idolorum monstra sunt. Propheta: Ut adoretis talpas & Vespertiones. Sunt etiam cogitationes immundæ, quas improbi daemones ingerunt, ut idem sentit.

S E C V R I T A S.

Neque desunt qui securitatem indicaturi, Vespertilionem inuerso capite pingant: is enim circumlatus domui viuus, & super fenestram vel in hyperthyro, aut ipsi in valuis inuerso capite affixus, maleficorum amuletum creditur, Plinio etiam id tradente, quod ad hæc usque tempora plerisque locis factitari videmus. Contra verò, si quis eam amoliri arcereque ab ædibus velit suis, platani folia suspēdat. Africanus enim in his quæ de agricultura conscripsit, Vespertilionem eò non ingredi tradit, vbi arboris huiusmodi folia suspēsa conspexerit. Pro corollario addam, occidit eas hedera suffumigata. Nam eas qui sustulisse se profiteri signo aliquo velit hieroglyphico, Vespertilionem faciet hederae folio insidentem. Nam Aleithoe Leucothoeque sorores apud Ouidium, spreuisse Bacchi sacra finguntur, eaque

A eaque de causa in Vespertiones mutatae, unde suffitum hederæ ita exhorrent, ut eo etiam necentur.

I M P V R E M E N T I S H O M O.

Hesychius ait eam hieroglyphicum esse hominis, qui sero & parca fidei documenta susceperit, inque illis mente non satis firma versetur, sed in ambiguo omnia reponat, neque sciat de terra sua exire, sed in quibus genitus est latebris libentissimè delitescat: Christianus demum sit, sed parum fidelis: sero enim Vespertilio prodit, sub ipsum quippe crepusculum vespertinum, atque vbi tribus aut quatuor spatiolus volatū exercuerit, à noctis tenebris occupatur: neque longè fertur, sed supra circūque tecta semper volitat, cum Abrahamo Dominus peregrinationem indixerit, terra in qua alitus erat, quamque inhabitabat, derelicta, pristinam scilicet imbecillitatem & crassam originem nobis posthabendam admonens, perinde ac etiā separari nos à parentibus, & sequi Dominum doctrina monent Evangelica. Vespertilio demum vtrum ales an musculus sit, extat in ambiguo, cum, ut paulò antè diximus, ipsemet in fabulis persuadeat gallos esse murem, B catto verò alitem. Volat quidem, non tamen pennis, sed membranulis innixus: neque pluma, sed pilo, atque eo quidem murino, vestitur. Ita homines plerique volatu qualicumque præditi, baptismatis tantum tinctum assecuti, apud catholicos Christum fatentur Petrum Ecclesiæ specificè præposuisse, apud hæreticos impudenter delirant atque preuaricantur: apud Iudæos Christum rident, apud Mahumetanos tam Iudæos quam Christianos incessunt, impurissimum hominum genus, non modò Vespertilionibus perquam simile, sed cui meritò etiam τὸ πορνεῖον nomen inditum sit, abominabile id quidem, & omnibus abhorrendum.

D E O T I D E.

Tardas Græci dicunt, quas aues Tardas Hispania, damnatas in cibis, propterea quòd ossibus eius effraçtis teter odor ex medulla ad tædium usque extemplo sequitur. Sedenim Xenophon earum carnem ait multò suauissimam. De tarditate idem tradit, & faciles captu asserit, quò nihilo quàm per dices longius prouolent, celerrimeque fatigantur. Aegyptij sacerdotes hanc quocumque hieroglyphicis adnumerarunt.

I M B E C I L L V S F O R T I O R I A S S U R G E N S.

Quippe si hominem imbecillum, qui ferociori potentiorique assurgeret, ac in rebus gerendis sententiasque dicendis primas illi partes cederet, significare si vellent, aut ita faciendum admonere, Otidem auem, & equum adpingebant: illa siquidem simulac equum aliquem in conspectu habuerit, nihil quicquam contacta, illum quadam veluti venerationis ostentatione excipit, circumque volitando & subsequendo deducendoque, officium facere quodammodo videtur.

N I L A L T V M S A P I E N S.

Cum verò Otis omnino auis sit, animi est identidem signum: alatus enim animus passim apud Platonem. Sed hæc animum indicat ignaui ac stupidum, quippe quæ tarda est, corpulentiaque adeo grauis, ut vix sese terra attollat: ita ter-

reni etiam affectus, quo quispiam detineatur, indicium est, quippe qui nihil subli-
me sapiat aut meditetur.

C O N T V M A X.

AT si quis contumacem aliquem & monitoribus asperum, ab omnibus bono-
opere alienum, hieroglyphico referre voluerit, apte Otidem & canem pin-
get: nulla enim avis canem exhorrescit præter Otidem, quæ suæ sibi conscia tar-
ditatis, simulac canem conspexerit, aut latrantem audierit, statim arrepta fuga se
condit in latebras. Per canem autem suo commentario sacerdotem præcipue signi-
ficari diximus in templis concionantem, de diuinis, de pietate, reliquisque bonis
moribus differentem contra impios scilicet & improbos oblatrantem. Eum igitur
qui subfugit & sacerdotes, ingenio plurimum contumaci esse consentaneum est.

D E A L C E D O N E.

Alcedonem, quod hæcenus viderim, Ægyptij non posuerunt: ea ve-
rò apud Italos sua habet significata.

T R A N Q V I L L I T A S.

QVorum vulgatum illud est, per Alcedonis nidum rerum quarumli-
bet tranquillitatem indicari: mare siquidem per dies circiter quatuordecim, qui-
bus auiculæ illæ nidificant in littoribus incubantque, mira pacari serenitate com-
pertum est. Est verò nidus ille miro artificio ex pisciculorum osculis & spinu-
lis contextus, ad gladii cuiuslibet ictum incolumis, figura cucurbitæ, præter ve-
num perexiguum cauum, qua ingrediendi & exeundi sit parentibus aditus, cæ-
terà conclusis.

I V S T I T I V M.

TRansit & ad res civiles figuræ huiusmodi significatum: nam hæc ad maris varie-
tates accommodantur, est enim iustitij monumentum: ideoque à Plauto dictum,
Alcedones esse iuxta forum. Ad suspensas enim fori procellas, fluctuationesque
& turbines, hoc aptissime refertur. Nam & Horatius mersari se ait, si quando
res agere adlibuerit, ciuilibus vendis. Ita dies Alcyoniæ dicuntur, quibus fora
conticescunt. Sunt verò dies Alcyoniæ, ut luculentissimo carmine Simonides
tradidit, septem ante brumam, dum scilicet incubat: & septem à bruma, postea
quam pulli exclusi fuerint: quibus quidem diebus ea tranquillitas non semper
nostris locis, in Adriatico quippe sinu, contingit, necque etiam Tyrrena ora, at in
Siculo mari ferè semper. Fit verò bruma, ut Hesiodi interpretes scripsere, mense
Ianuario, quem in honorem Bacchi Lenæum ipsi vocant: & eo mense à Latinis
Brumalia celebrari dicunt, quod Bromus Bacchus appelletur. Sedenim Traiani
temporibus, quod de ætate sua Plinius profitetur, ad VII. calend. Ianuarias fuit,
quo die natus est nostræ salutis Assertor. Accidit autem bruma, tresque cardines
reliqui, in octaua singulorum, Capricorni, Arietis, Cancris & Libræ, quæ diutur-
nitate temporis ob minorum aliquot neglectam intercalationem, minimè nunc re-
spondere cõperias: nam octaua Capricorni, circa vigesimam est nunc Decembris
diem. Sedenim hæc perpendere Astronomorum diligentiam dimittamus.

C O N S V E T V D I N I S R A R A E H O M O.

Alcedonem præterea pingebant quotiescunque vellent hominem raro pro-
deuntem, & minimo temporis momento cum hominibus versatum signi-
ficare. Alcedonem siquidem videre est omnium rarissimè: ferè enim circa Vergi-
liarum occultationem, brumamque ipsam apparet, & ubi primum per portum non
plus

A plus quam nauem circumuolauerit, statim abit, ut nusquam præterea conspiciat:
de quo apud Stesichorum latius. Causam huius nidulationis hyberne querit Al-
bertus, eam esse suspicatus, quod auicula ea rara adeo sit textura, ut æstate propter ni-
miam corporis ariditatem progenerare nequeat, hyeme verò obturatis præ fri-
gore poris, humidiorisque effecto corpore, fiat ad conceptum idonea. Non dissimu-
larim hoc loco quod Antigonus ait, Alcedones ubi senescunt, Cerulos vocari.
Verum Aristoteles discernit inter se diuersas, Alcedonem, Cerulum, & Cornicem.
Sunt qui harum mare Cerulum vocent, idque verum esse tradunt interpretes Theocriti.

D E C V R V C A.

Sunt pleraque de quibus Ægyptij parum, alij multum locuti sunt, quæ ta-
men quoniam Ægyptiacis commentis non dissimilia sunt, in Struthioque
camelum hunc infarcienda videntur, atque in his Curuca, & Cuculus.

A L I E N I F I L I I P R O S V I S E D V C A T I.

DE quibus vulgarissimum apud omnes scomma, hominem per eam signifi-
cari, qui filios adulterinos pro suis pascat. Cuculus enim Curucæ absum-
ptis ouis, in eius nido sua potissimum oua ponit, utpote qui se ignauum minimèque
idoneum agnoscat, qui possit pullis necessaria comparare. Suæ igitur sibi con-
scius imbecillitatis, eam in rationem ad prolis suæ tutelam, quippe qui omnium
auicularum iniurijs sit expositus, vereaturque ne si nidum struat, minimo inde ne-
gocio depellatur, idcirco ad alienas confugere opes pergit. Curuca itaque oua illa
fouet & excludit, atque educat pro suis. Aristoteles, si modo legitimum est id opu-
sculum, De mirabilibus auscultationibus, accidere hoc in Helice tradit: addit &
in palumbium aut turturum nidis oua ea deponi.

D E C V C V L O.

M I N I M A Q V A Q V E D E R E T I M I D V S.

Cuculus quia timiditate maximè omnium auium excedit, adeo ut à mi-
nimis quibusque auiculis conuellatur, easque præ metu fugitet, comen-
ti nonnulli sunt, hominem minima quæque expauescentem, per alitis
huiusmodi picturam significari. Vnde conuicia illa, siue quempiam

Cadulteræ vxoris maritum dicere volumus, siue ignauum, siue stupidum, aut nul-
lo animo præditum hominem notare, Cuculum appellamus, ut apud Hora-
tium Sermonibus:

*Tum Prænestinus falso multumque fluenti
Expressa arbusco regevit conuicia, durus
Vindemiator, & iniectus cui saepe viator
Cessisset, magna compellens voce Cucullum.*

Solent, inquit Porphyrio, leuia rustici circa viam arbusca vindemiantes à via-
toribus Cuculi appellari: tum illi prouocati, tantam verborum amaritudinem in
eos effundunt, ut viatores illis cedant, contenti eos Cuculos iterum atque iterum
appellasse. Ego cum Octobri mense Roma Neapolim proficiscerem, in eiusmodi
dioclos incidere, per continuam diem conuicijs huiusmodi delectatus. Quare cum
Acrone dicere possumus, hoc autem ipsa re nouimus, quemadmodum viatores
quos in itinere vindemiatore per agros conspexerint, conuicijs agitare gaudeant,
illique ita respondere, ut Cuculum eum appellent quasi pigrum, ignauum scilicet
ac nihili hominem. Sed hoc parum est, & quod à Porphyrione dicitur, subfrigi-
dum: hodie siquidem res agitur calumnijs etiam vehementioribus: viatores

enim eos nunc Pulterones, nunc Cornutos, nunc alij atq; alij conuicijs inest. D sunt illi contra, siue ciuis, siue magistratus, siue rex ipse occidere ceperit, omne opprobrij genus regerunt, tegendisq; reiectis turpissima quæq; minitantur, præsertim si cellisimis, quæ frequentes tota regione sunt arboribus infederint: quamuis id impune toto agro Campano Neapolitanoq;, tempore vindemiæ licet, ne quid Liberi libertati detrahatur. Atq; hoc illud est quod Flaccus ait, Durus vindemiator & inuictus, cui sæpe viator celsisset. Quoniã verò species Cuculi certo anni tempore non multum differt ab accipitre, locus fabulæ datus, quã in Arati vita Plutarchus refert. Ipsa enim inducitur minores auiculas percontari, quare fugerent se conspecta, quæ nullam præ se ferat ferocitatem: quoniã, responderunt, suspicamur te aliquando futuram accipitrem.

TRANSMTATVS.

Possumus igitur hominẽ qui vel mores, vel effigiem ita commutarit, vt alius penè videatur, per eandem hanc auem significare. Ea enim figurã immutare creditur, & in aliud transire genus, cum inter accipitres omnino numeretur, licet vnguibus sit haudquaquam aduncis, neq; capite accipitri similis, sed colore tantum, rostro quoq; magnitudineq; columbino potius quàm accipitrino.

PVLICVM DEFECTVS.

Alij porrò quoniam Ægyptios animaduertent de pulicum defectu describendo sollicitos fuisse, quippe origanum in eo significato proposuerat, addidit ipsi Cuculum & humanũ vestigium, qua specie pulicum exterminatio nem indicarent. Ferunt enim, quo quis loco primũ audiat alitem illam, si dexter pes circumscribatur, ac vestigium id defodiatur, nõ gigni pulices vbicunq; puluis eo vestigio compressus, sparsus fuerit. Hæc obseruarunt Magi. Pulicum verò nuncupatione, humiles sordidæq; curæ sunt intelligendæ, quibus impliciti vitam agimus anxiam & inquietam. Multa enim, licet ea pingere aut sculpere insanientis vaniq; sit ingenij, ob exiguitatẽ, quæ minus repræsentari potest, vsu tamen loquendi frequenter vsurpantur.

IVNO.

Paufania vbi opera ea recenset quæ Mycenis spectatu digna viderentur, in sceptro, quod in Iunonis manu erat, Cuculũ insedisit dicit, caq; de causa signum ita fieri solitum q; Iunonis desiderio Iupiter aliquãdo in eam auiculam se cõuerterit: tam inania illi de dijs suis cõminiscebantur. Quinetiã locum Coccyũ appellatũ autores celebrant, in quo Iupiter in Cuculũ sit mutatus. Apud interpretes Theocriti ita leges, Iouẽ Iunonis cõgressum appetisse, rẽ tamen occultare voluisse: mutatũ itaq; in Cuculũ, abisse in montẽ qui tũc Thronax, postea verò Coccyx appellatus est, eoq; & Iunonẽ concessisse, quæ simulac affedit, Iupiter in eius auis effigie ad eã aduolauit, scq; in eius genua proiecit: repulit hunc Iuno excusso peplo, at ille statim mutata facie acceptus ab ea est. Hinc apud Argiuos Iunonis simulachrũ in throno collocari, in manu verò sceptrum poni, supra quod Cuculus, O lepidos & otiosos deos, qui puerilibus his nãnijs delectarentur: sed longè magis ineptos, qui talia scriptis mandare non erubuerunt.

NVPTIÆ.

Cum verò vincula iugalã curæ sint Iunoni, putarim ego boni ominis causa Cuculum deæ dedicari solitũ: boni est enim augurij Cuculus, nostricq; solent ex eius cantu ducendæ vxoris tempus percontari. Caro autem eius si in cibum autumnali tempore veniat, cæteros saporis exuperat.

V E R.

VERNVM TEMPVS.

St & verni temporis signum Cuculus, id quod vel imperitæ innotuit plebeculæ. Porrò nuncium cum veris ponit Hesiodus:

ἦ μὲν κίκυλὸς κικκὺν ἔειπεν ὅτι περὶ τὰ θύλατα

Ut cantum audieris quem reddit ab ilice coccyx.

Tunc enim exulare hominem dicit, quia verum eo nuncio veris aduentum intelligant. Pistoherus apud Aristophanem, Auibus, vbi Cuculum Ægyptijs imperasse dicit, tam eos ait quàm Phœnices ad cantum huius auiculæ, tanquam ad imperium triticum & hordeum demetere solitos: tempestiuor enim apud eos mensis, quàm in Græcia & in Italia sit.

DE CAPRICIPITE.

AGELASTOS.

Ominem qui nulla iucundiore consuetudine posset ad risum allici, quod eius expers esset, veluti Socrates fuisse fertur, ostendere si velent, Capricipitem auem pingebant, quam liene omnino carere tradunt: in liene verò sedes est risus, veluti amoris in iecinore, libidinis in lumbis, iracundiæ in felle. Eaq; de causa dictum, columbam summam significare mansuetudinem, quod bile careat.

DE VPVA.

FERACITATIS PRÆCOGNITIO.

Pupam Ægyptij cum pinxissent, præcognitã vindemiæ feracitatem, siue lætum ac plenum vindemiæ prouentum indicabant, lætitiã sci licet aliquam affuturam, vt in Vite latius explicatur. Quia si ante vindemiæ tempus valde clangere audita fuerit, nimirum vini redundantiã prænunciare creditur.

EBRIETATIS REMEDIVM.

Hominem verò ebrietate laborantẽ, ac sibi remediũ cõminiscentem, significare cum vellet, Vpupã & Capillũ Veneris herbam pingebant: Vpupa siquidẽ vis vescitur immodicẽ, ita vt plerũq; inde ebria fiat, ac simulac se tẽtari sensit, Capillo Veneris decerpto efficacissimẽ sibi medicatur. Herbã hæc Græci vocant, *ἄμφη μὴ θραίνεα*, hoc est, eo quod minimẽ marcescat, neq; quidem si aqua perfundatur, immergaturve, neq; bruma putrefit, vt herbæ reliquæ. Summouent autem Vpupam diuinæ literæ, quam piorũ mensis inferri nolunt, querulam quippe volucrem, lugubrẽ atq; luctuosam, quæ nihil vnquã nisi mcestum & triste meditat. Vnde per alitis huius hieroglyphicum, hominẽ vitijs deditum intelligunt Theologi, propterea quod nemo magis querulus, magisq; mcestus assiduc est, q; vnusquisq; vir improbus atq; flagitiosus: sollicitat huc admisorũ scelerũ cõscientia, vel inquietũ exercet admittendorũ cupiditas & impotentia. Nam si tumore superbiæ turgescat, quæ illi vnquã hilaritas aridebit: Fastu cruciatur assiduc, neque vllos tantos putat honores, qui quod affectat explere possint. Repulsam passus est, infelicissimũ se mortaliũ putat. Auarus est, si iactu ra quantulacunq; fiat, vicem deplorat suam: si prædam cui inhiabat elapsam videt, miserẽ cruciatur. Quid iracundus? an non statim vt incensus est pœnas vitij dat sui? Vnde Salomon ei luctum mandat, cui iræ, cui rixæ, cui sine causa manus sanguinariæ. Quid inuidus? nõne suimet carnifex indefessus? Quid libidinosus? mentita est amica, æstuat immensum: expleuit cupiditatem suam, lan-

G ij

guet & erubescit. Quid vorax? distentus est, argre habet: famescit, extorquetur. D
Quid ebriofus? aret guttur, pulmo inflammatur: potauit, mēte capitur, titubat,
semianimis deficit: atq; vt semel cum Flacco dicam,

An'ne magis Siculi gemuerunt ara iuueni,

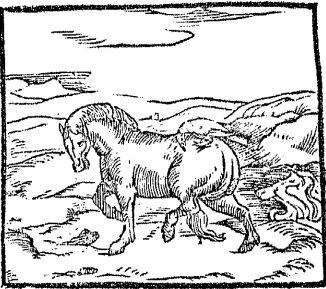
quā eius animus qui sit improbitati, facinoribusq; addictus flagitiosis? Con-
trā verò probus modestusq; vir, ruat cœlum, nulla re commouebitur, gaudebit
semper, æquanimis erit semper, gaudētem hilaremq; scit à Deo vocari, exultan-
tem sacris admoueri. Repulsam patitur, modeste fert: iactura afficitur, paruo cō-
tentus est: denunciantur inimicitia, pacem meditatur: sollicitatur à maligno, re-
sistit audacter, lætumq; tunc triumphū agere sibi videtur, cum semetipsum edo-
muerit. Cibum & potum ita moderatē sumit, vt neq; mentem offuscet, neq; de-
bilitet corpus: nullaq; demum animi tranquillitas, nulla lætitia, hilaritas nulla
huic comparari potest, quæ in recte factorum cōscientia requiescit, cum se pium
cogitet, cum se vitam puriter egisse reminiscitur.

DE FLORO.

Fongē diuersum ab Otide est ingenium Flori: nam quantum illa ve-
nerationis in equū ostendit, tantum hæc exercet odij & ignominia.

Ferocem hominem ab humiliorē
mansuatioreq; superatū, per Flo-
rum auiculā, quam *αἰδων* Græci vocāt, significa-
bant. Palustris auis ea est, coloris pulchri, oculo-
rum acie nō satis valens, quæ cum equo sem-
per pabuli gratia dimicat: herba enim vterq; pa-
scitur. Illa vocem eius interdum imitatur, insi-
liensq; aduersus equū, dorsum occupat, quāq;
maximo potest morfu colla armosq; vellicat,
hisq; auxilijs freta eum plerunq; fugat.

FEROX A MANSVETO
superatus

DE SALO.

Qvando verò in has incidimus inimicitias, non dissimiles ab his recense-
bimus, quæ inter Salum & asinum habentur ingentes.

INIVRIARVM VLTIO.

AEgythum Ægyptij, quem Latini Salum vocāt, asini vlcera rostro excava-
ntem pingunt, si hominem illatas filijs iniurias vlcerentē significare volunt.
Nidulatur hæc plurimum in spinis, acciditq; vt asinus pruritu vlcerum excita-
tus, scabendi causa se conferat ad spineta, atq; ita atterat vlcera, nidosq; dissipet:
quod quidem illa adeo pauet, vt cum etiam vocem rudētis audierit, oua abigat
per abortum, pulli etiam metu labantur in terram: itaq; Salus ob eam iniuriam
in Asinum inuolat, vlceraq; eius rostro impetit, affixaq; pertinacius quanto ma-
ximo potest conatu excavat. Deniq; atrox vsque adeo odium inter eos esse au-
tumant, vt si vtriusq; sanguinem commiscueris, sponte se vterq; subducatur ac se-
paretur, antipathia, ne coeat, pertinacissimè repugnante.

NECESSITVDINIS AVERSATOR.

Si verò Florum vnā cum Salo pingerent, hominem qui alterius necessitudinē
pertinaciter auersaretur, significabant: quare aues illæ aut auersæ inuicem,
aut capitibus saltē obtortis in diuersa, pingendę sunt. Commentī causa ea est,
quod implacabiles inter vtrancq; inimicitia intercedunt, neq; villo pacto fieri po-
test

A test vt harum quoq; sanguis exhaustus cōmiscetur: confusum enim non aliter
alter hinc, alter inde cōtrahitur, quā oleum ab aqua subducitur, vsque adeo na-
tura ipsa dissident. Quare tibi tria sunt obseruanda eiusdem generis exempla,
quorum natura inter se minimè congruat, sitq; pertinacissimæ discordia, Salus
& Florus, Salus & Asinus, & de quibus suo loco dictum, Cornix atq; Noctua.
Nancq; vt nihil est appetentius, nihil rapacius similitum sui, quā natura, ita etiā
dissimilium nihil auersum magis, ac magis abominabile.

DE ARDEA.

EXANGVIS DE NEQVITIA REDDITVS.

Mominem ita libidinis vsu confectum exhaustumq; vt propemodum
exanguis sit effectus, ostendere qui vellent, Ardeolā illam pelam pin-
gebant, quæ Græcè *δρακιδος* dicitur: ea de coitu ita angitur, vt sanguinē
ex oculis emittat, remq; summo cum dolore peragat, clamore vasto
atq; admodum insuauī difficultatem attestante. Nomen illi apud Græcos indi-
tum aiunt, *δρακιδος*: nam *δρακ* quandoq; sanguinē significat. In collectaneis Sudæ
B Grāmatici dictā volunt *δρακιδος* *δρακιδος*, quod in paludosis & humidis locis
versetur, quasi helodium dicas. Sunt qui eas inter grues recenseāt: sunt qui simi-
lem grui dicant: & diuinarū literarum interpretes de aue hac, vbi vulgata Psal-
morum editio habet, Herodij domus dux est eorum, varia tradiderunt.

TEMPESTAS.

Sed enim D. Augustinus, qui herodium fulicam arbitratur, tempestatis eam
simpentis signum autumat. Sedenim apud Maronem Ardea & fulica di-
uersæ sunt volucres, tametsi vtracq; sit indicium tempestatis: ait enim,

*Cumq; marina In sicco ludunt fulicæ, notasq; paludes
Deserit, atq; altam supra volat Ardea nubem.*

Sed super hac satis est à nobis in Ciconiæ commentario disputatum.

DE CINNAMO.

AROMATARIVS.

Mominem ex aromatum mercimonijs ditescētem significantes, Cin-
namum auem pingunt. Auis ea in Arabia versatur, quæ surculos cin-
nami congerit, ex quibus nidum sibi conficiat, quocirca indigenæ
plumbatis eum sagittis decutiunt, mercis gratia: neque aliud mihi su-
per ea compertum est.

DE VELIA.

STVDIOSVS OTII.

Studiofum otij & commodorum hominem indicare qui volunt, Ve-
liam auem pingunt: ea enim in vmbra & aura æstatem agit, hyemem
in apricis: nam & potentes, cum in eos qui otio literario dediti sunt,
cauillantur, genus hominum ignauum appellant, quod, vt apud Lu-
uenalem est, recto gaudet & vmbra.

DE ASIONE.

IGNOBILITAS.

Ignobilem hominem, atq; vt dici solet, Terræ filiū, notare si vellent,
Asionem illum pingebāt, qui diuersus à perenni est, corpore pingui
& minimè vocali. Nihil enim habetur exploratum de generatione
eius, cuiusmodi, qualisq; sit: cæterum Fauonijs tantum flantibus

eum apparere cōſtat, veluti etiā pleriq; homines ignobiles, potentiorū tantū D fauore aliquo, tali quippe adſpirante Fauonio, nullis alioqui natalibus, nulla probitate, nulla virtute, nulla muniti diſciplina, ad clariffimas interdum dignitates euehuntur, omnibus, vnde hi prodierunt, admirantibus. Noctuarum hoc eſt genus maximū, quibus pluma aurium modō ſurrigitur, vnde & nomen illi: otus enim Græcis eſt, de qua quidem apud Athenæum plura comperies.

M I M V S.

PER hanc auem pleriq; mimū atq; paraſitum expriment: non enim à mimi- ca multum diſtat ars paraſitandi, quam ita deſcribit Horatius:

*Alter in obſequium plus æquo pronus, & imi
Deriſor lecti, ſic nutum diuitis horret,
Sic iterat voces, & verba cadentia tollit,
Vt puerum credas ſeuo dictata magiſtro
Reddere, vel partes mimum tractare ſecundas.*

Eſt enim hæc auis omnium maximè imitatrix, & vt Plinius ait, paraſita, & quo- dam genere ſaltatrix.

C O R N V T I.

HÆc in clypeo atq; inſigni militum Romanorum, qui recentiori tempore, paulo antè quàm declinaret Imperium, ſub Magiſtro peditum merebant, ordinis eius ſignum fuit qui C O R N V T I appellabantur: eratq; ales praſini coloris in orbiculo luteo, quem caruleus ambitus latè ductus circumplectebatur, à quo mox arctior & ipſe luteus, & circa marginem extremus ruber.

D E I Y N G E.

Ynx inter lingua nobiles enumeratur, pro quo nomine Lyncē com- pluſculis in locis apud Pliniū corruptè ſcriptū offendes, indice etiā illo tam copioſo, eodem errore perplexè notato, quippe qui volucre animal quadrupedibus adnumerarint, Lyncem eam, quæ noſtra hæc lynx eſt, arbitrati. Fringillā hanc vulgo dicunt, vt Gaza putat. Græci pleriq; Ro- mani ſermonis non vocem, ſed ſignificationem ſecuti, οεισπηγίδα, Latini à caudæ cōtinuo motu, motacillam dici tradidere, Torquillam alij, à torque quo cōllum F inſignita eſt; alij turbinem, alij aliter nominarunt: ſed nos Pliniani codicis macu- la iam eluta, ad ſignificata noſtra reuertamur.

D I C A C I T A S.

PER eam pictam nōnulli dicacem hominem intelligunt, propter inſignem lin- guæ longitudinem: linguam enim habet ſerpentibus ſimilem, quam in lon- gum meſura quatuor digitorum exporrigit, rurfumq; contrahit intra roſtrum non complicatā, ſed terreni lumbrici more collectam, & in ſeſe reductam. Com- munis autem ſermo verbosus garruloſq; homines ab inſtrumento ipſo lingua- ces appellare ſolet. Sed ad linguam id etiā addemus, quod pedes habet Iynx bi- nis vtrinq; digitis inſignes; illi tamen hæc de Lyncæ dicta credidere.

I N C A N T A T I O.

PASſim verò præcipuum ales hæc fuit incantationū ſignum, propterea quod ei amatoriū quid natura in eſſe perſuaſum eſt. Quinetiam quæcūq; ad rem amatoriā veneficia, pharmaca, incantationeſq; comparantur, vno vocabulo Iyngas Græci vocauerunt. Hinc apud Theocritū intercalare illud, Pharmaceutria:

Ἰνγὲ ἔλας τυτλιῶν ἐμὸν κατὰ δῶμα τὸν αἰθήρα.

Scri-

A Scribit Pindarus Venerē Iynga cœlitus attuliſſe, quam Iafoni daret: carmenq; docuiſſe, quibus Medeam in amorem alliceret.

V E H E M E N S C U P I D I T A S.

IDem Pindarus hieroglyphicè locutus Ἰνγιδ' ἐλυόμεαι ἡτορ dixit, vehementē cupi- ditatem ſignificare volens, vt eius interpretes exponūt: lynx enim, vt interpre- tantur illi, vis illa dicitur, quæ cogitationē noſtrā ad cupiditatē & amorē trahit. Tradunt nōnulli Piſthūs eam filiā fuiſſe, propter perſuadēdi vim: maxima enim perſuadēdi vis in eſt amor, nihilq; tā incredibile dici poteſt, quod amanti non perſuadeas. Vnde rectè Ouidius: Credula res amor eſt. Addunt, eam amatorijs veneficijs incitaſſe Iouem in amorem Iūs. Sedenim Callimachus Echūs filiā di- cit, & Iouem (tanta eorum temporum vanitas fuit, ne imperitia dicam) ab ea ve- neficijs coactum, vt ſecum rem haberet: vt cūq; mox ab irata Iunone in cuiuſmo- di auiculam tranſmutatam, veneficijsq; amatorijs conſtruendis damnatam.

D E C A P R I M V L G O.

P E R N I C I O S A C O N S V E T V D O.

B ERNICIOſæ conſuetudinis hominem indicaturus quiſpiā, Caprimul- gum auē pingat: ea enim inter capras familiariter verſatur, appetitq; earum vbera fugere quod cū fecerit, vber extinguitur: capra, vt aiunt, excæcatur.

D E T U R D O.

S V I S A R T I B V S E L V S V S.

OMinem qui technis & cōmentis, conſilijs ve aut artibus proprijs eluſus malè perierit, & vt dicitur, in laqueos quos tetenderat, incide- rit, oſtendere qui volunt, Turdum viſcaræ implicitum virgulæ pin- gunt: quando quidem, vt inquit Plautus, ipſa ſibi auis mortem cacat: viſcum enim nō prouenit, ait Plinius, niſi maturatum in ventre ac redditum per auium aluum, maximè palumbium & Turdorum. Apud Irenæum legas quid huic rei ſimile, de ijs qui in eligendo ſibi malo ſunt procliuiores & aduerſa mox quæ in ſe ipſi contrahunt, Deo imputant, cū nihil aliud ſit, indurare cor Phæ- raonis, & Excæcare oculos populi, apud Deum, quàm gratiam ſuam quæ ſe lar- ge volentibus inſundit, à prauè & iniquè agentibus auertere. Nam ſimulac quis Deum dereliquit, quæ bona ſunt aſpernatus, amiſſa ſpiritus gratia, omnibus inde afficitur incōmodis, viam rectam non videt, & contumacem ſe opponit ad admonitiones, nullo pollet anime ſenſu, vt ſciat reprobare malum, & eligere bo- num. Ita dicimus eum à Deo excæcari, & obdurari, quemadmodū Solem occi- dentem reſeſſu à nobis noctem facere, cū alioqui nihil à Deo niſi bonum emā- net, quemadmodum à Sole ſemper lumen & calor.

S V R D I T A S.

A Lioqui Turdus ſurditatis indicium eſt, cū omnium auium eo plurimū in- incommodo laborare Turdum, manifeſtum habeatur. Accedit huc & pro- uerbium κίχλις κωφότος, de loquacibus, qui loquentes alios pati nequeant.

D E E R Y T H A C O.

S O L I T V D I N A R I V S.

S OLITUDINARIUM hominem qui ſignificant, Erythacum auem pin- gunt, quæ quidem ita ſeceſſu ac ſolitudine gaudeat, vt rarò duas vel in eodem ſaltu reperire poſſis. Eam Theodorus modō Syl- uiam, modō Rubeculam appellat, alterum à ſyluarum deſertis,

G iij

alterum à ruboris indicio, quod ex Græca dictione colligitur.

DE CINCLIO.

PAUPERIMVS.

Nueniebam extremæ paupertatis hominem per Cinclum auem pictam significari. Causam Aelianus affatim explicauit, qui Cinclū autē esse dicit imbecillam, inualidamq; ad eō, vt nidum sibi ipsa parare nō possit, alienisq; ideo nidis ouiscotare. Est & apud Sudam aliqua de Cinclio mentio, cui nomen à caudæ motatione sit *οὐσκωλυδὴ*: ea nimirum lynx est, de qua nunc agebamus. Hanc sanè vulgus plerisq; locis, Græcum vocabulum exprimendo, Codaquassulam dicit. Interpretes Theocriti hoc ipsum agnoscūt, & *κωκλιζειν* lumbos motare dicunt, quod Latini fluctuante lumbo reddidere.

CINGANI.

Cum itaq; Cinclus inops ad eō sit, neq; certo vsquā lare vtatur, nōnulli erroneos illos qui nunc totum terrarū orbem mendicabundi cum chiromāticis vxoribus & liberis peragant, nusquā certas domos habentes, quos vulgo Cinganos vocamus, Cinclos ab auis huius similitudine appellatos arbitrantur.

ADVENA.

Quanquā in vniuersum omne genus auium apud aruspices pro peregrinis, aduenis & cōuenis accipitur, vt ostenti eius declaratione patuit quod Alexandro oblatum est, dum condendæ vrbis Alexandrinæ in Aegypto modulum ab architectis deposcebat, fortēq; euenisset vt neq; gypsum, neq; alba terra vsquā inueniretur, quo situm & magnitudinem cupido Regi describerēt, architecti ad farinæ opem se contulerunt, eaq; disseminata quaqua vrbis moenia ducenda erant, accidit vt aues ad eam depascendā auidius aduolarent, quo quidem ostento territus est Alexāder: sed aruspices respondere, prospera vrbi ex hoc portendi, quod futura esset omnium & nutrix & alumna, soliq; vbertatem esset alienis quoq; gentibus largissimè communicatura.

PIERIVS VALERIANVS AD MAGNIFICVM PETRVM MELINVM ROM. SENATVS CANCEL-

LARIVM, DE IIS QVÆ PER APEM, ET ID GENVS

cætera significantur, ex sacris Aegyptiorum literis.

Volatilium significationes, quas in aliquot digestimus cōmentaria, legisse te scribis, Petre Meline Romanorum ingeniorum præfens decus & ornamentum: in quibus & Apem habere voluisses, quæ, quod mellifica est, ad domus tuæ gentile nomen cognationem quandā habere videatur. Proinde si quam, vt superiori anno fecisti, adium tuarū partem picturis ornare pares, habiturū te speras tui generis argumentū, quo literatorū oculos possis non inaniter oblectare. Feci non inuitus, quod tibi fore gratum intellexerā. Sed quod à melle te maiorū tuorū nuncupatione vocari putas, dixerim ego te id nominis à morū potius tuorū suauitate cōparasse, siue id summa humanitas mereatur tua, siue affabilitas iucundissima, cuius lepore omnes ad te trahis tibiq; deuincis, vt de te verè dici possit, fauum mellis in ore tuo sedem posuisse: siue perelegās ille scribendi tenor tuus, vbi soluta orationem aut carmen facis, amœnissima quadā dulcedine legentem afficiunt, euenit vt vnde-cunq; merum mel & sis, & habearis. Ac plenus rimarum sum, neq; me cohibere possum quin epigram-

A epigramma illud cœnis nostris sodalitijs olim decantatum erumpat. Quid enim prohibet apud ingenium Poëtica studiosissimum, aliquando poëtam agere?

Romulei certant lepido certamine vates,

Nominis ecqua viget congrua causa tui.

Nam qui ex te norunt manare poëtica mella,

Mellinum à merito nomen id esse volunt.

Atq; alij malunt correpta parte Melinum

Dicere, Pegaseum quod melos ore canis.

Sis quodcumq; velis, nullo discrimine amandus,

Seu mihi Melinus, siue Melinus eris:

Omnia congruerint, tanta dulcedine carmen

Pangis, & oranti spargis ab ore melos.

Id quod eō tibi gloriosius accidit, quod horū infelicitas temporū pauca admodū nunc ostendunt ingenia, quæ bonarum artium amore eruditionis ve felicitate capiuntur: eōq; alieniores pleriq; à doctrinæ studijs euadunt, quo sunt magis natalium splendore aliquo illustrati. Tu verò cum ex ea sis domo ortus, in qua summi pleriq; viri gentiles tui, & veteri & recenti etiam memoria ad patriæ ornamentum geniti, insignia rerum à se gestarum monumenta reliquerunt, Cardinalia decora, primos in Vrbe honores, titulosq; foris arma pro salute patriæ victricia, diuitias honestissimis artibus comparatas, nihil rerū harum amplitudine contentus, à teipso splendorem excitare quaesisti, vt clarissima ea familia dignus euaderes, patreq; in primis tuo senatore semper optimo, apud quem tanta educatus es sanctitate. Accessere mox bona artes, & egregia disciplina, Latinaq; & Græca litera, quas eo conatu successuq; affecutus es, vt paucissimi omnino sint inter Romanam hanc nobilitatem, qui parem tecū gradum hodie conferre possint. Sed quoniam non de literis tantum, sed de totius vitæ integritate, atq; animi magnitudine, si quis de te loqui cœperit, sermo faciendus esset, parentumq; tuorū benignitas omnis explicanda, qui me omnibus humanitatis officijs profecuti, quam in filios exercere par est, beneuolentiam, charitatem, & studium in me omne præstiterunt, his in commodius tempus dilatis, quod nunc agendum instat, Apem ipsam, quam tibi merito deberi iudicauimus, exhibendam curauimus. Ecce verò tibi eam, in cuius comitatu, ne Fucus etiam, helleuo ille satis impudens, & molestissimi Culex & Vespa sese intruderent, repellere nunquā potui. ac ne ullus & molestia & importunitati finis esset, Musca etiā, Cicada & Araneus se his admiscuere. Tu quidem strenuè nimirum & ex prudentia tua feceris, si, ne ab eorū aliquo ladare, caueris. Verū agē quid Apes sibi velint videamus.

POPVLVS REGI SVO OBSEQVENS.

ROPVLVM Aegyptij sacerdotes obsequentissimū Regi suo significare si vellent, Apem faciebāt illam vtiq; breuem, variā, & in rotunditatem cōpactilem, quæ sola ex animalibus Regem more hominum habet, quem vniuersum Apum agmen cōfectatur, æquè atq; homines Regi obtemperātes. Rex verò vel aculeo caret, vel ad offensionem minimè exirit: quæ quidem præcipua est in Rege virtus, qui in obeundis vitæ officijs, nō magis iustitiæ aculeum, quam dulcem mellis clementiam ostentare debeat. Ac de populo quidem agnoscit hoc idem Plotinus libro De suo cuiuscq; genio, qui ciuilem hominem, popularibus vtiq; studijs deditū, sed qui perfectā virtutem consequi minimè potuerit, ab obitu in Apem regenerari fabulatur: qui verò ciuilem virtutem ad amulsim affecutus fuerit, eundem iterum hominem fieri contendit, & ad eadem munera rediturum.

Meritò itaq; Regem, qui populos vnanimi beneuolentia sibi deuinxerit, ostendere qui uellent, examen Apum proponere cōsuerunt: siquidem is foras non procedit, nisi migraturo examine: cumq; procedit, totum examen circa eum conglobatur, cingit, protegit, cerni non patitur reliquo tempore. Cūm populus in labore est, ipse, inquit Plinius, opera intus circuit similis exhortanti, solus immunis: circa eum satellites quidam lictoresq; assidua custodientes auctoritate. Cūm processere, se quæq; proximā illi cupit esse, & in officio conspici gaudet. Vbi cūq; confedit, ibi cūctarum castra sunt. Missam facio miram earū circa Regem obedientiā, ut fessum humeris subleuant, validius fatigatum ex toto portāt, multaq; huiusmodi, in quibus enarrandis tanta utitur suauitate Plinius, ut eas ipsas Apes in eius ore mellificare dicas, unde lepor ille tam dulcis eloquentiæ demanarit. Adamantius ait, Apes hæc nullo animi cōceptu facere, ut pleriq; contendunt, sed naturæ ipsius diuinæ beneficio, quæ vel bruta eousq; prouexit, ut pleriq; in rebus ratione præditos imitentur. Nos uero uult admonitos, ut ubi Apum mores cognouerimus, ducibus parere non recusemus, negotiaq; ad Reipublicæ ciuitatumq; salutem opportuna alacri animo suscipiamus. Non enim amat id genus hominum Adamantius, qui sub pietatis specie suam obtegunt ignauiam, suoq; tantum otio & commodis consulentes, negotia subfugiant, & ueluti genus humanum oderint, humanas etiam consuetudines auersantur. Ad eò uero est Apes, ut Musonius obseruat, conuersationis & uitæ sociæ a matrix, ut si sola relinquatur, desiderio tabescat & moriatur: quod ad popularis hominis naturam & similitudinem referri potest. Atq; huc spectat Plutarchi illud super exilio dictum, nos quasi formicæ, uel Apes, si ex vna uel cauerna uel alueario exciderimus, hospites externiq; esse uidemur. Hoc ipsum examinis significatum in aruspicina etiā reperitur, cuiusmodi signum Dionysio, paulo antequam regnare cœpit oblatum est, qui cūm equū è voraginibus, in quas demersus erat, nulla prorsus cōtentione extrahere potuisset, discesserat, ut Philistus ait, ægrè ferens: cūm autē aliquantulum progressus esset, subito exaudiuit hinnitum, ad quem conuersus equum alacrem latus aspexit, cuius in iuba examen Apum confederat imperij quod occupauit indicium. Nam equum subiugationi frenosq; aptum esse, suo diximus commentario.

R E G N V M.

Ac ne ab Sicilia tam subito discedamus, Hieroni quoq; iam iussu patris exposito, propterea quod ex ancilla natus esset, ne nobilitati paternæ dedecori foret, tamen ita humanæ opis indigenti Apes in os mella congeste: quo ostento pater ab aruspicibus admonitus, filium recolligendum duxit, moribus & disciplinis ijs erudiendum curauit, per quas postmodum ad præmonstratam Regni maiestatem facile peruenit. Ita uero nomini regio fauorabiles sunt Apes, ut in causa fuerint, ne Onesili Regis Cyprij caput, quod in ludibrium Amathusij supra portam vrbs suspenderant, insepultum diutius maneret: in id enim iam exanimatum, examen Apum mella contulerunt, fauisq; referferunt. Hinc loci incolæ oraculi super hoc requisiti responso moniti, caput honorificè sepelierunt, Onesiloscq; quotannis, ut Heroi, sacra instituerunt.

G R A T A

G R A T A E L O Q U E N T I A.

Addunt nonnulli, suauem eloquentiam per hieroglyphicū Apis significari. Quamquam Diogenes suæ morem gesturus mordacitati, orationem blandam, utpote ad fallendum uel ad gratiam paratā, mellitum laqueum uocitabat. Irridebat is Platonem perlibenter, cui paruulo in cunis dormienti Apes in labelis confedissent: ex quo responsum est, singulari illum suauitate orationis futurum. Ita præuisa eloquentia est in infante per Apem. Et huiusmodi tale D. Ambrosio è nostris contigisse, memoriæ proditum est. Idem & Pindaro poetæ accidisse Pausanias tradit, cūm is puer adhuc Thebis digressus æstiuo tēpore Thespias proficisceretur, calore exuperante aliquantulū à uia declinauit, & sub umbra nonnihil acquieuit, cui in somnum soluto Apes in os mel congestere. Et ita demum quemcūq; ueteres ab eloquentiæ suauitate cōmendarent, cum ab Apibus nutritum dicitabant. Sic & Theocritus Comatā beatissimū ait, cui huiusmodi nutritio contigisset. Apud Hesiodum, Theogonia, Musæ amicorū linguas rorem instillant, in castigatis enim exēplaribus, non ἀοιδῶν, sed ἐδολῶν legitur:

τῶ μὲν ἔδῃ γλώσση γλυκὺν χεῖρασι ἐδολῶν.

Bubi interpretes ἐδολῶν δέσσας interpretantur, ac perinde mel intelligi debere, inde uero eloquentiæ suauitatem. Sanè Pindarus amabile mel Isthmijs posuit, οἱ δ' ἐρεετηνῶ μέλιτι, pro felici successu, quem Iupiter propinat: ubi commentatores gaudium intelligi uolunt, quod ex commendatione & laudibus percipitur, si præsertim ille ab eloquenti & erudito viro optimè prædicentur: qua quidem uoce, teste Themistocle, nulla suauior exaudiri potest.

P O E T I C Æ A M O E N I T A S.

Omniū autem consensu receptum est, per Apis hieroglyphicū poëticam intelligere amœnitatem, ut apud Horatiū: Fidis enim manare poëtica melia: & ut ait doctissimus uidecūq; Varro, Apes causa Musarum esse dicuntur uolucres: quod si quando displicatæ sunt, cymbalis & plausibus & numeris reducuntur in unum locum. Pindarus hymnorū suauitatem & elegantiam, per mel candido lacte cōmixtum intelligendum dedit, ubi Nemeis dicit: ἐγὼ τῆδε ἐν κόμῳ μεμυγμένοι μέλι ληκῶν ὠ γέλακτι. Lac ponit Pindarus, quod à natura est, ac perinde ingenium & uenam indicat. Mel uero, propterea quod magno Apum labore cōficatur, artem & diligentiam significat. Hinc clamat Horatius:

Vos ὦ Quintilius sanguis carmen reprehendite, quod non
Multæ dies & multa lituræ coërcuit, & quod
Perfectum decies non castigauit ad uingem.

Et ipse de se, quantum pertinet ad laborem & diligentiam, quam scribundis uersibus adhiberet, ait:

Ego Apis Matina more modoq;

Non enim temerè usque adeo assurgit Pindaro tam honorificè, cuius hymnum agnoscat & uena diuite copiosum, & magno studio & arte simul elaboratum. Quin & suam fert super hoc loco sententiam:

Natura fieret laudabile carmen an arte,
Quæsitum est. Ego quid studium, sine diuite uena,
Nec rude quid possit uideo ingenium: alterius sic
Altera poscit opem res, & coniurat amicè.

F V T V R I S E C V L I B E A T I T V D O.

Questerit hic sanè aliquis, cur polliceatur Dominus ducturum se populum

suum in terram lacte ac melle fluentem: passim enim hieroglyphicum aliquid sapit diuinarum literarum sermo. Igitur Theologi nostri, referente Helychio, hoc ad futuri seculi delicias beatitudinemque transferunt, quod ex cibis, quibus hic utimur, nihil his suauius neque dulcius inuenitur: tum quia sine labore comparantur, & nulla indigent preparatione. Nam bona illa absque vlla sollicitudine, sine dolore, studio nullo, apparatu nullo, conditurae nullius egentia, tanquam effuso copiae cornu suggeruntur.

D V L C I V M A P P E T I T V S.

APes autem quia dulcia tantum gustant, si pascentes pingantur, hominem hieroglyphice significat qui dulcibus tantum rebus delectetur, dulciaque omni cura studioque perquirat. Horatius cum dulcedine & suauitatem, quodque maxime placeret, exprimere vellet, Si iuuat, & melli est, inquit. Plutarchus libello De coniugalibus praeceptis, Mulier, ait, quae viri primo congressu territa coniugalem inde copulam subfugit, similis est ijs qui Apicularum aculeis patienter se offerunt, mella ipsa reformidat. Ad eandem respiciens iucunditatem Catullus, suum illum Passerem, Lesbiae suae delicias, cum maxime lepidum indicare velit, Mellitum fuisse dicit. Denique Virgilianus Dametas cum Pollionis amicis optat mella fluere, nihil aliud sibi vult, nisi ut copiosissima rerum omnium, quae suauissimae iudicetur, ubertate ditescat. Egregie verò Pindari cum est, mel pro suauis, tranquillo, & maxime expectando amabilisque bono ponere: quare de Olympijs victoribus ait, ὁ νικῶν δὲ λαίπρην ἀμυγδαλίον ἐχει μελιτόμαρον βύθιον: quod exponunt interpretes, victores vitae reliquum agere in terra melliflua, hoc est, tranquilla deinceps suauisque perfrui quiete. Idem cum κέρρον ἔχει καὶ μέλι dixit, mel etiam satietatem habet, nihil aliud voluit exprimere, nisi supremam quandam suauitatem atque dulcedinem inesse melli, quae tamen si supremè delectabilis est, satietatem tamen afferat: quam sententiam Πλάτωνος protulit. Paulò secius Horatius sensum eundem attigit, ubi dixit, Dulcia se in bilem vertunt: quod tamen ex physica disciplina est ab eo sumptum: aiunt enim medici, cibaria dulcia confestim in bilem abire.

D I V T V R N A E V A L E T V D I N I S P R O S P E R I T A S.

INuenio vitam prosperitatem ac inoffensam valetudinem in longa aevi spatia productam, per hieroglyphicum Apum in fecundo oleae ramo confidentium significat. carinid quod mihi Democriti responsum in memoriam adducit, qui olim interrogatus, qua ratione quis longiorem vitam assequi possit: Interiora, respondit, melle irriganda, exteriora verò oleo perungenda: quod hieroglyphice acceptum ostendit, animum quantacumque fieri potest suauitate permulcendum, hilaritatemque vnde decumque captandam, omni prorsus amaritudine atque acerbitate procul ablegata, neque quicquam quod exulceret, intromittendum: corpus verò exercitio consolidandum, quod quidem in otio torpescere necesse sit. Nam ut commentario suo dictum, oleum inter alia significata, exercitium quoque denotat. Sedenim Aristoxenus Pythagoricos plurimum melle usus tradit. Neque tantum calidi panis suffitu Democritus vitam dies aliquot in amicorum obsequium produxisse fertur, verum & vapore mellis naribus admoto. Omnino autem ferunt, quibus mellis usus frequentior fuerit, vitam diutius producere. Contra verò qui cibis acidis delectentur, breuioris esse vitam. Sanè Cynios populos, qui scilicet Corsicam insulam incolebant, longeuos vixisse tradit Athenaeus, quod assidue mellis uterentur cibo. Nam & Diophanes, qui de rustica libros conscripsit, longaeuos euadere dicit qui mellis esitatione delectati fuerint. Praestat verò in senecta ipsa plurimum pane & melle pasci: neque enim so-

Alum, vtis asserit, viuacitate adiuuat, sed & sensus omnes sanos & integros custodit. Quavis, quod ad Athenarum spectat, nostri mel Corsicum dicant habere aliquid in se, quod amaritudinem sapiat: vnde dixerit Ouidius de nefasta & exitiali cera:

Ite hinc difficiles funebria ligna tabella,

Tuque negaturis cera referta notis,

Quam puto de longa collectam flore cicuta,

Melle sub infami Corsica misit Apis.

Et,

Sic tua Cyneas fugiant examina taxos,

Maro prius dixerat.

Infansiosum mel apud Macronas memorat Xenophon, quod qui copiosius edissent, & vomere & excernere cogebant, neque quidem omnino stare poterant.

M E R E T R I X.

Sed quoniam trahente rerum fluxu impigimus in mellis vitia, minime dissimulandum quod quadragesimis Hebraeorum castris Hieronymus putat Ionatham contra detestationem patris gustasse mel intellectu mystico, quod scilicet destillat a labijs mulieris meretricis, & forte deprehensum, vix populi precibus liberatum. Porro mel non offerri in sacrificijs Dei: & cera quae dulcia continet, non lucebat in tabernaculo, sed oleum purissimum, quod de oliuarum exprimit amaritudine. Quod verò sit verisimilis Hieronymi coniectura super Ionatha, Aristoteles tum milites plerisque omnes mulierosos esse, tum scriptores rerum, qui recescent Hebraeorum mores, gentem eam esse ponunt salacissimam. Sed Ionatham pro innocentia sua dicentem mihi videor audire: Cur igitur ego conquestus palam sum, satis imprudenter fecisse patrem meum qui populum tam longe addiderit esuritioni, ut vel modico cibo, quem fors obtulisset, suorum vires veterit instaurari? Quorsum vlla hic impudicitia? Nam quomodo ego, qui a sole exoriente hostes vno tantum comitatus famulo, cum per inaccessibleis crepidines ad eos irrepissem, quotquot obuiam habui aggressus cecidi, & in fugam verti, et mox accitis meis, ad vesperam usque perseverantissima occisione persecutus sum, quo pacto deliciis & genio vacare potuissem, quod pro summo Dei nostri honore, populique totius incolumitate, ad extremam usque delassationem confectus eram? quare illa obscuro adulterina, conficta, subdititia, nequaquam a tanto probo, tanta pio, tanta acriter veritatis propugnaculo, tam immerito de me unquam cogitata credideritis.

E X O T I C A E D I S C I P L I N A E.

CUT verò nos mellis damna prosequamur, id etiam addemus, quod Hierosolymitanus Helychius non Poeticam tantum, verum omnem Gentium doctrinam per mellis Apum hieroglyphicum significari tradit, quod in suauitate verborum & eloquij dulcedine tota consistit, rerum autem inanis est. Eoque trahunt Solomonis illud ex Proverbij: Non respicies ad mulierem meretricem: fauus enim destillans labia meretricis, & nitidius oleo guttur eius, nouissima autem illius amara quasi absinthium. Quo minus miremur, si qui longo post tempore successit, Plato quoque Musas sui temporis meretriculas appellauit. Praecipit verò, uti paulò antè dicebamus, diuinis literis, ne quicquam mellis in sacrificium Domino adoleatur, sed in munus primitiae eius offerri possint. Praecipit enim ex parte, illius sapientiae primitias offerri, non autem plenius ea uti, quippe ut fides nostra non in sapientia hominum consistere videatur, sed in virtute Dei, ut Paulus in priore ad Corinth. epist. Ea verò de causa mel, ut ait Eucherius, in sacrificijs offerri prohibebatur, quia resoluti blandimentis deliciarum, aut dulcedine voluptatum, non possunt mysteriorum Dei esse participes. Hinc pascha Domini comedi cum amaritudine iubetur, quia sit semper austeram districtio veritatis.

H

ATtingemus ea quoq; quæ complexu rerum possint in orationem absolutam coalescere: vt si quis amaritudinem aliquam, aut infortunium, quod antea ctæ vitæ suauissimum ocium & tranquillitatem exasperet, per huius generis hieroglyphica explicare voluerit, nō alia congruentius pictura signo vete- tur, quàm figurato mellis fauo, de summo cuius absinthiū pullulet, herba nimi- rum amarissima: quod quidem Lucretianum illud sapere videtur, quod in no- stræ vitæ conditione frequenter occurrit:

*Medio de fonte lepōrum
Surgit amari aliquid, quod in ipsis faucibus angat.*

POPVLARIS FVGA.

Commenti sunt nonnulli popularē fugam per examē Apum & subiectū fu- mum indicare: quando quidem Apes nulla re magis consternantur, in fu- gamq; vertuntur, quàm fumo supposito. Atq; hac similitudine vtitur Apollonius Argonau- tis, in describenda Bebryciorum fuga, simul atq; interemptum Amycum conspexere.

Sed longè suauius illud est, quod per Apes sex cadauerosi leonis ore prodeūtes innui- tur. Pingi potest hoc, vbi quis aut à detracto- ribus malè habitus, insigniorē fuerit existima- tionem affectus, aut inimicorū contumelijs affectus clarior euaserit, aut ex illatis iniurijs creuerit. Mordacissimus est enim leo, violen- tus, & ferox. Apes verò in eius faucibus mellificantes, prospera & suauia quæ subsequuntur indicant. Verùm historia vetus ansam huic hieroglyphico sub- ministravit: quippè Samson Dauidanus tribulis cum in ferocissimi leonis oc- cursum illapsus esset, vtrò belluam adortus eam strangulauit, peremptamq; ex publica via in syluam proximā pertraxit, eamq; ibi in abscondito reliquit. Pau- cis verò post diebus proiectæ belluæ cadauer inuisurus eò redijt, vbi mira res oculis obiecta est: nam frequens Apum examen in tabidis eius faucibus fauos fabricare occiperant. Vnde illi postea quæstionis argumentum fuit, quā Palæ- stina iuuentuti dissoluendam proposuit, Qui fieri posset, vt truculenta imma- nisq; res, eademq; voracissima, suauissimum ex ore cibum erogaret. Cuius qui- dem quæstionis historiā solius vxoris silentio crediderat, eius fidem & taciturnitatem exploraturus. Hinc illa mox medio conuiuio, ob rem ab vxore prodi- tā, exclamatio Samsonis plena acerbitatis exaudita, Nihil esse scemina fallacius.

PROPHETARVN ORACVLA.

Minimè verò prætereunda sunt etiam alia, quæ sacris nostrorum literis tra- duntur: Quàm dulcia faucibus nostris eloquia tua super mel & fauum ori meo. Et alibi: Iudicia Dei dulciora super mel & fauum. Omnis enim prophetia suaues cœlestis doctrinæ fauos, & dulcia diuini eloquij mella cōponit. Et De- bora libro Iudicij prophetiæ particeps facta, Apis interpretatur, vt ait Adaman- tius. Et omnes deniq; Prophetæ sub Apis nomine comprehendunt, eorūq; fa- ui ea sunt oracula quæ literis mandauere. Atq; hoc est bonū illud mel, quod co- melle iubemur. Quicūq; enim oracula ea diuina meditatione cōplectit, scriptis vatū nostrorū sermonib; alitur & recreat, is mandatum illud diuinū exequitur, quo

A quo præceptū est, Comede mel filii: bonūq; id esse re ipsa protinus experit. Quod autē de Assertore nostro prædictū est, mel comedit: mel hic Adamātius nostra de virtute colloquia significare proficitur. Quotiescunq; enim de abstinendo à voluptatibus, de domitanda nequitia, de iustitia, de prudentia ex animo differi- mus, sermonis istiusmodi suauitatē libentissimè pascit Deus, hosq; liquores as- siduè sitibundus inquit: cui si nequitia, si pusillanimitatis, si scelerū & stultitiæ amarulēta pocula propinauerimus, gustū vt offensus refugit, & vt fel odiosum auersatur.

CONCORDIA.

Et quia moris erat infātes à lauacro susceptos lactis & mellis gustu primū imbuere, nonnulli hoc ad cōcordiæ significationē factū autumant, Tertullia- no ita dicente: Inde suscepti lactis & mellis cōcordiā preguustamus. D. etiā Hieronymus aduersus Luciferarios de hac ipsa re in hūc modū: Nam & multa alia quæ per traditionem in Ecclesijs obseruantur, autoritatē sibi scriptæ legis vsur- parant, vt in lauacro ter caput mergitare, deinde egressos lactis & mellis pregu- stare cōcordiā. Id tamen faciunt iam adulti, quandā tamē infantia significatio nem præ se ferunt. Fuit verò aliquibus mos, vt loco mellis, vinū cum lacte propinaretur. Nam apud Occidentis populos diu obseruatū est, vt tinctis sacro lauacro ad eiusmodi innocentia, quæ præcipua est in parua ea ætacula similitudi- nem quandam, vinum & lac tribueretur. Eoq; Tertullianus Esaiæ dictum tra- hit: Venite, emite absq; argento, & absq; commutatione, vinum & lac.

CASTITAS.

Incorruptā ad hæc virginitatem, & castum animi propositū, per Apem signi- ficari id argumento est, quod ipsæ homines à coitu olidos acriter oderunt, & vt Plutarchus Coniugalibus præceptis ait, Apes eos malè accipiunt, qui recen- tes à muliebri copula superueniant: sed mulieres quæ Veneri operam dederint, acrius inuadunt, quicq; vel vinum potum, vel vnguenta oleāt. Nam & Maro eas ignorare venerem his versibus attestatur:

*Illum ad eò placuisse Apibus mirabilem morem,
Quod nec concubitu indulgent, nec corpora segnes
In venerem soluant, aut factus nixibus edunt,
Verum ipsæ folijs natos, & suauibus herbis
Ore legunt. Hinc Pythijs ait Pindarus, οὐδ' οὐ τὴν ὀλέγον χρισμὸς ὄρεται μελίωσας.*

C quo loco interpres subiicit: Propriè quidē Apes sacras Cereris ministras appel- lauit, impropiè verò omnes alias, propter animalis puritatem. Nam & alibi sa- cris eā Apibus delectari dicit. Alij Nymphas sacrificiorū præsidēs appellari tra- diderūt. In diuinis quoq; literis Apē virginitatis imaginē esse dicit Eucherius, nulla tamen causa reddita, quia scilicet eam satis ex Marone cognitā arbitraret.

ADVLATOR.

Verùm aliud ex Ape hieroglyphicum idem ponit Eucherius, nempe simula- chrum eā esse adulatoris, vtpote quæ mel in ore habeat, in occulto caudæ spiculum: atq; ita homines qui lingua blandiuntur, latenter verò feriunt, signifi- care: loquendo enim mellis dulcedinē proponūt, re verò ipsa vulnus inferunt.

VLTIO.

Neq; defuerunt veteres Theologi, qui Apem vltionis & iracundiæ signum in diuinis literis esse dicerent, citatis ex Propheta locis: Et Apis quæ est in Assur. Et: Circumdederunt me sicut Apes.

NAm illud quod Solomō ait, Vade ad Apem, & disce ab ea quā laboriosa sit operatrix, vnicuique manifestum est artificij sedulitatisque illam esse hieroglyphicam, Virgilio presertim naturā eius tam luculenter explicante, vt verus eos & decies & centies memoria repetisse neminem vnum poenitere possit;

*Namq; alia victu inuigilant, & federe pacto
Exercantur agris: pars intra septa domorum
Narcissi lachrymam, & lentum de cortice glutem
Prima fauis ponunt fundamina, deinde tenaces
Suspendunt ceras: alia spem gentis adultos
Educent fetus, alia purissima mella
Stripant, & liquido distendunt nectare cellas.
Sunt quibus ad portas cecidit custodia sorti,
Inq; vicem speculantur aquas & nubila caeli,
Aut onera accipiunt venientum, aut agmine facto,
Ignauum fucos pecus à praesepibus arcent.
Fernet opus, redolentq; thymo fragrantia mella.*

Democritus tamen dicacitate (vt idem identidem repetā) libertateque illa fretus sua, diligentiam hanc & assiduam in re facienda curā improbaturus, parcos aiebat Apibus esse similes, quā vti semper victurae laborarent. In quam sententiā Virgilianum illud potius detorquerem;

Sic vos non vobis mellificatis Apes.

SOLSTITIVM.

Est & solstitij æstiu hieroglyphicum Apes, quod suo ad labores egressu, vt apud Aristotelem habetur, solstitiū id denunciat, eo quippe tempore, quasi ferias quasdam celebrent quiescentes. Sed iam tempus est, vt & nos quoque tandem aliquando quiescamus ab intenta adeo Apum harū inquisitione, si modo vnum, quod haudquaquā prætereundum est, subiunxerimus, quod ab Mnasea Pataræo de Apibus scriptum tradunt: eas humanum genus ab esu carniū ad arborum fructus & hortensia olim auocasse, condimento scilicet subministrato, per quod vniuscuiusque cibi, subacidi etiam & amari, sapor commendaretur, cuius etiam inuentionis huiusmodi recitat historiam. Peloponnesi, ait ille, Melissa quædam cum fauum Apum inuenisset, prima omnium gustauit, mox & aqua dilutum bibit, remque alijs indicauit, animaliaque ipsa de se Melissas appellari, & ab hominibus summa cura & diligentia curari obseruarique mandauit.

DE CVLICE.

DE suauitate dulcedineque hætenus locuti, melissæ temperamentū secuti, quod ipsa non insulse, oppositis iuxta se simulque positis, excogitauit, de acore iam dicere aggrediemur, cuius hieroglyphicū est culex.

ACORIS AVIDVS.

EA verò de causa ceptū est proposito Culice hominē acidis illectū indicare, quod Culices obseruassent nō admodum cupide appetere dulcia, sed acida quamauidissimè. Leuia hæc forte videant, si quis simpliciter acceperit. Sedenim veluti per mel omnē rerū iucunditatē intelligebamus, ita per acorē quicquid est amoenitati contrariū, nobis fuerit proponendū. Esse enim homines qui iucunditatem omnē auersentur, verissimū est: & ne longius exempla quæramus, erat

mih

A mihi nepos natura adeo tristi, vt si quem hilarius ridentem audiisset, vltro stomacheretur & excandesceret, in reliquis vitæ muneribus quantivis precij, & bonus & prudens. Erat & alter ita risui hilaritatisque deditus, vt ad obnūciatas quorumcunque hominum calamitates risu diffunderet: quin etiā ad patris & matris incommoda vel ærumnas, etiam suas effusissimè cachinnaretur. Præterea qui principum vitas scribunt, hæc etiam quamvis humilia consecretantur: vt, indifferentem in victu Iulium Cæsarem, & qui conditum oleum pro viridi appositum minimè fuerit aspernatus: aut Octavianum Augustum minimi fuisse cibi, atque ferè vulgaris, secundario pane, pisciculis minutis, caseo bubulo manu presso delectatū, atque alios huiusmodi alijs. Quod verò ad rem, quæ præ manibus est, pertinet, Tacitum Augustum Vopiscus tradit amariores cibos appetiuisse: quare minimè mirum, si Virgiliani carminis dulcedine, & Ciceronianæ orationis suauitate, ad insectationem vsque offensus est.

ANIMI AFFLICTIO.

Sedenim cadit & in sacra nonnulla ciborum amaritudo, vbi iubet Deus azymis vesci amarulentis, in quæ scilicet melis sit immixta: quippe animam affligendam, nullamque illi corporis dulcedinē per certos dies indulgendam. Festū enim illud nihil remissum, nihil voluptuosum, nihil luxuriosum, nihil lautum sibi deposcit, sed sola animi afflictatione, & amaritudine, atque humilitate celebrat. Huiusmodi est propitiationis dies: cum enim afflictata fuerit anima, & humiliata in conspectu Domini, tunc ei condonat errata repropitiatus Deus.

DIALECTICA.

Est genus Culicum minutū admodum in volatiliū insectorum genere, quod animal in aere suspensum, oculi visum inter volitandum fallit, nisi aciem intenderis validissimā: corpus tamen cum infederit, acutissimo maximeque tenui stimulo terebrat: ita quæ volitantē cernere nequiueras, Iesus stimulantē sentias, Puto eum esse, quem Eucherius in Culicū genere aculeis permolestum ait in diuinis literis, cyniphem appellatum: cuiusmodi atrocitatis illud est, quā Serapiam vulgò Romæ vocant. Per hoc animal Ægyptiorum plagis adnumeratum, dialecticam artem intelligi putat Adamantius, quæ minutis & subtilibus verborum stimulis animos terebrat, & tanta calliditate circumvenit, vt deceptus nec videat, nec intelligat vnde decipiatur. Ab hoc autem pungendi munere Hieronymus quoque doctrinæ Aristotelicæ spineta attribuit, contra Heluidium.

DE COSSIS.

AGMEN.

Ingruentem quidem Culicum multitudinem Ægyptij significare si vellet, Cossos vermiculos si non pingebant, certe loquendo nominabant. Hieroglyphicè enim modo loquimur, modo scribimus. Idque ea de causa, quod ex huiusmodi vermiculis Culices generantur. Sed ex Culicū multitudine infestū aliquod agmen intelligebant. Vti enim Culices quaquā feruntur sunt incolis omnibus molestissimi, ita exercitus quantumlibet amicus quaquā iter fecerit, & molestus & damnosus est. Quod si vltro vltro quæ tempore experimento compertū fuit, infelicissima hac ætate nostra per tot continuos annos magna cum totius Italiæ clade perspeximus. Longè enim grauiora damna nunc ab armatis amicis inferuntur, quam olim ab hostibus, qui vltro vltro potiti essent: cuius mali causa est militum improbitas, summam disciplinæ militaris gloriam in sola rapacitate reponentium.

H iij

DE FVCO.

Diungendus fuerat api Fucus, utpote qui non digrediatu[r] ab aluea r[ati]s, quibus semper insidiatur: sed quonia[m] dulcedinis antitheton ad culicem traxit, nunc ad Fucum conuertemur.

ALIENI LABORIS FRVCTVS.

HOminem ex alienis laboribus vtilitatē, delicias, gloriam sibi comparantem significare si vellent, Fucū pingebant. Sunt hi grandissimi inter Apes. Sedenim Fucos furesq[ue] apud nostros cōfundi video. Plinius Fures inter illas grandissimos esse dicit. Aristoteles fures maiores quidē Apibus, sed minores Fucis agnoscit. Vtūq[ue], mellificandi nullam Fucus habet curam, sed otiosus intus desidet, vel cū exit effert sese fulim in sublime, gyroscq[ue] volitat cum eiusdem generis animalibus, qui exercitiū quasi faciunt, quod vbi satis iam fecerint, quasi se velut in campo exercuerint, redeunt domum, & epulis perfruuntur labore partis alieno. Contra illos Apes acerrimē dimicant, & vt Virgilius ait,

Ignauum fucos genus à præsepibus arcent.

DE VESPA.

Pud Horum legas Vespā ex corrupto crocodili sanguine, vel ex eius cadauere procreari. Nostri ex equino eam cadauere nasci volunt.

PERNICIES SVMMOTA.

VTuncq[ue], Vespa cū apud Ægyptios corruptū ostenderet crocodilum, eadem ratione perniciem summotam extinctamq[ue] significabat, quando, vt in suo commentario dictum est ex Diodoro, Crocodilus & mala & ærumnosa mortalibus illata commonstrat.

Ceterū philosophi vetustiores pugnacitatē per hanc innuere videbātur. Nam & equus, ex cuius corrupto sanguine Vespa oritur, belli est indicium, vt suo cōmentario probatū. Et quod ad hanc facit pugnacitatem, Demosthenes, vt apud Stobæū ποδὶ διοχλῆος ἢ τελεβῆος, Antisthenē ait aliquando à Dio gene correptū, vt qui exili admodū voce homines castigaret, respondisse: Vespas itidem sonum haud magnum alis excitare, aculeum tamen acerrimū habere. Quare apud Æneā philosophū Platonium, Euxitheus dum Theophrasti dicta diluit, Si quē ille opinabatur vera essent, Vespæ, inquit, item Hector colligabitur: ambo enim caput varia galea redimiti sunt, ac perinde pugnacissimi. De galea ad id alludit quod Homerus Hectora subinde *κεραυόλοσ* vocat. Et mulierum chorus apud Aristophanem, Lysistrate, quieturū se dicit, nisi accesserit aliquis, qui tanquam Vespas examē fodicare se, vel irritare aggrediatur. Atq[ue] hæc omnia nostra sunt. Sapientia enim XII. habemus: Misisti antecessores exercitus tui Vespas, vt illos paulatim exterminarent. Importunū fortē cuipiā videatur, si *καρπύροσ* remediū subiecero contra hanc Vespas pugnacitatem: sed enim quod vtile vel cōmodum plerisq[ue] futurum est, nunquā ego iudicauerim importunū. Bellicoso mollis opponitur. Malua oleris genus, à mollitie, vt pleriq[ue] tradūt, dicta, Vespis aduersatur, præcipuē syluestris: cuius succo, vt Demageron & Pexamus scribunt,

PVGNACITAS.

Abunt, qui sese illeuerit, à Vespis non impetitur, neq[ue] pungitur. Quinetiam si quis punctus iam fuerit, eius herbæ succo, aut cōtusis et impositis folijs sanatur: aperitissimo nobis documento, vt cū res nobis cum furioso fuerit, lenitatē amplectamur, quoq[ue] acerbioribus ille verbis excanduerit, nos mitioribus responsis ignē extinguere procuremus, illius dicti memores, *μὲν γὰρ ἔστιν ὀργῆσ φασὶ μάλιστα λῆγῃ*. IMPERFECTI MORES CIVILES.

PLato, Phædone, eos qui popularem ciuilemq[ue] virtutem, quam temperantiā aut iustitiam nuncupant, exercuissent, non eam quidem ex doctrina philosophorum, atq[ue] ex eorū sententia descriptam, sed ex consuetudine quadam exercitationeq[ue] ad aliorum exemplum acquisitam, post obitum in Vespas, apūmve, aut formicarum genus migrare contendit: his enim omnino aliquid natura dedit, quod ciuilis gubernationis similitudinem quandam præ se ferat: nam & ipse collegia celebrant, tribusq[ue] & centurias distinguunt, habitationesq[ue] sibi construunt magnificentissimas, in quibus cellę fauorum in morem sexangulæ omnes. Sed Apum texta metarū quasdam propemodum formas imitantur. Vespas rum castra potius sunt, & Mausolea, orbiculari ambitu, tabulatis super altera alteris aggestis. Huiusmodi fabrica mirificē cōstructa, cū Belluni essem, ad me allata est ex cuiusdam syluæ solitudine. Septem sunt concamerationū orbes, alter super alterū duorum digitorū interuallo impositi, pilarum columellarumq[ue] interstitio distincti, vt vniciq[ue] commodum sit spacium ad eundem & redeundum ad domos suas. Diameter orbium ad quintum vsq[ue] duodecim circiter digitorū: à quinto reliqui fastigiatim coarctantur, vt vltimus ad quinos senosve digitos porrigatur. Maior orbis, primum quidem tabulatum, antiquæ arboris ramo appensus erat, crusta supernè ad omnes ventorum & pluuiarum iniurias contemnendas solidata munitaq[ue]. Infra hexagonales cellæ cōfertissimæ: ita reliqua tabulata eadem crusta cellisq[ue] eidē fabricata, suisq[ue] columellis singula sustentata. E superioribus verò stationibus bestiolę omnes abvolauerāt: medias concamerationes innumerabilis multitudo compleuerat, folliculo quodam tenuissimo, pro tegumento vniuscuiusq[ue] loculi superinducto, quorū aliquot cū sustulisset, animaduerti Vespas capitibus in inum adactis, domos eas omnes compleuisse. Quę verò in inferioribus erant tabulatis, tanquā embrya videbantur vermiculorū instar imperfecta: ipsa quoq[ue] eo tegumento, tanquā hybernæ cochleæ, sed admodū tenui præmunita, in benigniorem verni temporis horam asseruabantur: quæ tamen omnes, siquidem grauis hyems fuit, ibidem extinctæ sunt, neq[ue] tamen computruit quicquam, & tot iam annos eadem forma statuq[ue] spectantur. Expectabam quidem veris temperiem, vt quid acturæ essent exploratum haberem, sed nihil vltius processit. Fabrica apud me remansit, non sine magna omnium, qui eam conspiciunt, admiratione, tantum artis & ingenij, tantumq[ue] in construendo ædificio tam operoso, perseverantiæ bestiolis his inesse obstupescentiū. Sed quoniam in aculeata hæc incidimus, liber obiter Plinij locum perpendere, vbi lib. XI. cap. octauo supra vigesimū, Aculeus, inquit, in ore vt asilo, siue tabanum dici placet. Vereor ne illud, SIVE TABANVM DICI PLACET, adulterinum sit & subdititium, vt pleracq[ue] adhuc alia apud autorem eundem addita, quæ nisi peritorum hominū diligentia vetentur, in diligentie illi nomen inurant. Asilus enim diuersus à tabano est, Græcè *ἀσῖλος*, vel Marone interprete, *Cui nomen Asilo Romanum est, æstrum Graij dixerē vocantes.* Tabanus verò musca est lenta, cineritia, quæ Græcè *μύωσ* dicitur. Rarus præter-

rea est asilus, tabanus numerosissimus. Asilū, inquit Aristoteles, latiusculis quibusdam bestiolis, quæ in fluuijs supernatant, enasci: quam obrem magna asilorum copia circa aquas, ubi id genus bestiolarū est: tabanos verò ex ligno. Item Sosstratus de animalibus quarto, cæstrum è fluuiiali materia nasci tradit, verò ex lignis. Idem Aristoteles alibi sanguinea dicit animalia tabanos & asilos, & passim demum de singulis separatim meminit.

PERTURBATOR.

Peruulgatum verò illud est, vt per hieroglyphicū asili significetur is qui aliorum otia perturbat, quietisq; rebus tumultum aut molestiam affert: est enim is, vt Maro cecinit,

*Asper, acerba sonans, quo tota exterrita syluis
Diffugiunt armenta, furit mugitibus æther
Concussus, syluæq; & sicci ripa Tanagri.
Hoc quondam monstro horribiles exercuit iras
Inachia Iuno pestem meditata inuenca.*

Maronianus autem versus de asilo Romana voce dicto nimirum, ostendit verba illa apud Tranquillū ab Othone Galbæ manibus deturbato, identidem obmurmurata in damno esse, si, vt vulgata habet exemplaria, legamus, *πὶ τοῦ μύου καὶ μασκοῦ ἀσπίδος*. quare castior omnino lectio substituenda. Nam illud quocq; quod magna eruditione viri commenti sunt de longis tibijs, adhuc non liquet.

DE MUSCA.

Nstat demum, nobiscq; negotium facessit importunissima bestiola, quæ licet ab omnibus solita sit abigi, pertinacia tamen sua peruicit, vt de se multi multa scribere cogentur: nos ea tantum quæ ad hieroglyphica faciunt, memorabimus.

IMPORTVNITAS AC IMPVDENTIA.

Importunitatem sanè atque impudentiam Ægyptij sacerdotes notare si velint, Muscam haud indecenter faciebant: eā enim vt sæpius & assidue expellas & à te summouere contendas, tanta tamen impudentia prædita est, vt identidem redire, & infestare te minimè vereatur, nullam tuorum commodorum rationem habeat, siue loquare, siue dormias, siue bibas, siue cibum capias, siue legas, scribas, parata semper adstat, vt in faciem insiliat tuam, infesta, importuna, incommoda, nulli rei nisi fastidio de se concitando idonea. Hinc apud Ciceronem secundo de Oratore, ridiculè dictum de molestissimo iuvene, Abige Muscas puer. Hinc Platonius vir Æneas summæ philosophus integritatis, dum Euxitheum introducit Theophrasti commenta deludentem, qui dictitabat animas relicto humano corpore id genus bruta sectari, eisq; inhærere, quorum opera visæ fuerint imitari, vt Hyperbolum quendam impudentiæ notaret, inquit: Musca item Hyperbolum trahet, quippe par fuit vtriusque impudentia.

PERTINACIA.

EA tamen improbitas pertinacissima, qua nunquā rebus quietem esse sinit, tanti fuit, vt inter prælia deorum, grauissimasq; res poetarū principem Homerum illexerit ad eius pertinaciæ perseverantiā memoriæ demandandam, hieroglyphicumq; proponendū, quo ferox hostis insultat hosti, necq; moram necq;

requiem

A requiem dat vllam, donec vulnus inflixerit, & audaciæ confidentissimæ munus executus fuerit. Ita enim apud eum legitur:

*καὶ οἱ μύγες θάφοσ' οἱ σὺνθεατοῦ οἴκησιν,
ἤτε καὶ ὄρνιθων μέλαπτερ' ἕδος ἀπὸ θυμῶν ἰαχέραι δακρύων.*

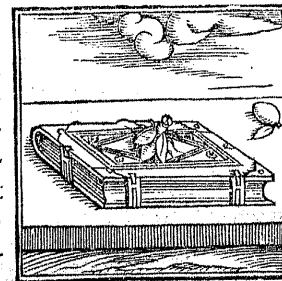
Vnde etiam Hebræis Beelzebub dæmonis nomen, quem aliorum longè principem prædicant, cuius Musca est hieroglyphicum, quod D. Hieronymus agnoscit: nunquam enim cessat ille humanū genus modis omnibus infestare, & modò hos, modò illos ad perniciem laqueos tēdere, ac omnes, quibus nos perdat, vias intentare. Obseruauerat etiam Eucherius, Muscam in diuinis literis modò pro cacodemone, modò pro impuro atq; malefico homine, modò pro idololatriæ spurcitiā poni, eo Solomonis citato loco: Muscæ morituræ exterminant olei suauitatem: hoc est, adeò malignum est Muscarū genus, ac perinde Beelzebub, vt vel si moriendū sit, dū aliqua noceat, quippe vel bonos alicuius mores corrumpat, vel virtutē aliquā infringat, se quocq; simul perdi pro nihilo habeat.

RES GESTA COMINVS.

Musca etiam aliquando in Laconū clypeis insigne fuit: quam cum quidam non omnino vera maiorem in parma figurasset, obijcanti quòd latitandi causā id fecisset: Imò, respondit, signum est, me tam proximè ad hostes accedere, vt Musca ab eis internoſci possit.

INDOCILITAS.

Quinetiā indocilitatis hieroglyphicū est Musca: nullum siquidem omnium animantium minus docile existimatur, necq; minoris intellectus. In qua sententia est Plutarchus Symposiacōn octaua decade, duo tantū domestica animalia esse dicens, quæ nunquam humano conuictu mansuescant, necq; tactum admittāt, necq; consuetudinem, necq; vllius rei aut disciplinae cōmunionem, quippe hirundinem & Muscam, quam semper & indocilem, & feram permanere, vt omnibus patet, asseuerat. Videre etiam est in hominibus, eos egregiè temerarios & impudentes esse, omniaq; audere, qui nulla elegantiōri doctrina præditi sunt: contra alios quo peritiores fuerint, eo modestiores verecundiōresq; esse. Hinc apud Horatium hominē notari videas, qui cum Athenis per annos aliquot libris insenuisset, Romam reuersus statua taciturnior ingrederetur, quippe id cōtra vulgus sentiens: nam sensus ille ex imperiti vulgi opinione desumptus, cum nimirū intelligat Horatius, probum doctumq; virum, esse malle eruditū, quàm videri, popularemq; aurā illam protinus aspernari. Deniq; verum illud est quod Plinius Nepos ait Epistolis, reſta ingenia debilitari verecundiā, peruersa cōfirmari audaciā, atq; ita quo quis imperitior, eo impudentior atq; iactantior euadit, quod Græco etiam axiomate confirmatur, *ἀμαθία μὲν θάφοσ' ἄλογοσ' δ' ἄνοσ' φέβει*: Imperitia quidem audaciā, eruditum verò rerū examen timiditatem affert. Meritò itaq; viro forti odiosa Musca, & sapienti temeritas. Ideoq; Hercules eas suo de facello abegisse dicit, Myodem quem vocabant earum deum imprecatus. In Olympiæ sacro fortium carmine, tauro, deo eidem, vt aiunt, immolato, nubes earum toto eo agro abire cogebatur. Hunc superius Beelzebuben diximus ex Hieronymo.

IN sacris nostrorum literis habetur Cynomyia mentio non contemnenda, quippe inter Aegypti flagella enumerata. Muscam eam caninam plerique dicunt, adiecta scilicet ad importunitatem canis etiam impudentia. Cynicorum sectam animam huic perfimilem dicit Adamantius, qui ad reliquas improbitatis suae deceptio- nes, voluptatem etiam et libidinem inter bona summa commemorabant. Nam quod molesti essent contra civiles omnes mores, omnia deridendo, multorum est testimonio manifestum, quod verum & impudentes, vel unius Diogenis improbum facinus indicat, qui vel medio in foro spectante populo, hominem, ut ipse iactabat, plantare non erubescerebat. Ita plerique hodie, dum leuia quaedam publice reprehendunt, grauissima quaeque ipsi sibi permittunt. Apud Eucherium locus animaduertendus est de Cynomyia, quae non Musca canina, ut quidam putant, Psalmo sit accipienda, sed Musca potius omnimoda. quod si admittatur, non per y Graecam literam scribi debet prima syllaba, sed per ce diphthongum: atque ita dicendum esset pro Ccenomyia, Muscarum genus omne.

DE EPHEMERO.

Pud Cimmericum Bosphorum Hypani fluuium veluti folliculos acinis maiores ferente, gignitur Ephemerus, animal quadrupes volatile, quod nos Diarium appellare possumus.

VNIUS DIEI VITA.

PER hieroglyphicum eius infantem aliquem, qui non ultra unius diei spatium vitam produxerit, nonnulli significandum censent. Id enim animalis genus ut eruperit est folliculo, in pomeridianum usque diei tempus viuunt, & volat, mox descendente sole macrescit & languet, deinde occidente moritur, vita non ultra diem unum prorogata. Eiusdem imbecillitatis est papilio, in grandissimae muscae speciem, colore albido, qui ex folliculo bombycis intra suam araneam conditi transformatique erumpit, candidoque exceptus velo, oua haud ita multo post papauerum seminibus paulo maiora, edit plura numero, mox intra paucissimarum horarum spatium ab ouis editis emoritur: ex quo formari posset hieroglyphicum, quod indicaret, re bene gesta vitam exhalatam, ut Epaminondam Thebanum, & Leonidam Spartanum fecisse legimus. Ac ne quis commentitium ac fabulosum censereat quod super Ephemero autores tradunt, ut bombycem praetereamus, quem tota iam Italia domi vnusquisque contueri potest, in Britannijs fluuius est, vel, ut nonnulli tradunt, euripus potius, qui totam ferme insulam diuidit: vtrinque in ripae marginibus arbores sunt, quae folliculos ad ouis anserini magnitudinem ferunt: hi certo anni tempore in subiectam aquam decedentes, simulac molliti fuerint, aperiuntur, deinde singulis singulae exclusae aues abuolant, pipionibus paulo minores, candore insigni, alisque adeo plumatis, ut aliter statim auferantur, neque quo migrent vlli adhuc compertum aiunt.

DE CICADA.

VERO bestiolis his finem imponamus, admonet Cicada, quae continua soni raucitate molesta, nos omnino videtur edocere, ut eius exemplo taedio esse caueamus, tam multa congerentes. Eius igitur hieroglyphica profecuti, aues iam & volatilia reliqua valere iubebimus.

INITIATVS SACRIS.

Aegyptij sacerdotes hominem sacris initiatum, & mysticae disciplinae peritiam affecu-

Affectum, per cicadam significabant, in eam scilicet admirationem adducti, quod animal tam exiguum, nullo oris modo, non faucibus, non lingua predictum, tam argute caneret tamen, tamque altum infonaret. Esse huius instar doctrinam mysticam, & suas praesertim literas, quae nullo syllabarum complexu, nulla partium orationis textura constructae, sed sola animalis cuiuspiam, vel alterius rei representatione, absolutae significationis orationem facere videantur, quae sese longe diuerso ab alijs literis modo legendam exhibeat. Putabant vero Aegyptij Cicadam, ut apud Horum legere est, per aculeum emodulari, quod motu suo stridorem ciceret veluti plestrum quo citharae pulsantur: ore quippe caret Cicada, eademque caeca est, prolixum tamen quiddam, compactum indiuisumque gerit, simile ei quod linguae speciem refert in ijs, quibus aculeus in ore est, eoque ipso rorem haurit, quod vnum illi & peculiare est alimentum. Vnde apud Maronem:

Dum cythra pascentur apes, dum rore cicada.

Ceterum de sono diuersa est aliorum sententia, quippe qui attritus sit interioris spiritus. Quinetiam experimento compertum est, Cicadam non canere per oris aculeum, sed colliso, attrito agitatoque frequenter cauo vtero, quod pueri digitorum stimulatione non semel explorauimus.

DICACITATIS CASTIGATIO.

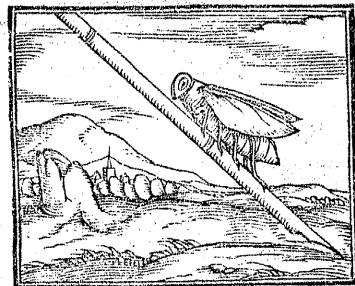
Cum vero sonus ipsius animalis argutus quidam stridor potius sit, quam cantus vllus, & strepitu aures offendat, natum inde prouerbiu, Cicadae vterum ne scabito, quotiens reprimenda est cuiuspiam dicacitas aut petulantia, ut si pergat dicere quod vult, scurrilique aut maledico morso impatientiore aliquem tetigerit, ipse postea percussus, quae nollet audiens erubescat. Et quod in hanc sententiam ait Hesiodus:

Εἰ δὲ κεν ἴσῃς ἢ τοῖς, τὰ χεῖρα καὶ τὸς μᾶλλον ἀνέθευς.

Et huiusmodi apud Sophoclem, Euripidem & Plutarchum plura. Proclus Diadochus putat Cicadae cantum ex alarum, qualescunque sunt, attritu prouenire: ait enim, ὁ πτεῖς ἐξ ἑδὸς ὑπὸ τοῖς πτεροῖσι τρέχων ἐαυτὸν, καὶ ἔχει ἐν τοῖς πτεροῖσι: Cicada canit alarum freta ministerio, semetipsam applodens, & strepitum ita ciens. Quod & Hesiodus agnoscit, πτερὰ δὲ τὰ πτεροῦ γινώσκας.

VANA GARRVLITAS.

Cum autem nonnulli vanam & inanem garrulitatem per Cicadam significari dixerint, ex Aristotele, quem non intellexerunt, desumptum crediderim, qui Platonis ideas a materia dissepargas, prioribus analyticis τὸ περιποιητικὸν esse dixerit, quippe ut nonnulli aiunt interpretes, nihil nisi inanem cantilenam cuiusdam garrulitatem praeseferentes. Quem Cicadarum cantum ut importunum & impudentem, ita Demetrius philosophus notat, cum a Domitiano pulsus Italia cum Apollonio quereretur: Cicadis, inquit, impunè licet obstrepere, nobis ne quidem mutire fas est. Apud Aristophanem, νεφέλιος, quae iustus sermo commendauerat, iniustus ait Cicadarum plena esse. Sedenim quantum ad Aristotelis περιποιητικὸν pertinet, pie magis fecerimus, si dixerimus discipulum longe honestius, quam alij putent, de praepatore suo loqui, sanctiusque sentire super ideis, quam interpretes, nostri praesertim temporis opinentur: quippe cum Aristoteles de ijs tractaret quae fa-

cerent ad demonstrationē per ea quæ ipse constituit artis elementa, nō obiciēdas huc ait ideas Platonis, quia ἀπειροειδέα sunt, hoc est, mysticum quiddam sapiunt, atq; ideo nihil ad demonstrationem qua de nos hic agimus, conferūt; ingenij illud, atq; animi supra sensum elati negotiū est, hoc quod præ manibus est nobis, vni applicitum est sensui. Vocabulum enim ἀπειροειδέα, inter alia significata mysteriū etiam significat; & superius Cicadam mystici hominis hieroglyphicum Aegyptijs esse commonstrauimus. Sanè verò Propertius in garrulitatis significatum acanthidem lenam vocat, à sermonis tædio & loquacitate, auriumq; offensione: nam acanthias Cicadæ epitheton est, quin & Cicadæ species Helychio. Aiunt porrò, ex eo animalium genere scēminas semper taciturnas esse, quod nonnulli ad frigiditatem referunt, qua sint egregiè præditæ.

NOBILITAS GENERIS,

Illud minimè prætereundum, Cicadam apud Athenienses generis nobilitatem significasse, quod apud Thucydidem in liminari pagina comperies, qui τῆς ἰσοφίας, hoc est, Cicadigeros eos appellat, quod apud Athenienses institutum erat, cicadas ex auro capitis ornamento gestare, quæ indigenas & ingenuos ab aduenis & seruis distinguerent. Causam nonnulli cōminiscuntur, quod Cicadæ maximè omnium animalium indigenæ videantur: in ea siquidem regione qua genite, viuunt moriunturq; cum reliqua ferè omnia animalia aliquo migrēt, neq; sedem vllam firmam habere perseuerēt. In vnaquaq; verò ciuitate & municipio eos nobiliores dicimus, quorū maiores pluribus antè annis in patria sua claruerint; obiectatumq; ideo Ciceroni totiens in opprobrium, quod vir nouus esset, quia plurimum odiosa solet esse nouorum hominum ambitio, cum Rempub. in quam recens adsciti fuerint, administrare contendunt.

Quamvis autem alij aliter Cicadarum cantum acceperint, plures illi fuere qui Musicen hinc intelligi censuerint: ideoq; Cicada in citharædi statua citharæ insidens, hieroglyphicū dedicabatur: quem morem Strabonolatius interpretatur: quanquā nusquā defunt Græcorū fabulæ, Eunomi citharædi statuam celebrantium cum cithara, cui Cicada insideret, propterea quod is cum Aristone Rhegino, Pithijs, musico certamine destitutus est, chorda vna fracta: verum aiunt Cicadam adfuisse superuolantem, quæ suppleuerit vocis illius vicem. Et apud Theocritum pastor, qui Thyrsin commendare vult à carminis suauitate, melius eum canere quam Cicadas, rustica & pastorali simplicitate dixit. Deq; hac Plotinus mihi videt̃ intellexisse potissimum, cum homines musicis modulis affectos ac delinitos, in animalia musica renasci differit. Quin & fabella recitatur à Platone, fuisse olim quosdam musicos homines qui cantu adeo allicerentur, vt præ modulatione cibumq; potumq; negligenter, ecq; demum macilentia redactos, vt in Cicadas abierint, qui famem adhuc nullo alio cibo quam cantu leuent. Videre verò est homines eos qui sermocinationibus & loquacitati prolixius æquo dediti sunt, corpore esse maiori ex parte gracilior: corpora enim extenuari sermone nimio, philosophi profitentur, quorum è numero Lucretius noster ita philosophatur:

Nec

A Nec te fallat item quid corporis auferat, & quid
Derrabat ex hominum nervis ac viribus ipsis
Perpetuus sermo, nigra noctis ad vmbra
Aurora productus ab exoriente nitore,
Præsertim si cum summo est clamore profusus.

Sed fatis iam obstrepere cum Cicada visi sumus, quare sit iam nugandi modus.

DE ARANEO.

Importunū forte videatur insectis his, atq; ipsidem volatilibus, Aranearum aggregare: sed traxit me bestiolæ leuitas propemodū volatilis, vt inter hæc locum ei constituerem. Præterea, veluti nullus est illi angulus imperuius, haudquaquā vlla crit inuidia, si huius quoque commentarij angulum occuparit.

INANE OPVS.

B EX carmine quiddam Catulliano, per Aranearum inane opus, nulliusq; precij aut momenti rem significari didicimus, vbi de se ipse iocatus ait:

Nam tui Catulli Plenus sacculus est aranearum.

Quod sibi desumpsit Lucianus in Pseudologista: ἀργῶν ἢ καὶ ἀπαχθῶν μυσῶν, carie & araneis oppleta. Verum & ex historiæ sacræ scriptoribus, significatū idem Præsulibus nostris nō improbatū accipimus. Eo siquidē tēpore atq; hora, qua Gregorius Patriarcha Constantinopolitanus, & Macarius, & Pyrrhus & Iocij, qui vnam in Domino nostro IESV Christo naturā & voluntatem asserbant, centum & quinquaginta Præsulum sententia damnati sunt, plurimæ Aranearum tela, maxima omnium admiratione, in medium populum cecideret: ex quo significatū est, eas hereticorū sordes Aranearum instar inanes fuisse, eoq; conuentu solenni iudicio dissectas esse. Nonagesimo sanè psalmo de infirmitate huiusmodi legas: Anni nostri quasi Aranea reputantur: nam ea magna cura & ingenti labore contextitur, ob tenuitatem verò minimo quolibet occurso dissipatur. Alio psalmo: Tabescere fecisti velut araneam animam meam, super eadem imbecillitate humana dictū volunt. Et earum tela, vt Bucherius, concupiscentiæ nostræ opera sunt, quæ nulla densantur soliditate, venti cuiuslibet humani iniuriæ exposita. Apud alios ita interpretatum inuenias: Exile admodum animal est Aranea, & anima flagellis & amaritudine conscientie perculsa macerataq; attenuari videtur: cōtrā cum genio dat operam, pinguescere dicitur, & opiparè saginari. Sunt qui ex Hebraico non Araneam, sed tineam hic ponant.

PLVVIA.

Alioqui tela huiusmodi futuræ indicium est pluuiæ, quod animal id sereno atextere quodammodo vereatur, non ignarum serenitatibus tenuem magis ac perflatibus obnoxium esse aërem, quibus ambobus opera sua dissipari contingit: nubilum verò, vt pote crassiorē glutinosiorēq; eius operis tenuitati commodiorem experitur.

LEGVM INÆQUALITAS.

VVigus verò non ineptè per Aranearum telas & retia, apto admodum hieroglyphico legum notat inæqualitatem, propterea quod veluti muscæ & volatilia alia pusilla, si in eas inciderint, capiuntur & pereunt, fortiora verò animalia perrupto texto facile quoquò libuerit elabuntur: ita leges imbecillam & tenuem plebeculam cohibent atq; castigāt, potentioribus verò nihil aduersan-

I

tur, qui eas ex arbitrio tollunt, scindunt, abrogant, & resungunt. At non ita Antiochus tertius, qui ciuitatibus sibi subditis scripserat, ut si quid unquam per litteras mandasset quod legibus aduersaretur, ne curarent, tanquam illud esset se nesciente scriptum.

D I A L E C T I C A.

Per Araneas Ariston Chius Dialecticorum sermones intelligebat, quæ quidem artificiose admodum elaboratæ essent, nulli verò inferuissent vsui. Eandem idem disciplinam cœno in viciis iacenti assimilabat, nulli quippe vtilitati esse, ingredientibus autè & impedimento & molestiæ. Idem eos qui disciplinæ huic operam curiosius darent, ijs qui caneros largè vescerentur similes esse dicitur, exigui enim cibi causa circa magnum testarum cumulum occupari. Dialecticam verò omnem Zeno Philosophus iustis quidem mensuris comparabat, quibus tamen eius artis periti non triticum aut vtile quidpiam metirentur, sed paleas, aut quisquillas alias id genus.

D E T I P P V L A.

Verum ecce tibi Tippulam, mihi nihil tale cogitanti, neque sentienti, ex improviso huc irrupisse: quare quid ea quoque sibi velit, videamus, etiam si nihil ab Aegyptijs, quod meminerim, super ea traditum habeatur.

L E V I T A S.

Sunt qui summam leuitatem, ut puta quam Maro de Camilla canit, per Tippulam aptè significari posse dicant. Bestiolæ quippe genus id sex pedibus præditum, sed tantæ leuitatis, ut super aquam currens non desideat. Hinc Plautus: Neque Tippula leuius est pondus, quam fides lenonia.

PIERIVS VALERIANVS AD NOBILISS.
MAXIME QVE REVERENDVM IOANNEM GRIMANVM
PATRIARCHAM AQVILEGIENSEM, DE IIS QVAE PER
Delphinum & Polypum significantur, ex sacris
Aegyptiorum literis.

Libris diebus, qui proximè præterierunt, cum Pientissime Præsul purificationis ergo puluinaria septem te secuti inuisissemus, essentque una tecum eruditissimi viri Angelus Colocius, Baptista Casalius, Pimpinelus, Antonius Marosticanus, & Petrus Alexander, quibus candidius nil terra tulit, quorum commendatione tuam ego amicitiam recens indeptus eram, multaque inter equitandum de ambitiosissimo monumentorum studio, quod veteribus illis adeo placuisset, vltro citroque dicerentur: fugerebant enim argumentum tot disectorum passim adificiorum moles tam immanes, quæ tota gestatione nostra occurrerent: magnamque dicendi materiam sumministrabat arcana illa pingendi calandique ratio, quæ apud eos fuisset, qui mutam quandam orationem per rerum imagines mente concipiendam, non vlllo vocis sono, litterarumve complexu enunciandam excogitassent, autoribus dubio procul Aegypti sacerdotibus, quos vniuersæ mox nationes, vbi vbi vlla rerum disciplina vigeat, tacito consensu cunctis in operibus imitari studuissent. Sub hoc sermone Quirinale præteruisti, ad Altæ semitæ latus defleximus, in hortos tuos, vbi antiquissimi operis templum olim fuit, in quo ruinis obruto signa etiamnum pleraque vetustissima sub ruderibus subterranei eius templi reperta à vobis fuerant, ad quæ spectanda magna ingeniorum multitudo confluebat, inter ea autem

Autem opera præcipuum erat Veneris simulachrum, quæ Cupidinem manu regebat, ipse verò Delphinum cauda apprehensum surrigebat, ille Polypum iuxta Cupidinis pedes hærentem solo mordicus apprehenderat. Hic tu, qui veterum operibus adeo delectaris, quæ crebas, quid id sibi vellet argumentum. Neque aberant ex loci curatoribus, qui vistantium opiniones exceperant innumeras, plurimum vero qui rem temerè factam arbitrabantur, animaliaque illa ad ornatum tantum apposita putarent: vel si quod in ea re consilium fuisset, certè non vllum aliud, nisi ut statim penè nulla aliquo firmarentur fulcimento, facile lapsura nisi ad minuculis huiusmodi veluti adglutinata præsepitaque sustentaretur, neque alterius cuiuspiam rei significationem præ se ferre: nisi forte quis diceret, Venerem mari ortam, maternisque pecoribus Cupidinem adblandiri. Tuque, mi Domine, ad me conuersus, quid super hoc mihi videretur postulasti. Ego autem argumentum id omne ad Aegyptiorum traxi disciplinam: tuque Vir amplissime libenter auscultare me visus es, meamque dictionem amici reliqui non improbarunt. Proinde rogasti me, ut quæ super Delphino & Polypo huiusmodi differuissem, ea scriptis explicata tibi darem, velle te per otium rem diligentius examinare. Feci quod petieras, idque libenter admodum, quod magnopere gaudebam datam mihi occasionem, qua possem tibi tam studioso, tam pio, tam planè probo Principi in ea re morem gerere, in qua per dies aliquot industriam ego meam, quantumlacumque esse poterat, exercuissem. Nesci igitur ad te pisces eos duos quos poposceras, atque ea simul omnia, quæ illis capiendis in verriculo deprehensa sunt. Nam multa Delphinus dum mare cauda verrit in sagemam immisit: & Polypus cirris, & quibus exasperantur cotyledonibus fretus, plurima secum attraxit, nullo discrimine congesta. Ea vtilitane essent, an inuitilia, nolui meum esse iudicium, sed ipsum rete proreductum erat, cum tota præda procinus afferendum ad te curauit. Tuum erit quæ vsui fore videbuntur, verriculo in siccum attracto, seligere: quæ minus ad rem faciunt, eijcere. Sed antea quam ad complexum figurarum, quæ explicaturi sumus, aggrediamur, necessarium esse visum alterutrius simplicia significata percurrere, ut habita singulorum cognitione, facilius coagmentationem ipsam conficere possimus.

D E D E L P H I N O.
I N C O L U M I T A S.

Incipientes igitur à Delphino, id in primis referre libet quod totiens in humani generis beneficium celsit, quippe plerisque mortalium extremo vitæ periculo laborantibus, ab animali hoc spontè auxilium allatum. Neque enim temerè frænatus Delphinus pictus, incolumitatis indicium fuit, quod dubio procul ob multos ab vndis eius opera seruatos factum opinamur. In Neptuni siquidè templo, quod apud Isthmon erat, visebatur Palæmon puer super Delphine & auro & ebore confectus, quem Herodes Atheniensis dicauerat. Nam & Palæmoni nauæ pro incolumi navigatione vota faciunt. Idem enim & Melicerta & Portunus est, cui, ut apud Virgilium habetur, seruati votum soluunt in littore nauæ, ut Glaucos, & Panopeæ.

T A R A S.

Quod verò signum in argæteo numo Delphino vehitur, T A R A S is est, ut etiam indicat inscriptio, de quo Aristoteles meminit Tarentinorum politia, apud quos numisma numum dicit appellari, in qua Taras Herculis Delphino vectus. quanquam apud Asiaticos quoque puerum Delphino insidentem fuisse in numis, tradit Strabo. Sed Phalangium Lacedæmonem memorat Pausanias, qui Tarentum coloniam duxit, priusquam Italiam attingeret naufragium in Crisæo mari fecisse, cui Delphinus opem tulerit, sublatumque dorso in littus incolumem exposuerit. Stesichorus historiam huic similem Crithei testimo-

nio recenset, Telemachū Vlysis filium cū adhuc puer in alto maris littore lūditaret, in subiectas aquas corruisse, mox Delphinorum beneficio receptum, qui puerum surrexerint, & exposuerint, idcirco patrem Delphinorum in sine postmodum studiosius adamasse, eamq; sculpturam & in ense & scutis habuisse, & in annulo vsum pro sigillo. Quare apud Lycophronem eum *δελφίνιον* appellari comperias: quod ea etiam de causa fortē dictum existimes, quod Philostratus eum subsumum fuisse dicit. Delphini verò & simo admodum rostro sunt, vnde animal repanditrostrum, Pacuuio. Et Simonis nomine gaudent appellari, quasi vocem intelligant. Vt verò interim omittamus Arionem Delphini opera & veneratione, de latronum nautarum manibus liberaū: cuius rei testimoniū diuissimè in Tænaro habitum donarium, ex ære Delphinus cum insidente Arione: quod argumentum in numis etiam cūsum vidi, eum quippe nudum Delphino vectum, dextera victoriā prætereā tendere, læua lyram sustinere. Prætereā Musq; Hesiodi poëtæ per errorem in templo Nemeæi Iouis ab incolis trucidati cadaver, quod in mare fuerat à percussoribus abiectum, à Delphino inter Locridem & Eubœam expositum. Et Melicertæ corpus, quod in Isthmo Delphinus expo. B fuerat, inuentum à Syssipho. Virginem quandam Lesbiam vetusti auctores tradidere cum amatore suo demersos in aquam, Delphinorum auxilio incolumes euasisse. Veteres deniq; Delphinum tanta veneratione prosequēbatur, vt eum neq; venarentur, neq; villo pacto lædere fas iudicarent: quæ quidem religio in ætatem vsq; nostram propagata est, cū multos reperias qui Delphinum vel interficere, vel velsi ea de causa scelus putent, quod quædam illi sint cum humano genere commercia, promptuariumq; sit nauigantibus auxilium.

B A C C H V S.

Quod verò Delphinū Baccho adpingunt, nō solū ad fabulā spectat, sed etiam ad historiā, quod vinum marina aqua mixtum facilius cōseruatur, vt Columella scribit se ab agricola patruo didicisse. Et Dionysius hac de causa ad mare fugisse fingitur, quod apud Athenū habemus. Cur verò aqua maris ad eō vino conferat, rationem & Plinius & Dioscorides & alij tradidere.

A P O L L O D E L P H I C V S.

At qui non Neptuno & Baccho solū, verū etiam Apollini Delphines F dedicantur, multasq; eius aras apud Græcos Delphinis insculptas fuisse, Plutarchus attestatur. Ad hæc nōnulli addunt, Apollinem Delphini specie adnasse ad Delphos, apud quos præcipuè colitur: quanquam & Delphi antea fuerant Neptuno sacri, vt Calauria Træzeniorum insula Apollini, quæ loca mox dii ipsi inuicem permutarint, vt apud Pausaniam est. De Calauria tamen nescio quid diuersum tradit Stephanus, cuius opus De gentibus, Hermolaus Byzantius in compedium redegit. Quantum verò pertinet ad Apollinem in Delphinum transmutatum, Creticum commētum aiunt: illi enim Apollinem totius salutis autorem celebrabant, neq; quenquam vllum euadere infortunium arbitrabantur, nisi Apollinis ope sospitaretur. ad quod fortē tacitè respexit Horatius, Sermonibus, vbi se garruli cuiusdam importunitatem, qui hominem necabat, euasisse gauisus ait, Sic me seruauit Apollo: quam vis de foro loquatur, quod nugator ille in ius tractus fuerat: ibi enim erat Apollinis templum. Cretes denique ab vno quoq; malo liberationem Apollini ferebant acceptam. Nam & quod fabulæ fabulantur homines in Delphinos transmutatos, ea de causa confictum aiunt, quod Delphinis ducibus nauæ seruati fuerint.

P E R I.

P E R I C V L O R V M F V G A.

Apuđ nostros etiam vulgò Delphini sunt tuti receptus indicia, quippe qui quotiens futuram tempestatem præsentunt, in portus accurere, deq; vndis exilire cernuntur, quasi velint reliquos inuitare, vt in stationes properè se recipiant, neq; nauigia alto credant. D. etiam Thomas Delphinum ait future tempestatis prognosticū esse minimè cōtemnendū, vbi visus fuerit in maris superficie frequentius se vibrare, aut plures quodammodo lasciuire inter se colludentes. Causam philosophi deprehendēre, quod hyemali procella ingruente, cōsurunt exhalationes ab imo mari, quæ hyemis fomenta suggerunt, calorq; tunc in Delphinis excitatur: calor verò cū propria sit agitatio, euenit vt idem animal sæpius emergat, sæq; frequentius ostendet. Vnde illud apud Pliniū, Delphinus tranquillo mari lasciuientes, flatum ex qua veniunt parte prælagire.

I M P E R I V M M A R I S.

Ita verò Delphinus maris regem significat, vt pro aqua marisq; ipso passim in numis excudatur. Præcipuè autem Sunij Neptunus sub Delphinis imagine colebatur. Neptuno verò aquarū domino nullo non in signo eius adsculpebatur. Pulcherrimus extat numus, cuius inscriptio est, NERO CLAVDIVS CÆSAR AVG. GER. P. M. TRI. P. IMP. PP. vbi Neptunū ipsum videas in pertu sedentem, id enim quietis indicium: dextera temonem terræ adprimētē, quod signum nauigationis est in portum fossilem: læua verò Delphinū amplectentem, quod maris blanditias & tranquillitatem ostendit, iramq; & cōmotio-nem fluctuū omnem ibi demolitā. Ibidem celeberrima illius ædificij forma est, cum inscriptione, P O R. O S T. In qua quidem portus illius effigie naues diuersi generis minutissima figura elaboratas, nō sine magna artificis cōmendatione conspicias. Atq; vt hinc hieroglyphicum, quo de agitur, interpretari aggrediamur, epigramma Græcum extat, cur Cupidinis signum vna manu Delphinum, altera flores contineat, in hunc modum interpretatione facta:

οὐδὲ μάλτις παλάμους κατέχει δελφίνου καὶ αἰθέρος,
τῆ γὰρ μὲν γαίαν, τῆδὲ θελαίων ἔχει.

Non temerè quippe illum vna manu Delphinum, altera flores cōtinere, vt pote C qui sit hinc terræ dominus, inde maris. Est & in numo M. Agrippæ L. F. C O S. III. Neptuno reduci signum s. c. cūsum, in quo Neptunus læua tridenti altè innititur, dextera verò Delphinū exporrigit. In Q. Nasidij numo nauis est cum stella & velo pleno, ab altera parte caput, tridente ab occipitio posito: infra Delphinus est: inscriptio, N E P T V N I. quod tutam Q. Nasidij nauigationem Neptuni beneficio peractam indicat. Tam igitur ex ijs quæ dicta sunt, Delphinum ante omnia maritima Neptuno sacrum intelleximus, quàm reliquarum etiam aquarum symbolum, ex celebri Corinthiorū signo, apud quos fons fuit, in quo Neptunus æneus situs erat, sub cuius pedibus Delphinus aquam effundebat. Sedenim cū hæc multa sint, hæc de Neptuno dicta sufficiant, si modò id addidero, quod per Neptunum vice versa, vnusquisq; etiam piscis accipitur, vt apud Neuium: Coquus edit Neptunum, Venerem, Cererem: hoc est, pisces, olera, panem. vbi aduertendum Venerem hortis præfici.

V E L O C I T A S.

Est & illud præcipuum ex Delphino significatum, vt sit velocitatis indicium, aut mirificæ agilitatis. Constat enim vnicuiq; maris accola, quanta se velocitate Delphini iaculetur, quæ cū refertur, incredibilis habetur ijs qui nō spe-

I ij

ctarint. Est autem dubio procul velocissimū omnium animalium tum aquatiliū D
tum terrestrium, quippe qui malos etiam nauigiorum maiorū superfiliant, per
inde ac sagitta pernices, vt apud Aristotelem habetur, *επιαιτην δει ειναι ζωων ταχυ*
σαν και τω επιδωρον ην τω χρυσιαων, ην εφωλοντου παλοων μεγαλυσυις. De agilitate verò, qua
maximè præditus est, prouerbiū emanauit, Delphinum nare doces, si quis im
peritus peritissimū instituere aggrediatur: perinde ac illud, Sus Mineruā: quod
eruditissime Præsul, in me forsitan nō immeritò retorseris, q̄ de ijs ad te scribere
cceptarim, quæ tu longè me plenius & melius alios docere possis. Nam & illud
nostri, Nemeis, Mileciam saltu perniciosissimū Delphino afsimilatum à Pindaro.

CITA NAVIGATIO.

In nauigatione autem cum celeritas in primis expetatur, non incongruè Del
phinus est nauigandi signum, siue quòd ipsi naues obuia factas comitantur,
& quodam gratulationis affectu choreas circumducant. Ab ea verò sulcandi ma
ris facilitate qua Tyrreni plurimū olim claruere, qui piraticā exercentes vni
uerso serè orbi terrori erant, Delphinorum cognomentum in Græcorum fabu
lis adepti sunt, cum præsertim Pelasgi, referente Myrsilo, Crotone occupata Tyr
rhenam etiam regionem inuassent, in qua diutius cohabitantes nauticam didi
cere. Habiti verò inter piratas etiam Pelasgi, vnde nationibus reliquis inuidiæ
plenum erat eorū nomen, idq̄ apud Maronē semper ad contumeliā ponitur.

MATVRITAS.

Pervulgatum verò illud est, quod maturè agendum significat, si Delphinus
Anchoræ vel alligetur, vel, vt veteres fecerunt, obuoluatur, vno contationē,
altero celeritatem significante, quæ simul iuncta, inuicemq̄ temperata, maturi
tatem faciunt, & quod Horatius ait, & properare loco & cessare indicat: id Græ
ci *καυδης βραχως* enunciarunt. Sunt qui hieroglyphici huius inuentum Augusto
tribuunt, quòd & adagium & signum huiusmodi solitus sit identidem repetere.
Habetur ea species, qua Delphinus anchoræ se circumuoluit, in Titi Vespasia
ni numis. Sed fortè non displiceat in huiusmodi significatū trahere, quod in nu
mo quodam æreo apud Massæos inspexi Romæ, bouem humana facie perso
natum, supra quem Delphinus imminet: per hunc enim celeritatem, per bouem
tarditatem intelligimus, quæ illius animalis propria est. Actionem verò ex hu
mana facie colligimus, quòd hominum proprium in primis sit res gerere, quan
quam de boue laruato alibi.

AMOR IN SIMPLICIOREM ÆTATEM.

In uenio etiā ex Delphini simulachro amorem in simpliciorem ætatem signi
ficari, quem puerilis ætatis amasium non vno exploratum est exemplo, qua
lia ab vtroq̄ Plinio referuntur: vt non immeritò tot in numis Delphinum cer
nere sit ab alato Cupidine frænatum. Et Veneris statuas plerasq̄ vidimus, qui
bus adsculptus est Cupido, qui vel Delphino insideat, vel alio quoquo modo
regat eum apprehensum.

GRATVS ANIMVS.

Necq̄ tamen ea pro fabulis habenda quæ recitat Pausanias, qui grati animi
signū in hoc animali se vidisse in Poroselene Ionix vrbe testatur: in clama
tus enim à puero, properare ad eū solebat, subiectoq̄ dorso ei, si adlibuisset, ad
vecturam sese accommodabat, propterea quòd ab eo redemptus piscatorū ma
nus euaserat, curato etiam vulnere quod illi fecerant. Ab Egese proditum ait
Plinius, in lalyso Rhodiorum vrbe Hermiam puerum Delphino longa consue
tudine

A tudine vectari solitū per fluctus, sed subita mox procella superueniente demer
sum. Idemq̄ Naupaeti etiam accidisse, à Theophrasto est literarum monumen
tis datus. Admiratur Plutarchus tantam animalis istius humanitatē, siquidem
non educatione, veluti canes & equi, non vlla alia necessitate, velut elephanti
pantheræq̄ & leones ab hominibus liberati, sed genuino quodā affectu spontè
sint humani generis amatores: ideoq̄ crocodilorum hostes infensissimi, pro
pterea quòd crocodilus humano semper generi insidiatur, atq̄ ita ipsa naturæ
repugnantia inimicitias generat.

NEQVITIA.

Physionomici sanè lasciuos & petulantes eos in primis iudicant, qui simum,
vt Delphini, nasum habeant: proptereaq̄ Socrati nequitia, quam ex ipsa fa
cie præ se ferret, vitio data est, quod ita se natura affectum inficias non iuit: cæte
rūm se naturam cōtinentia domuisse: id quod etiam Plato in Symposij sine mul
tis argumentis testatum facere est aggressus.

ADVLATORVM INFIDELITAS.

Non præteribo hinc, quod Socion philosophus ait Delphinum adulatorem
esse, qui ciborū reliquijs, quæ à nauigantibus affatim in mare projiciuntur,
allecti comiterq̄ accepti saturatiq̄, natates quandiu affatim vnda subest ac sup
petit officiose comitantur, in siccum verò littus nunquam excedunt. Sic adula
tores, quandiu tranquillitas affulget, permanent, amicos in hoc vitæ cursu dum
plana faciliq̄ & prospera omnia sunt, adeunt, deducunt, colunt: cum verò scru
pea difficultaq̄ acciderint, statim abscedunt: de quibus Horatius noster:

At vulgus infidum & meretrix retro Periura cedit, dissugiunt cadis
Cum face succatis amici Ferre iugum pariter dolosi.

GIBBEROSI.

Vulgò verò vsurpatum, vt gibberosos Delphini cognomento notemus. Et
antiquissimus autor Pacuuius, animalia hæc incuruicercuicū pecus appella
uit. Sed & gibba suum habet significatū, vt pote quæ futurorum indicium sit, vt
apud Tranquillum aruspices Domitiani gibbam per somniū sibi accessisse vi
sam interpretati sunt. Et quoniam pars est prudentiæ, futura præuidere, gibbe
rosos aiunt omnes astutos esse, multaq̄ pollere sagacitate.

IMPVRI AMORIS SATIETAS.

Maximè verò mihi natura ipsa per Delphinū philosophari videtur, quem
terra procul, adeò violentum, pernitem atq̄ agilem esse iusserit, eundem
autem simulatq̄ terram attigerit, vix in arenam exceptū confestim emori: vnde
dixerit Horatius de re maximè absurda, contraria, & sibi valde repugnanti, Pin
git Delphinum in syluis. Ita impatiens est animal hoc terreni soli. Adagiū verò
est in eos qui magnum aliquid polliciti, minimū præstiterint, *δελεεινσ ε χροσ βλα.*
Quæ quidem eò spectat, vt cum amorem ex Delphino significari ostēderimus,
eatenus amorem omnia virtutis experimenta prestare admoneamur, quatenus
terra procul in alto sese exercet, & in sublime sapius sese cœlum versus, marinæ
vndæ purificatione expiatus, ac sereni tantum aëris affectator eiacularatur. Terra
autem & animalia terræ addicta, vti serpentes, sues, & alia quædam, voluptariæ
mollitudinis indicia sunt, tum ipsam rei veneræ spurcitiā innuūt, quò simul
atq̄ Delphinis accesserit, statim expirat. Huiusmodi enim est impuri amoris cō
ditio, vt cum quis id, quod longo temporis interuallo appetierit studiosiusq̄
ambiuerit, affectus est, in amando deinceps flaccescere ac refrigerari videatur,

plerunq; etiam vel fastidio, vel odio succedente, tam alienus ab amata re fiat, vt D nihil magis aueretur. Hinc illæ deceptorum querelæ:

Cui mea virginitas auibus libata sinistris?

Hinc apud Maronem exclamat Dido:

Te propter Libycæ gentes Nomadamq; tyranni

Odere, infensi Tyrii, te propter eundem

Extinctus pudor, & qua sola sidera adibam

Fama prior: cui me moribundam deseris hospes?

Quare Lysias apud Platonem, amantes ait, cumprimū libidinem expleuerint, collati beneficij pœniterent: id quod in eo accidit amore, qui turpitudini sit eman cipatus. In eo verò quem neq; Plato, neq; alius quispiam pro dignitate satis vn quam laudauit, longè aliter euenire manifestum est.

DE POLYPO.

P Numeratis quæ apud autores, quos legere licuit, habentur, Delphi ni significationibus, ad Polypum res ipsa, quæ præ manibus est tra. E ducit, vt demum quid sibi velit Delphinus qui Polypum mordicis apprehenderit, conijcere valeamus.

REI FAMILIARIS ACCVMVLATOR.

A Egyptij sacerdotes hominē qui rem familiarem ex quibuscunq; rebus, vti libus simul ac inutilibus, nullo discrimine, nulliusq; rei ratione habita, congereret auerereq; significare si vellent, Polypū pingere soliti sunt. Ille enim cum prodigè admodū multa deuoret, prudens tamē rei familiaris omnia temerè col ligit & conuenatur, & in cubili suo recondit, selectisq; utilibus atq; cōsumptis, inutilia mox, quippe testas, & cancerorum cruftas, & putamina conchularum, & spinas pisciculorum abigit. Eos Ælianus vehementes ait esse ad vorandū quæ cunq; oblata fuerint, esseq; adeò impotentes, vt ne pastu quidē mutuo abstinere deprehendantur, quicq; in retibus minores inclusi fuerint, maiorum escam esse.

OMNIVM ABLIGVRITOR.

Q Vin etiā eum qui aliena abligurierit, & sua mox absumat, notare cum vel lent, Polypum flagella curtum & detruncatum effingebāt. Afferunt enim autores Ægyptij, Polypum ita famis impatientē esse, vt si alius cibus non suggeratur quem deuoret, proprijs flagellis vesci. Vnde dixerit Alcæus ἑὸν δ' ἐμᾶνθι ὄσ πολύπους, (quem verum citat Athenæus) Ipsum me comedo vt Polypus. Heliodus quoq; ἐν βιβλίῳ αὐτοῦ ἐν Ægyptijs sentiens de Polypo ait: ὅτι αἰὸς ἐστὶν ὃν τῶνδε τοῖδε, quicq; suo exōsis pede vescitur. Præterea Oppianus Halieuticis: ἀλλ' οἷον λαφύρασι, αἰν ζῴωνι. Παλάμοι πῆσαντ' αὐτὸν δαυνύτων ἐξ τῶνδε ἢ τε τῶνδε ἀλλοτρίων. Id ipsum Ælianus asserit, venatione deficiente suis eum vesci cirris, alijs mox pro ijs qui absumpti fuerint succrescentibus. Heledonem autem πολωνισμῶν ἦν λ, ἐξ ἑαυτῶν ἐδύλε, quod semet ipsam edat, appellatam, Polypi speciem etymologici Grammatici contendunt. Nam & Pherecratem summæ autoritatis virum, hæc eadem de Polypo sensisse tradunt. Quin & Carneadem id ipsum agnouisse manifestum, cum dialecticam Polypi similitudine dicitaret, qui præ fame suamet flagella pasceret. Eos verò aucta iam doctrina peritiores factos, in suismet opiniones mox grassari, easq; destruere: quæ quidem curiosius à me cōquirenda fuerunt, quia Plinius Aristotelem secutus id fieri negat: quicq; reperti sint corrosa habere brachia, id eis à murænis vel congris euenisse asserit, cum quibus assiduum certamen habent. Plu- tarchus

A tarchus tamen in Aristotelis sententiā super hoc nonnunq; illabatur, cum Ægy ptijs tamen hoc idem tradit, qui tam præstantiū autorū scripta arguere menda cij vereatur: quasi verò non & alia sint animalia, quæ suamet membra in cibum absumāt, cum cercopithecus videamus totas interdū sibi met caudas abrodere: quare cautio est, ne qui animalibus huiuscemodi delectātur, carnes eos attinge re permittāt, quia simulatq; carnibus assueti fuerint, eius facti auidiores, morius in semetipfos vltro cōuertunt. Id ego cum hæc scriberē, apud Mediceos proce res domi fieri à quodā efferationis naturę cynocephalo quotidie conspicebam.

VICTORIA VTI NESCIVS.

H ominem victoria potitum, vti tamen victoria nescientem, intelligere cum vellent, sacerdotes ijdem congrum & subiectum Polypum pingebant. Qua specie potuisset Annibal figurari, cum strage ea Romanorum ad Cannas edita, Romam oppugnatum ire neglexisset. Aiunt verò, quotiens Polypī cum congris certamen ineunt, à congris facillè superari: cæterum nullam esse congris facultatem vt Polypos depascere valeant, quod ij laeuore atq; lubricitate corpo ris, qua sunt egregiè præditi, morsus hostium effugiant, & mutilatis tantum ali quando flagellis elabantur.

TYRANNVS.

Q uod si hominem Ægyptij municipij sui longè principem, sed tyrānica in ciues dominatione vtentem, notare vellent, Polypum & locustam adpin gebant: locustæ siquidē dominationē videntur in Polypos exercere, primasq; inter eos obtinere partis, vt apud Horum legitur. Cæterum Aristoteles priores Polypo tribuit, tantoq; eum terrori formidiniq; esse scribit, vt si locusta Polypū in iisdem retibus esse senserit, præ metu exanimetur quamprimū extincta. Ha bet hæc Gammari fluuiialis similitudinem, longè tamē maior atq; vastior est, & albicantior, cum Gammari subnigricent: quanquam & nigricantes admodum locustas in Ligustico mari esse cōspexi. Pedes huic vtroq; ex latere quini, ijs ad numeratis qui in forcipem exeunt denticulatum: octoni verò Gammari. Sed est suus de locusta locus in cyustaceorum commentario.

MORIBVS ALIORVM ACCOMMODATVS.

P eruulgatū verò illud est, vt homo qui se varijs hominum moribus accōmo det, sitq; omnium, vt Latini dicunt, horarum, per Polypum saxis adhæren tem exprimatur, quæ maximè omniū colorē mutare constat, ijsq; similitudine reddere quibus appropinquauerit saxis. Huic autem similes esse homines dicimus, qui pro loco & tempore viuendi rationē aucupantur, scq; eorū, apud quos degunt, voluntati atque sententijs in omne obsequium proni dedunt, omni posthabita ingenuitate. Causam demutationis istiusmodi multi reddere conati sunt, eamq; alij voluntariam, alij naturalem, alij coactam tradidere. Voluntariam, quod id astu quodam faciat. Naturalem, quod trans lucidum sit eius corpus. Necessariā, quod præ metu ita transmutetur, vt homo etiam pro varia cordis concitatione hoc vel illo colore genas perfunditur. Voluntariā sanè reprehendit D. Ambro sius, propterea quod Polypus dolo malo hoc faciat, vt incautos ad se pisces tra hat, eosq; deuoret. Theophrastus id in genuinā quandā animalis ignauia reij cit, quod vbi consternatus sit, tumultu aliquo colore mutet, vt hominē facere dicebamus: vnde prouerbum illud emanarit, ἢ ἡσυχίᾳ ἢ ἰσχυρῶς, mutatur color ignaui. Formidolosi enim omnino sunt Polypī, propterea quod admodum fri gidi, eaq; cum primis demutationis causa perhibetur: id quod apertius Phocy-

lides damnat. quod si ea sit mutationis causa, reprehensionem omnino obnoxius D videatur. Sedenim plerique veterum ingenium huiusmodi usque adeo approbaue- runt, ut etiam proponerent ad imitandum, ea de causa potissimum Vlysses esse habitum sapientem asseuerantes, quod versuto esset ingenio praeditus: unde ei apud Homerum πολυτροπος cognomentum. Et suauidicus ita suadet Pindarus:

Ἰουπῆς ἀπὸς ἕδωτι μέλισι νόον πορφύρου Πόλυς πολίσι δμῶν.

quam sententiam ita ex commodo transtulimus:

Age age colore Polypi mentem apparatus optime In vrbe qua velis mane.

Suadet hoc ipsum Theognis, cuius sententia eadem cum Pindarica:

Μενтем habes quam multicolor dum cantibus heret Polypus.

Est enim vbi Theognidianus versus ita legitur:

Ἐστὶ ποδῶν ἴσος ἐστὶ πολυπόων δὲ ποτὶ κέρη τῆ ποσμίσεις, πῶ δ' ἴδ' ἄν ἐφάνη.

Sedenim improbat hoc Basilius Magnus, adulatoremque vocat Polypum libro De gentiliu lectione, quod veluti ille colorem ad subiecti soli speciem demu- tat, ita parasitus ad audientium voluptatem sententiam studeat variare. Sed quod Pindarus & Theognis tradunt, eod spectat, ut studium omne in calliditate dexte- ritateque viuendi reponamus, ut simulare, neque non dissimulare, pro loco, pro re, pro tempore, quod obfuturum videatur, apud eos quibus adhaesimus, euitare sciamus: quod si virtute incolumi fiat, neque animi integritatem flagellauerimus, euenire omnino necesse est ut faciliore & minus inuidiosam vitam peragamus. Libet vero demutationis istius causas altius repetere, atque ipsam rei naturam, quantum ad hoc pertinet, oculis scribendo subijcere, tam probabilia mihi viden- tur, quae super hoc veteres ex Empedoclis opinione tradiderunt. Porositates quippe exhalabiles inesse rebus omnibus, quas vel cernere, vel atrectare liceat: neque enim animalibus, neque plantis, neque terrae & mari tantum, verum etiam la- pidibus manifeste insunt spiramenta quamplurima: quinetiam in aere & ferro: omnia enim sponte vitiantur, cum aliquid exhalet assidue, pariterque ratione diste- tur, atque interteratur: per porositates enim exiliunt & excluduntur particulae il- lae interclusae, quae ad elementi sui purissimi simplicitatem redire festinant, saepeque corpori adhaerescit, quae rubigo est in ijs quae rubigini sunt obnoxia, putredo in ijs quae putrescere apta sunt, atque hinc omnia tendunt ad interniciem. Eam poro- sitatum exhalationumque naturam nonnulli arbitrio suo ἐμπλοκή dixere, πολλοὶ αὖτε alij, alij vero ἄσεις πύας, καὶ πορευθίσεις. Maxime vero maritimis in petris, quae salugino- sa maris aspergine alluuntur refrigeranturque, par est partes has, & meatus huius- modi deprehendi, cum haec tenuissimo quodam halitu corrumpantur: licet id in solidioribus oculata fide minimè possis explorare, propter materiae densitatem, & pororum constipationem. Caeterum si Polypi carnem intueare, sine vlla pror- fus contatione porosissimam, & transmeatibus aptissimam iudicabis: exorsis e- nim ea est, ut Hesiodi dictum usurpem, & mira quadam raritate perspicua. Cum itaque pauore aliquo perturbatur, tota ferè vi sensibili sese colligente, quemadmo- dum in homine gelidus in formidine circa cor sanguis coit, corpus reliquum per se quidem satis translucidum, tum maximè rarefit, & transmeabilis apparet: unde veluti vitrum nitidum, colorem quemvis, albo excepto, propter aliquam

omnino crassitiam, quae suppositum inumbrat corpus, fa- cillimè contrahere potest, atque ita trans- mutari.

DE

DE CHAMAELONTE.

A

Nuitat rei similitudo, priusquam reliqua Polypi significata recensea- mus, loco hoc de Chamaeonte, de quo Taranda dicere, quorum alter colores corporis uti Polypus, pro corporis cui adhaerit, ratione, mutat: alter vicinarum rerum colores nullo attractu, sed sola tantum attrahit exhalatione.

VERSIPELLIS.

PER Chamaeonta versipellem hominem significari volunt: sed quod nonnun- quam polypo virtuti datur, in Chamaeonte vitiosum semper autumat, quod mutationem huiusmodi non nisi in timore faciat: quanquam in eo & diuerso vite tempore colores mutari tradit Aristoteles. Sanè Chamaeleon paucas in corde tantum sanguinis habet guttas: quaeque sanguine sunt exigua animalia, omnia fri- gidiora sunt: quae frigida, identidem & timida. Vt cumque verò accipiatur Cha- maeontis natura, siue id ingenia vigoris debilitate faciat, siue quod corpus, uti apud Leonem X. P. M. Romae vidimus, vitreum propemodum atque translu- cidum habeat, vno omnium consensu versipellis, puta Vlysses quispiam, aut Ly- sander, aut Alcibiades, per Chamaeontem figurari potest. Hunc, ut Tertullia- nus ait, pellicula ambit, corpori nullus inest succus, pectus vix à terra suspendit, gradum magis demonstrat, quam explicat, ieiunus semper & indefectus, osci- tans vescitur, follicans ruminat, de vento cibus. Hoc soli Chamaeonti datum, quod vulgò dictum est, de corio suo ludere. Quod verò apud Plinium legitur de portento saeius magnitudine, quae par sit crocodilo, viderint alij: nam quem nos apud Leonem X. vidimus, vix palmum excedebat.

DE TARANDA.

Edenim si Taranda innotuisset Aegyptijs, inde potius quam ex Po- lypo aut chamaeonte versutiae huiusmodi significatum desumpsis- sent. Fera ea est apud Sarmatas inuentu rara, captusque difficilis, de qua Aristoteles philosophus eo libello, quem de admiranda historia con- scripsit, haec memoriae prodidit, ut ex Nicolao Leonico, dum is Patauij Aristo- telem ipsum nobis ea qua scripsit lingua interpretaretur, audiui: illam quippe a- pud Gelonos Scythiae populos reperiri, bouis magnitudine, capite ceruino, ad- mirandae admodum & singularis naturae, siquidem ad omnem locorum & fru- ticum apparentias, setarum colores, quibus totum corpus hirtum conuestiturumque habet, illico permutare. Quod si super hoc philosophari liceat animali nondum nobis viso, dixerim ego, quemadmodum in polypo ὁ διάφανος, quo corpus eius translucidum est, & in chamaeonte etiam transmeabile dicebamus, ita setas Ta- randae pari modo perspicuas esse, ut facile coloris cuiuslibet aura in eas transi- liat, diffuentesque ad se ita colores representet.

MENTIS ATTONITAE CONSTERNATIO.

HOMINEM ad haec, ut ad polypum reuertamur subito aliquo pauore ita con- sternatum attonitumque, ut neque periculum neque damnum quod urgeat sen- tire videatur, per polypum significare mos erat: siquidem is ita meticulosus est, quod Athenæus attestatur, ut vel strepitu audito, vel piscatore viso, minimè ce- dat, aut fuga sibi consulat, ut reliqui faciunt pisces, sed aut saxi quae in promptu fuerint sese applicat, aut captantis manum apprehendit, cruribus ve se alligat: neque alia ferè est eorum captura.

Addunt & hoc hieroglyphicū inueniri, vt si sacerdotes ijdem Ægyptij poētā exotica significare vellent (nam de sua sanctius sentiebant) polypica put figurarent, quod quidem esculentis appositum suauissimi saporis, ganeaꝫ iucundissimum esse perhibetur, ceterum horrenda prodigiosaꝫ somnia parere deprehensum est. Quocirca si quis futura de insomnijs consulturus esset, ab esu Polypī abstinere præmonebat, perinde ac etiā ne fabas ederet. Per similem autē huic esse poētice dicitabāt, quæ fabulas amatoriasꝫ illecebras sectaretur, ipso quidē dicēdi lepore delectabiles, sed bonis morib. & honestiori disciplinæ maxime perniciosas: cuiusmodi genus meretriculas appellauit Plato, & ab inculpabili ciuitate sua iussit exulare. Nolim tamen in hoc albo diuinā illam poni, quæ sanctiorib. est moribus accommodata, quā nō nihil habere diuinitatis nō inficiat Aristoteles, quā cœlitus afflari cōfirmat Plato, quæ apud omnes gentes nationesꝫ omnes in summo semper cultu habita, ipso etiā sanctitatis nomine celebratur.

DISCESSIO SVBITA.

Agyptij ad hæc, si quem ita pertinaci animo amantem, vt amata relinquere E minime posse videatur, subito tamē euentu aliquo abalienatum significare si vellent, Polypum & pulicariam herbam adpingebant. Polypī enim ita escis adhærescunt, vt auelli inde non possint, & quancuncꝫ rem apprehēderint, tam firmiter tenent, vt adglutinati videantur: quod ab Homero sumptum Ouidius ita luculenter expressit, Metamorph. quarto:

*Urg sub aquoribus depreſsum polypus hostem
Continet, ex omni demissa parte flagellis.*

Eos enim potius detrunces, q̄ possis vilo conatu petris, aut quicquid apprehēderint, auellere: & vt Nazianzenus ait, si quis eum de cubilibus trahere per vim velit, aut è petris aliquid euellet, aut certè è carne ipsius petris affixū aliquid relinquat. Admota tamen cunila herba resilire protinus dicunt, q̄ odorē eius ferre nō possint. Quæ verò sit cunila siue pulicaria, quamꝫ varijs nominib. ab autoribus appellatur, suo cōmentario inter sagminea significata differuimus. Ait & aquā dulcē superinfusam eadem pollere vi, quod natura ipsa Polypus dulcia omnia auerfetur, & omni gaudeat amaritudine, eaq̄ de causa non inueniri Polypos in Ponto, quia mare id multis aquarum dulcium corruijs supra aliorū marium saporem dulcescere quodammodo videatur. Alij mare id à Polypo vitari putant, quia sit animal ob imbecillitatem suam frigoris impatiens: mare verò illud ad Boreā quippe vergens, asiduis penè frigoribus obnoxiiū esse, manifestū.

AMORIS FIRMITAS.

VT verò demum ad eam Veneris statuā deueniamus, quæ causa fuit vt tam multa super Delphino & Polypo conquireremus, superfluum quidem est super Delphino dubitare, cur Cupidini adijciatur, cū amoris in eo signa tot deprehenderimus. Quod autē pertinet ad Polypum, erant qui amoris firmitatē ex Polypo ita delphiniorsu detento intelligendum cōtenderent, id quod ex ipsa sese applicandi pertinacia, qua insignis est Polypus, conieciabant. Ego verò tris argumenti huius interpretationes excogitauī. Vel enim pauorem & ignauiam, quæ vitia Theophrastus in Polypo præcipua deprehendit, deuoranda esse amatori homini dicendum, Delphini in eorum locum promptitudine atq̄ agilitate adsumpta: quando quidē, vt ait Ouidius, Ingenij est experientis amor: atq̄ vbi multa in hanc sententiam disputauit, concludit demum, vt

Qui

A *Qui non vult fieri desidiosus, amet.*

Vel, quoniam diligentissimus est rerum cumulator Polypus, intelligi posse arbitror, facultates omni quantumlibet cura & diligentia cōgestas, citò, vbi amore capti fuerimus, prodigi, inuoliterꝫ dissipari. Quam extemplo enim, ait Lyfiteles Plautinus, fauis sagittis percussus est, illicò res foras labitur, liquitur, & quæ sequuntur. Vel qui Delphinum amoris indicium esse ostendimus, Polypū versutię, dicere possemus, admoneri nos eo signo versutiam amanti cumprimis apprehendendam, & quod fieri solere Plato dicit, in amata rei mores transmutandum, vt quippe Polypus in colorum mutationibus, pro vt vnicuiꝫ rei adhæserit, facit. Sedenim ea potius de causa Veneri Polypum adsculpi existimandum, quod inter pisces sit omniiū salacissimus, adeoꝫ libidini deditus, vt nimio veneris vsu omnibus defectus viribus debilitetur, neq̄ iam ad cibum sibi conquirendum idoneus effectus, minimo negotio ab alijs capiatur, & à paruulis quibusꝫ pisciculis cancellis & cancris exedatur, obseruatum ab Æliano. Quinetiam aiunt eos ob huiusmodi nequitiam non amplius anno viuere, id quod eadem de causa passeribus etiam accidere tradit Aristoteles. Quin & Polypos etiam foeminas, propter crebros partus, ocysimè deficere. Quancumque aliquando repertus sit Polypus acetacei generis magnitudinem excreuisse, qualem illum Græci prædicant, qui Puteolis per subterraneum cauum ingressus noctu apothecam salsamentorum plenam depulabatur: eius enim amaritudinis auidissimos eos esse paulo antè ostendimus, donec redemum patefacta, vix à magno hominum numero confectus est.

HYEMALE SOLSTITIVM.

Addemus & illud, in manu scriptis Hori codicibus legi, δύο πολυπόδες ἑνὴν ἡμέραν καὶ βιενήσονται δεύρον ἡμέραν ἢ ἄλλο ἢ ἄλλοι χειμερῆσι προποῖς σημαίνουσι: quod est, duos Polypos vinculis coërcitos, & progredientes tamē, cursum Solis quem in brumali conuersione peragit, significare. Quancumque impressorum codicum lectio, quæ est δύο πόδες, nequaquam displicet: sed si progressum exprimere volueris, videndum est, si pedes illigatos pinxeris, qua id ratione tuearis. At de hyemali conuersione sermo est, quæ, vt in sphaeræ consideratione manifestè licet inspicere, progressum Solis omnino contatiorem ostendere videtur, in vltimis enim Sagittarij & primis Capricorni gradibus Sol ad horizontem vix loco dimoueri, aut quamlentissimè diurnos parallelos conficere videtur. Ad cuius rei tarditatem accedit & eorundem parallelorum iisdem fermè diebus repetitio, dum conuersione peragitur vt stare loco potius Sol, quam quoquam motu suo progredi videatur. Quare siue pedes, siue Polypos colligatos accipere malueris, non sum admodum laboraturus: mihi fati fuerit, & codicum super hoc varietatem, & ipsam rei quæ significatur, historiam declarasse. Tu verò, quancumque cogitationes has nostras sublimi illa doctrina tua longè inferiores intelligas, pro summa tamen humanitate, qua præcipuè commendaris, despiciere haudquaquam velis. Nihil enim in rerum natura temerè à Deo factum, quicꝫ Deo, vt tu facis, propinquis adhærescunt, nihil quicquam aspernari debent, quod eodem, vnde originem traxerit, periodo quodam suo redire animaduertent.

K

PIERIVS VALERIANVS AD AMPLISS. PATREM LIVIVM PODOCATHARVM CYPRI ARCHIEPISCO, PVM, DE IIS QVAE PER TESTVDINEM, COCHLEAM,

Cancrum & id genus testacea significantur, ex facris Aegyptiorum literis.

Roximis hisce diebus, Amplissime pater, cum mihi agalmatū tuorū supellectilem aperires, antiquissimāq; operis, ex ere, auro, argēto ducta, & marmore calata signa, numismatāq; plurima veterū illa ingeniorū atq; artū monumenta minime cōtemnēda delectabili spectaculo mihi proposuisses, habere te opera hac in delicijs ea plurimum de causa dicebas, quod a summa claritate viro Ludovico Podocatharo Cardinali Capitaquensi patrio tuo coparata cōgestāq; fuissent. Quē virū generosis natalibus insignē, Medicina celebrē, Philosophia clarū, vitæ integritate laudatissimū, virtutes ipse in omni vitæ colore eximia, ad amplitudinē eā extulerūt. Proinde quidvis esset apud te quod illius memoriā renouaret, siue vestis, siue vas, siue libri, siue quæ tam multa extat doctrinæ eius cōmentaria, tanquā sacra omnia à te custodiri, & in honore etiam haberi: dignū quidē eius hominis institutū, qui optima quæq; sibi ad imitandum proposuerit. Quæ quidem cum tibi acciderent incundissima, eo quoq; non parum delectari videbaris, quod ego multa in veterū monumentis illis, & mystica & in doctrinæ alicuius recessu delitescētia inter spectandū explicabam, interpretabarq; cuiusmodi illud fuisse memini, quid sibi vellet Testudo Veneris subiecta pedis: quid altera ex ere cuprōve Damasceni operis in usum, vt coniectura erat, bullæ facta, cauda quippe replicata, qua lorum aut licium transferri posset, atq; ita gestari: quid in numis aliquot Testudo alia. Quæ tibi cum exposuissem, postulasti ea tibi scripto credita exhiberi, quod quidem libentissime feci, cum id semper studuerim, vt quacunq; possem ratione meum erga te animum aperire, id sedulo facerē, quod incomparabilis probitas tuāq; benignissimāq; comitas, & egregia quædam mentis tuæ sinceritas exigere videbantur. Accedebant & beneficia in me promptissima vultus alacritate collata, & quod literatos omnes quacunq; posset occasione demereri, semper appetisti. Sed quoniam parum me tibi prestitisse videbar, si Testudinis tantū significata conscripsissem, addidi ad eam quædam alia ex eodem testaceorum genere, quæ nō minoris mihi videntur eruditionis, quam quæ Testudine super efferebantur. Nūc enim hieroglyphica Aegyptij sacerdotes ex Cancro, Locusta, Pinna, & huiusmodi alijs desumpserunt: quæ omnia quantum memoria succurrerunt, vno commentario enarrata conscriptāq; tibi dedicavi. Tu quotiens eam agalmatis illis tuis vel cusa vel sculpta incisaq; videris, aut mensis illata cōspexeris, Pierij tui meminere velim, qui te summo cultu, summāq; semper est obseruantia prosecutus.

DE TESTVDINE.

ESTVD Oigitur inter crustacea primum occupabit locum, quoniā ipsa narrationis istius argumentum præbuit, & pictura eius in hoc symbolorum genere est admodum speciosa.

IN POTENTIORIS DITIONEM REDACTVS.

Hominem in potentioris cuiusquam potestatem adeo redactum, vt nullum iam speret effugium, ostendere qui volunt, Testudinem solari percussam radio, ac supernatantem in aquæ summo pingunt: ipsa enim vehementioribus Solis radijs impetita ita exsiccatur, vt in gurgitē deferrī nequeat, idq; præcipuè mari Indico, vbi & multæ & magnæ sunt, & Solis vis acrior: vnde fit vt vel facillimè capiatur, vel cum in prædam mergi non possit, inedia extinguat.

FOR.

FORTVNARVM CONTEMPTVS.

A Verunt ætate nostra ingenia perelegantia, quæ cum varijs fortunæ ictibus impeterentur, quos cōtra mira adniterentur alacritate, fortunæ aduersæ contemptos impetus per hominem naufragū in Testudinis huiusmodi agitata: fluctibus tergus insilientem effingerent, solari addito radio, cuius beneficio ne absorberentur accideret.

VIRGINVM CVSTODIA.

Cur verò Phidias cum Veneris simulachrum Eleis ex auro & ebore conficeret, testudinē altero eius pede pressam apposuerit, multi quæsiuere, præsertim cum Pausanias rei significatum alijs relinquat interpretandum. Sedenim illud potissimum ex interpretatione prudentem fertur Phidiā innuere voluisse, virgines custodiendas esse, coniugatas verò domus curam gerere, ac taciturnas esse debere: vt anteq; enim id primum omnium decere, quod Plutarchus in Coniugalibus præceptis exponit, qui oportere ait mulieres à Luna diuersas esse, quæ cum iam à Sole abscessit, lucida clarāq; cernitur: eadem cum Soli successit, euanescit: contrā verò debet vxor modesta præsentem tantum viro à cæteris conspici, eodem verò absente domi agitare ac sese occultare. Nam & Salomon septimo cap. Sapientiæ, inter reliqua meretriciæ pro cacitatis signa id etiam notat, quod domi se cohibere non possit, sed publica loca, fora, plateasq; celebret. Et Paulus ad Timotheum viduas damnat adolescentiores, quæ otiosæ discunt alienas domos perambulare. Consueffe verò mulieres testudineas secum imagines gestare, quas Veneri dedicarent, ex eo manifestum, quod Theffalæ matronæ Laida meretricem illam inclytam ligneis testudinibus zelotypia concitata intererunt in templo Veneris, magno populi conuentu: ob quod facinus crexere postea templum Veneris profanata, quæ nefandam cædem in templo admiserat, vt confessione sceleris veniā petentes deam sibi placarent. Et id gestaminis fuisse testudinem tuā facile crediderim, cum ita concinnata sit, vt licio suspendi possit. Apud Aegyptios autem tanta erat pudoris cura, vt mulieribus interdictum esset calceorum vsu, quod prodire palam verecundarentur, ac veluti testudines intra sua se tecta cohiberēt. Hinc Antisthenes ansam nactus eludendi Athenienium vanitatem, se nunquā solo in quo nati essent excessisse gloriantium: Comune hoc, inquit, habetis cum testudine & cochlea.

MVNIMENTVM.

Alij per testudinis corticem munimentum intellexere, quod ita eam natura munierit, vt cōtra tela possit ipsa per se sufficere, & iniurias propulsare. Hic itaq; receptus, & ad omnes incurfus oppositum propugnaculum, ansam dedit adagio, vt quotiens aliquid valde tutum velimus innuere, in primisq; securum esse, dicamus, ὅσον μέλι τῆ χελώνης μύδιον, quantū muscarū sollicita est testudo. Cuius omnis felicitatem secuta Cæsariana familia, domesticū eum morem habuit, vt parvuli domus eius in testudineos alueos excepti lauarentur. Quapropter Ceionius Posthumius nato iam Albino filio, cum ingentem testudinem à piscatore muneri accepisset, vir literatus iam inde magnam spem cōcepit de futura filij nobilitate: curari itaq; testudinem iussit, & infantuli ministerijs dicari. Exemplaria Hori quæ impressa circumferuntur, in huiusmodi significatū ὄρυγος & ὄσειον habent, interpretesq; coturnicis os reddidere. Sed in manu scriptis codicibus ὄρυγος legi, quod facit ad hanc sententiā: testudines enim orygas appellatas, ἡ δὲ ὄσειον, quod fodere est, vel excauare, apud Vitruuiū legas: à quarū similitudine bellica etiam

K ij

machina ad fodiendos excauandosq; muros cōparata, testudinis nomē habet: D
nam & Horus significati istiusmodi causam redditurus ait, *ὄνομα δὲ τοῦ πικτοῦ καὶ τῶν ὀστέων*, ppter ea q; os animalis huiusmodi difficulter admodū frangi dissolui ve po
test: quod in munimēti significato qd sibi velit coturnicis os, haudquaq; video.

MORS DIFFICILIS.

Hominem letalibus vulneribus quantumvis altē acceptis difficillimē mo-
rientem, per testudinis abscissum caput aptē pinxeris: quando quidem tan-
ta inest eius carni viuacitas, vt earum caput, præsertimq; marinarum, auulsum
busto coniuentes aliquandiu oculos ostentet, connitentq; ad admotam ma-
num: quinetiam si ad os eam admoueas, mordere etiam adnitatur.

SEGNITIES.

Aliās pigrum segnemq; hominem, aut rei cuiuspiam tarditatem atq; conta-
tionem significare qui vellent, Testudinem gradientē pingere consuerunt,
quam Pacuuius feliciter tardigradam appellauit: lento enim ad eō gradu moue-
tur, vt in prouerbiū emanarit in segnes & pigros. Hinc Plautinus *Ægio*, Testu-
dineum hunc tibi grandibo gradum, inquit, si fustem sumpsero. Et apud Am-
mianum lepidissimum distichon legas de Testudinis tarditate:

*ὄστρον ἔλω λευκὸς κόρακις, πλωτὸς τε χελώνης
διεῖν, ἢ δουμὸν εἴητορε νεμπροδύλω*

Promptius esse albos coruos, volucresq; chelonas,

Quam quenquam esse probum rhetora Cappadocem.

Quinetiam asserunt animal hoc contagiosa adeo pollere segnitie, vt si pes eius
dexter inferatur nauigio, id ire tardius credatur: quod obseruarunt magi.

MORDACITAS.

Sunt qui mordacissimum hominem atq; egregiē maledicum, per testudinē
caput exertis dentibus intelligi velint: nam Testudo ore omnino est omnī
robustissimo, quippe quæ quicquid dentibus apprehenderit, vel lapidem etiā,
perfringit ac deuorat.

PELOPONNESII.

IN Peloponnesium numis Testudo cudebatur, vnde, vt legere est apud Pol-
lucem, dicitur illud emanarit, *τὸν ἀπὸ τοῦ ἑστέου τοῦ ἐπὶ τῷ ὄρει τῷ ἑστέου καὶ τῷ ἑστέου*: quod in ado-
lescentiæ nostræ præludijs nescio quibus ita transtulimus:

Quando chelonis vincitur sapientia,

Atq; ipsa virtus, Atticum vt prouerbiū est.

Vnde obolum Eupolis *καὶ χελώνης* dixit. Ad id verò quod Peloponnesiaca erat
moneta, lepidē T. Quintius cum Achæi expeditionem aduersus Zacynthios
meditarentur, eos admonuit, vt cauerent ne more Testudinū caput extra Pello-
ponnesum proferentes, in periculum aliquod inciderent.

DE CANCRO.

Testudo in numis obseruata, alterius numi reminisci facit, in quo Paguri
forma cusa est, quare hinc ad eius generis significata transimus.

COE I.

Cancer in numis, compactile scilicet genus id quod corpore est obrotun-
diore, cuiusmodi pleriq; cœleste signum figurāt in Zodiaco, Chiorum in-
dicat rempub. Tradunt id & Pollux, & alij: sed enim nisi quispiam autor esset,
numus argenteus id satis indicaret, in quo Pagurus is est cum inscriptione su-
perne ΚΩΙΩΝ, inferne ΑΕΥΚΙΠΡΟΣ.

SPEI FRUSTRATOR.

A Pleriq; hominem à pulchris inceptis desistentem, & spem omnīū ignauiter
frustrantem, intelligi cum vellent, Gammarum nostrum fluuialem pingere
soliti sunt, manu ad os eius iniecta: nam is, cum à te capi facillimē posse putes, re-
trouersum velocissimo sese cursu eiaculatur: vnde vulgò etiam in aliqua re fal-
sis, quam se nactos arbitrantur, Gammarorū venationem obijcimus. Hęc ve-
rò recessus obliquatio adeo Cancris propria est, vt Aristoph. Pace, dixerit,

ἔστιν ἡ κίχονος τὸν καρπὸν ὀρθῶς βαδίζου: Ἐκτὸν ἴτερ ὡς καρπὸν οὐκ ἔστιν ἔτι.

Atq; fortē non deerit qui dicitio huiusmodi mihi sæpe negotium facessant, si
vnum aut alterum nostri huius argumenti interpretamētum meo probabilius,
quod facillē poterit euenire, compererint. Neq; mihi profuerit, rem Latinis inge-
nijs hæctenus intactā, excogitasse, primumq; in lucem efferre: me scilicet omnia
non vidisse clamitent, eorum quæ ex paucis didicerint oblitī, cum tamen omnia
ea quæ ad hoc negotium accommodari possunt, non vna hominum vita, sed neq;
multa etiam secula sint indagini suffectura.

INCONSTANTIA.

SCitē admodum Ioannes ille cognomento Scholasticus, scalarum anacepha-
læosi, hominē qui modò risui indulgeat, modò luctui, modò austeritati atq;
temperantiæ se reddat, modò delicijs diffluat, & voluptatibus implicetur, Cancro
æquiparauit, nunc antè, nunc retrò, nunc in tranuersum gradienti, miraq;
vitā suam inconstātia traducētī: virq; is sapiētissimus, de ingenij eiusmodi pro-
fectu nihil sibi quicq; pollicetur, quod ad vllam sit vnquā frugem peruenturū.

SOPHISTA.

Eiusdem subterfugij causa sophistā significare qui volunt, Cancrum pingūt:
eos enim huic animali persimiles Plato dicit, Euthydemo, quos vbi validio-
ri aliqua ratione deuictos comprehensosq; putes, tunc retro fugaci cursu elapsi
per diuertica atq; subterfugia, maiorē priore tibi laborem intentant, si vilem
ac inanem prorsus curam eos consecrandi susceperis. Sedenim non in sophistas
tantum, sed in ipsam etiā Dialecticā obortū est à Cancro cauillum. Nam Ari-
ston philosophus vt eam eluderet, dicere solebat, eos qui Dialecticā enixiori co-
nati sectarentur, ijs assimilari qui Cancris vescerentur: cibi enim admodum exi-
gui gratia, circa ossa tam multa numero, tantum laboris infūmi.

SOPHISTARVM OPPRESSIO.

Species demum illa picturæ, qua Hercules tot immaniū monstrorū domitor,
in opprimendo etiam cancello laborasse porticibus penē omnibus ostenta-
tur, nihil aliud sibi vult, vt veteres interpretantur, quā sophisticas eas nugas
huius obtritas disciplina. Fabulose verò iocatur Plato, cum Herculem aduersus
Cancrum desudasse dicit. Quod verò Cancer sit inter sydera collocatus, non-
nulli ea de causa confictum volunt, quia conuersione regressuq; tam peculiari
eo in animali animaduerso, per eius imaginem ostendere voluerint Solis cur-
sum, qui cum eō progressus fuerit, retrorsum auferrī, ac tantundem aufugere vi-
deatur. Veluti Caper opposita ratione confictus, quia Sol ab eo signo, toto po-
li nostri tractu, altiora petere cōtendat: caper enim dum pascitur, accliuora edi-
tioraq; loca perquirat. Huiusmodi verò cōmentum nō ex orbis totius cōditio-
ne, sed ex cœli nostri situ sphaeræq; ipsa ad arcticum obliquata excogitatum est:
nam ad æquinoctialem circulum appropinquantibus Cancer deprimi videre-
tur, æquinoctij signa attolli: ad id tamē faceret, quod Solis progressus & regres-

sus omnino à Capricorno ad Cancrum, mox à Cancro ad Capricornum, secto D
duobus locis æquinoctiali consideratur.

ARCANA REVELATA.

SIquid verò abditum & arcanum luci proditum ac reuelatum ostēdere quis
vellet, pagurum & eius generis pisces, qui latebris gaudent, face apposita fi-
gurabāt: constat enim eos nocturno tempore, admoto lumine, de penitissimis
etiam cauernis euocari. Ea verò de causa Cancri ad nocturni luminis splendorē
accurrunt, quòd id omne genus testacea noctu plurimum pasci solent: comper-
tumq; est plenilunio ea magis pinguescere, propterea quòd liceat his tota tunc
nocte pabulari, copiosioribusq; tunc escis enutrirī, vnde pinguiores fiant, vt ij
existimāt qui plenilunio nullam inesse vim coelitus hæc in crustaceis efficiendi,
remq; ita ad cōmodiorem naturæ rationem deducunt: quamvis vnà cum Basi-
lio Magno, magna philosophorum pars sentiat.

INQUILINVS.

INquilinum autem hominem ostendere qui vellent, cancellum illum qui vul-
go Gammarus dicitur, pingebant: is enim semper est concharum hospes, E
perq; vacuas cōchulas modò has, modò illas, prout excrecit, mutat domicilia,
atq; ita semper ædes alienas inhabitat.

MAGNA INCOEPTA IRRITA.

Ridiculum fortè illud videatur, quòd commenti sunt nonnulli elephantum
cum Gammari cauda pingere, si magna incoepta frustra & inaniter celsisse
notare vellent, non secus ac illud Horatianum est, ex montium scutura murem
ridiculum enasci. Sedenim cum res ipsa det ridendi materiam, non ineptè mihi
videntur excogitasse huiusmodi speciem, quæ non tam significato, quam pictu-
ra ipsa risum posset excitare.

DE PINNA.

Væ Pinnae cōmercia cum cancellis habent, deposcere videntur vt eas
cancro subiungamus. Nam vt Theophrastus ait, vita fortasse cōchis
seruari non posset, nisi ope cancri. Pinnae aut in concharū genere sunt. F

ALIENÆ OPIS INDIGVS.

Vtrum qui se atq; sua negligēter curet, neq; sine alterius ope consilio' ve pos-
sit consulere rebus suis, ostendere si vellent Ægyptij sacerdotes, Pinnam &
cancellum paruum pingere cōsuerunt: nam is in Pinna conditus in vtriusq; sata
git vsus: cōchula enim præ fame patefacta, pisciculi veluti ad escam alliciuntur,
quos vbi cancellus inhærentes animaduertit, Pinnae statim labra morfu velli-
cat, illa eo signo admonita concham ocludit, atq; ita esculentis potitur: eo verò
custode priuata, breui, vt Aristoteles asserit, tempore deficit. Hoc idem habe-
mus apud Ciceronē, cuius verba repetere non fuerit importunū. Pinna duabus
grandibus patula conchis cum parua squilla societate coit cōparandi cibi: itaq;
cum pisciculi parui in concham innatauerint, tum admonitu squillæ Pinna mor-
su comprimit conchas, sic dissimilibus bestiolis cōmuniter cibus quæritur. Can-
cellum verò huiusmodi tum à venatione, tum à custodia, Græci pinnotherē &
pinnophylaca nuncupauerunt. Est hæc squilla parua admodum, quam nonnul-
li parasitum piscem vocāt, vtpote qui sit dapis affectator: colore albedo est, cor-
pore perpusillo, cauda ferè semper subter vterum, vbi coactus fuerit, incuruata.

AB

AB INEVNTE ETATE LIBIDINOSVS.

EVm verò qui ab ineunte ætate cœperit in petulantiam lasciuire, & munera
Veneris exercere, per Pinnam scetus ostentantem suos intelligebant: con-
chulæ enim huiusmodi in concha genitæ, antequam excludantur, inter se quam-
primùm coire dicuntur, vt non immeritò concha ipsa sit Veneri dedicata, atque
eam ex concha genitam veteres fabulentur. Concha itidem Cyprum deuectam
canunt, quod nonnulli ad salacitatem referunt, quæ concitetur ex earum cibo:
non secus enim ac ostrea, libidinosæ esse perhibentur.

DE OSTREIS.

Illa enim Hellepontico ludibrio, ne deo dicam, ita dedicantur, vt
concha Veneri, putarim ob earū copiam, quæ Lampfaceno littore,
totocq; Helleponto ingens est: vnde Ityphallico veteris Poëtæ ipsi
Priapo dicto, ita legitur:

Nam te præcipue in tuis vrbibus colit ora.

Hellepontia, ceteris ostreosior oris.

B qui versus apud Terentianum reperiuntur.

HVMANVM GENVS.

Per ea verò picta sculptave humanum genus significari, philosophorum anti-
tiquissimi tradiderunt. Hinc diuinus Plato humanum genus ostreorū simi-
le esse dixit: nulla enim potuit similitudine nostræ imbecillitatis naturam signifi-
cantius explicare, cum ostrea indicū esse dixit animi in corporis carcerem & te-
nebras coniecti: ita enim Deus corpori animam adglutinavit, vt necessarium sit
hominem corporis affectibus tangi vel inuitum. Quid verò aliud illa vel diuine
vel stellaris essentiæ scintilla hic patitur, nisi quòd dum corpori adhærescit, &
vinculis se coërceri sentit, & in quodam obscuritatis carcere detineri: vnde fit
vt suæ plerumq; immemor originis, modò sensui se, modò appetentiæ subiiciat,
& alieni facta iuris, cum materia, cui adglutinata est, rapiatur in præceps. Pisca-
tore igitur Petro opus est, qui nos aut scopulis auulsos, aut de imo maris fundo
erutos, Assertori nostro littora reuisenti, pœnitentiæ prunis assos in escam appo-
nat, vt ita absumpti in ipsius diuinitatis amplexu, ad sublimioris vitæ consortia
transeamus. Quòd verò testam ostrea pro pelle habent, quæ sine eorū interitu
auferrī non potest, eorum sunt hieroglyphicū, qui nec squamas ignorantia de-
ponere possunt diuinis admonitionibus quantumlibet instituti, nec cultrū spi-
ritus suscipere patiuntur, qui quidem, vt Hierosolymitanus Helychius ait, etsi in
mari baptismatis inueniantur, etsi in fluminibus pœnitentiæ, abominabiles ta-
men sunt: cumq; vitam sortiti sint in sacri lauaeri tinctura, vocationem tamē re-
generationemq; corruperunt, dum neq; pinnulas neq; squamas induere procu-
rârunt, sublimem videlicet vitam, cognitionemq; diuinorū, quæ cœlestis est, sed
obcæcato corde in ignorantia voraginibus detinentur, & propterea in his qui
squamas habent nequaquam adnumerantur. Quare Paulus fornicatorem, au-
rum, idolis seruientem, maledicum, ebriosum, detractorem, legum honorumq;
morum corruptorem, à fratrum cōmmercio submouet: ostrea enim hæc sunt, &
id genus reliqua, quæ sine squamis & pinnulis esse deprehenduntur.

DE LOCUSTA.

Ocuista quid iuncta polypo significaret, eo loco declaratum, vbi polypi
significata recensuimus. Quid verò ipsa per se significet, nunc dicendū.

K iij

Popularis seditionis studiosum hominem significare qui volunt, Locustas duas marinas sese inuicē incurfantes pingunt: videre enim est saepe vniuersas, tanquā gregis collegium celebrare, dimicare interim inter se cornibus arietum modo, ac mutua flagellatione inuicem sauire: & genuinum est ciuibus, inquit Pindarus, inuicem inuidere.

T E M P E R A N T I A .

Quoniam verò incidimus in Locustā, nominis adducti similitudine, quid per terrestrem etiam significaretur, explicabimus. Ophiomachum, quem alij stellionem interpretantur, nos terrestrem Locustam esse comperimus. Per hanc Ægyptij modestiam, temperantiam, atque continentiam intelligebant, quippe quæ nequitia virtutes oppositæ sunt: ea siquidem serpētem oppugnat, voluptatem quippe terræ prorepentem allidit. Ipsa autem crura habet, quæ corpusculum altè tollant humo, à terræq; interim eorum innixu resiliat, & feratur in sublime, collisq; serpentis capite intellectui proximior fiat, qui quidem terrenis obrepere nescius, ab ijs disungi ab alienariq; assidue meditatur. Non disimulabo hic sacræ lectionis locum, de Præcursoris victu, quem constans fama est Locustis vesci solitum, *ἡ δὲ ἀνελεῖται ὁ πλοῦτος, καὶ μὴ ἀγειται.* Sunt qui ab Locustarum campestrium intellectu abhorreāt, cauliculosq; herbarum nescio quos quòd eodem illi nomine nuncupentur, pro animali comminiscuntur, quibus noster ille veritatis præcursor vesceretur. Atqui Diodorus, & alij autores grauisissimi, populos in Æthiopia quosdam agnoscunt, qui non alio quoquam cibo vtantur quàm Locustis, ob id Acridophagos appellatos. In India quoque gentem quibus Mandrorum nomen Clytarchus & Megasthenes dederunt, Locustis ali Agatharchides & alij prodiderunt, trecentosq; eorū vicos annumerant. Est autem hæc viridis, & prioribus pedibus longissima, ijsq; admodum gracilibus, quos motat assidue. Manifestissimè verò in hoc præcursoris cibo Locustam animal agnoscit Adamātius, dum vndecima in Lucam homilia dicit: Non habuit domesticum mel, & humana diligentia percolatum, sed syluestre, minus quippe iucundi saporis, utpote qui eo ad vitæ tantum vsum & necessitatem, nō ad delicias vteretur, ex alitibus verò non grande præpingue ve vllum, quo se liberius inuitare posset: non aëriuolam, quæ cibum præberet delicatorem: sed exiguum admodū volucré, quod vix à terra eurgeret, saltitaretq; potius quàm volaret. Quid plura queritamus, constanter asseritur, Locustas eius fuisse cibū, paruulum animal, & illi satis mundum.

F A M E S .

Sunt qui per huiusmodi Locustam, famem intelligant, propterea quòd magnam satis inferunt calamitatem, cum agminatim innumerabili aliquando multitudine congregatæ fegetes inuaserint, magna clade radices abrodentes, quare diuinatrix apud Theocritū dicitur. Cum enim apparuerit, famis est prænuncia. Multa Locustæ huius significata ponit Eucherius, sed quoniam nullam super illis causam adducit, in quo nos præcipue versamur, ea prætermittēda iudicauit: vnum illud tantum tangam, quòd per cōparationem resurrectionis Dominicæ similitudo quædam sit, cum assultum Philo dicat per Locustam significari: nullum enim è terrestribus animal tanta se pernicitate proripit in saltum, si corpusculi rationem habeamus. Sed hæc alij viderint.

P E D E S .

AInuenies in diuinis literis aliud Locustæ huius hieroglyphicum, vt apud Salomonem, Ecclesiaste, pro pedibus poni, eò quòd animal id pedum longitudine pro corporis modulo omnia excedit animantia. Scriptum igitur: Florebit amygdalum, & impinguabitur Locusta: hoc est, superuenient canis, & pedum accedet tumor, podagra scilicet, quæ plurimum ætatem grandiolem infestat, quod nos à sexto supra quinquagesimum quatuor iam annis non sine cruciabili dolore acerbissimacq; studiorum iactura cogimur experiri, hæreditate hac ab auunculo relicta, & vnà cum accepto ab eo sacerdotio miserabiliter alita. Alibi tamen Salomonis verba ex Hebraico codice diligentius examinauimus, quòd super his varia est multorum interpretatio.

D E C O C H L E A .

Addetur his Cochlea, inter esculenta piscium vice pauperibus accepta, quæ tamen olim altis effecta, illataq; mensis, Romanas delicias auxit, TERRENIS ADDICTVS.

Per eam diuinæ lectionis interpretes serè omnes animum terrenis affectibus emancipatum intelligunt, inde similitudine libenter sumpta, si quem sensui deditum, vt voluptatibus brutorum instar inhæsitantem ostendere voluerunt. Hesiodus eam felici compositione *φρόνησις* appellauit, quam domipartam dicere possemus, quòd ita sit domui suæ applicita, vt eam secum assidue portet.

D E S E P I A .

Sepiam quidem inter crustacea recensere minimè congruum videbatur: quia tamen dorsum osseo illo integumento instar clypei munitum habet, huc ipsa etiam transferetur.

P V L C H R A I N C O E P T A T V R P I T E R C E D E N T I A .

ID verò præcipuū super Sepia significatum apud Ægyptios sacerdotes erat, vt per eam significarent hominem, qui multa, pulchra & magna pollicitus, daturus omnino speciosa virtutis exempla videbatur, & per summam inde ignominiam scedè lapsus, omnium sefellerit expectationem: ea enim cum spectandā se venatoribus præbuerit, simulatq; in se aciem instrui conspexerit, & clausum canis, atramentum in aquas euomit, quibus infectis, demptaq; ita venatoribus congregiendi copia, elabitur. Quòd si inter fugiendum acciderit vt aperto iterum campo deprehendatur, statim in effusam atramenti nubem se recipit, atq; ita sapius ac identidem frustratur venatoris spem, nulla sui facta copia, vt deprehendi possit, idq; non in congressu tantum facit, sed plerunq; etiam ludendi studio quodam, atq; etiam insidiandi. Effundunt verò suum id atramentum & polypos & lolligo, quam vulgò piscem atramentarium vocant: verum ij non nisi metu perculsi: Sepia verò non modò cum metuit, verum, vt dicebamus, animi interdum gratia. Ei verò atramento tanta vis inest fuliginis, vt si in lucernam addatur, summotis reliquis luminibus, adstantes omnes scedo liuore coloratos ostentet, vt Æthiopes videantur.

T H E T I S , E T S I M V L A T I O N V M I N V O L V - C R I S O B T E C T V S .

Huiusmodi verò occultationis causa confictum à Græcis crediderim, Thetim in Sepiam cōmutari solitā, dum vel eluderet, vel serio fugitaret Pelca ilam

lam insequentē. Nam & promontorio cuidam in Iolco Sepiadi nomen inditū, D
vbi factum hoc perhibent. Ita deniq; hominem qui multis simulationum inuo-
lucris tegetur, essetq; occultæ multiplicisq; naturæ, per pictā Sepiā notabant.

M E N D A C I V M.

ALij mendaciū ex hoc figmento intelligi volunt, propterea quod, vt Grāma
ticus Tryphō ait, οἱ τοῖς ἐξ ἄλλοις μέρεσι μελαίνονται ἢ ἀμυρόνται; in extremis quippe par-
tibus nigrescit, & obscuratur. Callidi enim impostores, mendaciorumq; confi-
diores, solent semper aliqua præijcere, quæ vera, clara & aperta videantur, qui-
bus inspectādis dum oculi sunt intentiores, astute mox mendacij nubem offun-
dunt. Quoniā verò atramentū id, quo sese occultit effuso, in cauda est, ea de cau-
sa Melanuros appellatur. Atq; hoc Pythagoram intellexisse volunt cum præci-
pit, μη γάλαθαι ἢ μελανόρακας, de ijs quæ nigra sunt cauda gustandū non esse. In hanc
verò sententiam præclare Cicero ad Q. fratrem: Multis enim simulationū inuo-
lucris tegitur, & quasi velis quibusdam obtenditur vniuscuiusq; natura: frons,
oculi, vultus per sæpe mentiuntur, oratio verò sapiensimè.

I M P R O B I T A S.

Quod tamen symbolū Plutarachus libro De liberis educandis ita interpre-
tatur, vt subostendere dicat, cōmercium cum improbis nō habendū, eos
scilicet qui à virtute ad turpitudinem se recipiant, fugiendos. Nam & apud Ro-
manos, nigrū vel atrum pro moribus infamibus & perniciosis accipitur. Hinc
illud diuulgatū: Hic niger est, hunc tu Romane caueo. Porro dies atrī, qui sunt
inausti, inauspicati, lugubres, & infelices appellantur: quāvis nostri vulgò dies
atros intelligant, qui ieiunij destinati sunt, quibus quidem & corpus maceran-
dum, & à carniū delicijs præcipitur abstinendum.

L I T E R Æ.

AEgyptij sanè cum literas significare vellent, iuncum, cribrum, & Sepiam po-
nebant, de quibus sigillatim disputare alterius loci est: nam eorum omniū,
quæ literas & disciplinas indicarent, certum conscripsimus cōmentariū. Quod
verò ad Sepiam attinet, quæ pro theca atramentaria poni solita sit, ac perinde li-
teras scripturamq; ipsam significet, nō apud Ægyptios tantū habetur, verū
& apud nostros, vti Persiarum illud ostendit:

*Tum queritur, crassus calamo quod pendeat humor,
Nigra quod infusa vaneſcat sepia lympha.*

Atramentum sanè Græci σιπόπικας appellant. Tholos verò est Aristoteli, qui Se-
piæ inest, Hesychius ex eo vocabulo turbamentum interpretatur: id enim τρι-
γαυρόντες ostendit.

V I R I A M O R I N M V L I E R E M I N F I D A M.

SVnt qui amorem coniugalem in viro firmum, in scemina lubricum, significa-
re si velint, Sepiam tridente confossam pro istiusmodi rei hieroglyphico fa-
ciant, propterea quod in eo genere si scemina percussa fuerit, accurrit mas opem
allaturus, sceminæq; quacuncq; potest ope auxiliari contendit: quod si mas ictus
fuerit, scemina sui tantū sollicita, quamprimū fuga sibi salutem quærit.

T E M P E S T A S.

SVnt & tempestatis argumentum Sepiæ: nam pictæ ita vt in aquæ summum
Sexiliant, magnas procellas paulo post erupturas indicāt. Causam reddit Plu-
tarchus: quia cum mollia omnia frigus impendit caueant, hæc vna præcipuè
cum sit ea carnis nuditate mollitiæq; neq; testa, neq; pelle, neq; squamis munita,
sed

A sed vnū tantū tegumentum ossum in dorso fortita, tempestatem facillimè
præsentit: igitur veluti frigus euasura, neque non agitationes, quæ in imo mari
sunt, exilire, & incōmodum illud videntur euitare. Quare polypus etiam pari
propemodum mollitiæ præditus, ad terram properat, scq; petris alligat, vento-
rum iamiam aduentantium portentum.

D E P U R P U R A.

Nhunc gregem veniet & Purpura, suis & ipsa significationibus insi-
gnis: de animali quidem, non de colore, qui loco alio tractandus est,
præfens erit examinatio.

M A L E D I C V S.

MAledicum hominem probos improbosq; æquè carpētem significare qui
volunt, Purpuram exerta pingunt lingua, quæ quidem illi tam acuta & va-
lida est, vt ea & conchulas, & quascuncq; sui generis testas perforare possit: quæ
cum ita sint omniuoræ, frequens illud in edaces dictum emanauit, Purpura vo-
B rator: de quo apud Athenæum plura comperies.

D E G V L A M V L T A T V S.

ATq; inde fortè prouerbium, quod Purpuræ plurimū per linguā escas in-
quirentem capiuntur. Et qui hominem qui de ganca pœnas dederit, signifi-
care volunt, conchylum huiusmodi nassæ per linguam applicitum pingunt, si-
quidem eius captura in hunc sepius efficitur modum: paruæ densæq; admodū
nassæ strombus piscis includitur, hunc avidissimè captat Purpura, quæ simulac
illuc oclusum olfecerit, inserta per nassæ iuncos lingua cum assequi contendit,
dumq; ille volutatione luctatur, ea magis ac magis linguā protendit: accidit ve-
rò vt in eo conatu tumefiat, vt nulla eam extrahendi copia relinquatur, atq; ita
detenta per linguā captiua fiat. Verū hoc picturæ genus in huiusmodi signifi-
catum aliter etiam figuratur: conchulam quippe pingunt, quæ Purpuræ linguā
morsu comprehenderit. Piscatores siquidem cum Purpurā norint concharum
passionem avidius appetere, has in nassas magno numero cōiectas in mare de-
mittunt, oblongo fune ad nassas alligato: sentiunt optatā escam Purpuræ, por-
C rectisq; intra nassarū iuncos linguis, eas infestāt: at illæ aculeo extimulatæ inco-
lunitati suæ consulturæ contrahunt sese, corticibusq; clausis morsu perquam
acrilinguā infestam comprimunt, pertinacissimèq; detentā haudquaquā amit-
tunt, atq; ita pendentes sua captæ aueritate Purpuræ tolluntur.

V N O E X A N I M A T V S I C T V.

Hominem verò interemptum ictu ostendere qui volunt, Purpurā saxo eli-
sam pingunt: siquidem infectores aiunt, quas Purpuras in artis suæ vsum
parant, saxo vno ictu collidendas, vnde subitarius ille sanguis ad tinctum opti-
mus emanat: q; si ictu fefellerit, neq; Purpura statim exanimata fuerit, frustra re-
peti, quia præ dolore sanguis in vniuersum corpus diffusus euanescat. Hinc aiūt
Homerū toties de ijs qui valido aliquo vulnere perempti fuerint, Purpurea eos
morte sublatos dicere: quem imitatus Maro, nunc Purpureā vomit ille animā,
nunc quid huiusmodi sæpe protulerit, quamvis ad sanguinē, in quo anima sedē
habeat, Seruius hoc referrī putat, de quo satis in Accipitris cōmentario dictū.

S E C E S S V S.

SVnt qui secessum per Purpuram ostendant, propterea quod Purpura non
nisi in imo reperiat pelago: vnde verbum apud Apollonium Argonauti-

cōn primo, *καρφύγεον*, quod purpurascere dicere possumus, vbi profundum esse D
interpretat exponit, ea quam memorauimus Purpurę natura repetita. Hinc mare
purpureum, pro profundum, poetę sapius posuere.

DE ECHINO.

Arinus huc Echinus obuoluitur, lenticulari propemodū figura, co-
chleari crusta, scabritie varia, crebris lineamētis rectilineis, quatenus
in spherica figura fieri potest, picturata, iisdem quibus terrestris ar-
matus spinis, verū ijs micātoribus, & nunc cocco, nunc purpura,
nunc puniceo colore splendentibus: qua parte rostrum à medio ventre exe-
rit, reductior, à tergo gibbosior. atq; is est de quo Martialis ait,
Cortice deposito mollis echinus erit.

DIFFICILIS ATQVE MOROSVS.

Atque vt ad eius significata iam aggrediamur, hominem qui cum difficul-
ter, vel nulla vnquam ratione consuetudinem inire possis, ex hieroglyphi-
co eius commonstrabant, quippe quem quaquā tractare volueris, asperitate. E
nitentiaq; horridum experiare, atq; itidem ex hoc asperitatem eam, quam Ho-
ratius damnat, agrestem, inconcinnam, atq; grauem, per hoc animal notabant:
nam & nomen illi *καρφύγεον καὶ ἀσπίς* pleriq; impositum asseuerant, quia sci-
licet haberi non possit propter spinas, quasi Latine velis intractabilem dicere,
quamuis sunt qui de nomine id sentiant, vt echinum dictum velint *καρφύγεον*
καὶ ἀσπίς, quod scilicet ita sese cohibeat, vt nulla carniū appa-
reant vestigia neq; signa.

IUDICIORVM SEVERITAS.

Erant autem apud veteres vasa Echini nomine nuncupata, quę scilicet ani-
malis istius imaginem referebant, quorum in iudicijs vsus erat. Sanè iudi-
ces, de quibus Pollux meminit vbi de diætētis & dicastis agit, Echinum aheneū
aut opere fictili factum habere consueuerunt, in quem testium dicta scriptaq; iu-
dicia conijcerentur: ex quo significabatur, nō licere cuiquam impunè illis manus
admouere, neq; inuertere, aut immutare quicquam, sine graui supplicio.

NAVIGATIO TVTA.

Sunt etiam qui per Echinum tutam nauigationem intelligant: ille siquidem
imminente tempestate, quam non secus ac terrestris ventos præsentit, attra-
ctis lapillis sese munit, arenaq; nauium instar saburrat, ne vi fluctuum vlla versa-
ri iactari ve possit: id enim maximè cauet ne aculeis exarment. Basilius Magnus
audisse se profiteretur à quodam rerum maritimarū peritissimo, qui diceret, habe-
re se pro comperto, Echinum cum ventorū perturbationem sæuitiamq; maris
presensisset, calculum correptum haud exiguum subisse, seq; sub ipso tanquam
anchora stabiliuisse. Sanè quidem nautę simulac eos id factitare conspiciunt, fu-
turam hoc indicio ventorū agitationem tempestatemq; præfagiunt, nauigiāq;
cōtinuò pluribus anchoris infrenant. Admiratur Ambrosius Hexaëmero, quo
ingenio is ista collegerit, quo doctore perceperit, quis ei fuerit auguriorum in-
terpres. Falli sæpe homines aère perturbato, quod plerunq; res sine tempestate
succedat: non falli Echinu, & homini rationis participi documento esse. Vnde
animali tam exiguo tanta scientia, vt non modò quod futurum est infortunium
antè præuideat, verum etiā qua ratione impendenti periculo sit obuiā eundum,
nō verbis, nō sophermatibus, non ambagibus oratorijs, sed re ipsa commonstret.

MA

MACILENTIA.

A

Ad hæc macilentissimum hominem per idem animal intelligebant, cui qui-
dem sit hoc peculiare, vt nullam intus carnem contineat, foris & spinulas,
& crustam, vt dictum, cochleariam tantum habeat: inueniuntur in eo tamen ni-
gra quædam vice carnis, quę vtcunque sint, à ganeonibus tamen expetuntur.
Quod verò ad macilentiam facit, eum ad annum integrum aiunt abstinere ci-
bo. Non relinquā intactum quod apud Eustathium legi, interna ventris Echi-
num appellata: vnde Callimachus,

ὄντε μάλιστα βοῶν καὶ δέσσειν ἐχίνοισ.

De boue quem cupide magis affectantur echinum.

Idq; ea de causa, quod intra se cibū contineat, quod præcipuū est vētris munus.

INSTAVRATIO.

Exercitum, aut quid huiusmodi ex dissipatis reliquijs instauratum, si quis
pingendo significare voluerit, non imperitè Echini marini dilanationem
quandā figurabit: ille enim in frustra disceptus, si proijciatur in mare, confluen-
tib; spontè in vnum partibus iterum committitur, & efficacissimè solidescit.

DE CONCHYLIO.

Onchylum quoq; aliquid habet quod *ισοπλάτυμπος* accipi potest,
tameñ animal ipsum huc nō admittat, sed quos generat vniones.

LACHRYMÆ.

Sunt qui gemmas omnes in ornatu Veneri deberi putēt, quod
scilicet eam maximè comptam esse deceat, & delicijs omnibus
affluentem. Gemmę tamen aliquot suę quædam habent significata, veluti vnio-
nes, quos lachrymarum symbolum esse pleriq; prodidere, sumptum scilicet à
coniecturibus, qui lachrymarum profluuium per visas in somnis margaritas
ostendi tradunt: nam & apud Sudam legas, *μαργαρίται δὴ λέγουσι δακρυρῶν ῥόον.*

PIERIVS VALERIANVS AD ERVDITIS-

C

SIMVM VIRVM MATTHÆVM MACINGVM VENE-

tum, de ijs quę per Crocodilum & aliquot Amphibia

significantur ex sacris Ægyptiorum literis.

Oterit, & merito quidem, eruditissime Macinge, aliquis qui non equo fortè er-
ga nos animo fuerit, vtrunq; nostrum ad Christiana pietatis vindices deferre,
qui sanctissimum amicitia tam mutua tam antiqua numen tanto sub silen-
tio, Ægyptiorum quodammodo secuti religionem, coluerimus. Ægyptiaca
enim prorsus est hæc superstitio, Deum sub silentio colere. Sed enim qui de pie-
tate aliter quam Euangelia doceant, & sacri canones imperent, vel sentit, vel sibi sequendum
credendum ve proposuerit, is dubio procul impietatis crimine condemnandus, acriterq; punien-
dus est. Manifestum autem est, Ægyptios olim Crocodilum adorasse, quod nos non modo ab-
horremus, sed & Poetę veteres, qui mores hominum facile tolerat, modo satyricè derident, dum
eorum aliquis dicit eos portenta colere, modo vt rem magis exacerbent, addunt, Crocodilum ado-
rant. Causam tamen eam Ægyptij allegare soliti sunt, quod Crocodilus silentij sit hieroglyphi-
cum, quandoquidem animal id lingua careat, & ita silentij significatum præ se ferat: quod

L

uterque nostrum per tot annos nimium superstitiose coluimus. Ne igitur cauillandi cui. D
piam ansam demus, existimavi silentio huic nuncium remittendum, atque ita in viam re-
deundum, id quod ut tu quoque facias adhortor. Nisi itaque ad te sequestrem Crocodilum
ipsum, qui quoniam Aegyptiace loquitur, quippe per rerum figuras & signa, causam omnem
tibi liquidius explicabit. Quoniam vero Crocodilus hic ab intima usque Aegypto istuc Vene-
tias traducendus fuit, exenterare eum oportuit, & accuratissime salire: loco vero facis exem-
pta, infarcimus in uterum eius eadem diligentia fluuialem Equum, Phocam, Murenam,
Anguillam, & Aegyptiacam quandam ranam. Animalia inquam hæc ut cunque adduci
potuerint, ad te misi, ruptoq; ita silentio me piorum consortio aggregavi. Tu si qua in ijs qua ad
rem tuam faciunt inueneris, arbitrio utaris tuo: reliqua qua nullius apud te momenti vide-
buntur, & usque, ut dicitur, proicias licet.

DE CROCODILO.

Q UONIAM à poetis nostris, atque etiam à plerisque alijs Aegy- E
pto ea est obiecta infamia, quod & monstra colerent, & Croco-
dilum præcipue adorarent, cur hoc animal inter reliqua apud
ipsam nationem sacra, locū haberet, differendum: ita fiet ut quid
imperiti colerent, quid sapientes intelligerent, manifestum fiat,
atque inde minus eorum succenseamus philosophiæ.

DEVS.

C Olebant siquidem Aegyptij Deum sub Crocodili, quod non inficiamur,
C imagine, propterea quod solus inter animalia elinguis esse deprehensus
est, quod diuinitatis munus esse perhibent. Nam & in Pythagoræ symbolis ha-
betur, linguam in primis esse coercendam, ut Deum imitemur. Proximè accedit
ad hanc sententiam sapiens ille neq; illiteratus vir qui opusculum de moribus,
carminibus scriptum edidit, dum eum Deo proximum esse ait, qui ubi ratio po-
stulat, tacere norit. Deus enim sub alto profundoq; silentio mortalium facta
omnia diligenter examinat, omniumq; merita inspicit, proq; re, loco & tempo-
re singula moderatur. Quod verò de dijs silentium apud eos esset, vel Harpo-
crates indicarit, cuius effigiem presso obsignatoq; ore ideo dedicarūt, quod ea
remonias ritusq; suos qua ratione instituti essent, in vulgus propalari nolebāt,
atq; ita sacra inuolui silentio procurabāt. Quin & Mercuriū illum suum, quem
Nilo prognatum patre prædicabant, tanto silentij cultu prosequerantur, ut ne
nominare quidem eum fas arbitrabantur. Nam quem *ἄθεος* appellabant, qui Pla-
toni Theu, Propertio nostro Theurates est, alium fuisse dicunt, qui scilicet Ar-
gum interfecit, quicq; leges illis atq; literas tradidit, à quo & Septembrem men-
sem eo nomine vocitarunt. Et Cabalistæ Dei ministros aiunt propitios nobis
fieri, vel si tantum nominis eorum meminerimus, aut eorum notas præ oculis
habuerimus, signatæve gestauerimus, etiam si ore nunquam enunciemus: præ-
cipueq; TETRAGRAMMATON diuinitus datum nomen ineffabi-
le, nostræ cum Deo reconciliationis signum, propterea quod literarum, qui-
bus notatur, satis est reminisci. Merito itaq; Helias sacerdotes Baalis ridet III
Regum X V I I I, dum eos adhortatur maiore uti voce, quod eorū Deus in
diuersorio forsan esset, aut in itinere, aut certè obdormisceret, ita fieri posse ut
excitaretur. Sed quid nos tot gentiliū fabulas euoluimus, cum sacræ institutio-
nis nostræ literæ in templis quotidie canant: Te decet silentium Deus in Sion.
Æquum

A Æquum est quippe ut tacito verecundoq; silentio trepidationem quam ex tan-
tæ maiestatis consideratione concepimus, profiteamur. Et: Silcat omnis terra
Deo. In quam sententiam Petrus apud Clementem: Quæ summo sunt silentio
honoranda. Deus enim, ut Cyprianus ait, nō vocis, sed cordis auditor est. Nam
& Anna Samuelis mater, quæ typum Ecclesiæ præ se tulit, ante conceptum cum
sterilitatem deploraret, Dominum non clamosa petitione, sed tacitè & modestè
intra ipsas pectoris latebras precabatur. Loquebatur quidem ea prece occul-
ta, sed manifesta fide: loquebatur non voce, sed corde, quia sic sciebat Deum au-
dire: ideoq; quod petebat efficaciter impetrauit, quia fideliter postulauit. Et pu-
blicanus quem Dominus probat, nō erectis impudenter ad cælum oculis, ne-
que sublatis indecenter manibus, pectus suum tundens, & peccata sua conte-
stans, diuinæ misericordiæ auxilium implorabat. Habet insuper Crocodilus
eam cum Deo similitudinem, quod eius solius oculi pellicula tenui transluci-
daq; à fronte demissa obteguntur, atq; ita cernat, cum alijs ita minus cernere vi-
deatur. Ita oculū Dei perlustrare, intueriq; omnia, res ipsa indicat, cum nos eum
B nequaquam cernere, aut nostratiam hæc explorare, plurimum opinemur. Sed quan-
tum pertinet ad sermonem, nostra in primis est pietas defendenda, apud quos
totiens legitur, HÆC DICIT DOMINVS, cum simplex sit Dei substantia,
neq; membris vllis neq; cōpagibus composita: non igitur os neq; linguam ha-
bet Deus qui loqui possit. Id verò sic accipiendum, ut tunc Deus loqui videat-
ur, cum aliquid inspirat in sanctorū fatidicorumq; vatum corda, vel etiam vo-
cis sonum afflatu suo facit ad eorum aures pervenire. Nam si vox humana aër
ictus dicitur, potest & vox Dei dici aër ictus vel vi, vel voluntate diuina. Itaque
illuminata mens per Dei spiritum formatur in verba, vnde locutus Deus ho-
mini dicatur, quoniam humana fragilitas aliter audire de Deo non potest. Præ-
terea, uti Adamantius inquit, veteres Deo sermonē attribuere: quia cum norint
homines hoc ministerio voluntatē alterius alteri innotescere, agnoscant ea quæ
sibi per Prophetas deferuntur, diuinæ indicia esse voluntatis. Mortales enim
haudquaquam intelligerent in hac vel illa re Dei contineri voluntatem, nisi ea
locutus diceretur, cum eorum sensus nequaquam percipere possit, voluntatem
cuiuspiam per silentium inter homines indicare posse.

ORTVS.

C O rtum ad hæc pingere si voluissent, geminos Crocodili oculos faciebant,
quos habet instar Iuis, verum ex toto ferri corpore prominentes, & emissi-
tios. Atq; ita pars ea, quæ lucis conceptaculum tā insigniter extet, exortui vide-
tur assimilari. Est tamē & alia ratio istius significati, quod animal hoc suapte vi,
nullo parentum incubitu fomentove, formam & lucem acquirit, veluti Sol per
semetipsum exoritur. Crocodili enim tā fluuiales quàm terrestres cum in sicco
partum ediderint, oua sua terræ cōmittunt gremio, quibus tamen semper assi-
dent, dum catuli animentur, & excludantur. Locum verò eligunt, ad quem sum-
mo auctu eo anno egressurus sit Nilus, quasi diuinatione quadā oua transferen-
tes. In numis verò aliquot simulachrū Orientis radiato fingitur capite, dexte-
ra in altum sublata, eaq; passa, quod in Gallieni plerisq; numis habetur, inscri-
ptione addita, ORIENS AVG. quam quidem manum patefactam, & radios
ipsos, Mare non vno loco videtur explicasse:

*Ubi primos crastinus ortus
Extulerit Titan, radijsq; retexerit orbem.*

L ij

Quod si occasum identidem pingere procurassent, Crocodilum humi toto profusum corpore deliniabant, quippe quadam incubantis specie, sponte enim ad ima quæque ferri gaudent, immerſiſq; fluuijs humi libenter obrepunt, ſoloſq; adhæreſcunt, delphinorum & aliorum hoſtium metu, quod norūt quàm molli tenuiſq; cute in ventre ſint. Dies præterea maxima ex parte agunt in terra, noctes in aqua, teporis vtrunque ratione: noctu enim tepidiorẽ aquam experiuntur. Ita Solem imitari videntur, qui nobis emergere matutino tempore, veſertino immergi videtur. Ad hæc Crocodilo viſus in aqua hebes, extra acerrimus: ita illi præcipuè accidit, Solis occaſu obſcura omnia, exortu clara atque perſpicua redduntur.

T E N E B R Æ F V N E S T V M V E.

Tenebras autem (quo vocabulo tam funus, atratumq; pomparũ apparatus, quàm mortem ipſam, quæ lumina claudit decedentũ, intelligebant) ſignificare cum adlibuiſſet, Crocodili caudam faciebant: is enim ſimulac animal ali quod ceperit, caudę opera vtitur ad exanimandum, ea enim captiuum vincit, ac B mox plectendo conficit. Vis ſiquidem omnis, ac omne Crocodili robur, in cauda ſitum. Id verò commodè figurabitur, ſi abditus in ſpecu ſola exporrecta cauda pictus fuerit: nam & illi proprium eſt ſpelæa ſubire, in quibus quatuor interdum meſes hyemis inedia pertinaci deliteſcit, vnde fortè tenebrarũ deductum eſt ſignificatum. Sedenim hæc etiam ad eam facere opinionẽ poſſunt, quod ideo Crocodilum colerent, quia hinc etiã diuina quædam ſpecularentur. Nam quod Dei ipſius & caput & ſubſtantia imperſcrutabilia ſint, cum Crocodilo faciunt in ſpecu latitante: quare Seraphim faciẽ atq; pedes Dei velare ad arcã Domini dicuntur, quod diuinæ maieltatis principium atq; ſinem verbis nemo valeat explicare, neq; picturatione vlla declarare: deſinire verò nulla prorfus circumscriptione quiſpiam aggrediatur. Quam verò de Deo cognitionẽ proſitemur, eam ex operibus perpendimus, quod à poſterioribus diceret Ariſtoteles. Quare Gentes admonerat I E S V S Deus noſter, Si nolitis mihi credere, credite operibus quæ ego facio. Ita igitur ſapientes illi Crocodilum imaginati ſunt in ſpecu, cauda tantũ exerta, abſconditũ. Nam Pſalmo etiam X V I I dicitur Deus poſuiſſe tenebras latibulum ſuum, vt planè ſignificetur, obſcura multis & incognita eſſe, quæ de Deo pijs tantũ innotuerunt, vt pote quæ Deus ipſe occultat in tenebris: & vt Origenes Adamantius ait, manifeſtũ eſt rarò admodum perueniſſe ad homines Dei cognitionem, idq; pauciſſimis contigiffe, ſiue quod ob mentis hebetudinẽ ad eius micantiſſimæ lucis radios cæcutimus: ſiue quod inquinata mens eius non recipit puritatem: ſiue quod humanum hoc corpus adeò fæculentum animum etiam obturat, ne poſſit ſpiritus eius admittere: ſiue quod intellectus noſtri virtus ſit adeò imbecilla, vt immenſitatem eam nulla capere poſſit coniectura. Nam & de Moyſe legimus, eũ vbi Deus eſſet caliginem ſubiſſe, Deiſq; iudicia prophetæ abyſſum vocare conſuerunt. Quin & I E S V S ipſe, Nemo, inquit, cognouit filiũ niſi Pater, nec Patrem niſi filius, & cui filius reuelauit. & in hanc ſententiam paſſim à noſtris plurima. Eaſq; de cauſa Ioannes filium lucem ponit, quia is & ſeipſum illuminat, & Patrem in conſpicio ponit, qui adhuc latèret in tenebris, niſi per filij manifeſtationem innoteſceret. Nobis verò niſi lux illa orta eſſet, adhuc in vmbroſa mortis regione ſederemus, diceret Eſaias. Vnde aut, niſi diuino diſpẽſante ſpiritu, imaginatus eſt Orpheus dicere, Nox

A Nox quæ lucem emittis: Quod & Pſalmographus: Emitte lucem tuam & veritatem tuã. Tabernacula enim Dei tenebrę & latibulum, vt diuinæ literę paſſim memorat. Sed plura ſuper hoc dicturi ſumus in Ignis commentario, vbi Faces.

P E R N I C I E S.

In vniuerſum autem per id animal ſculptũ, malum, damnumve aut pernicies alijs illata, ſi Diodoro credimus, apud Ægyptios ſignificabat, omninoq; inexplebilis rapacitatis hieroglyphicum habebatur: animal enim eſt multæ rapinæ, vnguibus ad diſcerpendum promptiſſimis, morſu aſpero tetroq; vt quod dentibus lacerat, nunquam ſanetur. Impunè verò inter eos enatat, qui ſe adipe eius feri perunxerit. Quod factiſſe Firmum Ægypti tyrannum, qui oppreſſus eſt ab Aureliano, teſtimonio Aurelij Feſtiui, Vopiſcus tradit.

S A L A C I T A S.

Erat & ſalacitatis indicium, vt ipſi dicunt Ægyptij, propterea quod abundanti foetura prolifici ſunt Crocodili, libidinĩſq; vſque adeò contagioſæ, vt è dextera eorum maxilla dentes lacerto dextero alligati, nequitiam credatur ſtibus mulare. Terreſtris porò Crocodili, quem Scincum, vt alij, Scingum appellant, roſtrum & pedes in albo vino poti, laſciuiæ cupiditates accendere apud magiæ ſcriptores legas, & huiuſmodi quædam apud Dioſcoridem & Plinium.

F V R O R.

Furorem ad hæc Ægyptij, & quæ inde calamitas aut clades accepta eſſet, per Crocodilũ ſemetipſum verberantẽ indicabãt, propterea quod is irrita præda cuiuſpiã ſpe fruſtratus, in ſemetipſum furit, ſupra modum indignabundus.

L A T R O C I N I V M.

Negotiorum impedimenta, inſidiasq; & latrocinia, quę cõtra viatores exercentur, per idem animal etiam oſtentabant. Et Typhonem, quem *Bebaiõna* dicunt, in Crocodilum abiſſe aſſeuerabant, tametiſi nonnulli Typhonis comitem ponant. Crocodilus autem aſſiduè negotiatoribus inſidiatur, quo genere latrocinij Typhonem infamem tradunt. Quapropter cum illi honores omnino decreti eſſent, ex manſuetis animalibus aſinum illi nutriebant: ex feris verò Crocodilum & fluuialem equum. Inſtitutum enim erat apud eos, quibuſdam Diſmalia eiũdem ingenij, quo illos fuiſſe perſuaſum habebant, colere conſuerant. In Apollinis verò ciuitate, quò iniurias à Typhone Oſiridi illatas vlciſcerentur, de Crocodilo veſci lege ſinguli tenebantur. Certo igitur die conuenari ſolebãt, & quotquot caperent, interfectos eos ante templum, rei à ſe bene geſtæ monumentum teſtimoniumq; proſternebant.

H E L L V O.

Idem ſacerdotes helluonem ſignificantes Crocodilum hianti ore pingebant: is enim cibo ſatur, quem immodicè ſumit, ſomno ſopitus in littore ſe proſternit eſculento ſemper ore, ad quem auiculæ trochili, quæ ſenatores & reguli dicuntur, pabuli ſe gratia conferunt, inuolãtesq; dentes depurgant, atq; ita magis & magis ad patentioreĩ hiatum ſcabendi dulcedine prouocant: quod ichneumon perpetuus eius hoſtis ſi quando fuerit conſpicatus, ſaltu ſe in guttur eius immittit, introq; progreſſus donec feri cor morſu lancinet, moribundam mox feram derelinquens abit incolumis. Alij crapulam ideo ſignificari per Crocodilum tradunt, propterea quod is meatu careat, per quem ciborum excrementa deijci ſoleant: quare eadem mox digeſta & indigeſta per õs reiectare neceſſe

habet, quæ mox aues aduolantes depascantur, perinde ac qui præter satietatem D nimio farciuntur cibo, cum digerere ipsi non possunt, euomere cogunt. Qui vero cultui habitus à sacerdotibus nutriebant, tanta erant mansuetudine, ut non modo vocem accersentiū agnoscerent, & attrectari paterent, verum etiā fauces ad apertas porrigerent, dentesq; manib. depurgari, abstergeriq; linteo permetterēt.

AB IGNOBILI GENÈRE AD CLARITATEM EUECTVS.

Commenti sunt nonnulli, hominem qui nulla sanguinis claritate, minimisq; principijs ad amplissimas celeberrimasq; dignitates, ad opes, ad honores euectus esset, per Crocodilum & ouum eius pingere. Illud enim de Crocodilo fertur, nullum animal à tam paruis initijs in tantam excrecere magnitudinem. Ouum enim non multo maius edit quam anseris, & scetus inde exclusus pro portione est, attamen ad cubita vsq; quindecim, vel etiam sexdecim crescendo porrigitur. Sunt qui eos tandiu augeri asserant, quandiu viuunt. Facit ad hoc Æsopia fabella non illepida de Crocodilo, generis nobilitatem, & sua & antiquorū præclara facinora apud vulpem extollente: cui argute illa responderit, ex cute B vetus eius ac diuturnum exercitium, vel eo tacente, prodi.

INVICTVS.

Ad dunt nonnulli, lacelsitum iniurijs hominem, neq; tamen succumbentem aut victū, per Crocodili tergus significari, propterea quod id supernè corticosum adeo sit, ut contra omnem ictum, inuictum habeatur. De vigore vero eius elanguescente, si quis eum penna ibidis demulceat mitigetq;, in Ibdidis commentario dictum est loco suo. Apud Horū inuenias vespa superuolitantem Crocodilo indicium esse, vel ipsius animalis sanguinem corruptū, vel Crocodilum mortuum: vespa enim ex putrefactis oritur cadaueribus. Verum id quoq; mysticè, cum mala ea quæ per Crocodilum significantur, indicare vellent facta iam mitiora vel omnino sublata: aliter frigida & inanis ea esset interpretatio.

ÆGYPTVS.

Crocodilus catena religatus ad palmam, in aëris plerisq; numis habet, cum inscriptione, COL. ÆG. Colonia Ægyptus. Ab altera facie duo sunt humana capita, quorum alterum ad Orientem spectat nauali corona insigne: literæ supernè sunt, IMP. vbi nimirum per Crocodilum ipsa significatur Ægyptus. F Quod vero sit religatus ad palmam, Augusti omnino victoriā ostendit, quam etiam in obelisco campi Martij notari iussit, Ægypto in ditionem redacta. Duo illa capita, Augusti vnum alterum Agrippæ esse crediderim, de quo Virgilius: Tempora nauali fulgent rostrata corona. In alio Augusti numo argenteo Crocodilus est, supra quem scriptū, ÆGYPTO. infra CAPTA. ab altera facie Augusti caput, cum circumductis literis, CÆSAR DIVI F. COS. VI. Et pictor Nealces, cuius meminit Plinius, cum prælium nauale Ægyptiorum et Persarum pinxisset, quod in Nilo, cuius aqua est mari similis, factum volebat intelligi, hieroglyphico apertissimo hoc declarauit, quod arte non poterat: asellū enim in litore bibentem κατὰ πύργον pinxit, & Crocodilum insidiantem. Est & numus L. ÆL. AVREL. COMMODO. vbi Commodus ipse sub Herculis imagine pede dextero Crocodilum calcat, læua clauem sustentat, dextera Ægypto sistrum prætendenti spicas porrigit. Inscriptio rem declarat, INDVL-

GENTIAE AVG. Atq; hæc de Crocodilo dicta sufficiant.

DE

DE FLVIALI EQVO.

A **P**urimum verò secum affert impietatis improbus ingratusq; Hippopotami animus, qui nulla genitorem reuerentia prosequitur, & alienis bonis diripiendis natura promptissimus existit.

IMPIETAS.

Merito enim Ægyptij sacerdotes cum impium, cum ingratiū, cum iniustum quempiam notare vellent, Hippopotamū proponebant. Admonituri vero mortales omnes vitia ea omnino esse declinanda, totaq; animi fortitudine suppressenda, duas eius animalis vngulas deorsum inuersas facere consuevit: siquidem is ab ineunte statim adolescentia patri incipit infestus esse, tentatq; si possit eum decertando superare, quem sæpe in pugnam prouocat: quod si acciderit ut victor euadat, matris coitum affectat, vita patri cōdonata: sin victus aut cohibitus à patre fuerit, neq; tam scelerati voti compos fieri potuerit, perdurante tamen prauitate tātisper conatum differt, donec adolescat, factusq; iam robustior atq; validior, deteriore ætate factum patrem inuadit, scēdissimèq; necatum petulantissimè dilaniat. Inuersas igitur vngulas eas ideo statuebant, ut qui rem spectarēt, quid illæ sibi vellent cōmonefacti, propensiores fierēt ad pietatē.

Id quod tanta apud eos curæ fuit, ut principū scēptra, & huiusmodi pleracq; insignia, atq; gestamina & monumenta, armacq; aliquot quorum quotidianus esset vsus, ita insignirent, ut in summa portio req; parte ciconiam præfigerent ex ære, vel ex auro argento'ue factā, infernè verò vngulam Hippopotami subiicerent, quod impietati præferendam esse pietatem indicaret. Species verò vngularum ijs est, quales bubus, licet dorsum, iuba, & hinnitus equi sit, vnde illi nomen. Inest præterea talus bisulcorum modo, dentes ut aprorum exerti, leuiter tamen: rostrum resimū, apri cauda etiam, magnitudo & interiora asini, tergoris crassitudo tanta, ut ex eo venabula fiant, & scuta galeacq; impenetrabiles, nisi humore madeant, munire possit.

PIETAS IMPIETATI PRAEFERENDA

IMPROBITAS EDOMITA.

Celebratissima verò est species illa, quæ visebatur olim Hermopoli, ea scilicet pictura, ut Hippopotamus esset, supra quē sculptus erat accipiter cum serpente dimicans. Cuius argumenti significatū id esse tradunt Ægyptiarum literarum periti, ut Typhonem ab Osiride vi domitū, cum de principatu certamen conseruissent, intelligendum autem: per fluuialem equū Typhonem ab Osiride vi domitum, per anguem principatum interpretantes: atq; ita improbitatem portiores sibi partes asserere conantem, virtuti demum cedere subinuant. Eadem de causa cum sacra faceret eo die, quo Isis aduētus è Phœnicia celebratur, fluuialem equū religatum libis incessere per ludibriū conseruauerant. Non dissimularim hic Aureoli tyranni tumultū ad pontē Aureolum Insulariæ superesse, à Claudio Cæsare sex eiegorum versuum epitaphio nobilitatum, in cuius conditorij parte prima Hippopotamus sit incisus, quem serpens cauda mordicus apprehensa complectitur. Id puto significare, tyrannidem eadem temporis spa-

Huius Symboli iconem vides proxima pagina.

L iij

tio domitam. De Aureolo enim qui Gallieni tēpo- re cum plerisque alijs tyrannidem arripuit, plura le- gas apud Trebellium Pollionem, & Iulium Capito- linum. Epigramma tumulo inscriptum à Claudio Imp. ita fertur:

Κλαύδιος Ἀυρεολῶν μετὰ θύον Ἄρεα καίσαρ
τὰ κτόρεια θυήσῃ ὡς θέμις οἰδιδόβῃ.
τῶ γὰρ καὶ ζαλιῶ, ἀλλ' ἐν ἐδέλιον φόνημα
ἔασκεν ἰδιότητι τῆς στρατῶν ἀπίθιας.
Κένθ' δ' οἰκτιρημῶς καὶ σώματ' ἔρατ' ὀπίζων
Ἀυρεόλης, γὰρ φρονεῖ εἶσατο τὴν δὲ τοίφλω.

H O R A E.

HOras etiam Ægyptij sacerdotes per fluuiale m equum significare soliti sunt: qua verò de cau- sa id facerent, neque Horus scripsit, neq; nos apud quempiam traditum inuenimus: si quid tamen ario- lari liceat, dixerim ego, quia depascit segetes, desti- natione, vt ferunt, antè determinatas in diem: non enim vti boues & pecora reliqua, hac illac errabun- di modò hìc modò illic aliquid carpunt, sed tãquam messorum ad opus certum conducti, suam vnoquo- que die partem pabulantur. Horæ verò nomen ple- runq; pro tempore cuiuscunq; maturitatis accipi- tur, cuius apud Græcos apertissimum est significa- tum. Cum verò ita pabulatũ prodit, ea vititur astu- tia, vt velut ex agro ferentibus vestigijs progrediatur auersus, ne quæ reuertenti insidiæ comparentur. Vel ea fortè de causâ horas indicare dictus, quòd diem & noctem duplici natura dimittitur: siquidem interdiu in imis aquis latet, noctu in terram egreditur. Apud Ægyptios autem nox cũ die pari propemodum horarum numero assiduè dispescitur.

D E P H O C A.

Hoca fluuiali addetur equo, cui similiter vita in aqua & in terra com- munis: eam nos vitulum marinum à specie tergoris instar bouum vil- losi nuncupamus.

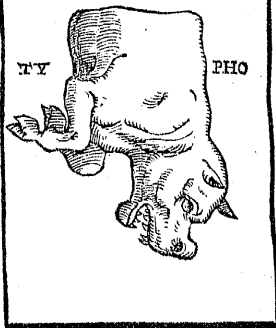
S O M N I C V L O S V S.

SVperfluum verò esse videtur rationem afferre, cur somniculosus homo per simulachrũ eius exprimeretur, cum de profundo eius somno diurnaq; ve- terno sitate tam multa passim à Græcis Latinisq; autoribus memoria prodita reperiantur, quo scilicet pacto sternunt se somno diuerso in littore Phocæ.

I N F O R T V N I I M A G N I T V T E L A.

I D potius referam, quòd hominem ita res suas procurantem, & aduersus peri- cula auxilia disponentem, vt à quocunq; vel maximo infortunio tutus habea- tur, significare qui volunt, eum Phocæ corium indutum pingunt. Vitulum si- quidem marinum ex aquatilibus fulmine non ici obseruatũ est, tantaq; morta- lium id persuasione receptum, vt vulgò cingula ex eiusmodi corio comparen- tur, quæ infortuniorum istiusmodi amuletum esse creduntur. Veteres autem cala-

V I R T V T I C E D I T
improbitas. D

A calamitates à potentioribus illatas, fulminum iactibus equiparare soliti sunt. Et fulminare dicuntur Reges, cum quid in alicuius perditionem moliuntur. Sic, Cæsar ad altum fulminat Euphratem, apud Maronem legas: apud Ouidium ve- rò, se totiens Augusti fulmine petitur.

V R I N A T O R.

V Rinatorem etiam hominem per animal huiusmodi significare mos fuit, quando in sicco genitum nullum hoc magis vndis ex disciplina soleat as- fuescieri. Pariunt enim in continenti Phocæ, pauloq; post catulos educunt, vt mari affuescant, & euestigiò reducant, idq; sæpius facitant, viquequò paula- tim ita consuescant maris contubernium non aspernari.

D E M V R A E N A.

M V ræna quoq; in siccum exit, & terrestrium commercio delectatur. Quid verò hinc significetur, videamus.

A L I E N I G E N A R V M P R O C V S.

B Er hanc pictam Ægyptij sacerdotes hominem alienigenarũ con- cubitum appetentem, externisve matrimonio copulatũ intelligebãt: siquidem hæc, vt Licinius Macer tradit, sceminei tantum sexus est, ideoq; de mari egressa serpentibus copulatur, atq; inde concipit: ob id sibilo à piscatoribus tanquã ser- pentibus euocari & capi. Aristoteles tamen, vtpote qui Murum marem agno- scit, vti suis in plerisque huiusmodi mos est, hoc negat, tametsi in terram prodire, atq; ibi sæpe capi, non inficiatur. quãvis Andreas Physicus, qui Nicandro glof- semata quædam subiecit, totum id mendacium esse profitetur, & neq; Murænas in continentem prodire, neq; viperis per littora cõmisceri contendit. Attamen cum Ægyptijs Archelaus id asserit pro cõperto, neq; dissimulat Nicander, qui piscatores ait, quamprimùm Murænas in continentem exire conspexerint, me- tu percussos in mare statim se demergere, quòd se ab viperarum ictu tueantur. Hoc idem D. Ambrosius, Hexaëmero, Basilium Magnum secutus affirmat.

M O R E S C O N I V G I S F E R E N D I.

A Viperis enim ait sibilo Murænas euocari, idq; perinde ac si hieroglyphicũ esset interpretatur, id scilicet ex hoc innui, vt mulieres admoneantur, feren- dos esse mariti mores, si licet fallax vir, asper, inconditus, temulentus, lubricus, multaq; in hanc sententiam.

A D V L T E R I V M.

B Asilius ex hoc congressu anguis & Murænae adulterium interpretari vide- tur: admonet enim eos qui nuptijs insidiantur alienis, discant, cuinam feræ, cui reptili sint similes, cum naturæ quoddam adulterium viperæ Murænae cõ- iunctio videatur. atq; huc potius respicit Ægyptiorum hieroglyphicum. Qua- re minimè mirum si Crassus, vir satis impurus, Murænam miræ docilitatis exani- matam luctu profecutus est, qui vxores tris absque luctu sepelierat, quod illi à Domitio obiectatum legimus.

S A E V I T I A O C C V L T A.

N Eq; incongruum erit hieroglyphicũ, si occultam quandam sæuitiam signi- ficatur, sanguinariam quippe crudelitatem in molli alio qui atq; effceminato homine, per irritatã Murænam expresserimus, immani Romanorũ procerum exemplo, qui seruitia olim Murænis exponebant excarnificanda, cum ea alio- qui bestia exedentula sit, vt diceret Tertullianus, atq; etiã exanguis, & excornis,

Nuitare videtur similitudo quaedam, vt Anguillā murænæ subiu- gamus, nō quod hæc inter amphibia sit, sed quod erratica, quadāq; cognatione murænā attingat, quippe cūm hæc fluuiialis, illa mari- tima sit anguilla. Nam quæ in mari reperiuntur anguillæ, à flumini- bus omnes inferuntur, suntq; ibi omnes peregrinæ: in alienā tamen adscitæ pa- triam, alienos etiam mores imitantur, & labem magna ex parte eluunt, quam ex terrena sæce secum attulerunt. Eius verò significata rara admodum apud Ægy- ptios fuerunt. Nostri multa hieroglyphicis Ægyptiorum similia, quæ per eius imaginem intelligenda essent, excogitarunt.

SIBI SOLI NATVS.

VNum enim id tantum super Anguillæ nota traditum ab Ægyptijs inueni, vt hominem omnes alios auerſantem, & seorsum ab aliorum consortio si- bi viuentem, per simulachrum eius significarent, propterea quod eam nūquam cum vlllo alio piscium versari, neq; quidem coniugali inter se vsu misceri depre- hendissent. Sunt qui velint eas sponte in luto humefcenteq; humo provenire. Sunt qui eas scopulis se atterere dicant, ea strigmenta viuescere, neq; aliam ea- rum esse generationem. Basilius Anguillas non alio vlllo modo, nisi ex feculen- ta materia limoq; procreari tradit, quarum neq; ouum, neq; vllum alium ad suc- cessionem modum constare compertum est. Aristoteles porro neq; marem ne- que sceminam in illis esse testatur, neq; prolem ex se aliquam creare posse, cūm neq; ouum, neq; semen sortitæ sint. Ouum in nulla vnquā Anguilla visum, ne- que scetum in vtero deprehensum, vt in ijs quæ animal gignunt; capillamentis tamen & lumbricis quædā similia in ventriculo reperiri, non tamen ea vnquam animalcere, neque eo loco gigni aut immorari, quæ sint in scetum euasura, quia non secus ac cibus concoquerentur. Quod verò alij dicant meliores esse scemi- nas, quas à capitis forma fecernunt, quippe repandiore his, maribus verò ob- longiore, atque ita eas quæ à cæteris discreparent, sceminas appellarint, philoso- phus idem non maris aut sceminæ, sed generis differentiam agnoscit.

MEMORIA POST OBITVM EXTINCTA.

Commenti sunt alij hominem, de quo nulla post obitum memoria superſit, F per Anguillam mortuam significari: illa siquidem mortua nō superſtat, nec sursum fertur, vt maxima ex parte pisces cæteri faciunt, sed pessum in pro- fundum rapta, in eodem quo genita est limo cōputrescit. Id ea de causa fit, quod ventre sunt admodum exiguo, atq; ideo minus inanes. Totū verò corpus cum ferè solidum sit, neq; ferè quicquam aëris admittat, & caro ipsa glutinosa admo- dum, nec quid peruium relinquat, fit vt simulatq; expirarint suomet pondere grauatæ pessum ferantur.

PROFANVS.

IN diuinis Hebræorum literis eadem profanæ sensu mystico dicuntur: neque enim squamosæ sunt, quiq; huiusmodi sunt pisces, in aquæ profundū immer- fari, & in cceno libenter volutari conspiciuntur. Ad horū similitudinem, animi qui terrena tantum sapiunt, idonei non sunt vt ad sacra proponantur.

IMPATIENS ALIENI COELI.

AD hæc, hominem in alieno celo difficulter habentē intelligentes, Anguil- lam in hydrijs duabus pingebant, capite scilicet in vnam, cauda in alteram demer-

A demersis. Anguilla siquidem nullam vehementem tolerat mutationē, & si æsta- te de lacu in piscinam transferatur, viuere nequit, etiam si frigida aqua fuerit.

FVGIENTIA SINE SPE SEQVI.

Hominem in super qui fugitiuam rem aliquam nulla consequendi spe secta- retur, indicare si vellent, Anguillam pingebant, quam manus à cauda pre- henderet: tanta enim est lubricitate prædita, vt de prensantium manibus elaba- tur quam facillimè, difficulterq; cōtineri possit. Subterfugij istiusmodi similitu- dinē sibi desumpsit Athanasius, vbi epistola ad Ægypti episcopos dicit: Tam- etsi elabi millies tanquam Anguillæ conentur.

SPES CERTA RE SVPER AMBIGVA.

QVod si certam esse spem de ambigua re quapiā ostendere voluissent, obuo- lutam eam ficulneo folio pinxissent, quod scabritie sua prensanti sit admini- culo nequaquam irritō. Vnde prouerbium, *ἄρα τὴν πύλιν ἐγγέλω.*

PER DISCORDIAS CIVIVM LO- CVPLETATVS.

BHominem verò ex ciuilibus seditionibus & tumultuosis discordijs crescen- tem, recq; auctum significates, eum in Anguillarum venatione occupatum effingebant. Aqua siquidem quieta limpidaq; earum captura nulla propemo- dum, magna verò si perturbetur. Quare piscatores tempestates obseruant, la- cuū ve aut fluminum turbationes, vnde aqua limosa fiat, magnas inde captu- ras paruo negotio consequentes. Rem tradit Aristoteles & pleriq; alij, tum Ari- stophanes, Equitibus, historiam luculenter admodum explicat, Allantopola di- cente: Eadem quidem tu fecisti, quæ venatores Anguillarū faciunt. Sed cur non Aristophanem ipsum sua lingua loquentem audiamus?

*Ὅτις γὰρ οἱ τὰς ἐγγέλω ἀρῶμενοι τὴν πύλιν,
ὄταν μὲν ἢ λίμνη καὶ τὰ σῆ, λαμβάνονται ἐδὸν
καὶ δ' αἰῶτε καὶ καὶ τὰ σῆ βόρβορος κινύσονται
αἰετοὶ, καὶ οὐ λαμβάνονται τὴν πύλιν περιπέσης.
Fecisti vt is qui captat anguillas facit,
Quieta cūm sunt stagna venatur nihil:
Sed cœnum vbi omne illac & hac subuerterit,
Captura magna est. Tu quoq; vbi perturbaueris
Hinc ciuitatem & inde, plurimum capis.*

Quam sententiam Cicero sibi desumpsit, oratione in Catilinam secunda: Ho- nores quos quieta Republica desperant, turbata consequi se posse arbitrantur.

DE RANA.

Rana verò ita in hoc album admittenda est, vt hieroglyphica tota videat- tur: nam anteaquam facta sit, in huiusmodi materiam dare incipit ar- gumentum.

IMPERFECTVS.

MVlta esse in humanis operibus imperfecta, indignè, vt mihi videtur, pluri- mi conqueruntur. Quis enim vndecunq; perfectum opus vllum præstare possit, si mortalium nemo omnibus absolutus numeris reperitur? Quin ipsa re- rum natura multa nobis ostendit, quæ inchoata reliquerit: neq; tamen ob hoc eius quisquam indiligentiam reprehendat; id quod spectare est in Rana præci- puè, per cuius effigiem non immeritò sacerdotes Ægyptij rei cuiuspiam imper-

fectionem intelligebant. Videre siquidem est plerumque huius generis animalia in limo, ubi procreantur, altera parte Ranam, altera vero terram ipsam indistinctam, viuenticumque porcionculam applicitam. Sepe enim flumine, aut lacuna, lamaue aliqua, vel sponte, vel deriuatione aliqua decedente animal id imperfectum destituitur, quod tum primum informari ceperat & coalescere. Omnibus his fidem Nili facit inundatio, quae rerum istiusmodi miracula omnia prorsus excedit; eo quippe deturgente, musculi & varij generis animalia reperiuntur, inchoato opere aquae terraeque in parte corporis viuentis, nouissima effigie etiamnum terrena. In Ranis vero qualibet maturitate genitis, natura semper imperfecta: quod in ipsa praecipue lingua exploratum est, quam applicitam & coherentem habent, cum tenax sit earum materia, neque distincta satis compositione. prima vero cohaeret, intima absoluta a gutture, unde genus illud vlulatus intra aquas reddunt, quam *δολύζονα φωνή* vocant, quae uti Plutarchus ait, amatoriam & coniugalis est.

INVERECUNDVS.

Idem ipsi sacerdotes si hominem inuerecundum notare voluissent, Ranam describent: ferunt enim eam sanguinem non nisi in oculis habere: qui vero sub sanguineos habent oculos, ex Aristotelis & Adamantij physiognomici sententia, inuerecundi audacesque sunt: iracundiam, ubi sicci: ubi humidi, ebriositatem: subrubescences si late pateant, intemperantis oris hominem, mulierosum, stolidum, & aleonem indicant. In grandioribus rubor, neque libidini neque gulae modum poni vllum ostendit. Quod si glauci sanguineique fuerint, hinc calliditatem, inde vesaniae proximiorum audaciam coarguent. Quia vero canes plurimum oculos sanguine suffusos habent, hinc apud Homerum Achilles caninos oculos ob impudentiam obijcit Agamemnoni: de quo satis in Cane.

CURIOSITAS.

Parit impudentia curiositatem, unde alterum elicitur hieroglyphicum. Nam hominem in alienis negotijs explorandis plus aequo sollicitum, quicquid dicta factaque singulorum assidue perconteretur, & impudenter arcanorum omnium spectator esse concupiscat, per Ranam identidem significabant: oculi enim animalium huic prominentes sunt & emissitij, ut facile spectandi contuendique omnia curiositatem praeseferant. Et qui homines eiusmodi sunt oculis praediti, dolosi, stolidi, ineptique simul & importuni plurimum reperiuntur. Hoc tamen significatum in Rana non ab oculorum specie tantum, verum ab occultiore doctrina quadam desumptum videri potest. Tradunt enim Magi, Ranam oculos cum luscinae carnibus in ceruino loro alligatos, praestare vigilantiam somnolentia fugata. Unde spectandi promptitudo non indecenter excogitata. Sane vulgatum id tum apud Graecos tum apud Latinos, inesse oculis pudorem, quibus tamen nisi modus imponatur, procliuiter eosdem in oppositum huic virtuti vitium prolabit. Alioqui Rana tanta praedita est verecundia, tamque pudoris ingenui studiosa, ut in propatulo nunquam admisceatur: sed enim cum in aqua coire nequeat, noctu exeunt, atque ita noctem quam longa est complexu mutuo coherent.

LONGO POST TEMPORE PROGREDIENS.

Apud Horum legas, hominem qui diuturniori tempore pedes aeger sese mouere nequiverit, si tamen aliquando ingrediendi beneficium consecutus, per Ranam posticos tantum pedes habentem significare: ea enim posteaquam nata & informata est, sine pedibus aliquandiu viuit, adolescensque posticos primum pedes profert.

SOPHI-

SOPHISTA.

Est & in sacris nostrorum literis mystica de Ranis Aegyptiacis mentio perquam frequens, quae iugiter in Aegypto pluerint. Sophistarum nugas, & dialecticorum garrulitatem, per eas doctores quidam intelligunt, siue ob nullius significantis vocem tam argutam, tamque pertinacem, siue quod in luto voluptuosa sit earum habitatio: quorum utrumque Sophistis attribuitur. Ab excellentia autem Sophistam Aegyptium vno doctorum omnium consensu dicere mos est, quod ad Protea nonnulli referunt, qui se omnia in rerum miracula transformeret. Sunt qui Ranam hieroglyphico haereticos notent, qui, ut Eucherius ait, in ceno vilissimorum sensuum commorantes, vana tantum garrulitate oblatrare non desinunt. Aeneas vir Platonius, Theophrasto, Ranam vitur exemplo, dum Cleonta garrulitate nobilem taxat: Necessarium, si vera sit opinio Theophrasti, quod animae post obitum brutis applicarentur, quorum vitam viuere vis fuerint, ut Ranam & Cleo vna semper futuri essent. A vocis autem asperitate Ranam nomen apud Graecos *βοάραχος*, quasi *βοάραχος* dicas, quod apud interpretes Theocritianos Thalifis inuenias, *βοάραχος* vero, si nobis dicere liceat, asperisonum possumus interpretari. Unde de maxime dissimilibus dicitur, Rana cum grillo: id enim locustarum genus valde musicum, & ob acutum molliter stridorem, conciliando somno a delicatis hominibus expetitur.

DEMONES.

Quinetiam in diuinis literis Ranam simulachra sunt cacodemonum, quod libro Apocalypseos luculenter scriptum est: Et vidi de ore draconis spiritus tres immundos in Ranarum similitudinem.

POETA.

Adamantius tamen aspera quadam feueritate commotus, per Pharaonicae plagae Ranas mystico sensu poetarum carmina significari putat, quod inani quadam & inflata modulatione, cuiusmodi est Ranarum sonus, siue ille cantus sit, mortale genus omne in fabularum ineptias illexerit. Nulli enim rei animal id idoneum aut utile, inquit ille, comperitur, nisi quod improbis & importunis clamoribus ad negociosorum atque ocioforum simul fastidium usque obstrepat. Miror vero tanta eruditionis virum haec de poetis sensisse, cum praesertim ubique sit interioris, ut ipse dicere solet, literae speculator: neque animaduertit, dum poetas carpit, Moyse, Hieremiae, Esaiam, & plerisque omnibus Prophetis alijs se conuitia facere, qui vaticinia illa de diuinis humanisque rebus cuncta luculentis carminum numeris conscripta elaborataque libris demandauere. Quod si quos reprobare volebat, diceret saltem quae carmina, quippe Ithyphallicae, an Fescenina, an titrochaica Bacchi, quos Poetas intelligeret, ne ob huius vel illius impuritatem sanctissimum hoc omnibus nomen profanaret, ipsumque totius mundi conditorem Deum, qui apud Graeciae totius Christianos poetam nomine sancte colit, incessere videretur. Nam quae nos factorum caeli & terrae dicimus, Graeci dicunt *ωκεανὸν τὸν ἑρῶν ἢ τὴν γῆν*.

SILENTIVM.

Contra vero, ut vnde discissimus reuertamur, inuenias silentium significari etiam per Rubetam ranam illam grandissimam, quae geminis veluti cornibus insignita est, propterea quod obseruarunt magi, si ea in multitudinem vociferationibus obstrepentem inferatur, silentium fieri. Eoque spectare nonnulli putant Ranam illam Meccenatis celebratissimam, qua is literas & tabellas obsignare solitus erat, utpote qui ea quae literis crederet, silentio inuoluenda esse comoneret.

M

cum Rana, non rubeta, in omnium sermone, ego eò potius rem spectare dixerim, quasi Meccenas id in Augusti gratiam factitarit, de quo etiamnum infantulo illud fertur, quòd in auito suburbano obstrepentes fortè Ranas filere iusserit: cui quidem commento adedò fauit vetustas illa, vt ex eo negentur ibi Ranæ coaxare, quasi etiam adhuc tanti Principis imperio obsequantur. Voluisse igitur Meccenatem hieroglyphico eo schemate taciturnitatem polliceri, in ijs quæ Augustus eius fidei credidisset, non secus ac Ranæ ipsæ morosa adedò garrulitate insignes, illi adhuc infantulo paruere. Nam Sextus Aurelius & Eutropius scribunt Meccenatem præcipuum amicorum Augusto fuisse, ob taciturnitatem, quam tamen in eo nonnumquam desideratam ab Augusto Tranquillus ait. De Ranis id fertur, quòd in frigidiores coniectæ fontes obmutescant, translatae in tepidiorem paludem vocales fiant.

R V S T I C I T A S.

Quæ verò Rana in paruulo numo quodam Romæ apud Maffæos habetur, cum ab altera numi illius facie Dianæ pharetrata simulachrū dubio procul inspicimus, facile in eam coniecturam ferimur, vt fabulam eam commotret, qua rustici & maligni homines aduersus eius matrē Latonā vsi sunt, atq; ideo diuæ illius imprecationibus omnes in Ranas cōmutati. Vel cum dea sit humoris domina, animal illi maximè omnium aquaticum deditur: nam & adagium est, aquam Ranæ, cum quid cuiquam quod maximè placeat, & voluptati sit, donatur. Sunt verò Ranæ conuitiatrices, & agrestem illam asperitatem egregiè præseferunt, tamq; olim importunæ, vt inito cum muribus cedere, Abderitarū regionem incolis inde expulsis desolarint: in quorum ingentem multitudinē quæ cladem huiusmodi fugiebat, Cassander Antipatri cum incidisset, eos in focios recepit, agrumq; illis in Macedonia finibus assignauit.

PIERIVS VALERIANVS BELLVNENSIS AD
PAVLVM IOVIVM NVCKERINORVM EPISCO-
pum, de ijs quæ per aliquot piscium genera significantur,
ex sacris Ægyptiorum literis.

Eram omnino commentariū hoc de pisciculorum aliquot significationibus, Pantele Ioui doctissime deserturus, quod multa in eo piscium genera continebantur, ex quibus neminē atate nostra frugem vllam colligere posse suspicabar: ita quæ fuerat olim piscium nomina, vulgò hodie desiderantur. Metuebam verò labores in horum significationibus meos minime gratos ideo futuros, qui in nonnullis non satis mihi constabat, quæ ratione vel exemplo possent eorum imagines describi, quarum bona pars esset mortalibus ignota. Naturas quidē & significata prout apud veteres auctores inueniam, facile poterā explicare: sed quorundam nominata in Græca quam Latina, non videbar ita posse reddere, vt in foro cetario quis posset huius vel illius piscis speciem deprehendere. Quòd si ea de causa hieroglyphica hæc conscripta sunt, vt eorum quis vti posset imaginibus, irritus hic plerumq; futurus conatus videbatur, quoniam hoc præstare me posse minime confidebā. Videbam ad hæc multos qui prouinciam hanc suscepissent, in tam multis hallucinari falliq; eamq; corruerant de plerisque piscibus tot ab hinc annis agitaram, eruditorum penè omnium defatigatis ingenijs, adhuc sub iudice pendere, neque liquere prorsus, per varias no incuriosorum hominum opinio-

A opinioniones, eorū multa quæ vel quotidie in mensam apponuntur, quo fuerint apud Latinos aut Græcos nomine nuncupata. Postea verò quā eam te suscepisse prouinciam intellexi, vt multa piscium genera, quo nomine apud veteres vocarentur, edoceres, in eā sum erectus spes, vt & tu, qua insignis es doctrina, sollicitudine atq; diligentia, neq; non alij in tātā etatis nostræ eruditione, quanta non alijs vnquā millesimo ab hinc anno floruit, facile consequamini, vt vnus cuiusq; piscis nomen ex vulgò redimere possimus, & obliuiscam penè huiusce rei scientiam per vos restitutam intueamur. Quare quod perdere destinaueram commentarium adseruavi, te vno fretus, qui bonā eorum partem tam accuratè cæperis indicare, idq; tibi dedicandum duxi, vt si quid in eo esset, quo quis vti vellet, te potius quā me piscium magistrum agnosceret, & qua quisq; pietura faciendus esset edoceret, atq; ita laboris huius particeps fieres, dum piscem ego interiorem, tu exteriorem condire procurares. Sed iam, si quid ab historiarum, quas tanto cum lepore, tanta cum fide scribis, occupationibus ocij tibi superest, massam hanc nostram inspiciamus.

DE TORPEDINE.

B **M**AXIMAM omnibus admirationem in primis afferre videtur magica propemodum vis in Torpedine considerata: sed nos ea super quid Ægyptij fenserint, enarremus.

MULTORVM ASSERTOR.

EVM qui multos seruasset, Ægyptij sacerdotes per Torpedinem pictam significari instituerant, siue quòd opem ferat pisciculis natandi et emergendi adhuc imperitis, eos ad se recipiens, quod præcipuè obseruatū est in fœtu proprio, quem & emittit, & intra se recipit: visq; interdum Torpedo est grandis, quæ fœtus intra se octoginta haberet: siue, vt ipsi Ægyptij tradidere, quòd vnā cum piscibus alijs in verriculo deprehensa, omnes plerumq; sospitet, cum ne vis quidem hominum innumera possit verriculum educere, manibus & pedibus penitus obtorpescentibus: quia venenum quod effundit, per retia dilapsum in funes omnes quantumvis longos ad manus vsq; piscantium irrepit, & vniuersum mox occupat corpus. Quin auctores sunt qui pro comperto tradāt, Torpedinem hamo captam malum illud suum in lineam transmittere, inde per arundinem, moxq; in piscatoris brachium diffundi, quo protinus obstupescit, venatio in irritum cedat. Si quando tamen piscibus alijs obuolutæ contrahuntur è mari, torporem experti sunt multi quamprimū piscem virga tangere voluerint. quare in Anconitano mari maximè cauent ne rete in altum iaciant, piscatoribus ea incommoda sæpe subeuntibus. Quæ quidem vis torporem infundendi, cum non in appropinquantium tantum corpora, cominuscule eam attingentium, verum è longinquo, vel si hasta, vel arundine tentetur, lacertos quantumlibet validos cogat obtorpescere, pedes ad cursum velocissimos alliget, & obstupesciat, argumentum dedit vt hominem ignauiā egregiè præditum, per hieroglyphicū eius indicari commodissimè posse pleriq; dicerent, quodq; magis mirum est, pisces etiā quos attigerit, eodem torpore afficit: idq; non in pisces tantum, sed in vnū quodq; animal præstare affirmat Plato, ita de Torpedine in Menone loquens: καὶ γὰρ αὐτὴ τὸν αἰεὶ ἀπὸ τοῦ ἰσχυροῦ καὶ ἀπὸ τοῦ νοερῶν τῶν ζῴων. Vehemens enim virus illud in superabili frigore præditum, vbi duriorē aliquam materiam natum fuerit, quippe vel vimen, vel funē, illi pertinacius & copiosius adhærescit, circumfusumq; aëra facilius contaminat, atq; ita perrepat, non secus ac flamma ipsa per incensum filum vehementius transmeat, quā si cum torre iactetur. Sic

Pierii Val. Remora & Salus.

& aqua fluuialis capite vno in eam declinato sensim ascendit, & totum denique madefacit. quod tamen in crassiori elemento sensim atq; contanter fit, in aërio quamocysimè fieri contingit.

DE REMORA.

Admirabilis est & Echeneis, qua nonnulli, vt indicat Aristoteles, vtuntur ad iudiciorum causas & amatoria veneficia, & quæ non vt testudinis pes nauigijs importatus tarditatem nauigationis inferre dicitur, sed naues ipsas actu solo sistere, ac veluti anchora infrænare: vnde moræ alicuius iniectæ nascitur hieroglyphicum.

IMPEDIMENTVM.

Nam ea de causa impedimentum & obiectam tardationem per eam significari prodiderunt, quod pisciculus is non maioris ferè quàm pedalis magnitudinis, limacis magnæ similis, nauigia stare cogat, nullo suo labore, non retinendo, neque alio modo quàm adhærendo: infra enim carinæ applicitus pinnis, quas etiam tenues admodum habet, in transuersum dilatatis, tanti roboris est, vt ruant venti licet, diceret Plinius, & sæuiant procellæ, imperet furori, ac vires tantas compescat, quosq; non vlla interdum vincula, non anchoræ pondere irreuocabili factæ præstare queant, quantumlibet magnos ipse paruulus adeò infrænare impetum, & mundi rabiem domet. Echeneidi nomen à tenendis nauibus inditum: vnde etiam epigrammatarij quidam veteres anchoram Echeneida vocitarunt, Latini Remoram dixerunt. Huius habita impedimenti ratione Plautus ait: Nam quid illæ me tam diutius remorantur remeligenes? eo enim nomine Remoram appellat. Locum citat Festus ex Patina, Comædia.

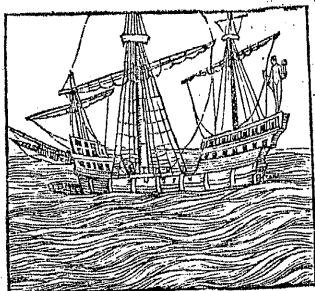
SALVS.

Mvtianus muricem appellat, qui nauem à Periandro Cnidum missam cum mandatis, vt pueri nobiles castrarentur, tandiu in medio mari retardarit, donec principè sceleris pœniruisset, ac alia quæ decretum abrogarent mandata præuenissent: remq; eo probari testimonio, quod eius piscis conchulæ Veneri Cnidia dicat, facti memoriam diutissimè propagarint.

PARIVNDI FACILITAS.

Sunt qui ex pisciculo hoc pariundi facilitatem significari dicant, quod exemptus aquis, saleq; duratus, in eum vsus asseruetur, vt grauidis alligatus partus facilitate iuuet, vnde ὠδινολύοντα, quasi ὠδινολύοντα eum appellauere Græci. Non ab re verò me facturum existimo, si calumniam obiectam Plinio, quod Aristotelem arguerit imperitiæ, sustulero, si mulq; præstantes hos autores, quos librariorum imperitia cõmisit, conciliauero. Locus est apud Plinium de Remora: Pedes eum habere arbitratum Aristoteles, ita posita pinnarum similitudine. Sedenim apud Aristotelem, vnde locus hic de historia animalium lib. 2. cap. 14. desumptus est, non ita habetur: quin eorum is errorè arguit, qui pedes eum habere prodiderunt, quibus omnino caret: sed

A sed quoniam pinnas habet pedibus similes, hinc fit vt pedibus instare videatur. Sed cur non ipsa Aristotelis verba ponamus: ἔστι δ' ἰχθυόδιδυ πρὸς τῆς αἰώνου δὲ ἡλίου πύδου ἐχέμεναι. Paulo autem infra: ἔστι δ' ἰχθυόδιδυ πρὸς τῆς αἰώνου δὲ ἡλίου πύδου ἐχέμεναι. Sed quoniam impium propemodū esset credere Plinium Aristotelis verba ad verbum penè transferentem, quod præ omnium oculis erat, inficiatum esse, aut autorem immeritò vellicasse, crediderim ego dictionem Aristotelis subdititiam & adulterinam esse, fuisse tamen in alicuius codicis margine notatam à quopiam, qui Pliniana verba Aristotelisq; eadem agnoscebat, vt ita lectores admoneret, Plinium ex Aristotele illa decerpisse: postea verò librariorum imperitia intertextam eam locutionem, vt pleraq; id genus alia toto opere deprehenduntur. Legamus igitur cum Aristotele Plinium concilians: Pedes eum habere nonnulli arbitrantur, cum minimè habeat, sed ita videri propter pinnas, quæ sunt pedibus similes, cui sententiæ meæ, spero, vnum quenque peritum virum procliuiter accessurum.

DE ANTHIA.

Plutarchus eo libello quo differit, vtum aquatica an terrestria animalia magis prudentia præstent, quem piscem Homerus ἰσθός, id est, sacrum appellauit, Anthiam esse videtur opinari. Eustathius tamen ἰσθός, magnum interpretatur, vt ἰσθόν μὲν, & ἰσθὸν ἀδελφίμου, cui Atheneus etiam accedit. Alij ἀφελὸν καὶ ἰσθόνοον, hoc est, emeritum exponunt, veluti sacrum bouem dicimus, qui sit à iugo in posterum dimissus. Cæterum Homerus eo versu qui legitur, ἰσθός. π.

ὡς ὅτε πρὸς φῶς
πέρη ἔδιδε πρὸς ἡλίου πύδου ἰσθός
ἐκ τῶν ἰσθόνων ἀφελὸν καὶ ἰσθόνον χελών.

*In procurrente vti quisquam
Caute sedens salso sacrum de gurgite piscem
Extrahit aratis hamis, limoq; prehensum:*

sacrum ideo piscem appellasse videtur, quod maritima omnia fuerint antiquitus sacra, & piscari religiosum esset: veluti Vlysis focij nō nisi magna fame coacti ad piscationem confugiunt: ita enim Homerus:

Ἄλλ' ὅτε δὴ νηὸς γ' ἰσθόδιδυ ἦεν παύεται
καὶ δὴ ἀγρῶ ἐφέπτονος ἀλκιδόοντ' ὄν' αἰὼνι
ἰσθός δ' ἐμὲ δὴς τε φίλος, δ', ἢ χεῖρας ἴσθου
ἴσθου πρὸς ἀγρῶσιον, ἔταρε δὲ γαστέρα λιμός.
*Sed postquam in ratibus penus est exhausta, marino
Querere venatu victum coguntur iniquum,
Piscisq; volucresq; manus quò intendere possent
Incuruis captant hamis, vis namq; adigebat
Imperiosa famis.*

Huc & Theocritum citant Berenice, Leucum piscem appellasse sacrum. Eratosthenes putat Chrysofryn potius sacrum appellari, & hoc aiunt sentire Galatea Callimachum. Theocritianus piscator aureum, quem cepisse somniauerat, piscem Neptuno charissimum esse religiosissimè veretur. Sed multi Elopem, nonnulli Pompilum dicunt. Et Delphicum etiā sacrum volunt. Plinius Planos omnes sacros existimari autumat. Vt cuncq; tamen autores alijs atq; alijs faueant, bona eorum pars in Anthiam consentiunt, rarum inuentu piscem, frequentiore tamen circa Pamphiliam, de

quo habita raritatis ratione dixerit Martialis Epigrammatarius:

*Ad palatinas acipensera mittite mensas,
Ambrosias ornent munera rara dapes.*

Quem sanè inter selectiores cibos ponit M. Tullius Tusculanis, neq; non libro De finibus bonorum & malorum. Neq; sum nescius, qui reperitur in Arethusa fonte, alium forma esse, & alia de causa sacrum. Cur verò tam multa super Anthia quæsierimus, ea fuit causa, quòd hieroglyphicum eius significatum posituri, nolimus quempiam à nobis contendere, piscis eius formam & nomen nostro seculo cognitum, cum omnis anteaucti temporis curiositas in re peruestiganda defessa, nihil adhuc certi protulerit.

SECVRITAS PERICVLIS LIBERA.

ID autem nostri fuerit instituti, dicere quemadmodum per Anthiæ piscis figuram securitas à periculorū omnium timore libera proponitur. Hieroglyphici causam afferunt, quòd quo is in loco sit, nullam ibi belluam reperiri cōfessum est; eum siquidem non aliter vitant bellug, quàm suem Elephanti, gallū leones: quo iam indicio securi spongiatores vrinantur. Quod verò diximus Planos omnes Plinio sacros esse, certissimā ait ille securitatem vidisse Planos pisces, quia nunquam sint vbi maleficæ bestiae, qua de causa vrinantes sacros eos appellant.

SECVRITAS OTIOSA.

QVoniam verò perdifficile est certam piscis huiusmodi formam adinuenire, cum ætate nostra vel ignotus mutato nomine inter alios obrepat, vel indignatus alios sibi præferri spontè solum verterit, neq; maria nostra inuisere amplius dignetur, non ab re me facturum existimaui, si quandoquidem in securitatis hieroglyphicum incidimus, neq; satis de pisce constat, alias quasdam eius species, quæ vsui cupiam fortè futuræ sint, ex numis veterum substituissem. In numo enim Neronis dea est sella sedens, dextera manu ad aurem appressa, sinistra trophæum in virgula tenens, crure sinistro, quàm longum est, exporrecto, cuius inscriptio est, SECVRITAS. Et quantum pertinet ad dexteram eo modo sitam, Plinius Epistola quadam ad Romanum ait: Nihil quod in dexteram aurem fiducia mei dormias. Quod verò ad exporrectum crus pertinet, Lucianus libello De ijs qui salario conducti degunt: Vt illud quod in votis omnium est, extensis pedibus tandem accubare possis. Tale quiddam apud Aristophanem, Pluto. In altero Neronis eiusdem dea sedens, ara antè posita, radium læua tenet, dextera caput ab occipitio sustentat, de quo gestu Terentius: Faciam in vtramvis aurem ociosus vt dormias. Basilus & Menander id de ocioso dici volunt, turpiq; qui sit. desidia deditus. Inscriptio verò numi, SECVRITAS, vt in superiori. In numo verò Imp. M. Iul. Philippi Aug. dea sedet, dexteraq; sagittam tenet, læuam supra caput tollit innixā sellæ. Hieroglyphici inscriptio, SECVRIT. ORBIS. In numo Antonini Pij Aug. Brit. dea sedens cum radio in læua, dextera capiti & sellæ innititur. Inscriptio, SECVRITATI PERPETVÆ. In numo Lucillæ Augustæ nutrix est sedens, tribus infantibus appositis, quorum vnus lactens in gremio est, duo ante pedes vnà colludunt: inscriptio, SECVRITAS. In numo, circa quem literæ, IMP. M. OTHO CÆSAR AVG. TR. P. à læua dea stans, quæ læua scipionem tenet, dextera aquilam: literæ, SECVRITAS P. R. Sedenim partim hæc in Sellæ commentario, atque vbi de Aquila saxum gestante disseruimus, neque non in Anchora, repetuntur.

DE

DE CEPHALO.

I E I V N V S.

VNT qui ieiunum hominem ostendere volentes, Cephalum ex mugilum genere translitoranum pingant: is enim non nisi mucore vescitur suo, quamobrem ipse semper ieiunus: atque hinc illa intestini ganæ adeò expetita suauitas. κασιδις à Grecis appellatur, à nonnullis Plotes. Atque insuper adagium circumfertur, κασιδις κασιδις, de ieiunis. Tantiq; stuporis is esse fertur, vt in metu occultato capite, delitescere corpus reliquum arbitretur: eorū nonnulli non illepidè prouerbiū trahunt.

VITANDI PERICVLI SOLERTIA.

PER eundem Cestrea qui modò stuporem præ se ferebat, vitandi periculi solertiam significari comperio: siquidem is, vt luculentissimè scripsit Oppianus, cum se retibus circumventum senserit, in sublime sese alacri iaculatur saltu, totoq; virium conatu in summam vndam affectat emicare, ac plerunq; accidit vt subera transiliat, quibus retia suspenduntur, atque ita capturam euadat. Secus tamen accidit in stagnis Venetis: noctu enim eos potissimum capiunt, incensa igne fornacula, quam in cymbalæ prora statuunt. Eam duæ, vel interdum plures cymbæ à dextera læuaq; adherentes, leui tacitoq; lapsu comitantur. Cephalum siue metu percussus, vibrantibus in aquarum ima radijs, siue candicanti eo splendore allecti (nam cura est vt illustris admodum flamma succendatur) pernici saltu delphinorum in morem extra vndas sese quæ flamma micat eiaculantur, atq; ita spontè in paratas ad id cymbas decidunt, captura ingenti ad satietatem plerunq; exuperante, spectaculo autem maximè delectabili.

DE SCARO.

PRVDENS CAPTIVITATIS DECLINATOR.

AT magna est prudentia Scarus, per quem callidum captiuitatis declinatorem significari tradunt. Is enim, inquit Ouidius eo volumine quod Halieuticon inscribitur, quod opus olim à Nigidio elucubratum aiunt, si nasis inclusus fuerit, non fronte erumpit, nec infestis viminibus caput inserit, sed auersus caudæ ictibus crebris fores laxat, atq; ita retrorsum erumpit. Apud Ælianū legas, eum simulac caudam extra nassam protulerit, à socijs mordicis appressa cauda foras extrahi: si verò protulerit caput, adesse qui cauda sua porrecta ansam effugiendi præbeat.

I N G L V V I O S V S.

Hominem voracem & ingluuiosum, lamia quippe laborantem, ait Horus, per Scarum pictum intelligebant, tum quia solus in genere ruminat, quàm etiam, quia obuios quosq; pisciculos depascitur. Aristoteles quoq; solum hunc inter pisces quadrupedum ritu ruminare creditum autumat, diuersaq; omnino ab alijs specie ventris esse, cuius intestinum simplex etiã se replicat, & in vnum continuumq; resoluitur. Assimilatur is Auratis specie squamarum, sed colore atq; sapore præstat, vt qui Sapphiri gemmæ radiolos imitetur, tãtæ apud veteres existimationis, vt Ennius eum Iouis cerebrum appellarit. Eum autem ideo ruminare aiunt, quòd dentes neque serratos, neq; vtrinq; confertos habeat, sed altera tantum oris parte planos. Nam & animalia reliqua quæ ruminant, parte

M iij

altera dentium carent; provisumque à natura, ut quod malè mansum est, ea repetitione conteratur, atque ita confici possit.

DE MULLO.

DIANA LUCINA.

HT Diana illa syluicultrix marino culta simulachro est: nam ea per Mullum piscem, quæ Grecis omnino Trigla est, exprimebatur, alienissimo, ut multis videt, hieroglyphico. Causam ponit Eustathius, quod piscis huiusmodi ter, ut poeta Cilix ait, anno pariat. Dianam verò leuandis partibus inuocari, Lucinæ nomen indicat: ea siquidem, ut apud Catullum, Lucina dolentibus, Iuno dicta puerperis. Merito itaque cui sit ter anno soluendi partus facultas data, Dianæ gratum, & cum primis familiare animal existimatur. Nam quod tria sint virginis ora Dianæ, quid sibi velit, alibi declaratum. Athenæus Triglam Dianæ dicari propter venationem putat: illæ enim marinos lepores hominibus letales, perinde ac terrestres hos venatici canes insectantur, neque ab eorum viru mali quicquam patiuntur vel ob impedientem Veneris vim, quam ferunt inesse vino in quo suffocata fuerit, quod Therpiscles apud Athenæum ait epotum viro Veneris vsu adimere, mulieri concipiendi facultatem inuidere.

DE SARGO.

ALIENI LABORIS FRUCTVS.

HOminem ex aliorum laboribus sibi fructum & gloriam vsurpantem, & alienam, ut ita dicam, messem demerentem, significare qui volunt, Sargum & mullum pingunt: sequitur enim Sargi reliquias mullus, atque ubi ille luto excitato abierit, fodere enim potest, mullus descendit, & pascitur. Nascitur Sargus in Ægyptio mari ferè: unde Lucilius,
Quem præclarus Elops, quem Ægypto Sargus mouebit.
Sedenim Brundusinum maximè commendat Ennius.

DE PASTINACA.

PARRICIDÆ SUPPLICIUM.

HVM qui parricidij pœnas dederit, significare si vellent Ægyptij, piscatorium hamum Pastinacæ piscem attrahentem pingebant: ea siquidem venatu detenta, spinam quam in cauda gestat, in raptorem eiacular, ictu maximè letali, nisi coagulo leporis vel hædi vel agni drachmæ pondere ex vino succurratur, quod & huiusmodi, & aliorum marinorum ictibus præsentaneo est remedio. Hoc verò *καρδία* dictum ea de causa opportunum fuerit, quod cuiuscunque incommodi remedia, passa sunt, ut vulgus ait, palma ubique proferenda. Est verò Pastinaca, quem Græci *καρδία* vocant. Eam aculeo vim inesse tradit Ælianus, ut si quis eo frondentem arborem pupugerit, haud ita multo post folia omnia decident, arborque veluti magnis folis ardoribus exicata prorsus exarescat.

DE

DE NEBRIADE.

VORACITAS INSATIABILIS.

HOminem cibum immodicè sumptum euomentem, ac nihilo secius insatiabiliter mox crapulantem significaturi, marinam mustelam pingebant, quæ Nebrias est nonnullis: ea enim ore, ut Ægyptius interpres Horus ait, parit, innatansque mox quæ pepererat conuenatur, atque depascitur. Sepias itidem ac lolligines ore parere sunt qui velint: id redarguit Aristoteles, partus foueri ore dicens, & emitti, proptereaque putari eas ore parere.

DE FUCA.

REI DOMESTICÆ STUDIOVS.

HOMesticæ rei studiosum hominem qui significarent, Fucam pisciculum, his similem quas vulgò Tincas appellamus, sed colore subuiridi, pingebant: ea enim sola ex marinis piscibus nidum sibi construit, & in stragula parit.

DE RAIÀ.

CAPTATOR.

HAPTatorem hominem notare si vellent, Raiam pingebant: gestat enim illa ante oculos suos gemina fila, in capilli speciem, extrema quorum rotundis quibusdam præpilantur quasi escæ causa additis: his ea, ubi locis arenosis aut sæculentis obturbato solo se absconderit, piscatur, attollens fila illa sibi præpendentia. Dum enim pisciculi occurrunt, & capita machinamenti pensilis pulsant, ipsa sensim fila subducens eos allicit, donec ad os admo-ueat, atque ita repente corripit. Sepia quoque hoc eodem utitur machinamento, in cancris alliciendis, quorum audissima est.

DE SCOLOPENDRA.

ANIMVS A VITIIS DEPURGATVS.

HOminem qui animum suum à vitijs affectibusve cruciabilibus depurget, quæque se lædant, eximat & expellat, significare si vellent, Scolopendram effigiabant: eam nonnulli Centipedam vocant. Ea autem ubi hamo deprehensa fuerit, quam longissimè potest sese exporrigen, hami lineam abrodit, quo deuorato, interiora sua foras euomit, donec hamum eiiciat, dein recipit intrò ac valet ea qua prius salubritate.

DE PHOLI.

PARTO FRVENS.

HOminem ijs quæ sudore proprio comparat fruentem indicaturi, Pholim piscem pingebant. Ea enim mucorem quem ipsa emittit ad altam crassitiem sibi obducit, ut tota visco delibuta videatur, ita ut in eo quasi cubili conuiescat, unde illi nomen: *φολίς* enim nidificare est. Videndum verò, an hæc sit Ausoniana Tinca ita passim hodie nuncupata, quam natura ipsa videtur in vulgi pauperisque plebeculæ solatium protulisse.

DE SQUATINA.
FABER LIGNARIUS.

Squatina meruit inter huiusmodi significata recenseri, per quam fabrum lignarium intelligi volebant. Est enim piscis tam asperæ, sca bræq; ac validæ cutis, vt ebur eâ, necq; non ligna quantumlibet dura, poliantur. Nam ex mari fabriles quoq; vsus veniunt, vt omittamus fabrilia instrumenta omnia in huius piscis capite deprehensa. Quin & ferram conficere didicimus ex huius piscis osse ita crebro mucronato, qualis longa annorum serie suspensa fuit tholo ante DD. Petri & Pauli conditorium, priusquã à Julio II. illa venerandæ antiquitatis monumenta solo æquarentur, iactis mox tam ingentis machinæ fundamentis, quam necq; nati natorum, nec qui nascen- tur ab ipsis, vlllo vnquam tempore conspecturi sunt.

DE CLVPEA.

LUNARE CORPVS.

NArari Galliæ fluuiio piscis est quem vocant Clupeam, Veneti Chiappam, Romani Lacciam. Sed quantum Romæ carnis & mol- litudine & bonitate præstat, tantû apud Venetos vilior, plebeiusq; habetur, vt qui in eiusmodi stagnis minimè pinguescat, spinarum verò multitudine atq; densitate fastidio sit. Sed vtcunq; apud nos sit, in eo Gal- liæ fluuiio ita Lunæ naturam imitatur, vt ea crescente candescat, decrecente ve- rò nigrescat. Accidit verò ei, vt cum corpus nimium auctum fuerit, spinæ quo- que, quæ per vniuersam carnem continuatis quibusdam ordinibus porrigun- tur, & ipsæ quoq; adcrecant, adeoq; extendantur, vt animal id interimât, quod in mirabilibus Italicis tradit Heliodorus. Qui quidem piscis si Ægyptijs inno- tuisset, nimirum Lunæ eum hieroglyphicum posuissent. Aiunt etiam in eius ca- pite lapidem grano salis similem, qui faciat ad quartanas.

DE APVA.

St pisciculorum genus quod ex sola pluuia procreatur, Apuam La- tini vocant, aspiratione Græci vocabuli repudiata: ἀψύλω enim illi τῆς ἀψύλης eam dicunt. Ligustica Tyrrenacq; omnis ora, cum pluri- mum p literam in ch vertat, vulgò Anchuum vocitat, n etiam li- tera ad incitacionem primæ syllabæ sonum adiecta. Sunt qui has in hæcularum genere connumerent.

FESTINANTIA.

ERat is pisciculus festinantia signum: nam vbi vel minimum concaluerit, co- ctus est: vnde adagium, Ad ignem Apua, cum quid celerrimè factum, vel ipso temporis momento significamus, de quo in Augusto apud Tranquillum. Et pro uerbo dictum ἡ τῆς ἀψύλης, quasi satis sit ad eius cocturam spectasse tantum ignem. Hanc Veneri sacram ait Athenæus, quam Stilpon philosophus Mega- rensis Neptuno cum immolasset, promeruit vt ea ciuitas ma- gno Apuarum prouentu fuerit à Deo locupletata.

DE

DE HIRVDINE.

SANGVINARIUS.

Hirudo quoq; aquatile animal, cuius plurimus in medendo vsus signi- ficata quædam habet hieroglyphica.

CRudelissimum siquidem hominem, & humani cruoris auidissi- mum, per eam significari notius est, quàm adnotare oporteat. Et Cimæta apud Theocritû, Pharmaceutria, quam poëta transtulit ex Euphorionis Mimis, non aliter ab amore sibi sanguinem exuctum lamentatur, quàm si limosa Hirudo corpori suo applicita fuisset:

Αἰ αἰ ὄφως αἰορεῖ τί μου μέλαν ἐν χροῶς αἶμα
Ἐμφύς, ὡς λιμὴ πρὸς ἀπὼν ἐμβέλιμα πέπωνος.
*Hæu crudelis amor nostro saturate cruore,
Summa affixa cuti velut hunc suxisset hirudo.*

INSATIABILITAS.

VErùm ea etiam insatiabilitatis est signum, quandoquidem ad suctum ad- mota non prius ab opere desistit, quàm tota sit supra modum sanguine tu- mefacta: quod ita expresit Horatius:

Non missura cutem nisi plena cruoris hirudo.

DE LEPORE MARINO.

MINIMA DE CAUSA EXANIMATVS: vel,
DAMNA MUTVA.

Qui marinum Leporem pingunt humano tactum digito, mihi viden- tur significare voluisse, vel hominem minima de causa exanimatum: quandoquidem ferunt eum qui non modò digito, verùm etiam virga Leporem marinum attigerit, quamprimum eum exanimascere, & nisi prom- ptuarium sit remedium, etiam mori. Vel mutua damna ex eadem pictura libet interpretari: nam hieroglyphicum hoc apud veteres non inueni: quia humanus attactus Lepori etiam est exitialis, in Indico præsertim mari, vt à Licinio Ma- cro traditum ait Plinius. Ita nusquam non mollis Lepus. Nam & per rurico- lam, mollitiem quandam effceminatam intelligi suo loco diximus inter quadru- pedes, tum ob timiditatem, tum ob pulpamenti copiam, quorum vtrunque sce- minarum proprium, cum audacia virilis omnino sit. Caro enim pars sceminea dicitur. Necq; postremi nominis philosophi sunt, qui ossa à mare, carnem à sce- mina procreari velint, & ad embryi coagmentationem vtriusq; concurrere ge- nituram. Facit præterea ad effceminationis significatû, quòd Hippon Philoso- phus ex seminibus tenuibus magis sceminas, ex densioribus mares fieri conten- dit: quod tamen eorum dissertationi relinquimus, qui naturæ secreta altius ri- mantur. Nam cum sint qui totam hanc fabricam ex mare constare dicunt, ne- que scemina præter fomentum quicquam aliud conferre de suo, Anaxagoras tamen, Parmenides, Empedocles & Epicurus aliquid etiam ex parte matris ad generationem accedere asseruerunt, præcipuè verò Alcmaeon: sed

*vt Cenforinus ait, is non definite se scire confessus est,
ratus neminem posse perspicere.*

S P O N G I A.

D

Ed cur Spongiam prætereamus, quæ & ipsa inter aquatica enumeratur animalia, vtpote quæ refugiat ad tactum, scq; in angustum col ligat: Vt cuncq; verò, sua hæc habet hieroglyphica.

B I B A C I S S I M V S.

Vulgatissimum enim est, naturæ bibacioris hominem per Spongiam signifi cari, ea quæ omnibus in promptu est causa, attacku solo tantum humoris exugendi. Quo accedit festiuum vulgi dicitur in Vespasianum iactari soli tum, quod dicitabat eum procuratoribus pro Spongijs vti, quod quasi siccos madefaceret, & exprimeret humentes. Credebatur enim procuratorem rapaci ssum quencq; ad ampliora officia ex industria promouere, quò locupletio res mox condemnaret, atq; ita ille eorū raptu frueretur. Quod verò scriptores hic siccos pro pauperes ponunt, cum Horatiana facit elocutione: vt Epistolis,

*Sin prodesse tuis pauloq; benignius ipsum
Te tractare voles, accedes siccus ad vntum.*

quippe, vt palàm est, pauper ad locupletem.

A B O L I T V S.

Ab Augusti tempore receptum est, vt pro abolitione Spongia capiatur, ex quo ille Aiace suum, quam tragediã penitus aboleuerat, in Spongiam incubuisse respondit, ad ensem alludens, in quem Ajax sponte sua incubuerat.

M O L L I T I E S.

Alij mollitiem etiã per Spongiam significari voluerunt: de quo Plutarchus opusculo eo, quo docet, qua ratione internoscere adulatorẽ ab amico pos simus, Comici, cuius non ponit nomen, dictum citat: *οὐ μὴ ποινήσω σπινγίης μολελαϊώ τδραϊς ὁ πρόσωπαϊς*, Nisi corpus spongia mollius reddidero, de verberibus lo quens, quibus eum cadendum interminabatur.

D E G L A N I.

Erùm agè inter minutos hos proceriorem vnum aut alterum infera mus, vt ita pisciculorum, qui præmissi sunt, fordes emendentur.

P A T E R N A D I L I G E N T I A I N F I L I I S
E D V C A N D I S.

Paternam in filijs educandis diligentiam, eamq; accuratissimam exprimere si vellent, piscẽ Glanim pingere instituerãt. Oua enim is quæ scemina desti tuerit, perseueranti custodia tutatur ad quadragesimũ & quinquagesimũ vsq; diem: ab ijs deniq; non abscedit, donec ita coalescat foboles, vt ab reliquorum piscium iniuria se tueri valeat. Tantumq; eius affectum esse ferunt, vt dum oua deserere minimè patitur, à piscatoribus ea trahentibus in vada facillimè capia tur, tam ardenti animo, tamq; pertinaci studio apud illa permanere contendit. Hæc Ælianus, qui Glanim etiã Siluri speciem similitudinemq; habere dicit.

D E S I L V R O.

St verò Silurus, vt veteres omnes autores tradũt, bestia malefica, quæ, vt inquit Plinius, & homines & equos deuoret. Sed & Glanim Pausa nias ait hominum esse deuoratorum. Nequaquam verò Sturio esse po test neq; Glanis, neq; Silurus, cum minimè fera esse possit Sturionis natura, tam molli delicatoq; ore prædita, quæ siue ex porculetis in eam euadat magnitudi nem

Anem, siue alterum sit genus, *αἰὲς τῶ ἰός* pisci nomen *ἰνυς* apud Athenarum. atq; is in ter grandiores. Idem verò autor, & Porcos, & Siluros inter Nili pisces enume rat. Et Hispania omnis Sturionem Sulium vocat, literis trãspositis, quasi velint Sulium dicere, hoc est, Hycam. Sunt quidem in Danubio Siluri celebres, sed nõ minus hyca, qua de re aliquid dicit Hermolaus: sed hæc ali j viderint.

D E T H Y N N O.

Thunno, cuius vsus tam recentis, quàm sale duratj, frequentissi mus per vniuersum terrarũ orbem est, cum nullo nõ in littore capia tur, nihil aliud inueni quod hieroglyphicis inseri posset, nisi vel stra bonem, vel limis oculis prospectantem, ex eo significari.

L I M I O C V L I.

Lauro enim ille oculo plus cernit, vtroq; hebet: quare Byzanti j frequentis sima est eorum captura quo tempore transfretant, quia micantissimi lapi dis, qui ab imo freti lucet, fulgore percussj, in sinum qui ab læua est, numerosis simo diffugiunt cœtu. Apud Æschylum legas, sinistrum oculum intorquere Thynni more. Sed hoc pertinet ad prouerbia.

PIERIVS VALERIANVS AD MAXIME RE VERENDVM COSMAM GERIVM, DE IIS QVÆ PER PI SCAM IN VNIVERSVM SIGNIFICANTVR, DE QVE MARI mox copiose, ex sacris Ægyptiorum literis.

Superiori anno cum te & amicos alios Patavij philosophantes inuissem, deq; vestris & nostris studijs (si modo mea in vilo studiorum genere censi possunt) multa contuliffem, quibus explicandis scripta ego nescio quæ mea vobis legen da proposuiffem, animaduerti Cosma studiosissime, pro tuo erga me amore, ma gna te affectum læticia, quod eum quem sciebas per longa temporum interual la multis & inuisis occupationibus à literarum studijs auocatum, atudentem tamen inspiceres de literis aliquid reminisci, proindeq; veluti Entellum aliquem, cui iam gelidus tardante sene cta sanguis hebesceret, in certamen accenderes & excitaras, orare discedente me cœpiffem, ut istius modi generis scripta sepius ad te legenda transmitterem. Ego tamen etsi te nostris nihil indigere existimabam, quem vniuscuiusq; doctrinæ præceptis & institutis abundare oportere persuasum habebam, qui apud eruditissimum Romulum Amasæum tota educatus adolescentia, nunc Bon namicum, Lampridium, & alios istic habeas, à quibus veluti ab oraculo, tuis omnibus satisfieri cogitationibus potest, neq; me quicquam tam reconditum, tam rarum de *Αἰσῶν* arcanis afferre posse, quod illis & tibi, qui eos audis, non longè sit exploratius, quàm ego per interrupta to tiens literarum studia potuerim obseruare, constitui tamen aliquid ad te mittere, quod mea in te obseruantia signum & monumentum esset, idq; præcipuè delegi, quod si non doctrina, certè ipsa rerum varietate delectare posset. Nam cum piscium quasdam species ex hieroglyphicis decer ptas, & tui & mei amici quidam accepiffent, supererat adhuc de piscibus in vniuersum, quid ve teres illi sacerdotes Ægyptij sensiffent, dicere. Id commentarium adhuc à nemine occupatum veluti *παινεῖται ἰός* apud me diligentius asseruabatur, quod tibi dedicandum existimauĩ. Tu quicquid id fuerit, pro tua comitate hilariter suscipias velim. Videbis verò hic quantæ fuerit abominationis apud Ægyptios Piscis, quem nos tanto mox honore profecuti sumus, quantum inter mortales super eo sit vniuscuiusq; fere nationis iudicio variatum. Sed ne tam longa morer epistola, rem ipsam hinc auspicabimur.

N

PR O P H A N V M in primis atq; abominabile per piscem apud Ægyptios sacerdotes significari proditum, quem & pollutum aiebant, & à mensis suis amouebant, in eo scilicet piscium genus damnantes, quod hi plurimum alter alteri grassatur cibi causa: præterea quod nullius sit nutrimenti, tanquam facillè computrescat, vt cum minimè asseruari possit, prouerbiū in sordidos emanarit, Piscis repositus, & apud Plautum dicitur vulgatum, Piscis nequam nisi recens. Quinetiā constat Æthiōpas illos qui sola piscium alimonia victitarūt, breuioris omnino vitæ quàm nos esse. Deniq; vt in Phædone est, apud Platonē, nihil nasci in mari Ioue dignum existimabāt. Sanè Zoroaster vnā cum Magis, inter animalia quæ bonis malisq; genijs obnoxia sint, discrimen posuere, vt bonis dedicata opinentur, veluti canes, & volatilia, & testudines terrestres: malis verò, aquatica omnia: eumq; beatum putant euasurum qui plura enecat.

D V Æ M O R T A L I V M C O N D I T I O N E S .

Illud ad hanc vsq; diem à Iudæis magna religione seruari manifestum, vt ex B Mosaicæ legis præcepto piscem non attingant, nisi qui pinnatus sit, & squamosus: lubricos verò læuesq; omnes auersentur; id quod ita interpretatur Adamantius, vt per aquas, mare vitæ huius intelligat, in cuius fluctibus mortales aspiduè volutamur; in hoc mari nostro pisces qui pinnulis iuuantur, & squamis muniuntur, ad superiora facillè sustolluntur, & aëri huic viciniōres fiunt, veluti qui libertatem spiritus quarant. Talis est ergo sanctioris vitæ vir quisq;, qui intra retia fidei conclusus, bonus piscis ab Asserore nostro nominatur, & in vas conseruationis immittitur. Squamosi verò quorsum? per hos intelligit idem autor homines qui parati sint vetera indumenta deponere, nouumq; hominem induere, & vt Gregorius Nazianzenus diceret, *ἀπομύζουσιν*. Latini Græcam secuti locutionem, encæniare dixerunt, vt ita omni mentis duritia deposita, animum Deo tractabiliorem offeramus. Qui verò neq; pinnas neq; squamas habent, ij in imis semper versantur vadis, & in cceno plurimum volutantur, veluti sunt anguillæ, rhombi, & huiusmodi reliqua, quæ nequeunt ad aquæ summîtatem ascendere, ad superiora quippe peruenire: atq; ij sunt qui luto, hoc est, turpitudine & vitijs inhæsitantes, ad vitales auras superioremq; spiritum attolli nequeunt; adeo carne turgidi, & vndecunq; oppleti confertiq; sunt, vt neq; deponere facillè quicquam possint, neq; se attollere, aut ab ea cui affixi sunt face subleuare, hoc ita terrestrium affectu grauati, vt nullam cœlestium curam suscipiant, crapulæ tantum, libidinibus, cupiditatibusq; suis implicati: quibus quidem voraginibus hausti, simulatq; ceciderint, nihil quicquam conantur emergere, sed ita recumbentes, in eodem quo hæserint luto volutari delectantur. Eodem inuoluuntur cceno philosophi qui naturæ tantum principijs insistant, ad naturæ verò ipsius autorem, cuius spiritus super aquas fertur, nunquam attolluntur. Eodem implicantur Iurisconsulti, qui leges non iustitiæ studio, sed lucri tantum cupiditate profitentur. Eodem volutantur sacerdotes, qui cæremonias ore tenus prosequuntur, quid verò per cæremonias intelligi fieri ve debeat, aspernantur. Quin etiam Oratores, neq; non Poëtæ qui facundiæ tantum vbertatem, affluentissimosq; verborum fluctus, ingentemq; vocum strepitum, canorasq; nugas admirantur, quæ verò ad integræ vitæ institutionem faciunt, nihili pendunt, vnā cum superioribus in imo huiusmodi fundo, quippe vbi liuidissima maximeq;

A maximeq; est profunda vorago, supini detinentur. Atque hoc est illud profanum, quod vetus illa pietas tantopere auersabatur. Gentes tamen aliquas inuenies (vt alienigenarum quoq; instituta conquiramus) quibus pisces sacrificare mos fuerit, veluti Bœcotij faciebant, qui selectiores quasdam anguillas ex eo genere quæ Capaidæ appellantur, præcipuæ commendationis in Eubœca, dis immolare consueverant. Palsim verò piscatores Neptuno Thunnum, qui maximus esset, sacrificabant spe capturæ. Et Phaselitæ Lyciæ populi falsamenta Cylabræ cuidam heroi offerebant, eius condituræ pisces ita puros arbitrati, vt deos etiā alios pisciculis huiusmodi sale conditis placari opinarētur. Sunt verò qui apud eos id ea de causa institutum scribant, quia regio illa ab origine prima falsamentis ex pisce factis empta fuerit.

P U R I F I C A T I O .

Quod verò Ægyptij mare profanum arbitrabantur, alij longè secus existimant. Nam M. Tullius vbi rationes de parricidæ pcena commemorat, oratione pro Sex. Roscio Amerino, ea potissimum de causa insui reos culco dicit, ne cum in flumen abiecti delati essent in mare, ipsum polluerent, quo cætera, quæ violata sunt, expiari putantur. Ad hæc Proclus tradit, sulfur & maris aqua ad purificationem adhiberi. Et Euripides Platonem secutus in Ægyptum, cum morbo quodam implicitus, sacerdotū sualu mari se expiasset, incolumitati reditus est: eaq; de causa versus hunc ille istius rei memor suis poëmatibus inseruit, *Ἰαλάσσει κλύσει πάντα τ' ἀνδρώπων κρημνῶν*. Aristophanes quoq; tale aliquid attigit, cum dixit: *πῶς τὸν μὲν αὐτὸν ἰδίῃ Ἰαλάσσει ἠγορεῖ, ἔπειτ' ἰλάσσει*. Neq; ritum ignorauit huiusmodi Catullus, vbi ita canit:

*Ecquid scis quantum suscipiat sceleris?
Suscipit o Gelli quantum non vltima Thetis,
Nec genitor Nympharum abluat Oceanus.*

Neq; temerè Clemens inducit Petrum, antequam cibum sumeret Tripoli lauisse in mari, alibiq; libenter eum in eodem lauare. Et apud Homerū Telemachus Palladi supplicaturus, in æquore manus lauit: quæ quidem purificatio omnium gentium consensu de mari sumpta, baptismum ab omnibus præuisum nationibus indicat, quæ sola vera est purificatio. Diuinæ enim literæ per mare vnitatis numero baptismum intelligūt, vt Theologi docuerunt. Nam & Michæas propheta mare baptismum appellasse visus, cum dixit: Tu peccata nostra in profundum mare demerges. Mare verò lauacrum huiusmodi ea de causa nuncupatur, vt sentit Euthymius, quod animarum sordes, quæ illic eluuntur, recipit, & quia purgat: omnia autem quantumlibet lutulenta flumina inuehatur in mare, lateq; ab eo admittuntur, sed tamen nihil intra se continet sordidi, fæcesq; omnes ad littora, sed eas perpurgatas, continua reijcit alluione.

D A M N V M E T V T I L I T A S .

Alunt verò qui sacerdotum Ægyptiorum cōmenta curiosius sectantur, Tritonem ideo biforem pingi solitum, superiori quidem parte hominem, inferiori verò piscem, vt ex humore nos & vtilitatem & damnum consequi moneamur, cum illi ex humana natura bonū atq; proficuum, ex pisce non nisi perniciem interpretarētur. Sedenim de Tritone alibi. Quamvis autem apud Ægyptios perniciem piscis significaret, in ostentis tamen boni ominis habitus est nonnunquam: vt qui Augusto pridie quàm Siciliensem pugnam classe committeret, in littore deambulanti exiijt è mari, & ad pedes procubuit, quasi nuncius

Neptuni, amicitiam eius sibi cōsiliantis: tanta fuit eorum hominum in quos co-
lebant deos vanitas & impudentia.

SILENTIVM.

SVnt verò qui Pythagoræ præceptū, quo edixit ipse, ἄβιον μὴ γέσσειν, propter
ἐξουσίαν quā religiose ad eū præcipere cōsuerat, factū putent: piscium enim ta-
curnitate nihil est quietius, prouerbio inde desumpto, Pisce taciturnior: qua-
propter visi fuerint pisces Pythagoræ quodammodo contubernales. Et Lucia-
nus Alcyone, ἄφωνα γὰρ τὴν γλῶσσαν ἔδιδετο δὲ διατάρυε: muta, quæ aquā incolunt. Ita Lu-
cretius mutas eos natātes appellauit. Ex piscibus autem, vno excepto boca, cui
à boando, id est vocem emittēdo nomen inditum, reliqui omnes dubio procul
taciturni sunt. Et quamvis, vt apud Ælianum est, quidam, vt lacerta, chromis,
aper, grunnire videantur, sibilare chalcis, & cuculum imitari coccyx, tenuia ta-
men ita sunt ea vocis indicia, vt inter vocales recenseri minimè mereantur. Nisi
verum illud est quod Pausanias Arcadiæ fluuiū memorat, in quo pisces nascan-
tur quos Pæcillas vocant, qui turdorum auium voces edant, quodcūq; similes in
Aorno fluuiō Philostephanus Cyrenæus memorat, quosq; vocales in Clitore
fluuiō ponit Mnaseas Patrensis. Taciturnitatis verò huiusmodi quæ sit in pisci-
bus, ita Flaccus meminit:

O mutis quoq; piscibus Donatura cygni si libeat sonum.

Quam appositè autem & Claudianus silentiū hoc piscibus attribuit, dum Rha-
damanthum ait loquacissimos viros, & qui ausi sunt arcana prodire, in pisces
indui apud inferos iubere his versibus:

Qui iusto plus esse loquax, arcanaq; suauit

Prodere, piscosus fertur victurus in vndas,

Ut nimiam pensent aterna silentia vocem.

Atqui Piscibus orientibus genitos, dicacissimos futuros ait Manilius quarto:

Nēve sit vt primos animo præcedere pisces,

Carrulitas odiosa datur linguaq; venenum,

Verba maligna nouas mussantis semper ad aures,

Crimina per populum populi fert ore bilingui.

Sed vt ad Pythagoram redeamus, Plutarchus, Sylla, eum ait vefci solitū ijs quæ
dis immolata fuissent: cum verò piscium nullus ad sacrificiū idoneus haberetur,
ea quam p̄stebatur religione ab eis abstinendū censuisse. Sed quantū pertinet
ad sacrificiū, non cōstare id multis docuimus exēplis. Idē Pythagoras mare Sa-
turnilachrymas esse dicitabat, quasi vellet ex hoc eius impuritatem innuere.

HVMANÆ VITÆ CONDITIO.

AEgyptij sacerdotes igitur, vti propositum est, mare perniciem vocabant, ea
præsertim de causa, quod cum totius alimenti sui beneficia ex Nilo conse-
querentur, corrumpi eum simulac mari commiscebatur animaduertebant: atq;
ita mare dicebant quod in humano genere vitale est vitare. Vt verò scripturæ
hieroglyphicæ speciem aliquam oculis subijciamus, in Sai pro vestibulo templi,
quod Palladi dedicatum erat huiusmodi visebatur argumentum: Infans, senex,
accipiter inde, mox piscis, postremoq; omnium fluuiialis equus: quod humanæ
fragilitatis conditionem indicat à pueritia vergentis in senium, ac iterum repue-
rascens: accipiter verò Deum, ac perinde amorem, quodcūq; in nobis diuinū est,
ac vitā ipsam vitalem ostendebat. Piscis, odium simul atq; mortē, propter mare,
quod exitium atq; perniciem appellitabant. Equus verò fluuiialis impudentem
violen-

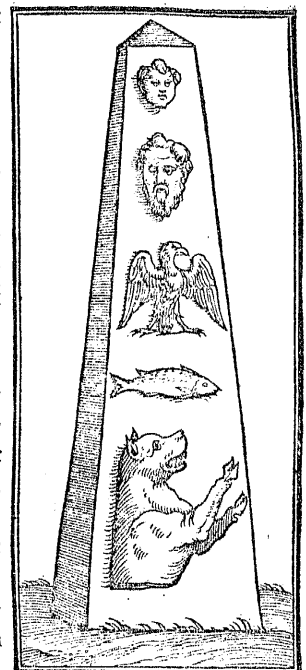
A violentiam notabat, vt qui nec patri quidem parcat
suo, verū eū interficit, vt matris ipse connubio pō-
tiatur. atq; ita propemodum concors ea discordia,
quæ corporum temperaturam constituit, cum dissi-
dere penitus cœperit, atq; vnum in alterum violen-
tius grassari, mors inde sequatur necesse est. Fluuia-
lis enim equus ideo pro dissidio ponitur, q̄ in duo-
bus cōtrarijs elementis viuit, aqua & terra: noctu c-
nim egressus aquis segetes depascit: & binis est vn-
gulis præditus, vt boues: de quarū quidē vngularū
distinctione in Sue satis ex diuinis literis disputatū.

ODIVM.

Odium itaq; per piscem interpretabatur, mari-
timaq; demum omnia tanta religione & hor-
rore prosequerentur, vt ne nautas quidem alloque-
rentur, rati vel ex eorum sermone se contaminari: ita
eos arbitrabantur à communi omnium aliorum vi-
ctu & moribus dissentire, cum ex mari, quod Home-
rus nullius frugis esse dicit, victum hi tamē & neces-
saria sibi compararent, quæ Theon grammaticus a-
pud Plutarchū disputat Symposiasticis: cumq; elemen-
tum id ab humana natura non solum alienissimum,
verum etiam illi inimicissimum asseuerarēt, nullum
cum ijs commercium habere voluerūt, quod vel in
mari gigneretur alereturve, aut id inhabitaret. Neq;
tamen ignarus sum Plutarchū de mari præclare sen-
tire, vt eorundem Conuiuiorum haberetur decade quarta: sed nos hoc loco Ægy-
ptiorum dictata, quæ interpretanda desumpsimus, in primis cōmemoranda cen-
semus. Nam illi cum tam pertinaciter mare abominarentur, mosq; esset in sacrifi-
cijs sal adhibere, ne marino vterentur, id ex Hammonis fonte deposcebant: al-
C ferebatur enim inde sal è palma contextis cistulis, quod purum arbitrabantur,
quia ex ipso fonte, non ex mari proueniebat, cuiusmodi salis vis magna in Nori-
cis Rhæticisq; iugis atq; conuallibus circa fontium margines concretum vulgò
reperitur, neq; alterius ferè tota Germania salis habetur vsus.

DIVINORVM AB HVMANIS SEPARATIO.

FVerunt è veteribus, qui segregationes aquarū ab aquis, apud Mosen, ita in-
terpretati sunt, vt animos quosdam spiritu suo vegetos expertesq; corporis
asserent significari per aquas, quæ supra ccelos in firmamento longè alijs præ-
stantiores cōsediissent: infra verò, in ipsis quidem terrenis locis deteriores mali-
gnosq; morā traxisse, atq; etiamnū trahere: idcircoq; dicūt, eas aquas quæ supra
caelos collocatæ sunt, Deum laudare: per aquas autem eas quæ sub ccelis sunt
collocatæ genios interpretantur, quantum spiritu naturaq; sua conari possunt,
improbissimos, ab ea nimirum altitudine, quæ ad probitatem secundum natu-
ram accommodatur, in ipsum imum prauitatis fundum, vitijq; sentinam detur-
batos. Eas verò aquas vt turbulentas, vt seditiosas, vt affectuum perturbatio-
numq; procellis & turbinibus fluctuantes exæstuantescq; maria nō iniuria nuni-
cupatas fuisse, propter mutationis facilitatem, & momentorum voluntatis ele-

A Nascimur
B Senescimus
C Viuimus
D Morimur
E Naturæ dissidio.

tionisq; motuū instabilitatem. quam quidem interpretationē vt altē nimis re- D peritam, & paucissimorum ingeniorum intellectui peruiā, Basilius haudquaē magnificere videtur. Aegyptijs tamen argumentū placuisse, indicium est, quod cœlū rore pluuū venerabantur, quod humor huiusmodi à probis illis naturis defluere videretur, quæ propter mentis puritatem dignæ essent, quæ decentem accōmodatamq; Deo creatori laudem redderēt, disciplinamq; illā cœlestem in inferiora sparsim diffundere profeminareq; viderent. Minimē igitur mirū est si mare sacerdotes illi vsque ad abominabile existimabant, q̄ cœlestis roris puritatem cōtaminaret, & amaritudine sua dulcedinem eam omnem peracerbā redderet, eiusq; indignationis ergō tantum in maritima omnia odium, vt etiā insulares vti profanos auersarentur. Et mox receptum apud scriptores, insulares omnes malos esse, Lerios autem pessimos: quod in Siculos haudquaquā meritō nōnulli detorsere, perinde ac in Leriorum locum Chios alij quidā substituerūt, nulla carminis habita ratione. Nam, vt hoc obiter explicemus, epigrāma est vultum admodum, quod in vulgus prodijt, vulgatis in exemplaribus;

καὶ τὸ δὲ ἀμωδὸν καὶ κερκεῖ, ἔχ' ὁ μὲν, ὅς δ' ἔ, πείν' ὄν, ἀλλ' ὡς πρὸς κλέος, καὶ πρὸς κλέος ἔχ' ἔ.

Non sum nefcius Chios hominū nequissimos olim habitos, quod vt credatur, satis est Theophrasti iudicium, qui eos ait oratorem quendam senem ad Lacedæmonios destinasse, qui quod eum puderet senectutis, canitiem succis fucauerat, cumq; is publicè dicere inceperet, surrexit Archidamus in eam tum Repub. longè princeps, dixitq;: Quā obsecro sermonis incolumitatē habiturus est hic, qui mendacium non in anima solū, verū etiam in capite circumfert? Strabo tamen, decimo, carmen hoc Phocylidæ adscripsit, Leriosq; nō Chios, ponit, vt legendum sit, λέειοι κερκεῖ, & in fine, καὶ πρὸς κλέος λέειοι: cui lectioni ego magis faueo, quo ἔχ' pro ἔχ' primam καὶ τὰς ἑωαίρεσις producit. Quidam eruditissimus alioqui vir Patroclum pro Proclea reddidit. Carmen itaque in hunc modum vtrobique restituendum:

καὶ τὸ δὲ φωκυλίδος, λέειοι κερκεῖ, ἔχ' ὁ μὲν, ὅς δ' ἔ, πείν' ὄν, ἀλλ' ὡς πρὸς κλέος, καὶ πρὸς κλέος λέειοι.

Id nos ita Latinum fecimus:

Hoc quoq; Phocylidæ dictum, Lerij mali, at illud

Non ita vti dicas, hic malus, ille minus.

Præui omnes inquam, Procleam si dempseris vnum,

Et tamen ipse etiamnum est Procleas Lerius.

In quam quidem poëtices amoenitatem quamvis καὶ τὰ πέρφρον, ideo tamen defle- ctere collibuit, quia dum hæc commentarer venit in mentem mihi epigramma- tis Cornelij Castalij Feltrensis, Iurisconsulti in foro Veneto clarissimi, quod ne- minem eruditum legisse pœniteat:

Afrani & Capito fratres, Neptunia proles,

Quorum iam tota est aurea facta domus:

Ambigitur multum de vobis, peior vter sit:

Nam nemo id dubitat ne sit vterq; malus.

Iudice me Capito tu longè es pessimus omnium,

Et tamen est frater te quoq; deterior.

Quod quidem scomma desumptū est ex epistola Phalaris ad Adimantum, quā cōmodi tui causa libuit adscribere: ἀκείω σὲ ὄψα φράσειν πρὸς τὸν ἀδελφόν, ὁ πόσιος ἡμῶν ἔστι καὶ φάρις, ὅς μὲν ἐκείνῳ λέγοντι ὅ, ἐκείνῳ ἔ τ' ἔμπελιν σὲ, ἔγώ δ' οἰοῦμαι, μάλλον ἔ καὶ γὰρ καίπερ σέ, ἢ μὲν ἀλλ' ὄν ἀπὸ τῆν

A ἀπὸ τῆν ἐκείνῳ εἶναι καὶ κείω σὲ, ἔτε ἐκείνῳ, ἔτε ἀλλ' ὄν ἀπὸ τῶν ἔδ' ὄν. Audio te cū fratre tuo alterari, vter vestrū peior sit, cum tu quidē illū dicas, contra verò ille te: ego verò existimo, imò perbellē mihi cōpertū est, illum vtiq; alijs omnibus, te verò vno, neq; illum neq; aliorum hominum quempiam esse peiorem. Addam illud vnum, si non satis nugarum est, quod ad Phocylidæ nomen epigrammati Græco insertum pertinet, videndum an eò spectet id falsè dictum à Cicerone episto- la ad Atticum libri quarti nona, καὶ τὸ δὲ φωκυλίδος, vbi Pompeium perstringere vi- detur, qui licet egregiè de Repub. loqueretur, parum tamen aut nihil differret à ceteris. Vnde illud ad eundem Atticum lib. v i i. Epist. Dionysius vir optimus, ego quos tu bonos esse dicas nō intelligo, ipse nullos noui: id quod probando latissimè prosequitur. Sed nos iam satis.

NEQVITIA.

Q Voniam verò mare ipsum in primis falsum est, & sal inde plurimum confi- citur, totumq; illud elemētum si exicari posset, in sal abiturū est, Aegyptij ipsum quoq; sal ita auersabantur, vt ne panē quidem salito vescerentur: quippe cum viuendi, vt sæpe dictum, puritatem in primis adamarent, id fixum immo- tumq; animo gerebant, vt omnia nequitia irritamenta summouerent: itaq; sal ipsum summo studio reijciebant, quod meram esse nequitia intelligebant, cum propter calorem sal irritare libidinem, seminalemq; vim expergefacerē & acue- re feratur: vnde salacitas petulantia nomen. Exemplo verò sint ostrea & cōchy- lia in hunc vsū à nepotibus summo studio conquisita. Quin etiā mures abro- so sale prægnātes steri tradit Aristoteles: ἀμυγμῆς præterea Venus, illicq; salacitatis ergo sanum ad portum maris aruspices ponī apud veteres iuebant. Et marini Dei omnes lasciuiores fecundioresq; ponuntur à poëtis. Nimirum & illa Cee- li virilia Saturni sale recisa, & in mare prolapsa, Venerem gignunt, quippe om- nes fructuū vires abscisa, atq; in humores viscerum veluti in mare proiectæ, si- cut illic Venerem, ita hic libidinem gignunt. Theologi nostri sensu longè scio- re sal accipiūt pro doctrina Euāgelica, idq; sibi velle quod capite Leuitici secun- do dicitur: Quicquid obtuleris sacrificij sale cōdies, nec auferes sal fecderis Dei tui de sacrificio tuo: in omni oblatione offeres sal, quasi dicere velit legislator, C quodcunq; docueris, quodcunq; correxeris, in quacunque virtute versatus fue- ris, ad Apostolicam æmulationem atq; imitationem te accommoda: sal enim terræ Apostoli, Domini ipsius testimonio. Nam sicut omnis cibus ad nutrimen- tum aptus, diceret Hesychius, omni modo sale conditur, ita omnis sermo utilis ad iuuandum, Apostolicæ omni modo sapientia necessarium habet condimen- tum. Sed vt ad mare reuertamur, fluxum id atq; lubricum, non vti sal, solidum, & frugalibus vsibus commodum. Minimè prætereundus hic in diuinis literis locus, vbi legere est Iordanem fluuium retrorsum fontem versus cursum suum reflexisse, quod, vt D. Ambrosius opinari videtur, significat mollitudinem ani- mi ad maris lasciuiam profluentem cursum tenuisse, & ad fontem, quippe ad ori- ginem, hoc est, Deum animi ipsius autorem cōuersum esse. Quoniam verò scri- ptum est partē aquæ Iordanicæ defluxisse in mare, partem verò conuersam sub- stitisse, Adamantius qui per Iordanem baptismum intelligit, sententia priori non absimili figuram hanc esse dicit, vt per subsistentes aquas accipiamus eos, qui eo abluti lauacro in pietatis dulcedine perseverāt: per eam verò partem que defluat in mare, intelligamus eos, qui licet ad baptismū venerint, in vitiorum ta- men amaritudine dilabuntur, eaq; falsugine corrupti, sincera vitæ suauitate ca-

reant, cum manifestum sit in tota hominū vita nihil dulcius innocentia reperiri, D peccato verò nihil amarius, etiam si quaedam aspectu primo dulcia videantur. Sic apud Salomonē legitur Ecclesiaste: Nam in nouissimis, inquit, amarius felle inuenies, quod initio dulce videbatur. Faciunt ad hoc & Græcorū fabulæ. Nam Arrianus in Indiæ descriptione fuisse ait insulam incultā in Erythræo mari, Nofolam nomine (sed Noforā apud Stephanū legere est) centū ferme stadijs à litore distantem, quam indigenæ Soli sacram esse affirmarent, in quā nemo transiret, aut si transisset, nō amplius appareret, quoniā eam vna Nereidum incoleret obscuro nomine, omnibus viris qui eò nauem appulissent, commiseri solitā, ac eos postea in pisces conuersos in mare dimittere: quo scelere iratum ei Solem ex insula migrare iussisse, neque eam renuisse, precatam tamen vt insula sibi voluptatis appetentia euanesceret, Deumque optatis annuisse, ac omnes, quos illa veneficijs mutarat in pisces, in homines rursus ex piscibus cōmutasse, vnde Ichthyophagorum genus emanarit. Ouidius tamen ait eam in piscem mutatā, eoque modo libidinis pruritus extingui potuit, si modò hæc eo loco intelligenda:

Nais, an vt cantu, nimumq; potentibus herbis,

Verteret in tacitos iuuenilia corpora pisces,

Donec idem passa est. IIII. Metamorph.

Atque alibi apud eundem autorem pisce legas Venerem latuisse: fusus enim fugatusque Veneris ardor, quonam euadat nisi ad frigidam piscium naturam, in quibus nullus alimenti fomes, quo iterum succendi queat? Hinc nostris etiam ieiunij piscis apponitur, vt eius cibo lasciuia calor tepescat, atque hinc etiam occasio aliqua castimonie requiratur. Neque obstant quæ superius de maris & maritimum salacitate disseruimus, quia piscium genus, vt nonnulli disputant, tametsi degat in mari, ἀγρὸς tamē ea de causa mare sæpius Homero dicitur, quod fructum nullum gignat, sed fluuiorū & imbrium dulcis humor per antiperistasin amaritudinis corruptus, atque in sese collectus, veluti calor in aere frigidior deprehensus, per frigidioris venti colluctationem in fulmē abit, ita hic frigida materia quæ non nihil terreni secum traxerit, intra calidam comprehensa, varia piscium genera producit, quorū insitum frigus tepore inde maris facile cōfouetur. Non enim omnia piscium genera progenerant, argumento est, quod simulac in mare F pluuiæ deciderunt, Solque flagrantius per sudum irradiarit, extemplo videas superficie maris innumerabilibus pisciculorū animulis pullulare, in quibus infinitus Apuarū numerus, quæ à Græcis ἀφύαι, quod ex pluuiā generantur, nomen accepere; ostrea tamen ac cochylia, quæ libidinosa diximus, plus aeris admittunt, ac perinde spumosiore sunt, & salugini coalita & applicita, quare minimè mirū si accidat hæc salaciora fieri. Atqui nō hic testacea neque crustacea inter pisces assumimus, sed duo illa tantū genera quæ initio posita sunt, vel lubrica, vel squamosa: in his enim nostra plurimū dictio versata est, quancūq; Manilius eos qui Pisces horoscopus habuerint, libidinosos futuros prælagit Astronomicōn IIII.

Scilicet in piscem sese Cytheræa nouauit,

Cum Babyloniacas summersa profugit ad vndas,

Anguipedem alatos ungues Typhona ferentem,

Inseruitque suos squamosis piscibus ignes.

A M I C I T I A F I R M A.

ALio qui sal amicitie symbolū fuit, durationis gratia: corpora enim solidiora facit, & diutissime cōseruat, vnde hospitibus ante alios cibos apponi solitum

Alitum, quo amicitie firmitas ac perseverantia significetur, quare plerique omnino sum habent, si sal in mensam profundi contigerit: contra verò faustum, si vinum atque id merum effusum sit. Vel, quia velut ex aquis sal multis & fusilibus in vnum quoddam & solidū coit, ita ex diuerso conuenientes in vnum animi coalescant, fiatque Platonium illud, *μὴ ἄρα*.

A M V S I S E T G R A T I I S A L I E N V S.

Sed vt ad piscem reuertamur, cum animalia reliqua tam terrestria quam volatilia, multa dēt & ingenij & docilitatis experimēta, soli pisces indociles prorsus & stupidi sint, præter pauca admodū, quæ vel in Delphino, vel in paucissimis aliquot admiramur, mos apud Ægyptios inoleuerat, vt cognomento piscis hominem à Musis & Gratijs alienum cauillantes appellarent. Sed qui piscium partes tuentur, multa etiam in eo animantium genere deprehendunt, quæ mentis aliqua vestigia præ se ferant, sed propter habitationis dissidentiam, ea hominibus minus cognita: terrestria siquidem & aëria domi propemodū & in nostro ferè omnia municipio cōtemplamur, quare multa facilius licuit explorare: Ægyptijs verò ea minus innotuisse quàm alijs, qui nullum cum piscibus cōmercium habere voluerint. Nam vt reliqua huiusmodi multa dissimulem, in Eloro Siciliae fluuiio, qui urbem Eloram à se ita nuncupatā præterfluit, cicurū genus piscium fuisse tradit Apollodorus: in clamati enim accedebant, & cibum e porrigentis manu placidissime capiebant. Citat Stephanus Chronicon primum, vbi hæc ab Apollodoro memoriæ demandata fuerint. At veterum parsimonia nunquam satis laudari potest: nam apud Homerum nō Græcos solum, quo tempore circa Hellepontum militabant, piscibus abstinuisse comperias, sed & Phæacas, Horatij etiā nostri testimonio, helluones procosque ipsos Penelopes sola ganca nobiles, quamvis insulares essent, marinum obsonium nullum appetisse. Vlysis verò socios videas nō nisi extrema necessitate coactos expiscari, quippe cōmectum omni absumpto, ne Solis boues attingerent, nō obsonij causa, sed vt famis ferociam, quæ ob ingenitā importunitatem maleuada dicitur à poetis, aliquo pabulo mitigarent. Videas apud Satyricos piscium esculenta, vt pote quæ tantum ad luxū & ingluuicem spectēt, sæpius improbari. Neque lautiora aliter Romanis, C vbi se delicijs dedere ceperunt, cōuiuia fuere, quàm opipare piscibus instructa, eo inquā tempore quo illis omni turpitudinis genere lasciuire licentius sibi permittebant, pristina prorsus abolita disciplina, quod Satyricus poeta carpit:

Atque ita defecit nostrum mare, dum gula sauit

Retibus asiduis penitus scrutante, macello

Proxima nec patitur Tyrrhenum crescere piscem.

Instruit ergo focum prouincia.

Ne verò quæ Seneca in Romanorum luxuriam libro Quæstionum tertio refert, hic stomachosius repetam, Catonē merito admirari solitū accepimus, quomodo ciuitas salua esse posset, in qua piscis pluris quàm bos venundaretur: quod in hac quoque temporum miseria passim fieri, manifestum est.

G A N E A.

Necque quidem satis fuit piscibus in escarum principatū admitti, verum eò improbitatis & petulantie processere, vt soli sibi obsonij nomen usurparint: nam veteres ἀποπάγες, hoc est, obsonatores, vt Latini vocabulū à Græcis mutati dixerunt, eos appellabant, qui pisces vndecunq; conquisitos studiosius compararent. Demosthenem aiunt cum Philocrate cupediarię impudicitiaque crimini

naretur, eum ex auro proditorio & scorta & pisces cōmercatū accusasse. Quin D etiam pro Ctesiphonte, cum quidam in comitijs esse iam comedendi horam clamaret, Nullo, inquit, pacto bone vir nos hodie piscedulos reddes: quasi luroncs & ganeones ex vno piscis esu notare vellet. Antagoram poetam Antigonus Rex increpuit merito, cum eum deprehendisset in Congro pisce cōdiendo diligentius intentum, quamvis ipse regis curiositatem conuerso cauillo illuserit non infacetè: Antigonus enim dixerat, Putas' ne Antagora, Homerum cum illa scriberet, in Congro condiendo vnquam occupatum fuisse: cui Antagoras: Putas' ne Antigone Agamemnonem cum illa faceret, quo quis modo congrū condiret, sollicitum fuisse: Piscem igitur pro ganea poni nō ignarus Horatius, cum Iccium ad frugalitatem hortaretur, eumq; commendaret quod tali esset animo præditus, vt neq; rerū opulentia moueretur, neq; vilioris cibi frugalitatē aspernaretur, quippe qui in medio positorum abstemius herbis viueret, his tamen ita contentus esset, ita sibi rerum omnium opulentiam redundare putaret, ac si eum liquidus fortunæ riuus inauraret, id mox adiungit:

Verum seu pisces seu porrum & caepe trucidat:

hoc est, siue lautiore victu, seu parco delectaris: per pisces deliciores, vt dictū, epulas, per porrum & caepe, frugalitatē intelligēs. Omnis enim caro, inquit Heraclitus, corpus est, vel corporis pars: maritimorū verò vis tanquā anima cōparata, gratiā & voluptatē illis cōparauit. Sanè Plato, qui nihil ex Ægyptiorū opinione in mari nasci loue dignum dixit, marina ipse corpora Dis amicissima arbitratu est: quare nonnulli asserunt Ægyptios sacerdotes nō alia ratione maritimis abstinuissē, nisi vt piē casteq; viuerēt, veriti forsan, qui delicias omnes auerfarentur, ne piscis & cibus esset simul & condimentū. Beatos enim illos tantum iudicabant, qui simplicem ac necessarium cibum delicijs quibuscunq; præferbant, quod & saluberrimum esse Plinius attestatur. Diodorus tamē primum ex radicibus, secundum ex pisce cibum apud Ægyptios fuisse contendit. Ceterum nos de sacerdotibus, nō de prophanis loquimur: nam & Horus ipse autor Ægyptius, alios omnes dicit pisce vesci solitos. Neq; nescimus ex lacu à Myride solfo tantā fuisse piscium capturā, vt argenti talentū singulis diebus vestigalis nomine reginæ persolueretur. Aliarum verò gentiū sacerdotes non modò piscem non abhorruerūt, sed & loca quædā Dis sacra esse cōmenti sunt, vt solis ipsi pisces inde capere liceret: cuiusmodi erant Rhiti in Attica regione iuxta Eleusinarum fines aluei quidem ipsi tantum fluminū, cum aqua omnis, quæ illic flueret ac reflueret, marina esset, quæ loca Cereri & Proserpinæ sacra dicitabāt, ac perinde solis sacerdotibus deberi. Quinetiā ætate nostra, fluminum, stagnorum lacuumq; plurimorū expiscationes sacerdotū tantum ditioni addictę sunt. Quoniam verò plerisq; locis mordet Erasmus Christianismi mores super esu pisciū & ieiunij, dum modò ita dicit: Cum olim præcipuus gurgitū luxus fuerit in piscibus, mirum est hodie religionis causa vulgus piscibus vesci. Alibi: Olim vesci piscibus pro delicijs habebat, & infami vocabulo dicebantur opsophagi: nunc ea res magna est sanctimonia. Alibi his mordaciora cōminiscitur, quasi velit ostendere, adactos esse nos legibus, vt ieiuniorū tempore piscibus vesci cōpellamur. Respondemus ad hæc ex sanctissimorū patrum sententia, pisces nō ex edicto nobis oggeri, sunt enim multa & frugum & olerū genera, quibus nutriri valeamus: neq; vt per argutos falsosq; iocos ritum perstringit, ad sanctimoniam vilius cuiuspiam opinione spectare: sed cum Christiano homini tum semper,

tum

Atum in ieiunio maximè lasciuiæ omnis abstinentia proponatur, cibiq; in primis affluentia luxusq; corrigatur, pisces tamen ad ieiuniorum consolationem indulotos esse, qui quidem delectare aliquantulum, saginare verò aut obesum corpus reddere minimè possint: nullius enim, vt sæpe dicimus, aut parui sunt nutrimenti, ideoq; cibus est corporibus, quod non Platonica tantum, sed nostra etiam sibi philosophia deposcit, debilitandis idoneus. Sed Gregoriū ipsum audiamus. Epistola eius est ad Augustinum Britanniarum præfulem, in qua quantum ad ieiunia pertinet, piscium esum ait ita homini Christiano indultum esse, vt hoc ei infirmitatis solatium, non luxuriæ pariat incendiū: monetq; insuper, vt qui carnis sibi abstinentum constituere, sumptuosiora marinarum belluarum conuiuia instruere haudquaquam velint. Decret. dist. IIII. c. deniq; C. & post pauca. Atqui gancam ex pisce nō ea tantum causa significari dicendū, quod auidius à lurconibus expetatur, q̄ quod ipse quoq; piscis natura vorax est, quā quidem Virgilius notat, Ciri, propterea quod Theris Scyllā Nilū eius opem implorantem in piscē vertere noluerit, verita scilicet ne actutū ab alijs piscibus deuoraret:

Nam miseros mutauit virginis artus

Ceruleo pollens coniux Neptunia regno:

Sed tamen externam squamis vestire puellam,

Infidosq; inter teneram committere pisces

Non statuit, nimium est audium pecus Amphitruus.

A N I M A.

Non ignorandum verò pisces eruditionibus animas esse, quod ex puriore quodam constent elemento, neq; multum concretus aliorū morentur, primiq; animatorum à Deo creati, vt obseruat Philo, quodammodo animalia, & non animalia, vel vt ita dicam, mobilia inanimata, quibus ad solam corporis incolumitatem Deus animalem spiritum afflarit, veluti sal carnibus ne putrescat adhiberi solet. Apud Festum Pompeium legas genus pisciculorū maiorum pro animis humanis Vulcano dari solitū, quotannisq; piscatorios ludos trans Tyberim in area Vulcani mense Iunio celebratos. In quo illud animaduertendum, vulgatos Festi codices in damno esse, cum in antiquo manu scripto legerim, quod id genus pisciculorum viuorum datur ei Deo pro animis humanis: non autem genus pisciculorum maiorum: nam si maiores, quomodo pisciculi? Est & alterū eodem loco mendum, quod scriptum est eos ludos fieri solere à pop. Rom. cum vetus codex habeat, à prætore Rom.

I N N O C E N T I A.

Neq; defunt qui piscem innocentia hieroglyphicum esse contendunt, cum omnino sint innocui, neq; elementū suum ad insidias alijs inferēdas transgrediantur. eocq; spectare dicunt Pythagoræ præceptum, qui abstinentum esse piscibus edicto cauerit, ne persequerentur insontes.

D A M O N E S I M P R O B I.

Alij per animalia quæ in aquis degūt, improbos dæmones significari tradiderunt, vt in sacris literis Ionethes Chaldaeus interpretatur: & superius vbi segregatas aquas ab aquis exposuimus, aliorū quorundā sententiam idem sententiū recitauimus. Sanè Magi dæmonas aqueos dicūt lasciuiæ libidiniq; præfectos: & marinos deos vetustas omnis pro hieroglyphico lasciuię posuit. Et pisces maris Euthymius ait positū pro dæmonibus, qui inter vitæ nostræ fluctuationes versantur, & in amara prauorum salugine vitam ducunt.

Pierii Val. Piscis.

G E N T E S.

IN Christianæ verò pietatis institutionibus, gentes quæ diuinum cultum non, dum suscepissent, per pisces indicabantur. Atqui gentes huiusmodi dæmonii cultui passim deditæ erant, quare piscatoribus hæc à Deo prouincia demandata, vt pisces in sacerdotum imperia redigerentur. Porro Assertor noster Euangelio pisces assos comest, quod indicat, sacrificium quod offertur Deo, non elixum, sed assum esse debere, fidem quippe veluti igni probatâ, & sancto feruentem spiritu offerendam. Eodem respicit, Ambrosio teste, Seruatoris eiusdem nostri dictum Euangelio, simile esse cæli regnum reti misso in mare, quod piscium genus omne congreget, quæq; ibidem subsequuntur: vbi nimirum de mortalium animis sermo est, quæ ad sanctioris vitæ institutionem attrahant. Quin & Propheta cum de piorum congregatione loqueretur, super maria fundatam eam dixit. Apertissimè Esaias: Ecce, inquit, gentes quasi stillæ situlæ. LXX sic reddidere, Sicut aquæ multæ, quod idem est.

I G N O R A N T I A.

Squamatum quidem & pinnulatum piscium genus satis expositum est ex Origene, quæ scilicet eius hominis hieroglyphica sint, qui veterem possit hominem exuere: ideoq; omne quod habet squamas & pinnulas, tam in mari quàm in fluminibus & stagnis, electo populo comedere concessum est. Illud addendum ex Hesychio, squamas ignorantia hieroglyphicum esse, quæ quidem opera beneficiorum scientiæ excuti amoueriq; possunt. Id in Paulo liquidò demonstratum, qui cum veritatem ignoraret, cæcus factus est: addita verò Christi doctrina, quæ Ananias ei prædicauit, ceciderunt vt squamæ ab oculis eius, & mox vidit.

A Q V Æ.

Assyriorum verò religio fuit, vt piscibus abstinerent in Rheæ veneratione, quæ quidem ea illis dea erat, quæ pluuijs potissimum dominatur: *fito* enim fluo est: putabant enim illi ex aqua & aëre naturam rerum præcipuè constare, proq; vnda pisces, pro aëre columbam venerabantur: de qua suo loco dictum.

F A C E L I T I S.

Quamvis alij factum hoc in Facelitidis deæ, quæ Veneris fuisse filia perhibetur, cultum asserunt, eamq; olim in piscem commutatam, quam Syrii pro dea coluere, atq; in eius honorem Basso referente pisces argenteos in templis detulere. Chalon annem in Syria ponit Xenophon, in quo magni & mansueti pisces, quos Syri veluti sacrosanctos habent, eosq; violari, æquè ac columbas, nefas putant.

D E R C E T O.

Quin & Derceto, siue vt tradunt alij, Atargaten, muliebri effigie, quæ in piscem ab ymbilico desineret, summæ venerationis deam in templis apud Ascalonem habuere. Et vt his finem imponamus, Oxyrynchitæ Ægypti populi piscem vrbs suæ cognominem summo cultu pro dea coluerunt, hicq; canem & mactare & esse soliti sunt in Cynopolitarum ignominiam & opprobrium, quòd illi piscem Oxyrynchum apud se pro deo habitum, comedere non verecundarentur. Cynopolitarum enim deus Anubis fuit, quem canino, vt suo loco dictum, capite faciebant.

HIEROGLYPHICORUM TOMI
primi finis.

HIEROGLYPHICORVM

IOANNIS PIERII VALE- riani Bolzani Bellunensis, Commenta- riorum, siue de sacris Aegyptio- rum, aliarumque Gentium literis,

TOMVS II.

In quo adiecti sunt à CÆL. AVGVSTINO CVRIONE duo libri, multa pulcherrima Hieroglyphica, quæ à Ioanne Pierio aut prætermissa, aut non satis explicata fuerant, continentes.

BASILEAE.

ILLVSTRI AC GENEROSO
Aheroi D. Ioanni Iacobo Fuggero, Kirchber-
gæ, Vveiffenhorni, &c. domino, literarum præfidi, ac studiosorum
omnium Meccenati, Ioannes Pierius Valerianus

S. P. D.

Um ea munera, quibus humanum genus Deus liberalissime honestatū voluit, mecum ipse considero, I. O. IACOBE Fuggere heros ornatissime, in eam opinionē adducor, ut existimē nullū maius reperiri posse, quā literarū flagrans studiū, vel discendi cognoscēdive cupiditate potius, ex quibus & rerū bonarū voluntatem excitari, & verarū intelligentiā nasci perspicimus, nihilq; in rerū natura existere, quod ita tum mores erudiat, tum viam quasi munit ad summū splendore consecrandum, quā nos dēo humanitate in quā atq; doctrinā. Idem planē te sentire video, qui cum omnem semper excellentē in societate humana virtutē memorabile extitisse cognoueris, tum ingenij, doctrinæ, sapientiæ honores præcipuā habuisse erga mortale genus famam ac cōmendationē non ignoras. Hanc ut verā & expressam minimēq; adumbratā tibi cōparares, nihil prætermittendum putauisti quod ad verū ingenij cultū, animūq; doctrinā informandū pertineret. Lustrandam itaq; primō unā cum fratribus Galliā eruditissimis hominibus & liberalibus studiis afliuentē, mox Italiā omnium bonarū disciplinarū altricē censuisti: ac inde eam sapiētia morūq; laudē paulo post ad tuos reuersus vestra Germaniā ostendisti, ut iam omnes cognosceret te nō solum eximīā ad rectā vitæ instituta progressione fecisse, sed eos etiā aditus quasi adaperuisse, quibus lætos vberēq; fructus ad genus humanū redundaturos et speraret, et iam etiā cernebat: eamq; spem et expectationē de præstanti cōsilio tuo, successus planē confirmauit et auxit. Videmus enim admirabile illam tuam virtutē non modo elegantissimarū artū institutione, scientia ac iudicio cōmendari, sed etiā animi magnitudine, clientelis, munificētia, liberalitatēq; mirū in modū illustrari, ut cōmoda, quæ ex tanta tua fortuna & amplitudine omnino maxima sperabamus, longē maiora nos iam cōsecutos fateamur. Quamobrem ut multa prætermittā, egregia quadā ac planē in victa animi celsitudine te præditū declarasti, cum maximas opes profunderes, ut bibliothecam magnā librorū Latinorū, Græcorū, Hebræicorū, aliarumq; linguarū multitudinē ex Italia, exterisq; provinciis cōportata cōstrueres & exornares, ut quā multorū hominū studia laudatissimo exēplo ad dignitatē, ad rectorū disciplinarū cultū excitares. Tua enim semper laus erit, tibiq; acceptū referre debebūt studiosi, quod multis cōmodis fruuntur, et quod animū optimarum artū scientia disciplinarūq; studijs excolere possint. Verū his in omnes collatis beneficijs, quæ maxima sunt, acquiescendū tibi minimē iudicasti, quin potius maiora moliris, ac alterā illam planē regiā benignitatē adhibendā, dum afflictos recreas, iacetibus dexterā istam tuā pietate præstantē porrigis, de bonorū cōmodis & ornāmētis cogitas: dum omnes deniq; liberalitate immortalibusq; beneficijs tibi deuincis. Si quidem existimasti te pro tua fortuna posse, pro acerrimo singulariq; iudicio debere, ut curares tenuiores, felicioribus tamē auspicijs natos adolecētes, tuis sumptibus in Germania, Italia, & Galliā benigne tantisper fouendos & sustentandos, dum eos in omni bonarū artū genere progressus fecissent, ut docendi alios munus iam suscipere ac obire possint. Quo quidem instituto nullū illustrius, nullum ad cōmemorationē nominis tui cum omni posteritate adequandā aptius esse indicamus: hac enim ratione declaras te maximo semper honore dignū, teq; per studiose ea sequi, ex quibus verā, non adumbratā, laus nascitur, & nomen tuū tot etiā & tam præclaris testimonijs virtutisq; monumentis ad omnē memoriā cōmendatū celebrabitur. Nam quæcumq; accuratius nunc scripta & expolita Germanorum opera sunt, ea ferē omnia ad te missa, & tuæ felicitati creditā leguntur: & si nō autorum cōmendatione, vel tuo saltem nomine sunt in manibus. Tibi debetur (de alijs eruditissimorū virorū lucubrationibus, quæ satis

multa sunt, nihil dico) quod Demosthenē, Aeschinem, Isocratem, Pausaniā, ad nostrorū homi- D
num cognitionē translato habemus, dum eruditione præstatem virū Hieronymū Vuolsium in
clientelam suscipis, ac præmijs ornas. Hæc cum sermone omnium ad nos perferuntur, cum in editis
libris videmus et legimus, felices eos iudicamus, quib. Dei beneficio datum, vel vsu familiaritatis,
vel officijs aliquib. tibi cōiungi, qui à tantis ornamentis cōmendatione ducis. Quapropter ego pri-
mus fortassis eorū, qui ne de facie quidem te norint, accuratè operā dedi, vt aliqua in re animū ti-
bi atq. obseruantia probare meam. Nam Hieroglyphicorū meorū cōmentariorū alterū Tomū
ad te mittendū censi, vt vnicum studiosorū ornatore, cunctarūq. artium bonarū præsidem:
adductus nō solū humanitate ac benignitate tua, plurimis quidē & amplissimis officijs perspecta
studiosis omnib. verū etiā, vt ita dixi, opinione quæ apud me est, de egregia tua erga literas pro-
mouendas voluntate. Cui quæso aptius ac cōuenientius huiuscemodi scripta mitti possunt, q̄ ei qui ita
illa semper amauit & excoluit, vt in his ipsis vel tractandis, vel iudicandis longe omnib. præstet, ac
maxime insonis habeatur? Accessit huc et similitudo quædam, quā te habere video cū ornatissi-
mo Florentinorū principe Cosmo, qui cū familia Medicea ortus sit, hoc est, sapientia stirpe, auita
quædam benignitate solus hoc tempore in Italia inuentus, literarū, venustatis, elegantia, atq. adeo B
virtutū omnium vindex. Quamobrè cū singulos ferè Commentarios amicis varijs inscripsissem,
priorē Tomum in vniuersum huic optimo Principi tuendū cōseruandumq. permisi. Pari ratio-
ne satis feliciter agi cum hoc altero Tomo iam existimaui, si eum in tuam clientelam de me absen-
te, deditissimo certe, tanquā præsentē suscepis, quod te facturum pro singulari tua humanitate
minime dubito, cū iam Fuggerana domus in ipsa Germania nō solūm singulos ac vniuersos de
bitis officijs cōplectatur, sed virtutis ipsius quasi seminarium existat. Præterea si requirendus er at
literarū patronus, quis hoc tempore citius comparandus, apud quem tanquā portum, ipsa contra
barbariam opem et patrocinium inueniant? Equidem quod ad me attinet, quotiescunq. ad inge-
nium, studia, & instituta, tua in quā et Cosmi Medicei cōsideranda animū cōsero, non possum
non cōfiteri me maximo cumulari gaudio, cum propter multa, quæ et sapienter facitis, et optimè
ratione temporū habita statuitis, tu quod in tanta honorū Principū orbitate, ita atq. beneficorū
& liber aliorū hominū inopia, qua hodie passim in orbe Christiano (quod pudet dicere) laboramus,
pro humanitate, pietantia liberalitate prolixa, alijs libentissimè ea largimini, quæ magnis la-
boribus singulari industria consecuti estis: quodq. omnes intelligūt vos in beatis & omni copiarū
genere florentibus ciuitatibus principem locum tenere, in summa tamen vestra fortuna virtutis F
laudem magis cōnoscere, quā fortuna gratiam. Quæ iam tuæ ἰσοδοξία adserimus, explicationē
continet eorum quæ sacerdotes Aegyptij ἰσοδοξία & circa corporis humani fabricam commēti
sunt, auspiciati à capite longè nobilissima parte: ne quis existimet hos ipsos Aegyptios ita brutorū
cultui deditos, vt non etiam hominē qua meretur veneratione susceptū reliquis omnibus prætu-
lerint, ac πρὸς τὸν θεὸν agnouerint. Nam si multa eruditi viri admirati, quæ illi in eo animantium
genere quod nos rationis experts ducimus, obseruassent, longè ea plura sunt, quæ solo ex homine sa-
crarū apud eos literarū materiā ad sua illa hieroglyphica suppeditarint, quippe cuius membra
singula in huiusmodi mysteria receperunt. Hæc meas lucubrationes separatim eo nomine tibi
deberi intelligebā, quo studiosi & boni omnes cōmuniter ingenij sui monumenta tibi deberi profi-
tentur. Et certè si iusti rerū aestimatores esse volumus, literati, optimisq. studijs dediti, nulla alia
ratione maiore suorum laborū cōmendationē sperare possunt, quā si in eius Principis nomi-
ne illas apparere fecerint, in cuius autoritate et iudicio præcipua proborum doctorūq.
pars acquiescit, & qui animi magnitudinem diligentia, integritate &
consilio sustinet, atq. tum literarum gloria, tum etiam sa-
pientia laude fruatur. Vale.

AIO PIERII VALERIANI
HIEROGLYPHICORVM COMMENTARIO-
RVM, AD IOANNEM IACOBVM FVGGERVVM, DE IIS
QVAE PER CAPVT SIGNIFICANTVR, EX

sacris Aegyptiorum literis.

PRINCIPIVM.

RÆCIPVVM quidem Capitis hieroglyphicum apud
omnes fuit, vt ex eo principium intelligeretur: id vel fre-
quentissimus autorum vsus, vel nominis ipsius indicat
originatio: siquidem ita vocatum ait Varro, quod ab eo
capiant initium & sensus, & nerui. Vel cotidianus sermo
apertè declarat, dum aliquem esse huic vel illi rei caput
dicimus: dum à capite aliquid exordiri: dum in pro-
uerbijs, piscem à capite primum putere, Græci dicunt,
cū malorum publicorum & priuatorum causam in reipublicæ vel familiæ cu-
iusquam principe consistere profitentur, ad id Platonium scilicet innuentes,
tales esse ciues, quales qui primatum inter eos obtinent. Et Cicero, caput esse ad
beatè viuendum securitatem ait. Pro præcipuo verò, ad Appium epist. An tibi
obuiam non prodirem? primum Appio Claudio, deinde Imperatori, deinde
more maiorum, deinde, quod caput est, amico. Sed quid alienis adeo immore-
mur, cū nostris abundè vti possimus? Ipso statim Bibliorum principio, Be-
resith, Aquila vertit, ὡς κεφαλῆς, in capitulo, quod caput initium custosq. rerum
sit: vulgata editio fecit, In principio, quod hieroglyphici esset interpretamen-
tum. Alij dixerunt, in capite, in Filio: nam mundus per ipsum factus est. Quod
verò in Esaiæ visione habetur de Seraphim duobus, qui senis singuli alis præ-
diti, binis caput Dei velabant, binis alteris eiusdem pedes obtegebant, per ad-
opertum caput, exordia Dei incomperta esse interpretatur Adamantius: per
obtectos verò pedes, nouissima non comprehendī: sola mediā in conspicuo
C esse, opera quippe eius, diuinæ indicia prouidentia, cælorum motus varios,
Solis, Lunæ, stellarumq. progressus, terræ, maris, & aëris vicissitudines, & que-
cunq. in rerum natura suo sunt ordine disposita: sed enim quæ ante ista fuerint,
nouit nemo. Ex his quæ sunt, Deum intelligimus: post hæc quæ futura sunt,
credere quidem possumus, sed scire nequimus. Vnde legas apud concionan-
tem in diuinis literis Regem: Annunciate mihi priora, & nouissima quæ erunt,
& dicam vos esse Deos.

DIVINITAS.

IN Deo sanè Caput cū ponimus, id quod in eo constat diuinitatis intelli-
mus, quæ cuncta scilicet præcedit, & cui omnia subiecta sunt, diceret Euche-
rius. Idem & Hieronymus tradit eo libello, in quo, quid sit diuinitas, explicat.
Tam insano verò cultu Aegyptij caput omne venerabantur, vt à capitibus & ar-
mis brutorum profus abstinerent, diuinitati iniuriam facere arbitrati, si quis il-
la esitasset. Platonici tradunt humanum caput ad mundani orbis similitudinem
compactum, in eoq. duos animæ diuinis circuitus interlocatos, effectq. mem-
brum diuinissimum, ac reliquorum omnino principis: reliqua, vt capiti seruiant
adiuncta. Caput, ait Hierosolymitanus Hesychius, vt hoc obiter addamus,
O iij

vniuscuiusque animalis ratione pollentis mens dicitur, cuius sedes cerebrum: D vnde caput, & cuncta quæ adhærent iecori, super altare in holocaustum pone- re iubemur: nam & cor & iecur cōcupiscentiæ nostræ impetum, motumq; con- tinēt. Hinc Paulus nobis bene precatus, Pax, inquit, Dei quæ exuperat omnem sensum, custodiat corda vestra, & intelligentias vestras. Idem Hefychius huc adnectit illud ex Esaia: Omne caput languidum, & omne cor mcerens, à planta pedis vsq; ad verticem non est in eo sanitas: quod enim in nobis est rationis, vt dictum, in vtroque habitat, & corde & cerebro. Non decet autem mentem so- briam diuidi, sed esse veluti vinculum, quod affectus nostros ad sanam rationē adiungat atq; deuinciat.

DOMINIVM.

ET quamvis per se caput principatus indicium sit, longè tamen significatius Hieroglyphicèq; magis id ostendit, si fascia redimatur, siue ea corona, siue, vt apud Græcos, diadema vocetur. Nam & coniectores eo redimiculo caput insignitum per somnium visum, dominij signum autumant. Sedenim diadema- ti suus est locus inter vestimenta, vbi reliqua tractamus insignia: nunc de capite E simpliciter verba facimus.

MVNDI MOLES.

S Erapidis simulachrum apud veteres autores celeberrimum, cœlum habere caput dicebatur. Vnde Eustathius eruditè primo Iliados, veteres ait cœlum pro capite accepisse: atq; ita Pallas de cœlo descēdit, incitatioem Achillis iram compressura. Sed quoniam multa super eo toto opere dicēda sunt, quod id sibi numen Ægyptij pro rerum natura confinxere, nō importunum fuerit loco hoc totam hieroglyphicam eius effigiem, per quam mundi totius moles indicatur, semel eo modo describere, quo exhibita est ab oraculo, quod vt fertur ipse de se- ipso in Nicocreontis Cyprij regis gratiam his carminibus enunciauit:

ἐμὲ θεὸς ἕξῃ δέμασι οὐρανὸν ἔπει,
ἔρασι θ' ἕξασθ' κεφαλῆ, γαστήρ δὲ δολιχότα,
Γαῖα δὲ μοι πόδιόν ἐστ', οὐδ' ἔστ' εἰ ἀνδρείη κέποι,
ἄμματα πικρὰ γὰρ λαμπρὸν φάσθ' ἠελίοιο.

Sed quoniā in Macrobianis aliquot codicibus pro lectione quæ est, ἕξθ' δέμασι, F legere est castigatiore versu, ἕξθ' δὲ μαθῆας, si cui ea magis arrideat, dicamus:

Sum Deus, vt discas, talis, qualem ipse docebo,
Cœlestis mundus caput est, mare venter opacum,
Terra pedes, aures versantur in æthere summo,
Lux, oculi, quam solis habet splendentis imago.

Vbi animaduertēdum, ventrem pro mari, & vice versa, mare pro ventre etiam apud alios accipi, præsertimq; apud coniectores. Nam Hippocrates Cous ho- rum sententiam secutus, eum ægrotum qui per nocturnā imaginem mare per- turbatum viderit, morbo ventris tentari conijcit, idq; minimè contemptui ha- bendum iudicat, qui adhibitis remedijs, quo nutritu is curandus sit, statim do- cet. Quin apud nos etiam in sacris literis aliquid in hanc sententiam de Deo le- gere est. Nam, vt Cyprianus ait, mali dæmones ita per fabulas ea deprauabant, quæ manifestissimis passim verbis in diuinis literis explicantur: vt illud in hanc sententiam apud Esaiam LXVI. Quam mihi sedem ædificabitis? aut quis lo- cus ad requiem mihi? cœlum mihi thronus est, terra autem scabellum pedum meorum, quod, quo sit intellectu accipiendum, videris apud Adamantium su- per

A per Genesi, homilia prima. Apud Hieremiam XXI. Non ne cœlum & ter- ram ego impleo? Et Prouerb. XV, In omni loco oculi Dei speculatur bonos & malos. Hinc Cyprianus idem, in abditis & secretis vel semotis locis, in cubicu- lis etiam ipsis, orandum monet, idq; magis fidei conuenire, vt sciamus Deum vbiq; esse præsentem, audire omnes & videre, & maiestatis suæ plenitudine in abdita quæq; & occulta penetrare. Cum itaque veteres per Serapin vniuersam mundi molem, & ipsa rerum principia intelligerent, certatim eum templis ma- gnificentissimis honestarunt: cuiusmodi ea fuerunt quæ in Memphi & in Ale- xandrea celebrabantur. Pausanias Athenis etiamnum templum Serapidis fuisse narrat Ptolemæi in gratiam structum. Inuaserat autem Ptolemæum Lagi su- perstitio ex dæmonis apparitione, qui iusserat, vt apud Eustathium est, mitti na- uem, quæ appulit, Phocidi, & accepto inde oraculo Sinopen accessit, indeq; Io- uis Serapidis simulachrum transtulit, quod quidem cuiusnam esset materiæ di- scerni non poterat, nempe vt chaos ipsum, cuius symbolum erat, præ se ferret. Et quod illi simulachrum in templo Alexandræ ita vastum erectum est, vt de- B xtera vnum parietem, alterum læua perfringeret, ex omnibus metallorū ligno- rumq; generibus compositum ferebatur, vt nihil non cōplecteretur quod terra vel proferat, vel intra viscera abditum occultarit.

LOCUPLETATIO.

E A autem potissimum de causa Serapis in cultu erat, quod persuasum mor- talibus fuit, inde locupletiores diuitias obuenire. Ait enim Pfellus, dæmo- nas nobis sæpe diuitias polliceri. Porphyrius magnorum dæmonum principes Serapin & Proserpinam agnoscit. Nam omnino qui apud Ægyptios Serapis, apud Græcos Pluto est, & Pluto idem qui diuitiarū deus. Hinc auarissima me- retrix apud Catullum sollicita est vt ad Serapin deferatur, cui preces alleget, di- uitias & opes petitura, quod is dæmonum princeps locupletandis supplicibus dare operam, eius superstitionis errore crederetur, atq; ideo gestare calathum, de quo paulo post plura, vnde bona hæc liberalissimè depromerētur: nunc pau- ca hæc pro re sufficiat attigisse.

LVCRVM.

C Est & lucri signum caput, verum id apud cōiectores: illi enim capitis magni- tudinem insolitam, per nocturnā imaginem oblatam, diuitiarum accensio- nem significare tradunt, propterea quod vulgò numi, vt apud Artemidorum est, capita vocantur.

SALVS.

R Eceptum etiam est apud omnes, vt caput pro salutis hieroglyphico ponatur, idq; in extremo discrimine cōmendare, id adiurare, id deuouere. Hinc totiens apud Homerum ea loquendi figura, ἐπ' ὀδυσσῆϊ κέφαλῃ, ἐπ' ἑρμῖοι κέφαλῃ. Hinc Tib. Gracchus cum salutem suam populo commēdaret, manu capiti superposita ire perrexit in Capitolium, quod illi malè vertit, interpretantibus inimicis, eum eo signo diadema sibi deponere. Tale aliquid apud Aristophanem Acharnanibus legas, dicente Dicæopoli: Et si non iusta profatus fuero manu supra caput im- posita, quæq; vniuersus approbet populus. Sed & portenta huic subscribunt significatione: tacta siquidem de cœlo Cæsarum æde, capita omnibus statuis si- mul deciderunt: quo quidem ostento præmōstratum est, Cæsarum progeniem vnā cum Nerone eius gentis vltimo defecturam.

Antiquum autem fuit institutum, eos honore numismatū decorare, qui vel doctrina vel imperio cæteris antecellerent, quare Mitylenæi Sapphūs imaginem numis impressere, Homerum Chij, autore Strabone, Horum exemplum secuti Mantuani principes, Maronis sui speciem in numis aliquandiu expresse, non immeritò sibi alumno eo applaudentes, qui Venetiam vniuersam sui nominis celebritate sempiternæ gloriæ commendarit. Plurimum verò principum imagines posteritati per eiusmodi monumenta innotuere, necq; numis tantum, verum etiam gemmis expressæ: vt tot statuarum memoriam, quibus non suam tantum similitudinem humano habitu insignem esse voluerunt, verum etiam facies suas dijs adscribi, vtq; ipsi eorum nominibus vocitari se iusserint, prætereamus. Longè illud simplicius, quòd Octavianus Augustus numum cudit in quo singula ex vtracq; facie capita, atq; ea quidem pulcherrimè elaborata; eorum alterius inscriptio est, DIVOS IVLIVS, alterius AVGVSTVS DIVI F. quam quidem inscriptionem multis alijs in monumētis vsurpauit, vt in lapidibus qui ruinarum iniuriam effugerunt, passim Romæ legitur: cui vt adblandiretur Maro, Æneidos sexto, Diui eum genus appellauit: in antiquissimis enim Romanæ bibliothecæ codicibus habetur, AVGVSTVS CÆSAR DIVI GENVS. Idem cum Sphingem repudiasset, qua tabellas signare solitus erat, non sine multorum conuicijs, qui enigmata illū misitare cauillabantur, Alexandri aliquandiu imagine signauit, quoad sua demum vti collibuit, cum autoritatis iam validissimè corroboratæ, clarissimusq; haberetur. Quin ea signare, qui quoq; subsecuti sunt principes, perseuerarunt.

PROSPERITAS.

Quod verò pertinet ad Alexandri imaginem, persuasum olim fuit, peruulgata inter homines opinione illi prosperè omnia successura, omnesq; eius actiones adiuuari, qui Alexandrum vel auro vel argento expressum gestitaret, adeò vt Macriana familia, quam suo tempore nobilissimam Romæ fuisse Trebellius attestatur, Alexandri effigiem cōsueuerit habere quasi familiarem, apud viros quidem in auro vel argento, apud mulieres in reticulis, & dextro cherijs, & in annulis, & in omni ornamentorum genere. Quin & Antoninus Seueri filius Alexandri studiosissimus fuit, cuius imagines cum passim renouasset, mortales, vt huic eius studio adulerentur, statuas aliquot erexere, quæ vno corpore facies duas gestarent, Alexātri scilicet & Antonini. Quam quidem superstitionem Chrylostomus acerrima insectatur increpatione: nam & eo tempore abusus huiusmodi circumligandi aurea Alexātri Macedonis numismata capiti vel pedibus, auferri nondum potuerat.

DIVINA PROVIDENTIA.

In Theodosij & aliorum qui eo seculo fuerunt Imperatorum insignibus, in Patrio præsidis Thebaidos nuncupati, argumentum hoc pictum spectabatur, cuius exemplum in quodam eius militiæ ordinum officiorumq; canone descriptum Romæ apud Massæos inspexi. Tabula est libris quodam ordine dispositis onusta, quorum nonnulli syllabarijs quibusdam notis inscripti sunt, quibus per compendium contentæ in eis rationes indicabantur: alij nihil præscriptum habent. Supra tabulam fastigium attollitur, in media cuius facie genij duo latum sustentat orbem, in quo caput instar humani, cuius ita inscriptio est, DIVINA PROVIDENTIA. In angulis verò tabulæ quæ descriptos, vt diximus, libros continet,

A continet singulis capita singula sunt apposita, quorum superius à dextera inscriptionem circumductam ostendit, VIRTVS, alterum à læua, SCIENTIA, inferius à dextera, AVCTORITAS, quartum à læua, FELICITAS. Quod quidem, vt puto, innuit rerum omnium gerendarum summam à Deo primum emanare, eumq; conciliandum in primis, vt nostra omnia fortunentur. Mox necessariam esse virtutem, quippe animosum, aptum, & idoneum esse debere hominem qui præclara sit facinora aggressurus. Verum virtutem solam parum prodesse, nisi accesserit & disciplina, cuius scientia eruditi, & tempora & occasiones internoscamus. Sedenim & hæc & illa vix sufficient, nisi & autoritas adiuncta fuerit, quam milites populiq; sub imperio contineantur, iussaq; non contanter exequantur. Vnde legas de Vespasiano, cum esset iam à militibus salutatus Imperator, auctoritatem & quasi maiestatem quandam inopinato scilicet & adhuc nouo principi defuisse, quæ non prius accesserit, quam è plebe quidam luminibus orbatus, item alius debili crure, sedentem pro tribunali pariter adissent, orantes, vt Tranquillus ait, opem valetudinis demonstratam à Serapide per quietem, restitutum oculos, si inspisset: confirmaturum crus, si dignaretur calce contingere: cumq; vix fides esset rem vilo modo successuram: ideoq; ne experiri quidem auderet, extremò hortantibus amicis palam pro cōcione vtruncq; tentauit, nec euetus defuit, atq; ita, quod primum desiderabatur, auctoritatē indeptus est. Sed & quarta necessaria est, felicitas quippe: licet enim animis valeas, experientia sis eruditus, auctoritateq; cōmunitus, nisi tibi res feliciter cedat, ruere pleruncq; omnia, & elabi in irritum experieris. Addita huic & altera tabula cum eisdem libris & librorum notis & genijs in fastigio orbem cum capite sustollentibus, sed angulares circuli affixi adscripta habent nomina singula singuli, VER, ÆSTAS, AVTVMNVS, HYEMS, vt scilicet admoneamur, diligenter nos animaduertere debere, vt suo quacq; tempore agantur, procurentur ve.

M V S A.

Nvdum autem mulieris caput, quale Nympharum fingunt, nullis gestaminibus appositis, quæ hieroglyphici notitiam afferre solent, sed quod comam habeat nonnunquam ab occipitio nodo comprehensam, nonnunquam in humeros negligenter diffusam, Diodorus Musæ hieroglyphicum esse contendit, cuius dicto standum, cum in huiusmodi rebus indagandis non incuriosus fuerit, tamen nonnunquam sententiam ex vulgo mutuatur.

T E R R O R.

Meduse simulachrum horrida specie fabrefactum apud Corinthios, imago terroris erat, de quo Pausanias lib. II. Atq; huc nonnulli trahunt Medusæ caput, quam Domitianus pro pectore gestare gauisus est, vt sui admirationem apud omnes incuteret. Quamvis non desint, qui factum id ab eo in gratiam Palladis, quam vnicè coleret, interpretantur. Sedenim de Medusa plenius in Anguium commentario.

ADVERSARIVS.

A pud mathematicos faciem inuenias collo, ore, oculis, & toto capitis gestu tortuosam, idq; cōtradicentem aduersariū significare: cuiusmodi simulachrum in X. Scorpij gradū intulere, eoq; supra horizontem ascendente in lucē editū,

ceruicis fore indomitæ, opinionisq; destinata, futurum esse præfagiunt. D

R O M A.

Mulieris verò caput galeatum in plerisque numis Romam ostendit, non tantum quia Romani nihil nõ armis arrogarint, aut quia suam ad Martem originem referre voluerint, quam vt arcanum illud suum de Romæ nomine publicari vetito, peritis quidem rerum patefacerent, vulgo verò tenebrosius obscurarent, re ad interpretationem aliam distracta. Gergithius enim autor minimè contemnendus, antiquum Romæ nomen Cephalon fuisse tradit, quæ quidem

*Tantum alias inter caput elatura esset,
Quantum lenta solent inter viburna cupressi.*

Sed nos quid solliciti fumus, quibus rationibus Roma sit caput, cum Dominus Deus noster Christus Petro prædixerit, nomen illi Cephas cõuenire, quem scilicet Romæ principatui destinasset. Aliàs verò cum eum Petrum nominat, ad Capitolij immobile saxum alludit, ac perinde omnium, non Romanorum tantum, sed quaqua tota terra habitabilis extenderetur, caput futurus esset. quod dictum volui, vt Oecolampadij cõuersio diligentius expendetur, qui cum Theophylactum Latinum faceret, verba illa, *πρόσθε τῆς ἀνεκμύνης*, videtur prætermisisse.

DE BICIPITIO.

C V S T O D I A.

No verò humana capita, quorum alterum maris, quod intrò aspiceret, alterum sceminæ, quod extrà prospectaret, custodiam significare Ægyptij tradiderunt, propterea quòd hieroglyphici huiusmodi beneficio sese à nullo dæmonum infestari posse persuasum habebant: & vt Horus ait, figura hæc satis superq; ad tutelam sufficere credebatur, nullis vel literis, vel impressionibus appositis, quæ infortunium amolirentur.

D I M A N E S.

Inuenias plerunq; in veterum monumentis capita duo, duabus additis infernè literis D. M. quod DIS MANIBVS, hoc est, defunctorum tutelaribus sacrum vel cõmendatum intelligas. Cæterum, vt dicebamus, Ægyptij id ipsum finnuere volentes, & tutelam significantes, nullas addebant literas. Manes verò & superos & inferos, augures dicebāt, inuocabantq; eos ita nuncupatos, quòd per omnia ætheria terrenaq; manare arbitrabantur.

A N I M A D V E R S I O S E V E R A.

Tenedium numum memorat Pollux, ab vna cuius parte duo essent capita, ab altera securis, cusa. Seuerissimæ hoc animaduersionis signum, vt in Armis alibi diximus, habebatur, qua Tenediorum Rex filium percuti iussit adulterij conuictum, lata prius ab eo lege, vt in adulterio deprehensi mas & scemina eodem supplicio securi subijcerentur. Quo iudicio cum neq; filio peperisset, rem eo monumento iussit insigniri. Meminit huius legis etiam Aristoteles in Tenediorum republica. Et prouerbiũ in acerbos iudices inde factum, Tenedia securis.

P R V D E N T I A.

Qvod verò bicipitium Iani apud Romanos celeberrimũ fuit, sunt qui prudentiam solertiamq; regis præ se ferre autument: prudentis enim hominis est præterita noscere, futura verò multò antè præuidere. Hinc illa apud Persum exclamatio

A exclamatio, cum hominis nescio cuius prudentiam desideraret:

O Iane, à tergo quem nulla ciconia pinsit.

Eodem fermè significato Anteuorta Postuortaq; diuinitatis assumptiæ comites colebantur.

A N N V S I N I E N S.

Neque tamen defunt, qui bicipitium hoc ad munus ocludendi aperiendiq; anni referant: nam & Cyprianus bifrontem eum exprimi scribit, quòd in medio cõstitutus, annum incipientem pariter & recedentem spectare videatur. Quæ verò super hoc Ouidius latè describit, apud eum videnda prætereo. Imberbe Iani bicipitiũ in numo quodam est, ab cuius altera parte quadrigæ sunt, cum Ioue fulminante: inscriptio literis fossilibus, R O M A, quòd nimirum ipsius Reip. sigillum fuerit. Geminus verò Ianus vtraq; facie barbatus in argenteo numo est, in quo literæ, L. F. M. F. O. V. R. I. Ab altera parte trophæum est cum flagello & sceptro, cuius apex serpentinus: Roma iuxta, quæ coronam ciuicam trophæo superimponit.

B S A T V R N I B E N E F I C I A.

Ianicos plerosque numos videas capitibus geminis vna ceruice contentis, vna parte signatos, altera nauis. Sunt qui ex hieroglyphicis huiusmodi Saturni beneficia significari tradant, Ianumq; eo monumento Saturno gratiam relatum voluisse, qui nauis ex Ægypto in Italiam vectus agriculturam commonstrari: nam à fatu illi nomen apud Latinos fuit. Deratico verò huiusmodi numo ita Ouidius:

*At bona posteritas puppim signauit in ære,
Hospitis aduentum testificata Dei.*

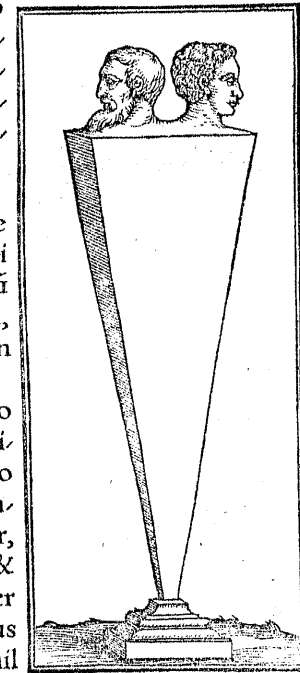
Hunc verò fuisse primum numum cõsum, & à Iano ipso signandi æris morem inuentum, pleriq; memoria prodidere. Sed & Cecropis effigies biceps facta, quòd linguas duas calleret, Græcæ & Ægyptiacæ. Porro fama est Athenienses Ægyptiorum colonos fuisse, è Sacensi ciuitate duce Cecrope deductos, vt Nazianzenus in Monodia Basilij.

I N C O N S T A N T I A.

Alioqui Mathematici bicipitium inconstantia hieroglyphicum posuere. Nam tertio supra vigesimũ Leonis gradu bicipitis hominis simulachrum oriri consinxere, quòd eo ascendente gradu natum, inconstantis ac leuiter mutabilis voluntatis atq; sententiæ fore præfagiunt.

Contra verò quos Ianos huiusmodi bicipitio insignes plerisque locis videas, sed sine manibus ac sine pedibus, quadrangulari quodam scapo ita præciso, vt ab humeris vbi in quadrum abire incipit, deorsum versus magis ac magis angustetur, per hieroglyphicum hoc sunt qui firmitudinem & stabilitatem eorum denotari dicant, quæ sapienter & maturo consilio gerantur. Quòd verò manibus & pedibus careant, vim diuinam ostendit, cui nihil

BENE CONSULTORVM
Stabilitas.

Pierii Val. Tricipitium.

horum opus vt quod facere destinari efficit: Deus enim simul & annuit, & totum nutu tremefecit Olympum. Et alter, Dicto citius tumida equora placat. Illa præterea dilatatio quæ fit à basi sursum versus ascendendo, ostendit humana omnia, quo diuinitati propius accedunt, eo augustiora amplioraq; fieri. Vnde apud Maronē Dido apotheosin sibi, ob res à se præclare gestas pollicita, dicit:

Et nunc magna mei sub terras ibit imago. de quo alibi latius.

DE TRICIPITIO.

G E R Y O N E S.

Rer tricipitium verò Geryonem in primis significari passim inuenias. Quid autem sibi Geryones velit, & vtrum historicū an fabulosum fuerit cōmentum, vt adhuc in ambiguo sit, scriptorum varietas efficit: vulgarior tamen ea est opinio, tris in Hispania fratres vnanimi concordia imperiū obtinuisse, quos Hercules oppresserit. Græci, vt ingenio sunt ad comminiscendum noua promptissimo, alia atq; alia super Geryone tradiderunt: sed inter eos Hecatæus Geryonem affirmat loca circa Ambraciam & Amphilochos tenuisse, indeq; abactas boues, quæ specie mira reperiantur in ea regione valde herbida, & pascuis latissima. Alij in Euxino ponto urbem *τρυκαρλίαν* memorant, cuius principem Geryonem Hercules sustulerit, cumq; boues speciosissimas eius abigeret, interroganti cuius illæ fuissent, responsum, Geryonæ Tricareni, quod tricipitis sonat, inde datum locum fabulæ.

Sanè vt Hispania, quæ tripartitò diuisa est, per hieroglyphicum Geryonis intelligatur, tum autores pleriq; tum Imp. Hadriani tertium Consul numus ostēdit, in quo simulachrum triceps hastæ innixū, quod dubio procul factum, ob Hispaniam peragrata, siue vt originationem suam ostenderet, quod Gaditana esset matre genitus, vt apud Spartianum est.

L V N A M E N S I S V E.

Interpretes Hesiodi *τρυκαρλίαν* Lunam significari contendunt: alij tempus præsens, præteritum & futurum: alij triplicem mensis diuisionem, quæ ternis apud Græcos denarijs dispescitur, apud Latinos in Nonas, Idus, & Calendas diuiditur. Græcorum nuncupationes sunt, *ισαυρίαι, ἰδίαι, φθινόρτη*, quarum nuncupationū vltima, dierum numeri Romano more retrocedunt.

A V X I L I A R E S.

Neq; me præterit Plutarchū in libro De ciuilibus institutionibus ad Traianum, asserere Geryonē multis oculis, multis manibus & pedibus præditū ea de causa vulgò dictitatum, quod in negotijs obeundis consilio vno, multorū opera vti cōsuerit, quod in principe vel alio quopiam, cui reipub. summa credita sit, cōmendabile plurimū habetur. Non enim omnia possumus omnes. Idcircoq; Pelopides laudatur, qui legationē initurus, cum se ad dicendū parum idoneum intelligeret, adiutorē sibi sociumq; muneris Epaminondā cooptauit. Sic Nicias cū ad labores tolerandos imbecillo admodū corpore & inexperto esset, Lamachū sibi & robustū & industriū sociū accepit. Quod verò ait Plutarchus Geryonē pluribus oculis manibusq; præditū, eundē & quadricipitē legas apud Ari-

H I S P A N I A.

F

A Aristophanem, vbi de Lamacho loquitur, *βῆλαι διαμάχου τερύου τετραπύλου.*

Triceps quoq; Serapidis imago in numifima titis quid sibi velit, in brutorū commentarijs sparsim attigimus: sed id nunc locupletius explicandum est. Tricipitiū est ex tribus animalibus, quorū in medio est leonis caput vastū admodū, dextra parte canis applaudibūdi blandientisq; laeva lupi: supernè calathus insidet: quæ species vniuersa anguis ambitu complexa est. Qui Solem hinc interpretantē, ex capite Leonis tempus præsens indicari volunt, quod eius conditio inter præteritum futurumq; actu præsentī valida feruensq; sit. Præteritum ex lupi capite conijciunt, quod animal est admodum obliuiosum: obliuio autem de præterito est. Futurū ex adblandientis canis effigie, quod est indicium spei, quæ nobis semper adblanditur: spes verò semper

B de futuro est. Competit verò Soli temporis cōsideratio. Quid verò sibi velit serpens, vt Deus sit, vt temporis autor, alio cōmentario satis explicatū est: alibiq; ostendimus huiusmodi tricipitium prudentiæ conuenire. Calathum verò loco hoc aiunt altitudinem sideris commonstrare, vimq; refertissimam ac opulentissimam, quia in eum omnia terrena redeunt, dum immisso calore rapiuntur.

I V P I T E R Æ Q V V S.

Quamvis qui Serapin Iouem esse dicunt, modium eius capiti superpositum ea de causa figurari autumāt, q̄ omnia sint æquis distributionibus ab ipso rerū omniū arbitro moderata. Nā vt optimè Maro, Rex Iupiter omnib. idem.

Et Dianæ simulachrū tribus insigne capibus celebratur, quorū vnum equinum, caninum alterum, tertium humanum, sed facie admodum rusticana. Vnde Maro,

Tergemināq; Hecaten tria virginis ora Diana,

C statuam se obseruasse Pausanias tradit, Alcamenemq; primum tria illa simulachra inuicem connexa excogitasse. Quid verò sibi velit equus, canis & rusticana illa facies, in eo simulachro alibi docuimus.

D I A N A.

QVADRIFRONS.

QVATVOR ANNI QUALITATES.

Vt verò Ianus quadrifrons pleriq; locis informari solitus sit, ea fuit causa, quod illi rerum omnium principia finesq; introitus exitusq; dedicati essent: quin & quæ illi templa erigebantur, quadrata specie fiebant. Et mercatorum stationes trapezitarumq; mensæ, in eiusmodi Ianis habebantur, de quibus apud Horatium:

Hæc Ianus summus ab imo perdocet.

Ad id etiā spectabat ea effigies, vt quatuor anni qualitates indicaret, quas Græci Latiniq; horas vtitatissimo vocabulo appellarunt. Horatius de Ioue: Varijsq;

P

Pierii Val. Quadrifrons.

mundū temperat horis. Et quoniā in horas incidimus, erat apud Megarenſes Iouis ſimulachrū, ſupra cuius caput & Parcæ & Horæ ſtatutæ erāt ea de cauſa, inquit Pauſanias, q̄ fata in Iouis omnino poteſtate conſiſtāt: Horas verò, quippe quæ nos anni tempora dicimus, arbitrio ſuo diſponat. Cæterū quod ad Parcas attinet, Æſchylus Iouem quoq; ipſum fato ſubiectum eſſe dicit, ita ſuper eo lo- cutus: *ἄνευ αὐτῆς ἐκφύγοι τὴν περὶ τοῦ πῦρος.* Atq; hinc fortè Parcæ illi ſupra caput inſident.

IANI FILIÆ IIII.

CRitolaus tertio *τῶν φωνημάτων*, Iani ſimulachrum ideo quadrifrontem figurari dicit, quòd filię eius quatuor laqueo gulam fregerint, Iani patris deſiderio, quem agricolæ lapidibus obruiſſent: vbi de Iano illo loqui videtur, qui Satur- ni filius perhibetur, qui vino finitimis agricolis cōmunicato, cum ij ſua uitate il- lecti plus æquo hauiſſent, in ſomnumq; prolapſi diu iacuiſſent, experrecti de- mum, venenumq; ſibi propinatum arbitrati, conſurrexerunt in Ianum, eumq; lapidibus oppreſſerunt. Hæc eadem à Plutarcho referuntur.

QVINCVCEPS. MANASSES.

Quinis verò frontibus neminem præter Manaſſem formatum legi, qui Rex B Hebræorum poſteaquàm prophetam Eſaiam ſuſtulit, quincuplici facie ſta- tuam ſibi poſuit, vt longè plura ſe perſpicere indicaret, quàm Prophetę, qui Vi- dentes appellabantur.

SEPTICEPS.

Mathematici, ſi Petri Aponenſis inuenta ſu- mus admiſſuri, quæ vnde deſumpta ſint, quamq; antiquum ſit argumentum illud, alibi declarauimus, hieroglyphicum ſeptem capiti- bus inſigne, quintodecimo Geminarum gradu ſtatuere, inde ſignificantes, ſub eo graduum nu- mero in lucem editum multificium fore: quippe nullum doctrinæ genus, artem nullam, nullam denique linguam eſſe celebrem, quam is non ſit optimè conſecutus: eundem tam publicis quàm priuatis rebus agendis aptiſſimum, & inter mortales admirabilem omnino fore pollicentes.

MULTISCIVS.

DE COMA.

Capilli verò cum ad caput pertineant, hieroglyphicis eius poſtulant adſcribi, qui nimirum in diuinis literis cogitationes quibus ornatur anima, menſq; contegitur, ſignificare ferunt à venerandæ antiquita- tis theologis; anima enim ipſa cogitationes generat, perinde ac ca- put ſibi capillos profert, quibus ornetur & obtegat. Hinc illud, Capillos capi- tis noſtri numeratos eſſe, cogitatus quippe noſtros omnes Deo pateſcere. Ton- dere aut, ſuperfluas & inutiles cogitationes ſummouere ſignificat, quæ niſi ton- deantur, vel obtegant, vel aliquod aliud afferunt impedimentum. Eucherius pi- los veterū cogitationum indices eſſe dicit; ideoq; imperatū à Moſe, vt Leuitæ abradant omnes corporis ſui pilos. In Nazareis autem non tondere, neq; qui- dem pati vt eorum caput à nouacula tangatur, indicium eſt, eos cogitatus ſuos, atque omnem vitæ rationem, ita Deo dedicaſſe, vt nihil in eis ſuperfluum appa- reat. Nam & qui ſacerdotibus mandauerunt vt barbā nutrent, quod in Naza- ræorum quandam ſimilitudinem olim Concilia pleraq; ſtatuere, fieri hoc in- tellexerunt,

Atellexerunt, vt hi dum barbam capilloſve vel viderent vel attrēarent ſuos, ſui identidem officij recordarentur, cogitatus quippe ſuos in Deum dirigendos, totum eſſe ſanctum debere ſacerdotem, bono ſemper vt conſilio, & in ſe nihil admittere, quod vel mutare vel ſummouere ſit opus. Quis eſt hic, dicit aliquis, vt laudem Deo demus? Eſto vel nullus, vel quamrariffimus, admonitio ta- men hæc ſub oculos aſiduè obuerſata, proficere aliquid poteſt, veluti reliqua quoq; ſacerdotis ornamenta geſtaminaq; aliquid præ ſe ferunt ſingula, quæ per hieroglyphicū quæq; ſuū, hominem integritatis admoneāt. At decies in die vel iuſtum cadere clamitabunt, ideoq; tondendum identidem, vt auellendarum co- gitationum prauarū memores identidem ſumus: ſeducere enim ſeipſum homi- nem, qui ſe ſine peccato eſſe profeſſus fuerit. Atqui ſanctius eſt longèq; laudabi- lius, in eo mentem cogitationēq; omnem collocare, ne potius peccemus, quàm quotidie peccare, vt emendationis admoneamur. Sedenim quantū ad comam attinet, modum his moribus Gregorius ſapientiſſimè præſcripſit, qui quarta & vigeſima libri primi epiſtola, capillos ipſe quoq; in capite ait exteriores cogita- tiones indicare, & præſentis vitæ curas exprimere, quæ quidem ex negligētī at- que torpeſcente ſenſu coorte, quia minus opportunè prodeūt, nobis quali non ſentientibus pullulant. Igitur alijs qui præſcitur ſacerdos, neq; proſus debet ſo- licitudines exteriores à ſe proijcere, neq; illis multum inhærere. Coma itaq; ne- quaquam deglabretur, ſed ne immoderatus excreſcat, diligenter attondeatur. Quod verò de non abradenda in rotundum facie capillorum, lege prohibitum eſt, vel vt LXX reddidere *αυτολο*, facere more barbarico, quod nonnulli denſio- ris capilli tædio factitant, ob paganorum inſtituta nonnulli vetitum putant, apud quos vœueri comas, & puerorum capita dæmonibus offerre mos fuit.

SERVITVS.

Cæterum raſitatio capitis apud Græcos pa- triter & Latinos diu ſeruitutis indicium fuit. Ideoq; Agrippæ Poſthumi ſeruus nomine Cle- mens magna auſurus, vt pro Agrippa iam ne- cato, cui nonnihil omnino ſimilis erat, ſeſe fer- ret, & res nouas in repub. concitaret, furatus do- mini cineres, Coram Hetruriæ promontorium vectus ignotis ſeſe abdidit locis, donec (inquit Tacitus) crinem barbamq; promitteret: nam ſer- ui caput raſitabāt. Apud Ariſtoph. Auibus, Pi- ſtotherus admiratur poëtam, qui ſe Muſarum ſeruum dixerat, comatū eſſe. Et apud Latinum Comicum, tanquam mirum de ſe futurum dicit Amphitryone ſeruus Soſia, *Ut hodie abraſo capite caluus accipiam pileum.*

LIBERTAS.

ONirocritæ frontem capillis glabram imaginari, indicium eſſe autumant li- berationis à moleſtijs & impedimentis. Quin & caluitium ipſum, accerſi- tis in iudiciū, aut ſupplicium timentibus, effugium oſtendit. Idcirco verò Lace- dæmoniſ frontes abradi, capillum à tergo demitti iuſſerunt, vt longè tutiores in bello eſſent, adimereturq; hoſti facultas in pugna capillum apprehendendi. Nam & barbam etiā ea de cauſa, præter Græcorū aliorum morem, raſitare con- fuerunt. Quòd ſi fugam meditentur, inſtabat à tergo vinculum atque anſa, quo capi poſſent: atq; ita præ capturæ metu deſtinatiore animo conſiſtebant,

aduersusq; dimicabant. Pollux Euboicos opisthocomas vocatos ait: & Hec-
 rem Timæus ea per terga fusa coma insignem describit, id quod Abantes pri-
 mos omnium excogitasse Homerus tradit. Idem Homerus ὀπισθοκώμωντας Græcos
 ea de causa vocat, vt antiqui eius interpretes tradunt, quòd moris esset apud
 Græcos comas nutrire, in signum fortitudinis: Theseusq; primum aiunt antero-
 rem capitis comam Apollini Deliaeo dedisse.

M O L L E S.

Alioqui coma tam apud Græcos, quàm apud Latinos, mollitiei semper si-
 gnum fuit: comatum enim puerum Græci probri causa dicunt. Et Cicero
 pafsim, capillum nunc compositum & delibutum, nunc comptum & maden-
 tem, nunc calamistratam in vnguentato Consule comam incessit. Vituperat &
 Maro madentem crinem Mæonia suffultum mitra.

DE SEMICRINITO CAPITE.

Siris nō semel dicendus est nobis, tot & tanta fuerūt ea quæ super homi-
 nis celebritate veteres memorię prodiderūt, dum commentū aliq; histo-
 riam aliq; consecrante, veluti de semicrinio eius capite varia traduntur. E

O S I R I D I S P E R E G R I N A T I O.

Nam eam effigiem in Osiridis memoriam fieri, autor est Xenophon, quis-
 quis ille fuit qui scripsit Æquiuoca, quod nonnulli peregrinationem eius
 ostendere interpretantur. Ita verò habebat simulachrum huiusmodi, vt qua
 parte crines & barba promittebantur, ita prolixi sinerentur, vt alteram oris
 partem omnino cooperirent. Causam hanc afferunt: quòd toto expeditionis
 tempore quo Gigantas bello persecutus est (id decennium in Italia fuisse ferūt)
 capillum & barbam nutrierit, quam mox in Ægyptū reuersus deposuerit. Vn-
 de mos inoleuit apud Ægyptios, vt peregrinantes barbam & comam nutrirēt.
 Superioribus annis facies huiusmodi dextera parte capitis crinita, læua abra-
 sa, Viterbij antiquo lapide visebatur: egoq; apud Petrum Melinum virum Rom.
 nobilitate & literarum peritia insignem marmoreum capitulum vidi à sinistra
 parte capillatum, à dimidia altera glabellum.

M A R I V M I N T E R I T V S.

Coniectores (nam libenter hos in comitatum accipimus, quòd eorum di-
 ctata magnum cum Ægyptiacis hieroglyphicis similitudinem habēt) rem
 aliter interpretantur. Nam dexteram capitis partem capillis denudatam imagi-
 nari, ostendere aiunt mares consanguineos extinguere debere: quòd si nullos ha-
 buerit, damnum nihilo secius aliquod extimescendum.

F O E M I N A R V M I N T E R I T V S.

Si verò læua capitis pars sine capillis esse visa fuerit, cui hoc acciderit, fœmi-
 nas, si quas habet consanguinitate iunctas, interituras ostendit. Si non ha-
 beat, alicunde damnum omnino obuenturum: cognatorum enim hi signifi-
 catuum caput constituūt. Dexteras verò partes mares, sinistras fœminas, in Tau-
 ri commentario non ex coniectorum tantum opinione, sed & medicorum &
 philosophorum & astronomorum etiam traditionibus indicauimus.

S O L I S V I Æ.

Qui demum Osiridis rem curiosus interpretantur, Solem aiunt apud Ægy-
 ptios Osiridis nomine acceptum, & manifesto naturas ipsius argumento
 læuas partes abrasas ostentare, dexteras verò hispidas. Nam quo tempore
 dexteras,

A dexteras, hoc est, septentrionales mundi partes inambulat, virent omnia, her-
 bis, fruticibus, arboribusq; tum pubescentia, tum hispida: quo in læuam ver-
 tente, abradi omnia videntur.

S E N E C T V S M I S E R A.

Occipitium verò caluum, vt ijdem coniectores opinantur, senectutem in-
 dicat inopem & infeliciam.

I A C T V R A.

Quòd si toto capite caluitium esse visum fuerit, amissionem eorum quæ ad
 vitæ ornamenta pertinent, præmonstrari tradunt. Quin & abradi caput,
 nisi sacerdotes sint, aut scurræ, aut quòd id facere consuerint, malum portendit,
 bona quippe eorum vi auferenda: nauigantibus naufragium, morbo affectis pe-
 riculum extremum, citra mortem tamen, quòd moris sit naufragio facto capil-
 lum deponere, neq; non a morbo conualescentibus.

S V P E R F L U A S V M M O T A.

Quòd verò sacerdotes Ægyptij quotidie rasabant, neq; vllum capillorū
 vestigium toto capite cerni patiebantur, hieroglyphicè significare vole-
 bant, superflua omnia summouenda, cuiusmodi significatum habetur XXI
 Deuteronomij, vbi si mulierem quis ex hostico viderit approbaueritq; ita vt
 eam vxorem ducere concupiscat, iubetur inter alia caput eius detondere, vn-
 guesq; præcidere: hoc est, vt Cyrillus interpretatur, si quid in profanis discipli-
 nis deprehenderit, quod approbemus, idq; in vsum nostrum transferre cu-
 piamus, dandam operam vt ex his quæ superflua fuerint, amputentur.

V I R T V T I S D E C O R.

In diuinis deniq; literis multa leguntur de Samsonis coma, quam studiofisi-
 simè nutriuerit, propterea quòd dum ea capiti esset applicita, quo diffusior
 erat, eo ipse viribus valentior, & ad iniecta quolibet vincula disrumpenda robu-
 stior efficiebatur: ea verò detonsa, deficiebat viribus, & toto robore destitueba-
 tur. Intelligitur verò Samson Nazareus, vir aliquis Deo dicatus: comam enim
 is ordo religiosissimè, vt dictum, nutribat: per quam amplissimæ virtutis or-
 namentum accipimus, quæ caput, hoc est intellectum nostrū decoret, quæ quo
 magis excrefcit, eo fortiores aduersus aduersarios motus efficiamur. Per alieni-
 genas qui vincula contendunt iniicere, humanos affectus & concupiscentiæ vim
 intelligimus: id enim innuunt preces sacræ, dum parci nobis ab alienis suppli-
 camus. Quòd si eueniat vt humana victi fragilitate mulieris Dalidæ, hoc est cor-
 rupti sensus amore corripiamur, declinamus in somnum, & in eius gremiū ob-
 dormiscimus, obliui scilicet eorum quæ rationis lumine irradiati vigilantes ope-
 rabamur, iam facti desidēs ignauiq; bona opera intermittimus: ita mulieris do-
 lo tondemur, hoc est, voluptatis insidijs illecti spiritus fortitudinē amittimus,
 & in hostium ita potestatem incidimus, qui nos vexent, exagitent, & ludibrio
 habeant. Nulla enim re magis cruciatur homo, quàm rerum humanarum cura:
 aut enim simulac huic deditus fuerit, avaritia, aut amore, aut odio, aut inuidia,
 aut alia quapiam lue molestationeq; malè affectus assidue laborat. Vbi verò re-
 sippiat (id enim est vbi expergefactus fuerit) errorem agnoscit suum, pœnitentia-
 m q; adductus amissam studet comam reparare, paulatimq; vires ita resume-
 re, donec pristino recuperato robore, peccato iam moriturus, cum vniuerso ini-
 micorum conuentu exitialem in se ruinam trahat, extinctaq; omni cupiditatum
 & vitiorum manu, mundo etiam ipse moriatur.

DE CANICIE.

SENECTVS.

Vperuacuum videtur per canos senectutem locorū vbiq; significatam dicere, sed illud cōmemoratione non iniucundum fuerit, quod in hanc sententiam ostenta olim p̄monstrauere. Galbæ siquidem, cū is prouinciam Hispaniam Tarraconensem ingressus sacrificaret intra ædem publicam, accidit vt puero è ministris acerram tenenti capillus repentē toto capite canesceret: quod rerum mutationem significare aruspices respondere, successurumq; iuueni senem. Nam is Neroni Claudio successit, qui alterum & XXX natus annum sublatus est, ipse tertio & septuagesimo ætatis anno Imperium adeptus. Sedenim coniectores ominosum habent, si vel puer vel adolescens in senem mutari sibi visus fuerit: mortis enim propediem affuturæ signum hoc volunt. Neq; lætum esse, si contra senex fieri se puerum imaginatus fuerit, portendere enim hoc imprudenter eum aliquid facturum, quod ei nocumentum afferat, propterea quod, vt Homerus ait,

αὐτὸ δ' ἀπολοῦμαι ἀδελφῶν φροῖδ' ἠδ' ἰδριδοντα.

DEVS PATER.

Inuenies in diuinis literis Deum visenda canicie figuratum, vt apud Danielem: Capilli capitis eius quasi lana munda. Angelos hinc Eucherius, & albatōrum multitudinem significari tradit. Alij ad humanæ naturæ similitudinem transferentes, ideo fieri autumant, vt dierum antiquitas inde subinnuatur: Deo enim nihil antiquius. Quod ea de causa libentius adnotauī, quia scio esse plerosque etiam quantivis precij viros, qui Deum patrem ea canicie insignem pingi nequaquam approbent.

DE BARBA.

De barba verò alijs atq; alijs temporibus, apud alias & alias gentes varia semper fuit institutio, neq; constans vnquam vsus. Verum de ritibus nūc dicere supersedebimus, quod materiam huiusmodi perpetua nuper declamatione percurrimus, vbi rationes explicuimus, cur sacerdotibus comam nutrire vetitum sit, barbam verò abradere non concedatur. Verum hic significata tantum profecturi sumus.

VIR.

VNum ergo atq; id præcipuum est barbæ hieroglyphicū, vt virilitatis indicium sit. Nam etsi alia sunt signa quæ marem à fœmina secernunt, quia tamen pleriq; viri dicuntur effœminascere, mulieresq; identidem virum induere, barba viri illius signum apud veteres habitū, qui non sexu, sed virtute ipsa longè alius à fœmina reperitur. Nam & mulieres, si quæ virtutem hanc consecutæ sint, viriliter agere dicunt. Vnde Horatius de Cleopat̄re animis ait: Nec muliebriter expauit ensē. Quod verò virum barba significet, multa sapientū dicta testantur. Nam barbam se ideo gestare Diogenes respondebat, vt se virum esse subinde recordaretur. Haliabas & pleriq; philosophi admodū clari, barbam dixere viris à natura ornamentī dignitatisq; causa contributam. Inde Artemidorus, filios tantū ornamentī patribus afferre dicit, quantū ori barba decoris addit. Cynicus apud Lucianū tam deforme putat esse ornatum barbæ auferre viris, quam leoni iubas attondere. Thesea perhibent tondere barbam nunquā voluisse, vt virtutem ipse suam eo profiteretur indicio, qui tamen omnium primus ante

Anterorem capitis comā Apollini Deliaico dedicauit. Sed hæc tam multa sunt, vt si omnia complecti velim, nunquam habitura sint finem. Ad nostra igitur reuertamur. Sed nec radetis barbam, inquit qui Dominus est: vel, vt LXX, Non corrumperis barbæ faciem, quia perfectionis nostræ signum est barba, Hierosolymitanus ait Hesychius. Neq; enim est congruū, virtutes, quarum barba symbolum gerit, corrumpere, agentes nos nō sub vero, sed sub falso & ficto habitu. Theologi veteres, quos imitatur Eucherius, eo loco Regū, vbi Hanno Ammonita nuncijs Dauidicis, qui de patris obitu Regem consolaturi aduenerāt, barbā abstulit ad ignomiā, historiam ad mysticum sensum deducentes, Hanno nem iniuriosum diabolū esse dicunt, qui subinde bene facere volentibus barbā abradit, hoc est, fortitudinem adimit. Ita apud eos barba erat fortitudinis hieroglyphicum, quia scilicet virum indicat. Atq; vbi Dominus XXI Leuitici cap. repetit ad sacerdotes filios Aaron: Non radent caput, neq; barbā, inquit, caput & barbā, ait Hesychius, sapientiæ est & perfectionis nostræ signum.

CVr verò intonsa semper barba sit Æsculapio, cū tamen pater eius Apollo impubis passim ostentetur, capillo eius tantummodo luxuriante hieroglyphicum philosophi sic explicuerunt. Nimirum ille rerum autor viridi semper fruitur iuuenta: verum omnia quæcunq; generantur, in seniū ocyus aut serius vergunt. Sed quamvis ita passim barbatus Æsculapius figuraretur, apud Sicyonios tamen simulachrū eius imberbe ex auro & ebore confectum fuisse, Pausanias tradit.

ORTA SENESCERE.

IMPERITIA.

Facere mihi videtur ad institutum negotium (vt id etiā addamus) quod sacerdotes illi imperitum hominem, cumq; præsertim qui vniuersum vitæ tempus domi selesitarit, nec aliorum mores hominum peregrinasve vrbes inspexerit, vt ita rerum ignarus sit, ne rei cuiuspiam rationem norit, non amicitia, nō hospitalitatis iura susceperit, ipse quis sit, vtrum sit, an non sit, id quoque nesciat, per asinum caput humano appositum trunco significabant. Asinum enim esse imperitiæ hieroglyphicum, suo satis commentario declaratum est. Solitos verò Ægyptios humana corpora brutorum capitibus insignire, pro vt hoc vel illud animal alia atque alia præ se ferebat significata, testimonio ea multa sunt, quæ in gemmis, in marmoribus, in æs, ad hanc vsq; diem monumenta superauerunt, quorum intellectus ad simplicium significationes referendus est. Hæc enim hoc loco persequi, infatigabilis esset, & reliquis commentarijs de animalium significationibus deriperet argumentum.

DE CERVICE.

Diuncta capiti ceruix est, ita vt caput raro sine ceruice proponatur. Ea autem vel sola aliquod habet hieroglyphicum. Nos igitur & naturā &

P iij

tractavit: sed codicem huiusmodi, quamvis ab Aldo nostro publicatum, plurimis locis muti- D lum & imperfectum inuenimus, non vique Aldi, viri diligentissimi, negligentia, sed exem- plarium vitio, quae rarissima reperiuntur, atque ea in damno omnia. Eaque de causa nunc ad te conueneramus, si quid horum nosti, à te libenter audire. Et quoniam oculi iam hic, roglyphica commemorare cepisti, ea rogamus (vt etiam pro amicis his meis loquar) ne nobis inuideas. Hic tu: Grauisimum viri optimi onus cervicibus meis imponitis, cum pauca admo- dum ea sint, quae praestare possim, vt vestro respondeam desiderio: siquidem argumentum hoc in tot pyramidum & inscriptionum antiquarum memorijs, quas non in Aegypto tantum, ve- rum & Romae, & plerisque alijs in locis aspexi, me quoque diu multumque torfit, cum rerum harum observationes apud scriptores diligentissime conquisserim, interpretationes autem, praeter leuia quaedam, nusquam repererim, eaque tantum nutu veluti quodam indicatas, vt asseritis: Niliaci- que opusculum, in quo talia promittuntur, lemmata summatim quaedam attigeri: atque ea, qualiacumque sint, in manus nostras corruptissima peruenerint: quare, vt dicebam, quid super hac re polliceri possim, quod satis vobis faciat, non habeo: pudorque non minimus me absterret, de secretioribus literis apud eos loqui, quos nihil, quod sciri possit, ignorare, compertissimum ha- beam. Ne tamen rusticitatem vllam induisse videar, quae paucissima mihi cognita sunt, profe- ram, ea spe, vt à vobis & meliora & reconditiora sim magno meo cum saenore recepturus. Et ne tempus in excusationibus quantum vis honestis conteram, quae de oculorum hieroglyphicis recitare possim, quando ita vos iubetis, vt in memoriam venerint, explicabo. quod eo liben- tius facio, quia dum vos charissimas animas conspicio, succurrit illud Euripidis:

Ὀμματ' ἄνευ φαρῶν βλέπειν ἄλυκ' / *Suaue est viri beneuoli oculos intueri.*

IVSTITIA.

APUD Aegyptios sacerdotes primum omnium iustitiae serua- torem per oculi patentis hieroglyphicum significari compertum est: frequensque dicitur apud Graecos, quod minime igno- ratis, ὀμμος δὲ φθαλμῶν. Tum Plato Legum nono, iustitiam specula- tricem atque vindicem appellat. Chrysippus oculos iustitiae a- cres, rectos, atque immotos facit, quod eum, qui recte iudicaturus sit, non oporteat huc aut illuc oculos ab honesto deflectere. Illud etiam nostis ex Di- phili Comcedia:

Ἔστις δίκης δὲ φθαλμῶν ὅς τὰ πάντ' ὀρεῖ / *quod Nepos meus ita reddidit: Est qui tuetur cuncta iustitia oculus.*

Apud epigrammaticos, qui temporis iniuriam peruicere, pulcherrimum ha- bemus pentametrum:

Ὀμμοῖα δίκης καὶ δόξα πάντα τὰ γυγνώσκω / *quod Nepos idem: Cernunt omnia quae sunt lumina iustitia.*

Hinc aliqui in facienda dictis fide, iustitiae oculum attestantur. Orphei quoque id de Sole dictum, ὀμμοῖα δὲ θεοῦ ὀμμοῖα, cui iustitiam in primis veteres dedicassent. Vnde Bithynni, quod scribit Arrianus, iudicia ex aduerso Solis sedentes exer- cere consueuerant. Et veteres Theologi iustitiam prodidere, vt Pro-

clus ait, è medio Solis throno per cuncta propagari, omniaque, veluti Sol ipse omnium mo- derator est, dirigere.

MODE

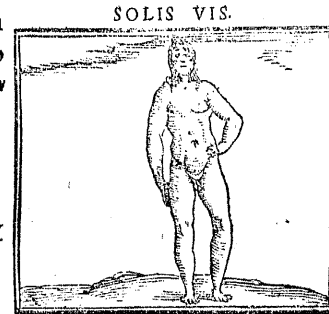
MODERATOR.

A Marcus Tullius vester Solem mundi mentem & temperationem appellat, Scipionis somnio. Et vetustissimi illi sacerdotes moderatorem hierogly- phicè significaturi, oculum & sceptrum facere soliti sunt: nonnunquam in scepro ipso ramulos complicare, vt in complexum coeuntes oculi speciem in me- dio spectandam informarent: eaque specie Osirin, quasi multoculum dicere vel- lent, intelligebant. Nam OS Aegyptiaca lingua, multum: IRI verò oculum si- gnificat: cuius interpretationis & Plutarchus lib. de Iside & Osiride, neque non Eusebius meminere.

I Maginè enim Osiridis apud Plutarchum fulgen- ti admodum amiculo vestitam habemus, ex quo Solis vis intelligebat. Apud Eusebium εἶναι μὲν ὄν- ὄσιν πολλοφθαλμον εἰς τὸ οὐρανόν. Hinc Homericum illud:

ἦέλιος δ' ὅς πάντ' ἐφορεῖ, καὶ πάντ' ἐπειρέει. / *Quem secutus Maro dixerit: Sol qui terrarum flammis opera omnia lustras.*

B Illud verò non ignoratis, eundem esse Osirin & Dionysium: vnde Eumolpus, ἄστροφαὶ δὲ ἄνυστρον οἱ ἀκτινιστοὶ πυρῶν.

CVSTOS.

Q Vin etiam ab officio in vniuersum corpus praestito, custodem ex oculo hieroglyphicè significari comperimus. Vnde oculos nonnunquam ge- minos totidem capitibus incumbentes aspeximus, quod DIS MANIBVS interpretantur. Capita enim Manes apud Aegyptios, oculos verò diuinitatem praeseferre manifestum est. Maximè verò admirandam esse custodiam, quam oculus pupillae praestat, ex Euthymio didicimus: siquidem Psalmo XVII philo- sophatur, Tunica super tunicam, & alia quaedam integumenta eam muniunt, quorum alia tenuia & translucida sunt, ne vllam pupillae, quae suapte natura humida est, ac perinde mollis, inferant asperitatem: alia verò exterius crassiora, vt palpebrarum tunica, quae duobus est semicirculis distincta, vt pulueris atque aëris incursum, & paruula quaeque animalia in oculos inuolare solita, repellat atque summoueat. Quin pilis etiam vallatae sunt, vt sudorem propè fluentem aliò aueriant, neque in oculum influere permittant. Acutum enim et salum sudorem esse, ac perinde molestum & cruciabilem, si oculum attigerit, futurum.

DEVS.

P Reclara autè illa sunt, quae de Deo ipso per figuram nuncupationem ve ocu- li comonstrato, intelligebant: veluti scilicet in minori mundo oculi sunt ar- ticulorum omnium praestantissimi pulcherrimique, ac omnium actuum modera- tores, ita Deum illum optimum maximum, mundi oculum, patrem luminum à laco- bo nuncupatum, omnia formositate transcendere, omniaque gubernare, atque, vt ait Apostolus, nihil eum latere, cuius oculis omnia nuda & aperta sint, atque ita bonos & malos speculetur: & vt quae pro facie sunt homo videt, ita quae delite- scunt in imo corde prospicit Deus, & perscrutatur. Hinc eruditorum opinio est, ἰδὲν ἅπασαν τὴν δεδαυγῆν dictum, quippe quod omnia prospiciat, vt inquit Eucherius: quique oculi in diuinis literis Deo attribuuntur, eius sunt signum intelligentiae, cui porro nihil occultum sit. Cyrillus libro nono Apologiae, qua Iuliani Apo- statae maledicta cauationesque in pietatem nostram refellere aggressus est,

vbi ille Moseos anigmata reprehendit, qui verbis, non occultis rerum inuolu-
cris, humanum genus erudire debuisset, is omnes qui antiquitus habiti sunt sa-
pientes, huiusmodi institutionis genere vsos indicat: cumq; Ægyptios memo-
rat, eos dicit per oculum, & adiectum scipionem, vt paulo antè diximus, Deum
intelligere voluisse, quippe summam super omnia naturam, quæ scilicet omnia
conspiceret, ac omnium dominaretur, per sceptrum enim passim Regiam intel-
ligi dignitatem. Quinetiam absque oculi pictura plerosq; veterum reperimus
Deum per stantem baculum figurasse. Cur verò ex humanis membris oculum
illi pro Dei signo desumpsissent, eam afferunt rationem, oculum humanum mi-
stura suæ materiæ aliquid lucis possidere, quod in nonnullis tam efficaciter ex-
ploratum est, vt per medias noctis tenebras, oculis repente patefactis clarè cer-
nant: id quod præcipuè Tiberio imperatori contigisse prædicant. Et ætate no-
stra M. Antonium Sabellicum, dum apud nos Græcè disceret, de se affirmatam
audiui, quotiescunq; noctu excitaretur, aliquandiu & libros & instrumentum
cubiculi vniuersum liquidissimè discernere solitum. Quo constituto, cōgruum
identidem erit, vnicum ac primarium illud lumen, quod omnem supereminet
lucem, cum sit seditione fulgentissimi splendoris potens, eiusq; omnino do-
minus, pro luce meritò nominari, eum mundi lucem profiteri, ac per oculum, lu-
cis receptaculum figurari.

ANGELI.

Quatenus verò noster oculus, licet alicuius sit particeps lucis, alterius tamen
luminis indiget, si videre velit, eum Diuos, siue Angelos, siue vt veteres
plurimum dicebant, genios referre autumant, qui quidem sine superioris lumi-
nis, hoc est, Dei ipsius irradiatione, obire per se proprium munus intelligentiæ
nequeant: intellectum enim quasi oculum videri, qui non ex se, sed lucis parti-
cipatione videt. Oculum porro, hoc est, ipsum intellectus vigorem, non omni-
no esse simplicem, alio qui aduentantis lucis compositionem concretumq; mi-
nimè pateretur. Hinc communis est autorū sententia, constare angelos ex actu
& potentia: quod altiori quadam inquisitione elucidari deberet, nisi solam hie-
roglyphicorum commentationem mihi demandassetis.

SERMO.

Vt ceptum igitur prosequamur argumentum, eundem Oculum inveni-
mus esse sermonis hieroglyphicum apud Ægyptios, sermonemq; ipsum
dupliciter considerari. Vno modo, quatenus loquendi facultatē à natura conse-
cuti sumus: altero, quo in hoc vel illud idioma linguā inflectimus, & in proprio
artem & elocutionem adhibemus. Simplicem itaq; sermonem illum per linguā
tantum figurari: sed si cultum & elegantiam accessisse innuere vellent, linguæ
oculum subsanguineū subiiciendum. Vigorem enim in eo quendam ita osten-
debant, aut animæ principatum, cuius in sanguine sedes esse fertur. Sic autem
perfectos animæ sermones effinxisse visi, similitudine à nobilitate sumpta, quæ
vt præcipuè oculis inest, ita etiam sermoni congruit, casuum quippe multiplici
definentia, prononciationis varietate, accentuum tenore, alio atq; alio oris, ac
totius demum corporis motu, vel ab arte, vel à natura concurrentibus.

CONTEMPTOR DIVUM.

Alicubi videmus in solea insculptum oculum, quod iuniores pro animo
Deo subiecto, & ad eius obsequia parato, posuerunt, quod ego aliorū iu-
dicio reliquerim. Scimus nos soleam simpliciter calcandi suppressendiq; indi-
cium

Acium esse, ipso vno, quod satis est, Virgilio dicente:

Atq; metus omnes, strepitumq; Acherontis auari

Subiecit pedibus.

Ideoq; diuum contemptorem, impium & perditum ho-
minem intelligi, videri conuenientius.

FAVOR.

Nec defunt qui oculū fauoris & beneficentiæ signū dicant: & in sacris ver-
bum Aspicere, significare se propitium & benignū ostendere. Videmus e-
nim apud Maronem, vbi Iupiter Libyæ defixit lumina regnis, reginā ritè quie-
tum accipere in Teucros animum, mentemq; benignā. Contra verò de Pallade
acriter irata, Diua solo fixos oculos auersa tenebat. Hunc verò fauorem, qui per
oculum indicatur, theologū nostri gratiam vocāt. Vnde quos Deus aspicit, for-
tunari: quos auersari videtur, derelinqui, & infelices esse profitemur. Et quoniā
nutus plurimū in palpebris cōsistit, sunt qui palpebras attributas Deo, locutio-
nis eius quæ in diuinis literis habetur, hieroglyphicum esse dicant. Vnde de in-
cōprehensibilibus eius sacramentis atq; iudicijs, diceret Eucherius, Psalmo, di-
ctum: Palpebræ eius interrogant filios hominū. Hieronymus quoq; iisdem ver-
bis palpebras ait incomprehensibilia iudicia Dei esse eodem citato versu.

CASSVS LVMINE.

IN diuinis literis, vt hoc subiiciamus, obcæcatus pro eo ponitur, qui Dei nul-
lam habet cognitionē, neq; vllā veritatis lucem intueri potest. Quod verò Af-
fertor noster ait de oculo, qui mentem infestet atq; seducat, eruendo, ineptè qui-
dam, imò impiè atq; iudaicè carneū oculum re ipsa effodiendum abiiciendumq;
intelligunt: vnde nonnulli, naçta hinc calumniandi ansa, in Christiani iugi sua-
uitatem, onerisq; leuitatem, dura nimis præcepta Christi vocauerūt. Cæterum
si tam stupidi sunt vt Euangelicæ lectionis sensum nō intelligant, sciant Chryso-
stomum, Cyprianum, & Hilarium, doctos probosq; alios plerosq; omnes de a-
micis illis declinandis intelligere, quorum nobis pernitiōsa sit cōsuetudo, dum
vel exemplo, vel etiā adhortationibus abducere nos à bonis moribus & à vitæ
integritate cōnitunt. Omnia enim fatemur amico deberi, sed vsq; ad aras. Atq;
hic subiticiisti mi Patruæ, profatus tantum, ne reliqua prosequerere, honorē ha-
bere te auribus grauissimorum hominum, cum lepidè THOMÆVS coniecta-
ri se professus est, cur tibi tacendum imperasses, addens in explicanda rerum na-
tura, obscurioribusq; scriptorum locis in lucem eruendis, sibi, vt pote viro phi-
losophiæ studijs dedito, nullam esse debere verecundiā. Nam tu, inquit, oculū
amoris lasciuī etiā esse signū ideo dicere noluiisti, ne Venerē ex obsceno carmi-
ne lumine esse pæto probare cogereris. Atqui poteras Venerē huiusmodi ocu-
lum ex Hesiodi Theogonia proferre: hunc enim, vt nosti, poëta vetustissimus
ἐλασλίφρονον appellat, quasi lasciuīæ amorisq; plenum, & mobilitate lubrica quo-
quo se facillè vertentē, hominisq; mentem, in quem inspexerit, tenacissimè com-
plicantem, sumpta Hesiodiani vocabuli à clauiculis vitiū metaphora, quasi aspi-
cientes laqueis & vinculis deuinciāt atq; constringāt. Hic tu Patruæ: Scio quid
me deceat. Sed ea potius de causa finē feci, quod nuper prælegendo, & nunc di-
cendo, lassulus mihi videbar: quare nisi vobis graue est, vos reliqua prosequimī-
ni, οἱ μὲν φασίτροι εἶσε κείνου εἰς λέγφ. Hic Thomæus multa de te honorificè locutus, ad-
mittendā lassitudinis excusationē dixit. Vt verò dictionē tuam prosequerē le-
pidus senex, multa super amore ex Musæo & Platone differuit, quæadmodū is
ex pæti amatī corporis oculis in amatī pupillas inuolet, ibiq; aperta sibi via in

mediū vsq; cor penetret atq; transliat, siue spiritus, siue sanguis sit tenuissimus, D
qui corpus in alienum tam lubricus illabatur, idcircoq; signatè admodum inue
recundi, ac maxime petulantis hominis hieroglyphicū fieri ex oculo subfangu
neo, obseruatum ab ijs, qui physiognomiæ scientiam tradidere: quare apud Lu
cianum de lasciuo & admodum improbo adolescente dictum, habuisse eum
ἰφαιμον ἰφθαλμῶν. Neq; temerè Ouidiū inter lasciuæ signa posuisse, purpureas ge
nas pollice tangendas, cuius hæc sunt carmina:

*Cum tibi succurret Veneris lasciuia nostra,
Purpureas tenero pollice tange genas.*

LIBIDINOSVS.

Itaq; si hominem Veneris vsui intemperatè deditum significare quis volue
rit, eius aiebat oculos glabris ex toto palpebris effingēdos, quarum pili tunc
defluere incipiāt, cum res venerea cœperit exer
ceri, eoq; magis decidunt, quo amplior accidat
eius rei vsus.

Addebat deniq; ad ea quæ de amore aut pul
chritudine, aut alia quapiā charitate quæ af
fectum excitet, disseuerat, oculū esse vbiq; hie
roglyphicum rei quæ maximè præstet, quæq;
charissima omnium habeat: Catullianaq; illa tot
exempla, quæ toto passim opere comperiuntur,
rei locupletissimū facere testimoniū. Sed quod
insularum peninsularumq; omnium ocellum di
cit, ex Pindaro desumptū, qui Agrigentū Sicilię
oculum vocet, Olympijs, ode secunda, *οὐλίης τ'
ἰταν ἰφθαλμῶς*. Atq; in hanc sententiā Tullius: Hi
duos oculos terræ maritimæ effoderunt.

Per adapertū autem oculū hieroglyphicè vi
tam significari, veluti per eum clausum, mor
tem. Hinc apud Homerū totiens, intueri solem,
pro viuere: hinc claudi lumina, apud eundem,
neq; non apud nostros vbiq; pro mori. Oculos
enim morientibus operire, rursusq; in rogo pa
tescere, Quiritum magno ritu sacrum fuisse le
gimus, ita more condito, vt neq; ab homine su
premiū eos spectari fas esset, & cælo nō osten
di nefas, autore Plinio.

Am & monoculos Cyclopas hieroglyphicè
cōfictos ea de causa, quod eorum officium circa
fulgurationes, & fulmina, & huiusmodi alia ver
fari cōmentum fuit, quæ quidem in aëre fieri ma
nifestum. Aër autē cum in medio sit situs, datus
est locus fabulæ, vt oculo vnusquisque vno tan
tū in media frōre sito præditus haberet. Ita in
terpretes Hesiodi Theogonia cōmentati sunt.

IOVIS PROVIDENTIA.

Statuam demum Iouis in subdiali ara, ad quam Priamum Troia capta incen
sacp

PRÆSTANTIA.

VITA MORSQVE.

METEORA.

A sacp confugisse proditum, tribus insignem oculis fuisse ex Pausania cognitum:
idq; simulachrum à Sthenelo Capanei filio Ar
gos translatum. Hieroglyphicè verò indicasse
triplicem eius prouidentia, qua cœlestia, mari
tima, & inferna curat: ætherium enim cum pas
sim, & ab omnibus appellari. Quod maris im
perium gerat, & nostri sapius, & Æschylus atq;
alii apud Græcos ostenderunt. Quod infernus
etiam sit, Homerus *ἰφθαλμῶς* eum vocat. Atq;
idem de Iunone apud Maronē: Iunoni infernæ
dictus facer. Atq; hīc cum Leonicus & creatu
& pituitæ absterfione paulū substitisset, RANERIVS excepit: Quantū ex ijs
quæ hætenus allata sunt obseruauī, pauca admodū & iciuna propemodū ca
esse conspexi, quæ veterum traditione ad hieroglyphicorū explicationem extare
cōperimus. Animaduerti verò te Thomæ cautè admodum ad Græcorum &
B Latinorum eruditionem cōfugisse, vt rem ipsam locupletares, abundantioremq;
redderes: quod & Vrbanus egregiè fecerat, cum ad sacras præcipuè literas defle
xisset. Nam quam vis rerum effigies pro verbis positæ sint ab Ægyptijs, in ijs ta
men, vti video, philosophorum, poetarum, historiarum, & diuinarū etiam disci
plinarum sententiæ delitescunt: quæq; illi angustijs oculorum spatijs includere,
reliqui ea per latissimos eloquentiæ campos produxerunt: vnde ansa datur cōmo
disima, rem amplificandi, & quaqua libuerit, cum simile nusquā desit argumen
tum, peruagandi. Rectè quidem Raneri doctissime iudicas, respondit LEON
NICENVS, Ægyptiorum argumentum hoc latissimè diffundi posse. Nam &
Hetruscorū doctrinam de prodigijs, & ipsa Onirocritarum cōmenta, cum phy
sica magna sui parte sint, ab Ægyptijs emanasse crediderim, qui præsertim videā
ipsum Hippocratem nostrum tantæ claritatis medicum, decumbentiū suorum
somnia vsque ad eò magnificere, vt ad hanc vel illam imaginem, quæ videri visa
fuerit, morborum, quibus affligerentur, naturam explorauerit, seduloq; his ani
maduersis, opportuna remedia singulis adhibuerit: quæ quoniam ab eo diligen
C tissimè descripta sunt, superfluum fuerit commemorare. Tum RANERIVS:
Habendæ mihi sunt tibi Leonice gratiæ non vulgares, qui coniectores mihi
chariores esse facis, dum eos Ægyptiacum quid sapere docueris, quibus sum ab
ineunte ætate mirificè delectatus. Dumq; Vrbanus, atq; mox Thomæus loque
rentur, titillabat me cupiditas quædam, vt ad ea quæ dicebant, de somnijs quæ
dam nō incongrua subiicerem: sed verebar sermonis tam iucundi cursum inter
turbare. Atqui, inquit LEONICENVS, opportunè vir clarissime partē hanc
de somnijs tractasses, nobisq; si horū ego animos perspectos habeo, rem gratif
simam fecisses: quare omnes te obsecramus, vt quæ dicturus eras, iamiam inci
pias explicare. Subsecutus est RANERIVS. Cum oculo, de quo hætenus mul
ta sunt dicta, cilia cōponenda mihi videntur, neq; non supercilia. De cilijs Leo
nicus, dum palpebrarum tangeret nuditatem, optimè.

SEVERITAS.

Superciliū ego pro seueritatis hieroglyphico positū video, cuius vos eam af
fertis rationē, senibus peculiarē esse seueritatē, eosq; passim ita habitos. His
verò superciliū maximè nutriri, & plerūq; ita hirsutū haberi, vt tondendū sit, v
nicuiq; manifestum: quod propterea euenit, vt vester tradit Aristot. quia super
Q ij

cilia compagini sunt apposita ofsium, quæ senescente ætate laxantur, & ita plus D humoris transmitti patiuntur, vnde supercilij alimentum affatim impendatur.

HILARITAS.

SEd longè secus inuenimus Onirocritas sentire, qui supercilium hilaritatis indicium esse posuerunt, boniq; alicuius aduentantis præfagium, si & densum & bene coloratum apparuerit; maximè verò si mulier ea fuerit, quæ per somniū id se videre imaginata sit; scemellis enim id studium accuratius, vt etiam intinguant, ad venustatem augendam. Solere nos præterea & serenitatem frontis, & animi iucunditatem, ex supercilij relaxatione interpretari.

LUCTVS.

GLabellum verò supercilium somnare, luctus esse significationem, idem Onirocritæ commenti sunt; cuius signi causam afferunt, quòd veterū mos esset supercilium in luctu vellicare.

IVNO.

ID quoq; mihi videtur obseruatione dignum, quòd apud Sex. Pompeium habetur. Oculi superius integumentū in tutela Iunonis esse, quòd eo protegantur oculi, per quos luce fruimur, quam ab Iunone tribui putabant, atq; inde Lucinam eam dictam. Et partem eam capitis illi dicatam tradit Varro.

NVMEROSA PROLES.

APud eosdem cōiectores, eum qui tris oculos habere se vel plures imaginatus sit, si ducturus vxorem sit, bene illi euenturum portenditur; filios enim quos quæserit, breui suscipiendos. Indicium enim filiorum esse oculos, Artemidorus tradit, somniorū oraculis explicandis, propterea quòd & amabiles sunt, & instar oculorum chari, neq; non senescentibus parentibus duces, ministrisq; agendorum. Quòd enim ad amorem facit, in promptu est dicitare nos, ferre in oculis eos, quos charos habemus, & vnice diligimus. Præterea dixisse Cicero nem ad Atticum: Oderat, nunc fert in oculis. Et apud Catullum, nil charius esse oculis: Ni te plus oculis meis amarem, & huiusmodi multa.

ORBITAS.

SI verò quispiam vtroq; oculo per nocturnā imaginem obcæcari se visus fuerit, eum aut filijs orbandum, aut fratres, aut parentes amissurum aiunt. Fratres quidem, propterea quòd oculi inter se germanitate quadam coniuncti censentur. Parentes, quoniam lucem præ se ferunt, in quam nos eorum beneficio prodierimus. Quin etiam filios, ea quæ superius allata est causa.

CÆterum si quis compeditus sit, aut alia quapiam calamitate circunseptus, bene illi euenturum, si obcæcari sibi videatur: securitatis enim id esse indicium, propterea quòd mala quæ circunstant, minimè sit inspecturus.

CÆCITAS.

NEq; dissimulandum id quòd ab eodem Artemidoro traditum est: Oculum in aure situm in somnijs videri visum, cæcitatatis indicium esse, quippe quòd ostendit, aurium tantum beneficio percipi, quæ oculis legi consuerunt. Idemq; significari, si per singulos manuum digitos oculos quis dispositos inspexerit, propterea quòd cæci tentabundi, manibus oculorū

SECVRITAS.

vice

A vice vtantur. Quæ quidem commenta cum mecum, iam à Leonicensi monitus, reputare ceppi, Ægyptiorum inuentis tam similia esse conspicio, vt inter hieroglyphica non immeritò locū habere posse videantur, quòd & pictura commode possunt exprimi, & certam rei rationem suscipiunt. Ad hæc THOMÆVS: Vera quidem, & nulli nō approbanda sunt hæc, ornatisime Raneri, quæ dicere commentus es: atq; ego in ea sum sententiā, vt nihil ferè differre putem, vtrum talia quæ recitasti, an vetusta ea hieroglyphica præponi debeant. Sed quoniam in aures incidisti, venit in memoriam mihi, in ijs etiam esse multa, quæ doctrinam sapiant Ægyptiacam: qualia quæ sint, si permittant socij, libenter enumerem. At quid (responderunt omnes) acceptius & iucundius sit nobis futurū, hoc præsertim sermone suscepto, polyhistor noster Thomæ Leonice, cum quanta qualisq; sit eruditio tua ignoret nemo? Tum ILLE: Vestra hoc est benignitatis dictū, nam nostra quàm pedestria sint satis intelligo; sed qualiacunq; dicā tamē.

ÆQVVM DOMINIVM.

APud Græcos in Creta simulachrum Iouis absq; auribus fuisse fertur, arguendo, vt qui cæteris iura daturus est, neminem vllum priuatim auscultare debeat, sed omnibus publicè consulere. Eaq; de causa sapienter Alexander verè Magnus, alteram præbere aurem accusatori, alteram reo reseruare solitus erat. Quòd si quis eum, aut iudicem aliquem, aurem vnā vel auertentem, vel manu appressa obturantem effinxerit, ad huiusmodi significatum non inconcinnum, vt puto, fecerit hieroglyphicum.

QVatuor verò aures, manusq; totidem, quibus Lacedæmonij simulachrum Apollinis præditum esse voluerunt, vero nimirum hieroglyphico, nihil aliud significabant, nisi sapientiā, cuius Deus ille symbolum esset. Eam autem & multarū rerum auscultatione, & operibus identidem agendis cōparari. Non enim dignè sapientem eum dixeris, qui se rerum cognitioni tantum emanciparit, nisi & facta, quæ probes, inspicias, quæq; is & diligēter & probè examinarit, in vtile aliquid vel sibi vel alijs opus promulgarit. Res enim gerere, & captos ostendere ciuibus hostes, attingit solium Iouis, noster ait Horatius. Neq; me fugit alios esse qui hieroglyphicum hoc Lacedæmoniorum summo Deo attribuunt, quia summa rerum sit Pythagorica *τρησαντις*, de qua multa dicenda essent, sed enim non sunt hic ad cōmemorandum necessaria.

SAPIENTIA.

DE NASO.

SAGACITAS.

QVonia verò Nasus est inter aures, interq; oculos medius, non est hic prætereundus. Eius autem hieroglyphicum præcipuum est, sagacitatem indicare. Nasutiq; vocabulum Festo sagacem notat, quòd vniuscuiusq; rei odorē statim explorat, & prius scilicet sentiat quàm inspexerit. Sic auritum, ab audiendi curiositate dictum. Sic oculatum, qui ex prompto oculi vitur beneficio. Sic cordatum, qui corde præstet. Tu verò VRBANE pater, quia sacræ literæ odoratum saepe Deo Opt. Max. attribuunt, quo sensu sit nobis accipiendum, explicare ne graueris precor. Tum tu Patruer:

Q. iij

De Naso quidem vnum tantum nunc succurrit, quod ad hanc rem facere videatur. Nares quippe in Deo perscrutatione eam significare, qua ipse corda hominum odoratur: eoque spectare illud ex lib. Regum: Ascendit fumus de naribus eius. Alibi in sacris literis, odorari, cuius & indicium & instrumentum est nasus, placere significat. Ita Noe sacrificante odoratus est Dominus Deus odorem suauitatis: hoc est, placuerunt illi sacra, quae vir ille probus obtulerat. Idcirco Lex hominem qui vel paruo, vel magno nimis, vel obtorto naso fuerit, ab altari sancto summouet, ne scilicet accedat ad ministerium eius. Tales sunt, quibus vel pauca admodum habentur in diuinis institutionibus quae ipsi probent, vel quibus omnia nullo discrimine tam bona quam mala placet, vel illi, quibus mala prauaque tantum placent, diceret Hesychius. Deinde ad Ranerium conuersus: Scio verò coniectores hac parte super multa commentos, quae tu recensere potes Raneri, qui partem hanc tibi agenda suscepisti. Libentissimè, respondit RANERIVS. Et quando incidimus in nasum, vt ordinem sequar tuum, apud Onirocritas Urbane pater, cum qui se magno naso per somnium viderit, magna in rebus agenda sagacitate prudentiaque fore promittitur. Hinc etiam emunctae naris viros dici eos vsitatum, qui acri sunt iudicio conspicui.

M O R S.

Si verò aliquis morbo decumbat, & absque naso se imaginetur, futuram illi mortem inde praefagiunt, quod ea pars actutum abiat a cramo.

Vt verò ad aures redeamus, id in primis inuocatum est quod apud eosdem Onirocritas habetur de auribus asininis, quas qui se habere per somnium imaginatus fuerit, seruitutem in atque aerumnas ingruere homini praefagiunt, nisi fuerit is philosophus, cui tantum eam speciem prospera ominari tradunt, ob tardiores aurium motum, quae constant in huiusmodi animali mouentur, quemadmodum firmam esse debere philosophorum auscultationem volunt.

S E R V I T V S.

L O N G A S E R V I T V S.

Quinetiam humanae aures apud eosdem coniectores si seruo homini plures accessisse visae fuerint, longae sunt seruitutis indicium: multa enim ostendunt extare imperia, quae somniator is sit auditorus.

A M P L I T V D O F A M I L I A E.

Contra verò si paterfamilias is fuerit qui plures habere se aures imaginetur, familiae huic aiunt amplitudinem significari, propterea quod plures filios & seruos dicto parentes sit habiturus.

L V C R V M.

Opificibus autem in somnium idem lucrum apportat: audiet enim multorum voces opera locantium. Verum haec & huiusmodi pleraque, vt ingenuè fatear quid ego sentiam, ingenij humani argutias potius ostendunt, quam solidiorum vllam sapiant disciplinam. His dictis ad te Patruè conuersus addidit: Nunc tu autem Urbane pater, si quid sacratius habes super auribus, in medium afferre potes. Tum tu nihil contatus:

C O N T E M P L A T I O.

De supercilio disputatum est, vnum mihi videtur esse praeteritum, per quod

A quod homo intelligitur sublimium diuinarumque rerum contemplatione detentus, propterea quod supercilia eminentiori sunt loco sita, circaque organa quae sensum continent, qui mentis agitatione moueatur. Is verò nimirum sedem habet in cerebro. Neque negatum apud profanos superciliū pro fastu poni, fastuososque superciliofos dici.

O B E D I E N T I A.

Sed ad aurem potius transeamus, quae ipsdem in sacris literis hieroglyphicum est obedientiae, vbi praecipue Moyses secundo immolato ariete, sacrificio quod Explicationis LXX dixerunt, alij Consummationis, vel vt vulgata habet editio, in consecratione sacerdotum. Is alijs rite factis, insuper de hostiae huiusmodi sanguine extremum dexteræ auriculæ tum Aaronis, tum filiorum eius tetigit: quod, vt interpretantur Theologi, ad obedientiam refertur, quam praestare debemus Domino, memores scilicet Adamum propter relictam abiectamque obedientiam paradiso eiectum, & solum vertere coactum. Agnouere hieroglyphicum hoc nostri etiam poetae, vt Horatius:

B *Nemo adeo ferus est, vt non mitescere possit,
Si modo cultura patientem accommodet aurem.*

Atque illud etiam Sermonibus:

Demitto auriculas vt iniqua mentis asellus.

C O N T V M A X.

Contra verò veluti auris ad aperta obedientiae signum est, ita & obturata hieroglyphicum est contumaciae, hominisque mandata detrectatis, idque sibi velle, quod apud Esaiam legimus: Surdi clamantem audite. Abscessam eam, sunt qui idem significare afferant, summo quippe obedientiae ministerio.

C A L V M N I A T O R.

Ad haec, praeter huiusmodi contumaciam Theologi per amputatam aurem accipiunt eum quoque qui detractionibus & calumnijs in alios oggestis delectantur, & turpium impudicorumque sermonum lasciuia capiuntur: proba verò consilia, & admonitiones de honesta & homine digna ratione viuendi, cane peius & angue protinus auerfantur. Carpo crates porro haereticorum sceleratissimus, qui mala & bona omnia, non natura mala neque bona, sed opinione hominum ita vocari disputabat, vt quodcumque adhibuisset, id identidem licere persuaderet, merito discipulos summa dexteræ auris inusta particula praesignabat. Nam eodem modo, sed stygmate longè grauiori, eorum omnium non aures tantum, sed oculi etiam, & nasus, & os, atque lingua inuri deberent, qui delirij huiusmodi audiendis tempus insumunt. Hic, cum aliquantulum incensus esse videreris, LEONICVS commotiuiculam eam sedaturus ita sermonem excepit. Dum de extrema auris particula loquereris Urbane, venit in mentem mihi Recordationis hieroglyphicum, quod per pollicem & indicem ad infimam aurem appressos figuratur. Nam inter agalmata Ferdinandi secundi Neapolitani Regis nuncius erat, in quo auris manu apprehendebatur. Commentum literae ab altera parte declarabant, MNHSEH, vltima tamen litera parum conspicua: quod cum Maroniano quadrat carmine,

Cynthis aurem vellit, et admonuit. Consecrata enim auris est Memoriae. Hinc illud apud Plinium: Est in aure ima memoriae locus, quae tangentes attestatur. Est post aurem aequè dexteram Nemeseos, quae dea Latinum nomen ne in Capitolio quidem inuenit, quo referimus tacto ore proximum à minimo digitum, veniam

sermonis à Dijs exposcentes, ne scilicet eius memores nos vlscisci velint. Obser-
uaui verò aurem in gemma quadam incisam, cuius extremā partem expassa ma-
nus pollice atq; indice tantum leuiter comprehendebat, literis identidem, quæ
rei facerēt interpretationē, adsculptis, MNH MONE YΣON. Id nonnulli alijs gem-
mis imitari conati, cū literas nescirēt, E Y diphthongi caractères inuertere. Sed
quod vltima syllaba Σ per M Latinam literā expressere, sæpe in quibusdam nu-
mis eam pro Σ positā inspeximus, & Σ vice versa loco M Latinæ. In numis au-
tem multæ aliæ literæ delectæ cōspiciunt, vt α pro B. ω pro E. & similia; quod
ideo dictum volui, ne fallant impostores, qui noua interdum opera, atq; ea qui-
dem deprauata, pro veteribus venditare non erubescunt. Vt verò Fuscus frater
meus referebat, apud Angelum Colotiū Bassum antiquarium Latinè Græcèq;
eruditissimū Romæ viderat gemmam eodem sculptam signo, cuius inscriptio
erat, MNH MONE YE, vt etiam superior. Ad huius hieroglyphici figmentum re-
spexisse mihi videtur Ouidius eodem loco, quem supra citauimus:

*Si quid erit de me tacita quod voce loquaris,
Pendeat extrema mollis ab aure manus.*

FVTVRVM OPVS, VEL QVID AGENDVM.

Est & futuri operis indicium auris ad audiendū intenta, ab eius dubio procul
officio, in quo est rei quedam formula. Auscultatio enim initiū est & imago
quædā operis quod aggressuri sumus; eoque spectat numismata tot cū inscriptio-
ne, ADLOCVTIO, in quibus milites obuensis intentisq; ad stare auribus con-
spiciuntur.

DOCILITAS.

Illa verò quæ de figura aurium à physiognomicis traduntur, docilitatem, be-
nignitatem, mansuetudinem ex auribus extantibus significare, faciūt quidem
ad eorum doctrinam, sed ad negotium nostrum parum afferunt vtilitatis.

INDOCILITAS.

Perinde ac etiam pressas aures, & simiarum instar temporibus adhærescen-
tes, stuporis & imperitiæ, quæ doctrinam nullam admittant, signū esse per-
hibent; quæ si quis in hieroglyphicorum vsum trahere voluerit, integrum vni-
cuiq; dicimus, suo iure ludere.

DE LINGVA.

Sed vt ad linguam conuertar, iam res exigit: quandoquidem quod su-
perius Vrbanus de oculo linguæ subiecto ad perfectam sermonis ra-
tionem indicandam dixit, alterius ab eo non alieni admonet hierogly-
phici. Lingua hæc est manu prætentā. Nam qui per linguā sermonem
articulati voce coagmentatum intelligebant, adiecta manu quæ illam compre-
henderet, eloquentiam significabant. Sanè quidem Hebræi per Lafon, quæ lin-
gua est, sermonem intelligunt, vnde fortè λαλῶν Græcis. A Dico verbo nimirum
Latini Dinguam olim appellauerunt; inde D litera in L mutata, Æolum more, lin-
guam fecimus; vt etiam Sellam, quæ prius à sedeo, sedda dicebatur. Aiunt tamē
Grammatici veteres, Pompeium Magnum dinguam semper scribere solitum.
Esto igitur sermo lingua; verum pnunciatio manu, hoc est, artificij ope indiget,
vt in vsum deducatur, & appareat eloquentia. Nam manum operis esse symbo-
lum vnicuiq; manifestū est. Quicquid verò vel in iudicando, vel in demonst-
rando, vel in deliberando cōtingit, nequaquā solo cogitationis termino cōtinetur,
sed actione ipsa perficitur. Opus autem facere cū sit proprium manus, et ab ea
præro-

A prærogatiua potestatem etiam indicet, non absurdè linguam manu rectam es-
sineret, in eloquentiæ significatum, quæ quidem, vt Maro canit, regat dictis ani-
mos, & temperet iras. Speciem eam in aliquot obeliscis obserues; priuatim ve-
rò manum quæ linguam comprehensam tenet, ex marmore vetustissimo, ex ali-
qua statua nimirum auulsam, apud Viuem Hispanum Pontificium medicum
Romæ Fuscus frater conspexisse fatebatur. Sed vt ea quæ ad hanc rem pertinēt
prosequamur, non improprio quorundam inuento excogitatum est, hanc di-
cendi vim per linguam perforatam, à qua catenulæ quamplurimæ religatæ ad
aures subsequenti multitudinis applicarentur, significare. Nam Herculem Gal-
li senem admodum, corpore tamen præualido, crudo, viridicq; faciebant, leonis
spolio, claua, pharetra, & arcu intento præditum, armatumq; eo gestu vt ingre-
di videretur, facie tamen in humerum conuersa ad numerosam multitudinem,
quæ gressum eius subsequeretur, ad quorum omnium aures catenæ singulæ au-
reæ adiunctæ essent, quæ mox in vnum quasi nodum collectæ, in perforatam
Herculis linguam immittebantur. Contemplari verò erat in ea pictura vultum
B Herois blando mansuetiq; gestu hilarem, ipsosq; cætus hominum ita catenis
tractos spontè properare, quasi alius alium præuenire concertarent. Quod qui-
dem siue Gallorum fuit inuentum, siue Lucianus ipse, qui rem conscripsit, qua
erat ingenij felicitate, fabulam ex se cōmentus est, nihil meo iudicio ad eloquen-
tiæ vim exprimendam significantius excogitari potuit, neque magis hierogly-
phicum. Nam quod ad Gallicanum figmentum spectat, Cornelius Tacitus Gal-
los ait duas semper artes studiosius exercuisse, militarem quippe, & disceptandi
rationem. Reliqua ad hanc rem pertinentia, quid singula sibi velint, apud Lu-
cianum ipsum inspicienda. Et quoniam eloquentia tam boni quàm mali causa
fuit, estq; quotidie, meritò Anacharsis quid esset in homine pessimum, quidq;
optimum, interrogatus, Lingua respondit.

MERCVRIVS.

Lingua porrò Mercurio sacra, quam ab eo regi fidere Mathematici tradunt,
velut splenem à Saturno, hepar à Ioue, à Marte sanguinem, cerebrum & cor
à Sole, à Venere renes & genituram, stomachum à Luna, Sermonis itaq; præses
C Mercurius, vnde apud Homerum Deus hic ad fluuij Xanthi ripam, Deorum
inter se orto certamine, Latonæ committitur, sermo quidem rerumq; memoria
aduersus obliuionem. Quid enim magis inter se contrarium, quàm orationis
uis, & obliuio? Aiunt verò Ægyptij, Mercurium primū omnium verba in or-
dinem redegegisse, multisq; rebus indidisse nomina: literas eius inuentum fuisse,
Deorumq; cultum instituisse, quæ sine magna vi eloquentiæ mortalium menti-
bus insinuari minimè potuerint. Apud alias quoq; gentes in honorem Mercu-
rij, qui Deorum præco fingitur, lingua in sacris disiecta præconi tradebatur.
Facit ad hoc nominis ipsius interpretatio: nam Hermen ἐρμῆν ἢ ἑρμῆν ἢ ἑρμῆν, ἢ ἑρμῆν,
quod omnino loqui significat, deductum aiunt. Quicq; veterum figmentorum
rationem explicant, per Mercurium nihil aliud intelligi volunt, quàm sermo-
nem ipsum, quo solus homo ex terrestribus animalibus honestatus est. Vel
Hermes nuncupatus est ἐρμῆν ἢ ἑρμῆν ἢ ἑρμῆν, quod humano generi sermo sit velu-
ti præsidium quoddam & munimentum, vnde δῆμῳ ἢ ἑρμῆν ἢ ἑρμῆν, siue
rit appellatus: eaq; de causa linguas illi dedicarint, quod ea corporis nostri pars,
intelligentiæ nostræ conceptus apud propinquas animas differendo explicet.
Est etiam illi cognomentum ἐρμῆν, quod magnæ cuiusdā sit vtilitatis, summaq;

ope eos adiuuet, penes quos sit illius facultas. Vnde etiam ^{ὁμοῦ} dictus: nō enim D sermo in perniciem aut detrimentum, damnum ve vllum, mortalibus datus, sed vt hominem sospitet atq; tueatur. Quocirca salutem, id est, canis imaginem ad custodiam adhibitam Mercurij simulachro semper adiciebant: atq; illi ædem in foro, vbi eloquentiæ vsus plurimum viget, statui monet Vitruuius ex aruspium disciplina.

DISCIPLINÆ.

Neq; verò mirum, si omnia Mercurio scripta, inuenta, meditationumq; suarum argumenta, Ægyptij soliti sunt inscribere, solumq; illum & sapientiæ & eloquentiæ arbitrum iudicarunt, quando is, autore Seleuco, tota rerum vniuersalia, siue principia malimus dicere, viginti millibus voluminū (quæ reperimus, quæ accepimus, damus) explicauit: vt verò Manethus asseuerat, triginta millibus: quibus etiam addidit sex millia quingenta, & viginti quinq;, in quibus libros de dijs empyreis centum, de æthereis totidem, mille de cœlestibus elucubravit, quæ si membranæ tot cōuolutæ essent, vix fidem facerent: facit tamē horum mentionem Iamblichus, magnæ vir apud Græcos autoritatis. E

SOMNVS.

ERat & lingua in ara posita, quæ somnū significabat, quod Apollonius Argonauticōn primo indicat, vbi dicit:

*τίος ἐπὶ τῆ ἑλώσσει χελόνῳ
Ἀπολλωνίῳ, ἵππον δὲ ἄλφ' ἠνέφους ἐμυαίοντο*

quæ tuus Urbane nepos ita Latine reddidit:

*Interea excusis libamina linguis
Spargebant, nigra captantes nocte soporem.*

Quoniam inquit interpres, antiquis mos erat somnum captantibus victimarū linguas adolere Mercurio, propinatisq; crateribus vinum superlibare, idq; ex antiqua philosophia, quandoquidem sermo esse Mercurius perhibetur, cuius instrumentū est lingua, quæ quidem somno incidente quiescit tacita. Atq; hinc reperit eam adolere Mercurio, quod & Homerus ipse tetigit, *ἑλώσσει δ' οἱ πρὸ βάλαν*, Linguas imponit in ignem. Qui verò fabulas consecretantur, historiam huiusmodi à Direchida in Megaricis traditam recitare solent. Alcathum Pelopis F ob Chryssippi cædem in exiliū actum, peregrè profectum, vt alibi verso solo degeret. Accidisse verò vt leoni fieret obuiam, qui Megara deuastabat, in quem & alij complures à Megarensium Rege missi fuerant: sed Alcathus aggressus feram, eā cōfiscit, linguæq; eius in ara posita, Megara euestigio reuersus est: cumq; ij qui à Rege missi fuerant nunciaissent se monstrum debellasse, Alcathus feram elinguem ostendens, mendaciū eos redarguit. Atq; hinc apud Megarenses institutum aiunt, vt sacrificijs quæ fierent in posterum, linguæ aris imponerentur. Philochorus libro de sacrificijs ea de causa linguas Mercurio adolere dicit, quoniam in corpore pars optima sit, quæq; sibi rerum vendicat principatum.

SILENTIVM.

ADdemus & illud ex Homero, præcisas linguas indicium esse silentij: ille enim, vt nostis, ait, *ἀλλ' ἄγε τέμνετε ἑλώσσει*, iam dudum incidite linguas, pro silentium capesite, vt interpretes exponunt. Quo quidem admissio omine, cum iam satis superq; nugatus fuerim, opportunè mihi silentium imperabo. Tu verò mi Patruæ, hominis suscepto ioco, At nolim, respondisti, virum tam probum, tam modestum, tam eruditum, in abscissæ linguæ turpissimam ignominiam inci-

IMPV.
RVS.

A incidere: siquidem ea præcisa in diuinis literis, impurum indicat hominem, qui sordidam, nefariam ac profligatissimam vitam viuat, atque ideo repellatur à sacris, ab omni piorum moderatorumq; hominum cōuentu turpiter & ignominiose reiectus: de quo David: Peccatori autem dixit Deus, quare tu enarras iustitias meas, & assumis testamentum meum per os tuum? Tu verò odisti disciplinam, & quæ sequuntur. Quòd verò coniectas in ignem linguas apud Homerum citasti, nostras cuperem ego in flammam eam iniiceremus, quam Afferor noster accendit, cum XII comites ab eo electi, afflati sunt, igneis linguis ab vniuscuiusque vertice promicantibus. Huiusmodi enim linguæ splendore tanto conspicuæ, omnino significarunt eam orationis vehementiā, ardorem illum, illamq; fandi vim cœlitus illis affuturā, vt quæ à diuino Magistro præcepta acceperant, per vniuersum mox terrarū orbem persuasibili (penetrat enim ignis) sermone disseminarent, sanctissimisq; monitis mortale genus incenderent, aberrantesq; latè mentes, & incitiæ torpore frigescentes, pietatis ardore succēsas, ad hostiæ puræ atque immaculatæ sacrum incitarent, essetq; eorum fulgurum B sonitus in omnem terram exiturus: sonitus inquam fulgentium earum linguarum, quas ad incudinem fabricatas diceret Pindarus, qui linguam ferream, Pythijs, veritatis indicium ponit: *ἄφ' ὧν δὲ πρὸς ἀμοι χαλκίδε ἑλώσσει*. Nam dubio procul lingua si fabricata fuerit ad incudinem, ferrea erit: si ferrea, solidissimæ firmitatis. Mendacia enim imbecilla sunt, quia tempus veritatem in lucem adducit, atq; ita mendacium euanescit. Sanè quidem hodie vel vulgò dicitur veritatem ad malleum durare, quod idem ferè est, quod Pindarus ad incudinem dixit. Posent autem alia multa sermone super hoc examinari, atque hinc ad Apollinis plectra, & multiplices Musarum choros stèrni via, si præcipuè dentes ad linguam focij cōferantur: sed quoniam ego iam edentulus nullam eis amplius gratiam debeo, cur mihi sit pro eis laborandum nusquā video. Præter hæc cum reliqua linguæ disputatio de gustu nos appelleret, eaq; sit potius physica quàm historica, ad Leoniceum hæc meo calculo transtulerim. Consensere reliqui, neque inuitus ille ita loqui coepit.

DE GUSTV.

Nempe, vt susceptum prosequar argumentum, si de oculis, de auribus, de naribus, quid præstare queant, differuimus, gustatus quoq; his accedit, seq; tractari postulat, ne per ignominiam præteritus videatur. Est autē hic duplex apud Ægyptios, quorum sacerdotes si delibatum aliquid leuiter, neque tamen plenius gustatum significare vellent, hieroglyphicum linguæ inter primores dentes nonnihil exporrectæ proponebant. Sed si absolutam gustus plenitudinem ostendere curassent, primores gutturis partes, quæ intimæ adhærent linguæ, figurabant. Asserebant enim illi, quod Medici nostri etiam nonnulli prodiderunt, perfectum gustum in linguæ radice consistere: inde enim nervos quosdam, & sentiendi vim illam prouenire. Neq; tamen sum ignarus, esse multos, qui gustatus prærogatiuam attribuunt palato. Sanè Diogenes explorari saporem aiebat propter fungositatem mollitiemq; linguæ, perq; commissas illi corporis venas, perfundi sapores ad sensum elicitos, nō aliter atq; spongia exuctos. Huiusmodi verò sensum in anima sedem suam posuisse. Quamvis verò dicat Alcæon, humore teporeq; atque ad eò mollitiæ linguæ sapores internosci, Ægyptij nequaquam cognoscendi saporis instrumentū solam linguam esse con-

senferunt, sed cum multis alijs, palatū præcipuè participem agnouere: & in nō nullis, quæ gutture carent, simile quidpiam linguæ esse, vt in quodam piscium genere qui ventrem habent ori propinquum, inesse intus sentiendi facultatem. Sunt & alijs rerum naturalium scriptores, qui linguā aiunt sapores quidem sentire & iudicare: eorū verò suauitatem amaritudinemq; in descensu, vnde deglutiuntur, exploratò sentiri. Quare Philoxenus magis fortè quàm philosophi ganeæ peritus, gruis gulam optabat, vt voluptas illa longius deglutiendo produceretur. Quātum verò ad palatū pertinet, scimus Catonem gustus sedem in eo esse credidisse. Nam cum lurconi cuidam ambient, vt inter eius familiares reciperetur, negare vellet, ei dixit, nō posse se cum eo viuere, qui plus palato quàm corde saperet. Aduersus tamen Aegyptiorum, & horum omnium opinionem insurgit Aristoteles, qui linguam in primore sui parte vim perfectius sentiendi saporem, obtinere contendit: nam interiore si tangat, minus illam sentire: quod in catapotijs ex aloë, vel amariore aliquo succo pastillo' ve deuorandis, manifestius experimur. Nam cum illa intra duorum digitorū summitatem contenta in imas fauces immiserimus, vix tantillū sentimus amaritudinis, quæ si quis lingua vel summa lambat, vix ferre possit. Videtur verò natura ipsa, vt rectè reliqua, ita hoc sapientissimè cōstituisse, vt hæc sentiendi vis iuxta labia, & in prima consistet lingua, quò sapores omnes admittendos exigendos' ve, anteaquàm ori demandarentur, exploraremus. Quòd verò quispiam dicat eo vehementiorem esse saporis gustatum, quo magis cibus ingestus ori opulentius & conantius mandatur: respondent periti homines, non ideo maiorem gustandi vim in radice linguæ insitam esse, sed propter diuturniorem moram, & affluentiore saporis copiam vehementius sentiri. Hæc atq; alia multa prisca philosophi inter se dissidentes prodidere, vt minimè mirum sit eos de rerum principijs, & alijs à sensu remotis dissentire, si re super omnibus tam explorata diuersi abeunt, nec certū quicquam constituere potuerunt.

DE ORE ET DENTIBVS.

Edenim vt iam ad totius oris fabricam conuertamur, Aristandri Telymelli sententia est, os & eius partes esse quasi hieroglyphicum quoddam domus, dentes cum primis incolas ostendere. Hoc verò dupliciter accipitur: aut enim domesticos esse, aut alienigenas. Itaq; superiores dentes domesticorum incolarum signa esse, propterea quòd pars illa superior toto ferè capiti adglutinata est atq; cognata. Inferiores verò alienos ideo monstrare, quòd maxilla ea, quæ illos sustinet, tota sit mobilis, atq; ita aduentitium nescio quid præ se ferre videatur.

DE TRIMENTVM.

Sunt autem qui detrimentum per dentes putent significari, in ijs quæ in sermone vel voce cōsistunt, eiusq; famam dilacerari obtrectantium calumnijs obiectā. Nam & poëtæ oratoresq; omnes hinc mordere, carpere, roderèq; metaphorice dixerunt, quoties cuiusquam nomen scurriliter tractum, aut hostiliter infamatum innuere volunt. Sed quòd planos tantum in huiusmodi significatum coniectores ponunt, Satyrici nostri ad acriorem vim amplificandam genuinum adhibuere, & alijs caninos etiam immiscuerunt.

VERECUNDIA.

Apuđ philologos hieroglyphicū verecundiæ os videtur esse: vnde de impudē

A dentibus dici solet, eos os non habere. Hinc Cato Maior Lentulo, qui sputū in eius faciem eiectus fuerat, absterfa tantum facie dixit: Affirmabo omnibus Lentule, falli eos qui te negant os habere, argute vulgatam hominis impudentiam notando, quam vis de sputi copia dicere videretur.

AMOLITIO.

Neq; nescius sum pro amolitione, vt ita nunc dicam, veteres expuendi gestū vsurpasse: vt Theocritus, *ὡς μὴ βασιλευσὶν δὲ τοῖς ἀσθενέσι κίλων.* & multa apud alios huiusmodi, quæ recitare superfluum esset. Nam quæ maximè abhorrebant, quæq; opprobrio habebant, ea ignominia designabant. Quin & veteribus Christianis mos fuit, estq; adhuc, ad immunda verba expuere, quodam veluti expiationis modo. Ita illud apud Tertullianum lib. ad vxorem altero, accipiendum: Cum aliquid immundum flatu expuis.

HOROSCOPV S.

Sed vt os tandem comprimam, vno adhuc hieroglyphico illud obturabo, quod apud Horū Niliacū habetur, vt cibo super aliquid attingamus. Nam illic per hominem qui horas comedat, hieroglyphicum explicari tradunt horoscopus intelligendo: nō quia horas comedat homo, quod fieri minimè potest, sed quia ab horis alia atq; alia humano generi alimenta subministrantur. Huiusmodi verò horarum partum commodè fortè exprimere poterimus, si ex vniuscuiusq; horæ prouentibus aliquid decerpserimus, puta, rosas, spicam, & pomum aliquod, quæ in vnum fasciculum colligata, ori adaperto admoueantur. Horas porro hic intelligendum tris eas anni partitiones, quæ suo quæq; tempore singula maturant, ver quippe, æstatem, autumnūq;: quæ tempora Aegyptij, quatuor vnumquodq; mensibus nostris complexi sunt, ex Hori regis partitione, à quo his etiam nomen horis inditum, vt quadrimestris esset vnusquisq; eorum annus: de quo diffusius alibi. Quin Perse atq; Assyrij, quos nos annales, horas vocitarunt, & Græci horographos eorum scriptores. Apud Lucianū enim legimus, *ὁ μὲν κινῶν πικραῖος τῶν πρὸ πάντων βασιλευσὶν, ὡς ἡλεῖται οἱ πρὸ πάντων καὶ ἀσθενέων ἄνθρωποι.* Cum verò Horus ab Aegyptijs Apollo esse predicetur, nostri vnà cum Græcis nomen idem ad quatuor & viginti horas transtulere, quas Solis esse filias Homerus dicit: de quibus, vt hoc *ἡ πόρρωρον* ponā, veterem habemus fabulam, Horomazen, cum in mundi fabrica, reliqua digessisset, quatuor & viginti deos in ouum inclusisse. Id cum Arimani gnati ludo perforassent, bona malis immixta prodijisse, atq; ita quantacunq; fruamur iucunditate, quocunq; simus gaudio exhilarati, serus quid vesper vehat, nos nescire. Hic cum finem facere visus esset Leoniscenus, ad inclinatum iam solem aspectans Ranerius: At nos, inquit, quid serus vesper aduexerit probè scimus, qui bonam huius diei partem tam iucundis sermonibus exegerimus. Vtinam verò sæpe daretur occasio istiusmodi conuentus celebrandi: & cum dicto, salute dicta surrexit: quod & alijs fecere, die prius constituto, quo iterum essent conuenturi: illi domum, ego in nauim abijs, mox Florentiam, quò fueram, vt scis, per Iulij Card. domini mei literas accersitus, atque ibi primo quoq; tempore, tam ea quæ ex te audierā, quàm quæ viri illi eruditissimi differuissent, quæq; convenire mihi visa sunt, in commentaria mea Aegyptiaca transtuli, vestra ope fretus & latius et plenius explicandi multa, quæ curta & angusta nimis compererā apud autores posita: neq; verò sicut me temporis breuitas quæ quisq; disputasset ad amulsim dirigere, & ipsa quæ audissem verba repræsentare, quod nonnulli ex amicis à me postulabant: id enim nego.

R.

tiū multū mihi temporis abstulisset, nec meæ me occupationes id facere per-
misissent. Satis igitur à me factum puto, si res ipsæ breuiter, quantum memoria
complecti potui, recitatae sint. Verū agè benignissime Patruē, Aristarchum
indue, atq; hunc castigandi laborem minimè grauem ducas: quæq; me rectè me-
minisse compereris, asterisco insignias: quæ legniter & oscitanter excepta, obe-
lo defodices, vt ego hæc alijs communicaturus, iudicio adiutus tuo, audentius
id facere confidam. Vale.

AD SEBASTIANVM CORRADVM DE IIS
QVÆ PER HVMANVM COR, ET GENI-
turæ vascula significantur, ex sacris Ægy-
ptiorum literis.

Cce tibi Cor meum, Cor ad iucundissime, cui etiam addidimus genituræ vascula,
eāq; mundissima pudicissimāq; Cor quidem à meo desumptum, qui summā erudi-
tionem tuam, frugalissimū studium, acutum deniq; quo polles, iudiciū, et multum
admiror, et plurimū diligo. Cenituræ verò vascula, causa tua, à quo fruges tot pro-
ficiscuntur, quibus studiosi omnes auidissime pascuntur: quæq; hætenus cibum vel pueridū vel
adulterinum sæpe mandere coacti sunt, tua nūc cultura, tuo studio diligentiaq; valeant iam re-
centi, maturo, legitimoq; frui. Neq; fructus huiusmodi ex Ciceronianis tantum hortis electi, sed
ex totius Latini nominis possessionibus agrisq; decerpti, quorum hætenus arbores vel teredini-
bus, vel erucis, vel visco, vel viceribus, conductorū plurimum negligentia, nescio qua, vitata fue-
rant, per te nunc per purgata, culta, sarritaq; in pristinam rediere viriditatem, vberriam in-
columemq; feracitatem. Sed quod etiam pertinet ad vascula tam in diuinis nostrorum literis,
quàm in sacris Ægyptiorum, neq; non apud Græcos, præter ea quæ à corde desumuntur signi-
ficata sermonis ipsa quoque indicia sunt. Qui cum igitur ego libentius sermocinarer, quàm te-
cum, qui spontè me in tam vilium sermonum tuorum partitionem admisisti, qui clarissimo
Egnatio collegam consularem me in Quæstura tuæ cognitione creati procurasti? Quare mihi
videbor non sine magnæ voluptatis sensu loqui tecum, quotiescunq; memor ero scriptorū meo-
rum, qualiacunq; sint, aliquid à te legi, non id fortasse ingenio & eruditioni tuæ responsurum,
aliquid tamen daturum mei erga te animi testimonium.

DE CORDE.

VT verò à corde exordiamur, per id
ita concinnatum vt loro catenulā
ve suspensum à gutture propende-
ret in pectus, probi hominis ora-
tionem indicabant, vt qui mentiri aut fallere
nesciret, sed vt vulgò dici solet, ea ex ore pro-
ferret, quæ corde concepisset: ea scilicet loque-
retur, quæ ipse sentiret, omni fūco mendacioq;
procul. Hoc ipsum Cicero, toto pectore, de syn-
ceritate loquens, dicit. In pectore enim sedē ha-
bere cor, manifestum. atq; illud, Aperto pecto-
re, frequentissimo eorum vsu, qui citra fūcū loqui se profitent. A quo loquendi
candore Mercurius fuerit *αργυροδότης* appellatus, candidū enim veteres *αργυροδότης*
dicebant.

VIRI PROBI SERMO.

Acebāt. Præterea pectus pro recessu quodam accipit sapientiæ. Vnde Horatius:
Non tu corpus eras sine pectore.
Et in hanc sententiam accipit Ambrosius, quod Apostolus ille, qui ante alios di-
uina sapientia donatus est, ad CHRISTI pectus reclinat in cena caput.

CONSILIVM.

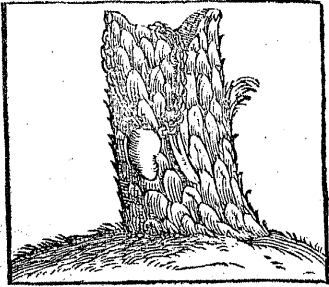
ATque hæc illa est bulla, quæ puerilis ingenuitatis insigne fuit, de qua multa
suo diximus commentario. Quoniam verò cordis erat eius figura, admo-
nitos inde pueros volebat, vt frugalia semper consilia secuti, corde præstare co-
narentur: corculum enim veteres pro solerti & acuto dicebant. Et animæ par-
tem rationis participem, cor appellari solere dicit Adamantius. In huiusmodi si-
gnificatum accipi locum illum Pauli, epistola ad Rom. Qui ostendunt opus le-
gis scriptum in cordibus suis. Quis enim putet, quod dicit, in cordibus, in mem-
bro corporis quod cor appellatur, tanquam in membrana aliqua legem scri-
ptam intelligi: vnde enim caro tantos prudentiæ sensus concipere vel ostenta-
re posset: aut tanta memoriæ receptacula continere? Nam & quod diuinæ lite-
ræ cor Dei sæpe nominant, intelligendum ex eo arcanum illud diuinæ sapien-
tiæ, quæ à patre est: vt Psalmo, Erucauit cor meum verbum bonum, innuens fi-
lium IESVM Christum altæ illius sapientiæ mysterio genitum. ita Eucherius.

VITA.

ITa verò in consilij significatum accipi cor plerunq; solet, vt humanæ etiā vi-
tæ rationem præ se ferat, quod ex pernicioso auspicio Cæsaris exploratum. Il-
le enim quo primū die in sella aurea sedit, & cum purpurea veste processit,
valde consternatus est cum Spurina aruspice suo, corde in extis bouis optimi
non inuento: aiebat enim ille, vereri se, ne consiliū & vita Cæsari deficeret, quo-
rum vtrunq; à corde proficiscitur. Nam philosophorū omnium consensu, nul-
lum animal sanguine præditum, sine corde & iecinore inuenitur: qua de re que-
stio magna inter eos fuit qui diuinationis præcognitionē eiusmodi profiteban-
tur, potuerit ne hostia sine corde viuere, an ad tempus amiferit: quanquam Cæ-
sar id eluisse fertur, audacioriq; animo respondisse lætiora quædam, neq; pro-
ostento ducendum, si pecudi cor defuisset: quod quidem non semel, sed bis ei sa-
crificanti, quod meminit Plinius, accidit, vt cor in extis non inueniretur. Neque
C. Cæsari tantum non inuentum in hostijs, peractum vitæ tempus ostendit, sed &
Heluio Pertinaci eo die, quo occisus est, sacrificanti, negatur in hostia cor reper-
tum, & cum id vellet procurare, caput extorum non deprehendit. Et Theologi
nostri secuti Prophetarum dictata, consilium in corde residere dicunt, in eoque
agendorum omnium radicem statuunt, docente Domino, in corde esse quod
coinquinat hominem: & vbi mundo corde sacræ literæ habent, synceras intelli-
gunt cogitationes. Quæq; ratione consilij symbolum est, eadem pro illa intelle-
ctus parte, à qua regimur, figuratur: vt illud: Quare cogitationes ascendunt in
corda vestra? ascendunt, dominantur, primum ita locum asciscunt sibi, vt ve-
stra omnia consilia conculcent. Ita verò facit cor ad animam, quæ vitæ nostræ
materia est, vt prisca vates illi animæ receptaculum esse cor significaturi, id hie-
roglyphicè animæ ventrem appellarint: atq; ita intelligendum esse illud apud
Hieremiam: Ventrem meum, ventrem meum doleo. Helychius ait: Nam quem
ventrem? Ipse subinfert: Et sensus cordis mei conturbati sunt: ideoq; intesti-
na huiusmodi aqua lota offerre admonemur in holocaustum, hoc est, abditas la-
tentesq; cogitationes eluere, & diligenter abstergere.

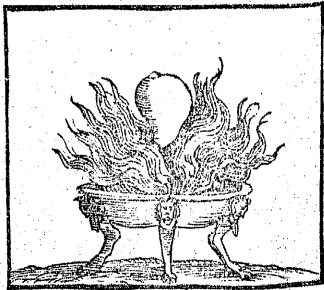
Sacerdotes Ægyptij cœlum & terrā diluio
 liquefcentes, exundationē quippe Nili, que
 tam à terra quàm à cœlo esset, vti alibi disputa-
 tum, ostendere cùm vellent, cordis simulachrū
 proponebant, cui lingua esset applicita: ex cor-
 de quidem Nilum ipsum intelligentes, qui sua
 potens vi affluentissimā humoris copiam è ter-
 ræ visceribus educeret, vti motus omnis à cor-
 de principiu habet. Sanè illi, cordi totius corpo-
 ris principatum, præfecturam, arbitriumq; tri-
 buunt, ac perinde Nilum Ægypti dominum a-
 gnoscūt, neq; quicquā aliud eam esse, quàm Niliacæ alluuiōnis viginem profi-
 tentur. Per linguam verò confluētes vndecūq; imbrum eluuiēs, quas eo quo
 plurimum inturgescit tēpore in Æthiopia maximas fieri compertissimum habe-
 bant, quibus in Nilum collabentibus cataclysmo facto Ægyptum vniuersam
 sub aquis mergari, veluti lingua humore vndecūq; ad ipsam confluente, semper
 in vdo est, & aliquo semper corruio irrigatur alluiturq;. Quoniam verò illis fer-
 tilissima rerum omnium vbertas à Nilo est, rerum itidem causas omnium origi-
 nemq; in humorem referēbant, omniumq; parentē, omni reiecta controuersia,
 celebrabant. Quorū opinionē Thales Milesius secutus, ex aqua omnia sensit es-
 se, & in aquam vicissim reditura: principium quippe animantiū omnium esse ge-
 nituram, eandemq; humidam: ex quo simile esse veri iudicabat, ex humore oriri
 omnia: quæ ratio fuit vt maritum Græci potioniis nomine nuncuparent: πόντις
 enim vtrunq; horū significat. Præterea stirpes omnes humido aluntur, humido
 ad fruges euadunt, humoris autē penuria interim exarescunt. Solis ad hæc ignis,
 siderumq; omnium aquarum exhalationibus alitur: quinimò & mundus ipse,
 vt præstantissimi philosophorum assueuerant: quod quidem apud Ægyptios
 tam persuasibiliter receptum erat, vt Solem & Lunam non curru, sed nauigio vti
 dicerent, ad nutrimentum scilicet & generationem eorum hoc referentes.

NILI DILVVIUM.

Præcipuam autem Ægypti effigiem ex ima-
 gine cordis in ardenti ara thuribulo vè cōsi-
 dentis, ostēdere consuevit: calida enim ac humi-
 da est Ægyptus, in Australibus præsertim locis,
 quemadmodum & cor: idemq; in sinistram ho-
 minis partem toto declinat turbine. Alibi verò
 Antarcticas regiones, sinistras ab eis appellari
 docuimus: in illis autē oriri Nilum, in quo sum-
 ma eorū religio, & à quo paulò antè omnia pro-
 ficisci, ex eorūdem institutis dicebamus. Quod
 verò pertinet ad thuribulum, Hippon philoso-
 phus, vt ex Cratete didicimus, fabula cui titulus πειρόθηου, cœlum veluti præfur-
 nium esse dixit, homines verò carbonēs. Sed hæc melius ex Homero declara-
 buntur: ait is, nullius disciplinæ quantumlibet remotæ nescius, Iouem cum reli-
 quis dijs, Solē quippe stellasq; omnes ad Æthiopū epulas inuitatos accedere,
 quasi velit id, quod paulò antè dicebamus, innuere; hauriri ex vdo nutrimenta
 sideribus. Accumbunt verò apud Æthiōpas, quia circa Oceani oram non nisi
 Æthiōpes habitāt, quos vicinia Solis, vel diuturna parallelorum mora vsq; ad
 nigri

ÆGYPTVS.

Anigri coloris speciem exurit. Oceanū autem quemnā alium hic intelligamus, ni-
 si Nilum, cui antiquissimū id cognōmentū fuit, propterea quòd Nilum illi, vti
 dictū, totius humoris fontem arbitrarentur, Ægyptumq; ipsam suapte vi tātā
 aquarum redundantia euomere: Erit itaq; cor Ægypti instar, hoc vti sanguinis,
 ita hæc primariū totius humoris receptaculū: thuribulum verò conuiuas ipsos,
 vtpote sacrificulos, indicabit hostiarū super ignē positarū nidore exhilaratos.

ARDENS ORATIO.

Sed cur nō potius dicamus, cor ita in thuribulo positū significare orationes,
 precesve, quæ puro ex corde proferuntur ad Deū? idē esse thus illud mund-
 dum, quod sibi Deus offerri mandat in diuinis literis, ex quo scilicet odorem ca-
 piat suauitatis. In Evangelio Matthei, vbi Dominus perperam agere Phariseos
 inquit, qui nō obligare iuramentū, quod per altare fieret, arbitrabant, sed quod
 per donum altari illatum; Adamantius cor hominis inter alia significata idem &
 altare intelligit: per votum verò, recti alicuius operis deliberationem, quod fa-
 ciendum simulac infederit animo, oblatū, vti votum, interpretatur. Nam & La-
Btini vota alia cōcepta, alia nuncupata vocāt. Priora illa sunt de quibus hic intel-
 ligit Adamantius. Quoniā verò multi palām dona hæc eleemosynarū, precum,
 ieiuniorū, offerunt corde, tamē sunt alieni à Deo, hi Pharisei sunt cecorū duces,
 qui quæ exterius perpendunt, quæ verò interius sunt minimè contuent: ita per
 dona iurandū censent, non per altare, à quo donis ipsis accidit sanctitas. Monet
 igitur Dominus vt cōsideremus cuiusmodinam ex corde eleemosynæ, vel psal-
 mi, vel preces, vel ieiunia offerant: atq; ita qui testē altare, hoc est, cor & cōscien-
 tiā appellat, per altare iurat, ac perinde omnia quæ continent in eo, cōplectitur.

COELVM.

Plutarchus hanc cordis effigiem subiecto in foco succensam, cœlū indicare
 contēdit, animūq; illum, qui propter eternitatē nulli vnquā senescitū ob-
 noxius est. Et Apulcianus Trismegistus ab Hippone nō admodū diuersus, Æ-
 gypitū cœli agnoscit imaginē, nōq; omnibus equiparari, quæ in cœlo gubernant,
 exercenturq;: et si dicendū sit verius, terrā eam totius mundi templū esse. Quin-
 etiā inuenias apud nōnullos, vniuersum terrarū orbē in diuinis literis nōnunq;
 Ægypti nomine nūcupatū: vt eo Psalmi loco, Veniēt legati ex Ægypto: ppter
 ea q; vniuersam terrā eodem, quo Ægyptus, modo coagmentatā imaginentur.

CLIBANVS.

CONSCIENTIA IGNE EXAMINATA.

Acit verò ad hanc cordis significationē Clibanus in diuinis literis pas-
 sim propositus, cui cor hominis aptissima cōfertur similitudine, de quo
 tam frequens in Mosaicis libris, et Prophetarum aliorum oraculis men-
 tio reperitur, siue per similitudinem, siue sit pro instrumento sacrorum positus.
 Clibanus enim præfurnium est apud Latinos: per eius figurā interpretes cor ho-
 minis, vti dictū superius, intelligunt. Nam quædā Deus apud maiores nostros,
 veteres inquam Prophetas apponi sibi vult Clibano cocta, hoc est, tacita mētis
 agitatione examinata, cū scilicet nos erroris pœnitet, et cōscientia nostra ardore
 quodam occulto intra se succendit, vitiūq; ipsa suū paulatim exurere contendit.

SACROVM ARCANVM.

Adamantius putat ex Clibani forma, quæcūq; in diuinis literis profudio-
 Ara vel inenarrabilia sunt, significari, quippe quæ recondita delitescunt in

senfu mētis, neq; facile ad imperitum vulgus proferri possunt: sunt enim multa D huiusmodi, sicuti de Camelo, & Sue, altero quidem ruminante, sed qui pedem integrum habeat: altero verò bifidam præ se ferente vngulam, sed qui minimè ruminet. Ita etiam de Adamo per Euam astu serpentis decepta, in præuaricatione adducto, quarum historiarum mysticum significatū locis suis exposuimus ex Philone. Apud Ezechielem, vt ad Adamantium reuertamur, quæ de Cherubino vel de Deo media sui parte succēso, vel de admirabili illa visione, sunt literis demandata, nisi coquantur in Clibano, neq; quidem mandi, neq; deuorari, ita vt sunt cruda, poterūt: hoc est, vt cruditatem hanc interpretemur, nisi qui latet interius sensus diuini calore ignis molliat, excoctusq; ita cibus fiat vt mandi possit, & ad nutrimentum assumi, aliquid semper occurfabit, asperitate sua difficile, quod ab eorum gustu mortales auertat. Oseæ dictum est: Corda eorū sicut Clibanus incaluerunt: quod longè feciore à superioribus sensu tunc fieri intelligendum est, cum vitiorum ardor cor ipsum interius exurit, quippe cum mortales flagranti cupidine incensi, suam ipsimet perniciem affectantur: in medio enim hæc posita sunt, vtrum res ad sacrificiū coquere, an exurere potius inutiliter velimus. Atq; ita Clibanus varia interioris affectus habet significata, proq; sensu mystico figurat. Minimè verò prætereundū videtur, quod Hierosolymitanus Hesy chius hieroglyphicè super Clibano philosophatur eo Leuitici loco: Cum autem obtuleris sacrificiū coctum in Clibano de simila. Nam per Clibanū Mariæ virginis vterum significari tradit: Clibano enim ignis superponit, qui superponitur in craticulæ ministerio. Veluti enim Clibanus & ignem & panem coquendum desuper accipit, ita Dei genitrix spiritum sanctum, & Dei verbum in vtero suo conficiendum maturandumq; suscepit: & quæ multa in hanc sententiam prosequit. Est verò Clibanus, tum furnus, tum sartago, aut testa quædam grandior, operculo vel ferreo, vel ex ære premunita, supra quod ardentes prunæ ingeruntur, vt quod intrā positum est, coquatur, cōdiaturve. alicubi totum hoc opere figulino conficitur. Ad huius autem similitudinem formata est pectoris concavitas, per quam spiritus vltro citroq; comeat. Columella scrobem Clibano similem fieri monet, vt imus quàm summus sit patētior, quo radices latius euagari possint. Ex hac itaq; forma nonnulli Prophetarum scripta Clibano similia dicunt, quæ plus habeant in recessu, quàm ore summo polliceantur.

DE SARTAGINE.

Est & Sartago ab hieroglyphicis huiusmodi non absimilis: nam eodem penè significato, sacrificium Deo facturi, quædam in sartagine fringere iubemur.

RESIPISCENTIA.

EA tamen differentia, quòd in Clibano tacitæ conscientie stimulus adurit, in sartagine culpam agnoscimus, eaq; nosmetipsos in cusando ream facimus, quasq; mereri nobis videmur pœnas vltro deposcimus, & modò hūc modò illum errorem sollicita repetitione versantes animo, quæ satisfaciendæ ratio nobis reliqua sit, agitamur. Alij rem eò trahunt, vt prophetarum oracula toto mentis ardore versanda submoneāt: inde enim fieri, vt repetita sæpius, & inter se cōglobata, facile intelligi & explicari possint, vt hinc eam saltē quæ ad mores pertinet doctrinam assequamur. Alio verò modo sartago apud Hesy chium accipitur pro cruce Christi: siquidem cibus, qui prius ineptus erat ad mandendum, simulatq;

Amulatq; sartagini fuerit incoctus, mandi potest: ita corpus Christi antequā pateretur si foret esui exponendum, vt ipse de se sæpe futurū aiebat, abominabantur humanæ aures, respondebantq; omnes, durus est hic sermo: quomodo potest hic corpus suum apponere vt manducetur: post crucem verò patefactū est, id diuino munere dispensationeq; fieri posse: nam totū illud mysterium in Christi passi commemorationem institutum est.

DE CRATICULA.

Raticula tota prorsus Hebræorū esse videtur, sed enim Cyrillus hieroglyphicum in ea agnoscit Ægyptiacum.

AIt enim eam subiecto igni, & corde superimposito, furoris & indignationis apud sacerdotes illos indicium fuisse, vt ex eo scilicet cordis bile succensi excandescantiam ostenderent.

POENITENTIA.

Nostri hoc sanctius intellexere, qui Craticulam pœnitentiæ signum posuerunt (liceat verò mihi Theologorum dictata sectanti, eorum interdum vocabula vsurpare) non tamen hinc tacitam mentis exulcerationem intelligentes, sed amaritudinem conscientie minimè simulatam, manifestissimis verò conspicuam argumentis: quippe vbi luctu, lachrymis & lamentatione conficimur ob ea, quæ nequiter, improbè atq; iniquè patrauerimus, vnde mox fletus ex intimo cordis fonte prorumpens carnem maceret, ieiunia debilitent, abstinentia comminuat, atq; arefaciat. Hæc enim est illa in propatulo posita sui conflictatio, quæ succensos diuini amoris igne carbones omnibus ostēdit, exemplumq; alijs preber, qua se quis ratione possit abnegare. Hinc nonnulli quos ardens inuitat ad æthera virtus, non flagrantem modò animum præ se ferunt, verum & corpus ipsum tormentis obiectare non dubitant. Talis olim pientissimus Laurentius fuit, qui dum edaci corpus igne torreretur, longè magis animo in ipsius Christi amorem accendebatur, sacrificiumq; Deo sanctum & immaculatum, interius cor, exterius corpus, in vera craticula vtulatus offerebat. Neq; tamen sum nescius Adamantium hæc, quæ de craticula dicta sunt, ad diuinæ lectionis inquisitionem adducere, cum ea scilicet ardenti studio consecretamur, quæ nullo obiecta velamine vnicuiq; sunt intellectui peruia, cuiusmodi scilicet est sensus, quem historicum Theologi nominarunt. Qua verò ratione craticula Christi mortem & resurrectionem significare possit, apud Hesy chium videndum, Leuit. II. eo loco: Si autem in craticula fuerit sacrificium.

CONDITORIVM.

EX eo autem quòd cor in abscessu pectoris latitat, & intra præcordia se reducit, diuinæ literæ cor plerunq; non tam pro ijs quæ in abdito profundoq; mentis recessu conduntur, quàm pro quarumcunq; rerū receptaculo, vbi hæc in diuturnum tempus asseruandæ reponuntur in occulto, per cordis effigiem exprimere consuerunt. Vnde in sepulchri etiam significatum cor accipiunt. Christus enim Euangelio manifestè sepulchrum cor terræ nuncupauit: Sic erit, inquiens, filius hominis in corde terræ tribus diebus & tribus noctibus.

CONCORDIA.

Neq; verò me pigeat iuniorum etiam inuentum antiquis his subtexere, qui cōmenti sunt in concordie significatum duo corda vinculo colligata figuram

rare, quod à corde vocabulum, non à citharæ chordis deductum existimarunt. D

DE SPINA DORSI.

Sfa quin etiam & nervos aliquot Aegyptij inter hieroglyphica retuler: cuiusmodi os illud est, quod à summa ceruice multis distinctum in-
ternodijs per vniuersum dorsum excurrit.

TITILLATIO.

PER eius enim picturam, nequitiam petulciorem, concitatamq; titillationem significabāt: siquidem humanam genituram à cerebro delabi, perq; id osis defluere, non Aegyptiorum modò, sed multorum etiā aliorum opinio fuit, Alcmaeonis verò præcipua, quam vnà cum Hippocrate poetarum aliquot auctoritas confirmauit. Sentire hoc ipsum Plato videtur, dum seminij vim vertebralis osis defluuium esse tradit. Hinc Maro:

Exoriare aliquis nostris ex ossibus ultor.

quod ad Anaxagoræ *δυσκοιέειαν* nonnulli referunt, cuius opinionem Lucretius acriter incesit, quod putarat is,

Ossa videlicet ex paucillis atq; minutis

Ossibus, & sic de paucillis atq; minutis

Visceribus viscus gigni, sanguenq; creari,

Sanguinis inter se multis coeuntibus guttis.

Democritus eam ex totis prodire corporibus, præcipuisq; eorū partibus, veluti carnosis, fibris, & ossibus, arbitratus est. Cæterum philosophorum & medicorum plurium diligentia secus rem inuenit, qui genituram minimè esse osis vltius medullam, sed sanguinem potius asserunt: quibus Pythagoras etiam adstipulatur, dum eam probatissimi sanguinis spumam esse contendit, ac alimenti nutrimentū. Huiusmodi porro sanguis ab hepate ad renes immittitur, per meatus inde ad id aptos flexuoso quodam tramite ad testes dilabitur, quod in dissectionibus apertissimè compertum est. Vnde Anchises apud Maronem paterna impulsus charitate clamat:

Proice tela manu sanguis meus.

Quod ad imitationē Pindari dixisse videt, qui Nemeis ita, *πλευρὸν αἰσῶρε φέρου ἀτακτῶν αὐτῶν Ζεὺς, πόν γὰρ αἷμα.* Quidam philosophorū rerum venerarum libidines in iecinore contineri arbitrati sunt, quod à Lactantio quoq; memoratur lib. de Artificio. Et Mathematici iecur à Venere regi autumant, in eoq; amoris sedem poetæ omnes agnoscunt, dum Cupidinem iecur sagittis appetere vlcereq; conqueruntur. atq; ita VII. Prouerb. Salomon: Donec trāsfingat sagitta iecur eius. Verū aliud est concupiscere, aliud cōmoueri ad procacitatem: alterum enim mentis, alterum corporeæ munus est viuacitatis. Quæ verò ad iecur pertinent, in Vulture satis examinata sunt. Sedenim cum renes osi, quod supra posuimus, adhærescant, non imperitè figmentum hoc suum Aegyptij cōmenti sunt: nam & Astronomi renes & genituram in Veneris potestate cōstituunt. Renes ait Varro ita dictos, quasi riui ab his obsceni humoris oriantur. Quod verò & lumbi eidem osi adiacent, Aegyptij per lumbos Venerē innuebant: hinc apud Comicos & epigrāmatarios poetas vbi quid lasciuus enuncianum fuerit, frequens aded de lumbis mentio, dum fluctuantes eos alij, alij exporrectos, alij aliter dicunt. Tangit & Persius hoc, vbi lasciuorum poematum recitationem incesit, dicens: Cum carmina lumbum intrant, & inferius: Summa delumbe salua. Habemus & in sacris cōcentibus, vsq; ad noctem renes increpuisse, et imple-

E

A tos illusionibus lumbos. Et Gen. xxxv. Reges de lumbis tuis egredient. Preterea vbi Paulus de Leui ad Hebræos scribit: Adhuc enim, ait, in lumbis patris erat, quādo obuius ei factus est Melchisedech. Neq; tamē inficias ierim, aliquot diuinarū literarū locis lumbos poni pro virtute, vt XII. cap. Regum tertij, qui tamē apud Hebræos primus inscribitur, vbi Roboam seniorū spreto consilio salutari, adolefcētiōrū, in quorū adulatione fuerat educatus, animos prætulit, qui ferociōres erant: suaserunt enim illi vt rex iuuenis & imperitus rerū, fortē se atq; terribilem populo ostentaret, & ita loqueret ad eos: Minimus digitus meus cōpactior est lumbis patris mei. quo responso amaritudinis pleno factū est, vt statim à tribubus decē desertus fuerit, regno quod pater auxerat, ad duas tantū tribus imminuto. Quamvis verò diuinæ literæ lumbis plurimū tribuāt, vbi de genitura mentio sit faciendā, nō illæ tamē ossa ipsa ex Aegyptiaca disciplina reijciunt. Nam vbi Laban accipit hospitio Iacoben sororis suæ filiū agnitū, significare volens etiā ex patris consanguinitate eū sibi coniunctū esse, Os, ait, meū es, & caro meā: quasi ad id respiceret, quod veteres pleriq; philosophi tradidere

B ossa ex virili semine in embryōne gigni, ex materna verò genitura virili circūfusa, carnē ipsam fieri. Sed quod alicubi Lūbos, in vulgatis habetur editionibus, Symmachus vertit latera: sed eodem vtrunq; significato, concupiscibilis anime pars, signatur: iuxta enim latera renes sunt. In lumbis sanē maxima, aiunt interpretes, esse solet incitatio ad concupiscentiam, aduersus quam renes nostros & cor nostrū aduri, in sacris adorationibus suppliciter imploramus, quippe vt & naturali appetitui, & voluntati simul obistere valeamus. Hac de causa dicebat Apostolus: State præcincti lūbos vestros, vero tamen cingulo, hoc est, voluptate ea, quæ vera sit, quæ scilicet à castitate & cōtinentia oritur: quod dubio procul est à Domino desumptum, vbi præcinctis nos iubet esse lumbis. Nam & apud Romanos cinctus armatū strenuūq; significat, vt discinctus contrā imbellem & effeminatū. Iam & hostiæ renes ignibus traditi, dubio procul significant genitalium partiū ardores extinctos esse: quicq; omne quod pingue est de renibus & omnibus interioribus obtulerit, tūc verè purgatus omni libidinis vitio, pro delicto hostiā iugulauerit. Sed quoniā hæc in diuinis literis & sepe & multipliciter habentur, non importunū fuerit, quod ad hanc sententiā facit, locū ex Leuitico C repetere, vbi de pacificorū sacrificijs agitur: vbi sanē legislator iubet duos renes cum adipe quo teguntur ilia & reticulum, siue, vt alij edūt, fibras iecinoris cum renunculis, adoleri super altare in holocaustum: ex his, vt ait Hierosolymitanus Hesy chius, legislator vult nuptiarū desiderium offerri Deo, vt prolis causa, non fornicationis, proveniat, & honorabile sit coniugiū, & torus immaculatus. Iungit verò iecur renibus, quia delectatio sine concupiscentia in eo sedem habere fertur: hepate verò in renes vim operationis suæ ministrante, quod per desiderium quam Græci *πιθυμίων* vocant, motum fuerat, ad desiderium effectus concitatur, quæ duo simul adolenda sunt, vt scilicet neq; praua nobis proponamus, & si quo modo suggerātur, abolere festinemus: & vt verbis vtar Hesy chij, quia in hepate concupiscentiæ requiescere putantur, propterea pinnā, hoc enim ex LXX defumit, hoc est, summitatem cum renibus auferri præcipit, & offerri ad altare, vt ab omni mala delectatione mundemur, scientes quod primitiua cogitationum nostrarum Deo necesse habemus auferre. Demū vt à gentibus quoque arma nobis mutuemur, Poëta venustus in hanc sententiā ait:

Principijs obsta, sero medicina paratur,

Cum mala per longas inualuere moras.

Nimirum in sacris nostrorum literis id erat temperantiae signum, quod in sa-
lutaris victimae lumbos eximere mos erat, tanquam impuros, ait Philo, propter
concitandae libidinis titillatum, femine per eos irriguo. Diuino autem praecipito
lumbos praecingi iubemur, cum sacra illa solennia ferimus, quae tunc temporis
instituta sunt, cum exeuntes ex Aegypti captiuitate, hoc est, ex voluptatum & deli-
tiarum illecebris, agnum, hoc est, puritatem edere admonemur, & in castimoniae
conuictu discumberet. Apud Nilum autem huiusmodi lex de temperantia lata
est, qui, ut Ambrosius, Geon est, vnus ex quatuor Paradisi fluuijs, qui virtutem
hanc significare dicitur, de quo satis in Accipitris commentario disseruimus. Quod
verò de vasculorum perplexitate dicebamus, admittit id etiam Aristoteles, qui tes-
tes libramenta quaedam esse dicit, quorum beneficium semen ad penem commode la-
batur: neque id semel asseruit, dum eorum aduersatur opinioni, qui testes solos ge-
niturae receptaculum putant. Innititur verò is exemplo tauri, qui iam exectus
vaccam impleuerit. Quendam etiam ait Albertus Magnus euirati, prolificam in
coitu operam nauasse: licet Galenus ab Aristotele diuersus eat, testesque omnino **E**
feminis receptacula esse contendat. Quin etiam Auerroes in hoc a suo dissentit
Aristotele. Quibus responsum fieri posset, sit testes in hunc usum a natura tribu-
ti essent, animalibus utique omnibus id officij ministrarent, neque vlla esset abs-
que illis propagatio: secus verò plerumque reperitur, ut quae recitauimus exempla
testant. Cadunt igitur causa, qui solis, quos oggerunt, testibus innitunt. Ab hac
spina cauda exit: ea curta, in diuinis literis ostentat eos, quibus nulla de futuris
cura, qui diem nouissimum, futurumque Dei iudicium aspernantur, qui subinde di-
cunt Edamus & bibamus, pereat qui crastina curat: cras enim forte moriemur,
quia mors aurem vellens, viuere ait, venio. Est enim cauda pars corporis extrema.

DE PVDENDIS.

Vdendorum significata his adiungere necessarium est. Nam vetustas
illa ut minus vitiosa fuit, ita simplicius apertiusque de vnaquaque re phi-
losophata est: neque erat tunc temporis in humano corpore quicquam,
quod vel visu, vel nuncupatione sua, turpe iudicaretur. Pravis verò **F**
moribus succrescentibus, multa decernenda fuere tam factu esse quam dictu tur-
pia, ut qui rebus suis modum praescribere nesciret, ipsius saltem turpitudinis infam-
ia absterrentur. De antiquissima igitur disciplina dicturus, quae ad significa-
tionem figurae illius, quae tam visu quam dictu obscena iudicatur, pertineat, ve-
niam mihi dari postulo, ac in eam haec accipi partem cupio, propter quam &
prius excogitata a veteribus illis fuerunt, & a me nunc in communem usum pro-
palata, eo quidem consilio, ut haec illis scriberentur, qui sanctius instituti, re-
rum viscera & intimas medullas, non verborum superficiem, examinarent.

MAGNANIMITAS.

Esto igitur prima pudendi virilis significatio, quae tot columnis incisa, tot obe-
liscis notata, tot alijs veterum monumentis insculpta, magnam & erectum viri for-
tis animum ostendat. Extant adhuc columnarum frustra aliquot in Sesostris me-
moriae erectarum, quae literis Aegyptiacis incisae sunt, in quibus vtriusque sexus natu-
re insculptae conspiciunt. Sesostris enim hunc Theopompus lib. III appellat, quem
Sesonchosis aliqui nominarunt, qui scilicet Aegypto regnavit vniuersae, impe-
rii in Europa protulit, de quo apud Herodotum multa. Vbi igitur in columnis
aut

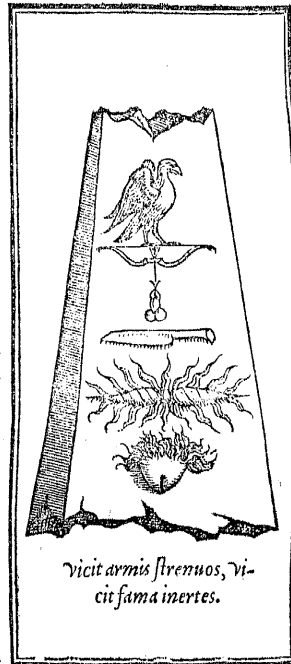
Aut obeliscis ab eo positae virilia pudenda conspexeris, bellicosos, strenuos, & magnanimos viros ar-
mis ab eo superatos intelligas. Nam & coniectores, mulierem quae virum & liberos habeat, si commuta-
tam se in marem somniauerit, viduam breui futuram
conijciunt, atque ita viri muneribus functuram, quae ve-
ro liberos non habeat, mares parituram, quae virgo
fit, futurum ut primo quoque tempore matrimonio
elocet. Ita semper ea humani corporis pars aliquid
semper indicat, quod ad negotia virilia pertineat.

FORMIDOSVS ET IMBELLIS.

Vbi verò in monumentis huiusmodi muliebria vide-
ris incisa, argumentum est, imbelles, molles, &
inertes homines ab eo subiugatos, cuius nomen vel
nota superposita fuerit. Ad quod dubio procul re-
Bspexit Homerus, cum Therstem Graecorum pusil-
lanimitatem increpantem his verbis inducit, *ἄλλοτε
ἐλέγχε ἀρχαῖδες, δὴ καὶ ἀρχαῖοι*. Id quod ad Numanum sese
& sua gloriose iactantem non inuenit transulit
Maro, dum eum, o Phrygię (neque enim Phryges) in
obsessa Troianorum castra dicentem inducit. Alibi vi-
rorum negotia ita praescribit, ut hi bella pacemque ge-
rere deberent. Et Horatius virilem Cleopatrae animum obstupescit, quae generosius
perire quærens, enses haudquaquam muliebriter minus expauerit. Apud eundem
Tyrteus poeta non mulieres, sed mares potius animos in Martia bella versibus
exacuit. Ouidius quoque in Eunuchum, cum militem virum esse debere assereret, ista
mares tractant, dixit, tu spes deponere viriles. Ad haec Onirocritae dicunt, si princeps
quispiam in foemina se degenerasse per nocturnam sit imaginem arbitratus, futurum
ut loco deiciatur, propterea quod mulieres plurimum imperijs virorum subiiciuntur.

INNOCENTIA. CRIMEN.

Non est hoc loco praetereundus sacrificij veteris mos, ubi masculi vocabu-
lum insontem, & nulla criminis macula notatum intelligi debere autumant
Theologi, per foemina verò crimen. Cyrillus enim Leuitico, homilia prima,
siue ea sit Origenis, ubi agitur de vitulo masculino sine macula offerendo, mascu-
lum ait intelligi, qui peccatum ignorat, propterea quod foemina sit peccati symbo-
lum. Labilis enim, mollis, & ad delinquendum procliuus admodum est mulier. Ma-
sculum igitur sit munus quod Deo offert, hoc est, muliebri nil habeat, concupi-
scentia vacet, fragilitatem aufugiat, nihil molle, nihil dissolutum meditetur. Et
masculi denique nuncupatio in diuinis literis virum indicat virtutibus perfectum,
qui praesenti fortisque animo semper est, cum mulier contra tantam sit infirmitatis, ut
Salomon Sapia dixerit, Melior est iniquitas viri, quam mulier beneficiens.
Et mares tantum stirpis Aroneae iubet Dominus vesci sacrificio, quia scilicet non
omnium est de Deo disputare, sed eorum tantum qui nihil foemineum, nil fluxum in cogi-
tationibus habeant. Demum, ne de Deo disputare praesumamus, quoad per qual-
dam declinationes diffluentes, vel domesticas curas, vel inania negotia, a mascu-
lorum dignitate vigoremque exciderimus. Similiter in victima peccati, masculus
tantum de genere sacerdotali vescetur carnibus eius; ad poenitentiam enim forti

opus est sensu, ait Hesychius, & intentione virili. Cui Psalmographus ita succi-
nit: Viriliter age, vigorēq; audacter amplectere, & in quācūq; provinciā te dele-
gauerit Dominus, eā & alacriter suscipe, & non ignauiter administra. Porro vir
qui testiculos auulsos habeat in diuinis literis, hieroglyphicū est hominis qui vi-
tam prius piē sanctēq; institutā habuerit, iuuenturemēq; omnē bonis operibus
exercuerit, ingrauescente verò ætate ad nequitias & inquinamenta declinarit.
Nam cum testes, vti superius ostensum est, virtutis indicia sint, euiratio molli-
tiem dubio procul effeminationēq; significat, ipso se vocabulo prodente. Vel,
vt Hesychij sententia est, secuisse ille abstulissetq; sibi testiculos videt, cuius im-
pius animus sceleratāq; mens timorē Domini verāq; abiecerit pietatem, perin-
de ac si crudelis manus semetipsum absciderit, hoc est, sese à Dei coniunctione,
quę sita est in virtutibus, abstulerit, & bonę frugis prole scetificationēq; priuauit,
ipso q̄ppe abiecto signo, per quod vera virilitas in homine cognosci possit.

Antiquorum autem religione institutū fuit
Gallos, euiratos quippe sacerdotes, Deūm
Matri ministrare, perpetuę eius seruituti addi-
ctos, quod qui patris, matrisve nomen viola-
rint, eo supplicio damnandi viderentur, ne pos-
sent ipsi vnquam fieri parentes: in qua sententia
fuisse Lucretium, hæc eius carmina declarant:

*Gallos attribuunt, quia numen qui violarint
Matris, & ingrati genitoribus inuenti sunt,
Significare volunt indignos esse putandos,
Vnam progeniem qui in oras luminis edant.*

ERGA PARENTES
ingrati.

COELI FOECVNDITAS.

Quæ verò de Cœli pudendis à Saturno falce abscisis et in mare deiectis vete-
res fabulati sunt, sententiā præ se ferunt à diuinis literis non admodū alienā,
Deū quippe omnium rerū species cōformasse, moxq; præcepisse, vt cōiugio quęq;
suo crescerēt, replerētq; terras: id quod & pleriq; philosophi dixere, rerū semina
cœlitus delapsa tempore quæq; suo coaluisse, inde ad eas propagādas naturam
vsum Veneris indicasse. Iam & Osirim Ægyptij suum, de quo sæpe alibi, huma-
na effigie pudendis obscenius excitatis faciebant, inde generis nostri causam F
(Sol enim Osiris) & per quem capite gestabat
calathum, educationis beneficium significaturi.

MERCVRIVS, VEL
efficax sermo.

Sermonis efficaciam persuadendiq; vim osten-
tare veteres si voluissent, Mercurij simula-
chrum grandiori iam ætate, barbatum, & effe-
cto propemodum corpore, natura tamen obsce-
nius excitata, eaq; tantum parte validissimum fa-
ciebant, cuiusmodi signum Cyllenis fuisse Pau-
sanias tradit: atq; ego sigillum ea specie æneum
apud Fabium Caluum Rauennatem Romæ vi-
di: cui quidem signo, præter hæc vestis erat suf-
farcinata, in cuius sinum poma, sceturæ scilicet
indicium, condebantur, nempe quod sermo cu-
ius omnino symbolum est Mercurius, in grandiori, prouectioriq; ætate vim
quandam propemodum generandi, transgendiq; aliquid habeat, vt quod in
consul.

A consultatione propositum est, deliberet, persuadeat, ac omnino conficiat. Arte-
midorus Onirocrita scribit, se quoq; Cyllenis vidisse Mercurij simulachrum, cu-
ius species non alia erat, quàm pudendi virilis effigies: eaq; de causa coniectores
super sermone differunt, quæ quis per eius partis imaginem somniauerit.

INVETERATA NEQVITIA.

Addi solita est Hermæis huiusmodi vestis longo syrmate tracta, quorū qui-
dem similitudinem Theophrastus Eresius in homines nequam & intempe-
rantes detorquebat, propterea quod syrma, ventrem, pudenda, & barbam tan-
tum haberent: ita illi vestem traherent sceminarū more, ventri dediti essent, atq;
libidini, nequitiam in ætatem etiam grandiozem producerent, cum vitia quæ-
dam, vt Satyricus monet, cum prima sint barba reseccanda.

SERMO INANIS.

Inanem verò sermonem ostendere volētes, Mercurium eundem iuniori spe-
cie ac prorsus impubi cum effinxissent, attracta illi pudenda vel desidentia fa-
ciebant: in his enim qui nondum ex ephebis excessissent, infecundam & imper-
fectam esse orationem animaduenterant, vtpote quod ætas illa ad prudentiam
nondum esset idonea. Huiusmodi verò signum vidi Neapoli in magnificentis-
simis Mactæleonum ædibus.

PROVENTVS.

Iam & Priapi simulachra in hortis statui ab antiquis solita, ne multum in his
immoremur, prouentus qui deposceretur significatum habebant. Ea verò de
causa fieri consueisse ait Varro, quod horti omnes in tutela sunt Veneris, quę to-
tius est generationis Dea.

CONTINENTIA.

Frænum libidinibus atq; nequitie impositū
& imponendum esse, admonere cum vellent
Ægyptij sacerdotes, genitale viri manu cohibi-
tum atq; coercitū pingebāt, quippe hominis cō-
tinentiā eo gestu describentes. In appendicibus
vtiq; ad Virgilianū opus adiectis, cuiuscunq; illi
fuerint ioci, sapienter quidem cōpedibus Vene-
rem cōstringendam inuenies, quantumq; natis
creandis seruiat adeundā, vt corruptū ibi locum
ex Lactantij Firmiani lectione corrigamus: ita
enim apud eum legas:

*Vina suum sedent, navis Venus alma creandis
Seruiat, hos fines transilisse nocet.*

Approbesq; interim eorū fortitudinem, qui potius excastrari voluerint, quàm
illicito coitu contaminari: cuius facti fidem apud Cyprianū & Origenem quæ-
rito. Præcipuum autem illud in Christianorū institutis præceptum ponit Euse-
bius, γαστέρας τε καὶ τῆς ὑπὸ γαστέρα κρητέρας, ventrē quippe, quæq; sub ventre sunt, coer-
cēda. Sanè Anacharsis Scythæ cōuiuio acceptus apud Solonē, ita mox decubuit
cōpositus, vt vna manu pudēda, altera verò os obsignaret, palma ad id appres-
sa, daturus quippe per huiusmodi gestum cōtinentiæ atq; silentij monimēta. Eā
verò toto vitæ tempore cōtinentiā à delicijs omnib. alienā secutus est Anachar-
sis, quare statuis eius inscriptum erat, ΓΛΩΣΣΗΣ, ΓΑΣΤΡΟΣ, ΑΙΔΟΙΩΝ ΚΡΑ-
ΤΕΙΝ. quippe, linguā, ventrem, mentulam cōpescere. Nam ille nimirū ante omnes
probus est, qui tribus his egregiē sibi tēperarit. Neq; verò parū huius cōtinen-
S

tia laudem meruisse videtur Alexander Macedo, cui adhuc iuueni cum puella, D noctis bona parte peracta, deducta esset, ut cum eo dormiret, quaerenti regi tarditatis causam, respondit illa, expectasse se donec maritus cubitum iret: commotus Alexander ministros acriter obiurgauit, reducite, inquit, hanc: parum enim abfuit quin vestra culpa factus fuerim adulter. Quin & captiuas Darij puellas quanta integritate seruauerit, ignorat nemo. Exempla haec adolescens, aetate feruidus, delicijs affluens, adulatoribus vndique circumseptus, sponte praestitit, ut nos qui monitis dubio procul sanctioribus eruditi sumus, aliquando cogeret erubescere.

V E N V S V E R E C V N D A.

Non defuisse vero vnquam qui verecundiam adamarēt, tot Veneris simulachra in antrum abdita, de quibus alibi meminimus, indicio esse possunt. Adhuc iuxta Mantinea Nigrae Veneris sacellum apud Meliastis fuit, ad verecundiam quippe, qua praeditum esse debet humanum genus, indicandam. Reliqua enim animantia die plurimum & in propatulo, homines vero & clam & plurimum noctu liberis dare operam solent. Simulachri huius meminit Pausanias lib. VIII.

E X T I N C T A L I B I D O.

A pud Aegyptios genitalia a Titanibus defecta, & in fluuium demersa compertas, quod libidinis ardorem extinctum, aut extinguendum esse, mystico eo sacro intelligendum. Graeci Herus & Leandri fabulam commenti sunt, ut extincto lucernae lumine, calore quippe naturali deficiente, iuuenilis quoque concupiscentiae ardorem extingui significarent, atque ita tam marem quam feminae gelida senectutis procella exagitatos in aquas immergi, ac denique suffocari. In sacris nostrorum literis sententia huic fabulae non ab similibus de flore amygdalae, de locusta & cappari habetur, quam loco suo satis explicauimus. Neque tamen illud contemnendum, quod Graeci extinctos compressosque nequitiae stimulos a viro forti, hoc est, virtute praedito, indicare volentes, Anteam illum suum Terrae filium ab Hercule collisum fingunt: nihil enim aliud est Anteam a terra procul sublatum enecare, quam a libidinoso tactu manus & mentem procul amouere.

C O E L E S T E R E R V M O M N I V M P R O M P T V A R I V M.

Panos vrbs in Aegypto fuit, in qua huius etiam dei colossus visebatur ingui. F ne procaciter extento, qui flagellum in Lunam a dextra eius sitam attolleret. Pana enim illi ad Lunae simulachrum addere voluerunt, quod omnia mortalium vsui necessaria putarent a Luna suppeditari. Sed quid hoc sibi vellet argumentum, facilius ex Cabalisticae disciplinae significationibus eruemus. Aiunt enim eius mysterij sapientes, omnem siderum vim, quae rerum procreationi comparata sit, in lunare prius corpus infundi, tanquam in penum aliquam promptuariam, mox illam pro rei vniuscuiusque materia formam vnicuique suam fideliter erogare: idque sibi velle videtur in Panos manu flagellum, quasi accepta eo gestu doceat expendere.

S O L.

In Sudae collectaneis legas Priapi simulachrum, quae Horum Aegyptij esse dicunt, laeva penem arrectum continere, dextera sceptrum disco & pennis insignitum, quae omnia Solis vim ostentent: ex genitali siquidem obscenius attrectato significari aiunt, quae abdita sunt in visceribus terrae semina, vi solis erumpere: per sceptrum vero imperium, quod in coelestibus & terrestribus gerit, cuiusque opera & terra & mari patefacta sese mortalibus exhibuere, vsusque & comoditates rerum omnium

Anium subministrarunt. Discus orbem quo circumfertur indicat: pennae vero velocitatem, totius caeli ambitu quatuor & viginti horarum spacio cotidie decurso. Sic illis philosophatum est temporibus, ut rem tam seriam, et omni modestia & verecundia tractandam, ad nequitiae turpitudinisque imaginationes traheret. Sic Iudaei quoque Beelphegori nonnunquam initiati sunt, ignominiae quippe simulachro, quem Priapum Latini vocant, Moabitarum de more ferentes sacra, grauisima contra se numinis omnipotentis iracundia concitata. Sic Athenarum eruditio arcanaque mysteria vniuersum orbem eludere. Atque huc demum in Eleusinae Cereris sacris tormentum illud caeremoniarum, ad oclusas portas diuturnior mora, linguae obsignatio, & tot habituum & ornatuum, quot Apuleius enumerat, varietas tendebat, ut posteaquam per quinquennium anxij anhelabundique magni alicuius oraculi cognitionem expectarant, & rei cuiuspiam diuinae maiestatem quandam, diceret Tertullianus, se visuros concepissent, sub naturae significatione simulachrum virilis membri tot fascijs, tot integumentis tandiu coopertum, reuelatum tandem intuerentur, quodque quotidie ad naturae requisita non semel tangere cogerebant, vidisse se pictum aut sculptum, sub religiosissimi iusiurandi prohibitione profiteri vetarentur. quodque longe magis ignominiosum est, huc philosophi, huc principes, huc ipsi Romanarum rerum domini Augusti, leuitate nescio qua pellecti perhibentur.

D E V M B I L I C O.

Voniam vero vmbilicus quadam communia habet cum genitalibus, exigit locus ipse, ut quae partis eius significata sunt, explicentur.

P A T R I A.

Vmbilici significata alij alio modo acceperunt: sunt enim qui Iouem, sunt qui medium, sunt qui finem per simulachrum eius intelligant. Iouem quidem ex vmbilico significare videas apud Curtium lib. IIII, cuius effigies smaragdo & gemmis alijs coagmentata erat. Et hoc idem indicat numus quem apud clariss. patrium Venetum Stephanum Tepolum vidi, cuius inscriptio est, ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ ΠΕΙΡΙΑΣ ΖΕΥΣ. ibi enim quaedam huiusmodi species habetur. Medium vero, ut qui dixit Delon orbis vmbilicum. Finem Martialis, cum scripsit:

Iam peruenimus vsq. ad vmbilicum.

Sed eo loco intelligendus est voluminis terminus, qui cum volumine explicatur, in fine omnino est: cum vero idem obuoluitur in spiram collectum, medium tenet locum. Sedenim Onirocritae per vmbilicum dubio procul patriam intelligunt, vnde scilicet educationis auspicia suscipiuntur: & per ea quae vmbilico accidant in somnijs videri visa, de patria vaticinari solent.

M E D I V M.

Videtur vero patria vnicuique homini orbis medium esse, cum ab eo loco, vbi quisque lucem auspiciatus est, & terrarum situm, & mundi spatia metiri incipiat, et quoquo versum iter arripuerit, patriam semper quasi centrum statuatur. Sed apertissime Cicero vmbilicum pro medio poni ostendit in Verrae actione VI. Et raptam esse Liberam, qua eandem Proserpinam vocant, ex Ennensium nemore, qui locus, quod in media est insula situs, vmbilicus Siciliae nominatur. In homine quoque vmbilicus medio totius corporis loco constituitur, siue circulum circumduxeris laertis manibusque exporrectis, siue ad quadratae figuram factum eum imagineris. quantum de medio hominis diuersa est & Vitruuij & Varronis opinio: hic enim

inguen in homine masculino medium agnoscit, vmbilicū ille. Apud Martialem D
medios lambere comperias, quod ad Varronis sententiā accedit: nam scemina
inguen esse medium, idem quoq; Vitruuius confitetur.

F I N I S.

C Vm autem & finem significet vmbilicus, ostendendum quid vmbilicus in
libro sit, de libro enim loquitur Martialis, cum se peruenisse dicit ad vmbi-
licum vsq; vti paulo antè dicebamus. In quo quidem multi hallucinantur, dum
alij vmbilicos esse putant, defenacula ea ænea quibus librorum anguli ornantur
simul & muniuntur: quandoquidem cornua etiā eodem errore vocari credide-
runt à poëtis, præcipue verò bullam in libri medio affixā. Alij signa esse quædam
arbitrantur, quibus antiqui librorum fines concludere soliti essent: ideoq; Por-
phyriorem citant, qui ad vmbilicum, ad finem interpretetur, apud Horatium:

Deus deus nam me vetat

Inceptum celeres promissum carmen iambos

Ad vmbilicum ducere. Alij clauos ad similitudinem bullæ, qui pro ornamen-
to affigi soleant tabulis quibus libri cōglutinantur, intelligunt. Alij, vt ex errore F
vno in aliū trahantur, rati se apertè rem indicasse, locum Ciceronis ex tertio de
Oratore citant: Sed tum ita solet narrare Scæuola, conchas eos & vmbilicos ad
Caietam & Lucrinum legere cōsueisse: ibi per vmbilicos, lapillos intelligunt lo-
tos & politos, ita enim scriptis prodidere, cum hæ buccinorū quorundam testu-
læ sint, quæ turbinatim cōuoluuntur, in fastigiū acuminatæ vmbilici forma, qui
ex lapide olim fieri consuevit, ad vmbilici nostri similitudinem. Vt verò & Mar-
tialem & Horatiū idem dicentes, neq; non Catullum & Ouidium etiā intelli-
gamus, qui vmbilicū hunc eodem omnes significato posuere, sciendum libros
olim fieri solitos ductu plurimum perpetuo, vna quippe pagina, nō vt nos illis
dissectis, & in quaterniones quos dicimus consertis: & quia complicabantur ad
instar spiræ conuoluti, inde volumina dicta sunt à voluendo. In extrema autem
pagina firmitudinis ergò paruus admodū bacillus, ex cedro quippe, aut buxo,
cupressō' ve, vel ex ebore, vel ex ebore adglutinabatur, ad latitudinis modum,
quæ membrana præcisa erat, hunc vmbilicū appellabant, cuius quidē capita vo-
lumine complicato hinc & inde prostarent: solebantq; ea ex argento, vel auro, F
vel etiamnum gemmis ad ornatum præmuniri: atq; ea sunt quæ cornua nōnulli
vocitarunt, vt Ouidius ad librum Epistola Tristium prima:

Candida, nec nigra cornua fronte geras,

hoc est, neq; ebore, neq; argento, aut nitida vlla gemma vmbilici præmuniatur,
cuius facies atrata luctum præ se ferat. Martialis XI.

Explicitum nobis vsq; ad sua cornua librum.

Sic apud eundem, vti superius dictum, quod & apud Horatium, vmbilicus pro
fine ponitur: quia principiū libri est vbi à titulo incipit explicari: finis, vbi tota
reuoluta pagina peruentum est ad vmbilicū. Huius ego generis volumina mul-
ta vidi, eaq; vetustissima, alia ex membranis, alia ex Nilotica papyro, alia Græcis,
alia Hebraicis, alia etiam Arabicis literis perscripta. Non præteribo papyracea
illa monumenta, quæ in arcis Æliæ thesauris Romæ asseruantur, in quibus ar-
chetypa est Constantini Imperatoris donatio, papyraceum esse textum, glutine
quodam delibutum, mox aut aprina sana, vel vitro exæquatam ac perpolitum,
vt & scripturæ patiens fuerit, neq; vlla calamū asperitate offenderit, miro quip-
pe læuore complanatum.

C A S T I

C A S T I M O N I A E' C O N C V P I S C E N T I A.

A **E**Xcisus vmbilicus apud Diuinarum literarum interpretes castimoniam si-
gnificat: eo enim modo quo præcisum præputium circuncisionis illius est
signum qua libidinem atq; nequitiam à corde refecare debemus, ita in sceminis
vmbilici amputatio castimoniam indicat: virtus enim eius in vmbilico est. Hinc
de profanatis prostitutisq; Hierosolymis Ezechiel ira lamentatur: In qua die na-
ta es, non est excisus vmbilicus tuus, vuluæ igitur matris adhærescit: hoc est, ni-
hil quicquam anima ab originatione separatur, sed patriæ coalita est, & applica-
ta mollitudini, vt minimè mox mirum sit eam, quæ omnia subsequuntur, turpia
perpetrare. Nam quod ex Iobe dicebamus, virtus eius est in vmbilico. sub vmbi-
lico ventris legere videtur Eucherius, vt per hoc scemina significet genitalia,
sicut in viro lumbos dicimus. Nam vmbilicus dubio procul est concupiscentiæ
signum.

D E V E N T R E.

B **A**m Venter quoq; sua continet hieroglyphica, eaq; ab vmbilico, de quo
nunc dicebamus, non admodum aliena: quare nusquā de eo quā post
vmbilicum, possumus commodius meminisse.

P R I N C I P I V M.

A **B**solutū perfectumq; opus significat, vti diximus, vmbilicus. Contra ven-
ter, in sacris præcipue literis, nunc principij, nūc originis indicium est, cum
scilicet quis vel à natiuitate, vel ab eo quo sapere ccepit tempore, factum in cœ-
ptum ve aliquid ostendere voluerit, ex vtero, ventre ve dicet. Ita Iobes: Si non
ex ventre matris meæ dux illis fui: de misericordia loquens, qua pauperes ab æ-
tatis initio prosequi cœpisset.

M A R E.

C **I**N Serapidis descriptione figuræ ve, de qua plenius alibi, *περί της Σελάουσε* legitur:
Venter quippe mare est. & vti superius notauimus, Hippocrates decumben-
tem quempiam, qui mare conturbatum in somnijs sibi sit videre visus, morbo
eum ventris tentari cōijcit, similitudine puto à mari sumpta, quod veluti flumi-
na fontesq; omnes in se recipit, ita venter omnia consumat.

I N S A T I A B I L I T A S.

V **N**de poëtæ ventrē pro ganea, & insatiabilitate, vorationeq; parasitica po-
nunt, vt apud Horatium Epistolis:

Quicquid quaesierat ventri donabat auaro.

Sed ibi apertius:

Scilicet vt ventres lamna candente nepotum

Diceret vrendos.

Epimenidis in Cretenses obiurgationem Paulus

Apostolus repetit, qui *παιστας ἀργούς*, ventres quippe ignauos eos appellat. Ver-
sus verò ille ita in codicibus aliquot antiquis habetur:

Κριτὸς ἐστὶν ἰδύσαι, ἡσυχὴν κίρδαι, παιστέρας ἀργούς.

Semper mendaces Cretes, cōmercia pessima, ventres ignaui. Iam & Viuite ven-
tres, Lucilius dixit. Et quod apud Terentium legitur, Pugnos in ventrem inge-
re, Donatus de toto parasito ventrem intelligi posse dicit. Apud Sudam, & in
alijs prouerbiorum collectaneis parasiti cuiusdam responsum habetur, qui ven-
tris opprobrium obiectum sibi ita refellit, vt probrum id omnium pulcherrimū
existimare se dicat: præstare enim eo ventrem alijs rebus, quod plenus, leuis agi-
lisq; sit, atq; strenuus: inanis verò, grauis, & inutilis. De adipali sanè lautitia ga-

S iij

neatq; verbum apud Græcos *κασιγερων*. In Diuinis literis Psal. xvi, impletum D ventrem legas, pro insatiabilitate atq; ingluuie. Quicq; gula & nequitia impetrandum præcipit philosophus, ventri, vti superius dictum, temperandum, & his quæ sub ventre sunt, inquit. Sanè quidem Ægyptij mortuorum ventres eximere, & in Sole discindere soliti sunt, vt qui scelerum omnium causa essent, atq; ita vel expiarēt, veluti de impulsore pœnas sumere viderentur. Verùm hæc pleriq; dictu quidem speciosa dicant, non tamen imitanda sibi proponunt, lepidumq; orationis Catonianæ principium in dissuadenda lege agraria ita exordientis obijcient: Arduum esse ad ventrem verba facere, qui careat auribus: nam & in hanc sententiam Græcum est prouerbiū, *κασιγερων εστιν οστρον*.

HVMANA DELICTA.

SANÈ ventres, Leuitico, modò aqua eluendi, modò extra castra exportandi, S apto admodū hieroglyphico, reatus, maculas quippe nostras indicant: quia Fimus in Diuinis literis pro delictis accipitur: ea verò vel corrigi possunt, atq; ideo elui: vel expiabilia sunt, eaq; procul deportanda, ne contagione vlla pars, quæ sincera est, contaminetur. Qui verò Deo venter in Diuinis literis attribuitur, secretam substantiæ eius originem indicat: vnde illud Psalmo, Ex vtero ante lucem genui te. Significat alibi iudicia eius incomprehensibilia, diceret Eucherius, quæ rimari nulli datū est, de quo lobes: De cuius vtero egressa est glacies: & gelu de celo quis genuit: Idem Eucherius, qd' apud Abacunta legitur, Venter meus turbatus est in me, ita interpretatur, vt per ventrem hieroglyphicè rationis vas & receptaculum intelligat. Apud Hieremiam, vbi, Ventrem meū doleo, pro mente accipit. Quòd autem de spiritali, nō de corporeo loqueretur, indicium est quòd sequitur, Sensus cordis mei conturbati sunt. Manifestè autem Euangelio: Qui credit in me, flumina de ventre eius fluent aquæ viuæ. Contra verò de ventri loquis inuenias in isdem Diuinis literis: nam vbi Leuitico legitur, Ne declines ad magos, Lxx reddiderunt, Ne sequimini ventri loquos: per hos Theologi falsos Prophetas intelligunt, qui Deum professi, à Deo aliena quæq; docent, falsasq; doctrinas & prophetias comminiscuntur, cōtra quos dixerit Ezechiel: Væ prophetis insipientibus, qui spiritum non diuinum, sed suū sequuntur. Maxima est enim omnino, inquit Hesy chius, diabolici erroris & fraudis species, ventri loquorum inuentum, & quæ multa super hoc excquitur.

DE PELLE.

RAhit ad se venter pellem, quadā propemodum similitudine, qua super in Diuinis literis aliquot inuenias hieroglyphica, cuiusmodi sunt hæc:

VEXATIO.

PELLES hieroglyphicè in Sacris literis vexationes sunt, quæ hominem ad mortem vsq; commacerant, imbecillumq; reddunt: distractæ enim illæ in vsus varios, in vasa, in opera multa, patiendo probatæ laudem à Domino consequuntur. Nam, vt Paulus ait, afflictio patientiam generat, patientia probationem, probatio spem, spes virtutis firmamentum, & inconcussam in operibus bonis stabilitatem.

MORS.

SVnt qui locum ex Genesi, Et fecit eis tunicas pelliceas, eo interpretentur hic S roglyphico, vt mortalitate conuestitos esse eos intelligi velint. Nam cutis omnino eos indicat, qui solis exterioribus intenti, interius emarcescunt. Apud Plutar-

A Plutarchum lib. de Iside & Osiride, tympanum humanam sapit naturam, atque ideo mortalitatis hieroglyphicum est. Conficitur verò tympanum ex pelle plano, latoq; circulo circumducta.

S C O R T A.

INuenies & pro meretrice pelles positas Leuitici xv, Vestem & pellem quā I habuerit, lauabit aqua, quem locum citat Hierosolymitanus Hesy chius, sententiæ huius interpret. iam & apud Romanos meretrices scorta dicuntur, à scortis pellibus, quibus pro strato utebantur. Idem pellem pro diuitijs poni dicit, & pro cognatione alicubi.

CASTRA, VEL BELLICVS APPARATVS.

ALio significato pellis pro tentorio & castris ipsis ponitur, propterea quòd vetusti moris fuit, tentoria ex confutis pellibus cōfigere. In Abacuntis cantico: Pro iniquitate vidi tentoria Æthiopiæ, turbabuntur pelles terræ Madian: hoc est, Madianitarum castra vertentur in fugam & dissipabuntur.

BPIERIVS VALERIANVS AD IO. MANARDVM FERRARIENSEM, DE IIS QVÆ PER MANVS ET PEDES SIGNIFICANTVR, EX SACRIS Ægyptiorum literis.

SUmma quidem ingenij amœnitas tui, raraq; admodum eruditio, iudiciumq; in omni disciplinarum genere exactissimū acerrimumq; quibus te prædictum superioribus diebus animaduerti, cum apud Cælium Calcagninū cœnaremus, effecere vt doctissimæ illius cœna nunquam immemor sim euasurus. Sed quoniam parum est gratum animi affectum in corde tacitum fouere, nisi vbi facultas datur, eum palam feceris & in propatulum exposueris, cum nihil mihi commodius nunc ad meum erga te amorem explicandum occurrat, quam earum rerum commentarium, de quibus plurimum ea cœna sermo fuit, id quamprimū ad te curavi transmittendū: ibi enim tu per abditissima philosophorum arcana medicorumq; sapientiam ingressus, nihil obscurū reliquisti, quod super pulsū, venis & arterijs quæri posset: quamq; necessarium esset, medici non modo cor, verum etiam manus ipsas eruditæ esse, manifestissime docuisti: frustra enim esse mentis disciplinam, & scientiam, nisi eam manus opere facto comprobaret. Cumq; medicamina plurima, quæ manibus tuis ipsemet confeceris, recensuisses, opportunè Vincenzius Caprilius conuua noster lepidissimus acclamauit, & canardum te deniq; esse à manuum ardore diuinitus appellatum: itaq; tunc manum Cælius, & alij, qui accumbebant omnes, suis quisq; laudationibus in cælum extulere. Ego verò aliam ingressus semitam, nihil à re, quæ præ manibus erat, abscedens, eadem hæc, quæ nunc descripta ad te legenda misi, ad verbum propemodum manu super declamaui: quæ quidem silenti tantum placuerint, quantum audienti probare videbantur, minime putabo me oleum & operam perdidisse, sperans scilicet inde aliquid futurum, quod imitam hanc ex literis amicitiam apud posteros faciat testatissimā. Neq; tu illa supprimes, si recte diligentiam tuam perpendi, quæ ad humani generis utilitatem paucissimis antea cognita reserasti. Facit hoc idem Cælius noster, qui quotidie aliquid de Ætusarum penetrabilibus eruit, & in promiscuū vsu exponit, inde perpetuam sibi laudem, & amicis nomen comparaturus. Nostra verò hæc quælibet sint, si non vtilia, vti vestratia, certè aliqua ex parte spero fore delectabilia. Tu igitur quod auribus libenter haurire visus es, oculis nunc & mente perfrue.

Manum apud Ægyptios hieroglyphicam apud Ægyptios significata, quicq; honos ei habitus ab eius nationis sacerdotibus, Manarde mi, dicebamus; ea nunc in hunc modum, ut dicta fuerant, repetemus.

O P V S.

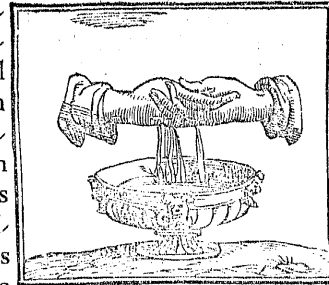
Manus apud Ægyptios sacerdotis operis in primis hieroglyphicum fuit, eaq; picta sculpra ve, hominē ædificationis studiosum significabat, quippe qua in operibus faciendis plurimum utimur, cuiusq; beneficio rerū artificia constant, & conceptæ in animo excogitationum imagines oculis subiiciuntur. Ut verò ait Hippocrates, in vnaquaq; arte manus vnusquisq; ad opus, quod facere destinarit, accommodat: natura enim, ut ait Cic. dedit homini manus multarum artium ministras. Artemidorus coniecit artes ex manu significari ea de causa dicit, quod earum opera artes exerceantur. Iam & oblate in somnijs manus si pulchræ formosæq; sint, felicem rerū agendarū successum indicant, & ipsi præcipue, qui manibus opus faciunt, ut idem tradit Artemidorus. Et Pindariū illud Olympijs celebratur ode IIII, *ἄριστον δὲ καὶ ἄριστον ἔστιν*. vbi per manus opera, per corē audaciā intelligendā interpres Triclinius obseruat. In sacris quoq; nostræ pietatis libris, manus operis hieroglyphicum habentur, eo præsertim loco vbi Deus Moyse mādāt, ut serpētis caudā apprehēdat manu. Actionē hīc per manū significari tradit Philo: siquidē nullo fieri modo potest, ut voluptates, quas per serpētē significari alio cōmentario diximus, coerceri, opprimi ve valeāt, nisi prius manus, hoc est, synceros animi affectus, utpote rectorū operum ministros expediamus, & in omne pietatis ministeriū promptissimas habeamus, atq; ita demū arreptus intrepidē serpens virga fiat, hoc est, voluptas in disciplinā, quæ per virgā figuratur, ut in Caduceo declaratū est, quamprimū abeat, atq; ita absolutā veritatis cognitionē partim intelligēdo, partim experiēdo, cōsequatur. Apertius verò manus opus est eo loco, Exod. XIII, Et viderūt Ægyptios mortuos super littus maris, & manū magnā quā exercuerat Dominus cōtra eos. Huiusmodi significationem etiā Græci veteres admiserunt. Nā Lacedæmonij sic inuocandos deos existimabāt, ut manū etiā admoueremus, nostrā scilicet operā addentes: neq; enim eos aliter exaudire. In quā sententiā Salustianus Cato: Nō votis, neq; supplicijs muliebribus auxilia deorū parantur: vigilādo, agēdo, bene cōsulendo, prosperē omnia cedūt: vbi socordiae te & ignauiae tradideris, nequicquā deos implores, irati infestiq; sunt. Sed ut ad nostra redeamus, Psal. LXXVIII, Deum exquisiui manibus meis nocte corā eo: quamvis apud eos qui Hebræos sequuntur, nulla hīc de manibus mentio. Verū alij exponunt, manibus, id est, bonis operibus, quæ tamē nocte, hoc est, occultē, & in Dei tantū cōspectu fierent. Nam & Assertor, Nesciat, inquit, leua, quid dextera agat tua. Dum attollit Moyses manus suas, vincitur Amaleches: hoc est, ut interpretatur Adamantius, opera & actus sustollit ad Deū, nō humi iacēs, obrepēsque reptiliū instar terræ applicitus, sed ad Deū porrectos, inq; cœlum surrectos. Quodq; Leuitico præcipitur, Manus eius offerāt hostiā Domino, Theologi per manus opera interpretantur, *καὶ τὸ ἰσοχλω* verò quandā, manus Dei pro ipso accipitur Filio, per quem facta sunt omnia, ut Eucherius & alij pleriq; interpretant illud Esaiæ: Omnia hæc manus mea fecit. Sed longē manifestius alibi vates idem clamat: Brachiū Domini cui reuelatū est: vbi Theologi, ut apud Hesychiū est, Filiū dubio procul intelligi debere profitentur, Patri scilicet *ἰσοχλω*, quod ne cui ambigū relinqueretur, labores

A labores eius pro nobis susceptos statim subiicit, vir extra omnium aleam diuissimus: ait enim: Labores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portauit, ipse autē vulneratus est propter iniquitates nostras, afflictusq; est propter scelera nostra. Disciplina pacis nostræ super eum, & liuore eius sanati sumus. Psalmo sanè LXX, Donec annunciem brachium tuum generationi omni, quæ ventura est. Theologi subiectam antiquitus interpretationem huic versui memorāt, potentiam tuam, & iustitiā tuam, id esse brachium. Vbi verò hostiæ salutaris brachiū dextrū separari, dariq; muneri sacerdoti præceptū est, Cyrillus, vel Adamantius potius, per huiusmodi brachiū à vulgo separatū significari ait, pontificē debere dextera quæq; hoc est, proba & honesta facere, ut qui tanquā lampas illucescit in atrio, exemplo reliquis esse possit, nō opinione tantū, verū etiā operibus, quam quisq; viam ad virtutem & pietatem ingrediatur: cōtrā verò sinistra, hoc est, praua & turpia non attingat, vitæq; sit omnino integra & inculpabilis.

EVthymius vbi de manuum puritate sermo fit

INNOCENTIA.

In diuinis literis, per manus actiones operationesq; inquit significari, eò quod per eas opera fieri soleant. Earū autem puritas dubio procul in fonte ostendit: vnde etiā abluendarū manuum gestus innocentiae signū est, quasi illas non contaminatas habere profiteamur. Antiqui enim quando cōtestari volebant se alicuius innocios esse sceleris, neque impuris se facinoribus immiscuisse, assensum ve præbuisse, in multitudinis conspectu manus abluiebant, ut scilicet ex illa ma-

num munditia animæ identidem puritatem indicarent. Inde Deut. cap. XXI, vbi cadaver in agro cæsum quis reperit ignorato cædis autore, seniores ciuitatis quæ loco ita polluto proxima fuerit, accersiri iubentur, & in deserta steriliq; conualle vitula facere, super quam lauent manus, ut ita expientur & ipsi & ciuitas, populusq; omnis absoluat. Sic circumdaturum se altare Domini Psalmodigraphus vates profitetur, cum vnā cum innocentibus manus suas abluerit. Et Pilatus cum iniquæ sententiæ crimen in Hebræos reijceret, innocentiam suā attestaturus, manus publicè lauit. Datas autē homini manus ideo ait Athanasius, ut ad rerū necessarium vsum inseruiat, & ad preces Deo porrigendas attollatur: atq; ut palam est, manus est quæ cibū & alimenta omnia legit, condit, instruit, & ordi admouet: manus est, quæ præclara facinora in pugnae vel discriminū cōfliktu facit: ab ea est scribēdi cōmoditas & elegātia, quā Propheta honestauit, de Deo dicens, Calamus scribæ velociter scribētis, quo scilicet diuine vocis oracula exprimuntur. Manus sacra infert altaribus, & pietatis omne munus peragit, sacramenta cœlestia nobis subministrat, & mysteria reliqua ritè perficit & operat: eam dignatus est Dei filius cōmendare, cum dixit: Dextera Domini fecit virtutem, dextera Domini exaltauit me. Manus deniq; est, quæ omnia cōfecit, omnipotentis Dei testimonio, per prophetā dicētis: Nōne manus mea fecit hæc? Manus est totius corporis propugnaculū: quæ dum illud totū oberrat, totū defendit, totū comit, totū vestit, totum ornat, vniuersę eius molis dominā se re ipsa proficitur,

A V T O R I T A S.

Hinc manus auctoritatemq; & potestatem signatissimè indicat, ut in sacris pietatis nostræ canimus, in manu Dei esse omnium potestates, & iura regnorū

omniū. quo significato dictū à Psalmographo, Exaltet manus tua, vt Theologi D sunt interpretati. Iam apud Hieremiā: Sicut lutū in manu figuli, sic vos in manu mea domus Israel: de summa Dei potentia. Et illud minimè dissimulandū, quod poëta Cæcilius ait: Deū quis nō summū putet, cui in manu sit quē esse dementē velit, quem sapere, quem insanire, quem in morbū inijci, quē contrā amari, quē auersari, quem expetī? Sic ad Terentiā Cic. Verūm hęc nō sunt in nostra manu. Et aruspices, nulla quamvis sanctiore imbuti disciplina, cum prædenti Vespasia no humana manus triclino illata fuisset, & subter mensam subiecta, prælagium fuisse respondere, rerum potestātē ad Vespasianū aliquādo peruenturā. In Dei verò manu esse omnes fines terræ, sacra piorum vatum oracula testātur, quī fieri posset admirantium, vt aqua longè altior terra, ita suspenderetur, ne continen tem omnem obrueret, quo quo verūm circumfusa. Tamen non defuerunt anti quorum ingenia, quæ natura fieri hoc cōmentarentur. Ptolemæus quippe Al magesto, triginta se nescio quas stellas Arctico polo affixas deprēdisse profitei, quæ cum sicca frigideq; naturæ sint, vi sua repellant aquas: terram autem ea par te, qua ille micant, vt sibi natura similem, & temperatura quadā à Saturni sidere E copulatam exerant, & suspensam teneant. Alij Magneti hoc attribuūt, quo lapi de tota illa pars, quæ ad Arcticum versa est, incrustata quodāmodo cōperitur: tantamq; illi vim dum se ad polum erigit esse dicūt, vt vniuersum terræ corpus eodē trahat, atq; ita bonam eius partē vndis extare faciat. Alij alias atq; alias su per hoc rationes cōminiscuntur, cōcauitates subterraneas, oualem figurā, protu berationes, & cōmenta alia ingeniose magis quàm verè excogitata, quæ omnia si suscepti operis ratio pateretur, facilè refelli possent, vtpote quæ tam validissi mis naturæ rationibus, quàm hodiernæ nauigationis exploratione, falsa depre henduntur. Sed hęc illi viderint. Basilius Magnus totum hoc ad architecti sum mi Dei sapientiā refert, admirationemq; omnem dirigere nos ad eius prouidentiam adhortatur. Nam & apud Hieremiam Prophetā ipse rerum opifex clamat: Vos igitur non timebitis me, qui posui arenā terminum maris: quasi nulla alia in re magis potentiam viresq; suas ostentaret. Ille e nim cum abyssos circumuallaret, legem imposuit aquis, ne datos transiliant fines, signatisq; termi nis coerceantur.

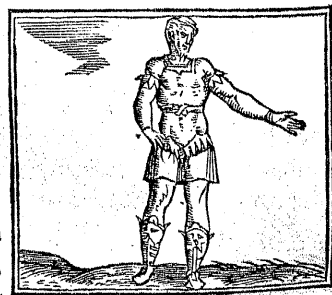
Expedita autē manus, & in propatulum pro lata, ita opus, autoritatem, atq; potestātē indicabat: contrā verò, nihil hominem, ignauum & ocio desidiaq; torpescens significare si vel lent, manus eius in sinum confertas effingebant: qui porro status ignauissimi nebulonis est, cum præsertim Anaxagoras ideo sapientissimū omniū animantiū videri hominem dixerit, quia ma nibus instructus foret. Quod dictū Plutarchus in Moralib. repetit, neq; dissimulat Aristoteles.

A pud autores aliquot inuenias læuā manum pro furacitate positā. Nam Plautus, Perfa, vbi Sophoclidisca lena Pechnij pueri manū de-

IGNAVIA.

FURACITAS.

posceret,

A posceret, atq; ille dexterā porrexisset, respondit ea: Vbi illa altera est furtifica læua? Ita & Catullianum illud intelligitur de Marrucino, qui manu sinistra nō bene utebatur, sed in ioco atq; vino tollebat lintea negligentiorum.

PLAUSVS.

Plausum autem, lætitiæq; & gratulationis signum, manibus in eum gestum figuratis vt sese complodere viderentur, significare, theatra Romana, et poëtarum pulpita sapius ostenderūt. Id autem in Sardanapali statua, quæ Tharsis erat, exprimebat, cū inscriptione, quæ modis omnib. lasciuiendū esse cōmoneret.

IMPEDIMENTVM.

Complicatas verò manus digitis pectinatim insertis, ad cō vetus illa religio impedimenti signum esse credidit, vt parturientiū nixibus obstare, ne partum edere possent, quandiu manus eo gestu tenerentur, perdita admodum susperstitione persuasum habuerint.

LIBERTAS.

Quemadmodū verò per manus ita complexas impedimentū significabāt, sic per eas explicatas libertatem innuebant. Numus est Tib. Claudij Cæs. in quo videre est sigillum, quod dextera pileum tenet, læuam quàm latè potest discapedinatā exporrigit, cum inscriptione, LIBERTAS AVGVSTA. quamvis verò pileus per se sit libertatis signū, manus ea tamen ita passa significatū adauget. Sedenim vt de parturientiū fascinatione per implexas manus dicebamus, ita contrarium est in numo Iulie Pie, vbi partus felicitas explicatur, in quo Venus læua hastæ innititur, dexteram expansam ostendit, cum inscriptione, VENVS GENETRIX. Romani enim genus à Venere, propter Æneam eius filium, se ducere asseuerabant, maximè verò gens Iulia.

Quæ quidē cōdente & dicente Iulio Cæsare, templū erexit Veneri Genetrici, cuius rei Plinius, Tranquillus & alij meminere. Legimus & Cæsaris tesseram fuisse, Venus Genetrix: vt Syllæ, Apollo Delphicus: Marij, Lardeus. Obseruandū autem in numo scriptum esse GENETRIX per E media syllaba, pro vt veteres grammatici scribendum monent, cum tamen genitor per I notandum agnoscant.

LIBERALITAS.

Est & illud frequentissimo latinitatis vsu dictitatū, Manus remittere, liberalitatis et donationis significato, quo loquendi modo lutores præcipuè vtunt: nam remittere manus, est cōdonare collusori iactum, quem sua ipse manu damnosum fecisset, debueritq; ob id numos exsoluere. Hinc legere est in epistola Octauiani Augusti ad Tiberiū: Ego perdidit viginti millia numūm, sed cum effuse in lusu liberalis fuisset, vt soleo plerunq; nam si quas manus remisit, cuiq; exegisset, aut retinuissem quod cuiq; donauit, vicissem vel quinquaginta millia: sed hoc malo, benignitas em̄ mea me ad cælestem gloriā effert. Præcipuè verò dextrā liberalitatis & erogationis indicium esse voluerunt, vtpote quæ, vt prompta est, & ad capiendū expeditissima, ita & ad porrigendū erogandumq; vltatissima. Vnde Græci illud suū mensuræ de manu sumptæ vocabulū, de quo alibi locus suus, deductū volunt, quod scilicet inde dona porrigant. Sed quoniā tā liberalitatis q̄ libertatis significatū in dex-

VENVS GENETRIX.

tera

tera ponunt, huiusmodi disciplinam longè melius sacrae nostrorum litera pro- diderunt: veteres enim Theologi qui diuinorum nominum significata perscrutantur, eam inesse vim in Dei dextera intellexere, vnde pulchra, grata, laetaque omnia prouenirent, proprioque nomine Michaellem vocari, at Graecorum Theologia Michaelis vim in Deo eam esse dicunt, quam Mathematici Veneri dedicarunt. Psal. decimo supra centesimū iubetur Christus sedere à dextera Dei patris, vbi Theologi per seculum requiem, & fruitionem diuini imperij, & patri & filio propriam, & honore parem intelligunt: per Dei verò dexterā effulsissimā eius benignitatem interpretantur. Laeuam demū Aramei eam in Deo vim esse dicunt, vnde fortia, dura, & castigantia procedat: idque numinis Gabrielem appellatum, quod Astronomi ex Graecorum Theologia Martem esse dixerunt.

A Pud Graecos Latinosque poetas plerumque reperimus centimanū Briareū, centimanumque Gyge: quin & Homerus Solem *ἑκατόνχειρα* nuncupauit: quorum significata cum hieroglyphicōn instar interpretentur, non importunum fuerit hic explicasse. Interpretes Hesiodi, per Briareū vernū tempus dici tradunt, ob herbarū, florum, & frondium copiā, quam affluenter ad eod sumministrat. per Gygem verò hyemē, & ipsum centimanū, ob ea multa, quae iam dudū collecta cōgestaque in varios mox vsus distribuit, & negocijs quaeque suis accommodat. Quod verò & Sol centimanus Homero sit, multa & innumerabilia eius officia, quae magis aperta cognitaque sunt, quae recensere oporteat, effecerūt.

VER. HYEMS. SOL.

E

OFFICIA MUTVA.

Cessit & in prouerbij mutui beneficij, officijque ab officio prouocari, Manus manū scabit, ex Epicharmi Comici versiculo, quē in ore fuisse semp Prodidico Sophiste, Socrates apud Platonē memorat, Axiocho. Erat verò huiusmodi:

ἡδὲ χεῖρ τῆν χεῖρα κνίσει,

Ne manus manum fricabit,

δὲς π καὶ λάβο.ς π'

Da quid, auferes quid.

Sedenim illud vulgatum magis: *χεῖρ χεῖρα νίπῃ, δακτύλοι δὲ δακτύλους.* Sic enim manu scripti codices habēt, quod alij suo freti ingenio corrigere voluerunt, quae trimetri esset ratio minus animaduertentes:

Manus manum, digiti interim digitos lauant.

OPEM FERRE.

EAdem dextera, quae pullaria Plauto dicitur, passis digitis opis ferendae fuit hieroglyphicum, cuiusmodi species in Opis deae simulachro aliquot in numis obseruatur, quasi ea opem omnibus velle se ferre polliceatur. Quinetiam & nunc vulgò, & apud veteres vsurpatū illud *τῆν χεῖρα ὑδὲ βάλειν*, manum admouere, quotiens operam nostrā alicui negotio adiutricē adijcimus. Hinc apud Maronem Palinurus ad Aeneā clamat: *Da dextram misero, & tecum me tolle per yndas.* Sanè illud sumptū à sacris, in quibus quispiā adueniens admota victimae manu, fiat & ipse particeps sacrificij. Sed hoc frequentius apud nostros, cum infantes ab originali labe per sanctas aquas expiātur, lustricusque eorū dies celebrat: quicunque enim manus admouerint ad infantē, dum sacrū id peragitur, paternis sese obligant officijs, & arctissima pietatis necessitudine & nato & parentibus coniunguntur, propemodumque affines fiunt. Quod verò de manibus sacrificio ad-

motis

A motis dicebamus, quod theologi nostri interpretant eo Leuitici loco, Quicūque illa attigerit, sanctificabitur, id dicūt ostendere, quod in disputationib. quae de Deo sunt, theologiscque mysterijs, sufficit nobis tantummodo tangeri, quē admodū qui vultigne calefieri: nam is si interius manū immittat, pro eo quod poterat et satis erat calefieri, cōburitur: sic qui profundius, vel altius de Deo disputare praesumit, pro eo quod gloriosius aliquid ostentare affectat, in blasphemiam cadit, dum diuinorum dogmatū nequit sublimitatē assequi. Ea de causa populus Israeliticus non ascendebat in montem Domini, sed iuxta radices corona ducta desidebat: quod vtinā superioris seculi tempora animaduertissent, non eīm sanctissima hęc doctrina tot ineptorū hominū, ne ignauorū dicā, nugis atque cceno implicata esset & cōtaminata. Sed Deo Max. gratia, qui nostra demū aetate tot autorū veterū thesauros aperuit, vt in vnaquaque disciplina proficere volentibus, verā, facili breuēque viam patefacere dignatus est. Quod verò ad hanc rem facit, monet Paulus, haud facile cuiquā manū imponendā, de ordinibus nimirū cōmunicandis, quorū vis & ratio in spiritus sancti cōtributione cōsistit, iuxta ritū, quo impositis supra caput manibus sacerdos dicit, Accipe spiritū sanctū. Id verò diligētius examinandum imperat Paulus, ne indigno, vel improbo, vel imperito talia conferantur.

FLAGELLVM.

Significat etiā flagellum manus in diuinis literis, vt apud Sophoniam: Extendam manū meam super ludam, & super habitantes Israel, & disperdam de loco hoc reliquias Baalis. Et beatus lobes de calamitatibus, plagis, & infortunijs suis loquēs, Manus Domini, inquit, tetigit me. Et illud, Tradentur in manū gladij, castigabūtur gladio significat, vt pote qui occidione occidēdi sint. Iam quod alibi legitur, Firmasti super me manum tuam, de castigatione intelligendum est.

PIETAS.

In Antonini numo pietas ipsa dexterā exporrigit expansam, laeva donarium in subiectam aram porrigit. In L. Aelij Caesaris numo aureo, dextera sigilli eodem est gestu, laeva donū tenet, cum inscriptione, PIETAS. Quod verò dictum est in Cynocephalo, passas in cælum manus adorationē significare, videas id in Gordiani Pij numo, in quo sigillum est passas hinc inde manus ad cælum attolens cuius inscriptio est, PIETAS AVGVST. Et Iarbas apud Maronē dicitur

Multa Iouem manibus supplex orasse supinis.

Ciam & Salomō Trecentis non ignobilis sacrae Scripturae commentator, sacerdotis, inquit, cum sanctum BENEDICTVM pronunciant, nomen inquam id sanctum XII. literarum, extendunt manus suas.

A pud nationes aliquot inuenias, reiectas post tergū manus, easque connexas, supplicē hominē significare. Eam formā in huiusmodi significato peculiarem apud Assyrios fuisse tradit Ammianus, vbi lib. XVIII. Antonius ab Vrsicino agnitus in hostili acie, obiurgatorio sono vocis increpitus, proditor & nefarius appellatus, sublata tiara, quā capiti summo ferebat honoris insigne, desilijt equo, curuatisque membris humū vultu penè contingens, eum salutauit, patronū appellans & dominū, manū post tergum cōnectens, Ignosce mihi, inquit: & quae pro criminis depulsione subsequuntur.

SUPPLEX.

T

CAPTIVITAS.

Sedenim apud Romanos huiusmodi species manuū post terga reuinctarū, **D** captiuitatis nimirum indicia sunt, & Virgiliano confirmatur carmine,

*Ecce manus iuuenem interea post terga reuinctum
Pastores magno ad regem clamore trahabant.*

& multis vbiq; terrarum monumentis, ex ære & marmore dedicatis, passim intueri licet. Ita lib. de Amicitia Cic. de eo qui litigare se simulās blandiāt, atq; ad extremū dat manus, vnicūq; se patitur, vt is qui illusit sit, plus vicisse videatur. Talem Astronomi figurare solent, vbi ostendere volunt eum ab inimicis superandum, & in eorum potestatem redigendum, qui XIII. Sagittarij gradu lucem auspicatus fuerit.

PACIFICATOR.

Qvæ verò species in M. Catonis Proprætoris numo cernitur, vbi victoria est sedens, manu exporrecta, pollice summissa, quod puto victoriam consilio partam significare, vt illud, quod alibi explicatum est, Romanos sedendo vicisse, huc accommodetur. Ille porrò gestus in manu res compositas ostendit, qui habitus in statuis pacificatorum exprimi solet: vt in equestri colosseæ ex gre M. Aurelius, in area Lateranensis basilicæ visitur, de qua in Digitis.

RESTITUTOR.

In alio IMP. SEV. ALEXANDRI AVG. numo simulachrū est læua hastæ innixū, dexteram porrigens, vola & digitis demissis, pollice pendente, in quo literas eas tātū inspexi quæ RESTITUTOR dicerēt, reliquas discernere non potui. Verū apertius in Gratiano numo porrigitur manus mulieri altero genu flexæ genu, cum inscriptione, REPARATIO REIPVB.

SALVTATIO.

Erat & salutationis indicium, dextera iuncta dextræ, quod apud Varronē, atq; etiā apud Callimachū Ætjjs habetur. Vnde Virgilius in eandē sententiam Æneam inducit cum patre in Elysijs loquentem ita queri: Cur dextræ iungere dextram non datur. In hunc sanè diem mos hic perdurat, vt hospites & peregrinos, & quoscunq; notos peregrè venientes, dexterarū coniunctione salutemus.

ADORATIO.

Neq; verò tantū porrectis in cœlum manibus adoratio fieri solita, sed et auersa manus ad osculum exposita, adorationis indicium est. Hinc illud apud Plin. inquit Hieronymus in Ruffinū, solent manū deosculari. Vnde Hebræi deoscultationē pro veneratione vsurpant: eiusmodiq; loquendi forma per totā iam Italiā, ex quo Hispanos in dominationē admisisimus, inoleuit, cum prius id honoris nō nisi Pontificibus deberet. Et nōnulli Catuli somniū de Augusto referunt, quasi Iupiter cōpluribus prætextatis tutorē à se poscentibus, vnū ex eis demonstrasset, ad quem omnia desideria suā referrent, eiusq; osculū delibatū digitis ad os suum retulisset. Alioqui, vt in Cynocephalo dictū, sublata in cœlū manus adorationis indicium sunt. Apud Ciceronē Quæstionib. Academicis admirationis id signū est, vbi dicit: Hortensius autē vehementer admirās, quod quidē perpetuò Lucullo loquente fecerat, vt etiā manus sepe tolleret: nec mirū, nam nunq; arbitrator contra Academiā dictū esse subtilius. Peruulgatū verò est Catullianū illud in hanc sententiā: Admirans, ait, hæc manusq; tollens, Dij boni, & quæ sequunt.

CONSENSVS.

In militaribus verò allocutionibus sublata manus, cōsensus et approbationis hiero.

A hieroglyphicū est. Vnde totiens apud Xenophontem, si, quod propositū esset, scitum facere se profiterentur, manus tollere iubebantur. Sedenim hoc ritu Hebræorū prius institutū fuit, quod plerisq; locis habetur: & Aaron Leuitico, tollens manum, populo bene precatus est. Ita nobis quoq; faciendum imperauit Paulus: Orate, inquit, in omni loco attollentes puras manus. Et Tertullianus, vbi de oratione pro salute Imperatoris agit: Illuc suscipiētes (ait) Christiani, manibus expansis, quia innocuis: capite nudo, quia non erubescimus: deniq; sine monitore, quia de pectore oramus: & quæ sequuntur in hanc sententiam.

FOEDVS.

Sed neq; Pythagoricū illud prætereundum, *μη παντι ἐμβαλλης δεξιαν*, non vnicūq; dexterā porrigendam: quippe non temerè esse quempia in amicitia familiaritatisq; scedus admittendum. Citat hoc symbolum in hanc sententiam Plutarchus eo commentario, quod de multorum amicitia conscripsit: & Solonis dictum illud in primis fertur, *ὄλλος μὴ ταχὺ κτῶ' ἄν κτῶν, μὴ ἀφροσύμαζι*: Amicos ne citò cōpares: quos autem acquisieris, ne reicias, contemnāsve. Mos verò adhuc est nostris præsulibus, in admittendis in clientelam amicis manū porrigere exosculandam, quod firmū quasi scederis & conciliationis signum habetur. Obserues etiā apud Amianum, rerum gestarū lib. i. suprā xx, Nebridium, qui cōtra Constātium vnus omnium iurare noluerat, metu militū, qui ferrum in hominem strinxerant, ad Iulianum profugisse, suppliciterq; orasse, vt timoris leuandi causa ei dexteram porrigeret. cui Iulianus: Ecquid, ait, præcipuū amicis seruabitur, si tu dexterā attigeris meā? Plutarchus in Catone Vticensi morem tangit osculandi manus Imperatoris apud Romanos: neq; id quidem omnibus, sed paucis admodum honoris gratia concessum. Vnde etiam in diuinis literis legitur: Tua dextera me suscepit, quod ita interpretantur Theologi: Mos eorū est qui opem alicui sint allaturi, dexterā porrigere, in qua & vis, & aptitudo, agilitasq; magis promptuaria, quàm in læua. Et Psal. LXIII, Tenuisti manum dexterā meam: id est, optimi Assertoris instar manū meam apprehendisti, meq; de terra & seruitute Babylonica eduxisti. Alij sic exponunt, vt per dexteram manū à Deo tenam, meliora ac laudabiliora opera intelligantur, quæ benigno Deus animo suscepit. In sacrificijs demum manuum impositio nūc benedictionem ministrabat, nunc peccatorum remissionem, nunc Sancti spiritus aduentum, nunc expiationes, quas solo percipimus intellectu, ait Hefychius.

FIDES.

Quia verò fides in scederibus primū expeditur, Numa Romanorū Rex constituit, vt manus eæ quæ fidei sacra facerent, ad digitos vsq; inuoluerentur, quod fidei tutandæ indicium esset, cuius præcipuè sedem in dextera esse docuit: vel, vt arcana in abdito habeantur. Porro fidem in manibus Arabes adeo colebant, vt scedus nunquam facerent, nisi sanguine ex vola iuxta maiores digitos eorum qui scedus inirent, lapide quodam eliso, intinctoq; inde flocco ac lapidibus septem, qui forent in hunc vsū cōparati, illitis, suis interim Orata & Alilat numinibus vnicis inuocatis. Agnoscit & Maro fidem per dexteram significari, quare Dido apud eum exclamat:

En dextra, fidēq; Quem secum patrios aiunt portare penates.

Atq; hoc est quod Achemenidi Anchises

Dat dextram, atq; animum præsentis pignore firmat.

Velamen verò illud, quo fidei simulachrū, vel manus ipsæ obtegerentur, album

fuisse constat. Vnde Maro canam fidem appellauit, vt nonnullorum est opinio: D quamvis & literatissimi viri sunt, qui canam ideo fidem à Virgilio dictam putant, quòd primum omnium templum Fidei fuerit à Roma Æneæ filia conditum, vt in fragmentis Pompeij, diuino illo numine rerum opifrice iam tum Romanæ originis initio, quod futurum olim erat, præmonstrante, vt quod imperium ibi sine sine permāsurum parabatur, fundamentū pietatis in fide iecisse tot antè seculis constaret. Horatius tamē velaminis albi mentionē facit, vbi dicit: Et albo Rara fides colit velata panno. Id enim ad sinceritatē, quæ requiritur in fide, indicandā excogitatū: à fide enim fucus omnis abesse debet, neq; vllò subterfugij colore candor eius violari. Quapropter iustè magnanimitèq; Romani fidem hostibus etiā seruandam rati, Cannensi clade accepta, cum Hānibal quibusdam captiuis redimendi se potestātē fecisset, fide ab eis accepta redeundi, nisi res confici possent ea quam proposuerat conditione dolose illi vnus diei iter progressi, simulato negotio, in castra hostica redierunt: inde quasi sacramento soluti, tanquam liberi essent, securi cōfidentesq; Romā se contulerunt. Indignatus Hannibal, dum eos sibi dedi postularēt, ipse etiā S. P. Q. R. factum ægerrimè tulerūt, E neq; vllis ciuium suorum precibus aut lachrymis vinci potuerunt, quin publicè ad Hannibalem remitterentur. Sed quid vetustiorum malè prauèq; facta cōquirimus, si recentioribus seculis dolosa huiusmodi fide deceptum Adelbertū Baueburgi Regulum legimus, turpi nostrorum principum ignominia, quæ Atto Maguntia archiepiscopus blanditijs pellectum, ad Ludouicum Regē capitalem eius hostem attraxit, iuramento pollicitus se procuraturū, vt quemadmodum eum saluum de munitissimo, vbi erat, loco educebat, incolumē identidem reduceret. Cum itaque paulū extra portas prodijisset, Atto coniectis in Solem oculis, iter longum & horam iam tardam caufatus, satius fore dixit redire, commodū vt corpus aliquo cibo curarent, itineris lassitudinem ita leuaturi. Cui Adelbertus, nihil suspicatus mali, non difficulter assensit. Reuersi igit, sumptoq; ientaculo, dant se iterum in viam, ac simulatq; in Ludouici conspectu consistere, Adelbertus in manus Regis deditur: quo proditionis Attonē audacter incufante, iuramento, inquit Atto, tūc planè satisfactū, cum te impransum eductum, intrō vt præderes reduxi. Sed hæc improba barbari hominis facta prætereamus, & ad fidem reuersi, haberi eam dicamus in Hadriani numo quodam, leua tenentē orbem planum: id nonnulli speculum esse contendunt, nam id quoq; significatū habet fidei, additq; est erecta columella, ob fidei quippe tum rectitudinem, tum firmitatē. Multo verò manifestius duæ manus iunctæ, fidei sunt hieroglyphicum, quod in plerisq; numis antiquorum obserues, inscriptionibus etiā additis, modò FIDES EXERCITVVM, modò FIDES ROMANORVM. Sed huiusmodi manus iunctæ ad alia etiā extenduntur significata.

FELICITAS.

Quandoquidē alicubi simulachra duo dexterarum iungētia felicitatis hieroglyphica sunt, caduceo præsertim appposito: rebus enim pacificè cōpositis, congruum est publicā priuatamq; subsequi tranquillitatē. In Hadriani numo tenet ipsa dea caduceum manu vna, altera Imperatorē apprehendit: inscriptio est, FELICIT. AVGVSTI. Vbi verò idē Imp. genibus quendā procumbentē subleuare videtur, quid sibi velint iunctæ dexteræ, declarat inscriptio, RESTITVTORI GALLIÆ. Quod verò superius dexteram salutationis signū esse diximus, in numo qui TRAIANVS HADRIANVS inscribit, Imperatorē ipsum videas

A videas dexteram Dei sedentis dexteræ iungentem, cum inscriptione sub basi posita, ADVENTVS AVG.

I V D E X.

Sed & abscisæ manus ipse hieroglyphicum suum habuere, quod minimè fuit prætereundum. Spectari enim solitas Thebis iudicū statuas absq; manibus, Plutarchus ait: & eam quæ Principem referret auersis esse oculis, vt iustitiam & à donis alienam esse debere, & nulla mulceri facundia oportere significarent. Nam Stratoclem & Dromoclidem quis iniquo animo nō ferat, quorum sermo omnis cum de Reipublicæ negotio aliquo capeffendo, deq; tribunalibus colloquerentur, erat, vt se inuicem ad auream messem inuitarent.

D E I V I S.

Sane Ianum, de quo plura alibi, veteres bicipitem, sed absq; manibus & pedibus effingebant, quadrato lapide ab exili basi in latum exurgente. Indicabat id Dei vim, cui neq; pedibus neq; manibus opus est, ad ea quæ iusserit efficienda, vtpote qui nutu solo totum potest mundum tremefacere, & vt apud Poëtam, dicto citius tumida æquora placare. De statua verò Iani, quæ numerum C C C L X V dierum digitorum gestu indicaret, suo loco dicetur.

P R O V E N T V S.

Quamvis verò ita veteres iustitiam informarint, apud cōiectores tamen reueras virum agendis causis nobilem, iudiciaq; & leges fama optima constantem, qui plures se habere manus somniauerit, prospera expectare, q; id portendat & clientum, & amicorum, atq; etiam pecuniarū prouentum exuberantē, Imperitis tamen, maleficis & sceleratis hominibus, id somnij vincula minitatur, multas scilicet manus ad eorum coercitionem expediri. Sed quoniam incidimus in prouentū, succurrit id ex Psalmo C X V I I, Labores manuum tuarum comedes, apud Græcos τῶν καρπῶν scriptum esse: quare bene periti quidam, fructuum potius quam manuum reddiderunt: καρπὸς enim tametsi nō quidem manum, non palmam, sed iuncturam palmæ cum brachio significat, vt apud Homerū legas Venerem à Diomede vulneratam ἰδί καρπῶ, vbi non pars pro toto, sed locus letalis, & conuulsioni obuius de industria designatur, ad criminis atrocitatem augendam: pro fructu tamen passim ponitur, & multa inde in huiusmodi significatū vocabula. Erit itaq; sensus, fructibus suis vescetur is qui timet Dominum, nec impius hæc tam culta noualia miles habebit.

S P E S I R R I T A.

Inuenias & operum inefficaciam per præcisas manus significari, quæ vanas nonnunquam irritasq; cogitationes, spesq; hominum inanes indicant, quòd ita scilicet opus ad finem qui fuerat institutus, perducere minimè possit. Et mathematici, nullius vtilitatis & haudquaquā frugi hominem in lucem edi sub X V I I Geminorum gradu ostendere cum vellent, hominem eo loco vtraq; manu mutilum pingunt, atq; eum ignauiter consistentem.

M I N I S T E R I V M.

Sed iōgè alia de causa Mycerinus Ægyptiorū Rex viginti colossos ancillarū circa filia cadauer circumstātium, truncis manibus, ijsq; humi ante pedes ia-

centibus erexerat: ijs enim vxor manus absciderat, q̄ adulterij tam nefarij mini. D
stræ fuissent, vti scilicet pater sceleratissimo exemplo cōplexu filix abuteretur.
Quod verò in diuinis literis primo Regū habetur, vbi Arcā Domini Palæstini
predam abduxerāt, & in Dagonis idoli sui templo posuerāt, manē repertus Da
gon prolapsus cōfractusq̄, abscisis manibus: interpretes loco hoc, abscisis mani
bus, intelligūt, fore tunc præmonstratū, vt cum Domini nostri doctrina ad gen
tes peruenisset, idolorū manus abscinderent, hoc est, præstigiæ quibus morta
les omnes eludebāt, desitire essent, neq̄ vlla vltius decipiendi potestas demo
nibus relinqueretur. In huiusmodi ferè significatum Leuitico legas, vbi de victi
mis agitur: Si nō poterit manus eius inuenire, hoc est, si propter egestatē emere
non poterit, si precium erogare nequiverit. Alioqui, siderata, attrita, vel etiam
abscisa manus, neq̄ non pedes, actiones indicāt deprauatas: studiosum quippe
hominem eorum tantum quæ vel ab avaritiæ, vel superbiæ spiritu suggerūtur.
Quare David ita deprecatur: Non veniat mihi pes superbiæ, & manus pecca
toris non moueat me, diripientis scilicet aut violantis: superbi enim hoc est, aua
ri illud. Eodem & brachia significato accipiuntur. Nam vbi Psal. x x v i. delin
quentis hominis brachium cōteri legitur, impurorū hominū brachia debilitata
significari ait Origenes, quando quidē ad nullum misericordie aut beneficentig
opus exercent. Nā manus & brachiū, inquit, operis est indicium. Sed eo loco
Euthymius adimi perperā agendi auctoritatem, viresq̄ confringi interpretatur.

A V A R I T I A.

Sunt tamē qui hoc ad avaritiā pertinere censeant, interpretamentūq̄ huius
modi ex Theocritiano carmine mutuuntur, *νεμικτὸ δ' ἔπει κερδέων, πειρὸ δ' ἔπει κερδέων*
χεῖρας ἔχων, & quæ sequuntur in hanc sententiam. Neq̄ desunt qui manum tantū
sinistram digitis cōpressis pro tenacitate & avaritia pingant: nam & coniecto
res læuam lucri, & augendæ rei signum ponunt, quippe quæ ad custodiendum
magis idonea sit, vtpote segnior, & tenacitati accōmodatior. Ad hoc facit quod
Diogenes, vt nonnulli tradunt, dicere solebat, nō esse tradendas amicis manus
complicatas: quod interpretantur, benignitatē addendam comitati. Avaritiā
& ille gestus in manu significat, eum exporrecta capedunculam asimilat, quo
gestu Philemonis Romæ signum vidi, cum in altera volumen complicatum ha
beret, idēq̄ tenaciter restrictum, vt qui precium sibi deposceret, nō nisi eo nume
rato librum exhibiturus. Ferunt enim eum Comcediarum scriptorem, ære gra
ui solitum lucubrationes suas venundare. Inscriptio sanè erat ΦΙΛΗΜΩΝ. Apud
Aristophanem iocus est Cōcionatricibus, vbi Phidolus deos exemplo ponit,
quibus cum supplicamus boni alicuius gratia, stare eos supinā manū porrigen
tes, non vt quid dent, sed aliquid accipiāt. Hinc
quoq̄ Atheniensium in aucupādis lucris auidi
tas dicitur carpit, *ἄφρονες ἔπειται τῶν χεῖρας κ' ἀφροσύνων*,
manum etiā dum moritur Atheniensis porrigit.
Porrò aut orationem vnamquāq̄ tradunt ex
manu significari, quamvis alio loco prensam
manu linguā id facere dixerimus. Ea tamen diffe
rentia habetur, quod species illa non orationem
tantum, sed eloquentiā indicabat. Manus verò
vnumquēq̄ sermonē per se ipsa significat, quod
vnā cū sermone manū etiā motū expetimus, vt

S E R M O.

ait

A ait Artemidorus: histriones enim vel celebres inuenias solcecissimi redargutos,
quod gestu manū aliquando peccassent: de quo alibi. Contra verò erant Her
mea signa quadrata sine manibus & brachijs, solo quippe insignita capite, eaq̄
p̄cipuè apud Athenienses, sed in quorū medio virilia etiā adsculpebātur. Ser
monis hæc erant indicia, vt in Pudendis etiā ostensum, Mercurij quippe ipsius
vim ostendebant. Nam is & Cyllenus ideo vocatur, quod *κύλλης* Græci vocant
eos, qui sine manibus sunt. Ostēdit verò hoc, sermonem suapte vi pollere, & si
ne manibus omnia conficere. Cur verò signa illa quadrata fierēt, in quadra iuge
ris dictū. Sedenim cum Aristoteles duplicē sermonis ponat intellectum, vnum
scilicet primæ intentionis, alterum secundæ, vt nostri interpretantur, sermonem
illum qui per Hermea figurat virilibus arrectis, primæ dixerim intētionis quasi
mente conceptum: secundæ verò, qui per manus significatur: is enim per vocis
instrumenta expressus, opus quodammodo conficere videtur. Hic verò sermo
plurimum apud eruditos aut per dialecticā in angustias intruditur, aut per elo
quentiā in latiores campos explicatur: vnde Zeno Stoicæ disciplinæ princeps
B commentus est, per manū vtrunq̄ diuerso gestu porrectā significare: quod qui
dem inuentū cum manifestū sit hieroglyphicū, minimè fuerat dissimulandum.

D I A L E C T I C A.

Dialecticam enim ostendere cum vellet, manum pingere solitus est digitis
in pugnū compressis, angustias hinc scilicet & argumentorū breuitatem,
quibus illa cohibetur, ostendens, quod simplex vniuscuiusq̄ rei qualitas tribus
plurimum propositionibus comprehendatur, axiomate, assumpto, & illatione,
vel partibus his etiam breuioribus.

E L O Q V E N T I A.

Eloquentia verò latè diffusa patenti decurrens planitie, quæq̄ liberit per
Euagata, per diductos digitos dilatataq̄ manum ab eodem exponebatur.
Reprehendit sanè Quintilianus eos, qui orantes vlla in causā manū sub pallio
cōtinent, quasi res ignauiter agatur: nostri tamen instituti est, cum apud Pontifi
ces inter sacra sermonē habemus, manus intra palliū cohibere, frugalit̄q̄ tantum
pronunciatione vti. Quoniā verò Theologi finiunt aliud orare esse, aliud ado
rare, status ad cultum, manus ita surrectæ ad adorationem facere videbuntur.

P R E C E S.

C IN Hetruscis quoq̄ institutis hoc gestu manuum ad preces vtebantur, neque
non in deuendis ciuitatibus, evocandisq̄ dijs: cumq̄ Iouem dicebant, ma
nus ad cœlum sustollebant, vt eo etiam loco apud Virgilium est:

Nulla Iouem manibus supplex orasse supinis.

Sanè, quod ad hanc rem facit, Polemonem sophistam legimus Olympicis ludis,
qui Smyrnæ olim celebrabantur, inepti cuiusdam actoris solcecissimum manu fa
ctum reprehendisse, cum in exclamatione, *ὦ θεῶν*, manus ad terram protendisset.
Cum verò *ὦ γὰρ* pronunciaret, faciem ad cœlum erexisset. Sed quantum ad Io
uem pertinet, eundem morem vetustissimo ritu apud nostrę pietatis Pontifices
obseruari videmus: quotiens enim vel DEVM, vel DOMINVM enunciant,
gentem sanctā bonis verbis expiaturi, prosperaq̄ & felicia mortalibus precatu
ri, manus sub eam locutionē supinas in cœlū tollūt. Quin etiā *θεῶν ἰκέτης*, quod sacri
ficare est, etymologici grāmatici nōnulli dictū putant, q̄ qui sacrificant, precan
tur ve Deos, *θεῶν ἰκέτης*, manus quippe protendunt. In numo Gordiani Pij si
mulachrum est, quod passas hinc inde manus ad cœlum tollit, cum inscriptione

T iij

ad rem accommodata PIETAS AVGVST. Illud addam, antiquum precan di modum noctu sub dio Pindarū posuisse, Olympijs, ode secunda, apud quem *νικῶν ἰπάλτε* ob hanc causam inscribitur.

DE PEDIBVS.

Ec quidem manu super memini, Manarde, tibi differuisse: sed quoniā Caprilis velle se de pedibus audire similia dicitabat, quæ super his à me tunc dicta fuerunt, visum est subiungere.

IRRITVM.

Feri minimè posse aliquid, aut inconstans irritumve futurū, quod ceptum actumve fuisset, ostēdere si vellent Ægyptij sacerdotes, pedes in aquæ superficie inambulātes pro hieroglyphico faciebāt. Nemo enim est qui nesciat, nulla id humana ope ingeniove fieri posse: nihil enim magis irritū cedit, quàm si quis plantas super aquæ superficiem firmare sibi persuaserit. Ad hoc respexit Cicero, cum libro Officiorū tertio, fluxas, labiles & inconstantes Epicuri rationes esse differeret, quippe quæ minus in solido consistant, quòd aqua hærent, vt aiunt. Sunt qui elocutionē hanc, in hac causa mihi aqua hæret, rem nondū peractā significare contendāt, dubiumq; aliquod superesse, quod nondū fuerit explicatū, aut sibi re super adhuc dicendū esse, sumpto à clepsydris, in quibus aqua, temporis dati index, per tot horas stillatura statuebat argumēto. Et hoc esse quod ad Q. Fr. Cicero ita scribit alterius libri epistola v. Quod idibus & postridie fuerat dictum de agro Campano, nō est actum, in hac causa mihi aqua hæret. Vbi tamen damnat Epicurum, cū Ægyptiorū hieroglyphico videtur cōvenire, vtpote qui argumentorum eius infirmitatē omnino redarguit. Nam ingredienti vniciq; animali, vt palām est, solo opus est, diceret Aristoteles, cui firmiter innitatur: id aut homini, vtpote grauiori animali, neq; in aère, neq; in aqua cōcedit, et ea de causa pedes suam habent nuncupationem, quòd *πέδεις*, id est, solum sibi deposcunt.

VACILLATIO.

CVM Ægyptiaco consentit hieroglyphico quod Psalmo LXXIII legitur, Mei penè moti sunt pedes. Græca lectio habet *εὐλαβήθημι*, quippe vacillarūt, siue porius fluctuarūt: maris enim turbatio, fluctuūq; cōmotio, *εὐλαβήθημι*. Hic verò pedes pro cogitatione ponunt quæ scilicet animi nostri pietatē pedum instar regit, & sustinet. Penè igit, inquit, cogitatione peruersus, ac penè lapsus sum, vt crederem Deo nullā inesse prouidentia, incertoq; casu mortalia defluere, aut quid huiusmodi. Ita ibi legit psal. XXXVIII, *ὡς ἄνεμος ἀπὸ τοῦ νότου*, vbi si verbi maritimi & fluctuantis ratio est habenda, Latine dicemus, cum fluctuare ceperissent pedes mei.

FVNDAMENTVM.

Contrā verò pedes in solido constituti, iactū ostendunt fundamentū. Hinc apud Iuriscōsultos legas, ponere pedē, pro fundamentū iacere. Hinc illud apud Tulliū De finibus III. Quid enim? sapientia vbi pedē poneret nō habebat, sublati officijs omnibus. Alibi pedem ponere significat occupare. In Deo aut pedes virtutis eius firmitatē ostendūt, & solidi fundamenti stabilitatē, Esata dicente: Cælū mihi sedes est, terra aut scabellū pedum meorū. Alibi pedes Dei hieroglyphicè accepti, humanitas Christi est: nam sicut caput Pater, ita pedes Filius, qui eò quòd terreno mixtus est, diuinitate ipsa inferior est. Quod verò scriptum est Deuteronomio, Qui appropinquāt pedibus eius, de doctrina illius aliquid assequetur: sunt qui ex mysticis hisce pedibus abeundos intelligāt sanctos interpre-

A interpretes, & qui diuinā prædicant sapientiam. At q; Psal. stantes pedes hieroglyphicè ponuntur, mentis atq; fidei stabilitatē significāt. Nam contrā de malefidiis Propheta, Cur claudicatis vtroq; pedes? Et Psalmographus psal. XVII, Claudicauerūt aberrātes à semita. Porro vitiatas pes, aut mutilus, aut intortus, in diuinis literis hominem significat qui à recta diuinæ institutionis semita declinat: quandoquidem pedes pro actionum, vt dictum est, progressu sæpe ponuntur: Theologicq; omnes hunc vitæ nostræ cursum viā appellare consueuerūt, de qua Dauid psal. us, Beati immaculati in via, qui ambulant in lege Domini: hoc est, qui dum hanc viuunt vitam, ea faciunt quæ lex Domini præcipit atq; mandat.

PVRIFICATOR.

SI verò pedes altius in aquam mersos effinxissent, purificatorem significabāt. Nam et alibi aqua & ignis in defecationis significatum accipiuntur, q; rebus his labes omnis eluatur & eximatur. Hic verò de ijs sermo est, quæ leui sint macula contaminata, quibus vnda satis superq; sit ad depurandum. Apud Horum legas fullonem hic significari, quod tantundem est: nam id est fullonis officium, vt res depurget, & munditiem vestibus inducat. Alij commenti sunt *περιποι* pro *πυρκαίου* apud Horum legere, vt scribam ex hac pictura cōmentarentur, propterea quòd hoc à Mercurij similitudine descriptum apud Horum vulgatum legerant: sed non animaduertent eo loco non *ἄμυ*, sed *ἄμυ* legi, quod exponi debet, ab operæ videlicet similitudine, vt scilicet gestus ille describeretur, figurareturq; qui fullonis est vestimenta pedibus in aqua pressantis.

DIVES AVARVS.

TAntali verò species in aquam demersi ramis fructiferis ad frontem vsq; & ob oculos dependentibus, quos frustra carpere, & hanc haurire irrito cauet euentu, quanā meliori patescat interpretatione, q; luculētis his Petronij versibus: *Nec bibit inter aquas, nec poma patentia carpit*
Tantalus, infelix quem sua vota premunt.
Diuitis hæc magni facies erit, omnia late
Qui tenet, & sicco concoquit ore famem.

SERVITVS.

CAPud Onirocritas pedes seruatorum indicia sunt, vtpote qui totius corporis pondus sustineāt, vt opera domi ruricq; facienda seruis incumbunt, & quæ perperā egerint compedum supplicio puniuntur.

TRIVMPHATOR.

Qoniam verò Regum triumphantū mos erat captiuorū corpora pedibus cōculcare, subiectionis signum: triumphabundū hominē per ita positū pedem Romana pleraq; signa significāt. cōq; spectat versiculus ex Psal. LXVI, Imposuisti homines supra capita nostra, hoc est, de nobis triumphū alijs cōcessisti.

VIA.

AB officio quoq; pedes in diuinis literis viæ profectioisq; significatū habēt. Vnde plerunq; videas vetustis in imaginibus Deum pingi pedibus intra nubes absconditis, quod fatidici vates nostri volentes carnis à Deo assumptæ viam (eam Theologi nostri aduentū dicūt) arcanā, obscurā & incogniā fore significare, eam præferabant specie. Hinc Dauides offusam ad diuinis pedes caliginem canit Psal. XVII. Sed quod idē alibi canit, Pes meus stetit in via recta, dictū volunt veteres Theologi propterea, q; nō solum manus, sed etiam pedes

pro actione, progressuq; negotiorū accipiunt. Et Leuitico, vbi sacrificiū fertur D pro sacerdotū consecratione, pollices manuum & dexterorū pedum, hostiæ sanguine oblinuntur: dexteras quidem partes obunctas ponūt, quia bonorum hæ sunt operum indices, cum sinistra pro prauis accipiant. Nam & Maro, dextera ait esse iter ad Elysiū, At læua malorū Exercet pccnas, & ad impia tartara mittit. Quod verò vnctionis mentio facta est, ea sanè vigoris, conseruationis, & salutis affecutionem significat. Vnde etiā apud Gentes athletæ non nisi oleo delibuti certamen inibant. Non vngi verò, in diuinis iisdem literis desolationē, ruinam, & perditionē indicat. Sic in Ægypto sublati sunt vna nocte omnes, quot quot limina postesq; intinctos agni sanguine non habuere, vt Helychius.

SOLSTITIVM HYEMALE.

Solis cursum in hyemali solstitio significare si vellent Ægyptij sacerdotes, pedes duos compedibus implicitos, atq; ita progredientes (nisi codex impressus mendosus est) effingebant, quod Sol tūc lentius, & quasi pedicis coercitus ingredi videatur. Sedenim huius rei longè aliam picturam esse diximus in commentario Polypī, vbi manu scriptos Flori codices, duos Polypos inuicem colligatos, non pedes duos, habere monuimus.

VOLVPTARIJ AFFECTVS.

Philosophi antiquiores, quicq; doctrinā eorum secuti sunt, pedes pro cōtempnissima parte ponunt: effecq; in anima pedes aiunt voluptarios affectus, venereæ molli tudini mancipatos. Quicq; Achillis figmentum intrepitantur, fuisse illum inuolabilem præter talos, qui Stygis aqua illini nequiverint, quod ea parte manu matris tētus fuerit, cum ab ea est fatalibus vndis immerfus, ea autē parte saucium perijisse, id sibi velle fabulam dicūt, quod fortis alioqui homo aduersis casibus omnibus animosus, nullaq; fortunæ iniuria deiectus, libidini tamen ita interdum succumbere deprehendatur, vt inde sibimet exitium pareat. Nam & Orpheus principem libidinis locū talum ait, sed idem mysticè, vti suus est inos. In cœna Domini discipulorum lauantur pedes, vt scilicet ablatis animorum sordibus, ad Eucharistiæ donum mundi nitidicq; procederent. In Iacobis & Esaus partu philosophatur Philon, firmissimæq; mentis, quippe optimi luctatoris esse opus ait, tenere calcaneum: nam id animum indicat qui vitio dominetur. Calcaneum enim, vt alibi sæpe, infirmæ vitiosæq; nature indicium est.

FINIS.

Est etiam pes absoluti operis indicium: ad calcem enim dicimus, cum ad finem peruentū esse vel operis, vel negocii, volumus indicare. Et Adamantius, vt alibi dictum, nouissimum in Deo nobis incognitum esse, apud Esaiam ostendi eo argumēto dicit, quod Seraphin duo alis inferioribus Dei pedes obtegebāt.

INIQUITAS.

Anguineos alibi diximus Gigantum pedes effingi, cruracq; obtorta, & quodammodo deluxata, propterea quod tota aberrāt via, qui cœlo bellum inferre parant. Pedes igitur ita malè affecti, iniquorum operum indicia sunt. Nam vt recti pedes quatuor animalū in diuinis literis apud Ezechielem memorantur, ob eorum quæ in Euāgelij habentur veritatem, ita retorti pedes de prauis dicitur ingenijs atq; maleficis: non enim rectè pedes dirigunt, diceret Ambrosius, qui posteaquam semel in viam rediere, ad scelera mox & iniquitatem reuertuntur, & tanquam sus lota primo quoq; tempore repetunt luti volutabrum, & vt Lucrētius ait,

Infaciabiliter tori voluntur ibidem.

Sanè

A Sanè apud Psalmographum, impiorum ambulationes obtortas esse, ambagibusq; circumactas, inuenies.

AGGRESSIO.

INstatuis verò pes læuus antè porrectus, aggressiois indicium est, quo ita firmato, gestum aiunt ad inuadendum aptū, quod dexteri pedis agilitas ictum, quoquouersum quis incubuerit, iuuet. Sinister enim sua quadā peculiari tarditate, totius est veluti corporis firmamentū, ac quasi centrū, circa quod alterius pedis alacritas & prōptitudo versetur exerceaturq;, & quasi rotæ curuatura axi per radios innixa circumagatur, parti vniciq; laboranti opē allatura, quod nō ignorauit Maro noster, vbi x. Lucagus Æneā ferire parat: proiecto nam pede læuo aptat se pugna. Hoc etiam in numis, vbi Martis vltoris inscriptio est, sæpe cōperias: nam & philosophi consentiūt, motū à dexteris partibus oriri. Atq; ego Romæ in Mediceis ædibus pulcherrimi operis statuam obseruaui, quæ speciem hanc in aliquem inuadendi, læuo proiecto pede, præ se ferebat. Militaris præterea disciplinæ Magistri commonent, si missilibus agatur, sinistros pedes antè haberi à pedibus, ita enim vibrandis spiculis vehementiorem esse ictum. At si res, inquit, agatur gladio, dexter pes proferendus, vt propinquior dextera sit ad vulnus inferendum. Sed vtcunq; illi, apud Maronem tamen eodem ipso congressu, quem paulò antè dicebamus, strictū rotat acer Lucagus ensem.

REGRESSVS.

Non ierim tamē inficias, regressum dextero porrecto pede figurari: quia qui loco se moueat necesse habet à dextero pede motum auspicari. Ita signari videas numos FORTVNÆ REDVCI cufos.

IGNAUIA, VEL REQVIES.

ET quoniā gestus ab histronibus in primis obseruabantur, inde factū vt hie hieroglyphica nōnulla inde desumpta sint: quale illud pro otio et desidia, pedē supra pedem statuere: qui gestus in aliquot sepulchrorum imaginibus, sed pro quiete habetur. Sanè Aristophanes cum ociantem meditabundūq; Euripidem describeret Acharnanibus, famulus eius interrogante Dicepoli an intus esset Euripides, respondit, Ipse intus pede supra pedem posito tragcediā meditatatur. Et Pluto, Mercurius: Nunc autē esuriēs pede supra pedem posito altū requiesco.

DE CALCNEO.

Calcaneum quamvis sit pedis pars, à pede tamen, quantum ad hieroglyphica pertinet, separatur.

SENTENTIA PRÆPOSTERA.

Calcaneum quidam hieroglyphicè accipere videntur pro infirma, falsa, atq; præpostera illa ratione, qua nos vitia nostra excusamus, et nimitū plus equo nosmetipsi nobis indulgemus. Vnde Deus Genesi ad serpentem, qui voluptatis est signum; Homo ipse tuum obseruabit caput, & tu illius calcaneū, imbecillitatem scilicet mentis, quæ facile seducatur, & quicquid adlibuerit sibi permittat. Siue, vt alibi diximus ex Philone, calcaneum ea pars animæ est, quæ terrenæ adhærescit naturæ, in sensum voluptatesq; prona & labilis. Ideoq; Assertor noster discipulorū pedes lauisse dicitur, vt signum esset, dilutum esse maledictum illud calcanei, quò ab ipso rerum primordio serpentis morsibus patebat aditus. Nam alibi dictum inuenias, Ecce dedi vobis potestatem calcandi super serpentes & scorpiones, in hanc sententiam.

Interdū accipitur pro actionis termino, sumpto à saltatoribus more, in quorum saltu extrema pars vestigiū, quam calcaneū prefferit, signat. hinc Psalmo: Ipsi calcaneum meum obseruabunt. quod proximè accedit ad id, quod inquit Ouidius,

*Sed scilicet vltima semper
Expectanda dies homini est, dicq; beatus
Ante obitum nemo supremāq; funera debet.*

Latinus quoq; sermo calcem accipit pro termino. Sic videt Cicero calcem, ad quem decursum est. & ad calcem peruenire, & similia passim habentur.

DE GENIBVS.

Adam & Genua, sine quorum auxilio parum aut nihil agerēt pedes, alterius sic altera poscit opem res, & coniurat amicē.

Est in his quoq; significatū impedimenti, si poplites alternis genibus impositi figurarentur, qui quidem gestus nullo magico susurro simpliciter inter veneficia recensentur: eo enim partus detineri, & omnem actum impediri, maiorū religio, decretis etiam inhibitorijs, vt perhibet Plinius, testata est.

IMPEDIMENTVN.

MISERICORDIA.

Ceterum genu misericordiae sedem esse, antiqua omnis superstitio cōfiteatur, vt memorie auris, irrisionis nasus habetur: quamvis Thebanus Crates religionem eam, vt reliqua facere solebat, eluserit. Nam cum pro quodam Gymnasiū principem supplicaret, procumbens coxam illius pro genibus attingit, principēq; præ factu indignante, Quid, inquit, an non hæc tua sunt, ac genua? Apud Ciceronem legas oratione post reditum, vbi L. Pisonem acerbiſſimè compellat: Tu meum generū, propinquum tuū, tu affinem tuam, filiam meam, superbiſſimis & crudeliſſimis verbis à genibus tuis repulisti. Iam verò illa, Ad pedes iacere, & accidere ad pedes, eodem significato notissima sunt.

Depositum genu humilitatis & superiorem agnoscentis indicium esse, nulli non innotuit. Hinc apud Horatium:

*Ius imperiumq; Phraotes
Caesaris accepit genibus minor.*

In diuinis literis, Reliqua mihi sunt septē millia virorū, qui ante Baalem genua nō curuauerūt. & alibi, Flecto genua cordis mei, & huiusmodi pleraq; id vno verbo dicitur procidere. atq; ita etiā nostri Psalmo LXXII reddidere: Coram illo procident Æthiopes. Multo verò plus procumbere, & terram lingere, vt ibidem: Inimici eius terram lingent.

PROCLAVIS AD VITIA.

Nec negarim alicubi flectere genua esse hieroglyphicū ad terrā, hoc est, ad vitia declinantū, & humanæ cedentium fragilitati, impurisq; affectibus inferuentium, aduersus quos nisi steterimus, nullam ex hoste victoriam sperare possumus.

HVMILITAS.

LEVATI PARIENTIVM LABORES.

Visebantur olim in Capitolio ante Mineruæ cellam signa tria Nixidia nūcupata, quæ genibus nitebantur, sed ea de causa ita dicta, quod parientium nixibus præſiderent: quod eo libentius retulimus, quod vulgata exemplaria Festi corrupta sunt, in quibus scilicet pro Nixidia, Noxij dii scriptum inuenias. Sunt qui signa hæc Antiocho Rege Syriæ superato, à M. Attilio subtracta prodiderint, ab eoq; Romam apportata: alij capta Corintho aduecta, quæ ibi mēſæ subiecta fuerint. Sed iam de manu, deq; pedibus, & genu, hæc dicta sufficiant. Videor enim mihi nullam neq; tui, neq; publici commodi rationem habuisse: tui, quia philosophum scio nolle desidibus & superuacaneis lectionibus detineri, eaq; tantum lectitare, quæ ad sanam doctrinam facere videantur. In publica vero commoda me peccasse vereor, quia dū te his detinui nugis, boni aliquid ad alicuius ægroti salutem excogitasses. Quicquid tamen in hoc erratum est, totū id tua culpa factum, qui cicadæ, vt dicitur, vterum scabere non dubitasti.

BPIERIVS VALERIANVS ERVDITISSIMO
VIRO FRANCISCO ROBORELLO, IN ACADEMIA
PATAVINA BONARVM LITERARVM PVBLICO PROFES-
sori, de digitis & mensuris ad Aegyptiorum
Hieroglyphica.

Um nuper scripta tua omnifaria doctrina plenissima, & vniuersæ lingue ornatisissima, summa cum voluptate legerem, incidissemq; in observationes eas quas doctissimo viro Ioanni Sico inscripseras, duplici sum dolore affectus: ob amici memoriam, qui tam miserabiliter nobis ereptus est, noctu in habitatione sua clam trucidatus: deinde commentario eo amisso, quod amicitia nostra pignus paulo ante illi recognoscendum dederam, sed adhuc absq; titulo: ita duplici hac iactura & amici & libelli facta sum opere dolere cogor, quod potuisses doni eius hæres esse. Ne vero amplius hoc accideret, cepi ante omnia commentarijs omnibus titulum inscribere: & cum magni nominis philosopho Bernardino Tomitano de digitorum numeris libellum inscripſissem, superesse vidi aliterum de digitorum mensuris, eumq; ne amicos nimium obtunderem, tibi Francisce Robortelle doctissime commendavi: quamvis partem hanc præteriturus eram, quod ea parum suavis videbatur, verebarq; ne imago serè eadem toties repetita, satiare potius quam oblectaret. Partem tamen hanc omni iure tuam nō modo legendam, verum etiam examinandam tibi commendabo, quod id in animum induxi meum, euenturum, vt quemadmodum ego doctrinam tuam mihi laudifore persuadeo, tu quoq; pro animi tui candore putes ad rem tuam facere, vt quicquid ego scribere sim aggressus, id tum tua, tum aliorum amicorum opera politius fiat. Verè enim necessitudinis ea lex est, vt amicorum existimationem non secus ac si eadem nobiscum inuehatur nauis, nobiscum identidem & seruari, & omne periculum adire iudicemus.

DE DIGITO COMMVNITER.

Debuerant quidem digiti in Manuum commentarium inseri: sed quoniam tam varia tamq; multiplex est eorum materia quam cōprehenderunt, vt iidem ipsi vno nequiverint commentario coarctari, necesse fuit eorum argumenta diuidere: quorum alter liber circa numeros versaretur: cumq; numeri quoq; ipsi sua gerant hieroglyphica, separatim de numeris per digitorum gestulationem significatis,

& quorundam etiam numerorum intellectu mystico, differendum fuit. Alter hic de digito communiter, ad mera pertinet hieroglyphica. Demum, quia digitus idem dimensionem precipue significat, eamque creat, addenda erunt dimensionum & species, & significata, cum quæ peculiariter quisque sibi digitus comparauerit, ad calculum examinauerimus.

ALMVS SPIRITVS.

VT verò rem auspiciatius exordiamur, ad almum conuersi spiritum, qui nos afflet, eum dicimus in diuinis literis per digiti hieroglyphicum & intelligi, & nominari. Euangelio autem, omni sumnota dubitatione, vt cum Assertor noster dicit: Si in digito Dei eijcio damonia, profecto venit in vos regnum Dei. Quo loco diuus Gregorius ex eo manifestum esse ait digitum pro sancto spiritu accipi, quod cum Marcus posuerit, Si in digito Dei, alius Euangelista dixerit, Si ego in spiritu Dei. Porro in precibus, quas certo anni tempore almo huic spiritui allegamus, dexteræ Dei digitum eum appellamus. Præterea D. Hieron. eo opusculo cui de Diuinitatis essentia titulus est, digitum vnitatis numero, pro almo eo diuinoque spiritu accipi debere profiteatur, quo lex in duabus tabulis in monte Sina scripta fuerit: Ipse enim, vt idem ait, scripsit, qui & dictauit.

PROPHETÆ.

NVmero verò multitudinis digiti sunt Prophetæ, per quos spiritus idem alimus libros Legis afflatu suo conscripsit. vnde Dauides: Videbo cælos tuos, opera digitorum tuorum: vbi per cælos ipsam Prophetarum incitationem accipiunt, qua correpti admiranda tot oracula de diuinis humanisque rebus in posterum conspersione. Sunt qui Psalmographum dicant ad historicum sensum simpliciter respexisse, per digitum tamen virtutem Dei exponant. Vnde Magi Pharaonis cum Moscos miraculis cederent, digitus Dei est, dicebant, vbi pars pro toto, digitus pro manu: nam omnino manus, vt loco suo dictum, confecti operis hieroglyphicum est. In mundi verò totius fabrica, nihil cælo ipso admirabilius.

QVod si hominem digitos aut unguis suos commordentem pictum sculptum ve inspexeris, scias eo gestu, aliàs quidem meditationem, profundumque ad eccliam usque cogitatum intelligendum; aliàs verò penitentiam facti, vltimæ ve minas. Illud significatum apud Persium & Horatium habes, quorum alter dicit:

Nec pluteum cedit, nec demorsos sapit unguis.
alter & in versu faciendo,

Sape caput scaberet, vnos & roderet unguis.
vltimum apud Propertium habes:

Ungue meam morsu saepe querere fidem.
sed hæc omnibus notissima præteribimus.

LASCIVA MOLLITIES.

Aspicias fortè statuam saltatorio gestu positam, ritu barbarico adornatam, digitis supra caput veluti argutum aliquid crepitantibus: ea hieroglyphicè lasciuas mollities, & eneruatæ nequitie delicias indicat. Et vno digito caput scalpere, delicatæ admodum mollitiei signum est: quod Gn. Pompeio vitio datum, usque ad inimicorum publicum cauillum, ait Plutarchus. quo super gestu Iuuenalis etiam mordaciter iocatus, cum dixit: Qui digito scalpunt vno caput. Plu-
ribus

MEDITATIO, VEL
vltio.

Aribus verò modis hæc in digitis mollities notata, gesticulatione, munditia nimia, ornatu gemmarum anulorumque sumptuoso, motuque ad mimicum propius accedente. Quare Chilonis Lacedæmonij dictum est, inter loquendum manum moueri non debere. Et Hebraico prouerbio dicitur, stultum digito loqui.

SOCIETAS.

Licet in duabus cõsertis manibus fidei foederumque hieroglyphicum locupletius habeatur, non est tamè illud dissimulandum, quod de pollicibus est à Cornelio Tacito traditum: morem quippe fuisse Regibus quorundam barbarorum, quotiens in societatem coirent, applicare dexteras, pollicesque inter se vincire, nōdoque perstringere, & vbi mox sanguis in artus extremos peruenisset, leui vulnere cruorem eliciebant, atque inuicem lambebant: idque foedus arcanum, quasi mutuo cruore sacratum haberi solitum.

FVRIÆ ORESTEÆ.

QVI verò digitus lapideus paruo olim tumulo superpositus erat inter Megapolim & Messeniam, in regione Mania nuncupata, à quo quidem digito tumulo nomē fuit, non alia de causa erectus fertur, autore Pausania, nisi quia Orestes furij agitatus vnum ipsemet sibi à manu digitum abroferit, remque eo monumento notare voluerit.

PACIFICATIO.

SEd quoniam ad pollicem reuersi sumus, qui aliorum dux est & dominator, super eo quædam, quæ hieroglyphicum sapiunt, apponemus. Hic inter alia significata compositæ pacis hieroglyphicum apud Romanos habitus, eo quippe gestu, vt manui porrectæ subijceretur. Rem tangit Quintilianus Rhetor, vbi ait: Qui gestus in statuis pacificatorum esse solet, qui inclinato in humerum dextrum capite, brachio ab aure prætenso, manum inflexo pollice extendit: quod perperam in codicibus aliquot impressis legitur, infesto pollice, quod nihil est. Atque hinc locus apud Papiniū Sylua prima intelligitur, Dextera vetat pugnare: vbi de gestu hoc dubio procul accipiendum: de quo quia multa alij, rem ego breuiter substrinxi. Hunc gestum periti antiquitatum agnoscunt in Marci Aurelij statua, quæ nunc ante Lateranas ædes, ex ære, magnitudine colosseæ, equo insidens visitur: dexteram enim porrigit resupinam, & aliquantulum inclinatam, digitis disunctis, pollice deorsum verso.

FAVOR.

FAuor autem assensusque alienæ victoriæ præstitus, aut cum aliquem strenuè facientem laudare vellent, per sublatum pollicem exprimebatur. Hinc illud apud Horatium:

Fautor viroque tuum laudabit pollice ludum,

hoc est, maximè tibi fauebit. Quippe si pollicum alter satis est ad fauorem indicandum, vterque in eum gestum adhibitus quammaximè fauere profitebitur. Nam & qui certabant, cum succumbere se, & hosti victoriam cedere fatebantur, pollicem sustollebant. Vnde illa in victos apud Græcos imperitatio, αἰρε δεικνυλον, quod alio de more nostri herbam dare dicere maluerunt. Nostro verò tempore cum vniuersa Italia, & tota etiam Europa altervtri ex duabus factionibus dam-

Pierii Val. Digiti, & mensuræ.

nata sit, moris est, his pollicem, illis indicem attollere, si cui faucant factioni, atque D
stari voluerint: idque utinam studio non tam perditio fieret: non enim Italia omnis
sibi met aduersaria, omnium hinc prædæ exposita, tot clades, direptiones, incen-
dia, desolationesque suarum iam omnium virbium tam continenti per tot annos
bello pateretur, seque mox ob solam suorum pertinaciam, implacabileque dissi-
dium, ruituram miserabiliter deploraret.

TRVCVLENTIA.

QVem verò versum pollicem apud Iuvenalem & aliquot alios legas, nihil
habentem cum favore simile, sciendum est id tyrannorum quorundam si-
gnum fuisse temporarium, ut eo scilicet tempore sicarij percussoresque in cædem
trucidationemque populi debacchari inciperent, cum signum id versi pollicis ab
Imperatore datum obseruassent. Qua de re, scholis omnibus nota, & nihil ad hie-
roglyphica pertinente, plura dicere non puto necessarium.

ROBOR.

ID potius referemus, robur validasque vires per pollicem significari, si furriga-
tur, quatuor reliquis ad volam appressis. Nam ea de causa *αἰτίαι* à Græcis di-
citur, quòd pari cum reliqua tota manu robore contendat, alteriusque manus vice
fungatur, ut Galenus interpretatur. Apud Latinos autem, quòd præcipue pol-
leat, nomen habet: is enim dominatur in manu, nec in sinistra cessat, quamvis ea
tota sit ignava, neque minus quam tota manus semper in officio est. Quin & vete-
res hunc præstare alijs intelligentes, hallum eum appellabant, quòd in reliquo-
rum dorsa vnus omnium insiliret: aspirationem enim loco S literæ positam non
nunquam ab antiquis inuenias, & vice versa, S pro H. Sed longè simplicius est
hallum ab *ἄλλω* vel *ἀλλοῦ* deducere, id enim salire est.

INVUTILIS BELLO.

HOminem bello invtilem ostendere qui volunt, manum abscisso pollice fa-
ciant: digitus enim hic summotus, hominem actionibus & præsertim bello
invtilē reddit. Etque de causa legas graviter animaduersum in nonnullos qui bel-
lum detrectandi causa spontè sibi pollices amputassent, ut à Senatu in C. Voctie-
num, vel ut alibi legitur, Votienū. A Cæsare etiam Augusto in quendam equi-
tem Rom. qui duobus filijs adolescentibus, causa detrectandi sacramenti polli-
ces amputauerat. Marcellinus cum Gallos militiæ semper obuios & expositos
ostendere conetur, nostram verò ignaviam, quòd Græcanici vir ingenij libenter
admodum facit, incessere, reprehensionisque obiectare, neminem vnquam apud
eos ait, quòd in Italia plerumque accidit, munus Martium pertimescentem polli-
cem sibi præcidere. Sanè verò Athenienses, crudeli admodum atque immani exem-
plo, Aeginetarum iuuentuti pollices præciderunt, ne populus qui classe valebat,
descendere secum posset in virium maritimarum certamen.

DE INDICE.

POLLICI proximus est index, ita dictus, quòd eum porrigere solemus indican-
do. Sunt qui eum Saluatorium etiam appellent, sunt qui Medicū, neque de-
sunt qui Lichanon esse velint: sed horum profequi controuersias, nostri non est
instituti, qui ad hieroglyphica festinamus. Satis igitur fuerit eum indicem Ro-
mano nomine nuncupare.

SILENTIVM.

PRæcipuum igitur digiti huius hieroglyphicum est, silentium indicare, si ori
appressus figuretur: quo gestu Titi Liuij Patauini imago supra fores præto-
rij

Liber XXXVI.

261

ARIJ in eius vrbe patria dicata, nempe quòd is scribendo adeò multa complexus,
scriptoribus alijs silentium indixisse videatur. Hinc apud Apuleium libro pri-
mo Metamorph. legas: At ille digitum à pollice proximum ori suo admouens,
& in stupore attonitus, Tace, tace, inquit. Et Pontianus Pontifex epistola qua-
dam: Si est tibi intellectus, responde proximo: sin autem hæsitas, sit manus tua
super os tuum. Ita & Eutychianus, quæ verba sunt ex Salomonis dictis. Et Da-
masus epistola de coëpiscopis: Digitum ori imponite: hoc est, nihil vterius lo-
quamini. Ita & apud Iobem: Principes cessabant loqui, & ori suo digitum super-
ponebant. In omnibus verò templis, vbi colebatur Isis & Serapis, simulachrum
erat, digito labris impresso, quòd multi interpretantur, tacendum esse, illos ite-
dem mortales fuisse. Sed que fuerit Harpocratis effigies apud Aegyptios, litera-
rij ludis omnibus innotuit. Figmentum hoc porro totum Aegyptiacum fuit,
quòd digito labijs impresso, silentium significaret de dijs immortalibus haben-
dum: in quos ne licentiosi loquendo simus, à Platone etiã monemur, Legibus.
Aliàs Harpocratis sigillum in anulis gestari solitum à veteribus ea de causa tra-
dit Plinius, ut silentium de agendis rebus indicarent. Angeronæ autem effigies
obligato obsignatoque ore fuit apud Romanos, ut silentio prætereundum innue-
ret, in cuius tutela numinis Vrbs Roma esset, quòdque proprium illi nomen, ob
eam scilicet superstitionem, ne tutelares dij sacris quibusdam auocarentur, de-
uouerentur ve. Hinc Valerium Soranum nec traditum constat, quòd arcanum
hoc propalare ausus esset. Etque de causa Plinius de Roma loquens ait: Cuius no-
men alterum dicere arcanis cæremoniarum nefas habetur. Quòd verò ad obli-
gnatum os facit, Alexander Macedo cum matris epistolam accusationis in An-
tipatrum plenam, vnã cum Hephæstione legisset, detractum è digito signatoriū
anulum ori illius appressit, silentij monumentum.

EX PATIENTIA VOLVPTAS.

SEd nihil ferè tam eruditè traditum à quopiam est, ut non ingenia inuenta
sint, quæ aliorum commentationes euertere conarentur. Inuentus est siqui-
dem scriptor Masurius nomine, qui Angeronæ simulachrum, quòd Romæ in
facello Voluptatæ obligato, vti superius, obsignatoque ore visebatur, propterea
C confictum ait, quòd qui suos dolores anxietatesque dissimulat, patientiæ benefi-
cio ad maximam perueniat voluptatem. Nam & Verrius Flaccus Angeronam
dici ait, quòd angores ac animorum sollicitudines propitiata depellat. Sed quam-
vis alia atque alia etiam super Harpocrate commetati sint ingeniosi viri, illud ego
minimè dissimularim, quòd summæ eruditionis autores approbasse videntur,
summum Deum ex eo figmento silentio coli debere, quòd & in Pisce, & in Cro-
codilo, & alibi ex Iamblichii monitis aperuimus. Et in pietatis Christianæ sacris
preces plerumque sunt, quas ad Optimum Maximumque Deum nulla emissa voce
dirigere iubemur. Super Harpocrate demum Plutarchus multa, quæ quoniam
multorum commentarijs vulgata sunt, ea non existimaui hic ad commemoran-
dum necessaria. Illud vnum minimè præteribo, traditum ab Aegyptijs Oron &
Harpocratem digito ad labia appresso coalitoque in lucem editos, eodemque mo-
do & Heraiscum, magnæ apud eos celebritatis viros. Iam apud Romanos silen-
tij nota fuit S, prima eius nominis litera, quæ triclinijs, & diætarum foribus su-
perponi consueuerat, ut inde silentium conuiui indiceretur, quando multa in-
ter bibendum dici soleant licentius atque liberius, quæ palam efferre nefas. Vnde
Flaccus Torquato ad cenam inuitato cauturū se pollicetur, ne fidos inter ami-
V iij

Pierii Val. Digiti, & mensuræ.

cos sit, qui dicta foras eliminet. Et cōuiuas memores odio habendos esse, Græ D
co, quod Martialis ponit, adagio monemur, *μὴ μνημονε σὺ μὴ ποτὶ τῷ* Procille. Vno
enim libertas, vnde Lyæi nomen, attributa. Apud Comicos nonnunquã inue-
nias ad S literam, T quoq; adiectam, vt Phormione Terentius, S T.

DE MEDIO.

MEdius à situ ipso nomen accepit, ab officio Medicus, à loquendi vsu infā-
mīs & impudicus. Sunt qui hunc nō hallum, sed Lichanon velint, *λίχανον* & *λίχανος*
χέρις, quod nos lābere dicimus, vt ita exploratis vniuscuiusq; rei saporibus, quid
ad stomachū faciat, quid ve ab eo repudietur, intelligamus. Apud Procopiū le-
gimus, summo quid digito gustatū, cum tamen in digito nulla gustandi vis esse
possit: intellexit tamen ille, sublitera digiti extremitate ori aliquid admotum.

STOMACHVS.

SAnè quidem Ægyptij sacerdotes, vt apud Horum habetur, ex digiti pictura
Stomachum hieroglyphicè intelligebant: sed neq; certus illic digitus, neq; cur
id fecerint, explicatur. Dicit fortè posset ab officio, quia solent qui grauantur ex
crapula, auxiliū alleuationemq; ab eo plurimum deprecari, quo scilicet in sum-
mum gutturi immisso, incitata nausea euomere cōpellantur, atq; ita sibi incom-
modi eius remedium comparant. Vel quia Medici stomachum totius corporis
regem appellant, quippe qui omnibus portiones suas certa quadam dimensio-
ne impartiri videatur. Digiti verò præcipuum hieroglyphicū est, mensurā præ-
se ferre, de qua multa paulo post loco suo. Ea verò à medio potius, quàm ab alio
quopiam desumitur, vtpote perfectiore. Primum enim is ab internodio medio
ad extremum vnguis, & ad radicem suam, æqua dimensione diuisus, alterutra
pollicē & auricularem æquat, circino ad interiores cutis angulos appresso: mox
frontem, nasum, aures, & pleraq; alias humani corporis partes dimetitur, cuius
quidem rei studiū ad pictores & statuarios delegabo. Neq; me latet, esse qui Li-
chani nuncupationem in anularem transferant, sed ipsi sententiā suam probent.
Quem nos medium & medicum dicimus, hic nimirum est, qui etiā impudicus.

INFAMIA.

EXporrectus enim medius, reliquis in pugnum attractis, virilis pudendi spe-
cies quadam ostenditur: eoque gestu infamiae est hieroglyphicum, de quo F
Satyricus:

Cum fortuna ipse minaci Mandaret laqueum, mediumq; ostenderet vnguem,
de Diogene dictum, qui hospitibus quibusdam Demosthenem videre cogno-
scereq; anxie quæritatibus, eum ostendit, medio digito, pro indice, porrecto, vt
scilicet illum impudicitiae aut ignominiae cuiuspiam notaret. Mitto illa nota ni-
mis: Et impudicum ostendis digitum.

DE ANULARI.

ANulari, qui minimo proximus est, nomen dubio procul inditum ab anulo,
quo digitus is insigniri solitus. Cur id institutum, variae sunt autorum opi-
niones, ex quibus nos, pluribus alijs omisis, quas in Gemmarum commētario
recensuimus, eas quæ potiores videbuntur afferemus.

COR.

Illud autem primum omnium manifestum est, anularem digitum cordis esse
hieroglyphicum: eaq; de causa institutum ab Ægyptijs, vt ijs anulo tanquam
corona honestaretur. Eundē sacerdotes cum circa deorum suorum aras opera-
bantur, confectis odoribus illinebāt: eiusmodiq; honores illi ea de causa haberi
solitos

Liber XXXVI.

262

A solito aiunt, quod dissectionum periti neruulum quendam à corde natum, per
dorsum ad cor tendere, & in eo desinere compertum habuere. Sanè solebant in
eiusmodi anulis eorum etiam imagines fieri, quorum memoriam colerent atq;
obseruarent ij, qui eas gerebant, ita nos sibi præcipue esse cordi, cum quadam e-
tiam ambitione, omnibus ostentantes. Vnde Cicero libro De finibus, Epicuri
studiosos memorans, Epicuri imaginem, inquit, non modò in tabulis, sed etiam
in poculis & in anellis habebant.

CONIVGIUM.

Hic porro digitus anulo insignis, coniugij est hieroglyphicum, eaq; de causa
sunt qui eum pronubum appellant. Hinc Maro vincla iugalia posuit pro
connubio. Et in diuinis literis inditum sponsalitijs anulum, arrhabonis indicium,
nuptiarum causa legimus: eumq; morem & institutum omnes Christianorum
cōuentus semper obrinuerunt. Vnde Septimius Florens digitum hunc & pro-
nubum appellauit, & anulum quoq; pronubum, eo loco: Nam & mulieres, par-
cissima patrum sobrietate aurum minimè nouerant, vno excepto digito, quem
B anulo pronubo sponsus oppignerasset.

VINCVLUM.

Iugalia illa vincla monēt, vt qua de causa anulus inter alia significata, vinculi
etiam fuerit hieroglyphicum, aperiamus. Ea sic fertur: Promethea olim Satur-
ni lege perpetuis vinculis ab Ioue damnatum, ea mox conditione liberatum, vt
inde anulum lapide & ferro compactum gestaret, ne omnino exolutus pœna vi-
deretur, indeq; anulorum vsus propagatum. Indignationem autem Iouis inde
ortam aiunt, quod Prometheus Parcarū sortem de Thetidis filio, qui patre ma-
ior & clarior futurus esset, patefecisset, atq; ita Iouē ab eius congressu deteruis-
set, ne se præstantior filius nasceretur. Sedenim cum eiusmodi legis silentium in
Iouis perniciem euasurum esset, fabulatorū deside: o prudentiā, qui velint Iouē
pro imperio & autoritate sibi conseruata, Promethea ita malè multare voluisse,

SERUITVS.

Quod verò anulus sit seruitutis hieroglyphicum, tam maritale signum atte-
statur, quod adiectam esse viro sponsam indicat, quàm Pythagoræ sym-
bolum exponit, dum nos arctum anulum gestare verat, quod ex diui Hierony-
mi interpretatione, non esse anxie viuendum admonet: quippe cauendū, ne nos
in eam seruitutem conijciamus, quæ dura sit, & incommoda. Habet verò secum
vinculi significatum anulus, quod tota eius nominis originatio, quantū ad ety-
mon attinet, ab AN particula desumitur, quæ circum significat, atq; ideo vincu-
lum, aut compedum manicarum ve oppressionem. Essent verò super anulo plu-
ra commentanda, sed hinc de anulari digito, non gestamine vel ornamento, scri-
bere institutum est meum: quare longè plura in cōmentarium id rejicimus, quo
insignia pleraq; ordine locoq; suo interpretati sumus.

VENIA.

Petitam à dijs sermonis veniā, cum obsecratione, ne nostri memores delicti,
vltisci cogitarent, eo exprimebant hieroglyphico, vt proximum à minimo
digitum ad aurem dexterā referret, quod tacto prius ore fieri institutū. Est enim
locus ille Nemesios, quam gestu hoc, vt in aure ostensum, cōciliari crediderūt.

DE AVRICVLARI.

Super auriculari nullum hæcenus hieroglyphicum inueni: id tantum apud
chiromanticos deprehendi, eum qui breuiorē hunc habeat quàm legitima
V iij

Pierii Val. Digiti, & mensuræ.

mensura deponat, id est, ad tertium anularis nodum non perueniat, indicium D esse eum illegitimo concubitu susceptum; sed quoniam ex diuinatricibus, coniecturalibusque disciplinis, si modo disciplina est talia profiteri, nulla est hac magis fallax, his omisis, ne digitus prætereatur indicus, ad ea me conuertam, quæ de numero cuius is præcipuum est hieroglyphicum, superius fuerant examinanda, nisi præ voluminis magnitudine morositatis notam declinare visum esset. Is igitur cum, uti sequenti commentario explicabitur, & unitatem & quaternarium alio atque alio gestu præ se ferat, septenarium, quantum fieri potest, in extremam volam exporrectus ostendat. Numeri autem huius hieroglyphicum est, ut præter ea quæ loco suo commemorata sunt, multipliciter, aut frequentem significet iterationem.

FREQVENS ITERATIO.

Hebraei autem in primis, ut Ægyptiæ linguæ discipuli, SEPTEM de re pluries repetita ponere consueuerunt. Vnde argentum septies purgatum, pro sapius, Psalmo vndecimo dictum: hoc est, ut Euthymius explicat, donec quicquid in eo terreni fuerat igne absterfum exhalaret. Et Psalmo nono supra septuagesimum, Redde vicinis nostris septuplum: interpretes aiunt, septuplum Hebræorum more positum pro multiplici, quemadmodum & septem, sæpe pro multis. Nam & Regum primo Theologi ponunt illud, Sterilis septem peperit: idem & ecclesiæ septem, pro multitudine. Iam Chrysostomus actione in Iudæos quinta, septenarium numerum ait in diuinis literis infinitæ multitudinis signum habere. Et ita forte Virgilianum illud accipiendum:

*Septem illum totos perhibent ex ordine menses
Rupe sub æria deserti ad Strimonis vndam
Fleuisse. & alibi, Immania septem Terga boum.*

& eodem modo plerumque.

SANCTVS SPIRITVS.

Est & sancti Spiritus prærogatiua septenarius: de quo, ut infinita alia prætereamus, Esaias: Et requiescet super eo spiritus Domini. dein dona eius VII enumerat: spiritus sapientiæ & intellectus, spiritus consilij & fortitudinis, spiritus scientiæ & pietatis. Et replebit eum spiritus timoris Domini.

PERFECTIO.

Quæ verò plurima & Philon, & Hierocles, & alij super septenarij perfectione disputant, nunc missa faciemus: illud quod nostri temporis inuentum est, minimè dissimulabo, multarum rerum, ne de argento solo dictum hoc existimemus, quæ per ignis iterationem depurgantur, perfectionem in septima decoctione consistere, veluti quotidie cernere est in saccharo purgando: nam ubi septies igne id examinaueris percoxerisque, nihil quicquam ulterius proficit, sed lapidescit penitus, ne ulterius eliquari possit. Vnde prouerbiū vulgò usurpatum de re, quæ summam adeptam sit perfectionem, Septimæ decoctionis saccharum, ubi sagacissimum quempiam atque vaferrimum hominem designamus.

HVMANÆ VITÆ CVRSVS.

Addemus & illud, septenarium numerum totius humanæ vitæ cursum significare, ut theologi declarant eo Leuitici loco: Septem diebus comedetis azyma. de quo Paulus: Epulemur non in fermento veteri, neque in fermento malitiæ, & nequitie, sed in azymis sinceritatis & veritatis: & non ad tempus, sed omnino supra vita ab huiusmodi prauitatis fermento mundi esse debemus. Nam si septem diebus

Liber XXXVI.

263

A diebus holocaustomata, ut LXX reddunt, offerre debemus, necesse est diebus septem nos puros permanere, quia non debent qui sacra ferunt celebrantque, criminis cuiuspiam sibi esse conscij.

D I M E N S I O.

Non eram autem super digito quicquam ulterius philosophaturus, nisi mihi venisset in mentem, in mensuris quoque multa delitescere hieroglyphica, eaque plurimum de diuinis. Mensuram verò ipsam digitorum esse filiam. Nam Ægyptij mensuram ex digito posito ideo significabant, quod tota metiendi ratio à digito principium capiat. Mensura enim, ut apud Aristotelē, à minimis oriri debet: atqui digiti sunt omnium membrorum minimi. Neque me præterit, nouissimos quosdam mensuræ principium, perinde ac etiā ponderum, à grano tritici desumpsisse, ut scilicet coheretia grana quatuor, digiti spatium expleat, cuius ratione reliqua mox ad mensuram veniant. Cæterum cum veteres ab humanis membris mensuram inchoarent, satis constat ex eorum traditione, digitum omnium mensurarum esse minimam. Ita apud M. Iunium Nysum legas, qui de limitibus agrorum luculentum reliquit opus, cuius de digito verba sunt: Minima pars earum mensurarum est digitus, quod & Iulij Frontini sententiæ consonat: si quid enim infra digitum metiamur, partibus respondemus, ut dimidiam aut tertiam partem digiti. Hinc illud apud omnes usurpatissimum, Latum vnguem, aut transversum digitum non secedere, cum minimū quodque spatium intelligi voluit. & illud, Leonem ex vnguibus æstimare, cum ex minimo quoque vel indicio, vel argumento, vel causa, rei totius summam intelligimus. Id inde sumptum, quod memoriæ proditum est Phidiæ ex viso Leonis vngui totam ferri faciem magnitudinemque, magna artis sue commendatione representasse. Quia verò ratione certa digiti dimensio nationibus omnibus præscribi possit, adhuc incognitum est mihi. Nam apud autores digitus, & quæ inde mensuræ desumuntur, proportionis potius regulam, modum ve quendam, quam certum illum mensuræ terminum ostendere videntur. Quæque Romæ atque alibi vel in ædificiis, vel in antiquis marmoribus mensurarum exemplaria signata reperiuntur, nationibus omnibus non inseruiunt. Ad hæc, hominum facies pro locorum & regionum situ, perinde ac aliorum etiam animalium corpora, tum exilitate, tum proceritate, tum crassitudine diuersa dissimiliisque nasci manifestum est, id quod Basiliius Magnus à veteribus traditum, à se verò diligenter obseruatum asseuerat. Tritici quoque, si mensuram inde quis maluerit exordiri, & pondere & magnitudine, non prouinciæ tantum, sed regiones singulæ, & vel modico inter se distantes intervallo, ac plerumque etiam contigui agri variant. Perque ætates, & secula singula, corpora nostra immutari, Homerus, & ab eo Virgilius & Horatius vna cum philosophis tradidere: id quod & maiorum nostrorum ossa passim eruta testatissimum relinquunt. Rari enim, qualia nunc hominum producit corpora tellus, ut apud Poëtam est, vel Plinij testimonio, patribus proceriores sunt consumente vheritate seminum exultatione, in cuius vices nunc vergat æuum. Quare certa exactaque digiti dimensio, quæ pari sit apud omnes mensura, nusquam potest reperiri. Quoniam tamen veteres in eadem conueniunt sententiâ, ut digitus sit mensuræ principium, quæ inde mox distribuuntur mensurarum nomina loco hoc recensere libet, argumentum quidem ab Ægyptiorum sacerdotum inuentis non alienum: siquidem in mensuris etiam hieroglyphica quædam inueniuntur, quæ suo se loco prodent. Mensuræ autem his præcipue capitibus discernuntur, ut loco primo sit digitus, secundo uncia, mox sextans, inde palmus, doron, dochme, spithama, pes, cubitus, gradus, passus,

orgyia, vlna, hexapus, decempeda, plethrum, actus, iugerum, stadium, hexaple, D thron, diaulus, hippicum, milliarium, dolichus, parasanga, schoenus, funiculus, stathmus: quorum omnium rationes afferre perdifficile fuerit in multa scripto- rum diffensione. Ne tamen Chryssippi Medeam penitus exscribam, ea tantum colligam, quæ à probatoribus tradita videbuntur.

D I G I T V S.

Esto igitur digitus vel ex granis tritici quatuor coherentibus. spatium collectum, vel mensura omnium minima, unde rerum publicarum decreto reliquas astruere necesse sit. Quæ verò super eo sint hieroglyphica, longa iam narratione supra dis- seruiamus.

V N C I A.

Errone autem dato spatio, quod digito attribuitur, vncia sesquidigito con- stat: ea verò octava palmi portio, ita tamen ut palmum hic accipiamus pro mensura ea, quæ ἀπὸ δάμνι Græcè dicitur. Sedenim ex dimensione Nypsi, vncia su- pra digitum nihil plus occupat, quam tertiam alterius digiti partem, dum pal- mum ait quatuor constare digitis, easque esse vncias tris: & ita Frontinus etiã tra- dit: quare vncia pars erit pedis duodecima, ut rectè mensores ponunt. Quod si vncia sesquidigito fieret, pes in digitos decem & octo produceretur. De quo ve- rò palmo & hic & illic intelligendum, paulò inferius explicabimus.

S E X T A N S.

Sextans sexta pars assis omnino est, vnciæ quippe duæ, ut pondera ad mensur- ras accommodantur: quæ quidè vnciæ, uti propositum ex nonnullorum traditione, in trium digitorum spatium porrigitur: quancumque, uti dicebamus, Nypsi nonnihil variet- tis mensura. Nimirum verò loco hoc assensum pro pede, ut inferius patebit, intelligendum.

P A L M V S.

Palmus ex Vitruvii descriptione quatuor constat digitis: ex aliorum verò sententia digitos continet XII. Nypsus hunc mensuræ modum sextam appellat, & do- drate etiã vocitari asserit, quæ scilicet palmos tris continet, vncias quippe noue, qui sunt digiti XII. Causam verò cur ita diuersi autores ierint in assignanda pal- mi dimensione, eam esse crediderim, quod Latini appellatione palmi tria dimen- sionum genera complectuntur, quæ suis apud Græcos nominibus discernunt. Ea sunt, δάρον, δόχμῃ, ἀπὸ δάμνι.

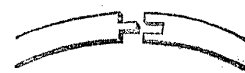
Δ Ω Ρ Ο Ν.

Est verò δάρον, siue δάρα scem. gen. (vtruncque enim dicitur) mensura, quam alio nomine παλαιστῶ appellat, ut interpretes Hesiodi versu illo enarrant: πεπαιδαμμένον δ' ἄμνι τὰ μνη δέκα δόρα ἄμωλεν. Inde apsin curru decadoro cade tripalmum.

Sedenim hoc Hesiodi loco quædam oboritur difficultas, quæ anteaquam ulterius pro- grediamur, ne quod nobis negotium facessat, fortè non importunum fuerit explicat- se. Quatuor apsidibus currulis rota conficitur. Ad huius verò rotæ diametrum He- siodus pro modulo decadorum currum vocat, ut vnaquæque apsis trium sit spithama- rum: atque ita necesse est vniuscuiusque rotæ circumferentiã, siue curuaturam dicere malimus, duodecim esse spithamarum. Hæ verò doræ sunt XXXVI. Spithama enim doras, quippe palæstas tris continet: & palæsta, uti dictum, quatuor est digi- torum: si ergo, ut ostensum est, circumferentiã circuli qui rotam ambit, XXXVI do- ris constat, & diametrum vnumquodque tertia pars est circumferentiæ, cur non dode- cadorum diametrum posuit potius, quam decadorum: ne geometriæ terminos excede- ret, veritatisque ipsi videret aduersari. Cui difficultati respondetur, decem illas diame- tri doras ab interiore circuli parte defumendas, de quibus hic intelligit. Dug verò doræ computantur ab interiore parte rotæ, usque ad circumferentiã exteriorẽ: vna quip-

A quippe doræ ab utraque rotæ parte. Alij ita solunt, ut digitos octo, qui doræ sunt duæ, expensas intelligant in ea quæ ligularia dicuntur, siue compages dicere ve- limus, quibus vnaquæque apsis inuicem adacta conferatur, hoc modo:

Præcipue verò παλαιστῶ mensuram esse quatuor digitorum, inde colligimus, ubi Nicander basiliscus corporaturam de- scribit: quæ enim Plinius duodecim non excedere digitos affirmat, Nicander eo super τρία δόρα φέρον μῆτρον τε ἡ ἰλιώ. In- terpres eius, τρία δόρα, inquit, ἴσθην παλαιστῆς, δόρον γὰρ ἢ παλαιστῆς, Tria itaque doræ duode- cim explebunt digitos, & Plinij basiliscum.

V I T Æ B R E V I T A S.

In diuinis literis, ut multorum theologorum est interpretatio, παλαιστῆ vitæ bre- uis est quasi hieroglyphicum. Nam Psalmo nono supra trigessimum, qui apud aliquos trigessimus octauus est, in Græco canitur, ἰδὲ παλαιστῆς ἔθες τῶν ἡμερῶν μὲν. Tra- ductione, quam Ruffinus citat, scriptum est: Ecce veteres posuisti dies meos. Illi enim qui ita reddiderunt, vili mihi sunt, aduerbium παλαι, quod antiquitatis apud La- tinos est, significatum ex vocis similitudine sequi. Ita & Romanorum exemplar ha- bet, quod & Casiodorus agnoscit, & in ea locutione plurimum immoratur. Qui Hebræos sequuntur, alij breues, alij positos à Deo dies in mensura digitorum IIII aiunt: alij palmi longitudine constitutos dies, alij pugillares dies datos, atque ij mi- nimæ etiã mensuram mentionem faciunt. Paraphrastici: Veluti in digitis nume- ratos habere paucissimos dies meos. Sed illud, velut in digitis numeratos, nihil ad rem: de mensura enim hic est sermo. quare vulgata traductio, cõmensurabiles habet, sed sensum non exprimit integrum τῆς παλαιστῆς, quare id fortè melius quod ex Adamantio cõijcere possumus, si legamus, Ecce quàm breues admodum posuisti dies meos: quippe cum quatuor digitorum mensura breuis admodum sit, ac per- inde vitæ nostræ breuitatem significet. Hinc clamat lobes: Nihil enim sunt dies mei. Ut missum faciamus Hippocratem, vitam quidem breuem, artem verò lon- gam esse cõquerentem: & quæ multa in hanc sententiã dici possent. Euthymius quoque palæstã quatuor digitorum coniunctione fieri, spithamæque tertiã esse partem dicit, ac perinde minimam omnino mensuram, eoque nomine paucitatem dierum, quos C viuimus, intelligi. Sed quoniam id nomen ἀπὸ τῆς παλαιστῆς deduci possit, interpretari etiam posse dicit contentiosos, seu laboriosos dies, hoc est, luctam pugnamque ple- nos: in lucta enim labore ac contentione multa utimur. Ideo verò dori nomine mensuram eam appellari dicunt, quod eorum plurima quæ donantur (id enim est vocabuli significatum) ab eodem digitorum loco amittantur, quo παλαιστῆ constat, à quatuor quippe digitis. Plinius antiquos ait Græcos vocasse δάρον, quem nos pal- mum. Vitruuius quoque, quem nos palmum, δάρον ait à Græcis dici, quod munere- rum datio Græcè δάρον appellatur. Id autem semper per manus gerit.

Δ Ο Χ Μ Η.

Dochme dimensio est decem digitorum. Sunt tamen qui δόχμῶ mensuram ean- dem esse putent cum doro, quatuor quippe digitorum in exporrecta ma- nu coherentium, ita ut δόχμῶ tres, ἀπὸ δάμνι efficiant. Atqui apud aliquos inuenias ἀπὸ δάμνι δόχμῶ etiam appellari, atque id apud Hesiodi commentatores.

Σ Π Ι Θ Α Μ Η.

Σπιδάμνι omnino duodecim est digitorum, quippe quod à digiti auricularis vn- gue ad extremum usque pollicem occupamus. Plinius libro VII. cap. altero, ubi de Pygmeorum statura loquitur, ternas eos spithamas longitudine, hoc est, ter-

nos dodrantes nō excedere dicit. Dodrātem posuit Plinius ratione pedis habita, ex quo si dematur quadrās, reliqui erunt digiti XII. eaq; pars quæ tribus constat quadrantibus, dodrans nimirū appellatur. Frontinus spithamā etiā sextantem dici scribit, habereq; palmos tres, vncias nouem, digitos duodecim.

D E V S.

Adducit hæc rerum series in memoriā id, quod Prophetæ, qui plurimū hieroglyphico, si nō caractere, idiomate certè hieroglyphicis perquā simili vtuntur, Deum appellatione Spithamæ vocitarunt, penes quem scilicet sit rerum omnium facultas, supremāq; autoritas, manu passa propemodum occupata, qua singula ordine tenoreq; certo temperat ac moderatur, neq; non fines æquis terminis distributos, dimensionesq; omnibus, quæ in vniuerso mundo sunt rebus lege sua dipartitur. Moris enim est oblatarum rerum magnitudinem spithamis, quæ nobis promptuaria est mensura, dimetiri. Quod verò dictum de omnipotentia Dei, sufficiat vnus ex quadragesimo cap. Esaiæ locus: Quis mensus est pugillo aquas, & cœlum palmo ponderauit? & quæ sequuntur. Vbi Hieronymus: Quod autem pugillum vocat & palmum, humanæ cōsuetudinis verbis vtitur, atq; mensuris, vt Dei potentiam per nostra verba discamus. Et paulo post: *απὸ δαυὶ* autem, hoc est, palmus, extensam significat manum à pollice vsq; ad extremum digitum. Quæ verò ibidem posita sunt de lichano gustatore, vt idem interpretatur, digito, ac perinde minimo, alij viderint.

V I T A B R E V I S.

In Spithama autem, vt̄ superius dictū, vitæ breuis hieroglyphicon habetur: quod à Græcis autoribus positum est, vt̄ minimum vitæ spatiolum mensuræ eiusmodi paruitate significaretur: vsurpaturq; plurimū ad vniuscuiusq; rei breuitatem indicandam, præsertim vbi in pumiliones cauillum vertitur, vt̄ de Pygmæis dictum, quos in derisum trispithamos scurræ vocant.

P E S.

Des nemine discrepante digitis constat sexdecim: quare qui scribunt eum palmis quatuor confici, palmum accipiunt vt̄ Vitruuius *ἡ δέξον*. Diuiditur verò huiusmodi dimensio in vncias XII. & est sexta pars altitudinis in humano corpore. Frontinus pedem ita describit, vt̄ eum dicat habere palmos quatuor, vncias XII, digitos XVI.

C V B I T V S.

Cubiti quoq; ratio ideo varia est, quia palmus variè accipitur. Nā qui duobus eum constare palmis dicunt, digitos omnino quatuor & viginti cōmemorant, dum cubiti spatium id esse dicunt, quod ab extremis vnguibus in medium brachij angulum protenditur. Id nimirum sesquipedale est, & Græcis pygon dicitur, vnde Pygmæi Eustathio. Ita palmi illi duo pro totidem dodrantibus accipiuntur. Neq; diuersus erit à Nypso & alijs Vitruuius, qui cubitum senis, more suo, palmis dimetitur, cum dubio procul palmos quatuor quencq; digitis porrexerit. Cubitum pictores quartam corporis nostri partem esse volūt. Apud Herodotum cubitum inuenias viginti digitorum tantū, differre q; ab eo qui dicitur *πυγύς*: de quo videris apud Suidam. Est etiam cubitus regius, qui maior est cōmuni tribus digitis, de quo idem Herodotus primo. Est & cubitus geometricus, qui dimensione vna sex cubitos è nostris æquat, vt̄ Origenes & Augustinus retulerunt.

retulerunt.

T E M.

T E M P E R A N T I A.

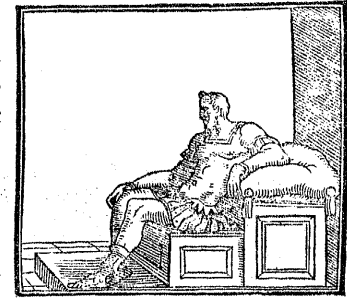
A Hieroglyphicum verò cubiti vnā cum fræno manu prætento, temperātiā præ se fert: vnde Nemeseos simulachrum insignibus his conspicuum habebant, cuius hæc erat inscriptio:

Ἡ νύμσις πρὸ λέγει τὸ πῆχυι πρὸ τε χαλινῶ,
μήτ' ἀμετρον πι πρῆν, μήτ' ἀχάλινα λέγειν.

Una manus cubitum ostentat, gerit altera frænum:

illa, modum serua: hæc admonet, os cohibe.

Sunt qui deliciosum molliculumq; hominē, ne hieroglyphica hæc elabantur, ex cubito cervicali innixō notēt. Signum, inquit Adamantius, mihi videtur voluptatis carnē sub cubito manuum cervicali assutum: sumptum id ex Ezechiele, qui dicit: Væ ijs qui assuūt cervicalia sub omni cubito manuum: nimirum eos intelligēs, qui propter animi corporisq; molliem à virili recedunt fortitudine, & nequiter effeminātur. Forsitan autem, addit Adamantius, sermo diuinus per istiusmodi figuram & argumētum eos culpā magistros, qui per vaniloquentiam, & falsæ beatitudinis promissiones (quod nostro, quippe corrupto tempore, supra modum inualuit) multitudinē audientium libidini, vitijs, voluptatiq; summittunt. Addit etiam Propheta de capitis velamine quædam, quæ quoniā his præcipuè temporibus valde suspecta sunt, consulto præteribimus, quæ si quis curiosius appetierit, eiusdem Origenis homiliam legat in Ezechielem tertiam, deq; temporum nostrorum proceribus dicta omnia interpretabitur.

DELICIOSVS.

G R A D V S.

Gradus, quem alij gressum dicere malunt, quem scilicet Græci *ἡ βῆμα*, vno constat cubito & pede, quod spatium tantundem est ac pedes duo ac semis, vel digiti quadraginta.

P A S S V S.

Passus à passis manibus dici videtur. Alij passum quinīs tantū pedibus constare putant, quo spacio gressus duo recensentur, sintq; digiti octoginta. Nam spatium quod passis manibus occupamus, in sex & nonaginta digitos exporrigitur, quæ integra est quadrati corporis proceritas.

O R G Y I A.

Orgyia Herodoto sex pedum est. Mēsurā eadem à pedū numero hexapus dicit. Orgyiaē spatiū Sudas inter expansas manus capit, quæ quidem mensura cum par sit proceritati humani corporis, nulli dubiū & Suda & Herodotum idem sentire. Lib. Pandect. x. tit. Fin. reg. cap. vlt. fodienti puteū passum à vicino limite abesse oportere, interpres Latinus posuit. Lex ea Solonis à Caio recitata, Græcè scripta est in codice Pisano, qui Florentiæ asseruatur, & *ὄργια* hic habet, quæ quidem mensura vna plus pede crescit, & aliās, vt̄ ostensum, *ἑαπτα* vocatur. Theodorus ex Aristotele interdum passum vertit. Sed cum orgyia, vt̄ dictū, vno plus pede supra passum porrigatur, non satis rectè videtur expositū, vt̄ passus à passis manibus dicatur: id autē si admittatur, rectè Theodorus. Sed enim omnino variat ipsa passuum mensura, pro regionum ritū & institutis.

X

V L N A.

Vl nam Seruius & pleriq; alij eandem cum ea quam memorauimus orgyia videtur interpretari: necq; tamen inficiatur, longè minori spatio ab alijs describi. Sunt verò qui vlnam orgyia dimidium esse velint, nomenq; id, atq; ea ferè trium pedum mensura in plerisq; Italiae locis permansere. Quare quod apud Plinium legitur lib. XVI, cap. XLI, de abiete, cuius crassitudo quatuor hominum vlnas complectentiū implebat, hominibus quatuor admotis arboris ambitum vlnis octo complexum intelligendum. Si verò vlnas altero modo maluerit quis intelligere, nihil laborauerim. Sanè huiusmodi amplitudo mihi non est miraculo, qui & abietes & larices & arbores alias vastitatis incredibilis inspererim in Noricis Alpibus enatas.

D E C E M P E D A.

Decempeda, quæ Græcè δέκα πῆδες, suo se prodit nomine. Ea verò & Acæna est, Thessalorum quidem inuentum, vt apud interpretem Apollonij Argonauticis legimus. Porrigitur nimirum ea in digitos centum sexaginta, qui duo passus essent, non tamen orgyia. Eo dimensionis nomine sæpe vititur Cicero, & decempedatorem, metatorem appellat. Eo ferè spacio à vicino abesse lege XII. tabularum iubetur is, qui ficum aut oleam in agro plantauerit: nam si quid aliud seuerit, satis est quinque abesse pedes. Quanquam super huiusmodi limitatione lib. Pandectarum X, tit. fin. reg. Solonis lex à Caio recitata, non satis ex fide Latinis reddita. Nam quod interpres reddidit, Oliuam autem aut ficum nouem pedes ab extrema regione plantet, alia autem ligna quinque pedes: in Pandectis quæ tanta veneratione Florentiæ custodiuntur, ita Græcè scriptum reperi: ἑλαιῶν δὲ ἢ συκῶν ὅντινα πῆδες ἄπὸ τῆς ἄλλοτελευ φυνθῆσαν, τὰ δ' ἄλλα δύο πῆδες. Ex quibus verbis manifestum, oliuam quidem vel ficum pedes nouem procul ab alieno solo plantandas, cæteras autem arbores duos tantum pedes abesse posse. Sunt & alia eadem lege, quæ aliter habent in Pisano codice ipso, quàm passim in impressis voluminibus præstitum, de quibus alibi differendum: nunc nostrum sequamur institutum.

A C T V S.

Actus pedibus cōstat centū & viginti, qui passus essent quatuor & viginti.

I V G E R V M.

Iugerum, vt Varro finit, constat ex actibus duobus quadratis. Vnde Quintilianus ducentos & quadraginta pedes ponit in longitudinem, dimidium in latitudinem, quod vno iugo boum in die arari potest: de quo, quia pleni sunt omnes Grammaticorum libri, non est vt plura inculcem.

S T A D I V M.

Stadium dupliciter consideratur: alibi pro spatio cursoribus in agone destinato, alibi certum est mensuræ genus limitibus agrorū metandis comparatum. Atq; hoc plurimū centum viginti quinque passibus nostris terminatur, qui pedes essent DCXXV. Ea summa octies cōputata mille facit: quæ dimensio proximè accedit ad eam, quā ponit Herodotus II, vbi de labyrintho, αἰ δ' ἔκαστον ὀργυῖα δέκα μίλια ἔσται στάδιον ἑξαπλεθρον, Orgyia centum iustæ stadium conficiunt hexaplethrū. Quod verò ad agones pertinet, Græci stadium suum ducentis pedibus metuntur. Sed Herculeū ducentis quantumlibet pedibus dimensum ab Hercule, alijs omnino maius. Vnde mathematicum periti herois staturam ex eo stadio, quod ipse suis pedibus metitus est, prodidere. Italicū porro pedes continet CCXXV. auto.

A autore Cenforino. Erat & stadium Pythicum, quod pedibus mille constitisse tradunt: at Olympiacum, quadringentis tantum. Sic colligimus ex his, stadium non fuisse certæ mensuræ spatium, sed partis illius, quæ alicubi breuior, alicubi longior fuerit, agonibus destinata.

P L E T H R V M.

Plethrum verò mensura est centum pedum, sexta quippe stadij pars, vt apud autores Græcos passim habetur, πλεθρον ἑξ ἑκατόν ἑξακροῖαν πηδῶν ποιεῖσι. Tantundem verò est, centum id constare orgyias dicere, cum, vti superius dictum, orgyia sex occupet pedes.

D I A V L V S.

Diaulus mensura est duorum stadiorum. Cæterum varietas stadiorum effecit, vt diaulum nonnulli ducentis constare cubitis tradiderint. Quin & cubitus ipse, vt suo loco dictum, plurimum habet varietatis.

H I P P I C V M.

Hippicum, quo scilicet equi ad cursum admittebantur, duplo maius diaulo fuit: nam quatuor id stadia comprehendisse, Plutarchus autor est.

M I L L I A R I V M.

Milliarium, vt Iunius Nypsius, octo stadijs constat: vt Vitruuius, pedibus quinquies mille: atq; ita stadium id assumitur, quod CCXXV passibus nostris terminatur, quos pedes esse diximus sexcentos quinque & viginti, quinis vniciq; passui pedibus adnumeratis.

D O L I C H V S.

Dolichus, vt nonnulli ponūt, stadia continet duodecim, vnum quippe milliarium & semis. Qui verò quatuor & viginti aut vno minus ponunt, quæ tria essent millaria, recursus rationem habuisse mihi videntur: erat enim locus, vbi equi sunt cursu exerceri soliti, cursu septies iterato, quare à flexu locus ita nuncupatus. Apud Pindarum inuenies, & octies & duodecies iterationem eiusmodi fieri solitam, pro equorum, qui iungebantur, modo: de quo in commentario de Metis diximus. Ita patet illud apud Chrysostomum in epistola ad Philippenfes homilia prima: Etenim qui postquam decem dolichos cucurrit, si post deficiat, omnem amisit laudem: dictum, quia scilicet duo adhuc dolichi erant decurrendi.

P A R A S A N G A.

Parasanga, mensura Persica, in stadia triginta porrigitur. Herodoto ea essent tria millaria & semis, qua dimensione in itineribus transalpinæ nationes plurimum vtuntur, vulgò Leugam appellantes, quanquam & Leugæ spatium, pro locorum regionumq; situ plurimum varient, quippe quæ inter Alpes, breuiiores, in Germaniæ verò atque Galliarum campis longius protrahuntur. Deniq; eam mihi videntur rationem habuisse, vt quantum itineris vna hora obequitando confici posset, id ea nuncupatione appellarint: ideoq; cum difficilius ac perinde tardior sit ingressus per Alpes, Leugas identidem breuiiores constituerunt.

S C H O E N V S.

Schœnus duas occupat parasangas, quæ septem essent millaria. Hæc inter Ægyptiacas mensuras adnumeratur ab Herodoto. Nonnulli stadia eū quin-

quaginta continere tradunt. Plinius ex Eratosthenis ratione quadraginta tantum, qui passus essent quinque millia. Aliqui stadia XXI singulis schœnis attribuere. Atque ita mensurarum huiusmodi inconstantiam diuersitas autorum facit, siue loca, siue tempora rationem hanc omnem variarint, quemadmodum in ponderibus tanta scriptorum dissensione omnia conturbata.

HÆREDITARIA PORTIO, SORS'VE.

Inuitat verò me nominis similitudo, ut quid schœni vocabulo sibi velint diuinæ literæ, aperiāmus. Apud Hebræos enim mensuræ genus erat sub funiculi nomine nuncupata, per quem portionem eam indicabant, quæ in agrorum diuisione huic & illi obvenisset, transibatque vocabulum ad hæreditates & patrimonialia. Vnde Moyses cantico, Deuter. Funiculus hæreditatis suæ Israël, & Psal. 77. Et forte diuisit eis terram in funiculo distributionis. Et 47. Ezechielis: Ioseph duplicem funiculum habet: & passim multa huiusmodi. Ægyptiis porro mos, ait Prodicus, ut apud Max. Tyrium est, terram metiri funibus: quod & Hieronymus agnoscit tertio Ioëlis cap. ubi Septuaginta ait transtulisse, *ἔμετρον τῶν ἀρίων*, quod alij torrentem spinarum fecerant, funiculum ait *ἀρίων*, aut iuxta Ægyptios mensuram certi itineris. Vnde in Psalmis: Semitam meam & funiculum meum inuestigasti. In Nilo enim, subiicit, flumine, siue in riuis eius solent naues funibus trahere, certa habentes spacia, quæ appellantur funiculos, ut labori defessorum recentia trahentium colla succedant.

*VITÆ PROGRESSVS.

Quia verò versiculum obiter ex tricesimonono supra centesimum Psalmo citauimus, *πῶς περιέβην με καὶ πῶς ἀνέβην με ἐν Ἰβριταῖσι*, Semitam meam & funiculum meum tu inuestigasti: transtulerunt quidam, examinasti, à vestigio tamen est *Ἰβριταῖσι*, quamvis qui Hebraicam sequuntur lectionem, grabatum ex iunco factum, non funiculum, intelligere videantur, dum *πῶς ἀνέβην με Ἰβριταῖσι*, accubitum meum euentilasti, reddunt. Quinetiam Chaldææ Arabicæque lectionis traductio in hanc ipsam sententiā habet. Sed &, quando ambulauero in via, aut quando accubuero ad studendum, legi. Sed quoniam Græca lectio iam recepta est, quam, ut plerisque locis apud Hieronymum video, eam esse arbitror quam LXX transtulere, eam secuti, quid in ea hieroglyphici contineretur, exposuimus. Quæ verò schœni funiculive mensuram apud Ægyptios & Persas esse Euthymius tradit, eandem ait nostri propemodum stadij longitudinem æquare.

S T A T H M V S.

Stathmus, quod itineris diurni spacium est, produci fertur stadijs centum et quinquaginta, quæ miliaria essent vnde viginti, quadrante minus. Nam & Iurisperitorum tabulæ viginti miliaria diurnis itineribus concesserunt. Iocose verò Lucianus *ἵππῳ περὶ λέωνος* ludit, *ἐκείνῳ περιέβην με καὶ ἔβην ἐπὶ γῆς σάδοι περὶ πῶς περιέβην, ὁ περὶ τῶν ἡμῶν σάδοι*; Nūquid tria millia stadiorū sunt à terra, ad Lunā vsque, qui primus nobis stathmus, id est, quod itineris spacium vno die peregimus? Sed ut fabulas omittamus, satius fuerit, tot decursis spacijs cōmodum quiescere: quamvis adhuc digiti quoquoersum accepti quasdam habent dimensiones, quarum norma modoque reliquum totius humani corporis dimetitur, mensura in hoc vel illo membro nunc parte pari, nūc geminata, in pluribus triplici: quippe pollex expeditus, ut supra inuimus, eiusdem mensuræ est cum infamis dimidio, aure, cum naso, cum fronte & ore, cum infima brachij latitudine, & partibus ple-

riscque

Ariscque aliis. Verum cum hæc ad pingendi sculpendique artem potius, quam ad suscepti operis negotium pertineant, eam artificibus operam relinquentes, imaginum significata, non artem pingendi, exponere prosequemur.

CLARISSIMO BERNARDINO TOMITANO, PVBLICO BONARVM ARTIVM IN ACADEMIA PATAVINA PROFESSORI, de Digitorum numeris & significatis, ex facris Ægyptiorum literis, per Pierium Valerianum.

Micare tecum digitis libet, TOMITANE honoratissime. Micare tecum? inquit. Nempe quantacumque sis gravitate præditus, micare tamen libet. Quid enim aliud is, qui per digitorum motus varios, numerorum significationes explicare aggressus fuerit, facere videatur, quam ridiculis propemodum articulorum omnium gesticulationibus, modo eos porrigendo, modo contrahendo, colludere ne dicam, an pueriliter ineptire? & tamen ipsa rei cognitio aliquid habet, quod eruditi quantumlibet viri minime sunt aspernaturi. Quare ausim dicere, aliquid omnino in digitis meis vel ipso Tomitano non indignum, quodque forsitan emundissimam eius naurem ad libri totius lectionem possit alligere. Multa enim ex eo tempore sunt, quæ temporibus illis beatoribus, quibus industria & ingenium in precio fuerunt, minime contemnenda videbantur. Sedenim ut quid de huiusmodi argumento sentiam, ingenue fatear, habet omnino aliquam rerum copiam, & varietatem: Sed exactissimam diligentiam illam, omnia perquirendi, quæ in huiusmodi sententiam dici possint, neque me præstaturum polliceor, cui plenior esse, per otium, & tam frequenter infestam podagram, minime licuerit. Neque tu, qui omnem vitæ meæ rationem optime nosti, id ab occupationibus meis effragitabis, eo vno contentus, quod hoc, qualecumque sit, mei erga te amoris & obseruantia argumentum esse voluerim. Cognosco autem ingenium philosophi, qui tam multa quæ minime oculis conspicua sunt, ita spectare videatur, ac si rerum suarum imaginibus confirmata, suisque coloribus picta proponerentur. Animam nemo vidit, quam philosophus ita intuetur, & ad amussim factam agnoscit, ac si colossus ingens aliquis aut fabrica quævis admirabili membrorum artificio elaborata esset.

C DIGITORVM DIVISIO.

RATIONI consentaneum videtur digitos primum diuidere, & quod illi munus singuli suscipiant explicare, ut ita mox quæ in illis significata reperiuntur aperiāmus. Illi enim alio atque alio gestu dispositi, nunc contracti, nunc porrecti, uti profati sumus, modo hac, modo illa manu varias habent significationes, ac omnem ferè numerorum rationem explent, cuiusmodi plurima in antiquorum statuis reperiuntur, & apud scriptores passim offeruntur, quæ non paruam inferant hæsitacionem, nisi aliqua eorum ratio, quod facere proposuimus, expendatur. Tota igitur supputacionis ratio in tris partes diuisa est, quarum prima digitus, articulus altera, tertia compositus numerus appellatur. Digitus est quicumque numerus sub denario profertur: & huiusmodi puncta vsque nouem, prærogatiua quadam, etiam sub numeri nomine singula continentur. Articulus, qui nullo redundante diuiditur in decadas, è quorum utroque compositus

numerus resultat, quotienscunq; scilicet articuli, siue denarij numerum aut huc D
 aut illum sibi assumunt. Numeri sedem in inferioribus tribus digitis habent. Ar
 ticuli coniunctim in indice, polliceq;. Compositi & hos & illos, pro vt vsui ve
 nit, aut explicant, aut inflectunt socialiter. His ita constitutis, opere precium est,
 quos quisq; digitus, quos cuiusq; digiti gestus, numeros ostendat, aperire. Pri
 mum autem omnium illud constat, læuam manum omnia indicare puncta ab
 vnitatem, vsque nouem & nonaginta: dexteram verò à centenario, vt ita dicam,
 vsque noningenta. Sed quibus digitis millenarium à centenario distinguatur,
 magna est inter eruditos controuersia, dum alij Bedam, virum quidem non in
 eruditum, sequuntur, alij probabiliorem quandam rationem amplectuntur. Be
 das enim, si modò ille ita scripsit, centenarium à læua in dexteram ita transferri
 tradit, vt quo gestu, quibusq; digitis X in læua numerauimus, eo centum in
 dextera designemus: inde ad millenaria descendamus, & quibus gestulationi
 bus in læua numeros vsq; nouem ostenderimus, iisdem in dextera totidem mil
 lenaria proferamus. Alij naturæ ordinem secuti, vti minores numeri maioribus
 subiciuntur in læua, ita minores summas maioribus in dexteram subditas agno. B
 scunt: ea enim proportio est numerorū ad decadas, quæ centenariorū ad chilia
 das. Congruum igitur est eorum quoq; hieroglyphicorū figuras ad eorum re
 gulam accommodari. Quare perplexitate, quæ in ijs quæ Bedæ attribuntur men
 tes implicat & obturbat, euitata, ita manus statuendæ, vt veluti in læua ceptum
 est ab auriculari pro vnitatem & sociis, ita in dextera ab eodem digito centenariū
 exordiamur, vsq; noningenta. Millenaria verò per pollicem & indicem exprima
 mus. Atq; vt in læua à numeris per inferiores tris digitos ascensum est ad articu
 los, ita in dextera per eosdem inferiores à centenariis surrigamur ad millenaria,
 quo scilicet gestu quibusq; digitis in læua X ostendimus, per eosdem in dexte
 ra millenaria explicare incipiamus, quæ circa pollicem & indicem longè cōmo
 dius & conuenientius hospitantur. Cuius rei testem appello summæ multipli
 cisq; doctrinæ virum Irenæum Theologum ex antiquioribus, qui aliquot etati
 bus ante Bedam claruit: aperte enim hic scribit, VNIVS numerum, quo gestu
 significabatur in sinistra, translatum in dexteram centena conficere. Sed ponam
 eius verba super hoc gestu, in Valent. libro primo, capite decimotertio: A' nu
 mero nonagesimonono, qui fuit in læua per VNIVS significationem, transferri F
 in dexteram, & ibi centena constitui. Huius sententiam Græci, & vniuersus re
 centiorum vsus admisit, quos inter egregiè princeps Lucas Minoritanus, qui
 Arithmeticam & partes eius absolutissimè consummauit, eiusq; opus vno o
 mnium ore probatissimum, multis abhinc annis venit in manus hominum, &
 habetur in primis. Fuerunt & alij, qui manibus ad hanc seriem, quam ponit Ire
 næus figuratis, libellos ad mortalium institutionē edidere. Præterea tota huius
 hieroglyphici ratio cum Chaldeis ad amussim congruit, mirificèq; respondet. Il
 li enim totam hanc computandi diligentiam per lineas expressere, ita inter se di
 stinctas, vt apicibus solum quibusdam additis, situ tantum numerorum varie
 tatem indicarent, quaternæ tamen ita positæ, vt prima digitos, secunda articu
 los, tertia centena, quarta millenaria commonstrarēt, eo quidem ordine, vt qui
 apex surrectus læuorsum vnitatem ostenderat, dextrorsum versus centena præ
 se ferret: iidem, sed infernè vergentes, læuorsum X, dextrorsum
 mille signarent, in eum, quem sequenti vides
 pagina modum:

pagina modum:

Ad

A

1.	100.	10.	1000.
2.	200.	20.	2000.
3.	300.	30.	3000.
4.	400.	40.	4000.
5.	500.	50.	5000.
6.	600.	60.	6000.
7.	700.	70.	7000.
8.	800.	80.	8000.
9.	900.	90.	9000.

Ad Chaldeorum igitur normam, manuum digitorumq; supputationes accom
 B modabimus, earum volis altera alterius è regione passis, vt vnitates cetenariis,
 decades millenariis, ad superiorum hieroglyphicorum instar, opponantur.

C

1.	100.	10.	1000.
2.	200.	20.	2000.
3.	300.	30.	3000.
4.	400.	40.	4000.
5.	500.	50.	5000.
6.	600.	60.	6000.
7.	700.	70.	7000.
8.	800.	80.	8000.
9.	900.	90.	9000.

Quòd verò Orontes Regis Artaxerxis gener, qui ob eius indignationē quan
 dam & honoribus amotus, & a dignominiam redactus esset, dixerit: Quemad
 modum supputatorum digiti nunc myriadas, nunc vnitates præ se ferunt, ita
 Regum amici nunc plurimum, nunc minimum præstare possunt: non est vt
 quispiã hoc ad Bedæ rationes trahat, quasi Orontes intellexerit de dextera læ
 X iij

uæq; auricularibus, in quibus hinc vnitates, inde millenaria constitui debeant: D
 insulsa enim est imaginatio, cum Orontes myriadas hic confusim ad amplifica-
 tionem oratorio more dixerit, non quoddam myriadam hieroglyphica vnitati si-
 gillatim opponere cogitarit, sed in vniuersum hinc læuæ digitos, illinc dexteræ
 designauit. Obstaret Chaldæis & Persis, Irenæo & alijs, Quintilianus, quem
 nonnulli ex libro vndecimo citant, eo loco: Gestus poculum poscentis, aut ver-
 bera minantis, aut numerum quingentorū pollice flexo efficientis. Quæ sunt à
 quibusdam scriptoribus notata, ne in rusticis quidem vidi. Sed ijdem ipsi, qui
 quingentorum positum volunt, inficiari non possunt, quin eo loco eruditi ple-
 riq; viri quinquagenarium potius agnoscant. Non sum verò nescius nonnullos
 esse, qui lectionē apud Bedam defendere aggrediantur, quippe quæ in læua de-
 naria sunt, ijdem digitis in dextera centena significare, atq; ita per eosdem pol-
 licem & indicē per decadum aggregationem ad noningenta vsq; procedēdum:
 mox cum millenaria fuerint indicanda, ad eiusdem dexteræ inferiores digitos
 descendamus, quod vel natura ipsa videtur abhorrere. Sanè Hieronymi verba
 sunt: Porro centesimus numerus (diligenter quæso Lector attende) de sinistra E
 transfertur ad dexterā, & ijdem quidem digitis, sed nō eadem manu, quibus in
 læua nuptæ significantur & viduæ, circulū faciens exprimit virginitatis coronā.
 Ego, ni fallor, ex his verbis Hieronymum puto eadem tradere, quæ docuit Ire-
 næus, dum modò loco suo sentētia cōmatis adlitis distinguat. Sententia quidē
 Hieronymi est, diligenter attendendū. Quid attendamus? Centesimū numerū
 de sinistra transferri ad dexterā, & ijdem quidem digitis, nō eadem manu circu-
 lum facientē exprimere virginitatis coronā. At explicauit se aptius, inquit, di-
 cens, quibus in læua nuptæ significantur & viduæ. Scimus quidem in læua vn-
 guem pollicis, ad vnguē indicis, quasi ad osculum molliter applicatū, maritalis
 coniūctionis hieroglyphicū ab eo viro doctissimo positum, quod loco suo ple-
 nius cōmentati sumus. Viduas aut per sexagesimū ostendi, qui numerus per in-
 dicem eiusdem læuæ, qui extremū pollicis articulum arcū completatur, expri-
 mitur. Idem fatentur omnes. Sed Hieronymus, ne fallamur, admonet, transferri
 numerum centesimū ab læua in dexteram, per digitum & gestū scilicet, qui vni-
 tatem in læua constituit, in dextera centena cōficiat. atq; ita de cæteris. Atq; hoc
 est quod ait, Sed non eadem manu. quam manū: eam intelligit qua non vtimur F
 in centenis, cuius scilicet digitis nuptæ significantur & viduæ, quarum manuum
 hieroglyphica superius & explicauerat, et ingeniose interpretatus erat. Sed quo
 modo corona hæc, dicit aliquis, circumflectetur in auriculari? Responsum: si
 digitum eum ita inflexeris, vt digiti eius vnguis mediæ palmæ tuberculū appe-
 tere videatur: id ita coronæ plexū imitabitur, ac si arboris cuiusvis ramulum ita
 flexeris, vt cacumen eius ad locū vnde germinare coeperat, inflexeris. Nā gestus
 hic, vt quod necesse est identidem repetamus, in læua vnum significat, cētum in
 dextera, vt singula copiosius suis quæq; locis enarrabūtur. Nunc quoniā lecto-
 rem aspera & morosa forsità disceptatione defassauimus, libet in huius gesticu-
 lationis sententiā lepido Nicarchi epigramate aures animum ve aliquatū deli-
 nire. locat enim is in Cotytrarin annosam vetulā, quæ præcano cum esset capite,
 multæq; dicacitatis, ac Nestori comparata, nondū eum ita grandæuū esse sine-
 ret, quæ ceruos annis superasset, ea ætatē suam læua manu verā dissimulans inci-
 peret numerare, tamen & viueret, & luminis beneficio fruere, & firmis ingre-
 dere pedibus, eque ac si esset adolescētula. Quare maximè verendū ne Pluroni
 sinistri

A sinistri aliquid acciderit. Sed Nicarchum ipsum audiamus, quem falsò quidam
 Nicandrum vocant:

ἢ πρὸς ἡρωτοφοισι κρηταις ἢ πολυμυθῶ
 γραῖα, δὲ τὸ Νέστωρ ἐκ ἐπὶ πρεσβύτου τῶ,
 ἢ φάσθ' ἀθρήσαι ἐλάφας πολλὰς, ἢ χεῖρα λαμ-
 γήσας ἀειθμῆσαι δὲ δὴ τὸν ἀρξάμειν,
 ζῶν, καὶ λόντασσι, καὶ ἀρτίπῳ οἶσιν Νύμφη
 ὄσπερ μα διστάζον μὴ πωτέρον δ' αἰδῆς.

Quod si quis epigramma ipsum Latine sibi cani postularit, id huius est sententiæ:

Nestor garrula anus, caput omne Cotytraris alba,
 Propter quam Nestor non sit adhuc senior,
 Qua ceruos annis superarit, quæq; sinistra
 Vita iterum ceptet connumerare dies:
 Viuit adhuc, cernit, pede firma est, virginis instar,
 Plutonem vt dubitem passum aliquid grauius.

Et quoniā in Nestoris ætatem incidimus, synepcia postulat, vt quatuor etiam
 Iuuenalis carmina subiungamus:

B Rex Pylus, magno si quicquam credis Homero,
 Exemplum vite fuit à cornice secunda.
 Felix nimirum, qui tot per secula vitam
 Distulit, atq; suos iam dextera computat annos.

V N I T A S.

Sed iam strato itinere, sopitisq; controuersiis, ad ea quæ liquida manifesta
 sunt procedamus, digitosq; ipsos erumpere gestientes è carceribus emitta-
 mus, primiq; spacia corripiant auriculares, alter & alter: quorum qui in læua est,
 vno omnium consensu vnitatis indicium est, si vnguiculum ad medium volæ
 tuberculum aduertat, quasi coronam quandam flectere mediteatur. Itaq; si fasces
 à dextera alicuius statuæ fuerint, læua verò eo gestu prætendatur, primi Con-
 sulatus hieroglyphicum apparebit: vel si alia fuerint insignia alicuius honoris
 indices, primum eo positum ostendet, atq; ita de reliquis.

C E N T V M.

AB hoc læuæ digito ad eundem dexteræ conuersi, eodem gestu quo il-
 lic vnum, hic centum, vt iam constare potest, significari profiteamur. Ne-
 que id prætereundum, quod centenarius numerus virginalis, vt sacrarum lite-
 rarum interpretes tradunt, appellatur: de quo apud Matthæum habetur cap.
 XIII. Quandoquidem ijs qui vitam rectè, piè, sanctèque instituerunt, tria
 sunt proposita præmia, vel fructuum proventus, alijs tricenarius, alijs sexage-
 narius, alijs centenarius. Tricenarius quidem ijs qui maritalem secuti vitam,
 eam coniugio minimè contaminato peregerunt: nam numerus ille, vt loco suo di-
 cetur, aptus nuptijs. Sexagenarius ijs, qui viduitatem aut cœlibatum incor-
 ruptè atque integrè custodierunt. Et sexagenarium annorum numerum vi-
 duitatis esse identidem ostendimus. Centenarius demum ijs, qui virginita-
 tem intaminatam incolumemq; ad vltimum vsq; vitæ terminum seruauere. Eu-
 cherius centenarium hoc præmium non tantum ad virginum merita, verum
 etiam ad martyrum mercedes præmiacq; proposita contendit. Hierosolymita-
 nus Hefychius, perfectissimum, ait, centesimum ideo concipimus, quia quin-
 quagesimus, quæ spiritus sunt, amplectit, vnde Pentecoste spiritui sacra. Bono-
 rum verò operū fructus, qui messem omnem excellit, in Euangelica lectione ad

centesimū vsq; cumulatur. Adamantius quoq; numerū hunc plenum in omni-
bus atq; perfectum autumat, aitq; totius rationabilis creaturæ sacramentū intra
se continere. D V O.

Ad læuam autem, vnde digressi sumus, reuertentes, si, vti de vnitate dice-
bamus, aut Consul, aut Imperator, aut Dictator, vel quid huiusmodi fue-
rit, qui dignitatem eandem sibi accessisse indicare voluerit, non infulse statuam
ponet, in cuius manu læua anularis digitus eodem inflectatur modo, atque eo-
dem loco cum ipso minimo applicetur. Duo enim vel bis, vel iterum, eo gestu
exprimi manifestum.

C O R P V S, V E L I M M V N D I T I A.

Ipe verò dualis numerus mystico significato corpoream indicat naturam, &
pro immundis accipitur in sacris, quòd is numerus sociandis generandisq;
corporibus aptari solet: de quo videndus Adamantius lib. tertio in epistolam
Pauli ad Romanos, vbi de propitiatorio loquitur. Summonet D. Hieron. in
hanc sententiam aduersus Iouinianum, animaduertendum esse iuxta Hebrai-
cam veritatem, in primo, & tertio, & quarto, & quinto, & sexto die, expletis
operibus singulorum, subiectum esse, Et vidit Deus quòd esset bonum: in se-
cundo verò die hoc omnino subtractum, vt admoneremur non esse bonum du-
plicem numerum, quòd ab vnione diuidat: nam vnitas tota Dei est, dualitas
verò significet hieroglyphicè foedera nuptiarum, quibus vbique Hieronymus
paulò se infensorem ostentat.

D V C E N T A.

Eodem verò ipso gestu quo in sinistra **D V O**, in dextera digitus idem **D V**-
C E N T A significat. I I I.

Medius autem, quem nonnulli Medicum, plures infamem & impudicum
appellant, ita penes duos inferiores adcuruatus, ac si citharæ cuiuspiam fi-
lo vna serie gestuq; apprimendi essent, ternarium effingunt numerum. Quòd-
que superius de titulis & honoribus attigimus, vbi tergemini cuiusquam no-
randi essent, hoc assumi potest hieroglyphicum.

A N I M A, D E V S V E.

Sed ipse etiam numerus suum habet significatum, quippe qui incorporeæ
naturæ consecratus, nunc animæ, nunc Dei simulachrum, hieroglyphi-
cumq; est: de quo multa Pythagorici, multa etiam veteres Theologi disputa-
runt, quæ breuitatis causa sunt prætereunda. Illud tamen non omitam, Propi-
tatorium in diuinis institutionibus longitudine duorum cubitorum & semis
fieri demandatum, vt id Christum hominem significaret, quod & apud Pau-
lum epistola ad Romanos habetur: qui quidem licet verus esset homo quem
proposuit Deus propitiatorium per fidem in sanguine eius, aliquid tamen ha-
buit quod humanam excederet naturam, tria tamen non exæquaret: nam pater
eo maior est. Sed si quis hæc apertius declarari sibi voluerit, ad eius epistolæ in-
terpretes accedat. Quòd verò paulò antè binarium malum esse dicebamus, sa-
cerdos Heli, cap. III primi Regum, dualem numerum pessimi spiritus esse su-
spicatur, vti Dei ternariū. Nam cum angelus Domini Samuelem bis vocasset,
tertiam vocationem expectandam duxit, vt vocem diuinam esse cognosceret.

C C C.

Eodem gestu digitoq; quo tria in sinistra, **C C C** in dextera significant. Sed
& vocabulū ipsum suas habet significationes. Trecenta siquidē pro magno
admo-

A admodum numero ponitur: vt apud Catullum: Expecta hendecasyllabos tre-
centos, Quos simul complexa tenet trecentos. & multa huiusmodi, etiam apud
alios: Et trecentenas erroribus impleat vrbes. Trecentū niuei tondent dumera
iuuenci. Trecentum tonat ore deos. Sanè cum superius centenarium plenū atq;
perfectum numerum esse ostenderimus ex Adamantio, eundem triplicatum su-
premiū quid significare nulli dubiū relinquitur. Sed trecenteni in arcæ longi-
tudine cubiti, ostendunt hominem qui sit à centenario lapsus, hoc est, qui à tota
rationis summa per ignorantiam deciderit, facile posse per Patris, & Filij, San-
ctiq; spiritus cognitionem in trecenta restitui. Hic autem animaduertendū est,
posse nos gestuum conformationibus illud coniectari quod ait Plinius libro
XXXIII, ca. VII, Ianū à Numa rege dicatū digitis ita figuratis, vt **C C C L X V**
dierum nota, per significationem anni, temporis, & æui se **D cum** indicaret.

C C C L X V.

Cum itaq; Plinius dicat digitis ita figuratis, verisimile non est, quod nōnul-
li putant, in dextera insculptā fuisse literam **T**, quæ apud Græcos trecenta
B significat: in læua vero **Ξ** & **Ε**, quæ sexagintaquinque supputant. Dicamus igitur
eius statuæ dexteram eo gestu figuratam, vt ea exporrecta tris inferiores digitos
graduum in morem incuruatos haberet, qui gestus, vti dictum, trecenta signat:
læuam autem, vt paulò inferius patebit, ita conformatam, vt index pollicis vn-
gui circumductus, arctissima eum circulatione complecteretur, infamis verò me-
diam palmam versus adcuruaretur, duobus reliquis extantibus quantulumcū-
que porrigi potuerint: ita enim quinque & sexaginta describi: annum enim ad hu-
iusmodi dierum numerum intelligi debere ciuilitè Pandect. vltimo Paulus ait.
Et intercalarem, quo scilicet bis sexto calendas Martias dicimus, quarto quoq;
anno nihilo secius eodem dierum numero supputari, manifestum: quia duo illi
dies vnus vice habentur: nec interesse ait Celsus, vtrum priore an posteriore
die quid actum sit.

I I I I.

Trium igitur numerorum gestibus ita positis, insequentium aliorum trium
ridicula propemodum sese offert gesticulatio. Nā quatuor exprimere cum
volumus, minimum sustollimus, reliquis in incuruatione sua permanentibus.
C Ita quartum Cos. Imp. Dict. & reliqua.

C C C C.

Eadem ratione modoq; in dextera idem compositi digiti, **C C C C** consti-
tuunt. Nec super hoc aliud ad negotium.

V.

Quinq; autem, aut quinquies ostendere qui volunt, anularem & minimum
exporrigunt, impudicum palmam versus incuruant, vti in Iani statua di-
cebamus. Neq; quidem hoc tantum signo quinarium significabant Aegyptij,
verum etiam per sculptæ Stellæ hieroglyphicum, propterea quòd, vt Horus
ait, ex innumerabili stellarum multitudine quinque tantum sunt ea prærogatiua
præditæ, vt mundi, quod illi aiebant, curam gererent, humanis rebus omnibus
confulerent, nihilq; apud mortales fieret, quod ab earum arbitrio non pendè-
ret. Ego, si mihi dicere liceat, desumptum puto à radiorum numero, quo Stel-
la piscis insignita est, quod & Naturalis historiæ scriptores tradunt, & ego in
Anconitanum littus eiectas magno numero conspexi, & manibus meis attra-
ctavi. Sedenim de hac plura loco suo in Cœlestibus enarrabuntur.

Sed & ipse quinaris numerus quomocumque descriptus figuratusve, suam habet hieroglyphicam in sacris significatione; pro quinque enim sensibus accipitur. Vnde illud Ambrosij peruulgatum de quinque virginibus prudentibus, & totidem fatuis. In antiquioribus vero Mosaicæ legis præceptis, qui peccasset in sanctis, tantundem reddere iubebatur, & ad illud quintas adijcere, quod in exemplaribus Græcis ἐπιπενταπλασιον legitur, ut scilicet ita intelligamus: Si quis de sacris vel oblationibus vel muneribus in usum pauperum erogatis, aut pro templi ædificatione, alteriusve voti operis designatione datis, quinque intervertisset, oportere eum quinque sarta tecta reddere, mox peccati veniam imploraturum ἐπιπενταπλασιον adijcere, hoc est, & altera quinque, & aliquid insuper auctarij. Quam sententiam Cyrillus examinans ita meditatur: Si quis, inquit, quinque sensuum opus perverterit, & debito honestoque vnumquorum officio defraudauerit, oportere eum synceros illos, & integros Deo restituere, mox alios quinque interiores adijcere, & horum omnium denique summam & solidationem quandam superaddere, firmum scilicet bene agendi propositum, si Deo satis ex asse facere voluerit. Eodem facere videbitur, quod ab vno mense ad quintum usque annum didrachmæ quinque, hoc est, ut Hierosolymitanus Hesychius interpretatur, quinque sensuum perfectio, sit oblatio, quæ ideo per geminatum numerum exprimitur, ut intelligamus, ea quæ puer sensibilibus audit, videt, gustat, odoratur, & tangit, ea etiam conduplicet, dum ad intellectum ea accommodare fuerit institutus.

Q V I N G E N T A.

Idem gestus ex hisdem digitis in manu dextera, quingenta supputat.

V I.

Anularis verò in læua solus incuruatus, auriculari & alijs exporrectis, senarium ostendet: de quo multa apud Macrobiū libro sexto.

S E X C E N T A.

In dextera verò eodem depositus modo sexcenta colligit: qui numerus apud Latinos pro maximè ingenti copia, numerosissimaque multitudine, ac prope modum infinita, hieroglyphicè proferri solet. Ad Atticum Cicero: Venio ad epistolas tuas, quas ego sexcentas vno tempore accepi. Ad eundem idem: In quo multa molesta, discessus noster, belli periculum, militum improbitas, sexcenta præterea alia. Lepideque Plautus, Captiuus, Sexcentoplago nomen fecit illi, cui plagæ innumeræ nunciabantur. Sed ne sexcenta eiusmodi proferam, ad reliqua enarranda progrediar.

V I I. D C C.

Bis iam trium digitorum spatijs decursis, tertium iterabimus, quod palmam moueat. Facta igitur ad auricularem repetitione, eum dicimus, quantulumcunque porrigi potest, ad imum usque palmæ tuberculum appressus, septenarij numeri signum esse. Et in dextera, septies centeni. Eo verò gestu componendo medius quoque adfecti cogitur, ac veluti gnomon horarius supra anularem prominere, ut ea sit eius digiti figura, quam trapezitarum nunc in septenario notando delineant, in hoc scilicet signum 7.

C E N T V R I O.

Ac, ne leue quid attigisse videamur, eadem trapezitarum nota in plerisque veterum monumentis adsculpta, centurionis signum habebatur. Ostendit mihi Romæ

A Romæ vetustum admodum monumentum ex marmore Thomas Petrosanctius, vir antiquitatum huiusmodi studiosissimus, in quo & signum id incisum erat, & verba rem interpretantia, in hunc modum addita.

S I G N V M C E N T V R I O N I S, 7.

Et Bononiæ inscriptionem vidimus ad D. Petronij ædem, in qua signum eodem eodem significato incisum spectatur. Romæ etiam apud Paulum Cæsium Cardinalem inscriptionem vidi eius notæ, quæ sic incipit:

M. POMPEIO. M. F. ANI ASPRO 7 LEG. XV.
APOLLINAR. 7 COH. III.

& quæ multa ibidem insculpta sunt militaria, de quibus in Armorum commentario abundè meminimus.

D E V S.

Non erat autem otiosum septenarij nomen, quod hieroglyphicum esse Dei Philolaus asseuerat, quippe quod ea sit eius numeri prærogatiua, ut ipse sibi similis, alter ab alijs sit, veluti Deus dux & princeps vniuersorum solus semper, singularis & immobilis. Inter enim ea quæ intellectu percipiuntur, septenarius sine motu est, neque quicquam patitur. Nam alij numeri partim generant non geniti: partim generantur, cum minimè generent: alij vtrunque obeunt munus: solus verò septenarius vtriusque conditionis immunis. Vnitas quippe à nullo prorsus genita, numeros omnes quotquot habentur, generat. Octo verò generatur à bis quatuor, nullam autem generant. Nam numeri hic infra denarium intelliguntur. At quaternarius eorundem & paritum & liberorum ius obtinet, octonarium quippe gignit, à bis duobus ipse genitus.

P A L L A S.

Quorum cum nihil accidat septenario, quod sine matre sit, quodque virgo Palladi assimilatur, & quorundam symbolico hoc vtentium idiomate mos fuit summi Dei sapientiam vocabulo signoque Palladis interpretari, quanquam vbi figuras mathematicas aliquot hoc commentandi genere declarauimus, ternarium & æquilaterum triangulum præcipue Palladi dicatos ostendimus. Sed quoniã alibi, quæ septenarius significata habeat in Diuinis literis, dicenda sunt, hic satis fuerit pauca hæc attigisse.

O C T O. O C T I N G E N T A.

Medius itaque auriculari adiectus, ita ut vnâ cum eo extremam volæ partem apprimat, octonarij numeri hieroglyphicum erit in læua: in dextera octies centena recensita indicabit.

I X. C M.

Medius demum ad extremam palmæ volam vnâ cum duobus inferioribus applicatus, ita ut totam obtegat, nouem in sinistra constituit, in dextera nouies centena.

M V L T I T V D O.

Et etiam nouenarius ipse numerus hieroglyphicus, quippe qui se non intra cutem contineat, sed effusus plurimos significet: quod Theon obseruat in Arati carmine, οὐνεβημερα κορανη: non quod nouem, inquit, ætates viuat, sed quod perquandiu, ut Tibullus, *Vivere cornices multos dicuntur in annos.*

Apud Nicandrum οὐνεβημερα legas, pro, aliquot præditum aculeis. Idem οὐνεβημερα σφρονδύλας in Scorpij cauda ponit, cum septem tantum in ea compages enumerentur. Pro multis igitur nouem posita interpretes agnoscunt, de quo satis in Scorpij commentario, Quin & Alcæus hydræ οὐνεβημερα eadem ratione dixit, cum

Pierii Val. Digiti, & numeri.

Simonides eam *ἡ ἑπτακλιμαδὸν* tradat. Quem imitatus Maro, ita super ea: **D**
Quinquaginta arvis immanis hiatibus hydra. Ad hoc etiam facit, quod Hesiodus nouem inquit noctes louem cum Mnemosyne iacuisse, vnde Musarū prolem susceperit. Oportere enim, aiunt interpretes, eum diu studijs incubere, qui sit mox aliquod ingenij atq; doctrinæ memorabile testimonium relicturus:

*Nam decem bos luca per annos
 Parturit, ingentem prolem paritura, nitensq;
 Dentis ebur, decora ampla virum, decora ampla Deorum.*

D E N A.

Postquam igitur digiti tres inferiores triplici decursu ludi sui partes peregere, athletas nunc spectabimus, pollices quippe, indici vnumquęq; suo commissos, varia quorum colluctatio à læua theatri parte per decadum campū, altera verò ad dexteram lucta per numerosissimas chiliadum arenas exercebitur. Erit igitur cōflictus primus, læuæ index in primam pollicis sui suffraginem vnguem affigens, quem attractus pollex ita vrgeat, vt colluctatorem strangulatione quadam elidere videatur. Hieroglyphicum hoc denarium, alterum verò par **B** ad dexteram millenarium recensabit. De denario locus patefcit apud Apuleiū, Apologia: Si triginta annos pro decem dixisses, posses videri pro computationis gestu errasse, quos circulare debueras digitos aperuisse. Quo verò pacto digiti in tricenario aperiantur, loco suo dicemus. Apud Horū Nilia cum inuenias lineam vnā surrectā cum aliā supernè deiecta, vel incumbente, decem linearum quæ in plano ducendæ essent, hieroglyphicum esse. Puto ego hunc exprimere voluisse denarium numerum, cuius scilicet denę vnitates per lineas totidē significari, tanquā per puncta, solitæ essent, quæ apud Ægyptios eiusmodi tantum figura comprehenderentur; compendiosam enim rationem aliquam in numerorum notis nationes omnes, quæq; suam, excogitarūt. Omnino enim codices quos inspexi, omnes eo loco mendosi sunt, præsertim impressi, qui sic habent: *ρρμμμν ὀρρμν μία ἄρα ρρμμμν ἰδιππὸν σμμελνσσι*. Sed & in manu scriptis aliquid desideratur, quorū minus corrupti ita habent, *ρρμμμν ὀρρμν μία ἄρα ρρμμμν ἰδιππὸν σμμελνσσι*, ἢ *ρρμμμν ἰδιππὸν σμμελνσσι* quorū hæc est sententia: Linea vna recta, vnā cum altera supernè sibi adscita linea, vel **F** (hic vacuum) vel decem lineas planas significāt. Puto autē lineas illas ita ducendas **Γ**. Nam aliquid simile apud nos est, cum linea plana supernè ducta, cui puncta numeralia subijciantur, quæ singula vnitates ostendāt, duplicatum numeri tantundē significat, quot sunt signa, quæ planæ illi lineæ subdita conspiciunt, vt **IIII** VIR. aut **IIII** I. VIR. pro Sex. vir, & Decemuir. In Ægyptiaco verò signo, superior illa linea producta ostendere videtur, licet vna tantū signata sit, X. tamen sibi vnitates adsciscere. Quod verò de duplicandis pūctis dicebamus, multis potest veterum inscriptionibus confirmari, sed vnā tantū exēpli loco ponam, quā Venetijs apud clarissimum virum Daniele Ranerium senatorem, antiquo lapide ita notatam inspexi. **IIII** VIR. quod tantundem est, ac si **DECEM** VIR scriptum esset. Intelligendū enim est puncta illa quatuor, linea illa supernè ducta, duplicari. Quod verò ad Horum attinet, id ideo apposui, vt castigatiorē codicē quærendū admonerē. Nec me latet Probū de notis antiquorū, eius lineę supernè ductæ signum, ad millenariū vsq; prouehere, sed in eo libro multa sunt multorū arbitrio, atq; etiā errore, inculcata; neq; rei cuiuspiā sana intelligētia magis nostro tēpore desideratur, quā inscriptionum eiusmodi vera cognitio. Ad id verò

Libet XXXVII.

272

A verò quod supra læuæ pollicem indici, quippe decadas chiliadibus, respondere asserabamus, Romani quoq; ad Ægyptiorū, Chaldæorū, Perfarumq; imitationē, cum decē signarent, per X duplicē literā suam, q; decussatio, qua insignis est, locutionem denarij saperet: Mille facturi, litera eadem in suo iure cōseruata, capita tantum à dextera læuæq; oppositis semicirculis, cuiusmodi alij apostrophos, alij, vt Victorinus, scilicos appellauerūt (est enim scilicus ponderis certi mensura, quæ signo hoc **∩** figuratur) coniungere. At ita ex X litera, vt dictū est, sua **∞** millenarium hieroglyphicum formauerē, vt quo gestu læuę digiti decem ostendunt, eodem dexterae mille proferunt. Quamvis Priscianus, qui nihil non arrogat græcitatē, id secundum Atticos, quibus *χίλια* mille sunt, factum velit: atq; ideo, veluti illi ad hunc numerum prima tantū nominis litera vsi sunt, quippe X ita nos M pro mille posuerimus. Sed hoc nō vincit, quin notam eam, quam supra posuimus, à sua potius litera quā à græcanica Romani desumpserint. Non est autem hic prætereundus Ciceronis locus, epistola ad Tironem, quæ incipit: Quid igitur? nō sic oportet? vbi in vulgatis codicibus scriptū, Hel **B** luo nequissimus sestertia C C dabat, nullo aprico horto, nullo emissario, nulla maceria, nulla casa. In venerandæ antiquitatis codice bibliothecæ Mediceæ, ita Florentiæ scriptum obseruauit: Helico nequissimus **HS**. **∞** dabat: id, sestertia mille dabat, indicat. Idem hieroglyphicum in multis antiquorum memorijs animaduerti, notumq; est Rauennæ marmor vetus ita inscriptum:

OB MEMORIAM PATRIS SVI DEC. VII. COLLEGII FABR. M. R. HS. **∞**. N. LIBERALITATE DONAVIT. & quæ sequuntur: hoc est, Decurionibus septimi collegij fabrum municipij Rauennatis sestertia mille numūm. Hæc verò etiam apud antiquarum inscriptionū impressores ineptissimè corruptissimèq; edita sunt. Idem in antiquis inscriptionibus indicant **Ω**. & **Ϛ**. de quibus loco suo, vbi quinquagenarij numeri hieroglyphicum prosequemur. Sunt qui millenarium numerum, per miliaria spicæ hieroglyphicum indicent: neq; quidem autores absunt, qui genus id segetis nomē à maximo granorum numero, mille scilicet, accepisse tradant, vt in spica dictum.

XI. XII. & reliqua.

CHis igitur eo gestu constitutis, vbi accidisset vt denarijs reliqui etiam numeri infra X adiungendi essent, trium illi, vt ostensum est, inferiorum digitorum flexionibus porrectionibus ve significabantur: Vndenarius quippe, indice ac pollice pro decem circulatis, auriculari mox eo loco, vbi vnū significat, ad flexo: Duodenarius, firma denarij circulatione permanente, annulari ad auricularem adiecto. Ita reliqui numeri vsq; ad vnum de viginti, prout per inferiores digitos ostendi, satis explicatum.

XVI.

Quoniam verò sextodecimus numerus inter hos collocatus est, eiusq; significatio magni apud Ægyptios momenti fuit, & iam constat numerum eum per medium molliter inflexum, & indicem & pollicem circulos significari, nunc quid ipse sibi velit numerus, videamus.

VOLVPTAS.

SAnè quidem Ægyptij sacerdotes per eiusmodi numerū eo, vti verisimile est, gestu signatum, voluptatem, præcipue venereā indicabant. Ab eo siquidem annorum numero adolescentuli ad muliebres consuetudines, & oblectamenta nequitie inceptant animum applicare: licet ad ter septimum vsq; annum semen

X ij

infecundum esse dicit Aristoteles. Quod si prolificū sit, vel exigua, vel imperfecta generari autumat. A bis septimo autem anno pruritu Veneris incitari vult: à quo etiam tempore pubescere primū incipit, stirpesq; imitari, vt Alcmaeon Crotoniata ait, quæ semen laturæ floreſcūt prius. Atq; hic ille est ætatis flos, de quo sapius apud autores: vt apud Terentium: Annus sexdecim, ætatis flos ipse. Et Ouid. philosophię istiusmodi non ignarus, cum Narcissum ostendere vellet eius esse iam ætatis, vt amoribus dare operam posset, ait:

Iamq; ter ad quinos vnum Cephisus annum Addiderat.

Indicium autem incepti coitus est vox crasior & inæquabilis, quæ secūda ferè omnibus hebdomade, vel saltem incipiente tertia, euenit, & subalaris odor. Aristoteles id *ἠραυρία* appellat. Antiqui nostri, vt Censorinus ait, hircuitillare dixerunt, & quibus corpus olere incipiat, hircuitillos. Nam annorū quatuordecim vel *πένδε*, vel *πένθον* appellabant, ad sexdecim verò *ἑξήκοντα*, vt Terentianū illud obiter interpretemur. Postquam is excessit ex ephebis, quanquā *ἡξήκοντα* quoq; vnica locutione Græcis dicitur de grandiore iam adolescentia. Adstipulantur huic Ægyptiorum cōmento Astronomorū traditiones super ætatum affectibus: illi enim Lunam ad quintum vsq; annum infantem propemodum ductare dicunt: decennū inde Mercurio adscribunt, vnde illud eius ætatis studium rerum plurimarū, & mutabilitas, & inconstantia, vt modò hoc, modò illud appetant: hinc gestunt paribus colludere, temereq; iras colligunt atq; ponunt, & vt Horatius ait, mutantur in horas. Mox hominem sextodecimo ætatis anno in Veneris ditionem deuenire asserunt. Ad hunc vsque annorū numerum & Seruius Tul. & Terentius Varro pueritiam protraxere. Nam Rex in Institutionibus suis pueros ad sextumdecimū vsq; ætatis annū appellauit, ad quintumdecimum Varro. Iuniores ille à sextodecimo ad sextum & quadragesimū vsq; dicit, adolescentes hic ad trigessimū vsq;. Quod reliquū est ætatis apud illum seniores habentur. Apud Varronem à tricesimo ad quintū & quadragesimū, iuniores, inde seniores, ac demū senes appellantur. Diuersa hæc aliquantulum ætatis descriptio apud Pythagoram, qui vitam hominis quatuor ætatibus dispescit, viginti vniciq; annos impertiens, pueritiæ quippe, adolescentiæ, iuuentuti, quam Latini virilitatem potius appellarunt, ac senectæ demū: quas totidem anni temporibus æquiparauit, vt suo loco singula tractauimus.

E X C E S S V S.

Præterea sciendum est, hunc quoq; numerum ex eorum esse classe, qui multitudinem excessum vè significant. Cum enim dicimus sedecim pedibus superare, intelligimus maximo excedere interuallo. Vfurpatum ab Aristide, qui Pericle dixit *ἡκαίδεκα πένδων ἀλφειῶν ἐπὶ ἤτοις οὐ τοῖς δέχοις*. Ab Eupoli, vt Bruto ostendit Tullius.

X X.

Cum verò XX significare vellent, pollicarem vnguē infimæ indicis suffragini (vt hoc pro re vtar vocabulo) adprimebāt, vbi scilicet index ab infami incipit separari. Bedas verò, cuius codicem in damno esse suspicor, nō enim adduci possum virum tam eruditum ita scripsisse, vt infamem hieroglyphico eiusmodi admisceret, quippe qui apud eum scriptū legerim, impudici summitatem inter nodos indicis & pollicis arcū, sigēdam esse: quod si quis facere meditetur, id subsequetur incōmodū, vt neq; quo pacto possis tria & viginti commostrare, neq; vnum de triginta repræsentare, & alia multa eiusmodi, cum in *XXIII* ostendat.

A ostendendis tres illi inferiores digiti arcū contracti, lineæ, quæ palmæ eiusdē flexu media sit, ita applicandi sint, vt trium graduū speciem præ se ferant. In nouem verò & viginti notandis, ijdem digiti quantū exporrigi possunt, ad palmæ vsq; radicem apprimantur. Quare necesse est decadas omnes, indicis & pollicis tantum gestulationibus explicari, nullo eorum in societatem admissio digito, qui partem eam quæ numerus vocatur, indicent. Ac ne quis autoritate cuiuspiā decipiatur, Erasmus ille multiscius, qui scholijs in Hieronymū ad Iouinianum, vbi de virginitatis agitur hieroglyphico per coronam expresso, inepta quædā somniauerat, quæ nemo vnquam eruditorum cogitasset: cum errorem mox recognouisset, dum cognitora, vt ipse dicit, traditurum se profitetur, loco hoc impexit in Bedam, imò in vitiatum Bedæ codicem. Eandem iacturam fecit in quinquagenarij nota cum apud Bedam scriptum sit corruptissimè de Græcæ literę similitudine, quod loco suo suæ dabitur luci.

V O T. X X.

CVræ precium mihi videtur, anteaquā vicena hæc amittam, quid sibi velint B notæ V O T. X X. in numis & aris, vel vt vulgus ait, triūphalibus arcubus, explicemus. Dicimus itaq; fieri solitum id in salutis augurium, cum scilicet S. P. Q. R. vouebat hæc vel illa sacrificia se laturos, ludos vè celebraturos, aut ædes dedicaturos, si præscripto annorum spatio Respub. in eodem statu permanisset, quo tunc florebat cum vota suscipiebant. Hinc apud Cornelium Tacitū legas, salutis augurium quinq; & viginti annis ommissum repeti, ac deinde continuari placuisse Claudio Imperatori. Fuisse verò salutis augurium in hunc modum, ait Dion, vt si Deus permittat, salutem populo posceret: quasi ne salutem quidem à dijs petere fas sit, nisi prius hoc ipsum dij concesserint. Obseruabatur autem quotannis dies vna, in qua nullus ad bellum exercitus proficisceretur, nemo contra hostem se pararet, nemo pugnaret, quod in bellis ciuilibus haudquaquam obseruari poterat: hoc salutis auguriū, cum alijs cæremonijs iam abolitis, restituit & Augustus Cæsar. Apud Liuium sæpe reperias vota eiusmodi facta. In ara siue arcu Constantini Romæ V O T. X X. scriptum, aspicias. In numo Maximiani Pcenii V O T. X X. in media laurea positum. Ita pleriq; alijs locis & C numis, V O T. X. alibi, V O T. X X X. votis quippe decennialibus, votis vicenalibus, tricenalibus, reatum scilicet voti solutum, quod ita postea posteritati commendabant, factis aut ex ære aut marmore monumentis.

M V L T I T V D O.

Illud autem scitu non indignū, quòd vicenalis numerus multitudinis significatum habet, de quo apud Theocritum legas:

Ἐν τῶν ἑξήκοντα ἢ ὑψηλῶν ἢ ἐν τῶν πένδων.

Viginti natorum Hecuba neq; maximus Hector.

vbi poetam numero abusum aiunt interpretes, pro multorum, propterea quòd sit numerus multitudini maximè congruus, quod etiam apud Simonidem obseruarunt. Homerus in eiusmodi significatum vnde viginti posuit, quòd Latini vno minus viginti dicere consueverunt.

D V O M I L L I A.

Vlgena superius eo gesto figurari ostendimus, cum pollicis laui vnguem in eum indicis & infamis infimū locum, vbi digiti illi duo diuaricari incipiūt, affixerimus. Idem gestus ijdem digitis in dextera duorum millium est hieroglyphicum. Neq; vltra repetemus, quæ super hoc gestu perperam à quibusdā alijs Y iij

Pierii Val. Digiti & numeri.

excogitata sunt: sed ad calcem festinantes, triginta iam & ter millia proferemus. D

X X X.

TRiginta, vti ex Apuleio dicebamus, in denario indicabatur, indice & pollice ad apertis, ita tamen vt vtriusque vngues ad osculum quodammodo coi-
rent blando inquit amplexu Bedas: Hieronymus, eorum digitorum coniun-
ctione molli.

N V P T I Æ.

Est verò numerus tricenarius nuptiarum hieroglyphicū, vt sacri Euangelio-
rum interpretes, Matthæo, affirmant, quod non multum abest ab eo nume-
ro per quem Ægyptij maritalem copulam, siue, vt apud Horum est, maris & fce-
minæ congressum significabant, geminæ quippe voluptatis interuentu. Nam
cū numerus, vt paulo antè dictum est, X V I voluptatis signum haberetur, illi
mox duo atq; triginta nuptiarum hieroglyphicū esse constituerunt. Nuptiæ ve-
rò coniugaliscq; coniunctio eodem hîc significato accipiuntur. Qui quidem con-
gressus vtriusq; voluptuosus, cū, vt Ouidius diceret, vtrinq; resoluat, geminari
identidem poscit ipsum voluptatis signum. Atq; hoc illud est in diuinis quoq; li E-
teris, quòd trigessimus annorū numerus pro maritali copula ponitur. Vnde fru-
ctus ille trigessimus, qui offertur Deo, cū coniugalîs vita castè puriterq;, & nul-
la alterutrius partis iniuria cum fide peragitur. Cōmodè verò fecerimus, si rem
huiusmodi sculpturi, eam non ex duplicatis X V I, vel ex integro XXXII fece-
rimus, at manum ipsam ea specie composuerimus, vt XXXII representet, vn-
guibus, vti dictum est, læuæ manus duobus illis ad osculum coeuntibus, anula-
riq; & auriculari in flexum palmæ appressis, vt duo significant addita tricenis.

T E R N A M I L L I A.

Idem gestus in dextera, qui XXX in læua commonstrat, tria millia signifi-
cat. Quæ fuerint verò apud Romanos millenariorum notæ, quæ paucissimis
ærate nostra patuerunt, quæ earum ratio, in quinquageno & quingenteno nu-
mero copiosius explicabimus.

X L.

Quòd si pollicis eiusdem suffragio lateri vel dorso in læua eiusdè indicis su-
perinducta sit, ita vt signo ✱ facto digiti ambo quantū fieri potest exten-
dantur, indice tanquā horologii cuiuspiam gnomone prominente, quadragin-
ta significabant. Atq; hoc illud est quod apud Apuleiū habetur: Cū verò XL
quæ facilius cæteris porrecta palma significantur, ea XL tu dimidio auges, non
potes digitorum è gestu errasse, nisi fortè triginta annorum Pudentillam ratus,
binos cuiusq; anni Consules numerasti. Hæc ille disputat oratione secunda pro
seipso, vbi Pudentillā quadragesimū annum non excedere contendit, quā Ami-
lianus iam sexagenariam deposuerat, ideoq; nefas esset eam ad nuptias sollicita-
re: quando, vt sacri etiam interpretes aiunt, sexagenarius numerus viduitati fa-
cer est, vt paulo infra loco suo plenius. Facit & ad virum hic annorū numerus.
Nam Philon problemate proposito, Quare Isaac quadragenarius Rebeccā duxit:
tempus id congruū maritali copulæ ait sapienti viro: idq; fieri boni ominis
causa, quia semen in vulua reconditum quadragenis diebus in masculum figu-
ratur. Esaus quoq; quadragenarius Iudithen vxorem accepit.

I G N O M I N I A.

Apud Hebræos verò in flagris quadragenarium numerum vel vno excede-
re infame habitum, & pro ignominie nota accipiebatur. Vnde illa in Actis
v,

Liber XXXVII.

274

Av, Illi autem ibant gaudentes à conspectu Concilij, quòd digni habitis essent qui
pro nomine I E S V contumeliā paterentur. Verbum autem Græcum illud ἀπο-
στώμα, habet in se aliquid, quod infamia notatum indicet, sed & instabilis sit, &
ad honores non amplius idoneus haberi possit. Apud Hebræos enim lege cau-
tum erat, vt si quis, vel vnam plagam supra quadagenas accepisset, ad honores
& dignitates consequendas nō amplius idoneus haberetur. Hinc locus ille cap.
XI. secundæ ad Corinthios epistolæ patescit: A Iudæis quinquies, quadrage-
nas, vna minus, accipi. Cur, vna minus, quærit Theophylactus: atq; ea citata le-
ge iussisse ait Iudæos tot numero plagas, vna minus, infligi, ne illi cederet ad
ignominiam, si fortè percussor vltra constitutum numerū prouectus esset. quod
si errore, vel casu aliquo accidisset, eam esse voluerant quadragenam: cupiebant
enim eum per eiusmodi castigationes ad se trahere: quod si facere potuissent,
par erat, vt hominis doctrina, ingenium, & fandi vis, honores sibi deposcerent,
quos nequaquam deferre recusassent. Cauebant verò ne ad repulsam locus esse
posset ignominie. Sunt qui simpliciter rem accipiant, quia Iudæi literæ tantum
B addicti, habebant in lege, non excedendum in flagris numerum quadragenæ.
Sed nos illud, vna minus, pensitamus. Neq; nescimus Moysem illum plagarum
numerum ideo non excedendum instituisse, ne fortè qui castigandus tantum es-
set, nimia flagrorum repetitione exanimaretur. Cuius verba sunt Deut. XXV,
Sin autem eum qui peccauit dignum viderint plagis, prosternēt eum, & coram
se facient verberari. Pro mensura peccati erit & plagarum modus, ita duntaxat
vt quadragenarium numerū non excedant, ne scdè laceratus ante oculos tuos
obeat frater tuus.

R E D E M P T I O.

Est & ea quadragenarij numeri cōsideratio in diuinis literis, quòd à v anno
vsq; ad vigesimū, qui se Deo vouerit, redimere sese potest fructu quadrage-
nario, si clis quippe XX, siue vt Septuaginta reddidere, didrachmis. Siclus em̄,
vt sæpe dictum, duabus æstimatur drachmis. Illæ igitur drachmæ sunt XL. Cur
iusce rei hieroglyphicū significatum est, vt præter sensuum castigationem, pos-
sit ea ætas ieiunij interim & orationibus vacare, donec eò perueniat, vt opulen-
C tioris doctrinæ fiat idonea. Ad operis cuius quandam similitudinem Moyse
per XL dies ieiunus orationi operam dedit.

Q V A T E R N A M I L L I A.

Acne idem sepius repetendo morosus fiam, qui gestus, quæ ve digitorū col-
locatio in læua fuit, cū IIII notarem, eadè figura statusq; idem in de-
xtera quatuor millia cōputabit. Quia verò polliciti sumus loco hoc rationē red-
dere, cur Romani millia hæc per rectā lineolā, & siclicos (ea est certī pōderis no-
ta, ad apostrophū, quo nūc plurimū vtīmur, similitudinē) hinc inde adalligatos
figurarint, ostendendū est. Manifestū est millenarij numeri notam, quæ tot anti-
quis in marmorib. inspicit, hac fuisse figura, Ψ . duo millia verò siclicis ad rectā
lineolā duplicatis $\Psi\Psi$: tria millia, triplicatis $\Psi\Psi\Psi$: quaternā millia quadruplica-
tis $\Psi\Psi\Psi\Psi$. Præteribo millenariū, quòd id signū & à Prisciano & alijs agnitū plē-
risq; locis in cōspicuo est. Duo millia, Mediolani videas in hortis q olim Zichi
Simonetę fuerūt, porta Comēsi, ea inscriptiōe, cuius initū est, C. V A L E R I V S
C. F. O. V. F. & q sequunt. Cai fil. ob votū fecit. Deniq; HS. Ψ . A R B I T R A -
T V V A L E R I Æ C. F. S O R O R I S. & Rauennæ apud Petrinū Suessanū, M O -
N V M E N T V M H S Ψ E X T E S T A M E N T O. Sed impressores nōnulli
Y iij

Pierii Val. Digiti, & numeri.

signum vitiarunt, utpote qui H S. C. C. T. O. O. imperitissimè fecerunt. Terna ve-
rò millia hac ratione signata conspiciuntur in antiquissimo codice Mediceæ bi-
bliothecæ Florentiæ nunc, ad D. Laurentij dicatæ per Clementem VII. P. M.
epistola ad Caninium Sallustium, quæ libro II. incipit: Literas à te mihi Stator.
eo loco: Quod scribis ad me de drachmis C C C L I I I. notatū est. De drachmis
W, quod cōputat tribus millibus. Ac ne in quatuor millibus similiter signan-
dis immerer, scilicet W, hæc ut semel dicam, demū erit regula, ut quotiens-
cunq; siue apud Plinium, siue Liuium, & alios, præcipuè verò in Verrinis, L. V.
num inueneris duobus C C præpositis, totidem verò II subiectis, C C L I I, in-
terdum etiam hoc modo per X. denariam notam, C C L X X, tu W facito, nul-
la dubitatione impeditus. Vbi C C C L I I I. vel C C C L X X X, tu W. Vbi
C C C C L I I I I, vel C C C C L X X X X, tu W. & millena tot firmiter credas.

Q V I N Q V A G I N T A.

Q V i n q u a g i n t a verò hieroglyphicè per digitos indicandis, læuæ pollicem,
palma tota passa, deorsum inflectes, & r. tertiæ apud Græcos literæ simili-
tudinem effinges: non autem, ut Erasmus ex deprauato Bedæ codice scripsit, cū B
quingenta pollicem exteriori arcu instar Græcæ literæ ꝑ incuruatum ad pal-
mam inclinabis. Sed iam ad huius numeri hieroglyphica veniamus.

R E M I S S I O, V E L I N D V L G E N T I A.

E R a t autem hic numerus remissioni & indulgentiæ consecratus. In veteri e-
nim lege quinquagesimo anno cuiusq; obligationis remissio cōdonabatur:
quippe si quis possessionem distraxisset, recipiebat: si liber in seruitutem incidisset,
libertatē assequēbatur: indulgentiā debitor accipiebat, exul in patriā redibat.

E F F O E T V S.

P E r eos qui alterum à quinquagesimo vitæ annum excessissent, cur nonnulli
effecto iam corpore, mentis quoque & ingenij debilitatem significari dixe-
rint, non sat scio: nisi Aristotelis dicto freti sint, qui Politicis ait, post annos L I I
ingenij vigorem euanescere. Vnde etiam Euripides Bacchis dixerit:

ὁ γὰρ αἰὶς ἡμῶν ἐσορῶ, νῆας δὲ ἔχει

Cerno, senecta vestra mentem non habet.

Atq; alius non minus dicax, ait:

πολιεὶ χρόνῳ μύνησις, ἔ φρονήσας

Cani indicant ætatem, haud prudentiam.

Sedenim ad hæc amplissimus erit alibi respondendi locus.

P L V R I M I.

E T hic quoq; numerus multitudinem significat, quo libenter utitur Maro:

Quinquaginta intus famula.

Quinquaginta atris immanis hiatibus hydra.

Quam tamen & Simonides *ωντακτικὸν φάλαρον* appellauit, cum Alcæus *ὀντακτικὸν φάλαρον*
dixerit, uti superius meminimus. Vt cunque autem quinquagenarius numerus
describatur, spiritalis vitæ hieroglyphicum est, & animi eius qui diuinis inten-
tus, sublimia quæq; mente concipiat & contempletur, perinde ac duplicatus in
cētenarium, negotiosam significat. Quinquagesimo enim post resurrectionem
die Sancti Spiritus afflatus aduenit. Et operum nostrorum fructus vberrimi atq;
pinguissimi, ad centenarium vsque numerum cumulantur, eorum inquam, qui
vitæ integri, scelerumq; puri peregrinationis nostræ cursum piè sancteq; per-
egerunt. Hic verò numerus centenarius non sine mysterio per quinquagin-
ta

Liber XXXVIII.

275

A ita potius didrachmas, quam per drachmas centum exprimitur in significato sui
iulimodi: sed quinquaginta bis ideo complectitur, quia nullum bonum, inte-
grum & perfectum opus esse potest, absque ipsius Sancti Spiritus ope auxiliocq;
Ad similitudinem autem quandam gestus eiusmodi, qui quinquaginta præ se
fert, factum putarim, ut Latini eius numeri notam L esse voluerint: quanquam
non desint ingenia, quæ re super ea sic philosophentur, aut ratiocinentur potius.
Numeri à punctis prius originem traxerunt, sed quia erant ad eò exilia, puncta
ipsa aliquantulum producere cœperunt ad instar vocalis mediæ, • : : : :
E. I. I. I. I. Sed si ita processissent, ut vsq; ad nouē lineolis totidem vnum-
quenq; numerum notarent, molestam & incōcinnam rationem fore suspi-
ci sunt: ad compendia igitur animum verterunt, & pro quinario, ne quinque li-
neas facerent, vna signata, reliquas quatuor per obliquā vnam à tergo ductam,
W, fecerunt. Mox vsui placuit, ut expeditior esset scribendi ratio, pro nota ea
v vocalem quintam statuere, moxq; vsq; nouem vnitates eas addere, pro vt nu-
merus quisq; postulabat. Ad denariū cum venissent, quinq; duplicarunt, ita ta-
men vt secundum inuerterent, & subijcerent priori, vnamq; facerent notam per
decussationem. Tribus his notis processum est vsq; ad quadraginta & nouem.
Visum est inde facere ad commoditatem, quam ex compendio aucupabantur,
quingenta notandis, signū illud ex vna obliqua linea pro quatuor rectis &
quinta adalligata surrigere, ut staret quæ pendeat in latus, quæ stabat in pla-
num deijceretur. Ita ex L notata sunt quingenta. Ventum mox ad centena,
quæ per primam eius nominis literam intelligi voluere. Ad quingenta cum ve-
nissent, rectam lineolam quæ iacebat in quinquaginta, in semicirculum adcur-
uatam surrexere in hunc modum, U. quam notam imperiti superiori capiti con-
iunxere, quartam Alphabeti literam arbitrati. Atq; hoc illud sicilicū est, de quo
facta mentio in millenarijs, quod à tergo quingentorum U ita applicitum U,
mille facit, & ita reliqua, vti supra dictum.

Q V I N A M I L L I A.

Q V i n a verò millia, quo gestu L in læua, eodem in dextera composito figu-
rantur.

S E X A G I N T A.

S I verò pollicem eo gestu inclinatum, quo quinquaginta per se significat, toto
S indice circumducto diligenter à fronte præcingamus, sexaginta constitue-
mus. Hinc errore fieri non potuisse dicit Apuleius, ut Æmilianus, contra cuius
accusationem causam suam agit, sexaginta pro quadraginta protulerit, quia lon-
gè diuersus est vtriusq; numeri gestus.

V I D V I T A S.

P E r numerum sarè sexagenarium, vti dicebamus, viduitatem veteres signifi-
cabant, quòd mulier id ætatis nata haudquāquā amplius idonea est ad con-
ceptum, propterea quòd ab eo annorum numero claudī vuluam philosophi na-
turæ contemplatores tradunt: ideoq; vterius illi nubere nō licebat. cui legi plu-
rimū nititur Æmilianus contra L. Apuleium. Si qua verò, quod aliquando
accidisse ferunt, natu tam grandis concepisset, ostenti loco habitum. Quare He-
lisabetis conceptus grandæua ea ætate pro miraculo adducitur à diuino nun-
cio, ut virgini Deiparæ fidem faceret, posse Deum quæcunq; naturæ vim exce-
dunt efficere. Sara etiam cum à summo numine sibi iam nonagenariæ promitti
conceptum audisset, risit, utpote quæ id naturæ lege fieri minimè posse cogno-

ſcebat. Paulus quoq; qui ſexagenarium numerum viduitati dicatum agnoſce. D
bat, illi inquam viduitati, quæ viduitas eſt, caſtaq; ſyncera & intaminata in ſoli
tudine perſeuerat, vbi probatâ mulierem eligi mandat, quæ iunioribus præſit,
Vidua, inquit, eligatur non minor LX annorum; ad eum vſq; numerum ſcilicet
perfectionem in muliere deſignans. & quia eſt viro infirmior, non niſi ſexageſi
mum fructum colligit in diuinis literis. Ideo ſi ſe redemptura ſit mulier, Leuiti
co, didrachmas XXX offert, id eſt, fructum ſexagenarium. Eruditeq; admodû
D. Hieronymus cauſam, cur ſexagenarius numerus ad viduas referatur, expli
care volens, ad numeri ipſius hieroglyphicum ſe confert, in quo ſcilicet pollex à
ſuperiore digito deprimatur, arcteq; cinctus ab eo, in quantis affligatur angu
ſtjjs ipſa viduitas, oſtentet, quæ ita ſit vndecunq; cohibita. Mox illud addit ad
conſolationem: Quanto ſcilicet maior eſt difficultas expertæ quondâ volupta
tis illecebris abſtinere, tanto maius propoſitum eſſe præmium.

LXX. ET SEPTENA MILLIA.

VT verò & reliquas tris decadas attingamus, ſeptuaginta exprimebantur,
vt Bedas tradit, indice vt ſuprà circumducto, pollice verò ita exporrecto, E
vt in medium indicis artum affigatur. Neq; aliud ſuper hoc numero myſticum
adinueni. Idem geſtus in dextera, ſed non ex Bedæ ſententia, ſeptena millia com
putabat.

OCTOGINTA, ET OCTONA
MILLIA.

INDEX identidem circumflexus, pollexq; protentus, ita tamen vt eius vnguis
I extra medium indicis articulum prominens appareat, octogennarij numeri eſt
hieroglyphicum in læua, in dextera octona millia ſignat.

A D O R A T I O.

QVI quidem geſtus ad os admotus, adorationis hieroglyphicum eſt: de
quo Apuleius IIII. Metamorph. Et admouentes oribus ſuis dexteram,
priori digito in erectum pollicem residente, vt ipſam prorfus deam Venerem
religioſis adorationibus venerabantur.

NONAGINTA, ET NOVEN
MILLIA.

PER inflexum autem læuæ indicem, ita vt eius vnguis ad radicem pollicis ap
plicetur, pollex liber extet, qui ſuperiore numero, toto extremo articulo op
preſſus erat ab indice, nonagenarius exprimitur. In dextera geſtus idem, millia
nouem. Ita cum ad nouem & nonaginta peruentum eſt, manus omnis ita clau
ditur, vt pugnum faciat, pollice ſuperextante, & ad medium infamis dorſum ex
porrecto. Qui ſi pugno ita includatur, vt cum vngue ſuo totus occultetur arti
culus, ſexaginta nouem adſtruet.

T A C I T V R N I T A S.

SVperſeſſet de myriadibus dicere, quæ per manum varijs geſtibus modò ad
pectus, modò ad femur applicatam indicantur, de quo apud Plautum:

Pectus digitis pultat, cor credo euocaturus ſurſus.

Ecce autem auortit nixus læua in femore habet manum,

Dextera digitis rationem computat feriens femur.

Sed quoniam intentio noſtra fuit hieroglyphica cõquirere, non artem omnem
numerandi tradere, & argumentum id non indiligenter à Beda explicatum, &
iam

A iam in omnium manibus verſatur, ſinem huic dictioni facturum, quo numero ta
citurritatem Ægyptij ſoliti ſint indicare, non eſt animus præterire. Erat is vtiq;
M X C V: mille ſcilicet & nonaginta quinq;, qui partim dextera, partim læua deſi
gnabatur. Mille, vt ſuperius oſtenſum, dexterae manus indice, ad primam ſui
pollicis ſuffraginem appreſſo, ſummoq; eiufdem articulo ſuper indicis vngue
inclinato. Quinq; verò & nonaginta, in læuæ tribus inferioribus digitis, inflexo
infami, anulari & auriculari porrectis, indicis autem vngue ad infimam pollicis
ſuffraginem affixo. Cauſam verò cur eo numero taciturnitatem Ægyptij ſigni
ficarent, eam afferunt, quòd compertum eſt eo dierum numero, qui annos tris
complectitur, niſi cõperit puer eſſari, linguam eius præpeditam eſſe, neq; vllam
ſuper eſſe ſpem vt amplius loquatur: Sunt qui Pythagoram triennale ſilentium
dicat hinc inſtituiſſe, vt naturæ ſpecies exprimeretur in diſcipulis, quos, vt tunc
primùm natos, alendos educandosq; animi cibo ſuſcepiffet. Sed nos in taciturni
tatis mentionem illapſi, eius demùm memores, ne hominem grauioribus oc
cupatũ ſtudijs & diſciplinis, in leues adeò nugas auocare videamur, dicti illius
B ſapientiſſimi, MANVM DE TABVLA, non fruſtra vulgati, memores, nihil
vlterius ſuper digito loquémur.

PIERIVS VALERIANVS AD ILLVSTRIS.

AC REVERENDISS. DN. D. HERCVLEM GONZAGAM
CARD. MANTVANVM, QVA RATIONE LITERAE ET DI
ſciplinæ Hieroglyphicæ ſignificentur, ex ſacris
Ægyptiorum literis.

NURNIVS tuus, Antistes illuſtriſſime, vir plane probus, & diſciplinis optimis per
eruditus, cuius tu opera non ſolum ad doctrinam, ſed ad rerum tuarum etiam
adminiſtrationem vteris, proximis hiſce diebus cum Romam adueniſſet nego
cia tua curaturus, impendio me rogauit, Leonem meum illum Ægyptiacum,
quem olim Amplitudini tuæ dedicare cogit aſſem, ſibi videndum traderem. Re
ſpondi, fuiſſe quidem olim id conſilij, ſed pro re nata captum, quia ſcilicet clariſſimus adoleſcens
diſcipulus meus, Hippolytus Medices, quo tempore Florentia in honore erat, læua factũ qui ex
pectabatur in dies, ad illuſtriſſ. Principem Fridericum fratrem germanum tuum mittere decre
uerat, marem & feminam orituros. Id enim frater ipſe tuus propagandi ſeminiy cauſa, maxime
cupiebat. Ita volebam ego, dum leuncolorũ illud par ſplendidiffimo ſtrati tuo oblatum in propa
tulo ſpectaretur, haberes & tu Leonem alterum interiore, quem vnâ cum erudiſſimis, quos
domi alijs, amicis attrereres: multa enim in ſunt Leoni, quæ ſtudioſorũ omnium ingenia ſemper
exercuerũt. Verùm accidit vt ſpem falleret læua, quia vtrinq; feminam edidit, quare ſublata
mibi quoq; eſt mittendi Leonem meũ occaſio, quia neq; factura illa iam erat tranſmittenda, ſine
qua ſi meus veniſſet Leo, importunè accedere viſus eſſet. Cæperam tamè cogitare, nunquid aliud
inuenire poſſem, quod ad ingenij tui ſublimitatẽ videretur accomodatius, cum opportune de ſtu
dijs tuis ex ipſo eodẽ Furnio, quæ mihi mirificè placuerũt, intellexi. Aiebat enim te philoſophiæ
& diuinarũ literarum lectiõibus incumbere, maxime verò pietatis noſtræ ignibus incenſum,
cogitationes omnes tuas ad eiufmodi diſciplinã conuertiffet: qui quidem nuncius mihi accidit in
cundiſſimus: quando quidẽ, ſi quid ego huiufmodi ſcribere inſtituiſſem, quod ad hoc ipſum, quod
tibi adeò cordi eſt, argumentũ facere videretur, ſperabam me tibi rem longè iucundiorẽ effectu
rum. Erat verò mihi tunc præ manibus, De literis & diſciplinis commentarium, quod ad expli

canda Aegyptiorum, atque adeo maiorum etiam nostrorum quadam super his mysteria con-
ficiebam, quibus scilicet imaginibus, per hieroglyphica sacerdotes Aegyptij, per mystica mox
verba veteres Hebræorum patres literas essent indicare soliti, quibus disciplinas, quibus de-
miùm sapientiam ipsam figurassent. Interrogavi Furnium, an commentarium hoc, pro Leo-
ne missum, vlla tibi esset in parte placiturum. Legit, & vt animo est egregiè candido, ap-
probauit, suasiq; vt omni summotâ contatione, libellum omnino mitterem. Cuius ego iudi-
cio fretus, nam eum palati tui optimè callentem arbitrabar, quamprimum per occupationes
licuit commentarium absolui, tibiq; statim, quicquid id esset, dedicaui. Videbis igitur An-
tistes honoratissime, quæ de literarum studijs, deq; humana diuinâq; disciplina vetustas illa sub
rerum verborumve quorundam inuolucris occultauerat, quod peritissimi quiq; inter se hoc ve-
lut ænigmatum genere vti consueuerunt. Et nisi me suscepti operis fallit amor, spero te consen-
sum hunc multorum eruditorum, qui per huiusmodi sculpturas Aegyptiorum inuenta secuti
sunt, aliqua cum voluptate suscepturum: tuumq; tibi institutum tunc longe magis placiturum,
cum ex is, quæ sumus allaturi, nationum penè omnium sententiam, in eam quam sequeris stu-
diorum rationem conuenire perspexeris. Sed antequàm ad illam deueniamus, de literis qua-
dâ simpliciter prius dicere necessarium est.

Apud Aegyptios sacerdotes librorum bibliothecarumve facies iunctorum fasciculo, cui ap-
pensa esset sepia cribrumq; illi subditum, hieroglyphicè signabantur. Et literatorum hominum
memoria, vel marmore, vel ære conspicua, his ysdem figuris insculpebantur: & quicquid ad eru-
ditionis monumentum faceret, hoc elaboratum er at ornamento.

LITERAE AEGYPTIACAE.

EA verò species literas, præfertim Aegyptiacas, vt apud Horum est,
 significabat, propterea quòd & iunco illi, & atramento huiusmo-
 di de sepia exempto scriptabant, neq; ad hunc vsus alio vteban-
 tur instrumento. Quod autem ad sepiam attinet, quæ pro theca
 atramentaria poni solita sit, ac perinde literas significet, non apud
 Aegyptios tantùm, verùm & apud nostros quoq; habetur. Persius:

Tum queritur crassus calamo quòd pendeat humor,
Nigra quòd infusa vaneat sepia lymphæ.

Atramentum sanè Græci *σημωδης* appellant, Sunt & alia pleraque sepia si-
 gnificata, sed ea inter pisces conuenientiori loco memorauimus. Cribrum
 verò sub sepia ponere ideo commenti sunt, quia ea prima sunt arma, quibus
 in pane conficiendo vtimur, atque id apud Aegyptios ex iunco contexi soli-
 tum: nam *σημωδης*, quem solo iunco appellare possumus, vtilissimus ad nas-
 sas marinas, vitiliumq; nexus elegantium. In Aegypto verò, vti Plinius tra-
 dit, cribrorum longitudinem implet. Admonebat autem ea cribrum cælatura,
 ita iunco & sepia subiecta, eum qui victui necessaria comparasset, literis dare
 operam posse. Cui verò desit prouisæ frugis in annum copia, alij dedatur arti,
 aliam' ve sequatur industriam necesse esse. In hanc Aegyptiorum sententiam Si-
 monides interrogatus, vtrum diuitiæ, an sapientia prius optari deberet, nescire
 se, respondit: id verò exploratum omnibus esse, sapientes diuitum fores fre-
 quentare. Opinionem tamen hanc interpretatione callida elusit Aristippus, qui
 à Dionysio illo suo interrogatus, vnde fieret, quòd philosophi diuitum li-
 mina tererent, non illi philosophorum: respondit, Quia philosophi norunt,
 quibus

A quibus egeant, illi autè minimè. Sed vt ad Aegypti mores reuertamur, illud con-
 stat, antequàm pollutionum contagio contaminarentur, & à pristina caderent
 disciplina, primariâ apud eos nobilitatem dignationemq; eorum fuisse, qui lite-
 ras callerent, cum literis non nisi locupletes operam darent. Nam & Athenien-
 ses morem hunc ab Aegyptijs acceptû aliquandiu seruauere, vt is primas in Re-
 publica partis obtineret, qui & eruditione & sapientia maximè præstaret. Et
 quantum ad institutionē attinet, Romani artes honestiores omnes, & quæ lite-
 rarum ope comparantur, Liberales appellauerunt, quòd earum doctrina ad in-
 genuos spectaret. Hinc illud apud Terentiū: Fac periculum in literis, fac in palæ-
 stra, in musicis. Quæ liberum scire æquum est, solertem dabo.

INSTITVTIO.

SANÈ apud Aegyptios institutio, si quos habuimus codices, in dāno nō sunt,
 S B O nuncupabatur, cuius interpretationem plerique ponunt, victus opu-
 lentus, vel ad necessitatem idoneus: id scilicet innuentes, literarum studia rem-
 paratam sibi deposcere. Quæ in sententia fuisse etiam Aristotelem ex eo manife-
 stum est, quòd eum nullius rei egenum esse cupit, qui philosophiæ sit operam
 daturus. Et Zachariæ Chimios inter Hebræos nominatissimi dictum circum-
 fertur: Si farinam habueris, legem capeffere poteris: si legem assecutus fueris, fa-
 rinæ non egebis. Legis enim appellacione, literas intelligūt Hebræi, & farinam
 pro frumento annonâq; omni ponunt. Quod quidem cum eo quadrat, quòd
 Isidem, siue Cererem malis dicere, legum inuentricem fuisse memorant, cum ea-
 dem fruges etiam humano generi commonstrarit, de qua loco suo plenius. Ad
 huiusmodi rem Aristotelis lcomma est, quo reprehendere solitus est Athenien-
 ses, qui iam à pristinis moribus & studijs deciderent, cum tamē se frumenti per-
 inde ac legum inuectores fuisse gloriarentur, frumento quidem plurimum, le-
 gibus verò minimum vterentur. Sed enim magis facere ad Aegyptiorum sapien-
 tiam videtur, si quæ alij de corporis cibo, deq; rerum opulentia intellexerūt, ad
 animi pastum, & doctrinæ fecunditatem referamus, cum dubio procul illi per
 cribrum signum *σημωδης* institutionem interpretarentur. Nam & azymorum
 calathus, qui Leuitico ab Aarone & filijs eius offerendus erat, linguam, hoc est,
 sermonem, vel eloquentiam potius diuini numinis significasse fertur. Sicut
 enim panis nutrimentum est corporis, sic & lex, & doctrina Dei, nutrimentum
 est animi. Cum verò saepe cibus pro doctrina positus sit, non apud Aegyptios
 solum, sed apud nationes omnes quæ literis & disciplinis clarè habentur, cuius-
 nam sermo vel eloquētia pleniorē perfectiorē ve doctrinam induxit, quàm
 is qui copiae totius & perfectionis autor est? Ille ille cibus animi verus, ille pa-
 stus suauissimus, ille ferculum & lautissima doctrinæ totius mensa, super mel &
 fauum optatissima. Et huiusmodi sensu panes illi duo primitiarū dicti, ex dua-
 bus decimis similæ fermentatæ, quos X X I I I Leuit. offerri sibi iubet Dominus,
 nouo sacrificio legem & Euangelium indicant. Panes enim hi sunt fidelium ani-
 marum cibus. Quòd verò ex duabus similæ decimis conficiantur, admonet hæc
 geminata perfecti numeri designatio, condi eos ex doctrina, quæ perfectam in
 Christo diuinitatem, perfectamq; humanitatem tradit: nec aliter coqui, nisi per
 huiusmodi doctrinam possunt. Sed ipse demum Dominus Assertor noster, hie-
 roglyphicum hoc explicauit, cum asturo dæmoni respondit, hominem non ali-
 pane solo, verùm etiam quo cunq; verbo, quòd ex diuini numinis ore procede-
 ret. Animaduertendum verò in diuinis literis per cibum ipsum modò pecuniâ,
 Z

modò rem domesticam, modò annonam genus omne intelligi: atq; omnes has locutiones identidem accipi pro doctrina: vt cum præcipit Deus, simulac in terram Canaam ingressi fuerimus, eaq; & expiata, & ritè perpurcata fuerit, ne veteres incolas expellamus, sed cohabitare nobiscum permittamus, quin & pecunia nostra eos subleuemus. Hierosolymitanus Helychius pecuniam hinc hieroglyphicè pro doctrina nostra positam intelligit. LXX hinc Cibos ponunt, quod idem est cum fructibus & annona. Nam cum aliquem à sceleribus ad virtutem & bonos mores, ab impietate ad Dei cultum atq; timorem adductum, & in ditionem nostram redactum inspexerimus, eum, quia perditus fuerit, nequaquam abominabimur, sed doctrina subleuabimus, & honesti commercij, laudabilisq; consuetudinis exemplo pascere, educare, confirmareq; permitemur. Missum facio fermentum in farine fata tria absconditum, vbi Eucherius farinam pro scientia positam tradit. Quinetiam missos facio non modò panes, verum & totam messem, & patentes campos in diuinis literis pro sacre doctrinæ hieroglyphico positos, de quibus idem Eucherius dictum ait: Et campi tui replebuntur vberitate, atq; de pascuis idem. Vnum illud minimè præterierim, quod vtili admodum documento apud Maximum Tyrium habetur, sermones similitudinem ciborum gerere, sicuti concentus odorum, cum ea sit ciborum natura plurimum, vt fecundissimè nutriant: odor aer sit vaporatus, vt sonus aer ictus, quorum vterque cum in re tenuissima consistat, aut nullam, aut minimam habeant pascendi vim. Appetendas itaque monet epulas nutrientes, sermones quippe de virtute, atque ad diuina in primis philosophia: paruiq; ideo faciendam eloquentiam, eam inquam quæ præter aurium oblectamentum, nullam aliam afferat vtilitatem: sermonesq; illos esse potiores, qui animum rebus optimis cibi instar enutrient. Apud Abacunta Prophetam legas boues non assistere ad præsepia. Boues Euthymius Iudæos intelligit hieroglyphicè positos, qui olim virtutis cultores fuerint: per præsepia, sacros & diuinos libros, qui pabuli nihil eis in posterum allaturi essent. Et Psalmo LXXIII, Super oues pascuæ tuæ. Interpretes per pascuæ vocabulum sacram intelligunt lectionem, qua illi animum opiparè nutrire sibi videntur, qui ex diuina lege viuunt. Ita nonnulli Psalmo LXXIX, Fiat mensa eorum in laqueum. Mensam esse volunt diuine inspirationis scripta, quæ Iudæis implicationem mentis afferunt, non doctrinam. Idq; sibi velle laqueum, in quem Propheta mensam huiusmodi transmutari poscit. Mox & tormentum addit, & multam, qua castigati sunt ob destinationem suam: inde scandalum, propter pristini status diuisionem, totiusq; gentis dissipationem. Denique vt à mensa demum saturi recedamus, Simandius Ægypti Rex bibliothecam inscripsit, ANIMI ALIMENTVM, cum id, quod cibus corpori, studium literarum animo subministrat. Et noster Tullius, Tusculanis, vbi de Archimede loquitur: Eius mens, ait, rationibus agitandis exquirendisq; alebatur, cum oblectatione solertis, qui est vnus suauissimus pastus animorum. Idem pasci se Fausti bibliotheca alibi dicit. Alibi contemplationem, animi pabulum vocat. Alibi se vorare literas profitetur.

SACER SCRIBA.

VT verò cribrum etiam expediamus, ex eius hieroglyphico Ægyptij sacrum etiam scribam intelligi volebant: ea enim nuncupatione eos, qui futura prælagirent, appellabant, vti Prophetam Hebræi Videntem. Nam veluti cribrum

Abrum vtilia ab inutilibus disiungit, ita per signa quædam sacerdotes illi mortem à vita discernebant. Et τὸ μὴ κενώσθαι dici solitum de ijs, quæ vera compertaq; viderentur. Sanè librum Horus apud Ægyptios fuisse tradit, qui Ambres nuncupabatur diuinationum plenus, ex quo præcipuè decumbentem agrotum, vtrum victurus nec ne, an moriturus esset augurabantur: idq; ex agrotantis decubitu præcognoscebant. Nam & alij plura id genus obseruarunt, vti fimbriarum in lo-dice complicationes, aduenientes moleste ferre, eorum cõspectum auersari, obtutus solito toruiores, & alia, non tamen cum arcanis illis conferenda. In antiquis Hebræorum scriptis mentionè inuenias de libro quodam arcano, in quo scripta designataq; essent omnia, quæ vniuerso mortaliu generi euentura sunt: adduntq; eum & Adamo diuinitus ostensum, atq; etiã Moyli: sed hæc illi supremi numinis aspiratione accidisse crediderim, oraculumq; huiusmodi ob quandam docendi similitudinem, librum appellatum. Hinc sapientissimi viri Maronem volunt ad huius quasi libri formulam dixisse illa super posteritatis Ænciæ futuro successu:

B *At pater Anchises penitus conualle virenti
Inclusas animas, superumq; ad lumen ituras
Lustrabat, studio recolens, omnemq; suorum
Fortè recensabat numerum, charosq; nepotes,
Fataq; fortunassq; virum, moresq; manusq;*

Nam & Romani, dum à fando fatum dicunt, edicta decretaq; huiusmodi, veluti relata in deorum acta, intelligere visi sunt.

PERFECTÆ VIR SAPIENTIÆ.

Alij dicunt per cribrum consummatum virum significari, sapientem quippe, qui de diuinis humanisq; rebus sciat appositè disputare, quod veluti eius instrumenti munus est a pludas à frumento secernere, ita doctrina, rerumq; vsus & experiētia faciat, vt bonum à malo, rectum à curuo discernamus: vt merito à Marone dictum sit, Mystica vannus Iacchi. Huc nonnulli trahunt Antisthenis dicitur, absurdum esse lolium à tritico non repurgare: hoc est, in vtilibus ciues non secernere ab inutilibus, milites ignauos à strenuis: quod dictum alibi latius interpretati sumus. Apud Galenum prouerbium est, Stulti ad cribrum, cum illi notantur, qui rem, aut negocium, quod vires exuperat, aggrediuntur. Nō enim stultorum est naturæ secreta inuestigare. Quamvis alij putant id ideo dictum, quia si Theffali velit errores omnes corrigere, vel dictione prosequi, numero superatus in scomma prouerbij decidat, quod est, Stulti ad cribrum: hoc est, Stultoru conatum esse velle singula totius cribri foramina obturare. Apud nostros D. Ioannes Præcursor, doctrinam celestem summam sapientiam in Christo præmonstraturus, in hanc sententiam clamat: Ventilabrum in eius est manu (sunt qui cribrum, eadem omnino sententia transtulerint) aream itaq; suam purgabit, vt quæ nullius sunt fructus, à fructuoso discernat, triticumq; in horreum condet, paleas verò igni exuret inextinguibili. Cuius mysterij significatum, ne nos morosi simus, latè explicatur ab Adamantio, capite in Lucam tertio, homilia XXVI.

TERMINVS, META'VE.

PER idem quod superius posuimus hieroglyphicū, terminū etiam metam' ve significari proditum, propterea quod is qui strenuè decurso spatio profecerit,

rit in literis, ad tranquillum iam vitae portum applicuerit, eumque scias posse de-
mum habere suae vitae modum, neque hallucinari amplius in ijs, quae mortalium
generi accidunt mala. Ita is omnium quae sunt, quae fuerint, quae mox ventura
trahantur, cognitionem affectus est, ut vndeunque prudentissimus effectus,
neque secundis intumescat insolenter, neque aduersis perturbetur: in vtriusque ve-
ro fortunam ita se compararit, ut aequum & insuperabilem ad omnes casus ani-
mum praeseferat.

HUMANAE DISCIPLINAE.

Acribro ad panificia deuenire, non admodum importunum fuerit. In pa-
nificijs autem fermentum non vltimum habet locum. Id in sacris literis
multa significat: sed nos id quod ad rem, quae praemanibus est, facit, interim de-
sumemus. Aiunt vero fermentum inter alia symbola humanas etiam discip-
linas indicare. Scientiarum siquidem, ut plerique diuidunt, nonnullae humanae,
nonnullae diuinae perhibentur. Humanae sunt, quae sermonis variationi subij-
ciuntur: vnde vulgo etiam humanitatis studia dicuntur. Diuinae, quae perpe-
tuo constantique tenore quodam perseverant, eodemque semper habent modo, E
atque parte hac ipsam referunt diuinitatem. Quod enim semel iustum est (de per-
fecto loquor) semper iustum est. Qui semel calefacit ignis, calefacere nunquam
desinit, dum ignis est. Neque diuina deficit prouidentia, neque perpetua mundi
gubernatio. Ita Moralis, Physica, & Theologia, cum diuinitate consentiunt.
Humanas autem disciplinas appellabant, Grammaticam, Rhetoricam, & Dia-
lecticam. Atque hoc illud est, ut sentit Origenes, quod fermentum in sacrificia
non admittitur. Per fermentum enim, uti dicebamus, Theologi humanas has
intelligunt disciplinas, quarum quidem vis & materia in locutionibus ipsis om-
nino consistit. Accedunt tamen ad ministerium, quia sermo purus, quem do-
cet Grammatica, eloquentiae splendor, vis atque copia, quam per Rhetoricam
assequimur, & disputandi ratio, quam indicat Dialectica, ministri sunt omnium
scientiarum.

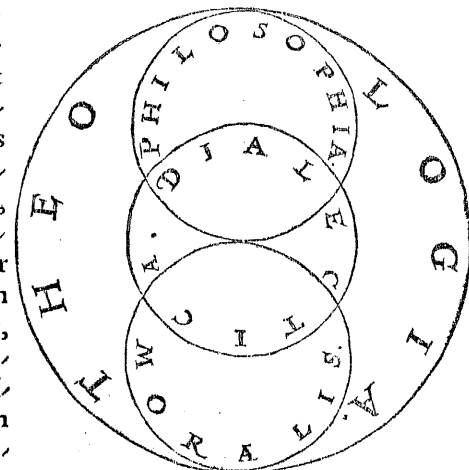
DIVINAE DISCIPLINAE.

Quo igitur hieroglyphico humaniora studia significentur, expositum est: su-
perest de diuinis, quibus ea signis hieroglyphicisque figurarentur, explica-
re. Diuina vero quod primum sibi signum poscant, nisi quod ipsam indicat di-
uinitatem? cuius circulus est hieroglyphicum, uti latius in figurarum mathema-
ticarum commentario differuimus: nempe quod in ea figura neque principium,
neque finem inuenire sit, quod aeternitatis est proprium. Cuiusce rei ratione habita,
Aegyptij Deum ex circuli figura intelligebant. Persae vero cum Iouem caeli cir-
culum dicerent, sacrificia illi se facere putabant, ubi celsissimam speculam con-
scendissent, Iouemque caeli circulum nuncupassent: & quae multa eo loco tracta-
uimus, hic ad repetendum minimè necessaria.

ENCYCLOPEDIA.

Non temerè igitur Aegyptij sapientes, Graecique antiquiores, qui priusquam
sophismata mortalium mentes implicuissent, simplicius ac fortè melius
philosophabantur, quarundam disciplinarum complexum Encyclopaediam vo-
cauerunt, nempe quod per circulorum quorundam colligationem inter se co-
pulatae, ab ampliori quodam circulo complecterentur, cuius nomen est Theo-
logia, intra quem tres alij circuli centris & circumferentijs adeo inuicem com-
plicati

Apliciti designabantur, ut vnius cen-
trum alterius principium & circum-
ferentia esset, in hunc scilicet modum:
per illos quidem interius ductos, al-
ia quadam ratione quam superius
dictum sit ex Origene, humanas di-
sciplinas indicantes, quae moribus,
ratione rerum, quae naturae vi, insti-
tuta, considerata, examinataque, mor-
talium mentibus infederet: per illum
verò qui latiori ambitu expatiat, re-
liquorum centra & circumferentia
in semetipsum amplectitur, di-
uinam ostendebant. Verum eadem
haec Leuitico intelliguntur ex orna-
tu Pontificio, qui totus est hierogly-

phicus: ibi enim Pontifex humeros primum praecingi iubetur, hoc est, mori-
bus optimis atque castigatissimis ornari, praua scilicet opera cohibendo: mox
logium assumere, quod dubio procul rationis intelligentiam suscipiendam
indicat: inde quam vocant manifestationem, quae quidem rerum est discip-
lina videlicet philosophia, per quam naturae secreta omnia peruestigamus, &
veluti cerberum quendam ex imis penetralibus extractum in lucem exponi-
mus: quarto loco veritatem, quae dubio procul ipsa est Theologia. Obseruat
verò Cyrillus ordinem in ornamentis his assignandis: quoniam non prius de
ratione verborum disputare debemus, quam mores composuerimus, ne nos
malè imbuti animi prauitas à recto diuertat, & vero cognoscendo minus ido-
neos reddat: neque rerum cognitionem prius aggrediendam, quam sermonum
rationem prius intellexerimus: neque Deum & caelestia contemplari posse nos
manifestum, priusquam per mores, per rationem, per rerum cognitionem, quos-
dam veluti gradus, per quos ad veritatem in sublimi confidentem erigi possi-
mus, nobis praeparauerimus. Ut verò alij rem copiosius tradidere, mora-
lem in primis discere debemus, quae in humanae degendae vitae ratione modoque
occupata est, effraenis quippe excursionibus irae, animisque contunden-
dis, for-
dibusque omnibus excutiendis, quando memorabile illud in diuinis literis di-
ctum, in malignum animum non intrare spiritum sapientiae. Neque enim pol-
luti, qui scilicet morali disciplina minus instituti essent, in tabernaculum admit-
tebantur apud Mosem, sed cum plebe sub dio habitabant, sese interim expian-
tes. Praecipue verò hoc praestare possunt oratoria & poetica facultates, cum
Oratoris sit proprium, bonum esse virum, & Poeticae omnis laus & exemplar
virtutis habeatur, ut Magnus Basilius inquit. Sed haec dicimus ad eos, qui sunt
adeo imbecilli, ut diuinorum voluminum pondera sustinere nequeant, ideoque
validiorem cibum omnem auersantur, quare modo per fabulas, modo per hi-
storiarum exempla deducendi sunt. Quod si eueniat ut tandem ablaetati fir-
mitatem à Deo, & à fide consequantur, tunc ordeacei quinque panes, quin-
que scilicet Mosaicae, diceret Cyrillus, institutionis libri gustu asperiores, &
piscis duo pro pulmentario, hoc est, Evangelica & Apostolica disciplina, pa-
buli longè suauioris, satis superque futuri sunt ad omne bene instituti animi

robur confirmandum. Quamvis non desint, ut varia sunt mortalium ingenia, D
qui partem hanc de moribus (hoc *ἡθάρων* afferemus) è disciplinarū cho-
ro summoveant, tum quòd mores ad cuiusque populi libitum cōponantur, e-
xemploq; potius & vsu ipso, quàm ratione vigescant: tum quòd non eadē apud
omnes iustitia, neq; fortitudo, neque vllum ferè virtutis genus, quod non alibi
vitium, alibi virtus existimetur, constareq; prorsus id in opinionibus incola-
rum. Nam quòd apud Athenienses iustissima omnium est lex Pelargica, de pa-
rentum senectā renutriēda, qua etiam apud Lacedæmonios nihil sanctius: apud
Chios honestissimum atq; sanctissimum habitum est, eos qui sexagesimum æta-
tis annum implessent, trucidandos inter se publicè committere: quod moris in
Iulide Cō insulæ vrbe Menander fuisse notat, ut apud Stephanum, de quo ple-
nius in Ciconiæ cōmentario. Quodq; in huiusmodi dissimilitudinis sententiā
in Institutis Theophili Græcè legi, Athenienses aduenas & hospites omni offi-
cij genere prosequerantur, apud se permanere adhortabantur, ciuitate dona-
bant, ad honores & Reipublicæ participatum cooprabant. Lacedæmonij con-
trā aduenas non admittebant, hospites vnus tantum noctis mora receptos, ut
be mox eiciebant. Vnde quod Paulus Iurisconsultus ait de candelabro argen-
teo in argento relatum, ideòq; pro argento, nō autem pro supellectili habitum,
indicat nihil aliud esse quàm humanum placitum, totamq; Iurisprudentiam in
sola deniq; hominum voluntate consistere roborariq;.

D I A L E C T I C A.

Sed rem nos nostram prosequamur. Addiscenda statim à morali postmodū
est rationalis disciplina, quam ipsam Dialecticam, hoc est, sermocinatricem
vocant, quæ rationis turbas inter orationis pugnacitates captionesq; anxie tu-
multuantes pacificè componat, & clara nitidāq; syllogismi serenitate tranquil-
let. Nam etsi mores Mosaiici composuerant, essentq; in sanctuarium recepti, sa-
cra tamen nondum atrectabant, nisi prius dialectico famulatu seduli Leuitæ sa-
cris ministrarent.

N A T V R A L I S P H I L O S O P H I A.

Naturalem inde philosophiam aggrediebantur, quæ de mūdo, aut de ijs F
quæ sunt in mundo, quærit. Hæc autem disciplina opiniones, lites & dissi-
dia, quæ inquietum hinc inde animum vexant, distrahunt, lacerantq; molliter
sopit atque componit, ut ita demum ad sacra admisi, nunc superioris regiæ
multicolorem, id est, sidereum aureum ornatum, nunc cœleste candelabrum se-
ptem luminibus distinctum, nunc pellicea elementa in philosophiæ sacerdotio
contemblemur.

T H E O L O G I A.

Postremò Theologia est amplectenda, quæ, ut dictū est, omnes amplectitur
disciplinas, cuius munus est solidam præstare pacem, quam neq; mores hu-
manæ fragilitatis sanctissimè quantumlibet instituti, neq; colloquiorum curiosa
cognitio, neq; naturæ totius peruestigatio præstare potuerunt. Tunc verò pax
hæc firmissimo nobiscū est scedere sancita, cum motus omnino nullus aduersus
rationis imperium discessionem vllam meditatur, cum omnia cogitationū no-
strarum dissidia composita sunt, sopiti sensuum impetus, discussa oppressaq; pe-
nitens cupiditatum coniuratio. Hæc illa est Pythagoreorum amicitia, quæ totius
philosophiæ finem autumant. Hæc nos in templi adyta & adducit & recipit,
vbi

A vbi nullo imaginis intercedente velo, diuinitatis gloria perfruamur. Per scalarū
itaq; gradus philosophantes, à centro ad centrum omnia peruadentes, & quæ-
cunq; sunt in vnum contrahentes, nunc vnum quasi Osirin, admirandus dice-
ret Picus, in frustra plurima vi Titanica discerpētes, ire pergamus, donec in sinu
parris, qui supra scalas est, tandem quiescentes, Theologica felicitate consum-
memur, indiuiduaq; mox copula complexiue non modò Deo concilemur, sed
admirabili quodam modo vnum penitus euadamus. Ut verò quædam à Pici
sententiā non aliena subiungamus, à quatuor his doctrinæ partibus circunda-
ri Deum, Maximus Tyrius mihi videtur intelligere. Circundatur autem is, qui
coram, retrò, ad dexteram, atq; ad sinistram, aliquos habet circumfusos. Eorum
verò qui Deum circundare videntur, illi retrò esse dicuntur, qui per virtutem il-
lam, quæ ad actiones pertinet, Deum sequi persistunt. Ea verò plurimum in mo-
ribus sita est. Dedit autem is exemplum nobis, ut quæ ipse egerit imitemur. Ad
sinistram illi constitui videntur, qui naturalem secuti philolophiam, vsum eius
in spiritualem dirigunt intellectum, perq; inferiorem indaginem, ad superiorū
B cognitionem peruenire connituntur. Ad dexteram illi esse intelliguntur, qui
sublimium, & à materia separatarum, humanumq; visum excedentium, rerum
scientiam perscrutātur. Coram deniq; Deo eos esse dicimus, qui ob immensum
diuinæ pulchritudinis amorem digni effecti sunt, ut Dei ipsius conspectu per-
petuo perfruantur, faciēq; quodammodo in faciem intenta, veræ felicitatis par-
ticipes facti, dii quoq; & ipsi fieri mereantur. Ea enim perfecti tetrade, ut Pytha-
goræ vocabulum interim vsu pem, ritēq; instituti, animam vndecunq; puram,
sanctam & immaculatam Deo videntur asserere: atq; ita mente optima, manife-
stissima scientia, opinione firmissima, sensuq; absolutissimo præditi, soli homi-
num super hominem euecti, terq; quaterq; beati efficiuntur.

T R I A S.

Qvatuor itaq; circulis huiusmodi describitur institutio, in quatuor ipsa di-
uisa partis. Sedenim Salomon, qui diuino afflante spiritu disciplinarum
ordinem primus excogitauit, quem plerique Græcorum sapientes, qui eius in-
uenta sibi vendicant, non temerè secuti sunt, tris tantummodo totius disci-
C plinæ partes agnoscit, moralem, naturalem, & contemplatiuam: quas per tria
identidem volumina pertractauit, Prouerbia, Ecclesiastem, & Canticorum
canticum: mores utique per Prouerbiorum præcepta docens, naturam rerum
per Ecclesiastem, per Canticum autem speculationem. Neque enim Logicem
distinctam ab his portionem arbitratus est, quæ in vnaquaque disciplina per
se ipsa conferitur, & instar staminis ad firmitatem contexta, cuiuscunque sub-
tegminis laborem admittit, siue pexum, siue plumatile, siue beluatum opus
intexere volueris. Nam cum institutio omnis per sermonem fiat, quomodo
quispiam probabilem sermonem suum efficiat, nisi ita loquatur, ut ipsius rei
quæ in promptu est ratio, verisimilitudo, ipsa denique veritas deponere videa-
tur? Vnumquēq; igitur sermonem dirigit Dialectica. His similia videntur
quæ de Deo Abraham, Deo Isaac, & Deo Iacob habentur in sacris literis. Nam
quod Abraham vbiq; locorum se morigerum & obsequentem Deo præbuerit,
moralem innuit. Isaac dum scientiæ puteos fodit, profundaq; & abdita quæq; ri-
matur, naturæ indicat philosophiam. Cōtemplationis verò munus Iacob osten-
dit, tum ex ipso nomine, quòd Israël ob diuinorum contemplationem appella-
tus fuit; nam mentem quæ Deum intueatur, nomen id significat: tum ob inspe-
Z iij

ca caeli castra Dei sedes, & angelorum vias, scalas quippe à terris in caelum usque surrectas, de quibus in hanc omnes sententiam tam Hebraei, quam Graeci, Latiniq; Theologi plurima disputarunt. Quinetiam ipsa elementorum natura quaedam istiusmodi institutionis figuram ostendere videtur, terra scilicet vna cum aqua, inde aer & ether, quorum mutuus complexus certos in disciplinis gradus constituit: terra quippe, & illi applicitus humor, magistrum morum historiam, in his enim mundi partibus res gestae continentur: atq; ille vel privatae, vel publicae, vnde oeconomia, atq; politica, ex eorum qui sapientiores habitus sunt, exemplo describuntur. Facit verò historia haec ad institutionem, quoniam exempla ipsa per euentus varios aut hortantur ad imitandum, si praecleara sint: aut absterrent à perperam factis, si malè tractata malè ceciderint. Hoc verò amplius, aquae varijs ventorum flatibus agitatae, mores in humana natura varios & inconstantes indicant. Quo igitur pacto cogitationum procellis, & consiliorum tempestatibus obuiam ituri simus, per orationis fluxum institutio moralis edocebit: atq; pars haec illa est, quam Ethicam Graeci dicunt, quam vnusquisque hominum debet secum diligenter examinare, inde sibi, & suis, & patriae, & vniuerso demum mortalium generi profuturus. Terrae pariter atq; humori vnde quaeq; circumfusum est aer, atq; vna cum duabus quae simul adhærescunt partibus, nascentium omnium atq; morientium naturas amplectitur: atq; ita aer naturalis indicium est scientiae. Extra haec omnia quae variationi sunt obnoxia, æthereus ille ardor igneus est, in empyreum usque caelum, vt multorum sapientium est opinio, diffusus, quae quidem est naturae diuinæ cōtemplatio, quam Graeci theologiam nominant, vltra quam nullus procedit intellectus. In qua quidem diuisione Dialectica non immeritò præterita est, cum ea minimè particularis scientia esse videtur, sed tanquã spiritus harum vnicuique partium insita, coalita ve: per eam enim historiam scribimus verisimilem, per eam morum rationes varias edocemus, per eam naturae vim perscrutamur, per eam demum ipsam diuinarum rerum imaginem intelligimus. Quare, vt superius dictum, etiam illi qui disciplinas ad elementorum similitudines diuiserunt, dialecticam, vtpote quae cuiuslibet institutionis ministra sit, in partem non admiscere.

DE IIS QUAE PER COELVM RORE PLVVIVM

et aliquot aquarum genera significantur.

AEgyptij quidem de disciplinis hoc modo in vniuersum differere consueverunt. Quatuor verò illas, Arithmetica per surrectos digitos, Geometriam per arundinem, Musicam per dentes IIII lingua percussos, Astrologiam per maculosam hinnuli pellem, & figuras alias indicatas, nunc omittimus, quòd alijs ea cōmentarijs sunt à nobis explicata. Atq; vt susceptum semel negotium peragamus, quamvis alia nunc circumacti via, eandem tamen metam contingere procurabimus. Theologi siquidem nostri cum antiqua Aegyptiorum dictata conspexissent, qui caelum imbre rorulento liquidum in doctrinae significatum pingere instituisent, Mosemq; ex ea quam adolescens in Aegypto didicerat lingua, figuris huiusmodi passim vsu animaduertent, ea multa quae de pluuijs, de fontibus, de fluminibus, de mari, deq; aquis reliquis passim in diuinis literis reperiuntur, ad huiusmodi vetustatis exemplum interpretati sunt: quorum ego commentationes prosequutus, aquarum de doctrinae significationes post Aegyptiacas illas explicare congruum existimaui.

INSTIT.

INSTITVTIO.

VTi igitur profati sumus, caelum Aegyptij rore pluuium cum pinxissent, disciplinam institutionisq; laborem & operam intelligebant: mira etenim est vtriusque rei similitudo. Nam veluti ros in herbas, frutices, plantasq; omnes decidens, ea omnia quaecumque moliri apta sunt, humectat, pascit, & liberaliter educat: contra verò in ijs quae natura proprietateq; sua obturata, dura, solida atque repugnantia fuerint, proficere nihil quicquam potest: ita in hominibus erudientis instituendisq; euenit, quorum ij qui prompto, acuto, & docili sunt ingenio, minimo negotio eruduntur: contra verò si plumbeum & obtusum, atq; honestis artibus & disciplinis auersum, instituere aggrediaris, nihil profus efficias: inuita siquidem Minerua nihil rectè fieri, dici ve potest, vt apud Horatium. Ita demum disciplina contumacem nata naturam, frustra omnino laborabit: sed idonei fundi compos, lætissimae frugis opulencia letabitur. Sanè Pindarus eius rei, quae plurimum ad fecunditatem faciat, ratione habita, irrigationi similem esse laudationem dixit. Nam quemadmodum illa plantarum vim auget, & vt lætius

Bprovenient efficit, ita virtus dignis poetarum scriptis commendata mirificum suscipit incrementum: laudatam enim virtutem gliscere vulgo etiam dictitatum: contra verò loca quae aquarum beneficia non suscipiunt, plurimum infecunda sunt. Et diuinæ literæ vbi agri cuiuspiam sterilitatem, desertaq; & inhospita testis notare volunt, in aquosum dicunt, vt Psalmo LXXVII, Exacerbauerunt altissimum in aquosum. eodemq; modo sapius. Quod verò facit ad doctrinae sapientiae ve significatum, in iisdem literis cum Psalmographus desitutum in aduentu Christi promptuarii illud vaticinationis donum præuideret, neq; diuinationem ipsam quicquam amplius producturam, Psal. CVI, terram frugiferam in falluginem vertendam oraculo haudquaquam vano prælagiuit. Marina autem aqua ἀρτυρα Homero dicitur, quòd nullum ex ea fructum possis decerpere, propterea quòd adeò est falluginosa.

DOCTRINA GENTIVM.

Eiusdem falsedinis atq; amaritudinis causa, marina aqua doctrinam gentium significabat, propterea quòd sine fructu esset, & propter rerum quae factis eiusmodi adhibebantur amaritudinem, intractabilis, dum neq; quidem humanis hostijs abstinebant, & alia dicta foeda faciebant, sceleraq; ac turpitudinem omnem dijs etiam suis adscribebant, quorum exemplo lasciuire, & mollia quaeq; sectari mortales sibi permetterent. Tot præterea deorum marinorum Ius nihil aliud sunt, quam mera lasciuia, profanis quippe & impuris ea dulcis & delectabilis, pijs verò syncerisq; inuisa & amarissima. Fortè autem Herculis columnæ in habitabilis terrae finibus erectae, virtuti documento sunt, nō esse à duris terrae laboribus ad vndarum mollitiem atq; lasciuam dilabendum. In has autem aquas Abacús Propheta armentum à Deo inducendum canit, accessurum quippe cultum, & polituram: hoc est, Apostolos per omnem terrarum orbem profecturos, qui omnia committigarent, mansuefacerent, & habitabilia frugiferaq; redderent, amaritudine omni dulcium aquarum corruio delinita.

DOCTRINA COELESTIS.

Pindarus plerisque locis hieroglyphico vtitur hoc dicendi genere, vt cum canit, χαερον αρδοντι κημισα δροσω, hoc est, optimo pulcherrimo ve Gratiarum rore irrigant: id quod odarum luculenta lepiditate dictum interpretes exponunt, vt deniq; per rorem eloquentiae leporem intelligamus. Sed quid egemus Pindaro, cum Mosem audimus caelum ad audienda quae loquitur, ac terram etiam ip-

Quoniam verò varia admodum est aquarum cōsideratio, operam esse videtur, priusquam huic cōmentario finem imponamus, aquas distinguere, singularumq; mox specierum significata pertractare. Primæ autem omnium videntur esse pluuiæ, de quibus abundè est à nobis disputatum. His nubes necessariò coniunguntur; harum igitur significationes statim subiiciemus. Subsequentur inde fontes, mox fluuij, in quos naturæ ipsius impulsu torrentes inferentur; dein construenda erit cataracta. Hinc se offeret mare vastum & magnum, cuius pars nobis erit persulcanda; ijsq; demùm quæ in conspicuo sunt enumeratis, descensus erit in abditam puteorum profunditatem. In vniuersum autem aquæ singularæ vel limpidae tranquillæq; reperientur, vel turbidæ atq; procellosæ: quo cōstituto, singularum hieroglyphica commodius exequemur.

N V B E S. P R O P H E T Æ.

Nvbes in diuinis literis Prophetarū significato passim positæ, in quas scilicet Dei veritas extenditur; atq; hæc dicuntur mandatum Domini audire, & quo tempore quo ve loco pluuiæ sint effundendæ, cognoscere, & à quibus etiã eas suspendere ipsa res exigat. De quibus, vti superius habetur, Esaias: Et mandabo nubibus meis ne pluant super eam imbrem. Domū enim Israël vineam appellat vates diuinissimus, mandatumq; ait nubibus ne super eam pluerent, hoc est, ne Prophetæ oracula sua vltius in Israëliticum populum conspergerent. Quod autem ad nubem facit, manifestum est eam fuisse multa obscuritatis caligine circumfusam: arcanumq; illud de Christo mysterium, vnde nostra omnis doctrina defluxit, per tenebras aquas, densissimis quippe nubibus collectas, Psal. xvi. indicari theologi monuerūt. Nam vbi, Et nebulae puluis pedū eius, Eucherius nebulas pro mysteriorū velamēto hieroglyphicè positas ait. Nam & caligo in id accipitur significatū, vtpote quæ diuinorū secretorum operimentū intelligatur, vt Psal. Caligo sub pedibus eius, atq; alibi, Posuit tenebras latibulū suum. Est & vbi significant perperam admissorum abolitionem: vt apud Esaiã: Deleui vt nubem iniquitatē tuam, & quasi nebula peccata tua. Eucherius idem, vbi legitur, Velut nubes pertransiuit salus mea, iniquorū ait tempora significari. Quinetiã propter eandem prophetiæ duritiẽ atq; difficultatem, doctrinamq; folido velut quodam corpore concretã, ac minimè diffluentem, ex gradinis metaphora signatam Psal. vii, viri iisdem diuina mente præditi tradidere. Alio qui nix, glacies, & grando, in diuinis literis plurimum ponunt pro duritiã atq; rigore delinquentiū. Et quod ait Dominus, Orate ne fuga vestra fiat hyeme vel sabato: sunt qui per hyemẽ, sordidum quippe & ignauū tempus, intelligant hieroglyphicè humanã vitam in peccatorū immunditijs occupatã, scelerumq; voraginitibus immerfam atq; detentã: per Sabbatū autem cessationis diem: innuunt verò dicant, cauendū identidem ne cum dies illa ingruerit, desides & à bonis operibus cessantes deprehendamus. Non enim sufficit non peccare, nisi bona etiam opera faciamus: quia tam rebellis est vetita cōsectari, quam contumacis facienda relinquere. Ac de niue, & omni glacie, sentit idem Eucherius: de pruina verò secus, quippe quam abstinentiæ symbolū esse tradit, propterea quod ea sit in causa vt calor corporis ad salubritatē refrigerat; eaq; de causa dictū, Factus sum sicut vter in pruina. Et quoniam huc incidimus, Lxvii Psal. vbi legitur, Et virtus eius in nubibus, Theologi Apostolos identidem per nubes interpretant, veluti procul extantes, & supra terrena omnia negotia in altū euectos, diuinitq; in-

super

A super spiritus aqua plenos, qua mox arua, campos, & vniuersam terram inundarent, vnde fecundissimos bonorum fructuum proventus obveniret. Huiusmodi enim pluuiam decidere, & rorulentū imbrem terram irrigare, nostra pietas per preces poscere consuevit.

F O N T E S. L I B R I.

Sequuntur fontes, de quibus Psalmo sexagesimo septimo legimus, Ex fontibus Israël Dei laudes in Ecclesijs emanare: quod ita Theologi accipiunt, vt intelligamus, ex Legis & Prophetarum libris, veluti ex quibusdã fontibus perennibus, Israëlítico olim populo Dei doctrinam atq; cognitionem affluxisse: ex quibus fontibus viri illi sanctissimi ac Deo pleni multa haurientes, hymnos in Dei laudem componebant. Apostolos etiã, primos Christianæ pietatis doctores à Christo electos, per aquarū fontes qui repētẽ apparuerint, interpretes pleriq; designarūt, vbi Euthymius vnanimẽ veterū sententiã secutus, sæpenumero ait per aquã euangelicę prædicationis doctrinã significari. Iam quod David ait, Inter montes transibunt aquæ, potabūt eas omnes bestię agri: ostẽdere voluit, nulla tã alpestria, tamq; inaccessibleia loca fore, in quę doctrina diuinæ legis nõ sit penetratura: nam per bestias pleriq; sacrę Scripturæ locis impij ponunt, & qui nullam adhuc rerū diuinarū doctrinã audierunt. Et quod Leuitico legislator vasa omnia pollui dicit, in quę pollutorum morticinum inciderit, exceptis, inquit, fontibus aquarū, per fontes quippe & cisternas, & castella, & collectiones aquarū, doctrinã intelligens, & Magistros, qui q; prauis nonnunquã moribus polluti sunt, non tamen prorsus abominandi: de quibus scilicet Matthæus: Omnia quęcunq; dicunt vobis, facite & custodite, secundū autẽ opera eorū nolite facere. Ad hæc sextis Hebręorū castris per xii aquæ dulcis fontes ad Elim repertos, Hieronymus Apostolos xii interpretatur, de quorū fontibus derivatæ aquæ, totius terrarū orbis siccitatē rigant. Cōmuni verò scriptorū omniū cōsensu, dulcedo aquis præcipuẽ fontanis attribuitur, quamvis in optima aqua neq; sapor neq; odor vllus à Physicis requiratur. Quia tamen sitientibus, cum scilicet sicco spuit ore viator, aquæ potus suauissimus accidit, factum vt poëtæ dulcis aquæ saliente sitim restinguere riuo, inter oblectamenta ingentia posuerint. Ita illud Deuteronomij cantico expressit, mel de petra dictum super Mose, hoc est, tam suauẽ tamq; dulcem & amabilem aquã, vt melli similis esse videret. Chryostomus quoq; aquæ suauitatem pro melle ex petra prosiliente intelligit, cum nusquam legatur mel à Mose de petra vnquam eductum. Apud Davidem verò Psalmo Lxxx, Educto de petra melle saturauit eos, interpretes ita dicunt: Paut Christus iiii millia hominum septem panibus, quia potauit eos mellita doctrina sua vsq; ad saturitatem. Res enim omnes ab eo gestæ, præter historiam, mysticum etiam sensum secum trahunt. Quam dulcia (canit pietas) faucibus meis eloquiã tua, super mel ori meo. Petra igitur illa vnde fluebat aqua, vt Apostolus ait, erat Christus. Atque hic fons ille fertur de quo cecinerit David: Sitiuit anima mea ad Deum fontem viuum. Esaias, patentem fontem dixerit appariturum. Hieremias, fontem aquæ viuæ derelinquendum conqueratur.

F L V I I. C H R I S T V S.

Sedenim in fluuiorū metaphoris longè frequẽtius est in diuinis literis Christi significatum: vt eo loco, Fluminis impetus latificat ciuitatem quam incolit Deus: vbi nostri Theologi flumen Christum esse dicunt, propter dulcissima eius fluentia, de quibus Psalmo primo multa differuere. Hinc apud Prophe-

A a

tas legas: Ecce ego ad eos delabor quasi tranquillū flumen. Et Ecclesiastici 24. D Ego sapiētia effudi flumina: ego quasi trames aquę immēsa de fluuiio: ego qua- si fluuius Dorix, & sicut aqua ductus exiui de Paradiso: & quę sequunt in hanc sententiam. Quinetiam ait Dominus, flumina aquę viuę de ventre eius qui cre- diderit emanatura: quo sapientiam & facundiam intelligi voluit, Ambrosio in- terprete, quam assecuti erant ij qui diuino afflari spiritu meruissent. Itaq; Apo- stolorum doctrinā et institutionē pręuisam à Psalmographo, Theologi eo loco volunt, vbi Extulerunt flumina Domine, extulerunt flumina voces suas, habe- tur. Et per amnes qui per eosdem alueos decursuri erāt, subsecutos doctores ac- cipiunt. Non negarim verò quod tradit Eucherius, flumina nōnunquā pro po- pulo accipi qui nondum in fidem receptus esset: in quam sententiam corriuat il- le flumina Babylonis. Iam & Apoc. 17. Aquę quas vidisti, super quas meretrix illa sedet, populi & turbę & gentes sunt, & linguę. Eòdem tendit Esaię dictū, cum beatos appellauit eos, qui super omnes aquas seminarent. Apud Abacūta prophetā legas, fluminū terra scindetur, quod de Hierosolymis dictum Gręci tradūt, quę scilicet fuerit Prophetarū patria, qui fluminū instar eam irrigabant, sed ad IESV Christi aduentū hiatura esset, & rimis aperienda, omnisq; humor alueo ita fatiscente defluxurus, penitusq; defecturus, futurū scilicet vt pristina exaresceret vaticinatio, quod euentus cōprobauit. Quod verò sexto supra cen- tesimū Psalmo legitur, Deserta reddidit flumina, et aquarū fluxus in situm tran- smutauit, flumina scilicet exiccavit, & quę terra prius erat irrigua vliginosaq; ita desertam reddidit, vt prorsus sterileceret, & aquarum venas abundantes ita obturauit, ne vlla inde potio, sed sitis potius profliret, Euthymius Gręcus ipse ad Gręcos philosophos referri dicit, qui scilicet cum eloquentiæ quasi flumi- nibus & disciplinarum varietate & copia redundarent, omni demum sapientia destitui vñ sunt, cum illiterati ac piscatores homines eos represserunt.

T O R R E N S.

A ccedit huc torrens, cuius significatū ita refertur ad eloquentiā, vt torrens facundia veterū scriptorū sententia dicta sit ea dicendi vis, quę magno di- ctionis impetu decurrit, quā in Pindari cōmendationem ita describit Horatius:

*Monte decurrens velut amnis, imbres
Quem super notas aluere ripas,
Feruēt, immensusq; ruit profundo
Pindarus ore.*

In diuinis verò literis mentio sit de quodā deliciarū torrente, Psal. supra xxx quinto, pro quo plenissima Christianæ doctrinæ fluenta intelliguntur. Torren- tem autem dixit Psalmographus, ob tempestiuā doctrinam, quę à Christi ore loco & tempore diffuebat, propterq; eius in suadendo & arguendo vehemen- tiam, affluentissimāq; vim. Quin & propterea ea multa, quę de prophetis ser- monibus collecta in vnū adducebat: fuit enim ad tempus torrens, & vehemēs est ac violentus, & ex multiplici aquarū cōcursu corriuatur: vnde ait Eucherius, per torrentes insignium prædicatorū eloquentiam significari. Alioqui torrens in iisdem diuinis literis pro concupiscentiæ stimulo ponitur, quę vel difficulter superetur, vel in profundum trahat, de quo plura inferius. Nam hic præterire nō est animus locum in Psalmo, Sicut torrens in Austro, quā exultantis esse vo- cem, inquit Eucherius, & ex vitiorum vinculis ad libertatem, conuersionemq; redeuntis, qua postulat vt diuinę aspirationis auxilio atq; ope, ex peccatorū ca- ptiui.

A ptiuitate soluantur, sicut constricti glacie torrentes, Austri tepore soluantur.

C A T A R A C T A.

E St & diuinarū literarū proprium, vehementiā vel in sermone, vel in opere, aut alia quāpiam vi, per cataractā significare: atq; hæc ea est cataractarū vox, cuius mentio habetur Psal. L x i. Est verò cataracta, aquatici cuiusdā aluei coar- ctatio, vbi aqua in angustum vel natura, vel arte collecta, aut spōtē, aut artificis arbitrio, magno inde impetu atq; etiam fragore prorumpit. Sedenim quę à na- tura est cataracta, nihil aliud quàm strepitum & impetum præ se fert: eaq; est na- turalis eloquentia sermonisve copia, nullo studio, spontē profluens. Quę verò arte construitur, & vim & efficacem operum vtilitatem suggerit: atq; huiusmo- di est dicēdi facultas, arte, labore, diligentia, iudicio atq; exercitatione cōparata.

M A R E.

Q Vemadmodū autem fontesq; fluuij q; omnes in mare decurrunt, ita nos di- ctionis ordo deuexit in pelagus. Vt verò loco hoc ea prætereamus, quę multa super mari ex Ægyptiorum doctrina in Pisce differuimus, contenti nunc erimus aliquot tantum locis, quos ex diuinis literis eruemus.

P E R D I T I O.

B I D verò cum primis proprium est maris significatū, vt perditionis indicium sit, Iob ipsam quippe profunditatē, vtpote quę idonea admodū sit ad suffocandū. quanquā alia de causa mare apud Ægyptios pro perniciose ponebat, vt suo loco docuimus. Quod ad perditionē attinet, eo significato Theologi Prophetā aiūt Psal. x v i i canere, se de aquis multis eductum. Passim verò interpretes, exun- dantes fluctus pro calamitatum excessu accipiunt: & per turbulentas aquas su- prema quædā doloris ostendit vehementia, quę omnem respirandi facultatem exuperat: vt Psal. L x v i i i affixum se clamat in profundo luto, vnde nulla se vi possit expedire: rapidissimis demum vorticibus deuoratum, in imam maris se- dem deiectum esse, in quem vsq; locum tēpestas etiā accedat, quę arenas omnes æstu cōmisceat atq; perturbet: qua quidem nulla maior describi potest inquie- tudo: primò enim aquarum, in quas deciderit, ponit altitudinem: mox limū, cui affixus inherescat: inde maris amaritudinem, & immensas vndas: postremò eas sæuis tempestatibus agitata: meritò itaq; paulò post se de profundo huiusmo- di liberari supplicat, ne tanta rerum vexatus perturbatione deficiat.

H O S T I L I S I M P E T V S.

C A Pud eundē hostilis impetus, & subitanea quædā oppressio, per aquā indica- tur, Psal. c x x i i i, Cum exacerbatus eorū furor in nos debaccharet, sanè aqua demersisset nos. quod vt magis exasperaret, addidit: Torrentē pertrāsuit anima nostra: vbi imperuosos inexpectatosq; hostiū insultus incursum repētino proruentes, torrenti turgido cōparauit, quem tamē auxilio Dei fretus tuto per- transierit, et quasi parū adhuc dixisset, super addidit: Sanè pertransiuit anima no- stra aquam intolerabilem, ingentes quippe rerum difficultates atq; pericula. Ta- le aliquid apud Maronem legas: *Diluuio ex illo tot vasta per aquora velti.* Idemq; alibi nubem belli dixit, vtruncq; desumptum ex Pindaro. Isthmij enim *ὁ πολυφθόρος οὐλαμὶς διὸς ἄμβρο.* & alibi: *ἄστis οὐ πῦρ τε νεφέλα.* Adud oratores historicosq; turbines & procellas sæpe pro bello positas inuenias. Causa verò cur aqua ve- hementiores indicet ærumnas, ea est, quòd pericula casusq; reliqui corpus so- leant ex vna aliqua parte labefactare: aqua verò vniuerso statim corpori circū- fusa, omnibus euestigio membris impedimento est, atq; vndiq; oggerit difficul- tatem atq; molestiam.

Hinc Psal. LXXVII, ubi legitur, Omnes fluctus tuos induxisti super me: **D** interpretes per fluctus, perturbationes & ærumnas omnes intelligunt, quæcunque affligere possunt humanum genus, quibus omnibus Christi esset humanitas obnoxia: in eius enim persona dictum id autumat. Fluctuare autem verbum sæpe pro perturbari ponitur. Sedenim aliquando pro timore posita fluctuatio, vt Psal. LXI, Ecce enim ipse Deus meus assertor meus, & adiutor meus est, quare non amplius fluctuabo: id est, nihil est quod ulterius pertimescam.

Accedit huc diluuium, de quo Psalmo XXVIII, Dominus diluuium inhabitare facit: siue vt alij reddidere, Diluuium sedat: vel, Tempore diluuii regnum obtinuit. Vt cunque, significatum ad humanam pertinet salutem: quonia hic gentes intelliguntur quæ in suarum inundatione cupiditatum, in vitiorum pelago & humanorum affectuum voraginibus demersæ detinebantur, quæ mox à Domino exemptæ seruataeque sint. Alio vero loco, psalmo quippe XXXI habetur, Diluuium aquarum multarum proximè ad eum non accedet: per huiusmodi aquas **B** supra modum exundantes, cum scilicet excrecentia ripas flumina prætereunt, vel mare turgidum per littora spatiat, quas supra memorauimus calamitates intelligi volunt. Ita Euthymius, & plerique alij sentiunt.

Eodem modo ubi fit de abyssu mentio, vastum calamitatis pelagus figuratur: vt Psal. XLI, Abyssus abyssum invocat: quod ita accipiunt, profunda atque vasta calamitas vastiorem aliam semper vocat calamitatem, quod alij dixerunt malorum hydram, cum scilicet aduersæ res cladesque continenter ingruunt, ac velut vnda supervenit vndæ, alia post aliam succedunt. Sunt qui dictum ita interpretantur, vt vniuscuiusque rei magnitudo alterius invocet magnitudinem: vt pote, peccatorum cumulo necessariū esse ingentem cumulum misericordiarum. Alij per abyssos hos nouam & veterem diuinarum institutionum doctrinam intelligunt, profundissima enim vtraque est, & altera alterius indiget auxilio: ita enim Eucherius, psalmi dictum huiusmodi citans, profunditatem inquit Scripturarum inde colligi. Neque illud non probat, vt vetus Testamentum noui egeat auxilio, & veteris nouum. Quin & humanam mentem vnicuique abyssum esse dicit, quia nequeat semetipsam ipsa comprehendere, nisi superioris abyssi ope subleuetur, vnde scilicet affulgeat lumen quo alti profundi tenebras discutiat.

Ab abyssu haud multum dissimilis est alia aquarum species lacunosa, eaque plurimum turbida, cœnosa atque fæculenta, quæ nimirum pro cladibus & ærumnis accipi solet. Ita dictum Ezechielis interpretantur, ubi Dominus ad Hebræos: Aperiam sepulturas vestras, & educam vos de Babylone. frequenter enim in diuinis literis pro vna eademque re ponuntur, sepultura, vorago, infernum, abyssus, fossa, lacus, & similia. Psalmo XXVII, Similis descenditibus in lacum, nonnulli profundissimas fossarum altitudines intelligunt, vnde non detur emerisus: nonnulli sepulchra foueis excavata. Sedenim Psal. XXI, Seruasti me ne deciderem in lacum, quod foueam alij, alij puteum vertere: Euthymius in euitabile periculum exponit, quippe voragine, in quam qui forte inciderit, suis ipse viribus nequaquam possit euadere. Alibi exauditum se ait Propheta, vt de lacu profundissimo sordidissimoque extraheretur, quod maxima vitæ discrimina, quæ diuinitus euaserat,

Arat, declarat. Et quod ibidem dicitur de luto limi, liuidissimam loci putredinem ostendit: ea vero est quæ animas nostras eodem demersas tenaci veluti cœno implicatas detinet. Hinc Dauides orat se de luto eripi, ne affixus in palude putoreque illo perpetuo recumbere adigatur. atque hæc de turbidis.

Aquæ vero limpidae perspicuaeque omnes, dubio procul pro doctrinae symbolo, vt ostensum est, accipiuntur. Doctrina autem omnis vel in conspicuo est, in ore quippe ipso, vel in mentis recessu. Hinc ea quæ manifestè patent, perspicuis & nitidis, neque admodum altis profluentibus comparamus: quæ vero in arcanis habentur, aut solo concipiuntur intellectu, ea vel nubium, vt superius, densitati, vel puteis, vel altioribus vndis similia sunt. Transfertur autem commodissimè hæc aquæ claritudo atque obscuritas ad humanum animum: eaque metaphora, quod syncerum, apertum, manifestumque & perspicuum est, candidum appellamus: propterea quod huiusmodi propemodum est aquæ puræ conditio, vt superficiem habeat claram atque perspicuam. Hinc Pindarus Pythiis, Arcefilao candida præcordia dixit, *λευκὰς πηχέωντα φρεσίν*. Contra vero quæ abdita, incognita, & in intima mentis penetralia recondita, ab eiusdem aquæ similitudine, obscura, nigra, vel alta nuncupamus: vt quæque enim in aquis profundiora sunt, eo videntur obscuriora. Ita Homerus nigra inquit præcordia, *φρεσίν* quippe *μέλαινας*, ob taciturnitatem, & consiliorum occultationem. Et Virgilianus Æneas premit altum corde dolorem, quem nullo scilicet signo manifestabat.

ET in huiusmodi significatum diuinæ literæ puteos plurimum ponere consueuerunt. Hinc Isaac puteos tot fodit, tot purgare aggreditur, tot nouo labore aperit, quæ omnia mystico sensu vitæ, quam sequi debemus, doctrinam indicant. Nam & Philo eo loco, Quæ fodrant pueri patris eius, ingesto rudere obstruunt Palæstini, fossuras puteorum auspicia esse disciplinarum ait. Eæ vero in pacatissimo contemplatiuæ philosophiæ recessu commorantur, ubi tranquille, placidæ, leniterque fluentes aquæ castissimè lasciuiunt. Non negarim autem puteum in diuinis literis esse etiam vxoris hieroglyphicum: nam eodem Theologi nostri trahunt Salomonis præceptum, Bibe aquam de vasis tuis, & de puteorum tuorum fontibus. Iam Bersabee nomen septimus puteus interpretatur, quæ septima fuerit Dauidis vxor. Propter aquas educatum se Dauides plurimum gloriatur, sed perspicuas, viuas, dulces, & placidè prolabentes aquas: quæ nobis quoque sunt identidem aduendæ, si modò illos adeamus puteos in quos Palæstini terram non ingesserint, in quos scilicet, vt hoc obiter interpretemur, inuida ac periniqua hæreticorum factio suæ turpitudinis cœnum non admiscuerunt: quicumque enim suam vberimis his limpidissimisque vndis sitim expleuerit, aut cœlestem exceperit rorem, fontes melle fluentes hauserit, nubium harum imbrem collegerit, inque auctos isdem imbribus fluuios demersus lauet & volutetur, æstuosos is cupiditatum ardores extinguet, membris morbos qui sensum obstupesciunt, expellet, animique podagram, bonorum quippe operum impedimentum, elidet, omniisque demum labe perpurgatus, nulla corporis fæce sordidus, situ obsitus nullo, nulla denique labe contaminatus, ipsam æthereæ puritatis claritatem induet, & superis par effectus, immortalitatis etiam conditionem diuinæ decreto liberalitatis assequetur.

PIERIVS VALERIANVS AD M. ANT. D
PASSEREM, PATAVINVM PHILOSOPHV M
probatifs. de iis quæ per Isidem, & iugeris quadram, &
picturas aliquot alias significantur, ex sa-
cris Ægyptiorum literis.

Nolim putes, eruditissime M. Antoni, dedicationem hanc meam de Iside, de-
que ijs quæ similitudine quadam ad Isidis argumentum in comitatum sese ad-
iunxere, ideo tibi factam, vt sperarem te aliqua hinc obligatione mihi deuin-
cire, cum mihi potius persuaserim, multum me acquisiturum, tibi que pluri-
mum debiturum, si commentationes has meas, qualescumque sint, suscipere
dignatus fueris. Nam quid ego vel meditari, vel continua lectione consequi vnquam potue-
rim, quod eruditionis cuiuspiam nomine venditari mereatur tibi, cui totus sit calathus ille do-
mi, vnde omnia possis largissimè depromere? Non enim te solis medicinx philosophiæq; termi-
nis cohibuisti, sed longè vterius progressus, variarum insuper rerum minimè protractarum do-
ctrinam ita tibi comparasti, vt de quacunq; re proposita, & erudite loquaris, & eruditionem
ipsam mira sermonis iucunditate noueris conuestire. Quin poetas, historicos, polyhistorasque
omnes ita tibi familiares effecisti, vt nihil tota in encyclopadia sit, quod te lateat, quod non in
promptu habeas, pròq; loco & tempore vtaris quàm felicissimè. Quare nihil aut parum legen-
dis nostris profecturus es, nisi quantum amici virtutibus tuis deditissimi nugas amas: & qui
amant, Ouidianum illud obiectare solent:

In facie nauus causa decoris erat.

*Sic vtcunq; non debui ego, quantulumcunq; prestare potui, quin ad te mitterem hesitare, aut
propemodum expanescere, qui scirem quantum inde lucri facturus essem, qui rem quidem im-
becillam admodum & infirmam offerrem, sed quæ apud tam peritum, tam prudentem, tam
probum, eundemq; humanissimum amicum ita accipi possit, vt vigorem firmissimamque vires
sit consecutura.*

DE ISIDE.

IS dea quæ fuerit, quantoq; cultu à veteribus veræ pietatis ne-
scis, sed rerum humanarum peritissimis, suscepta, quot superstitione
nibus celebrata, iam omnibus innotuit: quare nos circa hieroglyphi-
ca eius tantum immorabimur.

QVADRIENNIVM.

Per eius effigiem inter alia significata Ægyptij annum suum, qui scilicet qua-
tuor annis solaribus constabat, indicabant. Erat verò muliebri simulachro
patrio paludamento vestitum, vt paulò post dicitur, quod & anni, & ipsius Dei
signum habebatur. Isis in cœlestibus astrum est, Sothis Ægyptiaca lingua nun-
cupatum, Ἰσοκίως Græca, quasi astrocanem dicas. corruptam eam dictionem
multis in locis invenimus. Is idem apud nos Sirius est, eademq; Canicula, quæ
stella sub mento Canis est, vt Aratus obseruauit: quamvis alibi ex Eusebij ob-
seruatione diximus, Solem & Sirium eundem accipi. Simpliciter verò stellam
hanc in Isidis honorem Ægyptij colebant, quod ortu suo ingentes apud ipsos
pluuias concitare solet, quibus Nilus crescat, vnde sibi victui necessaria compa-
rabat: qualem honorem & Leoni habitum eadem de causa, ipso Leonis cōmen-
tario declarauimus. Cur verò annū ex hieroglyphico huiusmodi intelligerent,
causa

A causa est, quæ Ægyptij annū ab istius sideris ortu auspicabant. Oriri verò in Ægy-
pto solitus XII. circiter Cal. Augusti. Sed hoc de vertente, de proprio inferius.
L V N A.

Plutarchus verò & Eusebius, qui veluti Solem Osirin, ita Isidem Lunam ex
Ægyptiorum dictatis esse contendunt: eam hoc hieroglyphico describunt,
vt cornua taurina, veluti nouæ Lunæ speciem gestet, nigraque amicta palla, per
latebras & obscura loca Solem appetere, atq; vnum ipsum concupiscere videat-
tur. Vnde factum est, ait Plutarchus, vt in amatorijs, quemadmodum apud
Theocritum est, Lunam inuocarent. Eudoxus enim Isin rebus amatorijs opi-
tulari dicit. Hinc apud Ouidium, Arte amandi, legas:

Multas illa facit quod fuit ipsa Iouis.

Porrò Luna cum sit noctis domina, noxq; voluptarijs illecebris & Veneri sa-
cra, quæ, vt alibi dictum, latebris & spelæis gaudet, hieroglyphicè plurimum
cum ijs quæ Veneri attribuuntur, congruit. Amatores enim apud Maronem,

Secreti celant calles, & myrtea circum Sylua tegit.

B Hinc legas apud Eusebium, voluptates, atq; eas quæ fortè omnium maximæ cen-
seantur, si aspexerimus, aut quod risu dignum, aut visu turpissimum est, aduer-
timus: quo circa vel erubescimus, vel occultare properamus. Id autem impedi-
diò cauemus, vt hæc omnia nocti concedamus. Celari enim, vt elegans poeta
dixit, vult sua furta Venus.

MATERIA FORMA'QVE.

CVm verò Isis materiam etiam mysticè significet, Sol verò formam, vel agen-
tem vim, Lunaq; Solē ita suū obseruet, eiusq; semper radios excipere quæ-
rat, quibus illustretur, videor Platonis illud intueri de sponfa, quæ veluti profl-
tuta sponsum expectat auidissima, vnde rerum species, atq; nouatus concipiat,
& loco reddat, vti Luna lumē acceptū mutuo, quod potest studio restituit. Atq;
hæc ita obscura hieroglyphicum est materiæ, quæ nullam adhuc formam susce-
perit. Figuræ autem variatio in Lunari globo materiam apertè satis common-
strat, quæ veluti cera mollis, nunc hanc, nunc illam impressionem ex quocunq;
sigillo suscipere apta sit. Hinc teniæ illæ variæ multicoloresq; Isidi dicatæ, nō se-
ptem tantum eas Lunæ facies, quas Græci φάσεις dicunt, ab Heliodoro ita nuncu-
patas, ἰσόδοξος, γελόναι, ἀπαιτολίω, μίωσος, διχότομος, ἀμείλιχρον, καὶ πανσέλιωσι, sed etiam vim
eius quæ circa materiam versatur, indicant, qua scilicet gignit omnia, & omnia
concepit: lucem quippe, tenebras, diem, noctem, vitam, mortem, principium, fi-
nem. Quis enim assiduum in Lunari facie varietatem non admiretur, dum eam
nunc euanescentem, vt Heliodori sententiam interpretemur, nunc corniculatā,
nunc diuiduam, nunc protumidam, nunc plenam cōtemplatur? Ignium deniq;
facie variā, quanto longius facessit à Sole, tãto largius collustrari, parte luminis
comptem, parte altera cassam, proq; oris circumuersione fulgoris speciem va-
riare, siue id alieno irradiata lumine faciat, siue proprio præpetiq; candore, vt
Chaldæi arbitrantur. Cleomedes enim libro De cœlestium orbium contempla-
tione scribit, inter Berosi placita cōtineri, corpus Lunæ pilam esse dimidia parte
candidam, altera cæruleam: partemq; illam candidam proprietate quadam
ἢ συμπεδέλιος ad Solem semper converti, vnde quo magis illi succedit, luminosam
illam partem à nobis auerti magis: quo verò longius abscesserit, eo magis ocu-
lum nostrum in amborum medio sisti, partemq; candidam nobis aduersam fieri,
ac perinde sese exhibere conspicuā. Tangit idem Apuleius in Deo Socratis.

O Siridis verò taniæ nulla fucabantur vmbra, sed vndecunq; micantissime splendorem nitidum præ se ferebant. Nam cum illæ principij symbolum essent, idq; virtute sua purum nitidumq; sit, neq; vllius rei admistione labefactetur, nihil præter candorem ostentare par erat. Sacerdotes autem illi cum has semel in manus suscepissent, eas euectigio recondebant, nõ amplius videndas atrectandãve: Isiacis verò sæpius vtebantur. Taniæ autem Græcam vocem sic interpretatur Verrius, vt dicat ornamentum esse laneum capitis honorati. Hinc Ennius Alexandro:

Volans de cælo cum corona & taniis.

Sed vt rei philosophiã in albis hisce tanijs explicemus, manifestum est rerum omnium principium ab omnibus sanæ mentis hominibus ad Deum referri. Album autem est prima veluti materia quædam, in quam colores, quotquot volueris, perinde ac in vniuersalem illam possis omnes species inducere. Hinc ad Dei cultum alba plurimum indumenta omnium penè nationum consensu adhiberi solent, semperq; albus color sacris accommodatus. Atq; ideo ait Persius: *Quamvis albata rogarit.* Sed quid indigemus Persio, si Assertoris nostri indumenta, cum gloriam suam vellet discipulis patefacere, alba sicut nix apparere? Apud Ciceronem II. de Legibus: Color albus præcipue decorus Deo est, tum in cæteris, tum maxime in textili. Et nostra pietas canit, vt linteas, easq; purissimas induti tunicas, sacra Deo caneremus. Sed quoniam præcipua annorũ, mensium, & dierum hieroglyphica tam significata quàm significantia, defumuntur à vario cæli motu, præteritis multis, quæ per figuras varias indicabantur, nec vulgo tamen, sed solis sacerdotibus Ægyptijs innotescabant, ad cælorum perindeq; circulorum considerationem progressi, reliqua quæ de temporibus significabantur, per horum figuras explicabimus.

DE CIRCULO.

Circuli significata non apud Ægyptios tantum in vfu fuere, sed & apud nationes alias multifariam accepta: quare separatim suum, hoc est, hunc locum sibi deposcere visi sunt.

ÆTERNVM PERPETVVM'QVE.

NAm quod modò in Osiridis tanijs dicebamus, has vt pote albas principium indicare, vnus quippe circulus descriptus, aut simpliciter, aut alteri cuiuspiã picturæ signo ve circumductus, nunc semper, nunc perpetuum & æternum, nunc omnia, quippe τὸ πᾶν significabat, nempe quòd in ea figura neq; principium neque finem inueniri sit, quòd æternitatis est proprium: & quia omnium est figurarum capax, vniuersitatem ipsam intra se complecti videtur. Ab huiusmodi autem circulari ambitu exactè peracto, videlicet cum Sol à matutino horizonte digressus, eodem redierit vnde ferri cœperat, diuinæ literæ tota die pro perpetuo posuerunt: vt Psalmo LXXI, Vt cantem gloriam tuam tota die: vbi Symmachus, pro lectione quæ est, Tota die, Perpetuò reddidit.

DEVS.

Cuius etiam principij finisq; nusquam apparentis ratione habita, Ægyptij Deum ex hieroglyphico circuli intelligebant. Persæ verò (quod non absurdum est repetere) cum Iouem cæli dominum dicerent, sacrificia illi se facere putabant, vbi cellissimã speculam conscendissent, Iouemq; cæli circulum nuncupassent.

A passent. Transit idem mos ad Turcas. Hinc ab alta quaq; turri matutinales illæ acclamationes, quarum sensus est, Deum fuisse semper, futurumq; semper: neq; quicquam aliud, nisi quòd suum etiam salutant Mahometum. Sarraceni quoq; & pleræque aliæ nationes Deum circulum appellabant: atq; hinc sempiternum exprimi contendebant.

ADORATIO.

EA de causa Pythagoras circumactu corporis adorandum iubet, his verbis, *πλοκωσθην περιφρόνουν*. quod Plutarchus ad imitationem cæli perpetua vertigine circumacti fieri putat: quanquam nonnulli dictum ad rerum humanarum varietatem, alsiduamq; mutationem, in quibus nihil stabile, perpetuumq; sit, arbitrantur. Sedenim quod ad corporis conuersionem pertinet, multarum is gentium mos fuit, idq; Propertiani loci aperit intellectum, libro primo:

Ante tuos quotiens verti me perfida postes, Debitaq; occultis vota tuli manibus?

Quod dubio procul adorationem ritè factam innuit. Tale aliquid apud Suetonium inuenias, vbi de Lucio ait, de Vitellij progenitoribus loquens: Idem miri in aduulando ingenij, primus Caium Cæsarem adorari vt Deum instituit, cum reuersus ex Syria nõ aliter adire ausus esset, quàm capite velato, circum vertensq; se, deinde procumbens. Fuit verò Numæ institutum, vt adorantes Deos, in orbem sese verteret, deinde verò federet. Præterea conuersio illa, & totius corporis circumactio, nobis documento est, nihil ex humanis rebus firmum esse & stabile, & vt cunq; vertat Deus, reuoluatq; vitam nostram, id iucundè ac libenter admitti oportere. De sessu autem in Cynocephali commentario dictum, situm huiusmodi ad diuina pertinere. Id verò minimè prætereundum, fieri solitam eam corporis conuersionem à sinistra in dexteram, ad ipsius mundi imitationem, cuius ortus, vt & Plinius & nonnulli alij tradidere, ab læua parte est in dexteram præceps. Quare iocat Plautus, Gurgulione, dicente Phædromo: Quòd me verum nescio, subiungit Palinurus seruus: Si Deos salutas, dextrouorsum censeo. De Camillo memoriae proditum est, cum se ad dexteram conuertisset, vt mos erat Romanis adorantibus, subito eum lapsu cecidisse, quod omen ad damnationem, qua postea oppressus est, pertinuisse creditur, omnia eo populo supersticiosius equo perpendente. Quodq; ad huiusmodi circuitum in adoratione pertinet, notum ex historijs est, quàm prudenter Marcellus ad Capidium Cisalpinæ Galliæ vicum se gesserit. Nam cum impetum in Gallos faceret, retroactus ab equo ob hostium clamorem perterrefacto, circuitum eum adorato Sole, vt Romanis in pugna principio facere mos erat, de industria fecisse simulauit, ne apud suos mali ominis religionem excitaret. Econtrario Galli sinistrorsum, & in læuam partem religiosius fieri ab adorantibus conuersionem corporis arbitrabantur, de quo ita Plinius: In adorando dexteram ad osculum referimus, totumq; corpus circumagimus, quod in læuum fecisse Galliæ religiosius credunt.

PERFECTIO.

Denicq; apud veteres obseruabatur, vt factò sacrificio, circulum in ara illine rent ex hostiarum sanguine, quæ phiala religiosissime collegissent. Idq; erat sacrum illud verbum *πελεισθαι*, quod perfectionis indicium esse dicebant, quòd figurarum ea sit vndecunq; perfecta.

ANNVS.

Qui verò per circuli designationem annum intelligi volunt, vt manifestiora prætereamus, eius potissimum aurei circuli ratione inniti videntur, quæ de Si-

mandij sepulchro & Cambyles & Persæ sustulerūt: erat enim ille trecentorū & D sexaginta quinque cubitorū ambitu, cubiti vnus latitudine, singulis anni diebus in singulis cubitis exculptis, per astrorū ortus occasusq̄, quidē ea secundū Astrologos obseruata significarent: cuiusce rei quēdam propemodum vmbra habetur Patavij in Palatini palatij aula, vbi corona supernè circūcirca ducta, Zodiaci primū totius figuris insignis, mox gradibus suis distincta, quorum vnicuiq̄ ad pictæ sunt certæ rerū imagines, quæ pueri gradus eius emerſu nati, modò ingenium, modò sortem indicent: quarū ego testimonijs sæpe vti soleo hieroglyphicis meis fide faciēda: nam Ægyptium quid omnino sapere videntur.

POEMATIS GENVS.

AD anni autem similitudinem poëmatici etiā genus Circulus appellatur, cuius Aristoteles Analyticis meminit. Id alijs alio exposuerunt modo. Sed mirū poëma illud Circulus appellat, cuius finis idem est cū principio: cuiusmodi est Catullianū epigramma in annales Volusij, & alterū in Noniū Strumā, & vnum etiam in Mamurrā & Cæsarem. Euthymius sanè circulares eos psalmos vocat, qui eodem finunt versu quo ceperāt, cuiusmodi est decimus octauus supra centesimū: Cōfitemini Domino quoniam bonus, quoniam sempiterna est eius misericordia. Fieriq̄ solet, vbi sententiā aliquam insigniorem quærimus in audientis animo quasi aculeum quendam è repetitione productum affigere, vtiq̄ tenacius memoriæ inhærescat, affixum ita relinquere.

CONTRARIETAS.

Motus verò qui est in circulis natura considerata, in causa fuit vt periti Mathematicarū, contrarietatem hieroglyphicè significare volentes, duos iuxtà se contingentes circulos describerent, quales in quibusdam machinis fieri videmus propter vnus incurſationem aduerso motu alterum circumagi, atque ita manifestam discordiam apparere: quam in adolescentiæ nostræ delictis, amore in indignationem conuerso, ita ex Aristotele descripsimus:

*Non aliter motas concurrere ad oscula vidi,
Hinc atq̄ hinc gemina sic coiere rota,
Quæ simulac primis sese terigere labellis,
Pars ea quam primū, quæ veniebat, abijt:
Fitq̄ ex concursu facies contraria prima,
Machina versa meo qualis in igne fuit.*

SVMPTVS PVBLICI PRIVATI'QVE.

Orbiculi quidam numismatū speciem referētes, quos in aliquot pyramidibus & obeliscis excisos videas, pecuniā indicāt in opere construendo rogatam: qui si fuerint in orbem dispositi, sumptū eius operis significare aiunt publicum fuisse: sin parallelari quodam ordine sculpti, priuatam impensam significare contendunt: quæ tamen interpretamenta iuniorum quorundam esse nō inficior: nā apud veteres nihil tale interpretatum inveni. Exigeret hic locus, vt de circulis quibusdā mutua cōplicatione cōiunctis, qui disciplinarū hieroglyphicū constituunt, rationē subiungerem: sed quoniam argumentū illud alio cōmentario, quod Illustrissimo reverendissimoq̄ Herculi Mant. inscripsimus, latè satis explicatū est, ad spherā nunc, & figuras aliquot istius cogitationis cōuertemur.

DE SPHERICA FIGVRA.

Per circulum superius Deū à nonnullis intelligi docuimus. Cæterum si qua Deo

A Deo forma similitudo ve adscribi possit, longè cōvenientius spherica illi figura accommodabitur. Meritò itaq̄ Xenophanes mundum illum archetypum spheram appellauit: veteresq̄ pleriq̄ veræ theologiæ scientiam nondum affecuti, nihil esse aliud Deum, nisi cœlum ipsum, & cœlestia ista arbitrabantur. Sed & Salomon ad Deum conuersus, Exaudi o cœlum, dixit. Deos tamen, vt nostrorum interim oracula missa faciamus, neq̄ mensura, neq̄ forma vlla cōprehendi posse dicit Iamblichus, & omnes qui aliquo veræ doctrinæ lumine irradiati fuerunt.

ÆTERNITAS.

Itaq̄ rectè cū per hieroglyphicum spheræ Deum intelligerent, eternitatem quoq̄ eadem figura descriperunt. In numo enim Faustina, quam retulerant inter diuos suos, sigillū est cū sceptro super spherā sedens, dextera exporrecta, cum inscriptione, ÆTERNITAS. Eadem inscriptio in numo altero, vbi dea summis læuæ digitis pallam tollit, dextera spherulam porrigit. Cū verò mundi ipsius figura in orbem conglobata perhibeatur, pleriq̄ veterū eo signo credere, mundum identidem principio caruisse: quodq̄ in diuinis Græci reddiderunt ἀβχεῖ, ab æterno hi sunt interpretati. Quibus Magnus Basilus egregiè respondet, atq̄ inter alia, figuræ huiusmodi principium, quod incompertū illi putant, & scholis omnib. declamitant, à centro is esse demonstrat. Apud Romanos quoq̄ perpetuitas est per spheram indicata: vt in spherā illa quæ cū caduceo & pharetra transuersis, virgaq̄ cui palliolum appensum est, dexteraq̄ confert, in numo quem Cæsari cudit L. Buca, in cuius altera facie inscriptio est his literis, CÆSAR DICT. PERPETVO. Sanè perpetuitas ex spherā, autoritas verò Dictatoria quæ illi consensu atq̄ concordia ciuium demandata fuerat, per insignia reliqua significantur, de quibus sigillatim dicere non est hic locus.

COELVM.

Eadem pila Solis & Lunæ signis cōspicua, cœlū significabat. Alij per huiusmodi speciem, CUNCTA, veluti etiam in circulo, interpretabant: siquidem circumflexu cœli, quæ alio nomine mundum appellamus, cuncta regi cōprehendiq̄ manifestū est, quippe qui totus in toto sit, imò verò ipse totū, extra intraq̄ in se cuncta cōplexus. Quin non modò pila, sed simplex rotæ curuatura cœlum apud Ægyptios indicabat. Ita enim apud Cyrillū legas libro nono contra Iulianum, quod præcipiti quidā ingenio pro aspidem aspiderunt. Huius picturæ eam Ægyptij tradebant causam, quod cœlum in circuitum assidue ferat.

FORTVNA.

Vulgatissimum illud inter hieroglyphica, Fortunā nunc rotulæ, vt vulgus, nunc spheræ alicui, vt Cebes, insistentē pingere: siue vt eam rerū dominam ostentent, qua etiam de causa Apelles eam in sedem collocauit; siue vt eius instabilitatem inde coarguant. Quin à volubilitate nomen etiam illi: nam quæ prius Vortuna à vorto dicebatur, digammi mox mutatione in F affinem literā, quod in plerisq̄ factū est locutionibus, in Fortunā abiit. Cuius præcipuū opus est, ima summis, & summa imis commiscere, rerūq̄ omnium vicissitudinē inducere: cuius quidem vertiginis ergo φερεσολογία Pindaro nuncupata. Nam si Fortuna proprium hoc habet vt vicissitudinum autor sit, quos modò claros effecerat, mox obscuret, fouereq̄ desinat: quos verò premebat, iam erigat, & illustres efficiat: quæq̄ antiquissimus Hesiodus super his de Ioue dixit, iure ipsa suo propemodū administret, quid in rerū natura mutabilitati huic & apertissima rerū vicissitudini magis simile reperiat, quàm circuli rotæ ve motus? constant enim hæc

primū, simulac fuit, ex re ipsa, contrarijs simul manentibus, & integris, curuo D scilicet & concauo, ex stante & moto, centro scilicet & circumferētia: ac simulac impelli ceperint, vna eademq; linea, vti superius dicebamus, abit et redit, ascen dit atq; descendit, eodemq; motu, quod primum erat, vltimū, quod vltimū, pri mum euadit, vt nihil deniq; in vna re quapiā variantius excogitare possis. Vn de meritō dixerit Aristoteles, circulum miraculorū omnium esse principium. Id verō minime prætereundum, Ægyrenses eiusdem mutabilitatis ergo Amo rem atq; Fortunam eodem in delubro venerari consueuisse. Constat igitur pi lam atq; rotam volubilitatis hieroglyphicum esse, & luculento apud Græcos epigrammate Posidippi de Occasione, quæ idem ferè cum Fortuna officium exer cet. Ea enim cur rotulæ insistat interro gata, Stare loco nequeo, respondet. Au guralis autem disciplinæ obseruatione proditū est, sphaeram æream de Cæsaris Maximini statua, quæ in vestibulo Regiæ locata erat Antiochiæ, excussam re pentē Iouiano Imperatore urbem eam ingrediente, turbarum quæ subsecutæ sunt in eius perniciem, portentum habitam, quod aruspices rerū volubilitatem id significare asseuerarent. Et Constātius Imp. paulo antè quā moreretur ima ginari per quietem visus est, cernere se patris effigiem quæ pulchrū infantem of ferebat, quem vbi gremio suscepisset, proiecit is longius sphaerā de manu ipsius Imperatoris excussam, quod temporū permutationem portendere, euentu mi nime irritō ab aruspicebus responsum est. Quod verō dicebamus, Fortunam sphaeræ insistentem pingi solitam, apud plerōsq; variat huius argumenti species; vt in numo P. Septimij Getæ Cæs. sigillum ab altera parte est cum radio in læ ua, cum sphaerula in dextera, quam exporrigit, vti colosseæ quædam manus ahe nea in Capitolio habetur. Vidi etiam Fortunæ simulachrum pilæ insistentem cum nouacula, cum nauali clauo, & cornu copiæ: in qua, nouacula felicitatis indicat amputationem: pila facilem eius volubilitatem, vt passim: clauus, vitæ nostræ sub eius ditione cursum: cornu copie, bonorum largitionem. Sanè Plutarchus commentario de Fortuna Romanorum, Fortunam ait traiecto Tybri, positā a lis, exutis talaribus, abiecta instabili & vestigia fallente pila, ita Romam ingres sam: quod indicium esset eam ibi constanter permansturā, neq; aliō in posterum abuolaturam: illud scilicet Maronianum secutus, quod de Romanus ait:

His ego nec metas rerum, nec tempora ponam, Imperium sine fine dedi.

TERRARVM ORBIS.

QVo pacto autem terrarū orbem pila descripta significant, rudi etiam inno tuit plebeculæ. Orbem enim linea quadā, veluti finitore circulo dissectū, al terū quoq; ex hemisphaerijs, quippe superiorē, quasi meridiano circulo produ cto diuidunt: à meridiano autem quasi coluri partem ad occidentem Solem ver tunt, atq; inde Asiam, hinc Africā & Europā intelligunt, cum tamen poëtę terrā & πείρον dicant. Cuius vocabuli si vim simpliciter interpretemur, infinitā expone mus. At Ioan. Grammaticus Aristotelis interpres accuratissimus, σφαιροειδῆ mauult interpretari: omnino enim neq; sphaera, neq; circulus finem principiumve vllum præ se ferūt. De figura verō terræ quā varia alijs atq; alijs credatur, videndum apud Plutarchū libro de Philosophorū placitis altero. Sed nos in hoc antiquis feliciores sumus, q; non vniuscuiusquā testimonio, sed iam innumerabilium de visu referentiū, vniuersum hunc orbis globū terra mariq; & habitabilem & per meabilem accepimus, & quotidiana in hanc & illam partē suprā & infrā nauiga tione, manifestior fit in dies. Sed quod ad orbem nostrum attinet, videre est in Fau-

A Faustinae numo quodam sphaeram pro terrarum orbe positam; ibi enim Cybe le leoninae insidet sella, sphaeramq; inter manum atq; genu continet: inscriptio, quæ ad hanc rem facit, est, MATRIMAGNÆ. In numo Germanici Imp. Cæsaris Aug. Victoria sphaeram mouere videtur, in qua literæ, S. P. Q. R. quasi ter rarum orbem Senatui populōq; Romano adiudicatum iam esse significare ve lit. Sanè autem Imp. Neruæ Cæs. Aug. sphaera S. C. aduusa est, cū adiecto temo ne, quod orbis gubernationem dubio procul indicat. Et eodem significato Im peratori Vespasiano Aug. P. M. P. P. P. C. O. S. V. I. V. trunq; numo æreo signum idem dedicatum. Grati verō Imperatores qui Dis acceptum referrent quod re gnarent, id deorum prouidentie adscribentes, rem numismatū monumentis te stati sunt. Nam in M. Antonini Pij numo simulachrum muliebre videas, quod stans læua contum tenet, dextera radium, quo præiacentem pilam verset. In scri ptio, PROVIDENTIAE DEORVM. In altero eiusdem simulachrum idem læ ua manu baculo innititur, cuius apex in lituum flectitur, læua pilam radio attrin git, quasi eam versaturo, aut leges illi cōsistendi præscripturo. Inscriptio, PRO BVIDENTIA. Eadem pila in manu dextera exporrecta in numo L. Veri Aug. cum inscriptione, PRO V. DEOR. TR. P. III. C. O. S. At in Maximini, simula chrum cum cornu copiæ, radioq; in eius manu dextera pilam à pedibus versan te, cum inscriptione, PROVIDENTIA AVG. In Antonini verō Pij numo sphaera cum cornu copie, FELICITATIS adscriptionem habet. Dicata etiam est cum iaculo, Philippi filio. Inscriptio, PRINCIPI IVENTVTIS.

MUTABILITAS.

QVod autem ad rerum mutabilitatem facit, non pila tantum, verum etiam rota in huiusmodi accipitur significatum. Psalmo enim LXXIII legit: Deus meus pone eos vt rotam: hoc est, tam facilem eorum statū conuerte, quā volubiliter rota ipsa conuertitur. Ita Euthymius, Eucherius, & alij.

DE ROTÆ.

CT quoniam res ipsa nos ad rotam iterum reduxit, cum aliquot adhuc su per ea reliqua sint significata, quæ distinctio sit in rotis primū enarra bimus, mox quæ ad significatum attinent exequemur.

DEORVM ROTÆ.

SCIENDUM enim rotas plurifariam à radiotum numero distinctas esse. Nam quæ dijs attribuntur, octo radijs insignes figurantur: propterea quod rerū ccelestium motus in octauam vsq; sphaeram, quantum humani oculi vis porri gi potest, obseruantur.

HVMANÆ ROTÆ.

HOminum verō rotæ sex tantum radijs compingi debent, tot enim sunt hu manæ naturæ motus: in anticā, in posticā ingredi, vel retrocedere, in dexte ram aut in læuam ferri, sursum aut deorsum ascendere, vel descendere.

INFERORVM ROTÆ.

QVæ verō Ixionis rota fertur, quatuor tantum radijs cōpacta fingitur: vn de Pindarus dixerit, τετρακίνοισιν ἔδον ἄλθερον. In ea verō ita districtus fingitur Ixion, vt manus singulę singulis radijs affixæ essent, totidemq; alijs pedes singu li. Qua de re apud Pindarū legas Pythijs, Ode ad Hieronem altera. Neruæ Tra iani numus est, à cuius vna parte ipse pro suggestu populū alloquitur, toga-

tus verò populus sublatis in cœlum dextris applaudit: inde in extremo margi. D
ne meta est, iuxta cuius basim Nympha iacet humi fusa sinistro brachio supra
rotam exporrecto. Sunt qui ex hoc Circum instauratum à Traiano interpreten
tur, quia rota circumagi videatur.

A Q V A T R A I A N A.

Sunt qui, ut mihi videtur, longè rationabilius aquam Traianam intelligant.
Nympha enim humorem, humi præsertim fusa, dubio procul indicati in nixa
verò rotæ, aquæ cursum nō incongruè significare possit. Alibi vidi Nympham
ipsam in eiusdem Traiani numis cum rota supernè sita, & inscriptione, V I A
T R A I A N A. quorum vtrunq; artificiose, maximeq; propriè figuratum. Nam in
via rota supernè voluitur: in aqua cursum ab imo est. Alius item numus eiusdem
Traiani, in quo signum idem penè humi prosternitur, læua ramum frondibus
vestitum, dextera currulem rotam iuxta genu tenens, sub basi cuius literæ sunt,
V I A T R A I A N A. S. C. circumcirca verò, S. P. Q. R. OPTIMO PRINCIPI.
In alio, in quo eadem literæ circumductæ, aquæ ductus
habetur in semicirculum fornicatus, idemq; simulachrū
humi fufum cum harundine infra, & literis in hunc mo-
dum dispositis:

VITÆ NOSTRÆ PROGRESSVS.

Sed enim VIA etiam sua habet significata in diuinis literis, quippe quæ vitam
hanc quam viuimus indicat: vnde omnes à die natiuitatis ad extremū vsq;
viatores, hospites, & peregrini dicimur, utpote qui solum hoc extra patriam in-
colimus, vbi nulla cōsistendi firmitas, perpetua verò semper agitatio animi, vbi
demum rerum aut sententiæ considendum sit examinantis. Distinguit in super
theologi viam à semita: per viam mandata ea peragenda intelligentes, quæ vni-
uerso mortalium generi data sunt: per semitam verò, quæ huic vel illi personæ,
ordini, collegio, nationi ve præcipiuntur.

T H E O L O G I A.

Sunt qui per rotam currulem in diuinis literis Theologicæ doctrinæ hicro-
glyphicum intelligant, propterea quod rota ea terram ima tantum attingat
superficie, reliquum in sublime tollatur, & aurigam animū semper terra procul
furrigat. Idem præterea est officium rotæ, quod & Theologi, ut scilicet à terre-
nis imisq; rebus ad sublimium cœlestiumq; naturarum speculationem attolla-
tur, inde mox à diuinis ad humana descēdat, quoq; inter se vinculo colligentur
ostendat: qui quidem est rotæ motus. Sed quoniam proprio commentario mul-
ta de vniuerso curru diximus ex diuinis literis, deq; mysticis eius rotis, tūc cum
terrestre iter eamus, Traiana procedemus via.

IMPERITORVM PRÆCIPITIVM.

Sed cur id dissimulem, quod in diuinis literis imperitorum præcipitiam
per rotam significari comperimus? & in hanc sententiā à Psalmographo di-
ctum citauerimus: Deus meus pone illos ut rotam. Rota quippe posteriore par-
te attollitur, anteriore cadit. Posteriora sunt bona fortunæ, quæ quia nostrā nō
sunt, ea nobiscum transportare non possumus, ideoq; à tergo relinquuntur.
Anteriora sunt æterna, & quæ nos assidue comitantur, imò nos præcedunt, seq;
duces, quod progrediendum sit, exhibent. Impurus igitur & imperitus rerum,
cum fortunæ bonis augetur, auersus retrò faciem quæ æterna sunt obliuiscitur,
atq; ita fit ut anteriore parte neglecta, præceps eat: nam posterioris, quæ attolli
vide-

A videtur, admiratione captus, in quam rapiatur voraginem animaduertere ne-
quaquam potest, atq; ita præcipitatur.

D E Q V A D R A T O.

B egregiè mobili figura ad maxime stabilem transire quodam veluti
antipathia loco visum est, quippe ut vario eo delassatus motu, fir-
mitatis istius occasione quietem aliquam aucuparer. De quadrangu-
lari igitur figura differemus, quæ multipliciter descripta, multas iden-
titem præ se fert significationes.

A N N V S S O L A R I S.

Quarum prima illa est, quam initio cōmentarij super Iside tetigimus, Ægy-
ptios quippe duas anni rationes habuisse: vnā qua vertētem, C C C L X V
diebus, & horis senis, agnoscebāt: alterā, qua Sotheos ortū quarto quoq; anno
quadrantibus illis diei quatuor in vnum cōtractis, obseruabāt supputationi hu-
iusmodi responderē. Cum verò iugerū centum cubitis dimetirentur, quartā iu-
geris, quæ scilicet cubitis X X V claudebatur, pro sex horis quæ vno quoq; anno
superabant, accipere cōsueuerunt, ac perinde vertentem annū intelligebant, cui
quarta illa diei pars addita, quarto quoq; absoluto, dies etiam vnus intercalaris
ex quartis illis adactus adijciebatur. Sed quoniā & hæc & alia multa superius
super anni ratione differuimus, ea repetere supervacaneum esset & importunū.

S A P I E N T I A.

Veluti verò Fortunam rotundo lapidi insidentem pingere veteres institue-
runt, ita Sapientiam in quadrato statuebant: ex hoc hieroglyphico volubi-
lem illam, uti paulo antè diximus, huius verò sedem firmam & inconcussam in-
dicantes. Et nostri quadrata ligna quæ ad arcae Noes fabricam parari diuinum
iussit numen, doctores & magistros in Ecclesia significare dicunt, quorū sapien-
tia inclusi intus populi conseruantur, & ab incurfantibus hæreticorum procel-
lis muniuntur. Ex quadratis enim lignis construere debere nos Bibliothecam
admonet Adamantius, non ex agrestibus, rudibus, & impolitis: quippe ex Pro-
pheticis & Apostolicis voluminibus, in quibus solis vera continetur sapientia,
utpote qui vitis omnibus resectis excisisq; quadratum vitæ iustioris tenorem,
& ex omni parte libratum præ se ferant.

M E R C V R I V S.

Cumq; apud veteres Mercurius sapientiæ Deus haberet, Hermæa illa apud
Athenienses fieri solita, quadrati quippe lapides, quos tum in priuatarum,
tum in sacrarum ædium vestibulis ponere consueuerant, ut significaretur, rationē
& veritatem perinde ut forma quadrata rectam semper stare. Nam rationis &
veritatis Deus Mercurius antiquis erat.

I V P I T E R.

Apud Arcadas nō Mercurij tantum, sed & Iouis, & aliorū deorū simulachra
quadrantalia fieri solita, Pausanias autor est, nempe ut eorū inde stabilitas
significaret. Iupiter enim ipse manēs stabilis, dat cuncta moueri, ut veteres poe-
tæ canūt. Nam & Hermæis à firmitudine nomen, quod herma fundamentū sit.

V I R P R O B V S.

Quantum verò pertinet ad virtutes, quadrata forma virū ea de causa pro-
bum dicimus, quod cubicæ figuræ species quoquo versum iacta versataq;
fuerit, recta semper consistit, quatuor lineis, & totidem angulis semper insignis.

Hinc illud, ἀγαθὸς ἄνθρωπος καὶ τετραγώνιος ὁ ἀνὴρ ἰσός. Quadrangulus reuera probus, nulli- que obnoxius vituperationi, quod tangit Aristotel. Ethic. primo. Et ad Theodectem III, quadratum simpliciter virum per translationem dictum autumat, & perfectum significare. Sanè quidem cum tres in corporibus staturæ conside- rentur, rotunda, quadrata, teres, humanum corpus quod à pictoribus & statua- rijs commendetur, sex & sexaginta digitos excedere non debet, quippe quod quatuor cubitorū altitudinem æquet: & quatuor & viginti digitos cubito ad- scribi, suo commentario probatum est. A quatuor igitur cubitis quadratū cor- pus denominatum, quod laudatissimæ staturæ sit. Infra horum digitorum nu- merum, quos fortè ab vniscuiusq; corporis proportione accipimus, quo quis magis contrahi, ac propemodum desidère videtur, eo magis ad rotundam spe- ciem accedit: & corpus illud rotundum appellari potest, quod digitis aliquot est quadrato breuius, vel cuius altitudo extremos brachiorum quammaximè porrectorum digitos non exequat. Teres verò, cuius proceritas supra sex & no- naginta digitos ascendit, altior ve sit eo mensuræ modo, quem vti dictū, expor- recta brachia designant. Staturam hanc alij oblongam, alij gracilem appellaue- re, & rotundiorē illam obesam dixere. Cornelius Celsus corpus illud habilis- mum dicit, quod quadratum est, neq; gracile scilicet, neq; obesum. Nam longa statura vt in iuuenta decora est, sic maturiore conficitur senectute: solere enim homines huiusmodi supra modum mox incuruari, tam philosophorum ratio- nes, quàm historiarum exempla ostendunt, si quæ cotidie oculis offeruntur mi- nus animaduertimus. Et Antoninum Pium eiusmodi fuisse tradit Iulius Capi- tolinus, vsumq; eum ad emendandum vitium tabellis ex tiliis, quibus pectus ad sustinendum pondus adstrictum fascijs obligaret.

CLARI VIRI.

QVod tamen de certa hominis altitudine dictū est, non negarim procerio- res statuas ijs eregi solitas, qui vel victoria aliqua, vel præclaris alijs faci- noribus supra reliquorum mortalium gloriam euecti sunt: vt Diagoræ Rhodio Olympionicæ statua decreta est quinq; supra quaterna cubita digitis. At Dama- geto eius filio paterna minor vno, cæteris maior digitis quatuor. Sunt qui ha- bitam in his rationem putent, vt recta proportio oculis representaretur, quo- niam huiusmodi statuæ in columnas sublata, dum suspiciuntur, nisi naturæ lon- gitudinem excedant, in monstrosam quandam obesitatis speciem declinare vi- deantur, spatio fallente oculum. Sed vt hoc non negarim, ita etiam plures sta- tuarum ordines fuisse, non ignorandum dixerim: pariles quippe, magnas, maio- res, atq; maximas: alias benemeritis & sapientibus viris, alias Regibus, Impera- toribusq; alias heroibus, Dijs alias fieri solitas. Sed in ijsdem ipsis statuis nō ea mensuræ consideratio, qua de nos agimus, perpenditur, cum in illis sua cuique proportio adiudicata esset, qua opus perfectissimum redderetur. In ratione ve- rō nostra cum obesum, quadratum, aut procerū corpus dicimus, rationem eam inspiciamus, quæ ad digitorum & numerum & proportionem quadret, vt hæc ab illa distinguatur. Hinc illud apud Tranquillum intelligi potest de Flauij Ve- rsasiani habitudine quadrata: & quod apud Palladium est, Sint boues nouelli, quadratis & grandibus membris.

MVLIEBRIS STATURA.

QVonia verò decet muliebrē habitudinē graciliore esse, atq; ea de causa ma- tronales virginalesq; colūnae, quarū ratio ad hūani corporis similitudinē primum

A primū excogitata fuit, proceriores quàm Doricæ, quæ viriles nuncupantur. Hinc fit, vt quæ virum decet quadrata facies & habitudo, dedecet mulierem: & qui virum probum quadratum dicimus, mulierem quadrantem, & quadranta- riam. Alia tamen ratione prostitutam intelligimus, de quo apud Plutarchum in M. Tullij vita, & apud Tullium oratione pro M. Calio: quod nō à corporis di- mensione desumptum, sed ab exigua ea stipe, qua parabilis habetur. Sedenim Si- culi ad hæc vsq; tempora meretrices vulgò quadratas dicunt: eadē Itali reliqui, vel ab obsequio, vel ironicè, bonas sceminas appellitare consueuerunt.

ROMA VETVS.

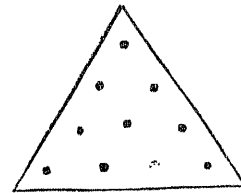
ET Roma olim quadrata, eaq; specie primū ædificata, diuq; permansit vt quadrata Roma diceretur, præcipuè locus in palatio ante templū Apollinis, vbi reposita erant quæ boni ominis causa in vrbe condenda adhiberi solita. Sa- xo autē munitus erat in speciem quadratā. Eius loci meminit Ennius eo versu, *Est nunc, & quis erat Romæ regnare quadrata.*

DE META.

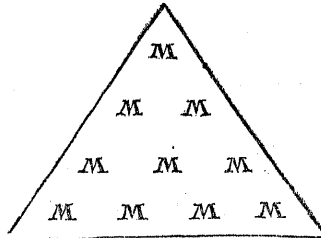
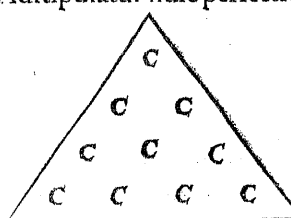
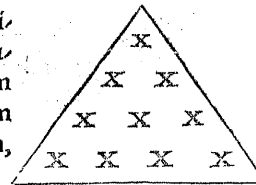
Am metarum pyramidumq; ratio nos appellat, quarum significata referamus: & quoniam & quadrangulares & triangulares metæ re- periuntur, de quadrangularibus prius dicere incipiemus, argumen- to eo, quod præ manibus erat, inuitati.

FINIS.

Inem hæc, aut operis cōsummationem, absolutumq; modum ostendit: si qui- dem myrias, qui decem millium numerus est, metam astruit. Numerus verò is ab vnitatibus multiplicatus, & maximus, & perfectissimus est, aded vt sumpto ab vnitatem principio, sit in myriadem finis. Pyramidis enim basis, vt apud Philonem est, longitudine pedum cen- tum, ac totidem latitudine constituitur, quibus iuxta quadrati naturam multiplicatis, in quem diximus nu- merum resultat: quem quia perfectissimum esse dictum

est, finem itidem & exactum opus meta, ex ter multipli- cato denario constituta, significare dicitur. Decadis au- tem vis est quaternarius numerus: secundum enim com- positionem à monade ad quaternariū punctis in vnum contractis ac supputatis, decas fit. Decies autem decem, centum: decies cētum, mille: millia decies, sum- ma perfectissima. Adstipulatur huic perfectio- ni architectorum etiam commēsus, qui perfectionem in denario, quem antiqui τετρας ap- pellant, collocaue- runt. Et Romu-

lus, nō ille quidem inter pastores, vtputat vul- gus educatus, sed Strabij oppido non in celebri literis institutus, & vt Plutar- chus attestatur, liberalibus artibus & disciplinis eruditus, ad eam quæ subsecuta

est felicitatem ausu minimè temerario via sibi adaperata, confirmatis iam rebus, D regnoq; iam constituto, quæcuncq; fecit & instituit, denario finiuit numero: vt puta senatores in X decurias, urbem in curias XXX, in totidem decurias equites. Príncipes hastatas & peilanos denario finiuit. Annumq; demum in menses X terminauit, quod ad nostram vsq; diem tributo militibus erogando perdurauit. Addunt nonnulli, non temerè esse denarium numerum tam pedum quàm manuum digitis attributum, & os capitis à mento ad frontem summam, & manus palmam ad mediū vsq; digiti summum, mensura decies repetita, perfectam cuiusq; hominis altitudinem dimetiri. Quòd verò Mathematici, qui altius philosophantur, numeri perfectionem alij in senario, alij in septenario posuerunt, alterius est cōsiderationis, quam in Digitorum commentario delibauimus: sed ad hos numeros illa nihil attinent. Huiusce perfectionis ergò Ægyptij, reges suos, qui mortales reliquos gloria præcessissent, honorare metis & pyramidibus, quæ sepulchris eorum superponerentur, consuerunt, de quibus cum pleni sint historicorū libri, neq; plura super Ægypti rebus miracula celebrētur, quàm molium huiusmodi amplitudines, aliquot etiam ad hanc vsq; diem perdurantibus, rem adeò notam verbosius profecui superfluum existimaui, si vnum illud addidero, Nazianzenum minimè respuere eorum opinionem, qui pyramides eas in Ægypto celebriores ab Iosippo Hebræo exadificatas putant, vt frumeti conditoria essent: & nomen rei consentire dicit, quod *πυρδς* triticum vocant. Nam & apud Stephanum, in ijs quæ Hermolaus Byzantinus compilauit, legas, dictas eas *αἰὲρ τῆν πυρδς*. Sed fabulam subiungit, *ἃ ἐκ τῆν ἑλωαργουδς ὁ βασιλδς, αἰ δειαν ἐπὶ τῆν οἶτρο, ἢ τῶν αἰγυπιοδς*, à tritico scilicet quod vndiq; congestum Rex eò contulerit, penuriaq; Ægyptum affecerit, cum Iosippi consilium salutare fuerit, ne mortales fame, quæ per tot annos futura erat, absumerētur. Illas porrò vulgus adhuc granaria Pharaonis vocat.

DE TRINO.

Inter hieroglyphicas has imagines, & trinum, triangularemq; pyramidem nonnulli adnumerant, cuiusmodi obelisci bases aliquot Romæ vidi: quod mysterium enodare, etsi profundioris ingenij, aliorisq; disciplinæ opus esse non ignoro, in quo omnia ad hoc vsq; tempus ingenia præstantissima defatigata sunt, nō absurdè tamen me facturum existimo, si modicum quid vmbrae ad cōmentū huius rationem ex philosophorum Theologorumq; vetustiorum dictatis pro re nata breuiter tetigero.

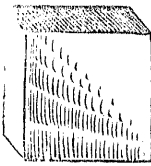
TRINITAS RERVM.

Tres aiunt hi in rebus vnitates considerari, ita tamen mutuò connexas, vt ab vnitatis simplicitate minimè discedant. Est enim primū ea in rebus vnitatis, qua vnumquodq; sibi est vnū, sibiq; constat atq; cohæret: cui quidam ex veteribus adeò fauere visi sunt, vt numerum ex natura rerum amouere cogitarint. Est ea secundo, per quam altera alteri res vnitur, & per quam demum omnes mundi partes vnus sunt mundus. Tertia atq; omnium princeps, est, qua totū vniuersum cum suo opifice, quasi exercitus cum suo duce, est vnum. Adest tripartitò considerata vnio hæc vnicuiq; rei per suam vnā simplicē vnitatem, deriuatā ab vno illo, quod & primū vnum, & trinū simul, atq; vnū est, à Patre in quā, Filio, & almo Spiritu. Nam & Patris potestas omnia producēs, suā omnibus largitur vnitatē. Et sapiētia Filij ritè omnia disponēs, omnia inuicē vnit & copulat. Mox Spiritus

A Spiritus amoris sui vinculo ad Deum omnia conuertens, totū opus opifici nexu charitatis adiungit. Hinc illud Deo inditum amoris cognomentū, quo mortales affecti, primò Deum ipsum supra nos, supraq; omnia diligere debemus: secundo loco nos ipsos: tertio proximum, sicut nos ipsos.

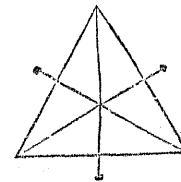
C V B V S.

Accedit huc Cubus ex trigonalibus figuris, quatuor compactus triangulis, cuius hieroglyphicum est *S V P R E M V M N V M E N*. Nam cum in Mathematicorum datis punctum referatur ad monadem, linea ad dyadem, vt pote quæ ab aliquo tendat ad aliquid: superficies verò sit ternarius, qui figuras inter rectilineas principium habetur, ac quoddam veluti elementum, inde si corpus solidum conficiatur, cubus erit, triangulis quippe quatuor rectilineis in corpus vnum coagmentatis atq; compactis: ita prima pyramis inter solida emicat, cuius basis tres ostendat angulos. Quartus in ipsius figuræ summitate positus, vt numinis formam, ita & nomen apud Pythagoricos accepit. Addunt Mathematici, simplex quoq; triangulum æquilaterum diuinitatis indicium esse, siue rerum celestium effigiem, vt pote quod sit sibi ipsi æquale, difficulter moueatur, & ad malum declinare non possit.

I V S T I T I A.

VT verò trini profecquamur significata, ternariū veteres, vt alibi etiam ostendimus, iustitiæ dedicarunt, vt de Pythagoricis disciplinis Plutarchus ait. Iniuria siquidem afficere, neq; non affici, cum extrema sint, & idcirco vitiosa, iustum æqualiter vtrinque reductum in medio residet. Sanè Pythagorici non numeros tantum, verum etiam figuras deorum nominibus dedicarunt: quippe qui triangulum æquilaterum Mineruā appellabant: Verticigenam & Tritogeniam propterea, quòd tribus perpendicularibus lineis ab angulis tribus dissecetur.

M I N E R V A.

Quod verò pertinet ad Mineruam, trigeminā eam nō nulli faciunt, propter anni tempora, quæ vt sæpe dictum, apud Ægyptios tria tantum fuere, quippe, ver, æstas, & hyems. Huic etiam tertium vniuscuiusq; mensis diem dedicarant, cum à Lunæ coitu mensē auspicarentur, vt Sthenis autor est. Pallas enim, vt in eorum est theologia, die tertia orta est. Et eandem & Pallada & Lunā pleriq; interpretantur. Hæc verò nō prius quàm tertio à coitu die se videndam exhibet. Quanquam non desunt qui Tritogeniam ea de causa dictam afferant, quòd è Iouis capite orta prædicetur: Tritò enim Bæcoriorū lingua caput appellatur. Sanè Diodorus Pallada aërem esse dicit, cumq; incorruptibilem, eaq; de causa & virginem deam, & Iouis è vertice editam, confictum esse. Ad hoc facit Horatianum illud:

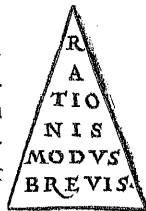
Proximos illi tamen occupauit Pallas honores.

Nam cum aër tertium ex elementis locum obtineat, Æthra, quæ pro Ioue accipitur, omnino proxima est, & ternarius illi numerus rectè datur. Missa facio quæ multa & varia de palude Tritone Græci fabulantur. Sed illud minimè dissimularim, quòd Democritus dixisse fertur, Pallada Tritoniam ea de causa nuncupatam, quòd præcepta tria ad humanam vitam bene beateq; degendam necessaria proposuerit: bene quidem consulendum, rectè iudicandum, iuste

deniq; agendum. In quem terminum omnis disciplinæ sanctioris finis dirigitur. D Meritò igitur ternarius, & triangularis figura ea, quæ lineis & qualibus describitur, & Palladi est, & iustitiæ dicata.

HUMANITAS.

Sunt & alia figurarum triangularium significata, quæ PSELLUS li bello De dæmonibus interpretatur. Ea libenter apponā, quia cæteris hieroglyphicis videntur minimè dissimilia. Aequicrurum enim humanitatis symbolum aiunt: quod quidem vna breuiori linea descriptum, indicat rationis modulum contractiorem esse, ac perinde multa effugere, quæ percipi non possint.

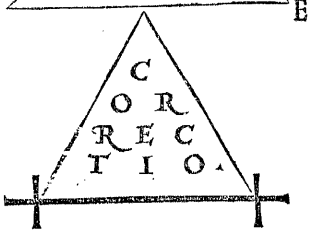
MORVM DISSOLVTIO.

VEL si vna sit linea latiore productioreq; aberrare significat ab institutis, & à recta via, & plus æquo indulgeri quædam cupiditatibus.

CORRECTIO.

Quæ tamen lineæ si notentur cōtractæ ad aliarum normam, ostendit, ex perperam actorum pccnitentia vitæq; solutioris correctione, fieri nos posse longè meliores quàm antea vita fuerimus.

DÆMONIACA NATVRA.

SCalenus autem dæmonum & malarum potestatum figura dicitur, vsque ad eò inæqualis est, & à bono & æquo remotus. Componitur autem ex fenario numero, sed imperfecto, qui corporeis, & mundi huius inferioris rebus obnoxius est, quòd in eo circumscriptiones corporeæ sitæ sunt: per eumq; mundus hic inferior compositus esse imperito eo seculo putabatur. Ideoq; aiunt sex genera dæmonum infra lunarem globum inueniri: quorum primū per sublimiorē aëra vagari tradūt, LELIVRON appellatum, quasi velint igneum significare. Secundū aëreum, quòd in crassiori nebulosâq; regione sedem habeat. Tertium terrenū. Quartum aquatile vel marinum, à locis & regionibus in quibus oberrant, & quarū curam gerunt. Quintum verò subterraneum, quod vel noctu, vel in puteis, & antris, & huiusmodi locis frequēter apparet: ne antrum Nursiæ fabulosum esse credamus, aut quem Diui Patricij puteum in Hybernia memorant. Nam & Cumis & alijs plerisq; locis responsa in antris dari solita, totius antiquitatis testimonio persuasum est. Sextum & vltimum est lucifugum, imperscrutabile ac tenebricosum penitus, algoriq; perpetuo damnatum. Id verò dæmonum genus modis omnibus mortales infestare creditur, Stygiosq; latices haustos spargere, vnde calamitates, pestes & fames consequantur. Adduntq; huiusmodi rerū periti nomina, Actæum, Megalesium, Ormenon, Lycum, Niconam, Mimona, Alastoras alios, alios Palamæos appellatos, à quibus omnia in homines incommoda cōgerantur. Sed hæc fortè plus nimio homini sublimium rerum cupidissimo, cum nēquā futura sint omnia quæ de dæmonibus loco hoc afferre voluerimus. Multiplices tamen eorum figuras & apparitiones, varijs rerum & animalium imaginibus conspicuas, toto opere, vbi hieroglyphicum tale aliquid deposcat, minimè dissimulauimus.

PIE

A PIERIVS VALERIANVS AD IANVM VITALEM PANORMITANVM, DE IIS quæ per vestes aliquot significantur, ex sacris Ægyptiorum literis.

Non parua quidem de causa, Iane mi iucundissime, Leo X. Pont. Max. quamprimū tuum de Trinitate poemā legit, ingenio & eruditione tua delectatus, pietateq; in primis commendata, præclara tibi munera dari iussit, in quibus fuit & Palatina vestis ornatus, vt inter amicos admissum esse te, virtutis & optimarum artium ergo, omnibus innotesceret, tuq; ad disciplinarum studia in dies magis incitaret. Quæ mihi tam iucunda acciderunt, ac si omnia & is longè maiora in me collata essent, qui tot annos amorem erga me tuum habucri exploratissimum, quemq; ego semper ob summum ingenium, suauissimos mores, singularem animi tui integritatem, fratris loco dilexerim. Itaque cum ex remuneratione huiusmodi, quæ tibi obtigisset, magnam ego lætitiā concepissem, incensus ego quoque sum tanti Principis emulacione, vt ipse quoque gratio erga te animo essem, pro voluptate ea, quæ me tuo de commodo, addam etiam honore, affectum sentio. Qualescunque igitur essent opes meæ, ex is aliquid ad te mittere decreui. Atque vbi horrea aperissem, vestes aliquot hinc tibi deprompsi, non eas quidem Luculliano sumptu magnificentiaq; comparatas, neque Niloti textas, neque vt Pontificiæ illa vestes erant, Tyria purpura saturata, sed quales ex Ægypto me attulisse non ignoras, in quibus scilicet mira conspicitur parsimonia. Sunt enim vestes hæc labore omnino curaq; aliqua contextæ, sed materia admodum parca, iunco quippe omnes papyraceo, vt facile contemni possint ab is qui nostri temporis luxum deliciasq; consecantur, quibus nil facere videtur ad cultum, nisi quod carissime venierit. Vtunque tamen, habenda tibi sunt qualesquales fuerint: quas si foris in conspectu vti verecundabere: certè, quæ tua est moderatio, domi tibi vsui esse poterunt. Non enim puto te ita repente superbium euasisse, vt quamvis Pontificiæ in purpura tibi merito placeas, si quid tamen manibus meis elaboratum acceperis, id sis aspernaturus. Sed iam quid hoc sit superlethilis, explicemus.

C DE PILEO.

VE M A D M O D V M in vnaquaq; re nihil est capite prius, ita vestium aliquot significationes dicturi, à pileo, quod precipuum est capitis integumentum, conuenienter incipiemus.

Nimirum verò is apud Græcos nobilitatis indicium fuit, hincq; ea de causa Vlyssis caput pileatum fieri solitū autumāt, quòd magna scilicet ab utroq; parente nobilitas illi obtigisset. Nam apud Ouidiū cam ita in Aiaceum oggerit:

Nam genus & proavos, & quæ non fecimus ipsi,
Vix ea nostra voco: sed enim quia retulit Aïax,
Esse Iouis pronepos, nostri quoq; sanguinis autor
Iuppiter est, totidemq; gradus distamus ab illo,
Nam mihi Læertes pater est, Acrisius illi;

NOBILITAS.

*Iuppiter huic: neq; in his quisquam damnatus & exul.
Est quoq; per matrem Cyllenius addita nobis
Altera nobilitas: deus est in utroq; parente.*

Quod verò Castorum quoq; capita pileata pingerentur, nil aliud sibi velle tradunt, nisi vt indicio esset, eos fuisse Lacones. Hos verò pileatos pugnare mos fuit, quò indomitum animum aduersus barbaros Reges & tyrannos significatione libertatis ostentarent. Quicq; aliquot abhinc annis Venetias confugerunt Græci, extorres à Turca facti, nobilitatem suam & ingenuam libertatem vnanimiter pilei illius sui gestatione profitentur.

Palsim enim in numis videas pileum ipsum cum inscriptione LIBERTATIS, vt in numo TIB. CLAVDII, in quo simulachrum est dextera pileum gestans, læuam expassam habens, cuius inscriptio est, LIBERTAS AVGVSTA. In Antonini item numo pileus à manu dextera pendet, læua hastam tenet, inscriptio, LIBERTAS COS. IIII. Sed in Caracallæ numo libertas ipsa præter virgam & pileum, stel lam etiam habet antè sitam. Aliter Libertatis argumentum figurabant per sigilla quatuor, exeditis pedibus gradientia, quorum secundum & quartum fasces & secures alligatas gestarent, cum inscriptione, BRVTVS. Vnde apud Virgilium legas,

Animamq; superbam Vltoris Bruti fascesq; videre receptos.

Ab altera parte scemineum caput est, cum inscriptione, LIBERTAS. Sed hoc nimirum in historiæ memoriam, quò exactis Regibus, partaq; libertate, Consularis magistratus annuus autore præcipuè Bruto sit constitutus.

LIBERATORES PATRIÆ.

Quod verò in alterius Bruti numismatis cernere est pugiones duos adiecto pileo, Dion ex hoc Brutum & Cassium patriæ liberatores indicari dicit. Nam pugio cædem patratam omnino significat, pileus verò libertatem. In numo quodam argenteo venerandæ antiquitatis obseruauit sceminea capita ab utroq; latere singula, simplici quodam modo capillos collecta, in quo nihil aliud scriptum quam LIBERTAS. In numo Ser. Galbæ simulachrum est cum iaculo & pileo, cuius inscriptio est, LIBERTAS PVBLICA. Eadem in Neruæ numis aliquot habentur. Apud historicos legas seruos nonnunquam ad pileum vocatos, vt apud Liuium XXXIII, Postero die serui ad pileum vocati: hoc est, promissa concessa ve seruis libertas.

SERVILIS IMPROBITAS.

Secus verò intelligendum de seruo pileato. Nam cum imposito pileo venundabantur, nequã & improbum esse seruum innuebat: significabat enim venditorem dominum nihil super eo polliceri velle, quod postmodum ad præstandum cogi posset, exoluebatq; ita se ab omni vinculo, quod posset ad redhibitionem trahere: de quo vide apud Cælium Sabinum, & alios.

THEO

THEODOSIANI.

Aspectandum etiam erat trium ordinum Theodosianorum insigne, sub militum Præsentiali merentium, qui dimidium quicq; simulachrum humanum in clypeo gestabant, idq; manibus ab utraq; parte porrectis, quorum dextera vinculum, sinistra pileum prætendebat, quasi vellent innuere, contumacibus se vincula iniecturos, obsequiosis libertatem donaturos. Sedenim de primis in Vulpis commentario diximus.

SECVNDI THEODOSIANI.

In eodem Canone, quæ apud insignes Massæos Romæ vidi, gestamen erat luteus taurus ad viridantis monticuli radices pictus: in summo verò collis vertice dimidius Athiops dextera manu lorum, læua pileum prætendebat, passis hinc & inde manibus: id ipsi quoq; indicantes, in sua esse manu captiuos facere, & libertatem indulgere. Gestabant insigne hoc secundi Theodosiani, ipsa verò parmæ facies hyacinthina, quasi cœli colorem præ se ferebat.

TERTII THEODOSIANI.

Erant & tertij eiusdem nominis, eiusdemq; ductoris, quorum parma in hunc modum facta præferebatur. Margo hyacinthini coloris circulo aliquantulum lato circumductus, sub quo alter contiguus angustioris spatij: inde facies mædia rubra, ab ima cuius parte albus erigebatur cippus in angustum supernè desinens, qui Lunæ speciem cornibus sursum versis sustentabat. In medio parmæ insidebat Lunæ albus identidem circulus, cuius centrū latè fufum nigri coloris erat. Supra circulum hunc albus ostentabatur à medio sursum Athiops eodem modo quo superior manibus exporrectis, eadem dextera loro, sinistra pileo munitis. Illud addam, eos imperatoris triumphantis curram pileatos sequi solitos, qui fuerant è seruitute manumissi.

TRIPLEX LIBERTAS.

Animaduertendus apud Ausonium locus, eo versu, *Triplex libertas, capitisq; minutio triplex:*

quod nonnulli legendum arbitrantur, capitis minutio triplex, pro tribus pilei speciebus, vel triplici eorum cõditione, qui pileum assequerentur. Sedenim minutio, vt inferius ostendemus, longè castior est lectio. Quod verò attinet ad libertates, tris manumittendi rationes erant. Prima, qua maiorem & iustam libertatem consequebantur, ita vt etiam ciues Romani fierent. Altera, qua Latini fiebant, ex lege Iulia Norbana. Postrema, qua in ordinè dedititiorū ex lege Ælia Sentia adscribebant. Tris has manumittendi species tangit Boëtius primo Topicorum commentario. Apud Tacitum duas tantum institutas reperias. Quas verò Boëtius enumerat, sunt, census, vindicta, testamentum, de quibus apud Iurisconsultos copiosius, de his Plautus, Cæsina: Tribus, inquit, cõduci non possum libertatibus, quin ego hodie illis comparem magnum malum.

FLAMINES.

Sanè pileus apud Romanos sacerdotij symbolum semper fuit. Nam Flamines à Numa cõstituti, quasi pileamines dicti: quamvis nonnulli arbitrentur à flammeo, quod est capitis tegumentum, appellatos. Nam & insulæ, & mitræ, & amictus alij atq; alij sacrificulis attributi. Sedenim vt in sacerdotio pileū præstare fateamur, Fabij Pictoris autoritas facit, qui Flaminem ait nõ posse esse sub dio sine pileo, sub tecto autem, vt libebat: quem quidem morem in sacerdotio etiam nostro seruari nemo non videt. Domo enim prouehi præfulem sine pileo, nefas habetur.

ANte alias autem antiquorū statuas Hippocratis imago pileata celebratur, eoq; habitu multis locis erecta. Ex eo nonnulli hieroglyphicè interpretati sunt partem eam custodiendam, in qua, tanquam in domicilio, princeps animus resideret, totaq; intelligendi vis collocata esset. Alij ex Græcis solā hominis nobilitatem inde intelligi volunt, utpote qui cognationem ab Apolline & ab Hercule traheret. Nam cum ab Æsculapio oriundum senatus Atheniensis testatus est publicis etiam monumētis. Id verò si ad libertatem referamus, cui potius Liberatoris nomen accommodare debeamus, quā illi, qui tot mortalium corpora morbis tot obnoxia liberauit, & bonæ restituit valetudini, sitq; humanæ incolumitatis autor appellandus, si merito eum titulo honestare voluerimus; Nō defuere tamen qui rem malignè admodum interpretarentur, & quod illi honoris causa datum erat, modò caluitium, modò imbecillitatem capitis, modò quid ijs inanius tradiderint inde significari. Quod quidem de Pericle memoriæ proditum est, qui ea de causa pileo uti consueuerit, quia capite esset supra modum acutiore, vnde ab æmulis *κενωκέφαλος* appellabatur. Hinc etiā, ut alibi diximus, E statua eius cum caside posita. Formam tamen hanc, quæ dedecori nōnullis adscribitur, Genuenses honorificam, & adeo ingenuam ducunt, ut obstetrices statim nato puero nihil diligentius curent, quā infantuli caput tenerum, palmis, digitorum complexu complicatis, adstrictum producere, & fascijs colligatum, donec solidius fiat, conseruare.

FORMA PILEI.

ANtiqua verò forma pilei est, quam Lucianus in Dipside describit, dimidiū quippe corticis alicuius oui. Nam apud Garamantas ex struthiorum ouis singulis in æquas partes dissectis, bini fiunt pilei. Tanta ibi est eius oui magnitudo, eoq; capitis tegumento populi illi sibi plurimum applaudunt. Ea porro pilei figura est in numo, quem Imper. Gordianus Pius Fel. Aug. cudit, cum signo ab altera parte, cuius laua hastæ toto cubito surrecto innititur, dextera pileum ea qua dictum est forma prætendit: inscriptio, LIBERTAS AVG. Non negarim tamen in aliquot monumentis, vbi signa maiora sunt, extremum pilei marginem paululum sursum versus inflecti, ut in statuis aliquot obseruauimus, præsertimq; Mercurij. Sed & numismata pleraq; eam penè speciem ostendunt. Variatum autem apud has & illas nationes, ut alij marginē dilatarint, tam pluuijs amolendis, quā sereno vmbriis captandis; alij cauā partem presserint, alij altè sustulerint, eamq; acuminatā alij produxerint, alij planam esse maluerint. Neq; tamen nescius sum pilea apud Romanos ex lacernis cæsis confui solita, quod & apud Papinium & Martialem habetur: quem morem longo antiquatum tempore, nostra ætas reuocauit, pileaq; elegantissima ex consutis panni frustulis quatuor, tam ad ornatum capitis, quā etiam ad vmbellæ vsum fecit: non ea tamen oui singula dimidij speciem referētia, sed quatuor veluti costis ad quatuor instar mundi cardinum assurgentibus diuisa, ita tamen ut quarta desideat in pliam, quasi polum describat, quem

Sub pedibus Styx atra videt manesq; profundi:

argumento, nos coeli semper memores esse debere, cuius figura quadam capita contegamus. Sacerdotes verò hoc plurimum vtuntur capitis tegumento.

DE INDUMENTIS.

QVantum verò ad reliqua pertinet indumenta, cum multi materiam eam pertractarint, nobis non est consilium singula recensere, sed pauca admodum quæ vel remotiora, vel ab alijs diuersa videbuntur, & aliquid sapiant hieroglyphicum.

ROMANVS.

Missam itaq; faciemus togam, cuius figuram Quintilianus satis explicauit, cum nulli non innotuerit per eam ita Romanum ciuem indicari, quemadmodum per pallium Græcum hominem. Vnde Latinæ Comcediæ, in quas scilicet Latinæ personæ inducuntur, togatæ vocitantur: palliata verò, quæ per Græcas personas aguntur. Sed hoc Virgilius explicauit, cum dixit:

Romanos rerum dominos, gentemq; togatam.

CIVILIS.

AT eum quidem Romanum per togam intelligebant, qui ciuilia negotia attractaret; siue, ut diceret Horatius, ciuilibus vndis mergeretur. Vnde Martialis: Toga rara, mens quieta. Nam Marcellus vestimentum eam esse tradit, quo amicum in foro negotiaturi. Cæterum toga non solum viri, sed etiam feminae vtebantur. Varro de vita populi Romani, ut apud eundem citatur, de togis loquens: Antè enim olim fuit commune vestimentum, & diurnum, & nocturnum, & muliebre, & virile. Hinc apud Propertium legas:

Sine togis illam fulgentem incedere Cois.

Tertullianus cum noraretur, quòd indumenta Romana fastidiret, pallioq; potius vir tantus vteretur homo minimè ambitiosus, causam tuetur suam, cuitarèque se eo habitu & impensam & incommodum respondet, cum toga vestis sit admodum onerosa. ait enim: Conscientiam deniq; tuam perrogabo, quid te prius in toga sentias, indutum, an 'ne onustum? habere vestem, an baiulare?

PAX.

QVoniam verò ea quæ domi fieret reipublicæ administratio, vel ciuilis vitæ negotiatio, longè diuersa videretur à bellicis negotijs, inde factum ut pro pace nonnunquam toga acciperetur, quippe cum de ea vitæ ratione dicatur, quæ pertinet ad forensia.

BELLVM.

Sed sagum cum militare omnino sit indumentum, cuius scilicet vsus expeditiorem ad itinera & negotia hominem reddit, pro bello poni solitum. Ita arma togæ opponuntur, de quo celebre illud Ciceronis dictum: Cedant arma togæ. Nam ad hunc vsque diem nationes pleraq; præsertim Galli, viros militiæ deditos breuis indumenti vocabulo designant, cum sacerdotes, legum professores, ac negotijs ciuilibus deditos, longæ vestis nuncupatione describant, ita duplex hominum genus distinguentes, quemadmodum veteres per togam & sagum varia hominum studia significabant. Facit ad hoc Tullianū illud ad Cæsarem iuniorem lib. Epistolarū primo: Pridie nonas Febr. cum ad te literas manè dedissem, descendi ad forum togatus, cum reliqui consulares sagati vellent descendere. In Canone autem illo, ut hoc *ἡ μάχη*, non importunè tamen inferamus, qui apud Massæos Romæ habetur, De Militum Romanorum ordinibus, nūcupationibus, vexillis, & gestaminibus, ad Theodosium & Valentianum inscripto, lata de thoracomacho indumento laneo Libycis pellibus coo-

Pierii Val. Vestimenta.

perto mentio est. Sed vſitatiffimus ſemper fuit corij vſus in militaribus tegu-
mentis. Hinc apud Maronem nonnulli

*Lupi de pelle galeros
Tegmen habent capiti: veſtigia nuda ſiniſtri
Inſtituere pedis, crudus tegit altera pero.*

P L E B E C V L A.

Tunica autem, plebeculæ ſignum erat, eaſq; etiam ſerui utebantur. Vulgatiſ-
ſimum enim eſt, per tunicatum, aliquem ex Romana plebe ſignificari. Vnde
de Horatius:

Vilia vendentem tunicato ſcruta popello.

Quæ verò eſſet tunicæ ſpecies, Nonius explicauit, cum ſine manicis eam eſſe
dixit: & plurimum talarem ſine manicis eſſe oſtendit, indumentum aptum ad
opera faciendâ: eaſq; gens otij propemodum neſcia erat. Hinc Virgilius vulgo
gratulaturus, manicatos irridet, vtpote minus idoneos qui bella, negotia ve, aut
artes vllas tractent. Numanum enim Latinum hominem ſui generis ſtrenuita-
tem iactantem, & imbelliam Phrygibus obiectantem, ita loquentem inducit:

Et tunica manicas, & habent redimicula mitra.

I L I T H Y I A.

Sed vt antiquiora repetamus, Athenienſium inſtitutum fuiſſe Pauſanias tra-
dit, vt Ilithyæ ſimulachra ad imos vſq; pedes contegerentur. In diuinis ve-
rò literis tum tunica, tum color eius hieroglyphicè conſideratur. Pontifex enim
preter interiorem tunicam, quæ ſit ex lino, materia quippe terreſtri, podere e-
tiam vel hypodyti dicamus hyacinthino induebatur. Cœleſtis enim color, du-
bio procul eſt hyacinthinus, monumentoq; eſt cœleſtia demum meditanda, cœ-
leſtia tractanda, cœleſtia diſcutienda, totamq; mentis agitationem circa ea quæ
cœli ſunt exercendam. Sunt verò interpretes qui non hypodytin, ſed epandy-
tin edidere, quod indumentum ſignat quod ſuperinducitur: nimirum enim hy-
podytis interior eſt tunica, quæ primâ noſtram indicat generationem, vt apud
Hierofolymitanū Heſychium. Alij exponunt, quia hominem oſtendit interio-
rem: alij tunicam huiusmodi luſtitiam interpretantur.

D E P O D E R E.

Eſt autem poderes, vt Bucherius, ſacerdotalis lintea corpori penitus adſtri-
cta, eademq; talaris, & *ἡν ἡν ἡν* appellata *ἡν ἡν ἡν*, quæ & ſubucula dicitur. Per
hanc igitur, quippe quæ veſtimentis alijs ſubiiciebatur, doctrinam ſacratiorum
intelligi veteres theologi tradiderunt. Exodo: Et fecerunt veſtimentum pode-
rem ſub vmbone, opus textile, totum hyacinthinum.

P V D I C I T I A.

Quod verò in numis & monumentis alijs antiquis velatæ nonnunquam fa-
cies obſeruantur cum inſcriptione P V D I C I T I Æ, non tam ob flammeū,
quo nouæ nuptæ faciē obnubere ſolite ſunt, cum ad virū traducerentur, vnde il-
lis nuptarū nomē, q̄ ob hitoriā inſtitutū crediderim vt ita fieret. Ab Icario enim
Penelopes patre ſimulachrū eiufmodi dedicatū Pudori ferunt, Greciq; hitoriā
ſuper hac re huiusmodi cōſcripſere. Cum Icarus ab Vlyſſe fruſtra contendiffet,
vt Lacedæmone habitare mallet, id demum filia perſuadere conatus eſt, cumq;
acrius inſtaret, ne ſe deſereret, Vlyſſes iuſſit vt ea ſpontè ſequeret, aut cū patre, ſi
grauaretur, Lacedæmona rediret: Penelope obteſta facie, nihil quicquā reſpon-
debat: quare pater intellecta filiaſ ſententiâ, eam dimiſit, & in facti monumentū,
eo

A eo loco Pudoris ſimulachrum erexit, quod in Laconia ſpectabatur. In numo, cu-
ius inſcriptio eſt, S A B I N A A V G V S T A H A D R I A N I A V G. ab altera par-
te dea ſedens velo faciē cooperta, digito dexteræ indice ad iugulum admoto,
conſpicitur: cuius inſcriptio eſt, P V D I C I T I A. In alio Herenniaſ muliebri ſi-
gillum ſedens cum conto in læuam vlnam iacente, dextera velum ante faciē
obducit: inſcriptio eſt, P V D I C I T I A A V G. In eo quoq; , cuius literæ ab vna
parte ſunt, M A R C I A O T A C I L. S E V E R A A V G. ab altera ſigillum eſt,
quod velum in faciē præterdit, cū ſimili inſcriptione, P V D I C I T I A A V G.
In altero eiufdem Otacillaſ cū eadem inſcriptione & ſpecie, quæ velum eodem
modo præterdit, læua radium tenet: ſed nomen ita ſcriptum eſt, M A R T I A
O T A C I L. S E V E R. A V G. cū in altero M A R C I A per C literam in or-
dine quarta, habeatur: quod quidem oſtendit, eo quoque tempore eandem fuiſ-
ſe pronunciationem literæ T, quæ nunc eſt, cū poſt I vocalis altera ſubſequi-
tur. Quamvis ætate noſtra fuerint publici non poſtremi nominis profeſſores,
qui longè aliter ſentirent, bleſitatemq; eam in T litera ſuaapte vi fonora, peruica-
B citer abhorruerint. Sedenim puto ego variatum in numis, quia alij Marciaſ no-
men à Marco, alij à Marte deductum exiſtimarint. Sed vt ad flammeum redea-
mus, quo noua nupta olim cooperta ducebatur ad virum, crocei coloris id plu-
rimum fuiſſe comperio, vt apud Maronem, Cyri:

Ut tibi Corycio glomerarem flammea luto.

Idem alibi pro maximo negotio habet, venerabile matronalis ornatus donum
celebrare,

*Circumtextum (quippe) croceo velamen acantho:
Ornatus Argiua Helena, quos illa Xycenis
Pergama cum peteret: inconceſſa hymen aſ
Extulerat, matris Leda venerabile donum.*

Neq; ſatis ſemel hoc dixiſſe, ſed paulò poſt mirari Tyrios ait,

Pallamaq; pictum croceo velamen acantho.

Hoc illud eſt quod Cyprianus ait, continentiam & pudicitiam non in ſola car-
nis integritate conſiſtere, ſed etiam in cultus & ornatus honore pariter & pu-
C dore. Sollicitus admodum in hac re Tertullianus mihi videtur, qui non ſolum
velamen huiusmodi armaturam pudoris vocat, verecundiaſ vallum, ſexus ſœ-
minei murum, qui nec ſuos emittat oculos, nec admittat alienos, verum etiam
modum præſcribit, ad quem velaminis iſtius forma produci debeat: Quan-
tum, inquit, reſoluti crines occupare poſſunt, tanta eſt velaminis regio, vt cer-
uices quoque ambiantur. Ipſæ enim ſunt quas ſubiectas eſſe oportet, propter
quas poteſtas ſupra caput haberi debet. Velamen iugum illarum eſt. Denique
bonum eſſe ait, vt mulier vſque ad lumbos à capite veletur. Iudicabunt nos, ad-
dit, Arabiaſ ſceminæ ethnicaſ, quæ non caput, ſed faciē quoque ita totam te-
gunt, vt vno oculo liberato contentæ ſint dimidiam frui lucem, quàm totam
faciē proſtituere: mauult enim ſcimina videre quàm videri. Nam & qui flam-
meum deſcribunt, veſtem alij, tegmen alij eſſe dicunt, quo matronæ capita te-
gebant: dictumq; volunt à Flaminica, quæ vxor Flaminis erat, boni ominis
cauſa, quippe cui vſque adeo iniuncta erat pudicitia, vt vni illi diuortium face-
re non liceret. Sanctiſſimumque præceptum eſt apud Chriſtianos ſceminis,
ait Adamantius ex Paulo, vt cum orant, habeant velamen ſupra caput, pro-

C c ij

Pierii Val. Vestimenta.

pter angelos, qui sanctis assistunt, & in Ecclesiis versari delectantur: quos quidem nos, qui fumus peccatorum fordibus inquinati, videre nequaquam possumus.

ALBATAE.

Ipsi verò colores etiam hieroglyphicum quid sapere videntur. Nam flamen, ut Varro tradit, cum Ioui sacra ferebat, totus albatus erat, & pileum etiam gestabat album. Magi sanè in Perside dicebant, Deum ipsum non delectari nisi in albis vestibus: quod ego ex Salomone desumptum crediderim, qui dum morum candorem, & animi puritatem persuadere intendit, in omni tempore, inquit, candida sint vestimenta tua, utpote qui aetatem nullam, officium nullum, nullum otium & negotium toto vitae tempore sinceritate & innocentia vacuū esse debere praecipiat: ita enim sacrae literae vestimenta accipere consuevit: ita veterem hominem exuere admonemur: ita qui nuptiali veste non ornatus, conuiuio nuptiali Regis discumbere ausus erat, ad cruciatum in vincula conicitur.

VESTALES VIRGINES.

Quae verò suffibulo amictae sacrificabant, virgines Vestales erant. Fuit verò suffibulum vestimentum album, praetextum, quadrangulum, oblongum, quod illae in capite sacrificantes habebant, idque sub mento fibula comprehendere solebat, unde nomen. Eadem penè specie qua suffibulum erat, Romanae matronae nunc vtuntur, cum domo exeunt, pudicitiae simul & pietatis, quae duo in illis egregie vigent, indicia & vera & manifesta.

LIBERTAS.

Libertos manumissione accepta, alba veste decorari solitos id ostendit, quod apud Tertullianum legitur de famulo libertate mutato. Atqui & vestis albae nitore, & aurei anuli honore, & patroni nomine ac tribu mensaque honoratur. & alibi talia, ut aduersus Marcionem libro quinto: Et sacrae tincturae candidatis mos fuit albam vestem induere, de quibus eleganter Pontius Paulinus:

*Inde parens sacro ducit de fonte sacerdos
Infantes niveos corpore, corde, habitu.*

Nec minus luculenter Fortunatus:

*Candidus egreditur nitidis exercitijs vndis,
Atque vetus vitium purgat in amne nouo.
Fulgentes animas vestis quoque candida signat,
Et grege de niveo gaudia pastor habet.*

Et quoniam per hebdomadam Paschatis vna tingi plures consuevit, ea de causa ferri illae, quae ad hoc omnes institutae sunt, & quae subsequitur hebdomada, in albis adhuc appellatur. Erat verò signum quoddam manumissionis, de quo supra dictum.

MODESTIA.

Erat & modestiae signum alba vestis, animique qui praesentibus aequus, nihil ulterius tentare videatur: uti purpura ambitionis, animique sublimis & vasti, amplitudinis, magistratusque summi. Sanè cum apud Alexandrum quidam Antipatri parsimoniam atque modestiam commendaret: Foris, inquit Alexander, albo vtitur pallio, intus verò totus est purpureus: fictam notans in homine ambitiosissimo, qui maxima quaeque appeteret, parsimoniam.

LEGES, VETVS ET NOVA.

Sed ut ad nostra redeamus, Canticorum cantico legitur, Fratruelis meus albus & rubicundus: quo loco diuinarum literarum interpretes, per colorem album, legem veterem intelligunt, per rubicundum, praedicationem Euangelij: utrunque autem

Liber XL.

297

Autem in Christo: ipsius est enim Lex, ipsius Euangelium. Sanè ubi Leuitico de cicatricibus agitur, albam aiunt cicatricem Legis transgressionem significare. Ita illa omnia hieroglyphicè sunt intelligenda.

DESTOLA.

Stolam apud veteres inuenias matronalis pudicitiae signum: de qua Tertullianus plura. Ouidius amoris & impudicitiae praepcepta daturus, quod se tamen verecundum assimularet, ait:

*Este procul vittae tenues, insigne pudoris,
Quaeque tegis medios insita longa pedes.*

BAPTISMVS.

Euangelij verò locum, Citò proferte stolam primam pro iuvene perditto, qui redierat in viam: veteres aliquot Theologi accipiunt pro baptismo, ut apud Eucherium. Suprà verò exeuntibus à baptismatis tinctura, vestem albam parari ostendimus.

DE ATRATIS.

SACERDOTES AEGYPTII.

Bontra verò nostrorum mores, sacerdotes Aegyptij, cum supplicabant, nigris utebantur vestibus: neque alias quam nigras vestes eum decere arbitrabantur, qui diis preces allegaret: quippe ut terram ipsam supplicare significarent, ex qua mortales conformati sumus. Ea verò apud ipsos nigra figurabatur.

CERES ET FALACRALIS FLAMEN.

Et Cereri nigra vestis apud Arcadas induebatur. Et Falacralis flamen nigro utebatur pileo: erat enim Plutonis, cui cum immolabant, vestibus utebatur nigris, quem colorem aiunt inferis diis dedicatum. Et lugentium vestis maxime nigra erat, unde eas Varro anthracinas vocat, quasi carbonarias velit dicere, *αὐθρακίδες* enim Graecè, Latine carbones appellantur.

AERVMNOSVS.

Apuđ Hebraeos luctus supremaeque mœstitiæ indicium vestis erat saccus, & saccium appellata, humilis illa quidem, abiectae vilitatis, & informis: quae quidem induta calamitatem, qua quis oppressus esset, indicabat: conscissa verò lætitiā. Genesi: *וְהָיָה יַעֲקֹב בְּשֵׂמֶטֶת וְהָיָה לְעֹשֶׂה יָדָיו וְהָיָה לְעֹשֶׂה יָדָיו* Iacob autem saccium indutus, magnitudineque mœroris oppressus, humi assedit. Sunt qui cilicium interpretentur. Sed & Graeci sacci vocabulum vsurpant. Vt cunque, vestem huiusmodi induere consuevit, cum in ærumnas, quae omnem superarent consolationem, incidissent, qua demum leuati saccum discindebant. Vnde Psalmo xxxv legas: Ego autem cum mihi molesti essent induebar sacco, & macerabam ieiunio animam meam. Eodem autem significato color niger luctum, & quam Theologi nostri facti penitentiam vocant, indicare plerisque locis manifestum. Nam atratas in luctu vestire, à rerum primordio ad hoc usque tempus vnanimi omnium consensu factum. Tum illud Leuitico celebratur, Si non capillus niger fuerit: quod exponunt, si nullum penitentiae signum per lachrymas dederit, aut aliquem omnino mœrorem praese tulerit.

MAPP A.

Et mappa veli genus, quod mensis infernimus, quoque abstergendis manibus vtimur, hieroglyphicum suum adepta est: siquidem ea signum erat in

Iudis, quo equi de carceribus excitati cursum arripiebant: mittebat enim prætor eam cum signum daret, quod nunc clangore tubarum significatur: de quo apud Martialem habes:

Cretatam prætor cum vellet mittere mappam.

Nero libertos suos id facere voluit, quod tunc apud veteres honori ducebatur. Nam apud Liviū legas VIII ab Urbe cond. L. Plautio prætor graui morbo detento, Dictatorem creatū fuisse, qui ludis Romanis signum daret quadrigis emittendis: qui eo ministerio functus, Dictatura se abdicauit. Hodie quoque, mihi lane, Romæ munus id ad ornatissimos viros defertur. Nam, ut non ignoras, Angelus Cæsius Aduocatorū facile princeps, & Cardinalis pater, & nobilissimus vir Petrus Melinus, tam eruditione, quam domestica celebritate insignis, duo s. p. q. Romani Cancellarij (is enim titulus apud omnes Europæ Principes inter honoratiores hodie celebratur) inter alia præfecturæ tam præclaræ munera, cursorum in stadio emittendorum etiam negotio præficiuntur.

PALUDAMENTVM.

Tribunum, vel præfectū, aut præsidem aliquem ex habitu significare qui volebant, imaginem eius paludamento insignem faciebant. Erat enim paludamentum vestis militaris, quo Duces, Tribuniq; & præfecti ad id munus electi, cum in provinciam proficiscebantur, uti consueverunt, indeq; Paludati dicebantur, quemadmodum milites præcincti. Paludamentum Nonius chlamydem mox appellatam dicit: sed id quoque antiquum nomen. Sedenim omnia militaria ornamenta, paludamenta dicebantur. Vnde Verrius libris auguralibus, Paludati, armati ornatiq; sunt.

RVBICVND A.

Rubicunda vestis, tunica vel pallium deprompta, pugnae acieive committendæ hieroglyphicum apud Romanos habebatur: de quo in Marcello, & in Pompeio, & in M. Bruto, Plutarchus.

LÆNA.

Et læna vestimentum militare, quod supra omnia vestimenta inducebatur: de qua Maro:

Tyriq; ardebat murice læna.

Id vocabuli à Græcis dubio procul mutuo sumptum, qui genus id indumenti Fædians, dicunt.

VERSICOLORIS.

Versicoloris vestis adolescentiæ hieroglyphicum est. Ea q; de causa veteres Comici adolescentis personam versicolori veste indutam, in scenam inducebant, ut scilicet ingenij volubilitatem, cupiditarumque varietatem, in ea ætate præcipuam commonstrarent. In Iosippo verò puero per versicolorem vestem, doctrinarum & virtutum copiam, quæ iam ex eius indole concipiebatur, intelligit Adamantius. Quod verò lex nostra præcipit, vestem ex duobus textis non induendam, eo respicit, quod minimè debeas Christum adorare simul & daemones: id enim est abominabile vestimentum. Non vult enim hominem semel Deo dicatum, diabolicis sese immiscere negotijs, neque simul orationibus incantationibusque vacare, & huiusmodi alia quæ in spiritus contumeliam quotidie fiunt. Neque vetat hoc lex in textis tantum, verum etiam diuersi generis animalia commisceri prohibet, circumcisionem quippe, atque baptismum, ut ait Hesychius, non esse commiscendos.

L I N

L I N T E A.

A LIntea vestis alba supra cæteras vestes inducta, puellaris ætatis indicium fuit, quod eo genere amiculi apud veteres puellæ ante duodecimum annum utebantur. Hinc illud apud Afranium citatur: Puella non sum, supparo si induta sum. Vult verò Nonius supparum linteum esse femorale, usq; ad talos pendens, dictum q; subtus appareat. Sunt etiam puellares vestes ex Varronis iussu, chlamydes, encobomata, ac parnacides, quas iubet ut puellæ habeant, potius quam togas. Vt cūq; longa vestis omnino feminea est, aut citharcedica: de qua Maro,

Nec non Thraicius longa cum veste sacerdos

Obloquitur numeris septem discrimina vocum.

Ita Propertius libro II: *Pythius in longa carmina veste sonat.*

FIDES LVBRICA.

B Nonianū verò supparū adducit in memoriam mihi linteum alterū, quo mulieres hodie passim vtunt domi. Id infra thoracē accingit, & ad pedes usq; propendet, anterioresq; tantum partes velat: vulgò non improprie gremialia vocantur. Habet hoc vestimenti genus hieroglyphicū suum. Nam & proverbium est, Nec mulieri, nec gremio credi oportere, q; & illa incerti & leuis animi sit, & in gremio posita plerumq; cū in obliuionē venere, illis temerè surgentibus, procidunt.

FIDEI CREDITVM.

Sinum hunc Latini mihi videntur appellasse, quamvis eius locutionis latè patet vsus, præsertimq; vbi potestatem aut quid fidei creditum significat, ut altero & vigesimo Pandect. lib. Tit. III. Scauola: Titio C. do, lego, quæ mihi pertulit: quæ ideo ei non caui, quod omnes fortunas, & substantiam, si quam à matre susceperat, in sinu meo habui, sine vlla cautione.

PRÆTEXTA.

C Prætextam nonnulli putant togam fuisse, quæ ad talos usq; produceretur, dictam quod in ea purpura prætexeretur. Per eam honorem intelligebant, qui esset cuius habitus: honestorum enim prætexta erat, ait Pædianus, toga villiorum. Alij nomine hoc purpuream quandam fasciā valde latam intelligunt, quæ tamen multipliciter plicata in angustū contraheretur, atq; ita supra alia vestimenta nunc ab humeris, nunc à pectore in fasciæ modū circumduceretur, nunc eius capita vtrinq; ab humeris in pectus demitterentur: cuius generis amicula Romæ pleriq; antiquorum statuis inducta conspicias. Et in Veneta nobilitate qui togati incedunt, eo omnes amiculi genere vtuntur, eo excepto, quod purpurea apud eos in vsu non est, sed ex nigro panno plurimū. Purpura enim non nisi magistratibus conceditur, hisq; insignioribus. Nuptialibus quoq; & cum primi honores, quos procuratorios vocant, alicui deferuntur (sunt verò hi sacrarum largitionum præfecti) tunc consanguineis & cognatis & affinibus licet per aliquot dies uti purpura in lætitiæ gratulationisq; significatum. Sed admodum me color purpurg, ut quid in diuinis literis manus coccino præligata sibi vellet, exponam: Zaræ manus in quā Iudæ filij, quæ se de matris vtero porrexit: nulli enim dubium, esse id hieroglyphicum, per quod theologi, ut apud Irenæū est, Iudaicum populum simplicibus legis operibus & circumcisionis sanguine insignem, qui prius apparuerit, sed mox retraxerit, loco alteri fratri, qui & ipse in vtero matris erat, dato interpretantur: & per Pharea Christianos, qui secundo loco cogniti hereditatis primigeniæ messem abstulerint. Sed ut Romam repetamus, antiquissimū apud Rom. quoq; fuit, ut magistratus prætexta vterentur.

C c iij

Nonius quoque ait prætextam insigne Romanum esse, quod supra tunicas honorati quicunque sumerent. Et prætextatæ fabulæ dicebantur, ut apud Festum legas, quæ res gestas Romanorum continebant, in quibus scilicet Imperatorum negotia agebantur, Regesque Romani vel Duces inducebantur.

PALMATA, ET TOGA PICTA.

Quis quoque imago toga prætexta insignis dedicabatur, cui & palmatam tunicam, & togam pictam adiciebant, quo habitu triumphales etiam viri conspici incedebant, ut apud Liviū legere est lib. X. Et apud Iuvenalem triumphantem vides in tunica Iovis superbire.

P V D O R.

Quantum verò pertinet ad pueros, præcipuum prætextæ significatum fuit, ut pudorem indicaret, quem scilicet ætas ea, quæ Prætextata dicebatur, sibi proponere deberet: eiusque rei indicium esse purpureum colorem, unde admonerentur verecundiam in dictis factisque omnibus amandam. Quod si nuptialibus, de quibus apud Catullum, ad aliqua petulantius dicenda adhiberentur, quò id facere liceret prætextæ iure minimè violato, eam in id tempus abijciabant. Hinc pro lascivo sermone atque licentioso, aliqui prætextatum dixere. Sunt etiam verò hæc quæ tangit Seneca, Medea:

*Festa dicax fundat convivia Fesceninus. Ita Catullus:
Nec diu taceat procax Fescenina locutio.*

Ea verò qualis sit, ad multos qui subsequuntur versus explicatur.

MANIPULARIS.

Caliga quoque suum habuit hieroglyphicum, ut scilicet eius ordinis militem indicaret, qui manipularibus præfectus esset: eo enim calciamenti genere utebantur. Subiecti erant hi centurionibus, & caligati dicebantur, unde apud Tranquillum legas de Augusti facilitate, qui vallares muralesque coronas sæpe etiam Caligatis tribuerit. Inter hos infimæ notæ milites quia & enutritus, & assidue versatus erat C. Cæsar, qui Tiberio successit in Imperio, ab eo calciamenti genere Caligula vocitatus est. Qui verò esset manipularis ordo, & quo militum numero constaret, quoque signo turma huiusmodi cognosceretur, minimè dissimulandum. Apud Liviū enim numerus XXX militum sub manipuloangebatur, vno quippe vexillo. Manipulus verò præcipue dicitur fasciculus aliquid cuius rei, quia manu capitur. Romulum quippe aiunt manipulos sceni pro vexillis habuisse, quod repentino tumultu excitatus id signi genus prætulit, reque bene gesta, boni inde ominis causa manipulos instituisse.

P E N V L A.

Penula militaris vestis, quam cælo pluuio gestare consueverant, quam Horatius solstitio nihil prodesse dicit, Tribunitiæ potestatis insigne fuit. Hadriano autem Tribuno facto, Imperij omen fuisse penulas amissas, quas Tribuni gestare soliti pluuie tempore, Imperatores verò nunquam, ait Spartianus. Potestas verò Tribunitia, quia sacrosancta erat, ab Imperatoribus usurpari solita, ut quæ maxima esset pars Regalis imperij, ut apud Vopiscum est,

Z O N A.

Virginitatem per zonam significare tam Græcorum & Latinorum est, quam etiam Hebræorum. Træzeniorum autem virgines zonam Palladi Apaturiæ ante nuptias dedicabant, sicuti crines Hippolyto, cui Diomedes templum excitarat, quod Aurigam in cælo positum Hippolytum crederent, autor Pausanias. Sed nos ad zonam

A zonam. Denique plerisque locis diuinæ literæ zonam pro fortitudinis hieroglyphico ponunt, eaque Pontificem sacra facturum præcingi iubent. Sed quod variarium opere plumatili præcipitur, non rectè nonnulli pro plumatili topiario substituentum putant: multa enim adhuc huius antiquitatis vestigia extant, ab extremis præcipue noui orbis nuper inventis partibus allata, ubi tam indumenta, quam gestamina, scuta etiamnum, & diuersi generis vasa pleraque omnia, picta, corum, & phœnicopterum, & astrarum pictarum auium plumulis intextuntur, opere tam venuste variato, ut nihil delectabilius possit oculis offerri. Nam quod superius dicebamus hæc pro fortitudine poni, cinctus ipse apud Romanos strenuum significat, uti discinctus imbellem, & ignauum, ac nihili hominem notat. Tertulliano zona tormentum est. Hilario, efficax in omne opus bonum apparatus, ut ad omne ministerium Christi voluntatis cingulo simus accincti.

V I N C V L A I V G A L I A.

Ivgalia verò vincula quæ sint, apud poetas omnes vulgata sunt. Noua sane Inupta cingulo præcingebatur ex lana ouilla facta, quod vir prima nocte, in B Dea virginalis honorem, sponsæ accubans in lecto soluebat. Unde Homerus, *ἄνδρα δὲ πρὸς δούλῳ λάλῳ.* Et apud Ouidium:

Castæque fallaci zona recincta manu.

Eoque spectat Catullianum illud:

Qui zonam soluit diu ligatam.

Indicabat verò hieroglyphicum hoc, ut sicut illa in glomos sublata cõiuncta inter se est, sic vir suus secum cinctus iunctusque esset. Cingulumque hoc Herculeo nodo vinctum, vir ominis gratia soluebat, ut sic & ipse in libris suscipiendis felix esset, quemadmodum Hercules fuit, qui liberos septuaginta reliquisse fertur.

P V E R P E R I V M.

Quin etiam zonæ solutio puerperij fuit hieroglyphicum: olim siquidem soluere zonam dicebantur, quæ primò pariebant: eaque de causa leuate partu mulieres, zonam Dianæ dicabant. Unde fanum Soluizoniæ Dianæ Athenis fuit, de quo apud Apollonium Argonauticis.

T E M P E R A N T I A.

CHabent & diuinæ literæ hieroglyphicum quod per zonam cingulumve significant, præcipue verò temperantiam & moderationem, qua fluxæ animorum cupiditates coercerentur, luxuriantia compescuntur, et modus denique imponitur rebus, ut quinto supra quadragesimum Psalmo legas, Regis filiam in cingulis aureis conspicuam, quod alij in fimbriis transtulere. Apostolus tamen præcincti circa lumbos zonis aureis dixit, quod pro cordis munditia nonnulli interpretantur: alij vestem auro contextam simpliciter accepere. Verum Euthymius zonam agnoscit, & pro temperantia atque modestia, quæ concupiscibilem animæ partem coercet, interpretatur, non hoc dicturus, si vestem simpliciter agnouisset. quanquam & fimbriarum non respuit ornatum, & virtutum inde multipliciter non auerfatur.

D E P E R A.

Olita zona, visum est *ἡ περὶ τὸν* & peram apponere: nam & zona ipsa sæpe pera est, ut apud Horatium:

Ibit eò quovis qui zonam perdidit.

Hæctam apud Græcos quam apud Hebræos hieroglyphicum habet

id, quod pro cura & sollicitudine victus accipitur: vnde theologi transferunt ad D impedimenta humanæ vitæ, quæ animum alioqui paratum ad disciplinas in-
terturbant. Græci super hoc dicunt, Diogenes cui pera penus, cui scilicet mini-
ma harum rerum cura. Euangelium quoque, Non peram in via, cum nec qui-
dem sollicitos esse de crastino imperauerit Dominus. Eo'dem facit & sacculus,
quem habere non licet: hoc est, in hac peregrinatione minimè thesaurizandum
esse. Quod ibi apertius: Facite vobis sacculos qui non veterascunt.

HIEREMIAE CINGVLVM.

Eiusmodi est & cinguli significatum, quod ex lino factum, eoq; cingere se ius-
sus est Hieremias. Quod quidem vt manifestius intelligatur, exigit lo-
cus vt de lino quedam altius repetamus. Linum enim ex terra nascitur, satumq;
prius in gramen pullulat, mox vt flore lasciuerit, vellitur, aqua immersum ma-
ceratur, exiccatum mox frangitur, & quoquo versum perdomatur, inde pesti-
tur, atq; netur, neq; tamen prius, quàm feruenti mordaciq; subindè lixiuio per-
purgatum sit, effectumq; candidum, textitur, vt vestes inde consuantur, quas in-
duti ante faciem Domini preces allegemus. Hæc omnia nobis diligenter inspi-
cienda sunt, huiusmodiq; segetis herbæ ve cura ante oculos proponenda, quip E
pe quæ probatoris castigatiorisq; vitæ scenam quandam pingere videatur. Si-
quidem nos è terra geniti, luxuriare ineptiis statim incipimus: magistra igitur
disciplina auellendi à terra sumus, & lachrymarum aqua macerandi, ad sacerdo-
talem Solem mox exponendi, laboribus inde & perperam factorum pœnitentia
domandi, inde per omnes conscientie scrupulos quàm diligentissimè pesten-
di, vt ita sordes excutiantur omnes, nihilq; relinquatur, quod in filo vitæ produ-
cendo possit officere: quod quidem filum longa bonorum operum continua-
tione nendum est, mordaciq; subinde lixiuio dealbandum, vt eluto ita tetro illo
colore, quem à terrena contraxeramus origine, candidissimū nobis amiculum,
puta cingulum contexamus, quod tamen ad Euphratem minimè defodiamus,
ne ibi computrescat, inutileq; reddatur, hoc est, Assyriorum & Babyloniorum
moribus corrumpamur, sed eo & integro & nitido custodito, clericos, qui ve-
rè sint per sortem electi, profiteamur. Atq; hæc est super sacerdotum amictu ra-
tio nulla non hora repetenda. In vniuersum autem lineas vestes sacerdotibus
attributas habilitatem significare veteres pleriq; Theologi dixerūt. Inde lineæ F
tunica iustitiam, femoralia identidem lineæ castitatem ostendunt: nempe id in-
nuentes, quod veluti linum res est admodum parabilis, ita virtutes, modò eas
appetierimus, minimo negotio comparantur.

PVRITAS.

Herodotus, vt Gentes quoq; nobiscum in puritate vitæ sentire cōmonstre-
mus, nefas ait apud Agyptios laneas vestes in ædes sacras inferre, proin-
deq; linteis vfos: de quibus ita Martialis,

Limigeri fugiunt calui, sistratæq; turba, Inter adorantes cum stetit Hermogenes.

Vnde apud Tertullianū de Christo: Cum linteo circūstringitur, propria Osiri-
dis veste. At Plutarchus libro de Iside & Osiride, cur eorū sacerdotes linteis tan-
tū vestibus vterentur, vnicam eam esse causam existimat, quod immortalibus
diis omnia pura mundaq; conueniant; nō enim esse fas, Platone teste, pura deo-
rum numina impuris & contaminatis rebus coli: quare cum linum iis quas su-
perius recitauimus causis maximè purum fiat, sitq; ad eluendum expeditissimū,
sacrificis Deūm cultoribus ante omnia congruere censuerunt. De nigris vero
vestibus

A vestibus, quas tunc induerent cum Deos precibus placare instituisent, supe-
rius dictum est.

FATVM.

Addemus & illud, receptissimū apud poetas esse lina pro fato ponere, quod
nescio quid sapit hieroglyphicū. Nam vt Parcarum stamina prætereamus,
quæq; super his alibi dicenda sunt, cur linum pro fato poëtæ ponāt, causam affe-
runt interpretes Theocriti, quia scilicet terræ scetus est linum, quemadmodum
etiam mortales: idq; abruptum, significat hominem rursū ad terram redire.

CASTIMONIA.

Sed vt ad vitæ redeamus integritatem, moresq; castos, nihil aliud sibi diuina
S nostrorū monumenta volunt, dum sacerdotalia memorant indumenta, qui
bus Campestre adnumerant, quod alij femoralia dixerūt, nisi vt hinc castitatem
etiam nos assumere commonerent, indumentum quippe quo pudenda coope-
riamus, & renes etiam constringamus: eo enim sacerdos præcingi iubetur, in ho-
locausti faciendi lege, hoc est, vt Cyrillus interpretatur, fluxæ libidinis luxu-
riam castitatis cingulo coercere. Sacerdos enim qui sacris assistit altaribus, id
B præcipuè curare debet, vt castus & intaminatus operetur.

PROFECTVS ORATIONIS.

Tametsi Origenes sublimiore quadam cōtemplatione raptus, cum octo po-
nantur, Exodo, sacerdotis indumenta, cur Leuitico septē tantū recenseatur,
inquit, hoc scilicet Campestri posthabito: eoq; rem deducit, vt veluti de Mer-
curio nationes reliquæ veteres intelligebant, per genitale nos quoq; sermonem
accipiamus, qui quidem tunc exerceri debet, cum spes profectus aliqua visa fue-
rit affulgere, sceturamq; minimè irritam futurā. Cum verò nos nulla profectus
spes inuitarit, sed auersas à bono aures, auersa hominū ingenia perspexerimus,
Campestria subliganda, orationi quippe nihil quicquam profuturæ frænū im-
ponendum. Sunt verò campestria, perizomata, vt Eucherius, quibus iuuenes
qui nudi exercebantur in campo, vt cōsuerunt, pudendis cooperiendis. Iam &
illud continentie significatum est maximè proprium, & admodum hierogly-
phicum, nisi oculos verecundiorum offenderet, quo pudendum fibula cohibi-
tum ostentatur. Vsitatissimum autem apud veteres fibulam apponere, præci-
puè his, quos ad Musicam educarent, ne scilicet Veneri operam dantes rauce-
C dinem contraherent. Vnde & fibulare, & eius contrarium, refibulare, verba.

RERVM PROGRESSVS PER CALCEVM.

Sed nec calceus est inter indumenta contemnendus, qui progressionis in-
dicium est: pro viatoribus enim excogitata sunt calceamenta: proq; expedi-
tionum auspiciis in diuinis literis calceamentum ponitur. Inde Psalmò LX di-
ctum volunt: In Idumæam extendam calceamentum meū: hoc est, in Idumæam
progressus, eam mihi subiiciam. Sanè veteres Theologi, vt Eucherius tradit, ve-
luti per pedes humanitatem Christi significari dicunt, ita eum advenisse, & cor-
pus nostrum induisse, per calceamentum ita porrectum interpretatur: & quod
positum est, in Idumæam, in plebem gentilium hanc manifestatum iri pollicen-
tur. Quod quidem dictum, Iane mi, Agidius noster cum tempora, quibus hæc
futura sint, dinumerasset, rem multis diuinorum vatum oraculis comprobauit.
Reliquū est, vt quæ futura ille magnus omnino vir prædixit, nos assiduis præ-
cibus, ab Optimo Maximo factorum Rege deposcamus, vt tu argumentum ha-
beas ingenio tuo dignum, quod scriptis illustrare aggrediaris.

Pierii Val. Bulla.

PIERIVS VALERIANVS BELLVNIEN. ADDORNATISS. PATRITIVM VENETVM IO. CORNELIVM Fantini Clarissimi F. de iis quæ per Bullam, Anulum, insigniores aliquot gemmas, & gestamina quædam significantur, ex facris Ægyptiorum literis.

Utrum primum intellexi, Magnificentissime Ioannes, te præstantissimi viri Aloisij Cornelij generum effectum, clarissima quippe Clara eius filia in uxorem accepta, statim Venetias aduolavi, de tam felici matrimonio tibi coram gratulaturus. Inveni verò domum totam exultantem gaudio, & auspiciatissimis nuptijs bona commodatq; omnia ominantem, te vero cum institutoribus agere de muliebri mundo, de bulla aliqua pereleganti, aureoq; torque, & anulo pronubo, in quo non splendorem tantum, sed et pulcherrimum aliquod signum quod antiquitatem saperet quaritabas: ideoq; adventu meo letatus, super his multa interrogare cœpisti, quod circa rerum huiusmodi cognitionem me diu versatum noras: de quibus cum multa dicta fuissent, longeq; plurima dicenda essent, rogasti me, ut per otium ea scripta tibi traderem, ut hæc quietius examinares. Bullam autem præcipue petebas, anulūq; cum gemma aliqua insigniori, præclaratq; antiquorum opera, quæ non temere olim & magistratibus, & ijs qui fortiter aut sapienter se gessissent, honori fuerint condonata. Hæc igitur ego quoque per otium in unum tibi congesti commentarium. Quid enim ego antiquissimus domus tua cliens negare potuissem, quod tu tam honeste posceres, quodq; ad ingenij tui elegantiam facere mihi videretur? Antiquissima enim est imaginum disciplina, & gentibus omnibus quæ ingenij & eruditione claruere, in primo semper honore habita. Idem de Regijs, de Romanorum fascibus, de sella, deq; ornamentis alijs dici posset, cuius potissimum rei ratio ab Ægyptijs primum desumpta, reliquis mox nationibus communicata. Volsi itaque ut pars hæc meum erga te studium, amorem, observantiamq; declararet: eo enim consilio scripsi, ut hæc qualiacunque sint, istiusmodi mei erga te cultus testimonium essent manifestum. Ingrati siquidem animi esset, non assidue esse memorem beneficiorum, quæ in me domūque meam vniuersam, clarissimus patritius Fantinus pater tuus summa vir integritatis assidue contulit, quæ quidem è memoria vitæque mea nunquam euellentur. Accedit ad hæc, quod tu quoque iure quodam hæreditario eadem benignitate patrociniū erga nos idem suscepisti, meq; præcipue vel à teneris vtriusque nostrum vnguiculis in amicitiam tuam acceptum me dicam, an in domo tua compertum fouere, ac omni officiorum genere prosequi nunquam destitisti, disciplinam liberalitatēq; eam quam à patre sapientissimo atque optimo viro acceperas, egregie consecutus. Auxerunt autem tot merita summum ingenium tuum, suauissimiq; mores, probitas dubio procul singularis, quæ ut te semper mirabiliter & amarem & colerem, effecerunt: nam & tu aliquid dignum maiorum tuorum gloria cogitas, futurūq; est, ut inde virtutis etiam tua lumen elucescat. Sed quoniam tam clara sunt laudes tuæ, ut meo non indigeant testimonio, eaq; suapte vi omnibus innotescunt, ijs nunc dimissis ad negotium quod explicari quaris, accingamur.

DE

Liber XLI.

DE BVLLA.

BVLLAM apud Romanos cordis effigiem habuisse, multi profitentur. Hetruscorum sanè gestamen illud ab Lucumone Hetrusco duce, quem Romulus tam condendæ quàm instituendæ vrbis socium habuit, acceptum. Eum verò Pythagoricum fuisse Aufonius ostendit, vbi Samij Lucumonis acumen celebrat. Sedenim Pythagoram Tyrrenum fuisse, Aristoxenus, Aristarchus, & Theopompus asseuerant, quos Theodoritus id ipsum sentiens autores habet: quamvis vnus Neanthes eum Tyrium fuisse suspicetur. Multa verò huiusmodi excogitata sunt à Pythagora, quia non solum originatione motus, quod multæ olim in Hetruria ciuitates ab Ægyptijs fundatæ constitutæq; dicuntur, sed quod ipsos etiam Ægyptios adierit, à quibus sacri sermonis rationem, obscuritatem in loquendo symbolicam, & disciplinas alias reportauit. Cur verò Samium nonnulli eum fuisse dixerint, alibi disputatum.

BERat verò apud Romanos gestaminis huius hieroglyphicum significatum, ut ingenui pueri figurā huiusmodi de collo suspensam antepectus inspicientes, se tum demum homines futuros cogitarent, si corde præstarent. Ideoq; Tarquinij Prisci filium, quatuordecim non amplius annos natum, virili edito facinore, hoste quippe in acie cæso, Bulla primum omnium ea ætatula donatum aiunt, quamvis & Herfilix filij adhuc infantulum, quod primus ex raptis coniugibus ortus esset, eo gestamine decoratum, proditum sit: puerumq; Papyrium ob tacendi simulandiq; peritiam, qua in eludenda matris importunitate, quæ senatus ab eo secreta perscrutabatur, vsus est, ea maxime nobilitatū. Sunt autem qui vocis secuti significatum, & ἄλλος, id est, à consilio Bullam dici voluerint, ideoq; datam pueris gestandam, quod ætas ea alterius sit cōsilio regenda. Puerile enim omnino gestamen fuisse, Persiani ad Cornutum versus ostendunt:

*Cum primum pauido custos mihi purpura cecit,
Bullaq; succinctis laribus donata pependit.*

Apertius verò Tullius Verrinis: Bulla in toga prætexta erat ornamentum pueritiæ, indicium atq; insigne fortunæ.

CONSILIVM.

ALij significare voluisse dicunt, consilium à pectore proficisci, ideoq; Bullæ hieroglyphicū in eam partem residere. De consilio verò per figurā cordis à gutture pendentis expresso, in Cordis ipsius Commentario satis disputatum.

VERITAS.

Agyptij sanè cum veritatē ex humano corde gutturi appenso ἰσοδλωτικῆς indicari dicunt, Bullā hanc intelligunt: insignemq; sanè hoc gestamine prædicant iudicem illum, quem in Simandij monumentis fuisse tradunt, cuius à collo suspensa veritas pendēret, oculisq; esset in sinum deiectis, octo legum libris circumstantibus: quod nos admonere dicūt, Iudices integros esse debere, & solam inspicere veritatem, Quod verò esset compendiosum veritatis hieroglyphicum

Dd

CORDE PRÆSTANDUM.

nullum corde ipso commodius inuenimus. Adamantius vbi Ezechielis dictum D illud interpretatur, Et catena circa collum tuum: Si me, inquit, posteaquam iusticie opus adimpleuero, intellectu ornauerit veritatis, tunc mihi ornamentum nuptiale, tunc catena collo decora circumdatur. Nam & Platonici, qui iustitiam volunt actionem esse quandam animæ propriam, ei locum etiam circa pectus attri buunt. Nos verò cum veritatem esse quid ingenuum, et mendaciū seruile quid dam addidicerimus, ἡλικίος γὰρ ἀδελφῶν ἀλλήλων λέγεται, Ingenui opus vera proferat, eamque Bullam ingenuos tantum gestare solitos, quid illud fuerit gesta minis, quod veritatis indicium à collo penderet, præterquam Bullam hanc, suspicari nequimus. Sanè Diodorus signum id varijs ornatu gemmis fuisse profi retur. Leuitico etiam, vbi de pontificis ornatu agitur, veritatis signum inuenias in pectus incubuisse; de quo alibi suo loco diximus. Sed & Salomonis dictis cap. III. veritatem gutturi circumdare commonemur.

Erat & triumphantium gestamen Bulla, quæ in triumphis præ se gestabāt, inclusis in eam remedijs, quæ aduersus inuidiam pollere credebantur. Illud adnotandum ex Asconio, Bullam suspēdi in collo infantibus, ingenuis auream, inuenio etiam apud alios argenteam, libertinis vero scorteam, esse solitū, vt illud apud Iuuenalem aperiatur, Signum de paupere loro. Sanè nostre etiam etatis mos est, vt si quis torquem aureum, catellam ve gestare voluerit, neque tamē equestri, vel, vt aiūt, militari, aut alia quapiam dignitate, cui gestamen illud competat, sit insignitus, ligulam ex loro gestamini eiusmodi alligare compellatur.

INVIDIÆ AMV-
letum.

GLORIOSVS.

Nec tamen vbiq; Bullæ nomen pro gestamine accipiendum, sed & pro baltheorum, & forium, & aliarum plurimarum rerum ornamentis: vnde pars hæc pro gloria fastuq; ponitur, vbi quis non aliter gloria turgescere videatur, quam Bullæ ipsæ inturgescētis cuiusdam figuræ speciem præ se ferunt. Vnde p dixit Persius:

Non equidem hoc studeo bullatis vt mihi nugis Pagina turgescat.

Id quod alia metaphora alibi dixit, Ad populum phaleras. Bullæ autem in zonarum ornamentis tanquam clauis affixæ, baltheis dedere nomen, quasi bullatei vocitentur. Et clauorum capita tumentiora, qualia templorum, & priuatarum aliquot ædium valuis ornamentis causa affigi solent, Bullæ nuncupantur, quas Cicero ait Verrē, quæcumq; aureæ essent, omnes auferre non dubitasse. Et apud Plautum, Asinaria, Leonida seruus in Atriani Sauriæ persona, Iusini, inquit, in splendorem dari Bullas has foribus nostris; Idq; nominis est similitudine inde sumpta, quod perquam similia sunt bullis, quas aqua in aquam decidua suscitatur.

HVMANA FRAGILITAS.

Quoniam verò tumorculi illi perexigui, qui stillicidijs in aqua fiunt, citò prætereunt, ad humanæ vitæ fragilitatem ostendendam hieroglyphicum factum est prouerbiū, Homo bulla: cuius meminit Varro libro De re rustica primo: quamvis nonnulli de ijs tantum dictum volunt, qui iam saturi annis propè casuri sunt, & morituri.

DE

A

Ræcipuum anuli significatū hieroglyphicumq; verum est, ingenui hominis fidem indicare, quando quidē anulum veteres nō ornatus, sed signandi causa circumferabant, nec plus habere q̄ vnum licebat: quamuis laudatissimū eiusmodi morē, succrescente postmodum luxu, & diuitiarum ostentatione, delicioſi populi labes violarit. Scimus enim inuidiosum Sergio cuidam, nobilitatio qui viro, cognomē additū, vt Orata diceret, propterea quod duobus anulis aureis & gradibus vteretur: vulgus enim aurum, orum, vt nunc passim dicitur, enunciabat. Sed erat hoc ad gemmarū etiam ostentationē, quarum mox luxus creuit in immensum. Nam signū in vno tantū habere permittē batur, nec cuiq; nisi libero, quos solos fides decerneret, quæ signaculo cōtinere tur. In diuinis quoq; literis anulus est fidei signum: quo spectare Euangelicū illud Theologi aiunt, Date anulū in manū eius. & quod Psal. legit: Signatū est super nos lumen vultus tui Domine. Nam & Paulus vltimo Digestorū, anulum huiusmodi signatorium inter ornamenta recenseri negat. De hoc Cic. ad Q. fratrem: Sit, inquit, anulus tuus nō minister alienæ voluntatis, sed testis tuæ. Sanè apud veteres testamentorū tabulæ, septem testiū signis anularibus munitæ, quæ facti testamēti fidem facerēt. Quod verò seruis atq; libertis ius anulorū negaret, quo tamē imperato, ingenuitas simul impetrata intelligeret, x l. Digestorū lib. Papinianus, Neratius, Paulus, & Ulpianus ostendē. Hic verò quæ siuisti à me, quid sibi vellet in scenis anuli aurei legatus vsus, quo non alibi, q̄ in scena liceret vti. Respondi, locū eum ex Pandectis desumptū esse, sed fædissimè vitiatū eorum imperitia qui literas nuncq; attigerūt. Nam quod vulgata habēt exemplaria: Proinde etsi scenicæ vestis vsus fructus legetur, aut anuli aurei, vel alterius apparatus, alibi q̄ in scena non vteretur: legendū ex antiquissimo Pisano codice qui Florētiæ custodit: Proinde si scenicæ vestis vsus fructus leget, vel aulae, vel alterius apparatus, alibi q̄ in scena non vter. Habes em̄ vestem scenicā, habes aulae, habes reliquū apparatus. Ac de aulae huiusmodi apud Horatium legas, Auditoris egent aulae manētis, in huiusmodi ornatus scenici significatū.

COR.

C

Sed hæc vtcunq; habeant, illud manifestum est, digito qui minimo læuæ proximis est, anuli gestandi munus demandatū, eaq; de causa nomen illi inditū anulari: erat enim is cordis indicium, ideoq; institutum ab Ægyptijs, vt anulo tanquam corona honestaretur. Eundem sacerdotes ad deorum aras operantes confectis odoribus illinebant: idq; propterea fieri solitū aiunt, quod dissectio num periti neruulum quendam à corde natum per dorsum ad eum tendere, & in eo desinere compererint. Sanè solebant in huiusmodi anulis eorum etiā imagines fieri, quorum memoriā colerent & obseruarent, quod eos sibi præcipue cordi esse, qui eas gerebant, cum quadā etiam ambitione omnibus ostentarent. Vnde Cicero lib. de Finibus, Epicuri studiosos memorans: Epicuri imaginem, inquit, non modò in tabulis, sed etiam in poculis & in anellis habebant.

IGNAVIA HONORATA.

Alij putant anulum in hunc digitū immissum, ne aurū tam facile obtereret, Ignauissimū em̄ esse eum inter omnes digitos, manifestū est, ideoq; ad auri & gemmarum incolumitatē aptior videt. Non em̄ exporrigi sine aliorū comitatu potest, vnde minus attritui obnoxius est, Itaq; nō desunt qui per eum digitū

Dd ij

anulo honestatū, honores ignauo cuipiā habitos interpretari velint. Sed quantum pertinet ad locū, subsecuta etas nihil interesse iudicauit, quo gestare articulo, sed vt quisq; vellet, quacūq; manu, quo'ue libēret digito, ferre permissum est.

N O B I L I T A S.

Sed vt cūq; illi philosophentur, apud Romanos anulus omnino signum nobilitatis fuit: nam vt apud Līuīū libro secundi belli Punici tertio, Mago, qui Cannensis victoriæ nunciū Carthaginem missus erat post rerum gestarum seriem enarratam, ad rerum tam lætarum fidem, effundi iussit in vestibulo Curia: ingentem illum anulorum aureorum aceruum: deinde verbis adiecit, quō maioris cladis indicium esset, neminem nisi equitem, atq; ipsorum primores, in signe id gestare. Et in calce noni ab Vrbe condita: Tantum, inquit, Flauij comitia indignitatis habuere, vt pleriq; nobilium anulos aureos & phaleras deponerent. Et vbi Cicero oratione quarta obijcit Verri, quōd indignissimos in concione anulis aureis donasset, Honori, ait Asconius, & lucro sunt, vt hastæ, vexilla, phalera, coronæ ciuicæ, item anulī aurei ingenuitatis signa.

D E D I A D E M A T E.

Anulis & gemmis, casu nescio quo, ad diadema progressum est: quo in sermone, quōd fasciam esse diadema dicerē, & in numis aliquot eam gemmatam ostenderem, admirari videbāre: cuius rei fidem asserbam, Ægyptios sacerdotes si principē hominem ostendere voluissent, hieroglyphicè canem solitos facere fasciā velatum; de quo ad Florium loco suo plura.

R E G I A P O T E S T A S.

I Dem Regiæ potestatis significatum à fasciā etiam apud Romanos acceptum, exemplis tibi plurimis confirmaui. Apud Ammianū enim Pompeio legimus obiectū ab obtrectatoribus, quōd esset rerū nouarū cupidus, & Regiæ maiestatis affectaret insignia, quia crus fasciola candida obligatū, tegendi vlceris causa, gestauerit aliquandiu: nihil enim interesse, iactitabant illi, quam quis partem corporis redimiret Regiæ maiestatis insigni. Nam et Fauonius, vt Valerius ait, dicere solebat, nihil referre, quā in parte corporis sit diadema, cū ita Pompeiū eundem carperet. Eoq; Senecæ sententia nimirū spectat, vbi dicit: Fasciā solue, multum enim mali sub illa latet. Libro de Alexandri virtute Plutarchus ait, Tigranem Armeniū candidam fasciam, quod in signe regni est, ad Pompeij pedes abieciisse, regnumq; scedissimè depositum in prædam cōcessisse. Cuiusmodi verò esset ornamentum hoc in numis vidimus, in quibus eius Regis caput impressum est, cum inscriptione, ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΤΙΡΡΑΝΟΥ, ab cuius altera parte hostē ipse prostratum calcat, palmamq; dextera prætendens, hostis sceptrum sustollere videtur. Ibi verò diadema ita figuratum est, vt præalta fasciā opere Phrygio, floribus et alitibus superadditis, elaborata, à fronte ad occipitium circumdatur, duæq; à temporibus hinc inde tæniæ, ipsæ quoq; à medio deorsum scissæ in humeros vsq; dependeant, gemmis per omnē marginem bacchantibus. Et cidariū Regis Persarū in signe, quod Darius capite gestabat, cærulea fasciā albo distincta circumibat. Ad diadema verò facere fasciā, Antigonī dicitur indicat, vsurpatum à Seneca. Ille enim vetulæ cuidam felicitatem eius admiranti respondit, Si noffes, o mater, quanta quōt'ue mala panni frustū hoc obtegat, diadema cōmonstrans, illud quidem vel è simo tollere minimè dignareris. Sanè cū Cæsaris imagini quidam ex adulatorū numero, vt Appiani more loquar, coronam lauream candida fasciā præligatam imposuisset, Tribuni Epidius Myrillus Cæsetiusq;

A setiusq; Flauus, vt apud Tranquillum est, coronæ fasciam detrahi iusserunt, hominemq; qui id fecerat, duci in vincula mandarunt, simulantes & in hoc Cæsari rem gratam facere, qui ad Regni mentionem subiraſci consueuerat, atq; ijs qui aliquando eum circa portas regem salutassent, cū populum vocem eam indignè ferre atq; ingemiscere animaduertisset, respōderit, se Cæsarem esse, non Regem quasi illi ad nomen eius aberrassent: cū tamen Myrilli factum adeo ægrè tulerit, vt in Senatu grauitèr conquestus insidias sibi strui per Myrillum, qui calumniam affectatæ ab se tyrannidis astutè commentus esset, cū eum morte dignum censeret, id demum obtinuit, vt magistratu priuaretur, senatūq; summo ueretur. Quōd si quis adhuc dubitet diadema fasciā fuisse, qua principatus insigni Reges vt soliti sunt, si quæ retulimus ambiguum quidpiam habent, illud apertè dilucidèq; declararit, quod super Alexādro Macedone fertur, olim eum diadema sibi dempsisse, causa vulneris alligandi, quo Lysimachus in fronte vulneratus fuerat: quod auspiciū regalis potestatis Lysimacho fuisse rerum scriptores prodidēre. Tradunt verò Græci, fasciam huiusmodi candidam pro insigni Regum esse, & à Libero patre fuisse primū institutum.

V I C T O R I A.

E Adem fasciā in victoriæ significatum nonnunquam adhibita: vt quæ Corinnæ puellæ poëticis studijs clarissimæ, data capiti fasciā traditur, quōd Pindarum Thebis melico certamine superauerit: eius enim picturam capite tænia victo, hieroglyphicum dubio procul huiusmodi victoriæ argumentum, in Tanagrorum gymnasio fuisse Pausanias autor est. In quo tamen, vt illi victoriam, ita nos principatum interpretari possumus. Nimirum fuit hæc Corinna illa, de qua Propertius noster,

Et sua cum antiqua committit scripta Corinna.

Et in vulgatis à Io. Lascari antiquorum epigrammatis:

Κοι οὐ κέλευρα

Ἰδεν ἀδελφῶν ἀπὸ τοῦ περὶ Λαυδίου

Vnde nos in nugis nostris puerilibus: *Incluta, quæ Minerva clypeū canit, Corinna.* Quōd verò gestaminis huius inuentū Libero patri Græci adscribere voluerūt, manifestum est Ægyptios eo multò antè vsos, neq; in Cane tantum, sed in alijs quoq; simulachris, vt in Isidis tænijs, alio Commentario latius declarauimus.

D E T I T V L O.

Rat & amīculi, siue redimiculi species, cui nomē Titulo prius, mox Titulo fecerunt: ornamentum quippe capitis in sublime surgens, purpurea vitta redimitum, instar conī, galeri ve rofarum.

S A C E R D O S.

E O sacerdotiū hieroglyphicè significabant. Quin & vxores & ministræ Flaminis, eo erant gestamine insignes. Petronius ait Titulum à Numa Rege factum, fuisseq; palliolū ex lino, quo sacerdotes in sacris vterentur. Alij per Titulū mitras siue fascias accipiūt, quorū vsus esset sacerdotibus ad ornamentū, nō illè tamè ocioſæ, neq; temerè apposite, cum sua præ se ferāt significata. *Κίδοεν* Eucherius pileum sacerdotalē ait ex bysso, quē Græci & nostri tiaram dicunt: quidam etiā mitrā vocāt: eamq; incorruptā dicit Apollonius, cū integrā & incolumē intelligit pudicitia, propter fascias scilicet quib. id gestaminis præligat. Vt cūq; ornamentum hoc capitis, vt Hierosolymitanus Helychius interpretat, sapientiæ signum est, propterea quōd in capite cerebrū sapientiæ organū. Sed antiquioris illius Tituli species hodie quoq; in vsu est sub regni nomine, quo quidem Pont.

maximi caput, maximis quibusque sacrorum solennitatibus insignitur: & ut summa eius potestas eo gestamine significetur, triplici fascia, auro, gemmisque ditissima, ornamentum illud redimitum conspicitur. Sed apud Hebræos nullum venerabilius gestamen erat, quam Petalū, aurea lamina in fronte Pontificis, quæ Dei nomen illud, quod nulla lingua mortali enunciarī potest, quatuor Hebræis literis scriptum præferebat, quod Tetragrammaton adhuc appellant.

In antiquissimis Ægyptiorum monumentis cerere est mulierem quadam tribus regis caput insignitam. Significare aiunt id, eam regis filiam, regis uxorem, ac regis matrem fuisse. Ea verò Simandij clarissimi Regis mater fuit, de qua scriptores rerum plurima: quorum si nos diligetiam sequeremur, tale aliquid in Blancam Philippi magni Mediolanensium Ducis filiam decerneremus, quæ Francisco Duci nupsit, quæ Galeatium Ducem genuit, de qua cultissimum extat Epitaphium à doctissimo eius temporis viro Bartholomæo Lampridio Lyrici nostri clarissimi patruo editum. Id est huiusmodi:

Tres Italos proceres terris ego Blanca Latinis

Regnantes vidi, filia, nupta, parens.

In alijs Ægyptiorum Regis varias gestaminum formas inspicias, quæ Regum capitibus imponerentur. Leonis quippe, aut Tauri, aut Lupi, aut alterius cuiusque feræ priores partes, draconum etiam capita, insignia principatus, pro virtutis, aut operum conditione, quo quisque in argumento clarum aliquod facinus edidisset, quo ve rerum studio teneretur: quorum quidem significata de simplicibus eorum Commentarijs, quæ conscripsimus, requirenda sunt. Neque verò sum nescius, coria serpentum plerisque populis tegumentorum bellicorum usum præstitisse, quibus plurimum Amazones in Libya uti solitæ, unde, quod nonnulli tradunt, Medusæ figmentum emanarit.

P A L L A S.

Sanè Phidias draconem Palladi apposuisse perhibetur: quod cum optimè calperet Maro, dracones illos geminos à Tenedo in terram elapsos, post facinus in Laocoonta & eius liberos perpetratum, ad summa Palladis delubra confugisse dicit, sub pedibusque deo, clypeique sub orbe locum tutelæ sibi delegisse. Quod ut manifestius intelligatur, operæ precium est quæ Pausanias de simulachro Palladis tradidit explicare. Ait enim simulachrum Mineruæ Athenis fuisse talari veste, Medusæ capite eburno pectus obtegente, cum victoria, cubitorum quatuor, & hasta in manu: ad pedes verò clypeus appositus erat: iuxta hastam draco obuolutus cernebatur, quem ipse Erichthonium suspicabatur esse. In basi, quæ statuam sustentabat, Pandoræ historia sculpta erat, quæ mulierum omnium prima fuisse traditur ab Hesiodo, & in ultionem surrepti ignis, in humani generis perditionem emissa.

P R O T E V S.

Inter insignia reliqua spectare est nonnunquam arborem, nonnunquam ignem flammulis promicantem, quandoque flores, quandoque plumas in varias cristarum species dispositas, quæ modo ad decorum, modo ad stuporem comparantur. Quibus cum Proteus Ægypti Rex nominatissimus variè vteretur, datus est fabulæ locus

REGIA CLARITAS.

A locus, ut in tot se vultus commutaret. Quamvis non sum nescius Prothei figmentum in longè seciorem intellectum ab antiquis interpretibus acceptum.

V E R I T A S.

Quippe qui per eiusmodi fabulam, si quis hieroglyphici locutione abhorreat, difficultatè eam ostendi dicant, quam in assequenda veritate rerum experimur, tot sunt quæ nos eludunt species, sophistarum decipulæ, atque subterfugia dialecticorum posita, quæ veritatis speciem præ se ferant, oratorum inductiones atque sortitæ multis argumentorum acervis in immensum congestæ, ut multum diuque laborandum sit, anteaquam Proteus ipse humana, hoc est, vera se facie spectandum exhibeat.

I N S I G N I V M C A V S Æ.

Aiunt verò nonnulli, insignia hæc ideo prius olim excogitata, ut Principis et ductoris sui ordinem milites in bello seruant: quibus verò res prosperè successerat, animal consecrassè, cuius auspicijs victor euassisset, cum animalia singula singulis genijs & cælorum virtutibus credita, persuasum haberent, quos omni cultu sibi propitios reddere, & seruare curabant, cuius aliquando numen voti compotes explorassent. Quam opinionem magnus etiam Iamblichus, ac plerique alij Platonicæ factionis proceres enixissimè fouere contendunt, esse quandam in rebus inferioribus congruentiam, ut nunc ita dicam, cum superis asserentes, ideoque ad sacrificiorum efficacitatè conferre. Neque animata tantum id præstare, verum etiam inanima, colores, figuras, numeros: veluti hexagonarius numerus cum Sole cõgruit in Crocodilo, in Cane rursus, & canicipite Simia. Quædam à natura profectæ rationes, & vires, pari cum Luna temperatura deprehendunt: ita demum colores, figuras, formasque omnes, cuiuspiam superiorum cõuenire, vel animalium membra singula, ut galli cor ad solares genios cõciliandos efficacissimum.

A N I M A L I V M C V R A N D O R V M C A V S A.

Animalia verò apud Ægyptios ideo, dicit Iamblichus, alebant, quia dum conseruantur tenerenturque, familiarem proprietatem ad deos auerent, vimque cõmunionis inter homines deosque conseruant. Quare Mathematici super hoc multa tradiderunt: ac nostris quoque temporibus plerique non postremæ Ceruditionis viri, certis quibusdam siderum momentis imagunculas huiusmodi signant afflatu captato, ut astri genij ve illius tutela, quibus se vel à genesi, vel à professione, vel etiã ab euentu aliquo cõmendatos credunt, fortunatiores simul ac beatiores fiant. Sedenim omnia hæc irrita fiunt, ac penitus summoventur, cum sanctissimum Christi nomē in omnes huiusmodi delusiones opponit: inde enim omne bonum, inde felicitas vera, & incalura beatitudo. Sed ut susceptum prosequamur negotium, in honore plantæ etiã fuerunt, ne legumina tantum, ex ijs quæ terra nascerentur, cultu suscepta existimemus. Phœnices enim plantas diuinis honoribus coluere, ut apud Eusebium: & casu aliquo auulsas terra, aut alio quopiam euentu intermortuas, miseratione, luctu et deploratione, ex patrio sacrorum ritu profecti sunt. Ad horum serè imitationem non arborum tantum, verum herbarum atque florum obseruationes alias aliã de causa excogitauit terra Græcia: ut laureã pro triumphantibus, & ijs qui immortalitate dignum aliquid perpetrassent: quernã pro ijs qui ciuem seruassent: oleaginã & alia quædam pro Gymnicis, de quibus multa passim Græci tradidere. Namque hi Pandoræ primū caput ponunt coronatum à Charitibus. Saturnum Pherecydes ante omnes coronatum ait. Iouem Diodorus post euctos Titanas. Idem Priapo tæniã dat, et Ariadnẽ sertum. Iunoni vitẽ Callimachus,

Dd iij

de quo alibi ex Tertulliano. Hercules nunc populum, nunc oleastrum, nunc apium capite præfert. Suam Apollo laureā, post Delphicum draconem interfectum, de quo Pindarus, atq; Callimachus, Liber hederā: cuius rei causam loco suo, ex Harpocrate recitauimus: quamvis idem India triumphata lauream tulit: nancq; is, vt Saturninus, triumphorū Deus habitus. Milites idem ait etiam myrto, quæ propria Veneris est, coronari solitos: quanquā & olea, quæ Mineruæ debetur in primis, redimiti aliquando processere. Prætereo castrenses, murales, & nauales ex auro dari solitas, & quæ latè habentur apud Gelliū, Suetonium, & alios, & quæ vulgatissima sunt de insignioribus Græciæ certaminibus, Olympijs, Isthmicis, Argiuis, & Pythijs, quorū præmia oleaster, pinus, apium, & malum. Vnde illud apud Max. Tyrium: Minimè fas est oleastro malove coronari, qui secum ipse deceret: vt victor præconio declareris, opus est æmulo. Sed ne videamur immemores Ægyptiorū, Isis prima repertas spicas capite circumtulit, quod Leo scriptor Ægyptius tradit. Et vt nostrarum quoq; literarum monumenta prosequamur, Eua omnium prima, diceret Tertullianus, pudenda sua folijs coronauit. Sed qui plura super his petierit, Claudij Saturnini librum, E quem de coronis edidit, inquirat, qui, Tertulliano teste, & origines, et causas, & species, & solennitates earum ita edisseruit, vt nullam gratiā floris, nullam latitiam frondis, nullum cespitē aut palmitem nō alicui capiti inuenias consecratū.

L E G E S.

AD coronarū demū hieroglyphica reuersi, coronam dicimus legum indicium esse, propterea quod certis est vinculis cōplicata, quibus vita nostra veluti religata coëreēt. Atq; hæc diui Hieronymi sententiā est, qui *σέφρασι μὴ σφραγίδος*, Pythagoræ symbolum interpretatur leges nō esse dilacerandas, sed in vigore et incolumitate sua conseruandas. Et quoniam sepes complicatione quadam ambituq; certo coronis quodammodo similes habentur, eadem ratione factū, vt in diuinis literis ipsæ quoq; sepes sint legum hieroglyphicum.

H I L A R I T A S.

ROseam tamen & florulentam præterire noluimus, quæ quidem corona hilaritatis erat indicium: veteres siquidem conuiuia celebrantes ornare se coronis consueuerunt, cuius rei principiū à diademate simplici fuit, vt scilicet frontem fascia constringerent, quod institutum est salubritatis causa, vt tradit Athenæus, propterea quod conuiuiorum mos sit, sese ad bibendum liberius inuitare. Ne igitur vinum æquo largius sumptum molestos ad caput vapores attolleret, experimento compererūt plurimū prodesse frontem ita colligare. Posterioritas verò salubri huic inuento decus & ornamentum adiecit, atq; ideo fascias illas floribus peruestire coeperūt, quæ res procliuiter admodum in effusissimum mox luxum euagata est.

C O R N V A.

QVæ verò corona Regium est gestamen, eam à cornu dictam volunt: passimq; in diuinis literis cornu pro Rege positū inuenias: cōueniuntq; similitudine quadā inter se, cornu, radius, et corona. Vnde Moses cornuta pingitur facie, quæ radiata esse deberet. Diuini enim Solis afflata lumine, radijs quibusdam igneis promicare videbatur: quem splendorē cum Israëliticus populus ferre non posset, precibus ab eo contendit, vt velata ad eos facie loqueretur. Coronæ porro Regiæ ex instituto veteri, radiorū referunt similitudinē, vt non temerè olim institutum sit eas in Apollineo capite XII. preciosis lapillis confici, qui splen-

A splendorē suo fulgentes caput vniuersum radijs illustrarent: atque, vt in Ceruorem hanc totā latius explicauimus, vetusti numi, marmoreæ aheneæq; Regum statuarū pleræq; duodecim conspicue radijs ostenduntur. Hinc apud Virgiliū Latinus rex fœdera certaminis inter Æneam & Turnum sancturus,

*Quadrijugo vehitur curru, cui tempora circum
Aurati bis sex radij fulgentia cingunt,*

Solis aui specimen.

M V R I.

ET frequentissimus autorū vsus coronam pro muris vrbium vsurpauit. Pindarus Alcimedonti Olympijs, *ἡδισφαιον τῶν κτι*, metaphoricè aiunt interpretes mœnia: muri enim vrbium tanquam coronæ sunt. Hinc Anacreon:

Νῶδ' ἐξ μὲν πόλεος σφαιον ἡδισφαιον,

Nunc dissipatae sunt corona ab oppido. Vel, Urbis at iamiam perijt corona.

Quod verò coronas Regias non esse discerpēdas Pythagorā admonuisse dicebamus, sunt qui eodem argumento dictū existimāt, quo ignem non esse gladio fodicandum edixit: quippe non esse vt quisquā principibus negotiū faceretur.

B Quod verò de regno dicebamus, per cornu significari, cum id passim in diuinis literis habeat, superfluum est ijs diutius immorari: vt, Exaltauit cornu Christi sui. & quæ huiusmodi dicta sunt in Cerui commentario. Illud hieroglyphicum ante omnia videt, quod apud Ezechielē Cherubim humano primū capite pingit, eorū quatuor cornibus bubulis insigni: humeris inde alatis, & pectore leonino: qua in specie theologi nostri, vt apud Hierosolymitanū Hefychium legere est, insigniores virtutes quatuor, per totidem vituli cornua intelligunt. Humana quippe facies sapientiam indicat, quā philosophi aliquot prudentiam dixerūt, sed sublimius atq; diuinius quid in sapientiæ nomine, Leonina nimirum fortitudinem. Per partem eam quæ vitulum exscribit, iustitiam interpretantur, de qua nōnulla in Bouis cōmentario. Aquilæ species castitatem præ se fert, quæ sublimi volatu in cœlum sese erigit: nam Ioannes, qui omnino aquila est, scriptorum omnium consensu intaminata fuisse castitate perhibetur. Animaduertendū tamen est in Hefychiano codice vulgato desiderari quædā, & perperam esse positum, in persona leonis sapientia, nulla de persona hominis facta mentione.

V I R E S.

C Iam quod alibi per cornua vires significari diximus, antiquum insuper dictorium est, *πὸ τῶν αἰθρῶν κέραι*, olim putassem te habuisse cornua, cum quis fortis antea habitus, spem mox per ignauitiam fessisset. Et Horat. de Baccho: En addis cornua pauperi. Quem secutus Ouid. ait:

Tunc veniunt visus, tunc pauper cornua sumit.

Alibi verò super eodem dixerat, In prælia trudit inermem. Et Dialectici syllogismi speciem, dilemma dictum, quod hinc & inde feriat, cornutum appellant.

D E S C E P T R O.

Ceptrum Regium diademati & coronæ addere res ipsamet postulat, de quo tamen toto opere, vt varijs imaginibus insigne apud hos vel illos haberi solitū, pro loco, & signo, quod occurrebat, multa disseruimus: nunc verò super eo quædam generatim edisserenda sunt.

R E G N V M.

A Pertissimè quidem sceptrum siue virgam, hieroglyphicum esse regni, illud in diuinis literis ostendit, quod sceptrum de manu Iudæ non auferendum pollicetur Dominus, donec veniret qui mittendus erat. Regiū quippe nomen

in Iudæis tandiu duraturū, dum veniret Christus. Nam & Pfal. *virga regni tui* habetur, & huiusmodi multa passim. Ponunt verò Theologi differentiam inter virgam & baculū, quod virgula in diuinis literis plerisq; locis sit castigationis, correctionis, & disciplinæ signum, vt virga æquitatis, baculus cōsolationis, auxilij, sustentationisq; vt eo loco, *Virga tua & baculus cōsolata sunt.* Pro sustentaculo, Thob. *Baculum senectutis meæ.* Latini in huiusmodi significatum scipionem protulere. Inuenitur & pro defensione, vt de Cleomene Atheniensium duce fertur, qui cum propter omnium in se odium effectus esset infans, baculo se aduersus insultantes munierit.

DE TORQVIBVS ET PHALERIS.

Subsecutus hinc sermo est de torquibus, phaleris, armillis, quæ præmia fuisse militaris virtutis Plinius, Gellius, & quidā alij tradiderūt: quippe Siciniū Dentatū donatū torquibus ter & sexagies, phaleris vicies quinque.

VIRTVS SOLIDA.

Torquem aureum solide virtutis præmium fuisse traditum à Vegetio, quem qui meruisset, præter laudem duplas consequeretur annonas. Species torquium in marmore incisas Brixia videris cum inscriptione huiusmodi:

L. ANTONIVS L. F. FAB.
QVADRATVS DONATVS TORQVIBVS ET ARMILLIS AB T. CÆSARE.

BIS
LEG. XX.

Bini enim hinc, & inde alteri torques cum literis, quæ vigesimæ eum legionis fuisse declarant: inde duo signa militaria quadrata, ad cognomentū eius exprimendum, aut fortè legionis nomen. Et species quædam candelabri in tridentis modum figurati, in medio sita, de quibus in Armis.

OPERA LAVDABILIA.

Torquis quidem significatū aperuit Vegetius, de armillis nihil meminitt eas laudabilium operum præmium esse indicat Adamantius, dum in ea Ezechielis verba, *Et imposui tibi armillas circa manus tuas,* paraphrasim huiusmodi subiungit: *Cum mihi dederit Deus occasionem bonorum operum, armillas circumdat manibus meis.* Diffundebantur ad posteros gestamina hæc, quod minores ad imitandas maiorum suorum virtutes inuitarentur. Hinc apud Tranquillum legas, C. Caligulam vetera familiarum insignia nobilissimo cuiq; ademptisse, Torquato torquē, Cincinnato crinem, Gn. Pompeio Magni cognomē.

ARMILLAE.

Armillæ nō humeris tantum decus afferebant, verum & brachia decorabant. Eas verò ita dictas volūt veteres etymologici, quod antiqui humeros cū brachijs armos vocabāt: inde arma, quæ cunq; ab illis dependent vel ijs alligata sustinent. De armillarū donis habetur apud Lium x ab Vrbe cond. post victoriā à Samnitibus ad Aquiloniā, à Papyrio quippe Sp. Nautiū, Sp. Papyriū fratris F. & quatuor centuriones manipulūq; hastatorū armillis aureisq; coronis donatos. Idem ibi centuriones, militesq; atq; equites, corniculis armillisq; argenteis donat. Et Decius tribunus obseruatū ex obsidione præsidii Romanum, dissipatq; Samnitū castra, aurea corona ab A. Cornelio Cossō donatus. Aurea verò corona erat quæ castrensis, ex auro quippe in valli speciem fabricata, quæ dabatur ei qui hostium castra pugnando primus introisset.

DE

DE ADAMANTE.

A

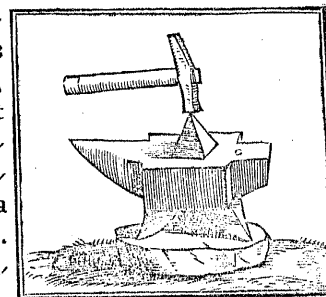
In sermone transulimus ad Adamantem, quo super multa vtrò citroq; dicta sunt, dum tu ea quæ passim prædicantur, quæq; lectione laborēq; tuis super acquisieras, commemorares. Verum ea quæ tu meministi, quæq; tu opte studio consecutus es, hic repetere superfluum iudicauit quare ea tantum quæ paucissima illis ego addideram, recensēbo.

FORTITVDO.

Non temerè scilicet Adamantem pro fortitudine proponi, cui robur indomitū, visq; insuperabilis, nomen meritò fecisset, quippe qui lima, scalpro, & malleo duritia inenarrabili resistat: quodq; omnium maximè admirandū est, cōtra etiam ignis violentiam incolumis lapillus euadat, neq; calore quidem admisso: vnde Græci ex ipso nomine à re imposito, gemmam indomitam intelligi voluere. Per hanc verò ea fortitudinis virtus ostentatur, qua quis ea quæ aduersa acciderint ferendō peruincat, secundis nihil quicquā immutetur, atq; vt apud Horatium est, rebus angustis animosus atq; fortis appareat, idemq; vento secundo dissipto turgentia vela contrahere sapientia duce didicerit. Quin etiam id insitū diuinitus habere fertur Adamas, vt mentem animumq; gestantis vano metu liberet, vt superbæ etiam fortunæ responsare suadeat.

Transit & in cōmunem locum significatū huiusmodi, vt tā de animi fortitudine, quæ virtus sit, hoc est, honesti iusticq; causa concepta, q; etiam de obturata aliqua mentis destinatione, quæ nulla qucat ratione loco dimoueri, possit intelligi: eaq; de causa Ditis pectora adamantina fingi, & apud inferos solido ex Adamante portas & columnas esse, atq; ita demum omnia dura & implacabilia, eius lapilli elogio significari. Adamanta quidem Plutonem Theocritus manifestè nuncupauit, Pharmaceutria:

INEXPVGNABILIS.

Τὸ δ' ἀπ' ἑαυτοῦ καὶ τῶν ἐξ ἑαυτοῦ Κινῆσιος ἢ ἀδ' ἀμάντα.

Propterea enim dictū hoc nomine aiunt interpretes, quod durus sit & inexorabilis: aiunt enim loco hoc ex particulā intentionis esse, atq; ita Plutonē mirum in modum inexorabilem exponunt. Sed vt ad eam partem quæ virtutis est redeamus, qua scilicet quis munitus æruminosissima quæq; patētissimè perferat, nulliq; calamitatū generi succumbat, Adamantius vbi causam quærit, cur corpus etiam Iobis viri iusti p̄ssq; Deus in potestate dæmoni concesserit affligendum, comparationē ab eo desumit, qui boni Adamantis dominus, eum cuius periculis omnibus cōcedat explorandū, dicatq; tolle, proba, experire, tormentisq; omnibus examina: sic omnium cognitor atq; præscijs, qui optimè nosset Iobē Adamantum inuiolabilem, poscenti diabolo eum dedit in potestate, sibi quidem factis cōscijs Iobē verū Adamantē esse. Mox illa de Christo subiecit: Sic nancq; & singularis ille et diuinus, cœlestis atq; incorruptibilis Adamas vnigenitus Deus à patre ad terras missus, de quo dicit Deus Pater: *Ecce ego ponā Adamantē in medio populi mei, quē neq; ignis tentationū in deserto cōminuet, quē ictus, verbera plagæq; impiorū in cruce nō atterent cōminuentve, quem neq; sepultura, neq; descensus ad inferos vel minimum violare poterūt, sed enim omnia superabit, scq; diuinū et incorruptibile probabit Adamantē.* Et ne quis fabulosa putet

que de hircino sanguine, cui rerū vni cedat Adamas, memoriæ produnt, memo D ratu digna sunt quæ super hoc D. Cyprian. lib. de duplici martyrio differit, cum efferas nationes quas Romani nuncq̄ frāgere vel domare potuerint, Christi sanguine indicat emollitas. Qui nature causas scrutantur, ait, narrāt Adamantē nullo chalybis duritiei cedētem, hircino sanguine maceratum, ictu mox malleorum dissilire. Nullus autem Adamas corde saxeo peccatorum durior. Hoc igitur cor ferreum, cor saxeam, cor plusquam Adamantinum emollit sanguis Christi.

L I T A T I O.

IN Hebræorū sacris Adamas litationis signum habebat: quia quæ foret summi numinis de mortalium reb. sententia, manifestabat. Gestabat enim eorū Pontifex ornamentū quoddā ante pectus opere pulcherrimo elaboratū ex auro, nō ultra palmi magnitudinē, in cuius medio veluti stella quædā aurea elucecebat, duo utrinq̄ Smaragdi, quorū vnus tribubus sex, totidem alter ex XII Iſraēliticis insigniti erant. Inter Smaragdos medius Adamas erat. Sacerdos igitur Deū de re quapiā cōsulturus, precib. ritè prolatis, supinis in cœlū manibus porrectis, oculos in id operis cōijciebat, deq̄ pposita re Deū interrogabat: qui si prospere, ra secundaq̄ polliceret, Adamas ardentissimo splendore promicabat, radijsq̄ fulgētissimis coruscare quodāmodo videbat. Sin autē ex voto nihil promittebatur, lapillus nihil quicq̄ immutatus, sua se specie continebat. At si Deus populū cædi destinasset, sanguineus apparebat. Si mors cuiquā impēdebat, nigro obfuscari cōspiciebatur: idq̄ gestaminis EPHVD illi appellitabāt, de quo tora sacra historia plurima. Sedenim & genus vestis sacerdotalis erat Ephud, que aliter superindumentū, vel superhumeralē appellat: cuius vestimenti duo erant genera: vnum lineū & simplex, quod sacerdotes habebant: alterū diuersis coloribus, ex auro, purpura, & bysso, hyacintho gemmisq̄ suprapositis ornatū, quo soli Pontifices utebantur. Logium quoq̄ inter ornamenta Pontificia celebre, nostri Rationale appellitarūt, de cuius significato alio cōmentario diximus, contenti hinc formam eius ex Eucherio prodere. Erat verò pannus exiguus, ex gemmis & auro coloribusq̄ varijs, qui superhumerali cōtra pectus Pontificis adnectebatur.

S A P P H I R V S.

IMPERIVM, AVT SVMMVM SACERDOTIVM.

Sapphirus & apud veteres & apud iuniores, omni ætate, magna semper in celebritate fuit: siquidem per eum imperium, aut summū sacerdotium significari manifestum est. Causam nonnulli eam cōminiscuntur, quod lapillus is cœlitus à Ioue & à Saturno vim quandam contrahat, vt ad eiusmodi euenta viam præparet, & faciliora hæc affectantibus omnia reddat: ita ab Ioue regnū, ab Saturno sacerdotium impetrari. Sedenim pietas nostra sanctiora patrum documēta prosequēs, Sapphirum in similitudine Throni figuratum apud Ezechielem agnoscit, idq̄ Dei Opt. Max. sedem significare cōtendit. Eucherius hinc cœlestes formas, ipsosq̄ angelos intelligit, ita per serenum cœlum electorū cōuentus ostendit. Neq̄ dissimilia Hesychius super tunica coloris hyacinthini.

C O E L V M D E C I M V M.

Species tamē ea Sapphiri throni, vt ab Isaache philosopho explicat, decimū scolorū orbē designat, empyreū ab alijs vocitatū: ex colore siquidē sapphiri nitorē intelligunt illius lucis, q̄ omnē supereminet lucē. Throni verò similitudo immobilitatē eius indicat: siquidē orbis ille fixus manēs, & getus esse perhibet. In diuinis sanē literis legere est, Intuebū pij que sub pedib. Dei sunt, quasi opus lapidis

A lapidis sapphiri. Quinetiam profanæ religionis autores Iouem in throno statuebant, quod firmæ apud eum perennitatis indicium esset, *Qui stabilis cum permaneat, dat cuncta moueri.*

S M A R A G D V S. V I R G I N I T A S.

Vnt qui perpetuo clarosq̄ Smaragdi virore considerato, signum id esse virginitatis velint: idq̄ insuper argumento addunt, in patrandare venerea, quod experimento cōpertum est, si quis lapidem attingat, eum spontē frangi. Cæterum Astronomi Smaragdum Veneri cœlesti dedicarunt, et ad impetrandū eius numinis afflatum perquam idoneum esse profitentur. Nihil autem cœlitus non vndecunq̄ purum, honestum, & candidum, mortalium animis, si Platoni & veritati credimus, inspiratur.

I A S P I S. G R A T I A.

Aspidem pro gratia poni autores tradunt. Sumptum ab eius vi, quod mortalibus persuasum est gemmam eam hominum gratiam conciliare erga gestantē. Vnde non otiose dictū à Virgilio volunt, *illi stellatus laspide fulua Ensis erat:* quo præcipuè tempore Didūs gratia expetebatur, cuius amore detentus, *Carthagini fundabat arces, ac tecta nouabat.*

V E N V S T A S.

Sunt qui gemmas omnes in ornatu Veneri deberi putent, quod scilicet eam maximè comptam esse deceat, & deliciis omnibus affluentem. Operæ precium verò est apud Tertullianum legere, quæ de morosa gemmarum cura differit, dum nostras miseratur ineptias, qui tam anxie in re tam inani occupemur: Tardè (ait) teruntur vt niteant, subdolè substruuntur vt floreat, anxie forantur vt pendeant: & alia in hanc sententiam. Vniones tamen cum ad ornatū præcipuè comparentur, venustatis significatum sibi ante alias vsurparunt: lapilli enim reliqui non de pulchritudine tantum, sed de dotibus etiam alijs censentur: in vnione nitor & laeuer tantum expetitur. Quod verò fuerint qui eos etiā devorare magnificum existimarint, id improbitati potius, quam vlli sit liberalitatis splendori tribuendum. Diuinæ literæ per hieroglyphicum margariti, præmium ostentant quod rectè facientibus offertur. Euangelista: Inuento autem vno precioso margarito abiit, & vendidit omnia quæ habuit, vt id emeret.

V N I O N E S. L A C H R Y M Æ.

Illud magis receptū, vnionem esse lachrymarū indicium, sumptum quidem à coniecturibus, qui visos in somnis vniones lachrymarum profluuiū portendere tradiderūt: aiunt enim, *διελθὼν μαργαρίτου διακρῖνον βόου,* vt apud Sudā est, Artemidorū, & alios, cuiusmodi somniū cum nobis aliquando contigisset, resq̄ postmodum subsequuta esset, ita cecinimus: *Visus eram niueos manibus tractare lapillos, Unio in his, lætis gemma inimica viris.*

A M E T H Y S T V S. S O B R I E T A S.

Ecq̄ defunt qui Amethystū pro sobrietate poni dicāt, quod eiusmodi lapidem cōtra ebrietatem stare cōpertū est: non enim vino tentari, qui eum gestet: in quo præter nomen, quod eius est significatio.

nis, nihil certi habeo, plerisque tamen, qualecunque sit, commentum placet. D

DE PECTINE.

Ram hic finem facturum, cum tu ut prosequeris ita hortatus es: Mulierem nobilem gemmis aliquot ornauimus, sed ea nisi caput cōpserit, parum profecerimus: addamus igitur & pectinem, & speculum, ut si qua eo uti velit, non aliunde quæsitum eat. Subiici ego:

V E N V S.

Veneri quidem præcipue sacer est pecten, eiusq; Deæ statua cum pectine aliquando Romæ dicata est, soluto quippe voto, quod mulieres Romanæ uerant, comis propter insuperabilem pruriginis ardorem abrais: quo quidem incommodo atq; cruciatu liberatæ, statuam huiusmodi Veneri erexere, quæ comas restitueret. Eandem etiam barbatam statuerunt, quod utroq; sexu prædita sit Venus, quâ à lumbis ad superiora, marem, ad inferiora sceminam esse dictabant. Atq; huc spectat Maronianū illud, Discedo, ac ducente Deo, quâvis non contemnendū auctores utrunq; sexum diis attribuant. Sed super hoc alibi. Sanè quod ad pectinem attinet, Naso eum Cytheriacum dixit:

Sape Cytheriaco deducit pectine crimes. Metamorph. vbi de Salmaci.

Ea enim propria est muliebris curæ vanitas, ut in comendo ornandoq; capillo, studium omne suum exerceant. Quare in numismatis videas Faustinae caput multis & diuersis capillorum concinnitatibus sæpe variatum. Sanè Seleucus meritò duodecim eos versus sustulit, quibus Hesiodus inducit Palladem, Theogonia, Pandora fatagentem, comendo eam & ornando: indignum ratus sapientia deam tanto studio circa muliebris ornatus curam occupari. Versus illi XII hi sunt:

Ζῶσε δὲ καὶ κέρησινος θεὰ Λαυσητῆς ἄθλιον,
Ἀργυφῆ ἰσθῆτι, καὶ κρήσιν ἔκαστον ἰσθῆτι
Δαίδαλῶν χεῖρας ἡγήσατο, δαίμα ἰδέσθαι
Ἄμυδι δὲ οἱ σφαιρῆς νεοθιλικῆς αἰθερῶν
Ἰμῶσδ' ὡπρέθηκα κάρησι πάλαι ἄθλιον:
Ἄμυδι δὲ οἱ σφαιρῆς χρυσέων κροτάλων ἔθηκε,
Τῶν αὐτῶν κρίσει πάλαι καὶ ἄμυδι κροτάλων
Ἀσκήσας πελάγῃσι, χαλεπὸν δὲ πᾶσι,
Τῶν δὲ οἱ δαίδαλα πολλὰ τε τῶν χαλκῶν, δαίμα ἰδέσθαι,
Κινώσεται δὲ ἡ πειρῆσ' ἡρέφῃ δὲ δαίμονα.
Τῶν δὲ πολλὰ ὄνθηκα, χαλεπὸν δὲ ἀπελάμπρο πολλὰ
Θαυμάσιον, Ζωῆσις ἰσθῆτι φωνήσας.

DE SPECULO. EXPLORATIO.

Vnt autem qui speculum explorationis signum esse velint, propterea quod & naui & rugæ, & vniuscuiusq; color, & alia quæ forent incognita, indice speculæ deprehenduntur.

F A L S V M.

Sedenim sapientius illi rem expendisse mihi videntur, qui falsum ex speculo significari tradiderunt, in quo scilicet quamvis similitudo quædã appareat, eo tamèn falsa est, quod in speculo quæ læua sunt, dextera: quæ dextera, læua referantur, atq; ita veritati fucus fiat.

H Y M N V S.

Alioqui speculum Pindaro est hymnus, in quo scilicet res præclare gestas, virtutesq; cuiuspiam celebres possimus intueri.

A D

AAD ILLUSTRIS. PRINCIPEM D. NICOLAVM RODIVILVM OLICÆ ET NESVESII DVCEM, Palatinum Vilnensem, ac magni ducatus Lituaniæ summum Marefcalcum & Archicancellarium, Bresnensem, Saulensem, Borissouicensemq; Capitaneum, De iis quæ per arma significantur,

EX SACRIS ÆGYPTIORVM LITERIS PIERIVS VALERIANVS.

Uam iam varios commentariolos diuersis misissem amicis, dedissemq; operam ut argumenti ratio vnicuique non inconueniens esset, diligenter dispiciendum mihi putavi, cui nam hanc nostrâ de Armis elucubratiunculam inscriberem. Verum cum arma acriter mittenda viro non ignorarem, tu certe Nicolae Rouuille Magnanime princeps, animo statim obseruare meo: teque vnum è multis delegi, in cuius patricinio ac tutela, noster qualis is cumq; esset in hac re insumptus labor, conuiescere deberet. Nam cum multa sese offerrent causa, quæ quemvis ad te vel amandum, vel suspiciendum allicere possint, ut animi tui celsitudo cum summa coniuncta clementia & moderatione, ingenium facile & apertum, nulla maleuolentia suffusum, nullaque auaritia inquinatum, bellica laudis militarisque gloria flagrans studium, tum illa in primis Caroli U. Imp. Sigismundiq; Sarmatiæ regis (quos maiestatis causa nomino) de insigni tua virtute testimonia tot tantæque fuere, ut alter te Ducem renunciaret, ab altero multis maximisque Lituaniæ imperiis & administrationibus ornatus longè clarissimus esses, dignisque habitus qui in fortium bellicosorumq; populorum vel flore vel robore summam potestatem haberet, & in quo omnes rebus secundis animi æquabilitatem & religionis propagationem agnoscerent, aduersis inuictum robur cernerent, & disciplinam militarem prudentiamque in administrandis disponendisq; singulis sequerentur, & auctoritatem amplissimam libenter reuerent. Hæc cum in te sint dona, conerisque tam pulchro laudabilique exemplo ad eorundem lucem alios multos adducere, & quasi normam boni gubernatoris dirigere, meritò te omnes strenuissimum istic hominum florem, ditionum istarum firmamentum, bonique principis ornamentum existimant: meritò quoque nos T. Excellentia hocce nostros de Armis commentarios nuncupamus & consecramus. Arma certe huiuscemodi mittimus ad bellum ita delectabilia, ut eadem vel domi sedens, in alto conrectare possis ocio, cum in iis ipsis & disciplinarum cultum, & varia eruditionis totiusque antiquitatis imaginem honoratissimam sis agiturus. Hæc qualiacumq; à me conscripta, meæ in te perpetuæ obseruantia testes, probata ad alios venire patieris: equidem nec dubito, quin tuo patrocinio defensa, gratiora omnibus futura sint. Faxit Deus Opt. Max. ut potestas & voluntas quas tibi dedit, eos exitus habeat, qui & illi maxime gloria sint, & Christianis utilitati, & tibi dignitati. Vale.

IUS IN ARMIS.

eorum, ut hinc exordiamur, simulachra armis ornata, auctoritatem, vimq; armorum indicant. Nam Græci præcipue deos omnes in vniuersum ferro accinctos fingere conuerunt, ex eo scilicet innuere volentes, armis omnia parere, in armis ius esse: cum tamen Phœnices, utpote mercatores, & assiduis dediti negotiationibus, deos cum loculis & crumenis bene pecuniosos omnes effingerent.

E e ij

nempe quod rerum omnium vim penes aurum & diuitias esse arbitrentur. D

MVLIEBRIS VIRTVS.

QVod verò Lacedæmonij Veneris armata simulachrū dedicarint, virtutis id hieroglyphicum, quæ prænuit in mulieribus. Nam cum Lacedæmonij bello cum Messeniis congressi eorum impetum sustinere non possent, pedesq; sensim retroferrent, vxores eorum hoc animaduerso, repente arma corripiunt, impetuq; in hostes facto non tantum lapsam maritorum aciem restituere, verum & Messenios ipsos fugauerunt. Eas inde amplexi Lacedæmonij, prout erant armati, cum armatis promiscue, vt Lactatius ait, concubere. Atq; ita mox armatam Venerem colere ceperunt. Neque tamen Venerem tantum, quam *μορφα* vocitabant, sed deos, deasq; omnes cum lancea figurabant, vt eas ita redderent honestiores. Nihil enim apud eos ignauia turpius, nihil bellica virtute præstantius habebatur. Alia verò ratione armatae virginis in sacrificiis adhibentur: eas enim in numis aliquot, atque etiam in lapideis lignis atq; memoriis videas lacinia toga in humerum reiecta figuratas. Hæ sunt virginis quæ Armatae dicebantur, quod in armum ita vestes conicere sacrificij ritus deposceret. Vnde etiam poma ex alieno in armum legere, legibus prohibemur, tanto scilicet numero asportare, quantum humerorum onus sit. Hoc quidem *παιρδρος* fatemur, sed hoc loco necessarium.

Vldere autem est plerisque locis, atq; etiam in numis, signa Martis Vltoris cum scuto & hasta, quæ nimirum belli indicia sunt, cum omnis eius ornatus in eo versetur, vt arceat à se cladem, & hostibus inferat calamitatem. Hinc pro uerbiū illud emanauit, *ὡς θίγει, ὡς ἀπείθει*, cum quid omni conatu aggrediendum innuimus. Huiusmodi verò statuā sibi Sesostris erigi curauit supra quatuor cubitorum magnitudinem, vt ita mortales reliquos superasse gestarum rerū gloria testaretur. Nam eorum quæ præclara gesserit Rex hic Ægypti, pleni sunt omnes antiquitatis libri.

MARS VLTOR.

BELLVM INDICTVM.

APud Romanos indicti belli signum erat hasta ferrata prævestaq; fecialis manu prætenta, quam vbi primum in hostium fines emisisset, tribus puberibus præsentibus, causa prius exposita, bellum iustum indictum, fieriq; ceptum intelligebatur. Hinc apud Maronem Turnus primus iaculatum intorquens emittit in auras Principium pugnae.

ARCVS ET SAGITTAE.

Egyptij sanè sacerdotes tumultum, aut belli principium esse factum, significare cum vellent, armatum hominem figurabant, qui telum arcu cõtenderet, & ad feriendum paratus videretur. In diuinis tamen literis per arcum & sagittas ab improbis hominibus paratas, interpretes totum belli apparatus accipiunt: & huiusmodi significatione Psal.

LIX.

ALIX. Dedisti metuentibus refugium, vt declinare valeant arcum. quamvis in Hebraicis codicibus LX longè alia lectio reperiatur. Ita tamen legit Euthymius, & hic arcum recipit Ecclesia.

SOLARES RADII.

IN Apollinis verò Dianæq; simulachris arcus & sagittæ vibratilem radiorum vim ostendunt. Vnde Lucretius hieroglyphicè ita eos expressit: *Non radij Solis, neq; lucida tela diei.*

Eadem in Sagittario cœlesti signo, vim eius à remotissimis etiam locis in plantas & herbas permeare, quæ quidè vbi vbi sunt, solari omnino vi viuida, & incolumes conseruantur. In Gallieni sanè numis Sagittarij signum est, quale cœleste illud fingitur, cum inscriptione, APOLLINI CONS. AVG.

DE PHARETRA.

MINimè verò prætermittendus est locus in carminibus diuinis Psalmo X, Siquidem impij arcum sæpius intenderunt, promptuariis sagittis pharetram impleuerunt, quas in quempiã probi cordis hominem immitterent. Nonnulli Paraphrastæ, dum nouitati forsàn plus æquo student pro eo quod apud Græcos est, *ἡτοιμασεν βέλη εἰς φαρέτραν*, sagittas ad neruum accommodarunt, ponere maluerunt, nempe quod ita id exponendum codex Hebraicus admoneat.

COR, CONSILIVM' QVE.

ADamantius tamen Græcam secutus lectionem, ita pharetram agnoscit, vt quid habeat hieroglyphici, etiam interpretetur: per eam enim cor intelligitur: per sagittas, consilia, & cogitationes: per arcum, os & labia. Nam & alibi dicitur, Cor impij repletum est veluti pharetra sagittis venenatis. Consilia enim cogitationesq; pessimæ, impiorum sagittæ sunt: arcus verò, os & labia: quo distento, quippe ad aperto, virulenti cordis spicula depromuntur ad vulnera. Quod verò dictum est è latebris, nõ otiose appositum: siquidem hi cum lucem odio prosequantur, in tenebris delitescunt, & in cæca malignitatis atq; ignorantiae latibula sese abdunt. Iam verò apud Lucianum legas, *πολλὰ τῆν ἰδιότητι τῶν ὀφθαλμῶν*, stare aliquem in insidijs incognitum, qui arcu semper intento speculetur, qua latus exeras, vt ea te quamprimum parte conficiat. Vbi nimirum delatorum intelligas malignitatem, qui dicta factaq; explorant tua, ac simul aliquid exciderit imprudenti, collectum statim ad dominum deferunt, vt aliquod inde tibi detrimentum accedat. Olympijs quoq; Ode secunda, tela pro verbis, pharetram pro sententiis à Pindaro positas inuenias, in hunc modum: *πολλὰ μιν ἰπ' ἀγκῶν ὀφθαλμῶν βέλη ὄπλον ὡτὶ φαρέτρας φανέντα* (ωθροισικς): Multa mihi tela velocia sub cubito in pharetra sonantia exaudiuntur, propter orationis acumen, & laudationum opportunitatem, in quiunt interpretes. Præclara enim esse debent, neque ab obtuso ignauoq; ingenio prolata, quæ dicuntur, sed ea opportuno etiam loco disposita. Alibi diximus, mystica philosophia interpretes Plutonis cor ab Herculeæ sagitta vulneratum, hieroglyphicè significare velle, nullum esse tam abditum in rerum natura locum, quod non pervenerit philosophia: eius enim scientie latebras multi memorant. Nam & Nazianzenus Basilium ait philosophia latebras omnes penetrasse.

VVLNERA AMORIS.

AMori verò arcus in primis dedicatur, propterea quod eo vulnere faucij, semper eminus feriuntur, veluti sagitta quadam ab amatis oculis emissa, & in amantium oculos recepta. Sunt verò illi, vt philosophatur Plato, radij

quidam tenuissimi, qui ex intimo cordis expirant, vbi vitalis sanguis dulcissimi, D
mus calidissimusq; sedem habet, viaq; sibi, vt Musæus ait, per oculos patefa-
cta, per amantis identidem oculos illapsi, ad intimum eius cor penetrant, accen-
soq; interim magis ac magis sanguine, bilis etiam inflammatur, vnde ille sequi-
tur dolor, quem affixum esse cordi amantes omnes profitentur, quicumque il-
los euentus, aut durus, aut facilis sequatur. Hinc etiam adiectæ ad amorem fa-
ces, de quibus alio loco differuimus.

A M O R.

A Pud coniectores sanè, si quis etate florida vir aut scemina pectus sibi trans-
fixum imaginatus fuerit, amorem significat. Non æquè id in grandæuo, si-
quidem huic id somnij triste aliquid, & illelabile nuncium affert.

P O E N I T E R E.

IN diuinis verò literis sagittæ sapiensimè ponuntur pro doloribus, qui ex re-
rum perperam actarum conscientia cor stimulant, compungunt, exulceratq;
Ita Psalmo octauo supra xxx, Quoniam sagittæ tuæ infixæ sunt mihi: Atti-
gerunt me, transfudit Symmachus.

C O E L V M.

S Edenim philosophi cum amoris cognomento cælum intelligant, non ocio-
se commenti sunt & alas & sagittas velocitatis indicia figurare, simulq; fa-
ces, vtputa ignem, quo cælum ipsum maximè spectabile est: ac puerum deniq;
cum senium auferant à cælo. Amorem insuper primum omnium genitum au-
tumant, & cælum initio creatum à Deo sacræ testantur literæ.

V E L O C I T A S.

E Sto igitur sagitta velocitatis etiã hieroglyphicum, cuius ergò Virgilius iu-
uenibus curiu pedum certaturis cum equum primo præmiu proposuisset,
alteri Amazoniam pharetram, plenamq; sagittis pollicetur. Et Armenij sagit-
tam Tigrin vocant, vnde & velocissimum animal Tigris, & fluuius rapidissi-
mus, qui ex Armenia in Mesopotamiam labitur. Ibi enim sagitta Tigris dicitur.
Et Psal. septimo, quod minatur propheta futurū vt Deus gladium suum expedi-
at, & arcum intendat: interpretes per gladium acerbiter, per arcum celeri-
tatem mortis indicari tradunt. Ab hac sagittarum velocitate vulgus totius Ita-
liæ hodie cum quid properandum esse innuit, vocabulum formauit Affrezza
re, ex quo sagittam frezam vocant. Sanè Abarin genere Hyperboreū apud Scy-
thas tantæ velocitatis hominem fuisse tradit Nazianzenus, vt cum sagittam, ve-
luti fabulantur, accepisset ab Apolline, emissam eam pari cursus pernicitate con-
sequeretur: quo signo populos circumiens responsa dabat, inde sibi fidem ac-
quirens, quod conatus ille longè supra humanas vires esse putabatur. Sed non
fabulose apud nos dictum, Sicut sagittæ in manu potentis, ita filij excussorū: per
quas Eucherius Apostolos hieroglyphicè significari tradit, qui orbem terræ vo-
latu pernicissimo peragrantes, doctrina sua mortalium, qui nōdum Deum no-
rant, corda penetrarunt. Filij verò excussorum, quia de prius excussis telis, hoc
est, Prophetis, Apostoli geniti sunt. De iis Psalmographus ait: Misit sagittas
suas, & alios alio delegauit. Plerisq; enim locis sagittæ verba diuina sunt, quæ
penetrabili charitate corda nostra cōfigunt. Hic arcus ille erat, quem tetēderat,
paratumq; ad ferendum asseruabat: quamvis hoc nonnulli ad minas referant,
quod arcus inter alia significata, minarum etiam signum sit. Vnde Horatius:

Nec semper feriet quodcumq; mimitabitur arcus.

CON.

C O N T R A R I E T A S.

A **V**bi tamen sagittæ duæ parallelari positi iacentes animaduersæ fuerint, qua-
rum cuspides altera ad alterius pinnas vicissim conuertantur, præsentia-
neæ contrarietatis signum esse volunt.

F R A C T A B E L L I F E R O C I A.

Quemadmodum verò arcus intentus belli signum est, ita fractus sublatam
belli ferociam ostendit. Et in ostentis eodem accipitur significato: veluti
quod in recentiorum historiis legitur, ea nocte qua Rex Attila sanguinis eru-
ptione, quæ profluuium effulsissimo de naribus emissa est, suffocatus & extin-
ctus est, supremum numen Martiano Imperatori apud Constantinopolim a-
genti apparuit in somnis, arcumq; Regis defuncti relaxatum, vt alij, fractum,
ostentare visus est, quod de bellica eius ferocia iam extincta signum fuit. Et in
diuinis literis scriptum est, Deum eorum contere arcum, & arma confringe-
re, qui pietate posthabita spem omnem in ferocitate sua posuere.

P E R S Æ.

B **A** B eo verò armorum genere, quo Persæ plurimum vtuntur, sagittas numis
Darius impressit, siue ita gentem suam significare voluerit, siue potentiam
suam latè diffusam indicare. Nam & in Artoxerxe sagittarius miles cusus erat,
eacq; de causa numi illi Sagittarij vocitabatur, vt Plutarchus Apophthegmatis.
Vnde non infacetè dixerit Ageilaus, triginta se millibus Sagittariorum Asia
pulsam, cum ea summa Rex corruptis per Timocratem Atheniensibus effecis-
set, vt bello aduersus Lacedæmonios concitato is prouincia decederet. Quod
quidem dicitur proximè accedit ad Gylippi Noctuas, de quibus loco suo.

Sagittas autem Apollinis in Græcos immis-
sas, pestilentiam manifestissimè significasse
nulli dubium: de quibus latè apud Homerū. Hæ
verò hieroglyphicè solares radios indicat corru-
pto cæli tractu contagem illam dispergentes. Et
Christiana pietas è diuorum numero Sebastia-
num sagittis impetitum, dum Christo fidei testi-
monium præstat, aduersus pestilentiam sibi tu-
telarem proposuit.

P E S T I L E N T I A.

D A M N A T I O.

Sunt qui telum in sagittæ cuspidem ita
figurati, damnationis signum esse autumēt,
aut explodendum summouendumve aliquod ineptè dictū in scriptis, id quod
Aristarchi summi Grammatici iudicio inter hieroglyphica receptum est, quod
eo ille signo vsus sit in adulterinis apud Homerum carminibus summouendis.

D E H A S T A. S A P I E N T I Æ V I S.

Quod Palladem armatam ubiq; conspiciamus, indicat, arma parum
proficere, nisi quæ per sapientiam administrantur. Nam stulto præ-
cipitiq; ingenio Imperatores, quot & quantas & sibi & Reipublicæ
calamitates attraxerint, vt alia dissimulè, clades illæ insignes ad Tre-
biam, ad Thrasimenum, ad Cannas acceptæ, facile ostenderūt. Porro autem ha-
sta in manu Palladis, ingenij vim atq; promptitudinem ostendit. Vnde apud
Martianum legas: *Hasta etiam vibrans penetrabile monstrat acumen.*

Ee iij

AD hæc lancea in quacunq; videatur imagine, præter militiam ipsam famæ etiam celebritatem indicat. Quare Lyfippus, vt Plutarchus ait, eam in Alexandri manu posuit, fulmen quod alij fecerant, aspernatus, vtpote qui celebrem eum vna vix ætate existimaret, dummodo quis veritatis studiosus, ea tantū que re vera gesta fuissent ab Alexandro collegisset. Quod verò ad extensionem in longinquum facit, telum appellant quicquid à manu iacitur, quòd *πῆλός τε & πῆλός τε* procul apud nos sonat. Quanquam apud Caium Iuriconsultum telum vulgò appellaretur, quòd ab arcu tantum mitteretur.

HOSTIS INFENSIVISSIMVS.

Infensivissimum hostem, qui omnes, quò maxime lædat, vias exploret, nonnulli significare cum volunt, iaculum terræ appressum cuspide in eius læua statuūt, dexteram verò ori obiciunt, eo gestu, vt in eam inspuat, nempe quòd persuasum sit, ictus aggruari salua in manum ante conatum ingesta. Id verò ea de causa fit, quia manus ita magis solidescit, & maiò in vibrando vis accedit, non autem quòd ea quædam sit fascinatio, vt Magi putant.

OFFENSIONIS ILLATÆ POENITENTIA.

Nam illud forsàn pertineat ad Magiam, quòd à iactu, si quem inferendam iam iniuriæ poenituerit, in mediam expuendo manum, qua vibrauerit, leuari percussum à pœna prodiderunt. Alioqui pleraque alia expuere, contra omnes fascinationes & pericula amuletum esse creditur. Vnde apud Theocritum *τὴν εἰς ἐμὸν ἐπιπέσει κἀλ ποῦλος*, ter in sinum meum inspuui. Meminere huius rei & Plinius, & autores alij plerique.

SVMMS HONOR.

Sedenim ne Lyfippum aded malignū aut inuidum in Regem suum, vt paulò antè dictum, fuisse suspicemur, sciendum hastæ gestamen haudquaquam inter vulgares honores habitum, tantæq; apud veteres venerationis fuisse, vt loco diadematis pro insigni Regio haberetur. Neq; temere Virgilianus Æneas, *Bina manulato crispans hastilia ferro, Ingredditur.* Et Regis filius Pallas apud eundem, telo rapto volat obuius ipse Æneæ. Neq; quidem ea solū donari solitos tradunt qui fortiter in bello fecissent, verū & Iunonē Curitū ab ea nuncupauerunt: Curis enim hasta Sabinis erat, quòd iam apud omnes pervulgatum est.

S T R E N V V S.

Eorum qui fortiter fecissent insignia, more quodam hieroglyphico apud veteres fuisse reperio hastas puras, quibus milites ab Imperatoribus donari soliti: eaq; de causa Sicinium Dentatum, Plinio referente, hastis puris duodeviginti donatum. Hastas verò puras, Donatus & Seruius interpretantur, sine ferro, eo præsertim Maroniano versu:

Ille, vides, pura iuuenis qui nititur hasta:

qui quidem futurus erat Rex, multorumq; Regum parens.

B E L L V M.

Apud Carthaginenses, genus intractabile bello, belli hasta erat indicium. Hinc cum bellum velle se cum Romanis professuri essent, Romam ad eos hastam suæ voluntatis signum miserunt. Sedenim apud Macrones, dare accipereq; lanceam, sanciti foederis signum fuit: cuius rei meminit Xenophon De reditu Græcorum IIII.

SVM

SVMMA IMPERII.

AEA verò de causa viros fortes hasta donari putat Festus Pompeius, quòd hasta summa armorum & Imperij esset, captiuosq; sub ea vendi morem fuisse: proindeq; rei fortiter gestæ signum erat. Et sub iugum mittere, qui superati essent, quiq; per vim sub Imperium devenissent, apud historicos frequentissimū. Constabat verò iugum ex hastis tribus, duab. quidem fixis, et alia in transversum ad eas alligata: sub his enim discinctos transire cogebant, inquit Festus, vbi discinctos intelligendum, armis spoliatos. Hinc etiam mos apud Romanos fuit, vt nuptarū capita cœlibari hasta comerentur, propterea quòd quæ nubere, imperio viri subiiceretur. Cœlibarem autem hastam vocabant, quæ in corpore gladiatoris abiecti occisiq; steteret.

CONIUNCTIO MARITALIS.

Alunt verò nonnulli coniunctionem maritalem hieroglyphicum id significasse, vt quemadmodum hasta ipsa in corpore gladiatoris hæfisset, coniunctaq; fuisset, ita debere sponsam viro coniungi, vt, quòd nostræ monent diuinæ literæ, duo sint in carne vna. Alij boni tantum ominis causa factum autumant, vt vota hinc ostenderentur, fore vt viros fortes genituræ essent.

D I I.

Præterea, vt Iustinus ex Trago memorat, ab origine rerum pro dis immortalibus veteres hastas coluere, ob cuius religionis memoriam hastæ adhuc, ait ille, Deorum simulachris adderentur. Quinetiam simplex baculus surrectus apud Ægyptios diuinitatis hieroglyphicum fuit. Atq; hoc illud est quòd Pædianus ait in Diuinationum commentario, nō placere sibi eorum opinionem, qui delubra existimant ligna delibrata, id est, decoriata, pro simulachris deorum more veterum posita. Id fieri solitum à veteribus Cyrillus inquit, quòd natura diuina nullo modo neque deiici, neq; labefactari potest, sed inconcussa firmaq; suo se robore communiat, sustinereq; omnia, & omnium fundamentū esse perhibetur. Sed vt ea etiam quæ ad ineptias vsq; facta sunt in hoc genere commemoramus, Alexander Phereus hastam, qua Polyphranē auunculum interemerat, consecrauit, additis etiam corollis, eiq; tanquam Deo rem diuinā fecit. Tantum verò hastæ à veteribus tributum est, vt sceptrum illud Agamemnonis, multorum Regum successione apud Homerum celebre, Chæronei Bœotiae populi diuinos illi honores meditati, quòd cultus eius fieret augustior, hastā appellarent. Colebant verò illud vti numen, singulis diebus hostiis à sacrorum antistite immolatis. Cui etiā (tanta fuit hominum vesania) mensa variis instructa carnibus parabatur, omniformiumq; placentarum libis referta semper adstabat. Iam & Cenea illum, quem ex scemina in virum à Neptuno commutatum Græci fabulantur, primum omnium aiunt comites suos iussisse per hastam suam iurare. Vnde mox proverbium, Hasta Cenei: de quo apud interpretem Apollonij, & alios, Argonauticis, plura reperias.

D I I P E N A T E S.

ET Penates, qui apud Romanos tanta religione colebantur, armatos, hastatos quippe fuisse, memoriæ proditū est. Dionysius enim duos ait adolescentes fuisse militari habitu, & vetusto opere, qui sederēt, & pila in manibus tene-

rent, cuius rei testimonium titulus subesset, **D II**
PENATES. Eos Nigidius putat esse Apollinem & Neptunū, quod in Apolline calor & ariditas, in Neptuno humor & frigus intelligatur, quæ nostræ cōpositionis principia perhibētur. Et quoniā Penatibus Magnorū Deorū cognomentum attributū est, vnde Maronianum illud:

Cum sociis natōq; Penatibus & Magnis diis,
 eruditiores particulam, & ad expositionem positam volunt. Alij eos Iouem & Iunonem esse

voluerunt. horum enim præcipuum esse munus, iuuare mortales, atque inde vtrique nomen. Alij Castorem & Pollucem Deos magnos vocari persuasum habuere. Sed quoniam in nullo Deorum magis, quàm in dis Penatibus & poetæ & historici occupantur, tum ipsa vetus Romanorum religio tam multa, tam sæpe de his in medium protulit, haudquaquam ab instituto negotio alienum fecero, si super his aliquid ex remotiore vetustate repetiero. Pallantis filiam legimus, cum Dardano in Arcadia nuberet, dotis nomine munera Palladis attulisse, scutum quippe breue cælo lapsum, quod Palladium appellarunt, cumq; huiusmodi scuto Magnorum Deorum simulachra. Orta autem seditione in Peloponneso, Dardanum inde cū vxore & magna Arcadum manu vertisse solum, atque in Samothraciam nauigasse, vbi dotalibus muneribus templum erexit, quibus occultas instituit cæremonias, vt sacra ea separaret à vulgi cognitione. Simulachra itaque in subterraneo specu condidit, quæ mox cum inde in Asiam transmigraret, secum abvexit, & in Dardania à se nūcupata collocavit. Ilus cum Ilion ædificasset, eò Deos ipsos transtulit. Aeneas ex incendio Troiano ablatos in Italiam vexit, eosq; Lauinij posuit. Ascanius in suam Albam traduxit, pulcherrimo illis templo ædificato. Verum aiunt sequenti nocte Penates, nullo ferente, Lauinium rediisse, ostia clausa inuenta, parietes integros, & tectum nulla in parte violatum: quo miraculo motum Ascanium, aiunt sexcentos curatores Lauinium misisse, qui sacra custodirent, præfectumq; his antistitem Egestum nomine. Iidem demum Romā translati cum urbem approbassent, nequaquam abierunt. Cumq; eos Romani in urbis imperiicq; sui custodes admisissent, ne per vim aut dolum auferri possent, eos in subterraneo, vt Dardanus fecerat, specu, templo ibi dedicato, posuerunt. In quo quidem templo id præcipuè religionis obseruabatur, vt spueri nefas esset. Ad hoc specu, & pristinum Dardani institutum, Virgilius alludit, cum scripsit:

Aeternumq; adytis effert penetrabilibus ignem.
 Nam sacra Penatibus sine Vesta nunquam fieri solita, sed vnà cum Vesta semper illi colebantur. Quid verò Vesta foret, declarat Naso:

Nec tu aliud Vestam, quàm viam intellige flammam.
 Et Sinon apud Virgilium, vbi se Penatum offensam vereri simulat, si patriæ secreta hostibus prodatur, cuius cura Penatibus credita:

Vos aeterni ignes, & non violabile vestrum Testor numen, ait.
 Sed quoniam de Vestali igne, & dis Penatibus, alibi etiam disseruimus, hæc pro loco commemorasse sufficiat.

D II

D II T V T E L A R E S.

A **I**D verò tutelares eos esse ostendebat, quod sederent, quod peila gestarent, quod adolescentes essent. Nam sessio hieroglyphicè firmitatis & constitutæ rei consiliiue signum habetur. Peila propulsationem malorum, incommodorumq; significant. Adolescentia incrementum, quod Imperio esset in dies accersurum. Quod verò genus teli peilum sit, à Vegetio ita describitur: Milsilia pedestris exercitus peila vocabant, ferro subtili præfixa trigono nouem vnciarū, siue pedali, quæ scutis infixæ nō possent abscindi, & lorica facile percurrerent.

D E F R A M E A.

IRamea vocabulum, & id genus teli, Germanicum est, de quo Cornelius Tacitus in Germanorū moribus in hunc modum scribit: Hastas, vel ipsorum vocabulo frameas, gerunt, angusto & breui ferro, sed ita acri, & ad vsum habili, vt eodem telo prout ratio poscit, vel cominus vel eminus pugnent. Ita eques scuto frameacq; contentus est.

M O R S.

B **I**N diuinis literis Framea, vt & alia telorum genera, mortis hieroglyphicū habetur. Ita Theologi eo Psalmi loco: Erue à framea Deus animam meam.

D E S C V T I S.

Iocus exigit vt hastis scuta etiam adiciantur, quorū varia sunt hieroglyphica, quia variæ sunt eorum species, varij etiam vsus, nec facile est omnium rationes exquirere in tam varia tamq; frequenti armorum penè omnium mutatione, quæ vnaquaq; ætate facta est: eas tamen nos formas amplectemur, quas in numis, aut veterum monumentis figuratas obseruauimus.

S T R E N V V S I I.

Pari honore cum hasta scutum fuit, quo inter præmia reliqua militaria donari soliti sunt qui strenuè fecissent, cuius rei exempla passim apud historicos. Et apud Virgilium Aeneas clypeum efferri iussit, quo iuuenem egregium Nisum præstanti munere donaret. Præcipuum verò honorificum apud Argiuos fuit scutum Enhippi, puero, qui tale aliquid meruisset, gestandum tradere, eoq; inserto pompam ducere. Argiui porro primū omnium scutis ligneis vsi, eo prælio quod inter Præcetum & Acresum fratrem gestum est, pro tyrannide occupanda. Sedenim de honoribus inferius.

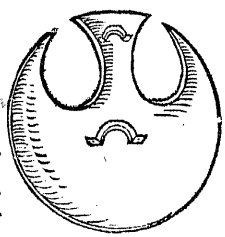
S A L V S.

Cum Palladium superius cælo lapsum, scutū fuisse diceremus, significatum eius ad Imperij tutelam spectare interpretati sumus. At identidē obseruatū est peltæ quoq; significatū salutis esse, quod ab interpretatione Numæ desumptum est: is enim delapsam cælo peltā salutē Vrbi immissam interpretatus est, cum octauo eius anno pestilentiā per vniuersam Italiā debacchata, Romā quoq; urbem inuasisset. Vtrum verò grauis alioquin autor peltam propriè necne dixerit, quod scutum Numæ tempore cælo delapsum fertur, & lapsa ancilia cælo Maro dixerit, alij viderint. Legi tamē de Saliorum ornatu, consueisse illos capite gestare pileum instar conij, non obrotundum, vt vulgò: thoraca aheneum in-

duere, dextera manu ancile, læua peltam aheneam circumtulisse: quamvis, vt dictum, & læua ancile gerebat, legamus.

PELTÆ FORMA.

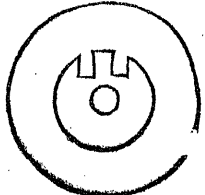
Quoniam verò pelta Maroni lunata dicitur, operæ precium me facturū crediderim, si figuram eius ex antiquis monumentis describero. Nam ea Romæ multis locis aspicitur, nusquam tamen speciosius quàm in marmoreo quodam conditorio, quod nūc in hortis Pontificio Palatio subiectis pro aquæ temperariæ alueo ab Leoniana porticu spectatur. Ibi pugna quædam Amazonum incisa mira quadem arte, siue ea Troiana sit, siue, quod potius reor, quæ ab id genus erraticis in Scythia commissa est. Ita viri mulieribus parcere, inuitiq; obuias fauciare videntur, cupereq; eas potius captiuas facere, quàm lædere. Omnes illæ peltis armatæ sunt, quarum species in hunc modum describi potest, vt scilicet circulus descriptus linea diametrali dissectur, pars altera quantum cubiti manusq; ministerio inferuiat, relinquatur, altera duobus à lateribus excaueretur, ita vt in eorum medio spatium sit insertando brachio, cuius hoc sit propugnaculum. Extrema ad scuti marginem lunentur in cornua. Orbes illi duo hinc inde exempti, insertandæ si opus sit hastæ alter commodus, alter ad inspectandum inferuiat.

E

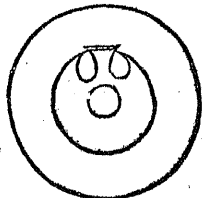
PRIMA ARMENICA.

Variabat verò peltarum forma qua parte manus erat inferenda: vt in prima Armenica, incisura erat rectangularis.

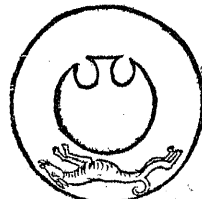
SECUNDA ARMENICA.

Quæ in secūda, orbicularis fieri consuevit. Tum etiam coloribus, cum pelta primæ cæruleo colore est, in alba parma: secundæ verò purpurea, in parma ipsa cærulea: in vtraq; verò pelta aureus umbilicus.

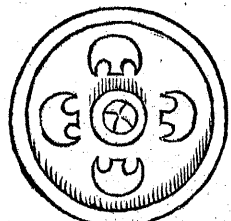
MENAPII.

Menapiorum autē pelta rubra erat in alba parma. Sed infra in eo albo sub pelta canis lutei coloris, pedibus ad cursum quantum fieri possit, exporrectis, vtero ad peltam verso, dorso parmæ superficiem spectante.

VESONTES.

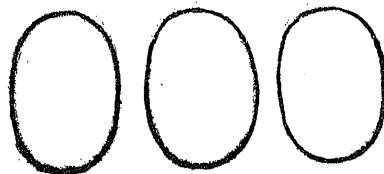
Vesontes, qui sub illustri viro Magistro peditum militabant, parmam habebant peltis quatuor cæruleis insignem, quadrangularem situ intra parmæ marginem & centrum dispositis: centrum autem in partis quatuor decessatum, quarum duæ albæ, cæruleæ duæ. Circa centrum coloris rubri circulus, & in parmæ ambitu alter itidem ruber conspicitur.

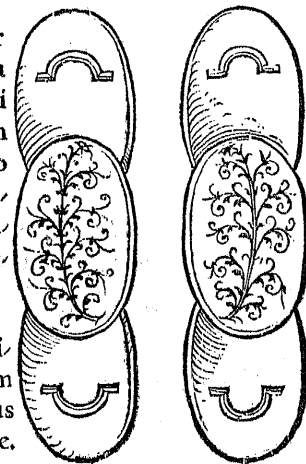
ANCILIA.

Eiusdem omnino significati Ancile est, cuius figura, vt ex veterum numis habet.

A habetur, oualis est, ductu quidem oblongiore, quod, ne cui dubium relinquamus, ex Antonini Pij numo didicimus, ab cuius altera facie scuta tria vna serie disposita, ea qua diximus figura conspiciuntur, quibus inscriptio subiecta est, ANCILIA.

In altero Antonini eiusdem numo scuta sex habentur anciliorum specie, vt paria duo, vno super alterum sublato, partem anteriorem ostentent, qua scilicet brachium insertatur: mox singula vtriusq; paria appensa, quæ vmbonem spectandum obijciant, in eum quem vides modum. Literæ nonnullæ in eo quem attrectaui numo detrita sunt, vna excepta locutione, S V P E R A T O. vbi etiā duo prima elementa ita curta sunt, vt vix discerni ab oculatissimo quodam possint.

SAPIENTIA.

Ea plurimū forma scuta sunt, quæ Palladi deditur: quamvis non negarim orbiculari etiam specie nonnunquam facta, cuiusmodi est Argolicus clypeus, quem Maro cum Phœbea cōfert lampade. Hieroglyphicum verò id esse plerique volunt, vt orbem indicare videatur, qui sub clypei specie regatur à sapientia. Quare Martianus Capella, qualisqualis autor est, ita de Pallade:

Hinc tibi dat clypeum sapientia, quod regat orbem.

PAVITATIO.

DE Medusa verò, quæ sit in vmbone medio figurata, idem sentit, quod in Serpentis cōmentario diximus, vbi de Domitiano loqueremur, qui Medusæ signum gestare solitus est ad stuporem, quem affectabat de se inter mortales concitari. Martiani versus de Medusa:

Quod pauidum stupivet sapiens sollertia vulgus.

DEFENSIO.

ITA verò scutum pro defensione ponitur, vt milites eos ignominiose notari passim videas, qui plus salutis & spei in scuto quàm in gladio posuissent, Scipionis præcipue dicitur notum, cum militi, qui clypeum elegantius ornauerat, dixit: Non miror quod clypeum tanta ornaris cura, in quo plus præsidij statuas, quàm in gladio. Scuto verò nos coronatos ait Psalmographus, pro tuto circumseptos munimine: munitiones enim plurimū in orbem circumduci consuevit.

DEDITIO.

EST & deditio signum clypeus, si caput ei summittatur, quod apud Appianum legas, vbi Afranij & Petreij turmæ quædā à Cæsare circumuenta, capita clypeis subiecere deditiois indicio. Alibi scuta supra caput sublata, & huiusmodi iunctis vmbonibus progressus, oppugnationē ostendit, qualia Romæ passim in columnis & triumphalibus arcibus, aris, clypeisque conspiciuntur.

INITIVM PUGNÆ.

SCUTA verò hastis illis pugnae initium significabant: siquidem moris erat cum primum hostes collatis signis in propinquū ita processissent, vt iam iam pu-

gna esset ineunda, ad concitandos militum animos, vno eodemque tempore sub datum signum scuta percutere hastis, strepitu quammaximo possent excitato; quem morem apud Marcellinum inuenias. Eundem morem hunc à Grecis obseruatum tradit Xenophon, sed ad equos incitandos fieri solitum. Apud Philostratum etiam, vbi de expiationibus ad Achillis tumulum agitur, legere est, milites qui ad tumulum succederent, post hymnum, quem cecinissent, scuta hastis solitos incutere, quemadmodum in bello fieri soleret, cuius hæc sunt verba: *περὶ ἄλλοι τῶν εἰς τὸ εὖ σήματι μετὰ τὸν ὕμνον, ἀσπίδος μὲν ὄσπερ οἱ πολεμικοὶ πόδας ἐπέπαιον.*

PLAVSVS.

Quod verò milites initio pugnae facere consuerunt, togati, fabula vel conuisione, quam spectatum vel auditum venissent, absoluta, scabellorum crepitu faciebant, eo scilicet plausu actoribus gratulati. Hinc apud M. Tullium oratione pro Caelio legas: Deinde scabella concrepant, aulam tollitur. Dictumque illud de Caligula apud Suetonium: Et quondam tres consulares secunda vigilia in palatium accitos, multaque & extrema metuētes super pulpitem collocauit; deinde repente magno tibiaram & scabellorum crepitu, cum palla tunicaque talarum profiliit, & decantato cantico abiit.

HONORES.

Clypeis, vnde nomen, incidi describi ve facta pulchra moris fuit: vnde qui nihil adhuc strenue in bello gessissent, alba utebantur parma, de quo Virgilius: Parmaque inglorius alba. Donabantur ab Imperatoribus honori militibus, atque etiam dijs: quare saepius apud Liuium legas, argentea clypea templis illata, ac dijs dicata. Hinc nonnulli vocabulum à sculptura factum voluerunt, quod in his omnino imagines haberentur, in qua quidem sententia Plinius est: scutis enim, ait ille, qualibus apud Troiam pugnatum est, continebantur imagines, vnde & nomen habuerunt clypeorum, non, vt peruersa Grammaticorum subtilitas voluit, à cluendo deduci. Sed quoniam in Grammaticos incidimus, inter clipeum per I, & clupeum per V, differentiam ponit Cornelius Fronton, clupeumque per V, quæ omnino Ypsilon Græca est, imaginis esse dicit, per I verò armorum. Apud Virgilium tamen, Mutemus clypeos legas, vbi de armis dubio procul intelligendum. Sed & in ijs imagines fuisse, Seruius attestatur, qui Græcorum in clypeis Neptunum, in Troianorum Mineruam pictam fuisse dicit. Sed nihil sit horum, quomodo se pro Troianis venditassent, nisi Troianorum insignia in clypeis apparuissent: Sedenim alij sunt, qui genus, non scriptionem, differentiam facere putarint: ait enim Labienus, clypeum neutro genere imaginem significare, virili verò inter arma poni. A quo diuersus est Pomponius dubij sermonis libro secundo, vbi Clypeus & Clypeum indistincto genere dici ait, sed litera differre, vt pugnatorium per I, clipeum dicamus, imaginem verò per V, clupeum: vt etiam ex Cornelio dicebamus. Eam verò differentiam improbat Charisius, qui clipeus per I, & clupeus per V, non alia ratione dici asseuerat, quam Maxumus & Maximus, Optimus & Optumus, propter communionem I & V literarum. Sanè clypeum utroque genere pro scuto Virgilium posuisse, agnoscit Nonius Marcellus, non malus autor: Ardentes quippe clypeos. & ita alibi, & nono: Clypeum superintonat ingens. Clypeum ingens recto casu indubitato legit Nonius, cui Seruius assentitur, dum per hoc expressum ait illud Homericum, ἀπὸ θώρακος δὲ τοῦ χ' ἐπ' αὐτῶν. quod etiam alibi Virgil. expressit, Sonitum super arma dederat. Sed vt has Grammaticorum altercationes omit-

omittamus, quamvis hæc tibi doctissime Nicolae, nunquam displicuere, de significato rei potius agamus. Dedicabatur sanè Clypeus ijs, qui graue aliquod periculum à Rep. propullassent, sustulissentque penitus propugnationis defensionisque memoriam: isque rem gestam imaginibus explicabat. Denique hoc non tantum de militaris clypei forma intelligendum est, quantum de quacunque dedicatione in alicuius preclari viri memoriam posita, & vel sculpta vel inscripta ad posterorum memoriam: cuiusmodi marmoreæ æneæque tabulae & Romæ & alibi adhuc superant, quæ omnia clypei cognomentum usurparunt. Trahit verò me gesta reitam præclaræ magnitudo, vt *ἡ περὶ τοῦ κ*, sed forsitan non importunè dicam, qualia nam essent, quæ clypeos huiusmodi mererentur. In longa sanè tempora spectatus est clypeus aureus in Romana Curia collocatus, qui senatus totius iudicio in D. Claudij honorè affixus erat, quod ille vt primum Imperator salutatus est, tricena xx millia Barbarorum, qui aduersus Imperium Romanum arma sumperant, nauiumque, si Pollioni credimus, duo millia felicissimo successu deleuit, adeoque attriuit, vt paucos ad solum patrium redire permiserit. Extat adhuc exemplum eius epistolæ, quæ ita scribitur: Claudius Broccho: Deleuimus trecenta xx millia, duo millia nauium mersimus, & quæ sequuntur. Adducit hoc in memoriam quod duodecimo de bello Macedonico apud Liuium legitur: clypea ærata ab *ÆDD. C V R. P.* Claudio, & P. Sulpitio Galba posita. In codicibus vetustis manu scriptis clypea aurata legi. Quod verò ad arma pertinet, Pœni quoque clypeos ex auro factitauerunt, sculptis imaginibus, & secum in castris tulere.

LACONES.

ET literæ nonnunquam singulæ, hieroglyphicorum munus expleuere. Apud Romanos id frequentissimum, in omnibus ferè familijs appellandis. Sedenim de his dicere, tam longum quam superfluum esset. Id vnum, quod ad arma pertinet, dicam, Λ literam in Lacedæmoniorum scutis notatam, populum cum significasse.

MESSENI.

AT in Messeniorum clypeis, qui & ipsi clarissimi olim extitere, M descriptum erat, sui & ipsum populi significatione.

MOROSITAS.

Quod ideo non sum referre grauat, quia arrepta hinc occasio est in argutum Dionysij dictum illabendi. Erat in antiquorum sortibus M litera morositatis & stoliditatis signum, vnde prouerbiū, *ἔλαχες τὸ Μ*, obuēnit tibi M: obiectumque aliquando Dionysio cauilli vice, cui fors obuenerat M, *μορολογεῖς Διονύσει*, cui tamen & vafre, & vero de se prælagio respondit ille, *μοναρχήσῃ μὲν εἶμι*. Quamquã ex eo quod res optimè successit Dionysio, prouerbiū illud, Sortitus es M; de callidis, & longè maiora quam in hominum spe aut opinione fuerint attentantibus, dici mox cœptum.

DE Σ ET Κ.

Ad demus illud, Σ signum in equos impressum apud Græcos curiosiores, indicasse eius generis equos, qui Samphoræ vocabantur. Imò quia Σ illis inustum fuerat, eo sunt nomine nuncupati, vocabulo ipso notæ huiusmodi signum præseferente: vt Koppatiæ, quibus Κ generis erat signum. Fuerunt enim, ait Eustathius, qui *σπικρα* literam *σπικρα* nominarent, vt nunc Theutones plerique omnes Papa scribunt, & Popa enunciant. Ita Dorienteses *Σικρα*, *Σικρα* dicebāt, vt apud Athenæum. Samphora igitur à ferendo *Σικρα*.

ET ne singulas literarum notas alieno loco commemorem, subsequenti in ordine literæ N significatum in Pontificum libris tantum liceat addidisse: per eam siquidem nefasti dies notabantur. Notum illud, N. L. pro non liquere, positum in iudicijs. Et N. D. neci datum interpretari, quod mihi non satis constat. Verum illud non importunè addiderim, neci datum intelligi, sine vulnere mortuum, ut puta veneno, aut fame: sed hæc tamen autores confudere.

DE Salijs, quorum insigne esset thorax aeneus, & ancile in dextera manu, in læua vero pelta, cum historia sit scholis omnibus notissima, superuacaneum iudicavi plura repetere.

SALI I.

DE GLADIO.

Ost arcum & sagittas, iacula, pilaq; & scuta demum, Gladius locum habeat, cuius plurimus ex omnibus armis vsus.

CRVDELITAS.

ID verò præcipuum eius erat hieroglyphicum, ut pro crudelitate poneretur, cuiusmodi nuncupatione Ægyptij Ochum appellare soliti sunt, qui quidem Perfarum Rex omnium crudelissimus, ac maximè formidabilis, cæde omnia scædavit, quacumq; per Ægyptum progrediretur: quodq; apud eos inexpiabile facinus habebatur, Apin ipsum iugulauit, & amicis epulandum apposuit: atque ita vniuersam Ægyptum vnius animalis cæde luctuosam fecit: tanto is odio gentem eam persecutus est.

SCELV S.

Presectum gladio sinciput, scelestum indicabat facinus: ita enim *αποσώθηται* interpretabimur ex Hori Nilii dictatis.

OCHVS PERSARVM REX.

Quare apud Ægyptios machærae nomen imago' ve, in Regum nomenclatura pro nomine Ochi hieroglyphicè exponebatur, atq; ita recensabatur, ab instrumento eo tam letali sumpta similitudine. In Asino sanè dictum, quoniam argumento Persarum Magi crudelitatem in eo ab initio Regni principio præstigiuerint: quia scilicet Artaxerxe patre defuncto, in ingressu regni lautiori, ut sit, mensa ex pluribus eduliorum condimentis apposita, Ochum animaduernerunt manus primum ad cultrum iniectisse, mox ad panem, & carnes, quas avidè & immoderatè comedit.

VERBA.

Diogenes verba gladio comparauit, cum adolescètem formosum admodum turpia quædam fabulantem audiisset: Non te, inquit, pudet ex eburnea vagina plumbeum gladium exerere? Inuenies verò passim de maledicis, verbis profcinderè: & eloquentiam ipsam esse gladium: & gladium in ore aliquem gestare, qui, ut ait Horatius, sit

Qualibet in quem vis opprobria fingere sauis.

Et sacrae nostrorum literarum linguam gladio sæpe comparant, ut Psal. LVIII, Lingua eorum gladius acutus, & subsequenti: Exacuerunt ut gladios linguas suas. vbi quidem de calumnijs & insidijs sermo est, quæ ab hostibus parabantur. Ali

ter

Ater apud Paulum, cum ait, viuum esse Dei sermonem, & efficacem, & omni gladio ancipiti acutiorem, penetrabilioremq;

PERICVLOSVS.

Quod verò declinandum subterfugio acutum gladium Pythagoras monuerit, dicens, *ὄφειλον μὴ χεῖρα ἀποστέφειν*, pleriq; symbolicum sensum secuti, à periculosis negocijs abstinendum interpretantur.

Iuniorum autem inuentum est, iusticiæ seueritatem atque rigorem, per exertum ensē manu virginea prætentum significare: cui ad æquitatis indicium, trutinam etiam addidit. Sed enim apud veteres aliter traditum inueni, qui iusticiam cum libratis omnino lancibus in læua figurabant, sed in dextera non ensē, sed fasces cum adalligata securi statuebant, merita æquaq; ex huiusmodi hieroglyphico præmia merentibus impendi atque distribui, hinc scelerum conuictis castigationem impendere significantes.

IUSTICIA.

Sedenim species hæc duas secum mulieres captiuas trahit, vnam quæ fractum ensē manu prætendit, alteram quæ conto innititur, duo ex hoc figmento vitia domita indicantes, ut ex vtriusque medio virtutem ipsam adstruerent, per fractum scilicet ensē seueritatem nimiam retusam cohibita' ve intelligentes: per contum, lentitudinē ad ferulam reuocatam, qua iudicia plus æquo producebantur. Inde enim contatio, quæ retardationem significat. Lenti verò sunt, qui nullo atroci quantumlibet scelere concitantur, neque publicis neq; priuatis iniurijs commouentur. Sunt tamen & alia iusticiæ hieroglyphica, quæ locis suis, prout res exigat, exponuntur. Apostolus tamen ait, iudicem esse Dei ministrum, ideoq; non sine causa portare gladium, vindex enim in iram ei qui malè operatur. Et quoniam satis constat gladium seueritatis animaduersionisq; indicium esse, prætereundum non est quod in diuinis literis sæpe mentio sit ancipitis gladij, cuius hieroglyphicum est, quod in iudicio corpus atque animam punire simul potest: vel, quod & supplicio presentis pœnæ, & futuræ metu puniat. Ita accipi ancipites gladios in sanctorum manibus. Nam ut & Bucherius ait, qui mundi peripsemata, quisquiliæ creduntur, de nationibus ac Regibus iudicabunt.

IRRITATIO.

Ignem verò gladio dissecare, quid sibi velit apud Pythagoram, non facile fuerit augurari, cum in eiusmodi symboli enarratione diuersi abeant præclari admodum viri. Nam D. Hieronymus, atque etiam Cyrillus, impudentem, ac irapercitum animum, asperitate verborum (is enim gladius est) non esse laceffendum exponunt. Diogenes, potentiorum iracundiam non incitandam interpretatur: cui sententiæ subscribit etiam Plutarchus. Et Flaccus Horatius cum in Sermonibus dixit, atq; ignē gladio scrutare, nihil aliud prorsus sibi voluit, nisi admonere nos, ne magnorum hominum indignationem aduersus nos prouocaremus, lacefferemus ve.

NVLLIVS FRVGIS OPVS.

Rem quæ neq; vsui, neq; efficacæ respondere possit, non sollicitandam attendendam ve, Lucianus, Basilus, & Plato, hinc significari arbitrati sunt: quo

Ff iij

rum si qua est autoritas, aptè admodum, qui studium in nullius frugis opere in-
sumptum significari voluerit, hominem pinget flammam gladio dissecantem.
Cui simile dicitur illud, Aquam in mortario tundere: neq; nō Laterem lauare.

CÆSAR.

QVod verò fabulantur Cæsarem per cultrum significari, iuniorum inuentū
est, non infelix tamen. Nam cultrum pro dissoluendi, incidendi ve signifi-
cato poni apud Iamblichum reperias, in ijs quæ scripsit ad Porphyrium.

PONTIFEX.

Iam & inter insignia Pontificum Flaminum ve, cultri species aspicitur oblon-
ga, manubrio, quod ex ebore fieri solebat, & ex auro vel ex argento, rotundo,
solido, ad capulum iuncto, fixo clavis æreis, ære Cyprio, vt apud Pompeium le-
gitur, cui à secando secespita nomen fuit.

SPIRITVS SIBI REDDITVS.

QVinetiam Pontificis nostri IESV CHRISTI gladius celebratur, qui vt
celebri pentametro fertur,

Non venit pacem mittere, sed gladium.

quod apud Marcum præcipuè legitur. Apud Esaïam verò Dominus intentato
gladio nos visitare fertur. Per hunc Adamantius dissectionem Spiritus à carne
videtur intelligere. Carnis enim sunt, fornicatio, immunditia, adulteria, venefi-
cia, idolorū seruitus, & quæcunq; dictu factū ve sceda perhibentur, quæ omnia
Dominiq; Deiq; nostri secespita abscidit abstulitq;. Antea enim quàm ille nos
inuiseret cælo delapsus, non erat ensis hic inter mortales, neq; caro quicquam
aduersus spiritum concupiscebat, neq; Spiritus aduersus carnem. Aduentu ve-
rò eius edocti sumus, quæ carnis essent propria, quæq; spiritus: doctrinaq; eius
quasi gladius vibratus carnem à spiritu dissecuit, disseparauitq;, vt inde viuerem-
us in spiritu, neq; rerum nostrarum summam in carne, sed in spiritu statuere-
mus, non corruptionem à carne, sed beatorū vitam à spiritu in lucro reposituri.

MORS.

APud Scythas, qui multa Ægyptiorum more confinxerunt, à quibus, vt ve-
teres quidam autores tradunt, etiam instituti sunt, gladius mortis erat sym-
bolum: fuitq; maximum omnium illis iuramentū, ventum & acinacem attestari:
(acinaces enim vt Medorum, ita eorum gladius est) per hunc quidem interitū,
aut salutem: in eo enim salutis suæ præsidia statuebant: per ventum autem ani-
mam, hoc est, vitam interpretantes, quod scilicet tandiū viuamus, quoad vita-
les auras carpere permissum est. Pari modo in ostentis mali hominis & cædem
minitantis habitus: vt Heluidio Pertinaci accidit, qui ante triduum quàm occi-
deretur, in piscina sibi visus est videre hominem, à quo gladio infestaretur. Eo-
dem significato formidabilis minabundusq; Galba, cognita Neronis necē, su-
sceptaq; Cæsaris appellatione, iter ingressus est paludatus, pugione ante pectus
à ceruicibus dependente, vsu togæ non prius recuperato, quàm omnes qui res
nouas moliebantur oppressisset. Quid verò libelli duo, qui reperti sunt in secre-
tis C. Caligulæ post eius necem, in quibus notæ nominaq; continebantur mor-
ti destinatorumq; præscripti enim erant diuerso titulo, alteriq; Gladius, alteri Pu-
gio nomen erat: per hunc eos qui clam opprimendi essent, intelligebat: per gla-
dium, quos palam cædere destinasset. Moliebatur enim Princeps carnificinæ
deditus, electissimum quencq; vtriusque ordinis interimere, mox Antium, inde
Alexandream commigrare.

IM.

IMPERIVM.

AM & potestatem & imperium ex gladio significari, à nostræ pietatis funda-
toribus accepimus. Nam quod responsum à pio discipulo est, Ecce duo gla-
dij, sacra Legis interpretes humanarum diuinarumq; rerum potestatem sub
Christianæ Reipublice principem peruenturam præmonstratum aiunt. Apud
Chaldæos idem indicatum, cum Darius vaginam acinacis, quam gestabat, Per-
sico ornatu conspicuam haberet, longè antè quàm Alexander è Græcia moue-
ret in Asiam, eam ornatu Græcico cōmuniri iussit: quo facto Chaldæi respon-
derunt, Imperium, quod Darius obtinebat, in eorum ius venturum, quorum ar-
ma imitatus esset.

DE SECURI.

St & Securi à secando nomen: quare Demosthenes Phocionem ora-
tionum suarum securim appellabat: breui enim ille, sed acuta oratione,
Demostheni plurimum aduersabatur. Et Hieremias, sermones Domi-
ni sicut securim ait, quæ vel petras incidat.

LYDIÆ REX.

EA non Romanos tantum Consules insignes faciebat, verum & Lydiæ Re-
ges, quorum gestamen erat. Inde Iouis Labradei simulachrum, quod secu-
ris labrys Lydorum vocabulo dicebatur.

ROM. COSS.

ROMANARUM verò securum significata cum scholis sint omnibus admodum
vulgata, plurimiq; vnà cum Plutarcho rem interpretati sint, eas ad scelus,
quod emendationem non reciperet, excidendum comparatas, vltè ego de
his quicquam in medium asferre superfedebō.

ANIMADVERSI O.

NEq; enim apud Romanos tantum, sed etiam apud aliquot Græcorum gen-
tes securis seuerissimæ fuit animaduersionis hieroglyphicum, vt in Tene-
dio numo, de quo Pollux, cernere est. Tenediorum enim Rex cum legem eam
tulisset, vt in adulterio deprehensi mas & femina eodē supplicio securi subice-
rentur, neq; filio pepercisset suo, rem eo monumento iussit insigniri, quo Tene-
dij numus signatus est: de quo Aristoteles in Tenediorum Rep. vnà quippe
parte securis est cusa, altera capita duo.

DVRATVRA MEMORIA.

IN antiquorum memorijs plerisq; securim & asciam, sed hanc frequentius, vi-
deas adsculptā, addito etiam elogio, Sub asciam dedi vetuit, quotiens defun-
ctus non obliterandam de sepulchro memoriā cauet, auersaq; ideo scalpitur fer-
ri acies. Sed in diuinis literis per asciam simpliciter prauorum hominum in infe-
standis abolendisq; proborum operibus studium & conatum intelligimus, vt
Psalmo: In securi & ascia deiecerunt eam.

DE FALCE.

Alx præcipuè in Saturni manu, temporis, quod vniuscuiusq; rei matu-
ritatem attulerit, hieroglyphicum est, quod & nomen ipsum *οπιπαι*
præ se fert: Nam apud Græcos *οπιπαι* vindemiare est, atque metere.
Tempus autem edax rerum, omnia demetit.

Ff iij

VT verò Cyprianus sentit, rei rusticæ, quam Saturnus docuisse fertur, signū fuit. Nam finis eius industriæ est, metere, fructusq; colligere.

CASTIGATIO.

Quam verò falcem in custodis hortorum manu veteres posuerūt, ad fures arcendos, auesq; ne fructus læderēt deterrendas, antiquum inuentum est, castigationis quippe hieroglyphicum. Apud Zachariam Prophetam siquidem legas cap. IIII, Falcem quam videre visus est, longitudinis cubitorum viginti, latitudinis decem, contra fures eam, & contra periuros exacutam, inferriq; eam in domum furis, atq; periuri.

DE SERRA.

Inter instrumenta secandi & Serra est, eadem militare vocabulum. Ea sanè in Ægyptiorum obeliscis frequens habetur: ceterum apud eorum autores, quos viderim, quid ea sibi velit, traditum non inueni.

MALEDICENTIA.

Placides maledicentiam, siue vt ipse scribit, maliloquiū, per Serram significari obseruauit, siue id ob dentium seriem, quæ mordacitatem innuere videatur, siue ob inuisum stridorem, maximeq; auribus infensum, quem in nodos præsertim illapsa reddit, acerbo, vt inquit Lucretius, horrore concitato.

Ancipitem verò pugnam, victoriam alternatim modò in hanc, modò in illam partem, vicissitudine sæpius variata, inclinantem, significare qui volunt, Serra pugnare dicunt, aut præliari. Id esse tunc, Festus ait, cum frequens est cōsertæ pugnae vicissitudo, cumq; assiduè acceditur & receditur, neque vilo consistitur tempore: quod quidem ab secandi gestu desumitur, serra quippe modò in hanc, modò in illam partem assiduè tracta.

ANCEPS PVGNA.

SUBSIDIVM.

In militari disciplina serra subsidium significat, de qua apud Fl. Vegetium: Si ducenda sit serra, ex abundantibus ducendam esse, propterea quòd si de loco suo ordinatum militem transferre cceperis, vniuersa turbabis. Serra enim à strepitu directa, ante frontē hostibus opponitur, vt turbata acies reparatur: sitq; ad similitudinem A literæ, vel libellæ fabrilis. Fuit etiã Serra Germanici numi nota, de quo apud Tacitum legas, eaq; de causa Serratus dictus.

DE GALEA.

Quoniam de armis ad offensionem comparatis est dictum satis, nunc de galea & thorace, quæ ad defensionem accipiuntur, dicendum aliquid.

PRINCIPIA OCCVLTATA.

Galea, qua Plutonis caput in primis tegitur, significat occulta esse principia generationis. Plutonem autem Solem interpretantur, eo tempore quo per hyemem remotas à nobis mundi partes circuit: vnde etiam Proserpina

Anam rapuisse confinxere, de cuius rei significato passim habetur. Illud addam, sceptrum illi & breue & aduncum figurari, quod inferioris regni indicium habetur.

ROMA.

Romæ quoq; caput galeatum in numis passim, & alijs veterum monumentis. Id quanam alia de causa fieri dixerimus, nisi vt fuisse eam omnino Martiam intelligamus?

Et Thelesilla Argiua poëticis studijs claræ statuâ se vidisse Pausaniâs affirmat, quæ vna manu galeam, altera velitarem hastam teneret, libris circa pedes appositis, ob præclarum scilicet facinus, quòd illa cæcis acie ad vnum Argiuis à Cleomene Spartano, senes & pueros armatos mœnia tueri iusserit, ipsa cum valida mulierum manu hostem ad vrbis direptionē incurstantem exceperit, fuderit, fugaueritq;.

THELESILLA.

PERICLES.

Cv verò Periclis statuæ calside tegerentur, si quæsierit quis, sciendum id à sculptoribus ea de causa excogitatum, vt eo remedio capitis vitium emendaretur: capite enim is fuisse traditur oblongiore, nec cæteris partibus respondente, quòd deformiorem hominē reddebat. Constat eum ab obtrectatoribus ea de causa *κενωτάτους* appellatum, vtpote qui caput iunci instar acutum notarent. Quo vocabulo nonnulli decepti, *κωμικάτους* apud Plutarchum legi credidère, cōmenti etiam causam, sed ineptam & importunam, id ei nominis datum ob agēdi sandiq; libertatē, quam is, vt ijdem aiunt, ad impudentiam vsq; vendicasset.

DE THORACE.

MVNIMENTVM.

Chorax porò munimentū signum ponebatur: vitalia enim defendit vniuerso pectori circumfusus. Deq; hoc Antisthenes Philosophus dicere solebat, *ἀναφαίρετος ὄπισθ' ἔννοι πῶ ἀφ' ἑσθῆς*, virtutem, quòd auferri minime posset, munimentum esse. Nam & ensis & clypeus excuti, amittiq; possunt: sapientia arma, quæ quis accinctus fuerit, firma sunt & stabilia. In pectore autem ita habere sedem sapientiam, vt pro sapientia pectus ipsum aliquando ponatur, ostendit Horatius, vbi dicit Epistolis:

Non tu corpus eras sine pectore.

PVGIONES.

Qvæsierit aliquis, quid in numis Bruti pugiones duo significent, adiecto pileo. Sed quoniam inter vestimenta vbi de pileo agitur explicatum est ex Dione, pugiones eadem, pileum verò libertatem significare, proindeq; ex numo illo, Brutum & Cassium per eadem patratam patriæ liberatores indicari, non esse hæc duximus vltterius repetendâ.

D

Inter castrenſia ornamenta honoresq; inuenias plerisque locis non tantum ſigna, verum etiam & arcas pullarias, & caſtrorum ipſorum modulos, & ſignorum tum loculos & coronas: quæ quoniam obſeruatione digna ſunt, & eruditis iucunda, minimè grauatus ſum quædam ſubtexere, qualia vno marmore apud Paulum Cardinalem Cæſium animaduerti.

Caſtra quidem huiusmodi quam adpinximus contignatione fabricata erant, tignis octo pro parte qualibet ita compactis, vt tribus quæq; locis in tranſuerſum conferta, clauis ſiue fibulis leonina capita præ ſe ferentibus coniungerentur: quorum quidem clauorum hieroglyphicum in primis erat, vt in Leone ſuo loco dictum, Vigilandum eſſe. Supra huiusmodi caſtrorum ſpeciem capita duo adſculpta erant, velo quodam à dextero vſq; in læuum protento, & ſuperinfidente, Supra vtrunq; caput ſingulæ laureæ. A Caſtrorum angulis, inferiore parte, loculi duo, vnus hinc, inde alter, qui quadrata forma, intus vacui, in acutam cuſpidem deſinebant. Hi terræ impingebantur pro theca, mox ſigniparſ ima in eum inferebatur. Ibidem erat & pullaria cauea cum duobus pullis paſcentibus: inter quam & caſtra ſignum Aquilæ conto præfixum. Idq; manifeſtè oſtendit, qua ratione fieret, cum exemptus loculo contus ſuſpenſus videatur, loculo vacuo apparente. A lateribus longiſſimi conti duo, ſignis, præmijs, & geſtaminibus militaribus inſtructi: in quorum ſummo cuſpis ad loculorum formam: ima pars ferro præmunita, capulisq; prædita, vt commodè ſiſti & auerſi poſſent, Sed iam & inſcriptionem harum rerum indicem, & faciem ipſam marmoris repræſentemus.

M. POM

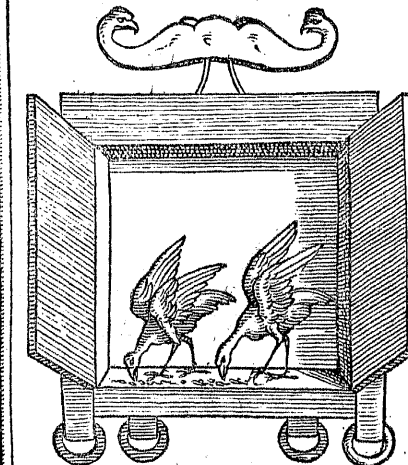
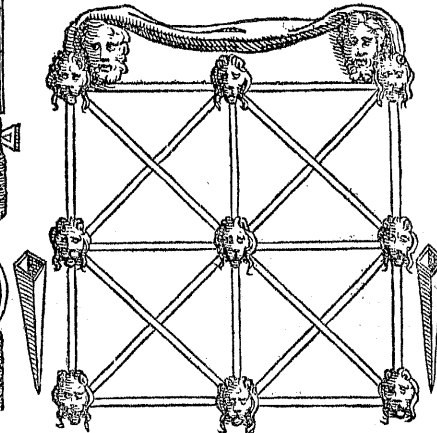
M. POMPEIO. M. F. ANI ASPRO S.
LEG. XV. APOLLINAR. S. COH. III. PR.
PRIMOP. LEG. III. CIREN. PRÆ F. CASTR.
LEG. XX. VICTR.

ATIMETVS LIB. PVLLARIVS
FECIT ET SIBI ET

M. POMPEIO M. F. ET CINCIAE
COL. ASPRO SATVRNINAE

FILIO SVO ET
M. POMPEIO.
ASPRO FIL.

VXORI SVAE
M. F. COL.
MINORI.

Apud Dionem leges de loculo paruo, in quo Aquila aurea collocaretur, eum longiſſimo conto præfixum in exercitu à ſigniferis geſtari, qui vt facilius impingi terræ poſſet, in acutam cuſpidem

ſpidem deſineret. De quo videndus etiam Cornelius Tacitus, in expeditione Germanici, vbi de hoc loculo, ſiue de ſiſtendis ſignis loquitur.

Sed quoniam superioris marmoris inscriptio quaedam habet quæ interpre-
tatione indigeant, vt §. Centurionis signum apud veteres vsitatissimum, &
alia in dictionibus concisa, operæ precium visum est, ne quid à quoquam desi-
deretur, totam eam explicare.

MARCO POMPEIO, MARCI FILIO, ANISIO ASPRO CEN-
TVRIONI LEGIONIS DECIMÆ QVINTÆ APOLLINARIS,
CENTVRIONI COHORTIS TERTIÆ PRÆTORIÆ, PRIMO
PILARI LEGIONIS TERTIÆ CYRENENSIS, PRÆFACTO
CASTRORVM LEGIONIS VIGESIMÆ
VICTRICIS,

ATIMETVS LIBERTVS PVLLARIVS FECIT
ET SIBI ET

MARCO POMPEIO MARCI FILIO, ET CINCIÆ
COLLIBERTÆ ASPRO SATVRNINAE FILIO
SVO ET VXORI SVÆ MARCO POMPEIO MAR-
CI FILIO COLLIBERTO ASPRO FL-
LIO MINORI.

PIERIVS VALERIANVS AD REVEREN-
DISS. PATREM NICOLAVM SCOMBERGVM CARD.
CAMPANVM, DE IIS QVÆ PER SELLAM,
currum, & fulmen significantur, ex sa-
cris Ægyptiorum literis.

Maximè vereor, sapientissime Pater, ne aliquando me tacito cogitationis conui-
cio verberaris, quod tua erga me beneficentiæ tibi conscius, totq; insuper meri-
torum, quæ à te summa semper alacritate profecta sunt, nullum adhuc graui
animi signum in me cõspexeris elucere. Scias tamen accidisse, non negligentia,
non rusticitate, nõ vlla tuorũ erga me meritorũ obliuione, sed ob eximiam com-
modorum, quæ abs te sum assidue consecutus, magnitudinem. Ea quippe vel singula, pro quibus
immortales tibi agere gratias debuissẽ, ingenium ita meum obruere videbantur, ne potuerim
vlla vnquam meditatione parem verborũ copiam excogitare, aut vlla mihi in parte satisfacere.
Dicendũ enim erat, quãtã me semper humanitate vir tantus amplecti perseueraueris, vt mea-
rum omnium rerum patronus extiteris officiosissimus: vt vitæ dignitatisq; meæ rationem omnem
fauore præsidioq; tuo tuendam, iuuandam, sustentandã, ornandãq; etiã susceperis: deniq; au-
ror fueris vt illustris adolescens Hippolytus, quem à summo Pontifice eius patruo mihi regendũ,
instituentũq; mandari procuraueras, me tandem egere vetuerit: vnde factum, vt aliquando
me mihi asserere, & intermissa per tot annos studia repetere licuerit, quodq; parturiebam opus
absoluere demum sperem, quod omnium meritorũ maximum semper appellabo. Nam etsi alia
periuicunda sæpe mihi fuerant, nullum tamen hoc neq; opportunius accidit, neq; comodius. Cuius
quidẽ consilij mei maiorem in dies singulos fructũ voluptatemq; percipio. Hinc enim euenit, vt
multa in amicos, quos mihi paria literarũ comẽrcia conciliauerant, nõ obscura forsitan extarent
officia, dareturq; interim occasio, vt meum summũ erga te studiũ inciperem omnino patefacere,
quod

A quod omnium maximè cupiebam. Parum enim existimabam talia mecum cogitasse, quæ men-
ti semper firmiter inhaeserant, nisi res ipsa aliquò, vt fieri poterat, signo ceteris omnibus inno-
tesceret. Usus itaq; est vnũ e commentarijs, quæ per datum à te mihi otium conscripsi, de my-
sticis Ægyptiorum literis tibi, si quid hoc ad rem facit, dedicare. In eo continentur Currus, Sel-
la, & Fulmen. Sella, vt quies demum aliqua laboribus detur tuis, quos vt rempub. Christianam
plerisq; locis conuulsam firmares, bonam orbis partem ambiendo, quæq; vbiq; labefactata cerne-
res, prudentia consilioq; tuo refarciendo tolerasti. Currus, in quo doctrinæ sapientiæq; tuæ subli-
mitas prouehatur. Fulmen, quod tuæ sit indicium claritatis & famæ. Dicent aliqui, impuden-
ter à me factum, qui de picturis, de signis, de artificum operibus instituerim cum eo fabulari,
quem consiliarium, quem socium, vbi ardua quæq; res inciderint deliberanda, maximi quique
principes sibi adsciscere contendant: agnosco quidem hanc culpam, & inepte fecisse profiteor, qui
te nugis his obtundere cogitarim: sed malui & à te & ab alijs desiderari prudentiam meam,
quàm nisi hoc qualecunq; est, fecissem, memoriam, fidem, amorem, cultum & obseruantiam,
officium deniq; ipsum forsitan exquiri.

D E S E D E.

B Vmmorum principum ornamenta, insigniaq; & multa & varia
fuisse alibi recensuimus, sed nullum vnquam sella sublimius, neq;
augustius, neq; venerabilius habitum. Reliqua enim ad humanæ
tantum amplitudinis decus facere videntur, hoc ad diuinæ pro-
pæmodum maiestatis honores proximũ accedit. Quare mini-
mè arbitror me operam elusurum, si multa quæ de sellæ dignitate tradita sunt à
veteribus, in commentarium hoc collecta, si quis huiusmodi rerum cognitione
delectetur, in promiscuo vsu fecero, measq; super his lucubrationes studiois &
mnibus communicauero.

P E R E N N I T A S.

Porro perennitatis, æternæq; quietis hieroglyphicum esse sellam, plerisq; lo-
cis toto opere disputatum est ex Ægyptiorum sacerdotum institutis, eorũ
presertim loco, vbi sedentis Cynocephali signifiata percurrimus: sic enim eum
statuebant, cum æquinoctij quietem æqualitatemq; describebant: quæ quidem
ne cesse est ibi sit, vbi nihil subsultat quod alterum inquietet, sed omnia firma sta-
biliaq; in æquilibrio conquietant. Quin etiam veteres Deum infantili ætate,
vtpote vnicũ atq; perpetuum rerum omnium principium nullo conficiendũ
senio, inter loti arboris ramos conquietescere profitebantur, vtpote qui diuinita-
tem ex ipso sedentis habitu internoscebant, quem nulla vnquam posset inquie-
tatio sollicitare. Numa Pompilius Iouis flaminem assiduũ sacerdotem instituit,
cui præter alia ornamenta sellam etiam decreuit, & duos illi comites Martialem
& Quirinalem. Quod verò ad firmitatem attinet, eiusdem Numæ præceptum
fuit, vt post adorationem federet, boni ominis causa, vt Plutarchus arbitratur,
quò scilicet preces esse ratas augurarentur. Religionem hanc sella super, secuti
plurimum sunt Romani principes. Hinc Macrinus Imp. cum Bassianum Anto-
ninum inter diuos referri procuraret, tum multa alia, tum præcipuè duas etiam
statuas sedentes ciuili habitu illi decreuit, diuos eos, ex eo quò federent, inter-
pretatus. Nasamonos autem, quò ab obitu ad Deos euolare se arbitrabantur,
quò fierent dijs ipsis propiores, cum morituri erant, inter expiran-
dum sedere, ac sedentes etiam sepeliri vo-
lebant.

Sellam hanc æternitatis signum oculata fide perspicimus in numo quodam, in quo Romæ simulachrum est in sede cum ancilli & inscriptione, ROMÆ ÆTERNITAS. cui scilicet Iupiter apud Virgilium fateatur nec metas rerum nec tempora posuisse, sed imperium sine fine decreuisse. Nam & ipsum Romæ vocabulum, nationes nonnullæ ex patriæ linguæ significatione æternitatem interpretantur. In numo cuius inscriptio est, CLOD. SEPT. ALB. AVG. idem simulachrum est sedens, dextera genium porrigens, læua verò iaculum terræ affigens, cum eadem Æternitatis inscriptione.

VESTA.

Eadem æternitatis significatio effecit, ut & Vesta per sedem exprimeretur, vel sella illi ante omnia dedicaretur. Itaque dijs reliquis apud Platonem, Phædro, duodecim ordinibus domo digressis, ac alatum Iouis currum subsequen- tibus, sola Vesta residet domi, eaque ubique sedes sculpi & pingi solita. Nam in Ca- ligulæ numo gemmata sella sedens, dextera pateram porrigit, sinistra contum- terræ affigit, cum eadem inscriptione, VESTA. In alio Titi Vespasiani, ipsa ea- dem sedens cum conto, dextera genium sustentat; literæ, VESTA. In numo hoc inscriptio infernè, in altero supernè posita est.

DIVVS.

Eadem species, uti superius de Balsiano dictum, relatū quempiam in Deo- rum numerum ostendit, quod ex inscriptione, quæ est, DIVVS, intelligitur. Numus est cuius inscriptio, DIVVS AVGVSTVS, ab altera facie, DIVA AVGVSTA, ipsa sella sedens conto innixa, dextera duas spicas porrigit. In Lu- liæ Augustæ numo Dea signata est sella sedens, pinum dextera prætendens, leone accumbente: inscriptio, MATER DEVM. In diuæ Faustinae Pia si- mulachrum muliebri est sedens cum lancea, signis antè affixis, quod pilam cui aquila insidet porrigit: inscriptio, MATRI CASTRORVM. Nam M. An- tonius eius maritus Faustina subitò morbo exanimatam, diuam à Senatu ap- pellatā gratulatus est. Matrem verò castrorum ideo ipse vocitare solitus, quod eam secum & in æstiuis habuerat.

SECVRITAS.

Cum verò proprium Deorum sit perpetua frui quiete, neque illos humanæ vicissitudi- nis casus in posterum expauescere, securitatem inuenias hieroglyphicè plurimum sella compo- sitam. In M. Aurelij Antonini Brit. numo dea sedens caput manu suffulcit, dextera radium tenet: quæ verò manus caput sustentat, eadem sellæ innititur. Inscrip- tio est, SECVRITAS PERPETVÆ. In altero Imp. M. Iul. Philippi Augusti, dea sedens est, quæ dextera sagittam tenet, læuam supra caput tollit inni- xam sellæ. Inscrip- tio, SECVRIT. ORBIS. In numo quodam Imp. Nero- nis Cæsaris Aug. P. M. T. R. P. P. P. dea sedens ara appo- sita, radium læua tenet, dextera caput ab occipitio sustentat, cum inscriptione, SECVRIT.

TAS AVGVSTI. quod mihi reducit in memoriam

dictum illud, In vtranque aurem quiescere.

Am & congiarium dari solitum simulachris tribus pro tribunali sedentibus, in numo Clodij Pupieni cernitur. Et in numo Domitiani COS. XIII. con- giarium ipse sedens populo elargitur, cum inscriptione, LVD. SÆC. Aedes ve- rò iuxta sita est, & in tribunalis facie literæ appositæ sunt, S. V. F. P. D. qua- rum sententiam ita reperi à nonnullis interpretatam: Sedem vouit firmam pri- mo decennali.

EDITVMVS.

Aeditumum quoque significaturi sacerdotes Ægyptij, hominem pro templi foribus in sede statuebant, eo amictum indumento, ijsque gestamini- bus ornatum, quæ latè Eusebius libro vndecimo de præp. Euang. recenset, ubi templum Serapidis describit, & custodes hos ipsos pastophoros enumerat, ab sacerdotali scilicet habitu sic cognominatos, à Latinis aliàs aeditumos quasi aedium intumos, aliàs aedituos à tuendis aedibus appellatos, ut apud Charistū est. Præuidit Dauides principes sacerdotū è Iudæis futuros, qui aduersus Chri- stum insurgerent, cum dixit: Aduersum me loquebantur qui sedebant in porta. Nam & idem mos pro templo seorsitandi, apud Hebræos etiam fuit. Sed cur ab Ægyptijs, à gentibus ve alijs exempla quærimus, cum diuinæ ubique literæ de throno Dei tam multa protulerint? Vidit enim Michæas Deum Israël sedentem in sede sua. & Esaias, Dominum sedentem super thronum excelsum atque subli- mem. & apud Hieremiam, thronus gloriæ, exaltatus ab initio locus, sanctifica- tio nostra, sustentatio Israël: quæ quidem omnia firmum & stabile Dei signifi- cant imperium: & ut inquit Adamantius, siue de Christo volueris ista intellige- re, non peccabis: siue de Patre, non impiè senseris: est enim thronus gloriæ excel- sus, & à principio, Assertor noster: propterea regnū eius & sanctificatio nostra Christus est, quia & ille sanctificans, & nos sanctificati ex vno omnes sumus. Ideo verò eum sedere dicimus, ait Euthymius, quod hinc Regiam eius dignita- tem, stabilitatemque, & venerabilem iudicis auctoritatem imaginamur. Ita sedere super sedem suam dicitur Deus, qui latè Dominus super omnes gentes regnat. Quin & malignus cum Scythas, Turcas, & plerisque alios à Septentrione barba- ros, alios impios, alios hæreticos sibi addicendos præfagisset, Ponam, inquit, thronum meum ad Aquilonem: inde enim mali genus omne, per tot ætates, per tot secula, in quietioris vitæ prouincias continenter effluxit. Cum verò super Cherubim sedere ponitur Deus, intelligitur de summa sciētiae plenitudine, quæ tum angelis, tum viris insigni pietate præditis superastitit, de qua Salomō Pro- uerbijs: Anima eius sedes sapientiæ. At scabellum à scamno sede deminutum, humilitatis & subiectionis, inquit Eucherius, indicium est: ut Psalmo, Donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. Accipitur & pro Christi hu- manitate: ut, Adorate scabellum pedum eius. Nam & pedes pro Filio ponuntur in diuinis, sicut caput Pater, de quo loco suo.

DOCTRINA.

Plerisque verò hieroglyphicis cathedra doctrinæ significatū habet: atque ita di- uis Hieronymus & plerique omnes interpretantur locū Euangelicū: Super cathedram Moysi sederunt scribæ & Pharisei. Ita illud Psal. primo: Et in cathe- dra pestilentia non sedit. quod pro doctrina non sana interpretatur Euthymius, hæreticorum ait Eucherius: beatorum porro illi habentur, qui pro sceleratis non stete- rint, & cum impijs atque peruersis minimè sederint. Quævis pro pestilentia nonnulli

accipiant, derisores, & pro cathedra, societatem ponant: vt sit, neq; cōmercium D habuit cum ijs quorum ingenium & doctrina omnis eludendis decipiendisq; mortaliū animis exercetur. Quod verò Paraphraſtæ nonnulli ſcripſerint, neq; ſocius fuit eorum qui ſtudio faciunt malè, multò minus eò dementiæ peruenit, vt impoſtorum illi vita placuerit. Latinū eſt omnino, Aſidere cuiſciam, pro ſocium eſſe, vel ſimilem, vel imitatore. Hinc Horatius Epistoſis:

Parcus ob hæredis curam, nimumq; ſeuerus

Aſidet inſano: hoc eſt, par, vel ſocius, aut ſimilis eſt inſano. Sunt qui cum ſuperiore ſignificato conſentientes, per cathedram hoc loco perſeuerantiã & firmitatem in malis operibus ſignificare velint. Nam deſidere, vnde deſes & deſidia, contationem indicat huiuſmodi.

CONSULTATIO.

Quin & conſultationem per ſeſſum ex Ægyptiaca doctrina ſignificari ma- niſteſtum. Vulgatumq; apud nos illud de Romanis, ſedendo eos viciffe: quod ad conſilia referunt eruditi, vt apud Plautum is qui nimio plus ſapere ſe ſedentem aſſerit. & quod apud Maronē, Turnus ſacrata valle ſedebat, legitur, B exponit Seruius, ſedere, eſt conſilium capere. Multaq; apud alios etiam in hanc ſententiam. Non otioſe poſitum eſt in ſacris conſentibus Pſal. XLIX, Sedens aduerſum fratrem tuum obloqueris: id enim *κατάλας* indicat. Sedens, hoc eſt, conſultò, non ſubita ira aliqua percitus, non dolore concitatus, non repentina aliqua re commotus, ſed animo conqueſcente, & ſpontè de calumnijs agitan- te, vel aliquid, quod obeſſe poſſet excogitante.

CESSATIO.

Neq; deſunt, qui ſedere pro ceſſare ponunt, Horatium ſecuti, qui de puſilla- nimo dixit:

Sedet qui timuit, ne non ſuccederet.

Vti ſtare, ad expeditionem paratum eſſe, interpretantur. Ita Maro:

Stat ferri acies mucrone coruſco, Stricta, parata neci.

Ita pro deſide ſedentem, vel qui nihil attentet, intelligunt.

OPIS IMPLORATIO.

Illud non omiferim, implorantium opem fuiſſe morem apud hoſpites, quos F adieſſent, in foro ſeſſitare: quod apud Alcinoū feciſſe Vlyſſem Homerus ſcri- bit, neq; diſſimulauit Apollonius. Et Martium Coriolanum patria profugum, Actij Tullij Volſcorum principis ſupplicem factum, ad focum ſedentem ſcribit Dionyſius Halicarnaeſus. De Themiftocle quoq; in exilium abacto, talia inue- nies apud Græcos hiſtoricos.

ÆDILIS CURVLIS.

ERat verò ſella eburnea propriū Ædiliū Curulium hieroglyphicū, quod quidem quoniam alijs aliquot magiſtratibus debebatur, animaduertendū apud Plutarchum, Mario, duos apud Romanos Ædiliū ordines fuiſſe, quo- rum alter ſella, quæ curuos pedes haberet, utebatur, in qua ſedentes ius dicebāt, huiuſq; honori aderat magiſtratus nomen. Inferiorem alterum popularem voca- bant. Quod ſi quis à maiori honore decidiffet, ruruſ ad alterius petitionem ac- cedere cōſuerat. Pauloq; infra, Marius cum ad Herennium reſponderet, huiuſ- modi ſellā *αμλοπιδε* memorat, quæ cuiuſmodi eſſet in numiſmatis intueri licet; duæ enim huiuſmodi cuſæ habentur ſuper tribunali, in M. Plætorij Æd. Cur- numo, vt omnino inde qua fieri ſpecie ſolerent ſellæ illæ, cōſpicuum ſit. Magna autem

Autem ambitio Romanis fuit eburneis huiuſmodi ſellis ad clariffimos quoſque Reges, quorum amicitiam ſibi cōciliaſſent, dono miſſitandis. Inter ampla qui- pe dona, quæ Maſſiniſſæ Numidarum Regi miſſa ſunt, ſella etiam Curulis fuit. Ad Syphacem quoq; cum donis alijs ſella miſſa, cum is ſe Carthaginſibus ini- micum, Romanis amicū per legatos profeſſus eſſet. Et Ptolemæo Ægypti Regi cum legati ad commemorandam renouandamq; amicitiam miſſi ſunt, tulere do- na, togam, & tunicam purpuream, cum ſella eburnea. Et cōſules cum magiſtra- tum inibant, in ſella eburnea ſedere ſolebant. Vnde apud Ouid. Faſtis,

Et noua conſpicuum pondera ſentit ebur.

Sed hæc miſſa faciamus, quæ omnium ſunt hiſtorijs peruulgata, in curruſq; protinus à ſella ipſa inſiliamus.

DE CURRU.

Roximus ad ſedem accedit curruſ, multis & ipſe hieroglyphicis inſi- gnis, quæ commemorare infiniti propemodum operis labor eſſet; ſed- enim ea tantum recenſebimus, quæ vel in numis, vel autorum de vetu- ſtate libris comperiuntur, & ſi qua facient ad pietatem, ea nequaquam diſſimu- labimus.

TRIUMPHVS.

SAnè conſtat apud Romanos & gentes alias curruſ triumphi ſignificatum ſhabuiſſe, cuiuſmodi victoriarum monumenta paſſim in numis, in aris, in ar- cubus conſpiciuntur. Iis autem qui triumphaſſent, ſtatuae in curribus poneban- tur, quæ ob id triumphales appellatae ſunt. Earum verò ſtatuarum ornamenta erant, quæ Liuius enumerat, corona aurea, ſella Curulis eburnea, eburneus ſci- pio, toga picta, & palmata tunica. Sellam autem Curulem ea de cauſa dictā vo- lunt, quod curruſ honoris gratia ſoliti erant in Curiam vehi Senatores qui Cur- rulem magiſtratum, hoc eſt, maiorem honorem geſiſſent, in quo curruſ ſella eſ- ſet, ſupra quam conſiderent.

AMPLIATOR IMPERII.

Triumphalis autem effigies Romæ ijs omnibus decreta eſt, qui fines Imperij ampliſſent. Auguſtus verò memoriæ ducum, qui populi Romani Imperiū ex minimo maximum reddidiffent, proximum à dijs immortalibus honorem præſtitit, itaq; & opera cuiuſq; manentibus titulis reſtituit, & ſtatuas omnium triumphali effigie in vtraq; fori ſui porticu dedicauit, profeſſus edicto, commē- tum id ſe, vt illorum veluti exemplar & ipſe dum viueret, & inſequentium æta- tum principes exigerent à ciuibus.

MARITIMA VICTORIA.

In numo M. AGRIPPÆ COS. III. ab altera facie Neptunus eſt, equos ſagens ſtagello ſublato, ipſe curruſ cymbæ ſpeciē præ ſe ferenti inſiſtens. Cym- ba inter vtrunq; equū ſita. In puppi eius nauigij auis eſt alis ſurrectis, quæ aqui- læ ſpeciē reſert. Literæ, HIC OMNIPOTENS ÆCORIS. Vnde apud Horatium illud, Suspendiſſe potenti Veſtimenta maris deo. Vbi animaduer- tendum eſt, C literam apud nos ordine tertiam, pro Q poſitam more maiorum, qui Q literam olim excluſere, vt Velius Longus atteſtatur, neq; à Nigidio Figu- lo in commentarijs ſuis vnquam poſita eſt, teſte Victorino. Numi verò huius ſpecies nimirum victoriam ab Agrippa contra Sex. Pompeium partam oſten- dit, quam Maro etiam celebrauit in Scuto:

Parte alia ventis & dijs Agrippæ secundis
Arduus agmen agens, cui belli insigne superburnis
Tempora nauali fulgent rostrata corona.

Sunt etiam numi alij in victoriæ huius memoriã cusi, in quibus triremes tridentibus rostris præditæ conspiciuntur, vt tandem aliquãdo Virgilianum illud incolumitati suæ restitatur, Rostrisq; tridentibus: de quo in ijs quæ circa Virgilianæ lectiõnis castigationem olim elucubrauimus, pleriq; dubitant.

I M P E R I V M.

Imperium autem, aut summam rerum, speciosioresq; magistratus, aruspicina quoq; per currum significauit. Nam Tarquinius cognomẽto Superbus, cum adhuc Romæ regnaret, & Iouis Capitolini templum penè absoluisset, currum quendam fictilem Thuscis quibusdam ex Veiorum gente fingendum locauerat, quem cum iam cõfectum figuli in fornacem intulissent, nõ vt reliqua fictilia humore expresso exilior euasit quàm impositus esset, sed fermẽtati panis instar intumuit, eõq; magnitudinis concepto robore duritiãq; increuit, vt vix sublato fornacis culmine, parietibusq; disiectis, educi potuerit. Consulti super hoc aruspices responderunt, apud quos eiusmodi currus asseruaretur, felicitatem & imperium ijs portendi.

N V P T I Æ.

Eiusdem boni ominis causa, & aucupandæ felicitatis affectatione institutum apud veteres erat, vt noua nupta curru vecta traduceret, quod Hesiodus, siue is Aristophanes Grammaticus fuit, Scuto Herculis ita describit:

τοι μὲν γὰρ εὐστῆρες ἐπὶ ἀπλοῦς ἦγας
τὰ δὲ δὲ γυναικῶν, τῶν δὲ ἱππῶν ὄργα

Hi curru inuectam geniali virginem amant

Traduxere viro, passimq; hymen hymenæus Excitus cantu.

Et ligneum spõsæ simulachrum Citheronis cõsilio fabrefactum, pro Asopi filia suppositum, & in curru constitutum ab Ioue reperias, quod Iunonem, quæ diuortium fecerat, illuderet. Eo verò nuptiali curru tris tantum vectari solitos, sponsam quæ sederet in medio, sponsum & parochum, Pausanias tradit. Parochum eum nimirum intelligens, quæ nos hodie anuli maritalis cõpatrem appellamus. F

πρόσγει γὰρ παραβάται παρανομοῦντες, καὶ οἱ συμπεροδόντες τῆ νύμφῃ ἔδιδόν τῶ ζῆλος ἢ τῶ ἀνύμφου.

T E R R A.

Quod verò Cybelẽm curru inuehi finxerunt, cum eadem & tellus sit, terræ ipsius libramentum in aëre pendentis indicare Lucretius putat:

Hanc veteres Graium docti cecinere Poëtæ,

Sedibus in curru byugos agitare Leones,

Aëris in spatio magnam pendere docentes Tellurem.

Illud addam, ex ijs quas rerum natura partes habet, vni illi veteres maternæ venerationis merito cognomen indidisse, quãdo ita hominũ illa mater, vt cælum deorum, habitã est. Hęc nos nascentes excipit, natos alit, semelq; editos sustinet semper, nouissimẽ complexa gremio iam à reliqua natura abdicatos, tum maxime vt mater operiens. Quod si quis & causam quæsierit, cur turrato capite conspicua sit, eam Lucretius rationem in hunc modum expressit:

Naturaliq; caput summum cinxere corona,

Eximys munita locis quod sustinet vrbes,

Quo

A Quo nunc insignis per magnas prædita terras
Horrisicẽ fertur diuina matris imago.

In editis enim & excelsis locis vrbes ponere antiquis mos erat, non tam alterius diluuij metu, qui diu mortalium mentibus infedit, quàm vt difficilior hostibus accessus foret.

B A T T I N A V I G A T I O.

ERat Delphis Batti effigies in curru, quem Cyrenenses dedicarunt, postea quàm is nauibus in Libyam traiecit. Auriga erat Cyrene: Libyæ verò capiti coronam imponebat. De Batto autem qui Thera insula pulsus, Apollinis oraculo in Libyam profectus, Cyrenaicis rebus originem auspicatissimẽ dederit, alio loco diximus copiosissimẽ.

C I R C E N S E S.

LVdos Circenses per bigas & quadrigas, quæ tot numis signatæ sunt, significari, satis omnibus innotuit, vniuersa Græcia cum Romanis eo spectaculorum genere per multa secula deotentis. Id autem honoris habitum aurigarum factionibus, vt in victoriarum eorum memoriã numi ipsi & bigati & quadrigati cuderentur, de quibus in vita Veri apud Iulium Capitolinum legas, postulat interdu a populo Prasinianorum aureorum modium propter equum ex factione Prasina, cui Verus impotenter fauit. Vbi cauendum ne, vt aliquot habent codices, Parsimanorum legas, aut quid hac locutione corruptius: sed veluti Capitolinus à Venero, Venetianum fecit, ita Prasinianum à Prasino deduxit.

A V R I G A C O E L E S T I S Q V I S.

IN cælo quoq; Aurigæ species ostenditur, de quo ita Theon in commentarijs Arati: Fabularum scriptores, inquit, Aurigam eum, qui cælo adscriptus est, imaginem esse dicunt Bellerophontis, vel Trochili, qui Callithææ filius fuit: solenniaq; huius rei sacra in Argis primũ instituta, quod primus iunxit currum: Sunt tamen qui putent Myrtili, sunt qui Cillantisi qui Pelopis auriga fuit, sunt qui Oenomai figuram esse contendunt, Atq; ita Græcia demum est in vnaquaque re contentiosa.

D I V I N A M A I E S T A S.

SEdenim cur nos mortalium fabulas æquo curiosius prosequamur, cum Deus Opt. Max. sua se conspicuum autoritate nobis exhibeat: cuius summa maiestas, qualisq; videri cælicolis & quanta solet, inuehitur curru, non eo inquam Platónico, in quo ὁ μὲν μέγας ἦγε μὲν οἱ ἔρανος ἔδωκε περὶ τοῦ ἄρτου οὐρανὸν, sed de curru loquor quem Hetruscorum monumenta obseruanda nobis vetustate ostendẽre, quem ex Arameorum arcanis profundissimæ doctrinæ vir Ægidius Viterbensis in Circum ætate nostra primus induxit. Verum super hoc quedam altius repetenda sunt. Aramei vnum eundemq; librum duas esse leges dixerunt: alteram scriptam, alteram à Deo Moysi traditam: illam populis, hanc sapientibus: illam prouerbij rerum humanarum, hanc lucis rerum diuinarum formam gerentem: in illa historiam orbis conditi atq; administrandi, in hanc formulã adumbratæ atq; ad effigiem expressæ diuinitatis ostendi. Duo itidem Plato regna commemorat, Iouis & Saturni, regnumq; Saturni regno Iouis tanquam felicius anteponit: siquidem sub Ioue actio vitæq; humana, sub Saturno verò cõtemplatio diuinorum significatur. De quorũ temporũ felicitate Platonicam ita sententiã Maro mihi videtur expressisse, vt cum Platone currum agitet ad palmam. Ait enim:

Gg iij

Ante Iouem nulli subigebant arua coloni,
Nec signare quidem aut partiri limite campum
Fus erat, in medium querebant, ipsaq; tellus
Omnia liberius nullo poscente ferebat.
Ille malum virus serpentibus addidit atris,
Prædarii lupos iussit, pontumq; moueri,
Nellaq; decussit folijs, ignemq; remouit,
Et passim viuis currentia vina represit,
Ut varias vsus meditando extunderet artes
Paulatim, & sulcis frumenti quæreret herbam,
Et silicis venis abstrusum excuderet ignem.
Tunc alnos flumij.

Mox de Ioue:

& quæ plurima de humanis ferè omnibus negotijs
subsequuntur, Hunc imitatus Nafò, vtriusq; regnum ita describit:

Aurea prima sata est ætas, quæ vindice nullo,
Sponte sua sine lege fidem, rectumq; colebat.
Pœna, metusq; aberant, nec verba minantia fixo
Aere ligabantur, nec supplex turba timebat
Iudicis ora sui, sed erant sine iudice tuti.

& quæ multa prosequitur.

Sed vt ad rem nostram conuertamur, vtrunq; duobus nominibus appellat Hebraeus, illud opus BRESKIT, ac creationis, hoc opus CVRRVS, & arcane intellectationis. Legis igitur secundæ huius, quæ arcana est, per Mesiã & suos aperienda, per speciem Currus apud eos conscribitur ἵπποδρομῆς. Currũ hunc Ezechiel quatuor ex imaginibus excogitauit: vidit enim in diuina luce tanq; ideas quatuor, atq; ijs veluti gemmis ac ligillis, formati à Deo sunt angeli quatuor, omnium cœlestium mentiu & duces & principes. A dextera Dei gemma ea prima est, vnde pulchra, grata, lætaq; omnia proueniunt; eamq; vim Michaëlem vocant. A læua gemma altera est, vnde fortia, dura, castigataq; manant: ea Gabriel nuncupata. Mixtum ex ijs medicina & temperamentũ Raphaël. Quarto deniq; loco Vriel terræ proximus, horum trium veluti dispensator. Ita Michaël & Gabriel pro duabus rotis, Raphaël pro sella quæ sit mediã inter rotas posita. Quarta Vriel pro axe, circa quæ fabricæ huius est totius fundamentũ. Duo illa priora nonnulli brachia vocant: tertium & pectus & zonam; quartum tanquam vel pedes, vel pedum scabellum. Idcirco dictum aiunt de Imperio Romano Hierosolymæ euerfore, Donec ponam inimicos tuos scabellũ pedum tuorum. Græca Theologia Michaëlis vim in Deo vocat Venerem, Gabrielem Martẽ, Raphaëlem Iouem, cui sella propriè dicata est: & Solem quartum, sceminae marisq; vim habẽtem, omnis planè generationis initiũ, & Vrielem nominat & Adonin Hebraeus. Orpheus ea quatuor vno refert versu, quòd mas, quòd scemina, quòd rerum genitura, quòd Adonis:

Κόρη καὶ κόρη αὐτῶν πᾶσι θεῶν αἰὼν ἄδουσι.

Vt non ita cõmentitia esse videantur ea quæ Plutarchus de Bacchi cultu apud Iudæos obseruauit, & Symposiacis latè disputauit. Eorum enim scenopegia in Bacchi celebritatem fieri putat, Adonimq; & Bacchũ eundem esse. Rotis quatuor, siue gemmas, siue currus ipsius partes, aut membra libeat appellare, quinto adijciunt loco Nurielem tanquam temonem, cui alligatus trahitur currus. Atq; quinq; hæc diuini currus nomina alto mysterio vna locutione scribuntur in

A in Canticis, eam nostri ascensum purpureum interpretati sunt. Salomon scribit currum hoc modo, ARGAMAN. Prima litera fit Vriel: per A enim illi scribunt. Sequenti R, Raphaël. Tertia G, Gabriel. Quarta M, Michaël. Quinta N, Nuriel. Neq; sum nescius, Hebræorum quorundam iuniorum super angelis, Planetisq; & signis, quibus imperitent, commentationes longè diuersas esse, aliterq; traditi in diurnis illis supplicationibus, quæ secundum doctrinam Cabalisticam instituta dicuntur: cæterum Astrologos hi potius quàm Theologos secuti mihi videntur, qui Michaëlis in Deo vim ita interpretantur, vt numen incomparabile significare dicant. Vnde illud in Psal. citant: Deus quis est similis tibi? Mercurium è Planetis huic ministrum esse, fandi & agendi potentem, diuinæq; & humanæ naturæ totius interpretem: cuius lætiores receptus sint, siue vt Græci dicunt, οὐρανῶν καὶ γῆς, è cœlestibus signis Gemini atq; Virgo: huiusmodiq; genio die quarta preces allegandas. Et nostri Michaëli munus illud attribuunt, quod Mercurio Græci veteres, qui scilicet animas cœlo inferat, atq; alias sub tristia Tartara mittat. Ad hæc trutinam in manu eius statuunt virgæ loco, vtpote qui merita inquirat, bona malaq; compenset, proindeq; vt vt quisq; apud superos vixerit, aut pœnis, aut præmijs afficiatur. Sed anteaquàm à Michaële discedamus, quamvis cuiuspiam κατὰ πρόβητον dictum videatur, præterire nolo id quod Rabi Tedacus Leui lib. de duodecim numerationibus ait, Michaëlem occidentali vento præpositum, vt magna mihi de causa institutum à Gallorum pietate videatur, quod ad nostra tempora magno cultu perdurat, honoratissimum ordinem cohortis Regiæ diuo Michaëli dicatum esse. Sed vt reuertamur, Gabrielem isti Deum fortem interpretantur, minoris tamen cuiusdam fortitudinis esse. Lunam è Planetis huic ministrare, cuius gratissimũ hospitium Cancer esse perhibetur, secundaq; illi die supplicandum. Ex Raphaëlis nomine atque vi, rerum aiunt omnium medicinam emanare. Esse hunc Solem ipsum, qui & Phœbus. Nam is apud Ouidium dicit: Inuentum medicina meum est. Leonis vnus domicilio gaudere: prima illi die vota concipienda, nuncupandaq;. Ac, ne Apollinis & Æsculapij fabulas irrideamus, Iouis filius Apollo censetur, huius verò Æsculapius: ipsa nimirum Theoretice, quæ intellectum illuminat, Apollo est, Æsculapius ars ipsa. Vnde Maro:

Tum pater omnipotens aliquem indignatus ab umbris
Nortalem infernis ad lumina surgere vitæ,
Ipse repertorem medicinae talis & artis
Fulmine Phœbigenam Stygias detrusit ad undas.

Ars igitur Æsculapio attributa, per quã bona cõparatur valetudo, vtpote quæ in curatione ipsa versetur. Est & Zamael, cuius munus vlciscendi, venenæq; dispersendi esse perhibent, vberriam illi bonorũ omnium largitioni semper oppositus. Martem hunc esse Græci volunt, Arieti & Scorpio præfectum: tertia illi die preces faciendas. Nanaëlem mox enumerant, in nomineq; id esse significatum autumant, vt Deum benignè nobis omnia respondere, ac omnia ipso horreo mortalibus elargiri interpretentur. Esse hunc Venerem, qui Tauro Libraq; delectetur: sexta illi die supplicandum. Zadchielem inde deprehendere, qui Dei iustitiam, & quintæ diei sacrificia, precesq; procuraret: vnde nonnulli quinarium iustitiæ dedicarint. Esse hunc Iouem: nam vt Maro, Rex Iupiter omnibus idem. Isq; vt illi commenti sunt, Sagittario atq; Piscibus præficitur. Caphzielem demum septimæ lucis curam gerere, eaq; mortalium preces sibi deprecere.

Ab eo vim frigidam emanare, qua scilicet singula in inferiori mundo concreta D
cōdensentur. Nam uti calidi est dissoluere atq; rarefacere, ita frigoris est solida-
re coagulareq;. Saturnum hunc nostri vocant, qui Capricornum & Aquarium
sedes habet. Sedenim ut in curru fati expatiati, metamq; ipsam ritē circumue-
cti, eodem vnde cursum auspicati sumus reuertamur. Id aliqua egere videt̄ elo-
cutione, quod à Platone regna duo posita diximus. Is siquidem multo antē tem-
pore prælagisse videtur, quæ nunc demum speramus euentura. Mundi circui-
tum is ab Oriente ad Occidentem Iouis esse, ac perinde fatalem dici. Apparitu-
rum verò olim alterū sub Saturno huic oppositum, ab Occidente scilicet Orien-
tem versus, in quo spontē nascantur homines, & à senio in iuuentutē regredian-
tur. Id ita Platonici interpretantur, ut Iouem mundi animam intelligi velint, cu-
ius lege fatali manifestus hic manifesti mundi ordo disponatur. Præterea ani-
morum vitam in corporibus cōcretis ab Ioue esse, sensibusq; & rerum agenda-
rum studio deditā. Saturnum verò supremum inter angelos intellectum, cuius
radijs animi etiam ultra angelos illustrentur accendanturq;, & ad intellectu pol-
lentem vitam continuè pro viribus erigantur. Quæ quoties ad vitam huiusmo-
di cōuertuntur, sub regno Saturni agere creduntur. Sub Ioue verò, cum rerum
humanarum negotijs implicantur. Plotinusq; regnare nos ait sub hoc vel illo,
pro ut secundum hunc vel illum egerimus. In hac autem vita spontē regenerari
dicimur, rursumq; iuuenescere, ac in dies magis efflorescere, cum sana bene insti-
tutæ mentis optione ad meliora contendimus; de quo Paulus Apostolus: Ho-
mo interior renouatur in dies. Atq; passim in diuinis literis de iuuetute nostra,
quæ sit ut Aquilæ renouanda. Quod si vllò vnquā tempore spes affulsit ut mor-
tales hæc essent consecuturi, nunc sperandum maximè, cum eorum omnium in-
genia, quæ aliquem veræ lucis fulgorem consecuta sunt, maiorum nostrorū er-
rores, qui tot annos vni tantū sensui adhæserē, deprehendere iam inceptarunt,
omnemq; studiorū suorum conatum ad veritatem ipsam conuertere, sanctio-
resq; disciplinas adamare. Adiuuant insuper hanc proborum hominum volun-
tatem, sanctissimorum autorum scripta, lucubrationesq; & documenta, quæ de
vetustatis eruta voraginibus cotidie prodeunt in lucem. Et iam ille minimè cen-
setur eruditus, quantumlibet Græcè Latineq; sciat, qui Iouem scrutaturus cœle-
stem non insiliat in currum, qui sacra non attingit, qui diuina non est imbutus di-
sciplina, qui Christum, atque ad eodē Christianæ institutionis volumina non affe-
ctatur; quid mysteria sibi velint, non exquisierit, quæq; ratione Deo animum af-
ferere possit, inspicere neglexerit. Verum ille omnium optimè peritus, qui luto-
sas, fæcēq; conglutinatas alas in profluente puriter abluerit, perpurgaueritq;, à
terraq; sublatus cœlestium Circensium pompam comitatus eodē peruenerit, vbi
sparsas manu veri Iouis fruges donariaq; percipiat, opipareq; & ipse & iugales
excepti, amoenissimi lautissimiq; diuersorij otio perfruantur: quod qui fecerit,
dubio procul intelliget reliquas doctrinas omnes, studiaq; omnium reliqua, ni-
hil aliud nisi summam esse vanitatem.

D E F U L M I N E .

Quem igitur in alta sede conspicuū alato inuecti curru cōsecuti sumus.
Quo verò cum esse Iouem agnosceremus, nullū manifestius signū fuit,
quam fulmen eius manu prætentū: quare cum id gestaminis ad Iouem
præci-

A præcipue pertineat, non secus ac sella, de fulmine dicere minimè alienum est ab
instituto negotio futurum.

I V P I T E R .

O M nibus vtriq; vulgatum est hieroglyphicum illud, Fulmen supremi Iouis
gestamen esse. Sed ut nunc fabulas dissimulemus, veram figmenti causam
afferamus, siquidem hoc ipsius fulminis naturam exprimere videtur: quod qui-
dem ita sit. Calor interdum per refrigeratum à ventis aëra conspersus, vbi con-
trariæ naturæ viribus sollicitari coepit, sese in globum colligit, & aduersus algo-
rem validissimè reluctatur: vrget algor ventis ingruētibus, ille sese magis ac ma-
gis adstringit, quoq; angustius premitur, eo validior euadit, ac simulac extremā
intentari sibi vim intelligit, totis erumpit viribus, crasioreq; aëre, qui circumfu-
sus est, disrupto, viam sibi cum strepitu & incendio patefacit. Suprema verò illa
pars elementorum, vnde calor emanat, cum Ioui sit attributa, ideo illum vetu-
stas fulgura & fulmina cære confinxit. Signaq; Iouis passim cum fulmine fieri
cōsuerunt, cum vno quidem frequentissimè: sed & cum duobus fulminibus ali-
quando Ioui statua posita est, ut apud Elidem Olympiæ Iouis Horcij nuncupa-
ta: ea quidem seuera minaciq; effigie, vtraq; intenta manu fulmina tenebat, iuxta
quam pugiles in certamen descensuri super mactati porci exta iurabant, nihil se
dolo malo facturos, aut secus quàm Olympiæ leges paterentur ausuros.

F A M A L O N G E L A T E Q V E

P R O P A G A T A .

I llud verò præcipuum fulminis significatum est, ut vocem procul auditam,
hoc est, famam rerum gestarum longè lateq; per immensa terrarum spatia dis-
fusam expatiatamq; præ se ferat. Transiit & illustrem præclari facinoris memo-
riam, in longam annorum seriem propagatam. Aegyptij enim sacerdotes huius-
modi gloriæ amplitudinem ostendere si vellent, vocem, ut ipsi dicunt, aëris
quippe tonitruum, hoc est, ipsius fulminis imaginem describebant. Nihil enim
magis, nihil validius nec terribilius tonitru sonare constat. Ea q; de causa Apel-
les pictor, uti in Armorum commentario diximus, cum Alexandri effigiem
pingeret, fulmen in eius manu posuit, quo nominis eius amplitudinem ex-
hiberet. Cibus ab eo gestis longè lateq; propagatam, & memoria nunquam intermōritu-
ra celebrem indicaret. Posita ea tabula, ut Plinius ait, in templo Dianæ Ephe-
siæ, x x talentis auri picta. Eo verò artificio fuit, ut digiti eminere videren-
tur, fulmen extra tabulam esse. Sedenim Lysippus statuarius factum ut adula-
tionis plenum improbavit, quare hastam ipse in manu Regis posuit: qui qui-
dem, si vera quis de Alexandro, non fabulas conscripisset, famam eius ne vnā
quidem ætate superfuturam iudicaret, nedum id assequi meritis sit, ut diuini
honores ei decernerentur, datis ad Græciæ ciuitates literis, ut se decreto publi-
co Deum instituerent. Ea res cum matrem Olympiam etiam offendisset magnè
integritatis fœminam, Rex ipse ut inceptum excusaret, & institutum suum ap-
probaret, insigne volumen ad matrem suam conscripsit, ut apud Cyprianum
legi, quo rationes multas ostendit, Regibus suis Apotheosin decernere, atque
hinc maiorum Regum memoriam seruari, indeq; colendi & sacrificandi ritum
inoleuisse. Sanè quidem Athenienses ipsi, qui doctrina & sapientia semper
insignes habiti sunt, cum x i i tantum deos antea colerent, Alexandrum ter-
tiumdecimum appellauere, honoresq; illi adhuc viuenti instituere, qui tamen
vulneribus sæpe confossus, morbisq; tentatus, ac postremò vita functus, se

mortalem ostendit, qui deorum interim concilio adiectus erat. Quare Lacedæ. D
monij literis acceptis, argute libereq; admodum more suo responderunt, *ἰπερὸν
ἀλλήλων* *ἢ βασιτεῖα* *δὸς εἶναι, ἵπτο δὸς*. Alexander quando quidem vult esse Deus, esto
Deus. quo decreto id declaratum voluere, nullam aliam fuisse causam, neq; me-
ritum aliud cur deificatio esset Alexandro decernenda, nisi quod ipse ita vellet.
Cæterum is qui adhuc viuēs diuinis honoribus inhiabat, ne communibus qui-
dem post obitum iustis honestabatur, ad grauissimam vsq; Olympiæ matris la-
mentationem. Peruulgatum tamen apud multos populos & nationes fuit, Re-
ges suos, vt nuper dicebamus, pro dijs colere. Nam & Romani non tantum Re-
ges plerosq; suos, verum etiam eorum vxores diuinis honoribus honestarunt,
& nonnullis templa, & sacra etiam instituerunt. Quantum verò pertinet ad ful-
men, eo tolerabilius id Alexandro concedendum, quo insolentius Lyfimachus
ab Alexandri morte particulam eius regni fortitus, non quam armis virtute ve-
vlla sua subegisset, sed ex Regis tabulis adeptus esset, lancea cælum tangere se ia-
ctabat: quod tantundem erat, ac si famā astris terminare se diceret. Qua de cau-
sa Pasiades Byzantinus hominis vanitatem irridens, ad suos conuersus ait: Ca-
uendum ne is lanceæ mucrone cælum medium pertundat. Quodq; impatien-
tius aliquis ferat, Clearchus Heracliæ tyrannus fulmen gestauit, & ex liberis
vnum Tonitrum appellauit. Quanta verò Cliti, quanta Demetrii fuit insolentia,
quorum iste non magna admodū regni parte ab Alexandro accepta, Iouem
se vocari passus est, responsa sua pro oraculis haberi gauisus: ille quatuor ad
summum nauibus demersis, Neptunus vocitari voluit, tridētemq; gestauit. Vt
minus iam Salmonea miremur eò prouectū insanīæ, vt flammæ Iouis, & Olym-
pi sonitus imitaretur. Nam vt apud Maronem:

*Quatuor is inuectus equis, & lampada quassans,
Per Graiūm populos, mediāq; per Elidis urbem
Ibat ouans, diuūmq; sibi posebat honores.
Demens, qui nimbos, & non imitabile fulmen
Aere, & cornipedum cursu simularet equorum.*

Longè verò felicius atq; tutius Numa Pompilius eliciendorum fulminum ra-
tionem inuenit. Nam cum quædam occulta sacra ad fulmina expianda noscere
cuperet, Egeriam consuluit, quæ respondisse fertur, vt Auentinum peteret, &
fontem qui in antro quodam erat, melle & vino generosiore inficeret, quò sole-
bant hora certa dæmones duo sitibundi conuenire. Hi erant Picus & Faunus.
Curaret verò ille sibi latebras, in quas abditus ab aduenientibus illis non con-
spiceretur, ipse tamen fontem intueretur, disponderetq; per fontis marginem
retia, prout opportunum sibi videretur. His peractis dii venerunt, & potus
allecti suauitate multum ebiberunt: tandem sopore grauati, ibidem, vbi con-
stiterant, somno se prostrauere, quos ita grauatos Numa implicuit in rete, qui
videntes se captos, in varias se formas transformabant. Sed cum nihil quic-
quam proficerent, ad veras tandem effigies rediere, Numamq; vt retia solueret,
orauerunt. Rex se non prius retia soluturum dixit, quàm de placando Ioue do-
cerent. Illi & hoc docuerunt, qua scilicet ratione cælo Iupiter eliceretur, quoq;
modo fulmen expiaretur. Vnde Ioui Elicio nomen datum, cuius templum in
Auentino positum, vbi res hæc contigerat. Scio fabulam importuno loco po-
sitam, sed quia non ita vulgata est, minimè fuit dissimulanda. Ne verò nos alie-
næ gloriæ detractoribus fauere videamur, Alexandro fulmen meritò attributū
dixit.

A dixerim, ea de causa, quòd annos vix tres & triginta natus, celeritate mira Ori-
entales ferè omnes nationes subegerat, & Oceanum ipsum enauigauerat, vt nō
immeritò Cæsar, qui pari saltem animo ad eam rerum amplitudinem adspira-
bat, cum Gades venisset, animaduersa apud Herculis templum Magni Alexan-
dri imagine, ingemuerit, atque vt Tranquillus ait, pertæsus sit ignauiam suam,
quòd nihil tum à se memorabile actum esset in etate qua iam Alexander orbem
terrarum subegisset.

CELERITAS.

Est enim fulmē ante omnia velocissimæ omnino celeritatis indicium, quam
poëtæ cum volunt exprimere, dicūt, fulminis ocyoralis. Idem ex antiquorū
numis manifestum est: vt in eo cuius inscriptio est, Q. P I L I P V S, equus habe-
tur in pernitem cursum admissus, cauda exporrecta, fulmine subsecente, lan-
cea protenta: quod innuere videtur, prouinciā susceptam summa celeritate per-
agratam, negociumq; quamocyssimè confectum. Nam & Ptolemæus, vnus ex
Aegypti regibus, promptitudinis & audaciæ causa *νεφραυδης* appellatus, ait Pausa-
nias. Facit huic rei fidem numus alius, in quo caput humanum est, capræ coo-
pertum spolio, sub cuius iugulo fulmen est, & arcus ab occipito: ab altera verò
parte Pegafus, cum sagitta subiacente, omnia, vt palam est, velocitatis indicia,
cum præsertim inscriptio sit, L. P A P I. De quo quidem Papirio, qui ob mirifi-
cam in agendis rebus festinationem atq; celeritatem, Cursoris cognomentum
meruit, multa rerum scriptores memoriæ prodidère. Equorum porro velocita-
tem in curruli cæramine fulguri comparat Hesiodus Herculis scuto, vbi dicit:

Ὡδὶ δ' ἰππεύς ἄρα δὲ φεῖ ἦεν ἄσπερον πικρὸς δὸς αὐ γόχοιο.

quem Statius secutus ait:

Ilicet igne Iouis lapsusq; citatior astris.

Et inferius idem Hesiodus de equis in cursum à Pallade concitatis:

τοὶ δ' ἀμυδὸς περὶ εἰλοντ' ἦεν ἄσπερον ἢ δὲ θυέλλης.

quod proximè accedit ad Papinianam sententiam.

CELEBRITAS.

IN augurali disciplina fulmen tam in publica quàm in priuata opera vibratū,
atq; etiam per nocturnam imaginem in somniis visum, celebritatē nominis,
& magnarum rerum auspicia facit. Nam Olympiæ Alexandri matri fulmen per
somnia oblatum, futuræ in filio claritatis indicium fuit. Illa enim priori nocte
qua se viro adiunxit, existimauit facto tonitru in vterum sibi fulmen illabi, ex cu-
ius ictu magno excitato incendio, in flāmas inde latè diffusas abire visum. Quid
verò hīc memorem Iulīæ filīæ Cæsaris monumentum ictum fulmine? quid Bu-
ripidis poëtæ Tragici, atq; Lycurgi sepulchra de cælo tacta? Quid Veliternum
murum? quid Eutimi Picte, aut Horatii Coclitis, aut Probi Imperatoris, aut Ta-
citi & Floriani statuas eodem modo afflatas? quæq; huiusmodi exempla pluri-
ma declamatione, quam olim de fulminū significationibus edidimus, explicata
sunt, quorum significata in hanc nominis amplitudinem accepta, tam Aruspi-
cum responsis, quàm euentis postea comprobata reperiuntur.

ELOQUENTIAE VIS.

QVod verò de claris eloquentia viris dictum, vt de Pericle et aliis reperimus
apud antiquos, eos ciere tonitrus, & fulgura dispergere solitos, cum orarēt,
tanta erat animorum percussio & in dicentiū sententia motus, tanta verborum
autoritas, de sacra dubio procul lectione metaphoram sumpserunt. Psalmo enim
Hh

centesimo supra quartum & trigessimum canitur: Educit nubes ab extrema terra, fulgura vertit in pluuiam. Vbi per nubes viri sancti intelliguntur, per fulgura vero persuadendi vis, per pluuiam eloquentia: de quo plura alibi. Et quod alibi Dauid, Vox, ait, tonitruum tui in rota, eo hieroglyphico significat Euangelij voces, quæ de cælo diuinitus intonaturæ essent, & vniuersum terrarum orbem (id enim rota est) commoturæ, attonitumq; reddituræ. Eodem modo per fulgura verba Christi signari tradit Eucherius: eoq; spectare psalmi dictum, Et fulgura multiplicauit, & conturbauit eos, de ludæorum confusione, qui ei nulla in re vnquam resistere potuerunt. Et Hieronymus primis Hebræorum castris, Ramefem, tonitruum gaudium interpretatus, diuina verba, & quæ voces sunt in sacris literis, per tonitrum accipi docet, quod cœlitus editæ excipiantur. Fulminis verò radij descripti, quæ ipsæ coruscationes sunt, ad eiusdem Euangelij pertinent claritatem & famam, de quibus Psalmo: Illuxerunt coruscationes tuæ orbi terrarum.

CLEMENTIA.

IN Antonini Pij, atq; etiã in aliquot Neruæ numis cernere est fulmen in toro collocatum, quod manifestum & pulchrum admodum est clementiæ signum: arguit enim offendendi potestatem penes ipsum Imperatorem esse, verum ob eius clementiam quiescere: quod perinde est atq; illud, quod apud regem aiunt aculeo quidem præditum esse, verum eum in vulnus nunquam exeri. Primam verò huius virtutis laudem ætate nostra tulit Iulius Medices princeps noster, qui simulac bonorū in eum studiis inclinatis Pont. Max. electus atq; salutatus est, omnium statim, & earum quidem atrocissimarum iniuriarū oblitus, ijs omnibus euestigiō pepercit, quos aduersarios habuerat iniquissimos, quos hostes totæ vitæ cursu perpeffus erat infensissimos, quiq; non bonis tantum & fortunis eius, sed & vitæ modis omnibus insidiati sæpius fuerant. Quare Clementis nomen, vt tantæ mansuetudinis pignus, perpetuumq; monumentū, assumpsit: ita summa totius vitæ moderatione conseruauit, req; probauit, vt Christianum demum Pontificē mortales intueri se profiterentur. Sedenim cum nobis de tanti principis laudibus loqui non liceat, qui eius auspiciis annos aliquot in hominum luce versati sumus, negocium aliis relinquemus, eam fuisse nostri principis clementiam professi, vt vel hostes ad eam æternis literarum monumentis celebrandam impulsura sit.

PIERIVS VALERIANVS AD IO. BAPTISTAM MONTANVM, DE IIS QVÆ PER SOLEM, LUNAM & STELLAS SIGNIFICANTUR, EX SACRIS ÆGYPTIORVM LITERIS

Scribis, Clarissime vir, vidisse te lemmata quadam mea in breue admodum compendium redacta, de Hieroglyphicis quæ per Stellam apud Ægyptios sacerdotes in doctrinarum suarum arcanis habentur: quod vt ad se mitterem, Reuerendissimus Cardinalis vtriusq; nostrum alumnus Hippolytus Medices, tantopere flagitauerat. Adde insuper, cognouisse te rei istiusmodi argumentum non in ea tantum scheda contineri, sed à me longè copiosius conscriptum. Rogas itaque, vt rei totius Commentarium ad te mittam. Nam quicquid illud erat, ad figurarum tantummodo formam spectabat, quibus pictor

A pictor vteretur in Iulio illo sidere adornando, cuius celebritatem Hippolytus ipse tanto studio fouet. Nemurum video te, Montane eruditissime, leonem ex vnguibus æstimare voluisse: sed in re mea non leo, sed musculus continetur, qui se olim apud mythologos pro leone ausus est venditare. Quantulumcumq; tamen id sit quod ego præstare potuerim, officij mei fuit, omni posthabita conatione, obsequi viro tum à primis studiorum nostrorum annis amico, tum ætatis totius demum cursu mihi semper admirando, tam in philosophiæ quàm artis Medicæ peritia, quàm etiam in cultioris eruditionis elegantia, seu Græca seu Latina quis poscat, politissimo. Accipies igitur Stellarum hieroglyphica pro vt à me fuerunt interpretata. Sed nosti stellas sine Luna desolatæ quodammodo videri. Nam quò illæ rerum quæq; suarum semina conspergant, nisi in Lunaris orbis paratissimum, vt ita dicam, horreum condantur, quæ postmodum illa quasi sequestra terris demum indulgeat, aut potius vberimè largiatur? Sed neq; Luna neq; stellæ sine Sole sui compotes esse possunt: quare Sol quoq; his adnumerandus, imò anteponendus. Ridebis, scio, non erubescere me, quod ausus sim de Sole, de Luna, de stellis apud talem tantumq; virum totius Encyclopediæ decus & ornamentum verba facere: sed id me consolatur, quod tu, vt hæc ad te darem, iusseris: quare si quid hæc attulerint tedi vel molestiæ, vni tibi qui crabrones irritaris imputato. Utcumq; si leges hæc quæ sunt per nos in vnum veluti corpus hinc inde collecta, opto non ea tantum quæ me longè accuratius legeris, in memoriam tibi reducant, verum etiã te Pierij tibi deditissimi memorem assidue faciant.

DE SOLE.

SOLESTIVM corporum quæ die nocteque micant significationes dicturi, rationi consentaneum esse duximus à Sole ipso distinctionem auspicari: quando, nisi Sol esset, neq; Luna, neque stellæ vllæ conspicuæ essent, vt & doctrina est Astronomorum, & res ipsa indicat. Cum itaq; Sol reliqua huiusmodi corpora lumine illustret suo, nostrisq; videnda oculis offerat, ab eo vtpote lucis arbitro, initium meritò faciemus.

DEVS OPT. MAX.

Theologi tã vetustæ religionis, quàm nostræ pietatis interpretes, Deū Opt. Max. & vnum, & lumen, & bonum appellauerunt. Eaq; ratione Sol cum sit vnus, vnde illi nomen, quippe à solitudine: sit lumen, vt sensu manifestum est: sit bonus, vt quotidiano cernitur experimento, Dei ipsius hieroglyphicum, nullo alio signo addito, perhibetur. Et profano verò cultu ante omnes Persæ, reliqua deorum omnium, quam gentes ipsæ venerabantur, caterua reiecta, Solem Deum esse vnicū arbitrabantur, ita vt nulla diis templa condenda esse crederent, ea inducti ratione, quod vni Soli, quem colerent, vix mundus ipse sufficeret. Pythagoras tanta eum veneratione profecutus est, vt aduersus eum nefas esse dixerit lotium effundere, vtpote quem omni cultu dignum arbitraretur. Et Hesiodus præceptum hoc summa religione obseruandum adhortatur. Omnino autem Gregorius Theologus id esse Deum dicit inter intellectuales creaturas (his enim locutionibus vtuntur qui diuina tractant) quod Sol inter sensibiles. Quæ verò de Solis similitudine cum Deo referuntur ab Ioanne, à Paulo, ab Hierotheo, absolutissimè verò à Dionysio, qui horum documenta literarum monumentis quam diligentissimè cōmendauit, cum ea quotidie per templa scholasq; omnes cōmemorata recitentur, ea hic ego duxi prætereunda, Phœnicum interim & Ægyptiorum inuentis gratulatus, qui primi omnium, vt Eusebius memoriaræ proditum ait, Solem & Lunam & stellas ita esse deos intellexere, vt eos

tantum gignendarum abolendarumque rerum omnium causam affirmarent: quod D
iis congruit, quæ Plato Legum XII, de Parcibus philosophatur. Nam & Anaxa-
goras Solem *μωφωρως* esse, hoc est, ferrum candefactum arbitratus est, atque ita o-
mnia ex eo gigni conformarique affirmabat. Ferrum enim ita dispositum, in quod
vulneris opus informabis. Magnificentius Euripides Anaxagoræ discipulus,
cum eodem sentiens, Solem auream glebam appellavit. At Socrates apud eruditiss-
imum optimumque Xenophontem eos reprehendit, qui Solem Deum posuere,
lumenque eius & formam ad Deum Opt. Max. refert, quod omnis eius potestas &
magnitudo à Deo sit, à quo vna cum Luna fuerit creatus. Eaque ratione reprehendit
& Homerum, & cæteros omnes, qui Solem vnicum esse Deum crediderunt.

V N I T A S.

S I quid autem est in rebus, quæ nostris obiciuntur oculis, quod vnitatem si-
gnificare possit, nempe Solis est: id quod, uti dicebamus, locutionis etiam
etymon attestatur à solitudine deductum, siue potius à Sole ipso fiat solitudo.
Sapienter itaque Alexander Macedo Dario amicitiam petenti respondit, nec mun-
dum duobus Solibus posse regi, nec duo summa regna salvo statu terrarum ha-
beri posse, quam sententiam ex Aristoteleis Ethicis sibi desumpserat, qui discipu-
lo adulaturus, tum hæc, tum illam præcipue Homeri sententiam prætexerat:

Ὀὐκ ἔστι θεὸς πάλιν κρημνὸν ἄς κίρται Ἔστω, ἄς βασιλεύς.

Quod verò Solem in rebus egregie vnum esse dicebamus, extra res Deus quo-
que vnus, & *πῶς οὐδὲ* cognomento ab Orpheo, à Platone, & à nostris agnoscitur.

V E R I T A S.

E T qua ratione Sol vnus est, eadem est veritatis hieroglyphicum: duplicia
enim et multiplicia sunt veritati contraria. Simplex igitur sit necesse est, quod
verum censeatur. Hinc nudum effingitur ipsius veritatis signum: & quia
omnia habet in conspicuo, ex eo præcipue veritas est. Hinc Pythagoras *πῶς οὐδὲ*
ἡλιος ἀπορριμωτός quempiam loqui non debere monuit, facie scilicet contra Solem
versa, quod non esse manifestis repugnandum significare contendunt: neque ho-
minem loqui fere posse, quod vndeque verum sit, cum omnem hominem di-
uinæ literæ mendacem esse dicant. Sanè de iis quæ liquidò patent, apertamque in
se continent veritatem, dici solet, Meridiana esse luce clariora.

C H R I S T V S.

A T sacræ passim literæ CHRISTVM per Solem imaginari tradunt: ut il-
lud, In Sole posuit tabernaculum suum. Et: Exiit de tribu Iuda, cuius signum
est leo solare animal. Plato in Repub. ut solet mysteriis suis inhærescens, & Pro-
phetarum quos adiit, & audiuit, oracula depromens, Solem visibilem Dei filium
appellat, quippe qui Deum ipsum excribere non audeat, & à quo quæ fieri posse
diffidat. Atque identidem intelligendum, quod vbiq; Christus ipse profitetur ho-
minem imaginem esse invisibilis filij: qui si lux est vera, quæ mentem omnem il-
lustrat; expressissimum habet simulachrum hunc Solem, qui est lux imaginaria il-
luminans omne corpus. Hic patiente Christo aduersa Luna deficientis, consen-
sum nobis sue naturæ perspicue demonstravit: nosque iure optimo diem, qui So-
li à Mathematicis adscribitur, eum Domini vocitamus, & eius cultui sacrum dedi-
camus, vel hinc ostendentes, non esse cur amplius corporeum Solem, ut olim Gen-
tes, colamus, quasi Regem cæli, & dominum, atque moderatorem, posteaquam
Soli invisibilis, coæternus Patri & coequalis, per quem & cælum & terra condi-
ta sunt, sitos in umbra mortis homines illuminavit, estque, ut cum Simeone absol-
uam,

A uam lumē, quod è gentium oculis tenebras discutiat, & electo populo gloriam
afferat nullo vnquam tempore defuturam. In aliquot antiquorum numis cernere
est humanum caput radiis circumquaque diffusis, cuius inscriptio est, O R I E N S.
Siue igitur pro Sole, siue pro regione, vnde Sol oritur, imago ea recipiat, utroque
hieroglyphico Christum referre videbitur, de quo Zacharias Propheta: Ecce vir,
O R I E N S nomen eius, qui dominaturus esset super solio suo. Alter quoque Za-
charias antiquum hoc dictum attestaturus, In quibus nos visitavit, ait, Oriens ex al-
to, ut eos qui sedent in tenebris & in umbra mortis, illuminaret. Ideoque tam vox,
quam imago Orientis, Assertorem nostrum significat, ait Eucherius. Ex orientis
autem Solis imago altera erat apud Aegyptios sacerdotes, Lotos quippe arbor
aquatica, vbi infantem in ea confidentem figurassent. Hinc utique vapores illos ma-
tutinos, qui à Sole mouentur, strictiori quadam aura refrigerantes potius quam
advrentes intelligi volebant. Ceterum ego significatum hoc, ut exortum lotos indi-
cet, inde sumptum crediderim, quod ea ante Solis emersum implicata folia ha-
beat, quæ quidem ita sensim exsnuantur aperianturque, uti magis ac magis tolli-
tur iubar Solis. Maximè verò panduntur, vbi mediū is iter emensus est. Eodem
verò decedente, folia ipsa vicissim contrahuntur, complicarique incipiunt ac infi-
nuari, veluti nulli patere velint præterquam numini quod venerantur: atque ita
quibus liceat modis, eo abeunte, sese intra claustra cohibeant. Quod, ut Pro-
clus ait, obseruatum à Magis, ut sacram omnino eam Apollini crederet, effecit.

R E S I P I S C E N S.

H Abet & Aurora suum hieroglyphicum, quod aperire non pigeat. Per eam
siquidem vir ostenditur, qui de voraginibus emergens prauorum operum,
& erroris caritatem derelinquat, & ad iustitiam & lucis puritatem euehatur: quæ
sententia eiusdem est, quem supra citauimus, Eucherij.

C L A R I T A S.

A Solis verò claritate, viros omnes insignes, qui vel rebus præclare gestis pa-
triam illustrarunt, siue sublimiori aliqua doctrina mortale genus (quod
egregie tu facis) instituerunt, aut vitæ sanctioris exemplo reliquis fuere docu-
mento, quod veram possent assequi beatitudinem, L V M I N A nuncupare mos
est. D. Ambrosius Luminaria, sanctos inquam homines, inter mortales versa-
tos ait. Illi enim vere participes lucis, eas animas quas erudiebant ab ignoratio-
nis tenebris educentes, luminaria non iniuria nuncupati sunt. Ita gentes reliquæ
viros qui præclari nominis essent, nomine Luminis appellarunt, ut Latinus Rex
apud Maronem queritur, Lumina tot cecidisse ducum.

I M P E R I I M A I E S T A S S V M M A.

A pud eosdem, quos paulò antè nominauimus, Persas, quorum quidem di-
sciplina recentior omnino fuit, deducta ad res humanas similitudine, Sol
eum, penes quem summa esset imperij maiestas, indicabat, Solemque in eius subli-
mitatis homines signa dare persuasum habebant. Vnde etiam apud Maronem:
Ille etiam extincto miseratus Cæsare Romæ Tunc caput obscura nitidum ferrugine texit.
Et vltimo Domitiani tempore corona quædam iridi similis Solem circundedit,
quæ lumen eius ac radios obscurabat: quod portendebat, ut Arioli interpreta-
bantur, fore ut is Imperator à Stephano iugularetur.

H V M A N A V I T A.

T Antus verò est Soli cum humana vita consensus, ut is claritate sua insignis,
vitæ identidem nostræ tranquillitatem: obscurus autem obnubilatusque rerum
Hh ij

nostrarum perturbationem ostendet. Hinc apud coniectores inuenias, quod etiam vester Hippocrates Medicis non ociose obseruandum precipit: Si visus Sol in somniis obscurari, occultariue, aut nusquam apparere, periculum instare vt ægrotus vitam amittat. Si verò vim alicuius insequētis ipse Sol aufugiat, decumbentem in furorem agi præcipitem: mentis enim lumen eo signo labefactari, inquietari, ac loco exturbari suo. Quæ cum quis imaginatus fuerit, sollicitus admodum est Hippocrates, vt ægrotto certa victus ratione obviam eatur. Tantam verò Sol prærogatiuam in iis quæ ad nutriendi rationem spectant, habet, vt Physici omnes ex calore et humore nostrum constare incrementum afferant. Nam & Hesiodus posteaquam fluuiorum quorundam nomenclaturam absoluit, subiecit mox, hos esse qui mortale genus enutrent, vnà cum Sole. Interpretes addit: Aquæ enim & Sol nutriendi vim habent, eorumq; beneficio res aluntur & gliscunt. Inde Catullus de flore quodam viuido:

Dum mulcent aura, firmat Sol, educat imber.

A N N V S.

A pud aruspices Sol annorum significatum habet, quorum ipse Dominus est. Quodq; ad hanc rem facit, Cyri somnium memoratur, qui scilicet imaginatus per quietem sit Solem ter manibus apprehendere frustra appetiisse, si quidem conuoluebat se Sol, & elapsus abire videbatur: hinc Magi dixerunt, eum triginta annos regnaturum, quo scilicet tempore Saturnus Solem eodem assequitur puncto, vnde simul deferri cœperat. Id vtcunq; interpretatum fuerit, tamen ipsis commentum placuit.

G R Æ C I.

Agyptij vates per Solis imaginem Græcos in prodigiis intelligi tradidère, cuiusmodi rei nota est historia. Cum Alexander Macedo Tigrin fluuium superasset, paulò post Luna prima vigilia defecit, deinde sanguinis colore suffuso, lumen omne scedere visa est: quod Macedones laborum pertæsi dirum arbitrabantur, resq; ad omniū desperationem processisset, nisi vates Ægyptij, quorum doctrina omnis per rerū imagines explicabatur, affirmassent, bene sperandum esse, quòd Sol Græcorum, Luna Persarum indicium esset, ideòq; ruina stragemq; eo ostento illis gentibus portendi, quorum signum laborare visum esset, quod effectus postmodum comprobauit. Interferere autè hieroglyphicis prodigia, somnia & ostenta licet, quia manifesta inter se congruunt germanitate.

P A T E R, M A T E R, L I B E R I.

Sed vt ad hieroglyphica nostra redeamus, cum Sol generationis arbiter existat, Luna veluti lac humorem sufficiat ad nutrimentum, liberi vitæ lumen à patre fortiantur, nō temerè apud Hebræos Iosippus puer imaginatus est sopore pressus se à Sole Lunaq; & stellis vndecim adorari: nam quòd patrem simul & matrem, ac fratres totidem id olim facturos, tunc ostensum, eventu postea comprobatum, cum illi annonæ præfecto, & maxima quæq; negocia Regis in Ægypto administranti, cum nondum eum agnoscerent, procubuerunt.

P R Æ G N A N T I A.

Sed quod ad partus attinet, manifestissimo hieroglyphico id Ægyptij figurare consuerunt, apud quos bipartitus Solis orbis, in media cuius scissura stella imposita esset, humanū fœtum in pregnantis mulieris vtero significabat, non ea tantum de causa, quòd vterū in corpore medio situm solari corpori ob rotunditatem equipararent, sed quia Sol cōceptus omnes irradiatione sua viuificat, à quo

A quo vitalis virtus præcipuè demanat, quod quidem Aristoteles Physicè auscultationis secundo affirmat, gigni hominem ex homine & Sole profectus. Veluti verò stella lumen à Sole mutuatur, ita fœtus in vtero alimentum à matre consequitur. Neq; huius eruditionis imperitus Lucretius, cum Epicurū illum suum mortalibus vitæ tranquillæ initia dedisse conaretur ostendere, mortales reliquos stellas dixit, Epicurum verò Solem appellauit, his versibus:

*Ipsè Epicurus obit decurso lumine vitæ,
Qui genus humanum ingenio superauit, & omnes
Restinxit stellas, exortus vii ærius Sol.*

At dicit aliquis: Si Sol exortu suo stellas omnes extinguit, quomodo illis lumē mutuatur? Quibus respōsum facio, accidere id ex oculi nostri imbecillitate, qui luce illa omnium maxima perstricti, minora nequeant lumina conspiciari.

D E L V N A.

B T que hæc de Sole dicta sufficiant: non enim omnia prosequi volui, quæ super eo dici potuissent ab instituto hoc non aliena, sed occupationum tuarum ratio mihi habenda fuit, publicæ quippe professionis, lucubrationū tuarū peculiariū, sollicitudinis quam pro laborantibus, quotquot opem implorāt tuam, benignissimè suscipis atq; accuratissime: à quibus si longiore sermone auertere te voluissim, in alicuius omnino commodum peccassem. Ad Lunam igitur breuiter examinandam aggrediamur.

N A T V R A H V M A N A.

Sole pro sublimioris naturæ imagine constituto, fuere qui per Lunæ hieroglyphicum naturam humanā exprimi differerent. Nam quòd hæc è limo terræ constat, terra etiam lunaris globus esse perhibetur. Pythagoras enim Lunam modò terrā cœlestem, modò terrestrem cœlum appellabat: ac terræ similem eam dicit Aristoteles. Varia est præterea Lunæ facies, diebusq; singulis immutata conspicitur: neq; variantiæ quicquā magis obnoxium, quàm rerum humanarum conditio. Quinetiam si vniuscuiusq; hominis vultum intueamur, nunquam aut rarissimè hac & illa vice eundē esse conspiciemus, modò enim iratū, modò lenem, modò tristem, modò hilarem, modò hoc, modò illo affectu perturbatū comperiemus, ac provt diuersæ rerum imagines animum perculerint, ita varias in vultu figuras conformabunt. Hinc inter magna naturæ miracula de Socrate fertur, eum eodem semper vultu conspectum. Ad hæc, vt quæ tam manifesta sunt missa faciamus, cupida lucis Luna, cupidum intelligēdi (ea enim lux est) mortale genus. Eam modò Soli suo adiunctam, modò abeuntem, modò redeuntem aspicias. Animus quoq; noster nunc ipsius veritatis lumini copulatur, nunc longè recedit, nunc ad veræ rationis intellectum facta repetitione reuertitur. Aberrare enim hominum est, & septies in die vel iustus cadit. Luna ea semper parte clara, conspicua, & illustris est, qua Solem aspicit: obscura verò, caua & inanis parte ea qua diuertit à Sole. Homo qua se parte convertit ad Solem suum, micatissimis radiis velut alter Moses illustratur: ab eo verò auersus aliò, turbulentissimis omnium errorum tenebris obfuscatur. Hinc dies à Deo dictus Neomeniæ, nouæ quippe Lunæ, quem festum celebrare debeamus. Quod eò spectat, vt intelligit Adamantius, quando lex vetus vmbra futurorum est, quod Apostolus Paulus ait, eandem ipsam memorans Neomeniam, vt intelligamus iustitiæ Solem Christū esse, Lunam verò Ecclesiam, quæ lumine ipsius

Hh iij

repletur, ac cum Soli suo iuncta fuerit, eiq; penitus adhæserit, tum festum diem D agit Neomeniæ.

PIORVM COETVS.

Igitur Theologi, qui Christum Soli æquiparant, in quo sit sensibilis humanitas, & diuini luminis imago, iidem per Lunam piorum, vti dictum, vniuersitatem intelligunt, cum nulla sit gens, nulla natio, nulla sectæ cuiuslibet congregatio illustrata lumine, nisi quæ vt in Sole Luna, Christi radio verberatur. Eucherius quoq; Lunam Ecclesiæ dicit hieroglyphicū, nempe quod in hac mundi nocte resplendet. Et quoniã defectibus mensuris imminuitur, & faciem quotidie variat, nostræ sit etiam symbolum imbecillitatis, de qua superius.

ÆTERNITAS.

Apud Gentes præcipuum erat Lunæ significatum, æternitatis hieroglyphicum haberi, propterea quod, cum defecisse videtur, noua iterū sit, sæpiusq; anno toto iuuenescit. Quare scitè admodum Horatius, cum breuem & imbecillam humanæ vitæ conditionem lamentatur, ait:

Damna tamen celes reparant cælestia Luna.

In Faustinae numis aliquot simulachrum est, quod læua pallam sustinet, dextera auiculam cum Luna supersidente porrigit: inscriptio, ÆTERNITAS. Alibi enim diximus eam in Marci adulationem relatum inter diuos à Senatu. In numis etiam aliquot Seueri Alexandri Aug. simulachrum videre est, quod dextera nouam Lunam attollit in sublime, inscriptione addita, PERPETUITATI AVG. Ægyptius autor Horus ad huius hieroglyphici supplementū & Solem adiecit. Et Catullus noster, quæ de Luna dixit Horatius, ipse de Sole dixit:

Soles occidere & redire possunt.

Nobis cum semel occidit breuis lux,

Nox est perpetuo vna dormienda.

Causa verò cur per hieroglyphicū Solis & Lunæ Ægyptij sacerdotes perpetuitatem significarent, ea perhibetur, quod eos perpetua esse rerum elementa arbitrabant, quippe quæ virtute propria inferiora omnia generarent, conseruaret, & perennare facerent. Huius ergo perpetuitatis, quæ semper fuit, est, & futura est in Christo, Psalmographus memor, futurum scripsit, vt Christum populi omnes reuerent per generationes omnes, quandiu Sol & Luna circuitu se conuoluerint. Et Cabalisticæ vigesimam illam intelligentiã agnoscunt à perpetuitate desumptam, quæ per meatum Solis & Lunæ quotidie continuatur. Vita porro nostra (vt id identidem repetamus) eorum regimine ducitur, cuius cum duæ præcipue partes sint, eiq; maximè propriæ, sentire, & crescere, quorum alterum Græci αἰσθησις, alterum φωνή dixere, sentiendi vim à Sole, crescendi à Lunari globo sortimur: atq; ita vtriusq; luminis beneficio hæc nobis constat vita qua fruimur. Deniq; humore vnius, & alterius calore sustentatæ rerum species prorogantur, æternæq; fiunt. Ad hoc faciunt pleriq; Cornelia Saloninæ Augustæ numi, cuius caput ex noua Luna prodire videtur, à quorum tergo modò FOECUNDITAS, ob id quod modò dicebamus: modò IUNO, quod eadem Lucina est; modò PVDICITIA, quod Iuno, Luna, Diana, & idem Proserpina numen. Horum omnium summam Catullus ita breuiter colligit:

Tu Lucina dolentibus

Dicta lumine Luna.

Iuno dicta puerperis,

Tu cursu dea menstruo

Tu potens Trivia & notho

Actiens iter annuum,

Dicta

Rustica

Rustica agricolæ bonis   *Tecta frugibus explet.*

A Quod verò ad huiusmodi fecunditatem facit, pleriq; celum omnium terra nascentium patrem arbitrati sunt, terram verò matrem. Ipsum autem æthera propterea patrem, quod aquarum lapsus inde cadentium feminis vicem præbeat: terræq; matrē, quod matris vice has excipiat, & inde pariat. Eadem de causa Lunam, quippe quæ totius humoris domina perhibeatur, quasi virilem operam in eo sumministrando præstet, à multis Lunum virili genere vocitatum reperias, quod professus est etiam Tertullianus. Et Cornelius Seuerus, quem Charisius citat, Phœben epitheto generis masculini adiecto dixit:

Ignea iam celo lucebant sidera, Phœbe   *Fraternis successor equis.*

Quamvis nō desint Grammatici, qui eruditionis fortè istius ignari, putent SVCESSOR foeminino etiã sexu dictū ab antiquis: vt, Autor ego audendi, de lunone. Verum illud probabilius est, quod aliquam sapit eruditionem. Sanè inueteratum esse cōstat apud Carrenos Mesopotamiæ populos, eum qui Lunā muliebri nomine ac sexu nuncupandam putasset, eo supplicij genere damnatum iri B à Natura rerum omnium arbitro, vt is mulieribus addictus eis semper seruire cogeretur. Qui verò marem eam esse credidissent, futurum vt vxori semper suæ dominaretur, neq; vllas vnquam muliebres insidias pateretur. In Hebræorū arcanis, quæ Cabalistica vocant, omnes siderum idearumq; cœlestium virtutes lunari corpore suscipiuntur, à quo postea, vti diximus, in inferiorem materiam vt genitale semen immittuntur, rerum species, fructus, animantia, nouatūque omnes per elementa singula progeneraturæ. Alibi simulachrum Panis, quod Panopoli visebatur, attigimus, eo gestu factum, vt Lunam à dextera sitam flagello verberare videretur, quippe vt quæ apud eam quasi in penum quandam reposita essent, rerum semina loco & tempore depromi flagitaret.

MENSIS.

QVod si Lunam Ægyptij deiectis infra cornibus pinxissent, hieroglyphico quo mensē significari prædicabant, cum palam sit eam in ortu cornua surrigere sursum versus, eo præcipue tēpore, quo signa Zodiaci vel recta cadunt, vel oriuntur, quod pars inferior tantum, eaq; oculis nostris minima, propinquo occidente Sole cōspicua sit. Ad coitū verò properantē, sub septimū & vigesimum C itineris decursū diem planè manè cōspectā deorsum cornua demittere: duobus enim reliquis, quos in assequendo Sole, eiq; mox prætereundo cōsumit, omnino latet, tertio sese incipit ostentare. Hoc eodē significato poëtæ quoq; mensē intelligunt, vt illud: Luna quater latuit, atq; eodem modo apud alios passim.

ÆGYPTVS.

IN T. Antonini Aug. Pij P. P. numo, qua parte inscriptio est, ALEXANDRIA, videre est humanæ figure signum, quod ambabus manibus Lunam affectet apprehendere, siue sit is adorationis gestus. Ea autem cornibus infra deiectis sita est, tribus in convexo tuberculis, duobus infernè, quæ veluti guttulæ pendentes sunt. A pedibus postica parte spicæ tres fructu pregrauide cōspiciuntur: ab antica crocodilus humi repit, capite in simulacrū id reflexo. Quæ omnia, vt hæ partes alibi declaratæ sunt suis quæq; locis, Ægyptum ipsam significare, etiam si non adesset inscriptio, Alexandria, nulli dubium relinquitur.

SOPHISTÆ.

Varietas autem Lunæ, mutatis quotidie faciebus, adeò cōspicua, ansam dedit, vt nonnulli sophistas per Lunæ hieroglyphicum intellexerint: & Ægy-

ptij sophistæ, quando Luna Ægypti symbolum est, cuius prouinciæ Isis domi. D
na perhibetur, toto opere notantur. Alia tamen ratione Clitomachus, vt apud
Stobæum legere est, Dialecticam Lunæ æquiparauit, quæ nunquam eadem fa
cie sese mortalibus ostendet, nunc accretione, nunc diminutione luminis assidue
variante, nunquam interquiescat.

I N S I P I E N T I A.

Nostri huiusmodi varietatis ergo insipientiam per Lunæ simulachrum indi
carunt, quippe cum propter vniformitatis effigiem, veritatem, & propter
lumen in Solis corpore, ratione firma præditum intellectum innuerent. Con
trâ per Lunæ varietatem, & nothum lumen, inconstantiam mentis accipiebant.
Vnde Salomon, Sapientia: Sapiens sicut Sol permanet, insipiens autē sicut Lu
na mutatur. Et Matthæi locus de iuvene lunatico, qui nonnunquam in ignem,
nonnunquam in aquam cadere consueuerat. Quod si trahas ad spiritum, ani
maduertas in talibus impetus quosdam quasi bonorum operum surrepentes,
ita vt laudandi videantur, ab iis tamen qui dilucida in eis interualla non agno
uerunt: rursus enim eos minui videas, quodq; videbatur in eis lumen, non est
diurnum, sed nocturnum lumen, quod quidem vsque ad eodē imminuitur, vt iam **B**
penitus deficiat. Atq; ij nonnunquam in ignem cadunt, id est, in ardorem con
cupiscentiæ, in veteres excandescencias, vlciscendiq; cupiditatem, in pecunia
rum amorem, & vitia reliqua. Nonnunquam in aquam, hoc est, in lubricas mor
taliū curas, in perseuerandi desperationem, in ambitionis fluctus, ciuilesq;
vndas perpetua instabilitate exagitatas. Humana enim vita, vt alibi ostensum,
marinæ instabilitati plurimum assimilatur.

P E R S Æ.

Quod verò Luna Persarum hieroglyphicum esset, superius ex ostento di
ctum, & quid super eo senserint Ægyptiorum Magi.

N O B I L I T A S.

Pervulgatū & illud est, Lunæ gestamen apud Arcadas nobilitatis hierogly
phicum fuisse: qui quidem Profelenes ea de causa nuncupati sunt, quod ab
Deucalione diluuii primi ipsi Lunam inspexisse nascentē se credidēre: quodq;
putarent vniuersum humanum genus aquis obrutum perisse, & à se rursus ori
ginem propagationis emanasse. Erat verò gestamen id, quo vti soliti Arcades, **F**
fibula in Lunæ cornua porrigentis speciem, qua calceamenta connectebantur:
de qua scommaticum Herodis dictum fertur in Bradeam vxoris fratrem, qui
cum generis sui nobilitatē æquo verbosus apud Romanos ostentaret: Næ tu,
inquit Herodes, generis tui nobilitatem in astragalus gestitas. Quin & Roma
nis, qui nobilitate præstarent, gestandi lunulas morem fuisse Plutarchus tradit:
nisi satis sit Martialis dictum, lunatam pellem appellantis calceum in hanc sen
tentiam. Et de Quintiliano Rhetore apud Iuuenalem habetur:

Et nobilis, generosus

Appositam nigra Lunam subtexit alata.

Sunt qui causam huius gestaminis eam commenti sunt, vt sic admonerentur
considerandam esse rerum vicissitudinem, quæ præsertim in Luna
spectabilis est, ne solo nobilitatis nomine nimium
turgescerent.

D E

D E S T E L L A.

Ad iam locus exigit, vt stellas tuas aggrediamur, quarum significata
recensere, rationemq; reddere, nostræ potius fuerit indaginis, quàm
alterius cuiuspiam inuentum, cum præsertim in restituendo cōtextu
paucissimorū admodum verborum, quæ stella super apud Horum
Ægyptium tradita inueniuntur, cura laborq; non defuerit. Sed est omnino in
damno libellus ille tam in vulgatis Aldina impressione, quàm etiā in manu scri
ptis exemplaribus, quorum nobis copia fuerit. Sed iam ad rem ipsam.

V N I V E R S I D E V S.

A pud Horum igitur legas stellam hieroglyphicum esse Dei, neq; ferè quid
amplius: quare necesse est rem ipsam, paucis his inclusam verbis, manife
stius & latius aperire. Etenim cum Ægyptij luctamen & concertationem, quam
Deus Opt. Max. in cœlestibus orbibus, aduerso motu atq; eo etiā vario con
citatis, instituit, contemplarentur, neque id alia quapiam ratione deprehendis
sent, quàm stellarum motu, earumq; præcipuè, quas vices assidue variare ma
nifestum, rapiq; vniuersam mundi superioris machinā ab exortu occasum ver
sus, vertigine supra mentis captum citatissima, ac nisi res ipsa quotidie fidem fa
ceret, prorsus incredibili: obniti verò contrâ ab occasu exortum versus sphaeras
octo ex iis, quæ nobis innotescere potuerunt, easq; pro vt magis minusve à cen
tro distant, pro ratione sua eo segnius aut velocius ad metam properare, nimi
rum fieri hæc absq; Deo minimè posse crediderunt. Quis enim tantarum mo
lium rector constitueretur, qui certo temporum spacio omnia gubernare, nisi
mens suprema omnium arbiter haberetur? Cum igitur per stellas potissimum
in Dei ipsius cognitionem pervenissent, ipsius vniuersi Deum, per signū idem
ipsum, quo rem deprehenderant, significare instituerunt. Ideoq; stellæ hierogly
phicum pro mundi totius Deo ponere voluerunt. Sententiam verò hanc Ro
manis etiam placuisse possumus ex eo conicere, quod in Pertinacis numo simu
lachrum est, manibus versus ingentem stellam ad cœlum sublatis, cum inscri
ptione, PROVID. DE OR. COS. II. Ita ille diis gratias agere professus,
quorum prouidentia rerum potitus esset.

P A N.

Atq; ea potissimū ratio est, cur Pana Deum ex hieroglyphico stellarum in
telligi contendebant: quin & pectus eius variis insigne stellis effingebant,
cum omnino per Pana totam rerum naturam interpretarentur: qua de causa
& fistulam septem calamis compactam, propter erronum totidem concentum,
ori eius apprimebant: de quo apud Orpheum plura. Probo autem idem & Pan
& Iupiter est, quod πᾶν omne, vniuersam quippe, vt dictum est, naturam signi
ficet. Propterea verò & hinuleæ pellis varietate tegi solitum aiunt, vt ex macu
lis referri stellæ videantur, de quo in Serpentis commentario plura: quod qui
dem isti forsan de sacris nostrorum literis desumpserunt, in quibus legitur, Exten
dit cœlum vt pellem: quamvis Adamantius dictū de sapienti anima interpreta
tur. Nimirum illa extensio in modum pellis, tanquam literis inscripte luminari
bus & stellis, dicitur Rakia: & φῶνός Græcis corium est. Nos verò tentorium il
lud, firmamentum appellamus: & aulæ picturata vulgus etiam vbiq; hodie Ra
cia nuncupat. Porro cœlum propter micantes stellas à cœlatura appellatū Pro
bus idem putat, vnde scilicet Luna bigis ferri incipit, in superiorem vsque cœ.

lestium orbium partem, quæcunque cōtinentur, ea Græcè ab ornatu *κόσμος*, à pu D ritia Latinè mundus vocatur, ait Varro.

CELEBRITAS.

Non temerè itaq; in somniis, vt apud Philistum legere est, Satyriscus est ce lebritatis hieroglyphicum. Nam Dionysij mater, eius qui Syracusanorum tyrannus fuit, cum prægnans eum ipsum aluo contineret, per nocturnam ima ginem visa sibi est Satyriscū peperisse. Ex quo galeatæ Siculi coniectores inter pretati sunt, eum quem illa peperisset, clarissimum Græciæ sidus, ad diuturnum cum Fortuna fore. Hinc Naso etiã sidus pro nobili claritate generis posuit, vbi Maximū, ad quem de Ponto scribit, sidus Fabiæ gentis appellat. In diuinis quo que literis, doctorum & pietate insignium virorū lumina per stellas significan tur: vt apud Danielem, Docti tanquam stellæ fulgebunt. Et quæ progenies A brahæ promissa diuinitus est, tanquam stellæ, nō tam ad numerum innumera bilem refertur, quàm etiam ad rerum, quibus posteri eius illustrandi essent, cla ritate. Præcipuè verò Hyades in huiusmodi celebritatis hieroglyphicum de lectæ, vt admonet Eucherius: siquidem ortu suo solent pluuiam inducere, atque B ideo per id sidus sacræ disciplinæ doctores interpretantur. Cur verò pluuiæ di uinæ sit institutionis hieroglyphicum, suo commentario est ab vnde disputatū.

PROSPERITAS.

Aruspicum autem obseruationes stellam asserunt prosperitatis, ac lætiali cuius euenti signum esse, ab Atteio Capitone traditum, quod, vt Festus ait, acceperat à P. Seruilio augure. Hinc locis inaugurandis stella ex lamella aërea, qua specie reliquæ spectantur in cælo stellæ, præfigebatur. Disciplinam hanc secutus Virgilius, felicissimum Troianæ posteritatis successum Anchisæ ita præmonstratum ait:

*Subitòq; fragore Intonuit læuam, & de cælo lapsa per vmbas
Stella facem ducens multa cum luce cucurrit.*

Neq; immeritò Cæsar Augustus crinitam stellam visendæ magnitudinis, quæ Iulio Cæsare sublato statim apparuit, cum paucis admodum sententiam suam professus, felicitatis, quæ se deposceret, ostentum interpretatus est, quamvis pa lam Iulij Cæsaris animam in eam stellam commigrasse dictitare solitus esset, remq; testatus sit numismatum monumentis, stella scilicet impressa in eo nu F mo, cuius inscriptio est, CÆSAR AVGVSTVS. Ab altera verò facie, DI VOS IVLIVS. Adiectum etiam est id insigne capiti statuæ eius in foro posi tæ. Et alij pleriq; numi Cæsaris caput stella supra frontem præfixa conspicuum ostendunt. Et Dionei Cæsaris astrum Virgilius hac de causa celebravit. Veluti etiam Horatius micare dixit Iulium sidus, velut inter ignes Luna minores. In numis verò quos Metius Macer in honorem Cæsaris cussit, Cometa ab occi pitio Cæsariani capitis apposta est, vt ab eius obitu signum id subsequutum innuat. Fuerunt autem ex iunioribus nonnulli, qui per stellam tantum Iulium Cæsarem intelligi voluerint, picturis publicatis. Verum hæc consignificat, non autem simpliciter significat.

FATVM.

Adicere sacerdotes Ægyptij, Fatum per stellam significari, quoniam id ex siderali dispositione cōsistere vulgata doctorū opinione creditur. Per mo tum enim stellarū negotia transiguntur, vt Hesiodi interpret ait super Asterie. Nā & Paræ illæ, Clotho, Lachesis & Atropos, vt alibi ex XII. Legū Platonis osten

A ostendimus, nihil aliud sibi volunt, quàm tardum in primis Saturni motū, quo singula maturantur: & multitudinem virtutum, quæ in firmamento sunt, per quas tanta rerum varietas in inferioribus generatur: ac reliquorum deniq; erro num motū, quo suo quæq; tempore perficiuntur. Quamvis enim à Solis & Lu næ beneficio vita constet qua fruimur, nostra tamē negotiatio tam ad ipsa duo lumina, quàm ad quinq; vagas stellas refertur, vt vulgus Astrologorum putat. Quinetiam nullum in cælo sidus, lumen nullum, otiosum volunt. Et Cabaliste, nullam esse herbam plantamve in orbe hoc dicunt, quæ non ab aliqua firmamē ti stella irradietur, foueatur, & ad incrementum adiuuetur. Erronum verò va rijs coniunctionibus & aspectibus, vt vocant, ea rerum vicissitudo in humanis rebus esse perhibetur, quæ fati cognomento à plerisq; nuncupatur. Tameñ cla rissimi ætate nostra fuere viri, qui acriter in Mathematicos inuecti, huiusmodi veterum cōmentationes plurimas euertere conati sunt. Ceterum vt diuos Au gustinum & Ambrosium ac plerosq; è nostris alios missos faciam, qui lapidem hunc voluere, Plotinus è veteribus nihil vi & potestate siderū hominibus eue B nire contendit, sed ea quæ decreti necessitas, quam nostri prædestinationem vo cant, in singulos sancit, ita per horum septem transitum, stationem, recessumve monstrari: vt aues seu præteruolando, seu stando, futura pennis vel voce signifi care dicebantur, ipsæ tamen rerū indociles, ac quid agant prorsus ignoræ: qua rum volatus, aut status, aut garritus, pro vt fausta infasta ve, commoda vel in commoda portendere existimabantur, ita salutares aut terribiles habitos, cum à se ipsæ neq; salutem, neq; terrorem vllum afferant.

DESIRIO.

Quam tamen præ se fert stella Sirius præfigurā, non leui de causa, sed ex grauisimis philosophorum obseruationibus adinuenta est. Aiunt enim Ætæos ortum Caniculæ diligenter quotannis obseruare solitos, cōiecturamq; inde capere, salubris ne, an pestilens annus futurus esset. Ea enim stella si obscu rior ac caliginosa propemodum extitisset, pingue, ac concretum esse cæelum, ac perinde afflatum eius grauem & pestilentem futurum abominabantur: sin illu stris atq; pellucida apparuisset, cæelum identidem tenue purumq; conijciebant, C futuramq; inde salubritatem præfigebant.

COELESTES SPIRITVS.

Ceterum nos cum piè simus instituti, cur nō etiam piè loquamur: Sanè cō stat apud Theologos, & Dionysium præcipuè, tris angelorum esse hierar chias, quibus in firmamento sedes præcipuè constituta. Harum suprema soli contemplationi vacat, Deumq; perenni sono, continuaq; assiduitate nullo vn quam tempore defutura collaudat. Medius autem ordo cum sit cælestibus of ficijs atq; muneribus delegatus, per firmamentū, quod ab excellentia Cælum appellat, significatur. Postrema verò hierarchia, etsi natura supra omne corpus est, supraq; cæelum, curat tamen ea quæ sub cælo sunt. Et cum diuidatur in prin cipatus, archangelos et angelos, omnium horum munus circa ea tantum versa tur, quæ sub Luna sunt. Principatuum cura circa respublicas, principes, ac Re ges, vt ex Dauide cognoscimus. Archangelorum circa mysteria, & sacras cere monias. Angeli priuatis student rebus, & singuli singulis hominibus adhiben tur. Euthymius porro Iudæorū fuisse custodem Michaëlem nominat, vbi ver ba citat ex oratione Azaria, libro Danielis: Angelus autem Domini descendit simul cum Azaria & socijs in fornacem: cum tamen archangelus sit. Sedenim

sæpe admodum in quotidiano sermone omnes ordines Angeli nuncupatio. Dnem vsurpant. Cum igitur tertius ordo huiusmodi res humanas tueatur, & ad incorruptibile superioris domini decretum dirigat, cuius potius quam huic ordini Fati cognomentum dabimus? Qui demum cum octauæ spheræ, hoc est, stellato infideat orbi, à soli eius excellentia stellæ significatum Fato congruere merito videtur. Neque tamen absurdum est Angelos per stellas intelligi, qui stellarum præsidēs habeantur: veluti cum apud Salomonem pro cælo Deum intelligimus. Scriptum est enim historia Regum, Exaudi ó cælum: vbi non cælum tamen, sed cæli, & terræ rectorem ac Dominum, ex Theologorum interpretatione, Deum appellat. In Moseos etiam traditionibus, vt summi viri locum interpretantur, per stellas Angeli significantur. Demum Angelorum munera cum sint, purgare, illuminare, perfectum reddere: si Paris hæc, vt fortè non incongruum videatur, adscribere voluerimus, ne penitiora hæc documenta sublimius æquo perscrutemur, Fatum id omnino esse constabit. Cui quidem opinioni subscribit Chrysippus (hos enim autores citare compellor, propter nostrorum quorundam literatorum peruicaciam, qui profanis autoribus maiorem adhibent fidem, quàm Christo, & à Christo patreque eius omnipotente Deo illuminatis.) Igitur si Græcis philosophis magis quàm Paulo vel Apostolis alijs credunt, Chrysippum præcipuum ex antiquioribus audiant ita dicentem, Fatum esse potentiam spiritalem, certa quadam ratione vniuersi constitutricem. Atque alibi: Fatum, inquit, est mundi ratio: vel, lex eorum quæ in mundo prouidentia constituuntur: aut ratio ad quam omnia quæ fiere, facta sunt. Quin & Possidonius, dum Deum Iouem primum appellat, secundum Naturam, tertium Fatum, si quæ de Angelis retulimus, & alia Theologorum scripta considerare voluerimus, idem hoc, aut non multum dissimilia sentire deprehendetur.

T E M P V S.

AD hæc stella temporis etiam est hieroglyphicum, quia nihil in mundo toto statam temporis legem magis obseruat, quàm cælestia corpora, quæ sua quadam lege iterum ac sapius mota, eodem semper temporis interuallo, certisque periodis eò redeunt, vnde ferri cœperant.

E X P L O R A T I O.

STella eadem apud Ægyptios circuitionis indicium habetur: quod siue ad orbicularem motum, siue ad cæli ipsius figuram, siue ad ea quæ de temporum repetitionibus modo dicebamus, quis retulerit, omnia quadrabunt. Sedenim quam hi circuitionem ponunt, explorationem potius ego dixerim, propterea quod stellæ peruigiles facta consiliaque nostra omnia videntur explorare. Vnde apud Catullum legas:

*Aut quàm sidera multa cum tacet nox,
Furtiuos hominum vident amores.*

Apertissimè verò apud Plautum exploratores per stellas intelligunt, si cui non satis est Christi ipsius testimonium dicentis, vel puerulorum Angelos facta eorum omnia referre coram patre suo. Nam stellas paulò antè Angelorum hieroglyphicum agnoscebamus. Apud Plautum igitur Arcturo stella in scenam introducto, hæc, Rudente, recitantur:

*Qui est imperator diuim atq; hominum Iupiter,
Is nos per gentes alios alia disparat,*

Qui

A *Qui facta hominum, mores, pietatem, & fidem
Noscamus, vt quæq; adiuuet opulentia,
Qui falsas lites falsis testimonijs
Petunt, quiq; in iure abiurant pecuniam,
Eorum referimus nomina exscripta ad Iouem,
Cotidie ille scit quis hic quærat malum.*

Romani enim veteres hæc de stellis opinabantur, quæ nos officia Angelis attributa noscimus, cum animi illi, olim iam electi ad pietatem, & religionem, cultumque Dei, in rerum diuinarum curam, qua poterant, ante omnes propensi essent: quare hi de stellis, quæ nos superius de Angelis ex sapientissimorum hominum sententia retulimus, intelligebant. Huiusmodi autem explorationis ergo C. Caligula nouum quod excogitauit coronarum genus, Solis & Lunæ, siderumque specie distinxit, easque coronas nouo etiam nomine exploratorias appellauit, vtpote qui per Solem diurnos, per Lunam & stellas nocturnos exploratores intelligeret. Cur verò noctem sacerdotes iidem ex stella picta significarent, manifestius est, quàm reddi causam vllam oporteat.

C V S T O D I A.

Videre est in numo quodam cuius inscriptio est, V R B S R O M A, specum in arcum productum, cum lupa et geminis infantibus circum vbera in medio sitis. Ab utroque autem specus latere assurgunt pueri duo colludentes: superne stellæ totidem, siue pro genijs illæ sint, quorum auspicijs infantes qui fuerant in fluuium abiecti, sospitati sint, mox famelicam lupæ rabiem non effugerint modo, sed ab ea perhumaniter etiam fuerint educati: atque ita argumentum hoc omne C V S T O D I A sit hieroglyphicum, quæ diuinitus fuerit infantibus preparata. Nam & apud nos certæ sunt preces, quibus Angelum nobis custodem dari deposcimus. Siue celebritatis, neque non apotheoseos, quæ subsecutæ sunt, stellæ illæ signa sint. Siquidem Romulus fratris nomē etiam post mortem eius publicis actis adscribebat. Vnde Virgilius dixit, Cum fratre Quirinus iura dabant, commentus quidem id Romulus, vt Remi fratris, manes placaret, quibus terrificis imaginibus sapius infestabatur.

A N I M A.

Est etiam id apud Ægyptios stellæ significatum, vt defuncti iam hominis animam ostendat, quod in manu scriptis codicibus habet: quod dubio procul animæ immortalitatem indicabat, quæ scilicet deficiente corpore vim atque vigorem suum efficacissimè conseruaret. Atqui vim luminis manifestam anima ipsa videtur obtinuisse, quam scintillam massæ stellaris Heraclitus Physicus asseuerabat. Timæus verò Locrus vnicuique animæ collegam esse siue conseruam stellarum aliquam tradidit, quod non dissimile est à genio sospitali atque custode, quo de superius differebamus.

M O R B V S G R A V I S.

Hippocrates medicus obseruauit, stellas per somnium in mare, vel in terram cadere, atque euanescere visas, graues indicare morbos ei apparatus qui sibi videre id visus fuerit: cum contra, claræ, & exortum versus currentes, sanitatis affuturæ indicia sint.

li ij

Addunt Aegyptij sacerdotes (quod in impressis codicibus non habetur) crepusculum ex micantissimæ stellæ simulacro significari, propter Hesperij Phosphoricæ notabilem fulgorem, vt puto: quæ quidem eadem Veneris stella est, nonnunquam Solem præcedens, nonnunquam subsequens: itaque per aliquot dies ante Solis exortum stellarum omnium maximè splendet, aliàs occidente eo, luce sua alijs præmonstrata, atq; his quasi valere iussis, ipsum mox Solem subsequitur. Vel quia tota stellarum ratio inter vtrunq; crepusculum, vespertinum scilicet & matutinum, munus peragit suum. Vespertino siquidem excitata crepusculo, simulac matutinum aduenerit, suo quasi perfunctæ excubiæ munere, Soli sua data vice stellæ recedunt omnes. Et vt tandem stellarum commentationem cum vtroque crepusculo absoluaus, earumq; principium & finis terminetur, pauca quædam subiungam ex diuinis literis, in quibus Nox suum habet hieroglyphicum, cum præsentis vitæ tenebras, & hallucinationem significet: matutinum verò tempus pro futuro seculo ponatur: de quo Paulus, Nox præcessit, dies autem appropinquabit. Eoq; spectare dicit Helychius Hierosolymitanus præceptum illud Leuitici, Ne de carnibus sacrificij salutaris quicquam in matutinum relinquatur, quippe ne vitam nostram deprehendi sinamus imperfectam, quo scilicet tempore intercipiatur agendi facultas, quippe vbi misericordiæ opus nullum cuiuspiam alterius virtutis aggredi poteris, vel exercere. Quare quinq; illæ virgines parum prudentes, ante oculos nobis proponendæ sunt, quæ dum lampadum suarum oleum comparaturæ retrocedunt, aduentu interim sponsi clausa ianua excluduntur, non amplius admittendæ. Idem admonemur ex prouerbij à Salomone: Ne dicas amico tuo, Vade, & reuertere, nam craftino tibi dabo, cum statim possis dare: nescis enim quid pariat superuentura dies. Ad hoc ita Helychius: Festina, neque quicquam differas, ne fortè in eas coarcteris angustias, vnde expedire te nequeas, eoq; difficultatis adigaris, vt euestigio rerum omnium, quas tractaueris, rationes reddere cogaris. Epicurus qui plerisq; in alijs, res alias agere deprehenditur, in eo versu prudentissimè se gessit, cum dixit:

Ἔνθα δὲ ἡμῶν ἀπολύσει ἕκαστον.

Nemo hominum est, qui non inter agendum obeat.

Quod si quis ætate nostra, præter bonorum omnium spem oppressus, inter agendum obiit, quis vnquam maiore totius Romæ luctu desideratus quam noster Hippolytus? qui parata ære suo priuata triemi, fortisq; militum manu ad Cærolum Imperatorem, qui Libyam debellabat, Christoq; asserebat, priusquam instructam nauem, explicataq; vexilla illa Iulij sideris videre posset, medio itineris veneno letali, quo perditissimus minister ferculum infecerat, nobis tam iuuenis, tam Cæsari charus, tam eius gloriæ cupidus, miserabiliter interceptus est. Paucisq; post mensibus, nepos eius Alexander Florentiæ Dux, Imperatoris ipsius gener, a consanguineo sibi coniunctissimo non minori scelere mucrone crudelissimè dum dormiret trucidatus. Sed nolo vulnera tam atrociam refricare, potiusq; tibi natiuitatem, qua infelicissimum vtriusq; casum, iacturamq;

& luctum nostrum deploraui, pro libelli huius

Coronide subiungam.

HIPPO-

**HIPPOLYTI MEDICEI CARD. ET NEPOTIS EIVS ALEXANDRI FLORENTIÆ DV-
CIS, MISERABILES EXITVS**
deplorantur.

VT cum potenti deciderit Iouis
Dextra, superbae in signe latus domus,
Et strage & ingenti fragore
Corda hominum attonita obstupescunt:
Nox, dum miserum est puluere grandia
Cementa solui, parte alia latens
Erumpat improuisa flamma
Vis, reliquumq; operis ruina
Inuoluat oppressum, cinis omnia
Puluisq; frangi, prætereuntium
B Honore & admiratione
Tecta prius celebrata, puncto
Uno auferantur temporis, omnium
Notalium per corda pauor meat,
Considerantum quam caduca
Sint ea quæ afferimus beata:
Sic duplicato concidimus malo,
Quicumq; claras Medicea domus
Stellas colebamus, fidei
Obsequio, officijsq; chari.
Nam vix cicatrix illa coiuerat
In altum adacti vulneris, intima
Per ossa lapsi, cum peremptum
Eximium Hippolytum abstulit mors.
C Qui dum cohortes cogeret impigras,
Arma & triremes ære parans suo,
Hanc vltro opem allaturus ora
Cæsari opes Libycæ prementi,
Roma profectus Parthenopeium
Nauale iturus, de media via
Improuide interceptus atro
Fraude dato opprimitur veneno.
Hinc mille & illinc mille per auiam
Sparsi locorum, siue domi in situ
Fletuq; lugebamus, agra
Pectora per lachrymis profusis.
Cum fœda clades huic super addita
Oppressit incursum subito omnium
Ncentes, & vnda vnda inuosis
Alpibus incubuit refusa.

Maiora aperto vulnere vulnera
Nunc facta sunt, consanguinea vt manus
Confossum Alexandrum in cubili
Fama tulit, medioq; noctis.
Sic heu misella hæc vita hominum omnibus
Iniuriarum obiecta periculis,
Quovis dieq; horaq; nostro
Assidue capiti ingruentum.
Nec nulla prudens est adeo, vt queat
Obstare fati, vel petulantias
Ictusq; fortuna cauere,
Aut varios subitiosq; casus.
Sed magna Regum o progenies, Ducem
Quæ Petrum Athenis magnanimum in clitis
Olim dedisti, totq; honorum
Necuneribus titulisq; fulges,
Quam clari eratis, quam prius improba
Turcæ tyrannis & Scythicum genus
In Græciam inuasisset, alta
Vi superum imperio potita.
Fato Quiritium scilicet Ilium
Euersa, Romanum Imperium extulit.
Gens vestra Athenis pulsa, vt orbis
Consuleret statui vniuersi.
Atq; hinc duorum Pontificum decus,
Amplum Leonis, mox venerabile
Clementis: idq; isdem tiaris
Continuis prope colligatum.
At non potentes dicere Cosmidas,
Laurentiumq; & nobilium virum
Prouentum honoratum, Camænis
Lugubribus licet, atq; mæstus,
Sed flere adeptorum miserabiles
Tices, in ipso limite gloria, &
Primo rudimento inuidendi
Nominis, egregiaq; laudis.
Heu quò iuuentus, & validus vigor,
Et promptitudo mentis, & ingenti
Atq; indoles illa educata
Auspicijs sapientum auorum.

Quo purpuratus Hippolyto decor
 Splendorq; rerum, seu patruo comes
 Puer senem adiuuaret, ingens
 Ponderus & imperij subiret.
 Quem Cæsar alto in puluere Pannonum
 Vidit paratum cernere principem,
 Contra superbarum cateruas
 Gentium, & horribiles phalangas,
 Cum Turca nunquam pluribus antea
 Instructus armis, crederet Italas
 Vires Iberumq; robur
 Et Tamesin domitare, & Albin,
 Quem tota circum vis Asiatica
 Nilq; latè gens vaga iurgidi,
 Et Græciæ totius arma,
 Atq; Scythæ, atq; Arabes obibant.
 Verùm explicatos vidit vt ordines
 Nostrorum ita acri prælia spiritus
 Poscentium, aufugit, reductis
 Retrò equitum peditumq; turmis.
 At qui virum se præstiterat foris,
 Haudquaquam inerti pectore erat domi,
 Quem multo abundantem Senatus
 Consilio iuuenem probabat.
 Qui sæpe Romam seditionibus
 Tumultuantem, irasq; Quiritium
 Pacasset, irrumpens in arma
 Fronte hilaro, eloquioq; dulci.
 Qui splendidas tot diuitias, opes
 Tantas, amicis atq; clientibus
 Vellet paratas, se exhiberet
 Ditem alijs, sibi pauper vni.
 Sive apparatu Regifico penum
 Elaboratum apponeret omnibus
 Aequaliter, parcissimo ipse,
 Et tenui & facili vteretur.

Sed quis modum vita omnis, & integram
 Sinceritatem narret? Hic omnibus
 In posterum exemplo futurus,
 Tam viridi excipitur iuuenta.
 Immitis aufert Parca eadem Ducem
 Illustram Alexandrum iuuenem inclutum,
 Florentia, Hetruscicq; regni
 Omne decus, columenq; summum,
 Quo iustum & æquum Principe floruit,
 Seruata morum est integritas, fides
 Intaminata. At vis scelestæ
 Pulsa procul, pudor ipse tutus.
 Hic gloriosi Caroli erat gener
 Selectus omni de grege. Filio
 Hic Regio Henrico sororem
 Coniugio celebri elocarat.
 Hæc obfuerunt, perniciem hæc bonis
 Traxere, vestra nomina gloria
 Vos abstulerunt. Hæc amarum
 Inuidia stimulum incitarunt.
 Laboriosum scilicet est opus,
 Tutum esse Regem, qui violentia
 Obstet suorum, vllumq; fraudi
 Esse locum vetet, & rapinis.
 Sic Pertinacis mens bona: Seruij
 Sic victa virtus cæde nefaria:
 Sic multa vbiq; exempla, quorum
 Iam numerum hoc etiam obtinebit.
 At vos meum vnum præsidium ac decus,
 Si quid clientis Musa erit, vbitis
 Nunquam vel ignotis, vel vllis
 Illachrymabilibus recensî.
 Non vos ego inquam perpetiar mori,
 Dum vis mihi astit, perpetuum quibus
 Debetur excelsa in columna
 Nomen, honos, statua, æsq; fufum.

NÆNIE FINIS.

PIE

APIERIVS VALERIANVS AD REVEREN-
 DISSIMVM D. THOMAM CAMPEGIVM EPISCOPVM FEL-
 TRENSEM, DE IIS QUÆ PER NAVEM ET ALIQVOT
 eius partes significantur, ex sacris Aegy-
 ptiorum literis.

Unquam putassem, Colendissime Præsul, accidere posse vt mihi de Iure tecum
 differendum esset, quod nunc casus tulit, & necessitas poscere visa est. Nam cum
 mecum cogitarem aliquod tibi Commentarium de significatis Aegyptiorum,
 pro meo erga te cultu & obseruantia, dedicare (non enim vir tantus prætereun-
 dus eras, qui atatem omnem & Iure publicè profitendo, sententijs Romæ dicen-
 dis, sacrosancto Concilio præsidendo, & in principum negotijs procurandis, insumperis) argu-
 mentum quærebam quod ad huiusmodi Personæ nomen accommodari posset: opportunèq; pi-
 scium meorum hieroglyphica commentaria præ manibus habebam, quæ præsulibus quibusdã,
 quos præcipuè colo, honoratissime Antistes, cæperam distribuere: atq; cum non tam ipsi pisces,
 quàm etiam instrumenta quadam nautica interferenda essent, Anchora tibi deberi visa est;
 quæ quod firmata Christiana Reip. præsidio aliquando fuerit, antiqua clarissimæq; nobilitatis
 Campegia domui pro insignibus argentea hinc & inde gestare concessum est iam ex illo, quo
 Ugolinus ipse Campegius Pisana clâssis Imp. maris imperium ab impijs infidelibus inquinatum,
 pacificum reddidit. Sed priusquam de Anchora dicere incipiamus, ex re me facturum puto, si
 animaduertendum dixerò locum libro Pandectarum xiiiij, titulo, de exercitoria actione, capite
 statim primo, altero mox paragrâpho, perperam interpositam esse Anchora locutionem. Ac-
 cursum hallucinari puto, quia corruptum sit codicem nactus: ibi enim Ulpiani ex libro ad edi-
 ctum verba ita notata sunt: Magistrum nauis accipere debemus eum cui rotius nauis anchora
 madata est, scilicet à domino. Nusquam verò legi ego Anchoram pro gubernatione poni, quod
 quidem munus pertinet ad clauum: vñtatisimâq; omnium autorum metaphora, remonem aut
 clauum aut gubernaculû regiminis loco poni passim obseruaui. Sedenim in Ulpiani verbis nul-
 la erit ambiguitas, si veluti in Pisano habetur codice antiquissimo illo qui Florentiæ asseruatur,
 ita legerimus, Cui totius nauis cur a mandata est. Castigatissimâq; lectionem hanc & in meo
 peruereri, & in aliquot codicibus manuscriptis, in quos nemo manus iniecerit, deprehendi. Ele-
 git itaq; te iudicem, vt quæ aliena essent, legitimos possessores, resq; omnis nautica le-
 gitime tractaretur. Tu quod Iuris est, videris: nos Anchora iam ablegata, quando hic standum
 minime necessum fuerit, ad iter institutum peragendum nauim iam ipsam ascendamus.

DE NAVI:

Auis, atq; eius partes aliquot, armamentacq; ipsa multis locis in vetè-
 rum monumentis sculpta, & in numis cusa, non leue cogitationis ar-
 gumentum spectantibus exhibuere, dum quid hæc sibi velint pleri-
 que omnes inuestigant, quorum bonam explicaturi partem à numo
 omnium antiquissimo exordiendum duximus. Quid igitur sibi Iani numus ve-
 lit examinemus.

ADVENTVS, VEL MIGRATIO.

Rostrum nauis, aliàs autem puppis, vel interdum integrum nauigium in æs
 signatum, Iani nauigationem in Italiam ostendit: ex altera enim numi parte
 Ianus geminus, ex altera rostrum nauis, inquit Plinius, & nos inspeximus. Qui-
 diu etiam ita interpretatur:

At bona posteritas puppim signauit in ære;

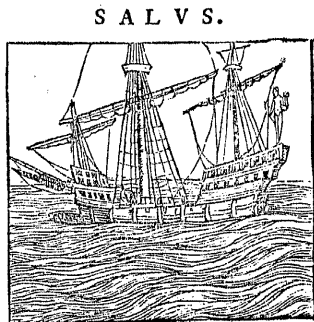
Hospitis aduentum testificata Dei.

Quinetiam Onirocritæ obseruant, quotiescunq; quis vel nauem vel ratem imaginatus fuerit se videre per quietem, nuncium ex longinquo peregrè confestim affuturū. Antiquissima verò est illa numi species, quadrans scilicet Raticus nomine, in quo ratis. Mosq; inde durauit, vt pueri in alex lusum denarios in sublimē iactantes exclamarēt, aut capita, aut nauim, quorū altero post firmatum numum cōspicuo, eius esset victoria, qui diuinasset, lusu teste vetustatis. Quancūq; & altero vsi sunt numo, ouem bouemq; insculptos habente: quod numi genuso documento erat veteres gregibus & armentis abundasse, quippe quorū omnes res in ouibus & bubus collocata erat, vt autor est Plutarchus, Problematis.

FELICITAS.

Ad hæc nauis in aliquot veterum monumentis felicitatis hieroglyphicum est, vt in Hadriani numo, quæ remigio vecta, pulcherrimèq; elaborata vifitur, cum inscriptione, FELICITATI AVG. Sub nauī verò S. C. COS. III. PP. In numo etiam Augusti cernere est nauim longam cum remigio, cuius eadem inscriptio, FELICITATI AVG.

Quæ verò nauis apud Athenienses erat SALVTIS indicium, in Thesei memoriam coli consueuerat, singulisq; annis Delon mittebatur Apollini cultū allatura, suscepto olim à Theseo voto huiusmodi, si ciuibus suis vnà secū saluis reuersus esset. Eoq; interim tempore, quo sacerdos Apollinis nauis eius puppim coronauerat, & Delon ea profecta esset, pelagoq; remenso in patriam redisset, cautum erat Atheniensium lege, ne quenquam publicè interficerēt. Ea q; de causa scribit Plato in Phædone, longum temporis interuallum interiectum esse inter iudicium Socratis, & mortem eius, quòd sententiā pridie quàm spectaculi auspiciū fieret, lata erat.

CHRISTIANÆ PIETATIS SVCCESSVS.

Habet & Christiana pietas felicissimi successus sui signū, nauē cum piscato. Hæc Petro, tam in familiari summi Pontificis anulo, quàm in aureis Apostolici fisci numis expressam, manifestissima eius quæ subsecuta est felicitatis indicia, tot annis antea præmonstrata. Nam quod Ouidius dixit, Hospitis aduentū testificata Dei, sumptum omnino est ex altiori disciplina, qua præsci Romani diuinitus admoniti essent, hospitem aduenturū, qui verum Dei cultum afferret, siue Noam nauigio ereptum vndis, siue Ianum salutaria tot præcepta Italiæ daturum, nauī ad nos vectum, ac nauī mox insignem in numis, siue ipsum nostræ pietatis autorē fluctuanti nauiculæ affuisse meminerimus. Hoc verum ac vnicum est aduersus sæuientis maris rabiem hospitamentum: hic vnicus salutis nostræ portus, quem eiusmodi nauis auxilio occupare festinauerimus. Sapientissimè Ioan. Scholasticus vigesimosexto scalarum suarum gradu pericula recenset, in quæ per mare hoc magnū & spaciosum nauigantes incidimus, scopulos, vertigines, inundationes, piratas, belluas, siphones, procellas ventis fluctibusq; commistas, singulorumq; adijcit interpretationes: vt per scopulos, feram præcipitemq; iracundiam intelligamus. Per vertiginem, res eas, quæ præter spem oblatæ mentē circumstunt, delirioq; agitant, & in desperationis profundum rapidè

Ad deuoratos trahunt. Per inundationum tumores, ignorantiam, quæ boni specie decipit. Malus enim & egregiè superbus est, sibiq; omnia arrogat, quicumq; est imperitus. Per piratas, gloriarū satellites, qui nostras opes omnibus vitæ incommodis partas, interuentu subito diripiunt. Per belluas, nostrū hoc corpus graue, brutū, & efferatū, ac perdifficile cicuratu, vtpote quod ventri tantummodo deditū, solā sibi finem constituit voluptatē. Per siphones, elationis nostræ impetus, per quos ad cœlū vsq; sustollimur, vnde mox deturbati, in profundissimā tartari voraginem præcipitamus. Huius inquam pelagi causa nauis illa tot olim numis cusa, diuinitus aduenturā miseris mortalibus salutem indicauit. Ac ne de præfagio dubitemus, in ipsius Iani numis, tam gemino capite barbato, q; etiam imberbi, vt habetur in argēteo, in quo etiam nauis cum rectore, literæ supernæ C. FONT. Neq; non in alijs videre passim est inscriptionem, ROMA. Romæ enim pietatis nostræ principatum, & in togata præcipuè gente constituendum, vt Euangelicā interim veritatem prætereamus, vel Maro ipse supremæ intelligentiæ actus spiritu diuinavit, dum Iouem inducit afferentem,

Romanos rerum dominos gentemq; togatam.

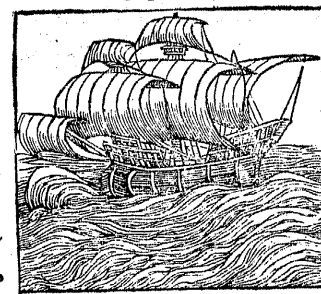
Cui quidem imperium sine fine concessisset, quippe quòd eorum institutiones essent in omnem terrarū orbem, vt Theophylacti verbis vtatur, exituræ, neq; vlllo vnquā tempore defutura. Neq; verò mirum in Marone homine diuini muneris experte, & qui verū pietatis ritum adhuc abditū ignoraret, diuinationis lumen illuxisse, quia verisimile est eum in huiusmodi vaticinio, ex veterū arcanis aut Marci, aut Sibyllæ, aut Hetruscorū, prædictionē illam excerptisse. Vel, quoniam summus ille spiritus nullum hominum genus, nullam vnquam nationem aspernari cōpertus est: quare Balaana legimus, hominem & alienigenā, & piorum hostem, præclara tot super Israelitarum successū diuinasse.

SOSPITAMENTVM.

In quo Nasidij numo nauis est cum velo, & stella in antēna, & ab altero latere caput cū tridente, & inscriptione, NEPTVNI, subaudiendū, ope vel auxilio seruatos. Hoc enim stella significat in antēna sita, de qua loco suo inter cœlestia,

Quoniam verò obiter in velum incidimus, minime prætereundum videtur quod dici solet, velificatione plena in quempia ferri, quod est aperto Marte, inimicitijs minime dissimulatis, rem aggredi, hostemq; laceffere.

MANIFESTA OPPUGNATIO.

OCCVLTA OPPUGNATIO.

Hic contrarium est, conto, remulco' ve nauigare, cum tacitè quispiam insidiatur, atq; vt vulgò etiam dici solet, subaquanea vti opera. Locū hunc ad hanc propemodum sententiā interpretat Ammianus rerum gestarū lib. XVIII, dicens: Nō conto, neq; remulco, vt aiunt: id est, non flexiloquis ambagibus, vel obscuris, sed velificatione plena in rempub. ferabatur. quamvis aliter expositū sit in collectaneis Suidæ, prouerbio *ναυτῶν ἀλυσίη*. quod quisquis ille fuerit exponit, *ἢ γὰρ προσήκοντος ἔστιν.*

LVNÆ VECTATIO.

Quòd nauigiū in Iſidis honorē Ægyptij coluerint, sunt qui raptā eam ab Ioue nauī, cuius insigne vacca esset, arbitrentur: sed cōmentitiū hoc mihi vi-

detur. Magis autem ad Ægyptiorū eruditionem quadrat quod Plutarchus ab Lunam apud eos nauigio vehi fictam. Hanc Isidis nauem Apuleius multis diuarijs ornat. Diodorus fabricatam à Sefoftri nauim ex cedro octuaginta cubitorum ait longitudine, deauratam exterius, interius verò deargentatam, quam dono obtulit Deo qui Thebis Ægyptijs colebatur. Is Isis erat.

NAVIGATIONIS AVTORES.

IN Tyriorum numo nauis est cusa, nimirum ea de causa, quòd ipsi Tyrijs cõmentum placet, nauigationis primæ se autores haberi. In huiusmodi eorum numo legitur ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΤΥΡΙΩΝ. Est & alius cum eadem nauis longa numus, in cuius altera facie caput est cum corona irradiata: inscriptio, ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΝΤΙΟΧΟΥ ΣΙΑΩΝΙΩΝ. Ita demum Phœnices inuenta nauigationis laudem asciscunt sibi.

VICTORIA NAVALIS.

IN Agrippæ numis nauis illa tridentali rostro insignis, qualem scilicet Maro saepe describit, dum non vno loco ait, rostrisq; tridentibus, partā ab eo victoriam indicat maritimo prælio, quod aduersus Sex. Pompeium cõmisit: id quod E Maro in Augusti gratiam ita immortalitati commendauit:

Parte alia ventis, & dis Agrippa secundis
Arduus agmen agens, cui belli insigne superbum
Tempora nauali fulgent rostrata corona.

Aliquot in monumentis videas & Varronis insignia naualia, qui Propratore sub Pompeio Piratico bello militauit, à quo ob res bene gestas nauali corona donatus est.

DE ANCHORA.

A Hieroglyphicum anchoræ non Ægyptiorum tantum est, sed à Græcis & à Romanis principibus vsurpatum: vt minime importunum sit rem à plerisque tractatam repetere, vt quæ sectamur significata loco suo manifestentur.

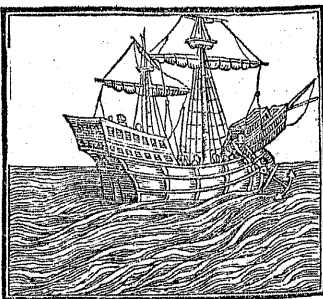
MATRANDVM.

Circumvolutus anchoræ delphinus, quod signum in aliquot Titi Vespasiani numis obseruauimus, maturandum, vt Latini vna locutione dixerunt, omnino significat. Sed quoniã rei causam in Delphino satis explicuimus, & res iam æuo nostro lippis & tonforib. innotuit, plura super eo dicere superfedebimus. Id pro pictura animaduertendum est, anchoram quæ in numo Titi habetur extrema dentiū in vomeris speciem dilatate, cuiusmodi figurā Aldus noster imitatus est in omnibus quos impressit libris.

Alia verò forma esse, dētib. quippe in acutum recto ductu mucronatis, quam in numo veteri apud eruditissimū virū Romulum Amasæū vidimus.

Hominem qui rebus suis tutelā præsidiumve parauerit opportunū, per nauem & anchoram significabant. Quòd si sola anchora manu prætenta figuraretur, refugium indicabat, quasi vellet innuere pictura hæc, si aduersa ingruerit tempestas, resq; nostræ fluctuare cœperint, paratum esse profugium vt possimus ita feruari.

TUTELA REFUGIUM.

Estq;

A Estq; dīcteriū apud Græcos in hanc sententiā celebre, quo Demosthenes vtitur oratione pro Ctesiphonte. Et Propertius eruditionis elegiacæ columen ad hoc innuens ait: Anchora iacta mihi. Idem sermo apud Paulū, rei nullius ignarū, epistola ad Hebræos, cap. 6. Qui confugimus vt spem propositā teneremus, quam veluti anchorā habemus animæ cum tutam, tum firmā. Et Chrysostomus de supremo firmoq; profugio, cõcione in Lazarum IIII, hæc ait: Sunt diuine sapientia opera, hæc maxima illius prudentiæ sunt argumenta. Conscientiæ increpatio sacra est anchora, quæ nos nequaquā sinit in peccatorū profundū absorberi.

STABILIMENTVM.

Quòd si firmitatem, ac immobile stabilimentū rei cuiuspiā significare vel lent, anchoras duas adpingebāt, similitudine sumpta à nauibus, quæ tunc

Ventorum temunt rabiem fluctusq; sonantes,

cum duabus anchoris innituntur. Qua similitudine vtitur Aristides Panathenais. Sedenim Pindarus duabus innixum anchoris dicit, qui duas habet patrias: vnde prouerbium, οὐκ ἔστιν οὐρανός, Domo domum, de cõmodè peregrinanti- bus, quippe de ijs qui arrepto itinere quotidie apud amicos aut necessarios diuertunt. Nam pro firmitate Pindarus idem vna etiam vtitur anchora, Ἰσθμῆς, ἡδὴ πῶς ἄλλος βούλει? ἔκρυπται. Iam anchorā ad felicitatem iccit: hoc est, firmitatē iam ad vitæ tranquillitatē affectus est. Vitæ porrò nostræ tumultus, perturbatio- nes, cladesq; omnes, marinis fluctibus, tempestatibus vorticosisq; æstibus sole- mus æquiparare, quemadmodum Archilochus facit, qui cum in Thracenses ca- lamitates incidisset, bellum marinis fluctibus ita comparauit:

Γλαυχὸν ἕρα, βαδύς γὰρ ἡδὴ
κῆμασι πικράτεται πόντος,
ἄμωλ' δ' ἄντρα γέρον ἕρπης
ἰσαται νέφθ', οὐρα χαμῶνθ'
Κιχρίθ' δ' ἰβ' ἀελπίης φόβθ'.

Myrsilus quoq; Mitylenæorum infortunia tyrannicasq; procellas ita describit:

Τὸδ' ὅτι κῆμα τῶδ' πεπὸντα νύμα σίχης,
παρῆθ' δ' ἄμμι πόνον πολὺν αἰτῶλω.

Atq; ijs vrgentibus infortunijs ad sacram, vt aiunt, anchoram confugiendum. Sapientes enim ferè omnes hieroglyphico vtuntur anchoræ, tam scribendo q; loquendo: vt Pythagoras, quem Phocion ait super humana vita ita differere solitum, ὅτι ἄνθρωπος αἰσθητὸν ἔχει. quæ si primū amaritudine aliqua prædita videatur, suauem ipsam redditura sit consuetudo. Diuitiæ si optentur, sciendum eas infirmam admodum esse anchoram. Gloriā, etiamnum infirmiore. Quæ corporis sunt, eiusdem esse tenoris. Principatus, honores, omnia hæc imbecillia, & nullo robore suffulta. Quæ firmæ igitur anchoræ: prudentia, magnanimitas, fortitudo, quas nulla procella discutiat. Nam diuina lex est, virtutem solam atq; vnicā habere robur, reliqua omnia nugas esse.

INTERPRES.

A pud nationes aliquot anchora fuit interpretationis signum, quo scilicet ca- duceatores & internuncij pro gestamine vterētur. Præcipue verò Indi anchoram pro caduceo habuere, propterea inquit Philostratus, quòd omnia tenet, ac peruestiget. Ea q; de causa cum Apollonius ad locum, quem Indi sapientes incolebant, appulisset, scq; cum comitibus intra stadium cohibuisset, adolescens eum adiit à sapientibus missus qui auream anchoram pro caduceo manu gestabat, perq; eum in colloquium adductus est.

AD hæc anchora moderandi cōpescendiq; signū est, frænumq; indicat, quod quidē ex Pindaro desumit. Ille em̄ *πυθίων*, ode quæ inscribit̄, *Ἀγκυράς ἀναγκυράς ἀρματι*, frænum Argūs nauis dixit, vbi interpret̄ ait, Anchorā *ἀγκυράς* μεταφορῶς τῆς ἰπποῦ ἀγκυρῆς ἢ ἐπέχει τοὺς ναυὸς ἀγκυρῶν χαλῶν, sumpta ab equis trāllatione, q̄ ea naues compescat fræni instar.

SELEUCI GENVS.

EXtant Seleuci numi anchora signati, propterea quod is anchora signatū femur habuit ab ipsa origine: filijq; & nepotes eius eodem insigniti modo, anchoram in femore veluti notā generis naturalem habuere. Et vt Græci sunt ad figmenta promptissimi, fabulā etiā adijciūt, Laodicen Antiochi nuptā Apollinis cōgressum per quietē pati visam, qui anulū ei quendā veluti cōcubitus præmiū donarit, iusseritq; vt mox filio eundem redonaret, futurū eum aliquādo felicissimi euentus auspiciū: repertumq; primā luce anulū in lecto, cuius signū anchora erat, admirationi fuisse, Seleucumq; mox natu grandē, tradito anulo à matre, de origine sua, deq; futura felicitate edoctū, cum mortuo iam Alexandro, quem in Persicā militiā secutus fuerat, regnū ipse Orientis occupasset, gemmā istiusmodi memoriā consecrasset. Nam & cum urbem Antiochiam patris nomine condidisset, campos vicinos vrbi Apollini vti originis auctori dicauit. Hæc Trogius, Appianus indignum ratus fabulas historijs admiscere, rem aliter tradit in Syro, Apollinē quippe Laodicæ per somniū mandasse, vt quem anulū aliquādo reperisset, filio statim gestandū daret: fore nanq; vt quibus in orbis locis Seleucus anulū eum amisisset, eam ipse postmodū regionē imperiō suo subijceret. Is igit̄ cum Alexandrū sequeret̄, anulū iuxta Euphratē fluuiū amisit, factusq; eius prouinciæ præfectus in diuisione regni post Alexandri mortē, moxq; inde deturbatus ab Antigono, Ptolemei, cui Ægyptus obuenerat, auxilio in regnū restituit̄.

POSSESSIO.

Est & obtinendæ possessionis signum anchora, cuiusmodi eiusdem Seleuci fuit interpretatio, reperto quē iam amiserat anulo, in quē anchora incisa fuerat. Cuius quidē rei huiusmodi fert̄ historia, quæ ad futurū auguriū ab Apolline promissum facit, Seleucus cum eiectus Babylone, Ptolemei mox copijs adiutus posset quidē vti vi, ex amisso tamē anulo in spem regni omnino erectus, omnia prius q̄ armis experiri constituit, ne populū, quē per benignitatē sibi allegerat, belli metu exacerbaret. Internūcijs ad rem vsus, ciuiū cōperit studia erga se propensissima, itaq; festinatione opus esse admonitus, paucis admodū, sed ijs impijs & fidelissimis electis, Babylona versus quanta potest celeritate proficiscit̄. Accidit verò vt inter gradiendū pede lapidē offenderet, euelleretq; ex cuius impulsu tanto dolore affectus sit, vt ibidē euestigiō subsistere, ac humi residere cogeret̄. Ecce verò tibi amicus pedē demulcētibus, & euulsum lapidē inspectantibus, anulus ille affulsit, qui sublatus atrectatusq; magnæ inter socios mœstitiæ argumentū fuit. Id quid rei esset cum Seleucus sciscitaret̄, signatā illi anchorā in anulo reperto mœstitiæ causam dedisse responderūt, ex qua captiuitatē portēdi interpretabātur. Tū Seleucus, Bono, inquit, animo estote omnes: nam quā terram calcamus, & retēturi sumus, & firmiter possessuri: & cū dicto doloris immemor profilit, iterq; arripit alacriter. Cui paululū progresso adfuere obuiam qui tuta & pacata omnia nunciarent, exceptusq; ita omniū studijs, dignitatē pristinam & regnū illud obtinuit. Mox Indiā & Asiam omnē subiugauit. Anuli verò memor, urbem in Oriente cōdidit, & gemmā originis memoriā consecrauit.

DE

DE TEMONE.

ANnauis autem primas omnino partes tenet temo, de quo multa sunt apud veteres significata, quæ tamen omnia in vnum cōeunt intellectū.

REGIMEN.

Nam regimen per figuram eius significari manifestum: & cuius arbitrio res agūtur, is gubernare, & gubernaculum temo ipse dicitur. Hinc Iuuenalis, Aut de temone Britanno decideret Aruiragus, dixit, cum Domitianum Britānia potiturū præfagit adulator ille Veiento, expulso inde Aruirago, qui totius insulæ imperium obtinebat. Nam ad ea tempora Britānia nondum venerat in ditionem Romanorum, tentata bello sæpius, licet cum eorum aliquot Imperatoribus fœdera iunxisset, quæ nostri plus æ quo forsitan extulerunt. Contrā verò Nero, paucos ante dies quā moreretur, vidit per quietem eum sibi nauem regenti extortū, trahiq; se ab Octauiā in arctissimas tenebras, quod aruspices respōdere, eum administratione deiectum in felicissimam moriturum.

FORTUNA.

QVapropter veteres cum Fortune plurimū tribuerent, eamq; negotiorum penē omnium, quæcunq; mortales gererent, arbitrum opinarentur, simulacrum eius dextera clauū, sinistra cornu copię tenere finxerunt, quod bona & cōmoda ab eadem omnia proficisci crediderunt: vnde diuitias & opulentiam, fortunas appellauere, vni illi regendī largiendiq; facultatē concessam arbitrati.

INCONSTANTIA.

VT verò inconstantia eius notarent, vtpote quæ, vt Horatius ait, possit imo tollere de gradu mortale genus, vel superbos vertere funeribus triūphos, & valet ima summis mutare, sedentem eam in pila sculpebant, quod tum in marmoreis monumētis, tum in numismatis antiquis obseruauimus. Talis eius species est in numo Neruæ Traiani, cum inscriptione, FORT. RED. S. C. vbi etiā legas, SENATVS POPVLVS QVE ROMANVS, literis omnibus expressis, quod rarò inuenitur.

FORTUNA REDVX.

Eiisdem Fortunæ Reducis simulacrum est in altero eiusdem Imperatoris numo, vbi dea ipsa sede sedens temonem manu regit, qui à pedibus surrigitur: inscriptio est, FORTVNÆ REDVCI. Atq; hac eadē specie & inscriptione literisq; habetur in Hadriani numo, vbi temo insidet pilæ: in nonnullis abest pila. Eadem verò sedens cum temone & cornu copię est in numo Septimij Gætæ, cum inscriptione, FORT. RED. Sed illud obseruatione dignum, quod eadem species cum temone, & cornu copię in Domitiani numo, quæ apud Bembum vidimus, FVRTVNA AVGVSTI scriptum est, prima syllaba per V vocalem vltimam, quæ passim in ea locutione per O vocalem quartam enunciarī solet. Eadem penē inscriptio speciesq; cornu copię & temonis pilæ insistentis in manu Fortunæ stantis habetur in numo Antonini Pij. De pila verò atq; rotula alibi erit locus suus, vbi Fortunæ ipsius ornāmēta copiosius explicabimus.

DE RETIBVS.

Retrum in nauis superius inspeximus: sed habebat idem retia quæ tractaret. Huius rei memoria nos quoq; traxit ad sagenam, ad hamos & tridentes: quare priusquā exiliamus è nauis, an possimus aliquid explicari, videamus.

Kk

SILENTIVM.

Per retia silentium significari tradunt, ea quidem ratione, quòd præcipuū est præceptū piscatoribus, vt dum gregem circundant, silentio quam maximo nauigēt. Pisces præterea altissimo silentio præditos esse compertissimū est, paucissimis exceptis, ac præcipuè Cane marino: vnde etiam prouerbiū emanarit, ἀφωρότοσθ' ἢ ἰχθύων. Sic eruditus Horatius eos mutos vocat. Sic Lucretius mutas natantes appellauit.

PERSVASIO.

In diuinis autem literis retia sunt persuasionis hieroglyphicū, qua scilicet homines in veritatis cognitionem inducuntur, atq; ita capi videntur. Ad hoc facere Euangelicum illud ait Eucherius, Mittite retia in capturam.

INSIDIÆ.

Antiquissimum esse reperio, insidias per rete significari, neque ea tantum de causa quòd eius opus omne ad insidias comparatur, quantum etiam ex historia desumptum est. Nam Pittacum memorāt, vnum ex septem Sapientibus, aduersus Phrynonem Atheniensū ducem validissimi corporis hominem, Pancratiasten scilicet & Olympionicam, de finium controuersia, quæ inter Atticos & Mytilengos erat, singulari certamine dimicaturum, rete secum in occulto sub clypeo abditum tulisse, quo, cum tempus visum est, iacto Phrynonem impedit. Historia est apud Verrium, in ijs quæ Festus deflorauit: necq; ea tamē in vulgatis codicibus, sed antiquo manu scripto, cuius partem vltimam Romæ comperi. Hinc sanè ludus à Pittaco institutus, quo Retarius Mirmillonem in certamen prouocabat: cui adcantabatur, Piscem peto, nō te peto, quid me fugis Galile? Erat autem eodem autore Festo, Mirmillonicum genus armaturæ Gallicum: ipsiq; Mirmillones antea Galli appellabātur, in quoru galeis piscis erat effigies.

DESOLATIO.

Est & desolationis signum retis genus, quod verriculum appellatur: ad multa siquidem id spatia in mare demissum, restibusq; longissimis hinc atq; inde attractum, quantumcunq; spatij complexum fuerit, totum abuerit, necq; vlli piscium exitum patere permittit. Transiitq; miserabile genus hoc venationis in vrbum & agrorū desolationes. Accidit enim plerunq; vt edicto vniuersali oppressorum exitio agri sint euerriculati. Fiebat autem euerriculatio in hunc modum. Viri manus sibi mutuò tenentes, quasi restim vnam texūt, occupatisq; terræ, quam desolatam volunt, extremis finibus, ita latè extensi progrediuntur, latentesq; passim incolas venando excipiunt, nihilq; reliqui faciunt, quo quouersum peragrantes. Quod olim exemplum à Darianis militibus editum in Chio, Lesbo, Tenedoq; insulis vi captis, atq; euerriculatis. Eretrienes quoq; legas à militibus Xerxis eadem euerriculatione omnes abductos.

DE HAMO.

Habet Hamus cum Anchora similitudinem quandam, si figuram inspectes. Sed quantum est in Anchora officij, tantum in hamo malignitatis atq; perfidiæ: quæ cuiusmodi sit, hinc apparebit.

DECEPTIO.

Sunt qui non imperitè, neque impropiè, deceptionem per hamum pictum significari tradant: siquidem decipere, est vnum ostentare, & aliud præter opinionem inferre. Ita hamus escam esurienti offerre porrigereq; videtur, saturata

Aritatemq; polliceri, mox apprehendit, alligatq; & captiuū facit eum, qui escam illam appetierit. Hoc habemus apud Horatium de cœnipeta:

Hic ubi sape Occultum visus decurrere piscis ad hamum.

Et hunc secutus Lucianus eo opusculo quod in Romanorum inuidiam de Aulicorum vitâ conscripsit, in hac plurimum similitudine immoratur, dum spes illas clientium, qui admissi ad principū amicitias, montes statim aureos sibi pollicentur, hami istiusmodi vorationi similes esse contendit. Et de lenone in fraudem prolabente, Meus est, hamum vorat, apud Plautum. Longè verò aliter in diuinis literis hamum accipi videas, per quem sanctissimum Christi corpus significatur, de quo apud Ezechielem Theologi dictum aiunt, Et extraham te in hamo meo, & extendam te super terram, campos implebis, & à volucris omnibus impetèris, perindeq; omnes terræ bestias tuo pastu saturabo. Sicuti enim si hamum esca coopertum piscis rapiat, non solū escam ab hamo nō sustollit, sed ipse de profundo esca alijs futurus educitur: ita mūdi Princeps, penes quem erat mortis imperiū, rapuit quidem in mortē corpus Adamiaci IESV, cum sub eo hamum diuinitatis inclusum minimè sentiret, quo deuorato hæsit ipse continuo, deq; profundo tractus, eductus est vt esca fieret ijs, quibus calcandi super serpentes & scorpiones potestas à Deo data fuerat. Idem apud Iobem XL reperias: Aut adduces draconem in hamo, aut capistrum circa nares eius appones.

DE TRIDENTE.

Tridens inter piscationis arma connumeratur, sed cum hamo parum congruit.

APERTA VIS.

Hamus enim per fallaciam quicquid acquirit aucupatur, sed tridens aperto Marte, medio veluti campo aduenientem hostem excipiens, eum aggreditur, solaq; fretus agilitate, conficit. Sed quid is in Neptuni manu, quid in Trezeniorum numis, & in Mantineensium scutis sibi vellet, alio Commentario docuimus. Hæc verò plus quàm satis esse, quæ ad occupatissimum virum & ocij nescium mitterentur existimaui. Vale.

PIERIVS VALERIANVS BOLZANIVS AD
MAGNIFICVM VIRVM BENED. AGNELLVM, DE VRNIS
NILI, LVCERNA ET FACIBVS, TVRIBVLO, ET
phiala, demum igne & aquis.

Antonius Agnellus patruus, Vir magnifice tuus, cum esset olim Venetijs apud clarissimum eruditissimūq; Io. Lascarin, ea tunc in ciuitate Ludouici Galliarum Regis oratorem, tanta mihi familiaritate deuinctus erat, vt amicitia nulla coniunctior esse posset, quàm ea, quam communia studia inter nos conciliauerant. Incumbebam ego tunc in prima literarum tyrocinia, audiebamq; in arte dicendi Prunulum, in eloquentia Sabellicum, in varia rerum eruditione Georgium Vallā: sed rarissimum Lascarin obseruabam in primis, in quo magna optimarum artium scientia, summa vetustatis inuestigatio, reconditarumq; rerum studium atq; cognitio nō vulgaris, atq; vt semel dicam, vir erat omni liberali doctrina politissimus. Hunc itaq; frequens inuisebam, probatissima eius consuetudine melior in dies euasurus. Quòd si Lascarin occupationes distinebant,

et dedit illic Patruus tuis, qui diem sine linea preterire minime permittit: semper enim noui D
 aliquid de Musarum penu depromebat, nunc epigrammatum, quæ faciebat, argutias, nunc
 hendecasyllaborum amenitates, nunc huius vel illius numeri poemata, in quibus multum inerat
 lepōris & elegantiæ. In eo vero præcipue conueniebamus, quod ille numismatum antiquorum si-
 gnis mirifice delectabatur, quorum festiuam copiam habebat à Lascari: ad quem quicquid in
 huiusmodi rebus venerandam saperet antiquitatem, id à nobilitate illa sponte conferebatur.
 Idem præpmodum studium ab Urbano patruo meo erat mihi quodammodo hæreditariū, qui
 cum magnam orbis partem pererrasset, multorumq; nosset hominum mores, de peregrinationi-
 bus suis, Aegyptijs, Arabicis, Palæstinis, semper habebat noui aliquid, quod scitu dignum &
 utile communicaret mecum. Quotidie igitur cum simul esse dabatur, Agnellus aliquid habe-
 bat, quod super numismatis alicuius gestaminibus aut titulis disputaret. Ego si quid diceret
 quod ad Aegyptiaca faceret hieroglyphica, in eo summo opere delectabar. Quodā verò die tuis
 hic Patruus imagunculam quandam ex orichalco protulit, cuius gestus erat, ut corpore reliquo
 decumbente, caput manu dextera sustineret, cubito ad basim appresso: manu altera aquam ex
 tribus urnis una tantum ansa coniunctis effunderet: ad hæc pueruli minutissimi operis numero
 sexdecim circumfusi, pueriliter hæc & illac per vniuersum corpus lustrare videbatur. Super hoc B
 Agnellus, qui argumentum huiusmodi haudquaquā temere factū arbitrabatur, quid hoc sibi
 vellet curiosissime percontabatur. Respondi ego, imagunculam esse Nilum amnem: tris urnas,
 causas itidem tres incrementi: puerulos XVI, totidem cubitos, quibus cresceret ad fertilitatem.
 Dix hæc summam dixeram, & horum omnium rationem reddere parabam, cum affuit ta-
 bellarius à Gallijs, quo cum literis ad Lascari ingresso, Agnellus quoq; accersitus est euestigio.
 Ego eo digresso domum redij, ac triduo post Patruum à Patruo missus, ubi Leoniciū audirem:
 neq; ex eo amplius Agnellum videndi facultas fuit, qui Principū negocijs additus, statim ipse
 quoq; alio migravit. Tantū id, non multo post tempore, eum diem suum obijisse renunciatum
 est. Postea verò quā calamitosissimis totius Veneriæ temporibus Romam me recepi, ubi locu-
 pletior mihi copia facta est huiusmodi rerum, quas alibi difficulter inueniebam: ibi verò tum pu-
 blicè tum priuatim toto calatho sug gerebantur, incubui alacrius in idem studium, quo me sem-
 per oblectaueram, & ἰσοδωτικῶς plura ad amicos Commentaria conscripsi: cumq; in Roma
 media vidissem effodi marmoreum Nili Colossum cum XVI illis puerulis circum læsciuenti-
 bus, de quibus in imaguncula Patruus tui meminimus, subiit statim Agnelli memoria, præq; ho-
 minis mihi suauissimi desiderio lachrymas cohibere non potui, quod ereptam mihi videbam oc-
 casionem, ne huiusmodi rerum Commentarium ei dedicare possem, qui si fuisset in humanis, ni-
 hil illi optatius accidere potuisset, neq; ego quicquam libentius fecissem. Venit autem in mentem
 mihi, posse me saltem renouare memoriam eius, quem vniuersè adhuc colebam, si rem omnem ad
 te conuerterem, qui nepos eius esses, in quo præsertim non alienam ab ipsius Patruus genio vigere
 mentem animaduertissem, videremq; si memoriam eius apud te suscitarem, id iusundum mi-
 hi, tibi verò gratissimum fore, cum hoc à me deprecere viderentur integritas humanitasq; tua
 dubio procul singularis, & reliquæ virtutes tuæ, quibus apud omnes clarus es & insignis, &
 quarum ergo coluerim ego te semper, & obseruarim. Habe igitur & antiqua amicitia
 mea cum Patruo tuo monumentum, & mea erga te obseruantia si-
 gnum, ut ipsemet spero confiteberis, mani-
 festum.

DE

DE TRIBVS VRNIS.

A LUUIORUM fanè fontiumq; simulacra cum urnis dedicari solita, magis
 apertum & obuium vnicuiq; est, quàm vlla indigeat interpretatione.
 Cur verò Nilus cum tribus urnis figurari soleat, non ociose quærendū
 est. Nam Aegyptij illi sacerdotes cum incrementum Nili tribus præcipue de cau-
 sis fieri putarent, reliquis aliorum opinioibus abiectis, quæ præpmodum es-
 sent innumerabiles, quò sententiam ipsi suam perpetuis testarentur monumen-
 tis, tris urnas Nilo attribuerunt, cum reliquis fluminibus singula singulis ad-
 hiberentur: ut illud apud Maronem,

Calatāq; amnem fundens pater Inachus urna.

Harum verò trium causarum primam illam asserbant, quòd tellus ipsa Aegy-
 ptia aquam ex se ipsa progigneret, vberrimeq; proferret, sui ipsa humoris alitrix.
 Vnde Timæus Mathematicus Nili fontem phialam appellat, quasi ipsa intra
 se contineret eam aquæ vim, neq; aliunde mutaretur. Est tamen eodem voca-
 B bulo in Nilo locus à figura sic appellatus, quòd nihil facit ad Timæi phialam.
 Phidias inter sculptores celeberrimus, vel ipse rerum peritus, vel ab ijs qui ata-
 te illa peritissimi erant admonitus, cum Victoriæ signū in Marathone sub Ne-
 meseos velamento confingeret, in dextera eius statuæ phialam exculpsit, in qua
 Aethiopes cælati videbantur, propter Oceanum, qui Nemeseos pater habitus
 est: & Nilum Oceanum vocari multa veterum dictata monuerunt. Quòd verò
 gignat Aegyptus aquas, ex eo, aiebant ipsi, facile conijci posse, quòd in quouis
 alio climate fluuiorum exundationes circa hyemem plurimum accidunt, nunc
 imbribus coactis, nunc niuibus liquefactis: sola verò terra Aegyptiaca in medio
 terræ habitabilis constituta, quemadmodum in oculo pupilla, peculiari quodā
 aquarum profluuiio æstatem mediam irrigat. Alteram Oceano causam adscri-
 plere, à quo aquam in Aegyptum exundare incrementi tempore fama est, quæ
 quidem præcipua fuit Euthymenis opinio, Aegyptiorumq; in primis sacerdo-
 tum, ut Diodorus attestatur, qui rei fidem non aliam faciunt, nisi quòd satis sit
 eorum autoritas, ut sibi fides adhibeatur, qui rerum scientiam per manus à pa-
 C rentibus traditam, longa annorū serie obtinerent, Juniorum inde diligentia ex-
 ploratum est, Nilum ab Oceano ex Atlante monte primū emanare, ibiq; Dy-
 rin appellari: Heptabolum inde lacum stagnare, inde cognomento Nigrin ef-
 fluere, mox Coloem paludem efficere, inde Astasobam & Astaboram flumina,
 donec ad cataractam perueniēs erumpat, ac per Aegypti campos diffluens, Nili
 demum cognomentum accipiat. Tertiam causam imbrum esse dicunt, qui au-
 stralibus in Aegypti regionibus, Etesijs nubila, ut ait etiam Democritus, illò se-
 rentibus ex orbe reliquo, eo maxime effunduntur tempore, quo Fertilis æstiuā
 Nilus abundat aqua. Atq; vti tradit Eudoxus, Aegyptij sacerdotes imbres eos
 ibi fieri ob antiperistasin arbitrantur: cum enim æstus nobis est qui viciniōra
 Cancro loca incolimus, tunc hyems ijs qui Capricorno propinquiōra habitāt.
 Addit ad hæc Thales, mare in ora agi vltro, Etesiarum ex aduerso fluminis flan-
 tium repercussu, de quibus ita Lucretius:

*Aut quia sunt æstate Aquilones ostia contra
 Anni tempore eo, quo Etesia esse feruntur,
 Et contra fluuium flantes remorantur, & vndas
 Cogentes rursus replent, coguntq; manere.*

Kk iij

*Nam dubio procul hac aduerso flabra feruntur
Flumine, quæ gelidis ab stellis axis aguntur.*

Incipit verò crescere Luna noua, quæcunq; post Solstitiũ est, sensim modicèq; Sole Cancrũ transeunte: abundantissimè autè dum in Leone progreditur: mox residet in Virgine ipsẽ quibus accreuit modis. Quãta verò feracitate vniuersam Ægyptum beet alluione fecunda, multi prodidèrunt: vnde eum Poëtæ modò fertilem, modò pinguem, modò potu fertiferũ dicunt, q; animalia, quæ ex eo bibunt, & pinguiora, & obesiora fieri cõpertum est: quare suũ illum Apim tanta cura cultuq; nutritũ, ex Nilo bibere quàm religiosissimè veterũ: siquidem & macilentia & gracilitatem omni pondere vacuã, diuinitati propiorè arbitrantur, vt Plutarchus asseuerat. Quinetiã sacerdotibus eadem causa plurimo vti ieiunio & abstinentia consueffe, Porphyrius attestatur, vt eorum copia liberati, eorumq; pondere leuati, quæ intromittuntur in corpus, animi oculus à fumo fluctuq; corporeo foras emicaret, neq; cõmemoratione, neq; demonstratione iam indigeret, sui compos, viciq; pollens sua, ob naturalem sui solertiam otij nesciam.

AGRICVLTURA.

Veteres aut legimus agriculturã hieroglyphicè per Nili simulacrũ indicasse. Cuiusmodi verò eius esset effigies, lepida descriptione Philostratus indicauit. Lasciuire enim eum cubitulis ait circunludentibus: huic enim sese ab vndis attollenti, magnitudinis quippe istiusmodi pueri ridibundo ad blandiuntur occurfu, sexdecim numero, quot itidem cubitis ad fertilitatem facit exundatio: infantilisq; ætas ea crescendi est hieroglyphicũ. Circumsistunt verò Nilum huiusmodi pueri propè modum garrientes, quorũ alij humeris insident, alij de cruribus pendent implicati, in vlnis alij cubitant, lusitant circa pectus alij: ipse verò pater flores suaueolentesq; herbas de sinu depromit, & in eos spargit: ex his alij coronas contexunt, alij sese illis obuoluunt, stratiq; per flores somnum captant: sinistra quatiunt alij, alij subijciantes alteri cuiuspiam humeros, scalarum vicem officiose subministrant, alteriq; alteris catena veluti iuncta sustolluntur: neq; absunt qui plausum sonitumq; ab aquis excitent, applofis manibus. Crocodili verò & fluuiales equi procul hinc summoti, imo se condunt fluuio, ne puerulos perterrefaciant, & numinis sui lusum inturbent. Hanc speciem Philostratus, & agriculturæ fecunditatem, & rei nauticæ lucrum, & cõmunicatam longinquis regionibus & prouincijs opulentiam significare testatur. Sexdecim verò ponuntur cubiti, quia si infra xv subsederit auctus, bona Ægypti pars non irrigatur, ac perinde redditur ad serendum inutilis. Si supra sexdecim attollatur, quanto altius inturgescit, eo magis fames expectatur: quia diutius aquis immorantibus, ferendi præterit tempus, neq; sata possunt ad frugem maturitatem ve peruenire. Auctu demum intra xv & xvi consistente, omnia ex voto succedunt, semibus latè iactis, & opportuno tempore maturatis.

NILVS.

Illud etiam adnotatu dignum, quòd simulacra fluminibus reliquis ex lapide candido fieri solita, vt vndarum nitorem exprimerent, Nilo verò ex nigro, vt Pausanias ait, propterea quòd ex Æthiopia delabatur,

Usq; color atis amnis deuectus ab Indis, ait Poëta.

Et ipse fluuius à nigrore Melonis olim cognomentum habuit. Vnde Catullus eum ait æquora colorare, latè enim lōgeq; inficit mare, quia limosus est, & vnda turbidior, quare in mare delapsus aquam nactus nitidior, per longa spatia colorem

A colorem seruans expatiatur. Qui tamen Nili colossus antiquus Romæ a Leone X. in Citriorum specula dicatus, ex Pario marmore factus est.

DE LUCERNA.

Sed vt reliqua prætereamus, quæ plurima Nilo super dici possent, ad igniaria iam deueniamus, quæ quidem hieroglyphica multa secum trahunt, quæ tam à lumine, quàm ab ignis ipsius natura defumuntur: ea quæ & qualia sint, explicare iam cura fuerit: proindeq; lucernam, fidam studiorum vigiliarumq; nostrarum comitem, seligamus.

VITA ANIMVS QVE.

Primum quidem lucernæ significatũ est, vt pro vita figuretur, cui oleum ad luminis viuacitatẽ infusum, vitalem eum humorem ostendit, quo pascitur calor, vt corpus viuificet: quo deficiẽte, & calorẽ simul & corpus extingui necesse est. Inde apud Euripidem plerisq; fabulis vitam relicturni dicunt, *χεῖρε ἔλδοι φῶς*. Quam opinionẽ Plutarchus sequitur, dum lucernã corpori, animæ quippe receptaculo, similem dicit, lumẽ verò animo. Nam & sacerdotes in captandis augurijis lumine minimè cooperto clauso ve ideo vti soliti, summaq; aëris tranquillitate frui, quòd animũ, qui certi aliquid conijcere velit, tranquillũ ab omni ventorum turbine, hoc est, ab impuris affectibus, liberũ esse deceat, ne veluti aues aëriæ transuersæ plerunq; vi ventorũ aguntur, ita internæ mundi nostri aues, quippe mentis agitatio solertiaq; & huiusmodi pleraq; errore perplexo disturbentur.

ANIMAM SPONTE NON EXTURBANDAM.

Hinc illa apud veteres super igne religio, vt eum porro extinguere nefas esset, quem potius per sese languentẽ deficere sinebant. Tale quid in nobis, veluti per hieroglyphicum indicantes, ne vi animam exturbaremus, nobismet ipsis mortem consciscentes: animam enim, inquit Plato, nobis custodiã creditam tandiu obseruare debemus, quoad à Principe repetatur, ne si fractis ergastulis, perfossisq; carceribus effugerimus, diuinas leges quotquot sunt in nos, nullo relicto defensionis loco, conuertamus.

LIBERORVM PROPAGATIO.

Longè verò apertius sexto de Legibus animã lumini cõparauit, vbi ciues ait oportere liberis generandis atq; educandis operã dare, vt vitã quam ipsi à maioribus accepissent, vicissim quasi tegas ardentes posteris tradãt. Hunc secutus Lucretius, vbi de animantibus, agit quæ successione propagant, vitã per vices alijs in alia transfusa, huiusmodi hieroglyphico rem oculis subijcere visus est:

Et quasi cursores vitæ lampada tradant.

Deludo verò lampadũ, quem dicunt à Promethæo institutũ, legendũ apud interpretes Aristophanis, Ranis: apud Platonẽ lib. primo de Repub. apud Pausaniam, Atticis: apud Herodotum, Vrania: & in Rhetoricis ad Herennium.

HOMO.

Eodem argumento Hercules humanas victimas in lumina totidem Saturnalitijs sacris commutauit, impietate oraculi per hunc modum perhumaniter emendata: nam Pelagos tradit Varro post longos errores peruenisse in Italiam, ibiq; ex oraculi Dodonæi monitis decumatos homines Diti atq; Saturno sacrificasse. Oraculum fuit, vt L. Manius se vidisse dicit super tripode quodam in templo Iouis prisicis caracteribus,

ΚΑΙ ΚΕΦΑΛΑΣ ΔΙΑΕΙ ΚΑΙ ΤΩ ΠΑΤΡΙ ΡΕΜΡΕΤΕ ΦΩΤΑ, quod ita Latinum fiet:

Plutoni capita, aut hominem sacra mittit patri.

Sedenim Hercules ex Hispania rediens, rei non sacre, sed execrabilis immanitate offensus, cum deos hos lumina, non homines sibi deprecere docuisset, quod quibus commune utriusque nomen, & lumen & hominem significaret, oraculumque ita interpretandum,

Plutoni capita, at genitori lumina dentur,

obtinet ut Diti oscilla, & Saturno lampades dedicarentur: atque ita Saturnalia instituta, in quibus præter sigillaria mos fuit cereos etiam misitare. Sanè humanas hostias Saturno immolare multarum gentium mos fuit, sed immanius apud nullas, quam apud Carthaginenses, qui, ut Diodorus tradit, præstantiores ex filiis suis sacrificare consueverant. Cæterum cum aliquando exuta feritate humanitatem demum induissent, aliorum filios aut clam surreptos, aut emptos, pro suis educare, sacrificioque supponere coeperunt. Euenit verò ut ab Agathocle Siciliæ tyranno post Alexandri Magni interitum grauisima obsidione premerentur, atque uti mos est in calamitatibus, aut ad Deos, aut ad pietatem, nonnunquam etiam ad superstitionem confugere, suspicari coeperunt Saturnum iratum, quod honore sacrificij, quod fuisse à patribus institutum, fraudaretur, tot in eos clades immisisset: E cumque res palam facta esset, multique inuicti essent, qui pro nobilibus & ingenuis sacrificabant, antiquum ritum instaurandum censuerunt, quocumque deos placarent, ducentos ex nobilissimis adolescentibus publice sacrificarunt: quam vis, ut in Porco scriptum, apud Diodorum & aliquot alios variat hic sacrificatorum numerus ad usque CCC. Sed hoc parui refert, historia reliqua corde. Plutarchus lib. de Superstitione, ubi de huiusmodi religione meminit, eos ait qui sine liberis forent, pueros à pauperibus in hunc usum emptitasse. Id genus sacrificij tangit Plautus, cum dicit: Faxo ut bubulis corijs onustus sis Saturni hostia. Q. Currius id à Tyrijs usque ad urbis excidium seruatum tradit. D. Augustinus iuuenes Saturno sacrificari etiam apud Gallos more fuisse dicit. Carthaginenses tamen Gelon Siciliæ tyrannus legibus adscribere coegit, ut ab infanticidio desisteret, cum eos apud Himera debellasset. autor Plutarchus Apophthegmatis. quodque alij tradere immanem hunc morem Cambyfes rex Persarum abolere aggressus, mox & Alexander Macedo, nihil quicquam profecerunt, sed Hadrianus demum sustulit.

VITA DIVINA.

AT Vestalis ignis ille, quem tanta diligentia Romanæ virgines nutriebant, sublimiore diuinioremque vitam præ se ferre videbatur: hunc itaque & custodia, & nutrimento adiuuabant, quod superioris illius vitæ symbolum æternum videretur. Atque inter portenta, ut & Dionysius & alij referunt, urbis peritura præfagium habebatur, si casu aliquo accidisset eum extinguere. Hinc Camillus ad Quirites ait: Quid de æternis Vestæ ignibus, signoque quod Imperij pignus custodia eius templi tenetur, loquar? & Maro:

Æternumque adytis effert penetrabilibus ignem.

Cernere est nonnunquam lucernam in basi alicuius simulacri: id æternitatem significare, nonnulli interpretantur.

INSIGNE AVGVSTALE.

Obtinebat sanè primas ignis inter insignia augustalia, ut ex Herodiano concipi potest, ita in Commodo scribente, quod consiliū suū ad Marciam retulit, vnam è suis concubinis, cui scilicet plurimum deferebat, ac propè vxoris eam loco habebat, sic ut præter ignem omnes honores illi velut Augustæ tribuerentur. Extant quaedam Theodosianæ militiæ, & eorum qui Theodosium aliquot ante annis

annis præcesserunt, monumenta, prouinciarumque, & prefectorum, & ordinum, & manipulorum omnium, qui tunc Romano Imperatori parebant, quodam veluti rationario nomina & insignia descripta. In his videas prefectorum abacos passim cum candelabris superimpositis figuratos: in plerisque etiam ara est in magni proceris tripodis speciem ex ære fabrefacta: quod nimirum ad huiusmodi dignitatis participationem referri debet.

DOCTORES.

IN diuinis literis saepe inueniās disciplinarum professores, mysteriorumque interpretes, morumque moderatores, per lucernam intelligi, quam Assertor nostro hieroglyphicè monet super candelabrum statuendam, ut domesticis omnibus illucescat, disculisque tenebris ad obeunda munera cuiusque sua lumen subministraret. Addit & alibi, non occultandam esse lucem hanc, sed in frequenti quouis hominum cœtu proferendam. Quicumque igitur lucem de se daturus est, debet prius omnium vitiorum sordes perpurpare: neque enim unquam clarum præstabit lumen faculenta materia. Quod si lux verratur in tenebras, ut rectè Climace sua Scholasticus, tenebræ ipsæ, hoc est, homines qui sacris initiati non sunt, in quantam tenebrarum profunditatem coniecti cæcutient atque hallucinabuntur.

SPLENDOR NOMINIS.

Antiqui omnes lumen pro homine, qui vel ingenij vel corporis viribus fretus præclara facinora edidisset, hieroglyphicè ponere consueverunt. Vnde Maro, lumina tot cecidisse virum dolet. Et eadè synecchia, Geminos terrarum lumina Reges, vir, quem citare minimè pigeat, eloquentissimus Pontanus posuit. Sed nostra potius afferamus. Parauit lucernam Christo meo, legas Psal. CXXXII, ibi interpretes per lucernam, gloriam exponunt, hoc est, splendorem nominis, præclaramque famam, & victuram in illustri luce posteritatis suæ celebritatem. Alij tamen per lucernam Euangelium intelligunt, alij Io. Baptistam, qui etiam lucerna ardens dictus est. Lucernæ quippe erant & alij Prophete, sed illud præmodum, quia ænigmaticè ferè omnes loquebantur. At Ioannes manifestissima declaratione Christum ipsum intento digito comonstrauit. Eucherius plerumque bona opera per lucernam in diuinis literis accipi tradit: vnde dictum sit Euangelio: Sic luceat lumen vestrum, ut videant bona opera vestra.

MORTES DVÆ.

CVm verò in hominibus duæ sint occumbendi rationes, vna quæ vi sit, altera quæ natura ipsa contingit: extinctum identidem ignem vi, violentam mortem significare dicebant, cum scilicet quis, ut superius dicebamus, manus sibi met inferret. Quantum verò pertinet ad mortis rationem quæ natura fieret, esse huius simulacrum volebant ignem, quem ita sponte deficere permisissent: cautum enim erat lege, ne cui profus ignem extinguere liceret: neque quidem alimenta adhibebant, ne frustra nutrireretur: extinctum porro nulli ex mulieribus licebat intueri. Sed qui veterum instituta elidunt, non alia de causa cultum apud Romanos ignem asserunt, quam apud Aegyptios vel Canis, vel Crocodilus, vel Lupus enutrireretur.

PIETAS.

PLerisque verò monumentis ignis est pietatis hieroglyphicum. Quod si inferiora hæc vlla nos superioribus conciliare possunt, nihil est quod maiore sit cum animo similitudine, cum lumine polleat, & illustret omnia, ac perinde genios ac Deum ipsum nobis representare videatur. Adde quod nihil aliud viuens

ti magis congruit animali, animal & ipse à nonnullis existimatus, nō ea tantum D
causa quod vt animalia cætera nutriatur, imò etiam omnivorus sit & insatiabi-
lis, sed quod etiam sensu pollere videatur, quod tunc præcipue cum extinguitur
apparet, quippe qui veluti principij vitalis expers minimè sit, in clamat, ex can-
descit, vlcisci studet, reluctabundusq; resistit, veluti reliqua faciunt animantia,
quæ violenta morte perimuntur.

P E R D I T I O.

Ignem alioqui belluam animatam esse Ægyptij ferebant, quæ quidem omnia
labsumeret, omnia depasceret. Hinc apud aliquos videas ignem symbolum
esse perditionis, cum ita omnia consumat. Animal verò esse indicio est, mori eū
deficiente pabulo: quare, vt alibi dictum, cadauera apud illos cremare nefas, vt-
pote quæ ita belluis deuoranda tradi viderentur: ideoq; in ignominiam combu-
stum Amasios cadauer à Cambyse.

B E L L V M.

Vsitatissimum etiam est ignem pro bellorum significato ponere. Hinc Hie-
remias ollam succensam videt ad Aquilonē, vnde scilicet tot in vniuersum E
terrarū orbem bellorū essent incendia motibus assiduis effundenda. Hinc tanti
incendia belli, legas apud Maronem: & Italiam ardere bello, apud Ciceronem.
Hecuba verò face pregnans, ignes enixa iugales est, in futuri belli, quo patria ca-
peretur concremareturq; significatum. Aruspices enim ignem in huiusmodi sæ-
pe portentum accepere. Cuius non ignarus disciplinæ Virgilius, de Lauinia, cu-
ius causa bellum adedū funestum excitandum erat, ita cecinit:

*Præterea castis adolet dum altaria flammis,
Et iuxta genitorem adstat Lauinia virgo,
Visa (nefas) longis comprehendere criminibus ignem,
Atq; omnem ornatum flamma crepitante cremari,
Regalesq; accensa comas, accensa coronam
Insignem gemmis, tum fumida lumine fuluo
Inuolui, ac totis Vulcanum spargere testis,
Id verò horrendum, ac visu mirabile ferri:
Nanq; fore illustrem fama, satisq; canebant
Ipsam, sed populo magnum portendere bellum.*

S I G N A M I L I T A R I A.

Apuđ Romanos inter alia militaria signa nonnunquam & flammulas ruffas
inuenio gestari solitas: fuisseq; flammam prosperi euentus signum vbiq; le-
gas: veluti pugna quam Romani cum Sabinis ad Heretum commiserunt, vbi fe-
runt militares Romanorum hastas ad altam noctem pertinaciter ardere visas,
nec, cum omnia consumat flamma, ex ijs quicquam esse detritum: quo facti au-
dentiores, veluti Deorum aliquis victoriam pollicitus esset, vbi primum illuxit
in Sabinos illati, qui multitudine longè præstabant, insigni eos victoria proflig-
garunt.

V M B R Æ.

Hinc etiam superstitibus animis vmbra nomen, quia fumus adhuc vel
torri, vel carbonibus pertinaciter inhærescens, diutiùs vaporat, nutrimen-
to adhuc residuo. Vulgò enim creditur eorum diutiùs errare animas, qui ante
diem violenter occubuerint. Quare ita Dido Maroniana minitatur:

Sequar atris ignibus absens,

Et

A *Et cum frigida mors anima seduxerit artus,
Omnibus vmbra locis adero.*

M V L I E R I S A M O R.

Apuđ Onirocritas legere est lucernam ardentem esse mulieris signū, quæ sit
amore capta, propterea quod leuis, inconstans, & infirmus admodū sit ea-
rum amor, qui lucernæ instar, minimi flatus in impulsu extingui potest.

L V C V B R A T I O.

Vulgatissimum verò est lucernam pro lucubrationibus ponere: vnde Demo-
sthenis illæ, ac Aristophanis Grammatici, & Cleanthis lucernæ celebratiss-
simæ, atq; illa Epicteti tam frequenter à nostris & à Græcis autoribus decanta-
ta, vt nulla apud omnes celebrior, nulla preciosior habeatur. Sanè quidem à Py-
thea obiectum Demostheni, quod eius entymemata lucernam oleret, quippe
quod is nihil ex tempore diceret, sed meditatione & vigilijs singula elucubra-
ret: neq; segnis in respondendo Demosthenes, qui non eodem precio sibi & illi
constare lucernam subiecerit, nocturna scilicet illi conuiuia exprobrans, quibus il-
le plus indulgeret, quam Demosthenes studio. Æschines quoq; nimiam hanc ho-
minis diligentiam incessens, *λεγογρηφός* eum appellat, siue quod semper, vt di-
ctum, ex scripto diceret: siue quod, vt nonnulli aiunt, in vtriusq; partis fauorem
aliquando scriptitavit. Vnde iocus ille apud Aristoph. Erine, de lucernarum fa-
bro, & quod omnia iam consilia sint ad lucernam cōsultaturi. Sed vt ad lucernam
redeamus, Plato cum summi boni quæ poterat cognitionē peruestigaret, id mi-
nimè explicare posse contendit, sed ex diutino cōtubernio, tanquam ex igne sta-
tim proficiente, succensum ait lumen animam irrepere. Sed longè ante Platonē
magnus dixerat Propheta: Lucerna pedibus meis lex tua, & lumē semitis meis.
Et: Signatum est super nos lumen vultus tui Domine. Et: In lumine tuo videbi-
mus lumen. Hinc illa Esaiæ celebris adhortatio: Illuminare, illuminare Hierusa-
lem, quia venit lumen tuum, & pleraq; huiusmodi de aduentu IESV, qui verum
& vnicum est lumē. Palsim verò apud hos ignis fidei symbolū est, lucerna scien-
tiæ, quas in manibus habendas diuina institutione commonemur. Et Psalmo
XVIII, illuminandam à Deo lucernam prædicatur, vbi nonnulli interpretes
C per lucernam intellectū, per tenebras corpus exponunt. Cedunt verò tenebræ,
vbi veræ scientiæ lumē effulserit. Quod verò pro lucubratione lucerna accipia-
tur, in causa sunt nocturnæ vigiliæ, quæ meditationi maximè cōmodæ sunt, &
ad excogitandum propter silentium aptissimæ. Vnde illud, plus olei, quam vi-
ni quosdā absumpsisse. qua de causa poëta noctē *διφρολι*, à meditationis prom-
ptitudine vocitant. Epicharmi dictum est, si quid scitu dignum quæras, nocte
meditandum: & vt semel dicam, nihil ad studia nocte cōmodius. Quare nō in-
congruum lucubrationis symbolum est lucerna, cum præcipue frequens Ægy-
ptiorum mos fuerit, per instrumenta sæpius eorum vsum significare.

D E F A C I B V S.

Ad demus lucernæ faces, vt pote quæ in eundem cum lucerna veniant
vsum: nam & Cicero aliquid se ad ligneum lychnum non sine delecta-
tione scripsisse profitetur.

A M O R.

Ægyptij sacerdotes, qui odium per aquas intelligebant, sub hoc tamen no-
mine mare ipsum accipientes, per ignem amorem exprimi voluerunt, ideoq;

faces passim Cupidini dedicarunt: notum enim illud de amore captis, vri eos in-
tinis medullis. Et apud Maronem: Regina cæco carpitur igni. Alibi: Est mollis
flamma medullas. Atq; eadem Vritur infelix Dido: ardet amans Dido. Cyrus
apud Xenophontem, ignem ait vrere homines, qui eum tangant: amorem verò
non præsentis tantum, verum etiam longè absentes inflammare. Meritoq; Por-
tius Licinius dixit hominè ob amorem non esse ignitum, sed ipsum ignem, cum
ait: Quæritis ignem, ite huc: quæritis, ignis homo est. Vulgatum & Isidori dictum
auctoris Græci de amore loquentis, ea de causa cum facibus & alis amorem pin-
gi solitum, quòd nonnunquam cupiditate impatientius exurat, nonnunquam
verò præ fatietate abuolet. Nam & Propertius alas illi in huiusmodi vsum tra-
ditas arbitratur, vt eius ostendat instabilitatem, dicens:

*Idem non frustra ventosas addidit alas,
Fecit & humano corde volare Deum,
Scilicet alterna quoniam iactamur in vnda,
Nostraq; non vllis permanet aur a locis.*

Sed cum amorem firmissimam in se vno tantum posuisse sedem indicare velit, E
ita subiungit:

*Sed certe pennas perdidit ille suas,
Evolat is nostro quoniam de pectore nusquam,
Assiduusq; meo sanguine bella gerit.*

Sed quod ad faces pertinet, Hesiodus cum terram, aquam & aërem genitos po-
suisset, quarto loco amorem genitum subiecit, per què interpretes hieroglyphi-
cè igneum elementum intelligunt.

AMOR MVTVVS.

DVæ faces vinculo constrictæ diuaticatæq; nimirum indicia sunt amoris
mutui, quem Græci ἀπόροτα dixerunt, vti ἀπιδουα πολύφημος Homerus. Pin-
guntur verò hæ accensa parte sursum versus erecta.

AMATORES MORTVI.

QVæ si pingantur inuersæ, amatorum funera indicant, vt in elegia, qua Ti-
bulli mortem deflet Naso, legere est:

*Ecce puer Veneris fert euersamq; pharetram,
Et fractos arcus, & sine luce faces.*

Sed rem Aegyptiacâ, qua ratione quis euasisse de amoris ergastulis indicare pos-
sit, in Erycinæ Veneris templo sculptâ idem admonuit, II de Amoris remedio:

*Est prope Collinam templum venerabile portam,
Imposuit templo nomina celsus Eryx.
Est illic lethæus amor qui pectora sanat,
Inq; suas gelidam lampadas addit aquam.
Illic & iuuenes votis oblivia poscunt,
Et si qua est duro capta puella viro.*

Erycinæ verò Veneris templum nō tantum loco hoc ad Erycis filij memoriam
respicere videtur, quam verum tacite innuit Græci nominis significatū, hoc est,
assertricis, quippe ab ἐρύκειν & ἐρύκειν, afferro, libero, defendo: vnde ἐρύκειν, munitio,
propugnaculum. Inde etiam Eryci epitheton celsus, quòd editioribus locis ar-
ces olim fieri solitæ.

NVPTIÆ.

ERat & nuptiarū index fax illa, quam prætextatus puer apud Romanos pa-
trimus

A trimus matrimusq; præferbat, duobus aliis eiusdem ordinis & cōditionis nu-
ptam deducantibus. Noctu autem, prima aut secunda hora ducere mos erat,
omnis causa, quòd ita optima ac secundissima euentura sibi proponebāt: quòd
nonnulli tradunt in honorem Cereris institutum. In hoc autem sacro ea super-
perstitio accesserat, vt fax ea ab vtriusq; amicis raperetur, perfuncto munere,
quòd ea incefferat religio, ne aut vxor eam sub lecto viri ea nocte poneret, aut
vir in sepulchro cumbvrendam curaret, siquidem vtroq; mors propinqua al-
terutrus captari, putabatur. Addeamus, tamen si ἡ ἑργων institutum apud Ro-
manos fuisse vt virgo, cum ad virum tradebatur, de matris gremio, aut aliqua,
quæ proxima necessitudine esset, rapi simularetur, eo scilicet omine, quòd ea res
feliciter Romulo celsisset. Hinc illa apud Catullum:

*Hespera qui cælo lucet crudelior ignis,
Qui natam possis complexu auellere matris,
Complexu matris retinentem auellere natam,
Et iuueni ardenti castam donare puellam,
Quid faciunt hostes capta crudelius vrbe?*

B Sed vt ad facē revertamur, apud Græcos ad id ministerij ancillæ adhibebantur,
vti cernere est in Herculis Scuto apud Hesiodū: opus enim id antiqui illius esse
Apollonius & Stesichorus agnoscunt. Ibi nouam nuptā plaustro vectā videas:

*Ταλέ δ' ἀπ' αἰδομένην δαΐδον σέλας ἀλλοφάτε ^{χερσὶν οἱ δ' ἰούων}
Ardentes late spargebant lumina tedæ, ^{Quas manibus famulæ gestabant.}*

Quancūq; moris etiam inuenio apud eosdem Græcos fuisse, vt mater nuptiales
eas faces prætenderet: vnde apud Euripidem,

*ἰσὶ δ' ἔτι σὶ πυρός αἰνῆ φῶς
Νόμιμον οἱ γάμων ὡς πρὶ περ ἡν τελεμαχέειρα
Atqui nec ignis prætuli lumen tibi,
Nempe vt beatam in nuptiis leges monent ^{Decere matrem.}*

Aeneas apud Virgilium cum se maritali coniugio devinctum abnegaret, ait:
Nec coniugis vnquam prætendi tedas.

CERES.

EST etiam Cereris gestamen fax, in eius enim manu alicubi cernitur, quam
Eaiunt ab ea incensam in Aetna, cum filiam perquirere instituisset.

ILITYIA.

C QVinetiam Ilithyæ hieroglyphicum est, cum face in vna manu, altera passa
& exporrecta, a capite ad pedes tenuissimo panno cōtectum, provt apud
Aeginenses fuisse Pausanias meminit. Fax verò illa, vel partum, ob dolorem,
ignis violentiæ assimilari ostendit, vel lucis illius quam nascentes indipiscimur,
indicium est. Exporrecta discapedinataq; manus eo significato ponitur, quòd
solui grauidam partu dicimus. Amictus per se patet.

DE TVRIBVLO ET PHIALA.

QVonia verò multa super Vrna prius & Phiala dicta fuerunt, con-
trariacq; his addita Lucerna, & Faces, consentaneū est visum, vt quid
vtruncq; simul iunctum significet, videamus. Proposita autem sunt
pro hieroglyphico Turibulum & Phiala.

DISCORDIA.

SVnt enim qui turibulum, aut aliquod aliud vas igniarium cū aquario pictū,
L1

vnde scilicet ignem & aquam inesse perspiceretur, quippe si ex vno ignis promi-
D caret, in altero aqua desideret, discordiæ signum esse tradant, quod ea naturæ
sint maximè contrariæ. Vnde ignem aquæ permiscere dictum de iis, qui se ea
præstituros pollicentur, quæ fieri nequaquam possint.

P V R I T A S.

S Edenim Ægyptij sacerdotes per ignem et aquam, quippe turibulum & phia-
lam, labes maculæve deterfas elutasq; optimè significari volebant: quinetiã
ignorationē hallucinationēq; doctrinæ ope summotã, vbi præsertim ita illæ of-
ficerēt, ne quis discernere aut internoscere potis esset, vbi veritas latitaret, quod
per huiusmodi elementa rerum omnium defæcatio peragatur, ac puritati suæ
restituatur, vt qualis sit appareat: aqua enim maculas eluit: quæ verò aqua effi-
cere non potest, ignis exequitur. Hinc illa apud veteres aliarum quoq; gentium
appellata suffitio, quotiens qui funus persecuti fuerant, quod polluti haberen-
tur, ignem aqua sparsi super ingredi consuerunt, purgationem scilicet hinc fieri
persuasum habentes, & quavis pollutione infectos ita liberari. Vnde nonnulli
per aquas quæ super cælos sunt, purificatorias virtutes, vt ait Ambrosius, inter-
pretati sunt. Aquas verò super orbis ætheris esse, idem die secunda validissimè
contendit. Doctè autem Catullus, cum in aqua puritatem hanc intelligeret, di-
xit: Aut quilibet, qui puriter lauit dentes, hoc est, aqua sola lauit, vnam eam al-
lutionibus aptam non ignarus, humores verò reliquos aut inficere, aut medi-
camentum esse. Ignis autem, vt nostri veteres tradidère, purgat, aqua expiat, lu-
stratq;. Hinc ille Plautinus iocus Aulularia:

*Quid impurate, quanquam Volcano studes,
Cœna'ne causa, aut mercedis gratia
Nos nostras ades postulas comburere?*

Et apud Lycophronē legas Thetim indignatã, se deam mortali Peleo in matri-
monium collocatã, filios quotquot oriebãtur in ignem exurendos coniicere so-
litam, quod ita rebatur mortalitatē exuri, & quod immortale esset perpurgatū
conseruari, veluti aurū ære cõfusus ignis ope purgatur, posteaquã quicquid
admixtum erat eris, in fumum & scoriam verterit. Atq; ita sex iam filios absum-
pserat, donec ad Achillem ventū, quem pater superveniens ab igne exemit, Chi-
roniq; curandum cõmendavit. Sacræ verò literæ apud nos Deum esse ignem F
consumentē asserunt, igneosq; fluuios hunc præcedere: quin & eundē ipsum in-
star ignis omnia cõflantis incedere: in quo nimirū nequitia intelligit, quæ à Deo
cõsumatur, cum omnis ab eo sit purificatio, nempe vnum quodq; opus quale sit
probat ignis. Referta autem est natura humana tum plumbo, quo animi nostri
pergrauati ad terrã inclinant: tū alijs impurioribus metallis, quæ rubiginē indu-
cunt, vel auri & argenti naturã adulterant, vt ait Adamantius: quare diuino illo
igne opus est, vt quæ vndequaq; immixta est animi nequitia deleatur. In quã sen-
tentiam peccanti populo dictum in sacris literis: Habes carbonem ignis, quibus
insideas, hi erunt tibi in auxiliū. Sed nusquã apertius q̄ in Esaię visione purgatio
hec ostendit, vbi vnus de Seraphin à Deo mittit, qui pruna de altari incenso for-
cipe apprehensa, Esaię labra tetigit dicēs: Ecce abstuli iniquitates tuas, & pecca-
ta tua circūpurgavi: labia enim immūda se habere profatus erat, & in medio po-
puli labia immunda habentis habitare. Transfert nimirū ignis ad turibulū, per
quod in diuinis literis linguam Dominicã intelligunt: lingua verò ignis, in quo
spiritus, Vnde Dauid: Carbones succensi sunt à Deo, qui scilicet nos calefaciãt
ad

A ad pietatem, impellantq; mentis nostrę impetum ad doctrinã Dei, vt oratio no-
stra in conspectu eius tanquã thymiamatis odor ascendat. Aromata enim super
ignem imposita, hieroglyphicè orationem spiritalis doctrinæ significant, vt tra-
ditum à Theologis ostendit Hierosolymitanus Hesychius. Præcipuè verò thus
gratiarum actiones & oblationē significat, non solum quia dicatū est Deo, sed
quia, vt Medici dicunt, multas oculos sanat egritudines. Quod verò thus, idq;
lucidissimū, super XII propositionis panibus XXIII Leuitici poni iubetur,
LXX Sal reddiderunt, quod Apostolorū doctrinã significaret: illi enim sal ter-
ræ. Hebraica tamen lectio Lebone habet, hoc est, thus. In iisdem diuinis literis
mētio fit de carbonibus desolatoriis: eos esse dicit Eucherius, qui peccata dissol-
uunt: huiusmodiq; fuisse illū, qui ad labia Esaię prophete appressus est, vt quæ
is cõtraxerat vitia, perpurgaret. Ponūtur etiã pro igne charitatis, aut exemplo-
rum, aut pœnitentiæ. quanquã de carbonibus his aliter in Iunipero traditū. Fa-
cit ad huc locū id etiã quod apud Ezechielem legimus, Deū vt corpus visum,
à cuius lumbis vsq; ad pedes membra omnia igne conflagrabãt, à lumbis verò
B vsq; ad caput electri species erat, quo nihil magis est hieroglyphicū. Nimirū in-
dicat hoc, renes lumbosq; & quæ partes ad terrã tendunt, exvendas esse illece-
bras quippe, nequitiam, et voluptarios affectus omnes perpurgandos: ita enim
quæ à renibus supernè existūt, supraq; mollitudinis & nequitie opera attollun-
tur, in purissimam electri materiam euadere: electrum enim auro preciosius esse
contendunt. Si nostrum igitur corpus, Dei corpus esse volumus, vitia eius igne
percrememus, eo quippe quæ Deus immittit, vt ita sordibus exviti, loti, perpur-
gatiq;, electri speciem, per ea quæ ad sapientiam pertinent exhibeamus.

V E S T A.

D Vplex verò apud veteres erat ignis consideratio, quippe qui materialem
hunc nostrū longè diuersum à superiore illo dictabãt. Eum sanè in subli-
mi positum, Vulcanum appellantes, quasi Volcanum dicere voluissent. Ve-
stam verò aiebant domesticum hunc nostrum esse, vt alibi dictum, autore Var-
rone: quamvis Ægyptij translucidum & purum illum ignem Palladem esse vo-
lebant, hunc verò qui materiæ applicitus est, Vulcanum intelligebãt. Sed huius
argumenti consideratio examinatur in Vulture locupletius. Quantum autem
C pertinet ad Vestam, simulacrum eius strongilari figura, obrotunda quidem, &
in acutum prominente, quæ circa medios humeros resideret, cuiusmodi est coa-
gmentatæ figura terræ. Eadem & sedentis habitu statuebatur, & apud Græcos
ἵσταρ ἡ πῦρ ἢ ἱσταρ, ἢ ἱδελουδου, quod sedes ponere significat, appellatam aiunt. Ses-
sum verò ad diuinitatis perpetuitatem spectare, alibi commodius differendum
est. Quod verò πῦρ ἢ ἱδελουδου dicebamus, qui vulgi dicta consecrantur, ab ea
tradunt ædificationis principium esse. Scriptores enim rerum affirmant artes
nullas à mortalibus inuentas, priusquam ignis repertus esset, quo deprehenso,
eiusq; vsu cognito, reliquæ omnes artes inde in dies magis ac magis profecē-
re, cum vnusquisq; ignis commoditate adiutus noui aliquid semper excogita-
rit, & modò hoc, modò illud opus mortalium vsui proposuerit.

N V P T I A L I A, V E L P V R I T A S M A R I T A L I S.

Q Vod verò purificatione super dicebamus, nonnulli aiunt inde sacris nuptiali-
bus ignem & aquã præferri solitam: nam & huiusmodi donaria nouę nuptę
apponebantur, quæ scilicet vxorē puram & castã permanere oportere docerēt.
Qui verò instituti huiusmodi rationē altius rimantur, naturæ vicem hinc intel-
L 1 ij

ligi interpretatur. Ignem siquidem aiunt actionis vim obtinere, & agendi elementum esse, aquam verò patiendi. Hinc philosophi non defuere, qui rerum formas ex aqua, per admixtionem ignis, produci existimarint, atque ita auspiciatissimi ignis & aquae sacramento nuptiarum foedera sanciri. Apponebantur verò hæc in limine domus, quæ sponsus & sponsa intraturi essent, ut ea oblata species, memores eos redderet quorsum essent huiusmodi sacris initiati.

Æ R V M N Æ.

Sedenim Græcus poëta quidam acerbè nimium rem huiusmodi interpretatus est, cum dixit:

Θάλασσα, καὶ πῦρ, καὶ γῆ, καὶ ἀέρας.

tria quippe accidere mortalibus ærumnosa, mare, ignem, & sceminã. Et Theologi nostri ignem in diuinis literis pro ærumnis & calamitatibus, quæ probent hominis fortitudinẽ, poni dicunt: in eamque sententiam dictum autumant Psal. L X V, Igne nos examinasti, sicut examinasti argentum. quodque ibidem est, Transiuimus per ignem & aquam, calamitates quaquaersum ingruentes, omnemque genus ærumnarum vno impetu effusum intelligi volunt, quasi nihil iam atrocius, neque miserabilius esse possit, in vilo malorum genere, quod exantlatum non esset: alterum enim horum atrocissimo cruciatu conficit, alterum inimicissimo animæ mortis genere suffocat, quippe quæ cum ignea sit, nihil indignius pati se posse putat, quam per aduersarij sui violentiam exturbari. Ita & illud Euangelio: Frequenter eum & in ignem & in aquam misit, ut eum perderet: quod pro periculosis eventis positum ait Bucherius.

N E C E S S I T A S.

Sed ut ad nuptias revertamur, longè honestius Metellus, qui de vxore ducenda sententiam interrogatus, vxorem esse malum haudquaquam inficiatus est, malum tamen id esse necessarium: igitur per ignem & aquam necessitatem interpretabimur, quæ ducere vxores iubet, non tantum ob sobolem, quæ præcipua causa est, verum etiam ut sit, quæ domus & familiæ totius curam suscipiat, & quodam veluti gubernaculo administret ac regat.

V I T A.

VT cumque verò senserint alij, scimus ignem & aquam vitæ prius auspicia dedisse, vitamque quandiu vitales auras carpimus, conseruare. Quis verò ignorat, sine maritali copula breui periturum esse humanum genus omne, cæterorumque animalium species defuturas? Quare exules, qui vita censebantur indigni, aqua & igni priuabatur. Sanè poëtæ cum fingunt Saturnum amputasse genitalia patri Cælo, eaque in mare abiecisse, indeque natam Venerem, id significare volunt, igneum semen admixtum cum humore, generationis fuisse principium.

C O N I V G I I C O M M O D A.

NON absurdè etiam voluptatem, & usum, quæ soleat ex vxoria consuetudine, vnanimique concordia percipi, qualem Homerus mirificè commendat, per huiusmodi ignis & aquæ fercula interpretabimur, cum nihil ferè sit in rerum natura igne iucundius, nihil vtilius aqua, quæ sola ex rebus omnibus, necessitatibus in numeris opem affert. quare aquam Pindarus optimam, Aristotele etiam comprobante, nuncupauit, igneum etiã ardorem auri pari elogio profecutus.

M A I O R I S L V M I N I S V I O L E N T I A.

ET ne longius à Pindaro recedamus, argumentum is pulcherrimo hieroglyphico subministrauit, ode Olympiorum prima, vbi fulgorem ignis celebraturus inquit, *αἰθέρων πῦρ ἀπὸ τοῦ ἑλένης πυρῆς*: non ignarus scilicet, ignem soli expositum amittere

amittere omnem splendoris gratiam, quæ noctu suam habet commendationem. Elegantia igitur ingenia virtutem cuiuspiam, præstantioris alicuius interventu obnubilatam labelactatamve, significare cum vellent, ignem Soli expositum pingere cogitarunt: siquidem ignis splendor, ut palam est, Soli expositus, vim amittit suam, noctu verò prævalet, & ut in suo regno pervigescit. Atque hoc est quod Pindarus ait, *αἰθέρων πῦρ ἀπὸ τοῦ ἑλένης πυρῆς*.

N V M E N.

CVm tot igitur sint ex igne utilitates, totque magnarum & admirabilium rerum similitudines habeat, non immerito à Persis in primis, & sacer, & æternus vocabatur, quæ quacunque rex exercitum duceret, magni numinis instar argenteis altaribus impositum præferabant. Super hoc Maximus Tyrius: Perse diarium ignem adorant, nimirum diuinitatis signum, insatiabilem, voracem. Huic cum sacrificat illi alimentum præbentes his verbis vtuntur: Ede ignis domine. Neque Persarum tantum est ignem colere, ut idem Tyrius, sed Lyciorum etiam, apud quos Olympus ignem emittit, hunc sacrum habet. Ferunt autem ignis, quo Zoroaster conflauit, reliquias, tanquam ignis diuini à cælo delapsi, à quodam susceptas, ad Persas, ut perpetuis excubiis seruaretur, esse delatas: atque hinc apud eos ignis cultum habuisse principium. Fuit verò Zoroaster is, ut à veteribus accepimus, Chamis filius Mezraim nomine, qui Magia per manus à patre accepta, signa quedam veluti stellarum scintillas de cælo deducere, & alia huiusmodi ostentare solitus, diuinitatis sibi nomen assererat, donec fulmine tandem ictus interiret: mortaliu tamen imperitia, qui tunc erant, ita raptum eum fulmine & cælo illatum credidit, mutatoque nomine Zoroastrum, quasi viuum astrum appellauit, subsecutaque deinde ætas omnia quæ fulmine tacta essent, sacra existimauit. Sanè Orpheus, à quo noctem alibi diximus luminis parentem appellatam, æthera *πύρρον* vocat, quippe igneum spiraculum. Euripides autem: Vides excelsum, qui illum infinitum ætherem & terram vnde quaque circumplectitur humentibus vlnis, hunc crede Iouem, hunc arbitrare Deum. Quem secutus Ennius: Aspice, inquit, hoc sublime candens, quem inuocant omnes Iouem. Veteres hunc Diespitem, & Lucetium dixere, Græci *Ζῆν* à *Ζῆν*, quod viuere est. Vnde Ioannes: Vita erat. Plato Cratylus *δία* dum vocat, transfert ad præpositionis vim, ut Ioannes idem, Per quem omnia facta sunt. De splendore verò: Et erat facies eius sicut Sol, ut apud Malachiam: Orietur vobis timentibus sol iustitiæ. Sed quæ plurima pertinent ad Solis hieroglyphicum, cum ea commodiore loco plenius dicta sint in cælestium corporum commentario, breuiter hæc tacta sufficiant. Quam verò attonita propemodum veneratione apud Persas coleretur ignis, ex eo manifestum est, quod grauisimus apud eos mos supplicandi fuit, cum quis igne in manus accepto supplex interminabatur, eum se in aquam iniecturum, si voto excidisset: non esse illi fas ducebant eum reicere, qui sic preces allegasset. Sedenim ut impudentiæ nonnullorum modus imponeretur, neque vili violandi ignis occasio permitteretur, lege inde sanxerunt, ut qui eo supplicandi genere usus esset, supplicio multaretur. Autor Plutarchus.

T E N T A M E N T V M.

FVit & apud quosdam è nostris populos, iuramenti atque iudicij species super ferro candenti, superstitione potius quam pie per æditum os templi in Liouonia presertim obseruata. Nã sceleris alicuius accusati, ad ferri candentis iudicium vocabantur, & id subire nonnunquam vel inuiti compellebantur. Id erat eiusmodi, ut criminis reus ferrum candens è medijs prunis exemptum, in manus caperet,

accusatoribusq; & iudicibus ostentaret, siq; aduisione nulla subsecuta illæsus D
esset, absolueretur: si vim eam pati non posset, obiecti criminis ita convictus da-
mnaret. Purgabāt verò se prius ieiuniis, cōfessione, & Eucharistia, mox ad hor-
rificum illud experimentum accedebant: id, quia periculosum erat, & insontes
aliquando ex eo condemnabantur, præcipue verò contra Christianæ pietatis
mores erat, Deusq; tentari videbatur, Honorius III. fieri per grauissimum edi-
ctum vetuit, vt Decretalium lib. v, tit. x x x v i de iniuriis, cap. III. habetur.

DE FUMO.

C, ne fumum etiam prætereamus, postquam super igne multa diximus
quod fumi significatum esset, iam aperiemus.

IGNIS.

Ortus à terra fumus, & in cœlum sese attollens, ignem, ait Horus, significa-
re perhibetur. Porro ignis Aristoteli nihil aliud est, quàm fumus incensus:
& apud Homerū totiens fumus expetitur, vnde ignem ac mox habitabilem esse
regionem cōiicere detur. Eò verò hieroglyphicū fumi tendere videtur, vt suspi-
cionem aliquā non temerè obortam esse intelligamus. Nam cum rumor aliquis B
in vulgus emanat, dici solet, absq; igne fumum nullum oboriri. Et Petrus apud
Clementem: Fieri minimè potest, inquit, vt consurgat fumus, vbi non sit ignis.
Quinetiam vbi Pindarus, Nemeis, inquit, *ὄδωρ καὶ πῦρ φέρεται ἀπὸ τοῦ*, certet aquam ap-
posuisse fumo: fumum, ait interpres, pro igne posuit, ex sequela scilicet signum
quod præcedit indicans. Et Psalmo x v i i legas, fumum ascendisse in ira Dei,
& vestigiò ignem exarsisse: vbi quidam aiunt interpretes, inuictū quidem pri-
mò in dæmonis pervicacia comprimenda, mox ad vitia reliqua extirpanda ag-
gressum. Alij fumum hoc loco initia futuræ compunctionis intelligi volunt, &
ita sentit Eucherius, quod ad Ægyptiacum accedit hieroglyphicū: quanquam
& Dei cōminationes significare posse non inficiatur. Nam, vt etiam apud Plau-
tum, flamma fumo est proxima. Quæ omnia nostri multò antè literarum monu-
menti mandauere. Sic Ecclesiastici x x i i legas, Vaporem fumūq; emanare
in altum ante ignem, ita & contumelias & minas sanguinis esse prævias.

PERDITIO.

Perditionem multi per fumū intellexere: & mos est, opes diuitiasq; magnas, F
Regna, & vnamquæq; rerum amplitudinē in fumū abiisse dictitare, cum ita
consumpta fuerint, aut ita collapsa defecerint, vt ne vestigium quidem pristinae
maiestatis relinquatur. Locatur in hanc sententiā Horatius, vbi Menniū pater-
norum maternorumq; honorū abliguritorem omnia in fumū ac cinerē vertisse
dicit. Ad hoc succurrit Demonaetis philosophorū omnium festiuissimi dictū,
qui à quodam interrogatus eludēdi causa, vt pleriq; literatos ita tentare solent,
quot fumi minæ ex mille lignorum minis combustis educi possent: cineres ex-
pendendos esse, respondit, reliquū in fumum abiisse. quod ea ratione supputa-
tur, qua Archimedes detractū fraude aurum à redemptore ex votua Hieronis
corona deprehendit, qua de latè apud Vitruuium. Quod verò ait Hesiodus:

αἷμα καὶ πῦρ πῦρ καὶ πῦρ καὶ πῦρ καὶ πῦρ

Quamprimum fumo properes clauum imposuisse:

præclari admodū interpretes, posteaquā combusseris, exponūt, vt pote qui no-
lit fratrem vltierus rei maritimæ dare operam, sed solam exercere agricolationē.

SOLICITVDINES.

Sunt tamē qui loco hoc Hesiodiano philosophari malint, & profumo vitæ
nostræ

A nostræ sollicitudines accipiant, quæ intellectū ac rationem ipsam obtenebrant:
Difficiliter enim posse nos pura sensuum claritate, hoc est, tranquillitate frui, vbi
illa ingruerint quæ mentis oculos lancinent, & cæcutire faciant.

BONA VOLUNTAS PER ERROREM OBVSATA.

Sunt qui per fumum bonam proficiendi voluntatem, quæ tamen sit erroris
Stenebris obfucata, interpretentur: cui si fomes adhibeatur, hoc est, si recta
accedat institutio, flatuq; verborum adiuuetur, ignem promicaturum, hoc est,
rektorum operum effigiem apparituram. Hinc Esaias, lignum à quo vel tenuis
admodū fumus exhalet, minimè extingui debere præcipit: vbi fumus, tantillæ
illius pietatis quæ sit in deliciofo diuite, signum esse videtur, quam sententiam
acutissimus etiam Scotus claro fretus lumine cognouit.

IMPERITIA.

Sane fumus est etiam imperitiæ symbolum, cum lumen sit doctrinæ signum:
cuius contrarium est caligo ipsa: vnde caligare errātes dicimus: fumus verò
est, qui caliginem inducit. Transferitur & ad vitia, vt Alexandrinus Clemēs, vi-
tia, ait, veluti fumum immensum esse, qui vniuersam mundi huius domum re-
pleuerit, atq; hæc institutionē malam, sodalitates pessimas, consuetudinem im-
probam, colloquia praua, opinationes haudquaquā rectas invexisse, vnde pri-
mum error, inde contemptus, tum infidelitas, atq; malitia, parataq; semper ad
nocendum versutia, auaritia, vana iactantia, atq; alia huiusmodi exoriantur.

PIERIVS VALERIANVS AD MARCVM

MANTOVM IVRISCONS. PRÆSTANTISS.

de iis quæ per Lyram, & arma quædam alia
musica significantur,

EX SACRIS ÆGYPTIORVM LITERIS.

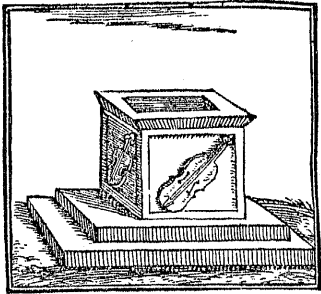
Cribonius Libo magna olim apud Romanos celebritatis, inter opera multa quæ
magnifica & præclara posteris reliquit, numum eum argenteum signauit, in quo
putealis, quod pro foro iudiciali fecerat, exemplum expressit, victurū operis à se in-
stituti monumentum. In eo verò multi non incuriose quarere solent, quid sibi ve-
line Lyra, ad singulos putealis angulos adsculpta. Quorsum enim, aiunt, Lyra ad litigiosa dissidia,
discordiæq; contentiones? aut quid putealis aquæ silentiū & quies, ad vllam facit harmoniā, aut
clamosi strepitum fori? Quibus ego respondere soleo, sapienter à Libone ornamentū illud eo loco
excogitatum, vt pote qui ob oculos ea posuerit, quæ his, qui locum eū frequentarent, & vilia &
salutaria viderentur. Litigantibus quidem, vt concordia memores, ad pulcherrimum suauissi-
mūq; eius fructum oculos intenderet, quo quidem nihil humano generi accidere possit vtilius,
neq; commodius. Causidicis, si clientibus consultū vellent, congruentia suscepta materia dicerent,
ab iis quæ incognua & discrepantia essent, abstinere. Qui autē iudicaturi consedisent, ratio-
num & argumentorum, quæ allata essent, consensum, veritatem, aut non leuem saltem verissi-
militudinem acriter inspicerent. In cuiusmodi sermonem cum proximis diebus apud communes
amicos incidissem, euenit vt iucundissima tui recordatio è re nata surreperet, quod antea diu
multūq; cogitaueram aliquod ex hieroglyphicis meis commentarium tibi Marce præstantis-
sime debere, quando te potissimum impulsore labor hic omnis susceptus est & exanilatus. Ipsa
autem Lyra magis conueniens visa est, quàm res alia quæpiam, quæ tibi donaretur, quam tu
scilicet suauiter adeò, seu linguam causis acuas, seu ciuica iura respondere parus, concenu tam

mirifico resonare facis, ut omnium mentes tanquam Amphion alter quoquò velis trahas, neq; D saxa tantum moueas, sed vel adamantina destinatorum hominum corda quotiens adlibuerit arbitrio verses tuo, siue discretissime discutiendo de cathedra in tones, siue in foro agendo fulmines, siue mare terrâsq; publica vel priuata tempestate percurbas, clarissima ingenij tui serenitate tranquilles. Sed quoniam multi longè quàm ego sim facundiores in laudes incumbunt tuas, ego ne decus tuum culpa deteram ingenij, ab aliorum me provincia cohibebo, & quod tibi desummi commentarium procurabo.

CONCORDIA.

LGITVR, vt palàm est, Romani veteres per Lyræ hieroglyphicū concordiam figurarunt: cuius tamen alia quoque sunt significata, eacq; multis antiquorum tum poetarū, tum philosophorū præconiis celebrata: sed nos ea tantum seligemus, quæ ad hieroglyphicum institutum facere videbuntur: tamen, vti meus est mos, si res exigere videatur, numum quo de minimis, diligentius examinabimus. Eius inscriptio est, PAVLLVS LEPIDVS CONCORD. à cuius altera parte legitur, PVTEAL SCRIPION LIBO. Ibi figurā Putealis videas, de quo scriptores plerique meminere. Huic autem à singulis angulis lyræ appensæ sunt, corymbis & fertis medio interuallo dependentibus. Aiunt verò Libonem primum tribunal & subsellia prope Arcum Fabianum collocasse. Hinc Horatius: Forum putealq; Libonis mādabo siccis, quia scilicet forensia negotia præcipuè sibi deposcunt sobrietatem. Et Ouid. de Remedio:

Qui puteal lanūmq; timet celerēsq; calendas:

hoc est, qui se rapi timet in ius, & qui alienum pascit æs, quod scilicet calendis singulis efflagitur. Neque illud dissimulandum fuerit, in numi ipsius inscriptione duo esse obseruatione non indigna: in Scribonij nomine & literam iacentem atque supinatam, & PAVLLVS gemino LL notatum ex Terentij Scaurij sententia atque præcepto, neque non ex antiquorum vsu, quod in plerisque monumentis obseruauit: neque proprium tantum nomen, verum & aduerbium PAVLLVM eadem lege scribendum Grammatici veteres censuere, vti illud Romæ, HOSPES QVOD DEICO PAVLLVM EST ASTA ET PELLIGE. & huiusmodi pleraque.

IVDICIVM COMPOSITVM.

ATq; illud in Lyra præcipuū, quod hominem compositi iudicij, quiq; aures eruditas haberet, significabat: ea siquidem diuersas componit voces, & cōcordi omnes tono temperat: quod munus in diuersæ rationis affectibus componendis videtur homo præstare, vt non immeritò Diogenes Cynicus carperet sit solitus Musicos, qui cum Lyræ chordas congruenter temperarent, animi mores inconcinnos haberent. Eadem mordacitate Isidorus Cynicus Neronem transeuntem in publico clara voce corripuit, quod Nauplij mala bene cantaret, sua bona malè disponderet, neque vllum in vitæ tenorem temperamentum adhiberet.

INÆQ

INÆQUALIVM concordia.

AStatuebat & in Mercurij manibus lyra, idq; hieroglyphicū ostendebat, concentū omnē ex vocū inæqualitate cōstare: cōcentus verò hominū est, cū varieg voluntates in consensum vnū contrahuntur. In singulis verò mortalium concentus ille, quo quis beatitudinem assequit, vbi scilicet res & cōgruenter temperarit, et ad amulsum explorarit. Plato animam in Timæo cōcentum, & concordiam vocat. Aristoxenus & Diçarchus harmoniam dixerunt. Lyre igitur merito dominus Mercurius,

Qui animas nunc evocet orco Pallentes, alias sub tristia tartara mittat, vt Maro.

ESt & Musarū insigne lyra. Musas Eusebius à putis dictas arbitrat, quod significat honesta bonaq; disciplina instituire: easq; Orpheus et Proclus in hymnis religionē hominibus monstrasse dicunt. quemadmodum & Orpheo id attribuunt, vt suaui sonæ testudinis concētū, hoc est, placidis & aptè cōpositis verbis fera hominum corda mitigarit, agrestes mores expoluerit, & dispersos vagoq; mortales in cœtum vnum cōgregarit. Apud Aristophanem legas, per citharæ callentem, hominem sapientem, & Gratiis omnibus ornatum, à veteribus indicatū. Diuinæ quoq; literæ citharam pro morali virtute acceperunt, vtpote quæ in actione consistat. Et in huiusmodi significatum theologi dictum volunt Psal. XLIII, In cithara tibi confitebor.

BONA DISCIPLINA.

RATIO.

AThanasius in iis quæ contra gentiles scripsit, rationem lyræ comparauit, vbi de anima, mente et sensu differit: quippe id lyre haud dissimile videri ait, quæ rectè temperata sit, & Musico, qui eam resonare faciat, non imperito. Est enim in lyræ neruis suis cuiq; sonus, grauis, acutus, medius, argutus, atque alius aliis. Concentus autē nullus discerni aut internosci potest, nisi fidicinis ars accedat. Tunc verò modulatio & varia soni suauietas ostenditur, cum qui Lyram tenet, neruis increpuerit, singulosq; aptè percurrerit. Eodem modo, cum sensus in corpore sint tanquā lyra cōpositi, si docta mens illis imperauit, discernet animus, quid absolum, quid concinnum sit, quale sit vnicuiq; rei temperamentum adhibendum, vt nihil deniq; facere, aut meditari aggrediatur, quod modulis & tonis non respondeat, vnde concors concentus exaudiatur. Et nonnulli cōchordiam inde dici putant, q; chordæ variæ in vnam conveniunt harmoniam: tametsi alij concordiam à corde deductā malunt, qui Tullio innituntur Tusculanarū primo dicenti: Aliis cor ipsum animus videtur, ex quo excordes, vecordes, concordēsq; dicuntur, vt in Cordis commentario disputatum: eamq; afferunt rationem, quod id locutionis in monumentis antiquis aspiratione careat. Qui chordis insistent, concordem à Græcis οὐκωλος dici opponunt, consuescēq; aiunt veteres è locutionibus plerisque in Latinitatis vsu receptis, adiectam consonantibus aspirationem summouere, quatuor tantum admissis, quæ Scaurus enumerat.

SEd nos vt ad concordia significata redeamus, illud ex Onirocritarū discipli-
na deprompsimus, vt si quis nuptiarum tempore lyram per somnium videre
imaginatus fuerit, concordiam id inter maritū & vxorem futuram significare.

M V S I C A.

QVæ verò lyra est in Neronis numo, studiū eius in arte Musica, & victoriam
ex certamine eo partā significare crediderim. Fidibus enim eum oblectatū
ad infaniam vsq; & in theatris Musica decertasse non sine maiestatis Imperato-
rię dedecore atq; ignominia, scriptores eorū temporū omnes prodiderūt. Nam
is præter numos ea nota percussos, statuas etiā sibi citharcedico habitu posuit.

P O M P. M V S A.

EST & Pomponij Musæ numus, à cuius altera parte muliebri signū est cum
lyra & plectro: id quid sibi aliud velit, quā eius cognomentū, non video,
siue is Pomponius poëta fuerit, de quo apud Pliniū: siue qui bello Mithridati-
co captus, cum multis vulneribus saucius ad Mithridatē adductus interroga-
tus ab eo esset, an amicus futurus esset, si opera iussu Regio dare, vt curaretur:
respōdens, Si tu, inquit, populo Romano amicus fueris, aliter me quoq; semper
inimicum habebis.

A M O R.

QVoniā verò voluntatū, studiorumq; consensus atq; similitudo amorē pa-
rit, celebratā à Platone lyra inter amatoria monumenta, libro de anima, Pro-
clusq; vbi Venerē Cythereā ab Homero & Hesiodo appellatā exponit, aduer-
sat̄ Hesiodo, neq; dictā ὅτι πρὸς ἑκαστὴν κούρησιν, οἷδε μὲν γὰρ τὰ κούρηα, κούρησιν δὲ ἢ κούρησιν ἔχου-
σα ὡς ἑαυτῆς πρόσωπον ἴσθω πικρὸς ὀλλίος. Non assentiūt, inquā, Proclus, vt Cytherea dicta sit à
Cytheris, vbi illi templū, aræq; tot frequentissimo mortalium cōventu colebant;
quia, inquit, κούρηα vocantur insulæ illę, & alta Cythera etiam apud Maronē, cu-
ius scilicet vocabuli syllaba media per u vocalem longā perscribat. Dictam verò
Cytheream ait, q; vniuersæ consuetudinis amatoria vim intra se occulat. Nam
& alij Cythereā ab occultatā turpitudine dictā voluere: & illi in abdito templū
fuisse alibi diximus. Lyra autē cum omnē in se suauitatē complectatur, quandā
cum Amore, cum Venere, cū Gratiis similitudinē præ se ferre videt, pariq; cum
iis illecebra homines illectare. Demumq; hæc illa videtur Amphionis lyra, cui
sponte saxa etiam paruisse perhibentur: cuius rei mentionē facit Apollonius Ar-
gonauticis, & Antimenidas primo, donatamq; Amphioni lyrā eam dicit à Mu-
sis, quamvis Dioscorides ab Apolline, à Musis tamen etiā Pherecydes historia-
rum libro decimo.

S E D A T V S A N I M V S.

RIdiculum fortè nostris videatur, si quis non vnum hominem tantum armis
instructum, quippe Achillem cithara canentem pinxerit, verum & vniuer-
sum exercitum in aciem descendentem, ad citharæ modulos progredientē fece-
rit, quoniam neq; citharcedi quicquā cōmune cum armis habere iudicant, neq;
milites, ferocesq; homines vllam hodie liberalium artium disciplinā assequi di-
gnantur. Verum si Lacedæmoniorū disciplinā & instituta respiciamus, inue-
niemus eos ad lyram citharęq; sonum acies instruxisse, reiectisq; tubis, & classi-
cis aliis, ad eiusmodi modulationis sonum pugnam inire solitos, id quod indi-
cat illos sedatori quodam animo prælium aggredi cōsueisse. Nam & Homerus
strepitum & tumultum in congressu primo barbaris dedit, cum Græcos sensim
& taciturnos progredi dixerit. Hanc tamen in Pompeio contationē reprehen-
dit Cæsar, cum in Pharsalia victor evasisset.

QVæ verò per lyram humanæ vitæ rationem exprimi dixerunt, tam eorum
quæ superius de sensibus, atq; anima, deq; mortalium institutis attulimus,
rationem habuisse mihi videntur, quā etiā de naturæ nostræ conditione rem
ipsam perpendisse. Nam cum in lyra septem discrimina vocū celebrari compe-
rissent, humanæ vitæ tenorem eadem assidue agitari varietate animaduertent:
septima enim hebdomada mas in vtero fabricatus existit: septima post partum
hora manifestum aut vitæ aut mortis argumentum affert: septimo post die um-
bilicus astringitur, ac solidescit: post bis septem manifestū est luminis indicium:
post septies septem obtutus firmitas, atq; cognitio. Videmus mox à mense septi-
mo dentes pullulare, post bis septem sensionem esse tutam, post ter septem ver-
borum articulationē, post quater septē incessum, post quin quies septem lactis
horrorē suboriri, post annos demū septem primoribus dentibus expulsis vali-
diores enasci, ac perinde vocis sonū integrū fieri: secundo verò septenario pu-
bescentiā, ac emittendę genituræ facultatē, roburq; iam ad virilitatem spectare:

B tertio lanuginē, & crescendi finem: quarto robur, & membrorū plenitudinem.
Quinta verò hebdomade cum viriū augmentū, quantū vnicuiq; esse datur, ab-
solutum sit, congruū nuptiarum tempus à Platone conscribi, quod septimo Le-
gum habetur. Sexta autē partas collectasq; vires incolumes seruat, ac prudētia
vigorē affatim subministrat. Septima diminutionem quippe viriū, sed perfectū
intellectus & rationis incrementū habet: quare soliti sunt milites ea ætate rude
donari, & cōsiliis rebusq; pub. adhiberi. Atq; hac de ratione Horatius ad Me-
ccenatē scribit, se iam donatū rude: nā qui vndenos Decembres quater iam, vt
ipse de se dicit, expleuerat, per septimā hebdomadā deferrī iam ocepserat. Octa-
uo mox septenario perfectionem & in intellectu, & in ratione videre est, qualis
maior in vnoquoq; iam sperari debeat. Nonus humanitatē ac mansuetudinem
adducit. Decimus vitā finiendi plerunq; desiderū: quæ omnia versibus elegia-
cis Solon luculentissimē complexus est, lyramq; suā ita temperauit, vt humanæ
vitæ concentū sonoramq; vocalitatem anno septuagesimo terminaret, quē vbi
mortales excefferint, desipere iā, & chorda modò hac, modò illa subinde viden-
tur aberrare. Neq; multum alienū ab huiusmodi cōsideratione, quod Magnus
C Basilius per citharā corpus interpretatur: nam & alij Theologi Psalmo L V I I,
Exurge psalterium & cithara, per psalterium animā, per citharam corpus intel-
ligi volunt, quod ita pluribus esse locis acceptum Euthymius obseruauit.

L Y R Æ F O R M A.

S I quis verò lyram, qua fuerit apud antiquos specie, intueri velit, nō ignoret
cōstare illā ex binis cornibus, iugo, testudineaq; testa: talem enim, vt in Am-
phione Philostrati est, Mercurius excogitauit, cōpegitq;: qua posteaq; vt aiūt,
Apollinē & Musas honestauit, Amphionē etiam, vti dictum superius, donauit.
Cornua verò illa sublimipetæ capræ fuisse volunt, quibus Musici, anteq; ligni
vltus ad hoc cōmodus haberetur, ad lyras conficiendas vterentur. Ex lignis ve-
rò quæ lyræ apta censeantur, buxum maximè laudant, vtpote quæ solida sit ma-
teria, & ad polituram aptissima. Potentiores huc ebum adhibuerunt, Rhæti
atq; Norici acerem arborem egregiè crispatā exhibuere, vtpote quæ mirificè co-
lorum varietate delectet, quæq; fissa non fallat, neq; excauata disiliat. Elephas,
ait Philostratus, nihil ad lyrā: quocirca sciti viri neq; animal ipsum magni quicq;
faciunt, neq; cornibus eius vtuntur: quanquā nostri, pectine pulsat eburno, li-

bentissimè dixerint. Videtur verò natura ipsa opera perquã diligentissimè de-
 dita, testudinis testã, vt huic inseruiret vsui, fabricasse, ita illam excavauit, & vas
 veluti quoddam vocum repercussioni collectioniq; preparauit: vacua quẽdam
 foramina hinc inde fecit, in quẽ vmbilici inferi possent, atq; alter alteri apprimi;
 chordæ enim ex vna parte, quippe in imo, quadræ suæ applicant, ex altera vmbi-
 licis obuoluunt. Atq; hæc in illis ratio potissima considerat, vt rectè in lyram
 ductæ equis inter se distent interuallis, & parallelos binæ quæq; efficiant: quæ
 quidem species in hodiernis adhuc quodammodo refertur, quãvis cornua non
 in vacuũ, vt olim, sed in ipsum lyre corpus inflectantur. Atq; hæc ea quidem spe-
 cies, de qua Græci scriptores, & Romani Græcos secuti, in uentionis laudẽ par-
 tim in Mercurium, partim in alios cõferunt. Sed Hebræorũ literæ Tubalem ap-
 pellant, qui primus omnium & huiusmodi instrumenti, & musicæ inuentor fuit.
 Sedenim quã lyram à Mercurio inuentã tradunt, trium tantum chordarũ fuisse
 dicunt: voces enim ab eo tris, trium instar temporũ inuentas aiunt, acutã quip-
 pe, grauem, & mediã, pro vt tria tantum apud Ægyptios fuere tempora, æstas,
 hyems, & ver, singula quadrimestria. Sic æstati acutus sonus attributus, hyemi
 grauis, veri medius. Thebarũ tamen portas ea ratione septem institutas Græci
 dicunt, vt totidem in lyra tonos repræsentarent. Et memorabile illud Emerepis
 Lacedæmonij factũ celebrat, qui cum Ephorus esset, cuius scilicet magistratus
 celsuræ Græcia vniuersa olim acquiescebat, Phrynidi Musico duas è nouẽ chor-
 das bipenni excidit, dicẽs, Musicã ne deprauas: de quo nono Symposiacõn apud
 Plutarchũ. Ad hæc ipsa hominis constitutio cum sit quatuor ex elemẽtis, & ani-
 ma, & quaternarius numerus multis de causis corpori cõpetat, ternarius verò
 animæ, de quo alibi copiosius, iuncta hæc, & in concentũ excitata omnem red-
 dunt harmoniã, quẽ tam ex operibus quã ex cogitationibus nostris percipit:
 vt nõ immeritò humanã vitã tot septenariis variari paulò antè disputauerimus.

DE FISTULA.

Facit ad hoc & fistula, vt chordis lyra septem, ipsa quoque septem
 compacta cicutis: cuius forma conspicua est passim in Panos & Sa-
 tyrorum manibus.

RESIPISCENTIA.

Hominem Ægyptij diu quidem mente captum, postea verò quasi somno
 excitatum, ad intellectus officia redeuntem, & vitæ suæ iam modum impo-
 nentem, significare si vellent, fistulam, inquit Horus, pingere consuerunt: huius
 enim munus, animum ab odiosis & grauibus atq; etiam impuris cogitationi-
 bus auertere, & curarũ obliuionem, vt diceret Hesiodus, inducere, & vt exem-
 plo Pythagoræ comprobatur, impotentiores etiam lasciuientis animi sedare
 motus, dum composita soni suauitate animum arbitrio suo versat & modera-
 tur. Facit hoc ad illud Antiphanis, sive vt alij, Bionis, qui Bucolica scripsit, *ἄλλα
 καὶ αὐτὸς τεχνάσθαι σείργα, καὶ δὲ τῶν ἀμειβομένων*, Tu tibi fistulam ames cera coniunge-
 re, quando non labor aut opus hoc magnum.

ADVLATIO.

Eadem verò, vt alibi dictũ, cum ceruo picta, perniciosam indicat adulatio-
 nem, ob historiã scilicet quẽ super ea & ceruo fertur, animal id eius suauita-
 te moduliscq; mulceri, & ad stuporẽ vsq; delectari: vnde accidat, vt dum ceruus
 intentior in eam incumbit, incauto illi ab alienatoq; mors inferatur.

DE

DE TVBA.

A Ed iam altius insonemus, neq; semper in molli lyra aut fistulis immore-
 mur, sed & tubam strepitu procul ære canoro exauditam, ad musica in-
 strumenta reliqua adijciamus.

CELEBRITAS.

Significat tuba famam & celebritatem: vnde Romani in Saturniæ ædis fasti-
 gio Tritonas tubicines imponebant, caudis abditis & absconditis, id scili-
 cet eo hieroglyphico significates, quòd historia gestarũ rerum ab Saturni com-
 memoracione ad nostram vsq; ætatem in obliteranda celebritate, nota, clara, &
 quasi vocalis esset: quæ verò ante Saturnum gesta fuerint, obscura & incognita
 in tenebris delitescere: idq; sibi velle Tritonũ caudas ad humum inclinatas, ab-
 scõditasq;. Erãt verò tubæ Marti dicata, vt etiam nunc sunt: in acie enim mos est
Aere ciere viros, Martemq; accendere cantu.

ERIGENDÆ MENTIS SIGNVM.

In sacris verò literis tuba suum habet intellectum. Nam quæ memoria tuba-
 rum celebrãda mandat à Deo prima septimi mensis die, nihil aliud sibi vult,
 vt interpretantur Theologi, nisi debere nos Prophetarũ oracula memoria re-
 petere, Euãgelicas voces omnino recogitare, Apostolorũ prædicationes cœ-
 lestium tubarum instar, quarum sonus in omnes terræ fines exire destinatum e-
 rat, reminisci: & ita initio mensis tuba canamus, & in Psalmis Deo iubilemus.

DE TIBIIS.

Sed tibiæ Veneri sacræ ferebantur, eaq; de causa in ouatione tibijs &
 myrto Romanos vti solitos Plutarchus ait, Marcello.

Eadem Pani, perindè ac etiam fistu-
 la, attributæ, quippe quem sensilis
 mundi rectorẽ intelligebant: sonus enim nõ nisi
 sensu percipitur. Atqui Apollinem etiam aiunt
 à Pallade doctũ libenter tibijs cecinisse: & in alte-
 ra simulacri eius, quòd Deli erat, manu, tres in-
 scribebant Gratias, quarum vna lyram, alia tibijs,
 fistulam, quæ inter has mediã erat, gestabat. &
 dona legas ab Hyperborijs Delum missa, Citha-
 ra, tibijs, & fistula comitantibus.

SENSVS.

SACRORVM TEMPVS.

Tibia sanè rei sacræ signum erat, precationumq; faciendarum tempus indica-
 bat, quasi adesse iam Deum per eam admonerentur, qui sacris assiste-
 bant. Nos quoq; cum in sanctis ædibus sacra facimus, æris tinnuli sonò diuini libum
 mysterij adorandũ inuimus. Sed quòd ad tibiam spectat, minimè recens, neq;
 imperitæ plebeculæ dicterũ est de cessantibus, tibicinẽ expectare, sed antiquũ
 & nobile, quippe quo Scipio minor vsus est in Pompeiũ, qui tibicinis filius cre-
 debatur. Pompeius enim C. Lælio Consulatum ambiente, cui Scipio maxime
 fauebat, negauerat Scipioni se petiturum, ad futurum verò Lælio, eumq; dedu-
 cturum: quem dum expectarent, auditum est eum iam candidatum prehensare
 obuios. Tum Scipio ridens: Næ, inquit, nos egregiè stulti sumus, qui perinde
 ac Deos, non homines precaturi simus, tempus terimus tibicines expectantes.

Mm

Hinc anam arripuit Cornelius Tacitus, ubi lib. XIII de Octavia Messalinae filia loquens: An quia, ait, veram progeniem penatibus Caesarum datura sit, male populum Romanum tibicinis Aegyptijs sobolem imperatorio fastigio induci: Nempe propter Pompeium, qui, ut dicebamus, tibicen à Scipione vocatus est, Octavia verò à Scribonia Augusti vxore descendebat.

DE TYMPANO.

Tympano etiam & choro laudari gaudet Deus. Per tympanum Gregorius lib. Epist. sexto ad Anastasium, abstinentiae tenuitatem *ἰσομακροῦ* interpretatur, à materia scilicet ipsa, qua constat tympanum: nam id dubio procul corium est ex pelle iam arefacta, quae tamen prius diu fuerit macerata: ita vir ieiunio confectus, ab omni luxu alienus, parè & duriter viuens, qui laudes Deo canat.

DE TINTINNABULO.

Tere ad se nos videtur etiam tintinnabulum, quod Mosaicus Sacerdos, de quo XXVIII Exodi, ornatu Pontificio gestare iubebatur: ad imas enim tunicae fimbrias aurea tintinnabula, malaque punica alterna appendebatur, ut eorum sonitus, quotiescunque Pontifex ingrederetur egredereturve Sanctuarium, exaudiri posset. Significabat id, oportere sacerdotem, ut etiam in Cane dictum, assidue vocalem esse, nunc docendo, nunc arguendo, nunc exhortando, sapientissime verò consolando, quod nostra sibi fragilitas deposcit, opportuna remedia conquirendo. Itaque tintinnabulum praedicationis est & institutionis hieroglyphicum, de quo plura Gregorius idem lib. primo, Epist. XXIII. Tintinnabula huiusmodi antiqui operis domi habemus: sunt autem ex orichalco, mespili caui forma, cum fibula supernè ad appesum apta. Intra concauam aerea immissa pilula est, quae motata sonum impulsu reddit argutum, atque admodum suauem.

DE LITERIS SEPTEM.

Tunc ut ad Musicam redeamus, alijs quoque signis ea pingi solita est, non his tantum, quae propria sunt illius instrumenta: quare superest ut quid Aegyptij per vocales numero VII significarent, afferamus, & ita Musicos hos numeros absoluamus.

M V S A.

Illi siquidem digitos duos literis septem insignitos praeferentes, Musam, ut Horus ait, significabant. In quo aduertendum, vulgatos Hori codices sceddè deprauatos circumferri, qui *πεντακτα* septem, non *ἑπτακτα* habent. Cur verò nos Vaticanæ bibliothecae codicè, in quo *ἑπτακτα* est, non *πεντακτα*, scriptum est, castiorè iudicauerimus, ea in causa sunt, quae apud veteres tradita reperimus super septem vocalium significato, quibus Musica omnis exprimi solita. Nam Demetrius Phaleræus in Commentarijs *πὸ τῶν ἑπτακτα*, Aegyptiorum fuisse morem ait, septem vocalium modulata enunciatione Deos collaudare. Septem porro vocales Plutarchus Musicae totidem vocibus accommodat. Et Phurnutus ex veterum dictatis obseruat, septem esse diuersos tonos, quibus olim tota modulatio consistaret. Vox verò ipsa septem patitur qualitates, acutam, grauem, circumflexam, densam, tenuem, longam, breuem. Ac veluti est apud Philonem, septenarii numeri proportio est valde Musica, quippe qui sex ad unum sexcuplarè habeat: sexcuplaris verò ratio maximè in re proposita interuallum facit, quo quidem acutissimum à grauissimo separatur. Ceterum & quinque ad duo vim plurimam in harmonia demonstrant, ipsi

A ipsi *ἑπτακτα* ferè æmulam. Et ut semel dicam, hebdomada cum externario quaternarioque constet, harmoniam omnem amplectat, quippe *ἑπτακτα*, *ἑπτακτα*, & *ἑπτακτα*. Omnes quoque proportionès, arithmetica, geometrica, & Musica. Quod verò diximus ex Plutarcho, vocales eas fuisse literas quibus fortè vterentur Aegyptij, ne qui Graecè nesciunt dictum mirentur, sciendum apud Latinos vocales duas, E scilicet & O, figura vnamque eadem, vi tamè & tempore & enunciatione diuersas esse: quarum vnaqueque apud Graecos suo insignis est caractere, atque ita septem omnino esse, ad humanae ipsius vocis conditionem excogitatas. Ex his notum est A sedem habere in imo barathro pectoris, quam enunciatam palma ad pectus admota ibidem trepidare sentimus. E in faucibus, quam manu itidem deprehendimus. atque illa duplex, acuta, & grauis. Grauis enim (nam eam sono E Latinae literae veteres enunciasse, paulò post in B litera ostendimus) vocalis hæc tunc exauditur, cum spiritus aliquando inferius contrahi videtur, & suppresso quodammodo sono enunciat. Acuta verò sub signo I apud Graecos, E vel e apud Latinos, cum ad aperta vsque labra porrigitur, & vocaliore sono se prodit. I tanquam B columna quaedam, ad cuius imaginem figuratur, palatum medium inhabitat, idque sustentare quodammodo videtur. O item duplex, acuta, & grauis. Acuta, cum emissum ab imo pectore spiritum circa dentes sistit, & expedito eum ore resonare facit. Grauis, cum vsque ad dentes emissum interius reuocat, & aliquantulum remoratur, quod ex ipsa etiam figura quodammodo replicata, O vel O Graeci constare voluerunt. V dubio procul in labijs tota conquietur. Vocalis ea apud Graecos non habetur, sed eius soni vice diphthongum ponunt *ou*, quam Latini cum vno caractere & saepe scribi obseruassent, contracta in acutum parte inferiori, v suam fecere, per quam suum illum vsitatissimum peculiaremque sonum exprimerent. Verum multa etiam quae Graeci per *u* scriptitant, ipsi per vocalem hanc suam signare instituerunt, ut *duo*, *duo*, *duo*, Purrus (ita veteres scribebant, ut antiquæ indicant inscriptiones aliquot) nos ad Graecos redimus, & Pyrrhus facimus. Quod ne dictu leue adeò videatur, Verrius Flaccus ita commentatur: Quod illi dicunt *κρυμνοί*, nos cuminum: quam illi *κρυμνωτός*, nos cupressum: illi *κρυμνωτός*, nos gubernatorem. Neque negarim cum Scauro, Graeca nomina plurima in nostro sermone admissa, *πυρρὸς* sonum & figuram conseruasse, ut, hymnus, hyacinthus, Satyrus, de quo plura Victorinus. Sed ut argumentum susceptum prosequamur, ex literis mutae noue (tot enim Graeci ponunt) eodem autore Plutarcho Musis totidem dicatur. Octo inde semiuocales, voces musicas reliquas absoluunt vna cum vocalibus septem, quas natura ipsa commode variare potest, ad quintumdecimum vsque gradum ascendendo. Neque verò hic Sophistas audio, neque superstitiosa multorum conamina in hoc albo reposuerim, qui ad unum & vigesimum vsque gradum ascensum dari disputant, qui quidem stridor potius est, quam humanae vocis sonus. Verum ego satis habiturus sum, si cum Iusquino Musico aetate nostra clarissimo senserim, qui materiam hanc in Theoreticis lucubrationibus ab Aegyptijs, à Plutarcho, & à Marone minimè diuersas, accuratissime pertractauit.

M V S A C V M A P O L L I N E.

Verum hæc alij viderint, nos ad Musarum hieroglyphica reuertamur, quorum illud precipuum, ut si lingua dentes quatuor è regione oppositos incutiat, eo gestu Musæ cum Apolline significantur: dentes enim Musarum instar sunt: per linguam verò, quæ illos pultet, Apollinem uti plectrum aliquod intelligimus. Nam & Romani linguam similem plectri, dentes chordarum dicere solebant, ut lib. de

M m ij

Natura Deorum Cicero. Et Ambrosius Hexamero, linguam veluti plectrum esse dicit. Tranquillus de Claudio: Pleetra linguæ titubantia. Sedenim cur quatuor tantum Musæ positæ sint, altior inquisitio est, cum semper multiplices habitæ sint apud eruditos. Cur autem eas nonnulli nouem posuerint, non lingua tantum, aut dentes quatuor, sed tota oris facies discutienda: quia sic eas per totidem oris instrumeta representari tradidit, quæ sunt dentes, quos nominauimus, quatuor: labia mox duo, quæ cymbalorum usum ad augendum sonitum præbent: inde palatus, in cuius concauitate sonus inturgescit: gutturis fistula, quæ spiritum immittit: pulmo denique, qui veluti æternus follis spiritum concipit, & pro usu rei temperatissimè remittit: denique in medio residens Phœbus omnia complectatur. Singula hæc contarentur, nihilq; proficerent, ignauia veluti quadam torpescencia, nisi sedulæ linguæ pleetra excitarentur, & ad sollicitam operis properationem accenderentur: quorum omnium rationem Anaximander Lampfacenus, Leophantes Heracliopolita, Pisander Physicus, & Euximenes latius explicuerunt. Neque tamen desunt qui nonarium numerum pro pluralitate positum cõtendant, vt apud Nicandrum, vbi de Scorpionis cauda *σφόνδουλοι σφόνδουλοι*, quasi cauda eius noue esset spondylis compacta, quæ nodis septem tantum insignis est. Quinetiam Nicander idem *σφόνδουλοι* dixit de eo, qui duos tantum aculeos haberet: obseruatum ab Apollodoro. Sic apud Maronem, nouies Styx interfusa, & porrecta nouem per iugera corpus: & quod obseruat Theon in Arati carmine, *σφόνδουλοι*, nõ quod nõuem, inquit, artates viuat, sed perquam diu. Et apud Alcaum hydra *σφόνδουλοι*, quæ *σφόνδουλοι* est apud Simonidem, quem imitatur Maro:

Quinquaginta atris immanis hiatibus hydra.

Itaq; qui Musarum numerum supra nouem augent, eo nituntur argumento, quod scientiæ plurimæ sunt, non autem nouem tantum: vniciq; enim scientiæ suam esse Musam præsidem oportere. Ex eorum verò numero qui tres tantum Musas ponunt, est Eumilus Corinthius, qui etiam earum nomina hæc prodidit, Cephiona, Apollonida, & Eurysthenida, quas Apollinis fuisse filias fabulat. Aratus quinto de astris quatuor enumerat, Argem, Melteam, Thelyonem, Aæten. Qui has quinque posuere, nomina his à quinque sensibus indidit. Epicharmus in Hebes nuptijs septem ait, & filias Pieri Pimpleidosq; Nymphæ, quarum nomina, Nilus, Tritone, Asopius, Heptoporta, Acheloidis, Titoplus, & Rhodia. Apud Hesiodum Theogonia nouem sunt, hæc: Latini iam celebres, quarum inuenta sunt toni tres, *σφόνδουλοι*, *σφόνδουλοι*, *σφόνδουλοι*, plenus, medius, tenuis. Accentus totidem, acutus, grauis, circumflexus. Tempora itidem tria, præsens, præteritum, & futurum, quæ si ad Musicam referantur, præteritum longi temporis instar erit, quod ab eo cotidie longius abscedamus: futurum pro breui accipiet, quod illi cotidie propinquiores efficiuntur: præsens verò communis, quam Græci *μέλι* vocant, instar erit syllabæ: instantis enim temporis natura est, vno eodemq; momento prætereuntia venientibus coniungere. Alij hunc Musarum numerum alio atq; alio modo interpretantur: atq; ex his qui quatuor statuunt, nonnulli linguarum quatuor differentiam excogitarunt, vtpote quod Musarum inuentum fuerit, Ionicam, Atticam, Doricam, & Aeolicam linguam à cõmuni distinguere: & pleraq; insuper quaternaria ad ostentationem vsq; dinumerant. Qui quinarium earum numerum recensent, quinque, vt dicebamus, sensus ab eis animaduertos, distinctaq; cognitioni traditos prædicant. Qui septem, septichordem lyram, septemq; compactam cicutis fistulam

A fistulam, climata septem & Planetas totidem, vocalesq; vt initio cõmonstrauimus, memorant. Qui nouem esse cõtendunt, historiam Clius inuentum aiunt, plantandi rationem Thaliæ, coniugalia & saltationem Euterpes, agriculturam Polyymnia, Astrologiam Vrania, Calliopes Poeticam, atq; ita demum vniciq; inuenito, quod ad mortalium usus faceret, sua est cuiq; Musa excogitata, vnde necesse est infinitum earum numerum cõstituere. Sed hæc nullo apud Græcos sine disputantur. Apud Ægyptios, vt palam fecimus, compendiosius colliguntur, ambagibusq; evitatis, recta per planissima toto constrato itinere traducuntur.

A.

Cuiusmodi verò essent literarum caractères apud Ægyptios, si quaesierit quispiam, putarim ego partim instrumentorum aliquot, plurimum verò animalium effigies fuisse. Illud enim ex Plutarcho constat, Mercurium, qui primus literas Ægyptijs cõmunicauit, ibidem primam esse literam voluisse. Refert quidem ea in ingressu triangulari effigiem, cruribus ita dispositis, vt loco suo dictum. & quæ prima apud nos, & Græcos litera est, ad isoscelis trianguli faciem accommodat. Atq; bita conijcere possumus, reliquas quoq; literas, vel X V, vel quotquot fuerint, alius cuius animalis effigie membrove figuratas, quæ tam longa inde annorum serie sint abolitæ, atq; ab eo præsertim tempore quo Ptolemæi Græcas literas in Ægyptum deduxere. Ægyptiacorum porro characterum formæ, vna hac excepta, ferè omnes obsoleuere.

B.

Quod si eiusmodi exemplis insistendum esset, forte B per pictam pecudem figurari possit, aut membrum statumq; eius aliquem qui ouem saperet, quod proprium est illi literam eiusmodi articulo proferre sono. Agnoscunt hoc interpretet etymologici, Cratinumq; citant *διονυσιαλεγεισφο*, eo veru:

ὁ δ' ἰλίδι ὄσπερ πεδάλου βῆ ἐν λείωσι βοδίσσει
Stolidus tanquam pecus, be be dicens ambulat.

Atque ita nonnulli, vt paulo ante monuimus, h tertiam apud Græcos vocalis sonum per E grauem pronunciant, quod Latini receperunt, Penelope, Anchises, Aristoteles, naturæ quidem in oue sonum imitati.

Γ.

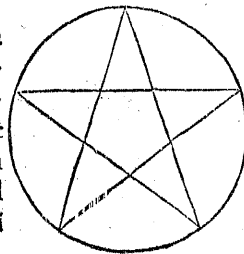
Quinetiam Γ aliquid habet quod hieroglyphicè notari possit: siquidem autores Græci literæ huiusmodi etymon *τρία τὰ ἔμμετ*, quod metere est, deduci volunt, & simulacrum eius falcem ponunt.

Δ.

Delta dubio procul per stellam tris æquidistantes ferè, easq; in trigonum sitas notant: & ea de causa signum celeste inter æstiuum & æquinoctialem circulum supra caput Arietis *Δέλτα* vocant: & Ægyptum Græci à triangulari forma nuncuparunt. Verum hæc curiosioribus relinquemus: id vnū dicam, signum id æquis esse lateribus duobus, vno breuiore, sed propè reliquis æquali.

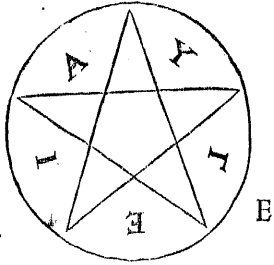
DE PENTALPHA.

Quoniam verò incidimus in literarum notas, & cunctarum rationes reddere difficillimum, & inexhausti laboris opus est, & quod fortasse fastidium potius quam delectationem vllam sit allaturum, *πεντάλφα* inter has minimè præteribimus, ex qua præter delectationem, usum etiam & vtilitatem aliquam percepturi sumus. Signum id ex alpha quinque numero complicatum: lineis enim à pentagoni

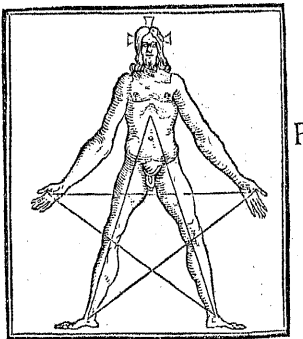

Mm iij

recti punctis alternatim ductis ea profilit figura, de qua multa scitu digna minime sunt dissimulanda. Antiochum ferunt cognomēto Soterem, antiquū illum, à quo reliqui Syriæ Reges Antiochi mox dicti, cum aduersus Galatas acie decertaturus esset, per nocturnam imaginem videre visum adstitisse sibi Alexandrum, qui mandaret vt militibus tesseram daret *ὑγιάειν*. cuius dicti hieroglyphicum olim iam adinuentū erat triplex triangulus inter se complicatus, ex quinque paribus lineis sese inuicem in puncto cōtingentibus: quo non cunctanter à se facto, pentagrammōq; huiusmodi tum in vexillis imposto, tum & singulis, & reliquis militaribus indumentis superaddito affutoq; admirabilem mox est à Galatis victoriam cōsecutus. Antiochi porrò numus argenteus passim habetur, istius rei memoria sempiterna, in quo nota ea impressa est, additis singulis per angulorū interualla literis *ΥΓΕΙΑ*, in eum quem hīc vides modum. In militia verò Imperatorum, qui præcipuè Byzanti claruerunt, ordo qui sub illustri viro Magistro peditum merebat, propugnatores nomine, caruleam præferabant parmam, cuius mar-

go purpureus erat, viridis aut vmbilicus intra *πυπύλφω* huiusmodi contentus. quicquid autem erat spatij reliquum inter vmbilicum & lineas quæ pentalpha illud describent, purpureo erat colore illitum. Meritò autem propugnatorum ijs nomen datum, quorum opera salus exercitui comparabatur. Sed quoniam hæc parum fortè suauia videantur, multa huiusmodi præterire consilium fuit: tum etiam, quia non æquum erat virum grauioribus deditum rebus, exilibus his legendis occupare. Sed illud minime dissimulare possum, posse nos in veræ salutis significatum accipere quinque *ΧΡΗΣΤΙ* vulnera, pectoris vnum, manuum duo, totidem pedum, quæ in propatulo posita, pentalpha ipsum cōmodè cōstituunt: patefactis enim manibus, quæ deorsum à lateribus porrigantur, pedibusq; ipsis modicum diuarcatis, puncta æquidistantia quatuor assignantur, quintū verò in ipso pectore costas inter: à quibus punctis lineæ quinque numero æquales omnes, quæ altera in alterius punctis se contingant, *πυπύλφω* faciunt, duæ quippe à pectore ad vtrunque pedem, duæ alteræ in chialini ferè modum decussatæ à dextera manu ad pedem læuū, atq; læua ad dexterum, quinta ab alterutra manu ad alteram. Neq; *πυπύλφω* id fuerit, si que de salutatione Lucianus col-

legit, saluti subiecerimus. *Χαίρεις* ait ille, hoc est, gaudere, antiquam fuisse salutationem, cuius exempla complura ponit. Platoni demum visum esse amicabilem hanc compellationem in *ὑπείρηεις*, quod bene agere est, conuertere: vnde noster Horatius vtrunq; complexus morem, epistolam ad Celsum ita exorditur:

Celso gaudere, & bene rem gerere Albinouano,

Χαίρεις rogata refer.

Verum Archytas Pythagoram secutus vnà cum plerisque alijs eiusdem sectæ, *Χαίρεις* atq; *ὑπείρηεις* repudiatis, *ὑγιάειν* induxere, quod mox alter alteri scribentes vsurparunt. Latini horum sententiam approbantes, *SALVTEM*, vt apud Tullium & alios frequentissimū, perscripsere. Existimant

Arunt verò sapientissimi viri compellationem huiusmodi & animæ & corpori esse maxime cōgruentem, & simul omnia intra se mortaliū bona complecti. Quin etiam Epicurum ferunt, qui voluptatem maxime omnium adamauit, in quibusdam doctis admodum epistolis non *Χαίρεις*, sed *ὑγιάειν* præscripsisse.

I N F I N I T V M.

Sed vt iam ad priores illas vocales redeamus, earundem literarum numerus infinitum significat, si quem sequimur codicem fidelis est, quod alij vulgata exemplaria secuti, rudem, alij inexpertum traduxere, quod *ἄπειρον* apud Horum habetur. Neq; sum nescius *ἄπειρος* dici posse *ἄπειρον* ἢ *ἄπειρον*: verum iisdem autoribus etymologicis dicitur etiam *ἄπειρον* ἢ *ἄπειρον*, quod finem aut terminum non habeat. Hori verò autoritate dicunt *ἄπειρον* significare tunicam, quæ non habeat exitum, eorū significato Sophoclem in Polyxena dixisse:

Χαίρεις ὁ ἄπειρος ὁ δὲ πύλιος ὁ κρησός.

Calorum amictus tunica te exitu carens,

subintelligendum, perdet. Et apud Euripidem Oreste:

Ἡ πόσιν ἄπειρος πῶδ' ἀλλ' ἄπειρος ἄφρασματι.

Texto maritum impermeabili induens.

Est & alia ratio cur hīc infinitum significare locutionē eam cōtendamus, quam ex ipsius numeri ratione desumimus, quem Pythagoras immobilem dixit, suarū firmitate solidum, ad eorū plenum, vt quod infinitū in rebus est, ipse cōprehendat. Sedenim super hoc loco suo in numerorum hieroglyphicis locupletius.

P R I N C I P I V M E T F I N I S.

ET ne ab infinitate hac discedamus, quæ germana est æternitati, minimè prætereundum videtur, quod hieroglyphicum primæ huius apud omnes literæ significatū, quod in diuinis habetur literis, principium exprimit, veluti α apud Græcos vltima, finis est indicium: vnde illud iam omnibus cognitum: Ego sum alpha & ω . Apostolus autem epistola quam ad Ephesios scribit, Deum proposuisse dicit in semetipso, ad dispensationem adimpletionis temporū, ad caput, id est, ad initium reciprocare vniuersa in Christo quæ sunt super ccelos et super terras in ipso. Et duas Græciæ literas, primam scilicet & vltimā, sibi induit. Dominus, initij & finis concurrentiū in se figuras, vt quemadmodū α ad ω replicatur, ita ostenderet in se esse, & initij decursum ad finem, & finis recursum ad initium, vt omnis dispositio in ω desinens, per quem cœpta sunt, per verbum scilicet Dei, quia caro factum est, proinde desinat quemadmodum & cœpit, & à Deo in Christo omnia reuocarentur ad initium. Repetuntur hæc à Tertulliano lib. de Monogamia, vbi secundas impugnat nuptias. Apud Hebræos, quorum tam multa cum Ægyptijs communia sunt, magna est significationū sylua singulis in literarū characteribus: sedenim hæc quia latissimè apud Cabalistas explicantur, ne actum agerem, præterire consiliū fuit: ea siquidem nos tractanda desumpsimus, quæ per rerum figuras, non per literas scribi consuerunt.

F A T V M.

ADDunt & Fatum, siue Parcas, per eandem vocalium designationem intelligi, non tam ob Planetas septē, qui Fatorum ministri sunt, vt latius in Stella differuimus, quàm ob id quod imago Dei habetur Septenarius, dux idem & princeps vniuersorum, immobilis, indomitus, omnium victor, gubernator omnium, de quo plura eo loco habentur, vbi de numerorum significationibus ordine suo disputatum est.

D

Literis ad librum transire ipsa rei natura compellit: literæ siquidem locutiones adstruunt, locutiones orationem, librum oratio.

ANTIQUITAS.

Descripta folia, codicilli, vel liber quomodocumq; compaginatus obsignatusve, antiquitatis hieroglyphicum esse perhibetur. In manu enim scriptis Hori codicibus *παλαιότητα διδωσι* legitur, non *παλαιότητα*. Folia quidem codicilliq; propterea quod antiquorum mos fuit in folijs & quarundam arborum corticibus scribere, vnde & codicis & libri cognomenta permansere. Et apud Maronem Æneas orat, ne Sibylla folijs mandet nomina,

Ne turbata volent rapidis ludibria ventis.

Ideo verò obsignatus liber, vt superius, quòd in eo vel veteres sapientum disciplina, vel res gesta, longæ posteritatis memoriæ commendentur, atq; ita liber, vt diceret Horatius, Longum scriptori prorogat æuum. Stesichori poetæ statuam senilem, incuruam, cum libro, temporibus suis fuisse in Sicilia tradit Tullius Verrinis. Et nos Romæ apud Raphaelem Urbinate marmoream Philemonis statuam validæ senectutis vidimus, qui vna manu volumen replicatum continebat, alteram ad mercedem operis passam porrigebat: de cuius avaritia in scriptis suis venundandis alibi meminimus. Sed quoniam de literis sermo fuit, quæ Musicam significant, Musica verò tam animi quàm morum concordiam & concinnitatem ostendit, vt in Lyra commonstrauimus, succurrit mihi quàm memorabile sit commentum illud Athenodori philosophi, qui Augustum Octavianum docuit philosophiam. Nam cum videret hunc ad iracundiã facile commoueri, ne asperum aliquid statueret ex quo postea poenitentia subsecutura esset, eum monuit, vt vbi irasci ccepisset, quatuor & viginti illas Græcas literas memoria recenseret, vt illa concitatio, quæ momentanea est ac breuis (vt Horatius ait) furor, aliò traducta parui temporis interiectu languesceret: quod & alij Augustum imitati non sine fruge factitarunt. Saluete igitur literæ verè sacræ, verè cœleste donum beneficio summo mortalibus elargitum, siue vos Musicam, siue concordiam, siue animi concitatoris impetum componatis. At quanta mox in dictionibus, quanta in orationibus virtus, si pura ipsa, nuda, simplicia, & inania propemodum elementa tantum habent virium, vt soni, quem singulæ reddunt, commemoratione saltem, à perperam factis inceptisq; abstinere compellantur.

PIERIVS VALERIANVS AD ERVDITISSIMVM ARNOLDVM ARLENIVM, DE IIS QVÆ PER INCVDDEM, MALLEVM, ARATRVM, FLAGELLVM, FRÆNVM, LAQUEVM, Catenas, Iuga, & Vncum, significantur, ex factis Ægyptiorum literis.

Non sum nescius, Arnolde eruditissime, vbi commentarij huius tibi dedicati titulum inspexeris, animo te concitatore ac subirato forsitan dicturum esse, quorum sum mihi incudes has & malleos, aratra, flagella, fræna, laqueos, catenas, iuga, & odiosum vbiq; nomē vncū, id genus? an ego veluti Vulcanus alter fabrile facere iubeor? an alia quæris vincula mihi superinjicere, quàm quibus opprimor, vt Ægyptiorū nugis, vt recta & castigata prodire possint, procurādis? Tolle tolle ista, et exquire aliquid

Aliquid & excude quod me deceat, vel vnde optatissimum mihi possim otium cōparare. Responsurus sum, Bona verba quæso Arnolde mi, nullum hinc tibi bellum intentatur, nullum paratur incommodum: mea hæc instrumenta sunt eius generis, vt vel sedens, vel stratus, nullo labore singula possis atretare: quòd si quid in his laboris desumendum fuerat, id a me iam exhaustum tibi persuadeas. Nemineris tantum Pierium tui memorem esse, nihilq; cogitasse quod tibi vel molestum, vel iniucundum accideret, aut minime liberale: voluisse verò in hac commentariorum suorum diuisione, te sibi vniuersi amicitia necessarium, in adoptionem ad rerum suarū participationem admittere herciscunda familia iure. Quod verò instrumenti tibi euenisset, ne vlla heredum cauillatione auferri possset, donationis etiam nomine censeret: sed quæ simplex donatio sit, nulla eius Homeriaci carminis additione facta,

δι τὸ τε μὴ χεῖρον πείθειν πρὸς δόματα.

Sed hæc plus nimio, cum amicitia nostræ simplicitas omnia boni consulere debeat, nullaq; indigeat ratiocinatione quicquid dictum factumq; sit. Quid verò sibi velint instrumenta tot, facile discas ex eorum vnoquoq; quod in manum sumpseris.

B

DE INCVDE.

Inter instrumenta primum non iniuria locum occupant Incus & Malleus, quorum quidem opera ea fiunt instrumenta quæ faciendis reliquis ministerium præbent. Ab incude igitur prius exordiamur.

DVRANDVM.

Iuniorum inuentum esse putaram olim, vt ad casuum damna ferendo vindicanda, Incudem quis proponeret, sed posteaquam in Græcum distichon incidi, luculentum quidem, sed incerti autoris, figmentum hoc antiquum quid sapere perspexi. Est id huiusmodi:

ἄγχιος μέγιστος ἔφοβηται τὸν φόβος,

καὶ νῆς ἐκείνων πλοῦτος ἔλιπσεν βίαις.

Strepitus nec incus maxima horrescit, neq;

mens firma quaquā traxeris, violentiam.

Incus igitur hieroglyphicum fortissimi ponatur animi, siue pro præcepto, quo in aduersis durandum admoneamur, neq; vllis procellarum sauiētium tempestatibus moueamur, sed contra Fortunæ quantūlibet iniuriosæ ictus enitatur, ne vllus labefacti loci illi relinquatur. Neq; aspernatus est Cicero hieroglyphicam huiusmodi similitudinem lib. de Orat. secundo, vbi dicit, Assiduis vno opere eandem incudem diem noctemq; tundentibus, de ijs qui perstante, vt Lucretius ait, labore vincunt, quod designarunt facere.

Sed quæsierit hic fortè aliquis, quid sibi voluerit Homerus per incudes duas, quas Iupiter se Iunonis pedibus appendisse dicit, quam prius aureo funiculo suspenderat. Atqui fabularum vbiq; aërem per Iunonē intelligimus. Funiculus autem aureus æthram stellarum globis conspicuam ostendit. Incudes verò duæ terram & aquam, inter quæ Iuno ipsa suspensa confingitur. Hinc Fulgentius ex autoritate Theopompi in Cypriaco carmine, & ex Hellanico *ὡς τῆ τῆ διὸς ἐκ λολογίας*, Iunonem ait ab Ioue vinctam catenis au-

TERRA ET AQUA.

reis, & incudibus ferreis degrauatam. quamvis prauè quidam, deprauatam le D gunt; sed longè scedius interpretantur, dum exponunt devirginatam: & quod magis rideas (animaduerte hominis phrasin, & impudentiam) depudicatam, imminutam, incudibus veluti stragulis & lecto geniali præpositis, ob nimij ten doris & libidinis impatientiam (sic ille stolidus insanit, & enormia longè ma gis sibi confingit super angelis.) Nec tamen me præterit, alicubi legi angelos quosdam deprauari, & compedibus coërceri: sed ibi deprauari non signifi cat depudicari, vt stupor iste putat, sed gratia luminèq; Dei priuari. Home ri autem carmina, vnde hæc à Theopompo & Hellanico desumpta sunt, ha bentur Iliad. o.

ἢ ἐ μέμνησθαι κρημενὸν ὑψόθεν, ἐν δὲ πεδίοις ἀκμονας ἡμεῖς δὴ, ποδὶ χερσίν δὲ δεσμοῦ ἡλια χυσιος ἀφ' ἑνὸς, σὺ δ' οἱ αἰθέρι καὶ νεφέλαισιν ἐκ κρημενὸν ἡλίας ἐπὶ δὲ θεοῖ καὶ μακροῦς ἀνιμίας, λίσου δ' ἐν ἰδιώουτο.
Non memor es cum te de summo pensilem Olympo
Demisti, utq; pedes geminas graue pondus ad imos
Appendi incudes, manibusq; tenacia vincla.
Ex auro inieci: aeris tu in nubibus alie
Pendebas, fremuere Dei per ahenea cœli
Templa indignantes, neq; te dissoluere quisquam Eualuit.

DE MALLEO.

Mncudi Malleus, vt diximus, non indecenter adiungitur: de quo qui dem apud Ægyptios nihil habetur, apud diuinarum literarum autores multa reperiuntur.

Vldetur verò Malleus pro malorū irritamen to accipi: arma siquidem, pugiones, cuspi des, & cultros malleus excudit, vnde mala tot in mortales oboriuntur. Eo etiam fiunt tubè ducti les, per quarum clāgorem animemur in bellum. Eo franguntur opera, & quæ solida sunt conte runtur. Quare nonnulli diuinarum literarum in terpretes Zabulum per mallei figuram intelli gunt, à quo malè omnes procedūt cogitationes, prauaq; consilia, & bonorum operum perturba tiones. Hunc malleum hieroglyphicòs vniuersæ terræ contractum contritumq; intelligit Hieremias aduentu Christi, subindèq; confringi quotienscunq; prauis posthabitis operibus, ad rectam viuendi ratio nem conuertimur. Vnde ait Apostolus: Deus autem conterat satanam sub pe dibus vestris quamocysimè. Sed super hoc plura legas homilia tertia in Hiere miam apud Adamantium. Zabulū verò nomen, quo Theologi veteres plurimū vtuntur, idem est quod diabolus, vt Zacynthus per resolutionē Diacynthus. Theocritus, καὶ λὰ πόλις ἂ δ' ἀκνωθ, quod & alibi notauimus.

MALORVM IRRI tamentum.

DE SISTRO.

Sistrum in Cleopatrarū manu Virgilius statuit. Idem in Isidis sacerdotūq; & Regū aliorū manibus spectatur, mysticū quidē instrumentū, sed quo crepitum admodū sonorum prociebāt, de quo apud Maronem Regi-

A Regina in medijs patrio vocat agmina sistro. Interpretes quidem situlam & sistrum Niliaci accessus & recessus hieroglyphi ca fuisse dicunt. Sedenim necesse est hoc altius atq; diffusius explicare.

RERVM VICISSITVDO.

Sistrum itaq; cuius vsus totus erat in motu, eam rerum vicissitudinem, quam Siuniores alterationem vocant, cōtinuumq; formandi deformandiq; motum indicabat: nam eius quassatio, assiduum rerum motum ostendebat. Caterum quia quæri solitum à plerisq; sistri species quanam esset: pro re fecerim, si prius quàm partium eius significata tractare aggrediamur, formam instrumenti eius à Plutarcho traditam describero. Frat sistri species orbicularis, & æquè caua, in cuius circumferentia mobilia quatuor veluti tintinnabula appendebantur. Portio siquidem ea, quæ generationi corruptioniq; obnoxia est, lunari subijci tur globo, infra quem omnia commutantur, alternantq; vices variabilis aui; quippe quæ sint ex elemētis quatuor, igne, terra, aqua & aëre cōflata, & in hanc vel illam speciem conformata. In apside verò, summo verticis loco, selem effin gebant, quæ faciem humanam haberet: infra verò sub motabilibus illis, orbicu lis, hinc Isidis, inde Nephthys effigiem: quibus quidem figuris ortum & obitū indicabant, cuiusmodi sunt elementorum quas vocant alterationes & motus. Quid verò sibi seles vellet, suo commentario dictum, vt scilicet Lunæ symbolū esset, quod animal id temperaturam cum Luna per quā similem habeat, siue co loris varietatem, siue astum, siue nocturnam potius quàm diurnam exercitatio nem, siue procacem admodum salacitatem cōsideremus. Quid verò illud quod aiunt, selem vnum primo partu edere, secundo duos, ac singulis X X V I I I, ita vicibus vsq; ad septenos vnum addere, vt tot deniq; tota vita . . . . . pariat natos, quot in Luna dies connumerantur? Iam verò pu . . . . . pillarum incrementa decrementaq; pari cum Luna consensu o . . . . . mnibus innotescunt. Humana verò facies nihil aliud sibi vole . . . . . bat, ait Plutarchus, nisi vt intelligeremus animal id peritiam & . . . . . rationem mutationū quæ lunari globo accidunt, habere, quan do vni homini per rationem intelligere datum est. . . . .

DE TRIDENTE.

Tristri figura igitur elementarem omnem plagam intelligimus: ex incu de, terram & mare. Si verò quis mare tantum hieroglyphicè signare vo luerit, habebit ex numis vnde figuram sibi desumat.

MARIS.

Inpromptu siquidem est tridens, qui in Neptuni manu positus, symbolum; vt Plutarchus ait, erat tertiæ regionis ab igne: qua de causa ita & Amphitri tem & Tritonas appellant. In numis sanè passim pro symbolo Maris ponitur; vt multis est locis cernere.

TRITONIS.

Aliquot verò numi tridentis nota signati, Trcezeniorum indicant rempu blic. Si quidem cum illi Neptunum religiosissimè colerēt; hieroglyphicum tridentis in numis cultus sui testimonium imprimebāt. autor Plutarchus idem. Et *τροειδωνας* aliquando Trcezen ipsa dicta, hoc est, Neptunia; vt apud Stepha num habetur: tamen ea sit olim alijs atque alijs nominibus appellata, quippe

Pierri Val. Aratrum.

nunc Aphrodisias, nunc Saronia, nunc Apollonias, & Anthanis. Peloponne-
siacam autem hic intelligo: nam alia est omnino Trœzen iuxta Malsiliam, quæ
pertinet ad Italiam, à qua prouincia etiam ipsa Trœzenis olim nuncupata. Sed
vt ad priorem reuertamur, Pausanias Palladem & Neptunum de regione ea cer-
tamen inisse tradit: pugnam Iouis sententia diremptam, qui regionem cõmu-
nem vtriusq; eorum esse sanxerit: eaq; de causa Palladem apud ipsos *Πολιάδα* vel *Πολιάδα*
nuncupatam, Neptunum verò *Βουλιὰ*, effectq; in eorum numis vna parte tri-
dentem, in altera autem Palladis ipsius caput.

MANTINEA.

IN Mantineensium etiam scutis tridēs signatus erat, quare eius vrbis ciuis per
Igestamen id cognoscebatur, vt apud Pindarum.

LEGIO VIGESIMA.

Spectare est Brixie antiquo in monumento tridentem in insignium quo-
rundam militarium medio positum, in candelabri quodammodo speciem
figuratum, supra quem literæ sunt, LEG. XX. Inscriptio est, quæ Lucium E
Antonium Fab. Quadratum in torquibus & armillis ab Tito Cæsare bis dona-
tum indicet.

DE ARATRO.

Anta fuit olim agriculturæ reueren-
tia, tantusq; honos illi semper habi-
tus, vt veteres scepra Regia in Ara-
tri formã effigiarēt, quo & ipsi quo-
que sacerdotes perinde ac Reges vtebantur.

DEMOLITIO.

Circumducendū verò aratri obseruatio non
in cõdendis tantum vrbibus reperitur, ve-
rum etiam in euertēdis delendisq;. Quare illud
apud Modestinum Digestis lib. VII. tit. Qui-
bus modis, &c. obseruandum: Aratro in ciuita-
tem inducto, ciuitas esse desinit, vt passa est Car-
thago. Eoq; spectat Horatianum illud primo Carminum:

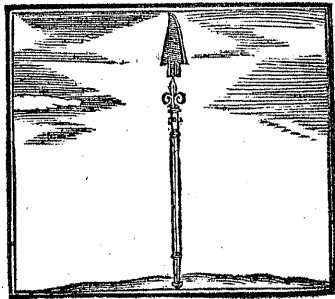
*Imprimeretq; muris
Hostile aratrum exercitus insolens.*

Et secunda Philippica M. Tullius: Vt vexillum videres, & aratrum circumdu-
ceres, cuius quidem vomere portam Capuæ penè perstrinxisti.

AGRICVLTURA.

Nimirum etiã est aratrū agriculturæ frumentarij q; prouentus signum, vt in
numo argenteo cernere est, cuius inscriptio est ab occipito, **SCIPIO**
IMP. cuius caput elephantino est insigne capite, quod dubio procul Africanū
signat: infernè aratrū pulcherrimè factū. Ante faciem spica, inde literæ, **Q. ME-**
TELLVS. Ab altera facie sigillū nudū, cuius dextera innitit femori: læua supra
magnã spicam toto brachio exporrigitur: literę hinc, **REG. F. C.** inde, **EPIVS.**
De frumentaria verò Africæ feracitate alibi sæpe dictum. Quod ihero Prophe-
tæ olim dixerunt, ex Sion procedet lex, & verbum Domini de Hierusalem, cor-
rigetq;

SCEPTRVM RE-
gium.

Liber XLVIII.

355

Arigetq; vim magnam populorum, vt concidat gladios suos in aratra, & frameas
suas in falces: Irenæus lib. in Valentinū quarto, pacificum Christi dogma præ-
monstrasse tradit. Christiana igitur institutio ad pacem, ad cõcordiam, ad vna-
nimitatem comparata est. At quò nos decidimus? quæ nobis tempora destina-
ta sunt? quibus quæ plurima tam publicè quàm priuatim Christianis accidunt
mala, non aliunde sint, quàm ab ipsis Christianis.

DE FLAGELLO.

AVGVSTVS MENSIS.

Vniorum inuentum est, per flagella duo frumentaria in tranuersum
alterius alterum posita, Augustum mensē indicare, quò eo potis-
simum tempore tritura peragatur, inter messē scilicet & vindemiã,
nisi hoc fiat, agricolis vix, quò agant, habentibus. Sedenim cum nõ
eadem sit regionibus omnibus tritrandi ratio, hieroglyphicum hoc iis tantum
inseruiet, quibus id instrumenti vsui est.

IMPERIVM.

ID receptius apud veteres est, vt per flagellum imperium significetur, quò se-
pe in Consularibus numis cõsum obserues. Quinetiam in coniecturali disci-
plina nihil ab hoc diuersum notat, quò vel ipsius M. Tullij Ciceronis somnio
fatis innotuit, cum is C. Cæsarem in Capitolium profecutus, Augusto viso, af-
firmavit ipsum esse, cuius imago sibi secundum quietem obuersata, cœlitus au-
rea catena demissa, cui Iupiter flagellum obtulisset.

TOLERANTIA.

Est & tolerantia symbolum per se manifestum fatis flagellum ipsum, quo v-
no signo Laconum patientia verberibus tolerãdis affucta, clara & illustris
habebatur. De qua Tertullianus: Certè Laconum flagella, sub oculis etiam hor-
tantium propinquorum acerbata, tantum honorem tolerantia domui conse-
runt, quantum sanguinis fuderint.

DE FRAENO.

REX.

A officio verò gubernandi regendiq;, habenæ quoq; in Regis signi-
ficatum veniunt. Hinc frænum nonnulli in Fortunæ manu statuunt.
Hinc plerisq; locis eadem clauum tenet nauigij gubernaculū. Sed ha-
benas tenere, pro regere, passim apud autores vsurpatū. Quia verò
funè ex corio primū fuisse cõstat, vt naues apud Homerū *ἄρῃσιον βόας* ligant, fu-
nes interdū habenas vocitari cõperias. Et nostri Bellunēses, toto agro, validissi-
mos funes ex crudo corio in ligulas longas secto, in tricasq; mox arcè cõplica-
to conficiunt, quos etiã rusticorū vulgus funes appellat. Quin & Virgil. vetu-
statis amator dixit, classiq; immittit habenas, cum funes intelligeret velo regen-
do aptos, vt Cælius Urbanus antiquus grāmaticus interpretatur. Quancq; eru-
ditissimi nostro tempore sint, qui eo loco habenas metaphorice pro clauo posi-
tas arbitrentur.

TEMPERANTIA.

Eadem porrò ratione qua clauus in nauī moderationem significat, frænum
tum moderationem, tum quam Theologi nostri temperantiam appellant,
significare dicunt. Nam quòd temo nauibus, id equis frænū est. locatur in hãc
sententiã Plautus, Rudente, nauem pro equo intelligens, vbi sacerdos ad puel-
las eiectas ait: Nempe equo ligneo per vndas cæruleas estis vectæ. Camus &
Nn

frænum idem sunt, quamvis camus ad inflectendam ceruicem comparatur, frænum ad oris, ac perinde totius corporis regimen. Horum significatum est, malarum incitationum coërcitio, vt exponunt Theologi eo loco. In camo & fræno maxillas eorū constringe, qui non approximant ad te. Dicitur autem *κράμνον* ab inflexione *κράμνον*, quod domare est. Huiusmodi enim fræni genere desultores vtuntur ad pullorum ceruices intactas edomādas. Nemesios porro signum ab antiquis celebratum, insigne cubiti mensura manu prætenta, neq; non fræno, in hunc scilicet modum:

*Ἡ Νέμεσις πρὸ λέγῃ τῶν πικρῶν, τῶν τε χαλινῶν,
καὶ τῶν ἀμετροῦν πρὸς τὴν μὴ τῶν ἀχάριστα λέγειν.* de qua ita nos:
*Una manus cubitum ostentat, gerit altera frænum:
illa, modum serua, hæc admonet, os cohibe.*

DE TURBINE PERILI.

Habenarum mentio turbinem in memoriam attraxit, quia turbinis concitatio ab habena est. De hoc autem Græci Latiniq; potius, quam Ægyptij, quantum investigare potui, meminerunt. Quoniam verò clari admodum viri similitudinem à rhombo, qui turben est, desumpserunt, quid in eo lateat hieroglyphicum, exponere visum est operæ precium.

VEHEMENS MENTIS AGITATIO.

Est autem rhombus, vt hinc exordiamur, lignum buxum, vel ex solidiore aliqua arbore tornatū, plana lataq; primū basi, cono sensim in angustum abeunte, cuius apex clauo armatur ferreo. Vfus eius in puerilibus ludis cum antiquissimus fuerit, Florentini, apud quos plurimū exercetur, eum vulgò Palæon appellant, vocabulo ipso vetustatem indicante. Implicatur is à cuspidē prælongo loro, atq; ita ludo puerili, quanta vi fieri potest excussus, basi superne, cuspidē inferne versa solo alliditur: dum verò ab intorto se loro explicat, in rapidissimam concitatur vertiginem, atq; ita volubiliter rotatus, spatii ampliter curuatis hac illac fertur: pueri superstantes flagello illum exagitant, acricq; intorta plaga impetum vehementiorem adiiciunt; Turben hic à Tibullo, à Marone autē turbo, vt Sosipater Charisius obseruauit, dicitur. Ob eam igitur concitatissimam vertiginem agitationemq;, poëtæ mentis volubilitatem, quæ nullo possit loco consistere, ratione uel sedari, quod plurimum in furore accidit, expressere. Atque ita Tibullus amatorio furore exagitatus, de se dicit:

*Namq; agor vt per plana citus sola verberare turbo,
Quem celer assueta versat ab arte puer.*

Ludum hunc Maro dilucidius pinxit, vbi correptam furiis amatam reginam nusquam consistere posse, ita luculenter ostendit, vt versus hi, vel decies repetiti, nullius vnquam tædio recitentur:

*Cen quondam torto volitans sub verberare turbo,
Quem pueri magno in gyro vacua atria circum
Intenti ludo exercent: ille actus habena
Curuatis fertur spatii, super inscia turba
Impubesq; manus mirata volubile buxum
Dant animos plaga. Non cursu seignior illo
Per medias vrbes agitur, populosa feroces.*

Quoniam verò inter furoris species quinque à Platone memoratas amatorius locum

A locum obtinet, rhombum Magi alliciendis amatoribus aptum veneficiis adhibuere; de quo apud Theocritum, Pharmaceutria.

DE COLV ET FVSO.

Eq; quidem in mystico hoc scribendi genere contemnendæ sunt colus & fufus, cum ex iis antiquissima quædam referantur significata.

F A T V M.

Per colum autem & fufum significari fatū, longè manifestius est, quàm vlla debeat cōmentatione vterius explicari: plena siquidem sunt poëtarum volumina, fatum ipsum per stamina, per fufum, per colum, per fila vbiq; significantium. Tris verò Parcas illas huius negocij arbitras, qua de causa vetustas sinxerit, Platonem latissimè interpretatum alibi diximus. Tris autem illas esse, quarum vna colum sustineat, altera neat, tertia adactis in fila forficibus modo hæc, modo illa occet: ita rebus quotquot in mundo sunt, ortum, auctum, interitum esse proprium, ignorare neminem crediderim. Si verò tabulæ huius seriem quis delinari sibi cupierit, ita picturam digeramus, vt Clotho vestem induta versicolore, cum corona septem stellis insignita colum teneat ingentem admodum. Lachesis veste passim stellata insignis, manibus in pendentium magno numero fusorum fila immisisis, modo hunc, modo illum torquere videatur, vtraque palma ad torturam composita. Atropos atrata insultet filis forfice detruncandis. Fusi solo passim iaceant, alij modico, alij plurimo obvoluti stamine. Fila variis sint picta coloribus. Minimè verò dissimulanda sunt, quæ filo super ex diuinis literis tradit Hesychius: subregmen quidem mortalium intentionem indicare, stamen verò Dei nutum, vtpote firmitus, eaq; gratia quæ stabilis atque incommutabilis in nobis permanet, quæ nostræ intentionis subregmen admittit, vt boni operis indumentum contextatur.

N V P T I Æ.

Quod verò colus & fufus nouam nuptā indicet, aliquis fortè dubitarit. Sciendum autem id inde sumptum boni ominis causa, quod Cæciliæ, quæ alio nomine Tanaquil Tarquinij Prisci vxor fuit, lana cum colo & fuso in templo M. Anci diutissimè adseruata perduravit, cuius rei mentionem facit Varro. Et quoniam res C Tanaquil feliciter celsit, institutū vt nubentes virgines comitare colus compta, & fufus cum stamine. Hinc gratulari libet antiquitati patriæ meæ, vbi toto territorio mos adhuc huiusmodi obseruatur, vt postero die quo noua nupta traducta fuerit, mane præsto sunt domestici cōiunctiores sponso, cū colo & fuso, quos nouæ nuptæ offerat, armaq; alia, quibus opus aliquod domesticum fieri soleat. quanquā vulgus interpretatur id ea de causa fieri, quasi subinnuere velint, hesternum quidē diem & genialem & festum fuisse, postero autem ad officia muliebria redeundum. Nam & alibi de olla meminimus, quā noua nupta postero à nuptiis die iubebatur à focu petere, quam illa peracerbè conuiciis etiam superadditis abnegaret. Sedenim tã per vulgatus de colo fusoq; mos, antiquitatē illā sapere mihi videt.

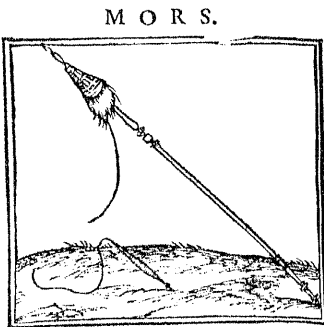
PAVLATIM QVID EFFECTVM.

Separatim autē per fufum glomo obvolūtū, sunt qui paulatim quid effectum intelligant, quod apud veteres nusquam inueni. Nam fila ipsa dum nentur,

Nn ij

paulatim coeunt, sensimq; torquentur, & ex molli vellere lino'ue per patientis-
simam contationem in eam soliditatem ac firmitudinem, quæ operibus facien-
dis apta sit & idonea, coalescunt.

AT colus atq; pensa tantum, staminibus ab-
ruptis, mortis habere significationem tra-
dunt, vulgata quam citauimus Parcarum fabu-
la, quarum munus esse diximus, suum unicuiq;
rei finem præscribere, inde etiam ficto nomine,
quodd, vbi fatalis advenerit dies, nemini parcãt.
De vi autem earum, quam *αὐτοῖς ἄφικτος* esse dicit
Plato, nos inconvertibilem dicere possumus,
quoq; pacto non circa stabilem corporis sanita-
tem tantum, verum etiam ad animos in legum
cultum & obseruantiam inducendos munus exer-
ceant suum, quin legibus & sanctionibus firmam præsent in columitatem, duo-
decimo Legum libro circa finem Plato differit; ibidemq; interpretes de fixarum
stellarum orbe multa. Lachesis quippe firmamentum esse (vt superiorem fabu-
lam apertius interpretemur) in cuius stellis vires fortesq; inferiorum omnium
contineantur. Clotho verò Planetarum cœtum, in evolucndis rerum sortibus
firmamento subministrantem. Atropon deniq; Saturnum, qui stabilitate sua
eductas in effectum sortes immutabiliter cõfirmet: quæ quoniam latè apud eos
disputantur, à me nunc prætereuntur.

DE LAQVEO.

MÆc verò Parcarum lina in opus deducta, laqueum neuere, artificiq;
astu composuerunt; de quo dicere non fuerit importunum.

A M O R.

LAqueus vel vinculum, nunc rete, nunc decipula quælibet, amorè
hieroglyphicè significat, quippe qui artibus his homines cõvenetur, taciteq; ag-
gressus incautos in insidias trahat. Addunt etiam nonnulli hamum, de quo lo-
co suo dictum. Quod ad laqueum facit, aliqua spe proposita voluptatis ita de-
cipimur, veluti feras quoq; apposita esca, spe boni capere moris est. Neminem
enim facilius decipias, & arbitrio colligaris tuo, quàm amantem; vnde etiã vin-
culum, & vincendi, & captiuum reddendi, significatum habet.

V E N V S.

IPsi verò Veneri amoris genitrici à vinculo nomen inditum: siquidem à vie-
re, quod ligare est, dictam ait Varro. Quod verò apud Lacedæmonios Ve-
nus cognomento Morphè, pedicis circa pedes obvolutis ostendebatur: nam
Tyndarum ferunt coniecisse Venerem in vincula, quò filiarum opprobria, quæ
impulsu eius acciderant, vlcisceretur. Sedenim Pausanias figmentum hoc à vul-
gi fabula summouet, remq; eruditius hieroglyphicè interpretatus, ea specie si-
gnificari tradit, quòd debeant mulieres erga viros suos in fide firmiter & con-
stanter permanere. Nostri in vniuersum castitatem & sobrietatem ita cõparan-
dam monuere, si tali vtamur hieroglyphico, dum aiunt,

Compeditus Venerem, vinculis constringe Lyæum.

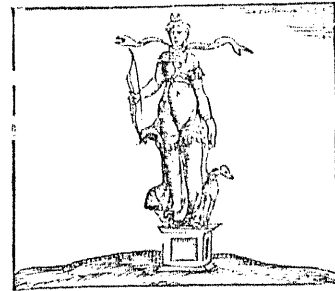
D I A N A.

Apuð eodẽm Lacedæmonios Dianæ simulacrum, quod Iphigenia & Ore-
stes

Astes ex Taurica regione detulerunt, vitice colligatum colebant, nempe quòd eam
auferetes viticũ fasciculo obuolutã occultauerint. Huic quondã homines forte
ductos immolabãt, quod sacrificij genus Lycurgus in Ephëborũ flagra cõmu-
tauit, simul vt aram Dianæ, quod ipsa oraculo sibi deposcere visa erat, humano
sanguine conspergeret, simul vt plagarũ cõtemptu fortiorẽ redderet iuuentutẽ.

Apuð Caphyatas Arcadiæ populos, Dianæ
strangulatæ simulacrum, atq; eidem tem-
plum erat. Significabat id, non hieroglyphi-
cè, sed historicè, rem super ea gestam, propterea
quòd pueri quidam circa templum ludentes fu-
niculum repertum simulacri collo iniecerunt, se
Dianã suspendisse dicentes, quos Caphyatae la-
pidibus obruerunt, oraculo inde moniti eos se-
pelire, & sacra quotannis facere, cum eorum v-
xores omnes abortiuos partus ederent. autor
Pausanias.

D I A N A S T R A N -
gulata.

F I R M I T A S.

SVum verò *συνάλιος* Lacedæmonij pedibus vinctum colebant, cuiusmodi ve-
tustissimã apud eos statuam fuisse Pausanias attestatur, ne scilicet aliorum
ab vrbe sua secederet, sed in ea firmus stabilisq; permaneret. Cuiusmodi infania
Tyrios etiam vexauit, quo tempore ab Alexandro Macedone obsidebantur:
nam & Apollinis ipsi sui basin aurea catena religarunt, cum quidam in concio-
nem progressus affirmasset, visum sibi per nocturnam quietem Apollinem di-
cere, velle se transire ad Alexandrum: post quod vinculum iniectum, cum insu-
per Tyrj Alexandrinum cognominarunt. Sedenim aliorum quoq; deorum sta-
tuas Plutarchus ait Problematis Tyrios vincula solitos iniicere, id scilicet indi-
cantes, quòd lento gradu in scelerum castigationem ferantur. Et Horatij locum
de poena quæ claudo incedit pede, in hanc eandem sententiam Porphyrio in-
terpretatur.

I V N O N I V S.

ET ahenea Milonis statua in Olympia fuit, quæ super discum posita vinctis
simul pedibus inniti videbatur. Malum aut Punicũ sinistra tenebat. Dexte-
ræ digiti recti, & rigentibus similes apparebant: vittaq; caput habebat redimi-
tum. Rem ita interpretatus est Philosophus Tyaneus, vt Milonem athletam di-
xerit Iunonis sacerdotem à Crotoniatis institutum, idq; mitram & redimicu-
lum indicare. Arborẽ verò malum Punicã solam in Iunonis honorem plantari.

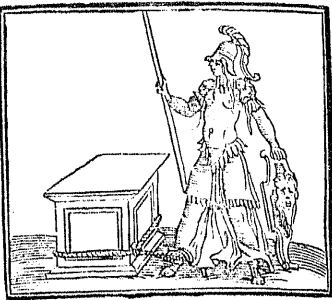
F O R T I T V D O A T Q V E T E M P E R A N T I A.

Quanquã alij eruditionis hieroglyphicè non ignari, dicunt pedes colligatos
quid significare, quòd fortissimus is athleta nullius viribus ex eo loco, vbi se-
mel constitisset, dimoueri posset. Malum manu comprehensum, digitorum eius
fortitudinem indicare, quòd identidem nullius conatu auelli posset. Porrectio-
nem verò digitorum eodem roboris argumento significasse, quantũ illi virium
inisset, quòd à quoquam vel robustissimo, neq; inflecti, neq; dimoueri potue-
rint. Per vittã verò temperantiã hominis aiunt indicari: athletæ enim vires suas
ea potissimum ratione custodiebant, quòd ab iis quæ corpus ener-
uant libidinibus studiose admodum ab-
stinebant.

NEq; quidem Dianæ tantum simulacrū obligatū erat apud Arcadas, verum etiā Mineruę signum obligato crure ostendebat. Significabat id vulnus, quod ipsa à Teuthi Arcadum duce acceperat, dū illi suadere, & obstare conatur, ne Græcorū societatem desereret, quam ipse ob similitudinem in Agamemnonē repudiauerat. Teuthis autem apud Arcadas colebatur, & certamen id cum Minerua illi laudi adscribebatur. De stupore verò & imperitia Arcadum, qui nihil cum Minerua commune aut sociale habuerint, in Quercu, atq; etiam in Asino, satis dictum.

MINERVA ARCADICA. D

SEMEN IN VTERO.

S Aturnum Apollodorus alligari ait per annum laneo vinculo, & solui ante diem sibi festum mense Decembri: atq; inde prouerbiū, Deos habere pedes laneos. Hinc verò significari semen in utero animatum (nam à satu Saturno nomen) in vitā grandescere, ac donec erumpat in lucem, quod decimo fieri mense, & Virgilij & aliorū testimonio, iis quę recte ferunt, comprobatur, mollibus interim naturæ vinculis detineri. Sunt verò qui referant id ad tempora, quę certa naturæ lege connexa sunt: vel quòd fruges omnes vinculis nodisq; quibusdam alternentur: vel quòd in Tartara cōiectus, propter loci, in quo versatur, profunditatem, quasi quibusdam ibi vinculis detineatur, vt deportatus. Alij fictum volunt ob motus tarditatem, de quo alibi.

ARTIFICIOSVM OPVS.

Q Væ verò vincula statuis, quas Dædalus elaborasset, iniici solita sunt, id sibi volunt, artificiose adeò fuisse fabricatas, vt abire viderentur, quocirca vinculis compescendæ essent. Meminit huius rei Plato in Menone, Dædali signa, inquiens, ni religata fuerint, abire & fugā arripere: vbi verò reuincta sunt, consistere. Proinde si quis aliquod eius habeat, et solutum esse sinat, incertā eam esse possessionem, perinde ac quis feruum habeat fugitiuum. Et primo Politicorum Aristoteles Dædali statuas memorat, quas vulgus sponte moueri, & opus facere dictitasset. Neq; desunt qui ligneam Venerem à Dædalo fabricatam autument, quæ argento viuo infuso moueretur. Hinc quotiens opera huiusmodi & pulcherrima & absolutissima esse ostendere voluerimus, si Platonis sententiam approbemus, eorū pedibus, aut quæ opportunior fuerit parti aliquid ad alligabimus.

NEQVITIA.

I Vniorum inceptum esse volunt nonnulli quantivis precij viri, amorem obligatis oculis pingi: neq; id antiquam sapere cruditionem, cum eum ipsi dicant oculatissimū. Pleriq; tamen veterū, vt Theocritus, Menander, Archilochus, & è nostris præcipuè Virgilius, amoris cæcitatem attribuerunt, eum scilicet amorem intelligentes, cui assidua est comes nequitia. Affectū enim in turpitudinem cæcum esse, nemo non dixerit. Appetentia enim quæ ab oculorū sensu est, intellectum concitat ad voluptatem: ea verò tali orta principio, quæ putat in conspectu esse bona, ea tantum concupiscit, addictaq; sensui à cōtemplatione auertitur, neq; sui compos est vt possit eligere. Impetu igitur raptatur, & in furorē fertur. Furor dubio procul intellectum obcæcat: quicq; ita affectus est, is cæco carpitur igni.

A igni. Qui verò electionis est compos, auream colit Venerē, nihilq; prius curat, quam cæci stimulos auertere amoris: cæci, quia dubio procul affectus ille à sensu rectus, aut ex oculatus est, aut ita oculos habet obligatos, vt nec quę attingūt ad rē, nec sumptus videat. Quòd verò sint qui, Cæco carpitur igni, exponāt, cæco, validiore, quia dixerit Ouidius, Quoq; magis tegit, tanto magis arduat ignis: cur nō dixere potius, cæco, intellectus & rationis lumine priuato? Id tamen actiue, quia non videbat omnino Dido quòd rueret, quòd raperetur, in quantū ærumnarum tragediam se præcipitaret. Amat Scyllam Glaucus: Scylla lupis est canibusq; succincta, quod meretriciam proteruitatem & impudentiam ostendit. Glaucus idem vel cæcus, vel vt significantius loquamur, luscitosus, & glaucoma cæcitas Latinis est. Sed cur non ea etiam de causa laqueum amoris insigne dixerimus, quòd vbi quis perditē insanire cœperit, extremo sibi aulugio, & miseriarum liberationi laqueū agnoscat: vt elegantissimus ille monet senariolus:

ἔρωτα πάσι λυμὸς ἐστὶ δὲ μὴ, χροῖον.
 ἔσθ. δὲ μὴδὲ πού τι πύ φλόγα οὐκ ἔστι,
 θεραπεία σοι τὸ λαιτὸν ἡγετὶ ἰδὼ βόχον.

B quod ita Latinè reddere possumus:

Fames amorem sedat: hæc si non potest,
 Non grande saltem tempus efficit: nisi
 Præstare tempus hoc queat, reliqua salus
 Est laqueus, aptes quem tibi.

Parsim verò poëtę amoris retia decantāt, quę statim declinare studeamus. Nam vt sapientissimè admonet Lucretius:

Vitare plagas in amoris ne iaciamur,
 Non ita difficile est, quàm captum retibus ipsis
 Exire, & validos Veneris perrumpere nodos.

VENATOR.

S Edenim cū venationis præses Diana fingatur, iure illi & laquei & retia sunt attributa, vt pote præcipua venatorum arma. Vnde Psalmo XC scriptum: Libera me de laqueo venantium. Et CXXV canitur: Anima nostra sicut passer erepta est de laqueo venantiū. vbi animaduertendū est, apud Græcos quidem *διονότων* legi, quam literam nostri secuti sunt: sed apud Hebræos vocabulū esse, quod aiūt significare Sidonios, populum Iudæis semper infestissimum: venatores enim Sidoniū, inquit Adamantius. Neq; ignorauit hoc Maro noster, apud quem Venus mater Æneæ filio

*Ædia se fert obvia sylua,
 Virginis os habitūmq; gerens & virginis arma Spartana.
 Namq; humeris de more habilem suspenderit arcum
 Venatrix, dederatq; comam diffundere ventis,
 Nuda genu, nodiq; sinus collecta fluentis.*

Curq; hoc venatricis habitu incederet, causam mox infert:

*Virginibus Tyriis mos est gestare pharetram,
 Purpureoq; alie furas vincire cothurno.*

ANNONA.

Q Vinetiā ipsa venationis locutio aliquid præ se fert hieroglyphicū: si quidem venatio tum victum, tum annonā, & quicquid in humanæ vitę vsum cōparat, significare dicit. Venatu enim primę ciborū delicie cōparatę. Quare videas locū Psalmographi, Viduā eius præcipuè benedicā, quod in antiquis Græcorū

exemplaribus *thi* non *xig* legitur, quod venationem significaret: ex qua locutione Theologi omne ciborum genus quod ad pulpamenta comparatur, accipiendum dicunt. Nam & qui Hebraicam lectionem sequuntur, aliquid simile deprehendere, cum pro, viduam eius benedicens benedicam, annonam illius: alij, precipue benedicam: alij, amplificabo, copiosissimamque faciam, reddiderunt.

DOLI OCCULTI.

SED vt ad laqueum revertamur, id instrumenti occultos dolos & calliditatem insidiarumque indicat cogitationes. In occulto enim tendi solent insidiae, quemadmodum & laquei: & in eiusmodi sententia a fatidico vate Dauide positum inuenias. Idem alibi mortis laqueum memorat, pro morte per insidias intentata. Nam quod laquei venatoribus aduersus feras, id insidiae in hostes praestant. Dubio procul enim vbi Psalmo legitur, Laqueum parauerunt, dolos omnino significat. Eucherius. Atque alibi in iisdem sacris literis de meretrice legas, vinculum in manibus eius de vitis: Dirumpamus vincula eorum, & proiciamus a nobis iugum ipsorum, vt contrito laqueo liberemur. Nam haec quando rupit Sampson, inimicos vicit.

DE CATENA. APERTA VIS.

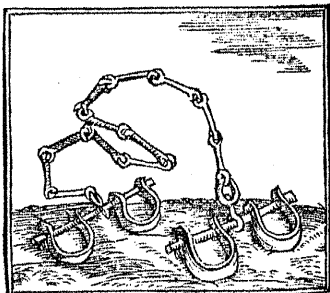
Atena vero vim apertam significat, quia victis palam iniiciuntur, neque ullam exigunt occultationem.

VITIA.

THEOLOGI nostri veteres, catenas vitia significare contendunt, quod vitia se invicem gignere atque arctissime complecti consuevere. Nam qui de moribus disputant, necesse aiunt multa illi inesse vitia, in quo vel vnum tantum fuerit in conspicuo: usque adeo peccatum esse, transire lineam, finiuerunt. Sic a manibus Petri Apostolorum principis catenae ceciderunt: sic illi soluendi ius diuinitus attributum. Hoc tamen significato iuniores laqueos libentius dixerunt.

Sunt tamen & maritalis vitae indicia, propriaeque similitudines catenae, quae pedibus, quaeque manibus iniiciuntur. Nam pediculae vitae liberioris progressum impediunt, hominemque intra certae rationis ergastula cohibent, neque licentius euagari permittunt. Manicae vero sunt negotiorum impedimenta, quibus implicari necesse est familiae patrem, si rem, liberos, domumque suam recte administratam, institutam, conseruatamque velit.

CONIUGIUM.

DE IUGO.

Inter vinculorum genera & iugum est, cuius varia omnino sunt significata. Sed quoniam de maritali vinculo loqui coepimus, eidem hoc adiciemus.

PAR COPULA.

PRO vita coniugali, vel ipso nomine rem indicante, honestiori argumento iugum accipi. Ea siquidem est coniugatio & copula maxime maritalis, vnde coniugium & vincula iugalia, & parem denique conatum, curam, amoremque, et studium in consortibus esse debere indicat, atque hoc est quod apud eruditos dictum inuenias, Pari iugo.

SVBIVGATIO.

APud Horatium iugum ahencum pro violenta subiugatione positum reperias, vt eo loco:

*Sic visum Veneri, cui placet impares
Formas atque animos sub iuga ahenea
Sano mittere cum ioco.*

Nam & subiugare, militare verbum, & sub iugum mittere, passim apud historiae scriptores inuenias. Erat vero huiusmodi iugi species, vt in Armorum commentario diximus, ad similitudinem in Graecae literae, duabus scilicet hastis in terra defixis, tertiaque ad summum earum deligata, sub qua victi hostes omnibus armis exuti, subcuntes transire per ignominiam iuebantur.

INuenias & pro seruitute iugum poni, ac perinde pro fatigatione: vnde subdere colla iugo, pro trahi in seruitutem & labores, passim apud poetas, a bobus nimirum sumpta metaphora, qui ad hoc iunguntur vt laboribus exerceant. Hoc significato Assertor noster, qui calicis amaritudinem suis alibi pollicetur, de promptae voluntatis alacritate loquens, suaue esse iugum suum, & onus leue profitetur.

SERVITVS.

LEGES.

Sunt qui per eiusmodi dictum leges intelligi putent, quae appellatione iugi legum onus fuerit etiam a Dauide nuncupatum. Omnino vero leges pro subiugatione & imperio vicissim a Marone dictum: Legesque viris & incenia ponet. Nam qui legibus parent, similitudine quadam colla iugo subdere videntur: & qui potentiorum arbitrio subiiciuntur, subire iugum identidem.

PATIENTIA.

Sunt qui iugum significato patientiae praeferrant, quo plurimum insigni gausus est LEO X. P. M. Cum enim ab ineunte aetate Virgilianum illud admirari coepisset, quod solitus ille, vt aiunt, dicere, nullam homini virtutem patientia commodiorem esse, eam sententiam ita carmini mox inferuit:

Superanda omnis fortuna ferendo est.

Nullum vnquam is opus neque publicum, neque priuatum, etiam cum ad pontificatum euectus esset, faciendum locauit, cui iugorum insignia non apposuerit, cum inscriptione, SVAVE, vt scilicet ad virtutis eius fructum percipiendum alacrem esse necessariam voluntatem innueret, iugumque id suaue futurum, quod libenti animo toleraretur. At contra nihil tam facile, quin difficile appareat, quod inuitus facias. Postea vero, cum is rerum potitus esset, ad insigne id ea commodata est interpretatio, quae orta est ex re ipsa, eo scilicet principe iustam & clementem atque adeo suaue humano generi seruitutem obtigisse.

IUPITER.

SED quid illud, quod ipsius Iouis symbolum est, iugum? Iugare siquidem Iouis inventum esse veteres tradiderunt, & a Iouis nomine Graeci *Iou* deduxerunt. Ipsum autem aiunt primum iumenta iunxisse, vt ea in frugum fatu frugalem nobis operam praestarent. Nam *Ante Iouem nulli subigebant arua coloni.* Nec ignorauit hoc Naso, cum scripsit de Ioue ipso:

Semina sum primum longis cerealia sulcis

*Obruta sunt, pressiq; iugo gemuere iuueni,
Postquam Saturno tenebrosa in Tartara misso,
Sub Ioue mundus erat.*

DE CLAVO.

Abet quid simile cum iugo, cumq; laqueo, clauus, quantum pertinet ad colligationem, applicationem, vnionem; quare locus exigit, vt super eo quoque aliquid differamus.

SISTERE.

Clauus vtiq; sistendi firmandiq; signum habitus apud antiquos. Et dea ipsa Neccsitas a lamantino clauo insignis fingebarur; quæ vbi quid faciendū decreuisset, non licere vel diis ipsis intercedere, Homerus ait. Hinc apud Horatium Fortunam ipsam, quæ rerum humanarum domina fingitur, semper anteit sæua Neccsitas, siue, quod in antiquissimis codicibus obseruauit, serua Neccsitas,

*Clauos trabales, & cuneos manu
Gestans ahena, nec feruus
Uncus abest, liquidumq; plumbum.*

Eodem vtitur hieroglyphico Tullius Verrinis, vbi ait: Et vt hoc beneficium, quemadmodum dicitur, trabali clauo figeret, cum consilio causam Mamertinorum cognoscit, & de consilij sententia Mamertinis se frumentum non impetasse pronunciat.

SOSPITAMENTVM.

Qui verò clauus aheneus, nonnunquam & ferreus in postico pariete templi, quod Mineruæ dicatum erat, in Capitolio visebatur, presentanei remedij ad mala quæ impendēre viderentur, signum habebatur, atq; amuletū erat præcipuè contra pestilentiam, eorq; vim morbi sisti persuasum fuit. Figebat eū Consul solenni sacro. Et aliquando Dictator solius figendi clauī causa creatus est: quo in albo Cincius Manlius, Gn. Quintilius, & alij nomē habent apud rerum scriptores. Cuiusmodi rei adhuc Romæ extat monumentum hoc:

M. ORATIVS CONSVL EX LEGE
TEMPLVM IOVIS OPT. MAX. DEDI-
CAVIT ANNO POST REGES EXACTOS.
A CONSVLIBVS POSTEA AD
DICTATORES, QVIA MAIVS IMPE-
RIVM ERAT, SOLENNE CLAVI
FIGENDI TRANSLATVM EST,

ANNVS.

ERat & alterius generis clauus, qui Septembribus Idibus figebatur per annos singulos in sacrarum ædium parietibus, ad annorum numerum colligendum, quia paruus tunc erat literarum vsus: isq; clauus annalis appellabatur.

DE

DE CVNEO.

Aontra verò Cuneus, quæ vel natura sunt solida, vel arte compacta, conglutinata & applicita sunt, discutit atq; dissoluit, discit atq; separat, & à clauo totus diuersus abit. Ideoq; inter instrumenta necessitatis, quæ fortunæ operam suam subministrat, adpingitur. Super eo est igitur differendum.

DISSOLVTIO.

Posito siquidem firmandi signo, quod per clauū indicatur, vbi scilicet fortuna quippiam stabiluisse videat, cum & eiusdem munus sit, ea quæ firmissima iudicentur, in humanarū rerum ludibriū dissoluere, loco dimouere, discutere, atq; discicere, additus est ad necessitatis insignia cuneus, qui nimirum, vt dictum, dissoluendi, discindēdi, atq; separandi symbolū est. Et veluti per clauū firmatū aliquid ostēdimus, ita per cuneū, infirmatū aut loco dimotum indicamus. Additū & ahenea hæc gestari manu, vt vicissitudinis huius perpetuitas nunquā defutura cōmonstretur: siquidem, vt sæpe alibi docuimus, perpetuitatē indicat Bas, propterea quòd rubigine nō absumitur: ideoq; Vegetius probat creos clauos confingendis nauibus, quos ferreis antepōnit, q̄ eos tēpore & humore celeriter rubigo cōsumat: illos etiā in fluctibus permanere incolumes manifestū sit.

DE VNCO.

Væ verò de Vnco & Plumbo subsequuntur apud Horatium, ad eandem faciunt sententiā: siquidem vnco trahi, qui loco deiecti fuerint, læsæ præsertim maiestatis rei, solitum, apud rerum scriptores sæpe legimus: quare congruit vnco cuneo.

DE PLVMBO.

Plumbum verò clauo perquam simile est, propterea quòd eo infuso, & statua, & aliæ operum ædificiorumq; moles coherescunt, & firmitate stabiliantur: & suapte natura est adeo ponderosum, vt etiam si non ad operis adhibeatur firmitatem, quam difficulter loco dimoucas, per se valeat significare.

HEBETVDO.

Alioqui plumbum hebetudinis indicium est. Nam cum velocissima esse debeat mētis agitatio in eo qui acutioris ingenij laude cōmendandus sit, vbi quæ tardiorē ad ea excogitanda, cōsulenda, cōstituēda, adenda, peragenda ve, quæ vsu veniūt, inspexerimus, à contatione ipsa, vel ab immobilitate, plumbeū ingenium per cauillū exprobramus. Vnde Tusculanis Cicero: Nisi sanè in Phisicis plumbei sumus. Et pro inefficaci, & inutili, atq; inani sermone, plumbeū gladiū aut pugionem plumbeū apud eundem Tullium inuenias. Illud etiā in diuinis literis obseruatur, quòd Iniquitas per plumbum intelligitur. Iniquitas enim, secundum Zachariæ Prophetæ visum, super plumbi talentū sedet. Vetus enim ponderis modus est talentū. Ideoq; Pharaonis exercitus, vt pote qui in iniquitate permanet, tãquā plumbum in imas aquas pesus sit, ibiq; supinus in cauo profundū alueo recubuit, vt ait Adamātius.

INIQVITAS.

DE VECTE.

Quid pondus significaret indicauimus: sed reliquū est instrumentum ponere, quo magna quantumlibet pondera facile moueantur.

ARS NATVRÆ VICTRIX.

Is vectis est, per quem, artem humana industria comparatam, que naturam longè vincat, indicamus, negotia ve perdifficilia minimo conatu cōfēta. De vecte sanè, deq; aliis machinis Antipho poëta senariolo eo, quem citat Aristoteles Mechanicis, arte nos ea superare docet, quibus rei natura ipsa repugnare videbatur. Magnas enim rerum moles loco dimouemus adacto vecte, hypomochlio, quē nostri Suppressam vulgò vocant, centri loco summissa, pondera supra omnium, qui rem non inspexere, fidem tollimus, & eorum qui inspexere, sed causam non intellexere, admiratione, huc illuc arbitrio nostro promouemus. Atq; hoc est quod in primis admirabile dicit Philosophus, quod quispiam pondus virium imbecillitate loco mouere non potest, id ipsum facile comouere, & hac illacq; ducere, adiuncto vectis pondere tam exiguo, si reliquæ molis motæ magnitudinem contempleris.

DE CLAVI.

Prestat vtrunq; clavis, quod & cuneus & clauus: eadem enim aperit & claudit, hoc est, ligat & soluit, & in manu Iani præcipuè staturbat.

De qua quidem multa poëtę nostri. Sed vt figmenta, vbi agitur seriò, prætereamus, Fabij Pictoris, si modò legitimum est id opusculi, interpretationem afferemus, qui Ianū dicit ad pudorē & sanctimoniam, domorū primū valuas, feras & clauas excogitasse, ab eoq; ianuas appellatas: vnde clauas in simulacris, in beneficij huius memoriam gestet.

PVDOR.

SECVRITAS.

Alij dicunt securitatis eius signum esse, quæ passim eo regnate fuit: domos enim omniū religione ac sanctitate munitas fuisse prædicant.

Alij à cludendi aperiendiq; anni officio, quod munus eius esse Dei putabant, clauas additas arbitrantur: eaq; de causa Clusium & Patulium appellatum. Ad huius instar Apollo cognomento *bupe* colebatur apud Græcos, quod ineuntis & exeuntis anni arbiter haberetur. Ianum verò eundem esse ac Solem, à multis vbiq; disputatum.

PORTVNVS.

Neq; tamen Ianus tantum cum clauibus, verum & Portunus cum clavi figurabatur in manu: nam & portarum Deus esse putabatur.

PARTVS.

Erat etiam olim ritus, vt nuptialibus inter alia clavis quoque mulieribus traderetur. Id aiunt boni ominis causa fieri solitum, ad partus scilicet facilitatem illis comprecandam. Et hoc significato in sacris literis sæpe inuenies, Vuluam aperire.

PIE-

APIERIVS VALERIANVS AD MAGNIFICENTISS. VIRVM ALOISIVM CORNELIVM, DE IIS QUÆ PER LAPIDEM, ET ALIQVOT AEDIFICIORVM PARTES SIGNIFICANTUR, ex sacris Ægyptiorum literis.

Uel mecum reputo, Vir magnificentissime, nulla verò nõ horareputo, quantum sit tuus erga me amor, quæ beneficentia semper extiterit, suffundi me verecundia necesse est, quòd tibi nunquã alia ratione respondere cogitarim, quàm redamando, beneficentiæ verò hætenus immemor mihi fuisse videar. Nã quòd ad amorem attinet, cõmune id est cum plurimis, cum tu innumeros alios, imò quotquot semel allocutus fueris, ad te amandum, colendumq; trahas, & iucundissimo suavis naturæ tuæ blandimento nouos quotidie amicos pares: adèò singularis est integritas illa tua dubio procul incõparabilis. Sedenim quamvis hoc maximi faciendum sit, longè maioris ponderis apud me est benignitas, quæ me semper es tam liberaliter profecutus: cui si parem referre gratiam nõ poteram, saltẽ eius prædicatione liberare me à dissimulationis suspitione, quæ meriti suboriiri poterat, nisi aliquando eam confessus essem. Nunc igitur cum labores meos in Ægyptiorū hie roglyphica, qualiacunq; sint, publicare constituerim, pro amicorum moribus & ingenijs conuenientis materiæ commeteria in hunc & illum distribuere consilium fuit, atq; ita hoc de Lapide & fabricis nonnullis, tibi deberi existimaui, quando hodie nemo priuatorum hominum fabricæ rationem, pulchritudinem & elegantiam te vno melius intellexit, intellectamq; in usum & artem euexit. Quòd si digna magnanimitatis tuæ fors fato aliquo tibi obtigisset, ætas nostra nulli rerum in rei tam præclaræ amplificatione cedere iudicaretur. Accipies igitur Lapides meos primam aedificiorum omnium materiam, eosq; ita tractabiles, vt vel in aère mansurum opus aedificare possis, quòd contra fulminum casus incolume resistat, nullam flumiorum illuuiem pertimescat, terræ motus, hiatus, eructationesq; omnes aspernetur: quæ si tibi aliqua parte arriserint, magno ego beneficio affectus mihi videbor, qui multis olim à te commodis acceptis, per nugarū mearum distributionem obligationis illius meæ partem aliquam tibi depensam existimaues.

DE LAPIDE.

Anteaquam ad aedificia aggrediamur, de Lapide prius dicere consentaneum est: non enim quispiam nisi materia prius comparata, fabricare incipit. Sedenim & rudis lapis sua apud antiquitatem omnem habuit significata. Neq; fortè Romani temerè Iouem lapidem iurabant, apud quos futurum erat vt veræ pietatis fundamentum ex petra solida iaceretur. Petra enim erat Christus, de quo paulò inferius dicturi sumus: nunc enim à Gentibus incipere visum est. Multipliciter siquidem apud hos & illos lapis in cultu fuit: vt apud Thraces colebatur saxum, in quo vestigiū Herculis impressum esse persuasum habuere. Et Arabes, vt legere est apud Maximum Tyrium, tetragonum colebant lapidem. Apud Romanos lapis altera extra portam Capenam erat, qui cum siccitas temporis frugibus officeret, intra urbem solenni pompa ferebatur, & statim pluuia, vt memoria proditum est, cadebat: proptereaq; Manalis appellabatur, quòd eius beneficio impletur, vt aquæ è cælo manarent.

00

A pud eisdē lapideus Terminus in Capitolio diuinis est honoribus celebratus: auctoresq; sunt, saxum illud fuisse, quod Saturnus deuorare non potuerit propter magnitudinē, cum Iouem deglutire se crederet. Nam vetusta illa superstitio omnis, cōminiscendis fabulis implicabatur. Calsiodorus, vt quæ recepta sunt ponam, meminit aruspice interrogatū, quando imperium Romanū casurum esset: respondisse, quando saxum Capitolij cadet: addidisseq; insuper, si eueniret vt vnquam caderet, futurū vt post xxx annorum millia iterum resurgeret: tanta eius artis fuit impudentia: nisi aruspex is per tantæ multitudinis numerum perpetuitatem intellexerit, quam apertius explicuit Maro:

His ego nec metas rerum, nec tempora pono, Imperium sine fine dedi.

Atq; alibi: *Capitoli immobile saxum.* Nam & serpens apud Homerum post nouē passeres deuoratos in lapidem mutatus, significasse dicitur, captæ euerseq; Troiæ gloriam nullo vnquam tempore perituram, vt scilicet Calchas attestatus erat, *εκαλεσθησονται δλαται.* quanquam super hoc aliter alibi.

Sed vt significationes, quod nostrum est institutum, prosequamur, illud omnibus constat, lapidem fœderum firmitatis hieroglyphicū fuisse, quod teste lapide apud veteres fœdera sint firmari solita, quæ vt homines rata scirent fore, Fœcialis agnum læua manu, dextera silicem retinens, si falleret, Iouem ceterosq; precatus Deos, ita se mactaret, quemadmodum ipse agnum: & secundum imprecationem saxo caput pecudis elidebat: quæ latius explicata sunt apud Polybium libro tertio in fœdere cum Carthaginensibus primū ic̄to, quod æneis tabulis inscriptum in æde Capitolini Iouis diutissimè permanit. Et tale aliquid v i i Epistolarum, quas vulgus Familiares vocat, apud Tullium, epistola eius libri prima, vbi de histrione Æsopo loquitur. Erat & iuramenti species per lapidem simpliciter, vt Athenienses iurare soliti, quod Aristoteles & Philochorus subinnuunt: & Demosthenes contra Cononem, *πῶς τε παρὸν τῆς ἡμετέρας οὐρανοῦ τὸν λίθον ἀγορεύει, καὶ ἰσχυρίζεται.* Id quod sacratissimum intra se continet vix diuinitatis arcanum: nam apud Hebræos, A B, pater: B E N, filius: A B E N, lapis. Hic verò lapis ille est, si mysticum sensum introspicias, quem non temerè propheta memorat, & Petrus principibus populi & senioribus obiectat, quod eum reprobauerint ædificantes, atq; mox cōstitutus fuerit in anguli caput.

FIRMA PROSPERITAS.

Non præteribo illud, lapidem è cælo lapsum felicissimi constantisq; successus in gerendis rebus aliquando fuisse signū: vt qui ad Ægos flumen visenda magnitudinis è cælo delatus traditur paulò antequā Lyfander angustissimo temporis spatio, tam magna, tam cōtinua felicitate, tam gloriose faceret aduersus Athenienses, quamvis perniciosum auguriū Aristotimo Æliensium tyranno præstitit saxum è sublimi loco ab aquila demissum in eam tecti partē sub qua tyrannus cum vxore cenam, quæ instruebatur, opperiebantur: nam paulò post ab Hellanico & alijs ciuibus fœdissimè trucidatus est.

PIETATIS NOSTRÆ STABILITAS.

Sed quod ad saxum ab ea volucre demissum facit, in Aquilæ Commentario statu

FIRMITAS Fœderum.

A statutam firmiter sedem per Lapidem in nido ab ea alite positum significari docuimus: quicq; & cuiusmodi ille lapis esset, quæ que ex eo vtilitates haberentur, antiquorum secuti opiniones, cōmemorauimus. Vt verò nunc Ægyptiorum cōmentum magis approbemus, quidnam aliud Petra quàm firmamentū & stabilitatem affert: Vnde Psalmo xxx qui apud Hebræos xxxi est, habetur: Quia petra mea & munitio mea, quippe veluti arx in rupe sita, et turribus munita. In vulgatis, robur legitur: interpretes alij, fortitudo mea: Romanus firmamentum habet. Nam cum nos passim Christū assertorē nostrum petræ nomine accipi legamus, per petram nimirum pietatis nostræ stabilimentum intelligimus, super qua Ecclesiam ipse suam ædificauerit, quod verè sit diuinitus decantatum passim, Capitoli immobile saxum. Romano enim Pontifici hæc promissa sunt, quippe Petro, qui Romæ (nemo hoc inficiari, nisi imperitus, ausit) sedē fixit: cui, vt Euangelia testantur, potestas data est in orbem vniuersum: quem locum etiam Theophylactus diligēter examinans, non vnus inquit Ecclesiæ, nō vnus prouinciæ imperium est Petro & successoribus eius demandatum, & mē

B *πῶς οὐδὲν ἰσχυρίζεται,* sed vniuersi, ait, terrarum orbis. Ad hanc sententiam facit Nabuchodonosoris somniū, quem *νανοδοχορογορας* appellat Strabo, qui per quietem imaginatus est, se statuam cernere visendæ magnitudinis, cuius caput aureum esset, humeri & brachia argentea, ex ære venter, & femora: crura & pedes ferrei, luto ferruminati: ac saxum mox ingens, impulsore nullo, repente iugo montis auulsū in statuam procubuisse, eamq; incurſu eius prostratā & attritam in puluerem abiisse, qui ventorum mox flatu dissipatus est: saxum mox ad eō creuisse, vt totam sua magnitudine terrā occuparet. Cuius quidem ita conspectæ statuæ significatum Daniel, qui & Azarias, Propheta potius quàm coniector, ita explicauit, vt per caput aureum diceret Assyrium regnum demonstrari. Brachia & humeros argenteos, duos esse Reges, qui imperium illud euerſuri essent, atque horum alterum æramento similem, moturū ab Occidente in huiusmodi regni perniciem & euerſionem. Mox rerum summam ferreum excepturum, lateq; omnia obtenturum. Alij post rem gestam faciliore coniectura, imò animaduersione potius oblata, ex subsecuto rerum euentu ita statuæ rationem accepere, vt dicerent aureum illud caput Assyrium quidem regnum significasse, quod primum omnium fuit in terris constitutum. Sed per argentea brachia, hinc Arabum Medum, illinc Cyrum intelligunt, quorum alter Assyrio sublato imperio, regnum Medicum, alter Persicum constituerit. Per ventrem & femora aenea, Alexandrū Macedonē, qui rubicūdo colore fuit, significari, qui ab occasu profectus Orientē subegit: cuius regnum post eius mortem à successoribus, quos per femora possis intelligere, scissum est. Per ferreos pedes Romanos interpretantur, qui magis adhuc occidui quàm Macedones fuere, Macedonumq; opibus euerſis, late sunt terris omnibus dominati. Hæc quidem illi tam verè, quàm etiam ingeniose, omnibus dubio procul approbanda protulere.

CHRISTVS.

Sed quod ad saxum pertinet, neq; hi exequuntur, neque Iosephus explicare voluit, consultò se interpretamentum illud præterire silentio professus, quoniam ex historica lege, præterita scriberet, non futura. Quod quidem homo ludæus ideo mihi videtur subticuisse, ne quæ de Christo subsecutura manifestè conspiceret poterat, prodere cogere. Cui enim dubium sit, per saxum illud, quod vniuersam statuam, atque ad eō totum vniuscuiusq; statuæ cultum su

Stulit atq; dissipauit, Christianā intelligi pietatē, cuius sonus, peruulgata quip-
pe doctrina, in omnem terram esset exiturus, pontificemq; summum Petrum, et
successores, non vni tantum prouincię imperaturum, sed, vt Theophylacti ver-
ba repetamus, vniuerso terrarum orbi leges & salutifera pręcepta pręscriptu-
rum; quod etiam tradit Cyprianus lib. cōtra Iudęos altero, cap. 15. 16. 17. Quod
verò dictum est à Daniele, lapidem sine vilius manibus impulsum, id porro eò
spectare ait Hesychius Hierosolymitanus, quod sine congressu viri & mulieris
conceptus eius processit, & partus. Ita alibi: Quod si altare lapideum feceris mi-
hi, non excitabis illud de sectis lapidibus: si enim cultrum admoueris ei, pollue-
tur: neq; enim secta, neq; dolata est Christi caro ab vlla hominis manu. Apud
Esaiam quoq; celebre est, Christum hieroglyphicē per lapidem intelligi, vt eo
loco, Ecce ego mitto in fundamenta Sion lapidem preciosum, electū, lumini,
angularem, honorificum: quę omnia agnoscit & Petrus epistola prima, addi-
to, futurum vt qui crediderit in eum, minimē sit aberraturus. Ipsa ad Esaię ver-
ba ait Irenęus, vti non ex voluntate viri, sed ex voluntate Dei aduentum eius,
qui secundum hominem est, intelligamus. Nam & quod Daniel lapidem sine
manibus excisum ait, hoc idem significat: id enim sine manibus est, quod nō o-
perantibus humanis manibus, hoc est, virorum illorū qui solent lapides cade-
re, nulla scilicet viri opera eius in hunc mundū aduentus futurus erat: hic enim
lapis à terra ex virtute & arte cōstat Dei. Et apud Hebręos Psal. xxvii, primo
statim versu: Clamo ad te Domine, qui petra, arx, & pręsidiū meum es, quò sci-
licet hostes nunquam accedere potuerūt. De petra hac Tertullianus, vbi circū-
cisionem vtranque comparat: Circumcisio, ait, nobis petrina acie, id est, Christi
pręceptis: petra enim Christus, multis modis & figuris prędicatus est.

Quoniam verò, vt Theologi consentiunt, pe-
tra Christus est, animaduertendum in psal-
mis, vbi de paruulorum allisione ad petram ser-
mo est, id nobis omnibus ita faciendum, vt scili-
cet cogitationes, affectuum prauorū plenas, pu-
riles & fatuas, priusquam adolescāt firmitatemq;
consequantur, deliberationiq; adhærēscant, effi-
quamprimum ad Christi petram allidendas. ita
sentit Euthymius, idemq; prius dixerat Adamā-
tius. Hic ille omnino lapis est, vt sæpe dictū, qui
ad anguli statuitur caput, quem ij reprobauerūt,
qui vltimū eius non agnouerunt. Repudiabant e-
nim eum inter Iudęos sacerdotum principes, & vt Samaritanum explodebant,
seductoremq; & nouarum rerum autorem criminabantur: cum ecce in ædificij
angulum à Deo translatus est, ibiq; positus, & firmiter stabilitus, duos coniun-
xit parietes. Iudęorum vnum, eorum inquam qui pietatem hanc secuti sunt, &
Gentium alterum, qui baptismum susceperunt.

SENSVVM EXPERS.

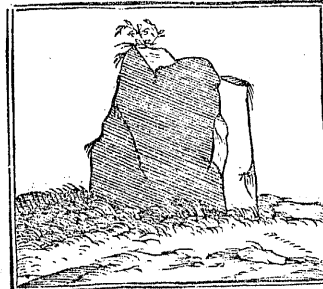
Plerunq; autē per lapidem expertē sensus hominē intelligimus: vnde illud
apud Comicū, Quid stas lapis? Et Amaryllis à Theocritiano pastore tota
lapis dicit, q; nullis amicali, vt idē ait, precib. moueat. In hanc verò sententiā vir
sanctitate ante alios mortales omēs insignis, vatesq; summus, clamat in deserto,
solitarioq; secessu: Potest Deus è lapidib. istis suscitare filios Abrahamo; quippe
de

PRAVARVM COGITA-
tionum excusio.

F

A de stupidis, penēq; brutis hominibus, qui nihil
adhuc diuinum sapiunt, proptereaq; tanquam
lapides sine sensu sunt. Nam qui lapides adora-
bant, lapidibus similes, vt in Psalmio est, euade-
bant. In Exodi cantico scribitur, Vertantur in
lapides, donec pertranseat populus tuus Domi-
ne: quem locum ita interpretatur Adamantius,
vt intelligat de gentibus dictum, quas tantisper
lapidescere supplicetur, donec pertrāseat popu-
lus Iudęorum, cum illud subsecuturum esset, vt
deleteris illis, & à Deo recedentibus, gentes lapidem exuturę essent, proq; duro
& stupido corde, viuētem, sensusq; & intelligentię participem rationem, per
Christum susceperunt. Nam & Cyprianus, epistola libri secundi tertia, Euange-
lium illud, ex lapidibus excitari filios Abrahamę, de gentibus colligi ex Iōannis
ipsius verbis interpretatur. Gręcis quidem, qui lapides totiens in populos mu-
tari fabulantur, ansam dedit vocabulorum vicinitas & similitudo, quibus λῆας,
λῆα & λῆαθ, lapis est, λῆος vero populus, cum fortē existimarent tam facilem es-
se mutationem ex lapidibus in populos, quam paruò momento λῆθ paroxyto-
nus in λῆος oxytonum transire potest. Sed ioci satis. Sanē apud Esaiam primò
suprà quinquagesimum capite in huiusmodi similitudinem legas, Attendite ad
petram vnde excisi estis: quod paulò post explicat, Attendite ad Abraham pa-
trem vestrum. Vt verò ad Euangeliū redeamus, Eucherius secutus Origenem,
ipse quoq; de insipientibus dictum intelligit, cum præsertim alibi dicant diuine
literę, Auferam cor lapideum de carne vestra. Irenęus ita suscitari filios Abra-
hę ex lapidibus, cum nos à lapidum religione remouit, à durisq; & infructuosis
cogitationibus transtulit ad potiora, & fidem Abrahamę similem in nobis consti-
tuit atq; firmavit.

DE MOLA.

Mola lapis est, vnde molares lapides pro ingenti massa & pondere.
Ipsa verò in diuinis literis hieroglyphicum habet suum minimē cōtem-
nendum.

HVMANÆ VITÆ CŌMERCIA.

Sunt enim qui per molam humanę vitę cōmercia significari velint, propte-
rea quòd molę semper duę, atq; alterius altera ita opē indiget, vt singulę
opus nullum faciant: vnde amicitię nostrę necessitudinēs appellantur, quòd
vnicuiq; necesse sit habere amicum, cum quo sua consilia conferat, qui se mutuo
adiuuent, & alter alterius officij subleuetur. Vnde rectē, Væ soli, dictum. Eu-
cherius locū Euangeliij, Duę molentes in mola, eò trahit, vt per molas vtrunq;
intelligatur testamentum (vtar enim eius verbis quę per annorum millia in di-
sciplinę nostrę traditione receptissimæ sunt, & maximē propria) quarum scili-
cet molarum opera, labore quippe differentium, veteris Testamenti triticum in
farinam, quippe pãstum Euangeliij, conuertatur.

DE ARIS, AEDIBVSQVE ET IANIS.

Sedenim ædificationem iam incepturi, nihil prius quàm aras excitare
videmur admoneri, vt quòd auspiciatum esse cupimus, à diuinum immor-
talium cultu principium assumat.

SI tamen prius id explicuerimus, cur in diuinis Hebræorum literis aquæ de Petra profiliūt: Petra, inquit Philo, firmam Dei sapientiam demōstrat, vnde firma identidem exhauritur doctrina. Nā aquæ passim in diuinis literis, vt suo docuimus Commentario, ita pro disciplina accipiuntur, vt apud Ægyptios ros pluuius, id quod etiam de manna pluuiio in solitudine affatim redundante possumus interpretari. Sed hæc alibi, nos ad Aram.

P I E T A S.

EA verò præcipua est aræ significatio, vt nostræ erga Deum pietatis indicium sit, precēsque nostras igne, vt veteres opinabātur, internuncio ad Deum deferat. Vnde apud Maronem, Tango aras, mediosque ignes, dictum, quod inter humanam naturam & cœlestem, ignis medium ita obtineat, vt merito dici possit internuncius. Materiam autem adhærescit, & in sublime semper fertur, tanquam rerum omnium nostrarum conscius, inferiora hæc cœlicolis manifestare videatur. Hinc sacrificiorum ritus eo tempore quo naturæ tantum leges obseruabantur, non temerè instituti sunt, & posteaquam clarior illuxit veritas, ignis ita sacris nostris adhibitus, vt si absque igne Deo preces allegemus, vix litare posse nos persuasum habeamus. Quod si, vt alibi latius disseruimus, inferiora hæc vlla nos superioribus conciliare possunt, nihil est quod maiore sit cum animo similitudine, utpote qui & lumine pollet, & illustrat omnia, ac perinde genios, ac Deum ipsum nobis representare videatur. Quamvis impia improbaque perditorum Anabaptistarum factio tempore hoc, non ignes modo, ritusque sacros omnes in pietatis nostræ signum exhibitos, extinguere, perdereque conentur, sed & etiam bonos mores, ipsumque Dei cultum profanare aggrediantur. Dedicata verò nimirum ara sacrificijs faciendis, & precibus allegandis, quibus diuini animi nobis conciliantur. Qui tamen esset apud veteres probatus sacrificandi ritus, pauci admodum prodidère. Deo siquidem Deorum omnium supremo, mente & intellectu solo, sine sermone, sine sono sacrificabant. Vnde Crocodilus, quod e linguis est, diuini silentij ratione habita, cultus apud Ægyptios. Spiritibus & beatorum animis laudes adhibebant. Cœlestibus materia constantia, quæ scilicet similitudine aliqua ad eos facere viderentur, vt ignem Soli, & huiusmodi pleraque toto hoc hieroglyphicō opere perquisita: malis verò dæmonibus ne nocerent, vel vt eorum impuritas arceretur, libaminibus & nidore carniū faciebāt. Cæterum Ægyptij veteres pecudibus aut sanguine placare Deos semper abhorruerunt, precibus & thure solo contenti. Aegerunt verò eos Ptolemæi, sacra Saturni Serapidisque suscipere, quod facere coacti, fana eorum extra pomceria posuerunt, quibus hostiæ de more macerari debebant. Quamquam ilaudato Busiridis exemplo, homines postea immolari oceptum, cum is apud proxima Nilo loca tyrannidem occupasset. Sed quod ad aras & pietatem atinet, in numis T. Arij Cæsaris Antonini simulacrum est vtraque manu passa, ara apposta, cum inscriptione, P I E T A S. Manus porro passæ, vt in Cyncephali Commentario docuimus, adorationem significant. In Hadriani Augusti simulacrum eodem habitu, ab cuius vno latere ciconia adsit, de qua loco suo: ab altero ara est corymbis ornata: inscriptio, P I E T A S A V G. In numo Diuæ Augustæ Faustinae simulacrum est, quod læua pallam sustentat, alte-

A altera in igne, qui de pulcherrimè facta ara promicat, libamina porricit, cum inscriptione, P I E T A S. Est & ara posita ante signum, in cuius manu patera est libationi parata in numo Lucillæ: inscriptio, P I E T A S. Eadem inscriptione pietas ipsa in Antonini numo dexteram exporrigit passam, læua in subiectam aram libat. Illa porro passa dextera, adorationis, vt alibi loco suo declarauimus, indicium est. Supplicationes porro fieri solitæ, aut cum vota facimus, aut cum damnati votis, gratias agimus. Hinc aliarum atque aliarum inscriptiones in numis inueniuntur, omnes tamen ad pietatem ipsam referuntur, siue diuini numinis auxilium imploremus, siue vota persoluamus. In Iulie Piæ Felicis Augusti numo signum est læua pallam in vlna sustollens, dextera in aram porriciens: inscriptio, V O T A P V B L I C A. At in Hadriani numo cernere est duo simulacra, quorum stat vnum ipsius Imperatoris effigie, alterum læua palmæ surculum tenet, dextera pateram offert Principi: inscriptio, A D V E N T V I A V G. Est & Domitiani numus cum ara & igne superacceso, cuius inscriptio est, P R I N C E P S I V V E N T V T I S. Pulcherrima verò omnium quas viderim ara est in ipsius Cæsaribus Domitiani numis, in quo ansas illas, vnde arge nomen nonnulli volunt, aperitissimè licet intueri.

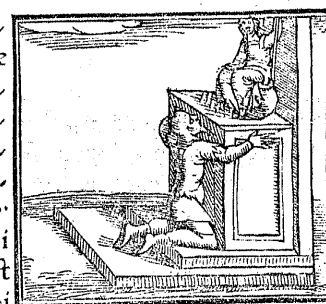
P R O F V G I V M.

FVisse verò aras apud veteres, vti etiam nunc sunt, sanctioris asyli loco, nulli non exploratum est. Hinc apud Maronem Priamus, omni alia salutis spe abiecta, ad aram confugit, cui dixerat vxor, Hæc ara tuebitur omnis. Et M. Tullij dictum pro Roscio Comedo: Sicut in aram confugit ad huius domum. Et apud Terentium: Nemo te accusat Syre, ne tu aram tibi, aut deprecatores pararis. Et Ouidius de Tristibus:

Unica fortunæ ara reperta meis.

A pud Athenienses ara peculiaris fuit miserationi sacra, de qua Papinius poëta, & Lactantius grammaticus, neque non Apollinis in Rhetoricis meminere: & Plutarchus lib. de Superstitione, φιλίμων βασιλιν eam appellat. In profugij sacre significato Vestam pro ara poni apud Xenophontem inuenias rerum Græcarum libro secundo: ἀκρόσεως τὰ πρὸς τὸ θεῖον ἀπὸ τῆς ἀπείρου ἰσθμῆς ἐστὶν. Hæc cum Theramenes audisset, ad Vestam sibi profugium parauit. Et sacrificialis ara Vesta est Polluci, præcipue verò quæ in Prytaneo fuit, vbi inextinctus ignis asseruabatur. Et triginta curiarum Vesta collocata apud Dionysium Halicarnasæum antiquitatum secundo. Tale quiddam & apud Tranquillum in Tiberio.

M I S E R A T I O.

XII IANI COLONIAE.

QUOD verò arge XII Iani simulacro adsculpi solitæ sint, sunt qui ob id factum putent, quod Ianus pomceria & aras duodecim Hetruriæ coloniis sacrasset. Alij aras illas XII ad mensium numerum dedicatas aiunt, quod Ianus pro anni tempore sit Romanorum religione pingi solitus. Nam de

C C C L X V diebus, quos gestu manuum re-

ferret, alibi disserui-

mus.

O o iij

Rotundam ædem Vestæ Numa Pompilius Romanorum Rex consecrassè fertur, quòd eandem esse terrā, qua vita hominū sustentaret, crediderit. Eam pilæ formā esse, vt sui simili templo dea coleretur. Pro eorū verò sententia, qui per Vestam nil aliud quàm puram flammam intelligebant, de strongilari lapide, qui deam figuræ similitudine referret, alibi diximus.

M V N D V S.

ET mundo ædem veteres ea qua conspicitur forma posuerunt, mundumq; eam appellauere, ab eo mundo, inquit Cato in cōmentarijs Iuris ciuilis, que Festus citat, qui supra & infra nos est. Eius inferiorem partem veluti Dis manibus cōsecratam, clausam omni tempore custodiebant, neq; nisi ter in anno, patefaciebant, vt ait Attæius Capito, quippe diebus his, postridie Volcanalia, & ante diem sextum Idus Nouembris, & ante diem tertium Non. Octobris: quos dies, ait Festus, etiam religiosos iudicauerunt, propterea quòd eo tempore, quæ occulta & abditata religionis deorum Manium essent, veluti in lucem adducerentur, & nihil eo tempore in Repub. geri voluere. Itaq; per eos dies non cum hoste manus conferabant, non exercitus scribebatur, non comitia habebantur, non aliud quicquā in Repub. nisi quòd vltima necessitas admittebat, administrabat. Volcanalia autem antiqua monumēta in Circo Flaminio X. Cal. Sept. celebrare solita comperimus. In alijs, Fer. Volca. N. X. Calend. Iunias. Ibiq; N litera diem nefastum notat, apud Ouidium. Tubilustria Volcano XIII. Calend. Iun.

D I I O M N E S.

Omnibus verò Dijs, Agrippa templū rotundo ambitu Romæ dedicauit, eaq; de causa Pantheon appellauit: in quòd quidem minus quàm in alia veterum monumenta fœuisset ipsa vetustatis iniuria; idq; nunc Virgini Deiparæ dedicatum, magno mortalium concursu inuisitur, & ab ea qua factum est formā, nomen habet. Sanè Augustus Cæsar, qui templum id excitauit, licet Agrippæ inscribi dedicatione ipsa voluerit, nulla commodiori forma deos omnes complecti poterat quàm orbiculari: de qua quoniam alibi dicturi sumus, vterius nunc de figura huiusmodi loqui superfedebimus: si tamen id dixerò, Aristotelis dictum esse, veteres gauisos dijs templa rotunda specie dedicare, cuiusmodi sanè multa Romæ superesse adhuc, vel magna ex parte diruta, vel nostræ pietatis dijs instaurata conspeximus.

I A N V S.

IAno cōtrā, templa quadrata specie dedicari solita, quatuor quippe pilis, quæ totidem fornicibus iungerentur, peruiosq; à frontibus quatuor aditus patefacerent, qui tamen in primario Iani templo solenni sacro pacis tempore clauderentur.

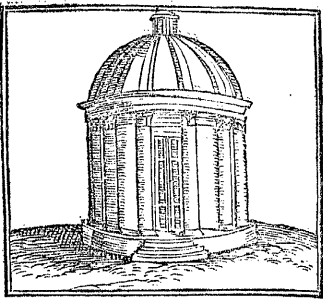
M E N S A R I I.

ERant autem & alij Iani, in quibus trapezitarum mensæ, vbi mercatorum conuentus, & omnium quæ ad rem pecuniariam pertinent negotia tractabantur: de quibus Horatius:

O ciues ciues, quærenda pecunia primum,

Virtus post nummos: hoc Ianus summus ab imo

T E R R A.

A Perdocet: hæc recinunt iuuenes dictata, senesq;
Lano suspensi loculos, tabulamq; lacerto.

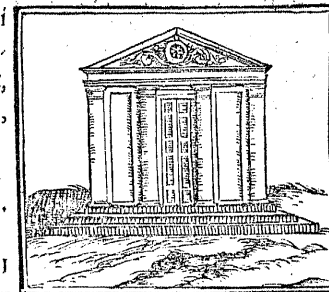
Huiusmodi generis ædificia plurima Romæ erant, nunc vnum minus dirutum in velbro perdurauit iuxta ædem quæ D. Georgio dedicata est.

P A X. B E L L V M.

Quod verò Iani templum in numis habetur, quadrata & ipsum specie, sed clatrīs, repagulis, & foribus præmunitum, ipsi tantum Deo dedicabatur. Clausum hoc, pacem indicare: ad apertū, belli tempus, non tam ex Vergilij carmine cantatissimo, quàm etiam ex numis passim in conspicuo est. Sed illud precipuum numisma tum opere tum etiam inscriptione spectabile, in quo legitur, PACE P. R. TERRA MARIQ; PARTA IANVM CLVSIT. Fuit verò is, vt ex altera numi parte habet, IMP. NERO CLAVD; CÆSAR AVG. GERM. TR. P. P. P.

P R O V I D E N T I A.

Alia etiam atq; alia templorum exempla multatariam in numis habentur, quæ prosequi ad fastidium potius, quàm ad delectationem inclinaret. Illud dicā, in numo cuius inscriptio est, D I V V S A V G V S T V S P A T E R, ab altera parte legi P R O V I D E N T. Idem templum est in Imperatoris Constantij numo, cuius inscriptio est, P R O V I D E N T I A A V G.

S A L V S. I V N O. D I V V S.

Indomitiani numis templum est S A L V T I A V G V S T I inscriptū. In Volusiani, Dea in delubro sedens cum inscriptione, I V N O N I M A R T I A L I. de quibus dicere hic nullum est operæ precium. Neq; verò veteribus tantum Dis, sed & iis quos apotheosi cōsecrabant, templum etiam dicere mos erat, vt videre est in Antonini numo, in quo templum est cum inscriptione, D I V O P I O.

S V B D I A L E S Q V I B V S.

Tota verò ædium sacrarum forma antiquitus pro conditione numinis ædificari solita, quare ex ipsa statim ædis facie numinis qualitas intelligebatur. Iosiquidem, fulguri, cælo, Soli, & Lunæ, subdiales, vt Vitruuius monet, ædes, quæ Græcè ἱμνῶν dicuntur, ædificabantur, quorum numina, potestates, vimq; ac effectus omnes sub dio spectamus.

D O R I C A E Q V I B V S.

Mineruæ autem, Marti & Herculi numinibus, vt idem ait, virtute ipsa memorandis, ædes opere Dorico erigebantur: nullis quippe delicijs, neq; lasciuioribus florum ac foliorum ornamentis, neq; denticulatis coronis, ac gutturalis metopis, sed rudi ac hispido potius aspectu, qualis dignitas in viris expetitur, à peregrino omni cultu aliena.

C O R I N T H I A C A E Q V I B V S.

AT Veneri, Floræ, Proserpinæ, & fontanilibus Nymphis, numinibus quippe delicatioribus, ob mollitiem atq; nequitiam Corinthiacæ constituebantur, genus quidem ædificij tum gracilitate operis, tum florum ac foliorum lasciuia, volutarumq; multiplici perplexitate, triglyphorum, ac aliorum ornamentorum varietate visu admodum

delectabile.

Pierri Val. Columnæ.

IONICÆ QVIBVS.

IVnoni verò, Dianæ, ac Libero Patri, cæterisque eiusdem ordinis numinibus Ionicum adhibebant opus, medio quodam inter Doricum et Corinthium temperamento, quippe quod neque horrore & austeritate ipsa operis simplicitate præ se ferat, neque quidem eneruatam illam molliem ex tot ornamentorum luxuria demonstraret.

DE COLUMNIS.

NEque quidem templa tantum, verum etiam columnæ non sine mystico aliquo intellectu fieri consuerunt, quarum & causas et rationes retulisse non incongruum videatur: siquidem hæc haudquaquam sunt ab Ægyptiacis inuentis dissimilia, dum aliæ firmitudinis, aliæ rei præclaræ gestæ, famæque supra mortalium conditionem ad usque cælum attollendæ, aliæ captiuitatis, aliæ profligationis, aliæ opprobrii sint indicia.

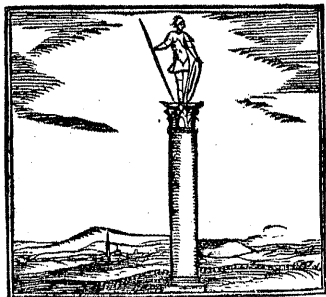
TERMINVS.

Cæterum antiquissimum fuit per columnam terminum significare, quod columnellas in terminis ponere mos fuerit. Hinc regionum multarum fines terminosque columnas appellamus, ut in Hispania Hercules: eo enim usque & imperium et labores ille suos extendisse fertur. Eodem modo in Africa sub Atlante monte, & in Asia ad Euphratem fluuium, & supra Armeniam terminos Romani Imperii columnas dixerunt, & eo significato Atrides Protei Menelaus ad usque columnas exulat, apud Virgilium legas, quod pro Ægypti finibus positum notat Seruius.

IN sepulchris verò, neque non monumentis reliquis columnarum ratio fuit, ut cuius nomini dicatae essent, gloria supra cæteros mortales attolleretur. Hinc illa Ennii de Scipione verba: *Quantam statuam faciet populus Romanus, quantum columnam, quæ res tuas gestas loquatur?* Hinc in argenteo numo videas columnam, cum medietate affixum est, vna in summo superposita, duabus hinc et inde laureis appensis, quam Senatus Diuo Augusto Vespasiano decreuit. Sed ut reliquas præteream, duæ adhuc Romæ visuntur, quæ Romanæ potentiae atque splendoris testimonium faciunt, Traiano vna, altera Hadriano erecta, ad summam quarum altitudinem, quæ admodum excelsa est, per interiores gradus coelitis in modum circumductos commodissimus est ascensus: non enim in re tam omnibus obuia nobis immorandum est. Decretæ autem in columnis statuæ à Senatu plerisque fuerunt, quos enumerare nostri non est instituti: rerum enim quæ tractandæ sunt multiplicitas, breues nos esse cogit. Illud admonuero, quod apud Plinium legitur, senatum Galbæ ut primum licitum fuit statuam decreuisse rostratæ columnæ superstantem, placere nonnullis ut striatæ legatur. Antiquam autem esse celeberrimam statuarum in columnis, ex eo manifestum, quod C. Menenio supra columnam statua dicata est, qui Latinos præcos deiecerat vna cum Camillo collega, quæ res, inquit Liuius, rara illa ætate fuit. Et illa adeo celebris Tra-

iani columna colossus habuit superimpositum, cuius rei fidem faciunt eius numi.

GLORIÆ SVBLIMITAS.

DE

Liber XLIX.

366

DE OBELISCIS.

Aurum loco Ægyptii suos erexerunt obeliscos, & Græci ὀβελίσκου dixerunt, cui maximi quique honores deberentur. Non ineptum autem fuerit animaduertere Ægyptiorum statuas, quæ antiquitatem sapiunt, graciliores esse, & truncis oblongis propemodum similes, quod quidem non est artificum vel stupori vel imperitiæ imputandum, sed eorum potius diligentia studiumque considerandum, quippe qui ita facerent, ut diuinitatem minimè corporatam esse ostenderet. Quare Euphranor pictor, idemque pictor nominatissimus, quem in omni specie admirandum perhibent, non ita fortè reprehensioni obnoxius, propterea quod in vniuersitate corporum exilior fuerit, capitibus articulisque grandior, cum is præsertim primus dignitates, ac heroum insignia dicatur expressisse.

HEROES.

Sed quoniam in Heroas incidimus, id minimè dissimulabo, quod Romani Græcos potius quam Ægyptios imitati, heroum statuas, & eorum qui bene de Republica meriti essent, eo maiores faciebant, prout eos maiori honore dignos arbitrabantur: de quo apud Macrobius. Hinc iocose illud M. Tullij dictum in fratris statuam: nam cum in Prouincia, quam ille rexerat, clypeatam eius imaginem conspexisset ingentibus lineamentis usque ad pectus de more pictam, erat autem Quintus staturæ parua. Frater, ait, meus dimidius maior est, quam totus. Apud Virgilium verò Dido cum voluntariam mortem excusat, quasi ea omnia absoluisset officia quæ à se exigere potuerint, nihilque à se ulterius expectari posse, quod ad apotheosios gloriam pertineret, ita secum ratiocinatur:

*Vixi, et quem dederat cursum fortuna, peregi,
Et nunc magna mei sub terras ibit imago.*

Cur verò magnam speret, enumerat merita:
*Urbem præclaram statui, mea moenia vidi,
Vltæ virum poenas inimico à fratre recepi.*

Oppida autem condere, inter ingentia ea facta recensetur, propter quæ Romulus & Liber pater, & cum Castore Pollux, Deorum in templa recipi meruerunt, ut apud Horatium. Cum itaque maiores iusto statuæ vita functis fieri solitæ essent, Onirocritæ, qui, ut sæpius ostendimus, hieroglyphicis adhærescunt, ubi quis supra humani modi staturam fieri se magnum conspexerit per quietem, mortem illi præfagiunt affuturam: & qui filium paruulum ad virilem magnitudinem imaginatus fuerit excreuisse, eius identidem mortem expectandam. Hinc Virgilianum illud super oblata visui defuncti corporis anima, Et nota maior imago: nempe quod corporeis claustris veluti prælis exoluta anima post mortem latius dilatari videatur. Sedenim illa de honoribus opinio & verior est, & probabilior.

CHRISTI VICTORIA.

Illud minimè prætereundum, sextidecimi psalmi inscriptionem apud Græcos esse *νικησε οχλα*: alibi aureum insigne Dauidis, ubi interpretes antiquorum repetunt morem, qui columnas, imagines, aut statuas ipsi qui strenuè feliciterque militiam exercuissent, erigere consueverunt. Id verò laudis victori Christo attributum, eo Psalmo declarari.

A Pud autores Græcos locum Athenis fuisse legas, Ceramicum appellatū, columnis vñ decunq; frequentem, quæ in eorum memoriam erectæ erant qui pro patria pugnando cecidissent, inscriptione adiecta quo quis prælio oppetisset.

CLARITAS EX POETARVM SCRIPTIS.

P Indarus Timarcho Æginetæ Nemeis:

πόλει θέμυ ποείσ λιβε λυκοτόρας

Ponatur aliè structa saxo Candidior pario columna:

vbi interpretes per columnam poëma intelligunt. Nam statim subdit ipsemet poëta, quantum claritatis addant poëmata in præstantis alicuius viri laudem elucubrata.

TELESILLA.

T Elefillæ Argiuar poëtica facultate celebri, galeata statua erecta est in columna, libris circa pedes adiectis, vt alibi diximus, quod maribus Argiuorum, qui prodierant ad bellum, ad vnum cæsis, sceminas armarit, & cōtra hostes eduxerit, eosq; vrbis diripiendæ spe profectos retrocedere coëgerit. Exemplum muliebris virtutis inter paucissima sæpe commemorandum.

I Socrati verò eloquentiæ magistro, statua in columna decreta est ab Atheniënsibus, quod octo iam & nonaginta natus annos, ab institutione nunquam cessauisset.

APOLLO AGYIEVS.

C onspiciæ fuerant apud Græcos columnæ quædã in coniformam definētes, quas ante fores erigebant Apollini sacras, vt verò quidam dicunt, Baccho, vt pleriq; alij, vtrique: nam idem vtriusq; numen esse, ostensum alibi. Hinc Apollinem Horatius Agyieum nuncupauit. Eas nonnulli aras vocauerunt, sed columnarū omnino habere speciem non inficiantur. F De his apud Sophoclem:

Ignibus odoris aræ Agyiæ nitent, Suffitu halantes myrrha lachrymas barbaro.

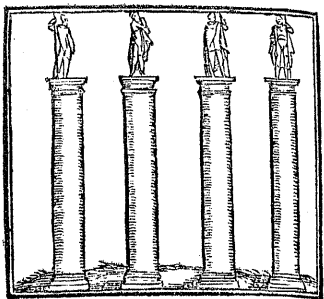
Sed cur non Græcos potius versus apponimus?

λαμπειδ' ἀγυδὲ βασιδὲ ἀτμίζων ποεί σμίρνης σαλαμὲς βαρβάρους διοσμίας.

Ea verò de causa Agyieus dicebatur, quod huiusmodi columnæ in compitalibus vicaneisq; vijs erigi consueverunt: & γὰρ enim viæ quæ ab vtraque parte exitus habent.

E xcogitatæ etiã sunt columnæ trophæorū vice, quæ victoriam ostenderent, cuiusmodi porticus cognomento Persica Lacedæmone visebatur, victorię illius index, quam Pausanias Agesipolidos filius consecutus est Platæo prælio, vbi parua manu ingentes hostiū copias profligauit, in cuius præclari facinoris memoriam statuas habitu Persico pro columnis porticu subiecere.

PRO PATRIA OCCISI.

ISOCRATES.

VICTORIA DE Persis.

CARY.

CARYATARVM OPPROBRIVM.

A Smile in Caryatas Peloponnesi populos exemplum editū, quorum mulieres matronali habitu, stola quippe ad pedes vsq; demissa, in captiuitatem abductæ sunt, viris prius ad vnū cæsis, totius Græciæ in eos cōspiratione facta, quod Persicas partes aduersus Græciam secuti essent. Historiã in exemplo posuit Vitruuius.

BELLVM.

A Liqua etiã columna belli significatum habuit, vt quæ Romæ olim erat ante Bellonæ templum, super quam, quotiescunq; bellum cuiuspiam indiceretur, hastam iaciebant, eius scilicet ominis causa, quod spes esset per huiusmodi susceptum bellum aut hostes à finibus summouendi, aut vltra præscriptos fines imperium proferendi. Ea autem columna Bellica dicebatur.

I nuenire est in numis aliquot columnam ad securitatē additã, vt in eo quem IMP. CÆS. VAL. HOS. MES. QVINTVS AVGVSTVS cufit. Ibi enim muliebre signum molli & eneruato habitu stans, Igua columellę innititur, dextera palmæ surculum tenet supra verticē exporrectum: inscriptio, SECVRITAS AVG. Quæ quidem species cū fortè antiquitūs fieri solet, facile credendum purpureos Tyrannos hinc ab Horatio dictos,

*Metuere Fortunam Iniurioso ne pede proruat,
Stantem columnam, Atq; ita sublimi deiiciantur loco.*

FIRMITAS.

N Am vetustissimū omnino columnarum inuentum ad firmitatem fuit, quæ præsertim viriles appellatæ sunt, quas alio mox vocabulo, vti superius dictum, Doricas vocauerunt. Nam cū Græci olim in colonias missi per Asiæ loca Caribus finitima regionibus quibusdam occupatis ædem Apollini Panionio ædificare statuisent, nullaq; adhuc esset symmetriæ proportio, nulla dimensionis norma, cōmenti tamen sunt à pedis mēsurā, quæ sexta pars est virilis corporis, columnas dīmetiri, rati sic firmitatem ædificiū duraturā apposuisse: easq; columnas nudas, sine vllō profus ornatu, vt virilem omnino speciem præ se ferrent, erexere, autor Vitruuius. Sedenim & in diuinis literis colūna pro firmitate accepta, vbi prophético ore dicit Dominus, Ego cōfirmaui colūnas eius, de terra loquens, non vtiq; quod eam columnis subnixam esse diceret, sed virtutē, quæ terram in medio rerum omnium sitam suffulcit sustinetq; per eam loquendi figuram symbolicam, seu dicere maius hieroglyphicā, nobis indicauit. Eam vtiq; firmitatem columnas appellari Basilius etiã interpretatur, & aliis sæpe locis instrumenti veteris eodem significato columnæ accipiuntur.

MULIEBRES COLUMNÆ.

C Vm verò Dianæ etiã ædem construere vellent, gracilitatē in columnis ad muliebris corporis effigiem cōmenti sunt, easq; octaua parte crassitudinis produxere, spira etiã pro calceo supposita, capitulo volutisq; vti capillamēto concrispatis, atq; aliis muliebrem mundum referentibus ornamentis additis.

VIRGINALES COLUMNÆ.

A Dditæ his virginales etiã columnæ, quæ Corinthiæ nuncupatæ sunt, & gracilitate & ornatu, propter ætatis teneritatē, & hilariores, & venustio-

res. Puellæ siquidem & sumptuosius, & magnificentius ornari solent, quàm ma-
tronæ, quas cum vittis stola fatis deceat ad honestatem. Neq; negarim, succe-
scente in dies hominum diligentia, aliis atq; aliis dimensionibus columnas ex-
cidi cceptas.

CALATHVS CERERIS.

Observatio calathi, qui locorum vbiq; Cereris capiti superponitur, de quo
multa in alio cõmentario, cur id facere consueissent Ægyptij, disseruimus.
Effecit itidem vt capitula in calathiscorum effigiem columnis præsertim Corin-
thiacis superaddi placuerit, quamvis Græci omnia suis inuentis libenter adscri-
bunt, & Callimachũ quendã cognomento Caratechnon prædicãt, qui genus id
capituli primus excogitauerit, verisimili etiã fabula, vt ad confingendũ felicissi-
mi sunt, adiuuenta: Mulierem quippe Corinthiã quandã, amissa filia corpus se-
pulturæ mandasse, ac super tumulum calathum rebus iis oppletum, quibus ma-
ximè nata dum viueret, oblectabatur, statuisse, atq; demum testa superimposita
coopertũ reliquisse: accidisse verò vt calathus ille casu super acanthi radice ibi
nata insideret. quare verno adueniente tempore gramen id pullularet, & cala-
thum foliis primũ amiciuerit, mox & floribus ornarit, cumq; cauliculi procre-
scerent, obstaculo superstratæ testæ concuruati, capreolos in volutarũ speciem
complicarunt: quo quidem obseruato, ingeniosus faber venustam eam capitu-
lorum speciem meditatus sit omnium applausu cõformare. Commentum qui-
dem hoc eo fauore legentium exceptum est, vt architecturæ magistri sine vlla
prorsus contatione illi assensisse videantur.

DE MUTILIS.

Obseruare etiam est in omnibus ferè veterum ædificiis imagunculas
quasdam nunc virili, nunc bouilla, nunc alterius animalis facie, quæ
vel mutilos, vel coronas sustentant. Id ab Ægyptiacis inuentis non
omnino alienum suo legitur significato.

ATLAS.

Nam quantum ad humanã pertinet effigiem, Atlantem, totius quippe pon-
deris patientem, id significare dicunt: & huiusmodi sustentacula nimirum à
Græcis Atlantis nomine nuncupantur, quæ cur à Latinis telamonas vocari
nonnulli dicunt, & antiquis architectoribus, & nobis incompertum est: si quid
tamen ariolari licet, *τελαμωνας* scimus esse lora, quibus sustinetur clypeus, quibus-
que brachium insertatur, atq; etiam vinculum, quo ensis vel appenditur, vel ma-
nui nonnunquam, ne vehementiori aliquo excutiatur ictu, adalligatur: quare
crediderim à sustentando desumptum nomen: *τελαμωνας* enim, *πολυητοι* καὶ *τηλιωσι* est,
quod pati, & tolerari Latini dicunt. Illud super Atlante vulgatum, gestare eum
humeris vniuersam mundi machinam, de quo Maro:

Ubi celsifer Atlas Axem humero torquet stellis ardentibus aptum.

Inde scilicet fabula conficta, quòd is omnium primus Solis & Lunę cursus, syde-
rumq; omnium motus, ortus & occasus, certa quadam moueri lege deprehen-
disse creditus, eaq; diligenter obseruata mortalium vsui promulgasse. Quòd ve-
rò pro Atlantibus bouilla etiam capita fieri solita dicebamus, vidimus id apud
Melinos Romæ: habet enim Petrus compater meus bouillum caput aheneum
quatuor circiter vnciarum magnitudine, pulcherrimè fabrefactum, eo gestu vt
aliquid omnino sustentasse videatur, de quo tamen alibi diximus.

DE

DE PERPENDICULO.

A

Vando verò in hæc ædificiorum opera prouecti sumus, quid sibi
velit etiam Perpendiculum, explicemus.

ÆDIFICATIO, VEL POSITVM.

Ædificationem, vel positũ aut constructum opus, per id appen-
sum linea, libratumq; denotabant. Nullo enim pacto erigi possent ædificia, nisi
facierum angulorumq; rectitudo per perpendicularum indaginem explorare-
tur: eaq; præcipua est obseruatio in ædificiis moliendis, vt structuræ omnes
perpendiculo respondeant, neque proclinationes, vt vocabulo vtat Vitruuian-
no, in partem vllam habeant.

RECTVS TENOR.

Transit & ad res alias id significatum, & ad perpendiculum amussim adii-
ciunt, cum quid vndecunq; & quoquo versum delibratum directumve si-
gnificare voluerint: vtriusque enim munus est, vt iustus tenor, ipsaq; rectitudo
adinueniatur. Sed perpendiculum in iis deseruit, quæ furrigenda sunt: amussis,
& planis & obliquis, & omnibus denique vniuscuiusque corporis lateribus,
per quæ recta linea fuerit deducenda.

DE CARDINE.

D fabricam omnino pertinet cardo: quare si quid super eo dicen-
dum sit, hoc potissimum loco differendum.

AUTORITAS VEL SVMMA.

Habet verò significatum ab eo munere, quod in valuis, ostiisq;
sustinendis præstat, ita vt nunc dignationem, nunc auctoritatem, nunc rei sum-
mam significet, ex arbitrio scilicet aut ministerio cuius res vnaquæq; pendeat,
cuiq; rerum pondera innitantur. Hinc in litibus & causis tale aliquid appella-
tur cardo, à quo scilicet tota persuadendi ratio pendere videatur, quòve omnia
congeruntur argumenta, sitq; status is, circa quem tam rei quàm accusatoris co-
natus omnis vndecunq; exerceatur.

CARDINALES SACERDOTES.

Habet & pietas nostra dignationis gradum à cardine nuncupatum. Nam
veluti cardines in ostiis admittendi excludendiq; arbitri vident, ita illi ad-
mittendorum exigendorumq; operum, quæ ad Christianam faciant pietatem,
concessamq; summo Pontifici auctoritatem potestatemq; tuendam, autores ho-
norificentissimi perhibentur. Fratres hos appellat Põtifex M. decretaq; omnia,
legesq; in comitiis istius ordinis perlatę, de consultatione eorum, tametsi omnia
per se possit, sancire se profitetur. Is enim honos eis habetur, vt
huiusmodi sententiarum rogationes in acta
summa cum fide referantur.

Pp ij

PIERIVS VALERIANVS AD HIERONY-
D
MVM FRACASTORIVM, DE IIS QVÆ PER
Palmam & Laurum significantur,
EX SACRIS ÆGYPTIORVM LITERIS.

Quamvis parua admodum inter nos consuetudo fuerit, eoque secessu Olinetano Veronensis agri, quo mihi per continuum triennium frui temporum eorum permisit quies, dum tu Verona tuus, ego ibi meis tum studiis tum negotiis incumbamus, vix ter facultas data, ut esse vna possemus: neque antea te Patavi; quod me ad Philosophiæ studia contuleram, videre licuerat, quod inde paulo ante discesseras, quam ego aduenissem: tua tamen te virtus ita mihi ex eo tempore conciliauerat, ut quem ob summum ingenium, summamque doctrinam plus te vno diligerem, certe neminem haberem, omnium enim voce commendationeque politissimis literis, & liber alium omnium artium studiis florebas, clarusque & celebris habebare, unde meus erga te, quem adhuc ex facie non agnoscebam, cepit cultus, qui mox cum ætate accreuit simul, maioribus scilicet in dies ad virtutem profectumque tuum additis incrementis. Ab eo vero tempore quo bella illa calamitiosissima, tam aspera, tam continua, me non modo ex tranquillo eo secessu exturbauerunt, verum tota etiam patria expulerunt, quandiu foris profugus, errabundus, inops vixi, tui semper memor, atque sollicitus fui, quod vicem etiam tuam, & bonorum omnium ingemiscebam, & ubicumque locorum ciues tuos dispersos etiam ipsos comperissem, nunc per Aligeros fratres Petrum & Ludouicum, nunc per Alithæum, Zauarismum, Turrantos, nunc per alios amicos tuos, quos doctrina nomine veneror, curabam ut meus erga te amor tibi ferret perspectissimus: idque officij ab aliquibus ex his mihi non indiligenter præstitum confido. Sed quoniam vel his testibus tam locupletibus mihi nondum satisfaciebam, decreui tandem quaqua ratione possem, aliquod huiusmodi mei erga te animi signum manifestius exhibere. Igitur cum labores meos in Ægyptiorum hieroglyphica explicanda recenserem, plurimamque id genus commentaria in amicos distribuere, tuque non in postremis esses, plantas duas insigniores elegi, Palmam & Laurum, easque à nostratibus longè diuersas, ex Ægyptiorum quippe lucis à me primum in Italiam translatas, quas tibi dono mitterem. Palmam quidem, ob sublime illud ingenium tuum, quod ad excelsa quæque prospero euentu sese attolere contendit, cuius euectus pennis toto primum caelo Epicyclos summouisti, totaque priorum Astrologorum machinas demolitus, facilem & permeabilem Planetis viam complanasti. Laurum autem, quia tunc optime in caelo gesta, ad infima mox terræ loca descendisti, tanquam Hercules alter triumphabundus: sed qui in superiorem orbem non, ut ille, de visceribus terræ Cerberum traxeris, qui aconitum ad mortaliū perniciem euomeret, sed ab Antipodibus Siphylum illam tuā admirandi vigoris plantā asportares, quæ morbis omnibus, tam cognitis, quam incognitis, presentanea remedia, & incolumitatem efficacissime conferret. Quod vero ad plantas attinet, spero eas à te benigne suscipiendas, de quibus earum surculis amicitiæ nostræ firmitatem colligari posse, quam diurnam perpetuamque fore mihi persuadeo: quia meus erga te amor, cultus, & obseruantia, talia mihi pollicentur: tuque ut ameris ab omnibus, ingenij, doctrinaque tuæ monumenta, vno doctorum omnium ore celebrata deprecantur: quorum quidem operum, studiorumque tuorum omnium felicitatem agnoscimus, & omnium posteritati celebrem & illustrem fore plurimum & ex animo gratulamur.

DE

DE PALMA.

A

PALMÆ significata plurima traduntur, quorum præcipue quatuor ex grauisimis autoribus seligere visum est: quippe annum, mensem, iustitiam siue æqualitatem, atque victoriam: quorum significatum causæ diligentius examinandæ sunt. Reliqua, utpote manifestiora, sponte, nulla sollicitata cura, provenient.

ANNVS MENSISQVE.

Causæ verò cur annū Palma significaret, tris esse perhibentur, eaque omnium prima, quod sola omnium arborum per ortus Lunæ singulos, ramos singulos progenerat. Atque ita etiam significatum mensis obseruauerunt, ut per singulos Palmæ surculos, menses totidem adnumerarēt. Par itaque ut si annus exprimi debeat, Palma duodecim ramis prædita figuretur. Sedenim, etiam si hæc non adfuerit curiositas, annum omnino significabit, vel quantum ad mensem attinet, quod in ossiculis eius ea maxime figura expeteretur quæ lunata esset, quam contra fascinoles pollere plurimum arbitrabantur. Lunam autem maxime cauam, qualis est cum octo & viginti dierum numerū expleuit, cornibus scilicet inferne deiectis, mensis indicium esse in cœlestibus loco suo dictū. Dianaque ipsa apud Homerū Apollinis hymno, mensis & anni arbitros paritura, Palmam amplexata describitur. Altera causa est, quod Palma, uti Babylonij tradunt, referente Plutarcho, trecetas & sexaginta vtilitates mortalibus elargitur, ideoque anni simulacrū & insigne: tot enim diebus annus constat, intercalariis quinque, de quibus in Vulture, subductis. Alia ratio est, quod palmæ satus quatuor ex lignis, siue ossa ea maluerimus appellare, quæ, uti paulo ante dictū, in eius fructibus insunt, fieri solet, quæ bina iuxta composita subter, binæque supernè colligantur, pronæque omnia feruntur, quorum inde radices amplexu mutuo connectuntur, atque ita primi ortus promiscui coalescunt, & vnus ex cunctis caudex conficitur.

Annus quoque solaris quatuor qualitatibus constat, quæ tamen ita mutuo connecti videntur, ut fallente de die in diem qualitatis ipsius mutatione, vnus quasi caudex fieri videatur.

TEMPORIS DIURNITAS.

Non dissimulabo quasi *ἡ μάχη*, quod Quintius Græcus autor asperum quandam locum, & admodum editum, superatque perdifficilem ponit, in cuius vertice Palma confurgat, cuius in cacumine insideat virtus: ex montis utique asperitate labores varios, ex Palma temporis, ut Hesiodi interpretis ait, diurnitatem innuens. Non enim putabat quempiam ad perfectam aliquam virtutem pervenire posse, nisi per labores, quos diu tolerasset. Temporis autem diurnitas quo convenientius signo figuretur, quam per id, quod anni & mensis habetur hieroglyphicum adeo manifestum: Sententiam hanc ita sibi desumpsit Quintilianus: Desinit in aduersa niti qui pervenit ad summum, scandenti circa ima labor est. Quod nos in adolescentia ita retulimus:

*Incipit oppositam pedibus qui reperi molem,
Eximio superat grande labore iugum.
Ut tenet aërei placidissima culmina montis,
Languida felici membra quiete lenat.
Pastus amaritiam rigida radice acerbam,
Colluculi glutit dulcia mella fani.*

Pp iij

*Hoc sophia asperioris iter Superantule pergas,
Dummodo post fellis pocula nectar habes.*

ÆQUALITAS.

Aequalitatem verò ea de causa significabat, quòd cum initio Soli dicata fuerit ante laurū, grauisissimi autores afferunt, & Phœbum & victores hac, non alia quapiam arbore coronari solitos. Quæ cum equale esset victorum omnium præmium, æqualitatis inde symbolum assecuta est. Sanè Plutarchus & Pausanias autores sunt, Palmæ præcium, qua multis in certaminibus victores equè coronarentur, à Theseo primùm institutum, cum à Creta reuersus in Delum applicuisset, & Apollini ludos edidisset. Siue ea de causa sit excogitatum, quòd arbor ea foliis sit maximè æqualibus, ideoq; victoribus conveniret, quòd æquæ eorum laus atq; præmium esset.

IUSTITIA.

Fructum præterea reddit pari cum foliis æquilibrio, atq; hinc iustitiã significari voluerūt. Præter hæc incorrupta est Palmæ materies, ac propemodum senij nescia, perinde ac decet incorruptos esse, neq; vnquã temerè flecti aliorum quorunquã arbitrio, iustitię administratores. Folia demùm, nisi vi tollant, nunquam amittit, quare illam congruenti epitheto ἀάφρονον, atque etiam ἐπιπέφυμον appellauerunt, cum & laurus, & oliua, & myrtus, ac aliæ quædam, quibus est perennis foliorum viror, succrescentibus aliis priora decutiant. Eademq; immobilitas expetitur in iustitia. Quòd verò ponderibus resistat, & in aduersum incuruetur, facere idem iudices debent, atq; reluctabundi, seductores pellacesq; omnes detrectare, neque muneribus, neq; violentiæ cedere. In hanc sententiam Leuitico celebrandis feriis XV mensis septimi, Palmarum furculos, quos Græci spatulas à gladij forma vocant, legislator sumendos præcipit. Theologi per eos iuuenescencia iustitiæ germina interpretantur. Iustus enim, ait Psalmographus, sicut Palma germinabit, propterea quòd nihil est in vniuersa Palma, quod respui debeat, ita tota ab intima medulla ad extremum vsq; folium humanæ necessitatis vsibus est commoda, idq; multipliciter, perinde ac in iis qui iuste viuunt nihil reperias, quod non vndecunq; vile sit ac commendabile.

SOL.

Neque quidem ea de causa tantùm Palma Solis hieroglyphicum est, quòd Fanni vicissitudines referat, quantum quòd figuram solarium radiorum imitari quodammodo videatur. Vnde sacerdotij veteris autores, qui vt Proclus ait, à rebus apparentibus superiorum virium cultum adinuenerunt, ab hac similitudine solare quid in Palma esse arbitrati sunt. Et apud L. Apuleium legas, mystico eo sacro quo initiabantur Isidi, caput, ad solarium radiorum similitudinem ostendendam, Palmæ candidæ foliis in modum radiorum profluentibus redimitum.

VICTORIA.

Victoriæ demùm in Palma significatū, ex numis, picturis, sculpturisq; omnibus vniuersæ iam plebeculæ manifestum est. Eaq; elocutio toties vsurpata Ciceroni: Docto oratori Palma danda est. In quadrigis qui Palmam primus acceperit. Quam Palmam vtinam dij immortales tibi Scipio referuent. & similia. Et causam multi prodidère, præcipuè verò Plutarchus Symposiacion octauo, quam etiam posuerat Aristot. nempe si super arboris eius lignum, magnum quantumlibet pondus imponas, Palma minimè deorsum cedit, nec infra flectitur,

Atur, sed aduersus pondus resurgit, & sursum nititur in contrariū fornicata. Eaq; de causa in certaminibus Palmam signum esse placuit victoriæ, quoniam, vt dictum est, ingenium eiusmodi ligno est, vt vrgentibus prementibusq; non cedat. Videre verò est Palmam caudicibus sursum versus collectis in numo Neroniano, vbi idem ipse aprum impetit veru, victoriæ nimirum, quam de confecta fera consecutus esset, hieroglyphicum. Et felicitis augurij causa Augustus Palmam inter iuncturas lapidum enatam ante domum suam, in compluuium deorum Penatium trãstulit, vtrq; coalesceret magno opere curauit, Cæsaris factum secutus, qui castris locum capiens, inter sylvas, quas egdebat, repertam Palmam conseruari vt omen victoriæ iussit. Ad hæc Cæsarianæ victoriæ aduersus Pompeium in Pharsalia prælio commisso Trallibus Palma ostentum dedit, exorta repente eodem fermè tempore, quo hæc gesta sunt, penes Cæsarianæ statuę basin, quæ in templo Victoriæ dicata erat: quamvis omnis circa statuam locus natura solidus, & durissimo lapide instratus esset. atq; huius generis ostenta multa apud veteres memorantur. Minimè verò prætereundus est numus æreus cum ingenti Palma, eaq; dactylis secunda, cuius inscriptio est, A L. Æ. quæ dubio procul victoriã Alexandriæ Aegyptiacæ significat: quod vt magis explicetur, ab altera facie spica est cum inscriptione ΚΑΙΣΑΡΟΣ.

I V D Æ A.

Desumuntur hieroglyphica plerunq; à rebus quas egregiè aliqua regio ferat: vt Cyrenaica per silphium, quod in Batti numis cufum videas. A Palmarum verò feracitate Iudæa eius arboris pictura significatur. Sanè in Titi numis passim videre est eius provincię simulacrū arbori Palmæ adalligatū, cum inscriptione, I V D. C A P. Vbi verò inscriptio est Cæsaris Vespasiani, atq; ibidem I V D Æ A C A P T A, mcesta sedet ipsa manu quasi faciem complodens, adstat ipse iuxta Palmam. In alio cum eadem inscriptione signū est, quod dextera altè innititur pilo, læua sceptrum gestat, læuumq; pedem iacenti galcæ superponit.

I A C T V R A.

Contra verò, vel deiecta, vel casu aliquo vitata, iacturæ imminentis prodigium habebatur: veluti enca illa quam Athenienses in Delphici Apollinis templo dedicarant, rei aduersus Medos feliciter gestæ monumentū. Paulò antè quam aduersus Syracusanos mouerēt, infaustæ signum expeditionis fuit, quòd eius fructus, qui ex auro constabant, corui alites inauspicatæ pluribus diebus impetierunt, eosq; partim deuorarunt, partim deiecerunt.

N V P T I Æ.

Sed cur nuptiarum etiam significatum in palma dissimulemus? qui picturam huiusce rei tam elegantem legerimus apud Philostratum, Imaginibus, qui paludibus & fluuiis hoc superaddit ornamentū, Palmarum quippe veluti fornicibus ductum, pontem fluuiio superiniectum. Nam cum Palmarum alia mas, alia fcemina sit, inuicemq; maritali quadam copula coniugentur, maresq; attrahant ad sese fceminas, neque illæ congressum, quantumcunque adniti possunt, aufugiant, sed vtrò ramis ab vtraque vicissim contra ad osculum quodammodo exporrectis, manifesta dent mutui desiderij signa, is duas, & huius scilicet & illius sexus Palmas in ripis fluuij oppositas è regione statuit. Hic verò mas amore correptus plurimùm incuruatur, altèq; sese supra fluuium protendit. Fcemina verò, quantumlibet procul sita sit, neq; apprehendi possit, inclinat se tamen, & obsequij quoddam & ipsa studium præ se fert. Aquã itaq; quodã veluti ponte

coniungunt, difficili tamen & inaccessio transitu, propter foliorum asperitatem. D
Hanc utiq; speciem ex Philostrato qui pinxerit, nuptiarum & cōiugalī amoris
hieroglyphicum, ex ipsius naturę gremio desumptum, summa etiam cum venu-
tate descripserit. Quò verò maior huic argumento sit fides, eam palmarij dili-
gentiā adhibent, vt mares eo saltem interuallo à sceminis distent, vt puluis ven-
torum flatibus à foliis sublatus in sceminarū folia incidat, quod satis ad scēcun-
ditatem facere compertum est. Sed mirum dictu, quòd si qua procul à mare ab-
stiterit, vt neque puluis, neq; aura, odorve eius ad eam permeare possit, excogi-
tauerunt coloni funem à mare religatum ad sceminam vsq; producere, atque ita
quasi maritali vinculo copulatam, masculo viru clanculum per funem irrepente
scēcundā fieri, quæ prius in ea sterile sebat solitudine. Diophanes autor Græ-
cus, Florentinum citat, qui suis in Georgicis multa de Palmę amore conscripsit,
contabescere eam maris desiderio, quod nulla dissimulatione profiteatur, mo-
dò radices versus eum porrigens, modò verticis in eum proclinatione, fructum
ferre pernegando, agricolamq; demum cogi amantē huic inuestigare, qui mul-
tas Palmas mares manu amplexuq; cōtingat, mox ad amore perditam rediens, E
eam amplexetur, atrectetq; manibus. Flores quoq; mari prius impositos tollat,
& supra scēminæ verticem imponat. Quæ ne quis fabulosa suspicetur, istiusmo-
di amoris exemplum atque coniugij nostro dedere tempore. Siquidem vir cla-
riss. Iouianus Pontanus, homo minimè futilis, & quem fabulas pro historia, de
re maxime suo tempore omnibus conspicua, scribere puduisset, duas celebrat
Palmas, marem vnum Brundusij, scēminam alteram Hydrunti, quæ diu steriles
permanerint, donec scilicet paulatim succrescentes, nondum alterā altera con-
tueri poterat: vbi verò tantum adoleuere, vt sese inuicem conspiciere potuerint,
longo quantumlibet multorum stadiorum tractu dissidentes, scētificare cœpe-
runt. Sed cur non ipsum audiamus?

*Brundusij latis longè viret ardua terris
Arbor, Idumais vsq; petit a locis.
Alter a Hydruntinis in salibus æmula Palma,
Illa virum referens, hæc muliebri decus.
Non vno creuere solo, distantibus agris,
Nulla loci facies, nec socialis amor.
Permanet sine prole diu, sine fructibus arbor
Vtraq; frondosis & sine fruge comis.
Ast postquam patulos suderunt brachia ramos,
Cæpere & cælo liberiore frui,
Frondosiq; apices se conspexere, viriq;
Illa sui vultus, coniugis ille sua,
Hansere & blandum venis sitientibus ignem,
Optatos fetus sponte tulere sua.
Ornarunt ramos gemmis, mirabile dictu,
Implere suos melle liquente fauos.*

Est idem amor in Pistaciis, ex quibus semina cum panguntur, mas & scēmina
committi debent coniunctis naturis, ita tamen vt mas ad Fauonium
dorsum vertat, vt monet Demageron.

I N N O -

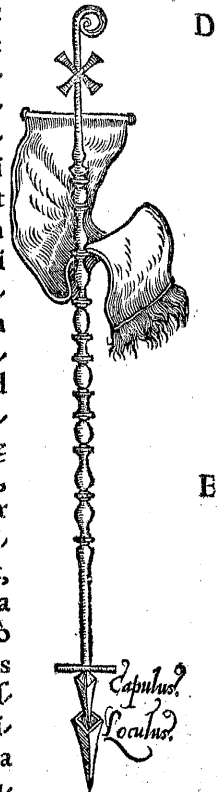
I N N O C E N T I A.

A NE verò nostratia prætereamus, in sacris nostrorum literis eo loco vbi Sta-
tura tua similis facta est Palmæ, legitur, Ambrosius significari ait viridita-
tem pueritiæ, atq; naturalem eius innocentiam, quam à vitæ primordio recepe-
rimus, seruandam esse, & vt fructum nullo foliorum defluuio suo tempore ma-
turemus, admoneri. Idq; de Assertore nostro piorum conventus canere, Iustus
vt Palma florebit. Tardè verò proficit Palma, sed diu in viriditate persistit, ait
Eucherius: ita Ecclesia sancta per multas difficultates ad firmum fidei statum ve-
nit, auctaq; iam & propagata, statura nimirum diu.

P I O R V M V I T A.

S Ignificat & piorū vitā Palmæ species, propterea quòd sicut interior eius cau-
dex & tenuis est, & corticū scabritie perplexitateq; visu minimè iucundus: su-
perior verò pars visenda, tum trunci tum ramorum amplitudine, amcenāq; pul-
chritudine viriditatis expanditur, ita piorum conditio prima facie contempti-
bilis videtur, sed in mirificā demum exit morum virtutumq; pulchritudinē. Sed
B cur non ipsa Eucherij sanctissimi doctissimiq; viri verba subtexam, in hanc sen-
tentiam? Habet quiddā aliud Palma, quo à cunctis arborū generibus differat.
Omnis enim arbor quæ in suo robore iuxta terrā vasta subsistit, crescendo supe-
rius angustior euadit, & quantū paulisper sublimior, tātò in altū redditur subti-
lior. Palma verò tenuis ab imo inchoat, & iuxta ramos aut fructus ampliori ro-
bore cōturgescit. Quibus itaq; alia arbuta nisi terrenis mētibus assimilari pos-
sunt, inferius vasta, superius angusta: quia nimirū omnes mortalium in hoc secul-
lo degentiū delectationes in terrenis rebus sunt fortes, in cœlestib. debiles. Pro
temporalī enim gloria vsq; ad mortē appetunt desudare: pro spe verò perpetua
ne parum quidem in labore subsistūt. Pro terrenis lucris quaslibet iniurias tole-
rant, & pro cœlesti mercede vel tenuissimas vnius verbi contumelias ferre non
possunt. Vt terreno iudici totos dies assistant, fortes sunt: in oratione verò corā
Domino, vel vnius horę momento lassantur. Sæpe nuditatē, vigiliās, famē pro
acquirendis diuitiis & honoribus tolerāt, & multa se abstinentiā cruciant: quod
bis aut semel in hebdomada pati pro salute animi, grauissimū ducūt. At contrā
ex æqualitate Palmarū designant iusti, qui vita proficiūt, qui nequaquā in terre-
C nis studiis sunt fortes, & in cœlestibus debiles, sed longius atq; distātius studio-
sos se Deo exhibent, quàm seculo fuisse meminerūt. Rectè itaq; vti suprā dictū,
Iustus vt Palma florebit. Illud addam ex sextis Hebręorum castris apud Hiero-
nymū: Veluti xii dulcis aquæ fontes ad Elim reperti, xii indicarūt Aposto-
los, de quorū fontibus aquę deriuatæ, vniuersi terrarum orbis ariditatē affluen-
ter irrigarunt, ita Palmę numero septuaginta cibum ostenderunt, quē mortales
à totidē secundis Apostolis appositu essent accepturi. Cibus enim doctrina, vt
sæpius dictū. Quoniā verò Crux Domini, quæ Palma ea est, in quā ascensurum
esse Dominū Prophetæ prædixerant, longo stipite & in altū surrecto, in trans-
versumq; latè porrecto fuisse serē, significasse etiā videt illud antea dictū, Cum
exaltatus fuero, omnia trahā ad me ipsa em manuū extensio duos populos Israē-
liticum & Gētilem ad Deū trahere, & in vnū cōgregare videbat, vt seniores di-
xisse scribit Ireneus: nō ab re fuerit, vt piis quacūq; ratione possumus satisfacere
studeamus, signū id & victorię et salutis, quo pacto pij veteres figurarint, adscri-
bere. Cōtus erat prælongus, cuius apex in ꝑ Græcæ literæ similitudinē incurua-
batur: inde paulò infra x Græca identidē litera sua insignis decussatione addita

erat, id Christi nomen ostentat. Inde qui Crucis signū faceret bacillus transversus, cui velū aut mappula solebat appendi ve xilli loco. Hæc duo significabant apud Græcos, quorum cha- racteribus signata erant, CHRISTVS PASSVS, aut CRV- CIFI XVS. Inde pro delubro pedamentoq; aliquo, vasis ali- cuius forma, orbiculis, aut ouis, aut aliis gestaminibus castrēsi more altero super alterū suffixis subiiciebantur, in hūc scilicet modulum. Quod vltimo loco subiecimus, forma loculi est, in quem vexilla figebantur, de quo alibi plenius. Agitē verō qui signum hoc sequimini, & in eius imperium iurastis, salutē vo- bis atq; victoriam inde certissimam pollicemini. Non enim tumultuarium hoc, aut temerē concitatae cuiuspiam multitu- dinis fortuitum est signum, quod elemēta porro omnia, quod humana omnis natura, quod bruta, quā licet, exprimere co- nātur. Dissecat̄ terra punctis quatuor, à quibus ductæ lineæ crucem figurant. Puncta, Oriens & Occidens, Septentrio, Meridies. Sāctius in ea animal Homo, brachia cum precatur in crucem extendit, vel saltem pectus signat̄ à fronte ad umbi- licum, vt descensum à cælo in terras nostri numinis indicet, mox ab læua, à corde quippe ad dexterā papillam (in dextera enim bonorū operū motus) crucem delineat. Per mare verō quæ volitāt nauigia, si optatū cursum arreptura sint, antennas malo in crucis effigiem applicāt: quæq; cælum alites secāt, pas- sis alis crucem ostentant. Nos igitur faciem & pectus cruce si- gnati, tutius & animosius vnūquodq; virtutis opus aggredia- mur, fluxarum cogitationū inundationes transeamus incolu- mes, prepetiq; volatu supra cælū attollamur, adminiculo signoq; crucis omnia feliciter executuri, stratisq; & superatis dolosissimi hostis insidiis, eiusq; cona- tibus euerfis, in Domini nostri cruce tantum gloriati, trophæa, more veterum, victoriarumq; triumphos ipsa cruce designata suspendamus.

DE LAVRO.

Vlgatum illud est, Laurum Apollinis insigne perhiberi, eiusq; fron- de, Palma iam posthabita, eius simulacra coronari. Neq; tantum ea de causa, q; Laurus in ore palumbi vim medicā indicet, quæ plerisq; volucris præsentaneo est remedio, quantum quia sit, vt Eusebius ait, ignea, ideoq; à dæmonibus maximè odio habetur. Vt præterea resonat, quod quandam prædicendi vim habet. Ignispicium enim nō tantum splendore, verum etiā crepitu portendit, frequentissimo poetarū omniū assensu. Ferunt ve- rō Empedoclem, qui animā esse igneā statuebat, Lauri natura cōsiderata dicere solitū, si homini sit in animalū quodpiā transmigrandū, optandū maximè vt in leonē transfret, cōmodissimum enim id animæ quæ hominē incoluisset hospitū futurū. Sin verō arbor esset subeunda, in nullā cōmodius q; in Laurū fieri trans- migrationē. Pindarus atq; Callimachus Apollinē memorāt interfecto Delphi- co dracone Laureā induisse quasi supplicē: erant enim supplices coronati apud Veteres. Aristophanes dominū et seruū oracula consulturos coronatos indu- cit, Pluto, Quin & Liber Lauro coronabat̄, in qua ex Indis triumphasse fertur: diesq;

A diesq; in illum solennes, magna olim corona dicebantur, vt tradit Tertullia- nus. Laureaque Apollini & Baccho sacra, illi vt Deo telorum, huic vt Deo triumphorum. Quanquam & Myrto milites redimiri soliti: ita Claudius Satur- nius, qui librum edidit de coronis. Est & alia ratio cur Laurus Apollini sacra dicatur: legimus enim apud Serapionem Acalonitam, Lauro ad dormientium caput apposita, vera videri somnia. Id ipsum Antiphonem, Philocrum, & Arte- monem, qui de somniorum interpretatione scripserunt, asseuerasse cōperimus. Neq; quidem Eustathij interpretamentum super hoc, parui fecerimus, qui Da- phnen ideo dictam ait, quod δα intensiois particula, & φανέν, quod loqui & ca- nere est, in compositionem accedant. Apud Hesiodum interpres Theogoniae, Laurum ait ἀφ' ἑνὸς πύθου ὀδύσσασα μύθος. Hinc vaticinantes Lauro coronari solitos ait interpres Aristophanis. Et qui bella sequebantur vates, in summa galea Lauri conum gestabant.

VATICINIUM.

Q Vocirca non imperitè Aphthonius Laurū vaticinij symbolum esse dicit, quā μεμπτός φωνὸν Dionysius in præceptis de Panegyricis scribēdis appellat. Nam quod vates ἀφ' ἑνὸς πύθου vocitarentur, non ex eo tantum, quod ille dixerit, Laurumq; momordit: & Sibylla apud Tibullum, Sic vsq; sacras innoxia Lau- ros vescar, desumptum est, verum etiam ex Sophoclis Cassandra dicentis, ἀφ' ἑνὸς πύθου ὀδύσσασα μύθος. Eodē modo Lycophron, ἀφ' ἑνὸς πύθου ὀδύσσασα μύθος. Porro Daphnem puellam, vt Plutarchus scribit in Agide, Pasiphaës nomine Spartani coluerunt, quæ oracula, vt aiunt, certissima sit dare solita.

CVSTODIA.

P Pro custodia verō Laurū poni, & incolumitatis esse symbolum ex Proclo di- dicimus, qui veteres ait Laurum tutelæ consecrasse, & in sacrificiis, & in lo- cis vbicunq; vel fata, vel affixa fuerit, incolumitatem præbere. cuius rei nō igna- rus Ouidius, tutelæ huius ergo illud de Lauro dixit: Mediamq; tuebere quer- cum. quod ita mihi libet interpretari, vt ad ciuicæ coronæ sospitamentum & tutelam statueretur: id quod ex numis quibusdam intellexi, in quibus ciuica posita est, quam duo laurei rami circumplectuntur, non ipsi in coronam dedu- cti, sed ad osculum quodammodo adcuruati. Literæ, OB CIVIS SERVA- CTOS. Duo huiusmodi sunt apud me, in quorum vno literæ circumductæ, C. GALLIVS. C. F. LVPERCVS. III. VIR. AAA. FF. In altero, L. NEVIVS SVRDINVS. III. VIR. AAA. FF. Quid verō sibi velint ele- mēta illa, quippe A triplex, & F geminū, si quis quæsierit, sciat id significare, Au- ro, Argento, Ære, Flando, Faciundo. Inueniuntur verō & in Augusti numis, & alibi. Eadem verō specie ciuicam eam fuisse crediderim, quam Augusti foribus affixam Ouidius scribit, quamvis nonnulli arbores ipsas fatas putant, quia ita scriptum à poeta sit:

*Postibus Augustis eadem fidissima custos
Ante fores stabis, mediamq; tuebere quercum.*

Idem sibi vult numus argenteus in quo duo Lauri surculi cum radicibus, in quorum medio erecta est columna Ionica, supra cuius capitulum carchesium est, in medio parma affixa, cum literis S. C. Nam ab vtracq; columnæ parte in al- bo singulatim literæ E. X. adscriptæ. Altera inscriptio est, DIVVS AVGV- STVS VESPASIANVS. quod apotheosin ipsam sapit. Sed ex his satis su- perq; est ostensum, Laurū pro custodia & tutela poni, & eorum quæ perpetuò

fospitari, conseruari, ac viuere volumus, signum. Accedit & illud ad fospitamentum, quod eius arboris folia fulmen non icit: eaque de causa Tiberius cum fulmina coruscationesque supra modum expauesceret, caelo turbido Lauream sibi solita conseruare, non secus ac eadem de causa Augustus ex vituli marini pelle cingulum gestare.

POETICA VIS.

Quæ quidem perennitatis aut diuturni temporis vita cum a nullo magis, quam a poetis ipsis expetatur, merito Laurus una cum hedera, cuius circa vetustatem opus omne, poetis dedicatae sunt; aliorum enim scriptorum autoribus non tam fama quam utilitas etiam quaesita, sola poetis gloria, & victuri nominis cupiditas insita est, nec, ut eleganter & verè dixit Ouidius, petitur factis nisi tantum fama poetis. Quod verò datum sibi laureum sceptrum a Musis canit Hesiodus, laborem & diligentiam scribentis indicat, propterea quod veluti sunt amara lauri folia, ita virtutis sudor, vel ipso eodem teste laboriosus. Vnde chartas Cornelii laboriosas Catullus pro magna laude celebrat. Nam cum Hesiodus pauperibus fuerit parentibus genitus, verisimile est eum non sine magna difficultate proficere potuisse. Ita enim Zezes, quod Musæ nouem eum Lauro coronarint, labores & amaritudinem eius in doctrina comparanda commonstrant.

AVTORITAS IMPERATORIA ET TRIVMPHALIS HONOS.

Esse verò Laurum insigne triumphantium, non ex eo tantum quod apud Ouidium legitur,

Tu ducibus laevis aderis, cum laeta triumphum

Vox canet, & longas visent Capitolia pompas,

quantum ex multis veterum monumentis innotescit. Illud quoque satis constat, Imperatores triumphum Lauream ad Iouem Capitolinum ferre solitos, atque eam in eius gremio relinquere. Laureata verò Imperatorum capita in numis passim habentur. Atque hic non incongruum fuerit ea quae de Laureto, vnde triumphatur laureas sibi decerpere conseruarent, memoriae prodita sunt, repetere. Liuiam quippe olim post Augusti statim nuptias Veientanum suum reuississe, ibique tum illi gallinam albam, quae ramulum Lauri rostro tenebat, a praetervolanti aquila, quae illam rapuerat, in gremium demissam, cumque nutrirī alitem pangitque ramulum placuisset, tantam pullorum sobolem provenisse, ut Tranquillus ad sua usque tempora villam eam Ad Gallinas vocitatum attestetur. Tale verò Lauretum fuit, ut triumphaturi Caesares inde Laureas boni omnis gratia decerperent. Fuitque mos triumphantibus, alias confestim eodem loco pangerere. Adeo verò Laurus triumphantium propria fuisse videtur, ut obseruatum sit in huiusmodi Laureto sub cuiusque obitum arborem ab ipso institutam elanguisse. Ex quo etiam prodigij causam intelligas, quod Iulij Caesaris caedem praemonstrauit, cum pridie Idus Martias auis Regaliolus cum laureo ramulo Pompeianae Curiae sese inferens, a varij generis volucris ex proximo nemore persequētibz ibidem discerpta est. Nouissimo verò Neronis anno, in quo Caesarum progenies defecit, sylua illa Veientana radicitus omnis exaruit, & quicquid ibi gallinarum erat, interiit. Tali portento fuit Alexandro Seuerō Laurus alia ingens & antiqua, quae in palatio cuiusdam ciuitatis, a qua proficiscebatur ad bellum quod contra Germanos parauerat, subito collapsa, mortis itidem eius indicium habita. Contra non temere boni omnis Lauri folia, quae circa Pompeij fascēs illigata

illigata fuerant, cum longo itinere per arida & inculta loca iam exaruisset, eo tempore quo in vico quodam Galatiae cum Lucullo in colloquium descendit, detracta, & a Lucullianis licitoribus recētia & viridia, quae penes eos plurima erant, liberaliter suffecta: quod summam gloriae, rerum a Lucullo gestarum ad Pompeium transituram interpretatum est, ut paulo post subsecutum. Et Romae lamentabunda Luculli vox audita, Pompeius res meas in Asia gestas eleuauit.

PVRGAMENTVM.

Sextus ait laureatos milites currum triumphantis sequi solitos, ut quasi purgati a caede humana intraret urbem: proindeque suffitionibus omnibus Laurum adhiberi solitam fuisse, vel quod medicamento siccissima sit, vel quod omni tempore vires, boni omnis causa perpetua reipublice viriditas hinc optabat.

VICTORIA.

Quantum ad aruspiciam pertinet, Laurus victoriam aliquando praemonstrat: ut ea quae in domo Alexandri Seueri iam infantuli nata iuxta Persicum arborem, intra unum annum Persicum ipsam incremento mirabili superauit: vnde aruspices futurum praedixere, ut puer is olim Persas euinceret, quod euentu postea comprobatum est: sub eo enim primo Persae serui apud Romanos fuere. Quare apud Virgilium ex ea desumptum doctrina legas de victore: Viridique aduelat tempora lauro. Notum illud est, solitos esse imperatores Romanos, re bene gesta literas Lauro reuinctas mittere, victoriarum & laetitiae nuncios, quae Laureatae dicebantur, quod Epistolis ad Atticum, & alibi habetur. Hinc Ouidius:

Non ego victrices Lauro redimere tabellas,

Nec Veneris media ponere in ademerer.

Apud Marcellinum, ubi de vanitate Constantij loquitur, suorum ducum victorias sibi adsciscētis, laureatas literas misistatas inuenies. Quare Plinius xv, Laurus Romanis praecipue laetitiae victoriarumque nuncia, additur literis, & militum lanceis, pilisque. Vnde legere est in Pompeij gestis, cum is in Arcadia equestre certamen ageret, ludi gratia aduenisse tabellarios ex Ponto, gestantes iaculorum cuspidēs Lauro coronatas, ex quo laeta nunciare antequam literas redderent cogniti sunt. Mithridatem enim sibi mortem consciuisse nunciaturū venerant. Victores Delphis Pithijs certaminibus ea peculiariter lauro coronabantur quae Delphica nominabatur, cuiusmodi genere & triumphantes Romae: ea enim longè viridior est, maximis baccis, atque ex viridi rubescentibus: vnde nonnulli commentati sunt, in quatuor certaminum praemijs quae recensentur ab Archia, per malum grandiores has Pythiae Laurus baccas intelligi, de quo apud Lucianum videas de pomis in templo Apollinis decerpitis.

IURGIOSVS.

Quod verò iurgiosum notari per Lauri ramum alicuius manu praetentum nonnulli dicunt, Graecorum commentum est, non Aegyptiorum: idque desumptum ex historia. Nam Bebrycia Laurus erat in Amyci portu, a qua ramum quicumque decerpisset, tandiu fieri iurgia solebant, quoad abijceretur: quod traditum est ab Apollodoro libro primo de Ponticis heroibus. Sedenim particularia haec inter hieroglyphica locum non habent, quia necesse est, quod recte sit exprimendum, id vniuerso generi competere, vnde ipsa desumitur significatio.

REMEDIVM.

Quae verò de Scipione laureo memorantur, significare id remedium contra pericula & insidias, quae a quopiam intentent, ut apud Sudam legitur, non

Pierii Val. Cedrus, & Myrtus.

ea tantum causa est, quod contra venena pollere Laurus creditur, sed huc faciunt ea omnia quae superius recitauimus, ubi tutelam & custodiam per Laurum significari docuimus. Quin & Aesculapij caput Laurea redimitum non alia de causa dicunt, nisi quia ea arbor plurimorum sit remediorum. De medicina vero diuinitus reuelata, quae per Lauri ramum, aut folium in columbae rostro ostenderetur, in alitis eius Commentario diximus. Praestant & hordeo condito incolumitatem Lauri folia, si sicca grumis immisceantur, aut supernè sternantur, diuque à vitio conseruant, vt Demagerontis praeepto admonemur, in ijs quae à Constantino Caesare selecta sunt. Quin Romani, vt apud eundem Caesarem, Laurum boni genij plantam sunt appellare soliti: persuasumque habere, locum, ubi Laurus esset, neque à sacro vilo morbo, neque à daemone infestari. Et salutaris omnis gratia folia ipsius à populo Calendis Ianuarij magistratibus offerbantur, vnà cum caricis.

DE CEDRO.

AD Palmam & Laurum pro poetis & Cedrum & Myrtum adiunge. E re gloriosum est, cum de praestantibus insigne dictum illud proferri solet, Et Cedro digna locutus. Ante alias enim arbores Cedrus aeternitatis hieroglyphicum est, quia materia eius neque putrescit, neque cariem patitur. Hinc Arca foederis ex Cedro fabrefacta est. Et Cedro digna loqui dicuntur illi, qui ea scribunt quae nulla temporis iniuria sit abolitura.

EXCELLENS.

Alibi diuinis in literis excelsioris potentiae viros indicat, Psalmo: Sicut Cedrus Libani multiplicabitur. Et alibi, Confringet Dominus Cedros Libani, hoc est potentiores. De medulla vero Libani ablata à Rege barbaro, pro nobilitate protrita, dictum in Aquilae Commentario. Sed iam ad Myrtum.

DE MYRTO.

GENIUS ET VOLUPTAS.

Satis quidem exploratum est omnium ferè poetarum lectione, Genium & Voluptatem ex Myrto significari. Arbusculam eam omnium delicatissimam aiunt, perpetuo tam virore spectandam, quam foliorum specie, suauissimoque odore praestantem: vt non immerito sit Veneri deae omnium delicatissimae dedicata, vnde meruerit Pelops Hippodamiae nuptijs potiri certaminis victor auxilio Veneris, quod ei simulacrum ex pullulante Myrto fecisset.

VENVS.

Nam qui Venerem pingunt, libenter illi myrteam coronam imponunt, quo coronatam eam in iudicio Paridis astitisse, Nicander ait. Alexipharmacis, atque ea de causa huiusmodi arbusculam & Iunoni et Palladi odio habitam in posterum. Apud quem animaduertas Dictynnam Palladem appellari, quamvis glossemata quaedam aliter exponant. Neque vero dissimulandum, Myrtum pudendi muliebris habere significatum, vnde apud Aristophanem legas, *ἡ δὲ τῆς μύρτου ἀσπίς ἐστίν, ἧλυ δὲ οὐδὲ λήγει ἀσπίδος ἀσπίδος ποτὶ τὸν Ἰμάδα.* quod ita reddemus: Neque rem aggredi venerem, priusquam Graeciam foedere iunxerimus. Sed Myrtum Pollux carunculam intra pudendum muliebri ponit lasciuo quodam motu interim subsultantem: quod forsitan spectat Aristophanicus ille iocus

Liber L.

374

Acus, vbi chorus senum Lystrate ait: Ensem posthac gestabo in Myrti ramo. In Commentario Serpentis Hecates fabulam recitauimus, quam multis modis Faunus pater sollicitauerit ad stuprum, cum eam paternae petulantiae reluctan-tem modo virga myrtea verberaret, modo vini tormentum adhiberet, mox in anguem conuersus spiris totam implicuerit, atque ita voti compos euaserit. Ibi-que virgam myrteam, nequitiae imaginationem, vinum mentis hilaritatem, anguem multiplices voluptatis nodos hieroglyphice significare ostendimus. Nam quod ad Myrtum attinet, apud Maronem,

Quos durus amor crudeli tate peredit,

Secreti celant calles, & myrtea circum Sylua tegit.

O V A T I O.

Myrtea vero corona triumphantium militum capiti gestata, rem bellicam sine sanguine confectam significabat: vel cum bello non indicto per occasionem captum fuerat: tunc enim ouatio decernebatur, non triumphus, atque ita myrtea utebantur corona, facilitatis indicio, cum in triumpho ob victoriam cum labore partam laurea gestari solita esset, de qua superius.

HILARITAS.

Erat & hilaritatis indicium ramus myrti, quem veteres inter vina alter alteri porrigebant. Mos enim fuit in conuiujs eo circumlato ramo vnumquemque discumbentium ad cantandum excitare. Singuli enim conuiuiarum accepto in manus myrti ramo, partes canebant suas: quem morem Symposiacis Plutarchus late disputauit. Et Horatius adueniente verno tempore, quo se vndecumque patefacit hilaritas, dum Cytherea choros ducit Venus, decere ait viridi nitidum caput impedire myrto. Atque vbi-que conuiuiorum laetitiam celebrat, coronas è myrto inferri iubet.

ARMA BELLICA.

In prodigio autem, quod ad Polydori tumultum Aeneae sese obtulit, corneis virgultis, & Myrti densis hastilibus, ad euulsionem sanguinem stillantibus, Tib. Claud. Donatus per id genus virgulta hostilem illic esse locum significari dicit, quippe quod duo ea genera lignorum hastilibus bellicis apta sint, proindeque pacis auspiciam nullum illic esse potuisse. Ac per hoc sacrificanti in nouae ciuitatis causa, portendi, id quod accidit, crudele illic hominum genus, & humano infectum sanguini. Sedenim crediderim ego potius Maronem nostrum locum hunc de sepulchrali myrto mutuatum ab Elpenoris tumulo: quando quidem Theophrastus ait ad Circeum in Italia locum esse eminenti quodam situ, densissimo variarum arborum nemore, sed arborosis praecipue myrtis densum, vbi paruus visitur locus, quem incolae Elpenoris tumultum perhiberent. In eo, qui supini hominis mensuram non excederet, myrtos coronarias nasci, minutis quippe folijs, & odoratoribus quam latifoliae sint, neque alibi toto tractu eas, quam angusto eo spatio reperiri. Sanè Myrtus corona quoque funebris est, de qua Pindarus Isthmij, vt in Cupresso diximus,

ἄθα λευκοθέης κάραι μύρτου δὲ δένδρου.

Thebis enim qui vicerant Iolea, Myrto coronabantur, ea de causa, inquit interpres, quia funebris est. Iolaum enim heroem Thebani colunt, ad cuius tumulum Iolea celebrabant.

AMORIS VVLNERA

Est Myrti genus, quae folia habet perforata, ea Trezenij latissime prouet.

Qq ij

nit: per hanc amoris vulnera, mœroremq; ipsum, quo plurimum amantes ex deo D
siderio conficiuntur, significari tradiderunt celebres doctrina viri. Alij (dicēda
enim omnia sunt) fabulantur ab acu, quæ Phædræ capillos coërcebat, ea forami
na processisse: de quo, vt nullam esse fabulam tam ineptam quæ apud Græcos
autore careat, admoneamur, apud Pausaniam libro primo videndum.

G A N Y M E D E S.

Sunt qui per myrtū Ganymedem referri putent, quod persuasum sit eam ibi
lætissimè natam, vbi pueris pedum vestigia presisset. Argumento esse lo-
cum in Chalcide Harpagium à re ipsa nuncupatū, quod ibi Ganymedem ab lo-
ue raptū fabulantur, ibidemq; Myrtos pulcherrimas, atq; admodum copiosas
nasci. Quod ea de causa à Chalcidensibus cōfictum aiunt, quod insulares illi im-
purum genus fuerint, pueriliū amorum turpitudini quamdeditissimi, pudore
omni posthabito. Id quoq; apud Pausaniam.

P A P Y R I I V I C T O R I A.

IN numis aliquot aspicere est Papyrii caput myrtea corona redimitum. Signi-
ficat id Sardos ab eo in campis Myrteis superatos, ob cuius rei memoriā myr-
tea ipsè corona vsus est.

AD ILLVSTREM HIERONYMV M ROBO-
REVM VICINOVI DOMINVM, DE IIS QVÆ PER QVER-
CVM, HEDERAM, FERVLAM, MILACEM ET AMYGDALAM SI-
gnificantur, ex sacris Ægyptiorum literis, Pierius
Valerianus.

Cce verò tibi Quercus tua, honoratissime Hieronyme, quã ex Ægypto aduectã i-
bi dari tantopere cupiebas: neq; id immeritò, neq; temere: nam cum ea arborū va-
lidissima vulgò à robore nomen consecutã sit, sine potius vires ipsa ab arbore Quer-
cu, quæ robur ipsa est, nomen acquiserint, cui potius dari debuerat, quàm illi, qui
de clarissima Roborea stirpe prognatus, duorū aetate nostrã maximorū Pontificū, Sixti III. & F
Iulij II. illustris gloria, clarissimum quēq; eorum decorare videatur? Nam Sixtus Saona ortus
cum veluti postliminio Taurinum veterem patriam studiis florentem reuississet, maiorum tuo-
rum, quos agnatos habebat, liberalitate adiutus, paratam sibi ad Pontificatum viam inuenit:
tantum enim virtute & disciplinis optimis profecit, vt vel ante aetatem primos in congregatio-
ne sua titulos sit honorifice consecutus: mox doctrinã et præstantis ingenij nomine Sacerdos Card.
factus, integritate hominis cognita nullo negotio fuerit ad summū Pontificatum euectus: ac tum
ipse, tum Iulius II. qui ei paulò post successit, progeniem vnde fuerant oriundi, honestissimis titu-
lis & honoribus ornauerunt. Sed ne singula referam quæ et aliã à me dicta sunt, & paucis ex-
plicari non possunt, quid magni illi Gallorum Reges, nonne Roboreos semper magni fecerunt, &
eorum aliquem apud se fouerūt? teq; adeo ipsum sapientissimus Rex Franciscus, ac deinde Hen-
ricus eius filius, singulari humanitate sunt amplexi? quibus tu bonarum disciplinarum studio,
politiorisq; eruditionis nomine gratus in primis extitisti, eiq; opinioni, quam omnes de te conce-
pimus, in hac ipsa adolescentia non auare cœpisti respondere: vnde ipse etiam Rex Henricus tua
ad res gerendas opera atque industria vii in animum induxerit. Itaq; non plus tibi familia tua
splendoris adiungit, quàm abs te illa accipiat, eiq; in dies magis ac magis accessurū esse videtur.
Quod autem ad Quercum attinet, Hederã quoque se illi applicuit ad ornamentum, proq; septo
Myrtus,

A Myrtus, & Ferula, Nilaxq; cum Amygdalis accessere, quibus venuste adium tuarum hypæ-
thron poteris conuestire, amœnioribusq; vmbriis festiuè admodum opacare. Vale.

D E Q V E R C V.

C I V I V M S E R V A T O R.

INTER coronarū genera querna in primis celebratur, quæ ci-
uis in bello seruati signum magno apud veteres in honore sem-
per habita. Cur verò ciuicas ex Quercu fieri sit institutum, plu-
res enumerant causæ. Alij enim dicunt honorē hunc Arcadi-
bus attributum, quos oracula solita sint ob vetustatis honorē
glandiphagos appellare. Alij ea de causa, quod facilē et prom-
ptuarium cibum Quercus sit militibus afferre solita. Alij, quia Ioui sacra sit, in
cuius tutela sunt ciuitates, cōgruensq; haberi, vt qui ciuem seruasset, ea corona-
retur fronde, quæ ciuitatū omnium tutelari Deo dicata esset. Apud Celtas au-
tem, vt Max. Tyrius tradit, altissima Quercus deligebat, eaq; erat Iouis signū.
Sunt qui eam tradant primam plantarū omnium genitam, atq; ita populorum
altricem fuisse, & primariam oraculorū autorem. In numo quodam, cuius Do-
rica inscriptio est ΑΠΕΙΡΩΤΑΝ, aquila habetur fulmine subter pedes deiecto, et
rami duo querni in coronam flexi, quæ dubio procul Epirotarū moneta glandes
Chaonias, & oracula Dodonara significat. Quantum verò pertinet ad ser-
uatos ciues, quãvis in Lauro de C. Gallij & L. Nauij Surdini numis rem expli-
cuisse satis esse possit, nō importunt tamen loco hoc repetē quod Ouidius de
Quercu ad Laurum dixit, cum in arborem eam Daphne transmutaretur: Me-
diamq; tuebere quercum. In numis quippe aliquot coronam ciuicam esse posi-
tam, quam duo laurei rami circumplectuntur, non ipsi in coronam deducti, sed
ad osculum quodammodo incuruati: literæ, O B C I V I S S E R V A T O S,
quorum duo huiusmodi apud me sunt. Qua specie ciuicam eam fuisse credide-
rim, quam pro Augusti foribus affixam scripsit Ouidius:

Postibus Augustis eadem fidiissima custos

Ante fores stabis, mediamq; tuebere quercum.

Quamvis nōnulli arbores ipsas eo gestu fatas fuisse putant. Libet autē & aliorū
quorundã addere monumēta. In numo C. Caligulæ ciuica tantum cum glandi-
bus spectat, in quo literæ sunt huiusmodi, S. P. Q. R. P P. O B C I V E S S E R-
V A T O S. In Sergij verò Galbæ Aug. numo ciuica eadem est cum inscriptione,
S. P. Q. R. O B C. S. Eadē in Vitellij Germanici, in cuius medio hęc literę sunt,
S. P. Q. R. O B C I V. S E R. In numo etiam quodã aureo, et aliis plerisq; ob-
seruauit, ciuicã hanc Neroni etiam ex S. C. dedicatã: quamvis alia nō adsit descri-
ptio, idem tamē est significatū. Eodemq; S. C. Antonino numus datus est cum
porca foeta & natis sub vbere, quibus imminet quercus, quod animal id dubio
procul glande plurimū pascatur, vnde antiqui omnino cibi admoneamur: quã
causam Plutarchus præcipuã putat in ciuicæ coronę dono: quãvis primas Ioui
partes tribuat, cui sacra sit arbor, et in cuius tutela, vt dicebamus, sunt ciuitates.
Videas & in numo quodã Augusti Cæsaris, quercus arbores duas cū ingēti pa-
tina in medio earū sita, circa quã literæ sunt ad quadrati positurã S. P. Q. R. Neq; sum-
nescius ciuicã etiã ex ilice fieri solitã: nã & ipsa glandifera est: Cæciliūq; Comicū
poetã coronã ciuicã iligneã appellasse: omnino em iligneã primò fuit. Rationē
Festus tradit, q; frondē præ se perennē ferat, postea verò magis placuit ex esculo
Qq iij

Ioui sacra, vbiq; custodito honore glandis, vt Plinius autor est. Nota sunt quæ & quanta tribui solita sunt iis qui ciuicâ meruissent. Ea quippe vti licebat perpetuò in ludis. Induenti assurgi etiã à Senatu moris erat, senatuiq; proximus erat locus assignatus. Vacatio munerû ipsi, patriq; & auo paterno dabat, quod filiû aded publicæ rei vtilem genuissent. Ne verò temerè daretur, arctiores additæ sunt leges, vt quippe ciuis q; seruatus esset, seruatu se esse fateret, aliter testes in eo negotio nihil proderat, neq; si quempia alium quàm Romanû ciuem seruasset, quantum vis Regem. Ciceronẽ ciuica donandum L. Gellius censuit, quod eius opera esset atrocissima Catilinæ coniuratio detecta, vindicataq; atque ita non ciuis vnus, sed vniuersa Romana ciuitas seruata, meritoq; vt ait ille,

Roma patrem patriæ Ciceronem libera dixit.

A M V L E T V M.

HEcate quoq; quercu coronari solita est, in cuius manum hasta imponebatur, & humeros multis draconum spiris implicabatur. Huiusmodiq; deæ simulacrum ante ianuam dedicari solitum Æschilus tradit, idq; incantationum amuletum habebatur.

V I R T V S.

Herculeam verò clauam illam valido plurimum de robore fieri solitam, virtutis simulacrû esse, optimi quicq; autores tradunt. Tum etiam humus Gordiani Pij declarat, in quo Hercules nudus cum claua spectatur, cum inscriptione, VIRTVS AVGVSTI. Neruæ autẽ Traiano ex S. C. quod in numis apparet, decretû est Leonis caput claua supererecta, cum inscriptione vni illi maximè attributa, quæ est, OPTIMO PRINCIPI. Nec præteribo Commodi vanitatẽ, in cuius numo vidimus ingentẽ clauam cum inscriptione, HERCVLI ROMANO AVG. S. C. & ad hæc coronam ciuicâ circumductam. In aliis ad adulationẽ huiusmodi cufis, Hercules est facie ad ipsius Commodi similitudinem informata, cum spolio & claua in læua, dextera coronã trophæo superimponẽs: literæ, HERCVLI ROMANO AVG. Accepit enim is statuas Herculis habitu, eiq; immolatum est vt Deo. Harum vnam adhuc integrã cum claua & Hyla, Iulius II restituit pro foribus aulæ superioris palatii Pontificij, vbi nunc porticus Leoniana. Sedenim Leo X statuam amoueri iussit, neglectamq; in angulû reici. Neq; verò clauã Herculi semper ex robore fuisse perhibent, verum & ex oleastro, cuiusmodi ea fuit quam Mercurio *ωλυλq* dicauit, quam iterum pullulasse fama est. Nam Træzenij oleastrum ex ea claua natum ostentare olim consueuerunt. Pisander & aheneam Herculi clauam fuisse dicit.

F O R T I T V D O.

Iam verò fortitudinem, validasq; vires per Quercum significare mos est multorum, siue nomen ipsum sequantur, quæ roboris elogio censetur: viribus enim præstantes viri, vt Festus ait, robusti à robore nuncupantur: robur verò à robo colore rufo, quod ea materia plurimas eius coloris venas habet, siue insitã illi vim admirentur, quod incorrupta materies, et ad ædium perennitatem facere, magnis inde acceptis vtilitatibus, comperiat.

D I V T V R N I T A S.

Eadem autẽ de causa diuturnitatẽ etiam significat quercus, quod eiusmodi sit eius vis, vt in feros vsq; annos prorogetur, præcipuè cum vel defossa, vel aquis macerata per tempus aliquod fuerit. Quare augures non iniuria auo Galbæ fulgur procuranti, cum extra de manibus Aquila rapuisset, & in frugiferam

Aram quercum contulisset, summum, sed serum imperium portendi familiæ, responderunt: quod eventus mox comprobauit.

I M P E R I V M F I R M V M.

Imperij firmitatem per sceptrum ex querno trunco significatum inuenio. Sceptrum aut cum foliis quernis in columna quadam ex alabastrite Viterbji spectare licet, inferioribus quippe ramis amputatis, superioribus autem ita mutuo complexis, vt oculi speciẽ reddant. Plutarchus Osirim huiusmodi signo redditum arbitratur, qui, vt nonnulli prodidẽre, non Ægypti solum, verum & Italię, & totius ferè terrarû orbis imperiû obtinuerit. Aiunt verò scepra huiusmodi ita pluribus ramis ornari solita, vt plures erant provinciæ quibus is imperitaret, cuius honori & nomini dicatû esset id monumenti. Quercus enim Rheæ, quæ terra est, sacra, vt Apollodorus III. de Diis ait. Quin eos omnes quernis coronari tradit, ob vtilitates quas arbor ea tam in edificiis, quàm in primo victu præbuit.

O S I R I S.

Macrobius in hac oculi specie, quæ ab incuruatis ad complexû hinc inde ramis, vt in nobilitatis vestræ gestaminibus spectare est, cum Osiridis nomen agnoscit, tum Solis id esse signum cõtendit. Oculi verò similitudinem ideò poni, quia Sol regiali potestate cuncta despiciat, vnde illi oculi cognomentum apud antiquos. Sedenim de oculo eo cõmentario disputatum, quo per singulas humani capitis partes, quæ aliquid significant, decurritur.

P R I N C I P A T V S.

Cæterum & in Aruspiciû disciplina quercus principatû ostendit, quod multis olim auguriis obseruatû est: ex quibus illud præcipuè referendû videt, quod in suburbano Flauiorû quercus antiqua, quæ Marti sacrata erat, per tres Vespasię partus singulos repente ramos à frutice dedit, haud dubia signa futuri cuiusq; fati. Primum quidẽ exilem, & haud ita multò post arefactû: idẽq; puella nata non perennauit. Secundum prævalidum ac prolixû, & qui magnam portenderet felicitatem. Tertium verò instar arboris: quare patrem Sabinû ferunt aruspicio insuper confirmatum renuciãsse matri, nepotem ei Cæsarem natum. Contrã verò sceptrû nouissimo Neronis anno de Augusti manibus excussum C. fulmine, imperium Cæsaris diuinitus abrogatum indicauit.

F E R I T A S.

Qvorundam etiam inuentum fuit animi feritatem ex quercu significare, quod etiam non ignobiles poëtæ agrestes homines, immites atque sæuos, nullisq; humanis moribus expolitos, duro ex robore natos dictabant: de quo interpret Hesiodi, Veteres, ait, filios in quercubus aut petris exponere solitos, vrbium tectorumve commoditate nondû adinuenta, datamq; hinc anam, vt ex petris aut roboribus geniti viderentur.

O B S C O E N I T A S.

Habet & glans ipsa suû significatû, idq; obsceno satis intellectu, ob eã scilicet qua prædita est figurã, pudendi virilis mucroni penè similem, atq; hinc Arcadiû obscenitatẽ in celsi reperias, q; *βαλανοφάγοι* essent. Vnde Diogenes eiusmodi notæ adolescentẽ Arcadẽ dixit, is cuiusmodi videreẽ esse interrogatus: intelligebat enim Arcadiã infamẽ esse, vtpote quæ luxu deliciisq; barbaricis corrupta esset. Alij referunt ad stuporem: vnde dixerit etiã Iuuenalis, Læua in parte mamillæ nihil Arcadico iuueni subsultare. Sed cû priore sententia facit alterum eiusdem Cynici dictû, apud quẽ cum mentio fieret de puero quodam qui malè

pudicitiam tutabat, Diogenes cuiusnam is esset interrogatus, Tegeates respondit, ludens scilicet ex ambiguo: nam Tegea ciuitas est Arcadiæ, Tegos autem interdum pro lupanari ponitur.

IRA DELINITA.

IPsa deniq; arbor quercus, ea insignis asperitate, quæ omnibus conspicua est, non immeritò fertur vsque adeò inimica oleæ, vt eam iuxta se positam extinguat. Olea verò cum sit pacis, mansuetudinis ac lenitatis indicium, excogitatum est quercum olea complicare, cum iracundiam atq; inexorabilem animi asperitatem sese ad lenitatem dedisse significandum fuerit. Contra addam *κατὰ τὸν παρρησιάζοις* et ea quæ beneficiū à quercu consequuntur: scriptores enim naturalium rerum, hederam quercinā, viscum quercinum, & polypodium quercinum optimū dicunt.

DE HEDERA.

Edera autem non quercina tantum, sed qualiscunq; esset, haudquam obscuræ celebritatis erat apud Ægyptios, quippe quæ propter continuum virorem vitibus etiam præferebatur in sacris, quòd Billæ à fructu folia identidem amittant.

BACCHVS.

EAvèrò in primis quæ corymbos nigros fert: sed & sine delectu coronamentis accepta Dionysio sacra, quòd æquè est ac apud Ægyptios Osiridis: à quo etiam istud nomen: chenosis enim eorū lingua nominatur, quod Osiridis planta interpretatur. Præterea Dionysius, Nysa vrbe à se posita in extrema serè Indica, hederam quam seuit, æternum nominis sui monumentum esse iussit.

NOCVMENTVM ABSCONDITVM.

Thyrsis verò, quod telum est ligneū, circumfusa hederā cooperitū vini nocuum hieoglyphicè indicat sub ipsius suauitate latitare. Hinc Macrobius Liberū Patrem ait ferire per obliquū, circumfusæ hederæ latitāte mucrone. Neque aliud sibi vult vitis supra caput Hecates prætendi solita, quæ nimirū ostēdit Fauni patris insidias, quas in natā vini opera cōstruxit, de quo latius in Serpente.

TENACITAS.

VSque adeò verò adhæsit hederæ tenacitatis nomē, vt illigandi complectendiq; significatum, vt olim apud nostros flamini Diali non modò eam tangere ominosum esset, verum etiā nominare, ne inde illigatus aliquo modo vel re, vel cogitatione deprehenderetur. Ea q; de causa neq; anulū quidem gestare ei licebat, libera siquidē omnia esse volebāt sacrificulis. Vnde sacrū factura Dido apud Maronē, vnum exuta pedem vinculis in veste recincta, legitur. Manifestū autem est hederam vincire quicquid fuerit, ad quod se applicuerit. Hinc Horatius lasciuus hederis ambitiosior dixit. Hinc Catullus mentē amore revinciens, vt tenax hederā hac & illac arborem implicat errans. Et Gallienus Imperator:

Brachia non hederæ, non vincat oscula conchæ.

Ea deniq; siue ab herēdo, siue ab eo quòd edita petat, siue potius ab edendo ea, quibus adhæserit, nomen habeat, Libero Patri dedicata est, vt initio dictum, quòd ita semper vireat, vt & ille semper iuuenis: Nam solis æterna est Baccho Phcebo q; iuuenta, vel quia mentes hominum ita Liber liget, vt ea quæcunq; tetigerit impedit: ebrius enim quamvis solutum eum vel in angusta paupertate dicat Horatius, & Lyæus à soluendo nomen acceperit, irretitam tamen habet mentem, neq; sui compos est.

Affer

A S S E R T O R.

ANnumis pleriq; caput hederā redimitum aspicias cum Assertoris inscriptione: vt illud cum cornibus, ab cuius altera parte sigillum est cum racemo in dextera, in læua spoliū gerit: literæ quæ legi possunt, ΔΙΟΝΥΣΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ. In aliquot aliis caput identidem hederā redimitum, ab altera verò facie Hercules cum claua & spolio: literæ sunt, ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ ΣΩΤΗΡΟΣ: infra verò, ΘΑΣΙΩΝ. Sed dicerem ego populeam potius esse frondem, nisi flexuosus viticulæ ambitus hederam potius referret. Sunt verò Thasij ab insula, quæ Thraciæ adiacet, vnde Hercules progenitores oriundi, quo nomine illi sibi plurimum plaudentes, imaginem eius numis exprimere instituerunt.

BACCHEIA SVPELLEX.

VInaria verò vascula, quæ Cissibia plurimum appellāt, orificiū ad hederaciq; folij speciem informatū habent: *κίσβια* enim hederā: cuiusmodi vasa quamplurima, quæ longā sapiunt vetustatem, vbiq; Romæ videas. Et quæ nūc etiam è luto formantur, ad eandem penè formam rediguntur, à foliisq; vulgò nomen habent, nam Folietę nuncupantur. At bona pars Italiæ vasa vinaria quotidiani vsus Bocalia, quasi, vt puto, Bacchalia dicere velint, appellant. quamvis *βαυνηλιον* pro vase vinario sit apud Homerum. Qui *κισβια* dicta putarunt, quòd vasa olim ex hederā fieri solerent, hallucinari mihi videntur: nā neq; quidem lignum satis idoneū, neq; materia commoda est, cum satis constet, si poculo hederaceo mixtum infundatur, vina transfluere. Neq; ego nunc poculorū genera perquiram, quæ copiose satis ab aliis enumerata fuerunt: illud ostendisse satis fuerit, qua de causa bona eorū pars hederam supremo margine asimularent. quinetiā in nonnullis iuxta ansam impressum hederę foliū oblerues: & apud Maronē pastoralibus quibusdā poculis superaddita vitis, Diffusos hederā vestit pallente corymbos. Qua verò specie esset cantharus qui Baccho dedicabāt, vt scyphus Herculi, si quæsierit quis, picturatione cōmodius q; verbis explicabitur. Pedem enim habet à latiori ambitu in angustū flexuoso interius ductu se contractentem, ita vt ea pars tota desidentibus incuruis costulis describatur: mox intumescit in calicem, quod nomē nostris in sacrificiis tot iam abhinc annis, specie nihil quicquā immutata, receptum est. hinc iterū angustari incipit, totoq; ambitu intro versus incuruari, quo ductu vbi aliquantulum processerit, rursum aperit, & cratera in summo patefacit. Addūtur hinc atq; inde ansæ, quas aures Græci libentius appellarūt: sed aures ego eas alia quàm ansę sint forma factas intelligo, vt pote quæ quidem prostarent à summo vase, sed minimè ad inferiora flecterent. In morem autem Delphinorū aliās ansæ, aliās anguium figuras, plerunq; volutarū in modum fieri solitæ. Sed & vna tantū ansa præditos pleriq; locis cantharos in antiquorum monumentis aspicias, cuiusmodi apud Virgilium est Silenianus ille,

Qui grauis attrita pendebat cantharus ansa.

P O E T A.

QVòd verò poëtis hederā decerneretur, vt vnà cum lauro coronā eorū perficeret, non tam perpetuus vtriusq; viror, qui diuturna eorū opera significaret, in causa fuit, quàm vt ostenderet, eos, qui digni hederis euassent, Laureāq;

Pierii Val. Hedera.

meruissent, & ingenio & arte præcelluisse: per Laurū enim insitā in ingenio vim, D ac venæ fecunditatē Apollinis irradiatione locupletē intelligebant; per hederā verò artem & industriā pervigili labore partam. Cuius rei id est indicium, quòd hedera suapte vi admodum imbecilla humi semper reperet, neque se vnquam attolleret: pertinaci tamen labore artificiosoq; conatu pervincit, vt vel arboribus vel parietibus adhærescens, paulatim irrepens supra omniū fastigia victrix euadat, & supremo in vertice dominetur: vtroq; enim opus est, si quis velit excellere: nisi verò excelluerit, nihil quicquā profecit, quia Medio cribus esse poëtis, non homines, non Dii, non concessere colūg, quare sapienter ait Horatius,

*Ego quid studium sine diuite vena,
Nec rude quid possit video ingenium: alterius sic
Altera possit opem res, & coniuat amicè.*

In eandem sententiam apud Pindarum legas, vt in Ape diximus, poëtas lacte simul & melle pasci: quorum lac naturam fecunditæ vbertate affluentem, mel artem, laboriosumq; proficiendi conatum ostendit. Non enim mel sine magno labore, industria & artificio comparatur. Apud Athenæum, quod minimè dissimulandum est, legas, ex Seno Eliensi Grammatico desumptum, Autocabalos, qui postea laborum poëtæ nuncupati sunt, hederacea corona vti solitos; Ithyphallos verò talari tunica manicatos, ebriosorū personas ridiculum in morem gestasse. Hinc apud Virgiliū:

*Threicius longa cum veste sacerdos
Obloquitur numeris septem discrimina vocum.*

Et quod ad manicatos facit elusum alibi:

Et tunicamancas, & habent redimicula mitra.

Sed vt ad Athenæum revertamur, Phalophoros demum ait (ideæ sunt hæ impudentioris Musicæ, lasciuæq; apud veteres cæremonia) serpyllo & pederotæ herbis faciem occultasse, fertaq; sibi ex viola & hedera nexuisse.

VETUSTAS.

PRæter hæc vetustatis symbolū est hedera, cum semper circa vel arbores, vel edificia vetustate cōsumpta ruinosaq; saxa maximè versetur: quin etiā ex eo Baccho sacra, veluti vina etiā de vetustate commendant. Pindaricum porro est vinū à vetustate cōmendare, vt Epharmosto Olympiis, αἰνὴ δὲ παλαιὰς μὲν οἴνοιο. Ita Horatius passim: *O natam mecum consule Nælio testa.*

Sic Tibullus, vt corrupta obiter lectio corrigat, li. Amorū secūdo, elegia prima:

*Nunc mihi fumosi veteres afferte Phalernos
Consulis, & Chio soluite vincla cado.*

Fumosi enim Consulis, non fumosos Phalernos, vt imperiti nonnulli putant, eadem synepia apud Iuvenalem habetur:

Fumosos equitum cum Dictatore Nægistro.

Notum enim quemadmodū Romani studiosissimè curarint, vt atria suorum illustrium imaginibus complerentur, ad excitandam scilicet posteritatem, vt quod sibi ad imitandum proponerent, assiduè conspicerent. Fumosos igitur, præ vetustate quadam veluti fuligine coloratos. Hedera autem cogere in senium arbores creditur, ipsaq; non nisi senescentibus libenter adhærescit. Extant super hoc luculentissima Laberij carmina, quorum ea duo tantum afferam, quæ ad sententiam, qua de nunc agitur, congruere videntur:

Ut hedera serpens arborum vires necas, Ita vetustas ambitu annorum necat.

Necq;

Liber LI.

378

A Necq; quidem ea tantum de causa, quia vetustas vinum commendat, & hedera sit vetustatis indicium, ea Baccho sacra perhibetur, sed quoniam, vt super eius vi Plutarchus differit, commanducata hederæ folia ebrietatis speciem quādam repræsentant, & procliues ad furorem mentes incitant.

FVRROR POETICVS.

ATque hinc demum existimant eruditissimi viri coronas hederaceas poëtis attributas, siquidem motus ille diuinitus sit, vt autor est Plato, quo poëtarum mens concita, imagines rerum tot supra naturam concipit, & ea interdum mysteria scriptis mandat, quæ paulò post ipsi abeunte furore vix intelligunt. Vnde non immeritò excludit fanos Helicone poëtas Democritus, eosq; tantum admittit,

Quos canor Apollo

*Non patitur versare lutum, sed ad aurea cæli
Limina sublimes Iouis omnipotentis in aula
Sistit, & ætherei monstrat commercia cætus,
Ambrosiamq; libens nectârq; propinat, & illi
Magna canunt afflante Deo, mortalia ponunt
Nubila, quæq; Deum in penetrabilibus abdita cernunt.
Adq; vbi iam sese rediere in somnia mente
Attonita repetunt, & quæ insperere reposcunt,
Et plerumq; suas non perceperè Camænas,
Usque adeò humanis præstant cælestia rebus.*

DE SMILACE.

QVoniā verò Milax, vt vocabulo vtar Æginetæ, quadam cū hederæ foliorū viticisq; similitudine ita cōgruit, vt ea multi magno cæremoniarū errore pro hedera vsi sint, ignorantes funestā esse, & omnibus sacris & coronis infaustam, ideo visum est in hoc hederæ commentario eam dissoluere ambiguitatē. Quatuor enim distinguitur speciebus: arborea vna, quæ nostris taxus est: virgulto asinilis altera, sed aspera & spinosa, Cursulis, ramis, pediculis, & foliis paliuri instar hamatis, Iabruscæ propemodum racemis prædita, quæ Venetijs in semotioribus Lignipedum hortis in pergula surrectā aspexi. Hedera alia duæ proprioeres, quarū vna læuis, altera hortensis appellatur, sed vsque adeò sibi in vicē asinilata, vt vtrāq; pleriq; vnā tantū speciem existimarint. Siliquis hæ lupinorū tunicas magnitudine adæquātibus fecundissimæ, in quibus grana ad faseolorum similitudinē renunculorū figuram referentia delitescunt, presiora in aliis, in aliis torosiora. Colorum multa varietas, in aliquibus lutea, in aliquibus purpurea, nigra alia, alia variegata ex nigro & albo, furculo in omnibus iunceo ad admirandā altitudinem excrecente: foliis propemodum hederaceis, nisi quòd hederis vniciq; singula, his passim trina: hederæ tenacia, & perpetua, & læuore quodam placida, his asperiora debiliq; & cum vento simul interdum abeuntia, autumno prorsus decidua.

FVNESTVM.

FLOS harū coronis intextus funestū habet hieroglyphicū. Florem verò ferūt violis admodū similem, colore in aliis cādido, in aliis puniceo, in aliis etiam subpallido, ex quibus lugubres coronas fieri Plinius attestat, infaustosq; esse dicit omnibus sacris & coronis: causamq; affert, ob crocū in eā herbā amore simi-

Iacis conuersum: quā quidē fabulam Nafō IIII Transmutationum libro vni D
co eo versu tangit: *Et crocon in paruos versum cum smilace flores.*

De qua quidem fabula cum nihil aliud extaret, nos olim de cultu eius herbæ vi-
ticulive iustum opusculum hexametris cecinimus, fabulęq; totius argumentum
explicuimus. Idem Plinius ait: Vulgus ignorando, hancq; hederam existiman-
do, festa sua polluere. Nam & Poëtis, & Libero Patri, aut Sileno, Smilax iam
pro hedera sacrabatur ab iis, qui omnino quibus coronandi essent ignorabant.
Legumen hoc diu nostris regionibus ignotum, nunc nuper allatū ē Sicilia Ro-
mam, multorum hortos tota iam Italia ccepit multiplici fruge fecundare. Oble-
stat mirificè fructustum lepida colorum varietate, nitoreq; gemmarum instar
arridentium, tum opere topiario furculus, qui foliorum sylua densissima in me-
tas erigitur altissimas, & muris applicata paucorum dierū spatio ad celsa quan-
tumlibet edium fastigia prorēpit, turre exuperat, nullius arboris proceritate su-
peratus. Ideoq; in spaciosas scenas latissimāq; tentoria, quo præcipuè anni tem-
pore magis expetuntur, mirabili pampinorum feracitate cōtextitur. Tum cibus
leguminis non, vt multi tradūt, abominabilis, sed gustu gratus atq; suauis: nam
& discclusus à tunicis, & cum teneris adhuc siliquis aqua incoctum, lautis etiam
ccenis apponitur. Quam verò Medici damnāt, fortè trachea illa est, paliuri spi-
nis prædita, quæ racemulos quosdam ad instar labruscæ producit.

DE AMYGDALA.

Voniam verò, nobilissime Hieronyme, spem eam quā de præclara ista
indole tua optimā omnes conceperāt, vel ante tempus explere, tam in
bonarū artium studiis, quā in insignium morū elegantia iam dudum
occepisti, Amygdalum tuā esse hieroglyphicū animadverti: ea enim arbor ante
alias omnes floribus induta, non suę tantū spem ostentat opulentia, sed & alia-
rum frugū annū feracem pollicet. Vnde Maro cum videret eā primā omnium
florere, nihil vel Ianuarij rigore deterritā, ex florum eius multitudine letæ iden-
titem foeturæ spem in frumentis concipere nos posse monet his versibus:

*Contemplator item, cum se nux plurima syluis
Induet in florem, & ramos curuabit olentes,
Si superant fœtus, pariter frumenta sequentur,
Magnāq; cum magno veniet tritura calore.*

Quod si spes, vt Speusippus Platonicus definit, est expectatio boni, velut è cō-
verso metus animi concitatio in expectatione mali, sicq; floribus inspectis vsū
inde fructuū expectare solemus, nulli dubium erit quin flos sit futuri boni præ-
nuncius, & frugem paulò post succrescentem polliceatur: nam & Themistius iu-
cundissimam floris speciem fructuum prænunciā esse dicit.

I V V E N T V S.

AD hæc flos omnis iuuentutis habet hieroglyphicū: iuuentus autem omnis
semper spei plena, cum senectus contrā omnia desperet: siue hoc accidit iu-
uenibus ex exiguo rerū vsu, senibus verò ex irrita multorū votorū experientia:
siue quia iuuenes natura vegetiore, quæ cupiūt ardentius futura etiā sibi propo-
nunt, spemq; impendit pascūt, senes debilitate cōfecti, præ timore etiā cum affe-
cuti sunt diffidere videntur, ideoq; bonis minus gaudent. Alij dicūt equius ideo
sperare iuuenes quā timere, quia spes est de futuro tēpore: in senibus autē mul-
ta memoria residet, ac earū præcipuè, quæ spem plurimam eludere, tū autem me-
moria

Amoria ipsa spei quodammodo contrariā constituitur.

SENECTVS.

PORRò senectus, quæ sese hinc obtulit, facit vt ad amygdalam rursum reuerta-
mur: eius siquidem hieroglyphicum in diuinis literis accipitur pro canitie,
quæ manifestum est senectutis indicium. Amygdala autē potius quā alia que-
piam ex plantis, quia, vt etiā ex Maronis descriptione vidimus, arbor nulla den-
sorem florū vbertatem reddit quā amygdala. Locus autem est in hanc senten-
tentiam apud Salomonem ad calcem Ecclesiastæ: Florebit amygdalum, & pin-
guescet locusta, & dissipabitur capparim, atq; hæc inceptabunt, homine iam in
domū æternitatis suæ profecturo: hoc est, vt apud Eucherium, canescet homo,
tumbent pedes, & concupiscentia frigescet: nam hæc plurimū homini in po-
stremo vitæ tempore accidere consueuerunt, vt inde in terram, quasi in æterni-
tatis suæ domum redeat. Proculdubio autem indicium appropinquantis mor-
tis est, cum canis caput albicat capillis. Mitto illud quod D. Hieronymus notat,
quosdam interpretari per amygdali florem sacram spinā, quod decrecentibus
B natium carnibus spina succrescat, & floreat: nam & hoc & illud senij est.

CONTINENTIAE FRUCTVS.

APud Hieremiā primo capite, vbi se is virgā vigilantē videre asserit, Theo-
dotio reddit amygdalinā. Vnde colligitur, amygdalum castioris hierogly-
phicum esse temperantia: nucē enim eam videmus amarissimū habere putami-
nis corticem, testaq; lignea, ea q; durissima cingi, amaritie corticis difficultatem
indicante, integumentū duritia virtutē ipsam: fieri autē vt cum putamina illa &
amara & dura summueris, fructu fruare suauis admodum & delicato. Sic conti-
nentia castigata coërcitaq; custodia, amara primū videtur, perdifficilis & ab
omni delectatione remotissima, sed ex qua fructum colligas dulcissimū suauissi-
mūq; ait enim Hesiodus, virtutis radices amaras esse, fructus verò suauissimos.

DE NVCE IUGLANDE.

N V P T I Æ.

AMygdalo ad nucem iuglandem transire non incongruum, cuius
est hieroglyphicum, vt nuptias præ se ferat. Credidēre multi, ait Pli-
nius, quia nuces cadendo tripudium sonumq; faciant: qua de causa
dictum illud, Sparge marite nuces. Sed verissimior causa est, quam
ipse comminiscitur, ob integumentum duplex, puluinati primū calicis, mox
lignei putaminis, quali propemodum operimento foetus muniantur.

C A P P A R I S.

VT verò & Capparim absoluamus, super eo multa & varia tam He-
braici interpretes, quā Latini & Græci cōmentū sunt, dum Hebrai-
cam vocem, quā nos Capparim dicimus, illi A V I O N A, modò amo-
rem, modò desiderium, modò concupiscentiam, & his similia elocu-
tionibus suis circumscribunt. Sed qui diebus nostris scripsere Capparim libidi-
nem perfrigerare, hoc loco, teste eo, decepti videntur, quod minus animadver-
terunt Salomonem id notare voluisse, cessare tūc libidinis ardorem, cum Cap-
paris nulla esse cœperit: id enim apertè signat, Dissipata fuerit: perinde ac si Græ-
ci per fabulas suas philosophentur, tunc ardorem Leandri gelidis aquarum flu-
cibus superari, cum primū Herūs lucerna fuerit extincta.

R r

Uetus illo die, quo Celsi Æteli in iusta, Academia vniuersa de poscente, per-
uetusto maiorum ritu celebrauimus, memini te, facundissime Grana, dum fune-
ris apparatus instruebatur, multa de me querere super funestaru arborum signi-
ficationibus, quod nonnullam huiusmodi rerum inquisitioni operam dare me non
ignorabas. Tuq; meminisse debes pauca admodum ea fuisse, quæ mihi tunc, tanti ac talis amici
casu consternato, memorie succurrissent, tum quod eo totus conuersus eram, vt quæ multa in
præcepti iuuenis desiderium à doctissimo quoque conscribebantur, sedulo colligerem, collectaque
publicarem: tum quod nolebam eo tempore te nugis meis occupare, studiorum tuorum socium lau-
dare meditantem. Quem quidem tu non laudasse tantum, sed diuturniori, vel æternæ potius vi-
tæ visus es mihi restituisse. Dignus quidem Celsus, qui tam eruditum, tamque elegantem funeris
sui laudatorem sortiretur. Dignus tu quoque, qui de iuueni tam præstanti, tam docto, tam pro-
bo verba faceres, quamvis id lætiori argumento factum omnes maluissimus. De qua quidem
oratione tua multa alij præclare prædicant: nos excuperasse te & nostram, & omnium expe-
ctationem, qui de te optima quæq; conceperamus, verissime profitemur. Tibi verò an ego re-
sponsurus sim in iis quæ percontatus eras, adhuc ambiguum est mihi: cur aui tamen, vt si quid
per diligentiam assequi possem, tuæ me flagitationis memorem fuisse comprobarem. Itaque Cu-
pressum, & Pinum, & Populum, & pro corona Smilacem, & quedam alia quæ funesta sunt
perquisiui, de quorum significatis commentariolum hoc ad te conscripsi. Illa verò meminisse
debes, cum de coronis quærentur, quibus cenotaphium cingeremus, respondisse me, ex Salice, ex
Ætolo, ex Caprifico, & Loto demum ferta contexenda. Ex Ætolo, quoniam senilem pruden-
tiam tam iuuenili ætate præ se ferebat. Ex Caprifico, quia cupiditatibus omnibus, quas innum-
eras ea atas afferre solet, ipse iugum imposuerat. Ex Salice propter ea, quod summa erat ado-
lescens continentia præditus. Ex Loto, ad diuinum eius ingenium, & omnisfaria doctrina stu-
dium: quorum quoque omnium rationes poteris ex hoc libello nostro cognoscere. Sedenim in his
nihil fortè nouum tibi, gratam tamen futuram spero industriam, quæcumque esse potuit, meam,
quod non contanter satis amico facere procurarim. Esto igitur apud te nostri hoc amoris qua-
lecunq; monumentum: neque id horrore sit quod feralia donamus, utpote qui philosophus non
minus rerum fines, quam ortus progressusq; suis contemplari solitus. Sed iam quid hæc sibi ligno-
rum strues velit, inspiciamus.

DE CVPRESSO.

V PRESSI significata apud Horum nulla sunt, apud Latinos &
Græcos pleraq; memorantur.

POLLVTVS MORTE LOCVS.

ATque illud in primis, quod pollutionis, aut incestati de ali-
cuius morte loci, aut funeris signum fuit, feralitq; illi apud o-
mnes cognomentum: quia cum minimè recidiua sit, humanæ conditionis for-
tem referre videatur. Quanquam Herodotus vnã solamq; pinum ex arbo-
ribus recisam minimè repullulare tradit, esseq; vt ipse ait, *καυδλεβροϋ*. Nimirum
animaduertat homo multæ diligentia, recisam cupressum in Creta beatiore
insula repullulare, quod de pinu nusquam obseruat.

CRE-

Q Vonia verò Cretæ id præcipuè concessum, vt renascentes, quæ præfectæ
fuerint, cupressos videat, nonnulli Cretam per eiusmodi arborem significa-
ri tradiderunt, non aliter quàm Palmam pro Iudæa poni in Vespasianorum nu-
mis obseruat: Palmæ siquidem & lætius & frequentius in Iudæa proveniunt,
quàm vsquã alibi. Cupresseta porro Gnosiorum celebrat Plato, in quibus æsti-
uo die de legibus commentatù à Megillo & sociis tradit. Non immeritò autem
magno habitu ostento, cum arbor Cupressus altitudine conspicua in Vespas-
iani agro auito sine vlla vi tempestatis evulsa radicitus repente præcidit, ac in-
sequenti die viridior atque firmior eodem vestigio surrexit, grande, vt inquit
Tacitus, prosperumq; assensu aruspicum, & summa claritas iuueni admodum
Vespasiano promissa. Apud Plinium legas, vbi de prodigijs arboribus disse-
rit, arbores multas, sine tempestate, vlla ve causa alia, quàm prodigij cecidisse, ac
sua mox sponte surrexisse, quæ fuerunt fausti ominis & ostenti. Sedenim ne no-
stra negligamus, vetustis rebus nimium applaudentes, in Mediceis ædibus, quæ
B thermis Alexandrinis dirutis incubunt, hoc Romæ vidimus, quod huc inferuif-
se minimè fuerit importunum. Paucis admodum antè diebus quàm Leo Pont.
Max. moreretur, Medicam arborem proceræ admodum magnitudinis, sed ma-
gna sui parte in latitudinem ramos ad parietem affixam, vt perpetuo virore au-
læ quæ dicuntur facere viderentur, casu nescio quo, noctu solutis pergulæ com-
pagibus ita concidisse, vt cacumine terram attingeret, & à porticu in xystru pro-
deuntibus præaltæ curuaturæ arcum exhiberet. Subsecuta mox clarissimi Prin-
cipis mors. Neglecta arbor, omni tunc familia alijs negocijs occupata. Creatur
interim Hadrianus VI. PONT. MAX. ab extremis vsq; Morinis in Italiæ lu-
dibriu perquisitus. Insequitur statim ab electione, maxima hyemis inclementia:
niues iuges, & in multos dies terræ, pertinacia Romano solo insolita, inhæstan-
tes, qualem tempestatem & niuium altitudinē, asperitatemq; æris nemo quan-
tumlibet natu maximus Romæ se vidisse profitebatur. Sæuiit ea hyems in ci-
trios, lucos, & viridia omnia Medicis arboribus confita perstringit, & ad radi-
cem vsq; adurit: omnesq; illæ huiusmodi arborum delicia, quæ Romæ plurime
frequentsimeq; erant, auferuntur: sola è nostris illa seruata incolumis, quæ an-
C te Leonis obitum prociderat: ac omnis ille ordo, qui ad eundem parietem adhæ-
rescebat, minima iactura læsus, cæteris omnibus ad repullulationem succis ad-
imum caudicem. Quod si altero vix anno completo Clementem VII Leonis
præmortui fratrem patruelem ad Pontificatus fastigium euectum vidimus, cur
Medicam illam arborem in eius ædibus, & inclinatæ fortunæ deiectam, & feli-
cissimi successus, ab hyemis tam horridæ sequitia seruata, fuisse prænunciam af-
firmare vereamur?

SEPVLCBRA NOBILITATIS.

S Vnt qui cupressum funus quidem & sepulchra, sed non nisi nobilitatis signi-
ficasse contendant: quod & Lucani testimonio confirmatur, ita dicentis,

Et non plebeios luctus testata cupressus.

Sanè Thucydides libro Historiaru secundo, arcas fuisse dicit ex cupresso, in qui-
bus eorum efferrentur ossa, qui pro salute patriæ mortem oppetere non dubi-
tassent. Huius autem instituti, vt cupressus defunctis accommodaretur, prin-
cipium nonnulli ad historiam referunt: aiunt enim Asclepiadis autoris gra-
Rr ij

uisissimi testimonio, Boream Celtarum Regem cum filiam Cyparissam nomine D amississet, arborem hanc in eius tumulo seuisse, à qua inde nomen inditum Cy parisso: mox à satu illo luctuosam feralemq; haberi ceptam.

M O R S.

NAm & in ostentis mortis indicium fuit, quod tum aliis euentis, tum Imp. Seueri casu comprobatum est, cum Æthiops quidam claræ inter scurras famæ, cum corona è cupresso facta illi obviam processisset: quem cum ille iratus remoueri ab oculis præcepisset, coloris tactus omine respondisse ille dicitur, Totum fuisti, totum vicisti, iam Deus esto victor. Paucis verò post diebus Seuerus est vita functus. Quod verò pertinet ad colorem, fertur & Hadrianus Imp. ex Mauri occurfu extrema sibi iam ingruere concepisse.

D I S.

CVpressus porrò in tutela Ditis Patris: & eius arboris rami sepulcris affixi, adsculptive, Dis Manibus commendari defunctos indicant. Atq; hoc est quod apud Horatium legas, arborem nullam hominem ad inferos sequi, præter inuisas cupressos.

I V N O.

EX ea autem arbore simulacra Iunoni Reginae fieri iussa, in plerisque prodigiorum expiationibus obseruatum: vt Gn. Cornelio Lentulo, P. Licinio Coss. Cupressæ simulacra Iunonis Reginae posita per virgines viginti septem, quæ Urbem lustrauerunt.

O R P H E V S.

ET in Lebethris Orphei simulacrum ex cupresso cultum, quod cum Alexandri temporibus sudorem multum emisisset, omnibus eo prodigio perterrefactis, responsum est ab Aristandro viro sapiente, bene sperandum, si quidem quod nunc opus Alexander aggredetur, ob rerum gestarum magnitudinem maximum esset sudorem & laborem poetis & Mularum cultoribus allaturum.

P V L C H R I T V D O S I N E F R V G E.

Indicat etiam Cupressus rei cuiuspiam sublimitatem atq; pulchritudinem, ex qua tamē nullus percipiatur fructus. Quare Phocion, cum Leosthenes Athenienses in bellum impulisset, magnaq; spe ad libertatis & principatus nomen erexisset, illius verba dicebat cupressis esse similia, quæ cum proceræ admodum sint & pulchræ, fructum tamen non habent. Celsit inde res in proverbium *κνπρεσσις κέρειον*, de re speciosa quidem visu, sed prorsus inuili. Spectatu quidem iucunda est cupressi proceritas, effigiesq; illa metas imitata, fructu tamen superuacua est, baccisq; torua, diceret Plinius.

P E R P E T V I T A S.

CVr verò Diis simulacra ex cupresso fieri solerēt, in causa est materiæ perpetuitas, odorisq; suauitas, quæ perpetui thymiamatis loco esse videretur. Cupressum enim neq; cariem, neq; vetustatem sentire tradunt, neque temerè rimam aperire, vllave parte fatiscere. Simulacrū Iouis in Arce ex Cupresso à condita Vrbe sexcentesimo sexagesimo primo anno dicatum, tempore adhuc suo durare Plinius attestatur, qui quidem anni essent circiter c. c. Plato leges publicas, acta decretaq; sacris monuit inferendas tabulis cupressinis, quod eam materiem ære perenniorem arbitraretur. Quantum verò pertinet ad odorem, Indi Cupressum inter aromata propemodum venerantur.

D E

D E P I N O.

A

T Pinum, mi Grana, non paruam habere cum cupresso similitudinem, exploratum est.

M O R S.

NAm mortis ipsa quoq; indicium est, de qua idem obseruatum vbiq; arborem excisam semel minimè suppullulascere. Vnde Staphylus poeta *πρόπινος ἡρόδοτος*, hoc est, in morem piceæ dixit. Et apud Homerum *βίλθ' ἐκπρόπινος* letale telum exponunt interpretes vetustissimi, quamvis alij ad solam referant amaritudinem & acerbicatem, qua sit arbor ea præcipuè prædita: quandoquidem amaritudo ipsa ita est morti affinis, vt viceversa mors interdum pro amaritudine vsitatissimo mortalium sermone proferatur: neq; hodie tantum, verum & apud vetustissimos hominum ita fieri solitum inueniamus. Nam IIII. Regum, cum Prophetarum grex apud Elisæum esset, & eorum vnus egressus in agrum colocynthidas agrestes legisset, easq; conscissas in ollam pulmentariam parasset, neq; eorum quisquam propter amaritudinem gustare posset, clamauerunt ad Elisæum dicentes, Mors in olla est: hoc est, tanta est pulmentarij amarities, quanta mortis est. Eodem modo, paucis antè diebus, cum post raptum in cælum Heliam, Hierichonta se recepisset, questi sunt eius loci ciues, aquas esse apud se pessimas, quas diuinitus cum dulces reddidisset, numinis dictum citauerat: Sanaui aquas has, & non erit vltra mors in eis. Sed vt ad piceam reuertamur, Herodotum nonnulli carpunt, quod solam piceam præfectam non repullulare dixerit, cum & cupressum, & alias quasdam plantas ipsi agnoscant, quæ idem patiantur. Sed quantum ad cupressum attinet, diximus nos Herodotum ad Creticam respexisse, quas repullulare cõstans fama est. De pinu verò, quod Staphylus Pini more dixit, pro abolitione, excidioq; supremo, in memoriam adducit terribilem eam Crcæsi denunciationem, qua per caduceatorem Lampfacenis interminatus est, eos vt pinum exterere, nisi Miltiadem, quæ per insidias ceperant, missum facerent. Cumq; Lampfaceni inter se qugerent, quid illud esset, quod Rex se vt pinum diceret extriturum, à grandiore natu ciue edocti sunt, eam arborem semel excisam nunquam amplius suppullulascere. Quod illi excidium veriti, Miltiadem confestim è vinculis exemptum liberum abire permiserunt.

C

I S T H M I A.

Isthmiaci quoq; certaminis præmium pinus erat. Neq; verò pino tantum, verum etiam arido olim apio sacri eius victores coronabantur. Funestum enim esse etiam apium, suo loco docebimus. Quæ verò apij corona Nemeorū victoribus dabatur, ex eo viridi texebatur apio, vt interpretes Pindari monuerunt. Erant verò Isthmia in Melicertæ memoriam instituta. Et Pausaniæ adhuc temporibus pinus apud aram Melicertæ germinabat, quem puerum à Delphino delatum expositumq;, Sisyphus rei miraculo motus in Isthmo sepelisse fertur, & certamen illud instituisse.

N A T V R A.

Naturæ imaginem esse pinum dicit D. Ambrosius, quippe quæ semina à primo illo diuino cœlestiq; priuilegio accepta custodiat, partusq; suos quadam veluti annorum vice & ordine reterat, neq; nisi vi caloris admota excludat. Atq; eadem ipsa nux flammæ speciem imitatur, lacunatis in turbinem toris reticulato opere circumductis.

Rr iij

CYBELE.

Eodem argumento & causa Cybeles deæ symbolum erat pinus: nam & ipsa dea rerum omnium mater habebatur. Videre verò est numum in quo caput Cybeleium est de more turratum, ab altera cuius parte corolla impressa est ex duobus ramis pineis, intra quos literæ sunt Σ ΜΗΡΝΑΙΩΝ. Vbi illud quoque adnotatione dignum, quòd litera Σ in eo numo figurā habet Latinæ aspirationis in latus prostrata, ac solo proiecta, Σ . Hinc enim crediderim multa ea Græcorum vocabula, quæ apud eos à vocali incipiunt aspirata, per s à Latinis enunciata, utpote qui aspirationem s literam esse arbitrati sint. Sic $\epsilon\sigma\tau\alpha$, septem, $\epsilon\sigma\tau\alpha$, serpo, $\epsilon\sigma$, sus. Siue ea literæ z nota fuerit, quòd veteres inscriptiones plurimæ z pro s litera ponunt: ut ZMYRNA Romæ in Diuæ Anastasiæ, & in Campo Flori; in Veientibus arce castris noui, OS SVIS ZMARAGDI: in foro Traiani, EMILIVS ZMARAGDVS, & innumera alia, de quibus Grammatici viderint. Per Hetruriam vetusta pleraque conditoria pinum insculptam habent, siue funerali argumento, siue quòd apud eos Cybele olim vnicè coleretur.

ÆSCVLAPIVS.

A pud Sicyonios pinea nux Æsculapij symbolum habebatur. Nam & Pausanias autor est, eum Deum cum sceptro, & nuce pinea in manu altera, sculptum esse.

DE POPVLO.

A ccedit his Populus, multæ & ipsa apud antiquos venerationis, quamvis inter infelices damnatasque religione recenseat: quo in numero sunt omnes, quæ neque feruntur, neque fructum ferunt.

FVNVS.

E A quoque apud aliquos inter ferales habita. Nam apud Rhodios ludifunebres in honorem Tlepolemi celebrabantur ab impuberibus pueris Populo coronatis.

TEMPVS.

Per eam tempus etiā indicabant, propterea quòd arbor ea bicoloribus sit foliis prædita, ex quo præcipuas ipsius temporis partes, quippe diē ac noctem referre videatur. Ideoque Probus Herculi dicatam ait, quòd physici tempus per Herculem interpretantur. Quinetiam hoc habet Populus commune cum tempore, quòd eius folia post solstitium circumaguntur: nec alio argumento certius intelligitur sidus confectum, ait Plinius. Sunt verò & aliæ arbores, quæ foliis bicoloribus variæ conspiciuntur, ut salices, oleæ, citrii illis tamen color penè idem, licet ab vna parte dilutior, altera densior atque coloratior habeat. In Populo verò, hac præsertim quæ alba nuncupatur, nam ea est Alcidæ gratissima, ut Maro, & in eiusmodi accipitur significatum, candor ex vna parte penè niueus ac cerussatus, ex altera porracei folij instar viridissimus. Narrant nonnulli fabulam, Herculem cum ad inferos descendit, eius arboris coronam gestasse, atque eam foliorum partem quæ foris conspicua erat, fuligine tetri chaos obscuratā, quæ interius condebatur sudore ablutam candidiorem euasisse, inde cum furculos eos in Acherontis ripa sæuisset, seminium id latè propagatū. Sedenim ut apud Pausaniā est, Hercules Populum albam ex Thesprotide regione iuxta Acherontem fluuium genitam ad Græcos transtulit, atque hinc locus fabulæ datus. Acheron enim Thesprotidis fluuius leucen, quæ alba est Populus, passim fert,

A fert, perinde ac Alpheus oleastrum, Asopus Bœotiae iuncos, Menander myricas, Perseam Nilus.

DE APIO.

X herbis verò ante alias omnes maximè ferale est apium. Neque tamen hic ego contenderim, utrum Selinon atque Petroselinon idem sint, an aliquid inter se dissideant, quam provinciam sibi doctissimi hac ætate viri suscipere, satis habiturus si quæ ad hieroglyphica quomodocumque pertineant, significata commemorauero.

NEMEEVS VICTOR.

Hominem apio, verum eo viridi, coronatum, Nemeeorum victorem significare magis vulgatum est, quam vlla indigeat repetitione. Quodque ea certamina in Archemori, ita ab Amphiarao vocitati, celebritatem instituta essent, quavis nonnulli dicant Herculem Nemeeo Leone domito certamen id sacrauisse, cuius præcium apium esse voluerit. Ideoque leonis herbam apium appellatum, de qua Pindarus Nemeis Alcimedæ Æginetæ, $\beta\omicron\pi\omicron\nu\alpha\ \tau\epsilon\nu\iota\varsigma\ \tau\omicron\beta\ \acute{\alpha}\ \lambda\epsilon\omicron\nu\tau\omicron\ \theta\ \nu\iota\kappa\omicron\sigma\omicron\nu\tau\iota$. Historia tradit herbulam huiusmodi ex Archemori sanguine progenitam. Alij volunt inde leonis herbam dictam, quòd apium in Nemea lætissimè vulgoque proveniret, qua leo ibi versatus affluenter admodum pasceretur.

LVCTVS.

Nimirum igitur apium luctus indicium est, quòd quidem herba ea, ut Pindari interpretes aiunt, est inferis sacra, luctuque dedicata. Nam, ut Græci auctores prodidère, terrestre admodum est: effunditur enim libenter humi, plurimumque occari gaudet, ut solo propinquius adhærescat. Satum eius semen, ut aniculæ nostræ fabulantur, ad inferos proficiscitur prius quam enascatur. Orta inde fabula, quòd ob soliditatem atque duritiem, qua præditum est, aliquāto diutius quam alia intra terræ viscera morari videatur. Itaque mortalis Opheltes, qui mox Archemorus terreno fuit honore decorandus, ex quatuor enim illis insignioribus certaminibus, Olympiis, Pythiis, Isthmiis, Nemeis, ut Archias:

*οἱ δύο μὲν θνητοὶ, οἱ δύο δ' ἀθανάτοισιν.
Sunt duo mortali, sunt duo sacra Deo.*

C Mortales Archemorus, & Melicerta, qui & Palæmon; Diij, Iupiter & Apollo. Præmia, Apollini Laurus, quæ pomi etiam nomine nuncupatur, ob grandiores baccas, quas Laurus Delphica producebat, vnde coronæ illæ decerpebantur, de quo vide apud Lucianum. Ioui oleaster, Palæmoni pinus, aut aridum apium, viride verò Archemoro, olimque olea. Minimè verò prætereundus hic locus est, ad utrumque significatum funeris & victoriæ optimè accommodatus: quippe cum Timoleon copiarum Græcarum dux, audito Bomilcaris & Asdrubalis Carthaginensium adventu, qui classe bene magna comparata missi fuerant ad Græcos tota Sicilia pellendos, ipse cum quinque tantum peditum millibus, & equitibus mille, hostibus occurrere statuisset, profectusque Syraculis cum ad Crinisiū amnem, quò sciebat hostem venturum, processisset, factus est obviam mulis apium ferentibus: perterrefactis omnia militibus, qui apio sepulchra coronari non ignorabant, quem morem Plutarchus Symposiacis enarrat: vulgatumque erat inter Græcos adagium, incurabilem valetudinem apio indigere: Imò, inquit Timoleon, Coronæ vobis vel ante victoriam offeruntur.

ad id scilicet alludens, quod Isthmiis victores apio coronabantur: dictumque D eventus comprobavit, Carthaginensibus post die victis prostratisque maiore fuorum civium strage, quam unquam antea passis essent, insignisque ac memorabili victoria Timoleonti acquisita. Sanè plerisque in antiquorum monumentis, & in adsculptis cantharis atque carthesijs apium obserues, quippe mortis atque luctus indicium. Eo autem sepulcra, & alia mortuorum conditoria substerni solita, priusquam cadauera inferrentur: eaque de causa cum veteres in conviviis omnibus ferè aliis coronamentorum generibus uterentur, flores & herbas omnes huc admiscerent, vno in primis apio, utpote quod nihil ad hilaritatem faceret, abstinebant.

DE MYRTO.

St & Myrtus inter funestas arbores adnumerata, qua Thebis qui vincerent Iolea, coronabantur: de qua Pindarus Isthmiis, *μύρτα λουνοδῆ* *νύξου μύρτου δὲ αἰθήρ*. Fuit autem Ioleus heros apud Thebanos diuinis cultus honoribus, ad cuius tumulum Iolea ludos celebrabant, & huiusmodi coronam ex Myrto præmium instituerant, propterea quod, inquit interpretes, funebris esset arbor. Verum cum longè plura sint ab ea & genij & voluptatis significata, inter funestas has Myrtum prorsus inserere nolimus, sed eam cum lætioribus, rosa, hedera, & quibusdam aliis conuenientiori loco pangendam existimauimus.

DE SALICE.

Ostea verò quàm iusta iis qui præclaro fuerunt ingenio, ritè persolui- mus, tempus est ut ad lætiora cõuertamur argumenta. Promiseram enim superioribus diebus Grana tibi, priusquam funus hoc incidere, de Salice, de Moro, de Caprifico, de Loto, quæ deducta essent hieroglyphica perscribere. Ea igitur in hunc modum disponemus.

VINCULVM.

Salicem in primis esse vinculorum symbolum, tum ex quotidiano eius virgulti vsu manifestum, ad id enim plurimum comparatur: tum diuinæ etiam literæ attestantur, cum Iudæos dicunt patriis abductos sedibus, miserrimo Babylonis incolatu organa sua in salicibus suspendisse, de quo paulò post.

CASTITAS.

Quod autem nonnulli aiunt salicem castitatis indicium esse, tamen de ea nihil Aegyptij, non incongruè tamen confictum est, siue sit propter vinculi significatum, quod eius materia sit plurimum apta vinculis, atque ideo coercitionis indicium sit: & castitas ipsa modò zona, modò campestri, modò alio atque alio vinculo coercenda præcipitur. Siue sumptum ab Amerina salice, quæ lectis accubitisque imposita, castitatem inducit. Siue ab eo quod plerique autores tradunt, folia huius arboris cõtrita & pota, intemperantiam libidinis efficaciter frænare: sæpius verò sumpta, vsus in totum auferre. Vnde Homerus sapienter salices *ἀλεισιφέρους*, nostri veteres frugiperdas appellarunt, vel infructuosas, cuius scilicet semen in potu acceptum efficit ne conceptus subsequatur. Sanè Porphyrius in iis quæ circa Homerica philosophatur, salicem ab eo *ἀλεισιφέρους* vocari tradit, quod semen prius quam maturescat abiicit. Sed idem ea potius de causa dictum putat *ἀλεισιφέρους*, quod semen illud, siue fructum appellare quis malit, ex vino propriatum

A natum sterilitatem faciat, seminali omni vi protinus labefactata. In diuinis porro literis, vbi iubetur populus Dei tabernaculorum festa celebrare, quippe in tentoriis omnes habitantes palmarum ramos ac frondes salicis manibus prætereendere, nimirum per salicem continentiam intelligimus. Idque volumus adnotatum, apud Origenem homilia nona super Exodum, in qua de tabernaculo agitur, eo loco in damno esse impressos codices, vbi legitur: Arbor autem populi & salix, virgulta sunt castratis: vbi dubio procul legendum est, virgulta sunt castitatis. Fortè autem non temerè id scripsere aliqui, credentes saligna corona coronandos eos, qui iuxta Esaiam dictum, quasi salix super fluentem aquam oriuntur. Neque alia de causa crediderim apud gentes lasciuissimum, quæ fingunt, hortorum custodi salignam falcem adhibitam, nisi ut Veneris pruritus, & impudicas cogitationes castitatis falce refecundas admoneremur.

STERILITAS.

Salicem porro sterilitatis hieroglyphicum intelligi voluerunt, Maronem secuti, qui salicem inter infœcundas memorat plantas: vbi Seruius semen salicis esum infœcunditatem ait mulieribus gignere, quippe qui apud Plinium legerat, B semen salicis mulieri sterilitatis medicamentum esse. Sedenim qui Maronem aiunt eam infœcundam appellasse, quia semen non habeat, norint salices habere in foliis grana quædam, quibus vis seminis inest, ut eo commisso terris arbor surgat tanquam surculo defosso, vel æquæ ac si de semine pullularet. Sciendum tamen eam ocysimè semem perdere, quippe quod ante maturitatem in araneam abeat. In Creta tamen insula fructum ad maturitatem ferre perhibetur.

OTIVM.

Evthymius vbi, quod superius attigimus, legitur, In salicibus suspendimus organa nostra, per salices otium interpretatur, propterea quod arbores hæ sunt infœcundæ, quippe sine vilo utili, ut dictum est, semine. Nam cum Iudæi in eam tracti captiuitatem propter Babylonis flumina defecissent, captiuitatemque suam tantum deplorarent, nihil habebant quod eos ad cantus hilaritatem inuitaret. Ignauam igitur per otia vitam trahere cogebantur.

PRÆMATVRVM INCREMENTVM.

Sunt qui per integram hanc & adultam iam arborem præmaturum incrementum, adolescentiamque ante annos mira auctam proceritate, significari velint. C Manifestum enim unicuique est, quàm citò, quantaque ramorum densitate constipata crescat salix. Hinc Verrius eam ita dictam interpretatur, quod ea celeritate crescat ut salire videatur. Quamvis non ignoro sententiam hanc à Festo Pompeio irrisam, qui etiam id damnat, quod non virgulti genus potius quàm arborem eam appellarit. Sed hæc austeram nimis est Grammatici censura. Leuitico feriis, quæ xv septimi mensis colligendis fructibus celebrantur, salices de torrente summi præcipiuntur. Theologi plerique omnes hæc quoque per salicem castitatem interpretantur, moderatamque coniugij continentiam, siue, uti superius dictum, propter vinculorum ex ea vsus, siue quia fructum non facit, veluti Eunuchi, quos viros vocat Euangelium, de quibus apud Esaiam: Non dicat Eunuchus aridum se lignum esse, quia in domo mea dabo eis locum nominatum à filiis filiabusque. Mox attentionis loco subiungit: Dabo inquam eis sempiternum nomen. Quod verò loco hoc positum est, salicem de torrente, sunt qui orationis & penitentiae hieroglyphicum esse velint, ut eo identidem loco Psalmographi: Super flumina Babylonis, illic sedimus & fleuimus, cum recordaremur tui Sio. In salicibus, in me-

dio eius suspendimus organa nostra. Orationes enim & quę poenitendo lachry D
mę oboriuntur, indigent inuicem commisceri: de quibus Esaias: Sicut falices su
per præterfluentes aquas. Alij torrentem loco hoc pro præsentis vitę decursu
capiunt, in quo subita tot incommoda quotidie nobis ex improviso ingruunt,
qualibus Christus noster exerceri voluit, qui & ipse de torrente, qui secus hanc
viam præterfluit, bibere non recusauit.

DE MORO.

N quibusdam arborum variarū commentariis, in amicorū quorun
dam gratiã conscriptis, fortitudinē ex quercu, iustitiã ex palma, tēpe
rantia nuper ex salice significari ostendimus. Nunc autem, Grana,
quartam etiã his addemus Heroïnã, quę quidem prudentia est.

PRUDENTIA.

E Am per morum ex arboribus significari ex eo compertum est, quòd vna o
mnium prædicatione prudentissimã censetur, vtpote quę non vt multã,
properat, quę vbi primũ lenioris mitiorisq; aliquantulum aurę spirauerit,
erumpunt in germina, & flores exsnuant magna interdum strage, ob temporis E
inconstantiam. At morus ne pruina lædi possit, quam hostem sibi perniciosum
agnoscit, non antè germinat quàm frigus penitus fugatum esse cognouerit, atq;
ad amcenisimã adulti veris tempora peruentum omnino sit. Addit hoc, quod
rem properè conficit, & quod sapientis illius præcepto mādatur, *ἡ πρὸς τὸν χρόνον*.
Vna enim ferè nocte tota germinat, foetum celerrimè grandit & maturat, ne ca
loris etiã aduentantis iniuria lædi possit.

DE CAPRIFICO.

TEMPERANTIA.

Edenim cum salicem pro castitate posuerimus, quę bonę mētis vin
culo vti zona coërcita sese probet, eamq; temperantiam etiã esse in
terpretati simus, cum virtus hæc ad alias quoq; cupiditates coërcen
das, fræniscq; atq; catenis compe
scendas progrediat, sitq; omnino temperan
tia ex Ciceronis finitione, moderatio cupidi
tatum rationi obediens, optimè vident E
gyptij fecisse, qui virtutem hanc per Caprificum
expressere; ea siquidem collo tauri quātumli
bet lasciuentis alligata, animal ferocire mini
mè permittit, sed lasciuiã eius atq; petulantia
omni cohibita, eum obtemperantem reddit,
neq; quicquam sinit immodestius facere.

IVNO.

Quod verò alicubi videas caprifici ramū
simulacro Iunonis appositū, ea de causa factū, quòd Nonę apud Romanos
erāt Caprotinæ nūcupatæ, quibus, vt autor Varro est, matronę sub ficu Iunoni
sacra faciebant, & ex caprifico virgã adhibebāt, nēpe ob memoriã pudicitia ser
uatę, cum Philotis ancilla Senatui sua sit, vt pro matronis et virginibus, quas ho
stes dari sibi obsides petebāt, ipsa cum ancillis aliis habitu matronali cultæ sub
mitterentur: cuius laudata sententiã cum omnes hæc secū potiones meracas in læ
titia

A titiã signum attulissent, conuiuiumq; simulassent, hostes lætabūdi, comessatio
ne & potu grauidi, post iocos quieti se dederūt. Hic Philotis signum dedit ex ca
prifico, per quã de mcenibus, vbi nata erat, propēdentē irreplebat. Romani exci
ti impetū in dormiētes faciunt, eosq; cædunt, & clade scēdissimã fugant, potitiq;
victoria, sacrum id instituere, vt ancillæ matronis equatæ, Iunoni, quã à caprifico
Caprotinam appellauere, sacrificarēt. Ad hoc sacrum respexit Ouidius, cum in
Arte dixit: *Porrigit & ancilla qua pœnas luce pependit,
Lusa maritali gallica veste manus.*

DE LOTO.

Inter arborū significata nulli apud Ægyptios maior honos habitus
quàm Loto, mirificæ omnino arbori, & quę magnū cum ccelestib.
cōsensum habeat, sitq; veluti nostrarū rerū ad superos internuncia.

ORTVS SOLIS.

E Rat verò Lotos apud Ægyptios sacerdotes ex orientis primū Solis imago
B quædã, vbi infantē in ea residentē apposuissent: hinc vtiq; vapores illos ma
tutinos, qui à Sole mouentur, strictiori quadam aura refrigerātes potius quàm
adurentes intelligi volebāt. Cæterū Solis ipsius significatū, exortū quippe, Lo
tos indicat: idq; inde sumptū crediderim, q; ea ante Solis emersum implicata fo
lia habeat, quę quidē ita sensim exsnuant aperiūturq; vti magis & magis tolli
tur iubar Solis: maxime verò pandunt, vbi mediū Deus iter emensus est. Eodē
verò decedente, folia ipsa vicissim contrahunt, complicariq; incipiūt, ac insinua
ri, veluti nulli patere velint quàm numini quod venerant: atq; ita quibus liceat
modis, eo abeunte sese intra claustra cohibeāt. Quod, vt Proclus ait, obseruatū
à Magis, vt nulla prorsus contatione sacram eam esse Apollini crederēt, effecit.

VESTALIVM INITIA.

E Rat & Romæ maxima in celebritate Lotos capillata, cui Vestalium virgi
num capilli casti deferebantur, veluti puberum adolescentium Apollini, vel
Æsculapio eius filio. Græci verò fluminibus patriis cæsariem offerebant, illis
eam dicabant, offerebantq; quod quandam omnino cum Loto rationem ali
monia præ se ferebat, perinde ac arbor ipsa felix cognominata, tum ea quam su
C perius attulimus ratione, quòd Deo tam familiaris habeatur, vt sedes eius sta
tuatur, tū quòd irriguo semper solo pullulet. Neq; me fugit quas arbores Ver
ranus dixerit felices, sed quę ille scripsit, ad auguralem disciplinam retulit. No
bis hæc Ægyptiaca de ipsius naturæ vi satis fuerit desumpsisse.

DEI ADVENTVS.

VT verò ad Solis ortū revertamur, minimè prætereunda est Memnonis sta
tua sedens, nigro è lapide, quę magna religionis celebritate in Æthiopia vi
sebatur, in quam ducem ipsum posteaquam ab Achille confossus fuit, transmu
tatum fabulantur. Erat ea diei aduentis indicium, vt Auroræ filius maternum
officium imitaretur. Eo autem artificio fabricata erat, vt Sol primo statim ortu
radios suos in os eius eiacularetur, ac veluti plectrum aliquod ibi sonum excita
ret, vocaliq; significatione iam adesse Deum annunciarer.

MVNDI MOLES PLENA DEO.

Alij mundi molem ex ea specie, Deumq; in eius medio compositū residen
temq; intelligere maluerūt. Interpretatur hoc Iamblichus ad Porphyrium
scribens, cōmentumq; hoc ideo ab Ægyptiis excogitatū ait, quòd Lotos limo

sis præcipue locis fruticet, sitq; in primis aquatica, quod veteres illi præcipuum generationis argumentum contendebant, qui Oceanum rerum parentem omnium dicitarent. Obseruauerant autem in ea demum omnia orbiculata & rotunda, quippe folia atq; poma, ex qua quidem effigie perfectissimæq; forma mentis actionem perfectioni intentam ostendi profitebantur. Deum verò infantali ætate, utpote vnicum atq; perpetuum rerum omnium principium, nullo conficiendum senio, neq; ipsum vlli ætatum variantiæ obnoxium, super actionem eius modi in seipso totum consistere, ac principatus reliquos exuperantem, sanctum, incorruptum, & ubiq; venerandum conuiescere. Nam diuinitatem ex ipso etiam sedentis habitu internoscebant. Sessum enim Deo in primis accommodabant, quem nulla vnquam potest inquietatio sollicitare, commouere. Quin & sedentem Cynocephalum statuebant, cum æquinoctij quietem æqualitatemq; describerent, quæ quidem necesse est ibi sit, vbi nihil subsultat quod alterum inquietet, sed omnia firma, stabiliatq; in æquilibrio conuiescant. Quod verò initio diximus infantem insidentem in medio Loti poni solitum, obseruata sunt etiã ab Ouidio, apud quem mater ita loquitur **I X. Metamorph.**

*Hunc tamen infantem maternis demite ramis,
Et date nurrici, nostrãq; sub arbore sæpe
Lac facitote bibat, nostrãq; sub arbore ludat.*

Sic infantem hunc videmus apud poetam in Loto sedentem figurari.

PIERIVS VALERIANVS AD ILLVSTRIS.

ET REVERENDISS. REGINALDVM POLVM CARD.

de iis quæ per oleam, vitem, & ficum significantur,

EX SACRIS ÆGYPTIORVM LITERIS.

*L*amiliaris mihi tota vita mos fuit, optime clarissimèq; Reginalde, ut clarorum hominum quos præcipue colere, moribus contemplandis non parum adhiberem studij atq; diligentie, ut scilicet qua quisq; parte excelleret, ea præcipue commendaretur. Nam ut optimè nosti, Deos hominesq; à partibus laudare Homerus instituit. Cum itaque qua tu in primis laude præstares mecum examinarem, perspiciebã Vir rarissime, tria esse, quæ de laudum tuarum principatu inter se contendere videbantur. Hinc enim bonarum literarum, optimarumq; artium doctrina primũ sibi locũ asserebat: inde admirabilis ea morum suauitas, quam & summa benignitas, & singularis humanitas comitabantur, doctrinam sibi cedere imperitabat. Urgebat tertio loco pietas integerrima, vitæ moderatione conspicua, diuinarum rerum studio feruida, omnibusq; probitatis numeris absoluta: quæ licet ab omni esset ambitione alienissima, nihilq; speciosum in propatulo iactaret, suãq; se virtute involuens, aliena nihil opis indiga, si vni sibi pretium esset, satis habere videbatur: quo tamen magis ab ostentatione aliena erat, eo admirabilior illustriorq; apud omnes euadebat. Quocunq; me igitur animo & cogitatione conuertebam, ambiguus quam tibi præcipue partem attribuerem, mecum aliquandiu dubitavi. Nam si tu cũ reliquis & probis & literatis viris, quos tu semper vnicè liberalitèrque fouisti, ad mensam meam Ægyptiacã adhibendus eras, consentaneũ videbatur, ut quam tu symbolam in talium conuiuariũ sodalitiũ conferres agnosceretur, quicq; tuus esset nuptialis ornatus appareret. Sedenim animaduerti demum nullam earum, quæ in te conspicuæ sunt, virtutum partem ab alterutro societate posse disungi. Quorsum enim doctrina, nisi qui per doctrinam mores comparantur, ita præsto sint, ut & doctrina laus moribus optimis adiuuetur, & mores ipsi doctrinæ firmamento

Amento innixi stabilitq; fulciantur. Diuina verò illa pars vix apud illos vnquam illustris habita, nisi & mores & eruditio fidissimi comites accessissent: ad ruminacionem enim bisulca etiam vngula quærebantur. Quæ cum in te omnia ita nimirum elucescerent, ut vel regiam ipsam sanguinis tui sublimitate facile superare putarentur, cognoui demum te non à partibus, sed à toto celebrandum: quæ quidem omnia in vno apud te coniuncta eo nunc acciderunt illustriora, quòd hac fama impulsus Paulus III. P. X. spontè, te nihil tale cogitante, in sacrosancti Senatus Collegium adsciuuit, non modo ut virtutem ornaret tuam, sed ut tu quoq; non paruo patribus esses ornamento: qui quidem nostræ pietatis partes, hoc præcipue tempore labefactas, tam acriter defendendas susceperis, ut multas seculi nostri infectas labe tum autoritate, tum eruditione tua deterferis eluerisq;, tum exemplo vitæ laudatissimo optimi atq; integerrimi Præfulis formam præberis ad imitandum. Quoniam verò clientium mos est ut patronis ad huiusmodi honores erectis, eorum nomina gentilitiaq; insignia corymbis, sertis, floribus, folijsq; honoratioribus redimita postibus quisq; suis affigant, horum ego secutus ambitionem, sertum insignibus tuis ex olea, vite, atq; ficu circunducendum institui: ex olea, ut tuæ ea esset mansuetudinis & serenitatis indicium: ex vite, ut & meam & literatorum omnium letitiam indicarem: ex ficu, ut tuorum inde suauitas morum ostenderetur. Sedenim quid hoc rerum sit, ex ipso iam Commentario apertius inspicias licet.

P A X.

PACIFICVM in primis Oleæ hieroglyphicum esse tam apud poetas quam oratores vulgatissimum est, cuiusmodi illud est Maronianũ:

Paciferãq; manu ramum præterdit oliuæ.

Et Aristophanes Auibus, vbi Hercules legationem exponit à deis venisse conciliandæ pacis gratia: atqui, respondet Pistootherus, ἔλαιον δὲκ ὀνέστ' οἱ λικίθη, oliui in lecytho prorsus nihil. ἢ καὶ ἔλαιον, misericordia dicitur, quæ quia contingit iis quibus pax datur, olea apud Probũ pacis est hieroglyphicum. Sedenim non à Græcorum fabulis, neq; ab alienigenarum gentium cõmentis, sed diuinitus, vel ab ipso ferè noui mundi primordio inesse oleæ pacificationis vim nobis demonstratum est. Diluuio enim cessante ab Noë columba emissa, quæ præpeti volatu regionis aliquantulum circumlata, paulò post oliuæ surculum habens in arcam reuerfa est: eoq; argumẽto lætatus Noes, sensit tempestatem diluuij iam tranquillatam, terramq; ipsam pacatam, & remittente in vndatione iam dudum in emerfu esse. Sed quid illud? Cũ ferrũ, ferricq; vsus bello in primis inferuiat, et symbolicè pro bello ponat, tantã inesse oleo vim, ut id emolliat, & ad feriendũ vsus ineptum & inuile reddat: siquidem fabri, qui ferrum lentescere & emolliũ volunt, candefactum id oleo intinguere consueuerunt.

DVRITIES EMOLLITA.

QVare nonnulli mollitã esse duritiem hieroglyphicè significare si vellent, cultrum in aliquot oleæ baccas impactũ facere instituerunt. Quod illi nõ seciore significato propemodum simile est, quòd oleæ surculum querno ramo quidam implicare excogitarunt, immortalis odij dissidium compositum esse significantes, propterea quòd quercus & olea tam pertinaci odio dissideant, ut alteram alterius scrobe depectæ moriantur.

A G R I C V L T V R A.

SVnt qui oleæ ramusculũ in Mercurij manu propter agriculturæ studiũ poni dicant, cùm ipse mitium & fructiferarum arborum sospitator habeatur: eumq; honorem oliuæ potius quam alteri cuipiã arbori habitum ut pro agricolatione poneretur, quia longè plures utilitates ex olea desumuntur, quam ex quavis alia

fructiferarum arborum. Neq̄ tamē defunt qui rem ad pacis significatū deferāt, D quod ille rerum internuncius pacem feratur cōciliare, de quo multa diximus in Caducei Cōmentario. Operē precii verō est videre veterū monumenta, in quibus Olea insigne pacis vbiq̄ prætenditur. Nam in Hadriani numo quodam simulacrum habet flexo genu, quod dexteram ipsi Hadriano stanti porrigit, leua oleæ ramū humero demissum tenet: inscriptio, RESTITVTORI HISPANIÆ. In alio Imperatoris eiusdem, prouincia eadē humi sedens læuo cubito lapidum tumulo innitit, dextera ramū oleæ habet: inscriptio, HISPANIA. quo ex argumēto pacata quietaq̄ prouincia subintelligitur. In eiusdem alio signum est cum olea in læua, cum genio in dextera, quod fortē refertur ad augurium ex oliua, forte sibi oblatum, vnde aspirare cœpit ad imperiū, sortibus Virgilianis fretus, cum ei versus illi obuenissent: *Quis procul ille autem ramis insignis oliua*

Sacra ferens, nosco crimes incanāq̄ menta Regis Romani, primam qui legibus urbem
Fundabit, curibus paruis, et paupere terra Missus in imperium magnum.

Quibus quidē ramis oliuæ insignem Maro fingit Numā ab Anchise præcognitum, cui ob iustitiā & integritatē nemo vnquā bellum intulit, ipse vltro pacem semper fouit. Quocirca Hadrianus Imperio potitus a quē pacis studiosus fuit: E expeditiones enim sub eo graues nullæ fuerūt, bella etiā silentio penē transacta. In numo verō Seueri Pij Aug. togatum est simulacrū cum oleæ ramo, cuius inscriptio FVNDATORI PACIS. Eisdē penē figuris in eiusdem Seueri Parth. max. numo inscriptio est, FVNDATOR PACIS. Quamvis verō vidisse iuuet in Maximiani numo simulacrum quod oleam præterdit, cum inscriptione, PAX AVGVSTI: illud tamē mihi magis arridet, quod in numismate Philippi patris sigillum illud est oliuæ ramū tollens, cū inscriptione, PAX ÆTERNA.

FELICITAS.

QVod verō olea adiecto caduceo felicitatis hieroglyphicū habeatur, multa veterū numismata indicio sunt, quę in ipsius Caducei Cōmentario continētur. Apud Pausaniam legas, Pacem gestare in vlnis Plutonē puerū pectori appressum, eo quidem significato quōd pax opulentiam alit, educatq̄: vbi verō opulentia, ibidem & maxima felicitatis pars, eaq̄ nimirum omnibus expetita.

CONDONATIO.

IN diuinis Hebraicæ vetustatis monumentis oleū cōdonationis, veniæ, ac misericordię signū habet. Et in Euangelica historia Assertor noster condonaturus adulteri pœnā mulieri, quę rea agebat à Phariseis, ex oliueto in templū perrexerat. Et apud Athenæū nō ab simile, *Βουβίς ἐλάς*, quę tamen omnia ex Hebræorum sacris deprompta sunt, quibus iubemur crustulū absq̄ fermēto, quod oleo sit irroratū, offerre Deo. Et alibi: Vbi anima donū affert, simila erit eius oblatio, fundetq̄ super eā oleū, & panes absq̄ fermento cōspersos oleo. Et alibi oleū esse pro peccato legas, et huiusmodi pleraq̄, quæ omnia delictorū huiusmodi cōdonationē indicāt: siquidē, vt Adamātius ait, omnis anima eget oleo diuinę misericordię, vt sospitari possit. Hinc Hilarius ait Matthæo, oleū fructū misericordię cœlestis esse propheticus quoq̄ sermo profiteat. Ergo cū ieiunamus, oleo caput nostrum in vngemus, bonis quippe operibus caput nostrum, id est, vitæ nostrę sensus ornabimus, quia intelligentia omnis in capite est. Iam, vt Hierosol. Hesychius interpretatur, ferē passim Leuitico superfusum oleum pro eleemosynis accipitur, vti thus orationes & preces interpretantur. Quod verō scriptum est, animam quæ peccauerit, offerre donū simillam cum oleo, virū nulla vel ingenij subli-

A sublimioris vel doctrinæ gratia præditū, sed vita tātum hominē professum, alioqui vel mercaturę, vel agricolationi, vel piscatui, aut militię, aut sellulariis artib. deditū Cyrillus intelligit, q̄ simplicitatē suā cuius similia est indicū, quærat Deo per oleū diuinę misericordię cōmendare. Neq̄ prætereundū quod aliquorū historię prodiderunt, Augusti tēporibus ē taberna meritoria trans Tyberim oleū erupisse terra, totaq̄ die nulla intermissione fluxisse: quod forsitan ad ortū Christi, & eam quę subsecuta est mortalitū, quæ summa eius fuit misericordia, redemptionem, & gratiā per omnē terrarū orbem longē lateq̄ diffusam, referri potest. Sunt qui defossi in terrā cadī defluuū illud olei fuisse dicant, cūq̄ apotheca, vbi vas conditū fuerat, in ripæ Tyberinæ summo margine sita esset, amphōra casu aliquo vitata liquorē inde sibi viam aperuisse. Vt cūq̄, maximū omnino ostenti loco habitū, eiusq̄ rei monumenta longa annorū serie posteritati cōmendata. Epopæus Thebæus qui Coraci Sicyoniorū Regi successit in imperio, à Nicteo Thebanorū Rege bello impetitus, cōmissaq̄ pugna graui accepto vulnere cū victor euasisset, Palladi templum crexit, qua rogata vt signum aliquod ostenderet, ex quo an id gratū deæ donū fore conuicere posset, aiunt oleum spontē ante templum fluxisse, simulq̄ Epopæum haud ita multo post vulnere negligentius curato periisse. Ex gentilium enim religione obseruatū est, deos tunc suæ in nos misericordię signa exhibuisse, cū ex carcere corporis migrare iussi essent, id quod aliquot exemplis declaratū est. Simile fuit in Cleobe atq̄ Bythone fratribus iuuenibus, qui piensissimi erga matrē Iunonis deæ sacra petiturā, iumentis aliis deficientibus vltro ipsi iugum subiēre, pro quorū pietate merita à Iunone filiiis dona mater cū poposcisset, manē ambo inuenti sunt animā efflasse. Quod verō ad misericordiā & veniā imploratā attinet, quæ multis veterū exemplis per oleum significata fuerint, interpretari libet Ælij Lampridij locum Heliogabali vita: Sybaritas eo anno periisse, quo missum ex oleo & garo cōmenti sunt. q̄ si quis ad cibi genus id & ganæ delicias referat, subfrigida admodum causā videat: sin ad oraculum, cuius mentionē ex Stephano Hermolaus Byzantius facit, Ægyptiacū aliquid, hoc est, eruditius oleat. Tunc quidē Sybaritas perituros oraculum nūciauit, cū maior olim honor mortali cuipiā quā diis habitus esset: forteq̄ evenit vt seruus heri sequitiā subfugitās, ad aras deorū cōfugiens nihil profecerit: vt verō ad patris herilis monumentū se recepit, veniā implorari, atque ita oleū garo, pisculēto quippe ac perinde profano, vt in piscibus habet, pulmentario, cōmixtū: condonatū q̄pe crimē profanę rei gratia, posthabita diuina.

ELEEMOSYNA.

PLuribus verō locis olea in diuinis literis virum probum indicat, qui misericordię præcipuē fructibus abundet, de quo habet in Psal. Oliua fructifera est in domo Domini. Cōtrā oleaster minimæ frugis hominem, vel idololatram ostendit. Paulus: Si autem tu ex naturali excisus es oleastro. Tum lucernas in tabernaculo testimonij à vespere vsq̄ mane illucescere iubet Dñs, hoc est, iuge esse cōmiserationis opus. Nā Salomon, Oleum, ait, de capite tuo non deficiat. Corā Domino autē illa accendi debet, q̄ in abscondito fieri debet eleemosyna, & vni Deo tātum innotescere, vt ignara sinistra sit quid fecerit dextera. Quod mūdissimum esse vult cādelabrum, ostendit opus hoc tã piū à colluuię ostētationis & hypocriteos abstersum esse debere. Aliter lucerna super cādelabro mundissimo posita semper in conspectu Domini, cādelabrum Euāgelica est doctrina, in qua Christus virtutes lucernæ instar splendere præcipit, absurdum esse dicens

sub modio eam occultari: oleum verò quod his lucernis infunditur, ipsa est elemosyna, vnde ieiunium, virginitas, oratio, iustitia, & alia vitæ nostræ lumina irrigantur, & vt perpetua inextinguibilis flamma vigeant custodiuntur.

S V P P L I C A T I O.

IAm verò notum est illud, imbellem oliuam à Valerio Flacco quinto Argonauticón appellatam, de qua Statius non alia de causa dixit,

Ramúmque precantis oliuæ. atq; alibi: Vittatæ laurus & supplicis arbor oliuæ.

Ramus enim oleæ laurive lana circumvolutus, manibus legatorum supplicantium gestari solitus erat: quo demore Probus Æmilius in Pausania. Id postquã Lacedæmonij rescuerunt, legatos ad eos cum lana miserunt. Maro quoq; morem hunc tangit:

*Optime Craiugenúm cui me fortuna precari,
Et vitæ comptos voluit prætereendere ramos.*

Quod quidem hieroglyphicum Seruius ad imbecillitatem indicandam institutum putat: nam qui precantur, & supplicant, suam arguunt imbecillitatem. Ex lana verò velamentum id accipi solitum, quòd oues alieno semper auxilio egeant. **E** Hinc sacra illa *ἱερὴ ἄλυστα*, de quibus in Thesæo Plutarchus: nam Thesæus oleæ ramum fertis coronatum vouit Apollini, si Minotauro interfecto incolumis redisset. Hinc *ὁ ἀφορέα, πνεύμα, κωνία.*

M A N S V E T V D O.

Quantum autem pertinet ad mansuetudinem, sunt qui illius ergò Deorum simulacra fabricari ex olea contendunt, quasi benignitatē illam qua superi sunt præcipuè præditi, ita ad vnguem referre videantur. Hinc apud Herodotum Terpsichore, orta in Epidauriis sterilitate, consultum ab iis oraculum respondit, Damia & Auxesia simulacra ex olea erigenda. Non immeritò itaq; sacra oleæ stirps apud Milesios tunc sponte sua conflagrasse dicitur, cum illi inter se omne crudelitatis & immansuetudinis genus truculenter exercuissent. Aiunt verò oleo contra furorē tantam inesse vim, vt effusum in perturbatos vesanientis maris fluctus, tempestatem efficacissimè tranquillat. Hinc Ioannes Synæ monachus: Velut vter oleo repletus fluctuum rabiem in serenitatis tranquillitatem commutabit.

Æ T E R N I T A S.

Alii, qui ligni naturam & soliditatem exploratam habebant, æternitatis ratione habitam id fieri crediderunt: ea siquidem materies æterna est, quam neque tempestas, neque caries, neque vetustas labefactat. Eadem non in muro tantum abstrusa, sed & in substructionibus, & in terra obruta, & in aqua defixa, collocata, ve, sempiterno propemodum officio perseverat incorrupta. Cumque Maro dicat solum ignem inimicissimum oleæ, quo si comprehensa semel fuerit, non à stirpe valere, non cæsam reverti posse, atque ima similem revirescere terra, illud Athenis admiratione dignum olim evenit, quòd eo tempore quo vrbs Medorum incendio conflagrauit, ea simul arsit olea, qua de lis illa inter Palladem & Neptunum orta fingitur: sed eandem aiunt eodem die in duorum cubitorum mensuram excreuisse: autor Pausanias, à quo non nihil diuersus abit Herodotus, Vrania. Atque hoc illud est, quod libro de Legibus ait Tullius: Nisi forte Athenæ tuæ sempiternam in arce oleam tenere potuerunt.

G Y M N A S I V M.

Corporis autem exercitatioes & gymnastij labores per oleum significari passim inuenies, quantum non sum nescius Anacharsin Scytham oleum cocitade insaniam pharmaca-

Apharmacum appellasse, quòd Athletæ eo pervincti magis ac magis insanirent: putabat enim, aut putare se fingebat, eam oleo inesse vim, vt eo qui delibutus esset, inde ad certandi furorē concitaretur. Sed hæc vt Philosophus Anacharsis, qui recto gauderet & umbra, quicquid olei vsu apud Scythas suos nullum esse viderat. Contra verò Epaminondas permolestè tulisse fertur multum olei se intra corpus recepisse, cum eius coquus impenarum redderet rationem: maluissem enim, inquit, id extrà consumpsisse, nempe ad exercitationes alludens. Idem apud Horatium significatum, vbi libro Carminum primo Sybarim dicit amore perditum deliquescere: quærit enim cur is oliuum sanguine viperino cautius vitet. Et Artis Catulli galliambico ait: *Ego gymnasi sui stes, ego eram decus olei.* Neque quidem ad corpus tantum, verum ad mentis etiam labores & exercitationes, propter vigilias & lucubrationes refertur: vnde dictum de studiosissimis nonnullis, plus olei quam vini eos insumpsisse. Et ad alicuius veteris & præclari viri lucernam aliquid elucubratum, cum eius imitationem exprimere voluerint.

N I T O R E S.

Quos verò *ἀκνίδες* vel Marci nostri, vel alterius cuiuspiam celebrari videmus, inde nitores quosdam, & inspersa lucubrationibus fulgura quædam intelligendum, quæ splendidiorē orationem reddant. Id à balnearum vsu sunt qui depromptum putent, quod lecythi vsu eo potissimum loco inferuiat, in quo oleum ad huiusmodi nitores & elegantias comparatum, infusum sit. Qui verò ad lucubrationes & vigilias rem deducunt, eas aiunt meditationi maximè commodas, & ad excogitandum propter silentium aptissimas. Epicharmi enim dictum est, si quid scitu dignum quæras, nocte meditandum: *ὁ νυκτὶ γὰρ βέλτερὸς τοῖς σοφοῖσι γίγνεται.*

V I C T O R I A.

An verò ea de causa victoria hieroglyphicum per oleam indicari nonnulli prodiderint, quòd ex ea veteres trophæa constituere consuerint, an quia victoribus ex oleastro corona plurimum pararetur, in ambiguo est: dubio procul enim Olympionicæ oleastro coronabant, vt Aristoteles, oleæ specie, quæ quidem ea de causa *ἐλαιοφάνη* appellatur: folia enim coronis huiusmodi dedicata, contrario quodam modo habent cum reliquis foliis, alia siquidem quod albicat interiorius claudunt, virori forinsecus patefacto: hæc verò intra se quod viride est insinuant, quod candidum habent foras spectandum exponunt. Aiunt verò Herculem Pæoneum, Epimedem, Iasumque & Idam fratres, ex Ida Cretensi in Elidæ delatos, ibique Herculem, qui natu maximus erat, reliquis certamen fratribus proposuisse, victoremque oleastro coronasse, quæ plantam ipse ex Hyperboreis regionibus in Græciam detulisset: cuius rei meminit Pausanias, Olympia. Et apud Pindarum eum legas ex oleastro lucum seuisse, quæ victoribus dedicavit. Nam et Aristander et Alexandri Magni vates oleum victoriae, sed laboriosæ, signum esse interpretatus est. Cum enim Rex ad Oxum flumen applicuisset in Sogdianos mouens, castris positus non procul ab eius tabernaculo gemini fontes repente exorti, alter aqua, alter oleo fluxere. Consultis vatibus Aristander respondit, olei fontem, laborem quidem, sed et victoriam promittere: vngunt enim athletæ, & olea victores coronant. Vnde in antiquorum memoriis nonnunquam legas legatum oleum, vt Reate, T. Fundilius Gemilius vi. Augustalis HS xx dedit, vt ex redditu eius summæ, die natali suo IIII. K. Febr. presentes vescerent, & ob dedicationem statue decurionibus, et seuiris, et iuuenibus sportulas & populo epulum & oleum eadem die dedit, oleum nimirum ad gymnica certamina quæ funeralibus celebrari consueverunt. Neque verò prætereundum Panathenæis,

quæ in Palladis gratiâ celebrant, olei vas plenû victoribus dari solitû, quod oliuum in venerit Minerua. quamvis non desint, qui oleam inuentâ à Mercurio tradant, nō à Pallade. Sedenim cur oleæ ramus in Mercurij manu poneretur, superius exposuimus. Sanè quidem nō ignoramus ministros triumphantium oleagineis coronis uti solitos in honorē Mineruæ, quæ belli dea putabatur, & hinc illi Bellonæ nomē. Vnde illud apud Maronē, Præses Tritonia belli. Xerxen tamē fefellit in somniū, quo sibi visus est coronâ oleagineâ gestare, ex arbore, cuius ramis terra tota occuparet, id quod eū maximè impulit ut tanto belli apparatu in Græciâ traiceret, ubi postmodū magna victus clade, turpissimâ fugâ arripuit.

P I N G V E D O .

Sacræ nostrorum literæ vbertatē interdū per hieroglyphicū oleæ acceperunt: nam eam pinguedinis & lætioris cuiusdam vbertatis signū esse ex eo perspicias, quod libro ludicū cum à sterilibus arboribus olea ad imperiū accerferetur, respondit ea, nolle se pinguedinē suam derelinquere, quæ vsui & diis & hominibus haberet. Apud Horatiū, lecta de pinguisimis oliua ramis arborū, habetur.

H I L A R I T A S .

ET pro hilaritate oleū poni in iisdē diuinis literis inuenias: ut Psal. x c i i, Seneectus mea in oleo pingui: ubi interpretes per oleum hilaritatē exponūt, citantq; ex paulo post sequenti Psalmo locū, ut exhilaret faciē in oleo. In iisdem diuinis literis inuenit̄ cibus panis non fermentati, collyridūq; oleo conspersarū, & obvictorū oleo laganorū: per quæ, ut Hierosolymitanus Hesychius interpretatur, Apostolorū doctrina, legis eloquiū, et mystica Prophetarū verba intelliguntur. Obvicti Prophetæ, quia res non ita liquidò, neq; tam opulenter explicuere. Cōspersæ collyrides, quia passim doctrina Christi, legis vitæ testimoniis: de Christo em̄ Moyses locutus est. Panes verò nulli nō adiiciunt obsonio, plenissimeq; hominē pascunt, magisq; omnino nutriūt, veluti Apostolorū traditiones, quæ eadem & Christi documenta sunt, in omni vitæ tenore colorēq; vsui veniunt, & opulentissime sufficiunt.

S P E S .

Est & spei simulacrū olea, propter continuā viriditatem: nā nostro etiā tempore virorem multi pro spe ponūt. Hinc similes nos esse oleæ Basilii cuperet, quod grauidi refertiq; fructibus, nunquā spe denudamur: et quia misericordiam etiā indicium eam esse ostendimus, omni, ut idem inquit, tempore misericordiam munus exercētes, fecunditatis ac vbertatis eius, quæ semper vberissima est, gemuli euadimus. Quod verò proditū est louē olea coronari solitū, id ea de causa factū Phurnutus putat, quod in ea viriditatis perennitatē & pinguedinē animadvertent: itaq; Deum omnium honorū autorem, fecundissima vtilissimaq; omnium arbore insigniri placuit. Alij dicūt propter glaucedinē, quæ sit cælo propemodū similis: nam & id ad historiā addit, ut à Pallade, quæ Glaucopis dicit, producta credatur, de qua quidē fabellā ex Marco Varrone recitare nō pigeat. Enata forte in Athenarū arce oliua arbore, sed et aquarū scaturigine mox emanāte, Cecropem per id temporis Regē animo ad hæc prodigia obnoxio, sanèq; territū, et ne futurarū forte calamitatū hæc portēta foret prægnuncia, sciscitatum Apollinis oraculū missos certos homines, qui & ostenti causam perquirerēt, & auerruncandæ deorū iræ, si quid illi minitarent ostento, rationē discerēt. Legatis verò post sciscitationē respōdisse Pythiā, iussisseq; interim illis bono essent animo, neq; enim ostentū id hominū malo aliquo factū, sed deorum duorum cōtentione certatium inter se, vter eorū Athenis imponēdi nominis autor esse debeat: per oleā em̄ Mineruam,

Aneruam, per vndam Neptunum significari, & quæ sequuntur ad hoc pleraque alia, quæ de industria missa facio. Porro de deorum cōsilio, ut apud Ouidium est, pleriq; omnes tradidē, decreuisse eos, ut is imponēdi nominis autor esset, qui rem humano generi vtiliorem protulisset. Oliua quidem quantas habeat vtilitates nemo non nouit. Vnda verò quāto sit mortalibus vsui, loco suo declaratum à nobis est. Sedenim oleam ideo prælatam aiunt, pronunciatumq; pro Pallade, quia arbor ea pacis indicium haberetur. Pacem verò bonorum omnium opulentiam & vbertatem secum asferre, parentes nostri forsitan experimento cognouēre. Nos, Italia vniuersa per tot annos assiduo continentiq; bello afflictâ, vix eius felicitatis famam, ut diceret̄ Homerus, audiuimus.

F R V G A L I T A S .

Quamvis autē tāta sit læta pinguedine, est tamē & frugalitatis indicium oliua, de qua sepe legas, eiusmodi baccas apud veteres parsimoniam causa appositâ, & à Platone lauto etiā cōviuiō deliciis cōtemptis esitatas. Eundēq; cōstat in conuiuio quodā oleis vscentē, irrisum à Diogene, qui dixerit, Si sic prandisses, non ita cenares: qui scilicet sentiret, non esse id frugalitatis, sed stomachi lauto prandio grauati. Quod verò pertinet ad Mineruā, quæ inuupta, quæ virgo perhibetur, meritò ea sibi oleam asciscit, cum puritate pudicitiaq; non minus olea quàm Minerua delectet. Græci enim, ut Rutilius Taurus ait, iubent oliuā, cum plantat & legitur, à mundis pueris atq; virginibus operandū, credo, inquit, recordati, arbori huic esse præsidem castitatem. Florentinus quoq; lib. De re rustica, adeo purā esse oleam tradit, ut collectores etiā non nisi pueros amet, qui cum ad oliuationem accedunt, iurāt se nō alivnde quàm ab vxore sua venire: ita fieri ut anno insequentem vberiorē proventum exhibeant. Præcipuè verò aiunt Anazarbi, quæ Ciliciæ est ciuitas, oleas esse fecundissimas, quoniam à castis tantummodo pueris colantur. Sed neq; illud dissimulandum, tametsi ridiculum, quod apud autores Græcos, qui nihil nō ausi sunt mādare literis, inuenias, amuletum præsentaneum ad capitis dolorem esse, si oleæ folio Mineruæ nomen, aethnæ scilicet, inscribatur, ipsumq; folium filo religetur ad caput in coronæ modum.

D E V I T E .

C

fferret verò post oleā Vitis, neq; minoris ipsa vtilitatis, ut non immerito multis & his insignib. atq; præclaris sit hieroglyphicis decorata.

L Æ T I T I A .

Quorum illud præcipuū, & omnium præconio celebratum, ut per eam lætitia intelligatur: id non Ægyptij tantum, verum & philosophi & poëtæ Latini Græciq; omnes eodem admiserunt cōsensu. Sed ut plurima super hoc à Platone & ab Homero dicta dissimulem, nonne diuinæ etiā literę sententiam hanc eandem pleriq; locis prosequuntur: cuiusmodi illud est, quod requisita vitis ad aliarum arborum imperium respondit, non posse se deserere vinum suum, quo Deus atq; homines læti redderentur. Quare Socrates apud Xenophontē, Symposio, vinum ait non aliter merori mederi, quàm mandragora hominibus: lætitiāq; nō aliter excitare, quàm oleum inspersum igni flammā adauget. Et cōiectores, vel modici vini haustu in somniis attēari viso, læti alicuius eventi signū arbitrantur. Apud Philostratum vinitor sub vite confidendum Phœnici suadet, quod ex ea spirare solet lætitia. Epigrammarius poëta quidā non inelegans nec infacetus, acerbè in eum invehitur qui racemū immaturū aspernatus humi abie-

S s iij

quam sententiam philosophus ille summus ex XXXI Proverbiorum Salomonis capite sibi desumpsit. Sanè Romanorum in hoc quoque prudentiam, qui sobrietatē in imbecillo sceminarū genere accuratissimè custodirent, multi cōmendauēre. Sed Tertullianus egregiè, qui mulieres Romanas ait olim vsque ad eò vino abstinerere ciuitatis eius instituto iussas, vt matronā ob resignatos cellæ vinariae loculos sui inedia necarint. Sub Romulo verò quæ vinū attigerat, impunè à Mecenio marito trucidata sit: idcirco & oscula propinquis offerre necessitas erat, vt spiritu indicaretur, exploratumque inde esset, an remetum olerent.

LIBERTAS.

Quòd verò & libertatis indicium sit vitis, ipsa Bacchi nuncupatio, quæ apud Græcos Lyæus est, apud Latinos Liber, argumento esse potest. Tum apud Platonem inuenias, explorandis adolescentium ingeniis conuiuia nonnunquā indulta, quò illi ad pocula se benignius inuitarent, eoque tormento coacti, ab intemistis se præcordiis expectorarent, vtpote qui nihil tunc simularent, sed cupiditates omnes suas, studiaque omnia propalarent. Vnde sapienter Horatius:

Quid non ebrietas designat? operta recludit, & quæ sequuntur. Idem alibi: *Fœcundi calices quem non fecere disertum?*
Contracta quem non in paupertate solutum?

Meritò itaque apud Spartanos Dionysius cognomento *Μίλας* dicitur idiomate Dorico, quòd pennatū significat: vinum siquidē mentē, non fecus ac alæ corpus, attollit, & modò huc, modò illuc volitare facit per quā agiler: cuius rei meminit Pausanias tertio. Facit ad hanc libertatis significationem quòd ab Heliogabalo profectum est, vt vindemiarū festiuo liceret vnicuique multa in dominos iocosa atque scurrilia, petulantissima quadam licentia ipsis etiā audientibus dominis iactare, quem morem adhuc in agro Neapolitano vigere passim vidi, cum eo forte tempore ad visendum eius honoratissimæ ciuitatis Academiam illò me cōtulisset. Et quoniā vinū in lætitiæ libertatisque significationem abiit, libet ex Moseos historia quòd ad rem facit exemplum recitare. Cum Pharaonis pincerna, qui eodem custodiebatur loco, quo & Iosippus ob custodiā innocentiam vt nocentissimus detinebatur, per quietem existimasset se triplicem videre palmitem ternis præditum racemis, qui cum tempestiuè maturuissent, essentque à se resecti & expressi, subito Regi mustum propinasset: ex quo Iosippus bono eum esse animo iussit, futurum sanè vt triduo liberatus eo situ quo intabescebat, in pristinam dignitatē restitueret: atque ita vti à Iosippo prædictum fuerat, tertio post die liberatus, & honori suo redditus, coniectorem haudquaquā vana nunciassè cōperiit.

FELICITAS.

Eius enim scientiæ periti scribunt, vbi significata vitis examinant, vnam in somniis visam, etiam extra tempus, felicitis esse præfagij. Cuiusmodi etiā vitis fuit, quæ visa est Astryagi per quietem nocturnam de Mandanes gnatae suæ genitalibus oboriri, vniuersamque Asiam palmitibus inuibrare: quòd de Cyro nepote eius eventu ad eò felici postmodum comprobatum est: terrarum enim latitudinem id significabat quæ Cyri esset imperio subiuganda. Rheæ siquidem vitis sacra est, & eiusmodi deæ de vite fieri simulacrum tradit Euphorion. Fuit autem hoc attestatum ostentum, ad alterum, quo prius imaginatus fuerat Astryages idem videre se mictrientem filiam, quæ Regiam urbem cum vniuersa Asia inundaret. Et quamvis Rex quid vtrunque sibi somnium vellet à Magis edoctus contra filiam & infantem natum multa esset machinatus, fatalem

A fatalem tamen necessitatem evincere non potuit. Everso enim Medorū regno, Persicoque constituto, Cyrus mirum in modum creuit.

LABOR.

Neque tamen ira felix tranquillumque est hieroglyphicum vitis, vt non & laboris plurimi sit etiam argumentum: siquidem arborum nulla maiori indiget cura. Vsq̄ ad eò imbecilla est, vt nisi humana diligentia excolatur, pergulis sustentetur, vel arboribus maritetur, falce comprimatur, ac annis singulis præcidatur, multo denique labore custodiatur, breui admodū tempore vel pereat, vel in labruscam degeneret. Quare non imperitè dixit Hesiodus, siue is Apollonius fuit qui scutum Herculis doctissimis carminibus celebravit:

Οἷα δὲ νόστον δὲ δὲ ἀνθρώπων χεῖρα, καὶ ἀλγόν.

vt & lætitiā & laborē simul hominibus à Baccho datos affirmaret. Neque sum nescius, & ad animi etiam anxietatem atque mœstitiā referri posse: siquidem compertum est eos qui meraco plurimum vtuntur, melancholicos fieri, atque inde tristiori esse corde: tum obliuiosos, vt Florentinus in re rustica ait, in primis fieri, vt ea taceam quæ per ebrietatis furorem infanda pleraque perpetratur: quorum omnium memor Maro noster, ne vinum plus æquo laudaret, ita cecinit:

Bacchus & ad culpam causas dedit, ille furentes
Centaurus leto domuit, Rhachumque, Pholūmque,
Et magno Hyleum Lapidibus cratera minantem.

Habet & illud incōmodi, quòd linguam vinum præpedire solet, eaque de causa Mercurio, non vino, sed lacte supplicabatur, ad ipsam etiam eloquentiæ dulcedinem indicandam: idque Romæ, vico etiam sobrio nuncupato fieri solitum.

TITILLATIO.

ET quòd aīūt, sine Cerere & Baccho Venerem frigere, adducit in memoriā, Lampfacum ea de causa falaci Deo sacram olim dictitatā, quòd optima generosissimaque vina proferebat: ludibrium enim illud Veneris & Bacchi filium fuisse antiquitas fabulatur. Citat Stephanus Demosthenem, qui rei istiusmodi causam memoriæ prodiderit. Cum itaque vinum præcipuum sit nequitiae fomentum, meritò signum Virginis vitem auersatur: cauendū enim, vt Orpheus monet, ne Luna signum Virginis præcurrente vitem seramus: eam enim Virgo odio prosequitur. Atque ne vllus vnquam sit fabulis modus, alij dicunt propter Icarium patrem, qui ab ebriis colonis fuerit interfectus.

SANQVIS.

FVitis & sanguinis signum oblatum in sacris vinum, atque eo nonnunquam cognomento nuncupatum: quare quòd apud Maronem,

Vidit Ihuricremis cum dona imponeret aris,
Horrendum dictu, latices nigrescere sacros,
Fusaque in obscenum se vertere vina cruorem,

non tantum ostenti loco positum, sed antiquum videtur significatum attigisse, quòd & pro vino sanguis, & pro sanguine vinum acciperetur. Nam Mose secundo Deuteronomij cantico: Et sanguinem vuae biberet meracissimū. & Psalmographo dictum, Sanguinem, inquit, vuae biberunt. Sanè quidem Aegyptij sacerdotes vino pertinacissimè abstinebant, & antiquissimi eorum reges: nam & illi tunc non nisi sacerdotes erant, vt tradit Hecataeus. In deorum tamen caeremoniis vino utebantur, eoque libabant, vt idem autor scribit, non gratam

Pierii Val. Vitis.

quidem rem ccelestibus oblaturi, sed eorū sanguinem qui contra deos pugna...

Tris miscebis aqua partis, sit quarta Lyai.

Et venustū admodū est epigrāma Meleagri, quo à Meraco salubriter exterrere...

Ardentem ex utero Semeles lauere Lyaium Naides, extimeto fulminis igne sacri.

Cum Nymphis itaq; est tractabilis, at sine Nymphis Candenti rursum fulmine corrumpitur.

Hęc autē miscendi meri admonitio, adducit in memoriā mihi locū in diuinis li...

F E R A C I T A S.

Non ineptè verò quispiam feracitatem hieroglyphicè significaturus, vitem...

P I O R V M C O N V E N T V S.

Sed vt de vite simpliciter sermo sit, debere nos, ait Basilius, rationē eius cōtē...

A dicit, in cornu, in loco pingui, & vineam seui, septumq; circūposui. Animas hu...

D E F I C V.

Inchoauit, honoratissime Domine, oliua apparatus nostrū: accessit...

Tt

DE Ficu sanè quicquam, quod magnam mihi affert admirationē, apud Ho- rum Ægyptiū, Caprifico excepto, nō inuenimus: paucissima enim admo- dum eius autoris fragmenta temporis iniuriam euicerunt. Apud autores alios inter arbores primas celebratam passim comperimus: atq; illud præcipuum e- ius est hieroglyphicum, vt per eam dulcedo intelligatur, eaq; tam in grata homi num consuetudine, ac morum suauitate, quàm in cæteris rebus quæ iucundæ a- mabilesq; sint, ac voluptatis plenæ. Hinc illud apud Theocritum de suauiter ca nente, καὶ ἀπ' αἰγίλων ἰχθυῶν τρώγεις, è mediisq; cibis tibi ficus Athenis. Ab Ægilo ve rò dictū, quod ea sit ex Atheniensiu tribubus. & suauissimas Athenis ficus esse, Dion etiam testatur. Ita verò ficus ad victus humani cōmoditatē nata, vt Hip- ponax Poëta vetus, eam auro prætulert, dum scazonte illo suo licentioso dicit:

Εἴ τις καὶ τῶνδε χρυσὸν οἰ δέμοις πολλότα,
καὶ σὺν χρυσῷ, καὶ δνο ἢ τρεῖς αὐθρόπυς
Γνώμ' ἀσπαστὰ τὰ σὺν γ' ἔχουσ' ἠρώσω.

Si quis domi recondat auri plurimum,
Duo sive tri sive, iudicabit illico

Ficusq; paucas, comparetq; seruos
Auro domi præstare ficum plurimo.

Sanè πολλοὶ nonnulli appellant purioris mansuetiorisq; vitæ duces. Harum verò cōmendationē auget summo opere Artaxerxis cognomento Mnemonis testimoniū, qui iunioris Cyri frater fuisse fertur: is cū aliquando arrepta fuga cōmeatūq; direpto coactus esset ficus & hordeaceum panem esitare, indoluisse fertur, ob regalem affluentiam apparatioreq; lautitias tantæ se voluptatis exper tem tandiu fuisse. Quid verò quod ruta sua fatis insignis amaritudine, si iuxta fi cum seratur, mitior euadit? Meritò itaq; ficus apud Israëliticis iudices nequa- quam velle se ait dulcedinē suam derelinquere, vt reliquis arboribus, à quibus in imperiū adscisceretur, dominaret. Vt verò alibi legimus in iisdem diuinis li bris, iustos & sanctos homines sub ficu requiescere perhibent, hoc est, tranquil lam atq; suauem vitam agere. In veterū etiam numis suauitatis istiusmodi signi- ficatum obserues. Nam in quodam ficus est inter duos tumulos sita: vnus tur- muli inscriptio est Α Μ Β Ρ Ο Σ Ι Α, Alterius ita detrita literæ sunt, vt legere non po tuerim: puto tamē ex nota Ν literæ, quæ vix dimidia discernit, Ν Ε Κ Τ Α Ρ esse de- bere, quasi ficus vtriusq; vicem gerat. Sanè cōiectores inspectam in somniis si- cum, albam præcipuè, atq; suo tempore, bonorū multorum præfagiū habent.

S V A V I T A S S V B L A T A.

NEq; caruit omnibus ficus, quæ sublatam suauitatē extirpata significaret, eo præsertim tempore quo publica ciuū Ro. suauitas & dulce commercium, extincto Alexandro Seuero, adempta est. Paulò enim antè quàm is fatis conce- deret, arbores fici tres, quibus tentoria imperatoria adnexa erant, quæq; ficus eas ferebant quibus Alexandrinarū nomen est, subito ante illius tentoriū pro- ciderunt. Idem in Caprifico portentū in Messenios accidisse memoriæ proditū est. Nam cū illi syluestre ficum τρεῖς appellarent, quos nos imitati sumus Ca- prificum appellant, oraculum super excidio suo huiusmodi habuerunt:

Εἴτε τρεῖς ἢ πῆνην νέδης ἐλικεῖσθ' ἔροισ' ἴδωρ,
οὐδέ τι μεσσίω εἶνομαι, ἀεδοῖον γὰρ ἔλαβεσ'.

Namq; Nedes simulac curuas caper hausert vndas,
Tunc Messena vale, tibi enim grauis exitus instat.

Accidit verò vt Caprificus in Nedes fluuij ripa nata, ramos eovsq; declinat, vt

Avt aquis profluentibus rami alluerent: quod cū Theolcus vates animaduer- tisset, instare dixit Messeniorū exitium, vt oraculo Pythio prædictū fuerat. Rem tangit Pausanias quarto. Sed cur ficum Idumæā dicere cōtamur, ad quam As- fertor nofter à Bethania rediēs, fructū ex ea capturus accessit? famelicebat enim: verū cū fructū in ea nullū inuenisset, arborē deuouit, ne vllō vnquā tēpore fructū ferret. Sanè mysticè factum hoc, vt tam multa alia: nimirumq; ficus hæc populus Iudaicus erat, ad quē famelicus Dominus venit, in quo cū nihil præ- ter quandam speciē vitalem sine vllō profectu cōperisset, eum in æternam perfu- diam execratus est. Fructum enim ipse è synagoga quæsierat, quem nullū inue- nit, quia ea, vt inquit Gregorius, folia legis habuit, sed fructum operis nō habe- bat, de qua dictum ait Euthymius ab Abacunte, ficum fructum non allaturam. Quod verò per tres annos frustra quæsitus fuerit hic fructus, Eucherius tria vult tempora intelligi, ante legē, sub lege, et gratiæ tēpore, quibus Iudæi ipsi fue- rint semper à Domini præceptionibus alieni, & nullū boni operis fructū protu- lerint. Eodē facit qd ait Dominus Nathanaeli: Cū esses sub ficu, vidi te: quip- pe cū in originali labe Iudæorū ritu cōsisteres, adieci animum vt te redimerē.

F A T V I T A S.

ET sycomorus aliquid habet hieroglyphicū, quæ Zacheus inscēdit: nā arbor ea cū sit ficus fatua, indicat eos qui, vt Eucherius refert, mundi sapientiā humiliter sectati, eligūt mox Dei sapientiā subtiliter aspicere. Prudenter enim ait is, sycomorū ascendimus, si prouidē eam quæ diuinitis præcipit, laudabilē et sapientem fatuitatē tenuerimus. Quid enim inter mortales insipientius, q̄ amissa nō querere, possessa largiri, rapiētibus relaxare, nullā pro acceptis iniuriis iniu- riam reddere, sed iuxta præceptū Dominicum, in omnibus præstare patientiā?

C O N T E M P T I B I L I S.

CÆterum quod ad opera ex ficu facta pertinet, Græci ficulnum pro imbecil- lo & cōtemnendo ponunt: quo significato Sermonibus apud Horatium: Olim truncus eram ficulnus inuile lignum, hoc est, minimi precij, minimiq; vsus, de quo scilicet faber meritò ambigeret, fa- ceret ne scamnum, an simulacrum pudendum, deum omnino despiciatissimum: Nam fici materia paucissimis est, & iis admodum exiguis fabricis idonea. Eoq; spectat prouerbium de Mandronis nauis, quæ ficulna fuerit, cū is notatur qui tenuissima olim re, angustiq; patrimonio despiciabilis, ad amplissimos hono- res emerferit, nihilo tamen venerabilior habitus ob insolentiā importunamq; superbiā, qua sese intemperantius efferat. Nam Mandro, vt pleriq; aliq, à remis ad imperium venit, neq; ob id tamen vllam affecutus est autoritatem. Ita deniq; veteres per fici nomen nullius frugis hominem, imbecillum & abiectum signifi- cabant: nam et Græci olim hunc αἰσθητὸν σίμωνος dixere, vt apud Theocritum Erga- tinis, & apud Aristophanē sæpius inuenias. Et nunc quoq; vulgus stupidos & ineptos, ficones appellat.

B A C C H V S S Y C I T E S.

Lacedæmonij ficum à Baccho inuentā opinant, eaq; de causâ eum Sycitem nomine, vt Sosibius tradit, coluere. Apud Naxios simulacra eius nūc ex vi- te, nunc ex ficu fieri solita sunt. Milichius à nōnullis appellatus Bacchus, quod Milica pro ficis nonnunquam accipiuntur. Et Dionysiis præter vini amphorā, & vitem, quæ præferebatur, & præter hircum qui trahebatur, cophinum etiam gestare mos erat, in quo carica forent, autor Moralibus Plutarchus.

PROGRESSIO.

VT verò ad folium reuertamur, quod thriion appellatur, progressio- nis cæremonia, atq; ita sibi auspiciatū iter fore augurabantur. Ea autem de causa thriion dicitur huius arboris folium, vt interpretes Theocritiani volūt, quòd in tris partes diuisum est, visendo inter vtrascq; partes interuallo : scribiscq; & thriion, tenui, & thriion aspirata, atq; etiam thriambon, quin et deus dicitur huiusmodi folia colligere, & in aliquem vsu parare.

SEPTENTRIO.

PARabatur aut thriion religiose admodū Serapidis Osiridisq; sacris, gestamē scilicet foliaceū, quod capiti superponeret gestadis hydriis aut calathis cō- modū, eratq; illi suū etiā significatū: siquidē & Regē, & septentrionalē regionē, polū quippe Arctiū, per intortile gestamē huiusmodi intelligebant. Regem, quia polus cælorū omniū rotatū regere videt: & circulus ille foliaceus in geruli capite orbiculum Arctiū excribit, ab axis illius qui præ oculis est similitudine.

GENITALE.

QVinctiam præter motum, cuius primarias partes illi tribuebant, rerum e- tiam omnium semina inde demitti pleriq; veterū magno ex argumēto ar- bitrati sunt: inde enim actionis esse principium, quæ Mathematici veteres latif- simè differuerunt. quocirca thrium, cum & humoris redundantiam, ob viridis crassiq; folij vuiditatem, & motum omnium, ob cōuolubilem texturam signifi- caret, pari quadam natura cum genitales æstimabatur, atq; eius esse simulacrum videbatur, vbertate scilicet humoris & motu ad prociendæ genituræ principia conuenientibus. Sed hæc in Serapidis calatho locupletius.

DELECTATIO.

HVIUS generis fuisse prædicat Adami pomū, præter ipsius Dei præceptū ni- mis expetitū: id enim delectationē & voluptatē, quæ sensu percipit, signifi- casse pleriq; Theologorū docuerūt. Nihil enim mentē nostrā è tranquilla Para- disī statione facilius exturbat, q̄ nimia voluptatū cōfectatio. Is tamē suæ præua- ricationis amaritudine exacerbatus, fici foliis semet velare pudorēq; obtegere properauit. Ficū enim fuisse, tradit Irenæus. Tertullianus aut ea re super ait: qd̄ in nouo corpore indebitū adhuc pudori erat, protegere festinās, ficulneis foliis interim circumdat. Ad hoc addit Irenæus, non alterius arboris aut herbæ, quæ molliori tactu esset, ad indicandū pœnitentiæ duritiē atq; cruciatū, propter sca- britiem scilicet et asperitatē, qua foliū huiusmodi præditū est. Et quia cingulum id & sibi & vxori suæ circumligauit, nōnulli exponūt, vt petulantē carnis impe- tum retūdere se polliceret, id veluti cōtinentiæ frænū adhibuisse, quoniā scilicet stolā eam, quā habuerat à spiritu sanctitatis, amiserat, eo tegumēto, quod nullā prorsus delectationē afferre posset, sed morderet potius ac pungeret, vteretur.

FOLIA RELIQUA.

FOLIA verò reliqua diuinis in literis pro ipsa, vt ita dicamus, legis litera hie- roglyphicè accipiuntur: quia quemadmodum arborum fructus foliis ve- latur ac tegitur, ita sub legis litera spiritus occultatur. Idcirco nos, ait Hesy- chius, literæ folium aperimus, vt qui latet interius fructum spiritus inuenia- mus, de quo Hieremias: Si vindemiatores ingressi fuissent in te, saltem reli- quissent racemum tibi. Et Virgilianus Æneas apud Sibyllam, cum ambages & verborum inuolucra cupiat euitare, & rerum euenta aperte sibi declarari

compre-

A cōprecetur, quòd folia omnia conturbaret, id vnū orat: Foliis tantum ne nomi- na manda. Sedenim quantum pertinet ad voluptatē, de qua satis, cum hoc ipsum argumentū sequeremur, in Serpentis cōmentario disputatū. Illud hic potius me morabo, ficum nō eo tantum rerum primordio humano generi calamitatem, & assiduos labores attulisse, verum annis voluentibus in causa fuisse, cur poten- tissima opulentissimaq; regna duo ad interuersionem vsq; corruerint, Carthagi- nis imperiū, & Romana potētia. Carthago quidē, quia ficū ex hortis suis decer- ptum velocissima festinatione tertio post die Romę representauit: doluitq; Ca- to, & in Senatu cōquestus est, hostes nō triduo magis procul Roma proprias habere sedes. Romana verò potentia, ac vniuersum Italiæ robur à transalpinis gentibus sese nobis toties superfundentibus, ea de causa quassari cōfringiq; cœ- pta, quòd, vt Plinius inquit, Hellico quidā Heluetius, qui Romæ ob fabrile ar- tem aliquandiu cōmoratus fuerat, in Galliā remeans ficum siccā & vuam, oleiq; & vini præmissa secū tulit, quorū vsu delicato suauiq; concitati feroces populi, ad hanc vsq; diem assiduis nos calamitatibus affligere nunquā destitēre, quam- vis natura ipsa Alpibus, & tam in exuperabili munimento, Italia procul Gallias atq; Germanias coercuerit: quorū feritas si quando grauis Italię fuit, nullo certē vnq; tempore calamitosior extitit, quàm quinto iam et vigesimo ab hinc anno, quibus vniuersa Italia cædibus, rapinis, incēdiisq; desolata peruastat, hinc Ger- manis, hinc Gallis, hinc Hispanis extremū eius excidium assiduè meditantibus.

ALIMONIA.

SEd vt querelę facebant, adeò ficum alimentis idoneum esse compertū est, vt eam Cereris donū dicitur, proq; alimonie symbolo susceperint. Quantum enim ficus humanę proficit alimonie, vel ex eo manifestū esse potest, quòd athle- tas siccis ficibus pascere moris fuerit, autor Plinius: experimēto enim compro- batum est, eo cibo frequentius sumpto, corpora & vires mirum in modum ad- iuuari. Quòd verò Attica eo fructuū genere magnam est nobilitatem affecuta, Pausanias ait Cererē primū in ea regione ficum Phytalo cuidam hospitalita- tis præmium donasse, eiusq; rei monumentum extare his versibus celebratum:

οὐδ' αὖτ' αἰεὶ ἦρας φύτα λ' ἄπο δέξασθαι σικκῶν
Δήμιτρου, ὅτε πρὸ τῶν ὀπίσθων καρπὸς ἐφίλων,
ὡς ἰσθρῶν σικκῶν θνητῶν γένος ἰσομοῦλ' ἔσθ,
ὡς ἔστι μῦθος φύτα λ' ἄπο ἐξαι ἀγίρας.
Hic quondam hospitij Phytalus suscepit honore
Legiferam Cererem, quæ molli cortice poma
Prima dedit, dixere sacra mortalia ficum
Ora, genus Phytali decus hinc insigne secutum est.

ADVLATIONIBVS DEDITVS.

DIVITEM hominē adulatoribus deditū Thebanus Crates per ficū arborem in prærupta aspera q; rupe satā describebat, quippe quò sit hominibus dif- ficilis accessus. Eius verò fructus à coruis & miluiis tantum decerpi: ita horum opes ab impuris tantum & adulatoribus depasci. Idem de reliquis etiam arbo- ribus quotquot fructiferæ essent, Diogenes dicere solebat.

DVLCEO VERITATIS.

ET Mercurius sibi ficū vendicauit, cui vnde vigesimo primi mensis die Ægy- ptij sacra faciebant melle & figu, quæ sacra eo clamore prosequerant, vt qd̄ hieroglyphicè in eis latitaret exponentes, identidem clamarent, ἄλοκὸν ἢ ἀλκίδιον

Ti ij

quod dulcem esse veritatem significabat.

CYRENENSIVM PIETAS IN SATVRNVM.

STatuæ verò pleræq; ficis coronatæ, Cyrenensiu religionē indicabant, quia & Saturnus decus in agricultura suum meruit, quem agri colendi autorē, & infitionis putationisq; & stercorationis repertorem memorant, neque minore quàm Cererem honore honestandum existimabāt. Huic Cyrenenses cum rem diuinam faciebant, ficis recentibus coronari consueuerant, quòd & alimonia in iis, & gustus suauitas egregiè vigerēt. Hæ sunt, honoratissime Princeps, arbores illæ ad ingenij tui naturam accommodatæ, quas desumpsi ex hortis meis ductilibus, limoq; Nilotico in arcas ingesto, mecum quaquà iter est circumuecto. Neq; verò folia his arboribus vlla vnquam decidunt tempestate: licebitq; perinde tibi, si plantis his delectari cœperis, eas hoc terreno pactas in Britānias vsque tuas asportare: quæ mundi pars cum olea, vite & ficu careat, illas aspiciant non modò suo tempore frondescentes, sed toto etiam anno, folio nunquam deciduo, perpetuò virides admirētur. Sedenim vt ferio loquar, eas tu si pertractabis, earumq; vim diligenter inspexeris, cordi ita insitas tuo comperies, vt nihil tui similis esse, etsi modestissimus es, cōfiteri necesse habeas. Nam boni quicquid in diuinis illæ significant, ea omnia tuæ congruunt pietati.

PIERIVS VALERIANVS AD ERVDITISS. ALOISIVM PRIVLLVM PATRICIVM VENETVM, DE IIS QVAB PER POMVM ITALVM, PERSICVM, ET PVNLCUM significantur, ex sacris Ægyptiorum literis.

HERI Priulle doctissime, cum veterum signa quadam singulari opere artificioq; perfecta hinc & illic inspecturi per Urbem equitaremus, multuq; prateritis Capitolium demum inscendissimus, Herculis ibi signum summæ nobilitatis ex ære conspectum est, quo non facile quicquã tota vrbe dixerim me vidisse pulchrius, neq; præclarius, siue hæc ea fuerit statua, quam Q. Max. capta Tarento, opus Lysippi, obtulit Capitolio, siue quam Fabius Verrucosus eò transtulit, siue aliorum fuerit dedicatio: vicinq; antiquissimum omnino opus est, & Græcis scriptoribus honorificè celebratū. Nam præter leoninū spoliū lauo iniectum brachio, clauã manu dextera retinet, læua tria poma cydonia præfert. Quæ cum comites, qui te multi sequebantur, eruditi viri animaduertissent, de spolio & claua dixerunt, cognoscere se mentis præstantiã, et generosum animi robur, quibus viru, qui veram virtutis gloriã affectet, præditū esse debere cōmonemur. Hercule verò positū à veteribus, quia quicquid præclare geri potest, id totū Herculi attributū. Nam et Arrianus vbi petrã ἀγορας memorat, difficillima quæq; & maxime ardua, quæ humano quopiã conatu vinci minimè posse videantur, Herculi attribui solere dicit. De pomis, quid ea sibi vellent, dubitari cœptum, nisi ea Hesperidum esse quis arbitraretur. Tuq; ad me conuersus, Ægyptiacum quidpiam poma hæc nimirum sapiunt, addidisti: tuum igitur Pierie fuerit id explicare, qui studiis istiusmodi delectaris. Respondi, vt res erat, esse ibi etiam alios eruditos, qui me forsitan eruditius rem, quam petebas, explicare possent: sed quoniam me appellaueras, ne rusticus viderer, quid ego sentirem, non dissimulaturum. Græcos quidem per tria illa mala manu contenta, virtutes tris, quibus vir quiq; probus et sapiens insignitus esse debeat, interpretari, quarū vnã esse volunt, no excandescere: alterã, non esse deditum auaritiæ: terciã, liberū à voluptatibus animū sibi cōparasse. Incidit hinc, vti fit, de Pomorū significationibus alius atq; alius sermo: quem cum tu auide admodum excipere visus esses, in eam spem

A spem adductus sum, vt si quid huiusmodi tibi destinasset, quicquid id esset nugarum, gratū tamen acceptūq; esses habiturus. Domum itaq; reuersus, selegi statim ex pomario meo Ægyptiã co plantas tris, quas tibi dono mittere: Italam vnã, alteram Persicam, terciã verò Punicam, ob tris scilicet virtutes, quas identidem in te sitas optimè nouerim, insignem quippe humanitatem, miram in omnes beneficentiam, et singularem quandam animi moderationem, quibus semper fuisti egregiè clarus, siue tu adolescentiam temperares tuam, siue amicis præsidio atq; ornamento esses, vltra etiam quàm ætas tua deponere videretur, siue bonarum omnium artium, & veræ pietatis doctrinam tanto sis studio complexus, vt nihil in humanis diuinisque rebus esse velis, quod tibi non cognitum & perspicuum fiat. Quare bene ominor pomis meis, quibus ad te transferri contigerit, apud quem culturam meã longè fructuosiorẽ sint consecuturæ. Tu modo pro tuo prompto alacriq; animo ad arborum, quæ tuã iam sunt, polituram aggredere.

DE MALO.

INTER fructiferas arbores malo nulla voluptuosior, pulchrior nulla, nulla delicatior. Sed quoniam pleræq; sunt quæ ad alia quoq; fructuum genera accommodari possunt, multasq; intra se malus species complectitur, hinc malum eam intelligimus, quæ plerisq; Italiæ locis nomen suum turata est: nisi vulgus syllaba prima fructum ipsum Græcæ potius enunciationis vocem, quàm Latinæ sequeret. Melum enim dicunt, atq; ita omnes vltra citraq; Apenninū gentes. At circa Padū, ad ipsum vsq; Timauum, pomi vocem sibi vnicè vsurpauit. Horum verò pomorū cum iucundus sit non gustatus solum, diceret Cicero, sed odoratus etiam & aspectus, amoris in primis hieroglyphicum ex eius simulacro excogitatum est.

AMOR.

QVICQ; amorū agmina pingere delectantur, lufitare eos malis, & inter arbores eiusmodi lasciuire, poma decerpere, abrodere, iactareq; cōtingunt. Hinc apud Theocritum βασιλισσαι, βάλμοι τοι πολύφαμα τὸ ποίμνιον ἀγαλάτεια μάλισσι. Et, Malo me Galatea petit, Menalcas ait apud Vergiliū. Malo Cydippen Acontius venatur. Mala nō temerè Hippomani Venus elargitur, quæ vsque adeò grata fuerunt Atalantæ, vt zonam abstulerint diu ligatam: de quo Theocriti carmen non indiligenter animaduertendum:

μᾶλα μὲν οἱ ἰὼλ ποιοὶ διονύσιο φυλάσσων

Μάλα σίνυ condens Bacchi de tempore sumpta,

quod interpretes exponunt amabilia, amorē quippe facientia. Mala enim illa Philetas ait de coronatis Bacchi temporibus decerpta: nō enim quispiã in amorē ferretur, nisi prius lætitiæ titillatione concitaretur: lætitiæ verò datorē Bacchū poëtæ passim celebrāt, vt in Vitis cōmentario latissimè declaratū. Apud Lucianū dialogo qui Toxaris inscribit, legas, ἢ σφαίρας ἢ μεμοραυθες, ἢ μίλα πινὰ ἀφ' ἧς θιγυμύα. Corollas quippe magna ex parte flaccidas, et ambefas quædã mala, morsu ve tacta, in amoris indicium à Chariclea matrona nobili Dinia cuidã dono misitata. Et misū sponsi furtiuo munere malū memorat Catullus, quod adventu matris excussum è castæ virginis gremio pssilierit. Iã & apud Onirocritas mala venerearū illecebrarū plurimū indicia sunt, præcipuè verò iis, quorū cogitationes ad amicas suas tendunt. Et mala demū, præfertim dulcia, Veneri esse dedicata autumāt. Philo insuper in hæc sententiã primã illam malū, cuius fructib. nostri generis autorib. interdictū fuerat, ex mystico sensu ab iis quæ posuimus nō admodū alieno deducit, quæ Theologitã Græci & Latini multis & magnis voluminib. tractauere: nobis id afferre nūc

fatis fuerit, parentes illos nostros Dei Opt. Max. manibus informatos, vitā pri-
mò beatissimam egisse, calamitatum & ærumnarū omnium expertem, terra sua
sponte omnia ferente. Cæterū lege aberrantes, quia qua fuerat eis arbore inter-
dictum, nō abstinuissent, amcenisimo incolatu pullos solum flebiliter vertisse;
atq; hinc constare, mali eius gustū omnium ferè malorū causam mortalibus exti-
tisse. Quæ quoniam ex veterum sententiis in Serpente nostro fusc lateq; dispu-
tata sunt, minimè mihi videntur hîc ad repetendum necessaria.

AMORIS PROGRESSVS.

EA verò de causa malus potius quàm arbor alia est amori dedicata, q̄ eius fa-
cies omnem rerum amatoriarum progressum ostendere videatur: earum
enim arborum trunci coërciti primū recti surgunt: à medio verò, vbi dilatari
cœperint, in spatia diffunduntur: cuiusmodi etiam in amatore ratio est, qui mu-
nus suū semper ab ingenuo pudore quodā cohibitus auspicatur: inde vbi pau-
lulum pro cesserit, frontē perfricat, ac verecundię cōpedibus expeditus, quaquā
voluerit liberè pervagatur. Fructus præterea fert aureos & rubicūdos, palloris
eadem & erubescentiæ, vt ita dicam, signa. Nam apud Horatium tinctus viola
pallor amantiū: & apud Catullum quidem inaurata est pallidior statua. **E**
verò ita magis rubescit, vt magis exposita Soli ab eo continguntur: perinde ac
amator eo magis erubescit, quo nequitia palām magis profert, aut in aperto de-
prehenditur. Sub ipsa malo Amores ludo editi consinguntur, sub qua illi cursi-
tantes, variis mollium herbarū involucris impediuntur: quicq; ita sunt implica-
ti vt sese nequeant exoluere, labore conatuq; quodammodo delassati, somno se
dedunt, cuiusmodi lasciuia gressus amatorios occupat, & in ergastula cohibet:
mox luxu inhæsitantes soporat, profundissimōq; opprimat veterno. Auro insi-
gnes eorum pharetræ, aurea quæ inde promuntur tela, auro Danaë capta, auro
comparatur, auro detinetur amor. Nudi illi omnes, lætiq; ac alacres obvolitant
magno numero circum vnamquaq; malum. Amicula eorum variis texta colo-
ribus, multipliciq; arte laborata, in herbis neglecta iacent, multitudine florū in-
voluta: quorū vis magna circumquaq; toto eo agro pullulat, neq; tamen illi ca-
pita coronant, vtpote quibus comæ illæ flauescentes, nitidæ, crispulæ, fatis affe-
rant ornamenta. Alarum pinnulas habent cæruleas & puniceas, nonnulli etiam
aureas Plittacorum, pauonumq; instar, quibus quodam veluti concentu, sono **F**
roq; strepitu aëra diuerberant. Sed quid ego de calathiscis, in quos mala conge-
runt, dicam? quanta illos gemmarū Sardonicarum, quanta Smaragdorū, quan-
ta margaritarū vis debacchatur? Vulcanū id opus effinxisse putes. Iucundū ve-
rò visu est, vt sponte sua, ac suapte vi, ad quantumvis alta, summotaq; mala pro-
volant, vt nulla is scalarum necessitas sit ad scandendum. Sed ne interim alios
saltitantes, alios cursitantes, alios quiescentes memorē, vel qualem in abroden-
dis malis lætitiā præ se ferunt, illud spectatu præcipuè dignū, quod ex his qua-
tuor omniū speciosissimi certamen ineunt, quorū duo malis inuicem se petunt,
alij duo sese confodiunt telis, alternis sese ictibus laceffentes, neq; dum mutuis
vulneribus confodiunt, vulnera depellere, prohibere, vel declinare quicquam
curāt, verū vtrò alter alteri pectus obiectat, ipsisq; vulneribus exponit, eo qui-
dem consilio, vt in medio omnes pectore infideant sagittæ.

AMOR MVTVVS.

EX iis autem certatorū paribus duos illos qui malo lusitant, voti compotes
esse dicas. Nam qui iaculatur, exosculatum prius malum emittit, quod alter
sublati

A sublati supinisq; manibus excipit: neq; vlla contatio futura videtur, quin idem
comprehensio malo sit oscula relibaturus, atque ita in focium pari certamine re-
missurus.

AMOR PERDITVS.

EX illo verò sagittariorum pari vnus alteri vincula iniicit penè moribun-
do, insultat que ferocius, vt captiuum faciat. Ille contrā nihil molitur, ni-
hil reluctatur, sed tanquam perdita re, manus vinculis obiectat: proinde qui
lusitant, amorem auspicari: qui se feriunt sagittis, nullum amori finem appe-
tere videntur.

INIQVVS AMOR.

SVnt & alij ad quos innumeri spectatores confluunt: hi manus in palæstram
conferunt animosiores, ac Athletarum alter, manibus ad alterius humeros
appressis, cōplexus hostem quodam veluti suffocandi studio collidit, subditq;
crura astu artificioso cōplicata, vt pede post colluctatoris calcem obfirmato,
vnā ipsum protrudat, & in lapsabundum super & ipse corruat: neque tamen
B alter animum despondet, at erectus contrā instat & obluctatur, quaq; maximè
angitur parte colluctatoris manum soluere conatur, vno digitorum obtorto,
quo ita aliis facultatem cripiat firmiter apprehendendi. Qui verò digito obtor-
to læditur, dolore percitus hostis aurem admordet: quo animaduerso Amores
cæteri grauius indignati in perperam & insolenter facientem, ac luctatorij cer-
taminis leges, iura, fas, atq; mores transgredientem feruntur, malisq; illum cer-
tatim impetentes, toto in vnum agmine concitato eum in fugam auertunt, to-
tisq; hortis eiiciunt eliminantq;. Atque ita demum Iudi Amorum omnes circa
mala versantur.

PVELLARES INEPTIÆ.

ET mala puellarum ludicrum vocat Nicander Alexipharmacis:

Τὸν πρὸς ἄρην *Εἰσεὶ αἱ φαρμάκων ἐπιλήματα νεβρῆς.*
ἐπιλήματα τὰ πρὸς γυναικας, exponit interpres: ludunt enim puellæ, oblectanturq; malis.
Multa verò huiusmodi quæ ad insaniam propemodum tendunt, inter inepti-
tes amatores fieri videmus, vt merito nonnulli dicant ἀφοσιτω δὶκταμ, *τῆς ἀφροσύνης*
C *βροσύνης*, id est, à desipiēdo, cum præsertim Euripides dicat, *τὰ μωροὶ γὰρ πάλιν ἔστι ἀφοσιτῆς*
βροσύνης, Mortalium esse ineptias quæcunq; Veneris causa fierent. Atque ob hoc
ipsum Catullus amicum Flauium veretur, ne quid ineptiarum faciat.

VENVVS.

IPsa etiam Venus malo insignis est. Nam apud Sicyonios statua ei erecta e-
rat cum malo in manu vna, cum papauere in altera: ex malo quidem amo-
rem, ex papauere vim prolificam, ac feminij copiam significantes. Nam & le-
pus illi ob fecunditatem dedicatus, id quod Amoribus Philostratus, vt eius
animalis commentario alibi explicuimus, summa narrationis lasciuia percurrit.
Idem autor Venerem in antro statuit molliter in stratis floribus recubantem,
iuxta quam fons irriguus vitrea perspicuus claritate profilit. Ibi amatoriam Ve-
neris suppellectilem, pyxidas, pectines, specula, cymbala cum crotalis, omniaq;
arma pruriginis, amcinitatumq; & illecebrarū alia atq; alia illectamenta recen-
sere possis, quibus collustrandis oculos delassari sentias, fatiari verò
nunquam. Quod verò in antro cubiter Venus, apud Græcos est *μυχέα ἢ ἀφοσιτῆς*,
Mychea Venus, quod secessu & abdito loco gaudeat. *μυχέαι γὰρ αἱ ἐπιθῆται καὶ ἀπό-*
κρυφοὶ τόποι, interiores, maximeq; remoti, & occultū obscuri que loci. Tum ipsius

Pierii Val. Malus arbor.

Deæ munera Latini furta nuncupauere, quia celari vult sua furta Venus. Quare Daphnis apud Theocritum in Venerem indignatus, eam in Idam montem remittit ad Anchisem, vbi quercetum est, in quo scilicet occultari possit, nulloque rubore in molli cyperi prato lasciuire.

N E M E S I S.

Erat & mali arboris ramus in manu læua Nemeseos, quam Marathoniam pugnae monumentum Phidias lapide Pario dicit excidisse Athenis, corona cuius & ceruis, & paruis quibusdam victoriis insignita: dextera vero phialam tenebat cum Æthiopibus insculptis, propter Oceanum fluuium, quem Æthiopes accolunt. Ea vero de causa mali ramus Nemesei gestandus dedicatur, quod Veneris habitu Nemesis dea sit primum solita figurari, vt habetur in Sudæ collectaneis: nam alterum illud de statua Phidiaca, apud Pausaniam est.

S A C R V M H E R C V L I S.

Neque tamen ierim inficias, aliis quoque diis malum fuisse gratam, vt victimarum loco nonnunquam acciperetur, ac felicissimè litaret. Nam si quando bos, quam Herculi sacerdotes immolare voluerant, aufugisset, malum illi ramis quatuor compositis, quadrupedis illius instar sacrificabant. Huius rei mentio est apud Sudam, neque non apud Pollucem. Narraturque re super historia de Bœotorum hostia, quæ fluuiio Asopo ita aucto, vt transiri non posset, eo loco vnde victima erat adducenda, ne qua sacrificio mora fieret, pueros aiunt malum quatuor stipulis vice pedum sustentasse, duasque loco cornuum addidisse, atque ita Herculi obtulisse, cumque ita litare visi essent, rem in consuetudinem processisse, atque *μάλιος* inde Herculem appellatum, quasi Pomonum dicamus. Alij euentum huius pomi pro boue oblato ad Athenienses transferunt: nam Bœoticum sacrum loco arietis fuisse volunt, Apollodoro hæc apud Zenodotum tradente.

A P O L L O.

Quin & Apollo mali coronam, priusquam laurum seligeret, adamauit, eaque victores in certaminibus coronari voluit, vt in luculento Archiae tetrastricho legitur: *τέταρτος ἐστὶς ἀγῶνις*. quod epigramma in omnium iam manibus versatur. Apud Pausaniam legas statuam Apollini *μηλιάτη* erectam, siue à malo quo gauderet, siue ob pastoralem, quam per aliquot annos vitam egit. Nam *μηλιά* proprie *πέπτη τὸ τετραστόχον*. Vnde vniuscuiusque quadrupedis tergus melote dicitur, vt obiter Pauli locus animaduertat ex epistola ad Hebræos capite XI, Circumierunt in melotis. Sed & *μηλιος πέπτη*, quippe, vt etiam apud nos, vnumquodque denotat fructum. Ab ea vero æquiocatione factum vt in Herculis sacro, quo de paulo ante dictum, æquipollere malus pro boue iudicaretur, cum & minime redargui posset, quin & quadrupes, & eodem nomine victima censeretur. Fructiferarum autem arborum plantatio hieroglyphicè in diuinis literis accipitur pro disciplina Doctorum, vt sentit Hesychius. Hinc Dauid: In lege eius meditabitur die ac nocte, & erit tanquam lignum quod plantatum est secus decursus aquarum, quod fructum suum dabit in tempore suo. Et, Ego plantaui, Apollo rigauit, ait ad Corinthios Paulus. Ad hoc pertinet quod de plantatis arboribus lex iubet primo, secundo & tertio anno decerpi nihil: quarto, quæ leguntur, offerri Deo: quinto etiam reliquis usus permittitur. Ex quo tempora quatuor significantur, à tempore legis usque ad Dauidem, à Dauide usque ad transmigracionem Babylonis, à transmigracione usque ad aduentum Christi, quibus annis fructus inu-

tilis

Liber LIIII.

396

Attilis omnis fuit, sed spes tantum promissa bonæ frugis. Christi autem tempus prouentum Deo dicauit, annusque sanctus appellatus. Anno autem quinto facta omnibus copia, permixtusque fructuum usus, tam ludæis, quam gentibus, Apostolis eos liberalissimè effusissimeque distribuentibus. Sed quod ad Pythiam spectat, quamvis victores lauro mox coronari cœperint, mala tamen ex Apollinis templo decerpta, vt Lucianus ait, coronis inferebantur. Hinc illud apud Apuleium de Paride: Tunc animo volenti Phrygius iuuenis malum quod tenebat aureum velut victoriæ calculum puellæ tradit. Sunt qui, vt superius suo loco dictum, Delphicam laurum baccas tantæ magnitudinis habuisse dicant, vt poma dici meruerint. Plinius maximis quidem eam baccis fuisse memorat, sed nihil ad pomum. Et Archiam in ea sermonis puritate quicquam improprie posuisse, mihi persuadere non possum. Si cui tamen de baccis illis grandioribus commentum placet, contra ego haud sanè multum contenderim: nam & hodie vniuscuiusque arboris fructicis ve baccas pomella vocitamus.

TRES HERCVLIS VIRTUTES.

Quod vero ad Herculem pertinet, initio diximus statuam eius esse in Capitolio egregie factam ex ære, leonino insignem spolio, & claua, quæque tria læua manu poma contineat: ea significare tris in Heroe virtutes insigniores, quarum vna esset excandescentiæ moderatio, altera avaritiæ temperamentum, tertia generosus voluptatum contemptus. Verum quod fabulantur illum, quod mala hæc ab hortis Hesperidum auferret, draconem extinxisse, qui per uigili custodia hortos eos tuebatur, significat illum concupiscentiæ modum imposuisse, vt alibi per draconem voluptuosam libidinis mollitudinem intelligi declarauimus ex Philone. Spoliū vero leonis dubio procul generosum animi robur, mentisque præstantiam ostendit. Quid vero claua sibi velit, alibi explicuimus, cum illam & rationem & disciplinam significare contenderemus, quodque præstantius hæc in Hercule vigescunt, eo illi ex firmiori validiorisque trunco, quippe ex quercu materia incorrupta clauam attribuunt. Firmitatem enim & vires indicari ex quercu superius ostensum. Nodosa vero fingitur claua, propter scrupulos & difficultates, quæ virtutem indagantibus, qua duce veram virtutem agnoscere possimus, sese contra magno errorum agmine contracto frequenter obiciunt, ac omnibus occurrant locis.

A S T R A S O L' Q V E.

Quæ quamvis ita habeant, non desunt tamen qui aliter philosophentur, & prout quisque huic vel illi deditus est disciplinæ, fabularum sensum in eam trahit sententiam, quam professionis studiorum ve suorum conditio suggerit. Nam qui moralem sequuntur philosophiam, ea de malis, quæ superius recitauimus, commenti sunt. Qui Astronomia delectantur, per aurea mala, astra significari contendunt, præsertim apud Hesiodum, vbi Hesperides Noctis filiæ commemorantur. Herculem vero Solem esse dicunt, quo decedente preciosa illa messis passim oboriatur, & mortalium oculis offeratur.

V E R I A M O R I S F R U C T V S.

Sed vt ad amorem, vnde digressi sumus, reuertamur, ipsa etiam numismata omnium ætatum testimonio, pomum Veneri dedicatum ostendunt: sed ei Veneri de qua fructus expetitur, propter quem rerum natura amoris vim vniuerso animantium generi elargita est, nempe vt satis ritè seminibus, rerum om-

nium species prorogentur, æternæq; fiant, quatenus rerum opifex hanc mundi molem durare permiserit. Ad hanc igitur fecunditatē numismata nos inuitant, in quibus ipsa prolis susceptio monumentis celebrata est. Nam in Iulia Pia Aug. numo Dea ipsa cum pomo sese ostentat, cuius inscriptio est, VENVS FELIX. In alio ab vna facie, FAVSTINA AVG. ANTONINI AVG. FIL. Ab altera signum molliter stat læua conto innixum, dextera pomum exporrigenens, cum inscriptione, VENVS S. C. Quoniam verò plurimæ sunt huiusmodi species, quotidieq; hominum manibus atrectantur, his modum imponemus.

DE PERSICO. PERSICA MILITIA.

Llud addam, molles Perfarū reges selectorū suorum mille numero thoraces malis insignire cōsuefle: qua de causa Mellophori appellabantur. Sed quoniam hoc fortè Persicum erat malum, patriæq; nomen secum afferebat, inuitat nos nominis recordatio, vt de Persico pomodoro dictionem nostram prosequamur, rei quidem serie id ipsum deposcente.

ACVTVS.

Sunt qui pomi huius acore cōsiderato, qui gustus appetentiā mirificè, quantumlibet etiam maturi, expergefaciunt, acutum hominē ex Persici vocabulo significari putent, cum præsertim apud Plautum legerint, Qui Persicus sapiens. Cæterum hoc non à pomodoro, sed à gente deducitur, quam tali præditam ingenio autores tradūt. Quibus enim purius est cælum, eo acutiore sunt ingenio: & vt inquit Cicero, perspicaciores sunt qui ad Orientem, quam qui ad Septentrionē habitant: quod nulla alia de causa prouenit, nisi quod actus mentis ex calore nascitur, & vigorem inde suscipit. Quare multò maiora & veriora contemplantur æstate, qam hyeme, quoniam brumali tempore ex crassitudine aëris hebetiores sumus, & frigore pigriores: vis enim ipsa mentis ab igni, id est, à cælo est: tamen quod verissimum est Iuuenalis ait:

Summos posse viros & magna exempla duros, Veruecum in patria, crassoq; sub aëre nasci.

IN ALIENO COELO MELIOR.

Alij hominem qui domi vel seditiosus, vel tetro aliquo flagitio insignis fuerit, in alieno tamen cælo, aut patria profecerit, in viamq; redierit, omni animi deposita prauitate, per Persicum ostentant, propterea quod aiunt pomū id in Perside, vnde translatum est, veneni vice fungi, eaque de causa transmissum, vt nobis venenum esset, in Italia tamen mutato solo naturam etiam mutauerit, & salubre repertum sit: quam quidem opinionem admittit Columella, dum scribit:

Pomis que barbaræ Persis Nascitur, vi fama est, patriis armata venenis, At nunc exposui paruo discrimine leti, Ambrosios præbent succos oblita nocendi.

Hinc pomum eius innocuum ægris expeti, ait Plinius, neque alium eo pomodoro innocentiorem esse cibum. Dioscorides stomacho Persica tradit accommodata, quæ si matura comedantur, aluum leniant: si acerba, sistant: quorum

rum alterutro pro tempore & loco opus est. Et nos Romæ aliquando letali correpti morbo, quo stomachus nihil cibi prorsus admittebat, et immixtum evomebat euestigiō, post diurnam inedia non alio cibo adiuti per tres continuas hebdomadas, quàm singulis pomis huiusmodi in singulos dies ex vino acceptis, hac vna opella præter amicorum omnium, atque ad eō Medicorum etiam spem, reuiuiscere potius, quàm conualescere visi sumus. Sedenim quod de fructus huius transmigratiōe à Persis fertur, vel, vt plures tradunt, ab Æthiopiis in Ægyptum malo animo transmissi, naturam soli benignitate commutasse, aliter sentire Callimachus videtur, qui Persicum in Ægypto primū fatam inquit à Perseo, verbis his: καὶ τελευτῆ πέρσῃ ἐπώνυμῳ, ἢς ἰσθμῶν ἀγροῦ καὶ τῆς περσῆς. Nicander verò Mycenis primū fatam contendit his versibus:

Ἐρπιδὸς δὲ ποσσὶ λιπῶν κηφίδου γαίαν αὐχὲν ἀφ' ἑμῆς ἀρπῆ γονόου τῆ μεδ' ἴσσης βῆα μυκλωαίνουσι δὴ κέξινου ἀφ' ἑρῆς

Quam quondam Perseus, postquam Cephæia liquit

Littora, præsecta claris ceruice Medusæ

Dona Mycenææ telluri tradidit.

Et eruditiores negare Plinius inquit, eā ex Perside propter supplicia translata, sed à Perseo Memphi fatam, & ob id Alexandrū illa coronari victores ibi instituisse, in honorem atavi sui. Fabulantur autem eam semper folia & poma subnascentibus aliis habuisse, cuiusmodi est citriorum natura. Qui verò pomū hoc venenatū in Persis gigni putauerunt, decepti fortè sunt nominis vicinitate: nam id de Persea diligentiores tradunt, quæ omnino alia est, myxis rubescentibus similis (pruna ea sunt forbis insita) in Æthiopia letalis, in Ægypto salubris. quāvis Columella poetica licentia vtrancq; confundere videatur, quæ tamen ille ex Nicandro mutuauit, apud quem videnda Commentaria, vbi de phalangis agit.

SILENTIVM.

Inter picturas omnino multas, quibus Ægyptij silentium significabant, Persicum etiam his admiscuere, eaq; de causa arborem eam Harpocrati dedicauerunt: fructum enim habet cordi, folium linguæ simile, quasi sermonem, qui fructus est intelligentiæ, sedem in corde, non in lingua, habere deceat.

COR.

Sanè cor per id pomum ostendi ita vulgo innotuit, vt id repetere superfluum videatur, cum nostro præsertim æuo iuuenes puellæq; passim Persica telo transfossa misissent, quæ cordis ita exulcerati indicia sint. Quin & Medici pomum id cordi tradunt mirificè conferre, naturamque aiunt ei cordis figuram impressisse, vt cui esset genitum parti, vel ex ipsa specie patetaceret. Ea quoque manifesta sunt quæ Plutarchus libro de Iside & Osiride conscripsit, arborem hanc Isidi fuisse sacram, quod pomum eius humani cordis figuram, folium verò linguæ præ se ferat. Nam cum Isis περὶ τὸ ἔλεω sit, sapientiam hoc indicat intellectu primū concipi, sed parum hoc prodesse, nisi etiam in mortaliū vsum enuncietur.

VERITAS.

Quod si pomū adhærescente folio vno tantū pinxissent, veritatis id signum erat, quippe quod ea species linguam cordi coniunctam ostendit, ac perinde sermo cordis ipsius penetralia adaperiat, nō aliud quippe sentiat, aliud pro-

Pierii Val. Malum Punicum.

loquatur: cuiusmodi orationem ingenuè & citra fucum loquentis esse debere diximus in Bulla. Quare Gregorius ad Ioannem Episcopum Rauennatem scribens, Christiani viri officium esse monet, ne aliud ore loquatur, aliud in corde habeat.

CÆDES MULTIPLEX.

SVnt qui cædem multiplicem, omni truculentia perpetrata, stragemq; multa editam occisione, significare si velint, nucem ipsam Persicam carne spoliata præferant: nempe quòd in ea testa, vel osseo malum dicere integumento, omnium telorum quæ punctim cæsimq; feriant, & quibuscunq; modis lædant, signa vulneraq; impressa conspiciunt, vt in nulla propemodum re magis quam in eo cortice multipliciter dilaniando natura lasciuire gestiuerit.

CVRÆ VARIÆ.

Alij significatum ad animam transferunt, qui variis curis sollicitudinibusq; sit vndecunq; exulceratus, vt nullum sit ærumnarum anxietatumq; genus, quo se non afflictatum sentiat, vicemq; suam miserimè deploret.

BONA CITO LABENTIA.

FVerunt & qui vel ætatis florem, vel vnumquodq; bonum quod celerrimè deficere videretur, atque adeò humanæ ipsius vitæ imbecillitatem per decerptum Persicum & in lance positum, non ineptum dicerent hieroglyphicum. Pomum enim nullum aliud fugacius, longissimamq; decerpto bidui mora sit, cogatq; se quamprimùm venundari: quod non immeritò mirantur rerum naturalium scriptores, cum ad eius precia respiciunt: nullius vnquam aestimata. Quare huc fortè illud accommodabitur, quod altiore quodam sensu non temerè aures vellicet, à Philodemo, vel, vt alij tradunt, ab epigramatario Platone dictum nobili disticho:

*μῆλας ἔγω, βάλμη μὲ δὴ γράσσι περ, ἀλλ' ἐπιθύσσοις
ἔσσ' ἵππῃ, κέρως καὶ σὺ μαρτυροῦμεθα.*

quam sententiam nos iure nostro ita reddidimus:

*Pomum ego, quiq; tibi me dat, te deperit, audin?
Flauia, marcescam nempe ego, tuq; etiam.*

DE MALO PVNICO.

MAli Punici apud Ægyptios nulla reperi significata: Græcorum nonnulla sunt, sed longè plura quæ in diuinis habentur literis.

POPVLOSITAS.

ERat verò illud præcipuum eius mali solum, vt populos gentesq; varias vno collegio congregatas significaret. Id ea de causa factum, quòd grana illa sua folliculis quibusdam aliquo numero ab aliis segregata, prouinciarum veluti limites quosdam præ se ferre videantur, & singula hominum vel collegia vel nationes potius ab aliis distinguere. Varij enim loculi, cicco quippe suo dirempti, cum granis suis, varias itidem gentes, suis qualesq; finibus terminatas indicant.

IVNO.

CVm verò Iuno regnorum præses haberetur, malum illi Punicum dedicarant, quod in eius manu Mycenis spectabatur, cum sceptrum altera teneret, eo opere quod Polydetti fuisse ferebatur, de quo apud Pausaniam. In Iunonis itaque

Liber LIIII.

398

A que gratiam reginæ cum sacrificabant, incuruatam ex malo Punico virgulam in capite gestabant, quæ à veteribus Inarculum appellari reperias. Sedenim cum satis constet Carthaginem Punici regni sedem in Iunonis tutela fuisse, facile potuit insigne illud ei accommodari, quo res ipsa significaretur.

POENI.

NAm in aliis quoq; veterum monumentis animadverti fercula Punicis malis ornata præferri, in eorum celebritatem, qui de Poenis victoriam consecuti essent. Et Africam ipsam muliebri specie apud Pactios Florentie vidi, in cuius manu altera, leua quippe, quæ decumbentis molliter capiti sustinendo subiecta est, malum Punicum habetur. In altera flabellum, ad regionis ardores indicandos. Pro puluillo vndæ duæ, vtrunq; mare significant, Oceanum & Mediterraneum, quorum circa se ambitum vt ostenderet, anulos etiam duos in extremos digitos induxit.

MVLTVARVM GENTIVM SOCIETAS.

PVnicum malum tintinnabulo adiectum, cuius species apud Hebræos potissimum reperias, vt olim Eucherius, mox Gregorius Pontifex interpretatur, vnitatem Ecclesiæ ex multis gentibus in eundem sonum, hoc est, in eadem præcepta convenientiū indicat. Sicut enim, vt ille inquit, in malo Punico vno exteriori cortice multa interiori grana vniuntur, sic innumeros sanctæ Ecclesiæ populos vnitatis fidei contegit, quos intus diuersitas meritorum tenet. Quod verò piorum conventus canit, Et cortex mali Punici genæ tuæ, & floruit vitis, floruerunt mala granata: Ecclesia, vt Ambrosius ait, bonum fidei fulgorem, confessionisq; præterdit, tot martyrum sanguine preciosa, & quod est amplius, Christi cruore dotata, simul plurimos intra se fructus vsu istius pomi sub vna munitio- ne seruat, & virtutum negocia multa complectitur. Sentit idem Hieronymus, vbi sextodecima Hebræorum castra Remon Phares dicta tradit, quod *ῥοιὰς ἀγρο- πῶ* Græci reddidit: Latini, mali Punici dissepimenta. Arboris enim huius fructum, granorum numerositate refertum, indicare aiunt pij omnem turbam credentium, in Ecclesiæ gremio vno quasi cortice contentam. Addemus id, eo magis vnitatem hæc in Christianis malo granato convenire, quòd pomum id hoc Chabet præcipuum, vt quot in vno grana sunt, tot in reliquis reperiantur. Nam vt Africanus ait, parua & magna granata nõ eo inter se disident, quòd hæc plures, illa pauciores habeant acinos, sed quòd parua minores, magna grandiores nutriat: ita Christianæ pietatis opera non quam multiplicia sint considerantur, sed quatenus vno eodemq; numero, cum fide, spe & charitate in vnoquoq; deprehendantur, & sine termino vno conclusa, vno quippe cortice diuine gratiæ comprehensa, pro vniuscuiusq; virtutis magnitudine vel exiguitate premia consequantur.

NÆVVS.

QVoniam verò nullum malum Punicum invenitur in quo non sit aliquod granum subputre, indicium est nullum humanum corpus esse absq; naevo aliquo vel cicatrice: nullum quippe hominem reperiri, qui vitio sine nascatur, cum vel iustus homo septies in die prolabatur. Ita neq; collegium vllum est in quo non aliquis sit prævaricator. Vsurpabat similitudinem

hanc Thebanus Crates secta Cynicus.

Vu ij

Sedenim quia plurimum ita homines sunt, ut apparere potius quam esse studeant, malumque Punicum emptorem egregie ante omnia poma ludificetur, & se probantibus imponat, purpureo scilicet, rubicundo lepidoque cortice spectantibus adblandiendo, mox interiora aperientibus plerumque situm, putorem marcoremque patefaciendo, hinc factum est, ut plerique veterum simulationem probitatis per id genus pomum significari dixerint. Vnde Scholasticus ille seuerioris doctrinae magister: Superbus, inquit, malum Punicum est, quod interius putridum sit, exterius vero mirabilem pre se decorem ferat. Hoc hominum genus ita notat Horatius: *Vir bonus est quis?*

*Qui consulta patrum, qui leges, iuraque seruat,
Quo multa magnaque secantur iudice lites:
Quo responsore, & quo causa teste tenentur.
Sed videt hunc omnis domus, & vicina tota
Introrsum turpem, speciosum pelle decora.*

Lucianus hos tragicediarum codicibus auro purpurisque vestitis æquiparat, qui E miram ipso compaginationis ornatu pulchritudinem ostentent, ad aperti vero non nisi parricidia, incestus, stupra, furores, ærumnas, luctus, familiarum vrbiumque excidia, & atrocissima profligatissimaque scelera quaque contineant.

VITIUM EMENDATIVM.

EVm denique hominem qui vel morum asperitatem, vel vitium aliquod in melius verterit, ac virtute commutat, significare qui voluit, cuneum ex pino per mediam arborem Punici mali adactum pingunt. Siquidem evenire ait Basilus, ut si cuneus eiusmodi in acidas Punicas impingatur, ita ut per mediam medullam adigatur, mala saporem ex acido & austero in dulcem atque suavem commutent. Id autem fieri solet ima in parte radici propinqua stipite perforato. Ac perinde magnus ille vir docet, posse nunquamque sibi vitij medelam enancisci, quando agricultura stirpium qualitates commutare potest: curam autem & studium in animi virtutibus consequendis morbos omnes evincere. Nam si modo quis, ut inquit Horatius, culturae patientem accommodet aurem,

Nemo adeo ferus est ut non mitescere possit.

AMICITIA.

AMicitiam modis plurimis hieroglyphice pingi sculpique posse, toto opere diximus: ut in Palma mari & femina, quae quamvis mira sit, in suo tamen genere est. maius nescio quid in hedera cum vite, maximum in Punica cum myrto: amant enim se invicem & myrtus & Punica, ideoque, ut observavit Florentinus, & asserit etiam Dydimus, ad Punicorum feracitatem myrtus iuxta serenda est. Quin, ut ait Democritus, ita se amant, ut etiam aliquanto procul positae radices mutuò complicant: ideoque mutua earum insitio mirifice fecundificat. Si quis igitur fructiferam amicitiam Aegyptiorum in morem scribere voluerit, apte coronam myrteam malis Punicis ornatam faciet. Coronae enim ipsius forma, amicitiam qua quis mutuò devinctus est, poma illa fructum & utilitatem inde susceptam indicabunt.

REVE-

A REVERENDISSIMO ILLUSTRISSIMOQUE

CARDINALI, DOMINO MEO, IULIO MEDICI, FLOrentinae Reipub. Praesidio singulari, de iis quae per Rosam & flores aliquot sententiae significantur,

EX SACRIS AEGYPTIORVM LITERIS.

Interrogasti me superioribus diebus, Reverendissime & Illustrissime Domine, quo exprimi possit hieroglyphico sententia illa, quam toto vitae tuae cursu vnicè adamasisti, quae nulla moribus integritate, proprior convenientiorque excogitari possit, ALIORVM quippe PRAVITATEM BONORVM OPERVM OPE

PERVINCENDAM. Cuius quidem argumenti apud Aegyptios figura, apud Graecos symbola, apud nostros documenta innumera comperiuntur, quae nunc ineptae admodum esset morositatis enumerare, cum tu breve quid, Laconicum scilicet dictum aliquod, si fieri possit, monosyllabum, figura vnius compendio elaboratum deprecere visus fueris. Ego vero, si in huiusmodi brevitatis angustias includor, à vobis potius, hoc est, à clarissimo patre tuo Iuliano, Magni Laurentij fratre, argumentum quod in promptu est, mutuabor. Animadverti siquidem in manu dextera imaginis eius, quam Florentiae magno in honore habetis, Rosam cadore niveo insignem adpietam, quam pollice foliis superimposito continere videatur. Hoc est mihi breve et expeditum illud hieroglyphicum, quod quaeris, MALA BONITATIS OPE SUPERARE. Nam Rosa quid aliud pra se ferat, dum pulcherrimam floris speciem ex calicibus explicat, depulsa spinarum asperitate, quae floris tam elegantis amoenitatem opprimebant, eamque quodammodo strangulare videbantur, nisi illa virtute, conatuque suo semetipsum expeditisset, comodissimeque patefecisset, indicaretque ita voluerit, nullum esse tam pertinacem in pravitate conatum, nullam tam gravem difficultatem, quam bonitas non possit evincere, dissipare, & imperio suo subicere. Quoniam vero praestantissime Domine, in theatrum me iam induxisti, ubi Rosam agerem, quae flores etiam secum aliquot alios trahit, reliquos eorum actus prosequar, ita tamen digestos, ut ubi-cumque volueris fabula desinat. Nam verè esset in publica peccare commoda, eum principem nugis longioribus implicare, qui tot tantaque magnarum rerum negotia sustineat. Sedenim quae prodestia, quaque temperamento tua & publica omnia moderaris, parva etiam haec & exilia quae nos praestare possumus, per ocium inuisere non aspernaberis.

IMBECILLITAS HUMANA.

Ade bono quidem quod suapte vi pravitatem evincat, satis superque suffecerit Patris tui gestamen pro hieroglyphico tam congruo, tam proprio. Subsequitur alterum non minoris efficaciae, quod flos is tam venustus, tam suaevolens, tam pulcher visu, tam suavi odore delectabilis, humanae sit imbecillitatis hieroglyphicum, ac boni momentanei signum, tam brevis illi vita, tam caducus decor, ut quo die florens vigenque enituerit, eodem ipso defloreat & elanguescat. Hinc elegantissimus poeta, quicumque ille fuit, qui Rosam, quae Maroni adscribitur, celebravit, vel deploravit potius, repentinam hanc iucunditatis rapinam ita lamentatur:

*Arabiarum celerem fugitiva aetate rapinam,
Et dum nascuntur consensisse rosas.*

Vu iij

Quantum verò illud habet inuidiæ, & acerbæ in rerum naturam querimoniæ? D

*Quam longa vna dies, et as tam longa Rosarum,
Quas pubescentes iuncta senecta premit.*

In vniuersum autem flores penè omnes decerpti, sine foliis cõspecti, fragilitatis humanæ, aut fugientis boni indicia sunt. Vnde apud infelicem amatore Theocritus rosam euestigio tabescere, violam citò senescere, liliū paruo post tempore marcescere, & veluti albam niuē illicò liquecentē effluere lamentatur. Quòd verò in antiquorū memoriis aliquot obserues lilia & rosas & flores alios adhiberi in sepulcrorum ornatum, vetustum esse morem multa huius generis dona Manibus mitti solita indicat. Imò quosdam Testamento etiam cauisse legas, vt iis vel illis floribus quotannis sibi parentaretur, cuiusmodi memoria Rauennæ lapis ita inscriptus:

OB MEMORIAM PATRIS SVI DEC. VII.
COLLEGII FABR. M. R. HS. M. N. LI-
BERALITATE DONAVIT SVB HAC CON-
DITIO NE VT QVOTANNIS ROSAS AD
MONIMENTVM EIVS DEFERANT, ET
IBI EPVLENTVR DVMTAXIT IN V.
ID. IVLIAS. QVOD SI NEGLEXERINT,
TVNC AD VIII. EIVSDEM COLLEGII
PERTINERE DEBEBIT CONDITIO NE
SVpra DICTA.

Et Comi in æde D. Benedicti lapis est stratus memoriis cuiusdã Valerianæ, & Appi Valeriani filij eius, in quo mandatum est vt PER OFFIC. TESSE-
RARIOR. QVODANNIS (ita enim per D scriptum) LECTISTER-
NIVM PONATVR ET PARENTETVR. ITEM CORONÆ
MYRT. TERNÆ, ET TEMPORE ROSÆ IVLIO TERNÆ
EIS PONANTVR. Item Appius Eutyichianus maritus eiusdem Valerianæ,
scholæ vexillariorum largitus est magnã pecuniæ vim, vt quæ ibi notata sunt,
fiant: demum OLEV M ET PROPITIATIONRM PER ROSAM
PRÆBEANT.

Como Mediolanum proficisci, inuitat breuitas itineris, rosas huiusmodi de-
cerpturos. Nam in propyleo D. Ambrosij porta Vercellensi legas,

PETRONIO IVCVN. VI. VIR.
S E N I
PETRONIA MIRA L. F.
PATRONO QVÆ HS
CCCC. LEG. POSSESSORIB.
VICI BERDOMAG. IN HERM.
TVEND. ET ROSA QVOTANNIS
ORNANDVM.

Vbi Adria Tuscorum, pars inscriptionis cuiusdam est, in qua sestertia numero
quadringenta data ad rosas & escas ducendas cuidam Otutio Scroniano omni-
bus annis. Est etiam monumentum, de quo alibi, P. Corneliæ Annæ, quæ ne in
desolata orbitate superuiveret, viuã se vltro in arcã cum viro defuncto damna-
uit, vbi scriptum est mandasse illam, sacrificio super arcam Plutoni & Proserpi-
næ peracto rosas eam exornari. Hinc mendum corrigere possumus in appendi-
cibus

A cibus Virgilio adscriptis, vbi eleganti admodum in Coppam elegia, postquam
suasum est aureo redimiculo caput necere, & indulgere genio, quippe vbi o-
mnia comparata essent ad voluptatem, tum croceo violæ de flore corollæ, ser-
taq; purpurea lutea mixta rosa, subiungitur demum:

*Quid cineri ingrato seruas benevolentia ferta?
An ne coronato vis lapide ista tegi?*

Hic tegi mendose legitur, quia legendum, Coronato vis lapide ista legi: Interro-
gat enim Poëta, an seuerus is, et priscorum in morem superciliosus, velit ideo ro-
sas spargere, vt in eius defuncti memoriis legatur testamento cautū, vt quotan-
nis rosæ ad monumentum ei deferantur? Hæc fateor κατὰ πάρεργον, non tamen
bonis ingeniis inuitia. Nunc ad Hieroglyphica redeundum.

BONVM DE MALO DELIGERE. vel,
BONVM MALO CIRCVMSEPTVM.

ILLud etiam memoratu dignum, quòd rosæ simulacrum, bonum significat,
quod vndiq; circumseptum sit malis, ac perinde voluptates nostras amaritu-
dinis & asperitatis plenas. Nam, vt Ambrosius Hexamero philosophatur, ro-
sam spina sepsit, tanquam humanæ vitæ speculum ostentaret, quæ quod esse po-
tuit suauitatis, finitimis curarū stimulis sæpe punctū, amarescere videatur:
vallata enim est elegantia vitæ nostræ, & quibusdam sollicitudinibus obsepta,
vt tristitia semper adiuncta sit hilaritati. quare non illepidè Catullus Venerem,
quæ iucunditatis hilaritatisq; autor præcipuus habetur, spinosas ait in pectore
curas serere. Quòd autem rosa & rubet & pungit, affectus amatorij signum esse
Placiades affirmat, vtpote qui sine verecundiæ rubore, & facinorosi criminis
exulceratione esse non possit. Rosam primitus spinis caruisse Basilius tradit,
postea verò pulchritudini floris additos esse aculeos, vt quod ex voluptate ob-
lectamentum perceperimus, propinquo inde dolore exulcerati, qui ex delicti
recordatione emergit, statim amittamus. Cuius rei monumentum spinas tribu-
losq; tellus ipsa nobis passim ostentat.

DE VEPRIBVS
SCELERA.

C Tque aded vepres omne genus hieroglyphicè ad delicta nostra refe-
runt, eaq; de causa CHRISTI caput spinis coronatum, vt indicium
hoc esset nostrorum scelerum, quæ supra caput suum expianda susce-
pit. Spinæ terra germinat Adamo, quia propter eius preuaricationē
peccata pullularunt. Apud Salomonem spinæ nascuntur in manu temulenti, a-
ctiones eius sceleribus, & perperam quibusq; factis plenas esse cõmonstrantem.
Esaïæ cantico legitur, expectatum vti vinea vuas daret, eamq; spinas protulisset:
spinæ, ait Bucherius loco hoc, hieroglyphicū sunt iniquitatis, vt vua iustitiæ. Sa-
nè ager, vt Hesychius, in diuinis literis pro diuina accipit institutione, quã Pro-
phetæ, IESVS, et Apostoli tradidere, cuius vitis Christus, agricola Pater, in quo
abscondit thesaurus, id est, salutaris prædicatio. Semen, verba doctrinæ. Poma,
bonorū operū proventus. Sping, scelera, prauæq; cõsuetudines, atq; pestilentes.

O D I V M.

NAM & SIN apud Hebræos, apud nos rubus est, cuius id est hieroglyphi-
cum, vt odium significet, vt octauis apud Hieronymum Hebræorum ca-
stris habetur.

Vu iij

VSqueadèò verò rubus in asperitatis significationem abiit, vt homines ingenio moroso & difficillimo præditos, qui præ suo viuendi instituto omnes aliorum mores impendiò fastidirent, per rubum siccam indicarēt: eam enim ita affectam frangas potius, quàm minimum flectas. Denicq; rhamnus, vrtica, carduus, sentes, paliurus, & herbæ reliquæ aculeis armatæ, in sacris literis significat homines immites, dolosos, insolentes, & omnino improbos, quos nemo ex probis & mansuetis atrectare potest, contingere vel castigare, sine doloris compunctione, diceret Eucherius.

PERTURBATIONES ANXIETATES' QVE.

SVnt præterea omnia hæc perturbationum, quæ menti nostræ accidunt, hieroglyphica. Rubus, ut sentit Hesychius Hierosolymitanus presbyter, afflictatio ea est, quam nostri tentationem vocant, asperum quippe virgultum, & quod difficulter manibus atrectare possis. Hinc verò curæ, oppressiones, aduersi casus omnes intelliguntur, quibus corda nostra vellicantur, lacerantur, & ærumnosa fiunt, de quibus Paulus ad Timoth. Omnes qui volunt piè viuere Christo IESV dediti, persecutionē patiuntur. Ita apud Græcos dictærum, *βίος ἐν κενώδους*, pro incommoda atque perdifficili.

DIVITIARVM CVRÆ.

Hieroglyphicè passim loquitur Euangelium: vt ad hanc sententiã semen ait inter spinas concidisse, vnde anxietas diuitiarum curæ significantur. Sed durum fortasse videatur, diuitias per Spinarum vocabulum intelligi, nisi Dominus noster IESVS Christus, qui eo vsus est hieroglyphico, dictū ipse suū explicuisset. Quis enim mihi crederet, ait summus Pontifex Gregorius, si spinas diuitias interpretari voluisssem, maxime cum illæ pungāt, istæ delectent, & tamen spinæ sunt, quia cogitationum suarum punctione mentes lacerant: & cum vsq; ad peccatum pertrahunt, quasi inflicto vulnere cruentāt, & quæ plurima in hæc sententiã disputat. Expectet verò aliquis, vt huc citem locū ex XXXI Psalmo: Conuersus sum in ærumna mea, dum configitur spina. Sed loco hoc satis fuerit Lectorem admonuisse, in Hebræo codice nullam esse hinc de spina mentionem, sed de aristarū spiculis, quæ per æstatem torrefactæ facillè confringunt. Hebrææ prorsus literæ sensus est, vt paulò altius repetam, conuersum esse humorem, quod alij pinguedinem reddidère, in eam iam ariditatem, quæ spicis accidit eo præsertim tempore quo aristæ triturantur. Nam tritura cum magno plurimum calore venit, vt Maro diceret. Dicendum igitur, humor omnis meus ita exaruit vt aristæ (nam hæc ab ariditate nomen habent) eo æstatis tempore quo tritura feruescit. Et hoc sibi vult illud, Dum confringitur spica. Nisi fortè spina in linguis aliquot aliis spicæ etiam significatum habet.

GRATIA.

VT verò diu per senticeta tot peregrinati, postliminiò tandem ad rosam redeamus, ea sine spinis considerata, tum venustatis, tum amoris, in primis autem gratiæ eius signum est, qua quis præditus omnium in se amorem contrahat, omnium sibi animos conciliet. Inde factum est, vt purpureum rosæ colorem Veneris sanguinem esse poëtæ dixerint, qui quidem ex iccto eius pede defluerit, & rosam, quæ prius vbiq; alba erat, aspergine sua continxerit:

illa quidem studiosa suum defendere Adomin,

Cradium strieto quem petit ense ferox,

Affluxit

A *Affixit duris vestigia cæca rosetis,* *Albaq; diuino picta cruore rosa est.*
Et Europa, Theocritus: Dum regiæ puellæ alios aliæ flores legunt, ipsa Regis filia purpuream manu rosam legerat, qualis Venus inter Gratias excellens. Inde Rosas loqui, prouerbiū, de re gratissima iucundissimacq;. Et Persianum illud, dum nutricula gratiam omnium alumnulo comprecatur, Deos votis onerando ait, Quicquid calcauerit hic rosa fiat. Sed quod alij fabulose dicunt, philosophi illi veteres, qui rerum omnium originē altius perscrutati sunt, odorem coloremq; illum à Veneris ipsius stella proficisci autumāt. Hinc Maro Venerem roseo semper ore loqui dicit. Quod denicq; ad afflatum pertinet, nemo luculentius expressit, quàm idem explicuerit: eius enim id de Rosa opusculū, de cuius autore dubitatum diximus, Charisius agnoscit. Ait verò poëta:

Vidi Pestano gaudere rosaria cultu,

Exoriente nouo rosida Lucifero.

Rara pruinosis canebat gemma frutetis,

Ad primos radios interitura die.

B *Ambigeres, raperetne rosas tunc aura ruborem,*

An daret, & flores tingueret orta dies.

Ros vnus, color vnus, & vnum mane, duorum

Sideris & floris est domina vna Venus.

Forſan & vnus odor: sed celsior illi per auras

Difflatur, spirat proximus iste magis.

Communis Paphie Dea sideris & Dea floris,

Præcipit vnus muricis esse habitum.

Quò verò Gratia significatū inesse rosas apertius intelligamus, Indorū etiam monumenta cōquiremus: siquidē eorū Magi rosam tantū fecerūt, vt ad cōcilian dos magnorū principum animos nō alia re quapiā libentius quàm rosas vterentur. Libet verò ex eorum dictatis vnum hoc, quod ad argumentū facit, recitare. Aiunt illi, si Princeps quispiā sacer profanūve sit ad eundem, quem tibi cōciliatum velis, vt & te amet, & votis tuis faueat, atq; benignè respondeat, obseruandum esse cœli sitū, cum Sol vel in Ariete vel in Leone gradu eo ascendente ferē, quem Luna læto felicitq; aliquo aspectu intueat. Hic tu phialam rosaceo nitidissimo plenā in manum dexterā sumēs, facie aduersus Solem cōuersa, summis pedibus insistens & phialā prætendens, in hæc verba duodecies repetitione facta, voce clara orationē habetas: Saluere te iubeat Deus o Planeta tuo potens lumine, ac omnigenæ felicitatis fecundissime, qui tam formosus, tamq; omnibus exoptatus, tam beneficus oris radiorū diffatione micatissimus. Tu sol ille es, qui luce, spiritu et vigore tuo mundū vniuersum regis: tu cœli lampas, tu rerum omnium lumē, tu eorum quæ vbiq; gignunt autor: tu per vim quā tibi Deus Opt. Max. infundit, tibi omnia deuincis: tu quatuor mundi cardines cōtinuo infatigabilicq; cursu peruestigas: tu lumē et pulchritudinē ex ipsa diuinitatis facie mutuaris: tu vitā luminosam, & perpetuā vsū lucis nullo interposito velamento Lunę liberaliter elargiris: tu reliquos stellarum globos luminis tui lampadibus accendis. Quæ si ita habent, exorātū te velim, vt amicitia, beneuolentiā, amplexum, & affectum erga me omnium beneuolentiæ in hoc oleo mihi cōcedas, ita vt me omnes appetant, & amicitiam meam vltro concupiscāt, ac perinde maximos minoresq; Pontifices, Reges, principes, reliquosq; potētiores, Senatū,

populum infimumque gregem mihi amore atque charitate conciliē. Hic quo illi apud pellarent nomine profitebantur, rogabantque insuper & adiurabant, obsecrationibusque adigebant per eius potestatem, ut amicitia hæc & amor et pietas ita in horum cordibus & linguis & operibus insideret, ut magno se affici gaudio experirentur, quotiescunque hominē eiusmodi intueri atque alloqui facultas esset. Proinde Sol virtute & potestate sua, ut mores etiam congruerent, hominibusque presentiam illi omnes admirarentur, honorarent, & esse quantumvis precij existimarent, efficeret. Ad hæc quædam geniorum nomina intermiscerent, quorum interuentu eadem fieri supplicabant, præcipueque nomen illud quod amores et amicitias viuificat, & amantū corda in vnum conflat, insolubilique copula coniungit. Ea verò tum quia videbantur absurda (sunt enim, ut Lucianus ait, *βαρβαρικά πικρὰ ἢ ἀσημεία ὀνόματα καὶ ἠλοσύλλαβα*) tum quia ex Christianæ pietatis instituto profana iam habentur, de industria prætermisi. Id ritè cum exegissent, oleum summa veneratione susceptū obseruabant, quo faciem obvngerēt, quotiescunque principē aliquem adituri essent. Quòd minimè ridiculum videatur, Vlysi in Phœniciam appulso, fracta quippe nauis, mari eiecto, & omnium egeno, Deam Pallada oleum beatulisse, quo ille perunctus, omni abiecto squallore, quem ex maris salugine inediaque per quadriduū tolerata contraxerat, *καλλίη χάρις τοῖς σιλβάς*, dignior & venerabilior effectus est. Rosaceū verò Homero fuisse cognitum ex eo cōiicimus argumento, quòd *ῥοδὸν ἔλατο* Venus Hectoris cadauer obvnxerat, quod à canum iniuria, quibus id Achilles obiecerat, inoffensum præstitit. Tantā inesse Rosæ vim, Homerus persuasum habuit. An nos autem oleum aliud à Venere quam ex rosa sua cōparatum existimemus? aut alia quapiam ope vlam eam crediderimus, quam ea ipsa vi, quam rosas ipsamet infudit, cum in Carthaginis templo

*Restitit Aeneas, claraq; in luce refulsit,
Os humerosq; Deo similis? Nanq; ipsa decorant
Cæsariem nato genitrix, lumenq; iuuentæ
Purpureum, & latos oculos afflarat honores.*

Sed quoniam rosa super satis superque iam prouecti sumus, præteribo Ælij Veri Imperatoris lectulum, minutulumque reticulum foliis rosæ repletum, quem sibi substerni iubebat, in quo Persicis odoribus perunctus recubare cōsueuerat, maiorem inde sibi gratiam adepturus. Dissimulaboque fabulas Apuleianas, in quibus Lucius ipse prius in asinum ex homine conuersus, rosas toto terrarum orbe perquisitis tam multa pertulit incōmoda, donec demum oblata earum copia, quas decerperet, humanæ formæ restitutus, pristino decori est & venustati reditus. Quod autem pertinet ad odorem, rosa sordidissimū animal scarabeum, cui res plurimum est cum stercore, ut alibi diximus, odore enecat suo. *ῥόδον* autem eam idcirco appellatam Plutarchus ait, *ὅτι ῥόδον πολλὴ τῆς ὀσμῆς ἀφίκοι*, quòd ingenti odoris redundātia distillat. Diuinæ literæ, ut Cyprianus ait, gloriosam famam appellare solent odoramenta. vnde Paulus, Christi bonus odor sumus. Et quod vnguentū in Aaronis Pontificis barbā distillabat, bonæ index est famæ, quam sibi sacerdos quilibet comparare debet. Et pro martyribus hieroglyphicè poni rosas, à rubore sanguinis, ait Eucherius.

DE LILIO.

T verò coronā ipsi nostram elegantius cōtexamus, purpureis aderunt lilia mista rosas. Sciendum autē in primis, vnumquencque florem hieroglyphicum esse spei. Nam si spes, ut Speusippus Platonicus finit, est expectatio

A ctatio boni velut è cōuerso, metus, animi cōcussio in expectatione mali: sicque floribus inspectis, vsum inde fructuū sperare solemus, nulli dubium erit quin flos sit futuri boni prænunciator, & frugē paulò post succrescentē polliceat. Nam & Themistius ait per florē, vbi præuius apparuerit, in frugis inde nos spem surripi. Sed quamvis sit hæc florū omnium prærogatiua, ut nos bene sperare iubeant, vnus tamē præcipuus, quippe liliū, vno omnium cōsensu hieroglyphici huius primas obtinet. Hic in antiquorum monumētis cum inscriptione S P E I, liliū potius figuram, quam alterius cuiusquā floris speciē ostentat. Nam in numo Imp. Alexandri Pij Aug. ab altera facie dea liliū dextera præterdit, cuius inscriptio est, S P E S P V B L I C A. Eadem inscriptio cum lilio manu Deæ præterto in Imp. Æmiliani numis habetur. Nusquā verò frequentius neque manifestius hæc liliū facies pro spe ponit, quam in Imp. Claudij P. T. Aug. numis, quorum vis magna proximis annis in Bellunenſi agro effossa est, in quibus Dea ipsa pallam leua sustinet, dextera liliū præterdit, cum inscriptione, S P E S P V B L I C A. Et in Ti. Claudij numis eodem gestu Dea, palla quippe sublata, liliūque dextera portat, cum literis, S P E S A V G V S T A. Eodem statu habituque in Hadriani numo dea liliū præterdit cum inscriptione, S P E S P. R. Ac ne tædio sit horū multiplicitas & numerus, hieroglyphici huius non ignarus Maro noster, cum spem de Marcello conceptam significare vellet, tacita quadam ad clarissimū illum allusione, eruditius sanè quam fronte prima polliceatur, hæc scripsit:

*Nec puer Iliaca quisquam de gente Latinos
In tantum spe tollet auos, nec Romula quondam
Ullo se tantum tellus iactabit alumno:*

& quæ sequuntur, vsque ad versum illum:

Si quæ fata aspera rumpas, Tu Marcellus eris: manibus date lilia plenis.

Lilia poscit Anchises, quibus donis nepotis animam cumulet, ut inde præreptam iri spē publicā Populi Romani, prout ex superioribus numis ostensum, indicaret. Hinc Flaccus cum spes nostras sæpe fallere animaduertisset, in dolisque bona de manibus sæpe rapi conspexisset, postquam viuax apium dixit, breue mox liliū subiecit.

C H R I S T V S. A N G E L I.

I N diuinis literis liliū, præcipue album, nunc Christi, nunc angelorum hieroglyphicū est, à candore quippe iustitiæ. ad quod spectasse voluit Salomonē, cum dixit: Flos campi, & liliū conuallium. Hilarius Mathæo, præcipuū angelorum hieroglyphicū ponit lilia, de quibus dictū Euangelio, Non laborat, neque nent, quibus scilicet extra humanæ scientiæ eruditionē, suique operis mercedē, à Deo glorię candor indultus atque indutus est, ne quid ex principio, labore et arte existimarent habuisse. Ea autē est istius germinis natura, ut cœlestibus angelorum substantiis aptissimè comparetur: hoc enim efflorescēs, cum à stirpe detentæ humi radicis auellitur, naturæ suæ virtutē, licet aruisse videatur, occultat, & redeunte tempore rursus liliū sui honore vestitur. Ex se igitur refflorescit, sibi que reddit: quòd sit, quòd vigeat, nec radici nec terræ debet, cum ille qui se suggerit succus ex se demanet & suffundatur, atque ita annuæ huius viriditatis exemplo, virtutem cœlestis substantiæ æmulatur, cum tamen ex eo tantum quod intra se diuinitus acceptum habet, alatur in florem. Ideo ergo lilia non laborant, neque nent, quia virtutes angelorum ex ea quam adeptæ sunt originis suæ sorte, vt

sint semper, accipiunt. Generatim verò florem Eucherius hieroglyphicū esse dicit eorum operum quæ bene ritèq; fuerint inchoata: & Canticorū cantico ea de causa sponsum dicere, Fulcite me floribus.

P V L C H R I T V D O.

Est & pulchritudinis signum lilium, siue formam, siue colores eius cōtemplēre, Susasq; mollem delicatamq; Persarū urbē, vbi Regum erant hyberna, ob mitissimā cœli plagam, & amœnitates alias, inde cognominatā tradunt, quòd Susa Persarum lingua lilium sit. Volentes itaq; loci pulchritudinē signare, nomen à lilio fecerunt. quamvis Stephanus à multitudine potius liliorū, quæ passim illic & feracissimè proueniunt, cognomentū vrbis inditum scripserit. Vt cum que verò, velut à liliis Susæ, non immeritò inter Italicas vrbes à flore Florentia nuncupata, vtpote quæ, Domine mi præstantissime, patria hæc tua, quā tam libenter incolimus, tam forma quàm situ, et incomparabili rerum omnium amœnitate, totius sit Italiæ flos: vt inuidè mihi facere videantur, qui Fluentiam antiqum vrbis nomen sibi somniant.

P V D I C I T I A.

Pudicitia virginitatisq; florem esse lilium, Hieronymus aduersus Iouinianū interpretatur, dum Canticorū cantico sponsa illa cœlestis fratru elem suum inter lilia pasci canit, hoc est, inter candidissimos virginum choros. Illa enim tota speciosa, nulla notabatur macula, neq; etiam ruga, vt Apostolus addidit. Et quod à Libano accersitur, λιβανός, id est, candor interpretatur. Sanè Nymphis qui faciebant, etiam Gentium sacerdotes, lilia præsertim candida offerre soliti erant. Ita apud Propertium Tarpeia:

*Sape tulit blandis argentea lilia Nymphis,
Romula ne faciem lederet hasta Taci.*

Sciendum tamē in vniuersum flores λέειν dici ab Apollonio, vt Argonauticā primo:

*ὄσ δ' ὄτε λέειν νειμά πεδύρα μύδισσι μελλοῦν
Pulchra fremunt vt apes pascentes lilia circum.*

Quamvis propriè flos est qui liriū appellat, quem Theophrastus libro de Plantis, narcissum esse dicit, alij autem lilium. Et licet & pulchra & delicata lilia sint, ea tamē inuisa Veneri ait Nicander Alexipharmacis, quòd olim de candore cū dea certare voluerint, eamq; indignatam lilia in asinini pudendi formam transmutasse: ad eò nihil tam ridiculum, tam ineptū, quod sibi Græci nō permittant.

I V N O.

Verum odium hoc in lilium, inde potius processisse videri potest, quòd flos Iunonius lilium esse dicitur, vt ex deæ lacte progenitū, cum subiecto clam Herculi vbera admouisset, doloq; statim cognito se retraxisset: guttas verò lactis aiunt aliquot in terram decidisse, ex quibus mox lilia pullularint. Meritoq; flos Regius etiam appellatur, non à Iunone regina tantum denominatione sumpta, sed à Regia qua præstat celsitudine, quòd

tanta proceritate super flores alios attollitur,
vt ad tria interdum cubita
surrigatur.

D E

DE CARDVI SCOLYMO.

A

quoniā hodierna dictio per flores volutatur, bonaq; eorum pars, boni parū admodum pollicetur, vt conditionem quisq; perpendat suam, de cardui scolymo, deq; Fremio quædā minimè dissimulanda.

IMBECILLITAS HVMANA.

Imbecillitatem humanæ vitæ sacerdotes Aegyptij nullo significantiore ostendebant hieroglyphico, quàm cardui flore figurato, quem Græci Scolymon vocant. Vnicaulis enim carduus simulac scolymon in calicem apparuerit, florem purpureum mittit inter medios aculeos celeriter canescentē, & abeuntem cum aura, perinde ac spes nostræ plurimū euanescunt, & minima quaque de causā homines plerunq; exanimantur.

M O R B I.

Si verò morbos, quibus plurimū tentatur affligiturq; humanū genus, significare voluissent, Fremij fecissent flores, vel quia rerū natura flores odoresq; de die in diem gignit, magna hominū admonitione, quæ spectatissimè florent, euestigiò marcescere, & vt apud Esaiam est, Omnis caro scēnū, & omnis gloria eius flos agri: siue, vt Cyprianus reddit, omnis eius claritas vt flos scēni: simulac enim scēnū aruit, decedit & flos: id quod fatidicus etiā Rex lamentatur, cum ossa sicut fremiū aruisse clamat. Vel quia tradunt Magi, colligi anemonas (sic enim Græci vocant) tertianis & quartanis remedio, postea alligari florem panno roseo, & in vmbra asseruari, ita cum opus sit ad alligari. Florē hæc habet aut phœniceū, aut purpureū, aut lacteū, qui se nunquā aperit, nisi vento spirante, vnde & nomen accepit, ἀπὸ τοῦ ἀνέμου scilicet. Quamvis non sum nescius, eruditos esse auctores, qui hoc nomine flores omnes intelligant in huiusmodi significatū, quòd floribus omnibus contingat spirante vento aperiri. Ad eorum verò quæ pulchra, grata, & amabilia putamus, imbecillitatem indicandam, Catullus affectus aliquot accidere ait, velut prati vltimi flos prætereunte postquā tactus aratro. Quam sententiam dixisse semel non fat habuit, quare alibi eandem repetit:

*Ut flos in septis secretus nascitur hortis
Ignotus pecori, nulli contusus aratro,
Quem mulcent aura, firmat Sol, educat imber,
Nec culti illum pueri, multa optauere puella.
Idem cum tenui carptus defloruit vngui,
Nulli illum pueri, nulla optauere puella.
Purpureus veluti cum flos succisus aratro*

Quem Maro imitatus ait,
Languescit moriens.

Nec fortè importunè dixerim, loco hoc herbam in diuinis literis, vt apud Eucherium, hieroglyphicū esse iucunditatis: nonnunquā indicare quædam animę proficientis rudimenta, quæ mox florē, hoc est, spem, inde semen, hoc est, fructū datura sit. Ad superiorem verò sententiam Hilarius, Matheo, sub hieroglyphico scēni nomine gentes à Deo sepe nuncupatas ait: Germen, inquit hic, illud est quod virtutis suæ flore dilapso, ad calorem Solis arefcit. Igitur requies nulla gentibus: neq; mortis, vt volunt, compendio quies dabitur, sed ipsis corporis etiam æternitas destinabitur, vt ignis æterni in ipsis sit æterna materies, & in vniuersis sempiternis exerceatur vltio sempiterna. Et hoc illud est quod Paulus ait: Omnes quidem resurgemus, sed non omnes immutabimur.

Xx

Pierii Val. Amaranthus.

DE AMARANTHO.

D

Humanæ vitæ imbecillitate, bonisq; caducis & ante diem ereptis hæc per florum imagines Ægyptij afferre consueuerunt.

IN OFFENSA VALETUDO.

Contra verò si quæ inoffensa valetudine vixisse corporis ad extremum vsq; dignitate viribusq; seruatis, hieroglyphicè ostendere voluissent, amaranthi corollam capiti eius imponere mos erat. Est autem amaranthus spica purpurea verius quam flos aliquis, asseruaturq; decerpta, ac postquam defecere cuncti flores, madefactus aqua reuiuiscit, & hyernas coronas facit: summaq; eius hæc natura nomen inuenit ἀπὸ τοῦ μη μαραίνεσθαι, id est, propterea quòd minime marcescat, Amaranthum sit appellatum. Hinc Thessali ad tumulum Achillis libamina & expiationes quotannis oraculi Dodongi admonitione ferre iussi, cum omnia quæ sacrificio ritè operando necessaria essent ex solo patrio asportare consueissent, duos quippe tauros, album vnū, nigrum alterum, vtrunq; verò mansuetum: syluam ex monte Pelio cæsam, ignem ex Thessalia, molamq; & aquam ex Sperchio haustam. Coronas insuper amaranthinas primi omnium excogitauerunt, easq; ad sacrum eiusmodi ferri fanxerunt, vt si fortè venti nauem repulissent, aut alia quapiam de causa mora iniecta esset, coronæ tamen neque flaccidæ, neque deformes suspenderentur.

DE FERULA.

CASTIGATIO INGENVA.

Quam Baccho sacram, & inde *καρτηνοφόρος* ministros eius multi tradidère. Sed quòd ea de causa Baccho dedicetur, quia asini ea vescantur auidius, cum animalibus reliquis, vt tradit Plinius, præsentaneum sit remedium, leue commentum forsan videatur, quamvis nõ ignoremus animal id gratisimam fuisse Libero patri victimam. Id verò magis arripdet quod à Plutarcho accepimus libro de instituendis mulieribus: hic enim & ferulam & obliuionem Baccho dedicatas ait. Ferulam quidem propterea, quòd virga ea admonitionem significat, qua pueros castigare soliti sunt veteres, vt se quoq; subduxisse manum ferulæ profitetur luuenalis, itaq; innuere voluerint, quæ per ebrietatē admissa sunt, puerili tantum indigeant castigatione. Obliuionem addidère, puto, per lyncis eiusdem Bacchi simulacrum, quæ, pascendo si casu aliquo auertat oculos, propositi cibi obliuiscatur, vt aiunt, & alium querat. Aiebant verò eorū recordari non oportere, quæ inter vina dicta factæ essent: notum enim illud est, *μὴ οὐ μνήμων οὐκ ἔστι πόσις*. Quòd si quid est cuius meminisse debeat ebrius, ea dubio procul omnia, vt Pythagoræ sententia est, non tantum reminisci, sed identidem etiam animo repetere debet, quæ in ebrietate ridicula aut perniciofa dixerit feceritve: id enim vnum esse euitandæ ebrietatis remedium. Nam & Anacharsis ita nos docuit ebrietatem cauere, si quæ ebrij faciant, insperemus. Quòd verò Plutarchus admonendis mulieribus ferulam adhibet, aures nobis vellere videtur, ne distichi illius immemores simus, quod toto terrarum orbe cantatissimum est:

Nux, asinus, mulier, simili sunt lege ligati:

Hæc tria nil recte faciunt, si verbera cessent. Sed ioco iam satis.

PIE.

Liber LVI.

404

APIERIVS VALERIANVS AD IOANNEM

ANTONIVM POLLIONEM, GELOVM PRIMATEM,

de iis quæ per Spicam, & Cerealia quædam arma significantur,

EX SACRIS ÆGYPTIORVM LITERIS.

Uerò libentius Spicas & Cerealia quædam arma donarim, quam tibi tam præstanti viro, tam frugi, tam probo, tam benigno, tam liberali? qui præsertim spicam habes in gemma domestica nobilitatis insigne: addam etiam, qui Siculus es, magnoque ingenij acumine præditus, verum quo non nisi modeste vtaris, atque sapienter. Ero enim ego semper huius rei testis, qui prudentiam moderationemq; tuam tandiu expertus sum, cum in eodem conuiuimus contubernio, ad idem munus tecum à Clemente P. N. delegati, qui nepotes suos adolescentulos nobis commendarat, quos tanta rerum perturbatione vexatos, infelicissimo illo tempore huc & illuc peregrè circumduximus, cum hostica essent omnia, aduersa omnia, omnia suspecta. Tot illa erant insidia, quæ illi etiam ætatula parabantur. Nos tamen per tot rerum omnium difficultates evicimus, vt sospites eos Clementi tandem restituto redderemus, atque ita moribus excultos, quantum in vtroque nostrum fuit, vt nihil iam ad nobilissimæ indolis institutionem desiderari posset. Neque verò Legationes tuas illas memorabo, Germanicas, Noricas, Pannonicas, Bohemicas, Gallicas, Britannicas, & alia tibi sæpe munera demandata, quibus gerendis talem te præstitisti, vt ob sapientiam & probitatem omnibus esses admirationi. Quòd si consiliis tuis faciliores accessissent aures, in tot, quæ mox perpepsi sumus, calamitates minime incidissemus: tot erant ea, quæ desperata ab aliis, tua tu dexteritate restitueras, nisi obstitissent fata, quæ prudentiæ tuæ sese opposuerunt aduersaria, vel, cum te vera loqui, optima sentire, salutaria consulere homines cognoscerent, quod plerumque accidere solet, optima videntes, ad deteriora tamen spontè non declinassent. Sed hæc missa faciamus. Id vnum profiteri nunc quam desistam, quam incundum, quam suauem mihi tum fuerit totum id vitæ tempus, quod in ea non nostra tantum, sed Italia totius communi calamitate vna conuicimus: quantumq; me tibi debere intelligam, qui non minorem mei consolandi, cum desperarem omnia, rationem habueris, quam eorundem, qui nobis commendati erant, principum. Quæ verò vtrique nostrum res præter omnium acciderint expectationem, quamq; varia fuerit rerum fortuna, longe magis quam vellemus insidet memoria, neq; quidem si obliuisci velimus, vilo modo possumus. At dices: Quorsum hæc rerum publicarum commemoratio, si de Spica & Cerealibus futurus est sermo? nempe quòd eò me trahit earum rerum recordatio, quæ toties deambulando, sedendo, obequitando, super iis quæ ad nos & principes nostros attinebant, fuere sapius à nobis non modo prævisa, verum etiam deplorata. Idcirco nequeo ad Pollionem scribere, neque cum eo loqui, neque quicquam meditari, quod mihi non suggerat eorum sermonum memoriam, qui tam frequentes, tam necessarij quotidie intercidebant. At effluxere omnia hæc: effluxerunt. Ut te igitur audiam, nobis quid nunc agendum, posteaquam studium, fides, industria, conatusque noster omnis iis nihil profuit, quibus omnia prospera, felicia fausta que cupiebamus, sed eversa omnia sunt, fatone dicam, an eorum culpa, qui recta consulentes aspernabantur? Velimus ne nos aliorum causa in perpetuo esse mœrore, an nostri studij, nostri officij memores ea meditari, quæ aliquam ærummarum obliuionem asferre possint? Ego nempe post rem certa iam desperatione conclamata, ad studia me mea vetuli, commentationibusque illis hieroglyphicis, de quibus sæpe tecum, nunc totus incubui: quas cum per sua quæque segmenta disponerem, visæ mihi sunt polliceri,

Xx ij

Sere, ut huius industriae mea aliquis fructus iis, qui poliores has literas affectantur, acquiri D possit: quare labori nihil quicquam peperci, donec rem omnem digessissem. Ea vero quoniam in partes diuidenda fuit, quae ad te pertinere arbitratus sum, tibi dedicavi. Utinam eo tu atque alij animo hac suscipiatis, quo à me studio atque beneuolentia conscripta sunt.

DE SPICA.

Nyx ille tuus, Antoni Pollio, modiolus, qui spicas duas continet, insignis, ab cuius utraque parte copiae cornua arte admodum eleganti incisa conspiciuntur, vetustatis omnino venerandae monumentum, signum olim aut Aedilium fuisse, aut eorum qui rei frumentariae praerant, facile credere possumus.

CERES.

Videre enim est Iuliae Piae numum, ab cuius altera facie sigillum est leua continnixum, dextera spicam gerens, calathos ante pedes proposito, cuius inscriptio est, quarto casu, CEREREM.

ANNONA.

Est & T. Caesaris Vespasiani numus, in quo simulacrum est, quod dextera sigillum exporrigit, in cuius vna manu libella est, in altera cornu copiae, apposita naui, & calathos cum spicis: inscriptio, ANNONA. In eiusdem aliquot aliis eadem omnia sunt praeter cornu copiae: eius loco caduceum spectes: nam & is, ut alibi diximus, in felicitatis significatum accedit, quod pax ipsa, cuius symbolum est caduceus, rerum omnium copiam & affluentiam inducit.

AFRICA.

Spectare vero est Africae picturam eo libro, quem de Imperio, magistratibus, & militiae ordinibus Theodosianis temporibus conscriptum vidimus. Ibi enim, ubi de Proconsule Africae legitur, vrbesque & officia & magistratus tota ea prouincia distributa continentur, mulier quaedam inspicitur, pileo in primis cooperta caput, caerulea palla hinc inde ab utroque humero reiecta, eaque ad humum usque fusa, interiore vero tunica rubra, imo limbo ad pedis vnus altitudinem albo, cuius superiorem inferioremque marginem aureae fibrae duae circumcumeunt. Brachia nuda utrinque exporriguntur, binas utraque manu spicas ostentantia. Sub pedibus naues duae frumento onustae, adpictae sunt. Literae superne sunt, PROCOS. AFRICAE. Apud Horatium sane de terrae huius feracitate frumentaria legas:

Quicquid de Libycis verritur areis,

desumptum quidem ex Pindaro, qui *πυροφόρος λιβύων* Isthmiis dixit.

BRACCATI MILITES.

In iisdem monumentis obseruauimus gestamen caeruleo colore subobscurum pictum, circulo nigro iuxta marginem circumducto, à summa cuius parte stella adpicta est radiis octo praedita: in medio orbiculus est cum umbilico, utroque coloris aurei: ab eo orbiculo usque ad circulum qui iuxta marginem est, columella summissa coloris rubri: à lateribus columellae spicae duae utrinque surgunt singulae, quas auiculae totidem volatu suspensae impetunt. Insigne hoc erat eorum militum, qui BRACCATI IUNIORES appellantur, militabantque sub

militum

A militum Praesentali tunc nuncupato, qui titulus eorum erat notae qui viri illustres vocabantur. Sed ut ad annonam revertamur, in Hadriani quoque numis corbis est cum spicis: & in Antonini, spicae & Cornu copiae cum eadem ANNONAE inscriptione.

PROVENTVS.

Quae vero spicae duae, dolio vuis pleno in earum medio constituto, spectantur in numo L. Liuii Reguli, proventum bonorum, fructuumque copiam, & feracitatem eius viri magistratu vberem ostendit: nam ubi consultum est iis quae cibo potuque inferuiunt, annona omnis largè populo videtur erogata. Vique adeo vero spicae proventus indicia sunt, ut & apud Coniectores reperias eum, qui natus in aure spicas per nocturnam imaginem videre visus fuerat, & delapsa inde grana manibus collegerat, fratris mox demortui hereditate locupletatum: spicis quippe proventum, aurem vero fraternitatem ostendentibus: germanas enim inuicem esse aures manifestum. In diuinis quoque literis spicae, hoc est, messis eodem modo proventum hieroglyphicè significant, dicente Domino, Messis quidem plurima, operarij autem pauci admodum. Humanam enim messem vredini procellisque obiectam, cupiebat ille in horrea aeternitatis suae transferre. Hesychius Hierosolymitanus pro messe accipit virtutes, quae ex diuini verbi semine oriuntur. At stipula pro nullius boni operis fructu ponitur, vnde Propheta lamentat: Hei mihi, ut factus sum sicut qui colligit stipulam in messe. Idem paleae, ut illud: Paleas autem vret igni.

Sane plerumque inuenias estatem ipsam per spicarum falciculum significari. Vnde apud Maronem:

Stabat nuda aestas, & spicea ferta ferebat.

Nonnunquam vero messem ipsam, alias & frugum inuentorem.

MESSIS.

Sedenim Hesiodus Theogonia, falcem pro messe posuit, ubi dicit, *τὸ δὲ θεῖον κῆρα σπέρματος*. Subiiciunt interpretes, Drepanon messis tempus. **C**hinc iuniores spicas duas, manipulos spicarum interdum duos in transversum adclinatos, pro mense Iulio ponere excogitarunt, quod nimirum eo mense messis omnis triticea demetatur.

AESTAS, ET FRUGUM INVENTOR.

TEMPVS.

Et quod pertinet ad falcem, quoniam tempus omnia metit exsecatque & aufert, ideo falcem Saturno attributam nonnulli volunt: *υπὸς* enim Saturnus, cui tempora subiiciuntur, quae voce eadem Graeci sola adiecta aspiratione pronunciant, quippe *x* in *x* versa. In hanc sententiam Maro: Omnia fert aetas.

AGRICVLTVRA.

Alij falcem agricolationis totius signum arbitrantur, quod insigne Ianus Saturno dedit à messe & fertilitate, cui posteritas rationem etiam inferendi, & artem faciendi furculos fert acceptas: vnde Saturnum à fatu Latini vocitarint.

Pierii Val. Lolium & Milium.

FRATRES ARVALES.

ALio qui spicea corona fratres aruales indicabat, quam primùm Acca Larentia Romulo sacrificanti dedit.

SACERDOTIBS ARVORVM.

SI verò spicea corona vitta alba illigata esset, sacerdotes aruorū significabat, quorum illud erat insigne. At Cereris caput spicis redimitū spectauimus in numis quibusdam, ab altera quorum parte spica magna est nonnunquam sola, nonnunquam cum caduceo & lituo, eo quod retulimus significato.

P A X.

Quin & pacis simulacrum cum spicis figuratur: vnde Tibullus,

At nobis pax alma veni, spicamq; teneto,

Profluat & pomis candidus ante sinus.

Duxit araturos sub iuga panda boues.

Pax aluit vites, & succos condidit vna,

Funderet vt nato tecta paterna merum.

Pace bidens vomerq; vigent, ac tristia duri

Militis in tenebris occupat arma situs.

Pax enim candida primum

DIANÆ TRICLARIÆ SACRVM.

ERat & spicea corona insigne atq; gestamen eorum adolescentum qui Dianæ Triclarie sunt immolari soliti apud Patrenses, mollienda numinis indignatione, quam Menalippus atque Comætho templo deæ turpiter violato in ciues contraxere.

DE LOLIO.

Lriticæ coronæ gestaminive contrarium est lolium, quod quantum seges illa felicitatis affert, tātum hoc infelicitatis, & incommodi: secum enim inuidiam, & quandam animi prauitatem trahit.

P R A V I M O R E S.

Morum enim corruptorum id omnino indicium est: quare Antisthenes non temerè dicere solebat, absurdum esse triticū à lolio non repurgare, qui sentiret ex hoc inuidios à republica summouendos, vt Plutarchus interpretat: tam enim inuitiles inuidi sunt ciuitati, quàm lolium est tritico. qui verò inuidus est, suam ipse sibi fouet infelicitatem: quandoquidem Horatius ex Phalaridis sententia dicto sumpto,

Inuidia Siculi non inuenerunt tyranni *Maius tormentum, ait.*

Et quod ad corruptos degeneresq; mores facit, ita Virgilianus pastor lamētat:

Grandia sepe quibus mandauimus hordea sulcis,

Infelix lolium, & steriles dominantur auenæ.

DE MILIO.

Milium ideo humano generi vtilis atq; cōmoda, qua milium egregiè pollet, efficit ne ab hieroglyphicis expelli debeat. Nam si quis hominem qui declinare sciat infortunia, hoc scripturæ genere ostentare voluerit, aptè serpentē pinxerit milij surculo circumvolutū, anguis ipsius capite deorsum deiecto, cauda supernè sita: quandoquidem ex milio panis præsumptus, incolumē sospitemq; præstat à veneno, naturæ beneficentia, quæ mortale genus remedio tam parabili, atq; omnibus obvio, præmunire voluerit contra

Liber LVI.

406

Atra pestē adeò perniciosam, idq; tradit Didymus in iis, quæ de re rustica scripsit.

I N N U M E R A.

Sunt etiam qui spicam milij hieroglyphicè pro millenario numero ponant, sacperinde pro innumeris, quia tale etiam est millenariis significatum. Neq; desunt qui numerum ipsum mille à milio dictum velint.

DE MODIO.

Sed vt ad onycem revertamur, modius in ea incisus est: is quid sibi velit explicemus. Sed quoniam in numis, in picturis, in sculpturis, atq; aliis antiquorum monumentis spectare est alibi modium, alibi latè patentem vrulam, nonnunquā & cyathum, sæpius verò calathum, & quicquid vel humoris, vel solidorum est corporum capax, in Serapidis capite superpositum (illi enim plurimū vasa hæc dedicabantur, quod diuitiarum, & omnium proventuum numen haberetur) necesse erit hæc omnia colligere, ac veluti vetustas fecit, in vnum commiscere.

F R V G V M O P V L E N T I A.

Sive igitur modius, siue calathus, siue quid huiusmodi figuretur, frugum id opulentiam indicabit, quas ipse siue Serapis, siue Osiris, siue quocunque nomine *δοτρη* *εωλας* nuncupari placeat humano generi, satū inuento, & aratione cōmonstrata, comparasse dicitur, de quo multa alibi, & quo pacto Osiris quoq; in huius inuenti participatummitteretur, differuimus. Illud verò constat, cibarias opes & donaria in canistris offerre, & antiquorum fuisse morem, & nūc palam omnibus esse. quin etiam vbi liberalius, opipariusq; aliquid erogatum significare volumus, *αυτην* *καυτην* dicere consueuimus. Hinc apud Maronē ferunt nymphae calathis pallentes violas, & alia dona. Alibi Cererem canistris expediunt ministri. Osirin quoq; nec non Cererem eodem insignitos gestamine Diodorus attestatur, & antiqua pleraq; signa ostendere. Neq; verò hinc repetenda sunt ea, quæ plurima docuimus eo cōmentario quo de Capitis atque adeò Tricipitij significationibus agitur, vtrū scilicet Serapis pro Sole, an pro Ioue, an pro mundi totius machina, vt Nicocreonti Cyprio Regi ipso est oraculo proditum, accipiendus sit, quoniam eo loco hæc omnia sunt explicata.

A Q V A.

Sedenim vrnam potius Osiridi dedicatam videas, idq; ea de causa factum, quod eum non vini tantum, verum totius humoris dominum intelligebat, eumq; Oceanum, perinde ac Isidem Thetin. Præferri enim vrnam in sacrificiis, qua Deum colerent, mos erat. Hydriam enim quandam ingentem summo cultu, & atttonita penè veneratione prosequerantur, quam oblectam, & casta religione susceptā, in sacram ædem solenni pompa gestabant, quò cum pervenissent, terræ procumbentes manibus ad cælum sublatis iis gratiam agebant, qui primi diuini benignitatis munera mortalium vsui communicassent, vtpote qui ex humore oriri omnia persuasum haberent.

C A N O P V S.

Alij, qui philosophiam eam eludebant, quorum è numero Ruffinus est, Canopum quendā apud Ægyptios in hydriæ speciem figurari solitū aiebant, q; inuento callido, cum in certamen cōtra Persas deventum esset, victorē ignem euerit. Persæ enim, vt alibi sæpe ostendimus, ignem numinibus omnibus anteponunt. Is itaq; minutioribus quibusdam foraminibus hydriam, quam cōtra

Xx iij

ignem in periculum adducturus erat, à fundo perterebrauerat, ceraq; diligenter obturauerat, qua super ignem solenni certamine posita, vi caloris soluta, ignis extinctus expirauit. Quoniam verò de vnis locupletius alibi dictum, reliqua nunc vasa persequemur.

NON CEISSANDVM IGNAVITER.

Sed id quoq; nescio quid Aegyptiacum sapit, quòd Pythagoras super modio sedere nos verat: quippe rationis portionē eam, qua anima ipsa metitur, explorat, atq; examinat omnia, non esse otiosa desidia remittendam, habendamve negligenter, verum omni exercitatione modoq; & regula dirigendā, assidueq; per cogitationis spacia agitandā. Ceterum diuus Hieronymus hoc subindicare dicit, nō debere nos de victu sollicitos esse in diem crastinum, prout etiam Dominicis praeceptis admonemur. quanquā Cyrillus priorem sequitur sententiā, Plutarchus Symposiacis symbolum ita exponit, vt ex praesenti mēsa semper aliquid in futurū relinquamus, & crastini diei hodierno meminerimus. Resiquidem parata non erit vltius consultandū, vt nudipes ille Phrator hospitem elusit, cum satur recederet, & ex reliquiis capum integrū coctum in manicam coniecisset: interrogante hospite quid eo facturus esset, in crastinū se asportare dixit: cui cum subiecisset hospes, Atqui lex nobis descripta est, ne de crastino cogitemus: suscepit ille Phrator, Pareo igitur legi, qui hoc mihi prandio destinato, nihil quicquam ero super crastino sollicitus. Sed vt in reseria facebant ioci, Plutarchus ad eorum morem, quibus mēsas inanes tollere magna erat religio, symbolum videtur accommodare. Nam chcenicem pro diurno victu capi, quam Latini sportulam appellarunt, tum ex eo manifestum est quod apud Herodotum legitur, Regibus Spartae ad cenam non euntibus binas farinae chcenices mitti solitas, tum quòd Alexarchus chcenica vocat *ἡμεροῦσι φιδία*. Significaret igitur symbolum, nō debere nos in sportulis vitae nostrae totius ita spem collocare, vt sede in eis statuta totum vitae tempus ignauiter desideamus, sed aliquā ineamus rationem, cōsiliūq; capiamus, vt nobis aliquando viuere possimus, opesq; nostrae tandē in nobis ipsis, nō in alieno arbitrio sitae sint. In diuinis literis modius hieroglyphicum est dogmatis atq; doctrinae, quam Iudaei profitebantur, veritatis lumen sub eo recondentes: quam sententiā explicat Hilarius Martho: ideoq; proferendā esse lucernā IESVS admonet Apostolos, & quae apud eum copiose

DIALECTICA.

Zeno multipliciter solitus Dialecticorū argutias eludere, sed eo praecipue dicto, quòd eam iustis quidem mensuris aequiparauit, quibus tamen non frumentum, sed paleas, fimumq; quis dimetiretur. Ita hieroglyphicum Zeno faciebat, Dialecticam ostensurus paleas modio demensas.

ANIMVS.

Vas obturatum plerunq; animi significatum habere perhibetur. Vnde Laccenae mulieres ollas in Regum suorum iustis pulstabant per urbem discurrentes, vt ita ciuitatem orbam Rege, animo carere significarent, quemadmodum ollae illae inanes erant. In diuinis verò literis vbi Psalmo LXXII legitur, Penē effusi sunt gressus mei, de rupti aut inuersi vasis similitudine sumptū aiunt interpretes: vti enim liquor è vase in terram effusus perditur & euanescit, ita cogitationes suas & animi sententias dicit penē effusas, in vanas scilicet & inanes rerum fabulas euagatas: quod fortē de nobis nugas has scribētib; dici possit. In quo tamen illud me consolatur, quòd multa omnino in his nugis disciplinae veris

Ateris arcana, quae haecenus sepulta iacuere, nemine ante me lapidem hūc mouente, industria nunc primum mea ccepere in lucem proferri, & tibi similibus quod satis est mihi, & aliis oblectamentum aliquod afferre. In Chaldaeorū quoq; scriptis, animus appellatione vasis accipitur: vt illud, Vas tuum inhabitant bestiae terrae, ira videlicet & libido, cupiditatesq; aliae, quos affectus communes cū beluis habemus, & quod infelicis est, tantae interdum apud nos autoritatis, vt ad brutalem saepe nos vitam impellant. Hoc illud est quod Plato ait Repub. alere nos domi diuersa brutorum genera, quae Deus ad hominem, vt in diuinis literis habetur, accersuit adiumento futura, ea tamen omnia inturbant, omnia subruunt, cum frāni impatientia nullo possunt regimine, nulla castigatione coerceri: id quod tunc accidit, cum nostri vigoris, nostrae immemores ingenuitatis, iis sponte nosmet dedimus in seruitutem. Concitatus enim animus, nisi parere cogatur, imperium sibi arripit, & dominationem exercet. Vas animae vocat Paulus carnem nostram, quam etiam honorificè tractandam monet. Nonnunquam tamen eandem exteriorē vocat hominem. Vas verò capacitatis nomine dicta est, qua ipsam capit animam & continet. Homo verò de cōmunionē naturae, vt Tertullianus diceret, quae eam non instrumentum in operationibus praestat, sed ministerium. Apud Hieronymum septimis supra tricesima Hebraeorum castra, inuenias nos mortales hieroglyphicè pro fictilibus vasis intelligi, in quibus preciosissimum thesaurum conditum habeamus, quae cum ita fragilia sint, vt vel minutissimè confringi possint, omni studio, cura atq; diligentia cauendum, vt cor nostrum recte muniamus, sepimentisq; validioribus circudemus, vt ad ictus quoslibet firmū integrūq; seruetur. Olla, ait Eucherius, cum sit condimentorum, quae ad humanum victum pertinent, receptaculum, in diuinis literis pro sobole vel progenie solet accipi: nam veluti ex olla desumitur quod ad victū facit, cuius beneficio humana vita sustinetur, ita de humano vasculo genitura depromit, quae in multas hominum aetates propagat. Ideo Psalmo LX legas, Moab olla spei meae: hoc est, Ruth, quae Moabitis fuit, progenies illa est, quam spe concepi: nam Christi generatio, quantum ad humanitatem, per Ruth ipsam in posteros propagata est. Eodem spectat Apostoli dictum: In domo magna non sunt tantum vasa aurea & argentea, sed & lignea & fictilia, alia quidem in honorem, alia porro in contumeliam. Et inhonoratus est lechonias, quasi vas cuius nulla esset utilitas: quoniam cum in domo Dei ex numero esset familiarium, se turpitudinibus sceleribusq; summisit, ideoq; ea super homine scripta sunt: Nunquid vas fictile, curtumq; vel attritū vir iste lechonias? At bone Deus, quid aliud clamat Oedipus apud Sophoclem: Ita me turpibus bellum educauit vas repletum sordibus. Alibi ad apertis thesauris vasa indignationis à Deo prolata comperias, hoc est, reiectos animos, in quibus & ira, & prauus affectus reliqui concluderentur, de quibus plura apud theologos. Hesiodi quoque interpretes dolium vas allegoricè pro vitae animiq; nostri sustentaculo accipiunt, eo Agriculturae loco:

Ἀρραυὴς δὲ πίδα καὶ λίγοντ' ἰορῆσιν αὐτοῦ

Μεωδὶ φέθει δαυ.

De summo satiere cado, & cum cepit ad imum

Deficere, at medio memor esto parcius vti:

vbi dictum aiunt de pueritia, virilitate, & senectute, quippe pueros & senes iucundiorē vitam agere debere, genioq; liberius indulgere: viros verò, aetatem quippe firmiorē, parce omnia sibi permittere, modūq; voluptatibus omnibus

adhibere, vitamq; vnde cunq; laboriosam adamare. Vtrum verò Hesiodū hoc D sensisse dicamus, an quod Alexander Aphrodiseus interpretatur, de vini parte media meliori, viderint alij: nam ad Alexandri sententiam accedit etiam proverbium vulgò dictatum, Seram esse in fundo parsimoniam.

PERSVASIBILITAS.

A pud Platonem, Gorgia, legas Socratem ex Itali cuiusdam viri elegātis commento, eam animæ partē in qua vigescunt cupiditates, propter persuasionem credulitatemq; lubricam dolium appellatum, quòd Græci nominis vox πῖθος, non à πῖω, sed à πείθομαι deduci videatur. At quæsierit fortasse aliquis, quid sibi voluerint dolia duo, quæ olim in sacello quodam Romæ ad cloacam maximam, via quæ ad Carinas ducit, habebantur: quo quidē in loco spuere nephas erat: quod porro sacellum Doliola Plutarchus vocatū ait. Nempe nihil aliud, vt nonnulli tradunt, nisi duo fuisse dolia, alterum in quo Numæ sacra quædam olim reposita fuerint, alterum inane, sed in quo Gallorum Senonum irruptione sacra quædam à Vestalibus virginibus abscondita seruataq; fuerint, cum ipsæ metu percussæ, deserta Vrbe fuga sibi consulissent. Ibidem aiūt simulacra duo fuisse militari habitu, quæ sedebant, & peila manibus tenebant, quibus titulus suberat, DI PENATES. Significabat verò sessus, firmatā Imperij sedem: peila, hostes summos procul: arma reliqua, Romani populi virtutem, & munimentum, vt apertius alibi singula pertractauimus.

LIBIDINES.

Sed vt ad Platonem redeamus, eam animi partem quæ libidinibus agitur, Italus vir ille pro sapiente citatus à Socrate, perforatum dolium existimabat, cuiusmodi essent dementes, profani, & iudicio damnati viri inexplibili incontinentia præditi, qui propter infidam animi compagem, obliuionemq; fluxam eorum quæ honesta iustaq; percepissent, nihil quicquam infusum continere possent. Ideoq; Lucretius hunc secutus ait:

*Deniq; animi ingrati naturam pascere semper,
Atq; explere bonis rebus, satiaréq; nunquam,
Quod faciunt nobis annorum tempora, circum
Cum redeunt, factisq; ferunt, variisque lepores,
Nec tamen explentur vitæ fructibus vnquam:
Hoc, vt opinor, id est, æuo florente puellas
Quod memorant laticem pertusum congerere in vas,
Quod tamen expleri nulla ratione potestur.*

HVMANI AFFECTVS.

Philosophi, qui sacras literas ad morum tantum rationem trahunt, cum in arcam Noës omnes ferarum species introductas legerent, arbitrati sunt intelligi debere ex huiusmodi historia in humanum corpus ferinos omnes affectus, cupiditates & appetentias introductas. Sunt verò ex iis, quæ difficulter exarmari, cicurariue, aut mansuescere possint. Quare clamat Horatius, regendum animū, qui nisi paret, imperat: hunc frænis igitur, hunc catenis compescendum. Rerū itaq; opifex terram affluentibus aquis expurgaturus, hoc est, vt Philo ait, animū ab iniquitatibus expurgaturus, Noam in arcā, animi quippe vas, septem ex puris iumentis deferre iubet, visum scilicet, auditum, olfactum, gustatum, tactum, sermonem ac concupiscentiam, quos defæcatis habere decet sapientem, cum

A cum mala innumera ab exlegibus & rationis expertibus animæ portionibus erumpant, à quibus maximum assiduūq; bellum insurgit, eo præcipue tempore, quo mortale genus otio desidiaq; torpescit. Quare Persius, vdum & molle lutum ne obdurescat, & ad opus fiat inhabile, properandum, & acri fingendum sine fine rota monet.

INANIS ANIMVS.

Idem animum fidelix comparat, percussamq; sonare vitium ait, maligneq; respondere, quæ viridi informata limo non satis excocta sit. Et futile illud & apertile vas animum prorsus inanem ostendere profitetur, cum dicit, Effluis amens, contemnere. Apud nostros etiam vas corpus est: Paulus enim corpus tabernaculum vocat: nam dubio procul corpus animæ receptaculum est.

SERMO.

Quod verò monuit Pythagoras, σπῖος ἐς ἀμύδα μὴ ἐμβάλῃς, Plutarchus sermonem vrbanum, qui cibus est animi, in improbi hominis animum non immittendum esse interpretatur. Epictetus quoq; cum sermonem Aegyptiorū more pro liquore, aut rore pluuiæ, vel vnda profluente accipiat, in minimè syncerū vas, ne accescat computrescatve, infundendum vetat. Ad quod nimirum respexit Horatius cum dixit: *Syncerum est nisi vas, quodcunq; infundis, accescit.*

OBLITERANDA MALI MEMORIA.

Illud etiam ad animi significatum facit, quòd vbi ollam à cinere sustuleris, vestigium turbandum Pythagoras cenet: hoc est, simulatq; deferbuerit, atque refederit animi tumor, mali præteriti memoriam obliterandam, & iracundiæ vestigium omne penitus tollendū, vt Plutarchus Symposiacis interpretatur. Eoq; diuinum præceptum facit, Sol non occidat super iram tuam.

FERENDA MAIORVM DIFFICVLITAS.

Quam verò ollam nuptæ nouæ postridie nuptias à matre spōsi petere iubebantur, quam illa & iurgiis & conuitiis asperius intortis abnegaret, institutum ferunt apud Leptitanos Libyæ populos, vt sponsa vel ab ipso primordio focus difficultatem patienter ferre consuecetet.

SERVITIA.

CA ministerio aut vasa seruitutis indicia sunt: vnde apud Plautum legas de insolentissimo adolescente, qui omnes pro solutis scopis habebat: Nisi mihi matulam dederitis, vos habebō pro matula. Inter enim vasa vilissimī vsus lotiaria sunt. Et tale aliquid apud Lucianum olfacies, πῶδι τῆς ὕδατος ἀμύδα, vbi potentiorum fastum tangit ἐς ἀμύδα mingentium. Id vt cunq; in diuinis quoq; literis vasa pro seruitutis ponuntur, propterea quòd ea non nisi in ministerium aliquod comparantur. Hinc nonnulli quem psalmi LX locum ex Eucherio citauimus, Moab lebes spei meæ simplicius intelligentes exponunt, Moabitæ ad seruitium meum sistendi sunt. Iam illud de Paulo vulgatissimum est, quem pro vase, verum eo precioso, Dominus noster IESVS Christus se professus est elegisse. Ita plurimū calathus hieroglyphicū est seruitutis, siue corbes, siue cophinus appelleat. Vnde illud de Iosippo ex Psal. citat Eucherius: Manus eius ad cophinum seruiuerunt. Nam & geruli dicuntur viri gestandis oneribus conductitij: & Venetiis passim foro plurimum cetario, olitorio & boario, qui operā hanc præstant, Cistæ nuncupatione acceruntur. Et quoniā cibum alibi referri ad animi partem ostendimus, panemq; esse doctrinæ symbolū, duodecim illæ fragmentorum corbes quæ de profusa Christi liberalitate superfuere, duodecim Apo-

stolorum doctrinam, vt idem Eucherius sentit, indicasse videntur, quæ ne perirent accuratissimè procuratum.

AMICITIÆ CONFIRMATIO.

Pocula verò vicissim porrecta, inuitationesq; ad compotandū, amicitiaē cōfirmationē esse, tam nostri temporis mos est, quàm antiquorū omniū institutum. Hinc apud Maronem Dido cū Hospitali Ioui libasset, mox Bitiaē dedit, inde alij proceres ad poculum inuitati. Sed nihil pigeat temporariae hilaritatis ergò Virgilianum super hoc carmen repetisse:

*Hic Regina grauem gemmis auroq; poposcit,
Impleuitq; mero pateram, quam Belus & omnes
A Belo solici, tum facta silentia tectis.
Iuppiter (hospitiibus nam te dare iura loquuntur)
Hunc latum Tyriusq; diem Troiaq; profectis
Esse velis, nostròsque huius meminisse minores.
Adsit letitia Bacchus dator, & bona Iuno,
Et vos ò cœtum Tyrij celebrate fauentes.
Dixit, & in mensam laticum libauit honorem,
Primàq; libato summo tenuis attigit ore.
Tum Bria dedit increpitans, ille impiger hausit
Spumantem pateram, & pleno se prouit auro. Post alij proceres.*

In huiusmodi significatum trahunt Tantali phialam, ex qua Brachmanæ philosophi prius bibere soliti essent, quàm somno indulgerēt, humore per se nunquā deficiente. Philostratus enim amicitiaē confirmandæ causa eiusmodi compotationem apud eos institutam autumat. Moris huius meminit diuus Hieronymus in veteris Instrumenti liminari pagina, sed pro phiala fontē ponit, eodem omnino significato, quò super quidam Grammaticorum proceres diuissimè concertarunt. Mihi verò videtur fontē dixisse Hieronymus, ad vim illam vberem & inexhaustam ostendendam, cū liquor ille, veluti ex perenni fonte manare quotidie videretur. De mystico autem eius liquoris significato in Roris pluuij commentario est abundè disputatum.

CONCORDIA.

Ad amicitiaē confirmandæ significatum signa etiam veterū numorum accedunt, in quibus frequentissimè pateram exporrigi videas: vt in Orbianaë numis, quorū inscriptio est, CONCORDIA AVGVSTORVM. Sed et ipsa Dea sella, patera per dexterā porrecta, læua duo copiaē cornua tenet. Hæc eadē sunt in numo Iuliae Paulæ Aug. cum inscriptione, CONCORDIA. Sed in Sabinae Augustæ numis, sigillum id quod sella sedet, læua innititur lanceæ, dextera pateram porrigit; inscriptio, CONCORDIA AVG.

CLEMENTIA.

Hæc eadem habentur in numo Antonini Augusti Pij, cuius inscriptio est CLEMENTIA AVG.

LIBERALITAS.

Sunt qui patinam expansam inter hæc Ægyptiorū cōmenta liberalitatis indiciū esse dicant, quod ego nusquā apud veteres, quod meminerim, obseruauit: feliciter tamen excogitatum non negarim, habereq; cum calatho similitudinem, de quo multa superius, vbi de modio differuimus,

VBER.

V B E R T A S.

Alij peluim & guttum eodem penè significato, vel etiam vbertatis significatione describunt: quæq; defunctorū cippis signa huiusmodi hinc inde passim apposita conspiciuntur, nimirum indicant iusta ritè atq; liberaliter persoluta, neq; esse vt manes quidpiam aliud à pietate nostra desiderent. Speciem verò hanc antiquā esse ex plerisq; veterū monumentis asserimus, sed ex ea præcipuè sculptura, quæ mihi omniū in hoc genere pulcherrima visa est Romæ in Æsculapij pronao, vbi sepulcrum est, à fronte cuius prima patinam & guttum, & corymbos omnibus fructuum generibus, cum pediculis & folijs suis artificiosissimè laboratis suspensos videas, à capite verò speciosissimū candelabrū duabus lauris hinc inde adstitis, cum baccis et folijs suis subtili aded arte factis, vt ad obtutum tremere & crepitū ciere videantur. In diuinis verò literis multa super calice proponunt, quæ si omnia complecti velim, nullus vnquam erit operi finis: quare paucissimis contentus, satis habebō locum alijs intento digito commostrasse. Argumentum enim hoc totum pertinet ad Theologos.

S V P P L I C I V M C A P I T A L E.

Brequentissimum est in diuinis literis poculum aut calicem pro capitali supplicio ponere, quod inter sanctiones suas Athenienses præcipuè susceperūt. Iudicijs enim capitalibus vel cicuta succum, vel venenum aliud fontibus propinabant, vt ex Socrate & alijs manifestū est. Et Psal. xv, calix pro mortis cruciatu ponit. Et Euangelijs eodem significato: Calicem quem ego bibo, vos ne potestis bibere: Et: Pater, si fieri potest, sum moueatur à me calix iste. Apertissimè quoque eo versu Psal. Lxiii, Quoniam calix in manu Domini vini meri mixtione plenus: vbi de pœnarum dispensatione sermo est, vt Græci Theologi disputant: Dominus enim vno calice merum propinat, hoc est, amaritudinem suppliciorum. Amariora enim vino tum Catullo, tum alijs dicuntur, quæ meraciora sunt. Altero mistum, hoc est, aquam misericordiæ ad pœnarum temperamentum, quod subsequentiā statim verba declarant: Et effudit ex hoc in hoc. quamvis qui literam Hebraicam sequi se profitentur, longè aliter rem exposuerint. Illud autem, Calicem salutaris accipiam, Euthymius ita interpretatur, vt dicat: Quoniam tot & tam magna sunt beneficia quæ Dominus in me contulit, vt nullo possim modo parè illi gratiam referre, ita me comparabo, vt si vsu veniat, animam propter amorem eius sim audacter effusus, quippe quo vis martyrij cruciatu emoriturus. Hinc nulla tormentorū atrocitate territus clamat heros Rotatus meus, quem tu libenter aded legebas:

*Ne me effuse cruor, neu me terrete minaces
Mox,
Dum carnis grando, dum sanguinis imber inundat, ita precabatur:
Cape prima cruoris
Libamenta pater, vino hoc me flumine ab omni
Labe, & ab incestu mortali perlue, vt inde
Hostia pura tuas feriar mactandus ad aras.*

Non igitur temerè prius in tyrannum dixerat:

*Ut libet hos artus lacera, suspende, trunca,
Et meus est hæc passus amor. & huiusmodi alia.*

Quamquam salutaris calicem & Chrysofomus & plerisq; alijs aliter acceperunt, quod breuitatis causa prætereo.

Yy

Quem verò tripodem aureum Græci Apollini dedicarunt, eiusque capiti gestandum superimpofuere, sapientie hieroglyphicum esse nemo dubitavit, qui norit historiam super eo traditam: extractum quippe tripodem aureum è mari sapientissimo adjudicatum Apollinis ipsius oraculo, cumque mortales ad Socratem munus id detulissent, quod ei deberi publico omnium iudicio decretum esset, remisit is tripodem, & Apollini deberi, non cuiquam alteri respondit.

DE CORNU COPIAE.

Reliqua sunt in Onyce tuo Cornua copiae duo, de quorum significationibus disputare superfluum videatur, propterea quod nihil his vel uniuerso vulgo notius, quia tamè antiquorum numum commemoratio, quae plurimum ad hoc negocium facit, non iniucunda futura est, hanc quoque partem nihil grauari tractare aggrediemur.

LIBERALISSIMA BENIGNITAS.

Illud sanè & antiquum, & maximè celebratum est, in liberalissimae benignitatis & largitionis effusissimae signum Cornu copiae figurari, quod tum in fluuiorum, praesertim nauigabilium, tum in aliorum numinum manibus, vbi larga significanda sit opulencia, spectatur. Multa verò passim in numismatis eiusmodi cornua videas, nunc liberalitatis, nunc felicitatis, nunc concordiae, nunc pacis, nunc annonae, nunc hilaritatis, nunc huius vel illius indicia commoditatis & boni, vt quicquid denique laetum aut opportunum humano generi sit, inde nobis afferri videatur. In numo enim Antonini Aug. Germ. simulacrum est laeva cornu copiae tenens, dextera verò ventilabrum cereale, cuius inscriptio est, LIBERALITAS AVG. Eadem insignia cum eadem inscriptione habentur etiam in Hadriani numis aliquot. Quem verò L. Septimius Geta Caesar cudit, sigillum habet cum caduceo in dextera, in laeva verò Cornu copiae, cum inscriptione, FELICITATIS TEMPORVM. Duo verò cornua semicirculum facientia vasculis sursum versus erectis, iuxta verò mucronem inuicem colligata, habentur in Antonini Pij numis: inscriptio, FELICITAS. In alio eiusdem Antonini simulacrum est laeva Cornu copiae gestans, dextera verò intenta facie arma à pedibus strata incendit ac perdit, cum inscriptione, PAX AETERNA AVG. Sedenim & clarissimae sceminæ non dissimili ferè argumento numismata meruere, veluti Iulia Paula, cuius numum in patera citauimus, cum inscriptione, Concordia. Et Marcia Otacilla Seuera Aug. in numo pateram, & copiae cornua duo praefert, cum inscriptione, CONCORDIA AVGG. Eadem inscriptio in Orbiana Aug. numo, de quo paulò antè. Sunt verò cornua haec non aduersa, vt quae in superiore Antonini numo pro felicitate posita sunt, sed inuicem cohaerentia.

HILARITAS.

Concordiam non immeritò sequitur hilaritas, quare venit in mentem mihi numus Faustinae, in quo sigillum est quod laeva Cornu copiae, dextera thyrsus à solo ad caput usque frondibus & corollis ornatum tenet, vnde sumpta inscriptionis occasio, quae huiusmodi est, HILARITAS. In alio quodam furculum palmae videas à solo supra caput assurgentem, quem medium dextera Dea ipsa comprehendit, laeva Cornu copiae gestat: inscriptio est, HILARITAS. Non temere

Amerè verò vbi pax aeterna, vbi concordia: vbi concordia, ibidem hilaritas: ex his autem oritur felicitas, quam in Vespasiani numo caduceo insignem, & Cornu copiae ornatam videas, cum inscriptione, FELICITAS PVBLICA. Caduceusque idem, atque idem cornu copiae in Traiani numo est, cum inscriptione, FELICITAS AVGVST. Horatius quoque hilaritatem & felicitatem huiusmodi eo tempore uniuersae Italiae scribit obtigisse, quo tempore rebus ab Agrippa contra Cantabros, à Claudio Nerone contra Armenios optimè gestis, eo loco erat res Romana, vt ex voto omnia succederent: ideoque vt ille ad Iccium ait,

Aurea fruges Italia pleno diffudit copia cornu.

FORTVNA AMATORIA.

Erat olim Aegiræ, ea Achaiae ciuitas est, Fortunae idolum cum cornu copiae, iuxta quam Amor alatus assidebat, indicio, vt Pausanias arbitrat, ea quoque quae ad amorè pertinent, fortuna magis quam pulchritudine secundari. Quod verò diuitias fortunas appellant, neque incongruè, neque nouo inuento factum. Pausanias enim Bubalum ait omnium primum Fortunae simulacrum Smyrneis effinxisse, in cuius capite polum statuerit, in altera ex manibus *ἡ δὲ ἀμαλθείας καὶ ἀμαλθείας κέρως*, quae nunc vulgò diuitiarum cornua nuncupamus. De polo Pindarus, qui *πύχλω φέρει πόδας* appellauit. Huc facere videntur *καὶ τὰ χύματα* illa, de quibus meminit Aristophanes, Pluto, quae seruorum nouitiorum, cum primum domum ingrederentur, capitibus ante focum profundebantur, dactyli quippe palmarum, numuli, legumina, carycae, nuces, & huiusmodi bellaria conseruis omnibus impune diripienda, quae quidem in annuae vbertatis omen fieri consueuerunt, vel vt ipsi frugi esse meminissent. Institutum mox idem ex Theopompo dicimus fuisse, boni auspicii causa, in sponsi caput.

P O C V L A.

Praebuerunt autem olim cornua poculorum usum, cum nondum vasa excoctata essent, vt apud Nicandri interpretes legimus: indeque *κεράου*, quod miscere est, à cornu deductum. Siue quod potatores taurinum quiddam assequantur, quippe animos, ferocitatem, & pugnacitatem, neque dicto neque facto parcant, sed vt animalia quae cornibus praedita sunt, ad feriendum sese paratiores ostendant. Vnde Horatius dixit, ebrietatem ad praelia vel inermem trudere: eaque de causa Bacchum taurinis cornibus insignitum aiunt. Atque hoc illud est quod conuiuas coronari mos fuit. Nam coronam à cornu fluxisse Commèntario suo, & quae plurima ad hanc rem faciunt, ostendimus. Apud Xenophontem tamen de Graecorum reditu plerisque locis inuenias, eos non nisi corneis poculis acceptos, quod apud Gentes innumeras cornua vasculorum usum subministraret: quare Nicandri dictum ad historiam potius, quam ad philosophiam referendum.

CLEMENS ANIMVS.

Videre verò est Cornua illa copiae nuncupata & vasa reliqua, variorum modo fructuum, modo arborum, modo herbarum plena. Quale igitur significatum habet id quod ex vase pullulat, tale aliquid insidere animo intelligendum: quippe si fructiferæ oleae ramusculos inspicias, clementem animum interpretaris: si Palmam, inuictum, & victoriae compotem: si Laurum, ab

humilibus negocijs, caducisque rebus alienum, ccele-

stiaque & permanens semper atten-

tantem.

Pari modo vasa sterilibus arboribus, & inutilibus fructibus oppleta, hieroglyphicè inanes artes, vanasq; disciplinas ostendunt. Per steriles enim & inutiles fructus in diuinis literis artes illæ intelliguntur, interprete Philone, quæ contra veritatē iusticiamq; comparantur. In quibus Medicinam in primis enumerat, vbi non ad sanitatē, sed ad lucrum comparata sit. Cui mox oratoriā adiungit, aduocatoriā scilicet illam & mercenariā, non ad iusticiam, sed ad decipiendos fallacibus suasiunculis auditores intentam. Iis Dialecticam illam comitem adhibet, quæ nihil ad mores, hoc est, ad veros animi fructus facit, vtpote quæ nugarū tantum argutijs & subtilitatibus gallinaceū lac ex illo suo copiae cornu propinare se polliceatur, cum tamen sit rerum omnium inanis, ollasq; tantum, vt Plurarchus de iisdem ipsis ait, ostendet. Inuehitur & Origenes in hos ipsos, vbi eos piscibus squama pinnisq; carentibus similes esse dicit, hæsitareq; semper in luto, nec ad aquarum superficiem, aerisq; participatum vnquam attolli: esseq; hoc genus illud piscium profanum, quod à sacris omnino repellitur.

VERA FOECUNDITAS.

Cornu verò copiae verum illud est, quod ab animo qui veram profiteatur agriculturam impletur. Ea verò est quæ ab agro suo insipientiæ, intemperantiæ, iniquitatis ac formidinis arbores exciderit, ac ab radice penitus extirparit: voluptatis insuper, cupiditatis, iræ, furoris, & venenorum aliorum plantas ad cælum vsq; porrectas ita eradicarit, vt neq; pars, neq; vestigiū earum vllum relinquatur, aut quicquam aliud quod occulta tacitæq; propagine prorepens aliquando suppullulare contendat. Cuiusmodi verò sint arbores quæ prauos indicent affectus, ostendit Horatius, cum de spinis pluribus exemptam vnā, nihil aut parum iuuare differit. Atq; alibi,

*Certemus (inquit) spinas animone ego fortius an tu
Euellas agro, & melior sit Horatius, an res.*

His inquam evulsis, earum mox loco suppullulent pangantur vte plantæ, quarum fructibus repletū cornu offeramus Deo, vt illud, Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni, quem Deus numinis sui rore foecundarit, & ad optimam frugem iusserit peruenire, de nobis dici mereamur.

PIERIVS VALERIANVS BELLVNENSIS
AD MAXIME REVERENDVM PATREM LVDOICVM BECCADELLVM ARCHIEPISCOPVM RAGVSINVM, DE HIS QUAE
per Papyrum, Fabam, Cicerem, Arundinem, Sinapim significan-
tur, ex sacris Aegyptiorum literis.

Um ea plurimum de causa, honoratissime pater, Venetis omni Bellunensum hororum meorum amœnitate posthabita, substitierim, quod & tua, et aliquot aliorum præstantium amicorum iucundissima consuetudine frui posse mihi pollicebatur, accidit vt (quod etas iam plusquam septuagenaria sponte afferre solet) modo pedum, modo stomachi imbecillitate laborare cœperim: vnde coactus sum me domi, tanquā intra caueam continere, non ita tamen vt non omnis mea cogitatio ad vos tenderet, & qua ratione congressu vestro frui possem, assidue cogitarem. Habebam autem ante oculos labores meos in Aegyptiaca disciplina non iniucundam forsitan interpretatione, quam inter amicos impertiebar, meæ erga illos obseruantia futurum internumcium. Cumq; dies aliquot, quodnam

A quodnam ex his Commentarijs (id enim operi nomen) Beccadello tam præstanti viro mitterem, examinasset, visum deniq; est, Papyrum illi, Fabam, Cicerem, Arundinem, & Sinapim dedicare, quod ad eius frugalissimos mores ex amissi facere viderentur. Memineram enim sermonum eorum, qui nobiscū Patavij olim cum felicissimo illo adolescente, tam multū fletu, ad superos, Cosmo Cerio Phapensi, iam Prasile habitu fuerant, cum iuuenis ille non tam Græcarum Latinarumq; literarum eruditione dubio procul admirandus, quam sanctissimorum morum & pietatis in primis nostræ propugnator acerrimus, tam doctè, tam copiose differere consuevit. Nam cum de frugalitate sermo è re nata inter nos incidisset, egoq; Papyrum in exemplum ab Aegyptijs desumpsissem, per quam illi victus parsimonia frugalitatemq; significare soliti essent: Atqui, Cosmus inquit, quam multa ea quoq; sunt in hanc sententiam tum nostrorum, tum exterrorum ducum, Regum & Imperatorum responsa, factaq; scite & sapienter, quæ victus queant petulantia castigare: cuiusmodi est nostri illius, qui militibus frustra vinum peti respondit, quibus à vicina Nili ripa liceret aquari. Quem secutus Pescenius Niger, militibus vinum identidem efflagitantibus, respondit: Nilum habetis & vinum queritis? Idemq; tumultuantibus his qui à Sarracenis victi fuerant, & dicentibus, Vinum non accepimus, pugnare nō possumus: Erubescite, inquit: illi qui nos vincunt, aquam tantum bibunt. Cumq; nos taciti eum libenter auscultarem, ardore ille iuuenili, honestissimaq; ambitione concitatus, persecutus est. Quid autē Alexander Macedo? cum illi Regina Carum Ada, obsonia quadam exquisitissima, magnaq; impensa, nec minori arte & diligentia condita misisset, quam sapienter eam illi, quæ coquos etiam se missuram offerret, obsonia lautiora, & peritiores coquos habere se domi respondens, nocturnum quippe iter, quod prandium pararet: matutinam frugalitatem, quæ cœnā instrueret. Unde philosophi clarissimi dictum, nullum obsonium fame melius. Apud Max. Tyrium legas Athecum quendam ganeæ magistrū Sparta eiectum, quod illi labore potius, quam per codimentorum lenocinia edendi desiderium queritaret. Illud præcipua memoria dignum, quod Guesafeto Aegyptiorum regi Bacchoris filio accidisse memorant, qui licet & ipse inductis à Rege Ateni delicijs & imbutus & educatus esset, & ferè enervatus, generosi tamen animi specimen præbuit, cum exercitū per Arabiæ solitudines duceret: deficiente comœatu, coactus cibum despiciatissimum quenq; mendicare, humana necessitatis commoda locorum vbi que satis opulenter suggeri perpexit, ac Regijs demum apparatibus, luxu & opulentiâ posthabitis, nullò vnquam exquisitiori condimento ex eo usus est, victu eo contentus qui pro locorum natura superpeteret, parcissime peruixit, remq; sacris annalibus describendam Thebis in templo nō incuriose demandavit, vt reliqui ad frugalem hanc recte viuendi normam exemplo subinuitati quietius degerent. Huiusmodi frugalitatis Cyrus Rex etiam fuisse traditur, qui, vt apud Ammianū legitur, rogatus ab hospite quidnam ad prandium sibi iuberet apparari? Nil, inquit, quàm panem. Hic tamen tam parcus sibi, à Platone reprehenditur Legum III, quod non & Cambysen filium in eadem parsimonia educandum curauerit: perinde ac Darium etiam appellat, qui se tantum defraudans, filium negligenter educari permisit. De Artaxerxe, cognomento Artemone, memorabile illud constat, cuius direpto in fuga quadam comœatu, cum aridis ficibus & hordeaceo pane vesci coactus esset: Dii boni, inquit, cuiusmodi voluptatis hætenus expers fui? Hæc, inquam, vt tu quoq; meminisse potes, Cosmus noster ex antiquorum historijs referebat, cum ego circa Aegyptiaca tantum insisterem, & quam ipsi sententiam ex rerum suarum usu sequerentur, commemorarem. Declamaueram enim vt cibum illi per Papyri figuram significarent, cum priscis illis herbæ quæque palustres, caules, & radices, quas gustu mitet experti essent, victum largè ministrarent, sed omnium maxime Papyrus.

Ty ij

M Eritò quidem pro victu Papyrus poni solita est, tam ob cibi copiã, quam etiam ob raram quandam eius herbæ naturam. Licet enim fructus habeat infecundos, radicem tamen eam fert, quæ, præter quòd ignis gratia vellitur, summam tamen frequentissimamq; opem in recibaria præstat. Omnes quidem incolæ, & crudam, & assam manducant, & elixa etiam vtuntur, succo tantum deuorato, cum alioqui manducamentum expuant. Frugalissimis enim viris, & tenui cibo contentis, satis ad alimoniam succus ille facere videbatur.

PARVO CONTENTVS.

C Vm itaq; tam larga Papyrus cibi comoda subministraret, inde factum vt quotiens hominem paruo contentum innuere vellent, simplici quippe naturaliq; cibo vtentem, quicq; in medio positorum, vt diceret Horatius, abstemius herbis viueret, illud dicterent:

βλέπεις ἢ κολῶ τὸς ἐν αἰτέι μέγαν σόχλην

hoc est, non esse vt grauiorẽ plenioremq; aristam disquirat is, cui papyri fructus victui necessaria suppeditare potest. Neq; enim Helisæus in præbendis epulis vilis habitus, quanquam oleribus syluestribus amicos exciperet. Inuenio traditum à Chæremone Stoico, quem Martialis, vt factionis suæ maximè contrarium, eludit eo epigrammate:

*Quod nimium laudas Chæremone Stoice mortem,
Vis animum mirer, suspiciamq; tuum.
Hanc tibi virtutem fracta facit vrcens ansa,
Et tristis nullo qui tepet igne focus.*

& quæ sequuntur calumniosam omnia.

Ægyptios olim omnibus negocijs curisq; reiectis, semper in templo perstitisse, rerumq; naturas, causasq; & rationes siderum contemplari assidue solitos, mulieribus nunquã se miscuisse, nunquã cognatos & propinquos, ne liberos quidem vidisse, ex eo tempore quo cepissent diuino cultui famulari: carnibus item & vino semper abstinuisse, imò etiam hanc rarè vesci solitos, ne stomachum onerarent, quæ si quando comederent, tunsum pariter hyssopum sumebant, vt escam grauiorẽ illius calore decoqueret: oleum tantum in oleribus nouerant. Eequid loquar, inquit Chæremone idem, de volatilibus, cum ouum quoq; pro carnibus vitauerint, neq; nõ lac, quorum alterum carnes liquidas, alterum sanguinem esse dicebant, colore tantum mutato? Cubile eisdem ex folijs palmarum, quas *βαίαν* vocant, fuisse, assuetosq; bidui atq; etiam tridui inedia sustinere. Quare minimè mirum est in tanta victus parsimonia, eorum corpora, quod pleriq; autores tradunt, vel nullis odoribus delibuta, spontè auram suaueolentem emisisse, odoratasq; transeuntium umbras miram inspirasse fragrantiam. Quanquam & Alexandri Macedonis corpus suapte vi aromaticum quid oboluisse Theophrastus asseuerat: sed forsitan in Rege cura, quod in illis negligẽtia, præstabat. Quid verò Chæremone scripturus, si nostri generis eremitas per deserta Thebaidos, & montem Sinam inspexisset? Quid, si vniuersa interdum collegia ad durissimam corporum macerationem spontanea etiam supplicia, flagra, labores addidisse cognouisset, nullumq; neq; nocte cruciatus alicuius vacuum tempus sibi permisisset? Sedenim multa Ægyptijs attribuunt, quæ nostræ pietatis proceres præstitere, præclaratq; illa patientiæ documenta, dissimulatis nostrorum nominibus, in regionis

Agionis tantum, quam incolebant, laudem transtulerunt. Neq; tamen Ægyptijs solum, de quibus Chæremone Stoicus tam multa differuit, herbis & arborum tantum fructibus victitarunt, verum & gentes reliquæ, vt Porphyrus attestatur, hoc cibi genere vsæ sunt aliquandiu: primiq; sacrificantes, non animalia, sed herbas floresq; deinde arbores sacrificarunt, atq; aromatum suffitu operati sunt, cuiusmodi sunt thymiamata apud Orpheum. Qui verò primi animalibus vesci ceperunt, penuria frugum id facere coacti perhibentur, quare luculenter simul ac eruditè Ouidius:

*At vetus illa atas cui fecimus aurea nomen,
Fœtibus arboreis, & quas humus educat herbis
Fortunata fuit, nec polluit ora cruore.*

Quantum verò illa delectant, quæ tam eleganter Pythagoras apud eundem differit:

*Parcite mortales dapibus temerare nefandis
Corpora, sunt fruges, sunt deducuntia ramos
Pondere poma suo, tumidaeq; in vitibus vna:
Sunt herba dulces, sunt quæ mitescere flamma
Collirivæ queant: nec nobis lacteus humor
Eripitur, nec mella thymi redolentia florem.*

& quæ plurima in hanc sententiã modulat. Quin & Græcos illos veteres, tanquam proximè Deo genitos, optimos fuisse natura, Dicæarchus Peripateticus asseuerat, nullumq; animal occidisse. Vetus autem Atheniensium cibus, ficus: Arcadum, glans: Indorum, calami: Carmanorum, palmæ: Mæotiorum Sauromatumq; milium: Persarum, cardamum ac terminus, vt obseruauit Ælianus. At Eusebius homines ferino ita victum prius ali solitos, rerum imperitig videt adscribere, vbi dicit: *ὅτι ἡ βελτίστη γυνώσκουσα, ἡ ἀνθρώπων φύσιν ἀσκετά, ἢ διεσπασθεῖσα κρεσσώτης ἀποπέδωκε τὴν νομοθεσίαν, ἢ προσφύλαξεν τὴν βοτάνης πλὴν πρὸς αἰσθητικῶν, καὶ οὐκ ἀπομάτησεν ἀπὸ τοῦ θεοῦ τὸν νόμον.* Homines quippe rerum principio genitos, aiunt parabili ferinoq; victu pasci solitos, sparsimq; in pascua prodisse, deq; graminiibus quæ mitiora viderentur, cibum sibi comparasse, atq; etiã fructus qui sponte, nulla mortalium cura culti, nascerentur. Sedenim vtcunq; senserit Eusebius, fuit tamen Theologorum veterum præceptum, animantium nullum sacrificandum, sed vsq; ad farinam & mel, terræq; fructus atq; flores. Nouit enim Deus (aiabant illi) virum pietatis veræ cultorem, etiam si minimè quodq; folium altaribus intulisset, atq; ipsum, quantum quisq; animo, nõ quantum manibus afferat, intueri. Quod verò ad carnes attinet, earum vsusum Porphyrus libro de Abstinentia, dicit ad salubritatem minimè conferre, sed ei potius impedimento esse, eo argumento, quod per quæ recuperatur bona valetudo, per eadem conseruat: eam si quando amiserimus, per victum tenuissimum, & præsertim à carnibus alienum, recipimus: per eundem igitur salubritas in incolumitate perseverat sua. Sed ne tam multa quæ ille conscripsit in hanc sententiã compilem, & Chryssippi Medeam repetam, ad nostra regrediendo, quæ apud pios domi nascuntur apponam, qui quidem ipsius Dei summi prouidentia simplicè victum, & natura ipsa prouenientem, reliquis cibus antelatum autumat, et perinde debere nos idem approbare. Terra enim antequam Sol creatus esset, germinare iussa, cibum sobrietatis prius eduxit, q; reliquos, deliciarum atq; luxuriæ, quibus quavis humana improbitas sit nunc vsque adeo dedita, vt iam vnusquisq; supra etiã vires & censum, exquisitiores vberioresq; epulas disquirat, ille tamẽ cibus diuino primè effusus munere, sine saturo, sine semine pductus, tam dulcis & gratus per-

mansit, ut etiam repletis distentisque, voluptati atque vsui sit, & auidius appetat. D primis denique mensis appositus, secundis minimè fastidiatur, atque ita simplex diuinitatis opus humanam omnem exuperat industriam. Nostri verò temporis heluones institutum ieiunij sacrosanctum ad pietatem nihil facere arbitrantur, totisque iam voluminibus in sanctos mores inuecti, nostram hanc viuendi temperantiam nihil antiquum sapere contendunt, muliercularumque superstitiones esse, cum tamen & illi ipsi veteres qui nondum veritatis lumine fuerat irradiati, ieiunia tam multis caeremonijs indixerint. Præcipue verò Romani ieiunia Cereri feruntur instituisse, M. Acilio Glabrione, P. Cornelio Scipione C O S S. post victum Antiochum Syriæ regem. Reliquum esset sanctissima tot nostræ pietatis collegia recensere, quæ ut sanctius atque castius Deo famulentur, perpetuo sibi carniū vsu interdixere: sed quoniã hæc in omnium oculis versant, satisque omnibus innotuere, ijs nunc præteritis, ad reliqua Papyri significata stylū direxisse præstiterit.

ANTIQUA PROGENIES.

Cum verò apud Ægyptios nihil eo cibo antiquius haberetur, factum est ut si progeniem antiquam describere vellent, papyraceum fascem pingerent: E tametsi nobilitatis nullum inter ipsos discrimen habebatur, sed omnes pariter nobiles censebantur. Herbam verò illam magna veneratione susceptam in manus, quotiescunque dijs supplicaturi essent prætendebant, quod è limo se quoque genitos profitebantur, atque vnã cum ipso caule se identidem esse palustria prope modum animalia. Eoque spectare videbatur præclarum Romanorum institutum, qui multis in rebus, tum in ea præcipue prudentes, cum hominem re bene gesta summis honoribus decorare instituisent, triumphales illos currus in tunica Iouis decernebant, idque sapientissimè cauerant, ut ne supra modum insolecerent, à tergo esset qui, Hominem memento te esse, identidem succlamaret. ita Tertullianus. Sanè Plinius maximum esse dicit victoriæ signum, cum herba tradit, quia per eam se indicant esse de terra altrice, atque humatione cedere. quamvis Seruius eo carmine Virgiliano,

Et vitta comptos voluit prætere ramos,

aliter ex Varronis Ætjjs dare herbam exponat. Sanè Virgilius terream & ipsè progeniem hominum agnouit, Lactantio ita versum eius referent: F

Terrea progenies duris caput extulit aruis:

quod in vulgatis exemplaribus habetur Ferrea, id quod nihil ad ea primordia, quæ Maro tangit. Tollenda tamen ex Lactantij codice verba sunt illa, *procreata ex lapidibus*, quæ quidem ex Seruij commentario, importunè sunt eò translata. Sed ut ad Papyrum reuertamur, vel ob eam, quam retulimus causam, vel ob humilem naturalemque ortum, ut Diodorus ait, vel quod magis humidis quam siccis cibis victus humani constet alimonia, parem sibi cum Papyro generationem existimabant.

SACERDOTIVM.

Ipsos verò sacerdotes suos huius nobilitatis gratia papyraceis calceis insigniebant, neque eos ijs ex alia quapiam materia contextos ferre licebat, vsque adeo illa omnia euitabant, quæ vel minimam impuritatē suspicionem afferre possent. Hinc etiã apud Romanos nostros, huius puritatis ergo, Flaminiis mortuæ per se pecudis corio calceos aut soleas fieri nefas habebatur, sed aut occisæ alioqui, ut illud Homericum, *id est in rebus*, aut immolatæ, quoniam hæc macta essent: sua verò morte extincta omnia, vetus illa superstitio funesta esse decreuerat. At qui

A qui etiã Assertor noster præcepit Apostolis suis ne calceamenta pedibus inducerent: quod ita interpretatur Adamantius, ut ipsorum pedes, qui ad annunciandam felicissimæ vitæ perpetuitatem properabant, omni carerent mortalitatis indicio. Nam & Moses cum exiret è terra Ægypto, calceamenta ex mortuis pellibus induxerat, quibus veluti quadam mortalitate constrictus erat: cum verò cepit per virtutem proficere, & ad montem Dei conscendere, ibique immortalibus ministrare mysterijs, tunc ei præcipit ut lora calceamenti soluat, quia locus in quo consisteret, sanctus esset: hoc est, ut indicia mortalitatis, quæ in pelliceis calceis designatur, abijceret. Quantum verò ad papyracea Ægyptiorum calceamenta pertinet, nonnulli nihil aliud inde quæsitum autumant, quam puritatis argumentum. Nam eadem de causa pietas nostra indumenta ex lino sacerdotibus imperauit, in quibus omnium ferè gentium & nationum consensus fuit: & eo vestis genere Apollonius Tyaneus semper vsus est, quoniam illa vestis purior & syncerior videretur, quam vestes ex lanarum aut vellerum pollutione contextæ. Papyrus autem non tantum calceis conficiendis commoda, verum & ad multa utensilia variorum aptissima: quin & ad nauigia texenda, velaque & tegetes, necnon vestem stragulam, ad funes è libro conficiendos: & nulla denique herba sit, quæ tot & tam varijs modis humano consulat vsui, & maiores pluresque afferat vtilitates.

DE FABA.

Aba Ægyptijs instar venerandi numinis fuit, tantæque religionis, ut eam neque sererent, neque comederent, quin etiam aspicere vererentur: quod Theon Grammaticus apud Plutarchum Symposiacis enarrat, & alij plerique tradidere.

IMPROFANABILE NUMEN.

Per eam velo coopertam improfanabile numen intelligi volebant: quamvis Herodotus vulgi opinionem secutus, id ea de causa factitari solitum dicat, quod impurum adeo legumen id existimarent, ut non tactu gustu ve tantum, verum etiam visu profanum haberetur.

FVNVS LVCTVS VE.

Cum & apud Romanos faba inter funesta recensebatur, neque Diali fas erat eam tangere, neque quidam nominare, putabantque omnino ad mortuos pertinere: nam & lemuralibus iaciebatur laruis, & parentalibus adhibebatur sacrificijs: in flore enim eius luctus quædam inesse literæ videntur, ut Festus Pompeius attestatur. & quod ad parentalibus pertinet, fabaciū epulum in funeralibus ad nostra vsque tempora perseuerat. Sanè Varro ea de causa Flaminem ait ea non vesci, quod in eius flore literæ illæ luctus indices inueniantur. Aliorum fuit opinio, mortuorum animas in fabis habitare: inde Pythagoras cum percussores fugeret, & in aruum fabis constitum incidisset, quæ tutus ei dabatur exitus, si se in eam segetem immisisset, ab inimicis potius trucidari, quam fabas animarum conculcacula conculcare maluit.

NEQVITIE FRÆNV M.

Sunt qui fabam eam velo coopertam nihil aliud sibi velle disputent, quam amouendas à manibus oculisque nostris omnes nequitie causas, ut castiorem agamus vitam: eoque spectare Pythagoricum præceptum, ut à fabulo abstineamus. quam sententiam Empedocles ita pronunciauit:

Διδοί πως δ' εἰς ἡνώμας ἀπὸ θεῶν ἐλάδου.

Ah miseri à fabulo miseri seducite dextras.

Cyamon verò, vt inquit Gellius, multi fabam intelligi voluerunt, peritiores tamen pro testiculis accipiunt, quos ita opertè ac symbolicè Pythagoras appellauit, quia scilicet fabæ mollitudine sua, & ingenita quadam tumoris efficacia, humanæ genituræ vim suggerat, atq; in super facillimæ sint corruptionis, & deniq; testiculis ipsis forma quàm simillima. Idcirco Empedoclem versu illo, nō à fabulo edendo, sed à rei Veneræ proluuio voluisse homines auertere, quibus veluti animi ergastulis liberati, possimus ingenio expeditionem nauare operam.

NEGOTIA PVBLICA DECLINANDA.

Sedenim Plutarchus commentario de liberis instituendis, Aristotelem secutus, abstinendum ex hoc monet à tractandis rerumpub. muneribus, quòd in creandis magistratibus fabæ calculorū vice vsui essent: quem morem pleræq; ciuitates adhuc obtinēt. Romani calculis vsi vident, iisq; albis aut nigris, quorum niger in comitio funestus significabat, vt aliàs Romuli morti destinatus, sed nō vsu obuēnit. Aristoteles hinc opinatus est ciuiles administrationes à Pythagora improbatas, vt ex eius libro de Fabis Laertius obseruauit, vsque adeo omnes aliorum dictata sententiasq; suis studijs accommodare contendunt. In Sudæ collectaneis, vbi prouerbiū est, neq; fabas neq; allium comedendum, fuisse morem apud antiquos legitur, vt in iudicijs fabas esitarent, ne obdormiscerent: id hodie Romæ ludis testaceis ad moræ tedium leniendum, in lupinos aqua maceratos, viliq; per gradus omnes à solis Iudeis institoribus venditos, conuersum est. Quòd verò allium admiscet adagio, notum est & allia & cæpe cibum esse militarem, diciturq; nos admonitos, si tranquillam agere vitam velimus, neq; bellica neq; ciuilia negotia attingenda.

CASTIMONIA.

Idem tamen Plutarchus dictū Problematibus aliter q̄ in educatione puerorum exponit: facere enim ad castimoniā leguminum abstinentiā docet, quòd eos qui sanctè & immaculatè viuere curat, pura & tenuia corpora habere oporteat, legumina verò maximè vires corporis corroborat. Vnde institutū vt Carnæ deæ, quam vitalibus humanis præesse veteres cōsixerūt, pulte fabacia & larido sacrificaret, quòd eo ciborū genere vires corporis egregiè roborent. Constatq; calēdas Iunias ea de causa Fabarias vulgò vocitatas, quòd sacrū institutū est à Iunio Bruto, à quo etiā mensi nomē. Eadem præterea tum ob ventositatē, tum ob plenioris cuiusdā nutrimēti redūdantiā, plurima itidem purgatione indiget, atq; ita Venerē ciere perhibet. Atqui iubet Plato sic ad sonū pficisci corporibus affectis, vt nihil sit quòd errorē animis perturbationēq; afferat. Didymus Amphiarā ait primū omniū fabis abstinuisse, quòd is vaticinio per somnium vteret, impediūt em̄ aut obturbāt fabæ somnia: ex quo etiā Pythagoricis interdictū putat, ait Cicero primo de Diuinatione, ne faba vescerent, quæ res habet inflationē magnā, ac perinde cibus is tranquillitati mentis vera quærētis omnino cōtrarius est. Idem Didymus ait, fabas corda eorum qui eis vescant hebetare: sed ea primū de causa prohibitas à Pythagora suspicatur, quòd lugubres illæ literæ in earū floribus obseruentur, de quibus supra dictū. Quantū verò ad Agyptios pertinet, deuitabāt illi ea omnia quæ animā corpori pertinacius affigere possent, neve sensu voluptatēq; inualescentibus eā profundius in corpus immergeret, vt Porphyrius attestat: idq; operā dabant impensissimā, vt nō vitiorū tantū effectus, verū & affectus ipsos radicatus extirparēt. Hac eadem de cau-

A causa D. Ioannes Nazaræus locustis tantū & agresti melle toto vitæ tempore nutritus, eo simplici tenuiq; cibo cōtentus, ne corpus ipsius crassioribus pulmētis pinguesceret, & exquisitarum dapum copia grauaretur. Huiusmodi quippe naturæ corpora nostra sunt, vt escis superfluis grauiā reddantur, cumq; ita corpus aggrauatū fuerit, animā quoq; ipsam, quæ per totū diffusa corpus, eius tentatur motibus, identidem onerari segnioremq; fieri necesse est. Nancq; vt Samonicus poëta dicitare solitus, à comestationū cruditate vitiatō stomacho rectoros à cerebro sensus auerti manifestū est. Est & Plotini sententia, qui ventri penitus obediunt, periculum esse ne sentescant. Sed vndenam verius sententiā huiusmodi cōquiramus, quàm à diuinis literis, vbi de crassitudine animæ tam multa traduntur? Illa nimirum à Deo verba emanarunt: Non permanebit spiritus meus in hominibus istis, quia caro sunt. Porro anima quæ peccat, crassior efficitur, cōtrā verò virtute attenuari, graciliorq; reddi fertur, virtus siquidem quicquid in ea corporeum est, abstergit & perimit, illaq; sublata ita fæce, velut igne examinata purior efficitur. Quare Protogenis pictoris continentia nunquā satis laudaueris, qui in lalyso pingendo parcè adeo & duriter vitam duxit, vt non nisi lupinis frigida maceratis victitaret, qui simul famem sustinerent & sitim, neque sensus nimia dulcedine obstruerent. Dignus ille quidem propter quem Demetrius Rex lalysum ciuitatem, cum ab ea parte sola posset Rhodon capere, ne tabulas cremaret, non incenderit, dumq; picturæ parcat, victoriæ occasionem amiserit. Inuenies apud nostræ pietatis proceres, & fabas, & legumina reliqua tantū aqua macerata, in continentioris vitæ vsu sumpta. Extat Eutythiani Pontificis ad Baticos epistola, vbi legas, fabas tantū, & vuas, & quædam huiusmodi ab Apostolis instituta, super altare offerri solitas.

DE CICERE.

Equè illud est cōtra hieroglyphicam legem, si quis vel legumen, vel fructum aliquem nomini suo cōsonum, pro nomine ipso vsurparit, lentem quippe pro Lentulo, fabam pro Fabio.

CICERO.

CEcit enim idem Cicero, qui cum poculum argenteum Dis esset dicaturus, prænomen ac nomen literis signauit: sed pro Ciceronis, ciceris figuram insculpsit, nihil veritus quòd iam id cognomen verterat in cauillum, ad grauem vsq; amicorum expostulationē monentium, vt ad ludibriū euitandum aliud sibi cognomen adscisceret, quòd nunquam impetrare potuerunt. Cur enim ipse leguminis honorati, maximèq; utilis nuncupationē abhorreret, quòd honestissimis familijs olim esset summa cum laude datum, vt quisq; scilicet aliquod optimè genus sereret: ita Piso, Lentulus, Fabius vocabatur.

INCOLUMITAS.

SVnt qui per ciceris imaginem rerum indicent perennitatē, siquidē ciceri tantum nullæ bestiolæ in horreis innascunt. quin etiam ad olerum incolumitatē excogitatū sit cicerem vnā seri, propterea quòd erucas eum arcere experimēto compertum est.

ARIES.

AFiguræ verò similitudine pro arietino capite ponitur, cui ferè nihil similius videas, siue eius pecoris rictum, siue tortuosam in eo cornuum reciproca-tionem cōtemplere: vnde optimo eius generi nomen etiam arietino, vt Plinius tradit, idq; religio peruiugio solita est adhibere.

MUNIFICENTIA.

INuenies & inter Romanæ munificentiae partis cicerum largitionem ab Aedi-
libus populo erogatam, cuius rei mentionem apud Ciceronem inuenias, ubi
Quaestores magnificentius facere potuisse dicit, si quantum in cicere expensum
est, in alijs, quæ rempublicam adiuuarent, insumptum esset. Vnde Horatius de
largitionibus ambitiosis:

*In cicere atq; faba bona tu perdasq; lupinis,
Lætus ut in circo spatiere, aut æneus ut stes
Nudus agris, nudus nummis insane paternis.*

Quamquam rem omnem alij referunt ad suffragia, quæ per legumina ferrentur.
In Florentina ciuitate, vtpote antiquissima Romanorū colonia vtruncq; obser-
uauit, fabis quippe ferri suffragia, & festo D. Præcursoris die, qui apud eos ma-
ximè omnium sanctus atq; venerabilis est, ciceres à popularibus in siliquis suis
publicè tota vrbe perfunduntur, vt omnibus esitare volentibus vsui sint.

DE ARVNDINE.

AD papyrum addere libuit arundinem, propterea quòd maximam
cum ea originis habet similitudinem: vtraque enim palustris est, ter-
renoq; gaudet plurimùm limoso, multasq; & varias afferunt morta-
libus utilitates.

LITERÆ.

SVnt verò plures arundinis species, ac perinde diuersa significata: sed quem-
admodum iuncus literas significabat, propterea quòd apud Ægyptios eo
vterentur in scribendo, ita calamorum fasciculus, quibus nos vtimur, eadem ra-
tione literas indicat: vt apud Persium,

Inq; manus chartæ nodosq; venit arundo.

SAGITTÆ.

Alij calami sunt longioribus internodijs, læuore, proceritate, rectitudine,
& soliditate præstantes: per hos sagittas innui, ob vsum, quem his cõficien-
dis præbent, poëtarum ferè omnium testimonijs comprobatur.

RESIPISCENS.

QVoniam verò ex latioribus arundinibus fistulæ plurimùm fieri consue-
runt, cicutis aliquot cera compactis, Ægyptij sacerdotes fistulæ conditio-
ne considerata, per eam hominè mente olim captum, postmodū tamen & men-
tem & rationem adeptū, quicq; vitæ suæ modum imposuisset, significabant: ina-
nis enim arundo mentis identidem vanitatē indicat, verum vbi iuncta spiritusq;
animata cõcentum harmonicis numeris reddere ceperit, rationis se quodam-
modo participem effectam ostendit. Ad hæc, tanta illi vis, vt furibundum ho-
minem composita modulatione possit in meliorem sedatioremq; mentem resti-
tuere, cuius exemplum rei à Pythagora editum in omnium iam ore versatur: neq;
alia de causa Mercurio adsculpebatur, quem etiam harmoniæ inuētorem fuisse
tradunt, nisi quòd proprium est caduceatoris munus, in diuersum abeuntes a-
nimos atq; dissonas voluntates, ad concordiam & concentum reuocare.

FRAGILITAS.

ALio qui arūdo humanæ fragilitatis indicium habebat. Hinc illud apud Esaiã,
Arundinē quassatam nō confringes, quā sententiã acutissimus Scotus ita
dilu-

Adilucidat, vt ex eo debere nos miseratione prosequi peccatores admoneat. In-
terdum & auxilium infirmum. Esaias: Quid confidis in baculo isto arundineo
Ægyptio: cui si quis incubuerit, conuassabitur, & perforabit manum eius.

CALAMITAS.

AB eiusdem calamitatis significato illud etiam deducitur, vt per diffractas
prostratasq; arundines, ærumnæ, damna, iacturæ, & quæ miseris mortali-
bus accidunt mala significantur, vocabulo inde etiã apud Latinos factò, vt hu-
iusmodi incommoda calamitates appellentur.

INANITAS.

VVigatissimum verò illud est, per arundinem inane aliquid significare: cu-
ius rei causa magis re ipsa patet, quàm verbis explicare necesse sit. Illud mi-
nimè pretereundum, quòd arundo in Assertoris nostri pro Rege salutati manū
tradita, mysteriū fuit vani fragilisq; sceptri, super quod Gentes omnes prius in-
nitebantur, de quo Esaias XXXVI. Ezech. XXIX. Regum IIII. 18. Cõfideba-
mus enim in arundinea virga, vel Ægypti, uel Babylonis, vel cuiuscūq; alterius
B principatus, qui Deo contraria sentiret. Eum igitur calamum IESVS de mani-
bus nostris accepit, vt de illo triumphas, pro vano & inani, infirmo fragilisq; ba-
cillo validissimū firmissimūq; nobis sceptrum cõpararet. Idem Assertor noster
ad inanitatem huiusmodi respexit, vbi dixit: Nunquid spectatū exiuitis arun-
dinem vento agitatum? Psalmo LXVIII legas: Extimula feras ex arundineto:
feras aiunt interpretes, leones intelligendum, propterea quòd apud Iobem legi-
tur, sub omni arbore dormire leonem, iuxta quā densent arundineta: esseq; leo-
nes illos rugientes, hoc est, demones, qui cubile sibi sternūt in arundineto: quip-
pe inter eos homines dæmonem habitare, qui leues inanesq; sint, atq; etiam ste-
riles, quos scilicet in petra firmare nequeas, vtpote qui vento vel leuissimo ex-
positi, continuo huc & illuc agitentur dissipenturq;. Deq; eadem instabilitate
dictum Psalmo altero supra LXXX. Vt arundinem vento expositam.

MENSURA.

IN numo argenteo C. Mamilij, ab vna facie Mercurius cum pileo & caduceo,
ab altera Mamilius ipse cum arundine & cane, qui à pedibus illi allatrat. Su-
Cpra canem literæ, LIMEAN, quæ omnia magistratum eius indicant, qui limi-
tibus metandis præfectus fuerit. Arundo enim propter internodia, quæ modò
pedum, modò palmorum speciem præ se quandam refert, mensuræ signum ha-
betur. Canis fidei, quam præstare debet is, qui eiusmodi negotio præficiatur. Et
à tergo Mercurius concordiam ostendit, quæ ex ipsa limitatione subsequi de-
beat. De arundine id insuper animaduertendum est, in hanc vsq; diem aliquot
Italiæ locis vsitatissimam mensuram pedum circiter senum vulgò Cannam vo-
citari. Id etiam animaduertas in literis numo impressis, MEAN, vbi figura æ
Græcæ literæ, pro TA posita est.

SVRDITAS.

SVnt qui surditatem ostendi velint per arundinis panniculam illam densam,
Soblongam, teretem, grauem, villo vt sericeo præditam, ac arcuissimè consti-
patam: eius enim flos, siue potius floccus, si aurem intrauerit, exurdat: ideoque
plerisq; locis surdones vocitantur. Lanugines eas Latini pollulas ap-
pellarunt, ex quibus strata fieri consueuerunt, sed quæ
nihilò fecius auribus noceant.

Ed iam quid sibi Sinapis velit, inspiciamus: quanquā, vt verū fatear, eram partem hanc prætermisurus, quasi superfluam: quia postquam super Sinapi ea collegerā, quæ nostra præstare poterat imbecillitas, venit in mentem mihi videre, si quid Theologi nostri, præter, quos sequimur, Græcos, ea super philosophati essent, cum ecce primo atq; secūdo statim sermone, qui Ambrosio attribuunt, comperi, & copiose et eruditè, vtile salutarumq; ex sinapi condimentū esse confectū: quod quidem siue Ambrosij sit, siue cuiusquā alterius, dubitare ceppi meum hoc, extāte illo, & fatuū & insipidū fortè omnibus appariturū. Postea cum me collegissem, & alia me condiendi ratione vsum animaduertissem, multasq; in domo Domini mansiones esse recorder, & nullius generis vasa in ea esse, quæ non alicui apta vsui essent, resumpsi animū, porrigente mihi manū Origene, & pudenter, vt decebat, viridia hæc ingressus, alia quædam super Sinapi, quæ Papyro tuo, clarissime Beccadelle, subiungeres, tanquam spicilegus in vnum eundemq; manipulum congesta colligauī. Sed illud præmonebo, sinapin ab Ægyptiis positam me non inuenisse. Saeras verò nostrorum literas, Græcorumq; veterum monumenta habere multa, quæ nostra ex eo locupletare possunt hieroglyphica. Quare non temerè fecisse visus fuero, si huius quoq; graminiis significationes explicuero.

FOECVNDITAS.

Præcipuum autē eius est significatū, vt ex tenui admodū principio lætissimæ sit feracitatis indicium. Vnde illud Assertoris nostri dictum, Si quis habeat fidem quantum est sinapis granum vnum, iussu illius montes transferri, eaque omnia fieri, quæ nullius conatu imaginationeue effici posse videant. Exiguū est enim sinapis semen, & pusillo illud corpore scribit Athenæus: id tamē fecundæ terræ demandatum, quam diligens & laboriosus agricola poliuerit, omnium olerum maximum euadit, demumq; abit in arborem vel volucris sustinentis idoneam. Talis quippe fecunditas rerum ex antiquæ Theologiæ nostræ lectione feracissimè provenit, cuius quidem semina primo aspectu pusilla admodum vident, verū vbi à perito agricola fata fuerint, in immensum coalescunt, augenturq; in arborem, in ramos, et in virgulta vndequaq; prorūpentia, in quibus aues cæli congregentur, vt in sacris habetur institutionibus. Aues igitur, hoc est, disputatores, quod interpretatur Adamantius, quippe Rhetores, qui velut aues cæli leuibus pennis, verborum duntaxat elegantium nitore freti, disciplinarum excelsa prius sectari, & ardua quæq; appetere videbantur. Pennata enim Homero verba. Et per bracteatas argento columbæ pennas, sermones Dei Theologi aiunt intelligendos. Huiusmodi igitur Rhetorum alites, simulac nostram in sinapin inciderint, ipsis deniq; rationibus, & rei ipsius veritate allectæ, non ingratam sibi sedem in ea delegerunt. Ex cuius quidem ramis nō admodum delicatè frondescens, vi tamen sua consistentibus, nullus fortè loquendi decor, sed optimæ vitæ tantum ratio, quæ sola sit appetenda decerpit. Quanquam Hesychius aues loco hoc Evangelico accipi contendit pro hominibus contemplationi deditis, qui si terrena aliqua tractare necesse habuerint, hoc est, si super sinapis ramo quiescere contigerit, paulo post tamen volatu repetito, non ignauiter in sublime tollantur.

INTEL.

INTELLECTVS EFFICACIA.

Indicat verò semen ipsum (vt nos quoq; de puteo nostro aliquid hauriamus) magnam altissimi intellectus efficaciam, quæ sub exili ac propemodum cōtempribili semine lectionis, vt multi putant, etiam fatuæ, delitescerebat. Nam simulac semen id ori ingestum est, ac mandicceptū, acutissimi vi saporis os omne incendit, omnemq; reliquorū ciborū fatuitatem temperat, condimētumq; omne, cui admixtū fuerit, mirificè cōmendat, commanducatū pituitā capitis purgat, perq; os egerit. Sic sacra lectio grauedinē intellectus emendat, abstergitq; vt purificatus per os, quippe per doctorū verba, diuina possit mysteria degustare. Nam, vt ait Horatius,

Nemo adeo serus est, vt non mitescere possit,

Si modo cultura patientem commodet aurem.

Sed quid indigemus Horatio? cum Dominus noster dicat, Scrutamini Scripturas: quas ne fastidiamus, vtpote quæ nonnullis gustu asperiores videantur (sue runt enim qui dicerent, Durus est hic sermo) sinapis huius condimentum efficiet. At lachrymas ciet, quod illi obiicit Poëta quidam, dicens:

Sed, lacescenti fletum factura sinapis.

Sed o dulces lachrymas, nulla saluginis amaritudine vitiatas. O amcenissimā lachrymarum vallem, o iucundas, o amabiles, o semper appetendas lachrymas, si quis ita sit felix, vt lectulum vbiq; suum lachrymis irroret, eas instar panis ducat, & ad surrectæ Crucis conspectum, confixiq; in ea Seruatoris nostri lachrymulam saltem vnam aliquam expresserit, quam videat Dominus erumpentem. Quid verò si vberiores fuerint, & donec omnis totius corporis inarescat humor, emanare non desinant? Quicunq; enim ita seminarit in lachrymis, lætissimam frugem postmodum est in exultatione demessurus. At inde nomen sinapis habet, quod olfactu luminibus officiat. Nam etymon illi *σινάπις* τὸς ἀπὸς, vt medicorum tradit disciplina. Vnde acrem, & incommōdam eius naturā incelsit Græcus Athenæus. Fac olus id infestum oculis, & perniciosum: nostrum, quod ex agro Domini colligimus, cor in primis exhilarat, cerebrū illustrat, oculos aperit, vt videant sicut Agar fontē aquæ viuæ: paulatim lenit, & ad ambrosij vereq; cœlestis cibi gustum reddit idoneum: faucium asperitatem emollit, vt nullius vnquam vuæ afficiatur incommodo. Prodest etiam sine ficu adhibitum auribus, vt illæ angelicæ etiam fiant harmoniæ capaces. Alopecias emendat, omnemq; pruritus extinguit, vt nullo profus vitio contaminatum corpus offerre Deo properemus. Contra lepras inungitur. Quid enim aliud lepra in sacris monumentis, quàm vitiorum sordes, malæq; consuetudinis contagiones?

FIRMITAS DOCTRINÆ.

Quid autem illud, quod semel satum difficulter extirpari potest? Nam semina simulac decidere, haud ita multo post & virent, & feracissimè pullulant: vnde doctrinæ stabilitatem, & propagationem ex eo possumus interpretari. Nam qui semel nostræ huius sinapis suauitatem gustare ceperit, ab ea nūquam amplius, tanquā Vlysis comites à Ioto, auelli poterit. Pullulabit in corde quotidie caulis amcenissimus, totaq; spiritus conceptacula seminibus his cōfarcientur, neq; hunc proculcabit lupus, aut vsus, aut rugiens leo: non effrenis equus, non taurus ferox, non dolosa vulpes in pabulum absument: non frigus aduret, non æstus desiccabit, non aratrum denique contundet: virebit in dies magis, & ad procellas & conculcationes omnium tanquam insuperabile crocum lætius proveniet.

Zz ij

Pierii Val. Sinapi.

EXPERGEFACTIO.

AD hæc sinapis expergefactum ac minimè somno grauatum significat intellectum: siquidem terrestris illa contra lethargos, de rafo prius capite, illinitur. Noster hic sinapisimus de rafo circumcisoq; cordi contra huiusmodi morbum admouetur. Quid enim aliud lethargus est, nisi somnus inexpugnabilis? Atqui quotidie vt vigilemus, vt Deo preces allegemus, suauis huius nostri pun- gimus acrimonia. Gustu eius scimus quando hora est de somno surgere, ne gra- uati eo, longæ scilicet desidie indormientes, obtorpeamus ignauiter. Non gal- li cantu, non æris tinnuli strepitu, nō vilius ortu sideris indigemus, vt mane, sed planè mane excitati corpus strato corripiamus, atq; tunc, & in dies septies lau- des Deo concinamus.

SVBLIMVM APETITOR.

Quid verò quòd per sinapis ramusculum, quem quis ore decerpat, mentem & cogitationem in sublime sese attollentem accipimus? propter præsentia- neam excitandi virtutem, quam in eo semine Pythagoras maximè omnium ad- mirabatur, qui vix illius terrestris folia degustauerat, præcipuo tamen vnum il- lud amore prosequeretur, quòd vim eius in sublime ferri conspiciebat, perinde ac si in coelum niteretur, cum per nares in cerebrū penetraret, omniaq; hinc pur- gatoria, & ad visum mentis vegetiora fieri asseueraret. Maximè itaq; studendū, vt cibos omnes oleris huius intinguamus pulmentario, cum præsertim modico eius in ollam iniecto, legumina omnia, vt Democritus ait, facillimè deco- quantur. Agite igitur, agite ferculis omnibus, tam æstate quàm hyeme, tam ma- ne quàm vesperi, vel grana, uel succum eius admisceamus. Vtuntur hoc liben- ter probi omnes, hoc Pontificiis cenis adhibuit assidue Clemens VII. Nulla enim vnquā vel publica vel priuata cena est ab eo instituta, quin nostræ huius sinapis agricolæ polioresq; plenis adstarent calathiscis: iucundumq; inter eos certamen oriretur, quis eorum id melius vel serere, vel condire didicisset. Idem nobis faciendum, vt noster exemplum nobis Pontifex dedit, vt ita nos neq; fa- mes occupet, neq; sitis etiam molester: supra enim nectar, supra omnem, quod aiunt, ambrosiam cibus hic, & melle & fauo suauior, mortalibus ad vitam est o- mnibus profuturus.

FRANCISCO FANTONO BIDIZOIENSI,
MEDICO SALODIANO, DE IIS QUÆ PER CÆPE
& Hortensia quædam alia significantur,

EX SACRIS ÆGYPTIORVM LITERIS,
PIERIVS VALERIANVS.

Quamvis risurus sis, Fantone doctissime, super apophoreto nostro, non sum nescius, quippe qui odoratissima suauissimâq; citria, Salodiana scilicet, quibus nusquam preciosiora nascuntur, à te dono acceperim: ego contra Cæpe, alliumq; tam vtilia, tam insuauia tibi & Medico Salodiano redonare cogitarim, reliquorumq; ole- rum corbes, quorū tu istic vel hortos integros vno asse comparare possis. Sed quid facias? non ea- dem sunt omnibus ingenia. Attamen si quanti hæc, qualiacunq; sint, mihi steterint noueris, forte non ita vilia esse dona aestimabis. Non enim celo nostro hæc nascuntur, sed ex Ægypto in- tima hucusq; magno portorio transferuntur. Neq; sperandū vt hic sat a his similia renascantur, quia talia sunt, vt in alieno solo semina corrumpantur, vel omnino degenerent. Dices: At malo

Liber LVIII.

417

A malo ego nostratia, sapes quorum & cognouimus, & quibus apta condimentis sint, toties ex- perii sumus. Sed vide ne fallaris, priusquam nostrorum experimentū facias. Memineris Ægy- ptios olim & doctrina, & ingenio plurimū claruisse, neq; temere ex tota Græcia viros summos doctrina nomine ad eos transisse, cum tamen in Cæpe tanti facerent, vt id numinis loco colue- rint: quod à tam celebri natione factum nos minimè ridiculum existimare debeamus. Vtunq; autem, ne hic totam Commentarij rationem alieno loco explicandam suscipiam, ex ipso omnia loco suo videnda tibi proposui, quorū multa licet antiquitate iam obsoleuerint, solent tamen vel eruditus aliquam afferre delectationem, quæ veteres quomodocunq; tradiderint, propterea quòd exquisitioribus inueneris magis ex comparatione gaudere consueuerimus.

DE CÆPE.

Lera igitur & sagminea quædā collecturus, ordiar à Cæpe, propter ea quòd inter herbarum, bulborum, caudicum, surculorumq; gene- ra memoriam sibi primam cæpe apud Ægyptios vendicauit: quin etiam inter hortensia eorū numina principatum prorsus obtinuit.

LVNA.

EA enim tota lunaris est: cumq; nullum apud nationem eā numen vesaniore cultu habitum fuerit quàm Luna ipsa, in vnus Lunæ honorem cæpe colue- runt. Nam vt taceam quòd ea dissecta multiplicem Lunæ ipsius effigie, & quas Græci φάσγες nuncupant, omnes ostentat, siue ea curuata in cornua, siue æqua portione diuisa, siue protuberet, siue quotidiana facie varia sinuet, nunc immen- sa sit orbe pleno, ac repente nulla. Habet autē cæpe hoc peculiare, quod Plutar- chus quarto in Hesiiodum Cōmentario tradit, vt reurescat & cōgerminet dece- dente paulatimq; deficiente Luna, contra autem inarescat adolescente, quasi i- ipsa pro alimēto corpus exponat suum. Quamvis rem longè aliter acceperint Pe- lusiotæ, qui cæpe profanum adeo existimarint, vt cibum eius pollutū esse credi- derint, ideoq; mensis inferri vetuerint, propterea quòd solum olerū omniū con- tra Lunæ aucta atq; damna vices minuendi & augendi habeat cōtrarias. Quòd verò cibus tam acris tamq; vehemens in mensarū etiam delicias venerit, Socra- tes apud Xenophontē Philosophorū symposio, bellatorū vires acriter eam exci- tare dicit, & eius esu vino commendationē augeri, ibidē legas. Laudat eas etiā quisquis ille est Apitius, quòd ad omnia cōdimenta optima sit & idonea. Quan- quā Morus ille Florentinus, cognomento Nobilis, parasitorum omnium, quot sunt, quotq; fuerunt, festiuissimus, cum cæpas Pontificiis Leonis X cenis au- dius appeti, trucidariq; indignissimè ferret, aspera declamatione contra oleris eiusmodi esitationē inuehi solitus est, impios, impuros, intestabiles eos omnes dicere atq; reprehendere, qui humanū corpus tā puro elementorū cādore mū- ditiaq; compactū ab optimo maximo numine, dignitate, facieq; sibi perq; simi- li fabrefactū, quod idē ipse rerū opifex spiritu afflasset suo, flāmeisq; stellarū scin- tillis animasset, isti per spurcissimū ceparū alliuve cibū, maleolenti & vsque adeo fœtido putore cōtaminare, fœce tam fordida, tam profana polluere, ipsius demū sanctioris animalis animā reddere diis hominibusq; abominabilē cōniterent.

PROFANVM.

Sed vt ad Ægyptiaca nostra revertamur, alia insuper afferē causa, cur profa- nū hoc apud aliquos olus haberet: sed ea fabulosa, atq; ex vulgo sumpta, for- sitan à calūniatoribus in eius gentis irrisionē excogitata. Aiunt enim cepis ideo

Zz iij

Pierii Val. Allium, & Rapum.

non venci Ægyptios, quia Dictys Isidis alūnus, dum has in Nili ripa enatas auel D
lere conaret, in amnē decidisset, extinctusq; hac inde sit memoria coli cceptus,
vt olus id, quasi necis patratae causa, profanum haberetur. Alij rem in religionē
convertēre, quod numen vltione ea sese improfanabile esse commonstrarit.

L A C H R Y M Æ.

ID non omiserim, apud quosdam cæpe lachrymarum hieroglyphicum fuisse,
Ieaq; de causa imperatum esse à Biante philosopho Alyatti Regi eum ad ami-
citiæ suæ fructū amicē benevolēq; accersenti, vt cæpe vesceretur. Ita enim tetri-
cum eius philosophi dictum ferunt: *Ἐὰν ἀλλυοῦσθαι καὶ λάδιον κρόμμυον ἐσθίης*. Nam quod cæ-
pe oculos acriter mordeant, lachrymasq; vel sola contractatione cieant, omni-
bus exploratum: apteq; Columella lachrymosam eam vocat. Iam & Dionysius
apud Aristophanem interrogatus, cur ita fleret, cæpe olfacere se respondit, &
ea de causa *κρόμμυον* Græcis dicitur, *ὅτι νόσος μὴ ἀπὸ ἐσθιόντων*, quod comedentes iu-
beat oculorum pupillas ocludere. Dantur verò remedio contra caliginē ocu-
lorum, quod eam vel olfactu purgent.

PER INIMICITIAS ILLUSTRATVS.

SI quis verò velit quempiam indicare, qui ex inimicorum obtreccionibus **E**
& iniuriis creuerit, longeq; illustrior atq; potentior euaserit, quo aduersaria
magis vis in eum incubuerit, pro hieroglyphico surculum rosæ flore præditum,
emergentem è cæpe figurabit. Experimento siquidem comprobatum est, rosas
violasq; iuxta cæpe vel allium satas, fragrantiores fieri: ita vnus foetorem ad al-
terius benevolentiam conferre. Tangit rem Plutarchus, vbi ea recenset commo-
da & utilitates, quas consequi possumus ex susceptis inimicitias: fieri quippe
nos vigilantiores ad vitia declināda, & ad virtutem capeffendam ardentiores,
atque in his omnibus maiori conatu laborare, vt quæ veram gloriam paritura
sint, omni studio sollicitudineq; complectamur.

A L L I V M.

M I L I T I A.

Num tantum ex allio hieroglyphicum inueni, vt per id militiam in-
telligamus, propterea quod & allium & cæpe cibum esse militarem
constat. Atq; hinc prouerbiū apud Sudam, neq; alliu, neq; fabas est
tandas, iis qui tranquillum sibi vitæ statum proposuere: per summo-
tum allium, bellica negocia dimittenda: per fabas, ciuilia non attingenda, quæ
latius in Fabæ Cōmentario explicuimus. Sed quod ad militarem cibum attinet,
Aristophanes, Equitibus, milites memorat, qui coemptis alliis & capis naues
incendissent. Et chorus iam antea Alantopolam incitans dixerat, Vt inalliatus
strenuè magis pugnes. Neque rem tantum bellicam adiuuat allium, sed rusticæ
etiam opem affert. Siquidem, vt Africanus ait, oleum in quo allium contritum
fuerit, mirè prodest vitibus eo obvinctis, ne pediculos gignant: & absq; oleo tri-
tum oblitumq; arborum truncis, ne ab erucis infestentur, opitulatur.

R A P V M.

S O L.

A pud Ægyptios sacerdotes veluti cæpe Lunæ, ita rapum Solis erat
hieroglyphicū, numinibusq; alterum, & alterum suis dedicabantur:
corpus enim rapī solidū, immutabilē Solis effigiem refert: veluti cæ-
pæ, vt dicebamus, multiplicitas illa tam multiformis tunicarum, Lu-
næ varietates ostendit. Sanè autores sunt rapum è plumbo dicatum olim fuisse
in

Liber LVIII.

418

A in templo Apollinis Delphici, quod Phcebei corporis soliditatem ostenderet.

F V N G V S.

T fungus nescio quid sapit hieroglyphicum, qui tamen apud Ægy-
ptios, quos sequimur, nusquam apparet, apud Græcos tamen & Lati-
nos non illepido celebratur significato.

REPENTE QUID ET INSUPERATO FACTVM.

NAm id præcipuum fuit, estq; adhuc apud omnes hieroglyphicum fungi, vt
quotiens noui aliquid præter expectationem repente factū apparuerit, fun-
gum id dictitemus. Poetas quippe funginos, oratores, historicos, philosophos,
Iurifconsultos vnus tridui studio autoritatē indeptos, et quæ plurima sub Leo-
ne X. P. M. miracula vidimus, nocte vna præstantes aliquot, tanquā in Parnaso
somniaffent, haberi cceptos, eoq; processum temeritatis, vt ex iis nonnulli mili-
tes etiam sibi compararint, qui non applaudentibus mortem minitarentur:

At rerum natura parens nil edere magnum,

Spectandumq; solet, longo nisi tempore adultum.

Ipsa etiam maiora suos animalia partus

Iussa diu gestare, decem bos Luca per annos

Parturit, ingentem prolem paritura, nitensq;

Dentis ebur, decora ampla virum, decora ampla Deorum.

B

Sed vt ad funginos revertamur, prouerbiū est, quod de re subitaria & inspera-
ta fertur in primis, nocte vna fungum nasci. Quare apud Dionem legas, Traia-
ni vita, fungum quandam magnum in Decebalis castris à barbaris circumlatū,
Latinis etiam literis inscriptum. Literas non ponit autor, sed ex iis quæ subsecu-
ta sunt, manifestè percipitur, admonitionis aliquid id fuisse, cauendum scilicet
Traiano, ne se tantis tamq; ferocibus copiis committeret: repente enim oriri so-
lere, quod nemo vnquam expectasset. Quod vt existimem id admonet,
quod in eo exercitu vociferationes etiam exaudiebantur à Buris præcipue, atq;
aliis gentibus cum Romanis societate coniunctis, Traianum ad pacem hortan-
tibus, & vt saluis rebus retrò domum abiret admonentibus.

C

F A T V I T A S.

A pud Plautum, Bacchidibus, fungus fatuitatis, & stupidæ admodum cre-
dulitatis hieroglyphicum est:

Adeon' me fuisse fungum, vt illi crederem?

Quod quidem significatum Nicobolus eadē fabula manifestius declarat, dum
se omnes quicunq; vbivbi sunt, qui fuere, quicq; futuri sunt posthac stulti, stoli-
di, fatui, fungi, bardi, buccones, blenni, anteire longè stultitia & indoctis mori-
bus profitetur. Et prius de re nihili Chrysalus:

Tanti est, quanti est fungus putridus.

D E C V C V R B I T A.

Vcurbitam apud Ægyptios non inueni in suas literas receptā, apud
alios tamen in hoc genere mininè præteritam.

S P E S I N A N E S.

NAm apud Onirocritas cucurbita spes inanes præfigit, vtpote
quæ cum ventricosam admodum speciem præ se ferat, multumq; identidem nu-
Zz iij

trimenti polliceri videatur, illud tamen & tenue, & nisi condimento aliquo iu- D
uetur, egregiè fatuum est.

SALVBRITAS.

Necq; tamen cucurbitæ fautores defunt, vt qui pro salubritate poni eam con-
tendunt, anfa, vt puto, capta ex prouerbio, καλοκώβης ὑγιεινῆς, quod ex Epi-
charmo sumptum memorat Athenæus.

DE PAPAVERE.

Papauer nonnulli inter segetes enumerāt, propterea quod Maro id Ce-
reale dixerit; quasi non & olera, & edulia omnia terra nascentia, Cereris
esse munera cognoscant. Ab hac igitur parte significata eius exordiemur.

CERES.

Papauer quidem Cererem, atque adeo terram omnē humano cōmercio ha-
bitatam, hieroglyphico suo referebat; neq; quidem hoc vna tantum de cau-
sa: orbicularis enim figura eius perinde ac terræ, protuberat vndecunque, con-
uallibus quibusdam veluti subsidentibus, montium quodammodo iugorumq; E
specie, locorumq; reductorum effigie: interiora deniq; folliculis quibusdam di-
stincta gerit, veluti etiam nationes hominum & fluuiis, & montibus, et vrbibus
dispertuntur. Innumera præter hæc includit semina, est & hoc terræ benignæ
propriū. Neq; quidem hoc cibū, nisi concutiat, obtundatur, & ventiletur,
emittit; neq; terra, nisi exaretur, sarriat, vertatur, obteratur, multisq; modis excu-
tiatur agiteturq; quicquam proficit.

IUSTITIA.

Propter verò receptacula æquis inter se interuallis disgregata, iustitiam, ac le-
gumlationem, quæ Cereri attribuantur in primis, hieroglyphicè common-
strat: eaq; de causa dea ipsa & legifera, & iustitiæ autor appellata est: siue, vt arbi-
trantur quidam, propterea quod sementia penes se deposita magno cū scenore
reddere consuerit. Sanè Virgilius & his & quæ superius dicta sunt considera-
ratis, non immeritò Cereale papauer appellauit. Sunt qui nihil, quod ad erudi-
tionem faciat, inuestigantes, Cereale papauer à Poëta dictum autument, quod
Cerem in Proserpina filia conquirenda cibos sibi ex papauere confecisse tra-
dant, quasi per somnium ea fuerit inuestiganda, quæ meræ sunt nugæ. F

VENUS.

Apod Sicyonios Venus, vt autor est Pausanias, cum papauere in altera ex
manibus contento figurabatur, quod dubio procul ad seminiū copiam re-
ferendum est. Nam quantum ad amorem pertinet, in altera manu malum habe-
batur, quo de Cōmentario suo dictum. Erat verò eius deæ statua auro eborēq;
fabrefacta, in summo cuius vertice poculum insidebat: quod hieroglyphicum
eò spectat, quod maritum Græci, vel dicere velimus amatorem, potionis nomi-
ne nuncupabant: ποσις enim vtriusq; nomen, & ποσις Platonis amor.

AMOR.

Nimirum autem papauer florens amoris indicium habetur apud fortilegos,
cuius quidem folium qui amoris periculum facere volunt, pugno super-
ponūt, alteraq; passa manu illud allidentes, ex crepitu coniciunt quod quære-
bant. Explorant enim, an amantes redamentur: nam quo clamorosius insonuerit,
eò se magis amari putant: quod si sonus oblanguerit, contemptui se habitos ar-
bitrantur: cuius rei tum alibi, tum eo loco meminit Theocritus:

284

A *εἰ δὲ τὸ πλεονεχθὲν καὶ μαζαίωλον ὁ παπαιοῖσι, ἀλλ' αὐτὸς ἀπαλῶ ποτὶ πάλαι Ἰζαμαίρου δὴ*
quod vno dici potest versu: *Nec supercasso crepuere papauer a pugno.*

GENTES.

Humani verò generis hieroglyphicum præ se ferre videtur, non ex iis tan-
tum quæ superius de granorum dissepimentis dicta sunt, sed ex eo etiam
constat, quod compitalibus, quæ in compitis Laræ, siue Larundæ, vel Maniæ
Larum matri fiebant, humana capita sacrificabantur. Sed Iunius Brutus consul
sacrificij genus abominabile & abhorrendum, suppositis puerorum loco, alijs
papauerisq; capitibus, celebrandum instituit.

CAPITA.

Et enim illud haud obscurum papaueris significatū, vt omnino capitis hie-
roglyphicum habeatur, adeo nullus olerum foetus insigniore capitis hono-
re conspicuus est: fortè vastior fructus cinaræ, sed aut spinarum, aut integumen-
torum, quibus confertim circumuallatur, asperitate horridior, cum papaueris
& læuore delicatus, & Regia corona redimitus, maiestatem quandam præ se fe-
rat. Iam & apud interpretes Theocriti *μικρον λεγαται η κεφαλη*. Sed mihi videtur lo-
cus potius ex historia desumptus, vbi Tarquinius cognomento Superbus, per
hortum inambulans, nullo responso dato ei nuncio quæ Sextus eius filius, quid
sibi agendum in Gabios esset sciscitatū miserat, tantum baculo eminentiora pa-
pauerum capita decutiebat. Ex quo Sextus intellexit, proceres populi paulatim
summouendos. Sed hoc vetus fuit Corinthiorum exemplum, à quibus oriun-
di Tarquinij. Si quidem ferunt Periantrum, qui Corinthi tyrannidem exercuit,
cum per fidum nunciū Thrasylbulum Milesium consulisset, quam arte,
quæ ve vi sibi principatū stabilire posset, nullum ab eo responsum accepisse: vi-
disse enim se tantum nunciū memorabat, eum in campum triticeæ segetis in-
gressum, eminentiores spicas baculo decussisse, atque ita Periantrum instru-
ctum, capitibus ciuitatis cæde & exilio sublatis, tyrannidem occupasse.

DE VERBENA.

Apitis, qd in papauere est, significatū, verbenę reminisci facit, in qua
de capite identidē nō incuriosa & nunc est, & olim fuit inuestigatio.

CAPITA DEORVM.

CVerbenarum fasciculi puluinariibus dicati, Deos apud veteres si-
gnificabāt. Struppos eos vocitabant. Erat verò mos olim dona eiusmodi Deo-
rum capita nuncupare. Sanè apud Tusculanos fasciculus, vel corona herbacea
imposita puluinari Castoris, struppum vocabatur. Alij struppum idem quod
strophium intellexerunt. Vnde apud Faliscos struppearia nuncupabatur festa,
quibus ambulabant coronati. Atteius Philologus Græcum esse vocabulum
struppum putat, quippe *στροπιον*, & insigne fuisse, quod sacerdotes in capite or-
nando gestarent, siue ea corona esset, siue aliud gestaminis pro corona: de quo
videndus Festus, sed in codicibus emendatis.

DIVI PRÆCURSORIS CAPVT.

Non temerè verò in nostram vsq; diem mos plerisq; Italiæ ciuitatibus per-
durauit, vnā è verbenis speciem, eaq; & grandiore & odoratiore in D.
Ioannis Præcurforis memoriā celebrare. Herba enim ea lato folio est, crispatoq;
aspera admodum lanugine, coloris cineritij, multis scissuris corrugato, acutis-
simi odoris ac periucundi, caule præalto, ramofo, quadrangulari, puniceis flori-
bus ad buglossæ propemodum similitudinē condensatis, intra quorum calices

grana quatuor singulis, veluti panici papauerisve reperiunt, quibus excusis pe-
diculo pars adiuncta remanet, quasi quaedam macilenti capitis effigies, idēq; D.
Ioannis caput vulgus dicitur, herbamq; eius nomini dicatam, non sine pietatis
ostentatione puluinaribus imponit, eademq; priuatarū edium ianuas parietes-
que ornat, tanquam amuletum sit minimē contemnendum. Nec me latet verbe-
nas pro quibuscunq; sagminibus in sacris acceptas, & coronationū ritibus her-
bas quasq; ē Capitolio decerptas, pro verbenis habitas: ipsam autem verbe-
nam multis à Dioscoride nominibus appellatam, & quæ super ea plurimi æta-
te nostra conscripserunt, quæ hīc repetere superfluum esset.

NOVA NUPTA.

Qui verò puellam pingūt verbenam sub amiculum occultantē, hieroglyphi-
cum huiusmodi nouam nuptam significare tradunt. Siquidem mos erat nu-
ptiarum sacro faciendo, vt noua nupta corollam de verbenæ floribus à se lectis
sub amiculo gestaret. Sunt & alij verbenæ siue verbenacæ, vsus, aliis atq; aliis
antiquorum cæremoniis, magicis etiam elusionibus accommodati: sed nos ea
tantum delibamus, quæ ad alicuius hieroglyphici significationem pertinent.

DE FILICE.
VOLATVS.

Filix quoniam Struthiocameli pennis assimilatur, sunt qui volatū per
herbam eam figurare cœperint, quod mihi non vsquequaq; appro-
batur. Nam licet vnaquæq; penna volatus hieroglyphicū sit, instru-
mentumq; eius rei proprium, cum tamen manifestum sit Struthioca-
melū ex omnibus alitibus, vnū, ob vasti corporis molē, vix posse sese humo attol-
lere, alis verò vti ad cursum tantū adiuuandū, congruū mihi non videt̃ ab eo si-
gnificatū id desumere, quod ipse sibi natura repugnante præstare minimē pos-
sit. Sed de Struthiocamelo satis inter alitū significata. Id de filice proditum, non
Struthiocameli tantū causa herbam eam Pteryga vocari à Græcis, sed quod in
vniuersum foliū eius sit pennis alitū simile: de quo & Dioscorides & alij plura.

SECVRITAS.

Magis aut̃ placet illud quod securitatē per filicis hieroglyphicū indicari qui-
dam memoriæ prodiderūt, propterea quod eius herbæ odor serpentes su-
gat, animantiū quippe genus omnino perniciosum: eaq; præcipuē de causa ru-
fici eiusmodi foliis grabatos suos farcire consuevit, vt interpretes Theocriti tra-
diderunt.

ODIA CAPITALIA.

Id etiā est filicis hieroglyphicū, vt arundini adalligata capitales indicet inimi-
citas: adeo em̃ inter se disidēt, vt altera alterā enecet, coronę modo circumdu-
cta, vulneribusq; alterius stirpe factis, cōtusa altera & imposita efficacissimē me-
deatur. De quibus ita Celsus: Pessima ex furculis arundo est, quia aspera: eadēq;
offensa etiā in filice est, sed vsu cognitū est, vtrāq; aduersus alterā medicamentum
esse, si cōtrita superimponat. De dissensione ita Plinius: Filices aiunt nō renasci
arundine sectas, aut exaratas arundine vomeri imposita: similiter & arundinem
exarari vomeri imposita filice præcipiunt. Quod verò ad supradictam pertinet
medicinam, apud eundem lib. XXIII. cap. XI. eadem quæ Celsus tradit, legas.

DE ABSINTHIO.

Vid sibi velle Absinthium de fauo mellis enatum, in Apis Commen-
tario Lucretianum secuti carmen indicauimus: nunc quid simplex sibi
velit, exponamus.

SALV.

SALVTIFERA CASTIGATIO.

Significat enim graminis huius hieroglyphicum obiurgationē, quæ cuiuspiā sa-
lutē attulerit, qua scilicet increpitus qui tota aberrabat via, prolapsus in sce-
lerū voraginē, in meliorē mox regressus semitā, abiectis à se vitiis, vitā inde de-
gat inculpabilem. Amarissimum est enim absinthiū gustu, perinde ac obiurga-
tiones vnicuiq; videntur acerbę, sed si haustū non reuomatur, omnē perpurgat
intestinatorū fecem: contra verò mel, quæ placidæ sunt adulationes, bilem auget.
Dicit enim Horatius ex medicorū dictatis, Dulcia se in bilem vertūt, ideoq; ho-
minē in morbi alicuius incommodum trahūt: qua de re satis in Ceruo, qui fistulæ
sonantis adulatione deceptus, venatoris iaculum in se directū minus aduertit.

SACERDOTIVM.

Erat verò absinthium marinum, quod quidam Seriphium vocant, sacerdo-
tum Isiacorum gestamen: huius enim ramum illi præferre solenne habebāt
oleaginum ramorum loco, vt apud Dioscoridem lib. III. Quod verò Seri-
phium absinthium, quod & marinū dicitur, autor idem, neq; non Plinius aiunt
B Taphosiri in Ægypto lætissimē provenire, Taphosiri urbem Stephanus ideo
dictam ait, quod ibi sepultus sit Osiris.

SANITAS.

Quod verò poculum absinthij quadrigarum agitatoribus propinatū legas,
indicat id Latinarum victorem: his enim feriis qui quadrigis vicerat, absin-
thium in Capitolio bibebat: idēq; maiores nostri sanitatem interpretabantur,
quod magni satis præmij loco dare se profitebantur.

HYSOPOVS. ELVTIO.

Yssopus in diuinis literis hieroglyphicū est gratiæ spiritalis, per quā
inquinati labe aliqua eluimur. Eius aspergine mundatur quoddam
lepræ genus. Lepra passim humana delicta significat, siue peccato-
rum maculas appellare libeat. Hinc apud Psalmographum, Asper-
ges me Domine hyssopo, & mūdabor, habetur. Eucherius eam pro humilitatis
patientięq; hieroglyphico ponit, propterea quod humilis admodum herba est,
& lapidi, cui nascendo adherescit, adstricta: cuius radices saxum etiam dicuntur
penetrare. Ipsa verò præcipuē pulmones curat. In pulmone sedem habere dici-
tur superbia, in quo scilicet tumor, & anhelitus. Cicero de natura Deorum: In
pulmonibus inest raritas ad hauriendum spiritum aptissima. Quod verò spiri-
tus pro superbia vel animi elatione ponatur, idem oratione pro P. Sylla: Res ge-
stæ credo meæ me nimis extulerunt, & mihi nescio quos spiritus attulerunt. Ibi
autem apertius: Nunc Capuæ Campano præsidio ac regio spiritu cum vide-
rem, Blosios illos mihi videbar videre, ac lubellios.

DE ASPARAGO.

EX ASPERITATE SVAVITAS.

Mite aliquid & lene, quod ex aspera duracq; re proveniret, significare
qui vellent, hieroglyphicum Asparagi faciebant, furculum quippe
iam maturum & seminibus instructum. Nam spina est, quæ semen il-
lud fert, quo fato molles inde asparagi succidantur. In Bœotia sanē
qui nouam nuptam comebant ornabantq;, eam spinoso asparagi frutice coro-
nabāt, quoniam, vt apud Plutarchum est de Coniugali vita, suauissimū ille fru-
ctum de asperissima spina producit. Sic vxor viro primā illius asperitatē ac duri-

Pierii Val. Capparis, & Mandragora.

tiam minus aspernant, dulcem postmodo & suauem convictum præbet. Qui D
verò, vt idem Plutarchus, primas virginum rixas ferre nequeunt, similes profe-
ctò sunt iis, qui prima vuarum acerbitate offensi, eas etiam cum maturuerint,
abhorrent.

CITO CONFECTVM.

A Tq; hæc de spina. Teneriores verò coliculi significatum habent rei quam
ocysimè paratæ, vel ipsius Augusti dicitur, cui frequentissimū illud erat
dicere, Citius quàm asparagi coquantur, cum quid momento minimo propera-
tum innuere volebat. Ita illud apud Dioscoridem animaduertendum, ἐν δὲ λιβανῶν
ἐπιπέδῳ, quod in antiquissimæ translationis codice, Latina quidem phrasi, sed lite-
ris Longobardicis scripto, quem perlegi Florentiæ, quemq; Marcellus transla-
tionis suæ ducem habuit, breui coctura elixum, legitur. Philemon Comicus, vi-
ctitantibus asparago, perinde ac thymo etiam ac cappari, extenuationem cor-
porum videtur exprobrare, vbi ruralis parsimoniam penitentem virum in sce-
nam producit, querentem scilicet quòd rus, vt medici, conuenientia egrotis tan-
tūm esculenta subministret. Addit illud: κεῖν δὲ τὸν δῖον

*τὸ πικρὰ γὰρ τοῦτ' ἔστιν ὀλέω, καὶ πικρὰς,
δύμω, ἀσπαραγῶν, αὐτὰ ταῦτα γὰρ δέδωκε
μὴ λιβανῶν ἀδύνατον με τῶν ἰσχυρῶν*

quorum versuum hic est sensus: *Atque per Iouem*

*Innata petris obsoniola capparim,
Thymumq; & asparagum, & alia huiusmodi,
Quam vereor, extenuatione præ nimia,
Ne me cadauer exanimum humi deserant.*

Quòd verò Philemon τὸ πικρὰ γὰρ dicit, vide apud Dioscoridem quoq; in petro-
sis nasci asparagum, nulla facta de satiuo, quo nunc plurimū vitimur, mentione.

DE CAPPARI.

Ed quod ad Capparim attinet, ad hanc Philemonis sententiam facit
Dioscoridis locus, qui eam nulli rei dixit esse vtilem, nempe adeò te-
nue esse nutrimentum eius, vt nullam afferat vtilitatem.

DE MANDRAGORA.

Vita super Mandragora dicenda essent, sed ea vel insuauia, vel ab-
horrenda: quare in iis quæ humano generi perniciem afferunt, tem-
peramento vtendum est, quoniam etiam nescire quædam inter vir-
tutes reponi solet.

SOMNICVLOSVS.

ID omnino non dissimulabimus, somniculosum hominem per id genus her-
bam significari, propterea quòd vis eius media est inter venenū & soporem.
Nam si quis vinum ea medicauerit, bibentem in profundum adeò somnum
iniiciet, vt expirasse credatur, memorabili Annibalis exemplo, qui missus à Car-
thaginensibus in Afros qui rebellauerant, non ignarus ille gentem esse vini
avidam, magnum eius modum mandragora permiscuit, mox leui cum eis com-
misso prælio ex industria celsit, nocte inde intempesta relictis intra castra qui-
busdam sarcinis, & eo vino quod infecerat, fugā simulauit: cumque Barbari oc-
cupatis castris gaudio effusi medicatum vinum hausissent, iacerentque strati
defunctorum in modum, reuersus Annibal nullo negotio eos trucidauit. Rem
Fron-

A Fronto exemplis suis adiecit. Quòd verò ponit historia vinosos Afros, Cypria
nus quoque de Afrorum suorum bibacitate multa conqueritur, quæ propè mo-
dum iam, vt nunc apud Germanos, in ciuiliū laudum locum irrepisset. De so-
porifera verò Mandragoræ vi Medici multa tradidère, idq; præcipuè, quòd
plurimus & efficacissimus est eius vsus in soporandis iis, qui vel invrendi vel
secandi sunt: altissimum enim per quatuor ferme horas somnum, potione ita
medicata exhausta, perseverare, vt neq; ignem neque ferrum sentiant.

AMATORIVM.

Proposui de veneficiis à mandragora nihil me dicturum, præsertim ea quæ
pertinet ad amatoria, de quibus aliquid omnino habetur in sacris literis: sed
nunc maioris illud curæ præcium esse duco, vt radices eius figuram, non teme-
rè tam insignem à Deo, siue à natura, ducente Deo, conformatā, enarrem: cu-
ius altera est virili specie, capite capillamento veluti quodam vndecunque coo-
perto, pube etiam densissimis radicularum filis pudenda virilia cooperiente.
Alteræ foemina, iisdem velamentis, si quis curiosius rem ipsam inspectare vo-
luerit, naturæ miraculum occultantibus, quotidianis testimoniis veritatem i-

B ipsam comprobantibus. Quòd miror à quibusdam tam pertinaciter negari, cum
præsertim vulgatum sit, Pythagorā herbam hanc ἀβραωωμορφον appellasse, quo
vocabulo nihil manifestius ad humani corporis formam exprimendam. Sed, si
Deo placet, Pythagoram isti dicunt mysticum aliquid per id nominis intelle-
xisse, eam quippe Philosophi locutionem ad poma ea spectare, quæ putant non-
nulli Melenzanas esse, quòd ovalis figure sint, ac perinde testibus assimilentur.
Leuis hæc est coniectura, siquidem ἀβραωωμορφον vtriusq; generis vocabulum est, te-
sticuli verò forma ad marem tantum pertinet. Sed quòd arbitrari videatur Her-
molaus Barbarus, vir vndecunq; doctissimus, Melenzana apud Ligures quasi
mala insana dici, quam quidem coniecturam, vt inferius apparebit, puto eum
ex Columella desumpsisse, cur nō ab amore potius, quo, nisi condiatur, egre-
giè prædita sunt, dici ea arbitremur? quòd quidem propius ad Ligustici voca-
buli simplicitatem accedit, qui Marezanas eas vocant. Cæterum cum Diosco-
rides & reliqui medici hanc & aliam Mandragoræ speciem frequenti vsu sum-
ptam inter venena connumerent, Marezana verò, quæ totius littoralis Liguriæ
C tractu modò recentia in iusculentis, modò condita aceto sceniculq; superin-
sperfo, in acetariis & frequenter & copiose anno toto estur, nihil afferunt in-
commodi, sed & grata gustui, & corpori salubria sunt, nullo mihi pacto viden-
tur inter mandragoras recensenda. Ad hæc cum Dioscorides mandragoræ po-
ma oui vitelli similia dicat, auellanæ nucis aliq; Marezana nihil habent quo vel
ouorum vitellis, vel id genus nucibus æquiparari possint, imò totius oui spe-
ciem & magnitudinem præ se ferunt, plerunq; iis etiam grandiora, eò dissimi-
lia, quòd punice coloris simbrisis, ab ea parte quæ Soli exposita est, nō sine spe-
stantium applausu & oblectatione dispescuntur, cumq; valde maturuerint, to-
tæ puniceæ fiunt, parte à Sole tacta semper densius colorata. Sed vt ad formam
radicis quæ verè mandragora dicitur, revertamur, id etiam miror, cur vnà cum
Pythagora Columellam etiam nihili pendant, qui Pythagoricam secutus nun-
cupationem, ita super ea canit:

*Quamvis semihominis vesano gramine facta
Mandragora pariat flores, mæstamq; cicutam.*

Quòd verò Columella vesano gramine posuit, ad herbæ vim respexit, quæ ali-

ter & morion dicitur: ea enim, vt Medici tradidère, drachmæ vnus pondere, D vel in polenta, vel esculentis aliis data, fatuitatem inducit. Eucherius super hac, Genesi, nihil aliud dicit, nisi mandragoram genus pomi esse paruo peponi simil limum, quæ quidem forma ad Ligustica, quæ dicebamus Amarezana, proximè accederet, nisi obstarent reliqua veneno super tradita.

LÆTITIA.

Sed vt mandragoram ab omni absoluamus ignominia, Xenophon eam pro Lætitiæ argumento citat, apud quem Symposio Socrates ait, vinū non aliter mcerori mederi, quàm mandragora hominibus: lætitiāq; non aliter excitare, quàm oleum inspersum igni flammā. Porro si mandragora venenum esset, aut mansa incōmodum aliquod afferret, cur xxx Geneseos Ruben triticeę melsis tempore in agrum exierit mandragoras reperturus, quas ad Liam matrē suam deferret, & Rachel explorata re petierit à forore, vt in eiusmodi plātæ participatum admitteretur: cui Lia responderit, Parūmne tibi videtur, quod maritum mihi præriperis, nisi mandragoras etiā filij mei industria conquisitas tibi vendicare cogites: & quæ de nocte mox pacta sequuntur mandragoræ precio concessa. Vnde suspicari possum, apud scriptores nostros parum de mandragora li B quere, antiquissimumq; eius vsum & vtilitatem esse temporibus nostris incognitā. Quod verò manifestissimū est, prisco illi seculo, ex historia sacra, cibum omnium preciosissimum fuisse apparet: nostro autem tempore, si ea Ligustica Amarezana est, cum tot condimentis inseruiat, & olerum omnium per vniuersum annum sit vtitatissima, faceffere iusserim eos qui eam infamem imaginantur. Sed qui plura super ea quæsierit, ad Plinium se conferat, lib. xxv. cap. xi.

DE BVLBIS. NVPTIÆ.

 Vnt qui nuptias, atq; maritalem copulam (ita enim Græci γάμος intelligunt) per hieroglyphicū Bulbi significari velint: eo enim plurimū veteres vtebātur ad languentem Venerem excitandam. Et viri in nouis nuptiis prima die, autore Varrone de vita Patrum, bulbos comedebant. Hinc illud apud Martialem facetè dictum:

*Cum sit anus coniux, & sint tibi mortua membra,
Nil aliud bulbis quàm satur esse potes.*

Sed hoc Martialis ex Aristophane desumpsisse videtur, vbi iuuenis, Concionatricibus, à duabus vetulis distractus, quærit ab eis, quanam possit ratione duo eodem tempore nauigia agitare: respondet vna, Postquam bulborū ollam deuoraueris. Docet verò M. Varro bulbos aqua decoquere ad vsum Veneris. Apitius addit nucleos pineos, & semen erucæ cum pipere.

DE CICVTA.

 Ed quoniam nequitia fati vbiq; est, longè vtilius fore existimo, si quæ ad ardorem Veneris potius extinguendum proponantur, quàm quæ lasciuiam fouere doceant, commemoremus.

CASTIMONIA.

Cicutam nonnulli pro hieroglyphico castimonie posuere. Causam ego eam esse crediderim, quod si eius herbæ succo testes illinantur, Venus cohibetur, præcipueq; *κατωπερυσμοι*, quæ scilicet per somnium accidunt Veneris imaginationes compescuntur.

SVP.

SUPPLICIUM.

A Vbi vasa quædam, quid sibi quæq; velint, recensuimus, incidimus in calicē, eumq; non alia de causa supplicij de aliquo sumpti hieroglyphicum esse docuimus, nisi ob cicuta succum, qui fontibus capite damnatis propinari solitus esset, idq; præcipue Atheniensium instituto: ibiq; de calice in sacris etiam literis differuimus.

DE RUTA. CASTIMONIA.

Adem ratione Ruta quoq; hieroglyphicum est castimonie, qua cicuta, diuersa tamen nature vi: illa, quia plurimū refrigerat: hæc, quia supra modum exicat: atq; vt Dioscorides tradit, genituram in potu ciboq; extinguit ruta. Theophrastus ob siccitatem indurare, & ob caliditatem exurere dicit. Vt cuncq; ita Ouidius:

Utilius summas acuentes lumina rutas,

Et quicquid Veneri corpora nostra negat.

B Est & magis arcana causa, quàm siccitas caliditasve nimia, quæ rutam continentioris vitæ hieroglyphicum esse iusserit. Nam cum serpens, vt suo loco dictum, voluptariæ nequitie signum sit, ruta nimirum cum tota sit serpentibus aduersaria, eosq; vel odore fuget suo, vt pleriq; veterum tradidère, quanquam vim eam inesse vni syluestri tradunt, merito pro castimonia ponitur. Ad id porro quod acure lumina dicit Ouidius, Apuleius rorem eius herbæ matutinum prodesse tradit, vel cum matutinò maduertit succos in hūc vsum colligendos. Atq; alibi, roscidę folia decocta in vasculo vitreo decoquēda, vino veteri admixto, atq; ita inungendum. Cur verò serpentes rutam exhorrescant, causam eam philosophi comminiscuntur, quod serpentes frigiditate siccitateq; sint præcipua præditi, vnde non immeritò terrarum orbis per serpentis effigiem ostendatur. Siccum enim & frigidum est elementum terræ, & Saturno anguis, vt alibi dictū, in manu statuitur, cuius sidus & frigiditate & siccitate cenferi autumant Astronomi. Ruta verò quamvis calida admodum, ipsa tamen siccitate longè præstat, adeo vt affluentiore quadam ariditatis vi apta sit ad simile corrumpendū, eodem modo quo Proclus non aliam ob causam galli cantum leonibus horrore esse putat, nisi quia solaris virtus vtriq; insita sit animali, sed longè præstantius gallo, quàm leoni. Neq; dissimulanda est vis rutæ prorsus admiranda, quæ non serpentes tantum fuget, verum etiam feles (ita foinas nonnulli vocant, de qua loco suo in Æluro) prohibeat ne adrepant, si eius herbæ ramuli in columbarij fenestris & ingressibus alijs suspensi fuerint, traditum à Florentino in Constantini Cæsaris collectaneis. Quod verò venenis ruta resistat, mustelæ sunt documento, quæ cū serpentibus dimicaturæ, cibo eius armantur, vnde eam à nonnullis viperalem appellari, tradidit Apuleius. Et Mithridaticum illud aduersus venena medicamentum nulli iam non innotuit: regem quippe Ponti Mithridatem cum fratris sui timeret insidias, rutæ folia xx. cum duabus nucibus iuglandibus, & totidem carycis, admixto salis grano, ieiunum quotidie accepisse.

DE CONIZA.

ABLIGVRITOR.

Egyptij sacerdotes hominē qui bona sua abligurisset, & vt Horatius diceret, paternas maternasq; res fortiter absumpisset, significare si vel

Aaa ij

lent pecudes capræve conizam depascentes, pro hieroglyphico facere consue-
runt: siquidem constat animalia ea quæ coniza vescuntur, insatiabili inde siti
confecta deficere. Quoniam verò peculium Ægyptiorum ferè omne in gregi-
bus constabat, vnde vniuersa ea gens pastores à nonnullis in opprobrium vo-
citati (quanquam, vt alibi diximus, sacerdotes eorum, quiq; sacro cuiquam ini-
tiati essent, pastores ita abominabantur, vt ne alloqui quidem eos fas putarent)
notum ex historia sacra, cum Pharao coloniam Iosippi parentibus & fratribus
indulgere meditaretur, non admittendos in Ægyptiorum cõmercia censuit, quia
Iosippus industriam eorum omnem in armentis esse cõfessus erat, eos tamen &
commodè & liberaliter, opportuno feracissimoq; loco, seorsum à suorum con-
sorrio habitare iussit. Vtcunque autem, censum Ægyptiorum per oues aut ca-
pras exprimere moris erat.

AMATÆ REI DESERTOR.

SEd enim quæ vis herbæ eius esset in polypos, curq; hominẽ amata relinque-
re pernicem, subito tamen eventu aliquo abalienatum, per conizam admo-
tam Polypto, sacerdotes ipsi cõmonstrare soliti essent, in Polypti cõmentario in-
ter pisces enarratum est. Exigere verò res mihi videtur, vt quoniam de coniza
sæpe mentionem facere continget, super ea loco hoc quædam aperire, quæ apud
autores tam Græcos quàm Latinos variè tradita sunt, atq; ea quidem perplexè
admodum. Origanum herba est vulgò nota Romæ, atq; aliis vniuersæ Italiæ
locis, ^{vbi} Græcè, Cunila plurimum Latinè dicta, quam, vtpote præcipuè suam,
Ligures littorales Cornabuliam vocant, putri, vt prouerbio fertur, aptissimam
falsamento: nomen ab ea specie sumptum, quæ Cunila bubula appellatur. Cæ-
rerum cum permultæ eius species ab autoribus referant, eademq; variis cogno-
mentis appellet, diligentiori cura ad Medicos delegata, satis nos habituri sumus,
si Cunilam bubulam eam acceperimus, quæ Origani species est, quam à testu-
dine cum ea viperam ederit, ad incolumitatem carpi dicit Aristoteles, & ab eo
Plutarchus. Apud Pliniũ legas, contra serpentes priuatim in vino bibi, quæ Cu-
nila bubula appellatur. Apud Aristotelem, ciconiæ cum vulnus acceperint (eas
enim cum serpentibus assiduè dimicare cognitum) organũ plagæ imponunt.
Theodorus Gaza, vir accuratissimus, origanum libenter cunilam vocat: alicu-
bi pulicarem, quia pulices necat, stratis supposita, strataq; sub lecticis. Cunilam
hanc nostratam Satureiam à rusticis vocari, tradit libro X Columella. Horum
testimonia fuerunt adducenda, quia sunt nonnulli, qui Cunilam bubulam ean-
dem & origanum esse pertinacius negant. Addam & illud, cum inter tres præci-
puas origani species Onites connumeretur, doctissimos ætate nostra viros de
hac non parum dubitare, eamq; sibi incognitam ingenuè profiteri. Nostri Bel-
lunenses agrestem quandam origani speciem vulgò provenientem, caule, foliis
& floribus grandioribus, odore tantum nõ vsquequaq; suauis, sed vastiore, pu-
lelium asininum vocant, quæ nimirũ Cunila bubula est, quæ in Liguribus Cor-
nabulia, & eodem apud nos vsu, quo apud Ligures, falsamenti insperfa. Puta-
rim verò Onitis vocabulum ^{de} ^{re} ^{his}, qui asinus est, cõmodissimè deductum.
De formicis verò nostræ huius odore fugatis, experimentum ipse feci, quod ad-
biduum post insersionem efficaciter successit, vt locum omnino desererēt. Ne
verò cuiquam mirum adeò videatur gramini huic eam inesse vim, Ambrosius
herbam quandam memorat, Gillam appellatam, cuius folia turtur nidis suis ex-
cluso

Acluso foetu superiaciat, eoq; pacto pullos à luporũ incursum deprædationeq; tu-
tetur: lupus enim folium eiusmodi vsque ad fugam abhorret. Leopardus verò
allium ita sibi sentit abominabile atq; contrarium, vt si quis eo locũ, vbi ille mo-
rari sit solitus, confricuerit, exilire cogatur, & aufugere. Ælianus primo de Ani-
malium naturis scribit, noctuas à ciconiis, suo nido procul summoueri, plata-
ni eò foliis importatis, quorum contactum noctuæ ferre nequeant, ex eo in tor-
porem dilabentes, ciconiasq; ita pullorum suorum incolumitati prospicere, qui-
bus assiduè noctuæ inimicabiliter insidiantur: de quarum alitum inimicitiiis
suo loco dictum. Neq; verò ciconiæ tantum, turturæve, aut testudines mede-
lam sibi nanciscuntur naturæ ductu, verum etiam & canes, & sues, & ex brutis
pleraq; alia. Canes quidem cum fellis vitio laborant, gramen illud suum depa-
scuntur. Sues si cephalalgia cruciantur, fluuiales caneros inuestigant. Mustelæ
rutam, si venenatũ quid comederint, carpunt. Angues marathro lippientes ocu-
los depurgant. Huiusce rei quænam sit causa, nõ otiose quæritur à quibusdam,
quippe cum animalia hæc neq; talia didicerint ab alijs, neq; quidem doceri po-
tuerint, cur ita norint quæ suis sint ægri tudinibus vtilia. Putant igitur ita acci-
Bdere: quemadmodum faui odore solo apes ad sese alliciunt, & cadauera vultu-
res, vel procul absentes, sic etiam cancri sues illectent, origanum testudines, vr-
sam formicæ, de qua loco suo diximus: id verò nulla ratione fieri, neq; quod sen-
sus, & facultatis eius qua vel intelligere vel cognoscere queat, participes habeã-
tur, cõmentiq; sunt corporum constaturas, diceret Plinius, in causam adducere,
quæ huiusmodi appetitus in animalibus concitent, quæ humorum mutatione
varios, dum laborant, appetant vel acores, vel dulcitudines, vel alias, vti vsui ve-
nerit, qualitates, fieriq; plerunque id importunè, ac præter morem, & indecen-
ter, id quod in mulieribus præcipuè videre est, quæ dum prægnantes sunt, & la-
pidem, & terram, & sordes alias, & humanam interdum carnem appetit ad ve-
scendũ: quod superioribus annis in Insubria accidit, vbi matrona quædã nobi-
lis, cum oculos in coloni sui torosiores musculos, qui de coxendicibus protube-
rabant, inieisset, tanta arrepta est auuiditate carnis eius frustulum gustandi, vt
nisi compos fieret, defecturã se profiteretur, aut abortiuum facturam: quo me-
tu coniux eius commotus maxima mercede cum colono convenit, vt abscondi
Csibi muscoli partem pateretur, ne patrona sua exanimaretur: ille præcij leno-
cinio ductus, conditionem accepit, succisumq; est frustum, modicoq; insperfo
sale prunis tostum, quo illa devorato incolumis quãprimũ euasit. Quocirca
Medici cum in effrænatas huiusmodi appetentias incidunt, quæ salubria, quæ
minus, nouisse debent: nam aliquid huiusmodi omnibus ferè grauiter decum-
bentibus accidere interdum solet. Scribit Mnesitheus medicus in pneumoni-
cæ principio, quendam qui cæpe cõcupierat, eualuisse: quendam verò qui ficus
appetierat, periisse, propterea quod appetitio corporis qualitati, qualitas verò
texturæ ipsa, vt quæq; est, morbis obsequitur. Ex quo manifestum esse autu-
mant, feras quoq; cum in perniciosas & letales ægri tudines inciderint, non alia
de causa in huiusmodi appetentias ferri, quàm ob naturæ ipsius (vtar Lucretia-
no vocabulo) cõposituras, quæ illas ad ea spõte incitant, quæ saluti futura videan-
tur. In hunc modum disputant hi, qui nihil aliud brutis animalibus concessum
volunt, quàm sentire & pasci. Antiquiores tamẽ philosophi pleriq; bruta etiã in-
mentis & intelligentiæ participatũ admittunt, quorũ nos argumenta validiora
alibi, & in Elephanti, & in Formicæ cõmentariis recitauimus. Iis verò hic con-

tenti, quæ ad veterum hieroglyphica facere videantur, prosequamur. **D**
DE HELIOTROPIO ET SELENOTROPIO.
 TERRENORVM CVM COELESTIBVS
 TEMPERATURA.

Quod si cognationem, consensumve, aut temperaturam, quam inferioris naturæ istius res cum cœlestibus habent, infimis quippe suprema, & supremis infima, occultis quibusdam viribus colligata esse ostendere voluissent, nullo evidentiori signo, propiorëve hieroglyphico id exprimere consueverunt, quàm cum herbas duas, Solisequã & Lunisequã figurassent. Liceat verò mihi *ἡλιωτρόπιον* & *σεληνωτρόπιον* ita Latina facere: illa enim ad Solis motū Solem versus mouetur, hæc verò ad Lunã vertitur. Sūt verò & alij flores tam arborum quàm herbarum, qui hoc imitari videntur, sed his duobus nulli manifestius. Proinde Ægyptij eandem rerum omnium rationem esse contendebant, vt intellectu alia, vi rationis alia, alia natura, alia sensu superioribus devincirentur, & suam quæcūq; concordiam affectarentur. **E**

DE LUPINO.

Trahit similis quodammodo natura, vt Heliotropio Lupinū subiciam: nam id quoq; ad Solis cursum vertitur.

HORÆ.

Per eius autem figuram temporis dimensio, vel horæ ipsæ hieroglyphicè significantur: quæ quidem ab eo surculo tam manifestè distinguuntur, vt agricolæ peritiores diurnas horas, aère etiam nubiloso, ex eius motu conversioneque deprehendant. Traditum ab Apuleio lib. De re rustica.

SVIS VIRIBVS POLLENS.

Et quoniam id ingenium est lupino vt coli nolit, sitque negligentia ipsa fertilis, aptè quis fecerit, si hominem qui suo opte ingenio vel industria sibi necessaria comparet, eiusmodi surculi gestamine insigniuerit.

DE NYCTERETO.

Si verò hominem occursum cuiuspiam rei natura expauentem ostendere curassent Ægyptij, Nyctereton herbam & anserem faciebant. Ferunt enim anserem ad primum conspectum eius expauescere, vnde & *χλωμόμυον* vocatur. Herba est coloris ignei, foliis spinæ, nec à terra se attollens, noctibus interlucens, & quoniam è longinquo etiam noctibus fulget, *νυκτιπόλοις* appellatur.

DE BLITTO. FATVVS ET INSVLSVS.

Fatum & insulsum, turpicū deditū inertie hominem, per Blittū herbam significare mos erat. Stupidi enim saporis herba omnino est, neque ullam habet acrimoniam: vnde convitium in sceminas mariti faciunt apud Menandrum, *βλιττα* eas appellantes. Et Truculento Plautus non infacetè dixit blitteam meretricè, quæ non saperet in vino ad rem suam: qui locus imperitè satis à nonnullis invertitur, qui Bletetã & Bletem nescio quod incommodi calceamenti genus exquisuere in eiusmodi cōtemptū. Laberius dixit bipedem blitteã belluam. Et Empedocles, vt apud Varronē est, humilem humani generis conditionē ostensurus, natos homines ex terra ait vt Blittū. Sanè illi nomen herbæ à stupore est: *βλαδ* enim stupidus Græcis, stolidusque & ignauus. **D E**

DE BETA.

A Vnt qui betam & blittum idem esse sentiant, Martialis, puto, carmine decepti, qui scripserit:

*Ut sapiant fatua fabrorum prandia beta,
 O' quam saepe petet vina pipérq; coquus:*

quas aliter paratas nihil sapere exquisitoris ganeæ proceres profitent. Sedenim Dioscorides blittū à beta secernit, & blittū quidē apud Ægyptios Æclotoripē, apud alios Eriplē, apud Romanos pariter & Græcos blittū appellari: edi oleris modo, ventrē tantum deicere, medicas vires habere nullas: cum beta ea sit, quæ Atticis *οβι τλον*, Thessalis, propter odiū in *σ* literam, *τδτλον* nuncupet, olus, vbiq; locorū celeberrimū visitatissimūque, alicuius omnino suauitatis, quodque à ciuilibus mensis minimè reiciatur, quæ pluribus apta medicinis, multas humano generi conferat vtilitates, quas qui nosse voluerit, Dioscoridem legat lib. altero, cap. C X. Theophrastum V I I I. Æginetam V I. Plinium X I X. & item alios.

MOLLITIES.

Per eius verò hieroglyphicū cinédica petulantia, mollisque & eneruis lasciuia notatur, pervulgato illo Cynici Diogenis dicto, qui cum à petulcoribus quibusdam pueris conuitio incessetur, quod canis esset, ac subinde fugitarēt, quærente eo cur fugerent, Ne mordeas, respondentibus: Bono estote, inquit, animo, canes non edunt betulas.

DE CAPILLO VENERIS.

EBRIOSITATIS REMEDIVM.

Capillum Veneris herbam faciebant. Vpupa siquidem vuis velscit immodicè, ita vt plerumque inde ebria fiat: verum simulac se tentari senserit, Capillo Veneris decerpto, efficacissimè sibi medicatur. Herbam hanc Adianton Græci vocāt, *εξ τδ μη δινιναδ*, hoc est, à non marcescendo: neque enim bruma, vt herbæ reliquæ, marcescit, neque aqua perfusum mersumve. *κρ. λιτελλον* multi, hoc est, pulchricomum, alij *πολύκρονον*, id est, multicomū, vtrunq; ab effectu vocant, licet *πολλικρονον*, nonnulli canocomū interpretentur. quin etiam ab effectu saxifragū appellarūt. Capillū verò Veneris ideo Latini dicunt, quia capillū præcipuè tinguit: ad hoc decoquitur in vino cū semine apij, adiecto oleo copioso, vt crispum densumque faciat. Desfluere verò prorsus prohibet, vsino adipe & ladano admixtis.

DE APIASTRO.

POPVLVS LEGE COERCITVS.

Apem suo cōmentario populum inter alia significare diximus. Eum verò legibus coercitum hieroglyphico aliquo figurare qui vellent, apem & apiastrum herbam proponebāt: qua si pervngantur aluearia, non fugere apes tradūt: nullo enim magis gaudent flore, eaque de causa *μελισσοφυλλον*, & melitænā appellatam constat, quæ marrubium est nonnullis.

DE BRASSICA.

Vod autem ad modò memoratam vpupam & adiantum facit, auxilio etiam esse aiunt brassicã, vbi quis ebrietate tentetur. Nam ante cibum sumpta, largiores potationes ne lædant, efficit, vt autores plerique tradunt, præsertim Græci.

Pierii Val. Brasicæ.

INTERTVRBATA LÆTITIA.

VNde qui lætitiã interturbatã importunitate cuiuspiã hieroglyphicè notatam volunt, Brasicã inter duos vitium furculos adsitã constituit. Vino enim, quod præcipuũ est lætitię hieroglyphicũ, ea, vt apud Plinium est, auerfatur, in primisq; est vitibus inimica, vitesq; illi, vt perniciofa alterutri foueant inter sese odia. Nam vites, vt secundo de Diuinatione Tullius, à caulibus Brasicis, si propter sati sint, vt à pestiferis & nocētibus refugere dicuntur: & quãvis rei cuiuscũq; adminicula clauiculis peruestigēt, quę tanquã manibus apprehendant, atq; ita se erigāt, hos tamen, vt cuncq; propè adsint, nulla ex parte cōtingūt. Ad hæc Beritius, vbi & sua, & Tarentini sentētia, nihil in vinetis seminandũ cēset, Brasicã præcipuè summouendã præcipit, vt pote quę vitibus egregiè cōtraria sit; & cūm propter naturæ suæ siccitatē multo indigeat humore, evenit vt iuxta adsita vitibus alimentũ subtrahat. Tanta verò inter vitem & brasicã dissensio est, vt si quis vinũ dum ea coquitur instillauerit, ne postmodũ coquatur efficiat, & oleris colorem vitiet. Quiq; prius crudam brasicã ederit, vino quãtũvis largiter hausto tentari nõ poterit, quia vis eius occurfu brasicę hebetat, fractaq; labascit. Hinc plerisq; Italię regionibus, & totius etiã Europę prouinciis mos inoleuit, vt cūm calendæ Augusti vulgò Baccho dicatæ habeãtur, permiffa eo die vnicuiq; volenti largius epotandi licentia, symposiisq; ad hoc institutis, & curiosissimè celebratis, in quibus Augustũ se capessere gloriant, brasicas identidem vt ebrietatis antidotũ in ferculis præsumãt. Affirmat & illud Beritius, quod ex Cicerone retulimus, si iuxta deposita vitis sit, vtrò eã effugere, & in contrariã partem sarmēta converteret: id quod nos in hortis nostris Castaliõneis fieri vidimus, extra quorũ septũ excitata pergula, quam iuxta positæ vites inscenderēt ad meridiem, accidit vt hortulani incuria differtim brasicę subfeminarent: tum vites cum primũ pampinos emittere cœperunt, brasicarũ iuxta surgentiũ odore offensæ furculos converterunt, omiffaq; percõmodè parata pergula: vltra septũ ad septentriones sese porrexere. Abfuerã ego tris mēses, dum hæc nulla curantur diligentia. Reversus aut̃ auulsis inde caulibus coactus sum bonam earum partem pedamentis ac ridicis aliis alieno loco sustentare, quod præter spem feliciter celsit, pergula intra & extra hortos duplicata. Citat Varro Nestoris Alexicepon, elegiaco numero conscriptũ, in quo harum inimicitiarum causa decantatur, Bacchum quippe furibundi Lycurgi timore percussum in mare se proripuisse, in eoq; delituisse, mox ab emerfu clandestino Lycurgum ex insidiis inuasisse, quem vite devinxerit: illum indignabundum cūm improuisã capturam ferret impatienter, lachrymas emisisse, ex quibus enata sit brasicæ: atq; hinc orta dissidia, & implacabilis plantarum earum contrarietas. Tabescere enim eam necesse est, si fortiori viti proxima fuerit: vel vitem, si tenella sit, ipsa tabefaciat. Vsq; eadẽ verò odia hæc in vix nomen exercentur, vt (quod idem Varro tradit) quod incommodum vix in humano gutture appellatur, odiosum admodũ, si nimia destillatione laxata fuerit, cohiberi, retrahiq; facillimè posse credatur, si crudæ brasicæ succus capiti superfundatur. Sed mirum est admodum has foliis & pampinis insitas esse aduersus vinũ inimicitias, radici verò conciliationem inesse. Nam qui vinum in acetum trium horarũ spacio verti docent, inter quos Varro ipse est, radicẽ betæ contusã in doliũ coniciendam monent: sin verò restituere vinum malueris, brasicæ radicem eodem modo præcipiunt immittendam.

HIEROGLYPHICORVM PIER. VAL. FINIS.

CAELII AVG. CVRIO-
NIS HIEROGLYPHICORVM COMMEN-
TARIORVM LIBER PRIOR, EA CONTINENS
quæ per varia deorum & hominum simula-
cra significantur:

AD BASILIVM AMERBACCHIVM I. C.
politissimum,

*U*nde difficillimum sit ea in lucem edere, ob ingeniorum morosam saepe varietatem, quæ omnibus placeant, opus est illa magni alicuius viri autoritate fulciri, qui & calumniatores ac detractores detertere possit: & siquid in controuersia fuerit, diiudicare, rectaq; & vera comprobare, falsa autem refellere. Unde etiam fit, vt virtutes illorum quibus scripta dicantur, eiusdem sæculi hominum testimonio celebrentur, et sic illi quoq; patrocinij sui præmium amplum referant: memoriam videlicet earum virtutum, quarum quamvis docti ipsi sint, nulla fama ipsorum scriptis ad posteros perveniret. Nam principum quidem atque heroum res gestas memoria mandant Historici: eruditionis suæ monumenta alij docti viri relinquunt: horum autem omnium humanitatis, suavitatis, sapientiæ, virtutum testes & præcones non alij sunt, quàm omnis generis scriptores qui illis monumenta sua inscribunt. Quamobrem a quæ prudenter mihi rebus suis consuluisse videntur, & qui scripta sua doctorum patrocinio commiserunt, & qui ita rationes suas instituerunt, vt & docti ipsi essent, & à bonarum literarum studiosis celebrarentur. Illi enim scriptis suis autoritatem conciliarunt, hi virtutes suas ab obliuionis tenebris vindicarunt. Hos igitur ego imitari cupiens, quem alium huic meo Hieroglyphicorum priori Commentariolo patronum conciliarem potius quàm te, qui & tanta eruditione atque autoritate es, vt tuo fretus patrocinio liberè in omnium manus venire possis: et familia nostra ita coniunctus, vt primæ ætatis bonam partem simul transgerimus, cuiusq; humanitatem singularem ac benevolentiam quotidie experimur.

Hunc igitur meum laborem eodem animo complectere, quo me nostramq; domum iam dudum amplecteris. Vale. Basilea,

XIIII. Kal. Sext. CIO. IO. LXVII.

DE ENEPH, AEGYPTIORVM DEO. D
CREATOR, ET CREATIO MVNDI.

PER Eneph, quem pro Deo colebant Aegyptij, ipsum totius mundi atq; vniuersitatis creatorem opificemq; pulcherrimo hieroglyphico ostendebant: cui hominis formam tribuebant, eumq; cœrulea veste indutum, zonamq; tenentem & sceptrum pingebant, ac eius in capite pennam ponebāt: vt testatur Eusebius in libris de præparatione Euangelica. Penna enim in capite, significat difficilem inuentu esse creatorem, & nemini conspicuū, sed sublimem, non modò supra se suum, verum etiā supra humanæ intelligentiæ caput: humana verò forma, eundem vitæ autorem, & motu qui intellectu cõprehendi possit, circumlatum indicabat. quoniã vt hominis corpus quidem cernitur, mens verò ipsa quæ hominẽ à cæteris animantibus disiungit, estq; eius naturæ propria, cerni à nullo potest: sic etiã Dei ac summi opificis actiones & motus, quæ ipse in sacris literis posteriora vocat, non secus atq; Aristoteles effectus posteriora, causas verò priora nominat, ab humano intellectu cerni possunt: mens verò ipsa et Diuina natura, quæ illa moderat & gubernat, in huius corporis carcere absolutè cognosci non potest, & ideo cœrulea veste indutū eum pingebant, vt cœlestem illū esse significarent, & in cœlo habitare, nullius coloris vel accidentis, mixtionisve participationem, etiam si nobis ea fortasse suscipere videatur: & modò irasci, modò placari: quemadmodum cœlum ipsum, cum nullius coloris sit, propter interualli longitudinem cœruleum videtur, & sic simul quoq; eius naturam tantum à nostra distare indicabant, quātum cœlum à terra distat. Sceptrum verò potestatem eius regiam in vniuersam naturam significat, & zona vinculum, quo creata omnia colligat, & in quo vitæ necisq; fata continet: hoc est ortus atq; interitus, & rerum naturalium causas. Est autem zona circulus ille, quẽ Astronomi Zodiacum vocant. Præterea hunc Deum ouum ex ore producentem faciebant, quod mundum significabat Dei verbo creatum, vt etiam Sacræ literæ testantur.

DE PANE ARCADIAE DEO, VEL
SATYRIS ET FAVNIS.

VNIERSVM, VEL MVNDVS.

PANA, quem & Innuum & Faunum vocauerunt, sic pingebant veteres: Caprina facie, rubro colore, hirtis cornibus varia pantheræ pelle indutum, infima sui parte hispida, & Caprino pede, altera manu fistulam septem calamorum tenentē, altera pedum siue baculum incuruū. hacq; figura vniuersi symbolum cõtineri volebant. Facies enim rubens ætherẽ significat, bina cornua Solem et Lunã, pantherę pellis cœlestium

Alestium siderum varietatem. Pars eius inferior hispida fingebatur, propter arbores, virgulta & feras: caprini pedes terræ soliditatem ostendunt: fistula septem calamorum, harmoniam cœli, in qua septem soni sunt, & septem discrimina vocum: virga recurua annum qui in se recurrit, & ideo πῆρας, id est totum, est appellatus. Sic autem symbolum hoc interpretatur Eusebius, Phurnutus & Seruius.

INDIGENA VEL NOBILIS.

Eiusdem Panis simulacro indigenam significari, testatur Virgilius his carminibus:

*Hec nemora indigenæ Fauni Nymphæq; tenebant,
Gensq; virum truncis & duro robore nata.*

Nam Deorum filios aiebant esse Faunos, è terra & diuino semine genitos, Faunorum verò liberos heroas, & demum ab heroibus homines natos, vnde rectè per Fauni simulacrum etiam generis nobilitas significabitur: est enim in magna parte nobilitatis, non advenam, sed indigenã esse. Quamobrem legimus apud Platonem Atheniensem nobilitatem idcirco cæterarum ciuitatum nobilitati præstitisse, quòd illi ex ipsa terra geniti essent, nec alio commigrassent.

SERMO.

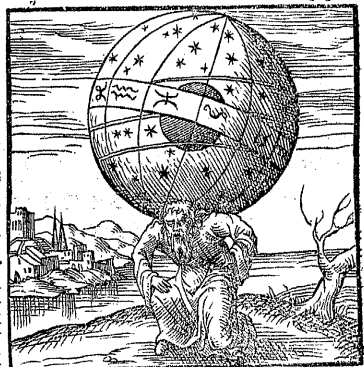
PER eundem Pana & Sermonem significari, tradit Plato, Aegyptiorum arcanorum interpres in Cratylo, quòd non secus ac Pan vagari & circumire fingitur: sic sermo omnia complectatur, & per omnia vagetur, versetq; cuncta: & geminus sit, verus ac falsus. Quod autem verum est ex ipso, id quia leue ac diuinum est, & supernè apud Deum habitat, pectore & capite significari: quod verò falsum, quia infernè inter vulgus hominum manet, inferiore parte quæ hispida est & hircina, ob asperitatem turpitudinemq; ostendi: & ideo à Græcis πῆρας appellatum dicit, id est totum, quia sermo totum comprehendit & versat.

MVNDI HIEROGLYPHICVM.

MVNDUM alio etiam modo Aegyptij hominis effigie pingebant, complicatis pedibus eū facientes, vestem variã ad talos vsq; indutum & aureū globū capite sustinentē. Pedibus quidẽ complicatis, propter terræ firmitatē, varia & oblonga veste indutum, propter elementorum ac rerum quæ ex illis gignuntur, & quibus terra vestitur varietatē & copiã: aureū verò globū capiti eius imposuerunt, qui cœlū significaret sphericum, & circularē eius motū.

SOLIS SIMVLACRV M.

SOLÈ pingebant iuuenili & rotunda facie, eūq; in nauī collocabāt, quã crocodilus ferebat: per nauigiū motū eius in humido significates, hoc est, in æthere vel intelligētis. nam & æther multi humidū esse putarūt: et in sicco tā diuturnū motū fieri nō posse, & cœlos aqueos dixerūt: vnde in Sacris literis tā sepe cœlestiū aquarū mētio fit, & angeli ipsi aquarū nomine à Dauide cõprehendunt. Per crocodilū verò aquã pluuiam, cuius causa Soli tribuitur.

Cæli Aug. Osiris, etc.

O S I R I S.

D

SOLIS ET LVNÆ CONIUNCTIO.

IN Elephantinopoli Ægyptia vrbe Osiridis simulacrum colebatur, viri corpus habens cœrulei coloris, caput verò arietis, quod Solis ac Lunæ coniunctionem significasse, tradit Eusebius. Cœruleus autem color ei propter humiditatem tribuebatur, quia Lunaris cōiunctio humidior est: nec non quia noctes cœruleas facit: tunc enim potissimū noctibus serenis cœruleum videtur cœlum.

LVNÆ SIMVLACRVM.

IN Heliopoli verò eiusdem provincie vrbe, Lunæ simulacrum hoc simbolo consecratū erat. Homo accipitris habens faciē, lancea Typhona interficiens. Pingitur autem Typho fluuiatilis equi forma: & totum hoc simulacrum candidi coloris erat, qui color ab alio lumen accipere Lunam significaret: accipitris verò facies à Sole eam lumen capere indicabat, vnde & spiritum attraheret: Soli enim accipiter dicatus erat, qui, vt etiam Pierius testatur, lucis ac spiritus symbolū est, tum propter motus velocitatem, tū quia alis altiora & lucidiora petit.

PLVTO.

OCCVLTATA CONSILIA.

AEtheres cum consilia & cogitationes occultas esse debere significare volebant, Plutonium pingebant galeatum, et Proserpinam rapientem, tum quòd subterranea, quorū Deus dicitur Pluto, lateant abscondita: tum, quia raptus clam fiunt: tum deniq; quòd cum in capite consilij sedes esse putetur, galea illud tegens aptè consiliorum occultationem significet.

INFERIOR VEL MINOR POTESTAS.

Eiusdem quoq; Plutonis hieroglyphico, breue sceptrū in manu eius ponentes, minorem inferiorēve potestatem, vt eius qui alium maiorem principem agnoscit, innuebant: propterea quòd Pluto inferiorū rex dicatur, & tamen Iouis imperio subiectus.

SILENVS.

SPIRITALIS MOTVS.

Silenum quem senem & dormientem pingebant, spirabilis motus symbolum fuisse, testantur veteres: cuius caput candore fulgens propter cœlestem motum faciebant, cæsaries verò longa crassitudinem terrestris aëris significat. Dormire autem illum ebrium finxerunt, quia crassiores spiritus & vapores caput quasi ebrietate quadam grauant, somnumq; inducunt.

VVLCANVS.

IGNIS.

Ignis virtutem sub Vulcani, hoc est hominis forma pingebat, in cuius capite pileus erat cœruleus, æthereæ symbolum regionis, vbi integer purusq; ignis inuenitur: nam qui è cœlo in terrā delapsus est, cum imbecillior

Liber LIX.

427

A becillior sit, materiaq; indigeat & fomento, claudicans fingitur, vt qui seipsum, nisi baculo innixus, sustinere non possit, cum æthereus ille absq; vilo fomento se ipsum sustineat, alat, tueatur.

HERCVLES.

ELOQVENTIA.

Illum est nobis hic recensere hieroglyphicum, quo Galli antiquitatis eloquentiæ vim exprimebant. Id autem ex Luciani libello de Hercule Gallico conscripto, sumemus ad verbum, quemadmodum vertit Erasmus. Sic igitur inquit: Herculem Galli lingua gentis vernacula Ogmium vocant. Porrò deum ipsum noua quadam atq; inusitata figura depingunt. Decrepitus est apud illos, recaluaster, reliquis capillis, si qui reliqui sunt, planè canis, cute rugosa, & in aterrimū exusta colorē, cuiusmodi sunt nau-tæ isti. Charontē potius aut lapetum, quempiamve ex ijs qui apud inferos versantur, diceret. In summa quidvis potius quàm Herculem conspiceret ex imagine. Atq; tali specie cum sit, tamē Herculis ornatum gerit, vt qui cum leonis exuium indutus sit, tum clauam dextra teneat, tum pharetram humeris aptatam portet, tum arcum tensum læua prætendat. Denique modis omnibus Hercules est. Hæc equidem arbitrabar in Græcanicorum deorum contumeliam facere Gallos, quum eiusmodi pingerent effigie: quo nimirum illum talibus picturis vlciscerentur, quòd olim regionem ipsorum incurfasset, prædas agens, id temporis cum Geryonis armēta vestigans, occidentalium gentium plerasq; regiones peruastauit. At nondum dixi id quod erat in imagine maximè nouum atque mirandum. Siquidem Hercules ille senex, ingentem admodum hominū multitudinem trahit, omnibus per aures reuinctis. Porrò vincula catenulæ tenues auro, electro ve confectæ, pulcherrimis monilibus similes. Atqui cum vinculis vsque adeò fragilibus ducant, tamen neq; de fuga cogitare videntur, quū alioqui cōmodè possint, neq; prorsus obnituntur, aut pedibus aduersus trahentem obtendunt, sese resupinantes: verum alacres ac læti sequuntur, ducentē admirantes. Vtrò festinantes omnes et laxatis funiculis etiam anteuertere studentes: perinde quasi grauiter laturi, si soluerent vinculis. Neq; illud quidem pigebit referre, quod mihi videbatur omnium absurdissimum. Etenim cum non inueniret pictor vnde catenularum summas ansas neceret, videlicet dextera iam clauam, læua arcum tenente, summam Dei linguam perterebravit: atque ex hac religatis catenulis eos trahi fecit: ipse nimirum ad eos qui ducebantur, vultum & oculos conuertebat arridens. Hæc ego cum diutius adstans essem contemplatus, admirans, hęsitans, indignans, Gallus qui propius adstabat, nostratium literarum nō ignarus, id quod declarauit Græcè optimè loquens, philosophus opinor, ex eo genere philosophorum, quod apud eos esse fertur: Ego tibi hospes, inquit, picturę istius arcanum explicabo: nam videris vehementer ad eam attonitus ac mirabundus. Orationē nos Galli nequaquā arbitramur esse Mercurium, quemadmodum vos Græci, verum Herculi illam tribuimus: propterea quòd hic Mercurio longè robustior extiterit. Nam quòd senex fingitur, nihil est quod mirere: siquidem facundia solet in senectā demum absolutam vim ostendere. Si modò verum vestri dicunt poetæ, obduci iuuenum densa caligine pectus, contra senectā posse quiddam dicere rudi iuuenta melius ac præclarius.

Bbb

Hinc videlicet apud vos & Nestoris lingua melle profluit, & Troianorum oratores liriocessam edunt, videlicet floridam quandam vocem: nam liria, si fatis memini, flores appellantur: proinde quod auribus ad linguam victos trahit senex hic Hercules, qui non aliud quam ipse est sermo, ne id quidem debes mirari, qui quidem non ignores linguæ cum auribus esse cognationem. Neque vero ad contumeliam illius illud pertinet, quod ea perforata sit: nam memini, inquit, & iambicos quosdam versiculos apud vos dicere, viris loquacibus extremam linguam perforatam esse omnibus. Quin de eodem hanc in summa habemus opinionem, ut quicquid egit, id illum oratione facundiaque egisse putemus: utpote virum sapientem, ac persuadendo plerisque sibi subegisse. Iam tela illius nimirum rationes sunt acuta, missiles, citæ, atque animum fauciantes, unde penigera dicta fuit oratio. Hæc Lucianus, quæ ad huius hieroglyphici explicationem sufficere opinor.

RATIONIS CVM APPETITV
PVGNA.

Herculis Antheū interimentis simulacrū in multis antiquis numismatibus **E**cernitur: quod quid significet, nunc explicabimus. Hercules animæ rationis participis, spiritusque symbolū est: Antheus verò corporis. Herculis pectus sapientiæ sedes est, atque prudentiæ, quibus perpetua est cum appetitu ac voluntatibus pugna: semper enim appetitus rationi obstitit, nec potest ratio superare, nisi corpus ita in altum, & procul ab terrenarū rerum intuitu extulerit, ut pedes, hoc est affectus, nullum amplius fomentum à tellure accipiant: imò cupiditates & affectus qui terræ sunt filij, prorsus interficiat. Quo de genere mortis loquitur D. Paulus, cum ait, Mortui estis, & vita vestra abscondita est cū Christo in Deo. Et David: Preciosa in conspectu Domini mors sanctorum eius. Et Seruator ipse: Nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solum manerit: si autem mortuum fuerit, multum fructum adfert. Et hæc est omnium victoriarum præstantissima, unde in Scipionis Africani tumulo legitur hic elegantissimus versiculus, MAXIMA CUNCTARVM VICTORIA, VICTA VOLVPTAS. & Boëthius hoc ipsum Herculis factum celebrans ait, SVPERATA TELLVS, SIDERA DONAT.

INGENIVM, VEL INTELLIGENTIAE VIS.

Symbolica non solum Ægyptiorum, verum etiam Græcorum theologia, Herculem pro humano ingenio vel intelligentiæ vi ponit: pingitque illum arcum trium cuspidum sagittam iaculantem: propterea quod humani ingenij acumen, cœlestia, terrena & inferna scrutetur: vel propter tripartitam Philosophiæ distributionem, quia ingenio Mathematicas disciplinas, rerum naturalium causas, & diuina mysteria indagamus: aut alio modo, ex Socraticæ scholæ diuisione in differendi subtilitate, naturæ obscuritate, vita et moribus eo utimur, ita ut sagitta trium cuspidum aut triplicem mundum, aut triplicem contemplationem, aut tripartitam philosophiam significet.

PRO.

A

PROMETHEVS.

ARTES ET INGENIVM, VEL ARTIVM
INVENTORES.

PLato in Protagora sub persona Socratis, huiusmodi narrat de Artium origine fabulā: Erat, inquit, aliquando tempus, quo dii quidē erant, mortalium autem genera non erant. Postquam autem & his tempus fatis constitutum venit, ut crearentur, formabant ipsa dii intra terram ex terra & igne permixtis, & ex his quæ igne ac terra permiscerentur. Quum verò in lucem iam illa producturi essent, illorum ornandorum, facultatumque singulis, prout deceret, distribuendarū curam Prometheo & Epimetheo demandarunt. At Epimetheus sibi distribuendū munus deposcit, & Prometheo, dum ego distribuo, dicit, Aspice & cōsidera. Sicque illo persuaso, distributionem facit. Hic verò alijs robur absque celeritate apponebat, alia debiliora velocitate ornabat, alia armabat, alijs inermi data natura, aliam quandam facultatem ad salutem excogitabat. Quæ enim ex ipsis parua fecerat, his volatilem fugam aut subterraneam habitationem tribuebat. Quæ verò magnitudine auxerat, ea hac ipsa seruabat, & reliqua hoc modo exæquans distribuēbat: ea industria, ut caueret, ne quod genus interiret. Postquam verò mutua corruptionis effugia ipsis suppeditasset, facilitatem anni tempora & varias cœli tempestates sub dio ferendi excogitabat: induens illa densis pilis, & solidis pellibus, quæ & hyemem & æstum arcere possent: & quæ singulis cubilia petentibus proprium ac naturale stratum itidem essent: & sub pedibus alia vngulis, alia pilis & corijs solidis ac exunguibus muniuit. Nec non alimenta alijs alia suppeditabat, his herbam

Cex terra, illis arborum fructus: alijs radices, quibusdam verò aliorum animalium laniatum in alimentum dabat. Et his quidem paucam sobolem tribuebat, his verò quæ ab illis dilaniarentur, multam, quo genus ipsum cōseruaretur. Proinde Epimetheus, ut qui non usque adeo sapiens esset, non animaduertit, se facultates in bruta animantia expendisse. Restabat adhuc ipsi inornatum hominum genus, et quid cum ipso ageret, ambigebat. Quo dubitante, venit Prometheus, inspecturus distributionem, & videt reliqua quidem animalia accuratè omnia habere, hominem verò nudum, non calceatum & inermem, iamque fatalis dies aderat, qua etiam hominem ex terra in lucem prodire oportebat. Consilij itaque inopia præhensus Prometheus, et quamnam homini salutem reperiret nesciens, Vulcani & Mineruæ artificiosam sapientiā vnā cum igne furatur. Fieri enim nullo modo poterat, ut illa absque igne ab ullo possideretur, aut ullo utilis esset: & sic illam homini largitur. Sapientiā itaque circa parandum victum hoc modo homo accepit: artem verò versandi in rebus non habebat. Illa enim apud Iouem erat. Prometheo autem Iouis arcem ingredi non licebat, quoniam Iouis munitiones horrendæ erant, at in cōmunem Mineruæ & Vulcani domum, in qua artes exercebantur, furtim ingressus erat, & furto sublata ignea Vulcani arte, &

Bbb ij

alia Mineruæ, eas homini cōtribuit. Et ex hoc contigit homini victus facultas. D Prometheus verò post eam quæ fertur furti pœnam Epimethei causa dedit. Postquã autem homo diuinæ sortis particeps factus est, primùm quidem propter Dei cognationem ex igne contractam, solus inter omnia animantia deos esse putauit, n̄sq; aras & statuas dicauit. Deinde vocem & nomina breui per artem articulauit; habitationes, vestes, calceos, strata, & alimenta ex terra inuenit. Hoc autem modo instructi initio homines sparsim habitabãt, nullas habentes ciuitates. Cumq; feris imbecilliores essent, passim ab illis interimebant. Ars nancq; opificiorum ad alimentum quidem idonea erat auxiliatrix: verùm ad bellum contra feras manca. Reip. enim artem nondum habebãt, cuius pars est ars militaris. Quærebant autem, quomodo cōgregarentur ac feruarentur condentes ciuitates. Quum verò cōgregati essent, iniurias mutuo inferebant, vt qui artem gubernandæ reip. non haberet. quare rursus dispergebantur ac peribant. Iupiter igitur timens generi nostro, ne in totum aboleretur, Mercurium mittit, vt pudore & iustitia homines imbuat, quæ ciuitatum essent ornamenta & vincula, & amicitias inter homines conciliarent. Interrogat itaq; Mercurius, quomodo iustitiam & pudorem hominibus distribuere debeat? Num vt artes distributæ sunt, ita & has distribuam? artes enim sic sunt distributæ, vt vnus qui artem medicã aliãve quampiam teneat, multis imperitis sufficiat. Itane ergo & iustitiam & pudorem inter homines ponam? aut in omnes distribuam? In omnes, inquit Iupiter, & omnes eius particeps fiant. Neq; enim constabunt ciuitates, si pauci illarum particeps fuerint, velut ex alijs artibus. Legem item nomine meo promulges, vt qui pudoris & iustitiæ particeps esse non possit, tanquam pestis ciuitatis occidatur. Ex qua narratione colligimus, per Prometheũ facem accensam, quæ ignis furtum significet, tenentem, ingenij vim in inueniendis artibus, artium ve inuentionem & ipsum inuentorem denotari: fax enim animæ illa vis est, quam Aristoteles intellectum agentem vocat, quam Plato & Ægyptiorum theologia cœlestem igniculum lumenve extrinsecus adueniens appellarunt: cuius proprium munus est artium inuentio.

GRATA ACCEPTI BENEFICII
MEMORIA.

Hominis prope rupem arduã stantis, anulumq; ferreum ex catena, quæ mōti alligata est, exemptũ cum adnexo lapillo in digito habentis imago, gratam accepti beneficij memoriã significat: in eo præsertim cui delicti pœna condonata est. Aiunt enim Prometheum, ob ignem dijs surreptum, & cum mortalibus communicatum, ab Ioue Caucaſi mōtis rupi ferrea catena alligatum fuisse: & paulo post ab eodem eius miserto solutum, in huius beneficij memoriã vnũ ex illius catenæ anulis cum faxi portione ex rupe sumpta, digito alligasse, indeq; post anulorum & lapillorum iungendorum morem emanasse. quo fit vt etiam solus ferreus anulus quo diu Romani vsi sunt, id possit significare.

DELICTI POENA, VEL VLTIO
DIVINA.

Idem Prometheus rupi alligatus, pœnam delicti diuinamq; vltionem imminere denotat, vel iustum iudicium esse, & calamitatem flagelli loco diuinitus immissã, quemadmodum ipse Prometheus diuino iudicio ob ignem cœlitibus furto ablatum, rupi alligatus traditur.

MER.

MERCVRIVS.
ORATIO, VEL ELOQVENTIA.

Mercurius orationis vim interpretandiq; virtutem & eloquentiam significat, vtpote Deorum nuncius atque interpret: vnde Virgilius dixit,

Interpres diuum cœlo demissus ab alto.

Fingitur autem protensus atq; erectus, propter orationis vim, alas in capite & pedibus habens, vt significet volucrum per aëra ferri sermonem. nam & Homerus τὸ ἐπι πτερόεντι, hoc est alata verba, appellauit.

VELOCIOR SENSVS, VEL INTELLECTVS AGENS.

Amimianus Marcellinus scribit, Iulianum Cæsarem media nocte, vt Mercurio supplicaret, exurgere solitũ, quo menti suę lumina præferret: quia Mercurium velociorem in mundo sensum esse motus mentium excitantem, quem vulgo Intellectum agentem vocant, ex philosophorum arcanis acceperat. Ex quo colligimus in sacris per Mercurium, intellectum agentem, & celerem animi sensuumq; motum significatum fuisse.

FIRMITAS ET GRAVITAS ORATIONIS.

Cum autem orationem grauem & firmam solidamq; esse debere, indicari volebant, Mercurium in quadrata basi sine pedibus pingebant, quod veri sermonis firmitatem ac robur indicabat: tum etiam, quia sermo sine manuum vel pedum adiumento suo fungitur officio.

MERCATOR, VEL MERCATVRA ET LVCRVM.

Per eandem quoq; Mercurij imaginem quæ marsupium manu teneret, gallum ad eius basim ponentes, lucrum, mercaturam, mercatorẽve significarunt, quòd is mercium & lucri Deus haberetur: quia sermonis ope omnia mercimonia & cōtractus fiunt. gallum verò idcirco illi adponebant vigilantia; symbolum, vt indicaret mercatores decere vigilantes esse, nec totas somno tribuere noctes.

FVR ET FALLAX.

Fur quoq; & furandi ars, atq; fallacia, Mercurij Apollini boues furatis imagine significatur, quòd illum eius artis & fallaciarũ ac doli fraudisq; inuentorem poetæ tradiderint, vnde & illi cognomentum κλέπτης, Phurnuto & Suida autoribus, est inditum: ideoq; sic de illo cecinit Horatius:

Callidum quicquid placuit iocoso

Condere furto.

Te boues olim, nisi reddidisses,

Per dolum amotas puerum minaci

Voce dum terret, viduus pharetra,

Risit Apollo.

& Prudentius:

Expertes furandi homines, hac imbuit arte,

Mercurius Maia genitus. —

HYDRARGYRON.

Per eundem Mercuriũ Chemicæ artis professores, argentũ liquidum, quod vulgo viuũ, Græcè hydrargyron appellatur, propter eius mobilitatẽ intel-

Bbb ij

Cæli Aug. Talaria, etc.

figunt nam illis singulis metallis planetarū nomina tribuūt: vt plumbo Satur. D
ni, stanno louis, ferro et chalybi Martis, auro Solis, æri Veneris, argēto Lunæ,
vt & Plato in Timæo facere videtur.

TALARIA. VELOCITAS.

Talaria Mercurij, velocitatem motumq; significāt, quod ijs sublimis
per æra feratur, vt Virgilius ait:

— *Et primū pedibus talaria nectit
Aurea: quæ sublimem alis, siue aquora supra,
Seu terram rapido pariter cum flamine portant:*

adeo vt si cuiuspiam significare velimus fugiendum esse, aptè talaria depingere
possimus. vnde fit, vt etiam cōmuni sermone dici soleat, Addere pedibus alas,
pro celeritate, *Pedibus timor addidit alas.*

CADUCEVS.

POTESTAS ET VIS FATI.

Est & alia Caducei qui Mercurio attribuitur significatio, præter eas
quæ à Pierio sunt enumeratæ. Caduceus enim fati potestatem signi-
ficat, vel afflatum quendam diuinū, ductumq; quo non modò men-
tes nostræ, verū etiam creata omnia mouentur & gubernant: atq;
vinculum quo cum Deo colligati sumus, ac inter nos: ipsiusq; fati necessitatem
omnia stringentem. Quod præclarè indicasse videtur Virgilius his verbis:

*Tum virgam capit, hac animas ille euocat orco,
Pallentesq; alias sub tristia Tartara mittit:
Dat somnos, adimitq; & lumina morte resignat:
Illa fretus agit ventos, & turbida tranat
Nubila.*

Sic enim pingebat ab Ægyptijs Caduceus ille, Macrobio autore, in specie dra-
conum maris & sceminæ coniuictorū, qui parte media voluminis sui, inuicem
nodo, quem vocant Herculis, obligabantur: primæq; partes eorum reflexæ in
circulum pressis osculis ambitum circuli iungebant: & postmodum caudæ re-
uocabantur ad capulum Caducei, ornabanturq; alijs ex eadem capuli parte na-
scentibus.

CONCORDIA.

Idem Mercurij Caduceus angues illos circumuolutos habens, quos ipse, vt
poetæ narrant, pugnantes cum inuenisset, diremit, ita vt ambo Caduceo eius
adhæserint, Concordiæ symbolum est, vt in antiquis numismatibus apparet, ac
inter cætera in M. Antonij triumuiui numismate quodā, in cuius vna parte, mu-
lieris laurea corona sub capitis velamine redimitæ caput est, cum his literis: III.
VIR. R. P. C. in altera duæ manus iunctæ Caduceum hunc tenentes, cum
hac inscriptione: M. ANTON. C. CÆSAR. quod proculdubio pro Con-
cordiæ, quæ tunc inter Cæsarem, Antoniū & Lepidum erat, symbolo positum
fuit, idemq; Caduceus res quæ eandem vim habent, similēse sunt,
denorat, duobus serpentibus, eiusdem videlicet ge-
neris animalibus.

AR.

Liber LIX.

430

ARGVS. MVNDI MACHINA.

Argus circa totum caput oculos ha-
bens, de quo sic canit Ouidius:

*Centum luminibus cinctū caput Ar-
gus habebat,*

*Inq; suis vicibus capiebant bina quietem,
Cætera seruabant, atq; in statione manebant:*

& Statius,

Spectat in occiduis stellatum visibus Argum:

hic, inquam, vniuersæ mundi machinæ typus
est: cuius caput cœli præ se fert imaginem, o-
culi stellarum, quæ inferiora omnia custodiunt
& fouent. Voluerūt enim Theologi Symbo-
lici mundum animal esse: idq; sub Argi imagine significarunt: & terram quoq;

Bmoueri dixerunt. Ait enim Mercurius Trismegistus in Pimandro, terram non
solum moueri, verū etiam vario motu agitari: sed tamen ita, vt cum reliquis,
elementis comparata propter motus tarditatem, immota videatur: idq; huius-
modi argumēto probare nititur: Non est, inquit, credendum, illam quæ omnia
nutrit, fouet, concipit & parit, motus expertem esse: fieri enim nequit, vt quod
non mouetur, gignat & pariat. Vt igitur stellæ ac sidera huiusce mundi oculi
sunt, sic herbæ, arbores & plantæ omnes capillorum locum obtinent: metalla
verò & lapides, ofsum: nil mirum igitur, si sub Argi imagine mundum vniuer-
sum comprehendit Ægyptiorum theologia.

ENDYMION.

PIORVM OBITVS.

Vm plura sint mortis genera, illud
maximè & à sapientibus gentiū, &
Sacrarum literarū testimonio com-
probat, & cōmendat: cum qui piæ

C& sanctè vixerūt, iamq; altero illo genere mor-
tis, de quo in Hercule Anthēu interimente di-
ximus, mortui, hoc est prauis cupiditatibus
deuictis, & ad Deum anhelātes, ac cum eo cō-
iungi (quod in hoc corporis carcere fieri non
potest) cupientes, ab eo in cœlū trahunt, cor-
pore, nō secus atq; altissimo somno morte cō-
sopito: quemadmodum mori cupiuit Paulus,

cum diceret, Cupio dissolui, & esse cum Christo. Hoc aut genus mortis osculū
vocaere symbolici Theologi: de quo videt loquutus esse Salomon in Cantico,
cum ait: Osculet me osculo oris sui. quod sub Endymionis, quem Diana in
mōte altissimo consopitū somno osculatur, imagine adumbrarūt. Aiunt enim
Dianā, vt quæ siderum vim quam ipsa recipit, ad inferiora transmittat, reginā
esse et dominam cœlestiū proportionū atq; intelligentiarū: Endymionem ve-
rò animam hominis pijs significare, cuius amore capti cœlites, vt illam sibi con-
iungere possint atq; osculari, in alto monte, hoc est, dum cogitationem & men-
tem in cœlum attollit somno altissimo cōsopitam, id est morte huius corporis.

Bbb iij

Nam cum corpus impedimento sit, quo minus perfectè Deo coniungi possimus, sequitur eo soluto nos liberè in cœlum euolatuos. Quod quanto citius fit, tanto maiores Deo gratias habere debemus: nec tamen reculare quamdiu ei visum fuerit, huius corporis carcerem æquo animo ferre: sed assiduè illum rogare, qui solus omnia bona largitur, vt interea saltem cupiditates nostras, quæ nos ab eius complexu abstrahere possunt, interimat. Quod vt faciat, clementiam eius supplex manus tendens rogo & obsecro.

PACIFICATOR HABITVS.

Noluimus hic omittere, priusquam viriles imagines absolueremus, quin ea adijceremus, quæ Quintilianus de Pacificatore habitu scribit. Sic enim ait: Fit & ille habitus, qui in statuis pacificator esse solet, qui inclinato in humerum dextrū capite, brachioq; ab aure protenso, manum infesto pollice protendit: qui quidem maximè placet ijs, qui se dicere subla ta manu iactant: cuiusmodi habitus hodie cer nitur Romæ in pulcherrima statua, quæ pro æde Lateranensi stat.

QUOMODO PINGI SOLERENT A VETERIBVS FAVOR, EIVS'QVE CONTRARIVM.

Cum ijs quæ de Pacificatore habitu diximus, faciunt, quæ de fauoris eiusq; contrarij symbolo scribit Politianus in Miscellaneis: fauorem enim pollicibus pressis & eius contrarium versis significari solitum ait. idq; Horatij, Iuuenalis, Plinij & Prudentij autoritate probat. Sic namque ait Horatius in primo Epistolarum:

*Consentire suis studijs qui crediderit te,
Favor vtroq; tuum laudabit pollice ludus.*

Iuuenalis verò hoc modo:

*Et verso pollice vulgi,
Quemlibet occidunt populariter.*

Plinius autem libro naturalis Historiæ vigesimo octauo, pollices, cum fauamus, premere etiam prouerbio iubemur. Et Prudentius:

*Et quoties victor ferrum in gulo inserit, illa
Delicias ait esse suas, pectusq; iacentis
Virgo modesta iubet conuerso pollice rumpi.*

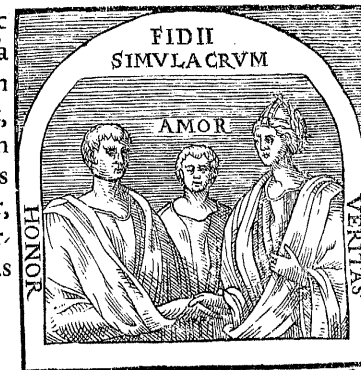
Ex quibus patet, eos qui fauerent, pollicem premere: qui verò fauorem denegarent, vertere solitos.

FIDIVS DEVS.

FIDES.

Ræstantissimum extat Romæ in antiquo marmore Fidis simulacrū, sic expressum: Vir est imberbis quidem, sed tamen maturam præ se ferens ætatem,

Aætatem, cui adiectū est nomen, HONOR, hic VERITATI, quæ virginis forma expressa est, manū porrigit, prenditq;: in medio autem AMOR est puerili ætate: quòd hæc tria sint, quibus Fides nititur, quæq; illam inuiolatam conseruant: nempe honoris studium, veritas promissorum, vt videlicet ab vtroq; seruētur, & amor, qui nisi adsit et faueat, facile fides corrumpitur: nam fidem honos sustinet, veritas parit, amor nutrit.

SOMNVS.

VERA ET FALSA SOMNIA.

Mago virilis facie resoluta & languenti, candida subius veste & supra nigra induti, quasi diem & noctem indicaret, cornu manu tenens, Philostrato autore, somnum significat: quod cum vera somnia immittit, nigrum cornu habere fingitur: cum verò falsa, eburneum. vnde & geminæ somni portæ à Virgilio finguntur, his verbis:

*Sunt geminæ somni portæ: quarum altera fertur
Cornea: qua veris facilis datur exitus vmbri.
Alter a candenti perfecta nitens Elephant:
Sed falsa ad cælum manes insomnia mittunt.*

quoniam, vt inquit Macrobius ex Porphyrij autoritate, latet omne verum: hoc tamen anima cum ab officijs corporis somno paulum libera est, interdum aspicit: nonnunquam tendit aciem, nec tamen peruenit. Et cum eum aspicit, tamen non libero & perfecto lumine videt, sed interiecto velamine, quod nexus naturæ caligantis obducit, quod Virgilius his verbis indicauit:

*Aspice, namq; omnem, qua nunc obducta tuenti
Mortales hebetat visus, tibi & humida circum
Caligat, nubem eripiam.*

Hoc igitur velamen quod nigro colore significatur, cum in quiete ad verum vsque aciem introsipientis admittit, cornu esse creditur: cuius hæc est natura, vt tenuatum visui peruium sit: cum autem à vero hebetat, ac repellit obtutum, ebur putatur: cuius corpus ita natura densatum est, vt ad quamvis extremitatem tenuitatis erasum, nullo visu ad vltiora tendente penetretur. Hæc Macrobius. Seruius verò aliam adfert rationem: ait enim per portam corneam oculos significari, qui & cornei sunt coloris, & duriores cæteris membris, quia frigus non sentiunt, vt & Cicero in libris de natura Deorum testatur. Per eburneam verò portā, os, propter dentes, quòd ea quæ loquimur, falsa esse possint: ea verò quæ videmus, sine dubio vera sint. Aut verò ait, corneam portam idcirco veram dici, quòd, vt ij qui de somniorum interpretatione scripserunt, testantur, quæ somnia personæ statum & fortunam non excedunt, vera sint, & simplicia, vt cornu est: quæ verò supra fortunam sunt, & nimium habent ornatum, falsa: vnde eburnea quasi ornatio nior porta fingitur.

In quibusdam Vitellij Cæsaris numismatibus inueniunt pulcherrime Honoris ac Virtutis imagines, in quibus Virtus sic est expressa: Iuuenis galeatus cum pennis supra galeam, hastam sinistra, sceptrum dextra tenens, ocreas habens, & sub dextro pede testudinem, Honorem qui muliebri forma est expressus, intuetur. Habet autem caput galeatum, ut fortitudine ad virtutem opus esse indicet, quo nos ab imminentibus insidijs tueamur, eandemque ob causam & hastam habet: pennæ verò vel crista, ingenij acumen significant, & sublimia cogitanda. Sceptrum potestatem vitiorum domandorum, & cupiditatum frenandarum. Ocreæ duplicem habent significationem, primum quod qui virtutem sectatur, semper ad locum, si opus sit, virtutis exercendæ causâ mutandum parati esse debent. Deinde quia pedes & crura imbecillitatem quam ex hoc terreo corpore suscipimus, quæ nos cupiditatum ictibus obnoxios reddit: prudentia, cuius symbolum est testudo, quam sub pede habet, diligenter muniamus, sicque gressus nostros dirigendos, prudentia duce, ut ne nosmet ipsos in peccandi necessitatem conijciamus: semperque in omnibus rebus honorem spectandum & intuendum, non autem opes. Honos muliebri potissimum forma depingitur: quod mulieres maximè honoris studiosas esse deceat. Est autem seminuda mulieris imago, propter opum contemptionem, eandemque cornucopiæ gestat, & galeam pede premit: quia ex virtute omnium rerum copia provenit, & virum in honore ob virtutem constitutum omnes venerantur.

H E C A T E.

L V N A.

Vnam sub Hecates imagine pingebant, propter varias eius corporis figuras: Hecate enim cum tribus capitibus pingitur, quorum dextrum equi est, sinistrum canis, medium hominis. Luna enim ex Solis distantia varias figuras sumere videtur. & cum nouilunium pingere volebant, candidis vel aureis vestibus indutam, atque ardentem faciem tenentem eam faciebant: cum mediam ostendere volebant, cistam ei in manu ponebant, quia crescente lumine fruges maturat. Plenilunij autem virtutem ferrugineo calore denotant: tuncque ramum Laureum & papauer manu tenere fingebatur: ramum quidem Laureum, quoniam à Sole ignea fit: Laurus enim Soli consecrata est: papauer verò propter fertilitatem multitudinemque animarum, quæ in ea tanquam in ciuitate habitare putabantur. Duplicem enim tellurem Ægyptiorum philosophia

A sophia statu ebatur: superiorem vnam, & inferiorem alteram: superioremque tellurem Lunam esse putabant, inferiorem verò hanc frugum procreatricem, quam nos mortales habitamus: illam enim animas corpore solutas incolere putabant: quia cum Ægyptij ex Hebræorum, à quibus multa didicerunt, theologia esse quendam locum, in quem animæ corpore solutæ transmigrant, ibique beatorum sedes esse, & multa præterea de cælesti illa patria, & sancta ciuitate eiusque regionibus audiuisent, & in plenilunio maculas quasdam in Lunari orbe viderent, quæ in nullo alio sidere cernerentur, & terrarum quandam montiumque & lacuum imaginem præ se ferrent, diuina mysteria & arcana humana intelligentia metiri volentes, ea omnia in Luna esse putabant, eamque cælestem illam tellurem esse aiebant. Nec desuerunt qui duplicem mundum statuentes, vnum in quo perfecta rerum omnium quæ in hoc nostro orbe sunt, exempla atque imagines cernuntur, ab ipso creatore minimè corruptioni obnoxia factæ, quas ideas vocauere: ex quibus post & ad illarum imitationem, quæ in hoc mundo sunt omnia creata sunt: mundum illum idearum Lunam esse dixerunt. Sic enim ratiocinabantur: ut architectus, pulcherrimam aliquam domum templumve ædificaturus, imaginem eius perfectissimam mente concipit, quæ cum ex materia concreta non sit facta, corruptioni minimè est obnoxia, nisi cum architectus ipse corrumpitur, hoc est aut moritur, aut mente alienatur, neque post ædificium ipsum tam perfectum & absolutum reddere potest, ut ideam illam quam conceperat æquet: ita & summus ille opifex atque architectus, mundum hunc creaturus, eius & omnium quæ in eo esse volebat, imaginem perfectissimam concipit: quæ imago, utpote in eius qui omni corpore solutus est, quicquid omnia potest mente concepra, ita perfecta fuit, ut nihil perfectius excogitari posset: & re ipsa extitit, quia potentissimus est qui eam fecit. Et quæ admodum imago humana mente concepta, sine sui artificis corruptione corrumpi non potest, sic illam quæ opificem habet nulli corruptioni obnoxiam, sempiternam fore, necesse est fateri. Hanc autem imaginem Lunam esse volebant, cui etiam creator vim hæc inferiora ad sui exemplum, sed minus perfecta, gignendi dederit: quam vim Naturam appellarunt. Et sic Lunæ multitudinem animarum, vel quod in ea corpore solutæ habitarent, vel quod ab illa in mortalia corpora influerent immitterenturque, vel quod perfectissimas illarum contineret imagines. Sed est & alia ratio, cur illi fertilitas multitudoque animarum tribuatur: quia videlicet Luna crescente, plantæ, & fructus, nec non & animalia magis crescunt, & quia partui præesse putatur. Nec tamen absurdam proorsus illorum sententiam existimarem, qui huius mundi imaginem in Luna esse putarunt, modò ne de diuina illa idea, ad cuius exemplar omnia sunt creata, intellexissent, quæ non magis quam Deus ipse mortalibus oculis cerni potest, cum diuinam illam ideam sempiternam fore sit necesse, Lunam verò & Solem mutationi obnoxium esse, Sacræ literæ testentur. Sed si huius mundi imaginem tanquam in speculo cerni dixissent, facile illis assentiret. Lunare enim corpus speculo simile esse, solarium radiorum reflexio, quam in eo videmus, indicat, itemque aqueæ naturæ, quæ in speculis est, esse philosophorum omnium illi humiditatis ad rerum generationem causam tribuentium consensus, & res ipsa docet. Cum igitur talis sit Luna, & in plenilunio terra inter solem & illam posita, huiusmodi maculæ in eius corpore cernantur, quæ mediam orbis terrarum

partem, ut illam à Geographis pingi videmus, imitentur, quis non credat maculas illas terræ imaginem esse? Nam quòd illas ob corporis inæqualitatem fieri dicunt, id absurdissimū videtur in cœlesti corpore: & falsum esse, testatur solarium radiorum tanta reflexio: quæ nisi ex politissimo nitidissimo corpore fieri nullo modo posset. Quod verò alij vapores esse putant, quos illa assidue ad se trahat: primum dico fieri nō posse, si vapores essent, ut semper eandem figuram situmq; seruarent; deinde Mathematicorum, hoc est Optices certissimas verissimasq; rationes, id falsum ostendere. Nam cum vapores non supra mediam aëris regionem attollantur, necesse esset, Lunam à Britānis, aut Hispanis, aut Ægyptijs, quorū acies supra vapores illos, qui in nostris solūmodò regionibus essent, tenderet, sine maculis cerni: nam si quis fortè diceret, vapores illos totam mediam aëris regionē occupare, & ideo ab omnibus videri, is sciat, si ita se res haberet, nos non maculas, sed totum Lunarē orbem quasi velamine quodam obductum visuros. Ex quo patet, cum eadem maculæ æquè ab omnibus gentibus cernantur, vapores eos nō esse. Sed & ipsarum macularum figura optimè orbis terrarum imaginē, ut ex tam longinquo tractu perspicere potest, præ se fert: quemadmodum quilibet videre potest.

PERSEPHONE, SIVE PROSERPINA.

SEMINVM VIRTVS ET GENERATIO.

 Eminum virtutē & gignendi vim, quæ potissimum in terra est, veteres muliebri forma, germina quædam protendentem pinxerunt: hancq; imaginem Bonam deam vel Persephonem appellarunt: semen non antè germinare significantes, quam in terram proiectum aliquandiu ibi latuerit.

DIONYSIVS.

PROMISCVA GIGNENDI VIRTVS PLANTARVM.

 Voniā verò plantæ non solū ex semine, verū etiam quædam ex furculis plantatis nascuntur, hanc promiscuam gignendi vim, sub Dionysij imagine expresserunt, quem muliebri forma & cornua habentem pingebant.

I V N O.

QVATVOR ELEMENTA.

 Vno catena de cœlo ab Ioue suspēsa, & lapides pedibus alligatos habens, ab Homero fingitur: ita ut vnum pedem cōtractiorem habeat altero, quæ imago quatuor elementorū symbolum est. Iuno enim ipsa aërem significat: catena ignem quo cætera colligantur atq; miscetur, lapis altiori pedī appensus, aquā, alter verò terram: quæ omnia Iupiter, quem cœli rectorem significare volunt, ita cœlo alligauit, ut ex illo pendeant, ipsiusq; qui cœlum mouet, nutu gubernentur.

TEM.

A TEMPESTATIS MUTATIONEM, ET ARCANA TEMPORE PATEFIERI.

E Adem Iuno nubibus vndiq; septa, ita ut vix cerni possit, tum mutationem tempestatis, cum Iuno aëris symbolum sit, tum res alta vetustatis caliginem, aut alioqui obscuras absconditasq;, quas tamen tempus patefaciet, tum temporis breuitatem significat.

S P E S F A L L A X.

E Adem quoq; Iuno ex nubibus ficta, res de quibus agitur fictas & falsas esse significat, spemq; fallacem, admonetq; ut caueamus nobis ab illusoribus, vel ne falso, ut sæpe fit, amore capiamur, nosq; scemini deludendos præbeamus. Aiunt enim, Iunonem ab Ixione adulteri sollicitatam, illi corpus ex nubibus sui imaginem præ se ferens obtulisse, cum quo ille iacuerit.

E V R O P A.

ANIMÆ HOMINIS IN CORPORE STATVS.

B **M** Vlier tauro insidens, ac per mare delata, facie tamen in tergum conversa, & litus quod longè liquit respiciens, significat animam hominis, quam corpus per huius mundi pelagus defert, cum ipsa tamē tellurem quam deseruit, hoc est Deum creatorem atq; opificem, auidis oculis intueatur. Et hic est Platonius ille animæ circulus, atq; rationis motus, cum videlicet mente à diuinis ad humanas res cogitandas ipsaq; creata, conversa, tandem ad Dei contemplationem redit. ideoq; poëtæ finxerunt, Europam Agenoris Phœnicum regis filiam, ab Ioue sub forma bouis aut vituli raptā, & per mare in Cretam delatam fuisse: cuius fabulæ mystica explicatio est quam modò protulimus.

C D I A N A.

R E R V M M U T A T I O.

V Irgo cui Mercurius vestem porrigit, Diana est, quæ rerum mutationem ex incremento & diminutione factam significat. Finxerunt enim Græci poëtæ, Iouem cum videret Dianam nudam incedentem, quòd id virginem minimè decere videretur, Mercurio, ut ei vestem faceret, mandasse: cumq; multas ei Mercurius vestes fecisset, nullam tamen illi aptam facere potuisse: propterea quòd illa dum istam pararet, assidue mutaretur, ita ut post illam non posset induere. Est ergo hæc figura

Ccc

Cælii Aug. Danae, etc.

incrementi & diminutionis, rerumve aut consilij & mentis mutationis hiero- D
glyphicum.

DANAE CVM AVREA PLVVIA.

ANIMI PVLCHRITVDO, ET COELESTIVM BO-
NORVM AFFLVENTIA.

DAnae formosissimæ mulieri, aurum in gremio pluuisse finxere poetæ, per Danaem animi pulchritudinem significantes, quæ naturalibus virtutibus continetur, quas Deus amat, per aureum verò imbrem cœlestium bonorum affluentiam, quæ ex diuino amore eiusq; benignitate sunt petenda. Omnium enim bonorum perfecta copia à Deo solo datur.

PASIPHAË.

ANIMA CVM AEREO VEHICVLO.

Pasphaë Solis filia, & Minois Cretæ regis vxor, quam in vaccam E
transmutatam, ex tauro Minotaurum peperisse ferunt, qui media ex parte homo erat, reliqua taurus, animam significat cum suo æthereo vehiculo, quo illam corpori coniungi Platonici tradidère. Aiunt enim animas nostras in beatis illis sedibus & cœlesti regione, æthereū igneumve quendam vehiculum, quo deferantur & moueantur habere, cū nihil quod sit expers corporis moueri possit, quod & Dauid vates comprobare videtur, cum canit, Qui facit angelos suos spiritus, et ministros suos flammam vrentem. Addunt deinde Platonici illas, quamvis hunc igneum vehiculum habeant, tamen corpori, hoc est terreo vehiculo, ob ignis subtilitatem & terræ crassitudinem, nisi aliquo intercedente medio quod vtriusque naturæ sit particeps, iungi non posse, ideoq; illam dum per cœlestes orbis & elementa descendens transit, paulatim crassiore se quasi veste induere, aëreumq; sibi vehiculum comparare, quo facile terreo huic corpori copuletur. Id autē facit corporis induendi cupiditate, vt iidem aiunt, accensa: taurus enim corpus significat, vacca ficta aëreum vehiculum: Pasphaë ipsam animā, ex qua copula oritur Minotaurus, F
id est homo ex anima & corpore conflatus.

PANDORA.

Pandora mulier pyxidem in manu habens apertam, aduersam fortunam, generis obscuritatem, infelicitatem, paupertatem, infamiam, ægritudinem, spei frustrationem, humanę fortis miseriam nobis adumbrat. nam cum hæc virtutes omnes in pyxide inclusas teneret, eam, vt quid intus esset videret, aperiens, omnes elabi passa est, malis retentis, & spe sola, quæ vasculi labro adhæsit, vt narrat Hesiodus: eam enim à Vulcano factam, & ab omnibus diis muneribus, quæ pyxidi illi inclu-
ferant, ornatam, postq; Epimetheo con-
iugem datam tradit.

E V R I.

Liber LIX.

434

EVRYDICE.

APPETITVS.

Evrydice quam in pede momordit serpens, appetitum hominis significat, quem animi affectus exulcerant, pedes enim ac præsertim calcaneum, cupiditatum hieroglyphicum sunt. vnde Seruator discipulorum suorum pedes lauare voluit, vt eos ab affectibus terrenis mundos redderet. Et Petro nolenti vt se laueret, dixit, Nisi lauero te, non habebis partem mecum. & in Genesi dixit Deus serpenti, Insuper diaberis calcaneo eius. nec solum hoc in Sa-
cris literis, verum etiam in Græcorum fabu-

Blis legimus, Achillem propterea quod puer Stygiis aquis fuisset immersus, nulla in parte vulnerari potuisse, præterquam in pedibus, qui abluti non fuerant: vt indicarent eum fortem fuisse, nisi affectibus vinceretur propriis. Neque abhorret ab hoc sensu quod tradunt, lasonem aureum vellus petentem, vnum calcæum in flumine, quod solum in toto terrarum orbe nulli vento est obnoxium, amisisse: hoc est, dum virtutem sectatur, & immortalitatem, aliqua affectuum parte exutum fuisse, & Virgilius, Didonem morituram vnum calcæum exuisse, scribit his verbis:

*Ipsa mola, manibusq; piis, altaria iuxta
Vnum exuta pedem, vinculis in veste recincta
Testatur moritura deos, & conscia fati
Sidera.—*

hoc est, vno affectu, nempe mortis formidine exutam, quæ Didonis figura repentinum firmumq; consilium significat.

CYBELE.

AGRICVLTURA, VEL VICTORIA
POPVLORVM.

Cybeles turritam coronam habentis simulacrum, tellurem indicat, & vrbes quas illa sustinet domitas: vel victoriam de agricolis seditio-
sis partam: vel tellurem agricultura domandam, & eam quæ habitatur fertiliorem esse ea quæ minus incolitur. Vbi enim hominum frequentia, ibi artes & industria valent. Quod verò currui eius Leones adiungere, vt in antiquis marmoribus numismatibusq; videre licet, id significat nullam esse terram adeo sterilem & asperam, quæ labore & industria fertilis reddi non possit, vel illam vim gignendi à sole capere, cum leo sit animal Phœbæ naturæ. Hanc ipsam si non in currui, sed humi sedentem vel stantem cum circino pinxeris, Geometriæ, si cum quadrante, Geographiæ, si cum ligone vel taurum prope se habentem, Agriculturæ simulacrum habebis.

Ccc ij

TRES CHARITES.

Res Charites sorores fuisse traduntur. Pingebantur autem iuvenes virgines, ridentes, manibus implexis, soluta ac perlucida veste: quarum natu maxima, Hesiodo autore, Aegle vocatur, media Euphrosyne, tertia Thalia. Quid autem hæc omnia significarent, pulchrè docet Seneca de Beneficiis libro primo, in hunc modum: Quare, inquit, tres Gratia, & quare sorores, & quare manibus implexis, quare ridentes, quare iuvenes, & quare virgines, soluta ac perlucida veste: Alij quidem videri volunt vnam esse quæ det beneficium, alteram quæ accipiat, tertiam quæ reddat. Alij tria beneficiorum genera, promerentium, reddentium, simul & accipientium reddentiumque. Sed vtrumlibet ex istis iudicia verum. Quid ista nos iuuat scientia? Quid ille consertis manibus in se redeuntium chorus? Ob hoc quia ordo beneficij per manum transeuntis, nihilominus ad dantem reuertitur, & totius speciem perdit, si vsquam interruptus est: pulcherrimus, si cohaesit & vices seruauit. Ideo ridentes, quia promerentium vultus hilares sunt, quales solent esse qui dant & qui accipiunt beneficia. Iuuenes, quia non debet beneficiorum memoria senescere. Virgines, quia incorrupta sunt & sincera, & omnibus sancta, in quibus nihil esse alligati decet, nec astricti. Solutis itaque tunicis vtuntur, perlucidis autem, quia beneficia conspici volunt. Hæc Seneca: nos autem etiam illud minimè silentio prætereundum censemus, quòd vna faciem auertere & occultare fingitur: vt indicet, eum qui munus dat, id clam facere debere, iuxta Seruatoris dictum, Cum facis eleemosynam, noli tuba canere ante te. & alio in loco: Nesciat sinistra tua, quid faciat dextera. Altera Charis faciem apertam ostentat, quia eius qui beneficium accipit, est id ostentare & prædicare: tertia partem faciei ostendit, & partem occultat: significans beneficij retributionem celandam esse, ostentandumque ipsum beneficium.

GORGONES.

ANIMÆ TRES IN HOMINE.

Gorgones capita, draconum squamis obsita, dentes maximos aprorum instar, item manus & alas habere finguntur: eas tres Phorci filias fuisse tradunt, nomine Euryale, Stheno, & Medusa, ex quibus Medusa sola mortalis fuisse perhibetur, reliquæ duæ immortales: ideoque Medusam Perseus decollauit. Hæc Gorgones animarum hieroglyphicum sunt. Tradit enim Ægyptiorum Theologia, & cum ea Platonica quoque schola, tres in homine animas esse, quarum singulae apud Hebræos proprium nomen habent: vna enim Nephes vocatur, quæ Latine Viuens vel Sentiens dici potest: quam cum bestiis communem habemus, & hæc mortalis est, quam Medusa innuit: est enim corpori proxima, eique adglutinata, & sensibus, corporisque affectionibus obnoxia: de qua volunt acutiores Theologi intellexisse Christum, cum dixit, Tristis est anima mea vsque ad mortem: & Qui non habuerit odio animam suam,

A perdet eam: ideoque sinxerunt Perseum, qui diuinum spiritum melioremque genium significat, hanc obruncasse: debent enim qui altiora contemplari volunt atque diuina, hanc prorsus interimere, ne quid sensus animæ quæ rationis particeps est, obesse possit. Altera anima Ruah, id est spiritus nuncupatur, quæ rationis particeps est. Tertia dicitur Nessamah, id est Lumen, vt à Pythagora & Dauide fuit appellata, quam D. Augustinus diuinitatis partem, & Plato mentem vocat. Ideo autem dixerunt has tres sorores homines suo aspectu in saxa convertere: quia quamvis illas in nobis habeamus, illarum tamen naturam nemo absolute potest scrutari, nisi Medusa obruncata, id est corporearum affectionum impedimento prius fuerit liberatus: imò qui eas intueri volunt, saxis eos similes esse ad alia oportet. Oculus autem quem sibi inuicem hæc tres sorores mutuo dant, significat lumen quod habemus extrinsecus, à Deo nobis dari, atque ab vna in alteram animam deriuari.

VIRGO CAPILLOS HABENS ERECTOS.
HOMINIS NATURA.

Lato dixit hominem arbori similem esse, verum in hoc ab illa differere, quòd illa radices in terra fixas habet, homo autem in cælo: quo capilli capitis radicum similitudinem quandam habentes indicant. Radix autem vera hominis est anima, quæ cælitus est demissa, & per quam viuimus, spiramus, & vitales fructus ferimus, vt arbor ex radice vitam trahit: vnde in Cantico legimus, Comæ tuæ iunctæ canalibus: quod de cælestibus riuis, ex quibus virtus in nos descendit, est intelligendum. nam quæ de capillis & barba in Sacris literis dicuntur, ea omnia ad animam referri, testantur Origenes & Hieronymus. Vnde si quis virginem capillos in cælum erectos habentem pinxerit, aptè animam vel hominis naturam expresserit.

VIRGO ABSCISIS CAPILLIS.

IMBECILLITAS ET MORS.

Virgo cui abscisi sint capilli, imbecillitatem virium ingenij, animæque, aut etiã mortem significat: quia non modo in Sacris literis videmus Sampsonis robur in capillis fuisse, quibus abscisis facile captus & victus fuit: verum etiam Euripides finxit Alcestem mori non potuisse, donec illi à Mercurio cælitus demisso crinis abscinderet: & Nisus non prius à Minoë interfici potuit, quam illi ab eius filia pilus fatalis abscinderetur. Nec Dido apud Virgilium antè mori potuit, quam Iris ab Iunone missa ei flauum vertice crinem auferret.

D

Astræam, Astræ Gigantis & Auroræ, vel Iouis & Themidis filiam, pro iustitia sumi notissimum est: fingunt enim illam vitis crescentibus indignam in cælum euolasse, locumque inter Leonem & Libram medium tenuisse, imò etiã ipsam Libram ei tribuunt, qua quid cuique debeat, expendat. Quamobrem sic de illa cecinit Ouidius:

— Et virgo, cade madentes
Ultima cælestium terras Astræa reliquit.

& Seneca in Octau.

Neglecta terras fugit & mores feros,
Hominum & cruenta cade pollutas manus,
Astræa virgo, siderum magnum decus.

Eam quoque, vt Gellius & Chrysippus tradunt, forma atque filo virginali, aspectu vehemēti & formidabili, luminibus oculorum acribus, neque humilem, neque atrocē, sed reverendæ cuiusdam tristitiæ dignitate pingi solitam, omnes ferè norunt: cui nostri pictores modò lancem, modò securim virgarumque fascem adiciunt. Illud autem ferè inauditum est, & tamen pulcherrimum, quod Alexander Aphrodisæus scribit, Iustitiam ab Ægyptiis sine capite pingi solitam, per manum sinistram porrecta palma discapedinatam: quoniam sinistra genuina pigritia nulla calliditate prædita, æquitati aptior quam dextra videtur. Collocatur autem inter Leonem & Libram, quia iustum iudicem intrepido & forti animo esse oportet, vt nullius minis aut precibus ab æquo & bono dimouetur: eundemque decet crimina omnium atque merita ad lancem discutere & ponderare, vt cuique quod meritis est tribuat. Caput verò ei non tam ademisisse mihi videtur, quam inter sidera occultasse, vt indicarent à iudice neminem videri debere: vnde Athenis in Areopago, rei velato capite causam dicere iuebantur, ne iudicum affectus mouere possent. condit ergo caput inter sidera, solum Deum intuens: & ideo à nobis cerni non potest: debet enim iudicis mens ad extremum usque, donec sententia sit lata, occulta esse, ne qua fraus strui possit.

PRIORIS LIBRI FINIS.

B

ACÆLII AVGVST. CVRIONIS HIEROGLYPHICORVM COMMENTARIORVM LIBER SECVNDVS, EA CONTINENS QVÆ PER SERPENTEM, CERBERVM, FELEM, VITVLVM, CAPRICORNVM, CANCRVM, AQUILAM, CRATEREM, LYRAM, ARCVM, NODVM, CATENAM, QUINARIVM NUMERVM, PENTAGONVM, PYRAMIDEM, CUBVM, OCTAËDRVM, ICOÏAËDRVM, PAPVER, IRIDEM, HYACINTHVM, NARCISIVM, HYSOPVM, MYRTVM, SALICEM, CEDRVM, PALMAM & ALIA huiusmodi significantur,

~~IOSEPHVM & MEDICVM PROFANISSIMVM.~~
Iosephum & Medicum profanissimum.

~~LITERAM hanc aegyptiis in iudicio Paronem, qui non cura superbia
Tuberculis quasi a conuersione quædam in diuinitate commota uis ad se
tibi, doctissimo Zimgero, domare ut in suo nomine eade fructu: nam quodam
quod in ofiis antiquis scriptis in aegyptiis ad se esse posse spero, quæ
angustij cui no agnoscunt, ut illi scribitur in monumentis, quibus non licet
promones, ab aliis illustrari non poterit: sed et hi mei labores non inuicem in se
uicis inueniam, & eu aliquod in re obferuamento in diuina labora, sermo quidam
modo, bonoq; impariis quibus in nos urrare solis, sed ex candido in re anima profectum, &
in quilibet in se, si possit, maiora digniorq; tibi commendantur. Sed tua humanitas erit
sem non minus spectare. Quod si feceris, & inuenit prudentia tua acumina, ad intimo
mi mei sensus perueniam, & a se hoc facturum non dubito, quæ in uagium aliquod
ex quædam in hunc amo amare iam dudum capis, sic hunc meum inuicem inuicem
dum suscipio. Quod quoniam in hunc celo pollicem spiritum non addidi. Sals. Dign. 1111.
Koh. Seru. C13. 13. LXVII.~~

SERPENS.

ANIMA ET CORPVS.

Acillum, cui serpens circumuolutus est, non modò apud Hebræos, & in Sacris literis, in quibus legimus serpentis in cruce positi aspectu populum Israelis à morte liberatum fuisse: verum etiam apud Ægyptios & Romanos animæ atque corporis salutare symbolum fuit. Nam cum cætera omnia reptilia crassioris & magis terræ sint substantiæ, serpentem spiritus & vitæ tenacissimum animal esse constat, quod & imbecillitatem corporis exuat, & ad medicinam utilissimum sit, & ad acuum visum herbam inuenisse, nec non ad sese in vitam reuocandum quandam herbam cognoscere traditur. Et cum Romani oraculo admoniti, Epidaurum mississent ad Æsculapium, quem Medicinæ & salutis Deum existimabant, accersendum, serpentem Romam aduexerunt.

Ccc iij

Veteres tres tantum cæli regiones faciebant: nempe, Ortum, Occasum, & Meridiem. nam in Septentrione inferos putabant esse, propterea quod Sol nunquam eò perveniat: quemadmodum & Sacræ literæ Aquilonem interdum accipiunt; et impios ad sinistram à Deo in extremo illo iudicio detrudendos. Sinistram verò in eodem Septentrione esse theologis, quis dubitet, cum impij in eandem cum dæmone regionem sint detrudendi: ideoq; harum trium regionum symbolum finxerunt. Cerberum canem tripitem, quo etiam tria Dei regna significarent, cæleste, terrenum & infernum.

TRES NATVRALES NECESSITATES.

Eundem Cerberum tripitem finxere poætæ infernæ domus aditum custodire: eo hieroglyphico tres necessitates naturales, quæ hominẽ à sempiternarum rerum contemplatione abducunt, significantes: nempe famem, sitim, & somnum. & ideo Virgilius fingit Sibyllam, quæ Æream mentem ad magnarum rerum contemplationem convertere volentem, monet, vt hinc Cerbero melle soporata & odoratis frugibus offam obiiciat, statimq; illo relicto transeat: vt indicet, esse quidẽ his necessitatibus satisfaciendum, sed nõ prorsus indulgendum.

FELIS.

LIBERTATIS APPETENTIA.

Felis præterea quæ de illo scripsit Pierius, libertatis appetentiæ hieroglyphicum fuit, quo prisca Alani, Burgundiones & Suevi, teste Methodio, in militaribus signis vti solebant: perinde vt Felis carcerem ferre nõ possunt, sic se seruitutis impatientissimos esse testantes.

VITVLVS.

CONCVPISCENDI VIS.

Mansuetus & domesticus vitulus, vel bos, concupiscendi appetendiq; vim quæ in nobis est, denotat: quia constat, nullum animal equè appetitui obedire & venereum esse, atq; Vitulus, siue Taurus.

CAPRICORNVS.

MORS, VEL DEFVNCTORVM ANIMÆ, ET
SECVNDATA FORTVNA.

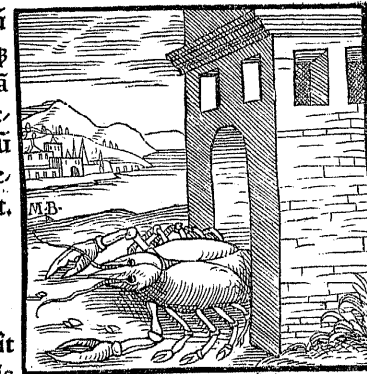
Capricorni signum quod in multis Augusti Cælaris numismatibus videmus, summam, vt Astronomi tradunt, sub se natis portendens felicitatem, à Platonis deorum porta vocatur: quia per eum tradunt, animas corporis in cælo solutas, rursus in cælum ascendere, vbi diuinæ naturæ participes fiunt. ideoq; hoc signum siderum animas defunctorum mortemve significat, & nonnumquam secundam fortunam summamq; felicitatem, vt diximus.

CAN.

ORTVS HOMINIS, VEL VITA.

Cancer ex eorundem Platoniorum sententia, ortum hominis vitamq; notat. volunt enim animas per Canceri ianuam in humana corpora demitti, & vt Capricornum deorum, sic Cancrum hominum portam vocat, quod per eam egredientes animæ humanam in naturam transeant.

AQVILA.

DIVINI NVMINIS PRÆSENTIA.

Aquila præter ea quæ de illa scripsit Pierius, in Sacris diuini numinis præsentiam vel effluxum quandam significat, quo ad maiorem superiorum rerum diuinarum cognitionem ducimur, vt Cabalisticæ tradunt. vnde Moses dicit, Sicut aquila provocans filios suos ad volandum, et super eos volitans expandit alas suas, assumpsit eum, atq; portauit humeris suis.

CRATER COELESTIS.

OBLIVIO.

Crater ille sidereus, qui ab Astronomis inter Leonem & Cancrum collocatur, obliuionem significat: quoniam ex Platoniorum sententia, animæ cum in humana corpora demittuntur, de cælo per Canceri ianuam descendentes, & per Capricornum rursus corpore solutæ in cælum ascendentes, cum descendunt ex cratere illo, quem Bacchi poculum vocant, obliuionem bibunt: & sic cælestium rerum obliuiscuntur, sed non omnes æquè, verum aliæ magis, aliæ minus, prout magis minusve ex eo poculo haurere. ex quo patet, poculum illud obliuionis poculum esse, eiusq; imagine obliuionem significari.

LYRA.

AVDITVS.

Lyra duo habens foramina incurua, aures et auditum significat. quoniam vt in Lyra fidibus illis & nervis tactis aer proximus commotus ad duo illa foramina inflectitur, & tandem in Lyræ conuexum, vbi quoq; aer inclusus est, reflectens sonitum edit: sic vox aerem extra aures nostras commouens in aurium foramina impellit, qui in pelliculam quandam instar tympani tensam, appulsus, aerem qui intus est naturalem mouet: is autem commotus nervos quosdam excitat, in quibus est auditus. Propter hanc ergo similitudinem Lyra auris & auditus hieroglyphicum est.

ARCVS.

ACVTI DOLORES.

Rer Arcum in Lunæ virginali forma expressæ manu positum tenentemq; acuti dolores indicantur: quia nullus intensior dolor quam partus, cui Lucina siue Luna præest, esse putatur.

N O D U S.
N E C E S S I T A S.

N Er nodum necessitas, Macrobio teste, significatur: quæ enim vincita sunt, se ipsa dissoluere nequeunt: quod si nodo gladium adicias qui eum rescindat, fortunam, fatum & necessitatem virtute superari indicabis: quoniam Alexander Magnus, Gordium illum fatalemq; nodum gladio rescidit, & sic fatum ipsum vicit. & Vetus est dictum, Sapiens dominabitur astris.

C A T E N A A V R E A H O M E R I C A.

C O N N E X I O R E R V M H V M A N A R V M C V M D I V I N I S, V E L D I V I N E P R O V I D E N T I E V I S.

D Vbi non est, quin Catena illa aurea Homerica, quam pendere de cælo in terras Deum iussisse commemorat Iliados lib. VIII. his verbis: Agedum auream restim de cælo suspendite, eaq; cuncti dii ac deæ apprehensa, me hinc detrahite in terram: nullo id quantolibet nixu poteritis efficere. At cum mihi facere idem irato libuerit, in terras vos uniuersos & in maria usq; detraham. Quinetiam circumligata recte ad summitatem Olympi, omnia supernè attollam, vt intelligatis quantum ego deos simul atque homines antecello. Dubium, inquam, non est, vel Macrobio & Luciano testibus, quin illa rerum humanarum cum diuinis connexionem, & commune quoddam vinculum, quo Deus & summus ille Pater quum vult nos ad se trahit, mentesq; nostras in cælum attollit, quo nos alioqui propriis viribus, quantolibet conatu ascendere non possemus, significet: adeo vt qui mentem suam diuinitus gubernari significare velit, is aptè catenam hanc ex stella pendentem & contrahentem pingere possit. Ea est enim diuini afflatus, & igniculi illius, cuius Plato omnes homines participes esse voluit, vis, vt mētēs ad creatorem conuertat, & in cælum trahat. Dixit autem Plato, omnes homines eius igniculi cælestis participes esse, quia qui eius non sunt participes, quamvis formam corporis humanam habeant, non tamen homines sunt, sed belluis inferiores deterioresq;. Est præterea connexio illa & alio modo intelligēda, vt eam interpretatur Macrobius: nam quæ modò diximus, ex Luciano Dialogis, cum Mercurium fingit de Ioue propter hanc catenam conquerentem, dicta sunt, & ad fatorum vim afflatumq; diuinum referuntur. Macrobius verò ait, catenam hanc sic constat esse, vt ex summo Deo mens manet, ex mente anima, quæ et condit & vitata complet omnia quæ sequuntur: cunctaq; vnus fulgor illuminat, & in vniuersis apparet, iuxta Peripateticorum sententiam, vt in multis speculis per ordinē positus vultus vnus apparet. Cumq; omnia continuis successione se sequantur degenerantia per ordinem, inquit, ad imum meandi, inuenietur prescius inuenti, à summo Deo ad vltimam usq; rerum faciem, vna se mutuis vinculis relians, & nusquam interrupta connexio, quæ per catenam hanc significatur, quæ Lucretius auream funem vocat, his verbis:

*Haud (vt opinor) enim mortalia sæcla supernè
Aurea de cælo demisit funis in arua.*

S O L I S V I S.

Plato autem in Theæteto per hanc catenam solem significari vult, cum ait: Et ad hæc Colophonem insuper addam auream illam catenam, qua nihil aliud

A aliud quam Solem Homerus ostendere voluit. Quandiu enim circuitus ille & Sol mouetur, omnia sunt ac seruantur inter deos & homines. Si verò staret hoc totum velut ligatum, omnia corrumpentur, & fierent inuersa.

S A C R A R V M R E R V M C O G N I T I O.

Per eandem quoq; catenam sacrarum cælestiumq; rerum cognitio mihi ex Homeri verbis significari videtur, cū ait neminem quantolibet nixu illa apprehensa Deum de cælo detrahere posse, ipsum verò eadem cuncta sursum attollere. nam & si literarum ac philosophiæ studia, sint quasi gradus quidam & catena, ad cælestium rerum cognitionem: nihilominus si quis per eos gradus ipsius creatoris naturam indagare velit, nullo id ingenij acumine, diligentiaue aut labore assequatur: hoc enim esset Deum de cælo detrahere, & humano ingenio subiicere. Si verò alicui Deus ipse sui cognitionem dederit, is totus illi coniunctus facillimè cælestia assequetur. Quo hieroglyphico monemur, diuinarum rerum cognitionem non ex Philosophorum libris, sed precibus & pietate à Deo petendam esse.

M V S Æ, E A R V M Q V E A F F L A T V S.

B Catena verò ferrea magnetem lapidem alligatum habens, vt Plato in Ione tradit, Musarum connexionem et commune vinculum, atq; afflatum illud ex quo præstantes poetæ vim quandam diuinam affectuum concitandorum capiunt, significat.

Q V I N A R I V S N V M E R V S, E T

Q V A T E R N A R I V S.

M E R C V R I V S, E T A R T I V M
I N V E N T O R E S.

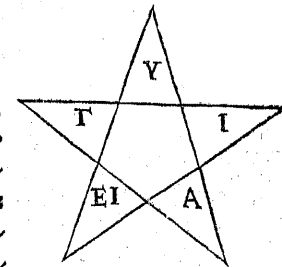
Mer Quinarium numerum Leo Baptista Albertus Mercurium figurari ait. Martianus verò & alij Quaternarium eius symbolum esse volunt, propter artium inuentionem, vt qui numeri sint perfectissimi. Ex quo patet, per huiusmodi numeros etiam artium inuentionem inuentionesq; significari.

P E N T A G O N V M.

S A L V S.

Pentagonum salutis symbolum fuisse, testatur Lucianus eo in libello in quo agit de quodam qui lapsus erat inter salutandum: cuius rei origo talis commemoratur. Antiochus is qui ΣΩΤΗΡ cognomento dictus est, cum aduersus Galatas pugnaret, nec satis ex sententia res succederet, essetq; in discrimine, per quietem vel vidit, vel se vidisse simulauit, vt militum animos in spem erigeret, Alexandrum Magnum se monentem, vt salutis symbolum assumeret, idq; pro tessera tribunis daret, eorumq; vestibibus infueret: ea re fore vt victoria potiretur. Symbolum autem illi huiusmodi ostendisse, triangulum triplicem inuicem insertū ex lineis quinque constantem, in quibus ΥΠΕΙΑ scriptum erat, sic enim salus sanita (ve Græcè appellatur. vnde & hoc signum in

Cælii Aug. Pyramis.

veteribus Antiochi numis adhuc cernitur: quod signum Mathematici à quinque D
angulis Pentagonum vocant.

PYRAMIS. RERVM NATVRA, VEL MATE- RIA PRIMA.

P

Er Pyramidem veteres rerum natura & substantiam illam informem formas recipientem significare voluerunt: quod ut Pyramis à puncto & summo fastigio incipiēs, paulatim in omnes partes dilatat: sic rerū omnium natura ab vnico principio & fonte, qui diuidi nō potest, nempe à Deo summo opifice profecta, varias deinceps formas suscipit, & in varia genera atq; species diffunditur, omniaq; apici illi & puncto coniungit, à quo omnia manant & fluunt. Verum & alia huius rei ratio, nempe Astronomica reddi potest: quoniam Ægyptij summi Astronomi fuere, imò ipsius Astronomiæ inuentores. Tradunt autem Astronomi, esse circulum quendam in Sphæra, vel cœlesti illa machina, sub quo sol & reliqua errantia sidera, cursus suos circuitusq; conficiant, & in quo omnium animantium vita, rerumq; naturalium ortus atq; interitus sit positus: adeo ut etiam Aristoteles in libris de Ortu atq; interitu, dicat generationis atq; corruptionis, omnisq; mutationis vel incrementi causam esse accessum & recessum solis in circulo obliquo: nam circulum illum, de quo agimus, obliquum vocat Aristoteles: Astronomi verò, propterea quod ex eo pendeat animantium vita, Zodiacum vocauerunt. Hunc igitur circulum, cui soli inter cœlestes circulos latitudinem tribuunt, in duodecim partes, quas Signa nuncuparunt, partiuntur: aiuntq; cum illo diuidi etiam inferiora omnia, adeo ut quicquid sub vno ex illis signis contineatur ad centrum vsque terrę, id omne in signo esse dicatur. & sic signum voluit esse velut Pyramidem quandam, cuius basis in cœlo sit: nam fundamentum Astronomicum cœlum est, & apex in centro terrę. Cum igitur in Pyramidibus illis omnia fiāt, sitq; accessus solis, qui est quasi punctum quoddam ad signa illa ortus, & recessus ab illis interitus rerum naturalium causa, apte videtur per Pyramidem natura rerum omnium parens significari.

ANIMA HOMINIS.

Sed & animam hominis sub Pyramidis forma adumbrare voluisse videntur iidem Ægyptij, qui magnifica regum atq; heroum sepulcra, sub ingentibus Pyramidibus fecerint: ut testarentur corpore soluto & corrupto, animam superesse, quæ cum summo opifici visum esset, hoc est circulo illo triginta sex millium annorum circumactō, aliud corpus genitura & sibi factura esset: non secus ac Pyramis, ut Geometris notum est, vertice immoto manente circumacta basi circulum describit, & toto corpore conum: ut circulus annorū illud curriculum significet, conus verò corpus quod curriculo illo conficitur. Nam Ægyptiorum fuit illa opinio de rebus in eundem statum triginta sex millium annorum

Liber LX.

439

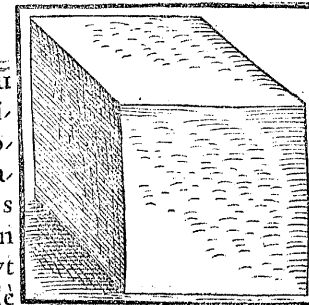
Arum spacio restituendis, & ab illis se id accepisse, testatur Plato: qui etiam hoc ipsum, id est animam nostram Pyramidis formam habere mihi testari videtur, in Timæo, cum ait sic factam fuisse à Deo animam, vnam accepisse illum ex vniuerso portionem, quæ proculdubio vnitas puncto illo, qui in Pyramidis vertice est, significatur: secundam aut primæ partis duplam: tertiam secundæ sesquialteram, & primæ triplam: quartam secundæ duplam: quintam tertie triplam: sextam primæ octuplam: postremo septimam, quæ partibus sex & viginti primam excederet: post hæc dupla & tripla interualla repleuisse. Quibus numeris profecto nihil aliud significat, nisi expansionem illam linearum quæ à puncto ad basim tractæ angulos efficiunt, & per interualla ipsas superficies quæ lineis clauduntur, ex quo apparet illum hoc quoq; ut alia, ab Ægyptijs accepisse.

I G N I S.

Ignem quoq; Pyramidis formam habere, testatur idem Plato: propterea quod cum in imo latus sit, circa materiam & fomentum quo pascitur, in acuta flammam quæ cœlum spectat, definit, nam per basim materia concreta significatur, per reliquum corpus, materia iam ad formam recipiendam parata, & quasi fermentata: per punctum ipsa informis & simplicissima substantia. vnde minus mirum est, quod supra diximus, per Pyramidem animam significari, ut quæ igneæ naturæ ab eodem Platone esse tradatur, & corpori non secus ac Pyramis basi, vel ignis fomento, adhæreat.

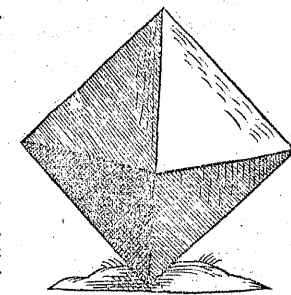
C V B V S. T E R R A.

Cubum, hoc est tesseram, octo angulorū & sex laterum terram significare tradidit Plato ex Timæi Locrensis Pythagorici philosophi disciplina, quam Pythagoras, ut testatur Iustinus historicus, ab Ægyptijs potissimum didicerat. terram verò per cubum depingebant, ob eius stabilitatem grauedinemq; quia ut cubus quocūq; voluatur, semper iacet, nec facile commouetur, sic terram per se immobilis, si aliqua fortuita vi commoueat, statim rursus iacens quiescit.

O C T A E D R V M. A E R.

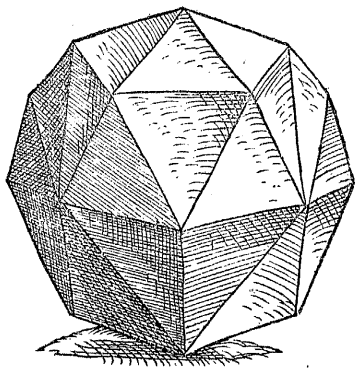
Eri idem philosophi Octaedri formam tribuere, quæ octo triangulis æqualibus & æqualium laterum, id est octo basibus, & sex angulis solidis: viginti quatuor verò planis continetur. quod ut melius intelligatur, explicandum est quid sit angulus solidus, quid item planus. Angulus planus, inquit Euclides, est duarum linearum in plano se mutuo tangentium, & non in directum iacentium mutua inclinatio. solidus verò angulus est, qui pluribus quam duobus angulis planis continetur, qui non eodem sunt plano, & ad vnum constituuntur punctum. Ideo autem hanc illi formam tribuerunt, quia in ascensu ignem consequitur, & in terræ cauernas penetrat. Octaedri enim forma ascendit in duos vtrinque vertices, & aptissimè Sphæræ includi potest, ut docet Euclides.

Ddd

Cælii Aug. Icosaedrum. &c.
 ICOSAEDRVM.

A Q V A.
 Quam verò Icosaëdri figuram tenere dixerunt. Est autem ico-
 saëdrum, Euclide autore, figura solida, quæ viginti triangulis æqualibus & æqualium laterum continetur, propterea quòd aqua sua natura mobilis sit, & diuisioni flexuicq; perfacilis. His quoq; figuris ipsam elementorum ad inuicem proportionem indicare voluerunt, quæ ex basium siue laterum & angulorum numero colligitur. Octaëdri enim ad Pyramidem est proportio dupla in lateribus, in angulis solidis sesquialtera, in planis verò dupla: ex quibus proportionib. fit harmonia duplicis diapason & diapente: Pyramidis verò ad cubum in lateribus, sesquialtera proportio, in angulis verò dupla, ex quibus diapason iterum & diapente. Cubi E ad ico-
 saëdri in lateribus proportio est tripla sesquialtera, in angulis sesquialtera, vnde diapason, diapente & diatessaron in basibus, in angulis verò diapente. Icosaëdri verò ad Octaëdrum in basibus dupla sesquialtera, in angulis autè dupla, vnde diapason & diapente in basibus: in angulis verò iterum diapason con-
 surgit. quæ proportionibus & harmoniis pariter & in elementis per has figuras significatis esse traduntur.

D

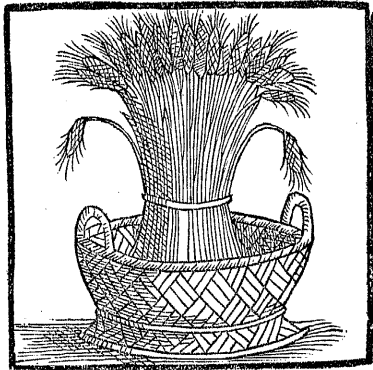
V E R.

A V T V M N V S.

A E S T A S.

H Y E M S.

Liber LX.

V E R.

A C Ista florum, autore Eusebio, Ver significat: quia vere cuncta florescunt.

A E S T A S.

C Ista spicis referta, eodem Eusebio teste, æstatem denotat: quòd æstate segetes & spicæ demerantur.

A V T V M N V S.

C Ornu copiae visus & pomis plenum, autumnum indicat: quoniam tunc verna fiunt, & omnes fructus pleno copiae cornu fundi videntur.

H Y E M S.

Mensa apud ignem parata hyemem significat: quia frigus & quies post æstatis labores parata, terræq; opes congestæ ad lautius vitæ genus inuitare videntur. vnde poëta, inuitat genialis hyems. & Horatius:

Vides vt alta stet niue candidum

Soracte, nec iam sustineant onus

Sylua laborantes, geluq;

Flumina constiterint acuto.

B

Dissolue frigus, ligna super foco

Large reponens: atq; benignius

Deprome quadrimum Sabina

O Taliarche, merum dyota.

P A P A V E R.

C I V I T A S.

Papauer præter ea quæ de illo scripsit Pierius, Eusebio autore, ciuitatis symbolum est: quia, vt in ciuitate multi homines habitant, sic in papaueris capite quasi intra eadem mœnia multa sunt semina: & vt ciuitas in vicos & domos est distributa, sic & papaueris caput in multas intus partes est diuisum, multaq; interstitia habet.

I R I S H E R B A.

E L O Q V E N T I A.

Iridem herbam eloquentie symbolum esse, nemini mirum videri debet: cum Homerus fingat Troianorum oratores vt qui disertissimi essent, Lirio essam, id est iridem herbam floridam comedisse, quod eloquentiae præcepta illos hausisse significat: propterea quòd eius herbae flos colorum varietate atq; ornatu, Iridi cœlesti, quæ & ipsa eloquentiae dea habebatur, similis sit: & quia talem oportet esse orationem, nempe colorum ac figurarum varietate distinctam: multasq; hæc herba eloquentiae similes vires habet. nam vt de illa tradunt medici, iris halitus prauum odorem corrigit, gratumq; & suauem reddit spiritum, & venena repellit: sic etiam ornata oratio quasi suavis quidam halitus gratiam conciliat, & animi venena, hoc est perturbationes depellit. Hanc herbam quidam volunt olim hyacinthum appellatam: quòd indicare videtur Ouidius Metamorph. lib. x, his verbis:

Flos oritur, formamq; capit quam lilia, si non

Purpureus color his, argenteus esset in illis.

Non satis hoc Phæbo est: is enim fuit autor honoris.

Ipsæ suos gemitus folijs inscribit, & hanc

Flos habet inscriptum, funestaq; littera ducta est.

Cælii Aug. Hyacinthus, &c.

Sed hanc quæstionem medicis permittimus; nos de illa quæ hodie hyacinthus D vocatur, mox dicemus separatim, hanc vulgo lilium cœruleum vel purpureum appellari scimus.

HYACINTHVS.

S A P I E N T I A.

HYacinthus, quem ab Apolline in florem conuersum poëtæ fabulantur, prudentiæ ac sapientiæ symbolum est. Nam cum Apollo Musarum ingenij, ac literarum Deus sit, Hyacinthum puerum ab illo ob formam adamatum, poëtæ sinxerunt: quia sensus naturalis minimè corruptus puer est, hoc est prudentia caret, sed tamen formosus est, quia mentè ad sui contemplationem excitat: qua contemplatione fit, vt tandem sensus, tuue nili ætate atq; feruore illo deposito, prudentiæ & sapientiæ florem ex se gignat, suauissimis virtutum odoribus fragrantem: quorum post memoria literarum monumentis ad posteros manat.

NARCISSVS FLOS.

C O R P O R I S F O R M A.

Narcissus flos corporis formam quæ citò corrumpitur, & iuuëtæ florem qui citò transit, significat, vt & rosa, & viola, & omnes flores qui citò corrumpuntur. idcirco enim poëtæ sinxere, Narcissum formosissimum puerum, dum suam formam quam in fonte cernebat, cupidè nimis admiratur, in fontem prolapsus periisse, & in florem huiusmodi conuersum: vt indicarent, non hanc fluxam corporis formam, sed animi præstantiam, & diuinam illam æternamq; pulchritudinem esse adamandam.

H Y S S O P V S.

E X P I A T I O P E C C A T O R V M.

Hysopus herba pulmones purgans, & caput, qua vtebantur Hebræi cum sanguine animalium, ad populum aspersione lustrandum, gradum diuinum significat, & vinculum illud, quo cum Deo coniungimur: & coniuncti à peccatis expiamur. Hinc David, Asperges me Deus hysopo, & mundabor.

M Y R T V S.

G R A T I A.

Myrtus Veneri dicata, & ob id coniugula dicta, multis morbis sanandis vtilissima, gratiæ & bonæ valetudinis symbolum est.

S A L I X.

H Æ R E D I T A S.

Alix pulcherrimo hieroglyphico, præter ea quæ à Pierio scripta sunt, hæreditatem significat vel diuinam, vel humanam. quoniam vt salix iucunda arbor est, quæ ad torrentes nascitur, sic ex hæreditatis abundantia, quæ etiam per torrentem adumbratur iucunditas lætitiæq; oritur. quod & vox ipsa Hebraica qua in Sacris literis salix nominatur, indicat. nam vehirbe nachal appellatur, quod & iucunditates hereditatis, & falicem torrentis significat.

C O R P O R A N O S T R A.

Corpora quoq; nostra falicis hieroglyphico significatur. quoniam vt salix, nisi torrentis aquis irrigetur, non crescit: sic & corpora nostra, imò & nosmet

Amet ipsi, nisi cœlestibus aquis irrigemur, & secundum decursum illarum plantati simus, fructum nullum ad vitam ferre possumus. Vnde David de beato viro, Hic arbori similis est ad aquæ riuum setæ.

CEDRVS, SIVE CITHRVS.

M I S E R I C O R D I A V E L P I E T A S.

Cedrus siue Citrus arbor, fructus gignens odore ac sapore præstantissimos, misericordiæ pietatisq; symbolum est, propter magnas vtilissimasq; mortalium generi vires. Primum enim præbet resinam electissimam, quæ citria dicitur, dentium doloribus vtilissimam. succus eius elephantia sin curat, & pulmonis vlcera: valet contra venena, ardetq; velut facula. Vnde Hebræi fructu eius solennem quendam diem celebrabant, quasi diuinæ misericordiæ opem implorantes. Quos æmulati Lacedæmonij, deos suos coronare solebant ijs fructibus quos oxymala persica nuncupant, idem per illos significantes quod Hebræi per Citrum. Lignū quoq; eius corruptioni minime obnoxium, facit vt cedrus pro immortalitate æternitate accipiatur.

P A L M A.

H O M O.

Palma in mysticis literis celebratissima, duplici de causa hominis simulachrum esse putatur. primum quia fructum non fert sine coitu, sed replentur eius rami gemmis masculicis, quasi semine quodam: deinde quia in superiore parte habet quasi cerebrum, quod Hebræi Halulab, Arabes verò Chedar, vel Gemar vocant, quo corrupto moritur arbor, sicut cerebro læso homo interit: quod quidem huic soli inter plantas contingit. tertio quod comam in cacumine habeat, & ramos in manuum modum protensos, & fructus digitorum figuram præ se ferentes, vnde dactyli, id est digiti sunt appellati. pulpa quoq; ipsorum fructuum caro nuncupatur, multum sanitati cōferens, & vel ex vi quadam animali, vel ex Phœbæa natura summæ nutritionis, adeo vt multi sancti Patres in solitudine vitam agentes, eo solum cibo contenti fuerint: quemadmodum & hodie quoq; multi in Africa populi eo tantum fructu victitant.

I V D Æ A.

Per Palmam præterea Iudæa notabatur, propterea quod ea potissimum regio palmis abundet, & quod Iudæi in sacris suis eius folijs vterentur, haberentq; diem solennem de palmarum nomine appellatum: vnde in multis Romanorum numismatibus videmus palmam, & mulierem mœstam sub ea sedentem, cum huiusmodi inscriptione,

I V D Æ A C A P T A.

CÆLII AUGUST. HIEROGLYPHICORUM Finis.

Ddd iij

Index

INDEX RE- RVM ET VERBO- RVM MEMORABI- lium locupletissimus.

A

Litera 350.d 351.a 352.b
A. litera absolutiois nota
128.c.d
A. litera cur prima 27.b.c

A. triplex quid in veterū monumentis si-
gnificet 372.c

Aete 350.e

Aayon cur vitulum, & cur hircum immo-
larit 26.e

Aaronis dextere auriculae extremū cuius
hostiae sanguine tangebatur 238.d

Abacchoris nomen meruit Abraham 169.d

Abantes quomodo comam gestandam pri-
mi excogitarint 230.d

Abderite à raris è regione sua expulsi
212.b

abdicatio filiorum 152.d

aberranti in solis viā monstrant elephan-
tes 20.d

Abionitarum haeresim aboleuit D. Ioan-
nes Euangelista 142.b

abliguritor omnium 196.f

abliguritoris iudicium 422.c

abolitus 216.e

Aborigines quo casu Romae manserint
158.b

abortus 81.d 107.b

Abradere in rotundum capillorum faciem
prohibitum 230.b

Abraham moralem inuuit philosophiam
280.c

Abrahas Bassilidis 131.b

absentia diuturna 144.c

absinthium marinum 420.d

absinthij symbolum 420.d vis ibid.

absolutum nihil in humano opere 210.c

abstemius per noctuam indicatus cur
148.b

abstinentia cibi potusq; 94.d.e

abstinentiae tenuitas 349.d

absurdas 28.b

abyssus 284.c.f

abyssum cur vocarint Dei iudicia Prophe-
te 206.f

Academia noua à Carneade 153.d

Acena 265.d.e

acanthias 192.f Achelois 350.f

Achilles ceruorū medullis enutritus 52.e

Chironi curatus à Peleo datus 343.f

inuiolabilis praeter pedes 357.e

unde dictus 52.f

Achillis ad tumulum quae libamina ferunt
quotannis Thessali 403.d.e

Achilles Boebius Bononiensis 51.a

Achilles Maestus 210.e

accipiter Soli dicitur 426.d.e

accipiter, eiusq; symbola 151.c. & seq.

accipiter animi symbolum 156.a idem
& Osiris Plutarcho 151.d Insigne
erat Sagittariorum Venatorū militum

155.e quando foeminae consortium ap-
petit 151.e sacerdotij symbolum

156.d sanguinis symbolum 154.b

sursum volans quid, & deorsum quid
151.f 152.d

accipitris artificiosa pugna 155.d

ex tibijs aurum attrahunt 151.d

significatio in sacris 152.b

accipitres septem vulturē infectantes quid
155.c

accipitrima herba ad oculorū morbos cur
adhibetur 151.d

accusator inanis 175.b

acerbitas 388.f

acetii conficiendi ratio 424.f

acinacem attestari Scythijs maximum iura-
mentum 315.f

acinaces 188.f

acoris audius 188.f

Acridophagi in Aethiopia 202.f

Aetion à suis canibus deuoratus, quid
52.a 55.a.b

Aetius demon 292.f

Aetiaca victoria 15.f

Aetiae matris Augusti somnium 111.f

Aetij Synceri laus 143.f 164.e

aetus in mensuris, quid 265.f

acuti hominis symbolum 396.e

Ada regina Carū obsonia exquisita Ale-
xandro mittit 411.b

Adad quid Assyrijs 15.e

Adagartii quid ibid.

Adam quid Hebraeis 153.b

Adami cingulum quid significet 392.f

Adami pomum 392.e adamas 306.d

adamanti collatus Christus & Iob 306.c

adamantē emollit hircinus sanguis 306.d

Adelbertus Brauemburgi regulus iniquē
ab Attone Moguntino deceptus 254.e

adianton 424.b

ad Gallinas, villa 372.f

adlocutio, multorum numismatum inscri-
ptio 238.e

Admetus iunxit Leonem & aprum 2.d

admirator sui 50.d

adolefcentis generosi natura qualis esse de-
bet 40.e 395.f

Adonis 322.f ab apro confectus quid
68.a.b huius simulachrum ibid.c

adoranti conuenit stare 46.a ado-
ratio ibid. 275.e adoratio per cir-
culum indicata 287.d per manus
symbolum 253.f

adoraturos sedere iubet Pythagoras 46.c

aduena 184.e

aduentus vel migratio 334.c

aduersarius contradicens quo signo in lu-
cem editus 227.c

adulatio 348.f

adulationibus deditus 393.c

adulator 188.c

adulator & scurra 43.a

adulatorum illecebrae 89.c

adulterium per murenam 196.b

ab adulatoribus pessundatus 51.c

adulterae coniugis maritus 73.e

adulteri qua poena affici soliti 98.d

adulterium per murenam 209.c

¶ Aedes 363.c.d edificatio 368.d

edificatio principum vnde 344.c

aedilis curulis 320.f

aedilium ordines duo ibid.

aediuuus 320.a

aediuuus ibid.

Aegydius Viterbiensis 123.a.d 322.c

Aegulus, Atheniensium tribus 391.d

Aeginae iuuentuti pollices praeficit ab
Atheniensibus 260.f

Aegira Achaiae ciuitas 410.a

Aegon Argiuorum rex vt creatus 137.f

agritudine conflictatus 153.a

Aegyptus 127.c 329.c

Aegyptus caeli imago 243.b

cor significabatur 242.c.f per croco-
dili symbolum 207.f humida & ca-
lida 242.f Romanos effeminauit
35.b quid in diuinis significet 153.f

Aegyptiaca litera quae 351.a

Aegyptiaci soli fertilitas vnde 10.f

Aegyptii captiuitas quid 153.f

Aegyptii deliciae 35.d

Aegypto quomodo promissa libertas 35.b

Aegyptius Josephus 211.a

Aegyptij summi astronomi 438.e

Aegyptij ab Aethiopibus multos ritus di-
cuntur accepisse 147.f à Can-
byse diuexati 12.f à quibus signifi-
cationes suas comminiscuntur 44.b

ciuitates multas in Aetrueria fundauerūt
301.a cadauera viro condita diu
asseruabant 40.d diuino cultui serui-
entes carnibus abstinent & vino 411.c

cur maritimus abstinerint 221.e no-
stem cum die pari borarum numero af-
fidue partiuntur 208.e puritates
adamauerunt 220.e quomodo man-
dum patiebantur 134.f

Aegyptij & Phoenices quomodo Solem
Lunam & stellas deos intellexerint
326.c

Aegyptij reges ac sacerdotes vino abstine-
bant 390.c

Aegyptiorum opinio de mundi figura
24.d peculum in gregibus 422.d

statuae quales 366.a

Aegyptiorum Iupiter quis 29.b

Aegyrensis Amorem & Fortunam in eo-
dem delubro colebant 288.d

egyptus auis quae Aegyptijs
83.b

Aeliani locus 83.b

Aelij Veri Imp. lectulus qualis 401.f

Aelio Pertinaci signum datum de inua-
dendo regno, quale 33.f

elurus & felis an idem animal 100.d

cur Luna simulachrum 101.c

eluri oculi ad Luna vices vel maiores vel
minores 100.e

Aemathoeicae sues solidis sunt vnguibus,
& non diuisis 69.c

Aeolipile 105.f

Aenae Platonici locus 190.f

Aeolus cur Hippote filius dictus 104.f

Aeoli filij & filiae 104.f

aequalitas 161.f

aequinoctia 48.d

Aequitas in Elephanto 18.b

Aequiuocia, cuius sint Xenophonis, igno-
ratur 230.e

aer 280.e 439.b

aeris elementum per accipitrem 155.f

aeris symbolum per columbam 158.c

aerei clauj cur configendis manibus apit-
simi 360.b

aeris signandi mos à Iano inuentus 228.b

aeris soliditas ac diuturnitas 110.c

erumne 284.d 344.d

erummosus 297.b.c

es perpetuam denotat 360.b

es olim pecudum nota signatum 76.f

Aeschinem tragicam simiam vocauit De-
mosthenes 49.e

Aeschylus primum excogitauit colubras
Eumenidum criminibus obuolutas 181.d

Aeschylus dictum de Leonis catulo 6.e lo-
cus 149.a tragicidae 389.b

Aesculapius 117.a 381.e cur in tonsa
barba 232.b cur serpentis insignia
gestet 118.a in solitudine Tirhei
montis expositus 40.c à capella a-
litis ibid. sub anguis specie multis
apparuit 117.f

Aesculapij caput cur laurea redimitum
373.d

Aesculapij simulachrum 381.e imberbe
apud solos Sicyonios 232.b

Aesculapij simulachro cur canis adscul-
ptus 40.c

Aesculapio attributa ars 323.c cur gal-
lum se debere dixerit Socrates 172.f

cur immoletur gallina 172.c

estas 67.b 405.b 439.f

estas & hyems 68.a

Aestij Germani aprorum formas pro ar-
mis gestabant 67.f

Aesymnio Megarensi quid responderit
Apollo 128.a

ab ineunte etate libidinosus 202.c

etatum distinctio varia 272.c

aeternitas 288.a 319.d 328.d cur per
bassileum indicata 105.c

aeternum, perpetuumq; 286.f

aethera cur patrem putauerunt nonnulli
albate 296.d

Hieroglyphicorum.

Alberius Magnus alitur 8.c 105.e
Albini natale solum quod 138.b
Albino Clodio quid portendebant cornua
56.f
albis vestibus delectatur Deus 296.c
albis vestibus uti in Imperatorum Rom.
funeribus mos olim 157.b
Alcathus Leonem occidit 239.f
alcea cur Leonis cauda dicta 7.c
alcedo 180.d raro apparet 180.f
alcedonis nidus qualis 180.e
alcedonum incubatus tempore, mare tran-
quillum 180.e
Alceste Admeti regis coniux 156.e
Alcibiadis coturnix 177.e
Alcithoe cur in vespertilionem mutata
179.f
Alcmaeonis de sapore sententia 240.e
Alcyonij dies 180.e
Aldi Manutij insigne 335.f
aleatorie gemmae vis 173.e
Alexandri Aetropum Thessalis equitibus
praeficit Alexander Magnus 162.f
Alexand. Maccdo Iouis Ammonis filius fa-
bulose creditus 5.b
Alexander puellas Darij captiuas summa
integritate seruauit 247.d
Alexandri Bucephalus 29.a
Alexandri capiti insidens hirundo quid
162.f cōmentum aduersus ingruentem
somnum 128.e continentia 247.d
effigiem qui gestabant, prosperē sibi o-
mnia successura putabant 220.e mos in-
prebendis auribus tam reo quam accu-
satori 237.b numisma cur Leoninum
spolium habeat 3.c responsus Ade
reginae Carum 411.b
Alexandri studiosissimus Antoninus Seue-
ri filius 226.f
Alexandro an merito sulmen attributum
324.c.f 325.a
Alexandrum decimum tertium Deum ad
duodecim suos colebat Athenienses 324.c
Alexandri Aphrodisiei locus 435.d
Alexander Medicus trucidatus 332.f
Alexander Pheres hasta qua Polyphra-
nem interemit consecrauit 311.c
Alexander Seuerus ex leporinae carnis
esu formosus factus 96.b
Alexandri Seueri mortem indicans por-
tentum 372.f 391.f
Alexandria cur vocata Leontopolis 3.c
Alexandriae vrbs prima descriptio sarrina
signata 184.e
alienae opis indigus 201.f
alienigenarum procus 209.b
alienus ab amore 92.d
almonia 393.b
Alilat & Oratal Arabum Dij 254.c
alis insignita erant capita sacerdotū Ae-
gyptiorum 256.d
Alitheus Turrianus 368.e

Index

allium militie symbolum 417.e
allio incitantur ad pugnam galli 173.d
neq; allium neq; fabas editandas, prouerb. 417.f
allium odit Leopardus 59.c.d
Alme significatum 132.d
Alpini milites 102.a
Aloisius Cornelius 361.a
alta, & altum 285.b
altum nil sapiens 180.c
alumine obliata materia non succenditur 120.e
 ¶ *Amans ardet* 120.a
amaranthus 403.d
amarities de vite dulcedine 187.d
Amasios cadauer combustum à Cambyse in ignominium 341.d
Amate rei desertor 422.d
amator 342.c.f
amatorie deliciae 100.b
illicebne 157.d
amatorium 421.a
Amazones è serpentum coris tegumenta bellica faciebant 303.e
Amethylius contra ebrietatem stat 307.c
ambigua oues que 76.e
Ambres liber Aegyptiacus 278.d
 D. *Ambrosio puero apes in labellis confesse dicuntur* 186.c
amicitia 40.f
amicitia firma 220.f
amicitie confirmatio 408.d
amicitie hieroglyphica plurima 398.f
amicus inutilis & ingratus 161.d
amicorum comparandorum ratio 254.a.b
Ammianus Marcellinus Graecanico fuit ingenio 260.f
Ammiani Marcellini locus 429.a
Ammonius Alexandrinus Origene & Porphyrio discipulis clarus 91.c
amolitio 241.d
amor 309.d 342.c 347.e 356.c 394.b
amor fidem nutrit 431.d
amor alatus 408.d
amor geminus quomodo exercendus 161.d
amor in simpliciorem aetatem 15.f
mutuus 342.e 394.f
oculatus ne an caecus 357.f
perditus 395.a
turpissimus 375.d
amoris firmitas 198.f
amoris impuri satietas 196.c
amoris indicium 418.f
nutrimentum 120.b
petulantia 16.a
progressus 394.d
laquei & retia 358.a.b
radij in anantium oculis qui 309.c.d
symbolum 400.f
vulnera 309.c 374.c
amoris veri fructus 396.c
amori cur ale attribuit 155.b
amori persuadendi magna vis inest 184.d
Amoris agminis descriptio, ac lusus 394.b.c.d. & seq.

Amphilochnus Olenius ab anserè adamatus 145.c
Amphion à quo Lyram accepit 347.f 348.c
amplitudo nominis 112.c
amuletum 375.d
amygdala pro canitie 279.a
amygdala floris multitudo, aliarum etiam frugum feracem annu pollicetur 378.e
amygdalus temperantie hieroglyphicum 379.b
 ¶ *Anacharsis quo gestu dormire deprehensus* 247.c
Anacharsis Scythae dictum 389.b.c
Anacharsis status quid inscriptum 247.c
Anacreontis versus de fastu muliebri 35.d
Anaxagoras cur iudicavit hominè sapientissimum omnium animantium 251.f
Anaxagore opinio de Sole 326.d
Anaxilas Rheginus 97.b
Anazarbeni cur oleas habebant fecundissimas 388.b
anceps consilij 81.c
anchora hieroglyphica 335.e
anchora alligatus Delphinus quid 195.e
anchoram habuerunt Indi pro caduceo 336.c
anchors duabus imitti 336.a
anchua piscis 215.f
ancile 312.c.f 313.a
Andreas Physicus ad Nicandrum glossifera mata adiecit 209.b
anemona 403.b
Angelus Caestus 297.d
Angelus Colotius 164.a.e 238.e
angeli 234.e 402.c
angelorum cura que 331.c.d
hierarchie tres 331.c
nomina & mura 322.e 223.a.b.c
angelos nos vocamus, quos Gentiles Genios 40.d
Angeronæ effigies qualis 261.b
etymon ibid.c
Angleuarij 114.c
anguilla 210.d & seq.
mutationem non facile fert ibid.f
mortua ad fundum residet 219.f
anguille generatio 210.c
anguillarum captura copiosa quando 210.b
anguimanos cur vocarit elephantos Lucretius 17.a.b
anguineum ouum quod 115.e
ad iudicioru victoriam confert ibid.
anguineos pedes habuerunt Gigantes 118.c
anguipedum Syrtium historia elegans 108.a.b
anguis significata 102.d. & seq.
anguis caudam admordens quid 111.f
anguis, nisi anguem comedat, non fiet draco, prouerb. 111.d

anguis quo tempore exuium deponit 103.c
anguium magna vis conglobata in Aethiopia 115.f
anguibus vis magica inest 106.b
angulus solidus 439.c
anima 153.b 332.c
anima Deus ve 269.f
anima hominis 438.f
anima cum aereo vehiculo 433.d.e
anima & corpus 436.b
anima corporis affectibus tangitur 202.b
generat cogitationes 229.f
purpurea sanguine nutriti videtur 154.b
anima leonis cur vehementius moueatur 7.c
animæ hominis in corpore status 433.a.b
animæ & animi differentia 153.b
animæ cum corde commercium 153.c
animæ substantia non est sanguis 154.c
animæ per pisces indicatæ 222.b
animam sponte non exturbandam cur iudicari veteres 340.b
animæ humane vineis comparantur 391.d
animæ defunctorum 436.c
animas mortuorum in fabis habitare 413.c
animaduersio 316.b
animaduersio seuerâ 227.f
animal nullum homine diutius viuere existimât Aristoteles 149.e
animal nullu sacrificandû putabant Theologi veteres 412.c
animalia fecundiora que 11.c
frigida & timida que 197.f
naturæ ductu in morbis sibi medentur 423.a.b.c
ratio nis expertia voluptate afficiuntur 93.a
animalia tertij generis non gignunt 92.b
animalium curandorum causa 304.b.c
animalibus omnibus quibus sanguis, iustitæ & cor est 154.e
animalibus qui primi vescebantur penuria frugum id coacti fecerunt 412.d
animus 152.d 406.f 407.a
animus ad humilia deiectus 127.a
alatus Zoroastri 153.c
à vitijs depurgatus 215.f
diuinus intentus 126.d
gratus 196.c
regendus 407.f
suauitate permulcendus 186.f
animus vitæ 340.a.b
animi afflictio 189.c
candor 165.a
de sponsio 37.e
domitor 15.g
elatio descripta 35.a
puritas 172.f
vis labefactata 64.a.b
animi pulchritudo 433.d
animi corporisq; vires 2.e
animi feritas per quercum significata 376.c
animi magnitudo in canibus 43.c
animi patria non est corpus 144.f
Annæ

Hieroglyphicorum.

Anna Samuelis matris precatio qualis 206.a
Annibalissimæ Antiocho datum in nauali prælio quale 113.d
Annibalissimæ strategema 420.f
annona 358.c 404.e
Annona felicitas & penuria 25.c
annus 104.c 287.c 327.e 359.f
annus mensisq; 13.d
annus cur per palmam indicetur 369.a
annus Aegyptius 285.f
annus inmens 228.a
anni Aegyptiaci rationes duæ 290.a.b
anni constitutio apud Persas 131.b
qualitates quatuor 229.c
temporaria Aegyptiis 292.b
anni symbolum cur vultur 130.c
annum quomodo metiebantur Aegyptij 130.f
annum vnum viuunt passeris mares 150.c
annorum centena 131.b
annorum certus numerus 67.c.d
anser 174.d
cur detrimenti symbolum 175.a
cur liquidis & frigidis delectetur cibis 174.f
anseris exempla amoris erga homines 175.a
anseris ingeniu auersum à poeticis studiis 174.f
anseris honores à Romanis instituti 174.d
anseris Taurum montem penetrantes cur lapillis rostra sua occludant 174.e
anserum iecioribus canes pasceudos instituit Helioagalus 174.d
anserum oleum omnia adurit 175.a
ibid.
Antagoras poeta quid responderit Antigono 221.d
Anteuorta & Postuorta 228.a
Anteus 427.d.e
Anteus ab Hercule collisus quid 247.e
Anthanis 354.d
anthia piscis 213.b
anthracina vestes 297.b
Anthropius taurum dedit Agamemmoni & Menelao 29.d
Antigoni dictum argutum 1.c
Antiochi numisma 438.d
Antiochi laus ab æqualitate 193.d
Antiochus cognomento Accipiter 155.c
Antiochus Soter 351.d 438.c
antipathia inter camelum & equum 94.d
Antipatri epigramma de Platone 141.d
Antipatri parsimonia ficta 296.f
antiquitas 352.d
Antisthenis dicerium 34.f
in adulatores 51.d
in Athenienses 200.b
Antisthenis argutum responsum ad Diogenem 189.c
Antoninus Pius cur semper in vrbe sederit 111.d
Antonini Pij mansuetum ingenium 173.f
Antonino imperiu portendit agnus vellere in fronte purpureo 76.c
L. Antonius Fab. Quadratus torquibus & armillis à Tito Cesare donatus 354.e
Antonius Agnellus 338.c
Antonius Bechus Tiberiu oppressit 172.d
Antonius Marosticanus 193.f
Antonius Musa viperas edendas dedit 217.b
M. Antonius Passer 285.d
Antonij ab Vrsicino deprecatio 253.c
Antonij triumviri numisma 429.f
Anubis 41.e
Anubis Cynopitarum deus 222.f
Anubis & Osiris expulerunt Gigantes ex Italia 41.c
anularis digitus cur odoribus illinebatur ab Aegyptijs sacerdotibus 302.c
anulus 302.a
ornatus & signandi causa circumferrebat. ibid.
anulum arctum non gestandum cur dixerit Pythagoras 262.c
anulum gestare flumini Diali cur non licebat 376.f
anulum vnum duntaxat olim habere vnicuique licebat 302.a
anulorum ius quibus negabatur 302.b
anulorum vsus vnde propagatus 262.b
 ¶ *Aornus fluuius pisces habet vocales* 218.e
 ¶ *Apaturia Palladi zonam virginis Troæ zenie ante nuptias dedicabant* 398.f
Apelles cur fulmen in Alexandri manu pinxit 324.b.c
aperta vis 338.b
aperto pectore 241.f
Aphrodifus 354.d
apiastrum apibus gratum 424.c
apis 185.c
regni symbolum. ibid.f
vite sociæ amatrix. ibid.e
apes D. Ambrosio, Pindaro, Platoni puerris in labellis confederunt 186.c
Dionysio & Hieroni regnu quomodo præmonstravit 185.e.f
apes ignorant venerem 188.b
oderunt homines à coitu olidos. ibid.
vnde generentur 31.f
apum artificium à Virgilio descriptum 188.b
politia eleganter à Plinio descripta 185.d
apum examen in faucibus leonis à Samphone strangulati 187.e
in iuba equi Dionysij 185.e
apum rex aculeo caret 185.c
Apim cur non passi sint Aegyptij bibere ex Nilo 339.d
apium luctus indicium 382.a.b
395.e
Apollo
Apollo Agyicus 366.e
Delphicus 194.f
Apollo fidicen 165.d
Melates 395.c
Thyreus 360.f
Apollo Musarum deus 440.d
Apollo cur per corui symbolum 169.c
per gallum 173.a
per lupum 79.d
per gryphem 167.f
Apollo in Delphinum mutatus 194.f
tibijs libenter cecinit 349.c
Apollinis affectus expressus ab Ouidio 43.d
cum Hecate certamen 100.f
Panionij edem quomodo primu adificandam putarint Greci 367.b.c
Muse 350.e
sagitta in Grecos immissa 310.b
Apollinis pedibus serpens triceps subiuebatur 118.b
Apollini acceptu ferebat Cretenses vniuscuiusq; mali liberationem 194.f
Apollini cur cygni sacri 164.d
Apollini Lycoo cur templum dicatu apud Sicyonios 82.c
Apollini quæ nam animalia dicata 173.a
Apollonius 354.d
Apollonij Rhodij locus 122.c 239.e
Apollonius Tyaneus 57.b
Apollonij Tyanci præagium sue commorationis apud Barfanum 13.a.b
Apolloli 28.c 141.c
apothecosis imperatorum 27.f 139.b.c
sceminarum 171.d
multis regibus de creta 324.c
appetentia 121.c
appetentis vis in hepate 134.c
appetito affectum excitat 109.a
appetitus rationi obstitit 427.e
Appion Grammaticus cymbalum mundi à Tiberio vocatus 59.f
Appioni cor asini obiectum 88.a
Aptera ciuitas vnde nomen sortita 157.a
apua piscis 215.f
Veneri sacra. ibid.
apua ad ignem, prouerb. ibid.
apuaru copia cur apud Megareses. ibid.
Apuleiane fabule argumentum 401.f
 ¶ *Aqua* 402.b 439.d
aqua mihi heret 256.e
aqua celestis 426.c
aquæ vocabulo que signentur 281.d & 284.c
aque ductus & fontes leonibus figuris ornati 10.f
aquam generationis causam putarunt multi, & cur 60.b
aquam rana dare, prouerb. 211.e
aquæ & acre naturam rerum constare prætabant Assyrij 222.c
aquarum segregationes apud Mosen quid 219.f
aquis comparata disciplina 281.e
aquila 137.c. & seq.
aquila Aurelianus infantem de cinis sustulit 138.c
carnem bubulam in Maximi cellam, & Iouis Præstitis sacellum abiecit 138.c
Claudij dextero humero confedit 138.b
dedicata iustis imperatorum & regum 139.b
in educanda prole iniqua 140.b
Gordij currus 116.g

Index.

nos	372.e	this	172.e	Boetij locus	427.f
autumnus	440.a	Beelphegor	248.d	Boetij stupidi dicti	66.c
Auxesiae simulachrum cur ex olea	386.e	Beelzebub demō misce hieroglyphicum		bonum de malo deligere.	400.a
auxiliares	228.f	191.b	83.c	bonum omen	90.d
auxilij imploratio	162.d	belli	61.a.b.	bona citō labentia	397.e
auxilij imploratio apud Scythas qualis	26.c	bellator strenuus	31.d	Bona dea, vel Persephone	432.e
azymorum calathus quid	277.b.c	bellatori aliquando cedere necesse	2.c	Bonorum obsequium	23.f
azymorum festum amaritudine & humilitate celebrabatur	189.b	bellatorem decet seuitia	322.b	Boreas	119.a
B	351.b	Bellerophon coarctuit amoris petulantiam	26.d	bos ab Argo custodia cur	26.b
Litera	351.b	Bellerophonis imago	322.b	bos ad sacrificium quomodo ducebatur à Persis	26.a
Baccheia supellex	377.d	Bellica columna quae nam dicta Romae	367.d	bos arator triclinium Vespasiani ascendit	26.b
baculi & virgae differentia	305.d	bellicus apparatus, vel castra	250.d	bos integer à Germanis Bononiae tostus	178.d
Bacchus	29.d 322.f 376.e	Bellona Minerva	387.d	bos per linguam inambulat	26.e
Bacchus cur tauro & pardali similibus dicitur	29.c	Bellona templum	367.d	bos sub iugo, prouerbum	28.f
Bacchus idem & Sol nonnullis	104.c	Bellum 31.d 77.e 295.c 310.f	341.e	bouis effigies in Atheniensium numismate	26.e
Bacchus Syacres	392.c	bellum indictum	308.f	bouis precium 26.f significatio 26.d	
Bacchus taurinis cornib. insignitus	410.c	bellum marinis fluctibus comparatū	336.b	significatum in sacris literis	28.c
Bacchi simulachrum ex vitis aut ficu apud Naxios fieri solitum	392.c	bellum, pax	365.d	boui honor habitus à veteribus	26.f
Baccho cur delphinus adpictus	194.f	belli incommoda & damna	115.c	boui vnde nomen	26.d
Baccho cur dedicata ferula 403.e.f. cur obliuio.	153.b	belli nubes	284.c	bouem Deliorum pecuniam cur putarint nonnulli	27.b
Baeth Aegyptij quid. & Bai	153.b	bellum inutilis	260.e	bouem occidere, antiquitus capitale	27.d
Balbino & Gordiano statuæ cum elephan- tis decreta à senatu Rom.	20.b	Bembi aenea Aegyptiaca tabula miræ anti- quitatis 124.f 144.a 167.f	233.c	bouem quando sacrificabant Lacedæmo- nij	173.f
Balthicus	301.f	Benedictus Agnellus	338.c	Bouem quando sacrificabāt Romani	30.b
Baptifimus	297.d	Benedictus Lampridius	217.c	boves olim vocati Itali	27.c
Baptifimus vera purificatio	218.c	beneficij accepti grata memoria	248.e	boves arantes imaginari, quid	26.d
Baptista Casalius	194.f	beniuolus	174.c	boum cornua cur sceno circumligabantur	30.f
barba in Sacris literis quid	425.c	benignitas	139.e	boum natura	30.d
barba intonsa cur Aesculapius	232.b	D. Bernardus	40.a	bouillo extenso corio quomodo opem im- ploabant Scythæ	26.c
barba symbolum virtutum	232.d	de D. Bernardo quæ somniauit mater prægnans.	120.d	Braccati milites	404.f
barbam cur se gestare dixerit Diogenes	231.f	Bernardus Vibienus	120.d	brachiati milites qui	115.d
barbam cur soli Lacedæmonij rasiarint	230.c	Bernardus Maffæus Card.	102.b	bracteata argento penne	415.f
barbā nutrire sacerdotibus mandatū	229.f	Bernardus Pollanus	120.c	brassica cbrictatem ardet	424.c
barbam perpetua declamatione laudauit	Pierius 231.c	Bernardus Tomitanus	259.b	brassica vitibus inimica 424.d.e	1bid.f
Barthol. Carolus Picolinus	71.d	Bersabea quid Hebræis	285.c	brassica vitibus inimica 424.d.e	1bid.f
Bartholomæus Lampridius	303.e	Bete & bliti differentia	424.a	Brefcit	322.e
Basilidis Abraxas	131.b	Bianenses	113.f	Bretii populi & Brettus	147.a
Basilus Magnus philosophiæ latebras om- nines penetravit	309.c	Biantis philosophi dictum ad Alhattū re- gent	417.d	breuis vita	264.a
Basiliscus 105.a. in honore habitus ab Aegyptijs.	1bid.	Bibaces cur aquile senectuti comparentur	143.d	Briareus Centimanus	252.c
Basiliscus ex ibidis ouo	128.d	bibacissimus	216.d	Britannia vsforū seuitia nobilitata	86.b
Basiliscus stella	106.d	Biblia quo tempore conuersa in linguam Græcam à LXX interpretibus	132.c	Britanni olim anserem religiosum opina- bantur	146.d
Basilisci sanguis cur à plerisque adseruaba- tur	106.d	bicipitium	227.c	Bromus Bacchus	180.f
basilici stibulus quibus sit formidabilis	105.c	bifrons cur Ianus	228.a	brumalia quando celebrantur.	1bid.
Bassiano Antonino quales statuæ decreta à Macrimo Imperatore	319.c	bigati numi	233.b	Brytia vocata olim Italia	147.b
Bataui milites qui	114.e	bile caret columba	159.d	Brutum hebetē putabat Tarquinius 74.e	
Batti nauigatio	322.a	Bithon & Bitonis robur	29.e.f	brutorū cultus vnde apud Aegyptios 47.c	
Beatitudo futuri seculi	186.c	Bithyni iudicia ex aduerso Solis cur exer- cere consueverant	233.f	Bubalus, primus omnium Fortunæ simu- lachrum Smyrniensis effuxit	410.b
Bebrycie Lauri effectus	373.c	Blitea meretrix	423.f	Bubulci nomen in familias Romanas ad- missum	27.c
Bech Phrygibus quid 74.a	74.a	bliti symbolum	423.f	L. Buca numum cudit Cesari	288.b
quid Scy- vunt	218.a	Blondi opinio ventitata	127.b	Bucephali	292.a
		Boca piscis vocalis	218.d	bucephali equi apud Thessalos	29.b
		Boetij anguillas diis immolare consue- runt	218.a	bullæ	

Hieroglyphicorum.

bullæ gestamen vnde acce- ptum Ibid. vnde dicta Ibid. b puerile ge- stamen fuit	301.a 1bid.c	C. Caligulae coronæ exploratorie dictæ	332.a	cium adhibebantur	107.d
bullæ cordis erat figura	242.a	C. Caligulae sceleratum facinus animo con- ceptum quod	315.f	canis in diuinis literis quid	43.d
bullæ primus omnium donatus Tarquinij Prisci filius	301.b	calix multa in diuinis literis significat.	409.d	canis mira indubria cōcientis lapillos in amphoram oleariam	170.a
bulbi hieroglyphicum	421.c	calix pro mortis cruciatu ponitur	409.b	canis qualis expetitur à venatoribus	44.b
bulborum efficacia	421.c	Calix supplicij symbolum	422.d	canis quomodo militis officium videatur obire	40.b
Bupalus	34.f	calliditas	110.c	canis serpens in Tenaro	41.d
Bustiridis nomen vnde	29.c	Callimachi locus	205.d	canis simulachro Mercurij cur adiectus	239.d
butio, accipitris genus quod	151.d	Calliope	351.a	canis viuus in diuinis literis quid	42.c.f
Bythons & Cleobis fratru pietas	386.b	caluaria asini ad loci fertilitatem facit	30.c	canis fidei symbolum	415.c
C		calumniator	238.b	canis fidelitatis mira quaedam exempla	41.d
Litera, cōdemnationis nota	118.c	calumniatores cur basilisco comparati	105.d	canis impudentia	88.a
Cabalistica	329.b	calumniosus afflictus	105.c	canis oculum habere quis dicitur	44.f
Cacus Auentinas	86.c	calx	258.d	canis significatio in diuinis literis quæ sit	39.b
cadauera vitro condita adseruabant Aegy- ptij	40.d	Calidontij apri mater quæ	63.c	canis vsus quis	39.d
caduceatoris munus	414.f	Canbyse anima in leone reperta à Pytha- goricis	12.f	canem comedebant Oxyrynchitæ pop.	222.f
caduceus	115.a & seq. 429.e	Canbyses abolere conatus est immanē ho- mines sacrificandi morem	340.e	per Canem quando iuret Socrates	40.f
caduceus numismata insignita multa	115.f	Canbyses diuexauit Aegyptios	12.f	canes aiebantur in Daulia in Minerva tē- plo	40.b
cæcitas	99.a. 236.f	Canbyses de Simandij sepulchro aureum circulum sustulit	287.c	canes Alexandro Macedoni missi ab Alba- niæ rege	42.c
cædes multiplex	397.d	canis ad duodecimū diem sine potu per- durat	94.e	canes fellic vitio medentur decerpto gra- mine	59.d
Cælij Calcagnini laus	45.c	canis animal profanum	93.c	canes in cruce quando rapti à Romanis	44.c
cæpæ efficacia	417.b	canis animantium omnium tortuosissi- mum est	94.d	canes laribus diis præsidet	40.b
cæpis cur non vescantur Aegyptij	417.c.d	canis matrem suam nunquam superue- nit	94.c	canes quibus Diis sacri	44.d
Cæsa vocatur elephas Maurorum lingua	17.c	canis quatuor femora gerit	93.e	canes sepulchrales apud Hircanos	134.a
Cæsar	315.d	canis effitentes à poetis sunt appellati	94.e	canes multos quos vocet Dominus	39.e
Cæsar apud Gades inspecta Alexandri im- agine ingemuit	325.a	canis mansueti bilisq; expertes	94.d	canities	23.d
Cæsar consternatus, non inuento corde in bouis opimi extis	242.b	Canpegianæ familie claritas	334.b	canities per amygdalam intelligitur	379.a
Cæsar regium nomen respuit	303.d	campestre, genus indumenti	300.a.b	Canopi astutum inuentum	406.c
Cæsaris mors in Solis signis indicata	327.c	campestres elephanti quales	19.d	canterius in fossa	37.f
Cæsaris numus cufus à L. Buca	228.b	canis	355.c.d	cantharis	61.d
C. Cæsaris numi symbolum	17.e	canis cur fides Virgilio	254.c.d	cantharus	60.b
calamitas	104.c	Canaria auspicia	44.e	canthari typus	377.b
calamitatis signum	415.d	cancelus pinnohylax & pinnotheres	201.f	capaides anguille	218.a
calathiscorum effigies columnis Aegyptia- cis addi solita	367.d	cancelus	201.e	caper ab Hercule domitus quid	73.d
calathus azymorum quid	277.b.c	cancelus cur inter sidera collocatus	201.e	caper cur Baccho maculatur	71.e
calathus Cereris	367.d	cancelus in numis quid	200.e	caper pascens accliviora petit	201.f
Calauria Apollini sacra	194.f	candelabri significatio in sacris quæ	326.c	capro inspecto elephantis fugit in Capris an rualitas	18.c
calcanem, ac huius hieroglyphica	258.c	candida vel obscura quænam dicimus	326.c	Caphziel	73.f
calcanem, & tenere calcanem	257.f	Canidulus	50.b	Caphiatæ	357.a
calcanem flectere	17.c	Canicipes	45.e	capillus Veneris	424.b
calceamenta Aegyptiorum papyracea	413.d	Canicula	285.f	capitale apud quos, bonem interimere	1bid.c
Calceus	300.c	Canicula sidus frugibus inimicum	44.e	caparis	420.e
Calchus augur	150.c	canis cur vocatus Diogenis	43.a	capparin libidinem nō perfrigerare, con- tra recentiorum opinionem	379.c
calendæ Augusti Baccho dicatæ.	424.e	canis describitur	39.b	capra	71.c & seq.
Calenus Megaram cepit	6.d	canis & gallus cur ad parricidij suppli- bilissimo cuiq; ademit	305.f		E e e
calidi facultas	323.d				
caliga	298.e				
caligare	346.a.b				
Caligula Cæsar	298.e				
C. Caligula vetera familiarium insignia no- bilissimo cuiq; ademit	305.f				

Index

capra per aures an spiritū emittat & recipiat	71.c	Cartadulorum regio	47.d	celeritas	31.f 155.e 325.a
capram abnecean Philijsi colebant	fol. 71.e	Carthaginiensium inhumanitas in sacrificantibus nobilibus adolescentibus Saturno	340.d	Cenchrene, leones vocatae	13.c
capram in Acropolim Athenis adire lege prohibita	71.c	Carystarum opprobrium	367.a	Cenci hasta, prouerb.	311.c
capra in sacris quid	72.c	Cassander Antipatri, Abdertis à ranis proligatis agrum in Macedonia concessit	211.e	Centorinus quo tempore floruerit	131.b
caprarum cornua quae ratione vitibus fertilitatem adferunt	71.f	casta Gellij considerata	127.d	Centauri forma duplex, quid	36.b
capriceps auis liene caret	182.a.b	castus lumine	235.b	Centaurorum forma & significatio	32.d
Capricornus	436.f	castigatio	12.e 316.d	Centenariae coene quae	67.b
caprificus	383.e.f	castigatio ingenua	403.e	centipeda piscis	215.c
caprifici ramus, Iunonis simulachro cur ap-positus	383.f	castigatio sulutifera	420.a	centum, & centenarius numerus	269.c
caprifici vis	23.d	castimonia	300.a 413.e	Centurio	270.f
caprimulgus	184.a.b	castimonia e concupiscentia	249.a	Centurionis signum quomodo figurabatur apud veteres	318.a.d
Caprotina Iuno	384.a	castimoniae symbolum	421.f & 422.d	cephalus piscis	214.a
Caprotinae Nonae	383.f	castitas	158.e 382.f	cephali quomodo capiuntur Venetiis	214.b
captator	215.b	castitas per apes	188.b	Cephas nomen Diuo Petro conueniens	227.d
captiuitas	253.d	castoreo	98.d	Cephion misa	350.e
captiuitatis impatiens	86.f	Castorum capita pilea cur	293.d	cephus auis	167.b.d.e
captiuitatis prudens declinator	214.b	castra bellicusq; apparatus	250.a	Ceramicus	366.d
captiui sub hasta vendebantur	311.d	castra quomodo fabricata, & castrensis ornamenta, honoresq;	317.d 318.a	Cerberus	436.d
caput, ac huius hieroglyphica	225.a	catarracta	284.a	Cerberi hieroglyphica	41.c
caput abradi malum potendit	231.d	catena	338.e	cercopithecus cur cynocephalus	45.e
caput adiuuare & deuouere	326.c	cathedra	320.c.d	cercopitheci sibi met aliquando caudas abrodunt	197.a
caput Christi cur spinis fuerit coronatum	400.c	Cato grammaticus dictus Latina Siren	150.f	cerebrum & cor regitur à Sole	239.b
caput humanum ad mundani orbis similitudinem compactum	225.c	Catonis in Iurconem dictum	240.d	cerebro laeso homo interit	441.b
caput leonis quid notet	3.d	M. Catonis Praetoris numus qualis	251.d	Ceres	38.a 68.b 343.c 404.c
capitis hieroglyphicum	419.a	Catonis sententia in Romanorum luxum	221.c	Ceres vnde dicta	54.b
capitis ratiatio seruitutem indicabat	230.b	Catonis scomma in Lentulum	241.a	Ceres cadem & Venus	38.a
capiti manus imposita quid	226.c	Catulli locus	7.c 97.b. 163.b.c	Ceres legisera	15.f. 26.d. 154.b
capita, Caesarum aede tacta de caelo, omnibus statuis deciderunt	ibid.	cauda, leonini index animi	7.c	Ceres uelut draconibus	118.f
in capite consilij sedes	426.e	caudam nigram quae habebant, de iis cur gustandum uenerit Pythagoras	fol. 240.a	Ceres & Falacralis flamen	297.b
capitibus hyatorum, humana corpora insigniuerunt Aegyptij	232.c	caudex Comicis quid	111.f	Cereri sacrificatur sus	65.e
Capys	111.b.c	Cecinna Volaterranus cur hirundines secum in expeditionibus ferebat	163.f	ceruarij lupi septentrionalibus regionibus frequentes	85.c
Car Cyrum vulnerans quo praemio honoratus ab Artaxerxe	173.e	Cecropis an euocata anima	10.d	ceruus	51. & seq.
Carboni, de afrois fasciis à muribus, quid responderit Cato	99.e	Cecropis effigies biceps cur	228.b	ceruus acerrimi auditus est	24.f
cardamus circumpullulantes herbas exarscere cogit	140.d	Cedrus	441.a	ceruus fistula pastoralis demulcetur	51.c
Cardinales sacerdotes	368.b	cedrus aeternitatis est hieroglyphicum	373.e	ceruus Indicas & Graecae voces intelliges.	52.b
cardo	ibid.	cedri considerata	373.d	ceruus post coitum solitarius in serobibus delitescit	54.c.d
carduus in sacris quid	400.d	cedro digna loqui qui dicantur	373.e	ceruus torquem abeneum collo gestans ab Agathocle interfectus	55.d.e
cardui scolymus	403.a	Cetonijs Posthumij augurium de oblata testudine	200.c	cerui etas quatenus ex cornibus & dentibus noscatur	55.d pugna cum serpente 52.c ruminatio 55.e uacitas 55.d 117.d
Carne dea sacra	413.e	Cetonijs Posthumij augurium de oblata testudine	200.c	ceruum enecans Hercules quid	53.f 54.a
Carneades ad summam peruenit senectutem	153.a	celebritas	325.b.c 330.d 349.a	cerui in Diane tutela	54.a vnde dicti ibid.b
caro sub frigida & humoris plena somnos ciet	96.c			cerui quomodo ex Sicilia in Calabriam transfugant	53.a
carnes lupinis dentibus laceratae cur dulciores	77.d			cerui uocati cerui fugitiui	54.a
Carolus Magnus purpuram imperatoriam ab interitu priuimus vindicauit	131.c			ceruis Achaicis cornua decidua reciduaq; annis omnibus	56.d
carpere	240.f			ceruini cornu sufficit ad abigendos serpentes remedium	52.c
Carpoocrates haereticus	338.b.c			ceruix	

Hieroglyphicorum.

ceruix superbiae symbolum	232.c	poris partem emouletur	ibid.a.b	ciuilis	295.b
ceruix audaciae & ferocitatis symbolum	232.e	cicadae cantus vnde	192.b	ciuilibus seditionibus crescens	210.b
ceruix summisionis	ibid.	cicadae maxime indigenae	192.c	ciuica corona quamobrem sit ex quercu facta	375.a
cerulus auis	181.a	cicadae feminae taciturnae creduntur	192.c	ciuica corona donatis quae & quanta tribui solita	375.d
cessatio	320.c	cicer	414.b	ciuitas	440.b
cessatio	35.c	cicer erucas ab oleribus arceat	414.c	Cladis praefagium	43.c
cessandum ignaui non est	406.d	Cicero	ibid.b	claritas	327.b
Chabriae Atheniensis dictum	4.e 54.f	Ciceronis locus	76.b 150.a 175.b	claritas ex poetarum scriptis	366.d
Chalos annis mansuetos fert pisces	222.c	190.f 218.b 220.a 258.e 272.b		clariviri	290.c
chamelcon	198.a	274.d 313.d.e 386.c		Claudiani locus	102.c 113.d 168.a 218.c
chaos	68.c	Ciceronis & Virgilij lectione Tacitus imp. offendeatur	189.a	Claud. Caesar in spectaculis exhibuit pantes Africanas	84.c
Chares	55.a	Ciceronis falsum dictum in Metellum	169.c	Claudij imp. epigramma Aureoli tyranni tumulo inscriptum	208.d
charitas	157.f	169.c		Claudium asellium quomodo eluserit Inbellius Taurca	37.f
Chedar Arabibus quid	441.b	Ciceronis somnium de Augusti imperio	355.e	claudius cur fingatur Vulcanus	136.b
chelidonia herba	163.f	Ciceroni obiectum quod homo nouus	215.e	claus	360.e
Chenostri	376.e	ciconia	124.a & seq.	clauus	359.d
chepa Venetorum piscis quis	227.d	ciconia lingua caret	126.c	clauus in Mineruae templi postica parte quis figebat	359.c
Cherubim species quae apud Ezechielem	305.b	ferri uelut	126.b	Clearchus responsum	91.c
Cherubim super sedere quid	320.e	custodumq; urbium signum	125.e	Clearchus Heraclienfis fulmen gestauit	143.c
Chius à Darianis militibus euerriculata	337.f	quo pacto se à noctuarum insidiis defendit	125.d	elementia	12.d 325.e 408.f
Chimera	72.c	ciconiae perpetuum bellum cum serpentibus	126.d	elementia Imperatorum praecipue comendat	20.b
Chimerae descriptio	16.a	ciconiam occidere multis gentibus capitale fuit, & cur	126.d	Clemens Agrippae Posthumi seruus cur in Hetruria lauerit	230.b
Chiron	36.b	cicum	125.b	Clemens animus	410.c
Chiron an Achillem insituerit	52.f	cicurare leonem quid portendat	5.c	Clementis recognitionum opus eodem loco recognitus	ibid.
chamydes	298.a	Cidaris	302.f. 303.c	Cleobes	29.f. matrem ciurui impossitam ad Iunonis templum uexit
chaenice	406.c	cimex	97.d	Cleomedis opinio de mundi figura	24.d
chenice farinae binae Regibus Spartae ad coenam non euntibus mittebantur	406.e	cinare fructus	419.d	Cleomenes cum Scythijs meri potationibus contendit	389.c
Cherogryllus erimacius	62.f	Cincius Manlius	359.e	Cleo cur sit uocatus Iarus Aristophani	167.b
CHRISTVS	283.c 326.f 362.c	cinclus auis, cur alienis nidis oua sua ponat	184.d	Cleopatrae uirilis animus	231.f
Christus homo Deus	15.f	cinclus Latinis quid	245.b. 299.d	Clepsydrarum usus ubi primum	46.c
Christi anima nequaquam apud inferos passu	4.d	Cingani vnde dicti	184.d	Clio	351.d
Christi humilitas	148.d	Cingulum Hieremie	299.d	clipei & clupei differentia	313.e
Christi quinque vulnera per pentagramma	351.e.f	cinnamomus auis	183.b	Clitii insolentia quae	324.e
Christi sepulturae symbolum ex sacra historia	4.d	circulus	286.e	Clitor flumius pisces progenerat uocales	219.b
Christi symboli per pelecantum	146.a.b	circulus obliquus	438.e	Clotho	356.b.e
Christi victoria	366.c	circulus coeli, uocatus Iupiter à Persis	286.f	clupea	216.b Luna naturam imitatur
Christum gestare humeris quid	116.c.d	circulus principium miraculorum	288.d	clupeus aureus in D. Claudij honorem Romae in Curia affixus	314.d
Christianae pictatis successus	334.f	circumacti corporis adorandum iubet Pythagoras	287.d	clypei Agamemnonis inscriptio	4.d
Christophori ueri quoniam	116.d	circumcisio	47.f antiquissima apud Aegyptios	ibid.	
Cibaria donationes canistris offeruntur	406.b	circumcisio	47.f antiquissima apud Aegyptios	ibid.	
Cibus antiquitus Atheniensibus sicus, Arcadibus glans, Carmatis palmae, Indis calamis, Maecotis milium, Persis cardanum	412.b	Cibaria donationes canistris offeruntur	406.b	Cleopatrae uirilis animus	231.f
cibus pro doctrina	371.c	Cibus antiquitus Atheniensibus sicus, Arcadibus glans, Carmatis palmae, Indis calamis, Maecotis milium, Persis cardanum	412.b	Cleopatrae uirilis animus	231.f
cibus in sacris literis quid	277.c.d	Cibus antiquitus Atheniensibus sicus, Arcadibus glans, Carmatis palmae, Indis calamis, Maecotis milium, Persis cardanum	412.b	Cleopatrae uirilis animus	231.f
ciborum uarietate satur	67.d	Cibus antiquitus Atheniensibus sicus, Arcadibus glans, Carmatis palmae, Indis calamis, Maecotis milium, Persis cardanum	412.b	Cleopatrae uirilis animus	231.f
cicada	191.f	Cibus antiquitus Atheniensibus sicus, Arcadibus glans, Carmatis palmae, Indis calamis, Maecotis milium, Persis cardanum	412.b	Cleopatrae uirilis animus	231.f
cicada ore caret	192.a	Cibus antiquitus Atheniensibus sicus, Arcadibus glans, Carmatis palmae, Indis calamis, Maecotis milium, Persis cardanum	412.b	Cleopatrae uirilis animus	231.f

Index

clypei militibus ab Imperatoribus honori dabantur 313.e	Diiis dedicabantur Ibid. 314.a	clypeos qui merebantur 314.a	clypeis inscribebantur facta pulchra 313.c	clupeae lapis quartanae medetur 215.e	¶ Chidii missa nauis à Periandro cur in alto mari remorata 212.e.f	¶ Cochlea Romanas delicias auxit 203.d	Cocis vel Cotionis exemplum 42.c	coccygium 181.f	coccyx Ibidem 200.f	Coei 200.f	coeleste rerum omnium promptuarium 247.f	coelestis spiritus 331.c	coelestium bonorum affluentia 433.d	coelestis hastia quae 311.d	coelum 288.b	243.b	309.e	coelum cur caeruleum 425.e	coelum decimum 306.f	coelum nil nisi sanctum profert 23.d	coelum quo motu rotetur 24.c	coelum veteres pro capite 225.e	coelum fecundum cur dixerit Hesiodus 281.f	coelum vnde dictum 330.c	coeli tres regiones 436.d	coeli alieni impatiens 209.f	coeli fecunditas 246.e	Caeli virilia Saturni falce recisa quid 220.b	caelo alieno melior effectus 396.f	caeli aequi 426.c	cogitatio 64.e	cogitatio alta 141.f	cogitatio vel sensus imaginationem creat 109.d	cogitationes generat anima 229.f	cogitationum procellis quomodo obuiamitur 280.d.e	cohortes earumq; insignia 113.c	coitus incepti indicium quod 272.d	collegium nullum sine praeparatore 398.c	collyrides conspersione 387.c	Colos 339.c	color niger Soli dedicatus 169.d.e	coloris nigri signum quod 157.b	coluber gaudet latebris 107.c	coluber terrae filius & indigena 115.d	colubrorum ingens vis in Sardium suburbanis locis quando visa 115.c	columba 157.a	& seq.	columba aëris symbolum 158.c	columba argentea cui aurum in dorso, quid 160.c.e	columba caret bile 159.d	columba cur ab Aegyptiis colebatur 158.c	columba fusca Prophetis quid 157.d	columba munda & simplex est 161.e	columba quieta 159.c	columbae esus contra contagium 159.e	columbae & vestertilionis discordia fol. 179.e	columbae etymon 157.e	columbae felix auspiciam suere Aeneae & Iulio Caesari 159.b	columbae natura actionesq; mysticae explicatae, & quomodo ad vsus transferendae 160.f	columbae obsonium Regibus parabatur grassante peste 159.e	columbae oculos habere quid 160.e	columbae cur parant Syri 158.c	columbarum ac turturum par quis dicitur obtulisse 157.c	columbarum ale gypso illita summisq; temetis affixae quid 159.b	columnae, ac earum symbola 365.d	columnae muliebres, virginales 367.c	columnae Traiano & Hadriano erectae 365.f	columnarum significatio in sacris 367.c	in Columnis statuæ plevisq; à Senatu decretae 365.f	colurna hastilia 70.a	71.f	colus 356.a	colus & capilli in sacris quid 229.f	230.d	comestiones perniciose valetudini 107.e	Comethus Dianae templum violauit 405.e	compotatio amicitiae causa insituta 408.e	conditorium 244.c	condonatio 385.f	concentus cur odori comparatus 277.c	concha Veneri dicata 202.d	conchylium 205.b	concordia 346.d	408.f	per caducum indicata 115.d	per cordis symbolum 244.c	per cornices indicata 149.a	per mel & lac 188.a	per pavonem 170.c	concordia vnde dicta 347.c	concordia rei familiaris 176.b	concordia rerum 92.d	concordiae symbolum 429.f	concordiae discordiaq; effectus 19.b	concupiscentia 134.b	concupiscentiae signum umbilicus 249.a	concupiscentiae vis 436.e	concupiscere quid 244.f	congiarium 320.a	congrui & polypi certamen 197.d	congruere vocis etymon 128.f	coniugium 262.d	358.e	f	344.f	coniugij commoda 344.f	coniugij fidem non violant columbae 157.a	coniugis mores ferendi 209.e	f	440.e	coniugula myrtus cur dicta 440.e	coniunctio maritalis 311.b	coniza animalibus perniciose 422.d	conscientia igne examinata 243.c	consensus 253.f	consilium 301.c	consilium per cordis symbolum 242.a	consilia occulta 426.e	consuetudo perniciose 184.a	b	consularis magistratus annuus 293.c	consulatus primi hieroglyphicum 269.b	consultatio 320.d	consultorum bene stabilitas 228.b	c	consummatio 134.e	consummationis sacrificium 238.a	Constantia 34.c	120.d	Constantij Imp. pompa Romae ingrediens 113.c	d	consternatio multitudinis 71.d	contatio 315.b	contemplatio 237.f	contemptibilis 392.b	contemptor diuini 334.f	contentio laudis 96.e	continentia 110.c	247.b	continentia in quibus rebus consistat 296.b	continentiae exemplum in tauro 22.e	continentiae fructus 379.b	contrarietas 287.e	310.a	contumacia 106.c	contumacia 180.d	238.b	contumeliosus 176.d	conuersio hyemalis quae 199.b	conuiciorum contemptor 140.d	conuiuia lautiora piscibus olim erant optate instructa Romanis 221.b	cor 127.d	241.f	cor, animae receptaculum 242.c	150-	luntatis fons 134.c	consilium & rerum agendarum radice continet 242.c	cor Dei, in sacris quid 242.b	cor habet & iecur omne animal quod sanguine praeditum est 242.b	cor hominis anniculi duarum est drachmarum 152.e	cor in senium vergens immunitur 152.e	153.d	cor, per anularem digitum 261.f	per anuli hieroglyphicum 302.e	cor omnibus, qui sanguis 154.c	cor quibus dicitur excedi 153.a	cordis aperta simplicitas 48.b	cordis cum sanguine commercium 154.e	cordis figura cur bulla 242.d	cordis significata 244.c	cordis symbolum 297.c	corde praestandum 301.b	Corae Hetruriae promontorium 230.c	Corax primus Rhetoricam docuit Syracusis post Hieronis obitum 169.c	corbes fragmentorum duodecim, doctrinam duodecim Apostolorum significat 408.c	d	corculum 242.a	corda-
---	--------------------------------	------------------------------	--	---------------------------------------	--	--	----------------------------------	-----------------	---------------------	------------	--	--------------------------	-------------------------------------	-----------------------------	--------------	-------	-------	----------------------------	----------------------	--------------------------------------	------------------------------	---------------------------------	--	--------------------------	---------------------------	------------------------------	------------------------	---	------------------------------------	-------------------	----------------	----------------------	--	----------------------------------	---	---------------------------------	------------------------------------	--	-------------------------------	-------------	------------------------------------	---------------------------------	-------------------------------	--	---	---------------	--------	------------------------------	---	--------------------------	--	------------------------------------	-----------------------------------	----------------------	--------------------------------------	--	-----------------------	---	---	---	-----------------------------------	--------------------------------	---	---	----------------------------------	--------------------------------------	---	---	---	-----------------------	------	-------------	--------------------------------------	-------	---	--	---	-------------------	------------------	--------------------------------------	----------------------------	------------------	-----------------	-------	----------------------------	---------------------------	-----------------------------	---------------------	-------------------	----------------------------	--------------------------------	----------------------	---------------------------	--------------------------------------	----------------------	--	---------------------------	-------------------------	------------------	---------------------------------	------------------------------	-----------------	-------	---	-------	------------------------	---	------------------------------	---	-------	----------------------------------	----------------------------	------------------------------------	----------------------------------	-----------------	-----------------	-------------------------------------	------------------------	-----------------------------	---	-------------------------------------	---------------------------------------	-------------------	-----------------------------------	---	-------------------	----------------------------------	-----------------	-------	--	---	--------------------------------	----------------	--------------------	----------------------	-------------------------	-----------------------	-------------------	-------	---	-------------------------------------	----------------------------	--------------------	-------	------------------	------------------	-------	---------------------	-------------------------------	------------------------------	--	-----------	-------	--------------------------------	------	---------------------	---	-------------------------------	---	--	---------------------------------------	-------	---------------------------------	--------------------------------	--------------------------------	---------------------------------	--------------------------------	--------------------------------------	-------------------------------	--------------------------	-----------------------	-------------------------	------------------------------------	---	---	---	----------------	--------

Hieroglyphicorum.

cordatus 237.c	coronae Regiae forma 304.f	209.f	craticula 244.d
corij vsus in militaribus tegumentis 295.d	coronis se ornarunt veteres conuiuia celebrantes 304.f	292.c	Cratis Pergameni historia de aquilla 139.f
Corinna melico carmine superauit Pindarum 303.b	corpus 292.c	408.d	creatio 425.d
Corinthiacae aedes quibus Dijs sacrae fol. 365.c	corpus animae receptaculum 408.d	290.c	creator mundi Ibid.
Corinthiacae columnae Ibid. 367.c	corpus humanum quod perfectius à pictoribus & statuarijs habeatur 290.c	432.c	crepusculum 332.d
cornabulia 422.e	corpus Lunare 215.c	398.c	crepescendi vis à Luna est 328.f
cornabulia Liguribus quae 59.b	corpus nullum sine neuo 398.c	269.d	Cretam per cupressum significari 380.a
cornea pocula 410.c	corpus vel immunditia 269.d	408.d	cribrum 277.f
cornea porta 431.c	corpus vas appellatum 408.d	440.c	cribrum cur sub sepia ponant Aegyptij 276.f
Cornelia Annia viuā se vltro in arcem cum viro defuncto damnauit 399.f	corpore formā 440.c	411.f	crimen 246.c
Cornelius Mufeus Bitontinus praeful fol. 130.b	corpore nullis odorib. delibuta aurā suaueolentem emisserunt 411.f	263.c	Crispi Passieni dictum de adulatione 51.e
Cornelius Tacitus mendacij arguitur 90.f	corpore per atates & secula immunitur 263.c	440.f	crocodilus 205.e
Cornelij Castalij Feltrensis epigramma festiuissimum 219.f	correctio 157.c	7.c	crocodilus elinguis est Ibid.
Cornelij Nepotis sententia improbata 126.c	corrugare frontem 7.c	120.f	crocodilus ibidis admota penna obtorpescit 128.b
cornicari 149.c	Coriscum mel parum suauē 187.d	113.e	crocodilus vbinam oua sua ponat 260.c
cornix 148.e	Cortonacenes milites qui coruus 168.c animal inauspicatissimum 169.d	168.f	crocodili adeps ad quid vitilis 207.d
cornix aliquot hominum atates dicitur uicere 149.f	coruus cur Apollini sacer 169.c	169.d	crocodili morfus incurabilis 207.d
cornix concordiae symbolum 149.d	coruus emissus à Noe quid 169.d	169.c	crocodili oculi quales 206.c
cornicis & noctuae consusus sanguis colore non potest 148.b	coruus lapideus Diodori rhetoris sepulchro impositus à Metello 169.c	159.e	crocodili ouum quale 207.d
cornicis sepulchro & columnae honore habitus à Marthe rege 149.d	coruus lauro sibi medetur 159.e	168.f	crocodili robur in cauda 206.e
cornices ad Palladis arcem non aduolabant Athenis 149.b	coruus à Phaebo missus, ut aquam adferret 168.f	169.d	crocodili scorpionū odium 119.b
cornicum oculos effodientem pueri damnauerunt Arcopagite 150.b	coruus quo tempore pullos excludat 169.d	169.f	crocodili tergus corticosum, durūq; 206.e
cornicum oculos configere, proverbium 150.d	corui crocitate frequentioris pluuie indicium 169.f	169.f	crocodili visus in aquis hebes, in terris accerrimus 206.d
cornicum viuacitas 149.d	corui lapillos in vasa fictilia coëccientis mira historia 169.f	170.a	crocodilo vbinam vescebantur 207.c
cornu copiae 440.d	corui ovo nihil efficacius ad inuincendum capillum 169.e	168.f	crocodili mansueti 207.d
cornua 304.f	corui quibus malū augurium fuerint 71.f	18.f	crocodilorum hostes cur delphini 196.a
cornua antennarum 31.d	corylus vitibus vicinitate sua nocet 71.f	43.a	crocuta 83.d
cornua cerui 56.d	corythalia Dianae quodnam sacrum fuerint Lacedaemonij 217.b	217.b	Cræsus Lampfacenis excidium interminatur 381.b
cornua elephantis speciosa 18.f	Cosmas Gerius 217.b	16.c	22.e
cornua fluminibus attributa cur 25.d	Cosmi Medicis laus 16.c	22.e	224.e
cornua honoris & potentiae signum fol. 56.d	cosi 189.c	coturnix 176.f	177.c
cornua in libris quae vocentur 248.f	coturnix Alcibiadis è sinu volans 177.c	177.e	177.e
cornua multa in numismatis multiplici comeditatis indicia sunt 409.c	coturnix cur Herculi sacrificabatur 177.e	177.b	177.c
cornua poculorum vsum praebuerunt 410.b	coturnix, simulac biberit, reliqua aquam turbat 177.b	177.d	177.d
cornuum differentia in boue mare & fermina 27.e	cur impura habeatur 177.a	177.d	177.d
cornuti milites 114.d	cur maligna Ibid. b cur veratrum appetat 177.d	177.d	177.d
corona vnde dicta 304.f	coturnicis impietas aduersus Lunam 177.d	177.d	177.d
corona aurea quae 305.f	coturnice cur vescebantur Aegyptij 177.b	177.d	177.d
corona ciuita non temere data 735.d	coturnices cur à mensis summotū nonnullis medicis 177.d	177.d	177.d
Corona urbis 149.b	¶ Crabrones ex asini cerebro 31.f	177.d	177.d
coronae Aësarum ex pennis 155.a	crapula 13.b	177.d	177.d
coronae poetarum ex quibus constabant 377.c	Crassus uxores tres absq; luctu sepeliuit 56.f	177.d	177.d
coronae Regiae quot radiis constabant 56.f		177.d	177.d

Index

pentes valet	Ibid. c	D. Cypriani laus	157. f & locus	158. d	decemvir quibus notis indicabatur	271. c
amulam & pulicariam herbam reformi-	198. e	Cyprus Veneri sacra		157. e	Decius cur aurea corona donatus	305. f
dat polybus	198. e	Cyrenensium pictas in Saturnum		393. d	Declinator insanie	78. c
cupiditas late profusa	292. d. e	Cyrnij populi cur longevi		286. f	decussatio	78. c
cupiditates & affectus terrae filij	427. e	Cyrillus aduersum Iulianum Apostatam		234. c	deditio	313. c
cupressus arbor sancta	379. f 380. c	scripsit		288. c	deditij qui	294. c
cupressus a carie & vetustate immunis	380. f	Cyrius locus emendatus		288. c	defensio	313. c
cupressus in tutela Ditis	380. d	Cyrius a cane nutritus cur		44. c	defensores milites qui	714. c
cupressus mortis iudicium	Ibid.	Cyrius mulus est dictus		91. f	Dei triplex potestas	436. d
curae variae	397. d	Cyrius & Ochus idem apud Tertullianum		90. f	delectatio	109. c 392. c
Curatij iuniores	714. b				deliciarum torrens Psalnographo quis	283. f
curis	310. f				deliciosus	265. a
curuca	181. a				delicta humana	294. d
currus	321. b				delicti poena	428. f
currus in sacris	322. e				deliberatiuum genus orationis	16. b
currus nuptiali quot, & qui vehebantur	321. c				debyrij piaculum	69. a
					Delio natatore indigere	49. b
					delphinus	194. b
					delphinus amoris simulacrum	38. a an-
					chorae circiuolutus quid	335. f 196. a
					cur Baccho adpingebatur	194. c & Cu-
					pidine alato frænatus 195. f futurae ier-	
					pestatu indicium 195. a omnium anima-	
					liu velocissimus 195. d piscium rex 139. a	
					ueneratiõe profectus a veterib. 194. e	
					delphini beneficio seruati Arion, Palæniõ,	
					Phalantus, Taras, Telemachus, alij fol.	
					194. d. e	
					delphini imagine colebatur Neptunus Su-	
					nij	195. a
					delphinum pingit in fluius, prouerbium	
					196. c	
					delphinum mare doces, proverb.	195. d
					delphini cur crocodilorum hostes	196. a
					humani generis amatores	196. a que-
					bus diis dedicati	194. f
					Delphis aquile duæ ex auro, quid	143. a
					Delton vocata Aegyptus, & cur	127. d
					Demadis dictum ad Philippum quod	55. a
					Demetriij vana insolentia	324. a
					Demetriij Triclinij opimo expensa	134. c
					democratia	128. c
					Democritus quid per atomos indicare vo-	
					luerit	103. b
					Democriti cõsiliu fratri datu quod	57. e
					Democriti responsum ad lögiorum vitam	
					assequendam quale	186. f
					demolitio	354. e
					Demonactis fistiuum responsum de fumi-	
					minis	345. f
					demonstratiuum genus orationis	16. b
					Demosthenes notatus	26. f
					Demosthenes quenam obiecit Philocrati	
					221. c. d	
					Demosthenis enthymemata lucernam ole-	
					bant	342. a
					Demosthenis in noctuæ cultum exclama-	
					tio	146. c. f
					Demosthenis locus	147. b
					dena	271. d
					denario numero finiuit omnia Romulus	
					que	

Hieroglyphicorum.

que instituit	291. a	Diana	29. c 328. f 433. c	res	364. f
dentes in infantibus quando primo	348. a	Diana Lucina per nullum	214. d	diluuium	284. d
lant	348. a	Diana regina caelestium proportionu &		dimensio	263. a
dentes suos aliquando excutiunt elephan-	19. b	intelligentiarum	430. c	dingus	238. f
ti	19. b	Diana strangulata	357. a	Diocletiano datum oraculum quod	2. f
dentium diuisio ex Aristandri sententia	240. f	Diana & Hygiea de uis & uis	29. c	Diocletiani milites Iouiani vocati	143. d
deosculatio Hebraeis quid	253. f	Diana vel Hecate triceps	41. f	Diodorus rhetor quo honore iam defun-	
deportati senes qui appellati	124. c	Diana ædes sacrae que	365. d	ctus a Metello discipulo affectus sit	169. c
depopulatio	59. b	Diane ædem quo modo construendam pu-		Diodorus Siculus in hieroglyphicis in da-	
Derecto & Atergate	222. f	tarint veteres	367. c	gandis non incuriosus fuit	227. c
desiderere	320. d	Diane ædem sacravit in Auctino Scruuius		Diogenes cur barb. an se gestare dixerit	211. f
designatio & scopus	133. c	Tullus	54. a	Diogenes cur appellatus Canis	43. a
desolatio	337. e	Diane Corythaliae quod sacrum fecerint		Diogenes cur carpebat Muscos	346. f
despicatus	43. b	Lacedæmonij	73. e	Diogenes quid responderit Alexandro mit-	
detrimentum per anserem	175. a	Diane simulacrum alatum	15. d	tenti ostium plenam sportulam	43. a
detrimentum per dentium symbolu	240. f	Diane simulacrum apud Lacedæmonios		Diogenis anceps interrogatio	36. b
Deucalionis enatio qualis	129. a	356. f 357. a		Diogenis Cynici dictum	424. b
Deus Opt. Max	326. b. c	Diane Soluizonie templum	299. b	Diogenis dictum de adlatore & obtre-	
Deus a quibus circundetur	280. a	Diane Triclarie sacrum	405. e	flatore	51. f
Deus in humano corpore	60. d	Diane vel Hecates simulacrum	229. b. c	Diogenis dictum in adolescentem luxu de-	
Deus per accipitrem indicatus	151. e per	quis primus triceps excogitauerit	Ibid.	liciuq; corruptum	376. c Aliud eius-
eicon. an indicatus	126. c per circulu	Diane votum factum ab Atheniensibus,		dem de puero impudico	Ibid.
286. f per crocodili symbolum	205. e	& quod	73. e	Diogenis dictum apud Xenidem seruicis	
per oculi symbolum	234. c per septen-	Dianam gaudere telis & capreis ac fugä-		1. b. c	
narium numerum	271. d per spitha-	cibus ceruis, quid	55. b	Diogenis iocus in athletas	63. d
m. e appellationem	264. d	dianulus	266. a	Diogenis opinio de sapore	240. c
Deus non delectatur nisi in albis vestibus	296. d	dicacitas	183. f	Diogenis salum dictum	15. b
Deus pater	231. e	dicacitatis castigatio	192. b	Diogeni quid obie tum ab Aristippo	37. d
Dei aduentus	384. c cognitio cur pau-	dictatori cur uesus equitare	37. c	Diogeni quid responderit Antisthenes	
cissimis innotuit	206. f dextera quid	Dichymna, Pallas vocatur Nicandro	373. f	189. e	
252. d sapientia	363. d vis	Dido	435. c	Diomedes cur templum excitauit Elippo-	
de Deo cognitionem ex operibus perpen-	255. a	didrachma	136. d. e	lyto	298. f
dumus	206. e	dies atri festiq;	98. c	Diomedis filia	36. a
de Deo & sacris alienus	88. c	dies per pauonis symbolum	171. b	Dionysius	432. e
de Deo disputare non est omnium	246. c	Difpiter	345. b	Dionysius Aegyptiis Osiris dicitur	376. e
disputandum sobrie	253. a	difficultas	37. f	Dionysius cur ad mare fugisse fingitur	
Deorum capita	419. b corona ex va-	difficilis atq; morosus	219. d	194. e	
rius herbis ac plantis	304. c. d cultu	digitus	259. c 263. d 267. c. d	Dionysij Halicarnassei locus	133. f
instituit Mercurius	239. c rota cur	digitus anularis	261. f cur odoribus il-	Dionysium cur taurina specie figurabant	
instituit Mercurius	239. c rota cur	linebatur ab Aegyptiis	Ibid. & 262. a	antiqui	23. c
octo radiis compactæ	289. c simula-	digitus articularis	262. c. d	Diophanes	186. f
chra cur ex cupresso fieri solita	380. f	digitus Dei, quid	259. d	Diophanes Lacedæmonius	70. c. f
dextera manus in sacris quid	254. b	digitus medius	261. d	Dioscorides Astrologus	152. f
dexteræ manus symbola	252. c. d	digitus mensurarum omnium minima	263. a	Dioscoridis versio castigatur	420. d
dexteræ & sinistrae mudi partes que	24. c	digito vno caput scalpere	259. f	dipsas	121. a & seq.
q; Diabolus	73. c	digiti & numeri	267. c. & seq.	dipsadem quid vocarit Apollonius poeta	
diadema	302. e. f 303. a	digitorum diuisio	267. c	121. d	
Diadumeno ambulanti in agro pileu ab-		digitus sacrosancta	56. e	discessio subita	198. d
stulit aquila	137. f	Dij	311. b	discinctus	245. b 299. a
Diagora Rhodij status	290. c	dij laneos habent pedes, proverb.	357. e	discincti milites	311. a
dialectica	256. b 379. e 280. c 406. f	Dij lares	40. b	disciplina bona	347. b
dialectica Luna æquiparata a Clitoma-		Dij manes	227. c. f	disciplina tota aquis comparata	281. e
cho	329. d	Dij marini cur ceteris fecundiores a poë-		disciplina vera	116. c
dialectica per arancam	193. d	tis ponantur	220. b	discipline diuina	178. c. f
dialectica per culices indicata	189. b	Dij omnes	364. e	discipline exotica	187. b
dialectica que nihil ad res facit manis est	410. d	Dij Penates	311. c. d 407. e	discipline humana	278. d. e
dialectica sectatores quibus similes di-		dij praefides hominum nasceti quatuor	155. b	discipline per Mercurium	239. d
xit Ariston	201. b	dij secundum Lacedæmonios quomodo in-		disciplinarum ordinem primus excogita-	
dialecticam polyphi similem cur dixerit		nocandi	250. e. f	uit Salomon	280. b. c
Carnades	196. f	Dij Tutelares	312. a	discipulorum pedes loti in cena Domini	
		Dij templa rotunda cur dedicauit vete-		E e e 4	

Index

quid 257.c 258.c Domitianus muscas perfoedebat 18.f
discordia 77.c 343.c Domitianus cur Medusa caput pro peffo re gestare solitus 227.c
discordia militaris 168.c Domitiani instabilitas in Domitiam vxorem 171.d
discordia ciuium locupletatus 210.a Domitiani nocturna visio de aureo gibbo quid 160.c
diserta proles 29.f Domitiani mors per Solis signa cognita 327.c
dissimulatio 360.a Domitiani sigillum 122.a
dissimulatio turpitudinis 101.d domus regia cur in medio imperij totius sita debeat esse 111.a
distinctio 64.d Doris vertuntur in a 118.f
Dithyrambum vincens bouem assequetur 29.d Doricæ ades quibus Dijs sacræ 365.c
Diuis pectora adamantina cur 306.b Doricæ columnæ 365.c 367.c
Diuis Saturno sacrificarunt decumatos homines Pelasgi 340.c Dorium 232.f
diues auarus 257.b Drachma 136.c
diuitum variae auocationes 94.a drachma argenti 14.f
diuina maiestas 322.c drachma due suis cor 136.c
diuina prouidentia 134.d draco ab Aesculapio educatus 117.f
diuina in occulto 48.f draco conspectus, felix prodigium 112.c.f
diuinitum ab humanis separatio 219.c draco cur Palladi dedicatus 112.b
diuinitas per capitis symbolum 225.c draco Hesperidum, hororumq; cultus 103.c.d
diuinitatis indicium cur triangulum æquilaterum 292.b draco quinque iugerum magnitudine 118.c
Diuitenses, Gallicana legio 155.e Draco Tauri pater 29.c
diuitie an sapientia prius optanda 276.f draconis etymon 110.c 112.b
diuitie elatum faciunt 171.d draconis multa 27.d
diuitie fortune appellata 410.a draconi visus acutissimus 146.c
diuitie vicissitudinaria 171.d dracones inter serpentes qui diuitiarum flagellator 172.a
diuitiarum flagellator 172.a draconum inuolucrum in caduceo 115.b
diuitiarum turpitudinis 170.f draconibus uicta Ceres, quid 118.f
diuitias per spinas intelligi in Sacris literis 400.c Draconarij 113.c
diuus 319.e Dromoclidis auara improbitas 255.a
diuturnitas 375.f Drusi a continentia commendatio 23.a
D.M. literæ quid 227.c.f Dualis numerus cur immunditiâ significet 269.d
Docheme 264.c ducenta 186.d
docilitas 238.e dulcedinis symbolum 391.d
docilitatis et obsequij memorabile exemplum in cane 42.f dulcium appetitus 186.d
doctor virtutis 75.b duo 269.d
doctoris munus 173.c duo millia 273.c
doctores et prophetae 173.c durandum 333.b
doctrina 320.c duritas et firmitas ossium leonis 8.d
doctrina celestis 281.c durities emollita 335.c
doctrina firmitas 416.c Dyris 339.c
doctrina imperio ue prestantes 226.d E
Dodoneum oraculum 340.c quomodo interpretatus sit Hercules 119.b
doli, fallaciaeque 119.b Litera 350.a
doli occulti 358.d ebrietatis remedium 182.b
dolicus 266.c ebrietatem quomodo vitabimus 403.f
Doliola facellum Romæ 407.d. ibidem ebrietates detestanda 107.c
dolia duo, quid indicabant 207.d ebrietas in panthera 84.a.b
dolum quid in Platoni Gorgia 407.d ebriofitatis remedium 424.b
et dolum perforatum quid 171.d eburnea porta 431.c
domestica animalia duo nunquam mansuescentia sunt, hirundo et musca 191.b Ecclesie unitatis symbolum 398.b
dominator 4.f echeneis vnde dicta 212.a
dominium 112.e 225.d echidna Hestodo quid 16.b
dominium equum 237.a echidna cur dicta Nympha 103.c.d
Dominicus Michael Venetus 27.d echinus marinus 204.d
Domina Augusta quæ 171.c.d echinus terrestris 62.a.b.c
echinus terrestris cubilia sua Aquilonum elusus suis artibus 184.b
elutio 420.b presules 37.c exploratio 307.f 331.f
Emansor per coruum 168.f equis cur comparantur Diomedis filie 36.a externæ aues ex Hispania missæ in Italiam 176.d
Emerpes Phryni musico cur duas chorodas et lyra bipenni exciderit 348.c equis et velis, prouerb. 32.a
Empedoclis carmen de seipso 135.a equis quando ceperunt Romani esse superiores 30.b
Empedoclis de anima sententia 371.f Equinus a pedibus secede procul, prouerb. 34.f
Empedoclis opinio de corde expenditur. 152.f de mundi partibus dextris aut sinistris 24.c Erasmus Roterod. fallitur 273.a
emunctæ naris quis dicatur 237.c Erasmus Roterodami laus 22.f
Enceniare 217.c Erasmus Rot. mordacitas de esu piscium. 221.f
encobomata 298.a Erasmus simulachra 118.f
encyclopedia 178.f eremita 89.f
Endermion 430.b eremite per desertum Thebaidos et montem Sinai 411.f
Ereph Aegyptiorum deus 425.d Eretrienfes à Xerxis militibus enerriculatione abducti 337.f
Erethippus scutum 312.c Erichonius cur inuidiam indicat 122.e
Erethippus nemus 248.c Erictus malo nauis affixus 176.f
Erethippus 112.c Erice ab oleribus quomodo arceantur. 414.c
Erethippus cur socii muneris cooptauit Pelopides 228.f eruditus impurus 140.c
epandytis 295.c Erices malo nauis affixus 176.f eruditus quis verè censendus 323.c
ephemerus 191.c Erice ab oleribus quomodo arceantur. 414.c Erycinæ Veneris templum 342.f
epigramma ab oraculo in Nicocreonis regis gratiam enunciatum 225.c.f Erycinæ Veneris templum 342.f
epigrammatum locus 388.d erithacus auis solitudine gaudet 184.c
Ephud 105.e Erithacus auis solitudine gaudet 184.c
Epidaurus 436.c Erithacus auis solitudine gaudet 229.e
Epies Aegyptius 105.e Erithacus auis solitudine gaudet 114.b
Epimetheus 423.a Ethicæ philosophia 230.c
Epopæus Palladi templum erexit 386.a.b Ethicæ philosophia 230.c
Equæ vento grauida 36.d Euboici opisthocoma 230.c
equarum syluestrium copia in Syria 36.d Euclemus Arcas 92.d
EQ. victoria 34.b Euclemus Arcas 92.d
equitare habetur magnificum 37.d euentus inexpectati 337.f
equus cur leone ad bellum aptior 31.d euerriculatio quomodo fiebat 246.d
equus cur profanus Aegyptius 37.c euiratio 115.c
equus fluminalis 208.a Eumolpus Atheniensis profligauit 192.c
equus Marti immolabatur 38.c Eunomi citharædi statua 366.a
equus multifariam in numis diuersis conspiciuntur 34.a Europa 433.a à Ioue rapta 154.b
equus Platonis 35.d Eurythensis musa 350.e
equus Soli et ventis mactatus à Lacedæmonijs 38.d Euterpe 351.a
equus viuus dicitur Ioui, à Salentibus in ignem coniectus 38.e Euthymenis sententia de Nili exundatione 339.b.c
equi apud Sardos colubros quo tempore deuorantur 115.c Exanimatus minima de causa exanguis de nequitia redditus 183.a
equi caractere iniusta frons Atheniensium captiuorum apud Syracusas 34.c excæcare oculos populi quid excandescentiæ causa 7.a
equi equitatus Domini, quid Abachovati 33.c excellens 373.c
equi fabrefacti à Dionysio Argiulo quales 36.c excessus 272.f
equi fluuiales impietate notati 107.a excubie 173.b
equi sacri quibus Dijs 38.c excubias disponunt grues 128.d
equi significatio in diuinis literis 33.c excultatores 114.f
equi soluti et pascentes, quid 33.f exheredator filiorum coruus 168.c
equi Theffalici 29.b exheredator filiorum coruus 168.c
equorum affectus in dominos 33.c exofculationes cur apud Romanos sanctæ 158.b
equorum zelotypia 36.d exoffare catulos suos leo cur pingatur 7.c
equus albis quo tempore vehuntur Romæ 238.d expeditationem frustratus 167.a
expeditio peccatorum 440.e expeditio peccatorum 440.e
explicationis sacrificium 238.d explicationis sacrificium 238.d

Hieroglyphicorum.

Gemmum ut in antiquorum monumentis intelligatur 372.c
fabula Aegyptiis instar numinis fuit 413.b
fabula sancta habita 413.c
fabula est prodigiosa somnia parit 198.d
fabula in iudiciis cur olim esset 413.c
fabula abstinendum 413.c.c.f
fabula suffragia ferri 414.d
Fabarie calendæ 413.f
Fabius Caluus Rauennas 246.f
Fabius Maximus cur Oculicæ cognomen adeptus 74.c
Fabij Contatoris virtutes 37.d
Fabio Max. primum concessus equus 37.d
Fabius Eburnus Iouis pullus 175.d
Fabius Vigil Spoletinus 31.f 63.d
Fabio Valenti angurium ab aquila oblatum 138.d Vitellio contra Othonem Ibid.
fabella de leone, vrsos, et cane 12.e
faber lignarius 215.d
Fabricæ præfecti, quinam milites 113.f 114.b
fabrilia instrumenta in squatina capite 215.d
fabula oraculi Iouis Ammonis 5.b
Facellus dei 222.e
facies 342.c Cupidini dedicate Ibid.d
facitiores quidam morbos suos phratoribus commendat, et ita liberantur 91.e
facienda nesciri tutissimum in expeditionibus 30.b
Falconarij milites 114.d
falsum cur ex speculo significatum 307.f
falx 316.c Saturno attributa cur 405.c
fama 32.d.e 310.d
fama longè lateq; propagata 324.b
fames 43.b 202.f famis vocabulū 43.b
fama moriens significatus per aquilam 141.a
familia prodiga 90.c
familie amplitudo 237.f
familiaris rei accumulator 196.e
familiaris rei concordia 176.b
familiarum imagines et picturae, non sunt recentioris ætatis inuenta 110.c 143.b
farina Hebræis quid 277.b.d
farre victitavit populus Rom. diu 261.d
fascia ad diademam pertinet 303.a 320.f
fascia candida Regum insigne 303.b
fascia molem Aeliam Romæ ambiens qualis 27.f
fatum 300.a 330.f 331.a.d 352.c 256.a
vnde dictum 278.b
fati definitio ex Chrystippo 331.e
fati potestas 429.e

Index

<i>fatuitas</i>	392.d	<i>ficus Carthaginis & Romani Imperij rui-</i>	Florentini scriptoris de re rustica laus.
<i>fatuitatis symbolum</i>	418.c	<i>nae causa</i>	393.d
<i>fatuus & insulsus</i>	423.f	<i>Ficus dulcedinis hieroglyphicum</i>	391.d
<i>fatuus per cepphum</i>	167.e	<i>ficus & oliua quam late sint ab alieno so-</i>	lo plantanda
<i>Faunus</i>	425.f	<i>lo plantanda</i>	265.c
<i>Faunus anguis</i>	108.c	<i>ficus quandoq; ominofo</i>	391.f
<i>Faunus & Picius quo pacto in rete impli-</i>	324.f	<i>fici materia fabricis minimè idonea</i>	392.c
<i>cati à Numa Pompilio</i>	430.c	<i>sub ficu requiescere, quid</i>	391.e
<i>fauor 260.c eius contrarium</i>	234.f	<i>fides</i>	40.f 302.d 430.f
<i>fauoris signum oculus</i>	118.c	<i>fides cana cur Maroni</i>	254.c.d
<i>Faustina visa sibi in somnis serpentes pá-</i>	171.c	<i>fides lubrica</i>	298.a.b
<i>rere, quid indicari</i>	319.c	<i>fides per manum dexteram</i>	254.c
<i>Faustinae cur aquila virorum more in con-</i>	187.f	<i>fides vel hosti seruanda</i>	254.d.e
<i>secratione data</i>	61.c	<i>fidei creditum</i>	298.a
<i>D. Faustine Pie simulachrum</i>	50.d	<i>fidem honos sustinet</i>	431.d
<i>faunum & mel in facris quid</i>	8.d	<i>fidem in manibus cur colebant Arabes.</i>	254.c
<i>febris letalis à Rede</i>	72.c	<i>fidelitatis rara quaedam exempla in cane.</i>	41.d
<i>febris medela</i>	8.d	<i>fideliu simplicitas per asellum exprimi-</i>	88.c
<i>febris quid, & vnde dicta</i>	77.c	<i>tur</i>	88.c
<i>febris saepe capras molestat</i>	436.e	<i>fideliu deus</i>	430.f
<i>febre torquentur leones</i>	334.d	<i>filii per vulpanferem indicatus</i>	146.c
<i>fel à Marte regitur</i>	160.c	<i>filij alieni pro suis educati</i>	181.b
<i>felis</i>	412.d	<i>filij conspirantes in matrem</i>	106.f
<i>felicitas 76.b 116.d 245.f</i>	101.f	<i>filij in patrem iusta vindicta historia.</i>	124.c
<i>385.c 389.f</i>	100.d	<i>filix cur Pteris vocetur à Grecis</i>	419.c
<i>felicitas animorum futura</i>	354.b	<i>filix serpentes fugat</i>	419.c
<i>felicitas vnde oritur</i>	300.d	<i>filix Struthiocameli pennis assimilata.</i>	419.c
<i>felices seniores milites</i>	7.c	<i>filicis & arundinis inter se inimicitia.</i>	419.f
<i>feles cur Lune comparata</i>	182.b	<i>finis</i>	249.d
<i>femoralia</i>	182.b	<i>finis per pedem indicatus</i>	257.f per vm-
<i>fera peculiariter dictus Leo</i>	182.b	<i>bilicum</i>	248.d
<i>feracitas 129.c.d 390.f hieroglyphi-</i>	182.b	<i>firmitas</i>	357.b
<i>cum eiusdem</i>	182.b	<i>firmus amoris</i>	198.f
<i>feracitatis præognitio</i>	182.b	<i>Firmus Aegypti tyrannus adipe crocodili</i>	207.a
<i>Ferdinandi II. Neapolitani regis numus.</i>	238.c	<i>cur se perunxerit</i>	64.f
	238.c	<i>fissa ongula</i>	348.c.f
<i>feritas</i>	376.c	<i>fitula</i>	354.b
<i>fermentum</i>	278.d.c	<i>Flagellum</i>	253.b 355.a
<i>ferocia belli fracta</i>	310.a	<i>Flamen asidius Ioui institutus à Numa</i>	319.c
<i>ferocia emollita</i>	84.f	<i>Flamines vnde dicti</i>	294.c
<i>ferocitas 77.d cuiusmodi 30.e in timi-</i>	56.b	<i>Flamio Consuli ostentum quodnam acci-</i>	37.f
<i>ditatem versa</i>	232.d	<i>deit Aretij</i>	412.f
<i>ferocitas per ceruicem</i>	15.f	<i>Flaminicis sacerdotibus quales fiebant cal</i>	412.f
<i>ferocitate postea assumpta manufacto</i>	182.e	<i>Flaminio Consuli ostentum quodnam acci-</i>	37.f
<i>ferox à mansueti superatus</i>	236.e	<i>deit Aretij</i>	412.f
<i>ferre in oculis</i>	236.e	<i>Flaminicis sacerdotibus quales fiebant cal</i>	412.f
<i>ferula 403.e cur Baccho dedicata ibid.</i>	298.e	<i>Flaminio Consuli ostentum quodnam acci-</i>	37.f
<i>Fescennina locutio</i>	215.f	<i>deit Aretij</i>	412.f
<i>festinantia</i>	24.c	<i>Flaminicis sacerdotibus quales fiebant cal</i>	412.f
<i>Festi opinio de mundi partibus</i>	222.b	<i>Flaminio Consuli ostentum quodnam acci-</i>	37.f
<i>Festi Pompeij locus emaculatus</i>	259.d	<i>deit Aretij</i>	412.f
	259.d	<i>Flaminicis sacerdotibus quales fiebant cal</i>	412.f
<i>fiiber, & eius etymon</i>	98.c	<i>Flaminio Consuli ostentum quodnam acci-</i>	37.f
<i>fibri cur in venatione sibi testes auellant.</i>	98.d	<i>deit Aretij</i>	412.f
	98.d	<i>Flaminicis sacerdotibus quales fiebant cal</i>	412.f
<i>fibri partes posteriores cur piscium loco à</i>	98.f	<i>Flaminio Consuli ostentum quodnam acci-</i>	37.f
<i>multis habitæ</i>	300.b.c	<i>deit Aretij</i>	412.f
<i>fibulare</i>	392.c	<i>Flaminicis sacerdotibus quales fiebant cal</i>	412.f
<i>ficinus pro imbecillo & conteninendo.</i>	392.c	<i>Flaminio Consuli ostentum quodnam acci-</i>	37.f
	392.c	<i>deit Aretij</i>	412.f
<i>ficus alimonie symbolum</i>	393.b	<i>Flaminicis sacerdotibus quales fiebant cal</i>	412.f

Hieroglyphicorum.

<i>fornicaria bona</i>	58.d	<i>fulmine nil celerius</i>	325.d	<i>30.e cur perhorrescat leo 9.b pro</i>
<i>fornicator inuicem</i>	80.c	<i>fulminum eliciendorum rationem inuenit</i>	324.f	<i>vinearum incolumitate mactabat Me-</i>
<i>fornido</i>	53.b	<i>Numa Pompilius</i>	324.f	<i>thonenses 174.a</i>
<i>fornido sublata</i>	246.a	<i>fulminum significationes & naturam de-</i>	325.c	<i>gallu se debere Aesculapio cur dixerit So-</i>
<i>fornidolosa sunt animalia, quæ frigi-</i>	53.d	<i>scripsit Picius</i>	325.c	<i>crates 172.f</i>
<i>diora</i>	53.f	<i>fundamentum</i>	345.d	<i>gallo insignitus clypeus Idomenei</i>
<i>fortis</i>	31.f	<i>T. Fundilius Gemilius cur inter cætera o-</i>	256.f	<i>in Gallo mira vis 174.b</i>
<i>fortis significatio</i>	306.a	<i>leum legauerit</i>	387.c	<i>gallinae pullus exclusus in manu Liuie</i>
<i>fortitudo</i>	154.a	<i>fungi hieroglyphicum</i>	418.a	<i>quid 172.e</i>
<i>fortitudo per Tigrim amnem</i>	288.e	<i>fungum vna nocte nasci, prouerb.</i>	418.b	<i>gallinacci pugnacissimi in Rhodo insula.</i>
<i>fortitudinis simulachrum</i>	288.e	<i>funibus metiebantur terram Aegyptij.</i>	266.d	<i>173.c</i>
<i>fortuna 337.b 288.c huius simulachru.</i>	436.f	<i>funiculi mensura</i>	266.c.f	<i>gallorum exemplo pugnantes confirma-</i>
	410.a	<i>furacitas</i>	133.f 381.e 413.b	<i>uit Themistocles 173.d.e</i>
<i>fortuna secunda</i>	337.c	<i>fur & fallax</i>	429.c	<i>gallorum spectaculum quotannis Perga-</i>
<i>Fortuna Redux</i>	83.c	<i>furis & fici qui</i>	189.d	<i>mi solitum edi 174.a Athenis etiam</i>
<i>fortuna aduersa domitor</i>	410.a	<i>furiis agendum quem dicant Astronomi</i>	29.f	<i>à Themistocle institutum ibid.</i>
<i>Fortuna idolum Aegiræ</i>	34.c	<i>furor familiaris leoni</i>	7.c	<i>Galli populi quas artes studiosius exercue</i>
<i>Fortune simulachrum</i>	56.d	<i>furor implacabilis</i>	106.c	<i>rim olim 239.b</i>
<i>fortuna speciosa inconstantia</i>	179.b	<i>furor per crocodilum</i>	207.b	<i>Galli te cantado excitant, dictum Nero-</i>
<i>fortuna ab exili in altum euectus</i>	200.a	<i>furor poeticus</i>	378.a	<i>ni 172.e</i>
<i>fortunarum contemptus</i>	284.f	<i>furor in pugnacibus</i>	106.c	<i>Galli sacerdotes Deum Matri ministrabat</i>
<i>fossa</i>	33.a	<i>furor in pugnacibus</i>	6.f	<i>246.e</i>
<i>Frænata ferocitas</i>	335.c	<i>furor in pugnacibus</i>	6.f	<i>Galliarum tumultus contra Neronem 172.e</i>
<i>frenum</i>	33.c	<i>furor in pugnacibus</i>	6.f	<i>Gallicum genus leporum 97.a</i>
<i>frenum Corinthi inuentum à Pallade</i>	33.c	<i>furor in pugnacibus</i>	6.f	<i>Gallorum mores in osculo adhibendo 158.a</i>
<i>frenum per anchoram indicatum</i>	336.d	<i>furor in pugnacibus</i>	6.f	<i>ganea 66.f 221.d</i>
<i>fragilitas humana</i>	301.f	<i>furor in pugnacibus</i>	6.f	<i>Ganges fluius 133.e</i>
<i>fragilitatis indicium arundo</i>	414.f	<i>furor in pugnacibus</i>	6.f	<i>Ganymedes 374.d</i>
<i>franca</i>	312.d	<i>furor in pugnacibus</i>	6.f	<i>Garamantes struthiorum oua cur perqui-</i>
<i>Franciscus Bandinus</i>	71.c	<i>furor in pugnacibus</i>	6.f	<i>rant 121.e</i>
<i>Francisci Robertelli laus</i>	239.b	<i>furor in pugnacibus</i>	6.f	<i>Garamantarum pilei vnde 294.e</i>
<i>Fridericus II. elephantos in Italiam ex Idu</i>	20.d	<i>furor in pugnacibus</i>	6.f	<i>garrulitas 149.b 162.f 166.c</i>
<i>m.e.a transiit</i>	20.d	<i>furor in pugnacibus</i>	6.f	<i>garrulitas vana 192.d</i>
<i>frigiditas & vis</i>	323.d	<i>furor in pugnacibus</i>	6.f	<i>Gedeonis petitio à Deo quæ 381.f</i>
<i>fringilla</i>	183.e	<i>furor in pugnacibus</i>	6.f	
<i>frontem glabram imaginari per somnium</i>	230.c	<i>furor in pugnacibus</i>	6.f	
<i>quid</i>	230.c	<i>furor in pugnacibus</i>	6.f	
<i>frontes cur abradendas iusserint Lacedæ-</i>	27.e	<i>furor in pugnacibus</i>	6.f	
<i>monij</i>	27.e	<i>furor in pugnacibus</i>	6.f	
<i>fructus ex laboribus</i>	76.d	<i>furor in pugnacibus</i>	6.f	
<i>fructus per ouem exprimitur</i>	388.a.b	<i>furor in pugnacibus</i>	6.f	
<i>frugalitas</i>	412.a.b.c	<i>furor in pugnacibus</i>	6.f	
<i>frugalitatis varia exempla</i>	26.d	<i>furor in pugnacibus</i>	6.f	
<i>frugem letam prænucciantia quæ</i>	406.b	<i>furor in pugnacibus</i>	6.f	
<i>frugum opulencia</i>	215.a	<i>furor in pugnacibus</i>	6.f	
<i>frugum opulencia</i>	189.d	<i>furor in pugnacibus</i>	6.f	
<i>frugum opulencia</i>	43.c	<i>furor in pugnacibus</i>	6.f	
<i>frugum opulencia</i>	187.d	<i>furor in pugnacibus</i>	6.f	
<i>frugum opulencia</i>	232.f	<i>furor in pugnacibus</i>	6.f	
<i>frugum opulencia</i>	52.e	<i>furor in pugnacibus</i>	6.f	
<i>frugum opulencia</i>	210.a	<i>furor in pugnacibus</i>	6.f	
<i>frugum opulencia</i>	353.c.d	<i>furor in pugnacibus</i>	6.f	
<i>frugum opulencia</i>	325.d	<i>furor in pugnacibus</i>	6.f	
<i>frugum opulencia</i>	257.b	<i>furor in pugnacibus</i>	6.f	
<i>frugum opulencia</i>	324.d	<i>furor in pugnacibus</i>	6.f	
<i>frugum opulencia</i>	323.f	<i>furor in pugnacibus</i>	6.f	
<i>frugum opulencia</i>	324.a	<i>furor in pugnacibus</i>	6.f	
<i>frugum opulencia</i>	372.d	<i>furor in pugnacibus</i>	6.f	
<i>frugum opulencia</i>	324.a	<i>furor in pugnacibus</i>	6.f	

Index

genus	258.d	gratiam quid vocent Theologi	235.a	hastida auis	126.e	127.d
genus flectere quid	17.c	gratiarum pullus quis	56.b	hastu		310.c
genus humanum	202.b	gratus animus	40.e	125.c	hastæ gestamen inter maximos honores	
Geometria	286.f	gravis anima, quo symbolo solet exprimi		habitu		310.f
geometricus cubitus	264.f	Gregorij patriarchæ Constantinopolitani		hastam appellarunt sceptrum regum A-		
Georgius Anselmus	24.d	hæresis	193.d	gamemnonis Bæotij		311.c
Georgium Vallam docentem audiuit Pic-		grillus conciliando somno eligitur	211.e	hastam donantur viri fortes		311.a
rius	338.0	grus auis	128.d	hastæ pure		310.f
Gephyreort simulacrum in exercitu	215.c	grus biceps feracitatis indicium	129.c	hastas pro Diis coluntur veteres		311.b
Geranius mons vnde dicitur	129.b	grues cur in sublimi volantes lapidem as-		hæzir Arabes suam appellant		127.b
gerendarum rerum summa quibus rebus		sumunt	118.f	Hebdomada in albis quæ cur		296.f
constat	227.d	gryphs	167.f	hebetudo		360.c
Geranius cur vocatus Nestor	33.d	Gryphus Syria rex	168.b	hebetior in Veneri ex esu palumbi		158.e
Germani bouem integrum Bononia in Ca-		¶ Guefactus Aegyptiorum rex cibum men-		Hebræi quam in re reprehensib Ap-		
roliv. coronatione torruerunt	178.b	dicare coactus	411.b	pione et Iuliano		70.c
Germanorum institutum olim in ducen-		Guido Ascianus Sfortia Card.	16.e	Hebræorum gens salacissima		187.c
dis vxoribus	28.a	de Gula multatus	204.d	Hecate triceps		40.f
germinatio	166.b	gustatus	240.c	Hecates et Apollinis certamen		100.f
Geruli qui dicantur	408.c	gustus perfectus in qua parte consistat.		Hecates fabula		108.d
Geryon cur multis manibus et pedibus di-		240.c		Hecates simulacrum		375.d
catur præditus	228.f	¶ Gyges centimanus 252.e cur hyemem		hecatoempe		139.c
Geryonis boues abacti quid	25.d	denotet	ibid.	Hector comam per terga sisam gestabat.		230.c
Geryones Hercules oppresit	228.d	Gygis anulus qualè habuerit lapidè	115.c	Hecloris cadaver oleo rosacco obunxit		401.e
¶ Gibberosus homo quis dicatur	232.f	Gylippus depeculator	147.c	Venus		401.e
gibberosi astuti	196.b	Gymnastium	386.f	hedera cur Baccho sacra		378.a
Gigantes quandiu persecutus est bello Osi-		gymnica certamina funeralibus celebrari		apud Aegyptios		376.d
ris	230.e	solita	387.c	era		376.e
gigantes quos vocauerit Commodus Imp.				Liberi Patri cur dicata.		376.f
218.c						
gigantum anguine pedes, quid	257.f			hedera nõ nisi senescitib. adhaerescit		377.f
gilla herba	59.c			hedera suffumigata occiduntur vesperiti-		
gilla herba virtus	422.f			liones		179.f
¶ Gladius	314.e			Hellas quomodo Baalis sacerdotes triserit.		205.f
gladii ancipites in sanctorum manib.	315.c					
gladium cur portet iudex	315.b			Helicis serpentis ope victoriã aduersus Ar-		
Glandis significatum	376.c			cadus consecuti		117.c
glanis piscis	217.c			helado polyphi species vnde dicitur		196.f
Glaucom citharisftram adamauit et auifer				Helenam mactandam liberavit aquila.		
et aries	175.a					
Glaucoma	358.a			Heliogabalus perdicum plumulis in stra-		
Glaucoptis cur vocata Pallas	122.a			tis vsus		175.e
Glaucoptis Mimerua	146.e			Heliogabali luxus		67.b
glorie calcar	165.b			quadrupedum spurcissimus		72.b
glorie sublimitas	365.e			Heliopoli primum phœnix ortus		144.b
gloriosus	171.b			hellotropium		423.d
¶ Gordiano tertio quadrigæ elephanto-				helluo per crocodilum		207.c
rum decreta	20.b			belluones taxati		412.d
Gordij curru ingo aquila insidens quid.				Heluidio Pertinaci quodnam spectru ob-		
137.f				latum ante mortem		315.f
Gorgie tragœdiæ cur reprehensæ	389.b			Henricus Imperator quando declaratus.		
Gorgonei caput adsculpiu scuto Mimer-						
uæ	146.c			hepar à Ioue regitur		239.b
¶ Graculæ lauri folio annuum fistidium				Heptoporta		350.f
purgant	159.c			Heptabolus lacus		339.c
gradus in mensuris quid dicatur	265.b			Heraclides iocose à Ptolemeo illusius		91.a
Græci	327.c			Heraiscus		261.c
Græculus Romæ ferocem taurum quomo-				herbam dare		260.c
do ducebat	23.f			herbæ aculeis armata quid in sacris liti-		
gramphum quid vocet vulgus	61.c			ris indicent		400.d
gratia	307.b			herbis plantisq; variis dii varij coronati.		304.c
gratia relata	139.f					
gratiæ symbolum	400.f					

Hercules

Hieroglyphicorum.

Hercules	427.d	herobus cur draco sacer	112.b	Hirpi et Hirpini		120.d
Hercules Aegyptius primus Leonis gesta-		Herfiliæ filius cur bullæ gestamine decora-		hirquillare, et hirquitalli		272.d
uit insignia	15.d	tus	301.b	hirudo		216.d
Hercules benigne interpretatus est oracu-		Hervus et Leandri fabula quid	247.c	hirundo		161.f
lum Dodonæum	340.d	Hesiodus contra Proclii defensus	163.c	hirundo in Pyrrhi tabernaculo nidum po-		
Hercules cancrum deuincens quid	201.c	Hesiodus quare difficulter profecit	272.d	suit		163.e
Hercules ceruum enecans quid	53.f	Hesiodi an germani poema de Scuto Her-		hirundo literas ad pedes alligatas portans		
54.a		culis	122.b	163.f		
Hercules cur dictus aurea mala secum as-		Hesiodi locus	32.f	hirundo volitans supra caput Alexandri		
portasse	76.d	163.c	186.a	quid		162.f
Hercules Gongæ Cardinalis Mantua-		196.f	263.f	hirundinis ars et ingenium		162.f
nus	276.b	345.f	407.c	hirundinis caput se habere qui imagina-		
Hercules Libycus Syrtis anguipedes effu-		Hesiodi versus duodecim et Theogonia cur		tur, quid denotet		163.c
gens quid	108.c	sustulerit Seleucus, et quos	307.c	hirundines, adium construedarum nor-		
Hercules cleastro fratrem victorem pro-		Hesiodo laureum sceptru à Musis datum,		man communstrarunt		162.c
positis certaminibus coronauit	387.c	quid significet	372.d	hirundines cur à tecto ablegauit Pythago-		
ex oleastro lucum seuit	ibid.	Hesperus	332.d	ras		162.e
Hercules omnium virtutum idea	109.f	Hesychij Hierosolymitani laus	250.f	hirundinum Musæ Aristophani quæ		
Hercules Populum ad Grecos transtulit		251.a	305.b	163.d		
381.f		Hetruscorum doctrina de prodigiis à qui-		bus manarit		236.b
Hercules puer in cunabulis angues profli-		gavit ac elisit	109.f	hexapus		265.c
gavit ac elisit	109.f	Hercules Pylo bellum intulit	32.f	¶ Hierarchie angelorum quot		331.c
Hercules Pylo bellum intulit	32.f	Hercules Thelij filiabus virginitatem im-		Hieremie locus		84.c
minuit	73.d	primus Iunoni capras		Hieroglyphicè loqui, quid		391.c
Hercules ad inferos descensus	381.f	immolare instituit.	ibid.	Hieroglyphici sensus celebritas et diuini-		
Herculis claua	375.c	tas	160.c	tas		160.c
Herculis columnarum symbolica interpre-		Hieron cur laudatus à Pindaro	34.c	Hieron cur laudatus à Pindaro		34.c
tatio	281.c	Hieron puer à patre expositus	185.f	Hieron puer à patre expositus		185.f
Herculis furor in liberos	6.f	Hieronymus Fracastorius	368.d	Hieronymus Fracastorius		368.d
Herculis nodus	115.b	Hieronymus Mandolus	70.f	Hieronymus Mandolus		70.f
Herculis progenitores vnde oriundi		Hieronymus Vuolfius	224.c	Hieronymus Vuolfius		224.c
377.a		D. Hieronymi opinio de Pelecano	146.b	D. Hieronymi opinio de Pelecano		146.b
Herculis sacrum	395.d	hilaritas	236.d	hilaritas		236.d
Herculis signum summæ nobilitatis ex ære		304.e	374.b	387.c		
Romæ etiam extat	393.e					
Herculis simulacrum in Capitolio inter-						
pretatur	396.b					
Herculis virtutes tres	396.b					
Herculi quare sacrificabatur coturnix à						
Phœnicibus	177.c					
Herculem qua forma Galli faciebant						
239.a						
Herculeus taurus	23.d					
Herculiani iuniores, seniores	143.c					
Herculanus Leo quid	14.f					
Herculanus morbus aquilino lapide ex-						
ploratur	142.d					
hermaphroditii an apud solos Lunenses						
135.c						
Hermæ forma cur quadrata	290.c					
Hermæ signa qualia	256.a					
Hermes vnde dicitur	239.c					
Hermolabus Byzantius Stephanum in cõ-						
pendium redegit	147.d					
Herodes Atheniensis in Neptuni templo						
dicauit delphino insidentem Palæmo-						
nem	194.c					
Herodis scomma in Bradeam	329.f					
Herodotus putat leenam semel tantum						
pātere	11.b					
heros et heroum statuæ quales	366.a					
366.a						

Eff

Index

horæ Grecis Latinisq; quid	229.c.d	hypenemia oua quæ	132.b
horæ per fluuialem equum	208.d	hypocrita	179.a
horæ quæ, & vnde nomen	241.b	hypocrite simulachrum	148.c
horarum obseruandarum ratio præfca	46.c	hypodytis	295.e
Horatij locus	16.a 22.e 62.d 69.b	hypomochlium	360.d
77.a 104.c 107.e 112.b 124.d		hyssopus	440.e
126.b 158.d 163.b 165.e 170.f		hyssopi symbolum	420.b
181.c.d 186.c 248.d 254.d 292.c		hysteria	69.f
354.f 364.f 429.c 430.c 440.b			
Horij Iouis status	69.c	I Litera	350.b
hordei à vitio conseruandi ratio	373.d	Iacob contemplationem indicat	280.c
Horomazes quot deos in ouum inuclerit	241.b	Iacobus Sadoletus	151.a 165.b
horrificum	118.d	Iacobus Sanazarus, qui & Actius Synce-	
horoscopus	241.a.b	rus, senex scripsit poemata	164.e
horti in tutela Veneris sunt	247.b	Iacobi Ziegleri præstantia in mathemati-	
Horus Aegyptiis quis	241.b	cis	49.c
Horus apparuit Osfridi	31.d	iacitura	370.b.c
Horus Apollo à Philippo quodam Græcè		iacitura per caluitium	231.d
reddidit 233.c mutulus & imperfe-		Iabytus ciuitas ob picturam Protogenis ser-	
ctus	ibid.d	uata	414.b
hospitalitatis iura	117.b	Iabytum quanta diligentia pinxerit Proto-	
hospia humana	70.a	genes	414.b
molabatur	ibid.b	Iamblichi laus	239.e
hospis infensissimus	310.d	Iamide	39.d
hospis profligatus	126.d	Iana olim vocata Diana	104.e
hospis victus	82.e	Ianus & Iani templa quadrata	364.f
hospium cædes mutua	119.b	Ianus eris signandi morem inuenit	228.b
hospium mutua detrimenta	148.a	cur aliquando quadrifrons	229.c.d
hospibus quæ optanda dixit Antisthenes	54.f	cur biceps, absq; manibus, & pedibus	228.a
		255.a cur bifrons	228.a
		Ianus Clusius & Patulcius	360.f
		minus, barbatus	228.a
		uæ, feras & clauas excogitauit	360.e
		Iani etymon	104.d.e
		filie quatuor	229.d
		duodecim colonie	364.c
		tem-	
		pla quadrata specie	229.c
		Ianum Saturni filium cur rustici lapidi-	
		bus obruerint	229.d
		Iani	363.c.d
		Ianiculi numi aliquot	228.b
		Ianus Vitalis Panormitanus	293.a
		Ianuarius Leneus	180.f
		Iasoni Venus cur iynge dederit	184.a
		Iaspis gratiam hominum conciliat	307.b
		Iasiberis olus, eiusq; natura	140.d
		ibis auis	127.c & seq. cur Mercurio de-
		dicata	ibid.d
		cur salutis simula-	
		chrum	127.e.f
		duas ponderat drach-	
		mas	127.e
		Ibis prima litera Aegyptiis	351.a
		ibidis ouum basiliscum profert	128.a
		ibes candidæ & nigre vbi	127.c
		ibes cur Aegyptum significent	127.c.d
		ibidum præsidio Moses quomodo exerci-	
		tum loca à serpentibus occupata duxe-	
		rit	127.f
		Icarius	295.f
		Icarius pater ab ebriis colonis interfectus	390.c
		Ichnemon quo pacto crocodilum interfi-	
		ciat	207.c
		Ichthyophagorum genus vnde	220.d
		Icofædrum	439.d
		idū vno examinatus	204.c
		Ideas Platonis cur vtriusq; vocauit	
		Aristoteles	192.c
		Idomeni clypeus gallo insignitus	173.b
		Idumæa fides à Christo cur deuota	392.a
		Iechonias inonoratus	407.c
		ieiunio curantur Venereæ voluptates	109.e
		ieiunia Romani Cereri feruntur instituisse	412.d
		ieiunia à veteribus recepta	412.d
		ieiunus	214.a
		Iephthæ detestabile facinus	70.c
		Iesus quomodo asseruerit nos in liberta-	
		tem	28.f
		Ignarus hominumq; locorumq;	87.c
		ignauia	89.d. 251.f
		ignauia honorata	302.c
		ignis	426.f 439.a
		ignis ab Assertore nostro in terram missus	86.e
		ignis à Prometheus furatus quid	135.a
		ignis consideratio duplex	344.b
		ignis cur internuncius dicitur	363.d.e
		ignis duplex	135.f
		ignis ex collisis leonis osibus	8.d
		ignis hieroglyphica	341.a.c.d
		ignis per fumi symbolum	345.d.e
		ignis significatio in sacris quæ	344.d
		ignis Vestalis	340.f
		ignem adorabant Perse, & Lycij	345.a
		ignem aqua permiscere	343.d
		ignem formidat leo, & cur	9.a
		ignem gladio dissecare	315.c
		ignem Perse omnibus munimibus antepo-	
		nebant	406.c
		super igne sollicitus	9.a
		ignobili à genere ad claritatem euectus	208.a
		ignobilitas	183.c
		ignominia	173.f
		ignorantia	222.d
		Iliados Mineræ templum	40.b
		ilignei folij calcati à Leone vis	9.b
		Iliithya	295.e 343.c
		illecebræ amatorie	157.d
		Imaginatio excitat appetitionem	109.d
		imagines & familiarium insignia, non	
		sunt recentioris ætatis inuenta	110.e
		143.b	
		imagines in anulis gestare solebant vete-	
		res, & quorum	302.c
		imaginibus maiorum illustrium cur Ro-	
		mani atria sua compleuerint	377.e
		imbecillitas	100.a
		imbecillitas & mos	435.c
		imbecillitas humana	399.c 403.a
		imbecillus fortiori assurgens	180.c
		imbellis	246.a.b
		im-	

Hieroglyphicorum.

ambres aliis aquis magis nuriunt	281.f	inconstantia	201.b 228.c 337.b	insomnia: vide Somnia	3.b
ambres per corui symbolum	168.e	incontinentia reprehensa	23.a	insomniam tribuunt leoni	144.a
immortalitas	441.b	incrementum nostrum ex quibus consistit	327.d	instauratio	205.a
immoderatus impetus	34.e	incrementum præmaturum	383.c	instauratio per echinum	277.a.b
impatiens alieni cæli	209.f	incubones	73.d	institutio	277.a.b
impatiens famis	81.c	incus	353.b	institutio ex elementorum natura spectata	280.d
impedimentum	212.d 252.a 258.d.e	incudes à Ioue ad Iunonis pedes appense	353.c	institutio per cæli symbolum	181.a
Imperator	111.a	quid	353.c	institutio per hirundinem	162.a
Impp. duo	ibid.e	indemnis fuga	80.e	insulares homines pessimi habitus	219.d
Imperatoris optimi munus	126.a	index digitus	260.f	intaminata mundicia	100.c
Imperatoris qui paribus cum Augusto honoribus honestandi	18.a	idem Medicus, Lichanus, Salutatorius dicitur	ibid.	intellectus agens	429.a
Imperatorum & regum iustis dedicata aquila	139.b	indicti belli signum apud Romanos quod	308.f	intellectus æthereus	161.f
Imperatoria maiestas	138.e	Indici elephantis ferocissimi	19.d	intellectus efficacia	416.a
Imperitia & imperiti hominis simulachrum	346.a.b	Indicum mare magnas habet testudines	199.f	intelligentiæ vis	427.f
	232.b.c	indigena, vel nobilis	426.d	interitus	58.c
imperitiosus disceptator	93.c	Indorum mos in traiciendis fluuiis elephantis	19.d	interpres	336.e
imperitiosus literarum ne de diuinis differere	93.d	Indorum oratio pro concilianda sibi principum beneuolentia	401.b.c	interquiescens	52.f
imperia præcipitum	289.f	Indorum quædam gens longæua cur	117.d	inuerrecundus	210.d
imperium	33.d. 315.f 321.d	indocilitas	65.f 88.f 191.b	inuestigatio	57.d
imperium firmum	376.a	indulgentia	274.e	inuictus	207.e
imperij Romani tres insignes mutationes	131.e	indumenta	295.a	inuidia cur per Hydram indicata	122.d
imperij ampliator	321.b.c	inexpugnabilis	306.b	inuidia amuletum	301.e
imperij maiestas summa	327.c	infamia	261.f	inuidi ciuitatibus inutiles	405.f
imperij summa	311.d	infernum	284.f	inundatio	10.e
imperio doctrinæ præstantes	226.f	inferorum rotæ cur quatuor radiis tantum compactæ	289.c	inuolucrum draconum in caduceo quid	115.b
imperfecti symbolum per ranam	67.e	infinitum	352.d	Ioan. Antonius Pollio	53.b
impetus	284.c	infinitum	99.c	primas	404.a.b.c.d
impetus hostilis	208.b	infinitum	208.f	Ioan. Baptista Montanus Veronensis	325.f
impietas per hippopotamum	124.f	infinitum magni tutela ab inferturibus potentior	81.a	doctissimus medicus	326.a
impietati prælata pietas	158.d	infrenis oris finis inferturium	34.f	Ioannes Cornelius Fantini F.	300.d
impious ingratusq;	100.c	ingenium	427.f. 428.a	D. Ioan. cur per aquilam indicetur	142.a
imploratio	162.d	ingenium velox	141.e	cur locustis tantum & agrestis mille tritum	414.a
imploratio auxilij	191.d	ingenij acumen	48.c.f	Ioannes Grymanus Patriarcha	193.f
importunitas ac impudentia	190.e	ingenio acutiore cur sint quibus purius	396.e	Ioan. Iacobi Fuggeri laus à literis, literatosisq; iuandi studio	224.a
impostura	83.c.f 203.e	ingenia recta debilitantur verecundia	191.c	Ioannes Lascaris	338.c
improbitas	293.f	peruersa confirmantur audacia	191.c	Ioannes Petrus antea vocatus Pterius	130.c
improbitas edomita	208.c	ingluuiosus	214.c	Ioannes Sicus	259.b
improbitas meretricia	80.c	ingrati erga parentes	246.c	Ioannis Manardi Ferrariensis laus	250.b
improbitas per anserem	174.f	per inimicitias illustratus	417.e	Iolau apud Thebanos diuinis cultus honoribus	382.d
improbi probiq; viri descriptio & parallelon	182.c.d	iniquitas	360.c	Iolea Thebis celebrata	374.c
lelon	44.f 50.a 88.a	iniquus amor	395.d	Ionatha mel gustans quid	187.b
impudentia	176.f	iniuriarum vltio	182.e	Ionice ædes quales, & quibus diis edificatae	365.d
impuritas	239.f	innocentia	75.c 246.c	Iordanis allegoricè quid	116.d
impurus	43.d	innocentia per manu symbolum	371.d	Iordanis Bonziji domus euerfa	125.e
impurus amator	196.c.d	innocentia per piscem	251.a.b	Iordanis conuersus retrorsum quid	220.c
impuri amoris conditio	58.c	innuus	425.f	Iosippus à fratribus venundatus	25.e
inequalitas	34.d	inquietudo	150.b	idem somniorum interpres	Ibid.
inequalium concordia	408.a	inquinus	201.d	Iosippi parentes ac fratres in Aegyptiorum commercia non admisi	422.d
inanis animus	58.f	inquietudo	216.d	Iosippi somnium de Sole, Luna, stellis	327.f
inanis gloria	415.d	inquietudo	249.c	Iulie Pietæ numus	252.b
inanimatus significatum	281.b	insatiabilis	179.e	Iouiani Pontani carmen de Palmarum amore	370.e.f
iniquosum, quid in sacris literis	398.d	inscitia cur vespertilionis	337.d	Iouiani & Iouimiani iuniores & seniores milites	142.c.d
inarculum	183.f	insidie	304.a.b	Iouij ordines militum	68.e
incantatio	201.e	insipientia	145.c 179.a.b		
incepta magna irrita	59.c 194.e	insolentia	329.d		
incolumitas	372.b		35.c		
incolumitatis symbolum					

Index

Marcia & Martia	296.a	Masurij interpretatio de Angerone simu-	261.b.c	mel, ac ab eo metaphora diuerse	186.e.f
Marcia concubina plurimum tribuebat	340.f	lathro	131.f	mel adulationis symbolum	420.a
Commodus imp.	340.f	mater siue nature genius	135.d	in sacrificiis offerri prohibetur	187.b
Marci Aurelij statue forma considerata	260.c	materis nomen in diuinis literis	438.d	& e. quid Pindaro	186.b
M. T. Ciceronis iocus	366.b	materia, formaq;	286.b	mel Corsicum aliquid amari habet	187.a
Marcomani	114.f	mathematicus	74.b.c	mel & suum in sacris quid	188.a
Marcomani iuniores	114.f	matrimonium concors	347.d	melle & lacte fluens terra quid	186.c
ibid.		matronarum impudicitia	92.d	melle & lacte imbuebantur infantes succe-	188.a
Marcus Crassus agelastos	44.c	Matthæus Macingus Venetus	205.c	pit à lauacro	188.a
Marcus Crassus cur diceretur non carpeba-	30.f	maturandum	335.c.f	melle plurimum vsi Pythagorici	186.f
tur à Sicilia	30.f	maturitas	195.e	Melampus	57.b
Marcus Euangelista cum Leonis imagine	4.f	Maurætania	34.a.b	Melas & Melon cur vocatus Nilus	141.f
figuratur	4.f	Maurialites milites	114.b	Melicta	350.e
Marcus Mantous Patavinus iureconsultus	346.b.c	Mauri seroces	34.b	Melicerta 194.c. huius corpus in Isth-	
egregius	346.b.c	Mauri occisus Hadriano fatalis	380.d	mo à delphino expositum	194.d.e
mare	284.a	Maximiani imp. milites cur Herciliani vo-	143.d	Melicerta, qui & Palemon	382.c
mare à 777777 220.e cur perniciem vo-		cati	112.e	Melisse historia	188.f
carint Aegyptij 219.b mundi ven-		Maximiani imperij serpentis indicio pre-	112.e	Melissi Euboici sententia de olore	165.a
ter 225.f nihil. 10ue dignum producit		monstratum	112.e	melitena	424.c
217.d nullius frugis esse dixit Homerus		Maximo imp. aquila dedit auspiciam in-	138.b	Melophori	396.d
219.b		perij	138.b	Melo vocatus aliquando Nilus	339.f
mare perturbatum in insomnia quid sol.		¶ Mecenas præcipuus Augusto amicus	211.d	Melon & Melius Hercules	76.f
225.f		medicæ arboris casus Romæ Leoni X. P.		melote quid	395.f
mare per ventris symbolum	249.b	M. fatalis	380.b	Memnonis statua	384.c
maris aqua ad purificationem adhibetur	218.b	medici prudentia qualis esse debeat	118.b	memoria grata accepti beneficij	428.e
maris imperium	195.a	medici tam manus quam cor eruditæ de-	250.b.c	memoria	40.e
mare cur Saturni lachrymas vocat Py-	218.f	bent esse	250.b.c	memoria diuturna	316.c
thagoras	218.f	medicos esse in Aegypto cur dictum	127.e	memoria mali obliteranda	408.b
maris inter animalia grauius sonant scimi-	25.a	medicina multifarum ab oraculis peti so-	159.e	memoria post obitum extincta	209.e
nis præterquam in bubus	25.a	let	159.e	Memoria consecrata auris	238.e
mares animi	246.b	medicina lucrum non sanitatem querens	410.d	Memphi templum Serapidis	226.a
mares animi Marti attributi	38.c	inanis ars est	410.d	Memphitica inscriptio de Aegypti liber-	35.b
maris & semine fetus quibus indicis co-	24.d	medicina petita à Dis	159.e	Menalij equi quales Phormis	36.e
gnoscat	24.d	medicina symbolum per ciconiam	125.e	Menalippus Diane templum violant	405.c
marium interitus	230.f	medius digitus 260.f 261.d Idem, Medi-	269.g	Menandri locus	124.e
maritalis coniunctio	311.b	cus, infamis, impudicus. Ibid.	269.g	Menander Samarita hereticus	108.f
maritalis copula per cornices	148.f	medium	248.c	Menapes seniores quinam milites	113.e
maritima antiquitus omnia sacra	213.b	medium hominis vbi	ibid.	Menapij	42.d 312.f
maritus coniugis adulteræ	73.e	meditatio	259.g	mendacium	203.d
Marius Bandinus	71.a	medulla carent ossa leonis	7.c	mendacium in extrema parte nigrescit	167.a
Marius Maffæus	116.e	Medus asinus primum vin. equæ intulit	92.a	mendacia cur imbecilla	240.b
Mars & Mauors vnde dicti	80.a	Medusa	221.f & seq.	Menis rex cur ab Aegyptiis male audiunt	66.d
Mars & Venus per duos accipitres	152.b	Medusæ caput quid	32.e	Menoni in vxorem data Semiramis	158.f
Mars Vltor	308.e	Medusæ caput Domitianus cur pro pecto	227.c	mens quid Tullio 105.f à sensu dece-	39.d
Marti cur sacer canis	44.e	Medusæ caput Domitianus cur pro pecto	227.c	re gestare solitus	227.c
Marti equus sacer	38.c	Medusæ signum vnde	303.e	Medusæ cur serpentinum caput	121.f
Marrhes rex quem honorē habuerit cot-	149.d	Megaclis Atheniensis censura de Hefodo	122.b	Megalestis demon	292.f
nici	149.d	122.b		Megarensis cur aquis abundant	215.f
Marsyas cur suillam dicatur caudam ha-	65.f 66.a	Megarensium factum ad fugandos Antipa	18.c	Megarensium factum ad fugandos Antipa	18.c
buisse	65.f 66.a	tri elephantos quale	18.c	tri elephantos quale	18.c
Martialis locus	13.b 38.e 100.e 133.f	Megarensium mores, & Megarica sibi-	14.d	Megarensium mores, & Megarica sibi-	14.d
156.b 204.d 213.d 248.c.d.f 297.d		ges	14.d	ges	14.d
299.f		Megarensium stratagemā aduersus Antipa-	64.a	Megarensium stratagemā aduersus Antipa-	64.a
Martialis & Quirinalis socij	319.c	trum	64.a	trum	64.a
Martes animal	100.e	Megarensibus quid acciderit feratū effra-	6.d	Megarensibus quid acciderit feratū effra-	6.d
mafcilus & femineus factus quomodo de	24.a	ctis carceribus	6.d	ctis carceribus	6.d
prehendatur in tauro	24.a				
mafcili vocabulum in sacrificiis	246.c				
Maffimisse Regi munera missa cum sella	321.d				
curuli à Romanis	321.d				

Hieroglyphicorum.

ve debeat	263.a	291.b	in Miluios qui dicantur conuerti	130.a	
mensura digitorum filia	ibid.	metallis singulis Planetarum nomina tri-	Minon demon	292.f	
mensura qua sit ad salubritatem bibendum	290.d	buta	429.d	minus	183.d
mensurarum nomina	263.c	Metellus coruū lapideum imposuit sepul-	chro Diodori rhetoris	169.c	
mensurarum & ponderum ratio cur incer-	263.b.c 266.d	metcora	235.f	Minerva	428.c
ta	263.b.c 266.d	Methona	174.a	Minerva Arcadica	357.d
Mephibosetha Ionathe filius	43.b	Mericulosus	18.f	Minerva Pythagorica cur per triangulā	
mercator & mercatura	429.b	Metrodori Scepsij ridicula observatio cō-	tra cantharides	61.d.c	
mercatorum stationes in Ianis habeban-	229.c	metus quid	378.f	Minerva clypeo adsculptum Gorgoneum	29.d
tur	229.c	metus comes potentie	18.f	caput	146.e
Mercurius	61.d 239.b 429.a.b 438.b	¶ Michael	322.e.f 323.a	Minerva symbolum per noctuam	146.e
Mercurius, vel efficax sermo	246.f	Michael angelus occidentali vento præpo-	situs	323.b	
Mercurius 2007 22211 116.b Deorū præ-	350.e	dis & sermocinationis dominus	127.d	Minerva tertium vniuersiūq; mēsis diem	292.c
co 239.c concordie signum 435.c cor-		dis & sermocinationis dominus	127.d	dedicantur Aegyptij	292.c
dis & sermocinationis dominus	127.d	cur vocatus Collienius 236.a cur Lato-	na cōmittitur ad Xanthi fluij ripam	239.b.c magno silentio colebatur ab	
cur vocatus Collienius 236.a cur Lato-		na cōmittitur ad Xanthi fluij ripam	239.b.c magno silentio colebatur ab	Aegyptiis 205.f primus literas Aegy-	
na cōmittitur ad Xanthi fluij ripam		ptiis communicauit 351.a primus	verba in ordinem redegit 239.c ratio-	nis & veritatis Deus 290.c sermonis	
ptiis communicauit 351.a primus		nis & veritatis Deus 290.c sermonis	præses	239.b	
nis & veritatis Deus 290.c sermonis		præses	239.b	Mercurius Trimegistus	430.b
præses	239.b	Mercurius simulachrū apud Corinthios cū	ariete cur 78.b apud Tanagræos qua-	le	
Mercurius simulachrū apud Corinthios cū		le	78.a	Mercurij simulachro cur canis adicieba-	
Mercurij simulachro cur canis adicieba-		tur	239.d	Mercurio cur arundo adsculpta	
tur		Mercurio cur arundo adsculpta	414.f	cur dicatus gallus 173.b. lacte cur sup-	
Mercurio cur arundo adsculpta		cur dicatus gallus 173.b. lacte cur sup-	414.f	plicatum	
cur dicatus gallus 173.b. lacte cur sup-		plicatum	390.b	Mercurio lingue victimarum à quib. ado-	
plicatum		Mercurio lingue victimarum à quib. ado-	239.c	lebantur	
Mercurio lingue victimarum à quib. ado-		lebantur	239.c	per Mercurium in Sacris quid denotetur	
lebantur		per Mercurium in Sacris quid denotetur	429.b	Mercurio Nilo prognatū putabant Ac-	
per Mercurium in Sacris quid denotetur		Mercurio Nilo prognatū putabant Ac-	205.f	gyptij	
Mercurio Nilo prognatū putabant Ac-		gyptij	13.b.c	meretrix	
gyptij		meretrix per mel.	187.a	meretricia petulantia per equinam imagi-	
meretrix		meretricia petulantia per equinam imagi-	36.c	nem indicatur	
meretrix per mel.		nem indicatur	36.c	meretricia procacitas	
meretricia petulantia per equinam imagi-		meretricia procacitas	36.a	meretricia quænam amatoribus suis com-	
nem indicatur		meretricia quænam amatoribus suis com-	51.e	precantur	
meretricia procacitas		precantur	51.e	meretriculas quam nam possim vocarit	
meretricia quænam amatoribus suis com-		meretriculas quam nam possim vocarit	198.d	Plato	
precantur		Plato	198.d	merops 124.f 125.a huius pietas in pa-	
meretriculas quam nam possim vocarit		merops 124.f 125.a huius pietas in pa-	125.a	rentes	
Plato		rentes	125.a	merula lauri folio annuum fistidium pur-	
merops 124.f 125.a huius pietas in pa-		merula lauri folio annuum fistidium pur-	159.e	gant	
rentes		gant	159.e	Messalina	
merula lauri folio annuum fistidium pur-		Messalina	80.c	Messalimæ salacitas	
gant		Messalimæ salacitas	100.c	Messenij	
Messalina		Messenij	314.b	Messeniorum exitum vnde animaduerte-	
Messalimæ salacitas		Messeniorum exitum vnde animaduerte-	392.a	re Theoleus vates	
Messenij		re Theoleus vates	392.a	mesis in diuinis literis quid	
Messeniorum exitum vnde animaduerte-		mesis in diuinis literis quid	405.b	mesis per falcis symbolum	
re Theoleus vates		mesis per falcis symbolum	405.c	messoris ab aquila liberati historia	
mesis in diuinis literis quid		messoris ab aquila liberati historia	139.f	metra	
mesis per falcis symbolum		metra	278.c	metra triangularis & quadrangularis quæ	
messoris ab aquila liberati historia		metra triangularis & quadrangularis quæ	278.c		
metra					
metra triangularis & quadrangularis quæ					

Index

mores prauī	405.e.f	mundus duplex	432.d	mustela rutam carpūt ab esu colubrorum	59.d
mori dissolutio	292.d	nundus	60.d 330.d 364.d	muta signa militaria	30.a
varietas	84.c	mundus, vel vniuersum	425.f	muti	367.e
mortibus aliorum accommodatus	197.b	mundi machina	72.a 102.d 430.d	mutua officia	93.a
à moribus bonis alienus	64.c	mens Sol	234.d	mutuo muli scabunt	93.b
morositas	314.c	moles plena Deo	384.c	Mycenarum portis statuebantur leonis effigies	3.b
morosus arg. difficilis	204.d	apud Aegyptios	134.f	Mycenis pauo in aede Iunonis ab Hadria no dedicatus	170.f
Morpho Venus	356.f	phicum	426.b	Mycerinus Aegypti rex	23.b
mors	237.e 312.b 315.e.f 356.d 380.d 381.a 436.f	mundi partes quenam dextera, & que sinistra	24.c	Mycerini Aegyptij colofsi quales	255.c
difficilis	200.d	municipibus iniuriis suis	164.f	Mychea Veneri sacra	107.e
in imbecillitas	435.b	munificentia	18.a 414.d	Myiodem muscarū deum imprecatūs Her- cules	191.c
in diuinis literis quid	147.e	munimentum	98.c 317.c	Myonia	100.c
per pellis hieroglyphicum	249.f	munimentum ab insidiis	125.d	Myrias	291.b
pro amaritudine	381.a	multatus de gula	204.b	Myrtilus cur iratus Cæsar	303.a
maris hieroglyphicū per noctuā	147.d	Multimammia Diana	179.d	Myrmidonum fabula	58.a
mortis iudicium Cupressus	380.d	multifidus quo signo in lucē editus	229.d	Myrtilus	322.b
mortis duæ	341.c	multitudo per nouenarium numerū	271.c	myrtus	440.c
morsus canis rabidi	43.f	multitudo, & vnus è multis quid	145.a	myrtus ab Hecates templo sumota	108.d
morsus ieiuni hominis pestilentior	109.f	multitudo infesta	58.d	myrtus corona funebris	374.c
mortaliū duæ conditiones	217.e	multitudo per vicenalem numerum	273.c	myrtus pro pudendo muliebri	373.f
mortui exenterati & aromatibus delibuti Alexandria diuissimè conseruabantur	152.f	multiuolus	178.f	myrtus Veneri dedicata	Ibid.
mortuorum ventres cur eximiebant Aegy- ptij	67.c 249.d	murene 209.a.b an serpentibus copu- lantur	Ibid.	myrti consideratio	Ibid.e
morus arbor	383.d	murene & thrisse euocantur cōcentu & timinabulis	52.a	myrti ramus hilaritatis iudicium	374.b
Morus parasitus in ceparum alkiq. come- dones inuicetur	417.c	murenis exponebant olim seruitia Roma- ni proceres	209.c	myrto coronari soliti milites	304.d
Moses cornibus insignis effingitur	56.d	muri pro corona accepti	305.a	myrtica corona triumphantium militū ca- piti gestata quid indicarit	374.a
Moses infans in profluentem expositus, à Thanura Pharaonis filia seruatus	281.d	mus	99.e	myrticae virgæ hieroglyphica significatio	374.a
Moses rogatus ab Israelitis, vt velata facie loqueretur, & cur	304.f	mus albus quis dicitur	100.c		
Mosis cur ab aqua nomen inditum	281.d	prestat 24.f in conuiuio candelam tenuit	47.d		
Mosis serpens æreus quid mysticè motacilla	110.c 183.e	muris arrostio perniciosa portendit	99.e		
motus spiritalis	426.e	muris salacitas	100.c		
motus à dexteris partibus oritur	258.a	muriū palatū in gustu sagacissimū	100.d		
motus omnis à corde initium habet	242.d	mures negligit elephantus	18.f		
Mula equum peperit pilo flauo	92.f	Musa	227.b 349.f		
mulorum partus ostenti loco habita	92.c	Musa cum Apolline	350.c		
muli cur vehiculo lune adhibiti sunt	91.f	Musa tres Apollinis filie quæ	350.e		
mulorū vsus tempore belli plurimus	92.a	Musa vnde dicta	347.b		
mulier ad delinquendum procliuis	246.c	Musarum coronæ ex pennis	155.d		
mulier malè morigeræ	89.f	Musarum fons in Parnasso excitatus à Fa- nus	32.e		
mulieris amor	342.a	Musarum afflatus	438.a		
mulieris grauidæ appetentia effrenata	423.b	Musas meretriculas appellauit Plat.	187.c		
mulieres castigandæ admonendæq.	403.f	à Musis & Gratiis alienus	221.a		
mulieres à Luna debet esse diuersæ	200.a	Musea hirundinum quæ	163.d		
mulieris honoris studiosas esse debere	431.e	musca	190.e		
mulierosus	54.c	musca in sacris literis quid	191.a		
muliebri curæ vanitas quæ	307.e	musca, insigne in Laconum clypeis	191.b		
muliebri salacitas	101.d	muscæ pertinacia ab Homero improbata	190.f		
muliebri statura	290.f	Musca	280.f 347.d		
muliebri virtus	308.d	musca suavis vini gustu concitatur	389.a		
muliebri officium	76.d.e	musca per cicadam	192.e		
muliebres columnæ	367.c	165.c per luscimiam	166.a		
nullus ter anno parit	214.d	musci cur reprehensi à Diogene	346.f		
mutantia intamata	100.c	mustela cur inauspicatum animal	99.c		
		mustela cur à Thebanis colebatur	99.d		
		mustela marina	215.a		
		mustela genitale, straguria remediū	99.d		

N

N Literæ nota	314.d
N.D. literæ, quid indicent	314.d
N.L. literarum notæ, quid	128.c 314.d
Nabuchodonosor	65.d
Nabuchodonosoris somnium	362.b
Nabuchodonosor Hierosolymam cepit	142.f
Næuius locus	195.c
Næuus	398.c
Nanael	323.c
narcissus flos	440.d
Narcissus puer in florem conuersus	Ibid.
nares in sacris quid	237.d
Nasamonens quo pacto sepeliri voluerint	319.c
Nasones vocati Gryphes	168.b
nasturtij oleris vis	140.d
nastus	237.c
nastus simus petulantia signum	196.a
nast adunci signum quod	141.b
nationes totius terre in quot partes diuisæ	49.c
natorum obsequium erga parentes	15.f
natura humana	328.b
natura rerum varietate delectatur	107.d
naturalis philosophia	279.e.f
nauigatio	130.b 195.d 165.e 204.e 335.d 334.c & seq.

Hieroglyphicorum.

Nauigatio	130.b	Nigra Veneris facellum vbi	247.d	nocturna oua vini odium inducunt	148.b
nauigatio cita	195.d	Nigris fluiuis	339.c	nocumentum absconditum	376.e
nauigatio secunda	165.e	nigri coloris signum quod	157.b	nodus Hercules	429.e
nauigatio tuta	204.e	nigrum & atrum	203.e	nonaginta	275.f
nauigationis autores	335.d	Nico Attica meretrix cur aif vocata	72.f	Nona Caprotina	383.f
nauis	334.c & seq.	Nicon demon	292.f	Nomadum rusticitas asperrima	158.b
nauis apud Athenienses colebatur in The- sei memoriam	334.c	Nicolaus Cordatus	170.d	nomismatis Lysimachi origo	4.f
Nebrius	215.a	Nicolaus Leonicens	233.b	Noricae alpes quales lepores progignant	97.a
Nebrius quid à Iuliano petierit	254.b	Nicolaus Leonicus Thomæus	233.b	Nosora vel Nosola	220.d
Nedes fluiuis	391.f	Nicolaus Leonicus Pat. auj Aristotelē Gre- cæ prelegit	198.b	Nothus	91.f
necessitas	344.e	Nicolai Leonici Thomæi laus	165.b	nouacula in Fortune simulachro	288.d
necessitas in caduceo significata	359.d	Nicolauum Leoniciu docentem audiuit Pic- riuus	338.e	nouenarius numerus multiudinem signifi- cat	122.d
necessitates tres naturales	436.d	Nicolai Rodiuli præstantia ac laus	308.a	nouem, nongenta	271.c
necessitudinis auersator	182.f	Nicolaus Scombergus Card. Campanus	318.c	nox in sacris quid	332.c
necessarium, primum esse debet	27.b	Nicostrati Iambi in garrulitate	163.a	nox per pauonem	171.b
nestsus dies	314.d	Nilus	350.f	studis commodissima	342.c
negocia publica declinanda	413.d	Nilus per aquilam indicatus 141.c fertilis, fecifer, pinguis	339.d.f	Nubes	282.d.c
Nemea certamina quare instituta	382.a	tribus vris figuretur 339.a cur Mæ- las & Melon vocatus 141.f	339.a	nubes belli Virgilio quid	284.c
Nemeus victor	382.a	totius hu- moris fons	243.d	nucis iuglandis hieroglyphicum	379.b
Nemeorum victoribus ex apio viridi co- rona terebatur	381.c & 382.a	Nilii diluuium	242.d	nullius frugis opus	315.c
Nemesis simulachrum	395.d	Nilii diluuium quonam ami tempore	10.e	Num, Aegyptiis quid	10.e
Nemeseos simulachri & inscriptio	265.a	Nilii fontem phialam appellauit Timeus	339.d	Numa Pompilius inuenit rationem elicien- dorum fulminum	324.f
Nemeseos locus vbi	238.c	Nilii simulachrum quale 339.e cur ex ni- gro lapide	Ibid.f	Numa Pompilius Ioui Flaminem a siduum sacerdotem instituit	319.e
Nemeseos signum	355.d	Ninus à Minoc interfectus	435.c	Numa populo acdit in congiario ligneos & scorteos asses	26.f
Neomenia dies quis	328.c	Nireada vermis	120.c	Numa Pompil. quomodo deceperit Dictum & Faunum demones	324.f
Nephthe	131.a	nitores	387.b	Numæ ancile 312.c.d numen	345.a
Nephtys inferius hemispherium	40.f	Nixida signa 259.a cur sic dicta, & à quo Romam portata	Ibid.	numen impropinabile	413.b
Neptunus	25.a	Nobilitas	293.c	numerosa proles	236.e
Neptunus delphinis imagine vbinam cole- batur	195.a	nobilitas generis	192.d	Numida cyrocephalorum lacte vinebant	45.c
Neptunus piscis cuiusvis signum	195.c	nobilitas per anulum indicata 302.d per Lunam indicata	329.e		
Neptuno sacrificabant thunnium piscato- res	218.d	nobilitatis nullum discrimen apud Aegy- ptios	412.e		
nequitia	196.a 220.a 357.f	nobilitas, vel indigena	426.a		
nequitia immoderata	175.e	nocte meditandum	387.b		
nequitia inueterata	247.a	noctua	146.d & seq.		
nequitia in temperantiam versa	35.a	noctua fortunare dicta Atheniensiu etiam malè consultata	147.b		
nequitia facinorostas	73.a	noctua in Hieronis hasta visa 146.f in- sidens haste Pyrrhi 147.f letale quid & inauspicatum assert	147.d 147.c		
nequitia frænum	413.c	noctua volat. prouerb.	147.c		
neritos taurus	29.c	noctua & cornicis immortales inimicitia	147.c		
Nero Claudius quonam ætatis anno subla- tus est	231.d	noctua noctis domina	147.c		
Nero serpentis ope seruatus	117.b	noctua noctis quæ	147.c		
Neronis somnium de formicis 113.a som- nium de asturcone suo	33.f	noctua quæ ratione pecuniæ significabant	155.d		
nesciri facienda tutissimum in expeditioni- bus	30.b	noctuarum artificiosa pugna	155.d		
Nessama	435.a	noctuis pugnantis opem fert accipiter	155.d		
Nicarachi epigramatis explicatio	268.f				
Nicatoræ apparuit Aesculapius sub an- gulis specie	117.f				
Nicædri locus 35.f 105.b 106.e 119.b.e	121.a.f 108.e				
Nicias imbecillo fuit corpore	228.f				
Nicippus Cous	5.a				
Nigidius opus Hæliceticum elucubravit	214.f				
nigra præcordia Homero quæ	285.b				

N V M I.

Numus L. Aclij Aurelij Commodi	267.f
T. Aclij Cesaris Antonini	363.f
L. Aclij	253.b
M. Agrippæ	195.b.c 335.d.e
M. Agrippæ Cos. III.	321.c
Alexandri Pij imp.	402.a
Antonini Pij 18.a 116.d 139.c 137.f 213.f 253.b 289.a.b 293.c 313.a 325.e 329.c 337.c 364.a 365.b 405.a	
Antiochi	15.b 351.d 438.d
Argiuorum	100.d
Asia recepta	113.b
Atheniensium	26.e
Augusti 71.e.f 207.f 330.e 334.e 436.f	
Augusti patris	139.c
M. Aurelij Antonini Briti.	429.f 319.f
Aurelij Cesaris	111.b
M. Aurelij Seueri Alex.	117.e
Cesaris Dict. III.	113.c
Caligule	319.e
Caraculle	293.e
Cephalentorum	34.c
Cibyatici numi consideratio	158.d
Claudij P. T. Aug.	402.a
Clodij	

Index

Clodij Pupieni	320.d	Dina Sabinae Augustae	139.d	Bellunensi	356.c
Constantij Imperatoris	365.b	Sabinae Aug. Hadriani Aug.	296.a	nuptiae	181.f 321.d 342.f 356.b.c
Corinthiorum	32.c	Saloninae	78.c 328.f	370.c 379.b	
Domitiae Augustae Imp.	171.c	Sagittarj nummi qui	310.b	nuptiae per tricenarium numerum	273.d
Domitiani	337.c 364.b 365.b	Sapphus imagine nummis impressere Mi-	226.d	nuptiarum foedera cur sacramento ignis et	344.d
Domitiani Cos. XIII.	320.d	ylenei	226.d	aque sanciebantur	344.d
Drusij	116.a	Scribonij Libonis	346.b.c.e	nuptiarum hieroglyphicum per cornices	
Fabrij	105.b	Seleuci nummus	29.f	duas	149.a
Faustinae	15.f 149.b 170.e.f 171.d.e	Septimij Getae	317.c	nuptialia	69.e 344.c
288.a 289.a 328.e 363.f		L. Septimij Seueri	18.a	nupturae olim camelis virginibus suppli-	
Gallieni	32.b.c 55.c 78.c 84.b 168.a	Seueri Alexandri Aug.	328.e	cabant	94.c
206.c 309.a		Seueri Macrini Aug.	116.a	nuriel 322.f 323.a Nursiae antri	292.f
Germanici Imp. Caesaris Aug.	289.a	Seueri Pij	385.e	nutritionis facultas	179.c
Ser. Galbae	293.f	Syracusarum	25.b 34.c	Nycteretum herba	423.e
Gordiani Pij	253.c 256.c.d	Tenedius nummus	227.f 316.b.c	nycticorax	148.c
Gratiani	253.e	Ti. Caesaris	178.c	Nympha cur dicta echidna	103.c.d
Hadriani	32.d 34.b 55.c 119.e 124.b	Tib. Claudij	115.f 293.e 402.b	Nymphis fontanilibus aedes sacrae	365.c
139.d 254.f 334.d 363.f 364.a		Tigranis	302.f		
388.d 402.b 405.a		Titi nummus	370.b		
Hadriani tertium Consulis	228.e	Q. Titi	32.c		
Hadriani Traianiq. Imp.	116.a	Titi Vespasiani	195.c 319.e 335.f 404.e		
Hieremiae	296.a	Vespasiani	26.c 115.f 139.d		
Iani	228.b 334.c 335.a	Vitellij Caesaris	431.d		
Iani bicipitio imberbi 228.a & alius bicipitio barbato	Ibid.	Nummi aliquot Herculis claua signati			
Iuliae Augustae	319.e	nummi argentei a senatu Augusto decreti			
Iuliae Mamae	111.d 116.a	consideratio	365.f		
Iuliae Pie	396.a 404.e	numi argentei cuiusdam inscriptio	46.c		
Iuliae Pie Felicis	170.e 364.a	nummi bigati, & quadrigati	322.b		
M. Iul. Philippi Aug.	213.f 319.f	nummi cancri figuram habentes	200.f		
L. Iuninei Reguli	405.a	nummi continentis muliebre caput galea-			
Lucilla Augustae	213.f 264.a	tum consideratio	227.d		
C. Mamiliij	40.f 415.b	nummi cuiusdam argentei habentis angues			
C. Marij	26.c.d	tres consideratio	113.b		
Q. C. Mari	17.e 127.d	nummus Cybeleium habens caput	381.d		
Dinae Marinianae	171.f	nummi duos serpentes continentis conside-			
Maximiani Poeni	273.b.c	ratio	111.e		
Maximiani	385.e	nummus gallinaceorum consuetu signatus			
Dinae Maximinae	171.e	173.d			
Metij Macri	330.f	nummi, in quo quadriga cum victoria, con-			
Q. Nafidij	195.c 335.b	sideratio	119.d		
Neptunij imagine	195.b	nummi noctuarum varij	147.b		
Neroniani	34.a	nummi ranam habentis consideratio	211.d		
Neronis Caesaris August.	214.b 319.f	nummus serratus quis	316.f		
347.d 370.a		nummi veteres	291.e		
Neronis Claudij	195.b	nummi victoriat	155.a		
Nervae	33.f 289.a 293.f 325.c	numisma Atheniensium	26.e		
Nervae Traiani	289.c.d 337.b & c	numisma tricipitis Serapidis	229.a		
noctuarum numismata varia	147.a	numismata aquilam praeferentia	139.b		
Octavianij Augusti	226.d.e	numismata plurima cum serpentibus qua-			
Otacillae	296.a	re cusa	117.e		
Papiriani	34.a	nummorum aliquot consideratio	72.e		
L. Pap. Curforis	32.d	139.a 195.b.c 207.e.f 213.e			
Dinae Paulinae	171.d	254.f 258.b 295.f 319.d.e 325.a			
Peloponnesium	200.e	& b 327.a 332.b 354.f 370.b			
Pertinacis	330.b	372.c 375.b.c 377.a			
Diui Pet. Pij patris	139.c	nupta noua	419.d		
M. Pletorij Aed. Cur.	320.f	nupta noua cur in pelle lanata iubeatur			
C. Publicij Q. F.	2.f	federe 76.d.e curru uecta traduceba-			
Pomponij Nufae	347.d	tur 321.e quibus modis ducebatur in			
C. Posthumij	43.c	domum ad maritum	343.a		
Pyrrhi	139.a	nupte nouae offeruntur colus et fufus in agro			
Romanorum	441.c				

O Litera

obcaecatus in sacris quis dicitur	235.b
obdurari & excacari quempiam a Deo	quid 184.c
obedientia per aurium symbolum	238.a
obelisci Aegyptiorum	366.a
obliuio cur dedicata Baccho	403.f
obolus 136.e obscenitas	376.c
obscura vel candida quae dicantur	285.a.b
obsequium 42.e obsonatores	221.c
obitus amatorius	23.e
Occasus	206.d
Oceanus Nemeaeos pater	339.b
Oceanus rerum parens Homero	60.b
ocisti pro patria	366.d
occultum consilium	30.a 426.e
Ochus auaritia famosus	90.f
Ochus compulit Aegyptios imagine asini	90.f
auream adorare	90.f
Ochus Persarum rex ab Aegyptiis per asini	90.e
simulachrum notatus	90.e
Ochus Persarum rex Apin ingulauit	314.e
Ochi crudelitas	Ibid.
Octaedrum	439.b
Octauiani epistole ad Tiberium locus exc-	
plicatus	252.c
Octauiano panem de manu rapuit aquila	138.b
octo, octingenta 271.c octoginta	275.e
oculus cur Dei signum	234.d
oculus mentis quando recte cernit	141.c
oculus, Solis cognomētum apud antiquos	376.b
oculus Veneris quis Hefodo	235.c
oculi affectuum moderatores	234.c
oculi Dei in diuinis quid	234.c
oculi diuinum	105.d
oculi emittitij, hominis dolo inceptiq; st-	
gna sunt 211.c fores animi Polemoni	233.c
morientibus operiebantur, in ro-	
go patebant	233.f
oculorum caliginis remediū	417.d 422.b
oculis explicantur motus animorū	233.b.c
oculo	

Hieroglyphicorum.

oculos iustitia quales dicebat Chryssippus	233.f	oculatus	237.c	olla succisa & a Hieremia visu quid	341.e
Odacer Italiam afflixit	131.c	res in Regum suorum iustis	406.f	ollas pulsitabant per urbem Lacena mulie-	
odium per piscem interpretatum	219.d	olor	164.c & seq.	Origenes immerito poetas taxat	211.b
odia capitalia	419.f	olor cur inhospitalis Pindaro	164.f	Origenes Latinus valde corruptus	41.d
odoramenta in diuinis literis quid	401.f	olores sese mutuò depascentes	164.f	Origenis codex emaculatus	383.a
odorari in sacris quid	227.d	Olympiae Alexandri matri fulmen per som-		oris vis per colubrum indicata	106.b
Oedipus Coloneus in senectute cōscriptus	164.e	niuum oblatum quid	325.c	Ortae pane ex piscib. cōfecto vitūtur	47.c
a Sophocle	164.e	Olympiae somnium de dracone quid por-		Orizon 41.e Ormenus demon	292.f
Oenotria 147.b		tendebat	112.f	Orontis de supputatorum digitis sententia	268.c.d
Oenotria 147.b		Olympiacum stadium	266.a	Orpheus cur in cygnum emigrasse dicitur	165.d
castrum fluuiialis materia producit	190.d	Oneilli Regis caput cur honorifice se-		qua specie huius anima foret	
Offensionis illatae poenitentia	310.e	pultum	185.f	euocanda	Ibid.
officium muliebre	76.d.e	onites canile species	59.c	Orphei simulachrum in Lebetbris	380.c
officia mutua, per manus	252.e	Onirocritarum cōmenta a quibus desum-		sudorem emisit	Ibid.
Olea 385.b. & seq. quid in sacris	386.c	pta 236.b onocrotalus	145.b	Orta fenescere 232.b ortus	206.c
olea Athenis conflagrata litem excitauit	386.f	operis laboriosi finis, ad fructum respicere		ortus & obitus rerum	101.c
inter Palladem & Neptunum	386.f	debet	76.d	Orus Apollo, vide Horus	47.b
de eadem ibi enata fabula 387.f 388.a		Opera laudabilia	305.e	Os & oris fabrica	240.f
olea a quibus inuenta 387.d cur Ana-		ophiomachus 202.d Opis	69.f	os non habere quid	241.a
zarbi Ciliciae ciuitate sit fecundissima		Opis imploratio	26.b 320.f	oscorzones viperas vocant Hetrusci	111.c
388.b cur Iupiter coronari solitus 387.f		Opis Deae simulachrum quale	252.f	osculandi manus Imperatoris mos	254.b
cur Mineruae sacra 388.b inimica		Opis Deae simulachro serpentes apposti-		osculum symbolicis Theologis quid	430
quercui	376.d	quid	111.d	osculo licebat olim apud Romanos obuias	
oleae aeternitas	386.f	Opi sedendo rem sacram faciebant	46.e	quasq; mulieres excipere	158.a
oleae baccas veteres parsimoniae causa ap-		open ferre	152.f	oscula apud Lacedaemonios cōcessa	158.a
ponebant	388.a.b	Oppiani locus	196.f	apud Megarenses in honorem Dioclis	Ibid.
oleae ramus lana circūuolutus a quibus ge-		oppida condere, inter ingentia facta recent		ibid. Apud Niseos	Ibid.
stari solitus 386.d ramusculus cur in		seebatur	366.b	Oscus rex, & populus	111.b
Mercurij manu 385.d ramus fertilis co-		oppidis condendis quis mos	23.c	Ostris 29.e 68.b 103.d 131.a 246.f	
ronatum uouit Apollini Theseus 386.e		Opithocomae uocati Euboici	230.c	376.d	
sacra stirps quando sponte conflagrarit		opportunitatis captator	62.a	Ostris & Anubis expulerunt Gigantes ex	
apud Milesios	386.e	oppugnatio manifesta 355.c occulta	Ibid.	Italia	41.e
oleis uescens Plato cur a Diogene irrisus		Optio 100.a opulentia 58.d 75.f		Ostris eodem, quo Ceres, insignitus gesta-	
388.a oleaster in sacris quid 386.c		opulentia felicitatis pars	385.e	mine	406.b
oleastro coronabatur Olympionice 387.a		Opulentus 98.f opus	250.d	Ostris Gigantes bello persecutus	230.e
olfaetus 44.a		Opus & labor 27.a opus inane	193.a	Ostris idem qui Dionysius	234.b 376.e
oleū in perturbato maris fluctus infusum,		Oracula consulta ut medicina multiformi		Ostris Iupiter, pater, iustus, dux	162.b
tranquillos facit	386.e	peteretur 159.e Orata Sergius	302.d	Ostris uox quid Aeg. ptijs	230.f 234.a
oleum legati a nonnullis ad gymnica cer-		Oratal & Alilat Arabum Dij	254.c	Ostridis imago quae	234.a 426.d
tamina	387.c	oratio ardens	429.a	Ostridis peregrinatio	230.e
oleum cur concitanda insaniae pharmacū		oratio, uel eloquentia	429.a	Ostridis tenie	286.d
uocari Anacharsis 386.f 387.a		oratio ornata	440.c	ossa leonis dura	8.d
cur extra corpus quam intra absumi		orationis profectus	300.b	ostifraga aquila quae dicitur	139.d
maluerit Epaminondas	Ibid.	orationis firmitas	429.b	ostentū quod nam acciderit Flaminio Con-	
oleum terra erupisse trans Tyberim Augu-		M. Oratius consul	359.f	suli	37.f
sti temporibus	386.d	oratores uani notati	217.f	ostenta varia	112.c & seq.
olei fons repente exortus ad Oxum flumen		oratoria ars mercenaria inanis est	410.d	ostracinae & scortae pecuniae	26.f
in Alexandri exercitu	387.c	orbis dominium	111.d	ostrea 202.a cui deo dedicata	Ibid.
olei significati 186.f significatio in sacris		orbis terrarum	49.b 288.f	Orthocarus Bohemiae rex oblatum impe-	
385.f uas plenum in Panathenais vi-		orbem in quot partes diuiserunt Astrologi	236.e.f	rium respuit	231.e
ctoribus dari solitum	387.c.d	ordinis obseruator	129.c	otij studiosus 183.c otis auis	186.b
oliua quam longē ab alieno solo plantanda		ordines equestres Tarentini	34.d	otidum caro suauissima	Ibid.
265.c		Orestiae furia 260.b orgyia	265.c	Otus auis modulamine afficitur	52.b
oliuae surculum columba in arcam Noe im-		Oriens 17.f Origanum	422.e	Orua zephyrea, hypenemia, uel subuen-	
portauit	385.b.c	organum carpit testudo cum viperam ede-		tanea quae	132.b
de Oliua plantada legendae, Rutilij Tau-		orit	59.c	ouatio	374.a
ri preceptum	388.b	organū cur frumenti aceruis circumspar-		bio	74.c
Oliuierus Caraffa rosarum odorem ferre		gendum	Ibid.	Ouidij locus	25.c 44.e 121.c 122.b
non potuit	61.f	organum imponunt plagae Ciconiae cum		177.d 187.a 220.d 228.b 235.d 238.d	
Olla in diuinis literis quid	407.b			272.d 286.a 322.e 334.c 342.f	

Index

384.d 430.d 435.d 440.c
Ouidij Halicton opus 214.b
ouiles mores 74.d.e
ouilis pecoris hostia cur vocata maxima 75.d
ouis 74.d & seq.
ouis leonem pariens, quid portendat 54
ouis vnus, multa dicta 76.f
ouis lupiq; antipathia 77.c
ouem offerre Deo, quid 74.e
ouem quando sacrificabant Romani 30.c
oues ambiguae quae 76.e
oues antiquitas in honore habita 76.d
ouium pastor quis in sacris 75.b
ouum pro carne vitatum 411.f
Oxymala Persica 441.d (222.f)
Oxyrynchite piscem pro Deo coluerunt P
Pacificator 253.d 430.d
Pacifatio 260.b
Pacuij locus 102.f
pacilia pisces 218.d
peti oculi 235.c
pagurus piscis 201.d
Palaeon Grammaticus M. Varronem literarum porcum appellauit 63.a 48-rogantissimus fuit ibid.
Palaeon puer delphino veftus 194.c
eidem nautae vota faciunt ibid.
Palaeon, qui & Naelicerta 382.c
Palaeoni arcam Domini praedam abduxerunt 255.d
Palaeoni dolofus 97.e
Palamedes cur pullum equinu Soli sacrificandum putarit 38.e
Palamedis responsum ad Vlyffem 129.c
Palamnei demones 292.f
palato angustus sedes inftit 240.c.d
paleae in sacris literis quid 405.b
Palaeologi Athenienfium qui 17.b
Paliurus quid in sacris 400.d
Palladium 311.e
Pallantis filia mupfit Dardano 311.e
Pallas armata 310.c
Pallas 29.d
Pallas, Palladisq; ftatua 303.f
Pallas cur dicitur de caelo defcendisse 225.e
cur Medufae caput praetendat 122.b
cur vocata Tritonia 292.c
Pallas & Iuno ex vulture 134.e
Pallas ex Iouis capite cur dicitur nata 135.d
Pandoram comens & ornans induta ab Hefiodo 307.e
per feptenariu numeru 271.b
trib. infaufiffimis beftiis delectata opinione Demofthenis 146.f
Vulcano matrimonio collocata quid 134.f 135.d
Palladis Neptunijq; certamen 354.d
Palladi vnde nomen 31.c
cur dedicatus draco 112.b
dedicatus tertius cuiusq; mensis dies ab Aegyptiis 292.c
templum crectum ab Epopoio 386.d.b

Palladem & Vulcanum mafculofeminas iudicarunt Aegyptij 134.f 335.c
Pallade Nicander Dithynniam vocat 373.f
pallium & palliatae comediae 295.d
palma 369.a & seq. 441.b
palma aenea Athenis in Delphici Apollinis templo dedicata 370.c
cur victorie signum 369.f
370.d
cruci dominicae afimilata 371.c
in quo a cunctis arboru generibus diffirat 371.b
Tral libus Caefariae victorie indicium fuit contra Pompeium 370.d
palmae materies incorrupta 369.e
oficula contra fufinationes 369.b
palmae species piorum vitam cur fignificet 371.d
palmā inter iuncturas lapidum enata ante domum suam Auguftus tranflulit in compluuium deoru Venatum 370.d
palmae maritali copula coiunguntur 370.c
palmarum alia mas, alia foemina ibid.
earundem mutuus amor ibid.
Palmarum dies 441.e
Palmis ludaea abundans ibid.
palmata tunica 208.d
palmus 263.e 264.c
palmi dimenftio cur varia 263.e
paludamentum 297.e
palumbes aegrotae lauri folio fibi medentur 159.e
palumbis etymon 158.e
de palumbibus diftichon 158.e
palumbus Diadumeno aufpicium dedit ad imperiu 159.b
Alexandro Senero ibid.
palustres elephantis quales 19.d
palustris cur fingatur Hydra 122.e
Pan 330.c 425.f
cur fistulam feptem calamis compacta & pectus variis infigne ftellis habet ibid.
Pan cuius filius fuerit 72.b
Panici furores 52.b
Panathenaica orationem in fenectate fcriptit Iocrates 164.e
Pandectarum locus reftitutus 265.c.e 302.b 314.b
Pandionis filiae quae 163.b
Pandora 303.f 433.f
panis doctrinae fymbolum 408.c
Panis gestamen ex himulea pelle 103.d
Panis fimulacrum quale 329.b
Panos in Nymphas procacitas 72.a
finu lachrym in hortis ibid.
Panos Lycei veneratio 44.d
Panfelini populi fuilla vefcuntur carne 65.c
Pantleon M. Agrippae 364.e
Panthera 83.e & seq.
panthera foemina mare ferocior 86.d
pantherae etymon 83.f
pantherae odore delectantur multa animalia 83.f 84.a
pantherae pellis cuius rei signum 72.b
pantherae metunt hyenam 83.e

papauer 440.b
papauer cur cereale dictum 418.e
papaueris hieroglyphicum 418.d
papauerum capita a Tarquinio Superbo decuffa 419.b
papilio imbecillitatis fymbolum 191.e
Papirij locus 264 260.c
Papyrius cur bulla decoratus 301.b
Papyrij victoria 374.d
Papyrius Curfor 32.e 325.b
Papyrus frequentiffima opem in re cibaria praestat 411.d
papyraceis calceis vtebatur sacerdotes Aegyptij 411.f
parafanga 358.f
parafangae 266.c
parafitandi ars 183.d
parafitus piscis 201.f
Parcae 330.f 331.d
Parcae & Horae cur Iouis fimulachri capiti fuperpofitae 229.d
Parcae tres quando depingendae 358.b
Parcis & Iato impiter ipse fubieftus 229.d
pardo quid refponderit vulpes 97.e
parentes venerari conuenit, & a quibus filiis 124.b 124.c
parientium leuati labores 259.d
pariuntur facultas 212.f
Parnacides 298.d
parriocida fupplicium 107.d 215.e
parto fruens 214.f
parturientium difficultas & facultas per manus 252.d.b
partus 360.f
partum cuftodit aquilinus lapis 142.d
paruo contentus 411.d
pafcha Domini cum amaritudine comeditur 187.c
pafcha quo tempore celebrabatur 35.a
Pafades Byzantinus quomodo irrefert vana nitate infoleniamq; Lyfimachi 324.e
Pafiphae 433.d
paffer 150.c & seq.
pafferis fignificatio in diuinis 150.f
pafferum cftitatio rem veneram adiuuat 150.e
pafferes cur Veneris currum trahunt 150.e
paffus 265.c
paffinaca piscis 214.f
paffinaca piscis ictus quo medendus ibid.
pafftophori 320.d
pafftores ouium apud Aegyptios penes pro fani, & cur 74.f 75.a
pater, mater, liberi 327.f
paterfamilias parcus 90.c
paterna difficultas 140.d
paterna diligentia in filiis educandis 216.e
patientia 359.b
patria 248.b
patriae liberatores 293.f
pro Patria occiffi 366.d
D. Patricij puteus in Hybernia 292.f
patrimoniu per hirundinis nidum patro-

Hieroglyphicorum.

patrocinium frustra imploratum 148.c
Patulius lanus 360.f
pauitatio 313.b
paulatim quid effectum 356.c
Paulus gemino ll. 346.f
Paulus Iouius 211.e
Paulus in hiftoria confcribenda 212.d
Paulus Iulianus 137.d
D. Paulus quofnam a fratrum commercio fubmouet 202.c
Paulus vas preciofum 408.c
D. Pauli Epiftolarum locus 249.c
Paulonia virtus in Plateo praelio 366.f
pauo Iunoni dedicatus 170.c
pauone laudata fuperbior, prouerb. 171.c
pauones in Samo prius reperite 170.f
pax 295.b. 385.b 405.b
pax, bellum 365.a
pax per caduceum indicata 115.f
paxis commoda 388.a 404.c
paxis, minarumq; hieroglyphicum 115.c
Peccatorum expiatio 440.e
peften 307.d
Veneri facer ibid.
pectus 242.a 317.c
pecunia 26.e
ex corio bubulo olim 26.c
vnde dicta 76.f
pecunia per noctua fignificata 147.c.d
pecuniosos & cum crumenis cur finxerint Deos Phoenices 308.c.d
pedibus addere alas 429.d
pediceae 358.f
pediculi scarabei 61.e
Pegasus, & vnde natus 32.e
peilum 312.d
Pelafgi nomen cur inuidiofum 195.e
Pelafgi decumatos homines Diti atq; Saturno facrificauerunt 340.c
Pelicanus 145.b & seq.
Chrifti fymbolum 146.a.b
quomodo cum pullis capiatur 145.c
Pelobronius 117.f
pellis 249.f 250.d
pellem animantis geftare, mos fuit heroi- cus 15.b
Pelopides cur laudetur 218.f
Peloponnefij 200.e
Pelops vnde meruerit Hippodamiae nutritis potiri 373.f
Pelopis auriga 322.b
Pelufium nigras habet ibes 127.c
pelta 312.c
peltae forma ibid.
Pemonis Bellunenfis laus 23.d
Penates Dij 311.c.d
penna volatus hieroglyphicum 419.e
penne aquile cur aliarum auium plumas corrumpant 140.d
penne argento bracteatae 415.f
pennigera oratio 427.d
pentaptha 351.c.d
pentagonum 438.b
penula 298.f
Pephus infula candicantes habet formi-

cas 58.e
pera 299.c
perditio 341.d 345.f
perditio per maris fymbolum 284.b
perditio rerum 172.a.b
perdix 175.c
dolofus & afutus 176.c
perdicis impotens falacitas 175.c
perdicis fignificatio Theologis quae 176.a
Perdicis venatoris improbitas 175.e
perdicem virili genere appellandum putauit Marcellus 175.d
perdices quae nobiles, quae ruficae 176.d
perdicum plumulis in ftatis vfus Helio- galabus 175.e
perdicu dolus in fallendo venatore 176.c
peregrinantes in Aegypto barbam & comam nutricbant 230.c
peregrinatio 163.e
peregrinus 61.f 134.d
perennitas 319.b
perfectio 261.f 287.c
perfectum nihil in opere humano 210.c
Periander pueros nobiles castrados iuffit, decretumq; mox reuocauit 212.e.f
quae arte fibi principatum ftabilierit 419.b
Pericles cur pileo vfus, & cur exornatae & dictus 294.e 317.b
ciere fulgura & tonitrua dictus 325.c
quid faciebat magiftratum iuiturus 42.a
Periclis ftatua cur caefide tecta 317.b
Periclymenus 32.f
periculi vitandi foletia contra Pericla munius 62.c
periculorum fuga 195.d
periculis in euitandis afutia 176.b.c
periculofus 315.d
pernicies 63.d 118.b 207.d
pernicies fummosa 189.d
pernicies equi mira 31.f
perpendicularium 368.d
perpetuitas 361.d 380.f
perpetuitatem cur Aegyptij per Solem & Lunam indicauerunt 328.c
Perfephone 432.e
Perfe 310.b
equum Soli facrificat 38.d
homines aquilino nazo commendabant 138.f
per Lunam fignificati 329.e
Perfe milites cur vocati galli 173.c
quo pacto ducebant bouem ad facrificium 26.a
sacrarunt aquillam ante Romanos 137.c
Solem Deu vnica putarunt 326.e
Perfarum mundities 101.f
de Perffis victoria 366.f
perfeuerantiffimi mores 120.b
Perfeus 32.f
Pinnipes cur ibid.
Perfica militia 396.d
Perffum pomum cordi mirifice conferre 367.c
Ifidi cur sacra ibid.
vnde tralatu 397.a
cordis fymbolum 367.c
Perffici pomi efficacia 396.e.f
Perffica poma fingula tricenis numis quatuorq; estimata 397.e

Perffij locus 126.c 129.f 203.e 244.f 276.e
286.e 301.f
perffuafibilitas 407.d
perffuafio 337.d
Perthacanis & ciuitas Alexandri 45.b
perffuafio 35.c 190.f
Pertinax facrificas, cor in extis bouis non inuenit eo die quo occifus 242.c
perturbator 190.d
pes in menfuris quis 264.e
pes fupra pedem pofitus, quid 258.b
pes leuus ante porrectus quid 258.a
pedes ac horum hieroglyphica 256.d.e.f
& fignificata 257.a
pedes in Deo quid 256.f
pedes angumei Gigantum quid 257.f
pedes per locuftas indicati 203.d
pedes recti & retorti 257.f
Pefcenij Nigri continentia 231.d
Pefcenij Nigri refponfum militibus 411.b
peffilentia 82.c 310.b
peffilentia in mulieres grauidas feniens Romae quando 25.b
petalum 303.d
petra quid in sacris 362.d
Petronij Arbitri locus 169.d
Petrus Alexander 193.f
Petrus Aliger 368.e
Petrus Melinus 27.f 61.f 184.e.f 130.e 297.d
Petrus Victorius 31.b
Petro pifcatore quibus in rebus opus fol. 202.b
petulantia 87.f
petulantia domita 73.d
petulantia perniciofa 150.e
petulantiae finis 109.f
petulantiae frenum 23.d
petulantiae fupplicium 98.d
petulantes iuniores 45.a
Phaeaces a pifcib. olim abftinebant 221.b
phalangiae parriocidio infames 107.d
Phalantus vbi naufragium fecerit 194.f
à delphino feruatus ibid.
Phalaris fcomma in fratres de mutua peruerfitate inter fe contententes 219.f
Phalaris strategema 57.e
Phalaridis Taurus in mare proiectus ab Agrigentinis 25.c
phalere 305.d
Phallophori 377.e
Phanes 103.d
Pharo vfus confilio Iofippi quomodo factum ab Aegypto depulit 25.f
Pharaonis cor indurare quid 184.b
pharetra 309.a.b
Pharfelite offerebant falfamenta Colabrae heroi 218.d
phiala 343.c.d
Phidias cur teftitudinem Veneris fimulachro fubiecerit 200.a
Phidias Victoriae fignum in Marathonae cum phiala fculpsit 329.b

Index

Phidias viso leonis vngue totam feri magnitudinem representavit 263.b
 Phigalensium Ceres qualis 38.b
 Philautia 50.d.e
 Philemon lucubrations suas solius erat care diuendere 255.f
 Philemonis auaritia 352.c
 Philippus quidam Hori & sacerdotii Aegyptiorum lemmata in Graeca linguam vertit 161.c 125.b 128.c
 Philippi imp. numus 18.a
 Philippi somnium post Olympie nuptias quale 3.c
 Philocrati quenam obiecerit Demosthenes 221.c.d
 Philomela in hirundinem mutata 163.b
 Philonis laus 107.c
 Philonis pharmacum, dicitur 159.f
 philosophia communicata 41.c
 philosophia, politicoresq; literae à Christiano homine minime contemnenda 117.c
 philosophiae triplex partitio indicata in Abraham, Isaac, & Iacob 280.c
 philosophi viri munus 41.c
 philosophi ceno inuoluti qui 217.f
 Philostrati locus emaculatus 19.c
 Philotis ancillae memorabile facinus sol. 383.f 384.d
 Philoxenus gruis gulam optabat 240.d
 Phison Hebraeis quid 153.c
 Phlasijs cur abentur capram inauratam colabant 71.e
 phocae corium fulmine non icitur 208.f
 phoca 209.f somniculosa Ibid.
 Phocion orationu Demosth. securis 316.a
 Phocylide carmen restitutum 219.e
 Phoebe masculino genere 329.a
 Phaeus Gryphoneus 167.f
 Phaei inuentum medicina 323.b.c
 phoenix auis 143.f & seq.
 phoenix Orientales habitat solitudines 144.b vnicus est Ibid.
 Phoenicis auis descriptio 144.f
 Phoenicis mors & origo 144.b
 Phoenices ad cuculi cantum messem faciebant 182.d
 phoenices inter homines qui dicuntur 145.d
 Phoenices plantas diuinis honoribus coluerunt 304.c
 Phoenices cur Deos cum oculis & crumenis sinxerint 308.c.d
 phoenices duos aliquando visos qua ratione dictum 144.c
 à Phoenicibus honor habitus boui 27.b
 pholis piscis 215.c
 Phormis Menalij equi quales 36.e
 Phosphorus 15.d 332.d
 Phratoris lepidum responsum 406.e
 Phryges imbelles notantur 173.d
 Phibia in columbam mutata 158.d
 phithirias 76.f
 Physiognomica indicia in facie humana 47.b
 Phytalus Cereris hospes 393.b
 Pica buccinatorii cantum imitata 166.f
 pica cur Baccho deditur 166.c.f
 pica & huius docilitas 166.e
 picture in Palladis templo consideratio 219.c.d
 Pierius libellu de Fulminibus scripsit 325.c
 pro sacerdotum barbis declamationem conscripsit 231.e
 Pierius quonam astu circumuentus à Romanis Viridunensi 170.b sacrarum litterarum studiosissimus 130.c.d
 Pierij nomen ex Petro Sabellicus auctori primus imposuit 130.c
 Pierij Graecum epigramma, alteri Graeco respondens 388.e epigramma de Petri Melini nomine 185.a epigramma de virtute per labores acquirèda 369.c epigramma in Framarianu 121.c epigramma in Simae improbitatem 50.c
 Nenia in Alexandrum & Hippolytum Medicos 333.a opusculum de satione croci 378.d preceptores qui 338.c.e
 protestatio de hoc colligèdo hieroglyphico argumento 201.a studium in hisce Commentarijs quod 23.b
 Picrio Commètaris de Scarabeo quomodo surreptus 61.f
 Pierius pater Musarum septem 350.f
 pietas 29.f 58.b 124.b 341.c 363.d
 pietas & amor in filios 145.e
 pietas impietati praefrenda 208.b
 pietas in elephante 19.e
 pietatis nostrae stabilitas 361.f 362.a
 pileus 293.c
 pileus libertatis signum 252.b
 pilei forma 294.e
 ad Pileum vocati serui, quid 293.f
 pilea quibus ex rebus consui solita apud Romanos 294.f
 pili veterum cogitationum indices 229.f
 Pimpinulus 193.f
 Pimpleis Nympha 350.f
 Pindarus cur multum aquile tribuerit 139.d
 Pindari dictum in stolidè iudicantes 50.d
 Pindari laus 283.f
 Pindari locus 54.e 184.a 197.d 281.c.f 284.c
 pinguedo 387.d pinna 201.e
 pinne in mœnibus 178.d
 pinus excisa semel nūquā repullulat 381.a
 pinus Isthmici certaminis premiu 381.c
 mortis indicium 381.a naturae imago 381.c
 pinum pro abolitione, supremoq; excidio 381.b
 piorum coetus 328.d 390.f
 piscatorij ludi, vbi & quo tempore celebrati 222.b
 piscis ganeae symbolu 221.c natura vorax est 222.c nequam nisi recens 217.d
 piscis non vescuntur Iudei nisi pinnato & squamoso 217.e
 piscis taciturnior, proverb. 218.d
 pisces ad icuiniorem consolationem indulgenti 222.d
 pisces vocales qui & vbi 218.d
 pisces argenteos in templa Facellidus detulerunt Syrij 221.e
 pisces mansuetos fert Chalos amnis Ibid.
 piscibus cur abstinentum dixerit Pythagoras 222.c cur abstinerunt Assyrij 222.c opipare instructa lautiora Romanorum conuiuia 221.b vesci solis sacerdotib. licuit apud Aegyptios 221.e
 Piscibus orientibus geniti dicacissimi sunt 218.e
 pisciatio maris & semine amor 370.f
 Pittacus quomodo Phrynonem vicerit 337.c
 Pitheuse insule 50.b
 Plage flagris inflata Asiaticae vocata 87.d
 planetae Fatorum ministri 352.c
 plani pisces sacri Plinio 213.c.d.e
 plante ratione loci magis minusq; pollēt 36.f
 plantaru gignendi promiscua virtus 432.e
 plantatio fructiferarum arborum quid significet in diuinis literis 395.f
 platani folium arect noctuas 125.d
 platani folio Ciconiae arect noctuas à nido suo 59.d
 platani folia arect vesperiliones 179.f
 platea auis & platea 145.b
 Plato cur equo confenso statim desilierit 37.d
 Plato senex scribendo moritur 164.f
 Platonis locus 428.d 437.f 439.d
 Platonis Axiochi locus castigatus 252.f 107.c 109.d 153.c.d
 Platonis epitaphium 141.c equus 35.d
 ideus cur vngue vocatur Aristoteles 192.c institutum in eligendo Academicæ loco improbat 177.f regna duo quae 322.c & 323.d
 Platoni puero apes in labellis confederunt 186.d
 plausus 252.a 313.d
 Plauti locus 69.b 80.d 84.c 98.c 107.e 162.d 180.e 343.c 433.f
 plebecula 295.d
 plenilunium 432.c
 Phlegya filiam compressit Apollo 40.c
 plenilunij vis in conchilijs quae 201.d
 plethrum 266.a
 Plinij locus 55.e 93.f 84.a 115.e 168.b 183.e 190.e 195.d 212.f 265.d 265.f 430.f
 plotes 214.d
 plumbu 360.b plumbei homines, plumbicūq; 214.d

Hieroglyphicorum.

beumq; ingenium Ibid.
 plurimi, per quinquagenarium numerum 274.f
 Plutarchus antiquitatis indagator circosissimus 95.c auctor fide dignus 42.f
 Romanarum historiarum hostis 138.d
 Plutarchi locus considerandus 125.b 155.f 176.d 317.b
 Pluti oculos cur angues duo dicantur lambere 112.b
 Pluto 68.b 426.c
 Pluto Adamas cur 306.b.c
 Pluto Graecis qui Aegyptiis Serapis 226.b
 Pluto puer pacem in vltis gestat 385.f
 Plutonius caput galca tectum 316.f
 Plutonius cor ab Hercule sagitta vulneratum quid 390.c
 Plutonium cur Solem interpretentur nonnulli 316.f
 pluuia per araneum 193.c
 pluuia indicium per corui frequentiores crocitate 169.f
 pluuie vocabulo quae signentur 281.c.e
 Pocula 410.b
 podagrosus 28.d
 poderes 295.f
 poematis genus circulus 287.d
 poenitentia 244.b
 poenitere 309.d
 poesis 198.d cur polypo similis 199.d
 poeta 377.c
 poeta cygni simbolo 164.c
 poete encomium 211.b nomine Deus colitur 211.c
 poete gloria studio trahuntur 165.b
 mali qui 217.f qui laudandi, quive improbandi 211.c
 poetaru coronae quibus cōtextae 377.c.d
 poëis cur hederaceae coronae attributa 378.d
 poëis sola gloria & victuri nominis cupiditas insita 372.d
 poetas immerito taxat Origenes 211.b
 poetas lacte simul & melle pasci, quomodo intelligendum 377.d
 Ibid. 186.b
 poëtica vis 186.b
 Polemō quo pacto solocifinū inepti actoris manu factum reprehenderit 256.c
 pollex sublatus quid 260.c versus quid Ibid. 260.c
 pollicis etymon 260.c
 pollicis cur sponte sibi nonnulli amputarint 260.c
 pollices inter se vincendi mos in societate constituenda 260.a
 pollule 415.c
 pollutus morte locus 379.f
 polluti in tabernaculum non admittebantur apud Moysen 279.c
 Polygnoti opus 90.b
 Polymnia 351.a
 Polyphranes ab Alexandro Phereo interpretatus 311.c
 polypus multa deuorat 196.e
 polypus atramentum in aquas effundit 203.c auersatur dulcia 198.e colorē mutat 197.c cur parum viuat 199.b
 cur poëticis symbolum 198.d
 cur Veneri adsculpebatur 199.a
 famis impatiens 198.d
 polypus ingenti magnitudine Puteolis reperitur 199.b
 parricidio notatus 107.a
 salacissimus 199.a
 polyphi caput horrenda somnia parit 197.f
 caro qualis 197.f
 polyphi & congrui certamen 197.a
 polyphi simlem dialecticam dixit Carnades 196.f
 polypo super in diuersa abeunt Plinius & Plutarchus 196.f 197.a
 polyphi cur formidolosi 197.c
 Polus vocatus Sol 144.f
 Gn. Pompeius mollitiei signo notatus 259.f
 Pompeij Magni currum quando subierint elephanti 17.f
 Pompeio cur obiectum, quod regiae maiestatis affectaret insignia 302.c
 pompilus 213.c
 Poinponie Scipionis Africani matri draeco circumfusus 112.f
 Pomponij Leti laus 165.b
 pomum pro boue Herculi oblatum 395.e
 pomum Veneri dedicatum 396.c
 pomorum hieroglyphicum 400.c
 poma in arnum legere quid 308.e
 ponderum & mensuraru ratio cur incerta 263.b.c 266.d
 ponere pedem 256.f
 Pontanus omnium ingenia fouit 165.a
 Pontanus senex scripsit Vraniam & Aetora 164.e
 Pontani laus 341.b
 Pontifex 315.d
 pontificis Hebraeorum gestamen pectoris quod, qualēve 306.d.e
 Pontus cur polypos non habeat 198.f
 27.d
 popa 27.d
 populus arbor ab antiquis venerata 381.e
 populus temporis symbolum 381.c
 Herculi dicata Ibid.
 populus Iudaicus asino assimilatus 88.b
 populus lege coërcitus 424.c
 populus regi suo obsequens 185.c
 populositatis symbolum 397.f
 porca sulcus 68.f 69.a
 porca triginta capitū foetum pariens Latinijs 67.d
 porcare 68.f 69.a
 porcus 63.a.b.c & seq. animal profanum 93.c
 Cereri mactabatur 69.c
 porcus foemino genere Ibid.
 porci culus 68.d.e
 porci grunnitu audito fugit elephas 18.d
 porcum immolabant insania laborantes 69.a
 porcum tangere non licebat Flamini Diali 65.c
 porci à Megaresibus in Antipatri clephanos immisi 64.a
 porci quonam astu Patavij abducti 100.b
 porcos in pugna instruebāt Spartani 65.f
 porositates exhalabiles insunt rebus omnibus 197.e
 porta cornea 431.c eburnea Ibid.
 porta inferorum adamantina 306.b
 portenta & auspicia felicia per aquilam 137.c.f
 portentosi partus qui habendi 138.a
 porticus Persica Lacedaemone 366.f
 Portunus 194.c 360.f
 positum 368.a possessio 336.c.f
 posteriora in diuinis quid significant 160.e
 potentia perniciofa 140.c
 potentia quo pacto euadit amabilis 162.a
 potentiae comes metus 18.a
 potentiae excelsioris hieroglyphicu 373.c
 in Potentioris ditionem redactus 199.f
 potestas Dei triplex 436.d
 potestas inferior 426.e
 Praecipitantiæ 52.b
 praeco deorum Mercurius 239.c
 praconi tradebatur lingua in sacris discessa 239.c
 praecox profectus 175.f
 D. Praecursoris caput 419.c
 victus 202.c
 praefectus militum 113.b
 praegnantia 327.f
 praegnantiae dissimulatrix 90.d
 praenaturum incrementum 383.c
 praesagitura 133.d
 praesagium 99.b
 Praesentialis magister militum quis 34.d
 praestantia 235.e
 praestare & excellere, exundationis vocabula 145.a
 praetexta, Romanorum insigne 398.b.c.d
 praetextata fabula 298.d
 Praesiniani & Praesina factio 322.b
 prauitas edomita 52.d
 innocua 119.c
 prauarum cogitationum excussio 362.e.f
 prauitatem aliorum, bonoru operum operaperuincendam 399.a
 256.e
 preces 256.e
 Priamus ad statuum totius in subdiali ara confugit 235.f
 Priapus 248.a
 Priapi simulacrum in hortis quid 247.b
 Primogenita sacrificari praecipit, homine & asino exceptis 91.d
 princeps 42.a imbecillus 86.e
 sibi tantum studens 140.f
 principis aequalitas ad populoru animos conciliandos mirè efficax 162.a
 principes ex quibus sacra faciebāt pro ex-
 G g g 3

Index

internuncium sacerdotibus Memphiticis erat	148.a	cum	399.c	sacerdotes assentatores & aulici magna in orbem importantes mala	152.c.d
regia claritas	303.d	rosa sine spinis considerata venustatis amoris & gratie signum est	400.f	uorum 405.d mali taxantur	217.f
regia potestas	302.e	rosa spinis septa, humane vite speculum	400.b	sacerdotes tantum circumcisi erant apud Aegyptios	48.b
regium augurium	12.f 13.a	rosa afflatum quomodo descripsit Virgilius	401.a.b	Memphitici supra Reges erant	148.a
Rhadamanthus truculentos vsus ingerere solius	86.c	rosa odor scarabeum enecat	401.f	sacerdotum Aegyptiorum eruditio	103.a
rhamnus in sacris quid	400.d	rosam quati fecerint Indorum Magi	401.b	sacerdotum amictus qualis	299.c.f
Rhea dea cur ab Assyriis colebatur cum Saturno rem clam habuit	130.f	rose in sepulchrorum ornatum adhibite	399.d	sacerdotibus indumenta ex lino cur impetrata	413.a
Rheginorum moneta que	97.b	rose quomodo fragrantiores fiant	417.e	sacerdotibus licuit piscibus vesci apud Aegyptios	221.e
Rhemij Palamonis arrogantia	63.a	rosarum halitum multi oderunt	61.f	sacerdotes quales esse oporteat	230.a
rhetor Corax	169.c	rosas loqui, proverb.	401.a	sacerdotium	412.f 420.a
rhinoceros 21.a eiusdem cum elephanto pugna	1bid.b	rosaceum Homero cognitum	401.e	sacerdotium summum	306.f
rhinocerotis effigies missa Leoni X. ab Emanuele Lusitanorum rege	21.d	Rosij histrionis claritas	112.e	sacerdotij sacrosancti symbolum	106.b
Rhodia	350.f	rota & rote deorum 289.b.c	rotae humanae & inferorum	1bid.	Archimedes
Rhodij quadrigas Soli consecratas quotannis in mare iaciunt	38.c	rota currulis quot costet apsidibus	163.f	sacrarum rerum cognitio	418.a
Rhodos insula pugnacissimos habuit gallos	173.c	rotunda templa cur veteres Diis dedicarunt	364.f	sacramentum	69.c
rhombus	355.c	Ruab	435.a	sacrificium	1bid.b
Risus	44.b	Rubecula auis, vel syluia	184.c	sacrificia in lustratione que	1bid.c
risus leuitatis signum	1bid.c	rubeta rana que	211.c	sacrificiorum ritus quo tempore instituitur	363.c
riualitas	77.f	rubi symbolum	400.c	sacrificandi homines immanem morem quis sustulerit	340.c
Robur	2.e	rubicunda vestis	297.e	sacrificantes primi, herbas & flores, non animalia adhibuerunt	412.a
robur per pollicis significatum	260.d	Rufus Prætorius cur scazonte proficissus	126.b	sacrificato quibus licitum vesci	246.c
robur Romanorum in legionibus	30.c	rum	4-f	sacrarum literarum professor	39.a
ex Robore nati qui dicti	376.c	ruminatio	64.e.f	sacrorum initia 16.b arcana	243.c
robustus	21.c	ruminatio in sacris quid	55.f	pus	349.c
robustus & robur vnde dicta	375.f	ruminatio animalia, carent altera dentium parte	214.c	sacris initiatus	191.f
rodere	240.f	ruminatio animalia, carent altera dentium parte	214.c	sacris initiatus	191.f
Rodolphus Habsburgi comes	131.c	rusticitas per ranam	211.d	sacris initiatus	191.f
Rolandini Galli Vindunensis impostura	170.b	ruta continentioris vite hieroglyphicum	422.b	sacris initiatus	191.f
Roma capta à Genferico	131.c	ruminatio	64.e.f	sacris initiatus	191.f
ab Odoacro 131.c.d quadrata	291.a	ruminatio in sacris quid	55.f	sacris initiatus	191.f
vetus	1bid.	ruminatio animalia, carent altera dentium parte	214.c	sacris initiatus	191.f
Roma per mulieris caput	227.d	ruminatio animalia, carent altera dentium parte	214.c	sacris initiatus	191.f
Rome antiquum nomen Cephalon fuit	317.a	ruminatio animalia, carent altera dentium parte	214.c	sacris initiatus	191.f
Rome caput galeatum	227.d	ruminatio animalia, carent altera dentium parte	214.c	sacris initiatus	191.f
Rome nomen publicari vetitur	227.d	ruminatio animalia, carent altera dentium parte	214.c	sacris initiatus	191.f
Romane virgines nutriebant diligentissime Vestalem ignem	340.f	ruminatio animalia, carent altera dentium parte	214.c	sacris initiatus	191.f
Romanus per togam	295.a	ruminatio animalia, carent altera dentium parte	214.c	sacris initiatus	191.f
Rom. C O S S.	316.b	ruminatio animalia, carent altera dentium parte	214.c	sacris initiatus	191.f
Romani cur equum mactare soliti	38.c	ruminatio animalia, carent altera dentium parte	214.c	sacris initiatus	191.f
originem suam ad Martem referre student	227.d	ruminatio animalia, carent altera dentium parte	214.c	sacris initiatus	191.f
quando ceperint esse superiores etiam equis	30.b	ruminatio animalia, carent altera dentium parte	214.c	sacris initiatus	191.f
Romanorum numisma	441.c	ruminatio animalia, carent altera dentium parte	214.c	sacris initiatus	191.f
Romanorum mos in sacrificiis	30.b	ruminatio animalia, carent altera dentium parte	214.c	sacris initiatus	191.f
Romanum imperium quot annos durauerit	131.b	ruminatio animalia, carent altera dentium parte	214.c	sacris initiatus	191.f
Romani imperij mutationes tres	131.c	ruminatio animalia, carent altera dentium parte	214.c	sacris initiatus	191.f
Romulus & Remus cur Martis filij dicti	82.d	ruminatio animalia, carent altera dentium parte	214.c	sacris initiatus	191.f
Romulus vbi educatus	291.c	ruminatio animalia, carent altera dentium parte	214.c	sacris initiatus	191.f
Romulus Amaseus	57.a.b 217.c 335.f	ruminatio animalia, carent altera dentium parte	214.c	sacris initiatus	191.f
trivoyis vocabulo que signentur	281.c.d	ruminatio animalia, carent altera dentium parte	214.c	sacris initiatus	191.f
rosa humane imbecillitatis hieroglyphicum	297.b	ruminatio animalia, carent altera dentium parte	214.c	sacris initiatus	191.f

S Pro H nonnunquam apud antiquos ponebatur 260.e
 S. quid Romanis, & cur tridimis & dieterum scribis superponebatur 261.c
 Sabaci Aegyptiorum regis successus 28.f
 Sabech 77.f
 Sabellicus 165.a
 Sabellicus aliquando noctu vidit 234.d
 ab Urbano didicit Græcas literas 1bid.
 Pierij præceptor 130.c 138.c
 Saccium 297.c
 Sacer piscis quis Homero 213.b.c
 Sacer scriba Aegyptii cur 227.f
 Sacerdos 47.e 303.c
 Sacerdotis boni munus 39.b.c
 Sacerdotis negligentia, error maximus 1bid.f
 Sacerdoti Aegyptio non licebat equo vehi 31.c
 Sacerdotes Aegyptij 297.b

Hieroglyphicorum.

Salij	82.b 314.d	Sarmate	38.e	scorpio quanam corporis partes dedicat	119.c
Saliorum ornatus quis	321.c	Sartago	243.f	scorpio ictus si super asinum sederit, trã	91.d
Saligna falx cur Priapo attributa	383.a	Saturnus 40.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	scortæ & ostracina pecunie	26.f
Salix	440.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scorpio ictus si super asinum sederit, trã	91.d
Salix an fructum ferat	383.b	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scortæ & ostracina pecunie	26.f
Salix castitatis indicium	382.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scorpio ictus si super asinum sederit, trã	91.d
Salix vinculorum symbolum	382.e	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scortæ & ostracina pecunie	26.f
Salicis etymon	383.c	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scorpio ictus si super asinum sederit, trã	91.d
Salicis semine in vino potum sterilitatem inducit	383.a.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scortæ & ostracina pecunie	26.f
Salicem cur ἰαλίναρον vocavit Homerus	382.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scorpio ictus si super asinum sederit, trã	91.d
Salina ieiunii hominis serpentibus letalis	109.e	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scortæ & ostracina pecunie	26.f
Salmonci insana arrogantia	324.e	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scorpio ictus si super asinum sederit, trã	91.d
Salomon Trecentis	253.c	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scortæ & ostracina pecunie	26.f
Salutatio per turturis symbolum	161.e	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scorpio ictus si super asinum sederit, trã	91.d
Salubritas	78.a 127.e 159.d	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scortæ & ostracina pecunie	26.f
Salubritas per gallinæ symbolum	172.c	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scorpio ictus si super asinum sederit, trã	91.d
Salubritatis indicium	418.d	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scortæ & ostracina pecunie	26.f
Salus 117.e 212.e 312.c 334.e 363.b 438.b	216.c	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scorpio ictus si super asinum sederit, trã	91.d
Salus per capitis signum	182.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scortæ & ostracina pecunie	26.f
Salus aus asino inimica cur	253.e	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scorpio ictus si super asinum sederit, trã	91.d
Salutatio	260.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scortæ & ostracina pecunie	26.f
Saluatorius digitus	178.e	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scorpio ictus si super asinum sederit, trã	91.d
Sammium armatura	314.c	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scortæ & ostracina pecunie	26.f
Samphoræ equi	187.c	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scorpio ictus si super asinum sederit, trã	91.d
Samson leonem strangulavit	435.c	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scortæ & ostracina pecunie	26.f
Sampsonis robur in capillis	231.b	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scorpio ictus si super asinum sederit, trã	91.d
Sampsonis coma	187.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scortæ & ostracina pecunie	26.f
Samsonis questio Palestinis proposita	109.c	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scorpio ictus si super asinum sederit, trã	91.d
Samuelis anima an per incantationes evocata	13.a 17.c	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scortæ & ostracina pecunie	26.f
Sandrocottus Indus	154.c	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scorpio ictus si super asinum sederit, trã	91.d
Sanguis anime vehiculum nonnullis	322.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scortæ & ostracina pecunie	26.f
à Marte regitur 239.b antiquitus pro vino positus	390.c	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scorpio ictus si super asinum sederit, trã	91.d
Sanguis cur libamimibus, que pro anima fiebant, apponebatur	154.b	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scortæ & ostracina pecunie	26.f
Sanguine placare Deos improbarunt Aegyptij	363.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scortæ & ostracina pecunie	26.f
Sanguinariis	216.d	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scortæ & ostracina pecunie	26.f
Sanguinis	420.b	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scortæ & ostracina pecunie	26.f
Sapientia 290.b 440.d cur in quadrato lapide constituta	290.b	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scortæ & ostracina pecunie	26.f
Sapientia 313.b 409.d per aurium symbolum 237.b per noctuam symbolum	146.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scortæ & ostracina pecunie	26.f
Sapientie arma firma & stabilia vis	317.c 310.c	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scortæ & ostracina pecunie	26.f
Sapientie perfecte vir	278.b	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scortæ & ostracina pecunie	26.f
Sapor quomodo exploretur	240.c	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scortæ & ostracina pecunie	26.f
Saporem vbi collocet Aristoteles	240.d	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scortæ & ostracina pecunie	26.f
Sapor rex quid Constantio imp. conatus sit	98.e	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scortæ & ostracina pecunie	26.f
Saporis Regis gestamen quod	78.d	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scortæ & ostracina pecunie	26.f
Sapphirus	306.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scortæ & ostracina pecunie	26.f
Sardanapali incuria	111.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scortæ & ostracina pecunie	26.f
Sargus	215.b	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scortæ & ostracina pecunie	26.f
Sarmate	38.e	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scortæ & ostracina pecunie	26.f
Sartago	243.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scortæ & ostracina pecunie	26.f
Saturnus 40.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scortæ & ostracina pecunie	26.f
Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scortæ & ostracina pecunie	26.f
Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scortæ & ostracina pecunie	26.f
Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scortæ & ostracina pecunie	26.f
Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scortæ & ostracina pecunie	26.f
Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scortæ & ostracina pecunie	26.f
Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scortæ & ostracina pecunie	26.f
Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scortæ & ostracina pecunie	26.f
Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scortæ & ostracina pecunie	26.f
Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scortæ & ostracina pecunie	26.f
Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scortæ & ostracina pecunie	26.f
Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scortæ & ostracina pecunie	26.f
Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scortæ & ostracina pecunie	26.f
Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scortæ & ostracina pecunie	26.f
Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scortæ & ostracina pecunie	26.f
Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scortæ & ostracina pecunie	26.f
Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scortæ & ostracina pecunie	26.f
Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Scortæ & ostracina pecunie	26.f
Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit 246.e 344.f	Salce Coeli pudenda abscidit		

Index

Semele	108.d	sepulchra	284.f	dicatus	275.c.d
semen in vtero	357.c	Serapis cur à multis colebatur	226.b	sexaginta	275.c
semen quando prolificum	272.d	Serapidis epigramma de totius mundi mo-		Sexta partica legio quæ	114.c
semen quid in sacris literis	400.c	le 225.c.f simulachrum 25.f simu-		sexcenta	270.e
seminum virtus & generatio	432.e	lachry caput quod 225.e eiusdem si-		sex & senarius numerus	1bid.
semicrinitum caput	230.d.e	gnificatio	226.d	sextans	263.e
seminum tristicionum cur dixerit Lucre-		Serapidis tricipitis numisma	229.d	sextodecimius numerus	272.c
tius	8.d	Serapi cur magnifica templa dedicata, &		¶ Sibi soli natus	209.d
Semiramia proccacitas	158.e	ubi	226.d	ficus pro paupere	216.d
Semiramis cui nupserit 158.f efficit vt		Seres populi longæui	149.f	Sicilie umbilicus vbi	248.c
Perse matris filiarumq; suarū coniugia		seriphium absinthium	420.a	scilicet quo signo figurabatur	272.a
non abhorreant 158.d immoderata		sermo 255.f 426.b. cur cibo comparat-		Sicinius cur dicitur non Laccsiuerit M.	
libidinis fuit 158.f dicitur vocata 1bid.		tus 227.e efficac vel Mercurius 246.f		Crassum	30.f
vbi nata & educata 158.e.f		inanis 247.a.b pro liquore aut rore		Sicinius Dentatus quodnam sacrū primus	70.b
Semiramis sub specie columbæ colebant		pluuio acceptus 408.b per oculi hic		fecit Marti	
Affrij	158.c.e	roglyphicum 234.f vrbanus, cibus		Sicinius Dentatus donatus torquib.	305.d
semita quid Theologis, quid via	289.e	est animi	408.a	scelus	136.e 274.b.c
Seneca locus	133.f 298.e	sermonis intellectus duplex	256.a	Sicili à Romanis orti	96.f
senectus	231.d	sermonis præses Mercurius	239.b.c	Sicyonij, Suarij, Afiniij & Porcarij à Cli-	
senectus cur omnia desperet	378.f	sermone nimio extenuatur corpora	129.f	sbene vocati	90.f
senectus misera	231.a	serpens	436.b	sidcrum, idcarumq; cælestium virtutes Lu-	
senes & seniores qui	272.e	serpēs Apollinem pronocans in Delphis		nari corpore suscipiuntur	329.b
senex muscus	164.c	118.b caudam depascens quid 102.f		signa militaria	341.f
senibus cur supercilia grandiora	236.c.d	103.a gignitur ex humano caduere		Silenus	426.e
seniorum inter se certamen	124.e	31.f		Sileni	48.f
senius 270.d 349.b.c à voluptate de-		serpentis effigies à Mose ex ere in contum		Sileni Alcibiadis	49.d
ceptus 108.e maxime bruius 63.e		surrecta cur	117.a	Silentium 239.f 337.d opportunum	
senius velocior	429.a	serpentis effigie quid commonstrabat Va-		174.c per indicem digitū 260.f per	
senius & intellectus significatio	109.a	lentimiani 115.b spoliū Neroni pro-		piscis symbolum 218.d perrane ru-	
senium quoniam admirati sint, quire asper-		amuleto commendatum à matre 113.d		betæ symbolum	211.c
nati	63.f	serpentes alate volant ex Arabia in Aegy-		Silentij symbolum	397.b
senius communes in corde	153.c	ptum	127.f	Sillij Italici locus	33.a 134.a
senius quinq; per virgines prudentes & fa-		serpentes puellarum amasij reperti 110.b		Silurus	216.f
tus indicati	108.f	serpentū symbolica tractatio 102. & seq.		Simandij regis Aegyptij signum	2.c
senium expers	362.f 363.d	serpentium coria Amazonibus tegumen-		Simandij Regis bibliothecæ inscriptio	
sententia prepostera	258.c	torum bellicorū vsum præstabant 303.e		277.f	
sententiā vim à Sole habent homines		ferra	316.d	Simandij sepulchrum aureo circulo spo-	
328.f		ferra pugnare	1bid.e	liauit Cambyses	287.c.d
sentis in sacris quid	400.d	ferra ad squatinæ piscis ovis similitudinē		Simcon Antiochenus	125.a
sepes	304.e	efficta	216.a	Simi nasi indicium	196.a
sepidia 203.b 276.c.f atramentum in a-		Serulij locus	431.c	simia	49.d
quas cuomit	203.c	serui fugitiui vocati olim cerui	54.d	simia vrbam euertens, ac fortes dispans	
sepidia melanuros	203.d	seruilis improbitas	293.f	49.f	
sepidia machinamentum	215.b	seruitia	408.b	simie passione liberatur à febre leo	8.e
sepidia promontorium	203.d	seruitus 359.a.b longa 237.f per anu-		Simiam cur tantopere oderit leo	1bid.
septem, & septingenta	270.f	li symbolū 262.c per asininas aures		simie tristes Luna caua	45.f
septem & septupli quid Hebreis 262.d.e		237.e per pedum symbolum	257.c	simulachri Cereris apud Phigalenses expli-	
septenarij numeri proportio valde musi-		per rastationes capitis	230.b	catio	38.a
ca est	349.f	seruitutis indicia inter somniantium quæ		simulatio per picam	166.f
Septentrio 392.d Eius hieroglyphicum		33.c		simulationum inuolucris oblectus	203.c
1bid.		Sesonchois	245.f	simulator	398.d
Septentrioni inest vis mascula	24.b	Sesostres	245.f	simapsis vnde nomen habeat 416.b Ocu-	
Septima decoctio, perfectionem indicat		Sesostris Aegypti rex	308.e	lis in festum	1bid.
262.f		Sesostris nauis	335.d	simapsis allegorica consideratio 415.d.e.f	
P. Septimi Getæ numus	288.e	sestio	312.d	& seq.	
septuaginta	275.e	sestus	46.f	simus	298.b
Septuaginta interpretis quo tempore Bi-		sestus Deo accommodatus	384.d	Siphonium & tuborum aque cur per leo-	
blia verterunt in linguā Græcā 132.e		Seueri Alexandri imp. numus	253.c	nina capita eructare soleant	10.f
sepulchri significatum per cor	244.c	Seueri imperium quo præsigio præmon-		Sirenes	150.e
sepulchra nobilitatis	380.c	stratum	112.c	Sireni aureæ illecebræ suspensæ in Apollī-	
sepulchrorum aliquot inscriptiones		seueritas peculiaris senibus	236.c	nis templo	150.f
399.d.e.f		sexagenarius numerus 269.c viduitati		Sirius	285.f
				Sirius	285.f

Hieroglyphicorum.

Sirius stella	331.b	Solem variæ gentes Deū putauerūt	326.c	vniones	307.e
sistere, sistendiq; signum	359.d	solaris annus	290.a	vniam se videre	389.f
sistrum	353.f 354.a	solaris radij	309.a	sonni parafsimus est leo	3.a
siticulofitas	121.b	Solini locus	129.a	sonnum captantes Mercurio victimarum	
sitis cur per corui symbolum	169.c	Solitauilla	69.c	lingua adolebant	239.e
sitis ex morsu dipsadis, epota theriaca fe-		solitudo	146.c	sophista per cancri symbolum 201.b per	
datur	121.d	solitudo per aquilæ pullū indicata	140.c	vane symbolum	211.a
sitis & stibundi significatum	121.e	solicitudines	345.f	sophista 64.c 122.b 329.c euitadi 64.b	
finaragdus 153.e 307.a Veneri dicatus		solitudinarius	96.d 184.c	sophistarum nuge 89.b oppressio 201.c	
1bid.		solioincus	276.f	Sophocles in senectute scripsit Oedipum	
Smerdes Magus	155.c	solstitium	188.c	Colocum	164.e
smilacis cum hedera similitudo	378.b	solstitium hyemale	199.b 257.d	Sophoclis locus	366.f
Speciebus quatuor distinguitur 1bid.		solstitium vel tempus annuum	90.d	forex Hecaten, prouerb.	100.f
smilacis flos coronis intextus quid signifi-		solstitiales mundi partes appellauerūt dex-		foricis etymon	1bid.b
cet	378.c	teras Aegyptij	24.c	foricis & suis consensus nature	100.b
¶ Smynthcus cur etiam vocatus forex		soluere zonam	299.b	Sofsthei dictum in laudem aquilæ	141.e
101.c		Soluzionia Diane templum	1bid.	Sofstolis Ercus ab Heleis cur colebatur	
Smyrncorum Fortunæ simulachrū	34.c	sonniculosa cur aspis dicta	106.c	sophitamentum 335.b 359.e (217.c	
¶ Sobrietas	74.c 307.c	sonniculosus	208.f 420.f	¶ Spartiatarum mos in sacrificijs	30.b
Sobrius nemo cantat	389.c	sonnium pincernæ Pharaonis à Iosippo		Spartanorum origo	112.d
Sobrius vicus Romæ	390.b	interpretatum	389.c	spathala	369.c
societas	260.a	sonnia Aegyptij	389.f	speculum	307.f
Societas leonina	5.a	sonnia vera & falsa	431.d	spes fallax	433.a
Socrates eodem semper vultu 44.c 338.b		sonnis admoniti ad aliquid aggrediendū		spes certa de re ambigua 210.a irrita	
Socrates cur dixerit se gallum debere Ac-		qui	160.a.b	25.c per florū symbolū indicata 401.f	
sculapio 172.f quando iurat per ca-		Sonnus	239.e 431.d	spei definitio 378.f frustrator 201.a	
nem	40.f	Sonnus Nestoris persona compellās Aga-		simulachrum per oleum	387.e.f
Socratis opinio de Sole	326.d	menonem	112.d	Speusippi vel Antipatri epigramma ad	
Socratis somniū de Platone per cygni ima-		Somnia, somniorūq; interpretationes va-		Platonis sepulchrum	141.d
ginem	164.f	ria: vt si quis per quietem somniarit		sphæra enea de Maximini statua delapsa	
Sol 32.c 61.c 84.e aurea gleba Euri-		spina: vt si quis per quietem somniarit		Antiochie quid portenderit	288.d
pidi 326.d Græcorum indicij 327.e		aures plures se habere	237.f	sphærica figura	287.f
mundi mens 234.a vnde dictus 326.		boves arantes imaginari	26.d	sphinges cur appellata meretrices	14.d
c.d.e cur Centimanus dictus 252.e		caput canini vel equinū se habere	33.b	humanicipites 16.c vbi nascitur	48.d
cur per palmā 269.f per accipitrem,		caput ingens se habere	226.c	spica	404.d.e.f
& cur 151.c per tricipitium Serapi-		capitis partem dexterā denudatā 230.f		spicas reperitas Isis prima capite circumtu-	
dis	229.a	caput leoninum	4.f	lit	304.d
Sol & Bacchus idem numen	84.e	ceruum instantem tergo	52.c	spina dorfi	244.d
Sol & flumina cur dicatur mortale genus		dentes amissos dextera parte	24.b	spina pro diuitijs 400.e quid indicent	
enutrire	327.d	equum qui se portet	33.c	in sacris literis	400.c
Sol & terra	15.e	formicas	58.c	spina serpentium quid mystice	107.e
Sol, eiusq; hieroglyphica	326.b.c.d	frontem capillis glabram	230.c	spirillum quid vocet Opilius	71.e
Sol, solisq; vis	247.f	fulmen vibratum	325.b.c	spiritalis motus	426.e
Solis simulachrum	426.c	gallinarū gregem ad se venientē	172.a	spiritus	105.f
Solis & Lunæ certamen in proceandis		lyram nuptiarū tempore videre	347.d	spiritus pro superbia & animi elatione	
animalibus	101.d	manus plures se habere	255.b	spiritus almus	259.d (430.c
Solis ortus cur per lotum arborem indica-		manus pulchras	250.d	spiritus sanctus, eiusq; dona septem	262.e
tus 384.b simulachrū per Phœnicem		mare perturbatū videre	25.f 249.b	spiritus sanctus in columba	157.f
144.f symbolum 417.f via 230.f		nauem vel ratem videre	334.d	spiritus sibi redditus	315.d.c
vis & beneficium	115.b 234.a	occipitium caluum	231.d	spiritum quid vocauit Anaxagoras	105.f
Solis vis	437.f	oculus tres se habere	236.e	spelen à Saturno regitur	239.b
Solis & Lunæ coniunctio	426.d	pectus sibi transfixum	309.d	spelen laborantibus rufus difficillimus	44.b
Soli cur dedicati leones	3.b	puer in senem se mutari	231.d	splendor nominis	341.b
Soli equus maclatus à Lacedæmoniis &		senex se in puerum mutari	231.d	spolium leoninum, virtutis signum	15.a
Perfis	38.d	solem obscurari	327.d	spongia	216.d 217.a.b
Solem, Lunam, stellascq; quomodo deos in-		spicas in aure natas	405.d	sportula	406.e
tellegerint Aegyptij & Phœnicis 326.c		statura se vaste magnitudinis esse 266.c		sportulam ostium plenam dono misit Dio-	
Solem Osiris apud Aegyptios significat		stellas in mare vel terram cadere	322.c	genti Alexander	43.a
320.f		superciliū coloratum & densum	236.d	¶ Squamæ in sacris quid	222.e
Solem quomodo alloquebantur Indi pro		vini haustu se attentari	388.c	squatina	215.d
conciliada Principū beneuolentiā 401.c		umbilicum, & quæ circa eum	248.c	squilla	201.f
				¶ Stabilimentum	336.a

Index

stadium 265.f Italicum quale Ibid. Pythi- cum 266.a Olympiacum Ibid.	stupor & admiratio 122.d	ditis aptius 63.b 66.f
stare 230.e	sturio an silurus 216.f 217.d	suas Aemathelicæ solidis sunt vnguibz 69.c
stare conuenit adoranti 4.6.d	suauitas ex asperitate 420.c	suas agrestes semel paruit in anno, idq; e- state 67.b
stare in diuinis literis quid Ibid.d	suauitas sublata 391.f	suas cephalalgia curant esu cancrorū su- uatiuum 59.d
stare aues quæ nūc Romanensibz 176.d	subare 67.c	subus dentes atterebantur apud Salami- nios 63.c
stathmus 266.f	subdere colla iugo 359.d	suilla caro aciem ingenij obtundit 63.d
stati locus 122.c 325.b 430.d	Subdiales ædes quibus Diis ædificantur 365.c	suilla carnis laus 67.a
statuæ Aegyptiorum quales 366.a	subiugatio 259.a subiugare Ibid.	suillum genus cur nullum in Arabia 64.g
statuæ gigantæ obtortis sunt cruribz 118.c	sublimitas 151.f	suillo generi cur pepercerint Aegyptij 68.c.f
statuarum celebritas in columnis, antiqua est 365.f	sublimium appetitor 416.d	¶ Sybaritarum interitus quando 386.b.c
statuarum triumphalium ornamenta quæ 321.b	sublimium rerum indagator 129.a	Sybaritarum mollietas cur gallinacos in vrbe non patiebantur 173.c
lla 330. & seq.	subnucula 295.f	sycomori hieroglyphicum 392.b
stella crinita Iulio Casare sublato statim apparuit 330.e	subulci templa non ingrediebantur apud Aegyptios 65.c	sydus 330.d
stella aliquot Arctico polo affixe repel- lunt aquam à terra 251.d.e	subuentanea oua quæ 132.b	L. Sylle legionum exemplum 41.c
stella cur exortu Solis extingui videantur 328.d	Suburransum & Sacrauiensum cōten- tio super equino capite 38.c	sylyua auis, vel rubecula 184.c
stella mundi oculi 430.b	Suefanorum pecunia 173.f	Symcon puerulus Tridenti à Iudeis in sa- crificium trucidatus 89.b.c
stella per somnium in mare vel terram ca- dere vise, quid 332.c	Suctonij locus 287.b 313.d.e	Syncerus Actius Sanarius 143.f
stellarum significatum in sacris quod stellio 202.d (331.d.e.f)	Suffeni Catulliani 50.d	Synodi sexte locus emendatus 75.d.e
Stephanum de Gentibus Hermolaus By- zantius in compendij contraxit 194.f	Suffibulum 296.e	Syphaci cur dona missa sint à Romans 321.a
Stephani de Vrbi. locus 126.a 220.d	Suis viribus pollens 17.a	Syracusana mensa quæ Platoni 67.d
sterilitas 92.b 383.a.b	Suos tantum curans 175.b	Syracusani 34.c
sterilitas mularum propria 92.c	Sulpitij Galbæ canterius prolapsus in ipsa longi itineris porta 37.e	Syracusanorum numus 25.b
stipula in sacris literis quid 405.b	summa 368.b	Syri cur columbæ pepercerint 158.c
stipula significatum in sacris quod stellio 202.d (331.d.e.f)	summa calliditas ingenij 5.d	Syrii detulerunt pisces argenteos in tem- pla Facelididis deæ 221.e
Stephanum de Vrbi. locus 126.a 220.d	summissio 232.e	Syrtis anguipedes 108.d
sterilitas 92.b 383.a.b	sumptus publici primatiq; 287.f	
sterilitas mularum propria 92.c	superbia 35.c in pulmone 420.c per cer- uicem 232.d	
stipula in sacris literis quid 405.b	supercilium 236.c 238.a	
stipula significatum in sacris quod stellio 202.d (331.d.e.f)	supercilium in tutela Iunonis 236.e	
Stephanum de Vrbi. locus 126.a 220.d	supercilium in lutu veteres solebant velli- care 236.d	
sterilitas 92.b 383.a.b	superciliorum contractio 7.c	
sterilitas mularum propria 92.c	superciliosij qui dicantur 238.a	
stipula in sacris literis quid 405.b	superflua summoa 231.a	
stipula significatum in sacris quod stellio 202.d (331.d.e.f)	super humerale sacerdotale Aegyptiorum 306.c	
Stephanum de Vrbi. locus 126.a 220.d	superfitione nationes omnes aliquando contaminate 79.d	
sterilitas 92.b 383.a.b	supparum 298.a	
sterilitas mularum propria 92.c	supplex 253.c	
stipula in sacris literis quid 405.b	supplices apud veteres coronatos fuisse 386.d (371.f)	
stipula significatum in sacris quod stellio 202.d (331.d.e.f)	supplicationes quando fieri solitæ 364.a	
Stephanum de Vrbi. locus 126.a 220.d	supplicium capitale 409.	
sterilitas 92.b 383.a.b	supplicij significatum 422.a	
sterilitas mularum propria 92.c	suppressa 360.d	
stipula in sacris literis quid 405.b	surditas 54.b 184.c	
stipula significatum in sacris quod stellio 202.d (331.d.e.f)	surditatis symbolum 415.c	
Stephanum de Vrbi. locus 126.a 220.d	Suse vnde dicte apud Persas 402.d	
sterilitas 92.b 383.a.b	Sus Bœotia 66.c	
sterilitas mularum propria 92.c	Sus cur in Creta sacra 68.d.e	
stipula in sacris literis quid 405.b	Sus Nimeruan 66.b	
stipula significatum in sacris quod stellio 202.d (331.d.e.f)	Suis grunnitum fugit elephas 64.a	
Stephanum de Vrbi. locus 126.a 220.d	suem tangere non licebat Aegyptiis 65.c	
sterilitas 92.b 383.a.b	suc nullum animal pluribus variisq; con- taranda 198.b	
sterilitas mularum propria 92.c		

Hieroglyphicorum.

Taras delphino vectus 194.c	templa sacra, Flore, Herculi, Marti, Lu- na, Proserpina, Soli, Veneri quæ 365.c	testudo prudentiæ symbolum 431.e
Tardas aues quas vocent Hispani 200.d	tempus 104.b 331.e 381.e 405.c	testudo ore robustissima 200.e
Tardigrada testudo 200.d	temporis diuturnitas 369.c	testudinis munimentum Ibid.c
Tarentini 34.d	temporis significatio varia 104.c.d	testudinis segnitie disticho expressa Ibid.d
Tarquiniij Prisci filius cur omniū primus donatus bulla 301.b	tenacitas 376.f	testudines vbi magnæ 199.f
Tarquinius Prisco ex itinere pileum ablu- it aquila 137.f	tenebræ funestumve 206.d	tetragrammaton 303.d
Tarquinius Superbus papauerum capita decutit 419.b	tenebræ in diuinis literis quid 147.e	Tetragrammaton nomen ineffabile 205.f
Tarquinius Superbi curru scitilis 321.d	Tenedia securis 227.f	Teuthis 357.d
Tarquinius Superbi metus angue conspecto quid 111.e	Tenedus quomodo à Darianis militibus vastata 337.f	¶ Thapsali milites 113.e
Tarquinius Superbi metu angue conspecto quid 111.e	Tenediorum regis lex quæ 316.b.c	Thalia 351.a
Tarquinius Superbi metu angue conspecto quid 111.e	tentamentum 345.c	Thallus mercator 27.f
Tarquinius Superbi metu angue conspecto quid 111.e	tentoria ex quibz rebus fieri solita 250.a	Thamara Mosen puerum ex profuente exemit 281.d
Tarquinius Superbi metu angue conspecto quid 111.e	tercenta sexagintaquing; 270.a.b	Thebani vnde oriundi 112.d
Tarquinius Superbi metu angue conspecto quid 111.e	Tercus Thrac Proconen duxit in vxorem 163.d Philomelan deflorauit Ibid.	Thebarum insigne fuit draco 112.d
Tarquinius Superbi metu angue conspecto quid 111.e	terga dare 232.f	Thebis cur iudicum statuæ sine manibus 255.a
Tarquinius Superbi metu angue conspecto quid 111.e	Ter iungi milites 97.b	Thebiorum natio pestifera 105.d
Tarquinius Superbi metu angue conspecto quid 111.e	terminus 133.c 258.d 278.c 365.e	Thelesilla, eiusq; statua 317.a
Tarquinius Superbi metu angue conspecto quid 111.e	Terminus lapideus Capitolij 361.d	Theleo 350.c
Tarquinius Superbi metu angue conspecto quid 111.e	terna millia 273.e	Themistocles gallorum exemplo confir- mauit pugnantes 173.d.e
Tarquinius Superbi metu angue conspecto quid 111.e	ternarius numerus cui Balladi & iustitiæ dicatus 292.d	Themistoclis argutum responsum 34.f
Tarquinius Superbi metu angue conspecto quid 111.e	terra 115.c 321.f 364.d 439.b	Theocriti locus 36.e 73.f
Tarquinius Superbi metu angue conspecto quid 111.e	terra & aqua 353.c	183.f 216.a 281.e
Tarquinius Superbi metu angue conspecto quid 111.e	terra cur omnium mater credita 329.d	Theocriti Pharmaceutria ex Euphorio- nis Mimis translata 216.a
Tarquinius Superbi metu angue conspecto quid 111.e	terra frugifera 26.a	Theodori Gazæ laus 59.c
Tarquinius Superbi metu angue conspecto quid 111.e	Terra, quæ & Maia 69.f	Theodosiane militiæ insignia 340.f
Tarquinius Superbi metu angue conspecto quid 111.e	terra per Scorpium indicata 119.d	341.a
Tarquinius Superbi metu angue conspecto quid 111.e	terre filius coluber 115.d	Theodosiani 294.d Secundi Ibid.
Tarquinius Superbi metu angue conspecto quid 111.e	terre fines omnes in Dei manu esse, cur dixerint veteres 251.d	Tertij Ibid.c
Tarquinius Superbi metu angue conspecto quid 111.e	terrarum dominatio 214.c	Theodosij insignia qualia 226.f
Tarquinius Superbi metu angue conspecto quid 111.e	terrarum umbilicus 143.a	227.a
Tarquinius Superbi metu angue conspecto quid 111.e	terrenorum cum celestibus temperatura 423.d	Theodotionis Ephesij opinio reiecta 132.d
Tarquinius Superbi metu angue conspecto quid 111.e	terrenis addictus 203.b	Theognidis locus 197.d
Tarquinius Superbi metu angue conspecto quid 111.e	terrificus leo 4.d	Theologia 178.f 179.a.f
Tarquinius Superbi metu angue conspecto quid 111.e	terror 121.f 227.c	280.e 289.e.f
Tarquinius Superbi metu angue conspecto quid 111.e	torrens in sacris quid 383.c.d	theologie munus 279.f
Tarquinius Superbi metu angue conspecto quid 111.e	Tertij Theodosiani 294.b	Theophrasti de viperis sententia 107.b
Tarquinius Superbi metu angue conspecto quid 111.e	Tertiodecmani 42.d.e	theriacum 117.e
Tarquinius Superbi metu angue conspecto quid 111.e	Tertulliani laus 144.e	Thersites cur dicatur in simiam mutatus 50.c
Tarquinius Superbi metu angue conspecto quid 111.e	testacea plenitudo magis pinguescunt 201.d	Thesaurus barbam tondere noluit 231.f
Tarquinius Superbi metu angue conspecto quid 111.e	testamentum nouum eget auxilio veteris, vetusq; noui 284.f	Thesaurus primus palme pretium insituit 369.d
Tarquinius Superbi metu angue conspecto quid 111.e	testamentorum tabulæ apud veteres quo- modo signabantur 302.b	Thessali coronas amarathinas primi ex- cogitarunt, & libamina quotannis ad Achillis tumulum ferunt 403.d.e
Tarquinius Superbi metu angue conspecto quid 111.e	testes fibri Pontici prestantiores 98.d	Thessalis quimam erant bucephali 29.b
Tarquinius Superbi metu angue conspecto quid 111.e	testes quantam ad genituram conferant 245.d	Theslij filie quinquaginta ab Hercule vi- tiate 73.d
Tarquinius Superbi metu angue conspecto quid 111.e	testes virtutis indicia 246.d	Thetis in septem commutari solita 203.c
Tarquinius Superbi metu angue conspecto quid 111.e	testiculos sibi secuisse vel abstulisse quis dicatur 246.d	Theu Platoni quis 205.f
Tarquinius Superbi metu angue conspecto quid 111.e	testimonia seruorum contra dominos nul- la 147.c	Theutes Propertio quis Ibid.
Tarquinius Superbi metu angue conspecto quid 111.e	testudo cur Veneris simulachro apposta à Phidia 200.d	Tholos 203.f
Tarquinius Superbi metu angue conspecto quid 111.e		Thomas Campegius episcopus Felrensis 334.d

Index

Thomas Milarius	177.f	titillatio	244.d 390.b	tripos aureus Socrati adiudicatus	409.d
Thomas Petrosanctius	271.a	Titoplus	350.f	tritium à lolio repurgandum	405.f
thorax	317.b & deinceps	Titulus 303.c.	à Numa rege factus	ibid.	
Thoracum indago in paludibus exploranda qualis	98.b	Tityi iecur, à vulture cur fingatur abrodi	134.b.c	Tritogena	292.b & c
Thrasibulus Milestus	419.b	¶ Toga & togata comedia	295.a.b	Triton cur biformis pingebatur	218.c
Thrasibuli simulachro cur adsculpta mufela	59.c	toga picta	298.d	Tritone	350.f
Thrasibuli statua in Olympia	39.d.e	toga utebantur & viri & mulieres	325.b	Tritones tubicines in Saturniæ ædis fustigio	349.a
thyion fici folium cur dictum	392.d	tolerantia	355.b	Tritonia cur vocata Pallas	292.c
Thronax mons	181.f	tondere in sacris quid	229.f	tritura quo anni tempore potiffimum fit	355.d
thunius 217.a huius captura vbi	ibid.	tonitrus	25.d	triumphator	257.e
thunium piscatores Neptuno sacrificabāt	218.d	Tonitrus vocatus filius Clearchi	324.c	triumphus	231.b
thurbulum	243.a	torcularis hieroglyphicum in sacris literis	390.e	trochilus	322.b
thus in sacris quid	344.a	torpedo piscis	212.a	trochili adhibentem crocodilum accedunt pabuli gratia	207.c
Thyrus circūfusa hedera cooperitus quid significet	376.e	torpedini pisci ignavia præditus cur affimiletur	212.c	Troæzen	354.c.d
Tiara	303.c	torques	305.d	Troæzenij Neptunium colunt	354.c
tibiae Veneri sacre	349.b	torques abeneus in corui collo inuentus, qui ab Agathocle venando interfectus fuit	55.d.e	Troiani belli tempus ex passeribus auguratus Calchas	150.d
tibicines expectare, prouerb.	349.c	torquem qui meruit duplam consequentur annonam	305.e	Trophonius, eiusq; simulachra	118.f
Tiberius à quo oppreffus	172.c	torquium species	305.e	Trophoniana oracula	ibid.
Tiberius fulmina corrufcationesq; expauescens, lauream sibi imponere solitus	372.d	torquibus donatus Sicinnius Dentatus	305.d	truculentia	260.d
Tib. Gracchus quo gestu se populo comendavit	216.c	torquilla	183.f	¶ Tuba 349.a Marti dicata	ibid.
Tiberius Imp. noctu vidit	234.d	torrens	283.e.f	tuborum & siphonū aquæ cur per leontina capita soleant eructare	10.f
Tiberij Caf. serpens à formicis corrosus quid portendebat	113.a	tormentis vnde dicta	23.c	tumultus	308.f
Tib. Caesaris numus	178.c	tororum tueri	ibid.	tunica & tunicatus	295.d
Tib. Claudij Caf. numus	252.b	toto & aperto pectore	24.f	turbida aquam cur bibant elephanti	19.a
Tib. Gracchi oppreffio per angues in geleca significata	118.d	tracabilitas	94.d	turbines	284.c
Tiberij humero infidēs gallus quid	172.d	Tragelaphi in diuinis literis qui	56.b	turbo puerilis	355.e
Tiberij Imper. nequitia	172.e	Traiana aqua	289.d.e	Turcarū matuinales acclamationes quales	287.d
Tibulli locus 104.a 158.c.d 355.f 377.e		Traiana columna, coloffum habuit superimpositum	365.f	turdus 184.c sibi mortem cacat	ibid.
Tigranes candidam fasciam ad Pompeij pedes abiecit	302.f	Traiani Hadriani numus	254.f	turdus sorditate laborat	184.c
Tigris	84.d	Tranquilli locus	190.e	turibulum	343.c.d
Tigris audito tympani sono insanit, ita vt semetipfam dentibus impetat	85.b	tranquillitas	180.e	turtur	161.a & deinceps
Tigris cur vocata sagitta ab Armenis	309.e	transmutatus	181.d	turtur tibi arum cantu delectatur	161.e
Tigris equum citatiffimum ter repetito cursu affequitur	85.b	transuersum digitum non secedere	263.b	turturis continentiffima viduitas	ibid.b
Tigris fluminis vnde dictus	154.d	trapezarum mensæ in lanis habebantur	229.c	oblatio, in sacris quid	ibid.d
timidus minima quaq; de re	181.b	trecenta	269.f	pulli, quid	ibid.
Timo Democam assentatorem ligone percussit	51.f	trepidatio	95.e	turturum par quis dicatur obtulisse quando Deo offerimus	157.c
Timoleon cum Bomilcare & Asdrubale feliciter pugnat	382.c	tria	269.d	tutela	335.f
tinca	215.c	tria mala quæ	344.d	¶ Tympanum	349.d
timinnabulum	349.d	trias	280.b	Tyndarus cur Venerem coniecit in vincula	356.f
tippula	193.d.e	triangulū æquilaterum cur diuinitatis indicium	292.b	Tyndarus raptæ filia iniurias quomodo putauit vlciscendas	38.c
Tiresias	57.b	na Tritogena	ibid.	Typho	426.d
Titanum genitalia defecta quid	247.e	tribas mulier per gallinam	171.f	Typho latrociniis infamis	207.b
Titi Liuij imago Patavij qualis	260.f	tribunitia potestas ab Imperatoribus vtriusq; parti solita	298.f	ab Ofride domitus	208.c
Titi Vespasiani numus	195.c	tributum remiffum Italia à Nerua	33.f	Typhon	131.a
		Tricarenus Geryon	228.e	Typhonis suem insectantis fabula	65.c
		tricenarius numerus	269.c	tyrannus per polyphi symbolum	197.b
		tricipitium	228.d	Tyrij Apollinem suum cur Alexandrinum cognominarunt	357.b
		tridens	338.b	cur Deorum status vincula iniiciebant	ibid.
		triginta	273.d	Tyrij cur Carthaginem edificare intermiserunt	4528.d
		trigla 215.a cur Diane dicata	ibid.	Tyriorum numus	335.d
		trinum & trinitas rerum	291.f		

Hieroglyphicorum.

Tyrtheni nauigandi facilitate clauerunt	195.d	malò insignis	395.c	Verticigena	392.b
Delphini cognominati	ibid.	Venus Morpho	356.f	Vesontes	312.f
		Venus uisus vocata	158.f	vespa vnde procreatur	189.e
		vult crapulatum non famelicum	67.c	vespa	31.e
		Vacca Veneri dicata	25.a	vesparum habitationes & cellæ quales	190.a.b
		Vaccæ vox quid in sacris literis	28.c	vestis aduersatur malua syluestris	189.f
		Vacillatio	256.e.f	Vestis partus treis, per quernos ramos fatales totidem premonstrati	376.b
		Valentiniani quid per serpentis effigiem commonstrabant	115.b	Vestianus aliquot ex plebe miraculose sanauit	227.a.b
		Valerianenses milites	97.b.c	Vestianus de lotio vestigal exigebat procuratoribus pro sponsibus utebatur	216.d
		Valeria Luperca ab aquila liberata	139.e	Vestiani signum	122.a
		Valerius Soranus cur neci traditus	261.b	Vestiani triclimum ascendit bos arator	26.b
		valeudo inoffensa	403.d	Vestiano recens electo desuit autoritas	227.a
		valeudinis diuturna prosperitas	186.e	vestitilio	179.b.c & deinceps
		validior à deteriore superatus	83.e	vestitilio sola volatiliū lac & mamma habet	170.d
		vane sapientia studium	146.f	vestitilionis & columba discordia	179.e
		vaniloquentia	63.f	vestitilionis & formica discordia	179.e
		vaniloquentia euitata	18.d	vestitiliones arctur platani folijs occiduntur hedera suffumigata	180.a
		Variæ genus Pantherarum	84.c	vestitiliones in sacris quid	179.f
		varietas rerum grata	107.d	vestillo	40.d
		M. Varro literarum porcus appellatus à Palamone	63.a 66.a	Vesta 135.f 136.a 311.f 344.b.c	364.c
		Varro nauali corona donatus à Pompcio	335.e	Vesta sedens sculpi pinguis solita	319.d
		Varronis opinio de mundi partibus	24.c	Vesta rotundam edem Numa Pompilius consecrauit	364.d
		Vas anime quid D. Paulo	407.a	Vesta simulachrum quam figura erat	384.b
		Vasa indignationis quæ	ibid.c	Vestales virgines	296.e (344.c)
		Vasa pro seruitijs ponuntur	408.c	Vestaliū initia	384.b
		Vastus	118.e	Veteres minus vitiosi in philosophando	245.e
		Vaticinium	372.a	Vetustas	377.c
		Vaticinij symbolum laurus	372.d	Vetustas quibus honorem tribuit	26.a
		Vaticinia ex cane quis primus desumpserit	39.c	Vetustatis symbolum hedera	377.e
		Vbertas	409.a	Vetustatis symbolum	400.f
		Vectis	360.d	vepres delictorum symbola	ibid.c
		vehemens cupiditas	184.a	ver	439.f
		velamen simulachri fidei abū fuit	254.c.d	ver & hyems	129.d
		velia	183.c	ver, hyems, sol	252.d
		Vedius nebulo reprehensus à Cicrone	47.d	veratrum cur appetant coturnices	177.d
		vehemens appetentia	53.f	verbenæ descriptio	419.c
		Veientana sylua quando exaruit	372.f	Verbum quid Theologis	142.b.c
		velocitas	195.c 309.e	verba per gladij symbolum	314.f
		velocitas negociorum	29.f	verborum fons mens est	39.d
		venator	358.b.c	verecundia	240.f
		venationis antiquæ ratio in Sicilia dū ceruos venantur	53.b.c	L. Veri Aug. numus	289.b
		veneficiorum amuletum	81.c.f	veritas	301.c 304.a
		venenatarum sagittarum ictus quomodo sanabantur	159.f	veritas fidem parit	431.a
		venia	262.c	veritas, veritatisq; signum nudum	326.e
		Venus	68.b 356.f 395.c	veritatis dulcedo	39.c
		vnde dicta	356.a	veritatis symbolum	397.c
		Venus à iudice 220.b cur aurea vocata	22.f	vernum tempus	125.c 162.e
		ta 22.f cum peccine cur Romæ altiquando colebatur	307.d	verni temporis amenitas	78.f
		barbata	ibid.	verriculum	337.c
		Venus Genetrix	252.b	versicoloris vestis	297.f
		templum erectum, & quo	ibid.	versipellis	198.a
		Venus in antro statua, & quare	395.c		

Index

Victorini rhetoris locus 46.e
victus frugalis commendatur 412.c
victus prouiso 19.b
videntes appellatur Prophete 229.e
vidua persecutantis continentie 157.a
viduitas continentissima 161.b
viere 356.f
vigilantia 95.b
vigilantia custodiens 3.d
vigilantiam prestant rane oculi, luscimie carne 210.e.f
vigilia perpetua nullum vitur animal 3.b
vigiliae speculationesq; 125.e
viginii 272.f
Vincentius Caprili 250.c
vincla iugalia Maroni que 262.a
vinculum 282.c
vinculam per anni symbolum 262.b
vincula 255.b
vincula iugalia 259.a
vindicta prouentus plenus vnde presagitur 182.b
vindictarum licentia in regno Neapolitano 389.e
vindices milites qui 114.e
vindicta 12.e
vinearum incolumitas 174.a
vineas infestant Aphrici venti 174.a
vinitor 90.e
vinum ad iucunditatem, non ebrietatem creatum 388.f
vinum in acetum conuersum quomodo refituitur 424.f in sacris oblatum, sanguinis signum 390.c marina comixtum aqua facilius conseruatur 194.e mentem, non secus ac ale corpus, attollit 389.e
vini odium ex esu ouorum noctuae fol. 148.b
vino apud Carthaginenses quibus interdicitum 389.c intemperantius videntes, melancholicos fieri 390.a nullum tormentum efficacius ad veritatem eliciendam adhibetur 166.f olim abstinebant Romane mulieres, quarum vna ob resignatos cille vinarie loculos sui inedia necata 389.d se ingurgitare cur adolescentibus quandoque permiffum 389.d
vina vetustas commendat 377.e
viola quomodo fragrantiores fiant fol. 417.c
vipera an mariti caput amputet, incertum 166.d
vipera dente tactus nulla deinceps venena reformidat 117.d iecur conditum aduersus serpentium ictus remedium 117.d
vipera edebantur in desperatissimis morbis 177.d in Arabia cur innoxie 117.e quomodo abortum mulieribus

adferant 107.c
viperaum vterus an à catulis excedatur 107.b
vipera conditis vescentes diuissimè viuunt 117.d
viperalis herba 422.c
vipervino ictui vipera remedium est fol. 117.c
vir probus 290.c
vir frugi, vxor prodiga 90.a
vir patere cur dictus scarabeus 61.a
vir vndecunq; perfectus 55.e
viri amor in mulierem infidam 203.f
viri probi animus quietus, improbi inquietus describitur 182.c.d sermo 241.f
viri symbolum per barbam 231.f
viris loquacibus extrema lingua perforata 427.d
virago 86.a 99.d
vires 305.c
vires cedere sapientie & eloquentie fol. 15.b
viribus suis pollens 423.e
virga cur Palladi accommodatur 116.b
virga & baculi differentia 305.d
Virgilij locus 28.a 29.f
30.a 33.b 36.c.d 69.d.e 70.a 71.f 84.e 104.e 105.f 110.c 112.b.c 134.a.c.d 143.b 150.c 159.d 160.b 165.f 167.d.e 168.e 206.c 207.f 229.b 244.d.e 246.b 247.c 256.c 257.d 262.e 278.b 284.c 288.f 295.d.e 311.f 321.d 322.c.d 323.c 341.e 355.f 386.d 403.c
Virgilij locus in appendicibus 399.f
Virgilij opusculum de Rosa 401.a
virginales columnae 367.c
virginitas 307.d
virginitatis imago per apes 188.b
virgo abscessis capillis 435.c
virgo capillos erectos habens ibid.b
virginis signum cur vitem auerfetur fol. 90.b
virginem parere non absurdum 132.c.d
virgines Armatae que 308.d.e
virginum custodia 200.a
virgula diuina que Ciceroni 116.e
virtus 15.a 375.c eneruata deliciis 61.e.f solida 305.e
virtus indagatrix cur draconi assimilata 110.c
virtus, munimentum quod auferri non potest 317.c
virtutis decor 231.b doctor 75.b
Virtutis ac Honoris imagines 431.d
virtuti cedit improbitas 209.d
virtutes labore comparantur 369.c
virtutis radices amaras esse, fructus verò suauissimos 379.b
virus hippomanis quale 36.a 63.e

vis aperta 358.e
vis leoni peculiaris 32.a
viscum vnde proueniat 184.b
vita 344.f diuina 340.f
vitalis 152.e per cordis hieroglyphicum 242.b
vita morsq; per oculi symbolum 235.e
vite breuitas 4.a 262.d.e
vite humane conditio 218.f cursus 262.f
vite progressus 266.e 289.e
vitam instituisse sapienter qui dicantur 51.e.f
Vitellij Caesaris numisma 431.d
Vitelliana dominatio crudelis 26.b
Viterbiensis columna cum duabus accipitribus quid denotare videtur 155.d
vitij emendati signum 398.e
vitiata 358.e
vitiis diuissimè; nomen, idem 94.b
vitiis quis dicitur liberari 35.b
vitiuosus 28.d
vitiis libertatis indicium 389.d laboris 390.a
vitiis Rheæ sacra 389.f
vitis supra caput Hecates pretendi solita, quid sibi velit 376.e
vitis cui Christus se comparat, palmitiq; eius consideratio 381.f
pro Vitibus sacrum 71.e
vitula indomita descripta ab Horatio 35.e
vitulari & vitulantes quid 25.d
vitulus 436.e
vitulus marinus 108.f fulmine ibid.
vituli hieroglyphicum quod 25.d
vituli significatio in sacris que 30.f
vitulum offerre quid 23.b
vitiacitas 55.d
vitiificare in sacris literis quid 147.e
vitia 265.d
vitio 84.f 188.c
vitio diuina 428.f
vitio per digitos commorsos indicata 259.f
Vlysses ordinis defertor 129.e
Vlysses & Circe 197.d
Vlyssis caput pileatum 293.c gemmus nobile ibid.
Vlyssis socij non nisi necessitate coacti piscantur 221.b
Vlyssis socij quomodo virga vel in brutis vel in homines transformati 116.b
Vlyssi naufragi Pallas oleum attulit quod perungeretur 401.e
Vlyssi quid responderit Palamedes 129.c
Vlyssis etymon 87.e
Vmbra 341.f
vmbra odorata miram inspirantur fragrantiam 411.f
vmbilicus, & eius significata 248.b.d.e
vmbilicus terrarum vbi 143.a

Hieroglyphicorum.

Vncia 263.d
vnicus 360.b
vndecim & duodecim 272.c
vngendi cadauera mos Aegyptiis 49.c
vngi & vntio, & non vngi, in sacris quid 257.d
vnguentum in Aaronis barba quid fol. 401.f
vngues demondere, & rodere 259.f
vngula bifida 64.d
vngula duplex 65.a
vngula bifida in sacris quid 55.f
vnicornis quomodo capiatur 21.e
vningentus 60.d
vniocens gemma 307.a
vniitas 296.b
vniitas & vnioc 291.f
vniuersalia rerum multis voluminibus explicauit Mercurius 239.d
vniuersum vel mundus 425.f
vniuersi Deus 330.a
vnius dici vita 191.e
Vocalia signa militaria 30.d
vocalis prima 27.b 128.b
vocalibus septem musica expressa 349.f
vocii qualitates quot, quæque 349.f
vocium compositiones apud Aegyptios quam vim habeant 153.b
C. Votienus cur à Senatu punitus fol. 260.e.f
volare verba, Horatio quid 155.d
Volcanalia quando celebrari solita fol. 364.e
Volcanus 344.b
Volcani templum apud Aetnam 40.d
volumen 118.f
volumen vnde dictum 248.c
volumina serpentum quid denotent fol. 107.e
voluminum cornua que 248.f
voluntas bona per errorem obfuscata 346.a
voluntatis fons, cor 134.c
voluptas 272.c ex patientia 261.b mature extincta 109.f vera que 110.d vires eneruat ibid.a
voluptatem ex myrto significari 372.e
voluptates quomodo coërendæ 250.e
voluptatum ac malorum affectuum dissipatio 126.f
Voluptaria Venus 93.d
voracitas insatiabilis 215.a
vorago 284.f
Vortuna 288.c
Vot. XX. nota in numis & aris quid sibi velint 273.d.b
voti inefficacia 128.b
vota concepta, & nuncupata 243.b
vox humana, quid 206.b
Vpupa 182.b
vpupa quid Theologis 182.c
vpupa vis vescens immodicè, quomodo ebrietati medetur 182.b

Vr Hebraica lingua quid significet fol. 86.d
Vr Madianitarum rex ab Israelitis occisus, quid significet 86.d
Vrbanius Bolzanus Pierij patruus 233.a 338.d
Vrbanius Græcas literas docuit 233.b
vrbes cur olim cædit in locis ponebantur 322.a
vrbium origines variè ab autoribus traduntur 111.c
Vrieli 322.f 323.a
vrina rabiosi canis 43.f
vrinator 49.a 209.a
Vrina Osfridi dedicata 406.c
vrina tres 339.a
vrina auerfis vestigis cauum irrepit 86.c
vrina mare ferocior 86.b
vrina sine oculis 85.f
vrina lambendo perficit 85.f
vrina abire quid 86.c
vrina quomodo capturam euadit 86.f
vrina caput imbecillum 86.e
vrina primum antra habitationibus commoda ostenderunt 86.a ex Britannia aduecti ad pop. Rom. spectacula, maxime admirationi fuerunt 86.b quandi pedum factu viuunt ibid.a
vrina ergo alucaria incessunt 86.c.f
vrina nomen ab irritatione olim impostum 86.d
Vrsina ferocia Hierosolymitani excidij indicium 86.e
vritica in sacris literis quid 400.d
vrus aut difficiliter aut nunquam capi potest 86.f
vrus bos Germanica 86.f
vrus & damnum 218.c
Vrva in somniis visa, quid portendat 389.f
vrva laxatio quomodo cohibeatur 424.f
Vulcanus 426.f
Vulcanus claudus cur fingatur 136.b
Vulcani parentes qui 136.a
Vulcano iuncta Pallas quid 134.f 135.a
Vulcano pisciculi pro animis humanis dabantur 222.b
Vulcanum & Pallada masculo sceminas iudicantur Aegyptij 134.f 135.c
vulpanfer 146.c
vulpecule pellis assuenda Leonis spolia, prouerb. 98.a
vulpes 97.c & seq.
vulpis lepidum responsum ad pardum 97.e
vulpis lupiq; nomen à Prophetis nunquã ad bonum vsurpatum ibid.
vulpi quid responderit leena de prolis fecunditate 11.b
vulpem cur Siculi cinediu vocarint 97.d
vulpinari quid & vnde ibid.c
vulnus amatorium 107.c

Xenophontis nomine liber de Aequiociis 162.d
Xenophontis locus 130.f
Xerxes sifellit in somnium 387.d

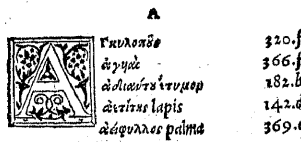
Y Græcorum sepe apud Latinos v. 350.b

Z Pro S veteres frequenter vsi 381.d
Zabulum 353.f
Zacharia Chimios dictum quod 277.b
Zadchiel 323.c
Zamael ibid.
Zamolxis sententia de oculis 233.c
Zare manus de matris vtero porrecta quid 298.e
Zelotypia 94.b
Zelotypia equorum 36.d
Zeno dialecticorum argutias eludebat 406.f
Zenonis Citici responsum de conuiuij hilaritate 84.f
Zenonis sententia de Dialectica 193.d
Zenobia commendantur 23.b
Zenodoti error 120.b
zephyrea sunt vulturum oia 132.b
zephyro flante canit suauis cygni 165.c
in Zerimho Samothraciæ oppido immolabantur & epulabantur canes 44.f
Zodiacus 425.f 438.e
Zona 298.f 299.a.c
Zonam virginem, vel diu ligatam soluere 299.b
Zopyrus Pyrrhū iugulauit 147.f
Zoroaster 345.b
Zoroaster recentior 9.b
Zoroastriis flumina quatuor 153.c
Zoroastrii sententia de animo 153.e

Index

GRAECARVM VOCVM QVAE TO TO OPERE OCCV- runt, Index.

Α Γκυλοπός 320.f
Αγία 366.f
Αδριακόν 182.b
Αδριανός 142.d
Αδριανός lapis 369.e
Αδριανός palma 97.d
Αδριανός 61.c
Αδριανός 260.c
Αδριανός 173.d
Αδριανός 220.b
Αδριανός 170.f
Αδριανός 260.e
Αδριανός 97.d
Αδριανός 351.c
Αδριανός 286.c
Αδριανός 115.b
Αδριανός 182.c
Αδριανός 314.e
Αδριανός 342.e
Αδριανός 124.b
Αδριανός 260.e
Αδριανός 366.a
Αδριανός 352.a
Αδριανός 288.f
Αδριανός 169.c
Αδριανός 241.f
Αδριανός 242.a
Αδριανός 171.b
Αδριανός 317.e
Αδριανός 86.e
Αδριανός 285.f
Αδριανός 22.f
Αδριανός 274.a
Αδριανός 291.b
Αδριανός 220.e
Αδριανός 255.f
Αδριανός 215.f
Αδριανός 337.d
Αδριανός 376.e
Αδριανός 211.a
Αδριανός 207.b
Αδριανός 23.e
Αδριανός 156.b
Αδριανός 22.e
Αδριανός 23.c
Αδριανός 135.e
Αδριανός 43.b
Αδριανός 26.e
Αδριανός 28.e
Αδριανός 26.d
Αδριανός 27.d
Αδριανός 23.f
Αδριανός 26.d
Αδριανός 364.b
Αδριανός 1351.b

Αδριανός 320.f
Αδριανός 366.f
Αδριανός 182.b
Αδριανός 142.d
Αδριανός 369.e
Αδριανός 97.d
Αδριανός 61.c
Αδριανός 260.c
Αδριανός 173.d
Αδριανός 220.b
Αδριανός 170.f
Αδριανός 260.e
Αδριανός 97.d
Αδριανός 351.c
Αδριανός 286.c
Αδριανός 115.b
Αδριανός 182.c
Αδριανός 314.e
Αδριανός 342.e
Αδριανός 124.b
Αδριανός 260.e
Αδριανός 366.a
Αδριανός 352.a
Αδριανός 288.f
Αδριανός 169.c
Αδριανός 241.f
Αδριανός 242.a
Αδριανός 171.b
Αδριανός 317.e
Αδριανός 86.e
Αδριανός 285.f
Αδριανός 22.f
Αδριανός 274.a
Αδριανός 291.b
Αδριανός 220.e
Αδριανός 255.f
Αδριανός 215.f
Αδριανός 337.d
Αδριανός 376.e
Αδριανός 211.a
Αδριανός 207.b
Αδριανός 23.e
Αδριανός 156.b
Αδριανός 22.e
Αδριανός 23.c
Αδριανός 135.e
Αδριανός 43.b
Αδριανός 26.e
Αδριανός 28.e
Αδριανός 26.d
Αδριανός 27.d
Αδριανός 23.f
Αδριανός 26.d
Αδριανός 364.b
Αδριανός 1351.b

Αδριανός 118.f
Αδριανός 28.a
Αδριανός 61.e
Αδριανός 249.b
Αδριανός 249.d
Αδριανός 249.e
Αδριανός 147.b
Αδριανός 138.f
Αδριανός 140.b
Αδριανός 351.e
Αδριανός 372.b
Αδριανός 27.a
Αδριανός 265.d.e
Αδριανός 351.c
Αδριανός 194.d
Αδριανός 106.b
Αδριανός 118.f
Αδριανός 30.f
Αδριανός 239.c
Αδριανός 233.e
Αδριανός 36.a
Αδριανός 286.c
Αδριανός 316.c
Αδριανός 111.e
Αδριανός 104.f
Αδριανός 252.e
Αδριανός 263.f
Αδριανός 264.e
Αδριανός 183.a
Αδριανός 8.d
Αδριανός 186.a
Αδριανός 118.b
Αδριανός 252.e
Αδριανός 149.a
Αδριανός 176.c.d
Αδριανός 55.b.c
Αδριανός 53.e
Αδριανός 314.c
Αδριανός 19.d
Αδριανός 235.e
Αδριανός 197.f
Αδριανός 249.e
Αδριανός 271.e
Αδριανός 271.c
Αδριανός 119.e
Αδριανός 271.e
Αδριανός 271.f
Αδριανός 272.d
Αδριανός 266.e
Αδριανός 6.f
Αδριανός 155.a
Αδριανός 245.e
Αδριανός 314.c
Αδριανός 342.f
Αδριανός 183.a
Αδριανός 115.b
Αδριανός 135.f
Αδριανός 76.e
Αδριανός 351.f
Αδριανός 342.e
Αδριανός 359.e
Αδριανός 345.b
Αδριανός 406.e
Αδριανός 79.e
Αδριανός 234.e
Αδριανός 159.f

Αδριανός 582.d
Αδριανός 2.e
Αδριανός 205.f
Αδριανός 2.d
Αδριανός 360.f
Αδριανός 69.d
Αδριανός 225.f
Αδριανός 215.b
Αδριανός 229.e
Αδριανός 32.a
Αδριανός 32.f
Αδριανός 28.d
Αδριανός 197.e
Αδριανός 200.e
Αδριανός 60.c
Αδριανός 314.c
Αδριανός 153.a
Αδριανός 210.d
Αδριανός 255.b.c
Αδριανός 55.f
Αδριανός 236.a
Αδριανός 58.f
Αδριανός 325.b
Αδριανός 184.d
Αδριανός 184.c
Αδριανός 151.d
Αδριανός 335.c
Αδριανός 314.c
Αδριανός 186.e
Αδριανός 278.a
Αδριανός 330.d
Αδριανός 77.d.e
Αδριανός 417.d
Αδριανός 110.a
Αδριανός 386.c
Αδριανός 165.b
Αδριανός 356.a
Αδριανός 44.f
Αδριανός 380.f
Αδριανός 163.a
Αδριανός 314.b
Αδριανός 363.b
Αδριανός 95.c
Αδριανός 238.f
Αδριανός 402.e
Αδριανός 8.d
Αδριανός 387.b
Αδριανός 404.f
Αδριανός 120.e
Αδριανός 142.b
Αδριανός 79.c
Αδριανός 80.f
Αδριανός 80.a
Αδριανός 103.e
Αδριανός 315.a
Αδριανός 203.d
Αδριανός 125.a
Αδριανός 76.f
Αδριανός 286.c
Αδριανός 49.b
Αδριανός 261.d
Αδριανός 238.d
Αδριανός 21.d
Αδριανός 402.f

Hieroglyphicorum.

Αδριανός 23.e
Αδριανός 308.d
Αδριανός 326.d
Αδριανός 190.d
Αδριανός 25.b
Αδριανός 107.e
Αδριανός 403.e
Αδριανός 108.f
Αδριανός 105.f
Αδριανός 423.f
Αδριανός 366.a
Αδριανός 132.c
Αδριανός 210.d
Αδριανός 276.f
Αδριανός 162.f
Αδριανός 89.e
Αδριανός 87.f
Αδριανός 256.c
Αδριανός 163.c
Αδριανός 386.e
Αδριανός 112.b
Αδριανός 109.d
Αδριανός 235.d
Αδριανός 112.d
Αδριανός 118.e
Αδριανός 221.e
Αδριανός 264.a
Αδριανός 78.a
Αδριανός 286.c
Αδριανός 139.e
Αδριανός 321.f
Αδριανός 287.d
Αδριανός 264.f
Αδριανός 50.c
Αδριανός 407.d
Αδριανός 176.c
Αδριανός 197.f
Αδριανός 197.f
Αδριανός 52.e
Αδριανός 354.d
Αδριανός 197.d
Αδριανός 204.d
Αδριανός 34.d
Αδριανός 25.b
Αδριανός 23.e
Αδριανός 61.c
Αδριανός 25.c
Αδριανός 20.c
Αδριανός 29.d
Αδριανός 367.f
Αδριανός 287.c
Αδριανός 291.c
Αδριανός 163.c.d
Αδριανός 237.c
Αδριανός 192.c
Αδριανός 272.d

Αδριανός 354.c
Αδριανός 418.f
Αδριανός 159.c
Αδριανός 76.a
Αδριανός 74.d
Αδριανός 155.a
Αδριανός 386.e
Αδριανός 8.d
Αδριανός 345.b
Αδριανός 404.f
Αδριανός 306.e
Αδριανός 330.c
Αδριανός 21.d
Αδριανός 120.c
Αδριανός 401.f
Αδριανός 314.c
Αδριανός 256.f
Αδριανός 183.e
Αδριανός 184.d
Αδριανός 76.e
Αδριανός 424.a
Αδριανός 204.b
Αδριανός 276.f
Αδριανός 354.d
Αδριανός 173.d
Αδριανός 7.c
Αδριανός 148.e
Αδριανός 195.e
Αδριανός 263.d
Αδριανός 264.a
Αδριανός 100.b
Αδριανός 304.e
Αδριανός 305.a
Αδριανός 366.c
Αδριανός 102.f
Αδριανός 294.f
Αδριανός 239
Αδριανός 34.d
Αδριανός 25.b
Αδριανός 23.e
Αδριανός 61.c
Αδριανός 25.c
Αδριανός 20.c
Αδριανός 29.d
Αδριανός 367.f
Αδριανός 287.c
Αδριανός 291.c
Αδριανός 163.c.d
Αδριανός 237.c
Αδριανός 192.c
Αδριανός 272.d

Αδριανός 850.d
Αδριανός 151.d
Αδριανός 215.e
Αδριανός 99.a
Αδριανός 15.b
Αδριανός 288.e
Αδριανός 210.a
Αδριανός 167.a
Αδριανός 266.e
Αδριανός 65.e
Αδριανός 438.e
Αδριανός 252.a
Αδριανός 217.a
Αδριανός 67.f
Αδριανός 155.f
Αδριανός 100.b
Αδριανός 65.e
Αδριανός 64.c
Αδριανός 66.b
Αδριανός 265.d
Αδριανός 26.d
Αδριανός 286.e
Αδριανός 157.e
Αδριανός 203.b
Αδριανός 288.c
Αδριανός 364.b
Αδριανός 387.b
Αδριανός 285.b
Αδριανός 328.f
Αδριανός 36.f
Αδριανός 86.a
Αδριανός 215.c
Αδριανός 340.b
Αδριανός 351.f
Αδριανός 252.e
Αδριανός 252.f
Αδριανός 162.f
Αδριανός 423.f
Αδριανός 5.f
Αδριανός 297.f
Αδριανός 67.c
Αδριανός 74.e
Αδριανός 116.b
Αδριανός 212.f
Αδριανός 197.f

BASILEÆ EX OFFICINA THOMÆ GVARINI, Anno M. D. LXXV. mense Martio.

